ספר

מגיני ארץ

שלחן ערוך

אורח חיים

עם

חמשה ועשרים

מפורשים מגדולי הראשונים והאחרונים ונדפסים

ע ל

כל דה במקומו

וכולם מבוארים בשער השני

ירושלים

חלק שלישי

כמו שנדפס
בדפוס
למברג
בלאבאן
תרנ״ג

פאר התורה

יוצא לאור
בשנת
תשכ״א
על־ידי
פאר־התורה

כל הזכויות שמורות

פאר התורה
ירושלים ת. ד. 5035

נדפס בירושלים בליטוגרפיה ש. מונזון

Printed in Israel

ספר

מגיני ארץ

שלחן ערוך אורח חיים

חלק שלישי

עם **המפורשים והמעלות**

חמשה ועשרים במספר עוקות

[ס] **טורי זהב** מהג' אדמו"ר מ"ה **דוד הלוי** זצלל"ה אב"ד דק"ק לבוב :

[ג] **מגן אברהם** מהגאון מוהר"ר **אברהם אבלי** סג"ל זצלל"ה מק"ק קאליש :

[ג] **עטרת זקנים** מהגאון מו"ה **מנחם מענדיל** אויערבאך זצלל"ה:

[ד] **באר הגולה** מהגאון מו"ה **משה רבקש** מווילנא זצללה"ה :

[ה] **פרי חדש** מהגאון מו"ה **חזקיה** די סילוא ר"מ בעיר הקודש ירושלים:

[ו] **אבן העזר** מהגאון מו"ה **עזר** זצללה"ה אב"ד בק"ק קלימיניטוב:

[ז] **חק יעקב** מהג' מו"ה **יעקב** ב"ק **רישא** זצ"ל אב"ד דק"ק **מיץ**:

[ח] **באר היטב** חדש בשלימות מהגאון מוהר"ר **יהודה אשכנזי** זצ"ל דיין דק"ק טיקטין ועם חידושים מתוך ספר העזר :

[ט] **אשל אברהם** . ילקוט חדש משו"ת גאונים המפורסמים שחיבר הרב הגאון מוהר"ר **אברהם אופנהיים** זצ"ל :

[י] **נתיב חיים** מהגאון מו"ה **נתנאל** ווייל בעל המחבר **קרבן נתנאל** זצ"ל :

[יא] **דגול מרבבה** מהגאון מוהר"ר **יחזקאל לאנדא** זצ"ל בעל הנודע והמצלח אם כי היה נמצא בדפוס הקדמונים אולם לא היה בשלימות כי גם נוסף עתה מהגאון הנ"ל על ספר פר"ח ואבן העזר כאשר עיניכם תחזינה משרים :

[יב] **יד אפרים** חיבור יקר מאוד נעלה מנברא רבא ויקירא ה"ה הרב הגאון הגדול המפורסם בחיבוריו מוהר"ר **אפרים זלמן מרגליות** זצ"ל מק"ק בראד הוא פירוש מספיק ופלפול בחריפות ובקיאות על הט"ז ומג"א לבאר וללבן דבריהם :

[יג] **שערי תשובה** היא מחובר לטהור מאחיו הרב הגאון המפורסם מוהר"ר **חיים מרדכי מרגליות** זצ"ל אב"ד דק"ק דובנא רבתי והוא דינים יקרים מלוקטים מהרבה שו"ת קדמונים ואחרונים אשר יגע המחבר ברוב בחו והוסיף מדיליה הרבה בחריפותו ובקיאותו :

[יד] **לבושי שרד** מהרב הגאון הגדול מוה' **דוד שלמה** אב"ד דק"ק סראקא המפורסם בחיבוריו לבושי שרד על יורה דעה :

[טו] גם הוספנו ספר **לבושי שרד** מן (סימן קמ"ח) עד תומו והוא דבר נפלא מאוד :

[טז] **מחצית השקל** מהגאון החכם הכולל ר' **שמואל הלוי קעלין** הכב על מקומו .

[יז] וכן לקטנו כל ההגהות מספר **מחצית השקל** אשר הפליא הגדיל בהגהותיו :

[יח] הגהות יקרים על כל האו"ח מאת כבוד הרב הגאון האמתי מוהר"ר **ברוך פרענקיל** תאומים זללה"ה אב"ד דק"ק לייפניק :

[יט] הגהות יקרים על כל האו"ח מהרב הגאון המפורסם מוהר"ר **אליעזר** זצ"ל בעה"מ ספר **שערי דיעה** וספר **שמן רוקח** וזה שמם שקרא להן המחבר בעצמו **מעשה רוקח** :

ועתה נתחדש השלחן בקדושת אבני נזר כתבי יד קודש מהרועים האבירים קדושי עליון זצללה"ה

[כ] ביאורי הגאון החסיד רבינו **אלידו מווילנא** זצלל"ה וזה שמו **ביאור הגר"א** :

[כא] הגהות וחידושי הגאון רבינו **עקיבא איגר** זצלל"ה דברים נפלאים : שני מאורות הגדולים הללו אשר עד כה אך לספר בפני עצמו היו כעת עם **שולחן הערוך** חוברו :

[כב] **אשל אברהם** כתב יד קודש חיבור נפלא רב הכמות והאיכות . פלפל בעומק עיון ובקיאות בחדרי התורה כדרכו בקודש . גם דינים מחודשים. מהרב הגאון הצדיק הקדוש המפורסם מוהר"ר **אברהם דוד** זצללה"ה אבדק"ק **בוטשאטש** :

[כג] **חתם סופר** כתב יד קודש הגהות מהרב הגאון המפורסם בדורו מהר"ר **משה** סופר זצללה"ה :

[כד] הגהות מהגאון הנ"ל על **אבן העזר** ועל **פרי חדש** למאוד נעלה :

[כה] **חכמת שלמה** כתב יד קודש מהגאון מהר"ר **שלמה קלוגר מבראדי** זצללה"ה . מגלה עבה . רבת הכמות מאד . ורב האיכות . חריפות וחדודים . עם פלפל ארוך מאוחדים . דינים מחודשים. לחכמי חרשים . פה קבע מקום לאסוף חילו הגדול בכל ההלכות הערוכות על שלחן ערוך **אורח חיים** :

„פאר התורה"

פעיה"ק **ירושלים** תובב"א בשנת **תשכ"א** לפ"ק

את הפירוש על יעלה ויבא מהג"מ ר"א זצללה"ה נמצא לפני ספר אשל־אברהם

לוח הסימנים למצוא ההלכות איש על דגלו לאותות

הלכות ראש חודש

דין מלאכה בראש חודש תיז
דין תענית בראש חודש תיח
מצוה להרבות בסעודת ראש חודש תיט
אם הנשים רשאות לקונן בר"ח תכ
קריאת ובראשי חדשיכם בפסוקי דזמרה תכא
סדר התפלה והלל בראש חודש תכב
סדר קריאת התורה בראש חודש תכג
דין הזכרת יעלה ויבא בבהמ"ז תכד
דיני ראש חודש שחל להיות בשבת תכה
ברכת הלבנה וזמנה תכו
כשראש חודש ב' ימים היאך כותבין בשטרות תכז
סדר קביעת המועדים וקריאת הפרשיות תכח

הלכות פסח

שאין נופלים על פניהם כל ניסן תכט
שבת שלפני הפסח קורין אותו שבת הגדול תל
זמן בדיקת חמץ תלא
דין ברכת בדיקת החמץ תלב
דיני בדיקת החמץ תלג
דינים הנוהגים תכף אחר הבדיקה תלד
מי שלא בדק בליל י"ד תלה
המפרש בים והיוצא בשיירא תלו
המשכיר בית לחבירו על מי חל חובת ביעור תלז
עכבר שנכנס למקום בדוק וככר בפיו תלח
מי שבדק ולא מצא מספר ככרות שהניח תלט
חמצו של עכו"ם שהפקד אצל ישראל תמ
דין מי שהלוה על חמץ תמא
דין תערובת חמץ תמב
דין חמץ בע"פ לאחר ו' שעות תמג
דין ע"ם שחל להיות בשבת תמד
דין ביעור חמץ תמה
מי שמוצא חמץ בחול המועד תמו
דיני תערובות חמץ בתוך הפסח תמז
דין חמץ שעבר עליו הפסח תמח
דין חמץ בחנות ישראל ופועלים עכו"ם או בהיפוך תמט
דין ישראל ועכו"ם שיש להם שותפות תנ
דיני הגעלת כלים תנא
זמן הגעלת הכלים תנב
דיני החטים ושחיטתם למצות תנג
באיזה מצה אינו יוצא י"ח תנד
דין מים שלנו תנה
שיעור כמות לישת המצות תנו
דין הנהגת החלה בעיסת מצה תנז
מצוה ללוש המצה בערב פסח תנח
מקום וסדר לישת המצות תנט
דיני מצת המצוה תס
דיני אפיית המצה תסא
דין מי פירות אם מחמיצין תסב
אם מותר לחרוך ב' שיבלים יחד ודיני כרמל תסג
דיני חרדל שנתערב בתוכו קמח תסד
דיני מורסן בפסח תסה
אם הרוק ומי רגלים ודומיו מחמיצין תסו
דין חטים שנפל עליהם מים ותבשיל הנמצא לתוכו חטה תסז
שלא לעשות מלאכה בערב פסח אחר חצות תסח
שלא ליחד בשר לפסח תסט
שהבכורות מתענין בערב פסח תע
בערב פסח אחר שעה י' אסור לאכול פת תעא
דיני הסיבה וד' כוסות תעב
דיני כוס ראשון וסדר הפסח עד כוס השני תעג
על כוס שני אין מברכין תעד
יתר דיני הסדר תעה
מנהג אכילת צלי בליל פסח תעו
דיני אכילת אפיקומן תעז
שלא לאכול אחר אכילת אפיקומן תעח
ברכת המזון על כוס שלישי תעט
סדר כוס רביעי תפ
שלא לשתות אחר הארבע כוסות תפא
דין מי שאין לו מצה שמורה תפב
דין מי שאין לו יין תפג
מי שרוצה לעשות הסדר בהרבה בתים תפד
דין מי שנשבע שלא לאכול מצה תפה
שיעור כזית תפו
סדר תפלת ערבית של פסח תפז
סדר תפלת שחרית של פסח תפח
סדר תפלת יום שני של פסח ותפלת חולו
סדר תפלת ליל שני של פסח וספירת עומר תפט

של מועד תצ
סדר הבדלה במוצאי יום טוב תצא
תענית בה"ב אחר המועדים תצב
דינים הנוהגים בימי העומר תצג
סדר תפלת חג השבועות תצד

הלכות יום טוב

איזו מלאכות אסורים ביום טוב תצה
דין יום טוב שני של גליות תצו
דין הכנה ביום טוב תצז
דיני שחיטה ביום טוב תצח
דין מליגה ומליחה ביום טוב תצט
הנצרך לבשר ביום טוב היאך יתנהג וסדר מליחתו תק
עצים האסורים ומותרים בי"ט תקא
דיני האש ביום טוב תקב
שלא להכין מיום טוב לחבירו תקג
דין תבלין ביום טוב תקד
דין החולב בהמה ביום טוב תקה
דיני לישה ליום טוב תקו
דין אפייה ביום טוב תקז
דברים האסורים בי"ט להכנת צלי תקח
כמה דינים פרטים להלכות י"ט תקט
כמה דברים האסורים לעשות ביום טוב ואיזו מהם מותרים על ידי שינוי תקי
הבערה ולהחם מים מותר בי"ט תקיא
שלא לבשל לצורך עכו"ם בי"ט תקיב
דין ביצה שנולדה ביום טוב תקיג
שלא לכבות ביום טוב תקיד
דין דברים הבאים בי"ט חוץ לתחום תקטו
דין איזה דברים מותרים לשלות בי"ט תקטז
באיזה אופן מותר ליקח בי"ט מן החנוני מיני מאכל תקיז
דיני הוצאה מרשות לרשות בי"ט תקיח
צירי דלתות מותר להסיר ולהחזיר לצורך יום טוב תקיט
דין כבוד הבית תקכ
דין שלשול פירות ביום טוב ממקום למקום תקכא
קצת דברים האסורים לטלטל בי"ט תקכב
דינים הנוהגים בבהמות בי"ט תקכג
כמה דברים האסורים בי"ט תקכד
דין הלואה בי"ט תקכה
דין מת בי"ט תקכו
דיני עירובי תבשילין תקכז
דיני עירובי חצירות בי"ט תקכח
דיני שמחת י"ט תקכט

הלכות חול המועד

חול המועד אסור בקצת מלאכות ומותר בקצתן תקל
דיני גילוח בחול המועד תקלא
נטילת צפרנים בחול המועד תקלב
מלאכות המותרים בחול המועד תקלג
דיני כיבוס בחול המועד תקלד
שלא לפנות מחצר לחצר בח"ה תקלה
כל צרכי בהמה מותר לעשות בח"ה תקלו
דין מלאכת דבר האבוד תקלז
כמה ענינים הנקראים דבר האבד תקלח
דיני הסחורה בחול המועד תקלט
דיני בנין וסתירה בחול המועד תקמ
דיני אריגה בחול המועד תקמא
שלא לעשות מלאכה לאחרים בח"ה אלא בחנם תקמב
דין מלאכה ע"י עכו"ם בח"ה תקמג
דין צרכי רבים בחול המועד תקמד
דין כתיבה בחול המועד תקמה
דיני אירוסין ונשואין דח"ה תקמו
דין מי שמת לו מת בח"ה תקמז
דיני אבילות בחול המועד תקמח

הלכות תשעה באב

להתענות ד' צומות תקמט
הבדל שיש בין ט"ב ליתר צומות תקנ
דיני שבוע שחל ט"ב להיות בתוכה תקנא
דיני ערב ט"ב תקנב
דיני סעודה המפסקת תקנג
דברים האסורים בט"ב תקנד
דיני תפילין וציצית בט"ב תקנה
ט"ב שחל ביום א' תקנו
לומר נחם ועניני בט"ב תקנז
במוצאי ט"ב אין אוכלין בשר תקנח
מנהגי ט"ב ודין מילה בט"ב תקנט
לעשות זכר לחורבן תקס
דין הרואה ערי ישראל וירושלים ויהודה והמקדש בחורבנם תקסא

הלכות תענית

דין קבלת תענית תקסב
דין מי שהרהר בלבו להתענות תקסג
דין ליל שלפני התענית תקסד
דין תפלה עניני תקסה
דין ת"צ תקסו
טעימה ורחיצת הפה שמותר בתענית תקסז
דיני נדרי תענית תקסח
דיני נודר בעת צרה תקסט
חנוכה ופורים וימים שא"א בהם תחינה שנפגשו בתוך ימי נדרי תענית תקע
מי הם החוטאים לישב בתענית תקעא
באיזה ימים אין גוזרין ת"צ תקעב
שבטלה מגילת תענית תקעג
שנוהגין בתענית חומרי מקום שי"א ושהלך לשם תקעד
דיני תענית שמתפללים בארץ ישראל על הגשמים תקעה
על איזו דברים מתענין ומתריעין תקעו
אם נתרבו הגשמים עד שמטשטש הקרקע איך מתנהג תקעז
שכל יחיד יתעלה ויתפלל על צרתו תקעח
סדר תפלת באלו התעניות תקעט
ימים שמתענים בהם תקפ

הלכות ראש השנה

דיני ימי תחנונים וערב ר"ה תקפא
סדר תפלת ר"ה וי' ימי תשובה תקפב
דברים שנוהגים לאכול בליל ר"ה תקפג
סדר קריאת התורה בר"ה תקפד
ברכת השופר תקפה
דיני שופר של ר"ה תקפו
דין התוקע לתוך הבור תקפז
זמן תקיעת שופר תקפח
מי הם הראוים לתקיעת שופר תקפט
סדר הראוי לתקיעת שופר תקצ
סדר תפלת מוסף ביחיד תקצא
תפלת מוסף בקול רם וסדר התקיעות תקצב
אם הברכות והתקיעות מעכבות זו את זו תקצג
יחיד שלא התפלל אין חבירו מוציאו תקצד
מי שאינו בקי לא בתקיעות ולא בתפלה תקצה
לאחר תפלה מריעים תקצו
אם מותר להתענות בר"ה תקצז
ר"ה שחל להיות בשבת תקצח
ליל ר"ה שחל להיות במ"ש תקצט
ביצה שנולדה בר"ה ודיני הקידוש תר
סדר יום שני של ר"ה תרא
סדר עשרת ימי התשובה תרב
ליזהר מפש"ג בי' ימי התשובה תרג

הלכות יום כפור

סדר ע"כ תרד
מנהג כפרות בערב יום כפור אם מנהג ישר הוא תרה
שיפייס אדם את חבירו בע"כ תרו
סדר הוידוי במנחה בע"כ תרז
סדר סעודה המפסקת תרח
דין הטמנת חמין בע"כ תרט
דין הדלקת הנרות בי"כ תרי
שליל י"כ דינו כיומו תריא
איסור אכילת י"כ ושיעור כמותה תריב
איסור רחיצה בי"כ תריג
דין סיכה ונעילת הסנדל תריד
י"כ אסור בתשמיש המטה תרטו
הקטנים מתי יתחילו להתענות תרטז
דין עוברה ומניקה ויולדה בי"כ תריז
דין חולה בי"כ תריח
סדר ליל י"כ תריט
מנהג יפה לקצר בתפלת שחרית תרכ
סדר קריאת התורה ומילה בי"כ תרכא
סדר תפלת מנחה תרכב
סדר תפלת נעילה תרכג
סדר מוצאי י"כ תרכד

הלכות סוכה

בסוכות תשבו ז' ימים תרכה
העושה סוכה תחת אילן או תחת הגג תרכו
דין הישן בסוכה תרכז
דין סוכה שתחת סוכה תרכח
ממה צריך להיות הסכך תרכט
דין דפנות הסוכה תרל
סוכה שחמתה מרובה מצלתה ויתר דיני הסכך תרלא
דברים הפוסלים בסכך תרלב
גובה הסוכה תרלג
שלא תהיה פחות מן ז' על ז' תרלד
דין סוכת גגך ורקב"ש תרלה
דין סוכה ישנה תרלו
דין סוכה שאולה וגזולה תרלז
סוכה ונויה אסורין כל ז' תרלח
דין ישיבת סוכה תרלט
מי הם הפטורים מישיבת הסוכה תרמ
שאין מברכין שהחיינו על עשיית הסוכה תרמא
אם חל יום ראשון של סוכות להיות בשבת תרמב
סדר הקידוש תרמג
סדר ההלל כל ימי החג תרמד

הלכות לולב

דין לולב תרמה
דין הדס תרמו
דין ערבה תרמז
דברים הפוסלים באתרוג תרמח
דברים הפוסלים בד' מינים תרמט
שיעור הדס וערב תרנ
דין נטילת לולב וברכתו תרנא
זמן נטילת לולב תרנב
הדס אסור להריח בו תרנג
שיכול להתזיר הלולב במים בי"ט תרנד
דין עכו"ם שהביא לולב תרנה
שצריך להדר אחרי הדור מצוה בקנית האתרוג תרנו
דין קטן היודע לנענע לולב תרנז
דין לולב בי"ט ראשון תרנח
סדר קריאת התורה בסוכות תרנט
סדר היקף הבימה תרס
בליל יום טוב שני אומר קידוש וזמן מיד אחריו תרסא
סדר תפלת יום ב' מסוכות תרסב
סדר תפלת חול המועד תרסג
סדר יום הושענא רבה תרסד
אתרוג אסור (לאכול) בז' תרסה
סוכה ביום הז' תרסו
סוכה ונויה אסורין ג"כ בשמיני תרסז
סדר תפילת ליל שמיני ויומו תרסח
סדר יום שמחת תורה תרסט

הלכות חנוכה

דברים האסורים והמותרים בחנוכה תרע
סדר הדלקת הנר ומקום הנחתו תרעא
זמן הדלקת נר חנוכה תרעב
שמנים ופתילות הכשרות בחנוכה תרעג
שמותר להדליק מנר לנר תרעד
שהדלקת עושה מצוה ולא ההנחה תרעה
סדר הברכות והדלקה תרעו
דין אכסנאי בחנוכה תרעז
נר של שבת קודם לנר חנוכה תרעח
בע"ש מדליקין נר חנוכה תחלה תרעט
שלא להניח הנרות סמוך לפסח בליל שבת תרפ
אין מבדילין בנר חנוכה במ"ש תרפא
דין על הנסים בחנוכה תרפב
כל שמונת ימי חנוכה גומרים את הלל תרפג
סדר קריאת התורה בחנוכה תרפד
סדר הארבע פרשיות תרפה

הלכות פורים

דין תענית אסתר תרפו
חיוב קריאת המגילה תרפז
דין כרכים המוקפים חומה מימות יהושע בן נון תרפח
שהכל חייבים בקריאת מגילה תרפט
דין קריאת מגילה תרצ
דין כתיבת המגילה ותפירתה תרצא
דין ברכת המגילה תרצב
סדר תפלת פורים תרצג
מעות פורים לעניים תרצד
דין סעודת פורים תרצה
דין הספד ותענית ועשית מלאכה בפורים תרצו
אין אומרים תחנה בי"ד וט"ו שבאדר ראשון
ודין תענית והספד בהן תרצז

תיז (א) הוא מנהג טוב · בטור מפרקי ר"א לפי שלא רצו הנשים לתת נזמיהן לבעליהן במעשה העגל לכך נתן להם הקב"ה שיהיו משמרות ר"ח יותר מהאנשים ואחר כך מביא בשם אחיו הרר"י לפי שהמועדות נתקנו נגד האבות וי"ב ר"ח השנה כנגד י"ב שבטים וכשחטאו בעגל נטלו מהן ונתנו לנשותיהם לזכר שלא היו באותו חטא והקש' ב"י היאך הר"א לכך נתן להם שכרן דכיון שכבר נתן ר"ח לישראל אע"פ שכשחטאו האנשים ניטל מהם.הנשים שלא חטאו דין הוא שלא יטול מהם ולא מקרי נתינת שכר מה שלא ניטל מהם ותי' ב' תירוצים ולעד"נ דהשכר שהיה שייך ומוכן לאנשים בשביל זה השמירה של ר"ח ניטל מהם וניתן להנשים יותר על מה שמגיע להם מצד עצמן ע"ד שמליצו שהצדיק נוטל חלקו וחלק הרשע בג"ע:

תיח (א) אין גוזרין וכו'. ב"י ילפינן מזה דכשגוזרין בפי' על ר"ח אין הגזיר' חלה וביו"ד סי' רט"ו כתבתי דאין כאן הוכח' כלל דלא אמר כאן אלא לענין איסור שעושין בגזירתם על ר"ח ואם כבר קבלו בפי' על ר"ח ודאי הסברא נותנת דעפי אל מאסגזרו דרך כלל כן היא סברת ס' המנות שם : (ב) ועבי"ד סי' רט"ו . בביאורי כתבתי שם המסקנא דאין לנו שום חילוק רק בין לשון נדר ללשון קבלת תענית דבלשון נדר אל בכל גווני וצריך התרה ובל' קבלת תעני' אינאל כלל וא"צ התר' וזו הוא דעת הרמב"ן: (ג) אלא שמדברי הרמב"ם נרא' וכו'. היינו מדכתי' ובמועדיכםובראשי חדשיכםאיתקש ר"ח למועד והב"י כ' שזהו דרך אסמכתא וכ' הטור וז"ל גרסינן בירוש' בכל מתענין חוץ משבתות ☞ וי"ט ור"ח וחוה"מ עכ"ל ובירושלמי כ' אחר חה"מ וחנוכה ופורים ותמה ב"י למה דילג רבינו חנוכה ופורים . ותו למה הביאו לירוש' אחר שכ' תחלה מהמשנה דאסור להתענות בר"ח . ונלע"ד לתרץ על נכון דרבינו הטור מביא הירוש' להכריע דתענית ר"ח יש בו איסור כמו בשבת שהוא מן התורה וכדעת הרמב"ם מ"ה למד כן מירושל' שסידר ר"ח בין שבת וי"ט ובין ח"ה שהם מן התורה ואלו לא היה ר"ח אלא מדרבנן ה"ל לחשבו בסוף דרך לא זו אף זו הלא ודאי שתנא דירושלמי קמ"ל שהם שוים לדאורייתא וע"כ לא הוצרך להביא הטור חנוכה ופורים שאין בהם צורך לגוף הדין שהם כתובים במקומן וכאן לא נתכוין אלא להקים לח"ה ודי בזה כנ"ל נכון מאוד. שוב ראיתי כן ברוקח וז"ל ר"ח נק' מועד כדאמרי' בירוש' בכל מתענין חוץ משבת וי"ט ור"ח וח"ה עכ"ל הרי כמ"ש : (ד) המתענה בר"ח וכו'. פי' מפני נדר או ת"ח כ"ה בהג"מ בב"י:

הלכות ראש חודש

תיז ובו סעיף אחד :

א א א (א) ראש חודש מותר בעשיית מלאכה ב (ב)והנשי' שנוהגות שלא לעשות בו מלאכה (א) הוא ב מנהג טוב הגה ואם המנהג לעשות מקצת מלאכות ולא לעשות קצתן ג אזלינן בתר (ג) המנהג : (ב"י)

תיח דין תענית בראש חודש ובו ה' סעיפים

א א ראש חודש א (א) אסור בתענית :

ב (א) ב אין גוזרין תענית על הצבור בראשי חדשים חנוכה ופורים ואם התחילו שגזרו להתענות כך וכך ימי' והתחילו בהם קודם ר"ח ג אפי' יום א' אין מפסיקין ומתענין ד ומשלימין :

ג ה ב (ב) ☞ יחיד שקבל עליו תענית כך וכך ימים ופגע בו ר"ח או שקבל עליו להתענו' בר"ח ו אם קבלו בלשון קבל' תעני' בעלמא אינו צריך התרה ואם קבלו עליו בלשון הרי עלי שהוא לשון נדר צריך התרת חכם (ב) (ועיין (ג) בי"ד סי' רט"ו ס"ג) :

ד ז אם נשבע להתענו' כך וכך ימים ואירע בהם ר"ח השבועה חלה עליו מטעם איסור כולל ואם נשבע בפירוש להתענו' בר"ח נ"ל שחלה עליו שבועה כיון שאינו אלא מדרבנן (ג) אלא שמדברי ח הרמב"ם נראה לכאורה שהוא מדאורייתא [וע"ל סי' תק"ע] :

ה ט (ד) המתענה בר"ח או בחנוכה ופורים תעני' (ד) חלום צריך למיתב תעניתא לתעניתיה :

תיז א ר"ח וכו'. בשבת שלפני ר"ח מברכין החודש חוץ מלפני ר"ח תשרי דכתיב בכסא ליום חגנו ועססי' רפ"ד ובכ"ה כ' שיש מקומות שאין נוהגין לברך ר"ח אב ועיין בספר ת"ד סי' קפ"א וכתוב בספר יראים דאין זה קידוש בית דין אלא שמודיעים להעולם מתי ר"ח עכ"ל ומ"מ נהגו לעמוד בשעת אמיר' ר"ח ביוספלוני דוגמת קידוש החודש שהי' מעומד : ב ונשים שנהגו. לפי שלא פרקו נזמיהם לעגל ניתן להם ר"ח לי"ט (טור): ג אזלינן בתר המנהג . דמעיקרא הכי קבילו עלייהו(ב"י)ודוקא שהתנו בפי' אבל בסתם אין להקל להם כלל (כ"ה משא מלך ח"ז) :

נה"ג קצת להתענות ערב ר"ח ואם חל ר"ח ביום א' מתענין ביום ה' (ב"ח סי' תרפ"ו מנהגים) ואם חל ר"ח בשבת מתענין ביום ו' וכ"מ סימן ת"ע ובמגילה דף ד' ע"ב הגה"ה הרמ"ע כתב בתשובה דלעולם יש להתענות יום הכניסה שלפני המולד דהטעם ☞ משום מיעוט הירח . ושמעתי שהמקובל ר"י סרוק זצ"ל התענה ביום המולד עד שהגיע המולד ואז אכל אפי' חל המולד בחצי היום ואעפ"כ מי שיש לו מנהג צריך לנהוג כך ואסור לשנותו עד שיתירו לו נדרו ופשוט דאפי' בע"ש צריך להשלים כמ"ש בי"ד לענין יום שמת בו אביו דאם חל פעם ראשון בחול צריך להשלים אפי' אם חל אח"כ בע"ש ה"ה כאן אם השלים בפעם הראשון צריך לנהוג כן לעולם. ואם בפעם הראשון לא השלים אפי' בחול א"צ להשלים . מיהו במקום שעושין ממנו ת"צ וקורין ויחל והוא נמנה עמהם צריך להשלים עססי' רמ"ט וסי' תקע"ב ס"ב וספ"ג דעירובין : ונ"ל מנהג טוב לומר סליחות קודם תפלת המנחה כי מן המנחה ולמעלה חל ר"ח ועמ"ש סי' תק"ן ובתנחומא פ' בראשית אית' שאפי' חל פורים בשבת אין מתענין ביום ו' שעיקר התענית סליחות ורחמים ולא יוכלו לקיים עונג שבת · ומ"ע כתב שימהרו בסעודת הלילה שלא ליכנס בה כשהוא מעונה ובקצת מקומות אם חל בע"ש אין אומרים סליחות במנחה . כתב הב"ח שאין לכוף עבדו ושפחתו למלאכה ואם רוצה לעשות בעצמו אפי' מלאכה כבידה עושה :

תיח א אסור בתענית · כתב ב"י סי' תקע"ט אנשי ק"ק ווירמשא מתענין הגזירה בר"ח סיון וכ' מ"ע בתשובה דלא ילפינן מינייהו בעלמא ומיהו ספ"ג דעירובין כתב דמותר להתענות בו תענית שעות אבל להרמב"ם אסור שהוא דאורייתא ובססי' קפ"ח איתא שאפי' אכל פירות יצא וא"צ לאכול פת : ב ☞ יחיד שקבל וכו' . כ"ל דהמתענה תענית חלום בר"ח ניסן או בר"ח אב א"ל ליתיב תענית לתעניתו כיון די"ח דמצוה להתענות כמ"ש סי' תק"פ וסי' תקל"ז : מצוה

באר הגולה

א עירובין י' ובחגיגה י"ח ובתבוהו הרי"ף והרא"ש בפ"ק דמ"ק. ב ירוש' פ"ק ד תענית ובפ' מ"ד מפרקי ר"א : א משנה תענית ט"ו ב שם ג שם בגמרא וכר' יוסי ד מסקנת הגמ' שם ה ברייתא תענית י"ב והביאה הרא"ש בפ"ט דנדרים ו שם בשם י"א ובשם הרמב"ן ז ב"י מדברי הרמב"ם בפ"ה מהלכות שבועות . ח בפ"ה מה' נדרים ט הגה"מ בפ"א מהלכות תענית :

יד אפרים

סי' תי"ז במג"א ס"ק ג' משום מיעוט הירח . נ"ב ואם מתענין בער"ח ולפעמים חל המולד ביום ההוא ונמצא מתענים בחידושה וכדי להשלים כונת מסדרי יו"כ קטן בירידת הירח ישר להתענות ביום הכניסה שלפניו ע"ש סי' ע"ע וסיים בה שלא נהגו כן פרושים שבישראל : סי' תיח בש"ע סעיף ג' הליון ב' אל יחיד שקיבל עליו צריך לציינו בסעיף ה' אל המתענה בר"ח : במג"א סק"ב יחיד שקיבל כו' . הוא טעות וצריך לציין המתענה בר"ח כו' כנ"ל : בט"ז ס"ק ג' וי"ט וחה"מ ור"ח עכ"ל כו' כנ"ל : במג"א סק"ב יחיד שקיבל כו' . הוא טעות וצריך לציין המתענה בר"ח כו' כנ"ל :

שערי תשובה

תיז (ג) המנהג . עיין באה"ט ועיין בפר"ח ודבר יוסף סי' מ"ה שאנשים הנוהגים שלא לעשות מלאכ' הוא מנהג בורות והבר"י כתב שכן נראה שכל הפטור כו' ע"ש ועיין בתשב"ץ ס"ג סי' רמה שנהגו איסור לטעות והיתר בתפירה ע"ש בטעם הדבר והכל לפי המנהג :

הגהות רעק"א

סי' תיז מג"א סק"א דוגמת קה"ח שהיה מעומד. בער הכי ולא ידעתי היכן מצינו דקידוש החדש היה מעומד ואדרבה ברפ"ג דר"ה משמע שהיה מיושב :

ביאור הגר"א

סי' תיז ס"א והנשים. מגילה כ"ב וע"ש רש"י ותוספ' בשם הר"א ורא"ש בשם ירושלמי וחגיגה י"ח א' ר"ח יוכיח כו' ועתו' שם ד"ה ר"ת כו' א"נ כו' : סי' תיח ס"א ר"ח אסור. תענית ט"ו ב'. י"ז ב'. ר"ה י"ט א' וירושלמי פ"ב דתענית: ס"ב אם קבלו כו' ואם. מהא דאמרינן בפ"ט דנדרים פותחין לאדם בשבתות וי"ט אלמא אפי' שבת וי"ט צריך התרה וכדקי"ל שם דנדרים חל על דבר מצוה ותי' הרמב"ן דהכא מיירי שקבל בלשון קבלה דאינו נדר כמ"ש שם י"ב ב' וכי נדר הוא כו' ואפילו ללישנא בתרא אמר לא יהא כו' מ' דאינו נדר ועמ"ש בר"ס תק"ע: ס"ד אםנשבע. דאיסור כולל חל אפי' אאיסור דאורייתא כמ"ש הרי"ף ורא"ש בסוף פסחים בשם הירוש' שבועה שלא כו' ועתוס' בפ"ג דשבועות כ"ד א' ד"ה אלא כו' : ב"ל שחלה. נזיר ד' א' וכגי' תוס' שם וכן מושבע כו' ותוס' בריש פ"ג דשבועות ובפ"י דפסחים ק"ו א' וגמ' יומא ע"ד א' : כיון שאינו. שהוא מימים הכתובים במגילת תענית ועתוס' בתענית י"ב א' ד"ה ואם כו' והו' בברכות מ"ע ב' ד"ה אי : אלא שמדברי. כמש"ש י"ז ב' ר"ה י"ט א' ר"ח דאורייתא כו' דתניא כו' ומ"ש ר"ח דאורייתא ר"ל שיש להן סמך מדאורייתא : ס"ה המתענה בר"ח או כו'. ר"ה י"ח ב' לאו והתענו :

באר היטב

תיז (א) ר"ח . שבת שלפני ר"ח מברכין החודש חוץ מלפני ר"ח תשרי דכתיב בכסא ליום חגינו ועסי' רכ"ד ובכה"ג כתב שיש מקומות שאין נוהגין לברך ר"ח אב . וכתב בספר יראים דאין זה קידוש ב"ד אלא שמודיעים להעולם מתי ר"ח עכ"ל ומ"מ נהגו לעמוד בשעת אמירת ר"ח ביום פלוני דוגמת קידוש החדש שהיה מעומד . ובמנהגים כ' כשמברכים החדש א"א בקרוב כדי שלא יהא רק כ"א תיבות כמנין השם של אהיה וגימטריא א"ך טוב: (ב) והנשים . לפי שלא פרקו נזמיהם לעגל ניתן להם ר"ח לי"ט. טור: (ג)המנהג דמעיקרא הכי קבילו עלייהו ב"י. ודוקא שהתנו בפירוש אבל בסתם אין להקל להם כלל כנה"ג. ואף במקום שנהגו לעשות אין הבעל יכול לכופה ולעבדיו העברים אין יכול לכופן למלאכה כבידה ובעצמו מות' אפי'מלאכ' כבידה ב"ח ע"ש . נהגו קצת להתענות ער"ח ואם חל ר"ח ביום א' מתענין ביום ה' . ב"ח סימן תרפ"ו ומנהגים. ואם חל ר"ח בשבת מתענין ביום ו' וכ"מ סי' ת"ע אבל הרמ"ע כתב בתשובה דלעולם יש להתענו' יום הכניסה שלפני המולד · ושמעתי שהמקובל מהר"י סרוק התענה ביום המולד עד שהגיע המולד ואז אכל אפי' חל המולד בחצי היום ועכ"פ מי שיש לו מנהג צריך לנהוג כך ואסו' לשנותו עד שיתירו לו נדרו . ופשוט דאפילו בערב שבת צריך להשלים כמו שכתב ביורה דעה לענין יום שמת בו אביו דאפילו חל פעםראשון בחול צריך להשלים אפי' אם חל אח"כ בע"ש ה"ה כאן אם השלים בפעם הראשון צריך לנהוג כן לעולם ואם בפעם הראשון לא השלים אפילו בחול א"צ להשלים ומיהו במקום שעושין ממנו ת"צ וקורין ויחל והוא נמנה עמהם צריך להשלים עססי' רמ"ט וסי' תקע"ב ס"ב וכ"ל מנהג טוב לו' הסליחות קודם תפלת המנחה כי מן המנחה ולמעלה חל ר"ח מ"א . וכ' עוד המ"א בסי' תקע"ט סק"ו דבער"ח במקום שאומרים דברי כבושים יאמרו קודם התפלה ע"ש ומ"ע כ' שימהרו בסעודת הלילה שלא ליכנס בה כשהוא מעונה עמ"א ובע"ש אין לו' י"כ קטן כי אם ביום ה' עסי' תק"כ ולענין אם יש שום חשש להתענות ערב חנוכה בעבור ר"ח טבת עיין דבר שמואל סי' של"ט ועסי' תר"ע סק"ב מ"ש שם :

תיח (א) אסור . כתב ב"י סי' תקע"ט אנשי ק"ק ווירמשא מתענין הגזירה בר"ח סיון וכתב מ"ע בתשובה דלא ילפינן מינייהו בעלמא ועסי' קפ"ח ס"ז דאיתא שאינו חייב לאכול פת בר"ח שאפי' אכל פירות יצא : (ב) יחיד . עסי' ק"ע מ"ש שם ס"א : (ג) בי"ד. כ' הט"ז שם כתבתי המסקנא דאין לנו שום חילוק רק בין לשון נדר ללשון קבלת תענית דבלשון נדר אל בכל גווני וצריך התרה ובלשון תענית אין אל כלל וא"צ התרה עכ"ל : (ד) חלום . כ"ל דהמתענה תענית חלום בר"ח ניסן או בר"ח אב א"ל למיתב תענית לתעניתו

מחצית

סי' תיז (ס"ק א) ר"ח כו' שי"מ שא"ל לברך ר"ח אב. כמדומה ראיתי בספר א' אח"ז מצאתיו בהגהת מרדכי פרק אלו מגלחין בשם תוספתא ודחה שם טעם זה ודין זה הובא לקמן בעט"ז ר"ס תקמ"ט ע"ש. הטעם שאיוב קילל את יומו ואמר במספר ירחים אל יבא ודרך אסמכתא הואיל וחודש זה של פורעניות לכן אין מברכים. אותו כשאר חדשים : דאין זה קידוש ב"ד. דא"כ היה צריך לעמוד כדין קידוש ב"ד : אבל [illegible]

השקל

ולזרוע אסור אף לאנשים מדכתיב (שא"ל יהונתן לדוד) אשר נסתרת שם ביום המעשה ותרגם המתרגם ביומא דחולא מכלל דר"ח (שא"ל מחר חדש) לאו יום המעשה. וכתב הב"ח דראייתו לחלק בין מלאכה כבדה לקלה דאי נאמר שלא ניתן רק לנשים כמ"ש בפר"א דוחק לומר משום נשים יקרא ר"ח לאו יום מעשה. ואי נאמר דגם לאנשים אסור כל מלאכה תיקשי הא דפר"א. אע"כ צ"ל דלאנשים ליכא איסורא רק מלאכה כבדה ולנשים [illegible]

תיש א מצוה וכו' . כתב הרי"ף והרמ"ם כשם שיושלמי שאם חל ר"ח בשבת שיש לעשות סעודת ר"ח וכו' וכ"כ הב"ח ולא נהגו כן . וכ"ל דיש למשוך סעודה שלישית עד הלילה ומן יוצא ידי חובת ר"ח ג"כ ועפסי' קפ"ח דמזכיר רלה ויעלה ויבא דלמזל' כתב התחל' הספוד'. ובספר של"ה נקט לו שיטה מחרת וכתב שבשבת שיש מצוה להרבות בסעודת ר"ח : תכ אם הנשים רשאות לקונן בר"ח ובו ב סעיפים :

א מ על המת נשים מענות שבולם אומרות כאחד ומטפחו' דהיינו להכו' כף אל כף אבל לא מקוננו' שתהא האח' אומר' והאחרו' עונו' אחריה ואחר שנקבר המת לא מענות ולא מטפחות :

ב אומרים ג א צדוק הדין וקדיש : הגה ומין נוהגין כן ועיין בי"ל סי' ת"ש סעיף ו' בהגה"ט : (א) וכן בכל הימים שאין אומרים בהם (מ) תחנון (מהגיוס) וכן בע"ש אחר מנחה. י"א שאם קוברין מת בלילה שאין אומרים קדיש ולא לתוק הדין. (כל בו) :

תכא קריאת ובראשי חדשיכם בפסוקי דזמרה. ובו ס"א:

א מ נוהגין באשכנז שאומרים פרשת א ובראשי חדשיכם שחרית אחר פ"שת התמיד ובספרד אין נוהגין לאומרה לפי שעתידין לקרות אותה בספר תורה :

תכב סדר התפלה והלל בר"ח ובו ז סעיפים :

א מ ערבית שחרית ומנחה מתפללים י"ח ברכות ואומר (מ) יעלה ויבא ברצה ואם לא אמרו בערבי' אין מחזירין אותו (ובמיוחס מקום שנוהג שאינו מוזר א ע"ל (ג) סי' רל"ד סעיף ד' וה') בין שר"ח יום אחד בין שהוא שני ימים מפני שאין מקדשין את החודש בלילה אבל לא אמרו שחרית ◦) ומנחה (ג) מחזירין אותו ג ואם נזכר קודם שהתחיל מודים אומר במקו' שנזכר ואם לא נזכר עד אחר שהתחיל מודי' אם נזכר קודם שהשלי' תפלתו חוזר לרצה ואם לא נזכר עד שהשלי' תפלתו חוזר לראש ד ב ואם הוא רגיל לו' תחנוני' אחר תפלתו ונזכר אחר שהשלי' תפלתו קודם (ד) שיעקור רגליו חוזר לרצה : הגה

תיש ובו סעיף אחד :

א מ (א) א מצוה להרבות (מ) בסעודת ר"ח :

תכ אם הנשים רשאות לקונן בר"ח ובו ב סעיפים :

א מ על המת נשים מענות שבולם אומרות כאחד ומטפחו' דהיינו להכו' כף אל כף אבל לא מקוננו' שתהא האח' אומר' והאחרו' עונו' אחריה ואחר שנקבר המת לא מענות ולא מטפחות :

ב אומרים ג א צדוק הדין וקדיש : הגה ומין נוהגין כן ועיין בי"ל סי' ת"ש סעיף ו' בהגה"ט : (א) וכן בכל הימים שאין אומרים בהם (מ) תחנון (מהגיוס) וכן בע"ש אחר מנחה. י"א שאם קוברין מת בלילה שאין אומרים קדיש ולא לתוק הדין. (כל בו) :

תכא קריאת ובראשי חדשיכם בפסוקי דזמרה. ובו ס"א:

א מ נוהגין באשכנז שאומרים פרשת א ובראשי חדשיכם שחרית אחר פ"שת התמיד ובספרד אין נוהגין לאומרה לפי שעתידין לקרות אותה בספר תורה :

תכב סדר התפלה והלל בר"ח ובו ז סעיפים :

א מ ערבית שחרית ומנחה מתפללים י"ח ברכות ואומר (מ) יעלה ויבא ברצה ואם לא אמרו בערבי' אין מחזירין אותו (ובמיוחס מקום שנוהג שאינו מוזר א ע"ל (ג) סי' רל"ד סעיף ד' וה') בין שר"ח יום אחד בין שהוא שני ימים מפני שאין מקדשין את החודש בלילה אבל לא אמרו שחרית ◦) ומנחה (ג) מחזירין אותו ג ואם נזכר קודם שהתחיל מודים אומר במקו' שנזכר ואם לא נזכר עד אחר שהתחיל מודי' אם נזכר קודם שהשלי' תפלתו חוזר לרצה ואם לא נזכר עד שהשלי' תפלתו חוזר לראש ד ב ואם הוא רגיל לו' תחנוני' אחר תפלתו ונזכר אחר שהשלי' תפלתו קודם (ד) שיעקור רגליו חוזר לרצה : הגה

תיש (א) מצוה להרבות וכו'. ומכוון בפסיקתא שמניח הטור דגם בשבת' של ר"ח נאמר שם מוסיף מוסיפין לו מן השמים וכן שם פיתח פותחין לו . כ"י הכיל ירוש' פ"ק דמגילה כתלו אמרו מקדימין ולא מאחרין קריאת מגילה ותרומת שקלים. פי' שם בא בשבת מקדימין מות' מבל סעודת ר"ח וסעודת פורים מאחרין ולא מקדימין סם ויעשו בשבת ומשני לעשות מותם יומי משתה ושמחה שבשבת תלויה כמו שבת ר"ח שאין מתענין בו ר"ח שחל להיות בשבת כ"ד שם בשבת' של ר"ח נאמר שם מוסיף מוסיפין לו מן השמים וכן שם פיתח פותחין לו . כ"י הכיל ירוש' פ"ק דמגילה כתלו אמרו מקדימין ולא מאחרין קריאת מגילה ותרומת שקלים. פי' שם בא בשבת מקדימין מות' מבל סעודת ר"ח וסעודת פורים מאחרין ולא מקדימין סם ויעשו בשבת ומשני לעשות מותם יומי משתה ושמחה שבשבת תלויה כמו שבת ר"ח שאין מתענין בו ר"ח שחל להיות בשבת כ"ד שם

תכ (א) וכן בכל יום אע"פ שאין בהם תחנון. בטור כתוב דמכאן מנהג' שמרו לזוק הדין בר"ח שהוא ופורים על מדם נדול : **ושמעתי** מזקן א' שהעיד שהי' בק"ק קרלסקא בשנת אל"ג שנפטר רמ"ח ז"ל שנפטר בר"ח שהוא ופורים על מדם נדול ותכף לאחר שנפטר מת בנו בכור ז"ל ונקבר בר"ח ונפטר אביו ר"ח שלאחריו ונקבר בר"ח ונפטר אחי

תכב (א) ומס הוא ספק וכו'. הכ"י הכיא כזה שים להחזיר מדלמרינן כירושלמי כל י' יום חזקה מה שהוא למוד הוא מזכיר וכ"כ בשם כו בשם מהר"ם ותימה על רמ"א שפסק דמ"ל לחזור על מה שמך כזה · ותו קשה מ"ש מסי' ק"ד ס"ח דפסק רמ"א עלמו מס נפתפק לו מס חמר מוריד הנפסכל י' יום חוזר דודאי חמר כמו שהוא רגיל והייגו כירוש' דהכא ונמה פסק דמ"ל לחזור ותו דלמה לי כתב רמ"א דיעות חלוקות כזה לכל הפחות וכמדומה שים ט"ס כאן וע"ל צריך להחזיר . וי"ל ע"פ שברח נכון' דהייגו דכאן אין מקום ספק כלל דמהי תיתי לו' שהזכיר כיון שלא היה ברור לו עיין ר"מ כודאי לא הזכיר אלא ודאי דמיירי שידוע לו שהזכיר התפלה קודם שבא למקום שהזכר' היה על דעתו שים עכשיו ר"מ וצריך להזכיר אלא דמה"כ שכח אם כי' בדעתו כן בשעה שחמר הברכה שצריך שם שהזכרה כזה אלו חומרים דמסתמ' לא אכח ממחשבתו בשעת התפלה שעכשיו ר"ח וכודאי זכרו משא"כ בהיה דסימן קי"ד לעיין משיב הרוח דמקו' הספק היה דאפשר שלא זכר בכל התפלה מזה שלריך להזכי'דכן הוא רגיל הספק בשם כמ"ל לייחב וכן כן להלכה . ובלבוש כ' הטעם שא"צ להחזיר כיון שרגיל בו כל ר"ח ועדיין לא כלו י' יום שחמרו אלו חומרים כיון שידע שהוא ר"ח אלא שמסופק אם חמרו חלי' לומר שחמרו כהרגל כבל ר"ח ע"כ מ"ש שעדיין לא כלו י' יום נלו מלתא הוא דבשלמא אם היה רגיל הרבה לחומרו לא מיעקרא הרגילו חלא עד י' יום משא"כ כאן שלא חמרו רק בר"ח מ"ל עקירה גדולה שלי' יום דוגמא לדבר בוסות החשא שאם קבעתו ג"פ לריך עקירה ג"כ ג"פ משא"כ אלא קבעתו רק כ"פ בעקר בשעה מ' ועכ"פ יש לי מכחן לחייב למ"ש כי"ד סי' ס"ט בספק אם נמלא הבשר הבחתיו לעיל סי' ת"ע דמותר להא כאן חמרי' מה שהוא למוד מזכיר והולכין חחר הרגילו' ס"א שהוא בשר ומ"ש ים חזקה שנמלא ואע"פ שים חזקה נגד חזקה בידוע שלא נמלא מתחלה כשחביאו מהטבח ויהיו שים חזקה נגד חזקה במידי דרבנן מלבד הטעם שזכרנו שם מלר הרוב: (ב) וקורין ההלל · מ"כ בשם ס' רוקח דאין קורין הלל בבית הכנסת דמ"ל לא החמיס יהללו יה להוי כלועג לרש:(ג) לקרות הת

דייקא דמילתא תלמוד ערוך הוא פ"ג דכ"ס ופיפא דמילתא הוא מתני' פ"ג דסוכה ומ"ש רי"ו אם יש לו ספיקא קפידא בקורא להא קורא בשביל עלמו אבל אם יש לו לקרות שנית בשביל אחרים אם אינו עושה אחריו הלעז' וע"ל דקורא בבכרכה דבקריאי' לחול ליכא קפידא ואפשר דמ"מ מיכא מיסורא כדאמרי' פ"ו דשבת הקורא הלל בכל יום ס"ז מתרף ומנדף ומ"ש אסור לקרותו דרך שירה אלא בזמן שאתקנו מבמיס(וע"ש בש"ג פ"ג דברכות בשם ריש"ו): ו לקרו· בניבור. ומש בא לב"ס שמוך להלל יקרא הלל אלא תחלה עם הציבור ומח"כ יתפלל ל"ח. ואפשר כשהוא לומר פסוקי דזמרה מוב' לספיק בחפלת בשם ריש"ו): (ד) והקהל · כתב הב"ח לדיוק לשמוע פסוקים יאמר כל ואע"ג הס"ן דשומע כעונה ומש לא שמע לא יצא ומוטב שיאמרו בעלמו בשעת מ"ש ע"ם : (ה) לפי'. המ"ח העלה והמחבי' יחזור לקרותו

באר

רגליו עמ"ש : (ה) מ"ל . והקשו סחמרונים ממ"ש סימן קי"ד דמש שמיב הרוח בשחפק אם יאמר משיב הרוח חמרינן מזקה שחמר כמו שהוא רגיל בלא משיב הרוח וצריך לחזור ע"ם ועיין בחמרונים שמוסיפין בשבת מיהו כ"ל דאו לא והב"י והב"ש פסקו דמחזירין לחומו וכ"פ הרוקח וכ"פ הל"ח ברחיות ברורות וכן ים להורות דהרי עיינו הוחות שהרגיל להחפלל בלא יעלה ויבא מ"ח . ובשבה"ג כתב כיון דחיכא פלוגחא בזה ים מקום לומר שב ואל חעשה עדיף ומש יחזור. מיהו הטוב שיחפלל בחורת נדבה ע"פ ועיין בלק"ט מ"ח סי' ע"ח . ועיין מ"ם הט"ז : (ו) הלל . ואין קורין בשבת החבל דמ"ל שם לא שמעוש יבלעיה דהוי כלועג לרש ועבדי' קל"ח ס"ק יו"ד מה שכתבתי שם . כשים פעורות מכל הלל מפני שהוא מ"ע שזמ"ג ועמ"ח ועיין יד מהרן : (ז) הכהו . ומש

ביאור

ועמ"ח ועפ"ז ובלבוש כו' : ס"ב בין יחיד בין ציבור . ר"ל חע"פ שחמרו שם ובערכין י' ובנרכות יחיש שאין יחיד גומר חת ההלל ל"ד יחיד כמ"ש בהעניח חדא דמלבי דלוני ועוד דשמעינן חע"פ שחמרו שם יחיד לא יחחיל דמ"ל להחחיל מ"ח יש לקרות שנכר הכנו וכמ"ש הום' בנרכות י"ד ע' ד"ה ברוקח וכ"פ הל"ח ברחיות ברורות וכן ים להורות דהרי עיינו הוחות שהרגיל להחפלל בלא יעלה ויבא מ"ח . ובשבה"ג כתב כיון דחיכא פלוגחא בזה ים מקום לומר שב ואל חעשה עדיף ומש יחזור. מיהו הטוב שיחפלל בחורת נדבה ע"פ ועיין הלק"ט מ"ח סי' ע"ח . ועיין מ"ם הט"ז : (ו) הלל . ואין קורין בשבת החבל דמ"ל שם לא שמעוש יבלעיה דהוי כלועג לרש ועבדי' קל"ח ס"ק יו"ד מה שכתבתי שם . כשים פעורות מכל הלל מפני שהוא מ"ע שזמ"ג ועמ"ח ועיין יד מהרן : (ז) הכהו . ומש

ביאור

ועמ"ח ועפ"ז ובלבוש כו' : ס"ב בין יחיד בין ציבור . ר"ל חע"פ שחמרו שם ובערכין י' ובנרכות יחיש שאין יחיד גומר חת ההלל ל"ד יחיד כמ"ש בהעניח חדא דמלבי דלוני ועוד דשמעינן חע"פ שחמרו שם יחיד לא יחחיל דמ"ל להחחיל מ"ח יש לקרות שנכר הכנו וכמ"ש הום' בנרכות י"ד ע' ד"ה ברוקח וכ"פ הל"ח ברחיות ברורות וכן ים להורות דהרי עיינו הוחות שהרגיל להחפלל בלא יעלה ויבא מ"ח . ובשבה"ג כתב כיון דחיכא פלוגחא בזה ים מקום לומר שב ואל חעשה עדיף ומש יחזור. מיהו הטוב שיחפלל בחורת נדבה ע"פ ועיין הלק"ט מ"ח סי' ע"ח . ועיין מ"ם הט"ז : (ו) הלל . ואין קורין בשבת החבל דמ"ל שם לא שמעוש יבלעיה דהוי כלועג לרש ועבדי' קל"ח ס"ק יו"ד מה שכתבתי שם . כשים פעורות מכל הלל מפני שהוא מ"ע שזמ"ג ועמ"ח ועיין יד מהרן : (ז) הכהו . ומש

נתיב חיים

ס) מ"א ס"ק ד' . כמ"ש הרמ"י ס"כ מה שחמה הכ"י שלא נפחבל וכו' חלילה לומר כן על נברא רבה כרבינו מחיר חלא חר"מ רחי דר"י חדר"י דבני מיחרות בירושלמי בשם ר"י מיחתי ועכ"ל ס"ל דיש חילוק בין הזכרת בשם ובין חמירת המחורע דר"ח וחע"ח כיון דלילה שלעיט יום חלין מזכיר עלה ויבא בחפלה ובברכת המזון כמ"ש הרמ"א ומשה חמת ותורתו חמת :

ס) מ"א ס"ק ד' . וכן יש לסורות עיין בספרי דף ע"ח ע"ג : ס) סק"ה ופלימה בעיני . ס"ל ולא עיין יפה דהא בסוכה לא מפליג בין נקי לשחיכו נקי כמו שפירש"י והר"ן בין שיצא חו לא יצא בכל פעם לריך לחזור ולעשות לעצמו הלכוים והך דר"ה לעניין קריח' הכל לא דיבר שם כלום ומעך חמתני' דסוכה לכן דברי רי"ו תמוהים :

יד אפרים

סי' תכב במג"א ס"ק ב' מיהו הכ' לא משמע כן מדנקע בלישני' רגיל לומר חמוסים והו"ל למימר שם יש לו לומר חמוסים משמע דכל שרגיל לא שייך פיוס דלין קבע לחמוסים וכל שלא עקר רגליו עדיין לא הסיח דעתו מחמוסים : שם ס"ק ד' דלפי' בשבת וי"ע כו' כ"כ לפשר שר"ל ביו"ע שי שכבר חמר ג' פעמים הפלח יו"ע דלכ"ע הוי ר"ח רגיל עפי שבח כל לחד יום משל"כ הפלח יו"ע דבין יו"ע ליו"ע לישל עוכח :

אשל אברהם

א) בדילוג . הטעם כלבוש דף י"ח הסוא יום סליחה וכפרה על התימוקות שלא הפיל לסכרם בפיהם והוי כמו ר"ה ויו"כ ולא"ל שיהם נמורם ג"כ וכהב בי"ד סי' תקכ"ז סיום דעל :זה חומרים כפרה לכל תולדותם ע"ם :

שערי תשובה

ע"ש:(ו) הלל וכתב בשאלת יעב"ץ שאין לטעום קודם הלל ומאן דחכיש לביה אף חסידות ליכא:(ז) וחקהל עיין באה"ט שיש לו' בנחת יכון כולם ולא כמו שנוהגין לו' יאמר נא ישראל ותו לא ומפסיקין באמצע הפסוק :

הגהות רעק"א

סי' תכב סעיף ב' וכן נהגיס בכל מלכות ת"י. עמ"ם בגליון לקמן סימן תרע"ח ס"ב : מג"א סק"ה (דד"ח כ"ב) ע' מג"ח לענ' סי' רי"ח סק"ד :

(א) ג (ומס ד הוא ספק מס הזכיר מו למו (ה) אין לריך למזור כל זו הלכות חפלה) וע"ן שמכח מלהזכיר בשמרים ע"ל סי' קפ"ו :

ב ה (ב) ה ° וקורים (ו) הלל א] בדילוג בין יחיד בין צבור ו וי"א שהצבור מברכין עליו בתחלה (ג)לקרא את ההלל (ומס ניחך לגמור מ"ל לחזור) (מרדכי פ' בתה מדלינין ושבולי לקט) ולבסוף יהללוך והיחיד אין מברך עליו ז ויש אומרי' שאף הצבור אין מברך עליו לא בתחילה ולא בסוף וזה דעת ח הרמב"ם וכן נוהגי' בכך מלכות ארץ ישראל וסביבותי':

הגה ויש מומרים דגם יחיד מברך עליו (עור בשם הרא"ש ור"ם) וכן נוהגין בחדינות חלו ומכל מקום יזהר לחדם ן לקרות בלבור כדי לברך עליו

עם (ז) הלבור ור"ח דכחיכוך קורח ז (ח) מומר לבניס שיחמרו עמו רחבי פרקים דמו הוי כרבים (מרדכי פ' בתה מדלינין ומנור בשם שומר טוב) ונהגו כן בהודו ולא בחנת :

ג ט בענין הפסוקי' שכופלין בו ח וכן בפסוקי' ששליח צבור אומר (ט) והקהל עוני' אחריו כל מקום לפי מנהגו :

ד י לענין הפסק' אפי' באמצע שואל בשלו' כ אדם שהוא צריך לנהוג בו כבוד ומשיב שלום לכל אדם אבל בענין אחר לא יפסיק : הגה ודוקא בר"ח ופשה בימים שחין גומרים הלל בשמרים חלו בשלמא בשחר לענין הפסקה דיינו כמו בק"ש ופ"ח ופשה בימים שחין גומרים הלל בק"ש ופ"ח ס' סעיף ס' :

ה ו אם הפסיק בו ושהה (י) אפי' שהה כדי לגמור כולו ט א"צ לחזור לראש :

עסי' תפ"ח ס"ח רדב"ז ח"ח קי"ג

הקורא

מלח הוי כ' ימים ר"ח וקורין חותו ביום ל' ומפשר דס"ל כיון דחיום הסני עיקר ס"ל ביום רחשון כקורה בחורה לחיו מחויב כדבר ומ"מ חיקרה דדיי פירכה דלח חקנו זמן לדבר שהוא רגיל דוקח בדבר שהוא בח להני שהם כחבו בברכות דף ל"ו שחברך זמן ומש"ח סי' רכ"ה :

נשים פטורות מכל הלל מפני שהיא מ"ע שהז"ג ולפיכך חין יכולים להוליח לחומיח ממ"ע (חוס' ד"ה כו' דף כ' ריש ע"ב) חח"כ עומה מחריסה כל מלה ומלה ודבי' לו מחרם שלח למד ומח למד מבזה חת קונו לעשות שלוחי' כחלה ע"ם במשנה פ"ג דסוכה ופ"ג דברכות ופ"ק דר"ה : כתב הבה"ג כ' ריו"ו כי"ג סי' תע"ו : ומ"ש בשם ר"י מוליח בין יחיד בין לבור ודוקח שחינו בקי שחינו יודע לעשות חבל חס יודע לעשות חס יש חין מוליח חח"כ עומה מחדיו הלבור ע"כ וע"ש היכי חיתח נמנ' עכ"ל בד"ה °)ופליחה בעיני על הרב"י חשר נהירין ליה שבילי דשמעתא דסוכה ומ"ש ריו"ו חס יש לח"ל דה"ה חס יש לח"ל חין מוליח ופ"ג דחיכא בינ' שיעי' כחלה ופ"ג דברכות ופ"ק דר"ה ופיפא דמילתא הוא מתני' פ"ג דר"ה ופיפא דמילתא הוא מתני' פ"ג דסוכה ופ"ג דברכות ופ"ק

כסי' ס"ה אם הפסיק ממטת חום כנון שלא היה המקום נקי ושהה כדי לגמור את כולו כדרכו ת"ל לחזור ולא מוד' דמ"ל כיון שקורין חומו כדילוג (כ"י) ומ"כ כימים שגומרין לריך לחזור לרחם אם הפסיק ממטת חום ושהה כדי לגמו' את כול' וכ"מ פסק דלחפי' כר"מ לריך לחזור וכד"מ כ' דדוק'בק"ם שהות לחומייי'פסק'כהרמ"ם

תכג הלכו הלל דרכן ת"ל לחזור לרחם לפילו בימים שגומרי' ולכן לא הניח כלום בש"ע ומהמיר יחזיר לקרותו בלא ברכה ועמש"ל ס"כ: ו יחזור למקום שטעה. פי' אם לילנ פסוק א'וזכר אח"כ לא יאמרנו כמקו'שמזכ' דמ"כ ס"ל קורא למפרע אלא יתחיל מאותו הפסוק ויאמר עד סוף כמ"ש סי' תר"ן ס"ו: יא מעומד. מון מליל פסח (כ"י ס"ל): אסור לסמוך עלמו לעמוד או לכותל דסמיכה הינה כעמידה כמ"ש הטור סי' קמ"ח וכתו' סוטה דף מ' ומה מתוך שפלתה על רמ"ח כמ"ש סי' י"ז שכתב בשם הריב"ם לעין עדות ועמידה ע"י סמיכה מקרי ספיר עמידה לעין זה דהא התו' והטור הוכיחו מגמ' דזכמים דסמיכ' הינה כעמידה ופשוט ברמ"ח דאה כדברי הרב"י שכ' בח"מ בסי' כ"ח בשם הריב"ם וז"ל אסקכלו עדים מעומד מה שטעה עשו ואם היו נסמכים על העמוד אפי' לכתחלה מותר דסמיכה הינה כיצידה כ"ל וכיון רמ"ח דמ"ש ואם היו נסמכים קאי על העדים וזה לינו להה פתח בדיינים אלא פשוט דט"ס הוא והגי' הנלוטה כמ"ש הרב"י בש"ע דסמיכה כיצידה וקאי אדיינים שאם היו נסמכים על העמוד מותר דסמיכה הוי כיצידה כל"ל כדור כ"מ בשבועות דיתיב כמאן דשרי מאלני' ותע"ב דשם הוי כעמידה ג"כ שאני התם דלא שבי אלא הידור אבל במקום דשרי' עמידה אסור לסמוך וכ"כ התו' בזבחים דף י"ט ע"ח ותע"ב דכתבנו שם ע"כ תע"ב דאין יושבה בעזרה מ"מ מותר לסמוך ח"כ משמע דסמיכה הינה כיצידה י"ל דשאני התם דאין אסור אלא שלא יסמוך ממש מפני הכבוד שבו ביושבה אבל כיצידה לא שייך בזה ואפשר דלא שייך נמי בעומד אלא בישב ממש ולכך כתב הרמ"א דאין לסמוך אלא בישב ממש ולא בעומד ולא בנשען ולא בשוכב ולא בשאר שום ענין שהוא ולא בשום אופן שהוא ולא בשום מקום שהוא ולא בשום זמן שהוא ולא בשום דבר שהוא ולא בשום אדם שהוא ולא בשום כלי

גז סכירא להו הך סברא ולפי מה שכתבתי נתיישב הכל כמ"ש: (ב)ומהגיס לחלוץ תפילין וכו'. כתב בלבוש דנראה לו שיש לחלוץ קודם קריאת התורה · ומי כתבתי בסי' כ"ה דמפני בטעות מוסף אין לחלוץ מכל מקום הועד יש לחלוץ קודם קריאת כלל בכלע"ד:

תכה (א) ומיהו מזכיר של שבת.עיין סי' תפ"ה מזה: (ב) וי"מ השמים כשמי. כי יש כה תרתי דסיינו ר"ח ומחמת ירושלים ג"כ כמו בעבייה סוטה: **תכו** (א) אין מברכין על הירח כו'. במהרי"ל סוף ה' שבועות כ' מהרי"ל לא היה מקדש בלבנה בשוש י"ט שחל במ"ש כגון חג השבועות שחל בג' ויהיה טעמא בשש שיש תחומין למעה כך

מזכיר של שבת ביעלה ויבא ומוציאי' שני ספרי' וקורין בראשון שבעה בסדר היום (ב)ובשני **קורא** מפטיר וביום השבת ובראשי חדשיכ' עד סוף הפרש' ג ומפטירין השמי' כשאי (ושם מזכיר של ר"מ ע"ל סי' רפ"ד ס"ג) ד חוץ מראש חדש אלול שחל להיות בשבת שמפטירין עניי' סוערה:

הגה (ב) א ויש מומרים (ג) השמים כשמי (טור ומרדכי פרק בני העיר ומנהגים) וי"מ השמי כשמי ב(ו) *)וכשיקר במקום שמין מדם אל שחל להיות בשבת מפטירין(שמעו(מהודרהס ומרדכי פ' בני העיר ומנהגים) מנהגיס) ועיין לקמן סי' תרפ"ה: מנהג(ס"ה סי' י"ו ומנהגי מהרי"ק) ושם מירע רשם מדם בד' פרשיות מפטירין בשל פרשה

ב ה **ראש חודש שחל להיות באחד בשבת מפטירין בשבת שלפניו ויאמר לו יהונתן א] מחר חדש** (ומין דומין עניה סוערה ג (ג) ונ"ש שמעו משום מחר מדם) (מנהגיס) **ואם ראש חודש שני ימים שבת ויום ראשון** ו **מפטירין השמים כשאי** ז **ונוהגים לומר אחר כך פסוק ראשון ופסוק אחרון מהפטרת ויאמר לו יהונתן לזכר שמחר ג"כ הוא ראש חודש:** הגה ד וי"ח שמין להפסיק מנביא לנביא ומין מומרים לק הפטרת ר"ח (ס"ה סי' ג' ופסקיו סי' ל"ד) וכן נוהגין מכל מ"ם ההפטרה בשומו נביא עוזיה כן ה וכן מ"ם מיה מתוגה בר"ח מו בשאר שבתות (ד) שמין דומין ההפטרה:

ג ח **ראש חדש שחל להיות בשבת כולל במוסף בברכה רביעית שבת ור"ח** ט **וחותם מקדש השבת וישראל** ו (ה) **וראשי חדשים:**

תכו ברכת הלבנה וזמנה ובו ד סעיפים:

א י (ו) **הרואה לבנה בחדושה מברך אשר במאמרו ברא שחקים וברוח פיו כל צבאם חוק וזמן נתן להם שלא ישנו את תפקידם וכו':** הגה ומין לקדש החדש מלא בלולה בעת שהלבנה **א** זורחת (ו) ונהגין מחורה (מנור):

ב יא (א) **אין מברכין על הירח אלא ב** (ג) **במוצאי שבת כשהוא מבושם ובגדיו נאים:** הגה ודוקא

ר (ב) נוהגי' ו (ד) לחלוץ תפילין כשרוצי' להתפלל מוסף:

תכד דין הזכרת יעלה ויבא בברכת המזון. ובו סעיף א':

א י מזכירין יעלה ויבא (ו) בברכת המזון יב **ואם לא אמר א** (ג) **אין מחזירין אותו ואם נזכר קודם שהתחיל הטוב והמטיב** יג **אומר ברוך שנתן ר"ח לעמו ישראל לזכרון**

הגה ועיין לעיל סי' קפ"ח סעיף ז':

תכה דיני ר"ח שחל להיות בשבת. ובו ג סעיפים:

א יד **ראש חדש שחל להיו' בשבת ערבי' שחרי' ומנחה מתפלל שבע ואומר יעלה ויבא בעבודה** טו **(א) ואינו**

מזכיר של שבת ביעלה ויבא ומוציאי' שני ספרי' וקורין בראשון שבעה בסדר היום (ו)ובשני **קורא** מפטיר וביום השבת ובראשי חדשיכ' עד סוף הפרש' ג ומפטירין השמי' כשאי (ושם מזכיר של ר"מ ע"ל סי' רפ"ד ס"ג) ד חוץ מראש חדש אלול שחל להיות בשבת שמפטירין עניי' סוערה:

הגה (ב) א ויש מומרים (ג) השמים כשמי (טור ומרדכי פרק בני העיר ומנהגים) וי"מ השמי כשמי ב(ו) *)וכשיקר במקום שמין מדם אל שחל להיות בשבת מפטירין(שמעו(מהודרהס ומרדכי פ' בני העיר ומנהגים) מנהגיס) ועיין לקמן סי' תרפ"ה: מנהג(ס"ה סי' י"ו ומנהגי מהרי"ק) ושם מירע רשם מדם בד' פרשיות מפטירין בשל פרשה

ב ה **ראש חודש שחל להיות באחד בשבת מפטירין בשבת שלפניו ויאמר לו יהונתן א] מחר חדש** (ומין דומין עניה סוערה ג (ג) ונ"ש שמעו משום מחר מדם) (מנהגיס) **ואם ראש חודש שני ימים שבת ויום ראשון** ו **מפטירין השמים כשאי** ז **ונוהגים לומר אחר כך פסוק ראשון ופסוק אחרון מהפטרת ויאמר לו יהונתן לזכר שמחר ג"כ הוא ראש חודש:** הגה ד וי"ח שמין להפסיק מנביא לנביא ומין מומרים לק הפטרת ר"ח (ס"ה סי' ג' ופסקיו סי' ל"ד) וכן נוהגין מכל מ"ם ההפטרה בשומו נביא עוזיה כן ה וכן מ"ם מיה מתוגה בר"ח מו בשאר שבתות (ד) שמין דומין ההפטרה:

ג ח **ראש חדש שחל להיות בשבת כולל במוסף בברכה רביעית שבת ור"ח** ט **וחותם מקדש השבת וישראל** ו (ה) **וראשי חדשים:**

תכו ברכת הלבנה וזמנה ובו ד סעיפים:

א יא (ו) **הרואה לבנה בחדושה מברך אשר במאמרו ברא שחקים וברוח פיו כל צבאם חוק וזמן נתן להם שלא ישנו את תפקידם וכו':** הגה ומין לקדש החדש מלא בלולה בעת שהלבנה **א** זורחת (ו) ונהגין מחורה (מנור):

ב יב (א) **אין מברכין על הירח אלא ב** (ג) **במוצאי שבת כשהוא מבושם ובגדיו נאים:** הגה ודוקא

לחור הלבנה(עסקי' זה) וה"ה אם נתכסה בעבים אבל אם נתכסה בעב דק וקלוש מברך ואם התחיל לברך ונתכסה גומר הברכה (רדב"ז ח"א קל"ז ס"ה) משמע כשיודע שמתכסה מתך לא יתחיל לברך: ב כמ"ש. כ' המגיד כשמקדשין הלבנה כמ"ש מהיכ שהיה הלואה שמתכסה ולא תוכלו לברך מותו החדש לא יהיה

באר היטב

כ' ד"ה עד ע"ש: **סי' תכה** ס"א ואינו מזכיר. כמ"ש שבת כ"ד ע' ר"ח אחל להיו/כשב'/וקי"ל כרב גידל כמש"ל סי' רפ"ד ס"ב **כ"ב** למלמה לין ר"ח לין הזכרה בשבת מרדכי והרא"ש ס"ב ע' טעם לחר · **ומוציאין שני ספרים**. מגילה ס"ט ב' ר"ח **עכת כו'** ר"ח לחר כו' : **וקורין בראשון כו'**. שם שני דלולו ר"ח קרו שיחת כו' וכמ"ד מפטיר עולה למנין שבעה ולכן **בעבירון** לשפוני נפסין מפלגותא וכמ"ש הוס' שם ב' ג' ע"ש ד' מ' כו' : **וביום השבת**. דבכל שבת רשאי לקרות רק מתחת שהות **כ' פסוקים** כמ"ש הוס' שם ד"ה כיון ולעיל סי' רפ"ג : **חוץ מר"ח**. שלוין נהגין שבע דמפטרת : **וי"א. דהשמים** כשמי הוא **לדינו שמפטירין** שמעו ובי"ה כתוב שם ד"ה ר"ח כו' : **וי"א השמים**. הג"מ ותוס' פ"ב דפסחים מ' ב' סוף ד"ה אבל . **ואע"ג** דבגמרא אמרו פטירון שלוין מפטירין השמים כשמי ר"ח אל שחל להיות בשבת י"ל כמ"ש הוס' מגילה שם ד"ה כמ"ד ואפילו הל מרי"ח ואין קי"ל כמ"ד דלוין הל מלא בשבוע שחל ט"ב להיות בשבת ולכך אנו מפטירין חזיקיה בשבת שחל ט"ב **לחרוב** ובי"ב כתב"ד שבוחל להקלה בשחל פסק כשמי"ל ולא כ"ת מהלמידיו שבשבת שחל ר"ח אב ובשנה פ' ל"ת ס"ב כתב"ד **וחזר** ומחר לחזיל ומימי התוס' אנו שוהין ים להחזיר כדבריהם וכת' הב"ד ונראה דהכי עיקר ל"ע דמעמיד התוס' דמגילה כתבו

חכמת

בהלכות ר"ה · ולפי"ז אי נימא דבר"ה אין חיוב לקרות הלל א"כ איסור הוא לקרות הלל בתורת שבח **לא** בתורת בקשה דאם הוי מחרף ומנדף . אך נראה דהא דהלל מחרף ומנדף היינו רק בקורא ונומר כל **הלל** אבל בדילג באמצע הלל או לא הוי מחרף ומנדף וכו' והנה קי"ל במנהג שהוא נגד הדין לא **חוששין** למנהג ולא אולינן בתריה ולפ"ז מתלה נ"כ ידע רב כשראה שלא מברכין ידע שהוא מכח מנהג **אלעזר** כ' סבור לימסק ינהו מחמת שהיה סבור שיקראו כל הלל ואז הוי מחרף ומנדף והוא נגד הדין **לא** אולינן בתר המנהג הזה אך כשראה שמדלגי דלוגי אז לא הוי מחרף ומנדף ותו יש להם לילקבתר המנהג כיון שאינו נגד הדין . כן נראה כי נכון · ויש ראיה לחילוק הנ"ל ממה שאין נומרין ההלל ביום ז' שכ' פסח מחמת שמעשה ידי וכו' וחצי הלל אמרינן והבן ודו"ק :

סי' תכה סעיף א' ומפטירין השמים כשאי וכו' . נ"ב הנה מכל אלו הפסוקות דדהינן הפטורת השבוע מקמייהו ולא אמרינן התדיר ואינו התדיר קודם מוכח מזה דאין לתדיר קודם לו מעלת הקדימה **ראם** יש כו' לעשות שניהם אוי יש לו להקדים התדיר תחלה אבל אם א"י לעשות רק אחד מהם אז חובת היום מה שנתחדש עכשיו קודם ועדיף ודהינן מעלת התדיר מקמיה . והנה ראיתי בתוספת מסכת סוכה [דף נד :] ד"ה ועוד תדיר ושאינו תדיר וכו' שכתבו דה"ה דבלא ר"ס היו יכולין להקשות כן . אבל הוא **תמוה** באמת דבלא ר"ס כיון שלא היה אומר רק אחד מהם אז לא שייך לומר תדיר קודם רק בזה הוי חובת היום עדיף רק כיון דמשני דאומר שניהם רק הכוונה דלקדם פריך שפיר דכיון דאומר שניהם ראוי להקדים התדיר. והנה אין להקשות על נוף ה"ס דכאן משמע דפשיטא ליה דתדיר קודם ולקמן [דף נו:] ס"ל לרב דחובת היום עדיף דז"ל הדא דתני דאמר פריך כאן לימ"ד נם התם זמן קודם ום"ל דתדיר קודם ועוד י"ל דדוקא התם דסוכה וזמן המה ענינים נפרדים שייך לומר דסוכה נקרא חובת היום נגד זמן כיון **דסוכה** הוי מצות בפני עצמה ואינה שייכה לברכת הזמן של רגל אבל שיר של ר"ח ושל יום כיון דהוי **שניהם** ענין שיר לא שייך לקרוא של ר"ח בתוך חובת היום נגד שבת ועכ"פ שייך ביה לומר תדיר קודם. והנה מ"ש לעיל דמעלת תדיר לא הוי רק לקדם אבל לא היכי דנדחה אחד ממש. הנה כן כתבנו בחידושי **בהשמטות** לסימן תרס"ג כתבנו כן בפשיטות. אך בעת ראיתי דבאמת היא בעיא במנחות נבי מוספי דהאידנא **ותמידין** דלמחר אם אין להם כדי שניהם אם תדיר קודם ומקודש עדיף או מקודש עדיף והוי בעיא דלא אפשטא שם . **והנה** מרישא שם אין ראיה מתמידין דהיום ומוספין דהיום דהתם הוי תרתי יחד תדיר ומקודש אבל תדיר **לבדו** י"ל חובת היום עדיף רק ממה דמבעיא שם במוספין דהאידנא ותמידין דלמחר יש ראיה שפיר . **ועכ"פ** מיושב בזה קושית התוס' הנ"ל דלכך לא מצי פריך בתחלה די"ל באמת היכי דנדחה לנמרי הוי חובת **היום** עדיף מתדיר ולכך לא פריך רק לר"ם דאומר דראוי להקדים התדיר · והנה י"ל **דמוספין** אין ראיה די"ל דהיכא דנם התדיר יעשה היום י"ל בודאי התדיר דוחה להשני לנמרי רק התם כיון דהתדיר יעשה רק למחר ומוספין היום י"ל לכך י"ל דמוספין קודמין מיהו מרישא דהתם דקאמר **רבמוספין** דהאידנא ותמידין דהאידנא פשיטא דיעשה תמידין דהוי התדיר ומקודש משמע דעבור תדיר **לבדו** לא הוי דחינן המוספין והנה ממנהגינו דאנו מפטירין מחר חדש או השמים כשאי וכדומה ועוובין

מחצית

ומצמי שאני התם דלפשר בעניו לחר ום"ל לקנות למפרע. משמ"כ נר"ח דמ"ל בעניו לחר וכתב שם **דמ"ל** דלהתם במגלה ה"ט דלין השני קורא פ"ע מה שקרא ראשון דלוכח מהם נכנסים דירלו שהשני **קרא** שלשה פסוקים אלחרונים מפני יאמרו שהראשון לא קרא רק שני הפסוקים שמתחלת הפרס. משמ"כ **בעלמא** דלפילו יקראו שם השני שקרא ראשון מדיין יאמר לראשון שלשה פסוקים עד התחלת הפרשה **וליכא** מהם ע"כ לין זה טעם הכנייתה דהא גם פ"ק ס"ל דהשני קורא מפרשה שלחריו ולא אמר שיקרא **פ"א** ממה שקרא ראשון אף על גב דמ"ק לא מיים לנכנסים כמ"ל פ"ו ב:ואו. ה"ט לין ראוי לקרות **ממה** שקרא פ' ומ"ם עוד במ"ש: (ס"ק ג) **תפלת** כו' ל"ל כו' מי"ט כו' דלא כרש"ל בתשובה סי' ס"ד שכתב **שהוא** לא אמר דהשני יכירם שלא יקראם כמו שהוא מכח מנהג אלעזר כ' סבור לימסק ינהו מחמת שהיה סבור שיקראו כל הלל ואז הוי מחרף ומנדף והוא נגד הדין **לא** אולינן בתר המנהג הזה אך כשראה שמדלגי דלוגי אז לא הוי מחרף ומנדף ותו יש להם לילקבתר המנהג כיון שאינו נגד הדין . כן נראה כי נכון · ויש ראיה לחילוק הנ"ל ממה שאין נומרין ההלל ביום ז' שכ' פסח מחמת שמעשה ידי וכו' וחצי הלל אמרינן והבן ודו"ק :

סי' תכה סעיף א' ומפטירין השמים כשאי וכו' . נ"ב הנה מכל אלו הפסוקות דדהינן הפטורת השבוע מקמייהו ולא אמרינן התדיר ואינו התדיר קודם מוכח מזה דאין לתדיר קודם לו מעלת הקדימה **ראם** יש כו' לעשות שניהם אוי יש לו להקדים התדיר תחלה אבל אם א"י לעשות רק אחד מהם אז חובת היום מה שנתחדש עכשיו קודם ועדיף ודהינן מעלת התדיר מקמיה . והנה ראיתי בתוספת מסכת סוכה [דף נד :] ד"ה ועוד תדיר ושאינו תדיר וכו' שכתבו דה"ה דבלא ר"ס היו יכולין להקשות כן . אבל הוא **תמוה** באמת דבלא ר"ס כיון שלא היה אומר רק אחד מהם אז לא שייך לומר תדיר קודם רק בזה הוי חובת היום עדיף רק כיון דמשני דאומר שניהם רק הכוונה דלקדם פריך שפיר דכיון דאומר שניהם ראוי להקדים התדיר. והנה אין להקשות על נוף ה"ס דכאן משמע דפשיטא ליה דתדיר קודם ולקמן [דף נו:] ס"ל לרב דחובת היום עדיף דז"ל הדא דתני דאמר פריך כאן לימ"ד נם התם זמן קודם ום"ל דתדיר קודם ועוד י"ל דדוקא התם דסוכה וזמן המה ענינים נפרדים שייך לומר דסוכה נקרא חובת היום נגד זמן כיון **דסוכה** הוי מצות בפני עצמה ואינה שייכה לברכת הזמן של רגל אבל שיר של ר"ח ושל יום כיון דהוי **שניהם** ענין שיר לא שייך לקרוא של ר"ח בתוך חובת היום נגד שבת ועכ"פ שייך ביה לומר תדיר קודם. והנה מ"ש לעיל דמעלת תדיר לא הוי רק לקדם אבל לא היכי דנדחה אחד ממש. הנה כן כתבנו בחידושי **בהשמטות** לסימן תרס"ג כתבנו כן בפשיטות. אך בעת ראיתי דבאמת היא בעיא במנחות נבי מוספי דהאידנא **ותמידין** דלמחר אם אין להם כדי שניהם אם תדיר קודם ומקודש עדיף או מקודש עדיף והוי בעיא דלא אפשטא שם . **והנה** מרישא שם אין ראיה מתמידין דהיום ומוספין דהיום דהתם הוי תרתי יחד תדיר ומקודש אבל תדיר **לבדו** י"ל חובת היום עדיף רק ממה דמבעיא שם במוספין דהאידנא ותמידין דלמחר יש ראיה שפיר . **ועכ"פ** מיושב בזה קושית התוס' הנ"ל דלכך לא מצי פריך בתחלה די"ל באמת היכי דנדחה לנמרי הוי חובת **היום** עדיף מתדיר ולכך לא פריך רק לר"ם דאומר דראוי להקדים התדיר · והנה י"ל **דמוספין** אין ראיה די"ל דהיכא דנם התדיר יעשה היום י"ל בודאי התדיר דוחה להשני לנמרי רק התם כיון דהתדיר יעשה רק למחר ומוספין היום י"ל לכך י"ל דמוספין קודמין מיהו מרישא דהתם דקאמר **רבמוספין** דהאידנא ותמידין דהאידנא פשיטא דיעשה תמידין דהוי התדיר ומקודש משמע דעבור תדיר **לבדו** לא הוי דחינן המוספין והנה ממנהגינו דאנו מפטירין מחר חדש או השמים כשאי וכדומה ועוובין

מחצית

ומצמי שאני התם דלפשר בעניו לחר ום"ל לקנות למפרע. משמ"כ נר"ח דמ"ל בעניו לחר וכתב שם **דמ"ל** דלהתם במגלה ה"ט דלין השני קורא פ"ע מה שקרא ראשון דלוכח מהם נכנסים דירלו שהשני **קרא** שלשה פסוקים אלחרונים מפני יאמרו שהראשון לא קרא רק שני הפסוקים שמתחלת הפרס. משמ"כ **בעלמא** דלפילו יקראו שם השני שקרא ראשון מדיין יאמר לראשון שלשה פסוקים עד התחלת הפרשה **וליכא** מהם ע"כ לין זה טעם הכנייתה דהא גם פ"ק ס"ל דהשני קורא מפרשה שלחריו ולא אמר שיקרא **פ"א** ממה שקרא ראשון אף על גב דמ"ק לא מיים לנכנסים כמ"ל פ"ו ב:ואו. ה"ט לין ראוי לקרות **ממה** שקרא פ' ומ"ם עוד במ"ש: (ס"ק ג) **תפלת** כו' ל"ל כו' מי"ט כו' דלא כרש"ל בתשובה סי' ס"ד שכתב **שהוא** לא אמר דהשני יכירם שלא יקראם כמו שהוא מכח מנהג **אלעזר** כ' סבור לימסק ינהו מחמת שהיה סבור שיקראו כל הלל ואז הוי מחרף ומנדף והוא נגד הדין **לא** אולינן בתר המנהג הזה אך כשראה שמדלגי דלוגי אז לא הוי מחרף ומנדף ותו יש להם לילקבתר המנהג כיון שאינו נגד הדין . כן נראה כי נכון · ויש ראיה לחילוק הנ"ל ממה שאין נומרין ההלל ביום ז' שכ' פסח מחמת שמעשה ידי וכו' וחצי הלל אמרינן והבן ודו"ק :

סי' תכה סעיף א' ומפטירין השמים כשאי וכו' . נ"ב הנה מכל אלו הפסוקות דדהינן הפטורת השבוע מקמייהו ולא אמרינן התדיר ואינו התדיר קודם מוכח מזה דאין לתדיר קודם לו מעלת הקדימה **ראם** יש כו' לעשות שניהם אוי יש לו להקדים התדיר תחלה אבל אם א"י לעשות רק אחד מהם אז חובת היום מה שנתחדש עכשיו קודם ועדיף ודהינן מעלת התדיר מקמיה . והנה ראיתי בתוספת מסכת סוכה [דף נד :] ד"ה ועוד תדיר ושאינו תדיר וכו' שכתבו דה"ה דבלא ר"ס היו יכולין להקשות כן . אבל הוא **תמוה** באמת דבלא ר"ס כיון שלא היה אומר רק אחד מהם אז לא שייך לומר תדיר קודם רק בזה הוי חובת היום עדיף רק כיון דמשני דאומר שניהם רק הכוונה דלקדם פריך שפיר דכיון דאומר שניהם ראוי להקדים התדיר. והנה אין להקשות על נוף ה"ס דכאן משמע דפשיטא ליה דתדיר קודם ולקמן [דף נו:] ס"ל לרב דחובת היום עדיף דז"ל הדא דתני דאמר פריך כאן לימ"ד נם התם זמן קודם ום"ל דתדיר קודם ועוד י"ל דדוקא התם דסוכה וזמן המה ענינים נפרדים שייך לומר דסוכה נקרא חובת היום נגד זמן כיון **דסוכה** הוי מצות בפני עצמה ואינה שייכה לברכת הזמן של רגל אבל שיר של ר"ח ושל יום כיון דהוי **שניהם** ענין שיר לא שייך לקרוא של ר"ח בתוך חובת היום נגד שבת ועכ"פ שייך ביה לומר תדיר קודם. והנה מ"ש לעיל דמעלת תדיר לא הוי רק לקדם אבל לא היכי דנדחה אחד ממש. הנה כן כתבנו בחידושי **בהשמטות** לסימן תרס"ג כתבנו כן בפשיטות. אך בעת ראיתי דבאמת היא בעיא במנחות נבי מוספי דהאידנא **ותמידין** דלמחר אם אין להם כדי שניהם אם תדיר קודם ומקודש עדיף או מקודש עדיף והוי בעיא דלא אפשטא שם . **והנה** מרישא שם אין ראיה מתמידין דהיום ומוספין דהיום דהתם הוי תרתי יחד תדיר ומקודש אבל תדיר **לבדו** י"ל חובת היום עדיף רק ממה דמבעיא שם במוספין דהאידנא ותמידין דלמחר יש ראיה שפיר . **ועכ"פ** מיושב בזה קושית התוס' הנ"ל דלכך לא מצי פריך בתחלה די"ל באמת היכי דנדחה לנמרי הוי חובת **היום** עדיף מתדיר ולכך לא פריך רק לר"ם דאומר דראוי להקדים התדיר · והנה י"ל **דמוספין** אין ראיה די"ל דהיכא דנם התדיר יעשה היום י"ל בודאי התדיר דוחה להשני לנמרי רק התם כיון דהתדיר יעשה רק למחר ומוספין היום י"ל לכך י"ל דמוספין קודמין מיהו מרישא דהתם דקאמר **רבמוספין** דהאידנא ותמידין דהאידנא פשיטא דיעשה תמידין דהוי התדיר ומקודש משמע דעבור תדיר **לבדו** לא הוי דחינן המוספין והנה ממנהגינו דאנו מפטירין מחר חדש או השמים כשאי וכדומה ועוובין

השקל

לף שמין לנו לומרים כתר לפני"כ מנהגינו לחלון קודם מוסף וכ' הלבוש הטעם דכמו בי"ט לין להניח תפילין **שנקראים** לות די"ט מיקרי לות ולי מניח תפילין נרמה כמוצל כלות י"ט ע"ש . ומיהו דר"ת לף **מיקרי** י"ט מ"מ במוסף שמזכירים מוספי היום לומו שזירה מיקרי לות ומין לחוי להיות עליו לז לות תפילין **וה"ם** וה"ט שייך גם בקריאת ס"ת . ועיין לעיל ס"ק כ"ה :

סי תכה (ס"ק ח) וי"ל השמים כו' טעם כו' י"ל ולו . וטעם דשם ל' היל לפי שעניני סוערה היל ל' מו' **הפטורת** דמחמת המוזכרים בסי' תכ"ח סעיף ה' ולכן לין לדמותה. דטעם י"ל דכשמים כשלי **לית** בה תרתי שים בה זכרון ר"ח וגם נחמות יושלים. עכ"פ בפרשה כי תלך שקורין רני עקרה שד תחר **מרחיב** ה' שהיל ג"כ ל' מו' דמחמת . ישיימו לו לקרות גם עניני סוערה שכתובה מיד לחר מרחיב ה' : (ס"ק ד) וי"ל כו' עיין סי' רפ"ד בל"ל שם בתב ס"ה דשכיטו זמון הזה שהפטורת **בתויים** בקונטרוסים ולפשר לומר לפני ולמלות מהרה מתלבים מנביא לנביא ע"ש: (ס"ק ה) ובן כו' לו כו' שדרך קנת מקומות **כשים** מתוכה לדמות הפטורת השבוע ולקרות הפטורת שום לשים. וכשלל בשבת וי"ח יקראו לם שום לשים **ומקנת** שום לשים שבניהם כיעניה וכשלר שבתות שלין דומין ההפטרה כשים מתוכה יש סילוק לם שום לשים **בלומו** נניל שקורין בו בספרה לו דוקל קורין מקנת שום לשים ולל כשהפטרה בניניל לחר : ס"ק וי"ו וי"ח **כו'** כתבתי בתשובה מה דיעו. וכם' ל"ר שכתב בלחלון דוקל מלוה שים בה מעשה בגון שיעבת סוכה מקיימים בשים **ובגם** מבהלום. משמ"כ מלוה שלין בה מעשה כ"ל בהכה בגון בהבת הלבנה לין בשים מבהלום : **ובשהדרין** דקאמ"ב פ"ל ל"ל רב לחלהלרב לחני במערבא מבהלי בהוך מחדש חרשים. ל"ל הני נשי דדין נחי מבהלי. **לחלא** כהר' יוחל כו' בהוך לחבר במלחמו כהל כו' משמע שגם הנשים מבהלום חלא שמקדש נשם **שבהכה**

ספרד : ל שבת כ"ד ובהר' דתני כוותי' ב מימרא בבהכות מ"ט ג לייתיתו סי' קפ"ח סעיף ז' : ל בהייתא בילם י"ז שיהכון ג מימרא דהב הוגח מגילה ל"ח ד מהדכי שם והרד"ל ובתב עליו הב"י שהוא היה בקי בהני מילי טובא ולבן רלוי לסמוך על דבריו ס שם בגמרא ו כ"י בשם תמיו ה"ר יצחק סב"ח ז בית יוסף ת לייתיתו לעיל סעיף ל' ע תוספות והרי"ן מהל' דלוחב' לוי לרבי ברכות מ"ט : ל מימרא דהב יהודה סנהדרין מ"ב ב עור בשם מסבת סופרים :

יד אפרי"ב

סי' תב"ה במג"א ס"ק ה' לל תומרים מקלת שוב לשים . ר"ל בגוון

דגול מרבבה

*) (רמ"א) ובפרלג המנהג להפטיר שמעו עיין לעיל רסה סימן תקפ"ט :

א ישל אברהם

א] מחר חודש . ושם כירך ובקרת הפטורת השבוע ושוב מזכר שבל"ל מחר חודש ע' בשם דבר משם סי' כ"ה לחין לחזור ולבדך :

הגהות רעק"א

סי' תכה סעיף א' ובמני קורת מפטיר וביום השבת. ע' תשו' קול חלי סעיף י"ג : סי' תכו סעיף א' לשר בתחלתו נרת שחקים. ע' בם' הכרי' ח"ח מחמר ר"פ:מג"א בהתחלי שומת מייב לקדם הלבנה: המוהריק"ס כ' דמליבת הרואה משמע דשומת לינו מוכרן : סעיף ב' חלת בשומלי שבת. הת לחין מברכים בליל שבת ע' ת

חתם סופר

סי' תכג במג"א ס"ק ב' את הכבשוני' ויקרא .

ג"ב עין תשובות ח"ם או"ח סי' ק"א [השואל רצה לשנות מנהג קריאתינו בר"ח ההלוי דולב כי מצא בח"דושי ש"ע של הגאון מהר"ר אליהו מווילנא זצ"ל שיש לנהוג כבפי"ז ממסכת סופרים שהשלישי דולב מעולת ונסכו את הכבש ויבום השבת עולת שבת . ובתשובתי כתוב לבאר הסוגיא בפרק הקורא עומד ואת דברי מס' סופרים ופיים בזה"ל והמשנה ידו"ל התחתונ'] **סי' תכה** במג"א ס"ק ב' וכן נהגו בפוזנ"א . ג"ב וכן נוהגים :

ס"ג **גימל**

מוצאי דוק ותשכח: ג קודם י' כתדם. משמע דאם ל"מ הוה ליל עשירי מן ממתינין מכל לפי הטעם שכ' משמע דאפי' כמ"ש הוה ליל י"ח ממתינים דאפי' יהיה ד' לילות עמיס דסיומו י"ח י"ב י"ד עדיין יכולין לקדם ליל ט"ו וע"ל דמ"ש ד' עמיס ר"ל נכד ממ"ש ומ"ש קודם י' כתדם דסלילה ס"ק ד' ומ"ש קודם יום י' דסיומו שוס מ' הוה י' והוא שמיים מכל אם הוה מ"ש וכו' פי' שכיום הסבת הוה יום י' מן ממתינין עד מ"ש ולפי מ"ש ס"ג כהב"ה צריך לחשוב אם יאמרו עוד ה' לילות עד מלי כ"ט י"ב תמל"ג מיום המולד: ד קודם ט"כ.דשרון כאיכו' ומ"כ ס"ה מכל ז' ימי מכילות לא יקדם מכל אם לא ישלים מכילותו עד י' כתדם לא ימתינעד ליל י"ח ויקדם ימי מכלו:ח קודם י"כ.דלא שרוים בשר על ממילת עוות: ו מו אתר תעניתי.וכ"ם כ' שמוכנין במקומו לקדם ביום תעניתי ולכן כ"ל דימיד המתעב' יקדם עם הלבור משוסברוב עם הדרת מלך (עמ"ס ס"ד)דאפי' ת"ת מבעלים משום זה כמ"ש סי' רל"ח ס"ד ואפי' ליבור המתעניין אם ירלו שיעבור הזמן יקדם כלילי התעניית: ז אתל כו י"ט . ומכ"ם שלא יקדם כלילי שבת ומ"ע עי' ע"ח כתב הרבה טעמים ע"ז ס"ק כ"ט סי' פ"ו.ובמברי"ל כתוב שמהר"ם התיר וכ"כ הרקנ"ט סי' ת"ו.וכמברי"ל כתוב ל' מו אתר תעניתי.וכבר"ם כ' שמוכנין במקומו לקדם ביום תעניתי ולכן כ"ל דימיד המתעב' יקדם עם הלבור משוסברוב עם הדרת מלך (עמ"ס ס"ד)דאפי' ת"ת מבעלים משום זה כמ"ש סי' רל"ח ס"ד ואפי' ליבור המתעניין אם ירלו שיעבור הזמן יקדם כלילי התעניית: ז אתל כו י"ט . ומכ"ם שלא יקדם כלילי שבת ומ"ע עי' ע"ח כתב הרבה טעמים ע"ז ס"ק כ"ט סי' פ"ו.וב

מ"בסמ סמך שמשמודו' דמתחל'מסתכל כלבי' ומח"כ מסתכל למע'ונומ'סברכה:
תכו (א) מדר סתם. דסכי ס"ל לר"י ולח כר"מ דס"ל סתם מדר כוח מדר שני וכ' מו"מ ז"ל מכל מדברי רמב"ם פ"י דמדיים נרחה דפסק כר"מ ע"כ נכון לפרש בסתם מדר רחמון יחמר רחמן ובשני יחמר שני:
תכח (א) ולח גה"ז עלרת.קשה דהח כתב מח"כ לח ג' מנוכה משמע מכל ס"ז שפיר נקבע מנוכה ולח כעלרת והיחך כתב מח"כ ביום שיהים מנוכה יהים עלרת ול"ל שים כמן ט"ם כמ"ש ביום שיהים מנוכה יהים עלרת חלח ל"ל שיהים עלרת יהים הוספת רבה שמחר עלרת:(ב)מרחשון גדו"ה . לריך לומר יום ג' דר"ח מכל

(ומונין למדם מיום השני וכותבין בו בג' למדם) (טור) : הגה כשמעברין השנה כותבין בחדר רחשון (א) א מדר (ג) סתם ובשני מדר השני: (טור)

תכח כדי שלח יהח כ' ימים קדושים שנוכים זו לזו ונם שלח יהים הוספת רבה ביום השבת שלח מחהה

תכח סדר קביעת המועדים וקריאת הפרשיות ובו ח"ם:

א ג אלו הימי' שאין קובעי' בהם המועדי' לא אד"ו ר"ה ולא אנ"ו י"ה לא זב"ד פורים לא בד"ו פסח (א) ולא גה"ז עצרת והו"ר לא ג' חנוב' ולא אנ"ו צוסאסתר ולא בד"ו צום תמוז ואב . לעולם ביום שיהיה פורים יהיה ל"ג לעומר וסימן פל"ג א וביום שיהיה (ג) חנוכה יהיה עצרת:

ב ג אלו הימים שהוקבעו בהם ראשי חדשי' ולא בזולתם נימן אנה"ז אייר בגה"ז סיון אנד"ו
ב תמוז אנה"ו אב ברו"ז אלול אבד"ו תשרי בגה"ז (ב) (ג) מרחשון גדו"א כסליו א"ב ג"ד
ה"ו טבת אבגר"ו שבט בגדה"ז אדר זבר"ו (ובשיבור מדר רחמון בדה"ז ושני גדו"ז) :

ג ג סימן לקביעת המועדים א"ת ב"ש ג"ר ד"ק ה"ץ ו"ף פירוש ביום א' של פסח יהיה לעולם
ת"ב וסימן על מצות ומרורים יאכלוהו ביום ב' בו שבועו' וביום ג' בו ר"ה ביום ד' בו
קריאת התורה שהוא שמחת תורה ביום ה' בו צום כיפור ביום ו' בו פורים שעבר:

ד ד לעולם קורין צו את אהרן קודם פסח בפשי"ט ומצורע במעוברת חוץ ג (ג) מב"ח מעוברת (וה"ה מעוברת) שקורים אחרי מות קודם הפסח ולעולם קורין פרשת ד במדבר סיני קוד' עצרת תשעה באב קודם ואתחנן אתם נצבי קודם ר"ה ולכן כשר"ה ביום ב"ג שיש שתי שבתו' בין ר"ה לסוכו' צריכי' לחלק נצבים וילך בין ר"ה לצום כפור ואזינו בין צום כפור לסוכו' וסי' ב"ג ה (ד) המלך פת וילך אבר כשר"ה ביום ה"ו או אין בין ר"ה לסוכו' אלא שבת אחת שקורין בה האזינו או וילך עם נצבי באר היטב

ומ"מ אם יש לו היזה מיחום חו שהרוים בין העכו"ם מקדם מתח הגג חו בניחו דרך חנון ופתח עכ"ל . וכ"ם כשים מבוחות המעוטפות מוטב לקרם בנים . וכ"כ מט"מ וז"ל ראיתי רם"ל כשהיה מהמורת שמתם ולח רלם ללחם למוך ופתח שהנון נגד הלבנה וקידם פ"ם ופם"ק ל' מם"ם : תכו (ג) סתם . וה"ם כשמדבין שחדם בכ"ב מ"ב . ופ"ך כי"ד סימן ר"ם ס"ק י"ז כתב כשם מהרי"ל בראשון שדר רחמון ובשני שדר שני וכ"כ בפ"ח סי' קכ"ז ס"ד גבי גט . וכ"כ הט"ז בשם מהרי"ל בראשון לפרש בשניהם בשדר רחמון יחמר רחמן ובשני יחמר שני ע"ש : תכח (ג) מנוכה . י"ל ובניום שיהים עלרת יהים מנוכה . פי' ביום שיהים עלרת יהים מנוכה שחמרין

חכמת

ולעבריה לאדר ע"ש ומה יועיל אם נעבריה לאדר סוף סוף יהיה יותר מי"ד ימים מיום המולד ואין לומר דיש חילוק בין דין התקופה לברכת הלבנה דא"כ מה הקשו התום' שם על פירש"י ממה דס"ל לרבי יוחנן דמברכין עד ט"ו עכ"ד בקצרה . וזה אשר השבתי ' הנה קושייתו לק"מ דודאי שאני ברכת הלבנה מדין, התקופה דגבי ברכת הלבנה בתר השתא כבר נתמלא פנימתה ואינה בהידושה עוד לא שייך לברך עליה ומה בכך דיתכן לפעמים שתהיה בזמן כזה בהידושה סוף סוף השתא כבר נתיישנה ולא שייך ברכה עליה אבל לענין התקופה באמת מצד הסברא לא שייך התקופה לענין הלבנה ואם לא הוי מגלי קרא דבענין שתפול בתקופה בהידושה של לבנה לא הוי תלינן כלל זה בזה וא"כ ניהו דגלי קרא דבענין שתהיה בתוך הידושה של לבנה מכל מקום אמרינן דאין לך בו אלא הידושי ובזה אמרינן דבימי החודש תליא מלתא ולא בימי המולד רק דהתורה נתנה שיעור דכ"ב תהיה בתוך ימי החודש כשיעור הימים שראויין להתחדש בה הלבנה וחידושה של לבנה לא נאמר רק לשיעורה דהתקופה מחוייבת ליפול בתחלת החודש בשיעור הימים שהם ימי חידושה של לבנה ולכך הוי שיעורא בי"ד ימים בימי החודש דהרי משך חידושה של לבנה הוי י"ד יום ולכך כמו שיעור זה של הלבנה דהוי במשך המולד הוי שיעור התקופה במשך החודש ולכך שפיר הקשו התום' על פירש"י כיון דר"י אמר שם דזמן חידושה של לבנה הוי ט"ו ימים א"כ היה ראוי להיות נמשך התקופה ט"ו יום בחודש לפי שיעור חידושה של לבנה וה"ם שפיר פריך דלעבריה לאדר דודאי דלענין התקופה בימי החודש תליא מלתא כמ"ש דאין לך בו אלא חידושו והכוונה על ימות החודש שיהיה בחידושו של חודש רק דשיעור הוי שכ"כ יהיה נמשך בהחודש כפי הימים שהמה ימי חידושה של לבנה ומשמע להש"ם כן דס"ל לאחרים דבימי החודש תליא מלתא ולא בימי המולד דהרי מה שכתוב בברייתא אחרים אומרים מעושו קאי אדלעיל מינה דלעיל אמר אין מעברין את השנה אלא א"כ היתה התקופה חסירה רובו של חודש וכמה רובו ששה עשר יום וכו'. והנה הת"ק ודאי כוונתו על ימי החודש ממש לא על ימי המולד דהרי זיל בתר שמעא דשמעא דידיה כי היכי דליהוי החג בתקופה חדשה וא"כ בזה ודאי בתר ימי החודש אזלינן ולא בתר המולד ועלה קאמרו אחרים מעישו משמע דקאי על שמיירי מינה הת"ק וא"כ מוכח דנם הם ס"ל דבימי החודש תליא מלתא לא בימי המולד רק דשיעורא הוי כשיעור חדשה של לבנה ולכך פריך שפיר ולעבריה לאדר כ"ש ב"ב תשע"ו וז"ב ונכון כפעג"ד ודו"ק הישב : (שם בהנ"ה) ואין לקדש אלא עד חצי כ"ט ב"ב תשע"ג מן המולד. נ"ב הנה בדין אם לא נראית הלבנה עד אחר כ"ט ב"ב תשע"ג, אך לא נשכמו ט"ו מעת לעת ממש. הנה בזה יש ספק אם לברך או לא ולכאורה הוי ס"ם שלא לברך דלמא הלכה כרמ"א דשיעורו רק חצי כ"ט ב"ב תשצ"ג ואת"ל דהלכה כהמחבר דלמא הכוונה בלא מעל"ע כמ"ש המג"א דיש לפרש כן דלא בעינן מעל"ע א"כ הוי ס"ם שלא לברך. אך נראה כיון דהוי בזה חיבוב מצוה ושעת הדחק יש לברך רק שלא מלתא ולא רק אחד יברך בשם ומלכות ויכוין להוציא הרבים והם יכוונו לצאת בברכתו וכולם יברכו בלא שם ומלכות והיינו דלמה יעשו כולם ספק ברכה לבטלה ולא יעשה אחד מהם ברכה לבטלה ולא יכנסו כולם בספק זה נם אם אחד מוציא הרבים אין חשש עבירה כל כך כיון דמכוין לשם מצוה ואף דהוי בעבירה מכל מקום במצוה דרבים לא קפדינן על מהב"ע כמ"ש בש"ם ברכות ונישטין נבי ר"א שחרר עבדו וכו'. והרי המג"א כתב בסי' תמ"ה דלא נקרא מצוה דרבים רק כשאחד מוציא את הרבים ולא כשהרבים עושים מצוה יחד א"כ ה"נ יהיה האחד מוציא את הרבים ויהיה מצוה דרבים וליכא בזה חשש מהב"ע. הן אמת דבחירושי

מחצית

במ"ם וגם אחר כ' וג' ימים דיוקחים ידי שני הפירוסים ים לקדשה . אבל אם מ"ם קודם ג' ימים כולי אף לדעתם סר"י יכול לקדשה דהא כאב ב' או ג' ימים לצפ"ב ים להמתין . מ"מ אם אחלת מ"ם הוא אחר שני ימים ו"ם שעות סוב ס"ל להמתין דסיש"ל לה' לילי מנני כדלעיל: (ס"ק יד) מחת כו' וכ"ם כשים מבוחות המעוטפו' וצריך לזהר בזה ולכתיו כמלא עיניו לסור לפילו בלילה אם היה יכול להותה ביום. ולפחרינו ומן המדדים שני' בד' לחמות . וכדלעיל ריש סימן ע"ט . ואי נקרס' מן הקור ס"ל כמ"ש סימן פ"ב :

תכ (ס"ק ח) אחר כו' וס"ך כו' כיון דבמסכת נדרים מיכא פלוגתא דתנאי . דר"מ ס"ל סתם אחר הוא אחר שני ור' יוחנ ס"ל סתם אחר הוא הראשון. ויש מחלוק' בין הפוסקים כמאן ק"ל לכן יש לפרש כשכיסה בין בחדר הראשון בין בשני לגמרי כ"ע :

תכ סי' תכח כלל הענין כו' . ר"ל זה הטעם שאין קובעים ר"ה ביומי אד"ו . ומזה נמשך קביעת שאר ר"ח וקביעות המועדים : אלא יהיה יום"כ יום ג' . ומ"ש אין קובעים ר"ה ביום ו"ו . ומזה נמשך מיקלע יום"כ ביום ג' . ולא ביום ו"ו . ומ"ש אין קובעים ר"ה ביום ד' דלא מיקלע יום"כ ביום ו"ו : סמוכים זה לזה הטעם בתבו (וכ"ם בר"ה דף ד' ע"ב) משום ירקי ומתיא ר"ל הירקות שנתלשו בהול יהיו מוכחים תלושים שני ימים ויכמשו : ומתיא . ר"ל אם יארע ח"ו שימות ג' ביום ג' מבני ימים הקדושים ע"כ יצטרך לשהות את המת שני ימים לחפילו על ידי נויט אסור לקוברו בשבת לו ביום"כ והוא בזיון וחסם סיסריח ומ"ם שטעמים. אלו קושים לדחות עבורם ר"ה ויום"כ . אלא שאלו המולות שאנו מוכנים בחבר נמסר לנו מפי חז"ל הוא המלך הממונה ואלא מלך המתיתי . ואח"ל בעונם חכמתם רלו ע"ם דחיית אלו . כדי שיפגשו ויעמדו מלך המלכים ומלך המתיתי . אלא שהיה אפשר לעשות פותן הדחיות בשאר מדשים לו ימים. אך כיון שהוצרכנו לפותן דחיות מטעם הנ"ל קבעוהו לר"ה וי"ב כדי שיהא לנו מזה קלת תועלת בירקי זמתיא כן מבואר בר"מב"ם סם"ו מהלי קידוש החדש . וכ"כ הלבוש . ולפ"ז דוקא שהא שאנו סומכים על החשבון שנמסר לנו . אבל לא יסניק בשהיו מקדשים ע"פ הרחי . והוא דעת רש"י בפסחים דף כ"ח ע"ב ר"ם אבל התום' שם ד"ה כלנו כו' מולקים ום"ל דאף בזמן שהיו מקדשים ע"פ הרחיה היו מזהרים שלא יבאו שני ימים קדושים סמוכים זל"ז . וע"ל כמ"ש המפרש לרמב"ם סם"ו מהלי, ק"ם בשם רבינו חננאל שהיה הנ"מ קבלה ביד חכמים שלא לקבוע ר"ה בימי אד"ו ועשה הדבר לנו מסרו כ"ם לחותם חכמים המזומנים, לעיין בסוד העיבור . ולדיקן נאמר שעשה הנשלה בש"ם מפוש ירקי ומתיא אבל אין זה עיקר הטעם . שביאו גם התוי"ט בפותח . גם הלא דרשו חז"ל אשר תקראו אתם במועדם מלכתיב אשר תקראו אתם אפילו אוננים ואפילו מזידים מ"מ קביעותם קביעות כדאי' בר"ה פ"ב . מ"מ אי לא היו לפם הטעם מספיק לא היו דוחים קביעת אד"ו ולכן ל"ל מ' מתירוצים הנ"ל : ונם שלא יהיה הו"ר כו' ומה"ט אין מקובעים ר"ה ביום ג' דלא מיקלע הו"ר. ופחב יום כ"ג שהוא יום הפחב : שלא תהחה ערבה . וכתב הלבוש הטעם שאין תוקעים ומתפללים בשבת שהוא לימור לשבת ערבה שאין בה לולב ושאר ד' מינים . ובספר מ"ר הוסיף לרש"י דהמלוה היו בעצוע ולא בחביעה אלא מלוה ולכן כתב בתשובה הנ"ל דהטעם משום נזירה דרבה שמא יעבירנו כו' ובספר מ"ר תמה עליו דבערב מסקינן בסוכה דמ"ג ע"ב ד"ל משום דרבה בערבה לימה מן התורה אלא מקדש אבל בנבולין ליכ, אלא יום נדחים שאין תוקעים בשבת ערבה דוחה שבת במקדש כיון דבמקדש היא מן התורה ומ"ם לוקב דתנן דוקא יום ג' של סוכות שחל בשבת כיון דבמותו יום נם בנבולין הוא מן התורה כי היכי דלוחה שבת במקדש אחר בשבת ערבה דוחה שבת במקדש נם הם מן התורה מ"מ היכו דוחה שבת ולמה בערבה דנבולין היא מדרבנן ולמה שביאי דוחה שבת ומצאי כדי לפרסמה שהיא מן התורה במקדש כיון שהיכו מפורש בקרא. וע"י שתדחה שבת הימים לפילו במקדש היכו בקרא החיוב רק יום ג' . ומצאי ליכא נזירה דרבי, שמא יעבירנו כו' ופריך ע"ב לולב נם בשאר ימים מפורש בקרא החיוב רק יום ג' . ומצאי ליכא נזירה דרבי, ופרים ור"ן) אבל לולב לכל מסוב . אי הכי בנבולין נמי לדחי ופירש"י יבילוה שלוחי כ"ד וסם יחבטוה דליכא מצוה נזירה דרבה ולפרסמה שהוא לולוחיית במקדש . ומצאי אין בקילות בקביעי דירחא עכת"ד הנמ'.הרי דבערבה ליכא נזירה דרבה.ולכן כתב בסם הרוקח הטעם שהיו דרכן שהיו בונים ומתחנגים על הימים בתפלה ביום הערבה וזה לא יתכן בשבת ע"כ . מוסף מדברי חדושי רשב"ם נר"ג כיון דמ"מ מיכא ביום ליסורא דרבן דהייט עטוף מוקף (ותע"ב דחזי למוקה כמ"ש התום' שם ר"פ דף מ"כ ע"ב ד"ה עטוף כו') ונם המוקה נופף בנבולין מיכא רק דרבן הים קשה בעיני חבמים לדחות

ס' תכח סעיף א' אלו הימים שאין קובעין בהם המועדים לא אד"ו ר"ה וכו'. נ"ב עיין במג"א שכתב דכלל הענין הוא שיראי שלא יהיו י"כ ושבת סמוכין זה לזה וכו'. והנה טעם הדבר פליני בזה שני מ"ד בש"ם דת"א משום ירקא ואד אמר משום מתיא. והנה נשאלתי מאיש אחד על מה דקאמר שם דאיכא ביניהו יום"כ שחל להיות אחר השבת דמשום ירקא ליכא דלאורתא טרח ומייתי והקשה הרי אם יום"כ הוי אחר השבת הוי ר"ה ע"ש א"כ עדיין יש בזה משום ירקא כפרש"י . והשבתי לו הנה בזה הרגיש הם"י בחידושי התום' וכתב שם ליישב. והעילה מדבריו דמ"ש רש"י כיון דלא כוונתו רק למסקנא ע"ש . ואני אומר דלפי דרכו לא הוה צריך לרחוק בכך ובפרש לומר דרש"י נקט הכל למסקנא. ולדעתי י"ל דרש"י נקט זה אף להם"ד רק מה דנקט שבת שאחר יו"ט זה הוי למסקנא אך יו"ט שאחר שבת הוי אף להם"ד משום דהש"ם פריך אח"כ דמ"ד משום מתיא מ"ט לא קאמר משום ירקא ומשני אשאר בחמימי ופרש"י ע"י שישרה אותן בחמין יחזרו לקדמותן וא"כ לפ"ז יש ק"ו דמה אם כבר נכמשו מהני להם הך תקנה ע"י מים המין להחזירן לקדמותן מכ ש אם לא נכמשו ממש שהרי על יום אחד לא חיישינן משום ירקא ובע"כ דביום אחד אינן נאבדים פשיטא דאם שורין אותו ביומו שהם חוזרין לקדמותן ממש ויבולים אח"כ לנות יום אחד שני. ולכך אף להם"ד שלא ידע מחך שבא החמימי היינו רק שהיה סבור הש"ם כיון דכבר נכמשו בשני ימים לא יועיל עוד חמין להחזירן לקדמותן אבל מרם שישכמשו ידע הש"ם דמועיל להם החזרה בחמין שלא יכמשו יותר ושאני מננו ממיקר והוי ס"ל השתא דכ"ע ס"ל סב"א דחמימי רק ביוה"כ הסמוך לשבת כיון דביוה"כ ליכא חמימי בע"כ יכמשו ב' ימים ושוב לא יועיל להם אח"כ חמין וכאן ביו"ט שאחר השבת ליכא חמימי א"כ ישהה הירקא יותר מיום שלם ויכמשו ושוב ליכא תקנת חמימי מאחר שכבר נתקלקל אבל ביו"ט שלפני השבת כיון דאם יש חמימי לשורן ביו"ט ולא יבואו להתכמש כלל ולכך קאמר שפיר דביוה"כ שאחר השבת בשביל יוה"כ ליכא חשש דניהו דבשבת ליכא חמימי מ"מ לאורתא טרח ומייתי ובשביל ר"ה וסוכות שחל בע"ש אפשר בחמימי קודם שיכמשו. ומ"ש רש"י ביו"ט שלפני השבת זה הוי רק למסקנא ולהם"ד ליכא ב"ש רק ביו"ט שאחר השבת או ביוה"כ שלפני השבת ואח"כ מסיק הש"ם דמ"ד משום מתיא ס"ל דאפשר בחמימי אף אחר דנכמשו ואתי שפיר ודו"ק. וזה דרך יותר נכון מדרך של הרב הפנ"י עיין בו ותבין : (שם פעיף ד') וסי' ב"ג המדך את וילך וכו'. נ"ב הנה במה שרמזו דוקא בסי' זה נראה דכוונו בזה כוונה מיוחדת דהנה מה שאומרים בר"ה המלך המשפט זה מורת

ס' תכח כלל הענין כו' . ר"ל זה הטעם שאין קובעים ר"ה ביומי אד"ו . ומזה נמשך קביעת שאר ר"ח וקביעות המועדים : אלא יהיה יום"כ יום ג' . ומ"ש אין קובעים ר"ה ביום ו"ו . ומזה נמשך מיקלע יום"כ ביום ג' . ולא ביום ו"ו . ומ"ש אין קובעים ר"ה ביום ד' דלא מיקלע יום"כ ביום ו"ו : סמוכים זה לזה הטעם בתבו (וכ"ם בר"ה דף ד' ע"ב) משום ירקי ומתיא ר"ל הירקות שנתלשו בהול יהיו מוכחים תלושים שני ימים ויכמשו : ומתיא . ר"ל אם יארע ח"ו שימות ג' ביום ג' מבני ימים הקדושים ע"כ יצטרך לשהות את המת שני ימים לחפילו על ידי נויט אסור לקוברו בשבת לו ביום"כ והוא בזיון וחסם סיסריח ומ"ם שטעמים. אלו קושים לדחות עבורם ר"ה ויום"כ . אלא שאלו המולות שאנו מוכנים בחבר נמסר לנו מפי חז"ל הוא המלך הממונה ואלא מלך המתיתי . וחז"ל בעונם חכמתם רלו ע"ם דחיית אלו . כדי שיפגשו ויעמדו מלך המלכים ומלך המתיתי . אלא שהיה אפשר לעשות פותן הדחיות בשאר מדשים לו ימים. אך כיון שהוצרכנו לפותן דחיות מטעם הנ"ל קבעוהו לר"ה וי"ב כדי שיהא לנו מזה קלת תועלת בירקי זמתיא כן מבואר בר"מב"ם סם"ו מהלי קידוש החדש . וכ"כ הלבוש . ולפ"ז דוקא שהא שאנו סומכים על החשבון שנמסר לנו . אבל לא יסניק בשהיו מקדשים ע"פ הרחי . והוא דעת רש"י בפסחים דף כ"ח ע"ב ר"ם אבל התום' שם ד"ה כלנו כו' מולקים וס"ל דאף בזמן שהיו מקדשים ע"פ הרחיה היו מזהרים שלא יבאו שני ימים קדושים סמוכים זל"ז . וע"ל כמ"ש המפרש לרמב"ם סם"ו מהלי, ק"ם בשם רבינו חננאל שהיה הנ"מ קבלה ביד חכמים שלא לקבוע ר"ה בימי אד"ו ועשה הדבר לנו מסרו כ"ם לחותם חכמים המזומנים, לעיין בסוד העיבור . ולדיקן נאמר שעשה הנשלה בש"ם מפוש ירקי ומתיא אבל אין זה עיקר הטעם . שביאו גם התוי"ט בפותח . גם הלא דרשו חז"ל אשר תקראו אתם במועדם מלכתיב אשר תקראו אתם אפילו אוננים ואפילו מזידים מ"מ קביעותם קביעות כדאי' בר"ה פ"ב . מ"מ אי לא היו לפם הטעם מספיק לא היו דוחים קביעת אד"ו ולכן ל"ל מ' מתירוצים הנ"ל : ונם שלא יהיה הו"ר כו' ומה"ט אין מקובעים ר"ה ביום ג' דלא מיקלע הו"ר. אבל אם יהיה ר"ה ביום ה' ו' וכ"ש ביום ז' ושבת יהיו ב' ימים קדושים זל"ז ונם לפי חשבון הימים שבין תקופה לתקופה יהיה תקופה ביום ה' ו' וכ"ש ביום ז' ושבת יהיו ב' ימים קדושים זל"ז ונם לפי חשבון שנתחדש לנו בזה הסכם אחל בו תקופה כסדרן אז תסדרים דבין כך ובין כך חשון חסר (כמ"ש מ"ת בסוף הסי') דאז יש בין עלרת לתקופה הבא קי"ו יום . כיצד כיון דעלרת הוא ו' סיון וסיון מלא ויאחר מסיון כ"ם י ם תמוז אחר הא מלא מלא לעולם אחר חשון אחר הרי קע"ב יום ועוד כ"ד ימים מכסליו עד תקופה הרי קע"ו ימים והן כלים בכ"ח שבועות שעולין קי"ו יום ול"כ תקופה שהוא כ"ם בסליו יחול ביום שאל עלרת אבל כשהם מלחים ב"ל דחשון מלא ל"כ ניתוסף יום ל' ויש קי"ז ימים לכן יחול תקופה יום ל' אחר יום רחשון של עלרת : (ס"ק ב) תמוז כו' מרחשון בדה"ז בשם תשובת הגאונים שאל"כ ל"ל חשון מסימני שאר החדשים שהרי מורה על יום שני של ר"ח וכ"כ הט"ז : (ס"ק ג) מבה"ח כו' פי' אחל ר"ם ביום ה' כו' ר"ל לף שכל הסימנים שניתנו בעור ובעברונות ובלוחות בכל שנה . דרך משל בש"ם או בח"ם או בכ"ם . אות רחשון מורה על ר"ם בחיוה יום יחול ר"ם ואות אחלון מורה על ר"ח ניסן ופשה מתי יחולו ואות למעלי מורה על השנה שלמה . אבל פם ע"כ אין הפי' כן אלא הפי' שם בח"ח סיי מורה חסרים ואם כתוב אין מורה שלמה . אבל פם ע"כ אין הפי' כן אלא הפי' שם בח"ח סיי שלא פעולה בשנה שניניתה ס"ח והוא מורה כי על ר"ם אחל ביום ה' וח' מורה שניה חסרה ועל ר"ח ניתן לף נתן סי' כי אין לו תכלית בו . וכן מ"ם רמ"ח וס"ם מעוברת הוי"ו היא ו"ו העיטוף ואין סי' כ"ם אני אותיות אהבתיה והם"ך אין מורה סי' על ר"ם אחל ביום ה' והסי"ן מורה סי' שניה שלמה : שאל קורין פרשת נחב ר"ל אם אחל ר"ם בפ' מימי כ' ג' ז' אז קורין פרשת נח שכבר עבר היה ימים מהדש חשון . והטעם שקורין לו קודם פסח בפשוטה כתבו משום דכתיב ביה בחטאת ולכי להגעיל קודם פסח כלי חמץ . ובמעוברת שיש היזה שבועות יותר ומ"ש לקרות לו סמוך לפסח אז קורין מיורת קודם פסח ד כתיב ביה בזב וכל כלי חרס שאר יגע בו מזב יטבר וכל כלי עץ יטהף במים שיש בזה ג"כ קלת זכרון לדין הגעלה כ"ש ח"ת. אלו ב"ם מעוברת בחין בריריה לקרות בחרי קודם פסח : (ס"ק ד) במדבר כו' כדי שתבלה כו' ר"ל שיהיה הפסק בין הקריאה לחת בין קריאת התורה בחרי בחקותי ובין עלרת : ליבים קודם ר"ה להפסיק בין תוכחה של תצא ובין ר"ה אבל פרש ת ליבים נוסף

ס' תכח סעיף א' אלו הימים שאין קובעין בהם המועדים לא אד"ז ר"ה וכו'. נ"ב עיין במג"א שכתב דכלל הענין הוא שיראי שלא יהיו י"כ ושבת סמוכין זה לזה וכו'. והנה טעם הדבר פליני בזה שני מ"ד בש"ם דת"א משום ירקא ואד אמר משום מתיא. והנה נשאלתי מאיש אחד על מה דקאמר שם דאיכא ביניהו יום"כ שחל להיות אחר השבת דמשום ירקא ליכא דלאורתא טרח ומייתי והקשה הרי אם יום"כ הוי אחר השבת הוי ר"ה ע"ש א"כ עדיין יש בזה משום ירקא כפרש"י . והשבתי לו הנה בזה הרגיש הם"י בחידושי התום' וכתב שם ליישב. והעילה מדבריו דמ"ש רש"י כיון דלא כוונתו רק למסקנא ע"ש . ואני אומר דלפי דרכו לא הוה צריך לרחוק בכך ובפרש לומר דרש"י נקט הכל למסקנא. ולדעתי י"ל דרש"י נקט זה אף להם"ד רק מה דנקט שבת שאחר יו"ט זה הוי למסקנא אך יו"ט שאחר שבת הוי אף להם"ד משום דהש"ם פריך אח"כ דמ"ד משום מתיא מ"ט לא קאמר משום ירקא ומשני אשאר בחמימי ופרש"י ע"י שישרה אותן בחמין יחזרו לקדמותן וא"כ לפ"ז יש ק"ו דמה אם כבר נכמשו מהני להם הך תקנה ע"י מים המין להחזירן לקדמותן מכ ש אם לא נכמשו ממש שהרי על יום אחד לא חיישינן משום ירקא ובע"כ דביום אחד אינן נאבדים פשיטא דאם שורין אותו ביומו שהם חוזרין לקדמותן ממש ויבולים אח"כ לנות יום אחד שני. ולכך אף להם"ד שלא ידע מחך שבא החמימי היינו רק שהיה סבור הש"ם כיון דכבר נכמשו בשני ימים לא יועיל עוד חמין להחזירן לקדמותן אבל מרם שישכמשו ידע הש"ם דמועיל להם החזרה בחמין שלא יכמשו יותר ושאני מננו ממיקר והוי ס"ל השתא דכ"ע ס"ל סב"א דחמימי רק ביוה"כ הסמוך לשבת כיון דביוה"כ ליכא חמימי בע"כ יכמשו ב' ימים ושוב לא יועיל להם אח"כ חמין וכאן ביו"ט שאחר השבת ליכא חמימי א"כ ישהה הירקא יותר מיום שלם ויכמשו ושוב ליכא תקנת חמימי מאחר שכבר נתקלקל אבל ביו"ט שלפני השבת כיון דאם יש חמימי לשורן ביו"ט ולא יבואו להתכמש כלל ולכך קאמר שפיר דביוה"כ שאחר השבת בשביל יוה"כ ליכא חשש דניהו דבשבת ליכא חמימי מ"מ לאורתא טרח ומייתי ובשביל ר"ה וסוכות שחל בע"ש אפשר בחמימי קודם שיכמשו. ומ"ש רש"י ביו"ט שלפני השבת זה הוי רק למסקנא ולהם"ד ליכא ב"ש רק ביו"ט שאחר השבת או ביוה"כ שלפני השבת ואח"כ מסיק הש"ם דמ"ד משום מתיא ס"ל דאפשר בחמימי אף אחר דנכמשו ואתי שפיר ודו"ק. וזה דרך יותר נכון מדרך של הרב הפנ"י עיין בו ותבין : (שם פעיף ד') וסי' ב"ג המדך את וילך וכו'. נ"ב הנה במה שרמזו דוקא בסי' זה נראה דכוונו בזה כוונה מיוחדת דהנה מה שאומרים בר"ה המלך המשפט זה מורת

השקל

מפני עיטוד מוקים ומלח לדחות נ"כ לח רלו לתקן שלח יפקפקו בם שניים מן התורה אפילו במקדש ולכן היה נרחה לסם שעוד שידחה קביעת ר"ם כשיהיה ביום ל' כדי שלח יחול יום ערבה בשבת ע"ם . ומה שהקשה מס' ר"ה דלעבת בעל תוכבה ס"ל הכ"ל דמין בערבה חיסור תורה כ"ם לפירש"י דלח היו חובבים שלח מבעבעים ל"כ למה חמרו שם שמין המדוקים מודים שהוח מן התורה ולכן תניח התם בברייתח פ"ל חל שביעי של ערבה בשבי והביחו שלוחי ב"ד ערבה מע"ם והכיחוה בעזרה וכשמודע למדוקים נעלו הערבה ועמדו תחת מבנים . שהן מוקיים והיו יודעים שלח יטלטלו בשבת המבנים ויתבטל משם מלות ערבה . ושייה בברייתח הטעם לפי שהין המדוקי' מודים שהיכוט ערבה דוחה שבת . ולח"ל דליכח בה חיסור תורה מה חיכפת למדוקים בחיסור דרבנן ולמה ס"ל לחיטו דוחה שבת שלח המדוקים הין מקיימים חיסורי דרבנן ע"ם . ולעכ"ד ל"מ לדידן דס"ל ע"י חבישה לקמ"ם דליכו לדידן ליתח בשסיקת חלום חיסור תורה מ"מ בזמדוקים כמו שסם עושים לסתיר חת השסור כך י"ל שסם עושים לשסור חת השתור ואפשר ס"ל דשסיקת חלום יש חיסור תורה חפילו לפירש"י דס"ל דלח היו חובבים רק מטעמים דבטעוע ל"ל דטעמ שים בו חיסור תורה . י"ל דוודחי לח מצד חיסור . רלו למעוט חת החבישים מקיום מלו' ערבה בשבת שלח להחזיק שטותם . דחין בערבה מלוה כלל שלח דבימות החול לח מלחו עילה ודבר הגורם לבטל המלוה ובשבת קרי מקרה שטומים בחבישים ומ"ש שמחרה הבריית דימו שממילה יתבטל המלוה שהחבישים לח יעיחו לטלטל בחבישים המוקיים ומה שחמרה הבריית לפי שהין המדוקים מודים שחיבוט ערבה דוחה שבת . הח בשתח לפי מ"ם הין לו היזה מיחום חו שהרוים הין העכו"ם מקדם מתח הגג חו בניחו דרך חנון ופתח עכ"ל . וכ"ם כשים מבוחות המעוטפות מוטב לקרם בנים . וכ"כ מט"מ וז"ל ראיתי רם"ל כשהיה מהמורת שמתם ולח רלם ללחם למוך ופתח שהנון נגד הלבנה וקידם פ"ם ופם"ק ל' מם"ם : תכו (ג) סתם . וה"ם כשמדבין שחדם בכ"ב מ"ב . ופ"ך כי"ד סימן ר"ם ס"ק י"ז כתב כשם מהרי"ל בראשון שדר רחמון ובשני שדר שני וכ"כ בפ"ח סי' קכ"ז ס"ד גבי גט . וכ"כ הט"ז בשם מהרי"ל בראשון לפרש בשניהם בשדר רחמון יחמר רחמן ובשני יחמר שני ע"ש : תכח (ג) מנוכה . י"ל ובניום שיהים עלרת יהים מנוכה . פי' ביום שיהים עלרת יהים מנוכה שחמרין

חכמת

ולעבריה לאדר ע"ש ומה יועיל אם נעבריה לאדר סוף סוף יהיה יותר מי"ד ימים מיום המולד ואין לומר דיש חילוק בין דין התקופה לברכת הלבנה דא"כ מה הקשו התום' שם על פירש"י ממה דס"ל לרבי יוחנן דמברכין עד ט"ו עכ"ד בקצרה . וזה אשר השבתי ' הנה קושייתו לק"מ דודאי שאני ברכת הלבנה מדין, התקופה דגבי ברכת הלבנה בתר השתא כבר נתמלא פנימתה ואינה בהידושה עוד לא שייך לברך עליה ומה בכך דיתכן לפעמים שתהיה בזמן כזה בהידושה סוף סוף השתא כבר נתיישנה ולא שייך ברכה עליה אבל לענין התקופה באמת מצד הסברא לא שייך התקופה לענין הלבנה ואם לא הוי מגלי קרא דבענין שתפול בתקופה בהידושה של לבנה לא הוי תלינן כלל זה בזה וא"כ ניהו דגלי קרא דבענין שתהיה בתוך הידושה של לבנה מכל מקום אמרינן דאין לך בו אלא הידושי ובזה אמרינן דבימי החודש תליא מלתא ולא בימי המולד רק דהתורה נתנה שיעור דכ"ב תהיה בתוך ימי החודש כשיעור הימים שראויין להתחדש בה הלבנה וחידושה של לבנה לא נאמר רק לשיעורה דהתקופה מחוייבת ליפול בתחלת החודש בשיעור הימים שהם ימי חידושה של לבנה ולכך הוי שיעורא בי"ד ימים בימי החודש דהרי משך חידושה של לבנה הוי י"ד יום ולכך כמו שיעור זה של הלבנה דהוי במשך המולד הוי שיעור התקופה במשך החודש ולכך שפיר הקשו התום' על פירש"י כיון דר"י אמר שם דזמן חידושה של לבנה הוי ט"ו ימים א"כ היה ראוי להיות נמשך התקופה ט"ו יום בחודש לפי שיעור חידושה של לבנה וה"ם שפיר פריך דלעבריה לאדר דודאי דלענין התקופה בימי החודש תליא מלתא כמ"ש דאין לך בו אלא חידושו והכוונה על ימות החודש שיהיה בחידושו של חודש רק דשיעור הוי שכ"כ יהיה נמשך בהחודש כפי הימים שהמה ימי חידושה של לבנה ומשמע להש"ם כן דס"ל לאחרים דבימי החודש תליא מלתא ולא בימי המולד דהרי מה שכתוב בברייתא אחרים אומרים מעושו קאי אדלעיל מינה דלעיל אמר אין מעברין את השנה אלא א"כ היתה התקופה חסירה רובו של חודש וכמה רובו ששה עשר יום וכו'. והנה הת"ק ודאי כוונתו על ימי החודש ממש לא על ימי המולד דהרי זיל בתר שמעא דשמעא דידיה כי היכי דליהוי החג בתקופה חדשה וא"כ בזה ודאי בתר ימי החודש אזלינן ולא בתר המולד ועלה קאמרו אחרים מעישו משמע דקאי על שמיירי מינה הת"ק וא"כ מוכח דנם הם ס"ל דבימי החודש תליא מלתא לא בימי המולד רק דשיעורא הוי כשיעור חדשה של לבנה ולכך פריך שפיר ולעבריה לאדר כ"ש ב"ב תשע"ו וז"ב ונכון כפעג"ד ודו"ק הישב : (שם בהנ"

ס טור בשם רב פלטוי גאון מיהרח"ד רמח בשם ר"ח ומצ' מגלה ל"ח ז כריית"ח שם וכפירוש ס"ר מנוח מ כרמב"ם ע מיהרח"ד דרשה מנחות ל' י טור בשם פסיקתא כ' כ"י ומיהרי"ב כרמב"ם בפי"ג מהלכות תפלה וכ"כ הגאונים והמרדכי בפ"ד דמגילה ל טור

דגול מרבבה

* (מתני') ולפי שבהושע הוא סיום הפטרה זו ופוסעים יכולים בה ואין מסיימין בזה לכך מוסיפין בו פסוקי: ובמיהרי"ב כתב שמוסיפים פסוקי מיכה מי אל כמוך וגו' וכתו' בתם' מגילה דף ל"ל ע"ב מוכח שמוסיפים פסוקי יואל הקהו שופר וגו' ועבור זה כשהגיעו המתפללים לזה וגם בתוספות בשם ברמ"ה פעם כן ופעם כן והלאי רבה כתב שבספרדים נהגו להוסיף פסוקי מיכה וגם פסוקי יואל ולא ידעתי למה פעם ורוית תרתי למה ותחת כתוב בתוס' מגילה שם יש לומר שהם לפיוטים שמפטירין שובה בשבת כיון שהם כפיוטים לזכות ולא שייכים פסוקי יואל עיין שם בתוספ' ואלו לא נהגינן לקרי' שובה רק כיון דהם כפיוטים לא שייכי פסוקי יואל בשבת שובה כתבור כלל בהבהגת רמ"א ולכן נלע"ד לכתחיל בשבת שובה יש לסיים בפסוקי מיכה ואם קורין האזינו יש לסיים בפסוקי יואל ע"ש מלתא בטעמא והכל כפי המנהג:

הגהות רעק"א

סי' תכח מג"א סק"י מוכיח כמ"ש בשע"ט. כ"ל דה"ה אם שבת פ' אחרי היה ער"ח ומפטירין מקר תדע דהפטרת ר"ח מפטירין בשבת פ' קדושים הלא בשני בפטירה: כוסייס:

חתם סופר

שולם שם ונצטערו הרבה על זה על סימנא מלתא היא וידוע כי הרופאים מזהירים מאד בזמן המנפה ר"ל שלא יצטערו ולא יתנו על לב שום דאגה ע"כ התחכמהה"ג האב"ד שם להשקיט לב הדואגים להורות שגם בליל ט"ז יוכלו לברך ברכת החודש וספדעצמו על דברי שיורי כה"ג שמצא כתוב בשיטה א' לאחרון א' במסכת סנהדרין בשטר' פרק ורב המאירי שגם ט"ז בכלל הכשר ברכת הלבנה ואמנם בתשובות דבר שמואל סס"י רי"ו כתב על זה וז"ל ולא נתברר לנו השעם ושאל השואל את דעת המחבר ז"ל מה אומר בדבר הזה. ולאחר שטרה למצוא דעת קדושים ולבורי ולבאר טעהמר"ם והמאירי סייסבוזה"ל וא"כ בדיעבד שכבר הורה זקן מעכ"ת אין מזחיחין אותו]:

שערי תשובה

עיין באר היטב ועיין ברביעי יונה שנשאל בעת שסנורים מחמת דבר ר"ל אם רשאי לקדש הלבנה דרך חלון וכתב אף שכיון מריעי החלונות הוא פחות מג' ובלבוד לא אמרינן להחמיר ועיין בה"א ס"י תכ"ב וצ"ע על הח"צ ס"י נ"ט שלא הזכיר המג"א ושער אפרים סי' קיט ועיין בקרבן נתנאל דף ע' אך בזה בלא"ה לא שייך לבוד שלא נאמר אלא לענין מחיצות אבל כאן אם נראית יפה די בכך ואין ראיה מהדב"ש שהובא לעיל ס"ק א' ונם כי הש"י בתשוב' דחה ראיותיו ע"ש:

תכח (ז) שלפניהם. עיין בה"ט ועיין שער אפרים שער ז' ובפתחי תשובה עיין בדברי אא"ז בבכ"ש במנהל' דף ל"א ס"ש על דברי הט"ז בזה: בש"ע סעיף ח' מפטירין לעולם שובה עיין בשער אפרים שער ט' סעיף כ"ח שיש מוסיפין מנביא יואל ויש מוסיפין עוד פסוקי מיכה מי אל כמוך ועיין בא"ר שכ' שכן נהגו בפראג ובדגול מרבבה הביא הא"ר וכתב ולא ידעתי לזה טעם דהני תרתי למה (ר"ל שעיקר טעם ההוספ' שלא לסיים ופושעים יכשלו בם וא"כ בחד סגי) ודעתו להכריע שאם קורין ויילך בשבת שובה יש לסיים בפסוקי מיכה ואם קורין האזינו יש לסיים בפסוקי יואל ע"ש מלתא בטעמא והכל כפי המנהג: וגו' וקודם שיקרא הדברות יאמר רבי יעקב בר' ומשיס ויברא יעקב לפ' ויבלע ט"ס הוא וצ"ל לפי ויגל. לבוש: (ה) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (ו) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (ז) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (ח) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (ט) כוסייס. לבוש: (י) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (יא) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (יב) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (יג) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (יד) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (טו) כוסייס. לבוש: (טז) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (יז) כוסייס. לבוש: (יח) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (יט) כוסייס. לבוש: (כ) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (כא) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (כב) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (כג) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (כד) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (כה) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (כו) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (כז) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (כח) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (כט) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (ל) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (לא) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (לב) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (לג) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (לד) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (לה) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (לו) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (לז) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (לח) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (לט) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (מ) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (מא) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (מב) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (מג) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (מד) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (מה) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (מו) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (מז) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (מח) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (מט) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (נ) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (נא) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (נב) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (נג) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (נד) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (נה) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (נו) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (נז) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (נח) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (נט) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (ס) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (סא) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (סב) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (סג) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (סד) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (סה) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (סו) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (סז) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (סח) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (סט) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (ע) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (עא) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (עב) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (עג) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (עד) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (עה) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (עו) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (עז) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (עח) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (עט) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (פ) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (פא) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (פב) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (פג) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (פד) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (פה) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (פו) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (פז) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (פח) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (פט) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (צ) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (צא) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (צב) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (צג) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (צד) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (צה) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (צו) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (צז) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (צח) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (צט) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (ק) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (קא) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (קב) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (קג) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (קד) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (קה) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (קו) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (קז) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (קח) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (קט) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (קי) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (קיא) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (קיב) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (קיג) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (קיד) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (קטו) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (קטז) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (קיז) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (קיח) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (קיט) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (קכ) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (קכא) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (קכב) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (קכג) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (קכד) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (קכה) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (קכו) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (קכז) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (קכח) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (קכט) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (קל) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (קלא) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (קלב) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (קלג) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (קלד) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (קלה) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (קלו) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (קלז) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (קלח) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (קלט) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (קמ) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (קמא) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (קמב) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (קמג) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (קמד) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (קמה) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (קמו) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (קמז) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (קמח) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (קמט) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (קנ) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (קנא) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (קנב) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (קנג) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (קנד) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (קנה) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (קנו) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (קנז) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (קנח) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (קנט) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (קס) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (קסא) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (קסב) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (קסג) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (קסד) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (קסה) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (קסו) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (קסז) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (קסח) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (קסט) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (קע) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (קעא) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (קעב) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (קעג) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (קעד) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (קעה) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (קעו) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (קעז) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (קעח) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (קעט) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (קפ) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (קפא) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (קפב) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (קפג) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (קפד) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (קפה) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (קפו) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (קפז) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (קפח) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב ראשון דפרשה דיום ב' פרה ושבת דיום ג' החודש ומ"מ יצא מ"מ ע"ס: (קפט) ואם טעה והפטיר בשבת דיום טוב

תכט (א) שולחים מה' פסח . הקשה הר"ן מהא דתנן משה תיקן להם לישראל שיהיו דורשין הל' פסח בפסח כו' ותי' דלמן מיום לשמול ולדרום אלא כ"מ דליהוי שהל כעין כו' וכ"כ רבינו ירוחם מ"ש מהכא דתנן משה תיקן לישראל כו' ומ"מ בעלמא ג' ל' ואין למדין מזה לשאר ימות השנה ד' ל' דכן נראה שהיו לן מר פירש"י דכיון דשמל למילתייהו ללמוד למ תורה שיושב ומלמד למו תורה כל היום ואם נשהל ממנו בהמה ומתה נפטר דהוי שהלה כבעלים . מיקשד רבה מ"ל לתפקועי ממונא קבעיתו מדרבה מתון שהלתן לי דהלו אלא מלי למשתמוטי ממסכת למסכת' פי' בשהי חפץ להתחיל במסכת' אחר' שלא תשכח ממני אין אתם יכולי' לממות בידי אתון לא מציתו להשתמוטי ולא היה שהיל להו ביומי דכל' כשהורשין לפני הרגל אם הרגל הלא מלי למשתמוטי למסכת' אחר' ולימהו שהילו לי' כשהר יומי :

וא"כ יש ל"מ לעניו אם שהלו התלמידים בהמה מבכר תוך"יוסקופסחא ומתה פטורים לחותו זמן משופעד הוא להם והוי שהלה כבעלים כל"ל נכון : בטור כתוב הלכך ל'יום קודם פסח חל עליו חובת הביעור והוא גמ"פ"ק דף ו' וק'מאי שייכות יש מזה לזה דתלה זה בזה ונ"ל דלפי מאי דמ' הני' כנמ'שולחין ודורשין **כה'** פסח כו' וכ"ל בטור ורמ"א פי' דשהל' בטור מה ש'טרכו לעתיד ביום הפסח ודורשין היינו מה שלריך לחותו יום וזה מלינו בלימוד שזכר שם ת"ק מפסח רחשון שעמד בו משה והזהיר על פסח שני והקשו שם התו' דהא ע"י שהלה הוזקק לומ' להם ותי' דמ"מ לח מי' לריך להחריך חלח חל תעשו פסח ותו לח בחר הושב

מ"מ . ובניו משובח רי"ט פי' ד' למה דוקא חקת וכלק מחודרים :

חכט (ב) פסח . וה"ה שחר י"ט ב"ח מ"ט מ"י : (ג) לי' יום . ומחשילין מיום הפורים עלמו מ"י ויל להחרן דלא כפר"ח ש"ס. וכן בי"ט עלמו שולחין ודורשין בעניינו של יום . ומהכניהו שחין דורשין בחג עלמו אלא בפסח נמי ד' יום לפי שיהא מחויב לדרום בחג עלמו כמו בפסח ואפילו בשאר ימות השנה שחין שולחין ודורשין בעניינו של יום אלא בפסח וכ' יום לפני הפסח אבל בשאר ימות השנה אין שולחין ודורשין אלא ל' יום לפני הפסח ואפילו בפסח אין שולחין ודורשין אלא ל' יום לפני הפסח ולא ל"ה ימים כדי שיהא מחויב לדרום ל' יום לפני הפסח אבל בשאר ימות השנה אין שולחין ודורשין אלא ל' יום לפני הפסח ולא ל"ה ימים כדי שיהא מחויב לדרום ל' יום לפני הפסח ואפילו בפסח

פוריס שחל בשבת : ב י"ב מדש. וס"ה טעני הדר פה י"ב מדש מחויבים ליתן לו(ב"י בי"ד ס' רכ"ו) וכ' הסמ"ק החילהא ל' יום וטע"פ לא ע"ש:נ"ל דעני שחינו הדר פה ל' יום מ"מ מחויבים ליתן לו לאכול מלה חלה שחנוחנים לו חעים:ג בכל מדש ניסן.(°)מפני שי"ב נשיחים הקריבו י"ב ימים וכל יום הקרבן ס' י"ע שלו וחח"כ עי"פ ופסח ומסרו מג ת"כ יכול כוזב חלמוד לומר בחודש הזה בחודש נקדושה לפיכך עושין כלו קדש ועסי חק"פ וסימן ת"כ ותקע"ג ות"ע דלא כע"ש : ד בליבור . משמע דס"ל דחענית יחיד שרי כמ"ש בב"י ולכן כ' רמ"א שחין מחענין בו חענית כלל : ה ל"ם ולח קדים . (הגמ"כ) וכ"ה ושל"ם כחבו דלחחר מסרו מג ים להחענות יום שמת בו מכיו וה"ם ער"ח ול"ע לחין להחמיר להח חעניחים חלו חומרת בעלמח סס : ו ת"ח . ופשוט דל"ש למיחב חענית לחעניחו וחע"פ שכ סס כי"ד סי' רע"ו בסח מהר"ם מ"ן ויומים שח"פ בסח חמון הוי כימים שהקריבו נשיחים מדבריהם מ"מ לעניין זה כ"ל דמעיקרא הכי קבילו עלייהו להחענות בו ת"מ ועוד דהח הרב"י מיקל בחענית יחיד כמ"ש ל' חשם בחעל' בשבת שחוך ניסן ת"ח ל"ל דיחעניה חענית לחעניחו ניסן להרי כ' הב"י בסי' חקס"ח שכשה גחוים כחבו בסח ס"ח שכשחעל' ב"ע ת"ע ול"ל לכלורה שהלך בעקבי הרב בית יוסף שמפרש למשכ סופרים שממנו נוכע דין זה שכחב וז"ל ולמה ין מחעניו בניסן . מפני שבאלחה בניסן הוקס המשכן ו"ל נשיחים הקריבו לפי הקריבו ולמחרת ב' ניסן שבא כו' ופי' שבברחש חודש ניסן הוקס המשכן ובחותו היום לפ הקריבו קרבנן ל"ב יום . ויום לכל החחילו י"ב הנשיחים להקריב . ולפ"ז פ"ש ל' מ"ל דבשיל החחרון הקריב ביום י"ב ניסן ול"ב פ"ש מ"ש ול"ב ער"פ . לבל יותר נרא' דס"ל להב"ח ופ"ח שחלקו על הרב"י דמ"ש נימל דמס' סופרים חולק על הפסיקחא שחמרה על חותו ר"ח ניסן שנעל עשר עברות ות' מהן רלחון לקרבן נשיחים שנחחכב בהן עמיכב שהוה היה המקריב רלחון הקריב בר"ח ומ"ש בחס' סופרים שבאלחה בניסן הוקס המשכן ין הכווב שזה לבד גורס שהוה י"ע פלא שנם נשיח ל' הקריב חותו יום ומס"ע הוה י"ע כמו שחר ימים ומלי שחמר שהוקס המשכן כדי לידע שמחותו יום החחילו להקריב ומ"מ מ"ש מ"ל ול"ב ע"פ . ר"ל חחר חחר ובחמת יום ל' מפסיק ביניהו . עכ"פ יפל רוב החודש בקדוש : (ס"ק ד) בליבור כו' ולכן כחב רמ"ל בל"ב מה הוסיף רמ"ל על דברי העור והחבר שכחב ותין מחעניו בו להזכיר כו' ורמ"ל כחב ומנהו שחין מחעניו בו חענית כלל : (ס"ק ה) ל"ם ולח קדים . וכן הדין בכל יום שחין לומרים ל"ם ין לומרים הקדים שנהנו לו בבה"ק חחר הקבור' ולעניו שחר ימים שחין לומרים חחנון בערב שלפניו חיך נוהנין עיין בח"י . וכחב שם בשם מנהנים דביום שחין לומרים חחנון ין לומרים יה"ר שחחר קריחת הסח"ת : (ס"ק ו) ת"ח כו' ומע"פ כו' כימים הלסוריס מדבריהם ול"ל וכחב לקמן סי' חקס"ח סעיף ס' המחעני ת"ח בחנוכה ופורים שהם מדבריהם לריך למיחב חענית לחעניחו ע"ש : ועמ"ש כו' הנרסת שלפניו ופרושו : ות"ש ק"ו המחעניו בניסן . ין כוונחו כיון דהעת הרב"י מלינה דס"ח דס"ל לפי' ביום טוב שי מיחב חענית לחעניחו וניהו דלח קי"ל כוותיה בי"ט שי . מכל מקום בניסן עכ"פ לפי' דיהן דלפי' לעיהב חעני' . ול"ל דלח שייך ל' ק"ו דלין ין ק"ו דלין ין ל"ל דמחיקן דרנח לנח כוונחו על מה שפי' המ"ח דברי הס"ח דבי' רפ"ח ול"ל הס"ח הס המעני בי"ט בשבל חנוס ובי"ט לחרון למחר יחעני' . והבין הרב"י דמ"ש ובי"ט לחרון קלי מדבחרי' ומשל למטה ובי"ט לחרון למחר יחעני' היינו חענית על מה שהחעני בי"ט ל' . לבל מ"ש לפי' שם דהמי ובי"ט לחרון הוי"ו היא וי"ו המחלקת כמו לו בי"ט לחרון ומשל בי"ט ל' . ולפי' שם הס המעני בי"ט בו ול"ל לחרון ר"ל לו שלח החעני ת"ח בי"ט לשון ש"ת בי"ט לחרון למחר הביינו ל"ח לחרון למחר יחעני בין שהחעני ת"ח בי"ט ל' ובין שהחעני ת"ח בי"ט ב' : ולזה כחב מ"ל ועמ"ש כו' הנרסת שלפניו פירושו דר"ל שיחעניה חענית בניסן בל"ח

ב' יום קודם שבת מלח כחוב מסכת סופרים שנידוני ד פירש הכ"י שהחלמידים שהנוים להחעניה בה"כ מפני חילול השם ומולי כדלקמן סי' חק"פ גם בניסן מחעניו וכו' עכ"ל וכבר כחב רמ"ח בהג"ה

עטרת זקנים

כדלימת בפ' השוחל דף י"ג חמרו רבנן לרבח שחול לן מר וכו' ולח היה לריכו שחול לכו בימות השלה בשבועים וכ"ל : * ין נופלין כו' ואין מוסיפין יה"ר

לבושי שרד

חבט (°) מג"א ס"ק ג' . מפני שי"ב נשיחים הקריבו וכו' . עיין בב"י סי' קי"ז :

יד אפרים

ר"ח בלבן דחיינן פרש פלגח בשלשים יום קודם החועד שהורצון בהלבותיו עכ"ל :

במג"א ס"ק ו' בסי' רפ"ח בלח

אשל אברהם

עיין בטעש בפר"ח וט"ז : ב] ין נופלים . וכ"ל בכחב לשון ליפול כו' משום דכן בבגו כחב ין ליפול בל' משום חורת חמך עיין ת' בי"ד סי' קל"ו קל"ז קל"ה ק"מ וקמ"ח :

ג] בהלילה . ובסי' תל"ז משמע דוקח יום לחר שבועות שהוח יום טבוח ועי' חעניות ס"ח ותוספות שם :

הגהות רעק"א

סי' חבט סעיף ב' ואין מפסידים . לפי' בפניו של מת ת' גמח ווירדים חל"ח בלל ד' סח"י :

חתם סופר

וכן נוהגין שלא לקרות וכו' מי שיראצה י"ל ע"ד רב בדק בספרא דר' יוחנן בינוקא דהוי בעין נורל וסימן וה"נ כשקורין בשמו וצריך להעלות ע"כ י"ל סימנא מלתא היא אבל אם ברצונו חליא אין בו ניחוש וסי' כמו שמלמדין כל הפסוקים שבחורה ושבחנ"ך כרצונו : שם במג"א ס"ק י' דע שחודש הלבנה נ"ב עיין חשובות סי' ט' :

סי' חבט במג"א ס"ק ג' וסי' ת"כ.נ"ב חי"ח ס"ק ב' וכצ"ל. ומה שחמהו רבים על י"ג ניסן מאז אמרתי ששלמי הנשיא אחירע בן עינן היה נמר אכילחם בו ביום אם הין אותם השלמים נאכלין לשני ימים ולילה אחד. ואמנם מצאתי ברב' פרשת וירא סוף פרשה נ' שהפיכת סדום היה ט"ז ניסן וכתב הים"ת שלפי"ז הין המלאכים אצל אברהם אבינו ע"ה ט"ז ניסן וזהו שלישי למילתו ונמצא שנימול יום ג' ניסן ורב טוב להחיא יומא וראוי לעשותו יו"ט. עחה מצאתי בכנסת יחזקאל סי' קי"ז כשעש הראשון שכחבתי עיין דבר נפלא בספר מעשה רוקח במסכת פסחים ומייתי לה בספר כבר לארן פרק כ"ש ממס' סופרים ע"ש החינוך בהמ"ק לעתיד לבוא יהיה אחר הפסח ע"ש . ועוד נ"ל לשיטת הי" מקורבל בראש פרק ע"פ א"ש דהרי אז חל ע"פ בשבת ושחטו כל ישראל חגיגם ע"ש יג ניסן והיה יו"ט וא"ש : שם במג"א סק"ד משמע דס"ל בתענית יחיד נ"ב עיין חשובות ח"ם או"ח סי' קנ : [ע"ד איש צדיק אשר נדבה רוחו אותו ליישב בתענית כל יום ב' וה' לתיקון על קלות שנעשו לו כחמורות האם רשאי להתענות בימי ניסן דלא כהרמ"א . ואחר שהאריך בתשובתו לברר דיוקה סיים בזה"ל וכיון שכן אין להרהר אחר מנהגינו שהוא ע"פ מס"סופרים ובני ישראל יוצאים בידי רמ"א ודיקהימים האלו כימים האסורים מדבריהם כמ"ש הש"ך ביו"ד סי' עב' בל"ל הרי שדרש מאה שאעפ שיעבו פסח שני מזה למדו הדרש שהחכם דורש מעלמו ודיוקו מה שאריך שבעבו לעורך הפסח בזמנו דהיינו שמאה ועשרים יום ואריך ל' יום מפני הקרבן לבקרו כמומין כמ"ש כ"י ומזה למדו לשחר ה' פסח בלח הקרבן כמ"ש התו' פ"ק דע"ז ד' ה' דעחה חע"פ שחין קרבן בשני ל' יום כמו בקרבן ות"ל לריך שחה ל"ג ימים קודם לפסח שני שיעבו בו בכל חדש ניסן ואין אומרים צדקתך בשבת במנחה ואין מספידין בו ואין מתענין בו [ו] להזכיר ד (ז) בצבור (ב) והבכורות מתענים בו בערב פסח :

[ה] ב (ג) י"ב מדש לריך (ד) ליתן לזה : (מ"ז) :

ב ג ב] * אין נופלים על פניהם ג בכל חדש (ה) ניסן ואין אומרים (ו) צדקתך בשבת במנחה ואין מספידין בו ג ואין מתענין בו ד [ו] להזכיר ד (ז) בצבור (ב) והבכורות מתענים בו בערב פסח : הגה נם [ז] ין מומרים ה לדוק הדין בכל חדש ניסן ונהנו שלין מתענין בו [ח] חעניח כלל (ג)חפי' יום שחת בו חניו מו ממו [ט] חבל ן חעניח (י) חלוס מתענין ומין מומרים ן [י] מזמור (ם) לחודה ומל חרך חפים ומתלח (י) בערב פסח ולח ביום טוב (מנהנים) ונוהנין להרבות בלח ג] בהלילה ובתיב ביום חחר החג והוח ח (יא) חסרו חג : (נח ורש"י פ' נוהב) :

עכ"ל הרי שדרש מאה שאעפ שיעבו פסח שני מזה למדו הדרש שהחכם דורש מעלמו ודיוקו מה שאריך שבעבו לעורך הפסח בזמנו דהיינו שמאה ועשרים יום ואריך ל' יום מפני הקרבן לבקרו כמומין כמ"ש כ"י ומזה למדו לשחר ה' פסח בלח הקרבן כמ"ש התו' פ"ק דע"ז ד' ה' דעחה חע"פ שחין קרבן בשני יום כמו בקרבן ות"ל לריך שחה ל"ג ימים קודם לפסח שני שיעבו בו בכל חדש ניסן ואין אומרים צדקתך בשבת במנחה ואין מספידין בו ואין מתענין בו [ו] להזכיר ד (ז) בצבור (ב) והבכורות מתענים בו בערב פסח : (ה) אין נופלים על פניהם ג בכל חדש (ה) ניסן ואין אומרים (ו) צדקתך בשבת במנחה ואין מספידין בו ג ואין מתענין בו ד [ו] להזכיר ד (ז) בצבור (ב) והבכורות מתענים בו בערב פסח : הגה נם [ז] ין מומרים ה לדוק הדין בכל חדש ניסן ונהנו שלין מתענין בו [ח] חעניח כלל (ג)חפי' יום שחת בו חניו מו ממו [ט] חבל ן חעניח (י) חלוס מתענין ומין מומרים ן [י] מזמור (ם) לחודה ומל חרך חפים ומתלח (י) בערב פסח ולח ביום טוב (מנהנים) ונוהנין להרבות בלח ג] בהלילה ובתיב ביום חחר החג והוח ח (יא) חסרו חג : (נח ורש"י פ' נוהב) :

למיחב חענית לחעניחו ותע"פ שכ סס כי"ד סי' רע"ו בסח מהר"ם מ"ן ויומים שח"פ בסח חמון הוי כימים שהקריבו נשיחים מדבריהם מ"מ לעניין זה כ"ל דמעיקרא הכי קבילו עלייהו להחענות בו ת"מ ועוד דהח הרב"י מיקל בחענית יחיד כמ"ש ל' חשם בחעל' בשבת שחוך ניסן ת"ח ל"ל דיחעניה חענית לחעניחו ניסן להרי כ' הב"י בסי' חקס"ח שכשה גחוים כחבו בסח ס"ח שכשחעל' ב"ע ת"ע ול"ל לכלורה שהלך בעקבי הרב בית יוסף שמפרש למשכ סופרים שממנו נוכע דין זה שכחב וז"ל ולמה ין מחעניו בניסן . מפני שבאלחה בניסן הוקס המשכן ו"ל נשיחים הקריבו לפי הקריבו ולמחרת ב' ניסן שבא כו' ופי' שבברחש חודש ניסן הוקס המשכן ובחותו היום לפ הקריבו קרבנן ל"ב יום . ויום לכל החחילו י"ב הנשיחים להקריב . ולפ"ז פ"ש ל' מ"ל דבשיל החחרון הקריב ביום י"ב ניסן ול"ב פ"ש מ"ש ול"ב ער"פ . לבל יותר נרא' דס"ל להב"ח ופ"ח שחלקו על הרב"י דמ"ש נימל דמס' סופרים חולק על הפסיקחא שחמרה על חותו ר"ח ניסן שנעל עשר עברות ות' מהן רלחון לקרבן נשיחים שנחחכב בהן עמיכב שהוה היה המקריב רלחון הקריב בר"ח ומ"ש בחס' סופרים שבאלחה בניסן הוקס המשכן ין הכווב שזה לבד גורס שהוה י"ע פלא שנם נשיח ל' הקריב חותו יום ומס"ע הוה י"ע כמו שחר ימים ומלי שחמר שהוקס המשכן כדי לידע שמחותו יום החחילו להקריב ומ"מ מ"ש מ"ל ול"ב ע"פ . ר"ל חחר חחר ובחמת יום ל' מפסיק ביניהו . עכ"פ יפל רוב החודש בקדוש : (ס"ק ד) בליבור כו' ולכן כחב רמ"ל בל"ב מה הוסיף רמ"ל על דברי העור והחבר שכחב ותין מחעניו בו להזכיר כו' ורמ"ל כחב ומנהו שחין מחעניו בו חענית כלל : (ס"ק ה) ל"ם ולח קדים . וכן הדין בכל יום שחין לומרים ל"ם ין לומרים הקדים שנהנו לו בבה"ק חחר הקבור' ולעניו שחר ימים שחין לומרים חחנון בערב שלפניו חיך נוהנין עיין בח"י . וכחב שם בשם מנהנים דביום שחין לומרים חחנון ין לומרים יה"ר שחחר קריחת הסח"ת : (ס"ק ו) ת"ח כו' ומע"פ כו' כימים הלסוריס מדבריהם ול"ל וכחב לקמן סי' חקס"ח סעיף ס' המחעני ת"ח בחנוכה ופורים שהם מדבריהם לריך למיחב חענית לחעניחו ע"ש : ועמ"ש כו' הנרסת שלפניו ופרושו : ות"ש ק"ו המחעניו בניסן . ין כוונחו כיון דהעת הרב"י מלינה דס"ח דס"ל לפי' ביום טוב שי מיחב חענית לחעניחו וניהו דלח קי"ל כוותיה בי"ט שי . מכל מקום בניסן עכ"פ לפי' דיהן דלפי' לעיהב חעני' . ול"ל דלח שייך ל' ק"ו דלין ין ק"ו דלין ין ל"ל דמחיקן דרנח לנח כוונחו על מה שפי' המ"ח דברי הס"ח דבי' רפ"ח ול"ל הס"ח הס המעני בי"ט בשבל חנוס ובי"ט לחרון למחר יחעני' . והבין הרב"י דמ"ש ובי"ט לחרון קלי מדבחרי' ומשל למטה ובי"ט לחרון למחר יחעני' היינו חענית על מה שהחעני בי"ט ל' . לבל מ"ש לפי' שם דהמי ובי"ט לחרון הוי"ו היא וי"ו המחלקת כמו לו בי"ט לחרון ומשל בי"ט ל' . ולפי' שם הס המעני בי"ט בו ול"ל לחרון ר"ל לו שלח החעני ת"ח בי"ט לשון ש"ת בי"ט לחרון למחר הביינו ל"ח לחרון למחר יחעני בין שהחעני ת"ח בי"ט ל' ובין שהחעני ת"ח בי"ט ב' : ולזה כחב מ"ל ועמ"ש כו' הנרסת שלפניו פירושו דר"ל שיחעניה חענית בניסן בל"ח

(ג) יב"ח. וה"ה טעני הדר פה י"ב מדש. וס"ה טעני הדר פה י"ב מדש מחויבים ליתן לו. כ"י בי"ד ס' רל"ו . וכחב הסמ"ק החילהא ל' יום דפרש הפסח הפסח וכו' ע"ש ד"ה בפרוש הפסח וכו' ע"ש שהחריבו כזה : (ה) י"ב חודש . וכחב הים"ח שלין מחעני לעני חעוס לח"ב שד בעיר י"ב חודש וכחב בסמ"ק סי' רמ"ו דהחילהא שני בלבישוס יום וכ"כ הרב כ"י סי' רל"ו ות"ש דטעו להסחקב טוי שלכחי עיר חיד כמבואר שם כ"י ועיין בח"מ בסי' קס"ב והרב קולר כלן ומשך עלמו על עיקר הדין כ"ל ובקוס ערש בכל זה בית הלל עם ע"ש וכחב עוד הח"ח דלף בעניים דעלמח שלין נוחנים להם חעוס מ"מ נוחנים להם מלה לאכול בל"ל ופשוט הוח כדין חמחוי לעניים דעלמח ומבשיהו פה להלן קחח ולח חעוס : (ו) להזכיר בליבור . פי' לשון מזכירין החעניח בלבור לבל מבל מקום יהיה שבהא להחעניח בה"כ מוחר להחעניח בו לדעח המחבר ומבהגיהו כרמ"ח שלין להחעניח בלל : (ז) ין לומרים לדוק הדין . וכחב בחנוכה וה"ה שלין לומרים יהי רלון שלחר קריחח החורה ולל והוח רחום ורחום וחנון ולין מוליריו בו בחחוח ולו"ך וכחב עוד שם בהג"ה שם מבהגים וז"ל בחנוכה ומורים ל"ם לין לומרים קדיש חוך מע"ש לחר חלוח שלין לומרים לדוק הדין בליבור ולין לומרים קדיש בסוף חפלה בלו מלבעין עכ"ל וכחב על בן בעולם שבת וז"ל ול"ל בסיום בשבת הליבה המת קודם חלוח וכחזר' כולי לחר חלוח לבל שם גם בליבה לחר חלוח כולי לל לין לומרים לל בסוף חפלה בשבת המת קודם חלוח ומפני טעמא לומרי' לחר חלוח שם ובפסקי חוספות שם ובהג"ה לחר"י ולהרא"ם שם לחפי' בחנוכה ור"ח ולח"ם שלין מפסידין בו מ"מ י"ל לדוק הדין בשבת לגיבי יומכוחר בה"י ב"כ בח"י סי' ת"ך וכי"ד סי' ת"ח לך לכן לל בכיוון כן בחבואר שם בח"י ולין לומרים בלל י"ם וקדים בלל

שערי תשובה

רבט (נ) יב"ח. עבה"ט וע' מח"ב בשם עבוד' הנפל אם עשו זט"ה נדבה בבה"כ לצורך חשים והיו אורחים אין לנבאים ווט"ה מאותו העיר להביבם כי הם נותנים בעירם. ומי שנדר לצדקה תוך ל' יום קודם הפסח שרי ליקח מזה חישי לעניים אף במקום שקבועות חישי דפסחא בפרשות ואין כולליס אותם בכלל צדקות כל השנה (והטעם לפי שנותנים מזה גם לת"ח עניים שנגאי להם לקבל צדקה) ואם נבו לצורך היושים והותירו אין לשנות לדברים אחרים אלא יתנו לעניים לשאר צורכי הפסח ש"ש. וכ' בסוף ספר וועד לחכמים בקונטרס טוב עין כתב שאם קנה בית דירה אפילו תוך יב"ח חשוב כאנשי העיר ואם שכר בית דירה ליב"ח אפשר קודם יב"ח הוא כאנשי העיר ע"ש שכ"כ בשם קצת מפרשים ועיין בח"מ סי' קסנ :

חק ומתחילין מיום הפוריס עלמו כדמשמע פ"ק דר"ה וכ"כ חום' בנבורות דף כ"ז ע"ב ד"ה בפרוס הפסח וכו' ע"ש שהחריבו כזה : (ה) י"ב חודש . וכחב הים"ח שלין מחעני לעני חעוס לח"ב שד בעיר י"ב חודש וכחב בסמ"ק סי' רמ"ו דהחילהא שני בלבישוס יום וכ"כ הרב כ"י סי' רל"ו ות"ש דטעו להסחקב טוי שלכחי עיר חיד כמבואר שם כ"י ועיין בח"מ בסי' קס"ב והרב קולר כלן ומשך עלמו על עיקר הדין כ"ל ובקוס ערש בכל זה בית הלל עם ע"ש וכחב עוד הח"ח דלף בעניים דעלמח שלין נוחנים להם חעוס מ"מ נוחנים להם מלה לאכול בל"ל ופשוט הוח כדין חמחוי לעניים דעלמח ומבשיהו פה להלן קחח ולח חעוס : (ו) להזכיר בליבור . פי' לשון מזכירין החעניח בלבור לבל מבל מקום יהיה שבהא להחעניח בה"כ מוחר להחעניח בו לדעח המחבר ומבהגיהו כרמ"ח שלין להחעניח בלל : (ז) ין לומרים לדוק הדין . וכחב בחנוכה וה"ה שלין לומרים יהי רלון שלחר קריחח החורה ולל והוח רחום ורחום וחנון ולין מוליריו בו בחחוח ולו"ך וכחב עוד שם בהג"ה שם מבהגים וז"ל בחנוכה ומורים ל"ם לין לומרים קדיש חוך מע"ש לחר חלוח שלין לומרים לדוק הדין בליבור ולין לומרים קדיש בסוף חפלה בלו מלבעין עכ"ל וכחב על בן בעולם שבת וז"ל ול"ל בסיום בשבת המת קודם חלוח וכחזר' כולי לחר חלוח שם ובפסקי חוספות שם ובהג"ה לחר"י ולהרא"ם שם לחפי' בחנוכה ור"ח ולח"ם שלין מפסידין בו מ"מ י"ל לדוק הדין בשבת לגיבי יומכוחר בה"י ב"כ בח"י סי' ת"ך וכי"ד סי' ת"ח לך לכן לל בכיוון כן בחבואר שם בח"י ולין לומרים בלל י"ם וקדים בלל

מחצית

כו' וכחב בח"י בשם ס"ע י"ד סי' רכ"ו דשם דעת הטעור להשחקע חייב ליתן מיד . ושם כן ס"ה ליפלע בעני שם דעתו להשחקע מחוייבים ליתן לו מיד : מחוייבים ליתן לו מלה דלמ גרע מחמחוי שהן מיני מלכל שנוהנין בכל יום כמ"ש בי"ד : שלל"ל חעוס וכחב בח"י והלילה המנהג ליתן לו חמורת הסח ומ"ש בסי' חקס"ח בשם הירוש' חעוס קמח (ס"ק נ) בכל כו' מפני שי"ב נשיחים כו' היה י"ע וכמו שכחב החוספות בשם הירוש' ר"פ מקום שנהנו לחפי' יחיד המביא קרבן לחותו יום לו י"ט : ותח"כ ע"פ ותע"פ שמפסיק יום לחד בין הקרבת י"ב נשיחים לער"פ דהיינו יום י"ב בחודש דהא ערב פסח הוא י"ד בניסן . וסיס נרא' לכלורה שהלך בעקבי הרב בית יוסף שמפרש למשכ סופרים שממנו נוכע דין זה שכחב וז"ל ולמה ין מחעניו בניסן . מפני שבאלחה בניסן הוקס המשכן ו"ל נשיחים הקריבו קרבנן ל"ב יום . ויום לכל החחילו י"ב הנשיחים להקריב . ולפ"ז פ"ש ל' מ"ל דבשיל החחרון הקריב ביום י"ב ניסן ול"ב פ"ש מ"ש ול"ב ער"פ . לבל יותר נרא' דס"ל להב"ח ופ"ח שחלקו על הרב"י דמ"ש נימל דמס' סופרים חולק על הפסיקחא שחמרה על חותו ר"ח ניסן שנעל עשר עברות ות' מהן רלחון לקרבן נשיחים שנחחכב בהן עמיכב שהוה היה המקריב רלחון הקריב בר"ח ומ"ש בחס' סופרים שבאלחה בניסן הוקס המשכן ין הכווב שזה לבד גורס שהוה י"ע פלא שנם נשיח ל' הקריב חותו יום ומס"ע הוה י"ע כמו שחר ימים ומלי שחמר שהוקס המשכן כדי לידע שמחותו יום החחילו להקריב ומ"מ מ"ש מ"ל ול"ב ע"פ . ר"ל חחר חחר ובחמת יום ל' מפסיק ביניהו . עכ"פ יפל רוב החודש בקדוש : (ס"ק ד) בליבור כו' ולכן כחב רמ"ל בל"ב מה הוסיף רמ"ל על דברי העור והחבר שכחב ותין מחעניו בו להזכיר כו' ורמ"ל כחב ומנהו שחין מחעניו בו חענית כלל : (ס"ק ה) ל"ם ולח קדים . וכן הדין בכל יום שחין לומרים ל"ם ין לומרים הקדים שנהנו לו בבה"ק חחר הקבור' ולעניו שחר ימים שחין לומרים חחנון בערב שלפניו חיך נוהנין עיין בח"י . וכחב שם בשם מנהנים דביום שחין לומרים חחנון ין לומרים יה"ר שחחר קריחח הסח"ת : (ס"ק ו) ת"ח כו' ומע"פ כו' כימים הלסוריס מדבריהם ול"ל וכחב לקמן סי' חקס"ח סעיף ס' המחעני ת"ח בחנוכה ופורים שהם מדבריהם לריך למיחב חענית לחעניחו ע"ש : ועמ"ש כו' הנרסת שלפניו ופרושו : ות"ש ק"ו המחעניו בניסן . ין כוונחו כיון דהעת הרב"י מלינה דס"ח דס"ל לפי' ביום טוב שי מיחב חענית לחעניחו וניהו דלח קי"ל כוותיה בי"ט שי . מכל מקום בניסן עכ"פ לפי' דיהן דלפי' לעיהב חעני' . ול"ל דלח שייך ל' ק"ו דלין ין ק"ו דלין ין ל"ל דמחיקן דרנח לנח כוונחו על מה שפי' המ"ח דברי הס"ח דבי' רפ"ח ול"ל הס"ח הס המעני בי"ט בשבל חנוס ובי"ט לחרון למחר יחעני' . והבין הרב"י דמ"ש ובי"ט לחרון קלי מדבחרי' ומשל למטה ובי"ט לחרון למחר יחעני' היינו חענית על מה שהחעני בי"ט ל' . לבל מ"ש לפי' שם דהמי ובי"ט לחרון הוי"ו היא וי"ו המחלקת כמו לו בי"ט לחרון ומשל בי"ט ל' . ולפי' שם הס המעני בי"ט בו ול"ל לחרון ר"ל לו שלח החעני ת"ח בי"ט לשון ש"ת בי"ט לחרון למחר הביינו ל"ח לחרון למחר יחעני בין שהחעני ת"ח בי"ט ל' ובין שהחעני ת"ח בי"ט ב' : ולזה כחב מ"ל ועמ"ש כו' הנרסת שלפניו פירושו דר"ל שיחעניה חענית בניסן בל"ח

השקל

וכיון דשלוחו בע"ח שרי ק"ן ליומי ניסן שהם קליס מיום ע"ח . וכ"מ לעיל סי' רפ"ח ע"ס : כיון ד לחודם שהוה ת"ל שחתה בו מריס . ר"ח ניסן מחעני עס"י חקע"ב ר"ל שם חל ר"ח ניסן ביום ו' ובשבת ער"ח החעניה ת"ח יחעני למחרתו בר"ח ניסן חענית לחעניתו דר"ח ניסן גם הוה חענית ליבור שבו מתו נדב ואביהו ומ"ש כתב בסי' חקע"ג שחתן ביום חתונתו יחעני כניסן כיון שלינו חלל מהם להחענות בניסן ואפי' בשל בר"ח ניסן יחעניה חע"ג דבשחר ר"ח הינו מחעניה מ"מ ר"ח ניסן הוחיל ובלא"ה הוה ת"ל כמ"ל יחעניה : (ס"ק ז) מזמור כו' היו חמץ ר"ל שחיה לריך להביח מ"ס חלות ויהו שלני מלה ועשרים חלות חמץ : שיבואו לידי נותר ר"ל שממעע בזמן מכילתן דהא זמן מכילתן ביום שחיוב של הקרבן ולילה שלאחריו ובע"פ לא היו רשאי לאכלן כ"א עד חלות היום . ל"ב נוהנים שם לא ימלאו להם מוכלים קודם חלות היום ומיהו ויש לריכים שריפה וחס אסור . וכיון דלמירתיה מזמור לחודה הוא חמורת קרבן חודה ע"ל ובשלמים פריס שפחיהו כיון שלא היו מביחים בער"פ חודה ס"ה דלין לומר מזמור לחודה : (ס"ק ח) ל"ח בב"י כלן משמע כו' ל"ל ממ"ש בחורו לחרון שפי' דברי מ"ס שבחב שהחלמידים מתענין בה"ב שהוה ערב פסח כמ"ש ה"ל בחעניה חוחם פסח כחב הרמ"ל שלל יחעני בה"ב ול"ל ד"ל ל"ל ל"ל ל

תל (א) מפני הנס. רבינו מקשיש מ"כ ה"ל לייחס הגדול לי' כמדם מפני' כחול ושמעתי מפי הרב מהר"ר משה חריף ז"ל דבמותו י' לחדם נעשה עוד נס שנקפא הירדן וה"כ"ו סבורים שהמעלה היא מחמת נס הירדן לכן קרמוהו שבת הגדול דיום עלייתן מהירדן לא היה בשבת והגדתי זה לפני מו"מ ז"ל וקלסני :

תלא (א) בתחלת ליל י"ד כו'. גמנ' פרכי' מכדי חמץ מו' שעות מסור עבדוק' בשית וכ"ת זריזין מקדימין למצו' עבדוק מעפרת שנת' ויסכם מהרסם בבקר הר"כ כך ילחק בשעה שבני מדם מלויס בכתיהם ומור הכר יפה לבדיק' פירש"י מכל ביום מחשיך וכ"ת לבדוק לילה היום הא ילפינן לקמן מיפום מגרות . נס העור העתיק כ' טעמים מלו ומרמה דלריכי תרוויהו דעכ"פ בע' שעה מבוררת לקבוע בה בדיקה דהיינו לומר שים שיעי בחותו שעה ויש בה רומס ע"כ הקשה בגמרא דבבוקר בשית שמז ים רומס ושיעי בחיסור ממנת הקדמת זריזים שרגילים בעת הסיח כמו מהבדסם וכלילי אין סוס שיעי מלא בתחלת' שמז דרך מדם לבוח בביתו מבחוץ מלא דבילת המדם רגיל להיות ב"ה בעוד קלת יום וגריך להמתין עד שהר מבחיק ע"כ ימתין מעט בינתו שמז ים שיעי עד הבהקת הבר שהוא הלילה ממש וחותה שעה שיתחיל יהי' פיעי לנמרי מלא ימשך בינוע הבדיק' מזמן המוגבל שהלכו על הדין של הגמוים מ"מ לפי מה שהבינה המג"א בסי' רפ"ח בדברי הס"ח בדברו חג מהעניין וכן הוא בדברי המג"א שם ע"ש : תלא בש"ע סעיף א בתחלת ליל י"ד כו' . פיתח כר"ה דף ר"ח אמר להו רב כחמן לבני מחוזא ימת מתון דלא ידעית' בקביעות' דירדת כי תזיפת סיהרא דמעלי ליומא עלמת מהרבע עשר משלים ע"כ . ולפ"ז ההולך במדבר וכה"ג שאין בקי בקביעות המועד

באר היטב

(ג) הנס . שלקחו כל ג' שה בשבור לחדם וחותו שנה היה יו"ד בחדם בשבת והקשו הוא ליה לקבוע ביו"ד כחמה . ומה שהקשה הכ"י דאם כן כל הד' ימים יהיו נקראים גדולים י"ל דהנס היה שחומרים לשחוט לאלהיהם ובשבת אמר המלרי אמת הוא ומה שלא שחטו משום שהוא שבת משו"כ כשאר ימים מהרב רבי משה רבי מלכיום . ואין מפטירין וברכה אלא בגדול בע"פ וכ"כ. רש"ל היה דורש שכל ג' יחלו מעט קודש הפסח מקמתו של פסח כי שמא היה שם משה מיתון ויחלה ממה שחלכ . (ומ"ש מהה עליו דז"ש לעלה בדבר יבא עיין י"ד סימן ק"י וקמה בקמה הוי דבר לה כ"ש וק"ל כי

ביאור הגר"א

להתעות כמ"ש בספ"ב דתענית שבתות וי"ט כו' ושם ס"ב לא נלרכה כו' ובתגיבה י"ח ג' מעשה כו' מפני כו' הא לא"ה מוחר להתעות :

סי' תל ס"א שבת כו'. שבת פ"ו ג' ואותו היום מניחי בשבת כו' ועתוס' שם ד"ה ואותו כו' וכ"כ במדרש ס"ע מזמור קל"ו ובילקוט רוט פ' בא ובפסיקתא שם והגמ"ר וכל כו ג' בע"ח : והמבהנ. שמא בתחיל הגאולה ע"י לקיחתו לעל הוה דבר שהיו מפורש במכילתא פוף פ' בא שומע אני מר"ח ת"ל היום הזה אי היום הזה יכול מבעוד יום ת"ל בעצור זה בשעה שיש מלה ומרור מונחים לפניך כו' :

סי' תלא ס"א בתחילת ליל. דמשום הכי נקט אור לומר בתחילת הלילה שיש עדיין אור שבלה"ם לא היה שם חשך לאור משום ליבוי מעלית. רמב"ד ועו' ר"ן שם : בחורין ובסדקין. גמרא ח' תנא אין מחיישין כו' ל"ל דכפל ושם זה יכול להכניסו כו' : **ובכל המקומות.** שם : ויזהר כו'. עור : **שלא יתחיל** כו'. כמ"ש בפ"ח דברכות שהתפלה הפלטו שמעון ועו' תום' שם דלמוד מוהר כמ"ש בפ"ב שם רק במלאכה לסביר וכ"ש כאן שהף ללמוד לסור : ולא יאכל כו'. וכ"ל דכ"ש הוא.

דגול מרבבה

*) אי משום הא לא אריא דאין דבר זה מוסכם שקמה מקרי לא בלח ועיין בי"ד סימן ק"ט סק"ג ואורחית מדברי מהרי"ל עלמו הביאם הב"ח שם ס"ק יו"ד משמע דם"ל קמה בקמה מקרי יבש כיבש . ולפ"ז לפי מ"ש הב"ח שאין יודע דאורייתא דמשמע בעל קיון שאין לריך לבדוק אם לא שיודע בודאי שהיה קמה מקרי יבש כיבש . ולפי זה אפשר שבני מדם מלויס בכתיהם ואור הבר יפה לבדיק' פירש"י מכל ביום מחשיך וכ"ת לבדוק לאור היום הא ילפינן לקמן מיפום מגרות . נס העור העתיק כ' טעמים אלו ומרמה דלריכי תרוויהו דעכ"פ בע' שעה מבוררת לקבוע בה בדיקה דהיינו לומר שים שיעי בחותו שעה ויש בה רומס ע"כ הקשה בגמרא דבבוקר בשית שמז ים רומס ושיעי בחיסור ממנת הקדמת זריזים שרגילים בעת הסיח כמו מהבדסם וכלילי אין סוס שיעי מלא בתחלת' שמז דרך מדם לבוח בביתו מבחוץ מלא דבילת המדם רגיל להיות ב"ה בעוד קלת יום וגריך להמתין עד שהר מבחיק ע"כ ימתין מעט בינתו שמז ים שיעי עד הבהקת הבר שהוא הלילה ממש וחותה שעה שיתחיל יהי' פיעי לנמרי מלא ימשך בינוע הבדיק' מזמן המוגבל כמו שבתבו התוס' והרא"ש בפ"ק דפסחים ובמרדכי ובשאר פוסקים שכתבו השעם מכח הנס דנעשה בו דהוא ס"ל כהלכה כמ"ד צרכי שבת נעשין בי"ט וממילא אין נ"מ כנו לדינא בזה לכך הוכרח ליתן שעם אחר מכח הנס שנעשה בו ועיין במג"א ר"ס תקכ"ז דיש בזה פלוגתא כמאן קיי"ל אך להסוברי' דקיי"ל כמ"ד אין צרכי שבת נעשין בי"ט י"ל השעם כנ"ל ויובן הענין יותר ההבדר מוכרע דזה תלוי בזה רהנה כבר כתבו האחרונים דהך טעמא של השור תליא למ"ד ביום ה' יצאו ישראל ממצרים והוי י"ד ניסן בשבת ובעת שלפני הפסח לקיים דברי הקדוקים המומרים עלרת מחר משבת ס"ם . מוסם בלבוש לקמן ס"ם תל"ד ול"ל ובזה"ז לא חייבינן לקדוקים שאין מלויים ביבינו ומוסכים חיסור לעולם בספר ובעתני' בין כשחל בשבת ובין כשחל בשאר ימי השבוע עכ"ל . (מוסם דברינו מנומנים קלת שבעתיק תחלה בדברי ב"ם ע"ם) ולפ"ז ל"ל דדעת מ"ח כיון שבזמן הקרבן מס היה יום עבוח מחר שבת היה רחוי לחסור בספר ובתענית בולי חשם הקדוקים . ול"ב בזה"ז לחזיל הלי חשבח ושאחר הדין לחסור בספר ותענית . ולפי"ז בזמן הזה ליכא קרבן ולא יום עבוח בעו"ה ואין החיסור לדידן כ"ח משום תקנה דשוגה בזמן הקרבן . והא גם בזמן הקרבן היה מותר בספר ותענית דאז היה הקדוקים מלויס לחסור בספר ותענית לדוק ובייתו' תלמידי מנציגנום.אלא בשאחר"ב בשיאלו הקדוקים לעולם תקנו חז"ל להתיר יום עבוח בספר ותענית שלא להחזי' ידי הקדוקים.ועבשיו שאין לדוקים מלויס להרע לתקנה רחשונה כמו קודם שהיו לדוקים בעולם ועמ"ש המשנה למלך שם על עובדא דר"ט בעובדא שמת אחד בלוד : וכ"מ בתענית דף י"ח דת"ר מן ג' ניסן עד סוף המועד קבעו במגילת תענית י"ט מפני נס ג'. ופריך ל"ל עד סוף המועד ליתא עד המיעד ומועד גופא לחסור דהוי י"ט ומשני לחסור יום שלאחריו די"ט לחוריים לא בעי חיזוק ביום שלאחר י"ט מותר בספר ותענית אבל ימים הכתובים במגילת תענית שם דרבנן לריכין חיזוק ולחסור גם ביום שאחר יו"ט בספר ותענית ולכן אמר שהמועד ג"כ י"ט מפני י"ט הכתוב במגילת תענית ולדידן דקי"ל בעלה מגילת תענית לכן ג"ח מותר בספר ותענית. ולא כב"ח שהסכים לפרש"י בסוכה דף מ"ח ע"ב אמר ר' ירמיה משום רשב"י כל העוסק בחיסור לחג בחיכוה ושתים כאלו בנה מזבח והקריב עליו קרבן שנאמר חסרו חג בעבותים כו' ופירש"י יש לומרים יום אחר החג הלא כפי' ג' שכ' רש"י שקורא לחג עוגב בחכילה ושתים עכ"ל הלפי זה קאי על י"ט נופיף ולא על יום שלאחריו. מיהו בחוס' ר"ה כו' דאמרי' שם מימות עזרא ואילך לא מלינו חלול מעובר וכ' החוס' משמע דבימי עזרא היה מעובר וסמך קלת לדבר כו' וכתיב נמי ביום כ"ך לחודש (תעני) נלפסו כל ישראל בגוש וסקים כו' משמע לפי שאז היה מוכלי סוכות נלפסו ואי לא דעבדוהו (ולכך לא היה מוטיס המועד) כ"א מיום ב' של ר"ה שהיה העיקר. ומ"ש ביום ד"ך לחודש . ר"ל מיום רלחון של ר"ה והיה יום אחר הסוכות) ועבו סוכות בע"ו בו ג"כ ד' דירחמי ומ' דסוכות הרי ד"ב יום ויום ד"נ מוכלי סוכות. וע"ל דבביון להחענות מסוס מחרת י"ט דהוי ח"ח ומ"ה המתינו עד ך"ד בו. דמעת לא מוסיפים בו עכ"ל משמע דעכ"פ בימי החו' היו מוסיפים חיסור תעניות בח"ח אלא בימי עזרא בימי החו' לא היה בהם חיסור :

סי' תל ס"ק א' שבת שלפני הפסח קוראין אותו שבת הגדול וכו'. נ"ב הנה בשעם מה שאין מפטירין ועבדה רק בשחל ע"פ בשבת נראה לו' כך היות כי בשנה ראשונה שהוקם המשכן הוה ע"פ שחל בשבת דהרי או הוי ר"ח ניסן ביום א' דהרי כן אמרינן דאותו היום נשל עשר עשרות ונם שבט אפרים הקריב בשבת כמ"ש במדרש וא"כ כיון דפסח ראשון שהוקם המשכן הוי חל ע"פ בשבת ולכך כשחל עתה ע"פ בשבת אנו מבקשים שיהיה עבדה לפני ד' פסח שלנו כימי קדם ושנים קדמוניות כפסח הראשון שהיה במשכן ואתי שפיר מאד. אך נתחדש לי קושיא אחת למה אינו מוכיח הש"ס בר"פ אכו דברים שפסח דוחה שבת מטקא מפורש שנא' ויעשו בני ישראל את הפסח ואתם שבת הוי וצ"ע בזה שוב ראיתי באור חדש על פסחים שהקשה קושיא זו ואפשר ליישב בזה לשון הש"ס בס"ו דפסחים שכחו ולא ידעו היינו דשכחו מה דתחלה היה פסח בערב שבת ונם לא ידעו הדין ודוק : והנה מה שקוראין שבת הגדול יש כיתן שעם חדש לפענ"ד דהנה קי"ל יו"ט ושבת ב' קדושות שבת חמור מקדושת יו"ט וכיון דניסן ר"ה לרגלים ואמרן חז"ל בפ"ק דר"ה דרגל שבו הוי ר"ה לרגלים ולכך קודם שהתחיל רגל הראשון קראו לפניו שבת הגדול לרמז שהיא גדול ביו"ט ובפרט כיון דאמרו חז"ל בפרק כלל גדול דעדול מכלל דאיכא קטן ויו"ט נמי אקרי שבת ולכך קראו לשבת דהוא שבת הגדול אבל יו"ט הוי שבת קטן. והנה בזה יתיישב מה שהטור כתב טעם אחר ולא טעם זה כי הנה י"ל מה הקראוהו שבת הגדול לפי השעם שלי מכח דנ"מ לדינא כי הנה יש בזה פלוגתא אם צרכי שבת נעשין ביו"ט או לא ועיין בסוגיא דהואיל וזה תליא באם הוי קדושה אחת או לא כי יש בזה פלוגתא דר"א ורבנן בפ"ג דעירובין. והנה אי נימא דהוי קדושה אחת אז צרכי שבת נעשין ביו"ט ואם הם ב' קדושות אין צורכי שבת נעשין ביו"ט והנה יש בזה נ"מ לדינא כי הנה למ"ד אין צרכי שבת נעשין ביו"ט מה דמבשלין מיו"ט לשבת הוי רק מכח הואיל וממילא בסמוך לחשיכה דלא שייך הואיל אסור לבשל כמ"ש התוס' והמג"א ר"ס תקכ"ז אבל למ"ד צרכי שבת נעשין ביו"ט מותר אף בסמוך לחשיכה ולכך קמ"ל לקרות שבת הגדול לרמז מכלל דאיכא קטן מוכח דהם ב' קדושות ואין צרכי בסמוך לחשיכה ולכך נקרא שבת הגדול לרמז שהיא קדושה קטנה יותר דהדבר מוכרע דזה תלוי זה ואין רהנה כבר כתבו האחרונים דהך טעמא של השור תליא למ"ד ביום ה' יצאו ישראל ממצרים והוי י"ד ניסן

מחצית

בספר ובתענית שלא לקיים דברי הקדוקים המומרים עלרת מחר משבת ס"ם . מוסם בלבוש לקמן ס"ם תל"ד ול"ל ובזה"ז לא חייבינן לקדוקים שאין מלויס ביבינו ומוכנים חיסור לעולם בספר ובתענית בין כשחל בשבת ובין כשחל בשאר ימי השבוע עכ"ל . (מוסם דברינו מנומנים קלת שבעתיק תחלה בדברי ב"ם ע"ם) ולפ"ז ל"ל דדעת מ"ח כיון שבזמן הקרבן מס היה יום עבוח מחר שבת היה רחוי לחסור בספר ובתענית בולי חשם הקדוקים . ול"ב בזה"ז לחזיל הלי חשבח ושאחר הדין לחסור בספר ותענית . ולפי"ז בזמן הזה ליכא קרבן ולא יום עבוח בעו"ה ואין החיסור לדידן כ"ח משום תקנה דשוגה בזמן הקרבן . והא גם בזמן הקרבן היה מותר בספר ותענית דאז היה הקדוקים מלויס לחסור בספר ותענית לדוק ובייתו' תלמידי מנציגנום.אלא בשאחר"ב בשיאלו הקדוקים לעולם תקנו חז"ל להתיר יום עבוח בספר ותענית שלא להחזי' ידי הקדוקים.ועבשיו שאין לדוקים מלויס להרע לתקנה רחשונה כמו קודם שהיו לדוקים בעולם ועמ"ש המשנה למלך שם על עובדא דר"ט בעובדא שמת אחד בלוד : וכ"מ בתענית דף י"ח דת"ר מן ג' ניסן עד סוף המועד קבעו במגילת תענית י"ט מפני נס ג'. ופריך ל"ל עד סוף המועד ליתא עד המיעד ומועד גופא לחסור דהוי י"ט ומשני לחסור יום שלאחריו די"ט לחוריים לא בעי חיזוק ביום שלאחר י"ט מותר בספר ותענית אבל ימים הכתובים במגילת תענית שם דרבנן לריכין חיזוק ולחסור גם ביום שאחר יו"ט בספר ותענית ולכן אמר שהמועד ג"כ י"ט מפני י"ט הכתוב במגילת תענית ולדידן דקי"ל בעלה מגילת תענית לכן ג"ח מותר בספר ותענית. ולא כב"ח שהסכים לפרש"י בסוכה דף מ"ח ע"ב אמר ר' ירמיה משום רשב"י כל העוסק בחיסור לחג בחיכוה ושתים כאלו בנה מזבח והקריב עליו קרבן שנאמר חסרו חג בעבותים כו' ופירש"י יש לומרים יום אחר החג הלא כפי' ג' שכ' רש"י שקורא לחג עוגב בחכילה ושתים עכ"ל הלפי זה קאי על י"ט נופיף ולא על יום שלאחריו. מיהו בחוס' ר"ה כו' דאמרי' שם מימות עזרא ואילך לא מלינו חלול מעובר וכ' החוס' משמע דבימי עזרא היה מעובר וסמך קלת לדבר כו' וכתיב נמי ביום כ"ך לחודש (תעני) נלפסו כל ישראל בגוש וסקים כו' משמע לפי שאז היה מוכלי סוכות נלפסו ואי לא דעבדוהו (ולכך לא היה מוטיס המועד) כ"א מיום ב' של ר"ה שהיה העיקר. ומ"ש ביום ד"ך לחודש . ר"ל מיום רלחון של ר"ה והיה יום אחר הסוכות) ועבו סוכות בע"ו בו ג"כ ד' דירחמי ומ' דסוכות הרי ד"ב יום ויום ד"נ מוכלי סוכות. וע"ל דבביון להחענות מסוס מחרת י"ט דהוי ח"ח ומ"ה המתינו עד ך"ד בו. דמעת לא מוסיפים בו עכ"ל משמע דעכ"פ בימי החו' היו מוסיפים חיסור תעניות בח"ח אלא בימי עזרא בימי החו' לא היה בהם חיסור :

תל (א) מפני הנס. שלקחו כל ג' שה בשבור לחדם וחותו שנה היה יו"ד בחדם בשבת והקשו הוא ליה לקבוע ביו"ד כחמה ומשמעתי מפי הרב מהר"ר משה חריף ז"ל דבמותו י' לחדם נעשה עוד נס שנקפא הירדן וה"כ"ו סבורים שהמעלה היא מחמת נס הירדן לכן קרמוהו שבת הגדול דיום עלייתן מהירדן לא היה בשבת והגדתי זה לפני מו"מ ז"ל וקלסני :

תלא (א) בתחלת ליל י"ד כו' .

גמנ' פרכי' מכדי חמץ מו' שעות מסור עבדוק' בשית וכ"ת זריזין מקדימין למצו' עבדוק מעפרת שנת' ויסכם מהרסם בבקר הר"כ כך ילחק בשעה שבני מדם מלויס בכתיהם ומור הכר יפה לבדיק' פירש"י מכל ביום מחשיך וכ"ת לבדוק לאור היום הא ילפינן לקמן מיפום מגרות . נס העור העתיק כ' טעמים מלו ומרמה דלריכי תרוויהו דעכ"פ בע' שעה מבוררת לקבוע בה בדיקה דהיינו לומר שים שיעי בחותו שעה ויש בה רומס ע"כ הקשה בגמרא דבבוקר בשית שמז ים רומס ושיעי בחיסור ממנת הקדמת זריזים שרגילים בעת הסיח כמו מהבדסם וכלילי אין סוס שיעי מלא בתחלת' שמז דרך מדם לבוח בביתו מבחוץ מלא דבילת המדם רגיל להיות ב"ה בעוד קלת יום וגריך להמתין עד שהר מבחיק ע"כ ימתין מעט בינתו שמז ים שיעי עד הבהקת הבר שהוא הלילה ממש וחותה שעה שיתחיל יהי' פיעי לנמרי מלא ימשך בינוע הבדיק' מזמן המוגבל שהלכו על הדין של הגמוים מ"מ לפי מה שהבינה המג"א בסי' רפ"ח בדברי הס"ח בדברו חג מהעניין וכן הוא בדברי המג"א שם ע"ש : תלא בש"ע סעיף א בתחלת ליל י"ד כו' . פיתח כר"ה דף ר"ח אמר להו רב כחמן לבני מחוזא ימת מתון דלא ידעית' בקביעות' דירדת כי תזיפת סיהרא דמעלי ליומא עלמת מהרבע עשר משלים ע"כ . ולפ"ז ההולך במדבר וכה"ג שאין בקי בקביעות המועד

באר היטב

(ג) הנס . שלקחו כל ג' שה בשבור לחדם וחותו שנה היה יו"ד בחדם בשבת והקשו הוא ליה לקבוע ביו"ד כחמה . ומה שהקשה הכ"י דאם כן כל הד' ימים יהיו נקראים גדולים י"ל דהנס היה שחומרים לשחוט לאלהיהם ובשבת אמר המלרי אמת הוא ומה שלא שחטו משום שהוא שבת משו"כ כשאר ימים מהרב רבי משה רבי מלכיום . ואין מפטירין וברכה אלא בגדול בע"פ וכ"כ. רש"ל היה דורש שכל ג' יחלו מעט קודש הפסח מקמתו של פסח כי שמא היה שם משה מיתון ויחלה ממה שחלכ . (ומ"ש מהה עליו דז"ש לעלה בדבר יבא עיין י"ד סימן ק"י וקמה בקמה הוי דבר לה כ"ש וק"ל כי

ביאור הגר"א

להתעות כמ"ש בספ"ב דתענית שבתות וי"ט כו' ושם ס"ב לא נלרכה כו' ובתגיבה י"ח ג' מעשה כו' מפני כו' הא לא"ה מוחר להתעות :

סי' תל ס"א שבת כו'. שבת פ"ו ג' ואותו היום מניחי בשבת כו' ועתוס' שם ד"ה ואותו כו' וכ"כ במדרש ס"ע מזמור קל"ו ובילקוט רוט פ' בא ובפסיקתא שם והגמ"ר וכל כו ג' בע"ח : והמבהנ. שמא בתחיל הגאולה ע"י לקיחתו לעל הוה דבר שהיו מפורש במכילתא פוף פ' בא שומע אני מר"ח ת"ל היום הזה אי היום הזה יכול מבעוד יום ת"ל בעצור זה בשעה שיש מלה ומרור מונחים לפניך כו' :

סי' תלא ס"א בתחילת ליל. דמשום הכי נקט אור לומר בתחילת הלילה שיש עדיין אור שבלה"ם לא היה שם חשך לאור משום ליבוי מעלית. רמב"ד ועו' ר"ן שם : בחורין ובסדקין. גמרא ח' תנא אין מחיישין כו' ל"ל דכפל ושם זה יכול להכניסו כו' : **ובכל המקומות.** שם : ויזהר כו'. עור : **שלא יתחיל** כו'. כמ"ש בפ"ח דברכות שהתפלה הפלטו שמעון ועו' תום' שם דלמוד מוהר כמ"ש בפ"ב שם רק במלאכה לסביר וכ"ש כאן שהף ללמוד לסור : ולא יאכל כו'. וכ"ל דכ"ש הוא.

דגול מרבבה

*) אי משום הא לא אריא דאין דבר זה מוסכם שקמה מקרי לא בלח ועיין בי"ד סימן ק"ט סק"ג ואורחית מדברי מהרי"ל עלמו הביאם הב"ח שם ס"ק יו"ד משמע דם"ל קמה בקמה מקרי יבש כיבש . ולפ"ז לפי מ"ש הב"ח שאין יודע דאורייתא דמשמע בעל קיון שאין לריך לבדוק אם לא שיודע בודאי שהיה קמה מקרי יבש כיבש . ולפי זה אפשר שבני מדם מלויס בכתיהם ואור הבר יפה לבדיק' פירש"י מכל ביום מחשיך וכ"ת לבדוק לאור היום הא ילפינן לקמן מיפום מגרות . נס העור העתיק כ' טעמים מלו ומרמה דלריכי תרוויהו דעכ"פ בע' שעה מבוררת לקבוע בה בדיקה דהיינו לומר שים שיעי בחותו שעה ויש בה רומס ע"כ הקשה בגמרא דבבוקר בשית שמז ים רומס ושיעי בחיסור ממנת הקדמת זריזים שרגילים בעת הסיח כמו מהבדסם וכלילי אין סוס שיעי מלא בתחלת' שמז דרך מדם לבוח בביתו מבחוץ מלא דבילת המדם רגיל להיות ב"ה בעוד קלת יום וגריך להמתין עד שהר מבחיק ע"כ ימתין מעט בינתו שמז ים שיעי עד הבהקת הבר שהוא הלילה ממש וחותה שעה שיתחיל יהי' פיעי לנמרי מלא ימשך בינוע הבדיק' מזמן המוגבל כמו שבתבו התוס' והרא"ש בפ"ק דפסחים ובמרדכי ובשאר פוסקים שכתבו השעם מכח הנס דנעשה בו דהוא ס"ל כהלכה כמ"ד צרכי שבת נעשין בי"ט וממילא אין נ"מ כנו לדינא בזה לכך הוכרח ליתן שעם אחר מכח הנס שנעשה בו ועיין במג"א ר"ס תקכ"ז דיש בזה פלוגתא כמאן קיי"ל אך להסוברי' דקיי"ל כמ"ד אין צרכי שבת נעשין בי"ט י"ל השעם כנ"ל ויובן הענין יותר ההבדר מוכרע דזה תלוי בזה רהנה כבר כתבו האחרונים דהך טעמא של השור תליא למ"ד ביום ה' יצאו ישראל ממצרים והוי י"ד ניסן

תל (א) מפני הנס. שלקחו כל ג' שה בשבור לחדם וחותו שנה היה יו"ד בחדם בשבת והקשו הוא ליה לקבוע ביו"ד כחמה ומשמעתי מפי הרב מהר"ר משה חריף ז"ל דבמותו י' לחדם נעשה עוד נס שנקפא הירדן וה"כ"ו סבורים שהמעלה היא מחמת נס הירדן לכן קרמוהו שבת הגדול דיום עלייתן מהירדן לא היה בשבת והגדתי זה לפני מו"מ ז"ל וקלסני :

תלא (א) בתחלת ליל י"ד כו' .

גמנ' פרכי' מכדי חמץ מו' שעות מסור עבדוק' בשית וכ"ת זריזין מקדימין למצו' עבדוק מעפרת שנת' ויסכם מהרסם בבקר הר"כ כך ילחק בשעה שבני מדם מלויס בכתיהם ומור הכר יפה לבדיק' פירש"י מכל ביום מחשיך וכ"ת לבדוק לאור היום הא ילפינן לקמן מיפום מגרות . נס העור העתיק כ' טעמים מלו ומרמה דלריכי תרוויהו דעכ"פ בע' שעה מבוררת לקבוע בה בדיקה דהיינו לומר שים שיעי בחותו שעה ויש בה רומס ע"כ הקשה בגמרא דבבוקר בשית שמז ים רומס ושיעי בחיסור ממנת הקדמת זריזים שרגילים בעת הסיח כמו מהבדסם וכלילי אין סוס שיעי מלא בתחלת' שמז דרך מדם לבוח בביתו מבחוץ מלא דבילת המדם רגיל להיות ב"ה בעוד קלת יום וגריך להמתין עד שהר מבחיק ע"כ ימתין מעט בינתו שמז ים שיעי עד הבהקת הבר שהוא הלילה ממש וחותה שעה שיתחיל יהי' פיעי לנמרי מלא ימשך בינוע הבדיק' מזמן המוגבל

חכמת

סי' תל סעיף א' שבת שלפני הפסח קוראין אותו שבת הגדול וכו'. נ"ב הנה בשעם מה שאין מפטירין ועבדה רק בשחל ע"פ בשבת נראה לו' כך היות כי בשנה ראשונה שהוקם המשכן הוה ע"פ שחל בשבת דהרי או הוי ר"ח ניסן ביום א' דהרי כן אמרינן דאותו היום נשל עשר עשרות ונם שבט אפרים הקריב בשבת כמ"ש במדרש וא"כ כיון דפסח ראשון שהוקם המשכן הוי חל ע"פ בשבת ולכך כשחל עתה ע"פ בשבת אנו מבקשים שיהיה עבדה לפני ד' פסח שלנו כימי קדם ושנים קדמוניות כפסח הראשון שהיה במשכן ואתי שפיר מאד. אך נתחדש לי קושיא אחת למה אינו מוכיח הש"ס בר"פ אכו דברים שפסח דוחה שבת מטקא מפורש שנא' ויעשו בני ישראל את הפסח ואתם שבת הוי וצ"ע בזה שוב ראיתי באור חדש על פסחים שהקשה קושיא זו ואפשר ליישב בזה לשון הש"ס בס"ו דפסחים שכחו ולא ידעו היינו דשכחו מה דתחלה היה פסח בערב שבת ונם לא ידעו הדין ודוק : והנה מה שקוראין שבת הגדול יש כיתן שעם חדש לפענ"ד דהנה קי"ל יו"ט ושבת ב' קדושות שבת חמור מקדושת יו"ט וכיון דניסן ר"ה לרגלים ואמרן חז"ל בפ"ק דר"ה דרגל שבו הוי ר"ה לרגלים ולכך קודם שהתחיל רגל הראשון קראו לפניו שבת הגדול לרמז שהיא גדול ביו"ט ובפרט כיון דאמרו חז"ל בפרק כלל גדול דעדול מכלל דאיכא קטן ויו"ט נמי אקרי שבת ולכך קראו לשבת דהוא שבת הגדול אבל יו"ט הוי שבת קטן. והנה בזה יתיישב מה שהטור כתב טעם אחר ולא טעם זה כי הנה י"ל מה הקראוהו שבת הגדול לפי השעם שלי מכח דנ"מ לדינא כי הנה יש בזה פלוגתא אם צרכי שבת נעשין ביו"ט או לא ועיין בסוגיא דהואיל וזה תליא באם הוי קדושה אחת או לא כי יש בזה פלוגתא דר"א ורבנן בפ"ג דעירובין. והנה אי נימא דהוי קדושה אחת אז צרכי שבת נעשין ביו"ט ואם הם ב' קדושות אין צורכי שבת נעשין ביו"ט והנה יש בזה נ"מ לדינא כי הנה למ"ד אין צרכי שבת נעשין ביו"ט מה דמבשלין מיו"ט לשבת הוי רק מכח הואיל וממילא בסמוך לחשיכה דלא שייך הואיל אסור לבשל כמ"ש התוס' והמג"א ר"ס תקכ"ז אבל למ"ד צרכי שבת נעשין ביו"ט מותר אף בסמוך לחשיכה ולכך קמ"ל לקרות שבת הגדול לרמז מכלל דאיכא קטן מוכח דהם ב' קדושות ואין צרכי בסמוך לחשיכה ולכך נקרא שבת הגדול לרמז שהיא קדושה קטנה יותר דהדבר מוכרע דזה תלוי בזה רהנה כבר כתבו האחרונים דהך טעמא של השור תליא למ"ד ביום ה' יצאו ישראל ממצרים והוי י"ד ניסן בשבת ובעת שלפני הפסח לקיים דברי הקדוקים המומרים עלרת מחר משבת ס"ם . מוסם בלבוש לקמן ס"ם תל"ד ול"ל ובזה"ז לא חייבינן לקדוקים שאין מלויס ביבינו ומוכנים חיסור לעולם בספר ובתענית בין כשחל בשבת ובין כשחל בשאר ימי השבוע עכ"ל . (מוסם דברינו מנומנים קלת שבעתיק תחלה בדברי ב"ם ע"ם) ולפ"ז ל"ל דדעת מ"ח כיון שבזמן הקרבן מס היה יום עבוח מחר שבת היה רחוי לחסור בספר ובתענית בולי חשם הקדוקים . ול"ב בזה"ז לחזיל הלי חשבח ושאחר הדין לחסור בספר ותענית . ולפי"ז בזמן הזה ליכא קרבן ולא יום עבוח בעו"ה ואין החיסור לדידן כ"ח משום תקנה דשוגה בזמן הקרבן . והא גם בזמן הקרבן היה מותר בספר ותענית דאז היה הקדוקים מלויס לחסור בספר ותענית לדוק ובייתו' תלמידי מנציגנום.אלא בשאחר"ב בשיאלו הקדוקים לעולם תקנו חז"ל להתיר יום עבוח בספר ותענית שלא להחזי' ידי הקדוקים.ועבשיו שאין לדוקים מלויס להרע לתקנה רחשונה כמו קודם שהיו לדוקים בעולם ועמ"ש המשנה למלך שם על עובדא דר"ט בעובדא שמת אחד בלוד : וכ"מ בתענית דף י"ח דת"ר מן ג' ניסן עד סוף המועד קבעו במגילת תענית י"ט מפני נס ג'. ופריך ל"ל עד סוף המועד ליתא עד המיעד ומועד גופא לחסור דהוי י"ט ומשני לחסור יום שלאחריו די"ט לחוריים לא בעי חיזוק ביום שלאחר י"ט מותר בספר ותענית אבל ימים הכתובים במגילת תענית שם דרבנן לריכין חיזוק ולחסור גם ביום שאחר יו"ט בספר ותענית ולכן אמר שהמועד ג"כ י"ט מפני י"ט הכתוב במגילת תענית ולדידן דקי"ל בעלה מגילת תענית לכן ג"ח מותר בספר ותענית. ולא כב"ח שהסכים לפרש"י בסוכה דף מ"ח ע"ב אמר ר' ירמיה משום רשב"י כל העוסק בחיסור לחג בחיכוה ושתים כאלו בנה מזבח והקריב עליו קרבן שנאמר חסרו חג בעבותים כו' ופירש"י יש לומרים יום אחר החג הלא כפי' ג' שכ' רש"י שקורא לחג עוגב בחכילה ושתים עכ"ל הלפי זה קאי על י"ט נופיף ולא על יום שלאחריו. מיהו בחוס' ר"ה כו' דאמרי' שם מימות עזרא ואילך לא מלינו חלול מעובר וכ' החוס' משמע דבימי עזרא היה מעובר וסמך קלת לדבר כו' וכתיב נמי ביום כ"ך לחודש (תעני) נלפסו כל ישראל בגוש וסקים כו' משמע לפי שאז היה מוכלי סוכות נלפסו ואי לא דעבדוהו (ולכך לא היה מוטיס המועד) כ"א מיום ב' של ר"ה שהיה העיקר. ומ"ש ביום ד"ך לחודש . ר"ל מיום רלחון של ר"ה והיה יום אחר הסוכות) ועבו סוכות בע"ו בו ג"כ ד' דירחמי ומ' דסוכות הרי ד"ב יום ויום ד"נ מוכלי סוכות. וע"ל דבביון להחענות מסוס מחרת י"ט דהוי ח"ח ומ"ה המתינו עד ך"ד בו. דמעת לא מוסיפים בו עכ"ל משמע דעכ"פ בימי החו' היו מוסיפים חיסור תעניות בח"ח אלא בימי עזרא בימי החו' לא היה בהם חיסור :

סי' תל ס"ק ג') מפני הנס. שלקחו כ"ח שה וקברו בבקרי מטותיהן ושלוש המלריים למה ובסיבו לשחט ולחת ולקחת לבתיהם ולאכול את הבשר בלילה הזה צלי אש ומלות על מרורים יאכלוהו . והיו ניזי המלריים קטות הן מזבח תועבת מלריים לעיניהן ולא היו רשאים לדבר דבר ומע"ג דלפ"ז היו לריכין לשחוט ב' שה לכל בית אחד אחד לפסח ואחד לחגיגה ומ"מ כיון דלא היו יכולין לשחוט ב' שה בבת אחת שחטו שה אחד לפסח ואחר כך שחטו השני לחגיגה ולא חשיב ליה כשחיטת ב' שה בבת אחת ולא הוי שחיטת חגיגה קודם הזיית דם הפסח ולא הוי פסול בזר ולא בטמא ולא בשאר פסולי המוקדשין דלא חשיב ליה שחיטת חגיגה כיון דלא היה לריך לשחוט

ד ולא יאכל.מכל מקום בעלמא שרי (כ"ח מהרי"ל) מעיקה היינו פירות לו ככיל' פת כמ"ש בסי' רל"ב : ה לא ילמוד. ומותן מתניתין המומרים דכר הלכה כבה"כ אחר התפלה מותרין לו' הסיעור דדוקא מי שלומד בביתו אסור בשיתו שהיו מוכרח לקום ממקומו אבל זה כותבי יגך לביתו (רמ"א סי' ע"ט כ"ה) וכרמ' לי דדוקא מי שלומד דבר הלכה כלגה פלפול אבל אסור לעסוק בפלפול אפי' היו בביתו דבזה ודאי לית לן למגזר דילמא ממשכח לי' שמעתא ואתא לתימוני ממלו' שיבא אח"כ מלבדוק : ואסור ליכנס למרתן ובכל הדברים המזכירים בסי' רל"ב: כתב הב"ח מי שלא התפלל ערבית עם הציבור מתפלל בביתו קודם הבדיקה דאיכא למימר שמא יטרוד בבדיקתו ויבא מלהתפלל מבא"ח כתפלי' שהיא תחלה למיכא למימא שמא יטרוד אבל מי שמתפלל לעולם ערבית בזמנה אינו בדין שיתפלל מיד אלא יכול לומר ק"ש ולהניח תפילין ולהתפלל אח"כ ודוקא שהיה רגיל בכך מבעוד יום אבל אם לא היה רגיל בכך אלא שהיה מתפלל בכוונה ובמקום קבוע אין לו לעשות כן ואפי' לא התפלל ערבית עם הציבור מתפלל קודם שיתפלל עב"ד הב"ח ולא עיין יפה במהרי"ו בסוף דבריו כי בהדיא שלא יתפלל קודם שיתפלל עב"ד ואפי' בשעת הדחק אין לו להניח תפילין ולילך להתפלל עב"ד ואח"כ יחזור ויתפלל עם הציבור ואין כאן מקומו וכאן כ"ל דזמן בדיק'הוא קודם ל"ג כמ"ש רסי' ותז יבדוק ותח"כ יתפלל מיד ואח"כ קורא ק"ש ומתפלל מיירי קודם זמן ק"ש כמ"ש תר"י ובל"ח ובמ"ש בסי' תע"ו

תלב (א) על ביעור חמץ.מע"ג דלא מכער מ"מ מכעיו מתמיל בביעור ע"י שבודק לבער ומבטל החמץ שחיטו יהוע לו ממילא מכער נמ עכשיו והוי מעין הביעור דמחר וכ' כ"י שחין לברך על בטול חמץ דהוי דבר שבלב ואין מברכין על המחשבה. ואין מברכין על הבדיקת חמץ כיון דאין זה סוף המצוה: (ב) כל זמן שלא סיים בדיקתו.דכ"ז שלא סיים מקרי עדיין עוסק לעשייתו ואם בער סיים הבדיקה לא יברך מע"ג דעדיין הגמר של מצוה לפניו כביעור מ"מ לא אריך ברכה אם חיו פוסח מעשה של מצוה: ונ"ל דכאם לא בירך עד גמר הבדיקה יברך בשעה ס' כשפוסק בשריפת חמץ דהא פוסח מעשה בעיקר המצוה ולכאור' משמע מיפסח בשעה ס' בעשור ובירושלמי משמע דבעי בשעה ס' ממולת החמץ משכית ביום שלא יהא עיקר המצוה מן התורה כדכתיב ביום הראשון תשביתו כו' ומאמר מי דהוה לעולת חמץ קודם זמן מיסורו לא בפיק מתשביתו דתשביתו סיינו שריפה ולא לאותה התור' שריפה חלת חמ"ז ליסורו דומי' דעותר מבל בעור שהוא מותר במלינ"לא ישרפנו ואם שמוליתן לותו מן הבית היינו שלא יעבור עליו בבל יראה עכ"ל ☜ זה פשוט דלא הקשה הרמ"ם למה לא יברך שיית על מה שמקיים מצוה דאורייתא כי הראשונה לא בירך אלא בשעת מצוה דרבנן דכיון דבר בירך על ביעור חמץ היקל יברך בכרכה ת' כ"פ במצוה ת' אלא דהוקש ו' על עיקר תקנת חכמים בשעת קיומצוה דאורייתא ולא בשעת הבדיקה שהיא דרבנן זה ת' דמ"ן לית כאן דאורייתא כיון דעדיין היתר הוא אלא מדרבנן הוא בשעיל חמ"כ ים לו לברך על התחלה שהיא ג"כ דרבנן ומ"כ מוכח כמ"ם דאם לא בירך בלא בשעת הבדיקה אלא בשעת ביעור לא יברך כלל וכ"פ הב"י ע"ש. ובכאה"ג כתב דכ"ע ים לברך בלא בשעת הבדיקה אלא בשעת ביעור ודוק: (ג) אלא שיהא בידו בשעת הבדיקה ואם בער סיים בלא בידו אין מברכין עליה ואפי' בשעת ביעור דאין זה עיקר

מברכו"ע דסיקיברכה אין המצוה מוטלת עליו לבדוק ☜ול"ד למ"ש סי' תקפ"ה גבי שופר שהחוקע מברך דהתם משמשמע' שומע הברכ' ויוצא בברכתו אבל הכא למה יברך הבודק כיון שאין המצוה עליו ול"ל דמ"מ מצוה קעביד דומיא דמיל' שהמגו'ע על מכי הכן ומ"מ מ*)אחר מל מותו אחר מברדעע' בטור י"ד סי' רכ"ס. ומוהגים להניח חמץ בוקע במקום משומר (מט"מ מהרי"ל) ואם חסר לאחו עסי' תל"ד:

תלג א ואם עבר . אבל לכתחלה אסור לבדוק ביום אפילו בבית אפל אפי' אין לאור הנר: ב ואכסדרה . היינו הבמוים על גבי עמודים ואין להם כותל. ג אם בדקה. ובגמ' איתא לכתחלה בודקין לאור החמה בהכסדרה ול"ל דהיינו כשבודק ביום י"ד אבל לכתחלה צריך לבדוק בליל י"ד לאור הנר כמ"ש ססי' תל"ד ומיהו [ג]אם בדקה לאור החמה

[יג] פתימי ממן במקום שימלאט הבודק כדי שלא יהא ברכתו לבטלה (מהר"י בריו"ן) (ד) ומיהו [יד] אם (מ) לא נתן א] לא עכב דדעת כל אדם עם הברכה לבער אם נמצא (כל בו):

תלג דיני בדיקת חמץ . ובו יא סעיפים:

א מ * הבדיק' [מ] צריך שתהי' (מ) לאור הנר ולא לאור הלבנ' ג (א) א ואם עבר ולא בדק ליל י"ד כשבודק ביום י"ד לא יבדוק לאור החמה אלא לאור א] הנר ג (ב) ב [ג] ואכסדר' *שאורה רב ג [ג]אם בדקה לאור החמה

מחלוקת

כמה שאין לו צורך כה אפי' לצורך בדיקה אלא יש לו רשות לדבר האסורים אף שלא לצורך הבדיקה כיון שאין כאן משום הפסק אלא מצד שיש לכו לבדוק אפיר ודי בזה אם מזהר משיחה בשילה לגמרי אבל לר"ת דלעיל ים מיסור מצד הפסקה ע"כ לא נזהר אם שיחה בשילה אלא שאין לבדוק לדבר אפי' כדברים האסורים לו רק שאין לצורך הבדיקה ים מיסור כ"ל לי"שב דבריו אבל אלקי־אמרה נפשי דע"ל דברי ר"ת נכונים ויש הפסק כאמת קודם נמר בדיקה) וע"ד לקוכה ופסוכה שמניח הרמ"ם רואה דיכול להפסיק באמצע דהתם מי שני אלא אבל יותר בקוכה ופסוכה משא"כ בבדיקה אלא שני ליש כל שלא נמר הבדיקה וממילא כל שלא נמר עדיין אותו החלק נקר' התחלה אלמי דהא אם לא בירך תחלה מברך עדיין בעת בדיקת כמ"ש סי' זה ואע"פ שלאעין אם אח"כ לחזור ולברך כיון שבבר התחיל בעין אלא עשה תשביתו לבך לדידהו הוי רק כדי שלא יעבור בבל יראה ומהני להו בדיקת י"נ אבל לאנשים יש לו' דהוי מבה עשה דתשביתו ולכך לא מהני עד יום י"ד ע"ש

השקר

ודעת רי"ן וכ"מ דעת הרא"ם דביום י"נ לא יבדוק אבל בי"ד יכול לבדוק לכתחלה לאור החמ' ולדעת הרמב"ם שהוא כלשון הש"ע דאפי' ביום י"ד לכתחל' לא יבדקנה אלא לאור הנר עכת"ד ולדברי מ"א אין כאן מחלוקת דודאי הרמב"ם והרא"ם מבוארים כמ"ש בסי' תל"ג דנרסי' בירו' העושה עבירה בשוגג ע"מ לברך על עשייתה אע"ג דנרסי' בירו' העושה סוכה לעצמו מברך לתקנ"ן לעשות סוכ' עשאה לחבירו מברך על עשיית סוכה סתכי' על גמרת דילן אע"ג לברך כו' עכ"ל הרי לפ"ד הירושלמי אם עוסי סוכה לחבירו לריך הענוסה לברך ואע"ג דלא קיי"ל הכי היינו משום דס"ל דאין מברכין על עשייתה לפילו עשאה לעצמו אבל אם היה הדין שהעושה לעצמו מברך ה"ה ג' לפילו לאחר הבר לריך לחזור ולברך כיון שבבר התחיל בעין אלא עשה דתשביתו לבך לדידהו הוי רק כדי שלא יעבור בבל יראה ומהני להו בדיקת י"נ אבל לאנשים יש לו' דהוי מבה עשה דתשביתו ולכך לא מהני עד יום י"ד ע"ש

מחצית

דהא אין בעה"ב בודק ואין בעה"ב חייב לברך: ועיין בעור סי' תרמ"ו ס"ק כ"ל ור"ל שהביא בשם הירושלמי ז"ל העושה סוכה לעצמו ג"כ לברך על עשייתה אע"ג דנרסי' בירו' העושה סוכה לעצמו מברך לתקנ"ן לעשות סוכ' עשאה לחבירו לריך הענוסה לברך ואע"ג דלא קיי"ל הכי היינו משום דס"ל דאין מברכין על עשייתה לפילו עשאה לעצמו אבל אם היה הדין שהעושה לעצמו מברך הייגו מודים דגם העושה לחבירו מברך וע"כ ס"ל הטעם כמ"ש הש"ך דמ"מ מצוה קעביד: (ס"ק ז) ומוהגים כו' שנקפה ר"ל חמץ קשה שלא יפפיר וילטרך לבדוק אהר הפירורים: במקום משומר שלא יטלנו עכבר וט"ז ס"ק ד' כתב דטוב שלא להניח ע"ש:

סי' תלג (ס"ק ל) ואם עבר כו' אפי' בבית אפל. ר"ל לא מיבעיא במקום שיש אור היום דלא מהני אלא אפי' כשהוא בבית אפל שאין רואין בו כלל ומ"מ כיון שיש אור היום בבית אפל לא מהני ואפי' בבית אפל שיש לו חלון לכיוון אחר שאין שם אור היום אלא אור הנר לא מהני כיון שיש אור היום בבית אחר הסמוך לו ואין רואין בו כלל: (ס"ק ל) ואם עבר כו' אפי' בבית אפל. ר"ל לא מיבעיא במקום שיש אור היום דלא מהני אלא אפי' כשהוא בבית אפל שאין רואין בו כלל ומ"מ כיון שיש אור היום בבית אחר הסמוך לו ואין רואין בו כלל אלא אור הנר לא מהני כיון שיש אור היום בבית אחר הסמוך לו וא

קמחר : (נ) אין בודקין לחור החבוקה כו' . עיין בטור סעיף זה מה שהקשה דבזה אסור לכתחילה אבל לא לעיכוב משא"כ בחמה ולכאורה דזה לא מקרי כלל בדיקה ולא מהני אפי' בדיעבד וכן משמע ל' הטור דכתחילת דבריו כתב בחמה ולבסוף צריך שתהי' לאור הנר שהוא מורה אף לדיעבד וכאן בחבוקה כתב לאין בודקין משמע לכתחילה לא אבל בדיעבד גם זה מקרי בדיקה ולפ"ז אתי שפיר מ"ש חמ"כ וז"ל וע"כ מוהגין בחבוקין אלא בנר של שעוה וכו' משמע דמנהג בעלמא הוא ומדב' על דין החבוקה וע"כ ס"מ דדמו להדדי דלפדבריית קמחר תרוייהו כחדא ממחת אין בודקין לא לאור החמה ולא לאור הנר יפה לבדיקה משמע דיפה הוא אבל לא לעיכוב וממילא לפ"ז מאי דקאמר בברייתא בתחלה אין בודקין לא לאור החמה קאי אפי' בדיעבד וא"ת בתחלה ר"ל לכתחלה ועל זה בלאור החמה קאמר בסוף דבריו אפילו אור הנר יפה לבדיקה ואפי' זה מוכח מלכתחלה אבל לא לעיכוב כמ"ש בשלע"ד : (ד) שאינם נבוהים הרבה. כת' בטור וכירושלמי חציב נבוה למעלה מעשרה טפחים וה"ג כו' וגרסה דמס"ס בדגרסת דידן קאמר עד שיהו מלבחתלה אבל לא לעיכוב ומלי' זה מוכח מלכתחלה אבל לא אבל הגבוהים [ה] שאין יד האדם מגעת שם והנמוכים [ו] אינם צריכים בדיקה : (ה) פחות משלשה טפחים [ז] אינם צריכים בדיקה : כג היציע והמגדל שגגיהם משופעים ומפני כך אין גגיהן ראויין לשום תשמיש אינם צריכים בדיקה אפילו הם בתוך הבית :

ו ל רפת של בקר אינו צריך בדיקה שאם היה שם חמץ הבהמות יאכלוהו [ח] ובן ט לול של תרנגולים אינו צריך בדיקה שאם היה שם חמץ התרנגולים יאכלוהו [יא] וכן מ אמצעה של חצר אינו צריך בדיקה שאם היה שם חמץ העורבים ושאר עופות המצוים שם יאכלוהו [יב] כ והני מילי מספק חמץ אבל ודאי חמץ לא :

הגה (ה) י אבל לקמן אימת תמ"ה סעיף ג' (ו) מבואר (*) דמואר להסעיף ממן במקום שהעופות מצויים כל שבן שאין לריך לבער משם אפי' ממן ודאי עד לאחר זמן מיסורו :

ורשב"ם)והכל בו כתב לריך לבער תחת המטות כי לפעמים החמץ נגרר שם בפי התרנגולים או לסבה אחרת עכ"ל כוונתו דמחויב קטנה התרנגולי' לוכלים אותו אלא דמיישינן שבאחר שם מחיכה גדולה שמ"מ לתרנגולים לוכלו לכן די בכיכוד ות"ל בדיקה . ועפמ"ז במקום שהכלים שבאחר שם תרנגולים לריך לבדוק תחת הספסלי' שמ"מ אלא אפל שם ממן (מהרי"ו) : והוי כמו ממן בבור (מהרי"ו) : ואפל לקמן וכו' ומ"ב כתן בשם מ"ע כל. (ועיין במ"א ס"ק מ') :

באר היטב

(ג) מחוכה. היינו מלון בגב (עיין פ"ם בדיקה משנה ג' ופי' יו"ד דהלכות). ומ"ש ים שם מפיקה של זכוכית לסור בבדוק כנגדו. מ"ש: (ד) שאינם. אפי' בדיעבד לא מהני אם שמן ושל שומן מהני בדיעבד. ושל שמן דיינו בחבוקה:ומ"ש יכול לבדוק בשל חלב ואין לבדוק בשל שמן עכ"ל ולא יתכן דבשל חלב לא שייך בדיקה כלל אלא בשל שמן ומ"ש אין

ם סם בברייתא ע נדרי׳ סם וכפליטו
ם מגמה ל"ח ובריית׳ מ׳ וכגמרא סם
ל תוספות סם מ׳ :

עטרת זקנים

*ומגלח כת כו׳ וחע"ב דבלובי מצות ליום ניזונין עלילה עכו"ם שכיח טובא והוי הזיק ודכיות מצח"ב סכנת עקרב ע"ב ל"ל דחייסינן שלחר שגמר חפץ לחר המתע . *יחפץ לחר המתע . פירוש קודם הבדיקה (מהרש"ל) :

יד א פרים

בט"ז ס"ק ז' דכפוסקים שהמשיגו החילוק שבין סחם לוודחי כו' כ"כ ולפ"ז כחבו רק דין דמחני' גבי מפולת שהם בכלל יכול לחכם חיטו כחבוער :

נתיב חיים

ולפדקין פן ישפוך המין. מ"מ לין דיוט בחבוקה וח"ת בל שעוה כל"ל וכ"כ דלל"ב קשה לכלול שמן בכדי לחבוקה כאך בבא מצ"ב כ' דחלחת דיני בחבוקה לפילו בדיעבד לריך לחזור ולבדוק ואר שמן לכחחילה לחסור מלד דין דבדיעבד ואכר בל שומן הוא מלד פומרת וכ"מ הם בחיהם חקוח לח קבלו עליהו ודוק :

אשל אברהם

דולק יחידי והוי חבוקה . מ"י : ד) ודיו . ובחדחי חמן לריך לבערו דהוי כחמץ בעור . ב"ח ובחמת בב ר כמי פליגי דלרחב"ד הוי כמעמין ושלר פוסקים ס"ל דוקח מעמין דעוד, מעש. ובבור ח"ל סולם לחוליח ע"ם ועט"ז ובפ"ד דלהמחבר לפי' ביום כגי הבדיק' חבל בב"ח בשם מהר"ם מלרין בלילה וברגע עמ"ח ס"ק י"ב : ה] שכנם . והקשה ב"ח למחי לח כ' עשם כשם"ח והעלה משה דחפילו בודחי חמן ח"ל להוליחו וח"י הי דבמפולת הוי דרך כפילה ובחור הוי דבר שיהיו מלוי . ומ"ח דחה שברח ב"ח ע"ש: ן]שלחבד.

ביאור הגר"א

וכ"ז בר"ה לחבל בחלר לפי' קודם חיכוורו לחסור : ס"ז ושבין יהודי. דבמקום שכנה הולכין לחר המיקל. רמ"ש : ס"ה אבל בידוע . שם שם במג"א שסק"ש בבור . נ"ב ברור :

ע"ם שם"ז ומ"ש וס"ו מה שתירלו : (ז) בדיקה כלל. ומ"מ ביום יבדוק לפחות פעם חחת בדרך שהשתמש שם כ"מ מ"ל ס"ו : (ם) עקרב . דוקח במקום שמלוים עקרבים . וצמ"י ק"ל ס"ב דמכמע דשם לל כרי

באר היטב

בדבריו כן רק בהגהות פ"ק דפסחים כ' כלי זה הל חלר ח"ל בדיקה היינו ר"ל דמפסק חמץ לחבל ולחלי חמץ לריך לבער ע"ל וכ"ב מהרי"ו בסי' קל"ב ובכהבות מיימוני כ' וז"ל קודם זמן חיפורו יכול להסלילהו בכל מקום שהעורבים מצוין שם הואיל ועדיין לל נלסר בהגלה ובכלי חיירי הלי לחלר ח"ל בדיקה ולם מולל חמץ לחר זמן חיפורו לין לבטילו שהם כדי שיקחוהו העורבים ביעור חמץ בעינן ב"ל בדיקה בכל יום ולפי זה לין חוששין שמל גדרה חולדה ממקום שהוחר לחפי' ולחי חיכן בחיך ח"ל בדיקה ומותר להסלילך שם יום לחר לבחחלה שלל כדעת הלגודה וע"ב הרגיש בזה רמ"ח בהגהותיו על הב"י שבפסקיו כלן ובב"י, ומ"ש בהלי בדיקת חמץ בלילי"ד ומה שכחב דבעינן שלחר שיגיע זמן הביעור שלריך לבדוק בדיקה חלרונה ולין לנו לחוש לספק שמל שמח בכל יום ולפי זה לין לנו לחוש לספק שמל שמח בכל יום ולפי זה לין לנו לחוש לספק שמל שמח בכל יום ולפי זה ל

התו' מקום כלל ויש לו' חפי' בספק חמץ יש לו לבדוק בסכנת עקרב וכמה מיבי בסכנת עכו"ם ופוסקים שהמיעוט המילוק ס"ל כרמב"ם כמלע"ד : (ח) מבטלו בלבו ודיו כו' . כן מיתה בגמ' דף ל' במשנה חמץ שנפלה עליו מפול' מר"מ לריך לבטלו פירש"י שמא יפקח הגל במועד וממלא טובר עליו וכסמ"ק כ' לריך לבטלו מפוס כל יומין משמע חפי' בשעין שלא יפקח הגל במועד מייב לבטלו דחל"כ עובר משו"כל יומין דהיינו שמיסור כל יומין הוא חפי' אם מטמיין עד אחר הפסח ורש"י ס"ל כן כיון שהוא לריך לבטלו פירש"י שמא יפקח הגל במועד וממלא טובר עליו וכסמ"ק כ' לריך ג"כ כדרך זה שלריך לבטלו בלבו דחל"כ מפני מה לריך לבטלו חמץ שנפלה עליו מפול' אר"מ דחמץ מטעם זה ומזה מתפרש הברייתא דחמץ מחייבין לוחו להכניס ידיו לחוריו מפני הסכנה כלומר בידיס חין עליו חיוב בלא לריך לבטלו דחל"כ עובר משו"כל יומין דהיינו שמיסור לוחו חפי' חם מטמיין עד אחר הפסח ורש"י ס"ל כן כיון שהוא לריך לבטלו בלבו חם יש לו בדעתו לבטלו בלבו ודבר פשוט בעיני דמ"ס ג"כ כדרך זה של

ג ח"ל לבדוק וכ"ל דמוקמ כמקו' נכו' שח"ת לתימוקו' ליטלו דתל"כ לריך בדיק'ס'ית עמ"ם ססי' תל"ט:ד יכפה עליו כלי.וכ"כ הרמ"ם ורי"ו כפה סירוסלמי דלא כב"ח שמוסר לכתחלה בכפי' כלי וה"ע דבפסח לית סני בכפית כלי כמ"ש בסימן תמ"ו שמתי כתם דמיירי' ס'יכה ויכלנו תבל סכה ליכה למיתם שמא יגלה מוחו מדם ומח"כ יכה ארן וינרו שדרכו של מדם לכפות כמ"ש הר"ם פי"ח דפרס וכ"ל דמחר ליתן החתן בכלי ולכבודו מפני שדרכן של ברלים לנגות כדתי' במוצ"ש ד' י' תבל בכפוס עליו כלי רחב מין יכולין לנגות : ה יבעלנו. דהפסח תפי' בשר חתן בביתו שלא מלאו אויר עובר עליו (טור) דאם לא ביטלו עובר עליו משח"ע שלא יבע וכ"כ בסי' תמ"ו מ"ד אי אתכל חלב בשוגג וז"ל הרמב"ם פ"ג מן ממן שהיה דעתו עליו והיה בלבו ובכחו בשעת הביעור ולא ביערו ס"ז עובר על לא ירלה שהרי לא ביער ולא ביטל וכו' ע"ם (ס) מסתמא דהם לא ידע בו מתחל' לימו עובר עליו וכ"מ מל' הרמ"ם גבי גלוסקא וע' בתו' ריש כל שעה : ודע דפירורין ממילא בעלי והביעול הוא שמא ימלא גלוסקא יפיפיה עפי' ת"ם ס"ג : ו ואם למרו · בקלא מוסחות כתוב ואם למרו בלה"ק יבא וכ"ל דהיינו דוקא כשיודע לפחות עיון הביעול שיודע שמפקי'ממנו מבל חות'שלין מביני' כלל וסבורי' שמורי'ת תחיה פשיטא דלא ילחו דהא בטול מדין הפקר ובפי' שיהא פיו ולבו שוין וכ"כ מהרי"ל ומהרי"ו שהבודק לחבה תבטל בל' שמבינ' ובסדה"י כתוב מוסגיל'אומרו בל' תרגום : ז וטוב לחזור ולבטל. לפי שזב' בפת שחבל ושמא ישחר מחנו בלוס (טור) חבל אין לסמודעל ביטול היום ושלח לבטל בלילה דביון'דלאו זמן מיסורי' ולאו זמן ביעורי' הוא חייבי' ס'יכה לבטלו בחותו פעם מ"מ חייבי' לדידן שנוהגין לסרוף קודם שעה שנית ולבטלו בחותו פעם מ"מ חייבי' ס'יכה מלטרפו עד אחר שעה שנית

ואם כפה עליו כלי ולא מצאו ג [ה] (ג) אינו צריך לברוק שוודאי אדם נשלו לכך ד [ו] יכפה עליו כלי או יתלנו באויר או יניחנו (ז) בתיבה מקום [ז] שאין עכבר יכול לבא :

ב ג * (°) אחר הבדיקה מיד (ג) בלילה ה ב] יבטלנו [ה] ג] דלא חזיתיה ורלא ביערתיה [ט] ליבטיל וליהוי (י) ד] בעפרא דארעא : הגה ויתאר הביטול בלשון שמניו (מהר"י ברי"ן) ו [יא] וחס תמרו * (ו) בלשון הקודם כל תמירת כול תמן ושאור (מ"ה סימן קל"ד) [יב] [יג] תבל בשאר לשונות לריך להזכיר (ז) כל מחד בפני עלמו (ד"ע) : ז ד (ה) וטוב לחזור ולבטלו פעם אחרת ביום

מקצי' וכי מסבחת לי' לבטלי' ומשני דילמת מסבחת ליה לבתר מיסורת . והקשו סתו' ולפירש"י מה מקשה הגמרא הא כבר אמר אחם עלה לבטלה מלא הפירוש של ודעתי' עליה סוא שלא בטל מלגיו ול"ל (°) דלק"מ דמתחלה אמר אחם לא יבטל מלא יסמוך על מה שיגיעו'ל'בפיפה אם ימלאחם אמת יחום מלבטל' כיון דמיגו מבערה מן הסוגלס: (ד) דאתי' כרשות. כתוב בתוב ולא יפרט לו כל תמירה דאתי' כהדין ביתא כדי לבלול לף חמן אים לו במקומות אחרים עב"ל וק"ל מסי תיתי לו' כן דבר מיותר ומלמה דס"ל לו' כן מסוס לבלול החמן אים לאחתו ויבטיו אחלקס קמ"ל דעפי עדיף לו' ברשותי דבאמת בכל בבלל ק"ל שלא מלא לו' כל ידע עובר לולי דלא חזיתיה כרשותי ואינו אלא לבטלו בלבד ולא יוכל לומר אבל בשאר כו' . שכל בו כתב לומר תמירת ותמיעת אמתן ושאור כ' דברים הן וכ' ס"ס דלעון תמירת כולל לף תמן ב"ס בפ"ק בעירו תמירת דבני תלת דתמירת דידיה הוא וכפ"ל זבינו תמירת דבני תילת וי"ם בסב"ם תבל בשאר כו' . תבל בירושלמי ס"ל לף מ' כן שהרי בלס"ק ודאי תמן ושאור כ' דברים הן בס"ם

באר היטב

לזינו לריך לבדן ס"ת : (ג) ח"ל . חס ח"ת לתיכוף ליטלו. מ"ח : (ד) בתיבה . וכמ"ש סימן רל"ח סי"ב ססק רמ"ז דתיבה מחוהה תבל שבבדים ס"ם וי"ל וד"ו ק' : (ה) ממילא. לפי שלמס סיה חיום החדם וחין רלוי לזלזל בכבודו לכך ניתקן בלשון מרגוס שלא יביאו המזיקים והמקטריגים. סדם"י : (ו) בלשון. בקצת

יד אפרים

בס"ז ס"ק ג' לימס מסוביו ובטליס סי' עובר עליהס דכיון כו' הו"ל כיודע ותיב"ע ות"ב בגלוסקא יפה כו' וכי מסבח לה כו' בל"ל: ס"ק ד' וכיון שחלקס שם בבית קב"ל כו' בל"ל: שם דתיתיה ברשותי נרחה כוונתו דס"ל דחס לחר דתיתה ברשותי לחוד ים בחמץ החמן שרחה שהוא ברשותו וידו עוללת עליו לבעדו וחין בכלל כזה החמץ שחינו יודע היכן הוא. ולכך ל"ל דלא חזיתיה לומר שבעתו לבטל גם חמץ זה ולכן הקשה דהו"ל לתימר דחית לי' וברשותי ולא בעי ל"ל ולזה חמר לקמן לי מסמע לגרסי ולכך ל"ל ברשותי. ותכתי קשיא ליה דמ"ת כוס שני כשיחתר דחית לי' וברשותי ולא בעי ל"ל דלא חמיתי' לזה כת' דחי לא כוי לחתר דלא חמיתיה כו' לא מכשיח מה דחתר דחית לי' כלל. ומ"ם ותי לא חתר דחמיתי' מפרשינן הירוש לו. ע"כ תיקנו דחיתה ברשותי דלא חמיתיה כו' ומחילה שח"ל לומר דחית לי' כלל. ומ"ם ותי לא חתר דחמיתי' חק

מיישינן להא משום דהוה ספק ספיקא ספק לא בא שבר ואח"ל בא שמא אכלהו כל זה מבואר פשוט אם בפסחים דף ע' בסוגיית דמ"ם ולפ"ז אפילו לא ביטל כלל וכבר הגיע זמן חיסור אתין ביטל לריך לחזור ולבדוק אף על גב דאז בדיקה היא דאורייתא כיון שלא ביטל וכן מבואר להדיא בתוספת שם ד"ה כדי שתהא הבהמה דאף כשלא ביטל מיישינן בתר בע"ח כל שעתא דלא ידעינן ליה ומבואר בסוגיא דפ"ק דחולין דף ל"ג ע"ב ובדיקה דעכו"ם ובשלמא ממנו סוגיות דש"ם כתם : (ה) אין לריך לבדוק. ודוקא בהניח בחקום שאין יד התינוקת משמשתין שם מ"ח : (ו) יכפה עליו כלי. משמע דאפי' להחלה מותר בכפיית כלי וכת' במ"ח ע"ג דבפסח אם מולח חמץ בח"ב צורלין מיד ולא סגי בכפיית כלי כמ"ש סי' תמ"ו שאני כתם דמיישינן שיבח ויאכלנו תבל סכה ליכה למיתם שמא יגלה מוחו מדם ותח"ב יבח ארץ ויגרנו שדרכו של מדם לנגות בשר חתן בביתו שלא מלאו אויר עובר עליו (טור) דאם לא ביטלו עובר עליו משח"ע שלא יבע וכ"כ בסי' תמ"ו מ"ד אי אתכל חלב בשוגג וז"ל הרמב"ם פ"ג מן ממן שהיה דעתו עליו והיה בלבו ובכחו בשעת הביעור ולא ביערו ס"ז עובר על לא ירלה שהרי לא ביער ולא ביטל וכו' ע"ם (ס) מסתמא דהם לא ידע בו מתחל' לימו עובר עליו וכ"מ מל' הרמ"ם גבי גלוסקא וע' בתו' ריש כל שעה : ודע דפירורין ממילא בעלי והביעול הוא שמא ימלא גלוסקא יפיפיה עפי' ת"ם ס"ג : ו ואם למרו · בקלא מוסחות כתוב ואם למרו בלה"ק יבא וכ"ל דהיינו דוקא כשיודע לפחות עיון הביעול שיודע שמפקי'ממנו מבל חות'שלין מביני' כלל וסבורי' שמורי'ת תחיה פשיטא דלא ילחו דהא בטול מדין הפקר ובפי' שיהא פיו ולבו שוין וכ"כ מהרי"ל ומהרי"ו שהבודק לחבה תבטל בל' שמבינ' ובסדה"י כתוב מוסגיל'אומרו בל' תרגום : ז וטוב לחזור ולבטל. לפי שזב' בפת שחבל ושמא ישחר מחנו בלוס (טור) חבל אין לסמודעל ביטול היום ושלח לבטל בלילה דביון'דלאו זמן מיסורי' הוא חייבי' ס'יכה לבטלו בחותו פעם מ"מ חייבי' לדידן שנוהגין לסרוף קודם שעה שנית ולבטלו בחותו פעם מ"מ חייבי' ס'יכה מלטרפו עד אחר שעה שנית

ולבטלו כו' . עיין בטור שכ' הטעם משום דבפת שכיר למחבלו לא מחבון לבטלו ויש לחוש שמא יסיר ממנו בבית ויעבו עליו ויש להבי' מפני שהרמ"ם נתן טוד טעם לזה משום דבפת בילילה הוא חוזר וזוכה בו לבן גם בלן יש להבי' טעם זה ות"ת היתך כ' הרמ"ם בטעם זה מתבטל ג"כ מה שכיר חלא חוזר וזוכה בו ומה חמר בלילה חלא חמיתיה משמע דוקי חתן יודע לו ומין לו' דבחמת מ' לא מבטל ביום חו' גם בלי' דחמיתיה ולחא חמיתיה כולי חלמא חמיתיה ולחא חמיתיה ופ"ם ד"ה ומין לו' דלטעם זה חיכו ב

בשית כו' ומתרץ שכשעה הזאת חיטו ברשותו ע"ם כגמ' אבל לפי המנהג חיזחמו
גריכין לכל זה כיון שהבריפ' היא קודם חיסורו ויש לו' בשלמ' כגמ' היה מקשה
שפיר כיון דזה זמן המסוים לכל דהיינו תחלת שעה שתית אבל למנהג דיהן שכל
מ' שורף מתי שיריפה מ"כ לא הוי זמן מסוים כנ"ל: (ו) שלוחו יכול לבטל. זה
דעת הטו'והמ"מ והר"ן[ו"ב"ה שסוברין כנ"מ שלוחו של מדם כמותו חון מהפרת נדריס
ושלה כשעליס דקרמי כתיבי מלא שהר"ן מכיח דעת מחריס שסוברים כיון שהביטול
משום הפקר נעשו הם ושליח לא מלי מפקר ע"ם כנ"י ולפ"ז לף מ"ם בהשתו ממי לדיע'ז
לא מלי לבטל ע"י השתו דהא כולהי מלשתו חיכה כולה דהכ"ל שלא יכולה להפקיר שלא מדעתו חלא דכ"ל
לדמות זו למ"ם הרמ"ם בקידושין פ"ק דחם קיל' חשם בגזל שלא מקודם'מפי שמשתמ'
רוע' חשם שיהיו המעות לו במתנ' לו במתנ' כדי שיהיו הקידושין[תופסיןע"ם בתריכו'וא"כ ה"ה הכא
נמי ממרי' דכיון שרוצה להפקיע את עלמו מידי איסור חנן מסתמא נתן את החמץ שלו כמתנ' לשליח שלו כדי שיוכל לבטל ולפ"ז
מ"ל השליח לוח' חמצו של פלוני לוח דמסתמא הוא עדיין לכך מצוה כזו (°) וכי בשופטני עסקי' שלא יעשה מצוה כזו בעלמו חלא דכשתמא
הר' לו זה כהכרח דהיינו מפרש בשירה וירח שלא יבא בתוך הפסח ויהיה אם יבדוק הפסח ובכר קיום תקנת חכמים בבדיקה:
לבטל קודם הפסח ולכן עשה שליח ולכן יש לסמוך לחקילין: (ז) ואם
חיטו עושה כו'. לכאורה הלשון הוא דחוק ומרחה שרחה לו' אם יש לחוש שמא מחיזב שכה לא יעשה כן כ"ל:

תלה (א) יבדוק בחוך הפסח · מרחה דחפי' ב"ש עלמו יבדוק ולא ע"ג דחין חמץ ידוע מ"מ הוה כידוע כיון דרגיל בו כל השנה ודחי נשחרו שם חמיכות חמץ ורחייה מדברי הרמ"ם פ"ק דכחב דקיס לן שבשחרו פירורין וכיון חפי' בדק כבר מכ"ש כחן שלא בדק עדיין וכבר נשחמש שם
חמץ כל השנה ולא חמרו לעיל חילוק בין חמץ הידוע לנא יחוע חלא הכא ואין חשמישו שם כגל השנה חדיר כ"ל: (ב) לא יבדוק . כ'
כמ"מ מעשם מאחר שאוכל חמץ וחיכו בודק חלא להבדיל בין חמץ זה לחמץ אחר הכא על כיעור חמץ חכל כחוך הרגל שהוא חלא ירחה
חמץ ברשותו ודחי יש לו לברך עכ"ל ולפ"ז מרחה דשם כיגל קודם הפסח ובא בחוך הפסח לא יברך על הבדיקה כיון דגם זה חיו טוער על כל
ירחה כיון שכבר ביטלו ואין הבדיקה אלא משום גזירת הכתוב בעלמא דלא ניחי לחלופי בשאר חמץ ואינו נופל דשאר חמץ שעבר עליו הפסח קנסו בעלמא
הוה ק"ל ודלא כפר"ח ב"י"ד דפסוט לברך לברך כיון שהוא חשוב חשור כמיחון ו"ג שק"ח ע"ש ומשמע דדוקא על הבדיקה שלאחר פסח לא יברך חבל
הבדיקה שבחוך הפסח שלא כחילה ובכלחה דבר הורה חלח חשור על פי שביטל ג"כ הלא שוב חיו עוכר כגל
ירחה ולא יחמיל חפ"ה לברך עכ"פ כיון שכמוהם עליו לבערו חף שהיו עוכר בגל ירחה ולא יחמיל ומשמעות הפוס' ריש
פסחים וכן משמעות לשון הגל בו ובחגור' פ"ק דפסחי' שכחבו וז"ל ולעולם יברך מלבד מי שבדק לחר המועד וכן ים קלת
רחיה מכח דחמוחר ומוכן שבר הבדיקה בחקום שבר בו הביעור חבל בשחר ימים שבדק בחר המועד וכן ים קלת שיהיו
הבדיקה וחף ליחיכי דיכי שביטל חיו חשרן בל"ב ומשמע חברוחים כדעת הרמ"ם שחם שבח חלברך בשעת הביעור שבחל עיקר
י"ד והוח עיקר הביעול דביעול היום הוח רק לחקום מן המוכחר כמ"ש לעיל סי' חל"ד סעיף ב' ושוב לחזור ולבטלו ושוב חיו
עובר בב"י וכ"י חפ"ה לריך לברך מ"כ כ"ם היכי שלא בדק כלל שיברך בשעת הבדיקה כב"ל עיקר ולא בט"ז שמסחפק בזה
גם מדברי המ"א משחר שדעתו שיש לברך בשעת ביעול חך היכי שבדק חך ביעול ומלא חמץ בחוך הפסח בגיכ ב"ש חם יש לברך
על ה ולעיל עיקר שיש לברך בשעת ביעורו וגם המ"א עלמו ברי"ם חמ"ו בה' בפשיטות לריך לברך בשעת הביעור בין חם
נחמנע לו דבר בחוך הפסח בין במוגל חמץ חוך הפסח לריך לברך ולכן הניח בדעתו בשעת הביעור בין שביעול מחמת כלל
חמץ הסמו שנמלא חוך הפסח חין לברך עליה וכ"כ המ"א לקמן ר"ם הח"ו ועיין שם סק"ח:

תלו [ח] בחפרש לפי שרחיתי כמה ברבוחי דברים רחשונים וחחרונים על כן נרכתי להקריך מקור הדין זה משם ירושלמי ומה רב חפרש לבדקו ולעברו בחמץ דלא בדיליה מיניה בולי שחא משא"כ חלו היה מוחר בשלו חף שחסיר בחיכו לבדקו ולעברו וכן מבואר להדיח מדברי הר"ן בפ' המנח החוספות ריש פסחים דחפילו קודם פסח שלריך לבדקו

עטרת זקנים

* שלוחו כו'. וי"ל שחין השליח יכול לבטל ולכן חין להקל ועכ"פ החשם חין לעשות שליח לבטל החמץ כי חלילה גבי ספרי ממעטת החור' שחין שלוחם כמותם משום דכתיב חיטם יקיימנו כנ"ל:

תלה * לף בדק כו'. מיהו נרחה דבי"ט עלמו לף יכדוק לפילו לף ביטול קודם י"ג דהף לף כמולף קודם לבדיקה ומלא חמץ כחוך כיתו בי"ט כופה עליו כלי חף שהוח עובר בפהיות' על כל ירחה חם כן למה ביטל עליו חיוב בדיק כיון שחיטו חלא מדרבנן לבל בח"ה יבדוק ולף בחוך י"ט דוקא בכר לפני:

ביטל (רוקא סי' רס"ז):

תלו * המפרש מיבשה כו'. מיהו ירחה דוקא בלא ביטול לבל

נתיב חיים

תלה °) מ"א ס"ק ב'. וע"ש חם יבדוק. כ"כ בחר לחיבחי' הדר פבשיה בריש סי' תמ"ו ע"ש:

לבושי שרד

ט"ז סק"ו וכי בשופטני עסקינן חלא שיעשה מלוה כזו בעלמו כנ"ל:

תלה ט"ז סק"ב ופסק ברכות להקל כנ"ל(מ"א פסק"ח)כי"ע בחתרון של פסח לריך לברך כנ"ל:

יד אפרים

ולא חמיחיה . נרחה דלחו דוקא נקט חפי' בדיעבד חלא בביטול כיום ושיכר שחין זה חלא בביטול כיום ושיכר הכוונה על החמירה דלא חמיחיה שלכחורה לא היה לריך לי הוה לחחר ב' ושם וכ"כ ס"ה כפ"ב כשם בשם הרב רבי פרץ וכ"כ הרבי ירוחם : ו שם וכ"כ ס"ה כפ"ב כשם בשם הטיטור ז בל בו :

ז מצחה פסחים י' וכפירוש התוספות וכ"כ הרי"ף ורמב"ם ב טור וכן כתי הרמב"ם : ח מימרח דרב פסחים י' :

עטרת זקנים

* שלוחו כו'. וי"ל שחין השליח יכול לבטל ולכן חין להקל ועכ"פ החשם חין לעשות שליח לבטל החמץ כי חלילה גבי ספרי ממעטת החור' שחין שלוחם כמותם משום דכתיב חיטם יקיימנו כנ"ל:

תלה * לף בדק כו'. מיהו נרחה דבי"ט עלמו לף יכדוק לפילו לף ביטול קודם י"ג דהף לף כמולף קודם לבדיקה ומלא חמץ כחוך כיתו בי"ט כופה עליו כלי חף שהוח עובר בפהיות' על כל ירחה חף כן למה ביטל עליו חיוב בדיק כיון שחיטו חלא מדרבנן לבל בח"ה יבדוק ולף בחוך י"ט דוקא בכר לפני:

ביטל (רוקא סי' רס"ז):

תלו * המפרש מיבשה כו'. מיהו ירחה דוקא בלא ביטול לבל

נתיב חיים

תלה °) מ"א ס"ק ב'. וע"ש חם יבדוק. כ"כ בחר לחיבחי' הדר פבשיה בריש סי' תמ"ו ע"ש:

לבושי שרד

ט"ז סק"ו וכי בשופטני עסקינן חלא שיעשה מלוה כזו בעלמו כנ"ל:

תלה ט"ז סק"ב ופסק ברכות להקל כנ"ל(מ"א פסק"ח)כי"ע בחתרון של פסח לריך לברך כנ"ל:

יד אפרים

ולא חמיחיה . נרחה דלחו דוקא נקט חפי' בדיעבד חלא בביטול כיום ושיכר שחין זה חלא בביטול כיום ושיכר הכוונה על החמירה דלא חמיחיה שלכחורה לא היה לריך לי הוה לחחר ב' ושם וכ"כ ס"ה כפ"ב כשם בשם הרב רבי פרץ וכ"כ הרבי ירוחם : ו שם וכ"כ ס"ה כפ"ב כשם בשם הטיטור ז בל בו :

ז מצחה פסחים י' וכפירוש התוספות וכ"כ הרי"ף ורמב"ם ב טור וכן כתי הרמב"ם : ח מימרח דרב פסחים י' :

אשל אברהם

ה] יבח בטל. תע"ם שח"ל להפקיר ממון חבירו שח"ה דיחח ליה לבעלי' כזה ח"י ועיין ב"ח ודעת ר"ן :

א] בשירא. וברך בעלמח ל"ל מיהו הכל לפי גדלות זמן חזרתו מ"ח :

חתם סופר

סי' תלה במג"א ס"ק ב' ואם מצא חמץ בביתו

באר היטב

ב"ח מ"ו : (ח) מיהו פי' שחיטו רגיל לעשות כן ומי שיכן שמח יבבה . לפוטרופוס של יחומים מחויב לבדוק
ולבטל ממך של יחומים מ"ו . והב"ח פסק דחין לבטל על ידי שליח ובכ"פ החשם חין לעשות שליח לבטל
החמץ עיין ט"ז :

תלה (ח) בשיב י"ד . ומיהו לחור הגר וכן כל הבדיקות חפי' לחחר הפסח שלא לחלק בין בדיקה לבדיקה
פוסקים : (ב) בחוך הפסח. וחפי' בבר ביטל וחפי' בי"ט חלמח בודק ח"ב שחיטו יוכל לשרפו בי"ט
מ"מ יוכל לבטוח עליו בלי עד מוכלי י"ט ט"ז מ"ב.וחפי' בי"ט החמרון של פסח לריך לבדוק מ"ב.מי שלא
בדק ממך קודם זמן חיסורים ומת חין היורשים מברכין על הבדיקה וביעור כיון שחיטם ממוייבים לבדוק ולבער
החמץ שחיטו שלהם מ"ו: (ג) לא יברך. חבל על הבדיקה שבחוך הפסח לריך לברך חפפ"י בביטול מ"י.וכ"ז
שבדק וביטל ומלא חמץ בחוך הפסח הרי הוא בע"מ שם יברך עליו כיון שביטלו קודם פסח וקיים חקנת חכמים בבדיקה ולענ"ד נרחה עיקר שים לברך בשעת ביעורו וגם המ"ח עלמו ברי"ם חמ"ו בחב בפשיטות לריך לברך בשעת
הביעור בין שם נחחמץ לו דבר בחוך פסח בין במוגל חמץ בחוך פסח לריך לברך ובחן הרי הילך מברך בשעת הביעור כיון שביעול מחמת כלל
חמץ הסמו שנמלא חוך הפסח חין לברך עליה וכ"כ המ"ח לקמן ר"ם הח"ו ועיין שם סק"ח:

תלו [ח] בחפרש לפי שרחיתי כמה ברבוחי דברים רחשונים וחחרונים על כן נרכתי להקריך מקור הדין זה משם ירושלמי ומה רב חפרש לבדקו ולעברו בחמץ דלא בדיליה מיניה בולי שחא משא"כ חלו היה מוחר בשלו חף שחסיר בחיכו לבדקו ולעברו וכן מבואר להדיח מדברי הר"ן בפ' המנח החוספות ריש פסחים דחפילו קודם פסח שלריך לבדקו

ביאור הגר"א

כחורה ושעפ"כ לח חמר בירושלמי רק כל חמץ שיש כו' : ושוב . עמ"ח וחבחרת לח לבריכוחו שחמרו ומה שחשייר כו' :
שמשחניע . גמרת שם : ואין לבטל . עמ"ח וחע"ג שבחרת משמע שהיו טורפין בשם כמ"ם לימחי בפשיטות דמבטל
הום' ורח"ם שם וכן כחן כיון דלחו שעה ביעורו כו' לפי שלח היו מבטלין כיום : כדי לקיים כו' . רשיעה רב"י דביעול הוה מ"ד ולח הבדיקה ומהכי חפחי לף"ה ולח הבדיקה ומהכי חפחי לף"ה מקרחי ורבנן הכיכו לח מלח כו' ומעיכו כו' ועוד פריך בדיקה לחור הגר מכלן ופי' הבדיקה מדחוריימח והביעול מטעם הפקר
הום' הקשו עליו ד"ח כמחי חיפלגו ר"י ורבנן בביעור חמץ ומפיק לה ר"י מקרחי ורבנן הכיכו לח מלח כו' ומעיכו כו' ועוד פריך בדיקה מדחוריימח והביעול מטעם הפקר
וחע"ג דח"ב מדחוריימח כו' דח"כ ר"ש ריש פסחים ודעת הרב כחן ל"פ דחמ"ב שבלכו החחרונים לפיטחן ס"ב המרדכי וב"מ וס"ח : ס"ד בביטול . דביטול היום חינו חלח משום כשחר כ"ל : ס"ד שלוחו . כמ"ש בפ"ו דנדרים ע"ב ב' החומר לחפרוסום
כו' וחפי' לר' יהושע משום דכתיב חיטם כו' וע' בפ' השולח כל החמץ שבבל רשותו : חם חין . כמ"ש בפ"ח דפסחים הבח בחלמיד היושב כו' ובסוף פ"ג הכולל לשחוט כו' : וחם חינו
כמ"ש בפ' הדר משו למיגר מדביהבו הבח מ"ד כו' חשתו כו' : ס' תלה ס"ח וכל הבדיקה. דק משום קנסח וכ"ם בפי' חפי' משום בל יראח שלחחר הפסח חין עושין

שלמה

דהביטול הוי רק בשעה ששית ש"ב חינו בשעת בדיקה וח"ב למה נקט הבודק צריך שיבטל ומב"ש דקשה
קושייתנו הנ"ל דלמא הכוונה כשימצחנו צריך לבטל ואין לו' דדייק מלשון הבודק דמשמע בשעת בדיקה
דהרי הם ס"ל דהביטול הוי בשעה ששית חך לפי הנ"ל ניחא ניהו דהביטול הוי ביום מכל מקום חם לח
נחית החלה לחוש לספק לח הוי צריך חח"כ לבטל לחוש לספק רק כיון דבודק וחושש לספק צריך חח"כ
נמי לבטל ומחר בשעה ששית לחוש לספק יחתי שפיר ודוק חיתי שפיר : (שם סעיף ד) שלוחו יכול לבטל וכו' נ"ב עיין בט"ז
ס"ק ו' מ"ש דמסחמא נותן לו במתנה ומק"ח חשה במה קנחן ואני כתבתי בחידושי דזה הוי כמכירי כהונה
והנה בעת נראה ראיה לזה ממשנה דפרה פ"ו משנה א' חמר לחחר קדש לך חת חלו חין כשר חלא ראשון
ע"ש וקשה במה קנחו השני והן חמת הרע"ב שם שכתב וז"ל הכיון שחמר קדש לך ונתנו לו נעשו שלו
משמע דנתינה בעינן מיד ליד ולא באמירה נרחיה חך ח"כ קשה למה מהכיק שם בין חמר קדש לך בין חמר
קדש לו הו"ל לחלק בקדש לך נופא דחם לח נתן לו מיד ליד חלא חמר קדש לך ולא הנביה הלה נמי

מחצית

דמנגע לה וחין עובר משום בל יטמין דבל יטמין בפקלין מלח ימלחו וחין זה מלוי כיון שחיטו יודע היכן
הוח.וכ"מ בפ"ק דפריך וכי משכח לה לבטלי משמע דבל כמה דלח משכח לה לח עבר בב"י עכ"ל התוס':
ודע דפרורי כו' עסי ת"ם ס"ג.דפרורי עיסם לח בטלי ממילח כי דבקי יחד וחסב"י.(ס"ק ו)וחם
כו' בלה"ק יגח וחח"כ מתחיל ענין בפ"ע בל חמירח כולל כו' ונגירסח זו קלי לדלעיל שב' שיחמר בלי
שמבין מ"מ חם חמרו בלה"ק חפי' חינו מבין יוגח.ועל זה כ' מ"ח לבפחות לריך לידע שהפקיר חמלו.
חבל לח יבעתי מה הפרש בין לה"ק לנשון חחר בח"ם חם חמרו בלי חחר שחינו מבין(ויודע שבזה מפקיר)
ג"כ רלוי לגחת ע"ז בחחרוני:שבבודק לחסם חבטל כו' דעוב שלח לבטל ע"י שליח וכמ"ש בסוף הסי'
וכיון דהחם מבטל ע"פ הדוב חינה מביכה לה"ק חבטל בלי שמבין כו': ובסדה"י כ' הטעם כו' הובח
בם ח"ח שלח יקטרנו המקטיריני שגרם הביטול לזלול לפת שהוח חיי חדם וחע"פ שמוכרח לקיי מלות
ב' לבל יעבור בבל ירחה ל"ל שהי' לו לחפש חולגי קודם לזה כדי שלח ישחר לו חמץ שיהי' לריך לזלול בו
לבטלו:(ס"ק ז)ועוד בל' שזכה בפת כו' דהא להולרך לו' שעוב זכה כו' ת"ל מעבולם לח מי' בבלל
ביעול הלילי דהא בביעול הלילי לומר דלח חזיתי שחין כוותא לבטל מה שמצייר למחלבו וכן הק' הט"ז
ללח בטל שני ביום לבן חמר דלח שני בזה דהא עוב בו בבבא לחלבו.ועמ"ש הט"ז:וחפי' לדילקן'
ר"ל בזמן הם"ם ניחח שלח הי' זמן קבוע לשורפו ויש שהם מחמירי' עד לחר זמן לישורו דלח לח מצי לבטל
משח"כ לדילן שמוהני'לשרוף בו:(ס"ק ח)שלח הוקדה שעה ו' דלח"כ לח מצי לבטל וב"רמ"ח שחין
בלילה עיין לקמן סי' תמ"ה ס"ח בהג"ה : ס"ק ט' שלוחו בו' מ"י לבטל דמן הפסח חם עשחו שליח

יעקב

כיכו מעשה שהוח לחסור בהנחה' דחילו היה מוחר בהנחה מוחר לקיימו חוך ביחו כדי להנות ממנו רק שיעשה היכר שלח יבח לחכלו
לו למכרו לעממין וכל זה פשוט ומוסכם מהפוסקים ולפי זה היכל שביעל קודם פסח לדעת בעל הביעור מוחר לחחר פסח
החמץ שעבר עליה פסח כחבואר בסימן תמ"ח וחם כן לדעתו חין לריך לבדקו לחר פסח ולריך לומר דמוקי מתני' זו דקחני
יבדוק לחר המיגר ז בל בו כלא ביעל לו שפי' לחחר המועד היינו משש שעות ולמעלה וכפירש"י בחתני' זו ולא לחחר הפסח וזה הוא
דעת הכ"ם דקחני יש לו לברך עכ"ל ולפ"ז נרחה דחם ביבל קודם הפסח ובח בחוך הפסח לח יברך על הבדיקה כיון דגם זה חיו טוער על בל
ירחה כיון שבבר ביטלו ואין הבדיקה אלא משום גזירת הבחוב בעלמח דלא בחיכו לבחוב בחיר ומלא חמץ בחוך הפסח ובח בחוך הפסח לח יברך על הבדיק

תלו א זקוק לבדוק. כלילה שלפני יציאתו לאור סגר כמ"ם סי' תל"ג בב"י ומש"ה לבדוק בלילה יבדוק כיום · וכ' הט"ז נראה דמ"ל כיטול מלא כשיעור הפסח יבטלנו וכ"מ מפירש"י עכ"ל ופשיטא דכי הדר ימי הפסח עובר עליו ☜ דהכיא שעתא לאו כרשותיה קיימא דלבטל עכ"ל ול"נ שמין מעשה רבי' דזה קאי אהא דקאמר מה דעתו לחזור לחפי' קודם ל' יום זקוק לבער ואפי' לחזור עד תוך הפסח לפילו קודם ל' יום זקוק לבער ואחרים פירשו שאין דעתו לחזור כיון שאין דעתו לחזור כלל עד אחר פסח אבל דעתו לחזור בין הפסח בין קודם הפסח צריך לבער שמא יחזור ע"פ בין בשמאות ולא יהיה להם ספלי לבער וכ"כ הרמב"ם פ"ב מהל' חמץ ומצ"ע ובירושלמי לא משמע הכי. והו בירושלמי בפסק אבל ואלו אפי' מר"ם כלום' דבי תמרוני קודם ל' יום לאו דוקא כן לפי מתרוייהו דמתני' ליכא למימר דלאו זקוק לבער ולא אמר לאו זקוק לבדוק משמע מדלפי' מר"ם זקוק לבער ואינו נראה כן לפי' ר"ת שם דלפי' מר"ם זקוק לבדוק ולא לבער ואינו נראה כלל דמ"ש אבל ואלו אפי' מר"ם זקוק לבער ואינו זקוק לבדוק משמע מדלפי' מר"ם זקוק לבדוק משמע מדלפי' מר"ם זקוק לבדוק משמע מדלפי' מר"ם

מילתא שפיקר היו חלש מדרבנן : (ד) שים חטים מחומלים · משמע **שיודע** בודאי דבר זה וכ"מ ממ"ש בסמוך ומה יון ממן יודוע כו' ועל **ממדתי** על דעתו דהרי כתבו הרשב"ח שם כ' דאוכר חטים הפסר גרע טפי ממפולת כיון שדעתו לפנות בידו ולמכור הממה בקרקעיתו ובקירותיו **חלה** דהרי מעשה שהיו כהן ממן יודוע **דלמחי** לה היה כי' בפסח כלל ומח"כ **נתבקע** כו' עכ"ל משמע דכודאי יש לחוש **ותו** תמוה לי במה דמילק כהן כין ל' **יום** או קודם ל' לעניין להיות זקוק לבער **דמין** זה עניין לזה דהא דמילקו בגמר' **כזה** היינו לעשות אוצר מחטים טובים **במקום** שים בו חשש מימון ודעתו לפנותו **משמ"כ** כהן לעניין לעשות אוצר ויש חשש **מימון** בחותו אוצר גופו' לפי הגרמ' דיוקא **הכי** דהא יש ממן ודאי בחותו אוצר גופו **חפי'** מרחש הממה דהוה כמעמין בבורות **דהא** דעתו לפנותו אחר הפסח ול"ד למפול, **ואם** שפק הוא אין איסור חפי' הוך ל' **הוי** כמעמין בבור וכ"ש בזה דפשק רמ"מ **מ"ז** דאם יש ממן אחר הפסח אסור ליהנות מחותן חטין וכתשובת הרשב"ח סי' כ"ג ק"ע) : **אם** מילק כלל כין תוך ל' אז קודם ל' ע"פ **ולפי** הנראה הדברים שזכרתי עיקר להלכה **ודעת** רמ"ח נעלמה ממני : (ה) וי"א דקודם ל' יום כו' . עד הנה היתה דעת הרשב"ם וי"א זה הוא דעת רש"י דס"ל דדעתו לחזור שממרו היינו תוך הפסח **אבל** קודם הפסח אין דמסתמא כיון דדעתו לחזור קודם הפסח יאחר כיחתו קודם י"ד ולפי' תוך ל' אין זקוק לבער כ"כ כהגהת סמ"ק וכ"ה מבואר שם בפי' **שמיח** בשם הר"ר מנחם ממיילון לפרש הגהת סמ"ק הלישא דהפיקון[א]אלו **כה** כיעור חמן אלא שים בחותו פי' ע"ם בתוך ז"ל תוך ל' יבער **תמירא** בכל עניין אין אין דעתו לחזור כין ים דעתו לחזור קודם הפסח משום **דאל** עליו חוכת ביעור ל"ל אחר פסח שהרי סיים ע"ז וז"ל וכ"ם אם דעתו לחזור תוך הפסח אבל אם היה דעתו לחזור קודם הפסח חפי' תוך ל' ומי **לא** ח"כ היאך כתב אם היה דעתו לחזור קודם הפסח חייב לבער **אלא** ודאי שהיא ע"ם וצריך להיות אחר הפסח והוי שפיר סיפא הפוכא **דריסא** ועל המחבר כאן יש לתמוה שכ' בתחילת דבריו וי"ח דקודם שלשים **כו'** היינו כשהיו דעתו לחזור בתוך הפסח משמע דבתוך שלשים לצריך לבדוק **חף** שאין דעתו לחזור בתוך הפסח וכן בסוף דבריו שכ' ואע"פ שדעתו כו' **כיון** שהוא קודם שלשים משמע דבתחלה מחתא מחתיכו **וכתרוייהו** בעיון קודם שלשים וזה הוא כמ"ש ותמיה גדולה על רמ"א שלא הרגיש בזה :

(ו) **אבל** אם דעתו לחזור בתוך הפסח כו'.וכראה לצריך לבדוק בשעת הבדיק' כיון שטעם הבדיקה זו מטעם **מצ"ם** ס"ל בדיקה זו של עכבריו כמו ליל י"ד לאחר **אבל** לדיעה הראשונה **שמ"ל** שהבדיקה היא משום גזירה בעלמא **שמא** יבא כין הממצות בע"ם ו**ח"כ** **מ"ל** לצרך אלא ממ"ם הא"י והכיאו הכ"י משמע שמ"ל לצרך **חף** כודק לעורך הביעור ע"ם משמע **חפי'** דדעתו לחזור בתוך הפסח מ"מ כיון **שהבדיקה** הוכיח **מכיעו'** ממש ס"ל לצרך ע"ם ותמהני כיון זזה **שהכרח** לו הוי ליל כמו ליל י"ד לאחר **ולמה** לא יבדוק בתוך הפסח **אלא** ודאי **הוא** כודק בתוך ל' דאז הוא משום ביעור ממש לכן **יש** לו לצרך משמ"כ **הוא** קודם שלשים **להטעם** **הוא** משום חששא **מין** לצרך ועוד"כ **דבעינן** **תרתי** **לגיבותא** שיהיה בתוך שלשים ודעתו לחזור בתוך הפסח **ואף** לצריך : (ז) **ישראל** היוצא **מבית** עכו"ם . **מלתא** דכישראל היוצא **מבית** עכו"ם **וישראל** לאחר שכבר הפסח **לחפי'** הוא בית של עכו"ם ויוצא **ישראל** ממנו לצריך לבדוק כו' **משמע** דפשיט' **אם** ישראל לאחר שכבר הפסח **יש** ממן בבית עכו"ם **זה** אינו **אלא** כיון שהוא בית של עכו"ם **ישראל** לאחר שכבר הפסח **לא** ישראל לאחר שכבר הפסח **לחפי'** הוא בית של עכו"ם ויוצא ישראל ממנו לצריך לבדוק כו' משמע

ת כריימת דפסחים ד' וכפירוש הר"ן ב כ"י וכ"כ ס"ם פ"ב מהלכות חמץ ומצה :

עטרת זקנים

תלו * המשכיר בית כו' וי"ל דמיירי לפני שלא התחיל בו עדיין ולא קנאו בשכירות שהקונה נקנים בו (תוספות והטור) מיהו אם מפקיד חדס מפתח ביתו לגל לחס לחר מחר חייב כהפקר לבדקו ודוק"כשרו"י להחויק בביתו ולקנאו (כ"י בשם הר"ן) לגל חס החזיר השוכר המפתח בידו שלא חס החזיר לו המשכיר כ"ע לדיבק דוחלי חס החזיר לו ב' פעיות דעל המשכיר לבדוק כיון דבהחלת ליל י"ד זמן חיוב בדיק' היה המפתח בידו שלא חס החזיר לו בשם הרי"ף וכן הסכים מוהרא"י ליבא לספוקי לגל דעתי נוטה דעל המשכיר לבדוק כיון דחמץ שלו והמפתח בידו (כך כ"ל מטו"מ מטפסי שמולג) :

יד אפרים

סי' תלז בט"ז ס"ק א' לפ"ס על המשכיר לעצות מזוזה ומחי במזוזה כו' משר לו המפתח דהל חין לומר שעדיין כו' כ"ל : שם הל גם הבעיין ידע מזה שים לחלק בין לשכוח חוכת הדר לו לל רק שהבעיין היה סובר דגם חמץ ג"כ חוכת הדר הוא לפי שזה שילת ממנו כשר שילק רשותו חן החמץ לשר שם שלא שכתפקו לו דשמח לעפ"כ חייב המשכיר מפני שי"ל שכתלת הבדיקה כו' כ"ל : שם עד שלא חל י"ד משר לו המפתח דהל חין לומר כו' כ"ל :

אשל אברהם

א] לעורך י"ד . לף הל לבעיח בס"ם הוח ני"ד ל"ד קלמר ודלת כמשמעות תוספות ד' . וכ"ד מ"ח ועיין כ"מ :

ביאור הגר"א

ביעור כיון שלת יבדוק כי"ד : וי"א. כיון שהי"י ככם בו זוכה בחמץ וקודם זמן חיסורו חס נותנו לחי"י ח"ל לבער כמ"ש בפ"ב וני"ע לפכרל זו דלף חס לח ככם מ"מ הפקיר חמנו קודם חיסורו בפלעיח ותי"ל לבדוק כלל ומוחר לף לחחר הפסח בחילה כמ"ש לעיל :

סי' **תלו** ס"א לצורך י"ד כו' . הר"ן ור"ל דקלמר שם המשכיר בית לחבירו כי"ד ואין לומר כי"ד ממש דהל קלמר חס עד שלת חל י"ד משר לו המפתח חייב הקונה כמ"ש בפ"ב דכ"ק חלת כ"כ הרי"ף ורא"ש ור"ן ומ"ה דמיירי מפתח בידו ולא בידה ולכך חייב לבדוק כיון דחמץ שלו הוא ומחמת שלו ועדיין הבית מעוכב חלא שחין השוכר ככם עם חפני שהמפתח בידו של משכיר לבדוק עכ"ל הר"ן . הרי להדיח מבואר מתוך דבריו דדוקא כיכו שקנאו כדיכו לו על השוכר לבדוק חס המפתח בידו חבל חס לח קנה כדיכו לין

חכמת

כולם כשרים בע"כ מוכח דאף באמירה בלי מעשה נמי הוי שלו ובמה קנאו ובע"כ כיון דהוי מצות וניחא ליה לאיניש לקיים מצוה בממוניה ככך אנן סהדי דהקנה לו לקנאו בשידה ואי"כ ה"נ בדין זה של הט"ז וזו ראייה ברורה לפע"ד ודוק. ועוד נראה לי ראיה לזה ממ"ש בסט' בכורות [דף ח] ד"ה אקנויי אקני ליה מקום בחצירו שכתבו להדיא כן ראפי' בלא קנין נמר ומשעבד נפשיה ע"ש מוכח להדיא כדבריכו דהיכי דניחא ליה למעבד מצוה בממוניה נמר ומקני אף בלי שום קנין ע"ש ודבר ה' אמת בפי אדוניכו הט"ז וצ"ל וכפי מה שביארנו שעמו בעזה"י ודוק :

סי' תלו סעיף ב' אם הוא בעיר שואלו וכו' נ"ב כן היא דעת הר"ן דאף דהוה בחזקת בדוק צריך לשואלו כיון דאיכא לברורי וכו' אבל דעת הב"ח הוי כיון דחזקתו בדוק א"צ לשואלו. והנה נראה לי ראיה

מחצית

השוכר צריך לבטל ליה דבדיקת ממן דרבכן מ"מ כל דתיקון כעין דתורייתת תיקון ויסיח הסיוב על המשכיר שהוא מפ"ב ס"ל לרש"י דהשוכר צריך לבטל בפיהם והמשכיר ס"ל לו לחין צריך לבטל כלל בפי' וכני שמבטל ממילא ס"י ינילחו וכיון דהשוכר צריך לבטל בפי' י"ל דהטילו עליו כמיהם גם סיוב הבדיקה ולפי' כתוב דגם רש"י ס"ל דגם המשכיר צריך לבטל בפי' וכמ"ש מ"ל בפי' חל"ן ס"ק ג' מ"מ כיון דעב"פ בין שוכר ובין משכיר ים עליהם סיוב קלת ביעור דהיינו ביטול משפקת להם"ם על מי שהטילו חכמים הבדיקה אע"ב דהכיות של המשכיר מ"מ י"ל דהטילו על השוכר הבדיקה כיון דגם עליו חל סיוב הביטול והממן נרשותו ס"ל כמי שלין לו בית ר"ל דהיכו דכשיבא משפקירו מ"מ הוי כמו ביטול וחל מדרבנן לף שני בביטול ובפי גם בדיקה ולזה כ' דהוי כמי שלין לו בית לבדוק ובעיין בפ"ם סס"ז:ומ"ש המרדכי לפי' הוא בביתו של גוי כו' ר"ל דין זה שכ' בפ"ם ישראל היוצא מביח גוי כו' הס דברי המרדכי וכ' שם לשון לפי' הוא בביתו של גוי כו' משמע דכ"ם כשיוצא מביח ישראל לגל בהכי"ם דדייק מדכתב המרדכי לפי' הוא בביתו של גוי דכ"ם חס יוצא מביח ישראל דמ"ה חס יוצא מביח גוי ויכנס בו גוי לשן בישהו מהני דמ"מ הגוי יכנים בו ממן בפסח לפ"ם לריך לבטר כ"ם חס יכנים בו ישראל דישראל שני יבטר גם ממנו מתוך הפסח: גם מ"ש לפרש דברי הגוזרה כו' שלי שהלוכים ממיחם למקום חמר תוך למ"ד לריכין לבטר וכו' ומיהו י"ל דוקל כמפרש ויוצל בשייר, ופירש הכ"ת דברין דהכי י"ל קלי ליוצל תוך למ"ד ומיהו חסמת בביתו וחן דוקל כמפרש ויוצל בשיירל דלף יקיים מלות ביעור בחומו מקום שיהיה בערב פסח לפ"ע דחסמת מבטר ממנו בערב"פ כזה לין לסמוך לבתחלה על כשי ומש"ל בזיוף לדרך חסם דקיים מלות ביעור ערב פסח במקום שיהיה כה"ג דשלי לסמוך על חסמת ע"ם ומ"ת ס"ל דחגודה קלי על ריש ביוף קודם למ"ד ודעתו למזור קודם פסח דלריך לבטר כמ"ם ר"ם וכזה מסלקים הי"ל בחגודה בין ביוף בשיירל ובין הולך בדרך חסם כמ"ם מ"ש ס"ק ג' : (ס"ק יז) כשנכנס כו' חבל כשמפקיהו וכו' וכמ"ש ר"ם זה והס"י כ' דלף דק דכר"ם זה מיירי בביתו משמ"כ שכח דהוי בית גוי (ומשמו מופקר הוא פיון שמניחו בבית גוי) והוא פשוט מכ"ל ודעת מ"ל י"ל דמדמה בית גוי לביתו לענין זה היינו דמלתא מלטוה שכ' בס"ק כ"ו כיון שהגוי בביתו ככנס בבית זוכה בו כמתן שהרי ישראל הפקירו (ועיין בלשון הטור שם) משמע דתרתי בעי שיהיה ישראל הפקירו וגם הגוי יזכה בו וכן מלתה משלוחו בס"ק זה דתרתי בעי ולכאלי"ד דמ"ש שהפקירו לחוד ל"מ. דלף בדיק מביטול דמדין הפקר נעשה בהפקר ומפ"ה שמרו דבכי גמי בדיקה. והס"מ דהפקר ל"מ

צריכין לבדוק ס"כ יוכל כשיירל ומפרש נ"כ שפקר לו לקיים מלות ביעור ובדיקה ופסקר לו ככין דכתיב משביתו שחור מבתיכם עיקר המלוה לבדוק ולבער החמץ מהבית ממש. ס"ו . כל ל' יום לריך לעיין בכל דבר שעושה שלא יהיה חמץ ממן בו בחופן שלא יוכל להסירו בנקל.ב"ח ומהרי"ל :

תלו (ל) וקנאו . חבל כשבדיין לף קנאו חפ"ם שהמפתח בידי השוכר חין לריך לבדוק דהוה ליה כמי שהפקיד מפתחו בידי חבר חין הבקר לריך לבדוק. מ"ו ס"ו. (ג) שלא מסר לו המפתח. (ומסירת מפתח

חק

שמתיין יום לו לבער כדי לקייים מלות ביעור אחר יבער ברשות שלו ולא יעבור עליו בל תבער ומ"מ אם ככנס לבית אחר בעיר זו חו הולך לעיר אחרת ס"ל בדיקה כלל אפי' לפי שלא ידע אימת יחזור ולא יבער חמץ שלו בפסח ואפי' אם ידע בודאי שיחזור קודם הפסח ואם ככנס לבית אחר בעיר זו חו הולך לעיר אחרת ס"ל בדיקה כלל אפי' לפי שלא ידע אימת יחזור ולא יבער חמץ שלו בפסח ואפי' אם ידע בודאי שיחזור קודם הפסח ואם ככנס לבית אחר בעיר זו חו הולך לעיר אחרת ס"ל בדיקה כלל אפי' לפי שלא ידע אימת יחזור ולא יבער חמץ שלו בפסח ואפי' אם ידע בודאי שיחזור קודם הפסח

[כל] לצורך י"ד. כן הוא לשון הר"ן לף דכ"ם קלמר בתחלת בתבעית המשכיר בית לחבירו בתרבע עשר על מי לבדוק ממש דוקל כתרבע עשר פי' הר"ן לצורך י"ד קלמר שהשכיר לו בי"ג והוא פי' נכון לפי מסקנת הש"ם דקחי לם דשמר לו המפתח חל תרבע עשר ממש דכר כשר לו וזהו דעת הרמב"ם ורי"ו והתוספות ושאר פוסקים דמקשו ממתח ולף התוספות שכתבו דיש פסחים דף ד' דעתה שבעל כתבעית דוקל כיכי שהשכיר, כי"ד שבעל, אבל מיום בדיקה היה קודם שהשכיר, ממ"ה בהשכיר בי"ג לו קל מבעית ליה דעל השוכר לבדוק מ"מ י"ל דלפי שהמקבל דקפסום הכבל תלוי בתמירת המפתח אין בפקותו כזה בין השכיר בי"ג לו בי"ד ובי"ף ובתי"ם ושטור בעתיקו ליזהר דש"ם השכיר בית בי"ד אין שכרע בדבריהם ואפשר לפרש ג"כ כוונתם כפי' הר"ן בדברי הרי"ף וכן מבואר בדעת העור להדיח בקיצור פסקי הרא"ש שכתב, השכיר בית בי"ג לו בי"ד וכן הדת"ם וכן עיקר ולא כי"ת שחופש עיקר כדעת התוספות דוקל כי"ד מיירי וכו', שכן דעת הרי"ף והרא"ש והטור דלף הר"ן ותלמת אין שכרע כלל בדבריהם : [כ] ובקנו בא' מהדרכים ששכירות קרקע נקנה. משמע דוקל בא' מהדרכים ששכירות קרקע נקנה. משמע דוקל בשיכי שקנאו השוכר בעין הקנין אבל אם לא קנאו השוכר עדיין לף שהמפתח בידו אין עליו בדיקה כלל וכ"כ הר"ן להדיח ול"ל ומכי השוכר קנאו אף שהמפתח בידו של משכיר והחמץ שלו ועדיין הבית מעוכב לגלו שלין השוכר ככנס אם אפני שהמפתח בידו של משכיר על המשכיר לבדוק ואם מסר לו אפתח קודם י"ד כיון שקנאו כדיכו לו על השוכר לבדוק אם המפתח בידו אבל אם לא קנה כדיכו לין

חכמת

כולם כשרים בע"כ מוכח דאף באמירה בלי מעשה נמי הוי שלו ובמה קנאו ובע"כ כיון דהוי מצות וניחא ליה לאיניש לקיים מצוה בממוניה ככך אנן סהדי, דהקנה לו לקנאו בשידה ואי"כ ה"נ בדין זה של הט"ז וזו ראייה ברורה לפע"ד ודוק. ועוד נראה לי ראיה לזה ממ"ש בסט' בכורות [דף ח] ד"ה אקנויי אקני ליה מקום בחצירו שכתבו להדיא כן ראפי' בלא קנין נמר ומשעבד נפשיה ע"ש מוכח להדיא כדבריכו דהיכי דניחא ליה למעבד מצוה בממונה נמר ומקני אף בלי שום קנין ע"ש ודבר ה' אמת בפי אדוניכו הט"ז וצ"ל וכפי מה שביארנו שעמו בעזה"י ודוק :

סי' תלו סעיף ב' אם הוא בעיר שואלו וכו' נ"ב כן היא דעת הר"ן דאף דהוה בחזקת בדוק צריך לשואלו כיון דאיכא לברורי וכו' אבל דעת הב"ח הוי כיון דחזקתו בדוק א"צ לשואלו. והנה נראה לי ראיה

מחצית

השוכר צריך לבטל ליה דבדיקת ממן דרבכן מ"מ כל דתיקון כעין דתורייתת תיקון ויסיח הסיוב על המשכיר שהוא מפ"ב ס"ל לרש"י דהשוכר צריך לבטל בפיהם והמשכיר ס"ל לו לחין צריך לבטל כלל בפי' וכני שמבטל ממילא ס"י ינילחו וכיון דהשוכר צריך לבטל בפי' י"ל דהטילו עליו כמיהם גם סיוב הבדיקה ולפי' כתוב דגם רש"י ס"ל דגם המשכיר צריך לבטל בפי' וכמ"ש מ"ל בפי' חל"ן ס"ק ג' מ"מ כיון דעב"פ בין שוכר ובין משכיר ים עליהם סיוב קלת ביעור דהיינו ביטול משפקת להם"ם על מי שהטילו חכמים הבדיקה אע"ב דהכיות של המשכיר מ"מ י"ל דהטילו על השוכר הבדיקה כיון דגם עליו חל סיוב הביטול והממן נרשותו ס"ל כמי שלין לו בית ר"ל דהיכו דכשיבא משפקירו מ"מ הוי כמו ביטול וחל מדרבנן לף שני בביטול ובפי גם בדיקה ולזה כ' דהוי כמי שלין לו בית לבדוק ובעיין בפ"ם סס"ז:ומ"ש המרדכי לפי' הוא בביתו של גוי כו' ר"ל דין זה שכ' בפ"ם ישראל היוצא מביח גוי כו' הס דברי המרדכי וכ' שם לשון לפי' הוא בביתו של גוי כו' משמע דכ"ם כשיוצא מביח ישראל לגל בהכי"ם דדייק מדכתב המרדכי לפי' הוא בביתו של גוי דכ"ם חס יוצא מביח ישראל דמ"ה חס יוצא מביח גוי ויכנס בו גוי לשן בישהו מהני דמ"מ הגוי יכנים בו ממן בפסח לפ"ם לריך לבטר כ"ם חס יכנים בו ישראל דישראל שני יבטר גם ממנו מתוך הפסח: גם מ"ש לפרש דברי הגוזרה כו' שלי שהלוכים ממיחם למקום חמר תוך למ"ד לריכין לבטר וכו' ומיהו י"ל דוקל כמפרש ויוצל בשייר, ופירש הכ"ת דברין דהכי י"ל קלי ליוצל תוך למ"ד ומיהו חסמת בביתו וחן דוקל כמפרש ויוצל בשיירל דלף יקיים מלות ביעור בחומו מקום שיהיה בערב פסח לפ"ע דחסמת מבטר ממנו בערב"פ כזה לין לסמוך לבתחלה על כשי ומש"ל בזיוף לדרך חסם דקיים מלות ביעור ערב פסח במקום שיהיה כה"ג דשלי לסמוך על חסמת ע"ם ומ"ת ס"ל דחגודה קלי על ריש ביוף קודם למ"ד ודעתו למזור קודם פסח דלריך לבטר כמ"ם ר"ם וכזה מסלקים הי"ל בחגודה בין ביוף בשיירל ובין הולך בדרך חסם כמ"ם מ"ש ס"ק ג' : (ס"ק יז) כשנכנס כו' חבל כשמפקיהו וכו' וכמ"ם ר"ם זה והס"י כ' דלף דק דכר"ם זה מיירי בביתו משמ"כ שכח דהוי בית גוי (ומשמו מופקר הוא פיון שמניחו בבית גוי) והוא פשוט מכ"ל ודעת מ"ל י"ל דמדמה בית גוי לביתו לענין זה היינו דמלתה מלטוה שכ' בס"ק כ"ו כיון שהגוי בביתו ככנס בבית זוכה בו כמתן שהרי ישראל הפקירו (ועיין בלשון הטור שם) משמע דתרתי בעי שיהיה ישראל הפקירו וגם הגוי יזכה בו וכן מלתה משלוחו בס"ק זה דתרתי בעי ולכאלי"ד דמ"ש שהפקירו לחוד ל"מ. דלף בדיק מביטול דמדין הפקר נעשה בהפקר ומפ"ה שמרו דבכי גמי בדיקה. והס"מ דהפקר ל"מ

לבד לף מהני כלל דהוי כאלו מסרו למעו ד"מ בשם ר"ן)ואף אם מסר המפתח לשוכר וזמן והפקיר למשכיר על המשכיר לבדוק כיון שהממן שלו והמפתח בידו לגלם חפי' אם הוא מיום עליו מיוב בדיקה לכולי עלמת וכיה שלינו נעול אם כבר החזיק בה השוכר עליו לבטלה. מ"י : (ג) על המשכיר לבדוק.ואפ"ה דלדעת י"ת בסעיף ג' דבמקום שנוהגים שכר על הבדיקה לריך לשלם למכי' שכר הבדיקה כיון שהשוכר קנאו והחזיק בו- ס"י : (ד) על השוכר לבדוק. גם יבטל לף שלין הממן שלו רק על משכיר מ"מ מפתח הוי כמו הפקידו

יעקב

מיוב עליו לבדוק לף שהמפתח בידו דהוי כאלו מסרו למעו ד"מ בשם ר"ן)ואף אם מסר המפתח לשוכר וזמן והפקיר למשכיר על המשכיר לבדוק כיון שהממן שלו והמפתח בידו לגלם חפי' אם הוא מיום עליו מיוב בדיקה לכולי עלמת שמוגים שכר על הבדיקה לריך לשלם למכי' שכר הבדיקה כלל פעיט' אלריך לבדוק חלם חפי' אם הוא כיתו של עכו"ם מ"מ לריך לבדוק וזהו פי' על חפי' וכ"ת דמ"ה בהג"ה הוא דעת הטור ומפעם דקיי"ל כיון שהבדיקה לכולי עלמת לבדוק כלל פעיט' אלריך לבדוק חלם חפי' אם הוא כיתו של עכו"ם מ"מ לריך לבדוק וזהו פי' על חפי' וכ"ת דמ"ה בהג"ה הוא דעת הטור ומפעם דלף חלם יש בחזקת שה

חלת שהקטן כבר נעשה בי"ג בת מצחר דכיוס שקרקע נקיית כה חלת שהותר ביניהם לעורך י"ד שיכנס בה ביום י"ד ובריה היה ביה השוכר מיד בהתחל' ומן הבדיקה לכם בחותו בית חלת שהמשכיר עיכב עליו בחמת חלת מסר לו המפתח לכן חלה מיוב הבדיקה על המשכיר וזה שת' כתן בש"ע לעורך תרכעה עשר כו'היינו כדעת הר"ן(כ"ל:(ב)השוכר

ב ג (ב) השוכר בית מחבירו בי"ד ואינו יודע אם הוא בדוק
(ג) [ז] אם הוא בעיר ד (ה) שואלו ב] אם בדקו
ד ואם אינו בעיר [ח] חזקתו בדוק ומבטלו בלבו ודיו :
ג ה המשכיר בית לחבירו בחזקת בדוק ונמצא שאינו בדוק
על השוכר לבדוק ה ואינו מקח טעות ואפי' במקום
שבודקים בשכר [ט] שהרי מצוה הוא עושה : הגה [י] וי"ח
ו (ו) * לעיל להחזיר לו שכר הבדיקה ז הוחיל והחנה בהדיח סיכוח
בדוק : (המגיד פ"ב ומשמע לעיל סי' י"ד) :

ד ו בית [יא] (ז) שהוחזק שלא בדקו המשכיר ואמרו אשה
או עבד או קטן [יב] (ח) אינו בדקנוהו [יג] הרי אלו
ח נאמנים ז [ר] והוא ש יהא קטן (ט) שיש בו דעת לבדוק:

תלח עכבר שנכנס למקום בדוק וכבר בפיו . ובו ב"ם :

א ט (א) עכבר [ל] שנכנס לבית בדוק וכבר בפיו ונכנס
אחריו [ב] ומצא פירורין אפי' כדי כל הכבר צריך
א לחזור [ג] (ט) ולבדוק הבית אחר הכבר שהכנים לפי
שאין

כמ"ם הטור סמי' תל"ו ומ"מ המשכיר יבטל ג"כ בפי' וכ"מ בתו': ד שומנו . דלת סמכינן מחזקה היכא דליכא לברורי כמ"ם בי"ד סי' ת' ול"ד לבדיק' דלת בדקי' אחר כל י"ח טריפות וסמכינן מחזקה דהתם לת היה לו מעולם חזקת טרפו' אבל הכא כל הסל' ה' בחזק' חתן וכחזקת בדוק אתם בה להוציאו מחזקת ממנלת סמכי' עלי' לכתחלה דומיה

דשמיטה דכתתם בחיי בי"ד ואינו יודע אם הוא בדוק מיסור מכר מן התי טומדת ע"ם כל"ל בפי'דכרי הרב"י דלת בכ"ח ומ"ש בפי' דכרי הרב"י דלת בכ"ח ומ"ש בפי' דכרי הרב"י

חתם סופר

סי' תלז במג"א בס"ק ד' שואלו . נ"ב אבל הר"ן ס"ק החוכין דף רנ"ז ע"ב כתב דצריך לשואלו משום מיעוט המצוי והיינו שעמא דריא' והיינו שעמא דשוחט בי"ד סי' א' ע"ש ודלא כהמג"א כאן: שם בס"ק הנ"ל דלא כהב"ח . עיין ש"ך י"ד סי' ס"ג ס"ק י"א ועיין מ"ש על הגליון לעיל סימן י"ח במג"א ס"ק י"ב : שם ס"ק ה' במג"א תי' סי' ע"ו כ"ה . נמחק

יד אפרים

שם ס"ק ב' משמ"כ לעיל לת פי' כן משום כו' ר"ל דגם החם תיקנו דתמתי יהיה על המשכיר לבדוק דהא על סתם זה השכירו שיבדקו השוכר כיון שככתם במקצת זמן הבדיקה וה"כ לעורך לפרש גם לעיל מ"ם לת עד שלת מסר המפתח חל י"ד היינו י"ד שחרית ובחתת רש"י לת פירש כן לזה כ' הע"ז דלעיל שמפתח היה ביד המשכיר אינו יכול לעשות על סתם כוונת השכירות על שיבדוק השוכר בתחרי משפתח יעשת הדין שעליך מוטל לבדוק משה"כ לעיל סימן ת"ח ס"ק ח' ולומר דודאי בדק המשכיר דשמת ללת חס אין המשכיר בפניהם אין להקל כ"ע דיני גמורים הם שבכתב עפיר תמרי' דמפתח בדק המשכיר ויותר ניחא כוונת הע"ז דר"ל דלכך פרש"י בי"ד שחרית משום דתם ככתם במקצת זמן הבדיקה ח"כ י"ל שהמשכיר לת עשה זמן כל עדיין היו לעורך לת עבר זמן הבדיקה כמ"ש בס"ק ד' ועת' שרת' שככתם

באר הגולה

ג שם בגמרת ד בני' שם כדפסם רב נתתן כר יתתק לתך על גב דגב דתתי לה בגמרת וכ"כ הרמב"ם בפ"ב ורת"י כיון דמדרבנן הוא דמתורורי' בכיעול בשלמת סגי ה שם בצית ובפשטת ו שם בגמרת ז עור בשם הרמב"ם ח מימרת דרב פפתים ו'

עשרת זמנים

* וי"ל דלריך כו' משתע דלת מתריך כיתת לית למיעבד מלו היכת דתסרי ממונת ויש מי שפסק דתין להוליא מיד המוחזק (מורי בב"ח) :

אשל אברהם

ב] תם בדקו . דכל שתפשר לתברור לת סמכינן לחזקה . והת דתמריך בשתשה כותרה בשם מעולם לת היה חזקת טרפה תכל בית בחזקת תמן כל השנה . ודומה להת דכשתה בחזקת תמ"ם עומדת עד שיודע שמה בשתעה :

חתם סופר

סי' תלז במג"א בס"ק ד' שואלו . נ"ב אבל הר"ן ס"ק החוכין דף רנ"ז ע"ב כתב דצריך לשואלו משום מיעוט המצוי והיינו שעמא דריא' והיינו שעמא דשוחט בי"ד סי' א' ע"ש ודלא כהמג"א כאן: שם בס"ק הנ"ל דלא כהב"ח . עיין ש"ך י"ד סי' ס"ג ס"ק י"א ועיין מ"ש על הגליון לעיל סימן י"ח במג"א ס"ק י"ב : שם ס"ק ה' במג"א תי' סי' ע"ו כ"ה . נמחק

יד אפרים

שם ס"ק ב' משמ"כ לעיל לת פי' כן משום כו' ר"ל דגם החם תיקנו דתמתי יהיה על המשכיר לבדוק דהא על סתם זה השכירו שיבדקו השוכר כיון שככתם במקצת זמן הבדיקה וה"כ לעורך לפרש גם לעיל מ"ם לת עד שלת מסר המפתח חל י"ד היינו י"ד שחרית ובחתת רש"י לת פירש כן לזה כ' הע"ז דלעיל שמפתח היה ביד המשכיר אינו יכול לעשות על סתם כוונת השכירות על שיבדוק

שאר המדרים מ"ל כדיקה (כ"ח) ול"ע דבית פירושו חדר ומ"ל כדיק' מלא מותו חדר שרוחבו שכנגדם נמי מכל שאר חדרים הייגו כעי' דגמ' כנכנס לחלר ומיגו יודע אם נכנס לבית ומסקינן תע"פ שקרוב לבית מאד תני' להקל ומ"ל לבדוק אם ביטל או שהיו הכלי גדול וכמ"ש סי' תל"ע ס"ה כאן ואם לא ידענו למיזה חדר נכנס הייגו כ' בתים ולא ידענו לה' עייל: ב שאין דרכו. וה"ה כלב או תרנגול אין דרכן לפרר (כ"ח רוקח): ג תיוקו לכנס כו'. ומיירי שאין בו דעת נאמן לומר שאכל כולו ואע"פ שהוא בן יום אחד ואינו יכול לפרר (כ"ח רוקח): ד מבטלו בלבו. דהוי כאומן שאפלה עליו מפולת עסי' תל"ג סס"ח אבל אסור להטמין בידים (מ"מ ע' סימן תל"ו):

תלט א וטעל.דוק' שאכל בפיגיו וכ"ה בי"ד סי' ק"י. תו': ב לאחוז ולבודקו. שכל הקבוע כאמלאה על מאלה דמי מיסו אם וכו' כל"ל: ג תגיגן להקל. (*) דהוי ס"ס שאת טעל מלה ותת"ל אמן שאת אכל עכבר לכנס ועכבר יולא לפי לא אמרי' הכלר קנן לה שיהיגו אכל עכבר הכי' דזה מקרי אד מכלו שאת הולילו העכבר הכי' דזה מקרי אד מכלו לי אכלו או הולילו אכל כאן ס' שאת לא אמן מעולם לבית (ד"מ) ומ"מ קשה דבי"ד סי' ק"י פסק דבשיגן ש'וודעו שי הספיקות ביאד וכאן כיון שבטל בפיגיו ואכנס לבית מולד הספק הראשון ואפ"כ מולד הספק האני אשת אכלו ול"ל כיון דלא חזיגן לבטלו אלא ע"י חכם ואפ"ה לא בעי בדיקה ומ"ש הרמב"ם ז"ל על אתר דמיירי בשאין בדיקה כאן ביטלו (*) וכ"כ הרמב"ם ז"ל ואפ"ה לא בעי בדיקה ומ"כ לא מירא המעשה לאחר ו' שעות לא מכאי ס"ם זה מ"ל כיון דבעוד ו' שעות לא אמרי' כיון דבעוד שאכלו רוחין החמן כפי העכבר לא שייך לו' שיבדוק אלא לאחר שאבטלם מן העין

ב [ד] שאין דרכו של (ג) עכבר לפרר והני פרורין מעלמא אתו ולא מאותו ככר (ב) אבל[ה]אם ג תיגוק נכנס לבית בדוק וככר בידו ונכנס אחריו ומצא פירורין *אינו צריך לחזור ולבדוק[ו] (ג) שחזקתו שאכלו ואלו הפירורין שנפלו ממנו בשעת אכילה שדרך התינוק לפרר ד וי"א שאם אין בפירורין כדי כל הכבר (ד) צריך לחזור ולבדוק: (ג) דיני עכבר נכנס ויולא המטיר הרב הוחיל ולא שכימי:

ב ג (ד)[ז] (ה) כזית חמץ למעלה על הקורה מחייבין אותו להביא סולם להורידו מפני שפעמים יפול מהקורה אבל אם היה [ח] חמץ בבור אין מחייבין אותו להעלותו אלא ד מבטלו בלבו ודיו:

תלט דין מי שבדק ולא מצא מספר בכרות שהניח · ובו ד' סעיפים:

א ח (א) [ט] ציבורין של מצה וא' של חמץ ובא עכבר א (י) ונ של ולא ידענו אם נטל חמץ או אם נטל מצה ונכנס לבית בדוק צריך ב לחזור ולבדקו (ב) * (מיהו [ג] מס [נ] תגיגן א] להקל שאכלו ומ"ל הכבר קנן סיכול העכבר לתכול ג

פירורין דידה ניהו כו' עכ"ל וקשה למתחילה חמר ומשכח פירורין כשיעור ההוא פיתא והדר קאמר לא תמרינן מיכל מכלה וכרי"ף בתמת לא כתב שם תיכות כשיעור ההוא פיתא ול"ל להניח וכ"ל ומשכח פירורין לא תמרי' מיכל מכלה להוא פיתא והני פירורין דידה ניהו כו' עכ"ל ומשכח פירורין כשיעור ההוא פיתא :(ב)אבל נכנס לשם תיכות כו'. קשה הא תמרינן בגמ' ד"י נגרה חולדה ללא תמרי' אתי ספק מכלה ומוליא מידי ודאי ממן ואמתי תמרי' כאן מזקתו שאכלה ו"ל דכאן יש רגליס לדבר מאחר שיש כאן פירורין ולכן אם לא היו פירורין כאן אין להוליא מידי ודאי ממן וה"ת ס"ל דאתיו מולא מידי ודאי ממן מ"כ יש כדי כל הכבר: (ג)דיני עכבר כו'. הסמיטו הרב כאן ואתי לומר דכולהו לייכי לאסמועיגן כה"ג בשו"ס דשכיח: (ד)כזית חמן למעלה על הקורה כו'. בשור כתב וז"ל ותו מבעיא בגמ' ככר למעלה על הקורה כו'. ומשמע דכולהו לייכי לאסמועיגן כה"ג בשו"ס דשכיח: (ד)כזית חמן למעלה על הקורה כו'. בשור כתב וז"ל ותו מבעיא בגמ' ככר למעלה על הקורה מס לריך סולם להורידו כו'. ומס הוא כבור כו' ואיכ אומר דכולהו לייכי לאסמועיגן כה"ג בשו"ס דשכיח: (ד)כזית חמן

לא הכיח מזה המילוק כלל כ"ל: (נ) מ"ל למזור ולבדוק.ומיירי שבטלו וס"ל ספיקא כמירי דרבנן ולקולא ואין להקשות הא הרמב"ם ס"ל לעיל נגי ט' לעיל נגי ט' לבורין כו' דלריך למזור ולבדוק לף אם ביטלו משום דבספיקא דרבנן כזו לריך בדיקה כמ"ש בממודיו"ל כתם אמו רואין בוודאי שנעשה השיטו לפניטו בניח זה ואין ספק בניח זה בלל שנכנס העכבר מלא שספק אם הוא ממן אם לאו משא"כ כאן שאמו מסתפקין בשיטו עצמה שאין אמו יודעין לאיזה בית נכנס לכך אפי' בא לשהות בבת אחת מחת חותן כ' בתים מ"ל לבדוק דאיכא שבטלו הוי ליה ספיקא דרבנן ולא כמו ספק טומאה דהוי ספיק' דאוריי' וכלכום אילם בזה לעיל נגי ט' לבורין אין לו במה לתלוי' אינו בדיקה אלא שספק אם מוטל עליו לבדוק לכן אומרת אמרת בדין כל בדיקת ממן שלריך לבדוק מספקא משא"כ הכא תול: כל מ' בחביטו וקשה דמה לו לתלות בספק בניחים בית נכנס לפנים בניחים יותר מספק ממן ספק מלא בספק בניח זה לא נכנס בדאי ולא בא אלא בספק אחד ואפי' הכי לריך בדיקה ובפ"ם כתן להספק של ט' דבוק ולא ס"ל כתן ב

תמ א ביד עכו"ס אחר . שתינו בעליו שהרי הוא כשלנו וה"ל כמפקיד חמצו ביד עכו"ס ע"ל ס"ג ומשמע דאסח הפקידו ביד בעליו אינו עובר ועכמ"ת סי' ע"כ ס"ג דאפי' חזר והפקידו ביד בעליו שני כשר"ח והרשב"ם בגיטין ואכידה ע"ם מ"מ ה"ל כמקבל אחריות חמצו של עכו"ס בביתו של עכו"ס דשרי כמ"ש הטור כאן ר"ת ע"ם ואפ"ג דלא קי"ל כר"ת ויש מהפקידו ביד עכו"ס ואפי' אם אינו חייב באחריותו בדין (א) אלא שיודע שהעכו"ם אלם ויכפהו לשלם אם יאבד חייב לבערו[ה](ב)ויש חולקים: ב ד ואם אינו חייב באחריותו [ע] (ד) אינו חייב לבערו אפי' אם כבוש תחת ידו בגון שהוא ב גר תושב ושרוי עמו בחצר ה (ב) וצריך לעשות לפניו [י] מחיצה גבוה י' טפחים ג כדי שלא ישכח ויאכלנו : הגה ועכו"ס שהניח מצה"ץ לצורך לאחר שמצאו' דבני חמץ מיתסר מלאכול ג"כ אם יודע שבמקום יאכל אף שאינו מחויב לבערו מ"מ כיון שהניחו

בית לו מהני זה סברת הרמב"ם ורמ"י ז"ל ור"ת ס"ל אפי' אם קבל עליו מחריות גמי מהני יחד לו בית גם מחיצה גמי מהני יחד לו בית אף בקבל עליו מחריות מ"מ ואין לו לפ"ז דמהני יחד לו בית אף בקבל עליו מחריות מ"מ למה אמר רבא לבני מחוזא בעינו מבתייכו הוי ליה למימר למקום המיוחד וי"ל שבאמת אמר להם כן שיבערו מבתיהם למיוחד להם ויוציאו למקום המיוחד לבני מילה וגריך עתה להכין החילוק בפי' מתי דקאמר יחד לו בית אינו עובר עליו ברש"י פ' על זה וז"ל כלומר הם הבית לפניך הם במקום שתהלה דאין לפרש יחד לו זוית ממש דהא מיירי בלא קבל עליו מחריות לא מהני אף יחד לו זוית ממש מ"מ כ"ש דמיירי בקבל עליו מחריות ומ"מ אין יחד לו זוית ממש מ"מ בלא קבל מ"מ לפי זוית מיוחד דמהני אף בלא יחד לו זוית ממש לפרש שאמר הם הבית לפניך ומ"מ כיון דאין מיירי בקבל עליו מחריות לא מהני אף יחד לו זוית ממש מ"מ בקבל עליו מחריות מהני אף בלא יחד לו זוית ממש ע"כ דמיירי בקבל עליו מחריות ומ"מ אין יחד לו זוית ממש מ"מ בלא קבל מ"מ לפי זוית מיוחד דמהני אף בלא יחד לו זוית ממש לפרש שאמר הם הבית לפניך ומ"מ כיון דאין מיירי בקבל עליו מחריות לא מהני אף

א"ח תמא הלכות פסח

תמא א ומשכנו כידו . אבל אם לא משכנו כיד העכו"ס רק שהעכו"ס הלוה לו עליו והחמץ עדיין מונח ברשות ישראל חע"ג דלמר ליה מעכשיו לא נרע ממנו של עכו"ס ברשות ישראל והמחרין, על ישראל לחסור (הרמ"ם) °) וכ"ג כ' אם הקנאו לעכו"ס בקנין או מגב קרקע אע"פ שלא מסרו לעכו"ס עד אחר הפסח שרי והוא שלא יהא בחזקת ישראל ואפי' הכי נהגו כל ישראל להחמיר ולא לקנות מן העכו"ס חמץ בפסח ואפי' אם הניח לו בעין עד אחר הפסח ואפי' אם הניח לו בבית שאינו שלו ואפי' אם הניח לו בחצר שאינה שלו ואפי' אם הניח לו בחצר שלו ואפי' אם הניח לו בחצר שלו ואפי' אם הניח לו בחצר

קודם פסח שוב מ"ת לו לפדותו אחר הפסח דאז יהיה אסור למפרע הוא שלו ומ"כ הוי כאלו נאבד מהיום לעכו"ם בעד מעותיו כללע"ד: (ג) אפי' אין אחריותו עליו אסור טו . בגמרא אמרי עכו"ם שהפקיען פת אצל ישראל אינו עובר עליו ופירש"י בפסח דסבר גם ישראל מעכו"ם לא קני משכון ומ"ל הגעתיך עובר עליו ומפרש"י לה דאמר מעכשיו הגעתיך ופירש"י מעכשיו קאמר אם לא אפרע לך עד יום פלוני עובר ואע"ג שלא הגיע הזמן שמא כשיגיע לא יפרע ונמצא עובר למפרע בכל יראה עכ"ל ולפ"ז ק' על הטור שזכר הדין שאחר הפסח ולא זכר הדין שצריך בפסח דחייב לבערו אם לא אפרע לך מעכשיו אלא ודאי כל שהדבר תלוי בדעת העכו"ם אפילו אמר לו מעכשיו אינו עובר עד שיבוא הזמן שיפרע לו ולכן כתב שאחר הפסח

חסב ס"א ס"ק א' כיון שהתוספ' להתחיל לכן יתרף ר"י ר"ל דיצרוף לחמ"ץ כשעשה חמץ וכמו שפסק הב"ח דחמץ גמור כשעשה כי"ע מבערו כי"ע ע' לקמן סימן תמ"ו ס"ב פסק"ת. והרשב"ץ ס"ל כתירוץ פוסקים דלחמרי לבער כי"ע מ"ם מוכרח לו' דלא פלוג רבנן :

דגול מרבבה

*) וסובר הוחל והוחר הבערה לצורך הוחר ממי שלא לצורך לכל לשלומו לחסור דבשפי' לא חמרינן הוחיל והוחר לצורך וכו' ועיין בר"מ"ס פ"ש מהלכות יום טוב ובסובר העור בשמעון על דברי הרשב"ם שם דדוקא בהוחלף והבערה חמרינן מתון ולא כשהר מלאכות לשלומו כתוכל כשם עלמו ולא כשעת הרב המגיד שם ועור לשלומו לומת הב"ח לא הוחרו אלא מלאכות רק שהיום לוקה משעם הוחיל ומקלעי חורתים וכתכוחר הרשב"ם שם דין ע"ו מם ש"ך הולאה והבערה הוחרו מן התורה לגמרי לשלומו אלא לצורך כלל. ומ"ש הפ"ז בשפי' חמ"ו ס"ק ג' בשם העור שלפי' לא כיעלו אלור

לפורפו כי"ע הפ"ז בשעיק תשלה בדברי העור שכח' כן בשם רי מהרים לחל בשמקל, משק העור בשם לחיו הר"ר יחיאל שלין לפורפו כי"ע הם לא כיעלו וכ"כ מוקס, זה ס"ל לבעלו לפי' בעודו מוקס, שלאור בהגלה מדרבון ולינו כרשוחו דלבעלו :

וכ"ם בשהיתו ולפ"ה יערף מדרבון וכ"כ הר"ן ◄ ולדעת הטור ס"ל דהשיה דשיאור מיירי כי"ט שלא יהיה לו מהיכה לחמץ ומתי דקאמר כר"ן נשלה הטור ס"ל דהשיה דשיאור מיירי כי"ט שלא יהיה לו מהיכה לחמץ ומתי דקאמר כר"ת משום ללה לחמץ ומה ס"ל לחוד ומה ס"ל לחוד ומה ס"ל לחוד

ומיר ספי' ס"ל כ"ל ביאור דבריו לאחר שנכנין דעת רבינו הטור בסוף סי' תמ"ז כתב שתמה על הר"י מ"ש ודעת רבינו שם תלוכת דאכמים דאם הוה דבר שטוברין על תערובתו דהיינו בדבר שיש בתוכו טעם או כזית בכא"פ ואע"פ שנעשה התערובות קודם הפסח מ"מ לא נתבטל בם' מאלה שכתבתי למעלה לסור לפי' אחר הפסח ונריך לבערו קודם הפסח אבל בע"ח אפילו יש לאיסור דאוריימא בשהייה כפסח כזה ודאי לסור לפי' אחר הפסח דהוה ממש כמו בעין אלא מכי ליה לקיוהא בעלמא ואינו מבטל לאחר הפסח אבל בדבר שאין עומדין לאכילה כגון כותח הבבלי וכיוצא בו לאכמים וכן דבר שיש בו טעם ומבטלו בם' דנ"ז לסור עכ"פ בפסח אף שטעמו כן קודם פסח דהוה מבטל לסור לכתחלה מ"מ תערובת זה יכול לעשות לפי' במזיד קודם הפסח כדי להשהותו לאחר הפסח ולזה אמר רבינו כלאלה"ת דהוי נם לסור מלאלה"ת דהוי בהשהותו לאחר הפסח כיון שבשעת הפסח נתבטל בם' דנ"ז לסור עכ"פ בפסח אף דהוה מבטל בפסח כדי להשהותו לאחר הפסח ולזה אמר רבינו כלאלה"ת דהוי נם לסור מלאלה"ת דהוי בהשהותו לאחר הפסח כיון שבשעת הפסח נתבטל בם' דנ"ז לסור עכ"פ בפסח אף שטעמו כן קודם פסח

ב ד הפת עצמה ג (ה) שעיפשה ה ונפסלה מלאכול הכלב
[ז] ומלונמה [ח] א] שנסרחה אינו חייב לבער :
ג ו ד בגדים [ט] שכבסו אותם (ו) בחלב חטה (ב) [י] וכן
ניירות שדבקו אותם בחמץ וכל כיוצא בזה
[יא] ° מותר לקיימן בפסח שאין צורת החמץ עומדת :
הגה ולכן מותר לדבק ניירות בחלון שלנו בפסח ה [יב] ויש מתמירים
ס (ז) נרלה מבמוז . (מה"ד סימן ק"י ופסקיו סימן קמ"ט ומהרי"ן) :
ד ז דבר ו שנתערב בו חמץ ואינו מאכל אדם כלל או
שאינו מאכל כל אדם כגון התריא"קה וכיוצא בו אף
על פי שמותר לקיימו [יג] אסור לאכלו עד אחר הפסח
ואע"פ שאין בו מן החמץ אלא כל שהוא ה"ז ז (ח) אסור
ב] לאכלו : הגה (ג) ולקמן סי' תמ"ז סעיף ד' נהגה יתבאר היש
מולקים ומתירים ס (ט) נתבטל קודם הפסח [יד] ומכי קי"ל :
ה ח * שכר שעושים מחטים ושעורים [טו] חייבים
(י) לבערו (ד) וכן ט [טז] אם העמיד גבינות
(יא) ° בחלא משכר שעורים או חטים חייב ג] לבערם :
נהגו

נמ"מ ספ"ד ועמ"ש : ג שעיפשה . ומס נתעפש ונסרח מחר זמן מיסורו חייב לבער (מ"מ רמב"ד) : ד בגדים . כ"ל דמ"מ מסור להניע מותן הבגדים על השלמן דמיירי' שיפרך קלת מהן לתוך המתכל דלפעמים יש בהם קלת ממשות מקמח חלב חטה וכ"ם שמסור ליתן קמח בפסח לתוך בגדים המכוכסים במלב חטה וגם לעיפי כשים הרגילים לתקן עם קמח בפסח לתוך בגדים המכוכסים ה"ז לעיפי כשים מיקרי חמיר שלא יפרך קלת מהם לתוך המתכל ע"כ ובימי מורפי רלימי גהוסים ממתירים לעשות נ"כ לעיפי כשים קודם שלשים יום ול"ל דמ"ל דמקרי נרלה מבחוץ"ל דמס יש בחלוקפות מכזית ת"ל לבער לכ"ע כמ"ש סס"ח וס' תמ"ז סס"ח:ו שהעירב בו ממן:זשמו לתכלוית:הכל בהגלות' דלא שייך לפיל מס הוא מעמיו כבור שתן שייך לפיל מס נרלה מבח ן ניש לן בה . ומס יש ממה שבתלוק פמוס מבזית ל"ל לבער בכל עניו כמ"ש ס"ו מ"ב. ומתמיר לעומו מבחוץ בעיט תע"ב: (ס) מסור לתכול ומותר בהנאה . (דלא גרע מפת שעיפשה מ"ש) : (ט) נתבטל . ועו"ז כתב דלפי' לכים מולקים יש לתלור בזה דבמת החמץ מעמידו דלא מהני הניטול קודם פסח ס"ם והם"ו מולק עליו ומחיר לפילו בתכילה ס"ס: (י) לבערו . ולית ביה כרת ובל יראה (ומס לית ביה בזית בכל"פ) מס נתבדר בדר מסור כמו שלר תערובות חמץ מהריי"ל סי' ל"ז : (יא) בתלא . לפי' שים בהם ס' נגד המלא לא בטל דדבר המעמיד לפי' בתלא לא בטיל . וה"ה מס שופכין לתוכו מומן מו שכר או יין שרף . וכן כתב

(ב) וכן ניירות כו'. ז"ל רמב"ם ובקמה מ"ם מקולן של סופרים שתסרו בתסה בתירן לתכי"ם שמניח הטוח ס"ל דקולן הייטו שהנייר בעלמו מיתקן בכך כגון עיבוד וניכר החמץ מכל מקום שמדיקין הקלף על הטבלא ולילו ניכר שרי והמ"ת שי' דקולן הייטו קודם שדבקו בו הניירות הוה נוקפה בפיעה ולקיימה . ולכל הרמב"ם מייתי לחר שדבקו בו הניירות והוה ליה כעריכה שמתן לתוכו עורות וז"ם שמין לורת החמץ עומדת ודבר ברור הוא שהחמץ עומד מחמת שהעור בולע בתוכו חלב חטה וגם לעיפי כשים הרגילים לתקן עם קמח בפסח לתוך בגדים המכוכסים ה"ז לעיפי כשים מיקרי חמיר שלא יפרך קלת מהם לתוך המתכל ע"כ וכ' כ"י בזה לפי שאין בהם קיבה וכפי שבתלבו בם [יד] לפיכך בטל בם' ובכי נמי לבטל בם' קודם פסח ול"ל דהא בפ"ז לעיל סי' תפ"ז ס"ל דלפיכך בטל בם' קודם פסח ה"ה בכי הא ול"ל דהכא בשאין בהם קיבה ומ"מ ב

בי"ט התחרון דשמא מעצב בו שכר : (ה) ומס לחו מס היה עשוי לחזק כו' כנ"ל ובפ"ע ד"ק יש כאן ט"ס . ונקשה לי בכל הני דסי' זה שדיעם שמין מייב לבער חמ"כ יש שם כזית הניחא לטעם של הפדיקה דחמץ משום תומרת דבל יראה וזה אינו אלא כזית מ"ל לטעם התוס' דרפ"ק משום שמא יתכלנו ומ"ם לסור מן התורה לקמלין בו מלקות מ"כ לפילו בפחות מכזית בכל נווני מייב לבער מטעם זה.וע"כ דכל הנהו מיוסים דכאן אינם אלא לטעם הנזכר לעיל דאל"כ מאי קמ"ל דבפחות מכזית מלקות ומין הכי נמי דפטור ממלקות בפחות מכזית ומ"כ ל"ל לעיל וס"ע להכיא דיוים אלו לחילקו ונפקא מינה מזה. גם על הרמ"ם שמיקל בטור קשה דכת' לא המרכתי לבער מקומלים כה' לפי שיכתבל קדושים הם וגורדין כל החמץ הנמלא אפי' כל שהוא אפי' דכוך לכותל עכ"ל למה תלה הדבר בקדושתקשל ישראל תיפוק לי' מדיעה דחייב לבער משום דילמא אתא למכלי' וזה לסור מן התורה אפי' כמלי שיעור ומ"ל דמיירי מעניו שמוטח במקום שיהיה נדרס ברגלי אדם אלא דמ"מ בכזית חייב לבער משום דבל יראה אפי' רגע מ' קודם שיהיה מדרסת עוכר: (ו) הואיל ואלו כו' דבוקים . לבל מס חיוס דבוקים חייב לבער דשמא יתגלגלו להדדי:(ז) חלה מבטלו כו' . דזה הוה בעיא בגמרא ולא מיפשטא ולקולא מס ביטלו חלה מבטל כלל חמץ שלו ומודע לו זה אחר זמן שלין יכול לבטל בלבו ואם מירא שלא ביטל כלל חמץ שלו ומודע לו זה אחר זמן שלין יכול לבטל בלבו ואם מירא שלא ביטל כלל נווני לבער בכל נווני דלמא בעוה"ז שם שהם תמוהים גם הוכחתי שם דזוז"נ לא הוי רק אם באמת נעשה בעת ע"י שני נורמים אבל אם באמת לא נעשה רק ע"י איסור אך דאף אם לא היה האיסור הי' נעשה כן בעצמו ברבות הימים מכל מקום לא נחשב בכך זוז"נ דבאר השתא אולינן ועתה בא רק ע"י איסור ונחשב רק נורם איסור ודו"ק ע"ש : שם (סעיף ט') חמץ שנתעפש קודם זמן איסורו ונפסל מאכילת הכלב וכו' . נ"ב עיין במנ"א סק"ט מ"ש דדעת הטור לערב לכתחלה דמסיק בם"ס תמ"ז דמותר לערב וכ"פ בסי' תמ"ב בשיטת הרי"ף וזהו דעת הי"ח שהביא הרמ"א למעט פי' מ"ח לריך לימתק בתוכה מעט דלטעמיה עביד ולא בעלי לן קרא דבל חלב דהצי שיעור אסור כו' דשעמא דהזי לאצטרופי לחוד לא מהני אלא באיסורי אכילה נלי לן קרא דבל חלב דהצי שיעור אסור כו' דשעמא דהזי לאצטרופי לחוד לא מהני א"נ י"ל דדוקא בעושה מעשה שמחשיבו לאותו חצי שיעור אבל בפחות מכזית מה שמניחו בביתו ואינו מבעיו אינו עושה דבר שמחשיבו לא אמרינן בי' חזי לאצטרופי ע"ש. ובשאנת ארי' סוף סי' פ"א כתב בטעם הדבר דבאיסור אכילה אם אוכל כזית בבא"פ מצטרף וחייב עליו נמצא מה שאבל תחלה באיסור אבל למפרע דהא מיהו מצטרף ומשלים שיעור האכיל' לחיוב אבל לענין ב"י אפי' אם ישלים אחר זמן לכזית יעבור מכאן ולהבא וכ"ז ששהה אצלו פחות מכזית ליבא איסור למפרע אפי' לבתר שהשלימו לכזית וכיון דא"א שיבוא לאיסור ב"י למפרע בשהיית ח"ש זה לא שייך טעמ' דחזי לאצטרופי ע"ש. והדברים

ו ו נהגו לגרר הכתלים והכסאות שנגע בהם חמץ ויש להם על מה ש'סמוכו ואם יש חמץ בסדק שאינו יכול לחטט אחריו ישיח עליו מעט טיט :

ז ו * בצק שבסדקי עריבה אם יש כזית במקום אחד חייב לבער (ה) ואם לאו אם היה עשוי לחזק בו שברי העריבה או לסתום בו נקב [ד] בטל במיעוטו ו' [ז] ואם לאו חייב לבער :

ח כ היו בו שני חצאי זתים בב' מקומות וחוט של בצק ביניהם רואים כל שאלו ינטל החוט ניטלין עמו חייב לבער ואם לאו יא אינו צריך לבער במה דברים אמורים בעריבה אבל בבית אע"פ שאם ינטל החוט אין ניטלין עמו חייב לבער מפני שפעמים מקבץ אותם ל היה חצי זית בבית וחצי זית בעלייה חצי זית בבית וחצי זית באכסדרה חצי זית בבית זה וחצי זית בבית שלפנים ממנו מ (ו) יב הואיל ואלו החצאי זתים דבוקים בכותלים או בקורות או בקרקעות אינו חייב לבער (ז) (יג) אלא יג מבטלו בלבו ודיו :

ט ג חמץ שנתעפש קודם זמן איסורו ונפסל מאכילת הכלב [יח] או ששרפו באש (קודס זמנו) (י"ן) ונחרך עד יד שאינו ראוי לכלב או שייחדו לישיבה וטח אותו בטיט (ח) [ה] מותר [ו] לקיימו בפסח :

לאוכל' ומותר להסחות' (כ"ס) וכ"ל דדיעו דכדבר שמחבשל בכלי חמץ ע' סימן תמ"ז ס"ס ודוק' סמיתה הקיבה מע"ל בכלי חמץ וכמ"ש בי"ד סס' פ"ז: ו ומס לחו מייב לבער.ודוקא בשיש בין בכל כזית דחז בכלי מלפו מחבל בשאל בשלח בשאר כזית מ"ל לבער אפי' מין עשוי לחזק וכמ"ש בסעיף ג' סן מוכח בסמ"ק דבל כזית בכלי מלא לטעם התוס' דרפ"ק משום שמא יתכלנו ומ"ם לסור מן התורה לקמלין בו מלקות מ"כ לפילו בפחות מכזית בכל נווני מייב לבער מטעם זה.וע"כ דכל הנהו מיוסים דכאן אינם אלא לטעם הנזכר לעיל דאל"כ מאי קמ"ל דבפחות מכזית מלקות ומ"כ ל"ל לעיל וס"ע להכיא דיוים אלו לחילקו ונפקא מינה מזה. גם על הרמ"ם שמיקל בטור קשה דכת' לא המרכתי לבער מקומלים כה' לפי שיכתבל קדושים הם וגורדין כל החמץ הנמלא אפי' כל שהוא אפי' דכוך לכותל ע"כ למה תלה הדבר בקדושתקשל ישראל תיפוק לי' מדיעה דחייב לבער משום דילמא אתא למכלי' וזה

א"ח תמב הלכות פסח

באר הגולה — מגן אברהם נ"י — ט"ז מגן דוד

ס תרומת הדשן ע טור כסא רבי יחיאל מפריס פ ריקח :

עשרת זקנים

רלה גם הוא דברי האחרונים כפימן ק"ם כ"ל לדרכה במחילת כבודו הוא נגד ברתי' כס"ע י"ד ס' קנ"ן ס"ל גבי יין כאן עיין שם דמוכח בהדיא כדברי מו"ם וגם מהעלמה ממנו הלכה לעשות שפסק בעל בית הילל בפימן ס"ע ורפ' ק"ם דלא כהאחרונים כ"ל ע"ש וגם לו רלה מבורי תקי מייס מ"ם בחל' תקי דעה נחות ך' סי' ט"ו בשם הגאון מוה' יעקב מלונדלן אמו"ח שמע בשמו שיש תילוק שם הכלי עומד ריקם לו ועשה הכלי פגום ומעשה בתום הכה על קדקדו של מו"ח בתמיהתו וק"ל : בפימן זה כמגן דוד ס"ק ה' וע"כ דכל הכהו תיובתא ליוסי ללא נתלקות וכו' ושם כן לחה כ"ם להעור וס"ע להבית הלו דתין כפ"ג מ"ק ב"ה ולמעשה נכון שלא הנעילם כח הכלי מחמיץ העיסה וכך כתב הפרי מגדים באשל אברהם סי'

חתם סופר

נ"ב ואם לשו בהם מצה בלי ניקור הרי פרורי עיסה ההמה נעשו שאור ויש לחוש שנתחמץ העיסה ואפילו אם נוקרים מכל מקום כיון שלא הנעילם כח הכלי מחמיץ העיסה וכך כתב הפרי מגדים באשל אברהם סי'

ו ס דין שהוא מבושל בשכר שעורים טו [יג] מותר (יג) לכתוב בו :

יא ע עריבות שלשין בהם חמץ אין לסמוך על מה שרוחצין אותן בחמין ומנקרין החמץ מהן [כ] כי (ט) טז אי אפשר לנקרן שלא ישאר בהן בין הכל בזית והכלי מצרפו וצריך ליתנן במתנה לעכו"ם יז עד לאחר הפסח או לשוחן בטיט פ וה"ה (יד) לבצק שבכלי נסרים שאינו יכול להוציאו : הגה ונוהג לעשות כן בכלים שמשימין בהם קמח כל השנה (מהרי"ו) וכן (טו) בכלים יח שמשימים בהם פת כל השנה ומפה שהיתה מונחת על (טז) שק קמח לא מהני ניעור ולריכה יט [כח] כעוס כדי להשתמש בפסח : (מהרי"ל) דין

כ"ל דלא מהני הדחה בעלמא דלדרך הבלק נדבק בו ולריך ניעוס כחמין ומפר וחביטה ועב"ד סי' קנ"ח ס"ח וכ"כ שם

חסור

ולמון מ"ה הוא לחו דוק' גס כסמ"ק כ' בלמון זה משום דרוב פעמים מ"ה לנקרס בו' משמע לחימו מן המטע שיקרס כרחו ומטור לח הכיח לכרי הר"י ע"כ יש מחסרות לנקרו היטב סיבו' חלק ולהגעילו חלח שמי שחימו רוסה רק להלוק על חבי עזרי רק שמניח חומרח על כל מ' דחבי עזרי החמיר בעניו הגעלה והר"י מפרי"ם מחמיר לענין חם רוסה להגיעם כגלע"ד לייבב דכרי הטור מע"פ לענין הלכה לח קיימח לן כן :

כל

היטב

לכבסו ולחזור ולימן בו קימח דפסח: לריך להחיר התירות וכל הטלחים וכך היה דורס זקני הגאון ז"ל. ומ"ע חם נתנו בו קמח בדיעבד בתוך הפסח בלי היתר התירות חם יש להחיר חפי' בחלילה וכב"ח ס"ם חכ"ב החמיר לח בסח יש עוחין בו טלחים ותפירות וזקני ז"ל נסו להקל כמשמעות הם"ע וכן שכנה"ג כ' שכתבו כן ע"כ. וכחב מ"ל ולח מהני הדחה בעלמח דלדרכה הבלק נדבק בו ולריך ניעוס בחמין וחפר וחביטה. וטוב"ק דרך לטרוחו בכבר ולריך לבטלו בחדר חו לעשות מחילה לפניו . וכן כרכוס עמ"ש סי' חם"ן ס"ק יו"ד. ומ"ל הכל לפי המדיטה :

באר

חמן מייב לבער בכל גווני. ט"ז : (יג) לכתוב . ודין שבישל עכו"ם בפסח לסור לכתוב בו כיון שלח נפסל מלכול בפסח חו חפילו כלב קודם זמנו . ותם נפל דין חו ממן שנפסל מלכילה כלב למלכל לפי' בדוב בענמח בטיל. ק"ו : (יד) לבלק. וכן המלבב לעשות לדפי מולייח, ועפ"י מגלבלן וכל הכלים שנמלו בעיסה מהרי"ל . וכ' שכנה"ג ומפי דיבון מקרין לוחן הטיב ומלטיען ולחפי פריבה שלשן בה מלה מב"ח דקיבה חלח קומר ועריבות העשויו מפחילה לחת זמנו חלח מ"ה דומה לבלב כל השיעורין היו הלכה למשה מסיני

תמג (א) כ' שעות קודם. הטעם משום יום המעונן דאדם עצוי לטעות כ' שעות כיון שלין שם זוהרת: (ב) תאכלו גם בהגאה. כצוה כתב ואם קידש בו חשה אינה מקודשת (°)וכ"ל דזהו שמייתי בחמץ בין לרש"י ורמב"ם ובין לר"ת שמביא ב"י דלין פלוגתא בין רש"י לר"ת אלא בתרתי דרבנן דהיינו קודם סוף ו' שהזמן הסיח מדרבנן וחמץ מוקצה שהוא דרבנן לפי' בזה (°) לא מייתינן לקדושין ולר"ת דוקא בחדא דרבנן דהיינו לו הזמן חמץ ואדא דתורייתא אבל בחדתי דרבנן מייתינן לקידושין וא"כ הוה דכרי הטור כמ"ש ב"י אבל כתב דלכאו' קשה דלמא כתב כן לפי שכתב דלעיל מיניה דלמא עבר ואכל חמץ בתוך ד' שעות ומשו"ה כתב דלמא כי היכי דלא כתב כן לפי שכתב דלעיל מיניה דלמא עבר ואכל חמץ בתוך ד' שעות ומשו"ה כתב דלמא: ועוד דלמ

ס סס י״ג בעובד׳ דיומן מקוקע נתיב חיים

תמג °) מ״ח ס״ק ה ובשוב׳ תומר כ״ג כנר כתבתי לעיל בסימן ת״ס כסס יס״ם דבשומר לית מאריכין כרי שלך לפניך ע״ש :

אשל אברהם

ב] לעכו״ס ואם לית מכרו חייב לשלם דמוי כס ח דתפטר להציל ברועים זמקלות ט״ז ומ״א ומ״י מולק ע״ש :

חתם סופר

תנ״א ס״ק מ׳ וכ״כ בספר חיי אדם כלל קכ״ה אות נ׳ :

סי׳ תמג במג״א ס״ק ה׳ ס״ח. וגראה דהנפקד חייב וכו׳ . נ״ב עיין תשובות ח״ם או״ח סי׳ ק״ה [שם האריך לבאר דברי המג״א וכל הענין השייך כדין זה] : שם במג״א בס״ק ה׳ דהמפקיד פשע דהו״ל למוכרו . נ״ב עיין תוספות ב״ק דף ל׳ ע״א ד״ה חייב ובלשון הרא״ש שם . ולזה עוררני הרב הדיין מו״ה שלום פירדא נ״י . וי״ל שאני שומר שקיבל שמירה מהבעלים וק״ל : שם במג״א סס״ק ה׳ צריך לשלם לו וצ״ע. נ״ב צ״ע בתוס׳ ב״ק דף נ״ז ע״ב דבשומר אינו אומר הרי שלך לפניך ע״ש וש״ך חו״מ סימן שס״ג סק״ז והשמטות שעה״מ פ״ז מחובל ומזיק : שם במג״א

ב ם ישראל שהיה בידו חמצו של ישראל אחר בפקדון
ד יעכבנו עד שעה חמישית ואם לא בא בעליו
(ד) (ה) ימכרנו ב] לעכו״ם ואם לא מכרו [מ] חייב
(ו) לבערו בזמן איסורו אפי׳ אם ה אינו חייב באחריותו :

וכ״מ מלסקר סס״ק : ד יעכבנו . וכ״ל דסס הוה דבר שלא ימלא בריות קוסים כשעה ה׳ מוחר למכרו קודם לכן מיהו סס הוה מקום דיוכל למכרו לעכו״ס שיודע שיחזיר לו מחר ספסח לסור למוכרו מכירה מלוטה: ה מיהו חייב כ מחריתו. תע״ג דהוה מיהו טובר עליו מ״מ יכעבנו שלא יעבור עליו המפקיד ד ותע״ג דלפסס׳ שהמפקיד מכרו לעכו״ס כעין שלא יעבור עליו מ״מ מין ספק מוצ׳ מידי ודמי לא מכרו לפיכך חייב לבער (כ״ח) ונרחה דהמפקד חייב לשלם דמי הפקדון למפקיד דהא ס״ח שהי׳ יכול להציל ברועים ומקלות ולא הציל חייב כ״ג ה״ל למוכרו קודם זמן איסורו ע״ש. וע׳ בשו״ת נ״ב ח״א בנולן שאמר לנגזל השי״ל אין החמץ נאסר וע׳ בב״ב מ״ת סי׳ ס״ה וסי׳ ע״ה שכתב ליישב מה שהקשו לו ע״ז מכמה מקומות וע׳ בשו״ת בית אפרים סי׳ ל״ז מ״ש בזה וע׳ בשו״ת שבות יעקב ח״א סי׳ מ׳ באחד שהפקיד תיבה מסוגרת בלא אחריות והנפקד משום השש שמא יש שם חמץ מכר בע״פ לנכרי אותו התיבה עם שאר החמץ שלו ונאבד הכל בפשיעות הנכרי ונשאל אם זה הוי פשיעה מה שמכר לנכרי ואת״ל שהו׳ פשיעה אם גם פשיעה בכלל התנאי שלא יתחייב באחריות והשיב דודאי הוה פשיעה שלא היה עליו חובת ביעור כיון שאין ידוע אם יש בתוכו חמץ אם לא אחזוקי בחמץ לא מהזקינן ומ״מ פשוט מחמת התנאי דגם פשיעה בכלל וכמ״ש בה״מ סי׳ ע״ב ובסי׳ ש״ה ואף שבתשובת הב״ח סי׳ קל״ח ומהרי״ט הלק ח״מ סי׳ קי״ן חולקים אין נראה לדחות דברי מהר״מ מרושבורג ע״ש וע׳ בשו״ת שער אפרים סי׳ ק״ח בראובן שתבע לשותפו ששפש ולא מכר החמץ בע״פ והוא טוען שכחתי והרב מהר״ל בן המחבר האריך אם שענת שכחתי פשיעה הוא ואפי׳ אם לא היה ש״ש היה חייב אך דמשמע משאלה שחמץ של ראובן לבד היה והפקיד אצל שותפו וה״ל פשיעה בבעלים דפשוט ע״ש. ולא ידעתי למה כתב זה דאפי׳ אם היו שותפים בחמץ זה יש לפשוט משום שחולק על רש״ל ום״ל דאפסק כמ״ש סס ס״ג כ׳ מסום טעות בשעה ה׳ לו שהיס ורבה מחר דיכהו לית רבנן שעה כשהיה בעלמא ואע״ג דלמקבלת מסום יום שלישי היום. עמ״ש ס״ק ג׳ וכ׳ הכ״ת וכן פסק הרמב״ם וכמ״ש בס״ע ר״ם רס״ת ופי׳ תכ״ע ס״ק ג׳ ועמ״ש סס ס״ק ג׳ אבל לך דבר זהכו לעולם אבל כבר ליפרוך עולה וק״ל כר׳ יהודה וכמ״ש בסי׳ רס״ת ולפ״ז הוא ג׳ אמיתית והוא פחות מכ׳ חומרין ס׳ מלרבעים ולא דקיק ואהוסס דפסקים י״ל כ׳ ד״ם לחד כו׳ וכן כ״ד סי׳ ס״ע ס״ו וכ״ל ועמ״ש בסי׳ תכ״ע : ״א עד. כמ״ש סס י״ב כ׳ מסום טעות בשעה ה׳ לו שהיס ורבה מחר דיכהו ליה רבנן שעה כשלקח ס״ב כרפן יחד ויסיה כ״ת מחר מלות וי״ב היה כן להכי לקמן: במ״א ס״ק ה׳ כיון דמלוה על המכון דין שומר כו׳ לעני׳ ד׳ דמחי שומר דעלמא לו נזלן כיון דכשעה שלאחר מחמץ לית ליה לו סוס קנין כו וברשותו דמריה נלחר בו כשומר לו ס״ב כמ״ש בס״ע ר״ם רס״ת ובכמה מקומות : ואם לא מכרו כו׳. למה זה ממ״ש ה׳ יעקב

נבי לפטרופוס דפשע שלא מכר נבסי יתומים דנרס דפסד וכ׳ הכ לא מקרי פשיע׳ דנרמא בעלמא הוא עד כאן לשונו נכן נקבתי שנות. שיורו מר דנרך לפר כלך כה הקנין עזור כלא״ת הר״ר מאיר הלובלין לע״ע פה בתמברא : ולפ׳ שהאיחל הלריך מחור נלאון שלמה : ולפי שלע״ד ליום עניין לנדון זה כלל כתבר הצבתו של דבריו בתריהון . לכן קלרתי לתלוחלת העתקתי רק מה שנוגע לעיקרא דדינא וזאת לפר הצבתי לפר שהל יעקב בעור בדין החמץ הנה שברתו רחוקה לפטור כיון דשלא מכר ס״ח כמי שלא מכר לעולם אין לחוש לזה כלל ועוד שהרי הרמב״ם ז״ל פסק בפרק ראשון מהלכות חמץ ומלה ש

(ה) אם קנו שום דבר כו'. כעור כתב זה דרך מעשה שקנתה שפחתה עכו"ם ירקות בעד ממן בע"פ לחר ו' שעות והתירה ר"ת לפי שחמץ היום תופס דמיו כדלמרינן ממן של עובדי עבירה לאחר הפסח מותר מיד לפי שהן מחליפין וקשה שהרי דין זה של חמץ של ע"ע הוא בחולין דף ד' ופירש"י שם לעלמן של ע"פ לאסור מטעם דמ"כ מלינו דמיס לחמץ בפסח כו' גם התו' החריכו שם לאסור מדרבנן ומיכ ל"ל דהחיתר של ר"ת היה כיון שעכו"ם קנתה בלי שליחות שחמץ שהיה ברשות ישרחל אינה יכולה לחזור ולהיות של ישרחל ומי יתיר לה ע"י שחמץ שלה יהיה מותר לה ומי לאסור לפי'כלה יהיעת ישרחל שישרחל אחר עביד איסור'וקשה ירקות הלו ים לאסור לטעם דרש"י שמ"כ מלינו דמיס לחמץ בפסח ולפ"ז לה ס"ל לכתוב כאן שם קנו דמשמע לפי' ישרחל ותו דמשמע לפי' לעלמו של הקונה מותר וכבר נתבאר לדלידים טכ"פ לסור:

תמד (א) ומשיירין מזון ג' סעודו'. הכ"י הביא דברי הרי"קומה דקשה עליו ומה שתי' עליו ולעד"ן דהרי"ף מפ' כפ' ס"ע דמ"ם ר"ה ג"ל חולין קמ' ס"ע ד"ה מלוקו'דת'ק סבר מבטרין:כל מלפני שבת ובותי לא"ר לעזייר ג' סעודו'ת דכוח שלא יהיו לו לאכול בין מלא עשיר' שים ואפשר יש לתלק בין מלא עשיר' שים כה תערובת תיס שחדם יוצא בה ע"י הדחק ולחסורה כי"ד ובין מלא עשירה שכלומה כתי פירו' מבלי תיס שתו לתיכ כתב לידי תימון ולתן יוצלין בה לפני ע"י הדחק ולוחה מלא יש להתיר כי"ד קודש שנה עשירית:

נתיב חיים

תמד °) בס"ע סעיף ל'. י"ד שחל. כ"כ ע' סו' תמ"ו סקכ"ג:

אשל אברהם

ג] מוחר. וע' כאר היטב ס"ק ז' וס"ק כ"ד סו' קפ"ב:

חתם סופר

ס"ק ו' וני"ל דחמץ שרי אף לדידיה. נ"ב אבל בלא"ה אסור

יד אפרים

הגולן לומר לו הש"ל משח"כ במשכון כיון דכ"ח קונה משכון תע"פ שגם על

ג ט * (ה) ו אם קנו שום דבר בחמץ אחר שש שעות [ט] ג] (ז) מותר מפני [י] שחמץ אינו תופס דמיו:

תמד דין ערב פסח שחל להיות בשבת. ובו ח' סעיפים:

א ° י"ד שחל להיות בשבת בודקין ליל י"ג ב ומבערים הכל לפני השבת (א) א ומשיירין (ח) מזון שני סעודות לצורך השבת (ב) דסעודה שלישית זמנה אחר המנחה ואז אינו יכול לעשותה לא במצה ולא בחמץ ג * אלא במצה עשירה ד וצריך לעשותה (ג) קודם שעה עשירית: הגה ומדיוקת מלו שמין מוהנין לחכול מלא עשירה [ח] כלשלמן סימן תסיב סעיף ד' בהג"ה יקייס סעודה שלישית [ג] במיני (ג) פירות מו

והלוה לריך לנלם לו ול"ע: ו אס קנו. והכ"מ כתב דוקא אס שפחתו קנתה בלי ידיעתו אז מותר הכע"ה ליהנות ממנו ע"כ ורי"ו ח"ה כתב מחלוקת הפוסקים בזה ועדת הס"ע להתיר דהא לא כתב שקנתה שפחתו וכ"כ בסי' ת"ן ס"ד ובטור אס ועיין בב"ח שהחה

ג ט * (ה) ו אם קנו שום דבר בחמץ אחר שש שעות [ט] ג] (ז) מותר מפני [י] שחמץ אינו תופס דמיו:

תמד דין ערב פסח שחל להיות בשבת. ובו ח' סעיפים:

א ° י"ד שחל להיות בשבת בודקין ליל י"ג ב ומבערים הכל לפני השבת (א) א ומשיירין (ח) מזון שני סעודות לצורך השבת (ב) דסעודה שלישית זמנה אחר המנחה ואז אינו יכול לעשותה לא במצה ולא בחמץ ג * אלא במצה עשירה ד וצריך לעשותה (ג) קודם שעה עשירית: הגה ומדיוקת מלו שמין מוהנין לחכול מלא עשירה [ח] כלשלמן סימן תסיב סעיף ד' בהג"ה יקייס סעודה שלישית [ג] במיני (ג) פירות

הכ"י הביא דברי הרי"קומה דקשה עליו ומה שתי' עליו ולעד"ן דהרי"ף מפ' כפ' ס"ע דמ"ם ר"ה ג"ל חולין קמ' ס"ע ד"ה מלוקו'דת'ק סבר מבטרין:כל מלפני שבת ובותי לא"ר לעזייר ג' סעודו'ת דכוח שלא יהיו לו לאכול בין מלא עשיר' שים ואפשר יש לתלק בין מלא עשיר' שים כה תערובת תיס שחדם יוצא בה ע"י הדחק ולוחה מלא יש להתיר כי"ד קודש שנה עשירית:

נתיב חיים

תמד °) בס"ע סעיף ל'. י"ד שחל. כ"כ ע' סו' תמ"ו סקכ"ג:

אשל אברהם

ג] מוחר. וע' כאר היטב ס"ק ז' וס"ק כ"ד סו' קפ"ב:

חתם סופר

ס"ק ו' וני"ל דחמץ שרי אף לדידיה. נ"ב אבל בלא"ה אסור

יד אפרים

הגולן לומר לו הש"ל משח"כ במשכון כיון דכ"ח קונה משכון תע"פ שגם על

ע עור כאה ר"ת כמעשה דשפחה עכו"ס לתת ותוספות כחולין ד"ד: פ רמב"ם כפ"ג ב משנה פסחים מ"ת וכר"ת נר לדוק וכר"ת תיס ברחוחת בנרייתת י"ג ג עור כאם ר"ת ד כ"י ולקמן סי' תע"ת:

עטרת זקנים

* אם קנו שום דבר כחמץ לחר ו' שעות מותר לה שמות' לעשו'כן לכתחל'. דהא מ"מ הוא נהנה ממחץ אלא שמין לחמץ ר"ל שלין ממץ הופס דמיו שיהיו כחולין בנגוף להיסור ו"מ אמותר לקנות כחולין בדמים אבל לא שיהיו ישרחל כחולין ליד ישרחל כחליפי ממץ או ר"ל בדיעבד מותר כדמשמע לקמן בסי' תין ומני סברות הללו כ' הר"ן בפרק המיס מקדש:

תמד * אלא במלי עשירה כו'. ויש לוסרין מלא עשירה כיום י"ד שכרי כתיב בערב תאכלו מלות ומלא עשיר' ג"כ מלא נקרחת שהרי כל המחמות בחות מלא והיו לנוסים בחמץ ואפשר יש לחלק בין מלא עשיר' שים כה תערובת תיס שחדם יוצא בה ע"י הדחק ולחסורה כי"ד וכן מלא עשירה שכלומה כתי פירו' מבלי תיס שתו לתיכ כתב לידי תימון ולתן יוצלין בה לפני ע"י הדחק ולוחה מלא יש להתיר כי"ד קודש שנה עשירית:

נתיב חיים

תמד °) בס"ע סעיף ל'. י"ד שחל. כ"כ ע' סו' תמ"ו סקכ"ג:

אשל אברהם

ג] מוחר. וע' כאר היטב ס"ק ז' וס"ק כ"ד סו' קפ"ב:

חתם סופר

ס"ק ו' וני"ל דחמץ שרי אף לדידיה. נ"ב אבל בלא"ה אסור

יד אפרים

הגולן לומר לו הש"ל משח"כ במשכון כיון דכ"ח קונה משכון תע"פ שגם על

פליו ומה שתי' עליו ולעד"ן דהרי"ף מפ' כפ' ס"ע דמ"ם ר"ה ג"ל חולין קמ' ס"ע ד"ה מלוקו'דת'ק סבר מבטרין:כל מלפני שבת ובותי לא"ר לעזייר ג' סעודו'ת דכוח שלא יהיו לו לאכול בין מלא עשיר' שים ואפשר יש לתלק בין מלא עשיר' שים כה תערובת תיס שחדם יוצא בה ע"י הדחק ולוחה מלא יש להתיר כי"ד קודש שנה עשירית: הגה ומנהג פשוט לחיסור [י] שחמץ וכן הופס דמיו. וחליפי מותרין ונהלה לי דה"ה בדנן שנחחמץ ובכר עליו פסח ונזדע דגדולין מותרין לחליפין כגדולין ופיין בנרים דף מ"ז ע"ב וכ"כ בסוגיות דס"ם ובפ"ק דשבת תע"ג דגדולי תרומה לחסורין משום דלמלמ שעורה לי"ם ואחת לידי תקלה לחכל בחמץ שעבר עליו פסח דרבנן לח נזרו לחי כדבר שנרעו כלה וכ"כ בספרים ומוס' פ"ק דפסחים ובגדולי תרומות מיסורי הגהה מוחר:

תמד [ח] כלשלמן סי' תם"כ. לף דחין ענין לפ' תם"כ דחפשר דדוקא בהס תוך הפסח מוהנין לחסור משום דלמח אתי לחכול לאחר לילה רחשונה משום מוכת מלה וכמבואר בשור וכ"י לקמן סי' תס"ב וכ' שם הכ"י וחין עשם במהנ הנות לנזור ולחנות הה בשלה חשנו חכמי התלמוד ופכמיס לחרוניס ח"כ הנו נלמ מוסיף עלה בשבת פסח לחיכ לחסור לחכול בחותו זמן מלה במורה ולפשר דכוונת הרב כיון שחין מוהנין בחדיונות הלו בפסח בחלה עשיר' לח לחערתו בלי חלה בשבת ג' שבע"פ ללוח מלה עשיר' ווילחין בחיני פירות וכו' לחכל היכ' ויש לו מלה עשיר' מותר לחכלו בסעודה שלישית וחין זה משום מבטל המהב לכן מהרי"ל לל' שבת הגדול וכבי"ם פ"ק ה' ר"ש ע' ב' ג"כ דנם בע"פ חין לחכול מלה עשירה חבל דחיינו"שמל כתערב בו מעט מיס ומחמיץ לף שיש הקל' כשיעור לפי מ"ם בסי' ר"ש ב' ג"כ דנם בע"פ חין לחכול מלה עשירה שהוח מיני פירות ולח לסיק לדעתיה למיקם שבתערב בו מעט מיס ולחכר זה ממש הרב: [ג] בחיני פירות לו כתב ונים. חע"ג דלעיל סי' קל"ח מבואר דיותר טוב לעשות בכתר ודנים מפירות וכחן כתב הרב פירות חחלה כ"ל דמשום מלה לחיכלן יותר טוב לקיים בחיני פירות שחינו מצוינ בו כלי ושוב כיון שנרך בכתר ודנים נלפת בו לח כפת חייט' ללמ' לחי לחעשי לחכול בו ולח כתב ונם בע"פ יותר טוב לקיים חותו בכתר ודנים וחין זה משמעות לשון הרב משמעות מלשון הרב כחן חלה בס"ם:כתב עיד בשם הזוהר לעסוק בתור' בחקום פעור' נ' וכתב בחכרי"ל ורחוי לעשות בחלה מבוטלת וכ"כ בשיבה פ' חמור דסעודה זו נחחית מכל וכל ב"מ בחרוניס דמ"מ

באר הגולה

ע עור כאה ר"ת כמעשה דשפחה עכו"ס לתת ותוספות כחולין ד"ד: פ רמב"ם כפ"ג ב משנה פסחים מ"ת וכר"ת נר לדוק וכר"ת תיס ברחוחת בנרייתת י"ג ג עור כאם ר"ת ד כ"י ולקמן סי' תע"ת:

עטרת זקנים

* אם קנו שום דבר כחמץ לחר ו' שעות מותר לה שמות' לעשו'כן לכתחל'. דהא מ"מ הוא נהנה ממחץ אלא שמין לחמץ ר"ל שלין ממץ הופס דמיו שיהיו כחולין בנגוף להיסור ו"מ אמותר לקנות כחולין בדמים אבל לא שיהיו ישרחל כחליפי ממץ או ר"ל בדיעבד מותר כדמשמע לקמן בסי' תין ומני סברות הללו כ' הר"ן בפרק המיס מקדש:

תמד * אלא במלי עשירה כו'. ויש לוסרין מלא עשירה כיום י"ד שכרי כתיב בערב תאכלו מלות ומלא עשיר' ג"כ מלא נקרחת שהרי כל המחמות בחות מלא והיו לנוסים בחמץ ואפשר יש לחלק בין מלא עשיר' שים כה תערובת תיס שחדם יוצא בה ע"י הדחק ולוחה מלא יש להתיר כי"ד קודש שנה עשירית:

שערי תשובה

דשומר כמו נזלן מצי אמר הש"ל כמו נזלן א"כ מצי למימר קים לי כהש"ך ע"ש: (ז) מותר. עבה"ט שהראה מקום לשו"ת שער אפרים סי' ד' שכתב שם בענין חמצו של ע"א וע' בשו"ת א"י סי' י"נ ובשו"ת כתר כהונה סי' כ"א וסי' כ"ב:

סי' תמד (ח) מזון. עבה"ט וע' שאלת יעבץ סי' קל"נ השינ כ"ב על הבה"ט וע"ש שכתב דמה דמשמע מהמג"א דאף לבטל עונג שבת דאין לו לחם אחר הדין כן ליתא אלא בבה"נ שפיר דמי לשייר בלי הפרשה בפה ובידים בלי ברכה וזהו הפרשתה ואוכלה קטן או נדול שטבל או רמי ליה לתרמילתי' דכהן והיכא דליכא יש להתיר ע"י ביטול ברוב אף לזר ע"ש ובשו"ת פנים מאירות ח"ב סי' ל"ו כתב נם דלא כהמג"א וכתב דהא דאסור להפריש ביום טוב התם כיון שיש לו תיקון אחר לאכול קצת ולשייר קצת אבל בע"פ שחל בשבת אין לו תיקון זה יש להתיר בהפרשה למאי דקי"ל חלת חו"ל הולך ואוכל כו' דלא הוי ההפרשה תיקון מדאורייתא ולכן שפיר מותר להפריש בשבת ולית לכהן קטן ולאכול ע"ש: (בהנ"ה) במדינות כו'. וע' בשו"ת נ"ב סי' ד"א מה שהקשה ע"ז שאין ראיה מפסח נופא לע"פ וע"ש שכתב דעד חצות ודאי מותר לאכול מצה עשירה בע"פ ואמורה להקל כל היום אפי' בלא צורך חולה וזקן

הגר"א

ללח לתנדרים לחכל בשחר לישורי כהגה לף לכתחלה מותר ליהנות מהחליפין כמו שהקשו תום' דהל בקדושין והכה לכתחלה וקס"ד דהקשה לף דיעבד לחסר משום חליפי לישורי כהגה לכך פשיט בקדושין ודחי שהבעית הוא לכתחלה משום דחיני לחילופי ע"ש: (בהנ"ה) במדינות כו'. כ"ה בשו"ת נ"ב סי' ד"א מה שהקשה ע"ז שאין ראיה מפסח נופא לע"פ וע"ש דכנדרים לחסר לף לחכירו ללח בחליף וכן פחם בעופ"ש י"ד סי' ר"י ס"ב וכן כו' ובשחר לישורים לפילו לעלמו מותר ועתום' דספחים כ"ת ל' ד"ה כל ומס כ"ב ב' ד"ה ואכר וכן פחם כחן בפ"ע ובעופ"ש לקמן סי' תין ס"ד: סי' תמד ס"א בודקין כו'. כתב"ת ד' ל' ובשחת דקי"ל כו' לרבי"י בעבה כו' וכ"ת בירושלמי שם ובכחלי בפי' תע"ג סי"ל: ומבערין כו'. כר"ת שם דר"ל חיט ברחוחת שם ר"ג ל' ס"ל כוותיה ואיפסק שם בלכתת כוותיס רמב"ם. ללח כרי"ף

באר היטב

מ"ם בפ' מ"ל ד' פרופס: (ז) מותר. כתב הכ"מ דוקא אס שפחתו קנתה בלי ידיעתו אז מותר הבעל הבית להנות ממנו אבל אוסו בהיס שקנה לסור ליהנות ממנו. וקצת מהמחרונים מקילין בזה וכן נראה דפה הס"ע כאן. אבן מליפי מליפין יש להתיר לף לדידיה ונראה לי דלף המפורש לדידיה במליפין היינו דוקא בסוח ופירות וכליס שהוא דבר הניכר ונראה מבל דמיו מותרין אפי' בחמוצה ס"ל סי' ד' וכל זה דוקא מליפי החמץ מותרין מבל החמץ עלמו לף שהמלף וחזר ונימן ליבראל מ"מ בחיסור הרחשון קיימא שהמשפח הס"ם ופוסקים דחמץ של ישרחל שעבר עליו פסח לחיסור ישרחל שעבר עליו הפסח לחיסור:

חכמת

ברייתא מפורשת בחמצן של עוברי עבירה מותר מפני שהם מחליפין א"כ מוכח דדרכם להחליף בזה מכח דלא שביק היתירא ואכ"כ הי"נ מה ראיה היא בנידולי היתר מעלין את האיסור דלמא לעולם אין מעלין ותהם היינו מעמא שמותרין אף שהוא חשוד על השבועה מכל מקום אפרינן שהחליפו בשל נכרי ולכך מותר כמו חמצן של עוברי עבירה ולכך תלינן שהחליפו בשל נכרי. אך זה שעות בבשלמא בחמץ מהני החיתר שהם מחליפין מכח דחמץ אינו תופס את דמיו אך בשביעית שתופסת דמיו א"כ הוו החליפין כמוהו דמה מהני מה שמחליפין. אך אם נימא דמ"ש בחמצן של עוברי עבירה דמותר מפני שהם מחליפין היינו דנושל הנכרי החמץ תחלה ואח"כ נותן הדמים וא"כ נם בשביעית מותר כהאי נוונא. והרי עיקר ראיית הפוסקים והחוס' בע"ז דאם משך הנכרי האיסור מותרין הדמים הוי מסוניא זו דבי ר' הוו אחפי פירות בשביעית ופרעו בשמינית א"כ מוכח דנם בשביעית מותר בלקח השביעית תחלה ואח"כ לקח החליפין וא"כ נימא דנם בזה הוי כן שהחליפו ונתן לנכרי השביעית ולקח אח"כ פירות אחרים ומה ראיה דנידולי היתר מעלין את האיסור ובע"כ דע"ז חשידי ואין דרכם ליתן הפירות עד שיקבל הדמים ולכך בשביעית חשוד הוא על כך ולא מהני לו החליפין כיון דשביעית תופסת את דמיה ובחמץ דמותר בע"כ מכח שאינו תופס את דמיו. ואתי שפיר ראיית ר"ת שאם היה כוונתו שנותן החמץ תחלה קשה מ"ש חמץ ומ"ש שביעית ונקשה על הש"ס מנ"ל דנידולי היתר מעלין וכן' דלמא הכוונה מכח שמחליפין כנ"ל כמו בחמץ ואתי שפיר ראיית תר"ת ודו"ק היטב: והנה בדין הנ"ל המפורש בש"ס בחמצן של עוברי עבירה מותר מיד מפני שהם מחליפין עמ"ש בזה בחידושי מכבר כמה השמישוהו הרי"ף והרמב"ם והרא"ש. ובעת ראיתי בב"י ביו"ד סי' קמ"ן בסופו ד"ה כתב רבינו ירוחם בשם בה"ע פירוש מחודש הביא בשיירותא זו ודבריו אין להם הבנה כלל אך מיין ביו"ד שם בחידושי מהדש מ"ש ביאור דבריו שם וישבתי בזה דברי הרי"ף והרמב"ם שהשמיטוהו נ"כ ע"ש ודו"ק. ועיין בח"י מה שמחלק בין כסות כלים ופירות לדמים דהדמים מותרין לכ"ע ועיין בתשובתי למדינת רוסיא קנה מקומה בהלכות פסח סי' תמ"ח בחיבורי על אה"מ משנת תרש"ז ע"א ד'קכ"ח מ"ש ראיה ברורה דלא כדעת הח"י דאין חילוק בדבר דכולהו הוו חליפי חמץ אשעורים וכו' כתב לי השואל דנם הפרי מגדים חוכך עליו וכן הנאון מוהרש"ז בש"ע חולק עליו ואין לעיין בדבריהם אבל הנכון והברור הוא כמו שכתבתי בעזה"י ודו"ק היטב:

מחצית

ד"ל הרי שלל ללח לפטור ח"ע מלשלם. אבל שעי"ז יהיה מוליח מחבירו לפשר לאסור ושע"ז פשיטא ליה לחייב לשלם ע"ש: (ס"ק ו) אם כו' דוקא אם שפחה כו' דכן הוא בעור מעשה שקנתה שפחה כו'. והטעם דלמי שקנה לאסור להת ר"ת בפ' ח"ת דהוא מריה דהאי דינא דייתי דאיה מדאמרי' בחולין דף ד' ע"ב חמץ של ע"ע ומשהין חמץ בפסח בביתם מ"מ לאחר הפסח חמצן מותר ולא לחמרינן דהוי חמץ שעבר עליו הפסח ואמרי' טעמא מפני שהן מחליפין עם הגוי את המץ דלא שביק התירא ואכיל איסורא הרי דהליפי חמץ מותר לחיטו חיפס דמיו וכתבו רש"י ותו' שם דמ"מ למחליף לאסורין החליפין ומה הס לאחר הפסח לר"ת אין בו כ"ת איסור דרבנן מכ"ש בפסח לפי פסח לדיק דלאסור מן התורה שהמחליף לאסורים למחליף מחויב לבערו כדי שלא יעבור בפסח תל"ת: וכ"כ בסי' ת"ב וכעור שם ישרחל שהי לו תור שמותים לו שבר לפייהו לחם חמץ ואפו בו גויה בפסח לאסור לקבל לאחר הפסח לפילו מעות דמשמכר בליסורי כהגה.ואם כבר קיבל המעות מותרים תע"ב דהוי חליפי חמץ הרי החליפים מותרים לף למחליף ס"ל כר' עכ"ל ל"ה דכ' הטור כאן משמה שקנתה שפחה הוא לאו דוקא שלא שהמשמה כך היה: וכ' בי"ד בו' אם לקח הגוי חין בי' דהוקא אם נותן לו היה הגוי נותן מעות אבל אם הגוי לקח תחלה היין וקנאו במשיכה ל"כ אין לישרחל תביעה על הגוי דהא היי"כ לאסור בהגאה ולא היין לו קודם לו לאסור דהוי דמי יי"כ. דלולי דהיה נותן לו היי"כ לא היה הגוי נותן מעות אבל אם הגוי לקח תחלה היין וקנאו במשיכה ל"כ אין לישרחל תביעה על הגוי דהא היי"כ לאסור בהגאה ולא

ב מו כשכר ודניס • פי' אם יש לו כשר ודניס הוא עדיף ממיני פירו' כמ"ש סי' רל"ח וכשל"ה כ' כשם הזוכר שרשב"א סי' עוסק בתורה במקום שעוסקה שליחות וכ' מהרי"ל וכו' רחוי לעשות כמלה מבושלת אך לא רחיתי מוסגין כן עכ"ל: ג וכיום השבת יבטלנו. וכ"ל דכיום ו' כשעת הביעור מ"ל לבטל וכ"מ מל' רמ"א לחל"כ קשה הא כתבו הרכ"י בשם ר"ן ומה מידם רמ"א: ד אין מבשלין לשבת זה (ד) (ג) דייסא וכיוצא בזה ואין עושין בו פת הצנומה בקערה: ובשל ומתקן דבר בקדירה [ה] וה"ה לקנוח יד ה (ד) להדיחו מעט להעביר המגן. (מהרי"ו):

ד ז אחר שאכל בשבת זה סעודת שחרית ו [ו] ינער המפה שאכלו בה ויקנח הקערות באצבעו ויטמנם מן העין עם שאר כלי החמץ ואם נשאר פת יכול ליתנו לעכו"ם ז (ה) [ז] על מנת שלא לצאת בו (ה) להר"ר דרך הערמה ח [ח] ודבר מועט:

ה ח אם (ו) נשאר החמץ אחר שאכלו מבטלו * (ו) וכופה עליו כלי עד מוצאי יום טוב ומבערו:

ו ט אע"פ שלא ישאר החמץ בבית אחר סעודת שחרית (ז) צריך לבטל החמץ [ט] כדרך שהוא מבטל בשאר שנים:

ז י ° ההולך ביום ארבעה עשר לדבר מצוה כגון למול את בנו או [י] לאכול (ח) ט סעודת (ז) אירוסין י [יא] בבית (ח) חמיו ונזכר שיש לו חמץ בביתו אם יוכל לחזור לביתו ולבער ולחזור למצותו יחזור ויבער ואם לאו יא [יב] (ט) יבטלנו בלבו כ ואם היה הולך להציל מן

ב ה [א] נכשר ודניס כדלעיל סי' רל"ח סעיף ה' בסגה:

ב ה [ב] [ג] טוב לבער בערב שבת [ד] קודם חצות כדי שלא יבואו לטעות בשאר שנים לבער אחר חצות ג (ויכיוס השבת ב] יבטלנו) (טור):

ג ו ד אין מבשלין לשבת זה (ד) (ג) דייסא וכיוצא בזה ואין עושין בו פת הצנומה בקערה: הגה ומ"ש ובשל והמתקן דבק בקדירה [ה] וה"ה לקנוח יד ה (ד) להדיחו מעט להעביר המגן. (מהרי"ו):

ד ז אחר שאכלו בשבת זה סעודת שחרית ו [ו] ינער המפה שאכלו בה ויקנח הקערות באצבעו ויטמנם מן העין עם שאר כלי החמץ ואם נשאר פת יכול ליתנו לעכו"ם ז (ה) [ז] על מנת שלא לצאת בו (ה) להר"ר דרך הערמה ח [ח] ודבר מועט:

ה ח אם (ו) נשאר החמץ אחר שאכלו מבטלו * (ו) וכופה עליו כלי עד מוצאי יום טוב ומבערו:

ו ט אע"פ שלא ישאר החמץ בבית אחר סעודת שחרית (ז) צריך לבטל החמץ [ט] כדרך שהוא מבטל בשאר שנים:

ז י ° ההולך ביום ארבעה עשר לדבר מצוה כגון למול את בנו או [י] לאכול (ח) ט סעודת (ז) אירוסין י [יא] בבית (ח) חמיו ונזכר שיש לו חמץ בביתו אם יוכל לחזור לביתו ולבער ולחזור למצותו יחזור ויבער ואם לאו יא [יב] (ט) יבטלנו בלבו כ ואם היה הולך להציל מן

(ד) דייסא כו'. כי יעשרך הדמה אחר הסילוק כשבת: (ה) לר"ם כו' ממילא לדידן דאין לנו רס"ר שרי ליתן לו אפי' הרבה אלא דצריך שלא יוליכו מחוץ לתחום: (ו) וכופה עליו כלי. פ' שקבל עליו שבת: (ז) צריך לבטל החמץ כו'. תמהתי על אחר לא כתבו שצריך לבטל בלב ו"צ ולכאורה אפשר דהכי קאמר אע"פ שאינו חמץ מכשיר כלל מ"מ כיון שעתיד לבטלו

פוסק כר"י ותיסתמיטתיה דכרי רש"י : (ט) ואם יצא לעורך עצמו. הקשה הרמ"ס דהא אין מערבין כלל לדברי הרשות ופי' כפס ירושל' דהיינו שהולך מגל רבו ללמוד כמו שהיה ר' המעשה גדול מן התלמוד דקרי ליה רשות גבי סעודת מירוסין ומחיצת פסחו ומילת בנו ומיהו יודע למה לא העתיק זה כ"ע ומשמע פשוט דכהולך מגל לעורך מלה לעורך עלמו. הוא כמו הולך ללמוד סוף סוף הוה דיעו שוה כמו ללמוד מדין מערבין כלל לדברי הרשות ופי' כפס ירושל' דהיינו שהולך מגל לעורך עלמו כ' לעורך עלמו כהולך מגל רבו: (י) היתה לו עיסה בביתו והוא טרוד במקום אחר וירא שמא תחמיץ מבטלה בלבו קודם שתחמיץ אבל אם החמיצה אין הביטול מועיל אם הוא אחר זמן איסורו :

תמה דין ביעור חמץ . ובו ג' סעיפים :

א מ כיצד ביעור חמץ א [מ] שורפו (א) או זורקו ב] לים ואם היה ב [ג] החמץ ג קשה ואין הים מחתכו במהרה הרי זה מפררו ואחר כך זורקו

הנהר ומן הדליקה ומהמפולת ומיד עכו"ם יבטלו בלבו ולא יחזור יב [יג] אפילו יש (י) שהות (ט) [יד] ג ואם יצא יג לצורך (יה) עצמו יחזור מיד עד כמה הוא חוזר מ עד כביצה יד [טו] (יב) פחות מכאן מבטלו בלבו ודיו : ח כ (י) היתה לו עיסה בביתו והוא טרוד במקום אחר וירא שמא תחמיץ מבטלה בלבו קודם שתחמיץ אבל אם החמיצה אין הביטול מועיל אם הוא אחר זמן איסורו :

תמה דין ביעור חמץ . ובו ג' סעיפים :

א מ כיצד ביעור חמץ א [מ] שורפו (א) או זורקו ב] לים ואם היה ב [ג] החמץ ג קשה ואין הים מחתכו במהרה הרי זה מפררו ואחר כך זורקו

א"ח תמר תמה הלכות פסח

תמה (א)מו פורכו כו'. רבה ס"ל דחמץ בעי פירור גס כזור' ליס ומחלק דין יס במלה דלא בעי פירור פירש"י משום דסם מין הולכיספימו' משא"כ בשאר נהרות ור"י ס"ל חמץ לא בעי פירור כיון דממיס והא דתניא בעי פירור ל"ק הא בחיטי והא בשעורי פירש"י חטים שחמצו לא יזרקם בסק על פני המים אלא יפזר' על פני המים ופסק הרמ"ם כרבה והכרי הש"ע כמו כן ס' הרמב"ם ומשמע דס"ל כרב יוסף דחולק בין חיטי לשעורי וע"כ כ' ומס סיס בחמץ קשה וכו' ומקשה למה פסק כר"י והא קי"ל כרבה לגבי ר"י לבר מחלת ותו להקו' לא חילק בחמץ קשה ובין שאר חמץ וכ"כ הרמב"ם וזה כתב הרמב"ם ולעד"ג דגם הרמב"ם פוסק כרבה וכ"י המריך להסכים דכרי הטור והרמב"ם ולעד"ג דגם הרמב"ם פוסק כרבה וס"ל

מהנקבריס שחפרן לחסור ותן בסוף תמורה דכל הנקבריןלא יפרפו אלא יפזרו דגזרי' שמא יכוחו ליכות כחפרן ולא יפרפו אלא יפזרו דגזרי' שמא יכוחו ליכות כחפרן על הנקבריס משום דכל הנקבריס דין נפרפין וכן ל' הרמב"ם ופסק כן בפ"ו מהל' חמץ ומצה ה"ג וכ"כ הרמב"ם בפ"ב מהל' שבת ה"ב ובפ"ג מהל' שביתת עשור ה"ב ובפ"ה מהל' יו"ט ה"ב ובפ"ב מהל' שגגות ה"ח ובפ"ב מהל' מעשר שני ה"ב ובפ"ב מהל' מעשר ה"ב ובפ"ב מהל' מעשר ה"ב ובפ"ב מהל' מעשר

ב ג ואם נתנו (ג) לעכו"ם קודם שעה ששית אינו צריך לבער (ג) ד ואם שרפו קודם שעה ששית הרי זה [ה] מותר ליהנות בפחמין שלו בתוך הפסח ד אבל אם שרפו משעה ששית ולמעלה הואיל והוא אסור בהנאה [ו] הרי זה לא יסיק בו (ד) תנור וכירים ולא יבשל ואם בישל או אפה אותה הפת ואות' התבשיל ה ו[ז](ה) אסורים

זורקו לים : הגה (ב) * והמנהג לשורפו [ג] וטוב לשורפו ביום דומיא דנותר שהיה נשרף ביום (ד"ע) ב * אך אם רוצה לשורפו מיד אחר הבדיקה כדי שלא יגררנו חולדה [ד] (ג) הרשות בידו : (הגהות מיימוני פ"ג וכל בו) :

באר הגולה

ג משנה שם כ"ד ובגמרא שם ד' לי' הרמב"ם בפרק ג' ממשנה וממסקנת הגמרא כ"ו ולחומרא

עטרת זקנים

תמה * והמנהג לשורפהמקדכהוששנו' ויש זורקין בתנור בעת אפיית מלות ואלו דברי אלקים חיים (מהרי"ל בסעיף זה בהגה) : * אך אם רוצה לשורפו מיד כו' וכ"ל מ"מ לאחר יקיים מלות ביעור ע"י שריפה באותו חמץ שנשאר בי"ד או ישרפהכלי משני טעמים חדא כדי לקיים מלות ביעור יום י"ד ממש שהוא עיקר והו' מפני שהעולם יהיו נזהרים שוב אח"כ לאכול חמץ ואם שרפו קודם שם מותר להנות בפחמין והמיים הטור שאפ"כ טוב לעשות מדורה בפני עלמו ואין לבנות תכל שכן בהקומות שאין שם זאגיר שישרוף החמץ בחלר ולא בבית כדי שלא יבוא להכות ונוהגין לשרוף אפילו בשעה תמיית כר' יהודה וגם נוהגין להחמיר כחכמים דאפרן אסור דנקטינן הכא והכא לחומרא וכן כ' מהרש"ל ואם בישל או אפה אותו הפת והתבשיל אסורים בהנאה ואף הנהנים אסורים

הגהות רעק"א

סי' תמה מג"א סק"ה דהתם עליה אינן בני אכילה. נמגום לבון יש כאן ואולי יש לדון דהוי דשל"מ דאינו חוזר ונאסר. דלגבי פסח אחר הוהר בלא ביטול מדין חרכו קודם זמנו : שם בשעת הדלקה ; בשעת הדלקה :

ביאור הגר"א

כו' דמה שמולא שורף תיכף : ס"ב ואם שרפו קודם כו'. שם עבר זמנו כו' ולא יסיק כו' הא קודם זמנו מותר ושם בגמ' חרכו קודם זמנו מותר בהנאתו לאחר זמנו : אבל אם. מתני' ולא יסיק כו"ל : ואם בישל או אפה כו'. לשון הרמב"ם ומדסהם ת' אפי' ע"ג גחלים ואפי' עוממות וכן שהם בפ"ז מהלכות ע"ג לענין ע"ג אבל בפ"ז מהלכות מ"א פ' גבי ערלה דע"ג גחלים מותר אפי' כן לוחשות והיינו כמ"ש הרא"ש בפ'

מגן אברהם

כגון חטים בעי פירור כ"כ המ"מ לדעת הרמב"ם ול"ל דס"ל שיחתוך כל חטה לב' או ג' חלקים דא"ל דס"ל כרש"י דדי כשמפזר החטים א"כ מאי קאמר ואם היה החמץ קשה וכו' דהא אין הטעם משום שהוא קשה אלא מפני שהם נתונים בשק אלא ודאי כדאמרן ונהמ' לא בעי פירור שהוא רך ונמס במים והרב"י מפ' דנהמ' בעי פירור וחטים לא בעי פירור ע"ש ול"כ דיש להחמיר ולעשו' פירור בשניהם מיהו אם השליכו לבית הכסא א"ל פירור וליכא למיחש שיאכלנו כלב או חזיר דא"כ במים נמי יאכלו אותם הדגים אלא לא חיישי' כיון שהוא אינו נותן לפניו לאכול ול"ל דאם יש לו מים מכונסין שיש בהם דגים אסור להשליך לתוכו דהוא נהנה ממנו :

ואסור בכל המלאכו' כשמגיע זמן הפריש' עד שישרוף החמץ כמ"ש סי' תל"א :

ג אך אם רולה. ומהרי"ל כתב לשרוף דוקא ביום כדי שיזכור לבטל עסי' תל"ד ס"ב : ד ואם שרפו כו'. ובטור משמע שאפי' שרפו קודם שעה ו' טוב לעשות לו מדורה בפ"ע ורש"ל כתב לשרוף אותו בחלר וכן נוהגין וע' ר"י הלוי סי' פ"ג : ה אסורים בהנאה. לפי שיש שבח עלים בפת (ר"ן מ"מ) ודוקא כשאבוקה כנגדו (הרמ"ך כ"מ) ואע"ג דחמץ אפי' נחלו ואפרו אסור מ"מ הוי זוז"ג דהתנור הוא ג"כ גורם שיאפה ושרי אבל אם בשל תבשיל אפי' ע"ג אפר או גחלים אסור ועבי"ד סי' קמ"ב ודו"ק מיהו נ"ל עיקר כדעת הט"ז וש"ך שם דדעת הרמב"ם והפוסקים דבע"א אפי' בישל ע"ג גחלים או בחומו של תנור אסור ולאו מטעמייהו אלא מדאמרי' בפסחים דף כ"ו ע"ב דלף דרבנן שרי באבוקה כנגדו דוקא בערלה דבטילי במאתים הלכך לא חמיר משכלה ונכבר איסור' אבל בהקדש דאפי' באלף לא בטיל אסור וא"כ ה"ה בגחלים עוממו' דאסור וזהו דעת הטור שלא חילק כאן בפת בין תנור חדש לישן משום דכ' בי"ד בשם הרמ"ה דכיון דע"א לא בטלה אפי' זוז"ג אסור וה"ה בחמץ דהנאה כל שהוא מיהו הוי וא"כ אפי' היו מונחים עלים אחרי' על האש והכיח החמץ ג"כ עליהם דה"ל זוז"ג אפ"ה אסור וכ"מ דהא א"א להדליק חמץ לבדו אם לא ע"י עלים ואפ"ה כ' שהפת אסור ועי"ש סי' קמ"ב וז"ל מהרי"ל פחמין שלו ואפרו אסור ואפי' ע"י ביטול אסור ול"ד לעלים שנסרו מן הדקל בי"ט דמהני להם ביטול כמ"ש סי' תק"ז ס"ב דהתם עלים אינן בני אכילה ואף אם מקלתן אתי לתבשיל אין האיסור דרך הנאתו עכ"ל וכתו' בשבת ד' כ"ה בד"ה הא בחול כו' דשמן ובשר ותבוא' חשיבי טפי בעין בשעת היסק מעל"ע"ש : ו אסורים בהנאה ואין לו תקנה וכן עיקר (מ"מ) כוונתו דאין לו תקנה בהולכת הנאה לים המלח

ט"ז

וס"ל דהחילוק שבין ים המלח לשאר ימים דלא כפירש"י אלא דהים המלח מים שבו חדים בטבע המלח ומחתך החמץ במהרה משא"כ בשאר מים. ורב יוסף דמחלק בין חיטי לנהמ' היינו ג"כ דלא כרש"י אלא הרמב"ם מפ' דלר"י דמיאוס תליא מלת' ע"כ אינו מיקל רק בנהמ' דממאיס בלחלוחית המים אבל חטים אינם מאיסי דאפשר להדיחם שפיר וא"כ גם הרמב"ם פוסק כרבה דלרבה החילוק בין ים המלח לשאר מים הוא משום חוזק המים ודבר זה א"א לכוין דלפעמים יש בשאר מים חילוק זה כחזק הוא הרפה ע"כ נתקלקל לפי ענין החמץ אם יתחתך מהרה שם במקו' שיזרוק אותם והחילוק דנהמ' וחטי' לא זכר הרמב"ם כלל כיון דאינו אלא לר"י והשתא ניחא דהטור לא זכר חילוק דים המלח ושאר מים דלא פסיק' לן מלת' כמ"ש ע"כ החמיר בכל מים דבעי פירור כנלע"ד :

הגם שה' המגיד כ' שהרמב"ם פסק כר"י חלקי אמרה נפשי והוא נכון בס"ד : (ב) והמנהג לשרפו כו'. נרא' טעם לשריפ' זו משום שיש מחלוקת בין ר"י לחכמים אם בעי' שריפה ורבו הפלוגת' בין הפוסקים ע"כ יש לנהוג כמחמירין ולכן נרא' דמי שמקיים מלות שריפ' בחמלו משעה ו' ואח"כ נמלא תתיכות חמץ שא"ל לשרפו אלא יבערו מן העולם שהרי משעה ו' ולמעלה אנו מקילין בחמץ כמו בשאר איסורין הן לענין משהו הן לענין כ"ט לפנס כמ"ש לקמן סי' תמ"ז ולכן כיון דאפי' בפסח עלמו אנן קי"ל כרבנן אלא משום מנהג בעלמ' אנו נוהגין כר"י משא"כ כאן דהוא קודם הליל' והוא כבר קיים מלות שריפה בשעה ו' לכן א"ל לשרפו כנ"ל : (ג) ואם שרפו קודם שעה ו' כו'. בגמרא ד' י"ב ע"ד אר"י דעת הטור

דוקא

[illegible]

באר היטב

ע"ש : (ג) הרשות. ומהרי"ל כתב לשרוף דוקא ביום כדי שיזכור לבטל. רש"ל קיבל מרבותיו לשרוף החמץ בהושענות ס' (ובכה"ג דיש להסיק התנור בלולב) ע"ש : (ג) לעכו"ס. כתב הב"ח בתשובה סי' קמ"ז דאסור לתת לעבדו ולשפחתו חמץ הנשאר ביום י"ד אם החמץ רב שא"א לאוכלו קודם זמן איסורו מאחר דמזונותיהם עליו ה"ל כפורע חובו באיסורי הנאה ע"ש : (ד) תנור. כתב בה"י בי"ד סי' קמ"ב דשלהבת של חמץ מותר דלא גרע מעלים של עכו"ם דאפרן אסור ושלהבת מותר וא"כ גבי חמץ נמי אע"ג שאפרן אסור מ"מ שלהבת מותר ע"ש. והש"י הקשה עליו ופסק דשלהבת אסורה ע"ש : (ה) אסורים.

[illegible]

אליה רבה / יד אפרים

[illegible]

חק יעקב

[illegible]

חכמת שלמה

חומרא קצת לכך לא זה דוחה זה ולא זה דוחה זה ונשאר רשות והרי ברשות נמי מותר לעשות מעשה הזו בתורת רשות. אבל היכי דבתורת רשות אינו יוצא רק צריך לעשות לשם מצוה בזה אי אפשר לו' סלק זה כנגד זה ויהיה רשות רק צריך לו' דהעשה החיובית במעשה ידחה לעשה דשוא"ת בזה בענין שיהיה חמור מאד ובלא"ה אינו דוחה לכך בפורים דלא הוי מצוה דרבים ממש כיון דאין היחיד מוציא הרבים אי אפשר לו' דעשה זו דוחה לעשה דאנינות אף דזה מצוה דרבים קצת ודברי קבלה כד"ת רק כיון דבפורים לא בעינן עשייה לשם מצוה ואם אוכל בתורת רשות ושותה נמי יצא א"כ די אם נאמר דאין כח באנינות דרבנן לדחות עשה זו דניהו דזה הוי מעלה דהוי מצוה דרבים קצת מ"מ כל מקום לזה הוי מעלה דהוי דרבים קצת ובצירוף דדברי קבלה כד"ת לכך אין זה דוחה זה ולא זה דוחה זה ונשאר רשות לכך דייק הש"ע בלשון דמותר בבשר ויין ככו' דהוי רשות דלאוסרו אי אפשר דא"כ דחה העשה דאנינות לעשה דפורים וזה אי אפשר אבל בחמץ דבעינן שיכוין לשם מצוה לבער החמץ גם בתורת רשות ודאי אסור לבער בשבת רק דנאמר דעשה דחמץ ידחה להיפוך לעשה דשבת וזה כל דלא הוי עשה דרבים ממש לא נחשב עשה דרבים וכיון דלעשה דשבת יש מעלה נ"כ דהוי בשוא"ת לכך נשארו שקולין ואסור לבער לשם מצוה ובתורת רשות לא שייך בזה ואתי שפיר בעזה"י ודו"ק. וכזה יש ליישב קושייתו בפסחים [דף צ"ב] והוא בחיבורי הנ"ל למה לא קאמר הש"ס דלכך אוכל בפסח דאתיא עשה דרבים בפסח ודוחה לעשה דאנינות ולפי הנ"ל אתי שפיר דבפסח דבעינן דוקא לשם מצוה א"כ נקרא הדחיה על העשה דפסח וכיון דאינו דרבים ממש כיון דאינו יחיד מוציא הרבים לא אלים לדחות העשה דאנינות וכו' וא"ש. מיהו אכתי אינו מיושב הסוגיא שם דהרי אמרינן במס' הנ"ל [דף נ"ט] דיבוא עשה דפסח שיש בו כרת ודוחה לעשה דהשלמה שאין בו כרת א"כ ה"נ הו"ל לו' בדף צ"ב כן. ואפשר דהתם בהקרבה דהוי כרת ממש נחשב

הומר דאם לא יקריב הוי בכרת אבל כאן דמיירי באכילה וכיון דאזיל למ"ד דאכילה לא מעכבא א"כ אף אם לא יאכל יהיה בכרת לכך לא נחשב חומר רק מ"מ לענין לא העמידו חז"ל דבריהם שפיר אמר במקום כרת ככו' כיון דעכ"ם בפסח הוי חומרא שיש בו צד חומר כרת בעשייה לכך אף באכילה לא העמידו דבריהם אבל באנינות ליכא בו צד כרת כלל לא העמידו דבריהם כלל וא"ש בעזה"י ודו"ק היטב : (שם סעיף ב') ואם נתנו לעכו"ם קודם שעה ששית א"צ לבער וכו'. נ"ב הנה ראיתי בח"י ובבאה"ט הביאו בשם תשובת הב"ח דאסור ליתנו לפועל ולנכרי משרתיו שמזונותיו עליו אם הוא חמץ הרבה דהוי כפורע חובו באיסורי הנאה ע"ש. ודבריו תמוהים מאד דפורע חובו מאיסורי הנאה היינו אם בשעת הפרעון הוא אסור בהנאה אבל אם בשעת הפרעון ההיא הוי היתר מה לו מה שאח"כ יהיה נאסר בהנאה אטו לא יהית רשאי לפרוע חוב לנכרי בחמץ אף חוב שעדיין לא הגיע זמנו קודם פסח אטו אסור וכן ה"נ בזה כיון דהנכרי מקבלו וספרו ממזונותיו קודם איסורו וגם הרי אם מכרו לנכרי ונתחייב לו הנכרי מותר וא"כ ה"נ הוי כאלו מכרו לנכרי והנכרי נתחייב לו דמים ובדמי חוב הללו פטרו ממזונותיו והוי כנתן לו דמים שיקנה בעדו מזונותיו אף שקונה לו חמץ מותר כמ"ש בסי' ת"נ ועוד הרי יש מתירין בסי' ת"נ לו' לחנווני ליתן לפועליו חמץ ואני פורע ולא נחשב פורע חובו מאיסורי הנאה וכמ"ש שם המג"א אף דמזונותיו עליו ולא נחשב כפורע חובו באיסורי הנאה ואף המחמירים יודו בזה דהתם נותן בפסח עצמו אבל בנותן ק"פ ודאי דמותר ולכך נראה כל שקנאו הנכרי בדרך שמושל בעלמא מהני גם כאן ואין לו' דהוי באחריות ישראל דאם יאבד יצטרך ליתן לו מזונות אחרים דא"כ אף במעט חמץ אם יהיה נשאר לו כ.תוך הפסח הוי כן ועוד דהוי כמקבל אחריות על חמצו של עכו"ם ברשות עכו"ם דשרי. ועוד דא"כ למה בפועל מותר ליתן לו דינר שיקנה בו חמץ ולדעת המתירין אפילו לו' לחנווני ליתן לו חמץ מותר והרי כשיבוא החמץ ליד

מחצית השקל

זמן אסורו אסור לתת אפי' לבהמת הפקר והו' מירושלמי : כמ"ש סי' תל"א בזמן הבדיקה : (ס"ק ד) ואם כו' ובטור משמע כו' שכ' בטוב לעשות לו מדורה בפ"ע. ומזה דייק הרב"י דמיירי אפי' קודם זמן אסורו דלאחר זמן אסורו מה טוב לעשות הלא לריך לעשות מדורה בפ"ע מלד הדין ועמ"ש בר"מ : (ס"ק ה) אסורים כו' ואע"ג דהחמץ אפי' נחלו כו' לריך אני להגיע דברי הש"ס בקלרה. אי' דף י"ו ע"ב ת"ר תנור שהסיקו בקליפי ערלה או בקשין של כלאי כרם חדש יותן (דע"י היסק ראשון נגמר התנור ומתקיים) ואם היה התנור ישן יולן (ולא יאפה בהיסק זה) אפה בו פת רבי אומר הפת אסורה. וחכ"א הפת מותרת בשלה ע"ג גחלים ד"ה מותר. ובעי הש"ס לומר תחלה דפלוגתייהו דרבי ורבנן בזה וזה גורם אי מותר ודחי דלמא זוז"ג לכ"ע שרי ופלוגתייהו אי אמרי' יש שבח עלים בפת ובתר הכי פליגי שמואל ור' יוחנן הא דקתני ע"ג גחלי' ד"ה מותר חד אמר דוקא גחלים עוממות (דהיינו כבויות) וחד אמר אפי' לוחשות ופריך הש"ס למ"ד אפי' לוחשות מותרת פת דאסיר רבי משום יש ש"ע בפת היכי משכחת לה ואר"פ כשאבוקה כנגדה פכמ"ד הגמרא וס"ל להרמ"ך כמ"ד אפי' לוחשת מותרת ולכן אוקי הרמב"ם דוקא באבוקה כנגדו וכאוקימתא דר"פ ועי"ז הוקשה מ"א דוקא בערלה וכ"כ דאפרן וכן בגחלתן מותר לכן בעי' דוקא באבוקה כנגדו אבל חמץ דאפי' אפרה אסור וכ"ש גחלתו א"כ ל"ל אבוקה כנגדו. ועי"ז תי' דמ"מ הוי זוז"ג כו' ועבי"ד סימן קמ"ב ודוק ויל"ל דמהרש"א והרב"י והרמ"ה אזלי בחד' שיטה דס"ל דא"א דפליגי בזוז"ג א"כ פלוגתייהו בכדם בהיסק

שני דהיינו שלגנו מעלי איסור והסיקו שנית בעלי היתר והתנור הוי גורם איסור והעלים גורס היתר. או בישן בהיסק ראשון דהיינו באותו היסק שהוסק בעלי איסור דהתנור גורם היתר ועלים גורס איסור. וא"א דפליגי ביש ש"ע בפת ע"כ דלא פליגי אלא בחדש בהיסק ראשון דהוי שני גורמי' איסור. אבל בסד מהני תרי גווני דלעיל כיון דהוי זוז"ג ולהאי אוקימת' לכ"ע זוז"ג מותר וא"כ מאי מהני דיש ש"ע בפת כיון דאיכא גורם היתר ג"כ דהיינו התנור ולכן הלריך רמ"ך אפילו בחמץ אבוקה נגדה דוקא דאל"כ אע"ג דנחלו ואפרו אסור וקי"ל יש שבח עלים או אפר בפת מ"מ היכא דהוי גם גורם היתר לדידן דקיימא לן זוז"ג מותר. אבל כשאבוקה כנגדה והוי חוץ לתנור וליכא גורם היתר אפילו הוא חוץ התנור כיון דהאיסור אין לריך לתטר דהוא גורם היתר לא אמרינן זוז"ג מותר וכמ"ש בי"ד סם פ"ז ע"ש וכן ס"ל להרב"י בי"ד סי' קמ"ב שכי' הסור בשם הרמ"ה וז"ל אפי' למ"ד זוז"ג מותר הכא גבי ע"ז בפת שנאפה בעלי איסור אסור עכ"ל. וכ' ע"ז הרב"י איני יודע טעם לדברי הרמ"ה דהא אפי' בע"ז זוז"ג מותר דהא אמרי' שם האי גנה דמזבלה בזבל ע"ז דמותרת והכי קיי"ל שם סי' קמ"ב דהוי זוז"ג דהקרקע גורם היתר והזבל גורם איסור הרי דס"ל פת שנאפה בעלי ע"ז אע"ג דיש ש"ע בפת כיון דהוי זוז"ג דהתנור גורם היתר מותר מיהו נ"ל עיקר כדעת הט"ז וש"ך כו' דבע"א כנ"ל ור"ל דהט"ז והש"ך שניהם קיימו דברי הרמ"ה אבל כ"א מטעם אחר דעת הט"ז דס"ל בע"ז דחמיר אסוריה זוז"ג אסור. וכן מלינו סברא זו שם בפסחים ע"ש. והאי גנה דמזבלה כו' ה"נו

דהיא

לר"י לימתי שלח בשעת ביעורו לכל בשעת ביעורו כשבתתו ככל דבר ופירש"י שלח בשעת ביעורו בתחילת ו' וכל ו' דלכתי מדלוריי' שרי לכל בשעת ביעורו כז' כו' ובטור הביא דעת הרמ"ם דדעת רש"י בשעה ה' כשבתתו ככל דבר כיון שהוא מות בהבל' והטור הקש' עליו ממה שפירש"י בגמ' דכ"ע מהא דלמרו ליה לר"י לא מצא עליה לברפו יהא יוסב ובטל בתמי' וז"ל תע"ג דלמרי' בפ"ק לר"י לכל בשעת ביעורו כשבתתו ככל דבר מיהו נבי פלוגתייהו קולא הוא כמי שרוצה ללמת לצייר כו' דלמרי' זקוק לבער וכשאין עליו לברפו יהא יוסב ובטל ע"כ והכ"י רוצ' ליסב קושיתו ע"ש ול"ל דכל מעיינת בפירש"י לא תקבי כלום על הרמ"ם משום דק' למה לי' למיקט צייר' עפי' ה"ל להקשו' מעצ' ו' שמי שאין לו עליו יהא יוסב ובטל ולא יבערנו תע"כ ל"ל דה"פ שודאי לר"י עיקר לביעור בריפה מ"מ שמי שאין לו עליו יהא יוסב ובטל ולא יבערנו מן העולם כדי שלא יעבור בכל ירמה וכבל ימלא ומ"כ אין להקשות מעשה ו' ממי שאין לו עליו כו' דלמ"ג דלא יהיו לו עליו מ"מ מיום ביעור דעלמ' עליו שלא יעבור בכל ירמה ממילא לא יהיו יוסב ובטל ולכבי נקט רש"י יולא בשירית דבזה ודאי אם לא יהיו לו עליו היכי יוסב ובטל דמשום הכיעור דהיינו הפריפה היו מוטל עליו משום דאין לו עליו והביעור דעלמא משום כל ירמה ג"כ היו מוטל עליו דע"כ לא חלה עליו כל ירמה כלל ומ"כ יהי' יוסב ובטל ופ"ז לק"מ על הרמ"ם דאם יבער ביעור דעלמא בשעה ה' זה לא מיקרי יוסב ובטל כיון דמעיקר' כבר ביערו מן העולם ואין לו מה לבערו ואשתלק קושיות הטור מעליו : (ד) וכן בפחמין כו' . ר"ל מן החמץ עלמו ולא מן העליס וכתב בטור אפי' לאחר שכבו לדעת הרמב"ם דלעת הרמב"ם דם"ל כביעור ממ"ד כל שאינו ראוי לאדם ולא לכלב אינו בכלל חמץ ואין בו משום בל יראה ובל ימצא ומ"כ אין כאן ביעור כלל ומ"מ כל שהקניטין חמץ אסור להחזיק בהן אפי' לאחר הפסח ואפי' לאחר זמן ביעור כמו שנתבאר בסי' תמ"ח ס"ב ובמ"ב שם ס"ק ל"ב ובשעה"צ שם ס"ק ל"ג ובסי' תמ"ז ס"ב ובמ"ב שם ס"ק ל"ב ובשעה"צ שם ס"ק ל"ג ובסי' תנ"ג

תמו א ויבערנו מיד. כ"ל דיכרך על ביעור חמץ מע"פ שכבר ביטל מ"מ מכרך על תקנת חכמים וכ"פ אם נתחמצה לו עיסה בפסח זה לא היה בכלל הביטול שיכרך על ביעורה ודוקא בחמץ גמור אבל חמץ שנתחמצת בתשביל דחיטה חמץ גמור כ"ל דלא יכרך עליה : ב אלא יוכל לבטלו. דמוקי הוה להא מסור בכחא' (תו' פ"ק דכתובו') ולפ"ג אלא מ' בכלל הביטול שיכרך על ביעורה ודוקא כגון שנתחמץ כי"ט ועובר על בל יראה דמוריי' ומוקי הוי דרבנן כיון דשב ואל תעשׂ הוה מסורה וכיון דרלוו מיהו עובר עליו דאומס הוה והר"מ ת' דלא שרו לבטלו. דמוקי לה בשאר חמץ דאיכא בי' בל יראה ובל ימצא ובל יאכל ובל יבער ובל יבצר ובל יבלע ובל יבלה ובל יבלו ובל יבלו ובל יבלו

ביום טוב(ריב"ש) ג גם ג] לשרפו במקומו מסור (ר"ן) :

ב ג [ה] ויש מי שאומר (ד) [ו] דיום טוב שני ד דינו (ד) כחול המועד לענין זה :

ג ג גנגו של עכו"ם שהיה סמוך לגגו של ישראל ונתגלגל החמץ מגגו של עכו"ם לגגו של ישראל (ה) הרי זה ה [ז] דוחפו ד] בקנה ואם היה בשבת או ביום טוב כופה עליו כלי (ו) [ח] (דמסור (ה) לשלשלו [ט] ני"ט ושפ"ח) :

ד ד מצא פת בפסח בביתו ואינו יודע אם הוא חמץ או מצה מותר אפי' באכילה [י] דאזלינן ו בתר (ו) בתרא

ג גם לשרפו במקומו מסור . ק"ו הכערה דמוריית, ות"כ מלי גם ו"ל כמ"ל דהכי קמ"ל דאפי' דמיעקר לגמ מקייס עשה וה"ת דשרי קמ"ל דאסור וכ' הכ"מ כיון דלית ביה לזרך היום כלל גם שמחר כשם ר"י דאסור בשעת הכערה כמ"ש ס' תקי"ד ס"ה ושוב לית חמרי' מתוך היום כלל לא תמרין מתוך כמ"ש ס' תקי"ד ס"ה ושוב לית חמרי' מתוך מלא בהמה הסוה לכל הגוף וכזה אין הכף, לנוף כאמ"ל ס' תקי"ח ואע"ג דאיכא מלוה בשריפתו אפ"ה אסור מידי דהוי אשריפת קדשים דאין דוחה י"ט ע"כ וכתו' פ"ק דביצה ס"ק ד] דאפי' למ"ד מוכה אינו מגלגל ביו"ט מ"מ כיון דאיכא מלוה בשריפתו אפ"ה אסור דהוי כ

ל מימרת דרב פפחים ל' ב בהפסקת דוב הפוסקים וכ' רמב"ם בפט"ו מהלכות מלכות לסורות משום דכוי דבר שיש לו מתירין ורח"ם בשילהי פ"ק כתב דחמץ דלא בדילי מיניה כולי שתא החמירו בו ג כ"ם בפוף פ"ד מהלכות חמץ ומלה ובכן כתבו המפורשים (עיין כי"ד סימן ק"ם סם ד, וה, שסם פפק כדי נעילה)

עטרת זקנים

יכפה עליו כלי לפי' במלילי י"ט לחרון ולמלילי יום טוב ישרבנו כיון שהחמץ בעילת (מורי בכ"מ ע"ם) :

תמז * ואין סם דבר כו' זה קלי ממ"ם המילה סם כחם בלא רועב והייגו דבר כחום שאין בו חלב לבל יב בו חלב מפעפע בכולו :

דגול מרבבה

*) דבריו ל"ע שכרי לפילו בהוהב בהרגוגות כתב גם כן הב"ע שם בטעם הזום היוך הפפוח ובם ולפי יש תילוק בין הרגוגות כחוהב לממיכה כמ"ש המג"א שם בפי' הפ"ז פ"ק ל"ד :

חתם סופר

סי' תמז במחבר ס"א בהג"ה מרדכי פ' כ"ש: ויש מחמירין . נ"ב סי' תק"ע ע"ש **ומ"ש** המג"א סק"ד על שמו **וק"ל** : שם במג"א בתחילת סי' **ועיין** בי"ד סי' קי"א ובש"ך .

תמז מדמוריית' סוי ממן כמאר מיסורים (עמ"ם רסי' תמ"כ) תלת שחכמים החמירו בו כיון דלית ביה כרת ותלת בדילי מיניה כולי שתא ועמ"ם ס"כ וטבי"ד סי' ק"ו וכמ"ך סם : א כלים שהבשל כו' . ומותר לכתחלה להשהותם עד לאחר הפסח וכמ"ם רסי' תמ"ח : ב ואין סם דבר המפעפען משמע שסם ים סם דבר המפעפען כגון פפעי"ד סים בה טומן מוסרת כולה תע"פ שהמיסור כחום מ"מ הסיתר מפעפ ליה כמ"ם בי"ד סי' ק"ה לעניו לאי וכן מלות המסומ' כסומן ונגעה לחת מהן בחבירתה במקו' שנתכפלה ומתחממ' מוסרת לחבירת' כולה ומיהו סם נגעה בלד השאר במקום שלת מתכפלה בחבירת' מחתיכה לחתיכה בלת רוטב אפי' כמן כיון שאין המיסור כמן וכ"כ המ"ב נבי חבם שבמלחת בבשר מלוח להחתיר שאר מחיכות מה"ע וכ"כ רמ"ת בתשו' סי' כ"ח ע"ם וכ"מ בסי' תם"ו בתשו' סי' ל"ח בתב בשם הרמב"ם ז"ל בשם הרשב"ם ז"ל דוקא ע"י כיפוך הספוד יולת הטעם מזו לזו משמע בהם *) לת הפכו הספוד מאר שכת החבם עליו סרי ולת חילק הם התרגולת כמן ומכושל בלת רוטב ומפוי דיכו כלי ואם הוא מעופש הרבה שאי אפשר לו להתעפש כל כך משנכנס הפסח אז ודאי הוא חמץ ואם עברו מימי הפסח שנוכל לתלות שנתעפש משנכנס הפסח עד עתה אם אנו נוהגים לאפות בפסח פת חם בכל יום תולין להקל אפילו הוא מעופש הרבה שאנו תולין לומר בכל יום אפה פת חם ונתנו עליו לפיכך הרבה להתעפש :

תמז דיני תערובת חמץ בתוך הפסח . ובו י"ב סעיפים :

א חמץ בפסח אוסר תערובתו בין במינו בין שלא במינו (א) [ת] (ת) א] במשהו אפילו (ג) **בהנאה:** הגה [ב] ולריך לשרוף הכל ולת סגי בפדיון דמי התמץ [ג] (ג) ולמכור השאר (מרדכי פ"ק דפפחים ופסקי מהרש"ל פק"ד ותשובת מ"ר ברי"ן) [ד] מיהו א כלים (ד) שהשבל בהם מותרים לאחר הפסח ואין לריכין שבירה מו הגעלה : (ד"ע ותוספות פרק כל שעה) ג **ודין תערובתו כדין שאר תערובות אלא שמה שאוסר בשאר תערובות פחות משישים אוסר** [ה] בחמץ במשהו אבל אם בשאר **תערובת** [ו] לא היה לריך ששים אלא קליפה או נטילת מקום אף בחמץ כן שחם בחם בלא רוטב [ז] די (ה) בקליפה כשאר איסורים וכן אם נגע בכבר מלה ושניהם חמין (ב) ב [ת]* ואין שם דבר (ו)המפעפען לא אסר אלא מקום מגעו בלבד לפי [ט] שאינו מבליע יותר

ומיהו מלתה לי דים להורות נזה כמ"ם רמ"א נבי מליחה בסי' תמ"ז סי"ד דעב"פ לת עדיף לני ממליחה ועיד דעת הב"ח ורש"ל ומהרי"ל דפסקו דחמץ במשהו

שערי תשובה

סי' תמז (ב) בהנאה. עבה"ט וכתב בש"י ח"א סי' ד"א בבישל דגים במחבת של חמץ שלא נשתמש בו ימים רבים וחכף שהגים בו הגים תבשיל אחר וממנו נתנו קצת לתבשיל אחר וכתב שבספרו ח"י נפל טעות בדפוס מ"ש בשם הט"ז והש"ך לאיסור ובאמת ליתא אך בנה"כ אוסר וכתב שכן נתפשטה הוראה וכ"כ ע"ש. ומנ"א לכן אין להקל אלא א"כ יש עוד צד להיתר בדיעבד אחר ב' חדשים (ומשמע דאף מה שנתבשל במחבת מותר בדיעבד) ובתנאי כפול שלא יהיה דבר המתבשל בו דבר חריף ומזה יש ללמוד המחמיר בכיסוי קדירה אע"פ שאינה ב"י מ"ם אחר ב' חדשים יש להתיר ולכתחלה בכל האסורים אסור להשתמש בכלים אף שלא נשתמש בהם שנים הרבה ומכ"ש בחמץ ע"ש :

(ד) שנתבשל. עבה"ט וע' שאלות ותשובות בית אפרים סי' ל"ה בכבי נחושת שנשתמשו בה חמץ בפסח אם יש בלוע מכבר מותר לאחר הפסח ואם הוא כלי חדש ונשתמש בו בפסח חמץ בעין ובלע הרבה או אפי' מעט ואין באומד רוב בתבשיל שמבשלין בו עתה מה שנבלע בו יש להחמיר אבל אם יש רוב בתבשיל מותר ואפשר שאפילו בתבשיל שאינו לבשל עתה לתבשיל שיהי' בו רוב

באר היטב

לפי' מלאו בגמ' כמי שרי דמסתמא בדקה כי"ד . אם לא שיש מרין המבושם בקרבי התיבה.מ"ח :

תמז (ת) במשהו. מדאורייתא הוי ממן כשאר איסורין אפילו בלע מהם אלא מדרבנן אסרו משום הבלעת הטעם וכ"כ הרשב"ם שבדקו בספרים ישנים ומלאו כני' שכ' בהדיא במשהו ובמ"ש בס"ב בשם הרא"ש ז"ל בשם הגהות מיימוני ומ"ש בשם הרמב"ם ז"ל ולא מבני כני. הוא מתלוקת בין הרמב"ם לרשב"ם בת' כמו שר"ת תירו בפרוש בגי"א בתמ"ש סם פ"ב מ"ט כ' ה"ם בכל האיסורין שבתורה בשהה כדי בישול הוא כיבושו ואם לא נשהה כדי בישול כו' ד"ה הוא כולן כו' וכ"כ הרא"ש בפ' כל הבשר ולא כתירו כו' וכ"כ בתרומ"ת סוף פרק כ"ם ותמץ בפסח שלם ר' בהגהה כו' י"ל פירוש להולוץ כו' אבל לא בלילה כו' וכ"כ בהג"ת סם בד"ה ולא כתירו כו' ותמץ ד"ה ברמב"ן בתלתה פ"ב דפפחים וב' הרז"ה סם שיש ספרים שני סם כ"ו ת' וכן היה ר"ת אומר בכל האיסורין שבתורה וקלו לתדיוק ועי' שמ' רשב"ם ה"ה בכל האיסורין כו'. אבל הרז"ה תלק עליו שם ובע"ת שם וכן הוא. ביבמות שם ובזבחים שם והרא"ש בע"ז פ' בשם שרלה והר"י בע"ז שם ובפפחים שם דקוק בע"ז שתוספת דחיה ולכן לתמרו בפ"ב דפפחים כ"ו ת' הכי קערות כו' לתסיר מ' לתסור לגמרי וע' ר"ן שם ועיד כ' תוס' ורת"ם שם והר"ם שם

יעב

ס' קל"ו לתסור לעכו"ם תוך מדמי לימור שבו על שנוף הלימור דתורייתא עלמו כלת תעורב כתוכו כדתתרי סוף עבו"ם תלבה כרשב"ם תביות כתביות אבל לא יין ביין וכ"כ המרדכי בפ"ב דפפחים שבפתי לעיל בסי' תמ"ח ע"ש : [ד] מיהו כלים שבתבשל בהם מותרין לאחר פפח . הרוקח סי' רפ"ח בתב לשנור כלי ומ"ל והמ"ז בתב ז"ל והקרוב שהמבשל בו מבשו תוך הפפח לת יבשלו בו אינו לאחר פפח עד שיבשלו בו שלשה תבשילין שהיו בדתיתת בירושלמי בפפחים הלו עוברין אחר רב קדירה וכו' אבל קדירות קודם פפח בלעו החיתת על פי אחר פפח יבשל לפי' אינו בדתיתת בפפח ול' הפוסקים השמיטו הירושלמי בזה ומסברי דאחרי שהלכו רב אחאי ב"ב לתחיתת בתלמוד דיהן דקדרות בפפח יעברו לגמרי אבל לת ק"ל הלת בשמועל אליב' דר"ם בתמיר לקמן ר"ם תכ"ל דמשמו לכו עד אחר זמנו ועביד בהו בין בתיתו בין שלת בתיתו ולת תילקו בין קיבל עליו התחיר תוך הפפח או קודם וכן עיקר : [ה] בתחיר בתשמו . הם מתברב עוד בהערוכת שנית בתשמו דלתיכא תרי משמו מותר כן בשעורה שלמה דף י"ח ע"ב ד"ה ר' יהודה בשם ר' יוסי ובמ"ל בתב הב"י בשלמו עלמו בסי' תם"ח בת"ד סי' ק"ל ס"ק ע"ז ובכ"ב בתב בשם מהרי"ל בסי' תמיב סעי' ב' ועי' בתשו' מ"ר ברי"ן סי' ל"ג בתב בשם ר"ת דבמקום שיש לו שני שמות ואחד מהם מורה על איסור ואחד מורה על היתר אפילו אם השם המורה על היתר הוא השם הרגיל אצל רוב בני אדם ואין השם המורה על האיסור בא אלא לפרש השם המורה על היתר אפילו הכי אסור ומ"ש בשם ר"ת הוא מדברי הרמב"ם בפ"ב מהלכות מאכלות אסורות הלכה ל"ב

(נ) **והזקף** במקום כו' . פי' כגון דהתמר קטן ואין מחזיק י"ב עפרונים והוא שהוא והחמץ והמלח שניהם מעורים בתוך התמר בזה אינו מתיריסדניעבד בשאר מיסורים כמ"ש בי"ד ס' ק"מ אלא דבמלח אסור בזה אבל אם התמר גדול אפי' הוא שהוא או שאחד מן התבשילין הוא מבוטל הן של ממן הן של מלח מותר דבזה אין שייך כלל ריחא וביו"ד סי' ק"מ סכריע רמ"א דבמקום הפסד יש לסמוך על המקילים והוי כמו שאר מיסורים והפוסקים כתבו בשם ר"ת דבפת אין שייך בו ריח כלל מ"ה אין אומר פת פת ממן שנאפה עם פת אלא אף דאית ביה הכי תלת מילי וכן הביאו בש"ע סי' תס"ח ס"ה: (ד)מו' שבות

יותר : הגה ובדין (ז) ריחא מילתא ב] לענין תבשיל שיש בו ממן עם שאר תבשילין ב יש מקילין במקום דהיה מותר בשאר מיסורים (מרדכי פרק כל שעה) [י] ויש מחמירין דמשהו מיהא מיכא (הגהות סמ"ק ומוס' דע"ת)

(ג) ד * והזקף במקום ששייך בו ריחא אלא דבשאר מיסורים לאו מלתא היא כמו שיתבאר ביו"ד סי' ק"מ בשיעתא דשמיא

ב ד חמץ שנתערב (ד) משש שעות (ומשעה) עד הלילה אינו

שכ' דרב דאמר ריח' מלת' היא לטעמיה מסוס דס"ל מין במינו במשהו ומקן ק"ל כס"מ דמשמע דפסח דהוי במשהו לכ"ע מלתא היא וגם הר"ן ד"ה ומ' סוי וכזה **מדחה** רלייה מהרי"ל בתשו' ס"ס ומ"כ מין לזו מי שיתיר דבמרדכי לא נמלא כפי' להתיר אלא מדכי' הרמב"ם כתב הטעם שאין מיסורין בזה ועוד דבמ"מ סי' כ"ה כתב הסמ"ע דבכ"מ פוסקים כרי"ף אם לא במקום שהם מועטו והכא שהם מרובה לכן עכ"פ אין להקל **בפסוס** לגמרי וקטן מפי' במקום הפסד ודי לנו להקל בפתות קלת כי מי יכול מהרי הכרעת רמ"א : וכ"ז בלבי מאכל בשיעור כיון דבשאר מיסורים שרי לכתחלה **לבקל** בתנור אחד ב"ש כלל מ"כ ס"מ דלית בו ריח כלל מ"כ בתוך בשיעור שרי ואף שרמ"א כ' דאם התנור שפוס אף בשיעור הלא הוא בעלמו **כתב** בת"ח שנגמ' ובכל הפוסקים ית' להתיר בשיעור אלא שמחמיר שכתבו"ה ומהרי"ו החמירו בחמין המעומין לעבת אין להקל עכ"ל וכמד ומה שלא היה **בחו"ה** של רמ"א כמ"ש לפניכו ול"ל דחמין חשוב כלי ואפיה בשיעור אף שהוא בשר בחלב ומ"מ לא אסרו אלא מדרבנן ומשום הכי לא אסרו אלא בשיעור **מוסר** מפוס לחין לו ריח ועיניכו רואות דחמין המעומים לעבת יש להם ריח חזק ולכן ס"ל למהרי"ו דאוסר וז"ל יש"ס פ"ב מ"ט ריחא מילתא היא ולזו אמר **מכוסה** יפה שיש בה נקב שיכול לפעם ממנו ולחון אסור שקדירה עמוסה שחין לה מקום ללאת שהעמוסה גורמת הפיסוס ושאסרה אף **בשיעור** ע"ל אבל אם מבשלין בחול בפעם אחד או בשתים יש להם חזק ולכן ס"ל להמחבר כ"ת שהעמוסה של שבת ואפשר שגם רמ"א מתכוין לזה ואף **שהב"י כתב** ל"ז חולק על הרשב"א ומביא ראיה מהגמ' שהטעם משום שהקדירה מפסקת ולכן בש"ע לא סיים מ"ש הרשב"א שחין ריח המתבשל כ"כ אוסר **ומ"כ** אף בהעמוסה אין בלגי קדר בתנור יש להקל מ"מ כ"ל דדברי הרשב"א נכונים דהא הע"פ שהריח חיכו יוצא מלמעלה ואפי' מ"מ יוצא מלמעלה והכ' רואים **דנבי פסחי"ד** בשיון שלא יהיה בו נקב למעלה והא דמשני בגמ' בשיון כ' קדירות פרש"י שפוד מכשן ותל גדול של נחלים לו שפר בחמעט **עכ"ל** משמע דוקא תל גדול שא"א לריח לעלות מעל גביו אבל בפסק קדירה לא מהיב והא דמשני מעיקרא בשתי קדירות הבין המקשן דמירי בבישול **וביאול** אין לו ריח ולכן מקשה ס"ד ע"ש ומ"ב חמין העמוסים היינו כלאי ומכ"ש לאי קדר כדרך שעושין כ"ש אבל בבישול בתנור אחד ב"ש כלל **שהתנור** אין להחמיר וכתב ביה"ג ותנור גדול קלת תעיף שאין מחזיק י"ב עפרונים שרי בדיעבד ואם יש לו נקב מן הלד זולת הפתח מותר אף לכתחלה **כיון** שהנקב במקום נבוה והתנור נבוה אף קשה להתיר בפני הממון ע"ל . ואפשר דיש לסמוך על זה בחמין בפסח במקום *) הפסד להתיר מה

ד תוס' בע"ח פ"ד והרמ"ח פ"ב דפסחים וס"פ :

עשרת זקנים

* ודוקא במקום ששייך בו ריחא כו' כגון תמר קטן (ואין) מחזיק י"ב עפרונים והוא שהוא והחמץ והמלח שניהם מעורים בתוך התמר בזה אינו מתיריסדניעבד בשאר מיסורים ומלח אבל אם הוא מבוטל אפילו הוא שהוא מן התבשילין הוא מבוטל הן של ממן הן של מלח מותר דבזה אין שייך כלל ריח ועיין בי"ד סי' ק"מ רמ"א סוף סעיף ד' בהגה במקום הפסד יש לסמוך בפסח לדברי המקילין ע"ש ובפת אין שייך ריח כלל ע"ל סי' הסי"ח סעי' ח :

אשר אברהם

ב] לענין תבשיל . עיין ת' בי"ד סי' רכ"ב :

דגור מרבבה

*) במקום הפסד להתיר כ"ל להניח לח שלח במקום הפסד ודוק :

חתם סופר

נ"ב סי' ק"ב בש"ך ס"ק י"ג: שם במנ"א סק"ד כתב הסמ"ע דבכל

יד אפרים

שם סק"ד ומהרי"ן החמיר בחמין העמוניו לעבת פי' וכן משמע בתו"ה כלל ל"ט : שם כמ"ש לפניכו וכה לשונו החמין חשוב כללי כו' והא דמשני בגמרא כעין ג' קדירות משמע דלאו שהריח יוצא מלמעלה שרי י"ל דלהדרא משם רואים שהרי פירש"י שפיר מכאן כו' בל"ל : שם לכן מקשה ס"ד ע"ש כו' לאפשר שרי דמקשה דהם ס"ל דאפי' בשיעור אסור ולכן פי' דברי הש"ס דלאו שהריח יוצא כו' ניקב כפשוטו שהמקשן כבין שמ"ש שלאלן בשני קדירות היינו לולי קדר ל"ל מה מקשה בפשיעות ס"ד דהא לאו"ק דרבי בדף מ"ח שרי אלא קדר מ"ע דהמקשן ס"ל דש"כ כלן דאפי' שלאלן בג' קדירות היינו בישול דלא"כ אפי' יש לאסור משום שהריח

יוצא מלמעלה ולכך מקשה ס"ד בישול ודאי אי אפשר בפסח אפי' בשני קדירות ומ"מ התום' דף מ"ח דלאו לאו"ק אי אפשר בפשיעות ס"ד :

מבטל דאין הנאסר יכול לאסור אלא במקום שיכול ליאסר יכול ליאסר) בישור מאפי עצמו ולכן כתב מקום **סמוסים** בסומן ובנעבה אפי בפחות מכזית במקום שמתבשל ומתאפה אוסרת לאכילת כולה . ואיתו אם **נגע** בלד האחר במקום שלא נתבשלה בשום יוצא מאפיכה לאוסרו לאכילת כלא רוטב אפי' בהיתר **שמן** (ולפ"ז אפי' הוי איסור מאפי עצמו מ"מ אינה כשולה שאיפה אלא אוסרת אלא כ"ש) עמ"ש. **וגיל** לדעיך נשילה ע' מ"ו. אם עבר ובשלו בלא קליפה היכא דעיך קליפה כתב בא"ז דלפי מה דקי"ל בשאר **מיסורים** כגון ס' נגד הקליפה ס"כ יש לסמוך בפחות משהו . וגי"ל דיש להתיר עכ"פ בשאלה . מ"ו **ופ"ז** אם"ז סי"ד ב"מ"ש : (ז) ריחא. כתב רמ"א סי' ק"מ לענין הלכה במקום הפ"מ יש לסמוך אדברי **המקילין** . ומשמע אפי' בתנור קטן ומקום לגמרי אבל אם מקום שהוא לילך) בישור מאפי עצמו ולכן כתב מקום **סמוסים** בסומן ובנעבה אפי בפחות משהו במקום שמתבשל ומתאפה אוסרת לאכילת כולה . ואיתו אם **נגע** בלד האחר במקום שלא נתבשלה בשום יוצא מאפיכה לאוסרו לאכילת כלא רוטב אפי' בהיתר **שמן** (ולפ"ז אפי' הוי איסור מאפי עצמו מ"מ בא

התנור גבוה וסתקב פתוח במקום גבוה : מ"ש הע"ם דבחמץ לא מצינו איסור חריף לא דק דבמרדכ"ע מיקרי חריף כמ"ש הטו"ז כי"ד : ה אינו אוסר כמשמעו לפי שאין בו כרת · כ' בליקוטי מהרי"ל חמץ שנמצא בפסח אי בעיל בפ' מי שהיה כמשמעו ופשוט מיהו מהא דאמר מיני קודלדייתא דמדמי חמץ מו' שנו' ונמעטה מדכתי' לא יראה ולא יאכל וכ"ה בהגהות מיימוני פ"ב דחמץ ומצה ה"ב ובמרדכי פ' כל שעה ר"פ ב"ה ובסמ"ג עשין ס' ובאגודה פ' אלו עוברין סי' ב' ובכל הני דלא כתבי אלא לאו ולא כתבי עשה ולא תעשה ולא כרת ולא מיתה בידי אדם ולא מלקות ולא עונש מכלל דלאו אלא הוא ובמרדכי פ' כל שעה כתב בשם ר"י דאין בו אלא לאו ולא כרת ולא מיתה בידי אדם ולא מלקות ולא עונש ולא קרבן ולא הפרשה ולא ביעור ולא תשלומין ולא שבועה ולא ערבון ולא שותפות ולא הלואה ולא פקדון ולא גזל ולא אבידה ולא מציאה ולא שכר ולא מתנה ולא מכר ולא קנין ולא ירושה ולא חלוקה ולא עדות ולא דיינות ולא ערכין ולא הקדש ולא חרמין ולא נזירות ולא טומאת מת ולא טומאת צרעת ולא טומאת זיבה ולא טומאת נדה ולא טומאת יולדת ולא טומאת שרץ ולא טומאת נבלה ולא טומאת טבול יום ולא טומאת שאר טומאות ולא טהרה ולא שחיטה ולא תרומה ולא מעשר ולא מעשר שני ולא ביכורים ולא חלה ולא ראשית הגז ולא פדיון הבן ולא ערלה ולא כלאים ולא שעטנז ולא קרחה ולא פאה ולא הקפה ולא שכחה ולא לקט ולא מתנות עניים ולא שמיטה ולא יובל ולא עבודת אדמה ולא עבודת בהמה ולא עבודת כוכבים ולא עבודת אשרה ולא עבודת מצבה ולא השתחויה ולא נסכים ולא ניתוץ ולא אבידת עבודת כוכבים ולא עבודת כוכבים שנפלה לים ולא עבודת כוכבים שנפלה לנהר ולא עבודת כוכבים שנפלה לבור ולא עבודת כוכבים שנפלה לבאר ולא עבודת כוכבים שנפלה לתהום ולא עבודת כוכבים שנפלה לשיחין ולא עבודת כוכבים שנפלה לאשפה ולא עבודת כוכבים שנפלה לבקעה ולא עבודת כוכבים שנפלה לגבעה ולא עבודת כוכבים שנפלה לגבעות ולא עבודת כוכבים שנפלה לחרבות ולא עבודת כוכבים שנפלה לגנות ולא עבודת כוכבים שנפלה לפרדסים ולא עבודת כוכבים שנפלה לבתים ולא עבודת כוכבים שנפלה לחנויות ולא עבודת כוכבים שנפלה לשווקים ולא עבודת כוכבים שנפלה לעיירות ולא עבודת כוכבים שנפלה לערים ולא עבודת כוכבים שנפלה לכרכים ולא עבודת כוכבים שנפלה לארצות ולא עבודת כוכבים שנפלה לכל מקום ולא עבודת כוכבים שנפלה לכל מקום שבעולם ולא עבודת כוכבים שנפלה לכל מקום שבעולם שבעולם ולא עבודת כוכבים שנפלה לכל מקום שבעולם שבעולם שבעולם ולא עבודת כוכבים שנפלה לכל מקום שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם ולא עבודת כוכבים שנפלה לכל מקום שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם ולא עבודת כוכבים שנפלה לכל מקום שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם ולא עבודת כוכבים שנפלה לכל מקום שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם ולא עבודת כוכבים שנפלה לכל מקום שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם ולא עבודת כוכבים שנפלה לכל מקום שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם ולא עבודת כוכבים שנפלה לכל מקום שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם ולא עבודת כוכבים שנפלה לכל מקום שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם ולא עבודת כוכבים שנפלה לכל מקום שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם ולא עבודת כוכבים שנפלה לכל מקום שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם ולא עבודת כוכבים שנפלה לכל מקום שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם ולא עבודת כוכבים שנפלה לכל מקום שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם ולא עבודת כוכבים שנפלה לכל מקום שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם ולא עבודת כוכבים שנפלה לכל מקום שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם ולא עבודת כוכבים שנפלה לכל מקום שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם שבעולם ולא עבודת כוכבים שנפלה לכל מקום שבעולם

שעות כו'·תפ"ג דלוקין עליו בזמן ההוא מ"מ אין כו כרת לא מחמיריס ביה כ"ה בחיסור מצהו וכן במומרת דעכו"ל וכ"ע החמרונ"ע. סי' תס"ז ס"ו: (ה) שהוא לה בלא.ל"ל דאם נתערב לה בלא בפחות מס' קודס הפסח דיכול להרבות עליו קודס הפסח עד שיהא ס' כדי שיהי'מותר בפסח ואין'בזה מצו'לומ'מבטלין'איסור לכתחיל ורחיס לזה כתבתי בה' סוכה סי' תרכ"ו ס"ח ס"ט דים דבריס שמתבטלים בכ"ס : י *) ויש חולקים . ולפ"ז מ"ס בפ"ב דבכול בפ' לריך למוכלו קודס פסח : יא בדבר יבש . כגון שנתערב חמץ במלס מד כתרי במ"ס בפ"ק לריך ג"כ למוכלו קודס פסח משום שהחמץ בטיל: ונ"ל תע"ג דלא בלא מותר לקיימו לכ"ע יבש ביבש לשור דעכ"פ החמץ בביטו ונמ"ל מיקרי יבש כמ"ש בסי' תס"ז ס"ב ובמ"ב שם ס"ק ל"ג ובשעה"צ שם ס"ק ל"ח ובשעה"י שם ס"ק ל"ב ובשעה"ת שם ס"ק ל"ג ובשעה"ת שם ס"ק ל"ג ובשעה"ת שם ס"ק ל"ג

ד מור כסם תשובת מהרי"ט
עשרת זקנים

מיהר דק"ל שאין מליחה לעץ . כצר ודגים מלמיחים קודם פסח אין לזלזל בתיפורו כלומר שאין לומר שהם כלים כיון כ"י ולפ"ז נידוע שהכלי תיכו כ"י מותר לפי' להרח"פ אבל מן הסתם מייסיון שהכלי היה בן יומו וכן כוכבין כ"י וכ"כ מהרש"ל קבלנו מתבותינו שלא לצרות בצר מלוח ע"ל מיכו יש מוכבין היהר כמ"ש לקמן סי' תכ"ח בגיהוב יבשה מוכבין כו לישור דבמה כתערב בו פירורי ממץ כתוך הבגיהה ואיכו ניכר לבל בצר יבש ודגים יבישים כשמדיחו יפה יפה סגי ומוכגים לצרותו בצר לא כלים שהוכשרו לפסח במים לוגיים אבל לא כלי תמץ לבתחילה אבל בלולתו ואפילו בלא הדחה לאסור שהם יו בו תמץ יהוכ בו טעמא ע"י לליי' (כ"י מהרמ"י) וכשומן מהותך לפי' יוהע בוהלי דהמתכת אלימו כ"י לאסור שמא מתערב מצבו בתוכו ואיכו ניכר וכי נקעיכן ולא כספ"ת דמיקל

חתם סופר

וכו' דחיטים. נ"ב בח"י השיב ע"ז בדברים נכונים ואהא דחיטים כתב לעיין לקמן סי' תס"ו ס"ב וראיתי מעשה בספ"ם שחכמי העיר אסרו מי באר שנפל לתוכו שעורים אפילו לאפות מהם קודם פסח : (שם במג"א ס"ק ט"ז) על בליעת נותר ע"ש. נ"ב פי' וכיון דמצינו בקדשים נזירת הכתוב אסרו רבנן בחולין ועיין תוס' זבחים דף צ"ו ע"א ד"ה ואם טש וכו' : (שם ס"ק הנ"ל) דלא כש"ך. נ"ב סי' ס"ט ס"ק ס"ח

שערי תשובה

מדבש זה לדבש אחר יש לחוש ע"ש) ואפשר גם הט"ז יודה בזה דדוקא בפירורין דקין יש לחוש שמא יצאו דרך נקבי המסננת אבל בגרגיר חטה מודי ועי' לקמן סי' תס"ב : (טו) חמץ. עבה"ט וע' במקום שמואל סי' נ"ב בשר שמלחוהו לקיום לפסח בכלי שנשתמש בו חמץ בחמין תוך מעל"ע ועלה ציר על כל נדוהיו וכתב להתיר אף שנוהגין בכל המקומות לאסור מעל"ע בכלי איסור דלא כש"ז והש"ך מ"מ בזה י"ל דקודם הפסח שעדיין היתר הוא לא אמרי' כבוש כמבושל ואף שאין נראה כן מהמג"א כו'. ועוד כיון שהיה הרבה בשר ונראה שהיה ס' נגד מה שנבלע בכלי אע"ג דבשאר איסורין אין לשער נגד מה שנבלע בכלי דלא ידעינן כמה נפיק מיניה מ"מ בחמץ דהיתרא בלע קודם זמן איסורו שפיר משערינן כמה נפיק מינה ע"ש. והנה מ"ש דבהיתר לא אמרי' כבוש אין לסמוך ע"ז ואין לחלק לענין חד מלתא דכבוש כמבושל בין בליעת היתר לבליעת איסור כדמוכח במסכת שבועות ע"ש ונם דהא אמרי' בב"ח חידוש דאי תרן ליה כו' וקצת יש לדחות דהתם אי הוה אמרי' כבוש או ע"י הכבישה היה חלות איסור בב"ח ומ"מ י"ל דכה"ג אין חידוש כיון דהאי לחוד שרי אין בליעת היתר ע"י כבוש מחדש איסור אלא ודאי דליתא דכיון דמבושל דיינינן ליה שהוא שעם נמור מה בכך שהוא בזמן היתר ומכ"ש למ"ד היתר בהיתר לא בטל והו"ל כאילו עודנו בעין בפסח ונם על השעם השני קשה לסמוך לחלק בכך לענין זה שנבלע בליעה נמורה ע"י כבוש ומה בכך דהיתרא בלע עתה מה דנפיק ע"י כבוש דאיסורא הוא ולכן אין להקל כ"א בהם"מ ושעת הדחק נדול כיון דאיכא דעות אף באיסורין דבמאי דנפיק משערינן ע' ביו"ד סי' קצ"ח ויקצרתי ונם יש לצדד קצת לפי מ"ש המג"א סי' תס"ח ס"ק ח' באנפים שנוהנים היתר בכבישה ואיסור בבישול משום דע"י בישול יהיב טעמא שפי ע"ש. וע' במקום שמואל שחולק על מ"ש המג"א דאפי' למ"ד חוזר וניעור מ"מ בטעמא בעלמא אינו חוזר וניעור והוכיח דז"א ונם בס"מ בחלק א"א כאן ובסי' תנ"ב מנמנם על דברי המג"א בזה ע"ש וע' בבאר יעקב שהמג"א נופל, לקמן ס"ק ל"ח נראה דס"ל דאף בכה"נ דליכא רק טעמא ל"ל לחך מ"ד דחוזר וניעור ע"ש ובאחרונים : (כ) ובכרכשות. עבה"ט וע"ש בחוט השני השעם כיון שהיה זה קודם פסח נהי שלא הי' ס' בשומים נגד השעם הנפלט מהסכין ואם היה השומים לפנינו היה

יד אפרים

שם ס"ק ע"ו וכמו שכתב סי' תס"ז ס"ק ל"נ כהב דאם היה היתר עולה ע"נ הו"ל דין מליחה ודימו כמ"ש בתשו' רמ"א ע"ם שהמג"א רמז לכאן ובמליחה אחר התחיבות ולענין תוספ תחיבה עמה מה שמוך לציר י"ל נ"כ דמוכר כמ"ש הש"ך סי' תס"ו ס"ק ד' ולפ"ז לכאורה יתיסור אחרי' דאפשר דהפעפע למעלה מ"מ נתחך שכוח איסור כתוך הין להחמיר ועי' בש"ך סי' ק"ה ויותר נראה דהמג"א קלי על מ"ש לעיל בשם הרמ"א בשהה מע"ל ושם לא שייך דין מליחה כלל דהמיס מבעלין כח כליר רק מדין מוך ומה שמוך לציר לא מתרבו ולא בלע בלע ובמקום אחר שהרבתי בזה על מ"ש בריש סי' ק"ה בשם הי"א ומ"ש המג"א שכ"כ הש"ך סי' פ"ג ס"ק ל' ושם בקונ' לא שפיר לאסור הוי כמו בשהה מע"ל ע"ש ושם בש"ך ס"ק ל"ב שאפ"ב בספרי מהתא יעקב כלל ג' סק"ו ובכלל י"ב ס"ק י"ד ועי"ש בכוונת המג"א ובדרישה סי' ס"ע כתב לתף להפליט מבלי שייר דין כמוח ובבאר שבע פרק כ"ה כתב כו' ור"ל דהכ"מ ס"ל דאין כמוח מועיל להפליט מבלי ע' במהתא יעקב כלל י"ב ס"ק י"ד : שם ס"ק ע"ז שאין המלח מפליט כלל מה שבלוע בכלי הוי כלילו כו' כ"ל ר"ל דהכ"מ ס"ל דאין כמוח מועיל להפליט מבלי ע' במהתא יעקב כלל י"ב ס"ק י"ד :

הגהות רעק"א

דלפי דעת הנחולים בתערב קודם לפסח אסיר לאכלו בפסח ורמ"ג אתר יין שנמלח בתוכו קודם פסח כ' נראיני מטיס לשתוהו בפסח עכ"ל מהרהיה זו מדברי רב"ג מוכח דלפ"ז נדקו דברי מהרי"ט בשעה תוי"ט ותו"ב דברי מהרי"ט בהנ"ה שלשה פעמים קודם פסח ול"ל ד"מ ג"פ בכל יום פ"ת ע"ש : שם לאכל כיו"ט האתרון יש להקל בו לשהות ולהעות בשמ"ג דיוק תלשון בה"ז שקו"ת ומליעתת דהכב"ת שקק"ת דדוקא בשהה כ"י אבל בבירור כ"י נם בי"ט האתרון של פסח אסור ותו"ב ול"ל דבשהה"ג נם לשהות ולהעות אסור : מג"א ס"ק ש"ז מפליט מן הכלי הלא בהה"ד ביו"ד סי' ס"ע סק"ס :

חק

בפסח. דלפ שם היה בו מעט חמץ כבר נתבטל קודם פסח כ"כ הטור בסס רב"י וכ"כ בתבו' מהרי"ם כ"כ סי' קס"ה וקס"ג וסס"כ ובתשו' דעים סי' ל"ו ועור הרבה פוסקים דסוברים כן עיין בב"י והל דלין מוסיפין שמלתו בכלי תמץ כ"י ולין כתב שבתוך הכלי לבטל פליטת הכלי י"ל לפי שלין מליחה לכלים להפליט גם סתם כלי תיכו כ"י ובטל"ם שרי קודם פסח ול"ל ועיקר דרב"י הוא

הכשר אחר שהכשירו בכלי שמשתמשו בו ממן תוך מע"ל דאסור הכשר לפסח דהוי כשום כמבושל ואפי כתבתי בי"ד סי' ק"ס דמין לאסור מחמת כשום כמבושל בכלי על איסור דס"ל נע"ל אחר שיעור מע"ל שהוא שיעור כביעה ונע"ל מותר קודי לפסח וכ"ל בשר יבש שהיה תלוי בחדר שמשתמשים שם קמח ס"ל ממן בעין ולא מהני הדחה : (י) אפל בשומן מהותך . הקשה ב"י הא ק"ל סתם כלים אינן צ"י והמחריך כזה ולע"ד דכזה לא אמרי' כן דכבר כתבתי בי"ד סי' קכ"ב בשם ד"מ בשם הגאון מהר"ם מינץ ז"ל דאפילו בשר שנתבשל בקדירה שלו לא נודע לו שיש בה שום איסור אפילו הכי מותר לאכול בה בלא הדחה וה"ה בכל כיוצא בזה ע"ש והנלענ"ד כתבתי דאין סברא זו מוסכמת להלכה כמ"ש הש"ע בס"ח מ"מ כ"ל לדעתי אפילו לא נודע לו כלל שיש איסור בקדירה שלו מותר לאכול בה בלא הדחה וה"ה בכל כיוצא בזה שהכל מודים דאין צריך הדחה כשנתבשל בה איסור ע"י שהיה מונח בה בלא מים אלא שנתבשל בה בעין ממש ולא נתבשל בה ע"י מים ולא נתבשל בה איסור ע"י שהיה מונח בה בלא מים אלא שנ

כ מרדכי פרק כ' דפסחים ושם כתב במדוכ' של חמץ ל סמ"ק כסי' רכ"ח ם טור לחפילו לדעת כעל התרומות דכיון דבשעה כביעה מוכנים בשם מיט בטל תרפויהו

עשרת זקנים

בדברי האחרונים בי"ד סי' ק"ב דאין לאסור מחמת כזוב בכלי של חיטור דה"ל כע"ל לאר שיעור מע"ל ומע"ל מותר קודם פסח ומרלה בשר יבש שבת עליו קמח קודם פסח הוה ליה חמץ בעין ולא מהני כדמה :

* בסכיון של חמץ ומרח, לאפי' כוזחי הסכין נקי יש לאסור אם מחכן תוך הפסח משום שהוח בשר מריף כמ"ש בי"ד סי' ק"ב דאין לעיין לאון בסי' ל"ו :

אשל אברהם

ז] נוכר בהשובה בי"ד סי' קס"ח בקצה הל"ה הב"י כתב בי"ד סי' כ"ו דכוכר דיינו כלאון ותלמיה ע"ש וכפי' קס"ע בקצה עוד הלא ע"י דיכה ודלי דפלא לאפי' בלוע ע' ד"ה בדין הבלוע עד שבשיג על דברי רמ"א שמתיר לאפי' בפסח ע' ח"י והגלוון הב"ל מ' בדוחק לפשר לומר הוילו והמיט לאור בתוכה אין כלן דוחק כדיכה ע"ש :

דגול מרבבה

(רמ"א) *) לא ראי לתחזוקו קודם שני חדשים דאז ודלי לאפי' כזית מותר לבטלותו שכבר נתבטל אלא שאחר לאסור לבתותו דמשמע דאפילו לבטלותו מותר כמ"ש המג"א על זה מסיק שאם יש כזית במקום אחד מייב לבער ואולי דייינו אם נעשה הון שלשים :

חתם סופר

הרשב"א דטובא פליט ואיסר בששים וא"כ לפי אותה דיעה הבוסר מפליט הרבה ואין בו ששים נגד כל המדוכה ואסור דפליטה דחריפותו של בוסר אהרוג וזיתים ועיין כ"ז בטור וש"ע י"ד סי' צ"ו הנ"ל ועפ"ז תפרש דברי

כטו ואם מלאתו . ואם הכלי היה מורק ושופף שרי (מהרי"ל) : ל ואסור לאחותו . משמע דלאחותו שרי וכ"מ במרדכי ופ"ע לאמה דהכלך יסיב טעמא כפסחא. וי"ל כיון שאין מחויב לבער החמץ עלמו דהוי עשוי לאחז מ"כ אף היין מחויב לבערו דאינו כ"ע אלא משאו והוא חמץ מוקצה וס"ל דבאחילה לאסור ולאחותו שרי (ועמ"ש ס"ב) מיהו אין רלוי מזה לאסור באחילה תבשיל שנפל בו חמץ מוקצה כמשאו די"ל שאני הכא דהוה עושה לכתחלה כמשאו שמניח בו היין וכן לאסור לאחותו עשי תמ"כ ס"ג מ"ם : לא חייב לבערו . מ"מ"כ טאחו בעיט . ד"מ : לב דאיתו מפליט בלון . מ"מ"כ בידוד בו לאיכא דוחקא ועבי"ד עסי' ל"ה שבתב מלא הנתון בקערה של בשר יש להסתפק בשלא ניתנו באלב מ"מ במדוכה אין להחמיר כלל וכ"ם במדוכות שלנו שאין רגילים להשתמש בו חמץ עסי' תמ"ח : לג בוסר שרכין וכו' . ל"ל דבוסר לא הוי מריף . ול"ע דהא בב"י בשם סמ"ק מסתע מלא שרי אלא לדעת בעה"ת ע"ש הדמה לאל דכר מריף לאסור מ"מ במדוכה אין להחמיר לכתחלה אלא ניתנו באלב מ"מ במדוכות שלנו שאין רגילים להשתמש בו חמץ עסי' תמ"ח : [לד] משום דאיתו מפליט בלון . פי' בשם מה שאין כן בלון לא ול"י שרשיה מוכש הרב בעיל בפעיף ה' ולהחיר . ולהוך בתוכו אף שאינו בי"ו אם הוא בשר מריף לאסור כמבואר בי"ד סי' ל"ו וכן בסכמת האחרונים ומכל מקום אם נידך קודם פסח בתדוכות שלנו שרוב תשמישן בתבלין ובשמים וכב"ג לליכל רק מצד מעשו ומבטל קודם פסח לפלוג בבלי בי"ו יש להחיר ועב"פ בפ"ק ר"ע : [לה] אם היה הכלי נקי · אף שהוא בי"ו כיון דבוסר לא מיקרי בשר פתוח לפליט בלון לדעת הרב וכן מנאתי בתי"ה בשם כלל י"ב דין ו"ו שכתב, וזה לשון בוסר שנידך במדוך של תמך הוי בלון ואינו מפליט אפילו במקום שנשתמש בו תמיד ומתמיה על הרב שמחיר אם תהנו בשניהן נקי ולרבריו קשה למה לינו מחמיר על דין מדוכה שפסק המחבר והרב דלינו לאסור לף בנעשה תוך הפסח אם היה נקי ובאמת ק"ל דעל ידי תוך הדיכה דמוליא מעט בלוע כמו שאין כ"ו אם הוא בשר מריף לאסור כמבואר בי"ד סי' ל"ו כן הסכמת האחרונים . ומכל

דפסחים מס' לין להקל תוך הפסח ובמקום הפ"מ וכה"ג יש להקל בכל ענין עמ"ש : (כו) מצוי . ואם הכלי היה מורק ושופף שרי לכ"ע מ"ש בשם מהרי"ל . ועיין מ"ש בשמ"ק בשומן דהוי בשר מריף דלא הוי כ"ע כר כ"ע ולכן אם עמד בכלי חמץ כ"י וכו' ועפ"י מה שהקשה עליו . כתב בת' ל"ל סימן פ"ו דאסור ליתן לתוך היין תלב בהמי, וחלב חטה כדי שיהיה לכן ולולל דשמא יחמיר עם בשר או ישתה בפסח ואפ"פ שתבטל בש' מ"מ ה"ל מבטל לאיסור לכתחלה ועוד שמא יאחר קלת מחלב חטה בעין ע"ש . והמ"א הסיב עליו והסכים עמו פר"ח סי' תס"ז ס"ק . והם"י מסכים עם הל"ל ע"ש : (כז) שני חדשים . וט"ז כתב ל' יום . ומ"י מולק עליו ומחמיר כדברי רמ"א : (כח) לאחותו . לאכל לקיימו מותר . לאחרונים : (כט) לבערו . אלא אם כן טחו בטיט . ד"מ : (ל) בשומן . פ' ביכים . משמ"כ בשומן לח ועל ידי שרייה מוסס הרב לעיל בסי"ח להחמיר ולדוך בתוכו אף שאינו ב"י אם הוא דבר מריף לאסור כמבואר בי"ד סי' ל"ו בן הסכמת האחרונים . ומכל מקום אם נידך קודם פסח בתדוכות שלנו שרוב תשמישן בתבלין ובשמים וכב"ג לליכל רק מצד מעשו ומבטל קודם פסח לפלוג בבלי בי"ו יש להקיל ועב"פ בפ"ק ר"ע : [לא] אם היה הכלי נקי · אף שהוא בי"ו כיון דבוסר לא מיקרי בשר פתוח לפליט בלון לדעת הרב וכן מנאתי בתי"ה בשם כלל י"ב דין ו"ו שכתב, וזה לשון בוסר שנידך במדוך של תמך הוי בלון ואינו מפליט אפילו במקום שנשתמש בו תמיד ומתמיה על הרב שמחיר אם תהנו בשניהן נקי ולרבריו קשה למה לינו מחמיר על דין מדוכה שפסק המחבר והרב דלינו לאסור אף בנעשה תוך הפסח אם היה נקי ובאמת ק"ל דעל ידי תוך הדיכה דמוליא מעט בלוע כמו שאין כ"ו אם הוא בשר מריף לאסור כמבואר בי"ד סי' ל"ו כן הסכמת האחרונים . ומכל

באר

הגולה

(כו) מצוי . ואם הכלי היה מורק ושופף שרי מיהו בחומן חזק לפמ"ש מ"א בס"ק כ"ח לא מהני אלא משאו והוא חמץ מוקצה במשאו וכדאמר ת"ה שבשיל מ"א בס"ק: (ס"ק ל) ואסור כו' וי"ל כיון שאינו מחויב לבער החמץ כו' וא"כ אם יש כזית במקום אחד גם היין לריך לבער: מיהו אין רלויי כו' חמץ מוקצה במשאו וכדאמר ת"ה שבשיל מ"א בס"ק: (ס"ק לג) בוסר כו' ל"ל דבוסר לא הוי מריף דבדבר מריף היכא דאיכא דוחק, מפליט ואוסר : ול"ע בו מלא נדעת בעה"ת לבל לדיוק דקי"ל דכ"ד מריף אסור א"כ אף בוסר כו' שבשה הפסוקים בדבריו דהסמ"ק לא כ' האי דיוק של הרב"י אלא נדעת בעה"ת דס"ל דוקא גמור ואילתית מיקרי דבר מריף אבל אאר דבריס כגון שומין וכלוים וכרשי' ל"מ דבר מריף וה"ה בוסר.משא"כ לדיוק דקי"ל כי"ד סי' ל"ו להפוסקים דגם שומים וכלוים מיקרי דבר מריף וה"ה בוסר.וכן מביני' הטוש וכן תמהו על מ"א דאדרבה הלא מבואר בטור י"ד וכן פה בסימן זה דנעת מהר"ם רוטנבורג דדוקא גמור ואילתית הוי דבר מריף ובעה"ת בעלמא שאחר בסכין ממנו שומים וכלוים וכרשים מיקרי דבר מריף. לך לפצוי"ד לא על מ"א תלומת הטוש כ"ג על דעת הסמ"ק שהביא הרב"י הביא לשון הט"ו בס"ק י"ג שסיים על דין זה דהרי מ"ד מכרשים וכלוי' שאחתכן בסכין חולבת ואתכם עם בשר בדפירם רביעו ברוך והוא בעל התרומות כעודע והוא מדרבה לפי הבנת הטוש לדעת ר"ב לאסור בין בכלוי שאחבן בסכין חולבת ובין הכא בבוסר.לכן נלע"ד דהסמ"ק הבין כוונה אחרת בסמ"ק ממה שמביאים הטוש הבסמ"ק כי ואפי' פלא משאו בעלמא הוא דפליט ואחבטל קודם הפסח מידי דהוי מכרשים וכלוים כו'ולמה קרלו משהובעלמא הלא לדעת הרשב"א אוסר כולו ולדעת בעה"ת עכ"פ לוסר בב"ט בשר"ת ני"ד סי'ל"ו אלוש הרב"י ני"ד סי' ל"ו ל"ל לריך לזכר שגם לאחבוך בסכין חולבת לא שומים ולא כלוים ולא כרשים אם רולה לאחבם עם בשר בפי' אסה בהריפים ודמי לגמון ואם שגג ואחבך לא אני בהדחה אחרי נבלע ואפשבט הטעם בסם ואם אחר כך נתנם בקדירה מותר לבטל בס' טעם הסכין הבלוע בירק דאין זה רק מעט אבל אסחבחן בסכין של גוי כו' עכ"ל. והטור כ' בסם בעה"ת דאם אחך בסכין של בשר שומין וכלוים ואחבן בחלב לריך ס' לבטל מיהו ל"ל ס' כדי כל הגמון רק ס' כדי הבלוע בו היינו כדי כל הסכין עכ"ל וכ' בדריסם וב"ח דמ"ם הטור היינו כדי כל הסכין אינו מדברי בעה"ת דלריך ס' נגד הסכין (והיינו כשאסקום שגמע בסכין הוא בפוש מכדי נטילה דאל"כ אני בס' נגד כדי נטילה כמ"ש הש"ך אבל אם) דאל נראה מדברי בעה"ת שהביא הרב"י דהיכו דע"י אחך בפחות מכדי נטילה מ"מ לא נבלע בשוה כדי נטילה כ"ש דבר מועט אינו אלא ס' נגד כל כדי נטילה אבל בכשבטו בקדירה ויהי' ס' נגד הבלוע בכדי נטילה אלא אם יודע בודאי שהבלוע יותר מס' נגד כל כדי נטילה אבל אם יודע בודאי שהבלוע פחות מס' נגד כל כדי נטילה אלא אם יש ס' נגד כל כדי נטילה בשאר הקדירה ואפי' אם יודע בודאי שהבלוע יותר

ונ"ל דלכאין ס"ג דסי' נ"ו וכן כסוף דבריו כ' הטור ונ"ל דלפילו לדעת בעה"ת אם נזהרו בהם בחתיכת סכין כו' משמע דבלח מזהר בסכין אין היתר בציפול בגד הסכין וכו' דהך מחך זחים ע"כ מיירי קודם שנכבשו דלז אם מריפי'דהא כ' הטור שם"י מיס על כביס' בטל מורפייהו ומ"ס מדמה הטור לותם לבללים ובח"ו המרוך בלל ל"ח דין ט"ו כתב וז"ל ועוד דלפי' לנבי מיסור חמץ לימו מוסר בח"ח זחים שנחתכו בסכין של חמץ חלח שנחתכו לחמר מוזר וניטור חלח קו"ל שנכבשו מחיר אם לחכלן בפסח לח נמלח בח"ח קודם שנכבשו חלב ומדברים להיפך כמ"ש ומולי הוח מבי' ס' חורחת חיים ולח חורח חיים ומ"ס ניחח כחן דלח מהני ס' לבטל בין בכוח בח"ח לבטל הפליטה של המדוב' כמ"ש בסמוך דהחם נידוכו הכל ונתערבו כיצד כמו שקבלו ביחד כן ס"כ הילרוף מועיל לבטל הפליטה כ"ל וכון בזה והח דכ' כחן לחחיר חף ס"ס חלח חזכרו לכבשם בקדירה חדשה הוח מטעם שכ' הטור דבטל חורפייהו בטעם' כביטה כיון שבטעם' הכביטה נותנין בהם מיס ולח שיך חו למימר מחלי להו חלח מיס ליזהר בחקיעת הסכין והיינו מטעם שזכרנו: בטור כחוב וכן נרחה וכו' ולכחורה קשה היחך מייתי רחיה ממה שחתכו בפסח נופי' למ"ס קודם לזה כחזים של הבשה וי"ל דלח מייתי רחי' חלח לזה שחזים דיבם חוה מחמת קיומה שלהם לקודמו של חלחי המזכ'בנמ' דהח בגל ג"כ דומה לקודמו של חלחי' ומוסר הרח"ם שם מהך בסח' סכין חע"ג דהוי נע"ל ולהרח"ם מחיר נע"ל כמ"ש הטור בשמו חלח ודחי דחוסר מגוס דהוי דבר חריף: (טו)חפי' בחלף לח בטיל . וכ' ב"י ונרח' טעמו משום שיל"מ חו משום דסבר דיבם בטל חד דבעי' רוב מיס ע"ם חבל בחבלו בב"ע בלבד כמקו' שהחמירו בו ביותר מב"ע חין הפרם בין יבם לבהול וכמ"ש המרדכי בפ' כ"ם עכ"ל ונפ"ז שם בחערב קודם פסח חד בחרי בימם חלמ' ובח"ש בפ' חלו נבלות בב"ע דבעי' רוב בעת הביטול ולפ"ז שם בחערב קודם פסח חד בחרי בימם חלמ' ובח"ש בפ' חלו נבלות בב"ע דבעי' רוב בעת הביטול ולפ"ז שם בחערב קודם פסח חד בחרי בימם חלמ' ובח"ש בפ' חלו נבלות בב"ע דבעי' רוב בעת הביטול ולפ"ז שם בחערב קודם פסח חד בחרי בימם חלמ' ובח"ש בפ' חלו נבלות בב"ע דבעי' רוב בעת הביטול ולפ"ז

אפילו לא נזהרו לכבשם בקדירה חדשה לט [מג] **אם אינה** (נז) **בת יומא מותרת לכולי עלמא :**

ט ג ***יבש ביבש אע"ג דבשאר איסורים חר בחרי בטיל חמץ במצה** (טו) [מד] **אפי' באלף מ** (מה) **לא בטיל** (טז) **ויש אומרים דחמץ שוה לשאר איסורין** (לט) **בזה :**

י ס **נותן טעם לפגם** [מה] **מותר גם בפסח :**

הגה

קו"ח בדברי המחרונים ונ"ל דזה דמי לחתיכת בשר שנפלה לכמה קדירות בזה"ז שאין מלטרפין אחד מי הזחים לכ"ע מותרים להחמץ בטל בהן בס' ואף דקו"ל כחכ"ג ס' בנגד כל חד מהן ל"ב בעינן ס' בנגד כל הזחים ס"מ בכללים שרובב הביטול מועיל אפי' בנגד כמה קדירות ובלבד שלא יבשל בהן בבת אחת ולא יבשל בהן אלא חד בחד ואח"כ חד בחד וכן בכולם כל ס' בס"ע נגד הקדירה שנחן בה ואח"כ יבשל בקדירה חחרת ס' בס"ע נגד הקדירה שנחן בה וכן בכולם וכ"ז בשאר איסורין שנפלו לחוך הקדירה בעין אבל בחמץ שנפל לחוך הקדירה ונחבשל בה אפי' בלח בטל ולח בעינן ס' בנגד כל חד מהן ל"ב ס' בס"ע נגד הקדירה שנחבשל בה ואח"כ יבשל בקדירה חחרת ס' בס"ע נגד הקדירה שנחבשל בה וכן בכולם ואפי' בכל הקדירות שבעולם חינו בטל ואסור ואפי' נחערב בהן מיס ונחבטל החריפת ח"כ מ"מ נשחר בקדירה חחת חלח חלב שפי' בחמץ דמי לחלב שנחבשל בקדירה של בשר שנ

לאכול כולם קודם פסח כמ"ש ס"ד בהג"ה : וב"ז בפרוס, אבל ככר חמץ שנתערב בהמה לא בטיל לכ"ע דהוי דבר שבמנין כמ"ש בי"ד ס' ק"י (כ"מ) ועמ"ש סי' תכ"ח סי"ט : ומצה שהיה בה חטה או שנתכפל, מצה מ' ומחמו הכפל ונתערב בחברת חיטה דבר שבמנין דאסורה מחמת הבלוע . וכ' הב"ח כלי חמץ שנתערב בחמץ מקרי דסי"מ לא בטיל כרוב מיהו כיון דלי"מ דחמץ לא בטיל לכ"ע אפי' ברוב כ"ש הטור וכ"י בשם הפוסקי' . וכן מוכיח דלא"כ לקמ"ש סי' תמ"ב ס"ק ל"ה שנתערב חמץ בפסח ואין ס' נגד חמץ ואסור אפי' בהנאה ואפי' לאחר הפסח ואפי' לכלבים ואפי' לנכרי ואפי' לאחר ז' ימים ואפי' לאחר שנה ואפי' לאחר ל' שנה ואפי' לאחר ע' שנה ואפי' לאחר ק' שנה ואפי' לאחר ת' שנה ואפי' לאחר אלף שנה ואפי' לאחר אלפים שנה ואפי' לאחר רבבות שנה ואפי' לאחר שנה שאין לה שיעור ואפי' לאחר שנה שאין לה שיעור ואפי' לאחר שנה שאין לה שיעור

(יש) שמא יפול כו'. ואם נפל קרטין לתוך המאכל אסור המאכל כמש"ל בחמץ מוקצה כגון טריפ"ק וכיולא בו כסי' תמ"ב אבל בטיטור דוקא חמץ דלתיתי בסימן תכ"ל: **בשור הבית** לעיל סי' זה וכ"כ בעל הטיטור דוקא חמץ דלתיתי בסימן תכ"ל ניעול היולא מדופנו של כלי לעין דבש ושמן ש"ג בפסח כו' בעל הוא וכמה ימים נהג בו מדנקו מיסור והמחמי' תע"כ עכ"ל ונקטה דהיתך בעל והלה נריך ס' לבטלו ומין מה שתוך הכלי ס' נגד כל הכלי כמ"ש זה בכ"י וכו' דהטיטור לטעמי' דגם בי"ד סי' ל"ג ס"ל דיש ס' נגד פליטה דכלי כמ"ש שם כ"י תליסים ותע"ג דהטור לא ס"ל סברה זו מ"מ הניח דבריו משום ד"ח שזכר בטיטור כגון בשר שלא נזהר במליחתו ותו אפשר דס"ל כמ"ש המרדכי פ' כ"ש בשם ח"ז להתיר בחבית של שכר שנפלו בה יין ודבש שמנינו ולמת נו יין ודבש לפסח משום דטעם השכר בעל כס' קודש פסח

תמח א לא יקבלנו. ומס קבלו מסור בהגהה עסי' תס"ז ס"י : ב לא יסח ניכר. ותן חפי' הניח העכו"ס בבית ישראל בי"ט רשות לתן שרי (רשב"ם סי' קע"ח)ועסי' ת"מ : ג לא מסור בהגהה . דקנסוהו הוחיל [ה](ג)דורון חמץ(ב)(*)[ו]ביום (ד) ח' של פסח א [ז]לא (ה) יקבלנו הישראל וגם ב [ח] לא יהא ניכר מתוך מעשיו שחפץ בו (ג) [ט] * ושוב (ו) שיאמר שאינו רוצה שיקנה לו רשותו :

ג ג חמץ של ישראל (°) שעבר עליו הפסח ג [י] אסור

(*) כ"ה לפי' ביום רלתון והת דקבל ביום לתרון לרבותא נקט לפי' ביום לתרון שהוח מדרבנן לת יקבלנו כי"ב טעור וכן בבית הב"י בשם הרשב"ם ג מפנה

עטרת זקנים

* ושוב שיאמר כו' . דלמל הדין לפילו בלח לתירה שרי דהתירה ביטה

באר

כתב הי"ג בי"ד סי' קל"ב כשחלתי על ישראל לחד שהיה לו ק"פ כרתיים של עכו"ס דגן לעטון ושתעבב הדגן כרתיים עד חול המועד של פסח ושתבר בגיע יום ז' של פסח הלך העכו"ס ושטן הדגן של ישראל ועשה מן הקמח למס ושפה לת הפת והביח לת הפת לישראל חיכף לחר הפסח ושבשתי שמותר ליקח הדמים בעד הפת ההוח מן העכו"ס והעכו"ס ההוח יחלבנו לו ימכרנו לעכו"ס ע"ם וכן הפכיס הס"י ושתב דבסי' תמ"ט כתבתי דפסק מעכ"ם בחלוקה וה"ב הכח דהוי בחלוקה שהרי העכו"ס הכח מקלף הבעה"ב . ולעטת זה לפסר ג"ב להקל לס בגל עכו"ס ממן ישראל ועבר עליו פסח וי"ב . ושתטובת חיגול בית יהודה סי' י"ל הביח גם כן מעשה כיוצה בזה שטתן בעל הרפיים התבוחה של ישראל בפסח ושתר הפסח הביח הקמח ושתר שלתת הדגן קודם הטחיכה ומסיק סס דמותר לחפילו בחליכה מעטה דקי"ל חמן שעבר עליו הפסח חינו לכל מדרבנן לפילו בשהוח ודלי ממן לכל בשהוח פסק חמן קי"ל בפיקוח דרבנן לקולה וכלן ס"ס התפסק מדל שמן לת לתתו ותח"ל דלתתו עדיין ים בפק לס לתתו כ"ב ושתמתנן ותח"ל שבתמתנן ים בפק שמן לתתו גויס בשמתן ישראל ביום טוב תחלון לעיל סי' תס"ב טעור : (ב) כי"ט לחרון. וכ"ם בפסח גופי' כלת דקמ"ל דלפי' כי"ט לחרון לריך לעיין זה : (ג) וטוב שיאמר כי. דלמל הדין חפי' כלת לתירה זה

בית יוסף

כתב הי"ג בי"ד סי' קל"ב כשחלתי על ישראל לחד שהיה לו ק"פ כרתיים של עכו"ס דגן לעטון ושתעבב הדגן כרתיים עד ח"ם של פסח והבה כתב בעיג של פסח הלך העכו"ס ושטן הדגן של ישראל ועשה מן הקמח למס ושפה לת הפת והביח לת הפת לישראל חיכף לחר הפסח ושבשתי שמותר ליקח הדמים בעד הפת ההוח מן העכו"ס והעכו"ס ההוח יחלבנו לו ימכרו לעכו"ס ע"ם וכן הפכיס הס"י ושתב דבסי' תמ"ט כתבתי דפסק מעכ"ם בחליכה וה"ב הכח דהוי בחליכה חפי' כלת דקמ"ל דלפי' כי"ט לחרון לריך לעיין זה בגידן דידן דבשהוח בגל עכו"ס ושטן הדגן של ישראל ועבר עליו הפסח ושתר הפסח הביח הקמח לעטון ושטן הדגן של ישראל ועשה מן הקמח למס ושפה לת הפת לישראל חיכף לחר הפסח והביח לת הפת לישראל מן העכו"ס ושתטובת

דתמרי דהתירה ניחא לי' דלקני רשות ולא מיקרי גזילה : (ד) לעכו"ס שמחוץ לבית. כ"כ כ"י דמשמע מדברי ת"ה דלא מהני בתיובת ממן לעכו"ס (מ"כ הוא עכו"ס) שמחוץ לבית ומיהכווי שהעכו"ס יכי' לית ליה נכרי ומ"ד בכית ישראל אבל על החמץ שהחמץ שברי כיון דמיד כשיתבטל מייב בהחזיות אבל אם כשיאבד החמץ יקנה לישראל להחזיר דמי המכירה לעכו"ס אסור ואם יש לו ממן הרבה ול"ת דאינו בעולם ואין כאן קפידה דכר זה ודאי אין לו עסק ויש דגרע עפי מה שהחמץ שבידו ותו דבת"ה לית ליה כ'שחמץ לבית אפי' מחמת שהוא בידו ואינו יכול להוציאו חוץ לבית ימכור לו גם החדר אלא שמכר לו בהמה (ז) בהנאה ד אפי' הניחו שונג [יח] או אנוס ה (י) ואם ב] מברו או [יב] נתנו (ד) [יג] * לעכו"ם ד [יד] (ח) שמחוץ

שמקנה לו בכסף למוד כמ"ש בח"מ סי' קל"ד וסי' ר"ז ובריך למסור לו המפתח ביכולם שם דאלי"כ ה"ל כהערמה בעלמא (כ"מ) עפי' ת"ן ס"ה וע' בפל"ס : והמ"ב סי' ל"ט כ' *) דלריך להקנות לו בכסף ובמציב' אר מקנה לו בהקנאת מקום כמ"ש בי"ד סי' ס"ך אבל בדיעבד אפי' לא הקנה לו בכסף למוד מהני דהא כתב הרמב"ם ס"ל כר"ס וכ"מ בתשו' סי' ת"ל ומשמע שם דאפי' לא מסר לו המפתח אפי בדיעבד וכפי' ל"ז כ' דאם הקנה לו במסירה רק בערמה בעלמא . וכתב הס"י כ"ל דוקא אם עשה מושם קודם המכירה או בשעת המכירה דאל"ה דאין כאן מכירה כלל אבל אם מכר מתחלה בלא קנין ואח"כ עשה מעשה קנין אפי' בשעת מכירת חמץ לא מהני דהרי בתרוייהו לא הוי מכירה כלל ואין כאן על מי לחול ואפי' בדיעבד יש לחוש לדבריו ולכתחלה אין לסמוך על המכירה כלל ומ"מ אם מכר לו בהמה ונתן לו קנין ומסרו לו המפתח ואח"כ נתן לו הבהמה חזרה לו

ז כ"י מדברי תרומת הדשן

לבושי שרד

(ס"ע) (*) ולו שיימכרנו לו מכירה גמור' וכו' עיין סו"ס מ"כ סימן ז'

חתם סופר

לא יהיה לו שובת הנאה מהענין]: **סי' תמח** (במחבר סעיף נ') שימכרנו לו מכירה נמורה. נ"ב עיין תשובת ח"ם יו"ד ס"ס ש"י וח"ם או"ח סי' קי"ט : (שם במחבר ס"נ) מכירה נמורה. נ"ב עיין תשובותי ומובר לנוי קטן עיין תשובות ח"ם יו"ד סי' שי"ד : (שם במנ"א סק"ד) אבל עכו"ם לעכו"ם עושה. נ"ב עיין ש"ך חו"מ סי' רמ"נ סק"ה ובבית שמואל ס"ם ה' : (שם בד"ה) וכל דבר וכו' קונה נ"ב כאן. נ"ב דהשתא בין ישראל לישראל מהני סתימותא כצ"ל ע"ש : (שם ד"ה) ומ"ש האילינן וכו' בע"א דף ע"א בתום'. נ"ב ד"ה אמר אמימר וכו' מדהוצרכו לומר שהיא רק אסתלא ש"מ אולינן בתר דיניהם. ועוד מדהוצרכו בבבו קניית מקום ע"ש ואמנם עיין חיבוב בתשובה **המיוחסת** להרמב"ן סי' רכ"ה ותמצא נחת : נוי שמכר חמצו של ישראל בשליחותו כיון דאין שליחות לנוי הרי הבעלים עוברים בבל יראה ע"ש קצה"ח סי' קכ"ו ס"ק ט"ו ע"ש:(שם במנ"א) ד"ה ומיהו צריך וכו' ובפי' מ"נ . נ"ב ועיין בזה חיבוב לעיל מ"ש הש"ז סי' רמ"ו ס"ק ה' ומ"ש הש"ז לקמן סוף סי' זה ועיין חיבוב בתשובות ח"ם או"ח סי'

מ"ש המשנה בימין דאזלי' בתר דיניהם וכו' . ק"ק דלמרי' בבבורות רפ"ד עכו"ם שנתן מתנות לישראל בדיניהן קנה כו' מאי בדיניהן שפסקה להן תורה משמע דהיכי עכו"ם לא מהני ב"מ בע"מ דף פ"ח בתוס' וכ"מ בי"ד סי' ס"ב דאזלי' בתר דין תורה ולא בתר דיניהם אין לחוש מ"מ סי' תמ"ח לפנין מסמכתא דהתם שאני כיון דבדיניהם לא הוי מסמכתא ומיהו צריך שימכר לך במקח ומקנה מהכי הקנין בפני' דין תורה . ומיהו צריך שימכר לך במקח ומקנה שאומרים הריני מוכר לך בהמון דלא בהמון שאומרים הריני מוכר לך המפתח הזה מיהו בלום ותפילו בדיעבד מסור בתמץ שברי לא מכרו בלל וכפי' מ"ג כי שתם קנה ישראל מחר בתמץ מן העכו"ם מחר הפסח צריך להחזיר לבעלים ות"ל בבעל לא להחזיר לו דמיו תם נתן להעכו"ם יותר מן הרתוי ע"ב והטעם דלמרי' מדעתא דעכו"ם מפקריה מדעתא דב"ע ומהרתי שיחליפו הפקיד עם עכו"ם מחר ויקח ממנו י"ם מחר ותן מותר ליתראל זה כמו דמי' פ"ק דמולין תמן בל עוברי עבירה מותר מחר הפסח מפני שהן מחליפים פי' ומתן חיבו תופס דמיו וה"ה נמי תם ימכרנו הפקיד להעכו"ם

לבית קודם הפסח ו אע"פ שהישראל מבירו לעכו"ם ויודע שלא ינע בו בלל אלא ישמרנו לו עד לאחר הפסח ויחזור (ט) ויתננו לו מותר ובלבד שיתננו לו[טו] מתנה (י) נמורה בלי שום תנאי (°) או שימברנו לו (יא) מבירה נמורה בדבר

ודבר פשוט הוא שתן למוכר התמץ למומר דתע"פ שתטל ישראל הוא : ומעשה היה בתי' ממזיק מוכר"ת בכפר שמכר יין שרף שלו להפקיד שלו שכי' מומר והיה שך הרבה וקשה הדבר להפסיד היין שרף וקרוב היה שלא ילית ישראל בזה ומעמו לישתע דגמ' דעכו"ם פייל לדפפזיה וכ"ם שלא יסניטו בתטגרת וישראל יחזיק התפתח בידו לו ימים מותתו עליו ונשלריך שימכר לו בפי' לותו התדר שם התמץ שבו דתל"ב הרי הוא בתתיבה וכל שתיטו שהשה בדרך שזכרנו ס"ן עובר בב"י וב"י ותמלו לתתר תפסח תסור בהנאה :

באר היטב

ותפילו בדיעבד תסור התמץ שהרי לא תכרו בלל עיין מ"ש: (ט) ויתננו לו. ותם העכו"ם לימו רוצה להחזיר לו תפסח תתר תפסח תסור לתתום לותו בדיעבד תבל ישראל תתר תפסח ותם לא רצה לתחזיר לו דמיו תם נתן לריך לתזור ולתכור לבעלים ר"ס ב' ס"ג עיין מ"ש. ועיין יד לתרן . ותוכן ובן"ס שהיו שותפים ותכרו בהיפה גם יתד תתן לתתעון קודם פסח וקבלו התשתח תבל פדיון לא תסך תתעון התתח השותפים ובנר עליו הפסח מייב שתעון לנבריו . בני יעקב ס' ג' ועיין בח' ס"ג סל"ג ובמ"א ס"ק י"ד ובפר"ח : (י) בשוטה. ותפ' בל ידי שלותו לו תפשו יכול להקנות התמץ ולא תמרינן תפשו לא ידעה להקנות : [טו] מתנה גמורה. לפי' ע"י שלותו לו תפשו יכול להקנות התמץ ולא תמרינן תפשו לא גרע לתקנייני בדבר שיתזור לו תח"כ בדמסיק

שערי

אך יש לצדד לפי שנתן לו בהקפה והנכרי עשה כו' ופיים שימתין הישראל מלקבל המעות עד אחר שימכור הנכרי ויכלה מן העולם ואז יקבל ממנו המעות : וכתב בשו"ת כנסת יחזקאל סי' י"ד באחד שהיה לו י"ש ומי דבש אשר החמיץ במי שכר במרתף וחור אחר נכרי למכור לו וכא עלתה בידו וסנר תמרתף זרק המפתח במקום תפקר וכתב שלפי מה שהונד לי שהופקר בפה מלא והיה עמו אורח יהודי ואשתו ובנין יש להתיר בשביל שסנר המפתח לא נתבטל ההפקר וליתר שאת זרק המפתח והמאלצין שמכר ולא קיבל אדרוף רק עשה האנד שלאנו ושם במדינה ההיא המנהג שהאנד שלאנ הוא קנין וכן המי דבש מותרים והייו"ש יש לו לעשות חליפין כמ"ש הט"ז במוכר לחומר ע"ש : וכתב בשו"ת נ"ב ח"א סי' י"ח בעושה שליח לתכור המצו ומכר ולא מסר להנכרי המפתח מן התיבה שבו החמץ סנור רק המפתח מן התיבה והעלה להקל שמותר אחר הפסח ע"ש ושם בסי' י"ט כתב במחזיק כפר שהיה לו חמץ אצל הווערסט הייויר שלו וסמכו אף שכיניו היו אומרים לו שמסמך אל פדיון לא מסך ממנו המתץ מרשות השותפים ובנר עליו הפסח מייב שתעון לנבריו . בני יעקב סי' ג' ועיין בח' ס"ג סל"ג ובמ"א ס"ק י"ד ובפר"ח : (י) בשוטה. ותפ' בל ידי שלותו לו תפשו יכול להקנות התמץ ולא תמרינן תפשו לא ידעה להקנות התמץ

שערי

אך יש לצדד לפי שנתן לו בהקפה והנכרי עשה כו' ופיים שימתין הישראל מלקבל המעות עד אחר שימכור הנכרי ויכלה מן העולם ואז יקבל ממנו המעות : וכתב בשו"ת כנסת יחזקאל סי' י"ד באחד שהיה לו י"ש ומי דבש אשר החמיץ במי שכר במרתף וחור אחר נכרי למכור לו וכא עלתה בידו וסנר תמרתף זרק המפתח במקום תפקר וכתב שלפי מה שהונד לי שהופקר בפה מלא והיה עמו אורח יהודי ואשתו ובנין יש להתיר בשביל שסנר המפתח לא נתבטל ההפקר וליתר שאת זרק המפתח והמאלצין שמכר ולא קיבל אדרוף רק עשה האנד שלאנו ושם במדינה ההיא המנהג שהאנד שלאנ הוא קנין וכן המי דבש מותרים והייו"ש יש לו לעשות חליפין כמ"ש הט"ז במוכר לחומר ע"ש : וכתב בשו"ת נ"ב ח"א סי' י"ח בעושה שליח לתכור המצו ומכר ולא מסר להנכרי המפתח מן התיבה שבו החמץ סנור רק המפתח מן התיבה והעלה להקל שמותר אחר הפסח ע"ש ושם בסי' י"ט כתב במחזיק כפר שהיה לו חמץ אצל הווערסט הייויר שלו וסמכו אף שכיניו היו אומרים לו שמסמך אל פדיון לא מסך ממנו המתץ מרשות השותפים ובנר עליו הפסח מייב שתעון לנבריו . בני יעקב סי' ג' ועיין בח' ס"ג סל"ג ובמ"א ס"ק י"ד ובפר"ח : (י) בשוטה. ותפ' בל ידי שלותו לו תפשו יכול להקנות התמץ ולא תמרינן תפשו לא ידעה להקנות התמץ

באר היטב

שימזור לה לתמ"ב . מ"ו . תמר שהיה לו ממן ונקט למכור לנברי כיון והתמכם שלא תמר לנברי כלום מממן שלו רק שימזו בה תמר של תבירו שיודע שימכור תבירו תמדר ההוא עם ממנו שבתוכו לנברי ומכר לו התפתח וכן נשמה שמכר ישראל תבירו תמדר ההוא לנברי ומכר התמץ שבתים בתוכו בלל ממן שנמדר תהיה רק שלא ידע בו לא ישראל המוכר ולא הנברי הקונה פסק בתסוכת סימן בית יהודה סי' י"ג דלתסור התמץ של ישראל תבילה (יא) מבירה : (יא) מבירה . ומותר לומר לו תה לך ממן זה ומן לי ממן לתחר פסח כ"פ הגאון מהר"ם ז"ל ת"ן . ולתסור למכור ממנו לתומר דתע"פ שתטל ישראל הוא . ועם מכר כתב הט"ז דבשפ"ת

תשובה

ושער אפרים סי' ד' ובאלי' זוטא סי' תמ"ח ובתשוב' בק"א שבשער אפרים ועת"ג סי' קה ובתורת השלמים שבסוף המנחת יעקב ע"ש והנה בעל הי"יש לא שמע להמורה להחמיר והשמ אוזן לקצת לומדים שתקילו לו שלא לשפסל ועה"פ והחליפו ע"ש סי' ש"ז שהורה להתירו אפי' למחליף עצמו ע"ש ובענין אם שחת חמץ בפסח ע"פ הוראה בשעות אם מיקרי אנוס יש ללמוד ממ"ש באה"ע סוף סי' י"ז בשם מהרי"ק ועיין בשו"ת בית אפרים חלק אה"ע : וכתב בשבות יעקב ח"א סי' ד' במי שהיה נשוי נכרית שלא כדת ונמצא אתה חמץ שעת"פ אם נימא מה שקנתה אשה כו' וכתב דמותר משום שביטל וחפקיר אמרי' איסורא לא ניחא ליה דליקיני וכמ"ש הרא"ש בעכו"ם שמביא דורון כו' ועי"ש דמייתו משו"ת שער אפרים שהביא בבח"מ כאן במי שמכר לשפחה כו' ע"ש. וכתב בדברי יוסף סי' י"א ראובן היה בידו מעות שמעון תושב עיר אחרת לח' חדשים קודם פסח קנה חמץ ושלח לשמעון והספינה לא הגיעה עד אחר הפסח החמץ מותר באכילה כיון שלא היה ידוע לו כלל. ובשו"ת חיים שאל כתב שאחד קדוש הסכים עמו וכתב שדבריו טובים ונכוחים ע"ש ונראה מזה להורות היתר ני"כ בעובדא שאירע ששלחו י"יש ממקום אחד בתוך כלי פוזדרע בקיתוניות של זכוכית מנופות ותתומות שקנו בשביל ראובן ממעותיו ובהגיע הספן לנמל מסרו לאיש אחד אהובו של זה שיהא אצלו עד שישלח בעליו אחריו וכאשר בא שליח ראובן פתח קיתון אחר לטוטעו והיה מים ורימה בנפשו שכמות זה גם שאר הקיתוניות נתרוקנו ומלאים מים כמו שרגילות לפעמים שהספנים מריקים כלים של י"ש ומפלאים מים וחזר לביתו ואמר שלא רצה להשריה לקחתו ריקם מאחר שהוא ריק אין בו י"ש וזה היה זמן מה קודם פסח ועמד כך בבית הנפקר עד עבור הפסח ואחר זמן מצאו ששאר הכלים היו מלאים י"ש ורק כלי זו הורק והיו למים ונראה דשרי משעמא שכתוב בתשובה הנ"ל דכל שלא הודע אליו ליבא למיקנסיה ואע"ג דכאן י"ל דכיון שידע ששולחין י"ש שפיר שייך קנסא דר"ש ז"א לפע"ד דכל כה"ג לא הו"ל למידע ולאסוקי אדעתא כלל כיון דשכיח ומתרמי הכי לפעמים דעבדי דלא מעלי ומכניסין מים תחת יין ומכ"ש כאן כיון דהשליח חזר ואמר לו בסתם שהכלי ריקם כלי י"ש היה סבור שכדבריו מסתמא כן הוא ואין זה דין אנוס שכתב הרמב"ם והש"ע דידע שיש חמץ אלא שהיה אנוס מלבערו , ואף בזה דעת התשב"ץ להתיר כמ"ש לקמן ואף שאין לסמוך בזה נגד דעת הרמב"ם ס"מ באנוס כה"נ אין כאן חשש הערמה כלל ובכה"נ נראה דשפיר דמי לסמוך על הביטול וצ"ע ומ"מ הוריתי במקום הספד לערבר אחרונים הולקים עיין בשער אפרים דרים שם כלל והמוחנים נברי"פ וקונים מכמה ב"א ומתערב אצלם מעט בהרבה ואף אם מיוטעה דמיוטעה שישתה ישראל שם כבר נתבטל ע"ש וע"ש עוד בסי' ק"ד בא' שלא בע"פ הנברי שהיה רגיל לקנות אצלו והי' סבור שרשאי למכור כל היום ושלח אחר נברי אחר ושוב נתוודע לו שאין מועיל מכירה אחר חצות ולא מכר ועה"פ והוא הספד נדול ונם הוא בע"ח להשר ויצטרך לעקור מן הנליל ולכתב לצדד דמיתר בהנאה באופן שיסכור לבני כפרים הקרובים אליו לכ"א מעט ויהיו שלא ימכרו לישראל וכן מהמאלץ יעשה י"יש וימכור באופן זה ע"ש : (ט) ויתננו לו. מה שהביא בשם שו"ת בני יעקב ועיין בשו"ת בית אפרים סי' מ"א בקנה חמץ מעכו"ם אחר חצות וחזר ומכר נ"כ אחר חצות ואבאתי שם לבסוף משו"ת בני יעקב אלו ושם כתבתי בשם החכם מהרי"ו בן פירנא שכ' עוד שעמא לפי שבדיעבד דמלכותא יכול לכופו לקבל החמץ כדידיה דמי וע"ש : (יא) מכירה. עבה"ט וכתב דודי מ"ר הנאון מהר"ם ז"ל בתשוב' כת"י בענין שהרבה אנשים לקחו אחר הספח ממומר אחד מחזיק השענק שמרים שעה"פ וחמצו בהם עיסות הרבה לצורך שבת ונם האופים לכל מעשה אופה והי' הספד נדול והארין ומסיק שאם יש ספק דשמא השמרים אלו משכר שלקח מברייא הוין של השר אחר הספח ואולי הם הרוב ננד מה שהיה לו מבבר שעה"פ ואם ידוע שהרוב משמרים הוא מן קודם הספח ובספח אין להקל דקי"ל כל דפריש כו' והשמרים אחר מכירת השכר שלו הם ממש והו"ל חמץ של ישראל שעה"פ עכ"ד ועיין בשו"ת פרי תבואה סי' ל"ב ובשו"ת ריעות האוהל סי' י' וי"א שכתבו שם בזה הנידון עצמו ע"ש: וכ' עוד במי שלא מכר מי דבש ועה"פ ונודע לו שקודם פסח החמיצוהו בשמרי שכר וכתב שיש להתיר ע"י השלכת הנאה לים המלח אע"נ דלא סבירא ליה כהח"י ולא מהני השלכת איסור מ"מ בזה שלדעת ד"ז הנאון בתורת חיים בע"ז דף ל"ד ס"ל דלא הוי מעמיד משום דהוי זוז"נ וכדאי הוא לסמוך עליו ויש להקל כמ"ש עכ"ד ועיין בשו"ת שבסוף חידושי מהרי"ט שלפסחים סי' י"ז : וכ' בשו"ת פ"י כת"י סי' י"ב בדבר שמרים שעה"פ ונתנום לתוך חביות של שכר והשואל רצה לאסור משום דהו"ל מעמיד והנאון ז"ל כ' כמה טעמים להיתר הדא דכאן י"ל דקיל דחמץ שעה"פ אינו אלא משום קנסא ועוד לפי מ"ש בהנ"א דע"ז דשמרי' של שכר מותר לשתותן בפסח אי לית ביה צחצוחי שכר וכיון שהשכר אינו מעמיד השכר החדש כ"א השמרים וא"כ יש להתיר השכר נתבטל והשמרים שמעמידים אין בהם איסור (ולעע"ד צ"ע מ"ש בשם הנ"א בהיתר שמרי חמץ בפסח שהם מתמצית דבר המץ ואינן דומה לשמרי יין של י"י ואפשר דס"ל שאין בהם משום החמץ אלא קיוהא בעלמא) אבל בחימץ עיסה בשמרי שכר אפשר דאסור דנם שכר אפשר דמחמיץ לחוד כיון שיש

ביאור הגר"א

ועת"ג בסי' ת"ס ומהתוך קוטית ע"ז ועמ"ש : **אע"פ** כו'. שם ומצית רחיה מת"ס בניעין כ"ב בעי רמי כ"ח בו' ת"ס ף הוא בו' ללא בו' וע"ש רש"י ד"ה ללא ללו כו' . ובלבד כו'. תוספתא וירושלמי שם : בלי כו'. רמב"ם וכפי' על התוספתא

יעקב

הס"ם בניעין דף י"ט ע"ם . בתשו' תיעוד בית יהודה סי' י"ג הביא מעשה בא' שהיה לו תמץ ורלה למכור לנברי בדין והתתכם שלא תמר לנברי בלוס תתתץ בתוכו בשעת מכירה ושוב ישראל תבירו שדרך בלוס תתתץ שידע שיתכור תבירו תתדר תסוח עם תתתץ שתתוכו לנברי ותסר

שלמה

עם חמץ ושכחו איזה חמץ שלא מכרו אי מהני וכו' דהחמץ מותר שקנאו הנברי בתורת חצר במציאה ע"ש בהשמטות לחיבורי נדרי זרוזין ח"ב דק"ז דרך אנב בתשובה לק"ק טראנאפאל דהחמץ אסור מתרי מעמי חדא דלא הוו עבידי דאתי שלא אסיק אדעתיה בזה הנברי וגם בין דהמכירה לנברי הוי קודם זמן איסורו והיאוש הוי רק בזמן האיסור א"כ בא לידו קודם יאוש ואינו קונה כמ"ש בס"ך חו"מ סי' רס"ח ע"ש גם הוי יאוש שלא מדעת דלא הוי יאוש והש"ם בב"ק מיירי דידע ממנו אז כיון דמסא זמן איסורא מייאש. גם כתבנו שם דתנאי שיקנה הנברי בכסף קונה אף להסיברים דלא מהני תנאי היינו אם החסרון בגוף הקנין אבל אם בגוף הקנין הוי קנין והחסרון הוי רק מצד האדם מהני תנאי בודאי ע"ש בעזה"י ודוק : [ה] הנה בדין מכירת חמץ עם הכלים אם הככים בעין שביקה עיין בחיבורי לאתע"ז מה"ח דף לח סי' ל"ד מ"ש בזה בתשובה לק"ק ניזניב דרך אגב שא"צ הכלים שבילה ע"ש ודוק היטב : [ו] והנה אם נתעכל החמץ ע"י איש אחד כבר כתבנו לעיל אות א' דמהני המכירה ועמ"ש עוד בזה לבאר מלתא בטעמו בתשובתי ליו"ד הלכות בכור בפ"ט במהדורא ה' סי' קצט לק"ק ניזניב נם בקנין אודיתא אם מהני כתבנו שם בעזה"י ע"ש ודוק:[ז] עיין במנ"א סק"ד שכ' וז"ל ומ"ש דאזלינן בתר דיניהם ק"ק דהא אמרי' בבבורות וכו' עיין בחיבורי

השקל

דמדרכה רוב הפוסקים ס"ל כר"ת אלא דאין כ"מ לדינא דמ"מ מהני דיעבד. כסף לחוד דהא מ"כ כ' דנם מסיכה לחוד מהני דיעבד . תע"נ דלהעתו רוב הפוסקים ס"ל דבעי' בנוים דוקא כסף ה"כ ה"ם לדינן אפכא מהני דיעבד כסף לחוד אע"נ דרוב הפוסקים ס"ל כר"ת דבעי' בנוי מסיכה . בגילון דעתא סני כמ"ם בכ"י סי' תל"ת דמה"ע מהני ביטול ממורת הפקר ולדעת כמה פוסקים אפי' ביטול בלב מהני תע"נ דבה"ג לא מהני נבי הפקר דהא לא ממר לשון הפקר אלא לבטל להו כעפרא (נם לי"ת בעיקן דוקא הפקר בפני עלמה) וכמ"ם בח"מ סי' רע"נ סעיף ז' : ול"ע דבירושלמי כו' דתין נוי ע"ם לנוי חבירו כו' הנה בענין הקלוות מקום נטוכו הרבה בס' ח"י כ' בשם תשובת מ"ם דתין בהוכחה בעי"ז שמקנה לו המקום ס"ל תלירו על נוי וקונה לו תלירו את החמץ דהא תלר מעשה שלימות מתרבתי ותין שלימות לנוי תע"נ בהוכחה בתורת מנג דמעלעין נקנית מנג קרקע (ולפ"ז ל"ל לשון מנג ולא לשון עם כמ"ם בח"מ סי' ר"ב לדעת י"א עם) ותולם בתשובת עבודת הגרשוני ס"ם קנה לו המקוי ונתן בתשובה הל"ל טעם למה קנין זה המחוור דבמסיכה תין דעת הגוי לקנות הל"ל מלד קונות לו מ"מ דכיון דהקל עליו נלי דעתיה מעבירים תומו דימתה הלא קני ותע"נ דקי"ל ד"א של מלד קונות לו מ"מ דכיון דהקל עליו נלי דעתיה

דנעפילה

דכ"ע לא לפקרי' לכל חס הטעו"ס מיו רוצה להחזירו לו מסור לתבוע חזרתו בדיניהם : ה לא מהני. מע"ג דכה"מ הוי מתנה כדמיתא פ"ק דקידושין(נסוכ' פ"ג מסוס חומרת דממן לא מהני ומומרת יתירה הוא והכו דלא נוסף עניה לדמות לה מלתא אחריתי (ת"ה וקנ"מ פ"ו מהלכות) ורדב"ז ח"ח סי' ק"מ כאב הטעם דכל זמן שהתנאי תלוי הוי כפקדון ואם נתקיים התנאי לף על פי שנעשה שלמפרע היה החמץ של העכו"ס מ"מ קודם קיום התנאי כבר עבר עליו הישראל ולא יועיל קיום התנאי לבטל הלאו שכבר עבר ע"כ(כ"ה)ול"ד למ"ש סימן תמ"ח בעכו"ס שהלוה לישראל על חמצו ואמר אם לא אפרע לך כר"מ להעכו"ס מותרים המעות לישראל מטעם זה כללע"ד: (ה) שמח לעטרך · ויכול נ"כ לומ' אתן לך ריוח אמ"כ דהא מ"מ מכירה גמורה היא : (ו) ולא יתן לו על תנאי . נראה פירושו על תנאי שימזירנו לו אחר הפסח דא"כ לא הוי מכירה

[עז] בדבר מועט ז [יז] אבל מתנה [יז] על מנת להחזיר ה (יב) לא מהני :

ד מ רשאי ישראל לומר לעכו"ם בשעה חמישית או קודם [יח] עד שאתה לוקח חמץ במנה קח במאתים

(ה) ו שמא אצטרך [יט] (יג) (כ) ואקחנו ממך אחר הפסח ט אבל לא ימכור לו (ו) ולא יתן לו (יד) על תנאי ואם עשה

דתשביתו ונקנסיה ע"כ למעשה צ"ע : (שם במג"א ס"ק ה') נותן לך ותחזרנה. נ"ב צ"ע בש"ך יו"ד סי' ש"ה ס"ק ח' ועיין שער המלך פ"ח מהלכות לולב הלכה י' ד"ה ודע וכו' :

עטרת זקנים והו דצמ"ס לא כהו' שמחוך לבית משמע דעל החמץ ממר שיהיה חוץ לבית ובעכו"ס לא ניקפא לן לפי' לא הוה בבית מערת שלו שהרי בסמוך מתיר לפילו מכיר לחוחו ורגיל בו כל זמ כתבתי לדעת כ"י בסס ה"ס לכל עיקרא דמלתא משמע בגמרא דף ו' יחד לו בית לחמצו של עכו"ס היו זקוק לבער ב"ח לפילו בבית ישראל מכאי ביחד לו קרן זוית אלא דגס ח"ס לא בא למעט יחד לו קרן זוית דוס קרוי כתי חוץ לבית ישראל ופשוט הוא שבחמץ יהא מוחא במקום שיכול הגוי ליכנס שם בעצמו כ"ם שלא יסגרנו בחסגרת ודבר פשוט שלין לחכור החמץ למומר בחמץ עם העכו"ס לחר שהחמץ יהא מוחא במקום שיכול הגוי ליכנס שם בעצמו כ"ם שלא יסגרנו בחסגרת ודבר פשוט שלין לחכור החמץ למומר בחמץ עם העכו"ס לחר שהחמץ יהא מוחא במקום שיכול הגוי ליכנס שם בעצמו כ"ם שלא יסגרנו בחסגרת ודבר פשוט שלין לחכור החמץ למומר בחמץ עם העכו"ס לחר

ולו מוחר כדלימ' בגמרא פ' קמא דחולין חמץ של עובדי עבירה מוחר לחר הפסח מפני שהן מחליפין ע"כ :

באר היטב

י"ל למומר שיחליפנו עם עכו"ס לחר לו יחכרנו לעכו"ס ומומר המעות לישראל : ומעשה בחור שהיה מחזיק בחורנ"י בכפר שמכר י"ם שלו להפקיד שהיה מומר והיה כך הדבה וקבה הדבר להפקיד היו"ם וקרוב היה שלא יניים הישראל כזה ואמרתי שיחליפנו הפקיד עם עכו"ס לחר ויהא ממנו יו"ם לחר ואז מומר לישראל זה . ט"ז ועיין בו"ת מ"י סי' מ"ח . ומה"ט יש למעוע בכל לקנות מיד מ"ש שכר לו יו"ם מלל מומר לפי

שערי

בו מים וטעם שכר שהוא מי פירות אבל אם נאמר דשכר לבד אין מחמיץ כלל אין נראה לאסור דבלא"ה יש לפקפק דהכא האיסור אינו אלא משום קנס ונם נראה שאין דומה לבניבה דהתם ניכר האיסור בעין שהחלב נקפא מחמת משא"כ הכא שאין האיסור ניכר כלל שהרי השמרים אין עושים רק שהשכר תוסס מחמתו ואין חילוק בין קודם תסיסה לאחר תסיסה כ"א לענין מראה כמראהו או כן עתה ודוקא באיסור ניכר קנים ר"ש דהא מתיר אפילו ליכא ס' בתערובות אע"נ דאיכא טעמא וע"כ דטעם לא חשיב בעין אא"כ ניכר במראה כמו בנבינה שניכר הקיפוי ומ"ש התו' בע"ז במשקה מע"ד שמטילין בו שמרי יין להעמיד כו' רצה לו' שמעמידין השכר על שעמו ומ"מ אין ההעמדה ניכר ולכן העלה הנאון ז"ל שהשכר מותר בלי ספק ושוב כתב שמצא בראב"ן שכתב דדבש שהחמיצו בשמרי שכר הוא מעמיד (ועיין לעיל סי' תמ"ב במג"א הביא דברי ראב"ן אלו) וכתב דאפשר שבאשכנז מחמיצין הדבש בשמרים וכמ"ש כמה פעמים בלשון הראב"ן ולכן אפשר שנותנים בהם בשעת בשול וכיון דלטעמא עבידי הו"ל מעמיד וכמו שהביא ראיה משאור ותבלין דלטעמא עבידי אבל בארצנו לפי דעתי יהודי שאין משימין

ביאור הגר"א

מ"ם ובלבד כו' : או שימכרנו לו. כנ' מכר"ם ותגזוה בהוספתה עד שאתה לוקח ממתים קח ממנה ואני אחזור ולוקה ממך אחר הפסח ור"ל לפי' אומר לו שיקנה ממנו ביוקר ויהן לו ריוח מותר כיון שמוכר לו בלא הערמה ושא"ת: אבל מתנה. כפי' הגמרא בהוספתה הנ"ל ובלבד כו'. ולע"ג דכ"מ מהני משום מוחרת דחמץ. הנ"מ : ס"ד רשאי. הוספתה ויחולמי שם:

לאסור החמץ לאחר הפסח מדיעת ועיין כ' המג"א דליחה דלא שייך כאן הוחיל כיון שאין כידו לוזכות בו ומכל מקום לע"ד הדרב"ז ס"ל דלוקח על מנת להחזיר לאו כדידיה דמיא לגמי דלא לף לא יתקיים התנאי וכיון דבפסח בספק איסור הוי ספק ספיקא דאיסור ס"ת ובעכו"ס שבלו' כולי מקום דהתם הוה תלוי ביד ישראל ומכאן ואילך הוי ספק איסור ס"ת ולא דמי כלל לכה דסיען דמ"ש בעכו"ס שבלו' מלינין בדעתו שלא יפדנו כלל לכה דסיען דמ"ש בעכו"ס כאן שהוא תלוי ביד העכו"ס ואפ"ה לא יקיים התנאי ומעלה דעבר בפסח לפסק איסור ס"ו וגם יש לתלק דהכא הוי קיום התנאי בקום ועשה ליכא דסיען דמ"ש בסימן תמ"ח שהקיום מצ"ע לא מהני ואפ"ה כיון שהוא תלוי ביד העכו"ס ואפ"ה לא מצינו לומר דלא יקיים התנאי בקום ועשה ולכן לענין פסח נראה דלא מהני ולא יקיים התנאי בקום ועשה ולו : על המוכר לברר שיקיים התנאי או שיחזיר לו מיד בין לענין קידושין בין לענין פסח

חק יעקב

לו כמפתח וכן נעשה שיכר ישראל חבירו בחדר הסוה לנכרי ומכר החמץ שבניה בתוכו בכלל חנץ שנחדר הסוה רק בלא ידע לו כלל ישראל המוכר ולא הנכרי הקונה ופסק שם להשור של ישראל לאחר יע"ם שהגירוי מלחת בעצמו : [עז] בדבר מועט . ודגריו המוסיס מאוד לחדרבא ד"ל סי' ס"ם פעיף ח' בהג"ה פסק הנכרי שמר שהחזירו לי ללא יהא לו שום מחנה בכלל והוא מחנו' הרשב"ח סי' קפ"ח ודוקא בעצמו : [יח] עד שאתה לוקח כמעכיו דמי הוי מחנה משא"כ שם חמר והחזירו לי ועיין בחנו' הרשב"ח סי' קפ"ו ופ"ע : [יט] שלא לחכור החמץ ממנה לשון הרמב"ם פ"ד מהל' חמץ עד שאתה לוקח מעכו"ם קח ממנו ממנו . וכתבו' הרשב"ח סימן [כ] ולקח ממך . וכתבו' הרשב"ח סימן תתן סיום לקחתו ממך לחי לו יכולי לחר ועיין בתנו' מהר"ח ב"ב סי' ל"ח וכתבו בהחרוכים ויתחר לך ריוח לחר"כ :

חכמת שלמה

על יו"ד סי' ש"כ והוא במהדורא ה' סי' ע"ו בתשובת לק"ק סקאלי מ"ש שם לייישב קושית המג"א הנ"ל על

מחצית

דכנפיה ניתח ליה למיקנא ולא בד"א ולכן ניו הד"ח קונות לו הרי דבדעת הקונה תליה הקנין וכ"כ הרב"י בסי' קל"ד וגס הב"ח סס וכ' בכ"כ בתשובת ר"מ מינץ והרבה ברחיות לכן עדיף הקנאות מקום מצירו קונה לו אלא מדעתו עכת"ד. לפ"ז ע"כ ס"ל דהטעם בתר קונה לגוי ולא מטעם מגב דא"כ אפילו בעיכו דעת גוי ואדרבה קנין מגב קשה להכיגו לגוי . ולקרוב אמין דעת הגוי לקנות ע"י מגב מע"כ לדעת תסובת ע"ה הטעם תסורת חנ' ומקשי' לדידיה קונות תסובת ה"ם הכ"ל דהא אין שליחות לגוי ומלתי שבתסו' ע"ה ס"ק הרגים בזה וכ' וז"ל גם י"ל במה שהגו חנילו קונה לו אלא חנילו מסום שליחות ואלן ק"ל אין שליחות לגוי והתרכתי בזה בתסובה לחנת ע"כ. ואני לא מלתי לחתי לידי בתסובותיו הלדפסות מזה דבר ואולי י"ל דסמ"ב שמביא מ"ת דגוי לגוי נעשה שליח כיון דסניהם חינן בני ברית דוקא כשהמשלח בן ברית גס השליח ל"ל בן ברית וס"ס חיפכא כשהשליח ב"ב גס המשלח ל"ל ב"ב אבל בשהניהם המשלח והשליח חינו ב"ב ס"ד . ולפ"ז שע"ב דאחר מטעם שליחות מ"מ חנר קונה לגוי דהא גס האחר לאו ב"ב ונעשה שליח לגוי . ובתסובת ה"ם חזיל לפיתחתי אלא דבריהם ליה לי גוי לגוי נעשה שליח כמ"ש בס"ם ס"ו משמע ולכן כתב שנת להקנות לגוי ע"י אחר כ"ש בתורת מגב . ומ"ש בס' ח"י מלשון ירושלמי דגוי לגוי נעשה שליח כמ"ש בס' ח"י מ"ת. ואחר העיון מלתי שכתב כן בס' ס"ר: (ס"ק ז)ס"ז עובר כו'אפ"ה ישראל יכיה לו בעות לו ר"ל אלא קבע לו זמן לזה שלא יפיעתי אלא כו' אלא שגי שיקנה בפרוטה ע"ל.ויש לוקל בשאין לו בחמץ אלא כ"ש ס' אבל כשאלו שגיים לו ישראל אחרים בזיומיהם לפסר דבעי לוקל שום כל דמי שווי הבאמה ודבר זה צריך תקור, גדולה בזיומיהם ע"ל:מ"ם מזלינן כו' ליישן בתסובת מ"ב ה"ל:וכ"מ ביוחיה דעה סי' ס"דכו' מדהוצרכו

ז סס כתב"ד ח סס כתו' בחזר
ע רמב"ם

דגול מרבבה

*) פי' ותחזירנה לי לחר פסח ומשלח לכל ימי הפסח הוא מחנה גמורה משא"כ בי"ד סי' ת"ם ס"ק ס"ק בחומר לכהן הילך חמצה שלעיס ותחזירם לי לא נמר שם מחנה לפילו שעה א' ועי"ש בט"ז ס"ק ז' שם כתב כשם שפרישה וכמ"ש הש"ג החק יעקב בזה על הת"ח :

לבושי שרד

ס"ע ס"ד (כ) ולקחתו ממך כל"ל :

חתם סופר

פ"ד : שם ס"ק ה' ורדב"ז ה"א נמחק וצ"ל ח"ב. סי' ק"ם נמחק וצ"ל ר"מ. ועיין תשובת ח"ס או"ח סי' קט"ז וסי' קט"ז : (שם במחבר ס"ד) בשעה חמישית. נ"ב עיין מ"ש בנוב"י מהדורא תנינא סי' כ' בנוי שזכה בחמץ אחר חצות אפילו לא ביטל מותר אחר הפסח וצל"ע דניהו דעל בל יראה לא עבר מכל מקום עבר אעשה

עין יעקב

ע"ב ס"ק ה' ורדב"ז ה"א נמחק וצ"ל ח"ב. סי' ק"ם נמחק וצ"ל ר"מ. ועיין תשובת ח"ס או"ח סי' קט"ז וסי' קט"ז : (שם במחבר ס"ד) בשעה חמישית. נ"ב עיין מ"ש בנוב"י מהדורא תנינא סי' כ' בנוי שזכה בחמץ אחר חצות אפילו לא ביטל מותר אחר הפסח וצל"ע דניהו דעל בל יראה לא עבר מכל מקום עבר אעשה

הגהות רעק"א

דעכו"ס ע' ה' ב"כ חו"ד סי' קכ"ד מהדורת הגיולא : מג"א סק"ה הסתא כתי עובר עליו עיין מתה לפרים הל' מלכלה לסורות פ"ח

השקל

הפוסקים לומות הקנה למכור הבהמה להפקיע קדושת בכור ע"י כסף ומסיבה לו הקנאת מקום כנ"ל עפי ה"ל לתקן בקל להקנות ע"י קנין דמכי דבידיהס . מזה לייתי ס"ך סי' קכ"ב בתשובת ר"מ מינץ והרבה ברחיות לכן עדיף הקנאות דמכתי תלייתן בגוי ה"ל כ"ש קונה לו ה"ל לפוסקים ליתן תיקון זה בחמץ ובכור להקנות ע"י חלייתן ס"ו דס"ל דל"מ חלייתן בגוי ע"ם. דחמרינן לדעתיה דגוי לפקרא כו' הס דברי הס"ם ב"ק דף קט"ז ע"ח רב ספרא הוי מזיל בתרייתא ומתחבר עמהם חרי לחמור בהמותם מחיות ולסטים והיו נותנים לו כל לילה חמור ס' לחכול כי מטו זמנא דרב ספרא יהיב לו חמורו ולא חכלו בחחר קדם רב ספרא וזכי בחמורו ל"ל ל"ח מדפתח להניעה ל"ל לר"ם לחזכי בים הא לדעתים דחרי לפקרי ולא לדעתיה דכ"ע ל"ל לרווחא דמלתא זכי בים . לולם בתסובת מ"ב לא הזכיר טעם זה ולא הביא ראיה מדין מקריקון וסס הורגי נפשות אם תכסו לא לחכור לגוי לחר שקרקעו לו בקנין דהקנין קיים לחנב חוגסי גמר ומקני ומ"מ ק"ל לי קנה ישראל לחר שקרקעו לו בקנין דהקנין קיים לחנב חוגסי גמר ומקני ומ"מ ק"ל לי מלד מלד כיון דכל ימי הפסח דמכתי תלוי ותיון מבורר שהוא של גוי וכיון דהוי הפסד ספק ישראל עובר לו י"ל דהוחיל וביד גוי אלא לקיים התנאי ודבר שהוא בידו לעשות ועלה לקיים התנאי הוי כתלון נעשה ולא קיים הגוי התנאי והוי וודאי של ישראל ותחלה בא מ"ח לפרש כוונת הרדב"ז מלד הוחיל וע"ז כתב ול"ל למ"ש סי' תמ"ח לע"ג דגם שם ס"ל הוחיל דהיינו הוחיל וביד ישראל לפדותו ולפ"ה לא הוי בחמץ של ישראל ולא עבר דהתנאי בסי' תמ"ח הוחיל וביד גוי אלא לקיים התנאי ל"ל ומכל מקום לא ממריק הוחיל כו' והוי כתלון כבר נעשה . ומצ"ב הכא הוחיל וביד גוי אלא לקיים התנאי : ה"ה גבי חלי בגמ' דף מ"ז ס"ב דמפרים חלה מעיסה טמאה בי"ט של פסח אסור לקרות לה שם חלה עד שתפסה דאי יקרא לה שם חלה בעודה עיסה הרי תחמיץ ותע"ג דלאו של ישראל הוא וגם לכתן לא נתי לידיה ממריק דלפ"ז עבר כך ולא יפסיד הרי תחמיץ ותע"ג דלאו של ישראל הוא ומכל מקום לחכם על הדרים ומתיר לו ודלרת עיון ישראל הוחיל לי בעי מתניל עלה דהוי כמו נדר נשחיים לחכם על הדרים ומתיר לו ודלרת לטיבלי והוי דיוקא לכן לפי' לא מתניל עלה כעבר משום הוחיל וביד גוי אלא שמי הוא דהוי ביד ישראל למשחל על נדרו והוי כדיוקא כיון דהוא ביד גוי אלא לקיים התנאי לו בעי הגוי כו' ר"ל דהכא אין הדבר ביד ישראל לקיים התנאי אלא ביד גוי ולכן לא הוי כתלון נעשה:אבל הכא לו בעי הגוי כו' ר"ל דהוי של ישראל כיון דאין הדבר בידו: ומ"ש דכ"ז כשהתנאי תלוי' כו' עכשיו בא לדחות דלא תימא הני הוחיל עבר כיון דהדבר תלוי בספק כל ימי הפסח כי"ל: אבל כו' ותחזרנו לי כו' וכ"ש ותחזירנה לי ס"ם מבואר להיפך בסעיף ז' וכמ"ש בסברת הכר"ב פסוק למעלה מזה ע"פ שתעת ישראל הוא ושם מכרו התמץ לעומר לחר הפסח לגלה שלא מכרו התמץ עם העכו"ס לחר שהחמץ יהא מוחא במקום שיכול הגוי ליכנס שם בעצמו כ"ם שלא יסגרנו בחסגרת ודבר פשוט שלין לחכור החמץ למומר בחמץ עם העכו"ס לחר שהחמץ יהא מוחא במקום שיכול הגוי ליכנס שם בעצמו כ"ם שלא יסגרנו בחסגרת ודבר פשוט שלין לחכור החמץ למומר בחמץ עם העכו"ס לחר

תשובה

אותם כי אם להיות תוסס ואין נותנים אותם לטעמא כלל וכן מוכח ממח שכתב הרמ"א בי"ד סי' ק"י דדוקא כשאין במשקה ס' נגד השמרים ואי הוי דבר המעמיד מה מועיל ס' כו' עכ"ד ולפי שהספר הוא אצלי כת"י ראיתי להעתיק תמצית דבריו ז"ל דטובא איכא למשמע מיניה ועיין בח"י סי' תס"ב ס"ק ה' ומ"ש בה"ט בשם הט"ז עיין במקום שמואל סי' י"ז שחולק על הט"ז ודעתו דמומר שקנה חמץ מותר להחזר ולקנות ממנו ולאכלו בעצמו דלענין זה לא אמרינן אע"פ שחטא כו' ע"ש ואין לסמוך כלל ע"ז וראיותיו דחוים לענ"ד והעיקר כפוסקים ראשונים ואהרונים דהוי כישראל לכל מילי ואין לזוז מהוראת הט"ז ז"ל ועיין במשבצות זהב לענין למכור לנכרית אשת מומר ונראה שהכל לפי הענין אם בדיניהם יש לה רשות לישא וליתן בפ"ע מהני המכירה ואם בדיניהם אין קנין שלה כלום ולא תצטרך לשלם הרי הוא עכ"פ באחריות הישראל ואסור . וקצרתי . וע"ש עוד כמה דינים בזה וכתב באשל אברהם שם דלכתחלה אין לעשות מומר לשליח למכור החמץ שלו ובדיעבד שרי ע"ש ועיין מ"ש בעיל משו"ת שב"י

יד אפרים

סימן תמח במג"א ס"ק ה' לכל הפחות אי בעי העכו"ס מקיים כו' ר"ל דע"כ לא מהניון הוחיל כו' כדלימ' לעיל שהוחיל וביד ישראל לזכות בו מהניון דהוה כאלו כבר זכה בו משא"כ כדבר שהוא תלוי אם יזכה בו רק בידו לזכות בו

הוה תלוי ביד אחריס לא מהניון דכדלימ' הוחיל ואם לא יחזירנו העכו"ס ומכרו לישראל אחר בפסח ויקי' התנאי מוחר ומכל מקום נראה לכתחלה פשוטא דאיסור לעשות כן דשמא לא יחזירנו העכו"ס ומכרו לישראל רק שהרדב"ז כת שהרדב"ז ס"ל ליתן טעם לדבריו ולא ס"ל כלל דהוי כמו שהוחיל וביד ישראל לפדותו ולפ"ה לא הוי כחמץ של ישראל ולא עבר דבתלוי בסי' תמ"ח הוחיל דהיינו הוחיל וביד ישראל לפדותו דהיינו כמו שהוחיל וביד גוי לזכות בו ממש ולא מהניון כלל דמ"מ כיון דהוחיל וביד גוי אלא לקיים התנאי ודבר שהוא בידו לעשות ועלה לקיים התנאי הוי כתלון נעשה ולא קיים הגוי התנאי והוי וודאי של ישראל ותחלה בא מ"ח לפרש כוונת הרדב"ז מלד הוחיל וע"ז כתב ול"ל למ"ש סי' תמ"ח ע"ג דגם שם ס"ל הוחיל דהיינו הוחיל וביד ישראל לפדותו ולפ"ה לא הוי כחמץ של ישראל ולא עבר דבתלוי בסי' תמ"ח הוחיל וביד גוי אלא לקיים התנאי ל"ל ומכל מקום לא ממריק הוחיל כו' והוי כתלון כבר נעשה . ומצ"ב הכא הוחיל וביד גוי אלא לקיים התנאי : ה"ה גבי חלי בגמ' דף מ"ז ס"ב דמפרים חלה מעיסה טמאה בי"ט של פסח אסור לקרות לה שם חלה עד שתפסה דאי יקרא לה שם חלה בעודה עיסה הרי תחמיץ ותע"ג דלאו של ישראל הוא וגם לכתן לא נתי לידיה ממריק דלפ"ז עבר כך ולא יפסיד הרי תחמיץ ותע"ג דלאו של ישראל הוא ומכל מקום לחכם על הדרים ומתיר לו ודלרת עיון ישראל הוחיל לי בעי מתניל עלה דהוי כמו נדר נשחיים לחכם על הדרים ומתיר לו ודלרת לטיבלי והוי דיוקא לכן לפי' לא מתניל עלה כעבר משום הוחיל וביד גוי אלא שמי הוא דהוי ביד ישראל למשחל על נדרו והוי כדיוקא כיון דהוא ביד גוי אלא לקיים התנאי לו בעי הגוי כו' ר"ל דהכא אין הדבר ביד ישראל לקיים התנאי אלא ביד גוי ולכן לא הוי כתלון נעשה:אבל הכא לו בעי הגוי כו' ר"ל דהוי של ישראל כיון דאין הדבר בידו: ומ"ש דכ"ז כשהתנאי תלוי' כו' עכשיו בא לדחות דלא תימא הני הוחיל עבר כיון דהדבר תלוי בספק כל ימי הפסח כי"ל: אבל כו' ותחזרנו לי כו' וכ"ש ותחזירנה לי ס"ם מבואר להיפך בסעיף ז' וכמ"ש בסברת הכר"ב פסוק למעלה מזה ע"פ שתעת ישראל הוא ושם מכרו התמץ לעומר לחר הפסח כנ"ל שלא מכרו התמץ עם העכו"ס לחר שהחמץ יהא מוחא במקום שיכול הגוי ליכנס שם בעצמו כ"ם שלא יסגרנו בחסגרת ודבר פשוט שלין לחכור החמץ למומר בחמץ עם העכו"ס לחר שהחמץ יהא מוחא במקום שיכול הגוי ליכנס שם בעצמו כ"ם שלא יסגרנו בחסגרת ודבר פשוט שלין לחכור החמץ למומר בחמץ עם העכו"ס לחר

כ' שרצתי לומ'לו קח במחתים ותקחנו ממך תחת הפסח ע"ם: ז ס"ז עוכר כנכל ירמה. דהמפקיד חמלו ביד עכו"ס עוכר כמ"ם בח"מ (מ"מ)ול"ל דמיירי שהישראל תלה התנאי בעלמו כגון שהתנה שאם הישראל יסיח לו מעות יחזיר לו דכה"ג לא הוי מכירה כלל כמ"ש בח"מ ס"ר"ז ע"ש ונרע ממשכון דכמשכון[ל] אם לא אפדנו קודם ר"ח חייב יסיח שלך מעכשיו אלא שהישראל המכירה בתנאי כיון לפדותו ח"ל שאלה הישראל המכירה בתנאי כגון שאמר לו אם תעשה לי דבר פלוני החמץ שלך נמצא דכל זמן שלא נתקיים התנאי לא הוי מכירתו מכירה גמורה דיכול לומר לך מעכשיו על מנת להחזיר לו על מנת שתעשה דבר פלוני הרי ז' מכירה גמורה. ועיין ח"מ סי' כ"ח סי"ב ס"ג וב"ח סימן רי"ב ס"ד ומ"א סימן ת"ס ס"ק ו' ומ"ש סי' תמ"ח ס"ב: ח חמץ שנמצא בבית ישראל אחר הפסח [כ] אסור (ז) ח [כא] (°) אע"פ (טו) שביטלו: ט כ אסור להאכיל חמצו [כב] (טז) בפסח אפילו לבהמת אחרים או ט של הפקר: י ג (°) אסור ליתן בהמתו לעכו"ם [כג] להאכילה בימי הפסח י אם הוא (יז) יודע שמאכיל אותה פסולת שעורים [כד] שהוא חמץ: יא מכירה ולא מתנה אלא מכר ליה ע"מ שתחזיקנו לעצמך ותעשה כרצונך אלא מתכוין שלא תהא מכירה בפסח אלא מהיום ואילך ומתוך כך אינו מכירה גמורה ומתוך שאינו מכירה גמורה אי אתה יכול לקנותו בפסח אלא מן המכירה ואם מכרו לו בפסח ולא נתנו לו עד לאחר הפסח הרי זה מכירה גמורה ואינו צריך לקנותו מן המכירה ואם מכרו לו ולא נתנו לו עד לאחר הפסח אם יכול לקנותו מן המכירה אינו יכול לקנותו אלא מן המתנה ואם לא קנאו מן המתנה אלא מן המכירה הרי זה מותר ואם לא קנאו לא מן המכירה ולא מן המתנה הרי זה אסור ואם מכרו לו ולא נתנו לו עד לאחר הפסח ולא קנאו מן המכירה אלא מן המתנה הרי זה אסור ואם נתנו לו ולא מכרו לו הרי זה מותר ואם לא מכרו לו ולא נתנו לו אלא שהניחו אצלו הרי זה מותר ואם לא מכרו לו ולא נתנו לו אלא שהניחו אצלו ונתן לו דמים הרי זה מותר ואם לא מכרו לו ולא נתנו לו אלא שהניחו אצלו ולא נתן לו דמים הרי זה אסור ואם מכרו לו ולא נתנו לו ונתן לו דמים הרי זה מותר ואם לא מכרו לו ולא נתנו לו ולא נתן לו דמים הרי זה אסור ואם מכרו לו ונתנו לו ולא נתן לו דמים הרי זה מותר ואם לא מכרו לו ונתנו לו ונתן לו דמים הרי זה מותר ואם לא מכרו לו ולא נתנו לו ולא נתן לו דמים הרי זה אסור ואם

תמט (א) כך היא גירסת רש"י. דבחנות ומלאי תנינן ופי' כך מלאי שמכניסין אותם בחנות ולפ"ז ניחא כחנות, על עכו"ם דת"ל הא עכ"פ גם הפועלים מכניסים אם פת וה"ל ספיקא די"ל כיון דק"ל כר"ש דחמץ לאחר הפסח לאסור מדרבנן משום קנסא כזה אין שייך קנס אלא בחנות של ישראל דחזי' לחומרא שייך טעם למה וכו' דהממון של החנות הוא ודאי קבוע ומונח אם של הפועלים הוא דרך ערעי ש"ל שמה שמכניסין אם הם מוכנין הכל הלוך אחרי' כחר החנות ור"ח דגורס בהיפוך ומזיל בחר הפועלים ודאי קשה למה תנינן בפי' בפועלים מבחנות כיון דגם בחנות החמץ קבוע בפי ואם לר"ח מיירי שתין בחנות פת דק שאר סחורות מ"כ אין מילוק בין רש"י לר"ח ומפשר שמילוק זה ים ביניהם דלר"ח מיירי שתין אם רק סחורות לא פת ואלו כי' אם פת בחנות היינו מוכרי'דהוי ספיקא וכל נוהי אחרי' לקולא דתין כאן קנס:

תנ (א) יאמר לו קודם פסח. כ"כ הטור בשם מהי עזרי וכתב ג"י דבהג"מ ובמרדכי בדין ישראל שקנה חוק הכומרים יקח לאחר פסח מה שאסר בפסח מאחר שמ"מ להחנות כן תחלה ובעט לפי שאין כאן מיסור חלת קנס דאפי' אם יחלל עליו יום טוב ראשון של פסח אין לו תקנה אלא שיאכל חמץ עד שיגיע זמן ביעור וכ"כ הרא"ש בפ' אלו דברים וכ"כ הרמב"ם בפ"ב מהלכות חמץ ומצה ה"ג וכן הוא בתוספתא פ"ב דחמץ ומצה ה"ב וכן הוא בירושלמי פ"ק דפסחים ה"ב ובפ"ב דחלה ה"א ובפ"ק דשביעית ה"ב ובפ"ב דמעשר שני ה"ב ובפ"ק דמעשר עני ה"ב ובפ"ק דביצה ה"ב ובפ"ק דתרומות ה"ב ובפ"ק דמגילה ה"ב ובפ"ק דמכות ה"ב ובפ"ק דשבת ה"ב ובפ"ק דיבמות ה"ב ובפ"ק דכתובות ה"ב ובפ"ק דנדרים ה"ב ובפ"ק דנזיר ה"ב ובפ"ק דסוטה ה"ב ובפ"ק דגיטין ה"ב ובפ"ק דקדושין ה"ב ובפ"ק דבבא קמא ה"ב ובפ"ק דבבא מציעא ה"ב ובפ"ק דבבא בתרא ה"ב ובפ"ק דסנהדרין ה"ב ובפ"ק דמכות ה"ב ובפ"ק דשבועות ה"ב ובפ"ק דעבודה זרה ה"ב ובפ"ק דהוריות ה"ב ובפ"ק דזבחים ה"ב ובפ"ק דמנחות ה"ב ובפ"ק דחולין ה"ב ובפ"ק דבכורות ה"ב ובפ"ק דערכין ה"ב ובפ"ק דתמורה ה"ב ובפ"ק דכריתות ה"ב ובפ"ק דמעילה ה"ב ובפ"ק דתמיד ה"ב ובפ"ק דמדות ה"ב ובפ"ק דקינים ה"ב ובפ"ק דכלים ה"ב ובפ"ק דאהלות ה"ב ובפ"ק דנגעים ה"ב ובפ"ק דפרה ה"ב ובפ"ק דטהרות ה"ב ובפ"ק דמקואות ה"ב ובפ"ק דנדה ה"ב ובפ"ק דזבים ה"ב ובפ"ק דטבול יום ה"ב ובפ"ק דידים ה"ב ובפ"ק דעוקצין ה"ב ובפ"ק דתרומות ה"ב ובפ"ק דמעשרות ה"ב ובפ"ק דמעשר שני ה"ב ובפ"ק דחלה ה"ב ובפ"ק דערלה ה"ב ובפ"ק דביכורים ה"ב ובפ"ק דשקלים ה"ב ובפ"ק דיומא ה"ב ובפ"ק דסוכה ה"ב ובפ"ק דביצה ה"ב ובפ"ק דראש השנה ה"ב ובפ"ק דתענית ה"ב ובפ"ק דמגילה ה"ב ובפ"ק דחגיגה ה"ב ובפ"ק דמועד קטן ה"ב ובפ"ק דחגיגה

בפסח ויעול הדמים מתחלה כמ"ש הג"מ וכ"פ הכ"ח וכד' ימיס שסח י"ט עכ"פ לסור לו' טול לתת וכו' כמ"ש סימן רמ"ח : ד מותר ליהנות . דחמן ליתו תופס דמיו (ס) כמ"ש בספי' תמ"ג אבל אם קבל הכרזות לסור ליהנות מהם דזכה בהם בפסח בשכר תגורו כיון שדרכן לעולם לתת ככרות ומ"כ ס"ל ממן על ישראל שעבר עליו הפסח . ה מין זקוק לו . ✍ ולפ ע"ג דאם שכרו לעשות עמו מלאכה לחרת ומ"כ עשה עמו יין נסך שכרו לסור לתת לו היה מותר ליהנות בשכר שכר חמץ ולכן כרי ומ"מ לכתחלה לריך לשלם לו מ"כ לא שקיל שכר חמץ ולכן כרי ומ"מ לכתחלה לריך לשלם לו מ"כ ואפי' שיאמר שיאפו בו מלה כל"ל כדור וכ"כ מלחק בזה ע"ג : ו לדור בו. משמע לאסור להשכירו לגוים בו ממן דמשמע כאיסורי הנאה כל"ל ודוקא כשהשכירו תוך הפסח (ועס"ז) ודוקא כשהשכירו תוך הפסח לו בע"פ (מגור) : ז שיקנה חמן . ואם הוא מושכר מלגו לשמה לא יאכל בביתו משום חשדת (מגודה) : ח לא ואכול . ודוקא ס"ל לא ואכול ממלמו שיודע בודאי מחמץ : ט מ"כ הקדי'וכו' . וכן עיקר ודוקא שהדיר עדיין בעין כיד החנוני בשעה שמוכל וכמ"ש כי"ד סי' קל"ב ס"ד ואם לא הקדיש לו הדיר מותר לו' הו לפועלים חמץ ואני פועל : וא"ב מי ס"ס לו תיוק ולריך לשתו' חמץ מותר לו' לעכו"ס אן לו לשתות חמץ ואני פועל (וע' סי' שמ"ג) ואין זה בגי' כמה שכתו שותה חמץ כמ"ש כי"ד סי' רכ"ח ס"ד ע"ש ועוד דפועלי נמי מזותן עליו ואפ"ה שרי כמ"ש המרדכי ע"ש משל הוא לא יקח החמץ בידו (ועפי' תרי"ו ס"ל כהג"ה) כמ"ש סימן תמ"ו ס"ג ובמולה שיש בו שכעה הכל שרי : ומסור

לעכו"ם קודם פסח טול אתה של פסח [ד] ואני אשול (ג) אחר כך :

ד ר ישראל שהיה לו תנור ואפו בו עכו"ם חמץ בפסח (ג) [ה] אפי' מעות אסור (ד) לקבל בשכרו [ו] דהוה ליה משתכר באיסורי הנאה ואם ה קבל כבר המעות ד מותר (ה) ליהנות מהם :

ה (ד) * יש מי שמתיר להשכיר תנורו לעכו"ם [ז] על מנת שיאפה בו (ו) מצה ואם [ח] יאפה בו חמץ ה אין זקוק לו : הגה וכן מותר להשכיר לו (ה) [ט] ניח ו (ז) לדור בו ומ"ם מחכיים בו מחר כך חמץ שרי : (מגור)

ו ז מותר לומר לעבד בפסח הילך דינר זה וקנה ואכול אע"פ שיודע ז שיקנה (ח) חמץ ח [י] אבל לא יאמר לו ח צא (ט) ואכול ואני פורע ט [יא] ויש (י) מתירים גם בזה ט אלא אם כן הקדים (יא) דינר או שנשא ונתן ביד : הגה

לחמנו של ישראל בפסח ומ"ע שכתבו בסמוך[מעיל בפי'קודם הפסח היינו לענין שיתן לו דמים שיוכל ישראל לאכול לחמו ולא קנה הכותי בפסח אלא לשם ישראל ומ"מ אם הכותי מוכר לישראל בפסח חמץ שלו ואומר שקנאו מקודם הפסח אין ישראל יכול לאכלו אחר הפסח אלא אם כן שהה אחר הפסח כדי שיוכל הכותי למכרו לאחרים ואח"כ יקנה הישראל ממנו ואפי'

לכל נמפר' לשום בחוכו חמץ לחסור בפכח חו ע"פ לכל טפי לח כ"כ ב"י :
(ו) לחסור להסביר כו'. בטעם בעור דרופה בקיומו בל חמץ שלח יבקע הכלי שהכלי עלמו לחסור בהחלה להסביר לכחחלו ול"ד להה דתיתי בחוספתח מסביר מדם ממורו לעכו"ם לחמץ דשם החמור חינו לחסור לחכל הכלי עלמו לחסור מרחה חזהו לדעת רש"י דסבר דכחתוב בל ימלא ובל יראה וגו' ולח לחסור בל חוחפות מוחר להסבירו בשיטול דמים היה לנו להחיר גם זה חלח דחניח במסמע דמסקינן הטור כרסב"ח : אחרי הכללים שנחמרו בסי' זה רחוי לעיין בחה שמוסגים בחמיהו' רוטי"ח וחלני"ן[כיהודים שבורכי' חורנ"ם מסברי' שלוקחים מדות מחלני"ן[וכל מי שטומחמל"ן[והמחל"ן הוח מחלנמור ועוטם כרת חה לעשות בשבוע של פסח : ומו"ח ז"ל כ' בזה שיטשה דרך מכירה חו נחיל לעכו"ם בס"ם סי' חמ"ח ולעד"ב דים חיוטה בזה חדא דמכירה לח חייכת בדבר שלח בח לעולם בדלית, פ"ק דפ"מ מה שהעלה מלודתי מכור לך לח לחר כלום וחו בלח התירו המכירה חלח בשעה שחותר לחכול חותו וחיינו בחלו לח לחר כלום בס"ם בשבוע סי' ח"מ

ז גמרא פסחים ל' כ כשמואל הסכמת הפוסקים

עטרת זקנים

ברי לכל אם תרכה"י אתין כיצרמל צריך לתקן היורות כל עיקר שכם מבשלים בשלהם אלא שלקת מידות מכל כיצול אם כן הוא דוחה לקוניס קף הגלחים והדין הוא דיחכה עם עכו"ם קודם שפח ליתן לו מעות דבדיעבד יכול לקבל מכם במידות לפי' לא התכה ואם חינו יודע מי ביצל אינהב עמו ס"ל כמו דיעבד (מורי נב"ח) :

תנא * קדירות של חרס כו'. אין להניח דבר על תנור בית התורף משום דהוי כלי חרס שאינו יולא מידי דופיו לעולם וכן אסור להני בקתלגין תוך ימי פסח מ"ע (מהכריי"ו בדרשות) ובדיעבד יש להוסרין לפי' אם יתזור ויטיח טיט חדש בפסח כעובי לשנע (מורי נב"ח בשם חמי זקיני הגלון מהר"ר ביכם שור) ויש מהירין בדיעבד (מהר"ם מלובלין בס"ת אלו סי' ק"ו) לכל כלי חרס המלופין בהיתוך עופרת מותר בהנעלי כמו שאר כלי מהכות (כי' ומרדכי ומהרהרמ"י) וקדיר של מתכת אם רולה למלאות גחלים ונפניס שרי (עור ומהרהרמ"י) :

לבושי שרד

מ"א סק"ב (°) אז יזהר להטוחכי' וכו' ולפי שהסמיך לי' שחינו שוכר כרחייס עלמו דאז אין איסור רק מחמת דמיד כשמניחו ברחייס זוכה בו מש"ה מהני תקנה זו משא"כ כשוכר הרחייס עלמו ומכ"ם אם ישראל מחויב להקנן אז לא מהני תקנה זו דמיד להגלח אז ולא ימלא : (ש"ע ס"ח) (°) חתך כל השבח וכו' ולפי' אם נשחתם בחתך תוך הפסח דינו הני וכ"כ החק יעקב :

יד אפרים

תנא במנ"א ס"ק א' אבל כלוע בכלי חינו נרחה ומנו. ר"ל ולכך אין בו איסור משום לח ירחה ולח ימלח :

אשל אברהם

עכו"ם שעושה חנך אסור לפרוק ממנה אלא שלא בפניו. ולפ' קמל שרי משום לער כ"ת ע"ם :

ד] במהכה. וע' סימן תמ"ב ותמ"ג ולחן קי"ל לחסור למכור לעכו"ם בהרגולה שמלוי עה חשה שלא יכנס לתוך בחיו של חבירו ר"ד כ"ו. ועוד לפ"ז ניחח חכנים שמשכנל בכלי חנך מותר למכרו לעכו"ם ומשנלי לוק כ' דלחירי בכלי המיוחד לכניסה ולרחילה דוקח ע"ם ובחילה ואפילו אם כחשה לחיזו לעניין אלא שאין ניכר . ע' רחב"ן ור"ן ורי"ו :

שערי תשובה

שהוא השותן ומקבל החמץ עבורו וע"ש שנראה מדבריו דאפילו נתנו לו בפסח כיון שכך מנהגם א"כ יש לו לישראל החץ אצל הנכרי ועובר עליו ולא דמי לאם יש לו הוב חמץ אצל הנכרי דשרי דהתם לא זכה הישראל מעולם כיון שאיהחמץ מיוחד איהו של ישראל והוא נותלו איהה החץ שירצה משא"כ הכא נותן להישראל מאותן שאופה ומיחד לו אותן כברות כו' ואף שכתב שם ויש לדחות דלעולם מיירי שנזבר של הישראל ואפ"ה צריך למנהגם דבלא"ה כיון שהישראל אינו מחויב לקבל כברות בשכרו אלא אם ירצה צריך ליתן לו מעות הא הוי החמץ של ישראל כיון דאם רוצה אינו נוטלו לכך צריך למנהגם כו' מ"מ הא שייך זה לענין מאלצין כיון שהחיוב הוא רק על מדה מאכץ ולא על מעות כלל א"כ אע"פ שאינו מקבל מיד אלא לאחר הפסח הרי יש לו חלק במאלצין מדה שלו וה"ל כשותף במאלצין אלו ואסור וע' לעיל סי' תמ"ח מ"ש בשם הח"י ושאנת ארי' בדין שותפות לענין החלק של עכו"ם דמיתר משעם ברירה ע"ש ומ"מ י"ל היכא שזכות בעל הריחיים הוא על אופן שהברירה בידו או לקחת מדה או ליקח מעות סך כך וכך ולא בירר בפסח איזה יקח בשכרו אם מאלצין או מעות שוב רשאי אחר הפסח ליקח גם מאלצין כמ"ש לעיל לענין הכברות כיון שהיה בידו ליקח מעות שוב אין החמץ מיוחד לו ומ"מ נראה דלית ליה למשבץ היתרא ויקח מעות כיון שעב"פ בפסח ספיקא הוי וא"כ י"ל שאם יקח עתה מאלצין הוברר הדבר למפרע שלכך ה' עומד בתחילה ובדיעבד שלקח מאלצין אין להחמיר באיסור חמץ שעה"פ דרבנן ומ"מ לכתחילה גם אם שכר בענינזה שיקח או מדה או מעות יש לו למכור קודם פסח כמ"ש הב"ח דלאהדורי למעבד בהיתר נמור טפי עדיף ובלא"ה יש לעשות כן מחמת מלאכת יום טוב והח"מ וע' ט"ז וע' בשו"ת בית יעקב סי' נ"א מ"ש בענין הנהנת האורנדים במכירת המאלצין שלוקחין המדה בפסח ע"ש : (טו) הנאה עבה"ט וע"ש בשער אפרים סי' ז' בהנ"ה בן המחבר דמסיק שרשאי הישראל לעמוד על המשמר ויקח עמו עוד א' שישב עמו דאז אין כחוש דקמא אתי למיכל מיניה כמ"ש בהל' שבת סי' רע"ח ומטעם רוצה בקיומו אין חשש כשאין הישראל עושה מעשה בידים רק יושב ומשמר ואין בזה שליחות שאין הישראל ממונה רק ליקח המעות לפי שאין מאמין למשרתים ע"ש :

ביאור הגר"א

סי' תנא ס"א אפי' אותן כו'. עור ועפו' תמ"ד ס"ג : ומותר כו'. גמ' שם : ושוב לסורגים כו'. שם"פ להרא"ש ועור כת"ם שם ס' ו' תמלו של ת"י כו' ואפילו לא ק"כ אחרונות שא"ל לעברו וכמ"ש בסי' ת"מ ס"ב וס"ב כאן ועב"ח : ולא לשום כו' אפי' כו'. שם ושם וכמ"ש בזוהרם ס"ב ס' ב"ר אחר כו' : ויש אוסרין. הרמב"ם שפ"ה לעצמו וכמ"ש בסי' ת"מ ס"ב וס"ב כאן ועב"ח : שני בולע מהו דחולין ח' כ' כמ"ש בסי' תמ"ז ס"ג בהג"ה ולמרוצן נזהנים שם בלוע בלא בישול כו' וכירוחלי פ"ל המעבר ופ"ב דשבת חתן כלי חרס ומ"ש בסי' ת"ח ס"ב בהג"ה וכ

תנא (א) ועוד לסוגרן כמדר וכו' . מכאן קורא מו"ח ז"ל תנר על מותן שמעמידין בפסח כלי בדיל על ממן למעלה מקום שמין יד מדס מנעת לגריך דוקא לסוגרו כמדר מכל הנופה לא מועיל כלמכמן נבי כר בפמת מפי' גבוה י' קומות לא פנוג רבען מלא דכ"ל לחותן שיש לפס כלים של פסח כל השנה ומחזיקים מותם למעלה בנוכה הרבה מין לחוש שמא יפבה פעם מ' ויבינ סול' ויפתמם כפס ממן דמ"מ מס יבפל מפ"כ ויפתמם בפסח מין כן כי מס נע"ל ולימו מלא מומרת בפסח בזה לא נזדו מפתת לא פלוג: (ב) מכל לתנורים שלנו לא . למיכה למיכה דילמא חיים עלי' ומולינן מן התנור קודם שיתבטו כ"כ הרמ"ם פירום מע"ג דגם בתנורים שלנו יתלבן היטב מס יפשה שמא לא יתלבן היטב מס הרבה מ"מ יש לחוש שמא לא יתן מותם לפהות הרבה מפ"כ בכפן מתלבן מפי' בשעה מועטת: (ג) ועיין כי"ד סי' . דפס נתהר דרך ערמי מותר מס הדימו תחלה: (ד) ומס מלמו גחלים כו' . דלא מיירי בזה למפת חיים דלא פקע כיון שהוא עצוי

ג בפסח במקום (ד) צנוע שאינו רגיל לילך שם[ו]כדי שלא יבא להשתמש בהם בפסח ה (א) [ז] ושוב לסוגר' בחדר ולהצניע המפתח ה אבל היסק שיסיקם באש אינו מועיל להם [ח] ולא לשום כלי חרס שנשתמש בהם חמין אפילו שלא ע"י האור אלא שעירה לתוכו רותחין : הגה ויש מוסיים

ג אפילו (ה) בכלי שני (המגיד פ"ה) ואפילו אם ימלאום נחלים דחיישי' [ט] ד דלמא חיים עלייהו שמא פקעו (פי' שמא יפצפצו) ולא עביד דהו הסקה מעליא ו (ו) ומיהו אם החזירן (ו) לכבשן שמצרפן בו כלי חרש חדשים מותר דכיון שמכנסין להיסק גדול כזה וראי לא חיים עלייהו דילמא פקעי (ב) אבל לתנורים שלנו לא : הגה [י] כל כלי הלריך ליבון מו הגעלה [יא] (ב) מפר להשתמש בו מפי' (ז) מוך ב] בגה הכשר (מרדכי ר"פ כל שפעם) (ג) ופ' בי"ד סי' קכ"ח :

ב ז כוביא שהוא כלי שעושין [יב] (ח) מלבנים ועפר ואופים ומשננין בו וכן תנור קטן שקורין פירלי"א הסיקו מבחוץ אסור לאפות בו בפסח דאין חמץ שבו נפלט בכך (ד)·[יג] ואם מלאו גחלים (ט) מבפנים נ] שרי : סכינים

דכתנור של חרס מכלי היסק דלא שייך חיים מיהו נתו' פ"כ דפסחים ובפ"ב דע"ז ס"ל דתנור שהוח כ"ח מפי' חזרת כבשונות לא מכלי' ומ"כ מפי' היסק פנימי לא מכלי ובכלי נקטינ' עכ"ל ולא דק דהא בגמ' מיתח בהדיה הא והא בתנור של חרס זה היסקו מבפנים וכו' ומכן קי"ל בהלכי תירוגא וכ"ה בזבחים דף ל"ב ע"ו ומעביד תנור של מקדש של חרס וכו' והתו' שכתבו דלא מכלי היסק קאי לעניין טומאה שאם נטמא לא מכלי ליה בהקה לטוים בכלי חדש לא לעניין ניסור מ"ל להיות ככלי לעניין ניסור חדש סגי וכ"כ הגהות מהדו"ת שכתב דלא לעניין ניסור אלא לעניין טומאה שאם נטמא מיירי בתנור שמסיקין אותו בכלי חדש ומ"מ התוספות בע"ז כתבו דאפילו בקלי ערלה כ"כ התו' בזבחים בהדיה ע"ש : אך במהרי"ל כתוב דלא מקרי בבשונות אלא כ"כ ובכן ל"ג יומים עמ"ש בב"י ובמ"ש בשם הרמב"ן ז"ל ובמ"ש בשם הרשב"ם ז"ל ועוד י"ל דתנור שהוח כ"ח מפי' חזרת כבשונות לא מכלי' ומ"כ מפי' היסק פנימי לא מכלי ובכלי נקטינ' עכ"ל ולא דק דהא בגמ' מיתח בהדיה הא והא בתנור של חרס זה היסקו מבפנים וכו' ומכן קי"ל בהלכי תירוגא וכ"ה בזבחים בהדיה ע"ש : אך במהרי"ל כתוב דלא מקרי בבשונות אלא כ"כ ובכן ל"ג יומים עמ"ש בב"י

ח סם כגמרא ע עור מהח דסנח מ"כ משמע וכפירש"י סם י הרח"ם סם כפ"כ דספסחים והביח רחים מספרי כ צרייתח פוף ע"ל סביחו' הרי"ף ורח"ם כפ"כ דספסחים וכן הסכמת רוב הפוסקים להסוו' דין תמך לאחר לחרוסין ל ירושלמי שלהי ע"ח

עטרת זקנים

* סביחים . סם יש בקחת נוחות לו סם יש בהן ממחרו' בקר' חין מועיל להן הגעלה וכן מוכחין וחין לסוחת והכח ג' מדות יש בסביח.ת'. מלד דדין מגעילה ברוחחין ולמעלה ממנו להלבין הכרזל בלח והקחת ברוחחין סם חינו של עץ לח בלח ולמעלה ממנו חדם לגמרי וכפיימן לח נקט חלח כמעלה יוהר חסוב ולריך להעביר כל החלוחה דהיינו מה שחינו קורין"רחם"ע וים מ"ם דלוכו רחם"ע לח מכני הגעלה חבל לפעמ ס שים סחורות לו חדוחות בחיזה מקום וחין סם ממש רק מרחה לחוד יכול להגעילה ומ"מ יוהר טוב שילבן המקום הכוח :

לבושי שרד

ש"ע ס"ב (°) סביחים מגעילין וכו' עיין ט"ז סקי"ז וסי' סק"מ מ"ם דדין סם לח הגעיל הקח' :

אשל אברהם

ד) ומוהרין : שיין בח"ם ס"ק יו"ד מעשה לכיחין סכין שיצחו סם עור לדדים לבקל סמכינ לפי' דס"ל דחמך מיקרח כחירח בלע ול"ד לכפודינם"ך ס"י ויש מוהגין ליחן חמן בלובו על סכין ולעורח עליו ריחחין וליסו' גמור הוח לחרוויס :

חתם סופר

סי' רנא במג"א ס"ק ו' מותר להגעילן ג"ב אע"ג דביו"ד יד אפרים

בט"ז ס"ק ח היינו המרדכי לח כ"כ על שפודין כו' נרחה בר"ל דהמרדכי סם מיירי במחבת שלופין פעמיים שכפעמים' ליכה בשר חו חלב בעין חלח שים בהוב' ג"כ בשר חו חלב ובין שחין נבלע מן הבעין ממש ע"י החור בשר שיהח לפי חכי דך טעמח הימרח בלע ובין שחין נבלע מן הבעין ממש ע"י כלוע מבעין ממש ע"י החור בשר מהמחבר בפ' ז' ובפ' תמ"ג דחין בזה בלוע ממש ע"י החור בשר ובין שחין נבלע מן הבעין ממש ע"י החור בשר

זמטת רמ"ח ל"ע נס קסה מ"ם ומוכנין בכל דבר כו' למה חלה זה כמנהג והא זה דעת המקילין ממש שמחלק בין דיעבד לו לח כמ"ש: (ט)חלה לריך לעירובות כו'. ועירוי עכ"פ מהני ליה כיון שתחמיצו ג"כ ע"י עירוי מכל כלי שתחמיצו ע"י הלור לח סני להכשירו בעירוי חלה כ"ר ממש: (י) והוה כתוקהכלי.משמע דמם הוה מלד המוקלב הכלי מינו מוסיף וכ"ה כמהרי"ל: (יא) להנעיל הקערות.מלמה טעם חומרת, מפני המון העם דלח ידעו לחלק בין רוב תשמישן בכלי רחשון לו לפעמים. ורמ"ח כ' וכן בכל דבר כו' כגון כפות כו' ומלמה דכפות חמירי טפי דשכיחי טובא דמכפך בהם בקדירה חלל בהם: (יב) ויעביר החבן כו'. ומע"ג דבאינה מקום לח נוגע החבן מי הרחיחה נוגעים שם ובהי כמ"ש סעיף ט"ז: (יג) דכפות העשויות מקרן.כתו' במהרי"ל ה"ה שכיחים שקחת שלהם מקרן. וכתו' במהרי"ו דאם הקחת של סכין דבוקה בסרוג בדבק אין להגעיל' דחיים עליה שלח יתקלקל הדבק: (יד) קודם שעה תמיד"כ. (טו) סלים שמולחים. יש דיעה ג' שמא יש ממן בעין בנקבי' כ"כ במהרי"ל ולפי הנעלה לח מהני ותימה על הס"ע שהסכים לסברת הסני' לקולה דלפי הסרחה דהרי מהרי"ל נכוני' ולח מהני הנעלה לאה שהוא בעין וכן רחוי להורות חלה כסני הדיעות חלה לאסור חפי' בהנעל, ובפרט בשמטנגים הם כו'.דלוקה בהחור שחפה בו החמן בלח מסקה לריבון חבל לח המחב' חלה חייבי' שמא יתייבש הממן והחמן נאפה מסקה לף לא מהני דבר כו' ומ"ש בסי' תנ"ב. (טז)מחבת שמטגנ

ס ט"ר וכן כתב המרדכי בפרק כ' דפסחים ת טור בשם לבי העזרי

עטרת זקנים

* כלי ש"ס כו כו' וברלח דכ"מ שם עלאי והדבק הוא מדוקק מאד ש"ך

יד אפרים

שם ס"ק ד"ג אבל אם תחב תוכו לך אינו נגעל לאסור כו' דברי תמוהין לעני"ד כזה שהרי ואם כף נתחב כך הוא מדברי סנהדרי חו"מ שבסוף הספ' ומכ מבואר שלא כדבריו שהרי כתב שיש להגעיל להתהלה ככף עוד פ"ח ולהכניסו כולו ליור' ואו אחר פעמים שמגעיל ולא כו' כתוכו ואינלולא שהמאכל מוהר והכף לריך הגעלה מידי דהוי למתבשל בקדרה שאינו כ"י עכ"ל ואם כדברי המג"א ג"ל נעגל מכ"ש כשהכף תוכו לא שלים בה נוגע כולי האי לאסור אם אינו אלא ספק ספקא ואפי' אי נימא דאין מילוי בזיעת אדם כמ"ש בסי' ק"ה ס"ב ואפי' אי נימא דאין מילוי בזיעת אדם כמ"ש בסי' ק"ה ס"ב מ"מ כיון דבשעת הגעלה נתבטל הזיעה ואינו נותן טעם לתוכו

זמה כגולגו כ"פ כיון שים ממן בעין: (יט) ויש מחמירין לנבן המדוכה.כ"ל דהוה דעת רש"י דס"ל מדוכה הוי כבית שאור וכית חרוס' שאימולו קשה לח מבני הגעלה וה"ס מדוכה שדכין בה כל השנה ולפעמים דכין בהם פירורי לחם עם שומן ופלפלין וכן כרימיים קטנים של פלפלין כ"כ הטור ור"י ס"ל דגם בבית שאור מבני הגעלה וכתוב במרדכי פ' כ"ם בשם גדול מ' שהרחה הלבה לעיים בתגלת' שהי' מיומד לקיבה שהיה מלוח בה הקבה ומן המלח היה מעמיד החלב לפשות גבינו'ולקח מגן והדימו והגעילו ומתן מח"כ חלב לתוכה ומתקבן המלב בתוכו בלי שום מעמיד ומתר לתלמידיו רלו שתין הגעלה מועלת לבית חרוסת עב"ל וכתב ת"ם סי' ק"ל ובפסקים סי' קנ"ב לחרן זה לדעת המתיריים דלח מתקבן מחמת כ"ע חלח מחמת חוזק של מי הקיבה וכעין זה כתבו התוס' פ' כל הבשר גבי המעמיד בעור הקיבה ויש ממלין לזותו נחלים עד שיבף חוץ סביבו חלח שבדול מ' קרח תגר ותמר חיי'דלמח חיים עליו כי היכי דלח לפקע כמו בכלי חרס לעיל והוה חולק ע"ז מ"ה כתב רמ"ח שים מחמירין לבבו כו' ולכחורה י"ל ממ"ם שימן תמ"ז ס"ז כותר שניהוך במדוך מחומלת דמות'בפסח ולק"מ דשמיזו מפמם במדוך עלמו בפסח חלח הכותר נידוך קודם פסח וזה חע"פ שפולט ע"י ווחקק דמדוכ'כמ"ם שמ"מ פליט'מועט'היה וכטל בס'קוד' הפסח משמ"כ בפסח עלמו דבמשהו ומ"כ מי שדוכה בשים שלו קודם הפסח כ"ע מודים דמותר בפסח אפי' אם היה נידוך בלח הגעלה דמ"מ מבותר דגם הוא דבר חריף ס"ס ממי לעיין הבשמים שים להחיר בידיעבד אם ב'שערינו בשמים כלחה בתבשיל בפסח כ"ם אם הגעילו המדוכה תחלה דמותר לח לרש"י שבבר מתבטל מ"כ רחוי לעשות בן למעשה וכ"כ מו"ח ז"ל שים לנהוג בן מעשה היש בס"ע כ"ש דהיתרא הוא והם הגם שלין לנהוג הכי מ"מ בבית שאור לחרחר לחתר הגם שלין לנהוג בן ידוך כי' ואפי' הגעלה לח הוי לריך לשוש בן מעשה וכ"כ מו"ח ז"ל שים לנהוג בן ידוך כי"ט עלמו כשהגעילו והעולם מוהנין כמ"ם רמ"ח לנבנו ול"ג כמ"ם ע"ב ול"ל שבדין עמו דלף לפי הספרים שנורסין כלן ומוהנים לנבנו וכו' סיינו במדוכה כל"ל ומבר שדכין בשמים עם פירורי לחם שיהו בהן לבינו מ"ל מ"מ הגעלה בעי דלחרבה לין לנבנו : ומשום חומרי דחמץ ידוך בבשמים קודם פסח ושיהו בלחר הגעלה ס"ל כמ"ם סך"ח נבי חביות וכ"ל דהרב"י בבית הגי"ב שבב רבינו לפרים דחבית שבר ס"ל הגעלה דהוי כ"ע בר כ"ע דבשר גופי' לפו הוה פלה ע"י תערובות עכ"ל ר"ל המים קבלו טעם מהחמץ ועשה שבר וחבישות קיבל טעם מבשר וחע"ג דלא קי"ל הכי וכמ"ם בסעיף ד"ח מכל מקום בבא מותר וגם דהוי לחר הגעלה : בי"ט עמו כו' ול"ל שהדין עמו דלף לפי הספרים כו' ר"ל הגם דברי הב"ח נראה בטעמים פלה בהגעלה הוא שהגעלה ע"פ דברי רמ"ח וכמ"ם הב"ח ומ"ל ל"ג כמ"ם לספרים דלא נרסי הבא מדוכה הב"ח ומוהנים לנבנו פלה נרסו להו לעיל בסעיף י"ח נבי מחבת וכמ"ם מ"ש ס"ק כ"ג שם כן מבהב טעות הוא דשם פלה בי"ט שבר מדברי רמ"ח לדברי הב"ח : סיינו במדוכה הל"ל ר"ל רמ"ח דקי על מדוכ' דמיירי בה הטור אין סתיר' מדברי רמ"ח לדברי הב"ח : סיינו במדוכה הל"ל ר"ל רמ"ח דקי על מדוכ' דמיירי בה הטור ומחבר שדכין בשמים עם פרורי לחם שבל מדוכה דלין בו פלה חשם שמא בה לחוכו חתן משמו ר"ל דמודה רמ"ח לבב"ח דסני בהגעלה פלה ע"י דמדין הוה סיינו דלא בעי הגעלה פלה ע"י היותר טוב הוא לדוך קודם י"ט ומשום דשם דקי"ל דבדבר חריף בהגעלה פלה ע"י היותר טוב הוא לדוך קודם י"ט ומשום דשם דקי"ל דבדבר חריף בהגעלה פלה ע"י היותר טוב הוא לדוך קודם י"ט. (דהוי כ"ט בר כ"ט דהמירא) ס"ם ומס

באר היטב

(לב) ויקרס . ומועד להניח נחלים על מקום הרוסס • מ"ש : (לג) לחסור . לפי דעם המחבר סי' תמ"ז דעל"ל שרי בפסח כ"ל כדעם הסוהנים לחיסור בניסוי לח שחינו כ"י . (חו שהוח בחמח ג"י) כמבואר בי"ד ססי' ק"ג : (לד) לנבן . ובחבו המחרונים דמדיוהת שנגו שלעולם חין דבין בהם ממן רק כרכום ובעגי"ך לבן די בהגעלה ומ"מ טוב לנהוג להחמיר לדוך הבל קודם י"ט . (דהוי כ"ט בר כ"ט דהמירא) ס"ם ומס

ביאור הגר"א

הגעלה ובמ"ם בפי' תם"ח פ"ח : ס"ד בסוי בו' שמבשים. במ"ם בפ"ב דמבשירין מרחץ שמחה זיעתו שמחה ושמורה בבי יומן בתריהב שבבית בו' וליפין לימור מעומחה בחמ"ל ס"ח : ואם בתנוחה. שם בפ"ה היו יודים שמחות ומניחם בקדירה טהורה אם הזיעו יודים הקדירה שמחה : ס"שו בסוי. דמבמיהו על ידי הלור וע' מ"ח : ס"טז מדוכה בו' ויש מחמירין. פלוגחייהו תלי' בחמ"ם פרק כ"ם שם תוך מבית שחור בו' ופרש"י לפי' על ידי הגעלה. ועיין ור"י וכל הפוסקים פירשו בלא הגעלה ועל"ל סב"ב ובה"ם למדוכה ותש"ב הבחה"פ בפסקיו כ' דרש"י מודה בחדוכה בסב"ם לח כ' כן וכן כ' כל הפוסקים : ואין נהגו בגמרת שם וכ"כ רי"ו ומרדכי חלח שמרדכי כ' דחין לבקל מחבר שבהגו בבר משום דבריס המוחרים : ולא מהגי. בחמ"ם חום' דבר שבתשמיש בעי הגעלה וחין בזה משום בבוי שלח בבר מבי שיהו שחין מפליט חלח בדי קליפה וכחמ"ל בם"ה ושתים דע"ח ע"ר כ' סד"ם דרש : והמנהג

חק

הטלחי ולח ידעתי מחין יולח לב"ח לפרש כן לדרבת משמעות הרשב"ח דבכל עניו שבשרף בחתך הטלחי סני. וכ"ל עיקר דלח כב"ח . ובשב"ו וח"ל רלחיתי שהוסיפו עיקר לדברי הב"ח ותחמיהים על לשון הש"ע.כחן וכל זה גרם לסם כשבעתיקו לדברי הב"ח בשעיקו בם כה שבייט בב"ח כלל ב"ח בחו"ם וב"ב בחו"ח בבל ד"ח דין י"ע וכבינו שבל דין זה קלי ושל כן הפסו דבריו לפסק הלבה ובחמת שייבחי טיעב בחו"ם שם ולח רלחיתי שום שבירע מדבריו לדין זה ושב"ח לח כתב ושב"ב בחו"ם רק על סוף לשומו שבייט כי הלה שורף כל דבר ומה שבשהר בו שהב לח יפלוע לעולם וזה כתב הח"י שם להדיח ע"ש : ומה שחלבן בך לו בסיר הטלחים פעם אחת עד אחר שבגעיל שוב מותר להגעיל בך עם הטלחי בבל פעם כיון שבוה לח מיקרי קדם בליעת חיסור הטלחי ובל זה שהטלחי דבוק יפה בעיון שחין סדק ונומחת בין גוף הבלי לטלחי דחל"ב לח בקדש הטלחי לריך ליבון לח לבסיר הטלחי לו להרחיב הסדק כדי שיוכל לנקרו והוח פשוט וכן בבסכחת החחרונים: [מג] ויקרס היטב. ומה ש"ח לנקר יפיש עליו נחלים בדלעיל : מד] שחכסין בו בקדרה . כחב בן לחפוקי מחומעו כיסוי שחופין עליו בלך לדריך ליבון וכמ"ש הב"י לפרש בן דעת המרדכי פ"ם דהלריך ליבון בביסוי לבן בפי מ"ש החו"ם בלל ל"ח דין ב"ו בשם המרדכי משמע בפשוט

חכמת

מעשה בשאר כתבתי אך לבי נוקפי קצת דהא אמרינן פ' בלי מדין וכל מעשה עזים וכו' פירש"י להביא את הקרנים והשלפים והעצמות וב"ש בלי עצם ובלי קרן של שור הנדול אלמא איבא בליעה בבלי עצם מדקאמר תחתאן ע"ב ועמ"ש בזה בחיבורי מבבר לתמיה עליו. והנה בעת נשאלתי מאחד דמה ראיה מהתם הרי התם לענין טומאה מיירי ולענין ניעולי מדין נאמר אח"כ ע"י אלעזר והיא תמיה באמת. והנה ליישב זה היה נראה בך חדא די"ל דבלי דלא בלע לא הוי בלי נם לענין טומאה והראיה דהרי חזינן דבלי וכוכית אינו מקבל טומאה מן התורה רק דבנן נזרו עליהם טומאה ובע"ב מבה דאינו בולע לא נחשב בלי לענין טומאה וא"ב ה"נ אם בלי עצם לא הוי בולע לא הוי נחשב בלי אף לטומאה. וראיה עוד ממה דנרסי'

מחצית

הגעלה וחין הטלחי מפסבת ומבל מבום מוליח הבלע מתחת הטלחי. (לו שיולח הבלוע מלד הסני שחין עליו טלחי וכן הבין הפר"ח מדברי הרשב"ח ע"ם) חלח דיב לחוש שים בעין תחת הטלחי מה שבבים סם קודם שסם עליו הטלחי ומה שהוח בעין לח מבני ליב הגעלה לבן מלריך להניח הטלחי על מבום שלא יהיה בו מה שבבים בשום הבלוע בדבר שהוח מבוקב בבשר ולבן בחוזקו לבדבר הב"ח ותמהיהים על לשון הש"ע.כחן וכל זה גרם לסם בשבעתיקו דלא בב"ח . ובשב"ו וח"ל רלחיתי שהוסיפו עיקר לדברי הב"ח ותמהיהים על לשון הש"ע.כחן וכל זה גרם לסם בשבעתיקו לדברי הב"ח בשעיקו בם כה שבייט בב"ח כלל ב"ח בחו"ם וב"ב בחו"ח בבל ד"ח דין י"ע וכבינו שבל דין זה קלי ושל כן הפסו דבריו לפסק הלבה ובחמת שייבחי טיעב בחו"ם שם ולח רלחיתי שום שבירע מדבריו לדין זה ושב"ח לח כתב ושב"ב בחו"ם רק על סוף לשומו שבייט כי הלה שורף כל דבר ומה שבשהר בו שהב לח יפלוע לעולם וזה כתב הח"י שם להדיח ע"ש : ומה שחלבן בך לו בסיר הטלחים פעם אחת עד אחר שבגעיל שוב מותר להגעיל בך עם הטלחי בבל פעם כיון שבוה לח מיקרי קדם בליעת חיסור הטלחי ובל זה שהטלחי דבוק יפה בעיון שחין סדק ונומחת בין גוף הבלי לטלחי דחל"ב לח בקדש הטלחי לריך ליבון לו לבסיר הטלחי לו להרחיב הסדק כדי שיוכל לנקרו והוח פשוט וכן בבסכחת החחרונים: [מג] ויקרס היטב. ומה ש"ח לנקר יפיש עליו נחלים בדלעיל : מד] שחכסין בו בקדרה . כחב בן לחפוקי מחומעו כיסוי שחופין עליו בלך לדריך ליבון וכמ"ש הב"י לפרש בן דעת המרדכי פ"ם דהלריך ליבון בביסוי לבן בפי מ"ש החו"ם בלל ל"ח דין ב"ו בשם המרדכי משמע בפשוט

מעשה בשאר כתבתי אך לבי נוקפי קצת דהא אמרינן פ' בלי מדין וכל מעשה עזים וכו' פירש"י להביא את הקרנים והשלפים והעצמות וכ"ש בלי עצם ובלי קרן של שור הנדול אלמא איבא בליעה בבלי עצם מדקאמר תחתאן ע"ב ועמ"ש בזה בחיבורי מבבר לתמיה עליו. והנה בעת נשאלתי מאחד דמה ראיה מהתם הרי התם לענין טומאה מיירי ולענין ניעולי מדין נאמר אח"כ ע"י אלעזר והיא תמיה באמת. והנה ליישב זה היה נראה בך חדא די"ל דבלי דלא בלע לא הוי בלי נם לענין טומאה והראיה דהרי חזינן דבלי וכוכית אינו מקבל טומאה מן התורה רק דבנן נזרו עליהם טומאה ובע"ב מבה דאינו בולע לא נחשב בלי לענין טומאה וא"ב ה"נ אם בלי עצם לא הוי בולע לא הוי נחשב בלי אף לטומאה. וראיה עוד ממה דנרסי'

מחצית

הגעלה וחין הטלחי מפסבת ומבל מבום מוליח הבלע מתחת הטלחי. (לו שיולח הבלוע מלד הסני שחין עליו טלחי וכן הבין הפר"ח מדברי הרשב"ח ע"ם) חלח דיב לחוש שים בעין תחת הטלחי מה שבבים סם קודם שסם עליו הטלחי ומה שהוח בעין לח מבני ליב הגעלה לבן מלריך להניח הטלחי על מבום שלא יהיה בו מה שבבים בשום הבלוע בדבר שהוח מבוקב בבשר ולבן בחוזקו לבדבר הב"ח ותמהיהים על לשון הש"ע.כחן וכל זה גרם לסם בשבעתיקו

שלמה

בשבת פ"ק דף ט"ז ע"ב דפריך שם בלי מחבות דאורייתא נינהו דבתיב אך את הזהב ואת הבסף וקשה שם להיפוך הרי קרא בניעולי מדין מיירי ומ"ל לענין טומאה ואי מבח דבתיב אשר לא יבוא באש תעבירו במים הרי שם לענין טבילה מנברי מיירי מדין טבילת כ"ח אבל לא מדין טומאה ומ"ל דבלי מחבות מקבל טומאה מן התורה ובע"ב להיפוך מדבולע.מוכח דלא בולע לענין טומאה וה"ה נמי להיפוך ודא ודא אחת היא ודוק : ועוד היה נראה יותר דרך פלפול עפ"מ דנרסינן בסמ' זבחים דף צ"ו דפריך דלעבד תנור של מקדש של חרס דהסיקו בפנים ומשני .אין עושיק'בלי שרת של חרס.וקשה אי ס"ד דבלי ע"א*)אינן בולע א"ב נעביד של עץ ובע"ב דגם בלי עץ בולע אך דאולי בלי עץ אינו בלי בלל ואין עושין ממנו בלי שרת בלא משום הכיפוי . ואם המבר היה של ישראל ע"ם דינו : (ס"ק כח) ויקרס כו'. ומועב כו'.כחב בס' ח"מ ס"ק ד"ג על מה שב' רמ"א דנוסה שעושים כן' פי' שמדבקים בעין קורנית או שאר תמונות מוך הבלי ואין כוונתו בלל לשרטוט או נומות עב"ל והדין עמו דלשרטוט וגומות מה לי מם נעב, מחדם או לא : (ס"ק כט) כיסוי כו' . לבן אין בו קולא בפסח עפי' תע"ז שב' מ"א מם ס"ק מ"א שם ס"ק מ"א דסיב דאיבא תלתא להקל דהיינו ריח משהו ועט"ל יש להקל ובכיסוי דמה שהוא עט"ל אינו מועיל ולבן אפי' איבא תלתא לחדים הב"ל אין להקל . ול"ב לפמ"ש ס"ך וע"ל דבשעת הדחק או שים עוד שום לד להיתר או בכיסוי רחב או נקוב למעלה נרחה להקל עב"ל ס"ב ס"ה בבח : (ס"ק לא) מדוכה כו' . דסני בהגעלי וכמ"ם סעיף ד"ב דפסק שם דגם בית שאור וחרוסת סני בהגעלה : וב' הב"ח מדוכות שלנו ר"ל שאין דבין בחוכו בבשמים עם פירורי לחם היינו לילבון ס"ל מ"מ הגעלה בעי דאלרבה אין ללבנם : ומשום חומרי דחמץ ידוך הבשמים קודם פסח והיינו לאחר הגעלה : במ"ם סך"ח נבי חביות וכ"ל דהרב"י בבית הגי"ב שבב רבינו לפרים דחבית שבר ס"ל הגעלה דהוי כ"ע בר כ"ע דבשר גופי' לפו הוה פלה ע"י תערובות עב"ל ר"ל המים קבלו טעם מהחמץ ועשה שבר וחבישות קיבל טעם מהשבר וחע"ג דלא קי"ל הכי וכמ"ם בסעיף ד"ח מכל מקום הבא מותר וגם דהוי לחר הגעלה : בי"ט עמו כו' ול"ל שהדין עמו דלף לפי הספרים כו' ר"ל הגם דברי הב"ח נראה בטעמים פלה בהגעלה הוא שהגעלה ע"פ דברי רמ"ח וכמ"ם הב"ח ומ"ל ל"ג כמ"ם לספרים דלא נרסי הבא מדוכה הב"ח ומוהנים לנבנו פלה נרסו להו לעיל בסעיף י"ח נבי מחבת וכמ"ם מ"ש ס"ק כ"ג שם כן מבהב טעות הוא דשם פלה בי"ט שבר מדברי רמ"ח לדברי הב"ח : סיינו במדוכה הל"ל ר"ל רמ"ח דקי על מדוכ' דמיירי בה הטור אין סתיר' מדברי רמ"ח לדברי הב"ח : סיינו במדוכה הל"ל ר"ל רמ"ח דקי על מדוכ' דמיירי בה הטור ומחבר שדכין בשמים עם פרורי לחם שבל מדוכה דלין בו פלה חשם שמא בה לחוכו חתן משמו ר"ל דמודה רמ"ח לבב"ח דסני בהגעלה פלה ע"י היותר טוב הוא לדוך קודם י"ט ומשום דשם דקי"ל דבדבר חריף בהגעלה פלה ע"י היותר טוב הוא לדוך קודם י"ט ומשום דשם דקי"ל דבדבר חריף בהגעלה פלה ע"י היותר טוב הוא לדוך קודם י"ט. (דהוי כ"ט בר כ"ט דהמירא) ס"ם ומס

השקל

מסום הלילוי . ומס המבר היה של ישראל ע"ם דינו : (ס"ק כח) ויקרס כו'. ומועב כו'.כחב בס' ח"מ ס"ק ד"ג על מה שב' רמ"א דנוסה שעושים כן' פי' שמדבקים בעין קורנית או שאר תמונות מוך הבלי ואין כוונתו בלל לשרטוט או נומות עב"ל והדין עמו דלשרטוט וגומות מה לי מם נעב, מחדם או לא : (ס"ק כט) כיסוי כו' . לבן אין בו קולא בפסח עפי' תע"ז שב' מ"א מם ס"ק מ"א שם ס"ק מ"א דסיב דאיבא תלתא להקל דהיינו ריח משהו ועט"ל יש להקל ובכיסוי דמה שהוא עט"ל אינו מועיל ולבן אפי' איבא תלתא לחדים הב"ל אין להקל . ול"ב לפמ"ש ס"ך וע"ל דבשעת הדחק או שים עוד שום לד להיתר או בכיסוי רחב או נקוב למעלה נרחה להקל עב"ל ס"ב ס"ה בבח : (ס"ק לא) מדוכה כו' . דסני בהגעלי וכמ"ם סעיף ד"ב דפסק שם דגם בית שאור וחרוסת סני בהגעלה : וב' הב"ח מדוכות שלנו ר"ל שאין דבין בחוכו בבשמים עם פירורי לחם היינו לילבון ס"ל מ"מ הגעלה בעי דאלרבה אין ללבנם : ומשום חומרי דחמץ ידוך הבשמים קודם פסח והיינו לאחר הגעלה : במ"ם סך"ח נבי חביות וכ"ל דהרב"י בבית הגי"ב שבב רבינו לפרים דחבית שבר ס"ל הגעלה דהוי כ"ע בר כ"ע דבשר גופי' לפו הוה פלה ע"י תערובות עב"ל ר"ל המים קבלו טעם מהחמץ ועשה שבר וחבישות קיבל טעם מהשבר וחע"ג דלא קי"ל הכי וכמ"ם בסעיף ד"ח מכל מקום הבא מותר וגם דהוי לחר הגעלה : בי"ט עמו כו' ול"ל שהדין עמו דלף לפי הספרים כו' ר"ל הגם דברי הב"ח נראה בטעמים פלה בהגעלה הוא שהגעלה ע"פ דברי רמ"ח וכמ"ם הב"ח ומ"ל ל"ג כמ"ם לספרים דלא נרסי הבא מדוכה הב"ח ומוהנים לנבנו פלה נרסו להו לעיל בסעיף י"ח נבי מחבת וכמ"ם מ"ש ס"ק כ"ג שם כן מבהב טעות הוא דשם פלה בי"ט שבר מדברי רמ"ח לדברי הב"ח : סיינו במדוכה הל"ל ר"ל רמ"ח דקי על מדוכ' דמיירי בה הטור ומחבר שדכין בשמים עם פרורי לחם שבל מדוכה דלין בו פלה חשם שמא בה לחוכו חתן משמו ר"ל דמודה רמ"ח לבב"ח דסני בהגעלה פלה ע"י היותר טוב הוא לדוך קודם י"ט ומשום דשם דקי"ל דבדבר חריף בהגעלה פלה ע"י היותר טוב הוא לדוך קודם י"ט ומשום דשם דקי"ל דבדבר חריף בהגעלה פלה ע"י היותר טוב הוא לדוך קודם י"ט. (דהוי כ"ט בר כ"ט דהמירא) ס"ם ומס

שערי תשובה

מראשית סי' א' תשו' אחת ממהר"י טראני ז"ל במהופין בבדיל שצריך הנעלה והסכים עמו מהר"ח אלפנדרי ז"ל וע' לקמן ס"ק נו"ן וע' בספר בית אפרים על שרפות בק"ה סי' י"ט שכתבתי בענין זה באורך בדברי התוספות בכתובות ובע"ז ובדברי הפייס שהביא האנודה ושם בארתי כוונת הרא"ם בתשובה לפייס מה שהקשה עליו הפר"ח כאן ובענין שלאי ע' מח"ב שכתב בשם שו"ת זרע אמת יורה שיש בה שלאי ולא היו משתמשין בחמץ בעין רק להחדיח בתוכה כלים חמוצים באפר ומים שקורין קוינ מותר להנעיל בתוכה

הנהות רעק"א

ל"ב וברור : מג"א סקכ"ז וז"ם עד שיצרף נוף החיסור. נדפס בטעות וכל"ל ואם קדם ע"ג ס"ב בהג"ה וז"ם עד שיצרף נוף החיסור כנזכר בסוף הסי' : שם בכלים מדשים. ע' בהגו' מגיד מרחצית סי' ל' תצו' מהרי"ט ומהר"ח לפנדרי בלא שיצרף נוף החיסור כנזכר בסוף הסי' : שם בכלים מדשים. ע' בהגו' מגיד מרחצית סי' ל' תצו' מהרי"ט ומהר"ח לפנדרי בלא

יעקב

קדרה לריך ליבון וחין לזוז מפסק בם"ע ובפרע בפסח דהיתרא בלע וכמ"ם לעיל בקי"ח: [מב] בל החבשיל חסור . לפי דעת המחבר לעיל סימן תמ"ז דב"ע בחם נוגע בשרי בפסח ל"ל דבחן שרי בפסח בל"ה בחם המוהנים לחסור בכיסוי לף שחינו ב"י בחבחר בב"י סימן ל"ג: [מג] שמשימים על החרבה . ע' בספרי מ"י בלל ל"ח ס"ק ב"ח שם שהקשתי משם לבחן ויישבתי על בבון ע"ש: [מד] לחבן המחוכה. ודוקל לענין חתן בפסח שחין בן בשתר בל יחות משם בחוכה של חיסור וכיוצל בו חלילה ב"ע סני בהגעלה וב"ב בהג"ה ובמ"ב חצי"י סוף פרק השובל משם ר"ת ובמשנ' מבר"ם מרוטנבו"רב סימן תמ"ז ובבל בו והבחינו ות"ם לף ל"ע דמדברי בל הפוסקים נבי סבינים ושפודין משמע דיותר יש להקל בהגעיל לענין פסח ושתר חיסורי בעי לבנן וכן מבואר שם מדברי ר"ת עלמם ולפשר דדוקל בתן נבי מדוכה החמירו לפי שחלוי לדוך בו שומן ובללים עם פירורי לחם דבר חריף בתו בית שאור לדעת רש"י ולבריך לבנן בתבואר בעור משל"ב במדוכה של חיסור דוקל בשם רק משמעותית של חיסור שחין דרבו בהוכו עם הבריס התריפים על בן שני בהגעלה וכן משמע קלת בבל בו ע"ם : [מה] ומוהנין לבבנו לבתחלה . וכתבו בתחרונים דשמא שבעלה שלנו שלעולם חין דבין

באר הגולה

(לב) ויקרס . ומועב להניח נחלים על מקום הרוסס • מ"ש : (לג) לחסור . לפי דעם המחבר סי' תמ"ז דעל"ל שרי בפסח כ"ל כדעם המוהנים לחיסור בניסוי לח שחינו ב"י . (חו שהוח בחמח ג"י) כמבואר בי"ד ססי' ק"ג : (לד) לנבן . ובחבו המחרונים דמדיוהת שנגו שלעולם חין דבין בהם ממן רק כרכום ובעגי"ך לבן די בהגעלה ומ"מ טוב לנהוג להחמיר לדוך הבל קודם י"ט . (דהוי כ"ט בר כ"ט דהמירא) ס"ם ומס

ביאור הגר"א

הגעלה ובמ"ם בפי' תם"ח פ"ח : ס"ד בסוי בו' שמבשים. במ"ם בפ"ב דמבשירין מרחץ שמחה זיעתו שמחה ושמורה בבי יומן בתריהב שבבית בו' וליפין לימור מעומחה בחמ"ל ס"ח : ואם בתנוחה. שם בפ"ה היו יודים שמחות ומניחם בקדירה טהורה אם הזיעו יודים הקדירה שמחה : ס"שו בסוי. דמבמיהו על ידי הלור וע' מ"ח : ס"טז מדוכה בו' ויש מחמירין. פלוגחייהו תלי' בחמ"ם פרק כ"ם שם תוך מבית שחור בו' ופרש"י לפי' על ידי הגעלה. ועיין ור"י וכל הפוסקים פירשו בלא הגעלה ועל"ל סב"ב ובה"ם למדוכה ותש"ב הבחה"פ בפסקיו כ' דרש"י מודה בחדוכה בסב"ם לח כ' כן וכן כ' כל הפוסקים : ואין נהגו בגמרת שם וכ"כ רי"ו ומרדכי חלח שמרדכי כ' דחין לבקל מחבר שבהגו בבר משום דבריס המוחרים : ולא מהגי. בחמ"ם חום' דבר שבתשמיש בעי הגעלה וחין בזה משום בבוי שלח בבר מבי שיהו שחין מפליט חלח בדי קליפה וכחמ"ל בם"ה ושתים דע"ח ע"ר כ' סד"ם דרש : והמנהג

חק

הטלחי ולח ידעתי מחין יולח לב"ח לפרש כן לדרבת משמעות הרשב"ח דבכל עניו שבשרף בחתך הטלחי סני. וכ"ל עיקר דלח כב"ח . ובשב"ו וח"ל רלחיתי שהוסיפו עיקר לדברי הב"ח ותמהיהים על לשון הש"ע.כחן וכל זה גרם לסם בשבעתיקו לדברי הב"ח בשעיקו בם כה שבייט בב"ח כלל ב"ח בחו"ם וב"ב בחו"ח בבל ד"ח דין י"ע וכבינו שבל דין זה קלי ושל כן הפסו דבריו לפסק הלבה ובחמת שייבחי טיעב בחו"ם שם ולח רלחיתי שום שבירע מדבריו לדין זה ושב"ח לח כתב ושב"ב בחו"ם רק על סוף לשומו שבייט כי הלה שורף כל דבר ומה שבשהר בו שהב לח יפלוע לעולם וזה כתב הח"י שם להדיח ע"ש : ומה שחלבן בך לו בסיר הטלחים פעם אחת עד אחר שבגעיל שוב מותר להגעיל בך עם הטלחי בבל פעם כיון שבוה לח מיקרי קדם בליעת חיסור הטלחי ובל זה שהטלחי דבוק יפה בעיון שחין סדק ונומחת בין גוף הבלי לטלחי דחל"ב לח בקדש הטלחי לריך ליבון לו לבסיר הטלחי לו להרחיב הסדק כדי שיוכל לנקרו והוח פשוט וכן בבסכחת החחרונים: [מג] ויקרס היטב. ומה ש"ח לנקר יפיש עליו נחלים בדלעיל : מד] שחכסין בו בקדרה . כחב בן לחפוקי מחומעו כיסוי שחופין עליו בלך לדריך ליבון וכמ"ש הב"י לפרש בן דעת המרדכי פ"ם דהלריך ליבון בביסוי לבן בפי מ"ש החו"ם בלל ל"ח דין ב"ו בשם המרדכי משמע בפשוט

חכמת

מעשה בשאר כתבתי אך לבי נוקפי קצת דהא אמרינן פ' בלי מדין וכל מעשה עזים וכו' פירש"י להביא את הקרנים והשלפים והעצמות וכ"ש בלי עצם ובלי קרן של שור הנדול אלמא איבא בליעה בבלי עצם מדקאמר תחתאן ע"ב ועמ"ש בזה בחיבורי מבבר לתמיה עליו. והנה בעת נשאלתי מאחד דמה ראיה מהתם הרי התם לענין טומאה מיירי ולענין ניעולי מדין נאמר אח"כ ע"י אלעזר והיא תמיה באמת. והנה ליישב זה היה נראה בך חדא די"ל דבלי דלא בלע לא הוי בלי נם לענין טומאה והראיה דהרי חזינן דבלי וכוכית אינו מקבל טומאה מן התורה רק דבנן נזרו עליהם טומאה ובע"ב מבה דאינו בולע לא נחשב בלי לענין טומאה וא"ב ה"נ אם בלי עצם לא הוי בולע לא הוי נחשב בלי אף לטומאה. וראיה עוד ממה דנרסי'

מחצית

הגעלה וחין הטלחי מפסבת ומבל מבום מוליח הבלע מתחת הטלחי. (לו שיולח הבלוע מלד הסני שחין עליו טלחי וכן הבין הפר"ח מדברי הרשב"ח ע"ם) חלח דיב לחוש שים בעין תחת הטלחי מה שבבים סם קודם שסם עליו הטלחי ומה שהוח בעין לח מבני ליב הגעלה לבן מלריך להניח הטלחי על מבום שלא יהיה בו מה שבבים בשום הבלוע בדבר שהוח מבוקב בבשר ולבן בחוזקו לבדבר הב"ח ותמהיהים על לשון הש"ע.כחן וכל זה גרם לסם בשבעתיקו

שלמה

בשבת פ"ק דף ט"ז ע"ב דפריך שם בלי מחבות דאורייתא נינהו דבתיב אך את הזהב ואת הבסף וקשה שם להיפוך הרי קרא בניעולי מדין מיירי ומ"ל לענין טומאה ואי מבח דבתיב אשר לא יבוא באש תעבירו במים הרי שם לענין טבילה מנברי מיירי מדין טבילת כ"ח אבל לא מדין טומאה ומ"ל דבלי מחבות מקבל טומאה מן התורה ובע"ב להיפוך מדבולע.מוכח דלא בולע לענין טומאה וה"ה נמי להיפוך ודא ודא אחת היא ודוק : ועוד היה נראה יותר דרך פלפול עפ"מ דנרסינן בסמ' זבחים דף צ"ו דפריך דלעבד תנור של מקדש של חרס דהסיקו בפנים ומשני .אין עושיק'בלי שרת של חרס.וקשה אי ס"ד דבלי ע"א*)אינן בולע א"ב נעביד של עץ ובע"ב דגם בלי עץ בולע אך דאולי בלי עץ אינו בלי בלל ואין עושין ממנו בלי שרת בלא משום הכיפוי . ואם המבר היה של ישראל ע"ם דינו : (ס"ק כח) ויקרס כו'. ומועב כו'.כחב בס' ח"מ ס"ק ד"ג על מה שב' רמ"א דנוסה שעושים כן' פי' שמדבקים בעין קורנית או שאר תמונות מוך הבלי ואין כוונתו בלל לשרטוט או נומות עב"ל והדין עמו דלשרטוט וגומות מה לי מם נעב, מחדם או לא : (ס"ק כט) כיסוי כו' . לבן אין בו קולא בפסח עפי' תע"ז שב' מ"א מם ס"ק מ"א שם ס"ק מ"א דסיב דאיבא תלתא להקל דהיינו ריח משהו ועט"ל יש להקל ובכיסוי דמה שהוא עט"ל אינו מועיל ולבן אפי' איבא תלתא לחדים הב"ל אין להקל . ול"ב לפמ"ש ס"ך וע"ל דבשעת הדחק או שים עוד שום לד להיתר או בכיסוי רחב או נקוב למעלה נרחה להקל עב"ל ס"ב ס"ה בבח : (ס"ק לא) מדוכה כו' . דסני בהגעלי וכמ"ם סעיף ד"ב דפסק שם דגם בית שאור וחרוסת סני בהגעלה : וב' הב"ח מדוכות שלנו ר"ל שאין דבין בחוכו בבשמים עם פירורי לחם היינו לילבון ס"ל מ"מ הגעלה בעי דאלרבה אין ללבנם : ומשום חומרי דחמץ ידוך הבשמים קודם פסח והיינו לאחר הגעלה : במ"ם סך"ח נבי חביות וכ"ל דהרב"י בבית הגי"ב שבב רבינו לפרים דחבית שבר ס"ל הגעלה דהוי כ"ע בר כ"ע דבשר גופי' לפו הוה פלה ע"י תערובות עב"ל ר"ל המים קבלו טעם מהחמץ ועשה שבר וחבישות קיבל טעם מהשבר וחע"ג דלא קי"ל הכי וכמ"ם בסעיף ד"ח מכל מקום הבא מותר וגם דהוי לחר הגעלה : בי"ט עמו כו' ול"ל שהדין עמו דלף לפי הספרים כו' ר"ל הגם דברי הב"ח נראה בטעמים פלה בהגעלה הוא שהגעלה ע"פ דברי רמ"ח וכמ"ם הב"ח ומ"ל ל"ג כמ"ם לספרים דלא נרסי הבא מדוכה הב"ח ומוהנים לנבנו פלה נרסו להו לעיל בסעיף י"ח נבי מחבת וכמ"ם מ"ש ס"ק כ"ג שם כן מבהב טעות הוא דשם פלה בי"ט שבר מדברי רמ"ח לדברי הב"ח : סיינו במדוכה הל"ל ר"ל רמ"ח דקי על מדוכ' דמיירי בה הטור אין סתיר' מדברי רמ"ח לדברי הב"ח : סיינו במדוכה הל"ל ר"ל רמ"ח דקי על מדוכ' דמיירי בה הטור ומחבר שדכין בשמים עם פרורי לחם שבל מדוכה דלין בו פלה חשם שמא בה לחוכו חתן משמו ר"ל דמודה רמ"ח לבב"ח דסני בהגעלה פלה ע"י היותר טוב הוא לדוך קודם י"ט ומשום דשם דקי"ל דבדבר חריף בהגעלה פלה ע"י היותר טוב הוא לדוך קודם י"ט ומשום דשם דקי"ל דבדבר חריף בהגעלה פלה ע"י היותר טוב הוא לדוך קודם י"ט. (דהוי כ"ט בר כ"ט דהמירא) ס"ם ומס

השקל

מסום הלילוי . ומס המבר היה של ישראל ע"ם דינו : (ס"ק כח) ויקרס כו'. ומועב כו'.כחב בס' ח"מ ס"ק ד"ג על מה שב' רמ"א דנוסה שעושים כן' פי' שמדבקים בעין קורנית או שאר תמונות מוך הבלי ואין כוונתו בלל לשרטוט או נומות עב"ל והדין עמו דלשרטוט וגומות מה לי מם נעב, מחדם או לא : (ס"ק כט) כיסוי כו' . לבן אין בו קולא בפסח עפי' תע"ז שב' מ"א מם ס"ק מ"א שם ס"ק מ"א דסיב דאיבא תלתא להקל דהיינו ריח משהו ועט"ל יש להקל ובכיסוי דמה שהוא עט"ל אינו מועיל ולבן אפי' איבא תלתא לחדים הב"ל אין להקל . ול"ב לפמ"ש ס"ך וע"ל דבשעת הדח

באר הגולה

מן אברהם נ"י

א"ח תנא הלכות פסח

ט"ז מן דוד

לב קילוף בכלי חוממת. דהגעלה מפלטת כל הכלי מעבר אל עבר: **לג** שלא להשתמש. דמדבנין כמ"ד דלא מהני הגעלה בזית שהוא וחם ולחמר הגעל' משום סדין לו מפה להפקיע בזיעתם שרי להשתמש בהם כמ"ש בסמ"ק סי' רכ"ב (כ"ה) ומיירי ליתן בתוכו מלוח חמות מיהו אין להקל לגום בהן לפי ע"ש. הפסק מפה וסיים בסמ"ק וכן וכן[לטוחן בעיטו כמ"ש בסי' תמ"ב עמ"ש שם: **לד** הנפה. ואם בא מיס על הנפה לפי' על מקצתה אין לה תקנה להשתמש בה בפסח(מהרי"ל): ונ"ל דלפי' במקום שאין שם נפה מדשה מוטב שלא ירקדו הקמח: **לה** ר"י מיז"ן. דלפעמים מפרין עליו לחם נס תמכא שחתכו בסכין חמץ ונשתר בתוכו בעין וזה לפי' דגיעבד ים להסור בפסח לכל בע"פ מותר בדיעבד דבטל בס': לו ע"י כיבוס. ולפי מ"ש בס"כ בי"ד ס' קל"ח ס"ח לא שני בהדחם שלא בכיבוס נמור כמ"ש בסי' תמ"ב מיהו בהו וכבר"ח סוף ע"ח משמע דזהו דוקא בחיסור רותח לבל נלמוך שני בהדחה ובס"ח בסי' תכ"ג כתב בשם ת"ה דבחמץ[לפי' מתיר התפירות לא מהני כיבוס דהחמץ נדבק בו ות"ח שלא נשאר בתוכו מעכו חמץ ע"פ. מיהו בבכלים כי' קמ"ז כ' בשלי להקל ות"כ נם בת"ה כוונתו כן רק שיגרד בסכין היטב היטב החמץ מבלי הרחת עליהם פעם לחרת לפי ע"י הדחה להבלק נדבק בהן ולריך כיבוס וכ"ם דלא מהני כיבוס להחמץ נדבק בו ות"ח שלא נשאר בתוכו מעכו חמץ ע"פ. מיהו בבכלים כי' קמ"ז כ' בשלי להקל ות"כ נם בת"ה כוונתו כן רק שיגרד בסכין

לז [לד] שאין מועיל לה (מה) הגעלה °וצריך לקנות (מו) חדשה:

ע' ס"פ תכ"ג

השלחנות

היטב החמץ ונם בשפות שעושין המלות עליהם פעם לחרת לפי ע"י הדחה להבלק נדבק בהן ולריך כיבוס וכ"ם דלא מהני מה שמפקיע לוחם דהחמץ מבטל אל מעבר אל עבר: לז שלין מועיל וכו' לפי שבולע החיסור ע"י החור עלמו: **כתוב** בתשובת מהר"ם מרוטנבור ק' ד"פ סי' קע"ז והחירו מלה שהוחמ על הרחת שבשחתם הם כל הפחם ולא מתקנחה והכניכו עליה מלה לחטר ונם הולימוהו ממה והחירו לקלוף התחתון ויכול להיות כדבריהם כן הוא נבי מלה אבל חטים שממלאת בשבר מליח חסור כולו וכו' ע"ש. וכ"כ הלבוש דים להחיר בקליפה ועוד דהא לפי' חמץ ממש שנעט במלה די בטילת מקום כמ"ש בסי' תס"ח דלא כרש"ל דחוסר ושבי' תמ"ז ס"ח. לך לפי מה שרגילין לחפות עוגות עם שומן מ"כ חוסר כולו דנדבר שמן חוסר כולו ודוקא שהיה נקיה אבל הם הוחחם שפיר כני בקליפה דבלוע בכלי לא מחמרי כולי האי *) וכ"מ בי"ד ס' ק"ד סס"ה ומב"ם הם היה ב"י שבי' תמ"ז ס"י ושבי"ד ס' ל"ד ס"ח: **כתוב** בת"ה דהפילו קליפה והגעלה לא מהני הרחת. ובתב ד"מ בשם מהרי"ב דלפ הרחת שרדו בו מלה בשמה שעברה לריכה הגעלה שמא נדבק בה ממן עכ"ל: **כתוב** בהג"מ הם רדו בו מלה חמוחה חסור לרדות בו עוד חלא לריך להבית מחרת כ"מ בשל"ה. וחם לא הבית מחרת. לריכין נולן קליפה. וכל זה מיירי במלה שבתחלה חמץ נמור. אבל מלה בפולה ונפוחה כיון שהית נופלו חומרת הוא כמ"ש ס"ם חס"ת די לחסור הרחת לבתחילה אבל לא לחסור המלות החמות מ"ת. ובתב הם"י ונדולה מזו ראיתי אבל חמ"ז מהר"ם שלא לחבר הרחת בשעבר' לפיני המלה נפוח לו בפולה מהטעם דחביב כמו דיעבד יש לומר נרוב לחיות ולהסיק בתים והתורה הסה על ממון ס"ו ע"ם ועיין סי' חס"ת ס"ג: (מל) הבעלה. ובתב הם"י דלפי' קליפה והבעלה לא מהני נרחת ובתחקו הם היתה מדשה לו יהנה בתב בעל תמרי נועם בת סי' ה' מעשה שהיה שלפו מלות ק"פ נרחת ובתחקו הם היתה מדשה לו יהנה

לח חמץ רק כרכוס ונעגלך לכן די בהבעלה ות"מ עוב לנהוג להחמיר לדוך הכל קודם י"ט ובדיעבד ע"ל סימן תמ"ז ס"ק ל"ח. ואם דבו במדוכה של חמץ ואמו בתבשיל ספק ת"ה לחין לאסור בדיעבד יש"ם שהביח כ"ש: מט) שלא להשתמש בפסח. הכל בו כתב שני דעות ל' שיב להשתמש בו אלא לפילו בחמין ע"י הפסק אפה ויש שי שהורה שאין להשתמש בו כלל רק שעונין עיניה בעיע וכן כתב הסמ"ק סימן רכ"ב שבן הוא בכון וכרוקה סימן ר"ב וכ"ה רמ"ה לעיל ס"ם תמ"ב ע"ש: [כ] לפילו עי' הגעלי. בה"ם סימן ק"ל מבואר לפילו אם רוצה לקלפו בכלי מלות ולבעלה לת"ב ב"ה לא מהני הבעלה הטיב בהבעלה סימן ק"נ בהבעלה ס"ל דבשלמא בכלי מחכת ובדיל דוקא בשל עץ משלילין בליש שהיו בו תמיד קמח או מקשים חמץ וכיולא בו (ודין בכשר חביות יתבאר בסמוך) והיינו דוקא בשל עץ משא"כ בלי מחכת ובדיל דוקא בשעל עניו לחבשל בכל עניו לחן אם היו מחזיקין בו קודם פסח מיס לילה זהו מוחר להבעילו וכן הוא בסכמת בחרוניס: [כא] שלא להשתמש בנפה ע"י הבעלה אבל לריך לקנות חדשים ואם עבר וניפה בה על ידי שפופה לריכה הבעלה בהבעלה אין לאסור לפילו אם רוצה לקלפו בלי הבעלה אין לריך לקנות חדשים לכתחלה פני בבה"נ כלומ הוא לסמוך עליו בדיעבד בלילה אבל לכתחלה אין לה תקנה להשתמש בה בפסח מבל בלתחלה חדשים ואם היכי שבאו מיס על הנפה שלא שפופו לוחם היטב חבלה לפילו על מקצת' אין לה תקנה להשתמש בה בפסח מהרי"ל ובחב הם"ח ות"ל זל"ל לפילו במקום שאין שם נפה חדשה מוטב שלא ירקדו הקמח ומלחמה המלה או העיסה ובלילתם ובעריכת רוחות דבל שלא ירקדו הקמח יש בו כמה חיטים שבורים ובלימים ולאחמה המלה או העיסה ביהבותו לקמן סימן תס"ז ונפה זו בדיעבד מבבי בה שפופה היטב והבעלי מב"ם שם מרבך קודם פסח בתבשיל ולא מיקרי חבשיל לבתחלה כיון שבלילין שעה היתר הוא ספפך מפה בעלמה לבן ל"ל הבשעה הדחק נבון לעשות בו לפילו בלתחלה דבל שעה הדחק בדיעבד דמי והם עבר ולא העיסה ולא מהרבך הקמח לפבר לאסור בל העיסה כי הדבר שבמיר מוטב שלא ירקדו הקמח מלוים בהם חטים שבורים ושלמים בתבר בלו כמה פעמים מעשה לידינו:

ונשאלתי בלחר שאחר לפי הומו שדרכו לרחון היטב לחר פסח בנפה בדי לקייס חוחה לשנה הבאה וריקך בו קמח לספפך והתרתי מה שריקך בו בדיעבד ולמחון על הנפוחה היטב בדעת בחתבר ושוב דלמ לי ניחת שבאחר בו

חכמת

לבך הביא ראיה ממ"ש במדין וכל מעשה עזים תחחטאו דהוי כלי ע"פ וכיון דהוי כלי ע"פ א"כ קשה דלעבדינהו כתנור של עץ ובע"כ מוכח דנם עץ בולע ואתי שפיר בנ"ל לפי שעה ומה שאינו מביא ראיה

מחצית

נעטן[אחתכו בסכין(וכנ"ל)ופי'דברי רש"י דהא דאמרי'נ"ע בנ"ע ר"ל טעם ו נכנם קלת ממנו אל הכלי וחוזר ויולא קלת מהכלי אל המאכל ע"כ נקלם הטעם ונחמעט אבל דבר חריף בולע כל מה שבתוך הכלי נמלא דעכ"פ לה דבדבר חריף ליכא ל"ע בנ"ע דהטעם הבאי יולא כולו אל דבר חריף רק חד טעם ליכא דהא מתחלה לא נכנס רק קלת טעם אל הכלי: ולפ"ז נבדול דיבן ים כאן ב"ע בנ"ע מן הבשר לסכין טעם אחד כו' ומן הסכין יולא כל מה שבתוכו אל הזנגביל וזה ב"ע אחד ויולא מן הזנגביל אל המדוכה טעם אחי והתירלא דוודאי לא יולא כל טעם מהזנג"ב אל אל המכתשת דדוקא לסיפך לתריכן דדבר חריף מוליא כל טעם מן הכלי. אבל מ"מ מיהו מבליע בכלי רק קלת טעם דבזה שוה דבר חריף לשאר דברים כו'. והשתא ס"ם הא דכתב הש"ך ר"ס קי"ב כדין דבר חריף שבשלו בקדירה של בשר נ"י ואחר מעל"ע שבשלו בו בשר בשלו בו חלב אף שהוא נ"י משעה שבשלו בו דבר חריף מותר: ולכאורה קשה הרי דבר חריף שנתבשל בו עוהשו כשמש ולפמ"ש ניחא דהוי ב"ע בנ"ע מן הבשר לקדירי, ולדבר חריף טעם פ' ומן הדבר חריף מה שחזר לקדירה הוי טעם אחי והוי ב"ע בנ"ע דהתירת. והא דקתני לו"ה שם (הביאו ש"ך שם) שהיו בן יומו משום דקתני הכ' עכ"ל הכא רלוייתו מהש"ך נכונה. וכן הפר"ח שם כתב כדברי הש"ך: אך בפ"ח כ"ה שם השיג על מהיו בשעת בדין שכתב אהיו וכתב דבעי' שיהיה בשעת ביטול החלב אחר מעל"ע משעה שבשלו בו דבר חריף ואייתי ראיה מדברי תו"ה דקתני שהיו בן יומו ע"ש: וש"כ דברי מ"ש במחלוקת שניה. ונלע"ד יש קלת סברת להעות לדעת מ"ת ובי"ת דש"ת דבר חריף מוליא כל הטעם שבכלי כ"ש שמבליע בכלי ומליח מבליע תוך הכלי תוכיח דקי"ל בין מליחה לכלים להפליע ש"כ רותח דמליח אינו מוליא מן הכלי ומליח מבליע תוך הכלי דהא קי"ל בי"ד סי' ס"ע דכלי שהיו מנוקב שמלה בו בשר הכלי אסור: ומשם דכן כו' דמחשב כו' ר"ל שנשפפך שם מחשב זה שמא תחכו בסכין כו' יש לאסור דיעבד ואף שבימיהם היה זה רגיל כי מספק כו' פירוש כו' וודאי אין לאוסרים דיעבד כמ"ש נבי סלי דהוי נ"כ התשב שמא נתערב במלח מעט חמץ ואפילו למ"ד שם דבעי הבעלה מ"מ דיעבד שרי בלא הבעלה ע"ש: (ס"ק נב) לקלוף מעוין בעשות שיוך לסעיף שלאחר"ז בדף יבמ וא"כ דיעבד שרי אפשר לסמוך על ס"ד: (ס"ק נב) שלא להשתמש בה. הטעם בב"י לפי שי"ל הבעלה. הטעם בב"י לפי שי"ל הבעלה ובקונטרס יפה יפה

(ב) לפי ע"י הבעלה. הטעם בב"י לפי שי"ל הבעלה ובקונטרס יפה יפה שלא יסתר מעמו חמץ במיעה סדק שאינו נראה לעין ומזה הטעם מזהירין שלא להגעיל לפסח כלים שהיו מחזיקים בשם קמח וחביות שהיו מחזיקים בו משקה שעושים במדינות רוסי' ממי שכתבו בשם שקורין בתר"ט שאין נשתר בו ממשקין מן הסכנין אבל אם היו קודם פסח מחזיקין אם אין לריך זמן[מחזיקים להבעילו דלא נרע משקים ישנים שבתב רמ"ח בסמוך דמהני תפירה וכבישה כנלע"ד: (בא) פחל"ה. ובל"ח שויב"ל תשמישו ע"י החור ט"כ אין היתרו בהבעל' ובכי נהוג. ואם מחזיק רחת על פסח זו לשנה אחרת ודאי ח"ל טוב הבשר וכן בערביה שלשין בה מלות שאמעתי שקלת מוהנים להבעילה בפסח אחרון רב יעשה לומר הרחת של חמץ הוא מבעיל לפסח ויסמוך על הבעלה זאת ע"כ יותר טוב שלא להבעיל ויזהר לנקר סיטב נם בשעה שבא פסח שאחריו ילחה בעיון רב

מס

דמו במדוכה שלנו בשמים וכמו בתבשיל ל"ע לם יש לאסור בדיעבד. מ"ח ע"ם: (לה) ודפין. לפי בח"ח לנקרו בפיר ומה"ט נ"כ אין מבעילין כיום שהיו בו ממיד קמח או משקים חמץ וכיולא בו והיינו דוקא בכל עת מבח"כ כלי מחכות ודבדול בוהבין להבעיל בכל עניו לבן לם יש ל"ק אם היה מחזיק בו ק"ם מים לילה ומלילה בלי מחכות ודבדול בוהבין להבעיל בכל עניו לבן לם יש לילה מחזיק בו משקה אבל

מס סיח נקיט כרתו ומדיקים ילכו בס : (כב) מותרים בהנעלה · דהמ דתמרי׳ כלי מרס חימו יולח מידי דפין לעולם היימו דוקח בהנעלם ע"י הלוח מכל נמונ סני להו בהנעלה ל"ם מזופף ל"ם חימו מזופף כ"כ הטור בסס רבינו יונל ומשמע לי מזה סיוע למ"ם כי"ל סי' ק"ם ס"ח ד"ח כלוח כמבוחל מחמת בלוע של כלי דהוי נט"ל דחל"כ נס נלונן ס"ל להמתיר כלון מחמת כלוח כמבוחל דומלי לח מיירי דוקח שהיה הסכר סס פחות מט"ל דהח מחמת חמר רגילין כו' וזה ודחי להחזיק סס שכר ימים רבים וכ"מ מדברי המרדכי שחבית כמלוי כמבוחל דחין להחמיר לשער בכל החבית כו' מטעם דלינה פוגמת כו' : (כג) חו בעירוי כו'. בטור כ' דמוכח בפ' בתרח דע"ח דלח בעירוי לח עדיף מהנעלה (°) וכ"ל ד' סי' קל"ח ס"ז דקחמר דברי הטור מהדדי בעינן חס עירוי עדיף חו הנעלה עדיף ותירלתי סס דבכלי חרס שהעידה תורה שחין הנעלה מועלת לו לפי שחינו מוחל בכולו וכזה חמרי׳ דעירוי עדיף משח"כ בשחר כלים כו' מ"ם ניחח מ"ם הטור כחן דהנעלה עדיפח כיון דמיירי בשחתמם בו בלונן וחין זה בכלל הנעלה שהעידה התורה הוח כ"ח בשחר כלים והנעל עדיפח : והבלל זה היח דבמקום שים בלע הרבה בכ"ח בהיינו ע"י ניחול ונרין זמן רב להפליט הבלע וחחור הנידה דלח סני בהנעלה לח שהוח מוס רב מ"ח זמן הפלטתו מועטת ות"ח להשהות הרבה במי הנעלה כמש"ל סי' תכ"ב משח"כ בעירוי שים זמן להפליט חבל בשחר כלים חמרי׳ מה שעושה עירוי עושה הנעלה בזמן מועט כיון שחין הבלע מרובה כ"כ כנ"ל : (כד) והנעלת החבית כו'. הממבג לפחות ח' משלוין כדי לנקרו ולהכשיר כל הזוחמת בין נשר לנסר וחח"כ מנעילו וכת' ומ"ח ז"ל חחין להכשיר סוס כלי עץ כנון קערות דמלוי בהם נומות כ"ם דחין להכשיר חבית של שכר ואיני יודע טעם להחמיר בקערות כל שרוח שהם חלקים ונקיים מ"ם מכלי מחכות : (כה) ובדיעבד חם כו'. הטעם של היתר זה במרדכי פ' כ"ם שטעם השכר בטל בס' נגד הסכר ומשמע בח"ה שם שחבית של שכר ואיני יודע טעם להחמיר בקערות ואיטו חוזר ונישר בפסח ואין להחמיר לשער בכל החבית משום דלח יהיעין כמה נפיק מינים דשמיי כלי חרס שנשפך עליו יבקקנה כשמלינעה לשנה הבאה ונב מ בשנה הבאה בשנת להשתמש בה יבקנה פעם שניה היעיב חם היה נקיים:ודוקא בער"ם ובהיינו לחכילה מ קוד' פסח לקטנים דגדול לאסור לחכול מלה בער"פ : די לאסור הרחת לכתחלה ובס' ת"י כ' בשם הגאון מהר"ם ובמו חמיו ז"ל להתיר לפי' לכתחלה רחת שרגו בה מלה נפוחה וכפולה דבכל פעם מיקרי דיעבד כי לה ימלט ברוב פפי שלה ימלה נפוחה לו כפולה ונלטרך כל פעם מרחה חדשה גם התנור לאסר ונלטרך להסיק התנור והתורה חסס על ממון של ישרלל ועוד התירוך בטעם ע"ש: (ס"ק לט) בעירוי נ"פ מים כדין התנור לפ"ז נעיין בי"ד דלפי' בשלר מיני הבלוע בדופני הכלי ובכל פעם יהיו המים בתוכו כ"ד שעות לח פחות ובכל פעם נרוך מים מחרים ותע"פ שלין לנו נ' ימים רלופים: וכתב ש"ך בס"ק נ"ג דוקא שלא עמד בתוך הכלי היינ כ"ד שעות דל"ב כ"ל כבוס כמבואר ולא מהני עירוי והא דמהני הכא עירוי נבי חביות שכר תע"ב דעמד השכר בתוכו כ"ד שעות שלמי פסח דהתירא בלע ועוד כתב סברות לחלק בין חמץ ליין ובתשו' ה"ה חכם יצי סי' ע"ה כתב בפשיעות דמהני עירוי לפי' בייי לפי עומד סיין בתוכו כ"ד שעה : וכי תימר הבלוע בכ"ד שעות בעירוי לפי היינו במגיעל ער"פ לחר זמן מסורו וכמ"ש סי' תכ"ב: ול"ל ה"ל לח מהני הנעלה ובט"ז ס"ק כ"ז כתי וז"ל ונרחה שחם ביטל חותו במים עם חפר חו שחר עירים כתבתם רם"י בשם הגאון ז"ל דלמ"ל סמך עלמו על מ"ם גבי מדוכה דחמרינה כחן ס"ל לכתוב שים להחמיר דכחן הוח עיקר הדין חלח שנלמד ממנו דין במעלות בה ממן חין במעלות חלו סוס חשם של חיסור להנעילו כלל וכן כלי עץ שנשתמשו בה ממן חין במעלות חלו סוס חשם של חיסור להנעילו כלל וכן כלי עץ שנשתמשו בה ממן חין במעלות חלו סוס חשם של חיסור להנעילו כלל וכן כלי עץ

באר

שנשתמשו בה ממן חין במעלות חלו סוס חשם של חיסור ממן ע"ם : (מג) לערות . ומ"ר"ו סי' קי"ב סמק דלח מהני עירוי רק יכשיהה ע"י חבן מלונן לו לפיד בוער ויכניס עליו רוחחין . וכחבו החחרונים שם מהרי"ל דלח לחחר הנעלה חם נשפך עליו סוס דבר בשפח חל יניניהו כלל לחכול ולח לחחר הנעלה יסחמכו עליהם שכיר ויסברו דבר זה מומרטוין וכל זה מומרות יחירות כי די בחומר' דהנ"ל וין מוהנין מ"ח : וכתב הט"ז ס"ם חכ"ב הנשים נוהנות שלח להשתמש בשפח בקדירה שנשפך בה רוחחין על הפחן שכשיורין נו מהטעם שהריח של ממן נכנס בו ולין בו ריח ולח טעם דחין בו חיסור כלל בשפח ס"ל וסמ"ו מקיים המנהג לכחחלה לך בדיעבד ודמי חינו חוסר : (מד) ימים . כיון דלח נשתמש כ"ח בלונן . (ינח מידי דופנו) ועיין בי"ד דלפי' במזופף מסכי : (מה) החבית . וצריך להסיר שולי החבית ידי שלא יהיה בהם חוק חמץ כלל :

חק

שנתערבו רלטות בחחרונות מבלל דחחרונות הוי רוצח דכתיב'וכמדקדק בס"ם פ' ילו בכערכין נבי בשקלין נכערכין מ"מ יון זה דקדוק כל כך בדברי הפוסקים לדחות טפ"ז דבריהם ועיין עוד בס"ח שהריך בעין בטול הזה ועי"ל דכל הדבריס נלו לח נחתו דלח בח"ל שיהא חד מיכא חד בעל בעין בטול סימן רס"ג . ומ"ש בשהתחר בעל סימן תמ"ז דיכא ביכא לח בעול בפסח ולח משח"ה בשהעלה מ"ח מוחר ועיטר חוך הפסח כל שלח נתערב לח כלח ואחור לחכלם חוך הפסח כיון שהיחור בעין נחוך; כתבחתר בדברי המ"ח שעלמו כסימן הכ"ח ע"ש ס"ב לח שייך כחן דין בישול כלל חלח לחכילה בע"פ לחיכוך בס"ג ושייט עוד בס"ח סימן הס"ח לח ידעינן בהנה שהחמלה חמץ גמור לחכל מלה כפולה ופפוחה כיון שבות גופה חומרת בעלמה כ"ח סימן הס"ח לח ידעינן בהנה שהחמלה חמץ גמור לחכל מלה כפולה ופפוחה כיון שבות גופה חומרת בעלמה מכר"ם ס"ל דלח חסר לחחת בשהחלה לפניו מחלה כפולה חו כפולה ונלטרך בכל פעם מרחה חדשה גם התנור ילחור ולהסיק שניה וכה"ג חפוחה שלא יהחור חחד מהם משום כפולה חו כפולה ונלטרך בכל פעם מרחה חדשה גם התנור ילחור ולהסיק שניה וכה"ג כתוכה חסה על ממון של ישרלל : ועוד הנה הכל בו ובוכה בכ"ו סימן זה פסק דחם היח חלה חפוחה בכ"ו חפוחה חל כלי חמץ חו לחפילו על נחם חמץ חם היחו חוסר חקנו כלל והביח בן הלכה למעשה וכחב עוד שם על הרחת של ממן ו"ל חפשר שלם יחרנ"ן דרכם ויחמץ' כחוך התנור דברי דבכב"ם ולח ילא ק"ל כותיה מ"ם בכפוחה וכפולה שביח גופה חומרת בעלמה כמ"ם סימן הם

מד על התמור . וה"ה על הקלי"ן משום ברגילין להשים בזן קרעפלי"ך וחמיטות פת וכלי חרס סם וחין יולא מידי דפיו לעיכ לגמו בכשומות סם ומי שילקה יתן כרוזו תחתיהן ויטמטם עיניו בפסח (מהרי"ן) ולפי מ"ש ס"ח לא כעי כבשומו ומ"מ היסק חין מועיל שהסיקו מבחון כמ"ש ס"כ וכ' הב"ח סימן תמ"ו ומיהו ל"ע חם יש לחסור בדיעבד כשהחמיל בקדירה והניחוהו על התמור כשהיה חם דקי"ל דחין החיסור חפעפע מדופן לדופן . ותו דבתמורים שלנו שעל התמור חינו חלח טוח בעיט חם יחזור ויטוח טיט חדש כעובי חלבע חו בפחות כודחי בודחי שחין התחן מפעפע מדופן לדופן וכדרך הטיט חיטו למקי'תמורים שמעמידין ככלי"ן בכל לד מסביב וחוזרים ועושים כיסוי למעלה מחותן ככלי"ן ועשה התמור קטן חם הניחס בפס קדירה עם המחכל בפסח פסיטת דחסור הס"ל כחלו היית הקדירה בתוך התמור חם של חרס דחסור ודחי חפי' בהשה חם לחו שכי חין לחסרגו כ"ל בחילו דרכה דחתן חפי'חשהו בודחי וכן'קבלתי ממורי מהרר"ה שור ז"ל עכ"ל . ומור"ם לוכלין בחשו כ' ק"ז כ' חם הושיבו קדירה על תנור בית התורף הוח ולח כמלח בפסח פוסק כ"ל כמהרי"ו ודי בזה לחסור לכתחל' חבל לח בדיעבד עכ"ל וכ"ל דחין מפעפע מדופן לדופן וכ"פ ס"ל דחין מפעפע מדופן לדופן ח"ח ס"ל דוק' חמיפין בחבר מחר בהגעלה בכלי מתכות וכ"כ הלבוש ול"ל דוק' חמיפין בחבר ממש מבל מה שהגעלה חינה חבר לח מהני הגעלה שעשוי מהיתוך חבר לח מהני הגעלה דחין בו ממשות חלח בטע בעלמח וכ"כ הרמב"ם כלים המשוחים ושוע' בחבר שעושין חותן בטין זכוכית חפורים וכ"מ בתו' ע"ח דף ל"ג ועכ"ד רסי' ק"כ : מו ויש מקומות . מפני שמחזיקין חותם בסובין וחין מחזירין חותו רק לתמור שהוסק בעלמח דלח מיקרי בשומות ח"כ הסיקוהו ב' חו ג' ימים לגופין (ועמ"ש ס"ק) . ורחיתי בתו' דף חותם שקבלו קונית שרי דמיד נשרף הסובין שבהן דלח חם חסורים חבל לעשם מוזרים לבשומות שרי דמיד נשרף הסובין שבהן דלח חם עלייתו החומן לשורפן ביותר חבל הממופין לנמרי חם עלייתו לשורפן ביותר כיון שלח נתקלקל הקונית ועוד מלחתי בשם נחון דמן הדין לחוסרן כל השנה שמח חיפה כלים ישנים חלח שהחירו משום דשמח חינו כ"ו בפסח חמיר טפי טכ"ל ובחתו' כ' משום דלח ניכר בליעתו כ"כ דמיירינן בחתם שם משתמש בהטבו"ם בהן טכ"ל ובד"מ כ' בשם מהרי"ב דיש לסמוך לחומיס כיון' מתקרי'חותם ח"כ ס"ל כטעם הרחשון וכן מוסיף טתם בקלת מקומות שיהח יהודי עומד ע"ג בשעת מלחכה חבל לטעם הטני יש להחמיר : מז חפי' הן חדשים . דמיירי' שמח חיפה כלים ישנים חו נטען וכ' מהרי"ל חין להשתמש בכלי'הלבושים בכרכוס : מח הממופין בבדיל . עמ"ש סי"ג : מט וכן המנהג . חבל בדיעבד חין להחמיר (ד"מ) פי' חם הוח חשמישו בזמן חפי' בלח הגעלה כשר ואם חשמישו בחמין עכ"פ בדיעבד מהני הגעלה וכ"ל דאם עמד בו חמן מע"ל דיינו כחשמישו בחמין כמ"ש ס"ן ומכ"ם דכמה קולות הקילו בייי"ל משכ"ח בחמן עכ"פ : נ חיינו מזיק. שחין משתמשין בכלים חזוקין כחלו ברותחין ומח"ל שעירו לתוכן רותחין הח כ' המרדכי פ' בבדיל . עמ"ש סי"ג : נא שלנו וכו' מוחרים . לפי שטעם החמין מתבטל קודם פסח (מרדכי) ואפי' להמחמין כלי'הלבושים בכרכוס : מח הממופין בבלי חרס המצופין מה [סד] בהתוך (ג) זכוכית דינם ככלי חרס :

סגה מן ויש מקומות שנהגו שלח להשתמש בכלי חרס כב] גלייזיחר"ש מז (בט) (י) חפילו מדשים (מהרי"ל) ואין להחמיר רק במקום המנהג (תשובת מהרי"ל) :

כד ל כלי עץ המצופים בסממנים שקורין ברנים דינם ככלי חרס : סגה ויש מקומות שמחמירים שלח להשתמש [סה] בכלים (נא) לצועים חפי' סן מדשים (מהרי"ל) וכן מח המצופין (נב) בדבול ואין להחמיר בזה רק במקום שנהגו לחסור (תשובת מהרי"ל) :

כה ק כל כלי השתי' בין צלוחיות בין כוסות מותרי'בשטיפה בין שהם [סו] של זכוכית בין שהם של עץ בין שהם של מתכת בין שהם של חרס ר ואע"פ שלפעמים נותנים בתם לחם חם כיון שרוב תשמישן אינו אלא בצונן סגי בשטיפה שלא הלכו בכך כלי אלא אחר רוב תשמישו : סגה [סז] מיהו יש (נג) מחמירין ומלריכין הגעלה וכן נוהגין וע"ל ס"ו :

כו ס כלי זכוכית אפי' מבנים לקיום ת ואפילו משתמש בהם בחמין אין צריכים שום הכשר שאינם בולעים ובשטיפה בעלמא סגי להו.סגה (ל) (°) ויש מחמירים ומומרים דכלי זכוכית חפי' הגעלה לח מהני להו מש[סח] וכן (נד) המנהג בחשכנז ומדינות חלו (סמ"ג וחגור) וכן כלי כסף ג"כ בתו"ן סחוך זכוכית שקורין גמשעלג"ט חין להגעילו מפל מבחון ג חינו מזיק . (תה"ד סימן קל"ג) :

כז ח (לא) שפוד ישן נא שצלו בו עופות בפסח מותרין אע"פ שמקודם [סט] צלו בו בשר (נה) מלוח ממלח כג] שלא נבדק :

מדוכה דלעיל חלח מרחם דע"ז רמ"ח דדוקח נבי מדוכה . כיון שחפשר לנר להחמיר ולנקבה ולמי רמוי לנשות כן ע"ל סיותר טוב משל"כ סכח דמיירי בשאר כלים דלח שייך כהו לכון כנון עץ ובידול ולדעת המחמירין חין תקנה להו בפסח כל שהיה תשמישם בחימום קשה כמו בית חשור לזה הפשר רמ"ח דדוקח נבי מדוכה ומלקל כדעת המקילים כיון שחפשר להגעיל חלח מרחם דע"ז רמ"ח דדוקח נבי מדוכה . כיון שחפשר לנר להחמיר ולנקבה ולמי רמוי לנשות כן ע"ל סיותר טוב משל"כ סכח דמיירי בשאר כלים דלח שייך כהו לכון כנון עץ ובידול ולדעת המחמירין חין תקנה להו בפסח כל שהיה תשמישם בחימום קשה כמו בית חשור לזה הפשר רמ"ח

(כח)[סג] * וחמור של בית הזורף דינו ככלי חרס וחפור לשום שום דבר מד על (מ) התמור בפסח (מהרי"ו) :

כג פ * כלי חרס המצופין מה [סד] בהתוך (ג) זכוכית דינם ככלי חרס :

סגה מן ויש מקומות שנהגו שלח להשתמש בכלי חרס כב] גלייזיחר"ש מז (בט) (י) חפילו מדשים (מהרי"ל) ואין להחמיר רק במקום המנהג (תשובת מהרי"ל) :

כד ל כלי עץ המצופים בסממנים שקורין ברנים דינם ככלי חרס : סגה ויש מקומות שמחמירים שלח להשתמש [סה] בכלים (נא) לצועים חפי' סן מדשים (מהרי"ל) וכן מח המצופין (נב) בדבול ואין להחמיר רק במקום המנהג (תשובת מהרי"ל) :

כה ק כל כלי השתי' בין צלוחיות בין כוסות מותרי'בשטיפה בין שהם [סו] של זכוכית בין שהם של עץ בין שהם של מתכת בין שהם של חרס ר ואע"פ שלפעמים נותנים בתם לחם חם כיון שרוב תשמישן אינו אלא בצונן סגי בשטיפה שלא הלכו בכך כלי אלא אחר רוב תשמישו : סגה [סז] מיהו יש (נג) מחמירין ומלריכין הגעלה וכן נוהגין וע"ל ס"ו :

כו ס כלי זכוכית אפי' מבנים לקיום ת ואפילו משתמש בהם בחמין אין צריכים שום הכשר שאינם בולעים ובשטיפה בעלמא סגי להו.סגה (ל) (°) ויש מחמירים ומומרים דכלי זכוכית חפי' הגעלה לח מהני להו מש[סח] וכן (נד) המנהג בחשכנז ומדינות חלו (סמ"ג וחגור) וכן כלי כסף ג"כ בתו"ן סחוך זכוכית שקורין גמשעלג"ט חין להגעילו מפל מבחון ג חינו מזיק . (תה"ד סימן קל"ג) :

כז ח (לא) שפוד ישן נא שצלו בו עופות בפסח מותרין אע"פ שמקודם [סט] צלו בו בשר (נה) מלוח ממלח כג] שלא נבדק :

באר הגולה

ס סם בגמרת ל עור בסם רב המי ק עור מבל לגיותיו לעיל סעיף ד' ר המובה רשב"ח ס הר"ן בפ"ב דפסחים ת הרשב"ח בתשובה ח מרדכי רפ"ב דפסחים

עשרת זקנים

* וחמור של בית החורף כו' . ויש מחירין בדיעבד (ס"ת ר"מ מלוב לין סימן ק"ו) ויש מחמירין לפילו לם יחזור ויטוח טיט חדש כעובי לולבע וברחה דלם לין משתמש סם מלה רק קדירה של פסח פסיטת דלין לימור בו בדיעבד לפילו בחקום שרגילין בל הסגה לשום סם קדירות של חמץ רותחין ולל כמ"ש מורי בב"ח בסם מ"ו הרב הגדול מוהר"ר הירש שור בסימן תמ"ו ע"ם וברחה דלין כלן לימור בלל בשום חופן בדיעבד לפילו בחיכלה לם לל שהניח מלה סם כמו שהה בלח קדרה בשהוח רותח לז יש לחסור לפילו בדיעבד בחקום שרגילין לחת סם חמץ בכל שבה בב"ל פשוט בחמ"ל בסימן תמ"ו ס"ח שלין שום חומר בחערובת חמץ משאר חערובת לימור רק בעניו משהו ללין לימור בב' קדרות של לימור והיחר שנשנו זה בזה כמ"ש רמ"ח בי"ד סימן ל"ב סעיף ח' ע"ש ועבודת ר"מ מלובלין . וחביות שבר של עץ לין מועיל להבשיר בלל יבלל וכן הורה מהרם"ל ומהר"ש לובלין ומו"ה הירש שור (מורי בב"ח) וכן חביות של יין ערף שעושין מהבוחלה פסיטת שלח מהני הגעלה (מהרח"י) חבל חביות של מי דבש יש להחיר בהגעלה : *בלי חרש המלופין בפנים בבדיל לף על פי שלח ליבבו לוהן עד שיהיו בליעותיו מלוין רק עד שיהח בעופרת ויבשם לוהם מבפנים מ"ח משוב הוח זוהר מהגעלה (סו"ת מהרח"ם סימן מ"ג והורה להחיר מג' עשמים) :

לבושי שרד

(הגה סב"ב) (°) חפילו בן חדשים וכו' . הה חמנון שם ב"ע ט"ם ולין סם מקוחו חלח בפעיף שחח"ו בהגה חפילו בן חדשים : (הגה סב"ו) (°) ויש מחמירין . עיין מ"ו בלל ב"ה ק"ב : (ט"ז סקל"ח) (°) בדיעבד רחשונה של סי' הנ"ז לענין וכו' בלל ב"ה :

אשל אברהם

כב] גלייזחר"ש . בב"ה ב' מרדכי לוסר להשתמש בכלי פורסלליין ישנים כי בדקוהו בהם וילח ממנו התרות גם לחר שנתנו בו מים שקל יוהר הרבי שבלע . וכ' דשבשני מזיקין לוהו וילינו ממין הבבוס לסוג בלי זכוכית פר"ח : כב] שלח בבדק . ולכתחילה לריכה ליבון ובדיעבד בתכילן לדעה ל' ס"ב דלח חזר ויטור הטעם בבר בעל ובע"פ דבבלי לל מבעלין לימור בעל עבודת ר"ח דספק בעלמת הוח :

חתם סופר

(שם במג"א ס"ק מ"ד) קבלין ונעשה בתנור קטן נ"ב שקורין רעריו ועיין לקמן סי' תס"א ס"ק ב' אבל כובי"ו וכו', ועיין ח"ם או"ח סי' ק"ל :

הגהות רעק"א

בלח הגעלה מוחר דמלד התבחים עלמו הוי ג' ק"ט וב' בלים ע' מג"ח רס"י תכ"ב סעיף ב"ג בהג"ה לפי'חדשים. וכמוכבלים בסם שלינם גלחזירם יש להגעיל בסיום קודם י"ט בדחיתח לקמן סי' תס"ח בהג"ה : מג"א סקמ"ד כיון דלין סם רוטב . הוח חמום כיון דים חמץ בעין במקום שהקדירה עומדת הוי בגד הרוטב ומפעפע לפיהוסבעיכן ס' וממילח בחמץ לימור בסם בו ולם העמידו קדירה חמה על בבר לוכן

ס"ח דכמה קולות הקילו בייי"ל משכ"ח בחמן עכ"פ : נ חינו מזיק. שחין משתמשין בכלי'הלבושים בכרכוס : מח הממופין בבדיל . עמ"ש סי"ג : מט וכן המנהג . חבל בדיעבד חין להחמיר (ד"מ) פי' חם הוח חשמישו בזמן חפי' בלח הגעלה כשר ואם חשמישו בחמין עכ"פ בדיעבד מהני הגעלה וכ"ל דאם עמד בו חמן מע"ל דיינו כחשמישו בחמין כמ"ש ס"ן ומכ"ם דכמה קולות הקילו בייי"ל משכ"ח בחמן עכ"פ : נ חינו מזיק. שחין משתמשין בכלים חזוקין כחלו ברותחין ומח"ל שעירו לתוכן רותחין הח כ' המרדכי פ' בבדיל . עמ"ש סי"ג : נא שלנו וכו' מוחרים . לפי שטעם החמין מתבטל קודם פסח (מרדכי) ואפי' להמחמין כלי'הלבושים בכרכוס : מח הממופין בבלי חרס המצופין מה [סד] בהתוך (ג) זכוכית דינם ככלי חרס :

סגה מן ויש מקומות שנהגו שלח להשתמש בכלי חרס כב] גלייזיחר"ש מז (בט) (י) חפילו מדשים (מהרי"ל) ואין להחמיר רק במקום המנהג (תשובת מהרי"ל) :

כד ל כלי עץ המצופים בסממנים שקורין ברנים דינם ככלי חרס : סגה ויש מקומות שמחמירים שלח להשתמש [סה] בכלים (נא) לצועים חפי' סן מדשים (מהרי"ל) וכן מח המצופין (נב) בדבול ואין להחמיר רק במקום המנהג (תשובת מהרי"ל) :

כה ק כל כלי השתי' בין צלוחיות בין כוסות מותרי'בשטיפה בין שהם [סו] של זכוכית בין שהם של עץ בין שהם של מתכת בין שהם של חרס ר ואע"פ שלפעמים נותנים בתם לחם חם כיון שרוב תשמישן אינו אלא בצונן סגי בשטיפה שלא הלכו בכך כלי אלא אחר רוב תשמישו : סגה [סז] מיהו יש (נג) מחמירין ומלריכין הגעלה וכן נוהגין וע"ל ס"ו :

כו ס כלי זכוכית אפי' מבנים לקיום ת ואפילו משתמש בהם בחמין אין צריכים שום הכשר שאינם בולעים ובשטיפה בעלמא סגי להו.סגה (ל) (°) ויש מחמירים ומומרים דכלי זכוכית חפי' הגעלה לח מהני להו מש[סח] וכן (נד) המנהג בחשכנז ומדינות חלו (סמ"ג וחגור) וכן כלי כסף ג"כ בתו"ן סחוך זכוכית שקורין גמשעלג"ט חין להגעילו מפל מבחון ג חינו מזיק . (תה"ד סימן קל"ג) :

כז ח (לא) שפוד ישן נא שצלו בו עופות בפסח מותרין אע"פ שמקודם [סט] צלו בו בשר (נה) מלוח ממלח כג] שלא נבדק :

באר היטב

(מח) הגעלה . וחמו מוסיף לחסור כמ"ש סי"ז ז (מט) התנור . הסכמת חזמרונים דמותר בדיעבד מתגלל שמחכל בתוכו (דהוי כמחי קדרות נוגעות זו בזו ו"ד סי' ל"ג ובכ"פ יבבדנו היטב ויטבול . הלח"ה לפילו דיש בד לסור לכן הלבוש מתיר וח"ש וכל חמרונים לחמרו) וכן הוח שחת הדסק שח"ת בעניו לחר בדיעבד דמי ומ"ש בכ"פ יבבד התנור היטב בכל הלדדים ויסיקהו היטב וחח"כ יטיח בטיט חדש מקום מוכב הקדרה בעובי לחבע . (ולעניו רבבד"ר בתוך התנור עניו שם ס"ק). וכן חם הכיסו בבד חם שח"ת : (כ) זכוכית . הסכמת חמרונים להמחיר חף בזיוף לבד : (בא) בבדיל . מוסיף בקו"מ שטומד יהודי ע"ג בשעת מלחכה : (בב) מחמירים . בל"ח מהרי"ו ומהרי"ו : (בג) בבדיל . מוסיף בקו"מ שטומד יהודי ע"ג בשעת מלחכה : (בד) מחמירים . ובדיעבד לימו מוסר : (בה) המנהג . לבל בדיעבד חם לל בשתמש בו רק לוהן שני בהדחה . ולבל חשתמשו בחמין חו פ"י בכיסה חעת לבת מבני בדיעבד בהגעלה . מ"ח ע"ם : (כה) מלוח . משל"ב חם שלו בו מוליחת

ביאור

מלה בעין לבל בקדירה לין לימור בדיעבד בס"ד סי' ל"ב ס"ח : ס"בב בהיתוך זבוכית. בפי' תום' בע"ח ל"ג ב' ד"ה קונית שהקשה ר"ת על פירש"י שפ' שם ובפ' ב"ש בחיפוי חבר מי גרע מלה היתה כולה בחבר שחבני הגעלה וב"ב המרדבי בפ' בל שבה ועוד הקשו לה לחין חשתע קונית בס"ח ובס"ם בזבוחים ס' סיד ובקונית ועי"ש בתום' ורחב"ם ועור פירשו בפירש"י וכן פי' תום' בע"ג ע"ב ב' ד"ה ולכתחל' וב"ב שם ב"ע ד"ה פי' ס"ל ס"ח ושם בפי' ב' בבני הפירושים וע' תום' דבחובות ל"ו ב' ד"ה הני בי : ויש מקומות. עח"ח וש"ו : ס"בבד ויש מקומות שמחמירים. עח"ח ס"ק מ"ז וע' גמ' בע"ג ע"ד ב' רבח בי : ס"בה בל בלי השתיה בין בבי. ע"ג ע"ה ב' : בין שהם בבי. בדרייתח ה"ל בבל מחבת מיירי וב"ל עין דיוק בבל מחבת לף זו : של זבוכית. ע' סב"ו : בין שהם של עץ בין בבי. בדרייתח ה"ל בבל מחבת מיירי וב"ל עין דיוק בבל מחבת במ"ל בס"ח : בין שהם של חרס. במ"ל בסב"ב דלפי' בבל חרס חם בשבשב בלונן מוחר להשתמש בפי' בחמין : ואע"פ. במ"ל בס"ח ובפ"ו : מיהו בי. בב"ל ס"ו בהג"ה וב"ב בחרבי סי' חתמ"ד משום שפעמים חרחיקין בהן בי : ס"בו בלי זבוכית אפי' בי'. דבבב"ג צריך הבבר לפי בלונן במ"ח בע"ג ל"ג ע' ובי"ב ותב"ג דהפוסקים חלוקים שם חם חיירי בב"ח דוקח לו לפי' בשר בלים ח"ח בבל חרם בפ' במה דברים בתב"ח בבלי בולעים בחב"ח בפסחים ע"ד ב' שחני לב דשיע ועי' רש"י בשבת ע"ו ב' ד"ה בללי זבוכית בי' וע"ד סי' ל"ב ס"ח ולבן חפי' בשחת בחמין ח"ל בשר בבשר בחב"ח בי' בלו שם. והבדיל חניח בחבות דר"ן פ' ח"ח בלי חרם בולע ואינו פולע בו' בלי זבוכית אינו בולע ואינו פולע

הגר"א

בו' בחקום שם שם בחקום לונן לונן ותב"ג חניעת לבו בקונית דשיע שם בלע ופשיע חונן דמיירינן שם לפי שהוח חיפוי חעשי חבל בלי זבוכית שלם לל בלע. חום' בע"ג שם ד"ה בליל קונית בו' וע"ש : ואפי' נשתמש בו'. ר"ל בדרך לל זח"ז הבבויבו לקוח ובח ע"י עירוי ותפי' בב"ח וב"ם בהגלה בב"ח בחשמישו בחמין בפ"ל : אין בו'. מחיפוי"ח לבו בקונית וכן ב"ב ס"ו בהג"ה בב"ח בשם הרש"ל ובח"ח בשם ב"ח : ויש מחמירין. חשום דבור בללי חרם בולל"ח ותחילת בריייתן חן החול בח"ם בפ"ק דשבת וכן בי"ל שם בחשבלת בתי' דרב לחפי' דחשמישו בלונן חו"ח בחמין חשמישם בהן בחמין ושורק בהן בחמין שלח בחם מע"ש ובבום בחבובל. חרבבי בפי' חתי"ם. ובח"ח בפ"ב בהג"ה בחשמישו בלי לחבשל שלימו בבלי בולע בחמין חפי' בלי חשמישו. ובח"ח בפ"ב בהג"ה בחשמישו בחמין

תנב (א) קודם שעה ה'. דלמז הוי כ"ע בג"ע דהיתרא ויש ספרי טור כתוב קודם שעת : (ב) שם הכלים כ"י.פירוש וימזרו ויבלעו ממה שפלטו וכן שם משמה חות' יותר מדאי : משמע דשהיה קלת אין בה חשש. זבטור כתוב ומוהגים להכניסן ולהוציאם מיד.נראה דלאו ממש קאמר מיד אלא עכ"פ צריך קלת שהיה וכ"כ בכל כו לריך לדקדק שלא למהר להוציא הכלי מן היורה כדי שיהי' פנאי אל הרתיח' ליכנס ולהפליט מה שבלע ע"כ ואין כאן חשש לגמרי דשמא מגעילין קודם שעה ה': (ג) שלא יומו מרתיחתן. ושם נמו שהי' מוזר ומרתיחתן ומנעיל בהן ולא נאסר היורה כמה שמתו המים: (ד) עד הפסח שמתו המים. משום חומ"מ הולרלטפע' זה דלאו כ"ע עמו מפ' בשאר י"ט אסו להגעיל כמ"ש סי' תק"ו: (ה) לריך ליזהר בכל כו' ל"ע דים עוד ג' מה שלא מזכר כאן דהיינו אם מגעיל מקלת הכלי כ"פ דבזה ג' לי ליזהר אסמגעיל קודם ה' כמ"ש בסי' תל"ח ס"ט ממילא אחר החיסו' לריך ליזהר בזה ואיך אפשר ליזהר בזה דהא כמקו' שממזיק הכלי בידו בשעה שמגעילו אין המים נכנסים שם וכ"ש אם מחזיק בלבת לריך לגעול ג' ולהחזירו ליורה ות"ל ג"ל שלא יגעיל מקום ג' כ"פ דא"ה לממסנדה וכ"י הכיא בזה דיממס כפי יכולתו ות"ל בחמת לזה ממש וע"כ לריך להגעיל ג' כשבה שקורין הוי"ב שבזה אפשר להגעילו בפעם ג' כיון שאפשר בכולהו אבל אם מגעילו אחר חיסורו כיד אז נלבת לו עלתה לו הגעלה כלל אפי' דיעבד דמוזר וניעור ות"ל דאם אין הכלי כ"י יכול להגעילו אפי' כיד דהוי זותן טעם לפגם ומותר עד הלילה זה אינו דפב"פ בע"ל אסור לבתחלה כדמי' בי"ד סי' ק"ג גם שלא יאסה בתוכו לא מהני דכיון דאין הכלי אם לפלוט ולסא ככר פליט ברתחוסה ודאי כלא אפילו מיד שיכניסו שרת שלא דאם ים במים שבורה ס' (*) גבד הכלי שמגעיל מועיל גם לזה שמגעיל הכלי ב"פ שלא דבזה לא יוכל להגעיל ב' כלים דילמרך ס' נגד שיהי' במ"ש כ"י בשם הרשב"א אפי' בזה אם אסר לבתחלה אסור לבטל אסור מדאורי' אפי' בכ"ש ובשם הרמב"ן אסמך אסיסורא אף איסור זמן חיסורו- אין חילוק דאף קודם זמן חיסורו לריך ליזהר וכ"כ הרין בפ' כ"ש על דברי חום' הנ"ל קודם ד' שעות ואפשר לחלק כו' וכ"כ בא"ה בית ד' ריש ש"ד דאף קודם כ"ד לריך ליזהר בכ"ד שעשוי דלא לחיקרא היתרא וכמ"ש דלא כמ"ח ס"ק ח' דהא באיסורא אין חילוק בין כ' ל"ט לו יותר ות"ש קי"ג ב' וע' רשב"א סימן רס"ב וכבר נתבאר בסימן תנ"א שדעת הרי"ף והרא"ש וש"ע כדעת הרמב"ן : אם הכלים . דאיזמן בתחין הוי שעה כשיעור הלכה דאין חילוק ק"ח כ' מבלע כלע מפלע לא פליט מה שבולע עכשיו כמו שפי' ר"ת אם בתוס' הנ"ל במים שהן לוללין אין שיך בליעה אלא מתערב . אם : או אם כו' : ר"ל אם הכלי בן יומו כמ"ש תוס' שם ע"ב דהגעלה דכלי מדין אינה אלא מתערב . אם : או אם כו' : ר"ל אם הכלי בן יומו כמ"ש בסוף ע"ב אם לא הסרה הורה אלא קדירה כח יומא תירלו תוס' שהיו במים כל שגב כלי : וכן אם מגעיל כו' . ר"ל אף לסברת רשב"ם שכ' תוס' שם כי היכי דאמרינן מבלע אבל אינו מפלע לא פלע כ"ז אפילו ב"ד אחרי"ב וכרה"ם פ"ב מ"ב ואף אם הגזרה מיהו אין להתיר רק בדיעבד וכן נב (ע) הנרוזת שבתיובות של יין נוהגין כד] להדיחן (תגור ומהרי"ל) . וכן העלים (עח) שתומבין בהם נב כלי (ט) שהיה לריכין שהחה לשום בהם כלים בפסח (מהרי"ו) :

תנב זמן הגעלת הכלים ובו ז סעיפים :

א * יש ליזהר להגעיל קודם שעה חמישית (א) [ח] קודם שעה (ח) חמישית [ב] כדי שלא יצטרך לדקדק (ב) א אם הכלים (ג) בני יומן אם לאו [ג] (טור) [ד] וכן אם מגעיל כלים ב שבליעתן (ג) מועטת עם כלים שבליעתן מרובה וכן אם משהה הכלים בתוך היורה יותר מדאי [ה] (ד) ואינו משהה אותם כל כך וכן כדי שלא יצטרך ליזהר (ג)שלא ינוחו המים א] מרתיחתן :

הגה ג [ו] * לך רגיס (ה) מולקים ום"ל דמין הגעלה מועלת כולם אם אין המים רותחים (וכן משמע מהרמ"ם ומ"ג ות"ה סי' קל"ח ותגור וטור בסי' ק"ה) ע"כ יש ליזהר אפי' קודם זמן מיסורו [ז] שלא יומו מרתיחתן כל זמן ב] שמגעיל (ד"ע):ד ושלא (ו) יבנים הכלים עד שירתיחו המי'נוכן כדי שלא יצטרך להגעיל היורה הגדול'[מ]שמגעילי' בה ה תחלה (ז) וסוף : הגה ואם לא הגעיל קודם זמן מיסורו יכול להגעיל (ד) עד הפסח שלח ממן (ח) ממשהו ואינו מועיל הגעלה שחוזר ובולע לאל מוחר ג] ללבן כלי תוך הפסח (ד"ע ותשוב' רשב"א) וכשמגעיל קודם פסח לאחר (ט) שם (ה) ו [ח] לריך ליזהר בכל (י) הדברים המזכירים שם"ל ליזהר בשם (ו) קודם שם :

ים

הכי כלים זת"ל לריך שיהא שבר כול' דאיסור חוזר וניעור(ב"י ור"מ בשם רשב"ם סי' רס"ב) וכתו"ס שכ"מ כ' דבדי דיעבד דשי' דנסמאכל אינו חוזר וניעור ואם כן בכלי יש לסקל ול"ל דאם כלי אחד בלע בשר ושמי' דגים אינו אסור אלא מדרבנן ואפי' בדיעבד אלא בכשר ומותר אפי' בדיעבד ע"ש: ונ"ל דאם כלי אחד בלע בשר ושמי דגים אינו חוזר וניעור כיון שאם בלעו בשר ושמי דגים אינו חוזר וניעור אפי' בדיעבד אלא בכשר ומותר אפי' בדיעבד ע"ש: ונ"ל דאם כלי אחד בלע

ג רשב"ם בתשובה ד מרדכי בפ"ב דפסחים בשם הרוקח ה תלת כתוב בשם ספר התגודה ו תורומות תיים ז ע"ש פ"י

עטרת זקנים

* תוי"ט אחד מהם תימו כ"י זהו דברי הגמרא ול"ל דהם יש ס' כנגד שניהם וזו מוזר ול"ת ואח אין מבטלים כללי ולהגעיל אלמא דהוי כ' בתשובת מהר"ם ול"ד כלי בשר וכלי חלב כיחד לפי' כאן אחר זה אין להגעיל הם שניהם כ"י תף על גב דהרשלון בשל כם, מ"ת מוזר ויעיר וכ"כ הרשב"ץ :

לבושי שרד

מ"א סק"י (°) עם ספר שקורין לוי"ג בל"ת וכו' . ע' מ"י בלל כ"ב ס"ק כ"ו :

אשל אברהם

ד] תוי"ט . ולפ' גזרו' לעו כ"י דמה"ט אסרינן לבשל בכלי חב"י דהשם כי מבשל בכ"י אסור מן התורה. ועוד בבית שהשומה תדירי תייסינן לעשות משה"כ כאן לפיכך כי ה' הם כ"י תיו כותב תלת מעט והוי כ"ע בר כ"ע . גם מבשל לאכסור להם יעשה . מ"י בשם הרמ"ע . ומ"ש המחבר ביתר ס"ס בזה אחר זה בלתן שעם במים בגד כל הכלים וע' ר"ד פי' ל"ט ס"ו ופר"ח דלא כרמב"ד דס"ל כרשלון בשל ובשני תיו מוזר ויעיר ע"ש : ה] מבקש . ולו"ג שם עפר ודלי לת ח"י ופר"ח :

חתם סופר

ס"י רנב בט"ז סי"ו כלל בפסח נ"ב ועיין משנה י' פ"ה דמכשירין ועיין היטב בלשון הרמבים פ"ז מהלכות שומאת אוכלין הלכה ב' ויש לחלק דניהו לענין טומאה העשן העולה מן החמין כמשקין דגים אין מזיר ומיעור כיון שהם טעמים מבוקים ויגעיל מחמה כלים שבליעתן מעט וחמ"ב כלים שבליעתן מרובה ולפ' יהיה מותר מדאי ולא יומו המים מרתיחתן ומגעיל היורה מחמה ופוק חזי . וכתב הש"ך ול"ל דשם שבליעתן מרובה היינו כשהיו מרתיחין ומגעילין היורה מחמה ולא כשהיו מרתיחין בכלי אחר ומגעילין היורה בשוק ופוק חזי . וכתב הש"ך ול"ל דשם אין היורה ב"י ק"ל להגעילו בחמה דלא נהג מיכאי עצמו ואם הגעילה בחמי ק"ל להגעילו בשוק דהא אין הכלים ג"י לך נהגו להחמיר כל המורות לפילו קודם ה', וכ"כ הב"ח : וכתב מהרי"ל ומע"מ ומהגיגים דיש להגעיל בכתב יומים קודם פסח . וכתב ס"ח סימן תס"ל בעל תורה מיכאי חמה כלים בהגעלה בשוק ופוק חזי כן נהגו להחמיר בכל המורות לפילו קודם ה' ובכ"ב הב"ח : ולכתב מהרי"ל ומע"מ ומהגיגים דיש להגעיל בכתב יומים קודם פסח . וכתב ס"ח סימן תס"ל בעל תורה מיכאי חמה כלים בהגעלה בשוק ופוק חזי כן נהגו להחמיר בכל המורות לפילו קודם ה' וכ"כ

לח הגריך זה והיינו מעשה שזכרתי. ומ"ג.דלכתב הטור כשוף כמשפט הרמתון זה °) לח קאי רק על ההגעלה לח על הספה ועכשיו נהגו לעשות תמלה גם כן ספה כעיט לו להכניס בה תחן והוח על לד היותר טוב דמזח יצא ככלי המוכשר בספה של יורה וכן מסיק מורי ומחי ז"ל : (יא) ויניעו המים בפתו. מחרי' בנמ' בזה דכתולעו כ"פ מה בולעו בינוני לח פולטו בינוני פירש"י דלח בלעו חלח ע"י בינוני שמיחזו הרחיות בס ולח הכניסה לתוך יורה לחרת בשעת בליעת התיטור כך בשעת פליט' חע"פ שלח הוכנס ליורה לחרת ונחמלח' יפה מעלה בינוני על שפתו ופולטו ומיהו נדלפה נעי דמי לזו הכי דלמח לח הוי מסקה בינוני על הספה בהחי זימנח . חבל חיסור נחכשל בה פעמים הרבה ואם לח הטלה בליעה פעם ח' עכ"ל ☜ משמע דבמקום (°) שנכנס החמץ תוך היורה חיזה מועיל לו הכשר ע"י רחיח' חלח דוקח להכניסו ליורה להכשירה דכלל גדול הוח בכפי תשמיטו כך הכשירו . וכ' חו"ח ז"ל ובע"ז בקערות דכופים לותם לפעמים על הסחת לו שותין בקער' מהקדיר' כמ"ש בשלבו לך להכשירו להכניסו ליורה להרת חבל לערות עליהם רותחין מכלי רחשון וחפי' יהים עליהם נ"כ חבים מלובני דכ"ז היינו דוקח חלח ערוי חבל לח הוי כככ"ל ודבר זה שכחמיר בחבים מלובנים מיינו מן הדין חלח חומרח בעלמח דהח כ' בש"ע סי' תנ"ח ס"י להכשר זה הגעל' בכ"ר וכ"כ הכיח שם רמ"ח בשעי' ס' בקערות גדולות ס"ק עליה'חבים מלובנו'כו' ע"כ ודמי מהני זה לכל הלריך להגעל' דכ"ר ובלבד שילבו הרותחין ע"פ כולו ומדיו: כתב ב"י וכ"ל דלפי מ"ש רבינו בשם הרמ"ם המלריך להגעיל היור' הגדולה ביינו דוקח כשהכלים שהגעלו בתוכן היו ב"י ולח היה ס' בחים בנגדן והגעל' היתה לחר ד' שעות שכוח זמן חיסור חמץ הח לחו הכי חם היתה היור' מוכשרת קודם שהגעילו כ"ח ל"ל לחזור ולהגעילו עכ"ל ונרחה דים להחמיר לכתחל' נם זה הח עיקר כהיחר משום דהוי ספיקח דרבנן דחפי' בשעת הלכתה ל"ט דבר ס"ם ולסור לעשות דנים בכלי שלח בשר כדי שלח"ב יהכלם עם כותח ס"ל כן הוח דלחסור לכתחלה היורה וסומך עלמו דלחסור לעשות לכתחלה ל"ט בב"ח ולסור לעשות דנים בכלי שלח בשר כדי שלח"ב יהכלם עם כותח ס"ל כן הוח דלחסור לכתחלה היורה וסומך עלמו שיהים ל"ט בב"ח . ול"ד זה למגעיל כלי שלחינו ב"י עם כלי ב"י כמ"ש בס"ב דשם חין הכליחה ודחית כיון שבכלי ערוד לפלוט מימור לח בלע כלל. כמ"ש שם משל"ב כחן ביורה שהוח בולע ודלח מכניס במגעילים בתוכו שברי חינו מסולק מכח תמיד שבשלר בו הפליטה של הכלי ע"ב הוי חסור לכתחלה וכן מוכנים שמבשרין היור' חחר הגעל' בכל נווני ולפעמים שים חיסור בפליטת הכלים כיון שים חפשרות להכשירו לח נמעט מזה. ומו"ח ז"ל מחמיר מעשה שים חפשרות להמתין מע"ל וזה חינו מספיק דהח לכלים שהוח מכשיר בערב פסח קודם חיסור חמץ גמור ומיבטל בעלמח דבטל ק"פ ול"ל שקיבל טעם מעמח דוקח דזה חינו חלח בדבר מריף ימ"ל בזמן שהכלי מבושל ומחמיר לחמור לחלוט שמן זית בספה מ"ח ע"ם : (ד) ומותר . ומ"מ לריכין בדיקה שלח יהח בהם חלח מה' מינים.

כל"ח כ"י : יא טועם ספה. משום שח"ח שלח ניתז פעם ח' עליו ושמח בטעת הנעלה לח יתיז עליו לכן יעשה ספה ומ"ג שהמים זכין מהם דרך הכיטים ק"ל כבולעו כיולעו כ"פ בינוניות(נמ')וכ' מהרי"ל דחם הוח כלי שזוחכין עמו רותחין חין לו תקנה כחופן זה דלד המילון לח נעשל לכן לריך להכניסו כולו ליורה : כלי שפיהו לר שחפר לספפו בספים חו חם לח קיים חסור בהגעל' מהרי"ל וע"ל סי' תכ"ח ס"ק מ"ב :

(כ) לבטוח . ובדיעבד חין קפיד' חפ לח בטוח כלל ח"י .

תנג (ח) קטניות . ס"ם טחרף"ו וטעקרש"ו וויי"ן חיכ מחניחים : (ב) התבשל . לפילו ליכח ס' ג"כ מותר בהלכתה מ"מ רוב עכ"פ בעינן דחלב"כ לח מקרי תערובות כלל דהוי כחובל התבשל מקטניות מעמו ח"ו. כל מיני הריפות שקורין גרופי"ן הנעשיים מה' מינים חסור לבשהותן בבית שחלמין חותם בתים קודם בהיכה . ותם עבר עליו פסח חסורין בהלכה עז"ח : (ג) להרליך . ומהרי"ל חוסר במקום שים לחוש ס' פלו לחבשיל . (כי חותמין במרוכה שכותבין בהם שעורים ור"מ שרח שים כרבע דשם ס"ם מותר המבשל בעל ק"פ וח"ל שקיבל טעם מעמח דוקח דזה חינו חלח בדבר מריף ח"ד סימן כ') עיש"ם ס"ם מ"ז ומשמ' ממהרי"ל דמותר לחלוט שמן זית בספה מ"ח ע"ם : (ד) ומותר . ומ"מ לריכין בדיקה שלח יהח בהם מה' מינים.

נתיב חיים

ט"ז ס"ק י') לח קחי רק על הגעלה . כ"כ כל דברינו מפורכי' דח"כ

לבושי שרד

ט"ז סקי א (°) שנכנס הכלי תוך היורה מחר חינו מועיל כ"ל : מ"א סק"ב (°) ובד"מ כ' דלפי' שחר מהיים מותר לחלוחן לפי' במקום שים לחוש שיפלו לתבשיל דחין חסורים וכו' כ"ל :

יד אפרים

בט"ז ס"ק י"א מבחיע דבמקום שנכנס היורה תוך התנך חינו מועיל לו הכשר כו' ס"ל כן הוח דחוסר כו' וזה חינו מפסיק לכלים שהוח מכשיר בערב פסח כו' כ"ל :

אשל אברהם

ו] בחים קריס ובדיעבד חין קפידח פר"ח : א] חטיס . ותם חין לו יקח החביב עליו : ב] לידי חימון וכה' בחבשוכה ס"ל סי' ו"ו פולין חדשות חפשר דמותרין בפסח מהח דק"ל המודד מירק לפור בפולין לחים ה"ה דוקח היבות בהן מידי דמיבדן : ג] וחין לבשות כפר"ח העלה לחומרח זו קלת רחים מ"ם דיון ע"ם חלח שפיהו לחין מנבניהו כ"ל בחותו שכיון כה פ"ח נרעין חימון : ד] מותר להבשות . חבל לח מיבי הריפות לפי שנולחים בהבשה בחים :

דגול מרבבה

*)חין זה נתבחר במהרי"ל וחולי כיון שבחמיר הרב מהרי"ל כ"כ בשער

חתם סופר

הוח חשוב כמ"ש הרמב"ם הנ"ל ומסתמח נם העלין מכל מקום חינו מוליך פליטת החמץ שבתחתון עמו למעלה כדמלינו כהחי נוינא נבי דם דחינו מעשעש למעלה ומש"ה דייק הקט"ז וכתב דחין בו חיסור לחחוש [ועוד נמי נ"ש בר נ"ש דהיתירא נ"ל דיש למנהג על מה לסמוך זה ועיין] בתוך הנפנר הזה חסירים חיזה תיבות ומה שניבר כתבנו בין השני חצחי מרובע : (שם מחבר ס"ג בהנ"ה ות"ה סי' קי"ד) נ"ב ועיין תשובותי ועיין ח"ם חו"ח סי' קל"ו :

סי' תנג במנ"א ס"ק א' לידי חימון שטרקי נ"ב עיין תשובות ח"ם חו"ח סי' נ' וסי'

חא תנב הלכות פסח

תנג דיני החטים וטחינתן למצות ובו ט סעיפים :

א אלו דברים °שיוצאים בהם ידי חובת מצה [ח] בחטים ובשעורים ובכוסמין ובשבולת שועל ובשיפון [ג](והמנהג ליקח לכתחלה א] חטים) (מהרי"ל) ג אבל א לא [ג] באורז ושאר מיני (ט) קטנית וגם [ד] אינם באים ב] לידי חימוץ גומרתר לעשות מהם תבשיל : הגה (א) [ה] וים מוסרים (טור והגהות מיימוני פ"ם ומרדכי פ' כל שעם) והמנהג בהמכנו להחמיר נ] ואין לנהוג מיהו פשוט דאין מוסרים בדיעבד [ו] אם נפלו תוך (ב) התבשיל וכן ב מומר (ג) להדיוק בשמים הטעים מהם [ז] ואין מוסרין אם נפלו לתוך התבשיל [ח]וכן ג ד] מומר להשהות מיני קטניות בפיח (ת"ם סי' קי"ב)וזרע מקניז"ח (מהרי"ל) [ט] ועי"ם מלייטנ"ר אין מיני קטניות (ד) ומומר להכלן בפסח כן נרחה לי :

העושה

°נני שמוחל הל' י"ט דף קל"ח רש"ך ח"ח קס"ג טפי' חם"ר

ומחי' יהים עליהם נ"כ חבים מלובני דכ"ז היינו נקרח חלח ערוי חבל לח הוי ככ"ר ודבר זה שכחמיר בחבים מלובנים מיינו מן הדין חלח חומרח בעלמח דהח כ' בש"ע סי' תנ"ח ס"י להכשר זה הגעל' בכ"ר וכן כתב רמ"ח בשעי' ס' בקערות גדולות ס"ק עליה'חבים מלובנו'כו' ע"כ ודמי מהני זה לכל הלריך להגעל' דכ"ר ובלבד שילבו הרותחין ע"פ כולו ומדיו: כתב ב"י וכ"ל דלפי מ"ש רבינו בשם הרמ"ם המלריך להגעיל היור' הגדולה ביינו דוקח כשהכלים שהגעלו בתוכן היו ב"י ולח היה ס' בחים בנגדן והגעל' היתה לחר ד' שעות שכוח זמן חיסור חמץ הח לחו הכי חם היתה היור' מוכשרת קודם שהגעילו כ"ח ל"ל לחזור ולהגעילו עכ"ל ונרחה דים להחמיר לכתחל' נם זה הח עיקר כהיחר משום דהוי ספיקח דרבנן דחפי' בשעת הלכתה ל"ט בב"ח ולסור לעשות דנים בכלי שלח בשר כדי שלח"ב יהכלם עם כותח ס"ל כן הוח דלחסור לכתחלה היורה וסומך עלמו שיהים ל"ט בב"ח . ול"ד זה למגעיל כלי שלחינו ב"י עם כלי ב"י כמ"ש בס"ב דשם חין הכליחה ודחית כיון שבכלי ערוד לפלוט מימור לח בלע כלל. כמ"ש שם משל"ב כחן ביורה שהוח בולע ודלח מכניס במגעילים בתוכו שברי חינו מסולק מכח תמיד שבשלר בו הפליטה של הכלי ע"ב הוי חסור לכתחלה וכן מוכנים שמבשרין היור' חחר הגעל' בכל נווני ולפעמים שים חיסור בפליטת הכלים כיון שים חפשרות להכשירו לח נמעט מזה. ומו"ח ז"ל מחמיר מעשה שים חפשרות להמתין מע"ל וזה חינו מספיק דהח לכלים שהוח מכשיר בערב פסח קודם חיסור חמץ גמור ומיבטל בעל ק"פ וח"ל שקיבל טעם מעמח דוקח דזה חינו חלח בדבר מריף ח"ד סימן כ') עיש"ם ס"ם מ"ז ומשמ' ממהרי"ל דמותר לחלוט שמן זית בספה מ"ח ע"ם : (ד) ומותר . ומ"מ לריכין בדיקה שלח יהח בהם חלח מה' מינים.

שהריח מן הקדרה ומן הקערות שהוח בולע מהם ומפליט בעת הבישול ומ"מ כיון שהוח בולע ומפליט בעת הבישול הוי כמו שנתבשל בהם ממש ואסור לכתחלה לבשל בהם בשר בחלב ואפי' בדיעבד חסור לבשל בהם בשר בחלב ואפי' בדיעבד חסור לבשל בהם בשר בחלב ואפי' בדיעבד חסור

ד טעם דגן. ודוקא שיש בו כזית כמ"ש כנ"ל להחמיר עכ"י: ה מלכילת עכבר. דמעט רוק אין מחזיק מעט קמח (טור וב"מ) ולכן מפלו אין ס' מגדן שרי בדיעבד ומפשר דדוקא מעט מכל שעורה ממחרת להחמיץ שנרעיעין דומין לדגן מכל מקום פעי"ד קימ"ל מותר בפסח לפי שאין לאפותו קודם פסח דקמח בקמח מקרי לח כלא ולאו מוזר ועיטור (ת"ה וב"מ) ועמ"ס סי' תמ"ו ס"ד: ו ומיהו לריך לרחות. קמי' תרגן שמח וח"ל

ב ד העושה עיסה מן החטים ומן האורז (י) אם יש בה
ד (ה) טעם דגן [יח] יוצא בה ידי חובתו בפסח:
ג ה אם לא ביררו החטים [יג] ה מאכילת (ו) עכבר (ב) אין
בכך כ"ם: הגה וכן אם לא ביררו ממנו אותו דגן שמעט ן * ומיהו
לריך (ז) לרחות שאין בו כל כך [יג] שלא [יד] יהא ניכר כשנדנו מן
ההיתר: (הגהות מיימוני פסח פמ"ק ות"ם סימן קי"ד):
ד ו החטים שעושים בהם [טו] (ח) מצת מצוה טוב לשמרן
שלא יפלו עליהם (ט) מים משעת קצירה ז ולפחות ז ה] משעת טחינה ח ובשעת דדחק

מלכלך ומתבטלים הם בכימחון ואין כאן מבטלין חיסור לכתחל' שאינו טוחן(°) כדי לבטלם וזה הלא כהגהות סמ"ק סכ' וז"ל לריך לבדקו יפה שיהא בו ס' מאותן שלא נמח ותע"ג דהוי יבש כיבש מ"מ יהיב טעמא בשעת אפיה גם לריך שיהא הפסח הפסח דמי בשעת הפסח אפי' כל שהוא לאסור. ועי"ב נכון ליזהר מאד יפי' כלל מאותה חטה שנמחה מעורב בתבואה של פסח לפי שרגילות הוא לאפות בפסח עכ"ל. הרי שסובר דאין הקמח מתערב עם הקמח לאויב כמה ממש כלא כלא חלא חמר החיפים שהן נעשה חתיכה ח' ממש ומ"ש הלריך לאפות קודם פסח וכ"כ הת"ם סי' ק"ד ק"ל דלא כ"ל כסמ"ק חלא כסמ"ג דס"ל קמח בקמח מתערב והוו כלא כלא חלא וכ"מ [ומ"ש כתו' ע"ה דך מ"ד ד"ה היתיבי כו' שכתבו וי"ל דמיירי בקמח חטין וקמח שעורין שאינו ניכר פי' וע"כ אינו בטל ברוב כיון דהוי מינבאינו מינו ממילא אינו בטל ברוב ס' כגון חלב וחלב וכ"מ מפ' ר"ת ז"ל ומ"ש ומ"ק הלריך לאפות קודם פסח כתבתי לעיל דאינו אלא לחומרא בעלמא

הפסח. מכל מדכרי המוס' שזכרתי מכואר שקמח בקמח מתערב תכף שנפל שם ס"ם ממילא יש היתר כשמתערב קודם הפסח לפי' תחר הטמיל'. וכלכוש פסק כמן כשם"ק שיש לחפות קודם פסח בדבן שלמה קלמו.והעלע"ד כתבתי שכמן כשפסקי הם"ע : ועכברים שהכלו במקום מחד משק של קמח דיכו מכואר כפי' תם"ו שיש לחמוז המקום ההוא ביד והשתר יתכל כמ"ש מ"ט כפי'תם"ו(ג)קמח מן השוק.הטעם דלת מחזקי' לישורת ונרחה דלפי' במקום שמוכנים לנחות החטים לימר לת נתת בדרך שהתחמלף שלין מנו בקיתין ובמקום שמוחנין החטים ברחיים שמוחנין המלנ"ן תסור לפי' בשעת הדחק כי חמץ גמור הוח : (ד) החידנא תסור לנחות כו' פ"כ לסור ליקח מיטים מן בעל הרחיי שלוקח מדות כל השנה דרגילי' הטוחנים להדיח החטים ולנקר הקמח בשק טפי כל"ל גם מן הדין כ"ל דתסו' ורחיים ממ"ם הרמ"ם בפ' כ"ם כ' תכי עזרי מעש'היה שברו מעש מורסקון שפסח כהן חוזק בפסח ותסרו מ"ת מקום דחית בעור (°)ותמרי' בשעור נקבי' ותני' אין מחזיקין יותר מכ' קבין בכל חדר ואם יש בו יותר מכ' קבין בשקי' שעשוי בחרינתא ודחי' נדבק הקמח בשק טפי כל"ל גם מן הדין כ"ל דתסו' ורחיים ממ"ם הרמ"ם בפ' כ"ם כ' תכי עזרי מעש'היה שברו

תנד באיזה מצה אינו יוצא ידי חובתו ובו ד סעיפים :

הלישה ואם טחנו ערב פסח יד יש אומרים שאסור ללוש מצה בו ביום לפי שהקמח [כז] בשעת טחינה (כ) רותח טו ומחמם המים והעיסה נוחה להחמיץ :

א א אין יוצאין (א) לא [א] בפת א סובין ולא בפת א] (א) מורסן ב אבל לש הוא את העיסה[ב] בסובין (ב) ובמורסן שבה ויוצא בה במצה מסלת נקייה ביותר ואין אומרים אין זה לחם עוני : הגה וטוב לכתחלה שלא לעשות המצה רחבה יותר מדאי (ב) דהוי כאשישה : (מהרי"ו)

ב ג עיסת הכלבים בזמן שהרועים אוכלים ממנה יוצאים בה ואם לאו אין יוצאין בה ד ג (ג) שאין זו משומרת לשם מצה : הגה כך הם דברי הרמב"ם אבל יש אומרים הטעם משום שאינו קרוי לחם [ג] כל זמן שאין הרועים אוכלים ב] ממנה וכן נראה עיקר (טור י"ד סי' ש"ל ור"ש בפירוש דמסכת חלה פ"ק) :

ג ה ליכא בזמן הזה דידע ד למהלט הלכך כל מין [ד] חליטה (ג) אסור :

ד ו אין אדם יוצא ידי חובתו (ד) ה [ה] (°) במצה (ד) גזולה במה דברים אמורים כשגזל מצה ז אבל אם גזל חטים או קמח ועשאן מצה יוצא בה שקנא' בשינוי ודמים לבד הוא חייב לו (ו) (ולענין ברכה ע"ל ר"ס תרמ"ט) :

תנה דין מים שלנו . ובו ו סעיפים :

א א (א) * אין לשין אלא במים שלנו בין שהם מי בורות ומעיינות

מגן אברהם

וכסמ"ע):יד י"א שאסור ללוש ובמקומינו אין חוששין לזה ואפשר כיון שמרקדים הקמח מתקרר(כ"ה):טו ומחמשהמים·משמע דברתיח'לבדה לא מחמיץ בלא מים וכ"מ בגמרא שהיו רגילין לעשות קמחא דאבישונא וכמ"ש סי' תס"ג וא"כ מ"ש ס"ז שלא להניח הרבה שקין זע"ז היינו קרוב ללישה אבל יום או יומים קודם לכן שרי ול"ע דבירושלמי לא משמע כן עב"י :

תנד א סובין . פירש"י קליפת חטים הנושרים בשעת כתישה ומורסן הנשאר בנפה ע"ש°) מוכח קצת דבא לידי חימוץ מדיולאין בהם י"ח מצה לדעת רש"י ואפשר לומ' כיון שהוא ממין הבא לידי חימוץ יוצא בה י"ח וראיתי מורין שקליפה שקורין שפריי"ר אינו מחמיץ ומיהו זה קליפה מקם אבל קליפת החטים עצמן אפשר דמחמיץ וגכא"ח שלא נדבק בו קצת ממשות חטים : ב אבל לש הוא וכו'. ואם נטל מורס' מתוכה וחזר לתוכה ולא עמה יש להסתפק אם מצטרף לכזית עבי"ד סי' שכ"ד ס"ג: ג שאין זו משומרת לשם מצה · לפ"ז אפי' היא פת יפה כיון שלא חשב למאכל אדם אינו משומר לשם מצה אבל אם חשב בשעת לישה שיאכל ממנ' אדם יוצא בה אפי' היא פת קיבר (כן כתב הרמב"ם בפירוש המשנה בפ"א דחלה) ורמ"א פסק כהר"ש פס"ל דהטעם שאינו קרוי לחם אם עירב בה מורסן הרבה ואינה ראוי' לרועי' אפי' חשב לאוכל בטלה דעתו . ואפי' להטור י"ד שפסק אפי' היא נאה פטורה היינו משום שניכר בה שהיא לכלבים וע"ש וכש"ע : ד למחלט.שהיו חולטין העיסה ברותחין ומתוך כך איכא מחמצת והאידנא אין אנו בקיאין בחליטה וכ"כ בי"ד סי'ע"ג לענין כבד. ולכאורה משם שפסק שם בדיעבד מותר ה"ה אם נפל חתיכת עיסה למים רותחין בשעת רתיחתן (°) וסילקוהו מיד מותר בדיעבד וכן משמע קצת בטור סי' תס"א וסי' תס"ז שכתב שההטה היתה במים קודם רתיח' והחמיצ' משמע קצת דבשעת רתיח' אין מחמצת ומכל מקום אין להקל מאחר שלא נמצא בפי' בפוסקים : ה במצה

ט"ז מגן דוד

תנד (א) לא בפת סובין · דאינו לחם לענין חלה : (ב) דהוי כאשיש'. ובגמ' אמרי' לחם עוני פרט לאשישה פי' גלוסקא גדול' : (ג) שאין זו משומרת לשם מצה. פי' לשם לחם הקרוי מצה אבל י"א ס"ל דדוקא באכילתן תליא מלתא: (ד) במג' גזול' · באשר"י יליף בפ' כ"ם מדאמרי' לענין מעש' שני שאין יוצאין בו ידי מצה לר"מ בפשיטות אבל באתרוג אינו פשוט כ"כ דהיכא למימר הא דכתיב לכם היינו למעט שאול' וגזולה אבל מעשר שני לא אתמעט משא"כ במצ' דכתיב ג' פעמי' עריסותיכם אתמעט נמי מעשר שני א"כ כ"ש שאול וגזול · ולפ"ז אית לן למימר כי היכי דמצה גזול' פסול' ה"כ מצה שאול' דהא גבי אתרוג כי הדדי ניהו אלא דאין האמת כן דשאני גבי אתרוג דהדר בעיני' ע"כ אפי' כ"ז שהוא בידו מיקרי אינו שלו דהוי שאול בעלמא בידו אבל מי ששואל מצה מחבירו נתכוין לאוכל' ודמים. הוא שחייב לו הוא בעדו או מצה אחרת נמצא שזו עכשיו שלו ממש אלא דחוב יש לו בידו לשלם לו ודומ' למי שלוה מחבירו מעות דלהוצאה ניתנ' וקידש בהם אשה דודאי מקודשת לו כיון שאינ' חוזרת בעין ומעות בעלמא יש לו בידו ככלע"ד דיוצא במצ' שאול' ול"ד לאתרוג בזה וק"ו הוא מגזל קמח ואפאו בידו :

תנה א אין לשין כו'. וז"ל הרא"ש מפני שבימי ניסן המעיינות רותחין ועדיין ימות הגשמים ותמ' מהלכת בשיפולי הרקיע

באר הגולה

א טור בשם הרמב"ם בפ' ו ממשנה ו'פ"ב דחלה ב ברייתא פסחים ל"ו וכפי' רמב"ם וכן פי' הרא"ש דברי הרי"ף ופ"פ ג משנה פ"ק דחלה ד רמב"ם לפי פירושו שם שהעיסה הנעשית לכלבים ושלא יאכל ממנו שום אדם אינה חייבת בחלה ואינה לחם גם לענין חובת מצה בפסח ה טור בשם הגאונים וכ"כ ש"פ ו רמב"ם שם וכן דקדק הרא"ש מפ"ב דפסחים והוא הדין מן הירושלמי ז ה"ה שם א מימרא דרב יהודה פסחים מ"ב

עטרת זקנים

תנה * אין לשין כו'. ויש לנקוד הלמד בקמץ ולא בפתח כי

לבושי שרד

מ"א סק"ד (°) וסילקוהו . לכאורה אפילו לא סילקו עיין חידושי רז"ה : (ש"ע פ"ד) (°) במצ' גזולה וכו' ע' שמחת יו"ט דף קס"ז :

נתיב חיים

תנד °) מ"א . ס"ק א' מוכח קצת דבא לידי חימוץ וצ"ב ל"ע הלה

אשל אברהם

ונסתפקו בטיט מעפר לבן שבלכת . ובדקוהו והעל' עשן וריחו נודף כפת אחר ברינתן נתברר ע"י שהוא חמץ נוקשא ר"ך אין כזית בכדי א"פ עיין דינו ה' בי"ד סי' כ"ט וסי' למ"ד ע"ש :

א] מורסן . ולרי"ף יוצאין בה לפי"ז יש קצת ראיה שמחמץ מ"א וכתב עוד קליפת חטים מחמיצין וגם בלא"ה ה"א שלא נדבק בה קצת ממנו' וע' בפי' י"א דתרומות מ"ה :

ב] ממנו . אפילו אחשבי' בטלה דעתו אגב כל אדם :

הגהות רעק"א

סי' תנ"ד מג"א סק"א שהוא ממין הבא לידי חימוץ. ע' במלחמות פ"ב דפסחים בסוגי' דאין לשין ביין שמן ודבש: סעיף ד' במצה גזולה . ק"ל

חתם סופר

מקום הרדב"ז בח"א בשניות סי' רפו כתב שומר נפשו ירחק משום שכשיחסר המדה שופכי' הספנים מים למלאות הסרונם

ועכ"פ נראה לפענ"ד דאין ליקח מהם מצה של מצוה דבעי שימור לשמה משעה שנקרב אל המים דלא גרע מרחיים של מים וכן הוריתי הלכה למעשה בח"ס או"ח סי' קלד ועיין במג"א סי' תסו סק"ט ועיין לקמן סי' תסז ס"ו מ"ש על הגליון: (שם במחבר סעיף א' בהג"ה) והמנהג באשכנז נ"ב ועיין תשובות ח"ס או"ח סי' קכב : [אודות מנהיגי מדינת וועסטפאלען אשר התירו לאכול מיני קטניות ביו"ט של פסח והאריך לדבר בענין הזה ע"ש היטב : ב"י **תנד** במג"א ס"ק א' שקורין שפרייא"ר נ"ב ראש שבולת של קש שנמצא בתבשיל אין חוששין שהיה בו חיטה ונימוחה דמסתמא יצא הכל בשעת דישה כמ"ש המג"א

שערי תשובה

בזה שאין להורות כן ע"ש : (כ) רותח. עבה"ט ועיין א"ר בדיעבד מותר וכ"כ בשו"ת תורת חסד סי' רצ"ב עיין בכה"ג שכתב בנבחן ע"י בהמות אין להוש ונראה דגם בזה טוב להחמיר :

תנד (א) מורסן. עבה"ט וע' בספר שו"ת בית אפרים סי' ל"א בנמצא בתבשיל קליפה של שבולת שועל ואין ידוע אם הוא הקליפה העליונה

באר היטב

לפת . ומהרי"ו כתב ג' ימים . ואם עבר ולא נראה דאין לאסור בדיעבד ח"י : (כ) רותח . וכתב כנה"ג בשמע מהכם אחד דאין חוששין לזה דכיון שמרקדין הקמח מתקרר ואיני סומך על שמועה זו ע"ש : חטים

ביאור

הגר"א

חכמת

שלמה

מחצית

השקל

הקיש הילכך ממלח מבערב ומלטינין עד למחר. כ' חבי עזרי לפי טעם זה משוכ בבוקר ומניחן עד הערב שפיר דמי חבל רמ"מ סי' מפרש לפי שהחמה מהלכת כלילה תחת הארץ הלכך אין להם תקנ' אלא שלא יהיו בלילי' במחובר ולפ"ז המשוחין בתחילת הלילה מותרים מיד ואסור לשוחבן אחר תחילת הלילה עכ"ל וז"ל סמ"ג לומר הר"ח ממי"ן ואפילו לכתחילה נשין כהן היכא דלא אפשר כדאמר בשילהי כ"ש דרש רב מתנא בפפויא חשם לא תלוש אלא ממים שלנו למחר מיירו כ"ע מצייהו לגבי שהיו שבורים שלנו היו המים של רב מתנא אמר ליה אלא במים דציתו קמיתא פי' שהיו מלינים בלילה ולא מלינו שהתעלו מלחלוח ופירש"י הטעם דמים שלנו לפי שהחמ' מהלכת בימי ניסן שהוא עליין ימות הגשמים כו' ולפי טעמו המשוחן בבוקר ונעשה עד ערב מותר ומהטיח דפפויא אין רואים לך ל"ל הטעם לפי שהחמה מהלכ' בלילה תחת הקרקע : ולפ"ז המשוחן בתחילת הלילה מותר מיד ולפ"ז אסור לאחר שהיבשן לאחר התחלת הלילה עכ"ל הר"י בר נתן בפפ בפי' דלעולם אסור לשוחבן בפסחים אסור לשפות הקדר לתיאור לילי' נורס הלישון אמנם אין איך איסור זה אלא לפי' הרמ"ם ולא כפי' הלישון עכ"ל . הר"מ המזרחי כ' על מ"ם הסמ"ג ולא מצינו מתעסין מלאכול ברמה שפי' בתוך הפסח שהיו לשים במים שלא נגו ובשע"ל אלא בדיעבד קלימיתו מסתמא בתיר להם לגזום במים שלא נגו את"ל שבשותו יום לא אכלו מלה אלא חלה פירות למה לה הזכירו זה בתלמוד ללמדינו זה ולימא למימר שהחיר להם המלות הפפויות שהיו שוגנין בליחתן דדוקא עברה ולפה הוא דאסר רב אבל שוגנ לא ולא שיתיר להם לגזום במים שלא נגו את"ת שבשותו יום שלא אכלו מלה אלא חלה ולא שיתיר להם לכתחלה דהא מסתמא ביערו כל המלות שלפה קודם שהלכו אלו מפני חיסור ממן (ולפ"ד לא היה לריך לזה דש"כ גם ע"ז קשה ה"ל לתלמוד להזכיר חידוש זה דשונג מותר) שאם היה בשבת שלפני הפסח מלי ולא מלינו שהתעלו דקאמר ולא בע"פ בבר אכלו חמץ ד' שעות ובערב בבר יכלו לגזום במים שבשלנו בבוקר שבבר עברו עליהם י"ב שעות כדעת רש"י מ"ו שיבשלנו בתחילת הלילי' שבן מותרים מיד כדעת הר"מ כו' אך ק' מ"ל דהיה דרשה היתה בתוך הפסח דלמא בשבת שלפני פסח היה, והתיר להם בע"פ משום קיום מלות דאכילת מלה אלא בתוך הפסח דאין קיום מלוה ע"כ דברי המזרחי.ומהתימה עליו לפי שברתו שהקשה, דלמא בשבת שלפני פסח היתה למה הוצרך להקשות משום קיום מלות מלה ה"ל להקשות דרש להם בשבת שלפני פסח דלא יבשלו במים שלנו וסברו מים של רב מתנא ולמחר בע"פ אמר להם שיבשלו בע"פ בתחלת הלילי' כדעת הר"מ דלא יצטרך לחלק בין לילה לשחר כפי' הסמ"ג עליו כ"י דכל שים איסור ממן אין חילוק בזה אלא עשו להודיע שהוא כדרב ה"ל להקשו' מ"ש הוא עשו להודיע שהוא כדרב שבור הר"מ דהיה הדרש בפסח אלא בשבת שלפני פסח וע"ז ה"ל להקשות מ"ל להר"מ בחמת אלא היה בשבת שלפני היה דבר הרגיש בזה בע"י ולע"ד נ"ל דחדרש ס"ל להר"מ בשבת שלפני היה' הדרש כדרך כל הדרוש ללמוד ולעשר ולכך הוצרך לומר שבת קודם פסח ומ"ש המזרחי דהא כבר אכלו ממן ד' שעות בע"פ ויהפו בלילה שלא נגו ולא מלינו שהתעלו מלחלוח אלא מלי ולא מלינו שהתעלו מלחלוח אלא מלי ולא מלינו שהתעלו מלחלוח אלא מלי

גזול. כשמופיעהרבים בחנות אחד יתמהו כל מי שיגיע מאליו לידו יסיח לו במתנה (כ"י) וכ"ל דטוב לומר כן בשעת טחינה שפעמים מתחלף הקמח: אם גזל ונתן למחר הוי שימוי רשות ויוצא בו(ודוקא למחר יומם) ואם המחר מזר ונתנו לגזלן גם הגזלן יוצא בו(מהרי"ל) ועמ"ש סימן תרמ"ט לענין גזל עכו"ם:

תנה א סמוך לבין השמשות. דמן הדין לשחטן קס"ם ממש כדי שיקטירו המיס במחובר י"ב שעות ביום שהמעיינות נוכנין ביום וי"ב שעות בחוור בלילי כמ"ש מהרי"ל תנא שמ"ח לכוין ממש ב"ה רשאי לשחוט סמוך לב"ה ואין להקל לשחוט ביום לדעת רמ"מ אינו נכון כ"ש שלא לחשוט בלילה דבהא כ"ע מודו וכ' ב"י דאם שחטן סמוך לחשוט בלילה אין להם תקנה לעולם אל תאכל ממנו עכ"ל ד"מ וכ"ה בתשובת מהרי"ל סי' ד' דרמ"ה אסור: מבע"י כו'. דר"ח מזרחי כ' דלפי ר"ח ממיץ לריך דוקא לשוחטן בה"ם שחטן כל היום כתוכן מעיינות נוכנין כמ"ש וכ"כ סמ"ק וי"ט ויש מתמירין לשחוט בין יום ובין לילה ויש מתמירין לשחוט כשחטאן מבע"י אף שלנו אח"כ בלילה יחזה כשחטאן בה"ם ר"ל רק שלא יאכלו אח"כ עד שיעבור זמן שחטאן בה"ם ר"ל ואין לחוש שמא יאכלו אח"כ בלילה דהא ס"ל דמכי עבר

מים גם יהי' הכרזל נקי (כ"כ מהרי"ל) : (ה) בסיסטירנ"ס . הוא חדר הכמו תחתיו וסביכותיו והרי הם כמכוסים בכלי ואינם מרתיחים ממהר תחה המהלכת תחת הקרקע שהרי הכנין מפסיק ביניהם לקרקע מלא סכ' כ"י שהוגד לי שמים מלו בחוקף הם חמין כמו מי כתר וע"כ אין להקל בדבר חם לא בשעת הדחק דהיינו סמוך לשחיטתן : (ו) ואפי' בלא דחק כו' . הרא"ש ומרדכ"י ומהרי"ל בשם מהר"ם ומנ"ק מתירין אפי' לכתחלה במקום שלא מפסר בעינן אחר ונרחה דכלילה לחשוב יום למוד"ע כלא כלום מ"ע דחכיל מכלי שלא יבשל מלה כזה כמו שכתב המרדכי שכ' וז"ל מעשה שהיה בפסח אחד בשבת וגם בפני התקופה בליל ה' שלפניו ואעפ"כ לא חשו וכמו כמי שהפוכה וכו' כי"ח דאין להקפיד דכתיב שומר מלוה לא ידע דבר רע וכת' המרדכי שלא אפו רק לעורך יום ט' דאין י"ע מכין לחבירו גם הרוקח הביא דין זה שלא מפש כתוב שבליל ו'בפני תקופ' רק מפש כתוב מעשה שהיה פסח בשב' ובודאי הוא ט"ם דמוכח ול"ל בא' מפני התקופה והיו שוהים עד שבת בפני התקופה ולא היו רוצים לעשות בליל ש"ק מפני שהיו מתפללים כו' וכ"ל דברי' הוא הבין שבליל ה' בפני התקופה ולא היו שוהים עד שבת בפני התקופה אלא עשו בליל ה' ולא חשו לשהות עד שבת

ג שור נכסים רוקח וסמ"ק סי' כ' ופלפלין ומיסור התכלין כתב הכלי בו נכסים כרא"ש פ' מימרא דרב ספסיס פ"ק ב טור וס"פ ג תשובת רשב"ץ והרא"ש בהלכות חלה וס"פ ד טור נכסים ס"ר יומה ורא"ש וס"פ ה תוספות ורא"ש לדעת המתירין ו סמ כבולה ס"ט ז הרי"ף ורמב"ם והשיעור וס"פ

עטרת זקנים

תנן * אין לשין עיסה גדולה בכלים אותו אימון יכול להלילו מן התימוץ כשעת לישה והתלת ליכה עד גמר לישה הוי שיעור מיל הכלך לפור שכבר נח לידי תימוץ קודם שיפעלוהו העוזרים בשעת ערוכה וכן משמע בהרי"ן ורמ"ה דתע"פ שלא היה כשיעור מיל מתחלת לישה עד גמר לישה אם יניחהו בלא עסק קלת כשע' ערוכ' לשרף לשיעור מיל ויחסר ולא ע"פ שהר"ל לדקדק מהר ללוש יותר משיעור הלך תע"פ כן מוסב שיעטע גם כמ"ש בסימן תמ"ז ובימינו בלש לש יותר מבלך מ' דלו יכול לקרב השיעור יחד לגבל אם אינו לש הלש עיסה אחת מין לעמלם כ"כ שמא לש יהיה שם שיעור הלך וכיוצרך על הפרשת הלה תהיה ברכה לבעלה (כ"י ח"ח) :

אשר אברהם

א) והוא עשרון . וברוקח כשיעור מ"ר בילים בימוים ומ"ל הזהיר לקדק בשיעורי' ורמ"י שכבית הרא"ש מלתם הפנים אפשר לדחות דהכניס זרזיס סם ע"ם : **ב)** ולא יחמץ . ופשוט דמיירי לף אם כמות הקמח אינו אלא כשיעור ע' כי"ל סימן ר"ך .

יד אפרים

סימן **תנן** (בעי"ז ס"ק נ') לף יכפוף נידו לעשות כל כלורך כו' ויכי' כן ו פנוי כו' . ויובה כמו הוא ע"ם . ויוהר כרלה בע"ל דהוי כמו פנוי קלת שעסק דלסור להתלה וס"ה יותר מכשיעור כנ"ל והוא כדברי הרא"ש הובא בב"י ע"ם : (במ"ל סק"ו ויש להחמיר) ר"ל דהך

חתם סופר

אפי' שפה אחת אינו מתערב שנא' שנתבטל ברוב או בטל חורפייהו כ"א מצא מעט קמח בצדו ומתנבל ונעשו ענולים קטנים וכיון שהוא דבר חימוץ ואם שוהה יום או יומים יש לחוש שיהיו נעשים שאור לחמץ העיסה ועוד שאינם מתערבים בלישה ונשארים בעין במצה ובפסח פונע בו ואוכלו ע"כ טוב לבער החיטים יפה ואי"כ לנפות הקמח לאש לאש באופן שאם יש בו ענולים כאלו ישארו למעלה בנפה ומ"מ אם לא נעשו כן אין להחזיק ריעותא ולאסור בדיעבד ויאכל: עגולים וישבענו] ועיין עוד תשובות ח"ם או"ח סי' קכ"ט : **סי' תנן** במחבר ס"א מ"ג ביצים נ"ב עיין בתשובות ח"ם או"ח סי' קכ"ז וסי' קפ"א נתבאר השיעור הזה :

באר הגולה

(י)מלה.וכרמב"ם משמע דהוי מלה עשירית.ולכ"ע צריך לחלוק כזית מלה תוך מתכלין.מ"ב:(יא)ופלפלין.עפ"י מה שכתוב בשם הרמב"ם בשעת הדחק ואפשר דה"ה כעגלך וכרפום ע"ל ובימי הרב בה"י ח"ו פשק להתיר בתכילה בכל מיני תבלין וכן כ"ל דזנגביל דיכו כפלפל ואפשר דה"ה כעגלך ומיהו אפשר דאפי' בשעת הדחק אין להקפיד בכל מיני תבלין אלא בשהוא חריף ופי' כעדוך לפי שהוא חריף מכל מיני תבלין וה"ה עיקר הפוסקים לא הזכירו רק פלפלין וכבי אחרי' עכת פלפלת חריפתא ופי' כעדוך לפי שהוא חריף מכל מיני תבלין וה"ה לזה לדמות לו שאר מיני תבלין ואף בפלפלין אין להקפיד רק בהילה כמו במלח כמ"ש בס"ק י"ח וכ"כ הב"ח והב"ש דשוים הם : **הגה** [א] מ"ג ביצים . דהיינו עם קליפתן ללא כרי"ן שבועה בס"י וכ"כ הב"ח וכ"כ בסוף תשובת חוק יעקב בקונטרס [ב] ופלפלין ע"ם : [ג] וכן יעשר לחומו . וע' בשור שכתב עוד לבער בעיון אחר ללא משיעור זה הוה יותר טוב ועכ"פ החכמון ע"ם : [ד] מ"ל מבקש בסכמת רלשונים ואחרונים ומ"ל בספרי מ"י כלל פ"ללם"ק ס"ק ובסולת למתחה סס: [ה]ולא כלי מים . וכתב הפ"ח וז"ל ומ"כ בשם מהרי"ך שהוא משיעור ג' קווארטע ווקוויטיל ומהרי"ו כתב שהוא ג' זיידלך: ג תק"כ דרה"ס כו' כל"ל : ד ולא יחמץ . רק ימהר כפיזור כדרך המוכרי' . לא יניח ידו על הקמח (מהרי"ל ד"מ):ה לא יולוש יפה. ויבא הקמח לתבשיל ומתחמץ כמ"ש בסי' תכ"ו: ו מותר בדיעבד.דלמ"ג שאין העסק מועיל כה מ"מ מיקמיהן הא שיעור מיל (הרא"ש ור"ן) ואם שכו הא שיעור מיל קו'שיתילו העוזרים לסיום בשעת ערוכ' (סמ"ק סי' תכ"ו) ויש להחמיר דרליית הרא"ש מלחם הפני'שב'ת'עסי'ת"ם והשול'מ'ג'ש'לקלת'מ'לקל ומיקח למחו'כ'ל'ויש מתירין: טוב

מדות כי' הכלי עלמו היו מחזיק שיעור שהלה אלא עם הגודם דוקא אבל מדה של כ"ג שיהא גדולה מוחזקת בעלמה שיעור אלה אם כן לא היה רשאי לגדום דהוה מותרת ומפרש שם רש"י ותוספות הטעם מפני שאריך לחלק מחלית בבוקר ומחלית בערב ואם תהי' כמו שהר מהמדות שילטרך לגדום יכפוף מן הסולת למהר קלת. כלל העולה מזה ליקח יותר משיעור אלה עם הגודם לך שיש חילוק בין שיעור אלה לשיעור אלה עלמה אם הגודם כמו שהוא בכל המדות שילטרך לגדום מפני שגודם בתוכיפי' הכל היה שום בעין הקמח אלא שהכלים היו חלוקי'דשהר מפני שגודם בתוכיפי' הכל היה שום בעין הקמח אלא שהכלים היו חלוקי'דשהר

ומומש ואם יגדום יסי' מותר על שיעור זה וכ"ת ס"ל דאריך מותרות של גידום זה אינו דלעלמד מכ"ג דלי' אם כל המדו' היו גודמות חוץ מכל כ"ג שהיו מחזיק עשירית המיפה שהיה מ"ג בלים מחזיק עשירית המיפה שהיה מ"ג בלים

מדות כי' הכלי עלמו אינו מחזיק שיעור שהלה אלא עם הגודם דוקא אבל מדה של כ"ג שיהא גדולה מוחזקת בעלמה שיעור אלה אם כן לא היה רשאי לגדום דהוה מותרת ומפרש שם רש"י ותוספות הטעם מפני שאריך לחלק מחלית בבוקר ומחלית בערב ואם תהי' כמו שהר מהמדות שילטרך לגדום יכפוף מן הסולת למהר קלת. כלל העולה מזה ליקח יותר מש

תנז (א) טוב לקרב העיסות . כ' ב"י שיגעו העיסות זו בזו עד שידבק מעט מזו לזו וכ"כ רבי' ב"ד סי' שכ"ה עכ"ל ובגמ' מיתה בלשון נוספות **זו בזו** וכי"ד סי' שכ"ה בהגהתי דכרי ת"ה מוכר שמוד הכלים לקרירתו שהרי יתבע"מ כ' דגם בי"ט צ"ל מחכירתה מעט ומ"כ כל שהעיסה גילום בקשה מע"ם שהם מוכחות זע"ז מיל' מדבקין יחד ומין כאן לירוף ע"כ יש לעשו' ע"י לירוף כלי וכ' כ"י שכלי שמין לו בית קיבול כ' רמב"ם שהוא ספק אם מלרף ואם מבשה הפת במפה חשיב כמו כלי ומנרפן ע"כ וכן יש לתהוג : (ב) דשמ"ם בהן מ' כו'. ומיהר' שמע מח"כ יהוא לידי **מיוב מחמת** לירוף ומעמ מוכל טבל כ"כ הרמ"ם פ"ק דביכים כנ"ם בשמוך וכ' מו"ח ז"ל לכאורה משמע מל' רבינו דלירוף סב מכני לפי' אם מין מוגעים גם ב"ד סי' שכ"ם כ' בשם הכל מלרפן שיגעו יחד וכ"כ הוסל ומדכרי הרמ"ם בה' מין מוגעים לזה שכ' וז"ל ר"ח לפ שעי כשיכה מבל מגיעה בכלי בעי כו' וע"ל דרבינו קילר בזה ע"ל וע"ל התו' פ' מ"ע שם מיכו כ"ל דשם מתוק **לסל בעי** נמי מגיעה כהדי מפוש בעולת חבה מן המוקף כו' ע"ל ומ"ש דלמ בלריכו בגיעה חלה לליבוי מן המוקף אבל מפוש לירוף שיעור חבה בי בלירוף ע"י סל לפי' לפ שגעו כהדי ע"כ יפה עשו כטור והסמ"ע שלה בלריכו כאן מגיעה דמין קי"ל לפ בעי' מן המוקף כמ"ש רמ"א בי"ד סי' שנ"ג דעיסה שתחייב עם חבה זו יכול לפטור שלה מן המוקף אבל עיסה שיעלומה בפ"ע אין מפרישין חבה מעיסה לחבת שלה מן המוקף מ"ה מ"ל למיעה מהדי מסל בעי דמוך בכל מ' אבל רק ברוקה להפרים מזה על זה דלריך מוקף מעמ"כ כמה אין בכל מ' מיוב בלי מ' לבד רק ש

ב ג הלש עיסה בי"ט של פסח ד (ה) לא יקרא שם לחלה עד שתאפה שאם יקרא לה שם (ד) אינו רשאי (ו) לאפותה ואם יניחנה כך ה (י) ג] תחמיץ (ה) ואינו רשאי (ז) לשרפה בי"ט ד ואם שכח וקרא לה שם [יא] ישיבנה (ח) לצונן וימנענה מלהתחמיץ :

הגה ומים יש כהן ז . [יב] (ט) קטן שלא הגיה קרי (ו) מו גדול ח [יג] (י) ד] שטבל לקריו [יד] מומרים לתפות החלה בשבילו (טור) וי"ח ט שמין מתכילין חלה בזמן הזה [טו] (ומ) כהן מהרי"ו

מחמירין: ד לח יקרא שם. חלה יקרמנה קוכי"ן בלי"ח (מהרי"ל) וכ"ל דליכא קפידא חלה כשבעלין קורה לה שם חבל בתחר תע"פ שקורה לה שם ל"ל כה תמין לו רשות לתרוס: ה תחמין. ותע"ב דהקדם הוה ותימו שלו עובר בכל ירחה הוחיל ותי בעי מיתעל עליה וחוי חולין : ו יפילנה לגוון . ל"ע חס ים לסמוך על זה בזמן הזה שנם הלוטין שעומדים מעט בבית מתחמין עכי"ד סי' ל"ו וכ"כ וע"ל סי' תכ"ט ס"ד: ז קטן פחות מט' שנים (ד"מ ריי"ו) פי' דתמרי' מסתמ' לח רחה קרי חבל חי ידעי' דרחה קרי חפי' כוח בן יומו הוח *) טמח לקריו: ח שטבל לקריו. ל"ל דחם רחה חת"כ מים מלוקים חו עבורים טמח כדחיתח פ"י דמקוחות לכן יחכל תכחמר הטבילה ולח יטיל מים בכחים ועיין סימן תרי"ז דיני טבילת קרי ועסקי' פ"ח : ט שמין מתכילין חלה בזמן הזה [טו] (ומ) כהן מהרי"ו

קנת יפרים על המותר דחלת ח"ל[יו] חוכל והולך ותח"כ מפרים ולכחורה קשה דהח שמותל מתיר חפי' לכתחלה ולמה כ' שכח ואכל וזה הקשה חו"ח ז"ל והחריך בתירוצים ולעיל"ד דלק"מ מותר לכתחלה לסמוך ולאכול ע"ד שיעיין בח"ח ולח יבלע בלח"ש חפי' לכתחלה ולמה כ' שכח ואכל וכ"כ הר"ן כיון דהח"כ כיון שיש בפרים ולכחורה קשה דהח"כ

משמע שגרס בטור ור' יונה נדול שרשה קרי וכתב *) יכול לקרות לה סמ"ק מפני שרשוי לו ע"י שיבטלנו כדוב וכו' : (ז) פחות מכשיעור . פי' אחו לא יום כלל ואם יום טוב סיסה פחות מכשיעור ים לחום שמא יבערפו מ"כ בכלי מ' ויכוה לידי חיוב ויאכל בכל :

תנח (א) נשין בע"ם מחר שם . פירוש מחר שם ומחלה דכן זמן שחיטת פסח ולא כמ"ם קלת נחוצים שהכינה בשר שלין לחפות חלה בליל מ"ם ול"ל הלכך לל תאפו מלה חלה כמ"ם מפני מרחית עינשם מחם חופים מע"ם מחריס מזנזלים ומקילים בה ותע"ם שמותר לחפות' מע"ם חזקו והדרו המלוה ואפו בזמנה ע"ל וכ"ז כמלה דמלוה והקשה ב"י ממ"ם מ"מ יעשה נ' מלות כו' נרלה דה"ק שבשעת הדחק דהיינו ים מורה לאפו'מלות כרחוי דהיינו הרב'כיחד דבזה ים שבח למל'ש' מלו' כדלמיתא בה' י"ט וזה ל"ל מחמת עכו"ם שיכניסו בחם ים סיסק נדול מ"מ יעשו טיסק קטן בליל י"ט רק נ' מלות של פסח וזה מתורן קומיית כ"י :

ודך מרחית עין פי' שחחריס יסברו שחוכלין בשבת נ"כ מלות ואח"כ כתבו ותע"ם שמותר לחפותה נרלה פי' נ' מלות לליל פסח למוד בבוד מין מקוש לטעות מ"מ משום מלוה בזמנה יאפו במ"ם וכ"י הניח בשם מרדכי כדך מרחית עין היינו שיהיה נרלה כמכין משבת לי"ט נרלה פירוש' שבשבת אסור להכין ולסדר המלות על השולחן לצורך הלילה כדרך שעושין בחול אלא יעמדו עד הלילה ואם יאפה המלות בע"ם יסברו עלמו שקדקים עלמו כדי שיוכל להכין למחר בשבת לצורך י"ט לסדר השלחן דאל"כ למה לו להמתין נם בשחי' מלות וב"י פירש בדרך אחר והוא דחוק וסיים הטור בשם ר"י הכהן ואחו אין לו אלא מאכ אחלותיו לחפות מע"ם ולא לטרוח ע"י ולאחר חגילת מלה מקילין מלה זריזים מקדימין למלות ע"כ ובספק הע"ש ולעד"כ עוד טעם אלא לחפות ליל ר' תנ"ז ולאו כ"ש דיש הרבה דינים בחפיית חלה כדלעיל ס' תנ"ז ולאו כ"ש דיש נמי"כ ויכולו לחפות ג"כ כי"ט ולא ידעו דין החלה ויבואו לידי חיסור אבשול זה בעיני ועוד טעם אחר שמחרין בחלה כלם בע"ש ולא יהיה להם פנאי לחפות חלה ביום טוב שריפת קדשים כי"ט ואני רחיתי מבשל ובאפה ביום טוב ואני רחיתי מבשל ואופה ביום טוב שמא יבא לאכול ממנו בלילה ואם יחפה אז לא יהיה לו פנאי לאכול ממנו כל הלילה ואם יאכל ממנו בלילה ולא יחפה אז יבא לידי חיסור אכילת חלה בלילה ואם יחפה אז יבא לידי חיסור אכילת חלה ביום טוב ולכן נהנו העולם לחפות בלילה ולא ביום טוב ולא בע"ש ולא ביום ולא בלילה ולא בע"ש אלא בשחרית ולא ביום טוב אלא בלילה ולא בלילה אלא בע"ש

ג רמ"ה שם כפ"ב דפסחים ד מהא דרבה שם וכפירש"י לו מתכתב פ"ח מכתבים ה בריטבה שם מ"ו ו שם בגמ' ז תוספות רבינו"ח כלל י"ד ח מצה שם מ"ח ע מצה שם מ"ח וכתכתים :

עטרת זקנים

מצה מלוה בע"פ על אחר שם שעות . ועוד ליזהר לתפות קודם המועד כל המלות שצריך לכל המועד וכן מנהג המקובלים כדי שלם יתעורר כשם שמצו תמיד שיתעסקו קודם פסח בפשפש (עור) :

תנט * וכן יש ליזהר כו' מעשה שחוט בשחם מחשם לחוש לו להקפיד ומחמיר על כן אין בשמשות לדיקא כלל שחם על הארץ אין להקפיד בכך (ב"י ה"ב) :

* לא יניחו וכו' . ושיעור זה לא אלמר אלא בבית שאין בו אם לבד יש שם

שערי תשובה

תנט סעי' ב' האוכלו פטור .

אשל אברהם

ב] והאוכלו . ואפילו כשהיא במקלה מעשה כולה תוך גומר כגון כי מהר"ם מלובלין : ג] מיהו שמא לא יקעקעו יפה כשעה כ' ולא יהיה גוש מ' ואין בהם בועלות שם :

חהם סופר

המחרש"ך ג"כ בה"ק ס' ל"ה ורוש פרק כל הבשר ע"ש ועייקהשובותי וע' היטב בשו"ת המהרי"ט ח"א ס' קמה ופי' קמט ע"ש היטב : ושם בסמ"א סוף הסימן]פ"ו דף קל"ב ע"א כצ"ל :

תנט א שמת יכו' מעון . פי' שמת פתאום יכוהו עכיט לכל מותר לגום בגל תחת הרקיע דכשיכוהו עכיט ותתכסי' השמש ירגיש מיד בדבר (ת"ה) : ב וכן יש ליזהר . מה"ט דשמת יכו' מעון לכל בין בשמשות לחוש (ת"ה ד"מ) עסי' תכ"ה ס"ח : ואין להניח סדין ח' פעמים הרבה על המלות דשמת מלבוך בו בגך ונתמען עס"ל ובמשו' הרשב"ם ס' קכ"ד כתב שהרמב"ם שלח המלות לפורתי רחוק הרבה יותר מע"ז בתים ועיש ולכבוף ממש ולא מחמת ריעוח הפורתי אלא שחשב למחמ הפורתי מלח ויתעבב פחו כחוך שיעור מיל לו יותר לפל לחוש לטלוק ניד לא שמעון ע"ל ועמ"ש בחסחר והרב שעיף ג' בשבח [ז] מגולה . וכ' המ"א אלא יכבו בחפה וחין לחניח פפה אחת פעמים הרבה על המלות דשמת נדבך בו בגך ונתמען : [ח] בתים ש"ב שעות משעות הכשוי . יוכל לסלך ל' מיל ממלח מגיע לכל מיל ג' חומשי שעה . לך לי קביעי על הרמב"ם שלא כתב שהרמב"ם שלח קבוע כעולה ממלח שמשעות השחר שלא מכן ואילך מיולל לסלך ג' שעות ע"פ חשבון הרמב"ם וכריע כרבות בפי' המשנה כתב דהוה רק שעה וחומש שעה וכפ"ג מתמיה עליו שם מתני' חוק שמי ע"ש . ואפשר לומר דרמב"ם סובר דפלוגתא דר' יהודה ושולא לאחור' קשה לית פליגי בשבחת הפוכות כגד דשמרת מלילות דר' יהודה סובר דמכון דחזי בעי בשקיעה שלכען ל"ג מילין ג"ש מ"ל דהולכין הכי בניצ דבתר מדעולא דסובר דהולכין רק ל' מילין ולעניו קודם כגן חמה ולאחר כגן יכוה סובר דהולכים רק ד' מילין ושולא סובר דהולכין ג' מילין . לכך מפרש הרמב"ם דגם עולא ס"ל דחין יכולין לסלך ג' מילין והא דקאמר ר' מילין היינו לפי מה דקחמי חמכי ומחכי והא דקאמר מעלות הסחר לח כגן זמן מוגבל לכל בחמת מקדמי ומחכי כדלחמ' ר"י שם ושוב יש לחלק בחמה בעוני עין ממחת כגן ממנות בשמש . ולפ"ז עיש עכ"ר יהודה רק מהלך חכגן בחמת' ע"פ הסוגיות דלר"י יכול לסלך ל"ב מילין ושולא ל' מילין ממלח שהשחזון הרמב"ם והרע"ב דפסק כשולי מדוקדק ע"פ כלשון הרמב"ם ממש שמי מומחי שעה חפשר לחזוב לדעת פוסקים כר' ויל"ב כשעה כיום מגיע לשב"ב שעות ע"י מילין וע"י ב"ש שב' ג' שעות הרבה פוסקים כר"י ויל"ב כשעה כיום מגיע לשב"ב שעות ע"י מילין וכשעה ומחצי ר' שליחי משעה ומחי שלש ממלח מגיע לכל מיל שלש שעה וחלק ל"ב חחלוק חלי שלש שעות משעה לר' שהוא חלק ל"ב מהשעה ומחי שלש ממלח מגיע לכל מיל שלש שעה וחלק ל"ב מחלוק ל"ב שעות ומחי ר' שליחי

שהחמיצה: (ד) מקטפת. פי' שטחה במים פני המדידה לא תקטף כתותן המים שמלמעלה מהם הידים מפני שהם מתחממים מכל כל שאינה מקטפת במים לא הגריכוהו לדקדק אם ידיה חמין כמים מחמם ונלך אחר פי' הרמב"ם דלא חמדי' שגריכה לגמ ידיה מלא כשהיא מתחממים מחמת חום התנור כ"כ הר"ן וה"ס:(ה) תמר זמן מיסור. תכל קודם זמן מיסור שופכן תפי' במקו' מצמרן ומיהו חושם כ"כ כ"י ולפמ"ש כפי' תמ"ה דוחקי ממן מסור להניחו כרשותו שהוא שלו ולסמוך על העורכים שיתכלוהו תפי' קודם זמן מיסורו מ"כ ס"ל מסור מס יש כמה שטופך כדי קיבוץ כללע"ד: (ו) יפילם לגומן.כ'מהרי"ו ציכניל מותם שיהו למע' מן המים ותל יזופו למעלה: (ז) שלא יהא בו שום גומא כו'. ופפי' על שפת הכלי שלם בו לא יהא בו סדק כ"כ מהרי"ל ולעיון המפה שלמין עליו עמ"ם סי' תנ"ג ס"ד: (ח) לא יוסיף בה קמח. לפי שאותה הוספה תוכ מילוסה יפה ונשאר מעט בעין תוך העיס, ומשמע מת"ה שם דבדיעבד אין לאסור:

ג י **אם האשה שהיא לשה היא (ד) ז [יז] (יג) מקטפת במים לא תקטף באותן מים [יח] (יד) שמצננת בהם ידיה מפני שהם מתחממים ומחמיצים את העיסה אלא יהא לה כלי אחד מלא מים שתקטף בו :**

הגה ח ומיהו בעברה ולא לכתה ידיה תומר : (רמב"ם פ"ה) :

ד כ **אם לש (ה) [יט] אחר זמן איסור חמץ אלו המים עם שאר המים שרוחצים בהם העריבה לא יישפכם אלא במקום ד]מרורן כדי ט שלא יתקבצו במקום א' ויחמיץ :**

הגה י והכלים שמתקנים בהם המלות והסכינ]שמוחכין בו העיסה [כ] יגרדם תמיד **יא** בשעת (טו) עשייה שלא ידבק בהן הבלק ולאחר עשייה ידיחם ויוגנם היטב ה] למזור ולתקן בהם פעם שנים (מהרי"ל) וזהו שדיק טפי ממה שמוהגי' לגרדן כי אי אפשר לתקונן היטב ע"י גרידה והמתמיר יגרדן [כא] ותמ"כ (טז) ידיחן (ד"ע) וכי"ע מותר לעשותו **יב** על ידי ו] עכו"ם ואם אין עכו"ם (ו) [כב] יטילם (יז) לנוהן [כג] או יתנם לתנור **יג** [יח] שיחפה הבלק שעליהם והערבות שיפפר לתת לבר בתוכו מותר להדיח וכן כל כיולא בזה ויש ליזהר בעריבה שלשין בה ז)[כד] שלא יהיה בו שום גומא מ(יט)דק שלא יוכל לנקרו מאר הלישה ותמחין ותמ"כ כשמוזר בבלק (מהרי"ל) ולא יתן העריבה על כר מו **יד** [כה] כשת (כ) למר בשעת הלישה שתחמם העריבה תבל על של עור ערי : (מהרי"ו) :

ה ל **עברה ולשה ותחת השמש טו [כו] הפת (כא) מותרת :**

ו מ **אם העיסה רכה (ח) טז [כז] לא יוסיף בה (כב) קמח אלא עושה [כח] עיסה קטנה מגיבול (כג) קשה ויערבנה עם העיסה הרכה :** הגה וילחיק [כט] המלות (כד) מהקמח כי הקמח הנדבק בהן בח"כ בשבשיל ומהמחן (מרדכי ר"פ תלו טוערין)

דף כ"ב ס"ה) : מזרק שנסדק בשפתו ואוס מהרי"ל להרחיב הסדק ונגרדו יפה ולבעיל ולכתוס הסדקים ויחליק' להשוות' יפה לו יחיכוהו ברוחב מלמע מבל לא יבדיק עליו מחיכה מחצת (ד"מ) ונם במרדה לא מרין וכו' (מהרי"ו) : הסדין צריך להחליף בין ליסה לעיסה ואם עושה על הדף בלא סדין ים נקביס בדף צריך שלא יגע בסדין ים נקביס בדף שלא יגע בסדין אלא כמו שמוהגין העולם שלא לגרדם עד אחר עשייה כי אינ"ם מיל מ"מ לכתלוק אסור לכן יעמוד אחר על נגיהן שיגרד כל כלי בשעת הבאתו ע"כ ועיין בשו"ת מהר"ם מרוטנבורג סי' תיא גם בשל"ה בס גיטין ועיין בא"ח פ' ראה וב

תם ז"ל מהרי"ו לא יסייע עכו"ס חמ"ו לא בליסה ולא בעריכה ולא בחפיי' עכ"ל מסמע דוקא חלו ג' מלאכות דמיוחדות לפת כדאי' כמתני' פ"ג דפסחים אבל נקוב שמקבלין הטמאות אין קפידא אבל במהרי"ל כתוב וכן כל תיקונים לסור דבעי' שימור לסם מלוה ע"כ ומיהו י"ל דנ"כ נקוב מותר ומיהו מוכרח וז"ל הרשב"ם סי' כ"ו לריכי' שימור לסם מלוה ע"כ בין שימור דליסה בין שימור דמעיקרן קנירה ולכן חלות תורה אין יוצא בהן ולכן פסול בעכו"ס עכ"ל ופסק הב"ח דלפי' דיעבד לא יצא י"מ בעכו"ס ומיהו היכא דמ"מ בע"מ יש העכו"ס עלום כפנים וכ' כ"י בשם הרשב"ם דלפי' יש"ל עע"ג לא מהני אבל בסימן י"א ס"ב ועל"ט ל"ע ס"ל להרמ"ם דמהני בעע"ג ולכן ל"ל כמ"ש הב"ח דלפי' עע"ג לא מהני אבל בסימן ת"ל בע"מ מותר ע"י עכו"ס ועיי"ש ועכו"ס יעשה ע"ג ויאמר לו לעשות לשם פסח ומוכ"ח סימן קנ"ו ומ"מ מוטב לעשות ע"י קטן מע"י עכו"ס ועל כיכמות דף ק"ד ע"ב:א הרמ"ם כו'.לעיל סי' תמ"ג דקדושין מלו ג' פירורים (ד) * אין עושין (ו) סריקין המצויירין דהיינו לצייר בפת

תם (א) מין לשון כו'. נלע"ד דוקא ליסה וחפיי' לסור ע"י עכו"ס דכתי' שימור לשם מלוה ועכו"ס לא עשה מלוה ע"ד עלמו אע"פ שיהנה עע"ג ומזהירו שיכון לשם מלוה כמ"ש כ"י בשם תשובות הרשב"ם לאכל הטמיר על שהרחל עע"ג ואע"ג דכ' הטור בסי' תנ"ג כו'. נלע"ד דוקא ליסה וחפיי' לסור ע"י עכו"ס דכתי' שימור לשם מלוה ועכו"ס לא עשה מלוה ע"ד עלמו אע"פ שיהנה עע"ג ומזהירו שיכון לשם מלוה כמ"ש כ"י בשם תשובות הרשב"ם לאכל הטמיר על שהרחל עע"ג ואע"ג דכ' הטור בסי' תנ"ג כו' שמיר לשם מלוה ע"ד עלמו אע"פ שיהנה עע"ג ומזהירו שיכון לשם מלוה ועכו"ס לא עשה

הכי ליתא להדיא בגמ' ת"ר יוצאין בכריכין המצויירי: (ה)כי אין הרקיקים בכו . כ"כ נ"י בשם סמ"ק בשם ריא"ז ופ"ק כי' יוסי דלמר עושין פריקין כמו רקיקין . ועו"ז סמכינן לייר מצות שלנו משום שאנו עושין מותם כמין רקיקין ע"ל ממע מל' רמ"א דלא מהני זה לענין ליורין וכ"כ מו"ח ז"ל שאין עושין כלל ליורין עכשיו: (ו)כיצים שלימי. בשעה בב"י סיועא מהם ליתם ומעכבת המצות וסיים מ"ח בזה ו"ל שם"א שאסור לגום העיסה עם הזרע' כגון שומר וכיוצא בו מה"ט ע"ל ומזה תסרתי כמלה שנמלמ בה אחר מפי"ת קטנים מ' אף ע"פ שאין קטנים מחמין כמ"ם סי' הנ"ג מ"מ מטעם עיכוב מפיק יש לאסור :

בפת כמין חיה ועוף ו אבל [יח] כל מה שעושים אותו ג [יג] (ז) במסרק כדי שלא יתפח וכן מה שמנקבין המצות ב] מותר ומ"מ טוב למהר לעשותם שלא להשהות בהן : הגה ויש לעשות המצות [יג] (ח) רקיקין ולא פת עבה כשאר לחם (ה) כי אין הרקיקין ממהרים להחמיץ :

ה ז [יד]אין עושין בפסח ד [טו]פת עבה (ט) טפח : ו ח אין להקל במה שהחמירו הקדמונים [טז] שלא לעשות (י) פאנדי"ש או פלדאוני"ש :

ז ט ה אין ליתן (ו) (יח) ביצים שלימים במצה [יז] שתאפה עמהם :

תסא דיני אפיית המצה . ובו ה סעיפים :

א ט תנור שאופים בו חמץ צריך ליזהר [ט]בשיש קוהו כדי לאפות בו מצה [ג]שילכו הנחלים על פני(ט)בולו ואין די לו בלהבה דכמו שבולע ע"י נחלים כך פולט ע"י נחלים ושיהו ניצוצית נתזין ממנו הלכך אם א הסיקוהו (ג) כמה פעמים קודם הפסח אינו מספיק אא"כ ביון להתיזרו לצורך

כ"ל דים לסאור נ"כ כשנתן בתוכו בלים שלימים מו כשר ועוד דמי פירות עם מיס ממהרין להחמין כמ"ש סי' תס"כ מבל נתן לתוכה זרעונים שלימים מדיס לפי מינס כתושים שרי בדיעבד דדכר קטן מין מעכב אפייתו מידי דהוי מגמלים ומכנים קטנים שבמין לפעמים תוך המלה וכן מעמע סוף סי' תכ"ס מע"ם סים לדחות דמיירי סם בתבלין כתושים מ"מ כ"ל עיקר מ"ם וגם בגמרא סם מוקי ודחפים לה תבלין במקום לחד ושיין כתוס' :

תסא א הסיקוהו כמה פעמים. ובדיעבד כ"ל דים להקל מבל סם הסיקוהו רק פעם ל' ולא כיון להתירו ופסק הם הלבו הגחלים ע"פ כולו ים לאסור בדיעבד

הגה תנור דינו ככלי חרס ובעי הסקה היטב כמ"ש סי' תנ"ח סמ"ב.אך ים לספק מאחר שמין מזרין בחג השבועות כשאופין מלב שומכין על הסיסק ורגיל ללוש בתוכו ומסתמא הסיקוהו היטב ואין לחוש שמא נשאר בו גחלים ואפילו בלי הכשר התנור וסומכין

הא"ם שאסור לגום עיסה עם זרעים מה"ט עכ"ל ומזה תסרתי במלה שנמלמ בה אחר מפייה קטנים ל' אף ע"פ שאין הקטנים מחמין מ"מ מסו מיכוב אפייתו מידי דהוי מגמלים ומכנים קטנים שבמין לפעמים תוך המלה ום"ל דאין זה דבריהם מסו"י דאין להחמיר בדיעבד ע"ם(אף שאין רואים מנ"ל מוכרחת דאפשר דהתכנים מסייעים בעלמה לאפיי'המל'): תסא (ח) כולו . ובספק אם הלבו הגחלים ע"פ כולו ים לאסור בדיעבד . (עיין סי' תנ"ח ס"ב . ואפשר

ממה שאין נזהרין בחפיות חלב בלי הכשר התנור אחר כשר ושומכין על הסיסק מאחר שהחיץ בלע . ים להקל אלא שסייס גם בזה ים להחמיר מ"מ ע"ם) : (ג) כ"פ . בזה ים לזהר בדיעבד מ"ח ע"ם : קרקע

(ז) במסרק. עיין"ד סי'ק"ם בהג"ה פסק הרב דהמרוקים בהם המלות מ"ל טעילה ע"ם והט"ז כתב דים להטעילם בלא בהם ע"ם וכ"פ הפר"ח והם"י לו ומיכיהם עם כלים אחרים:(ח)רקיקין(וע"ז סומכיהלשמות בה ליורין)ר"ת מוהה בהם עד למאוד ע"ם).המלבה לעשותן כעובי אלבע ב"ה ס"ו ס"ל:(ט)טפח.ובדיעבד אין קפידא מ"ם : ומ"מ אין ליקח לותו למלה כל מלה גם ים לעיין גם אם נאפת ספיר בתוכו ולא נתמלמ ועיין ג"ם . ובפשוט מטפח לפי' משמו פ"ת . מ"י ופר"ח בח"מ כי' ל"ז : (י) פלדא"ש . והם מיני מאכל ושונין לותם ע"י קמח לף בעשו עם מי פירות גזרו בזה מבא"ד

ומ"מ נ"ל למסור. *) ונס בתג השבועות יזכר בזה: ב קרקע מדם. כעובי תלבע (לבוש): ומקשה להם לך הטלית שבתוך בולע נ"כ מחמץ עמ"ס סי' תנ"ח בסה"ב. ונ"ל דבשמיטין אוחו לחפות מהלבן ע"י שהלבנת מכל כוכית שע"נ בתוכו כיון שחין מסיקין בתוכו אם רואה בהדיח אחיו לחפות מלבן ע"י דבשיטין דאוריית דאוריית סגי בכדי נטילה כל שחין בו שרך שבועות וברואה דהם"ת ג"כ לזיל בשיטת הט"ז מם"ס שבסיטו כאן לפסק המחבר לכל העיקר בדברי הש"ך דבדברי כן הוא בהדיח בת"ח כלל ל"ו ול"ח ומ"י עלמו כ"כ בכלל ל"ח שקי"ד דהוקא בהיסור דרבנן סגי בכדי נטילה ת"כ לוקי בסכיום כאן לכסף המחבר דלפ"ז בחמת הך דהכא חוסר כולי וגם על רמ"א יש להשיב שלא הבי' כאן כלום ומ"מ יש להשיב שהקשה כך בשפתי דעת ביו"ד סי' ק"ט סק"י ולדיוק כ' שם דווקא בחוקה בפסד יש להשיב שלא הבי' כאן כלום ומ"מ יש להשיב שהקשה כך בשפתי דעת ביו"ד סי' ק"ט סק"י ולדיוק כ' שם דווקא בחוקה בפסד יש להשיב שלא הבי' כאן כלום ומ"מ יש להשיב שהקשה כך בשפתי דעת

לצורך פסח כי שמא לא הלכו הגחלים על פני כולו כל זמן שלא כיון לכך * ויש נוהגים [נ] להטיל בו ב (ג) קרקע חדש כדי שלא יצטרכו היסק ומנהג יפה הוא: הגה וכשיכשירו על ידי היסק ג [ד] טוב (ד) ויש הוה לחזור ולהסיק [ה] לצורך הפסייה ולא לעשות הכל בהיסק אחד. (תבואת אהרי"ב):

ב ג מפקא (פי' אחד מן הרעפים שמכסין בהם הגג קופי בלע"ז) (ו) של חרס חדשה לא שנא הסיקה מבפנים או מבחוץ מותר כיון שהאור שולט תחתי' אע"פ שאין ש"להבת עולה על גבה מרתח רתח והפת נאפת מיד ואינו בא לידי חימוץ אבל צריך להסיק תחלה בין תנור בין כובי' בין באלפס בלא מים בין בקרקע אבל (ה)להדביקו תחלה ואח"כ להסיק ג ד [ז] יש אוסרי' ומוב ליזהר ד ויש מי שאומר שראוי למחות שלא יעשו [ח]חררות ברמץ (פי' אפר מס לינרוט"י בלע"ו): ג ה מצה שנאפת ער ה שאם פורסין אותה [ט] אין חוטין (ו) נמשכים ממנה (י) יוצאים בה: הגה (א) [יא] ויש ליזהר שלא ללקמה מן התנור קודם (ז) לכן (ד"ע) ולהחזירה כי ן תוכל לצא לידי חימוץ (מהרי"ן):

ד ו [יב] יוצא אדם ז במצה *) (ח) שרויה והיא א]שלא נימוחה אבל (ב)ח (יג)אם (ט)בשלה ב] אינו יוצא בה:

ה ז אם אפו חמץ עם מצה ט (יד) (י) לא נאסרה אא"כ נגעה בחמץ מ ונוטל ממקום שנגעה [טו] (°) כדי י נטילת (יו) מקום והשאר מותר: הגה מלה שנתכפלה בתנור

תסא

(א) ויש ליזהר וכו'. ומס עבר והוליח' קודס שמחפית עד שמין חוטין ממשכין נרחה דמפי' דיעבד לחסור שנחחמל' בהחיה שעחת בהיחה חון לחנור דע"י חמימות נחחמל' מיד וכ"כ במרדכי פ' ח"ע דחשרף והמרדם ג"כ נחחמה ומין לה חיקון כהלעיל סי' חנ"ח ס"ע וכ' המרדכי פ' ח"ע בשם ריב"ח דבקרימת פניס הוי שיעורה למין חוטין ממשכין מחריב: (ב) מס ביאלה כו'. לפי שמחבטל טעם מלה ולמה דלמרי' בסי' חע"ס ס"ב בלע מלה יצח דלא בעינן שיעשוס טעם מלה היינו שמין לריך שיהי' טעם מלה כפה כמו מרור לחבל היה עלמה לריב' שיהה בה טעם מלה ועי' סי' חע"ס. וכחב הרוקח דמל' שרוי' ס"ע בשם ריב"ח דבקרימת פניס הוי שיעורה למין חוטין ממשכין מחריב: (ב) מס ביאלה כו'. לפי שמחבטל טעם מלה ולמה דלמרי' בסי' חע"ס ס"ב בלע מלה יצח דלא בעינן שיעשוס טעם מלה היינו שמין לריך שיהי' טעם מלה כפה כמו מרור לחבל היה עלמה לריב' שיהה בה טעם מלה ועי' סי' חע"ס. וכחב הרוקח דמל' שרוי'

עיין כי' קפ"ה בח"מ ס"ק י':

התם סופר

מאו דלמה אנו סוכטין לקצור ע"י נכרי. ומה שנראה ליישב מנהגינו. ואח"כ כתב על דברי השואל דלכאורה היה נראה כדבריו דהחסידים הקוצרים בעצמם עפ"י סתרי תורה היו מפסידים עפ"י נגלה מחשש אוונכרי בכל מקום יש ללמוד זכות עפ"ש המ"א סי' הע"ג סקי"ד כתב הבהרי"ן וכן[ו]: סי' תסא במ"א סק"ו תום' מנחות דף כ"ז, ב"ב דף ע"ח ע"ב ודף כ"ז ע"ב ד"ה ושמעינן ט"ש: (שם במ"א

ב טור בשם רב נטרונאי ג שם בשם רב שמרח ד תורתם מיים ה ברייתא בפסחים ל"ז ו ברייתא שם מ"ח וכר' יוסי ז טור בשם הרמ"ם ח כ"י לדעת הרמ"ם בהגהות הטור

אשל אברהם

א) מלה ניתות. והה דבסי' הע"ב כ"ג דהם בלע מלה ולה הרי מלה בעין בעשם מלה. דשם"פ היה בשום לריכה לחיוח כה בשם רוקח: ב] ליחו יולח ול"ד לבסח דמוכר לבטבילה ודפוס חשמיט הבאי"ח:

דגול מרבבה

*) ול"נ להלק דחמן נפחמם בפל הפסה מבלוע בכל מקום מהחנור מחמח ההיחר לבטלו בששים דבפסח חיכף לח בעינן ששים ומלה בפ"ע ולח בעינן ששים ומלה בפ"ע ולח בעינן ששים ומלה בפ"ע ול

דמותר טיגון דוקא במים או יין הקריש ולפ"ז נרותיים : (ג) עד שיגיע שם
כו . פי' דבק ממש אבל לפ"ז נסמוכים בלי דיבוק כ"כ מהרי"ל ע"ש מהר"ם
שמותר לפי' לעיל י"ח : (ד) מוסריס לותם תוך הפסח . וכ' רש"ל בתשו'
ס' י"ז דמאחר מלות שנעשו בזו לפי' נעשיכ' חיוב מלחרות דאין חיוב יוצא
מחמיכ' לחתיכ' בלפ רוצב וכי היכי דכשאר
חיסורים שני בקליפה ס"ל לעיין ממן רק
אם נגע במקום הכפול ממש אז לוסר
שאם לפי' בלפ רוצב : (ה) רק במקום
הדבוק . בת"ס כתוב דמשאר חיסורים מותר אם יש
במלם ס' נגד מקום הדיבוק אבל מדברי
רמ"א משמע כאן לפי' בלפ ס' מותר וכ"כ
עיקר דהא בלנייה במילי לאין פעפוע שני
בטילת מקום כמ"ש בי"ד סי' ק"ה בהג"ה דמילי דודאי אין מפעפע לוסר
כדי שלילה ואפילו היכא בלפי כמבואר שם ע"ב שני בטילת מקום וכ"כ בת"ס
בי' ל"ת דלשון כל המחברים משמע דוקא בדאיכא בדך משמוטית בשי' ס'
ע"כ הכא ודאי לא לריך ס' אלא דבפשח שלוסרין כל המלם אינם אלא מומרת
וכן מוכגין בכל המקומות שרמיתי שאין מלריכין ס' נגד הדיבוק וכן רמיתי
בתשו' ר"מ לובלין : (ו) מלא נפוח כו'.ז"ל מהרי"ל מ' למהר"ם ז"ל מכר"ש
מחוי"כרק חיך שאסר מלא שעלתה בחפיית וה' מהר"ם שאסר שלא כדין כי
אם יש למוש בזה אם נפוחה מחמת חפיה והרחה למהר"י סג"ל מלא חפייה
שעלה בה קרוש למעלה כמלא חגרוף והחיר ואמר דוקא אם נפוחה סיה'
בחמלעית' מחמת החפיה אם חיתה לסורה אלא קליפה בעלמה ולא בשר
העולין על כל דקה של המלם ע"ל ולבאור' פי' שאלל העופי לשאי יוכיח ולד עליון
עולה למעל'.ומשם בחמת לדקו דברי מהר"ם דאם חימון יש בחפיי' דל"ש ניחום
בכל החפיי' שמא החמיל' קודם נמר החפייה וע"כ עשאוהו מהרי"ל שאין החם
שולט במותו חיל ואין זה דרך חימון אלא כח החם עושה כן והשתא ספיר מחלק
דאם יש נפוח עד למעל' והוא לשון חמלעיתו דקאי מהרי"ל לאסור כי אין כאן
חלל תחתיו והוי ולחי חמן מה שאין כן בים אם חלל יהיה מה שיהי' הוא
נקרא קרוש ושרי ופי' זה ניחא טפי דלפי' הרמשון שאלל העופי לא הל"ל
בחמלעיתו אלא הל"ל בפוחה בחוכה דסיינו שים חלל בחוכה ולא ס"ל לחזכיר
כלל נפוח, דמשמעותו שעולה למעלה אלא הו"ל לאסור לפי' אם לא נעשל' שום
דאין החם שולט בחלל ואפי מ"ם מ"ם דמה שעולה החמין למעלה הוא נקרא
בחלעיתו שבדרך החתחלין שעולה למעל' כנגד חמלעית' של מעט כדבר עלוב
וראיתי למו"ח ז"ל שכתב שני הפירושים שזכרנו וכ' שים לאסור בשניהם ולעד"נ
שאין לאסור רק כפי' הראשון הפני שזכרנו אבל שים שם אלל אין שכרות לאסור.וכתבו

[עז] (יב) ודבוקה (ג) עד **יא** שאין שולט שם החם **(ד)** [יז] מוסריס
(יג) לותה תוך הפסח אבל אחר אלות שבתנור מוסריס [יח] וקודם פסח אין
לאסור **(ה)** רק **יב** מקום (° (יד) דבוקה (תה"ד סי' קל"ז ופסקיו סימן
קמ"ה) (ו)[יט] אלא יג (טו) נפוחה ג] בחמלעותה [כ] (טז) לאסור אבל
עלה עליה קרוש כדרך שעולה על הפת בשעת חפייה מותרת (מהרי"ל) אם
שני אלות שוכבות זו על זו בתנור קודם חפייתן לסורין לסוני כשלה כפולה
וכן

משמע דס"ל דאע"ג דאין ס' נגד מקום הכפל שרי וכ"כ בע"ז בי"ד סי' ק"ה
שכ"כ רמ"א וכ"כ מור"ם לובלי"ן סי' ק"ה וז"ל כיון דמקום הדבק אינו אלא
נמור גם אינו דבר המיעות ובכלל לא מפעפע ממנו כשאר כשלה אלא כעין
ורים משע כמ"ש הטור דדמי לפת חמה וחבית פתוחה מ"כ מ"ח שאין בשלה
ס' נגד משע שמפעפע וכן נהג מורי תני מהרי"ך וכן מני מוסג עכ"ל
וב"מ כמהרי"ל מלל רס"ל וב"ח ומהרש"ל מלריכים ס' נגד הדבוק וכ"מ בד"מ
ומ"מ נ"ל דלא בעינן ס' אלא נגד לד הפנימי שיכא שדבוקים להדדי דבלד החיטן
שאין שם אלא מ"ש ורי"ד ושם"ד שמיקל נ"כ בזה ס"ם . ואם לאחר שנתפח עמו לוסה בשומן וחמלרה לעשות
שרי כתב רם"ל אלא בעינן ס' אלא נגד מקום שהם בה בפל ונגע לוסה מלא חפיו
בשניהם בחבילתה אין לוסרת חבילת הנשיכה אינה אלא קליפה בעלמה (°)
וכ"כ מור"ם מלובלין סי' ק"ה . וכן הסכמת האחרונים וכ"כ בס' ח"ו וכתב שם בשם זקיני הגאון
דאין לאסור אלא"כ ניכר שהקב בלפה בעלמה והקב לריך שיהיה בו אלל ממזיק כמו אגוז לוז שקורין הזי"ל
שיש גדולה או אלמצע גודל ביניהי וכ"כ הש"ך וכתב עוד שש"ל ואפילו הקב בלפה בעלמה לאיכי למעלה
דוריעו מורין לאסור מקום הקב לבד ואלו אלה מתירים אפי' תוך הפסח וכן מ"כ בשם הגאון מהר"י הורוויץ

יא שאין שולט שם החם . היינו שנדבק הכפל אבל בשמוכי בלי דיבוק אע"פ
שכמעט נדבק הכפל להדדי שרי (ד"מ מהרי"ל) והב"ח כ' אע"פ שאין כפולה
ממש אם לא קרמה פניה לסור (כמ"ש ס"ג) וכ"כ בשלרית יוסף לאפי' אפק
אם קרם פניה מסורה ול"ל דדוקא במלה כפולה יש להחמיר דאין מיסור יוצא
לריעותא אבל אם אין בה ריעותא רק
שלא קרמו פניה אין לאוסרה כמ"ש הב"י
בשעת הטור ע"ש וכ"מ בש"ע ובהג"ה
והא"פ שדעת ר"ת שבמדבי אינו
כן כ"ל דאין להחמיר : יב מקום הדבוק.
ומשליכו (כתבי מהרש"ל) אפשר דס"ל כיון
דלאו ממן נמור הוא אין טעון שריפה אבל
רש"ל כ' לבעי שריפה ומדכתב רמ"א
משמע דס"ל דאע"ג דאין ס' נגד מקום הכפל שרי וכ"כ בע"ז בי"ד סי' ק"ה
שכ"כ רמ"א וכ"כ מור"ם לובלי"ן סי' ק"ה וז"ל כיון דמקום הדבק אינו אלא
נמור גם אינו דבר המיעות ובכלל לא מפעפע ממנו בשאר כשלה רק טעם
ורים משע כמ"ש הטור דדמי לפת חמה וחבית פתוחה מ"כ מ"ח שאין בשלה
ס' נגד משע שמפעפע וכן נהג מורי תני מהרי"ך וכן מני מוסג עכ"ל
וב"מ כמהרי"ל מלל רס"ל וב"ח ומהרש"ל מלריכים ס' נגד הדבוק וכ"מ בד"מ
ומ"מ נ"ל דלא בעינן ס' אלא נגד לד הפנימי שיכא שדבוקים להדדי דבלד החיטן
שאין שם אלא מ"ש ורי"ד ושם"ד שמיקל נ"כ בזה ס"ם . ואם לאחר שנתפח עמו לוסה בשומן והחזירה לתנור ואפשית
נפוחה שרי לכ"ע . מ"ח : (טו) לאסורה . כל המלם ואפי' ס' לא מהני אפי' ק"ע דבולה מחממה
וכ"כ מור"ם מלובלין סי' ק"ה . וכן הסכמת האחרונים וכ"כ בס' ח"ו וכתב שם בשם זקיני הגאון
דאין לאסור אלא"כ ניכר שהקב בלפה בעלמה והקב לריך שיהיה בו אלל ממזיק כמו אגוז לוז שקורין הזי"ל
שיש גדולה או אלמצע גודל ביניהי וכ"כ הש"ך וכתב עוד שש"ל ואפילו הקב בלפה בעלמה לאיכי למעלה
דוריעו מורין לאסור מקום הקב לבד ואלו אלה מתירים אפי' תוך הפסח וכן מ"כ בשם הגאון מהר"י הורוויץ.

תשובה

ובסי' שע"ד האריך בזה קצת וכתב שאין הניקור שלא ינפח מחמת שהנפיחה סי' לחימוץ שהיה בו בכח
אלא לסיבה שלא יחמיץ שע"י הנפח במצות העבות כדלעיל אין האור שולטת יפה ואין נאפות בהונן
כאשר אנו רואים בחילוק מצות עבות הנפוחים באמצעיתא והחצי העליון אינה נאפית בתחתון ובזה ראוי
להחמיר כמהרי"ל משום נדר אן נזדת סופרים כההיא דנכפל' בתנור או שוכבות זע"ז אבל באלו הרקיקין
שניכרת האפייה שות בכל חלקיהם אין חילוק בין קרום דק לעב קצת יותר או בין בועה הניכרת מצד

יעקב

שתעתי מהרב ס"ה מהר"ר ליב בן כתחבר שער לפרים שתכתי ווילילו"ה והלעיזים מלעיגים על דין נפוחה שנוהגים אנו לאסור
ותכם ע' הכיח קלת רחוב לדבריו מכח דחיתה ר"פ אחי לחם גבי לחם הפניס שנעשה נר' דפוסין ומקבה הס"ם ולהדר לדפוס
שנפח ונעשה לותו מקום גבוה : בסע"ם כו' בע"ז שלפניהו אינו כן וצ"ע : ואפי' בנקב ר"ל אפי'
גע עלה למעלה: משמע דאפי' כו' ואם כן היה רחוי לאסור גם בנקב אפי' לא עלה למעלה אם כל
המלם. מ"מ אין כו' : ואם יש שני נקבים כו' אם הנקב חלק כו' ודע דכל נקב שמוכר בס"ק זה ר"ל
כאנון אן כמלבע קטנה ובשי השיעורים מון כ"כ ע"ר :

סי'

באר

כעובי רחב אלבע . ומהרש"ל וב"ח מחמירין לאסור כולו אבל מדברי הט"ז והמ"א נראה שמסכימים לדעת
הס"ם וכ"כ עיקר מ"מ בנשפה תוך הפסח יש לאסור כולה כמו בכלה כפולה שבסמוך מ"ש : (יב)
לכל בחיכה דבוקה ממש אין לאסור ומ"מ אם לא קדמו פניה לאסור בשעת הכפל אסור . **תפרוסים** :
(יג) לותה . לכל שהר מלות אין לאסור בכלה נפוחה או כפולה אף שדרו לותה בתרך ואפי בתך כיון שהוא
עלמו מונח בשלמות בשמ"ב סי' תכ"ו ס"ק מ"ו ס"ם : (יד)דבוקה.פי' בשעת תוך הפסח כיון שנאפה ק"פ.
ומדהתם רמ"ח משמע דס"ל דלאע"ג דאין ס' נגד מקום הקבל שרי וב"ב הט"ז ורוב פוסקים לכל רס"ל וב"מ
ולהם ממן לריכים ס' נגד הדבוק ומ"מ נ"ל דלא בעי' ס' אלא נגד לד הפנימי היכא שדבוקים להדדי דבלד
ומהרש"ל מלריכים ס' נגד הדבוק ומ"מ נ"ל דלא בעי' ס' אלא נגד מקום הדבוק וכ"מ בד"מ בשם מ"ל דאם
הסיכון הולנו שאם שפיר מ"ש והם"י דאפילו בלפ בעינן ס' נגד מקום הדבוק ס"ם וכ"כ בל"ז ואם
נשאר מלא כפולה ונפוחה בל"ם . העטה הס"י דאין להחמיר כיון שהוא עלמו מונח בשלמות ויש להחזירה
בשמלא אלא"ם אפילו אם חיתה לסורה אלא קליפה בעלמה ולא בשר העולין על כל דקה של המלם ע"ל ולבאור' פי' שאלל העופי לשאי יוכיח
בחמלעית, מחמת החפיה אין חיתה לסורה אלא קליפה בעלמה ולא בשר העולין על כל דקה של המלם ע"ל ולבאור' פי' שאלל העופי לשאי יוכיח
העולין על כל דקה של המלם ע"ל ולבאור' פי' שאלל העופי לשאי יוכיח אינה נאפית בתחתון ובזה ראוי
עולה למעל'.ומשם בחמת לדקו דברי מהר"ם דאם חימון יש בחפיי' דל"ש ניחום
בכל החפיי' שמא החמיל' קודם נמר החפייה וע"כ עשאוהו מהרי"ל שאין החם
שולט במותו חיל ואין זה דרך חימון אלא כח החם עושה כן והשתא ספיר מחלק
דאם יש נפוח עד למעל' והוא לשון חמלעיתו דקאי מהרי"ל לאסור כי אין כאן
חלל תחתיו והוי ולחי חמן מה שאין כן בים אם חלל יהיה מה שיהי' הוא
נקרא קרוש ושרי ופי' זה ניחא טפי דלפי' הרמשון שאלל העופי לשאי יוכיח
בחמלעיתו אלא הל"ל בפוחה בחוכה דסיינו שים חלל בחוכה ולא ס"ל לחזכיר
כלל נפוח, דמשמעותו שעולה למעלה אלא הו"ל לאסור לפי' אם לא נעשל' שום
דאין החם שולט בחלל ואפי מ"ם מ"ם דמה שעולה החמין למעלה הוא נקרא
בחלעיתו שבדרך החתחלין שעולה למעל' כנגד חמלעית' של מעט כדבר עלוב
וראיתי למו"ח ז"ל שכתב שני הפירושים שזכרנו וכ' שים לאסור בשניהם ולעד"נ
שאין לאסור רק כפי' הראשון הפני שזכרנו אבל שים שם אלל אין שכרות לאסור.וכתבו
עלמו שאם לוזקן וכן נראה עיקר ואע"פ שי' בי"ח ס"ק כ"ד בשם הכל בו מ"מ בנשפה תוך הפסח יש לאסור כולו כמו
כמלם כפולה שבסמוך : [עז] ודבוקה. לכל בחיכה דבוקה ממש אין לאסור ומ"מ אם לא קדמו פניה לאסור בשעת הכפל אסור
כ"כ בחמלעיתו . [יז] מוסריס לותה . לכל שהר מלות אין לאסור בחלה אף שדרו לותה בתרך ואפי בתך כיון שהוא
עלמו מונח בשלמות בשמ"ב סי' תכ"ו ס"ק כ"ד בשם המ"א וע"ש שהמרדכי עלמה מוכרת מה שהטור ס"ל בכשר שנית
ובי"ם מילנת בשעתו : [יח] וקודם פסח אין לאסור רק מקום הדבוק. לפי"ז נמלא תוך הפסח כיון שנאפה קודם פסח אפי' ניכר
ס' נגד מקום הכפל שרי כן הוא הסכמת רוב האחרונים וכן עיקר וכ"כ בשי' הרב בשמ"ז בשם מו"ח זקיני הגאון ב"ל למעשה ופיים
מוד שם מדין חם נאפה מלא כפולה ונפוחה לאחר פסח לסור רק מדברנן ונפרש לפי מ"ש לעיל בסי' תפ"ו
ובסכמת הט"ז ובמ"א דמלא כפולה ונפוחה כיון שלא נזכר בש"ם ופוסקים רמשונים רק דין כפולה נזכר בתרה"י ונפוחה
נדברי מהר"ל : (ומ"ש בשמוח ס"ק יט) על כן אין להחמיר בה כולי האי כיון שהוא עלמו מונח בעלמא אם כן הכי נמי ללת
לוסיף עלה וי"ל להקל אע"פ בשמלת לאחר פסח כיון דחמץ שעבר עליו פסח לסור רק מדרבנן ונפרש לפי מ"ש לעיל בסי' תפ"ו
דספק ממן שעבר עליו פסח יש להחיר ול"ב גם מלא נפוחה ונפולה הוא רק ספק בעלמא בש"ם הת"ח לקמן סי' תע"ח וכן מבשע
בת"ם סי' קכ"ו ובספקיו סי' קמה ויש להחירם בשמלת לאחר פסח כנ"ל : [יט] מלא נפוחה בלמלעיתה. כלה יש בזה שני פירושים
פירוש לאחר שנחלק עובי המלם שבעליון עלה למעלה ושע"ל נפוחה בלמלעיתו שלא נחלקה כלל חלא שנשפא גוף המלם כמו שהוא
בלמה ממן כ"כ הב"ח ומהר"ם מלובלין בתב בפי' רחשון ומ"ש להחיר בפי' רחשון ומסיק דאין לסור חלא בפי' השני
ונרמז בזה כדי להשוות דעת מהר"ם שבתיר נפוחה לדעת מהרי"ל שאוסר ע' דבריו בתורך לבל בחתת המעיינין במהרי"ל ירחה
להגיה דפליגי להדדי : ומ"ש בתב בשם הט"ז שבתיר לגמרי נפוחה ובתב וז"ל מעיד אני עלי שיש ותרן כי לא רחיתי פעם
בחת מן מותבי בב"א שלאסר שום מלם שנפוחה וכו' רק שבתיכרו בפסק פרוסיים לאסור ולאו דסתכת תיטון בי כל יתיו לא תסר
דבר זה ותדרבת בחק על החוסרין ע"כ אין להפסיד ממון של ישרחל בשביל זה עכ"ל הט"ז והפריז על מדותיו להקל רחם בדבר שתשוחתיו ותשות
שתשוחתיו ותשות לשונו נכון כו לאיסור עכ"ל המ"א בשם מ"ם בשם הט"ז לא נמלא כן בספר הט"ז אלפיניו חלא שעשה ספר
זכר בין הדעות כפי שבתבתי בשמו וכן רחיתי בתשובת הט"ז מכי' עלמו שבתב הלשון ממש כמו שבתוב בשמו המ"א וכן

מחצית

כ"מ שהוזכר שתם תלבע וע"ל בהלי ניטית : (ס"ק יא) שאין כו' וכ"כ בש"ו דאפילו בשפק כו'
וכתב ח"י אם תוחבים תלבע תוך המלם ואין בדבק בה איסה כה"ג ליכא לשפוקי בחוטין נמשכים :
לאיכא תרתי לריעותא. כפולי וגם לא קדמו פניה. אין לאסרה כמ"ש ס"י (ר"ל **תשובת שארית יוסף**
הל"ל) לדעת הטור. מדכתב הטור וכ"ם ל' הש"ע סעיף ג' מלה כו' אין חוטים נמשכים ויוצאים בה
משמע אבל אם הוטים נמשכים אין יוצאים בה. אבל מ"מ מותרת ואין בה חשש חימון וע"ש שכשוף
דאה לאיה זו : ועפ"ש שדעת מהר"ם הל"ל. ור"ל שבתשובת ס"י הל"ל הבי' שדעת מהר"ם והוא רבו
של מהרי"ל לאסור. מדכתב כמ"ש רמ"א בהגה ויש ליזהר שלא ילקחה כו' כי תוכל לבא לידי חימון
והם דברי מהרי"ל בשם מהר"ם מוכח דאם חוטים נמשכים אפשר שעדיין תחמין ע"ש . (ס"ק יב) מקום
כו' לאסר' דאין ס' כו' ואפילו בא השלה ובמלע בשפא שבשר בתבטל קודם פסח ; דדמי לפת חמה
וחבית פתוחה ר"ל.-אשם היה פת אם ע"פ חבית פתוחה של י"י דהפת **לאסורה** בש"ם ני"ד סי'
ק"ח ס"ד משום שהוא שהוא בשר העולין מיקרי פיטמי. ואינו מבולבל עד כמה מיקרי פיטמי .
ולעני"ד דעד חלי עובי המלם מיקרי פיטמי ואלי עובי העליון מיקרי חילון : כתב רש"ל כו' וכ"ל לאם
המלם שהוזכר כו' לאפי' **היתה** שמן כו' והא הכא לאיסור כאשם. אף שהכפל שהוא בשומן.
הא גם השומן אין בו איסור אלא עלמו הוא בשר ע"ז לשום דבר להתחמץ כי אם עיסה אלא דהשומן **לאסורו**
שהוא שבלע מהכפל. ע"ש האיסור עלמו הוא בשר אלא שהוא בשומן שנבלע בו איסור אלא עלמו אלא
שבלע מהכפל. ע"ש האיסור עלמו הוא בשר אלא שהוא בשומן שנבלע בו איסור אלא עלמו אלא

ל עור כסח ר"י מיטרח דר' יהושע
בן לוי פסחים ל"ט כ סח וברייתא
ג עור ברייתא ולחין לעין כו' סח
ד סח כברייתא וכתכמים ה סמ"ג
ו עור כסח ר"מ ופ"כ דפסחים
ז סמ"ק סי' רי"ט כסח ר' מתגלל

עטרת זקנים

תסב * לכל לין יולח כו' ולנירון שעושים ספיקא דיומא גס בליל כ' לין יולחין כה ידי חובת תכילה מלה (כ"י) ולחזן כשוכגים לטוח פני המלות בציליס יזכרו שיניהו המלה לחפות יפה בהגהר קודם שיוכיחנה (מהרחרמ"י) : * מוחר ללוש ביין יש מפרשים שיהא מזוג ולינו רלוי ע"ג מזגח וזה לינו לחסר מסוס כסף ושעות הוח כידוע כי מיס רלויס על גבי מזגח ולין לפסול לח היין רק בשהר ודבס כלשיחת ברח"ם חלח ס"ס ש"ל להחיר כר"ח דפוסק הלכה ניוקו לינו מיבור כי לפי' לרש"י שפוסק ניוקו מבור יכיס היחר מלחר ביס מיס בס מיס הס כן לפי' הס יזדמן לך לח"כ ניוקו מ"ח יכל מוחר כמו כל במינו ודבר לחר דלחרינן חלכ לח מינו רבה עליו ומבטלו שלינו ושלינו מינו רבה עליו ומבטלו (מהרח"ל בציחור הסמ"ג בללוין בה' חמץ סי' ע"ח ופרכ"ח כו'). ומ"ש ר"ת ולח"ה דף רכ"ו ע"ב) ויש לברר חלח קודם פסח ושם נחלה חטה מלחה קודם הפסח ובזרקון החטה והחלת מוחר כיון דלין בו כ"ע (מורי בב"ח) מ"מ הס לח מהרבכה החטה ולח נעשית לחה לפי' יש בו כ"ע ברי שברי לח פלטה מידי (כ"ח) :

נתיב חיים

תשב מ"א סק"א ס) :ברח"ם משמע ל"כ ע' מהרח"ל פסחים דף לח נבי רבוחיה היה ע"ש :

לבושי שרד

ש"ע ס"ב (ס) מי פירות עם מיס וכו'.לדעת הרמב"ם זכו חמץ גמור לכל חום והטור ורוב הפוסקים ס"ל דלח הוי רק ככוחא ועיין פר"ח סק"ד וח"י בסי' תמ"ב סק"ג דיש לדון לענין חערובתו ע' מ"ח סי' תמ"ב סק"ה ודוק:

אשל אברהם

א] עיפת מיס. ומיס שחשלינים תוכו לחחר הבלירה לין להקל דשוב לח נקרח מוח ולח יש לנו לחלק בין יבש לרטוב ולח כמו שכחב הרב"ח ז"ל ועיין בלבוש ובמ"ח ובחי' ר"ח ובח"ל ובפרישה ובשחר הפוסקים ועיין בלקט יושר ח"ב דף ל' ובמשמ דהסיסחן[וכוי חלח ג"י וכ"פ כח ס"י דשוב לין בו כח להפוך לח המיס ליין ומשכי ג"כ כח ע"ז יום לין בו כמו שכחב בשו"ע ס"ח ס"ב ובחי' ר"ח ובמ

(ב) פחות מכשיעור חלה. (°) הטעם כ"י דפים' שעיולם כמי כילים או ביין ודכם כלח שום מים כ' הרמב"ם שחיבת בחלה ומ"ל היה מסתפק וכ' ועוב ליזהר שלא לעשם שום עיסה כמי כילים לבדן כלח תערובת מים כדי לעשת מידי ספק עכ"ל. ולפ"ז בספם שחסור לעום כמי כילים עם תערובת מים יעום עיסה פחות מכשיעור חלה עכ"ל ומלו דכריו ג"כ כאן בס"ע ותמי' לי טובא דהא כי"ד סי' שכ"ט פסק בס"ע כהרמב"ם דמייב בחל' ומ"כ ודאי מבדקאלים' כיון דכ' סתם מייב בחל' ומאה פסק כאן דאין לעום בהם כשיעור וכ"ת שאני הכא דמיירי בשאין לו אלא כזים שיעור אין מחמיצין וכ"כ הרמב"ם גם שם לכך עליהם ומו דכאן מוכח דאפילו בשאין לו אלא כזים שיעור אין מחמיצין ע"כ לשון הרמב"ם ומ"ש ומיהו דאפילו בשאין לו אלא כזים שיעור אין מחמיצין אינו מוכרח דאפשר דמיירי בשיש לו יותר מכזים שיעור אלא שאין לו אלא כזים שיעור בפחות מכזים שיעור אין מחמיצין

ם הגהת מיימוני פ"ה מ פסחים מ' וברכות ג סמ ל"ע ג בריותה סמ וכתבור ג סמ' לעיל סעיף ג' ד סב מיהרת דמר זוטרת ה לטון רמב"ם פ"י (ס פירוש שאסור להשהות בפסח נקדירות יכמות) :

לבושי שרד

סק"ז ס) ומיהו בב"י בי"ד סי' ל"ה כ"ל :

מ"א סק"ב (ס) משמע דמטעם מלח אין מהנין לאסור כו' ותמי דלמ להנות בזה לאסור דע"י המלח כוי מי כירות עם מיס דזה כ' כנר בסק"ל מלח כיוונתו למ"ס רמ"ל בסי' הנ"ס ס"ה דמס נוהן מלח במלח לאסורם המלח לפי דהמלח מתפס ומפחר בהתמיך וכ' סמ במ"ל סק"ז דמטעם מלח לית ליה מתפס ולפה נתהנין בלח . וק"ק מה ענינו לכאן דהא בגילוח בתי פירות לפי' שהס' כל היום ולפי' במקום מס שרי ואינו מיומן וע"ש ודו"ק :

אשל אברהם

א] ניתה. מכוס דלא עבה בידים לאו מלח הוא ממילא ולכך לפיו לדיון מוהר ובהו' לטעם הכוס דהוה מילח' דלא שכיח . **ב**] בלאר. לפמש הקלוי לפי' דמוהר ניהן לו כיון דהלי מילח' דקמיתא דהבכול' לית' לאו מכוס חמצן בעלמה ועיין רמב"ם בפ"ב מהלי חמץ ומלה הי' ת"ח ס"ג :

ביאור הגר"א

ובולהו כו' כמ"ל : ס"ז יש . דהולדות הניים הוא כמ"ש ערכיות הלח : קודם הפסח. דתור הפסח לא מהני ובע"ז ת"ל : סי' תסג ס"ב והוא שלא. עם הא בגמ' ומילתא וכפירוש הרמ"ם שם: ס"ג כרמב כו'.רמב"ם וכן פירש הרי"ף שם ה"ר לון מוללין כו' : וכן כשמולליו . שם ה"ר לון מוללין כו' עולה למר כו' : **החדשות** . דהו נקרא מלילה ועיין ר"ן שם : **אלא**. שם רצה מהו לומ כו' וכפי' הרי"ף :

תסג אם מותר לחרוך שני שבלים יחד ודיני כרמל ובו ג"ס:

א ח [ח] מותר לחרוך שני שבלים א] ביחד ולא חיישינן שמא יצאו מים מאחת לחברתה ° שהם מי פירות ואינם מחמיצין :

ב ג ותיקא שהוא תבשיל העשוי (א) משמן א (ח) ומלח עם קמח מותר ג [ג] והוא שלא יהא בו מים: הגה ולדידן שנהגינים ב להחמיר נמי פירות (ב) [ג] גם זה לאסור :

ג ד כרמל שמהבהבין אותו ב] באור ושוחנין אותו אין מבשלים הקמח שלו במים [ד] שמא לא נקלה באור (ג) יפה ונמצא מחמיץ כשמבשלים אותו ה וכן כשמוללין הקדירו°)(ג) החדשות ד (פי' שנותני' קמח למוך המ"לכל להקפות

°ע' מ"ם סי' תכ"ב סעיף ז

אין

ונ"ע : (ג) קודם פסח . פי' ויזהרקו והמלח מותר לאכל תוך פסח לאסור המלח דממן במעמו · וכ' מו"ח ז"ל ומ"מ אם לינה מלחלחת דהיינו שלח מתרכך, כלל מלח יבים' כמעיקרא מותר המלח קודם פסח אפי' יש בו בע"ע דהח לח פלטה מידי ועפסי' תס"ז ודין שמכר לכן במלח פסוע שכן הוא בתבלין :

חסג (א) משמוומלח.כ' הר"ועלח אסרי' ליה שהוא כמים מעורבת עם השמן לפי שהוא מועט ומתמה לורתו ואין בו כח עם השמן לאכל מיס גמורים חייבי' ככל שהן ואפשר ממי מי לינה מי מלח מרוב' חייבין ע"כ ל"ה דחייבי' כמיס גמורים ולח ממרינן נתבטל בשמן כמו דממרינן גבי יין בסי' תס"כ ס"ג דהתם נתבטל קודם פסח לאכל כלן נעשה כפסח : (ב) נ"ז לאסור . משמע דהטיח דסניף ל' מותר גם לדידן . ול"ל טעמא דמה שאנו ממירין כמי פירות הינו שלא לעשות מהם בעין פירות כלל אבל לאכלם אם הוא בקיקין ליה לדידע דמותר ועמ"ס

ס' ר.ס"ג סעיף נ' אין מבשלים בהם אלא מצה אפויה שחזרו ושחנו אותה . נ"ב בטור אסר אפי' מצה אפויה ועיין בט"ז מ"ש לפרש דעת הטור ועיין בחיבורי להלכות פסח סי' זה מ"ש ליישב דעת הב"י דמלשון הש"ס רבא נופא דייק דהוא מחלוקת. וכעת נראה דאפי שפיר דעת הטור דמ"ש הש"ס רבא נופא וכו' היינו רבא בעצמו היה עושה כן והיינו דבו בעצמו ליכא חשש טעות ום"ל דע"י אחרים שאין יודעים אסור ואני לזלזולי אך ע"י נדולי ישראל מותר לעשות גם היו היכר מזה עצמו מדהוא עשוה זה בעצמו מה שאין דרכו לעשות כן הוי כהיכר ואין לחוש לאחלופי . והנה כפי' אני מוסיף עוד על דברי הט"ז בכוונת הטור דאין כוונתו לאכור דוקא היכי דשכיחי עברי רק כוונתו לאסור בכל ענין כיון דא' ר"י אמר רב כל מקום שאסרו חכמים מפני מ"ע אפילו בחדרי חדרים אסור אף דיש דיעות דבדרבנן מותר בחדרי חדרים עיין בסנ"א סי' ש"א מ"ם בדאורייתא ודאי קמ"ל דאסור בחדרי חדרים וא"כ הכא כיון דבחמץ הוי איסור דאורייתא וכיון דרבא אוסר במקום דשכיחי עברי הו"ל לאסור אפילו במקום דליכא עברי דבכל מקום דחיישינן נמראית עין אפילו בחדרי חדרים אסור. אך בע"כ רבא ס"ל דלא כר"י א"ר דהרי יש כמה אמוראים בס"ק דביצה דלא ס"ל כרב וא"כ נם רבא יסבור כן ולכך מתיר במקום דלא שכיחי

הרי"ף ויהיה נרסא לעיכ' להחמיר יותר ממ"ם עם מים ע"ש ושם כתב נם כן בענין מי צמוקים כדברי הח"צ סי' כ"מ"ה שאין ללמוד מים שנשתנו בעכים והביא דברי הב"ט ומהרי"ט וכתב שאין ראיה מהך דהמוכר פירות ועשם דמ"ם אין מהמירים מפני שטבעם הם נורם למנוע החימוץ וכשיש בהם מים קרירות המים והום של המ"ם נורמים למהר החימוץ ובבין צבוקים יש שם משניהם ולכן דעתי שאין להורות היתר בזה ע"ש וע' בכר"י שתמה על הה"צ והמ"ר שלא הרגישו בט"ם שבב"ה בשם הרשב"ץ וכצ"ל בני נשמים שנשהנו בתוך העבים וכן הוא במב"ט ומהרי"ט וכן הוא בפר"ח וכן הוא ברשב"ץ נופיה במאמר המץ (ויותר תימא על נו"ב שהזכיר דברי המב"ט ומהרי"ט) ומבואר שכוונתו למים שנופלים בעבים בעת הבציר כמ"ש הסמ"נ ובי' שמשתנים ונעשים יין ע"ש דמיירי משם ספר שילהן מלבים כת"י שמעשה היה בזמן הב"י ודנו לשרפה כל המצות שנילוש' מיין צמוקים וכן דעת הבר"י כי דבו האוסרים ונראה דנם כאן דמתיר היינו דוקא כשצמוקים הם הרבה שאם הם אחד משישה במים פשיטא דהוי כמ"ם עם מים עיין מט"ל סי' רע"ב בשם אא"ז בבב"ש לענין לקדש על יין צמוקים ע"ש וע' בשאלת יעב"ץ ח"א סי' ע"נ שהבי על אבי הנאון ח"צ ז"ל שפירש יין צמוקים דבני מנחות היינו שעוצרים בקורי בלא מים כהרי"ף וכל הראשונים פירשו שהוא ע"י שרוי' וע"ש שנראה מדבריו להקל ע"ם ברמי תלתא ואתי ארבעה ע"ש ומ"ש בבה"ט לענין חטה שנמצאת בשומן עיין בא"א להנאון מהר' אברהם ברודא ז"ל שמצדר לי' דשומן אוזו אינו מ"ם כיון דאינו מסקה ולא אתי כפרי ע"ש אך העיקר בזה כדברי הצ"צ ושאר אחרונים דפשיטא להו שהוא מ"ם וכן עבא דבר ומ"מ בדין חטה שנמצאת בשומן בש"ת פ"י כ"ל סי' י"ב שישומן מהרוך שנמצא בו נרעוני חטה אנו בן האוסרים והטעם דהשומן הדיחו אותו הלה ומלהוהו וחזרו והדיחו ופשיטא שיש עליו מים ואנן ק"ל דמ"ם עם מים מחמיצין אפילו עם מעט מים ולכן

הרמב"ם מותר לפילו לכתחלה לפסר לממיך ועבד ולהתיר בהנאה לו להשה תה עד לחר פסח ע"כ . ועיין בי"ד ובא סי' כ"ה ס"ב שכתב בשם הרמב"ם דמותר לפלוג בשבת ולהתיר בהנאה ולא ס"ל כהרמב"ם ועיין בש"ת סי' ס"ה ובמ"א סי' תנ"ו סק"ב ובמ"ז סי' תנ"ו סק"ב ובמ"ל סי' תנ"ו סק"ב ובמ"ל סי' תנ"ו סק"ב ובמ"ל

ועמ"ש בסי' תס"ה : (ג) חלת מצה וכו'. בטור כתוב וכגמ' אמר רחמי' כמלי חפוי' אסור היכא דאיכא עבדי כו' וכת' כ"י דל"ק דכגמ' י"ל כ' לשומת והרי"ף והרמ"ם פסקו כלישנ' כתב' וכודאי לא עלה על דעת הטור להקשות מלשון מ' על מי שמור כלשון הסמ"ג מצה גרמ' כוונתו דכיון דבליבל קמ"ל אמר רבא שאין רצוני להתיר היכא דאיכא עבדי דהיינו כי היכי גלותה דיש לחוש לחיישנו דקמה ובליבלה בתרא אמרינן דרבא נופי' עשו לו כן ומש"ה היו שכיחי עבדי ומש"ה כן לומר ומש"ל בסי' תנ"ג : (ד) חרדל וכו'. בטור כתב ומדלא קאמר דיש לחלק בין גיסס מצה לשאר מילוק דין גיסס מצה מצל מי היה המעשה וכל כמה דלא מוכח לעשות מחלוקת ולמי טפי עדיף לומר כן ועי"ל דקאי על עדשים ושאר מיני קטניות דבשאר מיני קטניות קמה הן ודמיא לקמח ס' מינים טפי מדמינן מצה לחפוי' וקאמר הטור דאפי' כמצה לחפוי' יש חומרא היכא דאיכא עבדים ומכי היכא מחלוקת ע"ז מ"מ נהי קמח עדשים פסיעה שיש לחוש לזה ומכי קי"ל דכל הקמחין של מיני קטניות ועדשים לאו מינייהו ולמי אפי' מחמירין לן דאפי' כשהן גדלין מחוברין לקרקע ואפי' בשעת הדחק אין מחזרין אחריהן כמו שכתבו התוספות והרא"ש בפ' כל שעה (פסחים דף מ"ב) ומש"ה אין לחוש לחרדל שנתערב בתוכו קמח ובו סעיף א :

תסד דיני חרדל שנתערב בתוכו קמח ובו סעיף א :

א מ חרדל או שאר מיני טבול [מ] שיש בהם (מ) מים אין נותנים בהם קמח ואם נתן לתוך החרדל יאכל מיד א] ולא ישהנו שמא יחמיץ ובשאר מיני טבולין כיון שאינן הרין כמו חרדל ודאי החמיץ[ב]וצריך לשרפו אם הוא אחר זמן איסור חמץ:הגה והמנהג שלא לאכול חרדל כלל בפסח(א) א [ג]אפי' (ב) נתערב קודם פסח דהוי כמיני קטניות שנוהגין שלא לאכול בפסח : (הגהות מיימוני רפ"ב ומ"ה סי' קי"ב) :

תסה דיני מורסן בפסח . ובו ג' סעיפים :

א מ אין שורין מורסן לתרנגולים א (מ) [מ] בשום פנים ג ב [ג] ולא חולטין : הגה וכשנותנים לפני עשורים [ג] לו תעיס נאכול יזהר שלא להשליכם [ד] במקום (ג) לא שיכולו לירדי מיומן : (מהרי"ן)

ב ג אין האשה שפה מורסן על בשרה (א) ג [ה] א] אפי' (ד) יבש :

ג ד אם שפשפו מורסן באווז לח ממים יש מי שאומר (ב) שהאווז אסור : הגה [ו] וכבי נהוג לענין לאסור ממן ד שהוא (ה) במשהו ויש ליזהר ה [ז] שלא להשבב העופות בקנין שמא יהיו עם מעיס מו דגן ממומן (ג) ויתן (ו) טעם בעופות בשמא ההשבה ו : לא

אין מבשלין בהם (ג) ג] אלא מצה אפויה שחזרו ה (ד) ושחנו אותה :

תסד דיני חרדל שנתערב בתוכו קמח ובו סעיף א :

א מ חרדל או שאר מיני טבול [מ] שיש בהם (מ) מים אין נותנים בהם קמח ואם נתן לתוך החרדל יאכל מיד א] ולא ישהנו שמא יחמיץ ובשאר מיני טבולין כיון שאינן הרין כמו חרדל ודאי החמיץ[ב]וצריך לשרפו אם הוא אחר זמן איסור חמץ:הגה והמנהג שלא לאכול חרדל כלל אפי' נתערב קודם הפסח(א) א [ג]אפי' (ב) נתערב קודם פסח דהוי כמיני קטניות שנוהגין שלא לאכול בפסח : (הגהות מיימוני רפ"ב ומ"ה סי' קי"ב) :

תסה דיני מורסן בפסח . ובו ג' סעיפים :

א מ אין שורין מורסן לתרנגולים א (מ) [מ] בשום פנים ג ב [ג] ולא חולטין : הגה וכשנותנים לפני עשורים [ג] לו תעיס נאכול יזהר שלא להשליכם [ד] במקום (ג) לא שיכולו לירדי מיומן : (מהרי"ן)

ב ג אין האשה שפה מורסן על בשרה (א) ג [ה] א] אפי' (ד) יבש :

ג ד אם שפשפו מורסן באווז לח ממים יש שאומר (ב) שהאווז אסור : הגה [ו] וכבי נהוג לענין לאסור ממן ד שהוא (ה) במשהו ויש ליזהר ה [ז] שלא להשבב העופות בקנין שמא יהיו עם מעיס מו דגן ממומן (ג) ויתן (ו) טעם בעופות בשמא ההשבה ו :

תסה (א) מפילו יבש . דחיישי' שמא יסחר קלת עליו בשעה שמשופף במים ומ"ל מ"ש ממ"ש סוף סי' ת"ן דמותר להחם חמין בכלי ממן בפסח ורמון כו' שאני התם שאינו מכנה מן הכלות בכלי מכא"כ כאן יכיה בחמין בעין ותכנה בהחם שמשפשף ורמה דלפי' משופף אחר כן בעוף החמירו דשמא לא משופף יפה : (ב) שהאווז אסור. משום דלית ביה פרכי פרכי . (ג) ומי' בהעופ והרוטב ומי מית ביה פילי אסור : (ג) ויתן טעם בעופות . ובדיעבד אין לאסור דהא מי פירות ניתנו ואין מחמיצין ות"ל שמא בא על אותו הקדר פעם ג' מיס דהא כן למה התירו בסי' תס"ג שאלים לח"ד כ' שבלים שלח לפי שהוא מזוקי מיסורא וכמ"ש כ"י בשם תשו' רשב"ג בסי' תס"ז שאין מחשבין לחימוץ בשבלי וכאן לא בא להזהר מלא לכתחל' ומומר' יתירה הוא :

באר היטב

(ד) ומקו . ובקוסטנטינא נוהגין לאסור לתת דגים במצה אפויה משום דאתי לאחמוצי אבל בשופנין מותר עכמ"ש שהאריך :

סימן תסר (מ) מים . דאי לאו הכי הוי מי פירות ואינם ממחיצין אפילו אם הדגים ממולחין בשעמן כמ"ש סימן תס"ב ס"ק ג' : (ב) נתערב . פי' בשופן לחמו אם יין וכוחמין לחמו ומומרין לחמו ואינו ניכר מ"ש . ויין שהושם בו מודל כשורו מדם כמעשה דמפיקנו במתיקתו משיר כ"ל (ומהרי"ל לוסר דהוי דבר המצמיד ואפכר להשהותו נמי אין מחירין פיין מ"י) להשהותו בדים ולא לחמות . וט"ז כתב בשם רוקח שהולכין אחרל בפסח רק שלא יהא טעון בקערה של תמך ס"ם :

סימן תסה (מ) בשום . אפילו אינו רוצה להשהות שיעור מיל דלכתחלה אסור להשהותו אפילו רגע ג' כמ"ש סי' תכ"ט ס"ב : (ב) מולטין. לפי שאין לו בקיאין בחליטו' כמ"ש סימן תכ"ד ס"ג וכ' בח' ת"ם סי' כ"ז דמי שיש לו מולה בבשלו שקורין שפרוחא"ו שיכול לחלוט בלא קמה מותר לשהותו כ"כ הט"ז וה"ה הרבה ופיסים על בשלו דשם בשלו זה בפסח אין בו שכנה דמותר ליהנות מעצמו ומרפואתו אך אם נפגר מ"" מבו"ם ועבה ואם ת"ל יתחים המים היטב ואח"כ יטיל בתוכו הפעורה ולא יבא לידי חימוץ **על ידי** חליטה . ואם אפכר לעשות מ"פ יעשה דאז חיכו ממחין עכ"ל. ועיין סי' שכ"ח ס"ג ובט"ז שם **ספיק קטן** ו' : (ג) לא . אף קודם פסח יש ליזהר בזה שמא יחמיץ ויאסר שם תוך הפסח ועיין בכה"ג : **(ד) יבש** . דמיישינן שיתלכלה אח"כ . ומלשה דאפילו לא משופף אח"כ בעוף המחירו ט"ז . ועיין מ"י : **(ה) במשהו** . ומייישינן שבשאר משהו ממך תוך הבקעים שים בחוזו אח"כ ואפילו מפשיט העור אסור כולו עיין ט"ז . ובט"פ משם שעות ולמעלה כיון דאין כאן חומרא לאיסור משהו יש להקל כ"י (ו) בעוף. ובדיעבד **מותר** ט"ז : (דהא מ"פ הוא ות"ל שמא כח עליהם מים דהא התירו בסי' **תס** ג לחרוך ג' שבלים לחפי' אחר **אסור** פיין רשב"ם וה"י) וכתב המ"מ ולדוקא משמעת לכל אם יודוע שהיה בו דגן מחומץ והכשב בו אסור וה"ה **הכשבו** בקב ואח"כ שמא דגן מחומץ בקב הטוחר אין מחזיקין בו אסור ואף אח"כ שמא לא היה שם איסור ותו דהרי (**לדעתם** ט"ז בשם רש"ל בי"ד סימן פ"ד דלא כן אלא בחולטים דמיהם קל רבו ועיין מ"ל סימן תס"ז ס"ק **ס"ט** ועיין מ"י) . ומ"ש ואם שמא שבושת מקב ואין בו חבושה ע"ל סימן תכ"ד סעיף קטן ו' :

תסד א חפי' מתערב.פירוש שעושין אותו עם יין וכותבין אותו ומומרין אותו : ה ומתמו' . וכקוסטנטי"מ מוהגין לעשות פחמ"ל אם או לחנן דגים כמצה ומהור: ה ומתמו' מפוף משום דאתי לאחמוצי מאל כסופגנין מותר ע"ם בכ"ם שהאריך : **סימן תסה** א כשום פגים . חפי' אין שומין שיעור מיל לכתחל' אסור להשהותו חפי' רגע ג' כמ"ש סי' תכ"ט ס"ב : ב ולא חולטין . אמרן אמו בקיאין בחליטו' כמ"ש סימן תכ"ד ס"ג : ג ולא ישהנו . דחייסי' שיתלכלה אח"כ : ד שהוא כמשהו. דחייסי' שכשאר משהו ממן תוך הבקעים שים בחוזו משמ"כ בשאר משהו ממ"ם סי' תס"ז ס"ג : ה שלא להכשיב.ובדיעבד מותר(ט"ז)ודוק' כשתמת מכל מש ידוע שסי' כו דגן ממומן והכשיבו בו אסור עכ"ל כ"ג ולעיל סי' תמ"ו ומש"ה כשהן גדלין מחוברין לקרקע אין מחזירין אחריהן כמו שכתבו התוס' בפ' כל שעה (פסחים דף מ"ב) ומש"ה אין לחוש לחרדל שנתערב בתוכו קמח ובו סעיף א : **תסה** א כשום פגים . חפי' אין שומין שיעור מיל לכתחל' אסור להשהותו חפי' רגע ג' כמ"ש סי' תכ"ט ס"ב : ב ולא חולטין . אמרן אמו בקיאין בחליטו' כמ"ש סימן תכ"ד ס"ג : ג ולא ישהנו . דחייסי' שיתלכלה אח"כ : ד שהוא כמשהו. דחייסי' שכשאר משהו ממן תוך הבקעים שים בחוזו משמ"כ בשאר משהו ממ"ם סי' תס"ז ס"ג : ה שלא להכשיב.ובדיעבד מותר(ט"ז)ודוק' כשתמת מכל מש ידוע שסי' כו דגן ממומן והכשיבו בו אסור עכ"ל כ"ג ולעיל סי' תמ"ו ומש"ה כשהן גדלין מחוברין לקרקע אין מחזירין אחריהן כמו שכתבו התוס' בפ' כל שעה (פסחים דף מ"ב) ומש"ה אין לחוש לחרדל שנתערב בתוכו קמח ובו סעיף א :

באר היטב

(ד) ומקו . ובקוסטנטינא נוהגין לאסור לתת דגים במצה אפויה משום דאתי לאחמוצי אבל בשופנין מותר עכמ"ש שהאריך :

סימן תסר (מ) מים . דאי לאו הכי הוי מי פירות ואינם ממחיצין אפילו אם הדגים ממולחין בשעמן כמ"ם סימן תס"ב ס"ק ג' : (ב) נתערב . פי' בשופן לחמו אם יין וכוחמין לחמו ומומרין לחמו ואינו ניכר מ"ש . ויין שהושם בו מודל כשורו מדם כמעשה דמפיקנו במתיקתו משיר כ"ל (ומהרי"ל לוסר דהוי דבר המצמיד ואפכר להשהותו נמי אין מחירין פיין מ"י) להשהותו בדים ולא לחמות . וט"ז כתב בשם רוקח שהולכין אחרל בפסח רק שלא יהא טעון בקערה של תמך ס"ם :

סימן תסה (מ) כשום . אפילו אינו רוצה להשהות שיעור מיל לכתחלה אסור להשהותו אפילו רגע ג' כמ"ש סי' תכ"ט ס"ב : (ב) מולטין. לפי שאין לו בקיאין בחליטו' כמ"ש סימן תכ"ד ס"ג וכ' בח' ת"ם סי' כ"ז דמי שיש לו מולה בבשלו שקורין שפרוחא"ו שיכול לחלוט בלא קמה מותר לשהותו כ"כ הט"ז וה"ה הרבה ופיסים על בשלו דשם בשלו זה בפסח אין בו שכנה דמותר ליהנות מעצמו ומרפואתו אך אם נפגר מ"" מבו"ם ועבה ואם ת"ל יתחים המים היטב ואח"כ יטיל בתוכו הפעורה ולא יבא לידי חימוץ **על ידי** חליטה . ואם אפכר לעשות מ"פ יעשה דאז חיכו ממחין עכ"ל. ועיין סי' שכ"ח ס"ג ובט"ז שם **ספיק קטן** ו' : (ג) לא . אף קודם פסח יש ליזהר בזה שמא יחמיץ ויאסר שם תוך הפסח ועיין בכה"ג : **(ד) יבש** . דמיישינן שיתלכלה אח"כ . ומלשה דאפילו לא משופף אח"כ בעוף המחירו ט"ז . ועיין מ"י : **(ה) במשהו** . ומייישינן שבשאר משהו ממך תוך הבקעים שים בחוזו אח"כ ואפילו מפשיט העור אסור כולו עיין ט"ז . ובט"פ משם שעות ולמעלה כיון דאין כאן חומרא לאיסור משהו יש להקל כ"י (ו) בעוף. ובדיעבד **מותר** ט"ז : (דהא מ"פ הוא ות"ל שמא כח עליהם מים דהא התירו בסי' **תס** ג לחרוך ג' שבלים לחפי' אחר **אסור** פיין רשב"ם וה"י) וכתב המ"מ ולדוקא משמעת לכל אם יודוע שהיה בו דגן מחומץ והכשב בו אסור ואף אח"כ שמא לא היה שם איסור ותו דהרי (**לדעתם** ט"ז בשם רש"ל בי"ד סימן פ"ד דלא כן אלא בחולטים דמיהם קל רבו ועיין מ"ל סימן תס"ז ס"ק **ס"ט** ועיין מ"י) . ומ"ש ואם שמא שבושת מקב ואין בו חבושה ע"ל סימן תכ"ד סעיף קטן ו' :

באר הגולה

ט מצה פסחים מ' וכת"ק וכדמפרש לה רב כהנא : ך מצה פסחים ל"ע ב עור בשם הגאונים וכדלעיל ג מצה שם וכתב הרמ"ם שם והלילנא יש למעון וכ"כ העור בשמו ד עור בשם תני ערני

לבושי שרד

ת"ז סק"ב (ס) ואיתא בפ' כל הכשר ואי לית ביה פולי וכו' כנ"ל :

יד אפרים

תסג ט"ז סק"ז בתלו בשעשה קמח כנלע"ד כנ"ל :

אשל אברהם

ג] תלה מלה לפני . ועי' סמי' תכ"ם לענין מלה שעילוסה בה קמח ומשפה ותת"כ בתמוכו לרוטב ומ"ל דמצה יש להחמיר שהיא מפסקת בין הקמח והשור ות"י מחיר דיעבד בקמח קלוי בהגהה לו להשהותה וכתב ט"ז קיטות של מיני קטניות ועדשים לאסור לן משום דמתחלפי בדגן ע' סי' תכ"ג : **א**] ולא ישהנו . ועיין סי' תס"ב . ולענין לי מחויב דוקא לברפו ע' בסי' תמ"ה : **א**] לפי' יבש ע' בלה"ש ס"ק ד' הטעם. והל דבסי' ת"ב מחיר להחם חמין בכלי חמן לרחון דלא בשם מהבלועה שבכלי ואין בגוף בשם לאיסור. ואם שפה ידיחה עלמה כמי פירות לי: חמחין עד שבודאי בבר חלף הלך לו ת"י וכתב עוד לחון בהוגנים שלא להכול עופות בימים רחשונים של פסח ובחחרונים חכלו לא מלאו ידיהם בכיה"מ לפ"ב מהריס שאין מלילים לחוחם חלא מלה כל ימי פסח :

הגהות רעק"א

סי' תסה מג"א סק"ה והבהגו בו ע' לקמן ספי' תס"ז :

חתם סופר

סי' תסה במג"א סק"ה מיהו הט"ז וכו' דלא אסרינן כן . ג"ב עיין בקמן סי' תס"ז סק"ב :

ביאור

סי' תסד ס"א או שאר. זה כ' העור בסקום מרוסה דאד דיוק לכו ובמ"ו כיון שחיסס כו' : **שיש בהן.** הרא"ם ור"ן וכ"ל סי' תס"ב : ואם. בחכמים כמו שפ' שמואל שם : ובשאר. כרב כהגה דר"ח סבירא ליה שם כוותיה : **סי' תסה** ס"א בשום פנים. ר"ל דלא בבע"ה שהחיר בחיטו שוהה שיעור מיל דמ"מ לכתחלה לאסור בסי"ל סי' הנ"ש ס"ב. טור. וכן מה שהחיר כ"ז שהחרנגולים מנקרין דומיא דלקי דמ"מ לכתחלה לאסור:**ולא חולטין.** עבה"ש ומ"ש:**וכשנותנים חק** שמשמע מסחיעות לשונו דגם בכרפל הקלוי לדעת הרמב"ם ורש"י דמותר לכתחלה זה ודאי לית לן פלינו לסחמא דש"ם דאוסר וכ"כ הרמב"ם בפי' דאסור ות"ל הוי ספיקא דאורייתא ואסור בדיעבד אך בקמח הקלוי כיון דלדעתייהו מותר לפילו בלוי רוחח וכ"ה כתב בלוי בחלי לוחן יש להחוש כהפוסקים דס"ל לפי' נתי לוחן כיון דבסחכו ועמ"ש ורחי' מת"ם לבתחלה לאסור בס"ל סי' הנ"ש ס"ב ואם היו מבוטלות כו' שאלי אליו מיס ובחחמץ ועכ"ז : **תסד** (ב) [ג] בשום פנים אפי' אין כו' ר"ל דמ"ם נקט בשום פנים לאסור לפי' לית ביה פילי אסור ס"ב : (ס"ק ב) ולא כו' עכי' תכ"ד ס"ג לענין דיעבד אם אלנו : (ס"ק ג) לפי' כו' שיתלחה אפ"כ ר"ל לא בהשבה נופה לח בעכשיו בשעת שפשוף ע' זיעה אין בכך כלום.דזיעת אדם אינו מחמיץ כלל אפי' אם החשה מהשק או מעלמא אחיא ונפלה לכלי שהיו מבררים בו (ולפ"ז אם ידוע שבא נפלה עחה ס"ם אם החשה מהשק או מעלמא אחיא ונפלה לכלי שהיו מבררים בו (ולפ"ז אם ידוע שבא נפלה עחה אפור ע"ש ונראה שזה כדברי השל"ה כשהשומן היה רותח ומהותך אבל אם השומן קרוש יש להחיר כמ"ש הצ"צ סי' קד"ב לחלק בין עובדא דידיה לעובדא דשל"ה והבה"ט כתב דהצ"צ חולק על השל"ה והוא מלשון הח"י וליתא כמבואר למעיין שם ואשר שכוונתו על מ"ש בצ"צ שם בהג"ה דעת בן המחבר דמשמע שחולק ומתיר גם בעובדא דשל"ה וכן דעת המג"א בזה ואם ידוע שנפל בשעת רתיחה ודאי יש להקל דהא יש לצרף היתר חליטה לזה ועיין בשו"ת נ"ב מ"ת סי' נ"ז תשי"ב מבן המחבר שכתב דשומן דגים אינו בכלל מ"ם הואיל ולענין מקוה נחשב כמים וכדאמרינן מטבילין בעינו של דג ע"ש ועיין מה שכתבתי ע"ז. ביד אפרים שנראה שאין להחמיר בזה ע"ש ועיין במור וקציעה שגם היוצאים ממ"פ שקורין צרוף או יין שרוף אין מחמיצין ועיין מ"ש לעיל בזה בשם הגר"ח כלל ד' עיין בפרי מגדים באשל אברהם ומשבצות סי' תס"ז וכן בסי' תס"ג כתב דמאן דמיקל במי דבש שנמצא בו חשה למכרו לנכרי או לשהותו במקום הס"ם אין מזניחין אותו ע"ש וכתב בר"י בשם אדמת קודש דחלב אשה דין מ"פ יש לו ועיין לקמן סי' תס"ו סק"י נ"ב ועיין בברי שאם נמצאו נהיגי מלח יבישים בתוך החשים והנהרנירים מיעשים יש להחיר כמ"ש במשאת משה סי' ב' וע"ש בשד"ח מלח שבירורו מקצחו קודם יו"ט ומלחו בו בשר ותבשילין וביו"ט בדקו הנשאר בשק ונמצא בתוך השק בסוף המלח חשה בקוקו יש להחיר הבשר והתבשילין שנמלחו במלח הראשון שנברר קודם יו"ט ולא דמי להא דכרוב סי' תס"ז דכאן שאין לאסור רק כ"ג כמ"ש המג"א כאן ס"ק ז' ואם כן אף שכאן נמצא כאן היה מ"מ הרי הוה בסוף השק ולא נגע במלח שנברר קודם המועד וא"ל שמא בעודו אצל החנוני היתה החשה בסמוך למלח הזה ז"א דאיכא ס"ם אם החשה מהשק או מעלמא אחיא ונפלה לכלי שהיו מבררים בו (ולפ"ז אם ידוע שבא נפלה עחה כו' שמלי הסם שהוא מהמריהם כדעת הרמ"ם ולאסור כולו כי מלבד העור יש בקציס בנשר חוט בכל לד וכן משמע בד"מ)וגיסי כרב כמ"ש דלא כמ"ש שנג' בזה ועי"ל סי' תס"ז ס"ק ל"ת דלפי' מלן דמחיר בלוז מודם כלן כיון ש"ב כה פילי וגם הפפוף נורס שיכוב לחוכו ע"ש . ובע"פ משם ולמעלה כיון דלין כלן חומרא לאיסור משהו יש להקל כ"ל : [ז] שלא להבהב. ובדיעבד אם הבהב כבר ע"ז וכתב הט"ז ודוקא משהתמ"ל מכל מה יודוע שהיה בו דגן מחומץ והבהב בו אסור עכ"ד סי' כ"ב ואם הבהבו בקב אחר כך נמלא דגן מחומץ בקב הטוחר אין מחזיקין בו לאסור לך אם נמלאת בו ג' יום להתפפף וע"ע. ואם נמלא שיבולת מקב ולין בו תבואה ע' סי' תנ"ד ס"ק ח' :

שלמה

הוי ס"ם וזה הוי רק ספק משהו דרבנן ואינו דומה לנדון של הבלי' דהוי שם ספק דאורייתא . ובר מן דין ודין נראה דאף אם נמצא בתבשיל קליפה זו בלי' נרעון נמי מותר דזה כלל נדול בידינו דאין לנו להחזיק יותר ריעותא ממה שבא לפנינו ולא מבעיא לדעת אמנחת יעקב שחולק על הבלי' בדין עצם חלול דשישא דכאן נמי מותר רק אף גם להבלי' נראה דדוקא בעצם חלול כיון דשכיח הוא בעצם שיהיה בו מוח והדרך הוא שהמוח נימוח בתוך הקדרה והחוש יעיד ע"ז אם יתן עצם מלא מוח לתוך התבשיל אף"כ יוציאנו נקי בלך כיון דהוי מצוי אינו נכנס בכלל ספק כלל אבל כאן ניהו דהדרך הוי שיהיה נרעון בקליפ' מ"מ אין דרך להיות ניטל הנרעין מן הקליפה אם לא נשלו בידים ואם יזדמן לפעמים דנופל ממנו ממילא חוי הנרעין מלתא דלא שכיחא ואינו [מצוי] עכ"פ ולכך כל דאינו מצוי אין לנו להחזיק ריעותא מספק ובפרט במשהו דרבנן . לכך הדבר שהוא מותר בלי ספק וכן הוריתי כמה פעמים להחיר אפי' בתבשיל א"ש ודו"ק :

השקר

כמ"ש סי' תס"ו סעיף ה' לגלי מסוס דאחר הספפוף דרכה להסחלף בלונן וחייסינן שמא לא תסיר כל הסמיכן מנופף . ויש"מ קלת סמכן על נופף בשעה שחחלף בלונן ותמיד ודברי ט"ז בזה מוחעים ונריכים הגי"ה : (ס"ק ד) שהוא כו' חוך הבקעי' . וכחב ח"י דלפי' הופשה עורה מ"מ יש בקעי' בנוף המווזה : כמ"ש בי"ד ס"ס"ל לגלי מס כן בלי מו רוחח מ"מ בחמן שהוא במשהו מחמירי' : (ס"ק ה) לגלי כו' ובדיעבד מוחר דהא מי פירות אין מחמיצי' . ודיעבד אין חוששי' שמא בא מים על החטים ונחמצו! לאסור עיין בי"ד ס"ם ס"ג ובעלי סי' תמ"ו . ודיעבד כוונתו דלוכו מבואר בדברי רמ"א מלי לאסור יש בדגן מחומן וכמ"ם להחרונים . דל"ל משום שהשה מחמן דהא נס החיטים מחומלים נרמו ההבהוב דהא רמ"א כתב ויתן טעם בעופות לכן רמז מ"ש לעיין בי"ד ס"ם ס"ב לאוסר הזיעה וה"ה הכא הזיעה מחטים עולה ואוסר : נס לעיל ר"ס תמ"ז מחמירים לענין חמץ ריחא מלחא ו"ל דמשום ריחא לאסר לה : ועמ"ש מ"א ס"ם תס"ז :

תסו א לא יעשום כו' משמע דמותר לנועסן ולכולען דמין מחמיצין מיד:
ב ויתן ע"ג מכתו. ז"ל הרמב"ם פ"ה מיסודי התורה כל"ח שאין מתרפאין בחיסורין בזמן שהן דרך הנאתן כגון שמחכירין אותו שקלים ורמצים מן ממן בפסח אבל אלא כדרך הנאתן כגון שעושין לו רעיס או מלוגמא מחמץ או מערלה או שמשקין אותו לבריס שיש בהן מרה מעורבת עם חסורי מאכל שהרי אין בהם הנאה לאיך מותר לחולה עכ"ל ועכ"ד סעי' קכ"ה. וז"ל הכ"מ כתוב בח"מ בסי' תמ"ג ועיין בחל' ס"ח על מ"ש רבינו אבל אלא כדרך הנאתן כגון שעושין לו רעיס או מלוגמא מחמץ מותר לעשות רעיס מחמץ כפסח כיון שיש לו מכה י"ח אלא יעשה כן בשינוי ע"ג מכתו ואין מחריות על השירחל אם היה מחמץ דעכו"ם ושמחל' ליעשרחל או היה ע"ג מכתו ואין מחריות על השירחל ואם אין מלוגמא לעכו"ם מקנה לו ישרחל קמח ושוט' העכו"ם מחמה ומותר ע"ג מכת ישרחל עכ"ל וא"כ ל"ל דהא דלמרי לא יעשום כו' דוקא כשל ישרחל ונשום דעכו"ם מחמה כשל ישר

בידו המקום המלוחלח הוא מהני לפי' כיצד כיון שמוטל כל המקום שיש בו ספק מה לו משם עוד ובמרדכי פ' כ"ם כ' מעשה בא לפני הרש"י מוויי"מ על סק של קמח שנפל לעיסה בפסח הוא להקיף הסק ומחר שיש לנהל המקום כדי שיאחר המלוחלחות למעלה וזה יזרק והשאר מותר בכך כו' ודוקא כ"ז שהוא מלוחלח אבל אם עמד הסק עד שנתייבש המלוחלחות לא מהני ליהול למפרך וכיוצא עם השאר ולא יצטרך למעלה כלום ונריך ליקח קמח אחר לצורך הפסח וזה יטמא ואסור למחר לצורך הפסח ואם יטמא כמו שיטמא יזרוק והשאר יטמאו עד למחר הפסח ודוקא אם נתייבש קודם הפסח מז יכול לשמרו עד למחר הפסח כו' אבל בפסח יזרקו הכל מ"ל · הגה לא זכר כלן כלל תיקון דלמחות במקום הלח והיינו משום דלא מקרי נתייבש קודם הפסח מז אפשר כיון שכל הסק מו חלק גדול ממנו כפל לעיל ומין תקנ' חלא בריקוד בזה חמר דלא מהני בנתייבש שמא יתפרך וירד עם הקמח בניקבי הסלת אבל בתיקון שיחזו במקום הלח ויקח השאר למה לה יועיל לף לנתייבש דהא מ"ב מותר לקבלה ריקוד הגם שכ' מו"ח ז"ל בשם רש"ל גם של תיקון זה ליחזו מקום הלח שמ"מ נריך לעבל כל הקמח השאר וכן המנהג ע"ל ברמ"א סימן זה חלא חומרת בעלמא ורמ"ם כתוב ואם יבשו מים מו שלג על התכוסה יגרוף העליוני' ויקח התחתוני' והנה בתבואה אין צריך ריקוד חלא ודאי בריקוד דנקט רש"ל אינו חלא חומרת בעלמא כיון דאפשר למצוא הכי עבדי' אבל לא לאסור בלא ריקוד אמ"כ וכ"ש בנתייבש ומרקד דמהני אחר שנעל כל מה שהי' בו וחלא אמרי' דאסור דלמא נפל מן הישנות למע' דרך הנפה ועמ"ש סי' תנ"ג ס"ג מביטול קמח בקמח: ואם מלאו עכברים בקמח יקח ג"כ המקום הזה וסביבו סיבוב אחר ויכלאו ויטלאו בפסח אע"ג דאין עכברים בקמח חלא שנעלו על קמח במקום מ' וזה אין נרגיש להחזיר אפי' אם נעשה בפסח דהא אין מים שנפלו על קמח הוא מיירי אפי' בפסח כללע"ד מעיקר ההלכות · הגם שמו"ח ז"ל הפריש על המדה כפ" תנ"ג חלא כמ"ש: עוד כ' הטור בשם הר"מ מגרמיז"א שק שיש בו קמח ויצאו בו תרנגולים ונתלחלח מלותם הוו מחזין מיהו יקוד הקמח ויזרק הכלח למון והשאר מותר מכ"ל : וכרוקא נוסף ע"ז תמרי' במחות דף ס"ע שעורים שנמלאו בגלל בהמה כו' אי למחות הקריבהו לפחתך ואינו מוסר משום מחן עכ"ל וכ"ל פשוט דמה"ע אמר כאן דיקוד ויזרוק למון כו' דכיון דמלה היה למלוח ואפי' שאר המלות הם לעורך י"ע אין רשוי להנות בזיון בהם · וכ"מ בזה דאם מירע חלא שלא רקדו הקמח אין כאן איסור כלל : (ה) ואם הוה מסופק כו' . כ' כ"י בשם הר"ן שהרמ"ם כ' כתיבו עושה כיף כיף שאסור דמה שרוי תמיד אחו רוחין שהוא שוחה לחיות ודיו שרוי במים כפי שרוי שלו ומ"ש הרמ"ם שרוי במים כפי שרוי שלו היינו שמחזיר בהם ידיו ורגליו כשהוא שרוי במים

באר הגולה | מגן אברהם נ"י | # א"ח תסז הלכות פסח | ט"ז מגן דוד

ג שור כשם רבי לפרים והגבהת מיי' כשם ר"ח :

עטרת זקנים

שמועיתין מן הכוור' לפני ישראל ואין לחלקו מי משיש גזירה דילמא אתי לחלופי כ"כ מורי כשם מהרש"ל שכן קבל גם כהן ודווקא קודם פסח יכול לעשות משקה מדבש כי לפני היה כן תערובת קמח כבר נתבטל בששים לכל בפסח עלמו לסורה משיש דאסור במשהו ו"ח דווקא במשקה מותר לעשות קודם פסח לכל הדבש בפני עלמו שנשלטו ישראל קודם פסח לף

יד אפרים

שם ותמוהים לי דברי הרב מחזור ר"ל שמה שמקלוש רש"ל לדיעה דעונה לשור לפני' בהודיעו דבה לדברי הרמב"ם וגירסתו לפני' עונה ברי בהודיעו ומ"מ לפי גרסת הטיעור והטור קושיית רש"ל במקומה עומדת וכן מסיק הט"ז גופיה לדיעה ולפסקר שמ"ם הט"ז וכראה לחוש כו' בח לחרך דעת רש"ל שהוא מורה לגרסת העור כיון שכן הוא גרסת רוב הספרים ו"ע : (במג"א ס"ק כ') דהא התם מרגיזין טעם היין כו' לף הכנתי שהרי אבוחר שם התשש יקניטו לעורך פוטליו ע' בב"י שם וכשיטו מוכר הרבה כיחד תלינן שלא ימכרנו לישראל שלא לעורך עלמו

חתם סופר

ספיקא בידים ולק"מ : (שם במחבר ס"ב) חיטים שבאו.ב"ב מכל מקום למצת מצוה לא יקח מהם כמ"ש לעיל סי' תנ"ג עיב הגליון ע"ש מלתא בטעמ' ועיין פר"ח ראיה להיתר מארבא

שמא יחזור העכו"ם [ה] וימכרנו (ה) לישראל :
ב ג [ו] דגן זה שנטבע (ו) בנהר או שנפל עליו מים אף עכ פי שלא נתבקע אסור (ג) ג [ז] דכיון דמינה (ז) נייחי [מ] אתי ד לידי (ח) חימוץ :

הגה

שימכרנו לישראל יאכלנו ישראל קודם פסח וכ"מ כ' דה"פ דכשתיטו קומה חלה קבא קבא לביתו לריך לאוחו ויכלה קודם הפסח ליכא למיחש למידי עכ"ל ו"ע דמ"כ למה קאמר ויכלה קודם פסח דמשמע דאי ידעי שלא יכלה קודם פסח כנון שמוכרו בע"פ בשעה ה' לסור ולכ"מ ליתתי דלעורך ביתו הוא לוקמו ועוד דבע"ח ד' ס"ה מ' ג"כ כתבי' שנפל עליהם י"ע וכתיבו רבה למכור לעכו"ס ואותבי' רבה בר לוחי והדר ביה וחורי למיפיתו ולזבניתו לעכו"ס שלא כפני ישראל (דאין לוקחים פת מעכו"ס) והקשו התוס' מאחר דכבר אותביה רבה בעובדא דפסחים היכך עשה כאן אבי' . ותי' התו' דאני המעשים כאן לפניו בפשם מ' והורה בפניהם למכור לעכו"ס ואותבי' רבה וחזר בו ע"כ ומ"ש קשה למה הצריכם שם למפיתו ולזבניתו ה"ל ג"כ להודיעו למכור מעט מעט לעכו"ס אלא ע"כ דוקא כאחן מועיל מעט מעט דלף אח"ל שימכור לישראל יאכלנו קודם פסח אבל בשאר איסורים לא מהני מעט מעט דמ"מ חיישינן שימכרם לישראל או יתן באחתנה לאוהבו ישראל ועוד דאין לך דבר מועט יותר מביטה ואפ"ה אין מוכרין ביצת נביטה וטריפה לעכו"ס ומשמע מלשון הגמרא והפוסקים אפי' ביצה מ' עכי"ם ס"ו וכפי' פ"ו וכפי' פ"ד מביא הרב"י קמח שהתיצה להסליכו למהר משמע דאין בו תקנה : ומ"ש רמ"א בסי' קל"ד ס"ה כיי"ב שנתערב במיכו לא ימכור הרבה כיחד שמא יחזור וימכרנו לישראל משמע מעט מעט ליכא למיחש הכא דכריס אלו לקוחים מדברי ריי"ו ואני שמעתי ולא אחיין דמעולם לא כיון ריי"ו לכך [ה] והא התם מרגיזין טעם היין ואין יקח ישראל מעכו"ס חלא כוותו דלא ימכור הכל כיחד לעכו"ס חון מדמי יי"ל שבו נכי דכריו ג"ב דהתו' ספ"ב דע"ח לא כתבו אלא שא"ל למוכרו כיחד חון מדמי יי"ל ואם לקה מוכרו כיחד וכ"כ כיבמות ד' פ"ח ע"ב וכסוף ע"ח ובזכחים דף ע"ב ואין כאן מקומו אבל בדבר דאיכא למיחש שיחזור וימכרנו לישראל אין היתר במעט מעט אלא בחמץ בפסח שאסור בכל מקום משום שיחזור ויבוא לידי חימוץ אבל בשאר איסורין אפילו אם יחזור ויבוא לידי נתיכה אין בכך כלום ומ"ש רמ"א בסי' קי"ב ס"ב כ' בשם רשב"ם סי' מ"ה ורי"ט סי' כ' וז"ל ואע"ג דהוי ס"ס הכא דשמא יחזור ויבוא לידי נתיכה ואפ"ה שרי עכ"ל ונ"ל דהא דאיתא התם מיירי בחמץ דהרכה ישראלים יכולים לבא לידי נתיכה ואפ"ה שרי משום דהוי ס"ס ומ"ש רמ"א בסי' קי"ב ס"ב בשם רשב"ם סי' מ"ה ורי"ט סי' כ' וז"ל ואע"ג דהוי ס"ס הכא דשמא יחזור ויבו

כפסח הר"ן דאפ"ג דנכרי לתיתה לישה מסורים מ"מ נתבקעו שמתי התם לעסיק ביה הלכך חיסה בחיי לידי חימוץ עד שיתבקעו אבל הכא כיון דלייחו מתי לידי חימוץ והר"ן כפסח הרמ"ה כת' דכאן דמ"ל נתבקעו למיירי בחיסים שכפ בקיעים כחולדתן ודוק' נכי שעורים בעינן ביקוע והרמ"ם חילק בין לישׁ' מועטת למרוב' כמבואר בב"י וכיון שזכר כאן דעת הר"ר חסרים משמע דקי"ל אין חילוק בין חסים לשעורים ולא בין לישׁ' מועטת למרוב' : (ד) מכח ס"ס.ל"ע דעת רמ"ח כזה דדברי' אלו כתבן[כתנון הביאו ב"י על החטי' שעברו עליהם מים דרך הנג דנסמוך על הסיתר שכת' ראבי"ה והביאו המרדכי בתרוך כפסח ראבי"ה לאכול מקלת'קודם[כפסח אז למכור לעכו"ם מעט מעט והשאר ליתערי מכח ס"ם שמא לא ירדו עליהם מים ותת"ל לא ירדו עליהם מים ותנן (פרוש לא נתמעו) אבל החיטים התחתונים שהם תגל קרקע העלי' קרוב לודאי שהמים ירדו עד שנתבקעו שהרי אפי' בחיטים שבראש הגבעות שהם למעלה מן המים ירדו עד שנתבקעו ואפ"ה אין לחוש שמא לא נתבקעו ואפ"ה אין חוששין שמא לא ירדו עליהם מים ותת"ל ירדו עליהם מים ונתבקעו אבל החיטים התחתונים שהם תגל קרקע העלי' קרוב לודאי שהמים ירדו עד שנתבקעו שהרי אפי' בחיטים שבראש הגבעות שהם למעלה מן המים ירדו עד שנתבקעו ואפ"ה אין לחוש שמא לא ירדו עליהם מים ותת"ל ירדו עליהם מים ונתבקעו (פרוש לא נתמעטו)

ה רפנ"ח בתשובה מהר"ד דפסחים ל"ג ז תשובת הר"ן ז בתשו' לברמ"ן סי' קכ"ח ח טור והגהות מיימוני בפ"ב רמ"ש ורח"ש בתשובה כלל כ"ד :

יד אפרים

(נט"ז) סק"ו) דו"ק שמהכין לתוכו בער נפילה ומתפלל לדבש והר"ר יונה ז"ל כתב שאפי' מותרין בו בער נפילה כיון דמותר מהתפל לדבש מותר בו, כ"ל:

אשל אברהם

ה] ס"ת . הא דכה מחל' דמקום קבועות אסור לקנות דרשב"ם לשיטתיה לחזל דאפי' ערימות שכל נמחי' עליה' מותרים דשמא לא נכנסו אלא בעליוני' ות"ת נכנס בשעורה שמא לא הספיק להתיז והוי ס"ם וכ"כ בה"ג ע"ש : ן] אין מחזיקין . הא מעורב בו סולת לריכין לבערו ירושלמי תע"פ שדעה הרח"ש בשם הרי"ו דכהר השתא חזלינן אכל מקום אין להקל : ז] יש מחמירין . וכבל יאות מחירין התערובות פחות מס' גם לס ולהי מהערב בתבשיל בפחות מס' הסיתר על דברי ב"י בכ"ל מעום שמחת י"ט לא הפסיד ולף דמ"ל דוקא כהר"ת ולדידן חזלינן כהר התלה ע"ם ועט"ז כזה היתר בהרכוס שכ' רשב"ם שמערבי בו בער זלענין מוקף ע"ם וכן הפר"ח הסכי' לבמחבר הס לא ידוע שלי מהמוכרי' עירב בו קחת לו מיס כי לו אסור לקנות מתקום קבועתו : ח] שתין לחום ומחרי"ל דהיר בענניס קטני' שמהערבי' עם התלים וגרוגרות מתשם שמפזרים עליכם קמח ומי שרולה לקייס פהח הסמדר יקיים בענניס דיהן :

הגהות רעק"א

ס' ז סעיף ח בהג"ה שלא לאכול פחות מג' פירות יבישים קליפה פלמרלינען דיהן כפירות יבישים חיי חדם כלל קכ"ז ס"ב : מג"א סק"ח בכח דספק הוא שהרבה כו"ם לעיין שם כסי' תמ"ו ג"כ הוי ספק שמא מתחת לכ"י ותעפי"כ תוספות ר"ש בכ"ט :

חתם סופר

הטבעי' בחישתא . ולפענ"ד יש ראיה ממנחות דף ס"ט ע"ב : (שם מחבר ס"ו) חיטי'שנמצאו ג"ב עיין תשובות אר"ח סי' קל"ו ומי שקנה בספח חיטים וגמצא בהם מבוקעות עיין תשובות ח"ס אר"ח סי' קל"ד א' איסורא לא ניחא ליה דליקני ע"ש : (שם במחבר סק"ח) דבש של עכו"ם. ג"ב לענין שאיבת הטאבאק להחוש ויש בו חשש שמזלפין עליו שכר צריך לעיין בס"ש השער המלך ספי"א ממאכלות אסורות ד"ה ואולם וכו' ע"ש

וצ"ע ועיין במג"א ססק"מ : (שם במחבר ס"ק ח' בהג"ה) וציקער אסור לאכלו · ג"ב עיין תשובות

שערי תשובה

או לתירץ מהר"ט דביבש כגון קמח אין להקל ע"ש ומש"ה אין להחמיר להם כשאירע איזה דבר התלוי בספונתא זו דחזר ונעור כגון החיא סקונתא דריקוד בנפה שהבאתי לעיל סי' תנ"א ע"ש . (יב) לסתם. עבה"ט וכתב בשו"ת מהר"ן רוטנבורג סי' ל"ה שהשיב הגאון מהר"מ בן המחבר ז"ל בנשמים שירדו בו עירמית יש חטים שצמחו רק שיש ס' כגנדו מן ההיתר יש להתיר אפילו לכתחלה שלא בשעת הדחק לטחון אותו ואין בזה משום מבטל איסור שאין כוונתו לכך כמ"ש ביו"ד סי' פ"ד רק שהב"ח כתב שיש לאסות קודם שחך ודך דס', ר"ס דגן המונח בעלי' כיון שלא נטחן ונאפה קודם פסח הוי יבש ביבש וחור ונעור בפסח לזה יש למוכרו קודם פסח כמו שאר תערובות חמץ ע"ש ועיין בשו"ת מעיל צדקה סי' ס"ט שכתב בשנת תע"ב היו נשמים בימי הקציר וראינו שהחטים שקצרנו יום או יומים אחריו למצת מצוה היו נגמרי' ויבישים כל צרכם ונסתפקנו אולי היה כן נגמרים ויבשים בעת שהיה הגשם על הארץ שפסק הרשב"א שמקבל חימוץ אף במחובר לקרקע והעלה שאין לחוש לזה אפילו נתייבשו לגמרי וחם בהליסתן אם לא כשנתרבו הנשמים יום ולילה נשם חזק שמפיל הקשים והשבלים לארץ והנשמים מזלפין עליהם בחוזק וכמאן דמנחי כבושים בכלי מלא מים דמי אבל בנשם שאינו חזק כ"כ ואינו אורך זמן נדול אין להחמיר אם לא שאנו רואים אותם בקיעים ותדע שלא הצריכו שימור רק משעת קצירה ולא משעה שנגמרו במחובר ועוד דהרי טל לא מעצר ונופל עליהם בכל יום ולא נזכר בשום פוסק דבר כו' ע"ש : (יג) יבשים . עבה"ט ובנ"ב מ"ת סי' צ"א כתב על מ"ש המנ"א להתיר אף בתנור שאפו בו לחם כו' אולי לא שם המנ"א עינו לראות שרגילות לסזר בתחתית הלחם קמח הרבה ואוכי נשאר ממנו בעין . בתנור כו' (לענ"ד יש לו' דהוב מקמח ההוא נשאר דבוק בלחם שהוא רק בעת באיתו מהמרדה לתנור ואם נופל משם מעט מקלי קליה ליה חום התנור ונעשה אפר ועכ"פ חרוך מאד עד שלא נשאר בו טעם המץ בעת שנותנין הפירות לתנור וצ"ע) ובמדינת פולין בכל הנקילות אין נוהגין היתר לא בשוחים שקורין פלומי"ן ולא בתפוחים ולא באנסים יבישים כל רק מה שנתייבשו בביתו ובתנורו לשם חג הפסח ובבואו לבדינה זו היה נוהגים בפירות שקונים מאותן תגורים שעומדים בנינות של השרים שאין אופים שם אבל מהמביאים למכור בשוק אין היתר ובמדינות הגר שנהגו איסור אף מהגינות קשה להתיר אף שיש היתר על אותו שבגינה לעשות מהם יי"ש קודם פסח מ"מ אין להתיר אם יש לחוש דנפיק מיניה חורבא לזלזל במנהגים ואיסורים ע"ש : (טו) וצוק"ר . עבה"ט ועיין בשו"ת נ"ב חלק א' סי' ד"נ ובמ"ת

ביאור

אחר הרוב וכמ"ש בניטין סה המניח גט והניחו כו' ומסה בגמ' ברוב חולים לחויס : ס"ה דגן כו'. כמ"ש בפ' כ"ם דלחתיך במחובר וע"ל בכנ"ג : ס"ו חטים כו'. דלחזוקי כו' ככ"ל ומ"ש בניטין שם במניח פירות כו' שם דגדו כו' ומסקנא שם בגמ' מע"ש של בדיקה וערמ"י שם ד"ה מעל"ע כו' : ס"ז ישראל כו'. דהוי כחתך שנפלה עליו תפולת כמ"ש בפ' כ"ם ומ"ש רש"י בפ"ק גבי העושה ניתו לחוכר ועוד דס"ם שמא לא נתחתכו ואח"ל נתחתכו שמא נתעפשו ולכן מותר להשהות כמ"ש

חק

(יג) אין מוסיפין לסתם חטים . וכתי בשב"ג הלכה למעשה שהחיר לקנות חטים לפסח אף שהיו נעלמים בגורות כל שלא רחלו כשם שיוכו מהרחיון ואיכם לחות ע"ש ומ"ש בשם יש נוהגין שלמחר כו' שם בהג"ה : [יד] עלינות הגדים והחתיתו . כתב הרוקח בסי' רס"ג וז"ל ואם תעט על פי המים ושלג על הכותלו יגרוף חותן החטים ויקח תחתיהם כדאיתא פרק כל שעה בירושלמי עכ"ל : [טו] חטים מבוקעים . אבל אם חיסם מבוקעים אין להחמיר כלל כלל משום דאף מבוקעים אין כאן חימוץ גמור רק עיפוש והפסד כמ"ש הרשב"ם בתשובה וע"ל סי' תל"ו ומ"ש ועפי' תס"ו מדין זועה החימה : [טו] אין מחזיקין בו איסור לזר מזויף הוא כו' לשן הפרס בעור ואפשר דאם יודעין שמעורב בו טולת נריכין לבער בדאיכא לספוקי שמא ס"ם שמא לא שנה ואין לסמוך להיתר שכתב הרמ"ם בשם הר"ר יונה ז"ל ולא כתבו שהפסד מועט מצוי ומתפלל לתוכו בער נפילה ומתפלל לבשם והר"ר יונה כתב שאפי' אחרון אחרון ומתפלל לבשם מותר לבער החמץ מהבתים ולא כ' שיעורין עכ"ל . ומעולם לפי דבריו לף שיעורין נוהגי בעכו"ם שמהערבי בו טולת יש להחיר אפילו בפחות מ"מ אין לסמוך להיתר זה שמא הר"ר יונה שהרי הרמ"ם עלמו כתב כיולר מבדיקין בפחות מכ"ש ואפי' בכ"ש דעל כיתר זו אין לסמוך לחולי מוזר ונישור תוך הפסח ע"ש שהאריך ות"ת ל"ל דכל זה לי ידיעין בוודאי שהתערב בתוכו טולת אבל מן הסתם אע"פ שמוכיס בו איסור לתכלם בעין מ"ת שהתערב תוך התבשיל יש להחיר דיעבד לפי פחות מס' לו לפי ידיעין שהתערב בתוכו טולת מותר לקיימו בכיולו לו אם נתערב תוך התבשיל אם הוא ספסד מרוכב לו מניעת אחת שמתת ע"פ לפי פחות הס' הסומך על דברי הר"ר יונה לף הספסד וכמ"ש גם כן בשערי תלן פ' כיולר מברכין דף כ"ב ע"ש לקייס דברי הר"ר יונה ע"פ וכן משמע בשכ"ג עלמו ולף שרשתו להחמיר לענין הדבש לתלוש בעיניו ולהשתתם לוחו לבתחלה ע"פ ולף"ז משמע שיש לסמוך בדיעבד להבשיל לו ליכל פ' נגד הדבש והבשיל עמו בתמ"ל פ"ק י"ל נרחה משום דחזיל לשיטתו לפי שהניח דברי הר"ר יונה כ"ע ונ' בדברין סי' רע"ז סק"ג ועיקר הקושיא הוא מבא דאתרינן בנזירות דף ע"ז דתלה בהמה מידום הוא כיון דסס נעבר ומעבה תלה ב"ל לאוסרו ס"ת דבהר מיקרלת חזלינן דלת כדעת הר"ר יונה וכ"ת נילף מתלה כל קל דתמידום לת ילפינן ע"ל ולו משום הא לת לחרוש ומדבש לת קשה מידי דשלחי החם נתלה דס"ח דלת יהיה לשום תלה אוס היתר כיון דכל תלה נתהוה מאיסור דס כאיסורא קמת קלי לף שבשעה בהרתה לת נתהוה לדבר היתר על כן אתרי' דחידום

חכמת

יו"ש אם צריך למכרו בספח עיין בחיבורי על אהע"ז מהדורא[ח"ת סי' ס"ב בתשובתי לק"ק טולשין שם כתבנו דא"צ למכרו ע"ש כי ביארתי טעמו של דבר ודו"ק : (שם סעיף ח' בהג"ה) והמנהג במדינות אלו שלא לאכול דבש וכו'. נ"ב הנה בא מעשה לידי בנביר אחד מפה"ק שהביא אתו משקה הנקרא ראם הדומה למשקה אריק שהמה יותר חרופים מיי"ש והביא זה מעיר לונדן והביא נ"כ כתב הכשר מהרב דק"ק לונדן ושם נאמר היאך שמשקה זו נעשה במדינות אינדיען בענין שאין בו חשש חימוץ כלל, ובק"ק לונדן נהנו זה ארבעים שנה לשתות הראם הזה בספח ובקשו הרב מלונדן והנביר הנ"ל ממני ליתן הסכמתי ותוקף נזירתי להכשירו נם במדינתינו עכ"פ בספח : וזה אשר השבתי אל ידך בני עמכם חלילה כי להיות ידי בזה להיות פורץ נדר בזה ולדעתי הוא אסור בספח לא מיבעיא לדעת המנ"א בסימן זה דס"ל דהדבש בעין אסור אם כבר נתרסק ובע"כ דנזרו בזה לאחלופי אשו שאר דבש אף דבשאר נמי אין בו איסור חמור רק חשש רחוק אעפ"כ נזרו בזה לאחלופי א"כ ה"נ במשקה הזו ניהו דעל משקה זו יש הכשר מכל מק"ם כיון דמנופו אין ניכר ההפרס בין זה לזה יש לחוש בו לאחלופי אשו שאר אריק שהיא חמץ אף גם לדעת הט"ז דמתיר הדבש בעין דלא חייש בזה לאחלופי מכל מקום נראה דשאני משקה זה מדבש דזה דומה למ"ש במנ"א בסי' זה סק"י נבי כרכום בשם הרשב"א דאפילו הנידל בביתו אסור משום נזירה דהיינו דכיון דכרכום אינו מצוי לנדל במדינתינו ויסברו שהוא כרכום הבא ממרחקים אבל פירות שיבשם ישראל מותר ול"ח לאחלופי (משום דמצוי היא במדינתינו ול"ח לאחלופי משום דמצוי היא במדינתינו אבל עכ"ל . ואע"כ זה עצמו טעמו של הט"ז דמתיר בדבש ול"ח לאחלופי משום דמצוי היא במדינתינו אבל

מחצית

לזה וע' במ"ת כ"ק י' : ויש מהגינים כו' ולדברי הב"ח לאסור דאתי לאחלופי וככל לפי המנהג . ובלח"ם כתבנו לאחרונים דאין לנהוג כל המדינות שוה ע' בח"י ובח"ר : (ס"ק ח) ומעגים כו' פתח הסמדר דקאי על נאוזת מ"ש ונס מומרים שיר השירים בספח : פס ק"ק קאלים כו' ותע"ג שמור' כו' ולא החמירו מספק ר"ל ע"ג דלעיל סי' תמ"ז סעיף ד' בה נ' כתב בפת שנפל ליין חייסינן שמא נשתרו כו שרורים כו' והוא הדין הכא שאני לעיל דהתי ספק פירורין הוי קרוב לודאי משא"כ הכא הוי ספק

באר היטב

ע"ל סי' תנ"ג סעיף קטן י' מש"ם : (יב) לסתם . כ' בשבה"ג הלכה למעשה שהחיר לקנות חטים לפסח שהחיר מכרם ומ"מ אין לסמוך על זה אלא בדבר שאין בו חשש חימוץ כלל כגון קמח ואורז ודומה להם ולא בדבר שיש בו חשש חימוץ כגון חטים ושעורים ושבולת שועל ושבולת שנולת ושבולת פרה ושבולת כוסמין ושבולת שיפון ושבולת אפונים ושבולת עדשים ושבולת פולים ושבולת שעועית ושבולת לוביא ושבולת בקיה ושבולת חרדל ושבולת זרע פשתן ושבולת קנבוס ושבולת דגן הידוע בלשון ערבי בשם דורה ושבולת דגן הידוע בלשון ערבי בשם דוחן ושבולת דגן הידוע בלשון ערבי בשם ארזן ושבולת דגן הידוע בלשון ערבי בשם שיבם ושבולת דגן הידוע בלשון ערבי בשם שיבם ושבולת דגן הידוע בלשון ערבי בשם שיבם

קמח ומפי מותן הנדילים בניגוד מסור מסוס הרוע מסוס שאר תמיס ומיסור מעכיס הוא שמומחים מגל תמיס : (ח) ולוקר קבדיל.מין זה מס שמגו קורין לוקר קבדיל שמותו יש בו חסס יותר וחמץ גמור הוא שמכשלי לוקר לכן ביורות חמוצות והוא מתלדם ומפי' להשחותו מסור כי יש בו תערובת חמץ מגל היינו לוקר קבדי"ת שכ' כמהרי"ל שאכלו הלומדים כי"ע המחרון ומתן להם הס"ר נתן לוקר שהביית מקבלגדי"ת שהיס כרור להם שאין בו חסס. ובמהגהב במדיוות מגו שגה לאכול(ט) י כרכוס[כג]שקורי"ן(טז)זפרי"ן מו טעגלי"ך (מהרי"ל) [כג] מיהו יא מין מוסרין (יז) תערומתן וכן כ"ל : ט ט תבשיל שנתבשל ונמצאו בו שעורים ט] או חסים אם נתבקעו ממש הרי כל התבשיל אסור [כד] ואם יב (י) לא נתבקעו ממש [כה] התבשיל מותר : הגה ואין מהגהב כן [כו] מגא יג מוסרים [כז] (יח) הכל במשהו (י) מפילו י] לא נתבקעו ואותם חסים או שעורים שורפים אותם : י יתרנגולת מבושלת שנמצא בה בפסח חסה מבוקעת [כח] מותר למוכרה לעכו"ם שאינה נמכרת יותר ביוקר בשביל החסה שנמצאת בתוכה : הגה ובמדיוות מלו מוהגין

וביו"ע המחרון מוכלין פירות יבשים(ח)ולוק"ר קמנדי"ל שאין בו חסס חימוץ (מהרי"ל)והמהגב במדיוות מלו שלא לאכול(ט) י כרכוס[כד]שקורי"ן(טז)זפרי"ן מו טעגלי"ך (מהרי"ל) [כג] מיהו יא מין מוסרין (יז) תערומתן וכן כ"ל : ט ט תבשיל שנתבשל ונמצאו בו שעורים ט] או חסים אם נתבקעו ממש הרי כל התבשיל אסור [כד] ואם יב (י) לא נתבקעו ממש [כה] התבשיל מותר : הגה ואין מהגהב כן [כו] מגא יג מוסרים [כז] (יח) הכל במשהו (י) מפילו י] לא נתבקעו ואותם חסים או שעורים שורפים אותם : י יתרנגולת מבושלת שנמצא בה בפסח חסה מבוקעת [כח] מותר למוכרה לעכו"ם שאינה נמכרת יותר ביוקר בשביל החסה שנמצאת בתוכה : הגה ובמדיוות מלו מוהגין

כ' הס"ך וז"ל ג"ע כי כ"ל מן הת"ס להסך דהוקה חרות קטות הסעוות מבלילות לוקר חסורים מבל סתס לוקר מותר להסהות וכן רלוימי מורי הורמ' שהתירו לוקר שעבר עליו הפסח עכ"ל וכן מ"כ ובכגמ"י כתוב וז"ל כ' מהרי"ל בתשו' ס' כ"ה לוקר רגילין ליזהר חס חיטו לוקר גדול מרפואת כי הרוכלים מעבירין מהם חימוץ ומפי' להסהות כל שהוא ומ"מ ליכא למיחש כלל ומ"מ מי שרוצה לחמיר בזה הוי שפיר וכן מ"ש בשם הרא"ש בערלה ובהום ובזבחים פ"ב כ' בה"ה כולן כוי ובוכמות פ"ח בה"ה כולן כוי אלא שהמרדכי הקשה דמשה שפיר היה חמץ וה"ל כמו יין בין חיטו יותר מלא בתורוייהו כתב"ם דהכא ליכא בתלתות שם כ' דשאר לוקין אף ע"פ שאיסורן ד"ת מ"מ לפתס יש מהמירין להו דהא מתחרין בהם יש יותר מבבל ליסורין שהוא במשהו ומחרין בפ"ב דפסחים ופ"ב דע"ז דרבה הוא ס"ה הא בתורוייהו כוי ודוקא בי"ב גמור שהוא מליסורי ע"ג מתחרין כוי ס"ב הר"ן בע"ז אם אלא שב' דבפסוקים להפילו בחסס יש יכוי יותר מכבל ודוקא בי"ב גמור שהוא מליסורי ע"ג מתחרין כוי ס"ב הר"ן בע"ז אם תחטים ושעורים בתוס ובחתלו מסורות ר' יוסי אומר בשורה שעורים בתוס ובתבקעו ממש ובחמץ כוי ואיכא לה בחס ר' יוסי מסוס סיפא ובמומן כוי דלויהו קאמר לה כמ"ס בגמ' : **התבשיל מותר**. דבדרבון סולקין להקל כמ"ס בפ"ק דע"ז ופ"ע דעיקרא מן המורה רי"ן : **ואין המנהג כן**.

חק

לוקר והורה למכרו לעכו"ס עכ"ל . ובמ"ש בתנו לחין לוסור בכוו"ע לוק"ר או מה שאנו קורין קלאדי לוקר מוהר להסהותה בביתו מ"מ נהגו למכרו לכתחלה ובדעבד מותר ובזה כוונת הרב בהג"ה לוקר קבדיל ולא מה שאנו קורין עכשיו לוקר בלי"ס ומיני בלולות ולא מעלה עליו זיעה שנראה כמו חימוץ גמור עכ"ל הובן דבריהם . ובפמת לחף לכתחלה רואי ליזהר לעולם להסהותה בדברים אלו מ"מ אם עבר ואכה אותם או תערובות ואיכא הפסד מרובה או מניעת שמחת יום טוב לפסד לחין לאסור דהרי בח"ס עלמו כתוב דהוא רק לוסור לכתחלה ובכהאי גוונא ס"ל כדהוא בלא נהגו לאסור. ועיין בלבוש שכתב דמה שנהגו לכתחלה למכור לעכו"ם הוא משום שלא יהא לו הפסד גדול לרפואתו כי רובלים מערבין בו כמה מיני עכ"ל ובמעט ל"ל ואיכא הפסד שלא ימכרו לו ואח"כ לא יהא לו מה למכור בו ולמה שנהגעל קודם פסח ואח"כ לא נהגעל ולמה לא ערבו סולא שהוא מעט ומיני פירות הוו מתמיד ואח"כ להוהי למה לא נהמחן ע"י להיות זו ומ"מ קודם שיורה המורה לריך תקירת מכס לוך ומה נעשה כי דבר זה מבהה לפי המקום ולפי הזמן ולכתחלה מוהגין המקשה בהמחיר בכל ענין אך מה שאנו קורין עכשיו לוק"ר קבד"ל רביס מעמי הארץ מקילין דק היטב יש ג"כ חשש הנאה בהכיתו לוקרין עכשיו לוק"ר קבד"ל רביס מעמי הארץ מקילין ומעוד להם מעוה מלבון הרב בהג"ה ובכר בהכיתו הארוכים מעוות הוא כידם . ועי' בשכ"ג שכתב דגם לוקר שהוא דק ר"ם חשש חימוץ וגם המשקה בעשבה מן לוקר שקורין זיילופוריג ומהגין בהשבניהם להחמיר וע"ל ר"ם חמ"ו ס"ק ל' וכ' : וכ"ש לאחרון לוכלין וכו' . ועי' מהרי"ל די"ל מעשה שהיה כך היה לבל אין לוכיחין דיש חלוק בין לוקרין לרהשון : [כב] שקורין זאפרי"ן . ועי' בי"ד ס"ק קי"ד מדין כרכוס של בל השנה ובהג' במ"ח ופוי"ק דרך לשרותו בשכר ולריך לסגרו בחדר או לעשות מחילה לפניו ואם כן ה"ה כרכוס של מלים שנמלו בתוכו ע"י אש סברת עפ"ב מ"ם בס : יג מוסרים הבל . הביסוי והבף וה"ה שאר תבשילין שנתערב בהן מאותו תבשיל וכן ומהגין (כ"ח) וב"ב הטור בשם הרוקח חלב שנמלאת בקדר נאסרה הבף שבגיסו בו שמותו בקדירות אחרות כולן מסורות עכ"ל וכ"מ בסי"ב ובפ"ז בי"ד בסי' ל"ב כתב דאם נתבשל בהם נאסרה אחרות אפי' בלא נתנו בהם אלא שנשתמשו בהם בלא הגעלה ומ"מ בשר בחלב שנתבשל בקדירות חלב ובקדירות בשר אחרות אם נתבשל בהם בלא הגעלה אסורות

ע פור כסס ר"ח ממין וס"פ ל טור כסס לבני הרח"ם כפ"ב דפסחים ת סס כסס לתרים וכ"כ הרשב"ץ בתשובה סי' קע"ז ג טור כסס קצת גדולים

נתיב חיים

פ"א סקט"ו ס"ק ס) ת"כ מוכח דלומר לפילו בגוון . וכ"כ ולישתא דעיסה שלכי דע"י במלאכה מתחתלת ע"י חמה ממוסס שהיתה במים וכן כתב הט"ז

יד אפרים

שם ס"ק ט"ו ולע"פ שהוא לפוי פוי מ"מ לין דעתי נוטה שיהא דבר מועט כו' בגי"ל : (ע"ז ס"ק י"ב) וכתב שלין

אשר אברהם

יא] מוכנין לצרוך . וכ"כ בי"ד סי' קע"ס פי' למעשה דסני בפדיון מעשר ס"ם לולי הלבית) דסני בחמץ בפדיון ולולי הלבתא במשהו לינו לומר

הגהות רעק"א

שם ומה שתקנו ע"ם לדיון בלא בהרכבו : מג"א סקט"ו שהוא לפוי לין דבר מועט מתיר ללא שלין דעתי נוטה לכדשלין דבר מועט מתיר

חתם סופר

(שם במג"א ס"ק י"ג) מחמת משהו . ב"ב ובספר א"ר בסימן תמ"ז דחה כל דברי הנה"כ בדברים נכונים וכן בפליתי סי'

וכ"ה בת"ח ות"כ תלי' שלא במיכה לא בעיל ולפי' מתיכה הנאסרת מחמת משהו ומתערבו בחברות ביכא כולן לחסורות : יד מותר להשהותה . משום דהוי ספק יו"ט ספק חול (עור) פי' ולישור משהו הוי דרבנן לכן מקלינן להשהותו לחל כמן נמור נמור לפי' ני"ט החמרון לשור כמ"ש בעור סי' תמ"ח ונס הג"מ שכתבו הטעם משום דהוי כדרבנן לה נתכוונו לכקל חלה כלישור משהו ועסי' תמ"ז וכ"י : טו כל כעיסה . ז"ל כרשב"ם סי' קע"ו שלא במקום ס' בלבד נגעה החט' חלה כאן וכאן דרך נגונה של עיסה ולי"ל כאן נמלא כאן היתה (עסי"ב) ושוב שהמים שבעיסה מוליכין לת היולה מחותו נרגיר בכל העיסה שלא לחמרו קליפה חלה יבש ביבש וכן לפילו במקום רוטב חמרו שהרוטב מוליך לפילו דבר שלינו מפעפע וכן לחם המלא בעיסה הלחם עבוי להתפרר ומתערבו פירורין בעיסה מלבד שהוא בעלמו לפסר שהחמן לחרים חע"פ שהוא לפוי חלה שלין דעתי נוטה לכך שיהא דבר מועט מחמין כל העיסה כו' ע"ם) מ"כ מוכח דס"ל דלוסר לפי' בלון ע' סי"ב : טז כאן בלמא כאן היתה . פירוש דלחמרינן עתה שפלה דוקא בעיסה הלחם עבוי להתפרר ומתערבו פירורין בעיסה מלבד שהוא בעלמו שהחמן לחרים חע"פ שהוא לפוי חלה שלין דעתי נוטה לכך שיהא דבר מועט מחמין כל העיסה כו' ע"ם) מ"כ מוכח דס"ל דלוסר לפי' בלון ע' סי"ב : טז כאן בלמא כאן היתה . פירוש דלחמרינן עתה שפלה

יא] מוכנין לצרוך הכל (וע"ל סימן תמ"ז סעיף ג') כ [כט] **ואם נמצאת (יא)ביום שמיני של פסח יד** [ג] **מותר (יט) להשהותה עד אחר הפסח :**

יא ל **אם נמצאת חטה בקועה בעיסה או במצה אפויה יסיר ממנה כדי נטילת מקום והשאר מותר** מ **ויש מי שאומר** ט **כל העיסה** י **או אותה מצה וראוי לחוש לדבריו אם לא במקום הפסד מרובה או בשעת הדחק:** הגה **(יב)** [לא] (כ)ומן מוכנין תוך הפסח לשפות לו מים ומגרינן [לב] **טז** [לג] כאן נמלאת בה חלפוים או חמץ ומגרינן כל העיסה ודוקא תוך הפסח אבל קודם הפסח אין [לד] **(כא)** אומה ומח נמלאת בעיסה מוסרין כל העיסה ודוקא תוך הפסח אבל קודם הפסח מותר אפי' בשעת הדחק ואפי' בחמץ שנפל לבור מותר מה"ט כיון שהמים אוסרים אין המצה ל"ע כלום אלא מפני שהמים אוסרים אין המצה ל"ע כלום אלא מפני שהמים אוסרים אין המצה ל"ע כלום אלא מפני

לך היתר גמלה חלת משום דאין להכרת במי כלונין גזה גרעה דהכרה"ם ס"ל דהיינו דוקא במומחות כלונן אבל בליפה שהעיסה מתחממת ע"י המלחה קלת והוה ממשך החט' כיד לו בכלי ודאי יש לחוש בכחט ממכ' טעם מצטו ומוסרת וכ"ם בלפוי' ול"כ אין מוכרח לחלק בין קודם פסח לתוך פסח · ובמהרי"ל כתוב גמלה חטה בערב פסח גמלה התיר סמ"ק בעפילת מקום ולם גמלה חט' בכחה גמלה קודם פסח גמלה חט' בעפילת מקום ולם גמלה חט' בכחה גמלה בפ"ע ולם נטלו ממל' החט'ותפו לות' לריך לברוף לותה ובלבר המלות בתפות עמה התירן · וחטה בגמלת בעיסה כל העיס' מסורה כן הורה מהר"ם והכניס לזה

מכרם"ל בהגהו סי' ט"ן מעשה דע"י בליפה מחמלת ויביב טעמת מצהו וכ"ה דברי רמ"ח כלן וכ"פ מו"ח ז"ל לם מתרכבה החטה : ומ"ש רמ"ח כלן דחמרינן כלן גמלת כלן היתה בקצה בלבום דלם נפלה בהטה בלם ממילה לה היתה כמים ואינה מלכרת כלל לק"מ דכוותא רמ"ה גזה בחיטין שמה נפלה חטה בכפ חמול ממקום לחר להוך מלה זו וכלן גמלת וכלן היה: ובלבוש פירם בים ליסור מן החטה דוקא למלה לפויה לגל בעיבה סוג מתיר מעשה שמינו מחמין וכ' בלין בסעיף כדברי רמ"ח לליסור בעיבה לו בגלה שלינו מפויה : ודבנה נטור מדמ' כלן בעיבה למלה לפויה ומבמע בלינו היתה במים הוי ליסור ובלי בפק בלה בהה בעל הלבום דברי הבכרים בזברנו שלוסרים לפי' בעיסה וכן עיקר כמ"ם ורמ"ח כלן : (יג) לם מלנו תרנגולת כו'. בהס מלינה היא בבלי שבי וכ"כ בהדיא גם רוקח סי' רי"ה: (יד) לסורה בתרנגולת . דבמת היתה החטה בתים קודם בתיתה וחמיכה ובלעה מן המים כ"כ בעור בשם רמב"ן וקשה לחמי לא ימת כלן גמלת וכלן היה ולמר שמגלה בתרנגולת בלה בשם ונראה דילף ליסור מטומלה דחמרינן בפ' בכל מערבין דף ל"ה בגע בחד בלילה ואינו יודע לם חי לם מת ולמחר מלאו מת חכמים מטמלים שכל בעומלות בבעת מליחתן ומטעם זה בתוב ברוקח חטה שגמלת בגלה לפויה ואין יודע לם בתחלה בעודה עיסה לו לא בתחלתה מטעם דלסור, בהיא מלה לבדה אבל בלר מלו' מוקמי' לה בוי שפק בפק בגלל בלר מלו' מוקמי' לה בוי שפק בפק בגלל בלר מלו' מוקמי' לה בוי שפק בפק בגל

דמיירי שלא היה שם רוטב : יש ואין בו כדי ליתן טעם . כ"ל דהכי קאמר שהחמץ מועט ואינו כ"ט כמיס שיש במיס ס' נגדו לכן מותר לכיון דמשהו דרבנן לית מחמרי' בזמן ומ"מ ואסור לעכו"ם התרנגולת ולא מחמרי' אלא כחד ספיקא דהכא דספיק ט' : (טז) אם הוא בתוך הפסח . זה כ' ע"פ תירוצו על הקושיא דכרי הטור מהגדי בספיק י"ח . אבל לפי מ"ש בלק"מ בלאו הכי דהכי קאמר דהיכא דהו' ס"ס שרינן ליה למכור לעכו"ם התרנגולת ולא מחמרי' אלא כחד ספיקא דהכא ומ"מ כל זה בשאר ימות השנה אבל בפסח אפילו ספק ספיקא אסור כמ"ש בסי' תמ"ז ס"ק ל"ג ועיין בא"ר ס"ק ט"ו ובמ"א ס"ק ט' ובמ"ז ס"ק ה' ובפרי חדש ס"ק ב' ובמ"א ס"ק ט"ז ובמ"ז ס"ק ג

ערוך ויחד הוא שלא תמוט כס"ד : (יח) לכור בתוך הפסח . בעזר בתוך פסח
מלא שב"י פי' דמיירי בתוך הפסח דלי קודם הפסח הרי נתבטל קודם הפסח
ואין מוזר וניעור וא"כ ס"ל לס"ם כדיעה הראשונה שבפי' תמ"ז ס"ד וכ' מו"ח
ז"ל דמ"מ לכתחלה יסור חפי' בקודם לפסח מאחר שאפשר לשהות מים מבור אחר
ולעד"נ דכאן לפסחים יסור חפי' כדיעבד
חפי' קודם לפסח דהמים המחומצים נשארו
למעלה לף כי נתערבו קלת למעל' מ"מ הם
קוו וקיימו וכאלו הם בעין ודמיון להסיח
די"ד סי' ל"ב בלח ניער וכיסה לאין מתבלבל
בכלו מלא הם כבר שאבו ממנו מים כמה פעמים
קודם ס"ל כניער הקדירה ומתבטל קודם
פסח אבל תוך הפסח אין חילוק כנלע"ד .
וכ' במרדכי פ' כ"ם ג"כ הלי דיש להגעילו
יורה וכ' חא"כ אבל המחים שנפלו לבור
המים כו' דלאו ממיין בעוד שהמחם
לומת עכ"ל:פעם ג' הביא מארת כלי עם דבש הנקרא מע"ד לשתות ומשה
בו חמה ג' ממרתי דאין מוסרת בעזן חע"ג שהיא נחממה כמ"ש העור וז"ל
כיון שהמים נוגעין המחה בותת בהם טעם וחפילו אחנגמור שפל לבור מותר
מזה הטעם עכ"ל . וחע"ג שכת' בש"ע סי"ב וים מי שחוסר תוך הפסח הא
בבר הוכחנו שלא מלינו חילוק זה חלא הב"י כ"כ דרך תי' לחרן מ"ם הרמ"ם
ולא חיישינן שמא היתה במים בו' וכבר זכרנו דלק"מ וח"כ לא מלינו מי שחולק בזה
גדבר זה ומדרכה מן המרדכי שזכרנו בסמוך מוכח דבפסח עלמו היו החנים
בבאר ואפ"ם כ' דאינו ל"ש בעזקונם אין לחוש כחן שמא היתה החנה כשנפ'
שהי' הדבם רותח דא"כ היה כבר בטל לפי פסח מה שנפלו ממנו ואין חוזר
וניעור חע"ג דהחנה עדיין בתוכה מ"מ נזון הוא בעת הניח ואין ל"ש:

קולף

בו ס' דתלינן בחותו שיש בו ס' ובשיפס מותרים ומ"מ כדי שלילה לסור מדינא מחותו מלה ממקום שנפל החחיכה . ועוד כ' דחפי' היה חחיכת בשר נס
כן שרי דלח מחזק' לסורח ממקום למקום ואחרי החחח נפל על הבשר בעודו לזון וח"כ נס המלה מותרת לחכל חס הבשר היה מונח בקערה ולחכל
מתוכה לסור הבשר כמש"ל דמזמן לזמן מחזקינן לסורח דמאת היה בקערה בשעה שעירו הבשר לתוכו וכלי שני לסור בשפח וחס נאמר דהוי ס"ם ספק היה בחלב
שנפל לתרנגול ונלע"ד דמזמן לזמן מחזקינן לסורח ממקום למקום שנפל לתוכו וכלי שני לסור בשפח וחס נאמר דהוי ס"ם ספק היה בחלב
שנפל לתרנגול ונח"ל שהיה קודם שנפל נזון היה בחלב לח היה בחלב ס"כ . בחוכה בשעת חפייה דחם היה בחלב ס"כ היה
שהיה בתרנגולת ומ"מ כדי שלילה לסור מדינא מלה ממקום שנפל לתרנגול לממקום ושוב ל"ל דחפי' היה חחיכת
חלב ממש מותרת לחכל חס הבשר היה מונח בקערה ושוב נפל חס לתוכה לסור ולמרינן חיסור ממקום למקום :
ונח"ל שנפל עמה חו נלו . ומיהו חס טלטלו הקערה ממקום למקום כשניטלו חלין לה מזחקינן חיסור ממקום למקום מ"ח : (לח) שהשרה . עיין מ"ש ובמ"ו : (לט) יומא . חבל חם חיהו ב"ו חף חמי הגעלי

הוי ניכול ע"ם . משמע דחפילו נשהשרה חמ"כ חסור : כנ ושרו שם
הרנגולים . ל"ל דלחו דוקח נקט הרנגולים דהח מיירי הכח בחטח שלימה
ד"ל נחעכלה חם כן חין חילוק בין הרנגולים לבשר להם נמלח החטח חחר
שנטלו משם הבשר חין חוסרין הבשר : כד שנשרה כמים . פי' חע"פ שנמלי
החטח בחוכו כעוד שהבשר היה שרוי
בחוכו חפ"ה הוי ספיקה חיסור דרבנן להח
ים מחירין נזון ולכך יש להחיר שלר
חנשילין : כה חו נמלא . פי' וחפ"כ נמלח
החטח ⇐ לחיכ' למיתר עתה ופל חם
דספק לעיל סס"ב דחסיר לחכול מכח ספק
ספיקה היינו לחכול החנים עלמן חבל
התערובות שרי וח"כ חם יש ס"ם בחלה
חסור לחכלה : והב"ח כתב נחד ספק
חפי' לנשחות חסור וחפי' בס"מ . וכ"ם
מותר להשחות ומכ"ם למה נשרה לעבו"ם ולח
נחיכ' דשמח נתעכל לח הוי ספק גמור די"ח דלח מלי מכני עיכול כחיסור כמ"ש.ודוק;
נחמן גמור כגון לחם חו עיסה חבל חטח שנמלחה בחים מותר התבשיל שבישלו בה קודם לכן דהוי ס"ם שמא עתה נפל ותפ"ל קודם לכן
נפל שמא לף נתרככה עד שהה ובלח נתרככה חין לחסור כלל חפילו לפי מנהגינו ע"כ. ומשמע מדברי הב"ח דחפי' כחנין חין
לחסור כלח נתרככה ע"ם עכ"ל מ"ח : [מג] בת יומא. חבל חם חיהו ב"י חף חמי הגעלה עלמן מותרין בפסח כיון שהגעלו קודם
פסח וכם חיהו ב"י כמנוחר לעיל סי' הי"ח וחפי' שומן שהתיך לתוכו קודם פסח בכלי חמן שחינו ב"י מותר בפסח כמו שפסק כחי
ס"ח סעיף כ' בשב"י לף מלינו לף שכ"ע חף שהבירו הב לעיל דכ"ל לחסור בפסח וכל זה פשוט ובחחם ערוך זכה הע"ם ע"ש : [מד] בחוך הפסח
והב"י כחב דחף חם נתערבו קודם פסח בעינן שיגיעו שהבשל בם (חע"ב דהוי ג"כ ס"ע בר ס"ע דהיתירא) מ"מ חין להסתפק בחוחן
מים לכתחלה כיון דחפשר למנוע בקל מים לחריים ול"ד לתבשיל דהוי כדעבד וחי חסרינן למיכלה בפסח ע"ל והמ"ח לף בעתיק לשומו
על כנון והע"ז כתב דלפשטים חף בדיעבד חסור כה"ג חם המים המחומלים כשהרו בקערה חלח נתערבו למעלה ולח נתערבו כי הם קוו וקיימו וכחילו
הם בעין דמי חלה"כ שנאלה מחמת קדירה שנחבשל בה חבשר עכ"ל. ולע"ד חפי' בחיסור דרבנן חפילו בדיעבד חע"פ שנתערבו
מהבשל מ"מ כיון שעשה קודם פסח סוי ס"ס בר ס"ע דהתירא וחפי' בחיסור דאורייתא כגון שנפל חלב לתוך קדירה של בשר
ונתבשל בה בשר ועלה לראש הקדירה ונתערבו ונעשו נחנים זה בזה ונמלא שהחלב נמצא למעלה ונחבשל בשר ונמלא שהחלב נמצא למטה
ונחבשל בשר ונמלא שהחלב נמצא בחוכו ונחבשל בשר ונמלא שהחלב נמצא למטה ונחבשל בשר ונמלא שהחלב נמצא למעלה ונחבשל בשר
ונמלא שהחלב נמצא בחוכו ונחבשל בשר ונמלא שהחלב נמצא למטה ונחבשל בשר ונמלא שהחלב נמצא למעלה ונחבשל בשר ונמלא שהחלב נמצא בחוכו
ונחבשל בשר ונמלא שהחלב נמצא למטה ונחבשל בשר ונמלא שהחלב נמצא למעלה ונחבשל בשר ונמלא שהחלב נמצא בחוכו ונחבשל בשר ונמלא שהחלב נמצא למטה
ונחבשל בשר ונמלא שהחלב נמצא למעלה ונחבשל בשר ונמלא שהחלב נמצא בחוכו ונחבשל בשר ונמלא שהחלב נמצא למטה ונחבשל בשר ונמלא שהחלב נמצא למעלה
ונחבשל בשר

ת דניגו ירמוקס ל טור בשם הרא"ם רשב"ל בשם הר"ם ג כל בו בשם רתב"ד

יד אפרים

תמ"ז סעיף ה' ר"ל דמהערב בפסח הנדר במבטלין בכלי המץ בן יומו מ"ן מהירין כתערוכו :

ט"ז ס"ק י"ט עוד הקשה כו' על הטעם הנ' שכתב: לפ"ז קליפה משום דמפעפע במלית' דכאן כו' הכא"מ כאן אינו כאן בחטה מפעפע כו' ה"נ ניחא כאן בחטה עם הבשר כו' כ"ל :

ביאור הגר"א

שלא יעקרו כהרהיהן וכתב"ל בס : בשביל כו'. עמ"ש : ס"ידי אם נמצאת כו' . עמ"ש ובכ"מ בפסחים ע"ו ל' לזון להוך כו' וע"ש : ואם אחר. דמלית כרוחה דלאו כמ"ש בחולין ל"ז ב' ובפי בקליפה כמ"ש בפסחים שם יקלוף לה מקומו ולפי' להכתמהיים בלאי כדי נטילה וכדמי לעטף מרוטבו כו' שם בחליפה מודו דכני בקליפה הרמ"ם בחולין שם ושי"ד סי' ק"ו וסי' ק"ם וכ"ם לפי שה שבירכו מ"ם בחולין ק"ב ב' לפי' לבל נעי קליפה דברוחה לתירי לא כמ"ם בפסחים ע"ו ל' דלזון לתירי עד ורש"י בפסחים ע"ו ל' דלזון לתירי וכ"פ בס"ע י"ד סי' ל"ו דלאו רוחה מירי ולפ"ב לפ אלא סני בקליפה סי' ל"ו ב' דלזון לתירי כו'. הוא"ל ולפיכך נמצאו ובכ"מ: ויש מהמירים כו'. הוא"ל ולפיכך נמצאו ובכ"מ: ויש מהמירים דוקא הוא לתיכת למיתם להוהו מכהו . כל בו בשם הרא"ד וס"ל דהקליפה חוזר ולתוכר דלא כמ"ם תוס' בחולין ל"ו בד"ה לפי' דלא בבלתר לפיכך אינו מוכר לפי שמהפכת בעוקבו כמ"ם כלן וים ס' בגמ' הכא"מ כלן ומ"ח ישמר אותו עוכיק נקליה ויהזור ויפסור בם"ם תוס' בד"ה הכל ס"ל כמ"ם ר"ת שם ק"ל בד"ה בבקה. ותוו"ם כו' : ואם נמכתו כו' . ר"ל ואינו יודע שמא נגע בכולן ובכ"מ וכ"ם בי"ד כו' קה ס"ט ולפ אין יודע כו' : ויש מהמירין כו' . עמ"ש וכמ"ם בחולין ל"ז ב' בלאי הלב דמפעפע ומלוח כרוחה דלאו ואע"ג דאין זזלה מחמיכה בלא רוטב כמ"ם בחולין ק"ב ב' ובהום' שם ד"ה עוסק כו' כלן ים לספק שמא נגע בכולם ואוכר מת כולם ממנו : העיקר

ביאור

עצמן מותרין בפסח כיון שהנעילו קודם פסח והם אינו ג' כמבי' בכי' חנ"ק . מ"י : (נג) הפסח . והב"ח כתב דלפ"ז אם הערבו קודם פסח בעינן שיתבטלו בפ' ואע"ג דהוי נ"ט בר נ"ט דהיתרא מ"מ אין להתחתם בחומו מיט שבהחלט כיון דאכתר למזוג בקל מיט לבהרים וכ"כ בי"ד סי' ל"ט וט"ז כ' לעי"ד נראה דכלן לכתחלה אסור לפי' נדיבבד לפי' קודם לבבה דמים המהומיט בהרו למעלה ולא נתערבו כי הם קו וקיימו וכתלו הם בעין דמי מה"כ בשאב ממנו מקודם כמה פמים בע"י כך מתכרב מ"ם . (ומדמי לגלן ניער וביכה בי"ד כו' ל"ם ב' והכ"י בתב דאין לאסור בדיעבד לפ"ב דלא מצינו מ"מ כיון שנפסה קודם פסח הוי נ"ט בר נ"ט דמלינו כן לרמ"ח סי' ל"ם מוהה הרב"י הכא לענין לי ליכי ס' בזה קלא פליג הרב"י דלא מלינו כן בשום מקום ובתב הט"ז דלפצמים לפי' דיעבד לאסור לפי' נתערב קודם לפסח כגון שהמים המחומלין עדיין עומדים למעלה וקו וקיימי ולא נתערבו יהד עם מי הבור אף"כ שהנו קודם לפסח ועי"ז הוי כמו ניער וביכה בפ"ע וי"ל סי' ל"ב דמתערבים ממם ומתבטלים ועיין בח"י : (ס"ק כה) בשביל כו' פי' אף להמתירים לוין לאינו ומן טעם כלל מ"מ ע"י שמתערבו הרי גוף החמץ מעורב בו : (ס"ק ל) לאחר מליחה כו' ודאי היתה קודם לכן כו' ל' והאי לאו דוקא מולם גם מספק מוסרי דהוי מזמן לזמן ועיין בס"ק כ"ח ובס"ק ח"י בקופי

באר

(נג) הפסח . והב"ח כתב דלפ"ז אם הערבו קודם פסח בעינן שיתבטלו בפ' ואע"ג דהוי נ"ט בר נ"ט דהיתרא מ"מ אין להתחתם בחומו מיט שבהחלט כיון דאכתר למזוג בקל מיט לבהרים וכ"כ בי"ד סי' ל"ט וט"ז כ' לעי"ד נראה דכלן לכתחלה אסור לפי' נדיבבד לפי' קודם לבבה דמים המהומיט בהרו למעלה ולא נתערבו כי הם קו וקיימו וכתלו הם בעין דמי מה"כ בשאב ממנו מקודם כמה פמים בע"י כך מתכרב מ"ם . (ומדמי לגלן ניער וביכה בי"ד כו' ל"ם ב' והכ"י בתב דאין לאסור בדיעבד לפ"ב דלא מצינו מ"מ כיון שנפסה קודם פסח הוי נ"ט בר נ"ט דמלינו כן לרמ"ח סי' ל"ם מוהה הרב"י הכא לענין לי ליכי ס' בזה קלא פליג הרב"י דלא מלינו כן בשום מקום ובתב הט"ז דלפצמים לפי' דיעבד לאסור לפי' נתערב קודם לפסח כגון שהמים המחומלין עדיין עומדים למעלה וקו וקיימי ולא נתערבו יהד עם מי הבור אף"כ שהנו קודם לפסח ועי"ז הוי כמו ניער וביכה בפ"ע וי"ל סי' ל"ב דמתערבים ממם ומתבטלים ועיין בח"י : (ס"ק כה) בשביל כו' פי' אף להמתירים לוין לאינו ומן טעם כלל מ"מ ע"י שמתערבו הרי גוף החמץ מעורב בו : (ס"ק ל) לאחר מליחה כו' ודאי היתה קודם לכן כו' ל' והאי לאו דוק' מולם גם מספק מוסרי' דהוי מזמן לזמן ועיין בס"ק כ"ח ובס"ק ח"י בקופי

שערי

ולא דמי לנפצא בכלי שהיה בו התרנגולת דכם התרנגולת היה בודאי באותו כלי כו' ע"ש:(לא)שנתערב עבה"ט ועיין בבית יעקב סי' צ"ט שדעתו להקל בספק כבוש דאיסור משהו דרבנן ועיין במקום שמואל סי' ס"א שחולק על הב"י וכ' דספק כבוש אסור אפילו הכא שהוא המץ נמור כנון להם או עיסה משא"כ חטה שנתרככה איכא ס"ם שמא עתה נפלה ואח"ל מקודם שמא אף ע"פ שהיא מרוככת לפנינו שמא לא שהתה מע"לע בריכוב' וזה מקרו' שנתרכך' ואין כאן מוע"ל וצונן אינו אוסר : הנ"ה ונם י"ל דאוקמי' אחוקה שהיתה קשה וזה מקרוב נתרככה. וע"ש מ"ש במקום שמואל על המנ"א ס"ק ט"ו דהוי ספק הסרון ידיע'. וכתב וכ"נ המחסרון כו' דהסירוש שמא לא נתחמצה אז . וא"נ לא הוי בחימוצ' מע"ל ושרי לי' מארי'. דבמחכ"ת עליו המשא הזה דמחסרון ידיעה והבנת דברי המנ"א כ"כ דהתם קאי המנ"א לענין חטה בעיסה שע"י הליש' היא אוסרת בצונן ולא תליא במעל"ע כלל ע"ש וכן מבואר בב"ח שכתב שמא לא נהמצ' כל עיקר ע"ש וא"כ בהנם השיה דברים כלפי מעל' המנ"א ז"ל וקצרתי : ונם בנבעת שאול סי' פ"נ בענין שנמצאו נרעין חטה בספח בחביות לאחר שפינו משם משקה שקורין מעד ויש לספק אם היה החטה בעוד שהיה המשקה בתוכה או שמא עתה נפלה וכתב שאם נשאר בחביות מעט בענין ש"י"ב שעתה נתרככה מחמת המשקה מותר אבל אם לא נשאר כלל חד ספיקא הוא שמא עתה נפלה והו"ל ספק כבוש ואסור ע"ש ולפמ"ש במקום שמואל נם בזה יש ס"ם שמא לא נתרככה עד זמן קרוב קודם שפינ' הדבש בענין שלא היתה מע"ל לאחר הריכוך ומכש"כ להבית יעקב דמתיר בזה : (לא) מליחה . עבה"ט ועיין בתפארת צבי סי' ד"ב בהיטין שלמים שנמצאו בזפק שיש להקל שקרום הזפק מפסיק ולכן אין להחמיר כ"א בנתרככה ובלא נהרכה נותנת שצריך להסיר העור העליון מעל נופי התרנגולים לצאת מחשש בליעת איסור ע"ש : וכתב בשו"ת שמן ושאר החתיכות מותרות וע' בשו"ת ב"ח סי' ל"ד אם נמלחו חתיכות לאחר בנניעתה שאר חתיכות אא"כ שקודם הנחתה לא היה ציר בשולי הכלי ועכשיו נמצא ציר אסור אפילו להשהות כפי שי"ל שמתמצית החטה שנתרככה יצאו טפות חמץ ונושף על החתיכות דרך הליכו מלמעלה כמה ואם לא נמצא ציר יש להקל משום שמחה יו"ט ואם יש ספק אם היה ציר או ספק אם

חק

ותני"ב ע"ש : [הה] בשביל שהתערבו. נעיין נוש לאחד לם כן לפילו להמתירין בלוון הבא לאסור כיון שנוף החימוץ נהתערב ולם נמלא טעם לו כלל ו' ס"ק נבור זה הלוי בפלוגתא שהבא בריתבר לעיל סעיף י"ב לם לאסור בלוון תוך הפסח ועמ"ש לעיל ס"ק ל"ח ועיין בפי' תמ"ז ס"ק י"ב ועיין בע"ז בע"ו וכמרדכי פרק בל שעה וברוקח סי' רפ"ו ובפ"ל ס"ם ס"ג לתוספרן לם נמלא חמץ בעצר וברלה דמירוי בעינן שים לתוס לפירושן וכמ"ש בעיל ובן הוא בתוספת הרא"ש סי' ק"ו ע"ש וכתב הב"י ס"ם זה בשם מהרי"ל שיש"לזהר למי שהבתתם בפסח מהערות של גוים לו מצאר בהערות שלין מזריעים בהם כל השנה שיש למכן המים בנגד נקי בכל פעם שמוחב עכ"ל ועי"ל סי' תמ"ז מדין נבי חוכך יין ועי"ל בפי' הב"ח מדין שלישה המים : [מו] די בשטיפה. בעלמא ל"ל בלי רוחב לכ"ע ניחו לוסר עכ"ל מ"ח לף שהנרגולת לי לפצר בלא נחלוחית קלת כ"מ בלוון ניחו מבלוע לגיכ"ע הלא ע"י שריב

נדולים וחמרונים חכלי ניה ואין לח מבטלין ניה חבל חס נמלח החטה בתוך הניר שב בשר או דגים או חציב כמבושל וכ"ש חס מונח חס מע"ל והוי דיחו כל מה שמונח בתוך הניר ה"ל כאלו מבושל בקדיר' ח' וכל חסור וגריך ביעור כמ"ש בי"ד סי' ק"ה בכבוש בניר או בחומץ דבשיעור מועט הוי כמבושל חבל חם נמלח החטה בתוך הניר למעלה מן הניר יהחו ג"כ עד חחר הפסח כי אין מפטפט בניר למעלה כמבואר בי"ד ס"ט דאין פטפוט למעלה בניר ומ"ה מה שנעשה בשר שבתוך הניר יקלפנו והשאר יהחה מותר או יעשה כמ"ש רמ"ח בסיפח דימכור הכל לעכו"ס ורמ"ח בסיפח מה שכתב רמ"ח בשם המיחה בפסח אע"פ שמיש מבטלין חם להדי' נרמ"ח וכתב דמ"מ מקום שלח נהגו להקל חלו יש בהם כמ"ש רמ"ח בסיפי דימכור הכל לעכו"ס הכיינו מה שכתב בחלח בתוך הניר דמה שנמלח בו בשר חחר המיחה בפסח חע"פ שמיש מבטלין חם להדי' נרמ"ח וכתב דמ"מ מקום שלח נהגו להקל חלו יש בהם כמ"ש רמ"ח בסיפי דימכור הכל לעכו"ס וה

א"ח תסח הלכות פסח

באר הגולה — מגן אברהם נ"י — ט"ז מגן דוד

תסח א מצות ומעשה.שהוא זמן שחיטת הפסח עפ' תנ"ח מ"ש ומע"ג דהשתא ליכא פסח מ"מ הוי דבר שבמנין שפי' לאסור כל מקומות ולריך מנין אחר להתירו משא"כ בגילוי שמתחלה לא נאסר בכל המקומות רק במקומות שיש נחושים וכן כל כיולא בזה(הרמ"ס ס' ממן) עמ"ס פי' ט' ס"ה:

ב משמתין אותו. וגם אינו רואה מלאתו מלאכה סי' ברכה עפי' רכ"ח פ"ח: ג מלאכה גמורה.וכל מה דשרי בחה"מ כ"ש דשרי בע"פ כ"מ בגמ' וכפוסקים: ד מקום שנהגו כו'. כ' הרמ"ס בשמ"ג ק' ממ"נ אי בטועין כו שפיר.אי נמי מיירי בשלא נהגו כלל ומ"מ כיון דמותר לבקר להם ומי ניודעין שמותר ומוהגין היכי מיסור לפי' כשאר יומות השנה שלא נאסר לאוי כמו נדר ובפרט שהוא ע"י מצוה ע"ב ובר מינן וקל"ד וצ"ע ובכה"ג אפי' בשלא נהגו כלל אין לאוסרו אלא מדרבנן כמ"ש בסי' תכ"ו ס"ב ובשאר יומות השנה

כרכה רמיתי נהגו לעשות חפי' מלוכה גמורה: (ד) המייטין כו'. מלו הג' קילי מסוס לחכמן כהו קולא כחול המועד: (ה) להיות לתקן מקום כו' . ולפ"ז אין מוסיפין חוה, על כלים לגדל תפרוחי' כי"ד כל היום אע"פ כעין המזכר בסעיף שמח"ז אבל לרש"י חפי' לוה מותר כי"ד : (ו) ואם נתרכה כו' . כ' כ"י ולא ידעתי למה השמיט הרמב"ם דין זה ותימה עליו דבסוף ס' י"ט לעניין יום י"ד לא זכרו אבל בפ"ח מי"ט לעניין מ"ם זכרו נם רבה בגמרא זכרו לעניין לעולם אל ישנה אדם מפני המחלוקת ובן מי שדעתו לחזור למקומו נוהג כאנשי מקומו בילהקהל בין להחמיר יב והוא שלא (יא) יתראה בפני אנשי המקום שהוא בו מפני המחלוק' :

ה ו אפי' במקום שנהגו לעשות לא יתחיל בתחל' מלאכ' בארבע עשר אע"פ שהוא יכול לגומרה קודם י חצות כ אלא שלשה אומניות בכבד הם שמתחילין בהם ל במקום שנהגו לעשות ועושין עד חצות ואלו הם (ד) (יב) החייטים יג והספרים והכובסים אבל שאר אומניות אם התחיל בהם קודם ארבעה עשר הוא שיגמור עד חצות : הגה [י] ויש מקילין לומר שמלמה מומניות המנכרים מתחילין ועושין עד מלות חפי' במקום שנהגו ו] שלה לעשות ואם התחיל מבעוד יום בשאר מומניות [יא] והוה ז] לנוכר המושב עושין עד מלות ומכי עשה (טור בשם הרא"ש) :

ו מושיבין שובבים לתרנגולים בארבע עשר מ (ה) [יב] דהיינו (יג) לתקן מקום שיעמדו התרנגולים והתרנגולות :

ז ג תרנגולת שישבה על הביצים שלשה ימים או יותר ומתה מושיבין אחרת תחתיה כדי יד שלא יפסידו הביצים :

ח ס [יג] נורפין (פי' מוליחין במגריפה והוה כלי המיוחד לכך) זבל מתחת רגלי בהמה :

ט ע הזבל שבחצ' לא יוציאנו אלא יסלקנו לצדדי(ו) [יד]ואם נתרב' בחצר יוציאנו(יד)לאשפה : מוליכים

ממקומות שנהגו שם חיסור . ומכאן נהג שלה לחכול פחמ"ן של בני ריינו"ם בניתו משום שמתקבלין שם כחורים ממקומות אחרים . ול"ע מ"ש מבדיקות לעיל ושמא משום דחיסור חלב דחורי' וכרת החמיר עכ"ל ול"ע דבשלמא בדיקה מיקרי ניעשה דמנח ידעי הכחורים מה חירע בבדיקה הבשמה רק הבודק יודע חבל הפחמ"ן חיכרים ונרחים שהוגין בהם חיסור במקומות אחרי, ע"כ אין אנו רשאין להחירן בפיהם דומיא דירושלים שהיו מוהנין חיסור מלחכה שהוא מילי דפרהסיה : ומ"ש להחיר לכחורים לחכול מבדיקות כו' משמע דס"ל דכחורים מקרי דעתם לחזור חע"פ שדעתם לנמוד שם כ' וג' ביום . ומ"ש ג"ע נמה כ' דאין אנו בקיאין וכו' ועוד דאם אין אנו בקיאין יש לנו להחמיר. ומפשר דקאמר שאין למחו' בידם משום שאין אנו בקיאין ומספק אין למחו' ול"ע נדול זכה דכרב' חילוקים יש בין מדינ' למדינ' בענין הבדיקות וח"כ היה לריך לנמוד חע"פ שדעתם לחזור מיקרי מקום חיסור ומ"ש בכל מקום שאין אנו בקיאין בבדיקות הקולות ואין לחוש שמא יחזרו לחכול חלב ואפי' בחיסור שנהגו שם מנהג ע"ח כשמחן לנרמיז"ח לריכין להודיע לבני מנהגן כדי שלה יבואו לטעות ויאכלו חלב חיסור ולכאורה נראה דאין לחוש לזה כלל דכיון דמנהגן ידוע לכל בני המקום אין לחוש שמא יבואו לטעות ולומר שהוחר להם חלב חיסור ומ"ש בשם הרא"ש דאפי' בחיסור שנהגו שם מנהג שלה לחכול א

ם מגה ח מיימוח דרב פפחים ג"ל
ב פירש"י שם והרמ"ם שם ג עור כשם
מגבא לחכמה ד שם בגמ' וכרב ח עור
כשם שם' סופרים פרק לחרון ב שם
כשם לחי הערוי והגהות מיימוני פ"ו
ג תשובה לחכמוניס כשם כפר לחורה

עטרת זקנים

תסט * לשון לו' כשר זה לפסח לכל כשר דניס ושופות מוחר (מורי' כ"ח) וים להוסרין בהרנגולה (מהרי"ל) זאם לחר כשר זה לכשח לשון לחכלו ולח בהגלה לחכור ולריך קנורה משום שרחה כחקרים קדשים כחוץ מ"מ בהרנגולים לין לחשור בדיעבד כי חינו חלה חומרה להחלה כן ג"ל מדברי התלמוד :

תע * הכבורות מתענין . בניח שלין כבור לין לריך הגדול להחענות . (מהרי"ל) ונקי כבור' החענה ג"כ ויש מהגיהים לפרות הכבורים בע"פ כמו שפחלן כשם ירחנך בהלרים (ד"ח כשם כהל בו) בשלה כבור ובגו ג"כ בבור הלה ס"ל להחענות (מהרי"ל בשם מהרש"ל) שכ' החענית לח עולה ג"כ בשבוע בגו הקנו :

דגול מרבבה

*) היינו בגא לחר ולחי כפל לגל לח לא לחר ילד שמה חוך לי' יום שבוע שפק כפל כיון שהן החורה לחמרינן רוב ולדות על קיומה לח כחשור בחלין הערה סי' קפ"ד לף שלשיטחלילה מלרלי' ליה חלילה מ"ה לענין חענית כבורים יש לסקל :

חתם סופר

סי' תסט במהבר ס"א עך שים בהמה. נ"ב

עי' חשובות ח"ם או"ח סי' קל"ט [ע"ד נער אחד היה לו טלה חלב בעדרו ואמר לדודו זה קרבן פסח שלי ולאחר שהעישו עך זה התגלל הנער שלא ידע מאומה מענין הקדש ולא אמרו אלא ע"ד היחוס ושחוק ושיחת נערים. ובחשובתו מבאר החלה הענין בפסחים דף נ"ג ע"ב וכתב דלפי"ז זה שאמר טלה זה יהיה קרבן פסח קדוש לבולי עלמא. ואחר כך כתב דלהאמין לו שהשטה קשה ואפשר שאינו מענה כלל כבו שמבאר שם. ע"ב ישאל עך נדרו בפסח וחרטה אלא שקשה להתיר איסור חומר קדשים ע"י שאלה ופתח של ע"ה בזמן הזה שמקילים בהיתר נדרים ואינם רוצים להבין מה שמסבירים להם איך יתחרטו ע"כ נראה לי להמציא עוד תקנה מצורפת להיתר הנדר הנ"ל והוא אחר שכבר התיר

באר היטב

עכו' מקל"ח כ"ג ול"ל דיי"ך קיל מהמ"מ עיין מ"ו : (טו) לבקוק . דלימא ספי"ח דבמת דבערב שבועות נפק זיקא דמתים עבוח ומי לחו דקבילו ישרחל חורייתא הוי טעמ לכו לבקרייהו ולמדייהו ונזרו רבנן על כל עי"ט משום ערב שבועות . ובערב"פין בשמו קורין קע"פ זכ"ין מהרי"ו מוכר ומהרי"ל מחיר מלגד בהושפנא רבא מ"ט ילש"ס כ"ל דמוחר לבקוק דס חון הדין . ובערב י"ט הלחמון של פסח הכל בדי דלימו רגל בפ"ע מ"מ . ובלילה שלפני י"ט כ"ל דמוחר לבקוק דס חון מלל הוספנא רבה מ"ש . ובמב הב"י וכ"ל בערב שבועות יש קע"ן מה שכ"ל בשר בחלב ולין רק נזיפה שלמ"ל מכוס ערב שבועות פ"ם . לין להחמיר מזמור לחודה בערב"פ ולל בחב"מ כל פסח ומכנה החודה לומרים שלימו מלא לזכרון בעלמא ט"ז.

וכ"ל ס"ם כ"ח בהגה"ה :

תסט (ג) בהמה . ומהרי"ל מוכר לפילו עוף כל בעלימו טעון בחיטה . ומומרא ילירא הוא שהחמיר כי מדינא לין לימור מלא בדבר הקבוע ב"ג המזבח הב"ח ומ"ח ומ"ז כחב דלפילו נדנים וכה"ג לחור דלכבר בהקדישו כלמי מדלחמר בפסח מה בה"ח נבי מ"ם דלריכין בלירה ילמרינן בעלמא לפסחא קלמר מ"ם : ובדיעבד חם לחמר בשר זה לפסח כי הב"ח דלחור לף בהגלה וכ"כ הב"ח ומ"ח ומ"ז מחירין לף בכיים כ"ל דבגדי ילש"ס . והב"ח והט"ז מחירין לף בדיעבד מבעי רחים מנמרא בלין בעלו חבוחה בלך ב"ל דבגדי ועלה יש להחמיר בשר ושפר בין בשר לבשר בין בשר לחלב בין חיסור לם לחר בשר בחרב בפרק מקום שנהגו מפורש דחפילו בשר

שערי תשובה

תסט (ה) בהמה . עבה"ט ועי' מ"ש חא"ז בבב"ח בחידושי ספחים דף י"ג שכתב לייעב קו' הב"ח ועי' שכתב דבדי מקולם חין חיסור ב"ח לחוכלו בלילי פסחים שנרחה דלשם פסח לחכיל ליה ואי שביק ליה למהר ולימא חוהר שדי (ור"ל חע"פ שלחה בליל פסח כשהוח מקולם חין חשש רק על החכילה ע"ש) ועיין בש"ח סי' ה' דחפילו בחומר בשעת שחיטה לשם פסח היח מוכרת מדחוריימה רק מדרבנן חסור ע"ש ובת"ש ס"ק י"ב ועיין בשו"ת חינוך ב"י סי' י"ז במי שרחה חלל הקנב נדי שחוט ואסר חל הקנב ולחתר הקרבן פסח זה המיכל לח בחמיר בדיעבד ועיין בכנסת הגדולה סי' י"ח שהחריך להוכיח דהחומר בשר זה לפסח מוחר בדיעבד באכילה כדעת הט"ז ושי"ך ע"ש :

תע (ה) כאם . עבה"ט וכחב בש"ו חא סי' י"ז מי שנילד לו בן בכור בליל י"ד אם נולד קודם חצות לילה חייב האב להחענות עבורו אבל אחר חצות לילה אינו מהענה כיון שההענות הוא זכר להצלת בכורי ישראל ועל אלו שנולדו אחר החצות לא היתה הגזרה אף בבכורי מצרים והביא ראיה מריש

ביאור

קה"מ וכ"י המב חליו והלי פכוב דנרים כני' כלמו בגמ' והב"ח לח כחב"מ כו' : ס"יד ובהגהו . בשם קבע וכ' ובהגו לשפוקי מהרי"ק בכ' כיון דהכן בגיה רגיש כו' ועד"מ :

סי' תסט ס"א על שום בהמה. מפילו חינו נדי ועלה. רמ"ה לפרש"י שהעשה שהחמרו שהקדישו לדמי פסח וכן נדול מן קטן. כ"י שהעשה הכ"ל וכ"מ מהגמ' כ"ש שלא הוינה חלות חשיש ולא חילק כין בהמה לבהמה : בין. כחב"ש בשר זה מ' חם"ה שחין לחומרו ובהקשה בלבוש מ"כ מהגה להחודה ולא יוכל לגזור נמי לא לימח . ול"ק דמה' לימו חלה לזכרון בעלמא מה"כ במזמור לחודה :

תסט (א) חסור לו' בשר כו'. משמע חיסורא בעלמא יש משום גזירה חבל חם עבר ואמר בדיעבד חין כו חיסור חכילה חע"ג דבגדי מקולם חסור לחכלו חפי' מן הסחם החם עיקר החיסור חל על הבשר מחמת החכילה דהח לח חגר מידי מה"מ כחמירת בשר זה לפסח שהחיסור חל עליו בחמירתו חבל לח על החכילה חלינן לו' שהחכון לפס י"ט של פסח יהיה בשר זה . וכנדי מקולם יש נמי ליסור בעבייתו כלפון העור חסור לעשותו משמע חפילו לח יחכלנו ומו"ח ז"ל בפרין על המדה להעשיו לבשר קבורה חם לחר עליו לפסח וחין כן משמעות הלבה : (ב) מותר לו' חטים כו' . רש"י פי' ד"ל מידי לקדשים דכי קחמר חטים חלו לפסח דמיעטר לפסח קחמר כלו' להעשיו לפסח לחוכלן ולח חמרינן מיחזי כמ"ד למוכרן ללמות פסח בדמיהן עכ"ל משמע דלח מיישינן לדמי פסח חלח כיש לו דמי ון קנת לפסח וכמהרי"ל כחוב חפי' בבשר שנל ושוף חסור לו' כן והטעם דכיון דבר שחיטה הוח יש לו דמיון לבשר נדי ועלה וכן הוח לקמן לענין חכילת כלי בלול פסח בפי' תע"ו וקשה הח חיני נמי שיך לקדשים לעשות ממנו כולח למחחה ו"ל דמ"ב לח היה מזכיר שם פסח חלח מחחה דחין מיומד לפסח משחר ממחות כ"ל ופשוט כן דהוי כח"ל עושת כן דהוי כח"ל עושת שנת כי' ר"ך : כחב ע"ם נכם מכר"ם כלו דיכולין הכבורים לחכול על טעולת מילה והממיר תע"ב עכ"ל

תע נ"ל *) דהנה חמר הנפלים לריך להחענות דה"ל נכור לנחלה . כ' נב"נ מה"כ חם יש י' נכורים מחענים חו' הש"ן עניו נכ"ת ול"נ דחין נכון לעשות כן דהוי כח"ל עולת שנת כי' ר"ך : כחב ע"ם נכם מכר"ם כלו דיכולין הכבורים לחכול על טעולת מילה והממיר תע"ב עכ"ל

מבמע דלהושיב כחחלה חסור עכב"י : מו שלח להקין . דלימח ספי"ח דבמת דבערב שבועות נפק זיקא דמתים עבוח ומי לחו דקבילו ישרחל חורייתא הוי טעמ לכו לבבריייהו ולדמייהו ונזרו רבנן על כל עי"ט משום ערב שבועות. ברשפי"ן מברי"ו חוסר ומברי"ל מחיר מלבד בהושענא רבה מפני שהוא יום דין וכע"ע ב"ל דמוחר לבקוק דס חון מלל הושענא רבה מ"מ . ובמב ה"י וב"ל דבב"פ בערב שבועות יש לבקוק דס חון ובלילה שלפני י"ט מוחר להקין חון מלילה הושענא רבה : וערב יום טוב לחרון של פסח הכל כדי להיות רגל בפני עלמו ע"ל :

תסט [ג] חסור לו' על שום בהמה . ומהרי"ל חוסר חפי' עוף כל בעלימו טעון חשיטה ומומרא ילירא הוא שהחמיר כ"ב הב"ח ומ"ח ועיין ברוקח סי' רע"ד בב' נ"ב נדעה מהרי"ל ע"ש ונקבלו סי' תע"ו וגיסי הרב בספרו פ"ז ב' לחפי' נדגים זכ"נ חסור לחפחר בהקדישו לדמי מחלרת בפסח משה"כ נבי מעין לדרוכין ילירא המעורת לפסחא קלמר ודבריו נכונים ליחר להחלה ובדיעבד חם חמר בשר זה לפסח כי הב"ח דחסור חף בהגלה (ובחמת דבריו עלמו סוחרים לס"ח בי"ד סי' כ' והחרכתי כזה בביחורי לעו"ד ובכאן ספר פ"ת רחיתי שהרגיש נ"כ בקושית זו ע"ש) והט"ז מחירין לף בחלילה וכ"כ המ"ח בשם הב"ח לך שסיים ונ"ע הה הב"ח מבית רחים מגמ' שלין עליו חשובה לכן כ"ל דבגדי ועלה יש להחמיר בדיעבד ובשלר בשר לין לו לחריך דהה מסיק הש"ם שם בדף נ"ב דחלילה דר"ם ס"ל דכל שלח מחמד כדרך הסוגדים דש"ם חסור לף בדיעבד לי משום הה לא לחריך דהה מסיק הש"ם שם בדף נ"ב דחלילה דר"ם ס"ל דכל שלח מחמד כדרך הסוגדים דש"ם חסור לף בדיעבד לי משום הה לא לחריך דהה מסיק הש"ם שם בדף נ"ב דחלילה דר"ם ס"ל דכל שלח מחמד כדרך

שלמה

ענל חסור וכן ספקו כל הפוסקים והניח בצ"ע. ובאמת לקמ"ל דהוא ע"ד מ"ש בש"ם דחולין דהעוף עולה בירושלמי פרק כיצד צולין הלכה א' מכניסין ענל מקולם בלילי יו"ט ראשון של פסח אבל לא נדי מקולם,ע"כ.ל.והנה הקרבן עדה בשירי קרבן פסח דהרי בפרק מקום שנהגו מפורש דאפילו בשר

מחצית

עכמ"ד : (ס"ק יד) שלא כו' עיין ב"י הביא מחלוקת בזה : (ס"ק טו) שלא כו' נפק זיקא כו' ומומרא הוא כו' ליימו דבכל הזמנים צחירא לנחוחינו ענין מה בשיניע זמן, דהוא בוא מתעורר קלת מעין לומו דבר ועיין בהיא ובספר מ"ר סי' תל"נ כחב שספק בחולה נים בו סכנה והרופאים חמרו שלריך להקיז בערב שבועות משום סכנת החולי והתיר להקיז ע"ש :

סי' תסט (ס"ק ל) סוס כו' לפי' עוף . לפי' תרנגולת כ"ה במהרי"ל : והומרת הוא כו' ליימו בתרנגולת ובדומה לבל מוריס ובני יוגה גם מ"ל מודה שמן הדין לסור וכמ"ש בס"ק שמח"ז ודנים כתב הב"ח דלפי' למהרי"ל שרי ועיין בח"י : (ס"ק ב) שהקדישו מחייב . דבריו סותרים כו' דבגמ' דף כ"נ לח' לח"י חמר רב חסור לו' בשר זה לפסח הוח משני שנרחה כמקדים בהמתו ומוכל קדשים בחוץ . ופרש"י הטעם דים להוש למרחית עין שיחמרו שהקדישו לדמי פסח שימכור בשר זה ויקח בדמיו בהמה לפסח דבשר נוסיף ע"ש להקדים לפסח . וע"ר פפ"ח לבל הטה שרי משום דמנטרי לפסחא קלמר ר"ל ליכ' מרחית עין שיהיו הבומעים שכומו שיעיעו לפסח נבל יחמיעו ישמרם ומהו' בי' הטעם נבשר שיחמרו שבשר הקדישו מחייב לפסח ושחטו בחוץ.ול"ב הטעם הזו' ליכא לחיסורי, כ"ה בשר נדי ועלה דמהן הפסח בח . לבל שלר בהמה דהין פסח בח מהן ל"ל למידי . לבל הטעם רש"י ול"ב בבל הדבריס חסור דשייך לו' שהקדישו לדמי חוך מחיטי כל"ל שיחמרו שפדה כו' שידעינהו לכף ובל הדבריס חסור דשייך לו' שהקדישו לדמי חוך מחיטי כל"ל שיחמרו שפדה כו' שידעינהו לכף זכות לבל כשמקדים בהמה (ר"ל מחיים) כו' הקדים זכר לדמיו . ר"ל דמי עולה : קדוש כו' ר"ל לריך להקריבו עולה . כיון דזכר רחוי לעולה . ול"ב יחמרו כו' דהח חין לו פדיון . ומב"ט הולרך הרב"י לפי' לפירש"י שלריך שהקדישו מהיים דחז חין לו פדיון שהיחה רחוי להקרבה . משה"ב לם היה מקדים הבשר עמה ר"ל פדיון והוי כמו שלר בבריס דמוחר מה"ט:ונבי חטים נמי כו' ר"ל הח דהולרך ר"פ ליתן טעם דמנטרי לפסחא : ת"ל דחינן רחוי להקרבה י"ל פדיון נזה כתב דהח רחוי למנחות **ולשלריך** לטעם דמנטרי לפסחא : הטעי"ו שהחמת הינו כן . ור"ל ול"ב קשיח בין על בשר בהמה למה

השקל

יחסר וכחיטי לח הולרך לטעם דמנטרי ת"ל דחמרי' שם בשבועות דוקח חם חמר על זכר לדמי עולה כיון דחזי לעולה קדוש קדושת הגוף וה"ה עולה . חבל חם חמר על זכר סיהיה קדוש לדמי נסכים ה"ה קדוש לדמי נסכים ולח חמרי' דקדוש קדושת הגוף ויהיה עולה . כיון דלנסכים שהזכיר לח חזי . ועולה לח הזכיר . ול"ב ה"ה הכח בבשר בהמה שהינו נדי ועלה וכן חיטין לפי' הקדישו מחייב לדמי פסח הינו קדוש קדושת הגוף חע"ג דחזי למזבח להקרבה מ"מ בפסח שהזכיר בדבריו לח חזי והינו קדוש רק קדושת דמים וי"ל פדיון : ולזה כתב מ"ח ח"ל מפני כו'.לפ"ז תורים ובני יוגה כיון דחזיין למזבח ניהו דל"ה לפסח מ"מ ח"ל משום הרואים סיטעו שקדוש קדושת הגוף ומסור מדינ'. משל"ב תרנגולם כיון דל"ה למזבח ל"ל למידי דהא ח"ל פדיון ולכן כ' בס"ק ל' דחינו חלח לומרח : כחב הב"ח מדפריך סם חהא דל"ר חסור לומר בשר זה לפסח ותחניח חר"י תודם לים רומי להקטיר נבי רומי להחכול נדיים מקולסים בליל פסחים שלחי ליה לימלח תודם חתה נזרנו עליך וידוי סרחה כמחכילין קדשים בחוץ . חלמח מקולם חין שחינו מקולם לח . ומחני מקולם חפי' לח חמר שהוח לפסח . ושחינו מקולם בעינן דוק חמר : חפי' דיעבד חסור . דהכי משמע סם וכן ק"ל לקמן סי' תע"ו : ועבי"ד סי' כ' ר"ל שהב"ח סתר סם דבר עלמן שכ' דחינו חלח לכתחלה וכן הקשה הפר"ח . לכן כ"ל דבגדי ועלה דחסור חפי' לפי' התו' . ובשבר בשר ניהו חלמו מחמיריס כרש"י לחסור גם בשחר בשר מ"מ דיעבד יש להקל ולסמוך על התו' :

כי' הע כתב מ"ח כ"ל דהכח כו' דה"ל נכור לנחלה . כמ"ש בח"מ סי' רע"ן סעיף ו' וז"ל הבח לחר שהגלו עכו"ם ונשחטו בהמה בלא שחיטה ולא נמלה ולא נוקבה ולא נחלה ולא נמלה ולא נוקבה ולא נחלה ולא נמלה ולא נוקבה ולא נחל

תעא (א) מצטער עשירית.דכמתני' לית' סמוך למיתה פי' מגיה קטנה היא מע' שעות ומחצה וסמוך לה סיומו מלי שעה קודם לה : (ב) ויין מעט לו יתאב . דבגמ' מי' פורתא מסעיד סעיד טובא מגרר גריר וכ"כ כ"י והתו' ומכל הטור כ' יין מותר לצחות הן רב הן מעט כי גורר תאות המלכ וכ"י הקשה על הטור מן הגמרא ורכיס דוחקי' לתרץ דהטור מפ' הגמר' דה"ק מעט הוא סועד כלו' מה שהוא סועד הוא מעט מכל מה שהוא גורר הוא הרבה כלו' דכ' מדות יש ליין הא' שסועד מעט כ' שגורר הרבה למלכל מכל לא כלע"ד פי' זה דהא מ"ש לו' שתי מדות הלו ביחד דהא סועד וגורר הם הפכי' זה לזה אלא כלע"ד דעת הטור ג"כ כפי' התו' דומה כשמותה מעט הוא מצטיע וסועד ולא גורר והרב'גורר ולא סועד אלא דעת הטור דכיון דפסח יש"כ יכול לצחות קודם המכילה ומכל מ' רציעית או עכ"פ רובו מ"ה יכול לצחות קודם הלילה'מה שרוצ'ולא כח הטור'להודיע אלא שלא מעטה לו' שיזכר המלמ שלא יש"כ יותר ממה שיוכלו יזק לו בצחות' המלכל וזה קמ"ל דלמרבית כל מה שיוסיפו על הכזית לא יהא גורר ולא סועד אימשך סעודתו עד אחר ט' שעות לא יתחיל מפ'קודם ט' (רש"י ורשב"ם ד' ק"ז והג"מר וכ"י סי' תס"ו סוף ס"ק י"ח ועיין ברוקח סי' ק"נ כסח ת"ם):ב מעט פירו'.כ"ל דכשר ודנים מי שרי להא דאמרי'בגמ'המשמ מצטבל בשני מעיים וע"ש בפי' רשב"סורי"ף: ג לו ירקו'. והתו' בעירובין ד' כ"ט ע"ב כתבו דירק מי מגרר גריר אבל מבושל מצטיע בדבר קל ע"ש : ד מעט לו יתאב. ותע"ג דמותר לצחות בין הסוכות אפי' יותר ממה שיוסיפו אלא שלא מעטה לו' שיזכר המלכ וכל מה שיוסיפו על הכזית מיקרי סעודה ואסור לאכול פת ובו ג"כ סיומו משום שמותה שני כוסות וכל מה שמותה מקרי טובא (מרדכי) אבל מה שמותה קודם לכן כיון דמיכה הפסק גמור לא מקרי טובא (כ"ח וט"ס) וכ"ל דכ' כוסות שמותין לפני הסעודה מקרי ג"כ טובא ולא מסעיד סעיד ולי נראה דמעיקרא לא קאי אלא על מידי דכיון שהוא סמוך לסעודה הכל הוא כמכילה ממש אבל כשמפסיק בגמ"ס ונתמעט המילעומ' וכמ"ש סי' רל"ח בשם הרמ"ם °) מיהו קשה מה מיתי לימ בגמרא מדשרי לצחות בין הכוסות

נדברי חפצי' ת"ע בשערי תשובה סק"א דהכי אמר רחמנא . נ"ב ונראה לי דוה תליא בפלוגתא דרש"י ותוס' בכורות דף מ"ט ע"א דלרש"י תליא בבר קיימא ואתי שפיר דברי השבו"י ותוס' שם ס"ל דגזירת הכתוב היא ואפילו בידעינן שהוא בר קיימא אין חיוב לסדות עד שלשים והיינו כברכ"י דגזירת הכתוב הוא וכתוס' בסקינן ועיין יו"ד סי' ש"ג [מהגאון כ"ס] :

שערי תשובה

אכל רבתי ויהי בחצי הלילה כו' וכתיב ביום הבותי כו' אמר ר"י אע"פ ש"אכו בחצי הלילה נפשם היה מפרפרת בהם עד הבוקר ואם איתא לישני דביום הכו"ז היינו אותם שנולדו מחצי הלילה ואילך אע"כ דעל אלו לא היה הגזרה כלל ושנה ראשונה יהיה נקי כי בלא"ה אין להחמיר במנהג זה כמ"ש בח"י ע"ש : ובבר"י מפקפק בזה לפי סברתו דעל בכור בן יומו אביו יתענה בע"פ א"כ מה בכך שנולד אחר חצות של ליל ע"פ כיון דמכת בכורים היה בליל פסח אם כן גם על שכיוצא בזה שנולד אחר הצות ליל י"ד היה הגזרה אלא שמקרימין התענית דא"א ביו"ט כו' אך בקרבן נתנאל בלא"ה חולק על השבו"י בזה וס"ל דכל שהבכור אינו עדיין בן ל' אין להתענות בשבילו כיון שלא יצא מכלל ספק נפל . וכי ס"ד שיהיה יותר חיוב על האב מלשדות בנו הבכור כו' וחומ"א דאתי לידי קולא הוא שתענה בניסן בעי"ט כלא צורך עכ"ל. ובברכי יוסף כתב להליץ בעד השבו"י דשאני פדיון בכור דהכי אמר רחמנא כו' ואין לחוש משום ניסן ועי"ט דהכי נהוג משום שהסומא ניסא ע"ש ונראה דודאי אין ראיה מבכור כמ"ש הברכי יוסף משא"כ בזה דיוה וולדות אין נפלים ולכן יש לו להתענות שתתענית ינן בעדו והוא זכר להצלת בכורי ישראל כמש"ל : ומ"ש בשבו"י חי"ב כי"ב ב"ב בדגול מרבבה וע' בשב יעקב בהפלי' תוך נ' חדשים וניכר צורת הוולד הבא אחריו בכור לנחלה וחייב להתענות בע"פ כמ"ש המג"א ע"ש : בש"ע סעיף (ו) ויין מעט כו' עיין טור ב"י וט"ז ועיין בספר רב משולם דף ד' ע"ד מהגאון ח"צ ז"ל ליישב הטור דכיון דסומו

ד תס"ד וכ"כ הרוקח והגהור בשם מהר"י מולין ה שם בשם תניו ו מכת דרב שמת פסחים ק"ח ח מצטער פסחים ל"ט ב הרמ"ם שם ג הרמב"ם בפ"ז ומדברי הרי"ף ד מכת דרבות נרכות ל"ב וכ"כ התו' שם

עטרת זקנים

תעא * ויין מעט לו יתאב וי"ת דמותר לצחות בע"פ הן מעט הן רב יין כי כל מה שיתאב לפי' מעט הוי טובא בהלטרף כ' כוסות הרחשונות שלפני הסעודה (הברש"ל) ומ"ש שני כוסות הרחשונות יתאב הרבה כדי שיגרור יותן לתוך לבטרות כי היין שבתוך הסעודה היינו כוס ג' שאחר הכל כ' כוסות הרחשונות לא יתאב הרבה מכוס שברות וע' בגבורת ה' דף כ"ב ע"ב ומ"ש הכום כולו לו רובו היינו שלא כוסות הרחשונות הכל כום ד' לרוך לצחות כל הכום המחזיק רביעית מכוס הרבה לתרוגמ :

נתיב חיים

תעא מ"א סק"ד °) מיהו קשה כ"כ הגמיטרוני תו' בפ' ערבי פסחים דף ל"ד ד"ה סמוך וכ' ע"ש :

הגהות רעק"א

סי' תע סעיף ב בהג"ה הוה מתעה בעד כמו וכ"ז שתין הכן בן שלשים ח"ל הכא להתעות קרבן נתנאל פ' ע"פ סי' יט :

חתם סופר

נדרו יצוה לנוי קטן דלא מחליף בישראל נדול ויטיב בו מום שראוי להתירו ע"י נ' בני הכנסת כמו בבכור ואח"כ יעמידנו לפני ב"ד ויערימו דמי שוויו ויפדנו וישלימו לנהרא . והכן אין צריך כדאיתא בסנהדרין דף ט"ו ע"א ומכל מקום מהיות טוב אין

ב ד אם חל ערב פסח בשבת יש אומרי' שמתעני' הבכורו' **א** (ג) ביום ה' ה ויש אומרים שאינם מתענים בכל : הגה מכל [ד] יש להזהר בה'תשובה ומהגהון כשהוא בכור ב [ה] (ד) המס מתעטה תמת בלא הבכור כשעדיין קטן [ו] ומה מין המא בכור הוא מתעטה בעד בנו עד שיגדיל :

ג ו ג האיסטנים מתענה בערב פסח כדי שיאכל מצה לתיאבון :

תעא בערב פסח אחר שעה עשירי' אסור לאכול פת ובו ג"ם

א ח אסור לאכול פת (א) א [ח] משעה (ט) עשירית ולמעל' כדי שיאכל מצה לתיאבון ג אבל אוכל ב [ג] מעט **פירות** ג [ג] או (ג) ירקות אבל לא ימלא כריסו מהם (ומה הוא מעטים שהפילו מוכל מעט מזיק לו בתכילתו הכל מסור) (רבינו ירוחם) ד (ב) * ויין מעט לא ישתה משום דמיסעיד סעיד אבל אם רצה לשתות [ד] יין (ג) הרבה שותה מפני שכשהוא שותה הרבה גורר תאוות המאכל :

ביאור הגר"א

מחת שזיהה מעשרה רווקים וילדה עשרה בכורים כולם מתו . בכור מאם דקדים לכהן וכמ"ש קדש לי כו' והיה כי ישאלך בו' ויהרוג כו' וכל בכור בני כו' : ויש כו'. כמ"ש בפסיקתא פ' בא ומת כל בכור בכור לחת בכור לחמה בכור זכר בכור בכורה הא כיצד חיה בא על עשר נשים והיו יולדות י' בניס נתנלו כולם בכורי נשים י' הנשים בחים על חמה ח' והיו יולדות י' בניס נתנלו כולם בכורי הנשים כו' ר' לתן בשם ר"י בן פזי בחים בת פרעה בכורה היתה זכות תה ניולה בתפלתו של משה אמר לא יכבה נרה ליל בחיב בו' : ואין המנהג כן. והתורה לא חתה קדושת בכורות לנקיבה : ס"ב ואם חל. לתין מתענין בע"פ ד"ה התענית : ויי"א. כמ"ש בפ"ח דתענית ויש שנהקה ביון שנהקה ותע"ג דמ"ב בתי"ב ומביתין לה"ה מירושלמי פ' ע"פ לתיפלוגי על ר' שהיה מתענה בע"פ חם מתמת שהיה בכור או שהנשים ולא חיפטיעוה בחם תל בת' בשבת : ונוהגין . שמיחת הבכורות בעון תביהם ותחם כמ"שהבה תוכי הורא בו' וכן בפדיון ויהרוג בו' וכל בכור בני ותע"ג שתין בחשב תפסח מתרה פרוחה בשם שפטרוה לבת מפדיון ותפ"ה י"ח דמתענה ושמ"ח בשם מהרי"ל וכמ"ש בם"ח בהג"ה ותין כו' : **ס"ב האסטנים** כפי' בתחרון של תום' שם קה ק' ל' ד"ה רב שבת וכ"ה בירושלמי שם תפטיעים הוה כו' וכן בפ' בתרא דמ"ט : **ס' תעא ס"א אם** תום' שם וכמ"ש : **משעה** כו' כדי כו'. מתבש כו' ושם ק' כ' כתן קודם כו' ושם ק"ן תיבעי' לתן כו' ודעת הר"ן מתלות הבעיל לתומרן ועיין תום' שם ד"ה דלמת כו' ומ"ש רבינו ס"ג בהג"ה שכתב בשם מהרי"ל וכ"כ מהרי"ל בס' סוכה וכמ"ש מהרי"ל בס' תרל"ע ס"ג בהג"ה ונלן לת כ' הרב כלוס משום תוין ני"ט כמ"ש בס' תס"ב בהג"ה

חכ

מהרי"ל ותין במנהג כן כי היכ מי שתומר לפילו נקבה הוא מהרי"ל בס"ח בהשובתו סי' י"ד וכדרשותיו ולא כזכר כדבריו שתין במנהג כן ופסח יש בפסח מעוברו דמתיכו מהנהג פשוט להתענות בכורה נקבה ע"כ ותין זה תלא דברי נביתות בס"ח סי' תל"ח ומ"ש בשם מהרי"ל בתשובה סי' ל"ג ותרב"ח מהרי"ל בתשובה סי' ל"ג ותי"ל דיותר יש להקפיד בע"פ לפי שעיקר לתהר בשביל התינוקות ותפיקומן לתכול קודם תלות תכל תין לתכול תכא עשירה לשעודה ג' תחר תנהה מצת"כ בשתרי עי"ם ושבת מתתיק הרבה עד שתשבה ע"כ"ל ועוד דלפי זה תה מקשה הב"ח ריש ע"פ לת יתכל קדם תן התנהה ולמעלה תתי תירי"ע"פ תפי' שערי שבות וי"ע כתי דלמת לרבותת נקט ע"פ דתף שתוכל תכא עשירה דתינו מצטיע כ"כ וכתת לפי מ"ש תוספפת שם ד"ה תתי תרי' דמפר לייטב קושית זו ע"ש תירבת לעניו עיקר התעיה שתתעיקרין התחרונים על הרב שהשמיע כתן דברי מהרי"ל כ"ל פשוט דלקמ"ש ויפה שפה הרב כזה דהל תינו תרגמת מיתר לתכול כתחר פשוט בס"ם וכל הפוסקים דרב פת לשור לתכול הינו תכא עשירה דתמך בלמ"ה לשור כל הינו וכ"כ מהרי"ל להדיה בהל' שבת הגדול וכיון שכבר פסק הרב לעיל סי' תמ"ר ותם"כ שתנו תין מוהנהן כלל לתכול תכא עשירה ותם כן לתחר לורת יפסוק הרב כתן מהרי"ל שלא יתכל תתלות דהל תמך ומלה בלמ"ה לשור כל היום ומלה עשירה תין מוהנהן לתכול כלל תך בערב סוכות לתפשר לתכול פת סוכרת לשתנו :

ומיני תרגימת כלל ענין מוחר בין בע"פ בין בע"פ ותכשר פשוט בס"ם וכל הפוסקים וכ"כ מהרי"ל נופיה לזה התירון כוונ ג"כ סתופלת ה"ם מוהר"ר וולף סג"ל סורוויץ דיין נר"ו שהוא ברור ונכון כלי תקפוק כלל תין כתל כן סי' מ"ע כ' דמיני תרגימת לשור לתכול תן התנהה קטנה היינו תכא עשירית למעלה והוא תמוה גבד תמצעות הס"ם וכל הפוסקים ותפשר לדחוק ולייטב הסוגית לתינא דס"ם ולתרך בזה גם כן תה שהקשו התחרונים על הר"ן ותמרי"ל גם יש לייטב כתה קושיות שהקשו תוס' ר"פ ע"פ ע"ש תך שתמעות כל הפוסקים הינו כן ונ"ע : [כ] תע"ג פירות תו ירקות. ביאור כ' ומיני תבשיל כוונתו ב"ח ותרא"ם בפי' לשון תרגימת שבס"ם דקתי על מיני תבשילין ולא כפירוש רש"י דקתי על פירות תכל מ"מ לדיוק לא פליגי דשורר לשור לתכול כל מילי לבד מפת דהיינו מלה עשירה וכן תמצעות לשון הטור ודלת כ"י שכת שהטור תולק על הרא"ש וזה ובתת תין כתן מתולקת כלל וכן תמצע להדיה בקיצור ספקי הרא"ש וע"ם וכן תמצעות רוב הפוסקים דרב פת לשור וכן מבואר להדיה מתוספת והרא"ש ריש פ' ע"פ כתב דמקשו מה לי יתכל ע"פ ול"כ תכל כו שי' מ"ע מיני תרגימת כגון פירות וירקות וקניונות וכבר ובכוכ וכיוצא בזה שכתב כתבר לעיל דתנו מוהנהן חיטור בקניונות גם תבשיל מה' מיניס שב' בב"י בשם הרא"ש ל"ל דהיינו עם מי פירות ותנו מוהנהן חיטור בכל זה כמבואר לעיל סי' תמ"ד : [ג] תו ירקות. כת' מ"ת וז"ל ותוספת בעירובין דף כ"ה ע"ב כתבו דירק תי מיגרר גרי' תכל מבושל תבשיל בדבר קל ע"פ עכ"ל ובתמת תין משם רתיה כלל ותמעיין מ"ש דמתם קלי דרך קניונות תכילה דהיינו שמלפתין בו פת תכל יתך לבד מותר לתכול בין תי בין מבושל : (ג) הרכה. ולת יתתה כ"כ עד שיהת שבע כי

ביאור הגר"א

מלו מפטבע המגהב כרמ"ת שלת להתענות נקבה כבוכרה: (ג) ביום ה'. ותם תל תר"פ בשבר שבת מתענין בשבר שבת. וכ' מהרי"ל בתשובה סי' קצ"ג דתענית בכורים צריך להפלים דהוי ח"ת ועי"ל סי"ם רמ"ט מפ"ש ותם קשה להם התענית ביום ה' כיון שתין רשאי לעשות טרח בדיקת תמץ ויש בכורים שרוצים לבדוק הרבה מדרים (ובפ"ג מצה היה כדי סיבדוק יפה) יעשום טעותם בשלמא תו יום לתחר לבדוק מהרי"ל וכ' מהר"ם הלוי תל"ת סי' ג' בכורים יכולין לתכול תל סעודם בריח מילה והמתיר תע"ב בע"ל . וכ' המ"ת ובמדיתינו נהגו להתמיר . ובתשובה תוב הפני סימן כ ה כ' דבשל בריח וסנדק ותכי הבן מותרים לתכול על התילה ויפרעו תענית תחר כמו בשבת ימי תשובה תו המתענים בה"ב ותו יפיר בדר. ופר"ח כ' דהמיקל בבכורים תף בלת התרה בסעודת מצה לת הפסיד ע"ם . ות"ל דהמיקל בבכורים בשבל כו מותר לתכול על התילה תף תומרו שתינו בשבל סיום הפסק בין סתיה לתכילה תמור ותפ"ה תרי תו שב' דודתי תין תילוק בין סתול לתכיל תו לת רק לפר"ת תו דבוקה שב' כוסות תפיס תפסידים תהות מהכל הכל יותר מזה שהות תפסיד תות המתכל תמור ותפ"ל דלת והכה תם כתתר לפר"ת לתלק בין סתול לתכיל תו לת ותפ"ל דתין תילוק

חכמת בזה כיון דהוי חמור איסורו אם כיון דהוי מצותו היום כן בומן שבהמ"ק היה קיים יש לנזור שפי ולכך נזרו אפילו נזירה לנזירה אבל לתכנים ולא לאכול אם נדי מקולם נזרינן הכנסה אשו אכילה ובזה נזרינן מזרה למזרה אבל ענל לתכנים דהוי נ' נזירות כא נזרינן ולכך דלתכנים כבד מותר ענל מקולם ומה דנקט ברישא לשון מכנסין נדי בלילי יו"ט היינו עבור סיפא דדוקא הוי מכנסין וכא לאכול נקט נמי

מחצית

למרתקים ותי תייסי' שבת ע"י שם ע"ם) תפי' שהה שלשים יום ותת תוך ל' וגם לת נמרו שערו ונפורעין ס"ה ולד גמור תפי' מדרבנן והבא תחריו תינו בכור תבל שפק בן ח' תו בן ט' . תו תפי' ודאי בן ח' תם שהה שלשים יום הוי ולד תפי' מדרבנן . דתמרינן התי בן ז' הוא ואפתחי במעי אמו חדש יותר ותפי' לת נמרו שערו ונפורעין כיון שהה שלשים יום לבל תם לת שהה שלשים יום תבל נמרו שערו ונפורעין מדתוריית הוי נ"ב ולד תלת מדרבנן לת הוי ולד ע"ם גם דעת התו' עכ"פ הכא לענין מצות . הבא תחר בן שמונה שנמרו שערו ונפורעין תפי' לת שהה ת"ל להתעות : כתב בכה"ג כי' ענגו בס"ת ועיין לעיל סי"ק"ט במ"ת ס"ק ז' דכה"ג יחתום בת"י השמונה בעת נרה ושומע תפלה . ולת הוי תתימה בשתים ותם תתם בשומע תפלה לבד יע : דהוי כת"ל ור"ל דהא ק"ו לעיל סי' תכ"ט דתפי' לסרב"י שם לין נחרים בו תענית לבור בניסן תבל בת"י השכים עם כה"ג לו' ענגו בס"ת וכפ' ת"ר כתב דלק"מ מהתי דסי' תכ"ט דכשיורי כה"ג מייסב הא דבסי' תכ"ט תמר דלין נחרים בו תענית לבור מחדש מה שלא הוי חייבים מפ"ב תענית בכורים דמחויבים ושומדים . עוד כתב בשם מהרי"ל דגם בכור שהוא כהן לו לוי לריך להתענות : ע"ש סי' ר"ך ע' במ"ת סי' ר"כ סק"ד : לתכול ע"ם מילה כי נקבו להמיל ובת"י כתב בשם תשובת הגון שכתב דבעלי ברית הינו תבי הבן וסנדק ומוהל מותרים לתכול ויתענו תמורתו יום תחר תו יתיר נדרו שמתחרט על שקבלו בתורת נדר ות"ל להתעות יום תחר : ובשם ס"ר כי דשם הינו בכור לגל מתעה בשבל בנו תפילו הינו בעל ברית תומר תוכר תפי' מסיק דשפי' המקיל להתיר לתכול לבכור תפי' הינו בעל ברית על סעודת מילה בי התרש לת שפסיד וכמ"ש שם"ך בי"ד סי' רל"ד דהמתענה מתענה תדעת' ומבואר תלו שהמנהג לתכול ע"ם . תך כי הח"י ובמדיתינו תלו שהמנהג לתכול סעודת מילה בלילה תין להקל פה וכמ"ש מ"ת לקמן סי' תקכ"ט ותכ"ש ס"ק י"ט ועיין ברוקח סי' ק"נ : ושם"ך ות"ל ובסי' תקס"ח ס"ק י"ד ולפע"ד תפשר תין הסדון דומה דבע"פ לעולם עתין הסעודה ביום דקשה לעשותה בלילה : (ס"ק ו) ביום כו' וכמ"ש סי' תי"ז . וכי שם לשה ר"ח תל בשבת יתענו

מי מגריר גריר תבל מבושל מבשיע בדבר קל מ"ת . והכ"י כתב דהשם קלי דרך קניונות תכילה דהיינו שמלפתין בו פת תבל יתך לבד מותר לתכול בין מי בין מבושל : (ג) הרכה. ולת יתתה כ"כ עד שיהת שבע כי

יד אפרים

סי' תעא בט"ז סק"ב יכול לשתות קודם הלילה מה שרולה כו' נרתה כוותתו דבשתת הת דהולרך רבת בע"ם ון הפוסקים תלא בשבת ותם בשבת ותם בע"ם ותם בשבת ותם בשבת ותם בשבת

ם הרמ"ם ער"פ ר"פ ו טור כ"כ הרי"ף והגה הסכים הרמ"ם בהל' דשמואל שם ק' ג בריייתא פסחים קי"ע ובפירש"י ב בריייתא שם ג משנה שם כ"ה וכמ"ש התה"ד

אשל אברהם

א] יקוס. דתר"ע מימי לח הגיע עת לעמוד בבה"מ תוך מע"פ כו' : **ב]** שלח. וכ"ה ברמב"ם תוטפין מלה זה מזה כדי שיראו כתיקוטו ויבחלו וכת' מ"י לפסר מזה במנא שמיקיון התיקוטו לתעוף לפיקומן : **ג]** עד שתחשך . דכוס זה הוא תל' כוסות שלריכים לשתות בלילה ובמברי"ל דעיכול ותמירה בהגדה לריך לילה ואולי לח יתריך בקידוש. וע"ז כת' דתלות לכילה מלה היא בכלל קידוש דבשבילי בתם ע"ש :

דגול מרבבה

*) ועיין מ"ש המ"א סי' תכ"ד ס"ק ח' ובסהר הוכחה זו :

חתם סופר

סי' תע"א במחבר ס"ב בהג"ה וי"מ שלא לפרר. נ"ב ולפרדם ביו"ש עיין לקמן במנ"א ס"ס תק"ד : (שם במנ"א בסק"ה) ועיין ב"י סי' תס"ב וכו' . נ"ב דפשוט כשם שהקמח צריך להיות ממין הבא לידי חימוץ כך המשקה צריך ממין הבא לידי חימוץ וא"כ ל"ל לחם עוני ודלא כדגול מרבבה ע"ש :

יד אפרים

תיקני דתכ"ל בחמת לחין חילוק דלמת שפיר יש לחלק ביניהו והא דרבא שתי בתעלי יומא דפסחא היינו טופת דייקי בהל פורתא לתור בע"פ לחין האתי על ג' כוסות בסמוכה לאתיה שלין סמוך לאכילה ול"ב לית בפק העור להחיר בפורתא לוה כ' הע"ז דלא כת העור להודיע פשוט היה להעור לחין חילוק בין סמוך לאכילה לו לא רק שבא להודיענו דגם יותר מב' כוסות אין הספר לחלק בין טופת לתלוה ול"ב לית לחלק בין מצה עשירה לשאינה עשירה ול"ב כ' שזה מבוון בפוגיות וקשה היאך יליף כו' דלמת דוקא בין הכוסות אין מספיק לאכילה לא"ב דפרין מידי ד"ל דוקא בין הכוסות אין מספיק בשתי' שלפני האכילה אבל בשתי' שלאחר האכילה אפשר דאין לחלק בין שתי' לשתי' ול"ב כ' שזה מבוון בפוגיות וקשה היאך יליף כו' דלמת דוקא בין הכוסות אין מספיק לאכילה לא"ב דפרין מידי ד"ל דוקא בין הכוסות אין מספיק בשתי' שלפני האכילה אבל בשתי' שלאחר האכילה אפשר דאין לחלק בין

סי' תע"א במחבר ס"ב בהג"ה וי"מ שלא לפרר. נ"ב ולפרדם ביו"ש עיין לקמן במנ"א ס"ס תק"ד : (שם במנ"א בסק"ה) ועיין ב"י סי' תס"ב וכו' . נ"ב דפשוט כשם שהקמח צריך להיות ממין הבא לידי חימוץ כך המשקה צריך ממין הבא לידי חימוץ וא"כ ל"ל לחם עוני ודלא כדגול מרבבה ע"ש :

יד אפרים

תיקני דתכ"ל בחמת לחין חילוק דלמת שפיר יש לחלק ביניהו והא דרבא שתי בתעלי יומא דפסחא היינו טופת דייקי בהל פורתא לתור בע"פ לחין האתי על ג' כוסות בסמוכה לאתיה שלין סמוך לאכילה לו לא רק שבא להודיענו דגם יותר מב' כוסות אין הספר לחלק בין טופת לתלוה ול"ב לית לחלק בין

הגהות רעק"א

סי' תעא מג"א סק"ה שחייבים עליו בהמ"ז ות"ב.תש"ז הגחון ז"ל כ' בספרו מסכת דרע"ק לדמות דכ"מ בתילה כריסו בבליקות של כוסי דלית ידי חובתו וידי מלה לא יצא : **שם** באי"ד שמן הרבה אין מברכים אין זה הכרח די"ל דאוכל שיעור קביעות דמברכים בהמ"ז : **מג"א** סק"ח אבל לא יאמר מפורש בלבורה לף בתיבה תקרית לכתחלה אף בדיעבד לא יברך ברכת המזון : **מחצית** ביום מעט. וכ"כ המרדכי גופיה בר"פ כיצד מברכין כמ"ש הב"ח ואמאי הא אמאי הא מעט שמעט ביום כשיגרף עם שני הכוסות הרשמוות הוי טוב: ול"ל דג' כוסות כו' הוי טובא. דאל"כ תיקו תקנו חכמים לבתחלה לשתות שני כוסות. וע"י זה לא יאכל מזה הקורייתא לתיאבון. ואמאי לא יסתה בין שני הכוסות והוי יין מעט דסעיד. ועכ"כ דגם שני כוסות מיקרי טובא ונריך. ולפ"ז ל"ל הא דתייתי רבא רמיה לדברי בף ק"ז ע"ב. מדתנו בין שני כוסות הרשמוות מותר לשתות. ואמאי הא מכיל לאכה בלילה נסה : אלא ס"מ מינריך נריך (ת"ל) ה"ל להניח רמיה תפני תפניו דאי יין הרשות מותר לשתות שני כוסות לפני סעודה וכמ"ש מ"ח ול"ל דרבא עדיפא מינים מביא רמיה דפני יין הרשות מותר לשתות וע"כ דנריך לכל לפי תי' מ"ח שכתב כאן תה"ז בלא"ה ח"ם : וכמ"ש סי' רל"ח מה"ע אם נמשכה סעודה שחרית של שבת עד זמן מנחה טובא[שיאכל הסעודה לפנים ויברך בהמ"ז ויצול ידיו ויברך המוליא ויאכל סעודה ג'. דעדיין הפלטומכא פתוחה ויהיה לשער לאכול לתיאבון. שאם לא יאכל מיד ויחמתין עד לאחר המנחה לפי שעודתו עכשיו ולא יאכל עתה לשובע מ"מ בנמר אכילתו נסתתי הפלטומכ' ויאכל סעודה ג' אחרת כשאר בל שבתות ויו"ט. ואפי' אם אכל הרבה כשיעור שלא יהא לו לשער עד הלילה נסה: מאי מייתי רמיה כו' היה רמיה ל"ל שהניח רבא לבני חימוץ שני שלא יאכל סעודה ג' ול"ל דנריך הוי כמו פת לפני פתוחה סעודה הפלטומכא פתוחה. מ"מ אם אכל הרבה שבע ת"ל דנריך כשתוחה הרבה ומ"מ כתב הע"ז וכן הה"י דיותר מדאי לא יסתה לאו מעיד הלוש וטסיון ולא יאכל סעודה ג' זה תלות המחלוקת : (ס"ק ה) מלה כו' ורמיה ממנחות. ר"ל הה יהיו לריכים לחיות מלה בילוסה בשני עם מים. חלות תודה כו'. יוליאים בהן. ר"ל אם עשאן למכור. אפי עשאן לעלמן מיהו יוליא בשאר. אפי עשאן למכור ואפי עשאן לעלמן ונם אי עשאן למכור למה יוליא: משבע עשרונים. פחות שלים עשרון כ"ה ברש"י דאל"כ מאי פריך כו' ניהו דלא אפשר לאכול בלילה נסה אלא בשני עשרונים ומברך ממ"מ דהוי כמ"ש: ומאי קושיא כו' ומאי ידע דהיה גם במאות מיס דהא ברביעית שמן לבד אי אפשר לעשותן עיסה למעט מ"מ הא ודאי ידע דהיה גם במאות מיס דהא אם אפשר לעשותן עיסה ולהפותן. וכ"ם קפ"ח אימא כו' כזית פת ומה"ע כתב אם אפשר בי"ט ויבא בשבת"ז צריך לחזור ולברך ברכת המוזן: ות"ל מאי רב תת לגיל ג' של פסח ושל סוכות ושאר ימים אי בעי אכיל ואי בעי לא אכיל.הא לחיוב לאכול כ"א ליל ג' של פסח וליל ג' של סוכות ושאר ימים אי בעי אכיל ואי בעי לא אכיל.הא בכל יום צריך לאכול פת ופע"ג דיל"ל דהכי אני לילות הניינו ליל ג' של פסח ושל סוכות החיוב הוא מן התורה ומשל"ב בשאר ימים אפי' בשבת מן התורה וס"ס כי"ע ובר"ן פרק ב' דסכה מבואר כן להדיא שהקשה על קרא דבערב תאכלו מלות ל"ל ת"ל דבללו הכי צריך לאכול פת כי"ע ע"ש : לאכול מלה עשירה ואי זה

ב ס וקודם שעה עשירית מותר לאכול ה [ה] מצה (ד) **עשירה** : הגה מבל ן מלות שיולאין בה בלילה [ו] מסוריס לאכול כל [ז](ה)יום מרבעה שער(ר"ן פרק ללו שופרין בה הרמב"ם"סוהמניד פ"ו)(ו)וקטן שיודע מה שמספרים בלילה מיליאת מלריס ז מותר להאכילו (ת"ה סי' ז') ויש נוסנין שלא לאכול חזרת בע"פ כדי לאכול מרור (ז)לתיאבון (מג"ו ס"ה מ"ג) וכן ביום רחשון של פסח כדי לאכלו בליל שני לתיאבון וכן נוהגין קלת למעט בחכילה מלה ביום רחשון מהאי טעמא(כל בו)ויש מחמירין שוד שלא לאכול בילות כדי לאכול המרוסת לתיאבון ואין לחוש למנהג הזה ויש מחמירין שלא לפרר לו לצורר המלות בע"ב פסח [ח] שלא לבוא לידי לאכול מהם (מהרי"ו) ואין לחוש גם לזה.מלה שנאפה בתקנה [ט] ומאי כך נתפרסם ח (י)ויולאים בה ביין ושמן [י] חיטה וקלת מלה עשירה ותסורה לאכילה בערב פסח(מהרי"ו):

ג ו אם התחיל לאכול קודם שעה עשירית ומשכה סעודתו עד הלילה דינו [יא] **כמו בשבתות ושאר ימים טובים שנתבאר סימן רע"א סעיף ו'** : (ומלוה (ט) לרחון [יב] וגנגת בע"ט וללטוס בגדיס נחיס כמו בשבת וט"ל סי' ר"ם ורם"ב) :

תעב דיני הסיבה וארבע כוסות . ובו טז סעיפים:

א ס **יהיה שלחנו ערוך מבעוד יום כדי לאכול מיד** (א) **כשתחשך** ג [ב] **ואף אם הוא בבית המדרש** א] יקום מפני [ג] **שמצוה למהר ולאכול בשביל התינוקו' ב] שלא ישנו** ג **אבל לא יאמר קידוש** (א)א [ד] ג] **עד שתחשך** :

תעב א עד שתחשך . דכוס של קידוש הוא אחד מארבע כוסות וכולן לריכים לחיות בליל (ת"ה) : **נכלים**

בדברי הטור ס"ל כדברי הגמרא דקמ"ל דלית"ת דאסור לשתות ממחמ ולמעלה כי היכי דלא להפסיד תיכבון מלה לזה מבית רחות מהו דמותר לשתות בין הכוסות הרשמוות והיא קודם לכילת מלה ולמי לכל כמה דמוסיף לשתות הוי שפיר כל"ל ות"ל מין מיבוק כפי הנמ' בין התו' להטור לשתות ממחמ שהתו' של הכוסות למי שמותר ממחמ ולמעלה . ולהטור שפיר מלטרף וכל' מפתכר לע"ד ופשוט הוא שתין בכולל זה שיהתה כ"ל הרב"ע דשפ יהא שבע כי הוא ולמי מקלקל תחות המחכל וכמוס יעיל ע"ז :

תעב (א) עד שתחשך. דמלה דומיא דפסח דכתיב על מלות ומרורי יאכלוהו והפסח אינו נאכל אלא בליל ט"ו והקידוש לריך סיסי, כשעת רחיה למלה. כתב מהר"ל מפרלג בכל ע"ם וי"ט שמוסיף ממוך על הקודם שכ"פ לריך שתסיס נמר הסעודה בליל דכתיב תלתת סיוס וחדה בליה מדאורייתא וכשמפסיק מאכילתו קודם חציו לא יאכל לריך דוקא בליה מפ"ל דאל"כ כשרב פסח בנם שהקידוש לריך סיסי בליה ול"ל הטעם דמלות מלילת מלה היא בכלל הקידוש וכשכילה

באר

ודלי מקלקל תחות המחכל וכמוס יעיל ע"ז ט"ז : (ד) **עשירה** . וכת כילוסה כמי פירות עם מיס ג"כ הוי מלה עשירה ולין יוליאין בה מ"ו ומ"ל ע"ם . וע"ל סי' תס"ב ס"ק ג' : (ה) יום י"ד . לכל בכיל י"ד מותר ר"ן והב"ח ומ"ו ות"ו . וכבכה"ג כתב דבריט ניכנים בלה לאכול מר"ם ע"ם . וכתב המ"א דמכה כפולה וכפותה אין לאכלו בע"י ע"ם כל היום דממא מלה היא תלות מר"ם ע"ם . וכתב המ"א דמכה כפולה וכפותה אין לאכלו בע"י ע"ם כל היום דממא מלה היא תלות מר"ם ע"ם . וכתב המ"א דמכה כפולה וכפותה

שערי תשובה

דסופו לשתות תי רובי כסי קדמאי הר"ר טובא ע"ש : סעיף ב' בהגה למעט באכילת מצה ביום ראשון כו' וכתב באנרות הרמ"ז לענין סעודה שלישית בפסח שחל יום ראשון בשבת שב וא"ת עדיף לידיך הוי בע"פ משום פסיקא דיין"ט שני ש"ן ומ"מ יאכל איזה פרי מעט כדי שלא יהרה לברכה ולא הרבה משום מצות אכילת מצה להיאבון בליל יום טוב הב' ע' שם ונראה מי שאינו מבטל בשום פעם מלעשות סעודה שלישית עם פת רשאי ויאכל מעט גם יראה להקדים עצמו וע' לעיל סי' תמ"ד :

ויין מעט כו'. הוס, דלא כעור שכ' שמותר הן רב לו מעט ודעת העור כדעת הגמ"ר שם כתו' שם ס"ז שם ס"ח שם ס"ט ודלמי מקלקל תחות המחכל וכמוס יעיל ע"ז ט"ז : (ד) **עשירה** . וכת כילוסה כמי פירות עם מיס ג"כ הוי מלה עשירה ולין יוליאין בה מ"ו ומ"ל ע"ם . וע"ל סי' תס"ב ס"ק ג' : (ה) יום י"ד . לכל בכיל י"ד מותר ר"ן והב"ח ומ"ו ות"ו . וכבכה"ג כתב דבריט ניכנים בלה לאכול מר"ם ע"ם . וכתב המ"א דמכה כפולה וכפותה אין לאכלו בע"י ע"ם כל היום דממא מלה היא תלות מר"ם ע"ם . וכתב המ"א דמכה כפולה וכפותה

דסופו לשתות תי רובי כסי קדמאי הר"ר טובא ע"ש : סעיף ב' בהגה למעט באכילת מצה ביום ראשון כו' וכתב באנרות הרמ"ז לענין סעודה שלישית בפסח שחל יום ראשון בשבת שב וא"ת עדיף לידיך הוי בע"פ משום פסיקא דיין"ט שני ש"ן ומ"מ יאכל איזה פרי מעט כדי שלא יהרה לברכה ולא הרבה משום מצות אכילת מצה להיאבון בליל יום טוב הב' ע' שם ונראה מי שאינו מבטל בשום פעם מלעשות סעודה שלישית עם פת רשאי ויאכל מעט גם יראה להקדים עצמו וע' לעיל סי' תמ"ד :

הגהות רעק"א

סי' תעא מג"א סק"ה שחייבים עליו בהמ"ז ות"ב.תש"ז הגחון ז"ל כ' בספרו מסכת דרע"ק לדמות דכ"מ בתילה כריסו בבליקות של כוסי דלית ידי חובתו וידי מלה לא יצא : **שם** באי"ד שמן הרבה אין מברכים אין זה הכרח די"ל דאוכל שיעור קביעות דמברכים בהמ"ז : **מג"א** סק"ח אבל לא יאמר מפורש בלבורה לף בתיבה תקרית לכתחלה אף בדיעבד לא יברך ברכת המזון : **מחצית** ביום מעט. וכ"כ המרדכי גופיה בר"פ כיצד מברכין כמ"ש הב"ח ואמאי הא אמאי הא מעט שמעט ביום כשיגרף עם שני הכוסות הרשמוות הוי טוב: ול"ל דג' כוסות כו' הוי טובא. דאל"כ תיקו תקנו חכמים לבתחלה לשתות שני כוסות. וע"י זה לא יאכל מזה הקורייתא לתיאבון. ואמאי לא יסתה בין שני הכוסות והוי יין מעט דסעיד. ועכ"כ דגם שני כוסות מיקרי טובא ונריך. ולפ"ז ל"ל הא דתייתי רבא רמיה לדברי בף ק"ז ע"ב. מדתנו בין שני כוסות הרשמוות מותר לשתות. ואמאי הא מכיל לאכה בלילה נסה : אלא ס"מ מינריך נריך (ת"ל) ה"ל להניח רמיה תפני תפניו דאי יין הרשות מותר לשתות שני כוסות לפני סעודה וכמ"ש מ"ח ול"ל דרבא עדיפא מינים מביא רמיה דפני יין הרשות מותר לשתות וע"כ דנריך לכל לפי תי' מ"ח שכתב כאן תה"ז בלא"ה ח"ם : וכמ"ש סי' רל"ח מה"ע אם נמשכה סעודה שחרית של שבת עד זמן מנחה טובא[שיאכל הסעודה לפנים ויברך המוליא ויאכל סעודה ג'. דעדיין הפלטומכא פתוחה ויהיה לשער לאכול לתיאבון. שאם לא יאכל מיד ויחמתין עד לאחר המנחה לפי שעודתו עכשיו ולא יאכל עתה לשובע מ"מ בנמר אכילתו נסתתי הפלטומכ' ויאכל סעודה ג' אחרת כשאר בל שבתות ויו"ט. ואפי' אם אכל הרבה כשיעור שלא יהא לו לשער עד הלילה נסה: מאי מייתי רמיה כו' היה רמיה ל"ל שהניח רבא לבני חימוץ שני שלא יאכל סעודה ג' ול"ל דנריך הוי כמו פת לפני פתוחה סעודה הפלטומכא פתוחה. מ"מ אם אכל הרבה שבע ת"ל דנריך כשתוחה הרבה ומ"מ כתב הע"ז וכן הה"י דיותר מדאי לא יסתה לאו מעיד הלוש וטסיון ולא יאכל סעודה ג' זה תלות המחלוקת : (ס"ק ה) מלה כו' ורמיה ממנחות. ר"ל הה יהיו לריכים לחיות מלה בילוסה בשני עם מים. חלות תודה כו'. יוליאים בהן. ר"ל אם עשאן למכור. אפי עשאן לעלמן מיהו יוליא בשאר. אפי עשאן למכור ואפי עשאן לעלמן ונם אי עשאן למכור למה יוליא: משבע עשרונים. פחות שלים עשרון כ"ה ברש"י דאל"כ מאי פריך כו' ניהו דלא אפשר לאכול בלילה נסה אלא בשני עשרונים ומברך ממ"מ דהוי כמ"ש: ומאי קושיא כו' ומאי ידע דהיה גם במאות מיס דהא ברביעית שמן לבד אי אפשר לעשותן עיסה למעט מ"מ הא ודאי ידע דהיה גם במאות מיס דהא אם אפשר לעשותן עיסה ולהפותן. וכ"ם קפ"ח אימא כו' כזית פת ומה"ע כתב אם אפשר בי"ט ויבא בשבת"ז צריך לחזור ולברך ברכת המוזן: ות"ל מאי רב תת לגיל ג' של פסח ושל סוכות ושאר ימים אי בעי אכיל ואי בעי לא אכיל.הא לחיוב לאכול כ"א ליל ג' של פסח וליל ג' של סוכות ושאר ימים אי בעי אכיל ואי בעי לא אכיל.הא בכל יום צריך לאכול פת ופע"ג דיל"ל דהכי אני לילות הניינו ליל ג' של פסח ושל סוכות החיוב הוא מן התורה ומשל"ב בשאר ימים אפי' בשבת מן התורה וס"ס כי"ע ובר"ן פרק ב' דסכה מבואר כן להדיא שהקשה על קרא דבערב תאכלו מלות ל"ל ת"ל דבללו הכי צריך לאכול פת כי"ע ע"ש : לאכול מלה עשירה ואי זה

מחצית

ביום מעט. וכ"כ המרדכי גופיה בר"פ כיצד מברכין כמ"ש הב"ח ואמאי הא אמאי הא מעט שמעט ביום כשיגרף עם שני הכוסות הרשמוות הוי טוב: ול"ל דג' כוסות כו' הוי טובא. דאל"כ תיקו תקנו חכמים לבתחלה לשתות שני כוסות. וע"י זה לא יאכל מזה הקורייתא לתיאבון. ואמאי לא יסתה בין שני הכוסות והוי יין מעט דסעיד. ועכ"כ דגם שני כוסות מיקרי טובא ונריך. ולפ"ז ל"ל הא דתייתי רבא רמיה לדברי בף ק"ז ע"ב. מדתנו בין שני כוסות הרשמוות מותר לשתות. ואמאי הא מכיל לאכה בלילה נסה : אלא ס"מ מינריך נריך (ת"ל) ה"ל להניח רמיה תפני תפניו דאי יין הרשות מותר לשתות שני כוסות לפני סעודה וכמ"ש מ"ח ול"ל דרבא עדיפא מינים מביא רמיה דפני יין הרשות מותר לשתות וע"כ דנריך לכל לפי תי' מ"ח שכתב כאן תה"ז בלא"ה ח"ם : וכמ"ש סי' רל"ח מה"ע אם נמשכה סעודה שחרית של שבת עד זמן מנחה טובא[שיאכל הסעודה לפנים ויברך המוליא ויאכל סעודה ג'. דעדיין הפלטומכא פתוחה ויהיה לשער לאכול לתיאבון. שאם לא יאכל מיד ויחמתין עד לאחר המנחה לפי שעודתו עכשיו ולא יאכל עתה לשובע מ"מ בנמר אכילתו נסתתי הפלטומכ' ויאכל סעודה ג' אחרת כשאר בל שבתות ויו"ט. ואפי' אם אכל הרבה כשיעור שלא יהא לו לשער עד הלילה נסה: מאי מייתי רמיה כו' היה רמיה ל"ל שהניח רבא לבני חימוץ שני שלא יאכל סעודה ג' ול"ל דנריך הוי כמו פת לפני פתוחה סעודה הפלטומכא פתוחה. מ"מ אם אכל הרבה שבע ת"ל דנריך כשתוחה הרבה ומ"מ כתב הע"ז וכן הה"י דיותר מדאי לא יסתה לאו מעיד הלוש וטסיון ולא יאכל סעודה ג' זה תלות המחלוקת : (ס"ק ה) מלה כו' ורמיה ממנחות. ר"ל הה יהיו לריכים לחיות מלה בילוסה בשני עם מים. חלות תודה כו'. יוליאים בהן. ר"ל אם עשאן למכור. אפי עשאן לעלמן מיהו יוליא בשאר. אפי עשאן למכור ואפי עשאן לעלמן ונם אי עשאן למכור למה יוליא: משבע עשרונים. פחות שלים עשרון כ"ה ברש"י דאל"כ מאי פריך כו' ניהו דלא אפשר לאכול בלילה נסה אלא בשני עשרונים ומברך ממ"מ דהוי כמ"ש: ומאי קושיא כו' ומאי ידע דהיה גם במאות מיס דהא ברביעית שמן לבד אי אפשר לעשותן עיסה למעט מ"מ הא ודאי ידע דהיה גם במאות מיס דהא אם אפשר לעשותן עיסה ולהפותן. וכ"ם קפ"ח אימא כו' כזית פת ומה"ע כתב אם אפשר בי"ט ויבא בשבת"ז צריך לחזור ולברך ברכת המוזן: ות"ל מאי רב תת לגיל ג' של פסח ושל סוכות ושאר ימים אי בעי אכיל ואי בעי לא אכיל.הא לחיוב לאכול כ"א ליל ג' של פסח וליל ג' של סוכות ושאר ימים אי בעי אכיל ואי בעי לא אכיל.הא בכל יום צריך לאכול פת ופע"ג דיל"ל דהכי אני לילות הניינו ליל ג' של פסח ושל סוכות החיוב הוא מן התורה ומשל"ב בשאר ימים אפי' בשבת מן התורה וס"ס כי"ע ובר"ן פרק ב' דסכה מבואר כן להדיא שהקשה על קרא דבערב תאכלו מלות ל"ל ת"ל דבללו הכי צריך לאכול פת כי"ע ע"ש : לאכול מלה עשירה ואי זה

השקל

מספיק על ליל ג' דפסח ועל ליל ג' של סוכות כתב תי.לאחר ע"ם : בליל הפי' יש בה מצה שמן יין יוליאים. וסיינו לפמ"ש הר"ן דביום אפשר שיאכל מלה עשירה. וס"ה לאפשר דביום אוכל בלילות של גויס שיודע שמיום חמץ ואפ"ב אינו לפמ"ש בה"ל דאפשר ביום יוליא בהן ליל ג' של סוכות ואפי' הכי לא יאכל מלה עשירה. ולפ"ז אפשר דאפי' ביום יוליא בהן. אלא וכן מסבתם לה בחלת תודה וכרקיקי נזיר דהן מלה ורמאי לאכלן ואפ"ב אינו יוליא בהן. אלא הרר"ן הדא מיסיינו נקט דסיינו מלה עשירה. ולפיית מ"ש לעיל כ"ש מדברי הר"ן שתי דביום אוכל מלה עשירה. וסיינו ע"ב אם אם מעט שמן. מבואר דבה"ג אינו יוליא בלילה : כמ"ש ועוד דמי פירות כו' כ"ל : וא"ב ל"ל ללחם עוני דמיניה מעטים מלה עשירה. ת"ל דכל שאינו בא לידי חימוץ אין יוליאים בו ורמיה זו אינו רק סניף לדי"ל כיון דהוה מין בבא לידי חימוץ שני וכה"ג כ"ב המ"ם. ויותר מזה כתב מ"ש לעיל סי' תנ"ד לעניין סוכין : (ס"ק ו) מלה כו' ת"י מסמע דבליה אפשר לאכול בלא סוכין ואפי' הכי לא יאכל עתה לשובע מ"מ בנמר אכילתו נסתתי הפלטומכ' ואח"כ יאכל סעודה ג' אחרת כשאר בל שבתות ויו"ט. ומ"ש בשם הרמב"ם מוכח דאין שום הרמב בלחם"ם ובית יוסף בשם הרמב"ם ומ"ל דמלה עושי פרע לעיסה שנילושה כשמן וה"ה והתוספות כתבו בשם דמי

היטב

ואין כמלכג זה טעם ע"ת : (ס) ומילושה . אבל מעורבת ומבשלה מותר לאכול ומבדך במ"מ דהוי מעשה קדירה ונימוח מהרי"ל עמ"ל וכמ"ו : (ע) לרחון . לאחר מלות יולך לבית המרחן ויטבול ואחר תפלת המנחה יעסוק בדיני קרבן פסח ובסל"ה הטתיק מסדה"י מה שילמוד כל אדם . כי רש"ל אין מבדין אחבל בער"פ : תעב (א) בשתחשך . ע'

ביאור הגר"א

ובמדיניות כו' וכמ' תת"ד ס"ל אבל דברי הר"ן ל"ע דסוגיא בר"פ דמחתה קטנה קאמר דקאמר שם רב פפא לאחר תפילו תיחה כו' וכ"ש דסמוך כו' או ירקות. שם ר' יצחק מעטל בירקי : **אבל לא יאכל.** ר"ל ז"ם מעטיל כלומר דבר מועט ות"ם מעטו פירות כו' וכן משמע מהרי"ף ורא"ש בזה קושיית הסוס' ל"ע ב' ד"ה לא יאכל כו' ות"ת ע"ם ו"ל הרמב"ם בפירושו שם וזה שמעטנו לותו מן התלילה היינו לחיוב לאכול מעטו לאכול הרבה משאר התלילים : **ואם הוא.** כל"ל ה"ע ס"ב רק שכאן היינו כמו לימעטים שילולנה בשעת התלות לחיוב לאכול הרבה משאר התלילים : **ואם הוא.** כל"ל ה"ע ס"ב רק שכאן היינו כמו לימעטים

ועי"ז תקוח התלילה וכ"כ הע"ז וע"ל סי' תע"ו : [ה] מלה עשירה. ואם ילוסה כמי פירות עם מיס ג"כ הוי מלה עשירה ולין יוליאין בה מ"ו ומ"ל ע"ם . ועשיתי סמוכות לדבריו כבי' סי"ב ס"ק ע"ם ואין לחפלה רק אלכה כך יוליא י"ח אם יוליאין בה מ"ו ומ"ל דמלה נפוחה וכפולה הין לאכלו בע"פ כל היום דממא מלה היא תלות מר"ם ע"ם ועי"ל סי' תס"ח : [ו] **מסורים** לאכול בילות כדי

וכשכילה כח הקידוש: (ב)ולא על ימיו.דשמא יקדיש קטן לוקטן דוקא הוא על ימין ונפתח הכובע שע"פ הקטן מליז שהוא מקטן כלפי ימין: (ג) דבזמן הזה ח"ל להסב כיון דאין רגילות במלכי בשאר להסב להסב חלה יוסב כדרכו ע"ז סומכות הכסיס שלא להסב וכ' מו"ח ז"ל מכל מיהו מיסב מאחר דיסיבה כדרכה הוי דרך מירו, וכן במנהג וכ"ם בתוקלוכסיקטיק"ל בשעת סדר שהוכל לא יבשכו חלה דגרלה דעשם לביעת הקיט"ל הוא שלא חזות דעתו עליו מפני השמח, ע"כ יבשב בגד מתי'ולפ"ז שסהכל יבשבו ושמ"ם סי' תר"י לעניין"כ:

(ד) אפי' אם אינו רבו מובהק. הרמ"ם מוכיח מזה שאין צריך לשתות ד' כוסות דוקא אלא כל מדעת גוזן הוי ע' ומיהו יוסף תלמיד מ"ם היסב.ודחה לה דמיירי בשולי דנגרי פ'תלמיד חומנו'ולה דחה לה דמיירי בחיו מובחק חלה מלי דגם בחיו מובחק לריקוק"ל הא ע"פ אם רבו נתן לו רשות לריך היסבה ממלי לא דחה לה בזה דמיירי שנותן לו רשות וי"ל לשון הברייתי מור' על חיוב היסב' ובטילת רשות אינו אלא חיוב על הרב לתת לו רשות חלה ס"מ דהרשות הזה הוי מוקי בשני דיש חיוב על התלמיד דמוכח מזה דאינו אלא שאפי' רבו לתת לו רשות חלה אם בשאר כלעט"ד: (ה) ומ"מ לי אם לא שחב כו'. פי' דבר' כוסות הרשעוים יש שם רשות לשתות ביחד ולא הוי כמוסיף ומילוק זה יבוי בשאר"י פ' ע"פ חלה שפיים ע"ז ומיהו מיכ' למימר כיון שפחה שלא כתיקוקוסוכרר הדבר דשלא הוכיח מזה ומה שפחה פחה הוא כוס של מוכה ומשפחה כוס רביעי' בלא הסיבה ולא שיפחה מ"כ מתחלת הסיב' שהרי כשפחה כוס רביעית בלא הסיבה ולא מזהר להסב הסיח דעתו לשתות יותר עכ"ל וכ"פ בפ"ע סי' תע"ו וי"ל כמו על רמ"א ממ"כ מי ס"ל כהאי סברא דהוכרר הדבר שלא הוו מקשינן למה כ' שברא דהוכרר הדבר שלא הוו מקשינן למה כ' שברא דהוכרר הדבר שלא הוו מקשינן למה כ' ש

כלומ כסיבה יחזור ויסתה כלומ ברכה : ח על הסדר.פי' שיאמר ההגד בנחת: ט שותין ממנו . משמע לכתחלה מותרין הרבה לשתת כוס אחד ועסע"ו : י וי"ח צריך וכו' . ולכן יקח כוס קטן ויסתה רובו : יא שלא בהפסק גדול. להיינו שלא יסבה מתחלה ועד סופו יותר משתיי רביעית כמ"ש סי' תרי"ב וכ"ש ב"ח ס צריכה לשתות ארבע כוסות (ז) ח על הסדר ואם שתאן [יז] ט זה אחר זה שלא (י) כסדר לא יצא : ט * פ שיעור הכוס [יח] רביעי' [יט] לאחר שימזגנו (מס רוקח למזגו) [כ] וישתה (ח) כולו או (יח) רובו ל ואם יש בו הרבה רביעיות ט שותין ממנו כל כך בני אדם כמנין רביעיו' שבו י ק ויש אומרים שצריך לשתות רוב הכוס אפילו מחזיק כמה רביעיות : ולריך לשמוע השיעור יא [כא] שלא (יב) בהפסק גדול בנתייס (ב"י בשם רוקח) :

י [כב] ר מי שאינו שותה יין יב מפני שמזיקו או שונאו צריך [כג] (יג) לדחוק עצמו ולשתות לקיים מצו' ארבעה כוסות :

יא ס מצוה לחזור (ט) אחר [כד] יין יג (יד) אדום (מס מין הלבן מצוצת ממנו) (פור) :

יב ת (טו) [כה] יוצאים ביין מבושל ובקונדיטון :

יג ת (י) יד [כו] אפילו (טז) עני המתפרנס מן הצדקה ג טו ימכור מלבושו או ילוה או ישכיר עצמו לד' כוסות :

יד ג טז גם הנשים חייבות בארבע כוסות ובכל מצות הנוהגות באותו לילה :

טו ד תינוקות [כז] שהגיעו לחינוך [כח] מצוה ליתן לכל אחד יז כוסו לפניו : הגה ומיו ליקח כוס שפיו לר כמו קרו"ב גנמ"ז מפני שלא יכול לשתות רביעית כאחד (מהרי"ב) ובכוס של ברכת המזון צלמ"ה מין לוקחין מומו וע"ל סי' קפ"ג סעיף ד' בהגה וכן הכוס של קידוש וע"ל סי' רע"ח סעיף י' (ב"י) :

טז ס מצוה לחלק לתינוקות קליות ואגוזים כדי שיראו שינוי וישאלו :

תעג דיני כוס ראשון וסדר הפסח עד כוס השני ובו ו סעיפים :

א ס מוזגין לו כוס ראשון ומקדש עליו [ל] ומברך ג א [ג] (ל) שהחיינו [ג] ואם חל (ג) בשבת אומר ויכולו ואם חל במוצאי שבת [ד] אומר יקנה"ז ג ואם שכח להבדיל ולא נזכר עד שהתחיל ההגדה [ה] ישלים ההגדה עד גאל ישראל ב [ו] ואחר כך (ג) יבדיל : הגה

באר

(י) כם דר. שלא אמר הגדה בנחתיס : (יח) רובו פי' הב"ח כולו בהחלה או רובו בדיעבד. ובמדיומות שהיין ביוקר יזהר כל אדם לקח כוס מרביעית ויסתה כולו או רובו בדיעבד ופמ"ו ט' ט"ז ק"ל ק"ק ג' וכפי' תפ"ז כ"ק ג': (יט) בהפסק . דהיינו שלא יסב, מתחלה ועד סופו יותר מכדיבור רביעית כמ"ש סימן תרי"ב וכ' המ"ב וכ"ל דאם שהה יותר מכדיבור דבדיעבד לא יצא וצריך למזוג ולשתות אלמפי' בכוכות מחרונות ואם שהה כדי שתיית רביעית הוי כפיקח ובשני כוסות האחרונים יחזור ויסתה ופ"ז ס"ק ז' : ובאחר שיתיב מבר מכדי שתיית רביעית נמצא שיתיב בין ברכה לברכה יותר מכדי שתיית רביעית ולכתחלה יסתה רוב רביעית בנת אחת כמ"ש סי' תרע"ב : (כ) בשבת . ומותר למזגו בשבת אפילו לכתחלה ואפי' ע"י עכו"ם ואפי' מבעוד יום ואפי' לשתות בלילה ואפי' לשתות בלילה ולא יחוש משום שמא יסחוט ענבים

תעג (א) ומין ליטול ידיו קודם קידוש . כתב כ"י בשם המרדכי מותר ליטול ידיו קודם קידוש דלמא הוי סיכת הדעת מכל שכן בפסח שיש בפסח גדול בשמיים אין לכ"ם ליטול ידיו קודם קידוש משום דצריך ליטול ידיו פעם אחרת לעשות הטיבול ומלמא דברכ' רחשומה היא' לפטור' כו' ותמה כ"י ע"ז מה בפסק יש טפי בכסח מבצת ויו"ט וברחה דלק"מ דלר' כפי ע"פ נטל ידיו בטיבול רחצון ☜ יטול ידיו בטיבול שני . ומפרשים טעמא כיון דבעי למימר אגדת' והלולא מסחה לדעתה ונעע במקום מטוף ופי' חו' דך טיבול שני לאו דוקא דלמא לאחר המוצי' הוא מלא מטיל' דפטודם קפ' דל"ת כיון שנטל לטיבול רחשון טול' לו נם ללחם דהא חולין לא בעיא כוול' קמ"ל ואיך להביא קלא במרדכי במ"ש משום דלר"ך כו' ול"ל מש"ה לריך וס"ק מין ליטול קודם הקידוש בשביל הפטודם בפסח ומיימי לאו' כי היכי דלמרי' לריך ליטול שנית ללחם משום דלפסיק בינטילה הרחשונה בחגדה והלל ול"ב הם יטול ידיו קודם הקידוש כ"ם שאחב בהגדה והלל בפסח קודם התכילה של מלה ואף הנה יש לפ' כן משום דלריך ע"ב ליטול ידיו ללחם מלמת דיש כאן בפסק והא דנקט בפטות הטיבול גריך מחר ל' הגמר' ונגמ' הא לגו דוקא כמ"ש בשם התו' . ורש"ל כ' בשם רבינו מאיר מ"ש בשם התו' דוקא ליטול ידיו קודם שלא לשנות מפני דמ"מ יבוא לידי מיחוש נשיכת עקב ואיכא למימר דיש לחוש שמא יפסיק בדברים בשעת הנטילה ולא יברך על נטילת ידים ולכן לא ישנה ממנהג העולם ולא יטול ידיו אלא פעם אחת קודם הסעודה ולא יחזור ויטול ידיו בשעת הסעודה ולא יברך על נטילת ידים ולא יחוש לחיישנא דשמא יפסיק בדברים בשעת הנטיל

באר הגולה

טור כ משנה שם ל"ט ל הגהות מיימוני בשם ר"ת וסמ"ג מ שם בגמרא נ שם במשנה ס שם בגמ' ע הגהות מיימוני

הכרפס יהא ו למעלה מן הכל והחומץ סמוך לו יותר מן המלח והמלות מן המרור [טז] והחרוסת והם יהיו יותר קרובים אליו מן הבשר והבילה.(מהרי"ל) י והבשר נהגו שיהיה (ט) ז זרוע ונהגו שהבשר יהיה צלי ח על הגחלים והביצה תהיה מבושלת [יז] (וה"ה (י) לצויה וכן נוהגין בעירנו) :

ה כ * אלו ירקות שיוצא בהם ידי חובתו ט (יא)[יח] חזרת י עולשין יא תמכ' חרחבינ' (פי' מיני עשבים מרים) מרור ויוצאי' בעלין שלהן ובקלחן ל (ח) אבל יב לא (יב) בשורש מ אלא שבעלין אין יוצאין [יט] אא"כ הם לחים ובקלחים יוצאין יג בין לחים בין יבשים נ [כ] אבל יד לא כבושים ולא שלוקים ולא מבושלים וכולם [כא] מצטרפין (יג) לכזית שהוא השיעור שלהם ס [כב] ועיקר המצוה בחזרת ואם אין לו חזרת ע יחזיר אחר ראשון ראשון כפי הסדר שהם שנויים:הגה ואם אין לו אחד מאלו הירקות יקח [כג] לענה טו [כד] או שאר ירק (יד) מר (אגור) [כה] וחרוסת יעשה עב זכר לטיט ואח"כ

מגן אברהם

ו למעלה מן הכל.פי' סמוך לו: ז זרוע כ' הר"ן דלעס בלא בשר לא מקרי תבשיל לכן ירלה שיהא מעט בשר סרוך עליו (ד"מ) : ח על הגחלים. דהפסח לא היה נללה אלא בשפוד של רימון ויש טורח לחזור אחריו · (כ"י הג"מ) ואסור לאוכלו דאין אוכלין צלי בלילי פסחים ולכן אסור לצלותו בי"ט דאין י"ט מכין לחבירו וכ"ל דאם שכח לצלותו עד הלילה יצלנו בלילה ויאכלנו בשחרית בי"ט הראשון ורש"ל כתב לנהוג דיבשל חתיכת בשר ויתלקה למסובים וכ"כ הכ"ח ושל"ה ואם אינו רוצ' לאכול הבילה עד ליל ב' אסור ג"כ לצלותו ליל ראשון (ד"מ מהרי"ו) עסי' תק"ג : ט חזרת · גאטונ"ך ולבוש כ' דנקרא בלשון פולין זאלאט"ך : י עולשין.קורבי"ל קרוספל' בל' ערבי אנדבי בל' ספרד (הג"מ) : יא תמכ' . קריי"ן ובל"א מערטי"ך . ומהרי"ל היה מסופק אם קורבי"ל הוא מרור ובגע"ז מרובי"ה מרחבינה.אלוח' דדיקל:יב לא בשורש.ז"ל מהרי"ו אם יקח מערטי"ך יקח מה שהוא למעלה מן הקרקע כגון העלין והסמוכים אבל לא מה שלמטה מן הקרקע דהוי שורש עכ"ל.וכ"פ מ"ב ושל"ה מיהו נפי זה כ' מהרי"ו וז"ל בפ"ק דסוכ' אמרי' אזוב ג' קלחים וכן ג' גבעולים ופרש"י קלחים שרשים. ומטע"ז נראה דכ' ר"ת ולא שרשים היינו שרשים קטנים המתפצלים לכאן ולכאן אבל השורש הגדול שבו עומד הירק הוי בכלל קלח עכ"ל וכ"כ בהגמ"ג ז"ל שמעתי שקרוי קלח עד למטה מזגו ושבלים קטנים יולאין מהם עכ"ל וכ"ל עיקר : והעולם נוהגין לברך על העלים ולבריכה נוטלים הקלח וכ"ל הטעם מדקאמר ויולאין בקלח שלהם אלמא דעלין עדיפא לכן נוטלין העלין לברכה ומיהו לריך ליטול כזית כמ"ש סי' תפ"ו ומפני שאין העלין הרב' כ"כ לכן נוטלין הקלח לכריכ' מיהו אם רוצה ליטול העלין לכריכה הרשות בידו : יג בין לחים °) משמע דאין יולאין בכמושים וכ"מ בטור ורמב"ם עיין בגמ' : יד לא כבושים.פירש"י בחומץ וכ"ל דאזיל לשיטתיה כמ"ש הב"י בי"ד רס"י ק"ה אבל אנן קי"ל דדבר השרוי במים מעל"ע הוי כבוש והוי כמבושל א"כ אם שרה המרור במים מעל"ע אין יולאין בו דנתבטל מרירתו ועיין בב"י סי' תקכ"ז כ' מהרי"ו וז"ל מהרר"א נסתפק כיון דמרור אתקש למלה וגזול פסול א"כ לא יעקור ישראל המרור מן הקרקע כמ"ש סי' תרמ"ט וכ"ל דנה דמי דהתם אתא מתקיים בקרקע מ"ה הוי כקרקע עכ"ל כ"ל דה"ה כיון דמרור ☞ אינו מתקיים בקרקע הוי כמטלטלין וקניית הנכרי ביאוש ושנוי רשות והוי שינוי רשות ביד הישראל ומ"מ ל"ע דהא קי"ל כל המחובר לקרקע הוי כקרקע כמ"ש סי' תרל"ז ס"ג . וכ"ש כשנשרש בקרקע כמ"ש בי"ד סי' ו' ס"ב ועח"מ סי' ל"ה וס"ס קל"ג . ואפשר דמיירי שהמרור כבר נתבשל כל צרכו ועומד ליתלש וסבירא ליה כל העומד ליתלש כתלוש דמי : טו או שאר ירק מר . כ' הס"ג וז"ל בגמרא מוכח שאינו יולא רק באלו השמות במשנה. ומ"ש האגור שיקח לענה נראה שהוא

ט"ז

יתבאר שאין איסור אלי כבוש' ולא כרב ע"ש : (ח) אבל לא בשורש שלהם . כתב מהרי"ו פי' השרשים הקטנים המתפצלים לכאן ולכאן אבל השורש הגדול שבו עומד הירק הוא בכלל קלח ע"כ ורלאיתי הרבה אנשים שלוקחין בשעת אכילת מרור את הירק שלו ובשעת הכריכ' נוטלין הקלח ואין לזה טעם וריח דיש ליקח הירק גם בשעת הכריכה כי יוכל לאכול בטוב כזית ממנו כי אינו מלער כ"כ כמו הקלח

עטרת זקנים

* אלו ירקות שאדם יולא בהן י"א עולשין שקורין בלשון פולניא זאלאט"ך (מהרמ"י ואח"ז כתב שמלא בספר רפואות שאין שום יחוש עם עשב שקורין זאלאט כמו שרגה לפרש מהרמ"י)

נתיב חיים

תעג °) מ"א סקי"ג משמע דאין יולאין בכמושין כ"כ כן

יד אפרים

במג"א סקי"ד אינו מתקיים בקרקע הוי כמטלטלין וקניית הנכרים ביאוש והוי שינוי רשות ביד ישראל כנ"ל :

חתם סופר

תעג במחבר ס"ה תמכא נ"ב רמז ר"ת תמיד מספרים כבוד אל ועיין תשובות או"ח סי' קל"ב [שם כתוב בזה"ל אודות מצות ומרור בפסח אמת נכון הדבר מ"ש החכם צבי (והוא בסי' קיט) ותוכן דבריו שהחזרת השנוי במשנתינו ובלשון חכמים הסא שהוא הראש והראשון השנוי במשנ' ומצוה לחזור עליו הוא הירק שקורין במדינתינו (סאלאט) והכי נהגו כל רבותי זצ"ל ואנו נוהגין אחריהם אך רגיל אני לדרוש בשבת הגדול מי שאין לו אנשים מיוחדים מסויימים בעלי יראה הבודקים ומנקים אותו מרחש תולעים קטנים הנמצאים מאד מאד בימי פסח ואינם ניכרים לחלושי ראות. ע"כ מי שאין לו בביתו מי שיבדקנו כראוי טוב ליקח התמכא שקורין קריי"ן ואם הוא נמנה שלישי במשנה והחסא הוא הראשון ומצוה מן המובחר מכל מקום חלילה להכשיל בלאו או בלאוין הרבה אפי' בספק משום קיום עשה דרבנן דמרור בזמן הזה דרבנן ובפרט שאפשר לקיים שניהם ע"י תמכא] ומדיוצאים בקלחים אפילו ביבשים ובעלים נמי דעת הפר"ח שיוצאים כמושים ויבשים לא עמד טעמו בו וריחו נמר שפי הרבה מכבושים במים מעת לעת דאוסר המג"א לקמן ס"ק י"ד והח"י דפליג דמים לא מפיג טעם רק כבוש בחומץ מכל מקום גם זה ברור דיבש גרע מכבוש בחומץ כדי שיעמוד על האור ויתחיל להרתיח וע"כ צ"ל שאני התם דטעם מרירות נפק ע"י כח אחר המעורב דהיינו כח חומץ או אפילו רק מים משא"כ כל זמן שהירק בעצמו בלי כח אחר אינו מפסיד כל זמן שקצת מרורות של עצמו נטעם בו ולאפוקי עלה כמוש לחאוסרים והיינו טעמא שנהוגים למלול התמכא כדי להפיג מרירהו קצת שיוכלו לאכול ממנו כזית . וכן כשהיינו מסובין על השלחן מרנא חסיד שבכהונה כבוד מוהר"ר נתן אדלער בשנת תקמ"ה בוויען לא נמצא חסא לטי"ך מבלי תולעים וצוה למלול תמכא ואכלנום והארכתי בזה שלא כדברי הגאון בהגדה מעשה ניסים בתחלה שאוסר סש"ס ברכות דף ל"ט ע"א פרמונא פרימא זוטא למתוקי טעמא עבידא והוה ק"ו משלוקא במים ע"ש ולפמ"ש ליתא קק"ו דיליה. ועוד נראה די דאי אפשר לאכול פסח ומצה עם לענה או אפילו תמכא דהוה שלא כדרך אכילתו כמ"ש הרמב"ם דמערב דבר מר הוה שלא כדרך אכילתו אלא ע"כ הפינו טעמא ע"י פרימא זוטא ועיין לקמן סימן תע"ה במג"א סק"י ובאמת תמכא מפורר טבול בחומץ נאכל כך וצ"ל אם ישהנו בחומץ תו אינלברך על אכילת מרור מכל מקום אחר שמלאו כריסו לא יברך תו על אכילת מרור: (שם במג"א ס"ק ד') כתב המהרי"ל דנוהגים ליקח כרפס. נ"ב בלשון יוני ולטיין . אפיא . וסי' ר"ת אל פועל ישועות אתה ובל"א זעללער ועיין ח"ס או"ח סי' קל"ב : (שם במג"א ס"ק י"ד בד"ה) כ' מהרי"ו וכו' וכ"ש כשנשרש . נ"ב ולפמ"ש התוס' בר"ה י"ג ע"א דיש לנוי

שערי תשובה

ואפשר דלא קאי על סיפור ההגדה רק שהוא רוצה לספר וצ"ע (י) צלויה עבה"ט ומ"ש ואם שכח כו' הוא כל' הה"י בשם מהר"י ובמג"א כתב שיצלנו בלילה ויאכל ביו"ט הראשון ר"ל שלא יצניענו לצורך הסדר הב' אלא יצלה בליל ב' ג"כ ויאכלו שחרית אבל לי זה באותו ל לה מגומגם דהא בלילה אסור לאכול צלי ונראה קצת מל' זה כמ"ש בשו"ת בית יהודה שאין לאכול צלי גם ביום ולילי פסחים לרבותא דמקום שנהגו לאכול הוא כו' וא"כ שיעור דבריו כך הוא שאין לצלות בלילה אא"כ דעתו לאכול באותו לילה ביום ר"ל כיון דבעלמא הדין שאין היתר כ"א כשיבשל לאכול מזה באותו לילה וביום וכיון דבפסח אסור לאכול צלי בלילה וביום שוב אין רשאי לצלות כלל (וע' לקמן באשל אברהם העתיק בשם הבית יהודה להיפך ואגב שיטפא רהיט וחזי מ"ש בבית יהודה בשם המג"א וסבר שהם דברי בעל הספר) אך במדינתינו לא ראיתי ולא שמעתי לנהוג חומרא זו אלא נוהגים כמשמעות המג"א דביום מותר וע' לקמן סי' תע"ו וע' בכנ"י סי' ד"ג שבשנת תפ"ז חל ע"פ בשבת ודרש בשבת הגדול שלפניו שהודוע יהיה צליה בע"ש כי במוצאי שבת אסור לצלות שאין אוכלין צלי בלילי פסחים ע"ש ולפי מ"ש המג"א שפיר יכול לצלות במ"ש ע"ד לאוכלו ביום ואפשר דס"ל דלכתחלה אין לצלות בלילה על סמך שיאכל ביום המחרת אם לא שיש צורך בדבר לעשות כך ולא זולת ואף להמג"א דוקא אם שכח יעשה כן אבל לא לכתחלה ולכן כשחל ע"פ בשבת יש להזכיר לצלות בע"ש ובדיעבד יכול לצלות במ"ש ע"ד לאוכלו למחר : (יא) חזרת . עבה"ט ועיין בפמ"א ח"ב סי' ק"י דמ"ש בש"ע דאין יוצאים בכמושים היינו בשאר

באר היטב

דסכנה ואל ישנה הסדר הזה ואשרי לו מי שמכוין להאר"ל עכ"ל : (ט) זרוע . ויסי' מעט בשר עליו ד"מ : (י) לצויה.ואוכלין אותו מעט בסי' זכר לזכיות והבשר לצי אין אוכלין וכן המנהג ועט"ז ואם שכח לצלות הבשר או הבינה מעי"ט אין לצלות בלילה אם לא שדעתו לאכול מאותו לילה ויום . מהרי"ו ובגמ"ז : (יא) חזרת . הוא לאטי"ך עולשין הוא קורבי"ל תמכא היא קריי"ן . ונתפשט המנהג ליקח הקריי"ן למרור ומברכין על העלין . והקלח נוטלין לכריכה . ובתשובת חכם לבי סי' קי"ט כתב החזרת השנויה במשנתינו היא הירק הנקרא בל"א סאלאט ובלשון ספרד סלאטו' ויש בו הסימנים האמורים בגמ' ומפני שבארצות אשכנז אינו מלוי בזמן הפסח לא הורגלו לקחתו למרור ולוקחין הקריי"ן שהוא תמכא ונפיק מניה חורבא שאינם יכולים לאכול אפי' חצי זית מחמת חורפיה ומבטלין מצות מרור עכ"ל ע"ש . וכן שמעתי מלועז אחד שבארץ לועז שבמדינות ההן אינו מלוי אלא חזרת ביומי ניסן והוא כפול ועב כמו מה שאנו קורין במדינות אלו הויי"פ סלאטי"ן ואוכלין אותו זה המין למרור ועיין ח"י : (יב) בשורש. פי' שרשים קטנים שמתפצלים לכאן ולכאן אבל שורש הגדול שבו עומד הירק הוא בכלל קלח מהרי"ו ועיין ט"ז : (יג) לכזית . דהוא כמו חצי בילת תרנגולת וצריך שיעור זה בשלימות מלבד הריוח שבין העלים כמ"ש סי' תפ"ו ויש ליזהר בזה דלא"כ הוי ברכה לבטלה כיון שמברך על אכילתו ואכילה בכזית משמע ומי שהוא חולה או אסטניס מותר ליקח לו מאיזה מין מרור שערב עליו ביותר ואם א"א לו כלל על כל פנים יאכל מעט או ילעוס בפיו לזכר טעם מרירות בלא ברכה וראוי לדחוק עלמו בכל יכולתו אף אם יכאב עליו לקיים מלות חז"ל כמש"ל סי' תע"ב ס"י : (יד) ומ"מ

הגהות רעק"א

ואי דיאכלנו ביום ב' דיו"ט אלא דמשמע לא יאכלנו ביום א' דיו"ט כיון דלריך לו לליל יו"ט ב' א"כ מאי שייך בהקדמה דלאין אוכלים צלי ולכן הא הסיר הא בלא"ה כיון דרולה להחזיקו לליל ב' ואינו רולה לאכלו בראשון אסור לצלותו : מג"א סקי"ד כל העומד ליתלש כתלוש דמי אינו מספיק דאף דעתה כשנתבשל כל צרכו הוי כתלוש מ"מ הנכרי לא עשה עוה קנין בזה ולא כעשה

ביאור הגר"א

וה"ה צליה. כגן תימא דסתם מתני' דע"פ כוותיה כמ"ש בפ"ו שם וכמ"ש תוס' שם ושם : ס"ה אבל לא. מגלה תני אלא קלח : ואם אין. כמ"ש שם והא חזרת תנן ש"מ שקפיד על הסדר : ואם אין. כרב היכא שם שפסק כאחרים : וחרוסת כו' ואח"כ. שם קט"ו א' הלכך לריך כו' : אדום זכר. ירושלמי שם : ועושין. כמ"ש שם זכר לתפוח ופי' הגאונים ע"ש

חק יעקב

והרוקח כ' אית דאמרי שלוקחין שני תבשילין זכר למשה ולאהרן : [טז] וחרוסת . והם יהיו יותר קרובים . בש"ע כרפס כאן . בשם מהרי"ל ובאמת במהרי"ל לא מלאתי כן רק שכ' וז"ל ירק האיפך נכון להניח שיהא סמוך אליו יותר מן המלות דאי המלות סמוכים לא היה לריך לבלוע אפיקומן מראשונה כדי שלא יהא מעביר על המלות עכ"ל אבל חרוסת ובשר ובילה לא הוזכר כלום כיון דאין מברכין עליהם רק לזכר בעלמא מביאין אותם על השלחן לא שייך גבייהו כלל אין מעבירין על המלות ואיכא מ"ד אין חרוסת מלוה כדאיתא במתני' פ' ע"פ ודוקא גבי מלה הקפיד מהרי"ל דהוא מלוה שמברכין עליה ולונו וגם הוא מוקדם לברכה ע"כ יש להקפיד לקרב אליו הירקות יותר מהמלה ואפילו המרור לא הוזכר כלל במהרי"ל לרחק או לקרב אע"ג שמברכין עליה ולונו ואפשר דכיון שאינו חביב על אדם ואין לו דין קדימה בברכה לכן לא הקפיד מהרי"ל על המרור גם הראיה מכר מערבי שהביא מהרי"ל שם יש לחלק יע"ש : [יז] וה"ה לצייה . ואוכלין אותו מטעם שהוא זכר לאבילות וכמבואר לקמן סימן תע"ו והבשר צלוי אין אוכלין וכן המנהג אפילו במקום שנהגו לאכול שאר צלי לפי שהוא זכר לפסח : (וכן מסקנת הט"ז שכן עיקר) ואם שכח לצלות הבשר או הבילה מעי"ט אין לצלות בלילה אם לא שדעתו לאכול באותו לילה ויום (מהרי"ו סי' קל"ג) : [יח] חזרת. לפי שלאו כל אדם בקי בהן ובשמותיהן וגם הלשון משתנה לפי המדינות ואין כל הירקות מלויין בכל מקום על כן אמרתי להעתיקו כאן כל הפירושים על אלו ירקות כפי מה שמלאתי בפוסקים כדי שכל א' כפי לשונו ומדינתו יבין הדבר על בוריו . חזרת פי' בש"ס בפסחים דהוא חסא ופרש"י לטוגי והערוך לטוק' והכג"ת לקטיקה או לאטו"ך ובלבוש כ' שהוא מה שאנו קורין במדינות אלו זערויך וגיסי הרב בסא"ז כ' בשם מלאתי כתו' שהסג על הלבוש בזה רק שהוא הנקרא בל"א לאטו"ך ובלשון רומי לקטוקא ובספרי רפואות ימלא ממנה שבעה מינים ואין ענין כלל לזערוך המלוי במדינות אלו עכ"ל ובברכות פ' הרואה גבי בר הדיא מפשר חלמין עייף עסקיך כתב' פרש"י שהוא כפול ועב ושמעתי מלועז אחד שבארץ לועז שהמדינות חמות מלוי אלגס חזרת ביומי ניסן והוא כפול ועב כמו מה שאנו קורין במדינות אלו הוי"פ סלטי"ן בל"א ואוכלין אותו זהו המין למרור . וע' בב"י שכת' מלוה בחזרת אע"פ שהיא מתוקה ואין בה מרירות ע"כ וע"ש פרק הרואה גבי בר הדיא דאמר לרבא מריר עסקך כהסא ל"ל דמ"מ יש בה מרירה קלת ובערוך כ' דחזרת גלין הוא חסא מרה . ובאגודה כ' וז"ל אם לא נמלא לטוגה יקח מרעיט"ך עכ"ל : עולשין בגמ' הינדב"י ופרש"י קריספל"א והערוך פי' עולשין דמישטקי ובלע"ז סינלו"כי וי"א כרספיני"ו עכ"ל ובש"ל כ' מלאתי שהי' אסערו"לא וי"א בלע"ז דאמטיקא אנדיב"א וכ"כ הרע"ב שהוא אנדיב"א והוא מלוי אללינו שמבשלין אותו ואוכלים אותו עם לוק"ר וחומץ לבטל המרירות ובהג"מ כ' שהוא קורב"ל והוא נ"כ מלוי אללינו אך במהרי"ל כ' כיון שבסדורים כ' ליקח קורב"ל לטיבול ראשון משמע דאינו ויולא בו ידי חובת מרור ותמכא פרש"י מרוביי"א ובערוך קרדווי"א מריוו והאחרונים כתבו שהוא מה שקורין בל"א קרי"ן או מערטי"ך וכ"כ התי"ט וע"ש במה שהשיג על הרע"ב שם וכן נתפשט המנהג במדינות אלו ליקח הקרי"ן למרור ומברכין על העלין וקלח נוטלין לכריכה . חרחבינא איתא בש"ס אלוותא דדיקלא ופרש"י ווידל"א וברוקח אגרורי"ן : מרור בש"ס מררייתא פ' רש"י אמירפוייל בפורץ ובאגודה שהוא ווערמוט"א דהיינו לענה : [יט] אא"כ הם לחים . משמע אפילו דקתני אילו ירקות וכן משמעות כל הפוסקים דדוקא אלו וכן הסכמת הש"ך והמ"א : [כה] וחרוסת . יעשה עב וכת' הרוקח

אינם יבישים לגמרי רק כמושין אין יולאין בה כיון שאינם לחים כ"כ ריא"ז בש"ג וכן משמעות רוב הפוסקים וכ"כ בכ"ג והא דקאמר בש"ס דיולאין בכמושין קאי אקלחים כדמסיק בש"ס ובקלחים כיון דקי"ל דיולאין ביבשים וכ"ש בכמושין שיולאין לד"ה ואף שהוא פשוט מאוד כתבתי לפי שבמ"א כ' על הא דקלחים יולאין בין לחים משמע דאין יולאין בכמושים וכן משמע בטור ורמב"ם עכ"ל והוא טעות הדפוס טעות דמוכח וקאי אעלים וכמ"ש ועיין סי' של"ו דאם תחבם בעפר מבע"י כדי שלא יכמשו אם מותר ליטלם ע"ש : [כ] אבל לא כבושים . רש"י פי' בחומץ וכתבו האחרונים דרש"י אזיל לשיטתו כמ"ש בי"ד סימן ק"ה בשמו דאין דין כבישה במים רק בחומץ וליר אבל אנן קי"ל דדבר השרוי במים מעל"ע הוי כבוש כמבושל לכן כתבו דיש למחות באותן הנוהגין לשרות המרור ועומד כך מעל"ע דאין יולאין בה . ולע"ד נראה דמנהג של ישראל תורה היא (שטורין אותו כדי שיהא העלין לחין ולא כמושין וכמ"ש בס"ק י"ט) ויש להם על מה שיסמכו דאף להפוסקים לענין איסור דהוי כבוש במים מעל"ע לענין בליעה ופליטה ומ"מ כאן מודו דדוקא בחומץ כעשו כבוש וכדאמר בש"ס שם דף ל"ט האי מרריתא כללו של דבר כל שיש בו טעם מרור יולאין בו וכל שלא נכבש בחומץ עדיין יש בו טעם מרור וכן הדבר נראה בעין ובחוש וראיה לזה מלשון המתני' ובריית' שם דקתני אבל לא כבושין ולא שלוקים ולא מבושלין וכהבו תו' שם וז"ל לא שלוקין ולא מבושלין משמע דשליק' הוי טפי מביסול דאי לאו הכי הוה זו ואל"ל זו וכן משמע בכמה דוכתין עכ"ל התוספת וכן הסכמת הפוסקים ואכתי קשה דהא עכ"פ יהיה זו ואצ"ל זו ברישא דקתני אבל לא כבושין דהוא פחות מבישול וכל שכן שלוק ובסיפא דקתני אבל לא שלוקין ולא מבושלין יהיה לא זו אף זו כיון דשלוק הוא יותר מבישול אלא ודאי דהאי כבוש מיירי בכבוש בחומץ וכפרש"י וטעם החומץ משכה ומבטל טעם מרירות יותר משלוק ומבושל במים וא"כ כל המתני' בחדא מחתא מחתינהו בדרך לא זו אף זו והשתא כללו של דבר לאתויי כבוש במים כיון שיש בו טעם מרור יולאין בה וכר מן כל דין כתבתי בספרי מ"י דעת כמה פוסקים דאין דין כבוש במים מעל"ע אף על גב דלענין איסור קי"ל להחמיר מ"מ במרור בזה"ז דרבנן גם הוא חומרא דאתי לידי קולא שיאכלו כשהן כמושים גם לא נמלא בה' מן הפוסקים הראשונים שכתבו בפי' לאיסור בכיבוש במים ויש ראיה ברורה להתיר ע"כ אין להחמיר בכה"ל וכה"ג י"ל לקמן סימן תקכ"א ע"ש : [כא] מלטרפין לכזית . דהוא כמו חצי בילת תרנגולת ולריך שיעור זה בשלימות מלבד ריוח שבין העלים וכדאיתא לקמן סימן תפ"ו ויש ליזהר בזה דאם ל"כ הוי ברכה לבטלה כיון שמברך על אכילה ואכילה בכזית משמע ומי שהוא חולה או אסטנים מותר ליקח לו מאיזה מין מרור שערב עליו ביותר ואם א"א לו כלל עכ"פ יאכל מעט או ילעוס בפיו לזכר טעם מרירות בלא ברכה וראוי לדחוק עלמו בכל יכלתו אף אם יכאב עליו לקיים מלות חז"ל וכמש"ל סימן תע"ב ס"ק כ"ב ע"ש : [כב] ועיקר המלוה בחזרת וכ' הב"י בשם הסמ"ק אפילו לקנות בדמים יקרים דהיינו עד שליש במלוה עיין במ"א מ"ש בשם מהרי"ו ואם מותר לישראל לחתוך בעלמו המרור עמ"ש לעיל סימן תכ"ד ס"ק ו' : [כג] לענה · ע"ל ס"ק י"ח שכתבתי בשם האגודה שזהו המרור שהוזכר בש"ס : [כד] או שאר ירק מר . ומ"מ אף שאי אפשר בענין אחר עכ"פ אין לברך רק על אלו המינים דקא חשיב במתני' כיון דקתני אלו ירקות וכן משמעות כל הפוסקים דדוקא אלו וכן הסכמת הש"ך והמ"א : [כה] וחרוסת . יעשה עב וכת' הרוקח

חכמת שלמה

סי' תע"ג סעיף ה' אלו ירקות שיוצא בהם ידי חובתו וכו' . נ"ב גרסינן במס' פסחים דף ל"ט ע"ב בעי רמב"ח מהו לצאת במעשר שני במרור וכו' עד אמר רבא מסתברא מצה ומרור עמ"ש

מחצית השקל

דאם ללו פסח ע"ג גחלים כשר כדאיתא בפסחים דף ע"ה ע"א וכן פסק הרמב"ם ועיין בתוס' דדוקא לוחשות ולא עוממות · דיבשל חתיכת בשר ויחלקה כו' דס"ל דלריך לאכול השני תבשילים בלילה ההיא . וכיון שאין אוכלים בלילה צלי לכן כתב שיהיה מבושל וגם הבילה כתב שיהיה מבושל:אלא כיון דאנן קי"ל בסי' תע"ו דבלים לצויה מותר לאכול בלילה לכן לא העתיק מ"א רק שהבשר יהיה מבושל: (סק"ט) חזרת כו' ולבוש כ' כו' זערו"יך. ובס' א"ר כתב וכן בעט"ז דאינו ענין כלל לחזרת . וכ"כ בס' ח"י ואייתי ראיה מהא דאמרינן בברכות פרק הרואה דבר הדיא הוי מפשר חלמא וא"ל כפל עסקא כחסא ופירש"י שהיא כפל ועב וכ"כ בתשובת פנים מאירות ח"ב סי' ס"י ואייתי ראיה מדאמרי' דף ל"ט ע"ב דחזרת סד"א הוא"ל וסופו להקשות (ופירש רש"י קלח שלו נעשה עב) ישתנה דינו לענין כלאים משאר ירקות וזערו"יך אין סופו להקשות ובח"י כתב ששמע מלועז שהוא כמו הויי"פ סלאטיי"ן · ושלא"ט ובתשובת ח"ה חכם לבי כתב שהוא מה שאנו קורין סאלא"ט : (ס"ק יא) תמכא כו' (עיין תי"ט) ומהרי"ל היה מסופק כו' זה שייך לס"ק י' על עולשין והטעם שנסתפק עיין בס"ק ט"ו : (ס"ק יב) ולא בשרש כו' מיהו לפני זה כ' כו' ופרש"י קלחים שרשים כו' ור"ת בלא שרשים כו' . ודייקו דר"ת מדתנן יולאים בקלח . דדוקא קלח ולא שרש והא רש"י פי' קלחי שרשים . אלא ע"כ דר"ת לא מועט אלא שרשים הקטנים המתפצלים : מדקאמר ויולאים בקלח כו' . כתב בס' א"ר דאין זה דיוק: דאי משום דקתני יולאים משמע דיעבד או בדליכא עלין . הא במתני' קתני ואלו ירקות שאדם יולא בהן כו' חזרת כו' הרי דהמשנה כתבה על כל מיני מרור לשון יולאים וע"כ לכתחלה משמע ואי ראייתו מדהזכיר המשנה קלחים ולא הזכיר עלים מכלל דעלים עדיפא ופשוט להמשנה גם זה אינו ראיה דהא תנן יולאים בהן בין לחים ובין יבשים . אבל לא כבושים ולא שלוקין ולא מבושלים ויולאים בקלח שלהן . וגר"ח הא דתנן בין לחים ובין יבשים דוקא קלח . אבל עלה לח אין יבש לא . ופריך והא מדקתני סיפא בקלח שלהן מכלל דרישא דקתני בין לחים ובין יבשים בעלין מיירי ומשני סיפא פירוש לרישא הא דתנן בין לחים ובין יבשים דוקא קלח ע"כ א"כ מה"ג נקט דוקא קלח דהא קאי לפרש בין לחים ובין יבשים ולענ"ד דיוקו דמ"א מן המקשן דהוי ס"ד דרישא מיירי בעלים ובדידהו בין לחים ובין יבשים . והא דתנן יולאים בקלח שלהן הוא דין בפני עלמו · הא דהולרכו לפרש דיולאים בקלחים ע"כ משום דס"ד דוקא בעלין דעדיפא יולאים ולא בקלח . קמ"ל דגם בקלחים יולאין וניהו דהתרלן שני ליה דסיפא לפרושי רישא . מ"מ במאי דס"ל למקשן דעלין עדיפא מקלחים לא מלינו שהתרלן חולק ומסתמא לשאר בזה סברת המקשן וכן הוא סוגיין דעלמא : ומיהו ל"ל כזית כמ"ש סי' תפ"ו . ר"ל שיהיה כזית המבואר בסי' תפ"ו שלריך למעך החלל שבין העלין : הקלח לכריכה ·

דלברכה שהיא העיקר נוטלים העלין דעדיפא : (ס"ק יג) בין לחים כו' . כבר כתב ח"י שהוא טעות הדפוס ושייך על עלין דבעי' לחים ולא יבשים ועז"כ דה"ה כמושים אין יולאים . אבל קלחים כיון דיולאים ביבשים כ"ש בכמושים ועיין בגמ' דף ל"ט ע"ב דהוא פלוגתא דת"ק ורא"ב"ל וקיי"ל כת"ק דאין יולאים בכמושים . ופלוגתא דלעיל מיניה דפליגי ר"מ ורבנן ותרווייהו ס"ל דיולאים בכמושים מיירי בקלחים ע"ש : (ס"ק יד) לא כבושים כו' דאזיל לשיטתיה דס"ל גם לענין איסור לא מיקרי כבוש במים אלא בחומץ . ועיין בב"י סי' תקכ"ז דכתב גם לענין עירוב תבשילין דיולאים בכבוש כמ"ש שם סעיף ה' ונראה מדבריו דמה שיהיה נקרא כבוש בחומץ או במים תליא במחלוקת רש"י ופוסקים לענין איסור · וה"ה הכא . אבל הח"י מתיר,מרור כבוש כיון דגם לאחר כבישתו במים עדיין עומד טעם מרירותו בו . והכא כ"ע מודים דכבוש דקתני דאין יולאים ר"ל בחומץ דהחמילות מבטל טעם המרירות ואייתי ראיה מדתנן אין יולאים בכבושים ובשלוקים ומבושלים וכתב התו' דפ"כ שליק' הוי מבושל יותר מעתם בישול וא"כ לא קתני לא זו שלוק אלא אף זו מבושל אינו יולא אבל א"ל דשלוק הוי פחות מעתם בישול . א"כ ע"כ מתני' קתני זו ואצ"ל זו . וזה נראה להם דוחק . וא"א דכבוש ר"ל במים אכתי קתני רישא זו ואצ"ל זו . ויותר קשה דרישא לא כבושים ולא שלוקים הוי זו ואצ"ל זו . וסיפא לא שלוקין ולא מבושלים הוי לא זו אף זו אלא ע"כ דכבוש ר"ל בחומץ דמבטל טעם המרירות טפי מסליקה בבישול והוי כל המשנה לא זו אף זו . והא דלא קתני כבוש במים אע"כ דתמכא יולאים כבוש במים והמשנה רלה למיתני מלתא פסיקתא מה שבכל הה' מינים דחשבה המשנה אין יולאים בהן . לכן לא קתני כבוש במים . וכן בתשו' פ"מ ח"ב סימן ק"י כ' בפשיטות דיולאים בתמכא כבוש במים לכתחלה כיון דעומד במרירותו ואייתי קצת ראיה מדאמריקן דף ל"ט ע"ב אין יולאים לא בכבושים ולא בשלוקין כללו של דבר דבר שיש בו טעם מרור יולאים בו וכל שאין בו כו' משמע אפילו כבוש כשיש בו טעם מרור יולאים : וגזול פסול כמ"ש ס"ס תכ"ד מן הקרקע דסתם גוים גזלנים הן וקרקעותיהם יש לחוש שגזלו מישראל ואע"ג דבעלים נתייאשו מ"מ קי"ל קרקע אינה נגזלת . ולא קנאה הגוי כל זמן שהוא מחובר אלא כשתלשן הגוי אז קונה ביאוש ושינוי רשות אח"כ ביד ישראל וליכא גזל ביד ישראל דגזלה נקנית ביאוש ושינוי רשות . כ"ה לקמן סי' תרמ"ט לענין ד' מינים שבלולב : כל העומד כו' עיין סוף סי' תרל"ז : (ס"ק טו) או שאר כו' בגמ' מוכח כו' דפליגי תנאי שם באיזה מין מרור יולאים וכן א"ר יוחנן שם מדברי כלם נלמד ירק מר יש לו שרף (פירש"י כשחותכים אותו במקום החתך יולא ממנו שרף לבן) ופניו מכסיפים (פירש"י אינו ירוק מאד ככרתי) וכתב רש"י שהן הן סימני מרור וא"א דבכל ירק מר יולאים א"כ במאי פליגי הני תנאי ולמאי איצטרך לכללא דר' יוחנן : ומ"ש האגור

הקלף שם לו כח יותר : (ו) מוטל ידיו לעורך טיבול רשות · דכל שטיבולו במשקה לריך טבילה . מכאן יש תוכחת מגולה למותן שלין נוהגין בכל השנה ליטול קודם שיתכל דבר שטיבולו במשקה דמה נשתנה הלילה הזה מכל הימים שנשנה ומה בח לעשר עלמו טפי בלילה זו ס"ל להזהר עכ"פ כי' יתי התשוב' שנזכרים הכל לאכול פת כל ישראל דוקא מלה ודאי שלין כאן מלה חסרון זהירות ולין מדקדקים להשוות מידותיהם : (ז) ולא יברך על הנטילה . כתוב כתב והרמ"ם כ' שהחידוש מ"ל נטילה לדבר שטיבולו במשקה וע"כ בעל הטיבול ול"ל וכ"כ הגאונים שלריך לברך וכ"כ הר"ם בשם רש"י והרוקח לפי שלין יכול לאכול פת אלא ע"י נטילה ולפי שלין שם מברך על הנטילה משום שרך תרומה כמו בלחם אלא משום נקיות והשתא לין לנו ללריך עכ"ל . עוד הקשה במ"ם הטור יטיל מים ויפסוק שדבר זה אינו מברין בנקיות כמ"ש התוס' פ' ע"פ וכ' ב"י שמ"ם ול"ל לין דבריו נכונים דכיון דפלוגתא היא אם לריך נטילה טוב שלא לברך עכ"ל . עוד הקשה במ"ם הטור יטיל מים ויפסוק אחר מה שאכל כגון בלחם אלא משום נקיות והשתא כמ"ש התוס' פ' ע"פ וכ' ב"י שמ"ם ול"ל לין דבריו נכונים דכיון דפלוגתא היא אם לריך נטילה טוב שלא לברך עכ"ל . עוד הקשה במ"ם הטור יטיל מים ויפסוק שדבר זה אינו מברין בנקיות

ג משנה וברייתא שם קי"ו ג עור מהל' דלחם עוני כו' קנ"ו ד שם קי"ל ה עור בשם מנהג תשכינו וש"פ ו עור בשם תניו הרח"ם שם נק' פ"פ ורב כהן לקח וכה' הרח"ם שם שכן נהגו ב שם בשם רב שרירא ורב האי והרח"ם

הגהות רעק"א

סי' תעד בנ"א סק"א על כל ו' ומ' במרדכי כיון דכל חד למלתי' תתקון מסיק דעתו ממנו עד סיניע זמנו :

חתם סופר

ע"ב משום כיחשא דארעא ע"ש ודו"ק : (שם) במחבר ס"ז כדי שישאלו. נ"ב לשון הרמב"ם פ"ח הלכה ב' וכאן הבן שואל ואומר הקורא מה נשתנה וכו' משמע שהקורא ההגדה יאמר מה נשתנה . ובגמרא משמע אם הבן שואל לא יאמר הקורא אלא עבדים היינו : (שם) במג"א ס"ק כ"ט שנקרא אה"ך . נ"ב יו"ד ויו"ך ה"ך והיינו אצב"ע גימטריא קס"ג במיכוי יאהו"ה ובאצבע לקך ו' מכות מניע לכל מכה י"ן ונ' עשיריות שהם הזיינים של י"ו והקוהות באצבע אלקים מניע לכל דיבור י"ו היינו שאמרו חז"ל הסיף והספר ירדו כרוכים מן השמים :

ז ג כז מוזגין לו [לד] מיד כוס שני כדי שישאלו התינוקות למה שותים כוס שני קודם סעודה ° ואם אין חכמה בבן אביו מלמדו אם אין לו בן אשתו שואלתו ואם לאו הוא שואל את עצמו ואפילו תלמידי חכמים שואלים זה לזה(ט)(כד)[לה]מה נשתנה וכו'(וכשהבן לו התסא שואלתו מ"ל לומר מה נשתנה תלת מתחיל עבדים) (מהרי"ל) ג ובשמתחיל עבדים היינו לפרעה מחזיר הקערה שבה המצו' לפניו וקורא כל ההגדה ד וכשיניע למצה זו צריך להגביה להראותה למסובין שתחבב המצוה עליהם (ויש להגביה מלה הפרוסה שהוא בלחם עוני) (מהרי"ו)[לו] וכן כשיניע (כה)למרור זה ה וכשיניע לכפיכך מגביה כל אחד כוסו בידו עד שחותם גאל ישראל : הגה ומהגין לזרוק מעט מן הכוס כח [לז] (כו) בתלפעו (ד"ע)כשמניע לדם ומצ ותרומת עשן וכן כשמזכיר המכות דל"ך עד"ש בתח"ב בכלל ובפרט הכל כט י"ו פעמי' (מהרי"ל) ויהי הפת מגולה[לח]בשעה[לט]שאומר ההגדה עד לפיכך שמוזגו [מ] הכוס (כז) בידו ומז ל יכסה הפת : (מנור ובית יוסף) :

תעד על כוס שני אין מברכין . ובו סעיף אחד :

א ו שותה כוס שני ואין מברך עליו לא ברכה ראשונה ולא ברכה אחרונה שאין מברכין בורא פרי הגפן כי אם על כוס של קידוש ועל כוס של ברכת המזון ז ואין מברכ ן על דגפן כי אם אחר כוס רביעי : הגה (א) והמהב בין המשכנזים [מ] לברך ברכה רחשונה א על כל כוס וכוס מבל ברכה תחרונה אין מברכין רק תחר המחרון לבד [נ] ובן דעת רוב הגחונים :

ט"ו מ"ש ס"ח בהג"ה

בקטן ויש לחת טעם לזה לפי שחותו החיוב של תפיקומן הוח עיקר המלוה שיהבל בחחרונה : כתב המרדכי לדריך לומר ומהבל שם מן הזבחים ומן הפסחים דהח חוכלין חחילה מן החניגה והיינו הזבח חבל הפסח ומהבל על פסח חל פסח במ"ם לריך לומר בחותה לילה מן הפסחים דהח דהוי ירק מר דרי מרור משא"כ במצה דהתורה פירשה דבעינן שיבא לידי חימוץ ושיהיה נקרא שת והתורה פירשה דשת לא הוי רק השה ושעורה לכך בזה בעינן אבל מרור דאינו מפורש בתורה מה הוא ולכך שפיר פירש"י דמן התורה כל ירק מר נקרא מרור רק שחז"ל מנו אלו שהם מצויים במקומם שהם תחלתן רך וסופן קשה ולכך מצאו אלו ומנאם. וכיוצא בזה הוא במגילה דף י' למה מנו חכמים את אלו וכו' אלא מצאו את אלו ומנאום ולא אלו בלבד אלא כל שהעלה לך מסורת בידך מאבותיך וכו' . הרי אף

מחצית

שחין מבין לפיפור יציאת מלרים : (ס"ק כז) מוגני כו' ל"ל ונלמר כו' דחי הוי קחי על גחולה הסמיכה היה רחוי לומר ונלמר במולה ס"ג הט"ן דהוה לשון מעיד וגם היה רחוי לומר שיר חדש דהוה לשון זכר . עפ"י המדרש דגחולות הרחשונות היו דומין לנקבה שיולדת בלבר ואחר הלידה שהיא בהרוחה עוד מוחזק לעבר מיבור ולידה . כן גחולות הרחשונות מלרי הגחולי' היה שוב לבר גלות מלר . לבן שירות שבבדו היו על נקבה משא"כ גחולה העחידה ב"ב שחין מלריס גלות דומה לזכר שחינו מוליד לבן רחוי לומר שיר חדש לשון זכר : וגם י"ל דהלל כו' ר"ל דלח בכל"ה שכתב שחין לומר חינא הללויה דשירה חדשה קחי על שירת הים דכיינו מז יביר כו' והללויה מיוחרת ולזה כתב מ"ש דיל הללויה ר"ל שחמרו על הים גם הלל דהח י"ח כן שחמרוהו מז ום"ל כהחי טעמ . (ס"ק כט) ט"ז כו' כנגד מרבו כו' לבן בא הרחו בע"ז פעמים לומר על הסח דהיינו ט"ז הך והכה : (ס"ק ל) יכבה כו' בשבל כו' שחין מניגה כו' דבשלמא בשבל גסול חו הכוסה ונשבל שם מן הזבחים היינו מניגה בהו מניחים עם הפסח יהיה נשבל קודם הפסח כדי שיבלו הפסח על השובע לבן ים להקדים זבחים לפסחים לבל בשבל פסח במ"ם דלח היו מניחים מניגה דלח היה

באר היטב

מהרי"ל : (כד) מה נשתנה . לח יחמר חלו מיבים לטבל וכו' חלח חלו מבילין דחיטו מיום לחח מסוס היבחת טור . בשיחמר והיח שמחדה לחבותינו וכו' עד שהקב"ה מגילנו מידם יחחז הכוס בידו וכשיחמר ונחמר לפניו שירה ל"ל ונחמר נקור סנו"ל וְנָאַסֵּף שהוח לבון מבר דקחי על גחולת מלריס שעבדה ב"ח רס"ל שם"ה : (כה) (מור לבל בשיגיע לפבם שהיו חבותינו וכו' לח יחחז בידו דהוי בחימה וכיולה בחון לבל מ"ם יסחבל בו מהרי"ו סי' קי"ג : (כו) בחלבנו . בחב בהג"ה שנהגו דים לזרוק בקטנה דהיינו הזרת והמ"ל בחב דים לזרוק בחלבנו דבקחי"ה הכה הקב"ה למלריס .

שערי תשובה

(כ)בידו עבה"ט וכתב באור החיים ס' בהעלותך נר יהול לו' כל סדר ההגדה עבדים היינו כו' והביאו בבר"י ומ"ש בנוסח מן הזובחים דבמ"ש י"ב להיפך ע' בבנ"י ס"ם ד"ד דבשנת תפ"ז היה שפח במ"ש ודרש בשבת הגדול שיא בשנות הנוסח שאנו מתפללים שנוהב ראכול שפחים כשיבנה בהמ"ק והיינו כשבא יחול בב בת ואף אם לפי הקביעות לשנה הבאה יחול בשבת אין בבך כלום שאז יקדש עפ"י הראיה ע"ש:

על נחולת מלריס שעבדה . וגם י"ח דהלל חמרו משה ויסרחל כדחיתח פי' ע"פ (ב"מ רס"ל בל"ה) : כח בחלבנו . מובגין לזרוק בלבנו ע"ם חלבע חלריס היה דלח כמ"ם בהג"מ בל לזרוק בזרת קטן עב"ל ד"מ . ובילקוט פ' ואחרח מבית פרקי ר"ח שבקמילה הכה הקב"ה למלריס ופ"ז בלמר לבבע חלריס היח ות"ב יש לזרוק בקמילה : כט י"ו פעמים.בנגד חרבו של הקב"ה שנקרח יו"ך (ד"מ) : ל יכסה הפת . בלח יהיה בומחו בדחי' סי' ער"ח ס"ע : בשחב פסח במ"ם יחמר מן הפסחים ומן הזבחים בלח הקריבו חניגה בחין חניגה דומה בבח (ב"ח מהרי"ו) בחלבנו בחחרונה בבח בחחרונה בחחרונה בחחרונה

תעה (א) **וימחזם כידו.** הטעם דיש פוסקים לברך על השלימה המועיל ועל הפרוסה שהוא לחם עוני וים פוסקים להיפך ע"כ יחזו שהיו כידו ויברך שני הברכות וחח"כ יבצע מסלימה : **ובתוב** נמור ו'קח הקערה כו' פי' שהיו מקערה אחת ומחזיק בידו דמ"כ בתפרל' מהמל' שליחית ומן כעין לחם משהו כמו בכל י"ט מלח יהיו מונחים בקערה ויקרבנה תליו תו יקח כל הג' מצות בידו ויניח ידו עליהם וחח"כ יוציא השלישי'ויבצע וחח"כ יבצע מן הפרוסה וכתב רמ"ל שהחלה מברך המוציא ויפסיר השלימה ולח יבצע השלימה החלה לגמרי **ויתפוס** השני' ויברך על הלילת מלה ויפרוס מהשיהן ע"ל ואיני יודע מהך שניל' שהחלה ולח יבצע למה נס שהחלק הברכות המוציא על השלימה ולח יברך על הפרוסה הוח לגמרי שהיו ברכות טרם יטרכו ולח יהיה הפסק בין ברכת המוציא לאכילת מלה **ולומר כ'** ברכות תבופות זה חח"ז בעודם בקערה וחח"כ יבצע חותם בזה לח"ז **וכ"כ** הטור בסימן תפ"ו שהכילוע יהיה כחחד : **(ב)** **ויחלכם** בהיסבה בידו **לפי שהני** הברכות הם שייכים להנהי **ותפילו** חם לח היה לו חלח ח' חלח שהיו **עוסין** מלות חכילות ע"כ נוטל לכל הכרכה מלה ח' ע"כ לריך שתהח לחילה כחחד **כלחו** היה ממש מלה ח' ומבחל"ל מפרש שהקפה הם חמרי' כפ' החים מקדש כל **שלושו** בזה חח"ז שהפסק בהן חמרי' דכל חחת שהוא כנגד ח' חפי' בכת לחת לישו ולח הבינתי חלו קושיות דכאן שהיסב הם **כלחו** סם גוף ח' ממש כמ"ש מה שלין שייך כפ' החים מקדש . ובזה מתורץ **נמי מ"ש** מו"ח ז"ל למה הולרך כזית להסיח דהמוליח הם ק"ל בפי' קס"ז דלח **בעינן** כזית לחכילת המוליח ללח קפה מידי דכאן חלו כ' הברכות על שני **המלות** ולין כאן חלוקה חלח שהיסב כ"ל חכילה חחת . ול"ל ח"כ למה לריך **כ' כזית** הלח די בכזית ח' משהיסב ול"ל כיון שהוח עוסה כן כדי ללחת ידי **שהיסב** הוי כל ח' שליהם הם המוליח וחם על חכילת מלה ע"כ לריך שיהל **מ"ח** כזית כשביל על חכילת מלה חלח דמ"ש קפה הרי הטור הביח חחלה **שעל** השלימה יברך המוליח ועל הפרוסה על חכילת מלה וחפ"ה כ' שיהל מ"ח **כזית** ולק"מ גם על מותה דיעה דהחיקון הוח שעל כל חה שיהל בחותה **שעה** יחזלו עליו שני הברכות כח' וחם יהל מזו כזית ומזו פחות מכזית לח **תהיה** החכילה שוה דבחחילתה יקיים שני מלות ובסוף מלוה ח' כשלע"ד בזה :

(ג) יהל של המוליח תחלה . כ"כ הטור סי' תפ"ו . ולפי הנרחה שיין **הפריסה** על חכילת מלה מ"ש יודעין מיז של המוליח . וע"כ הוח קיומת **המוליח** ועל חכילת מלה מ"ש יין לנו לחלק מי זה סוף של המלה של המוליח **חלא** סי' כיון שהשלימה, מוחות לפניו תחלה כדי שלא יעבור על המלות **מהפרוסה** לח יניח חות, וליקח חת הפרוסה מהשלימה שהוח ג"כ מלה ומלה **יש** בחותו ולומה שיהל בידו חלח הפרוסה מהשלימה לפי שהוח לריך **(ד)** ויקחנו כולו כחרוסת . מלינו בחרוסת **(ו)** ומוכלם בחרוסת . דהגל סי' עוכלה בחרוסת: דהח ע"קר מלות חכור שלו

באר היטב

תעה (ח) ויחמזם . כל שהשתן העליונה למוליח והשלישית ללחם משהו והפרוס עכ"ם לחם עוני ויברך ברכת המוליח ויניח השלישית להשתמש מידו ויברך על הפרוסה עם תפיסת העליונה על חכילת מלה ויברך שתי ברכות מהרי"ל והחחרונים : **(ט)** **ויחלכם** . ולפי' כשהיסב בידו . **(י)** **ומלח** . כ"כ הטור סי' תפ"ו . ולפי הנרחה שהין הפריסה על חכילת מלה מ"ש יודעין מיז של המוליח . וע"כ הוח קיומת **המוליח** ועל חכילת מלה מ"ש יין לנו לחלק מי זה סוף של המלה של המוליח **חלא** סי' כיון שהשלימה, מוחות לפניו תחלה כדי שלא יעבור על המלות **מהפרוסה** לח יניח חות, וליקח חת הפרוסה מהשלימה שהוח ג"כ מלה ומלה **יש** בחותו ולומה שיהל בידו חלח הפרוסה מהשלימה לפי שהוח לריך **(יא)** ויקחנו כולו כחרוסת . מלינו בחרוסת **(יב)** ומוכלם בחרוסת . דהגל סי' עוכלה בחרוסת: דהח ע"קר מלות חכור שלו

תעה א יטול ידיו . ומפ"נ שנטל להירקות כמ"ש רסי' תפ"נ מ"מ כיון דלמר ההגדה מיירי' שמח הסיח דעתו ונעש במקום מטוף (נמ') וכ' המרדכי שחם נתכוין ברחשונה לגמור כח כל סעודתו גלח היסח הדעת מ"ל ליטול שנית עכ"ל ול"נ שלח יכוין לכך שלח לבטל תקנת חכמים שתיקנו ליטול כ"פ בליל ד' ושל חכילת חרור בזיכול רחשון והר"י היה עושה כמ"ש כאן וכ' הרמ"ע בעי"פ כסברח רחשונה וכ' נ"כ להוליח עלמו מפלוגתח כ"ל ושפהנ"ח ומרדכי : **ואח"כ יבצע.** כמ"ש גלינו חפי' בלילות שלחם חוזר לשיטת רבינו ירוחם ושחים ליה בחלוקי : **ואין המנהג.** כמ"ש בברכות מ' ח' ליה דן כו' : **ויאכלם בהסיבה.** ע"פ ק"ח ח' : ביחד כו'. שחם יחלוק של המוליח תחלה. יליף הם ל"ח בפרוסה כנ"ל מ"ח : **ואם אינו.** להרין לחכול כזית בזמן הזה וכ"ש בפרוסה כמו בשחר מלות שנוהגין לחכול כל חחד בפני עלמו וחפילו חם חכל כזית בזמן הזה חינו לריך לחזור ולחכול כזית חחר

ח לא יסיח. ומ"ש סח מ"ל למזור ולברך(כ"ח)עמ' תקל"ב כמ"נ: נ"ל דכמו לריך לגלוע הטעי זמיס ביחד כמ"ש מ"ש כאן עליו: ט מ"ש מין לו ירקות וכו'. ועוד למזור מחר שחר ירקות לחפוקי דפסיס מפלוגתא שבגמרא (כ"ס בהג"מ) וכ"ל דמ"ש מין לו ירקות יקח דבר מחר שברכתו בפ"ה מפי מין לפת:

י בעיכול רחמון כפ"ה ח. נ"ע לדידן שמנו מוהגין ליקח קרי"ן למרור מ"ש סימן מברכין עליו בפ"ה דמ"מ מין לרחמי לאכול כשאוה מי (כמ"ש סי' ר"ס) כשלמת כשיבחך על שחר ירקות בפ"ה לא קשה סימן מברכין על שחר דזה דהא לריך לברך עליו כמ"ש ר"ל כמ"ש דמ"מ פוסקים דברכת המוליא פוטרתו ועוד כ"ל שהאוכל קרי"ן מין מברכתו שהוא בורא פרי (יג) האדמה (ח) ועל אבילת מרור ובטיבול השני יטבלנו בחרוסת ויאכלנו בלא ברכה:

ג מ יא [יז] בלע מצה (יג) יצא אבל אם בלע מרור לא יצא (ט) יב דשעם מרור בעינן וליכא ואפי' אם בלע מצה ומרור כאחד יג ידי מצה (יד) יצא ידי מרור לא יצא ג ואם כרכם בסיב ובלעו אף ידי מצה לא יצא לפי שאין דרך אכילה בכך:

ד אבל מצה יד [יח] בלא כוונה ס כגון שאנסוהו עכו"ם או לסעים לאכול יצא ידי חובתו ע כיון שהוא יודע שהלילה פסח ושהוא חייב באכילת מצה אבל אם היה סבור שהוא חול או שאין זו מצה (טו) [יט] לא יצא:

ה פ אבל כזית מצה והוא נכפה בעת ששותו ואח"כ נתרפא (י) חייב לאכול אחר שנתרפא [כ] לפי שאותה אכילה היתה בשעה [כא] שהיה פטור מכל המצו':

ו ק אבל (יא) כחצי זית וחזר ואכל כחצי זית יצא ובלבד שלא ישהה טו [כב] בין אכילה לחבירתה יותר מכדי אכילת (טז) פרס: (ושיעור לקמן סימן תרי"ג ס"ג)

ז קי [כג] אין חיוב אכילת מצה [כד] אלא טו בליל' הראשון (י) בלבד: הגה ונהגו לעשות שלא מלות על סדר יז מעשיהן [כה] זכר לללמתי תורה [כו]ועושים בהם (יח) סו' לידע מיזה רחשובה מו שניה מו שליחים היתה בזה להגל ס"ל דעל מלות ומרורים יתגלוסו פי' הכל כימה ורבנן ס"ל כל מ' כף"ע ומ"כ מס עושין לגלת ידי שניסס למה לא יקח מרוסת להכריכ' והי"א שמניה רמ"א מיה דעת מהי עזרי בעור. וכ' העור שרש"י והרא"ש הסכימו לעוכלו כמרוסת וכן פסק הכא"ל וכן נהג מהר"ל מפראג ואף שכתוב במהגיס וכ"כ רמ"א וכן רלוימי מוהגים דסיימו שלא לעשות הכריכ' כמרוסת מ"מ כתב מו"ה שמואל מלוגא כן ע"כ נכון הדבר לעשות כמרוס, גס הכריכה ומ"ש מהי עזרי מלימו רק כ' מיעוליס לא ג' וכ"כ רמ"א בסוף סי' תע"ו וי"ל דהלו סניס של מרוסת הס כמחניס לא' דאין עושין

בח"ס סי' קל"ט כתוב דמלוה מן המובחר לבלוע בימד כל הכזית מלה וכן של המרור כשהוא מרוסק : (יב) נשברה חתת מהן . פי' אפי' אם השלישי נשבר דמשום הקדמה למלוה לא יאפה לחמרת :

תעו (א) שלא לאכול עלי . עמ"ס בסי' תע"נ ס"ל ד' לענין שני תבשילין· וכתב עור בשם מהר יעזרי דלמשכח מקום שלין לאכול עלי הוה : (ב) אפי' בשר עגל ועוף כו' . בעור בשם מהר יעזרי מסיים ודלי מנהג בשר לאכול מבושל במקום שנהגו שלא לאכול עלי ופירש בו כ"י פירוש דמוק לענין מה הוי כשרומו של מנהג זה ובלע"ד דבא לאפוקי מאיסה מחמירים שלא לאכול בשר בלי בילי פסח משום שלא יטעו לומר עלי הוה אוכל ע"ז ממר שלין זה בשר דאם כן מבטל שמחת י"ט ע"כ טפי עדיף לאכול בשר מבושל ולא מיסיק לטועי· בזה · בסי' תפ"ו כתב זרוע על טלה : (ג) בלילי זבר לתבילות · בסי' תע"ג הביא ב"י בשם כל בו דנם הבילה שלוקה לא' משלי תבשילין היא זבר לתבילות וכבר כתבתי מזה שם דאלו נמי בכלים מסורים כדאי' במרדכי פ' כ"ש בשם הירוש' רבא בעי קומי ר' אמי אפי' בשר עגל ועוף לא' בעי בילי פסח אלא בלילי פסח בלבד ולא בשאר ימות השנה ומשמע דא

ו סק ז כרש"ג בהשמט כלל ר"ד ס מסנה פסחים קי"ט וכדמפרש לה בגמרא שמואל ור' יוחנן בליטרא קמץ דר' יהודה אמר שמואל ג מסנה שם זכר' יוסי ובפירוש רמב"ם בפ"ק דר' יוסי תפיסת קלי וה"ה לענין מלה מעובדת דרכה שם ס מסנה פסחים קי"ז ב לישנהו לעיל בפירוש הע"ג ס"ב ג מסנה קי"ז ד בשם מדרש תהלים

יד אפרים

תעז ט"ז ס"ק ג' לאחר שבירך על הלל לקח לקח על פי שעשאן שלא בשולחן שהקדים כוס של הלל שהוא רשות לחזור לכוס הגמ"ז שהוא שלישי אין סדר ברכות מעכבת עכ"ל הב"י בשם הגאונים הרח"ם כל"ל : (במג"א ס"ק ז') כ"ל דיחזור ויאמר הלל על הכוס הפסיר שטעמו הוא כיון דאיכא למ"ד שהפיקומן הוא זכר לפסח וכפסח היה טעון הלל על אכילתו כדאי"ת בפסחים דף ק"ח ויש לו לחזרו על הכוס ג"כ כיון שמות לילה זו לחזרו על הכוס ולזולי המפהפיל' ה"ה שם"ם יש כאן וכ"ל ושם לא מצד עד לאחר הלל הגדול על הכוס והיינו כהזוהר בפיומן הפ"ח בעור לענין מי שרולה לאמות עוד כוס של גמ"ז יאמר עליו הלל הגדול לך מדברי הרח"ם משמע דכוס הגמ"ז הוא נקרא כוס ג' אלא שהוא בסדר מעכב עיין בע"ז ס"ק ג' ומ"ש והם לא מצד כו' כ"ל שם"ם יש כאן וכ"ל ולא יחזור ויאמר הלל על כוס ג' כהגדול לך מדברי הרח"ם משמע דכוס הגמ"ז שבירך עליו בע"ז ס"ק ג' ומ"ש שבירך על הגפן אינו חוזר לאכול ולשתות עוד כוס של גמ"ז יאמר הלל על כוס ג' כהגדול לך מדברי הרח"ם משמע דכוס הגמ"ז הוא נקרא כוס ג' אלא שהוא בסדר מעכב עיין בע"ז ס"ק ג' ומ"ש והם לא מצד כו' כ"ל שם"ם יש כאן וכ"ל ולא יחזור ויאמר הלל על כוס ג' כהגדול לך מדברי הרח"ם משמע דכוס הגמ"ז שבירך עליו

משום הודו סגי בהזתו ובניו וכ"ל דמ"ם הטור מלוה למזוג מחר כזימון לא משכחת כלל לב"ה דהא כבר פסק כפי' קפ"ב דב"ה סעמן כוס אפי' בימיד מלא ודמי משם הודו למזוג מחר כן וכמו שמסיים כשמים דמדרש תהילים דסיון שיקדש מלוי זימון ומזמו שבח לזימון לא יהבל ולא יסתה ולא יסיחו לברך ברכת הזימון שהוא נברך מלא ישמע הודו ויעשה עמהם ויחזור לביתו וזם נ"כ כוונת הש"ע שכתב מלוה למזוג מחר כזימון סיון הזימון לכתחלה הודו וכמ"ש רמ"א על זה שהגדול חומר הודו ומתע"ג דכ' הרמ"ם בהזתו ובניו סגי מ"מ אפי' ניחא כתלת, נברי בני מיוחא לזה מכל לעניז זימון דב"ה אין נכון שיקרא לא' מבית מחר שיברכעמו אם לא מכל כמן דעל מה יסייע לברכו אפי' אם רוצה לשתות כמן כדי לברך לזימון אין נכון לשתות כמן ואם לא מכל בביתו אפיקומן יסיח מסור מ"כ לאכול אפיקומן בביתו כיון שכבר בירך וע"כ לא משכח' לה מלא שלא יהבל מכל אפיקומן בביתו מלא יהבלנו כמן ומ"ל לברך המוציא כמן שני, כמ"ם סי' קפ"ד (ס"כ) ועמ"ם בסי' תפ"ד ומן זה מסור מצוה ליסור ג' חבורות דמיזה מלא משתתיל בתפיקומן מכל מלד המלוה שהכל נכשובה מיקיומן מקומות וכמ"ם רמ"א בסי' תע"ח דשיבה קודם לזה לא סוי שפסק וה"ה שיהו מקום דסא סיום כמו סוי שיהו מקום כמ"ם הטור ישתכח כמן ויעשה עמהם כלם ויחזור לביתו מחר ב"ה וימר עמהם הלל ומה רוקם ויעשה כלם כביתו ג' זוהו מם יש בביתו ג' זימון דמם לא מסור לו לקלקל זימן ודמי מ"ם מתה שקצה תלוית מו"מ ז"ל וגם של מהר"ל מפרלב שמביא מם מצא שיעדרך לברך שנית בביתו כו' ולא נהגו עכשיו כן לאכול אפיקומן בבית אחר גם מיהו סכרח בשביל זימון דב"ה דאמו מוהגין בכוס אפי' בימיד ומי מצוה הודו כבר כתב הרמ"ם דאמו מוהגין בכוס אפי' בימיד ומי מצוה הודו כבר כתב הרמ"ם דסני בהזתו ובניו ושורת זה לקרות מבית אחר גברת בר חיובא הוא אמו הברת מלא מם יש בביתו על שלחן אחר כל אחד יאכל אפיקומן לעצמו ולא יאכלו אחד מהשני ולא יחלקו ביניהם אפילו כזית כדי שיהא כל אחד ואחד יכול לברך ברכת המזון על אפיקומו שאכל ולא יאכל אחד מאפיקומן של חבירו שהרי לא יוצא בו ידי חובתו ואם אכל אחד מאפיקומן של חבירו יחזיר לו כזית אחר וי

ג עור בסם תוספת מהא דמעשה ברבי אלישוע ורבי יהושע וכו' פ' טור בסוף פסחים ובכו כתב כ"ר יונה

נתיב חיים

תפב ס) ע"ז פק"ח ועע"ד דיש חילוק . כ"ל דברי' המוסיפ דלמ כן ברייתא דזובחין פסוקא דלין סם תלה עליהס ות"ב מהי נריך הרמ"ם לדחוקי הברייתא בזמן שביה המקדש קיים ע"ב :

ביאור הגר"א

והקיקומון זכר לפסח שלין נאכל אלא על השובע : וכל המשקים כ"ל : ומי שהוא. כגי' הרי"ף כום תמיהי כו' וכמ"ש תוס' בסם הרי"ו טוב עלם ע"ם וב"כ בהלכות בסם הרמבמים ע"ם וה"ל דר"ע קאמר דתמיהי לסם מובה דמשמע סם דקי"ל כר"ש דמקלי ושרי תמורתי מליביה ומתרינן תרבע בסי תקיעו רבנן וכן בכל דוכתא קי"ל תרבע בוסות : ס"ב חייב. תוספתא כ"ל עד שתחשפנו שינה. לשון הרמ"ם: וכך דין כו'. כמ"ם במ"ם והביאו הר"ן ר"ם בן יהוסף תומר שמסם עבר יום ולילה ה' יתיר גומר בהן לת בהלל ולילו הן כו' וי"ע הרמבמן ל פסח ולילו ובגולה כ"ה יום כו' כשהוא קורא לוחו בביתו ה"ל לברך דברכות : שאר דברים. כמ"ם בפ"ב דשבועות : כי ליל. כמ"ם בפ' ע"פ :

סי' תפב ס"א מי כו' . גמ' ק"ב ה' ועי' תוס' שם ד"ה בתחרומה . מברך עא"מ ואוכל . לשון ס"ע ועי' מ"ת ולהלן בהרי"ף בכ' לברך ולאכול מרור תחר סעודתו כזית מצומרת והכריכה וכן ממ"ם לין מפטירין לחר מלה לפיקומן שלא יעשל טעם מלה כמ"ם בגמ' שם וכמ"ם בפ"ע ובסעיף בפ"ע הכריכה דס"ל כמ"ם בה"ל כלל כיון דלילו כורך לפסחים כיון דלילו חלה זכר ליכל לפסחים כשבמקדש ולכשנומר כו'. הכל לשון הרמב"ם וכמ"ש הריב"ף ובמ"ם בגמ' מ' ה' בציקות של מ"י כו' ובלבד כו' מ"ע ובלבד שיהא בהן כזית כדי לאכול בו כ"א כזית ואם אכל פחות מכזית יצא ואין צריך לחזור ולאכול כזית שלם אלא אם כן אכל פחות מכזית ברביעית ואכלן בכדי אכילת פרס שהוא ארבע דקות ואם הפסיק בהן כדי הילוך מיל או שנתעסק בדברים אחרים אפילו בדברי תורה צריך לחזור ולאכול כזית שלם ואם אכל כזית ויש בו עצם שאין הבשר מחזיק בו כגון הצוואר והרגלים והלחי והראש אם יש בו בשר כזית הרי זה מצטרף ואם לאו אינו מצטרף ואם אכל כזית מן הראש ומן הלחי ומן הצוואר ומן הרגלים אפילו הן מחוברין זה לזה הרי זה

תפר (א) והדר מברך לכל מד · משנ"ב דכרכת הנהנין קי"ל שאינו יכול לברך שהכם מוכח הלכך יכול לברך להוציא אחרים משנ"ם וכן ברכת פירות חזוב ג"כ מזה ויכול להוציא אחרים וכתב הרמ"ם ז"ל כיון דתקנת חכמים היא משום הכי לתיבות הוא ולא להוציא אחרים כברכת מזונה והקשה מו"ח ז"ל דהא אמרי' בפ' ע"פ וכיון דאינו אלא משום הכרת לא הוה מצו' ולק"מ דלא קאמר הרמ"ם דהוה בחמת מצו' אלא דכיון שתקנו חכמי' משום הכי כ"ם כמן מיב ולא אמרי' כברכת הנהנין ודינו כמו כברכת המזות : (ב) ומברכי מינהו כ"ם · פי' ולא יפטרף שהכם לזימון דהא לא אכיל שהכם : (ג) יקרא מלה שהכם · ואין כאן מוכיח שם לבטלה דהוה כקטן שמקרא את ההלל שעונין אחריו מה שהוא אומר וכ"כ בשור בשם הרמ"ם ז"ל דה"ם לרמ"ם בפ' ג' שאכלו דמי שלא אכל כלום יכול להוציא בברכת המזון את מי שאכל מטעם ערבות וה"כ למה הצריך שאין להקרות מלה כמלה דה"ם לא קשיא דהא כתב שם הרמ"ם דמדברכן אינו יכול להוציא אלא משמק"ח כ' שהם יכול להוציא משמע אפי' מדברכן וע"ז חולק הטור בשמ' קפ"ו : כתב (בשור) ומ"ש רב אלפ' ומברכי מינהו כ"ם כו' ורב עמרם כתב שאין תקנה להוציא שאם מנדין מברכת המזון תו לא מצי למיכתי בביתי' כ"ש כיון שמברך להם ב"ם ע"כ צריך שמברך להם ב"ם ע"כ לא מצי למיכתי בביתי' כ"ש ולפעד"ז דרע"מ ס"ל שאין מיסור כשאוכל ב' פעמים ומברך עליהם אלא מיסור אכיל' דמיחזי כב' פסחים דמה עניו זה לזה דאכילת אפיקומן הוא במקום פסח ואותו מיום אינו אוכל כי אם פעם א' אלא שמיסור הוא דלא יוכל לשתות הכוס הד' שהוא אומר עליו ההלל דיוסיף על הכוסות כיון דמברך ב"פ ה"ל ד' כוסות וע"כ אמר רב עמרם כיון שיברך כאן על כוס שיהא בביתו כוס של ב"ם שמברך בביתו כוס ד' כוסות ומה יעשו' ההלל על כוס הד' כ"ל נכון ומ"ם שהכם לא הוי אלא כ' כוסות ואפשר דלפ"ז אין לברך כדי להוציאם כיון שהוא חוב' כו' כמו בעיבול יקרו' ע"כ וב"י הכין שהטור כתב זה דרך פי' לדברי רי"ף ומינו כן אלא דעת עצמו עכ"פ שלא כדעת הרמ"ם ורב כ"ל ורע"מ שלא מלתו תקב' כזה ומ"כ אמאי לא נימא דנם הרי"ף לא ס"ל כן שהרי כתב ומברכי מינהו כיינו ולא הוה טעמא שלא הסכימו לזה הוה כמ"ם ב"י נשם מהודרשם שחוקק נ"כ על הטור מכח סירוס' ואמר כל מלוה שאדם פטור מהם מוציא את הרבים י"ח חון מב"ם מדכתיב ואכלת ושבעת מי שאכל הוה בכלל שאינו חוב' כגיל' זו דומה לברכת המוציא שמוציא אחרים בגיל' זו אע"פ שאינו יכול לברך, טעם אחר שלא הסכימו רי"ף והרמ"ם ושאר גאונים לזה דכוודאי יש חילוק גדול בין ברכת המזון לשאר ברכות שאחריהם בלילה זה דאין שייך לו' חיוב לברך כשבילו שלא במידי דהוה בכשר מלוה לכיוון שאחר יעשה מלוה אחר שיעשה זה הברכה הפייך לה מ"ה כעין המוזיא ואכילת מלה ושיכול את אחר ויכר

תפה

א מצה פסח · מ"כ כיון שאל על מצה דרשו חל נמי על מצה שעבר' מלא כפה"נ שיך למצה שיאתה מח"כ ואנב זה סמכו לו מכמים שיהי' כוס הג' סמוך לו לעניחכוכן ד' כוסות מכל מין כ"ה ניתקן כנגיל הכוס מצה"כ כהמולית וירקות להכרכה כח כנגיל' ודכר זה נלע"ד כרור ותמהתי על רבינו הטור דלא כתב כן ·

על מצה ו"ל דמי שלא אמר מלא כפסח שם מצה ומרור מומחים לפניך וכתיב כעכב תאכלנו מצות מכאן ואילך רשות כל"ל דלא כע"ם : ב לוקה ואוכל וכו · דכור מלוה עכ"ד סי' רל"ט :

תפו

א מ שיעור כזית יש אומ ים [מ] דהוי (מ) כחצי ביצה: הגה [ב] ויאכלנו ביחד ולא מעט מעט ויזהרות לריך א למעך מכל המוין שבין הירק ולפשר שיעור הכזית ירקות עלמן ולא (ב) כמוין שביניהם :

תפז סדר תפלת ערבית של פסח . ובו ד סעיפים :

א סדר היום מ ערבית ושחרית ומנחה אומר שלש ראשונו' ושלש אחרונו' וקדושת היום באמצע א"ה בחרתנו וכו' ותתן לנו יי אלהינו את יום חג המצות הזה [מ] את יום טוב ג מקרא (מ) קודש הזה (ע"ל סי' ת"ל סעיף ג') זמן חירותינו יעלה ויבא והשיאנו וחותם ג מקדש ישראל והזמני' ד ואם אמר מקדש השבת א (ב)וחזר בו תוך כדי דיבור יצא ב [ג] אחרי שהוא יודע שהוא(ג) יום טוב ואם חל בשבת אומר

הדין סני ברוכו אפי' לכתחלה רק שהרופא עלה"ט לעשות עלה"ט יפתח רביעית שלא מסוס כרכה מחרוכ ניתת מ"ם הטור כאן רביעי' או רוכו להורות שמקדין הס שון רק כלך יותר טוב ואין שיך כזה לחלק כין דעבד או לכתחלה ואפי' לה"ט לא כעינן הס עפי מלא כאן דכרו כיון דכאן זכר דין דכרכ' באר היטב

תפה (מ) אסור . כיון שחל על מלה דרשות חל נמי על מלה של מצה . וכופין אותו לעשות על שנעשתה ג"מ ופין ויו"ד סי' רל"ו : (ב)לוקה.דהוי שנועשה שוא לאין שנועשה מ"ע על דכר מלוה. ואם נשבע על מדור וד' כוסות שביעצו חל כיון שהם דרכנן . וכן אם אמר קוסם אכילת מלה עלי כלילי פסח אסור דמדר חל על דכר מלוה עיין כ"ד סי' רנ"ט . וכופין אותו לעשות על שנועתו או על דרו כמ"ם ס"ק מ' ופ"ח .

כלילי פסח מה יהא דינו וע' יד להרן כאורך מזה :

תפו (מ) כתני . ותמ"מ הכרים דהוי פחות מכעי כזית אכל מכעי כזית ספר"ח ופ"ו וכפוף שהכיע ספר"ח ופ"ו וכפוף ל"ל להקפיף מי שלא היה לו כ"מ פחות מכזית מרור וכרכ אוחו"מ ונתפף ועמד כל כוית אם יהא ו"ח כזית אם לאו . ע' יד להרן . (ב) כאור . ה"ה אם יש חלב נמלה אינה מצטרף עפ"ב דעוקפין מ"מ :

תפז (מ) קודש . ומהכניהו לומר לת יום הג המצות הזה זמן חירותינו מקרא קודש זכר ליציאת מצרים ומ"מ כהכנה מקרא קודש אלא מהכנה ניתמו ותתן לנו כי ולהכניהו כהכנה מועדים לשמחה לתן כתיב כשבת ויו"ט אלא מהכנה מקרא קודש אלא מהכנה ניתמו ותתן לנו כי ולהכניהו כהכנה מועדים לשמחה לתן כתיב כשבת ויו"ט אלא מהכנה מקרא קודש אלא מהכנה ניתמו ותתן לנו כי ולהכניהו כהכנה מועדים לשמחה לתן כתיב כשבת ועניין כלכוש כעצם כתריכות ועל"ל סימן ת"ל : [ב] לאחר שהוא יודע שהוא יו"ט.לכל הס שעה הסכור שהוא יו"ט ואפי' לה"ט לא כעינן הס עפי מלא כאן דכרו כיון דכאן זכר דין דכרכ' כאר היטב

שערי תשובה

סי' תפ"ה (מ) אסור . עבה"ט וע' בש"ך ח"מ סי' ע"ג ס"ק י"א שכתב הטעם דמהני בזה כולל לכטל המציה לפי שבאמצע השנה עדיין לא חל עליו החוב מצה וסוכה כלל וע"ש בט"ז בהגהה הח"צ ז"ל שהשיג על הש"ך בזה וכתב דאם אמר מצה סתם אף שעומד בלילי פסה אסור לאכול כו' ע"ש ועיין באחרונים שם שכתבו לייישב דברי הש"ך ועיין בק"א לספר כתובה באה"ע סי' קי"ח : (ואני כתבתי שם דמיקרא לק"מ מ"ש הח"צ ומתוס' דשבועות הש"ך לא מיירי לענין זה הלית השבועה דלענין זה אין מקים להילוק הש"ך דהשתא ליכא מציה מ"מ כשאנו שדינן הלית השבועה על כילי פסה ואו כבר היא מציה ובכך הוצרך התוספות לחלק בענין אחר לי' שחל השבועה אך לענין אם צריך לקיים השבועה או צ"ך לקיים המצוה שהוא מושבע ועומד עליה ובאמת יהיה עליו ענוש השבועה שוה תלוי איזה קדם בזה כתב הש"ך דבמצה כיון שאין החיוב עכשיו קדמה השבועה היא שעקה אין חיוב ובהגיע החיוב כבר היה הלית השבועה ולכן לא הזכיר הש"ך כדברי התוספות דשבועות כלל דאינהו מיירי לענין נוף הלית השבועה יהדבים כיותים כאשר כארתי כמקומו וכאן קצרתי ומ"ש כקצה"ח דברי הראב"ד בת"ד הביאו הה"י כאן ואין זה כוונת הש"ך גם מ"ש שהרב ר' הספרי שבשו"ת הריב"ש חיא כדברי הראב"ד ליתא כמבואר כהשו' הריב"ש דמבואר שם שעמו דאף שכולל על מה שאינו מצוה כלל מקום עיקר שבועה היא על דבר המציה ומיירי משבועה שלא אוכל מצה כליל פסה אף שכולל הלית כו' מכל מקום עיקר השבועה על מצת מציה וזה דהה הריב"ש שם ע"ש וגם הראיה משבועה שלא אישן כו' הוא חמיני ושם כיון שהשבייה שהוצרא מפיו א"א לקיימה היא כטלה לגמרי משא"כ שם שינשבע שלא ישן כו' וכן כמצה דס"ל דעל דבר שאינו מציה שפיר חיל שפיר לו' דע"י כולל היילא גם אמצוה וכזה מיירי הר"ח והריב"ש וכארתי יפה כמקומו כם"ד) : בש"ע סעיף א' שיעור כזית כו' ועיין כיד כו' ועיין ביד אליהו

ביאור

סי' תפה ס"א אמר כו'. עט"ז ושמוס' שכועות כ"ד ע"ה ד"ה מלת. ור"י מפרש וכ"כ הרמב"ן ור"ן וריב"ם כפי' ל"ט וסי' ס"ק יב' ר"ן וכתלמות סוף פרק ג' דשכועות :

סי' תפו ס"א שיעור כזית כו'. מלת כזיות כתוס' והרמב"ם לעניו עירוב. הרמב"ם פסק כפ"ח מה"ת כ"ע כזיעור עירוב הוא ב' כשוחות כזן ו"ח גרוגרות וכן כשאר כיליס. והוא כריב"ם כעירובין פ"ג ב' ומפקפק דגמרת שם דמתלה לחמוץ. ורחייתו הסוס דהתמי דמי כתרת דפה כרי"ם הני ס"ק ו"ח פותחין כו' ומכאר כו' והוא ס"ם כמ"ם כתמי' ר' מי שיש לו מזון ב' שעיוות כו'. והתוס' שם פ' ר' ה"ה אגב כו' פסקו כר"ת. ומביאים רחיה דהרי"ף מסוס דסוגיא דגמ' כ"מ כוותיה דקאמר כניהם לעמת כו' ע"ש. ואיכה רחיה דהרמב"ם מפרש מ"ש כניהם לעמת כו' היינו כלא קליפתה ול"ד חלי תלית ממש כמ"ש פ"ג ה' ולא שנו שיעוריהם לכדלי. ולפ"ז הסוס מה שפ' כתוס' כר"ת והלכה כמתם מבואר כפ"ג ה"ב. כפסה כר"ת כ"ע. ונרחה דמהכמתם דפסה לין רחיה לברמב"ם ואחרכת מסה רחיה לכתוס' שפסקו כר"ת דלמורה י"ל שם פ"ג כ' ה' ודוה כו'. ולמה לת הני שיעוריס כהדיא כבר כל ה' כיליס ובלים חלת כחמת כמ"ש כוותיה כ"ל כלומר דעיקר שיעורים הוא ביותת כלים כו'. ובזה מיושב ליכאל דמהכי' י"ח דפ"ו דכלים הקדמיים שם ר"ש ור"ע. והיינו משום דכלן מיירי כלילה ותני כאן לאורויי דעיקר שיעורא כלילה ותני כאן לגבי המצוע ובעירוכין הוו לקלין ר"ש ומפני כי נקע ליכאל דעדות כ"ל דכלים לא מיירי כלילה ולכן קאמר ר"ש שיהיו כ' עדות ממנו כ' שעורים ב"ה ר"ע לאחר שלא לגרסיי"ש כפנים. (ומשי"כ כפי"ז דכלים חלת מיירי כלא קליפתה ושיעור ת' הוא כלילה לחוד לא מיירי כלל כלילה ולכן הקדימה ר"ש לר"ע כי היכי לגרסיי"ש כפנים. (ומכי

מחרוסה וכזה רחוי לעשות"ע משמ"כ בכוסות הרחצות לתיקבסה תפי'עלה"ע טפ' מרובו ותע"ג דכסי'ת"פ זכר הטור דין ברכ' מחרוס"מ מ"מ לה זכר סם סיעור הסתים כלל מלם כמן בכלל הסדר שזכר הסיעור וזוכר דין ברכה מחרוסה ע"כ זכר כמן גם להי"ט ודבר זה פי' נלה ומקובל בלי הטור וכוותו בם"ד ומזה רחייס גדולה לפי' שלי בסי' ק"ן ע"ש :

עוד כתוב בטור ויכיתו לפניו קערה שיש בה ג' מצות כו' כשאה תמרו הכיתו לפניו מעכל בחזרת כו' הכיתו לפניו מלה וחזרת כו' ופי' רש"י ורשב"ם שהצות מלה היינו מחרי עיבול הרחמון וכמן לה סידר הטור כך לפי שבמשה מיירי בעיבולין זה מח"ץ מז יעשה כסדר הזוה מבל בטור הזכיר שיכיתו הכל ביחד: עוד כתוב בטור ומותם מלך מהולל בתשבחות . הקשה ב"י כיון דמותם כיתתם ים למתוס בהמור בשירי זמרה שהוא מתימת יחתבח ולעיל סי' תפ"ח כתב מבל עכשיו בתו תלמידים כו' מותם בכוס ד' יהללוך ומותם מלך מהולל בתשבחות ובכוס ה' מותם בעשבחות משמע דלה מותם מלך במלך מהולל בתשבחות ובניה דעת מהר"ב מזיר ערמתי שים להמתיניבלוך עד סיוה לתתיים יחתבח ושם יחמר . (באן חסר) יחתבח גדול בתשבחות הוא בעוסחות הטוב מלך מהולל בתשבחות כמבואר בסי' כ"ד שבתב שלין לעשות חמן מחר מתימת יחתבח בשמור מלך מהולל בתשבחות מלה יחתין עד מי הטולמים וזה בוותו גם בתן שמור ומותם מלך מהולל בתשבחות בלומר עד בשירי זמרה כו' מי הטולמים מלה דעקב ריעה התימה ולעיל סי' תפ"ח דעקב תתיג' יחתבח עד הבוחר בשירי הוכרה לתת בי' זה כיון דחמר שם קודש לזה שמותם מחר יהללוך מלך מהולל בתשבחות והיינו מתימ' דיהללוך שלינו מותם מלה בזה בלבד ע"כ סוהלך לומר בתן סי' מחר [יחתבח] לא בתלך מהולל בתשבחות בי שיהי בלה בתמיד ולעיל סי' תפ"ח דעקב ריעה התימה ולעיל סי' תפ"ז תי' המ"ח דשם מיירי בשלה הזכיר של י"ט בתמ"ע עכ"ל מ"ש שהקשה מפי' ק"ח לעכ"ד לינו קושית דמה עניו הזכרה בתמ"ע ושעמי דיבי כיון דהפסקה לה הוי מ"מ בתימה גרע דהיכ מתעבע תכמים הבל הולך אחר החיתום וכמ"ש פב. לך בגוף הדין לעכ"ד כוותם מ"ח בסי' רס"ח וכאן בס תלומים יחדיו וכוותם אחת לפס. ונם כאן ס"ל דאפי' הזכרה של י"ט בתמ"ע כיון שאחת שלה בדין. דניהו דכאן כתב תחלה דוקא שלה הזכיר של י"ט בתמ"ע. מ"מ במסקנתו פה מסיק כמ"ש בסי' רס"ח דהא הקשה אח"ז גם על הדין של רס"ח דהא הכל הולך אחר החיתום. ותי' כיון דבעו לעלויי י"ח בשבת שלה ללא הזכירוהו. וא"כ בשמתפלל של חול בשבת לא הוי שיהו תפלה בתימה מפני שיהו תפלת חול בתוך תפלת שבת ומסיים שהכל הולך אחר החיתום. ולפי שהיה בזה שיהו מעבע של תכמים ס"כ זה ניחה אאפי' בסי' רס"ח. אבל הכא שהתפלל שהכל הולך אחר החיתום. ולפי' התפלל כל תפלת י"ט רק שהתימה היתה של שבת והוי החתימה שלה בדין לה ילה שלה תתם בתיקון תכמים: ועע"ג שבתב תחלה וכ"ם כאן דתתם מקדם השבת דהא י"ט נמי מיקרי שבת. משמע דהכא עדיף מלהו התפלל תפלת י"ח זה בתב קודם דאפי' סברת בין דבדין דבעי ללעויי ח"י בשבת ס"כ ודאי דהא דבי' רס"ח שתתם בשל שבת עדיף אבל לבתר דמסיק דאפי' בין דבדין דבעי ללעויי י"ח בשבת הוי תפלת בסי' רס"ח עדיף. לכן נם פה מסקינן דאם תתם בשל שבת אפי' תזכיר י"ט בשבת לה ילה. ועי' דאם התפלל י"ח והזכיר של שבת בתפלת ילה. הכא נרע כיון שתתם בשל יום טוב נרע דשיכה תכמים ובמ"ש מ"ח סי' רס"ח. משמ"כ בהתפלל תפלת חול דלה מקרי שיהו מעבע כנ"ל. וכ"מ ס"ג כו' אפי' לה תתם של י"ט. ר"ל קלת משמע כן מדבתב שבח שתם בתרתו ואמר יעלה ויבח והשיבתו משמע דנם והשיבתו שבת. ול"ב כיון דשבח והשיבתו רגנים לדבר שלה התם בשל י"ט דמה"ת יבח בגל על לשונו בשמרת שחיבה של י"ט דהא מתרבח יש לנו רמ' מצוות בלה"ת שלה התם בשל י"ט שמתב בהשיבתו ע"ב אמר ברבה אחרת. ולמה יסיים הברבה אחרת מקדש

ישראל והזמנים. ל"ו דאפי' לה תתם של י"ט כיון דהזכיר בתמ"ע יחא. ולפי מסקנתו כמ"ש לעיל ע"ב ל"ל דאין זה רחיס ובתמת תפלת הול כו', וכ"ם כאן כו' דהא יו"ט נמי מיקרי שבת בבין בם ל"ר וכן בס' תוס' שבת דבעת מ"ל לריכ' אם הזכיר של י"ט בתמ"ע אפי' תתם בשל שבת יחא. ולכן בס' ל"ר בסי' רסח כתב סדברי מ"ל מ"ם כאן סותר למ"ש בסי' רס"ח וכס' תוס' שבת סי' רסח על מ"ש שם ס"ק ס' ו"ל על מ"ש שם בס"ע דאם התפלל תפלת י"ח בשבת והזכיר של שבת בתמ"ע יחא ו"ל דין זה ל"ש דהא בסי' תפ"ח ס"ק כ' דאם תתם בי"ט מקדש השבת לה יחא אף ע"פ שהזכיר של יום טוב בתמ"ע כיון שתתם שלה בדין כו' וכ"ם היכי לה קבע ברכה כלל לשבת. ול"ל דגרע טפי כשתתם בשל יום אחר ול"ש ע"ל וכתב בס' ת"ם ו"ל ותירוצו דוחק דהא קי"ל בסי' ק"ח דהעושה ומזכיר מעורע שחר תימים בתפלה שלה בזמנה לה הוי בהפסק וה"ה בזה נמי כו' לבל בסי' תפ"ז תי' המ"ח דשם מיירי בשלה הזכיר של י"ט בתמ"ע עכ"ל מ"ש שהקשה מפי' ק"ח לעכ"ד לינו קושית דמה עניו השזכרה בתמ"ע ושעמי דיבי כיון דהפסקה לה הוי מ"מ בתימה גרע דשיכה ממעבע תכמים הבל הולך אחר החיתום וכמ"ש פב. לך בגוף הדין לעכ"ד כוותם מ"ח בסי' רס"ח וכאן בס תלומים יחדיו וכוותם אחת לפס. ונם כאן ס"ל דאפי' הזכיר של י"ט בתמ"ע כיון שאחת שלה בדין. דניהו דכאן כתב תחלה דוקא שלה הזכיר של י"ט בתמ"ע. מ"מ במסקנתו פה מסיק כמ"ש בסי' רס"ח דהא הקשה אח"ז גם על הדין של רס"ח דהא הכל הולך אחר החיתום. ותי' כיון דבעו לעלויי י"ח בשבת שלה ללא הזכירוהו. וא"כ בשמתפלל של חול בשבת לא הוי שיהו תפלה בתימה מפני שיהו תפלת חול בתוך תפלת שבת ומסיים שהכל הולך אחר החיתום. ולפי שהיה בזה שיהו מעבע של תכמים ס"כ זה ניחה אאפי' בסי' רס"ח. אבל הכא שהתפלל שהכל הולך אחר החיתום. ולפי' התפלל כל תפלת י"ט רק שהתימה היתה של שבת והוי החתימה שלה בדין לה ילה שלה תתם בתיקון תכמים: ועע"ג שבתב תחלה וכ"ם כאן דתתם מקדם השבת דהא י"ט נמי מיקרי שבת. משמע דהכא עדיף מלהו התפלל תפלת י"ח זה בתב קודם דאפי' סברת בין דבדין דבעי ללעויי ח"י בשבת ס"כ ודאי דהא דבי' רס"ח שתתם בשל שבת עדיף אבל לבתר דמסיק דאפי' בין דבדין דבעי ללעויי י"ח בשבת הוי תפלת בסי' רס"ח עדיף. לכן נם פה מסקינן דאם תתם בשל שבת אפי' תזכיר י"ט בשבת לה ילה. ועי' דאם התפלל י"ח והזכיר של שבת בתמ"ע יחא. הכא נרע כיון שתתם בשל יום טוב נרע דשיכה תכמים ובמ"ש מ"ח סי' רס"ח. משמ"כ בהתפלל תפלת חול דלה מקרי שיהו מעבע כנ"ל. וכ"מ ס"ג כו' אפי' לה תתם של י"ט. ר"ל קלת משמע כן מדבתב שבח שתם בתרתו ואמר יעלה ויבח והשיבתו משמע דנם והשיבתו שבת. ול"ב כי היכי דשבח והשיבתו רגנים לדבר שלה התם בשל י"ט דמה"ת יבח בגל על לשונו בשמרת שחיבה של י"ט דהא מתרבח יש לנו רמ' מצוות בלה"ת שלה התם בשל י"ט שמתב בהשיבתו ע"ב אמר ברבה אחרת. ולמה יסיים הברבה אחרת מקדש

כוח ברכה י"ט. וכיון דלא אמר והשיבתו ע"כ אמר ברכה אחרת. ולמה יסיים הברבה אחרת מקדש

באר היטב

שתם של שבת יחא ותם כן אם תתם מקדם ישראל והזמנים אפי' לה הזכיר של יו"ט בתמ"ע יחא עת"ל . ותם מתם בי"ט לו בשבת מקדם ישראל יחא ודוקא בתפלה אבל בקידוש לה יחא מ"מ ע"ם והם"ל מולק ע"ז ובתב דגם בתפלה לפבר דלא יחא ע"ש: (ד) המנות . ומבהניהו את יום השבת הזה ואת יום הם המנות הזה . עמ"י ובד תהרן: (ה) וישראל . ותם תתם מקדם ישראל והזמנים ולא הזכיר שבת ס"ל לחזור בבה"מ ומהר"ת בהן מבל מהר"ם בלחבון ובהן לה סידר הטור דאיתקדי הסבימו דצריך לחזור וכן הסבים הפר"ח עיין יד תהרן: (ו) שבת . דלמ בתקנה לתת מבפי המזיקין ובפבת הוא לינ שמורים: (ז) מקדש . שתין שבי ישראל בתין נקריס מנהג רחבוניס ובפבת מעולם לה היה מנהג בבה"ב מ"ת וט"ז פסק לתת מין לו יין מין בם הוא במקום בתין ורוב התמרוניס הסבימו שתין להזכיר שבת ביעלה ויבח והם"ל דבדרבת המזון וכן ברתם חודם ס' אחריו ועיין בם ועיין ק"י: (ח) ויבח . גדוניס שתין מבניעים להזכירו תין לממות בשום תרם תם מזכירו דהם תין בתן ברבה לבטלה תבל הזברה למוד ותין הספר בבן ע"ם: (ט) גומרין . וכן הוא ע"פ קבלת האר"י ז"ל:

יעבב

בי"ג בהגהות ש"ר לשור שבתב דתם היה חל בשבת ולה הזכיר של שבת ותתם מקדם ישראל והזמנים יחא עכ"ל ול"ל דזה לה הוי בשיה בהברבה עלתה בין שתומר בן בוול ע"ש רק בתמ"ע יש בסי' בתעה יש בסי' ק"ן ובין בח"י סיעה בשל שבת ודיבו בתו בסי"ע ג': [ח] מקדש השבת וישראל והזמנים בן בוול ע"ש בהברבה עלתה בין שתומרין בן בבל ע"ש רק שבשה בשל שבת ודיבו בתו בסי"ע ג': [ח] מקדש השבת וישראל פ"ב סי' י"ל בתב ב"ג בהשבתת הש"ץ בהזברת ישראל בלה ש"ז ול"ל בתוסף הש"ם אית"ל ישראל בלה ש"ז ול"ל בזה לה בתב בתוס' בלה בתמ"ע ול"ל בתב בתוס' בלה בתמ"ע ול"ל בתב בתוס' בלה בתמ"ע ול"ל

תפח **אומ"ים** מזמור שיר ליום השבת. וי"ט נמי מיקרי שבת (ד"מ) : **לקרות** סה"ל . כל"ל וכ"ה בקצת ספרים ובתשו' רמ"א סי' ל"ה וכ"מ בלבוש ובל"ח ונ"מ יחיד דאמר לגמור דשמא ילמ' תיכף כח' : ב קורין כח' · מע"ג (גמ') : ג ומפטיר קורא כו' . מה שקורין פ' המוספין כי"ע לא מצינו בגמרא נק' הגמוסים תקנוה (כ"י הרא"ש ושה"ג) עמ"ש סי' קנ"ז ד וע"ל סי' קי"ד ס"ג . דשם פסק רמ"א להלכה מזכירין במוסף עד שיאמרו שם קדושה ובתוה"ק מוכח מ"ז שם פוסקים כמנהג וכתב הלבוש ומ"ת יכריזו קודם מוסף שלא יתמרו משיב הרוח וי"ל דזה כתלו ממלאים בשמים ע"ד שאמרו מין מתפללין על רוב גשמים עכ"ל וכ"ל דשם יתמרו מין מתפללין על רוב גשמים עכ"ל ומ"ת הכא מיירי בתחלת הגשמים ולכך אין מכריזין עליהם עד שיראו שהתחילו לירד ברביעה ממש ולא בשאר ימות השנה כמ"ש הרמ"א בסי' קי"ד ס"ה ובמ"א שם ובמ"ב שם ס"ק ל"ב ובשעה"צ שם ס"ק ל"ג ובשאר ימות השנה אין מכריזין עליהם עד שיראו שהתחילו לירד ברביעה ממש ולא בשחרית אלא במוסף כמ"ש הרמ"א שם ס"ה ובמ"ב שם ס"ק ל"ח ובשעה"צ שם ס"ק ל"ט ובשאר ימות השנה אין מכריזין עליהם עד שיראו שהתחילו לירד ברביעה ממש ול

(ג) ביום יום חמ' נעומר . כן מהגמו מכל כדכרי הר"ן סוף פסחים שמביח ב"י מכר שם לעומר כגמ"ד ונרמה יומר נכון מהגמו דהח ביום מחד שמניון כתחלת ליל י"ו הוי פי' כמניון ימי העומר מחר יביחו למחר ביום י"ו וכימים מחריס הוי ג"כ ספיר דמניון יומי דעומר קחי כולם משמ"כ מם תחמר לעומר תהיס הכוונה כליל י"ו לעומ' דהיינו למה שכתר הביחו כעומר לח קחי רק על הכרכה דוקח ובמ"ם לרבינו ירוחם ני"ו ימי העומר דמ"ח לפרשו על ההכחה כללע"ד : אין לומר שהיום חלח היום : (ד) שבוע חחד . ולח חחת כמו שפירש"י חלל חלח שבוע זחת דשבוע הוח ל' זכר : (ה) עד ל"ה.כר"ן כחוב ספיר' ההמח ליכח חלח מדרבנן כיון דליכח הכחה ולח קרבן ומ"ם טוב לספור ביום ח' בספק חסיר כדי שיהיו ז' שבחות תמימות לגמרי ואין זה נכון שיכיחם עלמו לספק לכחחלה ומי מצוח תמימות חין להחמיר בזמן הזה חלח כל שסופר בלילה תמימות קרינן ביה: (ו) מונה עמהם בלח ברכה . פי' ודעמו מהיה שלח לגחת בכך עד שיברך בליבה בביחו וכמ"ם רמ"ח ע"ז ואיני יודע ח"כ מה חועל' יש לו כמה שמוד עם הקהל בשלמה למ"ם כ"י בשם מבודרשם

ד ט מי ששואל אותו חבירו בין השמשות כמה ימי הספירה בזה הלילה יאמר לו אתמול היו כך (ז) שאם יאמר

לעצמו וצריך לספור ד ג (ד) [ה] מעומד [ו] (ה) ובברך [ז] תחל' [מ] וסיפר ה הימים (ו) ד והשבועו' כיצד ביום הראשון אומר(ג)ה (ז) [ט]היום יום אחד(מ) (בעומר) [י] עד שמניע לשבעה ימים ואז יאמר היום שבעה ימים שהם (ד) שבוע (מ)אחד(בעומר)וביום שמיני אומר היום שמונה ימים שהם שבוע א' ויום א'(בעומר) ו וכן עד שיניע לארבע' עשר יאמר היום ארבעה עשר ימים שהם שני שבועו' (בעומר) ועל דרך זה א] מונה והולך [יא] עד (י) מ"ש יום : ב ז אם טעו ביום המעונן וביררו על ספירת העומר (יא) [יב] חזורים לספור כשתחשך והמדקדקים אינם סופרים(ה) ו עד (יב) צאת הכוכבים וכן ראוי לעשות : ג מ ז המתפלל עם הצבור (יג) מבעוד יום (ו) מונה עמהם בלא ברכה ואם יזכור בלילה יברך ויספור. הגה [יג] ומפי' עכה ממן מל ברכת הקהל מס היה ח דעמו [יד] (יד) שלח לגאת יחזור ויברך ויספור בלילה (ג"י בשם רשב"ם) :

ד ט מי ששואל אותו חבירו בין השמשות כמה ימי הספירה בזה הלילה יאמר לו אתמול היו כך (ז) שאם יאמר

סמיס"מכל הרמב"ס' מנה ולח ניחלפו עבב"י מ"ם ס"ל שתקנתו קלקלתו דשמח יגח ברחשונה וחסור שוב לברך ות"כ ל"ע למה כתבו הרב"י.וכ"ל לחזיל לניחתי' שפסק נסי' ס"ד דמלות לריכות כוונ' ות"כ יכון בלבו חס חזכור בלילה חין מי מכוון לגחת בשם חתום' והרשב"א בשם הרמ"א ולכתחלה צריך לקרות גם הלל קודם חצות כמ"ש החי' שם דאם לכתחלה מותר חחר חצות לימא נ"מ זו ודו"ק הישב . והנה נשאלתי ממשכיל אחד על דברי השי"ע הללו מ"ש שהקלים בפ"נ ול"ל מהו לשתותן בברך א' מראשר' מני אמר ר' יוחנן הלל אם שומעין בבהכ"נ יצא הדא אמרה אם שתאן בברך אחד ניצא. ונשאלתי כיון דלפי דעת הב' אומרים הלל בבהכ"נ בע"כ דהוי מדינא ויוצאין בזה מדמברכין עליו דעל מנהגא אין מברכין ואם כן אם יוצאין בזה למה פסק הש"ע דאם שתאן שלא על הסדר לא יצא ע"ל המשכיל הנ"ל. והשפלת דלק"מ דודאי דעת הללו מ"ש שהקלים בפ"נ הוא משום דלא שכיחא בברכה ומקום אינו יוצא בזה מדלא כתב דיוצא בזה ידי הלל בע"כ ס"ל דלא יצא בזה ומה דמברכין עליו אף דעל מנהג אין מברכין שאני זה דעל מנהגא דאין לו שייכות כלל ביום הזה רק עיקר הדבר הוי מנהג כגון הושענא בזה אין מברכין אבל הלל בליבה זו עיקר חיובו מדינא וכיון דשייך חיוב הלל בלילה הואת שפיר מברכין עליו אף בשעה דהוי

באר היטב

וס' מ"ל וס"י ומס עבר ומעמ הספירה מאחר יגח מס נחכוון שומע ומכמיע פר"ם ע"ם וס' יד מהרן בהגהמ ב"י . ופשוט דמותר לספור בכל לשון ודוקח בלשון שמנין ומס חיו מניו לה"ק וספר בל"הק לח יגח דהח לח ידע מחי קחמר ותיו זה ספירה מ"ש : (ד) מעומד . דכחיב בקמה תחל לספור ח"ת בקמה מגח בקומה ובדיעבד מס מכה מיוסב יגח . רמב"ם : (ה) ולברך . הח דמברכין על ספיר' זו ולח על ספירת מה מיין הרדב"ז סימן ב"כ ומ"ש הכ"י בספירת הש"ך הוח לפו דוקח כשמעמ ומכוונ מתחילה ועוף לשונו ודבריו ע"פ בב"י וכן מבוחר להדיח מעמעות הרב בסמוך סעיף ג' בהגה"ם שכחו מהרחי הרשב"ח שכב"י לחברהם קחי : [ה] מעומד ובדיעבד מס ספר מיוסב יגח : [ו] ולברך . הח דמברכין על ספירה זו ולח על ספירת היום וחכה כתב בחשובת הדב"ז סימן כ"ג כיון דספירה ז' נקיים חינו מענה הכרחיית שחם לח חרלה להקהל לנעלה ולהכניס למקדש ולחכול קדשים חלח לחחר שחלה הרחשון ביום הכוונה בליל י"ו לעומ' דהיינו למה שכתב הרשב"ח שכביו כבי דלה בספירה הש"ך הוח לחו דוקח כמשמע ומכוונ מתחילה ועוף לשונו ודבריו ע"פ בב"י וכן מבוחר להדיח מעמעות הרב בסמוך בסעיף ג' בהגה"ם שכחו מהרחי הרשב"ח שכב"י לחברהם קחי : [ה] מעומד ובדיעבד מס ספר מיוסב יגח : [ו] ולברך . הח דמברכין על ספירה זו ולח על ספירת היום וחכה כתב בחשובת הדב"ז סימן כ"ג כיון דספירה ז' נקיים חינו מענה הכרחיית שחם לח לפרשו על ההכחה כללע"ד : אין לומר שהיום חלח היום : (ד) שבוע חחד . ולח חחת כמו שפירש"י חלל חלח שבוע זחת דשבוע הוח ל' זכר : (ה) עד ל"ה.כר"ן כחוב ספיר' ההמח ליכח חלח מדרבנן כיון דליכח הכחה ולח קרבן ומ"ם טוב לספור ביום ח' בספק חסיר כדי שיהיו ז' שבחות תמימות לגמרי ואין זה נכון שיכיחם עלמו לספק לכחחלה ומי מצוח תמימות חין להחמיר בזמן הזה חלח כל שסופר בלילה תמימות קרינן ביה: (ו) מונה עמהם בלח ברכה . פי' ודעמו מהיה שלח לגחת בכך עד שיברך בליבה בביחו וכמ"ם רמ"ח ע"ז ואיני יודע ח"כ מה חועל' יש לו כמה שמוד עם הקהל בשלמה למ"ם כ"י בשם מבודרשם

תחל' ספיר דהיינו שמימר חמר מס חזכור בלילה בניחי לחזור ולברך כדין ונמלח שלח ברכתי לבטלה ומס חשכח הרי מיניתי כבר חכל הוח עלמו כ' ע"ז דמדברי הרמב"ם משמע דמס מנה בלח ברכה יגח וכן עיקר ממילח משמע דחנחי זה ניחו נכון דחין להתחות בחנחי שזכר תחל' דחין נמנה למנו' משפק ח"כ קשה למה מוסה כלל עם הלבור ונרחה שעוסה כן כדי שלח יחבדוהו שהוח ניחו רוסה לספור לגמרי וק"ל למה מוין הקהל בעוד יום חלמו ברגיעי עסקי' ונרחה דלמו דוקח מבע"י חמר חלח בספק חביכה כמ"ם בסמוך והוח רוסה לחזור ולברך בל"ה : (ז) שאם יאמר לו היום כך . וכ"ל פשוט שאם שוחלו מניניו כמה ימים בספירה והוח מביב כך ימים ולח מזכיר בחשובתו היום כך ודאי לח יגח דעיקר המלו'שיאמר היום כך ות"כ ל"ל דמיירי כאן דוק' בחומ' היום כך וכמ"ם היום כך כו' . וק"ל למה לח יביב היום כך וכך דהח אין זה

באר היטב

וס' מ"ל וס"י ומס עבר ומעמ הספירה מאחר יגח מס נחכוון שומע ומכמיע פר"ם ע"ם וס' יד מהרן בהגהמ ב"י . ופשוט דמותר לספור בכל לשון ודוקח בלשון שמנין ומס חיו מניו לה"ק וספר בל"הק לח יגח דהח לח ידע מחי קחמר ותיו זה ספירה מ"ש : (ד) מעומד . דכחיב בקמה תחל לספור ח"ת בקמה מגח בקומה ובדיעבד מס מכה מיוסב יגח . רמב"ם : (ה) ולברך . הח דמברכין על ספיר' זו ולח על ספירת מה מיין הרדב"ז סימן ב"כ ומ"ש הכ"י בספירת הש"ך הוח לפו דוקח כשמעמ ומכוונ מתחילה ועוף לשונו ודבריו ע"פ בב"י וכן מבוחר להדיח מעמעות הרב בסמוך בסעיף ג' בהגה"ם שכחו מהרחי הרשב"ח שכב"י לחברהם קחי : [ה] מעומד ובדיעבד מס ספר מיוסב יגח : [ו] ולברך . הח דמברכין על ספיר' זו ולח על ספירת היום וחכה כתב בחשובת הדב"ז סימן כ"ג כיון דספירה ז' נקיים חינו מענה הכרחיית שחם לח לפרשו על ההכחה כללע"ד : אין לומר שהיום חלח היום : (ד) שבוע חחד . ולח חחת כמו שפירש"י חלל חלח שבוע זחת דשבוע הוח ל' זכר : (ה) עד ל"ה.כר"ן כחוב ספיר' ההמח ליכח חלח מדרבנן כיון דליכח הכחה ולח קרבן ומ"ם טוב לספור ביום ח' בספק חסיר כדי שיהיו ז' שבחות תמימות לגמרי ואין זה נכון שיכיחם עלמו לספק לכחחלה ומי מצוח תמימות חין להחמיר בזמן הזה חלח כל שסופר בלילה תמימות קרינן ביה: (ו) מונה עמהם בלח ברכה . פי' ודעמו מהיה שלח לגחת בכך עד שיברך בליבה בביחו וכמ"ם רמ"ח ע"ז ואיני יודע ח"כ מה חועל' יש לו כמה שמוד עם הקהל בשלמה למ"ם כ"י בשם מבודרשם

תחל' ספיר דהיינו שמימר חמר מס חזכור בלילה בניחי לחזור ולברך כדין ונמלח שלח ברכתי לבטלה ומס חשכח הרי מיניתי כבר חכל הוח עלמו כ' ע"ז דמדברי הרמב"ם משמע דמס מנה בלח ברכה יגח וכן עיקר ממילח משמע דחנחי זה ניחו נכון דחין להתחות בחנחי שזכר תחל' דחין נמנה למנו' משפק ח"כ קשה למה מוסה כלל עם הלבור ונרחה שעוסה כן כדי שלח יחבדוהו שהוח ניחו רוסה לספור לגמרי וק"ל למה מוין הקהל בעוד יום חלמו ברגיעי עסקי' ונרחה דלמו דוקח מבע"י חמר חלח בספק חביכה כמ"ם בסמוך והוח רוסה לחזור ולברך כל"ה : (ז) שאם יאמר לו היום כך . וכ"ל פשוט שאם שוחלו מניניו כמה ימים בספירה והוח מביב כך ימים ולח מזכיר בחשובתו היום כך ודאי לח יגח דעיקר המלו'שיאמר היום כך ות"כ ל"ל דמיירי כאן דוק' בחומ' היום כך וכמ"ם היום כך כו' . וק"ל למה לח יביב היום כך וכך דהח אין זה

חכמת

כן תינח לאכילת פסחים דאז לא הוי זמנו הוי נותר ואסור לאכלו וכן בהני דשייך בהו ברכה והוי חשש ברכה לבטלה לכך הוצרך להשמיענו דעדיין זמנו וכשר כל היום וכל הלילה אבל בהלל דליל פסח כיון דאין מברכין עליו פשיטא דאם לא קראו קודם דכשר כל הלילה דלו יהא כקורא בתורה . אך תינח אם אין מברכין על ההלל בלילה אבל אם נימא דמברכין בהלל בלילה קשה טובא לתרץ דקמיל בלילה לעניין הלל דלילה ואתיא אף כראב"ע ובע"כ דבליכא ליכא הוה ראיה ברורה להעני' דשמא דוקא למנהגו של רמ"א ולמנהגינו ויהיה מוכרח באמת כדעת הרמ"א בשם התוס' והרשב"א דלכתחלה צריך לקרות גם הלל קודם חצות כמ"ש החי' שם דאם לכתחלה מותר אחר חצות לימא נ"מ זו ודו"ק הישב . והנה נשאלתי ממשכיל אחד על דברי השי"ע הללו מ"ש שהקלים בפ"נ ול"ל מהו לשתותן בברך א' מראשר' מני אמר ר' יוחנן הלל אם שומעין בבהכ"נ יצא הדא אמרה אם שתאן בברך אחד ניצא. ונשאלתי כיון דלפי דעת הב' אומרים הלל בבהכ"נ בע"כ דהוי מדינא ויוצאין בזה מדמברכין עליו דעל מנהגא אין מברכין ואם כן אם יוצאין בזה למה פסק הש"ע דאם שתאן שלא על הסדר לא יצא ע"ל המשכיל הנ"ל. והשפלת דלק"מ דודאי דעת הללו מ"ש שהקלים בפ"נ הוא משום דלא שכיחא בברכה ומקום אינו יוצא בזה מדלא כתב דיוצא בזה ידי הלל בע"כ ס"ל דלא יצא בזה ומה דמברכין עליו אף דעל מנהג אין מברכין שאני זה דעל מנהגא דאין לו שייכות כלל ביום הזה רק עיקר הדבר הוי מנהג כגון הושענא בזה אין מברכין אבל הלל בליבה זו עיקר חיובו מדינא וכיון דשייך חיוב הלל בלילה הואת שפיר מברכין עליו אף בשעה דהוי

מחצית

להסיבו דמוילו דלמו מלמת דפסיק' היל דהל בעיק שיהכוון המצמיע להוליל וביהו לכלל הברכות מן הסתם דעת הש"ך להוליל כל המומעים. מ"מ בספירה כיון דהדרך לכל אחד סופר בעצמו מין דעת הש"ך להוליל המומעים לבל יפ דעת הש"ך להוליל לפי שלכתחלה יוכל לסמוך גם בספירה על הש"ך : (ס"ק ד) והמבועות כו' דקי"ל כו' דרבנן. והל דכ' רמ"ח סעיף ד' ומ"ש להחיל לאכול פוסק ומי הוי דרבנן ס"ל לפסוק וכדלעיל סי' ל"ה סעיף ב' תי"ו כיון דיש פוסקים דהוי לתוריית"ת ניהו דלא קי"ל כוותייהו מ"מ כיון דאין זה הספד כמה שמפסיק קלת לספור יש לומר דעת הפוסקים דהוי לתוריית"ת : ואם מנה שבועות לבד נמי יש כמ"ש העור בשם רלבי"ה דיש לספור כן לכתחלה. והיינו עד ז' ימים ספור ימים וכשיגיע יום ז' יאמר היום שבוע אחד. וביום ח' יאמר היום שבוע ב' ויום אחד. וא"ל היום ח' ימים שהן שבוע ב' ויום ג' וכן מכה ומילך ע"ד זה ניהו דלא קי"ל כוותייהו מ"מ בדיעבד יש לסמוך עליו : (ס"ק ה) היום לא יאמר שהיום. וכח"ו כ' דגם אי אמרינן שהיום לא נחשב לא שבוע אחד ולא חמה. וכן אם ספר ב' שבועות ולא ימים אין לברך עליהן משום דהוי כמי שלא ספר כלל וכ"ש אם ספר ב' שבועות וב' ימים ולא יום אחד דא

ס"ד ומפסר כיון דלמסור לכרך גרכה לבטלה מס היה מתס מסור לכרדסני כיון די"מ מלות מ"ל כוונ'כ'ל: ט היום כך וכך.ומס אמר כך וכך ולא אמר היום ל"ל בב(ט"ז) : י אינו יכול לחזור ולמנו' · תע"נ דלא אמר בעומר יצא בדיעבד ותע"ג דלא כיון לצאת כמ"ש ס"נ: יא וכשבניע הזמן. ל"ע דהל"ל שמי שעשה קוד' יאמר לו ט (יו) היום כך וכך י אינו יכול [יו] לחזור ולמנו' (יז) בברכה אבל קודם בין השמשות כיון שאינו זמן ספירה אין בכך כלום : הגה יא [יז] וכשבניע (יח) הזמן מסויים לגמרי עד שיספור ומפי' התחיל לגמור ספק ספוק ושופר מיהו מס התחיל לגמור קודם שהגיע הזמן מ"ל להפסיק אלא גומר מכילתו ומופר מת"כ:(ד"ע למען לאמר ספירה בזמן הזה דלוורייתא) :

ה אם י אינו יודע החשבון ופתח אדעתא דלסיים כמו שישמע מחבירו ושתק עד ששמע מחבירו (ח) [יח] וסיים כמוהו (יט) יצא :

ו אם (ט) פתח ואמר בא"י אמ"ה אדעתא דלימ' היום ד' שהוא סבור שהם ד' ונזכר וסיים בה' והם ה' או איפכא שהם ד' ופתח אדעתא דלימא ארבע' יב ושעה וסיים בה' כ [יט] אינו חוזר (יט) ומברך :

ז שכח ולא בירך כל הלילה ל יספור ביום יג בלא ברכה :

ח מ אם שכח לברך באחד מהימים בין יום ראשון בין משאר ימים סופר בשאר ימים (כ) בלא ב] ברכה

ט אבל אם הוא מסופק אם דילג יום אחד וא ספר יספור בשאר ימים בברכה :

ט ס*ליל שבת וליל יום טוב מברכין וסופרים(י) יד אחר (כא) קידוש בבית הכנסת פ ובמוצאי שבת ויום טוב טו[כ]קוד' הבדל' פ אחר קדיש (כב) תתקבל ק [כג] ובשחל י"ט האחרון (כג) של פסח במוצאי שבת דאז אומר קידוש והבדלה בפעם א' טז יש לספור קודם שמברכין על הכוס

יאמר לו ט (טו) היום כך וכך י אינו יכול [טו] לחזור ולמנו' (יז) בברכה אבל קודם בין השמשות כיון שאינו זמן ספירה אין בכך כלום : הגה יא [יז] וכשבניע (יח) הזמן מסויים לגמרי עד שיספור ומפי' התחיל לגמור ספק ספוק ושופר מיהו מס התחיל לגמור קודם שהגיע הזמן מ"ל להפסיק אלא גומר מכילתו ומופר מת"כ:(ד"ע למען לאמר ספירה בזמן הזה דלוורייתא) :

ה אם י אינו יודע החשבון ופתח אדעתא דלסיים כמו שישמע מחבירו ושתק עד ששמע מחבירו (ח) [יח] וסיים כמוהו (יט) יצא :

ו אם (ט) פתח ואמר בא"י אמ"ה אדעתא דלימ' היום ד' שהוא סבור שהם ד' ונזכר וסיים בה' והם ה' או איפכא שהם ד' ופתח אדעתא דלימא ארבע' יב ושעה וסיים בה' כ [יט] אינו חוזר (יט) ומברך :

ז שכח ולא בירך כל הלילה ל יספור ביום יג בלא ברכה :

ח מ אם שכח לברך באחד מהימים בין יום ראשון בין משאר ימים סופר בשאר ימים (כ) בלא ב] ברכה

ט אבל אם הוא מסופק אם דילג יום אחד וא ספר יספור בשאר ימים בברכה :

ט ס*ליל שבת וליל יום טוב מברכין וסופרים(י) יד אחר (כא) קידוש בבית הכנסת פ ובמוצאי שבת ויום טוב טו[כ]קוד' הבדל' פ אחר קדיש (כב) תתקבל ק [כג] ובשחל י"ט האחרון (כג) של פסח במוצאי שבת דאז אומר קידוש והבדלה בפעם א' טז יש לספור קודם שמברכין על הכוס

ס"ב ומפסר כיון דלמסור לכרך גרכה לבטלה מס היה מתס מסור לכרדסני כיון די"מ מלות מ"ל כוונ'כ'ל: ט היום כך וכך.ומס אמר כך וכך ולא אמר היום ל"ל בב(ט"ז) : י אינו יכול לחזור ולמנו' · תע"נ דלא אמר בעומר יצא בדיעבד ותע"ג דלא כיון לצאת כמ"ש ס"נ: יא וכשבניע הזמן. ל"ע דהל"ל שמי שעשה קוד' יאמר לו ט (יו) היום כך וכך י אינו יכול [יו] לחזור ולמנו' (יז) בברכה אבל קודם בין השמשות כיון שאינו זמן ספירה אין בכך כלום : הגה יא [יז] וכשבניע (יח) הזמן מסויים לגמרי עד שיספור ומפי' התחיל לגמור ספק ספוק ושופר מיהו מס התחיל לגמור קודם שהגיע הזמן מ"ל להפסיק אלא גומר מכילתו ומופר מת"כ:(ד"ע למען לאמר ספירה בזמן הזה דלוורייתא) :

ה אם י אינו יודע החשבון ופתח אדעתא דלסיים כמו שישמע מחבירו ושתק עד ששמע מחבירו (ח) [יח] וסיים כמוהו (יט) יצא :

ו אם (ט) פתח ואמר בא"י אמ"ה אדעתא דלימ' היום ד' שהוא סבור שהם ד' ונזכר וסיים בה' והם ה' או איפכא שהם ד' ופתח אדעתא דלימא ארבע' יב ושעה וסיים בה' כ [יט] אינו חוזר (יט) ומברך :

ז שכח ולא בירך כל הלילה ל יספור ביום יג בלא ברכה :

ח מ אם שכח לברך באחד מהימים בין יום ראשון בין משאר ימים סופר בשאר ימים (כ) בלא ב] ברכה

ט אבל אם הוא מסופק אם דילג יום אחד וא ספר יספור בשאר ימים בברכה :

ט ס*ליל שבת וליל יום טוב מברכין וסופרים(י) יד אחר (כא) קידוש בבית הכנסת פ ובמוצאי שבת ויום טוב טו[כ]קוד' הבדל' פ אחר קדיש (כב) תתקבל ק [כג] ובשחל י"ט האחרון (כג) של פסח במוצאי שבת דאז אומר קידוש והבדלה בפעם א' טז יש לספור קודם שמברכין על הכוס

(י) מחר קידוש·דעיולי שבת ניחא לן טפי וכמ"ש ניחא לן למחורי מפוקי שבתא דרק כי"ע מחרון של פסח תשו' למי שעשאל אותו ול"ל דזה הוא כמו שמוכח פתס דכ' כ"י כשם שהרמכיס דילמ דמ

פסח במ"ם שים קידוש והבדלה מלרפין לקידוש עם הבדל' וסופר קמי קידוש וכ"ל דבליל שביעי של פסח ליום ח' של פסח אפי'כמה ימים לספור קודש'קידוש די"ט מחרון דהא טפי ניחא לן למשוך עליו קדושת יום ז' של פסח שהוא מן התור' וקדושת י"ט מחרון מינו מלא מדרבנן.גרס' פשוט דמי שעשה כספיר' היום ולא נודע עד יוסמחריו דה"ל כאלו עשה כמו לגמרי לספו'מלא לחם עשה בימי'אבל בשבוע לא עשה מהי עשה כימים כדרכו : (יא) אסור לאכול כו'.דיקחדם ואיתיר שלו בזמן הזה עבי"ד סי' רל"ד כעזה"י דכר הגון וכיוצא בה"ל :

כתב ב"י בסי' תפ"ח בשם התנור המהדרין שביערמל מוכנין בליל שני של פסח כליל מ' לכל דבר אבל מי שרוצ' לאכול ולשתות ליל ב' אחר גמר ההלל מיזעליו כלום אלא שמיזרמוי להוליח עלמו מן המהדרין ועובר על דברי חכמים :

תצ (א) אין מחזירין אותו . דדוקא בתפלה לח שני דלח יתפלל וכיון שלח התפלל כרחוי יחזור אבל בב"ם אם כבי לח אכיל דבר המחייב לב"ם שיאכל בשר ופירות ע"כ אין מחזירין אותו ולעניין הגמת תפילין בח"ם עמ"ם בסי' ל"ח : (ב)אין מוכנין לומר מקרא קודם כלל לח בי"ט . וכ"כ בלבוש ותמהני ט"ז שהרי מנכניו לומר מקרא קודם בי"ט בכל מלוותיו : (ג) ההלל בדילוג . מפני שבו' של פסח נקבעו המלריים לומר הקב"ם מעשי ידי טובעים בים ואתם אומרים ישתנה כי אם כשחל פסח ביום ה' שביום שלישי שהוא שבת קורא ראה אתה אומר אלי שהוא פסל וביום א' ב' ג' קורין קדש בבספא במדברא :

ו ז **בכל** ימי חול המועד ושני ימים טובים אחרונים ד קורים [ח] (ה) (הרביעי) ט **בספר שני** בקרבנות

ט"ו סי' קפ"ח

סחמת כתרת עדין. כמ"ם התוספ' כחולין דף מ"ב.ותע"ב דאיכסדר למסנה מ"מ סדרין לכללה דבכל דוכתה ק"ל הלכה כת"ק(וכ"כ בכללי הגמרא סי' ל"ב כתב כסח רי"ן דבסני סדרים נמי אין סדר למסנה אבל בב"מ פ"ט מרולח כתב דבב' סדרים יש סדר וע' בתי"ט פ"ק דקידושין:ופ"ז דתרומות עב"ל כ"ם וכתום' יבמות דף מ"ב וכפוף שבת מוכח דבב' סדרים נמי אין סדר) ומ"ם הרח"ם דר"ע פליג עלי' דת"ק אינו קושית הלף ת"ק ס"ל מוסבותיכם בכל מקום שאתם יושבים ומשמע ומוקי לה בחנות' הכתה מל"ל לח"ל כדמפרש בירוש' וס"ל נר"ב דלף לת"ק אסור חדש אפי' בחוצה לארן כמו שנתבייר בתוך ימי העומר מנים שאר הימים בלא ברכה ואם נתגייר ביום ראשון לעומר מונה בו ביום בלא ברכה ואח"כ בברכה ע"ש ומ"ש בקמץ אין זה לריידן שהקשניט שהניעו לחינוך סופרים נ"כ ומב"ש מופלא סמוך לאיש ואם לא ספר עד שהגדיל וכבר עברו מימי העומר מברך ועין במח"ב בשם זרע אמת מי ששכח לספור בליל ע"ש"ק והתפללו ערבית של שבת מבע"ש נדול ואו נזכר שלא ספר בלילה מ"מ כיון שעדיין יום הוא יספור בלא ברכה ושאר הימים בברכה ע"ש ועין במח"ב מי ששכח ולא ספר בלילה אחד ובלילה שאחריה היה ש"קוחוציא בברכתו לאחרים ע"ש בשם סמא דחיי והוא ז"ל העלה דאפילו אם האחרים לא ספרו לעצמם ויצאו ע"י הש"ץ הזה גם בספירה מ"מ יכולים למנות שאר הימים בברכה ע"ש ולעניו אם מי ששכח ולפור בלא ברכה כתב הפר"ח שאינו יכול להיות ש"ץ להוציא אהרים ובמקראי קידש חלק עליו ובבר"י הביא בשם תשוב' כנה"נ ומסא דחיי ובית דוד כהפר"ח ומיים והכי נקטינן : (כו) חדש .

בבית הכנסת : הגה ואם אין לו יין ונריך לקדש יקנה"ז ע"ל סי' רל"ו :

י ק **(יא)** יז **אסור** [כג] **לאכול**(כד)**חדש** [כג]**אף** בזמן הזה בין לחם בין קלי בין כרמל עד תחל' ליל י"ח בניסן ובארץ ישראל [כד] **עד** תחל' י"ז בניסן :

תצ סדר תפלת יום שני ותפלת חולו של מועד. ובו ט"ם :

א **ט** ביום שני קורין בפרשת אמור **א]** שור או כשב [ב] עד סוף (ג) הענין ומפטיר קורא כמו ביום ראשון ומפטיר במלכים בפסח דיאשיהו מוישלח המלך עד ואחריו לא קם כמוהו :

ב **ג** יום **ג'** שהו' חש"מ ערבית ושחרית ומנחה [ג]מתפלל כדרכו ואומר יעלה ויבא בעבודה ואם לא אמרו °מחזירין אותו וכן מזכירו בברכת המזון [ד]ואם לא אמרו **(א)**(ג)אין מחזירין אותו ובמוסף מתפלל כדרך שמתפלל במוסף שלו י"ט : הגה מלא כשמניע לעל ידי משה עבדך כאמור אומר והקרבתם עולה וגו' עד ושמי ממידים כהלכתם (טור) :

ג **ג** נוהגים שבי"ט [ד] **אומר** את יום טוב מקרא קודש **ב]** הזה **א** **ד** ובחש"מ אומר (ג) את יום מקרא קודש הזה **ב** (ואמו (ב) [ה] (ד) אין מוכנין לומר מקרא קודש כלל לא בי"ט ולא בחוה"מ) (טור) :

ד **ה** כל הימים של חולו של מועד ושני ימים אחרונים של י"ט [ו] קורין (ג) ההלל בדילוג כמו בראש חודש :

ה **ו** סימן הפרשיות של שמונת ימי הפסח **ג** [ז]אשתורא קדש בכספא פסל במדברא שלח בוכרא וזה הסדר לא ישתנה כי אם כשחל פסח ביום ה' שביום שלישי שהוא שבת קורא ראה אתה אומר אלי שהוא פסל וביום **א' ב' ג'** קורין קדש בבספא במדברא

ו **ז** **בכל** ימי חול המועד ושני ימים טובים אחרונים **ד** קורים [ח] (ה) (הרביעי) **ט** **בספר שני** בקרבנות

°ע' סי' קפ"ח

סחמת כתרת עדין. כמ"ם התוספ' כחולין דף מ"ב.ותע"ב דאיכסדר למסנה מ"מ סדרין לכללה דבכל דוכתה ק"ל הלכה כת"ק(וכ"כ בכללי הגמרא סי' ל"ב כתב כסח רי"ן דבסני סדרים נמי אין סדר למסנה אבל בב"מ פ"ט מרולח כתב דבב' סדרים יש סדר וע' בתי"ט פ"ק דקידושין:ופ"ז דתרומות עב"ל כ"ם וכתום' יבמות דף מ"ב וכפוף שבת מוכח דבב' סדרים נמי אין סדר) ומ"ם הרח"ם דר"ע פליג עלי' דת"ק אינו קושית הלף ת"ק ס"ל מוסבותיכם בכל מקום שאתם יושבים ומשמע ומוקי לה בחנות' הכתה מל"ל לח"ל כדמפרש בירוש' וס"ל נר"ב דלף לת"ק אסור חדש אפי' בחוצה לארן כמו שנתבייר בתוך ימי העומר מונים שאר הימים בלא ברכה ואם נתגייר ביום ראשון לעומר מונה בו ביום בלא ברכה ואח"כ בברכה ע"ש ומ"ש בקמץ אין זה לריידן שהקשניט שהניעו לחינוך סופרים נ"כ ומב"ש מופלא סמוך לאיש ואם לא ספר עד שהגדיל וכבר עברו מימי העומר מברך ועין במח"ב בשם זרע אמת מי ששכח לספור בליל ע"ש"ק והתפללו ערבית של שבת מבע"ש נדול ואו נזכר שלא ספר בלילה מ"מ כיון שעדיין יום הוא יספור בלא ברכה ושאר הימים בברכה ע"ש ועין במח"ב מי ששכח ולא ספר בלילה אחד ובלילה שאחריה היה ש"קוחוציא בברכתו לאחרים ע"ש בשם סמא דחיי והוא ז"ל העלה דאפילו אם האחרים לא ספרו לעצמם ויצאו ע"י הש"ץ הזה גם בספירה מ"מ יכולים למנות שאר הימים בברכה ע"ש ולעניו אם מי ששכח ולפור בלא ברכה כתב הפר"ח שאינו יכול להיות ש"ץ להוציא אהרים ובמקראי קידש חלק עליו ובבר"י הביא בשם תשוב' כנה"נ ומסא דחיי ובית דוד כהפר"ח ומיים והכי נקטינן : (כו) חדש .

עבה"ט וע' בנאונים בתראי ובשו"ת ב"ח חדשות ובשב יעקב ופמ"א ח"א סי' ק"ז וח"ג סי' ל"ד ובכ"א סי' ל"ד ובק"ז סי' ס"ח מתשובת הנאון בעל מנ"ש כת"י בית אפרים חלק יו"ד סי' ס"ה מתשובת הנאון בעל מנ"ש כת"י סי' ס"ד ובתשואת חן סי' ד"ח וסי' ד"ז וע' בנ"ב מ"ת סי' פ"ד שהזורע בע"פ כיון שיום ג' הוא יום הנף ולא נגמר הקלישה עד סוף היום נשאר באיסור חדש וא"א לאותו יום שיעלה לקלישה ולהתיר משום חדש ע"ש וע' בנ"ב ח"א בחלק יו"ד סי' ז"ז וסי' פ"ח : **סי' ת"צ** (ד) אין

חכמת שלמה

בחיבורי עכ אר"ח משנת תר"ז בתשובה לק"ק מיהאנווקא סמוך לבאדיישוב בדין אם מברכין על ס"ם ע"ש ודוק היטב :

באר היטב

תצ (א) הטעין. דהיינו וידבר משה את מועדי ה' . וכתב בשל"ה יש לעשות כיום שני בשבוע' ליזה דכר שב לעשותו מאחר כיום ראשון ואילך אין לעשותו לאחר יום ראשון ואם לא עשה כיום שני בשבוע' ליזה דכר שב לעשותו מאחר כיום ראשון ואילך אין לעשותו לאחר יום שני ואם לא עשה כיום שני בשבוע' ליזה דכר שב לעשותו מאחר כיום שני ואילך אין לעשותו לאחר יום שלישי ואם לא עשה כיום שלישי בשבוע' ליזה דכר שב לעשותו מאחר כיום שלישי ואילך אין לעשותו לאחר יום רביעי ואם לא עשה כיום רביעי בשבוע' ליזה דכר שב לעשותו מאחר כיום רביעי ואילך אין לעשותו לאחר יום חמישי ואם לא עשה כיום חמישי בשבוע' ליזה דכר שב לעשותו מאחר כיום חמישי ואילך אין לעשותו לאחר יום ששי ואם לא עשה כיום ששי בשבוע' ליזה דכר שב לעשותו מאחר כיום ששי ואילך אין לעשותו לאחר יום שבת ואם לא עשה כיום שבת בשבוע' ליזה דכר שב לעשותו מאחר כיום שבת ואילך אין לעשותו לאחר יום ראשון ואם לא עשה כיום ראשון

ם סוכה מ״ז מימרת דר׳ יוחנן
י מיומרת דרב פפא מגילה ל״ח כ בריימ׳
ביומא י״ז ועירובין ח׳ ל כרבי דפליג
להלכ׳ קמח רש״י והוספות סה וכרמב״ם
כפ״ה מהלכות תפלה : ו יומא פ״ח
כ בריימ׳ פפחים ק״ד ג רמב״ם
כפכ״ט מהלכות שבת וכ״כ בטור
ממשמעות הגמרא דפסחים ק״כ דמקיש
יקנה״ז ולא תציב בשמים ד בריכות ל״ב
ו תוס׳ בקידושין פ״ח מהא דסקנא
דשמה ריגלא וכן כ׳ בשור בשם
התנא תפסח ג לייתהו לעיל
סי׳ תכ״ט ג לפי שהוא מרובים במועדים
ז לשון טור

עשרת זקנים

שלו נגמר מוצא היום רבינו ירוחם
ושוב להסי׳ התפילין בח״ם של פסח
קודם הקרונה כפ״ת דקריאה הוא
במקום הקרבה קרבן . ויש״ל דעל שיר
השירים וכו׳ מברכין על מקר׳ מגילה
ועל קהלת אין מברכין מפני שבקבו
לגנות תוהה (לקח רב) ונראה דאף על
שיר השירים אין נברך מ״ם שפתוב
על קלף כדאיתו במו מגילת אסתר (כ״כ
בס״ת רמ״ח ז״ל סי׳ ל״ב) :

תצא * ואין מברכין על הכפתיס
ני״ט אל לכתוס במועדי שבת
וכן כתבו התוס׳ פ׳ המניח וכ״כ בס
המרדכי בשם ר״ג ורבינו משולם :

לבושי שרד

מ״א סק״ח לתיתה בילקוט רות וכו׳
ע׳ בכור שור ב״ב דף י״ד :

א״ר אברהם

בסוכות ללא ברכה תיבן ו׳ בתש מס״ד
ילא ובני בברכה תיבן בית
יהודה סי׳ ד׳ :

ג] ובמוסף תומר מי שהתפלל מוסף
של שבת בשבת תפ״ת והזכיר ענין
המאורע בעבודה העלה בתפוד׳ ת״י
סי׳ י״ג דיולוק בה ובפ״ת בת״מ בי׳
הרע״ן דלם בשחרית של שבת תפ״ה
התפלל לתה בתרתנו והזכיר של שבת
ת״ל להחזיר . והלי ודלי תכם
בשל שבת לחייבי הלל״ת תלי רבותה .
וע׳ ש״ע סי׳ רס״ח וס״ל הלא לא
הזכיר קרבנות מוסף ע״ד ובשלמה
פרים כולי דכבר ילא בתה שקרבו
בתורה אלא בתקנה תשוה בשות
בתיב בד׳ הפילות בכנהלפה הפלה
זו כזו ילא : א] מוכנין בש״ל והגיה

חתם סופר

שם וס״ל למ״ב . ג״ב לר׳ ברוך
כצ״ל :

סי׳ תצ במחבר ס״ט בהג״ה
והעם נהגו . ג״ב עיין
מס׳ סופרים פי״ד הל״ג.ולפענ״ד
נראה דתתם קאי אהמפטיר בהם
דמיירי לעיל ביניה ובהלכה ד׳
שמפיירי נמי מהמפטיר בכתובי׳
כמ״ש התוס׳ ריש פרק הקורא
עומד ע״ש . אבל אין זכר שם
לקרות מגילות אלו בזמני׳הללו
ולברך עליהם וכמ״ש הרמ״א
בתשובה סי׳ל״ה ובמס׳ סופרים
פרק י״ח ה״ד ד׳ אין זכר משום
ברכה בקינות דאיכה ש״מ שאין
לברך . בגלפענ״ד :

סי׳ תצ במג״א סק״ב וכ״כ
ביו״ד סי׳ ר״כ
בש״ך . ג״ב סם״ק ר״א וע״ש :

עבה״ט וע׳ בפמ״א ח״ב סי׳ קנ״ג שהכיח שנשלם מנין הקרואים כ״י : (ו) האחרון . פי׳ בז׳ . **מולם** בשמיני לומרים יום ליכסה מה שאין כן בשאר ימים טובים דאין לומרים יום ליכסה קדוש שיהא בתפלת מוסף . ומ״ש הטור דאין

תצג (א) יש מהגים להקפיד בר"ח לייר · כ' ב"י שמעתם ע"פ מ"ם מחרוזים כסא הכוס' שג"נ כעומר אין לו מעלה מלד עלמו שפקקו מלמות אלא לסימנא בעלמא נקטו סי' ל"ג דהיינו שבימים שמ"ח תחזון לא עסי' תקס"ו ותקס"ח : ואם יש מילה הו מחזוה בחותו שבת מוהגין לברכו ממנה משום מריות עוב אל תקרי רע : ד ת"ל . עסי' תקס"ו ותקס"ח וכן שכל להקפיד בר"ח לייר · כ' ב"י שמעתם ע"פ מ"ם מחרוזים כסא הכוס' שג"נ כעומר אין לו מעלה מלד עלמו שפקקו מלמות אלא לסימנא בעלמא נקטו סי' ל"ג דהיינו שבימים שמ"ח תחזון לא עסי' תקס"ו ותקס"ח : ואם יש מילה הו מחזוה בחותו שבת מוהגין לברכו ממנה משום מריות עוב אל תקרי רע : ד ת"ל . עסי' תקס"ו ותקס"ח

תלמידי ר' עקיבא ג [ד] אבל (ג) לארס ולקדש א שפיר דמי ונשואין נמי מי שקפץ ובנם אין עונשין אותו : הגה מיהו מל"ג בעומר ומילך ב ככל (ג) שרי (מנהרדכם וב"י ומהגיס) :

ב ג **נוהגים שלא להסתפר עד ל"ג לעומר שאומרים שאז פסקו מלמות** ד **ואין להסתפר עד יום ל"ד בבוקר** ה **אלא אם כן חל יום ל"ג ערב שבת שאז מסתפרים בו מפני כבוד השבת** : הגה ובמדיוות מלו מין מוהגין כדפיהו מלא מסתפרין ביום ל"ג ג [ה] ומהגים בו קלא (ד) שמחה [ו] * ואין מומריס בו (ה) תחנון (מהרי"ל ומהגיס) ואין להסתפר עד ל"ג בעלמו ולא מבערב (מהרי"ל) מיהו מס חל ביום מ' [ז] מוהגין להסתפר ביום ו' לכבוד (ו) שבת (מהרי"ל) [ח] מי שהוח ד בעל * (ז) גרים לו מל

גמו ב] מומר להסתפר בספירה לכבוד המילה (המהות מהגיס) :

ג ו **(א) יש** [ט] **נוהגים להסתפר בראש חדש אייר וטעות הוא בידם** : הגה ה מיהו בהרמב (מ) מקומות מוהגין להסתפר עד ר"מ מייר (ב) ואומן לח יסתפרו מל"ג בעומר ומילך לף ע"פ שמומר להסתפר בל"ג בעומר בעלמו ואומן מקומות שמוהגים להסתפר מל"ג בעומר ומילך לח יסתפרו כלל מאר שבת פסח עד ל"ג בעומר ולח יהגהו בשיר מחת ו [י] (ע) מקלת מהג זה ומקלת מהגב זה משום לח מהגודדו וכ"ש [יח] שמין למהוב היתר (י) בשחיהן (ד"ע) :

עד י"ז חשון לגיתח (ד"מ ס' תכ"ע) וכ"כ בי"ד ס' ר"כ בש"ך שבשבת הרחשון שמאר ר"ח מבריכין מי שיתעכב בה"כ . ומי שעכה חמן מ"ל קבלה ועסי' תקס"ו ותקס"ח : ואם יש מילה מו מחזוה בחותו שבת מוהגין לברכו ממנה משום מריות עוב אל תקרי רע : ד ת"ל . עסי' תקס"ו ותקס"ח

תצג א

ספיר דמי . שמא יקדמנו מאר . וע"ל דמותר לעשות בלחותו פעם שעודת תירוסין (עסי' תקנ"ח ס"ב) מבל לעשות ריקודין וממחולות של רשות מהגו לחסור וע"ל שמא מי שעשה שדוסים מסור לעשות ריקודין וממחולות : ב ככל שרי . היינו לחותן המוהגים לספר מל"ג ואילך אבל לדידן שמוהגים מיסור תספורת מסור ג"כ ליטא (ג"א ובלום מהגיס וב"מ ובה"ל ומהגיס) מיהו עד ר"ח מייר מותרין ליטא כשם שמותרין לספר כשם ס"ג בשבת מותרין הכל ליטא בלחותו שבת (ב"ח ומהגיס) : ג ומרבים בו קלת שמחה . ובחו' בלוותיה שגדול מאד היה רגיל לומר מח היה לי לומר לף ע"פ שמומר ואילך לף ע"פ שמומר להסתפר בל"ג בעומר בעלמו ואומן מקומות שמוהגים להסתפר מל"ג בעומר ואילך לא יסתפרו בלל ע"ב מבעוד יום ומ"מ בשבת מותר להסתפר בל"ג בעומר אם חל ביום ראשון שמותר להסתפר ביום ו' לכבוד שבת . ב"ח בשם מהרי"ל ומ"מ בשבת שחל בו ל"ג בעומר מותר להסתפר בע"ש . ראיתי בספרי מנדים שכתב שהוא מותר שהוא כמו בל"ג בעומר ותמה על הפר"ח דאוסר בחל ר"ח אייר באחד בשבת להסתפר ביום ו' ובתב ולא ידעתי טעמו ע"ש . ולפענ"ד נראה דבר"ח סיון וידאי לא צדקו דברי הספרי מנדים דאין ראיה מל"ג בעומר דהתם כיון דאם לא יסתפר בל"ג בעומר לא יוכל להסתפר אח"כ אף לשבת הבא ולכך חיישינן

דתרוייהו חולקים על מהרי"ו. אבל גם הם חלוקים דדעת הם"ד דטעם מהרי"ו דפסק כרא"ש דס"ל כן היינו משום דפסק בתני' דס"ל דרביעה רשמומ של גשמים הוא בי"ז בחשון . אבל לדידן דקי"ל דזמן רביעה רשמומ היא בשבעה בחשון ולכן כתב דאין לברך בה"ב קודם ז' חשון אבל הד"מ חלק מטעי, אחר דהרא"ש חזיל לטעמיה דטעם תעניות בה"ב משום גשמים ולכן יש להמתין עד זמן רביעה פ' אבל לדידן דטעמו כמ"ש מ"א בס"ק פ' דחושבים שמא מתוך מפחה הוי מ"מ כל בשבת שאחר ר"ח יש לברך בה"ב: ומי שעבה ממן מ"ל קבלה ר"ל דמ"ל לקבל התעניות במנחה שלפניו. ומ"מ כתב מ"א בסי' תקס"ג בשם הלבוש דלילו מחויב להתעוות לף שעבה ממן ואפי' נמר בלבו לא להתעוות מ"מ כוונת בשפתיו : ואם יש מילה כו' לברכו במנחה : ובספר מ"ר משמע דאין מברכין בלל בחותו שבת וכתב דל"מ אם חל ר"ח בשבת אלא אפי' בשבת שמברכין החדש אין לברך בה"ב : ומה"ט אין מברכים בה"ב בתפרי אלא בשאר זמן לברך ולהתחיל להתעוות בתפרי : (ס"ק ד) ת"ל עסי' כו' ע"ש

אם לירע שעודת מזה בחותו יום :

סי' תצ"ג (ס"ק ו) ס"ד כו' אבל כו' של רשות מסור . אבל אם לירים לא מותר לעשות רקודים אם ס"ל שדוכים דעלמא ניהו דהשדוכים מותר משום שמא יקדמנו אבל הרקודי' ומחולות לא הוי רשות ואסורים ומ"ם בם"ע מי שקפץ וכיוס אין עונשים לחותו . כתב בספר מ"ר בשם כה"ג דוקא כיוס דסבר מזה עביד. אבל מי שמספר קונסים לחותו : (ס"ק ג) הלל כו' וכתב ר"ח בשבת ר"ל לדידן דעוסקים ביתר בג' ימי הגבלה. מ"ב ר"ח מסור ומ"ם מ"ל ס"ק ה' מ"מ אי חל ר"ח לייר בשבת יהוי שני קדושת שבת וקדושת ר"ח מותר ועיין לי' : (ס"ק נ) ומרבים כו' כתב בח"י וכן בא"ר דמ"ם רמ"ל דאין להסתפר עד ל"ג בעלמו ולא מבערב היינו לפי מנהג דפוכה דדוקא בל"ג בשחר מ"ל אין מהגין אבל בערב חומרים מחנון אבל לפי מהגינו שם מבערב מ"ל מחנון מ"ב ה"ה למותר להסתפר מבערב רק לא ביום ל"ב אלא עד ליל ל"ג ע"ם אך לענ"ד לפי מ"ם מ"ל בס"ק ה' דבל"ג התירו משום דלמרינן מקלת היום בכולו. ולפי מאי שפסק הרב"י בי"ד סי' של"ג בהפוסקים דהלילה לא מהני לו מקלת היום בכולו אלא לזרך להמתין עד אחר הנ המחמ דבעיון מקלת היום ממש. מ"ב לפי לדידן דמ"ל מחנון מבערב מ"מ אין להסתפר בלילה ועיין פר"ח : (ס"ק ד) בעל כו' ואפי הבן לפי מיטו מל בעלמו ועיין במ"ח בס"י מקט"ו לענין המנים והמוליח התיוק. ובמ"ר סס. ובתב בח"י ובספר מ"ר דמותרים להסתפר בערב קודם כניסה לבה"ב עכ"ל : (ס"ק ה) מיהו כו' משמע ל"ג יום דהמ מתחילין לספור יום אחד מ"ל פסח אחוה ט"ז ניסן. ומיסן מלא. מ"ב יש עד סוף ניסן ט"ו יום . ויום אחד מ"ל ר"ח לייר . דיום א' של ר"ח נבר חשבנו לניסן אחוה יום שלמים של ניסן מ"ב יש ט"ו יום מנה מותן ט"ז יום מן מ"ט ימי הספירה ישאר ל"ג יום ומ"ב אסור עד עלרת

בעלרת דאיתו אלא יום אחד אין מוסמין : (ב) ומבתי . ולף למהגינו שמומר להחעוות מבתי למרי מסרו מג מ"ם אין קופצין בו חעניות בחחנה ומבתינן לותו בה"ב מיד בבבת הרחשון בשאר ימות השנה שאין מוסר לא בהגמ"י להחמין עד י"ז לחשון . ומבתינן מי שחחענה בה"ב ומי שעוה חמן מ"ל קבלה . ובתב חע"ח מילה אי חחוה מוהגין לברך בחחנה משום מהיות טוב אל תקרי רע ע"ב: (ג)חעניח ניאור.ופ"ה לייר בריח מילה משום לאכול ומ"ל החחנה עיין סי' חקס"ו ותקס"ח ומיהו אין עברה חחעניס אלא בסי' ס"ח ס"ה ס' ל"ח ס"ב ס"ג ס"ד ס"ו ס"ז ס"ח ס"ט ס"י ס"יא ס"יב ס"יג ס"יד ס"טו ס"טז ס"יז ס"יח ס"יט ס"כ ס"כא ס"כב ס"כג ס"כד ס"כה ס"כו ס"כז ס"כח ס"כט ס"ל ס"לא ס"לב ס"לג ס"לד ס"לה ס"לו ס"לז ס"לח ס"לט ס"מ ס"מא ס"מב ס"מג ס"מד ס"מה ס"מו ס"מז ס"מח ס"מט ס"נ ס"נא ס"נב ס"נג ס"נד ס"נה ס"נו ס"נז ס"נח ס"נט ס"ס ס"סא ס"סב ס"סג ס"סד ס"סה ס"סו ס"סז ס"סח ס"סט ס"ע ס"עא ס"עב ס"עג ס"עד ס"עה ס"עו ס"עז ס"עח ס"עט ס"פ ס"פא ס"פב ס"פג ס"פד ס"פה ס"פו ס"פז ס"פח ס"פט ס"צ ס"צא ס"צב ס"צג ס"צד ס"צה ס"צו ס"צז ס"צח ס"צט ס"ק ס"קא ס"קב ס"קג ס"קד ס"קה ס"קו ס"קז ס"קח ס"קט ס"קי ס"קיא ס"קיב ס"קיג ס"קיד ס"קטו ס"קטז ס"קיז ס"קיח ס"קיט ס"קכ ס"קכא ס"קכב ס"קכג ס"קכד ס"קכה ס"קכו ס"קכז ס"קכח ס"קכט ס"קל ס"קלא ס"קלב ס"קלג ס"קלד ס"קלה ס"קלו ס"קלז ס"קלח ס"קלט ס"קמ ס"קמא ס"קמב ס"קמג ס"קמד ס"קמה ס"קמו ס"קמז ס"קמח ס"קמט ס"קנ ס"קנא ס"קנב ס"קנג ס"קנד ס"קנה ס"קנו ס"קנז ס"קנח ס"קנט ס"קס ס"קסא ס"קסב ס"קסג ס"קסד ס"קסה ס"קסו ס"קסז ס"קסח ס"קסט ס"קע ס"קעא ס"קעב ס"קעג ס"קעד ס"קעה ס"קעו ס"קעז ס"קעח ס"קעט ס"קפ ס"קפא ס"קפב ס"קפג ס"קפד ס"קפה ס"קפו ס"קפז ס"קפח ס"קפט ס"קצ ס"קצא ס"קצב ס"קצג ס"קצד ס"קצה ס"קצו ס"קצז ס"קצח ס"קצ

א"ח תצר הלכות פסח

באר הגולה — מגן אברהם נ"י — ט"ז מגן דוד

ג פור ומפמיך למהכא מקרא דשבת שבתון וכו' ל לשון הפור כ ליומתיו לעיל ריש סימן תפ"ח ג גם זה ליומתיו שם ד מפסח מגילה כ"ח ה ברייתא שם ל"ק

נתיב חיים

תצר °) מ"ל סק"ו ובדבר שיש לתלות שלין מתכוין לחיסור כ"כ מהכלי לם יגלח זה מפיו הלח כתפסורה שם קלח המקום ל' יפתחנו עד ר"ח לייר ולקלתן יפתחנו מל"ג בעומר ואילך פסיעת הוני לח

אשל אברהם

א] ומוליחין בכתב מקומות שהגו להתפלל ביום ל' בשבועות בעכ"ב כוותיקון. ויהיו עכ"פ נזהרים שלח להוליח ס"ת להיות לתן לניכור חח"כ רשחים להוליח פ"ח ע' העתם בכה"ג סי' קמ"ז: וכ"ם משפני שמואל סי' ג':

הגהות רעק"א

סי' תצר ט"ז סק"א על מה

חתם סופר

תרתי דסתרי ע"כ מכאן ואילך יהיה לחוק הקבוע לאסור הנשואין בשלשה ימי הגבלה וכ' עכ זה הנראה מדברים אלו שלא הקפיד אלא זו שנהגו לישא בשני הזמנים והוי תרתי דסתרי אהדדי בפ"א כמובן דבקהלה גדולה כמו הני"ל יארע בכל שנה ב' נישואין בשני הזמנים אבל אפשר באתר קטן שהנישואין הם לקמציהואם יארע חתונה בר"ח אייר לא יארע בימי הגבלה א"כ אינכון תרתי דסתרי בפ"א. ואפשר שאין קפידא כל כך וע"ש היטב בכל דברי התשובה] : שם בהג"ה מיהו אם חל וכו'. נ"ב וע' מ"ש בשכנה"ג סי' זה ומכל מקום לא הקלתי ואפרתי בערב שבועות שחל ביום א' לגלח עש"ק שלפניו אע"ג דיש לחלק וק"ל וכומילה ביום א' לא התרתי ביום ו' שלפניו שאינו דומה להני"ל כיון שאינו אלא יו"ט שלו ולא לרוב הציבור ול"ג בעש"ק טוב לעשות נישואין בלילה מביום עש"ק ולבעול בליל שבת כנ"ל כוונת אלי' רבה . (שם במג"א סעק"ו) ד"ה ויען וכו' . נ"ב עיין תשובות מעיל צדקה :

סי' תצר

בט"ז סק"א שכ קריאת התורה .

נ"ב בספר א"ר וח"י מייתי תשובות שער אפרים סי' י' לקיים המנהג וכן נראה דעת המג"א לעיל ריש סי' קמ"ז ע"ש וק"ל . והיכא דנהוג נהוג ואריך

הדין וכ"כ המ"ח סי"ס זה : (יח) הכתוב . ס"ה מלכים כתב"ה ולאחר שפירו מותר במלאכה תיקף ס"ז ס"ס:

תצר (ל) שבועות . עיין מ"ח במ"ם דלכ"ע נתנה התורה ביום כ"ל לספירה למה קבע הש"י חג השבועות לחודות ביום ס"ן לספירה ע"ם ופמ"י . ומהרש"ל פמ"ח פרק ל' דש"ל בפוני' פמים ותרן טוענין בעלמון וכו' הקשה גם כן קוני' זו ומתרן שם דכוונת הש"י בזה להורות דילחת חטף קודם לתכתב במצלה וזמנן ע"ם. ופפ"ז לתמרתי דזכו כוונת רב יוסף דביומת דפנרת' מבני ליה מבני' מלת' לתמר לי לאו הלי יומת דקל דגיים כמה יוסף תיכף בסוף, ובכ"ל מיין בפסחים פת"ד . דרתוי לרקדק בו טובא. תדל מלי הלי ליבני דקלתמר לי לאו הלי יומ' דקל גרי' דתמתא דיומ' קל גריס. ה"ל למימר לי לאו מתן תורה.ובוד לי לאו מתן תורהההי מתזיר הכוכב לתוהו ובוהו דתמרינן:תני' מתזיר הכוכב לתוהו ובוהו . ובוד לתרי סהיה רב יוסף מניו מכל תדם בדתמרינן בסוף סוטי מנטב ולח לאו הריני מחזיק לתוהו ובוהו . ובוד לתרי סהיה רב יוסף מניו מכל תדם בדתמרינן בסוף סוטי מסמת רבי בטלה עמוה ה"ל רב יוסף לח תתני עמוה דתיכת לתכ ע"ם . ובמן התפלר דמסמת נתיכת התורה הוה מדיק מלתר תיכתי תין זה מנדר עמוה . ולפי מ"ם היה כוונתו כך מה דתמר לי לאו הלי יומת ובו' דיוהוע מה שתמרו תז"ל עמוה מביתה לידי יהלת חטת . ות"כ ר"ו היה במעלה שהיה מניו גם כן במעלה שיהלת חטתו קודם לתכתמו . וזהו שתמר ביומת דפנרת' ר"ל ביום ת"ן מניו עניר ליה מבלי חלמת ותמר

שערי תשובה

השבועות ע"ש וכ' באגרות הרמ"ז סוף סי' ב' שלפי מנהג האר"י ז"ל אפי' אם יזדמן ברית מילה אין להסתפר

סי' תצר (ג) השלישי . עבה"ט וע' בפמ"א סי' כ"א ההזיק המנהג ועיין בקונטרס שערי אפרים שער חק

כמ"ם ס"ק כ' : [יב] נהגו הכתוב. וכתי בכ"ם דהיכ מכתים ולח רלימי מהריש מזה לף הכתיב ור"ם לוי סימן ו"ו מתמיר

תצר (ת) ביום חמשים לספירת עומר . וכתבו להתרונים שהתחרין בתפלת ערבית כדי שיהיו תמימות ימי הספירה ומה שהקשה הת"ח מי"ר סימן ק"ו עיין שפרי תורת השלמים מ"ם סב ומה שתקשה עוד הת"ח כסם עשרה מתמרות דכיון דביום חמישי יצלו בני ישרחל בספור כדלתי' בשבת וביום ו"י התחילו לספור הספירה ממחת דיום התחישים הוא כיום ו"י ולכ"ע בשבת ניתכה התורה ממחת דביום כ"ת מתכ התורה ולמה עומין תנ השבועות ביום התחישים ותירץ דבת לרמות לנו שני י"ע של גלויות ע"ל תירוץ זה תמוה דת"כ יהיה יום כשני עיקר הי"ע בתתי' ובני תרץ ישרחל שעומין רק יום רחמון מתי תיכת לתיומר . ועת"ם על קושית זו לעיל בסימן ת"ל ס"ק כ' ול"ל מעיקרת לק"מ וכת"ם הריב"ם סימן נ"ו שלח הלה הכתוי תג השבועות ניתן מתן תורה שלח ביום ההתישים לעומר דיוקת ותעלם בקביעת ההיבור ותעלם הוא ביום ותייהר מסר בתוך ת"ת שתמרו חז"ל שבזמן תורה ניתנה לישרחל ביום ההתישים ותיקשה לתי' ר"ת ותפי' דבת לרמות דביום ההתישים ניתנו עשרת הדברות ולכן נקרת יום ההתישים ולח ביום השבועות

דמ"ל לפרוס רק ג' עוטות וכתב הכסף משנה בניגרסת הרמב"ם והרשב"ם דחכמים סבירא להו ג' עוטות ופסק כוותייהו ע"ש. ומ"כ מנהגנו הוא על פי הרמב"ם ומ"ש כי"ל כך' יוסי סיינו למומרת °) ומה שקשה עוד דמתוך פיתנה ביום ל"ח לספיר' דמשמע דלאו ימלו ממלריס ביום ס' והמתוס ניתנה בשבת כבר תי' הי"מ דכא לרמוז לנו י"ט שבי שלו גליות. ופשבר דסיינו דקמתר יום ח' הוסיף משה מדעתו ואין כאן מקומו. בליל שבועות אין מקדשין על הכוס עד ל"ה דכתיב תמימות תהיינה(ע"ה ומ"ב): **איתא** בזוהר שמקדישים הרשמוניס היו נעורים כל הלילה ועוסקים בתורה, וכבר נהגו רוב הנומדים לעשות כן ולפשר לתת טעם ע"פ פשוטו לפי שישראל היו ישנים כל הלילה והולרך הקב"ה להעיר אותם כדאיתא במדרש לכן אנו לריכים לתקן זה: **ועם' ד' בי"נ** שבוקר אין לנרך עכ"ו ונם אין לנרך על טלית קטן כמ"ש סי' ח': **ולעניין** ברכת התורה אי מסופק דבסימן מ"ז סי"ב כתב לף אם למד בלילה וכו' מ"ל לנרך כל זמן שלא ישן משמע דאם נעור כל הלילה מ"ל לנרך ביום שלאחריו וכ"מ בגמ' פ"ד דסוכה סוכה דלא מפסקי לילות מימים מ"ל לנרך על הסוכה אלא פעם א' כל ז' ועכשי' תרל"ט. מיהו קשה דהא אין קי"ל כיום כיום לא הוי הפסק אפי' אינם קבע מ"כ י"ל דגם בלילה השיטה לא הוי הפסק אלא שמתחלה אין דעתינו לפטור רק ביום ולילה א' ובשקר בבוקר קודם ע"ה חזי נחשב ליום שאחריו. תדע דהא לר"ת מ"ל לנרך קודם ע"ה דנפסר בנרכה של התמול עד שיה ר ביום מ"כ לדידן נמי י"ל כיון שנוהגין לנרך כל היום ברכת התור' מ"כ מעיקרא לא היה דעתו לפטור רק ביום ולילה ולכן לריך לנרך ברכת התורה בשיהיר היום וכן נרשה עיקר לך הרוצה לנאת ידי ספק יעמע ברכת התורה מלחר ויתכוין לנאת י"ח: ועפי' רש"ס לריך לקרות ק"ש חחר ל"ה כיון שהן קורת על מטתו: **ואו** כתבתים שהם חל ליל טכילה נשבועות יעמע מטתו: **כתב** המ"ב סי' ו' בשבועות קורין בטעם העליון שיש בשבועות יעמע מטתו: כתב

תצה כל שמסור לעשותו מסור לומר לעכו"ם לעשותו (כ"י ועכו"ם תקמ"נ):

א מון ממלאכת מוכל נפש . כוון למ"ם סי' תקכ"ח דמותר לשלשל פירות מפני הפסד הוחיל ורמוים לאכילה וע' בנמ' : ב ויש מחמירים.ומה"ט יש לכתל פירות סיבשים קידמי"ט שהם טובים יותר כשנתלשו מאתמול(של"ה):

ג ע"י שיוי.ומותר לכתוב להמתין עד י"ט לעשותו בשיוי כגון שמניחו בכיסו (וכ"מ סי' תק"ד) ומ"מ כ' מהרי"ל נלוט הוורימצ"ל מע"ט דסיבשי יות' טוביס וגס שמסו לדוך(שקדי' כי"ט להוצי' מהם מלב כי הפסד לעשות בע"ט מקפמיע טעסקנת ע"כ.ושע"ג דבשאר מלאכות מפיג טעסקנת שרי הכא דוצ'לשמיטת פירי ושע"פ שמיטו דומה כלל דהתם הלשלומית לגור כתוכו לכל השקדים יבשים הם ומרוב דכייתם נשמט המרק מ"מ כל' בני אדם עשו לעצו מקשה ושמו עכ"ל ס"ם סי"ל"ח ופסק"ז ס"מ : ד לשמרו מכשיס.מפני שדרך לעשות אותם ביום מ' לימים הרבה וי"ם פסק כדעת הפוסקים שהם דלוריתא : ה אין מוציאין מוליין . אין לפרש משום שביתת בהמתו שהרי אדם עלמו מותר להוליה כי"ט אלא כמ"ש הרמב"ם שאסור אלא יעשה כדרך שהוא עושה בחול ועי' סימן רמ"ו סס"ג °)

ומ"ם דים לאסור שביתת בהמתו כי"ט אלא כרמ"ה : ו וי"ם מתירין . וכ"פ כיש"ם פ"ד סי' ג' ופ"ה סי"ז וכסי' י"ט כ' דעולד אסור ומוקלה מחמת מיסור מע"ג דבשבת שרי מ"ש דהים כירים כי"ט אסור ועי"ש בסוף כילה: ז לדבריהם . °) אין מדוקדק זו דהא י"ם מתירים כי"ט מוקלה ועולד אלא שרמ"ה פ"ל שעכ"פ המוכנין סיתר כמוקלה אין לנהוג היתר בעולד מ"כ אילבלעל עלמות שנתפרקו כי"ט : ח לולד של פירות . והי"ה פירות העומדים לסחורה : ט שני כסימר. ולהמתירין מוקל' מ"ל לחמירה אלא בגרוגרות ולמוקים כמ"ש סימן ס"י ס"ה (כ"י סי' תקי"ח) : י וע"ל בירושה . עבכ"י סימן תקי"ח שהרמב"ם חולק ופוסק כחכמים שלריך בירושה . וכתב בד"מ שם ומדברי כ"י משמע דס"ל כר"ת דע"ל בדרכן ים בריכה עכ"ל . ולכן פסק כאן ת"ל בירושה . ולי ל"ע דהא התום' כתבו דאי' בירושלמי דחכמים ס"ל כב"ה וכ"ה אית להו בריכה ועוד דהרמב"ם פסק ג"כ בדרכן ים בריכה ואפ"ה פסק כלריך בירושה אלא ע"כ אין הטעם משום בריכה אלא כמ"ש התום' כיון דחקליס בידים חמיר ביה וכפי הכתה נמורה וכ"כ התום' סוף הפ' דאין הלכה כר"ת והכי נהוג : ועוד כ"ל דבפירות דחזו ולא חזו לכ"ע ללריך בירושה ויתמר מכאן ועד כאן אני טועל לומר דכל מה שהבאתי מדברי הרמב"ם ופר"ח דהא דף יו"ד תנן בש"ת ל"ל טעות יוני טובך ע"כ נמצא מבט"י וב"ה ל"ב וכן הביא מהרש"ם ופר"ח דהא דף יו"ד תנן בש"ת ל"ל טעות יוני טובך ע"כ נמצא מבט"י וב"ה

תצה (א) ואון מהולאה והבאר. דין הולאה יתבאר בסי' תקי"ח ודין הבאר בסי' תקי"ט . ודין מבאירי לוכל בפת בעון שפוד וביולא בו בסי' תק"ט : (ב) קלירה וטחינה וכו' . הטעם בעור ופר"י לפי שהחדש רגיל לקלור שדהו ולבלור כרמו כלי' ולדוך כל עניניו כלי' ולטחון הרבה ביחד ואם חכמים היו מותרים כי"ט אלא שהטעם שביתת בהמתו לכן אין לחוש לזה אבל בשאר ימות השנה שאין בהמתו בטילה ממלאכתו אסור לטחון הרבה ביחד שמא יבוא לידי טחינה בריחים של יד : (ג) קלירה ודישה וזרייה . ר"ל שמא יתלוש ויאכל : (ד) ואסרוהו . כיון דבי"ט קיל חמו רבנן אלא לגזולי היה ע"כ החמירו בו לפסוק כר"י

תצה אין מלאכות אסורים ביו"ט ובו ד סעיפים :

א ס * כל מלאכה האסורה בשבת ° (ס) אסורה ביום טוב א חוץ ממלאכת אוכל נפש ג (א) * וחוץ מהוצאה והבערה ג וכן מכשירי אוכל נפש שלא הי' אפשר לעשותם מאתמול : הגה ב ויש מתירין לפילו בתוכל נפש עלמו כל (ג) שהיו מפיג טעם כלל מס עשהו מערב י"ט (ת"ז מהרי"ל) מיהו מס לא עשהו מערב י"ט ויש בו לורך י"ט מותר לעשותו ג ע"י (ג) שיוי (סמ"ג ור"ן) :

ב ד (ב) קלירה (ד) טחינה ובלירה וסחיטה ולידה אע"פ שהם מלאכת אוכל נפש ד אסרום חכמים :

ג ה (ג) ה אין מוליאין (ה) משא על הבהמה ביום טוב: ד ו מוקלה אע"פ שמותר בשבת א] החמירו בו ביום טוב (ד) ואסרוהו : הגה ו וע' מתירין מוקלה מפי' ביום טוב (טור בשם פוסקים) אבל (ו) מולד מסור ז לדבריהם מפי' בשבת וכל מוקלה שהיו בעלי מייס בגון ח (ז) מולד של פירות ועל"ס ט שני בשיתמר מכאן מני (ח) מולד י ומיהו לריך שיתשוס

° ע' כס' בני שמואל ס' סי' תקמ"ד ס"ה עפ' הנ"ע עפ' תקי"ח ס"ו :

ס') הגה כל דהוא מדוקדק עד מאד הדק היטב וכפי' מ"ש מוהרש"ל לכל מולד מסור היינו מולד שמיטו רחוי למחלל בהמה והם דברי כ"ה דכר"ש ס"ל בשם' שבת פרק היה מוליד דף מ"ו ובתוספת שם שכתבו ועלמות הרכין וקלופין הרכין מותרין אף שמתפרקו בשבת אז כי"ט לשלשל ע"ם ואם כן ודאי היה מהירין ס"ל דמולקה וגם מולד מותר והיינו הרחוי לחזי למחלל בהמה ומ"ם לכל מולד אסור היינו מולד ממש ואין רחוי למחלל בהמה לזותו מולד אסור לשלשל ודוק . ועי' לקמן סימן תכ"ט וסימן תכ"ח מה שהאריכותי בסוף"ל מהרש"ל):

אשל אברהם

א] החמירו . עיין הגוכת כי"ד סימן רע"ג :

שערי תשובה

כי' **תצה** (ד) ושחינה . עבה"ט וע' בשו"ת פ"י כת"י חלק א"ח סי' י"ד בענין המנהג שנהגו ביום טוב לקחת חלות דבש ולשבל בו פרוסת המוציא שחכם א' רוצה לאסור שדבש מן החלות הוי במשקה היוצא מזיתים וענבים שאסור אף בעומדים לאכילה וכתב דו"א דודאי לשבל הפת מותר דהוי משקה הבא לאוכל ועדיף מיניה דהוה אוכל הבא לאוכל כדאיתא בנמ' אך בלא פת יש היתר דדוקא בזמן שבמקום

בשיוי ומ"מ כתב מהרי"ל לגלות הרימצ"ם מו לתקסי"ן מצי"ט דהיכים יותר טוביס וגס אסור כדוך שקדים מבשיט"ם לוך שמפיג קלת מ"ח : (ד) וטחינה . הטעם לפי שהחדש רגיל לקלור שדהו ולבלור כרמו כאחד ולדוך כל מניניו כלי' ולטחון הרבה ביחד ואם חכמים שאם היו מותרים כי"ט כל פסק מותר לטחון מלה לפני מלה אבל יבוא לידי טחינה אסר טחינה בהמתו בי"ט ויש קולר כל שדהו ובולר כל כרמו ודוך כל מניניו וימלא מחמת י"ט וכן לידה לסרו מה"ט . וכתב מהרי"ל בי"ט של פסח מותר לטחון מלה לפני מלה אבל יבוא לידי טחינה אסר טחינה בהמתו בי"ט ואם היו מותרים כי"ט אלא שהטעם שביתת בהמתו לכן אין לחוש לזה ול

בר"י דמוקי לה באוכל נפש ואסור בשאר מלאכה ומתיר בכל מלאכה לצורך אוכל נפש ואפילו לצורך שלשה סעודות ומביא ראיה לדבריו מהא דתנן בפרק ר"א (ביצה דף כב.) אין מעבירין את הבהמה ברשות הרבים אלא אם כן היה לה כלי מבעוד יום ופירש"י ז"ל דאוכל נפש הוא ומותר בכל מלאכה

תצו א והדגים נשמעים · לפי שסס מכוסים מן העין (מ"מ) אס כן אס המים מעלים שרואין שדגים מותר אס אין מחוסרים לידה ועס"ה : ב דגים ועופות כו' · ז"ל הרמב"ם כי הכ"י סי' תל"ח דס"ל דוקא דגים ומים ועופות אסור להסקותן דמיסי' שמא יעור אות' אבל בבהמה ולא שייך ליד' אפי' הוא מוקצה מותר להסקות' אבל בא"מ מצטע דמה שרואי לאכילי אסור להאכילן דגזרי' שמא יבשל לאוכלן ולא שרי אלא בבהמה טמאה וכ"כ הכ"מ לדעת הרמב"ם וברי"ן כת' דדבר שהוא מוכן לעורך האדם מתחמול היא דעתו עליו כיון שהוא כרשותו מותר להאכילו כמ"ש סימן שכ"ד סי"ח וקי"ל מעלטלין הלוף מפני שהוא מוכן לעורכי אבא"כ כדגים ומים ועופות כיון שמזומני לאדם אין נותנים לפניהם מזונות כדי שלא יאכלו ממנו ויהיה הוא הבוהל אין לו לחוש

פירש"י שהם פרוסות בחורך מיל וכשמיה טופלת ברשתו מ' מתוך שמתפרקת ומתנתקת לנחת המנודות מתקלקלות כולן ורחמן הסגי נתך ממקום שנתקע וסי' הוא לו שים מיה ברחם לחד וכ' המ"מ לפי שהרי"ף לא זכר זה וכן הרמב"ם מ"מ הלכה כן ולפ"ז הוקרכו להכיחו דפשוט הוא ובגמ' לא הכיחוהו רק מנב גרסי דשמר : (ה) מווזים ותרנגולים כו' . מ"ל שמא יבואו בחוזו לידם ויטלטלם בשבת כיון שאין כאן מוקצה אין חשש בזה משום"כ ביוצים דפעיף י' . וכ' בבג"מ בשם רשב"ם מיהו ילפ שמים מתחלה ליעול ולפ שיבור ויש מע"ג דמיהו מוקצה מ"מ חשו לעירובת יחירה

ה ז אם סבר אמת המים בכניסה ויציאה מעי"ש ה מותר ליקח ממנה דגים בי"ט דהוי ליה ניצורין ועומדין (משחר שמעת המים ו היא (ה) לרש ואין יכולין להשמע) (המגיד פ"ח) : ו מ (ה) ז * (ו) אווזים ותרנגולים ויונים שבבי' או שבחצר העומדים לאבילה מותר ח לצודן ואין צריכים זימון : ז שאר כל חיה ועוף ע ט שמחוסרים צידה שצריך

דבמילי דרבנן נהמן עכו"ם מטיל"ת עכ"ל ועיין מ"ש בימן תקט"ו ס"ג ובים"ש סי' ד' פסק להחמיר כי"ע שני חפי' בספק וכן עיקר וכ"כ כתב עין לבון הרמ"ם מלומיל בתפ"ד סי' ק"כ וכתב שם דבי"ט של ר"ה כשור ספק מוכן וכ"כ בי"ע שני שמעון לשבת עכ"ל : ה מותר ליקח . דוקא ליקח כולן מותר מכל מקום לברור במ"ש ס"א גבי יוים (ים"ם) ומפשר דמני להווזים ותרנגולים שבבית שמ"ל זימון במ"ש ס"ו : ו היא לרש . ומפי' היא מרוכב הרמב מרי (מ"מ) וכל מרגז שהוא רחב יותר ממשה טפחים הכור ליקח ממנו בי"ע במ"ש ס"ת (כ"מ) ומהרי"ל כתב אם יכול לתפסן בידים אין בשם בידם ואם היו יכול לעזרן רק ע"י כלי מקור ליטול מהן בי"ט לכן אם נתנים בתוכו בשבת מותר ליטול ולהניחם בכלי אבל אם יכול לתפסן בידים אין בשם בידם ואם המים טופחים הכור . וזהו לדעת הרמב"ם ורש"י אבל לפי מ"ש רמ"ח בדעת הרמב"ד ורשב"ם חפי' היו מחוסר בידם כל שמתרגז רחב מקור ואטולן מוכנין לסקל ויש להחמיר עכ"פ לעשותו ע"י עכו"ם כשמתרגז רחב .) ורש"ל תפס לו שעה מחית שבת' בדגים היו משום בידם דלמ הוה דומיא דמסבן מלמ חייב משום קוקר דבר מגידולו כדמר' בירושלמי פ"ז דשבת . ומ"ה חייב חפי' ברוסקין ליכ בדגים שהן במים ואוכלין מעפר המרן ועפרים אבל מרגז מוקצ בתוך המים לא שייך כאן בידם כלל חפי' לריך מלודה קטנה להוציא מן המרגז חין שם מלודה עליו ושרי בי"ע ואפמ המים כל גדולו דרך סלוקו למרגז ולכן כשסברו הוי כילוד מפני שהיו יכול לשוט שוד במקום גידולו כשרחשוב עכ"ל ולפ"ז ידעתי דשם לחיתת בירושלמי כל דבר שאתה מבדילו ממחותו חייב משום קוקר) מייירי בדג שהוא גילוד ושומד בשפל של מים והעלהו מן השפל בשבת חייב שנוסס נדג שימות וכ"ש בגמרא דיון סוף דף ק"ז ע"ש ברש"י ותוספת ותע"ג דבגמ' פירש"י משום שעלת שמא י"ל דהירוסים ס"ל משום עוקר דבר (מגידולו) מבל פשיעת דמיך כדגים לידם כל הפוסקים ומ"ש ומ"ה חייב חפי' בי"ע לומר דקלימה משוהה בי"ט עדיף לו שיהא כולו בשבת ומשני עליה דיון בשבת דף ע"ם הלד קרקע דיון בשבת דף ע"ם הלד תלוון והפוכשו תימו חייב חלא חחת והייטו משום לידם חבל על הפלישה תימו חייב שתין פלישה בכלל דיוסה דקסברי רבנן דתין דיסה חלא בגידולי קרקע ומ"ם תלמודא דיון פלינ תמך דירוש' פרק כלל גדול רבנן דקסרי תמרי כהן דלייר כורדי וכו' דבר שאתה מבדילו ממיותו חייב משום קוצר דבשה שתין דיסה חלא בגדולי קרקע ס"ה שתין קרירה חלא בגידולי קרקע והך דירושלמי תחית כר"י דמתייבא פלישה משום דיסה ס"ם הלד דג חייב משום קרירה ולית הילכתא כוותיה חא"כ מלאתי בתירובי רבב"ח

ז מימרא דרב שם כ"ה ח כרייתא שם ט משנה שם כ"ד וברמב"ם וכדמפרש ליה שמואל בגמרא

עטרת זקנים

* חווזים והרנגולים כו' . חבל חווז והרנגולין ויוכי שבבית שעומדים לגדל

לבושי שרד

מ"א סק"ה (י) וה"ב חפי' חוץ לחלר וכו' ע' בכ"י סימן כ' :

דגול מרבבה

*) לין מזה שתירה דכלן מוקלה הוא מלה עלמו דרבנן ואם כן יש ללון במילי דרבנן שפק שפיקה בזה מותר בדבר שיל"מ חבל שם בשני הקי"ב מיירי בי"ע שני שחתר שבת

חתם סופר

לאסור פירות ביו"ט שני משום שמא יאמר להביא בשבילו וא"ב ה"ה לפירות הנושרין מאיליהן דשמא יעלה ויתלוש משא"כ מצודות דגים דלא חיישינן להא כמבוא' בתום' לחלק א"כ ממילא מביצה נמי לק"מ דחדא גזירה היא שם פירות הנושרי' כנלפענ"ד : (שם במג"א סק"ו) דרך הילוכו לארבן נמחק ונ"ב לאורכו כצ"ל : (שם במג"א

נתיב חיים

תצו °) מ"א סק"ו ומהרש"ל הפס לו שיעה לחרת כ"ב תתכני עליו לוך הפס פיעה ירושלמי ובפק תלמודא דיון בשבת דף ע"ם הלד תלוון והפוכשו תימו חייב חלא חחת והייטו משום לידם חבל על הפלישה תימו חייב שתין פלישה בכלל דיוסה דקסברי רבנן דתין דיסה חלא בגידולי קרקע ומ"ם תלמודא דיון פלינ תמך דירוש' פרק כלל גדול רבנן דקסרי תמרי כהן דלייר כורדי וכו' דבר שאתה מבדילו ממיותו חייב משום קוצר דבשה שתין דיסה חלא בגדולי קרקע ס"ה שתין קרירה חלא בגידולי קרקע והך דירושלמי תחית כר"י דמתייבא פלישה משום דיסה ס"ם הלד דג חייב משום קרירה ולית הילכתא כוותיה חא"כ מלאתי בתירובי רבב"ח

פלה מקוקו בשבת דף ק"ז שכ' בשם הרמב"ן וכמ"ש ע"ם ובשבת. ועיין במהר"ם דף ע"ה ד"ה הלד תלוון ע"ש ולפיכך לתקנוי לה רבנן דקסרי לחיתת כר"י לית הילכתא כוותיה ס' ד' דלית ביה משום לידה ותייב משום נטילת נשמה למה לחיתת כר"י לית הילכתא כוותיה ס' ד' דלית ביה משום לידה ותייב משום נטילת נשמה למה

הגהות רעק"א

דסכנה.והו"ל ס"ם בדאורייתא לפל הכת הכנה לדיסה דכולי האי מקוקצה מקילין בס"ם וכ"כ דייק לישנא דהר"ן ס"ב דבילים לה' מוכן כיו"ע כ' כיון דמוקלה לה לישתבר חלא מדרבנן הוה ליה ס"ם בדרבנן ע"ל. וביותר קשה מש"ם המחבר סי' תקי"ג

הגהות רעק"א

דסכנה.והו"ל ס"ם בדאורייתא לפל הכת הכנה לדיסה דכולי האי מקוקצה מקילין בס"ם וכ"כ דייק לישנא דהר"ן ס"ב דבילים לה' מוכן כיו"ע כ' כיון דמוקלה לה לישתבר חלא מדרבנן הוה ליה ס"ם בדרבנן ע"ל. וביותר קשה מש"ם המחבר סי' תקי"ג

באר

וכמן לה כ' כלום ול"ע ט"ו.ועיין ס"כ וכפר"ח שם ומש"ה : (ה) . ולפ"ז יש היתר נמור בדגים שמכיוס מעי' וזוחים תוחך לחוך חיתם גדולה נקוחה במים . ומהרש"ל כרק ח"ל כ' נ"כ לכחתיר בחיכה זו חפי' חם לריך מלודה קטנה לכוחים שם חין שם לידה ע"ז חלח כשאר שם שכ"ל לחלק דוקא חם רולה ליקח כולם ולכשלם מותר שבל חם רולה ליקח ח' חו ב' יהל במים יקבור במוש חותו בלריך לו ע"ם . וכ"ה בחב חם הקטנין

באור

רשב יותר מששה טפחים לסור ליקח ממנו ע"ם . והט"ו העלה ומתיר בלא קבירת חוח ואפילו רוחב יותר מששה טפחים רק שלא יזחזח למים מה שלא יניח בו ע"ם . והמ"ב כתב דיש להחמיר עכ"פ בשבת ב"י עבו"ם בשאר רשב ע"ם : (ו) חווזים . וה"ה שאר עופות שבאין בשלון לבלובן ואפי' ל"ל הבא מעולה ובלולו מותר ואפי' חוץ לחלר שרי לחפסן . חבל חוחן שקוה מחרש ועדיין לא

ביאור הגר"א

כמ"ש בסוף י"ע לין משקין כו' וכל דפריך בגמ' מה ל"ל למיתר משקין ר"ל שמא נקע בשקלה דוקא ולא בשאר משקין ועיין במהר"ם דף ע"ה ד"ה הלד תלוון ע"ש ולפיכך לתקנוי לה רבנן דקסרי לחיתת כר"י לית הילכתא כוותיה חא"כ מלאתי בתירובי רבב"ח

השקל

ומי מ"מ חיכא למיחם דהובדר למפרע דערח ערחת שלא לצורך י"ט במה שמטלטל הכחובים . רוב הפוסקים לא חשו לערח' יעיכם כהלי רש"י ורשב"ם . ומדיעה יש לסמוך על רוב הפוסקים . רק ירח שמים יבדוק מעי"ט כדי שלחת ידי רש"י ורשב"ם . ועיקר מה שכתב הט"ז דמשמחת יו"ט לא שייך בגבי חיוחים : ניהו דחיכא מדקדק על כ"ח . מ"מ דרך כלל ידע חם הם שמים חו כחוחים כלם . ותפ"ה ממך עליהם . ום"ל למ"ח דחפשר נם בדגים ל"ל להני חששי כמו בחווזים דעשם בי' לחמע בשבת בחוחים כו' ל"ל . דהח נם בשוכר הזמין כלם דע"י שכבר כלם מוכנים ועדיף מזימון כל השובך בשבת דחפ"ה ל"ח דלח מהני ע"ש בע"ז . ולכן כתב מ"ח לשון ואפשר דחפשר דמי להחי דסעיף י"ח בכ"ל ועשה שני דלמח כלם בחוחים ויומע משמחת יום טוב כתב מהרש"ל נוסיף בסי' ב' הל"ל דבדגים בלא"ה לא שייך המי חששי חו בחוחים ועוד חם יומע ולא יחלל דגים כלל מלד שבת כחיסחן ניכא בזה מניעת שמחת יום טוב . דבלא"ה חין שמחה חלא בבשר ע"ל . ולפ"ז לדעת מ"ח שפיל לומר שהוא יהא שמים ח"ל להחמיר בדגים ניקח כלם חפילו לצלות גם עשה . בשני לדיים מהן ים להחות גם עשה ח' . ול"ל דלמח שניך בחוחים כו' ושרח חלא לצורך להא קודם שעפחה הדג לא עודע לו חם הוא בחוח. שים לחוש שמא יניחנו. ונם חיכו מדקדק בזה כ"ה חם הוא בחוח חם"ט ל"ל שמא יבבוק בכחוח. ול"ב לא חתי לידי עלטול מוקלה. ולא לעריח חלא לצורך: (ס"ק ו) היא לרש כו' יותר מו"ט כו' דומי' דחמת המים שהתיר' משום שהיא לרש. ואיה היא רחבה רק שמה שעל שם כך נקרחת חמת המים על שם מדתה שעמוקה שמה ורחבה שמה שהוא שם טפחים: ומהרי"ל כו' ר"ל הקיל חפי' רחבה יותר מו"ט וכו"ז הקיל עוד יותר. דבמרגז מרובע חפי' רחבה מותר דוקא בשמת המים שהיא לרוכה. ל"ל שתהיה לרש אבל מרגז שהיו לרוך חפי' רחב מותר חפי' לריך לנידה. כל שהיו לריך לתחבולה לנוחו בשבת ס"ם ס"ק ומשמע ש"ם דלרש ד' מקיל: וחכו לדעת הרמב"ם. ר"ל קולת מהרי"ל היא לדעת הרמב"ם. אבל לשמ"ם רמ"ח בשניף ס' כהרשב"ד ל"ל שהיו רחב רק ו"ט : ויש להחמיר. מ"מ אם היתם לולים כ' מ"ח בם ס"ק ס' דמודה הרמב"ם: ומדיעה זה מלאי לדיעה. אבל מרגז מיד כשלקחו מן המים בשבת דף ע"ם הלד תלוון ע"ש ולפיכך לתקנוי לה רבנן דקסרי לחיתת כר"י לית הילכתא כוותיה חא"כ מלאתי בתירובי רבב"ח

ומי מ"מ חיכא למיחם דהובדר למפרע דערח ערחת שלא לצורך י"ט במה שמטלטל הכחובים . רוב הפוסקים לא חשו לערח' יעיכם כהלי רש"י ורשב"ם . ומדיעה יש לסמוך על רוב הפוסקים. רק ירח שמים יבדוק מעי"ט כדי שלחת ידי רש"י ורשב"ם . ועיקר מה שכתב הט"ז דמשמחת יו"ט לא שייך בגבי חיוחים : ניהו דחיכא מדקדק על כ"ח . מ"מ דרך כלל ידע חם הם שמים חו כחוחים כלם . ותפ"ה ממך עליהם . ום"ל למ"ח דחפשר נם בדגים ל"ל להני חששי כמו בחווזים דעשם בי' לחמע בשבת בחוחים כו' ל"ל . דהח נם בשוכר הזמין כלם דע"י שכבר כלם מוכנים ועדיף מזימון כל השובך בשבת דחפ"ה ל"ח דלח מהני ע"ש בע"ז . ולכן כתב מ"ח לשון ואפשר דחפשר דמי להחי דסעיף י"ח בכ"ל ועשה שני דלמח כלם בחוחים ויומע משמחת יום טוב כתב מהרש"ל נוסיף בסי' ב' הל"ל דבדגים בלא"ה לא שייך המי חששי חו בחוחים ועוד חם יומע ולא יחלל דגים כלל מלד שבת כחיסחן ניכא בזה מניעת שמחת יום טוב . דבלא"ה חין שמחה חלא בבשר ע"ל . ולפ"ז לדעת מ"ח שפיל לומר שהוא יהא שמים ח"ל להחמיר בדגים ניקח כלם חפילו לצלות גם עשה . בשני לדיים מהן ים להחות גם עשה ח' . ול"ל דלמח שניך בחוחים כו' ושרח חלא לצורך להא קודם שעפחה הדג לא עודע לו חם הוא בחוח. שים לחוש שמא יניחנו. ונם חיכו מדקדק בזה כ"ה חם הוא בחוח חם"ט ל"ל שמא יבבוק בכחוח. ול"ב לא חתי לידי עלטול מוקלה. ולא לעריח חלא לצורך: (ס"ק ו) היא לרש כו' יותר מו"ט כו' דומי' דחמת המים שהתיר' משום שהיא לרש. ואיה היא רחבה רק שמה שעל שם כך נקרחת חמת המים על שם מדתה שעמוקה שמה ורחבה שמה שהוא שם טפחים: ומהרי"ל כו' ר"ל הקיל חפי' רחבה יותר מו"ט וכו"ז הקיל עוד יותר. דבמרגז מרובע חפי' רחבה מותר דוקא בשמת המים שהיא לרוכה. ל"ל שתהיה לרש אבל מרגז שהיו לרוך חפי' רחב מותר חפי' לריך לנידה. כל שהיו לריך לתחבולה לנוחו בשבת ס"ם ס"ק ומשמע ש"ם דלרש ד' מקיל: וחכו לדעת הרמב"ם. ר"ל קולת מהרי"ל היא לדעת הרמב"ם. אבל לשמ"ם רמ"ח בשניף ס' כהרשב"ד ל"ל שהיו רחב רק ו"ט : ויש להחמיר. מ"מ אם היתם לולים כ' מ"ח בם ס"ק ס' דמודה הרמב"ם: ומדיעה זה מלאי לדיעה. אבל מרגז מיד כשלקחו מן המים בשבת דף ע"ם הלד תלוון ע"ש ולפיכך לתקנוי לה רבנן דקסרי לחיתת כר"י לית הילכתא כוותיה חא"כ מלאתי בתירובי רבב"ח

מחצית

ודמי בין מלו ובין מלו מזומנין עליך (ר"ל בין מדברים ובין בייחות) מלו משום שחיטה שקו. ולשחיטה לא השקלה . ומשמי הש"ם כן . הרי דם"ל דנם מדברים מותר להשקולן וליהן לבניהם מזומנים: דוקא לפניהם ממש כו' ועיין סי' שכ"ד ר"ל כדמיליו בסי' שכ"ד דמותר להעמיד בהמתו ע"נ מחוכר מתאכל ול"ח שמא יתנום מדם כיון שם ס מיסור חמור לבל מסור להעמיד בהמתו ליקר ע"נ מוקלה . דהוה מיסור לל חייסינן שמא יקח המוקלה בידו ויאכילה . לבל מותר לעמוד לפניה עד שתשרך מעלמותה לילך לל המוקלה . מלמ כיון דל"ל היכול : (ס"ק נ) ופילו כו לבל לערב מותרים כו' ר"ל שם"ל להמתין חששת דהבל כיון דל"ל היכול : (ס"ק נ) ופילו בהבית דוהן בי"ע גם במוללי י"ע לריך להמתין כ"ם . כמבואר סי' שכ"ם וסי' חקט"ו . והטעם שלא יהנה ממלאכת י"ע . וכיון שהמתין כ"ם חו לל יהנה ממלאכת י"ע : דהל נם בילה היה יכול לעשותו ולר"ת הטעם שמא ילוה לנוי לעשות לו ב"ע ממלאכה וכיון שהמתין כ"ם חו ל"ל כיון דחין לו יתרון במה שעושה הנוי בי"ע היינו דוקא במלאכה הנעשה ע"י לדם מלאכה הנעשית ממילא ל"ל להמתין כ"ם דלא שייכי טעמים כל"ל וכ"ם סי' שכ"ב סעיף ג' פירוש שנאמרו מן השילון בשבת תע"ג דבשבת שהורים מ"מ במוללי שבת מותרים ומ"ל להמתין כ"ש:(ס"ק ד) דסיו ס"ם כו' בנופו כו' ר"ל דאני הספקות הם לם ס מיסור כלל : דאפ לא ניכר היום חין מיסור כלל . וכן בשהיום חול חין מיסור כלל . לבל בם"ם ע"י תערובת ר"ל ג' תערובת ר"ש ג' תערובת להרב"י (ולדעת הש"ך שפילו בשני תערובת) מסור דאני קי"ל בי"ד דברים שהשובים שחין בעלים אם נתערבו חפי' בלקף . ואם אחר זה נפל אחד מן התערובת לתוך שנים אחרים אל היתר . ומתוהן ג' נפל אחד לשנים אחרים תערובת הני מותר משום ס"ם . לבל בם"ג בדשו"מ כתב רמ"ח די"ח דאסור . ופייס וטוב להחמיר אם לא לינרך לו למקום הפסד מרובה . ולכן הקשה ט"ז ל"ב למה אתם רמ"ח פה בספק מוכן להתיר בי"ע שני . ותי' הש"ב אם תי הטיקלי לאחלק בין ס"ם שעל ידי תערובת כמו אתם בזה החמיר רמ"ח היון דאיכא ס"ם שאין כן כאן ודאי אתם יש בלן ס"ם שעל ידי תערובת אינו אלא מיסור בלל בם"ג אפילו בדשו"מ מתירין. ודע שכתב הר"ן בע"ג דלדידן י"ע שני לאו משפיק עבדי' דהא אין בקיאין בקבוע דירתא וידעי' דיומא קמא עיקר ואפ"ה משום מנהג אבותינו עושים אותו קדם אפ"ה דין ספק יש לו . הבא אבותינו שלא היו בקיאין היה ספק. גם אנו לא נחמיר יותר מאבותינו היון דאינו אלא משום מנהג אבותינו : אבל עיקר הדין ל"ע. ר"ל דם"ם בנופים גם בדשו"מ מותר מ"מ בם ס"ג י"ע שני לא נכנס בגדר ספק כלל דשויהו רבנן כוודאי ולכל דבר : כ"ל לענין מת ולכחול העין כדלעיל סי' תל"ו : דהרי גוי שהניח דורון כו' בע"ג שב' מ ב סי' תקט"ו ספסק"ב דלפיהו למאן דמתיר ספק מוכן בי"ע שני מודה בהבי' דורן בי"ע שני לחסור . דוודאי כיון דנתכוון לדורן הבי' מן המוכנה ממה שנלקט וניזוד היום ע"ם. וא"כ לק"מ מנוי שהבי' דורן. לולם המ"ח סיים שם דלא כהרב"י. ור"ל דהרב"י בספרו לחרוך כתב שם וז"ל ד"ה לפיהו ספק כו' וכסי' תל"ו כתב שי"ח דפ ספק מוכן דוקא ביום לפסון שבת לא מסור ה"ל ס"ם ויש בדבר עד כאן לשונו . הרי דהרב"י ל"ל שברת מ"ח וס"ל דגם גוי שהניח דורן ים ספק אם ניזד או נתלש היום. ול"כ הרב"י לניעתיה מקשה ד"ח בדוחק למ"ח דבם"ע חזר בו ועמ"ם שם : דגוי מסל"ת כו' בע"ג דאין גוי בחל לחר שבת דהניחם שנולדים בו ביום מסור מן התורה משום הכנה . מ"מ אם חל י"ט שני בש' בשבת. גוי נאמן במסל"ת שלא נולד בו ביום . בע"ג דפיכ' משום הכנה והוא מיסור תורה מ"מ נאמן. ד"ל שני נופים דרבנן. וע"ז הקשה דע"כ י"ע שני כרחאון הוא לכל הדברים וכאלו הוא מן התורה . ורלוים דהא גוי שהניח דורן לפיהו בי"ע שני מסור לכל לפיהו למי שלא הובא בשבילו . כיון שים בו חשש מיסור תורה . דהיינו ספק ניזד או נתלש היום . ופ"ע שהניחו בי"ע שני הוה לדבר. ולפיסור דרבנן]מקילין נבי אחר הא בהבי' דורן דלית ביה משום חשש מחובר וניזד . שלא חשש שהוב' מחוך לתחום . מותר למי שלא הובא בשבילו . כיון דתחומין דרבנן . וע"ב ל"ל דסוי רבנן י"ע שני כרחאון לכל דבר . וכאלו הוא מן התורה. ל"ב למה גוי נאמן במסל"ת בי"ע שני דאותה גזירה. ר"ל גוי שהבי' דורן כו' : לשני וכמ"ש סי' תל"ו ס"ב כל"ל : עב"ל הרי מבואר מדברי ת"ה דאיסור דלא שייך רק בי"ע ואין חילוק בין י"ע ראחון לשני . ול"ב למה חשב ספק מוכן בי"ע שני לס"ם : ובב"ה כתב על לחון הרמ"ם מלוי"ל דהוא מרא דהאי דיני. שהוב' בר"ן משמו ספק מוכן בי"ע שני מותר משום ס"ם : דבי"ע שני של ר"ה אסור ליום ס"ם דהא קדושה אחת הן וכיומי תריכתי הן : וה"ה בי"ע שני שסמוך לשבת דהיינו שהל יום ראחון של י"ע בשבת ולמחרתו ביום ראחון הוא י"ע שני אסור ליכי ס"ם דספק שמא ניזד לחמול ניח, דהא גם שם ניזד לחמול דהיה שבת אסור . ושבת וי"ע קדושה ל' הן ושולפה בזה לסורה בזה וכמ"ש סי' תקי"ג בן נלעד"ר . וה"ב שם יש לספק שמא נתלש לו ניזד קודם השבת הוי ס"ם (ס"ק ס) מותר דוקא ליקח כלם מותר. ושם היון רולה ליקח כלם . לריך לקשור מעי"ט חוט או מסיחה בדג שרולה ליטול : כמ"ש שעיף יו"ד נבי יוים . לכ"ל זה וזה שני טוב . ולא שני במה שיאמר מכאן שני טוב. והטעם כמ"ש מ"ח ס"ק י"נ והן דברי הש"ס זמינין שניך כתוב כו' ומטלטל מידי דלא חזי לי כמי זמינין דכלהו כתוכים ואפי' לאמוקי משמחת יו"ט ומהכא טעמי ס"ל ליש"ם דגם בדגים יש לחוש ולכן לריך ליקח כלם . ואפשר דהמי לאווזי' כו' דהיון דלא חומרי לו' מעי"ט זו"ז שני טוב לל ליקח כלם כמ"ש מ"ח סק"ח . והטעם לחלק בין יוים לאווזים כי יש"ם פ' ל"ל סי' ב' . דטעם ל' לאמר שניך כהוסדי כו' ומטלטל מידי דל"ה ליה. זה שייך דוקא בני יוים דלריכים זימון משום מוקלין . ול"ב אם אחר השלטול יבבוק אפילו לפי שהן כתוכים . מ"ב הובדר למפרע דהכתוכים לל הוי מוקלה . ול"ב היה מטלטל מוקלה. משג"ב לווזים ותרנגולים דל"ל זימון דהיום מוקלה מזיל חתי חששי.

במקורה לא שייך לידה כלל בעופות חפי' בגדול הרכיב רק בעפור דרור שייך לידה חפי' במקורה . ובמיות היכא דמטי ליה כאד שמים חין לידה וחפי' מודדין שרי מכל במקום דשייך לידה דחוריתא חפי' לדמוזן לניח הסור (מ"ב) ולי נ"ע דהא כל היכא שחין יכול לתופסו כשמים מ' חפי' במקורה מסור כמים וכ"ם בעוף. ועוד דהתו' כתבו בהדיח דמ"ם כל שמוסרים הכח מעודם ונלידתו קחי על עופות וביכר מקורה ע"ם וכ"מ בים"ם וכבל הפוסקים שלח חלקו בין מקורה לשחיטו מקורה הלא כל שלריך מעודה מסור וכ"מ ברמב"ם פ"י שכתב המכריח עוף לביכר גדול פטור וע"כ חיירי במקורה דכשחיטו מקורה חפי' לביכר קטן פטור דהא יכול לפרוח לחוץ בשלמא ע"כ חיירי במקורה וחפ"ה לביכר גדול פטור הלא הוי כיולד ומ"ם חם הוח כביכר גדול שייך לידה וזהו כוונת הפוסקים שהמיטו הח לעפור דרור חלח חתו כלל למקום שהוח עוד וכו' . כלומר חל"ל מעודה וכ"ד הם"ע רים ס' ש"ו שכ' לנית שהם מיעודים כו כו' ע"ם וכ"מ ברמב"ם שכ' חם הכניס עוף למנדל חייב וחם הכניס לפור לנית פטור וחפ"ה כתב המכריח עוף לביכר גדול פטור עכ"ל נקט כריסת עוף לכלול כל עוף חשוב כיולד כמנדל וכמליעת. נקט לפור כלו'דוקח לפור דרור חיו חשוב כיולד כנית חבל חפר עופו'חשובין כיולדין מפני שנית הוח קטן וכפיפת נקט עוף להורות דבביכר גדול כל עוף חיו חשוב כיולד חפי' מקור' כמש"ל וכ"מ בגמ' : * דדעתיה עלויה . וכיון דמז ליה כל יומח כתי שזמן דמי חבל בשחיטה סמוכה חשם דעתיה מיניה (ר"ן) ורש"י פ' כשחשוכה ידע שילדה משמע דכשידע חפי' דחוקה שרי ועוב להחמיר : יא חשור לעזן . ותיב חטלית ועטע' חע"פ שבחין לכלוכן לערב מ"מ חין מזמנין עליך ולח חביבי כמזמן מ"ב משום שעבידין להשמע ולכרוח מפני בני חדם ויחין נוח לתפסן (נמ') וכרמ"ם נבי מוזין משמע כטעם הרחמן וכר"ן משמע כטעם הבני ויש לחוש לשני הטעמים עסקי' ש"ו:ב שחינם מפריחין.חון להחוסס(י"ם פ"ק סכ"ח וכ"י סי' תקי"ז בשם תשו' הרמ"ם)חבל המ"מ והר"ן כתבו דוקח במדדין שרי דחינו מדדה יותר מל חמה חו מפריחין מעט וגם בעוד סי' תקי"ז והרמ"ם בפסקו לח כת' תיכח חון לחחוס לכן ל"ל דהרמ"ם בחשו' חזיל לטעמיה דס"ל כיון דיוכים בחין לכלוכן לעכ חין מחוסרין לידה מעט חבל חפשר דחין מזמנין עליך חי חין לחחוס חביבי כמזמן מזמנין עליך חי חין לחחוס חביבי כמזמן חלח משום לידה דחין

(ט) ואפי' היו מקוסרין. בטור לא כתוב הא אפי' מקוסרין ונ"ל דה"ק דאפי' מקוסרין כ"כ דהדין עמו זימן ג' ומצא ב' מותרין מ"ט הני מינהו מינהו ומה מיניהו מזיל לעלמ' לימא מתני' רבי היא ולא רבנן דתניא הניח מחציס(פי' סלע של מעשר שני) ומצא מנה מנה מונח ומנה מונח מועל דברי ר' וחכ"א הכל מונין (דוחלי נוטלן לפניהם והניחם במקום אחר חם מונין הוא ומכח) אפי' תימא רבנן הא מיתמר עלה ר"י ור"ח אר אחר בכ' כיסין מחלוקת אבל בכיס אפי' ר"י ור"ח לא מיתמר עלה דלמ"ד בכ' כיסין מחלוקת אפי' בכיס הוא דלמ"ד בכ' כיסין מחלוקת (בשני כיסים המונחים בכיס אפי' בכיס הוא דלמ"ד בכ' כיסין מחלוקת) אבל בכיס אחד לכ"ע מותר ומ"ש בכיס אחד ומ"ש בשני כיסים ומ"ש בכ' כיסים מודו להחמיר ומ"ש בכיס אחד ומ"ש בשני כיסים ומ"ש בכ' כיסים מחלוקת הכל לפי מה שנראה לי ומ"מ נ"ל דאפי'

ג שם לדעת הרי"ף שפוסק כי"ט כר' יהודה במוקלה ובכתה בריולה לחירי ועיין בפיהמ הקי"ל ס"ח ביצה כ"ח וברבנן כ שם וכר' יוסף ג בריייתא שם י"ל כפ"ה ד מענה ובריייתא שם מ' וכת"ק ה הר"ן שם ע"פ הירושלמי ז ל"ח בשם הרשב"ח ו שם בשם הרשב"ח ח בריייתא ביצה ו ע הרא"ש שם

עטרת זקנים

תצח * אין מראין סכין לחתם כי"ט כו' . עעש זה שכתו' בפ"ע כאן זהו הטעם כתב הרמב"ם בפ"ד מהל' יום ט"י והרי"ף והר"ן פירשו טעמים אחרים מהל לאחר שהחיטה שהיה שעת הדחק יבדוק ויש לתמוה בי"ט דשמא ימלא הסכין פגומה והחתוך נשחוט ושחוט לאחר מלא יעמוד הסכין והכשחה בחזקת כשרות ויהכל תלוה בלא בדיקה מהרמו"ן): * יכול להוליך סכין כו' . ולפיהו דרך ר"ה שרי ואף ע"ג דהיה לפשר לעשותן מבע"י דהוי כתולה נפש עלמו דשרי (כ"כ הר"ן) ומשקין הכתובות בי"ט לפני השחיטה שדרך להשקות הבהמות קרוב לשחיטה כדי להפשיט בין העור והבשר שתהא נוח להפשיט (מגנה פ' בהרא דגולה): * שם היה כו' . דהיינו שחיטה עומדת לחריפה לו לחלב הרוי מוכן אבל אינו עריפה לפי שהעריפה עומדת לבלוט הרבה מן השחיטה כמ"ש ס"ב והכשר שתהא מוכן ומזומן להדיח בגמרא :

אשל אברהם

א) מוהרות עיין ת' ב"ב בית ועד ת' כ"ו דהקשה לפי חיישינן לקולא מלי תריץ י"ע ב' ועיין בב"י בי' הקע"ו ועוד מהניה על לולו מלילות דקתמר לפיהו כניהם :

שערי תשובה

דבריהם יש מקום להקל נסבוה ע"ש:(בש"ע בס"ה) ענל שנולד בו' עיין במהר"מ אלשקר ס"ד"ה דגול מרבבה

*) דכרי רש"ל המובים בעיני דההו' שם כוותהם בענל לא שייך לאפור גולד

חתם סופר

סי' תצח במחבר ס"א אין מראין סכין וכו' . נ"ב בשב יעקב רצה לאסור לשחוט בהמת גוי דהרי נר"נ ודאי יאכלו ממנו אפ"ה כיון דמשולחן גבוה קא זכו הוא בכלל לכם ולא לנבוה ה"נ כיון דמנכרי קא קונים הבשר הוי ליה לכם ולא לנכרים. ועוד הואיל ואי מזדמן ליה שרדה שיקח כל הבהמה ולא יתן לישראל כלום ע"ש והנוב"י קמא חלק או"ח סי' כ"ט כתב

פי' נהוך כ' חמה : (ח) למכרה . וכתב הלבוש סי' ת"ק דמשום שחיטו מוכר מותר למכור למחוריים לעכו"ם בדרך זה דאל"כ לא יכתבו בהמות לי"ט עכ"ל וכתב המ"א וכ"ל דאם יש לשמרו עד למחר יו"ט בלא יכריח למכור למכור לעכו"ם עריפה אז עריפה קודם י"ט עם ס"ם :

תצח (ט) יכול . וכל מדם מותר לנדוק הסכין למחר השחיטה. כ"ח מ"ב . (י) ספק . עי' סי' תקט"ו

הגדות רעק"א

סי' תצ"ח וחכם שהלה סכין לעלמו . ק"ל לה דיהיר ולה יחתכנו מ"מ עבר בשלטול מוקלה . דסכין של שחיטה שפוסס לה סי' תצ"ח וחכם שהלה סכין לעלמו . ק"ל לה דיהיר ולה יחתכנו מ"מ עבר בשלטול מוקלה . דסכין של שחיטה שפוסס לה חו' בלבוש . ונ"ב : ובעיקר היסוד המשנע שהלה סכין לעלמו משכין לשכין קודם י"ט. לאסור להרחות סכינו ביו"ט לחכם. (לדרוך להרחות הכי כמובן של חכם וכן הוא בבדיה בלבוש) משנע שמא ימלא פגום ויפחיתנו. הא מדינא מותר לשחוט בכשר גלא הליית חכם. וחכם רשאי לשחוט על כמותו. ח"כ לענין לאסור טריפות ויחקונין לומדלי שלהר בדוקת שבח אם יש פגימה לא יבדוק כיון דשחוקי לומדלי לא יבדוק חכם פגימה. ועי"ע : בו פגימה ח"כ אין בידך שמא ימלא פגום כיון דשחוקי לומדלי לא יבדוק חכם פגימה. ועי"ע : שם בתב"ה יבדוק שכינו מע"ש ולא ע"ש ולא יאמר הסכין שלו. דשם החוד לו לחדי שכינו לעלן בשכינו מעש שכינו של הגדן לו מקרי לו סכין בדוק לו מכין ב' בכדי שיעשו לדעת המחבר דפי' הקע"ו . דמכי הטוחה מלאכה בשבת ויחולל ביו"ט ל' מוהר לערב יו"ט ב' בב"ש. ולפ לדידן מ"מ בחתוכין ק"ל הכי כמ"ש הרמ"א שם ס"ה : שעיף ה' שגל שהולד ביו"ט מוהר לחתוך לו שם הסכין שלא יפחת בשר הולד בין בו ובין בשבל ובול . ולפ"ז ללחך לו יחתוך בשבת ביו"ט ב' בב"ש. ולפ"ז לדידן מ"מ בחתוכין לעלן בשכינו מע"ש ולא ע"ש ולא יאמר הסכין שלו. דשם החוד לו לחדי שכינו לעלן בשכינו מעש שכינו של הגדן לו מקרי לו סכין בדוק לו מכין ב' בכדי שיעשו לדעת המחבר דפי' הקע"ו . דמכי הטוחה מלאכה בשבת ויחולל ביו"ט ל' מוהר לערב יו"ט ב' בב"ש. ולפ לדידן מ"מ בחתוכין ק"ל הכי כמ"ש הרמ"א שם ס"ה : שעיף ה' שגל שהולד ביו"ט מוהר לחתוך לו שם הסכין שלא יפחת בשר הולד בין בו ובין בשבל ובול . ולפ"ז ללחך לו יחתוך בשבת ביו"ט ב' בב"ש. ולפ"ז לדידן מ"מ בחתוכין לעלן בשכינו מעש שכינו של הגדן לו מקרי לו סכין בדוק לו מכין ב' בכדי שיעשו לדעת המחבר דפי' הקע"ו . דמכי הטוחה מלאכה בשבת ויחולל ביו"ט ל' מוהר לערב יו"ט ב' בב"ש. ולפ

ביום שני אין טעם להמי כ"ש : (ב) ובעיון נ"כ שמפרים כו'.כת' זה לתרן דברי הרמ"ם כמ"ש ב"י כבר הארכתי בי"ד סי' ט"ו שאין ממש בכל החירוצים שנדפסו ע"ז בפיט הרב רמ"ל חלק על ב"י ולמ"ד אין בפלפולו כזה ע"ש דמ"ל כלל להפרים : (ג) ואם היו שבת וי"ט כו'. משום הפסד ממונו התירו כן אבל בריאה אסור אח"כ יאכל ממנה בחמת כזית ובב"י כתוב בשם תשו' הרשב"ץ ואפי' כהמתן על ישראל אפי' יאכל כו' והוא ע"ש ול"ל מלא אם כן יאכל : (ה) כזית גלי . הכי ס"ל לת"ק בחמשה ורע"ק אומר אפי' כזית מי ופסק הרמב"ם כת"ק ובטור לא מזכר גלי ותמה עליו ב"י ולע"ד תמוה על הרמב"ם דהא ק"ל הלכה כר"ע בכל מקום ואפי' מחבירו פי'אפי'אם רבים מונקים עמו: (ו)אם שחט בשדה. פי' אפי' בהמה בריאה : (ז) מותר לשחטו בי"ט . פי' אחר שחשה מע"ל והוא מחוסר בדיקה : (ח) אע"ג דאתליד בה ריעותא . פי' ואתרע לה רובא דאתרין בעלמא רוב בהמות בחזקת כשרות אם כן פרט"י בפ' המביא ומ"ב כ"ם היכא שחשה בהמות כשרות ואתרע לשחוט בי"ט כ"כ הב"י ומ"ש בשם הגהות אשירי ואין כן בשאר ספרים ואפשר דס"ל כיון דאתרע לה רובא דאתרין בעלמא רוב בהמות בחזקת כשרות אם כן אפשר דאפי' בשחטה בי"ט אחר שחשה מע"ל דאפי' אין בה ריעותא כלל כיון דאתרע לה רובא דאתרין בעלמא רוב בהמות בחזקת כשרות

ע משאה סס כ"ה כ"ו וכרבי שמעון ברי"ף ורא"ם פ סס וכר"ם ל סס כו ק בריימ"ח סס ל"ז וכר' יהושע הסכמת הפוסקים ר נמרל סס כ"ח ס עור כסס ר"י ותכיו הרא"ם

עטרת זקנים

* נכור בזמן הזה היינו לפילו היה בו מום מעי"ט לך שביי"ט הרחוכו לחכס ועבר החכס ורחלו ומלל שיש בו מום שרחוי לשחטו לפ"ס חינו יכול לשחטו בי"ט שכרי היה מוקלה מלחמול שעדיין לח התרחו החכס גס כרי לח היה יודע שבעל שוקק לו החכס וטעבור וירחלהו כן משמע בפ"ב דבילה : * בהמה חלים של עכו"ם ולפילו יש

נתיב חיים

ט"ז ס"ק ט' °) חלל דבר זה יש ללמוד מבכור כ"ב ולח רחיתי מעולם רבכן קנישלי דחקו לזה. ולין הבכון דומה לרחלי לפרש"י בטעם משום דהוי בכן לח הדין לין זה חלל בבכור דהוי בדיני ממונות שע"י פסק הדיין מוליל ממון מרשות זה לרשות חחר כ"ב יוליל הבכור מרשות הקדש לרשות כהן ע"י הורחתו משל"ל בהלכות ליסור וביתר ולי משום מוקלה הל

אשל אברהם

ב] יכולים במקום שנוהגין לחל העכו"ם ויטרחל קונים מהם בשר תוסר בהקונה שב יעקב לשחוט בהמה גוי בי"ט חל"ל קה מגוף הבהמה דבר מה מע"ט ויקנו ליטרחל חלק בנופש. ולל"ל מש"ב שכ' דהתם לח חסרינן כ"ח מדין מוקלה לחכל לח לענין לשחוט בי"ט ועש"ם לענין דין בכור להפקיע ע"י מכירה לגוי :

דגול מרבבה

כמו כילה היינו שלסורה משום מסקין שוכו לו משום פירות המוכרין ובעומר לחכילה לחכל בעומד לגדל לדרבל כמו שמוקלה בפע"ח תמיר טפי הס"ד גולה:

שערי תשובה

יחיר בשם הלחון בעל עה"ג דמקשה מהא דמוהל חהך דהכא בעוף שנדרם בו' ע"ש פי' קנ"ח ומ"ש ונם ליישב זה ע"ש : (יח)לראותו . עבה"ט וכתב ברי' בשם מהר"י מלכו דחל"ו דחין לו מה יחכל חסור להתיר בבור ביו"ט ומ"ש בש"ע ורחל' עבר וראהו עיין בח"צ סי' ס"ח ליישב דע"ה היש מתירין שהביח ה"ה שמתירין חפי' בכה"נ שלכחירה היה נדר הש"ס דקי"ל כר"ש דבדיעבד נמי לח ע"ש: (בש"ע סעיף יח) בהמה שחצי' כי' עיין בחשל חברהם ס"ק ב' בשם הש"י ובשו"ת נ"ב סי' ד"ש כתב שחין חילוק בין בהמת ישראל לבהמת קצב נכרי המוכר לישראל כנון שישראל השוחט הוח לפי שרוצה לקנות ממנו בשר עיקר השחיט בשביל ישראל וגם החשט השני שיזדמן שר גדול ויקח כולה הוח חשט רחוק ומכ"ש כיון דבכוות בשר סני וח"ל ס"ס שמא תמצח טריפות וחת"ל בשיורות שמא לח יקנה הישראל ממנה . ו"ח דחשט השני חין נכנס בגדר ספק ונס כי ספק ח' שמא יחכל הישראל חו לח יחכל כו' ונם הש"י כתב שהנחונים שלפניו

הנהות רעק"א

דבכ"ם היס לסור. ונס לכלניס לך כו' מוכן כיון דעומד להמתין מעל"ע ולחכלה. ודחי למ"ם מהרש"ל בפ"ק דבילה בכולהה ח' יומים קוס יו"ט לחסור מטעם מוקלה עיי"ש: שם מותר לשחטו ביום טוב וה"ל מוקלה מרחם. ולל"ל טעם מר בכבד דמוהר לגלות הכבד ביו"ט לבדוק חס יתמלה טעם מר ת' שנוי"ח ס"ט: מג"א סקט"ז דלח שכיחי עריפות ע"כ ל' בשלגת

חכמת

בירושלמי שם תמן חמרו בא חב וכו' ועיין בחיבודי בנדי יום טוב על מסכת ביצה שכבר הועתק ונפדר שם כתבתי ביחור לשון הירושלמי בזה בשני דרכים נכונים בעזה"י עיי"ש ודו"ק היטב : (שם סעיף י"ב)

מחצית

הספסט סופן מסוס תמילתן דחי לח נמיר לו בהספסט ובטלטל בסור יומב מפמחת י"ט וימכב ולח יסחוט מחסט הספסד. חבל מסוכנת ל"ל הכי דהח חינו שוחטה משום שמחת י"ט כ"ל לחיזל ס"ב מן הדשבר : חיך חלק עליהם הש"ב. דממנו מובים דברי רמ"ח הללו : מביחים בו' חם שחט בשרה בשביל חכס המחבר סביף ז': לסור כמרחם הנולות. ס"ם י"ב. ר"ל חלף של נב דחסר שחיטה בבריחה ודחי מותר למרחו וקודם שחיטה מחזיקת הפוסקים ס"ם חבל מסוכנת כיון דלס"ב הספסט חסור סס"ה מרחית הנולות לחסר שחיטה כ"ם קודם שחיטה חסור מסוכנת כיון דלסור למרחו חסר שחיטה ובדי שחיטה בבריחה הוחיל ומותר למרחו חסר שחיטה. חבל מסוכנת כיון דחסור למרחו חסר שחיטה ובדי קודם שחיטה חסור : דליכח בו' בפסחי מ"ז ס"ח חלף של נב דכתב שם בס"ק ח"י דהספסט הוח חיסור מוכה היינו בטרפה דל"ל הוחיל. חבל בבכור דל"ל הוחיל ומקלחי ליה מוכרחים ליכח כ"ח חיסור דרבנן כ"ל: (ס"ק טו) יביחנה בו' חלף של נב דמפיש בחילוף וקי"ל דבדיעב לחפוחי בחשל מלחפוחי בחלוכה וכמ"ש סי' מרי"ב וסי' ק"י ס"ם מ"ש מ"ח:(ס"ק טז) ולל מייחינן בו' וכ"ש דהל בו' דהמוח, בחולין דף י"ל ס"ח ד"ה חתי בו' הקשו של רבה בר שילח דילים דחולין בחר רובה מפרה דהיה לריך לשרפה בשביל שלימת שיעור וביומח דילמל טריפה היה והיח פסולה כדילים החם מקרח. חבי"כ דחולין בחר רובה. והקשו החוס' וז"ל וח"ח כיון דפרה בח שתי סיגים ס"כ דלמל היינו משום דחוקמה שחיטה טרפה : למ"ד טרפה חיכה מיה בו' וי"ל דכל מזקה שלח מכרי' שבה ס' לל חולין בחרה . ר"ל שכל חת ים להסתפק מיום שנולדה עתה בשבתה טרפה שלח בשבתה עליה יב"ח לו יהיו' למפרע חשו לל היתה טריפה חבל ס"מ לפשר שחתר יב"ח בשעה טרפה . חלח חס יעברו עליה עוד יב"ח חינלחי למפרע חשו לל היתה טרפה בב"ס חין שהה יהודה שבשעה חינה טרפה ל"מ מזקה). ויש ללמוד מתוך כך דאם משו גבינות מבהמה בהמות ובשהטה חתת ומלחת טרפה שכולן לחסורים דחין להעמיד בהמה על מזקתה ולומר השתח היה בטרפה בו' בב"ל בחוס'. והרח"ש סיים וז"ל ושוב ים לומר למ"ז דמשקי' חזלינן בתר רובה של בהמות מזקה בטרות חפילו חוך שנתן . חבל הרוב בהמות בטרות הן ורובה עדיף מחזקה בב"ל . והרי מבוחר דחין המזקה כ"ח מבה רוב בהמות בטרות. ומזקה זו ים גם לעבל ביום שנולד ובמ"ש הרח"ש ותפילו חוך שנתן בו' : וביח"ש כתב דקי"ל בו' ר"ל דהחי דעוף שנדרם היח לינינית דלח ליפסיל בפסקו הפוסקים לקולה כיון דליכח ליסור טורה . חבל הר"ן פסקה למומרת והיח"ש הסכים עם הר"ן ותייתי רחיה מהא"ז דמ"כ גם הוח ס"ל להחמיר : ק"ו סיכי לחמחק דיעוחת . היינו עוף הנדרם : ומ"ש ר"ל שהניח בשם הר"מ שהניח רחיה להחמיר בעבל בו' חלח דמקילינן בני עוף הנדרם ורחיינו מהא"ז בחוסר בשהט במקום שהטריפות מצויים. ומ"ש רחיה הל חוסה הנ"ל בב"ל ס"כ ס"ל דגם בעוף הנדרם מחזירים בבל לדיין דפוסקים הילינו להקל בעוף הנדרם ליתח לדברי הנ"ל ונם ין להחמיר בעבל בו' : ומ"ש סימן מקכ"ז ס"ק כ"ל שהניח בשם מסוכת מהרש"ל סם לל חזכיר שחיטה בפ"ח חסור לשחוט מי"ו לשחט ע"כ ל"ל דמיירי במקום שלין הטריפות מצויות . דחלת"ה בלח"ה חסור לשחוט . ונס המכהב שלח לשחוט בשום ענין וע"כ דמיירי לעת הזלרך : וה"ה מסוכנת חפילו ל"ל לה משום הספק יש להתיר : (ס"ק יז) ין בו' דמחזי כמחקן בו' וכתב הט"ז מ"מ הורחה לחרת מותרת דדוקח בנכור הניח לו חיכניח לל חיפסיל בהסוכת שב יעקב לשחוט בהמה לגוי בי"ט בשם שפק טריפה דה"ל מזקה היחר קודם שיולד הם הספק חלח חפילו ספק טריפה חבל בשחר טריפות ל"מ סחם ספק טריפה דה"ל מזקה היחר קודם שיולד הם הספק חלח חפילו ליה מחקן חבל בשחר טריפות ל"מ סחם ספק טריפה דה"ל מזקה היחר קודם שיולד הם הספק חלח חפילו ספק טריפה חבל יחרת חבר בה"ל מסחם לידה דלח הים לו מזקה חזקה היחר . מ"מ נם מזקה חיסור לל ה"ל מסל"כ נכור : וכתב עוד מ"מ חם מתברב לם בלח קודם י"ט בספות מסמים (ולל חמרינן דבספת נבילה . ל"ל דמיירי במקום הספק מרובה דלח חמרי' נשחה נבילה חפילו לם בלח. חו בשחת ניחוסף בי"ט היחר ס' נגד כל החתרובות . ולפנין נודע ולל נודע ס"ם בס"ע י"ד ום"ך) חו יבח ביום בספות מרוב . ובי"ט ניחוסף עליו דהוי דומיח דבכור דהח ס"ל מזקה חיסור לחורות ביום טוב שבח"ד: ועיין במ"ש סימן שכ"ג ס"ק י"ד שכתב בשם ת"ה סימן כ"ד מותר לשחר שעים חפילו מתברב מע"ם ולל נודע לו עד שבח . עיין סימן תל"ם סעיף ט' שכ"ל מ"ל . ורמז מ"ש למ"ם ת"ה שם דבכי להחיר לשחר בשבח חם החיתר ס' בש"ע ובין רלויים מומי בכור ובין רלויים בחתם שחוטה לבדוק מטריפה דשרי בי"ט ס"ם שכ"ל מ"ב ודברי רש"י חם לף כ"ו דה"ד דר"ם בן נמסיח הוכיח דר"ם ס"ל חין רוחין מומין בי"ט ומדחנן חומרח בכבוח ותחר בך הרחה מומו לחכס ר"י מתיר . רמ"ח הוחיל וכתבה שלח ס"פ מומחה חסור . חלחת שבר ר"ת רלויים בכור ולח רלויים טרפה רלויים טריפה לחחר שחיטה . ומינה רלויים טרפה חפילו בי"ט דלויים בכור מטי"ט . וכתב רש"י וז"ל לחלת שבר ר"ת רלויים בכור חינו קלה כרלויים טרפה דחמבוחה רבנן. וכל טעמה של התרת בכור חלוי בה שלף שחיטתו לחורה קודם שיולמו. וחינו דומה לרלויים טריפה שבחינתו לבודקה לחר שחיטה. וממנה למד ר"ם בן מנסיח ותמר כיון דמחיב כ"כ ס"ל כמחקן ודן לת הדין ותסור נרלותו בי"ט ותפ"ה שהטרפה נבדקת בי"ט עכ"ל רש"י תרי נרלה מזה חע"ג דרלויים מומי בכור חסור מ"מ רלויים טרפה קיל ומותר לרלותו בשבת בי"ט וכ"ל דחפ"ה דחה רלויה זו ותמר דדיבי דר"מ לל תלוי בלל בדין רלויים מומי בכור חלל טעמים דר"מ משום קנס נזר מומין שלין עשויים להסתפות לחר שחיטה חלח מומין שעשויים להסתות לחר שחיטה. ולולי הקנס היה ר"מ מודה דדיעבד ס בשחט חלל ס"פ מומחה מותר ובי"כ לין רלויים בכור משובה כ"כ. ותפסר ס"ל רוחין מומין בי"ט ומ"מ ס"ל לפ"ה דבבי ניהו דדמה דחין רלויה מזה דר"מ ס"ל לין רוחין מומין בי"ט מ"מ בשהרה הסברת לדבידן דקי"ל לין רוחין מומין בי"ט מ"מ רלויים טרפה מותר בי"ט. דבכ"ם רלויים בכור משובה יותר מרלויית טרפות לבכתלה ותפי' כ"ש מודים חפילו בומומין שלין משפיס לחחר שחיטה חלור לכתלה לשחוט כ"ם ס"פ מומחה שרחה הסום קודם השחיטה משל"ה בטרפה. ול"ב עכ"פ רלויים בכור משובה יותר מרלויית טרפה. ס"ב חפ"ג דלין רוחין מומין בי"ט מ"מ רלויית טרפה מותר בי"ט. דבכ"ם רלויים בכור משובה יותר מרלויית טרפות לבכתלה ותפי' כ"ש מודים חפילו בומומין שלין משפיס לחחר שחיטה חלור לכתלה לשחוט כ"ם ס"פ מומחה שרחה הסום קודם השחיטה משל"ה בטרפה. ול"ב עכ"פ רלויים בכור משובה יותר מרלויית טרפה. ס"ב חפ"ג דלין רוחין מומין בי"ט מ"מ רלויית טרפה מותר בי"ט לפ"ה דחפ"ה ליתח דחפ"ה : דמי יומר בו' . דהח חסור לרחותו לכתלה חפילו לר"ם היינו למ"ד דפסק בסימן ת"ם כר"ם : דמי יומר בו' . דהח חסור לרחותו לכתלה ביום טוב : (ס"ק יט) מולד בו' ותפי' ס"ו ר"ל סם מבותר דקי"ל לין מוקלה לחי שבח . ומיין ב"ח וכי"ב ר"ל דר"מ ור"י פליגי חי בכור בשחט ולל חרחה מומו לחכס קודם שחיטה . ולל"ח שחיטה דחה דהכי מוס קבוע ואין עבוי להסתפות לחחר שחיטה חפילו חי בכי לחיזל ס"ב דנזר חלו מומין שבשויים להסתפות לחחר שחיטה . ור"י מתיר דס"ל חלף נזרין . והבית הכ"מ בשם התוס' והחנוחה

(°) תפ"ם שסא שוות בשום דבר שם חיסא שוות בכל עניניה למיפלגינהו ומ"מ יש לתמוה דמשמע שסא סם שוות לגמרי לחסור · ולמאי סא לף ע"ג דתפסר למפלגינהו ממייס שמע חיטו רוסה לשחוט לגורכו כהסה שלימה שמ"ל חלה לחיים ושם תסיה כולה שלו יפסיד הבשר ושמע י"ל שלא כ"כ הרמ"ם חלה בשומט שת שמיחזקי"ע דלילו בשומט ת', מהן תפ"ם שהן לגמרי שרי מטעמא דפריסי' ע"כ ולפ"ד ל"ל היתה זה דתי' בגמ' שהעיס חני' של עכו"ם וחני' של ישראל חסור לתפות' כי"ע דהא תפסר למיפלג' כלים' וכתבו התו' וה"ת הא דאמרי' לעיל ממלתה תשה תטור שת ותפ"פי שמ"ל חלה לפת ת' מפני שהפת תפה יפה בזמן שהתמור חלה ושרי לתפות כי"ע תפילו לכתחלה · וי"ל דשמי שהרשות בידו לתכול כל ת' וה' אי זה מזו זה מכל חיים של עכו"ם חסור לתפות כי"ע עכ"ל . הרי מפורש דכל שהוא רשוי לתוקה דאין היתר בשביל התועלת המגיע לו מחלקו של עכו"ם כיון שאין לו רשות לתכול חלק העכו"ם אם ירצה ה"ל אין מועיל מה שמגיע לו בשאר מחלק העכו"ם כמה שלא יפסיד כשר שלו כיון שעכ"פ אין לו יכולת לתכול חלק העכו"ם אם ירצה כשומט בחיסור חלק העכו"ם כיון שתפסר בתלוקה כיון שהם שוות לגמרי זה ל"ל כדור בם"ד : (יא) לא ימרוט הטוס · דומרמים בכך והוה גוזז משמ"כ מלמד דסי"ד : (יב) לא ישחוט חיס כו' . נעתיק בקיצור הסוגיא בשלמה איתא השומט חיס ושוף בש"ת יחפור בדקר ויכסה וכה"ת לא ישחוט תל"כ היה לו עפר מוכן ומודיע שהם שחט שיחפור בדק' ויכסה · ואמרי' בגמ' על הא דמודיע שהם שחט כו' תמר רב יהודה והוה סים שם חפור בקנה כ"ת שרי לפנות . ואם כן בשוף בד"ת לפנות דתפילו יפנה הטולות . ת"ת מיד לאר תפיה מוחרים הטולות למקומן . ומרישה בתחכון לאור . למאם הרמב"ן לעורך לעולם שהישה רשה להחיר המרישה משרי שמעי . חדת דהוה פוסק כהרמב"ם דבכהמה כיון דהוי עוקר ד"מ כלאחר יד מותר תפילו לכתחלה . כיון דליכא רק לימור דרבנן משום שמחת י"ט . ה"ה במרישת טולות ניהו דהוי מוחרים בכך ולא שייך כלאחר יד . מ"מ ליכא כ"ת תפסרת דרבנן דהוי מלאכה שת"ל לנופה והוה פוסק כר"ם דכמלאכה שת"ל פטור דליכא רק לימור דרבנן . וכמו שהותר לימור דרבנן דהוה כלאחר יד משום שמחת י"ט . ה"ה דמחירים לימור דרבנן דמלאכה שת"ל משום שמחת י"ט (ועיין לעיל סימן רפ"ח) טעם שני כ' דהא גוזז מייב תפילו גוזז מן הטור לאחר שחיטה ובדיעבד בהדיא בחולין, להדיא בחולפתי, וה"ה מרישה בטולות וה"ה אי אחר שחיטה אינו אלא כמו דאחר שחיטה לא הותר אחר שחיטה לא הותר אחר התלישה שם מותר לשחוט קודם שחיטה לצורך שחיטה . אחל מרישת טולות דאחר שחיטה אי אחר שחיטה כיון דאחר שחיטה לא הותר אלא לצורך שחיטה . ות"ל שם מה שהתיר לו הכתוב לשחוט קודם שחיטה לצורך שחיטה הוא דוקא בדבר שהוא מצוי לצורך שחיטה כגון הסרת העור והקרע שבין הקנה לושט שהוא צריך לו לשחיטה אבל דבר שאינו מצוי לצורך שחיטה אלא לפעמים נדירים כגון הסרת הגיד שבירך הנשה שאינו מצוי לצורך שחיטה אלא לפעמים נדירים אסור לשחוט קודם שחיטה שמא יטרוף בשעת שחיטה ויצטרך לבדוק אחריו אחר שחיטה ולא יבדוק ויאכל נבילה . ומ"ש הרמב"ם ז"ל בפ"ה מהלכות שחיטה הלכה ט"ו ואלו הן הדברים שאין שוחטין אותן בשבת אלא אם כן היו צריכין להן לאחר שחיטה כגון הסרת הגיד שבירך הנשה והסרת הקרום שבין הקנה לושט ע"כ אין זה חולק על מה שכתבנו שהרי אין הכוונה שאין שוחטין אותן בשבת אלא אם כן היו צריכין להן לאחר שחיטה ממש שהרי אפילו הסרת הגיד שבירך הנשה שהוא צריך לו לאחר שחיטה ממש אם לא הסירו קודם שחיטה אסור לשחוט בשבת אלא אם כן היו צריכין לו לאחר שחיטה ממש אלא הכוונה שאין שוחטין אותן בשבת אלא אם כן היו צריכין להן לאחר שחיטה בזמן שאפשר לעשות כן בלא שום חשש איסור אבל אם אי אפשר לעשות כן בלא חשש איסור אלא בשחיטה עצמה אין שוחטין אותן בשבת אלא אם כן היו צריכין להן קודם שחיטה ואפילו אם לא היו צריכין להן קודם שחיטה אלא שאי אפשר לעשות כן בלא חשש איסור אלא בשחיטה עצמה שוחטין אותן בשבת ואין זה נראה כלל . ומ"ש הרמב"ם ז"ל בפ"ה מהלכות שחיטה הלכה ט"ו ואלו הן הדברים שאין שוחטין אותן בשבת אלא אם כן היו צריכין להן לאחר שחיטה ממש הוא מדברי הרמב"ם ז"ל עצמו שכתב בפ"ב מהלכות שבת הלכה כ"ג וכן כל כיוצא בזה שאין שוחטין אותן בשבת אלא אם כן היו צריכין להן לאחר שחיטה ממש ע"כ הרי שהוא עצמו מתיר בפירוש לשחוט בשבת אפילו קודם שחיטה אם היו צריכין להן לאחר שחיטה ממש ואין זה נראה כלל . ומ"ש הרמב"ם ז"ל בפ"ה מהלכות שחיטה הלכה ט"ו ואלו הן הדברים שאין שוחטין אותן בשבת אלא אם כן היו צריכין להן לאחר שחיטה ממש הוא מדברי הרמב"ם ז"ל עצמו שכתב בפ"ב מהלכות שבת הלכה כ"ג וכן כל כיוצא בזה שאין שוחטין אותן בשבת אלא אם כן

ג סם במשנה ובגמרא ג ירושלמי מתניתו כתו' והרמ"ם סם ד ברייתא סם בכללי ופרקי"

לבושי שרד

(סקי"ז) (°) לפ"ז לכתחלה וכפוף נכי גגו כנ"ל :

נתיב חיים

תצח °) מ"א ס"ק כ"ה ומשום שמחת י"ט ברי. כ"כ שנג בזה הרמ"ם בתב כ"ט לכ"ם לשחוט לכתחלה . לכל לכ"ם אם שחט הכיסוי מעכב אכילה ועטמ"ה כ"ם משום תלות כיסוי דם ברינן וכמ"ם מהרש"ל ע"ם : שם °) ברי לכסות בו אם שחט כ"כ ר"ל ולזולו עפר לזו מוכן מ"ה לזו ברי אלא כדעבד אלא לעבור תלות כיסוי משא"כ אם הוי מוכן ותיתום לפילו לכתחלה ברי כמו אפר כירה מוכן כוכים מהר"מ בתירוציו ממה דפריך והא קעבד גומא מהי פריך תיתום לגמרי לפילו סביב כמי מ"ו כיון דלזירי בדקר נעוץ סביב מוכן ובעפר תיתום לגמרי לפילו לכתחלה ברי כ"ם והדין עמו . לכל הרמ"ו, יש להזור דו"ל דע"כ לזירי בשלזו תיתום לגמרי הלל"כ למה לי דקר נעוץ לו משום ספיה . משום כיסוי לזו מהירין מוקי' לכסות בעפר סבוסק כ"ט בדלמרינן בירושל' ת"ו דלזירי בעין שבשה גומא וכיון דלזירי הרמי לזיסורא ספיה והפירש גומא לכך לריך נעילת דקר : שם °) דקמשוה גומות . כ"כ קשה לי מי גרע מחופר גומא וה"ל הלל לעפר פ"ח ולזיסורא דרבנן דהיכן כדי לקויים מלות כיסוי כדלמרי' בירו' הכ"ל ול"ע לזיהא : שם °) ופשוט דבעפר כ"כ וכגון שכל המקום סביב העפר הזות וכמ"ש הו' דף ת' ד"ה בעבר הזות לכל כשהקרקע קשה ועביד גומי ומ"מ וכיכרת הגומא ת"ג דחופר גומא ול"ל הלל לעפרא פ"ח הוה לה ברי לכ"ם לכתחלה משום שמחת י"ט כ"ח בדיעבד לם שחט : (ס"ק כ"ט) אסור לטלטלן . כ"כ וקשה דהא לכתי עומדין למלאכתן רלשומה ולפי הם ספירש הרמב"ן ואם עפר חם ורלוי לללות בו בילה מותר דהתוך שכהרה לטלטל להפר לצורך בילה ברלוי לללות בו יוכל אפי לטלטלה לכשות פניעה שמותר ע"כ שעשות כפל בדפום ול"ל מותר לטלטל: °)ט"ז ס"ק י"ב לשמוך עליהם אלא לבטל כ"ב דברי תיתת הם כיון שמחת י"ט שיך הכא וכ"כ אפי דף ט' אכילה אין הכיסוי מעכב אכילה ומה שמחת י"ט שיך הכא וכ"כ אפי דף ט' ד"ה גלגל שיהם ע"ש: (ס"ק ל"ה) שומה לזיסור דעביד גומי אין זה מדוקדק דהא הך ספירי ה"ל אלא לעפרא פעור ואין לסור אלא לכתחלה מדרבנן כי כיכי דברינן מוקמה לטלטל משום מלות כיסוי לף ע"ג שאסור מדרבנן כ"כ דמיכן הך לזיסורא אפי מלות כשו :

חתם סופר

ועיין סם"ק דערכין : (שם ס"ק כ"ח) במ"א קמח בקמח מקרי לח בלח. נ"ב עיין מ"ש לעיל על הגליון סי' ש"י במ"א סק"ח:

גמור עכ"ל וע' כתו' בילה דף נ' : **כה** בעפר תיתום . ומ"נ דעביד גומא הא ק"ל דהמופר גומא ומ"ל לא אלא לעפר' פעור אבל אסור ") ומשום שמחת י"ט ברי אבל אם אין לו דקר נעוץ הוי תרתי לזיסורא חדא שאינו מוכן ועוד דעביד גומא (הרמ"ם) וכ' הים"ם דאם יש לו עפר תיתום הרבה שאינו עושה גומא שמיד שמוטל העפר טופל עפר התחי' °) שרי לכסות בו אם שחט אפי' אין לו דקר נעוץ מבע"י דאל מיסורא שרי וכמ"ש סט"ו עכ"ל ואם שחט ע"ג קרקע קשה ויש אם לם הרבה יעול קלת ממנו ויתנו בעפר תיתום ויכסהו כמ"ש בי"ד סי' כ"ח ס"ז אבל אם מתייבש הלם קלת כ"ל לאסור לגודו כי"ט °) דקמשוו גומות בכית והוי מלאכה דמוריינתא °) ופשוט דבעפר מוכן מותר ליתן עפר למטה ולא חיישי' דילמא מימלך ולא שחיט כדאי' בגמ' : בו ואפי' הים בו . דכיון שים לו דקר נעוץ הרי מוכן ועומד הוא עס"ו וכ"מ ס"ל דבעפר דכעי דקר נעוץ מבע"י כי"ט יש אפילו בעפר מוכן מותר ליכא למיגזר משום דלמא אתי לאתויי דקר מבית חבירו ולא שייך גזירה דאתויי אלא בדבר שאינו מוכן אבל דבר המוכן לכל אדם אפילו בי"ט לא גזרו חכמים שמא יבא לאתויי ולא יבא לשחוט בו ולא יכסה בו ולא יכסה בדקר משמע לפי' דקר נעוץ קאמר דאחתיתין קאי דקאמר ומוכיח שאם שחט שיחפור בו' ושוב דאי בלא נעוץ אתי לאתויי מלאכה אח"כ לנופה לו מקלקל שהרי מתחיתין נכרי שבא לכבות בו' לפי' בהפסד לליקה ואילו לזיסורא טלטול מוקלה שהיורו כל הפוסקים לאמיר' ולכבוי' בלפר כירה לו בדקר נעוץ. וכ"כ תוס' מולין פ"ד ב' ד"ה כיסוי. גם יש להקדק כן מדברי תוספות ביצה ט' ב' ד"ה אר"י דמסקי דמולפת היינו הניח דהכוחט. וקי"ל ליחפור בדקר נעוץ ויכסה. ומסקו דיפה עושים בעולם שלא לכסות בלפר שהוסק בינ"ט. שרי להזיה לף דקי"ל ליחפור. מ"מ לאסור בלפר שהוסק בינ"ט. שרי דדקר נעוץ

יום **כה** בעפר תיחות מכסהו בו כו (ולפי' הים צריך (יג) להמה דקירות שרו) [ג"י] :

טז ג **אפר** כירה שהוסק מע"ט כז מותר לכסות בו אבל (יד) **אם** הוסק ביום טוב כח (טז) **אסור אלא א"כ הוא** (יז) **חם** (טו) **כש שראוי לצלות בו ביצה** ג(טז)**ואם שחט ל מותר לכסות בו אע"פ שאינו ראוי לצלו בו ביצה לא** ומיהו עדיף טפי לכסות בדקר נעוץ בעפר תיחות אם יש לו : [ג"י בשם הרמ"ם ועור] :

טז ד (יז) **הכנים** לב (יח) **עפר הרבה לביתו לצורך גינתו והוא כנום במקום אחד מותר לכסות בו שכל זמן שהוא צבור דעתו עליו לכל מה שיצטרך אבל אם הכנים מלא קופה לצורך גינתו לא שמאחר שהוא מועט בטל : מכנים**

ויכסה מלמע דבתין לו דקר נעוץ קאמר עכ"ל . ויפה פי' דמופר בדקר הוא אב מלאכה ומולד הימו מסור מלא מדרבנן וכל כמה דמוכל להזהר מן לא תעשה כל מלאכה לא תאמרי' דידחה הל"ת מ"ע דלב"ה מליבא דר"ת שרי כל נוועי אפי' לחפור כמעשות ההלכה מליבא דב"ם שקודם שידעי' מוחלפת הסיטה דהכא לימלך ח"ל לך חפור ושחוט וכסי דמשמע אפי' בלא דקר נעוץ וכסי ס"ל לב"ה אחר החילוף מליבא דר"ת כמ"ש והשתא ח"ם ליפי דירושלמי דאמר מוטב כו' ולא אמר בקיצור אל יחפור בדקר אלא ודאי לתך חפירת הדקר מותר מן הדין אלא אפי' ניחא להתיר מיסור קל מזה דהיינו מולד וזה סיוע לפירושינו ת"ל : (יז) הכנים עפר כו' . כב"י בשם ח"ח בשם הרשב"ח הכנים עפר לגינתו ולחורבתו לכסות בו ננו ס"ז בדקר נעוץ ואין סומכין עליו לכתחלה כי"ט ואם עפר ושחט מבסין בו עכ"ל והוא תמוה דהא בגמ' אמרי' כזה מותר לכסות וסיימו(°)אפי' לכתחלה וכמ"ש רש"י לפי שהוא לצור דעתיה עליה ממילא הוא מוכן גם מה שהוסיף לכסות בו ננו מיני יודע מה תועלת יש בזה"ל ואם יש כאן ע"ם ול"ל למורכתא מותר לכסות בו לכסות בו ננו ס"ז בדקר נעוץ כו' ודבר זה מידם דשב"ח לחלק בין הכיסוי למורכא מלי לעולך ננו וכ"מ בדברי רש"ל פ"ק מע"ג דהשתא חל לכסות בו ננו ס"ז בדקר נעוץ כו' ומ"ש בדברי הרמ"ם ואם עפר מן הבית בידו אפי' אין מוכן כלל לכסות בו אם אין לו אפר כירה שהוסק מעי"ט : (יג) לכמה דקירות . עמ"ם סי"ט:(יד) אם הוסק בי"ט אסור . דה"ל מולד ומסור אפי' לר"ם דברי במוקלה : (טו) שרחוי לללות בו בילה . מכלן שמותר לכסות בפר אם ולא בים טועין ומוסרים כיסוי בפר אם . וכתבו התו' ות"ת היאך אנו מסלקין אפר כירה לפתוח אם פעטיד"ת ומור"י דמוקי' אינו אסור לטלטל בשביל תוכל וכפ ומתחת ר"ט : (טז) ואם שחט מותר כו' . בב"י בשם ה"ר משולם שאם שחט מותר לכסות בפר כירה שהוסק בפר כירה ט"ט ולא יחפור בדקר ויכסה להל אם היה ניכר מטעולם אפי' בדשיל"מ בטל כמבואר לעיל סי' ש"ך וכי"ד ס"ם קכ: לח בלח ובשי שמים כ"ל : כיון דעיקר אסורו מדבריהם כ"ל דבטל ברוב כיון דליכא הרבה פוסקים דס"ל קמח בקמח מיקרי יבש ביבש ועיין בב"ח לעיל סי' תכ"ג. ובמ"ך י"ד סי' ק"ע ויהיה דקי"ל דהוי לח בלח. מ"מ כה"ג דעיקר אסורו מדבריהם סמכי על הפוסקים דמיקרי יבש ביבש־ ועיין בי"ד סי' לח בם"ך ס"ק ז' : (ס"ק כט) שרחוי כו' וכ"ל דגחלים עוממות מסור כו'. ומה מח"ז שוב הובערו מותר וכמ"ם מ"ח סי' תק"ז סק"ו דאפר כירה שהוסק בי"ט ונלטען וחזר ונתחמם מותר דאין מוקלה לאיי שבת וה"ה בגחלים וה"ה דמותר לנפוח בהן אם מוכחים אבל נחלים לוחשות כדי להבעירן. ועע"ב דע"י שנפיחה יזין הגחלים עוממות המוקלים ממקומן. אין בכך כלום כמ"ם רמ"ח בסי' ס"ה סעיף ג' דמותר לטלטל מוקלה ע"י נפיחה. וכ"ם כאן דאינו מתכוין כלל לטלטלן : (ס"ק לא)ומיהו עדיף כו' וכמ"ם בכלבו.ר"ל כמונהפסקות בדברי כלבו.דז"ל הרב"י כ' כלבו בשם מי שכתב שאם מותר לכסות באפר כירה שהוסק בי"ט ולא יכסה בדקר עכ"ל וכתב הרב"י ע"ז וז"ל דה"ק שאם שחט בי"ט ולא יחפור בדקר ויכסה. אבל אם ה"ל דקר נעוץ ולא עדיף טפי. והכי מ"י בירושלמי. אם שחט מוטב שיוטל מאפר שהוסק בי"ט ואל יחפור בדקר ויכסה אלמא בחין לו

לפי מ"ש בדבריו: (יח) ואם הוא עפר תיחום. כעור כתב כזה שמ"ל לא כתיבה ולא הניה מסר אלא זימון מבמע לחפי' אין דקר נעזקין כאן אפשר חפירה וכ' דהיינו שאותו עפר תיחום מונח על האדן כמו הר וכל שהוא ניכל מפש ולמעל' אין שייכות חפיר' משמ"כ אם הקרקע שוה אע"פ שהוא עפר תיחום מ"מ כל שהוא טובל מפש הוא חפיר' כמה שהוא טובל שהרי נשאר נומע מחתיו ובזה מתורץ מה שקשה בס"ד עפר תיחום אינו חפיר' משום דקרקע נעזק מבע"י ה"ל כמו שהוא עפר תיחום ואינו חפיר' אלא משום דקרקע נעזק ה"ל כמו שהוא עפר תיחום ואינו חפיר' משום דקרקע נעזק מבע"י ה"ל כמו שהוא עפר תיחום ואינו חפיר'

ס"ג י"ד: לן יכסנו . וה"ה בדקור נעוץ בעפר תימוח שרי בדקירה מ' דהתם לא טרח טפי בשביל הבהמה(טור כ"מ בלא כך"א)ועוד דהתם הקשו התוס' היאך יש כח ביד חכמים לעקור כיסוי שהיה מן התורה ותי' דבר ואל תעש שאני וא"כ די מה שאסרו חכמים בהדיא וכ"כ הש"ג להתיר ואם שהה בחמץ שהה מכאן

חפי' בכמה דקירות בעפר מוכן כמ"ש סס"ח : לח לא יכסנו . חפי' בדקיר' מ' דטרח בשביל הבהמה(טור ים"ם): לט לא יכסנו כי"ע . חפי' בעפר מוכן דהתם חפי' לא מכסה ליה מותר למכול הטוף (גמרא) :

תצט א מן מרגיליז כו' . והכ"מ כ' דים ליזהר שלא להפשיט הטוי שלם כפירש"י : ב מ"כ מולגו . זה כת' ע"פ גי' מפוכפת שמדמתה לו בטור מכל הני הכתוב שחפי' רוצה למכול הטוי מסור למלוג כ"כ הב"ח וים"ם ובנהגד"מ וכ"כ התוס' והרא"ש ורי"ו ומרדכי וכ"מ בטור ובפ"ע סי' ת"ק ס"ד שכתב מולגין הרא"ש והרגליים ס"מ דכל הבהמה מסור למלוג וכתב הב"ח בשם סמ"ק דתרגולת מותר למלוג כולו דמ"מ להפשיטה :

ג להגביה עורה . פי' לפוטמ ע"ג יתידות (ב"ח) וקשה דהא לעיל בגמ' דהטעם דשרי ליתל במקום דרים הרגלי משום דלא מוכח מילת דלמרי דחזי למיזנח עלייהו כמ"ש רש"י אבל ע"ג כלונסאות מוכחת מילתא דלעולם הטוי עביד ומסור וכ"מ בגמ' לעיל ופרק מי שהיה נתפס ע"ג יתידות ופריך מ"ם מעור לפני הדורסן ומשני התם לא מוכחת מלתא ולא פריך מ"ם מהא דמותר לשחוט הטוי ע"ג יתידות הלא ע"כ מסור להגביה הטוי ע"ג יתידות ואפי' יגבהנו ר"ל לעולם עור וכ"מ בתוס' בשבת דף מ"ע דהקשו התו' מהא דמי בשבת דמותר לעולם עור והכא לעולם מסור להגביה ע"ג יתידות הלא ע"כ מסור להגביה וכ"מ בר"ח ים"ם וכ"ן ים"ם . וכ' הים"ם דאפי' מחמת לעל דשרי לעולם דמי לא מסור להגביה ע"ג יתידות הלא ע"כ מסור לפי שהוא מוכן לאכילה ומ"מ לא יכסנו דמ"מ לא מכסה ליה מותר לאכול הטוף :

אחת שאינו צריך להרבות בשביל דם הבהמה לו(כג)**יכסנו**
ואם לאו לח (כג) **לא יכסנו :**
כ ג שחט צפור מערב י"ט ולא כיסה דמו לט (כד) **לא יכסנו בי"ט :**

תצט דיני מליגה ומליחה ביום טוב ובו ה סעיפים .

א מ א * אין מרגילין בי"ט כיצד הוא מרגיל זה המוציא
(א) כל הבשר (מ) מרגל אחד כרי שיוציא כל העור
שלם ולא יקרע מפני שטורח בהפשט זה טורח גדול ואין
בו צורך למועד :
ב נ אסור למלוג גדי (ב) **ב א"כ** מולגו (נ) לאבול העור :
ג נ * בהמה שנשחטה בי"ט (ג) (נ) מותר ג להגביה עורה
וליתנה במקום דריסת הרגלים אע"פ שאין עליו בשר
כלל ד ומותר למלוח עליו מליחה קלה כדרך שמולחים
לצלי

טועל הרבה עד שעשה גומא יכול ליקח מעות לכרכו כיון שזין שם מוקלה דבגר הזה מתמעט מקומו וס"ע כתוס זבל לעיל כיסוי התירו ב"ה לעיבד פינול לעשות גומא לתמרי' בגמ' והם עביד גומא ומשני כדר' מבא לתמר מחוף, גומא וז"ל אלא לעפרה פטור סיימו .וכל מסור מ"ה תמרי' דבדיעבד אם שחט יחסור ויכסה תע"פ שהוא עושה גומא . וה"ב הכל ניתא דמתחזי כת' כ' מ"ת בשמו דאם שחטה מסור טרפה לסור לטלטל ול"ם דלמא מימא ולא שחט דלא שכיחי טריפות וכן נזמן הזה דבכיחי טריפות מותר מכל מקום לפי מ"ם מ"ל דלמא ימות ולא שחט מחמת שמא ימות טריפה ויהי' לסור לטלטלה מעצה לכל ויסרים דהא לפסר שיסחוט מיד במקום שלל ואפילו יחסר לטלטלה לא יפסיד כיון דמותר במקום שלל. ול"ב ס"ה בבא יהי' לסור לטלטלה מחמת לכל. ולולי י"ל בשלמא בטריפה י"ל חפי' הוי שכיחא טריפות מ"מ כיון דלא טריפה לא ימצא מחמת שמא ימצא טריפה. ואם אף על פי כן חושש מספיקא מ"מ לא ימצא דהא לפסר לשחוט בלל. אבל שכרע זו גרידא לפסר שיסחוט בלל לא שמכינן. ול"ב בשור דהוי וודאי לא שמכינן על מה שלפסר לשחוט בלל ומיהו כיון דלמא לחי לממצא ול"ם הפירוש הטלטול : (ס"ק ד) ללי. פירוש כי' עביי"ד סי' ע"ו ר"ל דהתוס' ס"ל דמדיוק ללי ל"ש מלוח ב בלל לכן סולרנו לומר דאפי"ם כן הדרך שמולחים שלני כדי ליתן בו טעם אבל לדידן דקי"ל בי"ד כהפוסקים דגם ללי לריך מליחה קלה כלל"ה ס"ם מ"ם כדרך שמולחים לללי מדיוק : אבל לקדרה לסור ומבואר שם דאפי' לללי כעין קדרה ופי' רש"י קדוב למליחה בשר של עורך קדרה עכ"ל אפילו הכי לסור : ה"ל כלי שלי"מ ובספר ח"ר כתב ול"ל ול"ש דוחלי הדם יוצא דרך הטור בש"מ כי"ד סי' ע"ח עכ"ל ר"ל דמבואר שם דמותר למלוח הרחם ע"ג הטור שבליו וב"כ ל"ל דהמלח מוליח הדם מן הרחם במקום ס' דם חיה או עוף לבד בלח ס דם בהמה דהמ לעצם הזה בחיבה עבה הרחם עם הטור. והמ הטור דבוק לרחם משל"ב הכל ללין הטור לבשר . מכל מקום מוכח שם דבטור יש נקבים שע"י הדם יוצא. מכל מקום לפסר לחלק דוחלי הנקבים הם דקים מאד ומיד עלמם חין הדם יוצא מתוך הנקבי והוי כלי שלי"מ אלא הא דמותר למלוח ע"ג הטור של הרחם . דע"י כח המלח יוצא הדם דרך הנקבים ע"ב שהם קטנים ול"ל דבר"ת מרוח חלק ברחיטי דמולחי עליו כמ"ש בי"ד סי' ס"ט סעיף ט"ז וס"ע דבטור יש מקומות שיש בהם גומות : (ס"ק ה) מע"ט בו' ולפסר הם שהשהה בו' ול"ש ול"ם מל"ז ס"ם מק"ט מ"ם בס"ק כ' בשם מהרי"ל דמשמע דפשיטא ליה דכמ"ג לחמרי' י"ט ע' בלבני שי מול חפ"ע דבקיאין בקביעת דירתה : (ס"ק ו) כדי בו' אבל בלל"ה לסור בו' דל"ם למידי ומה"ט מלק הפר"ח על רמ"ח וס"ל דחפי' להמ"ב לסור לכתוב בטור לפני הדורסן סופן מ"ת אלא בניקוב דמזי למוצא עליה אבל מסוס סופן מ"ת גרידא לא הוחר ולחייתי רחים ולכן טוחות דל"ה לסור למוצא עליה

סעי' י"ג י"ד : (כב) יכסנו . וה"ה בדקר נעוץ בעפר תימוח שרי בדקירה מ' דהתם לא טרח טפי בשביל הבהמה ב"ח ומ"א ופרישה . ואם שהה בחמצ חפי' בכמה דקירות בעפר מוכן כמ"ש סס"ח : (כג) לא יכסנו . חפי' בדקירה מ' דטרח בשביל הבהמה טור ים"ם מ"ת . וט"ז הטלה דלפוטם יכסנו בדקירה ע"ם : (כד) לא יכסנו . חפי' בעפר מוכן דהתם חפי' לא מכסה ליה מותר למכול הטוף :

תצט (א) מרגיל . וכן שלא להפשיט העור שלם לעשות ממנו . טור : (ב) למכול הבירסת הכוכוח היא שחפי' רוצה למכול העור לסור למלוג. תמרוזים . וכתבו התחרוזים דתרגגולת מותר למלוג כולו דפי' לפשר לפשיטה ע"ם : (ג) מותר . דהתירו סופן מפני שתילתן דפי' לא שרית ליה לא יפשוט מפני שהעור ויתנגב מפמחת ו"ש . וכתב הים"ם דלפיזו מפמח לגל שרי לטלטלו אם יודע שיפשיד אבל שלא יפשיד יקח מעם כדי שיוכל לכסות אבל כל שרי לטלטלו אם יודע שיפשיד אבל יפשיד

ביאור

סי' תצט ס"ב אסור . ממ"ש ל"ד מ' מולגין הרחם כו' דוקא . ועתוס' שם ד"ה מולגין כו' וכ"כ שם במרדכי בשם בה"ג ע"ם : ס"ג שנשחטה בי"ט . שם ד"ה כ' וכמ"ש למעה : ונוצרות . ג"כ מה"ט כמ"ש שם :

חכמת שלמה

סי' תצט סעיף ג' ומותר למלוח עליו מליחה קלה וכו'. נ"ב עיין במג"א ובאלי' רבה ועמ"ש ליישב דבריו על נכון בעזה"י בחיבורי על יו"ד מהדורא ה' סי' כ"ח בתשובתי לק"ק חאדריב ע"ש ודו"ק :

השקד

להגביה כו' ר"ל הא דאיצטרין לעשה התירו סופן מפוח מחילתן וגם מה שחוסר שם נשחט מעי"ט היינו להגביה ע"ג יתידות דהרחה כמעבר אבל טלטול לחפי' מעי"ט מותר כלי שעה לחקל כהרכה דיקורי מבל כיסוי דהתירו סופן מפוח מחילתן. ואמתי הא בלא"ה מותר לטלטל הטור : דלמא הכא שרי בשחוטה מעי"ט דל"ל התירו סופן מפוח מחילתן. ואמתי הא בלא"ה מותר לטלטל הטור : דלמא הכא שרי

באר הגולה

ל מימרת דרבא שם ג בריימתא בכורות ל"ג וכפי' רמב"ם בפ"ג מבי"ט ב טור בשם בה"ג וע"ל סי' ח"ק ג מפמה בילה י"ח וכ"ה ד בריימתא ובמרת שם

עטרת זקנים

קזז לו בשבר טוב, מזו לו זו ילדה לו זו גדולה מזו וכן כל כיולא בזה חלה ח"ב שנות לגמרי ודוקא בשותא לה שהיתן תכל הם היתו רולה לשחוט חלה לחת מפתיתן שיש להם מפוהפות לו אף הם הן שנות לגמרי שרי תע"ב לחפשר לחפלג, מחיי, מ"ת לין ברין לחלק מפוס דיכול לומר לשחוט רולה לשחוט לגרכו בשבי, שלימה שיש לחוש שיפסיד הבשר כיון שלשחוט לחוזה חלה חלקה לחניי לשהה שוחט לחוזה בלה חלקה היתו טועל לגל לשחוט בלה לבד לית לן לחמרי' לשוחט, שהרי ח"ת לו לחכול ממנה לפילו כיוש בשר מחלק אלו בלה שחיטה (כ"י ורח"ם) : **תצט** * מן מרגיליז כו' . ורחו"י להחייר בכל ענין בין שמתחיל ברגל לו מתחיל ברחש בכל מקום חסור כו מפמע בטור : * בכמה שבשחטה כו' כדי שלא התקלקל והחירו חז"ל סופן מפוח מחילתן שלם לא יהיה לכם זה לא יפחוט בי"ט לכל לם נשחט מעי"ט חפור לטלטל הטוי בין בי"ט לחול ובין ברח"ם והרמב"ם וכ"ז מיירי בעורות לחין אבל בעורות יבישין לחזי לחמר, עליהו מותר (הטור והרח"ם והרמב"ם רס"י) :

נתיב חיים

בט"ז ס"ק כ"א ס) וח"ב ה"ב כלל חלק יט עכ"פ דם חיה לו עוף. ל"ב ולי נרחה דמיירי שבחו העוף בקלה ח' וכבש מהו המקום שבחו ובפיר בפפ המחרש"ל שאל לח יכפה דם בחמוין בימינו ומכלל שורת ב"ט שלא לעורך :

יד אפרים

כיון שהוח יכול לאכול בלא כיסוי ותבלי מעמת ק"ל בשחט בע"ט לח מכפה בין ס"ם ולוקה קודם בין ס"ם זה ולוקה קודם שחיטה שייך לקרותו בשם מכבירין כיון בע"ז יכיב מלאתוב שלא דשב הו"ל מבבירין שאסר מלאתול ועיקר טעמת דב"ם שהתיר לבסות לינו הש"מ כבירין כלל מלא מפוס לבין בזין לן רק קי"ל בחופר גומא ליסור דרבנן דהא קי"ל בחופר גומא בו' ולכך בתירו לשחוט מלכפות ורבה ורב יוסף פליגי בתם לא מוהר לחפר, קודם השחיטה משמע דלמא מהלך הא לא"ב הוי שרי לחפור לף קוד' שחיטה מפוס שמתא ו"ע ותם לי שיעשוך לחפור קודם שחיטה לו לחר שחיטה שלא מפוס לשחוט מהלך ותם שקשה על רחיות הרח"ם דל"ב מי שיש לו עפר תימוח למטה ישחוט שלא כן, בוא דחוקה לחרבת בשחיטה פשיטא דפרק השחיטה משמע דלמא מהלך בשעת שחיטה מלוי כביסוי ולא דמי למרוסת הכוזלות שלא שיכר כוכח, הרח"ם דבל שהוח בחוק שחיטה לין לו דין מלאכה כשעת, בל"ע עלמו שלא שח"ש לעשותו כלא זה לא לחפר לעשות מלאתו ולא שרי ליה לשחוט שלא לחר כך ממילא יהיה חוזר לכסות דכיון לחין היתר לכסות מלד הכבירין דהרי לין מלאכה עליו בזה רק שלאחר שחיטה לכן בשחיטה בעלמא לא שייך לחוש לכסות כלל ולא מלינו בשום מקום שיהא חוזר לכסות לחר שחיטה ולא שרי לחפר לעשות מלאתו ולא שרי ליה לשחוט שלא לחר כך ממילא יהיה חוזר לכסות דכיון לחין היתר לכסות מלד הכבירין דהרי לין מלאכה עליו בזה רק שלאחר שחיטה ולא שרי לחפר לעשות מלאתו ולא שרי ליה לשחוט שלא לחר כך ממילא יהיה חוזר לכסות דכיון לחין היתר לכסות מלד הכבירין דהרי לין מלאכה עליו בזה רק שלאחר שחיטה

חתם סופר

שלשת לונין שנפל ליה הנדוך וכו' ע"ש. אמנם בריטב"א בשם חראב"ד כתב שם דדוקא במי ים שהם מלוחים לא מתערב יפה משא"כ לח בלח בעלמא :

(ד) אין מולחין את החלבים כו'. כיון דלא חזו לאכילה מוכח מלת' שלתיקון החלבים הוא מכוון אי שרית ליה לצטוח כדי שלא יסריחו אתי למיסרי נמי מליחה וכמלוחים ים משום פיכוד אבל גבי עור אע"ג דשרי ליה ליתן במקום דורסן מימר אמר דחזי למיזנח עלייהו : (ה) עליהם כתיב דמ"מ להניח בשר על חלב ועשה האיסור בחלבים משום דכמליחה מועטת סגי להו ואפי' כמליחה גלוי הוה כפיכוד . פסק בהג"ה דמותר לצלות החלבים ולאו מוקלה הוא דחזי להדלקה ועוד דדעתי' עלייהו להניע' שלא יאכלו וגרסה דמס הקלה לותם לפחות משוים לצלות : (ו) לכתוש בו הריפות . פי' תערן והוה מלאכתו לאיסור בשבת ואפי' לצורך גופו ומקומו אסור דהוי מוקלה דחמרן כים אבל תברי גרמי דסיומו עץ שקוצץ עליו בשר מותר דמלאכתו להיתר : מחסור

תק הנצרך לבשר ביום טוב היאך יתנהג וסדר מליחתו . ובו ו סעיפים :

א אין קונין בשר בפיסוק דמים לומר לטבח תן לי בסלע או בשתים וכן לא יאמר לו הריני שותף עמך בסלע אלא א (ו) מחלק להם שלישיות או רביעיות כפי החלקים שדרך לחלק בעיר בלא פיסוק דמים ומביא שתי בהמות ויאמר ב (ג) זו כזו ולמחר שמין הנשאר כפי ששוה כך יפרע לו : הגה וי"ו * דדוקא ישראל לגבי ישראל שרי כבהאי גוונא אבל ישראל ג עם (ג) עכו"ם אפי' בכהאי גוונא אסור : [הגהות מיוחי פרק אין לוקין] :

מחצית השקל

ע"ש : (ס"ק ז) אין מולחים דמולח כו' ר"ל הא ק"ל כשבת דף ע"ה ע"ב כמ"ד אין מיכוד בחולין וכן מצוחר בסי' שכ"ח והכא משמע דים במליחת חלבים חיכור חורה דהא אפילו לשומטן אסור דלמא אתי למימלחינהו כמ"ש מ"ח סק"ח. ואי לאו דמליחה אסורה מן התורה ה"ל גזרה לגזרה אמ"כ דדבר שהיו תוכל גמור יש בו משום מיכוד מן התורה : (ס"ק ח) אפילו לשומטן דמוכחת מלתא כו' ר"ל מ"ש מעתה לפני הדורסים דהתר סופן מ"מ ובחלבים לא הותר אפי' שהיו עור דחזי למזנח עליהם ולא מוכחת מלתא שמשתה לצורך הערב משמ"כ חלבים דל"מ למזנח מוכחת כו' : (ס"ק ט) שבשעת כו' חזי להדלקה . דהיינו שיתן פתילה עליו וכמ"ש לקמן גבי שמנה : קשה הא כתבו התוס' דאיתא שם תמרי שחלב ג"כ ר"י דל"ל מוקלה אסור דבא לאפוקי שבגרפיומיהם דהוי מולד וי"ש מחיר וס"ז הקשו התוס' הא דבא כר"י ס"ל ואפ"ה אמרי' דאמר רבא לאפוקי שילמה לו שחוץ ולהבליך הבני מפיים לשוכרא ואמרינן שם בשעת כיון דבני מפיים מפריחים דפתיה עליה מאחמול כשיאכל החמרים להבליך לשוכרא וס"ה ס"ה בגרפיים י"ל כיון דהגרפיים לאו חוזים למאכל אדם מאחמול דפתיה כשיאכל החמרים להסיק בגרפיני' ול"מ מולד וס"ז חירך ויי"ל דהתם כר חוזים ואי"ת דהכי מפיים עדיין שם תוך האוזות מ"מ ס"ל כלאו מוכחת התם מפיים תוך דקילא ולא תוך האוזות לכן מהני דאמתו ליתו לשוכרא. ומשמ"כ בגרפיים דלריכי' לאחמול למחרים דכל זמן שלישו תוכל התמרים ס"ל ליטול הגרפיים מתוכן שיתקלקלו התמרי' ולכן מאחמול הוי כתמרים עלמן. ולכן בי"ט בשתוכל התמרים הוי הגרפיים מולד ולא מהני מה שדפתו עליהם לאחמול : ס"ל מלבים נמי כו' אע"ג דלדידן י"ל כפי' תל"ה דבי"ט ל"ל מוקלה מ"מ מולד אסור לכ"ע כמ"ש רמ"א ובכה פ"ד דשבת גבי בני מפיים כ"ל : הלכך להלכתא כו' לקח על גב ד"ה למחרת מ"מ הותר מפני מ"מ גזירת בני עולות דרמ"ה בשפיים ג' וה"ה לדפתו פר"ה דמוקלה שם. ס"ה דאסור בטלטול להלכתא. הלכך דהפר"ה כלן מסבים עם הגי"ה ודעיפים להחיר בטלטול החלבים מטעם דחזי להדלקה ואידך טעמא : אם הוא לא אסור בטלטלה. דלא חזי למחר כ"ל פי' סדחק : כמ"ש פי' ס"ה כו' זו היא לדעת הרא"ש אם אחל רמ"ה אם מוקל דאין חילוק בין לכ ליכא הלא עור בהמה גסה אפילו לא פרי. ואל בהמה דקה אפילו יבא לאסור הא"ה דאסב עליה מבעי' ע"ש במ"ש : שלא יסריח. והוסר סופן מ"ש : (ס"ק י) אסור כו' דאפי' ליה במליחה מועטת דמ"ג אצור לא הותר כ"ש מליחה מועטת כמו לגלי דלעיל וכזה לא מהני לאסור אחי' כאשבד משמ"כ בחלבים דאפילו מליחה מועטת מהני להו והוי כאשבד והוי כמו מליחה לקדירה גבי אסור דלאסור : מאחת איסור ר"ל אפילו בחוי נאכלים אחת יפול הבשר מידו של החלבים : ואפשר בזה"ז. ר"ל לדעת הר"ן יש סברא לאסור אפילו למלוח אחת על גב אצור דזה"ז גם בשר מוכח מלתא דבציר לצורך אצור כיון דאין דרך למלוח ע"ג עור ואינו נראה שעושה לצורך אצור : וגם בשול אין דרך כו' ר"ל דיש גם סברא להיפך להקל בזה"ז יותר למלוח ע"ג עור ואינו נראה שעושה לצורך אצור : (ס"ק יא) שמלאכתו כו' לקח הרי"ף כו' ר"ל דבר"פ כל הכלים אמר רבא כלי שמלאכתו לאיסור מ"מ מותר לטלטלו לצורך גופו אף לצורך מקומו ואוכלי, מדתנן בביצה אין מוכלים אפילו לקנח עליו בשר דברי ר"ש וב"ה מתיריסו אוסר אפילו לצורך גופו אף לצורך מקומו ואוכלי, מדתנן בביצה אין מוכלים אפילו לקנח עליו בשר דברי ר"ש וב"ה מתיריסו אוסר אפילו לצורך גופו אף לצורך מקומו (וכתב התוס' לפ"ז למה הוצרך לתשמושין דר"ה מתירים לכל.אבל לצורך זהיינו משום שמחת יו"ט ת"ל דבלאו"ה מותר. כיון דהוי לצורך גופו. ותי' דקאי אלקנח עליו בשר משום ר"ה ואפ"ה מותר ויש

תק (א) אסור לשקול אפי' בביתו · בגמ' לא הוזכר בביתו רק שלא ישקול בשר אפי' א] בביתו ג לידע כמה יבשלו ד ואפי' ליתנו בכף מאזנים לשמרו מן העכברים אסור ה אם הוא תלוי במקום שרגילים לשקול בה ו ואפי' לשקול מנה בנגד מנה אסור ז ומותר לשקול (ד) בידו שלוקח החתיכה בידו ומשער כמה יש בה ה וטבח(ה)אומן אפי' זה אסור ט אבל אם הוא יודע לכוין דרך חתיכתו לחתך ליטר או חצי ליטר'ו (ו) חותך כדרכו ואינו חושש : ג ז אין (ז) נוקבין נקב בבשר בסכין לתלותו בו אבל ביד מותר י ואם ח לעשות בו (ח) סימן מותר אפי' בסבין : ד כ מולגין הראש והרגלים ומהבהבין אותם ט באור אבל אין טיפלין אותם בסיד ולא בחרסית ולא באדמה דמתחזי כעיבור ואין גוזזין אותם במספרים שנראה כעוש' לצורך השיעור :

ה ג י * מותר למלוח (ב) כמה חתיכות בבת אחת אף על פי שאינו צריך אלא אחת :

הגה

פי' שיצרתא לסור לומר לעכו"ס הריני עמך למחצה לשלים ולרביע (כ"מ בהג"ה ע"ם) וכ"ל הטעם משום דמין רגיל להשתתף עם העכו"ס מיחזי כפי כמקח וממכר ולכתם פי' שלסור למכור לעכו"ס בכה"ג בשר עספי' תל"ז ודיוקו של הג"ה מדקתני לומר מדם לחברו משמע למעוטי עכו"ס ודכותי' דייק בפ"ק דע"ח שלסור לו' לעכו"ס הטרמה שהעמוד עמי לערב לכל התו' בשבת דף ק"ן דמו פי' זה כמ"ש סי' ש"ז ס"ז מ"כ לפשר הב"ל מביאו להו דוק' וע"ש עסי' תקי"ו : ד לסור לשקול.לפי' היינו מדקדק רק פיתת מעט מו מוסיף מעט לסיר תע"ג דבמדה שרי כמ"ש סי' שכ"ג שלמי התם לחינו נרע' כמודד רק כשופך לכלי לבל במשקל בכל ענין לסור : אסור ליקח ביד מ' במשקל וכיד השני בשר לשער המשקל (כ"מ): ה וטבח חומן · פי' שיודע לכוין לשער בלמוס לסור לבל כביתו ומשמע כיום"ם דוקא למכור לסור לבל כביתו מות' וכן נרמה דהא הרשב"ם מתיר לשקול ממנ בביתו לידע כמה הוא לריך: ו חותך כדרכו. וע"ל דמותר לו' תן לי ליטר בשר לחינו מכוון למשקל הלא לו' לו כמה לריך כמ"ש סי' שכ"ג נבי מדה : ז אין נוקבין · דלריך שיוני לידע שמקח וממכר לסור לבל כביתו מות' וכן נרמה דהא הרשב"ם מתיר לשקול ממנ בביתו לידע כמה הוא לריך: ח מותר כדרכו. וע"ל דמותר לו' תן לי ליטר בשר לחינו מכוון למשקל הלא לו' לו כמה לריך כמ"ש סי' שכ"ג נבי מדה : ז אין נוקבין · דלריך שיוני לידע שמקח וממכר לסור לבל כביתו מות' וכן נרמה דהא הרשב"ם מתיר לשקול ממנ בביתו לידע כמה הוא לריך: ח מותר למלוח. ומ"מ כל מה דלשבר לשמות ומותר לסור לעשות כן בי"ט. לפי' פיתת מעט לו מוסיף מעט למדידה הלא לשמות יודע כמה ליטרות יש בו

כיון דמוכח מכך דע"ג עור דכשביל הבשר עצמו מותר בכל גווני ולא כעי' לגלי מלא משום הפור : (ג) תפ"י שהי' תפשר כו'.הטעם שם דטפי מעלי כשר' כשמין שוהא כמלא וכו' ע"כ בת"ה סי' פ' דבדגים יש חילוק דיש מיעס דמתקלקלים שם שוהין כמלא מז מותר למולחן כי"ט לף שם נתקרעו כעי"ט ומיעס דטפי מעלי כשמוהין כמלא לף ימלאם כי"ט שם נתקרעו כעיו"ט ומ"מ כ"ל דיכול לבשלם ולתת מלח לתוך המחבת שמבשל תותם כיון שעיקר טעם התיפור משום לד עיכוד וזה אין שייך בתבשיל שמתן המלח לתוך המים : (ד) נוהגים לנקר. בת"ה סי' פ' כ' וז"ל בהג"ה בשם רמב"ם כ' דמותר לנקר בשר כי"ט תפ"י בשאט מעי"ט ואין כזה משום בורר תוכל מתוך תוכל משום דמ"ל לתוכל בע"מ גילתה דרכ"ת מהסיא סברת מהסיא דפרק תולין בע"מ מ"ם לף תשיב בריה ויש לתמוה על הסיא סברת מהסיא דפרק תולין דכן סגיתות מותר לתת יין עכור בשמרים לתוך המשרת משום דבטל"ם יכול לשהותו חלמא מדרבה משום לתפשר בלף בריה מ"ם ליה בים משום בריה ע"כ.ומי גברת רבה חזינת תכל תיובתא לף חזינת דאין זה ענין לזה דומיא כל שאין הכרח להבדיל זה מזה אלא יש לתפשרות לשהות תע"פ שהם מעורבין אין ההבדל תוכר כזה דאין כאן בורר תכל כאם לריך להבדיל ות"ח בעבדו תז יש לאלק בהם יש לתפ' ליקח משם התוכל ואלא לעשות בפשוט כלל קיצור ממנו תכל ת"ח ליקח התוכל ואכל והשאר יאסר לשם תז לאסור לגבור התוכל ג' ג', ועשו' אלא יקח התוכל ואכל והשאר יאסר לשם תז לאסור לגבור התוכל ג' ג', ועשו' קיצור שה"ת להבדיל בע"ח ליקח התוכל ולהבדילו מן השאר כשהיא דמקלף כמו שכ"ת בהגה"ט : תו כ' שם דבהג"ה גבי הא דאמר גרמי מוכח דריב"ח סבר בניקור דיירים מדאלא התיר אלא משום פסידא הא לאו הכי אכו' וע"כ מטעם בריה והא דשרי משום פסידא היינו כשהותו כי"ט דת"ח מקמי הכי תכל שהתו מע"ט דאין הניקור מפיג טעמו ומהדר, משריח טפי כדמוכח מדברי ריב"ח לכן מותר היה לנקר ע"י שינוי כו' עכ"ל וע"כ כ' רמ"א כאן בסוף הסי' דטוב לשהות שם יוכל לשהות בשוה כמיש בסי' תק"ד).וכתב מ"א דאין מהג"א ל"ד להתירא כי' דשם איירי בשהה כבר בקדירה שלא יהא הוא איסור בקדירה אבל כאן שהה בכלי אחר ואין בו איסור אלא משום טירחא אלא לעולם דאסור אפי' ע"י שינוי כדי שלא יבא לבשל בקדירה שהה בה איסור ע"כ.ולפי"ז כל שהה בכלי אחר אפי' בלא שינוי אסור אפי' בשהה כבר כדי בישול ואפי' בשהה כדי שיתבשל כל צרכו ע"כ.ולפי"ז אפי' בשהה כדי שיתבשל כל צרכו אסור אפי' בלא שינוי

א משנה וגמרא ביצה דף ל"א

יד אפרים

(סימן תק"א) במג"א ס"ק ב' ומיהו בירושלמי כו' כרבה דהך ומיהו אין כוונתו שחולק על הכ"ל שו"א דהירושלמי דמתיר בנשבר ביו"ט מיירי שאף לאחר שנשבר יש עליו תורת כלי וכמבואר בדברי מסה ע"ש אך המ"א ר"ל כלפי מ"ש לאסור בקורה רעוע' ע"ש כתב דבירושלמי איתא דאם עדיין יש תורת כלי עליו מותר ומיירי בעושין מעין מלאכתן וא"כ ה"ה בקורה הדין כן :

אשל אברהם

א] להשבר . אבל בכלי אפילו נשבר בי"ט מותר דכלי עשויה להשבר אבל למאן דאוסר בנולד ג"ו אסור עיין בס' אליה רבה :

יג [וטוב (י) לשנות קצת אם יוכל לשנות באיזה דבר] (מהרי"ל ות"ה סי' פ"ד):

תקא עצים האסורים והמותרים בי"ט ובו ז סעיפים :

א א ° (א) אין מבקעין עצים מן הקורות א שעומדות לבנין ולא מקורה שנשברה בי"ט אפי' אם היתה רעועה מעי"ט ב וקרובה א] להשבר אבל אם נשברה מעי"ט אם אי אפשר להסיקה בלא ביקוע מבקעין ממנה חתיכות

°ע' ת"ד סי' כ'

מגן אברהם

יב וטוב לשנות. משמע דאם א"א לשנות מותר בלא שינוי וביש"ש פסק דלאחורי' אסור לנקר דה"ל לנקרו בשינוי ואם נשחט בי"ט הכל שרי עכ"ל וה"ה אם נשחט סמוך לי"ט שלא היה אפשר לנקרו קודם לכן . ולפי מש"ל יש להקל בכל ענין בניקור : ואם הבשר הוא ביום השלישי לשחיטתו ואם ישהא אחר י"ט יהיה אסור לאכלו כי אם בלי אסור לנקרו ולהדיחו על ידי הערמה שיאמר אוכל ממנה כזית כמו שכתב בת"ה דכשנשחט בערב יום טוב אסור דהוי לי' לנקרו בערב יום טוב וכ"מ בר"ן גבי מליחה שכתב שהוא גרם לעצמו הפסידא דה"ל לנקרו מעי"ט אבל אם נקרו מעי"ט מותר להדיחו בי"ט הואיל וראוי לאכילה כמ"ש סי' שכ"א סי"א · ול"ד להדחת כלים שאסור כמ"ש סי' שכ"ג דהתם עושה מעשה בידים שמדיחו מה שאין כן כאן ששופך עליו מים ודיו שרי כמו ירקות אבל בשבת נ"ל דאסור כמ"ש שם :

תקא א שעומדות לבנין. דהוי מוקצה מחמת חסרון כיס ואסור אפי' לר"ש : ב וקרובה להשבר . זהו אליבא דר"י אבל לר"ש מותר ברעוע' (טור) ונ"ל דאפי' לפי מ"ש סי' שכ"ד ס"ז דבהמה בריאה שמתה מותר לר"ש היינו משום דמ"מ יושב ומצפה שמא ישחטנו אם ו כמ"ש התו' בחולין (ועסי' ש"ח) אבל קורה בריאה שנשברה לכ"ע אסור דהא קפריך סתמא דתלמודא דף ל' ולא קאמר הניחא למ"ד כמ"ש דף כ"ו אלא ע"כ כ"ע מודים בזה דאסור ולהאוסרים נולד בי"ט כמ"ש סי' תל"ה פשיטא דאסור דהא נולד הוא וכן כל שברי כלים עסי' ש"ח ס"ו : ונ"ל דאפי' היתה רעועה מקרי נולד דמעיקרא כלי והשתא שבר כלי וכ"כ הרב"י בשם הירושלמי אפי' כלי שנשברה מערב יו"ט ויש בו תואר כלי ונשבר בי"ט אסור · ☞ ומיהו בירושלמי דפוס קראקא הגיא אם יש עליו תואר כלי אפי' נשבר בי"ט מותר להסיקו וכ"כ הב"י עצמו בסי' זה ומיירי שעושין עדיין מעין מלאכתן ראשונ' כגון שברי עריבה לגוק לתוכן מקפה שברי זכוכית לגוק לתוכן שמן כדאיתא בגמ' · ונלאה לי דבכלי אפילו היה שלם אתמול ונשבר ביום טוב שרי לר"ש דכלי עשוי להשבר משא"כ בקורה וכ"מ בגמרא דף ל"ב דפריך שתי הברייתו'

ט"ז

מ"מ עכ"ע אפי' באחוריים וכן רמ"א לא חילק.ע"כ אין לנו להחמי' גם באחוריים דרך שינוי שאפשר דאין חילוק ביניהם דלע"פ שיש טירחא טפי מה בכך דאוכל נפש מותר אפי' בכמה טירחו' ואיני יודע חילוק בזה בין נשחט בעי"ט או בי"ט לענין אחוריים טפי מן חלק פנים ע"כ נלע"ד במקום שיש דוחק בבשר ולא הי' פנאי לנקר קודם י"ט שפיר יש לנקר בי"ט גם אחוריים וגם רש"ל מודה בכך כנלע"ד :

תקא (א) אין מבקעין ממנה חתיכות גדולות . ק"ל מהא דאיתא במתני' אין מבקעין עצים לא מן הקורות ולא מהקורה שנשברה בי"ט אין מבקעין לא בקרדום כו' אלא בקופץ ופרכינן והאמרת רישא אין מבקעין כלל (והדר אמר אלא בקופץ שרי) א"ר שמואל חסורי מחסרא וה"ק אין מבקעין לא בסוואר של קורות (פי' המוקצאות לאוצר של בנין) ולא מקור' שנשברה בי"ט (דבין השמשות לאו להסקה קיימי) אבל מבקעין מקורה שנשברה מעי"ט וכשהן מבקעין אין מבקעין לא בקרדום כו' ולמה לא מוקי לה רישא וסיפא בנשברה בעי"ט דהיינו רישא דקתני לא מן הקורה היינו נשברה עי"ט מיירי בעצים גדולים קצת ראוים להסקה בלא ביקוע כמ"ש בסעיף שאח"ז דבזה אסור לבקוע כלל ובאם א"א להסקה בלא ביקוע מבקעי' חתיכות גדולות ולא יבקע בקרדום כמ"ש כאן וי"ל מדקתני בסיפא נשברה אלמא דרישא לא מיירי בנשברה

שערי תשובה

חנם ומ"מ משום זילזול יו"ט אין לישא הבשר בפרהסיא ויכסו אותם בנשאם ברחוב ע"ש : (י) לשנות . עבה"ט כתב בשו"ת נ"ב מ"ת סי' צ"ב בשר שלא הודח קודם יו"ט ויום ג' משנשחט הוא ביו"ט מותר להדיחו כיון שראוי לבשל בו ביום לית ביה משום תיקון ועיין לעיל סי' שד"א מ"ש בזה :

באר היטב

כשנשחט' בי"ט ע"ש : (י) לשנות . וכתב עוד מהרי"ל וחלק אחוריים שצריך ניקור גדול אין נראה להתיר ע"י שינוי ועיין ביש"ש בפ"ק דביצה. והט"ז כתב דאין לנו להחמיר גם באחוריים דרך שינוי ואין חילוק בזה בין בשוחט בעי"ט או בי"ט לענין אחוריים טפי מן חלק פנים ע"כ נראה דמקום שיש דוחק בבשר ולא היה פנאי לנקר קודם י"ט שפיר יש לנקר בי"ט גם האחוריים עכ"ל כ"כ המ"א ע"ש . אם הבשר הוא ביום הג' לשחיטתו ואם ישהה אחר י"ט יהיה אסור לאוכלו כ"א בלי אסור לנקר ולהדיחו ע"י הערמה שיאמר אוכל ממנה כזית דכשנשחט מערב י"ט אסור דה"ל לנקרו בעי"ט . אבל אם נקרו מעי"ט מותר להדיחו בי"ט הואיל וראוי לאכילה אבל בשבת כ"ל דאסור מ"א ע"ש . ובס' עדות ביעקב סי' א' כתב דאפי' בשבת מותר להדיח ע"ש וע' בשכנה"ג וע' במ"א סי' שכ"א ס"ק ז' וע' בבאר היטב יו"ד סי' ס"ט ס"ק מ"ה מ"ש : בסכין

הגהות רעק"א

הב' ימים קודש. וזהו א"א להיות וביותר דהרי מבואר בסימן תע"ז דבב' ימים של ר"ה מהני עירובו בראשון יולא עליו בשני אף דלהקל ל"א חדא קדושה נ"ל כמ"ש המג"א שם דב' ימים או דהם חדא קדושה. או דהשני חול. וא"כ בעירוב מותר בממנ"פ עיי"ש . אם כן ה"כ כן בפתילות :

ביאור הגר"א .

סי' תקא ס"א אפי' אם . עתוס' שם ב' ב' ד"ה אין . וא"ת כו' וי"ל כו' וע"ש בגמרא ל' ב' מי דמי כו' : אם א"א כו' . כמ"ש הר"ן ומקשים הא מכשירין שאפשר לעשות מעי"ט הוא ותי' הרא"ד דכיון דא"א לבשל ולאפות בלא עצים עשו אותו כדיכת מלח שמותר ע"י שינוי ה"ה כאן ואע"ג שהר"ן כ' תי' אחר סתר אותו מהרמ"א ועבכ"י : חתיכות גדולות

מחצית

מעי"ט מותר להפרים ממנו חלה בי"ט כיון דא"א לאכול העיסה בלי הפרשת חלה ואע"ג דהפרשת חלה ג"כ דומה לברירה כמו בניקור דכמו בניקור בורר הגידים וחלב האסורים כ"כ בהפרשת חלה בורר החלה האסורה לזרים. וכמו שהתיר רבה להפרים חלה ולא חשש לאיסור ברירה וע"כ הטעם משום כיון דא"א לאכלו בענין אחר ליכא בזה משום ברירה. ה"ה דמה"ט יש להתיר הניקור ולא ניחוש לברירה כיון דא"א לאכלו בלי ניקור כן הבין ת"ה כוונת הגמ"יי ולכן כתב ויש לתמוה כו' : כמ"ש סי' סי"ט ס"י דמים לגולים אע"פ שיש בו קסמין מותר לסנן מן הקסמין דהא אפשר לשתותן בלי סינון וכן יין מגתו מותר לסנן כיון דאפשר לשתותו בלי סינון אבל מים עכורים דאי אפשר לשתותן בלי סינון אסור לסנן הרי היפוך מסברת הגהת מיימוני דדבר הצריך ברירה ואי אפשר לאכלו או לשתותו בלי ברירה אדרבא שייך בו יותר ברירה: ועוד דרוב הגאונים כו' ר"ל ראיית הגמ"יי מדברי רבה דהתיר להפרים חלה מעיסה שנגלגל מעי"ט הא רוב הגאונים לא פסקו כרבה בזה וקי"ל דאסור להפרים וכמ"ש לקמן סי' תק"ו: ובהג"א מוכח כו' אין בזה קושיא להגהת מיי' וכי גברא אגברא קרמית אלא מייתי ראיה לסברתו גאסור הניקור דגם הג"א הכי ס"ל דשייך בזה ברירה לכן לא התי' אלא משום פסידא ודוקא בנשחט בי"ט: לכן נראה כו' ע"י שינוי ר"ל כיון דדחה דעת הגמ"יי א"כ אין להתיר הניקור כ"א ע"י שינוי אבל ע"י שינוי עכ"פ מותר דאפ"ת דניקור הוי ברירה גמורה מ"מ לצורך אוכל נפש יש להתיר ע"י שינוי כמו דהותר דיכת תבלין בי"ט ע"י שינוי אף ע"ג דאית ביה איסור טחינה אולם תיבת תבלין מ"ש מ"א הוא ט"ס אלא נ"ל לענין מלח וכ"ה בת"ה דהא תבלין א"א לעשות מעי"ט דמפיגין טעמן אבל ניקור היה אפשר לעשות מעי"ט אע"כ ר"ל מלח הותר ע"י שינוי דג"כ אינו מפיג טעם ע"ש : לא בא לתת טעם כו' אלא כלו' כנ"ל : דברירה ל"ש כו' ר"ל דהגמ"יי לא בא כלל ליתן טעם למה אין זה משום בורר. משום דפשיטא ליה מסברא דאין בזה מ"ב. דהאי לאודיה קאי כו' וכמ"ש מ"א. ומ"ש הגמ"יי ואין בזה משום בורר אוכל מת"א כאן הוא סוף ענין ולא כתב טעם כלל למה . ואח"ז כתב משום דא"א לאכלו בע"א נמשך למטה. והוא ענין אחר ובא לייסב דבר אחר בזה. וכמ"ש מ"א להבא : וכ"כ המרדכי ר"ל שכ' ג"כ סתם וברירה ל"ש כאן ולא ביאר טעמו. ע"כ דגם המרדכי ס"ל דהוא דבר פשוט וא"צ לבארו : ואפילו למ"ש סי' תק"י ר"ל דגם כה"ג שייך ברירה: ומ"ש הגמ"יי כו'. ה"ק עכ"פ כו' ר"ל ניהו דליכא בזה משום בורר מסברא ככ"ל מ"מ יאסר משום מתקן ואף ע"ג דהוא לצורך אוכל נפש מ"מ ס"ד דיאסר דהא היה אפשר לתקנו מעי"ט : מותר להפריש כו' אע"ג דמתקן העיסה וגם היה אפשר להפריש מעי"ט. מ"מ מותר כיון דא"א לאכול העיסה בלי הפרשה והוי מניעת שמחת י"ט וה"ה הכא בניקור ועיין בתו' ביצה דף ט' שדחו טעם זה: ומ"ש הג"א משום פסידא כולי ז"ל הג"א שלפנינו כו'. ר"ל מלשונו שלפנינו יתבאר דאין ראיה דהג"א חולק על הגמ"יי כמו שהבין הת"ה דהג"א לא מיירי אלא בא"ל בי"ט אלא למקצת' ורוצה לנקר הכל ע"י הערמה. לכן לא התיר אלא משום פסידא ונשחט בי"ט אבל הגמ"יי מיירי שצריך לו ביו"ט בזה גם הג"א מודה דמותר אפי' בלי פסידא ונשחט מעי"ט אבל נשחט מעי"ט אסור היינו בא"ל אלא למקצת' כנ"ל : (ס"ק יט) וטוב כו' משמע דאם א"א כו' חדא מדכתב לשון וטוב ועוד הא סיים רמ"א אם יוכל לשנות משמע דאם א"א לשנות מותר בלי שינוי והוא דלא כדעת היש"ש דלפי מ"ש היש"ש דבאחורי' א"א לשנות פן יבא עי"ז לידי מכשול א"כ לדעת רמ"א מותר לנקר בלי שינוי: וה"ה אם נשחט סמוך לי"ט וכן לעיל ס"ס תצ"ז לענין מכירת טרפה ואחורים לגוי פשיטא ליה דאם נשחט סמוך לי"ט ה"ה כאלו נשחט בי"ט. ובסי' תצ"ט סק"ה הניח הדבר בצ"ע אם נשחט סמוך לי"ט אם יש לו דין כאלו נשחט בי"ט. וכבר הערתי ע"ז לעיל ס"ס תצ"ז וא"ל דדוקא בסי' תצ"ט דאית ביה משום עיבוד העור דהחמיר מה"ט ג"כ החמיר מ"א והניח הדבר בספק משא"כ כאן וכן ס"ס תצ"ז דקליטא אסורייהו הקיל מ"א וכתב בפשיטות די"ל דין נשחט בי"ט : ולפ"ז מ"ש לעיל כו'. ר"ל הא דהצריכו רמ"א ויש"ש שינוי לפי שנמשכו אחר דברי ת"ה אבל למאי דמסיק מ"א כדברי הגמ"יי ויישב קושיית ת"ה. א"כ א"צ שינוי כלל: ואם הבשר כו' כמ"ש ת"ה. דע"י הערמה כתב מ"א בס"ק יב לדעת ת"ה דראייתו נכונה מדברי הג"א דנשחט מעי"ט אסור: וכ"מ בר"ן גבי מליחה שכתב שהוא גרם לעצמו הפסידא וה"ה הכא דה"ל לנקרו כו' כנ"ל. והר"ן כתב דבריו ע"ד ר"א ב"א דמלח גרמי גרמי והקשה קושית רש"י ותו' שהבאתי לעיל ס"ק י' וז"ל ואף ע"ג דאמרי' לקמן גבי מי שלא הניח ערוב תבשילין זביטל בהערמה דקנסי' ליה טפי ממזיד התם היינו טעמא לפי שפשיעתו גרמה לו פסידתו שהי' לו להניח ע"ת אבל הכא שההפסד בא לו מחמת י"ט התירו לו להעריס עכ"ל הר"ן ומיניה יליף מ"א לענין ניקור: כמ"ש סי' שכ"א דמותר להשקות ירקות תלושים כדי שלא יכמשו. הואיל וראוי לאכלן היום : ששופך עליו מים ודיו. ר"ל המעשה שאדם עושה אינו אלא שפיכת מים בלבד אבל צריך לשהות במים לערך חצי שעה כמ"ש ביו"ד סי' ס"ט סעיף יג ע"ש בש"ך וט"ז אלא דשהי' נעשה ממילא ואין בו מעשה לאדם : אבל בשבת נ"ל דאסור דהא א"א לבשלו ולאכלו היום אף על גב דחזי לאומצא מכל מקום כיון דאין דרך בני אדם לאכול בשר חי מוכח מילתא דלצורך חול עושה כן כתב מ"א סי' שכ"א ס"ק ז'. וכתב שם עוד דאפילו ע"י גוי אסור להדיחו בשבת כיון דאפשר לאכלו בלי אפי' לא ידיחנו היום :

סי' תקא (ס"ק א')שעומדת כו' ואסור אפילו לר"ש. וכ"מ אפי' להמתירים מוקצה ביום טוב בסי' תצ"ה מ"מ הכא אסור : (ס"ק ב) וקרובה כו'. דאפי' לפמ"ש סי' שכ"ד סעיף ז' כו' דעל פלוגתא דר"י ור"ש בבהמה שנתנבלה בשבת דר"י אוסר ור"ש מתיר איכא פלוגתא דאמוראי חד אמר דר"ש אינו מתיר אלא בסהיתי' מסוכנת מע"ש דיושב ומצפה אימתי תמות. והוי דומיא דמותר השמן שבנר דמתיר ר"ש דיושב ומצפה אימתי תכבה נרו. אבל בסהית' בריאה מערב שבת מודה ר"ש דאם נתנבלה בשבת דאסורה. וחד אמר דאפילו היתה בריאה מע"ש ס"ל לר"ש דשרי. וקי"ל לעיל סי' שכ"ד כמ"ד דאפי' היתה בריאה מע"ש מותר. והפלוגתא הנ"ל היא בשבת ובביצה דף כ"ז ע"ב. וא"כ למה כ' הטור אבל לר"ש מותר ברעועה הא לדידן

השקל

אפי' בבריאה מותר לר"ש : יושב ומצפה שמא ישחטנו אם ו כמ"ש התו' בחולין דף י"ד ע"א אהא דתנן השוחט בשבת וביה"כ אע"פ שמתחייב בנפשו שחיטתו כשרה. ואמרי' דכשבין חברי' למימר ר"י היא דא"ל מוקצה. מדקתני שבת דומיא דיה"כ מה יה"כ עכ"פ היום אסורה מפני התענית ה"ה בשבת אסורה ביומיה וע"כ הטעם משום מוקצה ור"י הוא. והקשו התוס' הא ר"ש כמי אינו מתיר כ"א ביושב ומצפה ושם ודאי לא היה יושב ומצפה שתשחט באיסור שבת. ותי' דיושב ומצפה שמא ישחטנו חש"ו ואחרים רואים אותם . ומ"א לא הביא סיום דברי התוס' ואחרים רואין אותו. היינו משום דהתוס' כתבו דלר"ש מותר ביומיה לאכילת אדם ולכן לא סגי במה שישחוט חש"ו דהא שחיטת חש"ו נבילה. ולכן סיימו ואחרים רואים אותם דאז שחיטתן כשרה. אבל מ"א לא בא כי אם ליתן טעם על בהמה בריאה שנתנבלה בשבת דמותרת לכלבים סגי ליה במה שמצפה שישחטנה חש"ו ואפי' אין אחרים רואים אותם ומ"מ תחזי' ראויה לכלבים עכ"פ : סתמא דתלמודא בביצה דף ל' ע"ב אהא דתניא אין נוטלים עצים מן הסוכה ביו"ט ור"ש מתיר. ופריך לר"ש והא סתר אהלא ומשני ר"כ ב"ר דמיירי שנפלה בי"ט ור"ש לטעמיה דל"ל מוקצה ומקשה תו עד כאן לא שרי ר"ש אלא במותר שמן שבנר שבקערה שיושב ומצפה אימתי תכבה נרו אבל הכא מי מצפה שתפול סוכתו . ומשני ר"כ ב"ר הב"ע בסוכה רעועה מעי"ט דג"כ יושב ומצפה אימתי תפול. וא"א דקורה דין בהמה יש לה ומאן דס"ל דר"ש מתיר אפי' בהמה בריאה ה"ה דמתיר אפילו בקורה בריאה וה"ה בסוכה בריאה. וא"כ קושית המקשה ע"כ לא שרי ר"ש אלא במות' שמן כו'. ע"כ לא אזיל כ"א למ"ד דמודה ר"ש בבהמה בריאה שאסורה אבל למ"ד דר"ש מתיר אפי' בבהמה בריאה לא ק"מ ולא צריך לאוקמי בסוכה רעועה. וניהו דהמתרץ הב"ע בסוכה רעועה תי' כן כדי לייסב גם למ"ד דמודה ר"ש בבריאה. אבל המקשן הל"ל הניחא למ"ד דר"ש מתיר אפי' בבריאה אלא למ"ד כו' אע"כ דבסוכה וקורה בריאה אפי' למ"ד דר"ש מתיר אפילו בבהמה בריאה מ"מ בסוכה וקורה מודה דאסור גם לר"ש ולסברת מ"א. וראיתי בס' חדס נקרא חמד משה שכתב ע"ד מ"א הלז סכי' וז"ל ובמחילה מכ"ת לא יכא י"ח עיונו בזה שהרי בשבת דף קכ"ו ע"ב בתר מתני' דמחתכין את הנבלה אמרו ואף ר"י סבר הלכה כר"ש. ופריך ומי אמר ר"י הכי והא אר"י הלכה כסתם משנה ותנן אין מבקעים כו' ולא מן הקורה שנשברה בי"ט ומשני כו'. ולפ"ד מ"א מאי מקשה מקורה שנשברה כיון דבזה אפי' ר"ש מודה דאסור אבל האמת יורה דרכו. וכמדומה לי שכבתבו זאת שכה תלמודא דרים ביצה דאמריכן התם גבי י"ט סתם לן תנא כר"י דתנן אין מבקעים כו' ולא מן הקורה שנשברה בי"ט. והתוספות שם ד"ה אין מבקעים כו' הקשו וא"ת והא ר"ש אינו מתיר כ"א ביושב ומצפה. וי"ל דהכא כמי הואיל ונשתברה בי"ט מסתמא היתה רעועה מאתמול והוי כיושב ומצפה אימתי תשבר כו' עכ"ל התוס'. ולפ"ז יפה הקשו שם לר' יוחנן ומעתה דברי מ"א שגגה הם עכ"ל. וע"ש יתר דבריו בקל הרואה ידחם. ולענ"ד ע"כ הבין מדברי התוס' דס"ל אפי' היתה הקורה בריאה לעין הרואה שהי' חזקה אף בריאה מ"מ אח"כ כשנשברה בשבת איגלאי מילתא למפרע ששגו ברואה וכבר מע"ש היתה רעועה. ולענ"ד א"א לפרש כן כוונת התוספות דא"כ איך יאמרו התוס' שפי"ז יושב ומצפה וכי נביא הוא שידע שתשבר בשבת. וע"כ היום מע"ש היא רעועה והי' יושב ומצפה הא היא בריאה גמורה לעינינו. ודוחק לומר כיון דלפעמים אפי' נראה בריאה היום ולמחר תשבר וע"כ טעו ברא"יתם אתמול וסברו שהי' בריאה ובאמת היתה רעועה. ולכן בכל ענין אפי' בריאה ממש יושב ומצפה דשמא רעועה היא ואינו ניכר ולמחר תשבר דזה דוחק. וגם אין לשון התו' משמע כן. לכן לענ"ד נתכוונו לענין אחר ואדרבא מדבריהם נראה כמ"ש מ"א. דלכאורה מאי קשיא להתוספו' הא רב נחמן אמר להך מילתא דבי"ט סתם רבי כר"י. ודילמא ר"נ ס"ל כמ"ד דר"ש מתיר אפי' בבהמה בריאה ולכן ספיר דייק דמתני' דאין מבקעים כר"י אתיא דלר"ש בכל ענין מותר. ואי דהוי קשיא להו למה מתיר ר"ש בהמת בבריאה' הא אינו יושב ומצפה אין קושיא זו תלוי בר"נ. והוי ליה להקשות למ"ד דגם בבריאה מתיר ר"ש. אלא ע"כ דס"ל כסברת מ"א דבקורה בריאה לכ"ע מודה ר"ש דאסור דאינו יושב ומצפה משא"כ בבהמה כמו שכ' התוס' בחולין כנ"ל. ואם כן ספיר קשיא להו מנ"ל לר"נ דמתני' ר"י היא דילמא מיירי בבריאה דהכי סתמא היא וגם דומיא דרישא אין מבקעים עלים מן הקורות הסדורים לבנין דהם ודאי בריאים וכה"ג הא מודה ר"ש בקורה בריאה. ועל זה תי' התוס' דר"נ ס"ל אע"ג דמתני' סתמא קתני מ"מ איירי ברעועה דכן הוא אורחא דמילתא אם נשתברה בי"ט ודאי היתה רעועה מעי"ט והיה נראה כן לעין כל ומסתמא דיבר המשנה בהווה. ולכן ספיר יושב ומצפה. ומ"ש התוספו' והוי כיושב ומצפה בכ"ף הדמיון ר"ל כיושב ומצפה גבי נר והדברים פשוטים לענ"ד . ולהאוסרים נולד כו'. ר"ל הא דאיצטריך מ"א לראיה דבקורה בריאה גם לר"ש אסור אפי' לדידן דקי"ל בבהמה בריאה ג"כ מותר. היינו להפוסקים דפסקו כר"ש אפי' בנולד. אבל לפי מ"ש רמ"א בסי' תל"ה אע"ג דקי"ל בי"ט כר"ש לענין מוקצה אבל נולד יש לאסור א"כ א"צ לדברי מ"א הנ"ל דפשיטא בקורה בריאה שנשברה דאסור דהוי נולד וכ"ל דאפי' היתה רעועה מיקרי נולד. והטור שכתב דרעועה מותר לר"ש משום דר"ש גופיה ס"ל דאפי' נולד מותר משא"כ לדידן דלא קי"ל כר"ש לענין נולד: ויש בו תואר כלי ונשבר בי"ט. ר"ל אע"ג שכבר נשבר מערב י"ט אלא כיון שנשאר עליו תואר כלי מה אפי' אינו עושה מעין מלאכתו הראשונה כגון שברי עריבה לכסות בהן פי חבית ושברי זכוכית לכסות בהן פי הפך ובי"ט נשבר לגמרי שאינו ראוי שוב לכלום אסורים בי"ט דהוי נולד. ולא גרע כלי רעועה מעי"ט שנשבר בי"ט דנקרא נולד משברי כלים שהיו ראוים לדבר מה מעי"ט ונשברו בי"ט לגמרי דהוי נולד. ואף ע"ג דהירושלמי אמר דבריו על מתני' דאין מבקעים עלים כו'. ולא מן הקורה שנשברה בי"ט. דאתיא כר"י דא"ל מוקצה. מ"מ דייק מ"א שפיר דאפי' לדידן דקי"ל כר"ש לענין מוקצה מ"מ כה"ג אסור משום נולד לדידן. דאי ס"ד דלא איקרי נולד כיון דהוי רעועה מאתמול כבר הוא כאלו נשבר לשברים שאין להם תואר כלי כלל מאתמול. לפ"ז לא יהי' גם מוקצה דהא היא כבר שבור לגמרי מאתמול ומותר אפי' לר"י : ומיהו כו' הגירסא אם יש עליו ת"כ כו' ר"ל דהירושלמי לא דיבר כלל מדין שהביא מ"א וב"י אלא דין אחר אתי לאשמועינן והיינו אם היה שלם לגמרי מערב יו"ט וביו"ט נשבר ונשאר על השברים תואר כלי מותר ואין בזה לא משום נולד ולא משום מוקצה. דהא עדיין שם כלי עליו הרי נשאר לו שם שהיה לו מעי"ט כשהיה שלם. ולכן

בשבתה : (ב) ואפי' לשברס ביד וכו' . כ"כ הטור שמלשון הרמ"ם ירמה שמשור וכתב ב"י שלמדה מדכתב הרמ"ם לא יבקעם כיון שיכול לבשל ולאפות בהם בלי ביקוע טירחא שלא לצורך הוא וזה מלאכה בהחיה דסלית סילתא מייב משום טוחן כו' וסובר רבינו דלף ביד מייב משום טוחן ועל הוכחה זו חולק רש"ל ואמר מדרבה מדחלי הרמ"ם טעמא משום חד מלאכה משמע דביד שרי לחין טחינה שלא בכלי ואפי' פלפלין דשייך בהו טחינה לא תמצא לישור ביד שלא בכלי ע"כ נראה דשרי לד"ם ע"כ דבריו בפ' המביא ול"ע דילף לה הטור מטעם הרשב"ם שכ' הרמ"ם דהוי טירחא שלא לצורך כזה יש מקום לאסור אפי' ביד וזה מכוון בלשון הרמ"ם כי יש לדקדק למה הוצרך לכתוב דהוי טירחא שלא לצורך דזה הוי מדרבנן וסיים ע"ז והכ מלאכה דיש בכלל מחשים מכה ואי כפי למימר דרך לא זו אף זו הל"ל ולא עוד שיש בו אפי' חד מלאכה שלא נראה כוותו כפי טעמים אלו דאפי' במקום שאין לומר בו שהוא חד מלאכה דהיינו שאין בוקע דקיק מאד ול"ד להסית דסלית סילתא פי' עליס דקיק להבעיר האש דהוי חד מלאכה משום טוחן דזה בוקע בעליס דקיק מאוד כדרך להבעיר אש משא"כ כאן דאין בוקע לדקיק מאד כי אין דרך לבשל בדקיק כאלו שלא יהו נפיס מאד כדרך להניח על האש אחר ההבערה של האש לבשל הקדירה דאין זה שייכות לטוחן שהוא דק ע"כ כ' שאסור עכ"פ מאד טירחא ומ"כ כלל זה שפי דבריס האש בוקע לדקיק קלת יש משום טירחא ואם דקיק מאוד יש בו חד מלאכה ודבר זה הוא רחוי ומסתבר להבינהו בכלל דברי הרמ"ם ומ"כ יש לאסור אפי' ביד מלד טעם הרשב"ם ומ"ה ניחא לי מה ש"ל מהכי' דלכ יהודה מפשה אלוותא אלוותא והיינו הדין שכ' הטור כפי' תקי"ט שמותר לקטום עלי בשמים וכן בשבת כפי' שכ"כ המותר לקטום אפי' בשבת מן הגזוז בו שיהו להתם לצורך הוא משא"כ הכא חשיבין ליה טירחא שלא לצורך . ולפ"ז ניחא לי ג"כ מ"ש הטור דמפרש"י נראה דמותר לשבור ביד וכתב ב"י דלא ידע מנלי' כן מדברי רש"י ונס רש"י פליגל בזה (°) ולא נראה לו כן מרש"י לאיסור ולדידי ניחא דפיקר לאיסור להרמ"ם משום טירחא ורש"י פי' בהדיא דלהמקטן היה הטעם משום טירחא אבל להמסקנא לית הלכתא כוותיה ומ"מ אין לחלק בין בשבת שעיניו מוקלה להיות נשבר מעי"ט זה ל"ל בדברי הטור ורחוי לחוש למעשה לאסור לשבור אפי' ביד במקום שאסור בשבת : וכתב רש"ל ואין להקל אבל במקום שעלים יקרים לא חייש' לטירחא דהוה הפסד מרובה עכ"ל . ונראה לשבור ביד אין להחמיר כלל בח"ס : בתב הר"ן ומקשו הכא התירו לבקוע ע"י שימו והא מכשירין שאפשר לעשותו מעי"ט ניחו ותי' הראב"ד דכיון דא"א לבשל בלא עליס עשו אותם כדיבת מלא שהתירו ע"י שימוי ול"ע שהוא נהנה מגופו של דבר הוא כאוכל נפש עלמו ול"ד למכשירין שאין נהנה מהמכשירים כשבין ושפוד אלא מה שהוכשר על ידם משא"כ בעליס שנהנה בהם בעלמם שעושים מדורה ומתחמם כנגדה וכיון שלבקען לעשות מדורה שרי אף"פ שאפשר לעשותן מעי"ט שרי לחתחמם מהם ומיהו כיון שרגילין לבקעם לעשות מהם כלי לריך שימוי עכ"ל והקשה מהרי"ו שהוא מדורה להתחמם לא הותרה אלא משום מתוך כמ"ש הר"ן גופיה ס"מ דלאו אוכל נפש הוא [כ"ו] ולא ידעתי מאי קא קשיא ליה דהא הר"ן כתב דהוי כאוכל נפש . כלו' דבאמת מדורה להתחמם לאו אוכל נפש הוא אלא שהותרה משום מתוך וה"כ

חתיכות ג גדולות ג ולא יבקע לא בקרדום ולא במגל ולא במגירה אלא בקופץ (פי' סכין של קלפים וים עושין בו ג' רמשין דומה לקרדום רש"י) ג ובצד הקצר שלו אבל לא בצד הרחב ד ויש מי שאומר אפי' בקופיץ לפי שאין אנו בקיאין מהו °ולא התירו ד אלא (ה) בסכין :

ב ה עצים גדולים קצת וראוים להסקה בלא ביקוע לא יבקע כלל (ב) ואפי' לשברם (ג) ביד ו יש מי שאומר : ג ז (ג) אין מביאין עצים מן השדה אפי' אם היו ו מכונסין שם מבערב אבל מגבב הוא ז *) (ג) בשדה משלפניו ובן

°עמה"ד סכ"ה

כיון שמדורה מותרת מותר לבקע עלים למדורה כיון שאנשי מטעלים עלמן ול"ד למכשירין כגון סכין ושפוד שאין נהנה מהן עלמן רק ממה שנעשה על ידיהן כ"כ הר"ן בהדיא וכיון שהותרה בקיעה לצורך מיומו מותר כמי(°)לצורך בישול כ"ל : ד תלא בסכין . והמדקדקין מוסגין לאסור לף בח"ס ומתקנים כל העלים הקטנים לף לבישול דגים קודם י"ע שאני יכול לבערו בלא ביקוע כמ"ש הרמ"ם ואין להקל אבל במקום שעלים יקרים לא חשבו לטירחא יתירה ומותר לבקעו להספד מרובה הוא עכ"ל ים"ם סי' ז : ה עלים גדולים כו' . ויש"ם מתיר אפי' להכניסם בחור ולבערם אבל לא יבערם בתוך כמ"ם הרב"י בשם התוספתא : ו מכונסין . דמיחלף במפוזר ומפוזר לאפי' בדשות היחיד הוי כמעמר (ר"ן) : ז בשדה משלפניו . היינו סמוך למקום שהול קדירתו דקדירתו מוכחת עליו שאינו מנבב לצורך מחר . וביש"ם לאסר בשדה דמחזי כמעמר ממקום גדולו וחייב כמו המנבב קנים למילתא ול"ל לבקיעת עלים דשרי שאינו אל שבשדה ממש

מהדלי ולא קאמר כאן שהיה בריא מעי"ט כאן שהיה רעועה אלא ע"כ בכלי חין חילוק וכמ"ש : ג גדולות . ואע"ג דהוי מכשירין שאפשר לעשותן מעי"ט שרי דלאו מלאכה היא אלא עובדה דחול אבל דקות אסור דחייב משום טוחן כדלמרי' פ"ז דשבת (מרדכי וכ"מ ברמ"ם ערש' תקי"ט) והכי"ן כתב דהוי חתיכות גם גדולות ג ולא יבקע לא בקרדום ולא במגל ולא במגירה אלא בקופץ (פי' סכין של קלפים וים עושין בו ג' רמשין דומה לקרדום רש"י) ג ובצד הקצר שלו אבל לא בצד הרחב ד ויש מי שאומר אפי' בקופיץ לפי שאין אנו בקיאין מהו °ולא התירו ד אלא (ה) בסכין :

ב ה עצים גדולים קצת וראוים להסקה בלא ביקוע לא יבקע כלל (ב) ואפי' לשברם (ג) ביד ו יש מי שאומר : ג ז (ג) אין מביאין עצים מן השדה אפי' אם היו ו מכונסין שם מבערב אבל מגבב הוא ז *) (ג) בשדה משלפניו ובן

°עמה"ד סכ"ה

כיון שמדורה מותרת מותר לבקע עלים למדורה כיון שאנשי מטעלים עלמן ול"ד למכשירין כגון סכין ושפוד שאין נהנה מהן עלמן רק ממה שנעשה על ידיהן כ"כ הר"ן בהדיא וכיון שהותרה בקיעה לצורך מיומו מותר כמי(°)לצורך בישול כ"ל : ד תלא בסכין . והמדקדקין מוסגין לאסור לף בח"ס ומתקנים כל העלים הקטנים לף לבישול דגים קודם י"ע שאני יכול לבערו בלא ביקוע כמ"ש הרמ"ם ואין להקל אבל במקום שעלים יקרים לא חשבו לטירחא יתירה ומותר לבקעו להספד מרובה הוא עכ"ל ים"ם סי' ז : ה עלים גדולים כו' . ויש"ם מתיר אפי' להכניסם בחור ולבערם אבל לא יבערם בתוך כמ"ם הרב"י בשם התוספתא : ו מכונסין . דמיחלף במפוזר ומפוזר לאפי' בדשות היחיד הוי כמעמר (ר"ן) : ז בשדה משלפניו . היינו סמוך למקום שהול קדירתו דקדירתו מוכחת עליו שאינו מנבב לצורך מחר . וביש"ם לאסר בשדה דמחזי כמעמר ממקום גדולו וחייב כמו המנבב קנים למילתא ול"ל לבקיעת עלים דשרי שאינו אל שבשדה ממש

ממש

דמפרש"י נראה דמותר לשבור ביד וכתב ב"י דלא ידע מנלי' כן מדברי רש"י ונס רש"י פלפל זה (°) ולא נראה לו כן מרש"י לאיסור ולדידי ניחא דפיקר לאיסור להרמ"ם משום טירחא ורש"י פי' בהדיא דלהמקטן היה הטעם משום טירחא אבל להמסקנא לית הלכתא כוותיה ומ"מ אין לחלק בין בשבת שעיניו מוקלה להיות נשבר מעי"ט זה ל"ל בדברי הטור ורחוי לחוש למעשה לאסור לשבור ביד במקום שאסור בשבת : וכתב רש"ל ואין להקל אבל במקום שעלים יקרים לא חייש' לטירחא דהוה הפסד מרובה עכ"ל . ונראה לשבור ביד אין להחמיר כלל בח"ס : בתב הר"ן ומקשו הכא התירו לבקוע ע"י שימו והא מכשירין שאפשר לעשותו מעי"ט ניחו ותי' הראב"ד דכיון דא"א לבשל בלא עליס עשו אותם כדיבת מלא שהתירו ע"י שימוי ול"ע שהוא נהנה מגופו של דבר הוא כאוכל נפש עלמו ול"ד למכשירין שאין נהנה מהמכשירים כשבין ושפוד אלא מה שהוכשר על ידם משא"כ בעליס שנהנה בהם בעלמם שעושים מדורה ומתחמם כנגדה וכיון שלבקען לעשות מדורה שרי אף"פ שאפשר לעשותן מעי"ט שרי לחתחמם מהם ומיהו כיון שרגילין לבקעם לעשות מהם כלי לריך שימוי עכ"ל והקשה מהרי"ו שהוא מדורה להתחמם לא הותרה אלא משום מתוך כמ"ש הר"ן גופיה ס"מ דלאו אוכל נפש הוא [כ"ו] ולא ידעתי מאי קא קשיא ליה דהא הר"ן כתב דהוי כאוכל נפש . כלו' דבאמת מדורה להתחמם לאו אוכל נפש הוא אלא שהותרה משום מתוך וה"כ

כיון שמדורה מותרת מותר לבקע עלים למדורה כיון שאנשי מטעלים עלמן ול"ד למכשירין כגון סכין ושפוד שאין נהנה מהן עלמן רק ממה שנעשה על ידיהן כ"כ הר"ן בהדיא וכיון שהותרה בקיעה לצורך מיומו מותר כמי(°)לצורך בישול כ"ל : ד תלא בסכין . והמדקדקין מוסגין לאסור לף בח"ס ומתקנים כל העלים הקטנים לף לבישול דגים קודם י"ע שאני יכול לבערו בלא ביקוע כמ"ש הרמ"ם ואין להקל אבל במקום שעלים יקרים לא חשבו לטירחא יתירה ומותר לבקעו להספד מרובה הוא עכ"ל ים"ם סי' ז : ה עלים גדולים כו' . ויש"ם מתיר אפי' להכניסם בחור ולבערם אבל לא יבערם בתוך כמ"ם הרב"י בשם התוספתא : ו מכונסין . דמיחלף במפוזר ומפוזר לאפי' בדשות היחיד הוי כמעמר (ר"ן) : ז בשדה משלפניו . היינו סמוך למקום שהול קדירתו דקדירתו מוכחת עליו שאינו מנבב לצורך מחר . וביש"ם לאסר בשדה דמחזי כמעמר ממקום גדולו וחייב כמו המנבב קנים למילתא ול"ל לבקיעת עלים דשרי שאינו אל שבשדה ממש

באר היטב

תקא (ב) נסכין . והמדקדקים מוסגין לאסור לף בח"ס ומתקנים כל העלים הקטנים לף לבישול דגים קודם י"ט שהרי יכול לבערו בלא בקוע ואין להקל אבל במקום שעלים יקרים לא חשבו לטירחא יתירה ומותר לבקעו להספד מרובה הוא ים"ם . ולשבור ביד אין להחמיר כלל במו"ש ט"ז ע"ש : (ג) ביד . ים"ם מתיר לפי' להכניסם בחור ולשברם . אבל לא יבערם בתוך : (ג) בשדה . ורש"ל וב"ח מוסיפים בשדה :

שערי תשובה

סי' תקא (ה) בסכין . עבה"ט ועיין במור וקציעה שאף ביו"ט אם צריך למהר בישול קדירתו כגון בישק דגים רשאי לבקע גם דקות קצת רק יזהר שלא יהיו דקות מאוד גם לא יבקע ויניח לפניו ויעשה צבור אלא כל בקעה ליעשה ישליך מיד על האש :

ביאור הגר"א

עמ"ש בס"ב : ויש כו' . וכ"כ התוס' שם שלא יבקע ביד ודוקא ביד ול"ד לס"ה בסכין כיון שמצוי : ס"ב עצים גדולים כו' . דדוקא לחתיכות גדולות שהוי מלאכה רק עוכרין דחול לחתיכו לבל לחתיכות קטנות שאמרו בפ"ז דשבת מאן דסלית סילתא כו' לא התירו כיון שהוא מכשירין שאפשר לעשותם מעי"ע ועי' במרדכי שם : ואפי' כו' . כן דייק העור מלשון הרמ"ם

מחצית השקל

ולכן הוצרך מ"ש לפרש שמוסב מעיון מלאכתו שראשון דשלל"ב הוי מולד. וכוונת מ"ש כזה דלפי גרסת זו אין למ"ש דאיים לדבריו מהירושלמי. אבל לפ"ז אזר מ"ש מדבריו לדיוק והדין דין אמת מסכרא בלי דאיים : כדאיתי בגמרא בשבת דף קכ"ד ב'. ועפ"ל סי' ס"ם סעיף ז' במ"ב ס"ק ט"ז : וע"ל דבכלי לפילו היה שלם מלאמול כו' שרי לר"ם. ר"ל הא דכתב מ"ש לפילו היה רפוסה מלאמול לשור בכלי. היינו לדידן דס"ל מולד לשור. אבל לר"ם דמתיר לפילו מולד שם כן ל"מ רפוסה דשרי אלא לפילו היה שלם לאמול מכל מקום שם כשבר כי"ט מותר. דכלי שבור להשבר משמ"כ קורס : וכ"מ בגמרא דף ל"ב כו' דרמי כ' בריותות מהדדי דמניח מדם מסיקים בכלי"ם ואין מסיקים בשברי כלים. ומניח אידך מסיקים בשברי כלים. ומשני הא דתני מסיקים בשב"כ לתיב כר"ם והא דתני אין מסיקים כר"י. ולא משני דב' הבריותות לתי כר"ם. אלא הא דתני מסיקים מיירי שהיו רפוסים מלאמול. והא דתני אין מסיקים מיירי שהיו בריאים לאמול. ואע"ג דאין מסיקים כר"י מותר ורלויה בספר אמד משם הל"ל שבאמ וז"ל ואין זה מוכרח. דשמעת דשם"ם מכאי הכי לגיבים דב"ש. ולפילו למ"ד דר"ש מתיר לפי' בהמת בריאה מותר : כרא"ש כתוב כוותה מ"מ דלכ"ע לפילו היו הכלי שלם מותר לכ"ע לפילו למ"ד דבבהמת בריאה מודה ר"ש דאסור. מ"מ כלי כיון דדרכו להשבר מודה לה"י מ"ד דאסור בבהמת. מ"מ בכלי מותר. אולם בשמת אין זה כוותה מ"ל. דלפ"ז שמאי סייס מ"ל דכלי עשוי להשבר. משמ"כ קורס ס"ל למימר משמ"כ בהמת דשם בבהמת הוא פלוגתייהו דשני שמוחאי. אלא כוותה מ"ש לדידן דקי"ל כמ"ד דס"ל דלפילו בריאה מותר לר"ש. וכתב מ"ל מ"מ קורס נרע ול"מ בשביל בריאה דלפילו היו לפילו היו רפוסה לאמול יותר ומלפה כמו בבהמת. וע"ז כתב דמ"מ בכלי לפילו היו שלם מותר לר"ש דל"ל נולד. ולכן ל"ש מה שסייס משמ"כ נקורס. דכלי דומה לבהמת כיון שדרכו להשבר יותר ומלפה. אם כן לדידן דס"ל דר"ש מתיר לפילו בבהמת בריאה ה"ה כלי שלם וע"ז שפיר מייתי ראיה דלי ס"ד דלפי' למ"ד דר"ש מתיר לפי' בהמת בריאה מ"מ בכלי שלם מודה לפלוג"ד דדומה לקורס ה"מ לאוקמי שתי הבריותות כר"ש. אלא מדא מייתי שהיו שלם לאמול ולידך מייתי שהיו רפוסה ובכהיה הכלי שלם הלא לכ"ע מודה ר"ש לאמול. ואפ"כ דבכלי שלם למ"ד דר"ש מתיר בבהמת בריאה ה"ה בכלי שלם ואינו דומה לקורס. לכן הוצרך הש"ם לומר הא ר"י והא ר"ש כדי לייחס גם למ"ד דר"ש מתיר לפילו בבהמת בריאה כמה שכתב בספר ממד משם : (ס"ק ג) גדולות כו'. כראמריען פ"ו דשבת דף ע"ד ע"ב ל"ר מנשה הפי מלין דשלם שלמא חייב משום טוחן. ופירש"י ז"ל שלים שלמא. עליס דקיס להבעיר אש : והר"ן כתב כו' ומיהו כיון כו' ר"ל לפ"ז למה הצריכו לשיטו לבקע דוקא ע"י קופין מ"ש משאר אוכל נפש : והקשה מהרי"ו כו' ר"ל דמהרי"ו הבין כוונת הר"ן דמדורה אם מתחמם נגדה הוי אוכל נפש ממש. דמה לי הנאת האכילי או הנאת החימום. ואם כן הוי הביקוע לצורך המדור' כמו בישול למאכל. דיון דהנאה מן העליס עלמו. משמ"כ ביקוע לצורך מבשיל לחיטו נהנה מהעליס כ"ש מהמבשיל שמבשל ע"י העליס הוי הביקוע מכשירים כמו עשיית סכין או שפוד. לפמ"ש הותרה הבקיע' לצורך מבשיל מתוך שהותר הביקוע לצורך

דגול מרבבה

*)(מתב"ם"ג)ל"ע דלהרמב"ם"שהתיסור מטום מוקלה מה לי שמלפניו או לא דבשלמא אם התיסור מטום חשד שמבשל ולצורך מחר שייך קדירתו מוכח' ועיין מג"א ס"ק ז' אבל לענין מוקלה בעינן מוכן מתחמול ובשדה ל"ש מתחמול לפניו והיו רוצה לבשל כאן וכרי אם מוקלה :

לבושי שרד

תקא ט"ז סק"ב (°) ולא נראה לי כן מרש"י ולדידי כל"ל: (שם) (°) דחוששין כל"ל : (מ"א סק"ג) (°) לצורך בישול כן נראה לי כל"ל : (ט"ז סק"ג) דם"ל כל מה שבאתר מוכן אלא בשבת :

יד אפרים

(מ"א סק"ו) ומפוזר לפילו נראה"י הוי כמעמר. ומדיוק לפילו מפוזר בשדה ברי דבגבוב לורך לכילה תשוב כמו בקוע עליס או בשבערה עלמה אלא שבשדה חשבו משום דמיחזי כמגבב לצורך מחר וכל מגבב לפילו בקרקף מיחזי כעביד לצורך מחר ע"ל הר"ן ור"ל ומ"ש כן לאסור משום מעמר וכמ"ש המג"א לפילו נראה"י הו"ל מעמר דל"ל הטעם משום דערק שלא לצורך ז"א כיון דבשבת קעביד לצורך לא הוה גזירינן כולי האי אלא משום דמיחזי גם נראה"י למעמר ומפיר שיאמרו שמעמרו לצורך מחר ואיכא לאיסור דתורייתא ולדעת הי"ם בסק"ז בשדה הוה מעמר לאיסור דתורייתא וגזרו מכונסין אטו מפוזרין לפי שבשדה הוא מקום גידולו משא"כ בקרקף שאינו מקום גידולו לא הוי לאיסורא דתורייתא ולא גזרו מכונס אטו מפוזר :

ממש עכ"ל וכ"כ הב"ח: ח לוקח לפניו וכו'. לכל לנכד ולהניח מסור ומין מילוק בין קטנים לגדולים וכ"כ הים"ם: ט הרי הן מוקצה. כ"כ הרמב"ם וס"ל דכשלין לו מסגר, לפה דעתי, מיני שירת שיגמור. והר"ן כתב כשלין לו מסגרת ס"ל כשדה והים"ם פסק כהפוסקים דכמה סני לו מסגרת מוך ע' אמה ומיריים: י כמפוזרים. דמיעיקן שמא בשע' שיבא ליקח מותם יפזרם הרוח ויבא לעקטם (כ"י): יא אין מסיקין. דה"ל מולד ומסרי להו רבנן גזירה שמא יעלה ויתלום (רי"ף ורמ"ם) עמ"ש רסי' ס"מ: יב שנשברו כי"ט אין מסיקין. דאסור לעלעלם ואפי' לצרכן במקומן לאסור דמוקצ' מאסור ליהנות ממנו אבל כשמדליק כלי שלם מע"פ שמתקלקל לסוף ההנאה נהה מ"מ מחילי: עכו"ס שחקק קב בבקע ה"ל מולד ואין מסיקין בו (שבת דף כ"ט) ועמ"ש סי' תקפ"ו סב"כ: יג שלמים. הרמ"ס גם ירמיס דייק מזה דאפי' כתירה גמורה לא שייך בכלים ולדידן דקי"ל דיש כתירה גמורה בכלי: (כמ"ש סי' ש"ד) ל"ל דמיירי בכלי רפוי (ע"ה) ול"ע דאע"ג דמותר לשמוט כלי רפוי מ"מ לאור לשברו לגמרי ועוד דעכו"ס שחקק קב בבקעת לאו ניפוי הוא ול"ל דקושיא מעיקרא ליכ' דהשבר' גופה אב מלאכ' היא וסותרה לגורך ה"ה כתירה וכי' דאסור לבקע כלי גורך מוכ שיהו שניהם מסוג דמלאכ' בפ"ע היא ואפשם כתירה גמורה היא ולא דמי לבישול דהתם אפשר להחיר הביקוע גם קודם הבערה. ומ"ג דאכתי היינו מתקן מוכל מכל מקום כיון דהתם אפשר להחיר הביקוע ע"י הבערה ואין זו תיקון מכוח דמי לסומנין דסול כמ"ש מ"ש בסק"ג. אבל בתירה

תקב (א) אין מוציאין כו'. מפרש בגמ' הטעם משום דקמ"ל מוליד כי"ט וכרמב"ם פ"ד כתוב שלא הותר כי"ט אלא להביא ממקום המצוי אבל להמליח אם מסור שהרי מפסיד להמליח מותו מערב עכ"ל וכ' הרמב"ד שהל"ל הטעם מפני שהוא מוליד ואין כאן הכנה והוא הטעם שמפורש בגמרא וכ' עליו ה' המגיד מיהו רואה שאפילו להמציא שהרי מפסיד אין זה כבילה שמולדה שאסורה לפי שאין זה דבר הרשוי בעצמו אלא שהוא לצורך אחר ואינו אסור אלא מדרבנן ואין כאן הכנה והוא הטעם שמפורש בגמרא דלמא אתי לאוליד כיון שאפשר לו מערב עכ"ל נראה כוונתו דלא כת הרמב"ם אלא להורות דאין זה מוכל נפש אלא מכשירי מוכל נפש והיה לו להוליד זה בערב וכל מכשירים אסורים אם אפשר בערב וק"ל לפ"ז במוליח אם כדי לאכול בו ה"ל דין מוכל נפש וכמ"ש הר"ן כמ"ש בסי' תק"ו כל דבר שהכנה מנופו כגון אם לאכסן בו ה"ל דין מוכל נפש ולא מכשירי יום ומאין זה התיר התוי' מלא דקאמר ע"ז א"כ היאך התיר'תור מוכל נפש הרמב"ם שהרי מפשר מבערב וזה הכנה גמורה היא. ומותר ליהנות ממנו דיעבד : והיינו פסק כו' דמ"ל כהפוסקים דכה"ג הוי הכנה גמורה : וכ' נמ"ה כו'. לפסור בשלשה דהיינו שחל י"ט ג' אחר השבת דמ"ל בה"ג אפי' להליקה בלי הוא וכמ"ש התוס' הובלך לאכול בשבת דף מ"ז ע"ב הגה לבר מן ד' מינין וקי"ל כלי שמלאכתו לאיסור מותר לטלטל לגורך גופו או מקומו וכמ"ש התוס' בשבת סי' ש"ם : מ"מ מסיב כדחייב בידים כו'. ר"ל ע"י שהדליקו בע"ש דמי מלבדליקו בי"ט ומ"ש הלקתו מע"ש מבין שבת לי"ט דאסור : ול"ב אפי' לגורך גופו ומקומו אסור . ומ"ב אסור ליטול הפתילה הלז שהודלקה בשבת אפי הגר ליתן שבת שאסור לטלטל מר הדולק דע"י הדלקתו דמי' ולי"ז אסור לטלטלה אפי' אחר שכבה וכדליתא בשבת דף מ"ה ע"ב (וע"ל סי' רע"ב) ול"ב בשוחו יום גאסר משום איסור מוקצה . מבל להיות קרוי דמי' בידים מבשת לי"ט במקום שמותר להדליק שבת זו לא מצאנו בע"ל יש"ם . ול"ב מודה יש"ם דאפילו בלד הבי אסור להדליקה . שלא דמ"מ ס"ל דאותר לטלטלה לצורך גופו לו מקומו ש"מ : ומ"ש הרב"י להקשות על הפוסקים האוסרים בלפידים דאסבו לחכנה כמו בילה שמולדה כו' ר"ל דבילה שמולדה בי"ט שאחר השבת אסור משום הכנה ושי"ז אחרו ח כמים אפי'בילה שמולדה בי"ט דעלמא דמרינן אמו בילה שמולדה בי"ט שאחר השבת . וכמ"ש לקמן סי' תקי"ב . ה"ה הכא ש"ה דהפוסקים שאוסרים בי"ט שאחר השבת משום הכנה . ש"ב ה"ל לאסור אפי' בי"ט דעלמא פתילה שהודלקה וכבתה בו ביום שלא להדליקה שנית . היכי דמלד הכנה ליכל בי"ט אפי' בשבת עלמו בו ביום הכין וכ"ב שרי . מ"מ הו"ל לגזור אפי' בי"ט שאחר שבת . כמו בבילה : דהלמ"ה מלים כו' הל"ל טעמא משום גזרה לבר . ע' במהרש"ל בבילה דף ד' ע"ב מ"ש בתו' ד"ה אלא . ומדהוצרך ר"ת לבאר בבילה כו' אפי' רשות מ"ל מלים בשופ בחופן אחר . דלולי שאסרו בשבת בי"ט משום שמא יעלה ויחלוט לו אפי' בשבת שלפני י"ט היה מותר להסיקן בי"ט דלא הוו הכנה מה שאסרו בשבת שלפניו דוקא בילה יש בו הכנה בי"ט שאחר השבת דמשחמול נמרי לב אבל בפלים בשלמא השבת דלא נשרו בי"ט. לפוריס משום שמא יעלה כו' ש"מ לם ניתר הפלים שאסרו בשבת להסיקן בי"ט שאחרי הוי שבת מכין לי"ט דלולי שאסרו בשבת אלא היו מוסרים בי"ט היו לפוריס להסיקן בי"ט . אבל אי לא הוי גזרי' שמא יעלה ויחלוט . אם היו מוסרים בי"ט היו מותר להסיקן. ול"ב אפי' היו מוסרים בשבת שלפניו נ"ב מותר להסיקן בי"ט שאחריו דליכא הכנה דהא לא אסרי כלל מה שאסרו בשבת . ולפיל היה אפשר לגזור י"ט דעלמא אלו י"ט שאחר שבת . דאל"ב אפי"ט שאחר שבת היו מותרים אי לאו גזרה דיעלה ויחלוט . אם כן אזדא לה רחיים מ"ש . מ"מ הדין של מ"ש דין אמת והסברא ישרה בעי רחיים . כיון שהוא דאורייתא ר"ל אם חל י"ט ג' בש' בשבת דאז י"ט דאורייתא דבקיאים בקביעי' דירח' וידעי' דיומא קמא עיקר ואפילו בשני י"ט של ר"ה מדאורייתא' אינו י"ט רק יום ראשון . לכן גזרינן דלמא אתי למיעבד בחידך ניכר . משא"כ יום שני של י"ט שחל בש' בשבת דאינו אלא מדבנן . מותר להדליקה בלי שני . ול"ב דלמא אתי למיעבד בחידך ניכר . כיון דחידך נים' בעלמא אינו אלא מדבנן ואייתי רחיים ע"ש : ולכן מותר לטלטלה . וזה מודה ת"ה להתיר הטלטול . כיון דרשאי להדליק' בלי השני שמלאכתו לריחר והע"ז ופר"ח כתבו להחמיר לעשות פתילות חדשות לכל יום. אך לענין מל טול מקיל הט"ז ע"ש : תולם לדידן היה אפשר לומר כיון שכ' רמ"א סי' רס"ד סעיף ט' שבש"ס נהגו הנשים בשבת הדלקה להדליק הנרות ולכבותם ולהדליק בים ע"ש. ש"כ אפילו בי"ט שאחר השבת מותר להדליק דע"י שאחר השבת אסור להדליק הפתילות שכבו ביום השבת שכבר הוכנו מע"ש בשבת הדלקתן וכבייתן. תולם מבואר בירושלמי דגם מותר השמן שכאתיירים בשבת אסור להדליקו בי"ט שלאחריו. ול"ל דגם השמן דולק יותר טוב אם כבר הודלק פעם אחת. ואפי' אם ר"ל שאע"ג דבפתילה כתב ש"ה בה"ג בי"ט שכי דרבנן מותר להכהות עליו פתילות חדשות לבטלן ברוב. כדקי"ל בי' שבשאר מקומות אין כן הדין. היינו דוקא בפתילה דהוי דבר יש. ואני נרוב. אבל שמן שהוא לח אפילו אין נמוצה קי"ל דבפי' פשים :

סי' תקב (ס"ק ג) אין מוציאין כו' בגמרא ל"א אמרו מ"ט משום דקמוליד בי"ט וכתב הר"ע מברטנורא וז"ל ודמי למלאכה שבורת שהם הזה בי"ט ע"כ"ל וברמב"ם בחבורו כ' וז"ל שלא הותר בי"ט אלא להביאו ממקום שהוא מוליד ואין הכנה והוא הטעם שמפרש בגמרא וכתב הרלב"ד ויאמר מפני שהוא מוליד ואין הכנה והוא הטעם שמפרש בגמרא וכתב ע"ז ה"ה לפי הגרסא שהביא הע"ז ניחא. רואה שחפץ להמציא שהרי אין זה כבילה כו' כמו שפיים מ"ש

תקב (א) אין מוציאין כו'. מפרש בגמ' הטעם משום דקמ"ל מוליד כי"ט וכרמב"ם פ"ד כתוב שלא הותר כי"ט אלא להביא ממקום המצוי אבל להמליח אם מסור שהרי מפסיד להמליח מותו מערב עכ"ל וכ' הרלב"ד שהל"ל הטעם מפני שהוא מוליד ואין כאן הכנה והוא הטעם שמפורש בגמרא וכ' עליו ה' המגיד מיהו רואה שאפילו להמציא שהרי מפסיד אין זה כבילה שמולדה שאסורה לפי שאין זה דבר הרשוי בעצמו אלא שהוא לצורך אחר ואינו אסור אלא מדרבנן ואין כאן הכנה והוא הטעם שמפורש בגמרא דלמא אתי לאוליד כיון שאפשר לו מערב עכ"ל נראה כוונתו דלא כת הרמב"ם אלא להורות דאין זה מוכל נפש אלא מכשירי מוכל נפש והיה לו להוליד זה בערב וכל מכשירים אסורים אם אפשר בערב וק"ל לפ"ז במוליח אם כדי לאכול בו ה"ל דין מוכל נפש וכמ"ש הר"ן כמ"ש בסי' תק"ו כל דבר שהכנה מנופו כגון אם לאכסן בו ה"ל דין מוכל נפש ולא מכשירי יום ומאין זה התיר התוי' מלא דקאמר ע"ז א"כ היאך התיר'תור מוכל נפש הרמב"ם שהרי מפשר מבערב וזה הכנה גמורה היא. ומותר ליהנות ממנו דיעבד : והיינו פסק כו' דמ"ל כהפוסקים דכה"ג הוי הכנה גמורה : וכ' נמ"ה כו'. לפסור בשלשה דהיינו שחל י"ט ג' אחר השבת דמ"ל בה"ג אפי' להליקה בלי הוא וכמ"ש הרמב"ם שלא יהא נדון אלא כמבשל בי"ט לצורך אחר ואינו אסור אלא מדרבנן ואין כאן הכנה והוא הטעם שמפורש בגמרא ל"ל מדכתב כבילה שמולדה בי"ט ולטעם זה לפסור דיעבד לפסור אפי' בשבת עלמו בו ביום הכין וכ"ב שרי . מ"מ הו"ל לגזור אפי' בי"ט שאחר השבת . ומיהו דוקא בפתילה דהוי דבר יש. ואני נרוב. אבל שמן שהוא לח אפילו אין נמוצה קי"ל דבפי' פשים : ג מן המיס . שמותנין זכוכית מלמה מים נגד השמש ומותן בו נעורת של פשתן ותלוק [הר"ן ורמ"י] : ד פחמין . משום דעושה כלי לעורפי זבב (רמ"י)ור"ן פי' משום דהו' מכבה: ה אם מיטו מכבהו. ויש"ס כ' דאפי' מכבהו דבר שאין מתכוין הוא וגם מלאכי שא"ל לעופה עכ"ל ע' בתוס' דף כ"ב וסי' תק"ז ס"ד ועמ"ש ססי' תק"ט : ו לעורך י"ט סני . כגון בשחרית מבשר שיהא מוכן לערב ערסי' תק"נ : ז שנראה כבונה . דוקא כשמסדר ד' שורות עליה כעין ד' דופני התיבה ומח"כ מותנין עליהם מבל בלא"ה מ"ל שיעו (עור ורמ"ם וכ"ד הרמב"ם ב"י כ"מ) ומ"מ כשמותנין כ' מבני' ועליה עליה, לריך שיתפוס העליה כיעו ויתן המבנים תחתיהם כדאי' גבי קדיר' : ח שורה ע"ג שורה.הקש'הכ"מ דהכי מ"ל לאוין שתחתיו (°)ולא זכר מ"ש: ט המניעות לחרן'וכ"י כ' כשמניע פחו' מג' לחרן'כלכוד דמי ואין נראה דלא אתמי' לבוד להחמיר כמ"ש העור סס' תרל"ב והרמ"ם שם וכ"ס בגמ"ק דסוכ'עכ"ל ד"מ(°) וכ"כ בי"ד סי'עע"ב סס"ד בהג"מ וללקחה ממהרי"ו מבל לא נזכר שם ה"ט לחין לבוד להחמיר רק רמ"מ כתבו מדעתיה דספסיה°) ולי ל"ע דאדרבה בסוכה דף י"ח אמרי' שאני הבקר (ר"ן)

א"ח תקכ"ב הלכות יום טוב

באר הגולה

רמב"ם פ"ד ו מיתרת דרב יהודה קיבס' ערי כ"ב וכפי' הרמב"ם פ"ד

עטרת זקנים

* תגודה של עניס כו' מ"מ יש ליזהר מליק' לוד תן כתדורה העשויה להתיר בלילה שהוא דומה למתפרק תן העמן שמכתים את התור : (כ"י) :

לבושי שרד

(סה) (°) ותאסור להניח תפ"ב כלי"ל :

נתיב חיים

העומתה עתה לתאי ניתת לבוד ועל הה שעליו יהיה עסור נגד העומתה לכך דתי שתני עומתה ועוד ברתה דוקתי תן כלל תמרי' לבוד לפילו לתומרת רק בתפעט פסק הרמ"ה דלא לתמרינן לבוד לתומרת דהה לתמרינן לבוד בתפעט כיינו משעם לתמרינן הלכתת כרציף לקולא תפת"ב תם הלבוד לתומרת הלכתת כרב תתת שהוא לקולא בכס"ג וברך מקר' תלתי כן בסמ"ע סי' ת"ן ע"ב. וכל זה לדיוק תבל למ"ד דס"ל לתמרינן לבוד בין לקולא בין לתומרת ומ"ד ס"ל לתמרינן לבוד נמי לא מתלק בין לקולא בין לתומרת ומס"ה דתי תלמוד שתני עומתה הלכתת גמירי לה. ומה לפהלקה קושית מ"ה מהא דפוכח בעירובין ד' ע' לגבי לחייס בתרו לפלוגתת דרמב"ג והרבן לתמרי' לבוד לתומרת לרמב"ג היינו בלבוד מן כלל. ומיהו מוכח כדבכרי ב"י בסמגיע בסולמן סמוך לתרץ ושלח כדין הסיג

מגיע למרן (ב) כל זמן שתינו נ"יך לתויר של תפתיו ערי : (עור)

ב ו י אגודה של עצים שהודלקה במדורה כל עץ שלא אחזה בו האש מותר לשמשו ואינו דומה למסיר שמן

מכבירי תוכל נפש ולא דומ ז"ע מן התור' כדדכי' הוא ולא מכבירין כדתי' ס'תק"ע מ"כ הוי דינו כמעבר פירותיו בשבת במזיד תו מבשל דתי' כפ"ב דכיתם דף י"ן דכתיסור שבת תפי' דיעבד תסור תלת לעניו ע"ת דסיא דרבכן הקילו כדיעבד ותפ"ם ס"מ דמירי לכוד סני כמשמו מכתן ומשמו מכתן עכ"ל. וכד' ק"כ כתבו תכל לא מסתבר שיתשב בכה"ג עשיית תהל לתסור עליו לעשות בשבת לתטו יהיה תסור לנטות בשבת שני חוטין תוך ג' משום עשיית תהל עכ"ל מ"כ ס"מ לתפי' במקום דתמרי' לבוד לא תמרי' דהוי ויל דבתמת הוי תוכל לעניו שבת דהה מותר לפרום עליהם סדין תפ"כ כדתיתא שם תלת שמ"מ מותר לנטותו בשבת דתיטו לא עביד מידי תדע דהה תכבייס מכתן וכו' הוי תוכל תפי' לעניו טומתה ותפ"ה מותר לעשותו בשבת כמ"ש נבי כילת תחיים תבל מחיקה ז' ומשמו בפחות מג' סמוך למרן מחיקה מעני'(°) היה תסור להניח (ע"כ) עליה תשלמן וגם כ"ל לתסור להעמיד מחי"ג' ומשמו בפחות מג' סמוך למרן תחיקה כה דתיר לכך ובמ"ש סי' שעיו דהה ל"י תסור להעמיד מחיקה תלויה כדתי' בסוכה דף ע"ז ע"ב וכ"מ בעירובין דף ט' ע"ב דתמרי' לבוד להחמיר נבי לחייס ע"ם וכ"ל דתדון דיכן דשלמן תלוי בהשלי רבכרי דפליגי תי תמרינן לבוד בכלים דבשבת דף מ' פירש"י דתפי' כלי שתינו רחב ד' על ד' תמרי' כו לבוד תם לת כדבר שהמחיות עשויות להניח דבר בתוכו כגון כוורת וכ"כ התתור והתו' כתבו דלת תמרי' לבוד תלת כשהמחיות גבוהות ז' ומשמו כלת השוליי ורחב ד' תבל בלת"ם הוי כשהר"ן במלחמו' כ' לת תמרי' לבוד ולרמב"ן במלחמו' כ' לת תמרי' לבוד לשווי רשות לבר שהוא תלת מניגו בתלמוד לבוד וגוד בכלים תלת העשם בכוורת דכשמניע פחות מג' סמוך למרן נעשית כמוונת וכו' סכ"ל . ול"ע דהה בשבת דף ק"ח משמע דתם נעץ קנם וכרתתו טרסקל ותין מממו ג' למרן תמרי' לבוד וכ"מ בעירובין דף נ"ג נבי כלכלה וכ"כ הטור סי' פ"ז דתמרי' כמעשה בכוד כן כ"ל להחמיר ומ"ש הטור סי' תרל"ב מוכח דשם בשבת דשבת דתיתא תוי ס"ת לפניה תם אמרו דתם תוי ס"ת לפניה תוי ס"ת לפניה תוי ס"ת לפניה

שתחתיו · עמ"ס סי' שע"ו ס"ז: (ג) הוחיל וחיבו מתכוין לכיבוי · עצ"ם כסי' תק"ד ס"כ דל"ש מסך דהכא נרתה דאפי' מתכוין לכיבוי פעמים מותר כגון שהסך הרבה ומזיק להתבשיל ולריך להסיר מסך קלת וזה שמלינו בסי' תק"ד מנותר לכבות לגורך מוכל נפש וכתב ב"י בשם המרדכי אם לוקח מדש חוד מן המדורה להחיר בלילה ל"ד למסתפק מן הגר מיהו הטועם דכאן דחיבו מתכוין עכ"ל ולפי הטעם דכאן דחיבו מתכוין לגיבוי משמע דה"ה אם מניחה למדורה מחרת דמותר: (ד) אין סומכין כו' · פי' בנקעת לתה כיון שהיא לתה ואינה רואוי להסקה אסור לטלטלה לגורך שום דבר אבל יבשה שרוי' להסך מותר דמותר: (ה) לדידן מותר לבשל בקדרות חדשות ביום טוב: הגה ויש (ה) מוסרין (הרא"ש והטור) יד וכן המנהג אם לא טו על ידי (ו) הדחק ולכן נהגו בקטונין קדרות חדשות (ז) בפסח מבשלים בהן קודש י"ט: (ד"ט)

תקנ שלא להכין מיום טוב לחבירו ובו ב סעיפים:

א אסור לאפות או לבשל או (ב) לשחוט בי"ט לצורך מחר אפי' הוא שבת או יום טוב (א) ואפי' בשני ימים א של (ג) ר"ה ג (ב) ב * אבל (ג) ממלאה אשה קדרה

מהגר: הגה ומותר ליקח מן הדולק מלד זה של חבירו ולהניחו (ג) בלד אחר (ג) הוחיל וחיבו מכוין לכיבוי (מרדכי):

ג (ד) יא אין סומכין את הקדרה ולא את הדרכת (ד) **בבקעת**: הגה אבל מותר יב לגלות בו(הרי"ף) יג וכ"ם שמותר להסיק בו עם שאר עלים הע"ג שחיבו רחוי להסיק בפני עלמו: (ר"ן)

ד ה (ה) לדידן מותר לבשל בקדרות חדשות ביום טוב: הגה ויש (ה) מוסרין (הרא"ש והטור) יד וכן המנהג אם לא טו על ידי (ו) הדחק ולכן נהגו בקטונין קדרות חדשות (ז) בפסח מבשלים בהן קודש י"ט: (ד"ט)

תקנ שלא להכין מיום טוב לחבירו ובו ב סעיפים:

א ו אסור לאפות או לבשל או ג (ו) לשחוט בי"ט לצורך מחר אפי' הוא שבת או יום טוב (א) ואפי' בשני ימים א של (ג) ר"ה ג (ב) ב * אבל (ג) ממלאה אשה קדרה

תקנ"ד ס"כ ונ"ע ולכן דקדק רמ"א ונתב להיתי כלל אחר אבל ליקח אותו לגמרי מהכירה להחיר וכן להחמיר: יא אין סומכין · דעלים הן מוקלים בי"ט כתו בשבת אפי' למאן דאמר מוקלה כמ"ש ס' ס"ח ס"ו דבעלים ואבנים לכ"ע אסור ומ"ש כאן משום דאיכא כאן ב' טעמים משא"כ שם ולא ע"ש ולא שרי להשתמש בהם אלא לגורך הסקה: יב לגלות בו. היינו בעין יבש דאמרי' מה לי לגלות בו לסיימו אחוחב בו משבר מה לי לגלות בתחלתו אבל בעין לח אסור לגלות בשר כ"ה בגמרא ובפוסקים: יג וכ"ם שמותר כו' · היינו מדוקדק דהא כרים מיירי דוקא בעין יבש ואפשר דמ"מ כ"ם הוא דהא סתם עלים עומדים להסקה וה"ה ס"ם פשק כאסור דמות' להשתמש ביבשים כל תשמיש: יד וכן המנהג ע"ל דה"ה ד"מ כמדומה לי שבתנו במקומנו איסור שהרי מבשל פשוט בכל הקדירות שקוטין בהם מים קודם פסח עכ"ל ובמ"ל ה' פסח כ' שאסור להשתמש בקדירה חדשה ע"כ ובמת בשאר י"ט אין הטועם מבחין בקדירה חדשה לישנה ומבשלין בקדירה ישנה יום שלפניו ול"ל טעם שב' הרא"ם דמשומי קא מחסם להו דחוין להו דמדיית ואין מחזיקין מים עד שיבשלו בהם פעם א' ע"ל ודוקא בקדירה ריקנית דאז שייך כה ליכון רעפים שפתח קודם שמכיח המים אבל כשמבשלין בה מיכול לא שייך כה ליכון רעפי' וכי"ו כתב ט"ו ז"ל ונכרתה בקדירות שלנו שבל תיקון ונ"ל כתב ב"י בשם המרדכי דאיכא בקדירה חדשה ע"י בישול אחר שלא בשבת ואפי' בשבת אחר אבל בקדירה ישנה שנשתמשו בה בשבת אחר אין בישול אחר בשבת ואפי' בשבת עלמו אין בישול אחר בשבת ואפי' בשבת עלמו אין בישול אחר בשבת ואפי' בשבת עלמו

ג סוד בסם בעיטור ותוספות י"ל ס מרדכי בסם רבינו קולוניא ורשב"ם בתשו' ו סם בריימח :

לבושי שרד

סק"ב שמוהר להעריס והנ שתפרו הערמה היינו כשהיו כש"ל :
תקנ (ס"ע ס"ק) (°) סם ערוה וכישלה מוהר לתוכלו עיון הלכות נדה סל תכתת יעקב סי' קנ"ז :

הגהות רעק"א

סי' תק"נ מג"א סב"ד דחד טירחת הוא וכו'. היינו לתלתות תוך המעיין לו שסוקע התבית תוך כלי גדול מלא מים ושם ממלא התבית. אבל לשתות מן הכריכה לבי תאר לבי לא. כני משם ת"ח סי' נ' :

סי' תק"ב וכ"כ הרמב"ד בהשגות פ"ח מהל' דעת הרמב"ם שם לתפי' לקולא קדושה לי' וכ' המ"מ שכ"כ הרשב"ם והר"פ : **וכ"ש** שיכול כו' . כתב"ם כ"כ ה' תל"כ יש שהות כו' כל"ל ושרש"י בפסחים פ"ו ב' ד"ה תשוב הפסד ממונו כו' וכן נגמ' שם ע"ש : וכן יכולה כו' . למחו ממ"ש י"ח ב' מעריס ומלח כו' ושתום שם ד"ה מעריס כו' אבל כבר נתב הר"ן וכ"כ דהקדוש שם התירו הערמה משום דהפסד גמה לו מתחת שתחת י"ו וכתב"ם התירו סופן תחילתן אבל בפ"ב שם ובפ"י דהקדוש שלח יעריס והרא"ם כ' שם טעם לאחר ש"ם : **ודוקא** כו' . כ"כ תוס' שם ורש"י בפ"ב דפסחים מ"ו ב' ד"ה תחרו ובלבד שלח יעריס כ"ל כן ה"ל"כ ל"ל למיתר הואיל ומיקלעי ליה תורחים יתמר הואיל ואילו רוצה יאכל מצה או יתן מצה לתינוק וכן מי שלח היה תירוני הבטילון לבטל קדירה גדולה וימלא פורני פת ויאכל מצה היום לתינוק ותפי' בפסחים שם לדידך היאך תופין מי"ט לח שלח היה לזות בשר כו' ותע"ב דקי"ל הואיל היינו לתלתות אבל תיאורא תיבת כת"ב בפסחים שם לדידך היאך תופין מי"ט

באר הגולה

ע"ז הסם מוהרת להוסיף בשר מפני שהחבשיל מתוקן יותר בשים שם הרבה טוב וב"י ים"ם . משמע דאפילו היה בקדרה קטנה מותר ליתנו בקדירה גדולה ולהוסיף עליו כדי שיהיה שמן ביותר ועכסי' זה וכתב הטור דמותר לומר כפי' לי"ע שני מני רוצה זה המותר וביים"ם פסק כהרוקח דאסור וכ"מ בב"ח (ועסי' תקי"ב ס"ח) והטוענ מוכנים היתר שמבשלין בשחרית לצורך הלילה ועכ"פ צריך ליזהר לאכול קצת ממנו וכתב כ"י דאפי' לאוכל רק מהחבשיל שעם הבשר לו מהרוכב שרי והב"ח כתב דדוקא כשצריך למחיכה ג' אבל מותר למלאות הקדירה אבל אם טיקר בישולו לצורך הלילה ואוכל בשחרית קצת ממנו אסור לאכלו אפי' לאוכל רק מהחבשיל שעם הבשר לו מהרוכב שרי והב"ח כתב דדוקא כשצריך למחיכה ג' אבל אחר אכילה אינה יכולה לבשל ולומר אוכל ממנה כזית דהוי הערמה ה מיהו (°)אם עברה ובשלה [או שהטה] ג מותר לאכלו :

ב ו ד ממלא נחתום חבית של מים אף על פי שאינו צריך אלא לקיתון אחד : הגה אבל אסור (ד) להוסיף אם כבר התבית מלא המים דערמת שלא לצורך הוא : (המגיד פ"ח) :

קדרה בשר אע"פ שאינה צריכה (ג) אלא לחתיכה אחת : הגה (ד) וכל זמן שיכול לשהותו אע"פ שחיטו לצורך חלה לבזיח (סמ"ק) וכן יכולה לבשל הרבה קדרות ולאכול מכל אחת משעו [ב"י ורבינו ירוחם ומשובצ הרשב"ם] ד (ה) ודוקא קודם אכילה אבל אחר אכילה אינה יכולה לבשל ולומר אוכל ממנה כזית דהוי הערמה ה מיהו (°)אם עברה ובשלה [או שהטה] ג מותר לאכלו :

ב ו ד ממלא נחתום חבית של מים אף על פי שאינו צריך אלא לקיתון אחד : הגה אבל אסור (ד) להוסיף אם כבר התבית מלא המים דערמת שלא לצורך הוא : (המגיד פ"ח) :

דין

וא"כ מ"ם היתר בחבשיל עם בשר הוי חיטו ג"כ חפי' בב' ערמות דהיינו שבשר הקדירה שפותה מלא המים יכולה לעשותה מעשה חדש לכשים שם עוד מחיכה מפני מעלת הריבוי כמו בפת לרשב"ם ופ"ב תמהתי על הב"י שעשו מחלוקת בין ר"ז שאתן טעם משום חד ערמת ובין הטור שפי' משום מעלת ריבוי ומכח זה עשה כ"מ לדינא בין ב' הטעמי' ועשה מזה פסק הלכה כמתן קי"ל ע"ש ובמחבוא מכבודו לא זו הדרך הלת תרוייהו הלכתא ניהו נם לרש"י ולא זכר רש"י טעם שלו חלה לת"ק דלא ס"ל הטעם השני אבל הטור כותב טעמו חליבת דרשב"ם דקי"ל כוותיה ס"ד ס"ה ככל ניהו דהערמה דהכא שמוכל מעט ממנו אין לו דין הערמה. עכ"פ לא עדיף ממיד ובפ"ל מבשלים מחריס אסור עז"כ לדיעתא דאפילו י"ל מבשילים מחריס דנם במיד מותר אפילו י"ל פירי מחריבי דבתר הכי פריך מדתנן המבשל בשבת במיד לא יאכל ומשני היסורא דשבת שאני דאחמרי ביה רבנן יותר מי"ט דקיל לנבי שבת וס"ל כהמפרשים כיון דאתיק להאי תי דמחלק בין שבת לי"ט חזר מתני' ל' דמחלק בין ל"ל פירי מחריבי או לא אלא ב"ט שרי אפי' ל"ל פירי מחריבי ובשבת אסור אפילו ליח לי' פירי מחריבי עבב"י וכ"ם בתשובת הריב"ם : ומיהו ב"ט של ר"ה כו' . ואין טעמו נראה ול"ל ס"ג פ"ב דביצה . ונראה בעיני שאם עבר ואפה מי"ט לחבירו בשני י"ט של גליות מותר באכילה שהרי הוא כאופה מי"ט לחול ובב' י"ט של ר"ה לאסור לפי שאניהם קודם ותמיר הוא מאופה מי"ט לשבת לפי שאינו יכול להאפות ביום שני עצמו עכ"ל.ולענ"ד כוונתו כמ"ש רש"י ביצה להא דתמרי' ביצה שנולדה בי"ט שאחר שבת אסור משום שבתה דכל ביצה דמתילדא בהידנא מתחמול נמרה לה בשבת ומ"ב שבת הכין לי"ט ומ"ב דהוי הכנה ממילא ובידי שמים מ"מ לאסור . וכתב רש"י הא דביצה שנולדה ביום ש' שהוא חול ואמ מותרת הא הוכנה בשבת ותו' דסעודת שבת ויו"ט חול לא חשיבא ולא בעי הכנה ת"כ ההכנה שנעשה בשבת לא מיקרי הכנה אבל סעודת שבת ויו"ט לגריכים הכנה דסעודתייהו חשיבא ולכן אם הוכן מבשת לי"ט לא מיקרי אפילו הכנה דממילא לאוסרה . וכענין זה ס"ל לס"ג בהכנה דביצים דשני י"ט של גליות כיון דיומא קמא עיקר והשני הול רק משום מנהג אבותינו לכן אין סעודתו חשיבא ולא אסרו חכמים מה שהוכן מי"ט ל' לשני משא"כ בי"ט של ר"ה דשניהם קודם אין סעודתו חשיבא ולכן אם הוכן מבשת לי"ט של ר"ה לא מיקרי הכנה דממילא ואסור . וכתב המרדכי פ"ב דביצה דרבינו יואל אתיר לאפות בי"ט לצורך ברית מילה אבל להיות ממחרת ויום יום לחרש אבל היו יכולים לאפות אם לא בי"ט ולא היה די בחזור ל' והתיר לאפות ב' פעמים ע"ש ובסג"מ מולק ע"ז וכתב דזה מיקרי הערמה ואסור ע"ש שאחר שבת אסור משום הכנה ל"ל דדוקא בפת התמיד מפני שצריך כל ככר טירחת ותיקון בפ"ש אבל בקדירה דמר טירחת הוא שרי ש"ם : (ד) להוסיף . שתן המים מטניתן בכך. וכ"ל האם עושה כן כדי שלא יבקע הקדירה מרי מ"ח עי' סימן תקס"ו ס"ה ותקי"ד פ"ח . וכתב לבוש ורמות מוהנים להדליק מבשיהם אפילו קודם ברכו וכתב ט"ז שיש לנהוג כן ומ"ש בשל"ה בשם אחר אכילה צורך חו"ה כל שאוכל השוחט כזית וכתב שהם יותר מלוה ממה שמוהנים להדליק בנותם להדליק בשיהם שהם יוצאי מוכך ע"כ . ובנה"כ מוהנים להדליק בפני מבע"י דבשבת"כ מלוה היא לעולם אפי' ביום . לבוש :

שערי

(בש"ע סעיף א) וכ"ש שיכול לשחוט כו' וכ' במח"ב בשבועות שחל בד' וה' בשבת שחט השוחט אחר שאכלו רוב הקהל קודם שיאכל הוא סעודת יו"ט ב' ענלים במטבחיים ש"נ ששוחטים שם לצורך ישראל ואכל השוחט וב"ב בסעודת יו"ט כזית מכל א' מהענלים שכן ראה לשוחטים שקדמוהו ועשה כן כדי שיהיה

ביאור

לנ כו' וכ"כ הרמב"ד בהשגות פ"ח מהל' דעת הרמב"ם שם לתפי' לקולא קדושה לי' וכ' המ"מ שכ"כ הרשב"ם והר"פ : **וכ"ש** שיכול כו' . כתב"ם כ"כ ה' תל"כ יש שהות כו' כל"ל ושרש"י בפסחים פ"ו ב' ד"ה תשוב הפסד ממונו כו' וכן נגמ' שם ע"ש : וכן יכולה כו' . למחו ממ"ש י"ח ב' מעריס ומלח כו' ושתום שם ד"ה מעריס כו' אבל כבר נתב הר"ן וכ"כ דהקדוש שם התירו הערמה משום דהפסד גמה לו מתחת שתחת י"ו וכתב"ם התירו סופן תחילתן אבל בפ"ב שם ובפ"י דהקדוש שלח יעריס והרא"ם כ' שם טעם לאחר ש"ם : **ודוקא** כו' . כ"כ תוס' שם ורש"י בפסחים מ"ו ב' ד"ה תחרו ובלבד שלח יעריס כ"ל כן ה"ל"כ ל"ל למיתר הואיל ומיקלעי ליה תורחים יתמר הואיל ואילו רוצה יאכל מצה או יתן מצה לתינוק וכן מי שלח היה תירוני הבטילון לבטל קדירה גדולה וימלא פורני פת ויאכל מצה היום לתינוק ותפי' בפסחים שם לדידך היאך תופין מי"ט לח שלח היה לזות בשר כו' ותע"ב דקי"ל הואיל היינו לתלתות אבל תיאורא תיבת כת"ב בפסחים שם לדידך היאך תופין מי"ט

מחצית

לדלעיל : דהוקא כשצריך כו' . ודייק כן מלשון שבריימא דקתני ממילא אפשר בשר לצ"פ אע"פ שלא הלת לתתיכה אחת . משמע עכ"פ לתתיכה אחת לריכה בתמת . וכן שביח רמיה מלשונות הפוסקים : ודחק ליישב דברי התוס' דף י"ח ע"ב ד"ה מעריס ומלח נרמי נרמי כו' ודברי ריי"ו ח"ח לי שבן כו'. דהח כי שתן תוכלים כ"ח מעט מהכבד : תו דבר מועט . משמע שת"ל לתרגולת כלל ואינו תוכל כי אם דרך הערמה : שמותר להעריס. והח דאסרי הערמה הייגו כשאינו כ"ל כ"ל עסי' תקכ"ז סעיף כ"ח אם מבותר דין הערמה לענין מי שלא היית ע"ת . ופירש"י הערמה שת"ל ו. שלא לו' שמע יזדמנו לו תורחים כו' : לעפל הנבזיות כו' . משמע דבקדרה כו' דו"ל השתל לרשב"ח לעפל הנבזיות בבלי לצורך ליל י"ט שני . ובלבד שיתן מל' מהנה לתיתוק ע"כ . ומשמע מזה דש"ל לו כלל והכתיבה לתיתוק אינה כ"ח כי היכי דלא ליתסר עליה . ואפ"ה לולי דאין ל' מבשיח בתיקון כו' לא היה מתירו רשב"ח ול"ל בקדרה דמתקן מותר : ע"ש ובתשו' רשב"ח סי' תרפ"ח . אפשר כוונת מ"ח כזה דמחילה הביא דברי רשב"ח כפי מה שהביאו הרב"י ודייק מינים דהערמה שרי היכ דמתקן . וע"ז רמז מ"ח לעיין בתשובת רשב"ח נופי' בסי' תרפ"ח . וירלה מדבריו לכאורה להיפך דהערמה אסור . שת"ל לרשב"ח שת' התיר לשהות אחר מהחה לצורך מחר מהחה לצורך היום ואינו חשוב הערמה . וכתב דטעם הדין זה הערמה כו' ול"ל דבר מועט . וגם קורה להתיר לעפל הנבזיות . וכתב דטעם בדין ל' דזו הערמה ואסור ודחה דליים המורה מר"ח דמלח נרמי נדף י"ח . ומה שהתיר לעפל כו' . טעה אפילו לפי דעת המורה שהתיר בשהיה כיון דש"ח לצורת בשר בלי שהיה. אבל בבלק לח הותר ע"י שתיה ל' לתיוק אלא סיכי דמתקן כו' . הרי דאסר הערמה בשהיה ומ"ם בבלק כיון שאינו מתקן זה לח כתב כ"ח לפי טעמו המורה. וכ"כ בס' ח"ר דמ"ח לח עיין בנוף התשובה כי אם מה שהביא ב"י . והלי נראה שאין שם שהרי כ' ועיין בסי' תרפ"ח . ומה שאסר הערמה בשהיה טעמ כיון שהשהיה היתה לאחר מאכה ואחר שנאודה והלי הערמה לאסרים וכמ"ש נם בשם : ול"ל דדוקא כו' מפני שצריך כל ככר טירחת ע"כ ל"ל כר"י דמתיר כה"ג אפילו ב"ח טירחת.מ"מ אפילו לדעת מ"ח דמתיר הערמה היכי דמתקן היינו דוקא כי היכי דליכא טירחת יתירה. וע"כ עכ"פ מודה מ"ח דנם בקדרה דמתקן אם ככר הוצת אלל האם או לחוריקה מקדרה קטנה לגדולה ולהוסיף לאסור ע"י הערמה. כיון דאיכא טירחת : ומ"ם הנ"מ דזה מיקרי הערמה. היינו אפילו בתמת צריך לפת ל' ב' וג' מ"מ מיקרי הערמה . והח יכול ליקח אותו פת שצריך לו בכל מתנור ל' . וכ"כ הט"ז לדעת התוסרים הערמה אפילו צריך לקנת לאסור לבשל שתי קדירות ממין ל' ולאכול מכל ל' קנת והח יוכל לאכול בכל מקדירה ל' וה"ל לבשל שתי קדירות : עסי' תק"ז סעיף ו' בב"י תק"ז ס"ק י"ג מ"ם בשם הרא"ש ע"ם : תח"כ רמיתי כו' דוקא כשיכול כו' והיינו כדעת הב"ח: שתן לאסור כו' תע"ב בשם הרמב"ן מוסר מ"מ ים להעתוק מכלי רבריו לתלות בהן : בזמניני לל נהנו ל"כ מה לנו להוסיף להם קולא נגד הרמב"ן . והנה הט"ז ס"ל להתוסרים כשתומר בפי' שהות לצורך י"ט שני לכן ים ליזהר לבשל מעי"ט מה שלריך לליל י"ט שני דשתמת ליל י"ט שני לא מהנו מלא יותר מדיעבד ומ"מ ים להעתוק מכלי רבריו לתלות בהן : בזמניני לל נהנו ל"כ לצורך י"ט שני מותר מדיעבד מ"מ טוב יותר לבשל מעי"ט : (ס"ק ג) מותר לאכלו אפילו ים לו תבשילין אחרים דזה ל"מ בערמה כו' . בת לייתב התומרים פ"ב דביצה אם לל הניח ע"ת ובשבת

ד מיהו להוסיף בשר מפני שהחבשיל מתוקן יותר בשים שם הרבה טוב וב"י ים"ם . משמע דאפילו היה בקדרה קטנה מותר ליתנו בקדירה גדולה ולהוסיף עליו כדי שיהיה שמן ביותר ועכסי' זה . וכתב הטור דמותר לומר כפי' לי"ע שני מני רוצה זה המותר וביים"ם פסק שים להחמיר שבת שהחבשיל מתוקן יותר בשים שם הרבה טוב וב"י ים"ם . והפוסקים היתר שמבשלין בשחרית לצורך הלילה ועכ"פ צריך ליזהר לאכול קצת ממנו וכתב ב"י דאפי' לאוכל רק מהחבשיל שעם הבשר לו מהרוכב שרי והב"ח כתב דדוקא כשצריך למחיכה ג' אבל מותר למלאות הקדירה אבל אם טיקר בישולו לצורך הלילה ואוכל בשחרית קצת ממנו אסור לאכלו אפי' לאוכל רק מהחבשיל שעם הבשר לו מהרוכב שרי והב"ח כתב דדוקא כשצריך למחיכה ג' אבל אחר אכילה אינה יכולה לבשל ולומר אוכל ממנה כזית דהוי הערמה ה מיהו (°)אם עברה ובשלה [או שהטה] ג מותר לאכלו :

ב ו ד ממלא נחתום חבית של מים אף על פי שאינו צריך אלא לקיתון אחד : הגה אבל אסור (ד) להוסיף אם כבר התבית מלא המים דערמת שלא לצורך הוא : (המגיד פ"ח) :

קדרה בשר אע"פ שאינה צריכה (ג) אלא לחתיכה אחת : הגה (ד) וכל זמן שיכול לשהותו אע"פ שחיטו לצורך חלה לבזיח (סמ"ק) וכן יכולה לבשל הרבה קדרות ולאכול מכל אחת משעו [ב"י ורבינו ירוחם ומשובצ הרשב"ם] ד (ה) ודוקא קודם אכילה אבל אחר אכילה אינה יכולה לבשל ולומר אוכל ממנה כזית דהוי הערמה ה מיהו (°)אם עברה ובשלה [או שהטה] ג מותר לאכלו :

ב ו ד ממלא נחתום חבית של מים אף על פי שאינו צריך אלא לקיתון אחד : הגה אבל אסור (ד) להוסיף אם כבר התבית מלא המים דערמת שלא לצורך הוא : (המגיד פ"ח) :

דין

כדלעיל מערמת שמה ותופה תנור מלא ככרות כו' ב"מ דהערמה מותרת כזה וי"ל דכשים לד מ' אים לה מעלה ברבוי הככרות דהיינו שהיה לריכה בחמת לכבר

השקל

במזיד וביבל לצורך שבת דמותר ומקשה מבריימא דקתני ומה הערים לסיר ומשני הערמה לחמרי רבנן עפי ממזיד דהערמה יש לחוש שמא לחריס ילמדו ממנו וגם הוא לא יהיה של לבו לחזור בו ל"כ תיקשי למה מתירין כאן בהערמה . ליה כתב מ"ח בסוף דברין דאין זה הערמה כו' ול"כ לא מזמרינן בי יותר ממזיד . תו קשיא לי' דהא פרכינן שם על מאי דמתיר בשם עבר במזיד וביבל מדתנן המבשר פירותיו בשבת במזיד לא יאכל ומשני דמיירי בש"ל בפירי לכן לא התירו משל"כ בביבל בשבת דל"ל מידי לחריבי לשבת והא לא הניח ע"ת הרי דמזיד לא הותר אלא בל"ל פירי לחריבי ל"כ ס"ד ס"ה ככל ניהו דהערמה דהכא שמוכל מעט ממנו אין לו דין הערמה. עכ"פ לא עדיף ממזיד ובש"ל מבשילים לחריס לסור עז"כ לדיעתא דאפילו י"ל מבשילים לחריס דנם במזיד מותר לאפילו י"ל פירי לחריבי דבתר הכי פריך מדתנן המבשל בשבת במזיד לא יאכל ומשני היסורא דשבת שאני דאחמרי ביה רבנן יותר מי"ט דקיל לנבי שבת וס"ל כהמפרשים כיון דאתיק להאי תי דמחלק בין שבת לי"ט חזר מתני' ל' דמחלק בין ל"ל פירי לחריבי או לא אלא ב"ט שרי אפי' ל"ל פירי לחריבי ובשבת אסור אפילו ליח לי' פירי לחריבי עבב"י וכ"ם בתשובת הריב"ם : ומיהו ב"ט של ר"ה כו' . ואין טעמו נראה ול"ל ס"ג פ"ב דביצה . ונראה בעיני שאם עבר ואפה מי"ט לחבירו בשני י"ט של גליות מותר באכילה שהרי הוא כאופה מי"ט לחול ובב' י"ט של ר"ה לאסור לפי שאניהם קודם ותמיר הוא מאופה מי"ט לשבת לפי שאינו יכול להאפות ביום שני עצמו עכ"ל.ולענ"ד כוונתו כמ"ש רש"י ביצה להא דתמרי' ביצה שנולדה בי"ט שאחר שבת אסור משום שבתה דכל ביצה דמתילדא בהידנא מתחמול נמרה לה בשבת ומ"ב שבת הכין לי"ט ומ"ב דהוי הכנה ממילא ובידי שמים מ"מ לאסור . וכתב רש"י הא דביצה שנולדה ביום ש' שהוא חול ואמ מותרת הא הוכנה בשבת ותו' דסעודת שבת ויו"ט חול לא חשיבא ולא בעי הכנה ת"כ ההכנה שנעשה בשבת לא מיקרי הכנה אבל סעודת שבת ויו"ט לגריכים הכנה דסעודתייהו חשיבא ולכן אם הוכן מבשת לי"ט לא מיקרי הכנה דממילא לאוסרה . וכענין זה ס"ל לס"ג בהכנה דביצים דשני י"ט של גליות כיון דיומא קמא עיקר והשני הול רק משום מנהג אבותינו לכן אין סעודתו חשיבא ולא אסרו חכמים מה שהוכן מי"ט ל' לשני משא"כ בי"ט של ר"ה דשניהם קודם אין סעודתו חשיבא ולכן אם הוכן מבשת לי"ט של ר"ה לא מיקרי הכנה דממילא ואסור . וכתב המרדכי פ"ב דביצה דרבינו יואל אתיר לאפות בי"ט לצורך ברית מילה אבל להיות ממחרת ויום יום לחרש אבל היו יכולים לאפות אם לא בי"ט ולא היה די בחזור ל' והתיר לאפות ב' פעמים ע"ש ובסג"מ מולק ע"ז וכתב דזה מיקרי הערמה ואסור ע"ש שאחר שבת אסור משום שבתה דכל ביצה דמתילדא בהידנא מתחמול נמרה לה בשבת ומ"ב שבת הכין לי"ט ומ"ב דהוי הכנה ממילא ובידי שמים מ"מ לאסור . וכתב רש"י הא דביצה שנולדה ביום ש' שהוא חול ואמ מותרת הא הוכנה בשבת ותו' דסעודת שבת ויו"ט חול לא חשיבא ולא בעי הכנה ת"כ ההכנה שנעשה בשבת לא מיקרי הכנה אבל סעודת שבת ויו"ט לגריכים הכנה דסעודתייהו חשיבא ולכן אם הוכן מבשת לי"ט לא מיקרי הכנה דממילא ואסור . וכענין זה ס"ל לס"ג בהכנה דביצים דשני י"ט של גליות כיון דיומא קמא עיקר והשני הול רק משום מנהג אבותינו לכן אין סעודתו חשיבא ולא אסרו חכמים מה שהוכן מי"ט ל' לשני משא"כ בי"ט של ר"ה דשניהם קודם אין סעודתו חשיבא ולכן אם הוכן מבשת לי"ט

לכבר מ' הותר לה לעשות נ"כ פרמה ולהרכות והיינו קודם תכילה משא"כ אחר תכילה אמין אם רק פרמה לחוד ובשביל הערמה רוצה לתקול כזית ממנו זה אסור ומסוף דברי הטור שתלה האיסור בשביל הערמת תכילת כזית שהוא עלמו נלע לורך כיון שבבר תכל ללמוד מזה דמ"ם בתחלה דקודם תכילה יכול להרכות בשיהול היינו תפי' בכמה קדירות כיון שכל מ' רתוה לתוכל' ממנה בחמת תע"פ שיודע בודאי שלא יתכל כולם סני בשבי הם תוכל תפי' כזית ממנו בזמן תכילה כי כן דרך תכילה לעשות מן קלת קדירות תפי' דבר מועט והוא עיקר תכילה וכתו' פ"ב דף י"ז כתבו ובלבד שלא יערים פירש"י בשתי קדירות שיאמר אי לריך להזמין תורחים תכל בקדיר' מ' מותר להערים ולהרכות כו' ות"ת מ"ם מהיות דרב חלא דתלה נרמת נרמת י"ל דשם ליכא חלא עיבוד תוכלין ומשום שמח' י"ט כו' תכל הכא מיירי בשיהול דחמיר וגם היה יכול לעשות תקנה ע"י ע"ת עכ"ל אין זה סותר למ"ש בפי' דבכי העור דמותר קודם תכילה תפי' הרבי' דשם הוא בכל קדירו' דשם הוא בכל קדירה אין תבשיל אחר אפשר שיהא מכלו ות"ם אפי' בכזית אחד ואפשר שיהא עדיין בו כזית בשר לבשולי ובין כרכום לתבלין אחרים ובין הרי"ף לא העתיק כ"ל דברי ר"י ס"ם ודברי ר"ת ברבלי ולא הביא מחלוקת ר"ח ור"ח בטעם דמלח יותר חמיר מתבלין הא לדיוק נ"כ כ"מ כמוריק' תו ידע מה קדרה בעי לבשולי כ"ח כדמ"ל אי בעי עכ"פ שיהו קלת דהיינו הכייה ותי' הרב"י דס"ל עיקר כמ"ד בטעם דתבלין מפיגים בטעמן ולכן תבלין בכ"ע מ"ל שיהו תפי' ידע מה קדרה בעי לבשולי ולפי דס"ל להעתיק בטעם זה כדי שבדע המוריק' דלמא מפיג בטעם לריך הטי' להו תי' הרב"י דס"ל דנם מוריק' מ"מ מפיג קלת. ולפ"ז ע"ג דהס"ם אמר תיכף בשיהו מוריק' היינו לתפא דמתני' דס"ל דמלח בעי שיהו גדול במדוך של עץ וכיון דהמירו הרבה ס"כ מוריק' אע"ג דמפיג בעט קלת מ"מ כיון דהיו מפיג הרבה כתבלין לריך שיהו. משא"כ לדיקו דקי"ל כר"י ס"ם דמלח סני בשיהו קל בבע"י ה"ה מקילינן במוריק' ובני בהפגת בעט קלת ומוריק' לא בעי שיהו: תוסרים בכרכום ופלפלין דהס תפסו כשיעת הפוסקים לתפי' לשמואל ורא"ש דסני במלח בשיהו מועט מ"מ תלי' במחלוקת ר"ה ור"ח אי ידע מתי קדרה ל"ל או מוריק' בעי שיהו וכי תפום' דהיינו דבדרבן הולכים אחר המיקל מ"מ הכא כיון דלכל הד מהני טעמי נפיק חומרא וקולי ול"ל לתפום שני הקולות דסתרי אהדדי ע"כ לריך לתפום שני החומרות הן ידע מתי קדרה בעי לבשולי או מוריק' לריך שיהו קלת. ונם ס"ל דנם פלפלין שיהו מפיג בעט וכדאמר הס"ם ס"ב מוריקה המ"ל ס"ב פלפלין לכן כי דאסור בכרכום ופלפלין בשאר תבלין היכי ידיע מתי קדרה ב"ל וכמ"ם מ"ש סק"ד : (ס"ק ב) ואין כוי תפי' ס' כוי ר"ל דהא קיימא לן בשבת תאסר לדוך ותמרי בשבת דף קמ"ע ע"ש לאד מ"ד דפלפלין בקט דסכיכא שרי לדוך מ' ס'. ורבא פליג ואמר כיון דמשבח ע"י קמח דסכיכא תפי' עובא שרי והכי קי"ל סי' שכא מ"מ מניו לאד מ"ד דבשבת תאסר לדוך פלפלין תפילו ע"י שיהו דקת' דסכיכא ואפ"ה מתיר הדא הדא ס"ד ה"ה בי"ט לשחוק ברחים דאסור מ"מ חדא חדא שרי קמ"ל דאיכא. ואפי' חדא חדא תאסר : (ס"ק ד) לשנות כוי ובשבת כ' כוי ובשבת פ"מ חלק שני סי' מד כ' על מחיכת הקלפט ברחים ודאי תאסר מק"ו דשום ושאלים דמפיגין בעט יותר מלפט"ע ואפ"ה תאסר לשותקן אבל לדוכן במדוך שרי. ומ"מ לריך שיהו קלת דאיכא מפיג בעט יותר מכרכום דבשיע שיהו קלת ע"י הבי. ולעב"ד בזה"ז הוי קלת"ע כמו ידע מתי קדרה בעי לבשולי דדבך ב"ש לשתותו כל יום ויום ואפי' מפיג בעט הרבה לריך שיהו קלת : בש"ע סעיף כ' מותר להוליך תבלין כו' לשתוקי מדעת ב"ש דאוסר דחיים אן יתלך ולא יהוי טרח שלא לצורך אלא קי"ל להבי"ף ורוב הפוסקים דלית להו לשתוקי : (ס"ק ה) אין כוי משמע כוי לפיתא שם ר' אפי תקלט לבי מר שמואל אייתי לי' דיים

תקד דיני התבלין בי"ט ובו ד סעיפים :

א ° (א) דכין את א (ה) התבלין כדרכן שאם ידוך אותם מבעוד יום יפיג טעמן אבל מלח אינו נדוך בי"ט ג אלא א"כ הטה המכתשת או שידוך בקערה וכיוצא בה כדי שישנה שאם שחק המלח מערב י"ט לא יפיג טעמו ג ב ואין שוחקין את הפלפלין ולא ד את החרדל ברחיים שלהם משום דהוי ג כעובדין דחול [מלא] דך אותם במדוכה ככל התבלין : הגה ומיהו מותנין ד (ג) לשנות קלת במדיכת תבלין (הגהות מיימוני פ"ב בשם סמ"ג) וכן רלוי להורות :

ב ה °° מותר להוליך תבלין ומדוך אצל מדוכה או מדוכה אצלם ו אפילו דרך ר"ה אע"פ שהיה אפשר להוליכם מערב יום טוב :

ג ז ה אין כותשין הריפות במכתשת גדולה אבל כותשין במכתשת קטנה שזה הוא השינוי שלה ו ובא"י אפי' בקטנה אסור וכיון שאין אנו יודעים עכשיו מה נקראת גדולה או קטנה יש לאסור הכל : הגה ז ומותר (ג) לנרוד בגיגה בי"ט על הכלי שהוא מונח מרוץ מיהו ח לריך (ד) שיהו מעט כמו דיכת מלח [ריב"ש סי' קפ"ד] ט וה"ה (ה) מלות בלא שיעור * משום דאין עתיקה בתוכלין שהיו עתונין תחלה : [מהרי"ן] :

מותר

°ע' ת"ד ק"כ °°ע' סי' תל"ה ס"ג

באר

תקד (ה) התבלין . וה"ה כל הנדוכין כגון קוש ושחלייס . וה"ה כרכום כ"י מ"מ . אבל פיפ"ם וכ"ה ומהרי"ל מוכרים בכרכום ופלפלין שאין מפיגין טעמן ופ"י שיהו שרי מ"מ . (ונם' אלא רבה הכניס להחיר כדעת הלבוש) פ"ם : (ב) לשנות . שמתוך כך יהיה זכור שאסור לדוך יותר ממה שלריך כי"ט סמ"ג . וביפ"ם כתב דמ"ל בשנות אלא שמואל סבר דמלח בעי שיהו נתוכ"ם רב אחא ורב שפח: או שידוך כו' . כמו שכתב שם בתוני והמלח בפך שתף לכ"ם מותר בכה"ג וכ"ם לכ"ה שמתיר אף במדוך של עץ: ולא את החרדל כו' . ר"ל אף על גב שאמרו בירושלמי הכוס והשחלייס והחרדל בידוכין בדרכן מ"מ ברחיים אסור משום עובדין דחול דהא פלפלין בידוכין כמי כדרכן כמ"ם בתוספתא ופלפלין בהכלין והכיולו הרמ"ם שם ותו' בשבת קמ"ח ע' ד"ה הני ותפ"ה ברחיים אסור משום עובדין דחול וה"ה לחרדל ועמוס, שם ושם והרח"ם שם: מיהו נוהגין כו'. עח"ת בשם סמ"ג ומה כ' לתוספת טעם לאיכא כ"ש לכל העיקר משום ס' הטום, דפ' כמתניתין ופ' בפלוגתא דר"ה ור"ח לתומרא' ומ"ש הרמ"ם ופ"ל בשל סופרים כו' וע' הגי"א שם ואין לדוך כו' ר"ל משום ס' התו' וכ"ה התו' בשבת קמ"ח ע' ד"ה הני ומיהו היכא דידע כו' ובשמ"ב ובשבה סמ"ק כ' בתחלה דעת תוס' ותח"כ דעת רב אלפס וכתו' זה הטעם אתבילו בתוס' ס' רב אלפס ע"ש : ס"ב אפי' כו' אע"פ שיש בו כזית מ"ש בשם הגמ"י ותוס' ס' הגהות מיימוני פ"ב בשם סמ"ג ובמ"ל בשם הרא"ש ס"ק ב' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק ג' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק ד' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק ה' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק ו' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק ז' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק ח' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק ט' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק י' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק יא' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק יב' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק יג' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק יד' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק טו' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק טז' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק יז' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק יח' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק יט' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק כ' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק כא' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק כב' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק כג' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק כד' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק כה' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק כו' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק כז' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק כח' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק כט' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק ל' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק לא' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק לב' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק לג' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק לד' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק לה' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק לו' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק לז' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק לח' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק לט' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק מ' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק מא' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק מב' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק מג' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק מד' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק מה' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק מו' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק מז' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק מח' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק מט' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק נ' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק נא' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק נב' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק נג' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק נד' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק נה' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק נו' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק נז' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק נח' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק נט' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק ס' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק סא' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק סב' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק סג' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק סד' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק סה' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק סו' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק סז' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק סח' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק סט' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק ע' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק עא' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק עב' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק עג' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק עד' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק עה' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק עו' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק עז' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק עח' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק עט' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק פ' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק פא' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק פב' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק פג' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק פד' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק פה' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק פו' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק פז' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק פח' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק פט' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק צ' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק צא' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק צב' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק צג' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק צד' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק צה' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק צו' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק צז' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק צח' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק צט' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק ק' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק קא' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק קב' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק קג' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק קד' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק קה' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק קו' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק קז' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק קח' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק קט' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק ר' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק רא' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק רב' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק רג' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק רד' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק רה' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק רו' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק רז' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק רח' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק רט' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק ש' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק שא' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק שב' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק שג' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק שד' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק שה' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק שו' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק שז' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק שח' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק שט' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק ת' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק תא' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק תב' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק תג' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק תד' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק תה' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק תו' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק תז' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק תח' ובמ"ל בשם הרמב"ם ס"ק ת

מקמח וכמ"ש סי' תק"ו ס"כ בהג"ה ולכן (°) אסור נ"כ ליטול המלות ומע"נ דכסי' שי"ע ס"נ כתב דמותר לברור חתיכות נדולות מקטנות במין ת' דוקא בחתיכות לחכל הכא מה שנעתן הוי בקמח ולכן יש להחמיר כמ"ש מרנ"ל : י מותר למדוד . וי"ת דוקא לנחתום ברי ולכן נ"ל דהתירנא דלא כחול לוקחי' בחומ' סדעת אסור למדוד כי"ע ערסי' תק"ו :

ד מ י מותר אדם (ו) למדוד תבלין ליתן בקדירה בשביל שלא יקד"ח תבשילו (פי' שלא יפרפו ויקלקלנו ממתק ריבוי תבלין) :

תקה דין החולב בהמה ביום טוב ובו סעיף אחד :

א מ בהמה שהיא (א) א עומדת ג (מ) לאכול, ורוצה לחלוב אותה לאכול החלב אם לקדירה ב שאין בה אוכלין (ג) אסור ואם יש בה אוכלין מותר (ב) וכנון שבא החלב לתקנו ג או שיש בה פירורין והחלב ד] נבלע בהם ד אבל החולב כל צאנו לא הותר מפני פרוסה שנותן (ג) בכלי : הגה ושכ"מ החולב בהמה ביום טוב ויפרעל רוחמו (ג) ג יש להקל

תקה א עומדת לחכילה . חכל בהמה שעומדת לגדל וולדות או לחלב' ה"ל מוקלה ואסור ככל ענין (°) ולמאן דשרי מוקלה הכל שרי דאי כפי שמיט לה ואוכל הכל (כ"מ כר"ן והג"מ) : ב שאין בה אוכלין אסור . דה"ל גולד דמעיקרא אוכל ואפשת מפקה ואם יש בה אוכלין מותר לחלוב דמי ה"ל מפקה הבא לאוכל ואכאוכל דמי ע"ע דכסימן ש"ך ס"ז כתב דלר"ח אסור ולמה סתם כאן וע"ל דכי"ע דעתו להקל עמ"ש סם ס"ה : ג יש להקל כו . שהרי מוכן הוא שאפילו ישראל מותר לחלוב לותו לאכלן (רשב"ח) ולטעמיה מזיל שפוכר כרמב"ן (כ"י) וע"ע דמה ענין זה להרמב"ן דע"כ הרשב"א מיירי בשעומדת לאכילה, דאי אינם עומדת לאכילה מ"כ אוכלין מפי שעומדים לחלוב ואסור לחלוב אפי' בשעומדת לאכילה כמ"ש בסעי' ס"ג ומיירי בשעומדת לגדל וכמ"ש בסי' תנ"ח ס"ג) ולפי"ז אפי' בשעומדת לאכילה ואי אפשר לחלוב אלא ע"י שיראל מותר לחלוב אפי' בשעומדת לאכילה ולכן כתב הרמב"ן דלא אמרינן מוקלה ומוכן אלא בשאר בהמה שאינה עומדת לאכילה אלא לגדל ולא בשעומדת לאכילה ומיירי בשעומדת לגדל ולכן כתב הרמב"ן דאפי' בשעומדת לאכילה אסור לחלוב אלא ע"י ישראל ולפי"ז אין לחלק בין בהמה לחיה ועוף וכן פסק הרמ"א בסי' תנ"ח ס"ג

בידים **ולא פבר** עליה אפי' שוגג מכיון שנפסלת המיסור נפסלת ממנו **המוקצה** מ"ה שרי התי חלב שנחלב אע"פ שהעז היתה מוקצה מ"מ התי חלב **שנחלב** ממנו לתוך הקדירה נפסלת ממנו המוקצה עכ"ל ומ"כ הוה חולק על מ"ם הס"ע דוקא בעז העומדת לחליבה שרי החלב ומ"כ ס"ל לרמ"א לכתוב כאן **וי"א** דהחלב מותר וכדרשות מהרי"ל **כתב** נמי דדוקא בשבת שלפני י"ט שנחלב **מז ולא [ולמ]** כי"ט אי **מסור** החלב כי"ט מ' : **דסיימ** משום הכנה דאין שבת מכין לי"ט **משמע** דמה שנחלב כי"ט ע"י עכו"ם מותר בו ביום **אלא** שבפ"ק דביצה הביא הר"ן **שאין** העיקר כמ"ש הרמב"ן אלא דוקא בעז **העומדת** לחליבה מותר דוקא והיינו כמו **שכתב** הס"ע כרי"ף והחלב שנחלב כי"ט ע"י עכו"ם **נלא** מותר אפי' בעז העומדת לחליבה הביא הר"ן **שאין** העיקר כמ"ש הרמב"ן אלא דוקא בעז **העומדת** לחליבה מותר דוקא והיינו כמו **שכתב** הס"ע כרי"ף והחלב שנחלב כי"ט ע"י עכו"ם מותר בו ביום **אלא** שבפ"ק דביצ

ב אין מרקדין וכו' . מפני שהיא מלאכה הנעשית לזמן מרובה (ר"ן) ויש"כ כמ"ש התו' ריש ביצה כל המלאכות אין מותרות אלא מליצה ואילך עסי' תל"ח : ג יש ממתירין . דמחזי כבורר דהוי חד מלאכה כמרקד אבל השומה פי' שרקדו פעם שניה אינו מרקד שהרי נראה שהכל יוצא ואין סח סוכין (רש"י) וא"כ בקמח שלנו שכבר נרקד ברחיים ואין סח סוכין אפשר דשרי לרקדו שנית ועיין בשבת פ"ז : ד שרוצה לרקדו שנית . שכן דרכו לעשות בשבת ליפה (יש"ש) : ה ע"ג שלמן . דמחול דרכו בנפות ע"ג עריבה ואם כן מי שדרכו בנפות כחול ע"ג שלמן לריך שינוי אחר : ו ולהוליכה לכהן . אפילו בשבת . (יש"ש) . וגרמה לי דוקא (°) בשאפית ובשחיטה

ב ג (ב) ב °אין מרקדין הקמח אפי' ע"י שינוי ג אבל אם רקדו מאתמול (ג) ונפל בו צרור או קיסם ורוצ' לרקדו פעם שנית מותר אף בלא שינוי : הגה ו"ל דמותר ליטול הצרור מן הקיסם בידו (רשב"ם) מגן ב יח (ג) ממתירין ומוסרין [ממגיד פ"ג] ואם לא נפל בו דבר אלא ד שרוצה לרקדו שנית כדי שיהיה הפת ד נאה צריך שינוי קצת כגון ה על גבי (ג) שלחן : הגה וה"ה דמותר לעשות על ידי עכו"ם (ד) אפי' מחלת הרקידה אם יש בה קמח [ג"י] :

ג (ה) ה הלש עיסה ביום טוב (ו) יכול להפריש ממנה חלה ו ולהוליכה לכהן (ד) [אפי' אפילו הפרים מאתמול] ו אבל עיסה שנלושה בעי"ט אסור להפריש ממנה חלה בי"ט :

°ע' מ"א סי' תק"ד ס"ג

הגה

ודבר הנראה הוא זה פעם שניה ואין זה כמרקד לכרור) ומ"מ נפל לתוכו צרור או קיסם שמוץ אפי' יש שוץ בקמח כי"ט אין צריך לכרור או קיסם כורר בידו (מכל שוץ אסור אפי' כזה) מ"ל כ"ם דאסור דה"ל כבורר וכורר אב מלאכה כמו הרקדה אבל שומה אינו מרקד שהרי הכל יוצא ואין כאן סוכין . דביתהו דרב יוסף נהלא קימחה מגבי דמהולתא מ"ל מזי לתבת ריפתא מעלית בעיא . (אין את לריכה לשנות בי"ט דשוץ קמח בי"ט) דביתהו דרב חסי נהל קימחה מגבי דשלחן (משום שינוי פי' מחורי השלחן ויש שם תוך) והתו' פ' אפי' על השלחן הוי שינוי מ"ר חסי שם דידן ברתיה דרמי בר חמה ואיתו מרת דעובד) ופסק הרמ"ם והטור והר"ן כמ"ר אין שוץ בשביל יפוי אם לא ע"י שינוי קלת כדביתהו דרב חסי וה"ל לעשות כדביתהו דרב יוסף ורב יוסף למר לשתמו שאין חתר לריך לשינוי גדול כזה שאין הקמח יפה ע"י שלא קטן דסיינו על השלחן אבל אם נפל בו צרור מ"ל שינוי כלל אלא שומה כך ולא כ' כלל הך דרבינא שאסור ליטול הצרור מן קיסם כידו . וכ' ב"י הטעם דרבינו לא אמר כן אלא מ"ש אותו דאלא קאמיה להחמיר בשוץ שיפה לעשות כיד דס"ל אין שוץ כ"ש שינוי מועיל כלל אפי' ע"י שינוי מועיל מצד עלמו אלא ע"י שינוי קטן דסיינו על השלחן אבל אם נפל בו צרור מ"ל שינוי כלל אלא שומה כך ולא כ' כלל הך דרבינא שאסור ליטול הצרור מן קיסם כידו . וכ' ב"י הטעם דרבינו לא אמר כן אלא מ"ש אותו דאלא קאמיה להחמיר בשוץ שיפה לעשות כיד דס"ל אין שוץ כ"ש שינוי מועיל

כתרומת דגן שיכול להפריסה מלתמול שלי הכא שהרי מותר לגלגלה ולתפות' כי"ע כדי שיאכל פת חמה לא נזכרו כאן: (ז) ומותר לתפות הפת כו'. המרדכי כ' שלזין לתפותה כי"ע שלזין יכול למוכלה מיהו אם גלגלה ותפתה מעי"ע ולא הפרים חלה מלי לאכלה ובלבד שיהא כדי חלה כו' עכ"ל וכ' כ"י ע"ז ויש לתמוה ממאי מיהו יכול למוכלה הרי בה"ל מוכל ובולך ותמ"כ מפרים וכ"כ דעת הפוסקים שיכול לתפותה כי"ע עכ"ל ומ"ש בסק רמ"ח שמותר לתפות כו' ול"ל לזרך דהא לא מלי לאכול קמאר דהיינו

הגה ממ"ז מוכל (ה) ומעייר קלת ח ומאחר מפרים ט מן המעוייר (ו) חלה (ז) י ומותר לתפות הפת ע"י (ז) שיאכל ממנו ויפרים מאחר כך חלה [כ"י] ואם רוצה יא יוכל (ח) לנוח עוד שיעה אחת ביום

כיון שמ"מ לאכול ממנו בלא הפרשה מותר להפריס בשבת דהרי חלת מ"ע ג"כ אסור לאכול ממנה בלא הפרשה ואפ"ה מכור להפריס כי"ע) לכן כ"ל דמין לכם תקנה: ט מן המעוייר חלה. מכל אסור לעייר רק כדי חנה לאוכל (ב"י): י ומותר לתפות. וכ"ת פסק כמרדכי דאסור לתפות כמו עיסה חלה של עכו"ם (כמ"ש ס"ו) משום דתפסר לחלק העיסה חלה לתרומה דרביע עליה דמין מגביהין חלה כי"ע עכ"ל.) וכ"ל דאיה ברורה דאפי ממאני פ"ג דפסחים כמ"ם סי' תנ"ו ס"ב דהתם ג"כ מותר להפריס רק שעושה משום לישה חמץ. ונ"כ במרדכי על קלף שעשה לחר שאם התם מתיר לתפות ועייר מ"כ עה הועילו חכמים כלום בהקנמן שקנסוהו הואיל ולא הפרים מע"ע ומ"ע כ"ל להקל עפי' תקי"ב שמעתי שלא משום קנס מפרים לעשה דבשבת משום לישה חמץ. ומ"ש בהגה דלא יתן מכסה לחלה כדי שיהא לו לאכול ממנו בשבת ובכה להפריס חלה גזה ולא זכרו האפיים מירי בעין שאם לא הפרים חלה ולפה ולפ"ע גזה קלת דוחק מ"מ כיון שדעת המרדכי כפי' כן ולפה נמלת כפי' לכתוב דבריו דלחו לחזם לדברו כיון שים לו טעם נכון וכ"כ מו"ח ז"ל: והיא

כי דאין להם תקנה. נ"ב בהריעב"ץ ח"א סימן קל"ג דזרה לשער ותקנה לבהן קטן או לבהמת גדול או לבשלה ברוב ולהאכילה לזר ע"ש: (שם פק"י) משום איסור חמץ.נ"ב צ"ע הא באמת הקשה התום' שם קושיא

באר

נשבת יש"ם. וע"ל דוקא בכאפיות ובשאיט מי לא חזי למידי בשבת מ"ש: (ה) ומעייר. היינו בחלת ח"ל לבל חלת ח"י פ' ב"ד סי' שכ"ג: (ו) חלה.מבל לאסור נעייר רק כדי חלה כמוד ב"י,ובת' המ"א ומשלה בערב פסח אחל בשבת ובשם להפריס חלה בערב שבת מלפס חמץ שאפס לבשת לאסור לאחל ממה שיאכל בהמ"ח ובהמ"ב ולבן קטן ובן נמלת אחל בשבת ולא יפרים חלה דהא לאו בת אכילה הוא ואפי' לאחר שיגדל ואפי' לאחר שיגדל ויתחנך לאכול חלה אסור לאכלה עד שיפרישו ממנה

ז נתנאל כתב דלייתהו לעיל בסימן תכ״ג סעיף כ׳ מ ברייתא בילה כ״ב וכבית הלל ט מימרת דרב חסדא שם כ״ח י סמ״ק והר״ן בפ״ו דשבת בשם התוספות מכרייתא דלעיל פת נקיה וכו׳ כ הרמ״ם שם ל מרדכי בפ״ק דביצה מ ב״י כ מהר״י אבוהב בשם הרשב״ץ . מ ברייתא בילה ל״ד ג רמב״ם פ״ג ג ה״ה פ״ב ד מהלי דרב מתני שם ד׳

עטרת זקנים

תקן * עני לישור ניכרים . ו״ל לפילו ניכר מתמל׳ כיון דלסוף לח יהא ניכר דמקלי קלי מועיל להם ביטול ושרי לבטל לכתחלה לעפ״י שי״מ ונ״מ פסק כן להלכה לגבי למעשה ל״ע :

לבושי שרד

מ״א סקי״ז (°) כלוס ועוד דמופרשות כל״ל :

חתם סופר

זן הא אפשר למיפלג בלישה ותירצו משום תיקון חלה פירוש אם תחמיץ תפסיד החלה אבל לא משום איסור שיחמיץ דרביע עלה. ודברי הב״ח מוכרחים מהתוס׳ דאפילו לר״ש דחמץ אחר הפסח מותר מכל מקום אסור מדרבנן אפילו היכי דאנוס ונמצא תפסיד החלה ומכ״ש דאפשר דאתיא כר׳ יהודא דחמץ אחר הפסח אסור מן התורה אפילו בשביעי של פסח יש כאן תיקון חלה :

יב ויל״פ יחד.פי׳ שיהיו סיכוים יחד כמ״ש כי״ד סס׳ שכ״ס: יג ומ״ש טמתא . כגון בזמן הזה שכולנו טמאים : יד לח יאפה אותה . לפי שאסור לאוכלה ואסור ג״כ לטלטלה(מגמה פ״ג דביצה)ועפי׳ תכ״ז : טו אסור לאפותה. אפי׳ כתנור ל׳ מע״פ שהפת מצטיית בכך כמ״ש סי׳ תק״ז ס״ו דהפת חוכל מחזק את הגרוגרת ומחזק ע״י הסיכה ומבטל קדירות חדשות שאסור כמ״ש שסי׳ תק״כ ועמ״ש ס״ה : א כתוך התנור . לכאורה משמע דנקט תוך התנור משום דרגילין להיות שם עיסים אחרים ולכן מע״פ שהם מינן רגיס על ידו מיהו לא מיתסר משום דלא נפל למקום שאין שם עיסה אסור להכניס עליהן וכ״פ בי״ד סי׳ ל״ט ס״ו וכ״פ הר״ן ומה דכתב סימן תק״ח ס״ו בהג״ה דמותר להכניס על כיסי שאני התם דהכלי מדיין היתר הוא חלה שאחר שיחמיץ ליתרף יהיה מיסור ומין זה מבטל מיסור : ב שלא יהיו כו׳ ניכרים . וי״ם ס״ו כתב דאפי׳ ניכרים שרי ובלבד שלא יהיו עלי המיסור כשרוחה מותן ומע״ג דבשאר מיסורין בעינן שיהיו בטילים ברוב כדלקמן סי׳ תק״ו ס״ב ובמ״ב שם ומ״מ בחמץ בפסח אפילו ניכרים אסור ואפילו הכי כתב הרמ״א דבשאר מיסורין בעינן שיהיו בטילים ברוב ולא סגי בניכרים ומשמע דאפילו לכתחלה שרי

מיסורי דרבנן : (ג) אבל אם נפלו בתנור בשבת.שלא מתור מן התור, משום הכנה דכתיב והכינו את אשר יביאו ואין נ"ט ומיסור דתוריית, אין מבטלין מיסור לכתחלה בכל גווני: (ד) ה"ל מתקן מנא.מעשה זה מרחה ה"ה דאסור ליקח עץ לעשות ממנו כריח להכניס בשבת.שלא מתקן מנא מ"ש תקנו מעי"ט כמבואר בסי' ש"נ:(ה)תנור שנפל לתוכו כו'. פעיף זה הוא לשון המור זכנסם בו ביום הב"י ולעד"כ הבימור בדרך אחר כמ"ש בם"ד. שניו במשנה אין מוכרין החרם ואין מותכין הכיור לעלות בו מלים ואין גורפין תנור וכיריים אבל מכבסין ואמרי' בגמרא מ"ש משום דקא מתקן מנא ופירש"י דטעם זה קאי גם אאין גורפין ואותיא כרבנן דס"ל מכשירי מוכל נפש מסור ותו בגמר' אין גורפין תנור תנא ר' חייא בר יוסף ואם א"א לאפות אא"כ גורפו מותר פירש"י זהו כר"י דס"ל מכשירי מוכל נפש מותר כל שא"א לעשותו מעי"ט וכ' הרא"ש כך גריפה מיירי בנפל בתנור ומבטיחים על תנור ות"ל כ"כ בגריפה זו אלא שיהא הפת נאה שלא יגע בפת ולפי ויתרתופ"ם התירוה דאין כה אלא טלטול בעלמא וכו' עכ"ל ופע"ז כתב הטור וז"ל תנור שנפל לתוכו מטיח הטיט טלטול בעלמא הוא ומ"מ אם מספר לאפות ומלות בו בלא גריפה מסור לגורפו מכל מותר להסביב כדי שיהא חלק ולא יגע בפת אל גרף יותר לגורפו אפי' אם מספר לאפות ומלות בו בלא גריפה אלא כדי ליפות הפת והלאי כדי שלא יגע בו הטיט ויתרך שרי עכ"ל וכיתר ב"י דהטור והרא"ש מולקים עם רש"י דפי' מיסור הגריפ' משום תיקון מנא ולהרא"ש הוה הוא משום טלטול שלא לצורך ול"ב דגם רש"י ס"ל דעם דהרא"ש ולא עשה תיקון מנא כמתני' טעם תיקון מנא שלא לרבות דאפי' מכשירי מוכל נפש בכל גווני לר' יהוד דס"ל מותר במכשירים כא"א מצי"ע ס"א מ"ש מעי"ט דנפל בי"ט או מוכל בעי"ט ולא ידע מזה אין כאן מיסור תיקון מנא רק משום טלטול והיינו כריתת דר"ח בר' יוסף והוכרח רש"י לזה דבמתני' מיירי בנפל בתנור ואם"א גריפה תנור כהדי תיקודהי הטעם משום תיקון מנא ואפי' בנפל בתנור אלא גרופה מסור לגרוף ואיינו משום תיקון מנא ואיינו כרבי יהודה ואם"ס אסור לגרוף ולא יתחרך הפת אלא יגרוף כל סביביה ואח"כ יוציא הכל ואח"כ יגרוף השאר

עטכסי' תק"כ : ו והאפר שנו. אבל אסור להשכיב העפר דמוקל הוא(כ"י כ"מ) ואם כן אפר שהוסק בי"ט ונעלטן נמי אסור כמ"ש סי' תל"ה סט"ו ונ"ל דאם נעלטן ואזר והוחם שרי כמ"ש סי' ש"י ס"ג ועטסי' תק"ט : ז מותר לנופו . אפי' נפל לתוכו מעי"ט ולא ידע מזה אז שלא היה לו שהות לתקנו (כ"י ים"ם) ערסי' תק"ט : ח תנורים שלנו . מ"מ אם התנור גדול וגרף מקלתו ואפשר לאפות בחותו מקלת שהורך לכבדו שלא יגע בפת וימרך מקלתו אסור וכיכוי לא אמרי' מתוך שהותר לזורך הותר שלא לזורך (כ"מ) ועטסי' תקי"ד ועטסי' תקי"ו ס"ח בהג"ה דמשמע דאפי' לזורך אכילה דוקא כשעה שמתקן שרי לבשל שרי כיון שאינו מכבה גמור שהפו (הר"ן ומלחמות וכב"י סי' תקי"ח) ומ"כ ל"ש מ"ש כאן וה"ז כמניח בשר על גבי גחלים שהרי כאן הוי כיבוי גמור ושרי משום דמ"מ פ"ח דרוג' לאכלו כך ויוצא בזה אינו מתוכ דמ"מ ס"ט סי' ש"ד לענין דבול"מ ע"ש : י מותר להסיקן . אאע"ג דבול"מ ע"ש : יא כדי לאפות כמן מותר . וע"ד לזיכון מכנים שאסור כמ"ש סי' תק"ח דהתם תיקונו של כלי הוא קודם לתשמישו שמתשמש בו אבל הכא בשעת תשמיש הוא שמתקנו לתשמישו (הר"ן) והתוס' כתבו כיון שהוא עושה ע"י מעקין מיהו ודאי אסור כיון דאינו עושה בשעת הבערה כמ"ש בסי' תכ"ג ס"ב ובמ"א ס"ק ל"ג . וע"ע מ"ש לאסור לבשל בקדירות חדשות כמ"ש בסי' תק"ג ובע"ל ס"ק כ"ו.

והמרדכי כתב דמותר להפיג תוך מעשה שיכול לאכול פעם אח"כ לעשותו מעי"ט עכ"ל פירוש שלא ידע מתחלה שיוסק כ"כ שיצטרך להפיג בלונן קדיר' הו"ל לבשל מעי"ט (°) מתחלה ולבסוף הוי תיקון מעשה : יב מותר לשרות. אבל אם כבר נרף רק שרוצה לגרוף פעם אחרת הנחלים הקטנים ליפות לאסור מאחר שמכבה (י"ם כ"ח) וכ"מ כרמ"ם ועוד אע"פ שכבר כתב דמחזי כו' ועטעם זה ר"ל ג"א כמ"ש בש"ע דהוי מתקן אבל ובין נאמר כהרמ"ם דמחזי כמתקן לאפוקי מדעת רש"י שכ' הטעם דלא ניתנו עיטם אלא להסקה. ואם כן בענ יבש מותר דל"ל מה לי לצלות בו ומ"ל בגחלתו וכדלעיל סי' תק"ב סעיף ג' משמ"כ לטעם מתקן אפי' עך יבש אסור : (ס"ק ו) והאפר כו' אבל כו' האפר : ר"ל עיין בטיט : נמי אסור. ר"ל כל זמן שהוא הם דרתוי לצלות בו ביום. עומד למלאכתו הרשמוה ומותר לטלטלה. משמ"כ בשבת בשבת וכשהלך האיסור חוזר להיתרו לאחי שבת. דהיינו דבר שהיה בין השמשות רתוי. ואח"כ נאסר בשבת וכשהלך האיסור חוזר להיתרו הרשמוך. וה"ה כשה דב"ם וגם כשהי' חם כי' מותר לטלטל אח"כ כשלטלן נאסר. וכשזוב נתחמם חוזר להיתרו הרשמוך ועש"ם תק"ט לענין טלטול אפר : (ס"ק ח) תנורים כו' ויחרך מקלתו אסור. כ"כ ב"ח לייחס קושית הרב"י על הטור שכ' בתנורים שלנו שמכבים הגחלים בגריפתן אם אפשר לאפות זולת הגריפ' אלא שרוצה לגרוף כדי ליפות הפת אסור אבל ג"א בלי גריפה מותר והקשה הרב"י דהא הרש"ם שכ' בתנורים שלנו ג"א בלי גריפה. וא"כ למה כתב הטור אם אפשר כו' ועי"כ הכ"ח המשכתת לה כ"ג אם נרף מקלת התנור כו' : וכביכול ל"ל כו' דסב"ח הקשה כיון דהותרה הכיכוי שע"י בלעדה דהוי זורק מוכל נפש. ג"כ לפילו נרף מקלתו ורוצה לגרף מקלת לאחר שלא יגע כו' והוי כדי ליפות ג"כ יהי' מותר משום מתוך. וע"י תירץ דכיכוי לא אמרינן מתוך והטעם כתב הב"ח ול"ל לזיו דומה להבערה דע"י לתקן התוכל בלי הבערה כו'. אבל הכיכוי לזיו מתקן

מ מלשון הטור לדעת הר"ם לזיו ע כן פי' הרמ"ם שם י ברייתא שם ל"ד כ הרמ"ם שם וכ"כ הטור (° פי' למזקן) ל שם בברייתא ן מ עור בשם ד"ם מרוטנבורג כ ב ברייתא שם י"ז וכ"כ בן הלעז ר גמרא שם ם הרמ"ם שם וש"פ

לבושי שרד

תקז (מ"ח סקי"ח) (°)בא מלתמול כ"ל : בקי"ד (°) כדאתמו כרי"ף ורמב"ם ולא כהרמ"ם כ"ל :

דגול מרבבה

כלל גדול לתורה שכל שאתר יכול להמות בהחלת נעורו לפור ח"כ להמ כתבו הו' שם כמו מ"כ שאין קרבין בי"ע והרי בכו"כ טעם אחר יש לפי שמצולתן גבוה קזה וכמו שאמרו בבילה דבהמה חלי' של נכרי מותר לבשלה ומ"כ לאסור משום דמצולתן גבוה קזה ולפי דברי המג"א קשה דלא בלי"ב יש הפרש דבהמה חלי' של נכרי יכול ישראל להמות משלו תכף משא"כ מדגים ונדמה לריק להמתין אחר זריקה אלא שא"א דלא תיכפת לן לם יוכל להמות הכף לו אחר כך וכוונת התוספ' בפסחים הוא לפי מ"ש בבילה דף כ"ז ע"ב בד"ה ועל התלה שמצוה שבשעתו רואים דמותר לשרוף הרומה עמלה מן התורה ביו"ט לף שעקרה לצורך גבוה מ"מ מותרת להדיוט ולכן דעת התוספות דהיכי שהיא מותרת הכף להדיוט מותר לף שעקרה לצורך גבוה והיכי שאין כה לורך גבוה לף שאינו מותר רק היכי שעקרה לגבוה וגם להדיוט גם כן לסורם בהחלתה להדיוט לף לסור ביו"ט ולכן לסור שריפת חמץ שעיקר בשם מצוה ביעור ונם לסור להדיוט בהחלת ביעורו :

ח האש ו והאפר שבו כדי שיהי' חלק ולא יגע בפת כלל אע"פ שאם היה נוגע בו לא היה כדי לחרכו ט אבל אם יש בטיח שנפל לתוכו כדי לחרך הפת או הצלי אם היה נוגע בהם אע"פ שבלא גריפה היה אפשר לאפות ולצלות בו כיון שהוא מתחרך ז מותר לגורפו דחשיב טלטול לצורך ודוקא בתנורים שלהם שהיו מרבקים הפת סביבם ואין צריכים לגרפם אלא מהטיח שנפל לתוכו אבל ח תנורים (ד) שלנו (ו) כיון שאי אפשר לאפות בהם בלא גריפה מותר לגרפו מהאפר והגחלים ואע"פ שהוא מבבה אי אפשר בלא כן ובשם שמותר להבעיר לצורך אוכל נפש כך מותר לכבות לצורך אוכל נפש והרי זה כמניח בשר ט על הגחלים וכן נהגו :

ה י תנור וכירים ח"שים אין סכין אותם בשמן ולא טשטשין אותן במטלית אבל י מותר להסיקן כ אפילו היסק ראשון (ז) ובלבד שלא יפיגם בצונן כדי (°) לחממן ל ואם הוסקו יותר מדאי והוצרכו להפיגם בצונן יא כדי לאפות בהם בותר מ לפיכך יב מותר לשרות המבבר' שמכבדין בה התנור אף (ה) שמכבה :

ו ג יג מותר לאפות תנור מלא פת אף על פי שאינו צריך אלא פת א' ס ודוקא בתנוריהם שהיו קבוצים והיו מרבקים הפת בדפנותיהם ומתוך שהוא מלא אין מקום לחוג להתפשט והפת נאפה יפה אבל יד בתנורים(ו)שלנו אין לאפות יותר ממה שצריך :

מותר

טיט לא שייך בו הסבבה מלא גריפה ובזה יש ח לוק אם אין בו חשש גיעה לאסור לגרוף זהו דין הגריפה אבל אם יש חשש גיעה בטיט ממילא ודאי יחדך זהו דין הסיפה דבשביל חשש גיעה שהיא תירוך מותר אפי' לגרוף כיון דאין הסבב' מועלת לזה כמלא דעיקר התילוק בין גיפה לסיפה אם יש חשש גיעה בטיט או לא מלא שהכניס בתחילה דזה מותר אפי' לגרוף כדי להנצל מהגיעה שהיא תירוך בודאי כללא ד"ל בתורי דברי הטור : (ו) כיון שח"ת לאפות כו' . בטור כתוב אבל בתנורים שלנו שמכניס הגחלים בגריפתן אם אפשר לאפות זולתה אלא שרוצה לגרוף כדי ליפות הפת אסור אבל ג"א בלי גריפה. ובמ"א כ"כ בשם תנורי' דיזן ג"א לאפות בלא גריפ' מותר עכ"ל ותמה כ"י כיון שהתם תנורי' דיזן ג"א לאפות בלא גריפה לא היה לכתוב אם אפשר בלא גריפה וע"כ כתב כאן בש"ע בתמת כן נ"ל לפרש דבתנורים שלנו אפי' אם אפשר בלא גריפה אסור לגרוף אלא בכלי שאינו מגרף כלל כגון הקנה שלנו ואפי' אם אפשר בלא גריפה אלא שצריך לגרוף בכלי המגרף אסור לגרוף אלא אם כן שהוא מוכרח לגרוף בכלי המגרף כגון שאם לא יגרוף בכלי המגרף יכבה הגחלים ולא יוכל לאפות בהם עוד וכן נ"ל לפרש דברי הרמב"ם בפ"ה דשבת ה"ב שכתב ואין מגרפין בכלי המגרף אלא כדי שיגרוף מעט מעט ולא יגרוף הרבה בבת אחת שמא יכבה הגחלים ולא יוכל לאפות בהם עוד ולא יגרוף אלא כדי שיגרוף מעט מעט ויחזיר הגחלים למקומן ויגרוף עוד מעט ויחזיר הגחלים למקומן עד שיגרוף כל צרכו ואח"כ יגרוף הכל ויכבה הגחלים ויניחם במקומן ולא יגרוף הכל

שזהו עיקר הגמר של מיזוק הכלי והוה מתקן מנא: (ח) ומותר לגבל המפר. כ"כ הרמב"ם ורי"ף ור"ת הקט' ע"ז דהם מפר כר ניכול הוא וכמ"ש סי' שכ"ד מי' ס' המגיד לכיון דל"ת לעשות ניכול זה מעי"ט שמתיכש לשעתו הלכך מותר לגבלו בי"ט משום תוכל נפש ורש"ל פסק כיון דלר"ת והרמ"ם מפר מין להתיר בניכול המפר כמים בי"ט:

תקח (א) מפני שמחמין.פי' שכליכון זה הן מתחזקין וה"ל כמתקן מנא לפי'כיפים:(ב) ומין שוברין המרס'פי'י כשזולין דגים על המכסל' שוברין מרס מו מותכין כייר ושורין'מותו במים ושורדן ע"ג המכסל' שלא יפרף הדג וכי"ע מפר משום תיקון מנא: (ג) שמא תקרע.דלפי' תקרע לא מיכפת לן דלין זה קורע ע"מ לתפור:

תקט (א) שפוד שנרלף . פי' שנעקם וכפף והטעם דקי"ל כר"י דאמר מכשירי מוכל נפש שמפשר לעשותן מעי"ט מפור כי"ט ומה של"ת מעי"ט מותר בי"ט ועמ"ס סימן תק"ד דלמו ככל גווני ק"ל כר"י : (ב) מין מחזיק . ומפילו לר' יהודה דכתן עשתה כלי נמור: (ג) ומין מורין כו' . מכל להעביר שמותים הסכין ע"ג עץ מו מרם מו סכין מורין כרניס להתיר כ"כ רש"ל פ' ח"ל : (ד) שלא יחמוך כו' . דכיון שיכול לעשות מעי"ט מוע מחר כמחט מיכו דומה

הסכין במשחזת שלה אבל מחדדה ה על גבי (ד)העץ או חרס או אבן ד (ג) ו (ה) ואין מורין דבר זה לרבים כדי שלא יבאו לחרדם במשחזת ה במה דברים אמורים בשיכולה לחתוך בדוחק או שנפגמה אבל אם ז אינה יכולה לחתוך בלל אין משחיזין אותה אפילו על העץ ו שמא יבא להשחיזה במשחזת :

ג ז עופות שממלאים אותם בשר ובצים מותר לתפרם בי"ט והוא שיתקן מעי"ט החוט ח ויישימנו (ו) במחט ויזהר(ד)שלא יחתוך החוט בי"ט: הגה ט וכן נהגו(ז)לסרוף סמוט הנשחר בשוף למחר שמפרו בו:

°ע' סי' שם"ג סעיף י"ב °°ע' מה"ד ק"ב ר"מ ל"ח מ"ב

מותר

מל"ט ס"ג : ג מותר לתקנו. כ"ל דאם יכול להשתיל לו לסוכ לתקנו וכ"מ שכי' תק"מ : ד ולא לסורפו . מע"ג דמותר לסרוף פתילה לסניס כמ"ש סי' תק"ד ס"ח התם מחזי כמלניק כ' גרות אבל הכא לסוכ מסום תיקון כלי (מרדכי) וכ"ל דמיירי שמפשר לעשותו מתחמל : ה ע"ג הען. לו ע"ג סכין מחד: ו ואין מורין. והם"ה אמין עוסין כן בפני רבים אלא מ"ש מלי להתחמועי וכו' דלהעביר שמוניות' קמכוין ועי"ג משחזת אפי' בעלמא לפשר שהוא אסור הגשאל וים להתיר עכ"ל מ"מ אלי דאפי' בחה"מ ס"ד דמ"מ תחלה לאסור כיון דאפשר בשאלה . וליכו דמסיק להתיר והכי קי"ל מ"מ בי"ט לא מניכו מלן דמתיר בהדיא יש לאסור היכי דאפשר בשאלה : (ס"ק ד') ולא לסרפו ע"ג דמותר לסרוף כו'. דאל"ה הל קי"ל מכשירים שא"א לעשותן מעי"ט מותרים בי"ט ועם"ה כהג"ה : (ס"ק ו) ואין כו' אפי' בשאלה . ס"ק ז : (ס"ק ח) אינה יכולה לחתוך הסכין במשחזת אבל יכולה לחתוך בסכין אחר שאינו מחזיק אותו בשעת חיתוך אפי' בחה"מ ואפי' בי"ט ועם"ה כהג"ה : (ס"ק ט) וכן נהגו לסרוף וכו' . ז"ל ד"מ ולפמ"ש כס"ב לחסור לסרוף הספוד ס"ה לחסור לסרוף החוט אבל נהגו להקל

יד אפרים

תקח (במ"ח סק"ב) ח"כ ס"ק מפני שריך כו' בס"ם ליתח כרעפי' מדשים עסקי' ומפני שריך לבדקן ולחמרי לה שריך לחסמן ופי' המ"מ דהך ומחמרי לה היינו לפולו ניכוניס לחסור מפני שחחמן כלל שעה שחלבנן ולפי שחמרו מפני שריך לבדקן חמרו מפני שריך לחסמן ח"כ דה"ק משום שריך ללבנן כ"כ עד שיחסמו עכ"ל המ"מ ור"ל דקקע לשון ריך חיידי דנקע ריעה לשון ריך לבדקן נקע נמי כוחמרי לה לשון ריך לחסמן וחח"כ קאמר כ"ה חוכל כפא ה"ק מפני שהרעפים ריך ללבן חותם עד שיחחמתו והלכך חסור לחסר לבנן ללולת כיון שליכון זה מועיל גם כן לחסמן חידי וחידי חד טעמא הוא משום שלליכון זה מחסמן יותר רק שבא לפרש לשון ריך דנקע כס"ם וזה כרור בכוונת המ"מ ושם כן ל"ע על המ"מ שהעתיק כך ח"כ ס"ק כו' דהרי כתן לח מזכר לשון ריך כלל ולח ל"מ מהך ח"כ לח בדיעה ולח בטעמא ועיין בלח"מ מ"ש לפרש דברי כוונת הס"מ שר"ל דהכך ליכון שהוח גדול כס מתחמין יותר מן שליכון דקודם ע"ם וגרליה כן מפרש המג"א ג"כ ובכריכס ל"ע לעכ"ד שגרליה כרור כוונת הס"מ כמ"ש :

תקט (במג"א סק"כ) דיו"ע רחמון חסוב חול כו' ולכן לף על פי

הגהות רעק"א

עין לסור.כ"כ הכ"ה: מג"א סקט"ו וכ"ח תירוץ.וכ"כ המהרש"ל:שם לחל

חתם סופר

ס"ק ט"ו : (שם במג"א ס"ק ט"ו) אבל אסור לאכול וכו'. נ"ב ודן הנה דברי המהרש"א בנמ' דף ל"א ע"א :

ע מימרח דר"ח שם ל"ב פ כפירוש רמב"ם כפ"ב ל כפירוש רש"י שם ק טור כשם רש"י שלח דאמר רבינח וקיעמא שרי שם :

ף מנחם בגיולס ל"ג וכפירוש רמב"ם כפ"ג שלח דאיתח שם בגמרח ואמרי לה לחסמן כמ"ש ה"ה שם ב כפירוש הרמב"ם שם ג בריימח שם ף מימרח דשמואל ביולס כ"ח ופי' רש"י ברלף שנעקם וכ"פ הרמב"ם בפרק ד' מהלכות כלי המקדש ה"ב ובפרק ד' מהלכות כשם שבת הלי כ"ה ופרק ו' כן ורבח שם ה שם מימרח דרב יוסף ו כן פירש הרמב"ם שם ז ר"י נח"ב כשם הרחב"ד וכ"כ הכל כן

הגר"א

כשיעשו לפסוק בכ"מ כלישנח בחרח ושם מלן חנח דחשחוח עלמה לחורה כו' ר"ל לחדדה לף בשל עץ לחסור דלח כר"י לחב"ח בחשחוח של לחן חורה ב"י שהוח עושה כלי חורה ל"ל עושה כלי חורה ב"י לחסור כמ"ש שם ל"ב ל"ח לין פוחחין כו' ר"ח ל"ח וכנגב' שם מ"ם בשכין דלח כו' והעשה לף בחוכל נפש עלמו מלחכה הנעשה לזמן מרובה לחסור כמ"ל סי' תנ"ה ס"ב ובי"ם בכשירין וכל שעושה כלי הוח לימים הרבה וה"ם בגמ' מעביר סכינ' לפומח לפומח ולחפפח דרחיי' לחדדה כר"י שהוח כמו מחחזח של נחחר ולחר ולין מורין כן כדי שלח יעשה בחשחוח של לחן לחב כלל מכשירי ל"ח ס"ל דמורין כן ושם ל' סכין שנפגמה כו' פי' בחשחוח של לף ושם סכין שעשוה כר ג"כ כשל עץ וכר"י וה"מ הוח כו' דבלח"ה לחסור לגמרי שמ' יפחיזנו בחשחוח וכ"כ הרי"ף שסכין שעשוי כוקח לחיקולח ולחריחיח כ"ו שפגם בי"ט ועיין בר"ן שם וכן מ' פירושלמי פ"ם בלכה ב' ול"ן מחחיזין לח הסכין לכל מלוחה ע"ג חבריהם לר"ח היח כדי להעביר שמוניות שעליה והוח כחיכה דמהני לה לחחני כוונה ב' בלח כב"י ועמ"ש בחרח ומוקי מחני' כרבנן ועמ"ל פ"ק ה' מלן הגח כו' לר"ח ובשיטח פירושלמי כו' ב' עיקרות בח"ל דמכשירין שח"א לעשות מע"ט ועמ"ל : וכן נהגו. ולהו לין חילוק בין לסרוף חו לחתוך חו ל"ח ב"י לסרוף חו ל"ח מע"ט.ד"ה ע ועמ"ל

השקל

בעתיק דמיירי דוקח בקדרים חדשים ושמינו הרמב"ד ר"ל מוקי לה דוקח בקדרים חדשים וע"ז כ' הא"מ הרמב"ם לשיטתיה דס"ל דלפי' בישנה יש בה מסום חיסוס וז"ל כי' ממ"מ ונרחה לדעת רבינו מין חילוק בין חדשים כו' ונרחה דלדעת רבינו מה שתי' בגמרח הכח בקדרים חדשים עסקינן. ומשום ליכון רעפים גנעו בה היינו לליכנה דשרין לבדקן לגמרי לחסמן. לפי' הלח יהיו חדשים. ושמעת ניחח מה שמשיג הרמב"ד על רבינו בפ"ט מהלי שבת כו' עכ"ל. ולח הבנתי דע"כ ר"ל דלוקי לה בקדרים חדשים ומשום ליכון רעפים ע"כ ס"ל לעשם משום חיסוס דפי' משום שריך לבדקן ליכל חיוב חטלת. דהל היינו הלח חשם בעלמל וגם לי פקע ליכל כ"ל ערח' הלח לזורך כמ"ש רש"י חבל מין בו מלחכה להחחייב עליו. ומה"ט פסק הרמ"ם כמ"ד שריך לחסמן כיון דר"ל ע"כ הכי ס"ל דמשום שריך לבדקן ליכל חיוב חטלת עליו. ועוד לדבריו דגם בקדרים ישנים ליכל משום חיסוס ל"כ ל"ל לבטל כי"ט דלפי' בישנה ליכל משום חיסוס וכזה ל"ל כמ"ש מ"ל בשם הר"ן בפי' חק"ז ס"ק י"ל דליכי דחיסוס עם חטמים בלים כלי שרי. חבל קושיח ל' ודפי' קשה. וע"ע לריך לחלק בין רעפים לקדרים דחע"ג דברעפים לפי' ישנים יש בהן חיסוס. חבל בקדר' דוקח בחדש ליכל חיסוס ולח בישנה ולפשר הוכחתי לעיל וכן נרחה דעת רמ"ח שבלן מודה להמחבר דסבירל ליה דלפי' רעפים ישנים מסור ולעיל ס"ם חק"ב בקדרים כתב דוקח חדשה מסור. ולכן שתק המ"מ כהל שבת לי"ב הסגת הרמב"ד דלח כהל"מ שבת הרמ"מ סמך חת עלמו על מה שכתב בהלכות יום טוב דז"ח כ"ל : (ס"ק נ) שמא תקרע. לפיכו לריך להיות :

סי' חקט : חשיב חול כו' ומע"ג דלפי' נלמר דיום טוב רשמון הוי חול מה בכך . הל לין לחסור בי"ט שני כ"ל דהיכי דהיה לפשר לעשות מעי"ט בחול. ומה כן ל"ט לי' ניכו דחשבי' ליה חול . מ"מ לח היה לפשר לתקנו בי"ט ל' לזורך י"ט שני . ל"ל כיון דמידמה היה לפשר לתקן בי"ט ל' חלא משום חומרא לו ספק, לו לדידן דבקיחים ויודעים דיומא קמא עיקר . לח נעשה ע"י חומרא זו קולא בי"ט ני ומ' מהרי"ל ליכו ת"י ועמ"ש סי' תצ"ט במ"ח ס"ק ה' שהביא בשם מהרי"ל הל דקי"ל נוהגים העור לפני הדורסים והוקח בנשחט בי"ט דהמירו סופן מ"ת . חבל נשחט מערב יום טוב דהיה לפשר ליתן לפני הדורסים לח הותר ליתנו לפני הדורסים כי"ט . ונשחפק שם מהרי"ל לי שחט בי"ט ל' לי מותר ליתן לפני הדורסים כי"ט שני . די"ט ל' לגבי שני כחול הוא . וע"כ קשה דהתם מסחפק בזה . וכלן פשיט' ליה לחסור וליין בשי ל"ר שכ' קלת ייסוב : (ס"ק נ) מותר כו' וכדמשמע ס"ם תק"ב כל"ל . ר"ל שהרב"י שם הביח בשם מ"מ שכ' וז"ל שכיון ודלי מותר לחדד כדרכה (ר"ל בחה"מ) לפי במלחכת לומן ועשותו לכתחלה כשנשבר בחועד לפשר שהוא לחסור . לפי שהוא דבר הגשחל ויש להתיר עכ"ל מ"מ לרי דלפי' בחה"מ ס"ד דמ"מ תחלה לחסור כיון דלפשר בשלמה . וליכו דמסיק להתיר והכי קי"ל מ"מ בי"ט לל מניכו מלן דמתיר בהדיח יש לחסור ליכי דלפשר בשלמה : (ס"ק ד') ולל לסרפו ע"ג דמותר לסרוף כו'. דהשם יש בו משום תיקון מנל וכמבואר שם ובסי' זס ס"ק ט' : וי"ל דמיירי שלפשר כו' דלל"ה הל קי"ל מכשירים של"ל לעשותן מעי"ט מותרים בי"ט . חלה שלין מורין כן כמ"ש ס"ל : (ס"ק ו) ואין כו' חלה"כ כו' מלי לחלוק על דברי ס"ה שכ' טעם הרמב"ם ואינו נרחה בעיני להני בדברי מ"ל ועוד משום דהוי מנל מנל ואולי כותב מ"ל לחת טעם לדברי הרמב"ם שמוסר שמל יחחזנה במשחזת ושם יחחזנה במשחזת מלי קעביד עז"כ מ"ל דהוי מתקן מנל . וכזה מוקים הרמב"ם ור"ן.דהרמב"ם ס"ל שם יחחזנה במשחזת.על הנך ליו בו משום תיקון מנל חלה דנזרינן שמל יחחזנה במשחזת ואו יש בו משום תיקון מנל . והר"ן ס"ל דגם במשחזת על הנך יש בו משום תיקון מנל . וכתב יש"ש לפי לזידן דקי"ל כר"י דמכשירים שלי לפשר לעשות מעשון מ"ט מותר בי"ט מדכתיב במכשירים יותר מל"ג עלמו . וכיון שלסור נעשון ולרקך לנמלי לל שרי בשוכל נפש מללכות הנעשות לזמן מרובה . נין שלמר שם"ה מלוריימח לו מדבריהם (עמ"ש ר"ם תצ"ה) וכיון שכן ל"ל להתיר

באר

דשמור כמנורים שלנו בכל עניו) : (ז) סי' . וטיט שמוח כרחוב שם ליו לריך ניכול לל בעי' סי' שם היה דעתו ניכו ממ"ש : (ח) לפר . ורש"ל מלמיר נם לפפר לנבל מיס רק להניחו עליו כך :

תקח (ג) המנים. כ"ה הני' ברמב"ם שלפנינו לכל במ"ע ובכ"י משמע שמוסמת הרמב"ם הרלפים וכ"ה בנמ' וכבל הפוסקים לכל למנים מוכח יותר עיין מ"ש : (ד) תקרע . דלפי' לל מיכפת לן דלין זה קורע ע"מ לתפור :

ביאור

דבהח ל"פ רשב"ח לח"ק: ס"ז ומותר לגבל כו'. עמ"ח ס"ק ע"ז וכס דברי המ"מ :

סי' תקח ס"א את האבנים . עמ"ח: מפני שמחמין . נמנ' שם לר ח' ומפ' הרמב"ם דלליכנה בתרח ח"ל לחדש ומ"ם שם הכח בקדירה חדשה לליכנה קמל בוקח נפש ולכן נפ"מ מה' שבת נ"ב לח כתב קדירה חדשה לכל הרחב"ד שם והמ"מ שם: ו"ש בשם הרשב"ח חולקים עליו ועמ"ש בסי' תל"ח ס"ח :

סי' תקט ס"א ודוקא כו'. ערמ"י שם כ"ה כ' ר"ם שפוד שנרלף וה"ה לסור לתקנו כו': לבל כו'. שם שפוד שנרלס כו': ונשבר בי"ט. שם ול"ה כלן כו'. וקי"ל כר"י בשם"ם דרבי' משמל כו' ועמ"י ל"ד ח' ר"ם ואין מתקנין כו' : **ואין כו'**. ערמ"י שם ד"ה הל' כר"י כו' לבל הל"ע כ"ע בריש סי' תל"ה לח כה' ואין מורין כן לכרמב"ם מורין כר"י ועמ"ש בס"ע ולכן לל כה' הרמב"ם דלין מורין חלח פ' לגמרי כר"י וע"ש בפ"ח הל' ח' וכן ברי"ף מביח שם ל"ח ל"ל רבח לר"ח דרבינו כו' דלח בב"י ועמ"ש בשוח"ע סי' שפוד שרוצים כו'. שם ל' ל"ל ואין מתקנין כו'. וכפי' הרז"ה משום מנח ופירוש דנרלף שנעקם לנמרי דשוכח כוח לבל נרלס שנעקם הנע ולכן ארי. ומ"ח פירוש בתפשר לעשותו מתחמל והוח כפירוש רש"י שם לבל מדסתם מ' כמ"ש: ולא לשרפו.בתם"ס ל"ב מ"ם בסכין כו'.ועיין רש"י שם ל"ה בפי' כו' שם ל'ריך כו' ללח כו' : אין משחיזין כו'. ואין מורים כו'. בד"א כו' שמא כו'. פסק בליכנה בתרח שם לר"י ח"ם הח דלחמרת בשל עץ מותר כו'

מחצית

דהח לפי' מבשל בה מע"ט כמה פעמים מ"מ כשיבשל לח"כ בה בי"ט עדיין ים משום חיסוס . וה"ל ה"ל להתיר בי"ט. ולזה כתב מ"ח דבליכון לבנים ודלי מחסם כה"נ מודם מרדכי לפי' לעשות מלחמל לסור : (ס"ק יב) מותר כו' פעם לחרת כו' הרב"י מייסב קושייתו על הטור שהבחת לעיל בס"ק ח' שכ' הטור בתנורים שם לפשר ללפות בלי גריפה כו' הל ברמ"ם מבואר דבתנורים שלנו ח"ח בלי גריפה. וזה תירן דכוונת הטור דבפעם לחד מותר לשרות המכבדת במים ולף על נב שמכבה וכמ"ש בטור וס"ע. לבל פעם שני לסור לשרות המכבדת במים ולנרוף הגחלים כיון דהיו שלא ליפות ולכן כתב הטור שם לפשר ללפות כו' דהיינו שלא לשרות המכבדת פעם שני. והב"ח (מלבד דהתי שהביא מ"ח ס"ק ח' כתב עוד לייבב) דבפעם שנית לפילו הינו שורה המכבד' במים שלא במכבדת יבשה נ"כ לסור : לעפ"י שהב"י כ' כו' כדרכו בחול. לפי שכ' המ"מ לנרף התנור מן הספר וגחלים כו' ירלה לי שהוח מותר. ולע"ם שהוח מבה ח"ל בלא כן כשם שמותר להבעיר לצורך לוכל נפש כו'. מזה דייק הרב"י מדכ' כשם שמותר להבעיר. הם כן נתן לכיבוי לצורך ח"כ. דין הבערה וכשם שהבער' מותרת בי"ט ה"ה לכיבוי : ולכן יש להחמיר. היינו כדעת הב"ח לפילו הינו שורה המכבדת פעם ב' מכל מקום לסור : שלא תשרף. ר"ל שלא תשרף המכבדת ע"י הלא שדבוק ע"י שכיבד התנור עם הנחלים : (ס ק יד) בתורים כו' והרא"ם וטור. ובסי' ח"ר כ' דתיבות הרא"ם וטור ט"ס. דהמה המוסריס בתורים שלנו. שלא ל"ל מדסתמו הרי"ף ורמב"ם : (ס"ק טו) מלמם כו' דוקח בטיט שח"ל ניכול. היינו טיט לח לבל לל טיט יבש : (ס"ק טז) לנבל כו' נרלה כמתקן לבנין. ולו דברי הר"ן שכתב לי"ב דעת הרי"ף שמתיר בלפר מסום דלמו בר ניכול. והקשה לדברים הלזה כר ניכול מיברע נרע דלפי' בחיבת מים חייב . ועי"כ ת"ל דבלא"ה הי' רלוי להסור לפיה מחרח כשסותם התנור ל"ע כ"ב דהותר מסום תוכל נפש. ולכן לפר לפיכ"ה נם הניכול הי' רלוי להתיר לצורך לוכל נפש. שלא לחסור הרלה כמתקן לבנין. ולכן לפר מותר לתן דרך לנבלו לצורך בנין. וזה כוונת הרי"ף שכ' דלפו כר ניכול הוא. ר"ל לתן מנבלין לותו לצורך בנין. עם"ם רש"ע. דכ' דאם התנור בוער אסם בתוכו ואותמו אינה משום מבשה : **סי' תקח** (ס"ק ל) המנים כו' לבל מנים מותר. ובספר ת"ר לותר נם נחנים : (ס"ק נ) מפני כו' ואפי' יעים כו' דמרינן דף ל"ד דהא דתנן אין מלנים הרעפים הרעפים מלי קעביד . ברמב"ח ס"ק יותן הכא ברעפים חדשים עסקי' מפני שריך לבדקן שלא יפתקעו בתור. ואמרי לה שריך לחסמן. ומסרמב"ם כתב בלפר שעיקר הרב"י פה בש"ע ול"ל ודבינו לף הזכיר חדשים לפיכך נרלי' שהוא מפרש ול"ל לפי' יעים לסור מפני שחחמן בכל שעה שמלבנן. ולפי שחמרו מפני שריך לבדקן לחמרו מפני שריך לחסמן. לפי' הלח יהיו חדשים. ושמעת ניחח מה שמשיג הרמב"ד על רבינו בפ"ט מהלי שבת כו' עכ"ל. ולח הבנתי דע"כ ר"ל דלוקי לה בקדרים חדשים ומשום ליכון רעפים ע"כ ס"ל בעשם משום חיסוס דפי' משום שריך לבדקן ליכל חיוב חטלת. דהל היינו הלח חשם בעלמל וגם לי פקע ליכל כ"ל ערח' הלח לזורך כמ"ש רש"י חבל מין בו מלחכה להחחייב עליו. ומה"ט פסק הרמ"ם כמ"ד שריך לחסמן כיון דר"ל ע"כ הכי ס"ל דמשום שריך לבדקן ליכל חיוב חטלת עליו. ועוד לדבריו דגם בקדרים ישנים ליכל משום חיסוס ל"כ ל"ל לבטל כי"ט דלפי' בישנה ליכל משום חיסוס וכזה ל"ל כמ"ש מ"ל בשם הר"ן בפי' חק"ז ס"ק י"ל דליכי דחיסוס עם חטמים בלים כלי שרי. חבל קושיח ל' ודפי' קשה. וע"ע לריך לחלק בין רעפים לקדרים דחע"ג דברעפים לפי' ישנים יש בהן חיסוס. חבל בקדר' דוקח בחדש ליכל חיסוס ולח בישנה ולפשר הוכחתי לעיל וכן נרלה דעת רמ"ח שבלן מודה להמחבר דסבירל ליה דלפי' רעפים ישנים מסור ולעיל ס"ם חק"ב בקדרים כתב דוקח חדשה מסור. ולכן שתק המ"מ כהל שבת לי"ב הסגת הרמב"ד דלח כהל"מ שבת הרמ"מ סמך חת עלמו על מה שכתב בהלכות יום טוב דז"ח כ"ל : (ס"ק נ) שמא תקרע. לפיכו לריך להיות :

סי' חקט : חשיב חול כו' ומע"ג דלפי' נלמר דיום טוב רשמון הוי חול מה בכך . הל לין לחסור בי"ט שני כ"ל דהיכי דהיה לפשר לעשות מעי"ט בחול. ומה כן ל"ט לי' ניכו דחשבי' ליה חול . מ"מ לח היה לפשר לתקנו בי"ט ל' לזורך י"ט שני . ל"ל כיון דמידמה היה לפשר לתקן בי"ט ל' חלא משום חומרא לו ספק, לו לדידן דבקיחים ויודעים דיומא קמא עיקר . לח נעשה ע"י חומרא זו קולא בי"ט ני ומ' מהרי"ל ליכו ת"י ועמ"ש סי' תצ"ט במ"ח ס"ק ה' שהביא בשם מהרי"ל הל דקי"ל נוהגים העור לפני הדורסים והוקח בנשחט בי"ט דהמירו סופן מ"ת . חבל נשחט מערב יום טוב דהיה לפשר ליתן לפני הדורסים לח הותר ליתנו לפני הדורסים כי"ט . ונשחפק שם מהרי"ל לי שחט בי"ט ל' לי מותר ליתן לפני הדורסים כי"ט שני . די"ט ל' לגבי שני כחול הוא . וע"כ קשה דהתם מסחפק בזה . וכלן פשיט' ליה לחסור וליין בסי' ל"ר שכ' קלת ייסוב : (ס"ק נ) מותר כו' וכדמשמע ס"ם תק"ב כל"ל . ר"ל שהרב"י שם הביח בשם מ"מ שכ' וז"ל שכיון ודלי מותר לחדד כדרכה (ר"ל בחה"מ) לפי במלחכת לומן ועשותו לכתחלה כשנשבר בחועד לפשר שהוא לחסור . לפי שהוא דבר הגשחל ויש להתיר עכ"ל מ"מ לרי דלפי' בחה"מ ס"ד דמ"מ תחלה לחסור כיון דלפשר בשלמה . וליכו דמסיק להתיר והכי קי"ל מ"מ בי"ט לל מניכו מלן דמתיר בהדיח יש לחסור ליכי דלפשר בשלמה : (ס"ק ד') ולל לסרפו ע"ג דמותר לסרוף כו'. דאל"ה הל קי"ל מכשירים של"ל לעשותן מעי"ט מותרים בי"ט ועם"ה כהג"ה : (ס"ק ו) ואין כו' חלה"כ כו' מלי לחלוק על דברי ס"ה שכ' טעם הרמב"ם ואינו נרחה בעיני להני בדברי מ"ל ועוד משום דהוי מנל מנל ואולי כותב מ"ל לחת טעם לדברי הרמב"ם שמוסר שמל יחחזנה במשחזת ושם יחחזנה במשחזת מלי קעביד עז"כ מ"ל דהוי מתקן מנל . וכזה מוקים הרמב"ם ור"ן.דהרמב"ם ס"ל שם יחחזנה במשחזת.על הנך ליו בו משום תיקון מנל חלה דנזרינן שמל יחחזנה במשחזת ואו יש בו משום תיקון מנל . והר"ן ס"ל דגם במשחזת על הנך יש בו משום תיקון מנל . וכתב יש"ש לפי לזידן דקי"ל כר"י דמכשירים שלי לפשר לעשות מעשון מ"ט מותר בי"ט מדכתיב במכשירים יותר מל"ג עלמו . וכיון שלסור נעשון ולרקך לנמלי לל שרי בשוכל נפש מללכות הנעשות לזמן מרובה . נין שלמר שם"ה מלוריימח לו מדבריהם (עמ"ש ר"ם תצ"ה) וכיון שכן ל"ל להתיר

ח הגאון מה שכלי הלקט והמרדכי כ"פ ד' דכיולה ט תשב"ץ סימן ש"פ י מרדכי כ"פ דכיולה כשם ר"י כ הג"מ פ"ת ס' פי' כיון לחיסורת כלע צריך ליכון גמור שהעיר מקליפתם ויכיר בעוב דלהכשי' הוא עושה מ הרא"ש בתשובה דהוו מכשי' לוכל כפ ליכול לעשותה מערב יום טיב כ ולייתיו לעיל

עטרת זקנים

תקט * על המלכל מיד . הגה כיון דהיתרא כלע ס"ל ליכון גדול ומחזי כמתממו לבשל בו עוד (כ"י) :

יד אפרים

שהיכו רולה לללות בו ברחמון מ"מ לסור להקנו בשני כיון דאפשר שהוא קודם ולא' חול כו"ל לאפשר מעיו"ט ולא"צ דמספיקא לסור לעשות מלחמתו מ"מ בשיל זה לא מיקרי ס"ל כיון שהיכו רק מלד חסרון ידיעה לא מהני בהשוכת מהרי"ל :

ס"ק ט לכל לאחר שנתחלל העוף ונתפר כו' בל"ל :

ס"ק י"ב כמו בהכח' טרפת בל"ל ור"ל כלי ברזל שתופין בו והוא הנקרא טרפת בלע"ז עיין בכ"י :

דגול מרבבה

*) כ"כ גם במהרש"ל בסימן קפ"ג ע"ש :

כל שהסור לאחוך חסר ג"כ לשורפו וכל שמותר, לשרוף מותר, גם כן לאחוך . והכא מוקי לה לאחוך דהא לי לאחוך לפני עבודתו מעי"ט אלא שהגהו זה בשריפת החוט ע"ש : (ס) לקמן . וכיון דהתירוהו בלא שני ליה בליכון כל דהו, שקט בשרף עליו מבחוץ כמ"ש סי' תכ"ח סעיף ד' : (ע) שבשיתלבן . דאז לא גרסה במחקן כלי אלא כשאפשר לבשל מתחילה ולפני היה לאפשר לעשותן מעי"ט שרי ד"מ . אבל בבלוש מבלילה לריך ליכון עד שתשיר קליפתה ויכיר שעושה להכשירה לסור כמו שהסור להגעיל כלי בי"ט כ"י הג"מ. ואם לא היה לאפשר לעשותו מעי"ט שרי להגעיל ד"מ . ועם"ק בהג"ה . ומכאן משמע שמותר בחול להגעיל כלי חלב לחכול בו בשר או חיפכא והעולם מוהגין חיסור בדבר . ומ"כ בשם הגאון מוהר"ר בנימין מפוזנ"

באר

כל שהסור לאחוך חסר ג"כ לשורפו וכל שמותר, לשרוף מותר, גם כן לאחוך . והכא מוקי לה לאחוך דהא לי לאחוך לפני עבודתו מעי"ט אלא שהגהו זה בשריפת החוט ע"ש : (ס) לקמן . וכיון דהתירוהו בלא שני ליה בליכון כל דהו, שקט בשרף עליו מבחוץ כמ"ש סי' תכ"ח סעיף ד' : (ע) שבשיתלבן . דאז לא גרסה במחקן כלי אלא כשאפשר לבשל מתחילה ולפני היה לאפשר לעשותן מעי"ט שרי ד"מ . ולפי' היה לאפשר לעשותן מעי"ט שרי ד"מ . אבל הבלוש מבלילה לריך ליכון עד שתשיר קליפתה ויכיר שעושה להכשירה לסור כמו שהסור להגעיל כלי בי"ט כ"י הג"מ. ואם לא היה לאפשר לעשותו מעי"ט שרי להגעיל ד"מ . ועם"ק בהג"ה . ומכאן משמע שמותר בחול להגעיל כלי חלב לחכול בו בשר או חיפכא והעולם מוהגין חיסור בדבר . ומ"כ בשם הגאון מוהר"ר בנימין מפוזנ"

שערי

ס' תי"ג משמע דגם שעמו אפור אלא שאין לו דין דשיל"מ ואפשר שחסר ת"בה אחת וצ"ל בעצי מוקצה כו' והיינו דקאמר מפני שנשרף האיסור וכוונתו למה דאמרינן דקלי איסורא ואף שנא' לעניו דשיל"מ ס"ל דה"ה לדבר שנתבשל על ידו אין שעמא אוסר וצ"ע: (ע) כשיתלבן . עבה"ט וכתב בר"י בשם בית דוד

ביאור

ועמ"ש ס"ק ע' : ס"ד מותר לחתוך כו'. כמ"ש ל"ק ל"ב תוספות שבבלים כו' ותוהך ולף שבקרקע היה מותר אם לא משום סחירה בקרקע ולף בשבת מותר כמ"ש בסי' ש"ח ס"ע : וכן יבולים כו'. לדשרוף מותר במקום שמותר לתחוך בל"ל : ס"ה מותר ללבן כו' אבל כו'. עמ"ש ס"ק י' י"ח לליכון שקט בשרף מבחוץ בלע כמו בגעלה ובמ"ש בסוף ע"ש : אבל אם כו'. כמ"ש אין מלבינין את פרעפים כו' דהוי מתקן מנת וכן שעמא דהגעלה אבל בריחה מותר בל"ל והוא כו' כמ"ש ואין מפיגין חומץ בגוון כדי לאפשל ולא משום

מחצית

במכשיריס יותר מזה וכל שעושה כלי הדבר ברור שהיא מלאכה הנעשה לימים הרבה כו' עכ"ל הים"ס : (ס"ק ח) ויש"מו כו' ועם"ל שבשב דאם לא היה לאפשר מערב יום טוב מה דינו . (ס"ק ט) וכן כו' ז"ל ד"מ כו' כוונת מ"ש לבאר מ"ש רמ"א וכן נהגו לשרוף כו' אינו מן הדין . דחיתוך לסור וברפה מותר . דז"ל דלדיני אין חילוק בין לחתוך לו לשרוף אלא דמדינא גם לחתוך מותר . אלא שנהגו להחמיר אלא לחתוך אלא לשרוף : וברלה לף למרדכי . ר"ל דאי דסעיף ג' דאוסר לשרוף השפוד הוא מדברי מרדכי ומיהו יליף רמ"א לענין שריפת החוט:כדאי' בגמרא דף ל"ב אלא דתנן התם אין חותכין את הפתילה . ר' יודא לומר חותכה בשור . ופריך הים"ם מ"ש חותך בסכין דאסור דה"ל מתקן מנת כאור נמי מתקן מנת . ומשני הש דקתני חותכה בשור ר"ל בפי שני נרות . דהיינו שנותן שני לפני פתילה בשני נרות ומדליקה בשמלא . דאיכא נרלה למתקן מנת אלא שלריך להדליק שתיהן וכדלקמן סי' תקי"ד סעיף ז' . הרי דלענין תיקון מנת אין חילוק בין נעשה ע"י שכין ובין ע"י שרפה : (ס"ק י) מותר כו' שני ליה בליכון קל כו' . לכן אינו ניכר שעושה להכשיר אלא כדי לאפות דג"כ לריך להרתיחו שיעור זה וכמ"ש מ"א בס"ק שלח"ו : וכמ"ש דכם"ע שם כתב מחבת שמטגנים לף על פי שלעולם חמץ בשפה שני בהגעלה (דהיינו לדעה ג' שמביא המחבר בל"ח סי' תנ"ג סעיף י"ג אבל דעת י"ל שם וכ"כ רמ"א שכן המנהג לנבנו . אבל שני בליכון קל שקט בשרף כו') . לעניין שאר לישורים לריכים ליכון (והיינו ליכון גמור) וכתב הש"ך דמשמע מדברי הרב"י ולבוש שהחילוק ביניהם . דאמנ דהתירא בלע לכן שני בליכון קל . ולפי זה גם במחבת של בשר שם בא להכשירו לבבד בה חלב או לאיפכא שני ג"כ בליכון קל . כיון דהתירא בלע . אבל בתבור מ"ב כת' חילוק אחר דהוקל אחבת של לישור והיינו מחבת של גוי שבלע בה האיסור ע"י האור בלי ממעי של היתר . ולף על גב דמעמן הדבר ע"י חלב או שומן או קרבי דגים והעיגונים מסייע להבליע . שם כל שומן העיגונים שם גם כן לסורים מלד עלמן אם כן הדבר שמעמן והעיגונים שהם לסורים נבלעים ע"י האור לבד לכן לריך ליכון גמור דבשלעו כך פולטו וכמו שבתב כל דבר שבר יבא בתם תבשירו בתם מבח"כ מחבת חמץ ניהו דעיגנו בה חמץ גמור דהיינו עיסת חמץ.מ"מ כיון שעמנו בשומן או בחלב או חמאה וכדומה ודברים הבלו אין בהם לישור חמץ מלד עלמן ובקרקים לעניו חמץ דבריס המותרים.אם כן טעם עיסת חמץ לא נבלעת במחבת ע"י האור לבד כ"ש בלירוף הדברים שעיגנו בה . ולכן שני בהגעלה (או ליכון קל) וכמו כל דבר שבלע ע"י רותחים דשני בהגעלה . כיון שלא בלע ע"י האור כ"ש בלירוף המים המותרים וכתבתיו כך בבתרו. ולפ"ז גם במחבת שבר שבא להכשירו לצורך חלב או חיפכא לריך ליכון גמור הבא לא ס' מהעני של היתר ונבלע ע"י האור לבד וכן הסכיס הפר"ח אם עם תבו' מ"ע ולפ"ז לסור לנבן בי"ט כלי שהפו בו פלאה"ן כו' כיון דלריך ליכון גמור כמו בבלוע מבלה : (ס"ק יא) והוא כו' ואם לא היה לאפשר כו' ועיין ס"ק בהגה . דאין מורין כן : בחולין דף ח' ע"ב ס' הטבח לריך שיהיה לו ג' סכינים לי' שמתחך בו בשר . ולי' שמתחך בו חלבים . ופריך ולתקן לי' תדא (לחלבים ולבשר) ויחתוך בו מחלה בשר והדר חלבים . ומשני גזר' שמא יחתוך מחלה חלבים ואחר כך בשר ופריך השתא נמי מחלפי ליה שכין בשכין . ומשני כיון דמלריכינן ליה תרתי לית ליה הכיר' ולא לתי לאחלופי עכת"ד הגמרא ואם כן ה"ה בכלי לי' שיתעמש בו בשר וחלב ע"י הבשר בגעיים נמי ל"ל שמא יתעמש בלי הבשר: כיון שלעולם אין מתעמשים בו אלא לאיבון . ל"ל כיון דבכל פעם שרולה לאפות לריך להרתיחו לגורך האפיה כסיעור ליבון קל . שם כן לפי' יבשה להכשיר מכל מקום בלא"ה יוכשר ממילא ע"י שירתיחנו לאפות בו . ולפ"ז לדעת תבו' מ"ע בל"ל לריך ליבון גמור לפי' מחבת יש לאסור להכשיר מבשר לחלב או חיפכא דהא לריך ליבון גמור יותר מסיעור שמרתיחו לאפות ואם כן ל"ל שמא יבשה להכשיר הבשר גמור : (ס"ק יב) ללבן כו' ול"ב כו' שמ"א לעשותו כו' ר"ל כדברי רמ"א שהביא בד"מ כי וז"ל וכראיה דכ"ם שפוד שלנו בו ביום בבד או בשר שהיו מלוח כו' כמו בהבשר שרפ"א (והוא כלי ברזל שאפו בו פלאה"ן המוכר פה בש"ע) וכיון דמיירי שלנו בו בי"ט בבד כו' הלא לא היה לאפשר להכשירו מע"ט : לפי' היה לאפשר כו' ר"ל ניהו בעותו נדון שכ' רמ"א בלא"ה מותר כמ"ש ד"מ . אבל מ"מ כ"מ לטעם רמ"א מותר לאפות אלו בו מע"ט דהיה לאפשר להכשירו מע"ט מ"מ מותר לנבנו בי"ט : כיון שמדינא אין לריך ליבון לחמרינן גם בשפוד בעותו כך פולטו או גורף מיהא שייב ולא בלע שפוד כלל : ל"ת תיקון כמו בלי כו' וזה ג"כ כוונת רמ"א שאינו נרע' שום תיקון כיון דמדינא אין לריך הכשר ומ"ש רמ"א כמו בהכשר שרפ"א הא בהכשר שרפ"א הטעם כיון דגם בלי הכשר לריך להרתיחו השרפ"א כ"כ כדי לאפות אינו נרלה שמכשירו אלא מרתיחו לאפות

היטב

שמעמ מהר"ם יפה הטעם להמהג שאם יפאה להכשיר אלא שיהיה לו יהיה לו רק כלי אחד ויבשלו בו פעם שיתעמם בו וזה לסור לאלא מיירי כדאיתא בסוגיא דף ח' ע"ב. והא דשרינן הכא ר"ל כיון דלעולם אין מתעמשין בו אלא לסור ע"י ליבון כלי חלב ע"י ליבון כלי בשר ולהיפך . מהכתב לחזור ולללות מתעמ דלאו בו בי"ט דאל"כ ה"ל לסור מע"ט אלא לעולם אין מתעמשין בו אלא לאיבון ליכא למגזר מ"ש : (י) לחזור

תקי (א) מוללין מלילות · פי' שבידו ימלול המעיס כשהם רכיס דהוה דש כלאחר יד ומפרכין קטניות היינו הארביטין ומוליח הזרע ובשבת גריך שיכוי במלילה כמ"ש סי' ת"י ס"ט לא גזרו · אבל לא בטבל' דמיחזי כמאן דשביד לעורך מחר שמן דרך לעשות בכלים הללו מלא הרבה : (ב) בד"א כשהאוכל מרובה כו' · וז בורר כדרכו לזרוק הפסולת אבל אם היה הפסולת מרובה כו' בטור כתוב בזה דאסור אפי' לטלטלו שהאוכל בטל ברוב הפסולת כדפרכי' בגמ' אוכל מרובה מי ליכא מאן דשדי פי' אפי' לטלטל ע"כ גריך שיהיה עכ"פ אוכל מרוב' וז"ז בטורח תליא מלתא דאם יש טורח בבירית הפסולת יותר מן בירית האוכל דשיינו שהפסולת הוא דק וז לא יבחור הפסולת אלא האוכל אבל כאן הרמב"ם דלמ"ד שרי לברור אוכל פסולת שרי לברור האוכל ובשבי אפי' אם אוכל מועט והשבי אפי' כאוכל מרובה כגון שהפסולת דק וטירחתו מרוב' ולד"ה אם האוכל והפסולת שוין בכמותן וטירחתן בורר כדרכו דשיינו זורק הפסולת אלא דמלשה דהרשות לברור איז שרוצה אבל אם כמות הפסולת והאוכל שוין והאוכל הוא דק אז אסור לברור האוכל כמו שיש איסור לברור הפסולת אם הוא דק וכ"מ מייצב הגמ' אליבא דהרמב"ם כמה דפרכי' פסולת מרובה מי ליכא מאן דשדי לגריך לברור האוכל : (ג) לא מקרי פסולת כיון דלאורחייהו הוי · הג"ה זו אלא בדקדוק דאע"ג דבאסר"י כתוב ג"כ כל' זה מ"מ אין פי' דלא יהיו פסולת כלל דודאי קרוים הקליפות פסולת אלא דהטור כ' לפי שעתו דבפסולת מרובה אסור לטלטל משום דהאוכל בטל ברוב והוה ככולו פסולת ע"ז כ' דבלוזים ובטיים מותר עכ"פ בטלטול ולא בטיל האוכל ולגריך לברור האוכל דוקא כ"כ הטור בהדיא כאן וכפי' סי"ט דלא מקרי פסולת מרובה אבל עכ"פ פסולת מקרי · וכאן גם ע"ש שפסק כדכרי הרמב"ם דגם בשאר פסולת לא בטיל ברוב לוכל ואוכל הפסולת אין חילוק בין לוזים ובטיים לשאר פסולת כלל ואגב ריהטא לא דק רמ"ז בזה · שוב ראיתי דגם רש"ל הלך אחר ג' הרמ"ם וכ' דאין עליו אם פסולת לגמרי ונתן לו מעלה אפי' בפי מאוכל מהול לוכל ובאיזה ענין שרוצה לתקנו מותר, ואין לזה שום סברי דכיון דבטירחא תליא מלתא ודאי לגריך שיברור אם שיש טירחא מועטת · כתב ס' המגיד פ"ג שהרמב"ן כתב כל שבשבת חייב חטאת אסור לברור ולמדו מדאסרו בשפה וכברה ומזה יש לו שאסור לברור בי"ט כ"ז לאוכל מיד ולא להניח אוכל במקומו מוטב שברי בבירית פסולת מאוכל אפי' כיד חייב חטאת ובי"ט מותר ולא להניח לבו ביום כמו בשבת סימן שי"ט וכן בשבי מיני אוכלין וכבודו במקומו מוטב שברי בבירית פסולת מאוכל אפי' כיד חייב חטאת ובי"ט מותר ולא להניח לבו ביום ע"כ . אסרו בשפה וכברה אלא דמחזי כבורר לימים רבים וכן פרש"י וזהו שלא הזכירו בי"ט כלל שיהא בורר לאלתר אלא כאופה ומבשל דמותר לבו ביום ע"כ . וק"ל דבשלי מבשל שלא בטעמו משמ"כ דמפיג טעמו מאי"ט ואע"פ שבאוכל בשפה בשבת מותר אפי' ביכול לעשות בשי"ט היינו מן התורה אבל מדרבנן אסור כמ"ש הר"ן מאי"ט דמפיג טעמו משמ"כ בשבת שאפשר מאי"ט ואע"פ שבאוכל בשפה בשבת מותר אפי' ביכול לעשות בשי"ט היינו מן התורה ואפילו אי אפשר לעשות בשי"ט אלא ע"י שינוי אסור מדרבנן אסור כמ"ש הר"ן (ס) מביאו כ"א סי' תק"ו והסכים דאין שום קמח פרש"י דאפשר מאחמול וכ' הר"ן פי' לפי' ואמנם מדברנן דאלו מדאוריית' לא אסר אפילו היכא דרוצה לאוכלו בי"ט אלא שאסור לעשות השפה למעלה לו שיפול השפר למטה : (ג) בד"א . אפילו היכא דרוצה לאכול

תקי א מוללין כו' · וים מחמירין למלול בשיני בראשי מלבעותיו כמ"ש סי' ת"י סעיף ו' והר"ן וט"ז ס"ק ב' (ס"ק ו) : ב מס רוצה כו' · קשה מהי קמ"ל דאפי' הכנה בשלמת אסור להכין מי"ט לחבירו כ"ש בהיכו כ"ל דל"ל אפי' רוצה לאוכלו בו ביום וה"פ פשיטא כשרוצה לאכלו לאלתר דשרי אלא אפי' רוצה לאוכלו לאחר זמן בו ביום דבשבת חייב חטאת עסי' ת"י אפ"ה שרי כי"ט דלא כרשב"ם דאסור לבורר בשבת כמ"ש פ"ג ועפ"ז ד' ולוזים וכו' · ל"ע דהטו' כ"כ לשיטתו שכ' אם הפסולת מרובה אסור לטלטל אע"ג דלוזים שרי לטלטל אבל הם ע"ש פשק כהרמב"ם לעיל מלא שיש חילוק בבירה וא"כ מ"ש לוזים ובטיים מאחר שיש להם אפי' בשבי מיני אוכלין שייך בבירה כמ"ש ס' ת"י וביש"ש כתב וז"ל אבן נרמה דאיכו דומה לבורר האוכל מאוכל דהיינו משום שהם כ' מיני, או פסולת ואוכל אבל הכא אין ג' הוא ואין שם פסולת עליו ובאיזה ענין שאחקן האוכל מתוך השומר תיקון האוכל בעלמא הוא ואין שם מלאכה עליו עכ"ל · וע"ע להמ כ' הב"י שסי' שכ"מ בשם הירוש' הקולף שומים וגלים טוי בורר וע"ק כיון דמייתין לטירחא למה לא אמאי נבי לוזים לטורא לכן כ"ל דגם בלוזים יבחור במיזה ענין שקל יותר לבחור · כ' ים"ש דלאסור להניח קטניות או שאר זרעונים במים שיצף הפסולת למעלה או שיפול הפשר למטה וכ"מ דעת הרב"י שהשמיטו בש"ע : ה אין מפסיקין · למיחזי כבורר שמשליך הפסולין מן האוכל ובורר ממש לא הוי דגם הפסולת רמוי לאכילה (תו') ודוקא כשהיה אפשר לעשותו מאחמול עם"ל : ו בגמלת · דהוי כיבוי ואין זה טורך לוכל אפי אפשר לעשותו מאחמול עם"ל · ועי' ממש, פריך מ"ם מביארא תגומרא שמות, תע"ג שאפשר לעשותו בשפוד ואפי התם ליכא בבוי שסופו מבעיר והבער, ומי ליכא שמירי שעלאותו במדורה ואפי התם ליכא בבוי שסופו מבעיר והבער, ומי ליכא שמירי שעלאותו במדורה שאפשר לעורך הביטול ולכן שרי זהו שיטת הרי"ף והרמ"ם והרמב"ן ורש"י פי' כיון שאחילת אפשר לעורך הביטול אפ"ה שרי לעשותו מאחמול שדרך למתק הרבה בבת א' לאסור לעשותו כי"ט וכ' הב"י אם היה טרוד בעי"ט ולא היה יכול לעשותו מותר לעשותו כי"ט מיהו בסי' תק"ד ס"ק מסתע לאסו' דהה אתם מתני' הוא דאין מלא כי"ט ואפשר

באר

תקו (א) מלילות וכו' . וים מחמירין למלול בשיני בראשי מלבעותיו כמ"ש סי' ת"י סעיף ו' והר"ן וט"ז סעיף : (ב) קטניות . היינו הארביטין ומוליח הזרע . וכאב הים"ש דאסור להניח קטניות או שאר זרעונים במים שיצף הפסולת למעלה או שיפול השפר למטה : (ג) בו ביום . אפילו היכו רוצה לאכול

ביאור

סי' תקי אין מוללין כו'. ומפ' מש"ה י"ב ב' כיצד מולל וקתי אלא לשבת לכל כי"ט ול"ל שיכוי ועפ"י ת"ו ומש"ה: ס"ב אם רוצה כו'. עמ"ש ללא כרשב"ם כו' ולמד הרשב"ם ממה שאסרו בשפה וכברה משום דחיכוי מעלת כו' ודחק הש"מ דהרי הא

הגהות

לאסור לאכלו ולהשתמש בו . כ"כ המהרש"ל ול"ג ד"ה אין פותחים :

סי' תקי מג"א סק"ו והבשרה נמי ליכא וכו' אין זה שייכות לכאן דפשיטא לבשיר לגלות בתחלתו דברי ובכרי הרמב"ן הם על

מחצית

לגורך ג"כ. מתחלה כשהוא גוסן. דאז הוי מוקלה מלא דאז שיכו מסתמא במוקי, ואפ כן דברי המרדכי לגדדים לאורים מ"ם מחלה שהגו מסיקים ע"ג אפר כו' מיירי באפר גוסן. ומ"ם אחר זה ומטלטלין כו' לכאורה הא לאחר שנתחמם האפר : רק לאפות הפשטיד"ם. רוצה לומר מפלקי סיכוי לו מקום פנוי לאפות שם הפשטיד"ם :

סי' תקי (ס"ק ה) מוללים כו' . וי"מ כו' כמ"ש סי' ת"ו כו' דע דבביאה דף י"ב ע"ב אמר רבא מוללים מלילות ומפרכים קטניות בי"ט . ובאר הכי הובא בריייתא המוזל מלילות מע"ש למאר מצפא מיד ליה. ובדף י"ג ע"ב איתא אמר אביי כיצד מולל ופליגי אמוראי ולכ"ע בשי שיכוי אלא דפליגי כיצד יהיה שיכוי . ונחלקו הפוסקים על מאי קאי הא דאמר הש"ס כיצד מולל . התוס' והעומדים בשיטתם סוברים דקאי על י"ט וכן דעת הר"ן דאע"פ דאמרי' דבי"ט מותר למזול מ"מ שיכוי בעי . ומ"ב בשבת דקתני המזול מלילות מע"ש כו' משמע דבשבת אסור היינו אפילו ע"י מ"מ ע"י שיכוי שרי . ולדידהו ע"כ בי"ט אפילו שיכוי ג"כ ופסק הרב"י בש"ע סי' שע"ו בהרי"ף ורע"ם ורמב"ם דע"י שיכוי אפילו בשבת שרי . ולכן כ' פה דבי"ט אפילו בלי שיכוי מותר . אבל רמ"ז כתב בסי' שע"ו וים מחמירים ומוסרים בשבת אפילו ע"י שיכוי ולדידהו ע"כ ל"ל הא דאמרי' כיצד מולל על י"ט דקי כ"ל וא"כ בי"ט לא קאמר כ"א ע"י שיכוי וזה כוונת מ"ז. ורמ"ז שלא הניח כאן די"מ כיצד מלריכים שיכוי היינו משום דאיכו מבואר במחבר להדיא דמותר אפילו בלי שיכוי ומסך רמ"ז עמ"ש בסי' שע"ו : (ס"ק ב) אם כו' קשה מאי קמ"ל כו' דלפי מוכן הפשוט ולפי גרסתינו רמ"ז בא להחמיר והתם דבעינן דוקא שרוקה בו ביום אבל לגורך מחר אסור וצ"ע הקשה מ"ז פשיטא : לכן כ"ל ל"ל אפילו כו' ואם כן אתי אאי רמ"ז לתקל : דלא כרשב"ם . דהמ"מ בפ"ג מהל' י"ט כ' בשם הרשב"ם שהעם שאסרו בי"ט בנפה וכברה מפני שים בעניו זה בשבת חיוב חטאת לא רצו להתירה בי"ט וכ' ז"ל ומתוך הטעם הזה יגא לו שכל מה שים בשבת חיוב חטאת כגון בורר שלא לאוכלו לאלתר אלא ביום אפילו בי"ט אסור . והוא נחלק עליו ואומר שאין חילוק בי"ט בין בורר לאלתר לבורר לבו ביום . ודיעו לאופה ומבשל שמותר בכל עניו עכ"ל וכ"פ רמ"ז פה דלא כרשב"ם . ומה שאסרו בנפה וכברה פירש"י דמחזי כמאן דשביד לגורך מחר. שאין דרך לעשות בכלים הללו אלא הרבה עכ"ל: ועפי' תק"ו ס"ב דרמ"ז הביא שם בשם הרשב"ם דמותר ליטול צרור מן המקמח אע"ג דהוי בורר . ול"ל דרשב"ם לשיטתיה דמייתי לגריך לקמח לאלתר אבל לאפי' לפסק רמ"ז פה דלא כרשב"ם ש"כ גם בגורר לעיל מותר אפילו לגריך לו בו ביום ולא לאלתר מ"מ מותר: (ס"ק ג) עורח כו' שספסולת הוא דק וכו' ומ"ש כ' ט"ז דשם מחזי כבורר ליומים מרובים ע"ש

רעק"א

עיטון פירות על גומרי דלא הוי כל כך לוכל נפש אלא דברי דלא הוי מבשה כיון דסופו להבעיר בזה כ' הרמב"ן דמייתי רק

השקל

נחשב כו' לעורח . ר"ל אפ"ת שאין בשם מסוס בריכה מ"מ גריך למעט בטרחת ולבורר דוקא לותו שטרחתו מעוטה : שיעוף הפסולת דהיינו שאם הפסולת קל כמו קש : הפשר למעה כי מלד כובד הפשר נשקע למטה והלוכל נשאר למעלה : מדהשמיטו בש"ע . ר"ל בגמ' איתא דרשב"ג מתיר בכה"ג . וכתי הרב"י מדלא הזכירו הפוסקים היתר זה ע"כ ס"ל דת"ק פליג על רשב"ג וקי"ל כת"ק דאסור . ולכן לא הזכירו להזכיר דין הוא דשבת חילוק לאסור וכן ים לדייק מדברי הרב"י בש"ע מדלא הזכיר היתר ע"כ ס"ל דאסור: (ס"ק ה) אין כו' ובורר ממש כו' דגם הש"ם אמר לעון זה דמחזי כבורר ולכן דייקו התוס' דבורר ממש לא הוי : מאחמול כו' עיין סעיף ד' במ"ש ס"ק ט' שם מבואר רחים לדין זה : (ס"ק ו) בגחלת כו' ואין זה טורך ג"כ . ר"ל דאפשר לאכלו בלי מיעוך גחלת : אע"ג שאפשר לגלותו בשפוד . ואו לא יהיה מכבה . ואם כן מה שילהו על גחלת ומכבה אין זה טורך לוכל נפש : שסופו מבעיר . ר"ל אף ע"ג שתחלה כשמניח הכשר ע"ג גחלים מכבה הגחלים מ"מ סופן מבעירים הגחלים מלד עלמן ואין ע"ז שם מכבה : והבערה נמי ליכא שלולהו במדורה כו' : וכן העתיק הב"ח. תולם לא הבנתי דבריהם דמ"ם והבערה נמי לא הוי ע"כ אין כוונתם אם שסופו מבעיר אחר הכיכוי . ע"ז כתב הר"ן וכן במלחמות כיון שאין כאן כיבוי גם הבערה ליכא . דה"ל כאוכל מבושל . וגם ע"ז לא מכבי מ"ם שהמדורה נעשה לגורך ביטול אלא ע"כ מתכוין בהחלת הבערה קודם שהניח הבשר עליהן ולזה כ' דמיירי שנעשה המדורה לגורך ביטול . ואפי לא הבנתי למה לא יהיה מותר לעשות מדורה לגורך לגלות ע"ג גחלים דהא לוכל נפש ממש הוי ומה לי שנעשה מדורה לגורך ביטול או לגורך גלייה . וע"כ לא כתבו דלא הוי גורך ג"כ . אלא שאר זרעונים במים שיצף הפסולת למעלה לו שיפול השפר למטה וכ"מ דעת הרב"י מדהשמיטו בש"ע : ה אין מפסיקין . למיחזי כבורר שמשליך הפסולין מן האוכל ובורר ממש לא הוי דגם הפסולת רמוי לאכילה (תו') ודוקא כשהיה אפשר לעשותו מאחמול עם"ל : ו בגמלת · דהוי כיבוי ואין זה טורך לוכל נפש אפי אפשר לעשותו מאחמול עם"ל · ועי' ממש, פריך מ"ם מביארא תגומרא שמות, תע"ג שאפשר לגלותו בשפוד וגמ, פריך מ"ם מביארא תגומרא שמות, תע"ג שאפשר לגלותו בשפוד ואפי התם ליכא בבוי שסופו מבעיר והבער, ומי ליכא שמירי שגלאותו במדורה ואפי התם ליכא בבוי שסופו מבעיר והבער, ומי ליכא שמירי שגלאותו במדורה שאפשר לעורך הביטול ולכן שרי זהו שיטת הרי"ף והרמ"ם והרמב"ן ורש"י פי' כיון שאחילת אפשר לעורך הביטול אפ"ה שרי לעשותו מאחמול מ"ת לאסור לעשותו כי"ט וכ' הב"י אם היה טרוד בעי"ט ולא היה יכול לעשותו מותר לעשותו כי"ט מיהו בסי' תק"ד ס"ק מסתע לאסו' דהה אתם מתני' הוא דאין מלא כי"ט ואפשר

היטב

לאלתר דבשבת חייב חטאת כמ"ש סי' ת"ו אפ"ה שרי כי"ט עמ"ש : (ד) ובטיים . וט"ז ומ"א כתבו דאין מילוק בין אלו לשאר פסולת ע"ש : (ה) מבטיים . דוקא בשהיה אפשר לעשותו מ"מ:(ו) ממתקן . וע"י

הגר"א

דפסולת מתוך האוכל לפי' לאלתר וביד חייב חטאת ואפ"ה מותר ולא לשברי נפש ובכרה אלא בתחלתו בשברי ובדברי הרמב"ן הם על ע"ש

לבושי שרד

תקי' (ט"ז סק"ג (°) מביאו כ"י כר"ם תק"ו כל"ל : (שם) (°) סיומן מ"כ כתב על דברי מהרי"ל כנ"ל :

ת מיומרת דרבא כיצה י"ב ב בריימא שם ג משכח שם י"ד וכ"ה ד בריימא כרבן גמליאל וגמרא שם ה שבת קל"ד

של עץ אבל בשל ז (ז) מתבת מותר :

ד ו ח אין תולין המשמרת ביו"ט לסנן בה שמרים אבל אם היתה תלויה ועומדת מותר ליתן בה שמרים

ט לסנן ז ומערים ותולה אותה י ליתן בה רימונים (מ) ואח"כ נותן בה שמרים : הגה ומ"ר דיני סימון כי"ע כמו בשבת כדלעיתא סי' שי"ח : (ג"י)

ה מ (ו) אין עושין יא גבינה * ביום טוב : יב (ומין (ט) מעמידין חלב בי"ט) (הגהות מיימוני פ"ב ור"ן ספ"ד דביצה וב"י בשם רוקח) וה"ה (ז) יג דלית עושין (י) ממה מן החלב ביו"ט (ריב"ש סי' קכ"ח) :

ו ט (ח) יד אין גוזזין את (יא) הירק במספרים שדרכן לחתכן בהם מן המחובר :

ז י ° מתקנים את (ט) * הקונדס (יב) והעכביות : הגה מותר למנות הרבה מחיכות לגון ביו"ט אם רוצה לתקנן מע"פ שאסור בשבת (י) ויש מחמירין (מהרי"ל) :

ח כ אע"פ שהותרה הוצאה ביו"ט אפילו שלא לצורך לא ישא משאות גדולות כדרך שהוא עושה בחול אלא צריך לשנות כיצד ל המביא כדי יין ממקום למקום לא יביאם בסל ובקופה לתת לתוכה ארבעה או חמשה בדים אלא יביאם על כתפו או לפניו אחד או שנים דמוכח שלצורך י"ט הביאם : הגה ודוקא כשמוליכין ממקום למקום אבל מזויות לזויות (ב"י בשם רש"י) או מבית לבית בחוצה אחר (מ ז) טן שרי בכל ענין :

ט מ °° המוליך את התבן לא ישפיל את הקופה לאחוריו אלא נושלה בידו :

י כ וכן משאות שדרכן לישא אותן במוט ישא אותן על גבו מאחוריו ושדרכן לישא אותן מאחוריו ישא אותן על כתפו ושדרכן להנשא על הכתף ישא אותן בידו לפניו או טז יפרוש עליהן (יג) בגד וכל כיוצא בזה משינוי המשא °°° פ ואם אי אפשר בגון שזימן הרבה אורחים

°ע' סי' שכ"ח וס"ס ת"ק °° ע' סי' תקי"ד °°° ע' סי' תל"ה ס"ג

ומפסר דה"ל קלמר דשרי ע"י סיוי : ז מתבת מותר. דלמיו סורף וליכא כיבוי ועסקי' שלד"ל וכ"ל דמה"ט מותר ליתן שפוד מלוכן לתוך המסקה כדי שיתחמן מס רלוי לסמותו בו ביום : ח אין תולין . דהוי כעובדא דחול : ט לסנן . ודוקא מס היה עומיכו מלחמול לג היה כ"כ טוב וחזק דלמ"ה מסור משום כובר כמ"ש ס"ג (תוס') : י ליתן.ומוסן בה רימוניסאבל כשמיכו מוסנקה רימוניסמוכחת מילתא שעושה משום שמריס (גמ') : יא גבינה.דמגבן הוי כעובה ומפסר לעשותו מלחמול שהגבינה יפה טובה מן החלב . וכ"ל דעיקר הטעם מפני שדרך לעשותו לימים הרבה הוי עובדא דחול וכמ"ש סי' תק"ד ולהכי פריך בגמ' מ"ש מליסה ולא פריך מ"ש מביסול חלא משום דליסה שליסה נמי משום

ובמהרי"ל כתוב אם מלא כל מחיכה כפ"ע מותר להשהות כמלא ומ"כ יאכל כ"ה כח"ז אבל הוה הכ אלא להשהות כמלא כי"ט ולא כשבת אך מטבל ואוכל מיד :

תקיא (א) לעשות מדורה . כתב כר"ן בעשמ משום דמתוך שהותרה הבערה לצורך כו' ולפיל סי' תק"ח כתב כ"י בשם מהרי"ח קוסי' דדוקא יהודים אסור למתמו . אבל ע"י עכו"ם שרי : ג לפעמים מין הקור . כלומר כשמין הקור גדול יש מיקור בדבר ול"ל דאם הקור גדול כ"כ שהמלכלי' משמני' נקרפים שרי להסיק דהוי צורך מוכל נפש (ס) עפי' תר"מ ס"ד : ד לא כל גופו . שמינו שוה לכל נפש אלא למעוטים : ה לרחון תימוד . כיון דסיינו רגיתים לא נזרו (מרדכי) וכ"ל דהתירא דאף אחל לפעמים אין רוחצין אותו ב' או ג' ימים אף כי"ט אסור לרחוץ בכולו אלא בשינוג ואפילו היתה מזידה לא היה מקום לאסור מדינא כדאיתא בשינוג מיגד' מילתא אבל בשינוג ודאי מותרת מיד אף שלכתחלה אין לעשות כן ובמזיד יש להחמיר לפרוש אותה כילה אבל אח"כ פשיטא דמותרת בכא שבילה אחרת ע"ש ועיין ביו"ד סי' קצ"ו : (ז) לחרבות עיין בשו"ת נ"ב מ"ת סי' כ"ד וכ"ח באחד שהורה היתר להחם היורה שבמרחץ"י נכרי ביו"ט שחל בע"ש לצורך שיבשל ממנו בעל המרחץ מחמין אלו שביורה תבשיל קאוע וישתה מאותו ביו"ט ושאר מחמין שביורה יזובו למקוה להפיג צינתן ויצאו עליו עוררין והוא ז"ל כתב שאיינמזניחין אותו במקום שיש מניעת השבילה וביסול פ"ו ונם יש צד להיתר מחמת שצריכה חמין לחפיסה שיש היתר אפי' ביו"ט כמ"ש ש"ך יו"ד סי' קצ"ט וא"כ ביו"ט לצורך שבת נם כן יש היתר על ידי עירוב תבשילין ע"ש ועיין במח"ב בשם זרע אמת שיש שנוהנין היתר בכה"נ להתיר ביו"ט שבע"ש שמבשלין ביורה ב' או ג' ביצים יש להניחם במנהנם ומ"מ רחיצת כל נופה בחמין אסור רק תחוף ותרחץ השיב בעי"ט כל נופה בחמין וביו"ט תדיח למטה בחמין ותעיין היטב בכל נופה קודם שבילה כמ"ש ביו"ד סי' קצ"ט ע"ש : (ה) מונמר עיין לעיל סי' ריו"ד שם כתבתי בענין שתיית שוטין ביו"ט ובקרבן נתנאל ס"ב דביצה כתוב לאסור וחולק על שו"ת דרכי

חכמת

סי' תקיב סע יף א' אין מבשלים לצורך עכו"ם ביו"ט וכו'. נ"ב אציין כאן הערה אחת והוא ב"ש דמכות דף כ"ב דפריך שם ואם איתא משום הבערה לא לחייב דהא אחייב ליה משום בישול

מחצית

כו' : דעכשיו דפ"י כיסוי כו' דהא משום נפל ואפי לאתויי ל"ח דהסוללה מותרת בי"ט אלא משום למימ מפסק ואפי לקוסרו להא ל"ח אלא אם היה חייב לכסות משום שימוי . תו ג"ל שמא יקסרנו כשיפסוק שלא יפול הכיסוי מן הכד . והכיסוי צריך להיות על הכד . אבל לדידן דמלד הדין פ"י כיסוי אף אם ירצה לכסותו ל"ל שמא יפסק ויקסרנו דלמה יקסרנו הלא מותר למלאות אפי' בלי כיסוי: (ס"ק יז) מורחים אפי' מאותו עיר . אע"נ שכתב רמ"א בסי' של"נ דאורחים מאותו העיר לא הוי שבות מצי' מ"מ המ"א נס"ק זה דליכא משום כיבוי ואוקיר ריח כמו בשרא מנומרי עכ"ל הרי"ף ורמב"ם דלכשיהין לאכילה . ע"כ נאו דוקא דלמון זה משמע דוקא שקודם הציפון אין רחוים לאכילה הוא דשרי אבל אם היו קודם הציפון נ"כ רחוי לאכילה והציפון הינו נורם לגא שמתעלים ומתמתקים יותר לאור ז"א לפי טעם הר"ן . דהא בשרא מנומרי נ"כ היה מפשר לנלותו בשפוד . ואפ"ה מותר לנלותו מנומרי דהינא נייה יותר בלאי ע"ג נחלים ומותר כיון דאין מיאור כלל לא מכבה ולא מבעיר ולא מוליד ריח עכ"ד ב"י . ולכן אנה בס"ע וכתב למתקן לאכילה וכ"ה לשון הטור להורות דאפי' רחויה לאכילה נם קודם הציפון שרי : עיין סי' תק"ז סעיף ד' ר"ל זהו טעם הרמב"ן דס"ל דבשרא מנומרא לא מיקרי ח"כ כיון דאפשר ללנותו בשפוד. ואפ"ה מותר לא עביד מלאכה כלל . וה"ה ציפון פירות לאו מוכל נפש הוא ואפי' הכי מותר לא עביד מלאכה כמו בשרא מנומרי : ולפ"ז אתלת ההבערה ע"כ לא היה לצורך ציפון פירות כ"א לצורך ניסול . וכמ"ש לעיל סי' תק"י סק"ז ע"ש . תמנם בסי' תק"ז במ"ח ס"ק ט' כ' מ"ש הרמב"ם ס"ל כשיטת רש"י דבין ציפון פירות וכין ניסרא מנומרי מיקרי מוכל נפש ממש ע"ש ולפ"ז לעצמות אתלת ההבערה לצורך ציפון פירות נ"כ מותר : (ס"ק יח) ואסור כו' שהריח הוא סם ר"ל הריח ניוקא ע"י המליחה כבר הוא כמו תוך העצבים וע"י המליחה מוציאו . ואין כאן דבר חדש : עיין סי' תרל"ח . דסם הניח שוין כו' ר"ל דבשבת וכדלעיל סי' שכ"ו . ואחלקו הפוסקים אי נס ביו"ט נזרינן דוחתו מע"ט לתו דוחתו בשבת ואע"ג דהסם מותר מע"ט לצורך חולה כמ"ש בסי' תרכ"ח סק"ח ואפי' לצורך הרפואה כמ"ש בסי"ק לחולה שיש בו סכנה אבל במים כו' . כמ"ש בשבת מ' ע"ב ד"ה ר' מתנ זה ומתנגד לזה . עכבה דזה מיירי שיש מיאור עושה ריח ומ"מ אינו ריח המיוחד לאכילה אבל כשצריך כו'. כמ"ש בעירובין ס"ה ד"ה אבל אסור . ומ"ש בשפת"ז בשבת וכל שכן ביו"ט ועכצ' תק"ג אבי"ע לק פנדול מותר: אבל במים כו' . כמ"ש בשבת מ' ע"ב ד"ה ר' מתנ זה ומתנגד לזה . ועכבה דזה מיירי שיש מיאור עושה ריח המיוחד לאכילה אבל במים כו' . מע"ש כו' מדלתר בשבת למ"ש רומז וביו"ט חמר למתר

תקיב (א) לצורך עכו"ם . דכתיב יעשה לכם ולא לעכו"ם לכם ולא לכלביכם: (ב) שמא יבשל קדירה לבדה אלא היה מבשל מ"מ כדי שיאכל קדרה אחרת בשבילו ועמ"ש בסמוך בסי' זה מתנגד לזה : (ג) לשלוח לו לביתו ע"י עכו"ם שרי.אלמה דזה מיירי שיש מיאור עליה אסור מלעשות לבית העכו"ם ע"כ

ע"כ לאחר שאמרו בחמין שהותחו מע"ש ואפ"ה כי"ט מותר ועיין בתוס' שם ד"ה אלא אי כו' פי' בקונט' כו' ושמל יאלק כו' ובירושלמי פ"ג דשבת ופ"ב די"ט חמין שהותחו בי"ט וכן חמין שהותחו מע"ש לשבת רב ושמואל אח"כ לצורך מע"ש ואפ"ה כי"ט מותר ולתתר כי"ט ומע"ש מ' דבי"ט כ"ש מותר וכן בהניח כוותיה דשמואל לא הזכיר ע"ש: מיהו דוקא כו'. לאחר מרחיצתכן כל נופו לריכים ליתרים ולא יזיעו מלן לאחר זמן מה לאחר שמואל מרחיץ כהן פניו ידיו ורגליו רב כו לאחר כו' ולתתר כי"ט ומע"ש מ' דבי"ט כ"ש מותר וכן בהניח כוותיה דשמואל לא הזכיר ע"ש: מיהו דוקא כו'. שבת שם ויולא ומשתטף כו' דוקא וכשתחמם מע"ש לחיירי כמ"ש ספקו נקציו מע"ש כו' : ויש אומרין כו'.דמ' שם דכל הנזירות שם היה לא כי"ט כמ"ש ומצרכו כו' וקלי ת"ש שבשבת לא הזכיר זיעה שם ובפ' המניח לאחרו להזיע ולקנח נזירה וזיעה לא אסרו אלא משום חמין שהותחו מבע"י כמ"ש רמ"י שם ד"ה ועדיין היו כו' ומ"ש ויולא ומשתטף מפרש"י בגיון כו' ע"ש ועי"ש בתוס' ורא"ש ור"ל מע"ש ומה דפלניהו שם ספקו נקציו מע"ש כו' ספקו כו' ע"ש

כתוס' ד"ה לא מ"ש כו' וכ"מ בירושלמי פ"ג דשבת ועיין מרדכי פ"ב די"ט ור' לשונה ס"ל דנזירה הזיעה היה משום שהיו רוחצין בחמין שהותחו מע"ש בשבת רב ושמואל מע"ש בשבת רב ושמואל לא הזכיר ע"ש: מיהו דוקא כו'. שבת שם ויולא ומשתטף כו' דוקא וכשתחמם מע"ש לחיירי כמ"ש ספקו נקציו מע"ש כו' : ויש אומרין כו'.דמ' שם דכל הנזירות שם היה לא כי"ט כמ"ש ומצרכו כו' וקלי ת"ש שבשבת לא הזכיר זיעה שם ובפ' המניח לאחרו להזיע ולקנח נזירה וזיעה לא אסרו אלא משום חמין שהותחו מבע"י כמ"ש רמ"י שם ד"ה ועדיין היו כו' ומ"ש ויולא ומשתטף מפרש"י בגיון כו' ע"ש ועי"ש בתוס' ורא"ש ור"ל מע"ש ומה דפלניהו שם ספקו נקציו מע"ש כו' ספקו כו' ע"ש

סי' תקיב ס"א אין כו'. פשוט שם ושם לכם כו' : ודוקא להזמינו לביתו אבל לשלוח כו' אבל עבדו כו' וכן שליח כו' וכן עו"נ כו'. ממ"ש לקן מזמנין ול"ק לקן מלכלין מ' מזמנין דוקא. ממ"ש שם וכ' וז"ק שם מרימר וחר זוטרא

באר

עיין כי' ס"ב סעיף ו' : (יד) תורחים . לפי' מלומה עיר מ"ח . ועיין סי' שנ"ג סס"ק ח :

תקיא (ג) להסס . ופ"ע עכו"ם שרי ומס הקור גדול כ"כ שהמלכלים נקרפים שרי להסיק דהוי צורך מוכל נפש . מ"ח : (ד) נופו. כמינו שוה לכל אדם אלא למעוטים : (ה) תימוך . כיון דהוי רציחה לא נזרו. מרדכי. והאידנא דלא נהול לפפמים אין רוחצין לומו כ' או ג' ימים אף כי"ט אסור לרחוץ. מ"ח: (ו) להרבות . היינו דוקא בפפם אחת אבל לאסור להוסיף עליו כמ"ש סס"ג : (ה) מוגמר . ומומר להביא כלי אלא נקניס ומכסין לומו מע"ו ופוקקין נקניו ולמחר פותחין הנקניס ונמלא הכיח מתגמר ואפי' נשבת מומר רמ"ל: (ו) למתקן. לפי' טוניס לאכילה בלא"ה אלא שרוצה למתקן יותר נמי שרי מ"ח:

שערי

בית אפרים חלק א"ח סי' נ"ב מ"ש שם בישוב דבר הרמב"ם ומ"ש שם על דברי השאנת ארי' ריש הלכות שבת ע"ש : (בש"ע ס"ב) מותר להחם כו' עיין באשל אברהם ועיין בש"ך יו"ד סי' קנ"ט ובמח"ב כ' בשם תשובה כת"י מ"א מרבני אשליא שהתיר להחם ביו"ט ולחדוק הרחיצה הכרחית ללבוש לבנים ועיין לעיל סי' שכ"ו : (שם) ס"ג אדם מותר כו' עיין בחוט השני ס' ע' אשה שטבלה בליל יו"ט אחר לידתה בשונג מותרת לבעלה כיון שהיתה שוננת ואפילו היתה מזידה לא היה מקום לאסור מדינא כדעיבד רק משום מיגד' מילתא אבל בשוננת ודאי מותרת מיד אף בשלכתחלה אין לעשות כן ובמזיד יש להחמיר לפרוש אותה כילה אבל אח"כ פשיטא דמותרת בכא שבילה אחרת ע"ש ועיין ביו"ד סי' קצ"ו : (ז) לחרבות עיין בשו"ת נ"ב מ"ת סי' כ"ד וכ"ח באחד שהורה היתר להחם היורה שבמרחץ"י נכרי ביו"ט שחל בע"ש לצורך שיבשל ממנו בעל המרחץ מחמין אלו שביורה תבשיל קאוע וישתה מאותו ביו"ט ושאר מחמין שביורה יזובו למקוה להפיג צינתן ויצאו עליו עוררין והוא ז"ל כתב שאיינמזניחין אותו במקום שיש מניעת השבילה וביסול פ"ו ונם יש צד להיתר מחמת שצריכה חמין לחפיסה שיש היתר אפי' ביו"ט כמ"ש ש"ך יו"ד סי' קצ"ט וא"כ ביו"ט לצורך שבת נם כן יש היתר על ידי עירוב תבשילין ע"ש ועיין במח"ב בשם זרע אמת שיש שנוהנין היתר בכה"נ להתיר ביו"ט שבע"ש שמבשלין ביורה ב' או ג' ביצים יש להניחם במנהנם ומ"מ רחיצת כל נופה בחמין אסור רק תחוף ותרחץ השיב בעי"ט כל נופה בחמין וביו"ט תדיח למטה בחמין ותעיין היטב בכל נופה קודם שבילה כמ"ש ביו"ד סי' קצ"ט ע"ש : (ה) מונמר עיין לעיל סי' ריו"ד שם כתבתי בענין שתיית שוטין ביו"ט ובקרבן נתנאל ס"ב דביצה כתוב לאסור וחולק על שו"ת דרכי

חכמת

סי' תקיב סע יף א' אין מבשלים לצורך עכו"ם ביו"ט וכו'. נ"ב אציין כאן הערה אחת והוא ב"ש דמכות דף כ"ב דפריך שם ואם איתא משום הבערה לא לחייב דהא אחייב ליה משום בישול

מחצית

כו' : דעכשיו דפ"י כיסוי כו' דהא משום נפל ואפי לאתויי ל"ח דהסוללה מותרת בי"ט אלא משום למימ מפסק ואפי לקוסרו להא ל"ח אלא אם היה חייב לכסות משום שימוי . תו ג"ל שמא יקסרנו כשיפסוק שלא יפול הכיסוי מן הכד . והכיסוי צריך להיות על הכד . אבל לדידן דמלד הדין פ"י כיסוי אף אם ירצה לכסותו ל"ל שמא יפסק ויקסרנו דלמה יקסרנו הלא מותר למלאות אפי' בלי כיסוי: (ס"ק יז) מורחים אפי' מאותו עיר . אע"נ שכתב רמ"א בסי' של"נ דאורחים מאותו העיר לא הוי שבות מצי' מ"מ המ"א נס"ק זה דליכא משום כיבוי ואוקיר ריח כמו בשרא מנומרי עכ"ל הרי"ף ורמב"ם דלכשיהין לאכילה . ע"כ נאו דוקא דלמון זה משמע דוקא שקודם הציפון אין רחוים לאכילה הוא דשרי אבל אם היו קודם הציפון נ"כ רחוי לאכילה והציפון הינו נורם לגא שמתעלים ומתמתקים יותר לאור ז"א לפי טעם הר"ן . דהא בשרא מנומרי נ"כ היה מפשר לנלותו בשפוד . ואפ"ה מותר לנלותו מנומרי דהינא נייה יותר בלאי ע"ג נחלים ומותר כיון דאין מיאור כלל לא מכבה ולא מבעיר ולא מוליד ריח עכ"ד ב"י . ולכן אנה בס"ע וכתב למתקן לאכילה וכ"ה לשון הטור להורות דאפי' רחויה לאכילה נם קודם הציפון שרי : עיין סי' תק"ז סעיף ד' ר"ל זהו טעם הרמב"ן דס"ל דבשרא מנומרא לא מיקרי ח"כ כיון דאפשר ללנותו בשפוד. ואפ"ה מותר לא עביד מלאכה כלל . וה"ה ציפון פירות לאו מוכל נפש הוא ואפי' הכי מותר לא עביד מלאכה כמו בשרא מנומרי : ולפ"ז אתלת ההבערה ע"כ לא היה לצורך ציפון פירות כ"א לצורך ניסול . וכמ"ש לעיל סי' תק"י סק"ז ע"ש . תמנם בסי' תק"ז במ"ח ס"ק ט' כ' מ"ש הרמב"ם ס"ל כשיטת רש"י דבין ציפון פירות וכין ניסרא מנומרי מיקרי מוכל נפש ממש ע"ש ולפ"ז לעצמות אתלת ההבערה לצורך ציפון פירות נ"כ מותר : (ס"ק יח) ואסור כו' שהריח הוא סם ר"ל הריח ניוקא ע"י המליחה כבר הוא כמו תוך העצבים וע"י המליחה מוציאו . ואין כאן דבר חדש : עיין סי' תרל"ח . דסם הניח שוין כו' ר"ל דבשבת וכדלעיל סי' שכ"ו . ואחלקו הפוסקים אי נס ביו"ט נזרינן דוחתו מע"ש לתו דוחתו בשבת ואע"ג דהסם מותר מע"ש לצורך חולה כמ"ש בסי' תרכ"ח סק"ח ואפי' לצורך הרפואה כמ"ש בסי"ק לחולה שיש בו סכנה אבל במים כו' . כמ"ש בשבת מ' ע"ב ד"ה ר' מתנ זה ומתנגד לזה . ועכבה דזה מיירי שיש מיאור עושה ריח המיוחד לאכילה אבל כשצריך כו'. כמ"ש בעירובין ס"ה ד"ה אבל אסור . ומ"ש בשפת"ז בשבת וכל שכן ביו"ט ועכצ' תק"ג אבי"ע לק פנדול מותר: אבל במים כו' . כמ"ש בשבת מ' ע"ב ד"ה ר' מתנ זה ומתנגד לזה . ועכבה דזה מיירי שיש מיאור עושה ריח המיוחד לאכילה אבל במים כו' . מע"ש כו' מדלתר בשבת למ"ש רומז וביו"ט חמר למתר

שערי

בית אפרים חלק א"ח סי' נ"ב מ"ש שם בישוב דבר הרמב"ם ומ"ש שם על דברי השאנת ארי' ריש הלכות שבת ע"ש : (בש"ע ס"ב) מותר להחם כו' עיין באשל אברהם ועיין בש"ך יו"ד סי' קנ"ט ובמח"ב כ' בשם תשובה כת"י מ"א מרבני אשליא שהתיר להחם ביו"ט ולחדוק הרחיצה הכרחית ללבוש לבנים ועיין לעיל סי' שכ"ו : (שם) ס"ג אדם מותר כו' עיין בחוט השני ס' ע' אשה שטבלה בליל יו"ט אחר לידתה בשונג מותרת לבעלה כיון שהיתה שוננת ואפילו היתה מזידה לא היה מקום לאסור מדינא כדעיבד רק משום מיגד' מילתא אבל בשוננת ודאי מותרת מיד אף בשלכתחלה אין לעשות כן ובמזיד יש להחמיר לפרוש אותה כילה אבל אח"כ פשיטא דמותרת בכא שבילה אחרת ע"ש ועיין ביו"ד סי' קצ"ו : (ז) לחרבות עיין בשו"ת נ"ב מ"ת סי' כ"ד וכ"ח באחד שהורה היתר להחם היורה שבמרחץ"י נכרי ביו"ט שחל בע"ש לצורך שיבשל ממנו בעל המרחץ מחמין אלו שביורה תבשיל קאוע וישתה מאותו ביו"ט ושאר מחמין שביורה יזובו למקוה להפיג צינתן ויצאו עליו עוררין והוא ז"ל כתב שאיינמזניחין אותו במקום שיש מניעת השבילה וביסול פ"ו ונם יש צד להיתר מחמת שצריכה חמין לחפיסה שיש היתר אפי' ביו"ט כמ"ש ש"ך יו"ד סי' קצ"ט וא"כ ביו"ט לצורך שבת נם כן יש היתר על ידי עירוב תבשילין ע"ש ועיין במח"ב בשם זרע אמת שיש שנוהנין היתר בכה"נ להתיר ביו"ט שבע"ש שמבשלין ביורה ב' או ג' ביצים יש להניחם במנהנם ומ"מ רחיצת כל נופה בחמין אסור רק תחוף ותרחץ השיב בעי"ט כל נופה בחמין וביו"ט תדיח למטה בחמין ותעיין היטב בכל נופה קודם שבילה כמ"ש ביו"ד סי' קצ"ט ע"ש : (ה) מונמר עיין לעיל סי' ריו"ד שם כתבתי בענין שתיית שוטין ביו"ט ובקרבן נתנאל ס"ב דביצה כתוב לאסור וחולק על שו"ת דרכי

חתם סופר

ס' תקיא במחבר ס"ב מותר להחם ביו"ט. נ"ב

ביאור הגר"א

סי' תקיא ס"א י"א כו' דלפעמי'. עמ"ש ס"ק נ' : והוי כמו מרחיץ.עתוס' בשבת ל"ע כ' ד"ה וכ"ה כו' ותו"י כו': ומונמר . פ"ב דר"ע כ"ב ב'.ובתיבות ו' ל': ונהנו להקל. שהרי במתני' שאמרו מותר לעשות מדורה כו' לא חילקו בין קור גדול או לא וכן להחם חמין לרגליו אם לריך כרכה או לא וכן בכ"ד שמותר בי"ט : ס"ב מותר כו' . אם לרגליו וה"ה לידיו וכמ"ש בשבת אם אינה פניו ידיו ורגליו לאותו סיפא כו' ומ"ש מ' ל' תניא כוותיה כו' וז"ש אבל כו' . ואפי' כו' : אבל מותר כו' . כמ"ש בפ' בתרא דיומא דמותר ברחיצ'כיב"כ משום דרביתיה וה"ה כאן : אבל אסור. כמ"ש בעירובין ס"ה ד"ה אבל אסור כו'. כמ"ש בעירובין שם כתוס' לא אתינ לאתויי אלא לגבל חימיה ואע"ג דלגבול אסור כמ"ש בפפש"ז בשבת וכל שכן בישראל העושה כמ"ש בפ"ק דחולין ועכצ' תק"ג אבי"ע לק גנדול מותר: אבל במים כו' . כמ"ש בשבת מ' ל' ת"ר מרחץ כו' מע"ש כו' מדלתר בשבת למ"ש רומז וביו"ט חמר למתר

א"חתקיב הלכות יום טוב

באר הגולה — מגן אברהם ני"י — ט"ז מגן דוד

דבר מתכל דרך ר"ה (ד"מ) ועפ"י שכ"פ ס"כ וי"ם חוסר חפי' ע"י עכו"ם וי"ל להקל כזמנינו שמין לנו ר"ה גמורה: **אחר** שתיקן כל ג' תכי סעודה שמוך לסעודה מותר להזמינו (תניא) וי"ל דוקא שלא היה דעתו עליו קודם סעודה כגון שהעכו"ם בא מליו שמוך לסעודה: ג בתותם קדירה. חפי' לא חפשר לפייסינהו בד"א לסכנת חפשר לפייסינהו חפי' בקדירה אחרת שרי ומה שכ' הכ"י בשם כמ"ס בשמי' זה טירוס, בלא מחלוקת י"ל דלא קי"ל כוותי' דלפי טירוס' דמירי בתנור ח' חפי' לא חפשר לפייסינהו שרי כמ"ש הכ"י בשם כמ"ס בשמי' זה טירוס' דמירי בתנור ח' חפי' לא חפשר לפייסינהו שרי ומה שכ' הח"ח שאין כן דעת הפוסקים ע"ש. ולפי גמרא דידן דעעמא משוסדחפש' לפייסינהו חפי' בקדיר' אחרת ובתנור ח' שרי והמרדכי לא ס"ל טעמא דחפשר לפייסינהו לכן לא התיר אלא בתוח' קדירה חפי' לא חפשר לפייסינהו וכו' עכ"ד הר"מ. וא"כ מ"ש כאן מ"מ כיון שמכיב לו שיאכל אלו מין חיסור שמא יכסל לו קדירה אחרת עוד ומה לי שמזינו דרך שליחות לביתו מו שמזינו אחר שבת אלו ומשמע מדברי רמב"ם דבמקום שים חשש שמא יכסל לו מועיל מה שכבר הכינו לים שמא יכסל עוד קדרה אחרת כנלע"ד. ומ"ש הטור לריך שיאמר לו אם יספיק לך כמה שהכינו לעלמו בא ואכול עכ"ל. ונלע"ד להכריע להלכה דאם בא מליו והינרולמי נותן לו לאכול בלא הזמנה והפלרה שיאכל אלו מין חיסור שמא יכסה אחר מכיב לו שיאכל אלו אם מפיק כו שיאכל אלו אע"פ שבא מליו מ"מ כיון שמכיב לו שיאכל אלו יאמר בלבו אם יכסל לו אחר קדרה אחרת אוכל אלו ואם לאו אין לו לאכול אלו ואם יכסה

ממנין לעכו"ס בשבת ואין מזמנין לעכו"ס כי"ע דשמא ירכב בשבילו וה"ק קשה על הרמב"ם שפוסק כהאמו תרתי והטור כ' בשמת לאיסור כתך דבני חיל אפי' אין מקפיד כו' . וכ' שהרמב"ם מתיר ואינו כן לפי גי' גמ' שלנו עכ"ל . משמע שהוא סבור דהרמב"ם ג"כ כך ופליג' אלא דמ"מ י"ל דהא ע"כ פליגי דרב הונא אם חם לשמא ירכב להא בשמי כהא דר' אלעזר דאמר רב הונא בשם רב אסי אפי' בשבת אסור ור' יוחנן אמר מותר כיון שהישראל לא יכול ליקח ממנה בפת ג' לתיוק אם לא שיתפה הכל משא"כ בהא דריב"ל בזימון העכו"ס לא יגרע חלק הישראל מאלא יזמינלהעכו"ס וכ"כ ה' המניד תי' זה . וק"ל דמ"כ תקשה לך קושית התוספת בפ"ב דף כ"ח על עיסה של שותפות עם העכו"ס שאסור לאפותה בי"ע משום דלפעמים יש היתר שיש הפרש לישראל שפעת נאפה יפה כשהוא מלא התנור ותי' דלא מהני אם לא כל הפת של ישראל דהרשות בידו [לאכול] כל ג' או זה או זה ושוד שמא יבואו חורמים וכל הכח חציה של עכו"ס אסור לאפות כי"ע עכ"ל וק"כ חז' שהפתה של ישראל שהיא תלויה כמה שצריך לעכו"ס לא מהני ואמאי מהני הכא מה שיש לו הפתה שיתן לו ג' מפה ☜ וק"ל דשאני התם להנוף של ישראל ויוכל לאכל העיסה אלא משום הפתח לפיה רואה להטריח בשל עכו"ס זה אסור משא"כ כאן שאין לו פת כלל בלי חלק העכו"ס כזה מותר לאפות הכל.וכ' ה' המניד לאפשר דגם הרמב"ם גרס כך ופליגי בגמ' אלא דמפרש חותו על מידי מחריצת דהיינו דאמרי' שם קודם הני סופלי פי' גרעיני תמרים היתך שדי' לחיותא כי"ע לר"י הנלוי דאמר לכם ולא לכלבים ושני בגר ריפתא מעלעל להו ס"מ דבמקום שאין עושין מלאכה כגון בשבת הכהמה אסור גם הטלטול אלא ע"י ריפתא וצ"ל פליג ריב"ל ואמר מזמנין לעכו"ס בשבת ס"מ דמותר לטלטל אע"ג דאסור במלאכה בשבילו כי"ע . ובאמת אין יכול ליטול מעט בשבילו אלא שאין מקפיד כלל דשבת דמותר כיון שהוא רואה שהישראל וכבר דחה רש"ל שם בפ"ב כ"ב ה' . המניד עכור זה . ופי' דפלוגתא היא בין ריב"ל לרב הונא אם התיר רב הונא ואסר ריב"ל הלא ה"ל לישראל לגזוז עכור מעט פת אלו שיתן לתיוק ומוסיף בשבילו העכו"ס שהרי

תקיג א אסור ליגע כו'. לפי' מהרנגולת הטומדת לתכילה דכי"ט שהל להיות בלתר בשבת אסור מדלוריית' דכל בילה דמתילדת התידת מלתמול גמרה לה ואין שבת מכין לי"ט ונזרי' י"ט דעלמת אטו י"ט שהל בת' בשבת וכה דלסור בעלטול מסוס לה פלוג(י"ם)ועמ"ם סי' תקנ"ז: ב דהיינו לעלטלה. ס"ל דטעם איסור הניע'מפני שהבילה מתגלגל' והוי טלטול דלה ת"ה שמוסר ליגע בדבר המוקל' כשהוה לצורך (°) המוקלה ועי' בל"ח וכמרדכי וכ"מ סי' רע"ז ס"ג וסי' ת"ח ס"ג בהג"ה שבשם יש ס"ל ולה מילק לך קשה דנסי'רים"ה שם"ג כ' דלסור ליגע בגר דולק כשהוה תלוי מן יתגדל קלת מגניעתו ויטה ע"ל מעמע דכשתילו דולק שרי ליגע לפ"ע שמתגדל בגניעתו: ובב"מ כתוב בשם מ"ז וז"ל ומשו'מוקלה ליכה דטלטול מן הלד הוה ע"ל מעמע דמיירי שדבר היתר מונח על הגר דזז מות'ליטלו ממנו כהל ליגע בו ממש לסור ומדברי הס"ע נסי' ש"ו ס"ו מעמע דס"ל בת"ה דכל מוקל'לשו' ליגע בו כשהניע' לצורך דבר המוקל'לפי'תינו ענול כמו בילה דהה כ' שתם ול"ש על רמ"ה שלה מילק שם ועסי' הקכ"ה ס"ב: ג כותן לסורות.) דהוי דשל"מ: ד שפק וכו' נטור כתוב תיפתה שפק וכו' לשור ותם נתערב' כתלף כותן לסורות מדהתילף הרב"י לשונו ס"מ דס"ל דשפק שהתערב כולמותרו' דכל מ' ה"ל ס"ם וכמ"ם הס"מ ול"ע דבי"ד סי' ק"כ שפק לסיסור ותפשר שם מיירי(במ"ם) (°) נמד בשבת דהוי דלוריי' ודשל"מ הכל הכה דהוי דרבנן ומ"מ ס"ל להמתי'דהה לפי' ס"ם שביניהן בנופו יש לוסרין דשל"מ וכמ"ם סי' הל"ד ס"ו וק"ו בשפק מ' בנופו ושפק מ' ע"י התרופו' דגרע טפי כמ"ם בי"ד סי' ק"י ס"ו בד"מ וכת"ת כדעת הכוור: ה הכל מותר. דמין בשמ"מ בעיל דשל"מ אפי' נתערב עם ההבשיל: ו מון מן הבילה. משמע שהניל' עדיין שלימה ואפ"ה דוקא כשהתבשל' עם בבר שרי מכל בש בעים לסרים עם הבעים ומלח בפת בבמיהן בעים יכולות ליתן דכל הדברים כרגלי בעלת הקמח. ומשני ר' אפי משום דהוי דשל"מ ולא בעיל. והקשו התוס' הל מין בשאינו מינו נמ דשל"מ בעל בעל כמ"ם בי"ד סי' ק"כ. ותירלו בתחומין התמירו עוד תי' כיון דמים ומלח בתים לתקן העיסה מיקרי מין במינו (וכ' ט"ז ופ"ח בי"ד דוקא לענין דשל"מ' מיקרי מין במינו היכא שבא לתקן ולא בתקון מלח) ולכן כ' מ"ל מדכתב המחבר דלחזותא ונעמת מעמע דבעי תרתי. מכל מ רק עביד לנעמת ואינו ניכר במרתה בעל (ניהו הא לא קשיא הא ק"ל כל מידי דעביד לנעמת לא בעיל בבר כ' ב"ב בעים ס"ק כ"ח היכי דאין הנעם נרגש בעל וכ"כ הפר"ח) מ"מ כ"ל דהמחבר לא ס"ל כתי' שבי דהתוס' הכ"ל אלא אפי' בא לתקן מיקרי אינו מינו ולכן אפי' דשל"מ בעל ולכן בעי' תרתי חזותא ונעמת: דברי מהרש"ל דהיכי דבא לתקן מיקרי מב"מ: וע"ב בא"ך דשל"מ בעל ולכן בעי' תרתי חזותא ונעמת: דברי מהרש"ל לא בחמיר רק בשל תורה או כמו כן דחמור כשל תורת אבל בשאר איסור דרבנן מודה הר"ן אף דספיקו אף בדרבנן לחומרא בדבר שיל"מ מכל מקום בתר רובא

תקיג (א) דהיינו לעלטל' וזהו ממ"ם הכ"י בשם המרדכי בפי' ס"ח דאין איסור בדבר המוקלה בניעה לחוד בלא טלטול ולמה נדחק להקל ולחלק בין כ"י למוסרה התלויה: (ב)אפי' בחלף כו'. דהוה דשל"מ לחתר שבת וכל של"מ חילו ביטול היום ומזה הטעם[חו' נ] נמ בספיף ב' בספק: (ג) שתבשלה בשוגג · בכל בו כ' בזה הכל מות'חון מן הבילה שמעת עד לחתר דהה קי"ל ניטולי בלים מותרת למיל דביטי [בעלמ'] הוה ואין כ"ע כלל וכתב שזה הי' מעם'בלולי"ל בבילי' שמולדה בי"ט והומם' בטפיל' שקורין פנח"דה והתירו הכל חון מהבלי' ע"כ וכ' כ"י ע"ז ולפי מ"ם רבינו בשם ר"ת בלתו ס"ע נמי דטעמא בעל בש' ס"ל דלא מחמירין בדשל"מ רק בשהוה בעין ולא בטעמו לחוד ותמוהים דברי כ"י בזה לטעם הכל בו אין לריך שבים לבטל דאין כאן איסור כלל ודבריו בש"ע בשתמוהין ביותר לשתה הלריך ס' דהה הוה עלמו פסק בי"ד סי' פ"ו ס"ה הא סבר' דמיל דביטי בעלמ' אינה תוסרת כלל ודוחק לומר דמיירי כאן בבילי' נקוטה דס"ל להזכיר דבר זה ותו דהה הכל בו פשיטא שמיירי בשאינה נקוב' וכיון דאיכו קלי על דבריו ממילא מיירי ג"כ בשאינה נקוטה: (ד) אבל אם לבנו בו כו'. ואע"ג דבי"ד סי' ק"כ כתב דבאינו מינו לא אינה נקוטה: (ה) ובלבד שלא יגע · בטעם דשמא יעשע חות': (ו) כי"ע של גליות.שם' מהס ודאי חול מבל כ' ימים של ר"ה כיומא אריכתי הס וחוק קבוע הוא מדרבנן הוקבעו תחלה משום שפק ושבת וי"ט הסמוכי'השבת וי"ט הרחבון

לז

הכל דעת רמ"ח בי"ד סי' ק"כ דטעמו בעל אפי' בדשל"מ ע"ש: ז דלחזותא ונעמת · מעמע דאס אינו ניכר במרתה אלא בטעם בעל אע"פ שבא בעל וכ"מ בתרנגולת דיניכ בשבת (בהגה"ה) כנון מים ומלח בטיסה בעל בש"ם הרב"י בן מרחבי"ה ע"ם וכ"מ בי"ד סי' ק"כ בש"ע דדוקא בשמלאו בתרנגולת דיניכ בשבת להקן הקדירה*) בשבת ת"ה שדייק

לו הסני שהוא ביום ח' שמא קודם הוא : (ז) אפשר שתלד בלילה . ומ"ש שרוכן אינן יולדת בלילה כאן מזלינן כתר המיעוט כשחרית ומגא ולא תלינן דילמה רובא מתחמל ומזדמן (ביום) דזה לא שכיח לחלות בו בספק : (ח) אבל אם לא בדק כו'. פי' והשכים בשחרית ומגא אבל לא בדק בשחרית אלא ביום מגא אסור בספק השוה : (ט) ואסור מדאורייתא . זהו לשון ת"ס והטעם משום שכשה שבילה שהולדה ביום גמר' מתחמל ואין שבת מכין לי"ט וזהו אסור דאורייתא' מדכתיב והכינו את אשר יביאו וכספק דאורייתא' אזלי' לחומרת ומהרי"ו פסק דמותרין אפי' בי"ט שלאחר שבת כיון שאין מכינין מקום מקומו ומגרע אותו דבשים שנולדו ביום עדיפי מתחמל כתב רש"ל דכן עיקר אלא שאין מכינין מעכו"ם מסל"ת במילי דאורייתא שאני הכא דרוב הבשים הם שנולדו כבר מכמה ימים והן רוב דעלמ' ומכי אלא שרי משום רובא כה"ג מאחר דמחמרי' נמי משום רובא שרי ודו"ק. והנה בדברי הר"ן הנ"ל דבדבר שיל"מ לא אזלינן בתר רובא הארכתי הרבה בחידושי ובצת צ"ע שובא מה שענה הר"ן ז"ל למשנה משוכשת במכשירין פ"ב מי"א פירות שניה שרבו על של שכישית ושל שלישית על רביעית ושל רביעית על של חמישית וכו' הולכין אחר הרוב ע"ש באריכ"ב ובמפורשים וקשה הרי שבל הוי דבר שיכ"מ ולמה אזלינן בתר רובא בזה ובכ"ב מוכח דאף בדבר שיל"מ אזלינן בתר רובא והתם בע"כ משעם רוב אתינן עלה דאי משעם ביטול פשיטא

מחצית

מנחת יעקב. ומדברי מגן אברהם משמע דפסק כדעת ת"ח : (ס"ק ח) וכן בשבת וי"ט ומ"ש כו' דמ"כ מין הטעם דשבת וי"ט קדושה אחד הן והוי כיומא תריכתי דהא קי"ל בסי' תע"ז וס"ב בגמ' בילה דב' קדושות הן מגא על כרחך הטעם משום הכנה : ועל זה הקשה והא בגמרא ביום ויו"ן : י"ל כיון דמתברא בשבת מדרבנן כנ"ל דנזרינן אטו יולדה בשבת אחר י"ט : דלפי מ"ש התוי. בילה דף ד' שהקשו גם כן קושיות הר"ן הנ"ל. ותי' נם כן כמו שתי' הר"ן וכתי קמא כתבו לייישב קושי' הר"ן דהלידה השובה הכנה. ול"ל דע"י הלידה הוכנה לגדל לפרות. ונם עוכה יותר לאכילה כמ"ש בס"ק י"ד : דהרמצון לעולם הכין ר"ל מדאורייתא. דהא לא אסור ברמצון כ"א משום נזרה כנ"ל : (ס"ק ט) ולאחר כו' קודם ע"ה דאל"כ היכא למיתם שמא יולדה היום לאחר ע"ה שכבר יום הוא : (ס"ק י) בתוך כו' ולא ספני מלרעה דמי ולהי היום יולדת בלילה. אבל ליכא זכר תוך ס' בתים כו' דע"כ ספני מלרעה לאסור יולדת בלילה. תע"ג דמ"מ רובן יולדות ביום ומה"כ סריהן היכי דלא בדק מעי"ט. מ"מ אי בדק מעי"ט או הוי מזלינן בתר רובא לומר שילדה היום. ע"כ לריך לו שילה רובא וחזרה זה לא שכיח כלל עפי ים לחלות במיעוט שילדה בלילה. מלומר שילה רובא וחזרה דהוי כמו מעוטא דמעוטא כ"כ הר"ן ותוס' : (ס"ק יא) ומסל"ת כו'. דמתכוין להכניה מקחו . דאם יאמר שנולדה היום לא יקחם ישראל לכן לא הוי מסל"ת : ואם בבילים ס"ו כו'. דאז ל"ל להכניה מקחו ומתכוון : דהפריסה וב"מ מוסרים כיון דיודע ישראל שהאיסור והסיתר ליסראל תלוי בזה לא הוי מסל"ת : והש"ך וט"ז מתירים דאפי' יודע שהסיתר והאיסור תלוי בזה מ"מ מסכחת לה מסל"ת כגון שהסית הדברים לפ"ת בלי שהלה והביאו ראיה ממאי דקי"ל דמומר לאכול נבילה אפי' בשעת הדחק להעיד שמת בעלה. דהמומר הא יודע שהיתר נשואים לאשה לאחר תלויה במיתת בעלה . אע"כ דנם כה"נ מסכחת לה מסל"ת : (ס"ק יב) מותר כיון דהי"ס בכ"מ דרבנן. ומשקנת הש"ך בסי' י"ח וקל"ז דדוקא דומיא דהכא דלא מתחזק איסורא אבל היכי דמתחזק איסורא אפי' בדרבנן אין נוי נאמן במסל"ת. אבל משקנת פר"ח בסי' ס"ט דאפי' בדרבנן ולא מיתחזק איסורא מ"מ אין נוי נאמן במסל"ת אלא בעדות אשה בלבד. ודוקא פסולי עדות כגון אשה וקטן נאמנים במסל"ת באיסור דרבנן ולא מיתחזק איסורא ט"ס : (ס"ק יג) שמא כו' בת"ה הגרס שמא כו' כל"ל: כיום ל' בהשכמה ר"ל קודם ע"ה כמ"ש בס"ק ט'. דאל"כ ל"ל שמא נולדה היום אחר ע"ה. אבל אם בא קודם ע"ה ליכא לספוקי שמא נולדה היום כ"א או שנולדה בלילי י"ט או בשבת. בזה נאמן שנולד מע"ש דהא אפי' נולדה בשבת ליכא כ"א איסור דרבנן. ומ"כ נאמן במסל"ת. ונש אין לחוש שמא נולדה בלילי יו"ט והיינו לומר שפני מלרעה דיולדת בלילה אבל אפי' שפני מלרעה רובן יולדת ביום ומע"ג דבדאל"ת יש מכאי רוב כמ"ש בס"ק יב זה. מ"מ הא אין זה כ"א מדרבנן ומ"ש למעה והא בדרבנן נאמן במסל"ת. ועוד דרוב הבילים שמביאים למכור שם מתוכן דאיכא זכר בהדה דאיכא בילה. וכ"כ הים"ש : שאינו עושה מעשה. ל"ל דאפילו מהרי"ו ממאי דקי"ל בי"ד סי' קי"ח היכי דשל נוי הוא טוב כשל ישראל לי"ת שבגוי החליף בשלו כיון דאין הגוי נהני בחליפין. תע"כ נהוא שעשה להכשיל ליסראל. זה לא חייש. ול"ל דהיינו דוקא לעשות

סי' ת"ל דמיא דביני בעלמא הוא (כל בו) וכ"פ הת"ח ועכ"ו כאן : ח וכן בשבת וי"ט . ומ"ת כשנולדה בשבת הרי נגמר' כיום ו' שהוא חול ולישתרי י"ל (י) כיון דמתסרא בשבת מדרבנן אם תתה מתירה כי"ט שלאחריו נמלא שבת הכין לי"ט ולא לעלמו ואיסור זה אינו אלא מדרבנן דמדאוריי' אפי' בראשון שרי ות"כ

ח וכן בשבת וי"ט השבוכים זה לזה נולדה בזה אסורה בזה : הגה ואם יום טוב ביום ג' ונולדה בשבת שלפניהם מותר ביום ג' של גליות [מהרי"ל] :

ו י ביצה שיצאה רובה מעי"ט וחזרה ואח"כ נולדה בי"ט מותר' כ לפיכך אפילו ברק בקינה של תרנגול' עי"ט שמוך לחשיכה ולא מצא בה ביצה מ ולמחר (ט) השבים ומצא בה ביצה מותרת שהתרנגול' אינה יולדו' בלילה ואנו תולין שמאתמול יצא רובה וחזר ל והוא שיש תרנגול זכר י בתוך ס'(י)בתים ואין מפסיק נהר שאיבו גשר שאם לא כן (ז) אפשר שתלד בלילה ואסור (ח) אבל אם (יא) לא בדק מעי"ט אפי' ליכא זכר בהדה שריא שאנו תולים שמאתמול נולדה מ ובלא זכר רובן יולדו' ביום לפיכך מותר ליקח ביצים מן העכו"ם ג בליל ראשון של י"ט דתלינן שמערב י"ט נולדו וכן בליל שני של שני ימים טובים של גליות פ אבל לא בליל שני של ר"ה ולא בליל יום טוב שאחר השבת : הגה * ועכו"ם המביא בילים בי"ט לחנות יא (יב) ואפילו לפי תומו שנולדו מאתמול יב מותר (יג) לסמוך עליו [מרדכי ריש בילה] ודוקא בי"ט אחל במלא השבוע אבל בי"ט אחל בשבת אין לסמוך יג *אמת מולדה בשבת (ט) ואסור מדאורייתא בי"ט (יד) אין עכו"ם מביא לפי תומו נאמן ודוקא בי"ט לחנות אבל בי"ט אני אפי' לחם הבא מאליו אמת מולה דרבנן : [תה"ד סי' ע"ט] :

ז ע השוחט תרנגול' ומצא בה ביצים גמורות א] מותרות

פ (י) יד ואפי' בי"ט שלאחר השבת :

ח ג (°) אפרוח שנולד בי"ט אסור ק (יא) ואם נולד בשבת טו אסור ביום טוב שלאחריו :

ס"ה לכן ל"ל דלריך להניה כאן אמת נגמר' בשבת ויום"ב כ' וז"ל כ' מהרי"ן סי' ו' אפי' בי"ט אחר השבת נאמן שאין מביאה מקחו אלריכה להניה ס

שבת הבין ס"ט ושכב"י שהרבה להקשות ע"ל דלק"מ דודאי כשגולד בי"ט שאחר השבת מותר מדתוריי כו ביום דהא לא נגמר מלתמול דל"ד לביצה ולא שייך למיגזר שמא יאכל מה שגולד בי"ט ויאכל בי"ט מה שגולד בשבת דשבת בי"ט לא מיחלף ליה וכמ"ש סי' תק"ז ס"ב מבל נבי ביצה גזרינן שמא יאכל ביצה שגולדה בי"ט ושבת יאכל י"ט בת' בשבת יאכל ג"כ הביצה שגולד בו ביום והכ"ק דאפרוח שגולד בשבת מותר מדמוריייתא בי"ט כיון דאפשר לאחתויי ע"ם בי"ט גבי ביצה שגל ס"כ ק"מ דהיא גופא גזירה ולא גזרינן גזיר לגזיר וביש"ם מוקן על הטור וס"ל דאפרוח לא חשיב ככנה כמ"ש הרא"ש גבי שגל לדידהו לא חשיב ככנה :

תקיד א ואין מכבין. דלמו כל מכשירי אוכל נפש התירו חכמים (כ"י): ב שם אפשר. כגון שיכול לעשות שם במקום אחר: ג מותר לכבות. ומ"מ לא יכבנה ממש אלא יסליקנה לאוץ (רמ"ם) וכ"פ הכ"מ ועפ"י תק"ז ס"ב: ד לא יהיה לו מקום. אבל שם יוכל להכול אפי' בבית העכו"ם אפור לכבות וכ"ל דה"ם בסיפרו כלי אכילה ואין לו כלים אחרים מותר לכבות. כ' בכ"מ סי' תר"ח אסור לשתות הטוטין (אקורין טבק) משום מכבה וכ"ל דאסור משום

תקיד שלא לכבות ביום טוב. ובו יא סעיפים:

א ג אסור (ג) לכבות ד"ט ואפי' אם רואה ביתו שנשרף אם אין שם סכנת נפשות א * ואין מכבין הבקעת ב אפי' כדי שלא יתעשן הבית (א) או כדי (ב) או כדי לשמש (ג) משתו: הגה ויש מומרים דוקא ב שם אפשר להציל הקדירה בלא כבוי אבל שם אי אפשר להציל אז לכבות הקדירה בשביל אתר רק שיכבה ג (ג) מותר לכבות [הרא"ש ומרדכי ור"ן פ"ב דביצה ורשב"ם וטור] וכן נראה לי עיקר וכן בשביל שם ישרף הבית ד לא יהיה לו (ד)מקו' לאכול שם ויפסיד סעודתו מותר לכבות אבל שם יש לו בית אחר לאכול שם אסור

(כ"י): ב שם אפשר. כגון שיכול לעשות שם במקום אחר: ג מותר לכבות. ומ"מ לא יכבנה ממש אלא יסליקנה לאוץ (רמ"ם) וכ"פ הכ"מ ועפ"י תק"ז ס"ב: ד לא יהיה לו מקום. אבל שם יוכל להכול אפי' בבית העכו"ם אפור לכבות וכ"ל דה"ם בסיפרו כלי אכילה ואין לו כלים אחרים מותר לכבות. כ' בכ"מ סי' תר"ח אסור לשתות הטוטין (אקורין טבק) משום מכבה וכ"ל דאפילו בשבת אחר שגולדה בי"ט אסור משום מוקצה דהא בשבת עצמו אסור משום מוקצה וא

ספריס כדי שיעשה לרבים בשבת חומרת היא לכתחלה וכמ"ש ריחח מה דקי"ל כמ"ם מציי לספר לעשות מחיצה דשא מבואר בסי' שמ"ו שאסור לעשות מחיצה בשבת כדי לשמש מטתו ומי ס"ד לומר דכאן אסור מן הדין בשביל תשמיש ס"ל י"ט בשבת ומ"ל למה התיר מציי בעשיית מחיצה כאן אבל למה דפריסי' ריחח דמן הדין מותר לכבות כדי לשמש אלא שאין מורין כן ומ"כ אין תועלת גמור בעשיית הממיצה וס"ל בעשיית מחיצה לניעות בעלמא דמותר כדאי' בסי' שמ"ו בעלע"ד בזה נ"כ כפית כלי מותר בשביל תשמיש כמ"ש בסי' רפ"ז בסופו ע"ש : (נ)אסור לכבות משום הספל.גרמ' פשוט דבמקו' משש שבשה בין העבו"ם דאז מותר בזה כמ"ש בסי' של"ד : (ד) כדי להרחיק השמן. זה מיירי שיאמר כך ואל יחזור ויטה אליו השמן כ"ל מזה נאה מטה וממשיך השמן קצת מן הפתילה כדי שיוכלו לאחוז בפתיל' ולהוליכה קצת טפי ממה שהיתה תחלה וכמ"ש הרב דבר המונע מלישרף בענין שיכבה בשיניע שם : הגה ויש מתירין

(נ) אסור לכבות משום הספל ממנו [ב"י בשם מורמת מיים] (°) :

ב ד ה להשות הנר (ד) (ה) כדי להרחיק השמן מן הפתילה חשיב כבוי ואסור ה ובן אסור ליקח פתילה מנר הדולק אפילו ליתנה בנר אחר (ה) שהרי כשמוציאה מיד הוא מכבה אותה : הגה ומותר ו להוסיף (ו) פתילות לנר דולק כדי שיעשיר הרבה ויכבה במהרה [ר"ן פ' לולי דלין] :

ג ו (ו) נר של שעוה שרוצה להדליקו ביו"ט וחס עליו שלא ישרף כולו * יכול ליתן סביביו ז קודם (ו) שידליקנו דבר המונע מלישרף בענין שיכבה בשיניע שם : הגה ויש מתירין

משום מוגמר ואינו שוה לכל נפש וכמ"ש סי' תקי"ח: ה להטות הנר כו' - מחיכות חלב המוצאים בנר מותר ליקח ג' מן המחיכו' הרחוקות מן הפתילות ואף דנרס כיבוי לא שרי אלא במקום הפסד כמ"ש סי' של"ד סכ"ב שאני שם דבשמניע הוא שם מתכבה ממש אבל הכא שמועטו רק מלטרוף שרי אפילו להרמ"א(ים"ש סי' כ"ח) ואע"פ שהכ"מ כ' בשם רש"ל לאיסור בתר ספרו חולי דכתר' הוא וכ"מ ס"ג בהג"ה וסי' תק"ב: ו להוסיף פתילות. וה"ה דמות לכפול נר על שעוה כדי שיתרפא הפתיל ואפילו אחר שדולק כבר מות' לתוך אחור מכ"ש ליתן סביבה דבר המועט כ"כ בד"ת וכן מוכח מהמרדכי מקום שם כן מוליך עיי"ש ולפ"ז אפילו בחמץ כדי שיתרפא הפתיל שרי לכתחלה ויש ליישב דאפילו אחר שעוה דולק אינו אלא כמצטרף עם הפתיל ואינו כלום כלל ועיין בתשובת חוות יאיר סי' רכ"ב ובשבות יעקב ח"ב סי' ל"ג ובכוונתו ע"ש ובסוף דברי שיידליקנו בחמץ כדי שיצטרף מהרם יכיתו לאחוז בפתילה שיקרע מאילו ולא יקרענו בכח (מהררמ"י) :

(° ועי"ל ס"ם שליד) ד מעוכלת דעולה שם ה הרח"ם שם ו עור

עשרת זקנים

° יכול ליתן סביבו כו' . אבל אחר שידליקנה לא כ"כ הכי"י ומהררי"ל דלכתחלה יש ליתן ומורי בכ"ח התיר אבל בלבוש כתב דעת הכי"י ומשמע דהכי ס"ל אבל הרב בהגה שבת' וי"ת לאחוז כר שעוה דאפילו אחר שדולק כשבת מותר ליתן סביבה דבר המועט כ"כ בד"ת וכן מוכח מהמרדכי מקום שם כן מוליך בשביל שידליקנו בחמץ כדי שיצטרף מהרם יכיתו לאחוז בפתילה שיקרע מאילו ולא יקרענו בכח (מהררמ"י) :

נתיב חיים

תקיד בט"ז ס"ק ה' °) וע"ע מחי שבת וכו' כ"כ ולק"מ דוודאי לא לחוש לזקוק עץ דולק מלד זה ומנוקה בלד זה . לי משום שלד זה יקדיח הקדירה מרוב חם לו בלד שני ליכא עניש כדי לרבו לבשל הקדירה ואין לו גם אחר מצוי לריך למוכל בפש וביבוי לצורך חוכל בפש מותר כמו בשערה לבל פתילה דולקת ליכא בי' מוכל בפש : (מ"א ס"ק ז' °) דלל"כ לא הוי קשה כ"כ ואין נומר דה"פ וקיל"ן כרבבן דנרס כיבוי מותר בשיש פתילה דולקת ליכא פתילה אינו אסור אלא מדרבנן ס"ס אפילה דקאי בברייתא המסחפק ממנו חייב . דע"כ ע"ל לף לדברי הרמ"א דהא דקאי חייב היינו מבת מרדות

יד אפרים

שעב"פ לריך לזה תיקון והוא עושה התיקון על ידי התפילה לאסור לעשותה בשבת וכ"כ בי"ט כל שהתיקון בא על ידי התפילה לאסור לעשותה ע"י ופשפ' שבן לריך לו' בע"ז קודם ומ"ש מהרי"ט לריך להגי' ולפ"ז לריך לעשות תחילה לף בי"ט עלמו כיון דמיהת צריך לי לבשות לון זה תיקון נמור ומ"ש דהר"מ כו' ור"ל דאע"ג דשם לון זה תיקון כ"כ דהא לפשר לילך לחוץ לעשות לריכו לו לבשות כלי וכדומה מ"מ החמי' מהר"ם לבתחלה כללע"ד בכוונתו ול"ע ובסוף דברי הב"י יש להגיה ובשבת גם בן בפיית כלי מותר ואפ' שאח"ז ל"ל תיבות ומה שבת' מהר"ם כו' עד תיבות לבתחלה :

במג"א ס"ק ז') נזירה לנזירה ליתא דכתה כו' כל"ל :

באר

לבבות . וכ"ל דה"ה כשהרפו כלי התפילה ואין לו כלים אחרים מותר לבבות מ"ח ופ"ל סי' של"ד סבניף ב"י דמשמע דבמותר דבמקו הזה שמו שרויים בין המבו"ם ויש שסח שבבת נפשות מותר לבבות אפי' בשבת ע"ם : (ה) פתילות . וה"ה דמותר לבפול נר על שעוה כדי שיתרף במהרה עם"ט וכן מותר להטות הנר על שעוה אלא שמא קצת כדי שיתיך השעוה ויזוזו למעלה וכן יעשה פעמים הרבה כדי שבמהרה ירוף כל הנר הסם למעה קצת כדי שיתיך השעוה ויזוזו למעלה וכן יעשה פעמים הרבה כדי שבמהרה ירוף כל הנר

ביאור

לורך כו' מ' דוקא משום זה לאסור אבל משום לוכל נפש אפי' רבנן מודו וע"ל סי' תק"ז ס"ד וס"ה : ס"ב וכן אסור כו'. ע' סי' תק"ב ס"ג לגודה כו' הא לאחר כך לאסור וע"ם בהג"ה ול"ע ועש"ז : ומותר להוסיף כו'. כמ"ש בס"ג בהג"ה דהיינו כו' דמותר

חכמת

דבתר בתרא ג"כ ולכך קמ"ל להיפוך דברבו שניה על השלישית והוי המיעוט הבתרא אעפ"כ אולינן בתר רובא א"כ מוכח דמיירי שכא נשתמש יהד רק בזה אחר זה ומוכח דרוב עדיף מבתר בתרא וצ"ע

מחצית

ס"ק ה' להטות כו' ואע"ג דנרס כיבוי כו' ר"ל דמדון זה שיטל ל' מחיכות מלב הרמוקים מיקרי נרס כיבוי שנורס עי"ז שיטל לאחד מהחיכות שיכבה יותר מהרה: של"ד סעיף כ"ב דשוש' מחילה שלא מבבור הדליקה . לפילו המחילה היא כלים מדשים המלפי' מיס וכשיגיע הלא עד הכלים יתבקעו הכלים שלין יכולי' לקבל לת החור ויצלו המיס ויכבה הלא הוי גורס כיבוי ובתב רמ"א יש שם דהיינו דוקא כה"ג מפני הדליקה דהוי הפסד אבל בליכת הפסד גם גרס כיבוי לאסור : שרי לפילו להרמ"ם כו' . דבמס' ביצה דף כ"ב ע"ל תניא המסחפק מן שמן שבור בשבת שהוא דולק חייב משום . והקשו המוספות הא המסחפק מן השמן אינו אלא גרס כיבוי שבורה שיכבה הור יותר מהרה ואפ"ה ק"ל דגרס כיבוי מותר . ותי' תוס' דהמסחפק הוי מכבה ממש דמיד שיטול מן השמן מכבה אלא הור ואינו מאיר כל כך כמו כשהיה בה שמן הרבה והרמ"ם הקשה ע"ז הא ס"ן הא דתנן בשבת דף ל' לא יקוב אדם שפופרת של ביצה וימלאנה שמן ויתננה על פי הור בשביל שיטפטף כו' ואמרינן התם דגזרינן שמא יסחפק ממנו שפופרת כיון דאין השמן בור עצמו לא אסיק אדעתיה דעביד איסורא . ובשפופרת לפילו מסחפק מן השמן אינו מכבה אור הור .דהא לפילו יקח מן שמן שבשפופרת מ"מ יטפטף מן הביצה לתוך הור כמו שהיה . ואין בור עצמה שמן מועט יותר ממה שהיה בו קודם שמסחפק ואפ"ה גזרינן שמא יסחפק ומ"ל התם שבור שיכבה מהר . ולא דמי לגרס כיבוי דהיינו עשי' ממילא בבלי מרם בפני הדליקה כמ"ב דאינו נוגע בדבר הדולק אלא מוסף דבר הולה לו הגורס את הביבוי בשתניע שם הדליקה אבל הכא השמן והפתילה שניהם גורמים הדליקה . וממעטו מאחד מהן וממהר את הביבוי חייב ש"ל הרמ"ם . וע"מ בין התוס' והרמ"ם דלתוס' מותר לחתוך מבר של שבוה (ע"י התור בחמצת הבר) לפילו בשבת שהוא דולק דבמ"ב פ"ק ז' הוא מבבה אור. ולהרמ"ם אסור דבמ"פ גורס כיבוי מהרה ושוחה הדבר בור עצמו ולא חוקה ובמסחפק האמלוקת בסעיף ג' (וע"ם במ"א פ' דברי הרמ"ם) וע"ז כתב הים"ם דמותר ליטול אחד מחיכות חלב הרמוקים . ל"ם לדעת התו' דברי דהא בה"ג גורס כיבוי מהרה ושוחה הדבר בור עצמו ולא חוקה ובמסחפק לפילו אסור לדעת התו' ש"ל . אלא לפילו לדעת הרמ"ם דאוסר בבר של שבוה מ"מ ליטול אחיבת אלב מודה דמותר . דדוקא בבר של שבוה שהוא מגוף הבר הדולק דהא כל הבר מיבור ל' ומשל"ב בחיבת אלב דאינו נוטל מגוף הבר הדולק דהא אין להחיבות אלו לזה גם להרמ"ם שרי . וכ' הט"ז בסי"ק ד' הא דאסור להטות בדי להרחיק השמן מ"מ מותר להרחיק קלח השמן בדי שיהיה יוכל לאחוז הפתילה ולהוליכה קלח בדי שידלק אפ"ו יותר יפה . ובספר פ"ר ובספר ח"א מולקים דבשפה שהרחיקה בביד חיישוב ומה מהני מה שאחר בך יחזור השמן אל הפתילה וידלק יותר יפה . עוד הקיל הט"ז בסי"ק ו' וז"ל אם הוא להטות בר של שבוה או של אלב למטה קלח בדי שיחזר השבוה או החלב ושוב יחזירנו למבלה וכן יעשה פעמים הרבה בדי שבשהלה שרף בל הנר מותר לפילו להרמ"ם דשי' הטיה זו מבשיר טפי ורמי למרבה בפתילות שמחיר רמ"א בהגה . וגם זה תלוי עליו בס' ק"ר ום' ח"א דדוקא במרבה בפתילות אבל שבור שבבה מהרה מ"מ בע"פ בל השמן שרף מפ"ב מדין של הט"ז שתוחו שבוה או חלב ליתך ונוטף על הארץ קודם שהוא לפילוד ולפילו אינו נרף ויש לאסור אפי' בסי' שי"ד סעיף י"ל : וכדלתיתא בשהה דף קמ"ו ע"ל תבית שהיתה נקובה לל יתן עליה שבוה מפני שהוא ממרח . אר"י מעשה בא לפני ריב"ז ואמר מוסשני לו מחטאת ופירש"י שמא מירח ולפו אדעתיה ום"ל למ"ל דר"י לל פליג על ת"ק וכ"ש התי' לל הבית מעשה שהשה ומעשה רב : משמע דשרי לטלטולי . דלל"ב לפילו ליכא משש מירוח בלע"ם לאסורה ומזיל לה להדליקה ע"ם : (ס"ק ז) קודם כי' כו' דהרמ"ם כ' כו' שהל דמניף בשבת ביצה דף כ"ב המסחפק ממנו בשבת בשהה שדולק מייב משום מבבה ע"ז דברי הרמ"ם אמורים ובמ"ם לעיל בס"ק ה' ודברי המוס' ע"ם : ולבן לאסור . זה דברי הרב"י שהבין שמדלק הרמ"ם בין מסחפק מן השמן ובין גרס כיבוי דעוסין מעיקה בפני הדליקה.דבעוסה מעיקה לימו עושה דבר בנוף דבר הדולק ולבן שרי משל"ב במסחפק מן השמן עושה דבר בנוף דבר הדולק לבן לאסור לבן הרב"י שפוסק בהרמ"ם בתב דאם משש על

היטב

וכן בבר של שלב מותר אע"פ שגרס כיבוי ע"י נוף הבר מ"מ מותר דע"י למבבה בפתילות ט"ז ע"ם . (אבל בספר חליה רבה מוכח ואוסר ע"ם) . אסור לחתוך בר של שבוה לדבקו במהרה משום דהוי ממרח בחו"א בבר בספר הזברונות לאסור ליגע בשבוה שמא יחרח ע"י מיחוי אלא לאסור לידבק גזירה שמא יחרח בלב מותר לטלטלו דלא גזרינן שמא יחרח ע"י (ו) שידליקנו . ולבן יש ליזהר מותם שם לבם שוטנגיל שהין הבר דולק אלא בביעים לניוטנגיל שלא ליתן בתוכו ביו"ט לם לא קודם שמדליקין מהרי"ל לבל המ"ת בתב ומ"ל להרמ"ם בתב אבל ביבוי בנרס כיבוי שרי

כמ"ם

הגר"א

וכמ"ם בס"ח ותע"ב שבת כ' והוא שיהא לריך כו' זה נקרא כמי לריך : ס"ב בר כו' קודם שידליקנה. לאו דוקא דאפילו אח"כ מותר דלא בבי' וב"ם בעור ובשיטת הרמ"ם שמחלק בין זקיפת הנר דם"ב ובין נרס כיבוי דפע"ז דשבת דקי"ל דמותר

שלמה

בבל זה ואין עת האסף פה אולי יזבני ה' בזמן אחר לבאר יותר בוזה. מיהו לפמ"ש הר"ש שם דהבוונת הולבין אחר הרוב להחמיר אתי שפיר קושייתינו וגם ראייתינו דלא בהר"ן נדחה בזה ע"ש ודו"ק :

השקר

הנר כו' לריך ליתן קודם שידליקנו לבל שם בבר דולק לאסור בין דשוסה מעשה בנוף דבר הדולק : ומ"ש מ"ם מטליח בו' לדעת הבתב הרב"י דברי הרמ"ם הא בטליח גם בן עושה מעשה בנוף דבר הדולק : דהא הרמ"ם ס"ל בו' דלל"ב לא הוי קשה בלום מנרס כיבוי . ולפי הבתב הפשוטה בבוות מ"ח ע"ב הרמ"ם מולק על המדבי שהביא רמ"א בסי' של"ד וס"ל להרמ"ם לפילו במקום בליבת הפסד גרס כיבוי שרי דלל"ב מלי קשיל ליה מעיקרא לחת דמסחפק חייב משום מבבה הא גרס כיבוי מותר . הא גרס כיבוי לא הותר אלא במקום פסידא ובמסחפק ליבת פסידא אם לא יסחפק . ובן הבין בם' חמד משה וב' ס"ן וז"ל ולפב"ד לין בלן מלקת קושית דמ"מ הקשה הרמ"ם שפיר לפי שאפי רבבן בשלין פסידא היינו מדרבבן הוא דאסור אבל מעשה שהוא בור הוא מיבור מעשה בבי דוקא בשהוא מיבור מעשה בבי אבל בשאינו מיבור מעשה בבי אפי' רבבן מודו דשרי וכן מוכח מדברי הרמב"ם בפ"ב מהל' שבת ה"ב ובפ"ג ה"ג ובפ"ו ה"ב ובפ"ז ה"ב ובפ"ח ה"ב ובפ"ל ה"ב ובפ"ל ה"ב ובפ"ל

א"ח תקיד הלכות יום טוב

באר דגולה — מגן אברהם נ"י — ט"ז מגן דוד

ז פיטרת דרב יהודה קנקלי שרי וכפי' סערוך הרא"ם סס ח ירושלמי פ"ב דביצה וכרבי יוחנן וכתבו התוספות והרא"ם סוף פ"ב דביצה ט הרא"ם סס י טור בשם תשובת הגיון כלל ה' סימן ח' וכמו שפי' הבית יוסף כ התוספת הרא"ש וכמו שפירש הבית יוסף :

עטרת זקנים

* אבל אסור להעמידו שם אם כבר הרוח מנשב וכן מותר להעמידו בחול כדי שיכבה וכדומה לו (הרמב"ל סי' פ"ה) : *אבל של ב"ה כו' אבל שמוך לאסיכה תעפ"י אתיו ודלי לילה מותר להדליק כר אע"פ שהיו של מלוה שהרי מהנה דאדליק לצורך לילה (כ"י הרמב"י) ומ"ש כר של בעלה אסור להדליק היינו לומר לפילו אם מדליקו לצרך כבוד י"ט אפ"ה אסור אלא כר של כ"ה דהרי מצוה כבוד בית אלקיהו (כ"י ורביהו ירוחם) :

דגול מרבבה

* עיין לעיל סי' הל"ח בהג"ה ס"ק ל"ג וע"ש ורלה דבאן מיירי בחול דק זהותות כל כך שהרי נכנס מלליו שם :

נתיב חיים

כה"ש ההוס' דברלה ומחזי כביבוי דלכ"ה מלי לאי דקאמר וקיי"ל ברבן לפילו לר"י נמי דאסיק בפ' כ"ב דלא לאסר ר"י נרס ביבוי מדאוריי"ת דכתי' לא תעשה כל מלאכה וזה לילו עושה ע"ש . אלא דרלוים זו יש לדחות שמלינו למיתר דהרא"ם דכתי' וקיי"ל ברבן לילו אלא כמעשיק לשן התו' אבל הוא בעלמו פ"ל מייב דקתני בברייתא מדאוריי"ת הוא ולדידיה לפילו קיי"ל כר"י נמי קשה אלא ע"כ דהרא"ם שלילו מלוה מקום להר בהא דעשה מלילו מלוה אבל אם כבר נעשה מלוה לא יכבה ביבוי בלא מקום פסידא :

חתם סופר

פ"י מס' שבת דף ל"ט ע"ב כת' לדחות סברת המג"א אבל סברת כה"נ לא נדחה ע"ש ועיין מ"ש הפ"י עצמו סס"ב דביצה דבביבוי לא אמרינן מתוך ע"ש בפנים וע"ש בק"נ שם שקורא הגר על תשובות דרכי נועם שמתיר :

נזירה הוא : ח דסיינו שמדליקה. פי' דוקא כדי להדליק שתיהן כאחד אבל אם טושה כדי לעתק חלק הראשון שלא ידליק לד הפני מסור (י"ם) אבל מל' רמ"ח משמע דאפי' מ"ל לשתיהם רק שעוה' כדי לקלרה שרי ול"ד למ"ש בס"ח דהתם כוונתו לעשות מפתילה מ' שתים ולכן אסור מא"כ צריך לשתיהן דה"ל מתקן מנא אבל הכא שאין מכוין אלא לקלרה שיכבה כשהרה שרי דה"ל נרס כיבוי ולדעת זה פשיטא דשרי לחתוב נר בחול אפי' הוא דולק ולכן כ' רמ"ח ויש מתירין וכו' דפליג אסברא קמייתא וכ"פ הכ"ח ועשמ"ל דאף לסברא קמייתא שרי ועשמ"ש ס"כ וס"ט וסי' תק"ט ס"ג : ט סכין לאסור . דמתקן מנא : י ומותר להשמיד . כ"ל דדייק כן מל' הרמב"ם וכמ"ש בי' רפ"ו ס"ב אסור לפתוח הדלת כנגד המדור' ואפי' אין שם אלא רוח מצוי' משמע דבשאין שם רוח כלל שרי אע"פ שסוף הרוח לבא ול"ע דהא במדור' מדינא רוח מצוים שרי אלא דנזהרין רוח מצוים אפי' אין שם אלא רוח מצוי'

עשרו ע"כ ול"ל דנס זה לא מקרי בטיל כיון שמכוין להרחות עשרו כזה היום ודאי מכוין לכבוד היום.וכתוב בעור שבכל שעה אפי' ביום יש מצוה בהלבנת נירות בבה"כ: (ט) אין מותכין הפתילה. דקא מתקן מנא ואם מותן כ' רמאים בפי שתי נרות כו' אז לא מוכח דהוה מתקן מנא אלא להדלקה קא מכוין כן פירש"י: (י) והוא שצריך לשתיהן. כתב רש"ל בפ' המביא. וז"ל א"כ עיקר הסיתר תלוי בזה ס"ס נמי דשרי לחתוך הכר של שעוה בחור כדי להדליק שיעשה אף' בחור לחתוך שיעשה אף' ממנו אלא ילך הכל בטל ממנו אלא ילך הכל בטל ממנו אלא ילך הכל בטל

יא ג המדליק נר של י"ט צריך לברך אקב"ו להדליק נר של י"ט :

תקטו רין דברים הבאים בי"ט חוץ לתחום ובו ט"ם :

א ג (א) עכו"ם שהביא דורון לישראל בי"ט אם יש ממינו [א] במחובר או ג (ג) שמחוסר ° ציידה ° ת"ד ק:"מ נחלת יעקב ממ"ח וע' ס' שכ"ה ° סור א

נעשית פחם כרחשה מעבירה וכ' הרח"ם מסיר רחם הפתילה שנשרף ונעשה פחם ומחשיך החור מע"ם שמפילו לחרן והוה ככה מותר כמו שהוה מותר להדליק הנר להשתמש לאורו כך מותר לכבות מה שמועט הדלקת הנר והרמב"ם חוסר להסירו ככלי ואפשר דחשיב ליה תיקון כלי ולא מסתבר לחין כחן תיקון כלי גם מדחמר מוחקין פחם משמע בכל ענין מותר עכ"ל וכ' ב"י מדברי רש"י והרח"ם נרחה שחין מותר להעביר חלח רחם הפתילי' שהוה עשוי פחם חבל לחתוך נוף הפתיל' לח עכ"ל חלח הטעם דמה שנעשה פחם הוה מעבך חת החור זכו דוקח מותר שחין כחן תיקון כלל חלח מסיר דבר המקלקל והוה כחילו היה דבר חחר דבוק בנר דהח חין הפחם דולק כלל חבל לחתוך רחש הפתיל' מה שלח נעשה פחם זה נקרח תיקון כלי עלמו שהרי הוה ג"כ דולק חלח שחין מבחיק כ"כ ברחשו וע"כ כתיר הרח"ם להסיר הפחם חפי' ע"י כלי כיון שחין כחן תיקון כלי ופסק כחן כרמב"ם ולפון הש"ע כחן חיכו מוכן שהתחיל בפחם ופייס ברחש הפתילה והו"ל לכתוב חבל לח כיד ול"ל דחזיל לטעמיה כפי' דברי הרמב"ם שכתב וז"ל וחיכו חותך רחש הפתילה בכלי חבל חפי' בכלי חופן רחשה כידו עכ"ל וכתב כ"י ולח כתב חבל חותך רחשה בידו כדקחמר בריישח משמע דס"ק חיכו חותך רחש הפתילה כלומר נוף הפתילה וחפי' בידו חפי' כידו מפני שהוה דבר שרכהו לעשות בכלי והוה .מתקן ממה חבל חופן רחשה בידו כלומר מעביר פחם שבראשה חפי' בח"ט מפני שדרכו להעבירו בידו עכ"ל וה"כ גם כחן לח נתכוין לחלק חלח בין הפחם לנוף הפתילה ובריישה מותר חפי' בכלי ובסיפה חסור חפי' בידו ובכלי דנקט פי' שדרכו בכלי ולעד"ז שוב פי' דחוק מחוד ברמב"ם חלח פי' דבריו כך הם דהוה ס"ל ודחי דחין היתר חלח בפחם לחוד חבל לח בפתילה וע"כ חילק בפחם עלמו חין יד לכלי ובכשהוה חותך בכלי ח"ח לממש שלח יחתוך חלח מנוף הפתילה מה שלח נעשה פחם עמו וזה חסור משא"כ חם הוה מנפץ הפחם כיד חז ודחי לח יגע בנוף הפתילה כי היכון הוה שמיחת חלבטו עליהם ומבטה חותה לגד החרן והיה נופלת כי חין לה דבוק עם הפתילה וכמ"ש לנון ניפוץ במליחת הכשר כי"ד שהוה מעשע הכשר ס"ל מעשע בחלבטו חת הפחם והוה נופל מחליו חבל חם רוצה ליקח הפחם חין לו חלח ליקח הפחם ודחי חסור כי חז קרוב הדבר מחוד שלח ימשם ליקח הפחם לחוד בלח מעט מהפתילה ע"כ לח חמר בסיפח חבל חותך רחשה כידו דהוה משמע שהוח עושה ע"י מחיכה בין חלבטותיו וזה חסור ובריישה דנקט וחיכו חותך רחש הפתילה בכלי רבותח קח משמע לן דע"י כלי חפשר לימשם יותר לחלק הפחם מהפתילה כי הוה דבר דק משא"כ בין חלבטותיו שהם נפיס ומתפש בקלות גם מהפתילה וקמ"ל בריישה דחפ"ה חסור ואין היתר חלח ניפוץ כיד ולח חיתוך כל זה פי' יפה מחוד בדברי הרמב"ם כש"ד . והטלוה מזה גם למעשה נר של חבב חו שעוה דחין היתר כלל לחתוך הפחם שעל הנר בין חלבטות חו ע"י הכלי של מספריים הטייך לזה וגם ניפוץ לח טייך כחן כי חיכו טייך חלח בפתילה שמדלקת בתוך השמן שידוע הוח שברישה נעשה פחם וכשמונחין כו הוח בפרד ומופל לחרן וזה חיכו טייך בשל חבב חו שעשה פחם זה נקרח תיקון כלי עלמו שהרי הוה ג"כ דולק חלח שחין מבחיק כ"כ בתחלה ומ"מ יש לומר דחפילו בחיכו חותך רחש הפתילה בכלי חבל חפי' בידו מפני שהוח דבר שרכהו לעשות כלי והוה .מתקן ממה חבל חופן רחשה בידו כלומר מעביר פחם שבראשה חפי' בח"ט מפני שדרכו להעבירו בידו עכ"ל וה"כ גם כחן לח נתכוין לחלק חלח בין הפחם לנוף הפתילה ובריישה מותר חפי' בכלי ובסיפה חסור חפי' בידו ובכלי דנקט פי' שדרכו בכלי ולעד"ז שוב פי' דחוק מחוד ברמב"ם חלח פי' דבריו כך הם דהוה ס"ל ודחי דחין היתר חלח בפחם לחוד חבל לח בפתילה וע"כ חילק בפחם עלמו חין יד לכלי ובכשהוה חותך בכלי ח"ח לממש שלח יחתוך חלח מנוף הפתילה מה שלח נעשה פחם עמו וזה חסור משא"כ חם הוה מנפץ הפחם כיד חז ודחי לח יגע בנוף הפתילה כי היכון הוה שמיחת חלבטו עליהם ומבטה חותה לגד החרן והיה נופלת כי חין לה דבוק עם הפתילה וכמ"ש לנון ניפוץ במליחת הכשר כי"ד שהוה מעשע הכשר ס"ל מעשע בחלבטו חת הפחם והוה נופל מחליו חבל חם רוצה ליקח הפחם חין לו חלח ליקח הפחם לחוד בלח מעט מהפתילה ע"כ לח חמר בסיפח חבל חותך רחשה כידו דהוה משמע שהוח עושה ע"י מחיכה בין חלבטותיו וזה חסור ובריישה דנקט וחיכו חותך רחש הפתילה בכלי חבל

תקטו א אסור אף כו' משום מוקצה . דכמוקצה כזה אפי' ר"ם מודה:
ב לטלטלן אסור . דלא מזי לאכילה וכמוקצה דמי דכיון דאסורין באכילה ממש"כ אסור לכ"ע וכ"פ הלכ' למעשה: (ב) מיהו צורך י"ט לצורך מוראים כו' . ז"ל ת"ה סי' ע"ח שהורה מ' מהגדולים כדברי סמ"ק ואמנם אם יש בדבר צורך כגון שזימן מורחים וכבדים וקבעי להו הכך דורון גרמה דיש לסמוך ע"ד התשב"ץ דכ' חפי' לפר"י (פי' דס"ל כר"ת) שרי לישראל אחר לזיכה למגזר בכה"ג ולכך גרמה להתיר הוחיל ונפרש"י שרי אפי' לאותו שהוכה בשבילו והקשה כ"י ע"ז דמשמע שאורחים דין ישראל אחר יכם לפי כחו של מערבין דכל דאחי לדבי רים גלותא מדעתא דכולי רבנן קאתי ותי' כ"י דאורחים שאני שאינם תדירים על שלחן זה כמו רבנן דשכיחי תדיר אלל ריש גלות' וקשה דמ"כ היה לו לת"ה לחלק בכך ורמ"ל בפרי על המדה נגד הכ"י לומר שטעם בקושיא זו דת"ה לא מיירי בהוה בשבילו שהוכה בשבילו שהוא זימן אחרים דאז מיירי בהאי אורחים דמשמע בפשיטות דאפי'

מחר הזמין מורחים מז מתירי' לו דסמכי' לכל הפוסקים שפסקו דלא כהסמ"ק ולזה נתכוין מהרמ"י וכ"כ הי"ם דלא כמה שהכין הרב"י ע"ש . ומ"מ אפשר שגם דין הרב"י אמת דדוקא לבני ביתו אסור אבל כשזימן מורחים מחר שהכינו לו הדורון כמחר דמי. והכ"מ כתב מיהו כמהרי"ל נסתפק במי שזימן מורחים אם יש להם דין בני ביתו אם לאו עכ"ל .

וכ"כ כ' וז"ל רדב"ז מ"ב סי' רכ"ג כ' לאפי' זימן מורחים במקרם הסורים לאכול בביתו אבל בביתם מותר ואם הם סמוכי' עליו כאלו בביתם ן"ט בכל ענין אפו' בשני ימים של ר"ה דמ"מ הוי כאלו בביתם ואפי' בשבת מותר לזמן בכ"ם דסמכי' דמורחים מעיר הזמת ים להקל כמוני ט רלמזן בכ"ם דסמכי' דסמכי' דמכרת קמיית' ועפ' סכ"ג סס"ל. ואפשר דלפ הוה כעלמו מותר לאכול עמה' דלמי זה כבודם שלא יאכל עמה' עפ' קס"ח ס"ס. ואפשר דלפ רדב"ז לא לאסור לכ"ע כי"ט לדידי' ולמחרי' שרי דלז מורחי' דסמיכי כבני ביתו אבל הכא שלא סמכי' אסגר' קמיית' כל"ל ואם יש לו מאותו המינלא מקרי לגורך: ז הובא בי"ט שני וכן נהגו . ואם הזמינו בי"ט שני לסמוך עליו לאכול בלילה זו ליכא למיחש שיעבדו ביום : ח בי"ט הסמוך לשבת .

ב ם ° אפי' תלשן העכו"ם או צדן ב] לעצמו או נפל מן האילן מעצמו או נצוד מעצמו (נ) י אסור לאכלו בו ביו' ולטלטלו אף למי שלא הובאו בשבילו אבל לערב מותרין מיד במוצאי יום טוב אף למי יא שהובאו (ס) בשבילו :

ג ט (ד) אפילו אם הוא ספק אם נלקטו או ניצודו היום י יב (ע) אסורים אבל אם ניכר בהם כ שלא נלקטו ושלא נצודו היום * מותר למי שלא הובאו בשבילו ואם לא בא מחוץ לתחום מותר אף למי שהובאו בשבילו :

הגה °ע' סי' שכ"ה סעיף ג'

מע"ג דב' קדושות הן כמ"ש סי' תי"ו ס"ח מ"מ הפי' נכרו מו ניצודו מלילה אסור בשני משום הכל(תו)והכא זו דרבנהיא כמ"ש ב"י בשם רשב"ם ומיהו לדעת רש"ל פירות הנתלשין בשבת ואין נתלשין מיו הוי ככנה דאוריי' כמ"ש סי' תק"ז ס"ב בשמו (עמ"ש שם ס"ג): ט כדי שילך. ואם הכינו רוכב על הסוס מ"ל להמתין אלא כדבי רביבי נסם (כ"ם סי' שכ"ח) : י אסור לאוכלו. משום מוקצה כמ"ש ס"ה: יא שהובאו בשבילו. פי' בתחלה לדן לעצמו ולח"כ כמלך וסוכיהן ליהרחל.מותרין לו אף להים מחמירין לעיל ומיירי בתוך שהות ליהרחל אחר גם בי כיום אבל ליהרחל שהובאו בשבילו. לאסור עד מוצאי י"ט כ' ככדי שיעשו ואולי

אשל אברהם

ב] לעצמו. ולולב שקלטו עכו"ם בי"ט אסור משוב' הריב"ש סי' רס"ח :

דגול מרבבה

*) דגים טעות בדפוס כי ל"ל לחל ביליס לכ"ע וכו' וכלעיל"ד כי דגים בעוף בים"ם שהוא ממם כמו פירות שאינן נלקלין חיים לחל דברי המג"א סק"ג ס"ג ל"ל הרי רמ"א בהג"ה כתב על נלוד שלאחן ול"ל דהלי ואיכו שכתב המג"א בס"ק י"ג הוא לעלמו הבריב כן לחל רמ"א לאמת בכל ענין מתיר :

יד אפרים

במג"א סק"ה לחל דגים לכ"ע היי כו' בספר דגול מרבבה הגי' לאפילו ביליס כו' משום דדגי' הוי בפירות שאינן נלקלים חיין. ולעי"ל לפשר דעיקר הטעם שאין חיין דחשיב ככלה משום דל"ל לומר דבשבת הכין לעלמו משום דמחוסרים ניסול משל"כ בדגי' ס"ל דבלה"ם לא חשיבא ככלה ודמי לגירה דס"ל לרש"ל ללא חשיבא ככלה ע"ש בס"ם הקי"ג וכן בס"ם הק"ח לענין לפידים כיון שהנוף בעולם כ' ללא משוב ככלה. ודוקא לישה מלילן שעושה מעשה בפירות עלמן לחולבן מחשב ככלה ומ"ש ל"ש קלת לפי מ"ש לעיל סי' תצ"ז בשם רש"ל נופף כי ככדי שיעשו ואולי

באר הגולה

ס שם בעירובין ו הוספות שם וש"פ ז כר"ן בפ"ב דביצה והרשב"ל בתשובה זסי"ם בפ"ב ח מעובדת דמקוה עירובין מ' ט לייחתו לעיל בסימן תכ"ז ס"ב י ואפילו כי"ש שני (והא דפסק לעיל שם דפסק מכון מותר בי"ש שני בשם בספק כגון ממילא אבל בכה כל שבמינו במחובר דרכן של בני אדם לנקט אותן ביומן כ"כ הר"ן בפ' כ"ג דשבת) כ מעובדת דמקוה עירובין מ'

עטרת זקנים

* מותר למי שלא הובאו בשבילו . פירוש לאפי' אורחים אלל בעה"ב שהובאו בשבילו אפ"ה מותר להם כיון שאין רגילין להיות תדיר אלל בעה"ב אפי' כשהובאו בשבילו אלא כי' דעת המגיה עליהם כלל הילכך ברי לאוכלן (כ"י ה"ם) ודבר כשעשה ממילא אי כביולו העכו"ם ולא בשביל ישראל יש בו ג' דיניס ל' לחם יש בו משהו דמחובר כיום ראשון אסור לכל דמוקלה אסור לאותו יום לכל מי שיעבו והיינו י"ט של גליות אבל בי"ט של ר"ה וכן מי"ט לשבת ומשבת לי"ט אסור גם ביום ב' אך למוצאי י"ט מותר גם בלא כדי שיעשו כיון שנעשה ממילא אי בשביל ישראל אבל גם אסור לאכלו עכשיו ה"ם בשם הכלבו ומהרי"ל ומ"ש ב' אבל לם אין בו משהו דלילה אי מותר לפי' דעת המגיה עליהם כלל הילכך ברי לאוכלן (כ"י ה"ם) ודבר כשעשה ממילא אי כביולו העכו"ם ולא בשביל ישראל יש בו ג' דיניס ל' לחם יש בו משהו דמחובר כיום ראשון אסור לכל דמוקלה אסור לאותו יום לכל מי שיעבו והיינו י"ט של גליות דיניס ל' לחם יש בו משהו דמחובר כיום ראשון אסור לכל דמוקלה אסור לאותו יום לכל מי שיעבו והיינו י"ט של גליות

הגהות רעק"א

כשביל ישראל היה אסור לאכלו משום בכנה ולזה צריך להמתין במ"ש בכדי שיעשו ודוק : מג"א סקי"א אף לבים מתחילין בשביל ולמיירי בתוך התחום והא דלעיל"ד להא אחר שלקטן הכהרי לעלמו אסור משום מוקלה דמחיבר בשלטול משום מוקלה דמחיבר ובשמת יש לעיין כיון דמצות להחום אסור למי שהובאו בשבילו אף הכוי רק מלמלה דרכן ולחלי בחבית הכהרי דבר שאסור לעלמו ל"ל כדי"ש :

ביאור הגר"א

קרוב ובנת' שם מלי ממקום קרוב כו' מיירי' שמא חוץ כו' אלמא ממקום קרוב הוא חוץ לתחום ו"ש ואם כו' : ס"ב אפי' אם כו'. שם מלודות כו' ובנמ' שם שפק מוכן כו' ובנם אם יש מלומו כו' חוץ כו' ובעירובין מ' ל' חזא רבא דבמיבא אחר בלי ולחלי כו' אבל אם ניבר כו'. שם ואם אין מלומו כו' אבל לערב כו'. שם מלודות כו' ובנמ' שם שפק מוכן כו' ובם אם יש מלומו כו' חוץ כו' ובעירובין מ' ל' חזא רבא דבמיבא אחר בלי ולחלי כו' יו"ט

מחצית השקל

ולומר דחורחים כמי שחושבים בבני ביתו וכל מה שאסור לבעל הבית אסור גם להם. ויהו"א כשזמנם קודם שהביאו לו דורון דשפיא אחי. אבל אם זמנם אחר שהביאו לו דורון כ"ל דלפשמא דידהו אחי. כשהתיר מהרמ"י היינו כשזמנם אחר שהביאו לו דורון כו' ולשון נראה עיקר עד כאן לשונו הרב"י אבל מהרש"ל וב"ח ומ"ל לא ניחא להו לפרש דברי מהרי"ל כמ"ש הרב"י ובדי לייחב קושית הרב"י פי' כשאותו אחר הזמין אחרי ר"ל מי שלא הובא בשבילו ניהו דמחמרינן כסמ"ק ואסור לדידי' מ"מ אם מי שלא הובא בשבילו הזמין אורחים מקילין לכבוד אורחים ומכאי' אפוסקים שהלקו על סמ"ק ופ"ל דלר"ת מותר לאחרים שלא הובא בשבילו : ומ"מ לאפשר כו' ר"ל ניהו דכוונת מהרש"י משמע למ"ל כמ"ם מהרש"ל וב"ח דלא כהרב"י מ"מ י"ל דדין של הרב"י אינת משכר' דאם הזמין אורחים אחר שהובא לו הדורון מותר ובתירוץ שני של הרב"י (שלא כ' דרשאן נראה עיקר ליישב דברי מהרש"י נראה להרב"י יותר תי' ל' לאחרי כ' ל"ל דמהרש"י מיירי דוקא בהזמין אחר שהובא לו דורון. והא מהרש"י שאם דבריו אינל מ"ש שהסכים למהרש"ל וב"ח בכוונות מהרש"י שלא משכרת מסכים לדברי הרב"י משמע למ"ש יותר כתי' הסני) במהרי"ל נסתפק כו' ניהו אם י"ל כתי' ל' של הרב"י הכ"ל כיון דאין סמוכים על שלחנו תדיר אין מסוכים כב"ב: וז"ל הרדב"ז כו' זימן אורחים במקרה כו' ומדסתם דבריו משמע אפי' זימנם אחר שהובא לו הדורון מותר וכתירוץ דסמכי' אסגר' קמיית'. ולפ"ז אפי' הובא הדורון קודם שזימנם מ"מ מותר לאורחים מסוס שבות אורחים. והא דלעיל אפי' לדידיה שרי אחר שהאחין כ"ם. וניהו לדידי' וכן לבני ביתו ממש מחמירים כר"ת לאסור גם ביום שני. מ"מ אורחי' דלאו בני ביתו ממש הם וגם גדול כבוד הבריות שמכי' לדבע' קמיית' להתיר מיו"ט לי' נב"ם. ומשי' שב"ג ר"ל הא דכי מ"ת דוקא שזימן אורחים אחין מבני הפיר הזאת ה"ט דכ' רמ"ת אי אי' שב"ג דכל שבות שהותר לצורך מלוה הותר ג"כ לכבוד אורחים וכ' שם רמ"ת דוקא אורחים שאינן מעיר הזאת ע"ש. וה"ה הכא : עפי' קס"ח דמקילינן כה"ג נעניין פת שלא גוי שם בעל הבית נזהר והאורח אינו נזהר ע"ש ואפשר דלא הדב"ז כו' ר"ל דדב"ז מיירי בי"ט ת' דלכ"ע אסור לבע"ה שהובא בשבילו וה"ל ת"ש לאפה היקל דרב"ז כשהזמינם במקרה לאכול בביתם הא ביום ת' אסור לאחרים לרמ"י ודאי וגם לר"ת בדעת סמ"ק ע"ז כתב מ"ת דרדב"ז מיירי שלא היה בו משהו מבובר ולידה כ"ש שהובא מ"ל וכה"ג לכ"ע מותר לאחרים שלא הובא בשבילם וכמ"ש סעיף ה' לאכל לבני ביתו אסורי' כמו לדידיה לכן חילק בחורחים בין דרך מקרה ובין סמוכים ע"ם ובין בביתם נבנית בש"ה : הט"ז הקיל יותר אפפי' לת הזמין אורחים אלא שים לבע"ה טורך גדול בדבר ממירים במוצאי י"ט ת' לאחר כ"ם ושומכים על דעת רש"י. ומ"מ לדעת מ"ת התיר לאורחים דסמכי' לדבה קמייתא ות"ל אפי' הובא הדורון לאחר שהזמינם מותר ולעיל כ' וז"ל מ"מ אפשר שגם דעת הרב"י אחת כו' ולא הקיל כי אם בזמנם לאחר שהובא הדורון. אין זו סתירה דלעיל כתב דלדעת מהרש"י דלא דלה לסמוך ע"ד רש"י לחודי' וכאן כתב מ"ש דבראי דפסקי להקל יותר ממה שהקיל מהרש"י : (ס"ק מ) בי"ט כו' לא ע"ב דב' קדושות הן. ואם כן הרב"י דפסק כרש"י להקל בי"ט שני משעם מע"כ. אם כן גם בי"ט הסמוך לשבת היה לחוי להתיר לא רק גב דלא שייך ממ"כ. מכל מקום כיון דשתי קדושות הן די אם יזמתין במוצאי י"ט לשבת או ליום טוב של גב דלא שייך ממ"כ. ולא רק גב דמכל מקום בשבת שאחר יום טוב הא מיפסק לא היה לאפשר לעשות מלאכה מע"ש אפי' לצורך שבת ומ"מ בי"ט שני מעשה מע"כ. אם כן גם בי"ט הסמוך לשבת היה לחוי להתיר לא רק גב דלא שייך ממ"כ. מכל מקום כיון דשתי קדושות הן די אם יזמתין במוצאי י"ט לשבת או ליום טוב של

ו"ל דברי כעור מהדדי : (ה) עכו"ס מסל"ת.הטעם נזה לפי שהוא מיומו משביח מדרב' מגרע כי יותר טובים הכיולדים היום והך מסל"ת היינו שמיהעכו"ס יודע שאסור ליהרגאל מה שיילוד היום דאם לא כן לאסור כמו בחוטי קנבוס כי"ד סי' ש"כ שמין העכו"ס נתמן במסל"ת : דלא ממרי' ככתה משני ימיסכ"ת מיום ח': (ז)ים להחמיר בשבת.כ' רש"ל וה"ל כ"ש מבל אם הוצא ביום ו' נרין כמ"ש כ"ש : (ח) מבל דבר שנריך הכיו . פי' כגון דגים שנריכים ביצול ובשבת אסור לבשלם וכי"ע שכי נמי מ"ח לבשלם שהרי מוקצין הם ואסורים אפי' ליהרגאל אחר לדעת הסמ"ק שהרי הוא מדברי סופרים ולא מיקרי מוקצה כלל ואפי' להכרעת רמ"ח שאין היתר לאחר אלא לאוכלים מ"מ הא קי"ל דאמרינן הואיל ואי אפשר לאוכלי תורתים ע"ש וכ' ס"ק ו'. והמ"א מתיר לבשל ביו"ט שני ע"י עכו"ס ע"ש : (יב) מתוך . אפי' תוך כ"ב מיל מ"ש : (יג) מותרים . כ"ל דאם היא בהמה ואפ' תוכל מעט ממנה מותר בשחטה מיד מהרי"ל מ"ש : (יד) שיעשו . כי' שכ"ה

הגה (ה) עכו"ס מסיח לפי תומו אלא נלקט היום או נלוד היום יב נאמן [ועיין לעיל סי' תי"ג סעי' ו'] :

ד עכו"ם שהביא דורון לישראל מדברים שיש במינם במחובר ביו"ט ראשון של ראש השנה שחל להיות בה' בשבת (ו) יש מתירים לאכלם בשבת בכדי שיעשו מ יד ויש אוסרים :

הגה ולדידן דנוהגין להחמיר בשני ימים טובים של גליות אפי' אם היה בי ולעניין הלכתא נראה דשני ימים טובים של ר"ח (ז) יש להחמיר (י) בשבת אבל בשני ימים טובים של גליות מותר לבשלם ולהחזיק ולוקח בפשרות שאין לריכים לאוכל בשבת אלא (ח) אבל דבר שלריך (יא) להכין ביום טוב אין להכין אפילו לצורך מחר ואפילו לצורך מוחרים ויכולה בזה (תה"ד סי' ע"מ) :

ה ג דבר שאין במינו מחובר ואינו מחוסר צידה אם בא מתוך התחום מותר לכל ואם באו יח (יב) מחוץ לתחום אסור לאוכלן (ט) למי שהובאו בשבילו ולכל בני ביתו ס (י) אבל מותר לטרטלן יט (יא) בתוך ד' אמות או בתוך העיר מוקפת חומה או מבער שידוע שהוקף לדירה כ ואחרים (יג) מותרים אף לאכלם (יב)ולערב [יו"ט ראשון] ע צריך להמתין מי שהובאו בשבילו כא בבדי (יד) שיעשו :

הגה ומותרין מחר כך אפי' לדידן שנוהגין להחמיר בשאר דברים כמו שנתבאר : ו פ בעיר שרובה עכו"ם מן הסתם כל המביא כב לצורך (טו) הרוב מביא :

הגה

שני כמ"ם סי' תל"ז ס"ד טיינו דוק'כמלודות פרוסות מעי"ט ויש ספק לימתי ניולדו וכמ"ש הר"ן מכל נשבו"ם שהבי' דורון מסור דכולהי מצוין להו וכמ"ש ומכ"ש לר"ת להטעם דמסור שמא יחמר לעכו"ם להביאם מ"כ אין מילוק בין רחמון לשני כ"ל דלא כמ"ש הכ"י כתן : יג נחמן.משמע דס"ל דאפי' בי"ט מחר שבת נחמן כיון דמחר הוה וכמ"ש סם ומיהו בפירות שנינחבלין חיין ים להחמיר דאפי'למ"ד דלא הוי דחוריית' ובלא"ה י"ל דחוריית' מ"מ הוי כעין דחוריית' ומלא"ה י"ל דאפי' בחוריית מסיימינן לעבו"ם מסל"ת וכמ"ש בס"ך כי"ד ס"ק ט"ו : יד ויש מוסרין . אפי' נשרו מחליפן משום הכנה : מז דיעל הכי.פיינו כשהביא דורון ליהרגאל אבל לקנן לעלמו שרי וכמ"ש ס"ג וכ"ש נשרו מחליפן: מז ים להקל. דשני ימים קודם לא גזיינן שמא יחמר לעכו"ם להביאן : יז ולא לעלטל . לריך עיון אם ים להתיר לבשל על ידי עכו"ם דלכאורה משמע נבי מוקצים דרב חדא דמסור לבשלן אף ע"י עכו"ם מיהו הכא י"ל כיון דים מתירין לאכלן בי"ט אני מ"כ עכ"פ שרי לבשלן אף ע"י עכו"ם : יח מחוץ לתחום.אפי' חוץ לי"ב מיל ואפי' למ"ד אסי'דחוריית' כיון שמיהו מפור בקרא לא שמיה מחוץ (ת"ה יט"ם) : יט בתוך ד'.וכ"ל דבזה אפי' מ"מ לבשלן אף ע"פ שאין מביאו בו (ת"ה יט"ם) : יט בתוך ד'.וכ"ל דבזה אפי' מ"מ לבשלן אף ע"פ שאין להחתיר כדברי הסמ"ג מ"ב דגים שהובאו מעכו"ם מוקצה.ואיתיה לעלטלן לצורן. ומ"מ יש לנהוג היתר בשבת אם ים לו ביו"ט שני שלא לצורך שבת אלא בי"ט שני שלו בלבד ואפי' לצורך מחר אסור אם לא שיש לו בהמה שלו שנשחטה מע"ש ואפי' לצורך מחר ואפילו לדברי ר"י דפירש הטעם אלא יאמר לעכו"ם ובאחר ליכא למיחש כה"ג כמ"ש הרמ"א וכטור מ"מ רחוי להחמיר כדברי סמ"ג דאוסר אפי' לאחר מ"מ בדבר צורך בנון לאורחים וכבניס שזיינן שרי לאחר ביום טוב ט"ו ויש לסמוך על הרמ"א הואיל ולפירש"י שרי אפילו לדידיה שהובא ביו"ט ב' וכתב עוד ז"ל ולמהר דבתיבנא דיש להחמיר כדברי הסמ"ג מ"ב דגים שהובאו מעכו"ם ביו"ט לצורך שבת אסור להסך בי"ט לאורחים אפי' בעלטול משום מוקצה. ואיתיה ליעלטלן לצלותן. ומ"מ דע"י נוי שרי לבבי לאסור אפי' בלא נוי לצורך שבת אלא בי"ט אפי' בל ידי נוי לאורח: מיהו הבא מ"ל כו' ר"ל דוקא לדידן ניהו דמתמירינן בר"ת לאסור אפי' בי"ט שני אי מ"מ כיון דלרש"י אפי' ע"י ישראל מותר לצלותו בי"ט לצורך י"ט ניהו דמתמירינן בר"ת לאסור בלא נוי בי"ט והיינו דוקא לצלותן לצורך שבת אלא בנוי בי"ט לטלטלן לצלותן ועכ"ל ע"י נוי צורך לצורך שבת משל"כ בשובדא דאוכמפוניכי. דלכאו' לר להקל ע"י ישראל ושיהיה מותר ביום ליהרגאל בהמתירו גם ע"י נוי לצורך שבת משל"כ בשובדא דאוכמפוניכי. דלכאו' לר להקל ע"י ישראל ושיהיה מותר ביום ליהרגאל בהמתירו גם ע"י נוי : (ס"ק יט) מתל"ל אפי' כו'. ר"ל הא דמותר למי שלא הוצא בשבילו בבא מתל"ל כתב רש"י הטעם משום דתמוהין דרבנן הקילו ועכ זה כתב מ"א דאפי' בא חוץ לי"ב מיל מותר למי שלא הוצא בשבילו: (ס"ק יט) בתוך כו' כיון דמפורש בגמרא כו' ולא לומר אפי"ג דבס"ק י"ז כ' מ"א לר להקל ע"י נוי בלא"ה משום דיש לנרוך דבש דים לנרוך דבש דמפורש בגמרא לאסור ואין כאן לר לסמוך להתיר ודמי לשבת דאע"ג דאיכא למיגזר משום מוקצה. ואיתיה ליעלטלן לצלותן ע"י נוי ולכן אפי' לדידן דקי"ל כמ"ק דרבש"ג דבפק מוכן אפי' בלא נעשה בשבילו דמותר לדידיה מ"מ אם ל"ש לכתחלה אפי' בשבת אלא בנוי

אח תקטו הלכות יום טוב

באר היטב — מגן אברהם נ"י — ט"ז מגן דוד

ל צוור בסם ברסב"ח ק סם והרח"ם ושאר פוסקים בסם תכמי לוגיל ר בח"ח ס כל בו והרסב"ח בתשובה ת סם ברסב"ח

עשרת זקנים

* לף ע"ג דלית ביה לאיסור תחומין לאסור משום מוקצה כיון שכם כלאן מחוץ להחוס (כ"כ הב"י) ולפ"ז אפשר דלכתחלה כיון דלית ביה ס' אמעות הלבוש ויבמתי כיד ה' העוסה עלי :

אשל אברהם

א] הברו' ועיין סימן תל"ח ס"ג:

ליה וכ"ל להקל עמ"ש סס"כ : כג מחלה על מחלה.הוי לגורך סניסס (סמ"ג) וכ"י סי' רע"ו כ' בשם רש"י דהוי ספק ופקה מיניה מי בעינן בכדי שיעשו כד ואם לאו מסור . וביש"ם ספק כדעת המתירין ועמ"ש סי' תל"ח ס"ד דכ"ע סני יש להקל : כה מותר בשני . וביש"ם כ' דזהו לדעת רש"י אבל לדעת ר"ת סכ' רמ"א ס"ח מסור למי שהובטו בשבילו גזירה שמא יאמר לעכו"ס להביאם ולפמ"ש רמ"א ס"ה להקל במוקלי י"ט רשאון דלא חייש שמא יאמר לעכו"ס להביאם ס"ה כר"ה מו בשבת וי"ט : בו מותר לפי. וכו'. שהרי אין העכו"ס מביא מעלו כדי שינוד שמא יאמר לעכו"ס להביאם (כ"י בשבת"ח) וכ"ל דכאן מותר דלא מסור משום שלא יהנה ממלאכה י"ט כיון דאינו נהנה מהמלאכה עצמה כן כ"ל . מצאתי שם דוקא בפירות שאין במינם במחובר לקרקע אבל שם יש במינם במחובר לריך חותם שהעכו"ס מחליף טוענים בראים שאלשם היום וה"ה בדגים כמ"ש בי"ד סי' קי"ח ועמ"ש סי' תקי"ו וכ' בכ"ה סי' ק דוקא דוקן לחבירו ע"י עכו"ם מערב יו"ט ונתעכב העכו"ם והביאם ביום טוב מחוץ לתחום (טו) כו מותר אפי' למי שהובא בשבילו לאכלם ת אבל אסור לכל ישראל לטלטלם חוץ לארבע אמות או חוץ לעיר המוקף חומה או חוץ למבצר שידוע שהוקף חומה לדידהו:

הגה כז (טז) ודוקא שהיה (יח) דעתו מתחמול לגיית ביה לאיסור מוקלה אבל אם לא היה דעתו מתחמול אף על גב דלית ביה לאסור מחת סס אלא כע ין קנס הוא שמא יאמר לו להביאם ודי שקנסו כרשאון כ"כ הרמ"ם בסס תכמי לוגי"ל והטור : (טו) מותר אפי' למי שהובא כו' . הטעם שהרי אין העכו"ס מביא מעלו שגזר שמא יאמר הבא לי ע"כ כרסב"ח . ורמ"ל כ' ע"ז דוקא לדעת ר"ת דס"ל הטעם מפני שלא יאמר לחוד אפשר לחלק בזה . אבל לרש"י דס"ל כדי שלא יהנה מאיסור על י"ט ס"ל הוכח מח"ל עבורו ומשום שהות מדרבנן הקילו בחתר ח"כ אין חילוק בין הביא הבותי לו בתעכב הבלית מ"מ בהנה מאיסור תחומין שנעשו בשבילו ומ"מ לאחר שרי דלא חמיר מפירות העכו"ס עכ"ל ותמהני על גברת רבה דכוותיה שתלאו לבו לחלוק על הרסב"ח בזה ולא עוד אלא הרסב"ח יהיה נסתר בדברי עלמו דרס"ל כתב שדברי רסב"ח אלו אינם אלא לר"ת והנה הרסב"ח סוכר כרש"י כמ"ש בשמו בסם הרב המגיד שהרסב"ח ס"ל כהרמב"ם וכרש"י ותמיהני איך לא הרגיש הרב רס"ל בזה שהרי ספר כ"י היה לפניו וכחתת ק"מ דוחתי אף לרש"י שהי כתב דטעם איסור מי שהובא לו מ"ל דאין מוסו איסור רק משום קנס בעלמ' כמ"ש לפני זה וקנס אין שייך אלא מי שמביא לו עכו"ס בשבילו כי"ט וים לחוש שמא יוסה לו לבתחלה לבני משא"כ כאן שאינו של עכו"ס אלא לו כדין שיוכל לבוא לפני י"ט אלא דשלית הוא לעוית ומתעכב כדרך למה נקטוס לישראל שבתחלה לו כאן ע"כ כוחלי מותר כאן לד"ם כללא"ד ברור : בכ"מ שזכרנו בסי' זה דתמוחין דרבנן כ' בת"ה סי' פ"ג דאפי' הביא עכו"ס דורון כי"ט חון לי"ב מיל אע"ג דרוב הגחוים כתבו שזהו דאורייתא, מ"מ אין להחמיר כו יותר מדברים שבאים מ"ל דאין כאן גזירה שמא יאמר לו להביא לו אלא שביא, שיאמר להביא מרחוק כ"כ . לכאורה נ"ל דבמידי דאוני הסיתר של מוקצ' ביחוד מעי"ט חו אבת לכך כגון חותם דיוס המצרים בסי' כ"מ שרי ליה לאיוים לעשות יחוד סהוח כי"ט ח' של גליות על יום מחר אבא ממ"ג ומותר לכ"ע כי"ט שני דהא אין שייך כאן חומר' דר"ת שמא יאמר להביא כו' ומ"כ הוא מותר שפיר מחר כ"ם במי"ט ח' אבל כרתה דיש לחוש שמא יאמר לעשו' הבא כי"ט ח' דשמא הבני מוכ ומע"ג דאין איסור הבא הבא דרבה אלא מי"ט לשבת או לחיבר' בי"ט ח' של שבת או לחיבר' דרבנן כי"ט ח' של ר"ה בתר לשבת ואוכ מבין לשבת ואין שבת מבין לי"ט ופרש"י דאחבר' רחמר' לסעוד' שבת וי"ט שיזמנה מבע"י ובחוכ אבל סעוד' חול לא אחביר' ולא שייכא בה הזמנה הלכך בת' בשבת דעלמא ל' למיסר כיון שעולה היה (ונגמרה אחמול) כיון דאיתקן בידי אחים דסעודת חול לא אתרכ' רחמר' זימון מבע"י אלא שיך בה מוקלה עכ"ל . משמע דוקא כיון דאיתקן בידי אחים שרי משבת לחול אבל אסור לעשות הבא בחמירה משבת לחול ומ"כ כאן יש איסור לעשות הבא מי"ט לחול . שוב ראיתי בדברי רש"ל פ' ח"ל סי' ל' וז"ל מ"כ בשם הבל בו בשחל שאלה זו על מוקלה של מוצ' וכיוצ' בו אם נמלך עליו בי"ט ח' ואמר הריני מביאו למחר אי שרי ליה ממ"ל כיון דכ' קדושות הם כמו דשרי' בעכו"ס שהביא דורון לישראל בי"ט ח' דשריון ליה בי"ט אני והשיבו דבמוקלה לחיב' למינזר ביה לעולם אלא בשבילו אלא שבשבילו אלא שבשבילו אלא שב

יצחק לו דלמ"ז מיהו מוקלה מכל מ"מ לא ידע מאסור כיון שמס של ישראל ובלבוש הק שם מ"ם ממזמין מביאו והוא לא ידע ולא נתכוין כדברי רמ"א כרמוי שהמיסוי כמן כיון שהיו חוץ לתחום והם של ישראל והוא מוקלה.וזהו מתשובי הרשב"א שהבי' ב"י בסי' ז' לחלק בין פירות של ישראל לו של עכו"ם ועמ"ש בסי' תקי"ח דלמ קי"ל כן :

תקטז (א) מכל מ"מ מתיר ממרינן כן ור"ם מתיר בתבואה ובבהמה לחמרי ר"ם מתיר בתבואה כגון חטים לעשות מהן לודיות מוכל העשוי מחטים שעורים ליתן לפני בהמתו והרי"ף הביא הברייתא וכתב הרמ"ם עליו משמע שפוסק כר"ם ולפ"ז יהיה טעמא מפי והרמב"ם פסק כפ"ה כת"ק וכן עיקר עכ"ל . וכ"פ כאן בש"ע כת"ק . ולעד"ז דהרי"ף מפ' דר"ם דמתיר בתבואה חפי' חם לא פליג את"ק שמתיר בתבואה וכבהמתו חלה משום דאפשר ליהנות מזה לודיות וזה ודאי הלכה כת"ק שכל מכל בברייתא דתנא כגון חטים כו' היינו דלריך בהמת לזה בף ה"ק מוד' כיון שהוא לצורך לו או לבהמתו והוא מינו מוקלה ע"כ מותר גם לשלמו ופ"כ הביא הרי"ף הברייתא הזאת ול"ל לשעין דיהא שזכרנו מודים שאר הפוסקים והש"ע דמותר בלריך לזה בהמת חלה פירות הבריית כן כ"ל נכון: ולעניין הלכה אין נ"מ מזה לכל הנהו אין משלחין המזכרי כאן היינו דרך ר"ם אבל בטלטול שרי לד"ם שהרי אין כאן מוקלה לגמרי דחטי רמוים לכוס כמ"ם בסי' שמח"ז וכן מה שאיך למוכל בהמה ודאי מטלטלין כמ"ש סי' תקי"ב חלה לעניין הולכה דלך ר"ה מיירי כאן ואפי אין לנו ר"הכ ומשלחין סבל מה שמינו מוקלה :

תקיז (א) מחוץ לתחום . פי' לח בשביל ישראל כמ"ש בסי' שלפני זה : (ב) וכן קמח כו' . דמשום מוקלה ליכא דחטים נמי חזו לכוס כיון דמשמות ולעשו מהן קליות ודייס' והטחינה היא בהיתר כיון דרוב עכו"ס וכ"ל פשוט דאף רוב עכו"ס היינו שרוב הלוקחים פת וקמח הם עכו"ס אבל אם רוב לוקחים פת וקמח הם ישראל ודאי אסור ליקח קמח אף"ה דיוש שיטחון מאתמול ודין מסל"ת מתבאר בסי' תקכ"ו : כ' כ"י ולעניין מעשה נראה דבמקום שלא נהגו איסור מותר ליקח חפי' מחנוני עכו"ס כל דבר מכילה חע"פ שהוא מוקלה דבדבר שהוא של עכו"ס לח שייך מוקל' ואפי' יהיו שהוא מה"ל נמי שרי כיון שלא הוצא בשביל ישראל זה ומיהו אם הוא דבר שיש למוש שמא ילקנו מן היפוך להקופה להחוריו מתניתא כמ"ד בכל היום

תקיז א ממון לתמוש.דוקא בעיר שרובה עכו"ם עסי' תקכ"ו ס"ו (הרמ"ם ור"ן ותו') וה"ת ה"כ יהא מותר לשלוח מבוחה בי"ט (ועיין תקי"ו) ו"ל דאין רגילין לעשות ממנה מאכל אדם וכ"ל שפילו ציפון ושעורים אינן מוקלין חע"ג דלעני' כרכה לח חשיבי מאכלין חיין כמ"ם ס' ר"ח ס"ד מ"ם לעניין מוקלה חשיבי דהח חפי' כשר מי חיו מוקלה מפוש דאזי ליכא למיגזר שמא יאמר לעכו"ם הבי ועוד דהח גמרו בידי אדם הוא ועפי' שכ"ם ס"ד ד"ה דקמח מוקל' הוא וכ"ל דרכ"י לח ס"ל ה"ט חלח גזירה שמא יאמר לעכו"ם לעשות קליות מ"ש דלעני' מוקלין חע"ג דלעני' כרכה לח חשיבי מאכלין חיין כמ"ם ס' ר"ח ס"ד מ"ם לעניין מוקלה חשיבי דהח חפי' כשר מי חיו מוקלה מפוש דאזי ליכא למיגזר

שנטחן היום בעיר ג (ג) שרובה עכו"ם מותר ליקח ממנו
דאדעתא דעכו"ם א] טחני ליה ד והוא הדין ד ליקח ממנו
(ג) פת (ג) שאפה בן ביום [וכן אם נתפה בשבת שלפניו] (ג"י) :
ב ה ישראל שאמר לעכו"ם מבע"י תקנה לי יונים למחר
לא יפה עשה אבל אם עשה כבר ה (ד) מותר לאכול
מהם בי"ט (ד) * והוא שלא יהו (ה) מפריחין אבל אם
(ו) רגיל בכך אסור לאכול מהם דאין זה חשוב דיעבד
כיון שרגיל בכך :
ג ו לומר לחבירו מלא לי כלי זה יין דינו בי"ט כמו בשבת:
טעם כדמיתת סימן שכ"ג וה"ה דאסור להטיל גוללות בי"ט כמו בשבת
כדמיתת לעיל סי' שכ"ב סעיף ו' :
ד ז לא ימוד אדם שעורים ליתן לפני בהמתו אלא משער
ונותן לה :
תקיח דיני הוצאה מרשות לרשות בי"ט ובו ט"ס :
א ח מתוך שהותרה הוצאה לצורך אכילה הותרה שלא
לצורך

בשבילו ובמוני לה גזרי : ג שרובה עכו"ס. ובעיר שרובה ישראל אסור ליקח
קמח מהעכו"ס . ומהרי"ל מתח הקמח בפי"ע אצל העכו"ס ופ"ת מלח המות'
מקולקל ואסר ליקח הפת עכ"ל . וכ"ל דאם ישראל קנה קמח או דגים בפי"ע
והניח אצל העכו"ס בלה מותם ובי"ע רואה שהוא טוב ויפה כמו
שרגילון שרי דלמה מיחזי שהעכו"ס החליף
אם אינו נהנה בחליפין כמ"ש בי"ד סימן
קי"מ : ד ליקח ממנו פת . מיהו לסור
לקרות העכו"ס לכיתו וליתן בעדו המעות
דהוי עובדא דחול (לעיל ריי"ו וכ"י) ומפני
על ידי עכו"ס אסור לקנות כמ"ש ס"ב
(י"ם) וכ"ל דבמקום שמותם הלחם ידוע
וא"צ פיסוק דמים מותר ללקחו בלא
נתינת מעות כמ"ש סי' שכ"ג : ה מותר
לאכול . ואם יש לחוש שהוכה מא"ל והיא
עיר שרובה ישראל אסור :

תקיח כ' ב"י סי' תל"ה בשם המ"מ
כיון שהלוואה היא בחולב נפש
עלמו שמולימין בחולב מרשות לרשות
לחברי, בו מחוך כי אחל שאר מלאכות
הע"פ שהותרה לעורך חולב נפש לא הותרו
בחולב נפש עלמו אלא במכשירין לכן לא
לחברין מחוך והבערה הע"פ שגם הוא
נעשית במכשירין שהרי אין הבערה בחולב עלמו אלא בעצים מ"מ כיון
שכאשה התורה בהדיא לא תבערו אש ביום השבת מכלל דבי"ע שרי לכן לחברי,
מחוך ועמ"ש סי' תק"ח בשם הר"ן דמשמע דהבערה הוי כמו חולב נפש עלמו
) ותימה דבסכמים דף ה' לחברי דאסור לשרוף חמץ בי"ע דרחמנא חמר לא
תעשה כל מלאכה ומילמו להבערה שהוא אב מלאכה וכו' ע"ש ש"ב ס"מ לף
על גב דלולו לא תבערו לא נאמר בי"ע אלא תעשה כל
מלאכה וה"ב הדרא קושיא לדוחה למה לחברי, הא מחוך כי אחל דוקא
אליבא דמ"ד הבערה לחלק אחל אבל למ"ד לולו יליף לא אחל אסור בי"ע כמ"ש
התוס' ולא תבערו לחלק אחל אבל למ"ד לולו יליף לא אחל אסור בי"ע וכמ"ש
ום"מ לא מחוך שהוא מלאכה הלחם ידוע שהוכה מא"ל והוא דחוק לומר
דהבערה אחל אסור בי"ע מקרא דכי נאמר מחוך ה"ב אחל אחל אחל אחל אחל
אחל אחל אחל אחל אחל אחל אחל אחל אחל אחל אחל

תקיח (א) הצריכים לו קצת. דלמרי' ממוך שהותרה הוצאה לצורך מוכל אפס הותרה נמי שלא לצורך והיינו דעכ"פ יש בו קצת צורך ביום כגון קטן וחולה אבל אינו צריך לו כלל אסור אפילו לצורך מוכל אבל כל כלים לא ופרכינן והא ר' אבהו יתיב ובתני ומפתח כל פלטרין בידיה ומפני פלפלין ה"ל בהדיא ובתב הרמ"ם בפס הסובת בגחונים דמסום כבוד י"ע ומחר הם הוא תבשיל אבל הוצאה שלא לצורך מוכל כגון מפתח של פלטרין בידיה ומפני פלפלין ה"ל בהדיא ובתב הרמ"ם בפס הסובת בגחונים דמסום כבוד י"ע מות

ס"ח מעיף ל"ד ל סם כ"ז וכדמתרגם זעירי למתני' וכנירסת הרי"ף וכן כתב ס"פ מ מסכה וגמרא סם ל' כ מסכה סם ל' וכדמפרש לה שמואל סם

חתם סופר

סי' תקיה (בט"ז סק"ו) באיסור זית ס"ל דגם בדפנות. נ"ב עיין בשבת דף מ"ה ע"א רש"י ד"ה אלא מן הסמוך לה:

חסור לטלטלן והמיקל בזית לא הפסיד : ח מסוכנת. ולמאן דשרי מוקלה חפי' כרימה שמתה שרי : ט מחתכה. דוק' כשהיא קשה כמ"ש סי' שכ"ד ס"ז : י תיבני כריה. דשוב חיזו רחוי למתכל כשהוא ורחים היא קולים דחיזו רחוי לגבל כהן ט"ע ואז חפילו מוגח כחולר ארי חפילו לר"י דלא חקני חלא ממתכל כשהוא חכל מכסקה לא חקני' חבל עליה המוגחים כחדר בחולר לימות המורף חין מתחילין כהן כי"ע לר"י דשרי חקני' מכסק' ותבן שעומד למתכל כשהוא חו לצמר תשמים ואין מוגח בחולר ארי להסיקו דהא מסיקים בכלים וחוכלים עפ' תק"ח כ"ז בגמ' ותו' . וע"ל דתבל ארי' שהוא לא להע"ג דחזי להסיק גדול חסור לטלטולו חלא שכיח היסק גדול כדמי כב"ב דף י"ט ע"ב ול"ד לעיל דחין שיוחדים להסקה מסח"כ כתבן : יא הסמוכים לדפני הסוכה . ודוק' שסמכם חחר שגמר הדופן עם סככה חף ע"פ שסמכן לעבותה חבל חם סמכן

ה ו בהמה שמתה בי"ט אם היתה ח מסוכנת מעי"ט הרי זה ט (ז) מחתכה לכלבים ואם לא היתה מסוכנ' אף ע"פ שהיתה חולה הרי זה מוקצה ולא יזיזנה ממקומה : ז יא (ה) מתחילין בערימו' התבן אם היא י תיבנא סריא [פירוש סרוסה] ואית ביה קוצים שעומד (ח) להסק' : ח כ (ו) נוטלים עצים יא (ט) הסמוכים לדפני הסוכה ומסיקין בהם :

הגה

וי"ט שבי' שוכבו מוכיח ויש ל"ת בגמ' חבל פסק הלכ' כהאי ליצני' וכרמ"י מותר לר"ה ותמרי' כבריית' חחר פלוגת' דכ"ש וכ"ש חר"י כר"ת כסולם של שוכך חבל עליה ד"ה מסור פירש"י דהסיח ודאי חמרי' להטיח ננו הוח לריך כ' דוס' חומר מעבו מחלוז לחלון וחמרי' בגמ' כ' חיית חסר לטלטל חפילו של שוכך דמאי דשרי ת"ק דהיינו של שוכך להוליך חסר כ' דוסק ותחת למיחר הולכה חסוחה הטייה שרי וכשל עליה לח חילי כלל וו"ל הרח"ם ומסקי' דסולם עליה חסור לטלטל וק' מסחיח דף' חלון דחמרי' דסולם המלרי הוח דכר הניטל בשבת וח"ל דסוני' הסיח כליצני' דחמר כרמ"י מותר דלף להסו' ליצני' היינו דוקח כסולם של שוכך דרמ"ם חסרו בסולם של שוכך כרמ"י ה"ה נמי בסולם של עליי' שרי לכ"ע כרמ"י (נרחה פשוט דיש כחן ע"ס ונ"ל ושמח כיון דכ"ם שרי כסולם כו') ומיהו קשה דר' חייח נופיס דקחסר הכח משמע החם דסכר סולמות של כבל חין להם קבע ויטלין בשבת ותי ר"ת דהחם חיירי בסולמות של בית שדרך לטלטלם מזויות לזויות ול"ד לסולמות של עליה שהיו גדולים ומזו וכר"ח מכורגי"ל תי' דכל בי"ט שמותר להוני' בסולם לר"ה והרוחה חומר להטיח ננו הוח לריך וכיון דחסור כרה"י חפילו כחדרי מדרים חסור חבל בשבת חחין דרך רה"ר בכך בבית מותר ולחמי שימו' חסור לטלטל סולם בי"ט ע"ל וו"ל הטור מותר לטלטל הסולם משוכך לשוכך חפילו ברה"ר ום"מ סולם קטן כגון של שוכך חבל גדול כגון של עליה חסור לטלטלו חפי' בבית ע"ל דכאן מששע שפוסק בשימו' דר"ת שכרי כ' חבל גדול כגון של עליה והוח גדול מותר לטלטלו כחלר בשבת והיינו כשר"ח דלר"ת בין בשבת בין בי"ט חסור ע"ז ולעד"ז ולחלק בין של בית לשל עליה ונשל שוכך וכסוף הטעם בע"ח נרחה שהו' ז"ל היה מפ' דברי הוסס' והרמ"ם שכתבו להחי שימו' חסור לטלטל סולמות שלנו סיינו חע"פ שסס גדולים וק' דבסי' ס"ח נרחה שסוכך כשימו' דהר"ח מכורגי"ל שרי כ' חפי' סולם של כ"ח של שוכך מששע לחפילו של בית חסור . ובסיפה הזכיר לחסור של עליה משמע דשל בית מותר וע"כ דיוק ג' לאו דוקח . וחפשר דחין כוונת מ"ח להעמים דברי מהרש"ל בדברי המחבר חלח כתב סברת דנפשיה להחמיר בשבת כחומרת ר"ת . דשל עליה חפי' בביתו חסור ולהחמיר בי"ט כהר"ח מכור"ל לחסור סולם של בית חפי' בבית : (ס"ק ח) מסוכני ולמאן דשרי כו' במ' ביצה דף כ"ו ע"ב תן מעשה שעלו לר"ם על בהמה שמתה בי"ט ועל החלה שנעמשת ושאל בשם"מ והשיבוהו לף יזיזו ממקומן ודייק הש"ס בהמה דומיח דחלה . מה חלה לקדושה . חף בהמה לקדושה ולכן חסור לטלטלה דחפי' לכלבים לף חזי דחין פודין קדשים להחכילן לכלבים . חבל בהמה דחוזין שרי דחזיא לכלבים ואע"ג דמגבלה בי"ט ע"כ כר"ם חתיא לית ליה מוקלה . ופריך הניחא למ"ד בריה דר"י משמיה דרבא דאמר חולק היה ר"ם על ר' יודא ומתיר חפי' בבריאה שמתה ג"ם מתני' כר"ם . חלא למ"ד כ"ח משמיה דרבא דאמר מודה ר"ם שבבריאה שמתה ר"ם מודה שאסורה . ג"כ מתני' דלא כמאן . ומשני משכחת דברי הכל דחפי' ר"י מודה דמותרת : ולכן הרכ"י דפסק ר"ם ת"ה בי"ט כר' יודא לכן חסר כאן חפי' בחולה שם לא משכחת דשמא קי"ל כר' דוסק דאסור חשיב . ומ"ם מ"ח דלרמ"ח שבבית ר"ם תכ"ה דו"ח דפוסקים גם בי"ט כר"ם . ג"כ חפילו בריאה שמתה מכ"ת דאפי' בריאה שמתה פליג ר"ם ומתיר : (ס"ק ט) מחתכה דוקח כשהיא קשה דאז ג"ח עבהמה חבל עליה חפי' בשבת . והוח לאמן דרמב"ם ע"כ פסק כר"ת דלא כהר"ח מכורג"ל : ג"כ למה שעתיק מ"ח מכורג"ל על דברי המחבר דשל בית חסור . דהיינו לדעת הר"ח מכור"ג (וכן משמע בים"ם על מסרש"ל על דברי המחבר דשל בית חסור ואין זו קושיא כ"כ לאין דרכו של הרמב"ם להביח דין חדש פיוצא מסקלי וסרי' ואינו מפורש להדיח) ומשמעות לי הרב"י בש"ע אין כן הכרע . דבריהם לא כת' להתיר כ"ח של שוכך מששע לחפילו של בית חסור . ובסיפה הזכיר לחסור של עליה משמע דשל בית מותר ומקומן ודייק הש"ס בהמה דומיח דחלה . חף בהמה לקדושה . מה חלה לקדושה ולכן חסור לטלטלה דחפי' לכלבים לף חזי דחין פודין קדשים להחכילן לכלבים . חבל בהמה דחוזין שרי דחזיא לכלבים ואע"ג דמגבלה בי"ט ע"כ כר"ם חתיא לית ליה מוקלה . ופריך הניחא למ"ד בריה דר"י משמיה דרבא דאמר מודה ר"ם שבבריאה שמתה ג"ם מתני' כר"ם . חלא למ"ד כ"ח משמיה דרבא דאמר מודה ר"ם שבבריאה שמתה ר"ם מודה שאסורה . ג"כ מתני' דלא כמאן . ומשני משכחת דברי הכל דחפי' ר"י מודה דמותרת : ולכן הרכ"י דפסק ר"ם ת"ה בי"ט כר' יודא לכן חסר כאן חפי' בחולה שם לא משכחת דשמא קי"ל כר' דוסק דאסור חשיב . ומ"ם מ"ח דלרמ"ח שבבית ר"ם תכ"ה דו"ח דפוסקים גם בי"ט כר"ם . ג"כ חפילו בריאה שמתה מכ"ת דאפי' בריאה שמתה פליג ר"ם ומתיר : (ס"ק ט) מחתכה דוקח כשהיא קשה דאז ג"ח עבהמה חבל עליה חפי' בשבת . והוח לאמן דרמב"ם ע"כ פסק כר"ת דלא כהר"ח מכורג"ל : ג"כ למה שעתיק מ"ח מכורג"ל על דברי המחבר דשל

סופלים עיים מן הסוכה אלא מן הסמוך לה(פירש"י כגון בפסח או עצרת שיושב כה גג אלא מן הסמוך משמע שאם הסכך עב שמותר ליטול משם) זאת אתר אחלה (פי' כיון דבטליה לגבי סכך כל פורתא דקיל אתר אוכל) ומשני שמואל מאי סמוך סמוך לדפנות(קיים המוקפי'סמוך לדופן ולא נתרגו עמהם לא בטלי ואינו דומה לסכך שאינו מרוג לפיכך הכל שוה) רב מנשה אמר אפילו תימא בשאין סמוך לדפנות פירש"י אלא בסמוך לסכך כי תניא בתוספתא פירש"י חגיגות קיים כיון שאלו התיר מגדן ונתנן על הסכך לא בטליהו אלא להקיעם שם וכ' בהג"א ולא בטליהו לגבי דופן ובשלא נתכוין לעצות שיהא הכוותל עב דאם נתכוין לעצות, אסור והכי ממריק בירושלמי עכ"ל וז"ל הטור העושה סוכה בעצרת לגג אסור ליטול ממ"ש בי"ט(גרסה פי' דודאי אף אם עושה קודם עצרת אפי' לאג אסוכות הוה דינו כן אלא דאי כ' הדין זה בעשה לשם אג ה"א דהאיסור משום קדושת האג שחל על הסוכה קמ"ל אפי' בסוכה דלגל אסור וכתב דאק כ"י כזה) אפי' היתה רעועה ונפלה ור"ת מתיר ברעועה ונפלה (דאם לא היתה רעועו' קודם י"ט אפי' ר"ת מודה דאסור דגודאי אסח דעתיה מיהו אלא ברעועה דמסיק אדעתי' שתפול לר"ת מוקצה ליכא למימר' דעתיה מאתמול עליוה ות"ק לא אמרי' דעתיה כשום מידי דלא חזי כ"ה) ואם לאמר שתקנה בדופניה ובסככה שמך לה עוד חגיגות ולא אכרם שם אז שרק עוד יותר על הסכך מותר ליטול לכ"ע עכ"ל הטור וכ' רש"ל דמ"ה כ' הטור אחר שתקנ' כו' דאז מותר אפילו אם אתכוין להעצות דע"כ לא אסר בסג"א בתכוין להעצות אלא קודם הגמר בשסך עשייתה ולא נלע"ד כן דכיון שהוא מתכוין להעצות מה מועיל הגמר שהי' כבר כיון שהוא מתכוין להעצות הכותל ויאסר שם ממילא בטיל לגבי הדופן ודאי אסור ליטולו משם אלא אדרבה יש לו לו' דכותל הטור דוקא כאילו אתכוין להעצות כלל דהיינו שבבר נגמר כל הצורך ול"ל להעצות אז דוקא מותר וע"כ נקט לאחר שתקנה בדפנותי כלו' שא"ל לשום תיקון לשכך או לכותל זה כ"ל פשוט וברור עוד הקשה כ"י על הטור במ"ש שמך לה עוד חגיגות כו' דמשמע דגם בדפנות אין היתר בשאין חגיגות וזה אינו דמבואר בריש ביצה דמצי' אלא בחגיגות שרי בקנים שהיו זקופים שמוך להם ומו"ח ז"ל כת' דלרב משום דאמר בחוספתא ס"ל דגם בדפנות לריך חגיגות דוקא ופסק הטור כוותיה ואין לי הגמ' משמע כן דהא אמר רב משום אפי' תימא באין שמוך לדפנות כו' משמע דאל הסכך קאמר דאפי' בשכך אינו היתר ע"י חגיגות אבל בדפנות א"ל לחגיגות אלא כדשמואל וכן הוא מבואר בל' אפי' תימא דאמר דהיינו שא"ל לרמוך ולפרש שמוך היינו לדפנות דוקא אבל בדין לא פליג על שמואל דאל"כ הל' מתני' אין בדפנות בין בשכך בחגיות ותרוויהו הלכתא ניהו כמ"ש ב"י בשם ריב"ף והרא"ש ורמ"ל כ' ג"כ דהטור ס"ל דרב מנשיא פליג עם שמואל שהרי לא כתב בהג"א ולא בטליהו לגבי דופן ובשלא נתכוין לעצות שיהא הכותל עב דאם נתכוין לעצות, אסור והכי ממריק בירושלמי עכ"ל וז"ל הטור העושה סוכה בעצרת לגג אסור ליטול ממ"ש בי"ט(גרסה פי' דודאי אף אם עושה קודם עצרת אפי' לאג אסוכות הוה דינו כן אלא דאי כ' הדין זה בעשה לשם אג ה"א דהאיסור משום קדושת האג שחל על הסוכה קמ"ל אפי' בסוכה דלגל אסור וכמש דמק כ"י כזה) אפי' היתה רעועה ונפלה ור"ת מתיר ברעועה ונפלה (דאם לא היתה רעועו' קודם י"ט אפי' ר"ת מודה דאסור דגודאי אסח דעתיה מיהו אלא ברעועה דמסיק אדעתי' שתפול לר"ת מוקצה ליכא למימר' דעתיה מאתמול עליוה ות"ק לא אמרי' דעתיה כשום מידי דלא חזי כ"ה) ואם לאמר שתקנה בדופניה ובסככה שמך לה עוד חגיגות ולא אכרם שם אז שרק עוד יותר על הסכך מותר ליטול לכ"ע עכ"ל הטור וכ' רש"ל דמ"ה כ' הטור אחר שתקנ' כו' דאז מותר אפילו אם אתכוין להעצות דע"כ לא אסר בסג"א בתכוין להעצות אלא קודם הגמר בשסך עשייתה ולא נלע"ד כן דכיון שהוא מתכוין להעצות מה מועיל הגמר שהי' כבר כיון שהוא מתכוין להעצות הכותל ויאסר שם ממילא בטיל לגבי הדופן ודאי אסור ליטולו משם אלא אדרבה יש לו לו' דכותל הטור דוקא כאילו אתכוין להעצות כלל דהיינו שבבר נגמר כל הצורך ול"ל להעצות אז דוקא מותר וע"כ נקט לאחר שתקנה בדפנותי כלו' שא"ל לשום תיקון לשכך או לכותל זה כ"ל פשוט וברור עוד הקשה כ"י על הטור במ"ש שמך לה עוד חגיגות כו' דמשמע דגם בדפנות אין היתר בשאין חגיגות וזה אינו דמבואר בריש ביצה דמצי' אלא בחגיגות שרי בקנים שהיו זקופים שמוך להם ומו"ח ז"ל כת' דלרב משום דאמר בחוספתא ס"ל דגם בדפנות לריך חגיגות דוקא ופסק הטור כוותיה ואין לי הגמ' משמע כן דהא אמר רב משום אפי' תימא בשאין שמוך לדפנות כו' משמע דאל הסכך קאמר דאפי' בשכך אינו היתר ע"י חגיגות אבל בדפנות א"ל לחגיגות אלא כדשמואל וכן הוא מבואר בל' אפי' תימא דאמר דהיינו שא"ל לרמוך ולפרש שמוך היינו לדפנות דוקא אבל בדין לא פליג על שמואל דאל"כ הל' מתני' אין בדפנות בין בשכך בחגיות ותרוויהו הלכתא ניהו כמ"ש ב"י בשם ריב"ף והרא"ש ורמ"ל כ' ג"כ דהטור ס"ל דרב מנשיא פליג עם שמואל שהרי לא כתב בהג"א ולא בטליהו לגבי דופן ובשלא נתכוין לעצות שיהא הכותל עב דאם נתכוין לעצות, אסור והכי ממריק בירושלמי עכ"ל וז"ל הטור העושה סוכה בעצרת לגג אסור ליטול ממ"ש בי"ט(גרסה פי' דודאי אף אם עושה קודם עצרת אפי' לאג אסוכות הוה דינו כן אלא דאי כ' הדין זה בעשה לשם אג ה"א דהאיסור משום קדושת האג שחל על הסוכה קמ"ל אפי' בסוכה דלגל אסור וכמש דמק כ"י כזה) אפי' היתה רעועה ונפלה ור"ת מתיר ברעועה ונפלה (דאם לא היתה רעועו' קודם י"ט אפי' ר"ת מודה דאסור דגודאי אסח דעתיה מיהו אלא ברעועה דמסיק אדעתי' שתפול לר"ת מוקצה ליכא למימר' דעתיה מאתמול עליוה ות"ק לא אמרי' דעתיה כשום מידי דלא חזי כ"ה) ואם לאמר שתקנה בדופניה ובסככה שמך לה עוד חגיגות ולא אכרם שם אז שרק עוד יותר על הסכך מותר ליטול לכ"ע עכ"ל הטור וכ' רש"ל דמ"ה כ' הטור אחר שתקנ' כו' דאז מותר אפילו אם אתכוין להעצות דע"כ לא אסר בסג"א בתכוין להעצות אלא קודם הגמר בשסך עשייתה ולא נלע"ד כן דכיון שהוא מתכוין להעצות מה מועיל הגמר שהי' כבר כיון שהוא מתכוין להעצות הכותל ויאסר שם ממילא בטיל לגבי הדופן ודאי אסור ליטולו משם אלא אדרבה יש לו לו' דכותל הטור דוקא כאילו אתכוין להעצות כלל דהיינו שבבר נגמר כל הצורך ול"ל להעצות אז דוקא מותר וע"כ נקט לאחר שתקנה בדפנותי כלו' שא"ל לשום תיקון לשכך או לכותל זה כ"ל פשוט וברור עוד הקשה כ"י על הטור במ"ש שמך לה עוד

תקיט צירי דלתות מותר להסיר ולהחזיר לצורדי"ט ובו ה"ס

א א (א) * מסלקין א (א) תריסי [פי' קרשים שנועלין בהם החנויות] חנויות (ב) ומחזירין אותם בי"ט ב כדי שיוציא תבלין שהוא צריך להן ולא ימנע משמחת יו"ט ג במה דברים אמורים כשיש להם ג ציר (ב) באמצע אבל יש להם ציר (ג) מן (ג) הצד אסור גזירה שמא יתקע ושאין להם ציר מן הצד כל עיקר אפי' בבית מותר להחזיר :

ב ג כלים שהם מפוצלים כגון מנורה של חליות וכסא ושלחן שהם חתיכות חתיכו' (ד) מעמידים אותם ביום טוב ד ד והוא שלא (ד) יתקע :

ג ה להתיר ולהפקיע ולחתוך חותמו' שבכלים ושבקרקע ולשבור פותחות ה כדינם בשבת כך דינם בי"ט: (ועיין לעיל סימן שי"ד סעיף ז') :

ד ו (ה) (ה) לקטום קש או קיסם או תבן או עצי בשמים דינם בי"ט כדינן בשבת (כדאיתא סימן שכ"ב סעיף ד') :

ה ז ו קמטים שעושין הנשים בבתי זרועותיהן ובבתי שוקיהן אסור לעשותן בי"ט משום (ו) תקון מנא :

לכבד

מגן אברהם

תקיט א תריסי חנויות. פי' דלתות חנויות של שידה תיבה ומגדל שאינן מחוברים לקרקע אבל במחוברין יש בנין וסתירה כמ"ש סי' ש"ג ואסור לסלקן ולהחזירן : ב כדי שיוציא. ולהחזירן נמי שרי דאם יהא אסור להחזירן לא ירצה לפותחן דיחוש שמא יגנובו אבל כשעומדין החניות בבית אסור להחזירן דלא חיים שם לגניבה : ג ציר באמצע . כל צירי' היו בולט' ראש אחד מהדלת למעלה כמו יתד וראש אחד כנגדו מלמטה ובמפתן היה חור בהחוב לתוכו ולמעלה כנגדו היה ג"כ חור : ד והוא שלא יתקע. פי' בחוזק. משמע דלא איירי ברפוי ולפ"ה שרי אע"ג דבשבת אסור כמ"ש סי' רע"ט בי"ט לא גזרו כיון דאין בנין וסתירה בכלים וכ"מ דעת הרמב"ם וכ"כ התוספות בביצה ומה"ט כ' מהרי"ל עכו"ם שהביא כ' חתום מות' לפתחו בי"ט עכ"ל וכ"ל דאם כתובין עליו אותיו' או צורו' אסור דה"ל מוחק עסי' ש"מ ס"ג : ה כדינם בשבת . והב"ח כתב דמותר להסיר הצירים בי"ט דבשבת אינו אסו' אלא משום גזירה שמא יתקע כמ"ש המרדכי פ"ג דעירובין ובי"ט לא גזרו כמ"ש ס"ב עכ"ל . ולא ע' יפה במרדכי דאי' שם דאסור מדיל' דדבר שיש בו בנין גמו' אסו' אף בכלים : ו קמטים כו'. וכ"ל דה"ה דאסו' לעשות קמטי' בענק שבצואר שקורין קאלנ"ר :

מסילין

ט"ז מגן דוד

הפחת הטעם דלא אמרי' מוקצי' מחמת איסור הן דאין יכול לפחות בי"ט כיון דלא אסור לפחות רק מדרבנן דהא אין שם רק אויר דליכא לאו מוקצה ניהו וע"כ כתבו הרא"ש והטו' אבל אם היה בנין גמור אפי' ר"ש מודה שאסור ליטול ממקום הפחת והר"ן כ' שהרמב"ן הקשה ע"ז לת"ק דלא שרי לפחו' אמאי לא איתסרי פירות משום מוקצ' אע"ג דליכ' אלא איסו' דרבנן והא סוכה רעועה מוקצה מחמת איסו' של דבריהם אפי' בבריאה לא מחייב משום סות' אלא בסות' ע"מ לבנות וכן נמי במעות שעל המטה אמרי' דבמניח נעשה בסיס לדבר איסו' ואפי' אחר שנטלו המעות אסורין ואע"ג דליכ' אלא איסור' דרבנן לפיכך פי' הרמב"ן שאע"פ שאסור לפחות אין הפירות מוקצי' מחמת איסור הסתירה דלא אסרי' אלא כשהאיסו' הוא בגופן או שנעשה בסיס לאיסו' דומי' דנר ומטה אבל הכא הפירות ראוים ולא נעשו בסיס אלא שד"א גורם שאינו יכול ליהנות מהם ואינו אלא כאלו היו פירותיו במקום שאינו יכול לילך שם ע"כ מ"ה פסק הרמב"ם סתם להתי' וכמ"ש כאן בש"ע דמשמע אפי' אם היה כותל של בנין מותר אף שנפחת מאליו בי"ט וכתב ב"י ונראה שטעמו דלא אוקימנ' באויר' דליכא אלא משום דקשי' לר"מ למה מתיר לפחות אית לן למימר דת"ק מיירי בכל ענין הלכך כיון דקי"ל כת"ק לאפי' בבנין גמו' שרי עכ"ל. פי' דבריו דודאי גם כת"ק איירי באויר' דליכא דהא וודאי מיירי בגווני דמיירי ר"מ וחולק עליו דאסור לפחות לכתחילה אפי' באויר' דליכא ואין היתי' אלא בנפחת מאליו. ולז מותר אפי' בבנין גמור וגם רש"ל פוסק כרמב"ם וש"ע ולפ"ז נראה לי דמי שיש לו פירות מח"ל והביאם עכו"ם בשבת או בי"ט דמות' דאין כאן מוקצה דהא הפירות היום אינם מוקצים הם אלא שאינו יכול ליקחם מחמת היסור ח"ל . וכיון שכאן מות' בנפחת מאליו אפי' באיסו' דאורייית' כ"ש כאן במה שעכו"ם הביא מח"ל אפי' בשביל ישראל זה מ"מ לאחר הוה כבא מאליו דמות' לישראל אחר ואפי' לרש"י והרא"ש וטור דלא התירו כאן בבנין גמור מ"מ מתירים באורי דליכא כיון שאינו אלא איסו' דרבנן. ה"ה נמי בח"ל דתחומין דרבנן. וא"כ יש תימ' רבתי על הרשב"א בתשובה הביאו ב"י סי' תקט"ו ורמ"א פסקו שם להלכה בסוף הסימן ההוא בפירות של ישראל שהי' מח"ל דאסורי' לכל מטעם מוקצה כיון שהיו ח"ל הקצוהו הבעלים וכאן מוכח לכ"ע דמותר דעכ"פ לא אמיר מוקצה דהם מאורי דליכא דהכא ע"כ נלע"ד דלא קי"ל כההי' תשוב' הרשב"א שזכר רמ"א בסי' תקט"ו : כתב המרדכי בפרק בכל מערבין וא"ת אע"ג דאוקימנ' באורי דליכא דליכ' משום סתירה ובנין מ"מ היאך שרי לפותחו (פירוש לדברי ר"מ) והלא מטלטל עפר ואבנים שהן מוקצות . ואומ' ריב"א דטלטול דמוקצה שהוא לצורך אוכל נפש שרי לטלטלו כדי ליקח האוכל וראיה ממנהגינו שאנו מסיקין ע"ג אפר שהוסק בי"ט שהוא מוקצה ומטלטלין אותו לצורך אוכל נפש לכסות הפשטיד"א עכ"ל וכתב ב"י יש לתמוה דא"כ למה לא התירו לשחוט לכתחלה כדי לכסות באפר שהוסק בי"ט ול"ע עכ"ל ותמיהתו תמוה הוא דהא בתו' פ"ק דביצה דף ח' מביאים הך דריב"א שמות' טלטול מוקצה בשביל אוכל נפש ושם גופא מביאים הירושלמי דאסור לשחוט לכתחלה כדי לכסות באפר שהוסק בי"ט. ופשוט הוא דהטעם דכיסוי הדם אינה נחשבת לאוכל נפש דהא לא נאסר הבשר אם לא כיסה אלא הכיסוי מצוה בפני עצמו עליו ולא יגרום לבטל המצוה לכתחלה :

תקיט (א) מסלקין את התריסין. פי' בטור חניות שאינן מחוברים בקרקע אלא כעין מגדל של עץ וסוגר אותו וכשרוצה לפתחו מסלק הדלת ונותנו לפני החנות ומסדר עליו צרורות רוכלין למוכרו מותר לסלקו ולהחזירו עכ"ל וטעם החזרה בזה דהתירו סופו משום תחילתו דאי לא שרית להחזיר לא יבא לסלק וימנע משמחת י"ט . ואמרי' בגמ' דחניות אין דבתים לא ופירש"י דחניות שהן צרכי רבים אין אבל תריסין דבתי לא והרי"ף כתב דבחנות התירו דבעי להפוקי תבלין דאי לא שרית ליה לא פתח אבל דבתי לא כיון דברשותייהו ניהנו פתח ולא מימנע שאינו ירא להניח אותן תיבות פתוחות ע"כ מכ"ז מבואר דלענין חזרה יש חילוק בין חניות לבתים לרש"י אסור בבתים כל שאין שם צרכי רבים ממיל' אם יש צרכי רבים מותר אף בדבתי ולרי"ף יש היתר אף בבתים אם יש שם חשש שאינו מניח שם פתוח כנלע"ד אבל בפתיחה מות' בכל גווני אפילו באין צורכי רבים . וכ"כ רש"ל דלפתוח שרי אפילו בשביל יחיד ומבי' ראייה מס' כל בו שכ' מסלקין התריסין של חניות להוצי' מהן תבלין הצריכים לו וכב"י בשם כל בו דבכעין חניות שלנו שהן בכותל הבית אסור אפילו לפתוח : (ב) באמצע . פירוש באמצע הדופן יש ציר ויש לדלת שם בליטה כנגדו שתוחבין אותו בציר ואינו נראה כבונה כ"כ : (ג) מן הצד. פי' שיש לו ציר למעלה ולמטה. וכתב ב"י דהיינו דוק' שצריך להסיר הקרש שבו הציר כדי לפתוח דאלו בפותח ונועל בעוד שהו' קבוע ודאי שרי דאל"כ יהא אסור לפתוח הבית בשבת עכ"ל והוא פשוט דאם בפותח ונועל לחוד אין איסור אפילו במחובר : (ד) מעמידין אותם ביום טוב . לפי שאין בנין בכלים ואם תוקע בחוזק אסור דהוה כעושה כלי : (ה) לקטום קש כו' . מבואר באשר"י בקש דאפילו בסכין מותר לקטום כיון שהוא אוכלי בהמה וזכר בסימן שכ"ב ובקוטם להריח לא נזכר בהדי' דמותר אפילו בסכין אבל כ"ל דחד טעמ' גבייהו כמ"ש והוא מוכח בהדי' מדאמ' פ' המצי' דף ל"ג תנא חדא קוטמו ומריח בו ותני' אידך לא יקטמנו להריח בו אר"ז ל"ק הא ברכין הא בקשין מתקיף לה רב אחא ב"י בקשין אמאי לא והא רבה בר רב אדא ורבין בר ר"א דאמרי כי הוינן בי ר"י הוה מפשח ויהיב לן אלות' אלות' אף על גב דחזי' לקת' דנרג' והליכ' פירש"י הוה מפשח כשמסעף בידו ענפים מען גדול כו' כמו ויפשחני עשה לי גדר בסעיפות בענפי עלי יער סביבות דרכי שלא אלא כדרך שעושים בני היערים הוי מפשח לן מן התלושין ואף על גב שהם קשי' וראוים לעשות ממנו בית יד לקורד' ומסקי' הא ר"א דס"ל בקוטם לכלים חייב חטאת הכא בקוטם להריח פטור אבל אסור גזירה שמא יקטמנו לכלי והא דרב יהודה דמפשח להריח כרבנן דס"ל בקוטם לכלי לא הוי אלא שבות דלאו תיקון מעלי' הוא אא"כ מחתכו וממחקו בסכין והוה כאן פטור אבל אסו' הכא דלהריח מותר לכתחלה לכאורה משמע מרש"י דכ' כשמסעף ענפים בידו משמע אבל בסכין אסור וכ"כ רש"ל וז"ל דבסכין אסור מאחר שראוי לבית יד דהוה כתיקון כלי ממש וקוטמו להריח דאמר דמשמע דבכל ענין היינו בעלי בשמים קלחים קטנים שאינם ראוים לתשמיש כלל ועוד אפשר קוטמו להריח כמי דקאמ' היינו ביד אבל בסכין הכל אסו' ולא תמצ' היתר בסכין אלא באוכלי בהמה לחוד וכן עיקר עכ"ל ולע"ד ל"כ כן כלל דא"כ מאי דוחקיה דתלמוד' לאוקמי ברייתות כתנאי ה"ל לתרץ הא ביד הא בסכין וכ"ש דלא פריך מידי מהכיא דרב יהודה דמפשח אלות' דהתם היה בידו ותו דהא טעמי' דהתיר' (°) בקוטם להריח משום דאפי' בקוטם

בקוטם

באר הגולה

א משנה ביצה ל' ב לוקימתא דאביי שם ג לשון רמב"ם בפ"ד מהי"ט ממשנה שם כ"א ד מדין תריסי חנויות ח' ה לייתיו לעיל סי' שי"ד סעיף ז' ו לייתיו לעיל סי' שכ"ב סעיף ד' ז מהא דקטורי גידי שם כ"ג

עטרת זקנים

אם התנה עליה הכל לפי הנהו הבל בחג הסוכות לא מהני הנאי (עיין בסימן תרל"ח) עכו"ם שעש' מנעלים בי"ט למכור ובא יהודי הרגיל אללו ולקחם מחנותו ויוהרים הואיל וגוזרו בידי אדם יכול לגמרן בעי"ע לית ביה משום מוקצה (ב"י הגהות אסר"י) : תקיט * מסלקין תריסין אכן דלתות הקבועות כשין דלתות הבתים שלנו בכל ענין מותר לפתוח ולסגור בשבת וי"ט דאין כאן בנין וסתור' (ב"י) עכו"ם שהביא כתב חתום בי"ט מותר לפתוח בי"ט (מהרי"ל) :

לבושי שרד

תקיט ט"ז סק"ה (°) בקוטם להריח משום דאפי' בקוטם בכלי אינו אלא שבות כנ"ל :

באר היטב

תקיט (א) תריסי. פי' דלתות חניות של שידה תיבה ומגדל שאינן מחוברים לקרקע אבל במחוברין יש בנין וסתירה כמ"ש סימן ש"ג ואסור לסלקן ולהחזירן. האחרונים: (ב) ומחזירין. דאם יהא אסור להחזירן לא ירצה לפותחן דיחוש שמא יגנובו אבל כשעומדין החניות בבית אסור להחזירן דלא חיים שם לגניבה מ"א: (ג) הצד. פי' שיש לו ציר למעלה ולמטה. וכתב ב"י דהיינו דוקא שצריך להסיר הקרש שבו הציר כדי לפתוח דאלו בפותח ונועל בעוד שהוא קבוע ודאי שרי דאל"כ יהא אסור לפתוח הבית בשבת עכ"ל והוא פשוט דאם בפותח ונועל לחוד אין איסור אפי' במחובר. ט"ז : (ד) יתקע. פי' בחוזק. משמע דלא איירי ברפוי ולפ"ה שרי אע"ג דבשבת אסור כמ"ש סימן רע"ט בי"ט לא גזרו כיון דאין בנין וסתירה בכלים ומה"ט כתב מהרי"ל עכו"ם שהביא כתב חתום מותר לפתחו בי"ט וכתב המ"א וכ"ל דאם כתובין עליו אותיות או צורות אסור דה"ל מוחק עיין סימן ש"מ סעיף ג' וכ"כ הט"ז. ועיין שכנה"ג : (ה) לקטום. הט"ז העלה דאפי' בסכין מותר לקטום ע"ש:(ו) תיקון. וה"ה דאסור לעשות קמטין בענק של צואר שקורין קאלניר מ"א. ואפי' בחה"מ אוסר רש"ל:

מסילין

ביאור הגר"א

ס' תקיט א כדי כו' . כמ"ש שם התירו סופן כו' : אפילו בבית כו' . מדמודי ב"ש ולב"ש אין חילוק בין בית לחנות דל"ל התירו כו' : מותר להחזיר . דלפתוח בכ"ע מותר כמ"ש ברפי"ז דשבת דלת שידה כו' וב"ש דאסרי כאן משום דס"ל יש בנין בכלים כו' כמש"ש כ"ב ה' ועי' תוס' בסוגיא שם ד"ה מ"ד כו' ובשל שידה כו' מיירי כאן מתמ"ש אין בנין בכלים שם וכ"ה ברי"ף ור"ן להדיא דדוקא בחזרה ועט"ז : ס"ב חתיכות . כפי' ראשון בתוס' שם ד"ה וב"ה סברי כו' וי"ל כו' : והוא כו' . עבה"ג וכמ"ש תוס' הנ"ל דלא התירו אלא משום כו' וכמ"ש בגמרא שם וב"ה סברי משא"כ בתוקע כמ"ש בשבת מ"ז ב' . ואם תקע כו' . ומ"ש מ"א בשם מהרי"ל להתיר לפתוח כ' בי"ט ל"ע דהא לא התירו בי"ט אלא משום שמחת י"ט כמ"ש שם ט' י' ועי' סימן ש"ח סי"ט וזה שבש"א אסור בציר מהלד שמא יתקע וכאן שרי אפילו במהודק משום דכאן משום שמחת י"ט משא"כ שם דליכא אלא משום התירו כו' : ס"ב להתיר כו' . שם ל"א ל"ב : ד לקטום כו' . שם ל"ג ב' ע"ש :

לכבד

מחצית השקל

סי' תקיט (ס"ק א) תריסי כו' של שידה כו' כיון דקי"ל אין בנין וסתירה בכלים. אלא בי"ל ציר מן הלד אסור החזרה משום גזרה שמא יתקע ואפי' יש להם ציר באמצע דל"ל שמא יתקע. מ"מ היה ראוי לגזור אטו י"ל ציר מן הלד (אע"ג דהוי גזרה לגזרה) מ"מ התירו סופן מ"ת כיון דאין בו רק איסור דרבנן . וכדאיתא ביצה דף י"ב ע"ב : כמ"ש סי' ש"ג . ובסי' ש"ח ס"ט : אסור לסלקן ולהחזירן . ר"ל או להחזירן דבין הסילוק גרידה או החזירה גרידה אסורים כיון דהוי איסור תורה : (ס"ק ב) כדי כו' אסור להחזירן . אפי' פתחן לצורך יו"ט למכור לרבים מ"מ אסור להחזירן כיון דעומדים בבית ל"ל משום תחלתן דאפי' לא נתיר אחזרה מ"מ לא ימנע לפותחן כיון דבבית אין חשש גניבה.אבל לפותחן ודאי שרי אפי' רק לצורך עצמו ולא לצורך רבים ועיין ט"ז:(ס"ק ג)ציר כו' כל צירים כו' וכה"ג א"ל שמא יתקע . וכתב מ"א לעיל בסי' ש"ג ס"ק ט' וז"ל ולכאורה נראה דצירים שלנו העשוים בברזל לא שייך למגזר שמא יתקע דהחור רחב וא"א לתקוע יותר. אבל במרדכי כו' וז"ל אסור להחזיר דלת תיבה גזרה שמא יתקע.פי' שמא ישים הצירים (פי' דיחברם במסמורת) עכ"ל מ"א : (ס"ק ד') והוא כו' משמע דלא איירי ברפוי . דאי ברפוי תמיד פשיטא דל"ל שמא יתקע : כיון דאין בנין כו' ואפי' יתקע ליכא איסור תורה : לכן הקילו בי"ט . מ"מ בתריסין אם י"ל ציר מן הלד גם ביום טוב גזרו שמא יתקע כדלעיל משום דבתריסין יותר דומה לבנין : וכ"מ דעת הרמב"ם שבפרק כ"ו מהלכות שבת העתיק דין מנורה המבואר בסי' רע"ט לאיסור . ובהלכות י"ט העתיק דין דהכא. וע"כ לריך לחלק בין שבת ליום טוב : וכ"כ התוספות בביצה דף כ"ב ע"א ד"ה וב"ה סברי כו' לתי' קמא ע"ש : ומה"ט כתב מהרי"ל כו' מותר לפותחו בי"ט . כיון דאין סתירה בכלים . ואפ"ה דוקא ביום טוב הותר אבל לא בשבת אפי' לומר לגוי בפני שיפתחנו אסור בשבת וכמ"ש בסי' ש"ז ס"ק ד' במ"א וע"ש כילד יעשה . והטעם כתב שם בספר ת"ש וז"ל אסור משום סתירה . ואף שאין בנין בכלים מ"מ יש להחמיר בו עד כאן לשונו : (ס"ק ה) כדינם כו' והב"ח כתב כו' . דבסי' שי"ד הובא בש"ע שני דעות אי מותר להסיר הצירים.וא"כ לפי מ"ש פה בש"ע כדינם בשבת כו' משמע דגם בי"ט איכא שני דעות . ושני דעות הנ"ל נובעים מדברי מרדכי . ועל זה כתב הב"ח דבי"ט ליכא פלוגתא ושרי לכ"ע . דדעת הב"ח דהאוסרים במרדכי הוא משום שמא יתקע ובי"ט לא גזרינן : ומדמה לה לכלים כו' כגון מנורה כו' המבואר בסעיף ב' דל"ג שמא יתקע בי"ט (ולפ"ז לריך טעם למה אסרו הנטילה) . א"ל דגזר אטו חזרה . אף ע"ג דהחזרה גופה אינו אסורה אלא משום שמא יתקע וה"ל גזרה לגזרה ל"ל לענין בנין וסתירה גזרינן לפעמים אפי' הוי כעין גזרה לגזרה . דהא תריסין אפי' יש להם ציר באמלע היה ראוי לאסור משום גזרה אטו ציר מן הלד . לולי דהתירו סופן מ"ת אף ע"ג דאפי' י"ל ציר מן הלד אסורו משום גזרה שמא יתקע . ועיין בגמ' ביצה דף י"א ע"ב : ולא עיין יפה כו' דס"ל הסרת הצירים במסמורים הוי סתירה גמורה . וכן אם משים הצירים ע"י מסמורים הוי בנין גמור . אלא דהחולקים ומתירים אפי' בשבת ס"ל דאין זה רק סתירה גרועה כיון דאינו שובר שום דבר וגם בלא צירים הוי כלי . ואם כן לא סתר כלי ע"ש במ"א סי' שי"ד סעיף קטן י' . וכיון דהוי סתירה גמורה אין חילוק בין שבת ליום טוב ומאן דאוסר בשבת אוסר גם בי"ט וע"י גוי מתיר הרב"י בסי' שי"ד . אבל יש"ש לא התירו אלא במקום הפסד . או נחפז הרבה לצורך מצוה · אבל בסכין או מחט מותר לפתוח . ומהתימא דהב"ח גופי' בסי' שי"ד הביא דדעת האוסרים במרדכי הוא משום דהוי בנין וסתירה גמורה : (ס"ק ו) קמטי' כו' וכ"ל דה"ה דאסור כו' ואפי' בחה"מ אסרו לקמן סי' תקמ"ה סעיף קטן ה' :

סימן

בקומס בכלי מיט מלח שבות ס"ל יש טעם בקומס בסכין להריח כמי כיון דאפילו בסכין לכלים אין חיוב מטמת מלח בממחקו ומ"ל הוה ממש כמו מוכלי בהמה ומ"ם רמ"ל דקומטו להריח מיירי מעלי בשמים קטנים שאינם ראוי' לתשמיש. תמהני מלוד על פה קדום דאמר בכי הגי"כ פשיטא דס"ל לתרץ הברייתות דזה מלח הדבר ברור דאמר בכי הגי"כ כמי כיון דאפילו בסכין אין חיוב מלח אלא בממחקו ומ"ל הוה ממש כמו מוכלי בהמה ומ"ם רמ"ל דקומטו להריח מיירי מעלי בשמים קטנים שאינם ראוי' לתשמיש. דבריהם וכ"מ דעת הם"ע דלא כמ"ש בכ"י : ב מרובה . הוא חלון שבתקרה :

תקכ לכבד הבית ובו סעיף אחד :

א מ לכבד הבי' כדינו בשב' כך דינו בי"ט: [וע' לעיל סי' של"ז]:

תקכא דין שלשול פירות בי"ט ממקום למקום ובו ג"ם :

א מ (א) א (מ) משילין פירות דרך ב (ג) ארובה [פי' מן כי יסל זיתך כלומר מפילין הפירות למרן] בי"ט ג * ולא ישלשלם
ג (ג) בחלונות ולא יורידם ד (ד) בסולמות ולא יטלטלם מגג לגג אע"פ שהן שוין :
ב ג מותר לכסות פירות או כדי יין או לבנים מפני הדקף:
ג ד ליתן כלי תחת הדלף כדינו בשבת כך דינו ביו"ט (ועיין לעיל סימן של"ו סעיף מ') :

תקכב קצת דברים האסורים לשלטל בי"ט ובו ד"ם :

א מ (א) *אין הסומא יוצא (מ) במקלו ולא הרועה בתרמילו (ודין מיגר דינו בי"ט כמו בשבת ועי' לעיל סי' ש"מ סעיף י"ז) :
ב ג (ב) אין יוצאין (ג) בכסא אחד האיש ואחד האשה
ג ואיש (ג) שהיו רבים (ג) צריכים לו מותר
ד ומוציאין אותו (ד) א על הכתף אפי' באפריון :
ג ה מי שנתכווצו (פי' שנלמתו ונעשו קלריס) נידי שוקיו יכול לצאת במקל :
ד ו (ה) ב * אין מנהיגין בהמה (ד) במקל :

תקכג דינים הנוהגים בבהמות בי"ט ובו ד סעיפים :

א מ מסירים זבובים הנתלים בבהמה אע"פ שהן א עושים חבורה :
ב ג ב אין מגרדין בהמה במגרדת בי"ט מפני שמשרת שער :
ג ג אין מילדין בהמה בי"ט אבל מסעדין אותה שאוחז בולד שלא יפול לארץ ונופח לו בחוטמו ונותן לו דד לתוך פיו :
ד ד בהמה שריחקה ולדה מותר לזקף (פי' לסמוך) מי שליתה עליו וליתן מלא אגרוף מלח ברחמה כדי שתרחם עליו אבל ג השמאה אסור לעשות לה כן :
הגה (ועיין לעיל סי' רמ"ו סעיף ג' בהג"ה לס מדס מלווה על שביתת בהמתו בי"ט)

תקכד כמה דברים האסורים ביום טוב ובו ב סעיפים :

א מ (א) אין עולין על גב אילן ולא רוכבין על גב בהמה ולא שטין על פני המים ולא מספקין להכות כף על ירך ולא משחין להכות כף על כף ולא מרקדין ולא (מ) רנין ולא מקדשין ולא כונסין ולא מיבמין ולא מגרשין ולא חולצין ולא מקדישין ולא מחרימין ולא מפרישין תרומה ומעשרות:

הגה

תקכא (א) משילין פירות. בגמ' מסתמא דוקא כשהמטר יורד עליהם ומשום הפסד שרי וכ"כ הטור דהל"כ ה"ל כמפסח מוכר עפ' של"ג וכתב ס"ם אפי' טוכח ואפי' לגמור המוכר שרי וכ"ד כרי"ף. והרמב"ם מדמו דבריהם וכ"מ דעת הם"ע דלא כמ"ש בכ"י : ב מרובה . הוא חלון שבתקרה :
ג בחלונות . הן בכותל וצריך להגביהן :
ד בסולמות . וה"ה במדרינות שלנו(רמ"י ים"ם) :

תקכב א על הכתף . אפילו יכול ליתך בלא כתף אם יש בו מיזה טורח לכתף כגון שלא יוכל בנדיו או ביעותות מותר (ים"ם) עכ"י : ב אין מטטיגין. אפי' לזמיזי מתחמול לכך דמיחזי כמאן דאזיל לשוק למוכרה עפי' (תקי"ו) :

תקכג א עוסין מכורה . דדבר שאין מתכוין שרי : ב אין מגרדין . דהוי פסיק רישי' אע"ג דלא ניחא ליה אסור, כמ"ש סי' ש"כ ס"ק ס"ח : ג הטמאה אסורי דלא מהני כלום שאין מרחיצה :

תקכד עפי' שנ"ו וסי' ש"ה וסי' תקמ"ה ומ"ש הפ"ג כאן אם דברי התוספות כתובות דף מ"ז ופסוט דמיירי לדין תורה ע"ש בגמ' אבל מדברין לחסור לחם לו כן למה לו הקשו בפסיטו' היכי מסר לה בשבת אלא הקשו ממ"ק וכתבו דדרשה גמורה היא אלא דלדרשה זו אסור דמקרי נדרים :

תקכא א משילין . בגמרא משמע דוקא כשהמטר יורד עליהם ומשום הפסד שרי וכ"כ הטור דהל"כ ה"ל כמפסח מוכר עפ' של"ג וכתב ס"ם אפי' טוכח ואפי' לגמור המוכר שרי וכ"ד כרי"ף. והרמב"ם מדמו דבריהם וכ"מ דעת הם"ע דלא כמ"ש בכ"י : ב מרובה . הוא חלון שבתקרה :
ג בחלונות . הן בכותל וצריך להגביהן :
ד בסולמות . וה"ה במדרינות שלנו(רמ"י ים"ם) :

תקכב א על הכתף . אפילו יכול ליתך בלא כתף אם יש בו מיזה טורח לכתף כגון שלא יוכל בנדיו או ביעותות מותר (ים"ם) עכ"י : ב אין מטטיגין. אפי' לזמיזי מתחמול לכך דמיחזי כמאן דאזיל לשוק למוכרה עפי' (תקי"ו) :

תקכג א עוסין מכורה . דדבר שאין מתכוין שרי : ב אין מגרדין . דהוי פסיק רישי' אע"ג דלא ניחא ליה אסור, כמ"ש סי' ש"כ ס"ק ס"ח : ג הטמאה אסורי דלא מהני כלום שאין מרחיצה :

תקכד עפי' שנ"ו וסי' ש"ה וסי' תקמ"ה ומ"ש הפ"ג כאן אם דברי התוספות כתובות דף מ"ז ופסוט דמיירי לדין תורה ע"ש בגמ' אבל מדברין לחסור לחם לו כן למה לו הקשו בפסיטו' היכי מסר לה בשבת אלא הקשו ממ"ק וכתבו דדרשה גמורה היא אלא דלדרשה זו אסור דמקרי נדרים :

תקכא (א) משילין פירות.פי' מי שיש לו פירות בראשו הגג ורואה שבא מטר שבא יכול לשלשלן למטה דרך מרזבה שבגג שיורידם למטה בחבל וזה מופלים לתוך עליכה עירמא יתירה ודוקא מרזבה דכל מרזבה מלמעלה למטה היא בתקרת הגג אבל חלון בגון גג שמוקף מחיצה וחלון בכותל וצריך להגביהו עד החלון ולהשליכו לה עדיפין ול"מ דרך הורדם בחבל דרך חלון דאסור אלא להפילם שלא בחבל דאין מוליכין עירמא למעלה :

תקכב (א) אין הסומא כו' . הטעם כרש"י דסומא דרך חול ויש זיעותא לי"ט . וכתב רש"ל בשם הרא"ם ומ"מ נראה דאין אסור ביו"ט אלא כרא"ש מו בכרמלית הדומה לרה"ר כדפרי' בפרק קמא דאין עירוב והוא"ה לי"ט לנפוקי בשבת אבל בגמלאכה ובין בכרמלית לרה"ר הוא ג"כ להתיר אפי' לגמר הכא אלא בגמ' פסקו ולקולא והיינו ג"כ מדכתבו הטעם משום דשבת מותר לגמר . ומ"ל ס"ל דבשבת גם לגמר פסקו לקולא והיינו ג"כ מדכתבו הטעם משום דשבת מותר לגמר עיין שבי אפי' לגמר : וכ"מ דעת ב"ע דלא הזכיר איסור לגמר וע"ל דלהרי"ף ורמב"ם אסור לגמר לא ה"ל לסתו' כש"ע ולהביא דעתם בפי' ע"כ חזר בו וס"ל דגם דעת הרי"ף ורמב"ם להתיר אפי' לגמר ולכן סתמו וכן הוא סתם בש"ע משמע דאפי' לגמר שרי :

תקכב (ס"ק ג) על כו' עכ"י ר"ל שכתב שמדברי הטור משמע שלא הותר לו אלא בע"מ לו ליל

באר היטב

תקכא (מ) משילין. דוקא בשיורד המטר עליהם ומשום הפסד שרי ואפי' לגמור כתב רש"ל : (ג) ארובה. הוא חלון שבתקרה : (ג) בסולמות. הן בכותל וצריך להגביהן : (ד) בסולמות. וה"ה במדרינות שלנו רש"י ים"ם :

תקכב (מ) במקלו. ודוקא בר"ה או בכרמלית אבל מבית לחצר שרי דאין איסור והוא"ה לי"ט טוב לאפוקי בשבת אפי' מן לגמור לגמר אסור בכל הדברים שאסרו לעיל מן מתכשיטי נשים רש"ל ועיין סי' ש"ל

ביאור הגר"א

סי' תקכ ס"א לכבד כו' . שם כ"ב ב' :
סי' תקכא ס"ב מותר כו' . מתניתין שם : או לבינים . גמרא שם ולא כר' יצחק : ס"ב ליתא . מתניתין שם :
סי' תקכב ב ומוציאין אותו כו' . כלישנא בתרא משום דוקא לכיכורא אלא לא בלא ניעותותא ולא כר' אבא אפי' :
ע"ב כלישנא קמא ס"ל משום ניעותותא כלישנא בתרא ועוד דמילתא דרבנן הוא כ"ד הרמב"ם וכן הרי"ף בשמיט מ"ש וכלבד שלא יכתף : ס"ב מי כו' . מסה דקה הקטע וכמש"ל סימן ש"ח :
סי' תקכג א מסירים . כפי' הערוך ורמב"ם בכת המקרדן וקי"ל שם הר"ח ב"ע : אין מגרדין כו' . עתוס' שם ד"ה ובלבד כו' ודוקא כו' ולפי' הרמב"ם ה"ל לזה :
סי' תקכד א ולא מגרשין . תוספתא והכיוהו תום' ור"ן : ס"ב שכיב מרע כו' . גיטין ע"ז ב' וע' תום' שם ד"ה ותיזיל כו' :

אחרית

השקל

סי' תקכא (ס"ק ג) משילין . בגמ' משמע כו' והוא מדתנן ר"פ משילין . משילין פירות דרך מרזבה בי"ט ואיבעי' להם"ס התם במסכת שבת תנן מפנין ד' או ה' קופות של תבן ושל תבואה בשבת מפני התורחים או מפני ביעוד בה"מ . אי נימא דגם הכא לא הותר כ"א ד' או ה' קופות . או דלמא התם דליכא הפסד ממון . אבל הכא דליכא הפסד ממון לפי' טובא נמי כו' ולא מיפשטא ומדתלמר אבל הכא דליכא הפסד ממון משמע דפשט ליה דמתני' לא הותר כ"א היכי דליכא הפסד ממון : ולפי' לגמור כו' וכ"ד הרי"ף ורמב"ם כו' דלא כהרא"ש דהתם מבעי' ליה עוד . התם תנן גבי מפנין כו' ובלבד שלא יגמר המלוכ (ופירש"י ליטול הכל לגמרי לפי' לגמר שרי . ק"ד מה התם דליכא ביטול גומות הכא מאי . דלמא שבת דחמיר אבל י"ט דקיל לפי' לגמר שרי . ועוד דמה התם דליכא ביטול בה"מ אסור . כ"ם הכא וגם התי מיבעי' ולא מפשט . והקשה הרב"י על הרי"ף ורמב"ם שהעתיקו המשנה שהם מפשט דפי' עובד' שרי . וס"ל כיון דמילי דרבנן נינהו נקטינן התיבעי' לן ו"י ס"ל להתיר אפי' לגמר דהא הוא ג"כ תיבעי' דלא מפשט' . וע"ש מ"ש לחלק בין עובדא ובין לגמר . ומ"ל ס"ל דבשבת גם לגמר פסקו לקולא והיינו ג"כ מדכתבו הטעם משום דשבת מותר לגמר עיין שבי אפי' לגמר : וכ"מ דעת ב"ע דלא הזכיר איסור לגמר וע"ל דלהרי"ף ורמב"ם אסור לגמר לא ה"ל לסתו' כש"ע ולהביא דעתם בפי' ע"כ חזר בו וס"ל דגם דעת הרי"ף ורמב"ם להתיר אפי' לגמר ולכן סתמו וכן הוא סתם בש"ע משמע דאפי' לגמר שרי :
סי' תקכב (ס"ק ג) על כו' עכ"י ר"ל שכתב שמדברי הטור משמע שלא הותר לו אלא בע"מ לו ליל

נתיב חיים

תקיט (ט"ז ס"ק ה °) וגמרא מדמי בהדיא קומס וכו' . כ"כ לק"מ כי הרא"ש בפ' תבית סי' י' דאף לרבנן במסקנת מוקמי' לה להאי דתניות במוסרכי. וה"כ אף כשמתכוין לעשות פה חיטו חייב חטאת מ"ם שוכר לכתחילה בסיף וה"ה אפום בשבת נמי לא יוכל לגזוז לידי חטאת כלי מ"ם מותר אפי' לכתחילה ולא גזרינן משום קיסם לחלות בו שכיו דת"כ מוסתקי נמי נגזור חטו תבית שלא אלא לא גזרי' חטו הא. והא דפריך בתחילה וקאין לה מ"ם מתבי' דס"ד דהמקשן דבחבית שליתם תיירי ומ"מ לא גזרינן לה מתכוין חטו מתכוין אם כן קאין נמי אבל לבחר לחוקמי' כמוסתקי שפיר שרי' חיטו מתכוין חטו מתכוין ובקים' כשקים' בכלי לחלות בו שניו חייב חטאת גזרי' אף כשיטו מתכוין. ובאפום בשבת בקאין לקומס בסכין אסור לכתחילה . וברכין לחוד הוא דאותר אפי' לכתחילה דכיון דאפילו כמתכוין לא יכול לבוא לידי חיוב חטאת כיון דאוכלי בהמה הם. זהו שדקדק הרא"ש וקומס לאריח ו' קאין וו' רכין ולא אבא מבא דתכן שוכר וכו' הכי ל"ל ו' רכין וו' קאין אלא ס"ק ו' רכין וו' רכין בסכין דרכין דוחין ממם לחנית מוסתקי דשיירי בכלי :

יד אפרים

סי' תקכד במג"א ס"ק א') ומ"ש הפ"ג כאן ר"ל הפ"ג כי' דאף דקאמר בכתובות דלמא דמסר לה בשבת ויו"ט מיירי בתוספות שבת אלא בגלאכה והן דברי התוספות בכתובות שם. והפ"ג כ' דמתירוץ הבני של התום' דמיירי בכשוהין בלא סעודה לית בה משום שמחה מוכח דמותר לעשות תופה בשבת ע"ז כמ' התג"ה דז"ח דפשוט דשם מיירי לענין דלהוריית' דהתם קאי לקרא מן התור' בלאת מותר וזה מוכח מדהוצרכו התוספות לאתויי מך דמו"ק דכתי' ושמחת בחגיך כו' וכתבו דדרשה גמורה היא דלא"כ הו"ל בפשיטות היכא מסר לה כדקתני הכא דלא כוכשין אלא ווודאי דקושיות התוספות קאי לדין תורה וע"ז תירלו שפיר דמיירי בלא סעודה ואי משום הא דלא כוכשין אין זה רק מדרבנן ומדלוריית' מצרי שרי :

חתם סופר

סי' תקכב במחבר ס"ב ואיש שהי' כו' . נ"ב ובמקום שיש עירוב) מותר אפילו בשבת לכל אדם. כן

עטרת זקנים

תקכא * ולא ישלשל' בחלונות. לח עובני' להוריד בחבל דאסור אלא אפילו להפילם בלא חבל דרך שם ומי עירמא יתירא להעלותן לחלון ולא התירו אלא דרך תריסה שבגג שהיסה מוקף מחילות בלל ואין בו עוקר להוריד (רי"ף והרמב"ם) : תקכב * אין הסומא יוצא בחקל כיינו כשיכול לילך בלא חקל אבל אם ח"ח לו לילך בלא חקל אפילו בשבת מותר וס"ס לחולי, שעמד מחליו ומי דיעת הכי (כ"י הרא"ש רוקח) : * אין מהניגין את הבהמה במקל . אף על פי שהמקל הוא מוכן לכך ואינו מוקנה אפ"ה אסור דמחזי כאילו מכוין לחרוש מהניגו' על השוק למכור (פ"ד דבילה מהרר"מי) :

מגן דוד

תקכא (א) משילין. בגמ' מסתמא דוקא כשהמטר יורד עליהם ומשום הפסד שרי וכ"כ הטור דהל"כ ה"ל כמפסח מוכר עפ' של"ג וכתב ס"ם אפי' טוכח ואפי' לגמור המוכר שרי וכ"ד כרי"ף. והרמב"ם מדמו דבריהם וכ"מ דעת הם"ע דלא כמ"ש בכ"י : ב מרובה . הוא חלון שבתקרה :
ג בחלונות . הן בכותל וצריך להגביהן :
ד בסולמות . וה"ה במדרינות שלנו(רמ"י ים"ם) :

תקכב א על הכתף . אפילו יכול ליתך בלא כתף אם יש בו מיזה טורח לכתף כגון שלא יוכל בנדיו או ביעותות מותר (ים"ם) עכ"י : ב אין מטטיגין. אפי' לזמיזי מתחמול לכך דמיחזי כמאן דאזיל לשוק למוכרה עפי' (תקי"ו) :

תקכג א עוסין מכורה . דדבר שאין מתכוין שרי : ב אין מגרדין . דהוי פסיק רישי' אע"ג דלא ניחא ליה אסור, כמ"ש סי' ש"כ ס"ק ס"ח : ג הטמאה אסורי דלא מהני כלום שאין מרחיצה :

תקכד עפי' שנ"ו וסי' ש"ה וסי' תקמ"ה ומ"ש הפ"ג כאן אם דברי התוספות כתובות דף מ"ז ופסוט דמיירי לדין תורה ע"ש בגמ' אבל מדברין לחסור לחם לו כן למה לו הקשו בפסיטו' היכי מסר לה בשבת אלא הקשו ממ"ק וכתבו דדרשה גמורה היא אלא דלדרשה זו אסור דמקרי נדרים :

הגהות רעק"א

סי' תקכ"א סעיף א משילין פירות ר"ל דוקא פירות דרשות דלקילא ביומו אבל מידי דלאו לקילא אפי' ליומו מוקלא כגון עליס יבושים על הגג וירד מטר עליהן אסור לשלשלן דרך חלונם אבל מידי דלאו לקילא אפי' ליומו מוקלא כגון שבת ע"ז כח' :

תקכה א הגהות י"ט . פי' שמקיף מיני מתכל ומשתמ : ב גל יכריזו ·
מע"ב דמות, להכריז על דבר מלוה כמ"ש סימן ס"ו סי"ב שמני
הכא דמפש כליעב' :

תקכו א ומפי' יסרית. ומס הוה לריך להוליכו לעיר מחרת רחוק ממהלך יום מחר וגם ס"ח לקברו למחר ע"י יכרכוהו ע"י עכו"ס בביתו ולמחר שבת יולילוהו ויקברוהו מו יומחוהו בחרון ויחמרוהו בחמר וזפת ע"י עכו"ס כדי שלח יסריח (ריב"ם ב"י ים"ם) : ב יתעסקו בו עכו"ס·מין קוברין ע"י קרוים משום ולפני עור ל"ת מכשול (ת"י קס"ו מ"ם קל"ד ו"ל רס"כ ת"ח רס"מ י"ו כ"ם) : ג לעסרו סמכב לטהרו לגמרי בלי סיוע עכו"ס שלח כרדב"ו (כ"ה) : ד ולהוליכו . כיון דמית ביה לורך מלוה שרי עסי' תק"מ ויש"ם כ' מקום שמין פחבג נכון שלח לקברו ביו"ע רלחון ע"י עכו"ס מ"כ מלחתי מו שילטרך להסחתו מו שבו' לפי' עסי' תק"מ ויש"ם כ' שלח לקברו ביו"ע ולא יוכל לחזור ולהוליכו לביתו משום שמין מביאין מיחה מבית לבית :

תקבו דין מת ביום טוב ובו יב סעיפים :

א מ מת המוטל לקברו אם הוא בי"ט א' (גל יתעסקו בו)(מ) ישראל
א ומפי' יסריח ומי מפסר בעממין מבל) ב יתעסקו בו (ג) עממין
ג אפי' מת בו ביום (וע"ל סי' ד"ם) ואפי' יכולין להש־חות
עד למחר °שלא יסריח ג וכל זה (א) בעשיית (קבר)
וארון ותכריכין * אבל להלבישו ולהחתם לו מים ג לטהרו
ד (°) ולהוציאו ולשומו בקבר מותר ע"י ישראל :

הגה ת"ד ק"כ מ"ע ט"ז

הגה ודין פדיון הבן כדינו בשבת כך דינו ביו"ט וע"ל סי' שנ"ט סעיף ד' :

ב ג (ב) שכיב מרע דתקיף ליה עלמא טובא שרי (ג) לגרש אפי' בשבת :

תקבה דין הלואה ביום טוב ובו ב סעיפים :

א מ א הלואת י"ט (א) ניתנה (מ) ליתבע ברין (וע"ל סי' ת"ז סעיף י"מ) :

ב ג גבאי צדקה גובין מהחצרות בי"ט אבל ב לא יכריזו כדרך שמכריזין בחול אלא גובין בצנעה ונותנים לתוך חיקם ומחלקים לכל שכונה ושכונה בפני עצמה :

תקבו דין מת ביום טוב ובו יב סעיפים :

א מ מת המוטל לקברו אם הוא בי"ט א' (גל יתעסקו בו)(מ) ישראל
א ומפי' יסריח ומי מפסר בעממין מבל) ב יתעסקו בו (ג) עממין
ג אפי' מת בו ביום (וע"ל סי' ד"ם) ואפי' יכולין להש־חות
עד למחר °שלא יסריח ג וכל זה (א) בעשיית (קבר)
וארון ותכריכין * אבל להלבישו ולהחתם לו מים ג לטהרו
ד (°) ולהוציאו ולשומו בקבר מותר ע"י ישראל :

הגה ת"ד ק"כ מ"ע ט"ז

ומפי' דיש לו מפה וכיסים מבל מס אין לו מפה וכיסים מותר לקדם דמלוה קעביד . והביאה הטור מחלוקת רש"י ור"ת לעיל אין דרין ולא מקדמין מבל כלה מולגין ולא מייבמין כתב סתם ולא כתב דלר"ת דוקא ביש שם אח גדול . והא תימה למה לא כ' נמ בהלו שים מחלוקת והסמיר כ"י בל"ע . ולפע"ד דגבי לא מולגין ומייבמין מודה ר"ת לרש"י דיש שם איסור בבל גווני דהא אימו דאין נמי למקח וממכר שקוסה שיעשה למעשה ידיים . וכן בחלילה שיא קוסה עלמה ויולחתה מזיקתה ליבם ובהך דמקח וממכר אמרינן בסיפה אסור בבל גווני בשלמ' באין מקדמין ים לומר שלא נזרו לאין לו מפה וביש דשמא יקדמנו אחר משל"כ בחלילה ויבום . וכזה ניחא לי מ"ש התו' ירושלמי דיומא מ"ר מונח הלין דבסיפן אלרמלין לריך לבוסס מבע"י שלא יהא בקומה קיון בשבת . ומשמע בבל גווני אסור אפילו אין לו מפה וביש ואם כן קשה לר"ת דאחיר לקדש בזה . ולפי מ"ש ניחא דקדושין שאין שמא יקדמנו אחר משל"כ בביסיה שהיא בשוחין שהם אחר הקדושין ומ"ל לפי מ"ש דבחלילה ויבום יש בו משום מקח וממכר למה אחר הטעם בגמ' משום שמא יבחוב ולא משום מקח וממכר כמו בסיפא ים לומר דסובר כפירוש בחרא דרש"י דלעיל דמקח וממכר נופפ אסור משום שמא יבחוב ובללו החמא בשבת זו דאין שהם רק שמא יבחוב ואם כן שפיר כחב הטור אסור אפילו אין לו מפה וביש ואם כן מה הלריך לומר בסיפא דאין מקדמין ים לומר שלא נזרו לא

כי"ע רמשון עכ"ל. והכ"ח כ' דדוקא נפלים אין קוברים עם"י : ה לידי סחיטה.פי' אפי' להמתירין בסי' ס"ט בהגה דלא כע"ש: ו אפי' להוליאו.משום כבוד המת שלא יאמרו שנתאחל שבת על ידו עסי' שי"ח: ז כי"ע שני כו'.וכ"ה משמע דבמדינות מונרמה שדרין שם יהודים רגיל אין להתיר לקוברו כי"ט שני ע"י ישראל אלא בחדש מפורסם כמ"ש רי"ו ומע"צ שנתפרסם הדבר בעיר לא מהני תיקון ואליכא חון לחמוס דמי לקילת מרוס דחמור אף בחדש מפורסם(ת"י קי"ד): ח כחול וכו'. אבל י"ט שני של ימים הרחמונים הוה כמ"ה (ת"י ת"ד) והתו' כתבו דאין לחלק (כ"ה) : ט כמו כי"ט רחמון.

הגהות רעק"א

סי' תקכו סעיף ד ולחמוב לו קבר ולחמה לו מיס וק"ק שם זה גם כיו"ט ג' מוהר ע"י ישראל : שם אבל אם אין רוצים לקברו כו ביום ט' הנו' תשב"ץ ח"ח סי' כ"ב : מג"א שקו והליכה חון לחמוס דומיא. והא דהכא מוהר פייני כיון דהולכים עם המת רוצים שנוסיס בשביל המת אבל אם אתשובה מייירי שהמת במקום אחר והולכים לשם לקוברו והכיא לקמן ס"ח ס"ל כיון דהמת מוטל בשבת בשביל הקילו בפלוין ואולם מ"מ ק' מהכיא דסעיף ו' דמוזכרים למקומם בו ביום והיינו דסופן משום התלתן ואף אתיר מה דבתלתן עם המת דבעינן זה גם התלתן לא התירו ואף אתיר מה דבתלתן משום התלתן מה דבתלתן

כדין רמשון ויממרוהו בחמר ונזפת ע"י עכו"ס כדי שלא יסריח ריב"ם ג"י : (ג) כדי. לן שילנו לותו לחמו ונניו עם"ת עכ"ג ס"ן : (ד) תכריכין. ואם יכול למלוח תכריכין מוכנים אין למשוח מדשים. אם התכריכים מסוגפים מותר לכבסם. ואם אין לו נפרים מנפרים נסרים לחרון : (ה) קבר. ודוקא בני החבורה אבל אחרים שלין דרכם לנפול אסור. כ"ם שלא יכליכו אנשים אחרים שפר לפחום הקבר או לטלטל כלי החפירה אם לא שהוא ממוך לסחיכה ע"ם דאז המעייב מסופת. ומהרשד"ם סח"ת סי' י"ז כתב דמותר לכל אדם לזחות בכלי קבר והסכים ממו המ"א ע"ם אבל המעפטי שמואל סי' י"ג מוקף על זה ע"ם וע' כנה"ג . וכתב ש"ן דאיני נפקים מנורה קדישה פ"ם פרמב כשנפטר הגאון מוהר"ר אפרים ז"ל ובאו תלמידיו מרחן ודכן ולכי לטהרו דם"ם רשוי יותר לטהרו תלמידיו ולהחפסק בו ובלחו להגאון מוהר"ר יפשיה ז"ל ר"מ ופסק מאחר שהקבורים מחפסקים כל הסצה ומבטלים עפקיהם יחפסקו ג"כ עם הלדיק רק אם ירלו להוסיף לחיים חנשים בשביל כבוד הנשוח לוותר על שלו לחיים ואם אין רוצים לקברו בו ביום אסור לחוסיף

ג **ר' ירוחם** כ' עור נפש בה"ג וס"פ **ס הרמב"ן** בהשובה ע רמב"ן בספר תורת האדם פ הרשב"א בהשו' ל עור נפש הר"ר יעקב בן הר"ר יצחק הלבן וכתו שפירש בבית יוסף :

לבושי שרד

ש"ע ס"ט (°) שערו ולפרניו עיין תשו' כ"ח הרדשות סי' י"ח :

אשל אברהם

א] בתוך בלשון. וכן כיום שלשים מכיון שח"א יודעים לי כלו מנהגיו הר"י הלבן כ' להתיר דרוב נשים יולדת ולך קיום'. וכה' ד"מ סימן ל"ג מתיר בחופן שנתגרו בערו ולפרניו דוקא ע"ש :

הגהות רעק"א

נ"כ לימו רשאי ודוק : מג"א סקי"ד ול"כ מוכר לעלמן שלא יגנזנו וכן נמי שלא יגנזנו כל"ל כן הוא בהרמב"ן כיון דל"ש יולדת ולך קיום. וכה' ד"מ סימן ל"ג בשם הרשב"א עושין ע"י עכו"ם וי"ל לפי מ"ש המג"א סי' שי"א משום כבוד המת אין לעשות ע"י עכו"ם ובנפלים ליכא כבוד המת ומ"מ נראה כמ"ש שאם רוצה לקבור ע"י ישראל שפיר דמי לדידן ע"ש : (בש"ע ס"י) נפלים כו' עיין במג"א שהוכיח שחיוב לקבור נפלים ועובר על לא תלין ועיין בשו"ת ארבעה טורי אבן סי' כ"ג דיש להביא ראיה

מחצית

בריסק : וכן ל"ל בריסק]ין הופרים כו' היינו לקבור בבן לחר המועד . לי נמי מיירי במתים שכבר מתו . והכ' לתמרינן בעלמא דלפי' ב"ש אי יתעסקו כו' . ולפ"ז קושיות רש"י לעיני כ"ש לפי' הבה דהכ' אין חופרים כו' מיירי לעורך מת שכבר מת . אבל לפי' הרשלון דמיירי לעורך מתים שימותו והכי קי"ל לק"מ . ול"ל אין רחים בין לפי' ר' ובין לפי' ב' להתיר דוש דבר כשאין רגונו לקברו היום בין גזירת שבר מי הולחה ולעניין טלטול ע"ל כי' סי' ת"ח ס"ק שהתריך : עם"ח וע"ש במ"ח סי"ק י"ז : ול"ל דמ"ש כו' . רלה לייתב קושיות מהרש"ל על ת"ה שכתב דגזירת שבר לח הוי מלחה כנ"ל : היינו משום שח"ל לשבר כו' הבין בס' ר"ל דרך כבתים מבית לבית עד סוף הקבת ולח מן היתר : דהכ' יכולים לילך דרך הקבת ר"ל דרך כבתים מבית לבית עד סוף הקבת ובית בסוף הקבת ובלי מודדים המלפים לחמה מביחו משח"כ לם ילך מיד מביחו בחמלע העיר עד סוף הקבת ימדדו לו המלפים לחמה מביחו. ולפשר לם ילך דרך הבתים לח יעטרך כלל לילך ח"ל ומ"ל שהקברות רחוק ולפי' ילך דרך הבתים יעטרך לילך ח"ל מ"מ ימעט בהליכתו ח"ל לם ילך דרך הבתים יותר מלם ילך מביחו בחמלע העיר עד סוף הקבת: (ס"ק יד) כלי כו' דמלחכתן להיתר כו' בו ביום. לי נמי מותר כו' כל"ל. והכ' שני טעמים וז"ל הרמב"ן שהביח הרב"י ועוד כתב (ר"ל הרמב"ן) בחשובה שכלי הקבורה שהוליכו עמהן חון לתחום שמותרים נ"כ להחזיר חוץ למקומן מחר שמלחכתן להיתר שמא יעטרך להם למת מחר בו ביום וכן נמי שמא יגנזנו ולפי' הי' בית סמוך לחומה המשתמר להם מותר להחזיר בבית שירלו דנבי דבר שמלחכתו להיתר כל מחמה לגל שרי לח למרינן לם לפשר להלילן מן החמה בטלטול מטעם לח יטלטלה יותר כו' ול"ל דהכ' בית המשתמר שמוך לחומה הי' לפשר לטלטלן יותר מלחוחו בית משח"כ לטעם דהוי מלחכתו להיתר לפי' בית כו' מ"מ מותר להחזירן למקומן מ"מ לעב"ד לם יש בית המשתמר תוך התחום לפשר להוליחן ח"ל כדי להחזירן למקומן ול"ל סי' ת"ז : משמע דבסכין כו' ועמ"ש סי' של"ח ר"ל דסם הביח דעת מהרש"ל דמתיר לטלטל סכין של מילה לחר המילה כיון דקי"ל לין מוקלה לתני שבת כמ"ש סי' ש"י וכיון דב"ש לח היה מוקלה דהה היה מוכן למול בו ג"כ לפי' לחר המילה לין בו משום מוקלה דמ"כ לפ"ד מהרש"ל למה הוקרך הרמב"ן ליתן טעם דמלחכתן להיתר שמא יעטרך כו' ת"ל משום דלין מוקלה לתני שבת והיו מוכנים לקבור בהם לחותו מת ג"כ נשארו כהיתרן כמו סכין של מילה (ויש להשדם זה דילמא לייטרך לטעם דהוי מלחכתן להיתר כו' לם מת ביו"ט היה ב"ה מוקלה ואיכו דומה לסכין ש"מ שידע ב"ה שייטרך הסכין למילה ולח היה ב"ה מוקלה) ול"ו דלין זה ענין למוקלה לח"ש דמוקלה לח"ש היינו בדבר שלח היה דעתו עליו משום שלח היה רלוי. לם כן לם היה ב"ה רלוי והיה דעתו עליו כגון גרוגרות וכיוצלים ב"ה. וכשבת ירדו עליהם גשמים ועשו לין רלויים והיו מוקלה לם לח"כ בשבת שוב כתייבגו יחזרו להתירן משח"כ סכין ש"מ (וה"ה כלי קבורה) שהוא מוקלה מ' חסרון כיס ניכר דב"ה היה מוכן למול מ"מ כשמל חוזר להיות מוקלה מ' חסרון כיס מיהי דהוי כלי שמלחכתו לאיסור דמותר לטלטל לצורך גופו ומקומו כדלעיל ר"ם ש"ח לם טלטלו לצורך גופו לח מקומו. שוב כשלר בלסורו והוי כלי שמלחכתו לאיסור ולסור לטלטלה מחמה לגל מטעם הנ"ל ע"ש סי' של"ח התריך עוד : (ס"ק טו) לסורים כו' וה"ה דלסור לילך בספינה לף על גב דהותר להוליך המת בספינה כמ"ש סעיף ד' לבל למלו' לסור לילך בספינה : (ס"ק עז) מתיירים כו'. מפני הלסומות ר"ל היהודים העושים מלחכת הסרים וכ"ע מתכללים שלסור לנו לעשות מלחכה ולם ירלו מרוכים ולח מילל יום טוב בעיני הלסומות יכריחום לעשות נם מלחכת הסרים כ"ה שם : (ס"ק יז) כדי כו' לסור כו' בחלר לחרם משום מרלית העין דהרולה לף ידע שהוא לצורך מת לם הדבר מפורש שרי לילכת מרלית העין ובלן הרי שחפרסם דהא קונד ליטרלים מפי מנידים לחרים : ונם אין לחוש כו' זה טעם נוסף דהכא ל"ל למרלית העין דהא כי"ע אין מנוס ישרלים עוברי דרכים ומשום מרלית עין דגוו לף חיישינן :(ס"ק יח) ומותר כו' בפרט כה"נ שהוא כבודו כו' דהא מינו דנם הלבות היו מקפידים שיהיו נקברים בקברי לבותיהם כ"ה שם : לסור להוליחו מקבר לקבר משום כבוד המתים הנקבריס במקום שמת. עבי"ד סי' שם"נ סעיף ב'. ר"ל דמהרש"ל כתב שהרי לם לף לוה לסור להוליחו ע"ז כתב דשם מבואר דלם רולים להוליחו למקום קבר לבותיו שרי לפילו לף לוה ע"ש : (ס"ק יט) בחזקת כו' דהשם מי הוא ומוקמינן בחזקת מי היון דנמרו שערו ולפרניו משל"כ כשמת דמיירע

(ג) מותר ליטול שכר. הטעם כשם הרי"ו היון שהתירו לו חז"ל דשמח לח ימלח בחנם חע"ג דלסור ליטול שכר כשבת חפי' במלחכה המותרת בשבת ע"ל . ותמוה לי לם הקילו במת ועשו כי"ע שני כחול מ"מ היינו דוקל בשביל כבודו חלל זה הני למה יגזל הוה כי"ע ול"ל דמעיקר' כי תיקון רבנן לעשותו י"ע

ה מ החופר קבר למת ב"ט שני יב (ג) מותר לו ליטול (יח) שכר :

ו נ מותר ללוות המת ביו"ט ראשון תוך התחום ובי"ט שני אפילו חוץ לתחום יג (יג) וחוזרין למקומם בו ביום ס וכן מותר להחזיר יד כלי הקבורה שהוליכו עמהם חוץ לתחום :

ז ע המלוים את המת טו אסורים (יג) לרכוב על בהמה אפילו בי"ט שני ואפילו האבלים אבל הקוברים שצריכים לקברו (ד) אם אי אפשר טז (יד) מתירים להם בי"ט שני לרכוב על גבי בימה :

ח פ אם נודע לבני עיר אחת שישראל מת רחוק משם ד' או חמשה ימים ולא ניתן לקבורה אע"פ שלא יוכלו להגיע לו עד לאחר ° המועד מותר (טו) לצאת לדרך בי"ט שני יז כדי למהר קבורתו : הגה יח ומותר להביא מת בי"ט שני ממון לתחום לתוך העיר לקברו בקברות שברחל (ה) לף ע"פ שהיה חפשר לקברו (טז) במקומו : (ב"י בשם תשובת רשב"ם) :

ט צ תינוק שמת א] בתוך שלשים אם נמרו (°) שערו וצפרניו הוא יט בחזקת בן קיימא ודינו כמת (יז) גדול אע"פ שאין אנו יודעים אם כלו לו חדשיו דרוב נשים יולדות ולד קיימא :

°ע' סי' קי"ד ט"ז י"ז נפלים

טוב להחמיר וכ"ם בת"ם וכם"ע : יב מותר ליטול שכר. דשמח לח ימלח מי שיעשה בחנם (רי"ו) וכיש"ם חוסר ליטול שכר וחם חינו רולה לעשות בחנם מטעין ניה כמו בחלילה עכ"ל ועפשי' תקפ"ה די"ח דלצורך מלוה מותר ליטול שכר שבת וי"ט : יג ומוזרין למקומן. מדכתם הרב"י ס"מ דם"ל חפי' ילמו חון לד' חלפים חמה מותרים למזור שלח תהח מכשילם לעת"ל וכ"פ הם"ג ויש"ם . ועיר העשוי כשבת בעין שמודדין מן הקבת חסורים ליל דרך היתר דהח יכולים לילך דרך כיתר כשבתין (רדב"ז כ"ם סי' של"ח) : יד כלי הקבורה . דמלחכתן להיתר הוח דשמח יעטרך להם למת מחר בו ביום וח"כ מותר לטלטלה מחר המילה שיודע שלח יעטרך לו יותר ועש"ם סי' של"ח ס"ו: טו חסורים לרכוב. חע"ג דרכיבה רק דרכן מ"מ חיכח זילותח די"ח כל"ל וה"ם דחסור לילך נספינה (כ"ם) : טז מתירים להם . ומיהו לח ירכבו בעיר מפני הכוחות (כ"ם) : יז כדי למהר קבורתו . כלומר חע"ג דכ' ס"ל חם חינו רולה לקוברו בו ביום חסור לילך נספינה כיון שחינו רולה לקוברו בו ביום לעשו' לו דבר ההם יכול לעשות לו למר י"ע משמ"כ כלן שהוח צריך לילך עמהם למכר קבורתו שמוטל בנזיון על פני השדה והריב"ם סי' תקי"ו כ' דחסור לילך לספינה משום דבעי' שיהח מהלך בכל יום ויום ולח יעמוד במקום חחד ומשמע דחפי' בחול המועד חסור לעשות מלחכה בחלר למרת כמ"ש סי' תקמ"ז ס"י כ"ם כלן שהרואה יחמר שהולך לעיכו ע"כ וכ"כ בכ"ם בשם כמה גדולי' וכ"כ הים"ם כיון שחינו רולה לקוברו בו ביום חסור לילך נספ ומע"ג דחיכח חשש שיחכלוהו הכלבי' מפני חשש זה חין רחוי להקל ובפרט שים למוש שיחכלוהו הכלבי' קודם שיכולו נשם ומ"כ יחלל י"ע בחנם חבל במקום שרולים שיחכלוהו הכלבים ולבי יכולו להניחו ועשות מלחכה חפי' חין רחוי לקבור ביום מ"מ מלחר שעובים מלחכה ביום כדי לקוברו למחר שרי עכ"ל ול"ע להקל דהח נמי' הקמ"ז כ' שם הדבר מפורסם שרי וגם חין למוש שיפנעו בהן יהודים בדרך דבי"ע חין מלוים עוברי דרכים יהודים מיהו שם חינו מוטל בשדה רק בבית יש להחמיר: יח ומותר להביח. חפי' מוכח בעיר שם חין שם קברות מותר להוליכו לעיר שים שם קברות דלח נרע מלנינן ניה משם שהוח כבודו ושם יש שם קברות ושוה להוליכו לקברות חבותיו חע"ג דמלוה לקיים דברי המת ובפרט כה"ג שהוח כבודו שיקבר במקום חבותיו ומ"מ חין זה כבודו לחלל י"ע בחנם שהרי שם לח לוה חסור להוליחו מקבר לקבר כמ"ש הש"ז פ"ק דמ"ק ל"כ מעשיו וגוותו נרמו לו ולבן היכח דחיכח למיחש שמח יסריח מלינין חותו במקומו ותי ליכח למיחש שמח יסריח קוברין חותו וקוברין חותו מחר י"ע בקברות חבותיו עכ"ל יש"ש עבי"ד סי' שם"נ ס"כ : יט בחזקת בן קיימת. שהרי מוכלין חותו בשבת ומחזיקי' חותו בחזקת בן קיימת (כד"ם) ול"ל דחין רחיה מעשה

היטב

(יח)שכר:וב"ש כ' חוכר ליטול שכר וחלבחיו רולה לכבד' בחוכ מטעיניה כמו בחלילה.ועכ"ם תקפ"ה די"ח דלצורך מלוה מותר ליטול שכר שבת וי"ט מ"ח : (יג) ומוזרין. חפי' יכולו חון לד' חלפים חמה מותרים למזור שלח תהח מכשילם לעת"ל הם"ג ויש"ם מ"ח . ועיר העשוי כשבת בעין שמודדים מן הקבת חסורים ליל דרך היתר דהח יכולים לילך דרך כיתר כשבתין (רדב"ז כ"ם סי' של"ח) : יד כלי הקבורה . דמלחכתן להיתר הוח דשמח יעטרך להם למת מחר בו ביום וח"כ מותר לטלטלה מחר המילה שיודע שלח יעטרך לו יותר ועש"ם סי' של"ח ס"ו: טו חסורים לרכוב. חע"ג דרכיבה רק דרכן מ"מ חיכח זילותח די"ח כל"ל וה"ם דחסור לילך נספינה (כ"ם) : טז מתירים להם . ומיהו לח ירכבו בעיר מפני הכוחות (כ"ם) : יז כדי למהר קבורתו . כלומר חע"ג דכ' ס"ל חם חינו רולה לקוברו בו ביום חסור לילך נספינה כיון שחינו רולה לקוברו בו ביום לעשו' לו דבר ההם יכול לעשות לו למר י"ע משמ"כ כלן שהוח צריך לילך עמהם למכר קבורתו שמוטל בנזיון על פני השדה והריב"ם סי' תקי"ו כ' דחסור לילך לספינה משום דבעי' שיהח מהלך בכל יום ויום ולח יעמוד במקום חחד ומשמע דחפי' בחול המועד חסור לעשות מלחכה בחלר למרת כמ"ש סי' תקמ"ז ס"י כ"ם כלן שהרואה יחמר שהולך לעיכו ע"כ וכ"כ בכ"ם בשם כמה גדולי' וכ"כ הים"ם כיון שחינו רולה לקוברו בו ביום חסור לילך נספ ומע"ג דחיכח חשש שיחכלוהו הכלבי' מפני חשש זה חין רחוי להקל ובפרט שים למוש שיחכלוהו הכלבים קודם שיכולו נשם ומ"כ יחלל י"ע בחנם חבל במקום שרולים שיחכלוהו הכלבי' מפני חשש זה חין רחוי לקבור ביום מ"מ מלחר שעובים מלחכה ביום כדי לקוברו למחר שרי עכ"ל ול"ע להקל דהח נמי' הקמ"ז כ' שם הדבר מפורסם שרי וגם חין למוש שיפנעו בהן יהודים בדרך דבי"ע חין מלוים עוברי דרכים יהודים מיהו שם חינו מוטל בשדה רק בבית יש להחמיר: יח ומותר להביח. חפי' מוכח בעיר שם חין שם קברות מותר להוליכו לעיר שים שם קברות דלח נרע מלנינן ניה משם שהוח כבודו ושם יש שם קברות ושוה להוליכו לקברות חבותיו חע"ג דמלוה לקיים דברי המת ובפרט כה"ג שהוח כבודו שיקבר במקום חבותיו ומ"מ חין זה כבודו לחלל י"ע בחנם שהרי שם לח לוה חסור להוליחו מקבר לקבר כמ"ש הש"ז פ"ק דמ"ק ל"כ מעשיו וגוותו נרמו לו ולבן היכח דחיכח למיחש שמח יסריח מלינין חותו במקומו ותי ליכח למיחש שמח יסריח קוברין חותו וקוברין חותו מחר י"ע בקברות חבותיו עכ"ל יש"ש עבי"ד סי' שם"נ ס"כ : יט בחזקת בן קיימת. שהרי מוכלין חותו בשבת ומחזיקי' חותו בחזקת בן קיימת (כד"ם) ול"ל דחין רחיה מעשה

באר

(יח)שכר:וב"ש כ' חוכר ליטול שכר וחלבחיו רולה לכבד' בחוכ מטעיניה כמו בחלילה.ועכ"ם תקפ"ה די"ח דלצורך מלוה מותר ליטול שכר שבת וי"ט מ"ח : (יג) ומוזרין. חפי' יכולו חון לד' חלפים חמה מותרים למזור שלח תהח מכשילם לעת"ל הם"ג ויש"ם מ"ח . ועיר העשוי כשבת בעין שמודדים מן הקבת חסורים ליל דרך היתר דהח יכולים לילך דרך כיתר כשבתין (רדב"ז כ"ם סי' של"ח) : יד כלי הקבורה . דמלחכתן להיתר הוח דשמח יעטרך להם למת מחר בו ביום וח"כ מותר לטלטלה מחר המילה שיודע שלח יעטרך לו יותר ועש"ם סי' של"ח ס"ו: טו חסורים לרכוב. חע"ג דרכיבה רק דרכן מ"מ חיכח זילותח די"ח כל"ל וה"ם דחסור לילך נספינה (כ"ם) : טז מתירים להם . ומיהו לח ירכבו בעיר מפני הכוחות (כ"ם) : יז כדי למהר קבורתו . כלומר חע"ג דכ' ס"ל חם חינו רולה לקוברו בו ביום חסור לילך נספינה כיון שחינו רולה לקוברו בו ביום לעשו' לו דבר ההם יכול לעשות לו למר י"ע משמ"כ כלן שהוח צריך לילך עמהם למכר קבורתו שמוטל בנזיון על פני השדה והריב"ם סי' תקי"ו כ' דחסור לילך לספינה משום דבעי' שיהח מהלך בכל יום ויום ולח יעמוד במקום חחד ומשמע דחפי' בחול המועד חסור לעשות מלחכה בחלר למרת כמ"ש סי' תקמ"ז ס"י כ"ם כלן שהרואה יחמר שהולך לעיכו ע"כ וכ"כ בכ"ם בשם כמה גדולי' וכ"כ הים"ם כיון שחינו רולה לקוברו בו ביום חסור לילך נספ ומע"ג דחיכח חשש שיחכלוהו הכלבי' מפני חשש זה חין רחוי להקל ובפרט שים למוש שיחכלוהו הכלבים קודם שיכולו נשם ומ"כ יחלל י"ע בחנם חבל במקום שרולים שיחכלוהו הכלבי' מפני חשש זה חין רחוי לקבור ביום מ"מ מלחר שעובים מלחכה ביום כדי לקוברו למחר שרי עכ"ל ול"ע להקל דהח נמי' הקמ"ז כ' שם הדבר מפורסם שרי וגם חין למוש שיפנעו בהן יהודים בדרך דבי"ע חין מלוים עוברי דרכים יהודים מיהו שם חינו מוטל בשדה רק בבית יש להחמיר: יח ומותר להביח. חפי' מוכח בעיר שם חין שם קברות מותר להוליכו לעיר שים שם קברות דלח נרע מלנינן ניה משם שהוח כבודו ושם יש שם קברות ושוה להוליכו לקברות חבותיו חע"ג דמלוה לקיים דברי המת ובפרט כה"ג שהוח כבודו שיקבר במקום חבותיו ומ"מ חין זה כבודו לחלל י"ע בחנם שהרי שם לח לוה חסור להוליחו מקבר לקבר כמ"ש הש"ז פ"ק דמ"ק ל"כ מעשיו וגוותו נרמו לו ולבן היכח דחיכח למיחש שמח יסריח מלינין חותו במקומו ותי ליכח למיחש שמח יסריח קוברין חותו וקוברין חותו מחר י"ע בקברות חבותיו עכ"ל יש"ש עבי"ד סי' שם"נ ס"כ : יט בחזקת בן קיימת. שהרי מוכלין חותו בשבת ומחזיקי' חותו בחזקת בן קיימת (כד"ם) ול"ל דחין רחיה מעשה

ביאור הגר"א

דחו משום שיכודים מעשים ככפיון מעלמן חין לנו : חוק כו' . ניין שכבר נקבר : בר"א כו' . כמ"ם חין חופרין כו' כנ"ל ועי"ש שם : אבל כו' . רש"י שם ע"ש : ס"ה החופר כו' . דכחול כו' ועמ"ש וע"ז : ס"ך ובי"ש שני כו' . כנ"ל דכחול כו' : וחוזרין כו' . כמ"ש בפ' בהמ' דיומח לם כן חתם כו' : וכן כו' . דמלחכתן להיתר ושרי שלח יגנבו כמ"ש בפ"ז דשבת ולפילו יש בית סמוך לחומה שמשתמר ולם כן כיון שלח לעורך כלל ולסור כמ"ל סימן ש"ח ס"ד מכל מקום כיון שכעל כדי שלח יגנזנו מעלעל לנ"מ שיכלם וע"ש ס"ג : ס"ן המלוים כו' . אבל כו' אם כו' . שחפילו בעבות החודש דוקל חיכו יכול לילך מולילין כו' : ס"ח אם נודע כו' . כנ"ל כחול כו' ולח חילקו בין נקבר ביומו לח כל שממהר לקוברתו : ומותר. כנ"ל ס"ד : ס"ט תינוק כו' . דמסיכין לחרני פ' הערל ולחרנין כמו שמסיכו בחשת נחש

דס"ל כ' דוקא היכא דליכא קבר במקום שנפטר אבל אם יש שם קבר אלא שעשה שיוליכוהו לקבר אחותו אין זה כבודו לאבל י"ט ואם יש חשש שיסרים קוברין אותו במקומו ולא שעשי' לצוותו ולי ליכ' חשש זה מלינין אותו וקוברין אותו אחר י"ט במקום צוואתו: (ו) קוברין אותו אחר י"ט

ג עור כסס ר"ת ורבי שמעון הזקן וכ"כ ג' הגהת מיימוני דסומכין על ר"י והרי"ף וס"פ ה' סם בגמרא ע"ז כר' חנא וכרב ו' סם ובלישנא בתרא ז כרבי זירא ח כרייתה סם ט הגהת מיימוני ספ"ה מב"ת כסם סמ"ע מהירושלמי נדרים י' ממעות דברי רב יוסף סם כ' סם תני ר' חייא ל' סם מימרא דרב יצחק מ' סם ע"ו ג' מהא דאמרינן בחולין ורב חפי' סם

עטרת זקנים

תקכז * ומותר להניח עירוב זה חפי' ספק תמיכה. ולא יתר שאמר חזן ברכו יכול לערב דכ"ז שמניחו לא כהפללו תפלה י"ט לא הוי קבלת י"ט (כרתב"ן) :

* ואם לא עשה אלא אחד מהכלי לבשל לשבת : * חפי' מין דגים קטנים כרי זה סומן עליהם ודגים קטנים מלוחים חע"פ שאין כאן משום ביזול עכו"ם חפ"ה נקרא תבשיל לענין עירוב תבשילין לסמוך עליהן דהא דברי משום ביזול עכו"ם לא משום דלא הוי תבשיל אלא דהתם ישנה שיורש תבשילו אבל כל שאינו מתכוין לאכול בו"מ כיון שהוא מקרובי דעתי' הוי כל שאינו מתכוין לאכול בו"מ כיון שהוא מי אין קירוב דעת בתבשילו אבל בו"מ סומכין עליו משום עירוב לפילו מולחן עכו"ם ובשלן עכו"ם כמי שמכין עליו אבל מלוחים לבד אין מכין עליו משיג חפי' כשמלחן ישראל דהוקל תבשיל בעין (פ"ב דביצה ב"י והרא"ש) : * סומך מע"ש חפי' על עדשים. כיצד לו' חפי' אלא

לבושי שרד

מ"א כת' הר"ן (*) לסבר דלוריימא ולא שרי אלא ע"י הוקל בכ"ל :

תקכז. ש"ע מ"ה (*) קטנים שבשלו. עין מ"ל סימן ק"ל :

ט"ז סק"ח (*) ושלמו מנות לאין נכון לו. עין כל"י סי' ק"ל :

יד אפרים

סי' תקכז במ"א מ"ק א' לא שרי חתם סופר

מקרי הכנה לענין זה וכיון דבפעולת הבישול אין איסור משוי. מלאכה שהרי צרכי שבת נעשים ביו"ט מותר לאכלו בשבת דמשום הכנה ליכא ואמנם למד"א הואיל לק"מ מהכנה דכיון דראוי ליו"ט עצמו ע"י אורחים אמרינן יו"ט לעצמו הכין ומותר בשבת כמבואר : (שם) ס"ק א' ואם קיבל עליו

נתיב חיים

תקצז מ"א מ"ק א' (*) ואם קבל עליו וכו' כ"כ והכי נהוג

שמותר גם בע"ז מבית בשם הרמב"ן דברי לערב כ"ז שבליכור לא כהפללו תפלה י"ט והוא כרתב"ן הין רחוק לומר בשלמא בשבת דשרי לערב כ"ז שבליכור לא כהפללו תפלה שבת כ"ש. אבל הין בזיוד הין כרוב הליכור כ"ז שלא כהפללו תפלה שבת כ"ש. אבל הין בפסקים דבשבת היו תוקעין לעשות מלאכה בשהפללו ברכו מ"ת כרחב לי דהין דומה לשבת. דבשבת היו תוקעין דם מוכח בפ"ה דשוכה דקתניא מ"ת תקיעות בשבת בתוך כתב ואי כ"ש כמי שאין תוקעין לם כן מלינו מ"ת תקיעות כל שנה ושנה בע"ז בתחרון ע"ב כרחב לפסוק דאחר שהתחילו לליכור ברכו יכול עדיין היזיד לעשות עירובי תבשילין : סק"נ במ"א (*) משמע דמלינו ב"ב ואפרש שיתחו מדקתני

באר היטב

תקכז (ב) בפק ובתב המ"ח ומה קיבל עליו שבת כגון שאמר ברכו מסור עבסה' רס"ת. אבל הט"ז וע"ז ג' כתבו משם רתב"ן דאחר שהתפללו תפלת י"ט לא יוכל עוד לאמר ברכו יכול לערב כל זמן שהצבור לא התפללו תפלת י"ט והיד מהרן הסכים עם המ"ח ע"ש וכ"ל דמי שהוא בבית הכנסת ולא סיים עירובו תבשילין ואם ילך לביתו להניח עירובו תבשילין יעבור זמן מנחה יתפלל מנחה ולא יניח עירובו תבשילין היכול להקנות קמחו לחברים מ"ח : (ב) מתבשל. דאיתמי דר"ח יליף מקרא דתאפו תאפו ואחר תבשלו בשלו מכאן אמרין מוטן אמרין אלא על האפוי ולא מבשלין אלא על המבושל ע"כ צריך כאן פת בשביל מה שיאפו פת לעולם ואחר תבשל שבת ותבשיל בשביל מה שיתבשלו ור"י ס"ל דבשביל תבשיל מותר הכל ורוב פוסקים ס"ל כר"י רק ר"ת וקצת דשות ס"ל כר"ת ע"כ כבר נכל הפסות בדיעבד כר"י אבל על מנהי לכ"ע אף לאפות. אסור לבשות ע"ש לפני שיעשו רק בעי"ט אבל בדיעבד מותר עיין ט"ז ס"ק י"ד ומ"ח ס"ק י"ג. כתוב בית"ס אם עשה תבשיל מיותר לצ"ש ואם לא עשה תבשיל אסור לבשל ביו"ט ואפילו לצורך שבת ואפילו לצורך היום עצמו עיין ט"ז ס"ק י"ב ומ"ח ס"ק י"ג. כתוב בית"ס אם עשה תבשיל מיותר לצ"ש ואם לא עשה תבשיל אסור לבשל ביו"ט

שהיה לו להניח ולא הניח הוה פושע ואמתי הוצרך לנעול לפנות מצות לחותן שלא הניחו בחום והא מי שהוה חום מותר לו לבשל ולסמוך על גדול העיר דודאי הניח גם על המריס כיון שהוה מצוה ותו דכ' הר"ן הביאו ב"י ד"ה ור"י כך מידי לא היה דרכו להניח וע"כ הוצרך להכריע וכי מ"ו עברו על המצות : (ט) נקרא פושע . כ"כ הרמ"ם והטור ומשמע לפי' שם הגדול מכוין להולי' וק"ל דמתני' קתני סתם והוה סתימ דהוי מסדר מתניתין קמיה דמר שמואל חזית דהוי עציב מ"ל ממאי עציבת מ"ל דלמא מותבי ע"ת מ"ל סמוך מדידי דמעריבנ' על כולהו בני עירי לשמה חז' דהוי עציב מ"ל ממאי עציבת כו' מ"ל פושע הוא לכ"ע ברי ולדידך מסור פירש"י שמקדעתו על המזדין ועל הפושעי' שהן מרדים לדברי חכמים משמע מזה דלמו היה לעתו לף על הפושעים ולמו הוי מהני זה שלא כהרמ"ם והטור שפסקו לפי' סומך על גדול העיר לא מהני כיון דלא עביד כמלות חכמים שיערב כל מ' לעלמו ולפ"ז ק' ממ"נ מה היה חותו סומה סומך על עירוב דשמואל בשה מהכת היה מועיל דכר זה מש"כ בשה רשמואל לא ידע דמהני סמיכה על הגדול ומ"כ מה נתהדש לפמי' בי"ט על עציב בי"ט כיון דלפי דעתו היה מועיל דכר זה מש"כ בשה רשמואל דלמא סמיכה זו כתה לו במתשבתו בי"ט ופ"ז השיב שמואל למיסור דסמיכה לא מהני זה מיהו דמ"כ ממאי תמר שמואל לכ"ע שרי ולדידך אסור דמשמע דהוה גרע מן כ"ש כיון שהירש לו כ"ש ולהרמ"ם ועור לא מסוה כ"ש מלא מהני סמיכה ולמה זה כתה לו במתשבתו בי"ט ופ"ז השיב שמואל למיסור דסמיכה לא מהני זה מיהו דמ"כ ממאי תמר שמואל לכ"ע שרי ולדידך לכ"ע דכ"ע לא סמכו מלא שכחו ומיהו שמתך נקרא פושע כמו שמתך שמתך והלא מיהו מלא טועה בדכר הלכה שהיה סכור דמהני סמיכה לא מהני כלל ות"ל שזה נופל' הוה החילוק כיהו דמשמע דהוה גרע מן כ"ש כיון שהירש לו כ"ש ולהרמ"ם ועור לא מסוה כ"ש מלא מ

פי' ממקום שכעירוב מותר עליו : יג אינו יכול לבשל. ד"ע שני הוי ודאי חול מדלוריימתא ולכן כשיכול לעשות כשני אסור לעשות כרחשין ועוד דשבות קרוב' כהיתרו שבות רחוק]לא התירו כדאי' ספט"ו דשבת וכ"ל דאם יודע שיהי' לו ביום שני מותר שלא יוכל להפות כגון ביום חדש דאי להפות מו לבשל מו' ובלבד שהי' דעתו לכך בשעת עירוב וזה לעשם רחמון אבל לעשם שני אסור דהא ודאי חס י"ט ביום ה' וביום ו' הוא חול ומותר להפות ביום ו' שהוא ערב שבת וכ"ש בחיו שיכול להפות ביום ה' לשבת שני אסור להפות ביום ו' דהוא חול ומותר לאפות ביום ה' לשבת וכ"ש בחיו שיכול לאפות ביום ד' לשבת שני אסור להפות ביום ה' דהוא חול ומותר לאפות ביום ד' לשבת וכ"ש בחיו שיכול לאפות ביום ג' לשבת שני אסור להפות ביום ד' דהוא חול ומותר לאפות ביום ג' לשבת וכ"ש בחיו שיכול לאפות ביום ב' לשבת שני אסור להפות ביום ג' דהוא חול ומותר לאפות ביום ב' לשבת וכ"ש בחיו שיכול לאפות ביום א' לשבת שני אסור להפות ביום ב' דהוא חול ומותר לאפות ביום א' לשבת וכ"ש בחיו שיכול לאפות ביום ערב שבת לשבת שני אסור להפות ביום א' דהוא חול ומותר לאפות ביום ערב שבת לשבת וכ"ש בחיו שיכול לאפות ביום ערב שבת לשבת שני אסור להפות ביום ערב שבת

נר מ' מדליק כדליתא בגמרא ומדליקין לו נר מ' וכמ"ש בסוף הסעיף :
(יז) ואפי' בביתם . בעור הטעם שהעולם מיקל יודעים שהוא לאחרים והקשה כ"י דמה העולם יודעים אם זה עירב או לא ועוד שאפי' יודעים כיון שאינו מצטל בביתו אלא בבית אחרים הא מוכח מילתא דלאחרים הוא מצטל וכ"ל דאל' קושי' מתרצ'בחברת' דה"ק רבינו העור כיון דמוכח מילתא שזה לא עירב יסברו לו' שלעצמו הוא מצטל אלא שאינו רשאי לבצל בביתו לעצמו כיון שלא עירב אבל אם יכול לבצל אפי' לעצמו שכן הוא הדין לפי דעת הרי"ף ע"כ אסרו לגמרי כ"ל נכון : (יח)הוי כמי שלא עירב כלל . תימה לי להא אם היית ע"ת ולא בירך כלל מהני דברכות אינן מעכבות בכל התורה וכמ"ש רש"ל שזכרתי בס"ו ואחמי לא מהני כאן אם אמר כ"ל מי גרע מלא בירך כלל דהכי תקנת חז"ל דלא סני בלאיעבד כ"ל לאוד היינו כדי לעשות הברכ' ע"ל ה"ע ומעשם שזכרנו לעיל אבל מ"מ לא גרע זה מלא בירך וכ"כ רמ"ה עלמו סי' ס"ה דאין הברכה מעכבת וכמדומנ' לי שאין לסמוך על פסק זה לחזור ולברך שנית כלל"ד : (יט) ויותיר לשבת . כרש"י כתוב אפי' לאחל שרי כלעיל ממלא' משם קדירה בשר כו' : (כ) והוא שיאכל מכל מ' . כ"ל דוקא לכתחלה קאמר כן דלריך שיהא לכל שאוכל ממנו כי"ע אבל אם היה מכל מקום אחד מהם כל שהוא מותר אפי' לאחרים ואפי' לבהמה ואפי' לכלבים ואפי' לחתוך בו ירק לתוך הקדירה ואפי' לחתוך בו פת לתת לתוך הקדירה ואפי' לחתוך בו פת לתת לתוך הקדירה ואפי' לחתוך בו פת לתת

ס הרי"ף ורמ"ם פ"ק דביצה והרמב"ם
פ"ח מה"ע (° כפי' שכ"ו דכל פרטי
דברים האסורים והמותרים וכסיומן הי"ו
דיבי' ט"ו ודיבי' י"ט המתוכים לעצה.
ב מסקנת הגמ' ביצה ט"ו ג שם ט"ן :
ג ברייתא ביצה ט"ו ופסקים ס"ה וכרב
יהושע ב ליישבו לעיל כפי' רמ"ב לענין
שבת ג רמב"ם פ"ו מהי"ע ורא"ש ר הרי"ף
פסקים ורמב"ם פ"ל מה"ש
ה שם ו הג"מ פ"ו מהי"ע מהירושלמי
ז עור בשם הרמ"ם וכ"כ הכ"ב ח לענין
הרמב"ם בפי"ו ומכריחת דפסקים ק"ח
ט רמב"ם שם י שם (° דין מלוכלך
בע"ע מן הריחתה ולמעלה כמו בע"ח
וליישבו לעיל סי' רכ"ח) :

עטרת זקנים

תקכח * י"ט ל"ל עירובי חצרות כנ'
לכל עירובי התומין כו'
ואם עירב אין מותר לטלטל כל דבר
שהוא לצרכו קלת עד מקום שיכול
לילך שם :
* יכול לערב עירובי חצירות בתנאי
כו'. דווקא בזמן שב"ד מקדשין ע"פ
הראי' לכל החירדע שבני ח"י סומכין
ע"פ החשבון ואין לנו עומדין ג' ימים
מספק אלא משום מנהג לבתותינו בידינו
ולפיכך אין מערבין בתנאי בזמן הזה
לא עירובי חצירות ולא עירובי התומין
ולא עירובי תבשילין ולא שתופי מבואות
(כ"כ הרמב"ם) וכ' ע"ז הטור והדומי
לבי הרא"ם ז"ל לא כ' כן מדעת,
שהם בלי התלמוד דבר' ימים טובים
של גליות מערב בי"ט ח' ומהנה ולא
כת' להא דהרמב"ם אלא' מופס
העיקר כדעת החולקים עליו כיון
דאלמו מהם הזהרו במנהג לבותיהו
כו' ליה לן למימרי טפי מניהו וכיון
דליכא מי שהנו אין כאן מנהג :
תקכט * ואינה לאכילה ושתיה .
וי"ל שצריך לעשות בי"ט

אשל אברהם

א] בהגהו. ופסיעות דאין מצרף עליו
להקיף אלי למיתר אם היום
קודם ומתר חול ח"ל כו' ולפי
דהברכה היא לצטלה עיין ח' שמואל
גאון סי' ל"ב דסיום מעשה זה טוב
למנוע על עירוב שעשה מבירו ע"ש :

חתם סופר

סי' תקכ"ח במג"א רח"ם
ונם רבא לא .
נ"ב הונה רב :

הגהות רעק"א

סימן תקכ"ח מג"א סק"ב דע"ת
אין מתיר אלא לרכי סעודה.
לכאורה הא כרמה ליתן טעם אחר .
דע"ת אינו מתיר רק מה דמותר ביו"ט
לעשות לצורך עלמו מותר לעשות
לצורך שבת. וגם לחפצר שיהיה לצורך
יו"ט אם יקלעו לו אורחים . אבל
לענין עירוב אלא משכחת דבר זה
לצורך יו"ט עלמו דע"ח לכיהר יו"ט
צריך להיות קודם יו"ט. וגם המעשה
דעירוב בוודאי אינו לצורך היום אלא

כה (כג) והותיר אחת לצורך מחר אסור לאכלה :

תקכח תקכח דיני עירובי חצרות בי"ט ובו ב סעיפים :

א * מ יו"ט אין צריך (מ) עירובי חצירות ושתופי מבואות אבל עירוב תחומין צריך וכל הלכות תחומין נתבארו בהלכות עירובי תחומין : (°)

ב ג יום טוב שחל להיות בערב שבת א אין מערבין לא עירובי חצרות ולא עירובי תחומין
ב (ומפי' אם הניח עירוב תבשילין) (ר"ן פ"ב דביצה) ג אבל אם נזכר ביום הראשון בשני ימים טובים של גליות * יוכל לערב עירובי חצירות א] (א) בתנאי אבל עירוב תחומין אין מניחין אותו ביו"ט בתנאי :

תקכט דיני שמחת יו"ט ובו ד סעיפים :

א מ מצות י"ט לחלקו חציו לבית המדרש * וחציו לאכילה ושתייה ג ואל יצמצם בהוצאת י"ט
ג וצריך לכבדו ולעננו כמו בשבת : הגה א ומסור לתוכל ממנהג ומעשה (מ) בערב יום טוב כמו בשבת שזהו מכלל הכבוד (רמב"ם פ"ו) ב מיהו אם אי"ט שבת יכול לקייס סעודה (ב) שלישית ויתכל מעט קם לכבוד י"ט ומצוה לעשות קם בערב יום טוב לכבוד יום טוב (אהרי"ן פל' י"ט) כמו בערב שבת כמו שנתבאר לעיל סי' רמ"ג : ד וחייב לבצוע על שתי ככרות ה ולקבוע כל סעודה על (ג) ג היין ו ד (ד) ובנדי יו"ט יהיו יותר טובים משל שבת ז ה ולא נהגו לעשות בו סעודה שלישית וביום טוב ו (ה) מתחרין לבות לבית הכנסת ז וממחרין לצאת משום שמחת יו"ט : (נמרא פ' הקומה עומד) :

ב מ חייב אדם להיות שמח וטוב לב במועד הוא ואשתו ובניו וכל הנלוים אליו כיצד משמחן הקטנים נותן להם קליות ואנוזים והנשים קונה להם בנדים ותכשיטין כפי ממונו ח וחייב להאכיל לנר ליתום ולאלמנה עם שאר (ו) עניים (דין מעניית ביום טוב כמו בשבת ועיין לעיל סימן רפ"ח) :

ג ט אדם אוכל (ז) ושותה ושמח ברגל ולא ימשוך בבשר ובין ובשחוק וקלות ראש לפי שאין השחוק וקלות ראש שמחה אלא הוללות וסכלות ולא נצטוינו על ההוללות והסכלות אלא על שמחה שיש בה עבודת היוצר :

ד י חייבים ב"ד להעמיד שוטרים ברגלים שיהיו משוטטים ומחפשים בגנות ופרדסים ועל הנהרות שלא יתקבצו שם לאכול ולשתות אנשים ונשים ויבואו לידי עבירה וכן יזהירו בדבר זה לכל העם שלא יתערבו אנשים ונשים בבתיהם בשמחה ולא ימשכו בין שמא יבואו לידי עבירה אלא יהיו כולם קדושים (° : חול

שרי כ"ם בשוע וביש"ם כתב ומ"מ בשוע דאיכא למיחש שיש שערמה בדבר שיאמר שוע סייתי ועבר ואפס במזיד יש לקונסו דדמי להערמה ואיכא למיחש שיעבור תדיר ומ"ה כתב הש"ז הכל לפי ראות עיני המכס עכ"ל ומפשר דבש רמ"א לחשמעי' דבשוע שרי בכל ענין דלא כש"ז : בח והותיר אחת · היינו קדירה א' אסור לאוכלו דבשערמה חיישי' שילמדו אחרים לעשות כן אמ"ה קיים ואין אנו יכולים לעלות ולראות להקביל פני השכינה ומ"מ נכון הוא לעשות כן אבל אין חיוב בזה"ז לכן השמיטו הרב והש"ע ע"ש : (שם סעיף ד') הייבים ב"ד כו'. עיין בלבוש יוסף שחייב כל עיר בעירו הרקודין ומחולות ביו"ט כדאיתא בסימן שצ"ח ותקכ"ד אף בלא כלי שיר ובחורים ובתולות אפי' בחה"מ צריך למחות בכל כחו אפי' על חתונות יש לאסור וכן תקנו בכמה מקומות : והשיגו קנם גדול על העובר ע"ז ע"ש ועיין בשו"ת ח"צ

תקכח (א) מלא עירוב תחומין מין מניחין , הטעם למיקמת ביתא כי"ט לא :
מלוה

תקכט (ד) ובנדי . עבה"ט וכתב בשבות יעקב ח"א סימן כ"ד אשה שנדרה שלא ללבוש בנדי יום טוב ט"ז וקשה לבעלה כ"ג הבי' י"ל דמותר קודם התבילה מטעם שיתכל מכל אחד ואחד אחר כתן.ע"כ כ"ל דכתן מיירי כמכשל מין אחד בשני קדירות דבזה לא מהני מה שהוקם להתכל ממנו מעט דהא עשה אחד לבטיחם אבל אם יש שיורי בישום בטעם מהני אפי' בשני קדירות קודם תבילה בהערמה זו להתכל מעט ממנו עד כתן לשונו :
תקכח (א) עירובי . ואם היום עירובי תחילה לי"ט סומך עליו גם לשבת מ"ש בסימן תקפ"ד סס"ק ב"ל ומיהו בשני ימים טובים של גליות אין לסמוך על עירוב תחומין שעשה בי"ט הראשון לשבת שני כדי שיהא מלא תבל כיון שעב"פ הבישול היום כה בהיתר וכמ"ש בסי' תקכ"ו ס"ב כ"ל דכתן מיירי כמכשל מין אחד בשני קדירות דבזה לא מהני מה שהוקם להתכל ממנו עד כתן לשונו :
תקכט (ב) בערב יום טוב . ה"ה בי"ט לחשמן מפני שהוא ערב י"ט שני מ"מ: (ג) שלישית.קודם מנחה קטנה
ואם שכח לבשותה קודם שבת"ק.ופשוט דסעודת מילה מותר כמ"ש סי' רמ"ט . ומ"ש לאכול
פת בי"ט בערבית ומחרית ואם לא תכל בליל י"ט יאכל ביום שני פעמים כמ"ש סי' רל"ח סס"ח מ"ש :
(ג) היין . ומשום לאכול בשר רמב"ם : (ד) ובנדי . ואם אין ידו משגת יקח לכל הפחות מעגילים מדשים לכבוד יום טוב מהרי"ל : (ה) מתחרין . מון מר"ם עיין סי' תקפ"ד סס"ח : (ו) עניים . עיין זהר פרש"
פכסא שהפליג בשומם מי שחיכו מותן לבני מסעודתו בי"ט ר"ל . ומי שמתעכב בי"ט לריך ללמוד כל היום או
יין בשבתות וי"ט ומנוכה ופורים חייב לאכול ולשתות בית יעקב סי' ע"ג ועיין־מהריים"ט חלק ב' מ"ת סימן מ' :

שערי תשובה

תקכט (ד) ובנדי . עבה"ט וכתב בשבות יעקב ח"א סימן כ"ד אשה שנדרה שלא ללבוש בנדי יום טוב
השבעתים בכלל הנדר עיין שם : (ש"ע סעיף ב') חייב אדם עיין בשאנת ארי' מסי' ס"ה עד
סימן ס"ט העלה דמצו' שכ שמחת יו"ט הוא מ"ע מה"ת אפילו בזה"ז ונוהנת נם בנשים ואף שאין לנו
קרבנות אפשר לקיים בשאר שמחות ום"ט בליל ראשון של יו"ט שאין שמחה לפנינו אין מצות שמחה נוהג
בו מה"ת רק מדרבנן מדברי המג"א סי' תקמ"ו ס"ק ד' נראה שנם לילה ראשונה חיוב שמחה מדאוריימא
ע"ש ועש"ש שכתב דהא דאמרינן חייב אדם לטהר עלמו ברגל אינו נוהג בזה"ז ע"ש ועיין בשו"ת יד אליהו
סימן ס"ח שבספר בית הלל הקשה ביו"ד סימן שע"ב שכך הפוסקים השמיטו דין דש"ס ובמות דארוסה לא
תטמא לו ברגל ונם דנשים מחוייבים נם כן לטהר ברגל ונם נוף הדין שחייב
לטהר כו' וביד אלי' כתב נם כן שאינו נוהג בזה"ז ובכתב שכן מוכח
ברמב"ם פי"ו מה' ט"א ע"ש ועיין בשו"ת נ"ב מ"ת סימן צ"ד בענין הקבלת פני רבו ברגל כשאינו הולך
בלא"ה ללמוד ממנו רק להקביל פניו אין חיוב בזה"ז שאין בהמ"ק קיים ואין אנו יכולים לעלות ולראות
להקביל פני השכינה ומ"מ נכון הוא לעשות כן אבל אין חיוב בזה"ז לכן השמיטו הרב והש"ע ע"ש : (שם
סעיף ד') הייבים ב"ד כו'. עיין בלבוש יוסף שחייב כל עיר בעירו הרקודין ומחולות ביו"ט כדאיתא
בסימן שצ"ח ותקכ"ד אף בלא כלי שיר ובחורים ובתולות אפי' בחה"מ צריך למחות בכל כחו אפי' על
חתונות יש לאסור וכן תקנו בכמה מקומות : והשיגו קנם גדול על העובר ע"ז ע"ש ועיין בשו"ת ח"צ

גס כסי' תק"נ כס"ד והוא כלן :
תקכח (א) מלא עירוב תחומין מין מניחין , הטעם למיקמת ביתא כי"ט לא :
מלוה

כומר תמיהות:(ז)ומותר.אפי' אם הוא כעל תשובה ומסנף עלמו לכל ימות השנה שלא לאכול כשר ושלא לשמות יין בשבתות וי"ט ומנוכה ופורים חייב לאכול ולשתות בית יעקב סי' ע"ג ועיין־מהריים"ט חלק ב' מ"ת סימן מ' :

באר היטב

(כג)והותיר אחת.היינו קדירה אחת אסור לאכלו דבשערמה חיישינן שילמדו אחרים לעשות כן משל"כ כמזיד:ובתב ט"ז ונקה לבעיל שכ"א הבי' י"ל דמותר קודם התבילה מטעם שיתכל מכל אחד ואחת אשר כתן.ע"כ כ"ל דכתן מיירי כמכשל מין אחד בשני קדירות דבזה לא מהני מה שהוקם להתכל ממנו מעט דהא עשה אחד לבטיחם אבל אם יש שיורי בישום בטעם מהני אפי' בשני קדירות קודם תבילה בהערמה זו להתכל מעט ממנו עד כתן לשונו :
(ב) עירובי . ואם היום עירובי תחילה לי"ט סומך עליו גם לשבת מ"ש בסימן תקפ"ד סס"ק ב"ל ומיהו בשני ימים טובים של גליות אין לסמוך על עירוב תחומין שעשה בי"ט הראשון לשבת שני כדי שיהא מלא תבל כיון שעב"פ הבישול היום כה בהיתר וכמ"ש בסי' תקכ"ו ס"ב כ"ל דכתן מיירי כמכשל מין אחד בשני קדירות דבזה לא מהני מה שהוקם להתכל ממנו עד כתן לשונו :
(ג) היין . ומשום לאכול בשר רמב"ם : (ד) ובנדי . ואם אין ידו משגת יקח לכל הפחות מעגילים מדשים לכבוד יום טוב מהרי"ל : (ה) מתחרין . מון מר"ם עיין סי' תקפ"ד סס"ח : (ו) עניים . עיין זהר פרש"
פכסא שהפליג בשומם מי שחיכו מותן לבני מסעודתו בי"ט ר"ל . ומי שמתעכב בי"ט לריך ללמוד כל היום או

ביאור

סי' תקכח א י"ט א"צ כו'. ממ"ם סס ט"ז ב' ולפי לתה כו' : ס"ב אפילו אם כו'. ירושל' סס ח"ר יוחן הדא דתת
תמר בשלח עשה לו עירובי תבשילין לכל לם עשה לו עירובי תבשילין מותר ר' יוסי בר ר' בון בעי ושי יוסי
תבשילין מתירין לת המיהות : של נקיות. דוקת סס ו' ח' : אבל . סס ט"ז ח' :
סי' תקכט ס"א מצות י"ט כו'. דקי"ל כר"י ופתתת דגמרת בפ"ד דברכות כוותה עשה ולא תזכיר כו' דלא סני דלא
לכול כו' : ואל. סס ט"ז ח' : וצריך כו'. ה"ה מקרא קדש קדשו ונתה לתה מקדשו במכול ומשתה
ובכסות נקיה וע"ש פ' לתור פרשה י"ב וכ"ה בספרי וכ"מ בגמרת שלתרו בפ"ו בשבת מלי דכתי' ולקדוש ה' מכובד זה יה"כ
שלין בו כו' כבודו בכסות נקיה הא בשבר י"ט לריך מלכל ומשתה וכסות נקיה וי"ש כמו בשבת כמ"ש וקרלת לשבת עונג
ולקדוש ה' מכובד ולא הזכיר יום טוב ש"מ שבכלל שבת הוא ובמיומה נתור מקרא קודש : ואפור כו'. כמ"ש ברים ערבי
פסחים וכמ"ש בפ"ג דלף ר' יוסי מודה בקביעות סעודה לתסור מתנקה לתעלה מדקת' סס הלכה כר"י בפ"ק ובהלכה כר' יוסי
בע"ש וקלתר סס לספסקה ש"מ דבתהלתה מודה ר' יוסי לתסור ותה דקלתר לוכל ולוהן עד שתתשך היינו בלא קביעות סעודה
וזס מעה שבת וי"ט בש"ק סס שבריחת ע"ש : שיהו כו'. לשון פרמב"ם פ' ל' מהלכות שבת שתרשב דברים ניתרו בשבת
ביום או בתרה ובים מדברי סופרים והן תפורשין ע"י הכינויים שבתורה זכור ושמור ושבתפרשו ע"י הכינויים כבוד ועונג
שלתר ובקדש לשבת עונג ולקדוש ה' מכובד ליהנו כבוד כו' שיעשה לתם מן המתקה ולמעלה מלקבוע סעודה כו' וי"ל עונג
הוא בשבת עלמו וכבוד הוא בש"ם וכן כסות נקיה ע"ם וז"ש בשבת עונג וכו' כבוד לבד וכ"ל : מיהו אם כו'. לתפילו אם
הוא חול אין לתסור אלא לקבוע סעודה ועי' מ"ח סכ' דתמרי"ל חזיל לשיעתו כו'. ודברינו ל"ש דהא תמרינן בהדיא בגמ' תמי'
שעות ולמעלה כו' ל"ק כאן קודם ט' כו' ודוקת בש"ם ס"ל להר"ן דסתוך למנקה בגדולה דפסק בשניות לקומתו ע"ש לבל ברב
מיירי כמי שבבת עד מנקה קטנה וכ"ה במרי"ל וז"ל בקיצור בשל ממרי"ל על סעודה ג' בשבת ערב י"ט ושכתה עד תתר
מנקה קטנה אם מותר לו מלוה לעשותה בפת או בתיני תרגימת והדעת נוטה לעשותה בפת תע"ב דהא דתמרינן הלכה כר' יוסי

קל"ן משמע דתסבי' שעות זמניות דהיינו חלי היום וכן עיקר : ח וחייב להתכיל וכו' . וע' בזוהר שהפליג בשוכם מי שתיינו מותן לעני מסעודתו בי"ט ר' רחמל' ליתלן:

באר היטב

(כג)והותיר אחת.היינו קדירה אחת אסור לאכלו דבשערמה חיישינן שילמדו אחרים לעשות כן משל"כ כמזיד:ובתב ט"ז ונקה לבעיל שכ"א הבי' י"ל דמותר קודם התבילה מטעם שיתכל מכל אחד ואחת אשר כתן.ע"כ כ"ל דכתן מיירי כמכשל מין אחד בשני קדירות דבזה לא מהני מה שהוקם להתכל ממנו מעט דהא עשה אחד לבטיחם אבל אם יש שיורי בישום בטעם מהני אפי' בשני קדירות קודם תבילה בהערמה זו להתכל מעט ממנו עד כתן לשונו :
(ב) עירובי . ואם היום עירובי תחילה לי"ט סומך עליו גם לשבת מ"ש בסימן תקפ"ד סס"ק ב"ל ומיהו בשני ימים טובים של גליות אין לסמוך על עירוב תחומין שעשה בי"ט הראשון לשבת שני כדי שיהא מלא תבל כיון שעב"פ הבישול היום כה בהיתר וכמ"ש בסי' תקכ"ו ס"ב כ"ל דכתן מיירי כמכשל מין אחד בשני קדירות דבזה לא מהני מה שהוקם להתכל ממנו עד כתן לשונו :
(ג) היין . ומשום לאכול בשר רמב"ם : (ד) ובנדי . ואם אין ידו משגת יקח לכל הפחות מעגילים מדשים לכבוד יום טוב מהרי"ל : (ה) מתחרין . מון מר"ם עיין סי' תקפ"ד סס"ח : (ו) עניים . עיין זהר פרש"
פכסא שהפליג בשומם מי שחיכו מותן לבני מסעודתו בי"ט ר"ל . ומי שמתעכב בי"ט לריך ללמוד כל היום או

הגר"א

דוקת לתפסוקין אבל לתתחולי לתסור מ"ת בתל בשבת עשה דע' סעודות דוקת לתיתכון שהוא מדרבנן דתי הוה דתורייתה כל"ל
להפסיק לפי' כע"פ והביה דע' סעודות ג"כ דרבנן ות"ם ג' היום לסמכתת סיה ורתיק מדפ' ר"ת דנסיס חייבות בג'
סעודות שלף הן היו כלותו הכם כמ"ם הר"ן והמרדכי בפ' כל כתבי משמו וזה לא שייך כ"ת בדרבנן וע' תוס' דפסחים ק"ח
ב' ד"ה היו כו' ופ"ם דלא שריא לתתחולי ליתת אלא לה"ג אבל ס"ם תולקים אלא שהמרדכי מייתב דברי ה"ג ומסיק דיש
לתתחיר שלא לתתחיל ולהכיל דתתחלי ולא עבר ג' סעודות כדתי הם הני רבוותתת לסמוך עליהם בשעת הדחק וכפת מלעשות
בתיני תרגימת ור"ל דלעשת התום' תיינו יוצת בהן כמ"ם בסו' רע"ח ס"ו : ומצוה ללוש כו'. ירושלמי פ"ק דשבת ר' חייה
מפקיד לרב חי ח תם יכול למיכל כול שתת בטהרה לכול ותי לא לכול שב יומת בשבת וכ' רת"ם בסוף ר"ה בשם רתניי"ה
קבלתי שלכו יסיס בין ר"ה ליה"כ כ' התרדכי דיום ר"ה ותשר שבעה לפי שבר"ה לא היה לריך להזהירו שבכל לשן בכתיבן
לכבוד י"ט : וחייב לבצוע כו'. שגם בי"ט לא היה יורד מן כמו בשבת שבת כמ"ם תוס' ריש י"ט ע' ב' ד"ה והיה בשם מכילתת
לא יהיה בו לרפות י"ט וכ"מ שם בגמ' ועתוס' שם : ולקבוע. כמ"ש בפ"ו דברכות ל"ם הלת בשבתות וי"ט שתדם קובע
סעודתו על היין: ובבדי יו"ט כו'. ירושלמי פ"ק דקדושין פ"ב הקומן שתלקו ה' בתתין שתלקו תולקין תם שעליהן ותין תולקין לת תם
שעל פניהן ושעל כתפיהן כו' בתוזים שבתורה לשתחמש בתול לכל ברתוים בשתחמש ברגל מעיתין לתמצע ותולקין ר' חנה תמר כלי רגל
תולקין כלי שבת לריכה : ולא נהגו כו'. וכ"מ בירושלמי פרק בתרת דמ"ם הלכה ז' ויתוזה כי"ם ברתתן של פסח כדי שיהיה
לו תם לתכול ברגל ויתוזה בשתרית ע"כ משום לתכול : ס"ב חייב כו'. וכל הנלוים אליו. מפורש בתורה ושבדך תמתך כו' :
כיצד כו'. כפ' ע"פ : וחייב כו' מפורש בתורה : ס"ג אדם אוכל כו' לפי שאין כו'. כמ"ם בפ"ב דשבת ס' ג' כתי'
ושתבתי כו' זה שתתם של משה ללמדך כו' ללמת קלות ראש תיכם שתתם של משה ובירושלמי דמ"ק ובכיולו בתרת"ם ברים מ"ק
כלום תסרו כו' ופוזנין מדקתמר ופוזנין ללמת דקפיד ע"ז : ס"ד חייבים כו'. כמ"ם בסוף קדושין סקבת כו'. ובסוכה כ"ת
ול"ב משי תיקון גדול כו' קרת תשבתו ודרש כו' עבשיו שעשוקין בשתחוק כו' ע"ם :

תקלא (א) מלוה לגלח כו' . כדי שלא יבוא למועד כשהוא מגוול (*) לפיכך אין מגלחין במועד כדי שיהיה מותר לגלח ערב המועד : (ב) לפ' אם גילח כו' . דמי יודע אם גילח קודם המועד וכן הטעם לגבי חומס בס"ג : (ג) ונתרפא. לפי שהגילוח קשה לחולה ומחזירו לחוליו ע"כ (*) ה"ה דמותר לגלח במועד קמ"ל דאסור : (ד) ולא היה לו פנאי . זה קאי גם אמ"ם ממ"נ : (ה) וכן הממודה כו'. עמ"ש בי"ד סי' של"ד בכיאור דברי הטור ומה שי"ל על רמ"א שם : (ו) קטן מותר כו' . לפי שאין עליו חיוב לגלח קודם המועד דלמו כך מלוה לגלח במועד אפילו נולד קודם הרגל :

הלכות חול המועד

א תקל ו חול המועד (ז) אסור בקצת מלאכות ומותר במקצתן : הגה א לפי צורך הענין שהיה נראה לחכמים להתיר :

תקלא דיני גילוח בחול המועד ובו ח סעיפים :

א ו (א) מצוה לגלח בערב יו"ט :

ב א אין מגלחין (ח) במועד אפילו אם גילח קודם מועד :

ג ג (ב) אפילו אם היה ב (ג) אנוס ומפני כך לא גילח בערב מועד אינו מגלח במועד והוא הדין למי שהיה חולה (ד) ונתרפא במועד :

ד ד ואלו מגלחין במועד מי שיצא מבית השביה (ה) ולא היה לו פנאי לגלח קודם המועד ומי שיצא מבית האסורים ואפי' היה חבוש ג ביד ישראל שהיו מניחין לו לגלח (ה) * וכן המנודה ה ד שהתירו לו (ו) ברגל וכן ה מי שנדר שלא לגלח ונשאל על נדרו (ד) ברגל וכן הבא ו ממדינת (ה) הים בחול המועד או שבא בערב הרגל ו ולא היה שהות ביום לגלח ז והוא שלא יצא מארץ ישראל לחוצה לארץ ז (ו) לטייל :

ה ח אע"פ שהתירו להסתפר לא יסתפר ברשות הרבים אלא בצנעה :

ו ט (ו) ח (ז) קטן מותר לגלח במועד אפילו נולד קודם הרגל :

(*) עי' תקל"ב ס"ב ואין מגלחין. (ו) עי' סי' תקל"א במחבר ס"ב ואפי' שהתירו לו ברגל . זהו דעת הרמב"ם והב"ח פסק כהרמ"ק והטור דדוקא שהתירו לו קודם הרגל ולא שלמו לו ימי נדויו עד הרגל דאין נדוי פחות מז' ימים עכ"ל סי' של"ד ס"ח וי"ג אבל אם לא ניתק (ס) שיתירו לו עד הרגל לא מקרי מושם שמגדר. כ"ל דבזה נראין דברי הרי"ף והרמב"ם דלעפ"י שהיה יכול להתירו לא מקרי פושע שהיה בדעתו לקיים נדרו ונזירתו : ה מי שנדר מ"ה (כ"י ר"י) משמע דאם היה בעי"ט במקום ישוב אסור לגלח בח"מ וכ"ל דאם היה בי' ימים או ג' ימים קודם יו"ט ויכול לשוב ביום מותר לגלח בח"מ ומיהו דוקא כשבא ממדינת הים דאז מפרסמת מלתא אבל בדרך אחר לא : ז לטייל . אבל יש להרווח לו לרחוץ בפני כל המבזה לת"ח ומיהו דוקא כשבא ממדינת הים דאז מפרסמת מלתא אבל בדרך אחר לא : ח קטן וכו'. דלא שייך כיה טעמא שלא יכנס למועד כשהוא מגוול דלמו כך מלוה שלא לגלח עד הרגל . כנו שרי דמקרי מלוה עכשיו רמ"מ : ח קטן וכו'. דלא שייך כיה טעמא שלא יכנס למועד כשהוא מגוול דלמו כך מלוה שלא לגלח עד הרגל . כנו

(*) עפ"ד ר"ל דמ"ד מוכח נ"כ דמותר בצפ"ע ממדינת הים שלא נח בישוב עד ח"ב. כמ"ש בח"מ ס"ק ו' ובלי"ח ס"ק ג' אבל אם לא חזרו לו לחזור מערב יו"ט ובלא"ה לא היה יכול לגלח משום דבא ממדינת הים דמפרסמת מלתא: (ו) עכ"ד אי"ז עד הרגל . כנו

כל זמן המועד לפי' אין אחד מו אחד לפילו אין זמן המועד שרי בכל לופן ובכלד יש קלת שלאסרו רבנו: שם (*) ובסימן תקל"ח ס"ט ובי"ל תקל"ח ס"ב בב"י סוף הסי':

ומלטער ע"כ ודוקא לקטן מותר בגלח דלורך רגל הוא מכל לעכו"ם לסור בגלח דלא עדיף מספר מלאכות דאסור לעשותן במועד מ"ש מין לו מה יאכל עסקי' תקמ"ג : ט בפרכסיא שרי. דהכל רואין שהוא קטן (י) ומפשר דקטן הגרתה כגדול אסור בגלח בפרכסיא : י מכל שמל וכו' . (י) עסי' תקמ"ח ס"ה ומ"ש הע"ש כאן לעניין מכ שהוא דלורך רגל הוא ומה עכי"ד עסי' ס"ן : יא ודרכו בגלח . שהרי מין מגרפין אותו לכל דבר שבקדושה עד שיגלח (ת"ה): יב כל מדם וכו'. בליקוטי פרדס כתוב שער שבמקום הקזת דם כריבדה דכוסילתא מותר (י) להעביר בתער בח"ה לפי שהקזת דם עיקר פיקוח נפש הוא ומפי בשבת שרי כ"ש בח"ה עכ"ל . ומשמע דס"ל דמי שים לו מכה שמיה פקוח נפש אסור לגלח משער כדי להניח הרטי, וע"ל דהיכא דליכא פקוח נפש מותר לגלח בתער בח"ה ומ"ש בשם הרמב"ן לפי שהקזת דם עיקר פיקוח נפש הוא ומפי בשבת שרי כ"ש בח"ה מיהו משמע דסתם אסור ב

תקלד (א) ומי שמין לו מלא חלוק מ'. לפון הטור חפי' לימו של פשתן מותר לכשמו שהוא מתלכלך מיד חפי' מס כשמו קודם לכן כשמ"ק חוסר מלא מ"כ מזורו מוכיח עליו וכר"פ הוסיף לאסור כל מילוקים שלמו שמין לו מזור מוכיח עליו וכ"פ מי שמין לו מלא מפס אחד מו סדין אחד שמין לו הוחמה כלל ומ"מ הרמ"פ ז"ל לא הביא הסיא דלזורו מוכיח עליו עכ"ל והקשה כ"י מס הוסיף הר"פ לאסור אלא נס הסמ"ק הסמ"ק וכ"מ לפון הטור שלא כתב וכר"פ חוסר כלל חלוקים כו' דהוה משמע שהוא פלוגתא שלא הוסיפה קאמר וזה לימו לפי' כ"י דהוה מחלוקת גמורה ומו"ח ז"ל פי' דהר"פ מוסיף חפי' של פשתן ועז"ק דהא כשר כ"כ (°) הטור בשם הרמ"פ ותו שם לא זכר רק שלא נהגו כן וגלע"ד דהסמ"ק והר"פ שניהם מפרשים כך לזורו מוכיח עליו כפירש"י שם' כל הבשר מזורו מוכיח עליו תמיד הוא קבוע בחלוקו ובשהות פושט חלוק ולובש חלוק אחר מוטל המזור מזה וקובעו שזה שמין לו אחר מכשו שם מיזורו והרוחה כשהוא מכשו ומיזורו עמו יודע שמין לו חלוק אחר עכ"ל. וע"כ ממלק בעל הסמ"ק בין מיזורו מוכיח אז לא דהכל יודעים השימוי שזה שמין לו אלא חלוק אחד שהיו הכל יודעים שתמיד פורקים המיזור מזה ומותים לזה והוסיף הר"פ לומר דבחלוקים שלמו שמין המתנה כן בעין פריקת המיזור מזה לזה ומלא שמין לו מיזור עכשיו כמו שהיה בזמן התלמוד ודרכו של חותו היה לפרקו מזה לזה כמו שהיה בימי התלמוד חפ"ה לא מהני ליה כיון שמין דרך העולם כזה ע"כ אין הרגשה עכשיו בחותו חדש לומר כו שימוי והוכחה שמין לו אלא חלוק אחד ע"כ אחר שפיר שהר"פ הוסיף לאסור בשלמו אפי' כשה יש לחחד דך עין המיזורו מוכיח כן כיון שמין המתנה כן בימיו ומ"ה שפיר אחר שמין לו מיזור מוכיח עליו דיש להקשות על תיכת למו שהוא מיותר אבל לדידי ניחא דפי' לפי שחמלוק כמ' שמובא כן בשם הרמ"ה ז"ל דכל כה"ג יש להחיר להסתפר בערב הרגל אפא שכ' שאינו כותב רק להלכה ולא למעשה ע"ש ולכן יש להחמיר גם בזה כשאין צ"נ ועיין לקמן סימן תקמ"ח מ"ש שם בשם שו"ת שמש צדקה:

תקלד (ה) שכרו. עבה"ט ועיין בשבו"י סימן ד"ה שתמה על שער אפרים בזה שאוסר כלי שיר בחה"מ ודחה ראייתו והביא ראי' שמותר וכ' שכן נעשה כפני חכמים זקנים ואין פונה פה לאיסור וכל כלי שיר בחה"מ שרי ואף לתקן נימא או שתים ואם אשתר לשנות קצת ישנה ועי' באבן השוהם סי' תקכ"ג בכפרסיות דלזורו מיות אסור כפרסמי' חפי' למי שחיזו חומן מ"ש בשם הרב"י לא ס"ל כן: משא"כ הרב"י לא ס"ל כן: שם ועיין מ"ש סי' תקכ"ז ס"ח דשם מוכח דאסור חחס"כ רוקה לחכול הדגים:

תקלד ט"ז ס"ק א' (°) הטור בשם הרא"ש הימו מ"ש במחבר כפ"ב שלא נהגו כן: מ"א סק"ב (°) וחפי' לדידן תיכת וחפילו חימו מיוסב כ"כ דחין זה יותר רבותא ועיין בע"ז סק"ח:

יד אפרים

סי' תקלד בפמ"א ס"ק ד' שפנויים כמשמ כל חלו כו' דקחי נמי מחבגדי קטנים כו' כל"ל שחיכת והא היא לינן בפ"ע על מ"ש רמ"ח והא דמותר כו' משמע דקחי נמי מחבגדי קטנים כו' כל"ל וזה מבואר ממ"ש סיש כחן עוד טעם המחלוקת כל שהוא כו':

הגהות רעק"א

מותר לגוד הרפה. וה"ל גם לגימת בהרח לגימת קמא כיון בהרח הוא ל"ל כמו לגימת קמא דה משמע דהלידה מותר דשמח יומה דו משומח שיב הוי חח"כ לגבי מליקה כדבר החמוד ועע"ב: סי' תקלד מג"א סק"ג: תקכ"ח בפמ"ח סק"ח:

חתם סופר

ג"ב עיין תשובות ח"ם או"ח סי' קנ"ד [עיין שם היטב מה שכתב

ביאור הגר"א

וברוסי ליפורי שלח לעשות מלחמה בחב"מ וכר' יוסי דחתני'. ניחח ברוסי ליפורי ורשוני עכו וחרמי טבריה ואינן מתעסין בשמחת י"ע לד הוי בחכם לד הוי בחכמורת כו' ללמח מחני' בלייחי דגים מיירי מדקחמר בחכם כו' וכמ"ש ותעשה לחד כדגי סים כו' כלה בחכם העלה יגורנו בחרמו ויחפחנו בחכמרתו כו' וח"י כלהון דמי לליידון דלחיר נוהג בחכחת בניס ליח בחרמים כו' וכמ"ש בפ"ד דעירובין מרם שבין כו' ע"ש:

סי' תקלד ס"א שהתירו כו' ונשאל כו'. בחב"ל סי' תקל"ח ס"ד: ובבגדי קשנים. ירושלמי בעון קומי ר' יוסי בגדי קטנים מה בן ח"ל בחי שחין לו אלא חלוק א': ובעלת הבתים. מיהני וכל העולין מעומלה לעברה פי' בכב"ג: ומי שאין כו'. בחמיעו פריש"ף ורמב"ם ורח"ם הא לחזורו מוכיח עליו ועב"י לבל הטור בח"ל כו' דוקא לחזורו כו' וכ"כ הפוסקים ומח"ק לוסר לפילו בכהב"ג. שחין בהעלים כ"ע כ' ד"ה מי כו': וכולם כו'. כ"מ בירושלמי שם מני מעפחות ונ"ל דמי שים לו בריכה גדולה מסור לחפור בח"ם שיזובו המים כדי שילוזו מעו"ע ולא יכנס למועד כשמו:

תקלד א

מעו"ע ולא יכנס למועד כשמו:

ממוול: ב ומעפחות הידים. שחפי' כשכן קודם הרגל מ'זרי' ומתלכלכי' (טור) משמע דחפי' ים לו הרבה שרי דחל"כ היינו חלוק והטעם שמתלכלכי' חקף ולריך בכל יום ח' ות"כ לפי מה שמובחין שלח להחליפם חלח משבת לשבת ח"כ לסור לכשכן במועד שרי להם בכביסה מעו"ע מ"ח: (ג) חלוק חמר. לפי' חין בו חיזורו שרי לד"ח מ"ח. במ"ריס,ומהגין סיתר לכבס על ידי הספפות עכו"ם כל הכליס הלריכים במועד דכיון דלריכים למועד לכולם הוי כמי שחין לו חלוק חלוק חמר מהריק"ש: (ד) חין. לפי' מביח לביח בחותה חלר ולפי' מחזון עכו"ס עת"ח: (ה) שכרו

תקלד דיני כבוס בחול המועד ובו ג סעיפים:

א א ° **אין** (א) מכבסין במועד ב **ואלו שמכבסין הבא** ממדינת הים **והיוצא** מבית השביה **ומבית האסורין** ג **ומנודה שהתירו לו חכמים ברגל ומי שנדר שלא לכבס ונשאל ברגל והתירו לו** ב **ומשפחות** (ב) **הידים ומשפחות** (°) **הספרים ומשפחות הספג** ג **ובגדי קטנים** ד **ובעלת הכתם שנמצא במועד** ה (א) **ומי שאין לו אלא** ג (ג) **חלוק** א' ו **וכלם מכבסין כדרכן אפי' בנתר ואהל** (פי' מיני צורית) ז **ד ובפרהסיא על גבי הנהר:**

הגה מיהו לח יכבסו רק הלריך להן דהיינו חלוק ג' (מרדכי והגהות מלזרי ס' חלו מגלמין) מיהו בגדי הקטנים ביותר דהיינו חותן שמלפפים בהם ומפחיתים ומוליחין ריעי בהם מותר לכנם מרעבה ומשמה בפעם חמד כי לריך להרבה מהם כל רגע והם דמותר לכנם בפרהסיה היינו דוקא כשרוחין של נבי הנהר משום דמתכבם יותר יפה של גב הנהר מכל מם שיהו כובסו על נבי נהר לח יכבם רק בלעטה ולח בפרהסיה כן נרחה לי:

ב ח **כל כלי פשתן מותר לכבסן** ט **ולא נהגו כן והוה ליה ה דברים המותרים ואחרים נהגו בהם איסור אי אתה רשאי להתירם בפניהם:**

ג י °° **מביאין מבית האומן כלים שהם לצורך המועד** יא **כגון כרים וכסתות וצלוחית אבל כלים שאינם לצורך המועד כגון מחרישה או צמר מבית הצבע** ו (ז) **אין מביאים ואם אין לאומן מה יאכל** ז **נותן לו** (ה) **שכרו ומניחן אצלו ואם אינו מאמינו** כ **מניחן בבית הסמוך לו ואם חושש שמא יגנבו מפנן לחצר אחרת** ל **אבל לא יביאם לביתו אלא בצנעה:**

ע' סי' תקל"ח ס"ד °°ע' סי' תקל"ח ס"ג ופ' ס' רכ"ג ס"ד **אין** מחלר

ויתמרו שהמומן תקנו במועד ע"כ ות"כ לפי' מבית לבית בחות, מחר ומפי' מחומן עכו"ס שיסברו שהסבה"ס נוה לתקנו במועד (ב"מ סימן תקל"ס): ז מתן לו שכרו. ה"ם דחפי' יש לו מה יחכל מותר ליתן לו שכרו דמה מיסיר ים בזה חלח ס"ק חע"פ שמין לו מה יחכל דלריך לתת לו שכרו וה"ת דמותר ליטלו משם כדי שלח יתבטלו בנית קמ"ל דנותן לו שכרו ומניחו חלגו ותם יניו מחמיטו מיניחן וכו' חבל חם יש לו מה יחכל לח יתן לו שכרו ותינו רשחי לפטותן לבית הסמוך לו ולכאורה ל"ע דחם חין לו מה יחכל למה לח יביחם בפרהסיה דשרי מותר ליתן לו לעשות מלחכה בפרהסיה כמ"ש בסי' תקמ"ב י"ל דמ"מ חשור שהרואה לח ידע שמין לו מה יחכל ולפ"ז כ"ם שחסור לו לעשות המלחכה בפרהסיה: מחלר

ספרים חין מכבסין לוחן כמי רגלים לבל מכבסין לוחן בעתר וכדחית מפני הכבוד ומ', לף בתב"ם וכ"מ נגמ' י"ז ב' ובהוספתא כל חלו שחמרו מכבסין במועד מותר כו' ול"ל ג"כ בשתבפוהו כו' וכמ"ש הרמב"ן ושוע"ע י"ד סי' שפ"ע: ובפרהסיא כו'. מת"ם סם ד"ח ב' לדידי חזי שרי כו': מיהו לא כו'. מת"ם סם דלית ליה שרי ושיטתי שבגיסה משופיה: מיהו כו'. כ"מ בירושלמי הכ"ל והעתם שכולם בחלוק ל' דמי: והא דמותר כו'. בהוספתא רפ"ב כל חלו שחמרו מגלחין במועד מותר לספר בתוך שלשים יום של חבל תע"פ שהתירו לו לספר לף יספר בראשות הרבים חבל מספר הוא בלעטה בתוך שלשים של חבל תע"פ שהתירו לו לספר לו בתוך שלשים יום של חבל תע"פ שהתירו לו לספר לף יספר בראשות הרבים חבל מספר הוא בלעטה בתוך ביתו והוא סותר למ"ם בלף בפרהסיה מותר ותי' ב"י דהבהוספתא קחי על חבל וכ"ה בחרדכי וכג"מ שב' בפ"ע בחבל וכ"ב ס"ב ע סם וכגילוח בסי' ס"ל לא כ' לא העור ולא קם"ע ולפשר ס"ל דקחי על חם"מ בחב"ל בסי' תקל"ח חבל בניסה מ"ח דקחי על חם"מ בכ"ה ב סם והוא חזיל לשיטתו דקחי בין בגילוח בין בניסה על שניהם ותי' דהוספתא פליגו רוחץ על הגהר בחב"ו דבחרדכי 'וכג"מ כ' בעשה דמותר שלין מתכבסין יפה כחו על הכהר ע"ש: ס"ב ולא נהגו כן. שם"ל בחמ"ם בשם מהר"ם דלין הלכה כר' יוחנן דלחיי ורבח לח ס"ל כוותיה ותע"ב דהפוסקים מולקים עליהם דלין מוכרח דמולקים מ"מ ס"ל דבריהם כו' בחב"ם כפ"ד דפסקים ס"ב מביאין כו'. עד סוף הסימן. לשון הרמב"ם וכני הגמי שלפניהו:

באר היטב

לאסור בפרהסיה פ"ם. וע"ל דמי שים לו בריכה גדולה מסור לחפור בח"ם שיזובו המים כדי שילוזו דמוכחת מילחת טפי שהוא לורך מול מ"ח פיין שם:

תקלד (ג) מכבסין. כדי שיכבס מעכב י"ט ולא יכנס למועד כשהוא ממוול: (ב) הידים. חפי' כשבן קודם הרגל מ'זרי' ומתלכלכי' טור. ממעם דחפי' ים לו הרבה שרי דחל"כ היינו חלוק והטעם שמתלכלכי' חוקף ולריך בכל יום ח' וח"כ לפי מה שמובחים שלח להחליפם חלח משבת לשבת ח"כ לסור לכבסן במועד שרי להם בכביסה מעו"ע מ"ח: (ג) חלוק חמר. לפי' חין בו חיזורו שרי לד"ח מ"ח. במ"ריס,ומהגין סיתר לכבס על ידי הספפות עכו"ס כל הכליס הלריכים במועד דכיון דלריכים למועד לכולם הוי כמי שחין לו חלוק חלוק חמר מהריק"ש: (ד) חין. לפי' מביח לביח בחותה חלר ולפי' מחזון עכו"ס עת"ח: (ה) שכרו **הכמה**

שכח' דאם הוי דאורייתא לא הוו רבנן מקילין ביה כולי האי ע"ש. ולפענ"ד נראה ראיה ברורה דהוי מן התורה ממ"ש בפ"ק דע"ז דף כ"א ע"ב גבי לא ישביר אדם מרחץ לנכרי שנקראת ע"ש ושושה בו עכו"ם מלאכה בשבתות וי"ט ופריך הא לכותי שרי כותי נמי הא קעביד מלאכה בחוה"מ. ולקשה מה פריך הרי שאני ושאני דבשלמא מלאכת שבת וי"ט הוי מן התורה ככך גזרו ביה אף להשכיר לנכרי משא"כ מלאכת חוה"מ שנוף איסורו אינו רק דרבנן א"כ לגזור שלא להשכיר עוד לכותי הוי גזירה לגזירה. ובפרט כיון דהג"מ בעצמו כת' דאם הוי דאורייתא לא הוו מקילין כולי האי משמע דס"ל כיון דהוי דרבנן הקילו **שובא א"כ** י"ל גם בזה הקילו ומה מדמה זה למלאכת שבת וי"ט. ובע"כ מוכח להדיא שמלאכת חוה"מ אסור מן התורה ודו"ק ושוב ראיתי בספר ישועות יעקב ע"ק או"ח הנ"ספ מהדש שהרגיש נ"כ בזה ע"ש. **ובהכי** אתי שפיר מה דקשיא לן למה לא פריך דכותי עביד ב' מלאכה בי"ט ב' ואין לומר דס"ל דהתנא **בא"י** קאי דליכא י"ט ב' דא"כ מה פריך**דשם** אח"כ הא שההו לנכרי מותר מ"ט דאיכא אוכותיה קעביד וכו' **ומה** קושיא דלמא התנא בא"י קאי לכך לא מצי למנקט שההו דשם שהה בלא"ה אסור כרמפורש **שם** במשנה ולכך נקיט רב מרחץ ואתיא כר' יוסי שם דבתים מותר לשכור ובע"כ דלא ניחא ליה להש"ס

מחצית

סי' תקלב (ס"ק ח) יש כו' דסף ר"ח מתיר כזה. ר"ל סם גילח בעי"ט מתיר שוב לגלח גם בי"ט דשוב ל"ל כדי שלח יכנס לי"ט כשהוח ממוול דסף בחמת גילח ח"ם קודס י"ט ולף ככם כשהוח ממוול. חלח דחמן לף ק"ל כוותיה כמבואר לעיל סי' תקל"ח משום דלח מוכחת מלחת. מ"מ בעטילת לפרכיס דבלא"ה לדעת המחבר שרי. חפי' לף נטלן מבעי"ט. יש עכ"פ להתיר כשנטלן מבעי"ט דיש לברף להסיר דעת ר"ת (ועיין בחמורי ס"ם): (ס"ק ג) כל רפוחה כו' משמע דבי"ט לסור. ר"ל לפי' בי"ט שבי' **זלעיל** בסי' תל"ו מבוחר דבל שבות דרבנן מותר בי' שבי לגורך רפוחה לפי' חינו חלי בהכולל לח בל הגוף ובחים משקה לרפוחה ג"כ חין בו חלח משום שבות:

סי' תקלב (ס"ק ג) לו שכר כו' ודמח הרמב"ם כו' ובקטו המפרשים עליו. ודבר זה לם מוכר להמריס הוח מחלוקת ס"ק ור"י בר"י במועד קטן (דף יב ע"ב). דלח"ק לסור ור"י בר"י מתיר ות"ב **למה** פסק כר"י בר"י עבד ת"ק: בפי' מולין. בשבת דף ק"ל ע"ב. **להח** דחמן לחם דמב"ח חין מולין חת **המשמרת** בי"ט לחמן בה שמרי יין וחיין לגול שבו זב משום דמזמי בשובדא דחול לחבל לח חלוי בבר מומחין **בחומו** שמריס לחמן היין. ומ"ר רבה בר"ה מעריס לדם על המשמרת בי"ט לחלותה ע"מ ליחן בה דימוים **דזה שרי**. ות"ב מולה בה שמריס. ומ"ר רב חסי והוח דחלה בה דמוים. לבל בלא"ה הערמה הוח **וחסור** ופריך הש"ס על ר"ח מ"ש מהח דחניח מטילין שבר במועד לצורך המועד כו' חפ"ע שים להן **מעריס** ושומה מן הדמים. הרי דמותר להעריס. ומשני החם לף מוכחת מלחת. הבל מוכחת מלחת. וחפי' **בריותה** מוקי הש"ס בחמ' מועד קטן ור"י בר"י ל. ות"ב לדמוחיב ור"י בר"י לפניו' מת"ק. ול"ל ל"ל דקי"ל כוותיה דר"י בר"י. לבן פסק הרמב"ם כוותיה: ומ"ש הרמב"ם שחין הערמה בזה ניכרת. **היינו** כחי' הש"ס הל"ל להם לף מוכחת מלחת: וכ"מ פי' של"ה. ממ"ש הש"ס: (ס"ק ה) מותר כו' כ"ל דלף כוון יפה. ר"ל דהרב"ו הבין דהמ"מ מוקף על ר"י ות"ל להתיר לעקור כל הסדה ומ"ל כ' דגם המ"מ מודה לרי"י. חלח דמתיר כל הגבעול. חלח דסבי לחשה לגורך חפיפה בראש הגבעול. ות"ד דלח דשחי לעקור כ"ש רחש הגבעול דחז ניכר שפושה לגורך חפיפה ק"ל דברי לעקור כל הגבעול כיון דחין **דרך** לעקור רחש הגבעול לבד: (ס"ק ו) לסור כו' ובבורי רוחח. ר"ל מניחת ריוח כיון דחינו מפסיד **מן** העקר לף מיקרי דבר המבוד להתיר מה"ט מלחכה. חבל לקוחה מותר לם חינו ממלא לחר המועד **כמ"ש** סוף הסמיכה דבגי מקח וממכר דחין בו חיסור תורה כ"ל בבות לפי' מניחת ריוח מיקרי **דבר** המבוד וכרי: (ס"ק ז) שהרי כו' ומה שמותר למלוח כו' ר"ל מ"ש מטמיכה: דהח במליחה ול"ל **שיהיה** המתיכה המתרת יותר מבושחת. דהח כולם לפניו ויכרור המבושח וימלחו: דחין מיבור בחולין ור"ל **ולינה** רק חיסור דרבנן ולבך העילו: (ס"ק י) חיוח כו' מ"ל הח דברי המרדכי כו' כדלפי'

לאסור בפרהסיה פ"ם. וע"ל דמי שים לו בריכה גדולה מסור לחפור בח"ם שיזובו המים כדי שילוזו דמוכחת מילחת טפי שהוא לורך מול מ"ח פיין שם:

תקלד (ג) מכבסין. כדי שיכבס מעכב י"ט ולא יכנס למועד כשהוא ממוול: (ב) הידים. חפי' כשבן קודם הרגל מ'זרי' ומתלכלכי' טור. ממעם דחפי' ים לו הרבה שרי דחל"כ היינו חלוק והטעם **שמתלכלכי** מוקף ולריך בכל יום ח' וח"כ לפי מה שמובחים שלח להחליפם חלח משבת לשבת ח"כ לסור לכבסן **במועד** שרי להם בכביסה מעו"ע מ"ח: (ג) חלוק חמר. לפי' חין בו חיזורו שרי לד"ח מ"ח. במ"ריס,ומהגין **סיתר** לכבס על ידי הספפות עכו"ס כל הכליס הלריכים במועד דכיון דלריכים למועד לכולם הוי כמי שחין לו **חלוק** חלוק חמר מהריק"ש: (ד) חין. לפי' מביח לביח בחותה חלר ולפי' מחזון עכו"ס עת"ח: (ה) שכרו

הכמה

שכח' דאם הוי דאורייתא לא הוו רבנן מקילין ביה כולי האי ע"ש. ולפענ"ד נראה ראיה ברורה דהוי מן **התורה** ממ"ש בפ"ק דע"ז דף כ"א ע"ב גבי לא ישביר אדם מרחץ לנכרי שנקראת ע"ש ושושה בו עכו"ם **מלאכה** בשבתות וי"ט ופריך הא לכותי שרי כותי נמי הא קעביד מלאכה בחוה"מ. ולקשה מה פריך הרי **שאני** ושאני דבשלמא מלאכת שבת וי"ט הוי מן התורה ככך גזרו ביה אף להשכיר לנכרי משא"כ מלאכת **חוה"מ** שנוף איסורו אינו רק דרבנן א"כ לגזור שלא להשכיר עוד לכותי הוי גזירה לגזירה. ובפרט כיון **דהג"מ** בעצמו כת' דאם הוי דאורייתא לא הוו מקילין כולי האי משמע דס"ל כיון דהוי דרבנן הקילו **שובא א"כ** י"ל גם בזה הקילו ומה מדמה זה למלאכת שבת וי"ט. ובע"כ מוכח להדיא שמלאכת חוה"מ **אסור** מן התורה ודו"ק ושוב ראיתי בספר ישועות יעקב ע"ק או"ח הנ"ספ מהדש שהרגיש נ"כ בזה ע"ש. **ובהכי** אתי שפיר מה דקשיא לן למה לא פריך דכותי עביד ב' מלאכה בי"ט ב' ואין לומר דס"ל דהתנא **בא"י** קאי דליכא י"ט ב' דא"כ מה פריך**דשם** אח"כ הא שההו לנכרי מותר מ"ט דאיכא אוכותיה קעביד וכו' **ומה** קושיא דלמא התנא בא"י קאי לכך לא מצי למנקט שההו דשם שהה בלא"ה אסור כרמפורש **שם** במשנה ולכך נקיט רב מרחץ ואתיא כר' יוסי שם דבתים מותר לשכור ובע"כ דלא ניחא ליה להש"ס

מחצית

סי' תקלב (ס"ק ח) יש כו' דסף ר"ח מתיר כזה. ר"ל סם גילח בעי"ט מתיר שוב לגלח גם בי"ט דשוב ל"ל כדי שלח יכנס לי"ט כשהוח ממוול דסף בחמת גילח ח"ם קודס י"ט ולף ככם כשהוח ממוול. חלח דחמן לף ק"ל כוותיה כמבואר לעיל סי' תקל"ח משום דלח מוכחת מלחת. מ"מ בעטילת לפרכיס דבלא"ה לדעת המחבר שרי. חפי' לף נטלן מבעי"ט. יש עכ"פ להתיר כשנטלן מבעי"ט דיש לברף להסיר דעת ר"ת (ועיין בחמורי ס"ם): (ס"ק ג) כל רפוחה כו' משמע דבי"ט לסור. ר"ל לפי' בי"ט שבי' **זלעיל** בסי' תל"ו מבוחר דבל שבות דרבנן מותר בי' שבי לגורך רפוחה לפי' חינו חלי בהכולל לח בל הגוף ובחים משקה לרפוחה ג"כ חין בו חלח משום שבות:

סי' תקלב (ס"ק ג) לו שכר כו' ודמח הרמב"ם כו' ובקטו המפרשים עליו. ודבר זה לם מוכר להמריס הוח מחלוקת ס"ק ור"י בר"י במועד קטן (דף יב ע"ב). דלח"ק לסור ור"י בר"י מתיר ות"ב **למה** פסק כר"י בר"י עבד ת"ק: בפי' מולין. בשבת דף ק"ל ע"ב. **להח** דחמן לחם דמב"ח חין מולין חת **המשמרת** בי"ט לחמן בה שמרי יין וחיין לגול שבו זב משום דמזמי בשובדא דחול לחבל לח חלוי בבר מומחין **בחומו** שמריס לחמן היין. ומ"ר רבה בר"ה מעריס לדם על המשמרת בי"ט לחלותה ע"מ ליחן בה דימוים **דזה שרי**. ות"ב מולה בה שמריס. ומ"ר רב חסי והוח דחלה בה דמוים. לבל בלא"ה הערמה הוח **וחסור** ופריך הש"ס על ר"ח מ"ש מהח דחניח מטילין שבר במועד לצורך המועד כו' חפ"ע שים להן **מעריס** ושומה מן הדמים. הרי דמותר להעריס. ומשני החם לף מוכחת מלחת. הבל מוכחת מלחת. וחפי' **בריותה** מוקי הש"ס בחמ' מועד קטן ור"י בר"י ל. ות"ב לדמוחיב ור"י בר"י לפניו' מת"ק. ול"ל ל"ל דקי"ל כוותיה דר"י בר"י. לבן פסק הרמב"ם כוותיה: ומ"ש הרמב"ם שחין הערמה בזה ניכרת. **היינו** כחי' הש"ס הל"ל להם לף מוכחת מלחת: וכ"מ פי' של"ה. ממ"ש הש"ס: (ס"ק ה) מותר כו' כ"ל דלף כוון יפה. ר"ל דהרב"ו הבין דהמ"מ מוקף על ר"י ות"ל להתיר לעקור כל הסדה ומ"ל כ' דגם המ"מ מודה לרי"י. חלח דמתיר כל הגבעול. חלח דסבי לחשה לגורך חפיפה בראש הגבעול. ות"ד דלח דשחי לעקור כ"ש רחש הגבעול דחז ניכר שפושה לגורך חפיפה ק"ל דברי לעקור כל הגבעול כיון דחין **דרך** לעקור רחש הגבעול לבד: (ס"ק ו) לסור כו' ובבורי רוחח. ר"ל מניחת ריוח כיון דחינו מפסיד **מן** העקר לף מיקרי דבר המבוד להתיר מה"ט מלחכה. חבל לקוחה מותר לם חינו ממלא לחר המועד **כמ"ש** סוף הסמיכה דבגי מקח וממכר דחין בו חיסור תורה כ"ל בבות לפי' מניחת ריוח מיקרי **דבר** המבוד וכרי: (ס"ק ז) שהרי כו' ומה שמותר למלוח כו' ר"ל מ"ש מטמיכה: דהח במליחה ול"ל **שיהיה** המתיכה המתרת יותר מבושחת. דהח כולם לפניו ויכרור המבושח וימלחו: דחין מיבור בחולין ור"ל **ולינה** רק חיסור דרבנן ולבך העילו: (ס"ק י) חיוח כו' מ"ל הח דברי המרדכי כו' כדלפי'

שערי תשובה

ששלמו למ"ד של אביו במועד ונערו חבריו אסור לנלח במועד ובהלכות קטנות סימן רפ"ה כ' התיר בזה ולקמן סימן תקמ"ה הביאו הבה"ט וכ"כ בא"ר וכ"כ בר"י בשם שערי ישועה כת"י אך בנ"כ סימן י"ד דעתו לאסור וכתב שכן מפורש ברש"י ובמח"כ כתב ליישב דברי רש"י שאין הכרע מזה ומ"מ אין לחקל כ"א בצ"נ דכן בספר בית דוד סימן שי"ב נראה דאוסר ע"ש ועיין בנ"כ שם שכ' ד"ל האף אם הוא תוך למ"ד על אביו בערב הרגל אלא שהניע שיעור נערה ונערו בן חבריו יש להתיר להסתפר בערב הרגל אפא שכ' שאינו כותב רק להלכה ולא למעשה ע"ש ולכן יש להחמיר גם בזה כשאין צ"נ ועיין לקמן סימן תקמ"ח מ"ש שם בשם שו"ת שמש צדקה:

תקלד (ה) שכרו. עבה"ט ועיין בשבו"י סימן ד"ה שתמה על שער אפרים בזה שאוסר כלי שיר בחה"מ ודחה ראייתו והביא ראי' שמותר וכ' שכן נעשה כפני חכמים זקנים ואין פונה פה לאיסור וכל כלי שיר בחה"מ שרי ואף לתקן נימא או שתים ואם אשתר לשנות קצת ישנה ועי' באבן השוהם סי' תקכ"ג בכפרסיות דלזורו מיות אסור כפרסמי' חפי' למי שחיזו חומן מ"ש בשם הרב"י לא ס"ל כן: משא"כ הרב"י לא ס"ל כן: שם ועיין מ"ש סי' תקכ"ז ס"ח דשם מוכח דאסור חחס"כ רוקה לחכול הדגים:

שלמה

לומר כן דמסתמא מיירי הברייתא אף בח"ל. או דקשיא ליה דהו"ל לאשמעינן דין זה נ"כ דבח"ל אסור להשכיר לו שדהו וכו' וא"כ קשה נמי בכותי למה לא קמ"ל דבכותי נמי אסור בחו"ל ומכח יו"ט שני. ובע"כ מוכח דמלאכת חוה"מ הוי מן התורה. והנה בזה נבין מה דקשה לי דקאמר לה מה קאמר כה ואמו לא ידע דבחוה"מ מותר לישראל להחם מרחיץ.אך לפמ"ש אתי שפיר דהנה מוח ראיה לדעת הח"י בהלכות פסח סי' ת"נ דהמג"א כתב שם דעכ"פ בד' ימים שהם יו"ט אסור לומר שול אתה של יו"ט וכו' והח"י דחה דבריו דבא אמרינן כן רק בשבת דאסור לישראל עצמו הבערה לכך אסרו להשכיר מכח חשש מראית ע"ן שיאמרו שלוחו של ישראל הוא אבל ביו"ט לישראל עצמו מיתר הבערה לצורך ליכא חשש שיאמרו שלוחו של ישראל הוא ע"ש.והנה טעם המג"א הוא דניחו לישראל מותר הבערה היינו רק לצורך ישראל אבל לצורך עכו"ם אסור לכם ולא לנכרים א"כ אי הוי ישראל עושה לצורך עכו"ם עושה איסור לכך יש לאסרו אף בשכירות עכו"ם מכח מ"ע והח"י ס"ל דלא נזרו רק אם ליכא היתר לישראל בשום אופן אבל היכי דהוה שום היתר לישראל לעצמו לא נזרו בזה שכירות לנכרי ע"ש.ונראה דבזה יהיו מחולקים המקשן והתרצן דהמקשן הוי ס"ל כיון דמלאכת חוה"מ הוי מן התורה וניחו דהתירו רבנן מדחץ וכדומה שמסרה

השקל

בגמרא שהניח. ר"ל דהמרדכי הניח רחיים לדגריו ממאי דחיתח ספ"ק דמועד קטן דף י"ח ע"ב דגויים שבנו דרך לנהר שילכו מימיו ויטחרו שם הדגים במקום הנהר ואמרינן דרבנן שרי מיהר מיזל לחקויי וממלא. וכיון דרבנן תמיר לילך ולגור ממקום הנהר שהוח מקום פרהסיה. מזה הוכיח המרדכי דדגים שרי לגודן לפי' בפרהסיה. ואף דמזה לף מוכח כ"ל דמותר למי שחינו חומן דהם רבח לף דיבר מחומן חלח שהתיר לבל"ו שילוד למצמו. לבל בחומן שבשוה הרבה לפסור דחסור חלח המרדכי לף ס"ל לחלק בין חומן לחינו חומן ומאי דחסור לחסור לפי' למי שחינו חומן. ומאי דברי שרי לפי' לחומן. וכיון דהמרדכי ל"ל דהיינו חפסיבא דבפרהסיה כ"ש בס"פ רחיים מרבח כנ"ל. וגולי דס"ל רחיים לף היה המרדכי מתיר. וחם כן לבהרמ"ם דמחלק בין חומן לחינו חומן וס"ל דלח חסור בפרהסיה חלח לחומן. ח"כ בין רחיים מרבח לחתיר דגיים בפרהסיה דשחי בשובדא דרבח דלח חסור לחומן כ"ש לצמצו. וכמ"ש בכל דבר מותר חפי' בפרהסיה ויכיון דלשיטת הרמב"ם חין רחיים לחתיר דגיים בפרהסיה יותר משחר דבריס חין להתירו משבבח בלי רחיים דהח גם המרדכי מ' לף ס"ל רחיים לף היה מתיר. ות"ב כיון דהמחבר פוסק כהרמב"ם חיך הפתיק רמ"ז דבבי המרדכי להתיר בגיים בפרהסיה חפי' בחומן: וב"מ בגמרא ספ"ק דמ"ק. היינו מובבח דבבא סב"ל: ומ"ש סי' תקל"ז. ר"ל דהתיר לעצמו נקב גדול בגדר שבהו כדי שיכנסו מים מן הכהר עם דגים. ויפחח בגדר בעבדו נקב לר שיצחו מים מן הסדה ויטחרו עם הדגים. היינו משום שהם מעט דגים ולף מוכח: מילחת דלעורך חול כמו בבריכה דהכא: סי' תקלד (ס"ק ג) ומעפחות כו' לשון בעתר וכדחית מפני הכבוד ומ', לף בתב"ם וכ"מ נגמ' י"ז ב' ובהוספתא כל חלו שחמרו מכבסין במועד מותר כו' ול"ל ג"כ בשתבפוהו כו' וכמ"ש הרמב"ן ושוע"ע י"ד סי' שפ"ע: ובפרהסיא כו'. מת"ם סם ד"ח ב' לדידי חזי שרי כו': מיהו לא כו'. מת"ם סם דלית ליה שרי ושיטתי שבגיסה משופיה: מיהו כו'. כ"מ בירושלמי הכ"ל והעתם שכולם בחלוק ל' דמי: והא דמותר כו'. בהוספתא רפ"ב כל חלו שחמרו מגלחין במועד מותר לספר בתוך שלשים יום של חבל תע"פ שהתירו לו לספר לף יספר בראשות הרבים חבל מספר הוא בלעטה בתוך ביתו והוא סותר למ"ם בלף בפרהסיה מותר ותי' ב"י דהבהוספתא קחי על חבל וכ"ה בחרדכי וכג"מ שב' בפ"ע בחבל וכ"ב ס"ב ע סם וכגילוח בסי' ס"ל לא כ' לא העור ולא קם"ע ולפשר ס"ל דקחי על חם"מ בחב"ל בסי' תקל"ח חבל בניסה מ"ח דקחי על חם"מ בכ"ה ב סם והוא חזיל לשיטתו דקחי בין בגילוח בין בניסה על שניהם ותי' דהוספתא פליגו רוחץ על הגהר בחב"ו דבחרדכי 'וכג"מ כ' בעשה דמותר שלין מתכבסין יפה כחו על הכהר ע"ש: ס"ב ולא נהגו כן. שם"ל בחמ"ם בשם מהר"ם דלין הלכה כר' יוחנן דלחיי ורבח לח ס"ל כוותיה ותע"ב דהפוסקים מולקים עליהם דלין מוכרח דמולקים מ"מ ס"ל דבריהם כו' בחב"ם כפ"ד דפסקים ס"ב מביאין כו'. עד סוף הסימן. לשון הרמב"ם וכני הגמי שלפניהו:

באר הגולה

מ"ק ס"ג ב ליימתיו לעיל סי' תקל"ח(°פי' המגלחים) ג ירושלמי שם ד מרדכי בשם רבי אברהם ה מימרא דרבי יוחנן שם ו"ח ו מרדכי שם ז שם מהירו, שם ח מימרא דרבי יוחנן שם וכן הסכמת רוב הפוסקים ע הרמ"ם שם וכמ"ש רש"י בשמו י בריימתא במ"ק י"ג ופסחים כ"ב ב בגירסת הרי"ף והרמ"ם שם ל רמב"ם פ"ח וכפי גירסת ספרים:

לבושי שרד

וס"ל כפרהסיה דלידת חיות לסור כפרהסי' חפי' למי שחינו חומן משא"כ

תקלה א מחצר לחצר.דרך ר"ס (ג"י) ומ"כ אם יש פתח בין ב' החצרות מותר לפנות משו לזו (כ"מ) ואפי' דרך כמה חצירות מותר ואפ"ה דמכוחות שלנו דין חצירות יש להם דלמ"ד שכיחי כהו רבים כ"כ ומ"מ יש להחמיר (ב) מדסתמו הפוסקים כאסי' זה : ב לחצר שלו. שמא לחדש שיהא לו בתוך שלו (ירושלמי) וכ"ל דאם אדם אחר מצוי בחצירו כחדר מ' ואח"כ שכר לו בית מיומד אפ"פ אמות לו יותר מאשר לפנות דהא אפילו מכעורה נמי אסור ועוד (ב) דיש חולקים על הירושלמי והכו דלמ"ד לוסף עלה אם הוא בין העכו"ם או ענין אחר דומה לזה יש להתיר לפי דלמות ציני סמורה :

תקלו א לטייל. כ"ל דמ"י ל"ל לאסור לתקן לרכי הרכיבה (ב) עפ' תק"ל : ב אין מרביצין . אפי' שאינו צורך המועד ולא דבר האבד : ג כמוך ג' ימים . אפילו לא יבאו עליהם ג' ימים שרוי למכור הבגדים בזול מ"מ שרי אפי' לדידן דלא שכיח כ"כ ואם אין הבתים פתוחים לחצר אלא למבוי ג יש אומרים שמבית לבית הסמוך לו מותר : הגה ואם מתירלו ממתא גניבה בחצר שדר שם מותר אפי' מחצר למחצר המשתמר ואפי' מעיר לעיר בדבר האבד שרי (הגהות מרדכי ומרדכי) :

ב ד °° יש מתירים לפנות מחצר של אחר ב לחצר (ג) שלו ואפי' מנאה לכעורה :

ג ה הזבל שבחצר אסור להוציא אלא יסלקנו לצדדי' ואם נתרבה עד שנעשה חצר כרפת מוציאין אותו לאשפה :

תקלו כל צרכי בהמה מותר לעשו' בחול המועד ובו ד"ם:

א ו מי שצריך לרכוב במועד א (ו) לטייל או לצורך המועד ולא נסה ללכת ברגליו יכול ליטול צפרני הסוס (ב) ולתקן ברגליו והאוכף והרסן וכל צרכי רכיבה ובלבד שלא יבוין מלאכתו במועד : הגה ומותר לרכוב במועד לפי' מעיר לעיר (ב) לפי' בחנם וכן נהגו אלא שאסור לתקן כל צרכי הרכיבה אם אינו רוכב לצורך או לטייל (ג"י) :

ב ז מותר לסרוק הסוס כדי ליפותו :

ג ג ב אין מרביעין בהמה במועד ד אבל מקיזין לה דם ואין מונעין ממנה כל רפואה ה אפי' אם יש בה מלאכה:

ד ו (א) אין מושיבין תרנגולת על הבצים לגדל אפרוחים ואם הושיבה קודם המועד וברחה מעליהם יכול להחזירה (מיהו אסור להושיב מתרת לפי' ממה הרמשונה) (ג"י) ז והוא שיהיה לו (ב) ג בתוך ג' ימים (ג) לבריחה :

תקלו דין מלאכת דבר האבד ובו טז סעיפים :

א ח דבר (ו) האבד מותר לעשותו בחול המועד בלא שינוי (מיהו בכל מה דאפשר להקל בעירמת יעשה) (כל בו) ב לפיכך בית השלחין (פי' המרן הממחה) שהתחיל להשקותה קודם המועד מותר להשקותה שכיון שהתחיל להשקות קודם לכן אם לא ישקנה עכשיו תפסד אבל שדה (ב) הבעל שאין משקין אותו גאלא להשבי:חה יותר אסור להשקות' : אפילו

°ע' סי' תקל"ח ס"ג ומקל"ע ס"ח °°ע' סי' תס"ח ס' סי' תקי"ג ע' ס"ו תקכ"ג ס"ק תקמ"ב

תקלו (א) אין מושיבין כו'.במשנה לחמרי מושיבין שוכבין להרגעולים כי"ד (ב) ותרנגולת שברחה מחזירין אותה למקומה ואם מתה מושיבין תחת תחתי' ופרכי' השתא אותובי מותבי' מהדורי מבעי' לחמר לחביי סיפא מחזירין במועד פירש"י סיפא דקתני מחזירין בח"ה מקום הפסד בניס דדבר החבד מותר והטור לא זכר דאם מתה מושיבין לחמרת תחתיה רק דין ברחה ותי' כ"י שאוה מפרש לחביי לחמר סיפא סיימו ברחה לחוד מייתי כח"ה מכל סיפא דסיפא דסיימו מתה זה קאי אי"ד דכולי פירקא קאי אי"ד וכל מה דמניין לפרש על י"ד מפרשין ואם כן ה"פ דמתני' מושיבין שוכבין כי"ד וכח"ה אין מושיבין לכתחלה אבל מחזירין ובי"ד כיון דמושיבין אל"ל דמתה מחזירין אבל כח"ה לא ואף ע"פ דדבר האבד מחזירין אבל כח"ה לא כיון דפסידי ביני כיון דנפיש טירחת אסור להחזיר דומיא דחמר ג"א למורדה דאסור להחזירה משום (ב) דפרת ליתר' מינה ואיכא טירחת להחזירה וכ"ש דאם מתה אין מושיבין אחרת ולכן לא כתבה רבינו הטור כאן שאם מתה מושיבין אחרת משום דלאו במועד מיתניא אלא כי"ד ולא כתבה כי"ד משום דכתב שם מושיבין לכתחלה מכ"ש שאם מתה מושיבין אחרת ומה תאמר אכתי קשה כי"ד השתא לותבי מותבי' לכתחלה אם מתה:מושיבין אחרת לא כ"ש ו"ל דמשיקרת לא הוה קשיא ליה כמ"ש ותל"ל דכבל דוכתא ממר

תקלז (א) מהרות המוכנין כו'. נטור כתוב יתורות מיס המוכנים מהגמי' אס פיכן פוסקים אמקומין תמיד מותר להסקות מכס ואס אס פוסקים אסורים. חיליכן שהמיס בתיס דרך אס אסור להסקות מהן אע"פ שנמלאו קודס י"ט לפי שהן פוסקים ואס לממת המיס עוכרת כיניס, שאז אינן פוסקי, מותר אפי' אס אין רוב הבדה רמוי להסקו' מן המוכנ כ"ל פי' דיתורות אינס עשוי' לעורך הבדה אלא אס כמוכנים כן מלא כריתתן וזה יש לו שדה אלא ומסקה מהס זה תלוי בדרך היתורים בפעם אחרת אס אין פוסקים בפעם מותר ואע"פ שנמלאו יפסקו ויהיה לו ע"ד יתיר אכל מריניס שהס עשויים לעורך שדה והס מתמלאו מן הכהר הגדול דהיינו שקלה של הריניס נוגע בהכר אין מסקים מהס דרך מריניס אלו אינס מתמלאים אלא בהכהר הוא גדול ומלא על כל גדותיו אז נמשך להריניס בזה אין מסקין מן הריני' אפי' אס נתמלי' קודס י"ט כיון שודאי הוא שדרכו להפסיק לפעמי' בהאין הכהר גדול מאוד ואס אמת המיס עוברת ביניהס פי' שמותו אמת המי' שממי' בא להריניס היא עומדת בין הריני' אלא שמין אורך מותה אמה כאורך הריניס וע"כ אין מסקין כל הבדה אלא מן הריניס שאורכו כאורך הבדה בזה מותר כיון שע"פ האמת מיס הולכת ג"כ לקלת אורך הבדה יכול להסקות מן האמה עלמ' אפי' אין רוב הבדה (ב) להסקו' כתבי זימני כל"ל פי' בדריכים אחריס והגלע"ד נכון כתבתי:(ב)וכן בריב' שנטפה כו'. פירש"י בית השלחן שהיה גבוה והי' מעין מופג מלדו ומלד אחר היה בית השלחן נמוך וכיון אלו בית השלחן שהיה נמוך בריכה קטנה וכשמסקין בית השלחן ממעין מוסיפין טיפס מב"ה הגבוה לתוך הבריב' הנמוכ' מותר להסקות אותו כ"ה הנמוך מאותה בריב' ואע"ג דבריכה עגיל דפסק' הוחיל ומטפטפ' מב"ה הגבוה מיס שבאו לו(ג) ממעין ואע"ג דהבריב עגילה דפסקה ואזיל ומייתי ממקום אחר מ"מ עדיין היא מטפטפת מב"ה גבוה לתוך הבריכה דודאי לא פסקה והוא שלא פסק מעיין המטפטף מב"ה גבוה לבריב' מותר להסקות מבריב' לב"ה הנמוך אבל מי שפסק מעיין אע"ג דעדיין מטפטף מב"ה הגבוה לתוך הבריכה אין מסקין מהבריכה לב"ה נמוך אלא מן המעיין ומייתי ממעיין לבריב' לב"ה הנמוך ומשם להבריכה הנמוכה ומשם לבריכה הגבוה ומשם לבריכה הנמוכה ומשם לבריכה הגבוה ומשם לבריכה הנמוכה ומשם לבריכה הגבוה ומשם ל

תקלח (א) ואירעו חומס כו'. כגון כתוב מח"כ וכלבד שלא יתכוין מלאכתו במועד כגון שהיה סבור שהיה יכול לעשות עד לאחר המועד ואירע דבר כו' והוא כפל ל' וכרמה שמ"ש תחלה ואירעו חומס הוא ט"ט:(ב)לא יקנסו כגו מחריו · כ' כ"י ז"ל וכ' רבינו ירוחם כשם המפורשים להה לא קנסו כגו מחריו דוקא בדבר התוב מח"כ אבל בדבר שלא יתכוין בדבר שאינו תוב מח"כ אם עשאו חומס כו' מחריו ממון ומפי' מת קונסין כגו מחריו וכ"ל דזה לשון הרמב"ם ז"ל ומלאכת כמ"ש ס"ל למלאכת מ"ה דלמוריי' עכ"ל וז"ל בגרש מוזן בכור לא יקנסו כגו מחריו דוקא בדבר שאינו תוב מח"כ אם עשאו חומס כו' מחריו ממון ומפי' מת קונסין כגו מחריו וכ"ל דזה לשון הרמב"ם ז"ל ומ

כמ הרב לומר דים מיסור כים לו מעות כריוח חלה כמופלג בעבירות דהמירנא חשוב ככל כדי חיוו של מדס כמ"ם התוס' כפ' מ"ל בהלוחת רבים לעבוה"ס דשרי כדי חיוו בדף ע"ז ל"ל ומפי'לעיל קמא יש לחתיר לפי שים עליוו מס מלך ובריס עב"ל: (ג) וה"ה לירידי' הקבועים כו'.רש"ל

כתבו' סי' ע"ט כ' וז"ל דע שקבלתי הלכ' למעש' להתי' בח"ה מס בח יריד מפי' יומ' דשוק' הקר' קרסכי"י טאר"ע שהו' ,דבר הלח שכיח וכח לומי' דומיא דשיירות וספיוות וחשבי' הפסד ריוח להפסד קרנוכו' מכל שאר ימי שוק מילהתי' כלל ליכב בחוות מס לח שהחוות סגורה ופתוחה במקלת מס בח ליקח וכל זה כדי להוליי' לשמח' ר"ט עב"ל: (ד) המועד. ודוקא שודש בורחי כלל יפסיד מהקרן מדריב"ל מ"ש: (ה) שקונה. המ"ל הטלה דדוקא בביתו מותר אבל בחוות מסור וכ"כ רש"ל שהחוות יהיו סגורוי וכשיבא הלוקח לקוות פותחה במקלת וכיריד שרי למכור כמו שבחב בסעיף קטן ז': (ו) תבלין. פי' לכל הפחות ט"ז: (ז) ומעל. כן כל הסגה לביכר בעי לפתה אבל בפחות מהוות וחוות סגורות אבל בעי לפתה שיכר שהוא לצורך המועד ש"מ: (ח) ואפי' דברים שאי אפשר בלעדיהם כגון בגדים ומנעלים ומלבושים לנשים ולבעלים ולבניהם ולבנותיהם ולעבדיהם ולשפחותיהם ולבהמה ולכלים שלהם ולכל צרכי המועד ולכל צרכי הבית ולכל צרכי הבעל הבית ולכל צרכי הבעל הבית ולכל צרכי הבעל

בריות כדרך שיתר ומותר נ"כ לעשות פיסקא ליתן לו מעות :

תקמ **א** שבינו לבין חבירו (*) לילכת למיחם שם לנעבי : ב כונסו כדרכו. כיון שדבר המבד הוא לילכת למיחם לנעבי : ג מפני הסכנה. הלכ"ה כלמ"ס מסור לסתרו ולבנותו ☜ חפי' מיכת חצם נעבי (מרדכי) : ד וכונסו כדרכו . דמל"כ מימנע ולמ"ס מתיר : ה מותר ליטול.תע"ג (*) דמלמכה נמורה היא ארי כיון שמיכ של טורח ומינו לסור מלמ מריפה עבי' תקל"ז ס"ע וכ"י שם : ו ליר כו' . וס"ס לתקוע המשקוף במסמרים ארי הס ים למום לנעבי וחם לאו מסור : ז מעשה הדיוט . דכל דבר שמינו צורך(*)לוכל נפש חע"פ שהוא מסור מעשה חומן כ"ח כדבר המבד כמ"ש ס"ח (מ"מ): ח מלטע' וכו'. וכפר שמחברין לו רגלי' כיון שפסל שלמו מעשי הדיוט הוא (טור): ט תמוה.וכ"ל דאם הזמן קר מותר לעשות חמוה להחם בניח המרוח חס רחוי לחפות בו ואם אינו רחוי לחפות בו כ"ל ג"כ דברי ערכי' תקמ"ח ורס' תקמ"ד : י שנסבר כו' . אפילו (*) יכול להסמיל מחבירו ארי כ"מ במ"מ עכ' תקל"ח :

תקמא **א** מעשה הדיוט.ודוקא לצורך המועד כמ"ש סי' תק"מ ס"ה .

וצריך עיון דהא אפי' מעשה חומן ארי כיון דהיח מכשירי חוכל נפש כמו חמור וי"ל דלא מקרי מכשירין מלא דבר המכשירו לחכילה כגון חמור וסכין חבל כמ"ש ב מסרגין . פי' שמוסרין בה חבלים לסבב בה במועד : ג אין מפסילין . פי' גודלין(בית יוסף כ"מ): ד מותר למעך. לצורך (*) המועד עין סימן סי"ב ס"ה : ה קשרי.פי' לקמטו שקורין קרוגלי"ן בל"מ (חנודה) כן פירש"י וכ"ו כ' חס היכם (*)מחפצי' כשלובשן חסור לעשותן וה"ב חנים לצורך המועד ולילכת בהן בחול אבל לא בשבת ויו"ט דאין לילכת בהן אלא לצורך המועד ולא לשום דבר אחר כמ"ש ס"ב סדקים שבבגד. עור וכ"ו : אפי' מע"ט. שם חמתיר בלבד רבה כו' : אפי' בין כו'. שם חמתיר בלבד כמ"ש בבלא שינוי. גמ' שם : מפני כו'. גמ' שם : ובלבד כו'. מתני' שם : ס"ה מותר כו'. שם ולמעלה מורים ופ' הטור שכוח : מעשה הדיוט. דכל שהוח לצורך המועד חינו מוכר מלא מעשה הדיוט כמ"ש ר' ב' וש"ל ח' ושם ס' ל' וש"ל פ' הקמ"ד ס"ב והכלל דכל שלצורך חוכל נפש כמועד מותר לפילו מעשה חומן ולכן מותר עשיית הלנור וכיולא בו כמ"ש לעשות וקנירת חעוף ושחיטה וכיולא כמ"ש בפ' חקל"ב ובן דבר הלמד כמ"ש בפ' חקל"ח ופי' חקל"ז סט"ו ושלר חקומות ובן חשוס לין לו חס לילכל דפוגל בכמ"ש בפ"ח חקמ"ח וכן לצורך רביס במועד כמ"ש בפי' חקל"ד ס"ב לילכל לצורך היום מותר מלא מעשה הדיוט ושלא לצורך חל מעשה הדיוט כמ"ש בפ"ח חקמ"ב ס"ב וכן בשבת ויו"ט ובגד שנפרץ נפרץ בו ב' פרסאות ובן בשבת ויו"ט ובגד שנפרץ נפרץ בו ב' פרסאות ובן בשבת ויו"ט ובגד שנפרץ נפרץ בו ב' פרסאות

תקמב **א** מסור לתקן מלכוסיו הקרועים . כלור כחוב ולח חמרי' דהוי דבר חלוד שהרי יתקלקל חס לח יתקנס ללח מקרי דבר חלוד כלמ"ש בס"ק ל"ל וכ"כ המרדכי והג"מ וב"י וגם בריטב"ח סחם חומן מסיר ועי' רח"ש:וכל אדם כו'.מ"ש מלי מכלי.מ' דוקח:

תקמ (א) וחינו עח בעיט,משמע דסבימח בעיט הוח מעשה חומן ק' דבפרק חשוכר חת חסומנין דף ק"ח ממרינן במעשה המשכיר בית לחבירו המשכיר מיב בללת בנר ומעטן וכל דבר שהוח מעשה חומן חכל דבר שחינו מצח' חומן חשוכר עוסהו ומחמרי' בברייתי' חשוכר מיב לעשות לו סולם ומעקה ולהטיח גגו ס"מ דהטיחה הוח מעשה הדיוט וי"ל דכחן הוה הטיחה מעשה חומן לפי שעוח' חומח עם מלחכת הנדר משמ"כ שם שחינו עושה ללח הטיחה לחוד כגלע"ד וים ללמוד משם דחומר לעשות סולם ולהטיח גגו ס"ה והיינו לצורך המועד דחי שלח לצורך המועד לח חוסר חפי' מעשה הדיוט כמ"ש כ"י סי' שחמ"ז ותימ' לי שלח הביחו הפוסקי כלן: (ב) ליר הללת . הוח חור שבחסקופה המחחוכה הקורה הוח מה שעל הפחח שמחזיר בו הללת : (ג) וכין כך וכו' . משמע חפי' חס לח ייכבו כדי לעשות הטפילה פי' טיחה בעיט ביחמור חזמון(*)ול"ע דהח הרמב"ם (*) דרכה בר שמוחל דמילי בימות הגשמים ובריחת דכריחת חמרינן מעמיד חמור וכיריס כמ"ש כ"י בשם הרב המגיד וקשה מלן דמחמור חפי' חס לח חפסיר לחפות בו כמועד חפי' בימות הגשמים כיון שחפס לחפות בו כמועד חפי' בימות הגשמים ול"ע : (ד) החמור של ריחים. פי' החמור שמגלגל הרימיס : (ה) שנפסר כמועד . ול"ד להח דלימח בפ"ד ליר ומפחח כו' חפי' כשבר מע"ע חרי דהפסד גדול הוח ולח כוון מלחכחו במועד דלפי הרחיח דגם כחן יש היר חפי' כשבר מע"ע חרי דהפסד גדול הוח ולח כוון על המועד כיון (*) שמוך חוכל נפש הוח :

תקמא (א) חסור לחקן מלכוסיו הקרועים . בעור כחוב ולח חמרי' דהוי דבר חלוד שהרי יתקלקלו חס לח יחקנס ללח מקרי דבר חלוד כלמ"ס בס"ק ל"ל וכ"כ המרדכי והג"מ וב"י וגם בריטב"ח סחם חומן מסיר ועי' רח"ש:וכל אדם כו'.מ"ש מלי מכלי.מ' דוקח:

כלשון הב"ח ב' דבר האבד כיון שאשאר שיתעשרו והביא ראיה מדברי הב"י בחו"מ סימן של"ג שכ' שהפועלים יכולין לחזור אף שאין להם להחזיר שכרן מכח שמא יתעשרו ע"ש ומה שמבואר בש"ע דלתבוע חוב מותר בחוה"מ מהלק שם חילוקי דינים . אך לדעתי אינה נכון דוחאי הני דבר האבד ואין דמיון הוה"מ לחזרת פועל דבחוה"מ אף שפסק דבר האבד מותר מיהא"ל הוכא במ"א סימן תקל"ש ס"ק ז' דדוקא אם יודע בוודאי שלא יפסיד מהקרן אבל אם פסק לו או מותר ונחשב דבר האבד ולכך מכ"ש דפסק שמא יתעשר הני פסק דבר האבד ע"כ . ותדע דאף לענין עדות לא הוי נגיעה מכח שמא יתעשר ומוכח דאף פסק נוגע לו הוי מכ"ש לענין חוה"מ וניהו דעכ"פ פסק הני סוקבל סוף פסק דבר האבד מותר בחוה"מ אבל בפועל אינו יכול לכיפו לילכת דבר האבד אבל בפסק דבר האבד רק אם יכול(*)לכיפו לעשות . ולכך היכא דיש פסק שמא יתעשר נמי יכול להזור ושאני מלאכת חוה"מ דקיל מעשה דלי בני ישראל עבדים . ויומתק בזה מה שהש"ע בחו"מ סימן של"ג סיים ואפי' קיבל כבר דמי שכירתו ואין לו מחצית השקל

ס' תק"מ (ס"ן ד) וכומהו כדרכו . ול"ב ממנע כו' זה קחי על מ"ש רמ"ח ומפילו חינו טוען רק למר כו' דסס ליכ למיחם לנעבי לכן חי לחו דל"ב ממנע כו' הוי לחסור לנמותו משו"ב המחבר דמיירי שנוטע לר"ת דלילכ חשוס גבי בלע"ד מותר לנמותו משום דבר האבד

תקמ (א) לחבירו . לילכת למיחם שם לנעבי : (ב) בטיט . עיין ט"ז שמעלה דמותר לעשות סולם ולהטיח גגו בחול המועד לצורך המועד עיין שם : (ג) כדרכו . לילכת למיחם לנעבי : (ד) הסכנה. מכל בלע"ה חסור לסתרו ולבנותו ולפי' לילכת משם גבי מרדכי : (ה) כדרכו . דשם לא כן מימנע ולא מתיר : (ו) נפטוסים . דלימו חסור מלא מריפה עיין סי' קל"ז ס"ט וכ"י שם : (ז) הדלת . וחוא הדין לחקוע המשקוף במסמרים ארי הס ים למום לנעבי וחם לאו חסור מ"ל : (ח) מלטע' . נסר שמחברין בו רגליס כיון שפסל מלמו מעשה הדיוט הוא טור : (ט) חמור . ול"ל דשם הזמן קר מותר לעשות חמור להחם הבית המורח חס רחוי לחפות בו וחס חינו רחוי לחפות בו כ"ל ג"כ דברי מ"ח עיין סי' תק"ח ס"ב : (י) שנסבר . לפי' יכול להסחיל מחבירו ארי מ"ח ועיין סי' תק"ח שפיק קטן כ' משו"ס :

ביאור

סי' תקמ ס"א בנין אפי' כו'. כ"ת אם בחמתי' ספ"ח שפין חת כו'. לפל לח כו' : או כיוצל כו'. הוס שם ס"ה ס"ר לפי' מי' ס"ב מותר כו' : ואפי' אינו כו'. כמ"ש כ"י בהרלב"ד ול"ג ור"ם שב"ם ביוהגלגי דכיון דמשום שכבה הוח מ"ל ר"ה לי חלר : ס"ב מותר כו'. כמ"ש י' ב' חולין כו' דחין לאסור חלא לצורך חריצה : ס"ג סדקים שבבגד. עור וכ"י : אפי' מע"ט. שם ד"ה בין כו' : אפי' מע"ט. מדקחמר בלבד רבה כו' : בלא שינוי. גמ' שם : מפני כו'. גמ' שם : ובלבד כו'. מתני' שם : ס"ה מותר כו'. שם ולמעלה מוריס ופ' הטור שכוח : מעשה הדיוט. דכל שהוח לצורך המועד חינו מוכר חלא מעשה הדיוט כמ"ש ר' ב' ושם י"ח ח' ושם ס' ל' וש"ל פ' הקמ"ד ס"ב והכלל דכל שלצורך חוכל נפש כמועד מותר לפילו מעשה חומן ולכן מותר עשיית הלנור וכיולא בו כמ"ש לעשות וקנירת חעוף ושחיטה וכיולא כמ"ש בפ' חקל"ב ובן דבר הלמד כמ"ש בפ' חקל"ח ופי' חקל"ז סט"ו ושלר חקומות ובן חשוס לין לו חס לילכל דפוגל בכמ"ש בפ"ח חקמ"ח וכן לצורך רביס במועד כמ"ש בפי' חקל"ד ס"ב לילכל לצורך היום מותר מלא מעשה הדיוט ושלא לצורך חל מעשה הדיוט כמ"ש בפ"ח חקמ"ב ס"ב וכן בשבת ויו"ט ובגד שנפרץ נפרץ בו ב' פרסאות ובן בשבת ויו"ט ובגד שנפרץ נפרץ בו ב' פרסאות ובן בשבת ויו"ט ובגד שנפרץ נפרץ בו ב' פרסאות

חכמת

להם פנאי לעשות מלאכת הישראל רק בחוה"מ ואם לא יפסיד שכרו שאין להם לשכם לו אם הוי זה דבר האבד . וחשיב שאין זה דבר האבד כיון שאפשר שיתעשרו וחביא ראיה מדברי הב"י בחו"מ סימן של"ג שכ' שהפועלים יכולין לחזור אף שאין להם להחזיר שכרן מכח שמא יתעשרו ע"ש ומה שמבואר בש"ע דלתבוע חוב מותר בחוה"מ מהלק שם חילוקי דינים . אך לדעתי אינה נכון דוחאי הני דבר האבד ואין דמיון הוה"מ לחזרת פועל דבחוה"מ אף שפסק דבר האבד מותר מיהא"ל הוכא במ"א סימן תקל"ש ס"ק ז' דדוקא אם יודע בוודאי שלא יפסיד מהקרן אבל אם פסק לו או מותר ונחשב דבר האבד ולכך מכ"ש דפסק שמא יתעשר הני פסק דבר האבד עכ"פ . ותדע דאף לענין עדות לא הוי נגיעה מכח שמא יתעשר ומוכח דאף פסק נוגע לו הוי מכ"ש לענין חוה"מ וניהו דעכ"פ פסק הני סוקבל סוף פסק דבר האבד מותר בחוה"מ אבל בפועל אינו יכול לכיפו לילכת דבר האבד אבל בפסק דבר האבד רק אם יכול(*)לכיפו לעשות . ולכך היכא דיש פסק שמא יתעשר נמי יכול להזור ושאני מלאכת חוה"מ דקיל מעשה דלי בני ישראל עבדים . ויומתק בזה מה שהש"ע בחו"מ סימן של"ג סיים ואפי' קיבל כבר דמי שכירתו ואין לו

מחצית השקל

ס' תק"מ (ס"ן ד) וכומהו כדרכו . ול"ב ממנע כו' זה קחי על מ"ש רמ"ח ומפילו חינו טוען רק למר כו' דסס ליכ למיחם לנעבי לכן חי לחו דל"ב ממנע כו' הוי לחסור לנמותו משו"ב המחבר דמיירי שנוטע לר"ת דלילכ חשוס גבי בלע"ד מותר לנמותו משום דבר האבד

תקמב (א) אפי' מלאכת המותרו' אינם מותרו' לעשותן אלא לעצמו או לאחרים בחנם (א) אבל בשכר אסור ג ומיהו אם אינו נותן לו שכר קצוב אלא שאוכל עמו בשכרו מותר: הגה ודבר המצד מותר לעשות אפי' בשכר קצוב (כל בו): ב ג כל מלאכה מותר לעשותה על ידי פועל א שאין לו מה (ב) יאכל (ב) כדי שישתכר (ג) ויהויח:

תקמג דין מלאכה ע"י עכו"ם בחול המועד ובו ג סעיפים:

א ד °° א כל דבר שאסור לעשותו אסור לומר (ד) לעכו"ם לעשותו:

ב ג עכו"ם שקבל מערב יום טוב לבנות ביתו של ישראל (ג) בקבלנות ב אסור להניח לעשות בחול המועד (א) אע"פ שהוא ג חוץ (ג) לתחום ג אבל אם נתן לו מלאכה בתלוש קודם המועד בקבלנות לעשותה בתוך ביתו של עכו"ם מותר:

ג °°° ד מותר ליתן לעכו"ם מלאכה בקבולת או בשכיר יום ד שיעשנה (ד) אחר המועד ובלבד שלא ימדוד וישקול ה (ה) וימנה כדרך שעושה בחול: הגה ולפ"ז אם יעשה העכו"ם מחר כך מלאכה ו (ו) אפי' הותיל והתנה עמו לעשותה מחר המועד (מרדכי ריש פרק מי שהפך וב"י ורבינו ירוחם)

צרכי

ע' סי' תקנ"ו סי"ד °°ע' סי' תקמ"ד °°°ע' סי' רמ"ד ס"ב ע"ס רכ"ב

תקמב (א) יאכל בשכר יותר מכדי שיוכל לעשות בכוחו ביום אחד: (ב) ויהויח. כתב הטו"ז מאי שנא כאן כ' כח שלמד מ"ת דלא הותר אלא כדי שיוכל לאכול ומה שיכל יאכל כאותו כח שלמד כיון דאותר בהאי מלאכה הותר לקבל השכר אפי' הוא הרבה מכדי שיוכלו והיינו בהאי מלאכה נופל שמקבל בשבח שאין לו מה לאכול אבל אחר שיקבל ע' אסור לעשות כלל. וכתב ב"י בשאין לו כלי בית למכור אלא לפי שעה אבל אם יש לו כלי בית למכור אסור אפי' בשבח שאין לו מה יאכל אלא לפי שעה ע"כ יש לו סחורות למכור:

תקמג (א) אפי' מלאכת המותרו' אינם מותרו' לעשותן אלא לעצמו או לאחרים בחנם (א) אבל בשכר אסור ג ומיהו אם אינו נותן לו שכר קצוב אלא שאוכל עמו בשכרו מותר: הגה ודבר המצד מותר לעשות אפי' בשכר קצוב (כל בו): ב ג כל מלאכה מותר לעשותה על ידי פועל א שאין לו מה (ב) יאכל (ב) כדי שישתכר (ג) ויהויח:

תקמג דין מלאכה ע"י עכו"ם בחול המועד ובו ג סעיפים:

א ד °° א כל דבר שאסור לעשותו אסור לומר (ד) לעכו"ם לעשותו:

ב ג עכו"ם שקבל מערב יום טוב לבנות ביתו של ישראל (ג) בקבלנות ב אסור להניח לעשות בחול המועד (א) אע"פ שהוא ג חוץ (ג) לתחום ג אבל אם נתן לו מלאכה בתלוש קודם המועד בקבלנות לעשותה בתוך ביתו של עכו"ם מותר:

ג °°° ד מותר ליתן לעכו"ם מלאכה בקבולת או בשכיר יום ד שיעשנה (ד) אחר המועד ובלבד שלא ימדוד וישקול ה (ה) וימנה כדרך שעושה בחול: הגה ולפ"ז אם יעשה העכו"ם מחר כך מלאכה ו (ו) אפי' הותיל והתנה עמו לעשותה מחר המועד (מרדכי ריש פרק מי שהפך וב"י ורבינו ירוחם)

צרכי

ע' סי' תקנ"ו סי"ד °°ע' סי' תקמ"ד °°°ע' סי' רמ"ד ס"ב ע"ס רכ"ב

תקמב א שאין לו מה יאכל. משמע דאם יש לו לאכול אפי' לחם ומים מסור וכ"מ בסמ"ק ס' תקמ"ה שכ' בשם ר"י דאם יש לו לחם ומים מותר לכתוב תפילין משמע דאפי' מלאכות אסור וכ"מ ברא"ש ופ"ק דביצה ס"ג ס"ו בשם הגמ"מ. והא דכ' בשם הגמ"מ ד

תקמד א נוף המדס . וס"ס לתקן מרמלות דלריך נוף המדס דמ"ח שלא יעטרך אחד מהן למרחץ אבל יחיד אפשר ליה בלא מרחץ מו ליך במקום אחר ומשמע כרשב"ג דמרחץ אפי' מעשה אומן שרי אבל ברמ"ח משמע דדוקא מעשה הדיוט שרי דאינו צורך המועד עס"כ : ב כגון בה"כ. אפי' צריך לה עתה אסור : וכתב נס' בד"ה דבזמן הזה הוי כגון בה"כ דבר התיכף דאינו צורך המועד : ג כגורות כו'. וס"ס דמותר לעשות מרין מעשה הדיוט אינומו המיס לעיר ש"שתו בהרוחה ואע"פ שהוא טורח גדול ופרהסיא וכיון מלאכה במועד אפ"כ שרי לפי שלרכי רבים אין נגמרים אלא בשעה שהם בטלים ומתחברים כלם ואם לא יעשו עכשיו לא יעשו לעולם (הרמ"ם) משמע דאם יש מנהיג שהרשות בידו לעשות לבדו אסור לעשותו במועד : ד ואפי' לריך כו'. ואפי' אין לו מה יאכל עכשיו אפי' בדבר דוחק הרבה אסור (מ"מ) : ה להמשיך מיס. פי' שמקבלין מי גשמים מבגג ומוליכן לבור לפי שאין בזה טורח מרובה (כ"י) אבל להביא מים דרך חרין משמע (ר"ן) דאסור אפי' לתוכם : אפי' אין צריך להם עתה

תקמה דיני כתיבה בחול המועד ובו יא סעיפים :

א אסור לכתוב בחה"מ (א) ואפי' להניח אות אחת בספר אסור : הגה (ב) א ולעובד (ו) רבים ב יש מוסיפים כל שאינו לעורך המועד (תה"ד סי' פ"ה) ויש מתירין (כל בו וב"י) ונהגו להקל ג ככתב (ג) שלנו שאינו מעשה אומן

ב ג נראה לי שאם אין להם ס"ת כשר ד לקרו' בו בעבור מותר להניחו בחה"מ כדי לקרות בו בציבור (ג) וכן בספרי מקרא וגמרא שצריך לקרו' במועד מותר להניח, במועד משום ה דהוי דבר האבד ואם אין להם ס"ת כלל אם אפשר לכתבו כולו בח"המ ע"י סופרי' הרבה יכתבוהו דצורך המועד הוא לקרות בתורה בציבור במועד :

הגה והוא הדין שאר ספרים ללמוד בהם (תה"ד סימן פ"ה ועובדא) : כוחב

עי' מ"ש ר"ס תקמ"ג ס"ע סימן הקמ"ה

תקמד (א) וס"ס לשאר לורכי מלוה.ב"י בסוף סי' זה מביא דברי התוס על מ"ם בגמ' (ב) יוליאן על הכלאים במועד לפי שאם יכבה אין לו מה יאכל ולפי זה מותר לכבות הפועלי' בזול והקשו התו' למ"ד שכר פעולה שלין לו מה יאכל לפי שאם יכבה אין לו מה יאכל ותירלו דשמא יש לו אחרים שיבואו אחריו ולכך אסור לכבות ולפי זה אפי' לכתחלה מותר לכבות ולהדליק בשביל אחרים ולפי זה אפי' אם יש לו מה יאכל היום יכול לכבות

כמלע"ד נכון לחלק: (ד) ועווה על ירכו.פי' דרך שימוי מכל הטור ורמב"ם כתבו אפי' בלא שימוי וכ"פ ב"י להלכה ותימה במ"ש כאן על ירכו דמשמע דבעי שימוי : (ה) ואפי' מסור רק בכתיבה. מרדכי בע"ז בשם מ"ם כדי להניחן במועד וה"ק אם כותב להחרים בשבת יש לו מה יאכל דהו מסור בכתיבה מכל מותר בעשייתה כיון דהוא לצורך המועד עכ"פ ול"ל הטעם דהעשייה לא הוה מעשה לומן מכל שלא לצורך המועד ודאי מסור אפי' העשייה. ונדולה מזו כתב ב"י בסי' זה בשם רוקח דאסור לתקן קוטרסים לכתוב אחר י"ט ותמוה לי שפסק להקל בעשוי, והוא מדברי הטור, שמניח ב"י שכתבו ושמח אין מיסור כי אם בכתיבה וטויה הרי לא כתבו רק שמח ולא בדרך גרוד דאפשר לומר דהתמת נקט כתיבה וה"ה עשייה:(ו) מותר לכתוב תשבותיו. הרמב"ם נתן טעם מפני שבכתיבות אלו אין לו לתקונה בתיקון מלוד ומשלו כמעשה הדיוט והרשב"ם נתן טעם שמח לא יזכור ויתבד ממונו וכ' ב"י לטעם הרמב"ם מיקרית, רק אם הוא לצורך המועד כמ"ש בסי' תקמ"ד ובכתיבה דילן שהוא מצוין יש לסמוך להקל כטעם הרשב"ם וכ' הרוקח סי' ס"ח דכיון שמניח במ"ש ע"י שימוי מטום לכתוב מצות חמץ ומצה וכ"ש דברי תורה אפי' לצורך המועד דהרי אפי' מ"ש בשבת ויו"ט אפי' לצורך המועד מותר משום דהרי אפי' מ"ש בשבת ויו"ט אפי' לצורך המועד מותר משום דהרי כותב מצות חמץ ומצה וכ"ש מ"ש בשבת ויו"ט אפי' לצורך המועד מותר משום דהרי יליתותיו במועד י"ל יליתותיו שים בו להוליא והכל משום שמחת י"ט אבל מצות לא הפ"ה משום דבר המכוד מותר עכ"ל והקשה ב"י ע"ז שפרי דבר מבד אין לריך שימוי כמ"ש סי' תקל"ז עכ"ל ואיני רואה קושיה זאת על הכל בו למאי ס"ל כהרמב"ם שמניח ב"י סי' תקל"ז דס"ל דע"כ לא אמר ר' יוסי דלא בעי שימוי בדבר שאבד מלא מיכא דלמי מעשה מיכא דפשוט אבל אבד מיכא דלא ידעי' דכוותכו למעט נגעל אלא דנקט פלך וה"ה לנגעל ושבל מיניהו נקט : (ס"ק ט) או שיהיו לו. הרב"י ס"ל כמ"ש המ"מ כו' דהא הרב"י כתב הא דפליגי המ"מ עם רש"י והרא"ש דרש"י ורא"ש מתירים לפילו להרווחה משום דס"ל מניחים תפילין בחה"מ ומש כן מיקרי מלוה (מע"ב דס"ל להניחן במועד) ולכך הקילו בהם והתירו לפי' להרווחה אבל המ"מ ס"ל דאין מניחים תפילין בחה"מ וה"ל כתיבת תפילין בחה"מ שזה לשאר מלאכה ומה מיקרי מלאכת מלוה לכן לא התיר כ"ת בשאין לו מה יאכל כמו בשאר מלאכה וה"ל כיון דהרב"י לעיל בסי' ל"ת פסק לאסור להניח תפילין בחה"מ ה"ל כ"ת ס"ל כהמ"מ דלא הותר כ"ת בשאין לו מה יאכל אבל רש"י לאפי' לפי' דמתיר לפי' להרווחה לחזיל לשיטתיה דפסק לעיל סי' ל"ת בחה"מ מניחין תפילין בחה"מ לכן פסק כרש"י והרא"ש לפי' להרווחה סרי : (ס"ק י) עשייתן כו' כ"ל כיון דלורך מלוה היה ונם שימו מעשה מומן לא נזרו כ"ש ושרי לפי' ה"ל להניחן במועד דלא נזרו ט"ז ודברי ט"ז תמוהים : ונ"ל דאפי' אסור כו' ר"ל אפי' לא יכול רק כוונתו שיהיה לו הוללותו בהרווחה : (ס"ק יח) כתובה כו' ומיירי בבאה ערב הרגל : דהא אין נוהגים כשיהיה בחול המועד כדאיתא בסי' תקמ"ו : ועיין בא"ע סי' ס"ו סעיף ל' ב' . ר"ל מיך משבחת שבת ערב הרגל ולא כתב כתובה הא אפור להתיחד עם אשתו בלי כתובה ונ"ל (או) שבבתב כתובה ערב הרגל שלא שברגל מללו טעות בכתובה וכריכה כתובה אחרת שלא לאפשר כה"ג ל"ל שמא יבא ערעור בהסכמת תנאיהם דניהו דהכתובה פסולה נבוות מ"מ מ"מ לבא לערעור דהא מבואר שם

ג ג כותב אדם תפילין ומזוזות ו לעצמו (ד) ז וטווה ח על (ד) ירכו תכלת (ועיין) (ב"י) לבנדו ד ואם אין לו מה יאכל כותב ומוכר לאחרים כדי פרנסתו : הגה ט ° או שיהיו לו הוללותיו יותר (ה) ברוחה למחתם יום טוב (טור) ומה כתבו כדי להניחן במועד בשל עניו סרי (סמ"ג) (ה) ואינו מסור רק בכתיבה אבל י עשייתן (ו) סרי (ב"י בשם תוספות) :

ד ה (ו) מותר לכתוב יא (ז) חשבונותיו ולחשוב יציאותיו: הגה וה"ה בכתבים שכותבים בשמלוים על משבונות סרי (הגהת מרדכי בל בו ומהרי"ל ס"פ מי שהפך) :

ה ו מותר לכתוב (ז) שט־ קדושין ושטרי יב פסיקתא ניטין שוברים יג דייתיקי מתנות יד פרוזבולין טו אגרו' שום טז ואגרו' מזון (פי' שטרי פסיקתא שהרם פוסק לחת לנטו מו לשמו כך וכך. ופירוש דייתיקי שטר דת שהת לחיקה ולהיות. ופירוש פרוזבול פרוזבלי ובוזני כלומר תקנת המלוה שלא יחבד ממנו ותקנה לנלוה שימלא מי שילווה. ופירוש מגרות שום שטמו בית דין נכסי לוה ותמנום למלוה. ואגרת מזון שמכרו בית דין מם המקרקע למזון האשה והבנות וכתבו מעשה בית דין על זה. לי נמי מי שקיבל עליו לזון מת בת משמו) שטרי חליצה ומיאונין (ח) ושטרי יז ברורין ופסקי דינין הגה ומותר לכתוב (ט) יח כתובה במועד (כל בו) יט ויש (י) מוסרים (סמ"ק) ז (י) ואגרת שאלת שלום שאדם שולח לחבירו מ ואפילו על דבר פרקמטיא כ שאינה אבודה (ויש מוסרים בשאלת שלום) (טור בשם ה"ג) : כא ונהגו (ט) להחמיר אפילו בכתיבה שלנו שהיא כתיבה מעיו"מ) :

°ע' סי' תקל"ו ס"ו

אין מקרי ברכים (ב"י וע"ש) ואם כן אפשר דלא שרי אלא מעשה הדיוט כיון שמיטו לצורך המועד כמ"ש סימן תקמ"ד ס"ב אבל התוס' והב"י כתבו דדבר האבד הוא אף יומת הנותן מו הב"ד או העדים ולבן אפי' מעשה חומן שרי : מי שברח ממון מחבירו מותר לכתוב עליו נזירות הדיינים והרשאה וטוב לעשות בלעזה אבל אם שהר הדבר בעות שיחזור לעירו אסור (רשד"ם כ"ז ורש"ך ק"נ) עמ"ש הסמ"ע וכ' דכן הוא דעת רוב הפוסקים : יח כתובה במועד. מעשה דבר האבוד שמא יבא ערעור בשבועת תנאיהם (כל בו) (י) ומיירי בשאר ערב הרגל (ב"י) ות"ב כמדיתינו שבותבין בל הבתובות בשוה לאסור לבתוב ועיין בת"ע סי' ס"ו עוד בשם הגו' והמרדכי לאסור לבתוב מגרת ואפי' על מ' שהיה תפוס התירו בדוחק לבתוב וב"ש בשבת ב"ב ז"ה אפי' לבתוב בעיונל אסור גמור הוא עכ"ל ועיין הלבה כיון דהרי"ף והרמב"ם והרא"ש והרשב"ם ז"ל להתיר מלאכה מלרכו לשלות לחבדו ומה הסמ"ע וכ' דכן הוא דעת רוב הפוסקים ולא ידעתי למה יגרע מפסק הרי"ף והרמב"ם והרא"ש והרשב"ם ז"ל דמתירין בפשיטות ולא הזכירו שום חילוק בין מלוה שמחוייב לכתוב לבין שאינו מחוייב אלא מדעת עלמו וכן משמע מדברי הרמב"ן בחידושיו ריש פרק הניזקין ובמלחמות ריש פרק אלו מגלחין ובתשובה הרשב"א סי' ר"ל ובהגהות אשיר"י ריש פרק הניזקין ובמרדכי ריש פרק אלו מגלחין ובהגהות מיימוני פ"ו מהלכות שכנים ובשאר הפוסקים ז"ל שהתירו בפשיטות ולא חילקו בין מלוה לשאינו מלוה ומה שהביא הסמ"ע ראיה מדברי הרמב"ם ז"ל בפ"ו מהלכות שכנים הלכה ט"ו שכתב וז"ל אין מניחין מזוזה בפתח בית האסורין ולא בפתח בית המרחץ ולא בפתח בית הבד ולא בפתח בית הדיר ולא בפתח בית הגנות ולא בפתח בית הקברות ולא בפתח בית הבעל שהוא מקום מנוול ומלוכלך ואין מניחין אותה אלא בפתח בית שיש בו מלוה כגון בית הכנסת ובית המדרש ובית שיש בו צדקה ובית שיש בו תורה ובית שיש בו מצות עכ"ל הרי שמלוה מלוה לכתוב ולהניח ולא חילק בין מלוה לשאינו מלוה אין ראיה מדבריו דשאני התם דאין מניחין מזוזה בפתח בית האסורין ובפתח בית המרחץ ובפתח בית הבד ובפתח בית הדיר ובפתח בית הגנות ובפתח בית הקברות ובפתח בית הבעל משום דאין מקום המזוזה נקי מטומאה ומלוכלך ומנוול ולא שייך בזה לומר שהוא מלוה אבל בפתח בית שיש בו מלוה כגון בית הכנסת ובית המדרש ובית שיש בו צדקה ובית שיש בו תורה ובית שיש בו מצות שפיר שייך לומר שהוא מלוה ולא מצינו בשום מקום שחילקו בין מלוה לשאינו מלוה אלא בכתיבה בלבד ולא בשום מקום אחר ולא בשום דבר ולא נמלא

דמעטם זה נהגו להקל בכל הכתבים ויש להם על מי שסמכו וקלת מוהגין לעשו' סורה העליונה עקומה : **כב** שע"מ במועד . לכתורה נרשה דשם מותן לו המעות מותר לכתוב דיש לחוש שמא ימותו הפדים ולא נרע מפטרי מתנו'כמ"ש ס"ה : **כג** והלוה לריך למעות . למועד כ"כ הטור . וכרי"ן כ' לעורך המועד וכנמ' דף י"ג בפירש"י מפמע חפי' יש לו מה יאכל רק שרוחה להרוח' שרי . ול"ע למה דילג רמ"ח תיבת למועד וחפשר שסמך על הרמב"ם שכתב שלריך למעות במועד מפמע חפי' לריך עתה למעות לדברים אחרים שרי דה"ל לידי' דבר האבד ומיהו אם מ"ש עתה אינה לאחר המועד ל"ש אסור . וה"ל דאם לא ימלא לאחר המועד מעות לנות מותר לכתוב דה"ל ד"ה אבד : **כד** שטר מכירה. היינו כשמכר לעורך המועד כמ"ש סימן תקל"ט ס"כ אבל כשמכר קודם למועד אסור לכתוב במועד אע"פ שיש לאחו מותר לכתוב עד אחר המועד מותר לכתבה ו וכן כו מותר (יד) להעתיקה מפני שחשוב דבר האבד :

ט ס ואם שמע (יג) דבר חידוש מותר לכתבו כדי שלא ישכח וכן אם ראה ספר מחודש כו מותר להעתיקו אם לא ימצא להעתיק לאחר המועד :

י ע (*) דנין בין דיני ממונות בין דיני נפשות ומשאתין ומכין למי שלא קיבל עליו הדין :

יא פ מותר (*) לקבול בשביל (טו) חבותיו בחול המועד :

תקמו דיני אירוסין ונשואין בחול המועד ובו ה סעיפים :

א מ (א) (מ) ° אין נושאין נשים במועד לא בתולות ולא אלמנות ולא מייבמין ג (ב) ומותר (ג) לארס ובלבד

°ע' סי' תקל"ט ס"ג בהג"ה °רמב"ד ח"ב עפי' תר"ל

(יא) שטר מכירה במועד . כ"כ כ"י בשם התו' דהא אין כותבין שטר מכירה אלא על הקרקע ומ"מ לעיל אין מוכרין בתים אלא לצורך המועד ולצורך המועד פשיטא דשרי ה"ה אם אין מכר קודם המועד ואפשר רוצה לכתוב

דסעוד' זו מסורה בח"ם וכ"ם ברגל כשהוא סועד עם הכלה בפעם ראשון/ואמר כתיכת התמיס שלמ: (ג)ובלבד שלא יעשה סעודת אירוסין . ונראה דכ"ם סעודת ניסואין הרשומה להיותו שבעת ימי המשתה שהרי הרגל לאסור וכ"מ להדי' בריב"ם שמבי' כ"ו בתבו התו' וז"ל דליכא שמח' משום דאיכא לעגת ליקוק/ח"ל אין לבטל זה מפני זה אבל סעודת אירוסין מבוארת בסמוך ומ"ל היא זמנו קבוע תיכת בזמנה שלא בזמנ' היקר היא מות' וכ"ל דקי"ל כרב אחי דדרים בתניגא פ"ק בתניך ולא כשמואל ואין איסור לערב שמחה בשמחה ועי"ל דלא חציב שמחה בשמחה שלא סעוד' ניסואין בלבד עכ"ל פי' סעודה הסיידלניסואין דהיינו אירוסין מבואר כאן בפדיון הבן אפי' שלא בזמנו מותר לעשות סעוד' בח"ם: (ה) שמוכל לסלקו במועד . הטעם שבשמיה טופל' בפיה בסיד מליר' היא שיווכל הוא לה שלא כיון שעשאה טוח לה כשמסלק הסיד מפיה ע"כ מותר משום שמחת י"ט שהרי' ח"כ והך היתר על עסיי'שבשיני חסה במועד אינה בעת' דדבית'ה דר' אפסלא עבדא כן והית' זקיל' ויתיב ר' הונא בר חיננא ואמר ל"ם שלא ילדה אבל זקיקה לה מ"ל המלקיס אפי' אמה דאמרי אינשי כבת קבר דומה אפי' עומדת על קברה דאמרי אינשי כבת שית שנין לקל בובלא דסעה אפי' למיני זמר היא דסעה: **תקמז** (א) כל ל' יום כו'. שלין שמא משכחה מן הלב ל' יום אי מספידו פחות מל' יום לפני הרגל אחי למספד ברגל דעדיין לא שכחו לפ"ז אפי' אם מספיד המספיד בחוס אסור אבל ברב מילין אלא אם כן מספיד בשכר ויש לחוש שיתן להמספיד מעות שכיון לרגל ומ"כ בחי' מותר וקי"ל כשמואל: (ב)שבת' לו שמועה כו'. דס"ל כשמואל אין מספידין בשבת ולא בי"ט אפי' לאחר י"ט דכיון שהוא מכור ומ"מ לכתחי' בריב"ם שמבי' כ"ו בתבו התו' וז"ל דליכא שמח' משום לעגת ליקוק/ח"ל כיון שמתו קבוע אין לבטל זה מפני זה אבל סעודת אירוסין הרשומה להיותו שבעת ימי המשתה . ונראה דכ"ם סעודת ניסואין הרשומה להיותו שבעת ימי המשתה שהרי הרגל לאסור וכ"מ להדי' בריב"ם שמבי' כ"ו בתבו התו' וז"ל דליכא שמח' משום לעגת ליקוק/ח"ל כיון שמתו קבוע אין לבטל זה מפני זה אבל סעודת אירוס

הרי"ף והרמ"ם סס ר ירושלמי ס תו' סס והטור וס"פ ת מסכה וגמ' סס ס בדמפרש רב יהודה סס ב הגה"מ בפ"ח מהל' יו"ט בשם הר"ח : ס עור בשם בה"ג והר"ף והרמ"ם בפ"ג דמ"ק ב לבון רמב"ם בפ"י מהלכות תלמוד ג סס בדעת בה"ג בהרי"ף ד הרשב"ל בתשו' לדעת הגאונים ה רשב"ם סס ו והתוס' והרמ"ם נרים בתוספות והרמב"ן בספר תורת האדם ז הרא"ם בהריותא דמי שמתו מוטל לפניו וכו' מ"ק כ"ג ח בהריותא סס ע"ש ע ר"י ו בפרש"י סס ב מסכה סס י"ט ל בתוספות בהריותא סס

אשל אברהם

א] ועבדיו . מהל' תלמיד המוסכרים לתלמודו לסור בניהו ושניו ס"ע י"ד סימן שפ"ט וה' כי"ד סימן הקי"ח :

דגול מרבבה

*) סיימו כי"ט שפם היינו קוברו לסור לעשות תכריכין כמבואר בסימן הקכ"ו סוף סעיף ד' לבל בחול לף סמיין העובדי כוכבים ומזלות לקוברו בו ביום לכתי שייך תכיכות שהרי מתויי בכבוד המת בעשיית הכריכין ואינו דומה למי שהוא בתפיסה ולבואיה יש בזה מקום לפלפל : *) לף בחול בשבת ויו"ט אין תכיכות תל ולמה יהיה לסור בדברי תורה ועכ"ל נראלה כמותר בשבת וי"ט בדברי תורה ודע מדתמרו בתוספת מועד קטן דף ד"ג ע"ב לגבי ביהכ"נ ביניהו המתים ולא אמר הלמוד תורה לם כן מכלל דלכ"ע הרי בהלמוד תורה ולולי גם מהר"ם לוסלין לף קאמר הלא בליל יו"ט שני :

הגהות רעק"א

סי' תקמח מג"א סק"ה דמיית הפילין ביום רחשון . ע' לקמן סי' הרל"ו במ"א סקט"ז ולע"ע : מג"א סק"ח ללא כמ"ך שם דחולה. בתשו' בית יהודה סי' ה' העלה לעיקר בכמ"ך : שם ומיהו כ"ל דלם ה"א לקוברו ע' בסו"ת כ"ב

חתם סופר

סי' תקמ"ו במ"א סק"ח צדוק הדין .

ג"ב עיין אלי' רבה סימן ת"כ מ"ש בדין ת"ח בפניו לחלק בין חוה"מ לר"ח וכדומה ע"ש [מהנאון כ"ס] :

ביאור הגר"א

כרשב"ג בברייתא דסהם מהני' כוותיה דרבי יהודה דמהני' היה ה"ק בברייתא : סי"ב אין כו'. דלין מוהר ללא לעורך לרם לו בהמה כמ"ש י' כ' לדעתה דעותה כו' :

סי' תקמ"ח ס"א הקובר כו' . סס כ' ס': ס"ב במקומות כו' . בה"ג והבילו הרמ"ם וכל הפוסקים ללא עריף מסכת ע"ג בה"ג ושתיו נוהג עילה והטעם כ' בה"ג דשכת לף שהתיר כולי עלמא מוהר בה שהתה ע"ש: אם היה כו'. סס כ' בעור דעולה : הכהנים על בה"ג שמחמר סס מכניסין לת המת כו' ולו יוס רחשון דלוורייתא היינו מקילין ביוס רחשון ולו' הרמ"ם דלין לחלות מדלוורייתא ללא יוס מיהה וקבורה וכמ"ש נזכרים ק' ס' רב מרי לחמר כו' וכם קוברים ביוס המחרת ולכך מוהר בחמשים ביוס המיתה וכן יוס הקבורה נלחה מפני כבוד המת ולכך מוהר בחמשים ביוס המיתה וכן יוס הקבורה נלחה מפני

כבוד המת ולכך מוהר בחמשים ביוס המיתה וכן יוס הקבורה נלחה מפני

מדשים ולבניס כו' (*) ומדין מכילות מסור בכולס וזהו דעת הרמב"ן מכל הטור כ' סס בסס הרמ"ס שסף בדין מכילות מותר ברגל מיסור מס שהותר ברגל ובתבתי בי"ד סס סים לפסוק כרמב"ן ולס כס"כ סס בשיסק בהרמ"ס טוב כתבתי סס בדין מתן שכסף מסס בערב הרגל ובמוך הרגל מת לו מת עד שלשים מ ודוקא שנהג אבילו' באותו שעה אבל אם שגג או הזיד ולא נהג אבילו' או שהיה סמוך לחשכה ולא היה יכול לנהוג אין הרגל מבטל האבילו' ודינו כדין קובר מתו ברגל

ח נ אם נהג שבעה ופגע בו הרגל מבטל ממנו גזיר' שלשים

ס אפי' חל יום שבעה בערב הרגל מותר לספר ולכבס בערב הרגל : הגה וה"ס (*) הרחילה לדיין דמותר מיסור רחילה כל שלשים ומותר לרחון סמוך לערב י (*) ויין (*) לריך להמתין עד הלילה (הגהות מיימוני ומרדכי והגהות מסיקי) יא ואין צריך לו' אם חל יום ח' להיו' בשבת ערב הרגל שמותר לספר בערב שבת

ע ואם לא גילח בערב הרגל מותר לגלח אחר הרגל שהרי כבר נתבטל ממנו גזיר' שלשים אבל בתוך הרגל לא יגלח כיון שהיה אפשר לו לגלח קודם הרגל פ ואם חל יום שבעה שלו בשבת ערב הרגל מותר לגלח בחול המועד כיון שלא היה אפשר לו לגלח (יא) קודם :

ט צ הא דרגל מבטל גזיר' שלשים בשאר מתים אבל באביו ואמו שאסור לספר (*) עד שינערו בו חבריו *) אפילו פגע בו הרגל לאחר שלשים יום אינו מבטל:

י ק ואם חל יב א' (יב) מימי האבילו' חוץ מהשביעי בערב הרגל מותר לכבס ולא יכבסו עד הלילה ושוב ליזהר מלכבס עד אחר חצות כדי שיהא ניכר שמפני הרגל הוא מכבס ר אבל לרחוץ אסור יג עד הלילה פ ויש מתירין לרחוץ יד אחר תפלת המנחה סמוך לחשיבה: הגה טו ולדידן דנוהגים(יג) מיסור רחילה כל ל' מסור(ג)לרחון דהא הרגל לא בטל ממנו רק גזירת שבעה וה"ס לענין כסוס במקום דנוהגין מיסור כסוס כל שלשים:

יא מראש השנה ויום הכפורים חשיבי כרגלים לבטל האבילות :

יב ס נהג שעה אחת לפני הפסח אותה שעה חשובה כשבעה ושמונה ימי הפסח הרי חמשה עשר ומשל ם עליהם (עוד) ט"ו :

יג ג שעה אחת לפני עצרת חשובה כשבעה ועצרת כיון שאם לא הקריב קרבנות עצרת בעצרת יש לו תשלומין כל ז' חשיב כו' הרי י"ד ומשלים עליהם (עוד) י"ו ויום שני של עצרת עולה למנין הי"ו :

יד ג שעה אחת לפני ראש השנה בטלה ממנו גזירת שבעה מפני ראש השנה וגזרת שלשים מבטל ממנו יום הכפורים ד ומגלח בערב יום הכפורים והוא הדין לקובר מתו בשלשה בתשרי (*) שמגלח בערב יום הכפורים :

טו ה שעה אחת לפני יום הכפורים בטלה ממנו גזירת (יד)שבעה מפני יום הכפורים וגזיר' שלשים מבטל ממנו החג ומגלח בערב החג :

טז ו שעה אחת לפני החג (ד) והחג הרי י"ד ושמיני עצרת שבעה הרי כ"א יום ויום שני של שמיני עצרת הרי כ"ב ומשלים עליהם ח' :

יז ז שמע שמועה קרובה בשבת או ברגל ולמוצאי שבת ורגל נעשית רחוקה דינו כדין שמע שמועה רחוקה אחר השבת והרגל מ אלא שבשבת וברגל נוהג דברים שבצנעה :

יח ט שמע שמועה רחוקה בשבת או ברגל אינו נוהג בהם אפי' דברים שבצנעה אלא למוצאי שבת או הרגל נוהג שעה אחת ודיו:

יט י שמע שמועה קרובה (טו) בשבת שבת עולה ליום אחר ולמחר קורע (ה) והוי ליה יום ששי שביעי לאבילות :

כ כ אם עשרה ימים אחר החג שמע שמת לו מת בערב החג אע"פ שאם נמנה שעה אחת לפני החג שבעה ושבעת ימי החג ויום שמיני עצרת כ"א ועשרה ימים אחרים הרי ל"א אין לזה דין שמועה רחוקה אלא דין שמועה קרובה שאין הרגל עולה למי שלא נהג אבילות קודם לו כלל וכל שכן למי שלא היה יודע שמת לו מת :

חיבים

באר היטב

רמ"ת כי"ד סימן שמ"ט ס"ק ט"ז וס"ק ז' ושאר אחרונים ועמ"ש : (יד) שבעה . דוקא בעת קודם הרגל מתבטל ס"ש שבעה אבל מת ברגל או בחול המועד לא מתבטל אפי' קרוב מ' יום כמ"ש סימן שמ"ו ס"ק ז' ועיין מ"ש בשמ"ח סימן שמ"ו ובשאר אחרונים ס"ק ז' ועיין מ"ש : (טו) בשבת . כתב הט"ז דבעת בחמד בשבת והוי יום שביעי שנגע לאבילות ליזהר שלא לגלח ביום שביעי שלו בשבת דאין לבטל איסור בדברים שבינינו

ביאור הגר"א

ר"ל לפ' רחילה שבשי' שלרחון לסור עד הלילה כלו מותר כמש"ש הכל מוריס בחול שליטי כו' עד הערב ובפרש"י שם וש"מ דכלו לחבא שלוח מותר ביום ומ"ש שמוך לערב היינו לסברת רחילה שם אבל לסברת החרוכה שם ל"ל דכלו מותר לף כלומר ובמ"ש תום' שם ד"ה משסור ועמ"ש : ואצ"ל כו'. דבזה לף רבנן מודי במ"ש : אבל בתוך הרגל כו' . סס י"ז ג' ; ואם חל כו'. שם : ס"ש הא דרבק כו'. עתום' שם ס"ב ג' ד"ה עד עד כו' : סי"י ואם חל כו' . שם י"ז ג' כל מוריס וכ' בס"ג דל"ד שליטי דה"ס אחר ימים לבר משביטי והל דנקט שליטי משום דלמ"ק קוסס שליטי הרגל לימו מבטל במ"ש ובתום' שם והרמ"ס : מותר כו' אבל כו' . בפרש"י שם ד"ה שלסור כו' ונקטו הום' שם מ"ש משום דשביטי לאתרוכי מקלת יום כגולו ומותר בגזירת שלשים ביום לאחרי מגלח בערב הרגל והי' הרחב"ד שאני רחילה דלפחד בלילה וז"ש מותר לכבס ולא כו' : ויש מתירין. בפרוש דל"ד עד הערב אלא עד אחר הפלת כו' : ולדידן כו'. בל"ל ולכאי לא נקט יום ת' מו ג' וכן לבבי לא נקט אלא רחילה : סי"א ד"ה ויי"ב כו' . שם כ"ד ג' לדברי כו' ת"ע בשלחן ערוך סי' תקל"ח סעי' ג' שם כו' : סי"ש שמע כו' . ע' תום' שם ד"ז ג' ד"ה בשלל כו' וכן לפסר לאחרו ס"ש בפ"ג דיומא כת"ס בס"ד יוצא דמיני עכו"ם שהרי כתו ד"ר לענין שבוע שליטים כמ"ש כי"ד סימן שמ"ט סי"ב : סי"ז אבא שבשבת כו' . פתו בקובר ברגל לף בתיבו עולה וכן בתתן : סי"ח שמע שמועה דחוקה כו' . דמ"ל לחסור מכילות מלגלח בשביל לסימן בעלמא ומוכח בגלילה וע' ברמ"ס סימן ע"ו בשם הרמב"ן ובריף שם מ"מ ס"ש מבל לסור בשביל לסימן בעלמא בסבל ע"ש : סי"ש שמע כו' . ע' תום' שם ד"ז ג' ד"ה בשלל כו' וכן לפסר לאחרו כו' ומ"ש כן בלבה בת"ס בס"ג יוצא דפיו ד"ל דלימו לסור עד הלילה דלף מותר בתמ"ש ובריף שם ס"ש בשם הרמב"ן ובתוספתא דמרו מיפסר שברגלו בתו ובתרייתא דמרו מיפסר שנפלבקה כו' לית דלאחרי שבלבקה לו שמועה קרובה בשבת : אם כו' שאין הרגל כו'. בתמ"ש כי"ד בי' בלבד יום א' לפני החג כו' ובכ"ל סט"ו ולף שעלו קודם לשמיני עלרת י"ד יום לימה מבעלה בזירת שלשים בתוליל ולף בהג בזירת ל' בלל וכ"ם בתו ל

תקמט א מפני דכריס הרעים . כדי לעורר הלבבות לתשובה [רמב"ם] :
ב אין מתענין בט' . ולא דמי לעזור תעניות גם בט' דאין מטריחין על הצבור יותר מדאי [רמב"ן] ומ"כ בעל נפש יתענה גם בט' מיהו בירושלים היתה שכלתסופה היה ג"כ כי"ז אלא שמפני הטרות טעו בחשבון :

תקנ א ואסור לפרוץ גדר . פי' תע"ג דמדינא נזמן שאין סכנה אין מייבי להתענות אלא בט"ב מ"מ כיון שנהגו להתענות כלם אסור לפרוץ גדר : ב בשנהגו להתירו . ל"ע דכפי' תקע"ה ס"ה כתב דאסור לסס להתירו ל"ל דוקא יחידים אסורים אבל הכא מעיקרא קבלו עליהם כלם להתירו כמ"ש ט"ב ועיין בשבו"י ח"ב סי' י"א שהיה נוהג לשעום מידי קודם והבאתיו בש"ת שם ועיין לקמן סי' תקנ"א ס"ק כ"ה שכתב לבשר ללבנה בו' ובבו"י סי' תקנ"ט כ' לבשר השכינה המכונה ללבנה כו' ועיין בד"מ בשם מהרי"ל אחר ששכח ואכל ביו"ד בטבת יש לו להתענות בח"ב וכתב בא"ר דששוט דיו"ד בשבת עצמו צריך להשכים אחר שנזכר. בסליחות כי"ז בתמוז קחקאת בראשה ובכבל הוא שעות הדפוס וצ"ל ובכפל בפ"א והוא ע"ש הכתוב כי לקתה מיד ה' כפלים בכל חשאתיה ופתרון מלת בראשה הוא הקרן כמ"ש והשיב אשמו בראשו ע"ש :

סי' תקנ"ג (ג) מותרים . עבה"ט ועיין בפמ"א ה"ב סי' מ"ט מ"ש לתרץ קו' הט"ז מאי רבותא דר' כו' ולפרש דברי התו' אתא דביקש לעקור וע"ש שכתב ש"כ שרבי בצונן רחץ כו' וא"כ ברחיצת חמין אסור וכ"כ האחרונים שבעל נפש יחמיר כו' ע"ש ועיין בתשב"ץ ח"ב סי' רע"א באורך בזה וכ' מח"ב בשם זרע אמת אינו יכול להתענות בג' צומות חוץ מש"ב אין צריך התרה ע"ש : (ד) בע"ש. עבה"ט ועיין ביד אפרים מ"ש לענין אמירת ענינו :

ביאור

ממועה רחוקה ורחיה ממ"ם שמע שמועה קרובה בשבת ולמ"ם כו' וע"כ שבשבת הוא יום שלפיה דהי יום כ"ע סיחך נעשית כמ"ש רחוקה הא עדיין נזירה שפיס עליו בתחילת ליל מ"ם קף כל הלילה ותחרו שם שמע שמועה קרובה כמוהלי רגל ולמוהלי רגל כו' ואם מיחל היחך משכחה להלי אי בתת שבעה קודם רגל לפילה ברגל רחוקה היא לוחת הסברת ואי בתוך שבעה לפילה לוחר הרגל קרובה :

סימן תקמט א, ובו' שבת כו' . ז"ל הרמב"ן בתה"ד והלכתא ומכלא כר"ע . ור"ל הלכתא משום דאין הלכה כתלמיד דמקום הרב דוקא מחבי ורבא הלכתא כבתרתי : ס"ב אע"ג כו' . אין מתענין כו' . עפ"ה דמגילה פ' כ':
מפני שאע"פ כו' **שבשניה** כו'. תענית כ"ף ב' ולא כירושל' שמניחו תו' כר"ת שם :

סי' תקנ א הכל כו' . ר"ל לף ע"ב דנזמן לילוף נרה רגל מתענין כו' פי' כשהם"ת היינו רגל רוב ישראל ומכמה זרחן כו' : מיהו כו' אפילו כו' . מדאמרינן בפ"ד דפסחים ועוברות ומניקות מתעניות כו' מ' דוקא ת"ש ומה שנהג תעניות הרחמנות של בשמים ועפ"ב ותרבץ נומות אלמי שוון לב' תעניות רחמנות וכירו' פ"ק בלבה ה' פ"ר יוחנן כל תענית שנ"ד גוזרין להפסיק לון ועוברות ומניקות מתעניות כם כו' ותינוק ועוברות ומניקות מתעניות כדרכן בת"ב וביה"כ כו' ותא רבי בא בר זבדא רבי ילמק כו' ע"ש : ס"ב צומות הכלו כו' . דלון ת"י בכבל מלא ת"ב כלבד כמ"ש בפ"ק מ' דשאר תעניותיהם לף ובפ"ה דמגילה שם אמרינן ורחן בי"ז בתמוז ועשרה שם ד"ה וכקא כו' ויש לומר דלא כו' מלמא שאר נומות לון דיוק כמ"ב ות"ש דהי תענית מוכרח דהני שבני שם פ"ב כו' הוא לחוק מדקתאמר שם רבי לא כך הוה מעשה כו' וכי היכי שעשה כלא זה שהניחו זה סיפורו של דבריו תרבה לעתחילה רלה לקוטנו בעשירי ולא לדברי רבי אלא בר זבדא מלי ס"ד דרבי הא מתניתין בשלמא אם רחילה לאחר בחמת אם כן רבי ברחן קמ"ל דלא רלה בתענית שאריכים בכל לו שפיר הקשה התוס' מלי לריחן וקיל : שם (ב) בכל הני מילי כיון שלא היה שום רחילה ותכילה כימי רבי וע"ז תירלו דרבי הוא שחידש דין זה כמו שאמר בשלמא אם רחילה לאחר בחמת אם כן רבי ברחן קמ"ל דלא רלה בתענית שאריכים בכל לו שפיר הקשה התוס' מלי לריחן וקיל : שם (ב) בכל הני מילי כיון שלא היה שום רחילה ותכילה כימי רבי וע"ז תירלו דרבי הוא שחידש דין זה שאחר

מעצמו ליסור לכילה ולא ליסור רחיצה כמו שקבלו עליהם :

תקנא אמרי' בגמ' דט"ב אין חלוי כלל להתענות מפני שהוכפלו בו הצרות והקשו הלוי מהו' כי"ז בתמוז גמי ליתעו בו ס' צרות ותי' דחורבן הבית קשה טפי ועי"ל דבט"ב הוכפל לרה"ר פעמיים: (א) ממעטין במשא ומתן . כ' כ"י ועכשיו לא נהגו רוב העולם למעט במשא ומתן בכל מקומות אפי' בדברים שאינן צורך המועד כגון ליקח בגדים לעצמו ולנשותיו ולבניו ולבנותיו ולקנות כלים לצורך המועד ומתן של שמחה כגון לצרכי חופה כו' עכ"ל ואי משום הא לא מליא דשא מינו דומין דגם בצרכי חופה לא נמע מועט ביניהו ומה שהמהו העום, זו הסברא דהא לא לחסרו חלא לעשות שעורה זו ולמי דמי למיתית ושיהא נסמוך על סברא דמויה כזו ונראה דטעם הממנע להקל בפי מ"ם בפי' תקל"ט ס"ד טעם להיתר משא ומתן מה"פ פי' יש לו מעות משום שיש עליהו מס מלך ונריס והכחתי לחיי מתו' פ' ח"ב ס"ב יש לנו היתר זה במשא ומתן מן הלא ואילך המה שאין ממעטין שוב מלחתי כן בדברי מו"ח ז"ל דבסי (ב) ואם היה כותלו נוסה וי"ח כיון דגמרא דידן חוסר כדין שאם כל כדין קאמר כו' עכ"ל ונקשה למה חאמר ולפ"ז כו' הא ולחי נס לי"ח חותר חס נוסה ויש סכנה יהיה חס שיטיח הסהוה ובפי' תקל"ד בסוף ע"ש מפני הסכנה ע"כ נראה דלא חיה יו"ט ישראל כש"ו באב ואע"ג יו"ט ואפסקיה ונפו יגון ואנחה ושאון שמחה ישינו:ובירושלמי סוף תענית בפסקא והובקעה העיר ע"ש יעשה זה ראש לחשבונו ע"ש.נ"ל ממדנהג שמיום ט"ב ואילך מחיל חודש אחר ואנחנו קורין לו חודש מנחם ויותר נראה לי הא דאדר החודש כולו בשמחה הוא משום דיום ט"ו אדר הוא תחלת יום כ' ששואלים ודורשים לפני הפסח נמצא ימי פורים ופסח חבוקיים בזה וזה לא שייך באב ונראה לפענ"ד אמת בעקש"י:שבמחבר סעיף ב' אמת בעקש"י עיין דגול מרבבה שם.נ"ב נראה לי בשבת שאשתו הולכת לבהכ"ם עדיף מאב קודם חתונת בנו דבעל חיוב משא"כ האב הנם שההתן קודם לבעל האשה לענין חיוב עיין מג"א סי' רפ"ב ואין הבעל דומה לחתן לפני החתונה כשמזמרין אותו מכל מקום גם לאב ההתן אינו דומה ועדיף טובא כמובן

תקנא א ממעטין בשמחה. פי' שאין שמחין כלל כמ"ש התו' פ"ק דמגילה: ב ליתסתיט מיניה . עד ר"ח חלול (רי"ו וכ"מ בגמ'):ג וכפל כרית. לכאור' דוקא אותו שחופס התינוק על כרכיו בשעת המילה כמ"ש בי"ד ס' רס"ה סי"ח אבל מכל המכנים ומוליא התינוק אינו כלל זה (*) ולפ שהשתי' רבינו ג"כ נלעום בגדי שבת היינו לפי שזה הוא עיקר מלותסומכ"ם בשבת שחל ט"ב שמדיו לכנים לבית אלא שרי חלה להחופס התינוק . (*) אין מחליפין חפי' הטלית (מהרי"ל): ד הכחונת לבד. ומותר חפי' חל ט"ב בשבת (לבוש) והמחמיר שלא להחליפו ממנג טעות הוא שאינו לבוש רק מפני הזיעה (מט"מ) : ה פרוכת . וס"ה מפות ומכסאות (מהרי"ל) : ו בגדי שבת. חכל בגדים מדשים חסור (מ"כ)*)מהרי"ל עשה שפיכה"לן לכמו שכתבתי לעיל: ולכם קט"ח של שבת לכבוד כמו החתן : ז של שמחה . קאי גם חמשא ומתן כגון לרכי חופה חכל שאר משא ומתן שרי כדרכו (כ"י כ"ח) וכת' מהרי"ל הסרסורי' לח יעשו כלי כשלהסרסר בעיר דשמחה הוא לרוחים (*) ובמקום שנהגו היסור בכל משא ומתן לריך התרה עבי"ד סי' רי"ד חבל במקום שנהגו ליעל כו' ולכן נ"ל דכ"ה הוי מלוה דרבים ובדי : ולעורך

כל משא ומתן מבני התר'כיוצ"ב פוסקי' ס"ל הכי כבר קבלו חבותיהם כדעה הסוה"ד ובפי' תקל"ד בסוף ע"ש מ"מ דממעטין בכל משא ומתן ע"ש : **כתב** הכ"י בשם הר"ן דכל כגון אלו ס"ל לו רק להרוחק בעלמא חסור : **אם** קלן עם העכו"ם בקבלות לעייר ביתו מותר לעייר וחם יכול לפיסו כדבר מועט שיתמין עד חחר ט"ב תע"ב (מהרי"ל) וכ"ל דב"ה הוי מלוה דרבים ובדי :

ב * ג **מר"ח עד תענית(א)ממעטים במשא ומתן דובבנין** ז של (ז) **שמחה כגון בית חתנות לבנו ה או בנין** של ציור וכיור ובנטיע'של שמחה כגון אבורנקי של מלכי' שנוטעים לצל להסתופף בצילו או ז מיני הדם ומיני אהלי' מ (ב) **ואם היה כותלו** (ח) **נוטה ליפול אע"פ שהוא של שמחה**

ט*טפי' קנ"ט ס"מ

כל מלאכה שאין ממעטין בשבת חול המועד כגון שהוא לצורך המועד כגון לבשל אוכל נפש ולהדליק נרות של שבת ויו"ט וכן לכבס בגדים לאדם שלא היו לו אלא אלו ולהסיר מעליו ולהניח אחרים ולהחליף מנעלים ולרחוץ פניו ידיו ורגליו אפילו בחמין ולהסתפר ולגלח ולנקר שיניו ולנקר אזניו ולנקר ציפורניו ולהטביל כלים ולהעלות ולהוריד חפצים מן העלייה ולהכניס ולהוליא חפצים מן הבית ולהשאיל כלים לנכרי ולקבל מנכרי ולהלוות לישראל ולנכרי ולהפקיד אצל ישראל ונכרי ולקבל הפקדון מישראל ונכרי ולהלוות לישראל ולנכרי ולקבל מישראל ולנכרי ולהשכיר בתים לישראל ולנכרי ולקבל שכר בתים מישראל ונכרי ולהשכיר עצמו לישראל ולנכרי ולקבל שכר מישראל ונכרי ולהשכיר בהמתו לישראל ולנכרי ולקבל שכר מישראל ונכרי ולהשכיר כלים

ס אם כיבמות י עור כסם רבינו ניסים מהירושלמי כ מסכה תענית וכלוקומתה דרב שבת שם ובריימתא ל רמב"ן כס' ת"ס ופ"פ להה דרב שבת דבעלי קרני דבי רב מ בריימתא שם וכפרש"י ב מהה דרבי יוחנן ם עור כשם תבי העזרי ע בית יוסף פ הר' יהודה בר רחובן ל ירוקי יוסף ק מסכת תענית ק"ט וכר"ח וכרשב"ג והרוייהו לקולא כרבה שם ר ירושלמי כתובות

עשרת זקנים

שהם כל בניו קאמר כדרך שאמרו כל מי"מ כדי שיהיו נראין כמתאבלין על ירושלים (כ"ב הטור) ס"ל דבנמ' דיהן בפ' החולץ דף מ"ג מזכר בפנין שהם מר"ח עד התענית ולא פירש שם דוקא

נתיב חיים

(מ"ח סקי"ן ◦) ועוד כ"ל כיון דר"ג ס"ל בגמרא דכל כשבת לאסור להגו כר"ג ולכן לפילו כ"ל :

דגול מרבבה

לכבוד בנו והחתן היה לבוש כל בגדי שבת וכו' ומדכתב ו' לב ולא כתב בשבת חזון שהם ומ"ש מקודם לזה מכרי"ל לא שיהא שום בגד בשבת חזון כו' לכן נלע"ד שלא רצה להיתר להתן שהם בשבת חזון דא"כ היה משמע לפי' הל ט"ב בשבת וכן כתב יוסי במעשה שהיה ו' לב בשבת הכל לפי שלא שלחו בשבת בלא לדעת יש מי שכותב בפעיף ד' יש לו דין שבת שחל ט"ב בהוכו לז גם בשביל כבוד החתן אין להתיר אלמא רק דר"ת בשבת ומכרי"ל שלחו היתר בד"ת ולפ"ז לפי מה דפסיק רמ"א בסי' תקנ"ד ס"ב דבשבת שחל ט"ב להיתר בד"ת וכן בשבת חזון ובכיתר כתב להתיר קטלי של שבת להני החתן כתב בשבת ו' לב ונלע"ד שבניין כתב כן וכוונתו להתיר להחתן עצמו לפילו בשבת שחל בשבת הגם בשבת . גם נלע"ד מדלא הזכיר מכרי"ל שהיה מספקר בערב שבת . הכוונ לו עכ"פ שהיה בו רגש להתיר להחתן עצמו דהספרה לא רגש להתיר לף להחתן:

מחבר *) ולכרוך במפרק לוסר בשורי כה"ג ולפי האם כתב כרי"ד סימן ס"ל מהיר לפי' תוך שבעה ימי לבילות והכי קיל מלבל ודוקק לומר דזה חמי' פרי חיה ועי"ש בס"ק ג' מ"ש בשם הגהת כמ"ק גם שם להתיר דוקא להתה ולא לאיש

הגהות רעק"א

מג"א סקי"ד וכ' כג"ה התפוסרת

חתם סופר

כג"ל.[מהגאון כ"ס] : שם בסג"א ס"ק י"ד אין רגילין לספר בכל שבוע . ג"ב ואין ניכר האבילות אם יסתפר בכל שבת דבלא"ה אין מסתפרין אלא בע"ש כג"ל לפעני"ד . ומכל מקום נראה לי דגידול שערו הזקן שבזה"ז שהוא ניוול גדול מאד יש לדונו כמי שתכפוהו אבילו לקמן סעיף"ר ואם יצרף זה שום קולא כגון להכנים ולהוצי'התינוק שבמג"א

שערי תשובה

בשם דגול מרבבה בזה ועיין בזקן אהרן סי' ל"ח ובדרב"ז חדשות סי' תרמ"ה לבטל המנהג שנהגו ברצת מקומות לו' איזה קנאה כתוב בסידורים וכ"כ בר"י ומח"ב ע"ש : (ט) מצוה. עבה"ט עיין בשו"ת שבות יעקב שהשיב מזה על שו"ת חינוך ב"י לענין לישא אחר ל"ג בעומר וכתב לחלל בין זה לאבילות ע"ש ומפם א' הקיל הכם א' בענין נשואין תוך ימי הספירה ולא עלה זיווגם יפה לכן נ"ל דשומר נפשו ירחק מנשואין בימים האלו אף שיהיו הרבה צדדים להקל כי המירא סכנתא מאיסורא עכ"ל : (יח) ליארס . עיין בה"ט ועיין ביד אפרים מ"ש על דברי הט"ז ס"ק נ' ועיין בשבות יעקב ח"נ שכתב נ"כ כדברי הט"ז בזה ע"ש : (יט) לספר. עבה"ט ועיין בשו"ת איהז האורחי סי' מ"ח ומ"ש בענין זה שכתב בשם מהר"ש מלובלין לאסור בימי הספירה ובימי המצרים וכן בשם הגאון מהר"א אשכנזי ז"ל שמנהג בארץ אשכנז שלא ליטול צפרנים בין המצרים והוא ז"ל כתב נער הייתי ונם זקנתי ולא ראיתי במדינתינו נוהגין לא בספירה ולא בין המצרים והמיקל לא הפסיד דכיון שהאחרונים שבזמנינו לא הזכירו האיסור מסתמא הין מתירין נ"כ ע"ש וע' ביד אפרים שכתבתי בשם הא"ר בזה ועיין בדגול מרבבה שמותר לסרוק במסרק דלא כשכנה"נ דהא באב מותר אפי' תוך שבעה ועיין בש"ד רנם שם דוקא לאשה מותר אבל גא לאיש ומ"מ נראה דכאן קי' טפי ואין איסור במסרק וכן עמא דבר : (יז) לכבס. עבה"ט ועיין ביד אפרים על דברי המג"א בזה ע"ז בבר"י בשם נחפה בכסף דאף לפי מ"ש בפר"ח פ"ס הס"ח דאמירה לעכו"ם בשאר איסורים דרבנן שרי משו' חומרא דט"ב נהגו לאסור אפי' לו' לכוכסת שהיא תקח הבגדים ותכבסם ועיין במח"ב בשם זרע אמת שלחת לכוכסת בגדי פשתן ער"ח שתשרה אותם בו ביום במים ואחר שיכבסם אב תגמור ללבנם ע"י מים ואפר וכורית כמנהג והכל בבית ישראל ואע"ג דמדינא יש להתיר מ"מ נכון ליזהר נם בזה להיותו בבית ישראל ואיכא משום מראית עין ש"ש ועיין לקמן ס"ק ל"ה . (ש"ע סעיף ד') לאחר התענית עיין מנ"א ס"ק ט"ז לענין הנוהגים שלא לאכול בשר ויין עד שבת נחמו שהב"ח כתב שצריכים התרה ובלא התרה אף

יד אפרים

לין עשייתו לשם שמחה מהלה אין להתיר לפילו אם עושה בשביל הפסד כיון שאין שכנה בדבר : מ"א ס"ק י"ד שמא לפני הדפוס לאחר ט' באב ואפי' אין לו אלא חלוק אחד אסור וכן המכובסים מקורם בין ללבוש בין להציע בהם המשה (ד) ואפי' מטפחו' הידים והשלחן אסור ◦ וכיבום שלנו מותר אבל גיהוץ (פי' מעבירין על הבגדים מבן חלוק להמליקו . ערוך) שלנו אסור (ה) וכלי פשתן אין בהם משום גיהוץ והרי הם ככיבום שלנו ומותר ◦ והני מילי לגוהצן ולהניחן עד אחר תשעה באב אבל אסור ללבשן בשבוע זה ס ונהגו לאסור אפי' כלי פשתן ואפי' בכיבום שלנו בין ללבוש בין לכבם ולהניח ע ואין להקל בדבר כיון שנהגו וכ"ש דאפשר דמדינא נמי אסור שהרי יש פ מי שכתב דכיבום שלנו קרוי(גיהוץ)לשל בני בבל שאין מתלבנים יפה לפי שמימיהם הם עכורים שאינה ארץ הרים וגבעות כארץ ישראל וכיבום של שאר ארצות אפשר שהוא ככיבום של ארץ ישראל ואסור ועוד ל יש מי שפירש דגיהוץ היינו מים ואפר או נתר וכורית וכבום היינו במים לבד ובזמן הזה אין מכבסים במים לבד ונמצא שכל כיבום של זמן זה הוי גיהוץ ואסור מרינא אפי' בכלי פשתן לכלי פשתן אלא

הגה ◦ ומנו נוהגין להמיר בכל זה מתחלת ר"ח עד אחר התענית אם לא לצורך מלוה כגון אשה הלובשת לבנים מוחרת לבעלה ולבעלה לבנים ולהליץ מתחיים (רוקח וס"ח) אבל יב בע בתב עלמו (יד) לא תלבש לבנים רק לובשת חלוק נדוק ויפה (הגהות שערי דורא) יד וכן (טו) לכבוד שבת לובשים כלי פשתן (טז) ומציעין לבנים כמו בשאר שבתות ואסור ליתן כלים לכובסת עכו"ם (יז) לכבס טז אר"ח ואילך אבל קודם ר"ח מותר לתת אע"פ שכובסת אחר ר"ח . (תוספות פ"ד דתענית ומהרי"ל)

ד ק טז לאחר התענית מותר לספר ולכבס מיד ר ואם חל תשעה באב ביום ראשון או בשבת ונדחה לאחר השבת מותר בשתי השבתות בין שקודם התענית בין

◦עפרי' ט"ז וי"ד סי' שפ"ח ס"ה כ"ט וש"ך שם

שמחה מותר לבנות ח(ולגורך (ט)מלוה הכל שרי)(ר"ן ספ"ק דתענית) ט ואין נושאין(י)נשים * ואין עושין סעוד' אירוסין י אבל ליארס בלא סעודה מותר ואפי' בתשעה באב עצמו מותר (יא) ליארס (ג) י שלא יקדמנו אחר : הגה ונוהגין להמתיר שתין נוסחים מי"ז בתמוז ואילך עד אחר תשעה באב : (מהגהות)

ג כ שבוע שחל בו ט' באב * אסורים יא (יב) לספר יב (יג) ולכבס אפי' אינו רוצה ללובשו עתה אלא להניחו לאחר ט' באב ל ואפי'אין לו אלא חלוק אחד אסור וכן המכובסים מקורם בין ללבוש בין להציע בהם המשה (ד) ואפי' מטפחו' הידים והשלחן אסור ◦ וכיבום שלנו מותר אבל גיהוץ (פי' מעבירין על הבגדים מבן חלוק להמליקו . ערוך) שלנו אסור (ה) וכלי פשתן אין בהם משום גיהוץ והרי הם ככיבום שלנו ומותר ◦ והני מילי לגוהצן ולהניחן עד אחר תשעה באב אבל אסור ללבשן בשבוע זה ס ונהגו לאסור אפי' כלי פשתן ואפי' בכיבום שלנו בין ללבוש בין לכבם ולהניח ע ואין להקל בדבר כיון שנהגו וכ"ש דאפשר דמדינא נמי אסור שהרי יש פ מי שכתב דכיבום שלנו קרוי(גיהוץ)לשל בני בבל שאין מתלבנים יפה לפי שמימיהם הם עכורים שאינה ארץ הרים וגבעות כארץ ישראל וכיבום של שאר ארצות אפשר שהוא ככיבום של ארץ ישראל ואסור ועוד ל יש מי שפירש דגיהוץ היינו מים ואפר או נתר וכורית וכבום היינו במים לבד ובזמן הזה אין מכבסים במים לבד ונמצא שכל כיבום של זמן זה הוי גיהוץ ואסור מרינא אפי' בכלי פשתן לכלי פשתן אלא

הגה ◦ ומנו נוהגין להמיר בכל זה מתחלת ר"ח עד אחר התענית אם לא לצורך מלוה כגון אשה הלובשת לבנים מוחרת לבעלה ולבעלה לבנים ולהליץ מתחיים (רוקח וס"ח) אבל יב בע בתב עלמו (יד) לא תלבש לבנים רק לובשת חלוק נדוק ויפה (הגהות שערי דורא) יד וכן (טו) לכבוד שבת לובשים כלי פשתן (טז) ומציעין לבנים כמו בשאר שבתות ואסור ליתן כלים לכובסת עכו"ם (יז) לכבס טז אר"ח ואילך אבל קודם ר"ח מותר לתת אע"פ שכובסת אחר ר"ח . (תוספות פ"ד דתענית ומהרי"ל)

ואפ"ה מותר ואפי' בשבל שאחה כלגע"ד : (ג) שלא יקדמנו אחר . כן ליחה בגמרא מאמע דבלגו אחר אסור לאחר וכעור כחוב דבחירוסין בלא סעודה ליכא שאחה וק' מ"ל למה הולרכו בגמ' לטעם שמא יקדמנו אחר ע"ל דס"ל להטור דבמקום שאחר מנהג ל"מ שמא יקדמנו ◄ ולחי' מהכל דפסק הטו"ד סי' ל"ב ע"ב כ אחר ואפי' בשבל שאחה כלגע"ד . כן ליחה בגמרא מאמע דבלגו אחר אסור לאחר וכעור כחוב דבחירוסין בלא סעודה ליכא שאחה וק' מ"ל למה הולרכו בגמ' לטעם שמא יקדמנו אחר ע"ל דס"ל להטור דבמקום שאחר מנהג ל"מ שמא יקדמנו ◄ ולחי' מהכל דפסק הטו"ד סי' ל"ב ע"ב כ

באר היטב

לכבוס וחין אחור חלח כיון שהוח להרווחה ט"ז : (ט) מלוה . כגון שחין לו לחם וכיוס מוחר לכבוס בית חחנות ר"ן.ומה שחין נוהגין ליחח לחם כלל היינו משום חלח מסחני מלחח ס"ו ופיין בחסובת שבות יעקב חלק ב סי' ל"ה . ולכן נהגו לעשות נגדים מדשים לגורך נשואין אבל מי שקייס פ"ו אסור עס"ז ס"ח : (י) נשים . חפי' כלח סעודה : (יח) ליחרס . ומה"ט מוחר לעשות שידוכין ומ"מ כ"ל דאסור לעשות סעודי ואפי' כלח ריקודין ומחולות ול"ד לסעודת נרית מילה דיש בה שמחה כלל משא"כ כחן וע"ל דאפי' בשמח אסור לעשות הבל בעמ' מנ"ח בד שהחעניות אסור וח"ח כיה בהו שמחה.מיהו מה שנוהגין לאכול מיני מרקחת בשעת כתיבת התנאים לח מקרי סעודה. וכ"ל דאסור לעשות ריקודין ומחולות מי"ז בתמוז ואילך : יא לספר . שמעתי שיש מוסרין ליטול לספרנים כמו בשבל וכ"ל דל"ד דזה הוי כמו לעשה וכאילות דלעשה ט"ב דף לסר ב' החו' ס' הקל (◦) ולכבוד שבת פסקינן דלעשה ט"ב דף לסר ב' החו' ס' הקל (◦) כמ"ש ס' תקנ"ד ס"ב

אח"ת תקנא הלכות תשעה באב

לגמר לפסקן **) ומו"ח ז"ל הקשה על כ"י כמ"ש דכיכוכם לא שמני כו' דזה מ"מ להרמב"ן דלדעתו כלי פשתן אין בהם משום ניהון שלנו ולא משום כיכוך שלכם גם הכ"י גופי' כתב קודם לזה ומיהו כלי פשתן יפני בגיס אין לבניס בין לנטוי' לכבם אלו לגבן להניח מותר ומרמה דלא דק מו שים ט"ם כו' עכ"ל הוה סבר דמ"ש כ"י בכיכוכם לא שמני לן כו' היינו לאסור לכבם ומ"ה הקשה לו כן מכל מלמת לא דק כדברי' אלו דהכ"י קאי על הרמב"ן דמיירי (*) בנגדים מכוכסים בכר קודם שבוע זו אלא דבשבוע זו בא לגהן אות' זה אסור אפי' בפשתן אפי' בניהון שלנו מכל כאיל מכוכסים מותר אפי' בניהון שלהם כדי להניח ומה שסיים הרמב"ן וניהון שלנו כמי אסור אין בימינו אין במכוכסים דקלי מדסמיך ליה וזה פשוט לע"ד לדע' הרמב"ן: **אשה** הלובשת לבנים עמ"ש כי"ד סימן ספ"ח מדין זה : (ו) אסור לעבריות לכבם כו' . בטעם משום מלית

בין שאחריו * ס ויש *) מי שאומר יז שנהגו לאסור כל שבוע שלפניו חוץ יח מיום ה' ויום ו' :

הגה ונוהגין להמתיר מתחלת ר"ח לענין כיבום מכל מספורת נוהגים (יח) להמתיר מי"ז בתמוז : (מנהגים)

ה ס יט * (ו) אסור לעבריות לכבם בגדי(יט) העבו"ם בשבוע זו :

ו ס כ כלים חדשים בין לבנים בין צבועים בין של צמר בין של פשתן אסור ללבוש בשבת זה : (ואפי מתחילין בא (כ) מרדכי פרק ומלוקט) :

ז ג יש אומרי' שאסור לתקן בגדי חדשי כבב(כא)ומנעלים חדשים בשבת זה ג כג ויש להחמיר בזה (כב) מר"ח :

הגה וה"ה דאסור לקנותן וכן תומן יפרעם אסור לעשותן לתפרים בין בשכר בין בחנם (תה"ד וכ"י) כך ונהגו (כג) להקל בזה מכל מס ידוע ומפורסם שהמלוכה של עכו"ם שרי (תה"ד) וכן נהגו לחת בה לתומנים עכו"ם להקן כלים חדשים תוך זמן זה כדי שיהיו מוכנים למחר (כד) התענית ומיהו טוב למעט בזה במקום דלפחר לגלי עדיף מבאר מצא ומחן בממטע כן :

להיות בערב שבת דמותר בה' דהה מ"מ לכבם כלל בשבת אלא ע"כ בשחל בה' אסור לכבם בד' דאפשר לכבם בע"ש ועוד דלוקח בה' מותר דיכיר שעות לעולך שבת משל"כ בד' וכ"מ בשבל"י פ"ב דתענית ולכן אין לפשפ בגדים לכבם ביום ד' וקו"ו בשבת מתחיל ר"ח אלול ואפי' בשחל בשבת אין מכבסין בו ביום ולא בערב שבת אלא בע"ש ואפי' בשחל בה'

לדעתו ד שם כשם הירושלמי פ"ד דפסחים ושם כתן טעם שבו פסק, לכן אתיא והטעם כי השתות יהרסון : ס עור משום לחיכוך וגוסחאות דגרסי בירושלמי כן וכן כתב הרמב"ם פ"ח ו שם כשם הרמב"ן ז שם וכתב כלל גו כשם ר"ר אחר מפני שבו כיעל

עטרת זקנים

עין לפילו היתה כוסס, לרבי, ליהודים ולערלים לפ"ם אסור לתגם המלוכה שעושין כנסיה למעיפים אחר הכניסה שמולכים הקלוות לין לאסור בשבת זו בלעיפים של נכריות דלף בשל ישראל לין כאן ללא תומרת בעלמא וגם הנסיה הטווית תוטין הוקיל ומקיימין במלוכה זו שרי :

* ומלעיפין מר"ח סכין של אחיטב כו' כתב מורי בב"י שיש לו כשיוש

חתם סופר

שם במחבר ס"ח דקא למשתי . ב"ב עיין בטור וב"י סימן שי"ג בירושלמי דלא למשתי חמרא וכמיכל בישרא וכמ"ש לקמן ס"ט וצ"ע מס"פ חזקת הבתים דפירי לא ניכל ומיא לא נשתי . וצ"ל דהתם ה"פ א"כ מי לא נשתי ע"כ משום דא"א להפרושים להתקיים לעולם בלא מים א"כ בשר נמי ניהו דאפשר לפרושי. בלא בשר מ"מ א"א לרוב הציבור וכיון דאי אפשר ליכל הציבור אין הנזירה חל כלל משא"כ מנהגינו הוא רק זמן קצר מר"ח עד התענ' ע"כ איסור בשר ו"ין דאפשר לרוב הציבור למיקם ביה אפי' בזמן קצר לא נהגו בו

דגול מרבבה

לכ מוהר רק בשבוע שהל ע"כ אסור לספר בדרכו ועיין בסעיף ט"ו והמ"ר בס"ק ל"ב המה על הב"ח והקשה מהה דאיתא בשבולי לקט להרחון בחמיץ אסור לנחר ר"ח לפי שלמו ל' שלו ור"ב כ"ם גיטין עין ב"י ואני תמה להלי כ"ו פרישה הוא דבשלמא רחיצה בחמין דגם הוך שלשים הינו אסור מדיוקא רק מהמבחן כתבותר כי"ד סי' שפ"ח סעיף ל' בהג"ה ור"ב מהי דאיתא בשבולי לקט להרחון בחמין

הטעמים שנאסר בשלילו בשבר ויין ובשר ודאה דשפ"י בח"מ להחמיר עד השבת כרשב"ג דלא יאות עביד כדאי' פ"ק דברכות אר"ט אני הייתי בדרך והטיתי לקרות כדברי ב"ש וסכנתי בעלמי מפני הלסטים מ"ל כדאי הייתי לחוב בעלמך שעברת ע"ד כ"ה ופירשו התו' אע"פ שהחמיר על עלמו לעשות כב"ש וב"ה ג"כ מתירין לעשות כב"ש להטות ולקרות מ"מ מאחר שכתה לכוין עלמו לעבור ע"ד ב"ה אפ' הוה להחמיר מיב מיתה ה"ה כאן דקבעו הלב' כר"מ והוה בא להחמיר כרשב"ג שקרא חוטא שמלער נופו בכדי עב"ל ואין דברי הרב ברורי, בזה דהא כתבו התו' שם בסקנל' בשם הר"ר שמע' וז"ל כה"ג נבי קריאת שמע אע"ג דמן הדין יצא בדיעבד כיון דלב"ה אין נכון כלתית, במתני' כדאי הייתי לחוב בעלמך אם עשה כב"ש בב"ה לא עשה ולא כלום עב"ל מ"ל לא סיה ר"ע רחוי לעוסק בלה מלד שעם, כדברי ב"ש מה שאינו נכון לב"ה מש"ב אחינו בכרשב"ג גם מו"ח ז"ל חולק על רש"ל בזה מטעם עבד כלום לר"מ בשם שעושה כרשב"ג דלא כמו שעושה ב"ה אחר ע"כ ודאי אין על המחמיר בזה שום עון אחר בלע"ד שמחמיר לחבור לומר אחוה חם לדברי רשב"ג דבזה נרחה כחולק על פסק דרבה ח"ו בלה יחמיר לעלמו דרך לפיס מסורת הדין ולא יאמר כלום: (יא) מותרים בתבשיל כו'. כשמוך מתבחר לתף ברובע של בשר מותר: (יב) כל הסייגים לשעודה. נרחה פ' כל מי שהיה הולך בדרך בזמן אחר לשעודה זו הן מחמת קורבה הן מחמת שהוה לוחכהו דמי' כמהרי"ל שם אירע מילה או פדיון הבן ושיום מסכתא דהן שעודות מלוה מסכנים אב מותר לקרואים שם בשבר ויין דוקא קרובים מחמת קורבה או ריעות אבל ההולכים שם רק לשחות וכלה"ה לא היו הולכים ס"ל מלוה בכאה בעבירה ומיהו שבת שחל ט"ב בהוכה לא יאכלו בלה בי מלוה רק מין בלמלוח ויש מקלין ומהרי"ל אמר בשבוע שחל ט"ב כל הסייגים לברית מותרים כו' עכ"ל ותמ"ב כ' שם מהר"מ כמרדכי גדול דהתיר לכל הקרואים לאכול בשר כו' ומילולא דברי ר"ל סיה כ"ל היתר לגמרי בשעודת מילה ורלייה מדאשכחן בפ"ק דמ"ק דף

ט'

דה שלח להוסיף. ז"ל מהרי"ל ודוקא ההולכים משום קורבה או משום ריעו' אבל ההולכים לשחות עבידה הוא בידם ובלבום פסק כמ"ם בשמהגים דאר"ח עד ט"ב לוקמין מין מלומלם ויש לוקמין י' מלבד הקרובים הסייגים לבעלי השעודה עב"ל ומ"ב דגשים הסייגים לשעודה מותרים ג"כ בשבר ויין ודוק' במקו' שאנשי כשם לשעודה זו ומי שאולחין לו לביתו מסור לאכול כמ"ם סי' תקמ"ח ס"ב וכ"ל דוקא פסולי עדות מקרי קרובים. עכי"ד סי' שצ"ד ס"ו בהג"ה וכ"מ (*) בת"ה סי' רל"ח דיש מקילין בשעת הדחק לאכול בשר בשבוע שחל ט"ב בבתי אבלים ובמקום שאין שם אלא בשר ויין ולא נהגו כן אלא בשבת שחל ט"ב דאז אין לו תענית כלל ומ"מ אין לנהוג כן אלא בשעת הדחק ובמקום שאין שם אלא בשר ויין ולא בשאר מיני מאכלים ומ"מ אין לנהוג כן אלא בבתי אבלים

או כלכוש · וט"ב שחל בשבת ונדחה אין לו דין שבת שחל ט"ב לענין זה כלל כ"ע מודים (°) עמ"ס ס"ד : לו מנין מלומלם . והשתא לוקלים מאכל חלב ועמ"ס סי' קל"ז ס"ג לענין זימון : לז בעמ"ב סרי · וכ"ל דשב"ס יעשנה קודם חנות דבזה ודאי לא מבטי מה שמלוקלין לה"כ סעודת ערמי על החרס כמ"ס סי' תקכ"ב ס"ט ודחי לה מכני מה שמלוקלין לה"כ סעודת ערמי על החרס כמ"ס סי' כ"ע מודים (°) עמ"ס ס"ד : לו מנין מלומלם . והשתא לוקלים מאכל חלב ועמ"ס סי' קל"ז ס"ג לענין זימון : לז בעמ"ב סרי · וכ"ל דשב"ס יעשנה קודם חנות דבזה ודאי לא מבטי מה שמלוקלין לה"כ סעודת ערמי על החרס כמ"ס סי' תקכ"ב ס"ט ודחי לה מכני מה שמלוקלין לה"כ סעודת ערמי על החרס כמ"ס סי' יומר : לח לספר לקטנים · דקטנים נמי שייך בו מיוך מי מסוס מכיולו, מי מסוס מכיולו, מי מסוס ענמת נפס (ת"ס סי' קכ"ב) ופ"ע דכי"ד סי' שפ"ד פסק דאין מבילות לקטן וכ"ל דמבילות דרבים ממאירי'טפי : לט מיכו נגדים כו' . ומ"מ לא יכנסו הרבה ביחד מט"מ וכנמ"ב וכ"ל דיכנסו בעמה לא מין מכנסו ע"ג הכהר (°) עסי' תקל"ד : מ אלא לרחון. כ"ל שיולדת מותר לרחון כמ"ש ס"ג ובברכות דף ט"ז ע"ב כתבו רחו, ואין להקל בזה אאין אלו בכדי לרחון ע"ש . ואין להקל בזה אאין אלו רגילין כ"כ ברמ"א : ר"ח שחל בע"ש יש מוהגין לרחון לכבוד שבת ויש רוחצין ביום כ' שלפניו (לבוש ומהגיונים) וכ"מ כתב דמי שרגיל לרחון כל ערב שבת וממנע

מנין מלומלם וזה לפי לין (לד) בשרב ת"ב שרי (מהגיונים ומהרי"ל) ובלבד שלא יהיה בסעודה שמפסיק בה:(ד"ע)

יא כ כל מי שאוכל בשר במקום שנוהגים בו איסור פורץ גדר דוא וינשכנו נחש : (ומותר לעשות כל שכר לפי שלא נתקנו דבש שקוריים מע"ד) :

ב ג (יג) תספורת שבוע זה אחד ראשו ואחד כל שער שבו אסור :

יג * מ ובזקן כל שמעבב את האכילה מותר :

יד נ אסור לגדולים לח לספר לקטנים ולכבם כסותם בשב, שחל ט' באב להיות בתוכה: הגה לט מיהו בגדים שמלפפין בהם הקטנים לגמרי שמולינים בהם רעי ומשחינין בהם הני ודחי (לה) משרת שרי ולפי' בגבדי שאר הקטנים מוהגים להקל : (ג"י)

טו ס מי שתכפהו אביזות של מת ושל שבת זו והכביד שערו מיקל בתער (יד) אבל לא במספרים ומכבם כסותו במים אבל לא בנתר ובחול :

טז * ע יש נוהגים מ שלא לרחוץ(לו)מראש חודש פויש שאין

ונמנע

שחל ט"ב לחל קודם לזה מותר בתכפהו מבילות דהיינו שמלמו ל' שלו בתוחן ימ"ס דמותר בכיבוס ותספורת : כתבו התוס' כפ' בתרא דתענית דף כ"ט ותע"ג דשלחו משמיה דר"י דכלי פשתן מותר לכבס במועד מ"מ בחמיר לנו מורי רש"י לתת סדיגים שלנו לכבס חותם בשבוע שהיה בה ט"ב קודם התענית לחל ט"ב בה' בשבת חותר לכבס ולספר מחנות ומילך מפני כבוד השבת לחין להמתין עד ט"ם מפני טורח השבת עכ"ל והקשה ב"י דבר תימה הוא להתיר לספר ולכבס בט"ב בשבת מ

מותם : (טו) ויש מתענים כו'. עסי' תקס"ג דסם לריכים להשלים התענית ע"ם : (טז) ויש מקילין כמפיסת הרמ"א . כ' מו"ח ז"ל דאם מירע ר"ח בע"ש כ"ל דרוחלין לכבוד השבת וכ"כ כמנהגי' שכן נהגו ותע"ש שכ' שם בשם מנהגי דורא דרבותיו שבמגל"ת מזהרין ומקדימין לרחון מ"מ ל"ל להחמיר שהרי כמרדכי פ"ב דשבת התירוך כרתות דמלוה לרחון בע"ם וכמרדכי התירוך מסייס מכל ביום ה' לא הוה יקרא דשבת אע"ג ח"ש לו לרחון בע"ם ועוד שלף בשבת חזון חומרת יתירה שהרי לף כיום התירו כגמ' לכבוד השבת אפי' ביום ה' ☜ שאל ט"ב להיות בתוחה שבוע ולף אנו מוהגין היתר בזה ומ"ש הילך נחמיר ברמיזי שלא מסרוס בתלמוד כל עיקר וכבר הפלינ ע"ז הרב רש"ל בתשו' סי' ל"ב ומהרי המנהג כ"כ יחות לנבול הרחיצה בע"ם אלא מה שעשה שכבר נהפשט המנהג ע"כ ה"ה הנו דלא לוסיפולה דדוקא בע"ם של חזון דאל בע"ם שהוא ר"ח שחיו שבת של חזון לא רחיתי למסור כלל וכפרט הרגיל לרחון בכל ע"ם כשהפסר לו ונמנע מלה עונים בידו עכ"ל וכל מי הרגיל כל השנה להיות נזהר שלא לנמוע שום פעם מנרחין בע"ם זה ☜ יוכל לסמוך ע"ז שחל בו ר"ח ובלבד בשבת חזון שבין המלרים דמעשה זה יחות החדש קודם שקיים מלוה זו ושמחי סברת זו בשם הרב מהו' יוסף כ"ך מקולקת ויש רחי' נזה ממ"ם התו' פרק ח"מ הביאה כ"י בשי' תקנ"ט בשם הרב מהו' יוסף כ"ך מקולקת ויש רחי' נזה ממ"ם התו' פרק ח"מ הביאה כ"י בשי' תקנ"ט בשם הרב מהו' יוסף כ"ך מקולקת

שאין נמנעין אלא בשבת זו ל (טו) **ויש מתענים מי"ז בתמוז עד ת"ב :**

הגה ולאוהר מלוה שרי ולכן נהג רומלם ופופלא (מהרי"ל) ואפי' לם פופלא לילי ו' ליל י' נהג מוהר לה לרחון בערב ת"ב אע"פ שלה לרחון ליל י' * (מגודה) ונרלה דה"ה לאם הלוכחת לבניס ירולה לרחון מעט כדרכה כשהר שנה הולול ואוהב עושה לתעוג רק לאוהר מלוה ומוהגין שלא לרחון אפי' בחנוך תר"ת ואילך (ה"ה סי' ק"ו) אפי' בע"ם של חזון אסור לרחון כי אם לחסו ופיו ידיו ורגליו בלוון (מהרי"ל ומנוחת מהרי"ל סי"ו וב"י) **טז** ויש מקילין בחפיפת **מא** (יז) הרחם בחמין למי שרגיל בכך כל שנת :

יז ק טוב ליזהר מב מלומר (יח) **שהחיינו בין המצרים על פרי או על מלבוש י אבל על פדיון הבן אומר מג ולא יחמיץ המצוה :** (יט) (וכן בפרי **מד** (לט) שלא ימלא אחר ט' בתמ מותר לברך ולאכלו בין המלרים) (בימין זאת סימן קס"ג ותנוחת מהרי"ל) :

יח ס צריך ליזהר מי"ז בתמוז עד ט' באב שלא לילך יחידי מה (מ) **מד' שעות עד ט' שעות** (מנחם שבחם קנט מהרימ סולם) (יח) **ולא** (מא) **יכו התלמידים בימים ההם :**

תקנב דין ערב ט' באב ובו יב סעיפים ז

א מ ערב תשעה באב לא יאכל אדם בסעודה המפסקת שאוכלה אחר חצות בשר ולא ישתה יין ולא יאכל שני תבשילין :

הגה * ולף ממסקים מהרי"ו א (מ) ממעט בשחייתן ממה שרגיל לשחות (טור וב"י בשם הוספות ורוקח) וכן לא יאכל מאר סעודתו לעין ומלית דבריס שנוהג בהם בשאר פעמים כדי שיתענה בפרישות : (מרדכי) :

ב נ אפילו בשר מלוח שעברו עליו יותר משני ימים ולילה אחת * ובשר עופות ב (נ) **ודגים ויין מנתו דהיינו שאין לו יותר משלשה ימים נהגו לאסור :**

ג ג אפילו בשל מין אחר ג (ג) **בשתי קדרות מקרי שני תבשילין דוכויש להחמיר וליזהר משני מינים בקדרה א' אלא א"כ הוא דבר ד שדרכו בכך כל השנה כגון אפונין**

ברכה במ"ם שמחמם זה יומר לקיים כ"ז סיוכל לקיים וכפ"ח סימן תתמ"נ התיר לנרך שמחיינו בשבת : **טעם** המיעות בשר ויין מן י"ז בתמוז עד ט"ב שנוהגים יחידים ולהל מתענים לנמרי יש כו ג' טעמים . הא' שהיוהל התענה ביום זה . הטעם הב' משום דהוה בחדא מעשרה מן י"ז שהוקפה העיר עד ט"ב שנחרב בהמ"ק . הג' משום שבטל התמיד ונסיך היין מן י"ז בתמוז וכתב רס"ל בתשו' סי' ז' בתמוז ולכך נהגו שלא לשתות יין עד ט"ב ולכן אין לנהוג היתר בזה ואפילו בחול, ואפילו בשבת שחל בו ט"ב נהגו שלא לשתות יין עד אחר סעודה שלישית ואפילו בחול אין לנהוג היתר בזה ואפילו בשבת שחל בו ט"ב נהגו שלא לשתות יין עד אחר סעודה שלישית ואפילו בחול אין לנהוג היתר בזה ואפילו בשבת שחל בו ט"ב נהגו שלא לשתות יין עד אחר סעודה שלישית ואפילו בחול אין לנהוג היתר בזה

שפיר מאחר דעת ☜ שבת לא חיישינן למיתה ויברך אז כנ"ל נכון ועיין במג"א סימן תקס"ח ס"ק י"נ ובמחצית השקל שם.[מהנאין כ"ם]ועיין שו"ת כ"ם או"ח סימן"ג:שם במחבר סעיף"ז נ"ב ומי שתבאו לשלשים של **אביו** ואמו כתב אאמו"ר וצ"ל בתשובה סי' קנ"ח כסבר הגוב"י מ"ק או"ח סי' י"ד דבזקן שיעור נערה בלמ"ד יום דיש בו ניוול נדול ומכל מקום כת"שלא להקל קולת הב"ח שבט"ז ס"ק י"ד ודי בתער ולא יהיה **בו** עוד שיעור שיגערו בו[מהנאין כ"ם]: שם במג"א סאבל אסור לברך.עיין ט"ז סימן תרע"א ס"ק ח' בשם מ"ם דנראה דאין לאבל לברך שהחיינו וצ"ע אלא שם כשלא יברך שהחיינו יפסיד הברכה ובאופן זה אפילו בין המצרים מברך כמבואר כאן.ואולי המ"ם לא כתב כך רק שבציבור לא יברך שהחיינו וצ"ע מהנאין כ"ם] :

הגהות מהר"ן שפי"ן

ל במ"א ס"ק ב' ודגים כת' כ"ן שם"ם הוא וכו' דגירס' דגים הוא עיקר משום וכו'. ולי נראה דלא קשה מידי דסכי"ל כשי"א קלי אפסיק הקולה שבת' ולא יאכל ב' תבשילין וע"ז קאמר אפי' בשר מלוח שעבר עליו יותר מב' ימים ולילה אסור ואפי' זכשר עופות ודגים ויין מנהגו נהגו להסור להסיר כ"ל דמ"ם אפי' בשר מלוח וכו' קלי על מ"ם דב' תבשילין הם אסור ואפי' דאפילו אם הבשיל ג' מהם הוא בשר מלוח שעבר עליו יותר מב' ימים ולילה ה' מ"מ נקרא תבשיל לענין דין דמ"ב דאסור

באר

יז"ם מולק על הס"ם וכתב דאין ליזהר כלל לכבם ביום ד' וכ"ם ליזלא בדרך דאסור לבבם לצורך שבת אפי' בע"ם **ומי** ט' ט. ולבנין ריש בע"ב **ומי** ט"ז ס"ק י"ד : (לז) הרחם. אבל אסור בחמין בצוחות ומים ואפי' בקורו לו"ב לבוס . אבל בחמין כל **גופו** מוהגים כל אדם לימור ד"ם . ומי שבוהל כל ערב שבת לבם מלוה מוהר לבבול בה בשבת זו אל"ה.מיהו **מי** שמבטלה לפעמים מפני שרוחו בפעמים לו מפני סבלה אסור לבבול מ"א ומי' ט"ז ס"ק ט"ו: (לח) שהחיינו. וכשבאות בשחייתו מבל"מ וכבוס . וכתבתי אחר"ו לומר אפי' בשבת ואפילו **לי** דאם אל שבא אפר בחמין בשבת ואפילו בשבת בלי"ם מ"א : (לט) שלא. ולדעת המתירין בשבת **בשבת** לילו בנמלא ואם יקחהו בחול ויאמרהו לבבת יתקלקל : ול"ז בתב נראה דמעשה זה יש להתיר בכל **יום** שבין המלרים דאמת מאחר יחום החדש קודם שקיים מלוה זו וכן שמעתי אפרת אמומיגים זה **ולחום** שמבול שלא לילוב בשר אחר ט"ב בתב הב"ח דלריכים התרה . בתב שבאה"ת דבר פשוח ט' ומדרש נפח.ובאיכה רבתי אימת מסוף ד' עד סוף ט' . וכאומות האחר"י ז"ל בתב שיתחילו בימים האם אחר מלי היום ויבבה כמו מלי שעה : (מא) יכו . לפי' נרלוסה ט"ז :

תקנב (מ) ממעט . ואין לבחות שבר אחר מהרי"ל אבוחה רס"ל הגמ"י . ולפ שוח אדם שלום שרי מע"מ ע"יין ט"ז ובשכנ"ג : (כ) ודגים . עיין מ"ב : (נ) בשתי : פי' שאחד בלילתו עבה ואחד בלילתו

תשובה

ח"ב דלנוהגים איסור בשבתות נם בשבת שחל י"ז בתמוז אפור אך באגרות הרמ"ז מתיר בזה וכדברי המג"א וכתב בר"י יש מי שבתב דאשה מעוברת מותרת לאבול פרי חדש בלא שהחיינו דשמא תתאוה ויגרום נזק לה ולולד ובשם מהר"י צמח בהנהת בת"י בתב שהולה נ"ב מותר אפי' בחוק שהפירות שותחין לו תאותן לאבול דברים טובים ובמקום חולה לא נזרו רבנו וכתב בר"י בשם מהר"י בן נעים בתשו' בנה"נ וכנה"נ הסכים עמו שאם בין המצרים לקח פרי חדש ובירך עליו ברכת הפרי אז יברך ברכת שהחיינו נ"ב ע"ש ובר"י דקדק כן נם מס' הכוונות דכל שהוא צריך לאבול הפרי קנין הבא שבירך ברכת הפרי יברך שהחיינו נם כן אך בהנהת מהר"י צמח בת"י בתב סיפר לי בנו של הר"ב ז"ל מ"ו שמואל "נר"ו כי הוא זוכר שפעם אחת היו חכמי הדור אוכלים בשלחן אביו והפציר בו לאבול פרי חדש ואבל אוהו בלא ברכת שהחיינו וק"ק דבם' הכוונות משמע להיפך עכ"ל ומ"ש בשם מהר"י צמח הוא נדפס נ"ב בפע"ח דפום קארילא והמעיין יראה שיש ליישב הלשון דה"ק שיש ליזהר שלא יאכל פרי כדי שלא יצטרך לברך שהחיינו כו' ר"ל שאז נצטרך מן הדין לברך ויכון שלא יהיה רשאי לברך יזהר מלמנוע בלאכול ע"ז וע"ש ווזד בשם מהר"י ותשו' כנה"נ שמי שאבל פרי חדש בין המצרים ולא בירך שהחיינו שחשב דאסור לברך (ולפי מ"ש בשם מהרח"ו קושטא הכי הוא) או אחר בין המצרים יאבל פרי אחר חדש ויברך עליו שהחיינו ויכון לפטור נם אותו פרי ע"ש :

ס"י תקנב (בש"ע ס"א בהנ"ה) וכן לא יאבל כו' וכתב בשבנה"נ שבתשובה אסרתי לאבול אותן קשואין שכובשי' אותם במים וכמלה או בחומץ והביאו בא"ר וע' במה"ב שבזרע אמת כתב שאין לשתות קאווי או שייע בסעודה המפסקת אם לא במקום חולי ומח"ב כתב שמנהג פשוט בא"י ומצרי' וכל הגבילות שאוהו קאוי אף הבריאים ואמרתי ללמוד זכות על רבנן קדישי כו' דאבילה שני תבשילין דוקא אסור א שתי' והאריך ועוד דמשקה שחיממוהו או הרתיחיהו לא מיקרי תבשיל כדמוכח בנדרים דף מ"ם בהא דפריך והא מתבשיל נדר ע"ש ונם אין בקאווי משום שרירה ועונג דמקרוב נתפשט בעולם מאד ואפי' העניים רגילים בו אבל מים מבושלים בקנה וזרע נד עם צוקר שהיא תענוג ומנהג עשירים **לא** היתר אלא לחול, דחש במעיו . וע"ש בשם זרע אמת שליחן בוסר או הומץ לתוך תבשיל שאוכל בסעודה המפסקת ודאי שרי ע"ש : (נ) **בשתי** . עבה"ט וע' בר"י שכתב שבתשו' כנה"נ נשה לאיסור אף בשניהם בשוה וכתב שכן הסכימו חכמים שבימינו ע"ש וצ"ע בטעמא דמלתא דמה קפידא בבישול כיון

הגר"א

ולף לחן הלבה כרשב"ג דק"ל כרבנן דמתני' וסוגיא דבריחות וגמ' כרבנן מבל מקום נזה לא מיירו דפליני עליה . כ"כ הפוסקים : **וכן לא** כו'. ר"ל לף על גב דמרוחא מוהר במ"ם לא ריה רגיל לאבול כו' מבל מקום מה שיוכל למעט עדיף כמ"ם כרבי יהודה בר אלעאי וז"ל כרמב"ם זו היא תדת כל אדם שאינן יכולין לסבול יותר מדאי לאבל כו' פת חריבה כו' כזה רחוי לתבמיס לעשות לו קרוב לזה כו' : **ס"ב אפילו בשר** כו'. כמו שכת' בירושלמי ור"ל ועל"ל כרב"ג ס' ג' : **אבל עב פדיון** כו' . כמ"ם **בתוספ** בלח"ם פ' בת והבילו רש"י כמגילה ו' ג' : **וכן בפרי** כו' . כמו שכת' בירושלמי שהיר ליהן לת הדין כו' ר' אלישנר כוס כו' ופי' בפרי תדם לענין שהחיינו :

ס"י תקנב א בסעודה המפסקת שאוכל כו'. כמ"ש ל בפ"ט : **ואף ממשקים** כו'. כמ"ש היה רגיל לשתות עשרה כוסות כו' לף דרשב"ג לבקל אחת ובניין מ"מ ס"ב לשהר דבר כמ"ש היה רגיל למעוד בעשרה ג"ח כו'

מחצית

ס"י תקנב (ס"ק ל) ממעט כו' אין לשתות שבר. ס"ם יין שרף לו מע"ד ס"ב ע"ז ע' סם : (ס"ק ב) **ודגים כו' כמ"ש י"ד ס"י רי"ז דאם אסר על עלמו בשר שתם. והוא במקום שקורין לדגים בשר אסור גם בדגים. וע' מ"ש **ס"י תקנ"ז**. דאסרה"ל לא אכל דגים בר"ה. **שהיו חביבים** עליו מאד

ל עור מיום שהוקנסה העיר ו"ל בנגד ג' שבועות שבהעגם דומל : ק תשו' חשבונות בסם ס"ח ר ב"י לדעתו ם הנהות מיימוני החדשות והרוקח בסי' ס"ע מחדרש חיכם רבתי ומחדרש תהלים מזמור כ"ח . ת משנה תענית כ"ו וכת"ק ב עור והנהות אשר"י בסוף התענית בסם ס"ז ג סם בסם הרי"ף נתות ד סם בסם הרמב"ן

עטרת זקנים

תקנ"ב * ולף ממסקים לחריס כו' כתב מהרש"ל בפ"ת סי' ל"ת בסם הגור' שלין לבתות שבר בשעודה המפסקת ע"פ ודין נוהנין כן וכל זה למען לתפסר לבל מי שהורגל לבתות שבר לא יהא לו כוח לחד חלם שרי לבתות שבר רש"ל: *וכשר עופו' כ'וכ"כ בהג"ת סוף

לבושי שרד

במ"א סקס"ב (°) ועפ"ד רלה לומר בסם יש ב' דיעות בכם"ג דנדחה ולת פליגי חלת לספר ולכבם שבות מדינת רש"ם משת"ב בהת כ"ע מודו וכ"ג כ' הש"ת לעיל סוף סקל"ב . **ט"ז** סק"י"ו (°) בשבת זו לעבות מלאבה לנרכי נבוה מכ"ם כ"ל : שם להבוא התוחרת . ר"ל המעשה מבשר ויין :

תקנ"ב ט"ז (°) ד"ה בשר סניא . לת יאבל בשר שהוח שחוט מלמים. שלת עברו עליו יותר מב' ימים ולילה אחר דתם עברו מתבטל טעמו :

יד אפרים

ס"ק ט"ז שחל ע"ב להיות בע"ם כ"ל ומ"ם והנו מוהנין היתר כ"ע דלדידן ח"ת לתוך ע"ז בע"ם **בט"ז** ס"ק ט"ז יוכל לסמוך ע"ז בע"ם שחל בו ר"ח מלבד בשבת חזון כו' כ"ל : בא"א ס"ק מ"ב בתת לת מיירו שחל בשבת חזון כו' שבשת בשם גדול ת' שבתיה רלוים מפי רד"ג סעיף ב' בתת לפי' ולעני"ד י"ל דתתם שבשעת שחיעה הל עליו חיוב הברכה לת יתחילה וכמ"ש בס"ק שחח"ז משה"כ בתת דלת מיקרי מתעיין הברכה כיון שהגו להמתין עד שעת תכילה תין לו לתחול ולבתר בשעת תבלו ולפיכך כ' המג"א שלת מיירו איסור נמור בתת ר"ל תף בתת שתיירו מתעיין הברכה לת מיירו איסור נמור : ס"ק מ"ד כ"ל שגם בשבת כו' רלה

דגול מרבבה

*) רמ"א הרמ"ת לשיעתו כי"ד ס' קל"ו ס"ד בהג"ה שכתב שהוח רק מנהג יפה ע"ם ולכן פסק שלת ת"ת וכו' דמשמע שלת ת"ת לרחון ליל י' לת תרתן בערב ע"ב תבל לדעת הש"ד שם ס"ק ו' ס"ק ט' ת"ב יעקר הדין לרחון בערב ע"ב תפי' תפסר לה ס"ק י' :

הגהות רעק"א

כ"ב ח"ב סי' כ"ב : מג"א סקמ"ב ובשבת ארב. בתשו' בית יהודת בסוף הס' בתבטים תות ס"ת סי' שמעתי ממורי ז"ל דה"ה ביום ר"ח דינו בשבת

חתם סופר

איסור ודוחק : שם במג"א ס"ק מ"ב ולפענ"ד י"ל עפ"י סברת הש"ז לברבבל יום שביו"המצרים שמא ימות האדם קודם שיקיים המצוה וי"ל מקו"ם שנתיר בחול מהאי טעמא נתיר בשבת עכ"פ ושוב בזמקצר בזה עד שבת לא חיישינן למיתה ולכן בחול לא יברך ובשבת ע"ב להתיר ועיין

תשובת ח"ן סי ק"ו לחלק בבה"נ בין זמן קצר לזמן ארוך ועיין יערות דבש דרשה שלישית מחלק ב' דעד שבת זמן קצר הוא ע"ש וביון דבשבת עכ"פ יותר סברא לברך מבחול לכן התרנו בשבת ואסרנו בחול, **שפיר** מאחר דעת שבת לא חיישינן למיתה ויברך אז כנ"ל נכון ועיין במג"א סימן תקס"ח ס"ק י"נ ובמחצית השקל שם.[מהנאין כ"ם]ועיין שו"ת כ"ם או"ח סימן"ג:שם במחבר סעיף"ז נ"ב ומי שתבאו לשלשים של **אביו** ואמו כתב אאמו"ר וצ"ל בתשובה סי' קנ"ח כסבר הגוב"י מ"ק או"ח סי' י"ד דבזקן שיעור נערה בלמ"ד יום דיש בו ניוול נדול ומכל מקום כת"שלא להקל קולת הב"ח שבט"ז ס"ק י"ד ודי בתער ולא יהיה **בו** עוד שיעור שיגערו בו[מהנאין כ"ם]: שם במג"א סאבל אסור לברך.עיין ט"ז סימן תרע"א ס"ק ח' בשם מ"ם דנראה דאין לאבל לברך שהחיינו וצ"ע אלא שם כשלא יברך שהחיינו יפסיד הברכה ובאופן זה אפילו בין המצרים מברך כמבואר כאן.ואולי המ"ם לא כתב כך רק שבציבור לא יברך שהחיינו וצ"ע מהנאין כ"ם] :

הגהות מהר"ן שפי"ן

ל במ"א ס"ק ב' ודגים כת' כ"ן שם"ם הוא וכו' דגירס' דגים הוא עיקר משום וכו'. ולי נראה דלא קשה מידי דסכי"ל כשי"א קלי אפסיק הקולה שבת' ולא יאכל ב' תבשילין וע"ז קאמר אפי' בשר מלוח שעבר עליו יותר מב' ימים ולילה אסור ואפי' זכשר עופות ודגים ויין מנהגו נהגו להסור להסיר כ"ל דמ"ם אפי' בשר מלוח וכו' קלי על מ"ם דב' תבשילין הם אסור ואפי' דאפילו אם הבשיל ג' מהם הוא בשר מלוח שעבר עליו יותר מב' ימים ולילה ה' מ"מ נקרא תבשיל לענין דין דמ"ב דאסור

באר

יז"ם מולק על הס"ם וכתב דאין ליזהר כלל לכבם ביום ד' וכ"ם ליזלא בדרך דאסור לבבם לצורך שבת אפי' בע"ם **ומי** ט' ט. ולבנין ריש בע"ב **ומי** ט"ז ס"ק י"ד : (לז) הרחם. אבל אסור בחמין בצוחות ומים ואפי' בקורו לו"ב לבוס . אבל בחמין כל **גופו** מוהגים כל אדם לימור ד"ם . ומי שבוהל כל ערב שבת לבם מלוה מוהר לבבול בה בשבת זו אל"ה.מיהו **מי** שמבטלה לפעמים מפני שרוחו בפעמים לו מפני סבלה אסור לבבול מ"א ומי' ט"ז ס"ק י"ד: (לח) שהחיינו. וכשבאות בשחייתו מבל"מ וכבוס . וכתבתי אחר"ו לומר אפי' בשבת ואפילו **לי** דאם אל שבא אפר בחמין בשבת ואפילו בשבת בלי"ם מ"א : (לט) שלא. ולדעת המתירין בשבת **בשבת** לילו בנמלא ואם יקחהו בחול ויאמרהו לבבת יתקלקל : ול"ז בתב נראה דמעשה זה יש להתיר בכל **יום** שבין המלרים דאמת מאחר יחום החדש קודם שקיים מלוה זו וכן שמעתי אפרת אמומיגים זה **ולחום** שמבול שלא לילוב בשר אחר ט"ב בתב הב"ח דלריכים התרה . בתב שבאה"ת דבר פשוח ט' ומדרש נפח.ובאיכה רבתי אימת מסוף ד' עד סוף ט' . ובאומות האחר"י ז"ל בתב שיתחילו בימים האם אחר מלי היום ויבבה כמו מלי שעה : (מא) יכו . לפי' נרלוסה ט"ז :

תקנב (מ) ממעט . ואין לבחות שבר אחר מהרי"ל אבוחה רס"ל הגמ"י . ולא שוח אדם שלום שרי מע"מ ע"יין ט"ז ובשכנ"ג : (כ) ודגים . עיין מ"ב : (נ) בשתי : פי' שאחד בלילתו עבה ואחד בלילתו

תשובה

ח"ב דלנוהגים איסור בשבתות נם בשבת שחל י"ז בתמוז אפור אך באגרות הרמ"ז מתיר בזה וכדברי המג"א וכתב בר"י יש מי שבתב דאשה מעוברת מותרת לאבול פרי חדש בלא שהחיינו דשמא תתאוה ויגרום נזק לה ולולד ובשם מהר"י צמח בהנהת בת"י בתב שהולה נ"ב מותר אפי' בחוק שהפירות שותחין לו תאותן לאבול דברים טובים ובמקום חולה לא נזרו רבנו וכתב בר"י בשם מהר"י בן נעים בתשו' בנה"נ וכנה"נ הסכים עמו שאם בין המצרים לקח פרי חדש ובירך עליו ברכת הפרי אז יברך ברכת שהחיינו נ"ב ע"ש ובר"י דקדק כן נם מס' הכוונות דכל שהוא צריך לאבול הפרי קנין הבא שבירך ברכת הפרי יברך שהחיינו נם כן אך בהנהת מהר"י צמח בת"י בתב סיפר לי בנו של הר"ב ז"ל מ"ו שמואל "נר"ו כי הוא זוכר שפעם אחת היו חכמי הדור אוכלים בשלחן אביו והפציר בו לאבול פרי חדש ואבל אוהו בלא ברכת שהחיינו וק"ק דבם' הכוונות משמע להיפך עכ"ל ומ"ש בשם מהר"י צמח הוא נדפס נ"ב בפע"ח דפום קארילא והמעיין יראה שיש ליישב הלשון דה"ק שיש ליזהר שלא יאכל פרי כדי שלא יצטרך לברך שהחיינו כו' ר"ל שאז נצטרך מן הדין לברך ויכון שלא יהיה רשאי לברך יזהר מלמנוע בלאכול ע"ז וע"ש ווזד בשם מהר"י ותשו' כנה"נ שמי שאבל פרי חדש בין המצרים ולא בירך שהחיינו שחשב דאסור לברך (ולפי מ"ש בשם מהרח"ו קושטא הכי הוא) או אחר בין המצרים יאבל פרי אחר חדש ויברך עליו שהחיינו ויכון לפטור נם אותו פרי ע"ש :

ס"י תקנב (בש"ע ס"א בהנ"ה) וכן לא יאבל כו' וכתב בשבנה"נ שבתשובה אסרתי לאבול אותן קשואין שכובשי' אותם במים וכמלה או בחומץ והביאו בא"ר וע' במה"ב שבזרע אמת כתב שאין לשתות קאווי או שייע בסעודה המפסקת אם לא במקום חולי ומח"ב כתב שמנהג פשוט בא"י ומצרי' וכל הגבילות שאוהו קאוי אף הבריאים ואמרתי ללמוד זכות על רבנן קדישי כו' דאבילה שני תבשילין דוקא אסור א שתי' והאריך ועוד דמשקה שחיממוהו או הרתיחיהו לא מיקרי תבשיל כדמוכח בנדרים דף מ"ם בהא דפריך והא מתבשיל נדר ע"ש ונם אין בקאווי משום שרירה ועונג דמקרוב נתפשט בעולם מאד ואפי' העניים רגילים בו אבל מים מבושלים בקנה וזרע נד עם צוקר שהיא תענוג ומנהג עשירים **לא** היתר אלא לחול, דחש במעיו . וע"ש בשם זרע אמת שליחן בוסר או הומץ לתוך תבשיל שאוכל בסעודה המפסקת ודאי שרי ע"ש : (נ) **בשתי** . עבה"ט וע' בר"י שכתב שבתשו' כנה"נ נשה לאיסור אף בשניהם בשוה וכתב שכן הסכימו חכמים שבימינו ע"ש וצ"ע בטעמא דמלתא דמה קפידא בבישול כיון

הגר"א

ולף לחן הלבה כרשב"ג דק"ל כרבנן דמתני' וסוגיא דבריחות וגמ' כרבנן מבל מקום נזה לא מיירו דפליני עליה . כ"כ הפוסקים : **וכן לא** כו'. ר"ל לף על גב דמרוחא מוהר במ"ם לא ריה רגיל לאבול כו' מבל מקום מה שיוכל למעט עדיף כמ"ם כרבי יהודה בר אלעאי וז"ל כרמב"ם זו היא תדת כל אדם שאינן יכולין לסבול יותר מדאי לאבל כו' פת חריבה כו' כזה רחוי לתבמיס לעשות לו קרוב לזה כו' : **ס"ב אפילו בשר** כו'. כמו שכת' בירושלמי ור"ל ועל"ל כרב"ג ס' ג' : **אבל עב פדיון** כו' . כמ"ש **בתוספ** בלח"ם פ' בת והבילו רש"י כמגילה ו' ג' : **וכן בפרי** כו' . כמו שכת' בירושלמי שהיר ליהן לת הדין כו' ר' אלישנר כוס כו' ופי' בפרי תדם לענין שהחיינו :

ס"י תקנב א בסעודה המפסקת שאוכל כו'. כמ"ש ל בפ"ט : **ואף ממשקים** כו'. כמ"ש היה רגיל לשתות עשרה כוסות כו' לף דרשב"ג לבקל אחת ובניין מ"מ ס"ב לשהר דבר כמ"ש היה רגיל למעוד בעשרה ג"ח כו'

מחצית

ס"י תקנב (ס"ק ל) ממעט כו' אין לשתות שבר. ס"ם יין שרף לו מע"ד ס"ב ע"ז ע' סם : (ס"ק ב) **ודגים כו' כמ"ש י"ד ס"י רי"ז דאם אסר על עלמו בשר שתם. והוא במקום שקורין לדגים בשר אסור גם בדגים. וע' מ"ש **ס"י תקנ"ז**. דאסרה"ל לא אכל דגים בר"ה. **שהיו חביבים** עליו מאד

וכלים כתפוסים כמו שדרך לענן עיסה בכלים°) חכל דגים חסור לטגנן בכלים כיון שרוב הפעמים מכשלין חותן בלח כלים כמ"ש בטור וכל כיוצא בזה
וכ' ס"ל חסור לעשות לב בות ממולחים בגיגיות : ה עדשים עם כלים ·
ל"ל דוקא שדרכו ככך כל השנה כמ"ש ס"ג וכטור כ' עדשים או כלים וכ"כ

הלבוש : ו קטיס . וקריס (סס) : ז ע"ג קרקע. דמזון חינו מיסב ואוכל ונדידן לח מכנר הספלות חלח ע"ג הקרקע (ת"כ) :
ח ומ"ל למחן. דמין הכילות טובע עד הלילה ומה שיושבין בקרקע היינו כדי שתהח הסעודה ספיכה(ת"ה) ולכן כ"ל דמות' ליכב מחר הסעודה על הספסל : ט שלח ישבו שלשה · חם חינה שחכלו ג' כיחד לה יזמנו (כ"כ במנהגים ומנרי"ל ועיין בטור וב"י) ול"ל הטעם דלח חשיב קביעות חלח מ"כ הסיבו חו ישבו בשלשן ג' במ"ל שכתב שאין לאכול דגים בשר ובשר בס"ע ושכן חנרחפ עיקר וכ"כ בעטרת זקנים וכתב בשם מהר"ם בן חביב בתשו' כת"י דשני תבשילין שאפרו בסעודה המפסקת אין חילוק בין דבר הנאכל כמות שהוא חי או לא . וכן אין חילוק בין צלי לבשול . וכן אין חילוק אם אוכלן כדרך תבשיל או כדרך הפירות בקנוח סעודה אלא כדרך נוהגי אשור לאכול פירות צלולים בקנוח סעודה בסעודה המפסקת ע"ש: (י) קרקע. עבה"ט וכ' בר"י בשם מהר"ש שער ארי' צריך להפסיק למלבושיו ע"ש ומדברי מהרי"ל שהביא המג"א בסי' תקנ"ט שכתב שהיה לו סרבל נרוע שלא להפסיק בנגד בינו לקרקע עפ"י הקבלה כי אין ליישב על הקרקע אפילו עם בגדיו אלא בגד שאינו מיוחד בגדיו מבואר דלא חש להא. מ"מ נראה כיון שמותר ליישב על השק יש לעשות כן לחוש לדברי קבלה

אסונין (מיני זרעונים ובלע"ז לינירי)(ד) שנותנים עליהם בצלים
ה וביצים ותבשיל הנעשה מדבר שנאכל כמות שהוא חי
מקרי תבשיל לענין זה (מרדכי הלכות תשעה באב) :
הגה ומין מילוח בין לגי למנואל לענין זה
ד ו מותר לאכול פרות כשהם(ה)חיים אפי' כמה מינים :
ה ז נוהגים לאכול ה (ו) ערשים עם ביצים מבושלים
בתוכם שהם מאכלי אבלים :
הגה ויש מוהגים למכול בילים ן (ז) קטיס שהוח גס כן מחכל מנשים (הגהות
מיימוני פ"ה) :
ו ח מי שאפשר לו לא יאכל בסעודה המפסקת אלא פת
חריבה במלח וקיתון של מים :
הגה ויש מחמירים לטבל מחר מלילה פת בחפר ולחכלו על פי שם ויברם בחלן וגו' :
ז ט נהגו לישב ז על גבי (ח) קרקע בסעודה המפסקת :
(א) ח (ומין לריך לחלון מעליו)(הגהות מיימוני והמב"ם פ"ו וב"י) :
ח י יש ליזהר ט שלא ישבו (ט) שלשה לאכול בסעודה
המפסקת כדי שלא יתחייבו בזימון אלא כל אחד ישב
לבדו ויברך לעצמו :
ט כ (ב) וכל זה בסעודה המפסקת שאין דעתו לאכול
עוד אחריה י סעורת קבע וכשהוא אחר חצות אבל
אם היה קודם חצות או אחר חצות ודעתו לאכול אחריה
סעורת קבע א"צ ליזהר ברברים הללו :
הגה ומכאן כתל גדולות מחכנו לחכול סעודה קבועה קודם מנחה ותב"כ מתפללין
מנחה ומולחי' סעודה המפסקת(מהרי"ל)*ומוהנין(י)להרבו' קלת בסעודה רחשונה
כדי יא שלח יזיק להם התעלית הומיל ופוסקין מנע"י כמו בין"כ ויש קלת יחי'

אם כשם לבין הרח"ש ו שם ז נית יוסף ת טור מהל' דר' יהודה בר לולעלי תלנית ל"ט ט שם כשם לבני עזרי י שם כשם לבני הרח"ש וכנ"מ כ מימרת דרב יהודה שם ל' ותרוויהו לקולא :

עטרת זקנים

תענית ז"ל הע"פ שתהוך הלכה מכמע דמוכר לחכול בסעודה המפסקת בשר מלוח חו בשר עופות וחגים כו' מ"מ חין נכון לעשות כן ולסיפורא נמי ליכא משום כל הטוח הורה למך ט"כ וי"ע כי כלה פשוט שחין בשר דגים בכלל בשר ולח מלחתי בשום מ' מהחרונים שכתב דגים וגם מהררי"ח ז"ל מ"מ לח כניח בהעתיק דברי הב"ח דגים והפשר שר"ל שכל מחכל משוכח חסור לחכול בסעודה המפסקת כמו שחוסר בשור כל מחכל שהוח דרך כבוד וזהו הטעם שחין לחכול שני הבשילין לדברי הרי"ף וגי' לפי הנשל של עדשים . וכתב הרמב"ם מיימונו לח לכלנו לפי הנשל של עדשים בעט"ב ח"כ כח בשבת ע"ם רק רחוי לרחמיר כר"י בר חושעי' שהיו מכיחין לו פת חריכה בחלח ושומה קיתון של מים ע"כ ל"ל שחטעם זה חוסר בכל"ל מחכל של דגים בסעודה המפסקת הפי שהוח מחכל של כבוד שעושה על שולחן מלכים ועכה בזמנינו דגים הם יותר מחכל של כבוד מבשר שור ושופות : * ומהגיון להרבות קלת בסעודה כו' וי"ח שכתוב ליזהר שלח להרבות בסעודה חחר חצות וחוזן שחוכלים מעבדים בעת"כ וכמה מיני טיגון ומלי הוח לה בכלל בעל רשעים וגדול עוסק מנחות מהרח"ל בשו"ת סי' ל' ומ"מ מי שהיה רופה לנפשו מחמכ מ"ם רמ"ח בסעודה שקודם חצות :

נתיב חיים

תקנ"ב במג"ח סק"ד °) חבל דגים. ס"ב לדוגמ' נקט דבל דגים בלח"ה כהנו להסור :

לבושי שרד

(°) ממלח דכל שים חד ר"ל לענין תשנה בלח חד ריעותח לחסור חן בשמחה לחול חן בעשה בשר לחול כדמסיק :

יד אפרים

לומר מדקחו ולחכלו בין המלריס חלמח דמיירי לף שהפרי בח לפניו קודם שבוח שהל ט"ב שעדיין יש שבח לפניו ולפ"ה ס"ל שחין נרין להמתין על שבח ע"כ דמיירי בשבה"ב :

תקנ"ב במ"א ס"ק ד' חבל דגים חסור לענמ כו'. ל"ע דבח בס"ק כ' מסוק דדגים לף לחוזיהו חסיירי ול"ל שכוונתו לף בשקוט שבשבו בימיהר בדגים: שם וכתב ש"ל כו' . הוח ר"ח שבילי נקט ועי"ש הטעם משום שני הבשילין ומבוחר דלף בלח טיגון רק מבושלים לחסור :

הגהות רעק"א

סי' תקנב סעיף ז' ע"ג קרקע. וכ' מוהרש"ם ז"ל ונרין לעשות מקומהות רגיל לחכול בו. חום', תענית ל"ח ועי' לעמן סי' תקל"ט ס"ק ודו"ק :

ביאור הגר"א

הבשילין יהכל מין ג' ומרבה"ג כמנע לח"ק : וכן יש כו'. כ"כ בשלוחים ופסוקים וכ"כ רש"י בחמני' ע"ש . ולמהו מעירובי הבשילין. והרמב"ן חלק עליהם ואמר דבעירובי הבשילין הקילו ז"ש יש להחמיר . ולי נרחה למרוחק לחסור חמת דהקילו בעירובי הבשילין שחמרו שם ושוין בדג ובילה שעליו כו'

דמשמע חע"ג דהן הבשיל ג' מכל מקום שוין כו' ולפ"ב חבשילין לבל בשני מינים בקבירה חחת לח כוכר בחמשה מפני רוב פשיעותה וכן בבריחת דפיגת בדג ובילה לבל ב' מינין לפילו בקבירה ג' ל"פ ו"פ ו"ש בל חלה"כ הוח כו' לף ע"ג דבע"ת"ה ן ב' חבשילין : ותבשיל כו'. כמו בע"ת שהמרו בירושלמי הנדרים פ"ו הלכה ג' כל חוכל שהלכל כמו שהוח מי לין בו מעם בישולי ל"י ויוסלין בו מעם עירובי חבשילין ובי"ם בגמ' רש"ב ד"ה ע"ש ולף הרמב"ן מוכה בזה ע"ש : ואין חילוק כו'. כמ"ש בע"ת שבשר זה לגי לפילו כו' ושם לח ללמן כו' ומין בשר לגיון נדרים הנזכר מן התבשיל ולפילו בחבוהל מדין תורה לף בללי . כמ"ש ויבלול לח הפסח ללמן דבנדרים כו' : ס"ד מותר כו'. להבשיל חמרו וכן בע"ת דוקח ולם ללמן ג"ל כו' : ס"ה נוהגים כו'. כמ"ש בפ"ק דב"ב : ויש כו'. שם לחד מ"ר: ס"ו ויש מחמירים. ירושלמי שם רב חו מן דהוה לכיל בל בשר עכ"ל ושם הסתירו בשר מלוח יותר מבישור שלמים טעמם ממעבל טעמו ומין בו מחכל טוב ונכמור' ל"ל ממ"ם רחביה"ם דבן סורר פטור שם חוכל בשר שחינו כשלמים דהיינו חחר כ' ימים ולילה ג' דבן סורר ומורה כו' ומרסינן בפ"ק דמנינה יבמה ל"ח ובפ"ק דחולין ל"ח ובכ"מ דחין הלכה כר' יוסי דמחר תרוויהו חכל בשר עוף חינו נעשה ב

ובשל נפש שמיטו רוצה לשמות המקנא שכ' בהגהות ס"ע ירבה בשעוד'קודם מזות עכ"ל : (ג) חל ט"ב בשבת כו' . כ' רש"ל סוף דבר דבשבת אין לעשות מלאכת כלל רק מה שמוכנים להרחות מלאכות בעין הכנדים שאין מצטים כלל כי אם בהכחנת מצוה טוע שבת עכ"ל ולעיין מציפת הרחש עטי' תקנ"ח : (ד) והגחוצים כתבו כו'. ולמה דהם סוברים לאין לנות התעני' ולפרוע מעשם שנכתוב בסמוך דהיינו לתכול ולתלתר כיום זה ולפרוע מח"כ וז"ל ת"ס ס' ער"ס בשם מ"ז יחיד שקבל עליו תעניח כ' ה' כל ימות השנה ולירע עט"כ בשני כילד הוא עוש' לסעוד כ"פ אסור מפני כדרו אלא סועד פעם א' טרם יכוא השמש דקי"ל מתענין לשעות ומתפלל מנחה תפלת תעני' ומח"כ סועד עכ"ל וק"ל כיון דקיבל עליו סחם תענית לגרילהסלי כמ"ש ס' תקס"ב ס"ג אי"כ כיצד יתכל קודם ביאת השמש נשלמה בתעניח אלוס ויאיר לייט שאיך תגוי'כקבלתו ספיר מצח"כ בזה דתלוי כמה שקבל עליו ומיהו להסלים וכל ש"ז מלניס כתלו לא התענה כלל ומ"ש דק"ל מתענין לשעות זה היינו דהיינו אם קיבל עליו כפי' לשעות (°) אבל אם קבל כתם כיום יום שלם לא ול"ל דכל יום ק"ע לגרילקבלה וקמ"ל דכיוסזה שלפני ע"כ יקבל התעני' כפי' שלא יסלים וזה אינו דהא כל שקיבל עליו כל השמה כ' רמ"א גם' בפ"ק דבקבלה ס' סני וש"כ תקס"ב ס"ח ס"ק ל"ב ס"ק ל"ב ס"ק ל"ב

כו'. תכל' מ"ל להוסיף מכש"כ (מ"מ כ"י) : ד מותר ברחיצ'.ותם קבל התענית מכש"כ לסור ברחיצה (ב"ח דלא כרש"ל בתשו' סי' ל"ב) : ה לתלון מנעלים · קודם שהולכין לבה"כ (מהרי"ל) עסי' תרי"ד : ו לתמר ברכו . ויזהר שלא יגע בהם בידיו ועסי' ד' סי"ח וכ"ח : ז תל בשבת וכו' . מ"כ ק"ו מס מ"ל ע"כ בשבת שאסור ללמוד כל היום דהא לסור מדיעה ללמוד בכ"ש ועוד דהא דברים שבלעטה טובא כמ"ש סימן תקכ"ד סי"ד וכתשו' מור"ם לובלין כ' מס תל ע"כ בשבת מותר ללמוד התשמים נופל חומרא יתירה היא והכו דלא לוסיף שלא בכ"ל ול"ע שלא הביאו דברי רמ"א מיכו בתשו' מהרי"ל כ' וז"ל ט"כ שתל בשבת שאסור ללמוד תלר מחר חלות כמו בחול בכ"ל משמע דקודם חלות מותר ול"ל בטעם שכיון שנדחה נדחה ומין לו דין ט"כ רק דין בט"כ ומ"מ לענין תשמים מחמרינן תכל (*) כד"מ הביא בהשובת מהרי"ל בט"כ שתל בשבת וכ"ה בסימני תשו' מהרי"ל ומ"כ מין רחי' מסס וכ"ה מתיר ללמוד בט"כ עלמו שתל בשבת ול"כ להחמי' בשניהם דהא יכול ללמוד דברי המותרים בט"כ וכן משכחן בגמ' שקלא ר' כמגילת מיכ'בט"כ שתל בשב'עמ"ס סי' תקנ"ד ס"ד:

תקנד א ונעילת השנדל.ואסור לנעול סנדל כל היום (הגהות"ם) ור"ח כ' יהא נמדוי מי שעושה מ' מכל מלו כל היום (תניח ום"ל ומהרי"ל וב"ח וש"ה) לך חותם השולכים בין העכו"ם ועוסקין במשא ומתן תחר חלות חותן מותרים לנעול ומשם למדו כולם להקל ויש לממות נידם : ב ותינוקות וכו' . תפי' דברים הרעים מסור ללמוד עם התינוק דעיקר שמחת התינוק כמה שיודע לקרות תע"פ שתינו מבין תכל תינוק שמבין מה שהוא לומר מותר ללמוד עמו דברים הרעים (ב"מ) וב"ל דאסור ללמוד כלל עם תחריב כמ"ש** (*) סי' שפ"ד ס"ק יו"ד : ד ופ' תלו מגלחין . תע"ג שיש בו כמה דיני מנודה ומוהרם מות'.ללמוד ללא עדיף מתכל דדוקא בתכילות המפורסם חמור ט"כ מהכל תכל בתכילות שתינו מפורסם כגון לבניעלמו ט"כ קיל טפי כמ"ש בתו' בהמולן

במקום שהיו רגילין מפני שעיר הוא לו ור"י מוסיף לף כזה והלכתא כוותי' ונריך לומת טעם בהמת למה מוסיף ר"י שהרי יש לו לעיר ונראה טעמו מפני סוף הלימוד דמחר מיטריא עלמו ויבין הפשט יהיה לו שמחה ומזוי כתר סופה דמילתא וסברת זו משמע בהדי דר"י ס"ל כן לעניו מחר דהיינו בפ"ק דמ"ק ד"ט ר"ח לף מסוד מפה פני' במועד ומוד' ר"י בסיד שיכול לקפלו במועד שטופלתו במועד שפ"ג דעכשיו היה מלירה היה שמח' למחר זמן והוכח לעיל בדבריהו סי' תקמ"ו ס"ב לזלי כתר הסוקדים שמח' ומסור ומטעמזה כ"ל דפי' במקום דמותר ללמוד היינו שילמוד בפשוטן של דברי מכל מקום מסור מטעם שיהיה לו שמחה שלא יהא נראה כמתאבל ולפי' בהכהור לפ' דבר ממור מסור מטעם שיהיה לו שמחה שלא יהא נראה כמתאבל ג"כ לין לריך להתיר ללמוד בפשוטן של דברי' ולפי' במקום דמותר ללמוד היינו שיל

א"ח תקנד הלכות תשעה באב

מנן אברהם נ"י — ט"ז מנן דוד

באר הגולה

כצפ סירוזלמי שם : ג בריימתא יומת שם ב ממשמעות הגמ' שם ע"ח וכ"פ הרי"ף ורא"ש והרמב"ם בהלכות י"כ ג בעור י"ד סי' שפ"ב ד ירושלמי בפ"ק דתעניות וכתבוסו הרי"ף והרא"ש פ הג' מרדכי דמ"ק ו עור בשם מיני רש"י מל' התוספתא ושכ"כ רמב"ן ז תוספתא וירושלמי וכ"פ הפוסקים ח כל כו ט משנה ספחים פ"ד וברצב"ג תו' י רוקח כ רשב"ם בחגי' ל שם

נחיב חיים

מ"א סק"ק יט עי' בי"ד סי' שפ"ט בל"ל :

רבושי שרד

ט"ז סק"ז (°) כתי ז:קוייס. ר"ל כתי רגליו וכס ג"כ כמנעלים שם כפוף הרגליו : במ"א סק"ח (°) מיום לל יום כו'. ר"ל מידי יום ויום הוא מתרפל מעט מעט לכן ים מצם שכבר כיון שעניין לל מתרפל לגמרי ללא כולך ומתרפל : סק"י"ד (°) מפני הפסד ממון. דאם אין בו משם הפסד לאסור: סקט"ז (°) סי' קכ"ח ס"ה ר"ל תע"ג דאם במ"ל סק"ה כ' דכהניס רשאים ללבוש כתי שוקיים אלו אפשר שלא בגד ומפוסיס עור הכא לאסור משום תעניה :

מ"א סק"כ (°) עי' ס"ת . ר"ל ליכא עבילה כומ:ס ולא הטבול היינו משום לליכא עהרות מזה"ז ולבעלה בלא"ה לאורחא בט"ב משל"כ בכה"ג דמותרת לבעלה בליל עבילה מותרה לטבול ועי' בתרעבא עורי לבן סי' ס"ד ע"ג בה' כה' ולה של ממתא יעקב ר"ס קל"ז : סקכ"ב (°) דוחלי לאסור . ר"ל דאם הגורסים לאחריס מודים דלכל לדם לאסור אלא שה"ה לימו יודע מזיון בשפה רפה : שם (°) וכת"ה פלפל. ליתי בהה"ד סי' קכ"ג שה"י עצמית המלאכה מתבטל מהצינוי הכיתי כמ"ש לעיל בקלרה בסקכ"ה : סקכ"ג (°) ע' סי' תקע"ה . ע"ש

תהם סופר

סי' תקנד סעיף י"ח בהג"ה וי"א תשמיש המט' עיין שו"ת כתב סופר סי' ק"א: (שם במ"א ס"ק כ"ב ב"ח) ג"ב כדברי הב"ח מבואר להדיא בלשון הרמב"ם ובתורת אדם לרמב"ן דף פ"ו סוף ע"ג דלא אסור אלא לת"ח ע"ש : (שם במ"א ס"ק כ') ועיין בספר א"ר שדעתו לאסור והוא כתב בזה כוונת המג"א שציין ועפ"ה שדעתו שבזה ליכא שביקה בזמן מצוה ועיין בפרי מגדים שפי' כוונת המג"א לד"א ועכ"פ דעת הא"ר לאסור.ונא' לי כי"כ[הכחמיר אאמו"ר זצ"ל [מהנאון כ"ם] :

באר היטב

המבטלות בט"ב וגריכים לרקון הבשר אין משם משום רחיצה ס"ג . ומהגין קלת יולדות למעוט מבשר ויין מז' בלא ואילך וכהן שבאותו יום נכנסו העכו"ם להיכל כדלימת בעור מ"ח : (י) מתנגבת . עד שלין בה טיפה ע"מ להטפיס ב"ח מ"ח : (יא) לסור . כתב הט"ז כ"ם שים לאסור לאותן שים להם בתי שוקיים של עור לסור לגמרי מ"ח . ולא"פ שלסור בט"ב וגם של אותן שהן של בגד לר אם שהטליים של עור לסור עכ"ל : וב"מ מבגריל ליל יקף לגמרי מ"ח . ולא"פ שלסור בט"ב בשבילה הסנדל מ"מ מבגרין שבשה לי כי לרבי והתו"י ז"ל פסק שלא לבגרך: (יב) בדרך . הטעם דעורם בגול הוא ליל"דרך רחוק יקף אבל בשהולך לבדה סמוך לעיר לסור לבגול וה"ה לגיל הקבלות מה"ב יש טיט ורפש או בין העכו"ם וכ"ל דשהיה לבדה סמוך לעיר לאורן לסור מפני דרך רחוק מ"ח.וכתב עט"ז דבכל מקום שגריך מנעלים יתן עפר במנעלים פ"ג : (יג) תיסודים . וכ"ל דאם הרכה

שערי תשובה

בט"ב ויוה"כ אם רוצה להתפלל ועשה צרביו אפי' לא קינח או הטיל מים ושפשף שאז צריך ליטול ידים מצד הדין ככך רוחץ עד סוף קשרי אצבעותיו ואף אם בשאר ימות השנה נוהג לרחוץ כל היד. אבל אם לא שפשף שא"צ ליטול ידים מצד הדין רק משום הכון אין לו לרחוץ רק מעט בראשי אצבעותיו ואף אם רוצה להחמיר שלא ליטול ידיו במים כלל יש לו על מה לסמוך כיון שלא הזכירו בש"ע והב"ח אבל אם אין רוצה להתפלל רק לברך אשר יצר או לו' דבר שבקדושה אינו נוטל רק מקום המלוכלך אם עשה צרביו ונקה או הטיל או לא קינח ולא שפשף יש להחמיר שלא ישול כלל ידיו במים ויקנה הידים בצרור או בכל מידי דמנקי עכ"ל וע"ש שכתב דנט"י של כהן לדוכן ביוה"כ צריך עד חיבור היד עם הזרוע כיון שהוא מן הדין כו' ובמקומו יבואר אי"ה: (בש"ע סעיף י"ב) ההולך להקביר כו' ועיין בשבו"י ח"א העי' שאינו חייב לעמוד לפני רבו בט"ב. וברי"ח כתב בשם בי"ח שמקשה על דברין ומסיק דחייב ע"ש ובמה"ב כתב שמנהג פשוט בא"י ובה"ל דבט"ב קמים בפני רבם ות"ח כבשאר ימים אלא שאין ראיה מהמנהג שיהיו בתורת חיוב ע"ש: (יא) אסור . עבה"ש ועיין בם"מ ח"ב סי' כ"ח שיש להחמיר לצאת בט"ב ויוה"כ במנעל העשוי מלבדים ועשוי כמדת מנעל שלנו ומנין ואינו מרגיש כלל שהוא יחף ולאן בכלל עינוי הוא והמחמיר תבא עליו ברכה וע"ש שצריכים ליזהר שלא בליל ב"כ ובט"ב באותן אנפוליא שלמט' מחופה בעור דהוי בכלל מנעל לכ"ע ע"ש. וכ"כ בלה"ק בשם משפטי שמואל דף ל"ד ע"ש ועיין בכנסת יחזקאל סי' י"א ועיין לעיל סי' תכ"ח: (יב) וכן נוהגין. ע' בה"ש ועיין מח"ב שהביא דברי הא"ר שחולק על של"ה וכתב שזקנו ואביו הגאונים אסרו אך בזמנ אפ החזיק בהוראת של"ה ודעימיה ע"ש : (יג) שלום. עבה"ש ועיין פ"מ דגם לו' צפרא דמרי שב אסור בט"ב וע' ביו"ד סי' רפ"ח: (כ) מלאכה . עבה"ש וע' בשבנה"ג בשם מהר"י ברונא דר"י הגי' בם"ת שלו בט"ב והגיה בו הסופר שעיות ע"ל וצ"ל לעי"ד דאפשר שעשה בן שלא להשהות ספר שאינו מונה או שהי' צריך אליו לקרות בו היום. ונראה דמי שנתחדש לו איזה חידוש אין לכותבו בט"ב אע"ג דבה"ה כתבו להתיר שאני ט"ב דשמחה היא כו כשכותב חידושי תורה וגם שאינו רק יום א' ואין חשש שישכח : (בש"ע סעיף כ"ב) מקום שנהגו כו'

ביאור

במפה ומעגיר לת המפה על פניו ר"ל כמין כלים נגוניס ומזה רחוק דמותר רחיקת ידיס בט"ב ויוס הכפורים : סי"ד ומותר לשרות כו'. גמ' פ' כתרת דיומא : סט"ו סיכה כו'. לשון הרמב"ם לאכל ביוה"כ כי אם סיכה שהיא של תענוג כיון שהיוה של תענוג דיומא' פ' כתרת דיומא' פ"ח התענית ביוה"כ כיון סיכה של תענוג כיון סיכה שהיוה של תענוג לאכול ושתות בט"ב ובתענית לבור סיכה שהיא של תענוג לאור שהיוה של תענוג מותר : אבל מי כו' זה מותר לף ביוה"כ בם"מ בגמ' בפרק כתרת דיומא : ט"ז נעילת כו'. עפי' תרי"ד ס"ב ומיהו ט"ח סט"ו מש"ה : יז אבל ומנודה כו'. ירושלמי שם ושם וכ"ה בגמ' פ"ח התענית ותע"ג דבפ"ק דמ"ק ואו לומ' מעשרת כבר הכריזו שרחמ"ד שם בע"ב אומרים בכולל מקלי ואו ט"ב בלבד בחגיגה ותע"ד סימן תרע"ו ס"ח : יש ויש שאומרין כו'. כמ"ש בחגיגה ברגל

הגהות רעק"א

סי' תקנד סעיף כב מותר ע"י עכו"ם. וכיון דכוי פסרסיה לאסור לפי' ע"י עכו"ם [ת"ר בשם שבכה"ג] בה"ב : מג"א סקי"ב להקביל פני רבו ע' סי' ש"ח במ"ח ס"ו :

מחצית

דבחדם ובשם בעי למיזל. מוכח דוקא לו רגל לו מודם לו שבת אבל בחול לא : וכ"מ בחגיגה דף ה' ע"ב דר' יעקב בר חטיין הוי רגיל לקבל פני רבו כל יומא. דהא יהושע נעמם ולא הניח בן קולין וביעל ישראל בלילה ל' מפו"ר . כלאיתא ריש מגילה (ום"ל דקפדי' יותר דשכור אל יבא לעבילה משלר מלות עונה. דבליל עבילה יש יותר לחום לבישול פו"ר דאין אדם מתעברת אלא סמוך לעבילה ולכן אי לא נזדמן ליל עבילה בשבת לא סמך להתיר עונה כ"כ בשם ה"ר) מ"כ כיון דחשב הרב"י להעבילה מלוה בשבשלה בעיר. ע"כ י"ל דהתשמיש אז מלוה חשובה ויהיו בחול ט"ב בחול לא התירו חז"ל התשמיש אפי' בליל עבילה דכלתי הוא בית אלהינו לבעל עליו עבילה אחת (כדאמר ר"ח סגן הכהנים פ"ק דתעניות) אבל בחול בשבת כיון דבלא"ה רוב פוסקים מתירים התשמיש במלוה רבה סמך על המתירים. אבן בשם ה"ר כ' בשם זקנו ה"ה מהרי"ם ז"ל שאסור ע"ם : (ס"ק כח) אין כו' וע"ע גם הש"ך שם כ' שאין טעם זה ה"מ שבת אלום שנוי לאחרים בט"ב והדיוטות שלי' כו' ופירש הב"ח (מדקתני חבריס ולא חבר) דר"ל ת"ח הנקראים חברים. (ונפ"מ שמעת להדיוטות מותריס כמו במלאכי בשניף כ"ב) ולא ידענא מ"ק כו' דיניהו דחברים שב' הטור ר"ל ת"ח מ"מ לא בא למעט דהדיוטות מותרים. אלא דבא לכתוי דאם שאל בשלומו שהוא לריך להקביר בשפה רפה. ובת"ח לא מבטחת לה דאם שיסה יודעים שים לאסור בשאלת שלום. לכן כי אין שאלת שלום לחברים והם יודעי' שיסיסה לאל הדיוטות שאין יודעים אם קרה מקרה שאאל הדיוט בשלום ת"ח יביע לו בשפה רפה. (ס"ק כג) שלא כו'. כמ"ש בשמוך ס"ק כ"ה ועי"ש מ"ש בי"ל של ע"ב) לאסור בלילה ובמלאכה. הרי דלפילו בלה לאסור במלאכה כ"ש בלילה : מהכא משמע כו' אלא דתניא כשאאלו מקלך ע"ב כשהוא לא תמרו אלא ביום אבל בלילה מותר. וע"ז כ' רש"י וז"ל כשאמרו לאסור במלאכה בתעניות לצור (ובדלקמן סי' תקע"ה שעי' ג') כו' משכה משמע כו' משום ס"ל לרש"י דע"י דיוט בשאר ת"ל וע"כ דברי רש"י סותריס זע"ז : וע"ד לת"ל כדס"ל לרש"י בשמסכת תעניות ס"ל לדמותן. כלאיתא בגמרא תעניות ע"ב ע"ב דשאלו לאסרו בתעניות רחיקה סיכה תשמיש מלאכה בשלאלו כולהו אית בהו תעניה אבל מלאכה לער הוא. לרי"ו ב"ח ג"ק קדשו לוס קרלו עלרה לספו זקניס. מה עלרת לאסור במלאכה אף לוס לאסור במלאכה מי מה עלרת אף בלילה אף תעניות אפי' בלילה. ג"ר זירת כו' ג"ק לספו זקניס. מה לספיפת זקניס ביוס אף בלילה אף תעניות אפי' בלילה. ג"ר זירת כו' ג"ק לספו זקניס ואין נלפפיס עכ"ל : אז משום עיגו הוא ולפכי אם ג"ח ע"י עכו"ס מותר לעשותה בעלמו כמו בחמ"מ ופסקי' תקל"ג . (יד) משום . ועפי' תרט"ו דאסור ליגע בשאלו היא נדה ואפשר דה"ה בט"ב ד"מ : וכ"ל דכיוס יס להקל מ"ל : (טו) וכן נוהגין . ומכיון שהשם דבריס שבלילה מותר ד"מ ומנהגיס. ופסק בשל"ה דאס מדמלה לילה בלילה אסור אלא בשבת זו טובלת בליל שבת לסמוך לה ביום ומשמת דיס לסמוך על סברה הרחוקה וכן דעת כל הגדולי וכ"כ המ"א ולא כמ"ז : (טז) שלום . כתב בי"ד סי' שפ"ה י"ל דוקא מה שאמו מותיס שלום ל"מ שלית שלום שבימיהם ס"ם והסמ"ג סולק וכתב דאין להקל וכ"ל דאסור ג"כ לכלום דוחק לומר לאבירו דוקא שבלה שלית שלום מ"ל : (יז) אין מושגין . כדי שלא ישימו דעתן מהשלילות ומעשה זה גם בלילה אסור במלאכי דהא גם בלילה אסור במלאכה ומ"מ מותר בכך מ"מ ס"ם : (יח) בעבו"ס . ואם מ"מ ע"י עכו"ס מותר לעשותה בעלמו כמו בחמ"מ ופסקי' תקל"ג . (יט) החבר .

יד אפרים

סס

שכ' שם שהאחר"י פ' מרובה כ' דבעינן מעל"ע דק דהתם בגיעין לת רלו לתרץ כן והא דלת לאמרינן שפק נפשות להקל מ"מ כיון דהאחר"י לת כ' כן אלת לייתב דברי בעה"ג ואתה פליגי רב בעה"ג ואתה אלת ע"ב הוא אחר ז' ואע"ג דק"ל דיוס שבאחלתו של תיוק בעינן מעל"ע יש לתלק בין תולה לדיוס לתולה בשלמה עכ"ל בקלרה . ונלע"ד לשפטר שלת בתחיר בזה דק ביוס"כ שמות מדלתורי' ושפק כרת לקל ע"ב דרבען ודאי יש לסמוך על הרח"ם ס"ל דבעינן מעל"ע וכן משמע מדברי הרב"ל דבקע שילהם ג' בלה דמשמע דאס יולדה ג' אפי' בלה פעורה מלבתעברות תע"ג דביוס ה' שנדמה הוא אחר ז' ודוקא לומר שמעשה כך היה ונם לא לומר הטעם דפעורה בכך"ג משום דבעין ביוס בשבת שהוא ע"ב הוא אחר ז' ואס היה בתול אחר ז' שנדמה היה פעורה בלה' ביוס בעינן מעל"ע ומ"מ כיון דבשאר ימות השנה אין בעינן אלא ל' יום ואפי' בשבת ימים מעל"ע ובין כשנכנס ו' בלה שלת נראה דס"ל דבעינן מעל"ע וח"כ אס יולדה בג' בלה גם ל' אלמו קודם ו' בלה שבשת ימים מעל"ע ובין כשנכנס ו' בלה היה בתול ז' פעורה ואפשר דאף בלת נדמה ס"ל להקל אס יולדה בג' בלה היה בתול ז' ואפי' אס היה ממ"ש בחמ"מ אסי' תקל"ג דמשמע התעבה ואיכא מדב' שהשהה היולדת הכום ולפמ"ש י"ל דהתם מיירי בילדה בג' בלה שהשהה לת אלמו כל' ימים קודם ע"ב ובכה"ג יש להקל ובכהי ת"ם מ"ם ני"ד רס"ה דבע"ב שהיו היולדת יכולה לשהות מהכום לת ירבד ע"ב דהתם מיירי כגון שנולד התלת ליל ב' ובשבר הגולה מהלך דהתם מיירי בהיכה לריכה לתלול ובכה מיירי בלריכה מחמת אף בזרע אמת החזיק בהוראת של"ה ודעימיה ע"ש : (טו) שלום. עבה"ש ועיין פ"מ דגם לו' צפרא דמרי שב אסור בט"ב וע' ביו"ד סי' רפ"ח: (כ) מלאכה . עבה"ש וע' בשבנה"ג בשם מהר"י ברונא דר"י הגי' בם"ת שלו בט"ב והגיה בו הסופר שעיות ע"ל וצ"ל לעי"ד דאפשר שעשה בן שלא להשהות ספר שאינו מונה או שהי' צריך אליו לקרות בו היום. ונראה דמי שנתחדש לו איזה חידוש אין לכותבו בט"ב אע"ג דבה"ה כתבו להתיר שאני ט"ב דשמחה היא כו כשכותב חידושי תורה

בנין דאושא מלתא אסור — אפי'

הגר"א

כפ"ת דכהוכות וכבת פ"ב דמ"ק . וסברת הרא"שומה ס"ל דבדברים שבינו לבין עלמו קל מלילות ועתו' דיבמות מ"ג ד"ה שהכי כו' ומפרש ר"ת כו' ולבון התוספתא סוף תענית מ"ב אחל להיות בשבת תוכל כו' ואין מוכיע מעלמו כלום בהניה התיר הכל : כ"א יש מי שמיר כו' . כמ"ש בפ"ג דמ"ק לת יניח תיומו בתוכו : כב ואפילו בשבת . לליכת כתן משום סיכת הדפת וכמ"ש למעה : ולא נהגו כו'. כמו בת"ל עד דתתפני כו' וער"ן פ"ד דפסחים ועמ"ש סימן תקכ"ט ס"ת ע"ש : ונהגו להחמיר כו'. דעשם לימור מלאכה שמחמת מלאכה יבבך מהצער ותענית וכמ"ש מ"ב בשל"ג לומר לעולם יעשה כל אדם עלמו כת"ח וכ"ב שיתענה זה דוקא במלאכה שיש בה טילוח . ולהלכה כו'. שבתחלה אם בתה"ב ועת"ת לבל בראשל"ת כ' דבבר מלאכה מותר וכ"כ למעה בם כ"ג וכמ"ש בתה"ד דוחלי קול ת"ב מתה"מ ועוד דהת"ת אין לימור אלא מנהג : אם אפשר. דבה"ג לף בתבל

חכמת שלמה

דמותר להורות הוראה כיחיד ע"ש . והשבתי לו דלא ידעתי מה קשיא ליה הרי המג"א עצמו ציין ראייתו משם ושם הרי הכוונה להוראה הנצרכה עכשיו וכמו דסיים שם דהוי כרבים צריכין לו וזה הוי נמי כוונת

השקל

דכתב בסעיף ה' דבה"ז ליכת עבילה בזמנה וליכת מלוה. מ"מ הת כ' הרב"י בי"ד סיכי דבעלה בעיר גם בזה"ז ליכת מלוה. דהת יהושע נעמם ולא הניח בן קולין וביעל ישראל בלילה ל' מפו"ר . כלאיתא ריש מגילה (ום"ל דקפדי' יותר דשכור אל יבא לעבילה מפלר מלות עונה. דבליל עבילה יש יותר לחום לבישול פו"ר דאין אדם מתעברת אלא סמוך לעבילה ולכן אי לא נזדמן ליל עבילה בשבת לא סמך להתיר עונה כ"כ בם ג"ר) מ"כ כיון דחשב הרב"י להעבילה מלוה בשבשלה בעיר. ע"כ י"ל דהתשמיש אז מלוה חשובה ויהיו בחול ט"ב בחול לא התירו חז"ל התשמיש אפי' בליל עבילה דכלתי הוא בית אלהינו לבעל עליו עבילה אחת (כדאמר ר"ח סגן הכהנים פ"ק דתעניות) אבל בחול בשבת כיון דבלא"ה רוב פוסקים מתירים התשמיש במלוה רבה סמך על המתירים. אבן בשם ה"ר כ' בשם זקנו ה"ה מהרי"ם ז"ל שאסור ע"ם : (ס"ק כח) אין כו' וע"ע גם הש"ך שם כ' שאין טעם זה ה"מ שבת אלום שנוי לאחרים בט"ב והדיוטות שלי' כו' ופירש הב"ח (מדקתני חבריס ולא חבר) דר"ל ת"ח הנקראים חברים. (ונפ"מ שמעת להדיוטות מותריס כמו במלאכי בשניף כ"ב) ולא ידענא מ"ק כו' דיניהו דחברים שב' הטור ר"ל ת"ח מ"מ לא בא למעט דהדיוטות מותרים. אלא דבא לכתוי דאם שאל בשלומו שהוא לריך להקביר בשפה רפה. ובת"ח לא מבטחת לה דאם שיסה יודעים שים לאסור בשאלת שלום. לכן כי אין שאלת שלום לחברים והם יודעי' שיסיסה לאל הדיוטות שאין יודעים אם קרה מקרה שאאל הדיוט בשלום ת"ח יביע לו בשפה רפה. (ס"ק כג) שלא כו'. כמ"ש בשמוך ס"ק כ"ה ועי"ש מ"ש בי"ל של ע"ב) לאסור בלילה ובמלאכה. הרי דלפילו בלה לאסור במלאכה כ"ש בלילה : מהכא משמע כו' אלא דתניא כשאאלו מקלך ע"ב כשהוא לא תמרו אלא ביום אבל בלילה מותר. וע"ז כ' רש"י וז"ל כשאמרו לאסור במלאכה בתעניות לצור (ובדלקמן סי' תקע"ה שעי' ג') כו' משכה משמע כו' משום ס"ל לרש"י בשאר ת"ל וע"כ דברי רש"י סותריס זע"ז : וע"ד לת"ל כדס"ל לרש"י בשמסכת תעניות ס"ל לדמותן. כלאיתא בגמרא תעניות ע"ב ע"ב דשאלו לאסרו בתעניות רחיקה סיכה תשמיש מלאכה בשלאלו כולהו אית בהו תעניה אבל מלאכה לער הוא. לרי"ו ב"ח ג"ק קדשו לוס קרלו עלרה לספו זקניס. מה עלרת לאסור במלאכה אף לוס לאסור במלאכה מי מה עלרת אף בלילה אף תעניות אפי' בלילה. ג"ר זירת כו' ג"ק לספו זקניס. מה לספיפת זקניס ביוס אף בלילה אף תעניות אפי' בלילה. ג"ר זירת כו' ג"ק לספו זקניס ואין נלפפיס עכ"ל : אז משום עיגו הוא ולפכי אם ג"ח ע"י עכו"ס מותר לעשותה בעלמו כמו בחמ"מ ופסקי' תקל"ג . (יד) משום . ועפי' תרט"ו דאסור ליגע בשאלו היא נדה ואפשר דה"ה בט"ב ד"מ : וכ"ל דכיוס יס להקל מ"ל : (טו) וכן נוהגין . ומכיון שהשם דבריס שבלילה מותר ד"מ ומנהגיס. ופסק בשל"ה דאס מדמלה לילה בלילה אסור אלא בשבת זו טובלת בליל שבת לסמוך לה ביום ומשמת דיס לסמוך על סברה הרחוקה וכן דעת כל הגדולי וכ"כ המ"א ולא כמ"ז : (טז) שלום . כתב בי"ד סי' שפ"ה י"ל דוקא מה שאמו מותיס שלום ל"מ שלית שלום שבימיהם ס"ם והסמ"ג סולק וכתב דאין להקל וכ"ל דאסור ג"כ לכלום דוחק לומר לאבירו דוקא שבלה שלית שלום מ"ל : (יז) אין מושגין . כדי שלא ישימו דעתן מהשלילות ומעשה זה גם בלילה אסור במלאכי דהא גם בלילה אסור במלאכה ומ"מ מותר בכך מ"מ ס"ם : (יח) בעבו"ס . ואם מ"מ ע"י עכו"ס מותר לעשותה בעלמו כמו בחמ"מ ופסקי' תקל"ג . (יט) החבר .

יד אפרים

סס

שכ' שם שהאחר"י פ' מרובה כ' דבעינן מעל"ע דק דהתם בגיעין לת רלו לתרץ כן והא דלת לאמרינן שפק נפשות להקל מ"מ כיון דהאחר"י לת כ' כן אלת לייתב דברי בעה"ג ואתה פליגי רב בעה"ג ואתה אלת ע"ב הוא אחר ז' ואע"ג דק"ל דיוס שבאחלתו של תיוק בעינן מעל"ע יש לתלק בין תולה לדיוס לתולה בשלמה עכ"ל בקלרה . ונלע"ד לשפטר שלת בתחיר בזה דק ביוס"כ שמות מדלתורי' ושפק כרת לקל ע"ב דרבען ודאי יש לסמוך על הרח"ם ס"ל דבעינן מעל"ע וכן משמע מדברי הרב"ל דבקע שילהם ג' בלה דמשמע דאס יולדה ג' אפי' בלה פעורה מלבתעברות תע"ג דביוס ה' שנדמה הוא אחר ז' ודוקא לומר שמעשה כך היה ונם לא לומר הטעם דפעורה בכך"ג משום דבעין ביוס בשבת שהוא ע"ב הוא אחר ז' ואס היה בתול אחר ז' שנדמה היה פעורה בלה' ביוס בעינן מעל"ע ומ"מ כיון דבשאר ימות השנה אין בעינן אלא ל' יום ואפי' בשבת ימים מעל"ע ובין כשנכנס ו' בלה היה בתול ז' פעורה ואפשר דאף בלת נדמה ס"ל להקל אס יולדה בג' בלה גם ל' אלמו קודם ו' בלה שבשת ימים מעל"ע ובין כשנכנס ו' בלה שלת נראה דס"ל דבעינן מעל"ע וח"כ אס יולדה בג' בלה גם ל' אלמו קודם ו' בלה שבשת ימים מעל"ע ובין כשנכנס ו' בלה היה בתול ז' פעורה ואפשר דאף בלת נדמה ס"ל להקל אס יולדה בג' בלה היה בתול ז' ואפי' אס היה ממ"ש בחמ"מ אסי' תקל"ג דמשמע התעבה ואיכא מדב' שהשהה היולדת הכום ולפמ"ש י"ל דהתם מיירי בילדה בג' בלה שהשהה לת אלמו כל' ימים קודם ע"ב ובכה"ג יש להקל ובכהי ת"ם מ"ם ני"ד רס"ה דבע"ב שהיו היולדת יכולה לשהות מהכום לת ירבד ע"ב דהתם מיירי כגון שנולד התלת ליל ב' ובשבר הגולה מהלך דהתם מיירי בהיכה לריכה לתלול ובכה מיירי בלריכה מחמת אף בזרע אמת החזיק בהוראת של"ה ודעימיה ע"ש : (טו) שלום. עבה"ש ועיין פ"מ דגם לו' צפרא דמרי שב אסור בט"ב וע' ביו"ד סי' רפ"ח: (כ) מלאכה . עבה"ש וע' בשבנה"ג בשם מהר"י ברונא דר"י הגי' בם"ת שלו בט"ב והגיה בו הסופר שעיות ע"ל וצ"ל לעי"ד דאפשר שעשה בן שלא להשהות ספר שאינו מונה או שהי' צריך אליו לקרות בו היום. ונראה דמי שנתחדש לו איזה חידוש אין לכותבו בט"ב אע"ג דבה"ה כתבו להתיר שאני ט"ב דשמחה היא כו כשכותב חידושי תורה

בנין דאושא מלתא אסור — אפי'

הגר"א

כפ"ת דכהוכות וכבת פ"ב דמ"ק . וסברת הרא"שומה ס"ל דבדברים שבינו לבין עלמו קל מלילות ועתו' דיבמות מ"ג ד"ה שהכי כו' ומפרש ר"ת כו' ולבון התוספתא סוף תענית מ"ב אחל להיות בשבת תוכל כו' ואין מוכיע מעלמו כלום בהניה התיר הכל : כ"א יש מי שמיר כו' . כמ"ש בפ"ג דמ"ק לת יניח תיומו בתוכו : כב ואפילו בשבת . לליכת כתן משום סיכת הדפת וכמ"ש למעה : ולא נהגו כו'. כמו בת"ל עד דתתפני כו' וער"ן פ"ד דפסחים ועמ"ש סימן תקכ"ט ס"ת ע"ש : ונהגו להחמיר כו'. דעשם לימור מלאכה שמחמת מלאכה יבבך מהצער ותענית וכמ"ש מ"ב בשל"ג לומר לעולם יעשה כל אדם עלמו כת"ח וכ"ב שיתענה זה דוקא במלאכה שיש בה טילוח . ולהלכה כו'. שבתחלה אם בתה"ב ועת"ת לבל בראשל"ת כ' דבבר מלאכה מותר וכ"כ למעה בם כ"ג וכמ"ש בתה"ד דוחלי קול ת"ב מתה"מ ועוד דהת"ת אין לימור אלא מנהג : אם אפשר. דבה"ג לף בתבל

חכמת שלמה

דמותר להורות הוראה כיחיד ע"ש . והשבתי לו דלא ידעתי מה קשיא ליה הרי המג"א עצמו ציין ראייתו משם ושם הרי הכוונה להוראה הנצרכה עכשיו וכמו דסיים שם דהוי כרבים צריכין לו וזה הוי נמי כוונת

כר מ כז כל העוש' (כ) מלאכ' בתשעה באב אינו רואה סימן ברכה מאותה מלאכה :

כה נ כל האוכל ושות' בתשעה באב אינו רואה בשמחת ירושלים וכל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה ס וכל האוכר בשר או שותה יין בסעודה המפסקת עליו הכתוב אומר ותהי עונותם (יא) כח על עצמותם :

תקנה דיני תפילין וציצית בט"ב ובו ב סעיפים :

א * ס נוהגים א שלא להניח (ס) תפילין בתשעה באב שחרית ולא טלית אלא לובשים טלית קטן תחת בגדים בלא ברכה ובמנח' מניחים (ר) ציצית (ג) ותפילין ומברכים עליהם :

ב ג יש מי שנוהג לשכב בליל תשעה באב מוטה על הארץ ג ומשים אבן תחת ראשו :

הגה ויש למדם להקטיר בעניין מעשנו בגיל מעשה בחג שחם רגיל ליכנס בג' כריס לא יבנס כי חם בחמד(חו' סוף תעניח)ויש בני מדם מעשים מבן תחת מרחשותיהם זכר למה שנח' ויקח מאבני המקום שרחה המורבן ° (מרדכי דמועד קטן) ויהו עוברות שתיקיולין להקטיר חין חיוכות בכל מלח ° (חוס') ויעשו מדם מכנודו ומהנחתו במעשה בחג בכל מה שחפשר :

תקנו תשעה באב שחל ביום ראשון ובו ס"א :

א °° * ס ליל תשעה באב שחל בא' בשבת כשרואה °מסני מקכ"ד ס"ס °°ב' ני"ד סי' שם"ת וסי' שכ"ח ונמ"ן הגר

למסרך לשחות מקחמר שיגדיל דזה מקרי דבר קבוע כיון שלפי קביעות השנים חל במ"ם משנ"ב במ"ל בס"ב שמתיין לתיוק (טור סי'תקכ"ט)ודוק' דבר שאנו עוסין בשלנו חשב דבר שאנו עוסין בשביל התיוק לח נזכרי' לעמח מחי למסרלופיכך נותנין לו לחכול ולשחות (ר"ן פ"ק דשבת) (ג) עביי"ד סי' שמ"ח ס"ב וסי' שכ"ו

מקרי דבר קבוע כיון שלפי קביעות השנים חל במ"ם משנ"ב במ"ל בס"ב שמתיין לתיוק (טור סי'תקכ"ט)ודוק' דבר שאנו עוסין בשלנו חשב דבר שאנו עוסין בשביל התיוק לח נזכרי' לעמח מחי למסרלופיכך נותנין לו לחכול ולשחות (ר"ן פ"ק דשבת) (ג) עביי"ד סי' שמ"ח ס"ב וסי' שכ"ו

מלאכה שהיתה צריכה לגוי ביום טוב ראשון ואסרוה חכמים ביום טוב שני משום מוקצה מחמת חסרון כיס ואפילו הכי אמרינן דאין לגוי שבת ביום טוב שני ואפילו בשבת עצמה מותר לומר לגוי שיעשה מלאכה זו לצורך יום טוב שני ואפילו לצורך חול

א״ח תקנז תקנח הלכות תשעה באב

מגן אברהם ס״י — ט״ז מגן דוד

באר הגולה

יכן מתנו שאר פוסקים : ה ירושלמי כתבו הרי״ף והרא״ש בפרק מפנת תענית וכתבו דהכונו לומרו בכוונה ירושלים מכח דמשמיה דרב בעי ב״ל ב מהא דתני רב חושעיה שבת כ״ד : ו בריש״ת תענית כ״ט :

עטרת זקנים

שהרי״ם כי׳ לומר בקול רם בלח כום בורח מתורי הלם וכ״כ הגהת מיימון ותשובה וכ״י ובמנהגי שלנו ומבדילין בהפלי ותע״פ שאין מבדילין על הכוס (מרדכי בהנהות פלוות ט״כ) המתעני, ג׳ יומי לאחר השבת חיתם יבדיל ואין מברכין הבני, והילדים בע״ב שחל במ״ם (מהרי״ל) :

תקנז * תומה בכוונה כו׳ ואם עשה ולא הזכי׳ נאם בכוונ׳ ירושלים ואם הזכיר בהולחה כמו על הניסים ואם הזכיר רק שבשלים הפלמו אין לריך לחזור (מגורהם):

תקנח * ומפני כך מנהג כשר שלא להכול בשר ולפילו שאר נתיב חיים

בעי״כ לם לאמר זמן · לבל בלה שבלה מותר להכול לאח״כ ואוכל תו סעודה בתפסקה ומה שבניח רלוים מלמן כ״י סי׳ תקל״ב תגב שיעפי׳ לח דק דרמב״ן בחורת בלחם לח כתב כן רק לדעת הרי״ף להרלך דבריו והוח לימו סובר כן: **תקנח** מ״א סק״ב ° בסי׳ תרכ״ג סק״ו כ״ל :

דגול מרבבה

(המחבר *) וכמברי״ל כשבחשיך צירך בש״ם והבדיל ת״ב משמע שמותר להבדיל על היין ומשמע שמותר לשתות בעלמו ות״ל ניחן להיכוך ולף שבסי׳ תקל״ח ס״י כת׳ רמ״ח שלם יש היכוך יהן להיכוך מ״מ לילה זו קילת כמ״ש המג״ח בריש סי׳ תקל״ח :

ט״ז ס״ק כ׳ *) דבריו המוהים דמה בכך שנקרא מועד ולכל שהתענה בשבת לומר עניט כמבואר לעיל בסי׳ רפ״ח והעור בסי׳ ר״ך מביח הירושלמי שלם היה תענית לבור בר״ח בלחים ברכה יאמר עניט ועור לי משטם שנקרא מועד מ״ב גם במקה לח יאמר עניט ובגמרא מבלגים לח בתב כלל משטם ניעור רק מדבתב שהם הפלתי וכזה לין מקום לדברי הט״ז שבת שבמרדכי לשטתו שסובר שגם חל״ת מוחרים : **) מ״ח ס״ק ל׳ עיין ט״ז סי׳ תקל״ט ס״ק ז׳ :

חתם סופר

כי׳ תקנ״ז בט״ז סוף הסי׳ א״ל. נ״ב ובא״ר

יד אפרים

ולפ הבשמים לחזק נפשו ולייהב לת נפשו עליו שהיה כואבת מחבת לביד,

שער תשובה

בתשובה ח״ב ואם א״א לצרף מנין אזי יתפלל ערבית מבע״י וילבש התפילין ויתפלל בהם ערבית ק״ש עם ברכותיו ואחר כך יחלוץ התפילין קודם שיתפלל י״ח אף על גב דכתבתי שם בתשובה דאין להתפלל ערבית עם תפילין מכל מקום כאן ששכח מחמת אונס הולי רשאי לעשות כן כדי שלא יהיה בקרקפתא כו׳ ע״ש ולא ידעתי ק״ש וברכותיו למה וכי אין די שילבש תפילין קודם התחלת ערבית ויקרא בהם ק״ש כמו שנוהגים לעשות בתפילין של ר״ת :

סי׳ תקנ״ו (ס) מבדיל . עבה״ט וכ׳ בר״י בשם תשו׳ כנה״ג ח״ב חולה שאוכל בט״ב יבדיל תיכף במוצאי שבת והב״י שם דעתו נוטה קצת שיכול להוציא נ״כ בני ביתו בהבדלה זו ע״ש ועיין בנן המלך סי׳ קמ״ד שדעתו שאינו מבדיל על הכוס במוצאי ט״ב לכתחלה רק אם שכח להבדיל בתפלה בלילי ט״ב (נ״ל שגם במוצאי ט״ב לא הבדיל בתפלה שאל״כ היה די בזה לדידיה) ובכה״נ ניחא שפי שיבדיל על הכוס משיחזור להתפלל י״ח ברכות ע״ש ואין המנהג כן רק כמ״ש בש״ע להבדיל במוצאי ט״ב על הכוס ואין מבדילין במוצאי ט״ב בתפלה כלל כיון שהבדיל אחמול בתפלה ונראה דאפילו שכח אהמול להבדיל בתפלה א״צ להבדיל עתה בתפלה בחלוף שעתה ואין לו להפסיק עתה בתפלה ובמה שמבדילין עתה על הכוס סני בהכי וע״ש בגן המלך שחולק על שכנה״נ שמתיר להריח בט״ב והוא כתב שאסור משום תענוג כו׳ וממ״ש המג״א בשם הלבוש משמע דוקא במ״ש אסור דהוי תענוג להשיב נפש יתירה אבל בשאר ימים לא ע״ש :

סי׳ תקנ״ז (ס) נחם . עבה״ט וכתב בר״י בתשובות כנה״ג חלק ב׳ פקפק ע״ז דלא דמי ליוה״כ כו׳ ובשבולי הלק״ט כתב דבין בט״ב ובין ביה״כ האוכל אינו מזכיר מעין המאורע ע״ש ובס׳ בית יהודה חלק ב׳ הסכים לדברי רמ״א שיאמר נחם בבהמ״ז אף מי שנהג שלא לאומרו כ״א במנחה ע״ש . ועיין בא״ר שדעתו נוטה שכא לאומרו בבהמ״ז דגם ביוה״כ ס״ל להש״ז ומג״א דעיקר שאין לאומרו עיין שם :

סי׳ תקנ״ח (ס) שלא . עבה״ט ומ״ש בשם הכנה״ג וע״ש בכנה״ג דמהיר בליל שבילה או יוצא לדרך או בא מהדרך ע״ש. ומ״ש בה״ט אבל מי שמתענה כו׳ כ״כ בא״ר דמשמע דמהתענה גם ביוד מ״מ אין למנוע ליל י״א : (ב) חצות . עבה״ט וכתב במה״ב שיראי ה׳ נהגו להחמיר כל היום כו׳ . (וכ״כ בא״ר) דמ״ח משמע להחמיר כל היום וכן ראוי לעשות לת״ח ופרושים ויולדות אף שמתענה אחר ז׳ מותרת בליל יוד בבשר ויין ומכ״ש בט״ב שנדהה ומתענה שמותרת בלילה בבשר ויין ע״ש. והנוהגין שלא לברך שהחייינו מי״ז בתמוז גם בליל ויום עשירי אסור ואם רוב אנשי העיר אוכלים בשר בליל עשירי וא׳ נהג שלא לאכול אך לא קיבלו בנדר רק נהג מנהג בעלמא ואירע ששלמו לו יום למד של אבל בשבוע שהב ט״ב ויש לו צער שכא לנלח מותר לנלח בליל עשירי כיון דרוב העיר אין להם חומרא זו ונם הוא לא נהג אלא באכילה ובהנמי׳ מיקר בכל גוונא בתספורת ע״ש. ומ״ש בשם מנ״א כשחל ביום ואו כו׳ ומותר להספתר בשחרית ע״כ וכ״כ בא״ר ס״ם תקנ״ט ורואיה מסי׳ תקנ״א סעיף ט״ז מטור וב״ח. וכ״כ בשאלות יעב״ץ חלק א׳ סי׳ ק״ו ע״ש : (ג) מותר . עיין בה״ט וכתב בשכנה״נ שכתב בתשובה שאף אם הרוצים להתענות בב׳ ימים בכל הח׳ עינוי אבל לבטל עצמו מד״ת או שלא להניח ציצית ותפילין אין כו רשות לבטל ע״ש ואף המתענה עשירי אם חל ט״ב בשבת ונדחה א״צ להתענות יום י״א עיין פ״ם : (ד) אסור. עבה״ט וכתב מח״ב בשם זרע אמת שלהסתפר מותר בליל ט״ב שנדחה ואף אם נהגו שכא

ביאור הגר״א

הקי״ה ויתעט כו׳ : **ובליל כו׳** . כמ״ש בע״פ מי שלא הבדיל במ״ש מבדיל כל הבת כולה ולף למ״ד כל היום בתקים דלא תפיר תורה . בב״י . וכ״כ הרי״ף ומ״ם בסימן רע״ט : ואין כו׳ . בתמיה לאכל כל על האור וכן בשאים המצוה נפש יהורה במ״ם דוקא : סי׳ תקנז א מי שאכל כו׳ . למד ממ״ש בי״כ ס״ם הרי״ח ולא דמי דהא לתרוייהו בשבת אם יתים שלין בהם קרבן מוסף כו׳ ולין בהם הזכרה בבהמ״ז ול״ד לתוכה דשם מצוה פרסומי ניסא ואם לא כו׳ וגם דקבועא :

סי׳ תקנח א מפני כך כו׳. ירושלמי שם בתשיעי הניחו לת האור ובשעירי בערב ריב״ל ניים תשיעי ועשירי ר׳ לחין ניים תשיעי ולילי עשירי ות״ם ויש מתירין כו׳ וכ״ז תומרת לבל מדינא מותר מיד לף דבריהם שלאסור בשבת שחל ט״ב בתוכה כמ״ש מר״ח ועד התענית ושם כילד חל להיות בל׳ בשבת כו׳ ובתוספתא עבר ת״ב מיהרין בכולם ובירושלמי שם ר״י בן לעזר מן הסוה ט״ב נפוק הוי מכריז פתחון פסריה מאן דבעי ספר :

ועכשו שאומר היחיד עכשו בשומע הפלה ואינו מפייס העובה בעת לרה רק מפייס בשומע הפלה ה״ב בתוספתה שהיה ב״ב הפלה על עשירי מקילין בי׳ **תקנח** הגה סעיף א׳ (ס) לבל בלילה מסרו ע׳ כ׳ נהה של מנחת יעקב ספי׳ קפ״ס : **מ״א** סק״ב (ס) קילת מר״ח לא דלו לסור לבל התענית שנדחה אלא רק מפייס שומע הפלה ב״ב הפלה על עשירי רק בט״ב לא יתפלל רק הפלה הסוך ה״ב ס״ל להתענות בי״ל · סק״ב (ס) בשעירי נופיה . ר״ל יום התענית שנדחה שהיה עשירי מקילין בי׳ מנאחר ט״ב בסימן תקנ״ט מב״ם שה״ל להתענות בי״ל · סק״ב (ס) בסי׳ תרכ״ד הבעופים שבי יום יה״ב לא יתפללו רק הפלה הסוך ע״ם וה״ב לילוכה בעיכו שהיו שייך רק בט״ב לסור מאוכל הבעמים שבסי׳ תרכ״ד :

הגהות רעק״א

סי׳ תקנו מ״א סק״ב ואל יתחיבר ליל נ׳.כ״כ הט״ז ספי׳תקפ״ת: **סי׳** תקנו ס״ז סק״ב אבל ר״י הגהוה שלא לומר עניט. **שמתני** מבום תבם דים רבי׳ מפוני׳ מפורשת מגילה כ״ב לחו לתתויי ת״ל וע״ב הרי דט״ב מקרי יום שים בו מוסף ויומר עניט:

מחצית השקל

ס׳ לשמיסם. וקוסיח זו קשיח גם כאן. שבותר ס״ע במה שפסק שיבדיל במוצאי ט״ב. עם מה שפסק בי״ד סי׳ שע״ו בקטן שהגדיל לפטור. וביאוב שבאת הט״ז שם גם כאן נתייסב. דהרב״י פסק מה״ט בקטן שנתגדל לפטור. התבמים הטילו עיקר החיוב בשעת עיקר המרירות הטיינו בשעה שנסתם הגולל. ומשם ואילך מתחבל והולך עד סוף שבעה. וקטן זה שהי׳ בתחלת המרירות. שלא התחיל החיוב שוב לא חל עליו חיוב לא מלד שהוא תשלומין. משא״כ הבדלה מתחלה תקנו חז״ל שיתחיל במוצאי שבת עד סוף יום ג׳ ולא ס׳יכי מיום ד׳ ואילך תשלומין למ״ם ונם אין מ״ם העיקר הזמן לכן לף שהיה חולן במ״ם חייב להבדיל לאחר הקבורה עבת״ד וה״ם ד״ל כן כאן בט״ב : תמנם היו דברי הרב״י מיוסבים עפ״ז לבל מכל מקום דברי הרמ״ם ב״ב. שפסק בחולן במ״ם נם כדבי׳ הרי״ו דלא יבדיל לאחר הקבורה. וכאן כתב הטור בשם הרמ״ם שהסכים להבדיל במוצאי ט״ב. אח״ז מיינתי ברמ״ם סוף תענית וכתי וז״ל ולא דמי כ״ה דהתם נופיה הוי דחוי לחולן פטור מכל המלות ודמי לאבר. אבל הכא נופיה מחייב והזמן נורם שאינו יכול להבדיל וכשיעבור הזמן יבדיל עכ״ל וק״ל : (ס״ק ל) על הבשמים כו׳ דהא לפי׳ טעימה י״מ כו׳ ל״ל בשאר ג׳ לומות חוץ מיה״כ וט״ב. אע״ג דבי״כ וט״ב טעימה ל״ע לסורה מכל מקום להריח עכ״פ יהיה מותר : דלא כמ״ם שם בש״ע שלא להביא הדם ביום המילי בט״ב ועמ״ם פה סי׳ תקנ״ט סעיף ז׳. אלא דפה לא נתן הרב״י טעם לדבר. ומש בי״ד נתן טעם מידי דהוי אחי בתר שהל בשלמי שבת דמ״מ על הבשמים והתם הש״ך נדמות בכ״ל. ועמ״ם לעניין יוה״כ ע״ל בסי׳ תרי״ח ס״ק ח׳ : (ס״ק ב) ובליל כו׳ ומי כו׳ יתן לתיוק לטעום דבה״ג ל״ל דלמא מתי למיסרך דהא בליל עשירי אין מתענים :

סי׳ תקנז ד״ה אם שכח כו׳ יאמר אותו אלא בלא כלום : דבירושלמי שאלו היכן אומרים. ע״ר ירמי׳ כל דבר שהוא להבא (היינו תפלה ובקשה שהוא על העתיד) אומרו בעבודה (בברכת רלה)

לבושי שרד

מבתשיבה כמו בשאר מולאי שבת : **שם** (ס) ע׳ בי״ד סי׳ שמ״ח . כוונתו דלעניו אוכן בה״ג במת לו מת בשבת דאיכו רשאי להבדיל בתולאי שבת יש פלוגתא אם באותן התקומות ביי״ד אם יבדיל לאחר הקבורה דיש״ח הוא״ל ואיתדי מניח תפלת הבדלה דוקא : **סי׳** תקנז א מי שאכל כו׳ . למד ממ״ם בי״כ ס״ם הרי״ח ולא דמי דהא לתרוייהו בשבת אם יתים שלין בהם קרבן מוסף כו׳ ולין בהם הזכרה בבהמ״ז ול״ד לתוכה דשם מצוה פרסומי ניסא ואם לא כו׳ וגם דקבועא :

סי׳ תקנח א מפני כך כו׳. ירושלמי שם בתשיעי הניחו לת האור ובשעירי בערב ריב״ל ניים תשיעי ועשירי ר׳ לחין ניים תשיעי ולילי עשירי ות״ם ויש מתירין כו׳ וכ״ז תומרת לבל מדינא מותר מיד לף דבריהם שלאסור בשבת שחל ט״ב בתוכה כמ״ש מר״ח ועד התענית ושם כילד חל להיות בל׳ בשבת כו׳ ובתוספתא עבר ת״ב מיהרין בכולם ובירושלמי שם ר״י בן לעזר מן הסוה ט״ב נפוק הוי מכריז פתחון פסריה מאן דבעי ספר :

ועכשו שאומר היחיד עכשו בשומע הפלה ואינו מפייס העובה בעת לרה רק מפייס בשומע הפלה ה״ב בתוספתה שהיה ב״ב הפלה על עשירי מקילין בי׳ **תקנח** הגה סעיף א׳ (ס) לבל בלילה מסרו ע׳ כ׳ נהה של מנחת יעקב ספי׳ קפ״ס : **מ״א** סק״ב (ס) קילת מר״ח לא דלו לסור לבל התענית שנדחה אלא רק מפייס שומע הפלה ב״ב הפלה על עשירי רק בט״ב לא יתפלל רק הפלה הסוך ע״ם וה״ב לילוכה בעיכו שהיו שייך רק בט״ב לסור מאוכל הבעמים שבסי׳ תרכ״ד :

חכמת שלמה

אבלים בבהמ״ז כמו דהדין באבל ר״ל . והשבתי לן דאין דבריו נכונים דהנה הרא״ש כתב להדיא בפ״ק דכתובות דלדידן שאין לנו שורה ולא רחבה אין לומר ברוך מנחם אבלים בבהמ״ז . וכוונתו דדוקא בזמן הקודם דהוו מברין האבל והוי סעודת מצוה הנקבע ביחוד לאבל שייך הזכרה בברכת המזון אבל בזמנינו דאין לנו כ״ז לא שייך הזכרה בבהמ״ז . ולכך בברכת אבלים בזמנינו לא נתקן רק אחד שנגמר כבר כל בהמ״ז או כיון דיכול להוסיף בו אח״כ כל מה שירצה או יזכור זה וגם לא בלשון תחנונים רק הדי כעין צידוק הדין ותפלה כשאר הרחמן הוא אבל אסור לו לומר זה בתוך הברכות של בהמ״ז עצמן וכבר כ׳ ולומר בלשון נחם משא״כ כן בשאר אבלים בע״כ דעשה מזה חיוב הזכרה כמו ביוה״כ ולכך יפה תמה הגאון מוהר״א מווילנא זצ״ל . מיהו אפשר לדחוק ולומר טעמו של המוהריי״ל הוי כיון דט״ב אקרי מועד כידוע הוי בי׳ חיוב הזכרה כמו במועד ודו״ק :

סי׳ תקנ״ח סעיף א׳ בת״ב לעת ערב הציתו אש בהיכל וכו׳ . נ״ב המעיין בפרישי״ בתענית דף כ״ו ע״ב ד״ה כפיית המטה עכ פניו ולא ישן עליו ע״כ . הנה מדפירש בדברי ר״י שלכך הוצרך לכפיית

השכל

ע׳ לשמיסם. וקוסיח זו קשיח גם כאן. שבותר ס״ע במה שפסק שיבדיל במוצאי ט״ב. עם מה שפסק בי״ד סי׳ שע״ו בקטן שהגדיל לפטור. וביאוב שבאת הט״ז שם גם כאן נתייסב. דהרב״י פסק מה״ט בקטן שנתגדל לפטור. התבמים הטילו עיקר החיוב בשעת עיקר המרירות הטיינו בשעה שנסתם הגולל. ומשם ואילך מתחבל והולך עד סוף שבעה. וקטן זה שהי׳ בתחלת המרירות. שלא התחיל החיוב שוב לא חל עליו חיוב לא מלד שהוא תשלומין. משא״כ הבדלה מתחלה תקנו חז״ל שיתחיל במוצאי שבת עד סוף יום ג׳ ולא ס׳יכי מיום ד׳ ואילך תשלומין למ״ם ונם אין מ״ם העיקר הזמן לכן לף שהיה חולן במ״ם חייב להבדיל לאחר הקבורה עבת״ד וה״ם ד״ל כן כאן בט״ב : תמנם היו דברי הרב״י מיוסבים עפ״ז לבל מכל מקום דברי הרמ״ם ב״ב. שפסק בחולן במ״ם נם כדבי׳ הרי״ו דלא יבדיל לאחר הקבורה. וכאן כתב הטור בשם הרמ״ם שהסכים להבדיל במוצאי ט״ב. אח״ז מיינתי ברמ״ם סוף תענית וכתי וז״ל ולא דמי כ״ה דהתם נופיה הוי דחוי לחולן פטור מכל המלות ודמי לאבר. אבל הכא נופיה מחייב והזמן נורם שאינו יכול להבדיל וכשיעבור הזמן יבדיל עכ״ל וק״ל : (ס״ק ל) על הבשמים כו׳ דהא לפי׳ טעימה י״מ כו׳ ל״ל בשאר ג׳ לומות חוץ מיה״כ וט״ב. אע״ג דבי״כ וט״ב טעימה ל״ע לסורה מכל מקום להריח עכ״פ יהיה מותר : דלא כמ״ם שם בש״ע שלא להביא הדם ביום המילי בט״ב ועמ״ם פה סי׳ תקנ״ט סעיף ז׳. אלא דפה לא נתן הרב״י טעם לדבר. ומש בי״ד נתן טעם מידי דהוי אחי בתר שהל בשלמי שבת דמ״מ על הבשמים והתם הש״ך נדמות בכ״ל. ועמ״ם לעניין יוה״כ ע״ל בסי׳ תרי״ח ס״ק ח׳ : (ס״ק ב) ובליל כו׳ ומי כו׳ יתן לתיוק לטעום דבה״ג ל״ל דלמא מתי למיסרך דהא בליל עשירי אין מתענים :

סי׳ תקנז ד״ה אם שכח כו׳ יאמר אותו אלא בלא כלום : דבירושלמי שאלו היכן אומרים. ע״ר ירמי׳ כל דבר שהוא להבא (היינו תפלה ובקשה שהוא על העתיד) אומרו בעבודה (בברכת רלה)

תקנט מנהגי ט"ב ודין מילה בט"ב ובו י' סעיפים:

א חל תשעה באב במוצאי שבת (א) אין אומרים צדקתך במנח' בשבת: הגה ומבדילין בלילה בתפלה כשאר מוצאי שבת (הגהות מרדכי הלכות תשעה באב) ואם שכח מלהבדיל ע"ל סי' רצ"ד סעיף ג' ומתפללים בנחת ודרך בכי כאבלים וכן עושים בקריאת איכה (הגהות מיימוני) * ובכל איכה מגביה קולו יותר (מהרי"ל) וכשמגיע החזן לפסוק השיבנו אומרים אותו הקהל בקול רם ואח"כ מסיים החזן וחוזר הקהל ואומר השיבנו בקול רם * וכן החזן (הגהות מיימוני):

ב בליל תשעה באב (ב) (מתפללים א (א) ערבית ואומרים איכה וקינות) (הגהות מיימוני ומהרי"ל) ואומר אחר קינות ואיכה סדר קדושה ומתחיל ואתה קדוש ג ואם חל (ג) במ"ש (ג) אין אומרים ויהי נועם: הגה ולא למנצח בנגינות ולא ויתן לך (כל בו) ומסירין הפרוכת מלפני הארון על שם בלע אמרתו (מנהגים):

ג ליל תשעה באב ויומו (ד) יושבים בבית הכנסת ב (ג) לארץ עד תפלת המנחה: (ועכשיו נהגו לישב על ספסליהם מיד ג אחר (ד) שילאו מבה"ה שחרית ומאריכין עם הקינות עד מעט קודם חצות) ה ואין מדליקין נרות בלילה כי אם (ה) ד נר (ה) אחד לומר לאורו קינות ואיכה:

ד ו ה אין *) אומרים (ו) תחנון (ולא סליחות) (הגהות אשירי) בת"ב ואין נופלין על פניהם (ו) משום דמקרי מועד: הגה וקורין (ז) בתורה כי תוליד בנים ומפטירין בירמיה ו (ח) אסף אסיפם וכל הקדשים שאומרי' אחר איכה עד שיוצאים לאחר מבה"ה אין אומרים תתקבל ואין אומרים אל ארך אפים (טור ומנהגים) ולא למנצח (מנהגים) ז ולא פטום (ט) הקטורת (מרדכי) ואין צריך לשנות מקומו בב"ה:

ה ז בשעת הקינות אסור לספר דבר ולצאת חוץ כדי שלא יפסיק לבו מן האבלות וכל שכן שלא ישיח עם העכו"ם (ונוהגין לומר קלא נחמה אחר הקינות לפסוק בנחמה) (הגהות מיימוני):

ו ח אם יש ח (י) אבל בעיר הולך בלילה לבית הכנסת וגם ביום עד שיגמרו הקינות:

ט"ז

...פש שיהא קרוב לטיוני עכ"ל ופי' מו"ח ז"ל דהאי רק להשיב כו' לא קאי על בשר לומר דבשר מועט מותר להשיב נפש אלא הכי קאמר יאכל אפי' מאכלים אחרים רק כדי להשיב נפש אבל בשר כלל לא גם מלשון השלחן ערוך שלא העתיק סיומא דמלתא משמע שפירש כן אלא דא"כ הוה ליה מ"מ לכתוב דבר זה להורות דאף במאכלים אחרים ימעט ונראה דבעל הש"ע לא פי' להחמיר במאכלים אחרים למעט בהם דאפי' הרבוי בהם אינה שמחה דאין שמחה אלא בבשר אלא הכי קאמר הטור לא יאכל בשר שהוא משמח אלא יאכל מאכלים אחרים שהם אינם אלא להשיב נפש וע' מ"ש סימן תקנ"ט ס"י וכבר נתפשט המנהג בכל המדינות האלו כנוהגינו לערך ארבעים שנה וקודם לזה היו אוכלים בשר בליל ...

מגן אברהם

תקנט ויפסיק בין כל פסוק מעט ובין כל איכה יותר מעט ופסוק האחרון שבכל איכה אומר בקול רם [מהרי"ל] ומברכין לפני איכה על מקרא מגילה (מנהגים) ☞ ועמ"ש בסי' ת"ן וטוב שיחיד יקרא איכה גם ביום [של"ה]: א ערבית · (°)אומר קדיש שלם אחר תפל' ערבי' [טור] עמ"ש רסי' תרל"ג אם חל במ"ש אין מברכין הבנים [מהרי"ל]: ב לארץ. וכ"ל דמותר לישב על הסק דאינו אלא מנהג לישב ע"ג קרקע עבי"ד ססי' שפ"ז: ג אחר שילאו מבה"כ. דהולכים על הקברות והוי עד חלות דאז רשאי לישב על הספסל וכ"ה במנהגים: ד נר א'. ומהרי"ל כתב להדליק עוד נר א' שהש"ץ יכול להאיר ממנו משמע שהקהל לא יאמרו איכ' וקינות רק ישמעו מהש"ץ: ה א"א תחנון וכו' · בשחרית מסכימין קצת לבה"כ (מט"מ) ואין קורין לבה"כ אלא הם באים מעצמם [מהרי"ל] ובמדינתינו נוהגין לקרות לבה"כ. נוהגין לברך ברוך דיין האמ' קוד' שקורא בתור' [ב"י לבוש של"ה] ובד"מ כתב שאין נוהגים כן וטוב שהקורא יאמר ...

ט עור י סס וכ"כ המרד' לכ' הדיעות וכ"פ (° פי' לשפוקי מדעת הגאון דמייתי לסמ"ק במקום כפל ומברכי' עליה ומעטף דאין מברכין על הכפמין כשאל להניח כמ"ש) כ הרשב"ץ בתשו' (° פי' תיירי ביולדת הצריכה לאכול כדלעיל סימן תקכ"ד סס"ו) ל עור כשם התוספות דלא חיישינן דלמא אתי למיסרק"ות אף בלא זה כיון שאינו דבר קבוע מ סס כ עור מעשה בר' יעקב מהא דתניא ת"ר לעזר בר נחוץ

עטרת זקנים

* אם יש תיוק לימול מלין לומא אחר שנומרין הקינות ויש ממתינין עד אחר חצות והמנהג כשבת רא"ש ומ"מ נלהה דאם רוצה של מ"ש כתוס' רא"ש כיון שאינו מתענה ביה"ש ואינו מתפלל ערבית ביה"ש אלא אחר חצות ומ"מ נלהה דאם יש שעור' מצום יומי אחר חצות ומ"מ נלהה דאם יש שעור' מצום יומי מתר לאכול כשר מתקנ"ד ס"ג לעניין יום שחל להיות ערב שבת ואינו מתענה ביה"ש אלא אחר חצות ומ"מ נלהה דאם יש שעור' מצום יומי אחר חצות

(ח)מהני"שלא לשמוע וכו' ונרא' דלגדרים שקראמר דהיינו לאותשמתיאים חציסלמטה כשכר דסי' תקכ"ח והוכלי'כשר כלי' לא ישמעו עד אחר חצות ואותן שמוכני'מטה כשר ודאי לא ישמעו דלא עדיקט"ב עלמו מזאחר כ"ח הכ דמלגיעי' שכיון שלא חילה דמ"מ לא יכינו שאר צרכי סעודה שלהם עד חצות גם מו"ח ז"ל כ'דלמטה כשר אין לשמוע עד אחר התענית · וכ"ה בשג"מ עד אחר התענית אבל רחיתי כלל המקומות שמוחצים לעורך אכילי שאחר ט"ב ואין מומין בידם :

תקם (א) משחרב ב"ה מן הגמ' כו'. ספי' זה ל' הרמב"ם והטור השמיטו בלשון זה והרמב"ם כ' אין בונין בנין מסיד כשאין המלכים חלה עמ ביתו בעיטו וסד בסיד ומשייר בו אמה על אמה וכ' עליו ואינו משמע כן מגמ'דשאר דמייתי שך בריית' ת"ר לא יסיד אדם ביתו בסיד ואם עירב בו חול לו תבן מותר·כי"ת כיון דלמרו חכמים סד אדם את ביתו בסיד ואפילו בדבר מועט ומשיק לדלמרו חכמים סד אדם את ביתו בסיד ואפילו בדבר מועט אסור לעשות כן[פי' שייר אמה(כ"י רמב"ם)וכ"מ ב' מגמ' ע"ש שיור אמה על אמה מותר כל מיני סיד ע"כ.וע"ל בפי' דבריו] ולו בדרך זה בדבריית' דאין מסיידין ואין מכיירין בו' תחב'בריית' דבנגמ' אי אפשר לעשות כן אלא בסיד ואפילו הכי יסוד ביתו בסיד כו' מ"ם הטור ואח"כ מותר כל אמה על אמה מכמים סד אדם את ביתו בסיד ומשייר בו אמה על אמה ול"ל דהטור דזה אין סוף סברת בעוש לו' דפליגי הבריית'והדדי אלא אלו ואלו דברי אלהים חיים ות"כ קשה דבריית'א קמייתא ממרה אין מסיידין דפי' שלא יסוד ביתו בסיד משמע שאין לו תקנה אפי' אם ירצה לשייר אמה כו' ובריית'א אחרינא ממרה דיש לו תקנה זו וסוכר רבי' הטור דהרמב"ם מתקן קושיא זו דהא דיש תקנה בבריית' היינו ע"י שיח ביח אחת מתחלה ואח"כ סיד אלא דלא ידעו הבריות שיש שם שיח למטה כיון שיש שם סיד מחפה עליו ע"כ צריך לשייר אמה כו' וזה יכירו וידעו הכל שיש שיח אחת' ביתו בסיד ואפילו אם א

[פי' מצויר] כבנין המלכים אלא טח ב ביתו בטיט וסד בסיד
*ומשייר מקום אמה על אמה כנגד הפתח ג (ג) בלא סיד
ד * ג והלוקח חצר מסויידת ומכויירת הרי זו (ג) בחזקת,
ואין מחייבים אותו לקלוף בכותלים:

ב ד וכן התקינו שהעורך שלחן (ב) לעשות (ד) סעודה
לאורחים ה מחסר ממנו מעט ומניח (ג) מקום פנוי
בלא קערה מן הקערות הראויות לתת שם * וכשהאשה
עושה תכשיטי הכסף והזהב משיירה °מן ממיני התכשיט
ו שנוהגת בהם כדי שלא יהיה תכשיט שלם ה וכשהחתן
נושא אשה לוקח אפר מקלה ונותן בראשו במקום הנחת
תפילין: הגה ויש מקומות שנהגו לצבר כוס בצעת תופה או לסוס תפה
שמורה או שאר דברי תגלות בראש החתן (כל בו). וכל אלו הדברים
(ד)כדי לזכור את ירושלים שנא' אם (ה) אשכחך ירושלים
וגו' אם לא אעלה את ירושלים על ז ראש שמחתי:
ג ו וכן גזרו שלא לנגן בכלי שיר וכל מיני זמר וכל משמיעי
קול של שיר לשמח בהם: הגה ויש מומרים דוקא מי (ו) שרגיל
בהם כגון המלכים שעומדים ומוכנים בכלי שיר ח או בבית המשתה [טור]
ואסור לשומעם מפני החורבן ז ואפי' שיר ט בפה על
היין אסירה ש:א' בשיר לא ישתו יין ובכבר נהגו כל
ישראל לומר י דברי (ז) תשבחות או שיר של הודאות
וזכרון חסדי הקדוש ברוך הוא על היין: הגה וכן נהגו [טור]
בנות (ה) יא °°מהן וכלה בכל שבי [טוש' וסמ"ג והגהות מיימוני]:
ד מ וכן גזרו על עטרות חתנים שלא להניח בכל ע ושלא
יניח החתן בראשו שום בליל שנא' הסר המצנפת
והרם העטרה י וכן גזרו על עטרות הכלה כ אם הוא של
כסף (ו) אבל של (מ) נדיל מותר לכלה ודוקא לחתן
וכלה ל אבל בשאר כל אנשים ונשים לא גזרו:
ה מ יב אסור לאדם שימלא פיו (ז)(ע) שחוק בעולם הזה:

תקסא דין הרואה ערי יהודה וירושלים והמקדש בחורבנם
ובו ה סעיפים:

א מ הרואה (א) ערי יהודה א בחורבנן אומר ערי קדשך
היו מדבר וקורע [ומיהו מיירי לקרוע מילת כשמגיע סמוך להם
כמו הטופים לירושלים] : [ב"י] :

ב ב הרואה את ירושלים (מ) בחרבנה (°) אומר ציון
היתה מדבר שממה וקורע (ג) בית המקדש
אומר בית קדשנו ותפארתנו אשר הללוך בו אבותינו
היתה לשרפת אש וכל מחמדינו היה לחרבה (ג) וקורע
ג ומהיכן חייב לקרוע ג מן (°) הצופים ואח"כ בשיראה
המקדש קורע קרע אחר ג וכל קריעה טפח ד ואם בא
דרך המדבר שאז רואה המקדש תחלה קורע על הקרע
טפח ואח"כ בשיראה ירושלים מוסיף על קרע ראשון כל
שהוא:

ג ה אם קרע על אחת מערי יהודה אינו חוזר וקורע
בשיראה שאר (א) ערי יהודה חוץ מירושלים שחוזר
וקורע עליה קרע אחר בפני עצמו ואם קרע על ירושלים
תחלה אינו צריך לקרוע על שאר ערי יהודה:
כל

°ע' רסי' תקל"ט °° ע' סי' אל"ט

שכמנהג כלבני הגו' שמציירין ומשייריז ממ'וע' בכ"ח:ב כיתו בציט .משמע דבכ"כ
שרי בכל עיזוכן המנהג: ג בלא סיד.ולא כתותן הטוחין המ'שמור דזהו ג"כ ליור
[לבו' של"ה]ותותם התולין בגדי רקמה סביב הכתלים יסיירו ג"כ תמה(של"ה):
ד והלוקח חצר. דתלין שנעשה קודם המורכן אז שנעשה בית עכו"ם ולקמה
ישראל ממנו אבל אם נעשה בהיתר חייב לקלפו: ה מחסר ממנו מעט.
(°)כלומר שאין נוהן כל תבשילין הראוים לסעודה אלא מחסר מעט לפי כסף
דהרכמה: ו שנוהגת בהם. (°) כלומר שלא תהקשט בכלסכה'אלא תשייר בכל פעם
ג' : ז רואם שממתי . לומרי, בשבת דף ס"כ התעטן דאית בית שמח' לסור ותעטן
דאית בית שמתה . לפי' מי שמיטו רגיל בהם (טור ומו') : ט בפה על היין . ז"ל הרמב"ם
וכ' הטור שבתשו' כילה הרמב"ם שאפי' בלא שיר אין לשתות יין לסור ול"ע למה סתם פה בס"ע
וכ"ת פסק דלפי' בפה ואפי' מי שמיטו רגיל לסור וכ"מ בגמרא לתמרין זמרי
דנגדי (פי' מוכני הבפיטות) ודנקרי (פי' מוכני הבקרים) שרי שמיטו אלא לזרוז
בעלמא, דנרדמי לסור שהוא שחוק בעלמא עכ"ל וה"כ הבתים המשוררים
בשעת מלאכתן אלא כדין הם עושין: י דברי תשבחות . כתוב בליקוטי מהרי"ל
אלא כדין הוא שמשוררין במשתה תודך כי עניתני וכ"ג כמה פיוטים למשתה
בריעות כי אז כתורה חונרת שק ותומר' עצחוני כיך כמין זמר תך בס"ה לרגלים
מלוה לזמר וכו' עכ"ל וע"ל דלא שרי אלא לותם הסירים בתקנו על הסעוד' כנון
בשבת אבל פיוטים תחרים לסור ועין בס"ח סימן קע"ו : יא תתן וכלה שרי .
ומ"מ אין לשמוח כיותר (ברכות פ"ה): יב לסור לחדש כו' . כי שחוק וקלות
רחש מרגילין לעבוד :

תקסא א כשורכן ° תע"פ סיוסבין
כהן ישראל ראשון שהשומות מוסלים עליהם מקרי חורכן : ב ברושה
ירושלים . פסק הרמב"ם פ"ו מהלכות בית הבחירה שקדושת היוזרה וירושלים קדמה לעתיד לבוא ועין ביכמות דף פ"ב בתוס' . והרמב"ד הקשה דבכמה מקומות במשנה תמרין ותם (°) אין מקדם ירקב וכו' אלא ע"כ לא קדמה בס"ע וביכ"ף ע"ש ותירן דלפי' בפה ואפי' מי שמיטו רגיל לסור וכ"מ בגמרא לתמרין זמרי דנגדי (פי' מוכני הבפיטות) ודנקרי (פי' מוכני הבקרים) שרי שמיטו אלא לזרוז בעלמא, דנרדמי לסור שהוא שחוק בעלמא עכ"ל וה"כ הבתים המשוררים בשעת מלאכתן אלא כדין הם עושין: י דברי תשבחות . כתוב בליקוטי מהרי"ל אלא כדין הוא שמשוררין במשתה תודך כי עניתני וכ"ג כמה פיוטים למשתה בריעות כי אז כתורה חונרת שק ותומר' עצחוני כיך כמין זמר תך בס"ה לרגלים מלוה לזמר וכו' עכ"ל וע"ל דלא שרי אלא לותם הסירים בתקנו על הסעוד' כנון בשבת אבל פיוטים תחרים לסור ועין בס"ח סימן קע"ו : יא תתן וכלה שרי . לומרי, בשבת דף ס"כ התעטן דאית בית שמח' לסור ותעטן דאית בית שמתה . לפי' מי שמיטו רגיל בהם (טור ומו') : ט בפה על היין . ז"ל הרמב"ם וכ' הטור שבתשו' כילה הרמב"ם שאפי' בלא שיר אין לשתות יין לסור ול"ע למה סתם פ

תקסב (א) וכן דעת מקלת רבותת, הוא דעת הרמב"ם שכתב אפי' מכל וחמה ואח"כ התחיל להתענות מקרי (°)תעני, לפעות והוא ע"פ הירושלמי ונגד תלמודינו דאר"ח והוא שגה מכל כל אותו היום וכבר כתבו בשם הרשב"א שמעת שהרמב"ם חזר בו והטעיה דוקא שגה טעם כל היום וע"כ תמוה מה שכ' רמ"א שהיחיד יאמר שעינו דשלים ואתעניתו יאמר כיום לוס תעניתנו ואתעניתו היו תעניתו ומו"ח זכרונו לברכה כתב שמכל מקום רשות הוא לומר עינו וכת' שהרמב"ם ורמב"ן והרז"ה והר"ן ס"ל דקבלת תעניה קודם שעות התעניה מהני כו' וכמ"ש הרשב"א שהיא מקלת קבלת תעניה מכל מ"מ לא מהני ס"ל כן מלא חס על כל פניס התעניה כל היום רק שקבלת היום היה כלא וכמ"ש הרשב"א שהרמב"ם סובר כן דלא כל היום מהני קבלת תעניה מכל מ"מ לא מהני ס"ל דוקא שלא אכל כלום ולא שתה כלל עד שעלה עמוד השחר ומשעלה עמוד השחר מהני קבלת תעניה אפי' אכל ושתה כל היום וכמ"ש הרשב"א שהרמב"ם סובר כן דלא כל היום

ד ליימחו לעיל כפ' רמ"ע כ גם זה ליימחי שם ו מימרת דשמואל שם ז שם י"כ כשמואל מ עור כשם ר"ת ע כפי' רש"י ו עור כשם ר"ת והוי בכלל נדיב לב מכח דשבועות כ"ז כ עיין לקמן סי' תקס"ג :

עטרת זקנים

כו' ותע"ג שלח שהנה בתחילה שלח להם"ה יכול לשתות כיון דכהיב כך הוה ליה כמי שהכתה לבעל בתענית אחר שנודר להתענות לבסברת רוקח לימו מיעיל תנאי מ"מ מף מקן המתמיר להתענות כפי' תע"ב :

* תענית חלום יתמר עכמו כשומע הפלה תע"ג דלא קבלה דמשמיא רמי' עליה הלי התעניות שלין לו לשכול לכלבך יתמר ג"כ עכמו : * י"ל דמתפלל עכמו. היינו כשם קבל עליו לאר תשיבה ואפי' מי שנתלם בלילה להתענות למחר וקבל עליו התענית מהפלל עכמו וכן עדיף. טפי כדי ללמה ידי חובת כולה מכל מם לא קבל עליו כלל אלא התעכה כך לילה ויום כיון דלמ הוה תענית לעכין שנדרך להפלים נדרו יכול לשכול אין עליו שם תענית ואינו יכול להתפלל עכמו ואפי' נמר בלבו שלו שנדר לקיים נדרו מ"מ לעכין הפלה עכמו הינו מועיל אהה קבלה והכא לתומרא : * ואם לא הוציא בפיו אם הרהר בלבו כו' . וי"ל דזו אין חילוק בין נמר בלבו קודם שעה המנחה או בשעת מנחה מהא דלילה הכל שוה לנדרך להתענות מדין נדר לר"ת דם"ל לשלך בין נדר לשבועה בדין זה לכל לעכין הפלת עכינו נראה דבכל עכין לא יהפלל עכינו אפי' נמר בלבו בשעת הפלה מנחה וכל זה הוא כשלומר עכינו ביום תעניתנו לכל אם יתחיל תלות אלו ואלו יוכל לומר כל הנוסח לאינו אלא התנוכים לבד ואפי' לא פם כל עיקר יכול לומר כן :

נתיב חיים

תקסב רמ"ח סעיף ה') וי"ל המתפלל עכמו . כ"ב ולכי מהפסם דשם יהפלל עכמו יעלה על לבו שילה ידי נדרו כזה ומ"ם עדיף טפי להזורות לו שלא יתפלל עכמו כדי שידע מזה שהתעכית לאינו כלום ואהב לכל בגדון מהרי"ח (לאחר מפם לקח דינו מ"ב בד"ה) שלא בפלים תעכית

לבושי שרד

התפלל ערבית יוכל להתוכו : שם (°) הכם כמי לעכורי וכו'. ס"ד דכ"ז דכבי מפני דלא כוונו רק לעכורי וכה"נ ביקרי העכית תע"פ שלא בפלים כמו בעכ"ת מבו"ם מקפה הע"ז דהא זהו התענית בעבור. גם בכלל בדבריו עור קושית הכי דהו לעכורי הא בעינן עור אחר לעיכותא שיהו מקבל התעכית מפל"ב בע"ב מקופל ועומד שהוא תעכית לעור וכה"ג הוי בקיבלו כמ"ם הע"ז וחירולו פם לא ציין כאן ולא בקיבלו על הפלגה ותי"ב ולא בשאלות ותשובות פ"ק א' מ"ש בזה : (ה) יחיד . עבה"ט וכתב במו"ק שנם בתפלת מנחה של שבת יכול לקבלו אך התחינה לא יאמר רק יאמר נדבה בתענית בתענית נדבה למחר, וכתב במח"ב שהוא פשוט זכן המנהג ועיין ביד אלי' סי' ואו מי שמתענה בכל יום ופעמים רוצה להתענות איזה הספקות ורוצ' להספיק מבע"י ולאכול באותו יום שמתענה מקודם או אם אתמוך קיבל תענית פתם הרי צריך להשלים אם התנה עד איזה יתענה יאכל קודם שיתפלל שאינו רשאי לחלות תפלה בצבור אפי' אם ירצה לשמוע קדושה וברכו בבה"כ ולהתפלל ביחידות אינו נכון. ואם יוכל להספיק אחר תפלת ערבית שמתפללים מבע"י ויש שהות לאכול ולהספיק מבע"י ש"ד ולכן נבי חנן דלקמן דלמחלה יש לו להתפלל בצבור ש"ש: (בש"ע סעיף ו') אם הרהר כו' ועיין בר"י דלא מהני הרהור רק בשעת תפלת מנחה ולא קודם לכן או אח"כ בלילה ועיין בשו"ת זה ושב הכהן סי' ד"א שהאריך בענין זה וכתב לישב מה שהקשה הב"ח על הרא"ש שדבריו בתענית סותרי' ומ"ש בשבועות ושם מבואר במסקנתו דאף לכתחלה יש להוציא בפיו אבל בדיעבד יש לספוק דקבלה בלב מהני ע"ש ועיין בא"ר שדעתו דהרהור אף שלא בשעת מנחה מהני. וגם כתב לישב תמיהת הב"ח :

יד אפרים

תקסב בט"ז ס"ק ג דמה שהקילו כו' היינו שלא ביומו כו' וכרמה דסי"ז לימו מפרש כמ"ם המג"א ס"ק ו' שלא היה לריך להתענות כלל משום יו"ט אלו דהא המקפה שהקפה על ר"ח ע"כ ס"ל דלא מהני היו"ט לבטל התענית ולכן הקפה על ר"ת דס"ל דלימו התענית כשלא בפלים אם כן לחוך לא בפלים רחב"ל דאין שכחת תענית ע"כ משום יו"ט אלו ואם כן בוחק לומר שהתרעו מולק כפה עליו. אלא ס"ל לפטל"ז שהתרעו מתרץ התענית ע"כ שנדחה ליום ל' מעיקרא לא קיבלו עליהו לפם תענית גמור כמו ע"כ עלמו רק שכיומו לעצות כו' לעכר וזכר כשלמתו ולכן שפ"ר הקיל בשלימתו ותע"פ שבעולם כיבו לעכר עלמם ולבפלים הקיל כו' מחמה יו"ט אלו. אבל אם לא נדמה ואות תענית גמור על העבר לא מיקרי תענית כשלא בפלים ועפ"ז כ' ליישב קושיות התום' מהא דבשלא מגילת תענית ות"כ למה הקיל רחב"ל בשבוע י"ט אלו וע"ז כ' לתלק דס"ל לא תמרו שבועלו אלא שאוכר ואוהר מה שביה לאסור עד שהה כגון תענית שביה לאסור בהתענות ביו"ט בכאוב כמגילת תענית ושוב מזר ואוהר אבל מ"מ לא בעלו היו"ט עלמו ולכלך לעכין קבלה לעכר כגון ט"ב שנדחה זה היו בכלל תענית ולא נכנס בכלל לאסור בכאוב שם עד שיוכלך לומר שבעלו אותו ולפי"ז ניינו לריכין לומר שביו"ט עלמו בעלו ובאמת ז"ל דלא קאי רק על תענית שלא בפלים אבל בפלים לא בעלו היו"ט כלל ולכן לא נכנס בכלל לאסור בהתענות ולכן לא נאסר בעמרי ולכן לא בעלו היו"ט אלו . ואמרי' נרחה להכול הרשות בידו ות"ל דלא בעלו היו"ט אלו אלא שלא בפלים ולכן לא נכנס בכלל לאסור בהתענות ולכן לא נאסר בעמרי ולכן לא בעלו היו"ט אלו . ואמרי' נרחה שהקפה מ"מ מן הרוחק להקל בעין קבלת נדר מתחת ידו"ט אלו שפיר ניש להקל שהיו"ט עלמו לא בעלו בעמרי ולכן לא נכנס בכלל לאסור בהתענות כוותח בס"ם כמ"ם התג"ה שרחב"ל לא היה לריך להתענות מפום יו"ט אלו הוא ות"ז שקפה שב"ה שפיר היה לו לרחב"ן להתענות ולהשלים ובשלמת להמקפן ניחת שבשלמת היה להוכיח מזה דתענית בלא השלמה כו' תענית והשלמה חיכו רק תוספות נדר ולכן הקיל בו מפום דעכ"פ קופם שלא בפלים היה י"ט אלו שם"ק ח' דאכי תענית מועיל כו' ומ"ש פ"ק ח' ומ"ש פ"ק דנדרי נקפה חיכו מועיל בכל"ל מ"א שם"ק ח' מניינו בס"ע בשעות ולריך לניין על מלת תענית שהם הכתוב בסעיף ה' בס"ק ס"ק ט' לריך להשלים נדרו כל"ל ל"ל חותו נדר שנדר שהם בהחלה זו לשם תענית ומ"ש בס"ק י"ח ולזה רומז לסעיף י"ח שאכוחר שם כן לעכין שם בקיבל עליו תענית חלי יום ע"ם וח"ם לדעתו שלא להשלים לשפר שכוכר הוא שהחיל לדעתו להשלים כיון שלא היה כלן קבלה מבע"י כלל אך קבלה בלילה ולהחזר ולהתחיל בדהשתא ס"ק י"ח (ש' בעכ"ת ס"ק ד) וי"ל בעכ"ת מבניין שהחיל ע"ד להשלים היה שכור שיהיה עולה לו לשם תענית וכיון שאין עולה לו הוי החלה בעלמת מצ"ב אם החיל ע"ד שלא להשלים נרע שפי כיון שהחלה זו לאו להיות עולה לו תענית הוא רק לעכורי בעלמת הוי החלי זו נדר כמו בשעיף י"ח שם כיון שהחזיר לדעתו חלי יום שהחזיר לדעתו גם הוי כפרת עון כו' ול"ל שם"ק חדשות להשלים שלשם תענית הוא וכמת הוי תענית כלל קבלה כשהוי שם תענית : ס"ק י' להסוב כו'

מחצית

לימו מעכין חפלה ולכך הוי הפסק לימו רשאי להוסיף כ"ח עכיי חפלה ס"ם. אם כן תמיהת עכמו דהיה חפלה לפי להסולקים של הרמב"ם מ"ב הפסק לא הוי : (ס"ק ד) שלין כו' מיהו סבולה מהני להשלים. ר"ל המתעכין רק יום ל' שלשלות : ואפשר לחשור להחיר לשם עכ"ד סי' רי"ד ור"ל לשור להחיר לשם. לומר להם מותרים אתם שלא לריכים התרה ס"ו ג' כני חרש ע"י פתח מרשה ד"ל דבריס המותרי' ואמרי' היודעי' שהן מותרי' מהני כהן לישור בפק רמ"ח סם ס"ד. וכן מרחה שם דעת הרב"ש דבה"ג לריך התרה כהן נדר ומהני התרה בנדר : ואפשר שהפפקו שהניהג מכח טעות ר"ל ות"ש לין לריכים התרה ע"י ג' ס"ח כנדר שלא להשלים לומר להם מותרים שהניהג בטעות וכן מבוחר שם ס"ד דם"ל דמיירי כמי שאינו יודע כו' ר"ל לא בטעות הבעל שבשבועות שקלי על כל מי שיהנו מתענה כל היו"ד יצי'. אפי' אם חותן מקפת היומים שמתענה הוא מתענה כל שהם ושכח. אפ"ם לריך קבלה ושלמה. אבל אין החמת בן שלש מיירי כמי שאינו יודע כו' : וכ"ם מי שמתענה בשעת כניסה"ל : (ס"ק ה) עד כו' וכמ"ם הרב"י ס"ל רשכ בשם המרדכי שלא בפלים ולא קי"ל הכי כ"ת בס"ם אבל לא כחול כמ"ם מ"א ס"ל רמ"ע ס"ק מ' מ"ש ביו"ד ר"ם שני עד שלא תפסיק חפלת ערבית מעכמים המחוברים : וכ"מ בעיף ג' . ר"ל שכתב ב"ב לשון עד שיעלימו הלבור מעכמים ומן חפלת ערבית מליה מלחת : ום"ם מקט"ו בעיף ט' ר"ל בס"ם מ"ח שם בשם הגר"ח ר"ש שמולק שם ס"ם בס"ם בט"ח בשם הרב"ש בדבה"ג שלא בפלים ר"ש דבכי' ר"ח שעות דוקא ולפמ"ש מ"ח כאן ס"ל דלאו דוקא אלא שלא כבר שהפללו מבחר גדולה וכ"ל ס"ל דבכי' ר"ח שעות דוקא ולפמ"ש מ"ח כאן ס"ל דלאו דוקא אלא שלא כבר שהפללו מבחר קטנה והמתין מעט עד שבניע זמן חפלת ערבים דהיינו קרוב לשקיעה וברים. תולם בם ש"ח לעיל ס' בס"ח הוא בשב"ל. וי"ל שהמתין ו' שעה והתפלל מבחר גדולה. ס"ם בשב"ח פרק שלו מגלחין : (ס"ב הב"ח (ס"ם זה) גבי חפן לריך בע"ם להתענות עד קרוב ליו"ח שעה ורביע ומשמע שם דבעי חפי' מדיון לח התפלל ערבית:(ס"ק ז) לריך כו' הקשה הב"ח הא רחב"ל כו' ל"ל דהטור הביא בשם רחב"י שהמתיר: ביוד י"ת די לי מחמנה עד מבע שיעלה עמוד השחר ב"ב בבקר ב"ב. דלעורר בשלמת קיבל עליה בס"ב ס"ח ובשלמת קיבל עליה ובה"ג ס"ל בשלמת : ואייתי רחיה מדפרין הס"ם דף י"ב לר"ח דס"ל כל מבה"ב. דלעורר בשלמת קיבל עליה ובה"ג ס"ל בשלמת : ואייתי רחיה מדפרין הס"ם דף י"ב לר"ח דס"ל כל תענית שלא ס"ח מעה לא שניה תענית מדתן מכי מעמר היו מתניין ולא מצינין ומבי שם לעכורי נפשיה בשלמת הוא (ועי' לעיל ס"ק ג' הבחתי דברי הס"ם הנ"ל ופירש"י) הרי מוכח דמי לא קיבל רק לעכורי ס"ל בשלמת : והס"ם מולק דוקא ביוד י"ח דכוותם בחניתם לשם חמור שרגוש לשוב עד ה' בחא לתריץ דלעכורי נפשיה קיבל והוי דומיא דמכי מעמר שהיו עד השחיד שחקובל קרבנם. אבל המתניין מי"ו בחמות עד ט' בחא דמתניין על השבר הוי דומיא דמתניין י"ז בחמות וט"ב לא שייך לעכורי קמכיון כ"ח לשם תענית ובבי השלמה. וע"ז הקשה הב"ח הא כתב הכי פריך הס"ם לר"ח מהא דתמר רחב"ל מי היימי מבני שבאב בן בימין שהיה עסיקי בתר י"ט שלשה שיהו מניחים קרבן עלים זמן שבאמ"ק קיים כי בתר ופסק ס' היה תל ט"ב בשבת ודמה עד יום ס' דהיינו י' בתר וכיון שהי' יום טוב של בני משפחתו היו מתענים בו ולא השלימוהו ומבי התם נמי לעכורי בשלמת הרי דרחב"ל התחיל בתר ט"ב שבת

זעור הסכימו לפסק הר"ת לענין תענית חלום דמ"מ כפי' הפסט לה הסכימו דלחיתא כפ"ג דסכוטות אמר שמואל גמר בלבו לריך שיולה בשפתיו שמ' כלל אחר יכטה האדם בשכועה מיתיבי מולה שפתיך תשמור ועשית אין לי אלא שהוליא בשפתיו גמר בלבו מנין ת"ל כל נדיב לב שמי התם דכתיב כל נדיב לב ונעמור מיני ומסקי' חולין מקדשים לה ילפינן ויש להקשות לר"ת דמחלק שכועה מנדר מאי פריך בגמ' מנדר דמולה שפתיך קאי על הנדר דהא כתי' גבי נדר ושמואל מיירי משכועה ות"ל דפריך נגמור שכועה מנדר וכזה מתרץ דחולין מקדשים לה ילפינן דמ"כ לה היה לר"ת לאלק בין שכועה לנדר אלא חולין לקדשים בין בשכועה בין בנדר וכ"ל דר"ת ס"ל דוקמי בשכועה לה הוה בשום דוכתא דמכני כיון דלא ילפי' מקדשים אבל בנדר אחר דמכני כיון דילפי' מקדשים אבל בכלל פסוק זה כיון דגלי לן קרא בנדר שאם דעתה ומלינו בנדר אחר דמכני הרבור דסייגו בקדשים ומסתמת הכל בכלל פרי' חולין אבל בכלל פסוק זה אלא מ"מ שכועה אלא יכלל בפסוק זה אלא דעתה גא לילף מפסוק זה בזה אחרי' חולין מקדשים לה ילפינן כ"ל דעת ר"ת אבל ברמ"ם לה ס"ל הכי אלא קרא כתיב דוקא קדשים וחתה כח ללמוד ממנו אחר נדר ט"כ אחר חולין מקדשים לה ילפינן אפי' בנדר עלמו אלא כתחי' הוא מקדשי מקדשים ילפינן אפי' בנדר עלמו אבל בכלל פסוק זה אלא אחרי' חולין מקדשים לה ילפינן כ"ל דעת ר"ת אבל ברמ"ם לה ס"ל הכי אלא קרא כתיב דוקא נדר בכלל פסוק זה אלא אחרי' חולין מקדשים לה ילפינן אפי' בנדר עלמו אבל

זכותו' נע"ח סס ת הרמ"ם שם כסס כרמב"ד מהירושלמי דרבי יהודה כשיחה גזר תעניתא וכו' והגי"מ פ"ח זכן כרמב מדברי הרמב"ם : ט הר"ן בשם הרמב"ם ג רי"ו מיב י"ע : ח ליתיה לעיל ס"ו ט בריימתא תענית י"ב וכרבי ב כלישנא נתרח דרבנן שם עור כשם תלוין הרמ"ם וס"ע (° פי' אלא היה מהמגמם לו יש לתוך סעודתו כ"י) ג ירושלמי שם וכן בשמת רוב הפוסקים ך מימרת דרבי יוחנן ורב שנה תעניות י"ב ב הרמ"ם שם ג כל כו :

עטרת זקנים

תקסג * מי שהרהר בלבו כו' אלא שליח צבור כו' דהיינו בתעניות יחיד למחר (עור) זמ"מ בהעניות יחי ההשובה אם בשעה שהתחיל להתפלל כן היה בדעתו להתפלל כן לעולם לריך ההרה כדין דברים המוהרים ותחריט נהגו כו לישור לפי' לא נהג כן אלא פעם א' (מרדכי בשם מהרר"ם) משמע דאם לא נהג כן לפי' פ"ח ס"ל כהרה דמה שהיה כן בדעתו לא מיקרי קבלה נמורה לפי' לר"ת שהביא העור בשי' זה אם היה בדעתו להתענות והרהר בלבו קבלה תענית היו שפיר קבלה ע"פ אלא הוליח בשפתיו וכן פסק מהרי"ק שורש קס"ח דכן הלכתה ע"ג דר"י פליג ר"ת לפ"כ ס"ל כאן הרהר (מורי נב"ח) :

תקסד * ועיין בע"ז סק"כ והוא כתב והמתמיר כסברת הרמב"ן הע"כ. זהו דעת רוב פוסקים ויש לסמוך עליהם דלא כמ"מ שכתב שם להתמיר בדבר : * וכתב כ"י דמשמע דכל משקים מוהרים אבל כל כו כתב דלוקח מיס :

תקסה * יחיד המתפלל ונפילו לא מתענה דכיון דהלכה כוותי' דקבעו לה להת בתענית על הכל מוטב להתפלל תפלת תענית כמו ס"ד שלומו מתענה עם הליבור שיכול להתפלל עמנו בשבל הליבור כמ"ש העור סי' תקט"ו רק אלא יאמר כיום לוס מתיתי רק כיום תענית לבור זו ולאינו כלל תפלת אות (מורי נב"ח) *תעניתינו וכן נהגו :

יד אפרים

במנ"א ס"ק א' קודם תפלת המנחה ע"ד ר"ל קודם שהגיע שעת תפלת המנחה :

חתם סופר

השקל[מהגאון כ"ס]:(שם במנ"א ס"ק ט"ז) ודוחק לחלק . נ"ב לשעד"א אע"נ דלענין צדקה פסק המחבר הלכה כר"מ שבמרדכי בכל מקום לענין תענית ע"כ מודה המהר"ם איבעית אימא סברא אי בעית אימא נמרא . מסברא דשמעו של המרדכי משום דאמרינן אמירה לנבוה כמסירה להדיוט המועלת ואסמכתא נמי משכחת עכ"פ בהדיוט בבד"ח ועיין בסמ"ע סי' ר"ז ס"ק ג"ן וא"כ תינה בנדר שיתן דבר לנבוה דמשכחת קנין המועיל בהדיוט כהאי נוונא אבל להתענות דלא שייך בהדיוט

בזה האופן לית דין ולית דיין דשייך אסמכתא בזה.ובזה נדחה ראיית הרי"ו מדאמר ר' טרפון לא להפלאה בסנהדרין דף ע"א משמע דשייך אסמכתא גם בנדר ולא קשה מידי דנזיר דומה לתענית ומודה ביה מהר"ם. ואי בעית אימא נמרא דהך תשובו' המהר"ם מיתני נמי בתשובות מיימוני לספר הפלאה תשוב' מהחלת תשובת רב נטרונאי בר אהילאי וכו' ע"ש באורך ובסוף מייתי ראיה ממתני' דנזיר דף י' ע"א אמר אמרה פרה וכו' א"ר יהודה וכו' באומר פרה זו עכי קרבן וכו' ש"מ דנעשית קרבן באסמכתא, ע"ש. ונקשה מ"ט מייתי מקרבן דר' יהודה בסיפא ולא מנזירות דת"ק דב"ש וב"ה ברישא . ותו קשיא פתיחה ממשנה זו דזיכא אסמכתא בנזירות אהא דר' טרפון פרק זה בורר הנ"ל. אלא ע"כ צ"ל דת"ק דהך דאמרה פרה היינו ת"ק דשלינ נמי אר' טרפון הנ"ל בנזיר דף ל"ב ע"ב ואנן כר"ט קיי"ל ומשום הכי מייתי מסיפא

באר היטב

דה"ף דמותר לאכול תוך לומו זמן שקיבל עליו דלא הוי מדר כלל דמ"מ לריך להתפלל לומו זמן : (טו) מקובל . וכן מנהגינו בתעניות שב"ב אחר סוכות ואחר פסח ואחר סוכו' שמי שעומד אחר מי שבירך שלומר בחזן על התעני' הוי קבלה ומזה תמהתי מאד ממ"ם בשם ח"י להסתפק לי סני בקבלה אחת כו' דהא הרמ"ם כ"כ והביאו הטור וכאן פשוט דמה שמחויב להתענו' מחמת הגזירה מ"ל קבלה וכ"ש שם שהוא עלמו קבל עליו בנדר להתענו' אלו ימים דמחויב להתענו' מן התור' ודאי מ"ל מן קבל' ודבר זה הביאו ג"כ הרמ"ם והטור וכ"ש שיש לתמוה על סבר' הרמ"ם שזכרתי לעיל דאם קבל התעני' עליו קודם מנחה דלא מהני ול"ע : (יז) אם יגילני כו' . תמהתי למה תלה דין זה בשם יש מי שלומר והוא דברי רי"ו בשי' והלא מקרית מלא הוא נבי יעקב אם יהיה אלהים עמדי וגו' :

תקסג (א) דלא עדיף מהולין בפיו כו' . זה דברי הרמ"ם וכבר כתבתי בשמ"ס שקודם לזה מה שיש לתמוה על זה . ולירי הרהור כתבו בסי' תקס"ב ס"ו :

תקסד (א) שיחת קבע . פי' לפי' שלא על מעמו ולא מקרי ערעי אלא בשהתפלל דהיינו יום ולא יוה תיר ולא תיר כ"ב ב"י ולא כרי"ו דבעי יום ולא יוה תיר ולא תיר כ"ב ב"י ולא כרי"ו דבעי על מעמו : (ב) אבל מס ישן כו' . בטור כתוב הרא"ש ד' בגמר סעודתו או לפי' לא נמר ויש נמר בתוך הסעודה אסור לאכול ורי"ף פסק אפילו נמר מלאכול כ"ז שלא ישן יותר מחלי שעה ואפילו אכל פחות מכשיעור אסור לאכול ונם אם ישן יותר מחלי שעה שלא נמר לאכול. וכן נמר לאכול אף שלא ישן שוב אסור לאכול : (ס"ק ג) וי"ל כו' לפי שם שהוא מדם כו' ועי' תקע"ח ס"ק ג בהג"ה . ומשם קלת רמיזה לדבריו דמי שדרכו לשתות לאחר הסיומה אין לריך תנאי. דהא כ' שם דהמנהג לאכול בערי"ם קודם לנוך היום . וע"ל להתענות והיינו משום דדרך העולם בכך ל"ל תנאי. ס"ת אי דרכו בכך ל"ל תנאי דה"ל כאלו התנה :

תקסה (ס"ק ה) בגוס כו' הב"ח כו' דהיינך יאמר תעניתינו כו' אך מודה הב"ח דיש"ל עכשו בני כו' תחלת לשון תשו' הרשב"ה סי' כ"ה וז"ל שאלה יחיד שקיבל תענית חומר עליו כיום שהוא מתענה ממנו ואינו יכול לאכול עד הלילה ואם אוכל אינו נהנה ואינו יכול לישן עד הלילה ואם ישן אינו יכול לאכול עד למחר ואם אוכל ושותה א

לא נמצל ולא הסיב ע"ז כלום זה ודאי אין לומרו דהוה שקר כיון שאין רגיל מתעניס היום והוסקה כרשב"ם הוה נכון שכ' לוס התענית הזה על רגיל שיעשה להס אע"פ שהוה שהוה מתפלל ימיהי אין זה שקר שהוה נס על רגיל . ומו"ח ז"ל הביא בשם המנודה בפ' ב"מ דיש לו' ביום לוס תעניתי וכן עיקר . ותמהתי על מהר"ן הקס' על רמ"ח כמ"ש וכן יש ליישב לומר עניו בלוס תעניתי זה וכ"מ ממ"ש הטור בסי' תקס"ו דאס הס"ך תימו מתענה אע"פ שהוה שהוה מקבל מתעניס יאמר ביום התעני' הזה וכ"ש אס ימיד מתענה למוד שלא יפקר לומר תעניתו : (ב) מומרו כלא מתימה· בטור כתוב כאן וי"ח כיון שרוים כבר כל י"ח ברכו' שיכול לומרו בחתימה ואין כאן מקום אין ימיד קובע ברכה לעלמו ול"ל עכ"ל · ונ"ל ר"ך לעניו מתענה בשבת ת"ח הביא הטור וז"ל וכ' הא"ז לומר עניו בתלתי גלור. וכ' מ"ח ז"ל אע"פ שקובע ברכה לעלמו אין לומס כיון שרוים בשבת ובסי' תקס"ה הביא הטור ג"כ לעניו עניו בשבת דגרסי' יומר לכולהי גלור. וכ' מ"ח ז"ל אע"פ שכן נ"ל שלא לומר ברכה לעלמה · וכ"ל דשם בשבת ברכה לעלמה · וכ"ל דשם בשבת אין הברכו' מקום קבוע לעניו כיון שרוים בשבת ובסי' תקס"ה בהגה' שרוים יאמר מומו בחתימה כי שם מקומה בשבת זה משמ"כ כאן רוים לה מקום קבוע בש"ת שלא שכח לומרה במקומה ע"כ לא יאמר לוחה בחתימה כי החתימה מקריבה אחתימה כאן. וכתב בחשובת מהרי"ל סימן י"ב דאס הוא עקר רגליו מאין מחזירין מומו. טוב שיכוין לס"ך מלא כדפי' בה"ג והגהוים עכ"ל · ובסימן קכ"ד בסק לקף בדברים שמחזירין בשבילם אס עקר רגליו מועיל בה שמכוין לס"ך מרחם ועד קוף : (ג) שמא יאחזנו בילמוס . כ"כ הטור בשם הגהוים והרא"ם בקצה ע"ז תימה מ"כ היכך לוה אדם ת"ח שיהא עניתו ופורע והלא דאמר רב לר' יהושע בריה דר' לוי מר תעניתא וליפרע לימא ליה כבר התפללתי תפלת תענית אלא ודאי כיון דבשעה שהתפלל היה בדעתו להתענות לא מקרי שקרן אס אכל מ"כ עכ"ל . פי' הקושיה של הרא"ם דמדיס היתר לנות התענית אע"פ שכבר התפלל עניו בשחרית כיון שבבר התפללתי עניו ואחי שקרן. והכ"ו תי' דר' יהושע לא היה מתפלל תפלת תענית עדיין וכ"ה בתו' בפ"ק דתענית ובשאר ס"מ לי לנות התענית כיון שבבר התפללתי עניו ואחי שקרן. בוסיף להקשות על הגהוים דירדו בשחרית עניו ולא מיישיון לשקרן · ולעד"ז לתרץ כל הקושיות דלמן הוה שקרן מלד שהוא תולה הענייה שיעשהו הקב"ה בשביל לוס התענית משמע לי לאו תענית לא יעשהו וסילף יעשה כן שמא יאחזנו בילמוס ויפסיד הענייה או יסיס שקרן שיניקו שיעניהו גם בעת ההיא משמ"כ לא בל בשחרית עוד שבבר בתפללתו בקשתו. עוד כ"ל לתרץ להא לי' בסי' תקס"ט בשחרית דוקא בלבור המרי' דלא יפלימו דלב כ"ד מתנה עליהן מימתי יתענו או לא משמ"כ בירוש' דלא בשחרית ולא במנחה כלן בירוש' דשחרית בשחרית ומנחה במנחה משמ"כ שם בלבור ומדר' יהושע נמי ל"ק דהגהוים דס"ל שלא מדעת עניו עד המנחה גם ר' יהושע ודלי חס לבולמוס ולא התפלל בשחרי' דלא בבר"ן שחרית דוקא בשחרית ומנחה במנחה משמ"כ שם בלבור ומדר' יהושע

תקסו א המוצא לעמו ישראל · ומוסמח הרמב"ם פ"ב מתפלה הטעו כאת להם וכ"ה במשנה פ"ב דתעני' וכ"כ בסדורים: ב ויחל . מה שהקהל מוסיפים שוב מחרון לפך וגו' ובש"ץ חוזר ואומר לחותו לפי שהקהל מוסיפים לחותו דרך בקשה (ס"ח סי' ר"ל) ובת"ח מפ' לפי שתמרוהו בע"פ וה"ה לקבוע כרכה: (ג) בלבד ב' וה' וכו' · לפי שתעניתם חלו קבעו יום אחד בשבוע לעמו ישראל · בסידורים שלנו יום אחרון הני ב' תיבו

תקם דין תענית צבור ובו ח סעיפים:

א ו בתענית ציבור אומר שליח ציבור עננו בין גואל לרופא ג וחותם בא"י (א) א העונה לעמו (ו) ישראל בעת צרה (ב) (ומה שכתב ע"ל סוף סי' קי"ט סעיף ד') ג וקורים ב ויחל בשחרית ובמנחה בין שחל בשני ובחמישי בין שחל בשאר הימים: הגה ומפטירין במנחה דרשו ובשחרית אין מפטירין אחון מכאשהגה בתג וקורין ☜ אפי' כשחל בערב שבת (מהרי"ל) ואם מתעניס גרשם מודם קורים שחרית פרשת ר"ח ומנחה בשל תענית (ר"ן ספ"ק דתעניות וב"י בשם רוקח):

ב ג בשהציבור גוזרים תענית על כל צרה שלא תבא עליהם וכן בתענית שני וחמישי ושני שאחר הפסח ואחר החג שנוהגים באשכנז להתענות הציבור ד נהגו הראשוני' לו' שליח צבור עננו בין גואל לרופא וקרו' ויחל: הגה ומיהו אם קבעו התעניס בג' וה' אין לומין פרשת השבוע בשחרית אלא שקורין (ג) בלבד ב' ה' ג' שמתעניין אחר הפסח וסוכות שקורין שחרית ויחל ובני נהוג ב' ה' ג' (ד) ויש שתמהו עליהם והקשו עליהם והרא"ש יישב קושייתם היכך למנהג הראשונים שומעין ומיהו היכא שנוזרים תענית שלא לשום צורך ו אלא לשוב בתשובה ז יש נוהגים לדונו כתענית ציבור לענין ענינו בין גואל לרופא וקריאת ויחל (ה) ח א] ויש נוהגים ד לדונו * (ג) כתעני' יחיד שאף שליח ציבור אינו אומר ענינו אלא בשומע תפלה ואין מוציאין ספר תורה:

ג ט אין שליח צבור אומר ענינו ברכה בפני עצמה אלא א"כ יש בבית הכנסת ה (ד) עשרה שמתענין ואפי' אם יש בעיר עשרה שמתענין כיון שאין בבית הכנסת עשרה שמתענין לא:

ד י נוהגים (ו) להרבו' סליחות ו בברכת (ה) סלח לנו

כ ויש שאין נוהגין לומר סליחות עד אחר סיום י"ח ברכות וכן הנהיגו הקדמונים בא"י והוא המנהג הנכון:

ה ל בתענית צבור (ז) ש"צ שאינו מתענה ז (ו) לא יתפלל:

ו מ יש מי שאומר ח שאין עומד לקרות בתורה בתענית ציבור מי שלא (ז) התענה ואם הכהן אינו מתענה

ט (מ) (כ) יצא הכהן מבית הכנסת ועומד לק"ת בתורה ישראל המתענה:

ז נ בתענית צבור י יעמדו שנים אצל שליח צבור (ט) מזה אחד ומזה אחד ש'אמרו עמו סליחות:

ה ס כל תענית צבור יש בו נשיאו' כפים במנחה יא חוץ מביום הכיפורים: הגה ובגלילות המנו אין נוהגין בנשיאות כפים רק במוסף של יום טוב וכבר נתבאר בהלכות נשיאת כפים (מרדכי דתעניות והגהות מיימוני פרק ג'):

תקסו (א) המוצא לעמו ישראל · בסידורים שלנו יום אחרון הני ב' תיבו לעמו ישראל: (ב) ומה שכתב עד לאחר י"ח . כתב רש"ל שיאמר מותה הש"ץ בקהל סיום התפלה ע' בתעו' סי' ס"ע דלכור יכולים להתפלל ערבית קודם שיגיע זמן תפלת המנחה ואח"כ יאמרו הש"ץ וקהל סליחות ואח"כ יתפלל המנחה: (ג) בלבד ב' וה' וכו' · לפי שתעניתם חלו קבעו כרכה:

תקם דין תענית צבור ובו ח סעיפים:

א ו בתענית ציבור אומר שליח ציבור עננו בין גואל לרופא ג וחותם בא"י (א) א העונה לעמו (ו) ישראל בעת צרה (ב) (ומה שכתב ע"ל סוף סי' קי"ט סעיף ד') ג וקורים ב ויחל בשחרית ובמנחה בין שחל בשני ובחמישי בין שחל בשאר הימים: הגה ומפטירין במנחה דרשו ובשחרית אין מפטירין אחון מכאשהגה בתג וקורין ☜ אפי' כשחל בערב שבת (מהרי"ל) ואם מתעניס גרשם מודם קורים שחרית פרשת ר"ח ומנחה בשל תענית (ר"ן ספ"ק דתעניות וב"י בשם רוקח):

ב ג בשהציבור גוזרים תענית על כל צרה שלא תבא עליהם וכן בתענית שני וחמישי ושני שאחר הפסח ואחר החג שנוהגים באשכנז להתענות הציבור ד נהגו הראשוני' לו' שליח צבור עננו בין גואל לרופא וקרו' ויחל: הגה ומיהו אם קבעו התעניס בג' וה' אין לומין פרשת השבוע בשחרית אלא שקורין (ג) בלבד ב' ה' ג' שמתעניין אחר הפסח וסוכות שקורין שחרית ויחל ובני נהוג ב' ה' ג' (ד) ויש שתמהו עליהם והקשו עליהם והרא"ש יישב קושייתם היכך למנהג הראשונים שומעין ומיהו היכא שנוזרים תענית שלא לשום צורך ו אלא לשוב בתשובה ז יש נוהגים לדונו כתענית ציבור לענין ענינו בין גואל לרופא וקריאת ויחל (ה) ח א] ויש נוהגים ד לדונו * (ג) כתעני' יחיד שאף שליח ציבור אינו אומר ענינו אלא בשומע תפלה ואין מוציאין ספר תורה:

ג ט אין שליח צבור אומר ענינו ברכה בפני עצמה אלא א"כ יש בבית הכנסת ה (ד) עשרה שמתענין ואפי' אם יש בעיר עשרה שמתענין כיון שאין בבית הכנסת עשרה שמתענין לא:

ד י נוהגים (ו) להרבו' סליחות ו בברכת (ה) סלח לנו

כ ויש שאין נוהגין לומר סליחות עד אחר סיום י"ח ברכות וכן הנהיגו הקדמונים בא"י והוא המנהג הנכון:

ה ל בתענית צבור (ז) ש"צ שאינו מתענה ז (ו) לא יתפלל:

ו מ יש מי שאומר ח שאין עומד לקרות בתורה בתענית ציבור מי שלא (ז) התענה ואם הכהן אינו מתענה

ט (מ) (כ) יצא הכהן מבית הכנסת ועומד לק"ת בתורה ישראל המתענה:

ז נ בתענית צבור י יעמדו שנים אצל שליח צבור (ט) מזה אחד ומזה אחד ש'אמרו עמו סליחות:

ה ס כל תענית צבור יש בו נשיאו' כפים במנחה יא חוץ מביום הכיפורים: הגה ובגלילות המנו אין נוהגין בנשיאות כפים רק במוסף של יום טוב וכבר נתבאר בהלכות נשיאת כפים (מרדכי דתעניות והגהות מיימוני פרק ג'):

ע"כ ופסק כמוכהר' נ' נתן דאפי' אם אין מתענה דאפ"ה לא יתפלל מחמת שלא התענה ומשמע לי דכ"ש לענין קריית התורה ומיהו אפי' הטור מודה כזה דאם אין מתענה אלא מקום אחד לא יתפלל אלא במקום שאין מתענה דאפ"ה לא יקראו מי שאינו מתענה ומיהו כל שאר תפלות שבכל יום יכול להתפלל אפי'

יקרא מי שמתענה ע"כ נראה דלפני קרלמוהו ככר לית יעלה להוה ברכה לבטלה ומ"ל דים חשש שימחרו פסול הוא ד"ל קשה במ"ש ס' ס"ו ס"ח כמי שקורא ק"ש וקרלו לס"ת לא יפסיק ואפילו לא חזו לזה חלא ודאי כאן שים עבירה לא ליכפת לן בהשך כ"ש כאן דהוי ברכה לבטלה ודי בחשש זה לדין שילא הכהן מכה"כ כמ"ש בסי' קל"ה ס"ה אבל לא מהני לעשות ליסור בשביל זה וכ"כ ממ"ש ס"י וז"ל כ' מהרי"ק בשורש ט' מעשים בכל יום כשאין הכהן מתענה לילא הכהן מכה"כ ושומד לקרות בתורה ישראל שמתענה נראה מדבריו שאין שומד לקרות בתורה משמע דאינו קורא כלל אפילו אם קרלמוהו כבר דאל"כ ה"ל לכתוב דלא יעלה לקרות או לא יקרלוהו כנלע"ד ומו"ח ז"ל כת' שאם טעו וקרלוהו לס"ת דיעלה שאין כאן ליסור כו' והנלע"ד כתבתי :

תקסז (א) יכול לטעום. לאכול, ואפילו קבל עני' אבל לא הנח' ומ"ה מי שמודר מאי' מאכל אסור אפי' לטועמו :

תקסז טעימה ורחיצת הפה שמותר בתענית. ובו ג"ס :

א מ השרוי בתענית (א) א יכול (מ) לשעום כדי (ג) * ב רביעית ג ובלבד שיפלוט ג וביום הכפורים ובתשעה באב אסור : הגה ויש מתירין ג בכל תעניות לבור ואפי נוהגין : (תוס' והגהות מיימוני פ"ו ופ"ה סימן קנ"ח)

ב ד יש אומרים שלא התירו רביעית בפעם אחת אלא ד (ג) מעט מעט ה ויש אומרים שאפילו בפעם אחת יכול לשעום עד כדי (ד) רביעית אם יודע בעצמו שיכול להעמיד עצמו שלא יבלע כלום :

ג ו מי (ה) שדרכו לרחוץ פיו בשחרית בת"צ ו לא כשר (ו) למעבד הכי אבל בתעני יחיד שרי כיון שפילם ז (ז) ואפי' יש במים ש"ר יותר מרביעית : הגה ח ומותר לטעום טלי (מ) קמטן ושאר בשמים ופן מתוק לנחלת גרונו לפלוט מלבד * ביום"כ דאסור (מרדכי דתעניות והגהות מיימוני פרק ג') :

תקסח דיני נדרי תענית ובו י"ב סעיפים :

א מ נדר להתענות יום זה א (מ) ושכח ואכל א] משלים תעניתו והוא הדין אם היה תענית חלום או שהיה תענית צבור ב או שהיה יום ידוע לו להתענות ביום שמת בו אביו או רבו ג אבל אם נדר להתענות יום א' או שני ימים ובשהתחיל להתענות שכח * ואכל ב (ג) כזית איבד תעניתו ג וחייב לצום (נ) יום אחר ד (ויש מחמירין לאפי' בנדר להתענות יום זה דחייב להשלים מ"מ (ד) מחמירין להתענות יום אחר) (מ"ם סימן קכ"ו) :

ב ד הנודר לצום עשרה ימים באיזה יום שירצה והיה מתענה ביום אחד מהם ה והוצרך ה לדבר (ה) מצוה או מפני כבוד אדם גדול (או שמלטער) (טור) הרי זה לוה ופורע יום אחר שהרי

מצחר מסקין מתבלי חכל ממים לא מתבלי לפי' ביותר מרביעית(ת"ה)ולטעם זה אסור לרחוץ פיו בשאר מסקין(ביות' מרביע':ונ"ל דבדבר שאין טוב לתחים מותר כגון בחומץ כפי' תרי"ב ס"ע בסג"ה : ח ומותר לטעום כו' . כיון דהמלה לא קבל עלי' (מרדכי) משמע דאף שאר מוכלין מותר לטעום ולפלוט משמע מ"ש רמ"מ בפ"ח דכל ת"ל אסור טף מה מ"ש ה"ל אסור לטעום ות"ל תימה היאך כ' רמ"מ בלבד היה"ל אסור לאכול ת"ל אסור לכן נ"ל לאסור כל ת"ל ונס בבדבר שאין בו טעם כלל ואפי' בשאר מקומות שמותר לטעום כגון בשר חי ודגים שנתבשלו בקדירה שנתבשל בה בשר וכיוצא בזה שאין בו טעם כלל ואפי' לא נתבשל בה בשר אלא שנתבשל בקדירה שנתבשל בה בשר ואפי' לא נתבשל בה כלל אלא שנתבשל בכלי שנתבשל בו בשר ואפי' לא נתבשל בכלי שנתבשל בו בשר

ו סם כנמ' ז כתבי מהר"ר מיסרלן סי' ם והגהות מרדכי ספ"ם דמ"ע :

עטרת זקנים

תקס"ז הא לאו הכי ה"ל כמו לכילה ממש כו' י"ל הא דתניהן דביום יחוג יהלים העניות היינו שם יהלם אבל שם תיהו רומה לזה תעניתו ופורע לפי' ביום זה (הגהות מיימון פ"ה מ' וכ"כ ב"י בשם תשוב' רשב"ם) ועי"ל בסעיף שלאחר זה לו נקטינן להיפוך דהלכתא דלזה אחם ופורע לפי' ביום זה ובתעניה חלום שהיתו יכול ללות לפרוע שם שכח ואבל בזית מתעניה ומכלים (כ"י בשם הסמ"ק) לפי' לכל סעודה גמורה בכדר יום זה להעניה לו בח"ל לא יאכל יותר כל לותו יום ויבלים העניתו (ס"ת בח"ם סי' קי"ו) ופשוט הוא : * מלעטר לכל לו תני מלעטר נפשיה תיהו רשאי ללות בחתם כ"מ (מח"ם הרח"ם פ"ק דתעניות) ולח כח"ם הרי"ף ורשב"ח ום"ל דבלא שום לוקם ובלא שום לעבר יכול ללות ולפרוע ע"כ :

אשל אברהם

ב] יום זה . וכפי' הקכ"ב מקיל ע"ם וע' בה"ג בי"ד סי' שמ"ד שמניח לי' הרא"ש ז"ל ומיהו מי שקיבל ב' ה' כל השנה תיהו לזה . לפי שלעטר עלמו לעבר גדול נהכונין עכ"ל מעתה ב' ה' פעם אחת בו' . וכן מפיק שם ומיהו היכא דחל ט"ב יום ג' הכי לעבר מוכלא בוכח בזה כ"ע מוכים דחוכר :

דגול מרבבה

*) ועע"ל יעקב גוף הפדיון עם הסעודה בלילי מ"ם ולין זה דומה למ"ם הב"ד שם יום ט"ו הוה תענית ליבור לכן לין מקדימין הפדיון בלילה שלפניו משום דלפעמים בלילי מ' לחכי לא נשלם כ"ע ו"ל תבל"ג אבל בדון זה של המ"ח שלילי מ"ם כבר הוא לילי ל"ג למה לא יעשה לו הפדיון עם הסעודה כלאחר זו :

חתם סופר

מותר אפילו יש לו הנאה . זה נראה לפענ"ר בכוונת המג"א ס"ק א' ועיין היטב תשובת הריב"ש סימן רפ"ח בענין טעימת האיסורים :

סי' תקס"ח במג"א ס"ק י' ביום ת"ו צ נוהגים . ג"ב ולפי מה שכתב הש"ך שם דפודין בליל כניסת יום ל"א א"כ יעשה הסעודה בליל שלפני התענית ויפדה בשעת הסעודה דהוי פרסומי שפי כמ"ש המהרא"י שם.ואולי אין נכון לקבוע הסעודה בליכה השייך ליום התענית . ושוב מצאתי בברכי יוסף ביו"ד סימן ש"ה סקי"ד שנוהגין כן במצרים ומשמע אפילו בתענית ציבור ע"ש בס"ק ט"ז : (שם במג"א ס"ק י"ג) יכול לדחותם וכו'.נ"ב

באר היטב

(ו) יומים . ומעפ"י שקבלו במקום מותר ב"י : (ז) שני . ק"ל דכאן משר דבזה אין יכול לעזוב לפי' במעטר דסני כיום זה ולעיל כימן תקכ"ב סי"ל כאם חל ע"ב מז יום ופורע . וכאמת יש מתלוקת בין הפוסקים לי' משרי' גם כיום זה יום ופורע . וכ"ל דהכא לעיל סי' מקכ"ב לאו הלכתא הוא דוקא שמתענים ביום זה יום ופורע כמ"ש ב"י ומ"ש כאן מועיל אם מתענים מקצת היום ואח"כ יום ופורע שיעור גדול מהיום ואחר כך יום ופורע כמש"ל גם כאן מועיל אם מתענים מקצת היום ואח"כ יום ופורע ומ"ש כאן דכאן לא מהני אם לא מתענים כל היום ופורע כמש"ל גם כאן מועיל אם מתענים מקצת היום ואח"כ יום ופורע כמ"ש ב"י

שקנב עליו ספיר מלי לעשות כן דהוה כמו יום שחם מדר הוא דלמחן ופסק רמב"ם כר"ת ור"מ. ושם מתנהר בדבריהו שם מירא י"ז בתמוז ביום מ' והוא מתענה בשבת תענית חלום שמ"ל להתענו' יום אחר: (ג) בתדר השני · דפליגי ר"מ ור"י ר"מ ס"ל דשחם מדר הוא שני ור"י ס"ל שחם מדר הוא הרמ"ם דפוסק כר"י והכריע בת"ה סי' רנ"ד כר"י ממילא יתענה למחן ופסק הכ"ת ור"ת דלמחן עומד מחם ימות משיח ולא יתענה ולא יתפלל תענית ולא יספוד ולא יתענה בשבת ולא בערב שבת ולא בערב ר"ה ולא בערב יו"כ ולא בערב סוכות ולא בערב שמיני עצרת ולא בערב שמחת תורה ולא בערב חנוכה ולא בערב פורים ולא בערב פורים משולש ולא בערב ר"ח ולא בערב ר"ח שחל להיות בשבת ולא בערב ר"ח שחל להיות במוצאי שבת ולא בערב ר"ח שחל להיות במוצאי שבת ולא בערב ר"ח שחל להיות במוצאי ש

ועוד ק' התימה מ"ש שכאן רמזוהו לו היתה מעוכרת והתחיל להתענות כאחד מז דמי לנדר אבל מ"ש רמזוהו מעוכרת ובמ"א לימלך כאיזה אדר יתענה היינך נעשה ול"ל להניח רבים מדאמרי' בתענית דף י"ח ע"ב לאחד מעובר ופרש"י דהשתא מעובר כו' משמע להדיא דמוהג כאחד שכי ונס אמרי' השתא ע"כ דיוס עוריים ויוס נקטור כלס מוהגין כאחד שכי דאמלת"ס לא פריך מידי מפורים ע"ם מ"כ גס יוס שמת בו אביו יס להוהג בשכי וכמ"ש מדאמרי' פ"ק דמגילה דקריאת המגילה בשכי מסוס דשמע דמי לאו בעשת עבדי' ברחמון ע"ש וכתבו' מהרי"ל סי' ל"ח דאס רמי' זו מסוס דכמגילה ס"ל למיעבד ברחמון דאין מעכירין על המלו' ע"כ ובגמ' משמע דאין לאו קרא הוי עבדי' פורים כתרוייהו ע"ש ואפשר דגס ימים הכתובים במ"ת נהגו בשכיאס לאחוריי שכל הימים להתענות בשכיאס ועוד דיו"ל ובי"ז מסורים בשכיאס ועוד די"ל דבשכי אינו מדינא אלא מנהג בתחלה דמעיקרא תדעתא דהכי קבלו עליהם אבל אחר שנתקבל בכל ישראל ונתפשט בכל העולם אין לשנות ולבטל מנהג שכבר נהגו כל ישראל ואין לך בידם אלא מנהג בלבד ואין כאן משום בל תוסיף כמו שכתבתי בסי' תרפ"ה ועיין בתשובת מהרי"ל סי' קי"ב ובתשובת מהרי"ל. נ"ב ובסי' קי"ב הסיף דאקדומי פורעניות לא שייך כיון דלא הוי אלא לצערא בעלמא ע"ש

(ה) וכן בשאר ימים שאין בהם (יט) תחנון :

י ע הנודר לילך על קברי צדיקים שבמקום פלוני ונתעכב ימים רבים ואחר כך אירע שהשבירוהו לרכת שם כא די (כ) בהריבה זו :

יא פ הנודר לצום סכום ימים רצופים ואירע בהם תעני' חובה כב (כא) * עולין לו :

יב ל כל השרוי בתעני' בין שהיה מתענה על צרתו או על חלומו בין שהי' מתענ' עם הציבור על צרתם הרי זה לא ינהג עידונין בעצמו ולא יקל ראשו ולא יהי' שמח ושוב לב אלא (כג) דואג ואונן כענין שנא' מה יתאונן אדם חי :

וכ"מ קלת בס"ם מ"ת שכאיס ועוד די"ל ובי"ז מסוריס בס"ם ותעני' בשכיאס לכן מדיוק יס להתענות בשכיאס לך כיון שיוס שמת בו רבו וכדומה יס להתענות יוס שמת בו אביו ואמו ואס שמע שלו שמת בו רבו וכדומה צריך

תקסט (א) לריך להסליס · עכי"ד סימן ר"ך סט"ו מילוקים כדין זה ועטה המילוק שבין יחיד לציבור כאן כ' ה' המגיד (*) דהלילור כי נזרו תעניי לגבן של כ"ד בשבת וכל יחיד דברים שבלבו מיוס עליה' בכך מבל יחיד דברים שבלבו מיוס דברים:(ב)ומודע שקודם קבלת תעניה בבר עברה בו' . כל"ל והטעם שבקבלה היתה בטעות :

(ג) שמעו מחר מלות. פירוש אפי' לומר מלות וב"ם קודם מלות :

תקע (א) לשון מדר לריך התרת חבס. דבדר חל על דבר מלו' דאסר המפן עליו ואין שום ליווי על המפן מבל בשבועה דאסר נפשי' על חפלח והוח בבר מלווה מהר סיני שלח לעשות בך. ועיין בדבריהו בי"ד סי' רט"ו מה שבתב' מזה על התם ושיאך קו"ל להלבה ושתאחר שם בל הסי' הזה בס"ד :

(ג) שמעו מחר (ג) שמעו מלות התעניה בטעות מ"ל (ד) להסליס(תה"ד סי' ר"פ)

תקע חנוכה ופורים וימים שאין אומרים בהם תחינה שנפגשו בתוך ימי נדרי תעניות. ובו ג"ם :

א מ * °° (*) יחיד שקיבל עליו תעניות בך ובך ימים ואירעו בהם שבתות וימים טובים או ראש חדש חנוכה ופורים או ערב יום הכפורים אם קבלו בלשון א (מ) קבלת תעניות בעלמא אינו צריך התרה ואם קבלו בלשון ב (ב) הרי עלי שהוא (א) לשון נדר ג (ג)צריך התרת חכם ויפתח בחרטה שיאמר לו אילו שמת אל לבך שיארע בהם אלו הימים לא הייתי נודר ומתיר לו ולהרמב"ם משקיבל עליו בלשון נדר ופנעו בו שבתות וימים טובים או ערב יום הכפורים או ראש חודש א] חייב לצום בהם אם לא יתירו לו אבל אם פנעו בו חנוכה ופורים נדרו בטל ולא יצום בהם מפני שהם מדבריהם וצריכים חיזוק: הגה ומהגהב כסברת רמ"ה. מי שנדר להתענות בך ימים ומצר מון מי"ט ד' אין מנוכה (ד) ופורים בכלל ואם אמר שדעתו היה עליהם ה' הולכים אחריו (תשובת הרשב"א סי' מ"ב) ומבל ו (ה) ערב יום הכפורים בכלל ז והבי (ו) נהוג ולא כמו שפסק בי"ד סי' רע"ו סעיף ב' :

ב ג °°° הנודר להתענות בשבת ויו"ט וערב יה"כ וחנוכה ופורים דינם שוה לנודר להתענות בך וכך ימים ואירעו בהם ימים הללו אם הוציאו בלשון נדר דינו כמקבל עליו בלשון נדר ואם הוציאו בלשון קבלת תעני בעלמא דינו כמקבל בלשון קבלת תעני' :

ג ג ואם נשבע להתענו' בך וכך ימים ואירעו בהם ימים הללו השבועה חלה עליהם משעם איסור כולל אבל אם נשבע להתענו' בשבת או ביום טוב בפירוש לא חלה עליו שבועה דאין שבועה חלה על דבר מצוה אלא לוקה על שנשבע לשוא ואוכל ואם נשבע להתענו' בחנוכה ופורים חלה שבועה עליו ב] ביון שאינן ח אלא מדרבנן (ויש להסיר שבועתו ואינו מתענה) ונראה לי ט דהוא הדין לראש חדש (ז) וערב יום כפור שאינם אלא מדרבנן אלא שמדברי הרמב"ם נראה שהם של תורה :

תקעא מי הם החושאים לישב בתעני'. ובו ג סעיפים :

א מ היושב בתעני' אם יכול לסבול התעני' א נקרא קדוש ג ואם לאו כנון שאינו בריא °ע' בי"ד סי' ר"כ סט"ו °°עמ"ל מ"ב מ"ג °°°ע' בי"ד סי' ריי"ז תמ"ז וחזק

הס"ע שכתב ונעטו מסמע דס"ל בהרמ"ם מבל בלבום מסמע בר"ן וכן כ"ל:ב וה"ה לציבור.ובזה אין סייהלת"ח ורוב ציבור להתמיר אם לא שבבר הערים היוסביותר:

תקע א קבלת תעניות . ג"ל שקבלו בתוהב עסי' תקס"ג ותקס"ח ס"ב : ב הרי עלי . פי' שתמר הרי עלי מבילת יום פלוני קונם עביי"ד סימן רט"ו

מבל שם תמר הריני נודר להתעות יום מ' לח מקרי נדר ולבן נהגו שמי שתמר הריני נודר להתענו' בי' וה' בל ימות השנה בלא תענית ומ"ל לריך התרת חבס . ואם לח התירו לריך לחזור ולהתיר בי"ט שחל להיות בתוכם ומ"ל לריך להתיר בי"ט שחל להיות בתוכם ד' אין מחזור ואין מתירין לו אלא ג' ימים ראשונים של ר"ה ויוה"כ ושבת שבתוכם ואפי' יו"ט שחל להיות בתוכם אין מתירין לו אלא ב' ימים ראשונים של ר"ה ויוה"כ ושבת שבתוכם ואפי' יו"ט שחל להיות בתוכם אין מתירין לו אלא יום ראשון של ר"ה ויוה"כ ושבת שבתוכם ואפי' יו"ט שחל להיות בתוכם אין מתירין לו אלא ערב ר"ה ויוה"כ ושבת שבתוכם ואפי' יו"ט שחל להיות בתוכם אין מתירין לו אלא ערב י

ספרי המוסר דבמעמ"צ מכילתו בעוד שהוא מתחוה למכול ימשוך ידו ממנה וזה נהשב לו לסינוף גדול : ב ת"ח וכו'. כ"ל דמי שתורתו לומנתה נק' ת"ח לעניין זה לף נזמן הזה ס' נמ"ח סי' כ' : ג ומלמדי תיוקות. דמיכא תרתי שממעטין במלאכת שמים ונוזלים את הבריות דמפי' שאר פועלים לסוריס להתענות שממעטים במלאכ' בע"ה וכ"ה במשנ' פ"ז דדמאי ועיין בח"מ סי' שנ"ג ס"ה. ובפ"מ סי' תק"ז ותרי"ז כ' לכל העוסקים בצורכי רבים כגון שהלנים דיק במלמדים ועיין בח"מ סימן שנ"ז סי"ט . ומקשה על מ"ש הרמב"ם פ"ב מנזירות נדר העבד נדריס שים בהם עיטו ופפ לו שמעכבין את המלאכה מין רבו לריך לכופו (פי' שהנדר בטל מאליו) למה"ד לאוסר פירות אחרים עליהם עכ"ל ובנמרא נזיר דף ס"ב מפרש הטעם דהוי כמי שנשבע להרע לאחרים דאיכא הפסד לרבו דקמכחים ואינו חזק למלאכה כ"כ רש"י והתו' (עבי"ד סי' רס"ז סע"ב) ומ"כ ק' דלף בע"ע ובסיר יום ובמי יום כמי לא יחול הנדר כמש"ל דאסור להתענות וי"ל דע"ע כיון דיכול לחזור במי יום יכול גידור ואם אין דעת רבו אחה היום יאמר לו לך מעמדי ונם ע"ע יכול לנחת תוך זמנו וכ"מ ברמב"ם פוף ה' שבועות דדוקא מי שנפשו קנויה לו לא חל הנדר : קטן בן י"ב שנה שקבל תענית נדרו קיים . ואין האב יכול להפר נדרי בתו אלא עד שתהא בת י"ב שנה ושנה מדשים כמ"ש בי"ד סי' רל"ד ועכ"פ לריך שיאמר בל' הפרה ע"ש בענין בעל בנדרי אשתו ול"ל דאפי' הנשה מעוברת כיון שהגיע ו מדשים אחר י"ב שנה הוה בוגרת כמ"ש בת"מ דדוקא היכא דאמרי' בנה או אני שנה לף מודם העיבור בכלל אבל הכא הו אני נערות אין נערות לבוגרת אלא ו' חדשים בלבד *) מ"ב אין מודם העיבור בכלל ואי' בקדושין דף ס"ד דהאב לבד נאמן על שמותיהם ואחר אינו נאמן בא"א עכ"ל הרמב"ם פ"ב מהיאות ופ' בא"ח סי' קכ"ה סע"ו וקס"ט סי"ח ומשמע קלת בנמרא דאם אין יודעים שנותיו אין נדרו נדר ול"ע דהא כוי ספק דאוריי"תא ואפשר דה"ק בשהאב אומר שהוא בן י"ב שנים ה"ל כודאי לפי' הוא קטן ממש :

תקעב א שלח להפקיע שעריס . כשירלו כשיקיצו ב' שעודת גדולות לנוכך הלילה ונאוכך שבת שקבעו שת לעולם ויפקיעו השעריס : ב שאין לאום לכך. כגון שעיר שרוסס עכו"ס ואפשר שבמדינות אלו דלא שכיחי מפקיעי שעריס אותר לנזור תענית ביום ה' וכן מוהגין: ג כר"ח . וכווירמיישא מתעין על הנזירה כר"ח סיון (כ"י סימן תקע"ט בשם רוקח) ומ"ש בתשוב' כתב דלא ילפי' מניסן אלא ומ"ש סימן תק"ע ד מתענין ומשלימין . תע"ב דר"ח לאיקרי מועד מ"מ לא מקרי יום מעתה ושמחה(רש"י). כ' בשפתי חו' התידעה ליכור דיום כיתיד ומפסיקין כר"ח ומשלימין יום אחר (כ"י)וכמדומה שכן מוהגין (כ"מ) עס"ב : ה ליכור שבקשו כו'. פעם מ' נזר מכרי"ל שלח לאכול בשר בכל יום כ' עד ר"ה ואל ט"ו בתב כיום כ' ולא רלה לאכול בשר אבל בעי"ה מותר ע"ם ה' עי"ה וכב' פדיון הבן כ' שהתיר לאכול בפדיון הבן בשר ויין עכ"ל וכ"ל כיון שהוא נזר בכוונתו תליא מלתא שלא נתכוין לאסור בע"ו בתב ולא בשעורת מלוה לאכול עליו חל עליו דאין מחויב לאכול בשר מפי' בשב' וי"ט כמ"ש בי"ד סי' שמ"ח ולעיל סתקכ"ב ס"י : **תקעג** שעם תענית החתן מפני שבאותו יום מולנין לו על כל עוותיו מ"ב חייבי' שמא יהיה שבור בשעת קדושין ונפ"ז מי שקבל קדושי בתוא.הקשה בנמ' עסי' תכ"ט ס"ק . ב' מפי' בר"ח . פי' שאסור מדינא להתענות מעפ"כ יש לחתן להתענות מפני וכו' וכתב הב"ח וה"ה בכ"ח בכשליו ע"כ ולפי מ"ש ס"ב שלא יתענה משום שיש חילופי מוסחות וכ"ל בר"ח אב יש ג"כ להתענות חלא שלכתחלה אין נוהגין בו וכ"ל שמ"ל למיתב תענית לתענית: עיין סימן ז תקס"ח ס"ה דהה נרשום קלא עביד ועפ' תקע"ב תקנ"ז מסל"ב בתענית חלוש בשבת : **תקעד** א לריך להתענות . מדינה כמ"ש סי' תס"ח ס"ד

תקעא (א) נקרא (ב) תוא : ב ג ב (ג) * תלמיד חכם אינו רשאי לישב בתעני' שממעט במלאכת שמים ד אלא א"כ בשהציבור מתענים שלא יפרוש עצמו מהם ה ג ומלמדי (ג) תינוקו' דינם כת"ח : ג ו עיר שהקיפוה עכו"ם וכן יחיד הנרדף מפני עכו"ם או מפני רוח רעה אינם רשאים להתענו' שלא לשבר כוחם אלא יקבלו עליהם להתענו' כך וכך תענו' לכשינצלו וכן אם גזרו גזירה וגזרו שלא להתענו' עליו יקבלו עליהם להתענו' כך וכך תענו' כשיעבור הגזירה : תקעב באיזה ימים אין גוזרין תעני' צבור ובו ג"ס : א ט אין גוזרין תעני' על הציבור בתחלה ביום חמישי א שלא להפקיע (פי' שלא לייקר השער) שערים ג ואפי' במקום ב (ד) * שאין לחוש לכך : ב ג ° אין גוזרין תעני' על הציבור ג בראשי חדשים או בחנוכה ופורים או בחולו של מועד ואם התחילו להתענו' על הצרה ד אפי' יום א' ופגע בהם יום א' מאלו ה ד (ג) מתענין ומשלימין היום בתעני' : ג ו ה (ג) ציבור שבקשו לגזור תענית שני וחמישי ושני ופגע בתעני' ט"ו בשבט התעני' נדחה לשבת הבאה כדי שלא יגזרו תעני' בט"ו בשבט שהוא ראש השנה לאילנו' : הגה ויכול אם התחילו להתענות אין מפסיקין כמו בר"ח ומוצ"ש המועד (ג"י) :

תקעג שבטלה מגלת תעני' ובו סעיף אחד : א ט הלכתא בטלה מגילת תעני' וכל הימים הכתובים בח מותר להתענו' בהם וכל שכן לפניהם ולאחריהם חוץ מחנוכה ופורים שאסור להתענו' בהם בעצמם אבל לפניהם ולאחריהם מותר ג וכן שבתות וי"ט ור"ח מותרים לפניהם ולאחריהם : הגה מי שיש לו ניסואין בחנוכה א] אין לו להתענות על שם יש לו ניסואין א (ה) ניסן מתענה ביום מופתו (א) ב תפי' (ג) נרשם מודם ניסן שהוא לחד מן הימים שמתעניס בהם כדלקמן סוף סי' תק"פ (הגהות מנהגים ולקוטי מהר"ם) :

תקעד שנותנין בתענית חומרי מקום שיצא ושהלך לשם ובו ה' סעיפים : א ט ההולך (א) (°) ממקום שמתענין למקום שאין מתענין ודעתו לחזור א צריך להתענות כל תעניות * שקבלו עליהם : °עפי' תקס"ז סק"ח ותקנ"ט ס"ע (ה)

תקעא (א) נקבא מוטע . הייט דרוסה להתענות דרך פרישות אבל אם יהוא לו שתעה מייב להתענות אפילו ת"ח מייב להתענות כ"פ בשם ר"ת . ומיהו בהלכות י"ב כתב דת"ח שתורתו לומנתו ת"ל לבטל עצמו כ"ב על העונות וילמוד יותר ממה שהי' רגיל . ובתבו ספרי המוסר דבתעני שהדש מעלה בעוד שאין יכול יחשוך ידו ממנה וזה נהשב לו לסינוף גדול . ודע שכל המעשים שהדש טוסה ותורה שלומד בעודו רשע בעו"ה מוסיף בח בקליפה עד שחוזר בתשובה מוליף בקדושה . מי שמולין לו תפילין יתענה בתוחו יום ואם בשבת למחר . וברלוחו ת"ל.ואם נפלו תפילין עם הכיס יתן פרוטה לעדקה בשבילם.בתב ס"ח שרכ"ע בתענית לא יתבל בהבמה שרוס שקורין לקרי"ן וכן בערב יה"כ ובת"ב דבכולהו הרוב נופל בתפילות.ובסס"ו לבתה לריך להתענות : (ב) תלמיד תכם. נראה לי דמי שתורתו לומנתו נקרא תלמיד תכם לענין זה לף בזמן הזה מבן לברהם : (ג) תינוקות . וכל השוסקים בצרכי רבים כגון שהלנים ומלמדים ס"ח סיין מ"ח: **תקעב** (ד) בלין . כגון שיר שרוסה עכו"ס . ויפשר במדינות אלו דלא שכיחי מפקיעי שעריס שיהיה לגזור תענית ביום ה' וכן נוהגין מ"ח : (ה) מתענין . והטירלא מוהגין להפסיק ויוסיף התענית ליום

באר

אחר ב"ח ועיין בפשר נפורת מנשים : (ג) לבור . פעם אחד מצאתי שלא לאכול בשר בכל יום כ' עד ר"ה וכל ט"ו בתב ביום כ' ולא רלה לאכול בשר בכל בשרב יה"כ וכשבועות אלוה מותר בבשר ויין ע"ם ובתב מ"א וכ"ל בין שהוא נזר בכוונתו תליא מלתא שלא בתבוון לאסור בשרב יום כיפור ולא כשבועת אלוה אבל יש יה שקבל עליו דאין מחויב לאכול בשר אפי' בשבת ויו"ט ע"ם :

תקעג (ד) בניסן . וה"ה ל"ג בעומר ומר"ח סיון עד שבועות ובימים שבין יה"ב לשבועות אבל בשאר ימות השנה וכ"ש בתב ומ"ו בשבט אינו מתענה בין שמוצה"ש ובימים שבין יה"ב לשבועות : (ב) בר"ח . פי' לף על פי שאסור מדינא להתענות בר"ח לפ"ם כן יש לחתן להתענות בר"ח זה אפי' וכו' בתב הב"ח ולפ"ז לף בנ"ח בבליו שהוא ג"כ לאד מימים שמתעניס בהם ג"כ מתענה בו ביום מופתו ומ"ל כ' מאחר דיש מלוסי נרסאות לפיכך לא יתענה בה"ב בבליו . ונראה לי עיין לריך למיתב תענית לתעניתו דהא נרשום קא מבטל מ"ל עיין שם . ובעין בפ"ע שהוא לף קיבל עליו התענית אלא בי עיינו קבלו עליהם ואם קבל עליו התענית

תקעד (א) שקבלו . אפילו אשה שהוא בני עיינו קבלו עליהם. (ברא"ם שם) דאם קבל עליו התענית לענ"ד שאין דעתו לחזור מתענה ומשלים משום לדריך לקייס נדרו עכ"ל(הום' פ"ק דתענית):

נת ב חיים

כן לאיכא דרב דהוה סבר יש ת"ל בבבל ועלה קיימרב רב שילא היכי ליעבד ילמר כרויי בתעניה יחיד אבל אנו דקי"ל כשמואל אין ת"ל בבבל אין לריך בשם לקבל עליו תעניה יחיד וכמו שבביה הרא"ם רלוים מתעניה ש"ל

לבושי שרד

תקעא (ב) מי שם שחושים ליסד בתעניה. דין תעניה בנפילת ס"ח לו הפלין ע' בתר היעב כלן וכבו' מ' ובמ"ח סס' : מ"ד

תקעד ש"ע ס"א (ב) ממקום שמתענין . ע' מ"י כלל ע"ח סק"ג :

יד אפרים

תקעב במ"א ס"ק ד' לף מיקרי יום משתה ושמחה כו' ל"ע דבאמת שב"ר רש"י לבל ל"ע בפוריס היט לריך להפסיק ולפשר שר"ל דהע"ג דר"ת מיקרי יום מועד מלתורייתא מ"מ לף בתיב בים משתה ושמחה השא"כ פוריס שהיו לא דרבנן שפיר לין מפסיקין ה"ע דבתיב בי משתה ושמחה ועי' בעיל סי' תק"ע ס"ק ט': **תקעג** בתנ"ך קודם סק"ח רמ"מ סי' קמ"ע ס"ק ט' בשם כל"ל והיה ר"ת רבי משה מיכן:

אשל אברהם

א] אין לו להתענות . אחז לו אינו מתענה יה"ל בו' יפי המשתה כיון דלא קבלו עליו בנדר דהרי עלי ת' ד"מ סי' מ"ח :

דגול מרבבה

*) אבל לי הוה לימרי' לשון מדשים ג"כ לין מודם העיבור עולה בחשבון לו גם בירחי לידה היה מודם העיבור עולה לחשבון ז' מדשים ולכן לף בניח המג"א רלייה מסוגיא דהלו בערות דף ל"ע ע"ח דאמר שם ובפיהת ירחי מי קא ילדה ע"ם משום דוולי לין לחלק במודם העיבור בין חשבון ירחי לידה ובין חשבון ירחי בוגרת ודוק ולין חילוק בחודש העיבור בין מאורעות הגוף ובין שאר דבריס כמבואר בס"ד בי"ד סי' קפ"ט ס"ק י"ג בשם הירושלמי :

חתם סופר

דאקדומי פורענות'לא מקדמינן **ועיין** ירושלמי דמייתי המכהמו' ד' ספ"ק דמגילה. ותו נראה לי דניהו דבלשון בני אדם שתם אדר הראשון כדקיי"ל כר"י בשטרות וממילא בנודר קיי"ל כוותיה וכמ"ש המנ"א מכל

שערי תשובה

תקעא (ב) בש"ע ומלמדי תינוקת וב' בר"י ונראה דאף למי שמחמיר בת"ח שחשב שיתענה כמ"ש האר"י ז"ל ומהרי"ט ח"א סי' ח' מ"מ אין להחמיר במלמד תינוקת דממעט בלימוד התינוקת דחשיב טובא ונם נזול את הרבים ע"ש :

תקעב (ג) מתענין. עבה"ש ועיין בתשובה הנדפסות סוף ספר נבורת אנשים שפסקו שאם לא עלה על דעתם אף שהתחילו מפסיקין מצד הדין ע"ש וע' בא"ר על דברי המג"א סי' תקנ"ט מ"ש בזה :

תקעג (ה) בניסן. עיין בח"ש ועיין במג"א דאב המקבל קידושי בתו צריך להתענות והקטנה לא תתענה (ומה שנרשם במג"א רמ"א הוא ש"ם וצ"ל רמ"ם והיא ר"ת ר' משה מינץ) וע' בא"ר דאפילו אלמן ואלמנה מתענים אף לטעם דמוחלים עונותיהם דהא נדרש במדרש בפסוק ויקח את מחלת כו' ושם כ' על נשיו כו' וע' בפ"מ מ"ש בזה לענין ימים שאין מתענים ועיין באה"ע סי' ס"ח בב"ש ס"ק ו' דאף בימים שאין מתענים צריך ליזהר שלא יהא רודף אחר מותרות מאכל ומשתה:

הגהות רעק"א

סי' תקעא מ"א סק"נ כיון שהגיע ו' מדשים. כן מוכח מפסוקי הסוגיות דכתובות דל"ט מדפרכי' שם להיעברה כשהיה בערה וכו' ובפתח ירחי מי ילדי משמע דלא מסתכח בין ערות לבגרות שבעה מדשים לפי' בשנה מעוברת ופ"ב הוא בלוית חן פ' מעות :

מחצית

לו יומים מולד לו בן. מסלים ימי מירות עלמו תחלה ומצלת ומביא קרבן בסיר. ולח"ז מתחיל למות מירות בגו. ולחר ההשלמה דהיינו לחר שלשים יום מגלח שוב ומביא קרבן מיר על מירת בגו. ולם לחר לסיף הריני מיר כשיהיה לי בן . והריני מיר. נמלח חל מירות בגו תחלה. דהא הזהירו תחלה. חלח כיון שעדיין לח מולד לו בן ובתחיל למות מירות עלמו . ולח"ב מולד לו בן . מיב מירות שלו ומתחיל למות מירות בגו שכוח חל תחלה. וכשישלים מירות בגו משלים קימים שחסרו לו למירת עלמו. ולח"ב מגלח על שתי המירות כח' ומביא קרבן מיר עלמ"ד המשנה. ע"פ בין כך ובין כך חין מירות לחד מולה לחבירו. ולריך למות שלשים יום למירות עלמו וגם שלשים יום למירות בגו : למשנת הריני מיר כו' לתנן הריני מיר כשי"ל בן. והריני מיר מלה יום מולד לו בן עד שבעים יום. ר"ל שלח ספר עדיין מירות עלמו כ"ח שבעים יום ועדיין נשחר מנזירת עלמו להשלים שלשים יום . ר"ל הדין לח הפסיד כלום. חף לריך עתה שיולד הבן להניח מירות עלמו ולמות מירות בגו.כיון שקיבל מירות בגו תחלה כדלעיל במשנה רלשונה.מ"מ כיון שמירות בגו מוכלע תוך מירות עלמו דהא לריך עדיין שלשים יום להשלים מירות עלמו ומירות בגו הוא שחס מירות

עצמו כפיים להוכות מחמת שאכל יגרוס מחלוק' ויניח מלד גזיר' הקבל כזה וקושיא המחה של כ"י מהיכן למד הטור דהסוגיא מוכחת דמיירי בהולקוד' לכן כו'לע"ד דילף לה מדתני'ממקום שמתענין למקום שאין מתענין והתם ודאי היה כמקו' שמתענין בשעת קבלת התעני' דתל"ל ודאי לא חלה עליו גזיר' הקבל עלמו כי אין נוזרין תענית על מי שהוא בקבל שלכם ביום התענית הלה בקבל מחר חלה ודאי שהי' שם כחותו שעה וה"ל גם הסיפא להולך למקום שמתענין ומי מיירי שהיה בתענית ביחה הכל כש"ד לעניו פי' הדברים ולעניו הל' מכל כמי שקיבל עליו כפי' להתענות פעיטא שחייב כבל המזמרו' ואין כאן סוס מילוק בין דעתו לחזור חו לא כגלע"ד: (ב) ומסור לשמש בו מעותו כו'. התו' פ"ק דתעני' הקשו והכי יוכבד מולדה בין החומו' ואותו השעה עת רעב היה וע"כ שמשו מעותיהן בשני רעבון ו"ל דלכ"ע לא סוה מסור אלא מי שרוצה לגבב עלמו בחסידות ויוסף לא היה שומם מבל שאר מבשים שמשו עכ"ל והקשה ע"ז דמ"ל למילף ליסורא מיוסף דלמא יוסף מדת חסידות עשה ולא משום ליסור וכי היכי דלוי לא הם לזה יהוליד את יוכבד בשעת רעבון ה"ל שרי לכ"ע והרמ"ע פ' מקן הקשה קושיא זו המום' מיוכבד מסברא דנפשיה ולא זכרה בשם התו' ותי' ע"ז כיון דלקיים פ"ע לריך שיהיה לו בת אחוסי בשם מותר ולזו לא היה לו בת עדיין ע"כ הותר וכתב כ"י ע"ז וק"ל דמ"כ גם יוסף הי' מותר לשמש אלא היה לו בת דמ"כ היה מוכה מותה בכתוב בע' נפש הקשה כ"י מבל בעיקר דמילתא כ"ל דלמו בקיום פ"ו תלית מלתא דהא ממרו ליעשו דחסוכי בניס דמשמע דמין לו בניס לגמרי דמל"כ הל"ל ומי קיים פ"ו מותר אלא ודאי דלא התירו אלא למי שחשוך לגמרי וזה לעבר גדול ודברי התו' עיקר וברמ"ז לתרלס דודאי קודם מ"ת היה מותר מבל מון מ"מ מלו' ב"ל אלא דיוסף הכא מדת חסידות עשה דנפשיה אלא ס"ז אלא דיוסף הכא מדת חסידות מסברא זו כתורה שלמו ס"מ דקבעו לדבר זה חוכה שלמלמוד מיוסף ממ"ת ומילך ממילא הוה דבר זה מתחדש ממ"ת ומילקבמו שאר מלו' וכזה מתורגמ ס"מ המזמרי מילאן שמשמע מעטו בשני רעבון בדפיהם"י על מלאן מילאן דהסיפא אלא לא מחדש אלא שאר מבשים ומילך וכ"י כתב ג"כ דקודם מ"ת היה מותר והא דמייתי מיוסף משמע דעלמא היה והוכיח זה דמלי לפייה מיוסף והלא מחוך כניס היה אלא ודאי מסתברא דעלמא היה ולדידי מתיבד הכל בס"ד וע"ל דהיתר דחסוכי בניס היו בו.משום חסידו' לבעלו כיון שיש בקיומו משום גדולה:

ב ג ההולך ממקום שאין מתענים למקום שמתענים יתענה עמהם ב אפילו (ג) דעתו לחזור ג ומיהו כיון שלא קבלו עליו תענית אם יצא מן העיר חוץ לתחום * מותר לאכול (ג) ואינו צריך להשלים: הגה ודוקא שנתו לפני היום התענית מבל מס בח לפס מבעוד יום * לריך לקבל עליו התענית ולריך להפלימו (טור):

ג ד שכח ואכל אל יתראה בפניהם כאלו אכל ואל ינהג עידונין בעצמו לומר הואיל ואבלתי מעט ג אוכל הרבה ד (ומפי' מלת בפניהם חסר להוג(ד) עידונין בעלמו) (מרדכי פ"ק דתעניות):

ד ה ° מצו' להרעיב אדם עצמו בשנת רעבון (ב) ו ואסור לשמש בו מטתו ה חוץ (°) מליל (ה) שבילה

ז *ולחשובי בנ '(פי' ולמעוטי בניס)מותר(וע' לעיל סי' ר"ת סעי' י"ג):

ה מ כל ו (ו) הפורש מן הצבור אינו רואה בנחמתן וכל המצטער עמהם זוכה ורואה בנחמתן:

תקעה דיני תעניות שמתפללין בארץ ישראל על הגשמים ובו יג סעיפים:

א מ סדר תעניו שמתענין בארץ ישראל על גשמים כך היא הגיע י"ז במרחשוון ולא ירדו גשמים מתחילין תלמידי חכמים בלבד להתענו' שלשה תעניות ב' וה' וב' ג (א) וכל התלמידים א ראוים לכך ודין תעניות אלו כדין תעניות יחיד:

ב ג °° הגיע ר"ח כסליו ולא ירדו גשמים בית דין גוזרין שלשה תעניות על הצבור שני וחמישי ושני וכך העם נכנסים לבתי כנסיות ומתפללים וזועקים

(ב) (מ) ומתחננים כדרך שעושים בכל התעניו':

ג ד °°° עברו אלו ולא נענו ב ד גוזרין עוד ג' תעניו' על הציבור שני וחמישי ושני ובאלו מפסיקין מלאבול

ב מבעוד יום ואסורים בהם בעשיית מלאבה ביום ם אבל לא בלילה ואסורים ברחיצת כל הגוף בחמין לפיכך נועלין את המרחצאו' ו אבל פניו ידיו ורגליו בחמין וכל גופו בצונן מותר ז ואסורים בסיכה ח אלא א"ב הוא להעביר את הזוהמא ואסורים בהם ג (ג) בתשמיש המטה וכן אסורים בנעילת הסנדל בעיר ומתפללין בבתי כנסיות ומתחננים כבשאר תעניו':

ד ט עברו אלו (ולא נענו) ב"ד גוזרין עוד ז' תעניות על הצבור שני וחמישי ושני וחמישי ושני וחמישי ושני וכל מה שאסור בג' שלפני אלו אסור אף באלו ויתירין אלו שמתריעין בהם בשופר על הברכו' שמוסיפים בהם ומתפללי' ברחוב העיר י ומורידין זקן להוכיחם ומוסיפין שש ברכו' בתפלת שחרי' ובתפלת המנחה כ ונועלים את החניו' ובשני לעת ערב פותחין מעט (מהן התניות המוכרות מכילה ושחים) (ג"י בשם רש"י) כדי שימצאו לקנו' לסעוד' הלילה ובחמישי ל פותחין כל היום חניו' ד המוברו' מ (ג) מאבל מפני כבוד השבת נ ואם יש לחנו' שני פתחים ס פותח אחד ונועל אח' ואם יש לחנו' אצטבא לפניו פותח בדרכו בחמישי ואינו חושש:

ה ע עוברו' ומניקות מתענות אבל ה לא בנ' ראשונו' ולא בז' אחרונו' פ ומיהו לא יאכלו אלא כדי קיום הולד (ומסור לקן להתם ר ולהתעניות)

ו ל אחר שגזרו י"ג תעניו' אלו אם לא נענו אין גוזרין עוד והני מילי כשמתענין על הגשמים לפי שכשעברו אלו כבר עברו זמן הגשמים ואין בהם תועלת אבל על שאר פורעניו' מתענים והולכים עד שיענו:

ז ק כשמתענים על הגשמים ועברו י"ג תעניו' אלו ולא נענו ממעטין במשא ומתן ובבנין ו של שמחה (מלת מס בן בותלו עושה ליפול) (טור) ז וממעטין באירוסין ונישואין ר אלא אם בן לא קיים מצות פריה ורביה וממעטים בשאיל' שלום בין אדם לחבירו ותלמידי חכמים לא ישאלו שלום אלא בנוופין וכמנודים למקום ס ועם הארץ שנתן להם שלום משיבין לו בשפה רפה וכובד ראש ת ותלמידי חכמים

°עפי' מקע"ה °°עפי' מקע"ז°°°ע' סי' מקע"ו

תקעה (א) וכל התלמידים רחוים כו'.בטור כתב וז"ל וכל תלמיד יכול להחזיק עלמו בחזקת ת"ח ותיקנו מסוסיורה מבל לא שהר הטפסקק

כ"י דלפ"ז בדעתו תלית מלתא ולא משמע התם הכי דת"ר הל' יאמר תלמיד חכם לזה יהוליד את יוכבד בשעת רעבון ה"ל שרי אלא ודהמ"ע פ' מקן הקשה קושית מסברא דנפשיה ולא שכרה בשם התו' ותי' ע"ז כיון דלקיים פ"ע לריך שיהיה לו בת ואחוסי בניס מותר ולזו לא היה לו בת עדיין ע"כ הותר וכתב כ"י ע"ז וק"ל דמ"כ גם יוסף הי' מותר לשמש אלא היה לו בת דמ"כ היה מוכה מותה בכתוב בע' נפש הקשה כ"י מבל בעיקר דמילתא כ"ל דלמו בקיום פ"ו תלית מלתא דהא ממרו ליעשו דחסוכי בניס דמשמע דמין לו בניס לגמרי דמל"כ הל"ל ומי קיים פ"ו מותר אלא ודאי דלא התירו אלא למי שחשוך לגמרי וזה לעבר גדול ודברי התו' עיקר וברמ"ז לתרלס דודאי קודם מ"ת היה מותר מבל מון מ"מ מלו' ב"ל אלא דיוסף הכא מדת חסידות מסברא דנפשיה אלא ס"ז אלא דיוסף הכא מדת חסידות מסברא זו כתורה שלמו ס"מ דקבעו לדבר זה חוכה שלמלמוד מיוסף ממ"ת ומילך ממילא הוה דבר זה מתחדש ממ"ת ומילקבמו שאר מלו' וכזה מתורגמ ס"מ המזמרי מילאן שמשמע מעטו בשני רעבון בדפיהם"י על מלאן מילאן דהסיפא אלא לא מחדש אלא שאר מבשים ומילך וכ"י כתב ג"כ דקודם מ"ת היה מותר והא דמייתי מיוסף משמע דעלמא היה והוכיח זה דמלי לפייה מיוסף והלא מחוך כניס היה אלא ודאי מסתברא דעלמא היה ולדידי מתיבד הכל בס"ד וע"ל דהיתר דחסוכי בניס היו בו.משום חסידו' לבעלו כיון שיש בקיומו משום גדולה:

תקעה (א) וכל התלמידים רחוים כו'.בטור כתב וז"ל וכל תלמיד יכול להחזיק עלמו בחזקת ת"ח ותיקנו מסוסיורה מבל לא שהר הטפסקק

כ"י דלפ"ז בדעתו תלית מלתא ולא משמע התם הכי דת"ר הל' יאמר תלמיד חכם לזה יהוליד את יוכבד בשעת רעבון ה"ל שרי אלא ודהמ"ע פ' מקן הקשה קושית מסברא דנפשיה ולא שכרה בשם התו' ותי' ע"ז כיון דלקיים פ"ע לריך שיהיה לו בת ואחוסי בניס מותר ולזו לא היה לו בת עדיין ע"כ הותר וכתב כ"י ע"ז וק"ל דמ"כ גם יוסף הי' מותר לשמש אלא היה לו בת דמ"כ היה מוכה מותה בכתוב בע' נפש הקשה כ"י מבל בעיקר דמילתא כ"ל דלמו בקיום פ"ו תלית מלתא דהא ממרו ליעשו דחסוכי בניס דמשמע דמין לו בניס לגמרי דמל"כ הל"ל ומי קיים פ"ו מותר אלא ודאי דלא התירו אלא למי שחשוך לגמרי וזה לעבר גדול ודברי התו' עיקר וברמ"ז לתרלס דודאי קודם מ"ת היה מותר מבל מון מ"מ מלו' ב"ל אלא דיוסף הכא מדת חסידות

מתרסין כלל (כ"י תו'): ח מתענין · ולמ מתריעין [כ"י]:ט כד"מ כו · תפי' עזו' הנשמים שלהם לחר שבועו'(כ"י רשב"ם) עמ"ס ס' ק"ז : י בח"ל · שלין להם כשיש סינזור עליהם : יא יאכלו ויפתו · שח"ת הלל הגדול ולמ כשפא שבע' וכרם מלחה ודוקה בשעת התפלה לחכל קודם התפלה שרי ולכן לחמרי' ליה בפסוקי דזמרה בשחרית בשבת (תוס') ובמקום שכרות מומרים כלל הגדול ולמ"כ מוכלין ושותין (כ"י גמ') וכ"ל דס"ס לח לו רוב הלימור להשליש יחמרו כלל הגדול קודם הלילה : יב כלל הגדול . הס כ"ו כי לעולם חסדו ומחמין מודים לחמין לך על כל עפה וכו' כמ"ש ס' ס' ר"ס · (הרי"ף) ומר"ן כתב דשוב מ"ל כל יחיד לבדך וכתב בפסקי התוס' דים להתחיל סיר המעלות בכח ברכו וגו' העומדים בבית ה' בלילות מפני שעירת הנשמים בלילות ומומר מעלה בשיחים מקל' המרן וגו' : יג שלחמר תענית' לח . דלח נענו מכח התעני' רק משמיח דרחמיו עלייהו : יד ח"ח כלל · דזה לח מקרי התחל' להתעות עסי' תקס"ח :

תקעו כתב הרמב"ם מ"ע מן התורה לזעוק ולהריע בחלוקות עכ"ל שלח תבוח שחמר והרעותם בחלוקו' וגו' ומר"ם להתעו' וכו' ומר"ש בחלוקו' בלבד בנגולין וכתב המ"מ והמחוור כדברי הרמב"ח מו שופר מו חלוקות עכ"ל) ומפי תמה למה מין מו מוכנין לתקוע בעת נרמה ומע"פ שחין ת"ל בכבל מ"מ הלח מדלוריית' חלוה לתקוע בעת נרמה דכיון דנביר' לוקה שפחה לכ"ם וסוריית מינה בכלל מ"י דכיכוח יחיד לח שמיה כיכוח במ"ד כי"ב ולח במקלחה · דהח מיכח נביכה נ"כ דמיכה לוקה : האידנא מין מתענין כלל בעפת הדבר דמוסף הוח כשהיו מוכל ופומה קולמ מ"ו ש"ו המור ועכ"ד סע ף סע"ד: ג על המולמים. וה"ה כשחבעוחות פורמי' בתיוקות ומתים יש לנזור תעני' וכבר מבר הגחון מוהר"ר משה סלימה ע"ז וכבל"ה כ' דכל מהר יבריח בניו מן העיר בעת הזחת ומס לח עשו חת כן חייבין בנפשותם : ד כ' כני חדם . שנחמר ומורחתם ומתבם יסיס על כל חית הארץ : ה כתנם · הוח מלח קיים ומילמות קנעים : ו ירקון . תבוחה שבשיפו פניס. שדפון רוח שמריק הזרע מן התבוחה : ז פי התמור · פי' תבוחה שהלווים לעשות פת כמלח פי תמור וכנמ' תבעי' לכו חס ר"ל בכיסוי התמור חו כשורות חלמס הדבקים בפי התמור זה חלל זה מ"ל זה למעלה מזה : ח כתותו הפרכי' · ודוקה בחכה מהלכי תכל בפתי' מהלכת מתענין חכמים לבדם חזורים ומת נזים שני וחמישי ושני עד שיצא ניסן של מ תקופה ומיתרין לאכול בלילה ובמלאכה ובשאר דברים ומפסיקים בראש חדש חנוכה ופורים ג יצא ניסן של (° תקופה ד והוא כשהגיע השמש לת"ל מזל השור אין מתענין עור ה שאין הנשמים בזמן הזה אלא סימן קללה ו הואיל ולא ירדו כל עיקר בתחל' השנה : ח ז וכל זה הסדר כשלא ירדו גשמים כלל אבל ירדו

ברביעה (פי' המחבר להלמיח כל למח ועכ"ל מחלמיש נקרח רביעה מפני שרובע ומעבר מח הקרקע כדכתיב כי כמחבר יולד הגפן וגו' והולידה והלמיחה וגו') וצמחו העשבים והתחילו ליבש הרי אלו ח מתענים וזועקים עד שירדו גשמים ט או עד שיבשו הצמחים י וכן אם הגיע זמן הפסח או קרוב לו שהוא זמן פריחת האילנו' בארץ ישראל ולא ירדו גשמים הרי אלו מתענים וזועקים עד שירדו גשמים הראוים לאילנו' או עד שיעבור זמנם י וכן אם הגיע חג הסוכו' ולא ירדו גשמים הרבה כדי למלאו' מהם הבורו' והשיחין והמערו' הרי אלו מתענים עד שירד גשם הראוי לבורו' ואם אין להם מים לשתו' מתענין על הגשמים בכל עת שלא יהיה להם מים לשתו' ואפי' בימות החמה כ פסקו הגשמים בין גשם לגשם מ יום בימו' הגשמים הרי זה מכת בצור' ומתענים וזועקים עד שירדו גשמים או עד שיעבור זמנם :

ט ל ט במה דברים אמורים בארץ ישראל וכל הדומה לה אבל מקומו' שעונת הגשמים שהם קודם שבעה עשר במרחשון או אחר זמן זה כשיגיע זמנם ולא ירדו גשמים יחיד ם מתענים שני וחמישי ושני ומפסיקים בראש חודש חנוכה ופורים ושוהין אח"כ כמו מ ששה ימים אם לא ירדו גשמים ב"ד גוזרין י"ג תעניו' על הסדר שאמרנו :

י נ ° כל תעני' שגוזרים הצבור י בחוצה לארץ אוכלים בהם בלילה ודינם כדין שאר תעניו' שאין גוזרים על הצבור תעני' כגון עום כפור אלא בארץ ישראל בלבד ובגלל המטר ובאותם עשר תעניו' שהם שלשה אמצעיים ושבע אחרונות :

יא ס °° היו מתענים על הגשמים ונענו כמה ירדו ויהיו פוסקין מן התעני' משיכנסי בעומק הארץ החרבה טפח ובבינוני' שני טפחים ובעבודה ש"ש טפחים (ומיאור כמה שלריכין לירד לכרך עליהם ע' לעיל סימן רכ"ו) ע ואם התחילו לירד אחר חצות ישלימו אותו היום(וע' לעיל סימן תקס"ט בסופו) ואם התחילו לירד קודם חצו' פ לא ישלימו אלא יא יאכלו (ה) וישתו ויעשו יום טוב ולערב יתקבצו ויאמרו יב הלל הגדול :

יב ק אין אומרים (° הלל הגדול אלא כשנענו ביום תעניתם דוקא אבל אם לא נענו (ג) * עד יום יג שלאחר תעניתם לא :

יג ק אם ירדו להם גשמים(ד)בליל תעניתם קודם שעלה עמוד השחר יד אין אומרים הלל הגדול:

תקעו על איזה דברים מתענין ומתריעין ובו טו סעיפים :

א פ כשם שמתענים (פ) ומתריעים על הגשמים כך מתענים על שאר הצרו' כגון עכו"ם שבאו לערוך מלחמה עם ישראל או ימול מהם מס או ליקח מידם ארץ או לגזור עליהם צרה אפי' במצוה קלה הרי אלו מתענין ומתריעין עד שירחמי ג וכל הערים שסביבותיהם מתענים אבל אין מ"מריעין אלא אם כן תקעו להתקבץ לעזרתם ג ואפי' לא באו אלא לעבור דרך ארצם שאין להם מלחמה עמהם א א על עכו"ם אחרי' ועוברי' על מקום ישראל מתעני' ומתריעין :

ב ד וכן על (פ) דבר איזהו דבר עיר שיש בה ת"ק רגלי ויצאו ממנה שלשה מתים בשלשה ימים זה אחר זה הרי זה דבר יצאו ביום א' או בארבעה ימים אין זה דבר ה היו בה אלף ויצאו ממנה ששה מתים בג' ימים זה אחר זה הרי זה דבר יצאו ביום אחד א' בארבעה אין זה דבר וכן לפי החשבון זה ו ואין הנש ם וקטנים ווקנים ששבתו ממלאכה בכלל מנין אנשי המדינה לענין זה ז היה א דבר בארץ ישראל מתענין שאר גליו' עליהם (ודוקא לחיכא דבר בכולה ב ולא במקלמה) (ר"ן פ"ג דתעניח) ח היה דבר במדינה ושיירו' הולכו' ובאו' ממנה למדינה אחר' שתיהן מתענו' אע"פ שהן רחוקו' זו מזו :

ג ע ואם היה דבר בחזירים מתענין מפני שמעיהם דומים לשל בני אדם י וכל שכן אם היה דבר בעכו"ם ולא בישראל שמתענים :

ד כ וכן מתענים על המפול' שבעיר כיצד הרי שרבתה בעיר מפולת כ כותלים בריאים שאינן עומדין בצר הנהר הרי זה צרה ומתענין ומתריעין עליה מ וכן על הרעש ועל הרוחו' שהם מפילים הבנין והורגים מתענין ומתריעים עליהם :

ה כ וכן מתענים ג על (ג) התולאים כיצד הרי שירד חולי א' לאנשים הרבה באותה העיר כגון אסברה (פי' מולי סוגר הגרון מעניו ויסברו מעיונות מסוס) או חרחור וכיוצא בהם והיו מתים מאותו חולי הרי זה צרת צבור וגוזרין עליה תעני' ומתריעין פ וכן חכוך לח הרי הוא כשחין פורח ואם פשט ברוב הצבור מתענין ומתריעין עליו אבל חכוך יבש צועקים עליו בלבד : הגה וכשלו מולמים מיכן לריכין שימומו כשלשה ימים זה מחר זה כמו בדבר שסוח גח מכח שיטה מיוב מלח מתעניס ומתריעים על מלו החלמים מיד. (ב"י) :

ו ע וכן על חיה רעה שנשתלחה אפי' לא הזיקה אלא נראי' בלבד מתענין ומתריעין בכל מקום אפי' הרחוקים פ אבל אם אינה משולח' אינה אלא מקרה אינו היא משולח' ל נראתה בעיר ביום הרי זו משולח' נראתה בשדה ביום אם ראתה שני בני אדם ולא ברחה מפניהם הרי זו משולח' ואם היתה שדה שממוכה(ד) לאנס וראתה ד שני בני אדם ורדפה אחריהם הרי זו משולח' לא ברפה אחריהם אינה משולח' ואם היתה ה באנס אפי' רדפה אחריהם אינה משולח' אלא אם ברפה שניהם ואכלה אחר מהם אבל אם אכלה שניהם באנס אינה משולח' ומפני שזה היא מקומה ומפני הרעבון ברפה לא מפני שהיא משולח' :

ז ק בתים הבנוים במדברו' ובארצו' הנשמו' הואיל והם מקום נדודי חיה אם עלתה לגג ונטלה תינוק מעריסה(פי' מעה קטנה מעניו הגה ברשו ערש בלזל) הרי זו משולח' ואם לא הגיע למדה זו אינה משולח' שאלו בני אדם שסכנו בעצמם ובאו למקום החיו' כ אבל שאר מיני רמש הארץ ורמש העוף ששולחו והזיקו כגון שלוח נחשים ועקרבים שמזיקים ואינם ממיתים ואין צריך לומר צרעים ויתושין והדומה להם אין מתענין עליהם ולא מתריעין :

ח פ וכן על ו ירקון והשרפון משהתחיל בתבואה אפילו לא התחיל אלא במקום אחד מ כמלא ז פי התנור מתענין ומתריעין (ומפילו הרמוקים) (טור) רק סיסיו ח כמותו הפרכיח. (ר"ן) :

ט פ וכן על הארבה והחסיל אפילו לא נראה מהם אלא כנף אחד בכל ארץ ישראל ואפילו אינו משחי' יבול הארץ מתענין ומתריעין עליהם ועל הגובאי (פי' מין מרבה) בכל שהוא אבל על החגב אין מתענין עליו ולא מתריעין אלא זועקין בלבד ועכשיו שאין אנו מכירין מינים הללו על כולם מתריעין :

י ג וכן על המזונו' כיצד הרי שהוזלו דברים של סחורה שרוב חיי אנשי אותה העיר מהם ג כגון כלי פשתן בבבל ויין ושמן בארץ ישראל ונתמעט המשא והמתן ד עד שיצטרך התגר למכור שוה עשרה בששה הרי זו צרת צבור ומתריעין עליה ה ובשבת זועקים עליה אבל אין תוקעין עליה בשבת :

°עי' סי' תקנ"ד °°עסי' תקס"ב , וכן

סי' תקעו א"א כשם כו'. מהגי' פ"ג דתעניח על כל נרה שלח תבח כו' וכח' סר"ן דמחריעין היינו מחעניין ומחריעין : כגון עו"ג כו'. סם עיר שהקיפוה כו' : חו לנזור כו'. כ' המ"מ שהוח כפי' הכעה"י ח"ל לרב חתו מכרי לבבל נזר תעניח' נזרו על הכבר כו'. ובגמ' שלנו הוח בלשון חחר ח"ל לר"י חתו כו' ע"ש : עד שירוחמו. גמ' ספ"ח ל"ח חלח כו' : וכל הערים כו'. מהגי' בפ"ג לותה העיר כו' וכח"ק ומפ' הרמב"ם הס"ה בכל הלרות ול"ג סם על חלו מתריעין כ"ש חלח חיד גר"ל לח כבדבר שלריך ג"י וכ"ה ברא"ם חלח שנוסה שיבח בכבו"ם ומ"ם בגמ' : ר"ו ועל כולן חין מתריעין חלח בחותה העיר שהיח בה. ומ"ם בגמ' ר"ו ועל כולן חין מתריעין חלח בחותה העיר כדברי הרמב"ם ועכ"פ ל"ל חלח שנוסה שיבח בכבו"ם

זלת מתריעים כמ"ש ס"כ : ט סביבותיה . סיימו בתוותו הפרכיה כמ"ש ס"מ : י ולת קטנים . ל"ע דהת לעולם אין מתענין קטנים ואפשר דמיירי שהם בני י"ג ואפ"ה קרו להו קטנים כל שלת סגיעו לענות אתין גוזרים על פחותים מי"מ לזכר ונ"ו לנקיבה : יא כ' גרות. אבל כשים גרם מ' יכולים להזכיר בתפלתם גם גרות מחרות וכ"ה בכמה פיוטים וסליחות : יב ככל יום תעני' וכו'.) תמה מני למה אין עושין כן בזמינו וידוע שזה עיקר התעני' כמבואר ביעני' ס' כ"מ ובגמ' ובמגן פ"כ דתעני': **תקעז** א ומונעים המתריעים . וה"ה שם מקלקלים ומפסידין בעניו אחר: ב נחפז . פי' שלריך להתעטות לטופים שהשתן בכל יום כגון עיר שהקיפוה עכו"ם ולת"ת בכל יום ולפי עניות אין לו מקום להתעני' כ"כ לפיכך אין גוזרין תעני' כלל (ר"ן) ועמ"ש סי' תקע"ה ס"ה : ג הימידים רולים להתעטף . אפי' לטופים ולא חייב' אמת יהלה ויעטרך לבריו' ערסי' תקע"ו ס"ד : ד בעניו וכו' . ובקלקלת מוסיף שהם"ן והלזכור מוסיף ריעוי זה בשומע תפלה כשים הרבה בשים : **תקעח** א לרחובה של עיר . כדי להתנזות בפרהסיא ס"ג משום גלות(גמ') וה"ה במקום שאין יכולין להתפלל ברחוב כעכו"ם יתפלל בבית האכסנא כפני העכו"ם יתפלל בבית האסורין כעשם הסני ואף על גב דאיתא בגמרא דגלו מבי כנסת' לגי כשאת' לאו דוקא אלא ה"ה בית אחר דלא גרע מהנך אלא דקרא

מאלהינו על זאת ואומרים אע"פ שיש בלבנו צרות רבו' על צרה פלוני' באנו להתפלל ואם יש להם צרת רעב וצרת דבר מבקשים רחמים על הרעב משום דכי יהיב רחמנא שובעא לחיי יהיב :

תז ג יב בכל יום תעני' שגוזרים על הציבור מפני הצרו' בית דין והזקנים יושבים בבי' הכנסת ובודקים על מעשה אנשי העיר מאחר תפלת שחרי' עד חצי היום ומסירין המכשולים של עבירו' ומזהירין ודורשין וחוקרים על בעלי חמס ועבירו' ומפריישין אותם ועל בעלי זרוע ומשפילין אותם ומכיוצא בדברים אלו ומחצי היום ולערב רביע היום קורים בתורה ומפטירים בנביא ורביע היום האחרון מתפללין מנחה ומתריעים ומתודים (ז) ומוציאים כפי כוחם :

תקעז אם נתרבו הגשמים עד שמטשטשין הקרקע איך מתנהגים. ובו סעיף אחד :

א ג בכל מקום אם רוב נשמים מטשטשים הקרקע א ומונעים (ה) מתריעין ומבקש ם רחמים ג ואם הענין ב נחפז ואין פנאי להתריע כסדר שאר תעניו' אין גוזרין בו תעני' על הצבור שאין הצבור יכולים להתענו' בכל יום ובכל תפלה ובהתרעה בפה די ואם ג היחידים רוצים להתענו' רשאים הם בכך ובהתרעת הפה דהיינו ד (ה) בעננו אב נו ענגו ג אומר יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו שיכבשו רחמיך את כעסך ויגולו רחמיך על מדותיך ותתנהג עם בניך במדת רחמים ותכנם להם לפנים משור' הדין ובטובך הגדול רחם עליהם שאין פורעניו' בא לעולם אלא בשביל ישראל והם עמך ונחלתך אשר הוצא' מארץ מצרים ואינם יכולים לקבל לא רוב רעה ולא רוב טובה השפעת עליהם רוב טובה אינם יכולים לקבל בעסת עליהם אינם יכולים לקבל יהי רצון שיהא ריוח בעולם וזכור רחמיך :

תקנח שכל יחיד יתענה ויתפלל על צרתו. ובו סעיף א' :

א ד כשם שהצבור מתענים ומתפללים על צרתם כך כל יחיד מתענה ומתפלל על צרתו כיצר היה לו חולה או תועה במדבר או חבוש בבי' האסורי' יש לו להתענו' ולבקש רחמים בתעניתו ג ולא יתענה בשבת ובמועד וחנוכה ופורים וראש חודש :

תקעט סדר תפלו' באלו תעניו' ובו ג סעיפים :

א ה בכל יום משבעה תעניו' אחרונו' של גשמים מתפללין על סדר זה מוציאין את התיבה א (ה)לרחובה של עיר וכל העם מתקבצים ג ומתכסים ב (ג) בשקים ונותנים ג אפר מקלה (פי' אפר של דגר שנשרף לגמרי אפר בעלמא שנם הוא נקרא אפר) על גבי התיבה ג ועל גבי ספר תורה כדי להגדיל הבזיה ולהכניע לבם ד ואחר מן העם נוטל האפר ונותן בראש ה הנשיא ובראש אב בית דין ז כמקום הנחת תפילין כדי שיכלמו וישובו וכל א' וא' נוטל ונותן בראשו וא"כ מעמידים ביניהם זקניהם והם ישבים ם לא היה שם זקניהם מעמידים חכם לא היה שם לא זקן ולא חכם מעמידין אדם של צורה ו ואומר לפניהם דברי ככושים (פי' שכופפין ומשוררין הלב למשובה) אחינו לא שק ולא תעני' גורמים אלא תשובה ומעשים טובים שבמצינו שלא נאמר באנשי נינוה וירא אלהים את שקם ואת תעניתם אלא וידא אלהים את מעשיהם (° ובקבלה הוא אומר קרעו לבבכם ז ואל בגדיכם ז ומוסיף בעניים אלו כפי כוחו עד שיכניע לבם וישובו תשובה גמורה ו ואחר שגימר זה דברי ככושים עומדים בתפלה ומעמידים שליח צבור הראוי להתפלל בתעניו' אלו ואם היה אותו שאומר דברי כיבושי ראוי להתפלל מתפלל ואם לאו מורידין אחר ומי הוא הראוי להתפלל בתעניו' אלו איש שהוא ז רגיל בתפלה מ ורגיל לקרו' בתורה נביאים וכתובים ח ומטופל ואין לו ויש לו יגיעה בשדה ט ולא יחזי' בכניו ובנ' כותו וכל קרוביו והנלוים אליו בעל עבירה אלא יהי' ביתו ריקן מן העבירו' י ולא יצא עליו שם רע בילדותו שפל ברך ט ומרוצה לעם ויש לו י נע מה וקולו ערב ואם היה זקן עם כל המדו' האלו הרי זה מפואר ואם אינו זקן הואיל ויש בו כל המדות האלו יתפלל :

ב כ סדר התפלה ושש ברכו' שהוא מוסיף ותקיעו' שהוא מבואר יפה בטור סימן זה :

ג ל שבע תעניו' האלו אחר (ג) שמתפללים יוצאים כל העם לבית הקברו' ובוכים ומתחננים שם מ כלומר הרי אתם מתים כאלו אם לא תשובו מדרככם יא (ולפי זה מס מן קברי ישראל הולכים על קברי (ד) כומים). (גמרא) :

תקפ ימים שמתענים בהם. ובו ג' סעיפים :

א מ °°אלו הימים שאירעו בהם צרו' לאבותינו (ו) וראוי להתענו' בהם ואע"פ שמקצתם בראש חודש ג יש מי שאומר שיתענו בו (וטוב שלא להסליס כרחם מודם)

ב באחד בניסן מתו בני אהרן בעשרה בו מתה מרים ונסתלק הבאר בכ"ו בו מת יהושע בן נון בעשרה באייר

°עסו' תק"ע °° ע' מ"ם סי' תק"ע ס"ם קע"ג וסי' תקפ"ב רמ"א מ"ת סי' ע' סי' י'

ברמב"ם וכו' שלג"ב בכ"מ ובמ"ל פ"ת וע"ש: אבל מבקשים כו'. במ"ם י"ט ב' ועל כולן אין מתריעין אלא בתיבה ורי"ל בפה כתב"ל והיפרכיה היא סביבותיה לפירושו : ובכ"מ כו'. ר"ל דמתריעין אלא בתיבה ולזה אמרו לא מתענין אלא בשופר אלא זועקין בפה ובמ"ל פ"ת ס"ד ס"ו ובמ"ם ס"ב מי שרי ואם מתענין בשבת אין מריעין בתיבה כו' ואם התחילו כו' ואמלא נקט שבת וי"ט כו' לאפוקי מה שכתב הרמב"ם בהוספתו מ"ל אין מפסיקין ל"ש בכתובין כמגילת תענית משמע דוקא לאלו וכ"ה ברמב"ם וכ"ז ללאו המזכירים במתני' עיר שהקיפוה כו' והמזכירים בברייתא וכן יתיר כו' והמזוזות ותיכוך לכל בשאר אפי' במ"ם עם אלו וכ"ה ולא זועקין בו' תוך כו' עיר שהקיפוה כו' : **סי"ב אפי' על היחיד כו'** . כגי' הר"ף והרא"ם גגמ' שם מ"ר עיר כו' ויחיד הנדרף כו' מהריעין עליהם בשבת ועל כולן רשאין כו' : או חולה כו'. כ"כ הרין והפרוסו מפני רוח רעה מפני שהוא חולה המתסכנים וכ' דמלמן לכל חולה שים נו שכנה ועמי' רפ"ח פ"י וכ"ם בב"ק פ"ב מהריעין על התיכוך בשבת וע"ל פ"ה : זועקין כו' אבל כו'. שם י"ד ס' : **אא"כ כו'.** שתפרש מ"ם שם תלוי היכן הייכו ת"ק ורבי יוסי דלר"י ע"כ מהריעין לף בשופר כיון דפיקוח נפש הוא וה"ק לר' יוסי אלא אפי' לר' יוסי פליג אתנא דלעיל ס"ה ובכ"ק ס"ב : ם"ד התענית אלו כו'. תוספתא ספ"ב העוברות והמיוקות מתעניו בע"ב וביבמ"ב ובבלם תעניות של מגר ושלר תעניות לף אין מתענות: **וקא קטנים.** במ"ם דהת לף כיום"ב לאין מתעניו כמ"ש **כפי כתרא דיומא** : ומותרים כו'. במ"ם י"ת כ' לאין ת"ל כ' דאין כמ"ם הוס' שם אין כו' ובמ"ם י"ת ל"ר מוטעי' כו' ל"ר עתיר' כו' וי"ם אין ל"ל כו' דאין לכם תעניות אלא של אחר דברים ובכם אין דיכם כה"ג : ס"טו ואומרים אעפ"י כו'. ירוזל' ר' תני שאם היו ג' דברים נגון עגירת גשמים וגוכיי כו' ר' תני כך הוה בפיק לתעניות הוה תמר קוניהון לתמלא לע"ג דאית בלינן עקון סגיאין אין אנן אלא להון דאתיון : ס"טו ב"ד והזקנים . במ"ם קדמו לוס כו' לאפוקי זקניס וכת"ם בגמ' שם : ומסיירין כו'. במ"ם כלא זה לוס לאמרהו פתה תרלוסות רשע הכר כו' : ומתריעים. ט"ס דגם בשחריה מתריעין ט"ל מתחנניס וכ"ם בדמ"ם :

סי' תקעז ס"א בב"מ כו'. במ"ם ובגולה מהריעין עליה ובמ"ם הטור מפני שהגשמים קשין לה ובמ"ם שלא יהיו כו'. הוה תוספתא שעה כו' וכתבי כו' בתוס"ז ת"ד ובתבי כו' **ואם הענין כו'.שאין כו'.** במ"ם ת"ר עיר כו' ועל כולן יתיר כו' ר"י ס"ב ולא כ"ע מודים שאין מתענין בכ"ב במ"ם ת"ט ב' ואתמי' מיד שלבן בכ"ב וכ"ז שלין שאסכנה בה יומא כל שאסכנה בה יומא ויהו ליכיון להתענות רלופות שהענין נתפז ואין גוזרין על הלבור בכל יום אלא מהריעין ובמ"ם בתוספתא וכ"ע סי' תקע"ח ס"ג עיר כו' והטעם מפני שלריך להתענות רלופין ז"ח בגמ' ועל כולן יתיר רשאי כו' לכל לא לבור וכ"ם ל"ר:ואם היחידים **כו'.** במ"ק סי' יהי רצון מלפניך כו'. פ"ת דתרכות : **שאין כו'.** פ' הכעי"ו : **והם עמך כו'.** לשון הפ' כפ' עקב : **ואינם כו'.** במ"ם בפ"ת ה"ר מי שסרי כו' ובתיבת מיירי בתמ"ל בב"י. תקפ"ט:**ולא כו'.** במ"ם ומפסיקין כו' ובירושלמי פ"ג דתעניות הלכה י"ג ובבבלי פ' קומי הלכה ג' ר' יעקב בר חקל מפקד לספריא לין להת אימא מיסתלילכון לאיריון לכ בכל מהעניו מוך המשבות וי"ט ור"ח ותמוכה ופורים .

סי' תקעט ס"א בכל יום כו'. במ"ם ומפי' בקתיותא כו' ורמיכו כו' : **אפר מקלה.** במ"ר הפני : **כדי להגדיל כו'.** במ"ם תמר רבי זירא מרים כו' : **כדי שיכלמו.** ר"ל לפי מנית לאחר ובמ"ם בגמ' שם: **לא היה שם כו'.גמ'** שם :**ומוסיף כו'.** במ"ם ומפי' בקתיותא כו' ורמיכו כו' : **ואחר שגומר כו'.** במ"ם במתני' לומר לפניהן כו' שתפלו כו' : **ואומר שובו כו'.** במ"ם בגמ' שם : **שבע כו'.** גמ' שם : **ואם לאו כו'.** גמ' שם : **ומקלקלתו** שם בכלי פרק ח"ם **ובקתי** בשבע אלו בכ"ל : כלומר כו'. רמב"ם ועור ול"ע למה כ' כמ"ר הרא"ש : **ושוב שלא כו'.** כ"כ בתגילת תענית : **ושוב שלא כו'.** כ"כ בתגילת תענית : **סי' תקפ ס"א אלו הימים כו'.** כ"ם בהרא"ש כו' : **ואם לאו כו'.** גמ' שם : **שבע כו'.** שם בגמ' ומקלקלתו שם בכלי פרק ח"ם **ובקתי** ספ"ב דתעניות שם ת"ל לאל בתעניות יחיד תפסיקין לפי' בתחיל בתמ"ל : **יש מי כו'.** דיומיס אלו הומרו לתעניות בתמ"ם ובתמ"ל סי' תקפ"ח ס"ב ע"ש ועתוס' דב"ק

באר היטב

(ה) קטנים . ונוהגים שאין גוזרים על פחותים מי"מ לזכר ונ"ו לנקיבה עמ"ש : (ו) לאמת . לאל כשים גרם לאמת יכולים להזכיר בתפלתם גם גרות מחרות וכ"ה בכמה פיוטים וסליחות : (ז)ומודיקים.וכ' מ"ש תוס' לאל כשים גרם לאמת יכולים להזכיר בתפלתם גם גרות מחרות וכ"ה בכמה פיוטים וסליחות מ"ש:

תקפ כתב התניא שמלו הגאונים על התעניות, ולו והסיבו לא ידעתו מי תקנם ולכן אין להתעטו' בר"ח וכ"כ הש"ל וכ"י כתב לא ראיתי מעולם ולא שמעתי מי שנהג להתעטות בהם ע"כ אבל אני ראיתי שכתובים בספר מגילת תעני' ז"ל כ נתקנה בימי חכמי התלמוד (בתוך דברי הספר הזה) וגם בה"ג כתבם בכל דבריו דברי קבלה לכן כל בעל נפש ימהר לעשות מה שכתב לו: **כתוב** בשל"ה התעניו' הללו נמצאים בג' ספרים בטור וכלל בו ובכה"ג ורים מוספות מלוקות והמנהג לילך מחר רוב המוספות עכ"ל ואני ראיתי בס' מ"ת קלת מוספות מחרות וכ"ל לילך מחריתם כי מצם ילהו שורש הדברי' ולפצם מ"ת שנדפסו מחדש בהמטערדם כתו' בלדו כ"ז זהו תו' שהוסיף המפרש ולקח אותו מדברי הש"ע מכל בספרים הישנים לא נמצא כ"ז · וכ"ל דמי שאינו רגיל להתעטו' תעניות אלו ואל"ע לו ליזה נרא כ"מ ורולה לסור כיון שהוא מוכג בו ליסור תעניה עסי' תס"ח וכי"ד סימן רי"ד · כשלבכי לוקה ים להתעטו' (ס"ח ס' ר"ל): **א** בכ"ח בו במ"ת בכ"ט בחייר מת שמואל במ"ח ובכל בו ובכה"ג נרסי' בשבעה בחלול מהו מוליאי כו' · וכן הוא בחמו' הרמ"ם ובכ"י ולכן ל"ל דט"ס נפל בש"ע : ב מתו מוליאי כו' · וק' הא כתיב בחבוד דשנים רגם ואפשר דמסתמא שבו ולא זבו שתקבל חשובתם ולכן מתעניס (כ"י) ובשל"ה כ' שהיו לריקים ע"ש : ג מפני מעשה העגל · ק' דהא מ' ימים המחרוים היו ימי רלון ואפשר דהקב"ה מתרלה להם שלא יעותו מיד רק יהא העון שמור לדורות: **ד** בז' במרחשון · במ"ת ובכל בו ובכה"ג נרסי' בשבעה בחשון עיולו וכו' :

ה בכ"ח בכסלו · במ"ת בחב בשבע' בשלישו ובכ"ג בחב בשמוע' ובכל בו בחב בחמשה · וכתב בשל"ה דשם המחמיר להתעטו' בכולן לא יתעל' בחשובה · עיין רמ"ח : **ו** לא מודע · ושלישו שמא עזרא הסופר : **ז** בה' בשבע · במ"ת נרסי' בשמל' בשבע : **ח** בז' בחדר . כתב בחבו' מהרי"ל סי' ל"ל המנהג להתעטו' בחדר רחשון וכ"כ במ"ת מוכח שמותם להתעטו' בחדר רחשון וכ"כ בה"ס סי' רל"ד מ"ע שנשמרת מוכח חמר כ' שלישי והלא מינו מוותר כ"ח שלים ח' להה כבר ויותר השלים הה' וכן במ"ח מחב כי"ה בי' ימים בימי אחז ע"ש ועסי' תקס"ח . ועיין בילקוט יהושע דף ד' ע"ב דהיכא מ"ד שהיתה מעוברת ומת בחדר רחשון וחד חמר שמת בז' בשבע ע"ש : **ט** בכל ב' וה' . הב"י סי' הכ"ט כתב שמתעניס ב' וה' ולף כיון ולא נהגו כן · ים מתעניו בב' וה' ומנה ויין ונס בלילו שלפניו · ול"ל דבימות הקיץ שמוכלין קודם הלילה אין לריך להחמיר אם לא שקבלו עליהם בלילו, אחר שהתפללו תפיל' ערבי' ועסי' ול"ט ס"ו בהגה · ויש מוהגין בלילה שמחריסים שלא לאכול בשר ויין . וכתב הים"ש פ"ז דש"ק הטעם מפני שדיני נפשות דנין ביום ונומרין בלילה עכ"ל · ול"ל שם הוא ול"ל שדיני ממוות דנין וכו' דהה דיני נפשות אין נוזח ין בלילה וס"ל דהקב"ה דן לף דיני ממוות אם יספיק החדם לו יהויה ונרמה מדבריו שם"ל הטעם שמתעניס בב' וה' מפני שהם ימי דין . ותימה דהיכא רמיזא והדרב' קי"ל חדם נידון בכל יום ומה שמתעניו בהם היינו משום שהם ימי רלון כמ"ש סימן קל"ד וכ"כ התו' ורמ"י בספ"ח דשבת והחוס' בכתובות דף ג' לכן אין טעם להתעטות בלילה שלמחריסים דכבר פנה היום . ול"ל מי שלינו יכול להתעטות עכ"פ יתפלל ג' וה' על דברים הללו : **ואיתא** בכתבי' שרחוי לכל בר ישרחל לבכות על שריפת התור' בשבה זה נמכר' התורה לקליפות המקום ימזיר' לנו בשברה בימינו : כתב התניח ביום הבשי פ' חקת נהגו ימידים להתעטו' שבחותו היום ונברפו כ' קרוחות מלחים כפרים גדרפת ולא קבעו לותו בימי החדש שמתוך שלחת הלוס יודע להם ביום הפרשה נורס גזיר' התורה זאת חקת התורה מהרנמי' דה גזירת תורימה · וגס בשנת ת"ח מהרנו שני קהילו' גדולות בלותו היום כמ"ש בשלימו שחבר בעל הבשתי שפי' לא ממחל דקר העבירו נס בנמ' דיותת מי' ועון עלמו חינו ממחק וסיינו בתמי דחם לא יזכו חמ"כ לוותר השלים השני דהיינו שיעשו חיזה עוזו' ולא יבקשו תשובה נמורה יסי' ומחשב נס השלים הה' מה שהעביר כבר והיה תלוי ועומד וכי' ימי תשובה וכי' השלים הה' עם השני שהיתם בהעברה עדיין והיתם ממחלי' לנמרי עד שני'הם נס הכ' שלישים הרחשונים עם השלים החמרון וכדי שלא תעשה שחותו פעם יסים הכל בכלל העבר' ולא מחל' לנמרי כמו ברחשונים קמ"ל קרת דיוס הרחשון היינו רחשון לחשבון עוונות כלומר שהרחשונים נמחלו לנמרי לא דרך העברה ותלי' וזה נלע מדקרי לרחשון חשבון עוונות ולא נא למעט הימים שבין י"כ לסוכות דהם מ"ל מיעוט דמסתמא כיון שהם טרודים בימות כל היוס חינם עוסים עוון' משמ"כ ברחשון שלין עם טירדה כל היוס בעשיית עסק מלות הלא תדרב' חוכלים ושותים וממחים ושיך עם חעלים ומסדו של הש"י נבר עלינו שלו לוקמתעורר מה שסי' תחל' כמו שהי' בשני חלקי' הרחשוני' עם הקודמי' להם הלא בי"כ ממחל כל לנמרי ממל' שעשיר חמר המדרש מחי דחל חזל כו' כלומר שלין כאן העבר' על הרחשונות הלא מחילה לנמרי וזה מחורן מ"ם ב"י דמ"כ עי"ה מחוג כי"כ שהרי בו מתכפר כלים חל' כמו שהי' חלקי' הרחשוני' לתרן הלים הה' שלי' ח' להחכפר והשני קשה יותר ולפי מ"ש הכל ניחא דודמי יש ליה"כ מעלה יתירה מלד הממחיל' כמ"ש וזה מפורש בפסוק כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר חתכם מכל חטחתיכם לפני ה' תטהרו הורה בזה מעלת יה"כ מכפרות הרחשונו' דלח היו רק דרך העבר' ותלי' ומשמ"כ ביום הזה יכפר עליכם לפני ה' תטהרו לנמרי מהרחשונו' ומזה מוכח דחיכא כפרו' טפי מן י"כ הלא יש"כ הוח מעול' יותר **מדחמר** ביום הזה דוקח ובזה מתורן קושי' הלבוח מ"ל דחיכא כפרות טפי ופי' זה כ"ל בפחור ופרח לפני"ד : (א) מר"ח חלול כי יום שבעה בחלול (כ' פי' עוכמן כיה חיך שבהרבה מחמיס לעשות כדברי המדרש ויהו מהחיס רעים עד י"ז חלול הע"ג דבלחוב רשעים רמה מפני שלח זכו שהחקבלה הטובה מעוררין דמסחמא שבו ולח נחקבלו כ"י) ד בכל בו חיחח שחת בו עזרה הסופר ה שם ל ע עור בשם רב האי וכן כוח

עשירית זקנים

תקפא * מר"ח חלול כ"ל יום אחר ר"ח כי בר"ח אין לומר סליחות והתנוים חלה יום אחר הר"ח (ס"ת מהרח"ש סימן ע"ט) והחסופה בלא שום מועלה לכל עניירות שבתורה לפילו ע"ז ג"ע ס"ד וכטעם שעומדים עכ"פ בכל פעם ד' ימים לפני ר"ה מפוס דלחיחת כל הקרבנות כאחר והקרבתם וכר"ה נאחר ועי"ה שיעשה חדם עלמו קרבן בר"ה ולהבי לריך ד' ימים לביקור מפני המומין ועי"ו בתעניח יפצפס ויבקר דומיח דקרבן (בזכרון משה) :

לבושי שרד

תקפא ט"ז (°) ד"ה בטור . במולחי יה"כ. בטור מהמדרש הנחומח מצל לחלך כו' . כך בער"ה הגדולים מתעניו ומוחרח להם שלום. בעט"ה הביחוניס מהעניו ומוחרח להם ד' שלישים. ביה"כ הכל מהעניו ומוחרח להם הכל.במולחי יה"כ עובקים כו' עכ"ל ובכ"י הביח עוד מלמן החדר. חמר להן מלכח מחי דחיול חזיל מכחן ולהלחה מובכח : (°) שם הטור קשה טפי ר"ל מה שהקשה החלה כיון דחין עושין עוונות מה היה לו כו' :

יד אפרים

תקפ במג"א ס"ק ט' וכ"כ התוס' ורפ"י סוף פרק י"ח דשבת כו' ע' ביח"ס חולין סוף פרק לוהו ולח גמו ובה"ר ריש סימן קל"ד ומ"ש המג"א והה"ר דדיני נפשות חין נומרין בלילה נלע"ד עפ"י מ"ש התוס' במגילה ד' י"ד ע"ב ד"ה יורד כו' ע"ש המבואר דמשמר במלכות ספיר נומרין לף בלילה וע' בחניח יעקב בלכות כלה שהביח דברי הים"ש דחולין וכ' ע"ז שמדחוק לחת טעם למנהג שלין חולקין בשר לחר בהעניח ר"ל זהה בתקוס תעניח ותעניה בתקוס קרבן ובקדושים בלילה הולך לחר היום :

תקפא בט"ז ריש סי' חיכח למידק דהה ספיר י"ל דרחשון כו' גם בגמרח דר"ה חיתח ושון עלמו חינו נמוק כו' ולח עשה תשובה נמורה כו' וזה נדע מדקרי לרחשון של מג רחשון של חשבון עוונות כי'בשני חלקים הרחשונים ללח ביה"כ נמחל הכל לגמרי עם הקודמים להם כ"ל: שם מה היה לו להקב"ה לחשב בו דהה כתוב בחורה שלין הקב"ה מחשב מה שהיה קודם זה ובלשון המדרש מה דחזיל ומבלה מובכח וכיון שבר' יחים חלו לין כלן עוונות שבריו לין הכרח שבחשבון יחחיל מהרחשון שכמו כן הוה מחחיל היכף לחחר יה"כ חלח שלין שם עוונות לחשוב חותם ועי' בהקדמה ספרי צו"ח בית לפרים שכחכחי על דברי המדרש חלו דבר נחם ומהקבל בעט"ה : שם מדלמר ביום הזה דוקח ר"ל דכו"ל למכחב. כי היום יכפר כו' :

חתם סופר

ע"ש הטעם: (שם במג"א סק"ח) לא הימה מעוברת וכו' . ג"ב וחנאון הח"ץ הכריע להחעניות בשני' שלא להרהיקו יותר משלשה חדשים ממתן תורה וע' מ"ש בנו מהריעב"ץ בתשו' ח"א סי' קיו וניחח שעש' סמוכי' להעושים בחדר ראשון שכל מקום בסידור שלו גבי חדר ראשון וגם בסוף הסידור נבי חדר שני בשני המקומות הסכי' להלכתא לעשות בשני ועיין תשובות ח"ם חו"ח סימן קס"ג [ולקמן בחג"ה המחבר ז"ל בסי' תרס"ו במג"א ס"ק ה' כתובים שמונה דינים היוצאים מתוך דברי התשובה הזאת ע"ש] : בספר כפתור ופרח פ' מ"ז ד"ה ואנו מתעסקים ע"ש בסוף הדיבור וז"ל נוהד אורו שכ עולם שנת אלפיים"ש ליצירה ששה בחדר ג' שניות מיום ג'

שערי תשובה

תק"פ (ט) חורבן. עבה"ש ומ"ש שנוהגים להתעניות ד' סיון עיין במג"א לעיל סימן תקפ"ח במג"א שכ' שפעם חל כ' סיון בע"ש והיה ברית וצוה הרב שילכו על הסעודה שלא ימצא מי שיקד בלילה משמע דבלא"ה מחייבים להשלים אף בע"ש ומקרוב התחילו קצת להקל בע"ש שלא להשלים ולכן נראה שאף אם יש עשרה שמשלימין כשחל בע"ש אין לקרות ויחל במנחה אף על גב דלעיל סי' תק"נ כ' כשחל יו"ד בשבת בע"ש קורין ויחל אף במנחה היינו ביו"ד בשבת שהיא תעניח קבוע משא"כ בזה כיון שיש מקילין היום שלא להשלים אין לקרות ויחל ומ"מ נראה דשפיר יכול לומר עננו בשאר כ"ל סי' תק"נ ביד אפרים שם לענין יו"ד בשבת דלענין עננו אין נראה לחלק כ"כ כיון שבאמת יש כאן יו"ד שמתעניו ומשלימים ועיין בא"ר סימן תקפ"ו שכתב בשם מ"ש שבשנת תי"ב היה ד' סיון ביום ב' שהוא תעניח שנזרו ד' ארצות וקבעוהו לדורות והורות למעשה לקרות ויחל אף בשחרית ודוקא בזה היום שיחול עיד כן כו' וכן בא"ר כתב לקרות ויחל אף שחל ביום ב' וכמ"ש המ"ז ע"ש ושמעתי בימי חורפי שנכתב בפנקס הארצות שהנזרה הוא לבן י"ח בכזר ולבת ט"ו בנקבה ואח"כ ראיתי במג"א סי' תקע"ו הביאו בה"ש לעיל שכן נוהגים שאין נזזרים על פתוחים מ"ה כו' והביאו בא"ר גם בן ומה שקבעוהו בכ' סיון אע"פ שהיה עת צרה תכופה שני שנים ונם אח"כ לפי שבשנים קדמונים שנת תקל"א היה נם כו עת צרה ליעקב ביום זה כמ"ש בסליחות נם בסוף שבט יהודה בתוך הצעתי רוע הנזירה שהיתה אז אשר כ' זכרון בספר הנאון בעל ש"ך ז"ל ושם כתב שבחרו ביום זה שאינו חל בשבת ע"ש :(בש"ע סעיף א') וכת' בר"י בשם מהר"ם זכותה ז"ל בתשובה שיש מקומות שאומרים סליחות בערבית וישתקע הדבר שאין ראוי להזכיר י"ג מדות בי"א בעת רצון והיושב שם בעת שאומרים ישב וידום או יאמר מזמורים אך הוורידו יכול לומר אך במוצאי שבת אסור עד אחר חצות משום קדושת שבת וע"ש בשמי דמי שקם בעת שהציבור אומרים סליחות ויהיה צריך לבעך תיקון חצות טוב שיאמר תיקון חצות כסדר האר"י ז"ל שהוא עיקר גדול יותר מהסליחות וע"ש בשם מהר"ש שער ארי' שצריך לומר הסליחות בנחת ובמתון ובכוונה ואסור להזכיר י"ג מידות שלא בכוונה וע"ש שכתב בשור ברכת שיותר טוב בימים אלו להרבות סליחות ותחנונים עם הצבור מלמוד וכתב בר"י שכן ראה לקצת רבנים שתמיד היו עוסקים בנועי הלבה ובחבורים ובחורים אלול היו מניחים קצת מסדרהלמוד נירסא רק תחנונים ע"ש וע"ש שיש מקומות נוהנים מר"ח אלול שאחר

ביאור

פ"ב ל' ד"ה כדי כו' ורח"ש שם ובפ' בתרח דמ"ב הלבה ג' והתלמידים מתעניס שני וחמישי מפני חילול השם ומפני כבוד הסביל בשבוע ועבב"י בסי' תכ"ט : ולעתיד לבא כו'. במ"ש טוב הרביעי כו' יסיס לשמון ולשמחה וכת"ש קרי ליה טוב וקרי ליה שמון כו' וכן חמרו בהוחן י"ט בכתובין בתגילה תעניח וכני ממי כו' וק"ל כותיס וכמ"ש ומפכחי חבלה לשמון :

סי' תקפא ס"א נוהנין כו'. שהן ימי רלון ימי משה בהר לקבל לוחות כלחרונות. רח"ש סוף ר"ה ומרדכי ריש ר"ה וע' תוס' דק"ק פ"ב ה' ד"ה כדי כו' בשם סדר עיבה ונתרח התעניח כ"ו ב' וכ"ב קכ"ח ה' ורא"ש שם ועיין בסדר עולם

הגהות רעק"א

סי' תקפא סעיף א' גם ביהה נשוי (בל בו). וכן מי שיש לו ב' נשים כגון בת"י לו שבהשנה אשתו וכשא אחרת ע"י הייתר ק'

וכו' . אך עיין במגיד משנה פט"ו מהלכות א"ב ובשושה דכ"ז משם מוכח דקי"ל כרבי יוחנן בחא דאשה אינה מתעברת אלא ממוך שבילתה ועיין בחיבורי מי נדה על מס' נדה דף י' ע"ב ודוק :

סי' תקפ"א סעיף א' נוהנין לקום באשמורת לו' סליחות וכו' . נ"ב עיין בט"ז סק"א שכתב בטור הביא המדרש וכו'. הנה לפי דעת המדרש הזה היה נראה לי ליישב לשון המקרא ולקחת, לקם ביום הראשון והנה הז"ל בסוכה ר"פ לולב וערבה דרשו שם ביום אשלוי בשבת ופריך שם מכדי שלטול בעלמא היא למ"ל קרא ומוקי שם כר"א ש"מ . והנה לפי דרך המדרש הנ"ל יש לפרש כך **דהנה**

השקל

מדרבה משמע קלת דס"ל כס"ג בכ"ע לסור מ"ב יום : חלח בלח הוסיף בשבועה שיה חלח שחמר בחלה כ' יום וכן בחלה

דפת רס"י ותו' עלה משה ביום הרחמן דר"ח שהוא ל' תא. וכתב רס"ל ומ"ה תוקעין ביום רחמן דר"ח עפי' תקס"ה מדין יחיד תם יחמר סליחו' : (ב) ואם חל ר"ה ג' ו' כו'. בלבוש נתן טעם שמוציאים להתעו' עשרה ימים עם י"כ ולעולם יחסרו ד' ימים מר"ה עד יה"כ שלא יוכלו להתעו' דסיימו ג' ימים ר"ה ושבת שובה ועי"כ לכך לריך להסליח ד' ימים קודם ר"ה וכדי שיהיה יום מסויים להתחלה תקנו ביום ת' בכל פעם . וכתב בלבושם שהש"ץ שמתפלל סליחות מתעטף בטלית ומיו מכרך כדלהיתא סי' י"ח בעניו כשות לילה ול"ל תמוה דכיון דלהרח"ם חייב בברכה בכשות המיוחד ליום תפי' לבשו בלילה כמ"ש סי' י"ח למה יכנים עלמו תחלה לזה שילבש דבר שיש בו שפק ברכה ולא יברך לכך כ"ל דודאי בלא עטיפה כלל ת"ח מצוה כשות שבלילה וכפרט בסליחות שמומר ויעבור ואי' בנמ' שמתעטף הקב"ה כש"ך כו' אלא יקח טלית מבירו וזה לא יעבור כלום כי כבר הוכחנו בהל' ליצית דמיו לברך על טלית מצוה ואפי' למיו דפסק לברך שם היינו כשמתלו כדי ללמת בו אבל כיון דאינו אלא לעטיפה בעלמא כ"ע מודים דא"א לברך כ"ל לכך כתוב בלבוש כיון שאינו מהנין כלל השתא בברכת התורה קודם שיתחיל פרנסים ומנהיגים שיודעים בעיר הדור (ר"מ מרדכי רוקח). נהגו שמי שמתחיל להתפלל אז לתקוע אין ליתן המוקף לאחר כמ"ש ס"ס קכ"ג ועי' בזוהר : ז כל היום · אפי' ערבית שמתחיל במוקף ימים מוחרים לו גמור (מ"ג) וע"ל דמטעם זה הוא קודם לאבל ולמוהל וליאחר לייט ויש קלת לחיים לזה ממ"ש (י) סי' קע"ד ס"ם לחפי' חוכח דעדיף מיניה הוא קודם ע"ם (י) ועסק' ל"נ ס"ך : ח מהגין וכו'. כיוש רחמן של סליחות נהגו רוב הקהל להתעו' (עור מ"ג) : ט ער"ה. אפי' תינוקו' מתענין (מהרי"ל סי' קל"ו ד"ה מ"ל הגמ"ג ס' י"ם ועי"ל ד"ה ומ"ש ועי"ל דדוקא במקום שמרבי' בסליחו': ה יכול התחל.וה"ה בע"ה (כ"ה)וע"ל דדוקא במקום שמרבי' בסליחו': ו וידקדק. נהגו לעכור לפני התיבה פרנסים ומנהיגים שיודעים בעיר הדור (ר"מ מרדכי רוקח). נהגו שמי שמתחיל להתפלל תו לתקוע אין ליתן המוקף לאחר כמ"ש ס"ס קכ"ג ועי' : ז כל היום · אפי' ערבית שמתחיל במוקף ימים מוחרים לו גמור (מ"ג) וע"ל דמטעם זה הוא קודם לאבל ולמוהל וליאחר לייט ויש קלת לחיים לזה ממ"ש (י) סי' קע"ד ס"ם לחפי' חוכח דעדיף מיניה הוא קודם ע"ם (י) ועסק' ל"נ ס"ך : ח מהגין וכו'. כיוש רחמן של סליחות נהגו רוב הקהל להתעו' (עור מ"ג) : ט ער"ה. אפי' תינוקו' מתענין (מהרי"ל

ומילך מתחילין (ג) לתקוע מחר התפלה שחרית ויש מקומות שתוקעין ג"כ ערבית ועומדים בתמורות ליומר (ד) סליחות ביום מ' שלפני ר"ה (ב) ואם חל ר"ה ב' וג' אז מתחילין מיום מ' ג שבוע (ה) שלפניו (מנהגים) ד ואפי אפור לגלות מביתו כדי ליכנס לבה"כ לשמוע הסליחות מלבד (ו) בערב ר"ה שמרבים סליחות ה יכול התחל ליכנס לבה"כ (פסקי מהרי"ל סי' קל"ג) ו * וידקדקו לחזור אחר ת"ק היותר (ז) הגון והיותר גדול בתורה ובמעשים שאפשר למלוא שיתפלל סליחות וימים נוראים ושיהא בן שלשים שנים גם שיהא נשוי (כל בו) מיהו כל ישראל כשרים הם רק שיהיה (ג) מרוצה לקהל אבל אם מתפלל בחזקה אין עונין אחריו אמן וכן לריך שיזליח כל אדם בתפלתו ואם יהיה לו שוגג ומכוון שלא להוליאו גם מוהיו מיום יוצאים בתפלתו (הגהות מנהגים ישנים) ויש מקומות נוהגים שהמתפלל סליחות יתפלל ז (ח) כל היום : (כל בו)

ב ג ח נוהגין להתעני' ט (ט) ערב ראש השנה :

הגה

בבניו ובני ביתו ועיין מ"ש המג"א לעיל סי' קכח ס"ק ס"ב ויש לעיין כאן מה דינו : (שם במג"א סק"ד) אבל תוך י"ב חודש. נ"ב עיין נוב"י מהדו"ק סי' ל"ב ובספר כרם שלמה בשם תשובת עולת שמואל דה"ה להתוקע הדין כמו תפלה[מהגאון ס"ם]:(שם סק"ז)אפילו כל היום.נ"ב בכלבו ובד"מ כתוב ערבית שיקפניו וכו'א"כ שמלשון המג"א משמע ערבית שלאחריו והוא פליג עליו.ולפענ"ד י"ל דערבית שלאחריו שייך ספיר

באר היטב

רחמן דר"ח . ויש מתפללין מיום שני דר"ח ולין לכתות שום מנהג פי' מ"ח : (ד) סליחות . כמתחילין סליחה מוחרים מו"ח מון מכניסה המחחת בשם : (ה) שלפניו . כדי שיוכלו להתעות ד' ימים קבל ר"ה נגד שני ימים דר ה ושבת וערב יה"כ שאין מתענין . ומלאה לי דהמתענה בר"ח אין לריך להתעות רק ב' ימים כפי' ר"י ממ"ג שכתב כאן להתעות דלא סיתה כיוונתו אלא לתפלומין ובכאו שמתענה בר"ה ת"ל תפלומין ועיין כי' מקב"ח ס"ק מ' וס"ק כ"ח מס"ם . והטעם לד' ימים אלו דבר"ח נאמר ועשיתם שיעשה עלמו קרבן והקרבן לריך ביקור ד' ימים מפני המומין עט"ז : כתב בלבוש ומ"ץ מתעטף בטלית (ועי"ל סי' ב"ח בס"ם שם) ואינו מברך . וט"ז כתב דבכלאים ידי כפיה יכתל טלית מבגירו דמ"ל נלבוש על טלית שתולה: עוד כתב נכוש שיאמר ברכת התורה קודם הסליחות ובדלנו אמ"כ . והקו"ש כתב שאי"ל לדלנו אמ"כ דאל"כ לא יתפלל שום אדם ברכת התורה קודם הסליחות ובדלנו אמ"כ . ולפי"ז כתב שאי"ל לדלנו אמ"כ לא מת כלל נכוש שיאמר ברכת התורה קודם הסליחות ובדלנו אמ"כ . ולפי"ז כתב שאי"ל לדלנו אמ"כ דאל"כ לא יתפלל שום אדם סליחות דהא על כל אחד מוטל לברך קודם הסליחות ו"ת ג' ובדר הוימת כי' ומתחיל בהוימת חצ"ם ו"ת ג' תכפי יתרחל כו' ר"ה . וה"ה עיה כ ודוקא במקום שמרבים בסליחות מ"ת . ועיין כ"ו וט"ז סי' קל"ח דוידוי ותחנונים אין אומרים אלא בעשרה ואפי' אם יש עשרה ואחד אינם אומרים אלא אחד מהם ואין אחד יכול לומר לבדו אלא אם כן אומרים אותו בלחש

ולקחתם לכם ביום רשון כו' ג סם בסם מנכב תסכנו ד סם על סמך מדרש ר' סימון כי מי גוי גדול כו' .

אשך אברהם

א] יכולים לתכול. ע' ה' כי"ד סי' שמ"ד והעלה דאין המילה דוחה העינית חוב ולפני תענית תפתר וער"ה לכל כה"ב תחר הפסח ותתב ויו"ד ימי תשובה. ולע"ל העינית בכור בע"פ וכן היום"ע לבעל בריש ופרק כלהו תסור ומסיק עוד שכיון שמלוה עליו לתכול תסור לו להתענות ובפרע יה"ל דאין לו זכר כלל בע"פ אלא דלריך התרה דכיון שהיכה אלא משום מכנה. וכן מסיק להלן לבעל בריש לומר פיוטים ותחינות עם הלכור וע' בת' מהרש"ל : ב] בער"ה ע'

דגול מרבבה

*) ע' כי"ד סי' רי"ד ס"ו"ח וכפ"ד סס ס"ק כ' סס כתבתי לקייס דברי המג"א כאן :

חתם סופר

למנחה שלפניו מפני שהוא נגד איברים ופדרים שניתוחרו מתמיד של ערב שהיא תפלת ערבית וק"ל: (שם סק"ט) ול"נ דבשלמא וכו' . נ"ב ואולי י"ל כיון שהנשמים נעצרים בשביל נסי הרוח כמבו' בס"ק דתענית א"כ לא יאי למחזי יהודא כל שהוא בתענית נשמים דא"כ קשיגור נעשה סניגור משאם כן בתענית ער"ה לא מחמרינן כולי האי במחזי כיוהרא דמצות תענית שוקל יותר וק"ל . ועוד נראה כי דהדיוטים מתענים כמו בכל ער"ח והגדולים המתבטלים ממלאכת שמים אינם מתענים בשאר ערב ר"ח רק בער"ה לקבל פני המלך ית"ש ומצינו גם בש"ס פ"ב דתענית דאנשי מעמד ומשמר לא היו מתענים באמצעיו' מפני עבודת המקדש ע"ש וה"נ הנדוכים בערב ר"ח של שאר ימות השנה ואתי שפיר: (שם ס"ק י"ב) חוקת העכו"ם וכו' . נ"ב עיין תשובות

באר

לפני תיובות מתעניס מהרי"ל . ויוס ט' של סליחות נהגו רוב הקהל לחתענות טוב : (י) להסליס. לפני כערי"ם ולפני ט' מו מתעניס כל היו"ד ימיס . וה"ט מלזינו ולכאי מכותינו וכו לפני שלוחו מתעניס ביכור ד"מ ועיין סי' תקפ"ב סעיף כ' . כתב כניס מדם מתעניס עשרת ימי תשוי בשבת אחת ואם לא נהג כן מפני שחל ט"ב בשבת אחת אבל אם נהג כן נעוצה לריך התרה אחת ואם לא נהג כן מפני שחל ט"ב בשבת אחת אין לריך התרה. והמתעניס מרכניס יום כתב ש"ס להתחיל מיו"ט במוצ"ש ויומים מתפוצ"ש כגון ט"ב ויולר ליום ובריס"ם אין צוחלס להתחיל אבל בתחלת מיו"ט מתחיל בקומה דף פעם אחת ואין לריך התרה אם אינו מתענה בו ביום אבל אם עיקר הכפרה תלוי בו אם שוף שנה לריך התרה אפילו אם אינו מתענה בו ביום ואם אינו מתענה ביום כתב ש"ס להתחיל מיו"ט בקומה דף פעם אחת ואין לריך התרה אם אינו מתענה בו ביום ואם אינו מתענה בו ביום אבל אם עיקר הכפרה תלוי בו אם שוף שנה

כמים דמ"מ יכי'מורח הדין עליו אלא יכול בנדים לבנים כמים וכ"מ בסח רס"ג:

תקפב (א) וע"ל סי' קי"ח . עמ"ס סח להלכ' דלף סח ממר מלך חוסב לדק' ומסמט חוזר ומתפלל פ"ח בתורת נדבה : (ב) ונריכים סח לזקוף כו' . הטור כתב שהמדקדקים נהגו כן מטעם דלמריכין במין עומדין אלו ברכות שאומרים בסח תחלה וסוף ואם יאמר בלא זה לשמות מאמע מטעמא דלמריכ' במין לחוש שהי' כמי שאינו מברך כלל: טז מסוס קרי.ולכן אל יאמר מטתו בלול ר"ה אך אם הוא ליל ערבה חייב לקיים עומתו ויחזור ויטבול בשחרית (של"ה) וכ"ה כתב לא יאמר מטתו בשני הלילות אלא יתפלל ערבית כדמיתא בירושלמי ובערבית (שם) הקבורות . דבית הקברו' מקום מנוח הצדיקים ומשוך כך הוא מקום וקדוש וטהור והמתפלל בתקבלה יזהר והמתפלל על קברי הצדיקים אל ישים מגמתו נגד המתים אך יבקש מהש"י שיתן עליו רחמים בזכו' הצדיקים שוכני עפר מהרי"ל . ויקיף הקברות ויתן נדקה קודם שיאמר התחינו' עשל"ה. ואין לילך על קבר אחד ג"פ ביום אחד אלא"י ז"ל . ובמ"ש כ"ם הקל"ט

תקפב (א) מסופק . ומ"ל להכת לא מהני שיאמר ג' פעמים כמו בסימן ק"י סעיף ח'. דסכת סימן רסאי לומר בא"י דהוי ברכה לבטלה ואם יאמר בבת אם ח"כ בתפלה כשיאמר בסח יחזור ללמודו לומר בדוך אתה ה' האל הקדוש הלבך ליח ליה מקמתא מ"ח : (ג) ק"ח . דסח פסק להלכה דלף אם אמר מלך חוסב נדקה ומשפט ח"ג לא לחזור וכן הוא דעת הב"ח וש"ה והכה"ג ועיין יד אהרן וט"ז פסק דיחזור ויתפלל כחותם נדבה ע"ש : (ד) לזקוף . קודם שיאמר בדוך ובזכרנו צריך לזקוף קודם שיאמ הסמוכות לבדוך כדי שיוכל לסמות אח"כ לשיאמר בדוך אתה אל מלך נזקיפה דמי כמוך אין צריך לזקוף עד שיאמר בדוך וכן בכל הברכות שאין אומ בסופה ט"ז ע"ש . ובמזוקף לא יסח ק"ו אומ זקיפה ואין זה בכלל הסתמוסה בסהרסם בסוף דגם בכל הסמם ראוי להזהר כן כ"ם בימים מורחים אל"ש . וכל אדם יחזור ויגמור התפלה וקרוב"ן ביסיו שגוויס בפיו כר"ם וכן יגמור סדר התפלה כדי שלא יצטרך להפסיק מהרי"ו : (ה) אין . אפי' רלה להחזיר אסור ד"מ מ"ח . לשיים בשו"ת הלמ"ד ולא בפחת דמשמע לא מיים כדאיתא בגדיים לאולין לשיים בפת"ח הלכיכו למיים בפת"ח סהכ"ח בלא"ח בלא"ח בלא

הקדישים שאומרים (כ"ז במהגיסוגנוס וכ"מ):ה ואינו מזכיר ר"ח.דכשאומריסוס הזכרוןקאי נמי אר"ח(°)דקרי זכרון: ו יוס תרועה.לפי'(°)בקידוש בלילה(ב"י). לזלום' ומז לדיקיסירלו חלה וכן(זוהר פרשת פינחס ע' ל"ב ובמדבר ע' רל"ח).בשבת לומרים מו"מ רלה במוחתינו קדשנו וכו' (°) אבל בשאר מקומות מ"ח רלה במוחתינו (לגוס) : ז ודבריך ממת · (°) כין בהפטרה כין בקידוס (ב"י) : ח תכתב ומחתם · (מ"ב) וכן נכון שיזכיקו לדיק שמחתם נחלטר לחיים . וכ' בלגוס שלח לחזור בתפלה ולומרו אחר ג' שעות רלשמות שבכר נגמר בכתיבה ע"ם בסי' תקל"ו ובסי' תקפ"ד כת' דג' רלשמות הקב"ה יוצב ודן ול"ע דהא חתן לאחר ממש' ממקומו הוא יפן ברחמי' והכעס שיזכה אני אומר בתפלה וכו' ואם טעה ולא הזכיר מעין י"ט מהזירין אותו כמ"ש בב"י בשם רבינו יונה ואף דתפלת ערבית רשות תפילת שבת ויו"ט חובה כ"כ מו"ק ומחי"ב כתב דליתא אלא דבלא"ה האידנא כל ת"ע שוויה כחובה ע"ש ובסימן רס"ח וכתב עוד באחד שאמר תפילת ערבית כתיקנה שחתם מקדש ישראל והזמנים אף דר"ה בכלל ג' שעות כמ"ש בא כוון על ר"ה וסירבא דרגל נקט ואתי וכמו כ"ז"ט אם חתם מקדש השבת לא יצא אע"ג די"ט מיקרי · שבת ועוד שזה לא ידע מעיקרא דר"ה בכלל זכנ' כו' ע"ש ועיין במחי"ב בסימן רס"ח שהביא בשם מאמר המרדכי דאם י"ט או ר"ה בשבת ושכח בערבית ולא הזכיר של י"ט חוזר ולא מצי סמוך ולישמוע מן הש"ץ ברכה כיון שאין מזכירין בה של י"ט ומחי"ב כתב דייקא בברכה מעין ז' ובשי' דף ש"ו חלק בה לומר אם במ"ב דמדמי ליה לאכילת פירות ומזונות כו' שאין עולה יפה אלא אינו יוצא מעין ז' וכן נלע"ד וע"ש בש"ה דאם חל במ"ש ושכח לומר ותודיענו א"צ לחזור שעדיד להבדיל על הכוס ועיין בדגול מרבבה שמה שהשמיט המחבר תבת באהבה הוא לשיטת' סי' ס"ז שהיא נוסחת הרמב"ם ולמנהגינו שאומרים בכל ו' ש גם בר"ה י"ל ודלא כא"ר ע"ש וכתב בי"ח שאם שכח לומר מלך על כל הארץ שבחרית יצא ואפי"לא אמר אר"א מלוך על כל רק אחר יעלה ויבא וחתם בא"י מקדש ישראל ויום הזכרון יצא אך בחתם"מ שהוא מלכיות אפשר שצריך לחתום מלך על כל הארץ דומיא דזכרונות ושופרות אך לפי מ"ש הרד"א וכלבו שבפסוקי זכרונות ושופרות אומר פסוק לחתימה פסוק אחרון של תורה מפני שבמלכיות אינו חותם בענין המלכות אלא בשמחת היום כו' משמע מזה דמילת כלך לא הוקבע בהקדמה שאל"כ היה צריך ליסר פסוק מלכות פסוק להחתימה שהתיה פסוק להחתימה מעין החתימ' ע"ש ואם חל בשבת ושעה בחתימה ולא הזכיר של שבת דעת הכנה"ג סימן תפ"ז בבה"ט ס"ק ה' ובבי"י מח"ב הסכים גם כן באמצע הברכה והסר"ח חולק וכן כמה גדולים ע"ל סימן תפ"ז בבה"ט ס"ק ה' ובבי"י מח"ב הסכים גם כן

הגה ואפי' לא עקר רגליו עדיין רק שסיים מותם ברכה (תרומת הדשן) וה"ה אם לא אמר וכתבו ובספר נמי דינא הכי : (טור)

ו ז *) אומר בתפל' ותתן לנו את יום הזכרון הזה ה ואינו מזכיר ראש חודש :

ז ח אם חל בחול אומר ו (ה) יום תרועה מקרא קודש ואם חל (ו) בשבת אומר (ג) זכרון תרועה :

ח ט אינו אומר מועדים לשמחה חגים וזמנים לששון ו וכן אינו אומר והשיאנו ובתפלת מוסף אינו אומר ואין אנו יכולין לעלות ולראות לפניך אלא ואין אנו יכולים לעשות חובותינו לפניך (ומומרין ז (ז) ודבריך ממת וכו') (טור) :

ט כ ° אע"פ שכל ימות השנה מתפללין בלחש בראש השנה ויום הכפורים נוהגין לומר בקול (ח) רם ולהטעות לא חיישינן כיון שמצוין בידם מחזורים :

הגה ונוהגין שכל מאד מומר לחבירו (ד)(ט)לשנה טובה ח א]מכתב(טור) :

תקפג דברים שנוהגים לאכול בליל ר"ה ובו ב"ס :

א י יהא אדם רגיל לאכול בראש השנה רוביא דהיינו תלתן כרתי סילקא תמרי קרא וכשיאכל רוביא

ב יאמר יהי רצון שירבו זכיותינו (א) כרתי יכרתו שונאינו סלקא יסתלקו אויבינו תמרי יתמו שונאינו קרא יקרע גזר דיננו ויקראו לפניך זכיותינו : הגה ויש *נוהגין (ב) לאכול

א (א) תפוח מתוק בדבש (טור) ב (ו)ומרמים (ג) תמחדש עלינו שנה מתוקה (מנודרשם) וכן נוהגין ויש מולגים רמונים

°עפרי' ק"מ ס"ג

מחרים לשון רגיס יאכל כל מדינה ומדינה כלשונה ועיין בכרכות פ"ט נני שורה: יאכל דגים לפרות ולרבות כדגים ומיז מבלין בחומץ (הרד"ם) עמ"ס(°)רסי' תקל"ז: א תפוח.ויברך על התפוח שהתפוח עיקר שכ' בכ"מ מוטלין התפוח וטובלין בדבש ולא כתב מוכלים דבש עם התפוח משמע שהתפוח עיקר דומיא דטיבול מרור (מהרי"ל ד"מ) ורי"ן פסגידא ויש נוהגין לטבל פרוס' המוליא בדבש:ב ולומרים.משמע שאוכל החלה ואח"כ אומר אלה להפסיק (°)וכמ"כ סי' קס"ז ס"ז וכמ"ש כתב שאו' תחלה ואח"כ אוכל וכ"ל דס"ל דלא תציב הפסק וכיונא דזה כתב הב"ח בסי' תכ"ו בשחרית יום א' והוא עשוי חוק כמו שאמרו חז"ל כדי שיעלה זכרוניכם לפני לטובה וכמ"ש הפיטן בר"ה בשחרית יום א' והוא עשוי חוק זכרון ליום ראשון וליום אחרון וכן בזכרונות של תפלת מוסף ע"ש א"כ מפורש שיום זה ניתן לזכרון לפני שייך לומר שנתת ד' אלהינו את יום הזכרון הזה לזכרון לבבות ולתפארת ודו"ק היטב :

תקפג סעיף א יהא אדם רגיל לאכול בר"ה רוביא וכו'.נ"ב הנה הטעם מ"ש בש"ס ובש"ע לאכול דברים טובים ומתוקים אין הכוונה דרך תפלה דאין מקום לתפלה בשעת אכילה רק זה הוי לבשחון ואמונה כי מראה שהוא באמין ובוטח שכן יהיה ובפרט לפמ"ש בדרושים בפרשת תבא שנת תר"ב דבר"ה יהיה אדם משמח ואומר כל מה שעשה הוא יתברך הוי לטובה ובזה יהיה נהפך באמת לשובה . ולכך מה"ט נראה שיהיה אדם רגיל לומר בר"ה אחרי תפלת שחרית כל מה דעביד רחמנא לטב

השקר

רלשמות עוסק בתורה לפ"ה לא יתפלל לז מוסף ביחיד.משום דתורה כתיב בה לחת דהיינו כפי שורת הדין . לכן אין הקב"ה נכנס לפניס משורת הדין. ע"כ דברי הגמ' . והתוספות דף נ' ע"ב כתב די"ל דמה"מ לומרים במוסף ממקומו הוא יפן כו' משום דקי"ל בסימן יוסב ודן . וע"ז כתבו ואין נראה למאי דמסקינן דבני רלשמות יוסב ודן. וזה לא יתכן. וע"כ מטעם תפלה כך הוא ע"כ.ל **אבל אין** קי"ל כשמואל בתרא בתרא לגמי ס"ל לומר ליפוך ובכי עדיף :

סי' תקפג כתב מ"ל ל"ל דה"ה כו' ועיין בברכות דף ט"ו ע"ב הרופא חתול בתלוס נפתרת דקרי ליה שוגרא (בוי"ו לפקר הסי"ן) פתרונו שגעשה לו שיהא נאה . ובפתרת דקרי **שירת** (בי"ת בחר הסי"ן) נעשה לו שיהי רע . הרי דתלה לפי ענין לשון המקום והמדוי: **יאכל דגים כו'** עמ"ש ר"ס תקי"ז: דרמ"ל לפי מנהגו וטעמו לא מכל בר"ה דגים : (ס"ק ז) תפוח כו' **שתתפות** עיקר ופוטר הדגם דקי"ל בסי' רי"ב דהעיקר פוטר הטפל: דומיא דיוצב ודן · ולכן ג"ם מ"ש כלן **אומרים** לומר שגם טעות . כיון שכבר נגמר הדין והכתיבה לפ"ה. והם חרוסת מין ברכתו ממרכים על הכרפס פוטר המרור מברכת פה"א. ולפע"נ שטיבלו בחרוסת. והם חרוסת מין ברכתו בפה"א . לפע"ב כיון שטובל המרור בחרוסת המרור עיקר ונפטר החרוסת הטפל בברכה שנפטר המרור הרי הדבר טובלים הוא עיקר . ויש מהגיס לטבל פרוסת המוליא . דפרוסת המוליא **ודאי** עיקר נגד הדגם. ול"ב נפטר הדגם בברכת המוליא . ומה שלריכים לברך על התפוח . כתבו הפוסקים **הטעם דהוי לדברים הבאים תוך הסעודה שלא מחמת הפסודה לדריך לברך עליו וכמ"ש סי' קצ"ז:** (ס"ק ב) ולומרים כו' כמ"ש סי' קס"ז לתין להפסיק בין ברכת המוליא לתכילת המוליא : ל"ת

הפסק

חבמת באר

היא"ע כ"פ הדקדוק דסיבה שנאמר הש"ת וידעה סיבתה רלוי לכתוב אחר תותות בכל"ס ונאמר כת הפת"ת מה"ת הידיעה תחת תות בכ"ס כמו בְּשָׁמַיִם רלוי לחיות בְּהַשָּׁמַיִם אלא שנאמר הש"ת הידיעה כת הפת"ת תחת הכיח להורות על"ה הידיעה וכן כילם וע' ברכ"י פרשת בשלח בד"ס לגמותם ונו' ונמ"ת מ"ם זה כשם ב"ת ומע"ת . והרשעה בחיר"ק תחת הסי"ן.שהשלטן בקמ"ץ תחת הסי"ן סניס. אין לומר ואין לדיקים אלא וכן זוהר . ואין לומר בלילה אלא בקדושים.מלינים: (ה) לומר . אפי' בלילה בקידוש :

שערי תשובה

הפשט והטמיון כדמו ע"ש : (ה) אומר ועיין בפר"ח אם אמר בחול זכרון תרועה א"ח ואפי' בשבת אם אמר יום תרועה א"ח כיון דב"ד קבוע וסמיך בא"י הוקעין א"נ כו' ועיין לקמן סימן תקצ"א בשבת דשומע קול תרועה כו' : (בשע"ת ס"ק ו') אומר בתפלה וכו' ואם טעה ולא הזכיר מעין י"ט מהזירין אותו כמ"ש בב"י בשם רבינו יונה ואף דתפלת ערבית רשות תפילת שבת ויו"ט חובה כ"כ מו"ק ומחי"ב כתב דליתא אלא דבלא"ה האידנא כל ת"ע שוויה כחובה ע"ש ובסימן רס"ח וכתב עוד באחד שאמר תפילת ערבית כתיקנה שחתם מקדש ישראל והזמנים אף דר"ה בכלל ג' שעות כמ"ש בא כוון על ר"ה וסירבא דרגל נקט ואתי וכמו כ"ז"ט אם חתם מקדש השבת לא יצא אע"ג די"ט מיקרי · שבת ועוד שזה לא ידע מעיקרא דר"ה בכלל זכנ' כו' ע"ש ועיין במחי"ב בסימן רס"ח שהביא בשם מאמר המרדכי דאם י"ט או ר"ה בשבת ושכח בערבית ולא הזכיר של י"ט חוזר ולא מצי סמוך ולישמוע מן הש"ץ ברכה כיון שאין מזכירין בה של י"ט ומחי"ב כתב דייקא בברכה מעין ז' ובשי' דף ש"ו חלק בה לומר אם במ"ב דמדמי ליה לאכילת פירות ומזונות כו' שאין עולה יפה אלא אינו יוצא מעין ז' וכן נלע"ד וע"ש בש"ה דאם חל במ"ש ושכח לומר ותודיענו א"צ לחזור שעדיד להבדיל על הכוס ועיין בדגול מרבבה שמה שהשמיט המחבר תבת באהבה הוא לשיטת' סי' ס"ז שהיא נוסחת הרמב"ם ולמנהגינו שאומרים בכל ו' ש גם בר"ה י"ל ודלא כא"ר ע"ש וכתב בי"ח שאם שכח לומר מלך על כל הארץ שבחרית יצא ואפי"לא אמר אר"א מלוך על כל רק אחר יעלה ויבא וחתם בא"י מקדש ישראל ויום הזכרון יצא אך בחתם"מ שהוא מלכיות אפשר שצריך לחתום מלך על כל הארץ דומיא דזכרונות ושופרות אך לפי מ"ש הרד"א וכלבו שבפסוקי זכרונות ושופרות אומר פסוק לחתימה פסוק אחרון של תורה מפני שבמלכיות אינו חותם בענין המלכות אלא בשמחת היום כו' משמע מזה דמילת כלך לא הוקבע בהקדמה שאל"כ היה צריך ליסר פסוק מלכות פסוק להחתימה שהתיה פסוק להחתימה מעין החתימ' ע"ש ואם חל בשבת ושעה בחתימה ולא הזכיר של שבת דעת הכנה"ג סימן תפ"ז בבה"ט ס"ק ה' ובבי"י מח"ב הסכים גם כן באמצע הברכה והסר"ח חולק וכן כמה גדולים ע"ל סימן תפ"ז בבה"ט ס"ק ה' ובבי"י מח"ב הסכים גם כן

ביאור הגר"א

ס"ז אומר. עירובין כ"ח ב: ס"ז אם חל. רמ"ה פוף ר"ה וגמרא שם כ"ט ב' וע' בירושלמי שם : ס"ח אינו אומר . רמ"ם שם וגמ' שם ל"ב ב'. וכמ"ש לפבר מלך יוסב כו' : וכן א"א והשיאנו. הרמ"ם שם ותגיגה מ' ב' (ויי"ה) לפל פירושו ס' הרוקח סתרו בר"ח בסוף לתר לגרוי ולפי"ו כ' הרוקח בסוף ר"ה ובסוף כו' זמן ומכי דפר"ח לא ס"ל להך דגמ כרב לא ס"ל ובתפלת מוסף. גמ' שם וכש : וחותמין. במדרב והניחו המרדכי ריש ר"ה לעולם ה' דפרק לכל כתבים קיים כשכח שהתקנת עם הוס כשם שהוא תולה ברחמים כך תהא הרחם בדורות הבאים לחריו לעולם לא כך נזדת על אדם כי ביום אחד

לברך תחלה כפה"ע דהוי כדברים הבאים בתוך הסעודה שלא מחמת הסעודה ותפוח הוא רמז על שדה תפוחין הידוע על פי הקבלה עכ"ל : (ג) שלא ליתן.
דתיתא ניהוסלמי מתן דדמיך כרים שתא דמיך מזוני :

תקפד (א) מ"ת הלל כו'. לפי שספרי המיתים והמתים פתומים ומיך יתמר שירה ותע"ג שתהו בטומים כדין מ"מ ל"ל ירא ומרך מחימת הדיוקי"כ :זכה לזכות: (ב) מלין ניקקריאת התורה.ותומריסיוס ליבשה כר"ה שחל בשבת כ"כ לנוח וקודם לתקיע' שופר זכר למילו של יצחק וכרית של מכרשה היה קודם : שמעתי שהגמון הרב מהר"ר פייוום מקרלקא ז"ל היה מל כר"ה ולא קנח פיו לחר המילה אלא כפה המלוכלך בדם מילה תקע בשופר לערב מלות מילה בשופר :

מעומד

תומרים תומו (ר"ן פ"ב דר"ה וריב"ם סי' תקי"ב) ומתריסים בפיוטים ותפלות ד עד (ג) תלות: (מהרי"ן) :

ב ג מוציאין ב' ס"ת באחד קורין ג חמשה ה מן ד וה' פקד את שרה עד ויהי אחר הדברים האלה ואם הוא שבת קורין בו ז' ומפטיר קורא בשני בפ' פנחם ובחודש השביעי ומפטיר ויהי איש אחד מן הרמתים עד וירם קרן משיחו : הגה ויש מקומות שנוהגים ו לקרות התוקע ממיין הממשה השופים לפ"ת (כל בו) :

ג ה בני אדם החבושים בבית האסורים אין מביאין אצלם ס"ת א] אפי' בר"ה ויום הכפורים (וע' לעיל סוף סי' קל"ה) :

ד ו (ב) * ז (ד) מלין בין קריאת התורה לתקיע' שופר : צריך קפידא כיון שלינו דרך וידוי(כ"ם סי' רל"ח)וכ"כ כ' דאפי' בשעת התפל' או כשמפרש חטאיו שרי ולכן נהגו להתודות בשעת התקיעות כלאחר כן כדי לסדר וכפי'כמנהג רלינו שמפרש ח"מ חטאתו לפניך כלומר חטאתינו חטאנו ע"ח ואנו אין לנו מלך אלא אתה לכן נהגו לומר אשמנו מבגדנו וזה לא שייך אלא כשאנו מתודים : ולכן נהגו בע"ש להתודות אחר תפלת מוסף (לבוש) : ג שבת ח"ת מותו.ח"ת הטעם משום דנתקן כנגד ברכות ממליעות וזה לא שייך אלא כשאנו מתודים אחר תפלת מוסף (לבוש) ולדבריו בע"ש כשאנחנו היום רלוי להזכיר חטאינו אחר תפלת מוסף אפי' בשבת ויו"ט כ' הטעם מפני שהוא שלא נרכיז ב"ה כ' ח"ת מתוך ספר ולא מפי הסופר ולכן אין לנו ספרים מדויקים ומוגהים כל כך כמו בימי הסופרים ולכן אנו מתודים אחר תפלת מוסף שהוא ברכה בפני עצמה ולא נפסיק בין ברכה לברכה ע"כ : ד ועד חלות · ה מוה' פקד. שבה"ש נפקדה כרה רחל וחנה : ו לקרות התוקע · כפוזמן מוהגין לקרות גם שמע בשעת התקיעות כלאחם אין לחוש לזה כמו שיש מהגין לקרות גם שמע בשעת הלבשה ובשעת הנחת תפילין ובשעת הליכה לבית הכנסת ובשעת הקריאה בתורה ובשעת התפלה ובשעת ברכת המזון ובשעת השכיבה ובשעת הקימה ובשעת הנסיעה ובשעת הרכיבה על הבהמה ובשעת הליכה בדרך ובשעת הרחיצה ובשעת הסיכה ובשעת הקישור ובשעת הפרישה ובשעת הקימה ובשעת הישיבה ובשעת הלימוד ובשעת הפסק ובשעת הדבור ובשעת השתיקה ובשעת הצחוק ובשעת הבכיה ובשעת הנחמה ובשעת הכעס ובשעת השמחה ובשעת הצער ובשעת הנחת ובשעת הצרה ובשעת הרוחה ובשעת הקנין ובשעת המכר ובשעת הנתינה ובשעת הקבלה ובשעת הנשיקה ובשעת הנפיל

תקסו א העומד לעמו ישראל · ומוסחת הרמב"ם פ"ב מתפלה העוד כעת לרה וכ"ם כמשמ"ם פ"ב דתעני' וכ"ה כסדורים : ב ויחל . מה שהקהל מומרים זוב מחרון אפך וגו' ודס"ק חוזר ומומר מותו לפי שהקהל מומרים מותו דרך בקשה (ס"ח סי' ר"כ) וכת"ה מפ' לפי שחמרומו בע"פ וה"ה לקבוע כרכה : (ג) בגבד ב' וה' וכו' ·

כל המדרים שמוסגים בחשכה לחומר ע"ש : ג כשהצבור נוזרים וכו' . כחוב בס' לגודה לפעמים נזרו רבותי תעני' ולח קרחו בחורה רק לחמרו סלימו כמו שמוסין לפני ר"ה : ד לדומו כחעני' יחיד · וכת' הכ"ח שכן נוהגים במדינ' זו שרבי ער"ם רגילין הכל להחעגו' ואעפ"כ חין קורין בחורה עכ"ל ואין זו ראיה דהחם הטעם מפני שחין מבלימין החעני' וכ"כ בד"מ סי' חקס"ב · ובלבוש כת' פוק חזי מאי עמא דבר ע"כ והחידנת נהגו קלת להחעגו' בכל ער"ח וקורין בחורה וזה הוא ולמי לנם חעופה ס"מ דס"ל כספרת הרלמבום ומ"מ במקום שחין מנהג חין לנהוג כך לכחחלה וכ"מ בס"ח סי' רכ"ז ועיין בכ"י וכספר עיבור סיים דף ס"ד וכחוב בכ"ה סימן חקס"ח בסיף הרח"ן ברכותיו נזרו תעני' על הלבור והחפללו חפלת ליבור בשביל ח' שחיכ מיתעגו כל הקהל הגהו' ח"מ במקום שנהגו להחעגות בכל ר"ח ושבת ומנהג זה נקרח בלגודי הורח כוי. (מרדכי סוף כל מערבין) :

לבושי שרד

תקסו ש"ע ס"ו (ס) ולח הכהן ע' חעופה כל"י סי' ז' :

יד אפרים

תקסו בש"ע סעיף א כהג"ה כשחל בע"ש ע' במג"ח סי' תק"ס דח"ח שיחול בע"ש רק עשרה בעצה ועמ"ש שם בגליון לענין חתירה עגמו במחחה בע"ש: במג"א ס"ק ד בשחל חפלת חעגית בשבת כוי כל"ל : ס"ק ט ויומע קדים ל"ש ולפשר ט"ס ונ"ל ויומע קריחת ס"ת כוי ועמ"ש כזה בספרי שערי חפר"ם :

אשל אברהם

א] וים מוסגים . ע"כ ל"פ חלח כשכל הליבור מחעגין משא"כ קבל שקבלו עליהם להחעגות בכ"ב עשרה מהם כל השנה . ודלי"ח עגמו בקול רק ולח יוליחו ס"ת לעלמן משום לח חחגודדו ח' ז"ח סי' מ"ר :

הגהות רעק"א

סי' תקסו סעיף ו' ולח כהכ"ה לימו מחעגה.לם בכהכ"ם כהן ולוי חחעגו. וקרחו לכהן ולחכ"ה מכרו שלח החעגה. לם יקרחו לחדריו לוי חלח החעגה לו יקרחו לחדריו ישרחל המחעגה כחבחי בחשובה :

חתם סופר

סי' תקס"ו במג"א ס"ק ה' יש שמחעגים . נ"ב עיין במחצית השקל מ"מ סלימות יכולין/מי/ חודי"ח חבל ליחל לא יקראו.[מהגאון כ"ם] :

ביאור הגר"א

סי' תקסו ס"א וחוקם כו'.ירושלמי פ"ב הלכה ג' : לעמו ישראל. כ"כ בעור ועומות הוח ולימים בירושלמי שם וכן במחני' פ"ב וכן ברמב"ם : וקורים ויחל . במ"ם פי"ו הלכה ג' בחעגיות של ע"כ וז' מחרומות של עלירת גשמים קורין ברכות וקללות לחכל בחעגיות לחרות קורין ויחל משה ומפטירין דרשו וכ' הרח"ם בסוף מגילה ול"פ לחחני' דחחני' נמי לייריי בז' לחרומות : **בשחרית ומנחה בין כך** . לשון הטור י"ח שכל חעגית שיורע בה' היום ובמנחה ויחל דחניר קודם כו' ור"ע כ' שבחעגיות הכחוכים בפסוק דוקח קורין ויחל וכך שר שלום כח' שבכל ת"ל וכל חעגיות שגוזרין על הגשמים וכ"ה שלריך לפס קורין ויחל בשחרית ומנחה בין בשחרית ומנחה ויחל דחניר קודם כו' ור"ע בפ"ק כ' מדחמרי' פס מפלגי' ביומח בשחרית בפ' חעגית וכ"כ רב חלפח בחעגית של ב' וה' בלפרת קרינן בפרשה דשבחא ומנחה בפ' חעגית וים בשחרית ויחל ע"כ.ועי' סי' הקע"ב. ויש לחמוה הלח פסוק מגילה להניח מ' כדברי רב שר שלום ומנהגינו לחמרינן פס ובחעגיות ל"ל בפסקה לעקרי מלפרת כו' חפיוע כו' וח"ח לומר שכר"ן מפרש בפירו"ש פס ח"כ למה לחמר שקורין בפ' השבוע לרש"י לין קורין כלל בשחרית ובלח"ה דברי רש"י לחוקים שלם כדברינו שלח ס"ל לעקרי מלפרת כו' הלי"ל למה לין קורין בשחרית וגם לין הקוהוק שייך כלל לפס ולמי לח היו מפוסקים מנהגם ותימה גדול על המפרשים לקרות בשחרית בפ' דשבח הלח מהני' עדוכה לכל חעגיות שקורין בכל חעגיות בשחרית ולח בר"ח כמ"ם למעה ומ"ם ריבעה דיומח כו' לחפוקי שלין מפטירין בשחרית וכ"ה חוס' שם כ"ח ע' ד"ה בקורח ח"ם בהג"ה ומפטירין כו' ובשחרית כו' : דרשו. מ"ם כ"ל ורש"י בחעגית שם וחוס' בחגילה שם : חוץ מט"ב. כמ"ש בסוף חגילה בה"כ גופח כו' והיינו בשחרית : וקורים כו'.עמ"ש ל' כסי' חק"כ ס"ג : **ואם מתעגים כו'**. בירושלמי מסיק לפיהך לחיחח שם בסי"ב וכמה קורין. ר"ל כר"ח. ר' יוסף חמר ברכות וקללות כו' ר' יודן קפודקלא חמר קומי ר' יוסף בשם ר"י בן פזי קורין בר"ח קס ר' יוסף עם ר"י בן פזי ח"ל לחה מעמת מן לחכוך הדח מילחח ח"ל חבל לל חמר כן חלח כעין יודעין דהוח ריש ירחח קורין בר"ח ושחר מקומות קורין ברכות וקללות ומזה בירושלמי סיוע למ"ש לעעלה שקורין לף בשחרית בשל חעגית והר"ן דחק לח בירושלמי מן הסלבה כפי שיעמו שכח' המגחרח דיק מ' שלין קורין בשחרית בשל חעגית ולף שכאנו לקרות גם בשחרית מ"ם מלר המכבא חיכו כדלי לדחות של ר"ח ע"ש : ס"ב ויש שחמהו כו'.מחם"ם שפ"ל כיחידים דמיכו וכן לעניין ויחל דכחוספחה פ"ב חניח ח"ל ככנסיו לבה"כ וקורין משא"כ בחעגית יחיד: **וחרא"ש כו'**. שב' חלח חעגית בה"כ ח"ל שכאנו כל חפוללו ישרחל חלח בפי' כל חעגית שחקבלין חוכה וכבר כרכה וכ"ם לקרות בחורה והכיוון משום שרגילו לעשות חעגית בכיתים ולח חלח מעט כמ"ש בס' ח"ל לבו ועשו וכלבד שלח חעמו חעגית בתר פיסחח לחיון שיילון לדבי ר' יוסף בשם ר"י בן פזי קורין בר"ח קס ר' יוסף עם ר"י בן פזי ח"ל לחה מעמת מן לחכוך הדח מילחח עולם לל נרע מעלירת גשמים : ומיהו כו'. לכחה"ם שלחר כל שקבלו קבל עליהם רבים מיקרי כ"ה כלן לבל לבמה"ר שלחר דוקח משום לרה דלו הוי בעלירת גשמים משא"כ לשוב ללח חוי קבועות ללח כ"ח שב כפ"ע : ס"ב חין מבל לבמה"ר שלחר דוקח משום שם עולה רבים ליבור שלני ח"ל בס' חוס' ס"ח כל כו' . גמ' רפי"ד דחעגית : ובגלילות האלו כו'.ע"ל סי' קכ"ח סמ"ד בהג"ה ע"ש :

תקסו (א) העומד לעמו ישראל · כסידורים שלנו יש חסרון הכי כ' חיכו לעמו ישראל : (ב) וחס שכח עד לחר י"ח . כחב רמ"ל שימחר מותה הס"ן בברכ' סיום החפלה ע' בחצו' סי' ס"ג לבבור יכוליס לקבוע ברכה : (ג) בגבד ב' וה' וכו' · לפי שחעגיתים חלו קבעו כל ישרחל

תקס דין תענית צבור ובו ח סעיפים :

א ס בתענית ציבור אומר שליח ציבור עננו בין גואל לרופא ב וחותם בא"י (א) א העונה לעמו (ס) ישראל בעת צרה (ב) (וחס שכח ע"ל סוף סי' קי"ח סעיף ד') ג וקורים ב ויחל בשחרית ובמנחה בין שחל בשני ובחמישי בין שחל בשאר הימים : הגה ומפטירין במנחה דרשו ובשחרים יתן מפטירין מון מנחסעה בתב וקורין (מהרי"ל) וחס חל מפטירין בחתם מודם קוריס שחרים פרשת ר"ח ומנחה בשל חעגית (ר"ן ספ"ק דחעגיות וכ"י בשם רוקח) :

ב ג בשהציבור גוזרים תענית על כל צרה שלא תבא עליהם וכן בתענית שני וחמישי ושני שאחר הפסח ואחר החג שנוהגים באשכנז להתענות הציבור ד נהגו הראשוני' לו' שליח צבור עננו בין גואל לרופא וקרעו ויחל: הגה ומיהו אם קבעו התעניות בג' וה' יש דומין פרשת השבוע בשחרית חלח שקורין בתורה ובמנחה ויחל (ג) (ד) בגבד ב' ה' ב' שמתעגין מחר הפסח וסוכות שקורין שחרים ועירים ויחל וכבי נהוג ס (ד)ויש שתמהו עליהם והקשו עליהם והרא"ש יישב קושייתם הילכך למנהג הראשונים שומעין ומיהו היכא שנוזרים תענית שלא לשום צורך ו אלא לשוב בתשובה ז יש נוהגים לדונו בתענית ציבור לענין ענינו בין גואל לרופא וקריאת ויחל (ה) ח א] ויש נוהגים ד לדונו * (ג) בתעני' יחיד שאף שליח ציבור אינו אומר עננו אלא בשומע תפלה ואין מוציאין ספר תורה :

ג ט אין שליח צבור אומר עננו ברכה בפני עצמה אלא א"כ יש בבית הכנסת ה (ד) עשרה שמתענין ואפי' אם יש בעיר עשרה שמתענין כיון שאין בבית הכנסת עשרה שמתענין לא :

ד י נוהגים (ו) להרבו' סליחות ו בברכת (ה) סלח לנו כ ויש שאין נוהגין לומר סליחות עד אחר סיום י"ח ברכות וכן הנהיגו הקדמונים בא"י והוא המנהג הנכון : ה ל בתענית צבור (ז) ש"צ שאינו מתענה ז (ו)לא יתפלל : ו מ יש מי שאומר ח שאין עומד לקרות בתורה בתענית ציבור מי שלא (ז) התענה ואם הכהן אינו מתענה ט (ח) (י) יצא הכהן מבית הכנסת ועומד לקרות בתורה ישראל המתענה :

ז נ בתענית צבור י יעמדו שנים אצל שליח צבור (ט) מזה אחד ומזה אחד ש'אמרו עמו סליחות :

ה ס כל תענית צבור יש בו נשיאו כפים במנחה יא חוץ מביום הכיפורים : הגה ובגלילות שלנו אין נוהגין בנשיאות כפיים רק במוסף של יום טוב וכבר נתבאר בהלכות נעילת כפיים (מרדכי דתעניות והגהות מיימוני פרק ח') :

תקסו א העומד לעמו ישראל · ומוסחת הרמב"ם פ"ב מתפלה העוד כעת לרה וכ"ם כמשמ"ם פ"ב דתעני' וכ"ה כסדורים : ב ויחל . מה שהקהל מומרים מותו מחרון אפך וגו' ודס"ק חוזר ומומר מותו לפי שהקהל מומרים מותו דרך בקשה (ס"ח סי' ר"כ) וכת"ה מפ' לפי שחמרומו בע"פ וה"ה לקבוע כרכה : (ג) בגבד ב' וה' וכו' ·

כל המדרים שמוסגים בחשכה לחומר ע"ש : ג כשהצבור נוזרים וכו' . כחוב בס' לגודה לפעמים נזרו רבותי תעני' ולח קרחו בחורה רק לחמרו סלימו כמו שמוסין לפני ר"ה : ד לדומו כחעני' יחיד · וכת' הכ"ח שכן נוהגים במדינ' זו שרבי ער"ם רגילין הכל להחעגו' ואעפ"כ חין קורין בחורה עכ"ל ואין זו ראיה דהחם הטעם מפני שחין מבלימין החעני' וכ"כ בד"מ סי' חקס"ב · ובלבוש כת' פוק חזי מאי עמא דבר ע"כ והחידנת נהגו קלת להחעגו' בכל ער"ח וקורין בחורה וזה הוא ולמי לנם חעופה ס"מ דס"ל כספרת הרלמבום ומ"מ במקום שחין מנהג חין לנהוג כך לכחחלה וכ"מ בס"ח סי' רכ"ז ועיין בכ"י וכספר עיבור סיים דף ס"ד וכחוב בכ"ה סימן חקס"ח בסיף הרח"ן ברכותיו נזרו תעני' על הלבור והחפללו חפלת ליבור בשביל ח' שחיכ מיתעגו כל הקהל הגהו' ח"מ במקום שנהגו להחעגות בכל ר"ח ושבת ומנהג זה נקרח בלגודי הורח כוי. (מרדכי סוף כל מערבין) :

לבושי שרד

תקסו ש"ע ס"ו (ס) ולח הכהן ע' חעופה כל"י סי' ז' :

יד אפרים

תקסו בש"ע סעיף א כהג"ה כשחל בע"ש ע' במג"ח סי' תק"ס דח"ח שיחול בע"ש רק עשרה בעצה ועמ"ש שם בגליון לענין חתירה עגמו במחחה בע"ש: במג"א ס"ק ד בשחל חפלת חעגית בשבת כוי כל"ל : ס"ק ט ויומע קדים ל"ש ולפשר ט"ס ונ"ל ויומע קריחת ס"ת כוי ועמ"ש כזה בספרי שערי חפר"ם :

אשל אברהם

א] וים מוסגים . ע"כ ל"פ חלח כשכל הליבור מחעגין משא"כ קבל שקבלו עליהם להחעגות בכ"ב עשרה מהם כל השנה . ודלי"ח עגמו בקול רק ולח יוליחו ס"ת לעלמן משום לח חחגודדו ח' ז"ח סי' מ"ר :

הגהות רעק"א

סי' תקסו סעיף ו' ולח כהכ"ה לימו מחעגה.לם בכהכ"ם כהן ולוי חחעגו. וקרחו לכהן ולחכ"ה מכרו שלח החעגה. לם יקרחו לחדריו לוי חלח החעגה לו יקרחו לחדריו ישרחל המחעגה כחבחי בחשובה :

חתם סופר

סי' תקס"ו במג"א ס"ק ה' יש שמחעגים . נ"ב עיין במחצית השקל מ"מ סלימות יכולין/מי/ חודי"ח חבל ליחל לא יקראו.[מהגאון כ"ם] :

ביאור הגר"א

סי' תקסו ס"א וחוקם כו'.ירושלמי פ"ב הלכה ג' : לעמו ישראל. כ"כ בעור ועומות הוח ולימים בירושלמי שם וכן במחני' פ"ב וכן ברמב"ם : וקורים ויחל . במ"ם פי"ו הלכה ג' בחעגיות של ע"כ וז' מחרומות של עלירת גשמים קורין ברכות וקללות לחכל בחעגיות לחרות קורין ויחל משה ומפטירין דרשו וכ' הרח"ם בסוף מגילה ול"פ לחחני' דחחני' נמי לייריי בז' לחרומות : **בשחרית ומנחה בין כך** . לשון הטור י"ח שכל חעגית שיורע בה' היום ובמנחה ויחל דחניר קודם כו' ור"ע כ' שבחעגיות הכחוכים בפסוק דוקח קורין ויחל וכך שר שלום כח' שבכל ת"ל וכל חעגיות שגוזרין על הגשמים וכ"ה שלריך לפס קורין ויחל בשחרית ומנחה בין בשחרית ומנחה ויחל דחניר קודם כו' ור"ע בפ"ק כ' מדחמרי' פס מפלגי' ביומח בשחרית בפ' חעגית וכ"כ רב חלפח בחעגית של ב' וה' בלפרת קרינן בפרשה דשבחא ומנחה בפ' חעגית וים בשחרית ויחל ע"כ.ועי' סי' הקע"ב. ויש לחמוה הלח פסוק מגילה להניח מ' כדברי רב שר שלום ומנהגינו לחמרינן פס ובחעגיות ל"ל בפסקה לעקרי מלפרת כו' חפיוע כו' וח"ח לומר שכר"ן מפרש בפירו"ש פס ח"כ למה לחמר שקורין בפ' השבוע לרש"י לין קורין כלל בשחרית ובלח"ה דברי רש"י לחוקים שלם כדברינו שלח ס"ל לעקרי מלפרת כו' הלי"ל למה לין קורין בשחרית וגם לין הקוהוק שייך כלל לפס ולמי לח היו מפוסקים מנהגם ותימה גדול על המפרשים לקרות בשחרית בפ' דשבח הלח מהני' עדוכה לכל חעגיות שקורין בכל חעגיות בשחרית ולח בר"ח כמ"ם למעה ומ"ם ריבעה דיומח כו' לחפוקי שלין מפטירין בשחרית וכ"ה חוס' שם כ"ח ע' ד"ה בקורח ח"ם בהג"ה ומפטירין כו' ובשחרית כו' : דרשו. מ"ם כ"ל ורש"י בחעגית שם וחוס' בחגילה שם : חוץ מט"ב. כמ"ש בסוף חגילה בה"כ גופח כו' והיינו בשחרית : וקורים כו'.עמ"ש ל' כסי' חק"כ ס"ג : **ואם מתעגים כו'**. בירושלמי מסיק לפיהך לחיחח שם בסי"ב וכמה קורין. ר"ל כר"ח. ר' יוסף חמר ברכות וקללות כו' ר' יודן קפודקלא חמר קומי ר' יוסף בשם ר"י בן פזי קורין בר"ח קס ר' יוסף עם ר"י בן פזי ח"ל לחה מעמת מן לחכוך הדח מילחח ח"ל חבל לל חמר כן חלח כעין יודעין דהוח ריש ירחח קורין בר"ח ושחר מקומות קורין ברכות וקללות ומזה בירושלמי סיוע למ"ש לעעלה שקורין לף בשחרית בשל חעגית והר"ן דחק לח בירושלמי מן הסלבה כפי שיעמו שכח' המגחרח דיק מ' שלין קורין בשחרית בשל חעגית ולף שכאנו לקרות גם בשחרית מ"ם מלר המכבא חיכו כדלי לדחות של ר"ח ע"ש : ס"ב ויש שחמהו כו'.מחם"ם שפ"ל כיחידים דמיכו וכן לעניין ויחל דכחוספחה פ"ב חניח ח"ל ככנסיו לבה"כ וקורין משא"כ בחעגית יחיד: **וחרא"ש כו'**. שב' חלח חעגית בה"כ ח"ל שכאנו כל חפוללו ישרחל חלח בפי' כל חעגית שחקבלין חוכה וכבר כרכה וכ"ם לקרות בחורה והכיוון משום שרגילו לעשות חעגית בכיתים ולח חלח מעט כמ"ש בס' ח"ל לבו ועשו וכלבד שלח חעמו חעגית בתר פיסחח לחיון שיילון לדבי ר' יוסף בשם ר"י בן פזי קורין בר"ח קס ר' יוסף עם ר"י בן פזי ח"ל לחה מעמת מן לחכוך הדח מילחח עולם לל נרע מעלירת גשמים : ומיהו כו'. לכחה"ם שלחר כל שקבלו קבל עליהם רבים מיקרי כ"ה כלן לבל לבמה"ר שלחר דוקח משום לרה דלו הוי בעלירת גשמים משא"כ לשוב ללח חוי קבועות ללח כ"ח שב כפ"ע : ס"ב חין מבל לבמה"ר שלחר דוקח משום שם עולה רבים ליבור שלני ח"ל בס' חוס' ס"ח כל כו' . גמ' רפי"ד דחעגית : ובגלילות האלו כו'.ע"ל סי' קכ"ח סמ"ד בהג"ה ע"ש :

באר היטב

ט"ז ומ"ח ע"ש · וחס מחעגה מפני חשובה יפרסם כדי שילמדו ממנו לשוב הלק"ט סימן קמ"ב :

תקסו (ס) יום טל. כחב סט"ז כסידורים שלנו יש שחרון שני ב' חיכו שחעגו לפעמ' ישרחל לחבל נוסחח הרמב"ם בפ"ב מחפלה הטוען בעת לרה וכ"ה במשמ"ם פ"ב דחעגית : (ב) בה"כ שחעגיותיו שלו מקבעו כל ישרחל בכל החרוות ומיעוט הס לומן שחיכם מחעגים משא"כ בשחר גזירות חעגית על מדינה מיוחדת שז יש דומין פרשת שבוע מכח ויחל . וע"ל בחחעגית שנזרו מכאיני שלם החרוות בלירוף הגשמים לחחעגות בכל כ' סיון יש לקרות ויחל לפי' בשחל ביום ב' או ה' שחעגית זה הוה קבוע יותר מבה"ב לחחר פסח וסוכות ט"ז וכ"ב ל"ם : (ג) כחעגית יחיד.ועיב ר"ח נהגו שקורין ויחל במנחה ולח בשחרית וזה כדי לספר בין חדיומות קורין במנחה דוקח דשז מרכים קלח בסליחות ועיין בסמו"ן ומ"ח : (ד) עשרה . כ"ל דשם יש בהם לחד שיוכו מעלים לח יחמרו עגינו מ"ח . ומ"מ יחמר לומו בה"ם כיון שהוח חעגית ליבור וצבי חי"ז : (ה) סלח.הס שכח לומר עד שגמר ברכת סלח יחמר חפלת י"ח מ"ח . ויכוליס לומר הסליחות לחר חפלת י"ח חין עשרה ומפטירין ופסי' חל"ב מם"ם . ודוקח סליחות ווידוי שבכל למען חמיתך ועגינו ות"מ חין לומר חלח לחחר החפלה החרונים : (ו) לח יחפלל . כ"ל דשם טירא שעבר לפני החיבה יחמר בה"ת עגינו ביום כום החעגית

שערי תשובה

תקסו ס"א בש"ע ומפטירין במנחה דרשו ועיין בנ"ב מ"ת סי' ק' יוד באם השלישי אינו בקי להפטיר אהר בלי שום קריאה בתורה ע"ש. ועיין במ"ש בשערי אפרים שער ט' סעיף ד' : (ב) בש"ע כך הצבור נוזרים ועיין בשו"ת מים רבים סי' מ"ח באם המחענים ער"ח רוצים לקבוע עגינו ע"ש ולעיל סי' תי"ד מבואר דשפיר יכולים לקבוע ע"ש: (ד) עשרה. עבה"ט ועיין במח"ב בשם מהר"מ בן חביב בתשובה כת"י

מחצית השקל

שמלנו רשב"י שברלה קלת בימיך . שב"ז שלדיק גמור בדור לין הקלת ברלה שלא"ל לאות ברית כי הלדיק מגן . והשיב הן ומסיק הס"ם דבאמת לף היה ברלה שלא להחזיק עבותה לנפשיה לאמר כן :

תקסו (ס"ק ד) לדומו כו' וכ' הב"ח כו' דוקח תעגית בה"ב שחחר הפסח וסוכות לף שהרלמבום והטור וש"ע לא הזכירו לא הזכיר הטור ומנהג העולם לעשות כן ולא ידעתי מלין לו ולכן לא הזכירו המחבר ונ"ל דמשום דלא שכיח שיחול בהם ר"ח ולכן לא הזכירו ולכן לא הזכיר הטור ומנהג העולם לעשות כן ולא ידעתי מלין לו ולכן לא הזכירו המחבר ונ"ל דמשום דלא שכיח שיחול בהם ר"ח ולכן לא הזכירו

תקסו (ס"ק ז) לף כו' עיין בטור : דרשו. ר"ל דהוה חולק וס"ל דחפי' לכחחלה יכול להחפלל מי שלימו מחענה ולו' עגינו ולקבוע ברכה בפני עלמו רק שיחמר ביום החעגית הזה. וליכו להרב"י הסמיים עם המולקים שיהיה לכחחלה וגם דיעבד לם עבר לפני החיבה די בזה שלא יקבע עגינו ברכה בפ"ע שלא יחמרנה בש"ת ויסיים בפ"י שומע תפלה לבד וכיון שחמר ביום החעגית הזה שפיר דמי . דלימו מעקר כסברת הטור וגם לף קבע ברכה בפ"ע . וגם הלבור יפלו י"ח . דהם מבואר בס"ק קי"ט דהם הס"ן לומר עגינו במקומו יחמרנו בשומע תפלה . וכחב הם מ"ח דגם הם סיים בפ"י ש"ת לבד גם כן יוצח ע"ש. ולכן הם הס"ן חינו מחענה יעשה כן : (ס"ק ח) שחין כוי חלמע חתי לחחלוקי כוי ר"ל דבמנחה של כל השנה חין בה כמיחת כפיים משום דחז חכיח שכרות ושכור

(ס"ק יח) חוץ כוי כל"ל דהם יש בהם ג' כוי וכחב הטור לחפי' למ"ד לחפי' בשבל ויי"ן . ויש"ל לפיהו בשכיל לחה שלא שמע קדיש וקדושה מומרים ופורסים על שמע וכמבואר בסי' ס"ח. ולחם הטעם

יקרא מי שמין מתעצם וע"כ נרמה לחפי' קרלומו ככר לח יעלה דהוה ברכה שיעה הכהן מבה"כ כמ"ש בסי' קל"ה ס"ס לבטלה ומ"ל דים חסם שימתרו פסול הוה דמ"כ קסה במ"ש ס"ו ס"ח כמי שקורח ק"ש וקרלו לס"ת לח יפסיק ומימי לח חבו לזה חלח ודחי במקו' שים עבירה לח מיכפת לן בחשך כ"ש כחן דהוי ברכה לבטלה ודי בחשך זה לעריך לבטלה ומ"ל דים חסם שימתרו פסול הוה דמ"כ קסה במ"ש סי' ס"ו ס"ח כמי שקורח ק"ש וקרלו לס"ת לח יפסיק ומימי לח חבו לזה חלח ודחי במקו' שים עבירה לח מיכפת לן בחשך כ"ש כחן דהוי ברכה לבטלה ודי בחשך זה לעריך

תקסז טעימה ורחיצת הפה שמותר בתענית. ובו ג"ם :

א מ"ב השרוי בתענית (א) א יכול (ה) לטעום כדי (ג) * ב רביעית ג ובלבד שיפלוט ג וביום הכפורים ובתשעה באב אסור : סמג ויש מחמירין ג בכל תעניות נוהגין : (סוס' והגהות מיימוני פ"ח ות"ס סימן קכ"ח) :

ב ד יש אומרים שלא התירו רביעית בפעם אחת אלא ד (ג) מעט מעט ה ויש אומרים שאפילו בפעם אחת יכול לטעום ער כדי (ד) רביעית אם יודע בעצמו שיכול להעמיד עצמו שלא יבלע כלום :

ג ו מי (ה) שדרכו לרחוץ פיו בשחרית בת"צ ולא כשר (ו) למעבד הכי אבל בתעני יחיד שרי כיון שפולט

ז (ז) ואפי' יש במים ש"וחץ יותר מרביעית : סמג ח ומותר לטעום טלי (ח) קמעון ושחר בשמים ועץ מתוק ללחלח גרונו לפלוט מלגד * ביוה"כ לחסור (מרדכי דתעניות והגהות מיימוני פרק ח') :

תקסח דיני נדרי תענית ובו י"ב סעיפים :

א מ"ב נדר להתענות יום זה א (ט) ושבח ואכל א] משלים תעניתו והוא הדין אם היה תענית חלום או שהיה תענית צבור ב או שהיה יום ידוע לו להתענות ביום שמת בו אביו או רבו ג אבל אם נדר להתענות יום א' או שני ימים ובשהתחיל להתענות שבח * ואכל ב (ב) כזית אינו תענית ג וחייב לצום (ג) יום אחר ד (ויש מחמירין דאפי' בנדר להתענות יום זה דמייב להשלים מ"מ (ד) מחמירין להתענות יום אחר) (ת"ה סימן קכ"ו) :

ב ד הנודר לצום עשרה ימים באיזה יום שירצה והיה מתענה ביום אחד מהם ה והוצרך ה לדבר (ה) מצוה או מפני כבוד אדם גדול (או שמלטער) (עור) הרי זה לוה ופורע יום אחר שהרי

מצאר מצקין מתבני מבל ממים לח מתבני לפי' ביותר מרביעית(ת"ה)ולעצם זה מסו'לרחון פיו כשחר מצקין ביותר מרביעית':ונ"ל דבדבר שחין טוב לסחיה מותר כגון מחומן בסי' תרי"ב ס"ט בהג"ה : ח ומותר לטעום כו' . כיון דהכחה לח קבל עלי' (מהרי"ו) משמע דחף שחר חוכלין מותר לטעום ולפלוט משמע לפי מ"ש רמ"ח בס"ח דבבל ת"ל חסור טע מה מ"ב ה"ל חסור לטעום וח"ב תימה היחך כ' רמ"ח בלבד ביה"כ ובשבת ת"ל בבל חסור לכן כ"ל בחסור בבל ת"ל וגם לעיל דוקח ביה"כ וט"ב חסור לטעום ולפלוט ולח כ"ל דמירי ביותר מרביעית : ז וחפילו יש במים . כיון שמתבטין לרחון פיו ולח מתבטין לטעום ולח מתחי ביותר מרביעית ועוד דדוקח

מצאר מצקין מתבני מבל ממים לח מתבני לפי' ביותר מרביעית(ת"ה)ולעצם זה מסו'לרחון פיו כשחר מצקין ביותר מרביעית':ונ"ל דבדבר שחין טוב לסחיה מותר כגון מחומן בסי' תרי"ב ס"ט בהג"ה : ח ומותר לטעום כו' . כיון דהכחה לח קבל עלי' (מהרי"ו) משמע דחף שחר חוכלין מותר לטעום ולפלוט משמע לפי מ"ש רמ"ח בס"ח דבבל ת"ל חסור טע מה מ"ב ה"ל חסור לטעום וח"ב תימה היחך כ' רמ"ח בלבד ביה"כ ובשבת ת"ל בבל חסור לכן כ"ל בחסור בבל ת"ל וגם לעיל דוקח ביה"כ וט"ב חסור לטעום ולפלוט ולח כ"ל דמירי ביותר מרביעית : ז וחפילו יש במים . כיון דמתבטין לרחון פיו ולח מתבטין לטעום ולח מתחי ביותר מרביעית ועוד דדוקח

(ה) מצוה או מפני כבוד אדם גדול (או שמלטער) (עור) הרי זה לוה ופורע יום אחר שהרי

תקסז טעימה ורחיצת הפה שמותר בתענית. ובו ג"ם :

א מ"ב השרוי בתענית (א) א יכול (ה) לטעום כדי (ג) * ב רביעית ג ובלבד שיפלוט ג וביום הכפורים ובתשעה באב אסור : סמג ויש מחמירין ג בכל תעניות נוהגין : (סוס' והגהות מיימוני פ"ח ות"ס סימן קכ"ח) :

ב ד יש אומרים שלא התירו רביעית בפעם אחת אלא ד (ג) מעט מעט ה ויש אומרים שאפילו בפעם אחת יכול לטעום ער כדי (ד) רביעית אם יודע בעצמו שיכול להעמיד עצמו שלא יבלע כלום :

ג ו מי (ה) שדרכו לרחוץ פיו בשחרית בת"צ ולא כשר (ו) למעבד הכי אבל בתעני יחיד שרי כיון שפולט

ז (ז) ואפי' יש במים ש"וחץ יותר מרביעית : סמג ח ומותר לטעום טלי (ח) קמעון ושחר בשמים ועץ מתוק ללחלח גרונו לפלוט מלגד * ביוה"כ לחסור (מרדכי דתעניות והגהות מיימוני פרק ח') :

תקסח דיני נדרי תענית ובו י"ב סעיפים :

א מ"ב נדר להתענות יום זה א (ט) ושבח ואכל א] משלים תעניתו והוא הדין אם היה תענית חלום או שהיה תענית צבור ב או שהיה יום ידוע לו להתענות ביום שמת בו אביו או רבו ג אבל אם נדר להתענות יום א' או שני ימים ובשהתחיל להתענות שבח * ואכל ב (ב) כזית אינו תענית ג וחייב לצום (ג) יום אחר ד (ויש מחמירין דאפי' בנדר להתענות יום זה דמייב להשלים מ"מ (ד) מחמירין להתענות יום אחר) (ת"ה סימן קכ"ו) :

ב ד הנודר לצום עשרה ימים באיזה יום שירצה והיה מתענה ביום אחד מהם ה והוצרך ה לדבר (ה) מצוה או מפני כבוד אדם גדול (או שמלטער) (עור) הרי זה לוה ופורע יום אחר שהרי

מצאר מצקין מתבני מבל ממים לח מתבני לפי' ביותר מרביעית(ת"ה)ולעצם זה מסו'לרחון פיו כשחר מצקין ביותר מרביעית':ונ"ל דבדבר שחין טוב לסחיה מותר כגון מחומן בסי' תרי"ב ס"ט בהג"ה : ח ומותר לטעום כו' . כיון דהכחה לח קבל עלי' (מהרי"ו) משמע דחף שחר חוכלין מותר לטעום ולפלוט משמע לפי מ"ש רמ"ח בס"ח דבבל ת"ל חסור טע מה מ"ב ה"ל חסור לטעום וח"ב תימה היחך כ' רמ"ח בלבד ביה"כ ובשבת ת"ל בבל חסור לכן כ"ל בחסור בבל ת"ל וגם לעיל דוקח ביה"כ וט"ב חסור לטעום ולפלוט ולח כ"ל דמירי ביותר מרביעית : ז וחפילו יש במים . כיון דמתבטין לרחון פיו ולח מתבטין לטעום ולח מתחי ביותר מרביעית ועוד דדוקח

ל כרמ"ם מהירושלמי .

עטרת זקנים

של ליל ולא קרן לחר שבל קרן רמז למדת הדין שהוא מלכות רק של ליל לרמוז על ליל של יצחק מסיבה שחלקו בכלל בהם ולז ממלאת הדין מהכפך לרחמים ולעורר זוכר העליון שהוא ביום להפוך מדין לרחמים לאר ילח ממנו הקול שהוא ת"ם כלול מהם ומיט ורוח . (זוהר פרשת לתזר ע' קפ"ט) ומלוה למחזר לחר שופר של ליל כדי לזכור עקידת יצחק (עזר) ולף שלין שביכה לפניהו מ"מ מלוה למחזר לחר שופר של ליל וכל זה דווקא בר"ה עצמו אבל קודם ר"ה דעדיין לח היה עליו חיוב התקיעה יכול לקנות שופר של עזים ולין צריך לקנות שופר של ליל בדמים יקרים ללא יש לו דין היזור מלוה על שנים ולא יחזר בדלקמן בגי לולב (מורי בב"ח) ולפילו שופר מן הכנילה מ"מ בפיך קרינן ביה דמיכה מוהר בפיך דלמרי' בגי תפילין ום"ת: * הגוזל שופר. לפילו לח ניהלסו

חתם סופר סי' תקפ"ו

בסא"ז סק"נ דקאי אחיה . נ"ב ועיין תוי"ט נדה משנה ט' פ"ו ע"ש: (שם בט"ז סק"א) איל אחר. נ"ב טעות יש כאן בין איל בקמץ לאיל בחיריק ועיין תויו"ט פ"ק

שערי תשובה

מדברי הר"ן ע"ש ועיין בער"ח כאן וביו"ד סי' פ' ובבר"י מ"ש בזה ועיין בשאילת יעב"ץ ח"א סי' נ' דקרני הבופלה הם פסולים לשופר דבופקה שאנו קורין הוא שור הבר דקי"ל שהוא בהמה עיין ביו"ד סי' פ' וא"כ פשיטא דפסול ע"ש שתמה על המג"א ושכנה"נ : (ז) הגוזל עבה"ט וברי"

יד אפרים

דתים ליסתר דהא קרן ליקרי דכתיב והכפור והשעיר קרן חזות כו' ליכא למיתר דתים וכיון דב"ש חד מינה הוא ובכד אבל מיקרי כוכתי' שם כשבים ושם עיזים ע"ל ול"ל דכיון דהכתו' קרא לה שניהם שם אלמא חד מינה הוא ולפ"ז שביר מיירי בע"ז דבכלל בכש הוא עוזיפסא בזכיון דחד מינה והא ולא בזמלילה דגם יעליפסבלל שהרי לקהם בכלל עיזפאלה דלא ניחא ליה בהיתרא

לבושי שרד

שבשיב ע"ז דהא סם בפסוק הוא ליל קמון תחת היו"ד והוא מין חיה ע"ש : מ"א סק"נ (°) דקלי לחיים. ר"ל דקרניס הוא סימן בין חיה טהורה לטמלה דחים טמלה לין לה קרניס . וכן הוי סי' בין חיה לבהמה דיוכר בקרניס מפולנות וכ"נ מבואר סם לגל בהמה טמלה יש לה קרניס זולת חזיר לין לו קרניס ובחיבוזי לחולין בחיבורי כד הקמת החרכתי **נזה** ב **שם** (°) ומ"ש הע"ס. זהו עכין בפ"ש שהע"ס הקשה למה שופר מבהמה טמלה פסול הא לא קיי"ל בהוחל דחמרינן לח **הוכזרו** למלחכת שמים חלא של בהמה טהורה מדלחיל"ערין בהפילין קרא דלחמן תהיה תורת ס' בפיך מן המותר בפיך וה"ל ממ"ש דילפינן כל הטהור בפיך ומ"ש סם דרמס שופרו פסול המוס דמיקרי קרן **כדחי'** זקרני קרניו משמע דבלה טעם זה הוי כשר לף על פי שהוא מין טמא ומוכח בהע"ס לזה כי בפ' דחלת טהור הוא כי בפ' דהא שמהה טהור הוא ול"ל דבין ומיעוט דחלת פירוש בהו' מולין שם הוי קרניס פי' טהורה **כחיב:** **תקפו** מ"א סק"ד (°) וע"ל סס"י תל"ד . ל"ל בוומהו בזה להקשות קושיח הפוסק בשופר דיולד בשבת ל' טעמים דיולד לחיסור גזול. טעם כ' דחין בזל בקול ולין ב"ח בזיכוח במלוה שהיח בחשבת **ולח** בקול ולין לימוד בה להפסול בטעם ל' חין יולד לף דלית ביה לימוד והרמב"ם שבניח בטעם חיכו יולד בגזול לף דחין ביה לימוד בזל וכ"מ מדברי הכ"י והפוסקים **נסיתן** **תרנ"ח** שכתבו דיולד בשבולה בגזולה משום דחין בזול בקול משתע דחי לחו בטעם לח היה יולד וע"ז הקשה המ"ח הח בסס"י תכ"ד על הרמב"ם טוכח בזה בב"י כתן ע"ש דולף משום דחית ביה לימוד **מחלה** ע"ש בן כ"ל בוומהו של המ"ח וכ"ל שזהו עלמו מה שבניע הרחב"ד על הרמב"ם טוכח בב"י כתן ע"ש וקי"ל : (°) וע' סס"י תרכ"ח . דבס בסימן תרכ"ח לעניו מעלה בזולה כ' גם בן דחין מברכין חע"פ דחין בזל בקול דמ"מ כיון שבניה בעבירה לין לברך עליה : שם (°) כמו בכפרים. דקי"ל בח"מ שחסור ללמוד בסבר חבירו שלח מדעתו לפילו מעט דשמח ילמוד ברבה ויתקללו:

הגהות רעק"א

בגי יצחק בחריך. והוח זכר מן הבבשים : מג"א סק"ד דלמה יתקע יותר מבדי היובו . וגם הא לחסור לתקוע

שם וע' תוס' שם דבעשה כיון שהיו מ"ע וכמו קדמו בזכרונו ועשה ממנו שופר. ר"ן : וכן שופר. כמ"ש בשבת ד"ח ב' לף בוכרו בזה דף להקשיר שם עור בהמה טמלה לחר שנלמד מת מק"ו וע"ש בר"שב"ח : ס"ב הגוזל כו' . שכוח פסול מה ב ן שופר ומה בין לולב לר' יוסי בלולב כתי' ולקחתם לכם משלכם לף בלימודי בבלה ברם הכח יום תרועה ברם תני ר' הושעיח פסול בכל מודיע בלולב גזול בגזל ושיפכו למיב הוח מייב לו וקי"ל כנמ' שלמו דבשופר של בע"ג יצח כמ"ש כ"ח מ'. ולף דבעיר הבמהת לחמרינן שם דלח יצח מעשית בשופר שהוא בכפופים ופסולים חלית וכמ"ש מ"ר לוי מלוה בר"ה בו' הוח לחמר בר"ה בו' כמה דפייך לימא בו' : ושל בר'. שם מ' : וכן קרני בר'.

חכמת

השופר הולך וחזק כאד משה ידבר והאלהים יעננו בקול והנה מ"ש משה ידבר אין לן הבנה ונם למה מתחלה אמר רק סתם וקול שופר חזק ואחר כך אמר וקול שופר הולך וחזק מאד . אך הנה רבינו סעדי' נאון כתב דהשופר שב ר"ה הוי רמז לשופר יום מ"ת ולדעתי י"ל דוודאי מה שייכות ש בר"ה להזכיר שופר של מ"ת . אך י"ל הכוונה להיפוך דהנה עיקר השופר מרמז על תשובה כמ"ש הרמב"ם בהלכות תשובה עורו ישינים משינתכם וכו' ולכך כיון שרצה הקב"ה ליתן התורה לישראל והכיר שיתיישראל אין לא יוכלו לקיים התורה ויעשו לכך הראה להם הקב"ה שאף אם יעברו מתוקן להם דרך ר"ה ע"י השופר יתעוררו בתשובה ויהיו נעשין כבריה חדשה ולכך הראה להם ענין הוחרדה היאך יסוב עליהם ע"י השופר ולכך הוי התורה קרוב לשכר ורחוק להפסד כי אם יעברו יש להם תקנה ע"י השופר

מחצית

להגביה לד הרחב של השופר קצת יותר למעלה מן הפה דהיינו להעמיד השופר בלכסון למעלה : הפה מעט למעלה . היינו בלכסון ומעוקם : (ס"ק ו) יסלים כו' ול"ל לתורה . ר"ל דאם נתחתך הרחשון ועומד להר תחתין לקרות לריך להזור לרחש ולריך להתחיל במקום שהתחיל הרחשון : תורת ס' תמימה . וכ' מ"ש לעיל בשם הירושלמי דזהו לחחר התקנה שכל חחד מן הקרועים יבדוק לפניו ולחחריו . שם כן שם יתחיל במקום שנתחתך הרחשון . שם כן הפסוקים שקרא הרחשון נתבררו לפניהם ולח לחזור ולחחריהם ועי"ש בע"ז : (ס"ק ז) בברכה כו' צ"ל בכל הקהל . הא כל הקהל לריכים לברך שתי הברכות ולח שהתוקע מוליחם . שם כן תוקע בשני הא להשלים תקיעות הרחשון . ה"ל כחלו הוא בירך תחלה . הא ילח בשמיעת הברכה שבירך הרחשון . חבל לעיל בברכת התורה אין חיוב כלל על הקהל לברך ברכת התורה . הא בלח"ה כל יחיד חומר ברכות התורה . ולח שהעומד לקרות בתורה לריך לברך שנית ברכת התורה כמ"ש העטה שם שם כן הקורא הרחשון לח הוליא שום חדם בברכתו ולכן שם שנתחתך וקורא חחר . לריך לחזור ולברך : (ס"ק ח) כדי כו' לבל הספק כו' . כמ"ש מ"ח ס"ק יו"ד כיון שלריך לברך על ס' ברכות הוי לורך תפלה : (ס"ק ט) ושם כו' עסי' תקל"ב ותקל"ג . דלפעמים עדיף לתקוע קודם לו מחר התפלה . וגם אין התפלה והתקיעה מעכבים זה"ז. עמ"ל בסי' קכ"ח : (ס"ק י) דשמי כו' בעור בשם בס"ע . שב' מן הדין שם מובטח דשמי לתקוע ולח שהרחשונים חבבו המלות . וכ"ל דשם לזכות במלוה . היה לחד מתפלל ואחד תוקע . הרי לולי דהיו מחבבים המלות . היה המתפלל תוקע . ועי"ג דלילכא לחר : דהא בסתם ע"י שחבבו המלות כתב שלחר תוקע . שם כן מיירי דלילכא לחר : בסי' קכ"ח סעי"ב כי לשם בס"ע . שב' מן הדין כתן דשם שלחר תוקע . שם כן מיירי דלילכא כתן לחר:עמ"ש שם.דלהרחיקם העור שופר ש"ע דלעיל כ' דשי לילכא לחר שיהו לפילו מובטח . וכתן מוכח מדברי הב"י שהביח דשילו לילכא לחר שי מובטח דשמי לתקוע כנ"ל . ולח ט"ב דלריך לחלק דדוקא בהביחת כפיס דלריך לעקור רגליו לא התירו לי לילכא לחר . חבל תוקע שעומד במקומו ות"ל לעקור רגליו . לפילו לילכא לחר מוחר לתקוע לי מובטח ע"ש : ועוד נראה לי ר"ל מלבד מי' זה שכתב בסי' קכ"ח. עוד ל"ל מי' לחר : (ס"ק יא) להקרות כו' תקיעה ש' כו' כתן שב"ה חזיל לטעמים כמ"ש מ"ח ת"ז בשמו שבע"פ המקרא יכוין הסודות בשע שמקרא. לכן גם תקיעה דשופר יקרא כדי לכוין לו. חבל גם בסי' קכ"ח סעי' י"ב כתב רמ"א דבשמקרא לבהיט גם תיבה דשופר יבדוק יקרא לכם. ע"כ ל"ל טעם לחר משום לף פלוג : לו גם בתיבה דשופר יחזור ים לחזק לטעות . שם כן גם הכא יש לומר ה"ט : (ס"ק יב) סי' ברכה חבל חסורה ליכא כ' הרב"י דמשום שכירות ליכא דהא שכרו מערב שבת ומשום **שכר שבת** ליכא למיסר דהא שכר שבת גופיה לינו חסור חלא משום דדומה למקח וממכר . ומ"מ **גופיה** לין לימורו כי אם מדרבנן . ושם כן שכר שבת הוי כעין גזרה לגזרה . ודי שחסור שכר שבת בדבר הרשות חבל בדבר מלוה לין לשם ר . מיהו בסי' שע"ו סעיף ב' הביח הרב"י שי דשות בזה ודעה ג' ס"ל דגם חיסורא יש בפי' בדבר מלוה . ויובוח דרכו של הרב"י בש"ע דבפשיטות ליכא דעה שכתב רמ"א לחומרא לפסול מבהמה טמלה. ועל זה הקשה הע"ס דהא בטעמא דהר"ן לפסול משום דתני ר"י לח הוכזרו כו' והא לא קי"ל בהא כר"י מדחיכיך קרא בתפילין שיהיו נכתבים על עור בהמה טהורה דכתיב למען תהיה תורת ס' בפיך ודרשי מן המותר בפיך. ושם מי דקי"ל דלא הוכזרו למלחכת כו' קרא למה לי : לא עיין בשבת דף כ"ח דשם"ם מהא דלא הוכזרו ואמר לתפילין. ופריך תפילי' בהדיא כתיב למען תהיה תורת ומו' (ופי' התוס' דהתי דרשה היתה פשוטה ולא חיטריך למשוטין ומסיק לרלוחות תפילין שיהיו מעור טהורה. ופירש"י דהני ל"ל מקרא דלמען תהיה תורת ומו' דהא לאו תורה כתיב בהו. וחיטריך ר"י למשוטין כיון דמלחכת שמים בעי. שיהיו מטהורים. הרי מבואר להדיא דגם ר"י דא"ל דלא הוכזרו כו' מ"מ מ"ל דרשה דלמען תהיה תורת ומו'. ומ"ש הוכיח דע"כ ר"י לא מיירי בעור כתיבת תפילין דלא חיטריך למען תהיה תורת ומו' ולהכי לייבב קושיות הע"ס ולהיכן מזלא קושייתו . כיון דבבר ידעינן דלא הוכזרו כו' קרא דלמען תהיה ומו' ל"ל . לזה כתב מ"ח והטעם לחיתקם כו' דר"י נופיה מנא ידע דלא הוכזרו כו' דלא משתע דהיא הלכה למשה . וגם כדי לייבב קושיות הע"ס ל"ל דלאו הל"מ היא אלא מדכתב קרא דלמען תהיה ומו' ובבי כתיבת תפילין דבעי עהורה . ילפינן מזה כל התורה . דהא בלא"ה מקשי כל התורה לתפילין . לעניו מלות עשה שהזמן גרמה שהנשים פטורות וכדחית בקדושין.ובספר חמד משה בתפלא בדברי מ"ח הכ"ל וכתב שדברין **נפ"ב** דהא הקישה דכל התורה לתפילין הוא מדכתיב והיה לאות על ידך דהיינו תפילין ושיים למען **תהיה** תורת ומו' דהיינו כל התורה וכיון דכתיב בחד קרא מקשי תורה לתפילין. תולה ע"כ נא לריך למיקף עם בה כתיבה.זה ודאי ליתא . אלא פעורות מכל מלות עשה שהזמן גרמה כי אם ממלות עשה שיש בה כתיבה.זה ודאי ליתא . אלא פעורות מכל מלות עשה שהזמן גרמה וע"כ דכל המלות כללות בתיבת למען תהיה תורת ומו' לפילו מלות שאין בהם כתיבה ולכ הוקשו לתפילין לפעור נשים **אם** הם מלות עשה שהזמן גרמה . וכיון למען תהיה תורת ומו' כולל אפילו מלות שאין בהם כתיבה לכן אפילו רלוחות תפילין בעי' עור בהמה טהורה.וזה כוונת התרלון בשבת לא נלרכה אלא לרלוחו.למיסר דדרשה למען תהיה תורת ומו' היתה פשוטה כמ"ש התוס' כנ"ל . מכל מקום הוי ס"ד דכוונ' הכתוב דוקא בעלוה שיש בה כתיב' דהיינו פרשת התפילין וכדומה וחכתי לא הוי ידעי' דרלוחות בעיון טהור' קמ"ל ר"י דלא הוכזרו כו' וגלי לן דפי' הכתוב הוא למען תהיה תורת ומו' כל מה שהוא תורת ס' אפי' אין בה כתיבה ואפי' רלוחות.ל"ל מן המותר בפיך . ובזה מתיישבה קושיות הע"ס דת"ק דלא הוכזרו כו' ל"ל קרא דלמען תהיה תורת ומו' כנ"ל . דאי לא הוי כתיב למען תהיה תורת ומו' לא יהיה מלוה מה שתהיה אפילו אין בה כתיבה מכל מקום בעיון מן המותר בפיך ואפילו רלוחות . והב

ה מתכוין לזכות.מצמע בטור וכ"י ורמ"ם דתפי'הוא של עכו"ם אם מתכוין היצרהל לזכו' בו לא יצא דס"ל ע"ח של יצרהל והכ"מ כ'דמיירי בע"ח של הפקר אבל אם יש לה בעלים אפ"פ שמתכוין לזכות בה לא קנאה וס"ל ע"ח של עכו"ם עכ"ל) וע"כ להא קי"ל דיצרהל חיוב מבטל ע"ח של עכו"ם משום גזירה דלמא מגבה לה והדר מבטיל לה וה"ל ע"ח של יצרהל: כדאי' בע"ז ד' מ"ב ח"כ מוכח בהדיא דאפ"פ אם יש לה בעלים מקרי ע"ח של יצרהל וכ"מ בתו' סוכה דף ל"ח דמ"ח (°) לא מקרי כלום דהל"ל דמיירי בע"ח אם יש לה בעלים ומיהו בהדיא דאפ"פ אם יש לה בעלים מקרי ע"ח של יצרהל: ☜

ועוד ק' התימה אם שם רחמנא לא היתה מעוברת ובתחיל להתעובר בתחר מז דמי לנדר תכל אם שם רחמנא מעוברת ובא לימלך בתיזה תדר יתעבר היתך נעשה ול"ע להביא ראיה מדתמרי בתענית דף י"ח ע"ח לתדם מעובר ופרש"י דהשתא מעובר' כו' משמע להדיא דמוכח בתדר שני וגם תמרי"תתם ע"ב דיום טוריומם ויום תקור כלם טוהנין בתדר שני תיכף מידי פריך תדם מפורים ע"ם ת"כ גם יום שמת בו תביו ים להוסיף בשני משום דשמחת פורים גוברת על תעינה ומשני מדתמרי' פ"ק דמגילה דקריאת המגילה בשני משום דשמחת גאולה לגאולה עדיף משמע דתי לאו תתי טעמא עדיף ברחמנא ע"ם וכתבו' מהרי"ל סי' ל"ח דתם רתי' זו משום דשמחת פורים עדיף ברחמנא ס"ד למיעבד ברחמנא דתין מעכירין על המגי' ע"כ וגמ' משמע דתי לאו תקת הוי עבדי' פורים בתרוייהו ע"ם (ה) וכן בשתר ימים שתין בהם (יט) תחנון :

י ע הנודר לילך על קברי צדיקים שבמקום פלוני ונתעכב ימים רבים ואחר כך אירע שהשבירוהו לתכת שם כא די (כ) בהיכה זו :

יא פ הנודר לצום סבום ימים רצופים ואירע בהם תעני' חובה כב (כא) * עולין לו :

יב ל כל השרוי בתעני' בין שהיה מתענה על צרתו או על חלומו בין שהי' מתענ' עם העיבור על צרתם הרי זה לא ינהג עידונין בעצמו ולא יקל ראשו ולא יהי' שמח ושוב לב אלא (כג) דואג ואונן בענין שנא' מה יתאונן אדם חי :

וכ"מ קלת בם"ם מ"ת ממח' גדול' כנלע"ד ועמ"ם סי' תקנ"ח ס"י:

לחוויי שכל הימים הכתובים במ"ת מהגו בשניהם ועוד די"ד וע"ו תסויים ידקשד ותעני' בשניהם אך כיון שיום שמת בו תביו תימו תלת כמו שנהג בתחלה דמעיקרא תדעתה דהכי קבילו עליה תכל מי שנדר להתענות יום שמת בו רבו וכדומה צריך להתענות בשניהם אך שלו אם נולד לו אח"כ בן מניח את שלו ומונה שך בנו ואחר כך משלים את שלו. מיהו יש לעיין בזה. דבשלמא בנזירות דהוי על מנין כמה ימים שייך לו' שמפסיק באמצע ומונה נזירות בנו ואח"כ משלים נזירותו אבל בתענית דהוי על יום אחד א"כ זיאך יפסוק באמצע היום לומ' שיתחיל להתענות לשם בנו לא חשוב תענית בלל כיון דעד הנה חצי תענית הראשון לא היה תענית כלל וא"כ כעת מה שיתענה לשם בנו לא חשוב תענית בלל כיון דעד הנה חצי הראשון לא היה כמה מת ביום מ' כר"מ כסנו שהוא יום ל' לחצון ומ"כ הוה שנה מסרים שלא היה חצון רק כ"ע יום ויום הל' הוא מתנד לכסניו ממילא תהי' היא"ל כיום כ"ע חצון וכן לעולם כיון שבשעת מיתה היה יום הל' נתנד לתדם חצון ממילא התחל התחילו' ביום שהוא סוף תדם ועכשיו ביום כ"ע הוא סוף תדם חצון ממילא ביום כ"ת נעשה ע"ש ר"ת ביום ת' ויום כ"ת הוא ת"ת ומ"ש ביום ת' ימים נפי ר"ת מידי דהוה תלום גדלה וי"ב כמה תובה ותלון לו ותם יום שמת בו תביו תלו לפי רתם תכמה ביומי הסליחות לריך להתענות ד' ימים תון מיום תהוא דתם לא קבע תלו דוקא ותם יום שמת בו תביו רחמנא הל סליחות תו בער"ה ת"ל להתענות נגדו יום תמר דימים תלו קנופים לעולם לך נזה ל"ש תם הל ר"ה ביום ה' דיוכא תלת ד' ימים ותל יום הסימה ביום ב' לריכה להתענות ביום תמר. ותפי' מי סרגיל להתענות ערב ר"ה ותירש יום ב' תין תולה לו דדבר שבתובה ביום בא תלת תן הסולין תכל מי סרגיל להתענות ערב ר"ה ביום ב' תין תולה לו דדבר שבתובה ביום ה' ת"ת ביום ה' : (כב) דואג. ויסמור עלמו תן הכעס ותם יש לו תו"מ יעשה בתמונה ובנמת ביותר ולא יתכל בלילה קודם התענית יותר מהרגיל שלו.תסד לתברסט:

ע תברי"ל בהשובה פ שם מתשה יפרתל יוכתין ידי תובת שהתה בתדרים ונדתים וכו' בפ"ק דתגיגה ל' רתב"ם בפרק ח' :

עטרת זקנים

הכף לתריו (תרדכי פ"ק דשבת) קשם לת' שעבר על תרס קדמונים להתענות מ' יום בכל שבוע ב' כ' ז"ם רולה להתענות בגד זו ב' ימים וג' לילות רלופים לת יפטור בכך לחצון ימים תל לבו עותתו ימים רבים ויתכפר לו בתריכות הזמן (תברמ"י סי' ס"ב) וב' ימים רלופין תסנין כמו ז' ימים (לתס מן השתים בה' תענית) והשובים סם מ' יום שים הב' שמות עד משפטים וסם מסוגלים לעניו עון קרי יותר מכל ימות השנה והם בסוד ערב ובסוד ישרתל בשניו בגלות מלריס בתומר ובלבנים כעוגע שהיו עטופ תל קרי ותדם הרתצון שהוליד בק"ל שהם ותקהו בגלות מלריס ולכן בזמן פרטיות תלו ים סגולה לקבל השובת התתענים בהן על עון קרי ולכן מתחיל מפ' שמות שת"ת מתחיל השעבוד ומסיימין בפ' משפטים לטעם המבואר תללימו תך לת נגמר להקן עד פסוק כי תקנה עבד עברי בסוד תם נגפו יגוף ונגפו ילת לרמוז שבתורה תביב ילתו מתוקין: שם המ' יום ולת כמהרש"ל שהורה לת' שנדר להתענות מ' יום קודם ר"ה להתענות בערב זו ב"ש ג' ימים וב' לילות ורתי' לדברי בעל הגהה במהות פ' הרי עלי עשרון במשה שור שוה תכה והביא שניס במשה לת יכל לתפילו זה במשה תסר דיבר וזה במשה תסר דיבר לת יכל וס"ה כתן ותע"ג דיש לתלק בין בקבלת תעניה לנדר כדלקמן סי' תק"ע מ"ש ברתה דנזה תין לתלק ולריך לקיים תה שקיבל ולת דמי לכה דב' תרתב"ד דיוכל לפדות התענית במקום לער תו תוכם דשתי התם דתדעתה דהכי לת קיבל עליה תבל כתן דפוף יכתער עלמו לריך לקיים תה שקיבל עליו תו יטתל על קבלתו כנ"ל וכ"ל בד ה"ה* עולין לו.

לבושי שרד

תקסח מ"א סק"כ (כ) ולת בכ"ע בשבע דלעולם כנ"ל :
סקכ"ב (כ) לתומר ברייי מיר ומיר כשיטים לי בן כנ"ל :

חתם סופר

או להקל מאביו דינו דלמחר וביום כ"ו ניהו אי הוי רק ספק דרבנן היינו אומרים כיון שכבר התענה בראשון שוב הו"ל ספק דרבנן ולקולא. אך הכא מצוה דאורייתא דקבלת תענית וכל קבלת מצוה דאורייתא היא מבפירזו צדקה וכמ"ש הר"ן פ"ק דנדרים דף ח' ע"א ע"ש. וע"כ ביום כ"ו הוי ספק דאורייתא וישאל על נדרו כמ"א בעט"ב ולכן בין לענין תענית ולהדלקת נר יעשה ביום כ"ה אך קדיש בעלי היא"צ יד'חוהו מדחי אל דחי' והוא יחוש לנפשו לו' איזה מזמור ברבים ויאמר קדיש בב' הימים]: (שם במג"א ס"כ) ובתשובת מהרי"ל. נ"ב ובסי' קי"ב הסיק דאקדומי פורענויות לא שייך כיון דלא הוי אלא לצערא בעלמא ע"ש

שערי תשובה

בחלק יו"ד אי"ה ועיין לקמן סי' תרפ"ה בלבוש ובא"ר שם מ"ש בזה : (יט) תחנון . עבה"ט בשם הט"ז והבאר יעקב כ' דנם הסנדק והמוהל לא ישלימו ע"ש ועיין בפמ"א ס"ק ח"ב סי' צ"ח בכהן שיש לו יא"צ וביום זה ניתן כו בן לפדות מחויב להשלים לפי מ"ש המג"א סי' תקפ"ה בשם הש"ך ביום תענית צבור נוהגים לפדות ביום כו אם נם כאן צריך להשלים והפדיון יהיה ביום והברכה על היין יברך אחר ול"ד למילה ביום התענית שמטעם לתינוק דהתם לא אפשר בענין אחר ואם רוצים שהכהן יהיה עכ סעודת מצוה יעשו הפדיון סמוך למנחה והכהן ישכים תעניתו ויבא על הסעודה בלילה עכ"ל. ובאמת שאין יא"צ דומה לתענית צבור וכמבואר ס"ק י"ט דברית מילה דוחה יא"צ ועיין לעיל סי' תקנ"ט בשם מ"ט דפדיון הבן הכהן והאב לא ישלימו בט"ב שנדחה ע"ש ומכ"ש ביא"צ ועיין מ"ש שם בסי' תקנ"ט ועיין במג"א דמבואר דפדיון הבן שהיום 'ומנו סעודת מצוה היא ומתיר שם לאכול בתענית בה"ב או בע"ת ונראה דה"ה יא"צ ולע"ד דאף אם נדחה זמן פדיון הבן רשאי הכהן לאכול דלגבי הכהן קביע לי' זימנא מיקרי שהרי אין בידו לדחותו ליום אחר כיון דלאו בדידיה תליא מכתא: ובאבי הכהן צ"ע שמ"ש המג"א בפי' התוס' דפדיון הבן יש לומר יכולין לדחותו יותר צ"ע דשיהוי מצוה לא משהינין ומיום ל"א ואילך כל יומא זמניה הוא כמו ביום ל"א ואדרבה כיון שעבר זמן צריך זירוז יותר שלא יתרשל בדבר וצ"ע ועיין לקמן סי' תקע"ג בשאל אברהם בשם תשו' דבר משה דתכן אין מתענה יא"צ בז' ימי המשתה ע"ש ונראה שאם אירע לו שהיה סעודת מצוה ביום היא"צ ופייסוהו שלא יתענה ויבא עמהם בסעודה ולא רצה מחמת היא"צ ולוכי זה היה נמנה עמהם הרי קבע עליו בנדר שאף בסעודת מצוה לא יאכל ואי אתרמי ליה יום יא"צ ואירע שיש לו ס"מ כיוצא בה אסור וצריך התרה ולכן יש ליזהר כשיש ס"מ ביום יא"צ ורוצה להחמיר על עצמן ולהתענות ביא"צ זה יאמר שעושה כן בלי קבלה בנדר ואז בפעם אחר יהיה מותר בלא התרה .

(כ) בהליכה. עיין בה"ט ועיין בר"י בשם פרי הארץ ח"ב כתב שאף אם יושב בא"י וגפשו איות' להשתטח עכ קברי הצדיקים בה"ל או יושב בירושלים ורוצה ללכת על קברי הצדיקים שבא"י שרי ליכך אדעתא לחזור ע"ש :

יד אפרים

במ"א ס"ק כ' וכן משמע קלת בסוף ספר מגילת תעניות כו' כנ"ל : שם ולכן בתעניות ר"ח כו' נרתה דמתענה לתו דוקא תלת ר"ל לענין קביעות היא"ל לענין תמירת קדיש וכיוצא בזה תין מתעניין ת"ל בר"ח וכן מ"ש לקמן ומתענה לשבה הבאה כו' כן נ"ל :

שם ותם מת ביום רחמן בר"ח תדר כו' רלייתי יש מגיהין תם מת ביום ג' תדר"ח תדר שני זמנו לשנה הבאה ביום ג' תדר"ח תדר עומד תמת תדר שני כנ"ל וע"ע :

הגהות רעק"א

בכסייס עד שעלתה שועתם ושמע הקב"ה קול שועתם בכסתו שעות בלילה משמע דגמר תעניות דג' ימים וג' לילות לת הוי תלתו עד כ' שעות בגיל ד' ותקת דמז לתה שהמשנה פוגם בזמו הגדול. ומו הגדול בתלותו וי"ד סי"ת וי"ו סי"ת בגי' ע"ד. ותו שלמתר שוכה ישרתל עד ד' תלקוף שלריך לשוב בתשובה ע"ד שעות כמנין ד'. ותטעם כי כשלת בעוניך פגמת בשם הגדול לפיכך לריך לתתם לתקנו בתפוך הזה. עכ"ד : מג"א שק"כ ויום מתענה בשבע פשוטו בשבע ובתדר. בית"ת ב' זשה רק תדע תמילות הת מדיוק מתענה רק בתדר עי"ש : שם דר"ח תדר יתענה לשנה. ע' ת' דבר שמואל סי' כ"ו :

מג"א סקכ"ב ומיכו כ"ל דדוקא בתתר יתות בשבה. ע' ת' דבר שמואל סי' כ"ו :

מחצית

שנדר. תלת דהר"מ נקט תח"ז ג"כ לשון קבלה ע"ש) : (ס"ק יט) ת"ח כו' עם"ם תק"ו. דמבואר מס"ע הוחיל וי"ל דמלוה להתענות בר"ח.לכן בשהתענה ת"ח בר"ה תין לריך למיתב תענית לתניתו ועס"ם תקע"ג דתתן שבשת בר"ח ניכן לריך להתענות מס"ע ס"ג: (ס"ק כ) בתדר כו' דמי למי שנדר כו' עבע"ז ס"ג : ובא למלך כו' ר"ל דתי עדיין לת נדר דהא הוה פעם ת' : לתדם מעובר ופירש"י כו' דת"ל מר"ח ניכן עד ת' כו תסור בהספד דהס מי"ו בכתובים במגילת תענית ופריך ל"ל למימר מר"ח ניומ מצ' ניכן. וי"ח בלא"ה תסור.ומצי דמס"ע נקט מר"ח לתסור גם יום שלפניו דהיינו כ"ע תדר. דר"ח לפניו מותר. תבל ימים הכתובים במגלת תענית תסוריס לפניהם ולתחריהם ופריך כ"ע תדר בלא"ה תסור בהספד דהוה יום שתתר כ"ח תדר. וב"ח תדר הוה מימים הכתובים במ"ת. תתר תביו לת נזרכת תלת לתדם מעובר. ופירש"י בפי' רתצון ול"ל בשבה מעובר שים בה שני תדרי . והתתד תסר. דהשתת כי הוי תדר שני תלת הוי יום שלשים לפני ר"ח ניכן עכ"ל ול"ב מוכח מלשון תביי דתדם מעובר ומפירש"י דע"כ ל"ל דתדר שני תלת ולכך נקט תדם מעובר . ת"ל דהת י"ט הכתובים במ"ת שהוהגים בתדר דיוס שיהגו בתדר רחמן בשהשבה מעובר' . ול"ב יום כ"ח תדר הוה מי"ו הכתובים במ"ת נוהג בתדר רחמן. וכן לפי ב"ע שתרינו תבל ב"ע תדר שני דיימ מותר תי לת הוי יום הכתובים במ"ת ותו' ב"ע שתרינו תבל ב"ע שלשים ר"ח. ת"ו דימים הכתובים במ"ת שהוהגים בתדר דיוס נוהג בתדר ב' ושפיר פיעטריך לו' לתודש מעובר דהיינו שתדר שני תלת ומפירש"י : ול"ב ה"ה דיש"י יש לנהוג בתדר שני . הוה העיקר וכדתזיק בי"ט הכתובים במ"ת : דתנת"ה לת פריך כו' דתסה דתנן במגילה תע"פ שתמרו מקדימים (כשתל יום פוריס בשבת מקדימין לקרותה וכדתנן רים מגילה . מגילה נקרלת בי"ת בי"ב בי"ג בי"ד וכבי"ו ע"פ היכי מבכתת לה) מ"מ תם הקדימו מותרים בתותו יום שקורלים המגלה בהספד ותענית . ופריך היכי מבכתת לה פיעמת כשתל י"ד בנ' בשבת שהכפריס מקדימים ליום ב' שהוא י"ג תדר תת תסור בהספד ותענית . דהת י"ג תדר מי"ו הכתובים במ"ת וקרלת יום ניקור . ותלת כשתל ביום ד' שהכפריס מקדימים ליום ב' שהוא י"ב תדר תת ג"כ מי"ו הכתובים במ"ת וקרלת יום טוריומם . ותבל ימים הכתובים במ"ת שהוהגים בתדר ת' : מתי פריך ת"ל דיום ניקור וטוריומם דלמת מתני' מיירי שהשבה מעובר' דיום ניקור וטוריומם נוהגים בתדר ת' וכשתקדימים בתדר שני לקרות המגלה בי"ב תו בי"ג מותרים בהספד ותענית. תף ע"פ שקורלים בו המגלה . ת"ו דמי"ו הכתובים במ"ת נוהגים בתדר שני : פ"ק דמגלה דף ו' ע"ב : וכת"ה תביי רתיי לגהוג כו' וז"ל בשמעתת דתין בין . פליגי רשב"ג ור"ת ורשב"ג שבר כל מלות הגוהג בתדר תין נוהגים תלת בשני . ור"ת שבר תין נוהגים תלת ברחמן . ופסק תלמודא הלכתא כרשב"ג . ופריך עליה השם בשלמת ר"ת מסתבר טעמיה דתין מעבירין על המלות . תלת רשב"ג מ"ט . ומשני כדי לסמוך גאולה לגאולה פי' גאולת פורים לגאולת מרדכי ואסתר תבל כל היכי תלת שייכי תבי טעמי לסמוך גאולה לגאולה . לשולה תזיקן בתר טעמת דתין מעבירין על המלות . ומידון דיוק לת שייך מידי לסמוך גאולה לגאולה . לכך תזיקן בתר טעמת דתין מעבירין על המלות ויעשה ברחמן ע"כ : ובתסוב' מהרי"ל כו' דבמגלה ס"ד כו' דתין מעבירין כו' הכה תסוב מהרי"ל סימן ת"י . ול"ב דתדרבה זה תטעמת ת"ל דבתעניות ת"ל לת שייך מסוס דת"מ על המלות . כמו שהעתקתי לשונו לעיל וכ"ל דמהרי"ל ס"ל דבתעניות ת"ל לת שייך

תקסט (א) נריך להסליט · עבי"ד סימן ר"ך סט"ו מילוקים כדין זה ועשה המילוק שבין יחיד לציבור כאן כ' ה' המגיד (*) דהציבור כי גזרו תעני' לכן מתחה עליה ככך אבל יחיד דברים שבלבו אינם דברים:(ב)ונודע שקודם קבלת תעניתו כבר עברה כו' . כ"ל והעשה שבקבלה היתה בטעות : (ג) שמעתו מאחר מלות. פירוש אפי' לאחר מלות וכ"ם קודם מלות :

תקע (א) לשון נדר נריך התרת חכם. דנדר חל על דבר מצו' דאסור המפץ עליו ואין שום ציווי על המפץ אבל בשבועה דאסור נפשי' על אפלה והוא כבר מלווה מכר שיש שלא לעשות כך. ועיין בדבריהו בי"ד סי' רט"ו מה שהק על התם והיאך קי"ל להלכה ומתבאר שם כל הסי' הזה בשם"ד :

תקסט דין נודר בעת צרה. ובו ב סעיפים :

א פ יחיד המתענה על כל צרה ועברה או על חולה ונתרפא או מת (א) צריך (פ) להשלים כל התענית שקיבל עליו ג אבל א ציבור שמתענין על שום דבר (ג) ונענין ג קודם חצות א] לא ישלימו ד ואם תלמידי חכמים ורוב ציבור רוצים להשלים אין היחיד רשאי להפריש עצמו מהם :

ב ה יחיד שמתענה על צרה (ב) ונודע שקודם קבלת התענית * אינו צריך להשלים : הגה ב וה"ה לציבור (ב) שמעתו מאחר (ג) מלות שבקבלו התענית בעשרה פ"ע (ד) להשלים(תה"ד סי' ר"פ) :

תקע חנוכה ופורים וימים שאין אומרים בהם תחינה שנפנשו בתוך ימי נדרי תענית. ובו ג"ם :

א פ * °° (*) יחיד שקיבל עליו תענית כך וכך ימים ואירעו בהם שבתות וימים טובים או ראש חדש חנוכה ופורים או ערב יום הכפורים אם קבלו בלשון א (פ) קבלת תענית בעלמא אינו צריך התרה ואם קבלו בלשון ב (ג) הרי עלי שהוא (א) לשון נדר ג (ג)צריך התרת חכם ויפתח בחרטה שיאמר לו אילו שמת אל לבך שיארע בהם אלו הימים לא הייתי נודר ומתיר לו ולהרמב"ם משקיבל עליו בלשון נדר ופנעו בו שבתות וימים טובים או ערב יום הכפורים או ראש חודש א] חייב לצום בהם אם לא יתירו לו אבל אם פנעו בו חנוכה ופורים נדרו בטל ולא יצום בהם מפני שהם מדבריהם וצריכים חיזוק: הגה ומהגה כשבא להתענות פך ימים ומתר מון מי"ע ד מן מנוכה (ד) ופורים בכלל ומם מתר שדעתו היה עליהם ה טוענים מהריו (תשובת הרשב"א סי' תרנ"ט) מגל ן (ה) ערב יום הכפורים בכלל ן ומכי (ו) נהוג ולא כמו שפסק בי"ד סי' רט"ו סעיף ב' :

ב ג °°° הנודר להתענות בשבת ויו"ט וערב יה"כ וחנוכה ופורים דינם שוה לנודר להתענות כך וכך ימים ואירעו בהם הללו אם הוציאו בלשון נדר דינו כמקבל עליו בלשון נדר ואם הוציאו בלשון קבלת תענ' בעלמא דינו כמקבל בלשון קבלת תענ' :

ג ג ואם נשבע להתענו' כך וכך ימים ואירעו בהם הללו השבועה חלה עליהם משעם איסור כולל אבל אם נשבע להתענו' בשבת או ביום טוב בפירוש לא חלה עליו שבועה דאין שבועה חלה על דבר מצוה אלא לוקה על שנשבע לשוא ואוכל ואם נשבע להתענו' בחנוכה ופורים חלה שבועה עליו ב] כיון שאינן ח אלא מדרבנן (ויש להמיר שבועתו ותיטו מתעבה) ונראה לי ט דהוא הדין לראש חדש (ז) וערב יום כפור שאינם אלא מדרבנן אלא שמדברי הרמב"ם נראה שהם של תורה :

תקעא מי הם החושאים לישב בתעני'. ובו ג סעיפים :

א פ היושב בתעני' אם יכול לסבול התעני' א נקרא קדוש ג ואם לאו כגון שאינו בריא °ע' ג"י"ד סי' ר"כ סט"ו °°עמ"ל מ"ב מ"ג °°°ע' ג"י"ד סי' ר"י מ"ז וחזק הם"ע שבתב ונעמו משמע דס"ל כהרמ"ם מבל בלבוש משמע בר"ן וכן כ"ל:ב וה"ם לגיבור. וכזה מין שיילת"ח ורוב ליבור להמיר אם לא שבבר הגדיש היסבירותי:

תקע א קבלת תענית . ל"ל שקבלו בממה עסי' תקס"ג ותקס"ח ס"ב : ב הרי עלי . פי' שאמר הרי עלי תכילת יום פלוני קונם עבי"ד סימן רט"ו

מבל אם אמר הריני נודר להתענות יום פ' לא מקרי נדר ולכן נהגו שמי שאמר הריני נודר להתענו' כ' וה' כל ימות השנה מ"ל להתענו' כר"ח ומ"ל התרה : ג נריך התרת חכם . ואם לא התירו נריך להתענות לכ"ע וכ"ל לנריך למיחב תענית לתעניתו כמ"ם סי' תקס"ח ס"ב: ד אין חנוכה ופורים בכלל אם נשבע להתענות יום פ' ולא מצי להתענות בו מחמת שבת או ראש חדש או יום טוב אלא לוקה ומ"כ אפי' מת החולה אחיו או אמו באחד בשבת וכו'. ב"ב עיין בקצא סק"כ במ"ש במי שצא לו מת ביום ראשון דר"ח בסליו ובשנה שאח"ה היה חשון חסר והעלה לחלק שם בין אם היה שנה ראשונה חסרה ע"ש : והנה אני בחיבורי ספר החיים העליתי דלא כוותיה רק דהיו כנאבד אותו יום ואינו בעולם בלל ולכך יקבע תמיד בכ"ש חשון. אך הנה אחרי שובי נחתי כיון דאלהימי פורענותא לא מקרינן ביה בתחלתו ובין בסופו לכך שפיר שייך לו' כל אימת שנודע לו אם זה היום שנודע לו עולה ליום שלו שמנה עד הנה ויום הנשאר עולה לו למנין בנו וכמ"ש בפ"ב דנזיר דמי שנדר ב' נזירות דיום שלשים עולה לו לבאן ולבאן אבל בתענית דודאי תענית חצי יום אינו כלום בין בתחלתו בין בסופו ואף דיש תענית שעות מ"מ צריך להיות מתענה עד המנחה וא"כ אם נודע לו מקודם שנולד לו בן או אחלת היום אינו תענית בלל וכן סוף היום בלא תחלתו אינו תענית וכן אם מתענה עד המנחה לא נחשב רק תענית שעות אבל לא אמרינן בזה מקצת היום ככולו להיות כמתענה כל היום א"כ ליש ביום אחד לחקבו וכו' שמסקיק שלו ומתענה על בנו. וצ"ע בזה ודו"ק היטב : (שם סעיף ד') יש מי שאומר ששני ימים ושני לילות יום כ"ח ודבר זה לא שמענו וכמו זר יחשב כו' עכ"ל : ולעב"ד לא דמי להנדי דודאי מס שפבר לקיבצו בכ"ע בתוכו יום בחדם עצמו עדיף מליף בשר שוק בחדם . ואם כן בנדון דשוכח פ"ם הכ"ל דשפבר לקובצו בכ"ע בחדם וודאי עדיף מלקובצו בכ"ח שהוא גם כן יום אחד קודם שוף חדם כמו בשבה שמת. ולכן יהיה היפ"ל כל פעם כ"ט לחדם . ומשכ"כ בנדון של מ"ת דפ"ת לקובצו ביום החדם. דהת מת ביום שלשים לחדם ושבה זו אין החדם כ"ת כ"ט יום. ולכן נריך ליקך אחר שוף חדם כמ"ש מ"ת. גם כי כתבוני הכ"ל דהת ביום ת' דר"ח נתחב להדם העבר מבואר בשביעית פרק י' ומשנה ב'

תקעא א נקרא קדוש . שמתוך כך מתמרקין עוונותיו בשביל שמתענה (רש"י) וע"ל דלא מיירי בעוונות הידועים לו אפי' ת"ח מיירי להתענות עליהם עמו"ס הכ"מ בשם הר"ח והפי' מת החולה אפי' ת"ח שלא הגיע לו עדיין שעת פטירתו ומ"מ כיון שהתענה ונתכוין בתענית זו לכפרה על עוונותיו הרי הוא כמי שמת בתענית זו ומכופר לו ומ"ש בשם הרמב"ם ז"ל שמתענה ומתפלל ומבקש רחמים שיתכפ

סמ ר הרמ"ם סמ ס מסנה סמ ל"ב ת טור בסמ ר' יונה ובייחתיו לעיל בסי' ג"ז סעיף ס' וע"ש ס הגהות לסדרי בס"ב דר"ה ועור בסי' תרכ"ה בסמ רסב"ח וס"פ ב הסנה סמ דף ל"ב ג בדרייתא סמ דף ל"ג .

לבושי שרד

של התוקע יוכל תפיו לתוך תלל הזהב: מ"א סקכ"א קולו השתנה . מש"ה פסיק ותני שלא בתוקם הנפח פיו וחבין כ"ז מתוך מ"ם תחלה על התחבר ד"ה סופר לכך פנימי : סקכ"ד (°) והקשה הלבוש. הוא ענין בס"ע : סקכ"ה (°) סי' תק"ל הוא במ"ח סמ סק"ב נכרי שתקק קב בנקעת ר"ל שעשה כלי בשבת מעניס לסור לכסיק בו כי"ע דהוי מולד : שם (°) והר"ח שכתרבי הוא התיתר בדין זה דעשה נכרי סופר כי"ע : שם (°) סי' רל"ב . ע"ש במ"ח סקנ"ו דגוי שעשה מעגלים כי"ע לו בשבת ערי ליערל דהוחיל וגמרו כי"ע לו בשבת בידי חדם ויכול לגמרו כי"ע לו בשבת ליה כיה משום מוקנה משל"כ בשתקק בנקעת ישרחל הני מוקנה דהישרחל התחיל לתקלי מדעתו' לחין לו רשות לומר לנכרי כי"ע לעשות לו כלי וכ"ל מולד : שם (°) ועסי' שכ"ה ס"ד . ר"ל דשם הניח המחבר ב' דיעות בדין נמרו בידי חדם בשל נכרי ותסיק שם דלעורך הלוה יש לסמוך להמתירין שם"ה התיר כתן לעורך הקישה :

מוכך הסופר ואפה זכה כל שהות סמך להגמת פיו מסתמת יין (°) קולו משתנה כשכיל כך [הרמ"ם] : כב ואם לאו פסול. ואפי' להמכשיריס כשתמו כמינו כמ"ש ס"ז הת פסול דהוי כ' סופרות : בג שכות.משום די"ט עשה ול"ת הוא ואין עשה דסופר דמי ל"ת ועשה ומכשיס הסוו דבריהס לשל תורה והעמידו דבריהס במקום עשה : ואם נפל עליו גל של מניסאסור לטלטל המניס כדי ליטלו [טור גמ']: כד תוקעין בו. דהה שרי לטלטלו וח"ב שרי ללחת בו דלח מכרו מכשיס למי שהוח כשכיל חלח בהיכלה ובהגחה ומלות לאו ליהנות ניתנו טור סי' תרכ"ה וכג"ת ומרדכי פ"ו דעירובין ועכ"פ לאסור לטלטלו חון לד"ח וכמ"ש סי' תקנ"ו ס"ס ולפמ"ש סס סוף הסי' ישרחל לאחר שלמו ומתעכב והניחו כי"ע לסור לטלטלו עמ"ס סס . (°) והקשה הלבוש דהח אפי' לכתחלה שרי לומר לעכו"ס להניחו מחון לתחום דה"ל שבות בפני הבזיון אפי' בחול אסור מפני הכבוד :

בפיו ותקע בו כשר: הגה (יט) ולי נרחה דאפי' אינו בולע ג"כ הרחב"ה וכ"מ מלשון הטוחל ובולע ללד הפה ומוקע בפנימי יללא כן נרחה לי דק שהם למילון הטוחל ובולע ללד הפה ומוקע בפנימי יללא כן נרחה לי

בדבר שיש בו משום כג (טו) שבות כיצד הי' השופר בראש האילן או מעבר הנהר ואין לו שופר אלא הוא אינו עול' באילן ואינו שט על פני המים כדי להביאו ט ועל ידי עכו"ם מותר דהוי שבות דשבו' (פירוש אפילו אם היה

תקפז (א) אם קול שופר כו'. דלמ"כ הרמ"א דס"ל ס' טומדים נמוך לעולם אינם שומעים אלא קול הברה וכתב ב"י וכיוצא שומעו קול שופר אז קול הברה ממרחק מעומק הבור ומהתקרב להמדם על נפח הבור והתרחקו ממנו ◄ ומיעור דבר זה תלוי בהבנת המדם אם קול שופר שמע אז קול הבר'עכ'ל.ולפ"ז גם בתוקע בבה"כ ויש עומדי' בחוץ קלת רחוק מבה"כ יש נ"כ בזה סייעות הבחנה לפי הריחוק מבה"כ) וגלע"ד להביא ראיה לדברי הרמ"א מדאמרי' בגמ' דהא דאמר רבה שמע מקלת תקיע' בבור יצא היינו בתוקע ושלח, אבל לא יצא בתוקע ושלח לפסביה ואין אחר עמו והוא עלמו תחילתו וסופו בהיתר ופרכי' מאי למימרא ומשנינן אמר דתימא זמנין דמפיק ריפיה מפומא מזה אחא בחמת כך לא יצא וכלקחוה מסוף"מ אי"ה אע"פ שאין קול ק"ו אם עומד בשפת הבור ותפ"ה שבכריע כ"י דלא כהרמ"ם מ"מ כיון דבבה"ג דוכתי מניהו שבבל' הבקיאין ביותר עלמיו על סוס דבר לומר שבסמוך על הבקיאות ק"ו כאן שהרמ"ם ס"ל שאין הבקיאות סיוע נסמוך אמאמו על הבקיאות הלכך אם התוקע הוא בתוך הבור יש להעומדים על שפת הבור חיוב לשמוע אבית עד שיכור לו היטב (°) אלא שמע רק הברה ◄ ואם תקע אחר שעלה אחר שעלה בעלייה שניה ושלישית אינו יוצא אפי' אי אפשר לצאת מכל מקום כיון שהוציא השופר תחלה מרם שיניע הצינור לתוך האוזן כבר נתבלבל בהברת המרתקולא נתיקשו אזנ' כשתוקע ועולה מ"ט י"ל אפי' אי אפשר לצאת מכל מקום כיון שהוציא השופר תחלה מרם שיניע הצינור לתוך האוזן כבר יצאו אזניו שהרי הוא תוקע ועולה וק"ל :

סי' תקפ"ח במג"א ס"ק א' הקשה מהרמ"ח. נ"ב עייקהיטב במהרש"א בחולין דף פ"ד ע"ב :

נתיב חיים

הרח"ם בהגיה כ"כ אלא כעיני תוך כעלם ממנו דברי הרח"ם ברי"ם פ"ב ס' י"ב אך, אפי' בשתיכו מינו אם בקול כמו שהיה קודם וקיבה אע"ג דקודם התקיעה היה מעכב התקיעה כבר ויותר מהמם אלא שפק כאן בגי"ש ובן יש להסבי' בשתמו אלא שמינן אם בתחילה קודם שניקב ותזר קולו לכשהוא שהיה בתחילה קודם שניקב והוא דעת הרח"ם שסומך עליו בשעת הדחק ע"ש: תקפז ט"ז ס"ק א' ◌) ולעני"ד להביא ראיה כ"כ ולראיה ליישב דברי"ם ורע"י ורעק"ס שם אלא פירשו כוונת הרמ"ן ז"ל ונם המקובל המופלג מהר"ש שערבי שמעתי

תקפז (ב) נבנ . ואם שמע קול הרעוי לתוכו נבנ ס"פ בגון תקיעה ותרועה ותקיעה יצא לכתם

תקפח (ב) נבנ . ואם שמע קול הרעוי לתוכו נבנ ס"פ בגון תקיעה ותרועה ותקיעה יצא לכתם

לבושי שרד

תקפז ט"ז סק"א (°) אלא שמע רק הברה . לשון זה נלו"ו דוקא דהרי להא דאמרי' אם קול הברה שמע לא יצא. פירש"י בקול הברה עם קול השופר הוקע כצ"י: מ"א סק"ב (°) לא יצא ר"ל לריך לכתחלה אם קול שופר שמע לו קול הברה לפילו בשומד בתוכה מצא"כ בבור דשומד בתוכו ח"ל בכתחה : סקכ"ב יצא ואם. ס"ק זה שייך לס"ב על מ"ש ואמרתה ילא : סק"ד (°) כתב"ל. היינו כס"ק הקודם דאם הוליא שופר תחלה יצא :

תקפח ט"ז סק"א (°) ספק יום . לף למלויר שמע מקלת קודם הכי דהוי ספק לילה ומקלת אחר הכי לא יצא מספק מ"מ הוה רובא לאמוקינן דשופרי לא יצא ולריך להקוע פעם אחרת בברכה וזה ח"ח אעפה"ב דאם קול שופר שמע לו יצא. פירש"י עד אחר ס"ם ע"פ מה שכ' הלבה דיוצא בדיעבד ומ"ם הע"ז דזה ח"ח אעפה וכו' לרווחא דמלתא ס"כ דאל"ה אף אם הוה לספק עשות מלוה תרוכה כזו מכל מקום לא משכחת דילעולם בתקוע בברכה אחיכ בשני הכי, כשני הקודם דאי אינה שמיעה בתקיעה בפיוט יצא ול"ל: מ"א סק"ב (°) זה הסק"ז שייך לס"ב על תיבת יצא :

ביאור הגר"א

סי' תקפז ס"א התוקע כו'. רמב"ם וכן משמע מפירש"י דלא כהרמ"ם שם : וכן התוקע. לא חילק כאן הרמב"ם אבל מדלא חילקו בגמרא כאן : ס"ב וכן אותם. גהרמ"ל כ"ה ל' הבא בור מקום כו' וכמ"ש בלא"ח שהם כו' : ס"ג השומע . **מחלוקת** בירושלמי וכפי' הרמב"ן בפילו הרמ"ם פ"ל דה"ל ס"ם וכן בברייתא הרמב"ן בהלי פירושת דלי כפי' הרא"ש בתוקעי **תקע** הרא"שובה ומשך כו' קלי ל"ב לפי' הקיעה הראשונה לא עלתה לו דהא לספיק בלתיים וכמ"ש בסי' תק"ן ס"ח וע' מ"ח בשם הפוסקים דהלכה כספרדי דראשונה וכמ"ש הרמב"ם ופ"ה דקי"ל בכ"מ כמ"ד שהוקבע בגמ' בלתרוכה : ויי"א. ערמ"ח שם : וה"ה. **דלכתחלה** ראשונה שבות ת"ק דירושלמי בגמ' דבור מיירי שלין שיעור הקיעה ולר' לפא לפי' ים בו שיעור הקיעה :

סי' תקפח ס"א זמן. מגילה ב' ב' כל היום כו' זה הכלל כו' ור"ה ל"ד ח' וכ"ם ח' ותרתי תלת נקע בתחי' וס"ה לכל הנך **לסדר** לא יצא כלל אף תקיעה ראשונה משום דהפסיק וזה עצמו על הסדר וכפ"ב דמגילה הלכה ב' ופי' הרמ"ם בפ"ד דר"ה ס"י בשם רי"ף ראשי אפי' שמעו כל היום יצא ואם היה. כתי"ם שם בהג"ה : ס"ב וי"א דדוקא . ירושלמי פ"ב דברכות ר"י בשם ר' יוחנן אפי' שמעו כל היום יצא ואם היה. כתי"ם שם בהג"ה : ס"ב וי"א דדוקא . ירושלמי פ"ב דברכות ר"י בשם ר' יוחנן אפי' הרמ"ם פ"ד דר"ה ס"י בשם רלבי"ה כיון שהיה קודם תקיעה דמוסף ולא אחר תקיעה דמוסף כמ"ש הרמב"ן ובמ"ל סי' תק"ל קר"ק קצ"ק קר"ק קצ"ק ומשום הכי יצא אם שמע קול התקיעה ותרועה ותקיעה אפי' אם שמע רק תרועה ותקיעה ולא תרועה ותקיעה אפי' אם שמע רק תקיעה ותקיעה אפי' אם שמע רק תקיעה ותרועה ותקיעה אפי' אם שמע רק תרועה ותקיעה אפי' אם שמע רק תקיעה ותקיעה אפי' אם שמע רק תקיעה ותרוע

מ ירושלמי ב רמב"ם שם ג שם בתענה (ס והוא ל' יום לאחר תקופת ניסן ד רמב"ם שם ה שם בתענה ז ירושלמי והביאו הרי"ף ורא"ש ורמב"ם שם ז משנה שם י"ק ח לוקימתא דרב נחמן שם וכפי' רשב"ם ובה"י וכ"כ הפוסקים ט בריייתא שם י משנה וגמ' ובריייתא שם כ שם בתענה ל רמב"ם שם"ג מכ"ת הוא מיבור בירושלמי וגם ברשב"ם מן הגמ' מבואר כן בגוף הסיג הב"י ב רמב"ם שם מבואר דמעמול אין ת"ל בשבל י"ל ס בריייתא שם כ"ל וכתכמים ע משנה שם י"ט וכרי' תלינהו פ שם בתענה (ס משנה י"ט ל רשב"ל בתענ' ל' ל' סי' ת"ב) ק שם בתענה: ח ל' רמב"ם בפ"ב מהלכות תענית י"ב ומעובדת דרב יצחק ס"ג ב שם בתענה וכמ"ק ג בריייתא שם כ"ב ד שם בתענה ה בריייתא שם כ"ל ו רמב"ם בפ"ב מהלכות תענית ה"ב ומוכיח דתמן תחלת ת"ק רגלי דתמתא הנביאים לבד מהבקף וכו' ת"ב מהירושלמי נתמר בחורים ולא זקנים וה"ב לחיוק ז עובדא דרב נחמן מטוח הנביאים לוקה שהשה לא כ"ם ח עובדא דתמול שלם ט עובדא דרב יצחק שם י שם בתענה (ברי"ן לסברת רשלוח כ שם בתענה ל בריייתא שם כ' ת טור בשם רמב"ם בפ"ב מהלכות תענית ה"ב ומוכיח כן מהירושלמי ס"ק ו' ס"ק ב' ע שם בתענה ל בריייתא שם פ"ב ס בריייתא שם פ"ב ק בריייתא ובדמפרש לה שם בגמ' ק רמב"ם בפ"ב מהלכות תענית ה"ב ובדמפרש רב פפא ר טור בשם רמב"ם שם מהבריית' שם י"ל ה משנה שם י"ט בפירוש רמב"ם ובריייתא כ"ב ב"ה שם: ח רמב"ם מהלכות י"ט ובריייתא כ"ב ב בריייתא כ"ל ג לוקימתא דר' יוחנן שם ה לוקימתא דרב יוסף שם ה רמב"ם שם בפ"ו

גתיב חיים

תקעו מ"ל בהתלה °) ומהי התם למה. כ"ב ולו לק"מ הכא אקרא מלא הוא וכו' הכוונה מלמה כתלמה ומנהג וגו' והרשוה בתלונות כתלה ממלות עשה מן התורה בה"י הוא. ו"ל רמב"ם ומרישון בתלונות בלבד בגבולין היינו חוץ למקדש אבל מ"מ בה"י דוקא:

יד אפרים

במג"א סק"ה בהגה.הוא ט"ס ל"ל להגסומוניין על מ"ש קול׳ שסמוכי להגס:

דגול מרבבה

*) ומה ירדו ביום העניות, לף שירדו לאחר חלות תומרים כלל הגדול וכן הרשב"ץ בחידושיו ומהגס מה שפסק שם שגם הם ירדו למקר תומרים כלל הגדול כבר הורה הרשב"ץ מוהיו כן לבל ביומו גם הרשב"ץ מוהה וכן כלע"ד מוכח מדברי הר"ן

חתם סופר

מקום בלשון תורה הוי שני עיקר דהרי קורא בו מניקה כמ"ש התוס' ס"פ קונם יין וא"כ מה שאומרים קדיש ביום היא"צ שהיא שעם דין הנשמה למעל' בודאי אותו דין שלמעלה הוא באדר שני כפי לשון התורה ואם כן ע"כ לומר בו קדישים וממילא פשוט שדעת הנודר להתענות באותו היום שאומר הקדישים והדעת מכרעת כן לפע"ד ועיין תשובות ח"ס או"ח סימן קפ"ג וסי' י"ד:

ס' תקע"ו במג"א ס"ק ב' דמנוסה הוא

ביאור הגר"א

ס"ה מתענים וזועקים. ל' הרמב"ם ומפרש כל ההרעה דגשמים ורעיש דפ"ג הכל בפ' ו"ע מ"ם מכל ההרעה דשם דמפרש בסיפר ומפ"ל בפ' תקע"ו ז"כ הרמב"ם להדיא ובגמ' כללו הכי עם מאר דברים במס"ם ה"ר מתריעין על התלמות כו' ותפסרה כו' ומתריעין על הגובאי כו' וע"ם י"ר ל' ועלמ"ה שם: וכן אם כו'. הכל לשון הרמב"ם ומפרש פרם קרוב לו: וכן אמהניעו כו'. גמ' שם ובגי' הרי"ף ורא"ש ור"ג מפי': עד שיעבור כו'. כ"ל ס"ו ובירושלמי פ"ג הלכה ב' תני מהרישין על כתלון בפרס כו' מעמה לפי' יותר מכלן מעמה כשים ואין מתריעין על מעמה כשים: ס"ט בד"א כו'. ירושלמי פ"ל הלכה ל' ולף דגמ' ספ"ל מתרין דרבי פלינ וקי"ל כרבי י"ל דלא פליג אלא לענות מעננ של ברכה ובמ"ל סי' הקס"ו ס"ב מהירושלמי ע"ש: יחידים כו' ומפסיקים. כ"ל ס"ל: ושוהין אח"כ כו'. כמ"ל ס"ב הגיע ר"ח כו' והוא כמו ו' ימים אחר בה"ב של ניסן: כמו כו'. לאחר כמו משוש דבחתן אסר רק ה' ימים: ס"י ובבלל המטר. עמ"ש בסי' תקע"ו סי"ד: ס"ב א"א כו'. עמ"ל ועי"ז: ס"ינ אם כו'. עט"ז ול"ל דלעגנו מתחת קבלה דל"ב לפי' קודם כמו ול"ל דלא כמעגנו מתחת העגיות:

סי' תקעו ס"א בשם כו'. מהגי' פ"ג דתעניח על כל ברה אלא תבת כו' וכה' הר"ן דמהריעין היינו מהעגין ומהריעין : כבגון עו"ב כו'. סם עיר שהקיפוה כו': או לעזור כו'. כ' המ"מ שהוא כפי הבע"י ול"ל לרב אחו מהרי לבבל נזר התעניח' נזרו על הבבר כו'. וכגמ' אלו הוא בלשון אחר ול"ל ס"ו: עד שירותמו. גמ' ספ"ל ל"ר"ו אחו כו' ס"ו: וכל העדים כו'. מהגי' בפ"ג לוחה העיר כו' וכ"ק ס"ה: ואין הנשים כו'. מדקתי' רבגי מ' לבד מנשים ועף בה"ב כו'. ובירושלמי פ"ג הלכה ב' בחורים אבל בי' מהריעין כ"מ: אא"כ תקעו כו'. שלף בשבת ובה"ב כו'. ס"ב הו בה כו'. בריייתא שם ונקע מספר קודש וכ' וכן לפי כו': ואין הנשים כו'. ל' הרמב"ם ומפרש כו' ובמ"ם במהדב רבה שלבך לאחר לף שאלו לף בפ"ב מהלכות תענית ה"ב: ואם התחילו לירד קודם חצות כו'. ל' הרמב"ם ומפרש כו' ובמ"ם במהדב רבה שלבך לאחר לף שאלו לף בפ"ב מהלכות תענית ה"ב: ואם התחילו לירד קודם חצות כו'. ל' הרמב"ם ומפרש כו' ובמ"ם במהדב רבה שלבך לאחר לף שאלו לף בפ"ב מהלכות תענית ה"ב: ואם התחילו לירד קודם חצות כו'. ל' הרמב"ם ומפרש כו' ובמ"ם במהדב רבה שלבך לאחר לף שאלו לף בפ"ב מהלכות תענית ה"ב:

גר"ל לף כבדבר שנירע ג"י וכ"ם ברה"ם לף שגוסה שניסם ועם"ם בסב"ל ומ"ם סם מעשה כו' תענית בלא כתרעה. ומה"ם בגמ' ר"ע חין מתריעין בסוריה ובן בגמ' ר' חין מתריעין בסוריה וכן בגמ' ר' חין מתריעין בסוריה וכן בגמ' ר' חין מתריעין בסוריה וכ

זלת מתריעים כמ"ש סי"ב : ט סביבותיה · סיימו בחותמו הפרכיה כמ"ש ס"ח : י ולת קטנים . ל"ע דהת לעולם אין מתענין קטנים ומפאר דמיירי שהם בני י"ג ומ"ה קרו להו קטנים כל שלא הגיעו לגבורת מנשים וכן נוהגים שאין גוזרים על פחותים מי"ח לזכר וט"ו לנקיבה : יא כ' נרות. אבל בשאר ימות השנה אין מדליקין נר בבהכ"נ אלא לצורך התפלה כגון שאין להם נר בביתם ואין יכולים להזכיר בתפלתם גם נרות מחמת וכ"ה בכמה פיוטים וסליחות : יב בכל יום תעני' וכו'.) תמה מני למה אין עושין כן בזמנינו וידוע שזה עיקר התענית כמבואר בישעי' ס' כ"ח ובגמ' ובמג' פ"ב דתעני': **תקעז** א ומונעים הממריצים · וה"ה שם מקלקלים ומפסידין בעניין מאכ: ב נמפז · פ' שריך להתעות לעופים שמכינתן בכל יום כגון עיר שמקיפו' עכו"ם ות"ח לגזור תעני' בכל יום ולפי ענינם אין מקום לתעני' ב"ב לפיכך אין גוזרין תעני' כלל (ר"ן) עמ"ש סי' תקע"ה ס"ה : ג סימידים רוצים להתעני · אפי' רוצים להתענו' ולת מיחי' ממ' יחלה ויצטרך לבריו ערכי תקע"ח : ד בעניני וכו' · ובקרקפ מוכיח שהם"ן והגאונ' מוחרים ריצוי זה בשומע תפלה כשם הרבה גשמים :

תקעט א לרחובה של עיר · כדי להתצות בפרכסיה ת"כ משום גלות(נמ')ות"כ במקום שאין יכולין להתפלל ברחוב בפני העכו"ם יתפלל בבית הכנ' כעשה הסני ואף על גב דלית' בגמרא דגלו מבי כנסת' לגו דוקא גלה ס"ה בית אחר דלא גרע מרחוב גלה דקרא מאלהינו על זאת ואומרים אע"פ שיש בלבנו צרות רבו' על צרה פלוני' באנו להתפלל ואם יש להם צרת רעב וצרת דבר מבקשים רחמים על הרעב משום דכי יהיב רחמנא שובעא לחיי יהיב :

טז מ יב בכל יום תעני' שגוזרים על הציבור מפני הצרו' בית דין והזקנים יושבים בבי' הכנסת ובודקים על מעשה אנשי העיר מאחר תפלת שחרי' ער חצי היום ומסירין המכשולים של עבירו' ומזהירין ודורשין ותוקרים על בעלי חמס ועבירו' ומפריישין אותם ועל בעלי זרוע ומשפילין אותם וכיוצא בדברים אלו ומחצי היום ולערב רביע היום קורים בתורה ומפטירים בנביא ורביע היום האחרון מתפללין מנחה ומתריעים ומתודים (ז) וזועקים כפי כוחם :

תקעז אם נתרבו הגשמים עד שמטשטשין הקרקע איך מתנהגים. וכו סעיף אחר :

א מ בכל מקום אם רוב גשמים מטשטשים הקרקע א ומונעים (מ) המחרישה א] מתריעין ומבקש ם רחמים ג ואם הענין ב נחפז ואין פנאי להתריע כסדר שאר תעניו' אין גוזרין בו תעני' על הצבור שאין הצבור יכולים להתענו' בכל יום אלא מתריעין בכל יום ובכל תפלה ובהתרעה בפה די ואם ג היחידים רוצים להתענו' רשאים הם בכך ובהתרעת הפה דהיינו ד (ג) בעננו אב נו ענננו ג אומר יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו שיכבשו רחמיך את כעסך ויגולו רחמיך על מדותיך ותתנהג עם בניך במדת רחמים ותכנם להם לפנים משור' הדין ובטובך הגדול רחם עליהם שאין פורעניו' בא לעולם אלא בשביל ישראל והם עמך ונחלתך אשר הוצא' מארץ מצרים ואינם יכולים לקבל לא רוב רעה ולא רוב טובה השפעת עליהם רוב טובה אינם יכולים לקבל כעסת עליהם אינם יכולים לקבל יהי רצון שיהא ריוח בעולם וזכור רחמיך :

תקיעת שכל יחיד יתענה ויתפלל על צרתו. ובו סעיף א' :

א מ כשם שהצבור מתענים ומתפללים על צרתם כך כל יחיד מתענה ומתפלל על צרתו כיצר היה לו חולה או חועה במדבר או חבוש בבי' האסורי' יש לו להתענו' ולבקש רחמים בתעניתו ג ולא יתענה בשבת ובמועד וחנוכה ופורים וראש חודש :

תקעט סדר תפלו' באלו תעניו' ובו ג סעיפים :

א מ בכל יום משבעה תעניו' אחרונו' של גשמים מתפללין על סדר זה מוציאין את התיבה א (מ)לרחובה של עיר וכל העם מתקבצים ג ומתכסים ב (ג) בשקים ונותנים ג אפר מקלה (פי' אפר של דבר שנשרף למפוקי אפר בעלמא שנם הוא נקרא אפר) על גבי התיבה ג ועל גבי ספר תורה כדי להגדיל הבזיה ולהכניע לבם ד ואחר מן העם נוטל האפר ונותן בראש ה הנשיא ובראש אב בית דין ד במקום הנחת תפילין כדי שיכלמו וישובו וכל א' ואי נוטל ונותן בראש ואח"כ מעמידים ביניהם זקניהם והם יושבים ה לא היה שם זקניהם מעמידים חכם לא היה שם זקן ולא חכם מעמידין אדם של צורה ו ואומר לפניהם דברי כבושים (פי' סבונין ומעוררין הלב למשובה) אחינו לא שק ולא תענ' גורמים אלא תשובה ומעשים טובים שבזמינו שלא נאמר באנשי נינוה וירא אלהים את שקם ואת תעניתם אלא וירא אלהים את מעשיהם (ז ובקבלה הוא אומר קרעו לבבכם ואל בגדיכם ז ומוסיף בעניים אלו כפי כוחו עד שיכניע לבם וישובו תשובה גמורה ו ואחר שגומר זה דברי כבושים עומדים בתפלה ומעמידים שליח צבור הראוי להתפלל בתענינו' אלו ואם היה אותו שאומר דברי כיבושי' ראוי להתפלל מתפלל ואם לאו מורידין אחר ומי הוא הראוי להתפלל בתענינו' אלו איש שהוא ז רגיל בתפלה מ ורגיל לקרו' בתורה נביאים וכתובים ח ומטופל ואין לו ויש לו יגיעה בשדה ט ולא יחי' בכניו ובנ' כותו וכל קרוביו והנלוים אליו בעל עבירה אלא יהי' ביתו ריקן מן העבירו' י ולא יצא עליו שם רע בילדותו שפל ברך ט ומרוצה לעם ויש לו י נע מה וקולו ערב ואם היה זקן עם כל המדו' האלו הרי זה מפואר ואם אינו זקן הואיל ויש בו כל המדות האלו יתפלל :

ב כ סדר התפלה ושש ברכו' שהוא מוסיף ותקיעו' שהוא תוקע מבואר יפת בטור סימן זה :

ג ל שבע תעניו' האלו אחר (נ) שמתפללים יוצאים כל העם לבית הקברו' ובוכים ומתחננים שם מ כלומר הרי אתם מתים כאלו אם לא תשובו מדרככם יא (ולפי זה מס מן קברי ישראל הולכים על קברי (ד) כותים). (גמרא) :

תקפ ימים שמתענים בהם. ובו ג' סעיפים :

א מ °°אלו הימים שאירעו בהם צרו' לאבותינו (מ) וראוי להתענו' בהם ואע"פ שמקצתם בראש חודש ג יש מי שאומר שיתענו בו (ונוהג שלא להתליח בראש חודש)

ב באחד בניסן מתו בני אהרן בעשרה בו מתה מרים ונסתלק הבאר בכ"ו בו מת יהושע בן נון בעשרה באייר

°עסי' תק"ע °° ע' · מ"ם סי' תק"ע ס"ם קע"ג ומי' תקפ"ב רדב"ז מ"ח ק"י ע' סי' י'

הרמב"ם וכני' של"ה בכ"מ וכמ"ש ל"ח וע"ש: אבל מבקשים כו'. כמ"ש י"ע ב' ועל כולן אין מתריעין שלא בפיקרכיה היה סביבותיה לפירושו : ובכ"מ כו'. ר"ל דמתריעין שאמור שלא שבת לא מתענין ולכאו' כשופר שלא יזעקו בפה וכמ"ש ל"ח ע"ש: ג' ד' ואופרות בשבת מי שרי וכ"ה הרמב"ם פ"ח מיומרת דתעניות כל"ל תענית בשבת אם שרי כמ"ש בפ"ב אין גוזרין תענית על הציבור בר"ח ואם התחילו כו' ומלשון נקט שבת ות"ט ר' ופ' לא שהתחילו מפסיקין וכמ"ש בהוספת"ח ל"ל אין מפסיקין ל"ש הכתובין במגילת תענית משמע דוקא שלהו ובכ"ה הרמב"ם במתני' עיר שהקיפוה כו' והקברים בבריחת וכן יחיד כו' ומשמע ומיכון מבל בשאר מפי' אין מזעקין כמ"ש על שלו כו' ח"ם ולת וזעקין כו' חוץ כו' עיר שהקיפוה כו' : **אפי' על היחיד כו'** . כני' כרי"ף והרא"ש בגמ' שם ח"ר עיר כו' ויחיד הנרדף כו' מתריעין עליהם בשבת ועל כולן רשאין כו' : או חולה כו'. כ"כ הר"ן וכ"ה בהרא"ש מפי' רוח רעה מפי שהוא חולה מהשלוחים המתוכנים וכ' דמיכן לכל חולה שיש בו סכנה ועפי' רפ"ח ס"י וכ"ה בב"ק פ"ב מתריעין על החיכוך בשבת וע"ל ס"ה : זועקין כו' אבל כו'. שם פ"ד ה' ו' : אא"כ כו'. שהפרש ח"ם שם תלוי היה היינו ה"ק ורבי יוסי הלר"י ע"ב מתריעין לף בשופר כיון דפוקות בפה הוא ות"ק ל"פ לר' יוסי **חלת ר"י** פלוג לת"ק ולכ"ה כת"ק : ס"ידה תעניות אלו כו'. ומוספת ספ"ב העוברות והמוקות מתענין בעי"ב ובי"ב ובשלש תעניות של צבור ר"ל בתעניות של מעמ ושאר תעניות לת סיו מתענות: **וכא קטנים.** במ"ב דהת לף כיב"ב לין מתענין כמ"ש בפי' בתרע דיומא : ומותרים כו'. כמ"ש י"ת ס' לין ס"ל כבבל כו'. ומפרש כמ"ש הוס שם לין כו' וכמ"ש י"ת ר"ת עתיר כו' ר"ת לוקני כו' וז"ש לין ס"ל כו' דלין לכם תעניות חלת על שאר דברים ובכם לין דינם כמ"ש : ס"שו ואומרים אעפ"י כו' . ירושל' ר' חני שלם היו ג' דברים כגון עיירת גשמים וגוזרי כו' ר' חני כך הוה קפיך לתעניתי הוה אתר קומיהון לחנוך תע"ג דלית בליבן עקרן מניהון לין לחן חלת לכון דלתיהון : ס"שו ב"ד וחזקנים . כמ"ש קדמו לוס כו' לספו זקנים וכמ"ש גמ' שם : ומסירין כו'. כמ"ש הלת זה לוס לכתרמו פתח תרלוסות רשע הזה כו' : ומתריעים. ע"ש דגם בשחרית מתריעין ול"ל מתחננים וכ"כ הרמב"ם :

סי' תקעז ס"א בכ"מ כו'. כמ"ש וכגולה מתריעין עליה וכמ"ש הטור מפני שהגשמים קשין לה ומ"ש שלא יהיה כו'. הוא מוספת שעשו וכ"ה בטור וכן לה משמעתין כו' כמ"ש ה"ר ונתחי כו' שכ"ז שהגשמים מרובים כו' : **ואם הענין כו'.שאין כו'.** כמ"ש ת"ר עיר כו' ועל כולן יחיד כו' ר"י כו' וש"ך ס"ק ללת ביחיד לבל לגזר כ"ע מודים שאין מתענין וכ' ר"ן במתני' שם דכיון דבל בהתרעה הוא בה"ב כמ"ש ת"ע ג' ותיכון מיד שלהן בה"ב וכ"ש שהשכנה בת יומת לבל עיר כו' שהשכנה בת יומת והיו לריכין להתענות רלופות שהענין נחפז ואין גוזרין על הלבור בבל יום ללת מתריעין וכמ"ש בהוספת"ח וכמ"ע סי' תקע"ח פ"א בשם מפי שלריך להתענות רלופין ות"ם בגמ' ועל כולן יחיד רשאי כו' לבל לת לגזר וכ"ה ל"ר:ואם היחידים **כו'.** כמ"ק שם : יהי רצון מלפניך כו'. פ"ת הנרכות : שאין כו'. ופ' הנע"י : **וחם עמך כו'.** לשון הפי' כפי שכתב : **ואינם כו'.** כרוייתא בפ"נ : סי' תקעח ס"א כשם כו'. ואינם כו'. כרוייתא בפ"נ : סי' תקעח ס"א כשם כו'. כמ"ש בפ"ת ה"ר מי שהי' כו' וכיוצ"ל ת"ר:ואם היחידים כמ"ש ומפסיקין כו' וכירושלמי פ"א דתעניות הלכה י"ג ובנדרים פ' קונם הלכה ג' ר' יעקב בר חנין מפקד לספריא לין לחת מיחה מישלוכין לחתרין לה בכל מתענין תוך משבתות וי"ט ור"ח וחמ"ת ואמונה ופורים .

סי' תקעט ס"א בכל יום כו'. כמ"ש ולפי' נקטיי"ת כו' ורמיכני כו' : **אפר מקלה.** כמ"ה הפני : כדי להגדיל כו'. כמ"ש לחת רבי זירא מרים כו' : כדי שיכלמו. ר"ל לכך מניח לחת וכמ"ש בגמ' שם: **לא היה שם כו'.גמ'** שם **:ומוסיף כו'.** כמ"ש לומר לפניהם דברי כבושין : **ואחר שגומר כו'.** כמ"ש בתני' לומר לפניהן כו' עמדו בתפלה כו' : **ומעמידין ש"ץ כו'.** תתני' וגמ' שם : **ואם לאו כו'.** גמ' שם : **שבע כו'.** שם בגמ' ותקלאמר שם בהלי פירקין ת"ח **דוקא** בשבע כלולות שלפני התענית וח"ל הפסיק מבעוד יום :

אשל אברהם

א] מהרישין. וכת' נשמיש אין מתריעין עיין ת' הרשב"א סי' קע"ג :

חתם סופר

נ"ב ועיין זוהר ר"פ חיי שרת מענין אמירת פישום הקטורת ולעיין תענית יוה"כ ע' תשובו' ח"ם חלק ששי סימן ט"ז וסימן כ"ג [איך להתנהג ביום צומא רבא בעידן ריתחא מפלת ומגפ' קאלרא ר"ל שהריפאים מומחין אומרים שמי שיוצא משחח ביתו אליבא ריקנא דמי בנפשו וכ' דלפי לשון השאלה משמע שהרופאים הזהירו רק לצאת משחח ביתם ומשמע דכשהם סגורין בביתם אין התענית מזיק אם כן יתענו בביתם ויתפללו ביחידות ולא יקראו בתורה כי אין זה כדאי לדחות איסור כרת דאורייתא אך אם המומחים מסכימים שהתענית עצמו מזיק או ישערו הרופאים כמה שיעור לגימה שצריך האדם שיחזק גופו וינצל מספק סכנה ואותו שיעור קאספע טעא או מרק ישתה אחות משיעור מלא לונמיו וישהה בין שתיה לשתי' כדי אכילת פרס שהוא לכל היותר תשעה מינוטין ולכל האחות ב' מינוטין]כאשר ביארנו בתשובה סי' ט"ז . וישתה רק הנאת מעיו ולא הנאת גרונו היינו קאספע ושעע בלי ציקער וחלב וכדומה ואם אפשר שלא כדרך אכילתן הוי שפי עדיף וד' יסיר כל חוכי מעמי ישראל] :

סי' תק"פ במחבר סעיף א' אלו הימים. נ"ב בירמיהו סי' ל"ו פסוק ו' ביום צום וכתב שם בהג"ה דר"ע ובפוד מישרים שהוא ר"ח כסליו

ביאור הגר א

ס"א ובא"ז כו'. ויתני' וגמ' שם : מפני כו' ובתיהם כו' . לשון הרמב"ם : ס"ב כל עיר כו'. לשון

באר היטב

(ה) קטנים . ומוכגים שאין גוזרים על פחותים מי"מ לזכר וט"ו לנקיבה עמ"ש : (ו) אחת מכל כסים ירמ אחת יכולים להזכיר בתפלתם גם נרות מחמת וכ"ה בכמה פיוטים וסליחות מ"ש: (ז)וזועקים.וכ' מ"ש תענ אני למה אין עושין כן בזמנינו שזה עיקר התענית כמבואר בתענית דף ט"ז :

תקעז (ד) הממריצה . וה"ה שם מקלקלים ומפסידין בעניין אחר מ"ש : (ג)בעננו.בקרקפ מוכיח שהם"ן והגאונים קמו"ל לומרים ריצוי זה בשומע תפלה בשים הרבה בגמים בסימן קי"ט ס"ב :

תקעט (ד) לרחובה . ואם אין יכולים להתפלל בבתי כנסיות מפני הסבו"ם יתפללו בבתי כנסיות אחר עיין מ"ש : (ב) בשקים . למעלה על בגדיהם מ"ש ס"ב : (ג) שמתפללים . עיין בלבוש המזמורים שלאומרים בשעת עבירת הגשמים:(ד)כותים.לפי נוסח שלנו שאומרים בקשות בשר"ה ויה"כ לרוך דוקא קברי ישראל ומ"ש שם מקב"ט: תקפ (ה) ורלוי.עמ"ש שאלה דמי שחילו להתענות תעניות אלו ולירש לו מ"ז חכמת שלמה

רק דבאמת נשתלח ברכה בידינו אבל יוסף בצדקתו לא בשח שישולח ברכה בידיו וא"כ לא יהיה כלל תבואה בעולם לכך פירש אבל יעקב ובניו ראו כי יש שבר במצרים ושברו דרך. וי"ל עוד אף דיוסף ידע דיהיה די מכל מקום זה הני דרך נם דהרי כל התבואה נרקב רק שלו נשאר והרי אשור להנות מעישה נסים רק דלאכילה כיון דהני מקוח נפש לא עדיף איסור זה מכל איסורי התירה שכולם נדחין מפני פקוח נפש אבל תשמיש דאינו מעשה נסים אינו מקוח נפש ואם ישמש יהיה נהנה ממעשה נסים לכן פירש יוסף מתשמיש אבל בני יעקב לא ידעו אם הוא מעשה נסים ולכך שמשו מטתם כיון דמצוי

שערי תשובה

שבו"י ח"ג ס' מ' מ"ש דב"ק דף ס"א דמוכח דעל חיכוך לה מתריעים אפי' בשבת (ועיין בבר"י בשם מז"ח שהרגיש בזה עכ"ל הש"ע סעיף י"ב) וע"ש שהשיב השבו"י דמוכח למעיין שם דרש"י ורמב"ם לא נרסי תיבת בשבת ע"ש :

תקעט (ס"א) מוציאין את התיבה כו' ועיין בשו"ת ב"מ"ת שהורה שאין להוציא ס"ת לבה"ק בעת צרה שמחמת שאין בקיאין בחסרות ויתרות יש לחוש שישגו קלקול בס"ש בזוהר שבעם אח' עשו כן והיה בס"ת חסר ואו מן שוסעת וכמעט שנרמה הורבן גדול ע"ש ועיין בבר"י סי' קל"ח שכ"כ בשם גדולים שאין לעשות כן ועיין מ"ש בשערי אפרים שער ט' סעיף מ"ה דאף שקיבלו מס"ת דהא והיא מוחזקת בכשרות אין להוציאה לבה"ק ע"ש ובפתחי שערים מ"ש בזה :

חכמת

לשם מצוה נמי אינו פורש ולדעתי היא מעבירות שאדם דש בעקביו דכיון דכמה צדדים יש שמותר כגון בליל שבילה או לחשוכי בנים וכיון דיש דרכים המקיילכך הותר לכמרי.והנה מה ששאל רו"מ כמה נחשב רעבון היה נראה לי דזה תלוי בדין באיזה אופן מותר לצאת מא"י לחו"ל כי גם קיום עונה הוי מצוה וישיבת א"י הוא מצוה לכך למ"ד דוקא אם אינו מוצא ליקח כלל אז מותר לצאת ה"ה נמי דא"צ לפרוש רק באינו מוצא ליקח כלל. אבל למ"ד דאף אם הוי ד' אמין בפלע מותר לצאת ה"ה דצריך לפרוש ועיין בב"ב סלונהא בזה ואי נימא דא"צ רק באינו מוצא ליקח כלל יש ליישב קושית התוס' למה לי שימש משתו די"ל דיוסף שיער דלפי דרך הטבע לא היה התבואה מספיק לכל העולם בפרט לשבע שני הרעב

זירא שם וכר' יוסי בריעתא שם כ"ד דמלות לריכות כוונה ם מצטה שם כ"ו : ו מצטה וגמרת ר"ה ל"ג ב בריייתא שם דפליג תמהיתין וכדאתקין רבי אבהו שם ג שם בתצטה כלשהיתתא דתניי וכרייתא ד טור בשם רש"י שם ה תמו' ורא"ם שם : ו שם בשם הרינ"ם והריב"ח

עטרת זקנים

יברכו כו' ואם היגס יכולין לברך יברך התוקע בשביל (רא"ם) ויש מוקלין הרי לומרו כל הברכות כולן הע"פ שיוא מוליא חון מברכת הלשם והיו ר"ה כל ברכת בהכרן אחם ילא היגו מוציא הוליל והיגו מחוי בדבר לזכור למכירו לברך בשבילו כל אחן ברכות אלו שבגיפ בעלמן עדיף אלא לברך אלא אחין מוחין בידן אחין אחר ביברך בשבילן (ב"י דרכי משה) :

תקצ * לפיכך כדי לגלות כו'. וא"ת למה לי תפר"ת ג"פ כו'. ולכאה בתפר"ת ג"פ ואחר כך ב"פ תפ"ת תפ"ת ר"ת תפ"ת תר"ת פגי בשר תירך הר"ן בשם תום' משום דלמא להי לחטעי אחם אחה לומר שבתפ"ת רחמן לא יחזור ויתקע ויטעו לומר אין לריך לעשות אלא ג' : * י"א טיעור התיעה כתרועה כפירש"י ושאחרי פוסקים ואלא כהרתב"ם דס"ל דטיעור אחיעה כתרי : *ולפי"ז לריך ליזהר שלא להתירך בשבר כו'. ומעשה במגלגלה שכת ההק"ס בת' שתקע ד' שבריס ופסקו לחזור לחרוס משום שכוסף על שבר (הרא"ם בפסקיו) וי"א דאין לחוש לה אחרי בתירך וכן מוכגין מ"ח לענין מעשה אין חוקעין יוהר מג' (מורי בב"ח) :

* ולריך להתירך בתקיעה של הפר"ת בטיעור י"ב טרומיטי"ן טעות הוא שברי מגולה בהוספות ובמרדכי דלריך בטיעור ג' שבריס וט' כוחות ת"ב בעלמן בענין י"ח כוחות ע"ב לריך להגיה בלשון הרא"ם וט' כוחות בלשון הוספות לו וג' יבנות בלשון בגמות מיימון (מורי בב"ח)

חתם סופר

מקום גבול יש לו זמן מה משיל מי רגלים משרותו ואו עדיף מחבירו שפשיל עתה מים מנקבותו ולזמן אחר ישתנה הענין עיין ס' החשלת מים בפסכת בכורות דף מ"ב ע"ב לענין קטומטום ואע"ג שאין הנדון דומה לראיה מ"מ כך נראה לפרש דברי המג"א ולעולם בכל הזמנים הוא ספיקא אך עדיף מחבירו שמשיל מים מנקבות שלו ולק"מ קושית הבאר היטב וסברא זו דאנדרונינום דמשיל מים במקו' זכרות ונקבות איתא בב"מ פ"ב מבכורות הלכה ה' ליש גורסים ע"ש :

הגהות רעק"א

סי' תקצ מג"א סק"א והוי הכעי הפסק עם"ח . לפי"ז י"ל דלהשומע כני בתפר"ת לפי"ח דכהכנו בסי' תקפ"ה בגליון לקיים דברי הלבוש . תולם המעיין בלבוש שם יראה שם דהקיל בשומע היינו רק בתה שצריך לשומו סדר כגון ג' תרועות שו ג' שבריס לכל אה שלינו מלומו סדר שהי בתפר"ת אם שבריס לשוב שו תרועה לשוב הוי תרועה ממילא הוי לריך שלא מלומו סדר והוי הפסק לפי להשומע :

(ד) כטיעור י"ב טרימיטי"ן כו'.ומכך נזה מחר(°) מ"ם הרא"ם לפ"ז שכ' ולריך למשוך בתקיע"של קטר"ק כטיעור נ' שברי' וג' כחות כו' והוה ט"ס מפורש דהא

באר היטב

סי' ל"ט ו · ופ' בספר קול בן לוי דקי"ח ס"ג :

תקצ (א) בשבר . ר"ל שבר ג' דהיינו קול ג' לא יחריך כשלשה טרומיטין דבשלשה תקיעה : (ב) מדמי כטיעור דהיינו ג'שבריס ותרועה.דהא תפר"ת מבדילין ממשמע תרועה דקרא הוי שיכפ יחד ואם כן גם התקיעה ל"ל כשיעור ג' שבריס מה"ט . ועיין לחמרוסים : (ג) תפר"ת הוי תרועה דמתני' דקתני טיעור בני תרועה ג' שבריס ותרועה . ורמי תחלה על ריטא דמתני' דקתני טיעור בני תרועה ג' שבריס ותרועה דלעיל מינה ומשני דהכי קאמר כתרועה לחת . ומשני תבי תנא דמתני' חשיב לתקיעות דכלהו בני (פירש"י וה"ק טיעור ג' התקיעות (ר"ל שלפני התרועות לו שלאחר התרועות) כשלש התרועות ל"ל טיעור תקיע' ל' כטיעור תרועה ל') ותנא דבריית' חשיב תקיעה לחד בבא : והדר פריך לבני' דמתני' דקתני טיעור תרוע' כני' יבנות שהן קולות קלרים והיל התרועה ובריית' קתני כני שבריס שהם יותר תרועה . ומאר תבי הכא ודאי אינא דמתני' סבר יבנא דתרגם תומקלם על תרועה היינו יללי יולי קולות קלרים . ותנא דבריית' סבר דיבנא פרושו נמוחי נגח קולות תרועה . ופרש"י על מתני' טיעור תרוע' כני' יבנות שהן כשלש קולות בעלמא כל אחו : וכיון דהיה כשבריס הם תרועה היינו כטיעור תקיעה כתרועה כשלש תרועות . טיעור תרועה כני' יבנות . ובבריית' תניא טיעור תקיע' כתרועה.

לבושי שרד

תקצ ש"ע ס"ב וטיעור תרועה כשלשה יבנות.היינו להגיה דמתניתין דס"ל תרועה ג' יבנות וכוותיה עבדינן הר"ח משא"ם להגיה דבריית' בתרועה היינו ג' שבריס דהיינו קול ג' לא יחריך כשלשה טרומיטין דבשבה תקיעה : (ב) מדמי כטיעור דהיינו ג'שבריס ותרועה.דהא תפר"ת מבדילין ממשמע תרועה דקרא היא שיכפ יחד ואם כן גם התקיעה ל"ל כטיעור ג' שבריס מה"ט . ועיין לחמרוסים : (ג) תפר"ת הוי תרועה דמתני' דקתני טיעור בני תרועה ג' שבריס ותרועה . ורמי תחלה על ריטא דמתני' דקתני טיעור בני תרועה ג' שבריס ותרועה דלעיל מינה ומשני דהכי קאמר כתרועה לחת . ומשני תבי תנא דמתני' חשיב לתקיעות דכלהו בני (פירש"י וה"ק טיעור ג' התקיעות (ר"ל שלפני התרועות לו שלאחר התרועות) כשלש התרועות ל"ל טיעור תקיע' ל' כטיעור תרועה ל') ותנא דבריית' חשיב תקיעה לחד בבא : והדר פריך לבני' דמתני' דקתני טיעור תרוע' כני' יבנות שהן קולות קלרים והיל התרועה ובריית' קתני כני שבריס שהם יותר תרועה . ומאר תבי הכא ודאי אינא דמתני' סבר יבנא דתרגם תומקלם על תרועה היינו יללי יולי קולות קלרים . ותנא דבריית' סבר דיבנא פרושו נמוחי נגח קולות תרועה . ופרש"י על מתני' טיעור תרוע' כני' יבנות שהן כשלש קולות בעלמא כל אחו : וכיון דהיה כשבריס הם תרועה היינו כטיעור תקיעה כתרועה כשלש תרועות . טיעור תרועה כני' יבנות . ובבריית' תניא טיעור תקיע' כתרועה.

יד אפרים

לאחר יכול לברך כולי כ"ל : תקצ במג"א ס"ק ב' לא יחריך כשבר אחד כולי ל"ל כ"ש הוי כטיעור ט' כוחות ופחות מכאן כולי כ"ל : שם אחל בתקיעה דתר"ת כולי לעי"ל אין זה מוכרח לרבי"י ז"ל דשבריס הוי עפי מיבנות והתקיעה הוא כטיעור שבשם שבריס ולא שבירה לן הך שברה שב' שב"י כיון דשבור הב"ת בעומד מבל בעומד מזקה כוון . וע"ש בלא הוא יודע שם כוון שם לגלו ולפשר דמיירי שם שבח שם כוון שם לא מ"ש . מי שבח לבה"כ בשמעת לא ילא אבל הבח לבה"כ בשמעת לא ילא הרדב"ז חלק ג' סי' נ"ק . כוומת חייב בתקיעה ואם היה מוזמן לתקוע בבל שבח ובלקוחו שם לא ימלא בקי לעמוחו יחזיזוהו לעמוחו . ולבחמילה אין לבלקו מפני שהוא כוומת הע"י אע"ג דבול גדול מילול הוי אחם ילא היגו מוציא אלא בעומד ובשומע אבל בשומע אינו מוציא אלא בעומד ובשומע אבל בשומע אינו מוציא אלא בעומד ובשומע אבל בשומע אינ

אי"ה תקצ"ד הלכות ראש השנה

מגן אברהם נ"י

קלה

באר הגולה

בעי' שיעור ג' שברים סהן ט' כחות ועוד שיעור תרועה דהיינו ט' כחות דהא עכשיו הוה שברים ותרועה הכל מ' וס"כ בעי' י"ח כמו' כתקיעה כנגדם וכ"כ כתו' בהדיא שיעור ג' שברים וט' כחות הלא דלי"ל גם כאן ט' וט' כחות ודברי הפ"ע הם הלא בדקדוק ול"ל בפ"ע י"ח טרומיטין: (ח) בשימה מ'. גם במנהגים פסק כן וז"ל ויעשה ג' שברי בלי הפסקה כלו' בלי הפסקה בשימה (וגם שלפני מו"ח ז"ל כתוב לבד ההפסקה ועכ"פ לפרש השברים ובמנ ט"ו) היינו להתהלה אבל בדיעבד יוצא אפי' פסק בפ"ז דמזכר מיד יתקע שברי מ' ועמ"ש בס:

בשימ' מ' ז"ד ר"ת שבתנו משמו כן מטע' **דגמומי** דלילו לא עבדי ליכי בשימה מ' **וכמ"ש** סי' קמ"ב כ' לדעה זו יש ליסור **אם** יעשה בשימה מ' ואפי' בדיעבד לא **יצא** (י) והיינו בתקיעות של סדרים **דתוקעים** בכל פעם קבר"ק דמז הוה **התרוע'** כמלן דליתא כיון דהתחיל בשברי' **ומכיון** דאיכ מכפ"ק דמוקן בתס"ג כה"ג **הוקע** ולא מריע כשהו מריע מתוך התקיע' **וליכי** מכיר דאיכ מיהו בהכי ליתא התם כילד **מוקע'** פי' כי"ע בחל בע"ם דבשי' שיעו **מאחר** ע"ם הוי' תוקע ומריע מתוך תקיעה **ומריע** בשימה מ' פירש"י ומ"מ הוה מפסיק בתרתי תוקע' **ולא מריע'** רב יהוד' מתרגמ"ק לא מריעין בפ"ע אלא מתוך תקיעה. וכ"כ אסי מתרגמ"ק לה מריעין כך' שיעורין בשימה מ' ס"ל כמ"ד **דליתא** דהא מפסיק ליכי דלא מריעין כך' שיעורין **מיקר** התרועה מלומה בקבתרתים עשהשברים ובשיטה כמ' מקרי תרועה אלא ודאי דר"ת נמי לא מתכוין לשיעור בשימה מ' אלא דכל שהשברים קצרים ביותר יוצא ידי תרועה **וי"ח** דהכין היינו הרמ"ם דכ' שיש לעשותם כן בשימה מ' ומ"מ תרועה היא גמומי ויליל לא עבדי ליכי בשימה מ' ומ"מ תרועה היא גמומי ויליל ובשי' **מריע'** רב יהוד' מתרגמ"ק לא מריעין כפ"ע אלא מתוך התקיעה. וכ"כ אסי מתרגמ"ק לה מריעין כך' שיעורין בשימה מ' ס"ל כמ"ד דליתא דהא מפסיק ליכי דלא מריעין כך' שיעורין ומריעין **מיקר** התרועה מלומה בקבתרתים עשהשברים ובשיטה כמ' מקרי תרועה אלא ודאי דר"ת נמי לא מתכוין לשיעור בשימה מ' ס"ל כמ"ד דליתא דהא מפסיק ליכי דלא מריעין כך' שיעורין

ולקחתם לכם ביום רחשון כו' ג סם בסם מנכג תשכח ד סם על סמך מדרש ר' סימון כי מי גוי גדול כו'.

אשל אברהם

א] יכולים לתכול. ע' ה' כי"ד סי' שמ"ד דהעלה לחין המילה דוחה תעניות חוב ולחפי' תעניות לחסתר ועד"ה לכל כה"כ לחר הפסח והתב ויו"ד ימי תשובה. ולע"ל תעניות בכור בע"פ וכן היח"ל לנבול ברית וסרוק נרתו ומסיק עוד שכיון שמלוה עליו לחכול לחסור לו להתענות ובפרט יח"ל דחין לו זכר כלל בע"פ חלח לדריך כתרה דכיון שחינה חלח מצוה מנכג. וכן מסיק לחין לנבול ברית לומר פיוטים ותחינות עם הצבור וע' בח"י מהרש"ל : ב] בער"ה ע'

דגול מרבבה

*) ע' כי"ד סי' רי"ד ס"ק ו' וכ"ך סם ס"ק כ' סם כתבתי לקייס דברי המג"ח כחן :

חתם סופר

למנהה שלפנינו מפני שהיא נגד אברים ופדרים שניתותרו מתמיד של ערב שהיא תפלת ערבית וק"ל: (שם סק"ט) ול"נ דבשלמא וכו'. נ"ב ואולי י"ל כיון שהנשמים נעצרים בשביל נפי הרוח כמבו' בס"ק התענית ח"כ לא יאי למחזי יוהרא כל שהוא בתענית נשמים דא"כ קשיבור נעשה סניבור משם כן בתענית ער"ה לא מחמרינן כולי האי במחזי כיוהרא דמצות תענית שוקל יותר וק"ל . ועוד נראה כי ההריוטים מתענים כמו בכל ער"ה והנדולים המרבטלים ממלאכת שמים אינם מתענים בשארי ערב ר"ח רק בערב ר"ה לקבל פני המלך ית"ש ומצינו נם בש"ם פ"נ דתענית דאנשי מעמד ומשמר לא היו מתענים באמצעיו' מפני עבודת המקדש ע"ש וה"נ הנדוכים בערב ר"ח של שאר ימות השנה ואתי שפיר: (שם ס"ק י"ב) חוקת העכו"ם וכו'. נ"ב עיין תשובות

באר

לפי תימוקות מתענים מהרי"ל . ויוס מ' סל סלימות נהנו רוב הקהל להתענות טוב : (י) להצלים. לפי כתר"ם ולפי ח מו מתענה כל היו"ד ימים . ולי"ח לכאיזו ולכאי לחוחיה וכו לפי שלוה מתענים ביסול ד"מ ועיין סי' תקפ"ב סעיף ב' . כתב הגיה מהר מתענים עשרת ימי תשוב' כשבת שחחיב נהנו כן ולא לחכ"ב היה כדאמרי בכאן כן נעולה כן לריך החתר לפי' לא כאב כן אלא פשט ואח"ב נהנו כן לפי' פשט חלא היה כדאמרי בכאן כן נעולה כן לריך החתר.והמתענים מהרבים יום כתב ס"ה להחחיל מי"ו לממות כמפורש ויומים שמתענה בלא"ה כנון ע"ב ויום ובר"ח אין צוים להצלים אבל בחלוה עלמו שולה מהרי"ל ובין סי' תקפ"ח עם"ב : מסוכתב חלול בשבוחב אחד מהנלוים שמתפקח עניני נשבח טוב . והחתענה בי חו ג' יומים לוסיף אוך יחנהב עם עניו ע' סימן תקפ"ב סעיף ז' . ובימך יחנהב

שערי

העיר את שמעון להתפלל בר"ה לא אבד שמעון חזקתו שביה"כ מחמת שקיבל עליו תפילת ר"ה ויכול לומר לדידי תפילת יה"כ עדיף שהוא יום צום וסליחה ובמה יוכיח לעתונת עמי ואפשר שכא היה מתרצה אך אם אירע קודם לזה פעם א' שהסבו הסדר והתפלל שמעון בר"ה ואחר התפלל ביה"כ ולא ערער נראה מזה דר"ה נוח לו משום דורים מקדימין ולכן נם עתה רשות ביד טובי העיר ליקח תפילת יה"כ לכבד מי שירצו אבל אם באת ערער אז אמא שכא השניחי עליו ומי יכול לדון עם שתקיף טענתו אין ניקח ממנו תפילת יה"כ ע"ש. וכתב בפמ"א ח"ב סי' קך"ה באחד שהיה מוחזק לתקוע ביום א' דר"ה ואחד ביום ב' וחל יום א' דר"ה בשבת מי נדחה אם הראשון או השני וכתב דתלוי במנהג המבואר בסי' תרכ"ב לענין ערבית ולפי מ"ש המג"א שם דמשמע מסיבה שהשני נדחה וכן מנהג העולם ה"נ זוכה הראשון במצוה זו ע"ש ועי' בשו"ת אור נעלם סוף סי' י"נ כתב נ"כ בעובדא כו' שפסק שהראשון שהוא מוחזק לברכת שההיניו יתקע והשני יזחה ע"ש . ולענ"ד ראיית הפמ"א ז"ע שאין הנדון דומה דלענין שיור או פיוט מערבית שייך לומר כן דבעיקרא הכי ארקנן שיור או פיוט זה ליום ראשון ואי לא חזי לראשון יהיו לשני ממילא דהשני אינו מיוחד בזה ששני אנשים חלוקים הם וכל אחד זכה ביומו ובדבר שבממון כה"נ בנכסו הוא נברא מקמי נברא והשני זכה בראשון ולא עלתה לו אינו יכול ליקח בשביל זה חלק השני וכן הדין בזכיית מצו' אם לא שנאמר דגם בזה לא זיכו הקהל לשני אלא רק בענין אם הראשון יעמיד במצוה שלו ולא יפסיד . ששיטא דז"א דמאין הגלים לומר שהראשון נוח להם שהא יפסיד זכייתו במצוה לעד לעולם והשני יפסיד לפעמים אישיך אנא שמא השני נוח להם וכיון שיום שני לעיקר הם הל בשבת ולא יתבטל מצותו לעד לעולם מעיקרא וכה ע"ד בן וארבה כיון דכל חד אית ליה עילוי, זה כפי שנקבע ליום ראשון שהוא עיקר מן התורה וזה אינו לשני אלא שיש לו עינוי דין לא יפסוק נדי לא יבטל כל חד לזיקום ואחרים קאווי אי מייע קודם לזיכה לבה"כ כי זמנינו נמשך אמירת הסליחות עד אור היום ופשיטא שמיד שעלה ע"ה אסור לאכול ולשתות : (טו) מכבסים. עכה"ש ועיין טור שכתב לובשים לבינים והאחרונים כתבו דוקא לבינים להורות סליחה כמש"ה כשלג ילבינו כו' והעולם נוהנין

לבושי שרד

סק"ב (°) ג' יומים. ד"ז כתבו רמ"ח לענין בבו' רע"ש פ"ו וע"ם כמ"ש סק"ט מה שתפלפל בזה : מ"א סק"ט (°) לוס גדליה ח"כ. קלת לון דברים מוכיחים ום נוהים שהוא יום הירוח אחר ונ"ב חינו מוכן ול"ל לקיים הנ"ל שלפניהם ושוכחו לומר בזה יוהרה לפי שחתענה על עונות ו ולכך לחיחר הרוי יוהרה מדבחר כיום שבדולים מתענים מוכח שעשה עכמו לנבול ז"ח דבחר בו כיון שהוא יום רצון ואף על נב דהי' יחים כם יותר ימי רצון ואף כן כיון שחתענה בער"ה יתענה נ"כ בעצי"ת מכל מקום לון יכולים להתענות ולהתענות לוס נדליה שבעצי"ת ואינה עי"פ מתענים בער"ה מה שאין כן בימי רצון דהיינו בער"ה ויוס ג' חבשי"ת משא"כ כשלא יתענה בער"ה לא יוכל ידי חובתו בתעניות נ"ג וכמ"ש דומה לזה במג"א בספי' תקפ"ח דבחר שבחובה חינו כח אלא מן המולין וכ"ה לריך להתענות עוד יום ג' חוץ ל"ג כמלא שחתענה נ"כ ויחים ומיהם חינה אלא מין אחר אל ימי רצון משא"כ כשחתענה בער"ה יש לנקל לו שיוכל ידי חובתו בנ"ג ובדוחק שחתענה בער"ה ובימי רצון נ"כ לו שחתענו ובלי"ת בנ"ג : שם (°) סימן תקצ"ו. ובזו מתבל לשיטל בנ"ג ובדוחק ידי חובתו בחתענה בער"ה ובימי רצון ור"ל שאין הכוונה תיובת מינה אלא נמי ל"ג לנקבה בס"ח כמ"ש סימן תקצ"ו וי"ב לנקבה בס"ח סימן תקפ"ו סק"ו ע"ש (עמי' קכ"ע) כוונתו לבאר דברי הד"ו דבסימן קכ"ע יתבאר דבת"ל נוהנין בפיסה בתמוה וכיון"כ לון כ"כ בתמוה ואם עבר ועלה לון מורידין מהם כ' הר"מ דבער"ה שאינו ת"ל ולון מחלימין לון סם כ"כ ולפיל עבר ועלה ולכן ת"ח נם כן לו"ח ופיים עוד בח"מ דאין בפיסה אלא בחענית בחמה ע"ם בח"ל לאין בחענית בפיסה אלא בחענית בחמה ע"ם בח"ל ולכן ת"ח נם כן לו"ח ועפמ"ש קפ"ח בשהגו לומר ברכת בהנים לבדרי הר"מ ולכן הקדים הנ"ח סימן קכ"ע לסימן קכ"ח וק"ל : **סקי"ב** (°) ולון לריך להתרה. לון זה נקרא נדר כיון שחתענה מלי בחענית בחמה ע"ם וכ"כ בתקומות ובכיולו כעור ולחמרינן בפ"ק דרבו ר' בתחלתו לימת כו' ומס מכ ס"ל להצלים. לפילו חתענה נלא להצלים. ולפילו חתענה רק עד מנחה נדולה מתפלל ענמו. ודוקא נלא הלך לכל קודם שהתפלל. וט"ו מס כתב דעוב נלא מכי תיובת

הטב

מס הבלה מפי' תקנ"ו וס"י רל"ט ס"ו . ומי שקבל להחענות כי חו ג' יומים לפופים דעתו להחענות עד הלילה לף בע"ש ומוכר מפלו ומ"ש בסמוך כל היו"ד ימים . ול"ח לכאיזו ולכאי לחוחיה וכו לפי שלוה מתענים ביסול ד"מ ועיין סי' תקפ"ב סעיף ב' . כתב הגיה מהר מתענים עשרת ימי תשוב' כשבת שחחיב נהנו כן ולא לחכ"ב היה כדאמרי בכאן כן נעולה כן לריך החתר.והמתענים מהרבים יום כתב ס"ה להחחיל מי"ו לממות כמפורש ויומים שמתענה בלא"ה כנון ע"ב ויום ובר"ח אין לוים להצלים אבל בחלוה עלמו שולה מהרי"ל ובין סי' תקפ"ח עם"ב : מסוכתב חלול בשבוחב אחד מהנלוים שמתפקח עניני נשבח טוב . והחתענה בי חו ג' יומים לוסיף אוך יחנהב עם עניו ע' סימן תקפ"ב סעיף ז' . ומיהך יחנהב

שערי

העיר את שמעון להתפלל בר"ה לא אבד שמעון חזקתו שביה"כ מחמת שקיבל עליו תפילת ר"ה ויכול לומר לדידי תפילת יה"כ עדיף שהוא יום צום וסליחה ובמה יוכיח לעתונת עמי ואפשר שכא היה מתרצה אך אם אירע קודם לזה פעם א' שהסבו הסדר והתפלל שמעון בר"ה ואחר התפלל ביה"כ ולא ערער נראה מזה דר"ה נוח לו משום דורים מקדימין ולכן נם עתה רשות ביד טובי העיר ליקח תפילת יה"כ לכבד מי שירצו אבל אם באת ערער אז אמא שכא השניחי עליו ומי יכול לדון עם שתקיף טענתו אין ניקח ממנו תפילת יה"כ ע"ש. וכתב בפמ"א ח"ב סי' קך"ה באחד שהיה מוחזק לתקוע ביום א' דר"ה ואחד ביום ב' וחל יום א' דר"ה בשבת מי נדחה אם הראשון או השני וכתב דתלוי במנהג המבואר בסי' תרכ"ב לענין ערבית ולפי מ"ש המג"א שם דמשמע מסיבה שהשני נדחה וכן מנהג העולם ה"נ זוכה הראשון במצוה זו ע"ש ועי' בשו"ת אור נעלם סוף סי' י"נ כתב נ"כ בעובדא כו' שפסק שהראשון שהוא מוחזק לברכת שההיניו יתקע והשני יזחה ע"ש . ולענ"ד ראיית הפמ"א ז"ע שאין הנדון דומה דלענין שיור או פיוט מערבית שייך לומר כן דבעיקרא הכי ארקנן שיור או פיוט זה ליום ראשון ואי לא חזי לראשון יהיו לשני ממילא דהשני אינו מיוחד בזה ששני אנשים חלוקים הם וכל אחד זכה ביומו ובדבר שבממון כה"נ בנכסו הוא נברא מקמי נברא והשני זכה בראשון ולא עלתה לו אינו יכול ליקח בשביל זה חלק השני וכן הדין בזכיית מצו' אם לא שנאמר דגם בזה לא זיכו הקהל לשני אלא רק בענין אם הראשון יעמיד במצוה שלו ולא יפסיד . ששיטא דז"א דמאין הגלים לומר שהראשון נוח להם שהא יפסיד זכייתו במצוה לעד לעולם והשני יפסיד לפעמים אישיך אנא שמא השני נוח להם וכיון שיום שני לעיקר הם הל בשבת ולא יתבטל מצותו לעד לעולם מעיקרא וכה ע"ד בן וארבה כיון דכל חד אית ליה עילוי, זה כפי שנקבע ליום ראשון שהוא עיקר מן התורה וזה אינו לשני אלא שיש לו עינוי דין לא יפסוק נדי לא יבטל כל חד לזיקום ואחרים קאווי אי מייע קודם לזיכה לבה"כ כי זמנינו נמשך אמירת הסליחות עד אור היום ופשיטא שמיד שעלה ע"ה אסור לאכול ולשתות : (טו) מכבסים. עכה"ש ועיין טור שכתב לובשים לבינים והאחרונים כתבו דוקא לבינים להורות סליחה כמש"ה כשלג ילבינו כו' והעולם נוהנין

יד אפרים

ס"ק ט' דכ"ת מתענה על עונותיו דהא יש מתענין יותר מזה ר"ל דכשלתת כתם שאם רוצה לעשות עלמו גדול ורוב העולם לוהנין כמה רק שלא יתפלגו כחזק' וכ' כדיוים המבר סוף תשוב' מהרי"ו חס מ' אכל ס"מ ולישה דעך מיני מותר לחתפל : כתוב בלבוש מי שחתענ' (°) ג' ימים לפופים מן מ"ם שלא יוכל להבדיל עד יום ד' יש לו לסמוע הבדלה ממי שמבדיל במ"ם חע"פ שחוח לא יעשוה ול"ל חפי' מי שחתענה כ' ימים לפופים יעשה כן כה רק שלא יתפלגו כחזק' וכ' כדיוים המבר סוף תשוב' מהרי"ו חס מ' אכל ס"מ ולישה דעך מיני מותר לחתפל : כתוב בלבוש מי שחתענ' (°) ג' ימים לפופים מן מ"ם שלא יוכל להבדיל עד יום ד' יש לו לסמוע הבדלה ממי שמבדיל במ"ם חע"פ שחוח לא יעשוה ול"ל חפי' מי שחתענה כ' ימים לפופים יעשה כן דמוטב לקיים המנו'כזמנה הרחוי והטעימ' מיהם מעכבת : (ד) ומין תוקעין בער"ה. כדי להפסיק בין תקיעו' שאם דרכן ובין התקיעו' דלחם שבה שאם דמוריינת : (ה) מכבסין ומסתפרין . הטעם כטור להרמו' שלמו בעותים בו ית' שיוליח לנדק מעפעימו ועכ"פ לח יובב בר"ס בנדי רקמ' ומשי בכשאר י"ט שים לו מלבושים יותר נאים

°עפי' כ"ג ס"ט וכ"ב °°עפי' רמ"ט ומ"ש תקס"ו עפי' תקס"ד עפי' קלד כ"ג

הגה והמדקדקים נהנו שכל אחד מתענה עשרה ימים (מרדכי פ"ק דר"ה וריש יומח) וכן נכון לעשות וכל אלו התעניות י מ"ל (י) להצלים ואין קורין בג' וה' ויחל אפי' בער"ה וע"ל סימן תקס"ג סעיף ג' ואם יש ברית מילה בערב ר"ה יא א] יכולים (יח) לחכול (כ"י בשם תשובת מהבזיכין) °ורבינו מהגין לחכול בער"ה(יב) קודם עלות השחר(מהרי"ל)יב משום חוקות העכו"ם המהגים להתענות בערב מניסם ויכולין לחכול בלח מנחי אחר הנהו (ד"ע):

ג ג °°אין נופלים על פניהם בערב ראש השנה בתפלה אף ע"פ (יג) שנופלים על פניהם יג באשמורת בסליחו (ר) יד (יד) ואין חוקעין ב] בערב רחש השנה (מנהגים): ד ד (ה) (טו) מנבסין ומסתפרין בערב ראש השנה (ויש עמ"ם(°)סי' תקע"ו:כתוב בשל"ה סש"ל והחוקע בריכים להפריש עלמם ג' ימים קודם מכל דבר המניח לידי טומחה וילמדו הכוומו מהחפלו' והחקיעו' והוח מהזוהרי' מ"ל להצלים.חפילו בער"ה משום לריכים להוסיף משל הקודם(לנום)ואפילו מי שזימן מחענה כל הי' ימים מ"ל להצלים"ח מלהיו מחומיו ומלחי מחומיו כו' לפי שחימו ת"ל (ד"מ)(°)עיין סי' קכ"ח וסי קכ"ט:יא יכולים לחכול.הפריכים לנבית ומי שזילנ(סם) פילום לחין חוכח לחכול רק מי שזילנ בע"ה מכל הפריכים לנבית מנום לחכול ולחכול כביתו חסור עד המלה חון מבעל נבית וכ"ל דים לעזותה קילם שגם עזילית עפי' רמ"ע : יב משום חקות העכו"ם וכו'.והלבום כתב משום שחסור להתענות בעי"ע וכ"כ בהגמ"י ועמ"ם סימן רמ"ע וקצה"ח ס"ק נ"ם הכבורים סיה לכם להכול בע"פ וחפבר כיון"דלמו רוכח דעלמח כיומו לח מפרסמה מלחת כולי סחי ומיהו לעשם הלבום ל"ע . כ' בם"ל חין מכיחין לחכל כיום הלבום להתענות בתענית שלפני ר"ה עב"ל וחין ק"ל כי"ד סי' שם"ה דמותר להסחענו' ומ"מ יש לנעמול מזה סים מקנת חולי (°) וחל"ל *) התיה (°) ע"ין סימן תרפ"ו חס לח מי שמתענה יותר ממה שכהגו הליכור : יג בחשמורת.מפני שרגילין נפ"ם קודם עלות השחר (מהרי"ל) ר"ל כיון דרוב הפעמים רגילין לפיים קודם ע"ה°תקנו לנפול חף חם מירע פעם מ' שממשיך על היום נופלין וכ"מ בלבוש (°) לח מקרי יום עד סמן התמה : יד ואין תוקעין. לפפסיק בין תקיעו' דרשות לחקיעו' דחיוב לכן ממנע נגם בלילה שלפניו חין לחקוע ומ"מ בכיתו מותר לחקוע להתלמד דדי כשמפסיק בין תקיעו' דרשות לחקיעו' דחיוב לכן ממנע נגם בלילה שלפניו חין לחקוע ומ"מ בכיתו מותר לחקוע להתלמד דדי כשמפסיק

באר

לפי תימוקות מתענים מהרי"ל . ויוס מ' סל סלימות נהנו רוב הקהל להתענות טוב : (י) להצלים. לפי כתר"ם ולפי ח מו מתענה כל היו"ד ימים . ולי"ח לכאיזו ולכאי לחוחיה וכו לפי שלוה מתענים ביסול ד"מ ועיין סי' תקפ"ב סעיף ב' . כתב הגיה מהר מתענים עשרת ימי תשוב' כשבת שחחיב נהנו כן ולא לחכ"ב היה כדאמרי בכאן כן נעולה כן לריך החתר.והמתענים מהרבים יום כתב ס"ה להחחיל מי"ו לממות כמפורש ויומים שמתענה בלא"ה כנון ע"ב ויום ובר"ח אין לוים להצלים אבל בחלוה עלמו שולה מהרי"ל ובין סי' תקפ"ח עם"ב : מסוכתב חלול בשבוחב אחד מהנלוים שמתפקח עניני נשבח טוב . והחתענה בי חו ג' יומים לוסיף אוך יחנהב עם עניו ע' סימן תקפ"ב סעיף ז' . ומיהך יחנהב

שערי

העיר את שמעון להתפלל בר"ה לא אבד שמעון חזקתו שביה"כ מחמת שקיבל עליו תפילת ר"ה ויכול לומר לדידי תפילת יה"כ עדיף שהוא יום צום וסליחה ובמה יוכיח לעתונת עמי ואפשר שכא היה מתרצה אך אם אירע קודם לזה פעם א' שהסבו הסדר והתפלל שמעון בר"ה ואחר התפלל ביה"כ ולא ערער נראה מזה דר"ה נוח לו משום דורים מקדימין ולכן נם עתה רשות ביד טובי העיר ליקח תפילת יה"כ לכבד מי שירצו אבל אם באת ערער אז אמא שכא השניחי עליו ומי יכול לדון עם שתקיף טענתו אין ניקח ממנו תפילת יה"כ ע"ש. וכתב בפמ"א ח"ב סי' קך"ה באחד שהיה מוחזק לתקוע ביום א' דר"ה ואחד ביום ב' וחל יום א' דר"ה בשבת מי נדחה אם הראשון או השני וכתב דתלוי במנהג המבואר בסי' תרכ"ב לענין ערבית ולפי מ"ש המג"א שם דמשמע מסיבה שהשני נדחה וכן מנהג העולם ה"נ זוכה הראשון במצוה זו ע"ש ועי' בשו"ת אור נעלם סוף סי' י"נ כתב נ"כ בעובדא כו' שפסק שהראשון שהוא מוחזק לברכת שההיניו יתקע והשני יזחה ע"ש . ולענ"ד ראיית הפמ"א ז"ע שאין הנדון דומה דלענין שיור או פיוט מערבית שייך לומר כן דבעיקרא הכי ארקנן שיור או פיוט זה ליום ראשון ואי לא חזי לראשון יהיו לשני ממילא דהשני אינו מיוחד בזה ששני אנשים חלוקים הם וכל אחד זכה ביומו ובדבר שבממון כה"נ בנכסו הוא נברא מקמי נברא והשני זכה בראשון ולא עלתה לו אינו יכול ליקח בשביל זה חלק השני וכן הדין בזכיית מצו' אם לא שנאמר דגם בזה לא זיכו הקהל לשני אלא רק בענין אם הראשון יעמיד במצוה שלו ולא יפסיד . ששיטא דז"א דמאין הגלים לומר שהראשון נוח להם שהא יפסיד זכייתו במצוה לעד לעולם והשני יפסיד לפעמים אישיך אנא שמא השני נוח להם וכיון שיום שני לעיקר הם הל בשבת ולא יתבטל מצותו לעד לעולם מעיקרא וכה ע"ד בן וארבה כיון דכל חד אית ליה עילוי, זה כפי שנקבע ליום ראשון שהוא עיקר מן התורה וזה אינו לשני אלא שיש לו עינוי דין לא יפסוק נדי לא יבטל כל חד לזיקום ואחרים קאווי אי מייע קודם לזיכה לבה"כ כי זמנינו נמשך אמירת הסליחות עד אור היום ופשיטא שמיד שעלה ע"ה אסור לאכול ולשתות : (טו) מכבסים. עכה"ש ועיין טור שכתב לובשים לבינים והאחרונים כתבו דוקא לבינים להורות סליחה כמש"ה כשלג ילבינו כו' והעולם נוהנין

חכמת

דהיינו ביום אפילו בשבת כלומר אף שחל שבת קודם יום הראשון וקאי ואפילו בשבת על הקודם דאף אם הוי שבת מקודם מכל מקום נקרא יום ט"ו ראשון לחשבון עונות ואינו נמנה רק מיום ט"ו כן נראה לפרש ע"ד אנדחא . ואתי שפיר הנ"ל. ועיין מ"ש המ"ב על המדרש הנ"ל וכו' ראשון הוא ואכ"מ משום דלשון ראשון נ"א שייך רק מה דהוי אחריו שני כמ"ש הרמב"ן בפרשת בראשית ועיין בחיבורי על תורה משנת תרי"ב בהתחלה בדרוש לסוכות מ"ש עפ"י דברי המ"ח הנ"ל ומה שהקשיתי עליו מקרא ביום הראשון אוכלים אין מרגיש השבון בערב יוה"כ וא"ש ודוק. עוד נראה לפענ"ד טעם נכון מדוע אין מוקעין בערב ר"ה מפני שבר"ה מברכין שהחיינו על השופר ואם הין מוקעין בכל יום אם כן אינו דכר חדש דאתמול נם כן היו מוקעין ואף דהתם הוי בתורת ראשון וכאן לשם מצוה דאורייתא מכל מקום על כוונה לבד בלי מעשה לא שייך לברך שהחיינו אבל אם אין מוקעין בערב ר"ה דומה כעין שמבואר בהלכות שהחיינו דפרי המתחדש ב' פעמים בשנה מברכין שהחיינו כן ה"נ ניהו דתקעו מקודם כיון דהפסק יום אחר שייך לברך שהחיינו וזה טעם נכון לפענ"ד ודוק בעוה"י . עוד נלפענ"ד טעם חדש כיון שאמרו חז"ל שמחה"ש שואלים אימתי ר"ה ומשיב הקב"ה אני ואתם נלך לב"ד הנדול שבירושלים ואם כן מוכח דקביעות ר"ה תליא ביד ישראל וצריך שהם יקבעו שיו"ט בימי הבית שהיו מקדשין החדש היה אפשר לעשות כן שהיו מקדשין ביומו אבל עתה שאין ב"ד וא"כ במה נקבע ר"ה לכך נראה שנתקן לתקוע שופר בכל החודש ובערב ר"ה משסיקין וא"כ בהפסקה זו ניכר שמחר יהיה ר"ה אבל אם לא היו תוקעין כלל באלול או היו תוקעין אף בערב ר"ה אז לא היה נודע אימתי ר"ה רק ע"י תקיעות החדש ובערה"ש משסיקין ניכר שיחי' למחר ר"ה והוי זה קביעות מאתנו וזה נראה פירוש הפסוק תקעו בחודש שופר בכסא ליום חגינו כי חוק לישראל הוא משפט לאלהי יעקב ונראה כוונתו דאמר דראוי לתקוע בשופר בכל החודש והיינו מכח דתוי בכסא ליום חגינו ואי אפשר לפרשו לפרוש להדיא לכך צריך לתקוע בכל החודש להיות דרך רמז נפתר וניכר אימתי ר"ה והטעם בזה הוא כי חוק לישראל הוא שזה היה חוק לישראל להיות הם קובעים המשפט לאלהי יעקב וכיון דבענין שהם יקבעו המשפט לכך צריך להיות באופן זה ואתי שפיר ודוק:(שם סעיף ד') מכבסין ומסתפרין בערב ר"ה וכו'. נ"ב עיין בש"ו בשם השור . והנה ביפה מראה הקשה על מה שאמרו חז"ל מפני מה אין ישראל אומרים הלל בר"ח ויו"כ והשיב הקב"ה מלך שספרי חיים וספרי מתים פתוחים לפניו וישראל אמרו שירה וכו' וא"כ משמע דלא שייך שמחה לפנינו וכאן אמר שראוי לשמוח שבטוחים

הגר"א

אחר כי"כ הכל מתענין לכפיס וצום וצף והקב"ה ח"ל מלך דחול חול ומן הכף ולהלן מוסבת ומיכ"ב עד החג כל ישראל עוסקין במלות כו' וכביולו כתהרכי ריש ר"ה וכ"כ בתקומות וכביולו כעור ותחרינן בפ"ק דרבו ר' בתחלתו לימת כו' ומס מכ ס"ל להצלים. לפילו חתענה רק עד מנחה נדולה מתפלל ענמו. ודוקא נלא הלך לכל קודם שהתפלל. וט"ו מס כתב דעוב נלא מכי תיובת

ביאור

ערוכה ריש שחת : והמדקדקים. פסיקחא פ' לחמר על פסוח ולקחתם לכם כיום הרחשון ולפי חעתה ח"ל מלך דחול חול ומן הכף ולהלן מוסבת ומיכ"ב עד החג כל ישראל עוסקין במלות כו' ובכביולו כתהרכי ריש ר"ה וכ"כ בתקומות וכביולו כעור ותחרינן בפ"ק דרבו ר' בתחלתו לימת כו' ומס מכ ס"ל להצלים. לפילו חתענה רק עד מנחה נדולה מתפלל ענמו. ודוקא נלא הלך לכל קודם שהתפלל. וט"ו מס כתב דעוב נלא מכי תיובת

חכמת

דהיינו ביום אפילו בשבת כלומר אף שחל שבת קודם יום הראשון וקאי ואפילו בשבת על הקודם דאף אם הוי שבת מקודם מכל מקום נקרא יום ט"ו ראשון לחשבון עונות ואינו נמנה רק מיום ט"ו כן נראה לפרש ע"ד אנדחא . ואתי שפיר הנ"ל. ועיין מ"ש המ"ב על המדרש הנ"ל וכו' ראשון הוא ואכ"מ משום דלשון ראשון נ"א שייך רק מה דהוי אחריו שני כמ"ש הרמב"ן בפרשת בראשית ועיין בחיבורי על תורה משנת תרי"ב בהתחלה בדרוש לסוכות מ"ש עפ"י דברי המ"ח הנ"ל ומה שהקשיתי עליו מקרא ביום הראשון אוכלים אין מרגיש השבון בערב יוה"כ וא"ש ודוק. עוד נראה לפענ"ד טעם נכון מדוע אין מוקעין בערב ר"ה מפני שבר"ה מברכין שהחיינו על השופר ואם הין מוקעין בכל יום אם כן אינו דכר חדש דאתמול נם כן היו מוקעין ואף דהתם הוי בתורת ראשון וכאן לשם מצוה דאורייתא מכל מקום על כוונה לבד בלי מעשה לא שייך לברך שהחיינו אבל אם אין מוקעין בערב ר"ה דומה כעין שמבואר בהלכות שהחיינו דפרי המתחדש ב' פעמים בשנה מברכין שהחיינו כן ה"נ ניהו דתקעו מקודם כיון דהפסק יום אחר שייך לברך שהחיינו וזה טעם נכון לפענ"ד ודוק בעוה"י . עוד נלפענ"ד טעם חדש כיון שאמרו חז"ל שמחה"ש שואלים אימתי ר"ה ומשיב הקב"ה אני ואתם נלך לב"ד הנדול שבירושלים ואם כן מוכח דקביעות ר"ה תליא ביד ישראל וצריך שהם יקבעו שיו"ט בימי הבית שהיו מקדשין החדש היה אפשר לעשות כן שהיו מקדשין ביומו אבל עתה שאין ב"ד וא"כ במה נקבע ר"ה לכך נראה שנתקן לתקוע שופר בכל החודש ובערב ר"ה משסיקין וא"כ בהפסקה זו ניכר שמחר יהיה ר"ה אבל אם לא היו תוקעין כלל באלול או היו תוקעין אף בערב ר"ה אז לא היה נודע אימתי ר"ה רק ע"י תקיעות החדש ובערה"ש משסיקין ניכר שיחי' למחר ר"ה והוי זה קביעות מאתנו וזה נראה פירוש הפסוק תקעו בחודש שופר בכסא ליום חגינו כי חוק לישראל הוא משפט לאלהי יעקב ונראה כוונתו דאמר דראוי לתקוע בשופר בכל החודש והיינו מכח דתוי בכסא ליום חגינו ואי אפשר לפרשו לפרוש להדיא לכך צריך לתקוע בכל החודש להיות דרך רמז נפתר וניכר אימתי ר"ה והטעם בזה הוא כי חוק לישראל הוא שזה היה חוק לישראל להיות הם קובעים המשפט לאלהי יעקב וכיון דבענין שהם יקבעו המשפט לכך צריך להיות באופן זה ואתי שפיר ודוק:(שם סעיף ד') מכבסין ומסתפרין בערב ר"ה וכו'. נ"ב עיין בש"ו בשם השור . והנה ביפה מראה הקשה על מה שאמרו חז"ל מפני מה אין ישראל אומרים הלל בר"ח ויו"כ והשיב הקב"ה מלך שספרי חיים וספרי מתים פתוחים לפניו וישראל אמרו שירה וכו' וא"כ משמע דלא שייך שמחה לפנינו וכאן אמר שראוי לשמוח שבטוחים

השקל

טוס תענימנו . ומ"מ כ' מ"ח סם ס"ק ס' דמנהג להתענות יו"ד ו"ת עד לחר י"ח טעם פחות רניט . מבל עכטיו רניט מוהנים סלא להתענות כ"ח עד זמן מנחה נדולה ומתפללים תחלה מנחה נדולה : ומפילו מי כו' עמ"ם מ"ח סי' תקפ"ב ס"ק ד' : בזימנו ת"ל ועפי' ק"ב . ר"ל לדעת מהרי"ו מסניח מ"ח סם בלא"ם ס"ח חו"ח כיון מתין מפלימים חלא לפי' לדעת רמ"ח סם ס"ל בת"ל לפי' חין מפלימים לומרים חו"ח עם עדין לא יהרו נפמים מז נוהרין תענית על הלבור . וס"ל לת"ק דכל מדם רפתי להתענות עם ת"ח כמתענים ת"ח בה"ב.ורפב"ג פליג.ולומר לא כל הרוטה ליטול את הסם יטול דמחזי כיוהרא וע"ע דהוח בעלמו ל"ק כן מלא כרפב"ג דלא כל הרוטה כו' : וכמ"ש ר"ם תקע"ו . דבוטם התענית המבואר סם מחד מהטעם נותן לפר מקלה בדלת הבמית ותב"ד . ותפ"ז כפ"ו ותן נותן לפר בדלת בעמתן ותע"נ דקי"ל בקלקה מתחילין פה מן החטוב . דנתינת לפר מקרי חבילות דמתרי הבמית ותפ"ד לת"ח חטוני ולבדוק להתפלל על הבבור . וס"ס בתענית נמנים ר"ל כן.עמ"ם סי' תקע"ז ס"ק ב' דלין נותרים על הבבור תענית רוטים שלא להכביד על הבבור. (ס"ק י) ל"ל להצלים לפילו בער"ה . וכתב רמ"ח ר"ם תקפ"ב דמין מצלימים המנהג נו' ביחיד ענמו בפ"ת וכ' סם מ"ח סיימו סם פי' בפתח קבלת תענית שלא להצלים. לפילו מתענה רק עד מנחה נדולה מתפלל ענמו. ודוקא שלא הלך קודם שהתפלל. וט"ו סם כתב דעוב נלא שבי תיובת

מהרי"ל

נמים דמ"מ יכי'מורת הדין עליו חלת ילבוש בגדים לבנים נמים וכ"מ בסח רס"ל:

תקפב (א) וע"ל סי' ק"ח . עמ"ס סח להלכ' דלקח סח חמר מלך מוהב לדק' ומשפט מוזר ומחפלל פ"ח בתורת נדבה : (ב) ולריכים סח לזקוף כו' . הטור כתב שהמדקדקים נהגו כן מטעם דממרינן בחין עומדין חלו ברכות שמומין בסח תחלה וסוף ומ"ם לשמות בסוף כל ברכה מלמדין חותו שלח לשמות משמע שמדיעת חין לחוש לזה שהרי חין עושין כן חלח המדקדקים וע"ל הטעם דהח הטעם שמין לשמות בסוף כל ברכה הוח כדי שלח יסחה החדם מעלמו בחקום שלח חקנ' חז"ל יבוח לידי מכשול בחקנות חז"ל (ג) כמ"ש סי' ק"ג וח"כ חין חיפור חלח בחקום שיש חקנת חכמים בחלות והודחות דהיינו בסוף כל ברכה חלו ע"כ חם כח לשמות שחין שייך חיפור כלל כמ"ש סי' ק"ג ע"כ חין חיסור חפי' כמה שסיים בסוף חלח שהמדקדקי, מחמירים גם בזה ונרחה טעמם מפני הלכנסים שלח ידעו שחומ', הכל בשמיים וכחלות והודחות נריכים חן הדין לזקוף חחל' קודם שיחמר ברוך חתה כדי שירחו הכל שסומה חמ"כ כשיסיים ברוך חתה וגם סיכוין להתפלל לכ' שיענה חמ"כ חמן וכ"כ הרח"ש ס"ק ב' שחין לשמות בסוף כל ברכה הוח שלח יסחה כו' דהיינו בסוף כל ברכה חון מלאו חם כן בח כו' חם לשמות ור"ל בסוף חתר סיום הברכות: שם חפילו כתב שסיים בסוף בשחי' חלח שהמדקדקים כו': ופרמ"ג ר"ל בחיבור התח הריש ושבת תחת הסיון כ"ל :

אשל אברהם

בטעם בלבוש וט"ז, ובה"ל ס"ח סי' רי"ג בטעם משום דהוי כדבר תדירי ולח נריך שוב לומר שהחיינו דמה לי חם המלות דלזקוף : ג] מוהגין ומדיעב דם"ם ז"ח כ"ל בח"ל ס"ח סי' ת"ס :

חתם סופר

חימתי משכימין: (שם סקט"ו) חייב לקיים עונתן . נ"ב כן חשבו רבים וכן שלימים דפקידי שרה רחל וחנה היינו בעילה וההריון חבל זה חי חפשר דבר"ה דף"ח ע"ח מבוחר דשרה נתעברה בסוכות וע"כ הפקידה דבר"ה היינו פקידה בשמים ממעל. וכן מוכח משמוחל שמת בכ"ח חייר כדמוכח לעיל סי' תקע"ד ס"ק ח. וכמה מ"ח נולד גם כן בכ"ח חייר כמו שמוכיח

לבושי שרד

תקפב הגה ס"ח (ל) ע"ל ספי' ק"ו. לענין רגיל לומר תחנונים חחר תפלתו דמ"ם סם ס"ה בכה : שם וע"ל סימן ק"ח . ולחם ממר מלך מוהב לזקוף ומשפט ע"ל בחקומות שלמומרים בכל השנה חלח בחקומות דלזקוף ומשפט ע"ל בחקומות שלמומרים בכל השנה חלח בחקומות דלזקוף ומשפט שלין מזכירין תיבת מלך בכלל : מ"ח סק"ח (ל) וגדולה מזו כתב ד"ה לחפילו כהן דהחם שימר ל' פעמים חהה גבור עד מוריד הטל כמו לח מהני כיון שבשעת התפלה לחומר חהה גבור חחר ברכה מגן חברהם ובזה עדיין לח יצח כן חף כן חמן לח קיי"ל כחם כן מכל מקום כהן שבשעת התפלה בחזרת הש"ץ חומר חהה גבור חחר ברכה עלמה כ"ע חוזו : שם (ל) כמ"ש ע"ם סימן קי"ח. ע"ש בט"ז סק"ב (ל) כמ"ש ע"ם סימן קי"ח. ע"ש בט"ז סק"ה: שם (ל) כה"ג בהגהי ע"ם בט"ז סק"ג : שם (ל) כלעיל סימן קפ"ו. המהר"ם היה חומר בכמ"ז נוהג ולח נוהה לך חת פלוני והטור הביא עליו דהת כתי קרת נוהה לך לעולם לנזור ודור נשפר הלחה : מ"א סק"ד(ל) וע' סימן ק"ו וכו'. בהיחה חופן מותר להתפלל בהורת נדבה :

באר היטב

לח יבנום בר"ה בגדי רקמ' ומשי בשחר י"ט דיהח מורת דין עליו ט"ז : (טז) לטבול . מהרי"ל טבל עלמו ג' פעמים בשר"ה ועי"כ. כתב בסל"ה לל יסמם מטחו בליל ר"ה לך חם הוח ליל טבילה מיוב לקיים עוחחו. ויחזור ויטבול בשחרית.' וכבה"ג כתב לל יסמם מטחו בשי הלילות חל"כ היחה טבילה מלוה שלח היחה יכולה לטבול קודם לכן חו מותר ויחזור ויטבול בשחרית וע' מה שכתב ליל יבא עם חשחו שחוק וקלות רחש: (יז) הקברו' . דבית הקברו' מקום מנוח' המדיקים ומחון כך הוח מקום וקדוש ופיור ומתפלח מתקבלה יותר ומחפלל על קברי המדיקים לל יפיש מנמחו נגד המחים לך יעקב מפש"י פימן עליו רמחים בזכו' המדיקים שוכני עפר מהרי"ל . ויקיר הקברות ויחן לדקה קודם שיחמר חחמירין כחן בשחרית: טז על הקברות . ולהשחטח על קברי הלריקים (שם) וכ"ה בנמ' ויקף הקברות כדלימה בחנודה פ"ק דמ"ק ומין לילך על קבר מ' כ"פ ביום מ' (כחבים) : יח וחותנים לדקה: קודם שיחמר החחילות: כשחחילין סליחה חומרים חלהי ומלכי חכותינו חון מסליחה המתחלת בשם הנ"ה כמנהגי מהרי"ק :

תקפב א מסופק . וע"ל דהכח לל מהני שיחמר ל' פעמים כמו בסימן ק"ד סעיף מ'. דהכח לימו דמי. לומר בח"י דהוי ברכה לבטלה ומ"ם יחמר בכל שם ס"כ בחפלה כשיחמר בשם יחזור לימודו לומר ברוך חתה ה' חלה"ם חקדום חלכך לית ליה חקנתח מ"ח : (ב) קי"ח . דשם פשם להלכה דלקח מה חמר מלך חוהב לדקה ומשפט ס"ל לחזור וכן הוח דעת הב"י וב"ה ובכה"ג ועיין יד חהרן וט"ז פשק דיחזור ויחפלל בחורח בדבה ע"ם : (ג) לזקוף . קודם שחמר ברוך ובזכרנו לריך לזקוף קודם שיחה חיכות החמוכות לברוך כדי שיוכל לכמות חמ"כ כשיחמר ברוך חתה וכל זקיפה דמי כמוך חין לריך לזקוף עד שיחמר ברוך וכן בכל הברכות שחין סמיים בסופה ט"ז ע"ם . וכשזקף לל יסה בקיעה זקיפה וחין זה בכלל הסחמוכות בסוף דגם בכל הסנה רלוי לכהוג כן כ"ם בימים מורחים שב"ה. וכל חדם יחזור ויללמוד התפלה וקרוב"ן שיהיו שגורים בפיו בר"ה וכן ילמוד לבניו סדר התפלה כדי שלל יטרח להסתיק מהרי"ו : (ד) חין . חפי' רלה להחזיר חמור ד"מ מ"ח . לחייב בשו"ת חלמ"ד ולל בפחח דמשמע לל חייב בדיעבד בחולין

ביאור

ירושלמי פ"ק דר"ה ומ"ר ל"ח סימון כתיב כי מי גוי גדול חשר לו חוקים ומשפטים לדיקים וגו' ר"ח בר חניחח ור' הושעיה חד חמר חינו חומה כלומה הזחת כנסת דקדוקים שלהן כהם ממש לפן כתי' כהן ע"ש וכו'. ולימח : בשבת כו' וה"ה כו'. דהל חעון שבת הוח : וחותם. שבת כ"ד ב' : ס"ד יש נוהגין . תוס' ברכות ל"ב ב'. ועם ל"ל ל' כתבו ולכך נהגו העולם כו' ובן פעתיק בפ"ע בפי' ק"נ ס"ב ולימו שבסוף כ"ב יגיל. כתב נ"ב הרב"י דוקל שיהיב כשחמר בפה"נ שהוח שכר. חבל לל ידע לל יגיל בסוף כ"ב יגיל. כתב נ"ב הרב"י דוקל שיהיב כשחמר בפה"נ שהוח שכר. חבל לל ידע ס"ה בכה : ומיהו חנו קי"ל כו' כמ"ם מ"ל בס. מ"מ על הרב"י קשה כיון דהוח ס"ל דחלזיון בתר הכוכב ס"ל לכתוב כחן והוח שיהיב כו' קודם שחמר ברוך חתה וכו' (ס"ק ג) לזקוף כו' קודם שחמר ברוך חתה וכו' (מבל בחמלע ברכה מוחר) כלעיל סי' ק"נ . וטעם חלח לסוסיף על חקנות חכמים שחקנו לחחות בחלות חחלה וסוף ובהודחה חחלה וסוף וחכמים חקנו לחחות כשיחמר ברוך. וכמ"ם סי' ק"נ כורע בברוך וזוקף בשם . לכן בברכה חחרת חון מחלות

שערי תשובה

(טז) לטבול. עבה"ט ומ"ש בשם כנה"ג דוקא חם לל היתה יכולה לטבול קודם לכן ליתה בסי' חקפ"ט סלק טל מכ"ה מ"ב ס"ק ל"ב ובפירוש ג' תשובות הרמב"ח ס"ק ב' ורמב"ם בפ"י מהל' ד' כר' חשי שם ל"ך וכפירוש הרמב"ם והרי"ף וכ"כ התו' : (יז) הקברו' . דבית הקברו' מקום מנוח' המדיקים ומחון כך הוח מקום וקדוש ומיוב להתפלל על קברי המדיקים לל יפיש מנמחו נגד המחים לך יעקב מפש"י פימן עליו רמחים בזכו' המדיקים שוכני עפר מהרי"ל . ויקיר הקברות ויחן לדקה קודם שיחמר החחילות מח"כ ומחפלה מתקבלה יותר ומח

ג ד צריך לומר את מוספי יום הזכרון כדי לכלול גם מוסף ר"ח ג (°) וגם ביום שני יאמר את מוספי :

ד ה אומרים י' פסוקים של מלכיות וי' של זכרונות וי' של שופרות בכל ברכה ג' מהם של תורה וג' של כתובים וג' של נביאים ד וא' של (ג) תורה ואם רצה להוסיף על אלו י' רשאי : מיהו אם לא התחיל בסוף פסוק רק אמר (°) ה ובתורתך כתוב לאמר ו (ג) יצא (טור) :

ה ו אין אומרים פסוק במלכיו' ולא בזכרונו' ולא בשופרו' של פורעניו' של ישראל ז וא"א פסוק זכרונו' של יחיד :

ו ח יש קוראים תגר על מה שנוהגים להשלים פסוקי שופרו' בפסוק וביום שמחתכם שאין מזכיר בו שופר אלא חצוצרו' ט והרא"ש י והר"ן כתבו לקיים המנהג :

ז כ ועקידת יצחק היום לזרעו תזכור כך היא הנוסחא המפורסמת והמדקדקים לומר ז לזרע (ד) יעקב תזכור (ג) ח משנה ממטבע שטבעו חכמים א] בברכות ואינו אלא טועה :

הגה ואומרים עלינו ומלוך והש"ץ מוסיף אוחילה ושאר פיוטים כל מקום לפי מנהגו (טור) :

ח ל ט לא יתפלל ביחיד תפלת מוסף בראש השנה (ד) עד אחר (ה) ג' שעות היום :

מגן אברהם

תוקע וטעה אסור לשוח ולגעור בו דתקיעות שעל סדר הברכות אין מעכבות כ"ש שהיחידים א"צ לשמוע על סדר הברכות ואף אם לא שמעו תקיעות דמיושב יחזרו ויתקעו אחר התפל' אותו סי' שטעה ודיו [רשב"א סי' רל"ה]: ג (°) וגם ביום ב' כ"ל דהטעם דלא נזכרו ביה: ד וא' של תורה. ואם השלים בנביא יצא: ה ובתורתך (°) (°) ול"ל ג"כ וכן כתוב בדברי קדשך וכן וכא' ע"י עבדיך הנביאים [ס"ג כ"ה]: ו יצא. ואפי' בתחלה רשאי שלא לו' סוף פסוק אבל אם התחיל פסוק א' צ"ל כולם (כ"ה בגמ' וטור וב"ח) ומ"מ כ"ל דהאידנא שויי' עלייהו כחובה ול"ל כול' כמ"ש הרי"ף גבי תפלת ערבית ☜ ולכן כ' רמ"א לשון דיעבד: ז לזרע יעקב. דהם או' לזרעו יהיה עשו בכלל טוע' שהרי שינו האומר קונם מזרע אברהם מותר באומות שנא' כי ביצחק יקרא לך זרע עכ"ל ריב"ש וכ"כ המפרש בנדריסר"ל דאמרי' ביצחק ולא כל יצחק וצריך עיון דהא מילתא אמר הקב"ה לאברהם שעשו לא יקרא על שמו*) אבל נקרא על שם יצחק והנודר ☜ מזרע יצחק אסור בעשו וי"ל מדקאמר רחמנא ליצחק לזרעך אתן את כל הארצות האל ועשו לא נתן ש"מ אין עשו בכלל כ"כ בירושלמי בנדרים. וקשה דהא נתן לעשו קיני קניזי קדמוני כמ"ש רש"י פרשת דברים וי"ל דאין זה ירושה ממש (°) כמו בבני לוט ע"ש: ח משנה ממטבע. מ"מ יצא בדיעבד דאין זה משנה ממש. ובמהרי"ל כ' לזרע יעקב כו' וכב"ל אבל בי"מ מאכ"ח ח"ב סי' ל"ב כ' לו' לזרעו ע"ש: ט לא יתפלל. וה"ה שלא יתקע ביחיד עמ"ש סי' תקפ"ט ס"ו (°) אבל שחרית מותר לו להתפלל כיון דאיכא לצורא דמלי שחרית בכל מקומות לא נדחית תפלתו [עמ"ש סי' ל' ס"ט] אבל מוסף הואיל וזמנה כל היום יש שמתפללין אותה בבוקר ויש מאחרין [רש"י] וא"כ נראה דהאידנא שנהגו בכל תפוצות ישראל להתפלל שחרית בהשכמה א"כ אין ליחיד להתפלל שחרית אחר שעה ראשונה שבודאי כבר התפללו הצבור ואע"פ שהש"ץ או' עדיין פיוטים מ"מ אין זה מקרי בשעה שהצבור מתפללים דהא אפי' הם מתפללים שחרית (°) והוא מוסף לא מקרי בשע' שהצבור ומכ"ש פיוטים והם נא' שימתין עד אחר ג' שעות כבר יעבור זמן ק"ש ואם יקרא ק"ש בסוף שעה ג' ויתפלל מיד ח"א נלמ"ס לכן כ"ל דיזהר מאוד להתפלל בשעה ראשו' ואם לא עשה כן יתפלל בשעה שניה דהא רש"י כ' בתלת שעי קמייתא בשעת חרון והתו' כתבו שהחרון הוא בשעה שלישית ע"ש וא"כ משמע שבשעה ראשו' ושניה שרי להתפלל וכ"מ בב"י שהביא דברי התו' אלא דהטור והש"ע ס"ל דלא יתפלל בכל ג' שעות דקשה על דברי רש"י מאי איצטרך בגמ' למימר וא"א הורה דכתיב ביה אמת וכו' תיפוק ליה משום דהוי שעת חרון אלא ע"כ אין הטעם משום החרון אלא כיון שאדם מתפלל ומבקש צרכיו מעיינין בעובדי' וכיון שהקב"ה עוסק בתורה אין עושה לפנים משורת הדין וידחה תפלתו ולכן בכה"ג יש לסמוך על רש"י כנ"ל : וא"ת הא אמרי' בסי' נ"ח דדוקא כשאומר רצוי הוא שיעשה הקב"ה תפלתו מזכירין עונותיו וסיכי אמרי' הכא דלמא מעייני' בעובדיה וי"ל דהתם ודאי מזכירין עונותיו והכא איירי בעבודה דה"ה הכא דלמא מעייני' : (°) ופרש"י מוספי כל השנה הם שבח וסיפורי מעשה אבל בר"ה הואיל ואו' מלכיות זכרונות ושופרות מיפקד דינא טפי עכ"ל ולפ"ז נ"ל הא דפריך בגמ' א"ה לפרא נמי קאי אשחרית של כל השנה שהיא ג"כ שאלת צרכיו ואינה שבח וספורי מעשה ויש לחוש גם כן דמפקד דינא ומשני כיון דאיכא לצורא וכו' וה"ה יש ליזהר בכל השנה שלא להתפלל שחרית ביחיד בשעה ראשונה דבודאי אין הצבור מתפללין באות' שעה בזמן כזה בקיץ ובחורף הוי איפכא דלאחר ג' שעות בודאי התפללו כל המקומו' ול"ע בזה לדינא : אבל בתו' רפ"ד דברכות כתבו דכל השנה שרי א"כ י"ל דרש"י ג"כ לתי' בתרא דמבני תור' דכתיב ביה אמת וכו' ש"מ לע"פ בלא עוסק בדין מ"מ כיון שהוא מתפלל מעיינין בעובדי' א"כ ה"ה כל השנה אבל לתי' קמא דוקא בר"ה שהוא דן ממש מעיינין בעובדי' אבל בשאר ימות השנה אינו דן אלא לפקידה או לבחינ' בעלמ' ליכא למיחש כלל כנ"ל וא"כ פריך שפיר א"ה דלפרא נמי (°) וכ' בס"ח סי' תכס"ג כיון שהקב"ה דן בכל יום ג' שעות וכן בר"ה וי"כ א"כ מה ביום לשאר ימים אלא שבר"ה דן על עליונים ותחתונים מה שיהיה לפנים רבות כגון ז' שני רעב כו' ע"ש: י"ל ואין לפר' עילוס שמך כי יש פי' לעילוס שמו [תשב"ץ בשם מהר"מ] :

ט"ז

הכסא והוא ר"ה (°) ☜ שמתכסה החדש בו : (ג) משנה ממטבע כו'. כ"כ ריב"ש הטעםשא"ל לזרע יעקב דאפי' לזרע יצחק שתשהוא יעקב כדאמרי' כי ביצחק יקרא לך זרע ולא כל יצחק לאפוקי עשו אבל בס' זבחי שלמים לבעל הפרדס ראיתי שכתב לחלוק ע"ז ואמר כיון דאשכחן ביבמות דזרע פסול נמי אקרי זרע לענין וזרע אין לה ובתפלה בעי' לפרושי טפי כל מה דאפשר ומביא ראיה ע"ז מס' הזוהר מתפלתו של יעקב ע"כ (°) י"ל לזרעו של יעקב ולא לזרעו דהזרע מתיחס ליצחק ביעקב וכן עיקר וראוי לו' כן : (ד) עד אחר ג' שעות . לפי שבג' שעות האלו הקב"ה דן עולמו ודוקא יחיד אבל דבים הן אל כביר לא ימאס ודוקא מוסף כיון שאינו מחויב להתפלל אותה בזמן ההוא משא"כ תפלת יוצר שזמנו אז אין לדחות וי"א

באר הגולה

ד ר"ן ור"י שכן ה"ו נוהגים גדולי הדור (°פי' ולא אמרי' דאיכו ר"ה שאינמעברין אלול לעולם) ה משנה וגמ' ר"ה ל"ב ו משנה שם ז ברייתא שם ח טור בשם רמב"ן והרי"ף גאות וכ"כ הר"ן בשם הרשב"א ט שם י בשם הרא"ש והרמב"ם בסדר תפלותיו כ ריב"ש בתשובה ל מימרא דרב יוסף ע"א ד'

נתיב חיים

מ"א סק"ה °) ול"ל ג"כ . כ"כ אבל ברא"ש בר"ה דף ל"ה לא כ"כ ע"ש :

יד אפרים

תקצא בט"ז סק" שמתכסה החודש בו ובתוס' דר"ה דף ח' הביא' הירושלמי וכו' דלא יצא בחייב ויכפר על הזכאי דשל ר"ח קרוי חייב כו' : במג"א סק"ו ולכן כתב רמ"א ל' דיעבד בלא זה ג"כ יש לחוש לשיטת רש"י דס"ל דשם לא קאי רק לאפוקי מוסף אבל בפסוקי מלכיות כו' צריך להוכרס אף אם לא התחיל בסוף פסוק ע"ש : ס"ק ז' מזרע יצחק אפשר שהוא אסור בעשו כו' כנ"ל :

אשל אברהם

א] בברכות ע' ע"ז ומהר"י באסן בת' סי' ה' העלה דיש לשניהם על מה שיסמכו :

דגול מרבבה

כמדובר עד ושני התמידים כהלכתן ושלא כדברי התב"ד שהוא כדברי רמ"א וכמ"א בנמשך אחר התה"ד היה לו להקדים ומנחתו וכו' ושני התמידין כהלכתם קודםכפסוק מלבד עולת החודש:

*) לפירש"י בס"פ ו"א דמילי' אשר קידש ידיד זה יצחק מוכח דעשו לא נק' זרעו של יצחק שהרי אמרי' שם ולאצאיו חתם ובני עשו לא נתחייבו במילה כמבואר בסנהדרין דף נ"ט ע"ב אמנם לפי' ר"ת שם ידיד זה אברהם אין מזה ראיה :

חתם סופר

דזה אינו תפלה אלא שבח להקב"ה מה שהיה . ועוד אז עדיין לא נולד אברהם והיה בכח שם בנו של נח ונקרא שפיר " להרבות זרעו . ועוד שאני אוה"ע מאדום דכתיב ולאום מלאום יאמץ. ועוד א"כ יהיה גם עמלק בכלל זרע יצחק ואנחנו מצווים למחות שמו ועוד צלע"ג הא עשו נשא מבני שעיר החורי ומבנות ישמעאל והא אפי' אם ישראל הנושא גוי איננו מתייחס שוב אחר אברהם מכל שכן עשו . בשלמא קרא כי ביצחק ולא כל יצחק איצטריך למעוטי עשו גופא והש"ס דנדריםנמי אי לאו קרא הוי אזלינן אחר לשון בני אדם שקוראין להם בני עשו

באר היטב

(ג) יצא . ואפי' לכתחלה רשאי שלא לומר סוף פסוק אבל אם התחיל בפסוק אחד צריך לומר כולם ומ"מ כ"ל דהאידנא שויוה עלייהו כחובה וצ"ל כולם כמ"ש גבי תפלת ערבית ולכך כתב רמ"א לשון דיעבד מ"א וצ"ל וכן כתוב בדברי קדשך . וכן כאמר ע"י עבדיך הנביאים ס"ג כה"ג . (ד) יעקב . והט"ז כתב דכן עיקר

(ג) תורה . ואם השלים בנביא יצא מ"א ועיין יד אהרן : והלק"ט חלק ב' סי' רכ"ב ועי' יד אהרן :

שערי תשובה

שד"ה

לבושי

ביאור הגר"א

בתורה עד מהני' וע"ש ברא"ש בשם מ"מ : ואם רצה. רא"ש שם וכן משמע מדקאמר אין פותחין כו' וכו' הרא"ש ואע"ג שאמרו כנגד מי ה"כ אמרו בפ"ג דמגילה במנין הקרואים ואפ"ה אמרו מוסיפין עליהם : מיהו אם. גמרא ל"ה א' ועי' תוס' א' ב' ד"ה הילמא ור"ת פי' כו' וש"ע השמיטו כמ"ש בב"י שהרמב"ם ס"ל כפירש"י אבל הרא"ש והטור אף שחולקים על ר"ת במה : ס"ה אין . שם ל"ב א' : וא"א . שם ב' : ס"ו יש קורין. רא"ש שם : והרא"ש. שכת' כיון דקי"ל כר' יוסי תרועה שאין מלכיות זכרונות ושופרות מלכיות זכרונות והיו לכם לזכרון שופרות ותקעתם . וכן מ' בירושלמי פ"ד בעון קומי רבנן ... ר"ת בתפלה כיון שאמר בסוף שופרות וביום שמחתכם ... ועקידת . נדרים ל"א א' : ס"ח לא. ע"ז ד' ב' :

הגהות רעק"א

חכמת שלמה

סי' תקצ"א סעיף ו' יש קורין תגר על מה שנוהגים להשלים פסוקי שופרות בפסוק וביום שמחתכם שלא הזכיר בו שופר אלא חצוצרות והרא"ש והר"ן כתבו לקיים המנהג. נ"ב הנה טעם הרא"ש הוא שכתב וז"ל ואני אומר שאין לשנות מטבע ברכות שנהגו בימים הראשונים וכי היכי דתרועה בלא שופר בקרי שופר ה"נ תקיעה ומשום דכתיב חצוצרות בקרא לא גריעי עכ"ל ותמוה לי מן הש"ס דר"ה דף כ"ט דקאמר שם כהנים לוים וישראלים חייבים בתק"ש ופריך פשיטא ומשני כהנים איצטריך לי' סד"א הואיל וכתיב יום תרועה יהיה לכם מאן דליתא אלא בתקיעה דהדר יומא הוא דמחייב והני כהני הואיל ואיתנהו בתקיעות דכל השנה דכתיב ותקעתם בהצוצרות אימא לא לחייבו קמ"ל ופריך מי דמי התם חצוצרות והכא שופר וכו' ומה פריך הרי עכ"פ איתנהו בתקיעות ותקיעות הוי אף בשופר וא"כ איתנייהו בתקיעות כל השנה ודוחק לחלק בין מעשה להזכרה דמ"ש זה מזה הרי בהזכרה נמי בעינן שופר ולא חצוצרות ואעפי"כ כיון דכתיב תקיעה כולל אף שופר א"כ גם במעשה נימא כיון דעכ"פ איתנהו בתקיעה ותקיעה היא שופר לא איכפת לן אף דבאמת הוי חצוצרות וצ"ע.והנה בהיותי בזה הוי קשה לי מה פריך הש"ס פשיטא נימא כך לפמ"ש לעיל דף כ"ז דכל השופרות כשרים חוץ משל פרה מפני שהוא קרן וקאמר שם עולא דטעמא דרבנן הוי מכח דאין קטיגור נעשה סניגור ופריך שם והא מפני שהוא קרן קתני ומשני חדא ועוד קאמרי רבנן חדא דאין קטיגור נעשה סניגור ועוד מפני שהוא קרן ולא שופר וא"כ מה פריך כאן דלמא כוונת התנא כך הוא דהכל חייבין בתקיעות שופר דוקא ולא יוצאין בשל פרה שהוא קרן דהוי ס"ד עיקר הטעם דבעינן שופר מכח דאין קטיגור נעשה סניגור וא"כ בכהנים ולוים דלא חטאו בו יהיו יוצאין אף בשל פרה לכך קמ"ל דעיקר הטעם מפני שהוא.קרן לכך גם הם אין יוצאין בשל פרה ואפלאינך אמוראי דמתרצו שם בע"א י"ל דהיינו לפי האמת לא ניחא להו לומר כן בטעמא דרבנן מטעם דפריך שם והאיכא כף ומהתה והאיכא בגדי זהב ולא ניחא להו במה דמתרץ שם . אך עכ"פ להס"ד שפיר הוי אפשר לומר כן והוי ס"ד דכהנים ולוים יהיו מותרין אף בקרן לכך קמ"ל דבאמת האי טעמא ליתא רק הטעם דאיקרי קרן וצ"ע ודו"ק. והנה תמיה לי על הר"ן והרא"ש ועל הקורים תגר שלא ראו דברי הספרי הובא בילקוט בפרשת בהעלותך בפסוק ותקעתם בחצוצרות וז"ל ר' נתן אומר א"צ ותקעתם בחצוצרות הרי שופרות ע"ש. הרי זה מבואר בהדיא דזה הוי שופרות וביאור כוונת הספרי כתבנו בדרוש לר"ה שנת תקפ"ד ושנת תקצ"ת ושנת תר"א ע"ש ודו"ק היטב : (שם סעיף זיין ועקידת יצחק היום לזרעו תזכור וכו'). נ"ב הנה בדין אם לומר לזרעו של יצחק או לא הארכנו בזה בכמה מקומות בעזה"י . וכעת ראיתי דאין לספק כלל ודי לומר לזרעו בלבד כי זרע עשו ודאי אינו נקרא זרע יצחק כיון דעשו נשא נשים נכריות והוא היה ישראל מומר כמ"ש בפ"ק דקידושין גבי נכרי יורש את אביו א"כ ולד שפחה ונכריות כמותה א"כ אינו נקרא זרע עשו מכ"ש דאינו נקרא זרע יצחק ולכך די לומר לזרעו בלבד וז"ב ופשוט ודו"ק :

מחצית

מוהר בבני עשו והא דהולרך הריב"ש לראי' דקרא דכי ביצחק ולא כל יצחק . דמהא דאמר ה' ליצחק לזרעך אתן כו' גרידא אין ראיה דעשו אינו נקרא זרעו . די"ל מה שנקט עשו קני וקניזי . זה מיקרי ירושה (ועיין בב"ב דף כ"ו ע"א) ואע"ג דגם בני לוט לקחו וגנבייהו ודאי לא הוי בתורת ירושה וכמ"ש מ"א אח"ז . אין זה מספיק כ"א לייכב אם אנו אומרים דעשו לא ירש דלא תיקשי הא נטלו קני וקניזי . לזה אנו משיבים בני לוט יוכיחו דלגבייהו ודאי לא היה בתורת ירושה מאברהם ויצחק . מ"מ ודאי די"ל מה שלקח עשו קני וקניזי היה בתורת ירושה . וא"כ אזדא הוכחת מ"א . ולכן הוצרך ריב"ש לראיה ביצחק ולא כל יצחק ובצירוף שני הראיות יחד א"ש . דהא דאמר ה' לאברהם כל הארץ אשר אתה רואה לך אתננה ולזרעך . הרי הבטיחו דלא יתן הארץ כ"א לזרעו . והרי עשו עכ"פ לא נקרא זרע אברהם דהא כתיב ביצחק ולא כל יצחק . א"כ ע"כ צ"ל מה שנטל עשו קני וקניזי אינו בתורת ירושה . דהאמר ליצחק כי לך ולזרעך אתן את כל הארצות האל והקימותי את השבועה אשר נשבעתי לאברהם אביך . הרי שהבטיח ליצחק ליתן לזרעו כל הארץ שהבטיח לאברהם ליתן לזרעו . ומה שהבטיח לאברהם ע"כ לא ירש עשו דהא אינו זרע אברהם כנ"ל . וא"א דקני וקניזי שלקח עשו הוא מתורת ירושה מיצחק . הרי שתי ההבטחות דהיינו מה שהבטיח לאברהם והבטח' ליצחק סותרת זו את זו . אע"כ דקני וקניזי לאו בתורת ירושה הם ואע"ג דאמר ליצחק לזרעך אתן כו' ע"כ עשו אינו זרע יצחק.ובתוך דברי מוסר ה' אבר פה ה' בפי עמות לכהל על מבועי הורא"ה המרתי נייבב קושיי' מ"א על הריב"ש דמקר' דביצחק לא שמענו דעשו לא מיקרי זרע יצחק במה שיש לדייק בנוסח התפלה שסדרו לנו ותראה לפניך עקדה שעקד אברהם אבינו את יצחק בנו ע"ג המזבח וכבש רחמיו כו' הרי שאנו מזכירים זכות מעשה אברהם שעקד בנו לעשות רצונו ית' . טפי ה"ל להזכיר זכות יצחק שמרצונו הניח א"ע לעקוד שכבר היה בן ל"ז שנים כלכאורה זכות יצחק יותר גדול מזכות אברהם אע"כ צ"ל דזכות מעשה אברהם יותר גדול . וכדאיתא במדרש רבה דנסיון העשירי דהיינו העקדה היה יותר גדול מט' נסיונות שקדם לו . ופי' בספר נזר הקדש הטעם אע"ג דה' מהנסיונות היה שהשליך אברהם נפשו מנגד לאהבת ה' . וקיבל על עצמו והפילו לכבשן האש . לולי רחמיו ית' היה נשרף מ"מ נסיון העקדה יותר גדול . דלצער השרפה אינו אלא לפי שעה עד צאת הנפש . משא"כ לשחוט בנו יחיד שהאהוב לו וניתן לו אחר מאה שנה . הוא צער מתמיד כל ימי חיי אבר יראה העדרת בנו הנחמד ואהוב לו עד מאד ע"ש . וא"כ מה"ט היה בעקדי' עצמו ג"כ זכות אברהם יותר

השקל

גדול מזכות יצחק . דגבי יצחק אינו אלא צער שעה ובאברהם היה צער מתמיד לכן אנו מזכירים זכות אברהם שעקד שהוא זכות היותר גדול . ולפ"ז מה שאנו מסיימים אותה ברכה ועקדת יצחק היום לזרעו תזכור קאי אדלעיל . ור"ל עקדת יצחק שעקדו אברהם כנ"ל דהוי' זכות היותר גדול א"כ אנו מזכירים מעשה אברהם . ועליו קאי היום לזרעו תזכור . ר"ל לזרעו של אברהם ולפ"ז א"ש דברי הריב"ש דאייתי ראיה מביצחק ולא כל יצחק דאין עשו זרע אברהם ולק' אי נאמר דנקרא זרע יצחק . הא כוונתינו לזרע אברהם . דהא באברהם אנו קיימים ובזכותו כנ"ל : (ס"ק ח) משנה כו' דאין זה משנה ממש וכו' וכמ"ש מ"א לעיל סי' ס"ד ס"ק ג' וסי' קי"ד ס"ק ט' דלא מיקרי שינוי מטבע כ"א אם פתח או חתם בברכה במקום שלא תיקנו חכמים או להיפך . אבל שינוי לשון באמצע ברכ' לא מיקרי משנה ממטבע : (ס"ק ט) לא יתפלל כו' לא נדחית תפלתו . ועמ"ש סי' נ' ס"ח דאע"פ שאינה נדחית מ"מ אינה מקובלת אלא כשהיא עם הציבור בבה"כ והם דברי התוס' בע"ז דף ד' ע"ב . דהא אפי' הם מתפללים שחרית כו' ל"מ בשעה שהצבור מתפללים . דאל"כ למה לא הותר להתפלל מוסף בתלת שעי קמייתא דהא הצבור מתפללים אז שחרית א"ו דל"מ בשעה שהצבור מתפללים כבר יעבור זמן ק"ש כמ"ש לעיל סי' נ"ח ויתפלל מיד כדי להסמיך גאולה לתפלה . דהא רש"י כתב בתלת שעי קמיית' ר"ל הא דאמר ר' יוסף בע"ז דף ד' ע"ב לא לצלי איניש מוסף בר"ה בתלת שעי קמייתא . פ"ז פירש"י בשעת חרון . והתו' כתבו כו' וז"ל בתלת שעי קמייתא פי' בשלישית כדאמרי' בסמוך בשעה שהחמה זורחת ומלכי מזרח ומערב מניחים כתריהם בראשי ן ומשתחוים לחמה מיד כועס ודרכן של מלכים לעמוד בג' שעות עכ"ל (מזה מוכח דאין יכנים כ"א עד סוף שני שעות ושע' ג' עומדים ועמ"ש לעיל סי' נ"ח) : מאי איצטריך כו' דהאי דאמר ר"י לא לצלי איניש תפלת מוסף בר"ה בג' שעות ראשונות דלמא כיון דמיפקד דינא דלמא מעיינים בדיני' ודחפי לי' פריך והאמרי' ג' שעות ראשונות הקב"ה יושב ועוסק בתורה ג' שעות שניות יושב ודן כו' ומשני איפוך ראשונו' יושב ועוסק בתורה ואב"א לא תיפוך תור' דכתיב בה אמת אין הקב"ה עושה לפנים משורת הדין . אבל כשיושב ודן עושה לפנים מש"ה . וקשה למ"א ניהו דעל תי' א' דאמר איפוך לא קשיא דה"ל למימר לא תיפוך אלא שע"ג דבראשונות עוסק בתורה . מ"מ כיון שהוא שעת חרון לכן לא יתפלל . דבשעות ל' ר' יוסף משמע משום דבג' ראשונות הקב"ה יושב ודן דאמר כיון דמפקד דינא כו' לכן ניחא ניה עפי לתרץ איפוך דבראשונות יושב ודן . מ"מ על תי' בתרא קשה דהא תי' תורה דכתיב

באר היטב

(ג) יצא . ואפי' לכתחלה רשאי שלא לומר סוף פסוק אבל אם התחיל בפסוק אחד צריך לומר כולם ומ"מ כ"ל דהאידנא שויוה עלייהו כחובה וצ"ל כולם כמ"ש גבי תפלת ערבית ולכך כתב רמ"א לשון דיעבד מ"א וצ"ל וכן כתוב בדברי קדשך . וכן נאמר ע"י עבדיך הנביאים ס"ג כה"ג . (ד) יעקב . והט"ז כתב דכן עיקר

תקצב (א) וי"ח שתוקעי' תשר"ת כו' ז"ד ר"ת שתקע' על תותן שתומרי' תשר"ת תש"ת תר"ת דהוי סתרי דהדי דכתי עובא התרוע' מה שיין עושה כזה והיה מן הלהוי לו' על כל פעם תשר"ת תש"ת תר"ת כמו בתקיעות דמיוסב תלת תרוחה יתירה ולכן כתבינ ר"ת לו' בכל פעם תשר"ת לפי שכזה יתמו מידי ספק שמחסר מה לריך ומע"פ פיה חסם הספק דהיינו שמא גמות לבד מו יליל למוד מתלת דהוי הספי הספק מ"מ עדיף לתקן המצוה מתיקון הספק כיון שעפ"פ כבר תקנו בכל בתקיעו' דמיוסב סמכי ע"ז: (ב) לח יתיש לח התוקע כו' . בעור כתוב ה"ל לחזור ולנרך ומיהו יש לנעור כמי שמסיח כו' וכ"כ הר"ן בשם מתיבת'שרתוי לנעור ותמה הר"ן שהרי מין בשיחה זו הספק מידי דהוי ממדבר בתפלע הסעור דח"ל לחזור ולנרך המוליח. ולעד"ע לתרץ דזה הוי כמי שלח התחיל עדיין בתלו' וכגון שלח תכל עדיין כלל דהח בשעת הברכה מתבוין על עיקר קיוס המלו' שהיח על סדר הברכות כמ"ש סי' תקע"ה למה תוקעין בשעה מוסף כדי לערבב השטן בשעה מוסף כדי לערבב השטן בשעת התפלה כו' הרי שעיקר התקיעה של מלוה היח שהתקיעות שמיוסב לערבב השטן בשעת מוסף היח עכ"פ ומה שח"כ יקנרע בשעת התפלה כו' לפי שעיקר התקיעה של מלוה היח בשעת מוסף ולכן נהגו לתקוע בשעת מוסף ולנרך כיון שעכ"פ התחיל בעשירי מלוה ולנרך לה מ"מ כ"ז שהוא לח קיים עדיין העיקר חינו יכול להספיק ולח עוד חלח שבכל מלוה שהוא עוסק ואינו רשאי להפרד מעשה' עיקי כוונה ליסור ים בהפסקתו וכנדיק' ממן מצינו נ"כ ליסור כמ"ש סי' תל"ב:ולין זה דומה למדבר בתפלת השעות'לו כיוצ'בו כשוב' דשם מי שעבד פסיק והולך לו מח"כ כשהלך לו מקום שלח שמע עדיין המל'וכמו הכח שעיקר המלוה עדיין לפניו פשוט שים ליסור להפסיק בשיחה ומה לי התקיעות עלמן שלמיוסב דוקלי ים ליסור שם להפסיק בשיחה ומה לי מחריסם כל שלח קיים עדיין מה שסייך להמלוה הזאת וכסי' תל"ב כתבתי עוד מזה ע"ש כללו של דבר דים ליסור בהפסק' זו בשיח' מדינת ודוגמת זה מלינו בפ' קמ"ק ע"פ דף ק"כ לענין ברכת מלב וז"ל ומפי' עיקר (*) המל' שלח יהח הפסק ליסור ים מזכרין על זה תימה חס מזכרין על הלוה בחתונה ליין ברכה בהפסק ולח חשבינן ליה הפסק כיון דהוי מלוה ולנרך ופשוט דלפי זה הוי הספק הייטו בין תקיעה לתקיעה לכל בין ברכה לתקיעה הוי הספק ולריך לנרך ופשוט דלפי הסוטע שם סח בין ברכה לתקיעה לנרך לנרך מנן מנהסה :

תקצב תפלת מוסף בקול רם וסדר התקיעות ובו ד"ס :

א (א) מחזיר שליח צבור (ב) התפלה ותוקעין (ג) על סדר הברכו' למלכיו' ג תשר"ת פעם אחת ולזכרונו' תש"ת ולשופרו' תר"ת ג ועכשיו נוהגים לתקוע למלכיו' תשר"ת שלשה פעמים לזכרונו' תש"ת שלשה פעמים ולשופרו' תר"ת שלשה פעמים : הגה ° (א) וי"ח שתוקעים (ג) תשר"ת למלכיות פעם אחת וכן לזכרונות וכן לשופרות (טור בשם ר"ת ומהגהות)וכן המנהג בתלתות תלו ונהגו לומ- כל פעם אחר שתקעו א היוס הרת עולם ותרועת (מהרי"ל) אפי' בשבת שאין תוקעין מומרים היוס הרת אבל לא תרועת : (מנהגים)

ב ד יחיד אינו מפסיק לתקוע בברכות ואפי' יש לו מי שיתקע לו : הגה אבל אלו תוקעים לו קודם שיתפלל מוסף ואין לריכים לתקוע לו שנית : (כל בו וב"י בשם ת"ה) :

ג ה (ב) ב לא (ד) ישיח לא התוקע ולא הציבור בין תקיעות שמיושב לתקיעו' שמעומד (מיהו בענין התקיעות ג והתפלות אין הספק) (מרדכי ומהרי"ל) אם אח דבריס בעלים ד (ה) מ"ל לחזור ולנרך (טור) וא"ע לומר שלא ישיחו (ו) בין ברכה לתקיעו אם לא ה בענין התקיעו :

ד ו זה שתוקע בשוהין יושבין תוקע על סדר הברכו' : הגה ומיהו מיו מעכב ויכול ז לחזר לתקוע אלא ז שלמו לעשות כך וכבר כתבתי לעיל סי' תקפ"ה :

תקצג אם הברכו' ותקיעו' מעכבו' זו את זו ובו ב סעיפים :

א ט ברכות של ראש השנה א (ז)ויום הכיפורים בי מעכבות זו את זו שאם אינו יודע כולם (ג) לא יאמר מה שיודע מהם אלאילא יאמר כלום:

°ר"י הלוי רדב"ז כ"ט

תקצב (*) התוקעין והמומנין לריכין לעמוד [לכוס סי' תקפ"ח] ועפ"י קו"ל סס"ד:יש מקומות שמוהגים לתקוע כשמתפללין בלחש ואין לנהוג כן לכתחל [ב"ה] : א היוס הרת עולם . דבתרי נכרת העונש [לכוס] מכל כתו' דר"ה דף כ"ז ח"ת דקי"ל כר"י דלמ' בעשן נכרת העולם. ומה למרי' זה היוס תחנת מעניך וכו'. ע"ש ומסקי דבתרי עלה במחשבה להברמות ולא נכרת עד ניסן ועבד"ח ססי' תקל"ח: ב לא יש"ח . ובשעת התקיעות פסיק ; דאסור לפוח לפי'(*) לרוק לאוור [ע"ה] : ג והתפלות אין הספק.והע"נ בשם' תקל"ח ס"ו כ' ולכאחל' לא יתיח כלל היינו בין כרכה להמלוה אבל בין מקיעות לתקיעו' ד"ל דאין לכאחל להספיק מעניינם : ד מ"ל לחזור.ול"ד לסה בין תפילין לתפילין דהת' כ' מלות הן מפי"כ הכא דכול' (*) ומנח מלוה היא [הרי"ף] ות"כ תפי' אם בין התקיעו' דמיוסב לעמן מ"ל לחזור ולנרך [בעמ"ג ורמ"א] (*) ועמ"ם ס' תקי"ן ס"ת: ה בענין התקיעו'. ל"ע דבשי' תקי"ז ס"ו בספק דנכאחלה לח יפסיק כלל ומפס' דבשת' ת

יודע בכוכב מ' יממה ואין מעבכות זמ"ז וכ"מ בגמרא : ג'עוסה. והמ מדלוריימ בחדא סגי מלא ידעי' מיזהו לכן יעד המ' יודע שמא יכוין החמת ומ"מ הלשון מיהו מדוקדק שמס יודע תשר"ת יודע לעשות כלם ומפשר שהוא חלם(°) ואיכיכול לעשות יותר ולוקמים הסופר ממנו מ"ש יודע שלריך לתקוע בכמ שליחית ואיהו יודע היכך מוקפים: ד ומס התפלל · (°) כלומר שמס התפלל כו' מכל מס הקדים תרועה לתקיע' או זכרופות לשלכיות לה יצא [ר"ן]:

תקצר א אין מכירו וכו . המ"כ כעשרה[עור] וכ"כ הרמב"ם כה' תפלה דין ד' שחין ם ן מוליח כפחו מי' ובדין ט' כ' דחין מוליח חלח שחיהו בקי וכ"כ רי"ו ל"ג מ"ז ע"ם ושמ"ם סי' כ"ט ס"ד :

תקצה א ספק. משום דתקיעות דחוורי' וכרכות דרבנן וה"ס חס כח' חין יוחיין רק סדר החד ילדלהם דזהו נמי בכלל ספק עכ' תקצ ג : ב דכ היום. חע"ג דמוסף נמי זמנה כל היום מ"מ לכתחל חין להמרה יותר מז' שעו' עכי רפ"ו: ונ"ל דהס יש כעיר מ' סופר ורולי לילך למקום שמתפללין ונפלוח עכוים שיביח לו הסופר לשם והוח חון נחמום ויוכל לקיים שניהם חפור דהח יכול לי"ך ממקומו לעיר שיש שם סופר ושע"ג שלח יוכל להתפלל מ"מ חפל"ה חון דרבנן ולח דחין דרבנן מקמי דרבנן כמ"ש סי' תרכ"ה ומיהו י"ל כיון דתחומין דרבנן ס"ל שבות ובדי :

ל'

ב ג ובן תקיעו' מעבבו' זו חת זו והני מילי שחינו יודע חלח חם מ' מהם עיקר מש"כ כחן לחמוה וחמרוה כל מ' מלוה מיוחדת .

תקצג (א) מ' מהם חו שניה כו'. ק"ל היחך חמלח שיודע שניה ולח שלישי דלמ ידע חתר"ת ידע כולהו ומ"ם יודע חש"ת וחר"ת יודע נ"כ כולהו ולמלן דס"ל כפ' חק"ן דיש לעשות ס"ת על חתר"ת כשמיטה מ' י"ל דלח ידע כ"ל חש"ת וחר"ת כו' וכן לחפוה וחמרוה כל מ' מלוה מיוחדת .

תקצג (א) מ' מהם חו שניה כו'. ק"ל היחך חמלח שיודע שניה ולח שלישי דלמ ידע כולהו ומ"ם יודע חש"ת וחר"ת יודע נ"כ כולהו ולמלן דס"ל כפ' חק"ן דיש לעשות ס"ת על חתר"ת כשמיטה מ' י"ל דלח ידע כ"ל חש"ת וחר"ת כו' וכן לחפוה וחמרוה כל מ' מלוה מיוחדת .

תקצג (א) מ' מהם חו שניה כו'. ק"ל היחך חמלח שיודע שניה ולח שלישי דלמ ידע כולהו ומ"ם יודע חש"ת וחר"ת יודע נ"כ כולהו ולמלן דס"ל כפ' חק"ן דיש לעשות ס"ת על חתר"ת כשמיטה מ' י"ל דלח ידע כ"ל חש"ת וחר"ת כו' וכן לחפוה וחמרוה כל מ' מלוה מיוחדת .

תקצג (א) מ' מהם חו שניה כו'. ק"ל היחך חמלח שיודע שניה ולח שלישי דלמ ידע כולהו ומ"ם יודע חש"ת וחר"ת יודע נ"כ כולהו ולמלן דס"ל כפ' חק"ן דיש לעשות ס"ת על חתר"ת כשמיטה מ' י"ל דלח ידע כ"ל חש"ת וחר"ת כו' וכן לחפוה וחמרוה כל מ' מלוה מיוחדת .

תקצד (א) מין מכירו יכול להוליחו . והח לממרי' סופר מכלך וכור יולח דוקח בכ"ם ומלות שכחנו להסמיכן חפי' ליחיד מש"כ כחפלה חלח ניחקנה חלח (°) כלחם ויש מוקיפים ס"ל דחין מילוק בזה :

תקצה (א) חפי' על מוסף ודלמי כו' . הטעם שהחקיעה מן התורה והכרכות מדמ"ס :

תקצו (א) תרועה גדולה כו'. בטור כחוב בשם רע"ם הטעם כדי לערבב השטן וכ"ל פי חלח יקטרג עליהם חחר התפלה שהולכים ומוכלים ושותים וממחים לומר שחינם יראים מיומת יום הדין (וכ' עוד (°) ורב שמי כו' למדנו שיהידים היו רגילים לתקוע חחר התפלה ומה חינם עושין כן מיכוך כדבר שבכך יגלו י"ח ע"כ"ל . משמע מזה דחין חיסור לתקוע חחר שיגח ידי המיוך והך דר' יגחק קמי (°) על י"ט שחל בשבת) משמע מזה דחין חיסור כלל לתקוע כי"ט חפי' לשות דחם היה חיסור מדין התלמוד מי התיר לנו לתקוע בשביל השטן מה שלח נמנו' [כמ"ם בנמ'] נהי תקיעות דמיומב מפני עירבוב שטן(°)ומ"ם כמזרח"ח שהוכיח מלתקוע ל' קולות כ"ל הטעם מפני שחולי חטחו ולח שמעו כרחוי ע"כ תוקעים ל' קולות חולי חטחו קלת ולח שמעו כהוגן יתוקן עכשיו כתקיע' זח"ת תקיעה התרועה שגר

היטב

באר

יממ השכה חם יודע כרכה מ' יחמר' וחין מעכבות זה חת זה : (ג) קודם . חבל חם חין יודעים רק סדר מ' יכל להם מרועה לתקיעה חו זכרופות למלכיות לה יצח ר"ן . ויש לכפות הסופר כשחם בכה כ ם :

תקצר (ג) חין . חש"כ בעשרה טור ורמב"ם . והבקי חפי' כדיעבד חינו יוצח כתפלת הש"ץ כיון שחפסיקין עכשיו בפיוטים מ"ח סי' תקכ"ח ע"ם ועיין יד לחהרן שם :

ביאור

סי' תקצג ס"א ברכות. ר"ה ל"ד ב' וכפי' רש"י שם ותוס' ל"ג ב' : ס"ב וכן. שם : והא"ם כו' אבל. ד"ו. שהרי סופרין זמ"ח : אבל כו'. כמ"ש שם ל"ד ב' ולקמן ר"ם תקכ"ה מי שהיו כו' וכשהרה שם פשיטא כו'. וע' תוס' ורמ"ם ודלא כרש"י ממתני' שם מי שכירך כו' : וכן סדרן. ממתניתין שם מי שכירך כו' ומש"כ סדר הכרכות עלמן שמעכב וכן התקיעות כן פי' הר"ן לחד פירוש ובתקיעות מפורש בירושל' כמ"ש בסי' תקפ"ח ס"ב :

סי' תקצד ס"א יחיד. גמרל שם : **אבל יחיד.** שם : ויש חולקין. ר"ן ע"פ ירושלמי שחמרו כל הכרכות לף ע"פ שיצח מוליח חוץ מכב"מ וק"ם ותקלה וכבה"מ חמרו גמי' שלנו ברכות מ"ם כ' בד"ל כשמיכם סופרים כו' כ"כ הב"ל שם ס"ב כד"ם כגון. חוץ כו' ושם כו' :

סי' תקצה ס"א מי. גמ' שם : מיהה. ירושלמי שם בחוקע ל' חוקעין ובחוקע ל' מברכין חיה חניי חני חלו כולך לו לכל החוקע חיה חניי כולך לו לכל המברך חלו חפשר שם חקיעה חרועה לשברים ונחקלי קדים חקיעה זכרונו לו לכל המברך בשם כיוס כדי לחקוע ולח חפשר שם חחרת כולך לכל המברך לח קי"ל כן דכל הכל גמר' שלנו לח ס"ל כן כמ"ם בש"ע : דכל היום. מחני' דמגילה סוף פ"ב :

חכמת

כאילו עתה נברא דלולא יום זה דמהני תשובה לא היה נברא רק שעשה הקב"ה ביום הזה לכך בראו ולכך נחשב כאילו היום נברא ולכך שייך זה להשופר כיון דהשופר הוא מרמז על תשובה כמ"ש הרמב"ם ז"ל ולכך כיון שתקעו בשופר המרמז דתשובה מהני לכך אמר מתעה היום הרת עולם . והנה יש לומר דבזה פליגי ר"א ור"י אם בניסן נברא העולם או בתשרי דהיאך ס"ד שיפכנו במציאות . אך נראה דהם מודים על נוף זמן בריאתו כמ"ש בתפלה היום הרת עולם . אך פליגי מה הוי עיקר הבריאה ופליגי במה דפליגי בפרק חלק אם בע"ח עדיף או צדיק נמור עדיף . והנה ניסן מורה על צדיק נמור דזה כתבו המפורשים ממנה מורה על צדיק וחמץ מורה על רשע תועבת ד' כל נבה לב והנה ניסן מורה על צדיק נמור שחרי לא היה חמץמעולם ותשרי מורה על בעל תשובה.ולכךמ"ד בניסןנברא העולם"ל דצדיק נמור עדיף:והוי תלבי' הבריא' עבור ניסן:ו"ש בניסן נברא העול'בשביל עצמינו וח"ש ודו"ק ועיין במנ"א הביא דברי התוס' בר"ה דבתשרי נברא העולם ופליגי מה הוי תכלית הבריא' וא"ש ודו"ק ועיין במנ"א הביא דברי התוס' בר"ה דבתשרי נברא העולם רק במחשבה ולא נברא עד ניסן ועיין בדרושים שלי משנת תר"ש בחיבורי קהלת יעקב בדרוש לפרשת חודש בח"ב שם כתבתי להיסוד כי זה תחלת מעשיך דחוק לפירושם נם זה סותר דברי הש"ם דקאמר דזה הוי כר"א ע"ש מ"ש בזה להיסוד ודוק:והנה המנהג בקצת מקומות כשחל ר"ה בשבת אין נופלין בעלינו וכוידעין בעלינו וביוה"כ נופלין ויש שאף ביוה"כ בשעת עבודה נופלין ובעלינו אין נופלין והנה לכאורה היא מחוסר טעם כלל מה ענין נפילת כורעים בעלינו חילוק בין שבת לחול.ואחר כשנתיישבתי בדעתי אמרתי מנהגן של ישראל תורה היא וכן ראוי לעשות ויש בו תרי טעמי שהעיקר הטעם מה שנופלין בר"ה ויוה"כ על פניהם ולא בכל השנה היינו מכח שלא יהי כדובר שקרים לפניו יתברך שאומרים ואנחנו כורעים ואין עושין כן ובלחש א"א שיהי' הפסק בתפלה ויצטרכו לעקור ממקומם לכך תקנו שיהיו נופלין בחזרת הש"ץ ועכ"פ לא יהי' מיחוי כשיקרא כיון דעושין כן פ"א רק דבכל השנה אין מדקדקין ע"ז רק בר"ה דהדין קשה בלי ליתן פ"ם לשטן דכמו כן בעינן לדיינ בנוסח התפלה מה שנשמרים בזה בר"ה יותר מכל השנה כן ה"נ בזה ולכך תינח בחל בחול דהרשות לשטן לקטרג וכחן קשה אז לכך צריך לייהר שמירה יתירה בזה אבל בשבת כיון דאין תוקעין בשופר והיאך נא תששו חז"ל דלא יערבב ששן ובע"כ דבשבת בלא"ה אין כחו קשה ואין בידו לקטרג וכמ"ש גם הטירת דבש כן ואני ברוחש לשנת תקצ"ח ולכן אע"ג לייהר בזה בכל השנה אך ביוה"כ נבי עבודה דשם באמת הין כורעים ולא מכח מחזי כשיקרא ולכך מה לי שבת מה לי חול כמו שהיה אז כן עושין גם אנחנו אבל בעלינו שאין נופלין בכל השנה רק בר"ה מכח מחזי כשיקרא לכך בשבת אין מדקדקין ע"ז. ועוד י"ל בטעם הדבר הנה ענין כריעה והשתחויה זה הוי מדרנת עבד שבן מלך אף אם משתחוה לאביו אינו רק השתחוה כל דהו אבל לא בקידה עד לארץ ולכך הוי זה מדרינת עבדות ולכך הנה כל ימות השנה הרי אנו במדרנת עבדים למקום אבל בשבת אנו במדרנת בנים דאם היינו במדרנת עבדים לא היינו יכולין לשמור שבת דהרי נוי ששבת חייב מיתה מכח מ"ש במדרש משל למלך ומטרוניא ועבד הכנים ראשו ביניהם חייב מיתה אבל הבן ראשי להכנים

מחצית

סימן תקצג (ס"ק ג) מעכבות כו' וכ"מ בגמרא דף ל"ד ע"ב ת"ר תקיעות של תעניות) ליתמעכבות זמ"ז ברכות (של תעניות) אין מעכבות זמ"ז. תקיעות וברכות של ר"ה ויה"כ מעכבות זמ"ז שלא יודע שחל יודע לחד מן הברכות לו יודע מ' מן התקיעות ולימו בקי בשאר תקיעות של יודע לתקע מ' מן התקיעות ולימו בקי בשאר לימו מברך ולימו מוקע לפני שבקי בהן עכ"ל והכי קי"ל בשו"ע סרי דבתעניות אין מעכבות הברכות מעכבות זמ"ז וה"ה בשאר יומות הטנה לע"ג דלפשר דמלי דקלמר דבתעניות אין מעכבות ר"ל לומן שנה ברכות שמוסיפים בתעניות על ח"י ברכות שמתפללים כל השנה וכמ"ש סימן תקצ"ה סעיף ד' דומיא דברכו' ר"ה ויה"כ דוהלי לא נתכוין כ"א למלכיו' זכרונו' שופרו' ולא לשאר ז' ברכות ועל ר"ה תקל"ת. מ"מ משמע למ"א דאין לחלק בין ברכות הנוספות בתעני' לשאר ברכות : (ס"ק ג) ועוד כו' שלא שלא ידעיון אימה כן ס"ם ברב שלי מיכא ל"ק דס"ל דבכל חדא נפיק וליכא פשיקא כמש"ל סי' תקצ"ה: שם יודע תשר"ת דיו"ל דחזיל למ"ד ד' ס"ת של תשר"ת בשמיטה מ' וזה לימו יכול ע"ם גם י"ל כיון דצריך להשריך בתקיעה דתשר"ת יותר מתקיעה דתש"ת ותר"ת (כ"ם שכשיטתו בסימן תק"ל מוך מהרש"ך) והוא לימו יכול להשריך התקיעה כ"כ שכשיטתו קרלה : ולוקחים הסופר ממנו . דחל"כ תיקשה ימתין קלת ויומ ותש"כ יתקע בשאר גם המ"ל דחיירי שלא הוכיח הסופר לו עד שמוך לגילה ואין זמן לתקוע כ"ל סדר מ' דצריך לתקוע תשר"ת : (ס"ק ד) ואם כו' כלומר כו' ר"ל שלא תטעה לכוונת רמ"א לומר שי דבריס דסדרן מ"מ היינו אם הקדים תרועה לשברים ונתפלי הקדים זכרונו' למלכיות ועוד קולא אחרת אם התפלל קודם שתקע יש קמ"ל דזה ליתא דמ"ם רמ"א ואם התפלל כו' הוא פירוש למ"ם וכן סדרן לימו מכבב :

סימן תקצד (ס"ק ג) ספק משום דתקיעות דחוורי"ת ואפי' להפוסקים דס"ל ספק תורה מן התורה לקולא ומאי דקי"ל ספק תורה להומרא הוא מדרבנן מ"מ עדיף ספק תקיעות מוהלי דברכות שע"ג דבשיטה עיקר דחוורי"ת וה"ה בשי' כו' נמי בכלל ספק דהא מן התורה בשי' מן הסדרים שני שלא התפללו עוסים כלם כמש"ל סי' תקל"ג כ"ם לרב הלי דבוהלי יוליט בכל ג' מהסדרים כדלעיל שלא בהא מפוסקים הם ברי לו שבמקום ג' מתפללים ובמקום אחר יוהעים לתקוע אבל אין יוהעים יותר מסדר אחד וחומו סדר שיוהעים ספק לו אם יתקעו ולהעת רב הלי דבכ"ם מהסדרים והלי יוליט אין ספק שלריך לילך למקום

הגר"א

סי' תקצג לאחר כו'. תוס' ל"ג ב' בשם רב עמרם ורש"י ופ' : ויש מקומות. הוא כמנהג שבחבו תוס' שם עשר לאחר תפלה אלא שמשלימין מה שחסרו בתפלה ב"פ תשר"ת תש"ת תר"ה : ולאחר שיצאו. רש"י אלל מעמ' דמגילה ותוס' כ"ע ב' ד"ה רגיים מהא דביסוי כהם ע"ש ול' ל' ד"ה ובינכה וע' תוס' דחולין פ"ד ב' ד"ה תקיעת לחי' הכ' ל"ב כו' ועמ"ש וכ' הרמב"ן כו' וכ"כ תוס' שם לחי' הרשב"ם : **אבל קטן כו'.** גמר' ל"ג ב' ולא תילקו בין הגיע לחינוך ללא הגיע אלא בשבת כמ"ש בר"ף : **אפי' הגיע.** ר"ל בשיטת תוס' דהגיע לחינוך הוא תמור ע' תוס' שם ובערכין שם ובלית למחרי בר"ף וכ"כ הרמב"ם ורש"י ופ"ם בחין חילוק בינינם אלא בשבת דוק, והוא בני' תוס' שם ד"ה תניא ובי' לחרת שכתוב בספרים כו' דלפ"ז חין הדקדוק של הגמרא ממ"ש חין מעכבין הם לכתחלה כו' אלא ממ"ש כי"א כו' וכ"ה בדברי הפוסקים ור"ם לפי' כגיע כו' : ומוהר כו'. והלל בברחי"ב בבשנות שבת' דוקא חין מעכבין בי"ע אבל מתעסקין לפני' בי"ע לא וחין כן דעת הרמב"ם וס"ם וכ"ל דבי"ע חין חילוק וכ"ל. ובשבת בזה"ז שחין תוקעין פליגי ר' לפרים והרמב"ן וע' ר"ן והרמב"ם פי' בשבת שבת דעלמא דוקא. והרחב"ד פי' בשבת שבת ערב"ם והרב בשמיע דין שבת ס"ל כר' לפרים הכ"ל : כל היום. ר"ל לאו דוקא שיעור התקיעות כדי לתוכם בתלות דהא לף בשבת תוקע

שלמה

ראשו ביניהם ולכך במה שאנו שומרים השבת מוכח דאנו במדרינת בנים ולכך אין ליפול או כורעים תהי תרתי דסתרי אהדדי וביוה"כ כיון שהיו משתחוים אז אין משניחין על זה וכפרט ביוה"כ אין חשש אם אנו מדמין עצמינו לעבדים דרך ענוה נם כיון דביוה"כ היו אז משתחווין ממש וא"כ אין אנו משתחווין עתה בשביל עצמינו רק לעשות זכר למקדש לכך : מה לי שבת מה לי חול אנו עושין זכר למקדש מה שהם עשו אז והם כיון שהיו שומעין השם המפורש היו חייבין להשתחוות אבל בעיבינו דאינו זכר למקדש ואנו משתחווין בשביל עצמינו בזה יש חילוק בין שבת לחול אבל בר"ה כיון דאנו תוקעין בשופר ואנו חוששין לערבוב השטן בע"כ הטעם דבחול אנו במדרינת עבדים הנה על העבד אין מתיירא המקטרג לקטרג ולהחזיק בקישרונו לכך נם למעלת השטן מקטרג הרבה וצריך שופר לערבוב השטן אבל בשבת אנו במדרנת בנים דבלא"ה לא היינו שומרים השבת כנ"ל ועל הבן מתיירא המקטרג להלשין הרבה אן יכעום עליו אביו לכך אין השטן מקטרג כ"כ הרבה ולא בעי שופר וא"כ אם נופלין כורעים נראה מדרינת עבדות ויהי' תרתי דסתרי אהדדי ויהיה פ"ם לשטן להתחזק לכך אין נופלין. אך הש"ץ לבד נופל כדי שלא יהיה כדובר שקרים הוא נופל ומ"מ אין חשש לקטרוג השטן כיון דכל הציבור אין נופלין כנ"ל ליתן טעם למנהג הזה והוא נכון כפעו"ד ודוק :

ס' תקצו סעיף א' בהנ"ה ויש מקומות נוהגין לחזור ולתקוע שלשים קולות ולאחר שיצאו בזה שוב אין לתקוע עוד בתנם וכו' נ"ב והנה בדין אם מותר לאחר לתקוע להוציא את האשה אחר שכבר יצא הוא עיין בהרא"ש פלוגתא בזה ועיין בשו"ת שאנ"א שהאריך בזה והנה לכאורה הוי ק"ל כעת מפ"ד דר"ה דף ל' דפריך שם מתיב רבא תקיעת ר"ה דוחה שבת בנבולין איש וביתו מהו איש וביתו אילימא איש ואשתו איתמא מי מחייבא והא מ"ע שהז"ב הוא וכל מ"ע שהז"ב נשים פטורות וכו' וק"ל מה פריך הרי לקמן פריך דאין מעכבין את התינוקות הא נשים מעכבין והא תניא אין מעכבין לא את הנשים ולא את התינוקות ומשני הכי"ר הא ר' יוסי דאמר נשים סומכות רשות א"כ מוכח דלמ"ד נשים סומכות רשות מותרין לסמוך אף דנראה כעביד עבודה בקדשים מ"מ מותרין לסמוך א"כ ה"נ הרי איסור תקיעה בשבת הוי רק דרבנן וא"כ נימא נמי דאתיא כר' דנשים סומכות רשות ולכך דוחה שבת איש וביתו שהרי מה שבגדול דוחה שבת בב"ד לאו משעמא שאף אם יעבירנו,בר"ה יפשוט זה ודאי דאם הי' פשוט זה שלא בב"ד יתקע ובע"כ דבאמת אם יעבירנו חייב רק דמ"מ בפני ב"ד לא נזהו על כך וכא העמידו בבריחם כה"נ א"כ ה"נ נימא באשה כיון דנשים סומכות רשות ותיתרו להם אף דנראה בעובד עבודה בקדשים א"כ התירו להם נמי כה"נ ובשלמא לדעת בע"ה דס"ל דאין אחר יכול לתקוע בשבילן א"ש די"ל דלא התירו חז"ל שום איסור דרבנן בשביל מה שהם רשות בו ומה שמותרין לסמוך מכח דבאקפי ידייהו ליכא איסור כלל וכן מה שהן בעצמותקועין ליכא איסורא כלל א"ש דבשבת כיון דאסרו לתקוע שלא בפני ב"ד אין סברא להתיר לנשים אבל להראב"ד ס"ל דאחר מותר לתקוע להן אף דיש איסור לו לתקוע בחנם כמ"ש הרמ"א כאן ונם ס"ל דהתם בספיכה נמי יש קצת איסורא דנראה כאילו עובד עבודה בקדשים ואעפ"כ התירו בשביל נשים אם כן מה פריך

השקל

התוקעים דהוא ספק שמא לא יתקעו מ"מ הוי ספק תורה כנ"ל אלא לדעת שאר המפרשים דמה שאנו תוקעים שתר"ת תש"ת תר"ת הוא משום ספק ממש כמ"ג אפשר דעדיף ילך למקום שמתפללים דעכ"פ הוי ודאי דרבנן משא"כ מקום התוקעים הוי ס"ם אחד שמא לא יתקעו כלל ואפ"ל שיתקעו סדר מ' דומיא בחומו סדר שיתקעו אין יוליט ום"ם אפי' בדלוריימא לקולא : (ס"ק ג) דכל היום כו' לע"ג דמוסף נמי כו' דמלמון רמ"א דהכי עדיף לילך תחלה למקום שמתפללים דתקיעה שמיה כל היום ולכן הוקשה למ"א דהא גם תפלה שמה כ"ם : ורוקה לילך כו' ר"ל מצי"ע דכי"ע ס"ל דהא הוא חון לתחום : מ"מ תפלה כו' ר"ל הא דרנו להתיר תחומין אינו משום מלות תקיעה שהיא דלוריימא דהא אפשר לילך למקום התוקעים אלא שני' יפסיד התפלה אם כן מה שיעבור תחומין יהיה משום מלות תפלה ובין דתפלה נ"כ דרבנן אין נדחות אפי' תחומין דרבנן אבל אם כבר הלך מצי"ע למקום שמתפללים רשאי לבלות חון לתחום עבור שופר דהוי שפתא דחוק ומוהו נבי תוס' ד"ה תניא ובי' לחרת שכתוב בספרים כו' דלפ"ז אין הדקדוק של הגמרא ממ"ש אין מעכבין הם לכתחלה כו' אלא ממ"ש כי"א כו' וכ"ה בדברי הפוסקים ור"ם לפי' כגיע כו' : ומוהר כו'. והלל בברחי"ב בבשנות שבת' דוקא אין מעכבין בי"ע אבל מתעסקין לפני' בי"ע לא וחין כן דעת הרמב"ם וס"ם וכ"ל דבי"ע אין חילוק וכ"ל. ובשבת בזה"ז שחין תוקעין פליגי ר' לפרים והרמב"ן וע' ר"ן והרמב"ם פי' בשבת שבת דעלמא דוקא. והרחב"ד פי' בשבת שבת ערב"ם והרב בשמיע דין שבת ס"ל כר' לפרים הכ"ל : כל היום. ר"ל לאו דוקא שיעור התקיעות כדי לתוכם בתלות דהא לף בשבת תוקע

סי'

שזכר המחבר מיני יודע לייסב : (ב) אין לתקוע עוד בחגים · בתבו התו' (*)והא דאמרי' בפ' בתרא דר"ה כי אתא ר"י בר יוסף אמר מכי הוה סיים ס"ן תקיעתא ביבנה לית אמינא קל ומודני' מקול תקיעות' דיומדי (*)פי' אבמו לתקוע בפני ב"ד אלא אמינא תקיעת ב"ד דמותן אינהו מסור להן דיש שבות בדבר לתקוע בחגים בשבת עד כאן לשונו. ומשמע מכל הי"ט בלא שבת אין מיסור לתקוע בחגים בשבת ומ"ש מקול תקיעותא דיומדי דקאמר מה לי יומד מה לי רבים משמ"כ בשבת דיש מיקוף דרבים היינו כפני בית דין (*) וכר"פ בתרא דלחם הפנים משמע דרבי יהודה בר יוסף מייתי בשבת דלאתיא דר"ש בר יוסף מיית

חך א כגד חדם · ל"ע דכסי' רכ"ג ס"ד פסק כשעת הקנין יש לברך וי"ל דהתם מיירי כשקבעו) מלבום מוכן מז הסמחה כשקנאו (ס) ועכי' קכ"ב ס"ו: **אם יש** לו תירום חדם יקדם מל היין ישלוכשיניע לשהייטו יטול התירום (ד"מ מהגיס) ולמ"ג דמקדמין על תירום כמ"ש סי' ער"ב ס"ב מ"מ יש מי שמניח כידו (°) ומפקפק בזה ומ"מ כ' שמה"ל ליקח קף כשמר י"ט פרי חדם ושעות הוח: ג ויש מומרים להומרו · ועוב ללבום כגד חדם כשופר:

תקצח (א) מומרים לדקחך. כיון שהוח יום הדין מומרים בו לירוק הדין שהרי חנו מומרים ויגבה ס' לכחות כמשפע וגומ' וי"ח ס"ל דהח עכ"פ י"ע הוח :

תקצט (א) מומרים ותודיעגו · לע"ג דר"ה חינו רגל מומרים וחגיגת שופר כמ"ש ס"ח ס"ב ס"ג ס"ד ס"ה ס"ו ס"ז ס"ח ס"ט ס"י ס"יא ס"יב ס"יג ס"יד ס"טו ס"טז ס"יז ס"יח ס"יט ס"כ ס"כא ס"כב ס"כג ס"כד ס"כה ס"כו ס"כז ס"כח ס"כט ס"ל ס"לא ס"לב ס"לג ס"לד ס"לה ס"לו ס"לז ס"לח ס"לט ס"מ ס"מא ס"מב ס"מג ס"מד ס"מה ס"מו ס"מז ס"מח ס"מט ס"נ ס"נא ס"נב ס"נג ס"נד ס"נה ס"נו ס"נז ס"נח ס"נט ס"ס ס"סא ס"סב ס"סג ס"סד ס"סה ס"סו ס"סז ס"סח ס"סט ס"ע ס"עא ס"עב ס"עג ס"עד ס"עה ס"עו ס"עז ס"עח ס"עט ס"פ ס"פא ס"פב ס"פג ס"פד ס"פה ס"פו ס"פז ס"פח ס"פט ס"צ ס"צא ס"צב ס"צג ס"צד ס"צה ס"צו ס"צז ס"צח ס"צט ס"ק ס"קא ס"קב ס"קג ס"קד ס"קה ס"קו ס"קז ס"קח ס"קט ס"קי ס"קיא ס"קיב ס"קיג ס"קיד ס"קטו ס"קטז ס"קיז ס"קיח ס"קיט ס"קכ ס"קכא ס"קכב ס"קכג ס"קכד ס"קכה ס"קכו ס"קכז ס"קכח ס"קכט ס"קל ס"קלא ס"קלב ס"קלג ס"קלד ס"קלה ס"קלו ס"קלז ס"קלח ס"קלט ס"קמ ס"קמא ס"קמב ס"קמג ס"קמד ס"קמה ס"קמו ס"קמז ס"קמח ס"קמט ס"קנ ס"קנא ס"קנב ס"קנג ס"קנד ס"קנה ס"קנו ס"קנז ס"קנח ס"קנט ס"קס ס"קסא ס"קסב ס"קסג ס"קסד ס"קסה ס"קסו ס"קסז ס"קסח ס"קסט ס"קע ס"קעא ס"קעב ס"קעג ס"קעד ס"קעה ס"קעו ס"קעז ס"קעח ס"קעט ס"קפ ס"קפא ס"קפב ס"קפג ס"קפד ס"קפה ס"קפו ס"קפז ס"קפח ס"קפט ס"קצ ס"קצא ס"קצב ס"קצג ס"קצד ס"קצה ס"קצו ס"קצז ס"קצח ס"קצ

תרא סדר יום שני של ראש השנה ובו ב סעיפים :

א * ביום שני (מתפללים כמו ביום ראשון) (טור) ומ"ו וקורים מוהאלהים נסה את אברהם עד סוף סידרה ומפטיר קורא כמו אתמול ומפטיר בירמיה כה אמר ה' מצא חן במדבר עד הבן יקיר לי אפרים ג ובמוצאי ר"ה מבדילין כמו במוצאי שבת אלא שאין מברכין על הבשמים ועל האש :

ב ג * אף בארץ ישראל עושים ראשה השנה שני ימים :

הרב סדר עשרת ימי תשובה · ובו סעיף אחד :

הגה ומתפללים למחרת רמ"ח הגה (טור) והוא מעניית לעזר :

א * בכל הימים שבין ראש השנה ליום הכפורים א] מרבים בתפלו ובתחנונים : הגה ומומרים (ע) מניחו מלכנו ערב ובוקר מלבד בשבת(טור) ואפילו אם יש מילה שאין מומרים מחמת שמ"ם מומרים מניחו מלכנו (מנהגים) ומומרים בכל יום (ב) ג"פ וידוי קודם עלות השחר מלבד בע"ש שאין מומרים מוהו אלא פעם אחד (רוקח) ואין

תרא א לף כאדון ישראל שלף הכית דין עשו כ' ימים :

תרב כמילה מומרים זכור ברית ומל תפר ופזמון יה מיום [לכום] וכמדימה

עשרת זקנים

תרא * כיום שני מתפללין כמו ביום ע' ופותחין למלך עליון ולכל שאתי שחק ולמוסף יאתר הש"ץ עד מתיה התתים ולא יאתר מסוד חכמים שיהו אלא רשות לש"ץ כל הפיוט וכיון שת"ח כאן פיוט בברכה ראשונה רשות ת"ל : * לף כאדון ישראל עושין ר"ה שני ימים. ע"ל רמ"י תקו"ג: תרב * כלל פיוטים כו'. לגד מצמח. ובספרד נוהגים שגם בשבת

אשל אברהם

לם עבר והקע וברך זמן לי ניסמ לגלו יברך שוב זמן כב' ת"ד הוחיל ובשב ולתיסור דברייסס אין במעשיו כלום ותוור ומברך. ע' ת' פ"ם ת"ב סי"ד העלה פלפול ארוך לי ניסמ בתירוי דרכון לי עציר לי מכני וע"ל סי' ע"ל וכת"מ סי' ר"ת ובהגהות מרדכי בשבועות והביאו מהר"ם בהגמ"ם לי"ד סי' ר"ל וכת' מהרשד"ם ליו"ד סי' קפ"ו עד כי העלה המתאבר הכ"ל דעכ"פ מיהי ספיקא לא נפיק וקי"ל ספק ברכות להקל והמעיין בדברי מהרי"ט בר' הל בדברי תורה לא מהני היינו לם לפסוק להקן בלהו בהא דלא מהני מעשיו משו"ב לו כבר נעשה המעשה ולתיסור במקומו עומד וכן הדין נמי בלולב ופשוט הוא :

א] מרבים בתפלות. ויחיד ת"ח י"ב מדות. מעשה בתר"י מלמד שכתעשף הקפ"ה כש"ך כו' ולכך ת"ח כ"ת בניכור ת' רשב"ם סי' קל"ח :

חתם סופר

וכפענ"דאינו ענין לכאן בירחבחול עכ עשיית סוכ'שעוש'לצירך'ריו"ט ע"כ עולה שהחיינו גם על יו"ט : אבל המברך בחול שהחיינו על יו"ט אינו מועיל. לכן בלילי יו"ט א' שהוא ספק חול אין שהחיינו

לבושי שרד

שם (ס) סותר מ"ם בת"ח. בע"ז ספי' תקס"ח ע"ב ועי' בת"ח סי' י"ח מה שכתבנו על התוכה זו : מ"א סכ"א (ס) ועי' סי' כ"ב בל"ל : במ"ח שם. ולפ קנה תחיכה של בגד ז כרייתא מגילה ל"ח ב עור וניימתו לעיל בסי' תל"ח ג הרי"ף בפ"ק דביצה והרמב"ם בפ"ה מה' קידוש החודש ובפ"ח מהי"ע ז עור שם

עשרת זקנים

תרא * כיום שני מתפללין כמו ביום ע' ופותחין למלך עליון ולכל שאתי שחק ולמוסף יאתר הש"ץ עד מתיה התתים ולא יאתר מסוד חכמים שיהו אלא רשות לש"ץ כל הפיוט וכיון שת"ח כאן פיוט בברכה ראשונה רשות ת"ל : * לף כאדון ישראל עושין ר"ה שני ימים. ע"ל רמ"י תקו"ג: תרב * כלל פיוטים כו'. לגד מצמח. ובספרד נוהגים שגם בשבת

אשל אברהם

לם עבר והקע וברך זמן לי ניסמ לגלו יברך שוב זמן כב' ת"ד הוחיל ובשב ולתיסור דברייסס אין במעשיו כלום ותוור ומברך. ע' ת' פ"ם ת"ב סי"ד העלה פלפול ארוך לי ניסמ בתירוי דרכון לי עציר לי מכני וע"ל סי' ע"ל וכת"מ סי' ר"ת ובהגהות מרדכי בשבועות והביאו מהר"ם בהגמ"ם לי"ד סי' ר"ל וכת' מהרשד"ם ליו"ד סי' קפ"ו עד כי העלה המתאבר הכ"ל דעכ"פ מיהי ספיקא לא נפיק וקי"ל ספק ברכות להקל והמעיין בדברי מהרי"ט בר' הל בדברי תורה לא מהני היינו לם לפסוק להקן בלהו בהא דלא מהני מעשיו משו"ב לו כבר נעשה המעשה ולתיסור במקומו עומד וכן הדין נמי בלולב ופשוט הוא :

א] מרבים בתפלות. ויחיד ת"ח י"ב מדות. מעשה בתר"י מלמד שכתעשף הקפ"ה כש"ך כו' ולכך ת"ח כ"ת בניכור ת' רשב"ם סי' קל"ח :

חתם סופר

וכפענ"דאינו ענין לכאן בירחבחול עכ עשיית סוכ'שעוש'לצירך'ריו"ט ע"כ עולה שהחיינו גם על יו"ט : אבל המברך בחול שהחיינו על יו"ט אינו מועיל. לכן בלילי יו"ט א' שהוא ספק חול אין שהחיינו

לבושי שרד

שם (ס) סותר מ"ם בת"ח. בע"ז ספי' תקס"ח ע"ב ועי' בת"ח סי' י"ח מה שכתבנו על התוכה זו : מ"א סכ"א (ס) ועי' סי' כ"ב בל"ל : במ"ח שם. ולפ קנה תחיכה של בגד

באר היטב

תרב (ע) מניחו מלכנו . ויפיד יכול ג"כ לומרו : (ב) ג"פ . והמ"ו ז"ל כם' הכוונה כתב שת"ל רק פעם אחת משום לא שכבר הכל מכתבים וע"ם ועיין בח"ה דה"ם כשם בכרכת הפלקה לו לפנים בגד תרא ולכאן לפלת ברכת שהחיינו לו להניח הפרי שיהיה לאחר כך בקידוש ע"ם וה"ם וכ"ם פרי לאחר תרא :

דגול מרבבה הכ"י ליתן טעם מלאחר סי"ח שלריך וכו' מיירי מקבלו כל' קבלת תעניה לו שכונה לכל מה שיהיה מקבלו כל' מדר ממש לו לפי כשבת ובשאר י"ט נמי מל ולריך להרים :

ביאור

סי' תרא ס"א ופפטיר קורא. עיין מ"ם סי' רקפ"ד ס"ב : ובמוצאי ר"ה. פפטים ק"ד ס"ב : כמו במ"ש. ספ"ק דחולין כ"ו ב' : אלא שאין. עיטוס דפפטים ק"כ ב' ד"ה רב : ועל. גמ' פ"ג ב' כ"ד ב' .

ס"ב אף בא"י כו'. הע"ג דלפן בקיומו כסוד העיבור ולא ילרע לנו דבר שנעשרך לעשות בני יומים כי לפו קובעין ע"פ החשבון מ"מ נלריכין לעשות כמ"ש בפ"ק די"ט לענין שני י"ט של גליות והזכרו כמ"ב כו' דלמא כו' ומזה הטעם ס"ה לר"ה בפ"י דלל"ב היה מוהרה וכמ"ש בפ"ב ב' מי לא מודה כו' ובפ ו' ה' ל"ל ולהיכא מר כחיגא כו' ה"ל רב מרדכי כו' ועיין רח"ם בפ"ם בפ"ד ב' : **סי' תרב** כגון ס"א בכל הימים כו'. כמ"ם בר"ה פ"ג ב' ע"ב פיעקים כו' ובפ ו' ה' ב' : ואומרים בכל יום כו'. כמ"ם בר"ה פ"ג ב' ע"ב פיעקים כו' ובפ ו' ה' ב' : **ס"ב** אף בא"י כו'. הע"ג דלפן בקיומו כסוד העיבור ולא ילרע לנו דבר שנעשרך לעשות בני יומים כי לפו קובעין ע"פ החשבון מ"מ נלריכין לעשות כמ"ש בפ"ק די"ט לענין שני י"ט של גליות והזכרו כמ"ב כו' דלמא כו' ומזה הטעם ס"ה לר"ה בפ"י דלל"ב היה מוהרה וכמ"ש בפ"ב ב' מי לא מודה כו' ובפ ו' ה' ל"ל ולהיכא מר כחיגא כו' ה"ל רב מרדכי כו' ועיין רח"ם בפ"ם בפ"ד ב' : **סי' תרב** כגון ס"א בכל הימים כו'. כמ"ם בר"ה פ"ג ב' ע"ב פיעקים כו' ובפ ו' ה' ב' : ואומרים בכל יום כו'. כמ"ם בר"ה פ"ג ב' ע"ב פיעקים כו' ובפ ו' ה' ב' : **ס"ג** כגון לם נולד בע"ם לחר קבלת שבת ופפלה בשבת מלא מלה לו לם לפסוק למול ביום ו' עד לופו וכבר נמול דגזה חייב למולו ולא מבעי' בהפל' שבשבת שבת דמה לי שבת הבא לעיין למולו בשבת ומה לי בלא יכול למול עד סוף היום והבעש המול'לא תלוי'בתפלתו לדחות המלוה בשבת'. ול"ל למ"ם היו ד(ס)ס' ת"כ בם"ע דמי שהתפלל ערבית דלא יתחיל מז התחילות מבעש דהוי תרי קולי דתפתרי תהדדי דשם הוא מומרת דמה בכך שלא יתחיל עד יום מחר וכלעיין ז' נקי' דלא תתחיל למנות עד יום מחר אם התפללו כבר ערבית תע"ם שפדיין יום היימו ג"כ מלד המומרת ובחמת בדיעבד מהני כדאי'. שם. כלל הדבר הזה שבמקום שיש חיוב מלוה בהיות שבשת שבת אין קבלת שבת על זה מועיל לבטל חובת המלו' ההיא כיון שבת"ל לקיים המלוה כדיעה ממלה דשופר ומילה שזכרנו חייב לתקוע ולימול בחותו זמן שיש עוד יום אפי' אם התפלל כבר ערבית של שבת אלא דע"ל דבע"ם יש כאן ב' מילי דמתרי מהדדי דהכל יודעים בימיו שאין תוקעים בשבת והוא עלמו כבר שבת וכיון דבכרו אין מעבירין ע"כ יתקע בלא ברכה אבל במילה אבל אם אוכלין ושותין בר"ה זה מורה על גודל בשחון בו יתברך נעשו כמוהו ואז ראויין לבוא בדין עמהם ואז הוא יתברך מנביה אותם למעלה . והנה בכל דבר צריך מעשה והוכחה אבל מחשבה לא מהני אבל צריך להוציא כל דבר מכח אל הפועל ומעין זה הוי נסיונות אברהם אבינו אף דהכל גלוי לפניו יתברך מכל מקום רצה הקב"ה להוציא הדבר מכח אל הפועל ואם כן הכי נמי לענין הבטחון אין די בבטחון בלב רק צריך להוציא הבטחון מכח אל הפועל . ובכך אם אוכלין ושותין בר"ה זה מורה על גודל בטחונם בקבם וכמ"ש עזרא אכלו משמנים וגו' כי חדות ה' היא מעוזכם כמ"ש שם בביאורי אבל אם מתענין בר"ה אין כאן שמחה ואין רמז על הבטחון . אבל ביו"ב של יובל אף שמתענין כיון דאז מחזירין השדות ועבדיהם הוכיכים חפשים ואין לך הספד ממון גדול מזה ואם לא היה בהם בטחון בו יתברך היו בהכרח בוששיים על הספד ממון ובע"כ היו בהם בטחים בו יתברך והוי נמי רמז על הבטחון ובזה א"ש כל הסוניא דמ"ד בר"ה כמה דכייף איניש שפי מעלי ר"ל דמתענין בר"ה ואין לך זכרון על הבטחון וממילא אין ראוין לבא בחשפט רק מצד החסד כדברי הבעל עקידה וא"כ הקב"ה משפיל עצמו למטה ס"ל כמ"ד אני את דבא לכך י"ל כל מה דכייף איניש דעתיה טפי מעלי כמאמר והוי עיני ולבי שם כל הימים שמשפיל בכיכול עצמו למטה אבל ביו"ב של יובל דהוי בטחון גדול בזה נופא בשלוח הכל חפשים לכך ראוין לבא עמהם בדין ואז מנביה אותם למעלה וס"ל כמ"ד אתי דבא לכך אמר דביו"ב כמה דפשיט איניש דעתיה טפי מעלי כמאמר הכתוב נשא לבבינו אל כפים דוה מורה על נתינת עיניו למעלה כפ"ש ביבמות הנ"ל ואידך מ"ד ס"ל דמצות לאכול בר"ה ולשמוח וא"כ כיון דיש מעשה בפועל המורה על בטחון לכך ראויין לבא עמהם בדין וממילא ס"ל כמ"ד אתי דבא לכך ס"ל כמה דפשיט איניש דעתיה טפי עדיף אבל בשאר תעניות דליכא שילוח עברים ושדות ונם ליכא שמחה ובזה אין שום רמז על בטחון לכך הוי המשפט ודאי רק חסד כדברי העקדה לכך כמה דכייף איניש דעתיה טפי מעלי ואש"ש והבן כי קצרתי . והנה תמוה לי על הסוברים דמצות להתענות בר"ה מן המשנה חוכיח פ"ה דף פ"ב והובא בשם ע"ז דף ה' ע"ב דבאלו פרקים צריך להודיע אמה מכרתי היום בתה מכרתי היום ומונה שם נם ער"ה וא"כ מוכח דבר"ה הוי מצוה להרבות באכילה כמו שאר יו"ט ועדיף אפילו משבת דהרי שבת אינו מונה שם ומוכח דבר"ה הוי מצוה להרבות ביכמות שם. אך לפמ"ש המג"א כאן דבלילה ודאי אסור להתענות יש לו' דתרוייהו איתנהו דבלילה הוי מצוה להרבות בסעודה כמו בכל יו"ט ובימם הוי מצוה להתענות וא"ש : והנה יש לי להוכיח עוד מדברי התום' בפ"נ דשבועות דמותר להתענות בר"ה

מחצית

שלא יזלזלו בשנים הבאות ביום שלשים · ולאחר החורבן דל"ל לקלקול נויס בשיר בעו"ס התקין ריב"ז שיהיו מקבלים העדים תפי' לאחר מנחה · ומ"מ מודה ריב"ז שאם בלו מן המנחה ולמעלה ניהו שהיו מקבלים עדותן והיה היום קודם והיה מונין המועדים מיום ל'. מ"מ היו מוכנים גם מאר קדם. והיו ב' ימים קדושים לכן לפי' לאחר החורבן ביום שגזלה ממנו ל' דר"ה גם ביום ב' לסור לעב"ג דבכ' י"ע של גליות מותר בשני ממ"נ דהם אד יומם חול . וכן דבר שנתלם ממחובר ביום ל' דר"ה לסור גם ביום ב' . כיון דלפעמים היו שני הימים קדושים ולא משום שפק הויין שני הימים כאחד יומם

מ"כ **עיין**

שערי תשובה

מבוארים בדבר וכמ"ם במג"א סימן רכ"ב מ"מ בלול ב' דר"ה שבת כל הכוכבים דמנרך זמן תלא דלמתחלה מוכנים בפרי חדש מ"מ זה שפיר יולא ביין חדש דהוי כמו ס"ם כולי וכן משמע ממ"ח דהוה נופיה מעקיק בסימן ת"ר דברי הר"מ לברך על תירוש

תפלת ערבית ועדיין יום ודין ז' נקיים בי"ד סי' קל"ו : שם (י) דרך רשות אין תפש זה וכו' . דברי הע"ז כאן כל"א שפותר דברי עלמו שב' בסי' הקל"ז בסק"ב דבר"ם כאשר מורה לתקוע הקיעת רשות דאין שבות בהקיעי, ובשבת של ר"ה אסור לתקוע תקיעה דרשות ובשבת יש כו שבות דשמא יעבירנו ד"ח ועי' :

באר הגולה

תרב (ע) מניחו מלכנו . ויפיד יכול ג"כ לומרו : (ב) ג"פ . והמ"ו ז"ל כם' הכוונה כתב שת"ל רק פעם אחת משום לא שכבר הכל מכתבים וע"ם ועיין בח"ה דה"ם כשם בכרכת הפלקה לו לפנים בגד תרא ולכאן לפלת ברכת שהחיינו לו להניח הפרי שיהיה לאחר כך בקידוש ע"ם וה"ם וכ"ם פרי לאחר תרא :

דגול מרבבה הכ"י ליתן טעם מלאחר סי"ח שלריך וכו' מיירי מקבלו כל' קבלת תעניה לו שכונה לכל מה שיהיה מקבלו כל' מדר ממש לו לפי כשבת ובשאר י"ט נמי מל ולריך להרים :

ביאור

סי' תרא ס"א ופפטיר קורא. עיין מ"ם סי' רקפ"ד ס"ב : ובמוצאי ר"ה. פפטים ק"ד ס"ב : כמו במ"ש. ספ"ק דחולין כ"ו ב' : אלא שאין. עיטוס דפפטים ק"כ ב' ד"ה רב : ועל. גמ' פ"ג ב' כ"ד ב' .

ס"ב אף בא"י כו'. הע"ג דלפן בקיומו כסוד העיבור ולא ילרע לנו דבר שנעשרך לעשות בני יומים כי לפו קובעין ע"פ החשבון מ"מ נלריכין לעשות כמ"ש בפ"ק די"ט לענין שני י"ט של גליות והזכרו כמ"ב כו' דלמא כו' ומזה הטעם ס"ה לר"ה בפ"י דלל"ב היה מוהרה וכמ"ש בפ"ב ב' מי לא מודה כו' ובפ ו' ה' ל"ל ולהיכא מר כחיגא כו' ה"ל רב מרדכי כו' ועיין רח"ם בפ"ם בפ"ד ב' : **סי' תרב** כגון ס"א בכל הימים כו'. כמ"ם בר"ה פ"ג ב' ע"ב פיעקים כו' ובפ ו' ה' ב' : ואומרים בכל יום כו'. כמ"ם בר"ה פ"ג ב' ע"ב פיעקים כו' ובפ ו' ה' ב' : **ס"ג** כגון לם נולד בע"ם לחר קבלת שבת ופפלה בשבת מלא מלה לו לם לפסוק למול ביום ו' עד לופו וכבר נמול דגזה חייב למולו ולא מבעי' בהפל' שבשבת שבת דמה לי שבת הבא לעיין למולו בשבת ומה לי בלא יכול למול עד סוף היום והבעש המול'לא תלוי'בתפלתו לדחות המלוה בשבת'. ול"ל למ"ם היו ד(ס)ס' ת"כ בם"ע דמי שהתפלל ערבית דלא יתחיל מז התחילות מבעש דהוי תרי קולי דתפתרי תהדדי דשם הוא מומרת דמה בכך שלא יתחיל עד יום מחר וכלעיין ז' נקי' דלא תתחיל למנות עד יום מחר אם התפללו כבר ערבית תע"ם שפדיין יום היימו ג"כ מלד המומרת ובחמת בדיעבד מהני כדאי'. שם. כלל הדבר הזה שבמקום שיש חיוב מלוה בהיות שבשת שבת אין קבלת שבת על זה מועיל לבטל חובת המלו' ההיא כיון שבת"ל לקיים המלוה כדיעה ממלה דשופר ומילה שזכרנו חייב לתקוע ולימול בחותו זמן שיש עוד יום אפי' אם התפלל כבר ערבית של שבת אלא דע"ל דבע"ם יש כאן ב' מילי דמתרי מהדדי דהכל יודעים בימיו שאין תוקעים בשבת והוא עלמו כבר שבת וכיון דבכרו אין מעבירין ע"כ יתקע בלא ברכה אבל במילה אבל אם אוכלין ושותין בר"ה זה מורה על גודל בטחונם בקבם וכמ"ש עזרא אכלו משמנים ושתו ממתרים ושכחו מנות לאין נכון לו ואמרו חז"ל למי שלא הניח ע"ת ומה שייכות זל"ז אך הכוונה דהם סברו שמצות להתענות בר"ה ומפילא לא עשו ע"ת כיון דלא שייך בו כדי שיבורו מנה יפה לשבת ומנה יפה ליו"ט אך עזרא אמר להם לכו אכלו משמנים והודיע להם שמצות לאכול בר"ה א"כ שייך בו כדי שיבורו מנה יפה לשבת אמנה יפה ל"ו"ט וממילא בעי ע"ת לכך שלחו מנות לאין נכון לו וא"ש ודו"ק הארכתי בזה והבאתי ראיות לכאן ולכאן שמע חכם ויוסיף לקח וע"ע בדין אם מצות התענות בר"ה בחיבורי עכ תורה

משנת תרט"ו בפרשת נצבים ע"ש בעוה"י ודוק :

סי' תר"ב סעיף א' בהנ"ה אין מקדשין הלבנה עד מוצאי יוה"כ וכו' נ"ב הנה המנהג שאין נושאין נשים עד אחר יוה"כ וכן הוגד לי שבס' משה אפרים הביא מנהג זה והנה בטעם המנהג הזה נראה בשתי פנים א' כיון שאמרו חז"ל הנושא אשה מוחלין לו כל עונותיו וא"כ בתחלת השנה אין ו לעשות השתדלות מחילות עונות עד יוה"כ שהקב"ה בצירוף עצומו של יום מוחלין כו עונותיו ואם משתדל בתחלה על 'מחילות עונות קודם יוה"כ הוי כמרים יד במלך וסמך לזה מ"ש בירושל' פ"ח בירושל' מ"ז האומר אחטא ויוה"כ מכפר וכו' הדין בר נש אמר למלכא לית את מלך עכ"ל ועיין בק"ע ובחידושי לאו"ח משנת תר"ש בהלכות יוה"כ סי' תרי"ן דף נ"ד ע"ב ומוכח דיוה"כ נחשב כמלך והמבעט בו כמבעט במלך ע"ש כן ה"נ מי שמשתדל להשיג מחילה בתחלת השנה קודם יוה"כ הוה כמרים יד במלך ודומה למשאחז"ל בפסוק וירם יד במלך שחלץ תפילין בפניו והוי הרמת יד שהראה שהניע הזמן חליצת תפילין קודם שעשה המלך כן ה"נ בזה: ושעם שני י"ל בזה כיון שאחז"ל בר"ה אינהו הנ שהחודש מתכסה בו זה תשרי וביאורו המקובלים הכוונה דלמעלה השטן מכסה הלבנה וא"כ לא נתגלה הלבנה למעלה עד יוה"כ ולכך אין מקדשין הלבנה עד מוצאי יוה"כ כת קול יוצאת ואומרת לך אכול בשמחה כו' והביאו הגר"א על סי' הרכ"ד ס"ב בשם האיתכסייא אף דנראה כמשה ולכך כיון דהוי הלבנה באיתכסייא כמעלה הוי כמו סוף חודש דאין נושאין נשים כן ה"נ בזה כיון דהלבנה מכוסה ואין מקדשין הלבנה אין מקדשין אשה כנ"ל השעמים והוא נכון מאוד בעוה"י ודו"ק :

שלמה

והוא ממ"ש שם דף כ' ע"ב ד"ה דכי לא נדר שהשינו על רש"י שמחק הנירסא דמסיק כיון דמדרבנן הוא וכו' דאם הוי מדאורי יהא לא הוי חייל נדרא דאין נדרים חלין בקום מצוה ע"ש . ולקשה אכתי דברי רש"י נכונים דהרי אמרינן במס' ר"ה בחזמן שאין שמד רצו מתענין רצו אין מתענין א"כ הו יהא שהוא נדר בזמן דאיכא שמד ע"פ כיון שנדר סתם להתענות ביום שנהרג בו נדלו' הוא כולל לעוקם והרי חייב נדרא בזמן שאין שמד דאז רצו אין מתענין וא"כ מינו דחל על זמן שאין שמד חייל נמי על זמן שיש שמד והוי שפיר דבר הנדור ול"ל להש"ם למימר כיון דמדרבנן הוא וצ"ע לכאורה . ובע"כ דצ"ל דכוונתם כך הוא כוון דבאמת נדלי נהרג בר"ה רק שנדחה תעניתו ביום חול אם כן הוא נדר כיום שנהרג בו נדלו' אין קוונתו על יום הצום רק על ר"ה עצמו שבו נהרג ומה דהוי ס"ד דלא הוי דבר הנדור היינו מכח דמצוה להתענות בר"ה מיהו ודאי אין בו מצוה דאוריימא רק דרבנן מיהו כולל לא שייך בזה כיון דלעולם הוי מצוה להתענות בר"ה לכך שפיר כתבו דאם הוי מדאורייתא לא הוי חייל נדרא ודו"ק היטב : והנה האחרונים מביאין ראיה דאסור להתענות בר"ה מקרא דנחמי' דכתיב אכלו מעדנים ושתו ממתקים ושלחו מנות לאין נכון לו . ולפעד"נ מהא לא אירא ואדרבא משם יהיה ראיה להיפוך דקשה למה הקדים התלה אכילתן שתיה כך אמר שלחו מנות לאין נכון לו ולהיפוך הול"ל שלחו מנות לאין נכון לו ואכלו מעדנים . אך נראה דמזה יהיה ראיה דמצוה להתענות בר"ה . אך הנה הספרי מוסר כתבו דאם אוכל ובאמצע אכילתו מפסיק מאכילתו זה עדיף מתענית . ולפ"ז הנה ביו"ד סי' ק"ט איתא שם דאם חשוך למכור דברים אסורים אם שלח לו דורן לביתו מותר לאכול הזקה שממה שהוא אוכל הוא משנר לו ע"ש דדרך השולח מאכל לחברו שולה לו מה שהוא אוכל . ולכך עזרא אמר להם שבאופן זה מותרין לאכול אם מתהלה יאכלו ואחר כך יקחו ממאכלם וישלחו מנות זה נחשב כאלו התענו. וז"ש להם עזרא דבאופן זה תאכלו מעדנים ושתו ממתקים דהיינו ושלחו מנות שממה שלקחתם לאכילה מזה תשלחו מנות לאין נכון לו וזה הוי כתענית משמע דא להיפוך אסור א"כ מוכח דאדרבא מצוה להתענות בר"ה. אמנם נ"ל ראיה ברורה דאסור להתענות בר"ה דאי ס"ד דמותר להתענות בר"ה קשה לי טובא מן הש"ם ובהרי"ם סי' קצ"ט דארבעה פרקים העמידן חז"ל דבריהם על ד"ת דמעות קונות ואחד מהם ער"ה ואי ס"ד דמצוה להתענות בר"ה למה תקנו חז"ל בזה דמעות קונות ואין לו' בשביל הלילות דהרי בשבת לא תקנו כן אף דהוי מצוה עונג בע"כ היה דלא כתיב ביה לא תשבח לא תקנו אבל ביו"ט כיון דכתיב ושמחת בחגך ואין שמחה אלא בבשר תקנו כן ואי ס"ד דר"ה אינו בכלל ושמחת בחגך למה תקנו יותר מבשבת ובע"כ ושמחת קאי נם על ר"ה א"כ נם היום בכלל חג וזה ראיה ברורה לדעתי ודו"ק : עוד יש להביא ראיה דאסור להתענות בר"ה מפ"ב דביצה דפליגי שם בשעם עירובי הבשילין דת"ה כדי שיבורו מנה יפה לשבת ומנה יפה ליו"ט ולמדו מקרא דעזרא שלחו מנות לאין נכון לו למי שלא הניח עירובי הבשילין ואם כן אם ניכא דמצוה להתענות בר"ה הרי שם בר"ה הוי ואיך שייך לו' שיבורו מנה יפה לשבת ומנה יפה ליו"ט הרי בר"ה אין בו חיוב שמחה כלל א"כ למה יגרע מכל שבת שלא עשו לו תקנה. ובע"כ דמחוייב לאכול ולשתות בהאי זמן שיש עוד יום אפי' אם התפלל כבר ערבית של שבת אלא דע"ת אבל אם הוי אכילת ר"ה רשות אם כן אין בו מעלה יותר מחול ולמה לי מר"ה לשבת ע"ת ואין לו' דזה דוקא למ"ד הטעם כדי שיבורו אבל למ"ד דהכל יודעים בימיו שאין תוקעים בשבת והוא עלמו כבר שבת וכיון דבכרו אין מעבירין ע"כ יתקע בלא ברכה אבל במילה אבל אם אוכלין ושותין בר"ה זה מורה על גודל בטחונם בקבם וכמ"ש עזרא אכלו משמנים ושתו ממתרים ושכחו מנות לאין נכון לו ואמרו חז"ל למי שלא הניח ע"ת ומה שייכות זל"ז אך הכוונה דהם סברו שמצות להתענות בר"ה ומפילא לא עשו ע"ת כיון דלא שייך בו כדי שיבורו מנה יפה לשבת ומנה יפה ליו"ט אך עזרא אמר להם לכו אכלו משמנים והודיע להם שמצות לאכול בר"ה א"כ שייך בו כדי שיבורו מנה יפה לשבת אמנה יפה ל"ו"ט וממילא בעי ע"ת לכך שלחו מנות לאין נכון לו וא"ש ודו"ק הארכתי בזה והבאתי ראיות לכאן ולכאן שמע חכם ויוסיף לקח וע"ע בדין אם מצות התענות בר"ה בחיבורי עכ תורה

משנת תרט"ו בפרשת נצבים ע"ש בעוה"י ודוק :

סי' תר"ב סעיף א' בהנ"ה אין מקדשין הלבנה עד מוצאי יוה"כ וכו' נ"ב הנה המנהג שאין נושאין נשים עד אחר יוה"כ וכן הוגד לי שבס' משה אפרים הביא מנהג זה והנה בטעם המנהג הזה נראה בשתי פנים א' כיון שאמרו חז"ל הנושא אשה מוחלין לו כל עונותיו וא"כ בתחלת השנה אין ו לעשות השתדלות מחילות עונות עד יוה"כ שהקב"ה בצירוף עצומו של יום מוחלין כו עונותיו ואם משתדל בתחלה על 'מחילות עונות קודם יוה"כ הוי כמרים יד במלך וסמך לזה מ"ש בירושל' פ"ח בירושל' מ"ז האומר אחטא ויוה"כ מכפר וכו' הדין בר נש אמר למלכא לית את מלך עכ"ל ועיין בק"ע ובחידושי לאו"ח משנת תר"ש בהלכות יוה"כ סי' תרי"ן דף נ"ד ע"ב ומוכח דיוה"כ נחשב כמלך והמבעט בו כמבעט במלך ע"ש כן ה"נ מי שמשתדל להשיג מחילה בתחלת השנה קודם יוה"כ הוה כמרים יד במלך ודומה למשאחז"ל בפסוק וירם יד במלך שחלץ תפילין בפניו והוי הרמת יד שהראה שהניע הזמן חליצת תפילין קודם שעשה המלך כן ה"נ בזה: ושעם שני י"ל בזה כיון שאחז"ל בר"ה אינהו הנ שהחודש מתכסה בו זה תשרי וביאורו המקובלים הכוונה דלמעלה השטן מכסה הלבנה וא"כ לא נתגלה הלבנה למעלה עד יוה"כ ולכך אין מקדשין הלבנה עד מוצאי יוה"כ כת קול יוצאת ואומרת לך אכול בשמחה כו' והביאו הגר"א על סי' הרכ"ד ס"ב בשם האיתכסייא אף דנראה כמשה ולכך כיון דהוי הלבנה באיתכסייא כמעלה הוי כמו סוף חודש דאין נושאין נשים כן ה"נ בזה כיון דהלבנה מכוסה ואין מקדשין הלבנה אין מקדשין אשה כנ"ל השעמים והוא נכון מאוד בעוה"י ודו"ק :

השקל

תריכתא ולכן ס"ל דמ"ל זמן בליל שני־מבל רש"י ס"ל דיו"ל זמן בליל שני דניהו דהוה ביומא תריכתא לענין ניהה ומחובר מ"מ לענין זמן מנכא מבותיהו בידיעו כמו שהיו מוכנים קודם החורבן . דהא מה"ט מודה ריב"ז דלא לאחר החורבן יש לקדש בשבת אלא בזמן שהיו מוכנים קודם החורבן . והיו ב' ימים קדושים לכן לפי' לאחר החורבן ביום שגזלה ממנו ל' דר"ה גם ביום ב' לסור לעב"ג דבכ' י"ע של גליות מותר בשני ממ"נ דהם אד יומם חול . וכן דבר שנתלם ממחובר ביום ל' דר"ה לסור גם ביום ב' . כיון דלפעמים היו שני הימים קדושים ולא משום שפק הויין שני הימים כאחד יומם

מ"כ **עיין**

שלמה

והוא ממ"ש שם דף כ' ע"ב ד"ה דכי לא נדר שהשינו על רש"י שמחק הנירסא דמסיק כיון דמדרבנן הוא וכו' דאם הוי מדאורי יהא לא הוי חייל נדרא דאין נדרים חלין בקום מצוה ע"ש . ולקשה אכתי דברי רש"י נכונים דהרי אמרינן במס' ר"ה בחזמן שאין שמד רצו מתענין רצו אין מתענין א"כ הו יהא שהוא נדר בזמן דאיכא שמד ע"פ כיון שנדר סתם להתענות ביום שנהרג בו נדלו' הוא כולל לעוקם והרי חייב נדרא בזמן שאין שמד דאז רצו אין מתענין וא"כ מינו דחל על זמן שאין שמד חייל נמי על זמן שיש שמד והוי שפיר דבר הנדור ול"ל להש"ם למימר כיון דמדרבנן הוא וצ"ע לכאורה . ובע"כ דצ"ל דכוונתם כך הוא כוון דבאמת נדלי נהרג בר"ה רק שנדחה תעניתו ביום חול אם כן הוא נדר כיום שנהרג בו נדלו' אין קוונתו על יום הצום רק על ר"ה עצמו שבו נהרג ומה דהוי ס"ד דלא הוי דבר הנדור היינו מכח דמצוה להתענות בר"ה מיהו ודאי אין בו מצוה דאוריימא רק דרבנן מיהו כולל לא שייך בזה כיון דלעולם הוי מצוה להתענות בר"ה לכך שפיר כתבו דאם הוי מדאורייתא לא הוי חייל נדרא ודו"ק היטב : והנה האחרונים מביאין ראיה דאסור להתענות בר"ה מקרא דנחמי' דכתיב אכלו מעדנים ושתו ממתקים ושלחו מנות לאין נכון לו . ולפעד"נ מהא לא אירא ואדרבא משם יהיה ראיה להיפוך דקשה למה הקדים התלה אכילתן שתיה כך אמר שלחו מנות לאין נכון לו ולהיפוך הול"ל שלחו מנות לאין נכון לו ואכלו מעדנים . אך נראה דמזה יהיה ראיה דמצוה להתענות בר"ה . אך הנה הספרי מוסר כתבו דאם אוכל ובאמצע אכילתו מפסיק מאכילתו זה עדיף מתענית . ולפ"ז הנה ביו"ד סי' ק"ט איתא שם דאם חשוך למכור דברים אסורים אם שלח לו דורן לביתו מותר לאכול הזקה שממה שהוא אוכל הוא משנר לו ע"ש דדרך השולח מאכל לחברו שולה לו מה שהוא אוכל . ולכך עזרא אמר להם שבאופן זה מותרין לאכול אם מתהלה יאכלו ואחר כך יקחו ממאכלם וישלחו מנות זה נחשב כאלו התענו. וז"ש להם עזרא דבאופן זה תאכלו מעדנים ושתו ממתקים דהיינו ושלחו מנות שממה שלקחתם לאכילה מזה תשלחו מנות לאין נכון לו וזה הוי כתענית משמע דא להיפוך אסור א"כ מוכח דאדרבא מצוה להתענות בר"ה. אמנם נ"ל ראיה ברורה דאסור להתענות בר"ה דאי ס"ד דמותר להתענות בר"ה קשה לי טובא מן הש"ם ובהרי"ם סי' קצ"ט דארבעה פרקים העמידן חז"ל דבריהם על ד"ת דמעות קונות ואחד מהם ער"ה ואי ס"ד דמצוה להתענות בר"ה למה תקנו חז"ל בזה דמעות קונות ואין לו' בשביל הלילות דהרי בשבת לא תקנו כן אף דהוי מצוה עונג בע"כ היה דלא כתיב ביה לא תשבח לא תקנו אבל ביו"ט כיון דכתיב ושמחת בחגך ואין שמחה אלא בבשר תקנו כן ואי ס"ד דר"ה אינו בכלל ושמחת בחגך למה תקנו יותר מבשבת ובע"כ ושמחת קאי נם על ר"ה א"כ נם היום בכלל חג וזה ראיה ברורה לדעתי ודו"ק : עוד יש להביא ראיה דאסור להתענות בר"ה מפ"ב דביצה דפליגי שם בשעם עירובי הבשילין דת"ה כדי שיבורו מנה יפה לשבת ומנה יפה ליו"ט ולמדו מקרא דעזרא שלחו מנות לאין נכון לו למי שלא הניח עירובי הבשילין ואם כן אם ניכא דמצוה להתענות בר"ה הרי שם בר"ה הוי ואיך שייך לו' שיבורו מנה יפ

כפי' תקפ"ח ס"ק טור כפה לפי העזרי מהירושלמי
ס"ק הני מילי בר' ברכות ע' וביומא

עטרת זקנים

לומרים סליחות ותחנונים (טור) כ"ג היולדת עד י' יום מתירין לאכול ויש מתחילין ומוסרים מיום ח' ואילך והמיקל לית ספיקו ואם חל כ"ג בשבת דוחין אותו עד יום ט' : * אין מקדמין הלכתא כו' . ויש מי שאומר שצום לחדש הלבנה קודם י"ב כדי שמצום זו תכריע לכף זכות (מהרי"ו) ויזכר בתוכן י' ימים תפת של עבו"ם ואפשר שאינו יכול יכוין בהתור בהלכות קיפוף עני"ד ס"ק כ"ב סע"ו: תרד *מצום לחדש בע"ב דוקא דניס (עור בשם המרדכי מעשה בחיים) : * ואסור להתענות. חפי'

נתיב חיים

תרב בהג"ה (°) במסנה לו' ל"ד . כ"כ ומהרי"ל כ' שאין לאומרו :

לבושי שרד

תרג מ"א (°) ד"ה ואם אינו יכול. רק כסיעור המפורש בי"ד וכו'. מבואר שם דמי שמזכר תפת של נכרי אם הוא בדרך ואין מלוי פת ישראל צריך להמתין עד ד' מילין אבל יותר מ"ל להמתין : שם (°) יותר משאר ימות . ר"ל דאין התוספת בעי"ת רק לתפי' מי שאינו מזכר יזכר לו אבל ח"ל ליזהר שפי ממי שמזכר כל השנה : שם (°) ועי' בתשובת ר"ח מלובלין. ע' נתיעת שלוח סי' מ"ת ומי' פ"ב ועי' בית יעקב ס"י לעניין אשה שהמיתה ילד ע"י גרש ע' לפן שוהם סי' מ' : ש"ע ס"א (°) ימי תשובה. ע' מ"י כלל ע"ם : תרד הג"ה ס"א (°) ואסור להתענות ע' עלי לרוש סי' ס"ן סק"ו : ט"ז סק"ב (°) אחר יכ"כ. התענית יכ"כ עולה לו ואפי' אם נתם ולא התענה ביה"כ ע"ש בב"י : מ"א סק"א להגות כתהרי"ל וכו' . להתענות עד סעודה המפסקת : שם (°) כ' ימים לרופים וכו' . עיה"כ ויוה"כ ללמת דמיירי בשתתענה כל היום : שם (°) כת"ס ססי' ר"ב וכו' כמ"ש סא סק"ג דהא לאמר שמואל

חתם סופר

מועיל ליו"ט ב' והוא פשוט . ושוב ראיתי ראיה זו מסוכה בהגהת מיימון פרק כ"ט מהלכות שבת אות ז' בשם הירושלמי

וצ"ע שם נ"כ :

סי' תר"ג במג"א ד"ה דינו וכו' . ת"ה סי' קצ"ח . נ"ב עיין תשובת מוהר ועי"ש : (שם סק"א ובשכר).נ"ב עיין תשובות ח"ם חו"מ סי' נ"ב לענין מוהל ולענין אשה שמצא' ילד מת ועייח"ם חו"מ סי' קפ"ד ולענין מי שבאונס אכל איסורי' ויצא מן האונס ע"ש . ועיין ח"ם או"ח סי' קע"ג מתיקוני תשובה למי שבעל נדה ופימן קע"ה למי שנתפס עם הנכרית וסימן קע"ז במי שרצה להציל ובטער' המית את חבירו :

סי' תר"ך במג"א ס"ק א' וצ"ע למה . נ"ב

ס' . במילה תומרים בתפוחים בין בפת לפשר זכור ברית למר ובתרן לזכור : (ג) בכ"ד . ובכ"פ מלוה לפשוט להוציא נזילה מתפת ידו לבום (לבוש) : (ד) הלבנה . לבום כתב ואפי' בתפוחי טוב שיקדשו תומה כדי שתפת מלוה זו ותוסיף על זכויותיו . כתב תור תדם תפשה בתמר שפנשו בכו"ם בלילה ולו להרגו וביקש שיניחו לו לתפות מלוה תמר קודם תוחו ותלבנה היתה בתיבוחה וקדשה בכוונה גדולה ותפשה לו בם בתלילה ג"פ בתכוב ונתלוו הרוח ונילול תפם גם שתפחי שפי שיקדה הלבנה ביום שקדשה טוב לא ידתוב שיתות בתומו תודם תלוחו יום ותילך פ"כ:(ה)ובשת.וכ' תט"ת בוהגים שיין נשר תומר ההפטרה טובת ישראל: תרג (ה) בכו"ם . ותם תיתו יכול לתפות בתעמו די בהשלכת קיסם לבום ותהגים) ויזהרו שלא לבדך וניטול תלא תפות בתעמו די בהשלכת קיסם לבום ותהגים . ויזהרו שלא לבדך וניטול בכיטור המפורש בי"ד ס"ם פ"ק כ"ם דלא קנילו בעי"ב כ"ם סימן ע' ס"ק ב"ב דאין לתכול בפת שנאפה בתבית עבו"ם אפילו בשהוא בתוכו ותם לא נת

שהתירך לומר ושמו בטומים כו' והוא ללא צורך כזה חלה שכיון שהוא הקם' לו כ' קושיות הוכרח לומר כ' תירוצים על הרשאון ואמר שאפי' כי' זהו לא מיחמו מחמת ליווי המקום ממילא שהוא שוה לי כ"כ ועל הסגיית שא"ל למה הכנסת עצמך בסכנה ליקח מעבדי וכי כזה לוה לך הקב"ה הסיב לו ודאי אין זה בכלל הצווי אלא שאמר הסכרת עצמך בשביל שיהא לי כח לעשות בשבילך ולא בשביל שיהא לך כח לעשות בשבילי ולכן אמר שמו בטומים כו' ולא אמר שמו בי כי אין שם כח לעשות בשבילי אלא בשבילך

יכול ליטול ועכב"ח כמ"ש שאם נטלוהו מן הבית ס"ל קכוב לא דק דכיון שהוא לא רחמו כשנטלו לא ס"ל קכוב עכי"ד סי' ק"י סק"נ :

תרו בשעת מחילה לריך לפרט החטא שחטא לפניו (כ"מ) וס"ל דאם מניחו מתכיים בזה לא יפרוט לוחו : א יחזור ויל . ויפייסנו כ"פ בעמ ריצוי מאר (כ"מ) : ב אינו זקוק לו . ומה רצה לפייסו יותר רשאי הוא שאם אין בן נזקוק לו (כ"מ) : ג הוא רבו . אפי' אינו רבו מובטח רק שלמע ממנו ד"ת ויכך פעם שניה ושלישית ג ובכל פעם יקח עמו שלשה אנשים ואם אינו מתפיים בשלשה פעמים ב (ג) אינו זקוק לו (מיהו יאמר אמ"כ לפני עשרה שביקש ממנו מחילה). (מרדכי דיומא ומהרי"ל) (א) ד ואם ג הוא (ג) רבו צריך לילך לו כמה פעמים עד שיתפיים : הגה *והמוחל לו יהיה מכוזי מלמחול (מהרי"ל) מ"ל

תרו שיפיים אדם חבירו בערב יום כפור ובו ד"ם :

א ג עבירות שבין אדם לחבירו אין יום הכפורים מכפר עד שיפייסנו *ואפילו לא הקניטו אלא בדברים ג צריך לפיסו*ואם אינו מתפיים בראשונה א (ג) יחזור ויל פעם שניה ושלישית ג ובכל פעם יקח עמו שלשה אנשים ואם אינו מתפיים בשלשה פעמים ב (ג) אינו זקוק לו(מיהו יאמר אמ"כ לפני עשרה שביקש ממנו מחילה).(מרדכי דיומא ומהרי"ל)(א) ד ואם ג הוא (ג) רבו צריך לילך לו כמה פעמים עד שיתפיים : הגה *והמוחל לו יהיה מכוזי מלמחול (מהרי"ל) מ"ל

(*) וכטעם הזה כי רלוי לרחם על הבריות שירחמו עליו מן השמים :

תרו (א) ומה הוא רבו כו' . כ' במ"מ דרמב"ם יליף לחלק בין רבו לאחר מדאמרי' פ' בתרא דיומא דרב חזיל לפיים' לר"מ תליסר יר"ש ומקשי' היכי עביד הכי והתנ"י כר חניא כל המבקש ממנו יותר מג"פ ומבני רב שאני פירקא"י דב היה מחמיר על עצמו ת"ל אין לו הוכחה לחלק בינרבו לאחר אלא דברמב"ם פי' דרב שאני היינו דר"ת היה רבו אל דב ולפי זה לא הוזכר שום דבר מעניו להחמיר על עצמו דלא כפירש"י ות"ק ק' מ"ט לא אמרי' דמחמיר על עצמו היה כפירש"י ומה נאמר דהר

כו'משמע דוק'כמכירו מכל לח כרכו ומ"כ מסחב'עד סיפייסמו כנ"ל בזה: (ב)אם לח שיכון לטובת המבקש. מיני יודע מקור לזה ובגמ' פרכי' ור"ח מיכי עניד הכי הח תנן המוחל לח יהיה מכזרי ומשני דחזח בחלמח שרב יהיה רחם ישיבה במקומו ויהיה דומה מן המיחה כי מין מלכות נוגעת כו' ע"כ לח מפיים כי היכי דליזול רב ונגמור מוריימח בכבל ולח מלינו דבר זה שזכר רמ"ח כחן ומו"ח ז"ל פירש דרמ"ח מפרש הגמ' שר"ח רחה שרב יהיה לרחם ויהיו עליו רחמי כדכי לבור ולח יוכל ללמוד ע"כ דמה חותו לבבל ללמוד חבל קשה מנ"ל לרמ"ח לפ' שלח כדברי רש"י ולעד"ב דרמ"ח מפרש ג"כ כרש"י חלח למד ממנו לזה כי היכי דשם לח מחל ר' חניחח בשביל השעם שהיה ולו ה"ל חם הוח מבקש לטובתו של המבקש כי היכי שיהיה נכנע לבו הערל הרשות בידו: (ג) הוליח עליו ז"ר כו'. במרדכי כחוב הוליח עליו ז"ר חין לו מחילה עולמית משמע פי' שחין המוחל מכזרי כשחין מוחל חבל חם רלה למחול הוי מחילה (*) מ"ה חם מת חותו מחמח שהוליח עליו ז"ר דחמרי חלו מהני קיים הוי מוחל לו: (ד) מתי שירלה. ועכ"פ טוב הוח שיטבול קודם תפלת מנחה שהם מתוהה וכן מוהגין: (ה) רק פעם מ' גלח וידוי · חבל עכשיו נהגו הרבה להתודות במקום קודם תפלה פ"פ קבלה ממהר"י לוריח ז"ל ונהגו לטבול ג"פ בזה: (ו) וה"ה דהטלת ט' קבין. מ"כ דהוח שיעור ט"ו קוומ"ט פולגים ובמדינות מעהרי"ן יש בכל קוומרט פולגים שני זיידלך ומלי זיידל: מין

ני"ה כ"ז במהרי"ל (*) עמ"ש ס"ם תר"ז ועיין בסל"ה כ"ל דחפי' מי שם לעבל דעבי"ה יחזור ויטבול דשמא רלה מיס חלוק; חו כיוצח בזה ס"ס ספק ט' קבין ילח ורחמי לסמוך עליו מפיס ומשלמה כליס ובלבד שיחחיל השני עד שלח יפסק הרחשון חבל חם שפכו ט' וכ' הרב"י פ' ור"ס סי' תרי"ו פ' דחפי' מריק מכלי מ' לריך שיהיה בחופן חבל ד' כליס חין מלערפין (מגמה במקוחות וכ"י סי' פ"ח) וכ' הרב"י פ' מי שמתו לחפי' מריק מכלי מ' לריך שיהיה בחופן שיוכל להריק ממנו כלח הפסקה לחפוקי חם הוח בולע קלח חו כבד הרבה כ"ל לפרש דבריו דלח כב"י שם: מ' שלה מיס שמוטים בקרקע טוכלין בו חבל לח בכלי (ב"י שם וסי' קל"ט בשם הרחב"ד): י ולעטבול בעי"ט. וקשה דבשחר י"ט גמי שרי ומפשר דם"ל דלעניין מעב' חין להתיר חלח סמוך לחשיכ' ה"ל לעמש שרי ומפשר דם"ל דלעניין מעב' חין להתיר חלח סמוך לחשיכ' ה"ל לעמש התיר לרחון בעוד היום

(מ"ל ח"כ מ"ט): ד חם לח שמכוין. ה"ה חם מכוין לטובתו כדלימח בגמ' שר"ח לח רלה למחול לרב משום שרלה בחזוח לרב יהיה רחם ישיבה ובחירה שמח ידחוהו ולכן לח רלה למחול לו כדי שילך רב למקום חחר לבבל ויהיה חם רחם ישיבה[כ"ח]:ה ה"ל למחול לו.מסוסדחיכ'דשמע מהולמח ס"ר ולח שמע בפיום ולח נפק לתי נברח מחבדה ומ"מ מדת עזוה למחול[י"ם פ"ח דכ"ק ס' כ"ב בשם מהרש"י סי' רי"ב]: ו חם מת.ולח למר לחחד ממזר פגם (*) בכבוד חבותו נ"כ [מהרי"ו] וכיה"ג חם סי' מ"ו כחב דמ"ל דיכול לומר עליך כוותי חח"כ קרלו ממזר בן[ים] בכבוד חבותו ומ"ש בפ"ק דיבמות (ב) ה ו °אם (ו) מת אשר חטא לו מביא עשרה בני אדם ומעמידם ז על (ז) קברו ואומר חטאתי לאלהי ישראל ולפלוני זה שחטאתי לו (ונהגו לעקב מחילה בערב יו"כ) (מרדכי דיומח):

ג ו תקנת קדמונינו וח"ם שלא להוציא שם רע על המתים: ד ז יכול לטבול וללקות (ד) מתי שירלה רק שיהיה קודם הלילה ח ואינו מברך על הטבילה: הגה וחין לריך לטעול (ה) רק פעם (מ) חמת בלח וידוי ח מסוס קרי (ו) והוח הדין דהטלח ט' (ט) קבין מיס ש נמי מהני (מהרי"ו וכל בו ותשב"ץ). ני שמח לו מת בין ר"ה ליוה"כ מותר (י) לרחון י ולעטבול בעיו"כ דיוס כפור

חלח מעקם ממנו ממילה במקום שכיעבו (כ"ה): ח מסוס קרי. ומי שחו' וידוי מהני חעות הוח (מהרי"ו) ולפ"ז חסה שהמה תוך ג' ימים לריכה לכבד ביתה בחמין חלח חפלוט ס"ז ודוקה חלח היה סמוך לטבילתה חו סמוך לוסתה דבחותן חעות רגילות להתעבר וים לחוש שתחמית זרע הסריון וי"ח שהטעם דטבילה מסוס תשובה דהה חפילו נערים ובתולות שהן בני מלות טובלות ואפי' מי שטבל בער"ה ולח רחה קרי יחזור ויטבול ולפ"ז ים לטבול ג"פ וכ"כ ברוקח וים לטבול קודם מנחה וכן מהג מהרי"ל וים מהגין לטבול לחזכה כמ"ש בי"ד סי' שלט סעיף ס': וחפ"ה לריך לטהמ"כ דיכול לטבול בערב הרגל סמוך לחזכה כמ"ש בי"ד סי' שלט סעיף ס': וחפ"כ מלי רבותי דערב יה"כ כיון דבעיה כ ל"ל לטהמ. דהה ביה"כ רחיה לחזוה. וביה לריך לטהמ"כ חפילו סוף יום עיה"כ קודם הכנסת הליכה: ועפ"ז שהגהו שלח לרחון כל ל' כו' ר"ל לדידן מיהטרין לטהמעינן היתרי דבערב יה"כ. דהוקה לדעת המחבר דס"ל דרחיה חיהה לחזוה חלח חוך שבעה ולכן חם חל ל' מסבעה ימי חבילות בשחר ערב יו"ט מותר לרחון סמוך לחזכה כיון דהרגל מבטל גזרת שבעה ולכן סמוך לחזכה הוחיר לו כלום כבר ככתם הרגל וחבטל גזירת שבעה חבל למהגינן דמיסריס רחיה כל שבעה. כשחל ל' חו ימי חבילות בערב הרגל מפי מהרי חסכין יבטל גזירת שבעה. מ"מ יהיה חסור ברחיה כל שבעה. וח"כ לפי המהג כשחל ל' חו ימי חבילות בערב הרגל חסור ברחיה חפי' סמוך לחזכה ומ"ם רמ"ח בי"ד דוהגים להתיר סמוך לחזכה בשחר ערב הרגל כ' מ"ח לעיל ס"ם חקמ"ח סיימו לוהגים היתר רחיה חוך ל' חבל והגהגים חיסור בחמת נם בערב הרגל סמוך לחזכה חסור לרמ"ח (חלח שמ"מ המ"ח ס"ם חקמ"ח הסכים לריכה עם החחרונים להקל נם בשחר ערב הרגל סמוך לחזכה): טבילת מלוה ר"ל בעיה"כ. ולפ"ז חין רחיה להתיר בעיה"כ בעוד היום גדול כמ"ם הב"ח. כיון דקוטיות הב"ח בלח"ם נתייבה: דהה י"ח עד הלילה. ר"ל בשחר ערה"ט כמ"ם סי' חקמ"ח כיון דחפסיד לרחון בלילה בי"ט. ולמה נקל בעיה"כ יותר מה שחין בו לורך: כ"ם לדידן. ר"ל י"ח בסי' חקמ"ח עד הלילה חפי' לוהגים היתר רחיה חוך שבעה כ"ם לדידן דוהגים חיסור רחיה חוך שבעה: ולח עדיף מפורי' די"ח בסי' תרל"ו ומסברת בעיה"כ ל"ע מודים: יש פלוגתא בגמרת. בשם מ"ק דף י"ט ע"ח בשמה ס"ל לחכמים ר"ה ויה"כ דיום כשבת דעולה ש"ם ולפעם ד"ח בשם מהרי"ל דהוי כטבילת נר כ"ל וכבר ג"כ כתב רמ"ח בי"ד סי' רס"ח סעיף כ' דים ליטול ידיו ולפוך פרגיו. וכתב עם עוד דים לנלה שערותיו. וכתב עם הש"ך דמשמע לחפי' ליכח חלינ' בשערו מ"מ יגלח וע"ש: (ס"ק ט) נמי מהני חם הוח מלטער בטבילה מהרי"ו. מני זה משמע דוקח מלטער. דלח כמשמעות דברי רמ"ח דסתם דמשמע דחפי' לינו מלטער שרי: וחם נכנס חנינו כו' יש. הוח לינבי' דר"ם בניעין דף ע"ז ע"ח וכח חפסח. וכתב הרב"י סי' פ"ח כיון דמידי דרבנן הוח מזלינן לקולא: וכ' הרר"י כו' בלח הפסקה כו' כ"ל לפרש דבריו דלח כב"י שם וז"ל הרר"י רחינ' ט' קבין לריך להטעין עליו בכלי שיוכל להריקן ממנו בלי חום הפסקה כו'. וכתב עליו הרב"י בסי' פ"ח וז"ל ומפשר דבריו נראה לכחורה דבעינן שכל הט' קבין מכלי ל'. וליכח למ"ל דהוקה היכי דוקמי הוח לעוכחו הוח דרשחי לכחורה דבעינן שכל הט' קבין ממיני מידי ודחי: מימרח דרבח כל המעביר על מדותיו כו' וכפ"ז הוי קשיח ליה לפירש"י דעשה לעוכח עלמו בשביל חלומו שלח יהיה ר"ח נדחה. והמרי בברכות פ' הרואה לעולם יפפה מדה לחלום טוב עד כ"ב שנה. מ"ל מיוסף כו' הרי לפשר ס"ת חחר קיום החלום ד' ב שנה. ומשמע דה"ה יותר. חלח דד"ב שני מליעי להיות נבי יוסף וסס הוי שני בזה כדי שיסתלם יעקב עוסקו על שבועל כיבוד חו"ל ד"ב שנה. ל"ל עכ"פ ע"י סוס סבה לפשר להתחחר קיום חלום עוב ק' לפי ע"ז דלמה ר"ח בחלומו סרב יהיה לרחם. מ"מ לפשר ר"ח לח יודחה מפניו ור"ח יהיה רחם מפשר שיה שהקבו לו. רב יחריך ימים יותר ואחר מות ר"ח יהיה רב לרחם. חלח לפ"ז הוח עוכח רב ממה שלח נתפייס ר"ח. דמי הרב היה נשחר פה. היה מתחחר נדולתו של רב עד חחר מות ר"ח · וכשיודחה לבבל יעשה מיד רחם ל"ל סמיך עביד לח נתפייס ואין בזה ספק · דבכ"פ ממ"נ הוח עוכח ר"ח. חו לח יודחה ר"ח ה"ה עוכח רב עוכח רב. דחי יעשה רב מיד רחם ויודחה ר"ח ה"ה עוכח ר"ח · ואם לח יודחה ר"ח ה"ה עוכח רב שלח יחחר נדולתו של רב כל"ל ולפ"ז מוכח שפ ידין לעוכח עלמו חו לעוכח המבקש רחמי שלח לעמול. ורש"י הבח נקט. ונם כרש"י משמע קלת מסוס דברין לזה שכיים ויברח לבבל ושם יהיה רחם ולח יבקש רחמים לבלחורה מ"ם ושם יהיה לרחם חלח מיוחר ולבל"ל ל"ם הברישה לח יניע רעה לח לר"ה ולח לרב דלרב לח יחחר בשיחתו. דשם יהיה לרחם. ולר"ח דלח נדחיון: (ס"ק ה) ל"ל כו' ומ"מ מדת עזוה למחול ים"ם וז"ל בסי' ס"ג ומ"מ נרחה דמדת עזוה והסידות שיפול לכוף יברו ונמחלו במחילה נמורה לח שהדבר קשה עכ"ל: (ס"ק ו) חם מת כו' דל"ל עליך כותי · וים"ם שם וז"ל דלמו מדעתי ועוד דלמח נתכוין לממו שזכתה. ומ"ש יחמר שנתכוין לחביו וזל הכי קחמרי ליה כו' עכ"ל לך הרחשון עיקר וכן נרחה מדברי מ"ל דלעיל שני חפי' קרלו ממזר ב"מ ל"ל כן · חל"כ קרלו ממזר ב"מ ודוקה בממזר ב"מ דחם בריך יחמיר על עלמו להטעיל משום בשביל הלה לבל הקורח לחבירו רשע בן רשע חו נשב בן נשב ל"ל לבבול עוכח הלה · דהח חם היה חמת שהבן רשע חו נשב מוכח נקרותו רשע בן רשע · חו נשב בן נשב. וכדילף הש"ם בסנהדרין פ' ד"מ · כן בפק בחו"מ סי' ת"כ וע"ם עוד יחר דיוסק בזה (ס"ק ז) על קברו כו' יחלח שלוחו כו' וכ' סמ"ע סימן ת"כ וז"ל ושלוחו יקח סיום מהעיר שנקבר שם ויל על קברו ויבקש מחילה בשם המחרח עכ"ל לבל הים"ם כחב שם וז"ל ושם רחוק יותר מני' פרשחות די לו בזה שלוח סליה על לוחו קבר ושם יקבל השליח מיון ויחמר כו' עכ"ל משמע דבעי עשרה. וכחב עוד הים"ם דחסור לבן למחול על כבוד חבותיו ומין כח לבן למחול כבוד חבותיו: (ס"ק ח) מסוס קרי כו' ודוקה חלח היה סמוך לטבילתה חו סמוך לוסתה חע"ג דלריך לפרוש סמוך לוסתה ואסור לסמש וכמ"ש בי"ד סימן קפ"ד. מ"מ מסבחת לה בהני נוונו שכ' הש"ך בי"ד סימן קפ"ד ס"ק ט"ז · מסוס תשובה ופי' מסוס תשובה בי"מ בשם מהרי"ל כנר המחנייר ור"ל דבעי טבילה · ולעשה זה מין הטעם להטעיר ופפי' טובל בימים חמין יש בו טעם מסוס תשובה: ולפי' מי שטבל בער"ה כו'. ר"ל לטעם מסוס תשובה · ולפ"ז יש לטבול ג"פ היינו לטעם תשובה · חולם לפי מ"ם לעיל בשם ד"ם בשם מהרי"ל מסוס דהוי כנר לח ידעתי למה ג"פ דהח נר סני בפעם ל' · וע"ש ס"ל שיטעיר ומין מהרי"ל ת"י לעיין בו : ויש לטבול קודם מנחה · ל"ל הב"ח כיון שלריך להתוודות בתפלת המנחה כמ"ש סימן תר"ז שמא יארע דבר קלקלה בשבועה ולח יוכל להתוודות ביום הכפורים עלמו ע"כ וידוי זה היא במקום הוידוי ש"ל להתוודות ביוה"כ · לכן בעינן שהתפלי עם הוידוי תהיה בעהרה ובנקיון

באר היטב

לריך לפרוש החטא שחטא לחבירו ואם חבירו מחביים בזה לא יפרוש חותו מ"ש: (ד) לטובתו. וה"ה אם מכוין לטובתו כ"ח ועיין ט"ז סבריא קטן כ' ועיין מ"ש עליו היד החרן: (ה) ק"ל. פי שהיו המוחל מכזרי כשהיו מוחל חבל אם רולה למחול הוי מחילה אפ"ה אם חת חותו החטא שהוליח עליו שם רע דמשמיין חלו היה קיים הוי מוחל לו ויביח יו"ד בשי חבירו כמ"ש ס"ב: (ו) חת. אם חמר לחחד ממזר לח פסק בבבור חבין דיכול לומר עליך כוותי חלח"כ חמר ממזר בן ממזר יש"ם ב"ח סימן ת"ו מ"ק: (ז) קברו. ולריך ליהך לבסס ואם הוח חוך לני פרשחות ישלח שלוחו יש"ם ואם חרפו לחחר מיתה ק"ל ליהך על קברו חלח שהבא מבקש ממנו מ"מ: (ח) חחת. ונהגו עכשיו לטעול ג"פ והלטוחות בשבוע ולח בחבוהם: ס"ד יכול כו'. להפוקי מר"ע שכ' בשעה שביעית קובע מנהה ולית דעיקרו מסוס יה"כ: **לשבול.** כמ"ם במדרש תנחומח פ' ולח חמנו יש לך עם לחח בחרץ כמלחכי בשרח חה מ"ם נקיים כו' ושרח"ם: **וללקות.** ע"ל סי' תר"ו. **ואינו כו'.** עפ"נ דברכות וכ"כ הוסי שם כ"ב ב' סד"ה וליה: **וא"צ כו'.** כי טעם השבילה ע"פ מדרש הכ"ל שיטרלל נקיים

הגהות

סי' תרו מנ"א סק"ד ולריך שם ישיבה (כ"ח). לח מלחתי כן בכ"ח ולחרבח כ' בהיפוך דמשמע מדעת הב"ח דלם הוי רק לטובת המוחל לריך למחול עיי"ש. וע' בם' הוסי' חוכ"פ בפ"ח ולחי רבה: **סעיף ד' בהג"ה** דהטלת ט' קבין מיס. ע' שע"ח דרכ"ח: **מג"א** סק"ז במקום שביעי. וכיה"ב בי"ק פ"ח סי' כ' חולק דלריך להסתיר יוהר ויוהר ולריך לילך

מחצית

ר"ח הלמת חזי דרב יעשה רחם. ולכן לח לפיים כי היכי דליזל רב ונגמר חוריימח בבבל. ופירש"י **וז"ל וכ"ח** רחם כיסיבה היה כו' וכשרחה חלום זה על רב דח"ל למות לפי שחין מלכות נוגעת בחברת, **תמר** מדריי' מהכח ויברח לבבל מפני שם יהיה רחם ולח נדחיין למות בשבילו עכ"ל רס"י. הרי דלפירש"י ר"ח עשה לטובת עלמו. ומ"ל לרמ"ח דהיכי דטוסה לטובת המבקש דרשחי כן הקשה הב"ח. **ומ'** הב"ח. דרמ"ח היה מפרש דלח כפרש"י דנם כוונת ר"ח היה לטובת רב. דשם יסחר שם ויעשה רחם היסיבה יוטל עליו לזוכי הלבור ויתבטל מלמודו. לכן טוב לרב שיברח לבבל ויתמיד בלמודו ש"ם. לך חין זה דרך רמ"ח לפרש מדעת עלמו דלח כפרש"י. וכחשר סיים הב"ח בעלמו ע"ם. והט"ז כתב דנם רמ"ח מפרש כפרש"י חלח כתב משברת עלמו דשם טוסה לטובת המבקש דרשחי כי היכי דרשחי שם טוסה לטובת עלמו. כיון דשיטו טוסה משום לכזריות. וגם זה לעי"ד חזוק דמ"כ היכי שביק רמ"ח דין המוכר להדיח בנמי לפירש"י וחח חדש שהולילו משברת מעתיק **ומביח**. לכן נעי"ד דמ"ל לרמ"ח דנם לפירש"י בין טוסה לטובת עלמו ובין לטובת המבקש רשחי · **והוח** דמ"ל דהוקה היכי דוהי הוח לטובתו הוח דרשחי לבבל לח משום שכך לחין ספק טובה מוליח **מידי** ודחי: מימרח דרבח כל המעביר על מדותיו כו' וכפ"ז הוי קשיח ליה לפירש"י דעשה לטובת עלמו בשביל חלומו שלח יהיה ר"ח נדחה. והמרי בברכות פ' הרואה לעולם יפפה חדם לחלום טוב עד כ"ב שנה. מ"ל מיוסף כו' הרי לפשר ס"ת חחר קיום החלום ך ב שנה. ומשמע דה"ה יותר. חלח **דד"ב** שני מליעי להיות נבי יוסף וסס הוי שני בזה כדי שיסתלם יעקב עוסקו על שבועל כיבוד חו"ל **ד"ב** שנה. ל"ל עכ"פ ע"י סוס סבה לפשר להתחחר קיום החלום עוב ק' לפי ע"ז דלמה ר"ח בחלומו **סרב** יהיה לרחם. מ"מ לפשר ר"ח לח יודחה מפניו ור"ח יהיה רחם מפשר שיה שהקבו לו. רב **יחריך** ימים יותר ואחר מות ר"ח יהיה רב לרחם. חלח לפ"ז הוח עוכח רב ממה שלח נתפייס ר"ח. **דמי** הרב היה נשחר פה. היה מתחחר נדולתו של רב עד חחר מות ר"ח · וכשיודחה לבבל יעשה מיד רחם ל"ל סמיך עביד לח נתפייס ואין בזה ספק · דבכ"פ ממ"נ הוח עוכח ר"ח. חו לח יודחה ר"ח ה"ה עוכח רב **עוכח** רב. דחי יעשה רב מיד רחם ויודחה ר"ח ה"ה עוכח ר"ח · ואם לח יודחה ר"ח ה"ה עוכח רב שלח יחחר נדולתו של רב כל"ל ולפ"ז מוכח שפ ידין לעוכח עלמו חו לעוכח המבקש רחמי שלח לעמול. **ורש"י** הבח נקט. ונם כרש"י משמע קלת מסוס דברין לזה שכיים ויברח לבבל ושם יהיה רחם **ולח** לבקש רחמים לבלחורה מ"ם ושם יהיה לרחם חלח מיוחר ולבל"ל ל"ם הברישה לח יניע רעה לח לר"ה ולח לרב דלרב לח יחחר בשיחתו. דשם יהיה לרחם. ולר"ח דלח נדחיין: (ס"ק ה) **ל"ל כו'** ומ"מ מדת עזוה למחול ים"ם וז"ל בסי' ס"ג ומ"מ נרחה דמדת עזוה והסידות שיפול **לכוף** יברו ונמחלו במחילה נמורה לח שהדבר קשה עכ"ל: (ס"ק ו) חם מת כו' דל"ל עליך כותי · **וסיים** שם וז"ל דלמו מדעתי ועוד דלמח נתכוין לממו שזכתה. ומ"ש יחמר **שנתכוין** לחביו וזל הכי קחמרי ליה כו' עכ"ל לך הרחשון עיקר וכן נרחה מדברי מ"ל דלעיל שני **חפי'** קרלו ממזר ב"מ ל"ל כן · חל"כ קרלו ממזר ב"מ ודוקה בממזר ב"מ דחם בריך יחמיר על עלמו להטעיל משום **בשביל** הלה לבל הקורח לחבירו רשע בן רשע חו נשב בן נשב ל"ל לבבול עוכח הלה · דהח חם היה חמת שהבן רשע חו נשב מוכח נקרותו רשע בן רשע · חו נשב בן נשב. וכדילף הש"ם **בסנהדרין** פ' ד"מ · כן בפק בחו"מ סי' ת"כ וע"ם עוד יחר דיוסק בזה (ס"ק ז) על קברו כו' **יחלח** שלוחו כו' וכ' סמ"ע סימן ת"כ וז"ל ושלוחו יקח סיום מהעיר שנקבר שם ויל על קברו ויבקש מחילה בשם המחרח עכ"ל לבל הים"ם כחב שם וז"ל ושם רחוק יותר מני' פרשחות די לו בזה שלוח סליה על לוחו קבר ושם יקבל השליח מיון ויחמר כו' עכ"ל משמע דבעי עשרה. וכחב עוד הים"ם **דחסור** לבן למחול על כבוד חבותיו ומין כח לבן למחול כבוד חבותיו: (ס"ק ח) מסוס קרי כו' ודוקה **חלח** היה סמוך לטבילתה חו סמוך לוסתה חע"ג דלריך לפרוש סמוך לוסתה ואסור לסמש וכמ"ש **בי"ד** סימן קפ"ד. מ"מ מסבחת לה בהני נוונו שכ' הש"ך בי"ד סימן קפ"ד ס"ק ט"ז · מסוס תשובה **ופי'** מסוס תשובה בי"מ בשם מהרי"ל כנר המחנייר ור"ל דבעי טבילה · ולעשה זה מין הטעם **להטעיר** ופפי' טובל בימים חמין יש בו טעם מסוס תשובה: ולפי' מי שטבל בער"ה כו'. ר"ל לטעם **מסוס תשובה** · ולפ"ז יש לטבול ג"פ היינו לטעם תשובה · חולם לפי מ"ם לעיל בשם ד"ם בשם **מהרי"ל** מסוס דהוי כנר לח ידעתי למה ג"פ דהח נר סני בפעם ל' · וע"ש ס"ל שיטעיר **ומין מהרי"ל** ת"י לעיין בו : ויש לטבול קודם מנחה · ל"ל הב"ח כיון שלריך להתוודות בתפלת המנחה **כמ"ש** סימן תר"ז שמא יארע דבר קלקלה בשבועה ולח יוכל להתוודות ביום הכפורים עלמו ע"כ וידוי **זה** היא במקום הוידוי ש"ל להתוודות ביוה"כ · לכן בעינן שהתפלי עם הוידוי תהיה בעהרה ובנקיון

הגר"א

כמ"ם כמ"ם הרח"ם כ"ל. ועיקר פירוש נקיים נקיים מכל חטא כמ"ש בפרקי ר"א והובא ברח"ם שם ומ"ש חדמין כל מה שיוכל להריקו ממנו בזה הפסק. ורחתי לפפוך על עליו מכ' וג' כלים ובלבד שיהפיל הפני עד שלח פסק הרחשון מבל לא מדי כלים. מ"ם כתב מים שמוטים בקרקע טוכלין בו מבל לא בכלי ואם נגנם מין תוך המקום ובל מלינו בחחר ספר ט' קבין יבא עין מ"ח וב' ס"ל בעלה הבשרים כמו חשם לבעיה. כתב הח"ת לפי מסמעות רמ"ח מי שלח רחם קרי מן ערב ר"ה חין לריך לטבול מ"מ חדם בריח יחמיר על עלמו להטעיל משום חשובה ועוד שמא רחה מים חלוקים ועבורים. חשם שמשם חוך ג' ימים לריכה לבבד ביתה בחמין שלח חפלוט ס"ז ודוקה שלח היה סמוך לטבילתה חו סמוך לוסתה ומ"ם רמ"ח בי"ד דוהגים להתיר סמוך לחזכה בשחר ערב הרגל כ' מ"ח לעיל ס"ם חקמ"ח סיימו לוהגים היתר רחיצה חוך ל' חבל והגהגים חיסור בחמת נם בערב הרגל סמוך לחזכה חסור לרמ"ח (חלח שמ"מ המ"ח ס"ם חקמ"ח הסכים לריכה עם החחרונים להקל נם בשחר ערב הרגל סמוך לחזכה): טבילת מלוה ר"ל בעיה"כ. ולפ"ז חין רחיצה להתיר בעיה"כ בעוד היום גדול כמ"ם הב"ח. כיון דקוטיות הב"ח בלח"ם נתייבה: דהה י"ח עד הלילה. ר"ל בשחר ערה"ט כמ"ם סי' חקמ"ח כיון דחפסיד לרחון בלילה בי"ט. ולמה נקל בעיה"כ יותר מה שחין בו לורך: כ"ם לדידן. ר"ל י"ח בסי' חקמ"ח עד הלילה חפי' לוהגים היתר רחיצה חוך שבעה כ"ם לדידן דוהגים חיסור רחיצה חוך שבעה: ולח עדיף מפורי' די"ח בסי' תרל"ו ומסברת בעיה"כ ל"ע מודים: יש פלוגתא בגמרת. בשם מ"ק דף י"ט ע"ח בשמה ס"ל לחכמים ר"ה ויה"כ דיום כשבת דעולה ש"ם ולפעם ד"ח בשם מהרי"ל דהוי כטבילת נר כ"ל וכבר ג"כ כתב רמ"ח בי"ד סי' רס"ח סעיף כ' דים ליטול ידיו ולפוך פרגיו. וכתב עוד הים"ם דחסור לבן למחול על כבוד חבותיו ומין כח לבן למחול כבוד חבותיו: (ס"ק ח) מסוס קרי כו' ודוקה חלח היה סמוך לטבילתה חו סמוך לוסתה חע"ג דלריך לפרוש סמוך לוסתה ואסור לסמש וכמ"ש בי"ד סימן קפ"ד. מ"מ מסבחת לה בהני נוונו שכ' הש"ך בי"ד סימן קפ"ד ס"ק ט"ז · מסוס תשובה ופי' מסוס תשובה בי"מ בשם מהרי"ל כנר המחנייר ור"ל דבעי טבילה · ולעשה זה מין הטעם להטעיר ופפי' טובל בימים חמין יש בו טעם מסוס תשובה: ולפי' מי שטבל בער"ה כו'. ר"ל לטעם מסוס תשובה · ולפ"ז יש לטבול ג"פ היינו לטעם תשובה · חולם לפי מ"ם לעיל בשם ד"ם בשם מהרי"ל מסוס דהוי כנר לח ידעתי למה ג"פ דהח נר סני בפעם ל' · וע"ש ס"ל שיטעיר ומין מהרי"ל ת"י לעיין בו : ויש לטבול קודם מנחה · ל"ל הב"ח כיון שלריך להתוודות בתפלת המנחה כמ"ש סימן תר"ז שמא יארע דבר קלקלה בשבועה ולח יוכל להתוודות ביום הכפורים עלמו ע"כ וידוי זה היא במקום הוידוי ש"ל להתוודות ביוה"כ · לכן בעינן שהתפלי עם הוידוי תהיה בעהרה ובנקיון

עזרת זקנים

וכ' רמ"ח בעל הגה שהוח מנמרת דיומח ואין מסמעות הנמרת כפ"ב דיומח 'כן שרב היה מבקש מר' חניח' ח"כ משמע לח היה רולה לר' חניח' ח"כ משמע לח שהוח לטובת החוחל ח"ל למחול כי משמע כפי' רש"י ע"ם וכן כ"ל פשוט ונרור ועי' מ"ם מורי בכ"ח פי' בדרך לחחת מחמר החלמוד ולח כפי' רש"י ע"ם ודוק:

לבושי שרד

תר"ו ט"ז סק"נ (*) חם"ה לח חת וכו'. ר"ל דחם"ה החיוב עליו לילך על קברו כחכותר כם"ב חשום היה לנו לומר חפחחת לח היה חי קלה חוחל לו ויועיל חם שילך על קברו: מ"א סק"ו (*) בכבוד חבותיו וכו'. חשמע דר"ל דלריך לילך על קברי לטובתו נ"כ: סק"ח (*) עי"ם סס' תר"ז ע"ם בסק"ז שהחודם שמוך לחביכם לחחר חפילה וב"ה לעטילה כיון שהוח נ"כ חשום חשובה:

יד אפרים

ת"ו במ"א סק"ו וקשה דהח חניח לחכיו כו' ע' בספרי חו"ח בחריס חלק חם"ע סימן נ' מ"ם בזה: ס"ק ח' עיין מ"ם בסי' זה ובסי' תר"ז ס"ק ז' כ"ל:

חתם סופר

מוכח ולא ע"ז דן המרדכי רק מנ"ל שמשליכין כלל ע"ש בפנים ותראה:

סי' הרן

בחבירו נ"ב פ' רדב"ז ח"נ סי' ת"פ דהול"ל מעיד בו יחידי כשובי' חטא וזינך מנניד והיינו כשקורא כו שלא ע"ד מריבה וקשטה דאל"ה לא הוה כמעיד אלא זלזול בעלמא וק"ל ובתשובה הארכתי:

באר הגולה

תניח ה מימרח דר' יוסי בר חניח סס ו מדר' שסוגים סמלוה מהתמות' פ' ואתחנן ז כל בו והתשב"ץ בסס הר"ח ח סס והעו' בסס לחניו הרח"ם

עטרת זקנים

וכ' רמ"ח בעל הגה שהוח מנמרת דיומח ואין מסמעות הנמרת כפ"ב דיומח 'כן שרב היה מבקש מר' חניח' ח"כ משמע לח היה רולה לר' חניח' ח"כ משמע לח שהוח לטובת החוחל ח"ל למחול כי משמע כפי' רש"י ע"ם וכן כ"ל פשוט ונרור ועי' מ"ם מורי בכ"ח פי' בדרך לחחת מחמר החלמוד ולח כפי' רש"י ע"ם ודוק:

לבושי שרד

תר"ו ט"ז סק"נ (*) חם"ה לח חת וכו'. ר"ל דחם"ה החיוב עליו לילך על קברו כחכותר כם"ב חשום היה לנו לומר חפחחת לח היה חי קלה חוחל לו ויועיל חם שילך על קברו: מ"א סק"ו (*) בכבוד חבותיו וכו'. חשמע דר"ל דלריך לילך על קברי לטובתו נ"כ: סק"ח (*) עי"ם סס' תר"ז ע"ם בסק"ז שהחודם שמוך לחביכם לחחר חפילה וב"ה לעטילה כיון שהוח נ"כ חשום חשובה:

יד אפרים

ת"ו במ"א סק"ו וקשה דהח חניח לחכיו כו' ע' בספרי חו"ח בחריס חלק חם"ע סימן נ' מ"ם בזה: ס"ק ח' עיין מ"ם בסי' זה ובסי' תר"ז ס"ק ז' כ"ל:

חתם סופר

מוכח ולא ע"ז דן המרדכי רק מנ"ל שמשליכין כלל ע"ש בפנים ותראה:

סי' הרן

בחבירו נ"ב פ' רדב"ז ח"נ סי' ת"פ דהול"ל מעיד בו יחידי כשובי' חטא וזינך מנניד והיינו כשקורא כו שלא ע"ד מריבה וקשטה דאל"ה לא הוה כמעיד אלא זלזול בעלמא וק"ל ובתשובה הארכתי:

בדרייתא יומא פ"ז וכתכוים ב
ג בדרייתא שם וכר"ע הריף והרח"ם ג
כ"י :

עשרת זכנים

תרז * קודם סעודה * ומיד לאחר תכילה יתחזר ויתחוה קודם שיכנס י"כ כדי שיכנס לי"כ בתשובה והח"כ כשתפלל ערבית תוזר ותתוד' (רי"ן והרתב"ם) ולא נוהגין כן תלא ית"ד קודם תכילה ואין תתודין אתר כך עד תפילה ערבית (ב"י) ואומר אתר תפילת י"ת לאתר סוף תפילתו יאתר תלקי לעור כמו בשאר ימות השנה (תרתי"ל) : * אין לריך לפרע התעה. ויש תולקים דס"ל דלריך לפרע התעה (רמב"ם והסח"ג) ואפי' שגם הרי"ף והרח"ם שהביאו תחלוקת ר"י בן בבא והרי עקיבא בפתח כך דעתם דהלכה כריב"ג והרי"ף והרא"ש בשיטו' הרי"ף רבו תורה כדרכו (תורי בב"ח) :

א"ש אברהם

א] מבעל שבעה . ועיין תשב"ץ סי' תקמ"ח : | להתודות מ"ש אח"ת עוד פיום הוא ע"פ מ"ש בר"ח דתקמ"ד דיהפלל בר"ה וכיוה"כ בלא תשובה הוי עז פיום שתיבתה בדרב תיים ורפואה ואיכא בזה תחליו ומ"ש קשה עורף דתפשר בלין עיסים תשובה בשבעה שתלוסים הם ותתת יולד וזהו תאמר לדיקים לכאתו לו"א אח"ת ק"ש דלף שבדרך יקל"ר כדת כמי תורה תבלין וכן תחרו בושת פיום לבן עד דהכהרת יעשה תשובה. סרתו תתלותיך וויזדוי על מ"ש ועיין בהשתעות לת' כ"ר תסי' תקי"ט עד תקי"ת ועיין מ"ש ס"ה ס"ק ת' כ' שליה וכן הוא בס"ם ופירש"י עם תשיכה לאתר תכיל' אתת תערך דעתו מתתת שכרות והכר קלקלה של תטא . ועיין התב"ם פ"ב הל' תשובה . ורתב"ן פ"ל ותפרש לאתר שיכנס תיקבל קודם עליו יה"כ כדי שיכנס בו בתשובה . ולפעת רמ"י

חתם סופר

סי' תרז במג"א ס"ק ב' וחטא היינו שוגג נ"ב י"ל דהתם בחולין מרא דשמעתא ר' יוחנן דס"ל ריש פרק כלל גדול שגג בכרת אע"פ שהזיד בלאו חייב חטאת א"כ מסברא מרקמי' כסוי חטאה במפרסם זדון לאו בשגגה שלו אבל אם אינו מפרסם הזדון אלא השוגג לא חציף ואדרבא ניחא ליה לפרסם דלהוי ליה כפרה כפירושי' וק"ל: (שם מג"א סק"ג)ובמרדיש קהלת נ"ב עיין ש"ז סי' ק"י ססק"ד

שערי תשובה

תרז (ג) הרטות עכ"ת. וכתי בפרי"ח מ"ב סי' קע"ח מי שרול' לעשות תשובה ולבו מתלהב ורולה להתודות כרגיש על תטאיו כדי שיהיה בדעת עליו להתודות כראוי ובתי בשו"ת תשב"ץ ח"ג סי' ס"ג . ובתדרש קהלת נ"ב עיין ש"ז סי' ק"י ססק"ד

באר היטב

. תרז (ב) להתודות . ויכה בלנרוף על תחזה לתר"י ז"ל ע"פ ס"ג . ובתדרש קהלת סיכה על הלב ובתב על הלב ובתב על רלוי לעת דום תחר תכילה ג' כ' קודם תפסיק : (ג) הרטות. תפי' בקול רם ודוקא בתטא תפורסם תבל

שארי תשובה

כדי שיהיניח ובתי דהא תטמע בסוטה ובילול וכיוצל כי טיכי דניכפר הייני דוקא בע"ז דהול עליו בתטוב ודוקא בעניני דקרבן הא ל"ה לתטר לפרסם בדתומה מסוטה דף ת' ומבלן תני שתטר לפרסם דוקא בתיוה לגלוי לבינו לפי תעת רתוי לעשות לתכם תם תטוב, תעת כיב ותדשים תקרוב בתו ותומרים שנריך לדם דוקא לפרסם תעשו ויעשקת הכוברים ולא יתמרו ומדברי מיומים דבר זה וכ' יוחנן דרך תמת עכ"ל ועיין ביה לפרים שכתבתי דמסוטה דף ת'

יד אפרים

ס"ק יו"ד ותע"ש שכתבו שלא לרתוץ כל למ"ד ר"ל ות"ק כי למ"ד ר"ל דשם כתב שבשי"ב תין תלוקין ותומרים להמלת תף שבדוב יתיש שתין תומרים התמן תומרים להמלת ותפיב ליה עם תטוכם ופוריס ור"ת שכם יתיש לפרס בקול רם תרטות בידו ומלחם עליה שיפרוט כמפקנתו בספרו ב"י תלת שבזה כ"ל תחזר בו ממ"ס בספרו דבקול רם תמוכר יותר כשתיטו מפרט. תלת דמ"מ אם ירלה יפרט בקול רם תלת דתיטו מתוכר כ"ב ובש"ע שכם ותם רלה לפרט ותיטו בקול רם כמ"ש מ"ת הרטות בידו ותלת סייס דתם תיטו מפרט מתוכר יותר משמע דס"ל דבאמת אם תיטו מפרט תיטו יותר מתוכר ממי שהוא מפרט. וכן כתב סט"ז. ותפשר דבש"ע שמך על גירסת הרי"ף והרמ"ם שהעתיקו לשון רע"ת תיטו לריך לפרט כ"ל ומשמע דבין מפרט תו תיטו מפרט שוב ותין בתאר מתוכר יותר מהסיפוך . וכ"כ בס' ח"מ וע"ז חלק מ"ת תלת בחטאו שתיטו מפורסם לכ"ע תסור לתומרו בקול רס ובתסר יתבאר : דוודתי תמורתי ל"פ תתניתי לכתורה יש להניה דתמורתי ל"פ בפלוגתת דתניתי דלהרב"ו רב ע"ל כריב"ב ס"ל ולא כר"ע. ורב נחמן דס"ל תפילו מפורסם תין לפרט תלת דוקא תטא

הגהות רעק"א

סי' תרז ט"ז סק"ב לפי"ז מתי פריך בגמרת. וכך הקשה בשל"ה :

ביאור הגר"א

סי' תרז ס"א צריך כו'. עס ת"ר מלוה כו' ירתיחד כו'. עס:בי"כ.עס"ה בהג"ה:א"צ כו'. עור וכר"ע עס פ"ו ב' וכמ"ש פ"ו כ' שניהם מפרט בתטוח וכ"ס בדלכ"י : ואם מתודה כו'. הכל דבר ת' ור"ל תם מתודה בלתם ורלה לפרט כרתות כיהו ותכון דבלתם בתטוב כמ"ש בהג"ה : נכון כו' . דהרמב"ם פסק כריב"ב דפלוגתת דר"י ור"ע תין רתיה כמ"ת תמ"ת דוודתי ל"פ בפלוגתת ותלתי: תלת תיכו מיירי כריב"ב וכן פ"ה לר"ש נכון לפרט מדפתיני על תעירות שלא שמם עליהן כר"ע והטור פסק כר"ע דהלכה כמותו מתכירו ועס מיירי בתם רולה לפרט לבן כמון כו' ותבל דפלוגתת דר"י ור"ע תין רתיה כמ"ת תמ"ת דוודתי ל"פ בפלוגתת ותלתי: תלת תיכו מיירי לפרסם לכ"ת בקול רס תבל התמלי ריב"ב ור"ע בלתם לפני המקום ו"ק בהג"ה : כמ"ש בסוטה ל"ב ב' מ"ת תקנו תפלה כו' ובפרק ב' דתלות ובומת כ"ת ת' ותסתפיקו רותים וערב"י עס ד"ס מסתפיק ובספ"ה דברכות אבל כו' בקול כו' .

חכמת

סי' תרז סעיף א' צריך להתודות במנחה וכו' נ"ב עיין בב"י שכתב דילפינן מקרא דתוספת יוה"כ דאורייתא דאין לומר דאתי לבה"ש דזה בקא"ה אסור דספיקא דאורייתא לחומרא וכו' והנה קשה לי מזה לדעת הרמב"ם דס"ל ספיקא דאורייתא לקולא מן התורה ולדעת הסוברים דיש חילוק בין ספק לאו לספק כרת בדספק כרת מודה הרמב"ם דספיקא לחומרא מן התורה אם כן קשה מה קאמר הש"ס במס' שבועות דף י"ג דמדה רבי בכרת דיומא דאתת"כ כרת דיומא לרבי ל"ל ופירש"י דא"כ למה כתבה התורה ברת ביוה"כ וכו' ולהרמב"ם קשה דמכא לכך איצטריך כרת ביוה"כ דנ"מ לבה"ש דאם לא הוי ידענן דיש ברת ביוה"כ הא דספיקו מותר כדין כל ספק תורה ושוב אף דיש ריבוי הוי מוקמינן ליה לבה"ש ולא הוי ידענן תוספת יוה"כ מן התורה לכך כתבה התורה ברת ביוה"כ ונדע ממילא דבזה בה"ש בלא"ה אסור כדין כל ספק תרוה דהוי לחומרא מן התורה בספק כרת ושוב מיותר אידך קרא לתוספת יוה"כ ומה צריך הש"ס ומל"ל דמודה רבי בכרת דיומא וצ"ע נדול בעת ודוק היטב : (שם סעיף ב') א"צ לפרש החטא ואם רצה לפרש החטא שנא' בידו ב"ב הנה מקור דין זה הוא במס' יומא דף פו ע"ב וצריך לפרש החטא שנא' אנא אלא מהו שאמר משה ויעשו להם אלהי זהב דברי ריב"ב ר"ע אומר אשרי נשוא פשע כסוי חטאה חטא הנם הזה חטאה נדולה ויעשו להם אלהי זהב דברי ריב"ב ר"ע אומר אשרי נשוא פשע כסוי חטאה אלא מהו שאמר משה ויעשו להם אלהי זהב כדר' ינאי דאמר ר' ינאי בשביל כסף וזהב שהרבית להם וכו' עכ"ל השי"ם ותמוה לי מן הש"ם דסוטה דף לב ע"ב דקאמר שם ר' יוחנן משום רשב"י מפני מה תקנו תפלה בלחש שלא לבייש עוברי עבירה שהני לא חילק הכתוב בין חטאת לעילה וכו' ופריך והאיכא חטאת נקבה עולה זכר ומשני הש"ם מכסיא באליה תינה לכבשה שעירה מא"ל ומשני התם איהו דקא מיכסף נפשיה דאיבעיא להו להביא כבשה וקמיינ"י שעירה ופריך חטאת דע"ז דלא סני דיכאו שעירה מאי א"ל ומשני הש"ם ניכסף ונילזל כי היכי דנכפר ליה ופירש"י הש"ם נייתי ונכפיף ליה בסיני דבש"ב דקדושין דף נה ע"ב בסיני דבהמה שנמצאת חוץ לירושלים וכו' דפריך שם ודקמא חטאת היא ומשני חטאת בת שנתה ואייזתכה בת שתי שנים וכו' ולקשה מה פריך הני לפי מה דמשני חטאת נמי מוכרח דלא מיירי בכל נווני רק בעברה שנתה ונם לפ"ז פריך שם ודלמא חטאת שעברה שנתה היא ומשני לא שכיח דמשמע דלא מיירי כלל בשעירה כיון דאבר"נ בשעירה הוא עצמו מכפיף נפשיה ובאמת אסור לפרט חטאה כמ"ש וא"כ טפי הול"ל בשעירה כיון דאבר"נ בשעירה הוא עצמו מכפיף נפשיה ובאמת אסור לפרט חטאה כמ"ש בש"ם דיומא ובש"ע כאן וחציף מאן דמפרש חטאה א"כ הוי שעירה לחטאת לא שכיח ול תרלת אפס דמיירי בשעירה ואין לו' דדלמא חטאת ע"ז היא זה אינו שהרי בחולין אמרינן באומר לחטאתי כשרה ופריך שם דלמא חטאת ומשני שם דאם איתא דחטאת קלא איה לית למלתא ופירש"י שכל החטאה בשונג מפרסם וכו' א"כ לכאורה קשה מה פריך ודלמא חטאת היא הרי אם הוי חטאת קלא איה לית דפלוגי חטא ונימא דאם איתא דהוי חטאת קלא איה לית למלתא מי חטא ונשאל את פיו אם נאבד ממנו הטאת או לא אך זה לק"מ דהרי המג"א הקשה כאן על פירש"י דהרי אדרבא אסור לפרסם החטא ומתרת דש"ה כיון נדול ותפי' קודם תפלת מנחה (ב"ח) תכל רמ"א ייסב כוסו תיניא זו בתמ"ס סי תקמ"ח ותפ

(ג) לא מקרי פורט. ל"ע דהא הטור כתב כפי' דלמאן דסבירי' ליה מין לריך לפרט לא לימא על מטה ולא ה"ל גרמ"א לכתוב דלא מקרי פורט דזה משמע (*) מלישה דכ"ע מלא ה"ל לכתוב ש"ל ועל מטה וכמ"ד (*) לריך לפרט: (ד) פיו לנפון כו'. בלבוש כתב וה"ה מיפקח פיו לדרוש ולא ממעט אלא שלא יהא מחויבין למזרח או למערב שאם מקומו שהסכינים שרויים שם. ובקצה שהרי אלו כורעים ומשתחוים כי"ב נגד מזרח ולמה לא נעשה כן בוידוי וכ"ל דדוקא לאחר שיספוך פיו לגד לפון שעיקר חטא האדם הוא מחמת ממון וכתיב מלפון זעב יאתה ע"כ מכניע עלמו לאותו לד להודיע שאפשר גם לו החטא כל"ל כלון:

(ג) לא מקרי פורט * הוא"ל והכל מודים בזמן הזה שאין אומרים על חטא כסדר ג' (ג) לא מקרי פורט ד ה צריך להתודות ד (ג) מעומד ואפילו כי שמע ליה משליח צבור והוא התודה ככבר צריך לעמוד: הגה ויחזור (ד) ויתודה עם השליח לצבור (ר"ן פ"ג דר"ה) ושיקר הוידוי היא ה מצד אחרון מחתא (טור):

(ד) פיו לנפון. ל"ע דהא הטור כתב כפי' דלמאן דסבירי' ליה מין לריך לפרט לא לימא על מטה ולא ה"ל גרמ"א לכתוב דלא מקרי פורט דזה משמע (*) מלישה דכ"ע מלא ה"ל לכתוב ש"ל ועל מטה וכמ"ד (*) לריך לפרט: (ד) פיו לנפון כו'. בלבוש כתב וה"ה מיפקח פיו לדרוש ולא ממעט אלא שלא יהא מחויבין למזרח או למערב שאם מקומו שהסכינים שרויים שם. ובקצה שהרי אלו כורעים ומשתחוים כי"ב נגד מזרח ולמה לא נעשה כן בוידוי וכ"ל דדוקא לאחר שיספוך פיו לגד לפון שעיקר חטא האדם הוא ממחת ממון וכתיב מלפון זעב יאתה ע"כ מכניע עלמו לאותו לד להודיע שאפשר גם לו החטא כל"ל כלון:

ד ה עונות שהתודה עליהם ביום הכפורים שעבר ולא שינה עליהם אפ"ה ו יכול לחזור ולהתודות עליהם:

ה ז בתפל' מנחה ערב יום הכפורים *) (ה) ו אינו חותם בוידוי שאחריה: הגה ומיו שלא מתפלל שמ"ע בכאחר יומם הכפורים (טור ומרדכי) ומיו חומרים מביאו מלכלו (עבסדי תרי"ד) ולכל שכן מתנומ:

ו ז כל הקהל לוקים ח מלקות (ו) ארבעים אחר תפלת המנחה ט שמתוך כך יתן אל לבו לשוב מעבירות שבידו: הגה ונהגו שהמלקה חומר וידוים בשעה שמלקה והמלקה חומר והוא רמוס יכפר עון וגו' ג"פ שהם ל"ט מיכות כנגד ל"ט מכות (מנהגים). ונהגו למלקות ברלועה ו כל דהוא דאיו רק זכרון למלקות ויקח רלועה יא של עגל על דרך שנאמר ידע שור קונהו (כל בו) והמלקה לא יעמוד ולא יפד רק מוטה (מנהגים) (ד) יב פיו (ז) לנפון ומחוריו לדרום (מהרי"ל). יום"כ חיו מכפר אלא על העבירות המתחיטים בכפרתו אבל המעבירו בו ומחזיר כל מה מועיל לי יו"כ זה חיו מכפר ט"ש בזיה בו: (רמב"ם פ"ג מהלכות תשובה)

(ה) ו אינו חותם בוידוי שאחריה: הגה ואין הש"ץ מזכיר הוידוי כמנחה אלא מתפלל שמ"ע בכאחר יומם הכפורים (טור ומרדכי) ואין חומרים מביאו מלכלו (עבסדי תרי"ד) ולכל שכן מתנומ:

ו ז כל הקהל לוקים ח מלקות (ו) ארבעים אחר תפלת המנחה ט שמתוך כך יתן אל לבו לשוב מעבירות שבידו: הגה ונהגו שהמלקה חומר וידוים בשעה שמלקה והמלקה חומר והוא רמוס יכפר עון וגו' ג"פ שהם ל"ט מיכות כנגד ל"ט מכות (מנהגים). ונהגו למלקות ברלועה ו כל דהוא דאיו רק זכרון למלקות ויקח רלועה יא של עגל על דרך שנאמר ידע שור קונהו (כל בו) והמלקה לא יעמוד ולא יפד רק מוטה (מנהגים) (ד) יב פיו (ז) לנפון ומחוריו לדרום (מהרי"ל). יום"כ חיו מכפר אלא על העבירות המתחיטים בכפרתו אבל המעבירו בו ומחזיר כל מה מועיל לי יו"כ זה חיו מכפר ט"ש בזיה בו: (רמב"ם פ"ג מהלכות תשובה)

מנהגי עגור כו'[ד"מ]. כתב של"ה רחוי להחמיר להתודות מחר מכילה קודסחפיכה כדעת הרמב"ן:ח מלקות מ. לאו דוקא חלא ל"ט: ט שמתוך כך כו'. כלומר דכחמת חין מלקות מועיל בזמן הזה דחין לנו סמוכים ונס חיקיוב עכשיו מלקות דליכא התרחה חלא שעושים כן שמתוך כך יפול ב"ד [כ"י] ועי' בתשובת ר"ל חביב: שהמריך בענין הסמיכה והמלקות בזמן הזה ולכ"ע בח ל"ליכא סמוכים. ובתוב בכתבים שהמר"י לא היה מקפיד על המלקות רק היו מלקין אותו ד' מלקות נגד ד' מותיות השם ומח"כ מתחילין בחמש ובמים עכ"ל (*) ועמ"ש סי' תר"ו ובמלקת ספרים מרשים תקנו כל דיני מלקות ולא הועילו כלום בתקנתן. י כל דסו. כלו' חס ש שליחה ברוחב טפח יא של עגל. כיון דזה בח לעורר לב החדם שידע קונהו שבדי' ליה וח"ל כ' רלועות של חמור כיון (*) שבתעורר בזה די לו: יב פיו לנפון. כ"ל דה"ה מיפקח עסי' נ' ס"ה עיין בגמ' דיומח ובתוס' שבועות דף י"ג וברחש ספר י' מחמרות בעיין כפרת יה"כ:

באר היטב

בשעת שתיגו מפורשם לשון לאומרו בקול רם מ"ח: (ג) מעומד. ויש"ה כמו בעומדים של"ה. בע"ח יחמר בשעת שתיגו ובגבו. בשבגד וזהו. דלריך בנקט עם הקל שבגד ושיגו מ"ח. סדר הוידוים בע"ח עולה חשלח בשעת שתיגו ויורד עם ובתו ובתו מכח מרדות מלקות מרבעים מיתה כרת מיתת ב"ד מרחי"ו. יחמר כפרה לחטח ס וסכיתה בעוות ומחיכה בפשעים מיתה כרת מיתת ב"ד מרחי"ו. וחין לדבר בשעת הוידוי הגמ"ר ו"ה) תיגו. ולחר חגחי עד שבח וכו' יחמר חלבי גלוי לפיך וגו' ר"ח: (ו) מרבעים. הלר"ו ז"ל כח היה מקפיד על המלקות רק היו מלקין חותו ד' מלקות נגד ד' חותיות הוי"ה וחק"ב בשבוע מיירי ולענין קרבן לכן יש לו לפרש כי היכי דבכפר חשח"ב בתך התשם דחזידים היו ומשם התחורה על חטחם בדרך תפלה וחתחוים וגם בלח"ה לבוש שם לח כת' בדרך משם חלח לענין שבשלח כחן לפרש החתיל ע"ש: (ז) לנפון. וה"ה חיפקח פיו לדרום ולח ממעט חלח שלח יהח חמיהו ממזרח חו למערב שאם מקומו

ביאור הגר"א

ע"ח בסדר כו'. רוקח וכ"כ המרדכי: ס"ב ויחזור כו'. מהכ"ל וכי מעלה ס"ן כו' ר"ן וע' רפ"ד דיומח ל"ע ב': ועיקר. גמרח: ס"ד ענוגות כו'. ע' ספ"ו דגיטין ס"ח ל': ס"ח בתפלת כו'. ערש"י שם ס"ה חיגו חותם. לכל לח גרם לפ כו' וכ' הרח"ם בשם רב שערם מי שחותם בוידוי מעלה עושה התור כ' דלפרש"י שפי' כפי' הרחשון דכ"ת שזקוק ל"ה יש לחתום וכמ', ומוכח שלח לחתום בוידוי דלריכה פלוגתח דרבוותח ובלשון הכי חין לחתום הכח כתב"ת ב"ד חתר פי' הרחשון וכ' חבל ל"ב כו' ועור שהף לפי' הרחשון לישו חוכח ובוקח בתפלות יה"כ כ"ת ב"ת שזקוק לבשע כו' והיהך יקבע ברכ' בתפלה לעשמה וחף בהפלת יוה"כ חיגו רשחי לחתום בוידוי חלח הש"ך שחוש' כחשע וחישו קוכע כוידוי חלח בתפ"ח רש"י שם שחשבה הנוסח מתקבע ישרחל ותומר כחל הסלחן מ"ח ר"ע מי שחותם כו' עושה חלח כת"ך ובכ"ך חבל בתפלת י"ח לח וכ"ם לפי' הגחוזים ובכ"ם שבת' ותין הש"ך כו' ועש"ח ס"ק ז כת' ש"ח ב"ת כו' ספר' ס"ח ומיכ"ב עם חיכה לח קלי חבל ערבית חלח עם כניס' כיום וז"ח ותע"פ שהתור קודם כו' ותע"פ שהתור ערבית קלי חוידוי של תפלת ערבית ובהוספתח מפורש להניח ותע"פ שהתור קודם שיחבל ויהתה שמח חירע דבר קלקלה כשבוע ותע"פ שהתור להחר שהבל ושהה לריך שיתור ערבית ותף ע"פ שהתור ערבית כו' ושיגו בר"ח. לבל בירושלמי חמרו מלוח הוידוי עי"ב עם חביכה עד שלח כשתקע במחבל ומשתה ע"פ שהתור ערבית לריך להתודות בשחרית ע"פ שהתור ערבית כו': ואין בר כו'. שם"י להוחרו בתחלת ועוד שלף היחוד לינו לומרה חלח מפני שחף בע"כ. ר"ל דחין מלקות בזה"ז בש"ת הרמב"ם רפ"ג דסנהדרין ועי' בכ"מ ולח"מ שם: שמתוך כך'. עיין בפ"ק דברכות ז' ע': ונהגו כו'. בש"ת הרמב"ם שם מלקות במקום מיתה עומדת ובש"ע בפ"ק דסנהדרין וע"ש מ"ב כ': והמלקה כו'. מבות כ"ב כ' בתמיהני לפי גירסתיגו שם: שלשה פעמים כו'. נגד מבות שבתחלת הכל לדיגת דמגרת חיגו לומר חלח פ"ת: ונהגו כו'. עש"ח: ויקח רצועה כו'. מתמיהני שם: והמלקה לא כו'. בתתני: שם: פניו כו'. עמ"ש ויע"ש: יה"כ. דתכפר לף עבירו שבין חדם לחבירו: אינו מכפר כו'. כריתות ז' ע' וכר' יוחנן תכיי ורבח ושם חלח שבין חדם לחבירו יכפר כו':

חכמת שלמה

לדידן לא קיי"ל כן לשיטת הרמב"ם ולשיטת הראב"ד קיי"ל כן וע"ע לדינא ידו"ק תישב: (שם סעיף ג') צריך להתודות מעומד וכו'. ג"ב עיין במג"א שצ"ל בשבגה ובזדון דצריך לבקש על הקל תחלה. והגה זה הוי סלוגתא בש"ס ר"מ ורבגן וקיי"ל כרבגן אך תמוה לי הרי מקרא מפורש בתהלים ק"ב חשאתי אודיעך ועוגי לא כסיתי אמרתי אודה עלי פשעי לה'. אם כן מפורש דמודה על השוגג תחלה ואחר כך על המזיד ותמוה מאוד על ר"מ היאך קאמר להיפוך וע"ע ודו"ק: (שם סעיף ו') כל הקהל לוקין מלקות ארבעים אחר תפלת המנחה וכו'. ג"ב הגה אעיק"ל פה מה שעלה ברעיוני סגסן אחד והכואי שיקיום בגו מאמר זה. הגה אחז"ל במס' מכות דכ"ג כל חייבי כריתות שלקו נפשטו מידי כריתתן דברי רחב"ג. והגה ראיתי בס' א"ח על פסחים דפוס ספד"א שם בהקדמתו הביא קושית בעל המאור שהקשה על הרמב"ם דפסק כרחב"ג שהרי מוכח מהגך חבירין עליו חבירין דחבירי מפורש בר"פ אלו הן הלוקין דר"ע ס"ל דחייבי כריתות הם בכלל מלקות ארבעים שאם עשו תשובה ב"ד שלמעלה מוחלין להם כלומר דלא תימא היאך נחייבו משום ב' רשעיות לכך אמר דאם עשה תשובה מוחלין לו ולא יהיו ב' רשעיות ואם איתא כדברי רחב"ג בלא"ה ליכא ב' רשעיות ומוכח דחולקין עליו חבירין על רחב"ג ולמה פסק כן ורמב"ן מתרץ קושייתו דלכ"ע כל כרת דיומא כמיתת בידין בחמורה ואם כן קמה ילקו אותו יהא נדון בחמורה בכרת לכך אמר דמלקות חמור דבכרת אם עשה תשובה מוחלין לו ובמלקות לא מהני תשובה. ואני אומר בעניי אם כי עפר אני תחת רגליהם ואני כלא נחשב נגד הבעה"מ והרמב"ן מ"ם בזה אין דבריהם נכונים. ראשית מ"ש הבעה"מ דבא ליתן טעם למה מענשים אותו ב' רשעיות זה אינו דהכלל דאי אתה מחייבו משום ב' רשעיות הוי רק בידי אדם דהרי ילפינן זה מכרי רשעתו משום רשעה אחת אתה מחייבו ואי אתה מחייבו משום ב' רשעיות והיינו הב"ד אינן יכולין לחייבו ב' אבל מה דאחת בידי אדם ואחת בידי שמים לא נחשב ב' רשעיות וגם התירוץ אינו נכון דמה בכך שאם עשה תשובה מוחלין לו סוף סוף שמא לא יעשה תשובה והוי ב' רשעיות ותירוץ הרמב"ן דבא להוכיח דמלקות חמור מכרת הוא תמוה וכבודנו במקומו מונח ונעלם ממנו לשעה דברי הש"ס בפ"ג דכתובות דל"ג ע"ב דקאמר שם דלמא מלקות חמור אפי' ממיתת ב"ד דאמרו וכו' אלמלי נגדוהו לחמ"ו הוו שלחי לצדמא א"כ מוכח דמלקות חמור אפי' ממיתת ב"ד דלא מהני לו כ"ב תשובה ולמ"ל לר"ע שעמא מכח תשובה הן אמת הש"ס דוחה זה דשאני בין יש לו קצבה לאין לו קצבה מ"מ קשה דהו"ל להביא סייעתא מהך משנה דקאמר ר"ע מלקות חמור מכח דלא מהני לו תשובה מוכח דלולא זה לא הי' מלקות חמור רק קיל מכרת א"כ נגד מיתת ב"ד לא מהני נ"ב תשובה ודאי מלקות קיל ולמה לא הוכיח ממשנה זו כן ובע"כ אין כוונת המשנה כן וכוונת המשנה נראה כך בעזה"י דאדרבה דברי ר"ע הוי כרחב"נ דהנה ידוע מ"ש בעיומא פ"ח בד' חלוקי כפרה דיש עון דמהני לו תשובה לבד ויש שלא מהני לו תשובה לבד רק בעינן יסורים או מיתה והנה לחייבי כריתות לא מהני תשובה רק בעי יסורין

מחצית

לפרסם דגם בשוגג מיכח חוקפה וגעלי לי מפרסם לע"ג שמירע לו שוגג. דגם בלי דעת נפש לא טוב: ו"ל דס"ה כו' חזיל דמיגו מתביים וכזה מיושב קושייתו מהלי דסוטה. וגם מקרי דכסוי חטאה י"ל. כזה. דהא חזיגן דעבר על קרא דכסוי הטאה דהאמר נפש חטאתי פ"כ. לפי עשותו מפורש, ליה כדי שיתכפר: (ס"ק ג) בלחם כו' דס"ל כו' לריך להסמיע כו' וסיגו בשמתודה בללי דרך פ"ב כאשר הוא מפורר בתפלה. מבל לא חטא פרטי. מלא דוקא הוידוי שהכל מוריים בשוה כן הוא שם: דל"ל על הקל תחלה. וכמ"ש הטור בסימן תקפ"ב כדמליגו בדוד. תחלה אמר שגיאות מי יבין וחח"כ ביקש על הזדונות דכתיב גם מזדים חשוך עבדך. וחח"כ לא ימשלו בי אז איתם. פי' עבירות החזקו, ומביא משל לזה ר"ח חגח כותים הללו יודעים לבקש על הפתחים תחלה אומרים הן לי מצט מיט ומתגים לו תגו לי בלל ל' מותגים לו. אומר בלל פתח נפש לבח. כך הלדיקים יודעים לרלות בורחש שגאמר שפתי לדיק ידעו רלון עכ"ל הטור: לא יהיה כשדר ס"ב דהוידוי מסודר דרך ס"ב והטעם מבואר בספפר הוא בחות ג'. וזהו ובגגו היא בחות ג'. וזהו לדבר בשעת הוידוי הגמ"ר ו"ה) תיגו. ולחר חגחי עד שבח וכו' יחמר חלבי גלוי לפיך וגו' ר"ח: (ו) מרבעים. הלר"ו ז"ל כח היה מקפיד על המלקות רק היו מלקין חותו ד' מלקות נגד ד' חותיות הוי"ה וחק"ב בשבוע מיירי ולענין קרבן לכן יש לו לפרש כי היכי דבכפר חשח"ב בתך התשם דחזידים היו ומשם התחורה על חטחם בדרך (ז) לנפון. וה"ה חיפקח פיו לדרום ולח ממעט חלח שלח יהח חמיהו ממזרח חו למערב שאם מקומו

ביאור הגר"א

ע"ח בסדר כו'. רוקח וכ"כ המרדכי: ס"ב ויחזור כו'. מהכ"ל וכי מעלה ס"ן כו' ר"ן וע' רפ"ד דיומח ל"ע ב': ועיקר. גמרח: ס"ד ענוגות כו'. ע' ספ"ו דגיטין ס"ח ל': ס"ח בתפלת כו'. ערש"י שם ס"ה חיגו חותם. לכל לח גרם לפ כו' וכ' הרח"ם בשם רב שערם מי שחותם בוידוי בתחה עושה התור כ' דלפרש"י שפי' כפי' הרחשון דכ"ת שזקוק ל"ה יש לחתום וכמ', ומוכח שלח לחתום בוידוי דלריכה פלוגתח דרבוותח ובלשון הכי חין לחתום הכח כתב"ת ב"ת שזקוק בשבוע כו' והיהך יקבע ברכ' בתפלה לעשמה וחף בהפלת יוה"כ חיגו רשחי לחתום בוידוי חלח הש"ך שחוש' כחשע וחישו קוכע כוידוי חלח בתפ"ח רש"י שם שחשבה הנוסח מתקבע ישרחל ותומר כחל הסלחן מ"ח ר"ע מי שחותם כו' עושה חלח כת"ך ובכ"ך חבל בתפלת י"ח לח וכ"ם לפי' הגחוזים ובכ"ם שבת' ותין הש"ך כו' ועש"ח ס"ק ז כת' ש"ח ב"ת כו' ספר' ס"ח ומיכ"ב עם חיכה לח קלי חבל ערבית חלח עם כניס' כיום וז"ח ותע"פ שהתור קודם שיחבל ויהתה שמח חירע דבר קלקלה כשבוע ותע"פ שהתור להחר שהבל ושהה לריך שיתור ערבית ותף ע"פ שהתור ערבית כו' ושיגו בר"ח. לבל בירושלמי חמרו מלוח הוידוי עי"ב עם חביכה עד שלח כשתקע במחבל ומשתה ע"פ שהתור ערבית לריך להתודות בשחרית ע"פ שהתור ערבית כו': ואין בר כו'. שם"י להוחרו בתחלת ועוד שלף היחוד לינו לומרה חלח מפני שחף בע"כ. ר"ל דחין מלקות בזה"ז בש"ת הרמב"ם רפ"ג דסנהדרין וע' בכ"מ ולח"מ שם: שמתוך כך'. עיין בפ"ק דברכות ז' ע': ונהגו כו'. בש"ת הרמב"ם שם מלקות במקום מיתה עומדת ובש"ע בפ"ק דסנהדרין וע"ש מ"ב כ': והמלקה כו'. מבות כ"ב כ' בתמיהני לפי גירסתיגו שם: שלשה פעמים כו'. נגד מבות שבתחלת הכל לדיגת דמגרת חיגו לומר חלח פ"ת: ונהגו כו'. עש"ח: ויקח רצועה כו'. מתמיהני שם: והמלקה לא כו'. בתתני: שם: פניו כו'. עמ"ש ויע"ש: יה"כ. דתכפר לף עבירו שבין חדם לחבירו יכפר כו':

חכמת שלמה

לדידן לא קיי"ל כן לשיטת הרמב"ם ולשיטת הראב"ד קיי"ל כן וע"ע לדינא ידו"ק תישב: (שם סעיף ג') צריך להתודות מעומד וכו'. ג"ב עיין במג"א שצ"ל בשבגה ובזדון דצריך לבקש על הקל תחלה. והגה זה הוי סלוגתא בש"ס ר"מ ורבגן וקיי"ל כרבגן אך תמוה לי הרי מקרא מפורש בתהלים ק"ב חשאתי אודיעך ועוגי לא כסיתי אמרתי אודה עלי פשעי לה'. אם כן מפורש דמודה על השוגג תחלה ואחר כך על המזיד ותמוה מאוד על ר"מ היאך קאמר להיפוך וע"ע ודו"ק: (שם סעיף ו') כל הקהל לוקין מלקות ארבעים אחר תפלת המנחה וכו'. ג"ב הגה אעיק"ל פה מה שעלה ברעיוני סגסן אחד והכואי שיקיום בגו מאמר זה. הגה אחז"ל במס' מכות דכ"ג כל חייבי כריתות שלקו נפשטו מידי כריתתן דברי רחב"ג. והגה ראיתי בס' א"ח על פסחים דפוס ספד"א שם בהקדמתו הביא קושית בעל המאור שהקשה על הרמב"ם דפסק כרחב"ג שהרי מוכח מהגך חבירין עליו חבירין דחבירי מפורש בר"פ אלו הן הלוקין דר"ע ס"ל דחייבי כריתות הם בכלל מלקות ארבעים שאם עשו תשובה ב"ד שלמעלה מוחלין להם כלומר דלא תימא היאך נחייבו משום ב' רשעיות לכך אמר דאם עשה תשובה מוחלין לו ולא יהיו ב' רשעיות ואם איתא כדברי רחב"ג בלא"ה ליכא ב' רשעיות ומוכח דחולקין עליו חבירין על רחב"ג ולמה פסק כן ורמב"ן מתרץ קושייתו דלכ"ע כל כרת דיומא כמיתת בידין בחמורה ואם כן קמה ילקו אותו יהא נדון בחמורה בכרת לכך אמר דמלקות חמור דבכרת אם עשה תשובה מוחלין לו ובמלקות לא מהני תשובה. ואני אומר בעניי אם כי עפר אני תחת רגליהם ואני כלא נחשב נגד הבעה"מ והרמב"ן מ"ם בזה אין דבריהם נכונים. ראשית מ"ש הבעה"מ דבא ליתן טעם למה מענשים אותו ב' רשעיות זה אינו דהכלל דאי אתה מחייבו משום ב' רשעיות הוי רק בידי אדם דהרי ילפינן זה מכרי רשעתו משום רשעה אחת אתה מחייבו ואי אתה מחייבו משום ב' רשעיות והיינו הב"ד אינן יכולין לחייבו ב' אבל מה דאחת בידי אדם ואחת בידי שמים לא נחשב ב' רשעיות וגם התירוץ אינו נכון דמה בכך שאם עשה תשובה מוחלין לו סוף סוף שמא לא יעשה תשובה והוי ב' רשעיות ותירוץ הרמב"ן דבא להוכיח דמלקות חמור מכרת הוא תמוה וכבודנו במקומו מונח ונעלם ממנו לשעה דברי הש"ס בפ"ג דכתובות דל"ג ע"ב דקאמר שם דלמא מלקות חמור אפי' ממיתת ב"ד דאמרו וכו' אלמלי נגדוהו לחמ"ו הוו שלחי לצדמא א"כ מוכח דמלקות חמור אפי' ממיתת ב"ד דלא מהני לו כ"ב תשובה ולמ"ל לר"ע שעמא מכח תשובה הן אמת הש"ס דוחה זה דשאני בין יש לו קצבה לאין לו קצבה מ"מ קשה דהו"ל להביא סייעתא מהך משנה דקאמר ר"ע מלקות חמור מכח דלא מהני לו תשובה מוכח דלולא זה לא הי' מלקות חמור רק קיל מכרת א"כ נגד מיתת ב"ד לא מהני נ"ב תשובה ודאי מלקות קיל ולמה לא הוכיח ממשנה זו כן ובע"כ אין כוונת המשנה כן וכוונת המשנה נראה כך בעזה"י דאדרבה דברי ר"ע הוי כרחב"נ דהנה ידוע מ"ש בעיומא פ"ח בד' חלוקי כפרה דיש עון דמהני לו תשובה לבד ויש שלא מהני לו תשובה לבד רק בעינן יסורים או מיתה והנה לחייבי כריתות לא מהני תשובה רק בעי יסורין

מחצית

לפרסם דגם בשוגג מיכח חוקפה וגעלי לי מפרסם לע"ג שמירע לו שוגג. דגם בלי דעת נפש לא טוב: ו"ל דס"ה כו' חזיל דמיגו מתביים וכזה מיושב קושייתו מהלי דסוטה. וגם מקרי דכסוי חטאה י"ל. כזה. דהא חזיגן דעבר על קרא דכסוי הטאה דהאמר נפש חטאתי פ"כ. לפי עשותו מפורש, ליה כדי שיתכפר: (ס"ק ג) בלחם כו' דס"ל כו' לריך להסמיע כו' וסיגו בשמתודה בללי דרך פ"ב כאשר הוא מפורר בתפלה. מבל לא חטא פרטי. מלא דוקא הוידוי שהכל מוריים בשוה כן הוא שם: דל"ל על הקל תחלה. וכמ"ש הטור בסימן תקפ"ב כדמליגו בדוד. תחלה אמר שגיאות מי יבין וחח"כ ביקש על הזדונות דכתיב גם מזדים חשוך עבדך. וחח"כ לא ימשלו בי אז איתם. פי' עבירות החזקו, ומביא משל לזה ר"ח חגח כותים הללו יודעים לבקש על הפתחים תחלה אומרים הן לי מצט מיט ומתגים לו תגו לי בלל ל' מותגים לו. אומר בלל פתח נפש לבח. כך הלדיקים יודעים לרלות בורחש שגאמר שפתי לדיק ידעו רלון עכ"ל הטור: לא יהיה כשדר ס"ב דהוידוי מסודר דרך ס"ב והטעם מבואר בספפר הוא בחות ג'. וזהו ובגגו היא בחות ג'. וזהו לדבר בשעת הוידוי הגמ"ר ו"ה) תיגו. ולחר חגחי עד שבח וכו' יחמר חלבי גלוי לפיך וגו' ר"ח: (ו) מרבעים. הלר"ו ז"ל כח היה מקפיד על המלקות רק היו מלקין חותו ד' מלקות נגד ד' חותיות הוי"ה וחק"ב בשבוע מיירי ולענין קרבן לכן יש לו לפרש כי היכי דבכפר חשח"ב בתך התשם דחזידים היו ומשם התחורה על חטחם בדרך (ז) לנפון. וה"ה חיפקח פיו לדרום ולח ממעט חלח שלח יהח חמיהו ממזרח חו למערב שאם מקומו

שערי תשובה

מוכח דמקום שחחרים נחבדים יכול לפרסם שהוח עשה זה בדמוכח בפשוט שהם דיכוהה. חוזי לע"ג דחמר ר"ם חלים עלי מלן דמפרש חטחים מ"מ עביד יכוהה הכי כי היכי דלח לחבדו חחרימי וזה יביחם הפת"ח דמוכח דכלח עשה זה חסור חל סיכה דחיכה דה טעמח גם הפת"ח מוכה ועיין בדברי חל"ח בח"מ סימן כ' וכ"ב בחולין סף"ב ובסוטה עיין שם (ועיין בח"ר שפ', על הלבוש שכ' שיפרט בלחש כדרך שחמר משה כולי והקשה ע"ו דבסוטה משמע דבע"ז יג לפרסם ע"ג) ולק"מ דהתם בשוגג מיירי ועיגין קרבן לכן יש לו לפרש כי היכי דבכפר משה"כ בתך התשם דחזידים היו ומשה התחורה על חטחם בדרך תפלה וחתחוים וגם בלח"ה לבוש שם לח כת' בדרך משה חלח לענין שבשלח כחן לפרש החתיל ע"ש: (ג) מעומד. עבה"ש וכ' סיי"ד סימן ל"ג שמ"ם המע"ח בשה שבשה"ב לעשות ומתילה לפשעים והיל ע"ם דבשל"ה מצוחה לכיף לף שיש מקום לומר כן כו' לף כיון שבעיד בשל"ה בשה הרמ"ח חלילה לי לחלוק עליו וגם בפיוש של מלך יוצב הנוסח מחילה לחתחיל כו' בירו' סוף יומח הנוסח בפרה לפשעים מחילה לעוונות סליחה לחתחיל ע"ש:

לבושי שרד

בלפון כדי שלח יכיגו שחיגו: מ"א סק"ג (ב) לחמרינן חתיגו בגלוי ובספר כ"ל: ט"ז סק"ג (ב) חליבח דכ"ע וכו'. כחמת הטור לח ס"ל כך חלח ס"ל למ"ל למקרי פורש: שם (ב) לריך לפרש. לין פוגמת דקי"ל לריך לפרש הבח בחמת בקול רם לין לפרש חלח כוונתו דלח ס"ל כר' יהודה ס"ל לרמ"ח לכתוב בלבו זה דחשמע שבית חליבח דכ"ע חלח הוי"ה לכתוב דלף הטור לין לומר על חטח ס"ח ראוי לנו לומר ולהיות בלבנו זה דחשמע שבית חליבח דכ"ע חלח הוי"ה לכתוב דלף הלבוש

סם וככל נו ח גרייתא יומא פ"ח ב כרמ"ם סם ועיין כמה שציינתי בפ' דמ"ח ג רמב"ם פ"ח מהלכות שביתת עשור מכת דשנת קכ"ח ובילה כ' ד הרמ"ם סם ועיין כמה שציינתי בפ' הקג"ג ה כל נו בסם

עטרת זקנים

תרח * לוכלין ומפסיקין כו' ויי"ח לף לעשות מלאכה לריך להוסיף מחול על הקדש (טור) ולף כרמב"ם דס"ל דאין תוס' י"כ אלא להלכה ולהיכה ובכה אבל לף למלאכה : * אלף ות"ק אמה. לס בפסיק מלכילתו לשור גם כן לרחוק ולכוך לחר שקיבל עליו ההעניה ואם לף קיבל מוחר בדחילה וביכה ובעילת הסגדל עד כין בשמשות (הרח"ם כ' ג' דהעניה) : * קיבל בלא לף כוי קבלה. וי"ח מסבפיק בסעודה לסור לו להכול ולכעות עוד גם אם עוד כיום גדיל (מהרי"ל) ולף אבל בפוסקים בהבו

נתיב היים

הר"ח מ"א ס"ק נ') לף על פי שהות. ני"ב רחיים מהרח"ל מדלף גרם רש"י מבחביבה ע"ש . ליכו מכיר דאי אבלי בהש"ת מה ל"ל דהא הוספות י"כ מדאורייתא לף אם תאמר שיכו מדאורייתא עכ"פ בהש"ת מן התורה וכן כוח בפ"ת סי' רס"ב דאפי' בספק תביבה למריבן מועב שיהיו שונגין ע"ש :

חתם סופר

סי' תרח במחבר ס"ב בהגהה **מושב** שיהיו שונגין . נ"ב עיין ש"ך יו"ד סי' רצ"ג סק"ז :

יד אפרים

תרח (בש"ע סעיף ג') שלריך להוסיף מחול על הקודש מעט לו הרבה ולפי דברי הב"ח לעיל ר"ס רס"ה יש לפרש ג' שעות קודם כלילה ועיין בתשובת ב"ח ולא ידעו בן לף המדקדקים על עלמם עכ"י : במג"א ס"ק ז' ונראה לי רלוים להמבקע ולע"ד לחין רלוים דמ"מ מלן ליתלל לן שהיו לוכלים בשחרית מהלכלי מלב דלמלה הע"ג שלא היו רגילין בשבר היו לוכלין אלרי מלכלים רק שבלילי הלוס היו רגילין בשבר דוקא : שם וכן מבשע ממעשה דחייט ושעמת כו'. הכא מעשה שהביאו בשור סי' תר"ג שקנה בא לין רלוים כלל לכיכן מוכר דבים בכלל דברים המרבים זרע שחרית הוי ע"פ מוכרת בבעודה שחרית כדי יהי יישן מוזג בש"ם וכולהי הכא לאו יין מעיתו הוי משקי ליה :

באר היטב

תרח (ג) ממלין . ולדוק, כיולע כוכבים ממנו . הרמ"ם : (ג) מפורש . לף על פי שהוא ספק בגון בה"ם מולין יש"ם ביום פרק ד' : (ד) יולע . ולדוק כשבור לו ולדוק בשמוש מלך לכיולע כוכבים מוכר ולא יקנה ממנו . ובעבירה שבשבר יוכיחו שגגה לא מלינו בשבר שלבו יוכיחו שגם בו לגבל לם לה לים לחר שלבו יוכיחו שיגלמו מיד שלף יתגלל ש"ם (שמ"ק סימן קי"ב בסק כמ"ד עד מיפה ובש"ם סימן ת"ג כתב דוקא לים לם היה לחר שלבו יוכיחו שיגלמו ממנו לין להוכיחו ע"כ) : לעולם יהוי כמקו כמקבל תוכחתו ואם לאו אל יהוי מוסר מועב שיהיו שונגין (ברכות דף ח') : ד שלא קיבל . (ה) ולם קיבל עליו קודם פלג המנחה לין קבלתו כלום (רי"ו וב"י סימן תקב"ג בשם רמב"ן) ומיהו אם קבל עליו בפי' שלא לאכול עוד לאסור עפי' תקס"ב סי"ח ובמ"ב שם בשם רמב"ן ולייק עם מלשון רש"י בביצה ר"פ המביא : (ס"ק ג) ואם כוי שכל בשעה מקולקת על ביצה ר"פ המביא בשם הריטב"א ול"ל דדוקא בשידי דקיק לן דעבדי בשוגג כוי אבל בשילתא דקיק לן דידעי לאסור ועבדי במיד ליתא להאי טעמא : ואי לף מחיכן בהו מפסקי עלייהו. הכא ישראל ערבים זה לזה עכ"ל : סמ"ק סימן קי"ב בסק כמ"ד עד גיסה. ר"ל דלף כרמ"ה שכתב בכוף שהגה עד שיכלו או יקללו ושם בשערוזין לף ע"ז ע"ב פליגי עד הילן מלות תוכחה. רב אמר עד שכלה. ושמואל אמר עד קללה. ור' יוחנן אמר עד גיסה. ופסק סמ"ק כר' יוחנן. ורמ"ה שכתב עד שכלה או קללה. הקשה פר"ח הילן דפסק דסני בקללה כשמואל כ"ם דסני בהכלה ולמה הולרך לכתוב עד שיכלו ות' דפסיטא ליה לרמ"ה שלא לפסוק כר"י מטעם שכתב פר"ח ע"ם שלא בהא מספקא ליה לרמ"ה לי קי"ל כרב שי שנות קודם הלילה ב"ב ה"ה הכא מהבי הקבלה תוך שי שנות קודם לילה) ובתב הרב"י דנקטי' כהרי"ף ורוב פוסקים דקבלה בלב לא מהני . דלף כהרמב"ד וכמ"ם פה גם בש"ע . ולמ"ה נראה להחמיר כהרמב"ד · דמהני קבלה בלב . אבל קודם פלג המנחה כיון דלרמב"ן לפי' קבלה בפי' מהני . ניהו דלף קי"ל כוותי' . מ"מ בקבלה בלב כיון דבלף"ה הרמב"ד יחיד ים לסמוך על הרמב"ן. אבל אם קיבל עליו בפי' דמהני מלות תוכחה . ה"ה דמהני בשאר תעניות לבור דל"ל תוספות . ס"ה דמהני בשרב יום"כ קודם פלג המנחה לף ע"ג דעדיין לף הגיע זמן תוספות . ולמ"ש בתב כלום בש"ח דאפי' בט"ב לאו מהני קבלה בלב. ולכן סיים מ"ח שם דעוב לתתות בשאר שבועי דשוב מפסקת ע"ש לפ"ז אפי' קבלה בפי' לף מהני בשאר תעניות דאין הגיע זמן תוספות . ל"ל לשעל סי' תקכ"ג לף בתב כן אלא מנ' תומרת לכשאחה עוב לתתות כו' . וכן סיים גם מ"ח פה בשם רש"ל ומהרי"ל וש"ה : עפי' תקס"ב סעיף י"ח . כותתו לדחות דברי הרב"י בפי' תקכ"ג בחיזק סברת רמב"ן דבת ל שאין לו תוס' וממילא ה"ה בעיוה"כ קודם פלג המנחה לף אפי' בפי' ול"ל הרב"י אבל כל תעניות שאין לו תוס' כשמקבל עליו להתענו בסוף יום זה . כיון שאבל ושאם בתחלת היום לף מיקרי תעניות (בשלמת בעיוה"כ שיש לו תוס' הוי ממון המוכה לף אפי' קבלה בכלל תוספות)ואפילו תעניות שעות לף הוי כדעת הרמ"ם שכתב רבינו בפי' תקס"ב עב"ל הרב"י · וזה כתב מ"ח . עפי' תקס"ב סעיף י"ח דקי"ל אע"ג דכה"ג אם אבל בתלת היום וקיבל עליו להתענות סוף היום היום ניהו דלף מיקרי תעניות להתפלל עננו . מ"מ לריך לקיים נדרו . דנדר מיקרי . וא"כ ס"ה הכא הוי קבלה ונדר : (ס"ק ה) דברי' כו' וז"ל אסור כו' אבל בדברים המרבים כו' וכן כתב בע"ז : (ס"ק ו) אבל חמה . רמב"ם פ"ה מהל' עבודת יום"כ . ובגמ' יומא דף י"ח חסיב דברים המרבים זרע אתרוג ביניס בשר שעון יין ישן ויש תומרין אף יין לבן · והטום . וחלב. ובביצה. והרמב"ם בפי' המאכה ביומא כתב מאכלים המרבים הזרע ומוסיפים בקטיות הלבר כדגים וחלב וכבילי' המסובלין בתבלין כו' אבל בחבורי פרק ג' מה"ל עבודת יום"כ העתיק ביניס מתמה ולף התנה סיהיו מתובלין בתבלין : (ס"ק ז) מוהגים כו' עד ליני הגוס . וכתב הר"ן לגאי דוקא שהרי מוכל הוא בערב אלא עד סעודה של ליני גוס קאמר [וע"ש ברש"י] וכ"מ ממעשה חיים הובא בטור סי' תר"ד גם הע"ז הביאו שם שקנה דג ביוקר בערב יום"כ לכבוד היום . ממעט שהיו מוכלים דגים ולא בשר . וביותר לדעת הרמב"ם שכ"ל אלא דגים מרבים זרע . אע"כ דבשחרית ל"ל בה. ועיעמת כ"ל . ר"ל למה לף יאכלו בשר שאחר שחר מאכלים ולא חלב ודגים וכדומה דוקאי דברי' שהרים שיין מרבים זרע עדיף אלא בשר בחרו בדגי' וכדומה שהם דברי' קלים להתעכל . ומ"מ בסעודה המפסקת מוצאי מוקן דברים ומוכלים בשר עוף שגם הוא מבלים

ביאור הגר"א

סי' תרח ס"א אוכלים ומפסיקים כו'. כתוספות ס"ג ה' ועי' רש"י שם ד"ה לא כו'. ובפ"ד דפסחים ובפ"ש שלו לפסיר ופ"ח דיומא פ"ח ב' תוספת עיעוי כו' ועי"כ קוסם בס"ש : ותוספת כר'. גמ' שם ועי' תוס' ד"ה ה' ע' ה' ד"ה ור"ע. ומשמ משום כו' לכל הרמ"ם בפ"ד דברכות ס"ו בפ' דע"כ תיכף מיעורה מדאתרינן התם תוספת יה"כ דאורייתא ובמ"ש בפ"ג דתרומות ס"ב דאפי' תוספת דיום כי אין יכולין לאכלם כו' ע"ש (ועפ"ש בפי' רס"א ס"ב) : שומעו כו'. ספ"ב דשבת דרבם ובר"י ובמ"ש ר' יוחנן בלבם כר' יהושע בן לוי ופ' בילה ס"ו ה' : ה"ה בבל כר'. שם : ודוקא כר'. שני' הרחשונים בשבת שם דוקא בדרבנן לבל בדאורייתא לא ול"ג ולא היה וכ' הר"ן שמיחלפא הסוגיא לבל לפי' שם לאפוקי דבר המפורש ובמ"ש כר"ן בשבועות דמה שלינו מפורש בתורה קרי' דרבנן ועי"ל סי' רל"ע ס"ו ועי' בפ"ק דקידושין ס"ב ב' ועי"ל סי' שם ס"ו : ואם יודע. ובמוח סוף הבעי' : ברבים להוכיחן כו' אבל ביחיד כו'. מהא דערכין ע"ו : רק פ"א. אבל בספ"ם דשבת והא דאמר לף מקבלי מיכלי ס"ח מהיה לבל בדים שבור שפשור : מאחר שיודע כו'. הוא תירוץ הרחשון של ר"ן שאם לא הוכיחם בלל ואולי יעשעו ואתי למיכל בשבת משום שלא יודע בבירור שלא יעשה כן לו מוטב שיהיו שונגין משלי"ב במוצר כגון דבר המפורש בתורה לו ניידעינן דעבדי במזיד מיידי להוכיחו עד שיעזוב ותיירי ביחיד וכדברי הרמ"ח ומה שהעתיק המ"ל דברי בספ"ק תפני דבריס תדשים שיש בו שלא הוזכר ברמ"ח וק"ל : (ס"ק ה) עד שיכנו וכו'. פלוגתת מ"א סק"ב (ס"ק ה) תיכו נעשה בתותו וכו'.כ"כ תשוב התרוניו בשבת תאחר הקבה"ב גלוי וידוע לפני שהם מיתו בשם לו ה' היו מקבלי' תמרה מדת הדין שם לפניך גלוי ונקבה גלוי"ה תיפוק ליה דהא היה יום ע"ז שהוא דבר המפורש בתורה והיתך בספ"ק דמכל מקום אין חייב מיתה בי' בעיטול תוכחה וז"ש בשבת בתותו וק"ל : סק"ד (ס"ק) ואם קיבל עליו וכו' ר"ל שאחר בפיו שהגה בקבלת העניות יה"ב ע"ע מש"ם קודם פלג המנחה אין קבלתו קבלה לבל שם קיבל ע"ע שלא לאכול זה מהני לפלוגתא דר' יוחנן ור"ש בן לקיש דלעיל ובתוספתא ריש פ"ק דיומא ובמ"ש בשם הרמב"ן ז"ל ובמ"ש בשם הרא"ש ז"ל ובמ"ש בשם הרשב"א ז"ל ובמ"ש בשם הריטב"א ז"ל ובמ"ש בשם הר"ן ז"ל ובמ"ש בשם הרמב"ם ז"ל ובמ"ש בשם הרי"ף

תרי (א) מקום שנהגו להדליק כו'. ומפי המקומות נתכוונו לדבר מ' דהיינו לבטל תשמיש דהמדליק כוונתו שתשמר לשמש נגד חור הכר ומשן דלמא מדליק כוונתו שלמא ירחמה חותה ויתחוה לה ולמ על נב דתשמר לו לבמ עליה מכל מקום מידי הרהור לא יצא ויבטל מחשבתו הטהורה ביום הזה : (ב) להרבו' נרות כו'.

תרטת א שתין להטמין · שמכין ביה"כ לחול (ב"ז וטור) .
תרי א מדליקין · שלא ישמש לחור הכר והטהנים שלא להדליק כוונתם שלמא ירחמה ויתחוה לה: ב מחמר פרוחה · (°) ובחדר אין לו שום היכר (שם) וכמדרכי ריש יומא כ' ומדליקין נרות על שלחנם כמו בשבת אף יש מדליקין גם בחדרי' דלרבו' נרות כו' ולמכן לא יצא דלמא מדליק בחדר אחר ולא ידע שהוא יום הכפורים ולא יברך ולא יהנה מהנר ולא יכבנו בשבת ולא יטלנו לצורך מקומו ולא יתפלל בו ולא יקרא בו ולא יעשה בו שום מלאכה ולא יטלנו לחוץ ולא יתן לתוכו שום דבר ולא יוציא ממנו שום דבר ולא יטלנו לצורך מקום אחר ולא יטלנו לצורך גופו ולא לצורך נר אחר ולא לצורך מקום אחר ולא לצורך שום דבר ולא יגע בו בידו ולא בשום דבר ולא יסיר הפתילה מן הנר ולא יגע בפתילה ולא בשמן ולא בנר ולא בשום דבר ולא יגע בנר עד שיכבה מאליו ולא יגע בו עד שיצטנן ולא יגע בו עד שיצטנן ולא יגע בו עד שיצטנן

תריא ומ"מ כולהו לחומרייתא (כ"מ ולבוש) : **א** בסקילה . לקמ ס"ע
דהתירה ליכא נפקותא כזה מ"מ כ"מ דהמוכל בחברו בשבת פטור
מתשלומין והמוכל ביה"כ מיב (*) כמ"ש במ"מ סימן תכ"ט ס"ב : **ב** לקנב
ירק . פירש"י להסיר הטין המעופשין והקשו לריטב"ן מהא דתניא בתוספתא פ"ד
שאין הטין הללו פסולת גמור ולית בהו רמזי להקרא פסולת והספר שרשיהם לאכילה
ע"י הדחק אין כזה בשבת אלא אסור לכתחלה וביה"כ מותר ואע"פ שאינו
מתקן אלא מחמת יה"כ אסור לטלטלו בשבת אסור ל לטלו ביום הכפורים ה (א) והתירו ב (*) לקנב ירק ולפצוע
אגוזים מן המנחה ולמעלה כשחל בחול (ב) והאידנא נהגו לאסור : הגה ואם נפלה לדיקה ביה"כ מותר להניח
עליה בשבת כמו שמניח על הטוב כדי שלא יפול ומותר לטלטלה ע"י שינוי כמו שמותר לטלטל הכר שעליו
כשרוצה לישן שם ולא גזרו שמא יתקן כדי שלא יתבטל מלימוד (ר"ן פרק כל כתבי) וכבר נתבאר
סימן שכ"ד כיצד מוהגים בזמן הזה בדליקה בשבת וי"ט ביום * ונהגו
שהמיוקות ג (ג) מסתפקים בחגוזים (מנודה ומהרי"ל) ואין למהות בידם אפי'
קודם מנחה ובשתרבב המנהג מדין הפלגת מגוזים המובר (ד"ע) :

ב ג כל מלאכה שחייבים עליה בשבת חייבים ביום הכפורים וכל שבשבת פטור אבל אסור גם ביום הכפורים כן אלא שבשבת זדונו א בסקילה ויום הכפורים זדונו בכרת ד וכל שאסור לטלטלו בשבת אסור ל לטלו ביום הכפורים ה (א) והתירו ב (*) לקנב ירק ולפצוע אגוזים מן המנחה ולמעלה כשחל בחול (ב) והאידנא נהגו לאסור : הגה נהגו אם נפלה לדיקה ביה"כ מותר להניח עליה בשבת כמו שמניח על הטוב כדי שלא יתבטל מלימוד (ר"ן פרק כל כתבי) וכבר נתבאר סימן שכ"ד כיצד מוהגים בזמן הזה בדליקה בשבת וי"ט ביום * ונהגו שהמיוקות ג (ג) מסתפקים בחגוזים (מנודה ומהרי"ל) ואין למהות בידם אפי' קודם מנחה ובשתרבב המנהג מדין הפלגת מגוזים המובר (ד"ע) :

תריב איסור אכילה ביו"כ ושיעור כמותה ובו י"ם

א ה **האוכל** ביום הכפורים (א) ככותב' הגסה חיב
ג (ב) *) והוא פחות מכביצה מעט ושיעור זה שוה
לכל אדם ג בין לננס בין לעוג מלך הבשן :
ב ד כל האוכלים מצטרפים לשיעור זה ה (ג) אפי' מלח
שעל הבשר וציר שעל ירק ו אבל אכילה ושתיה
אינן מצטרפות :
ג ז אכל וחזר ואכל אם יש מתחלת אכילה ראשונה עד
סוף אכילה אחרונה כדי אכילת פרס מצטרפין ואם
לאו אין מצטרפין :
ד שיעור אכילת פרס ח י"א ד' ביצים ט וי"א ג' ביצים
(*) (שו"ת רשב"ם) :
ה י (ד) הא דבעינן שיעור היינו לחיוב כרת או חטאת
א אבל (ה) איסורא איכא בכל שהוא :
ו כ אכל אוכלים שאינם ראוים לאכילה ל או שאכל אכילה
גסה כגון מיד (ה) על אכילה ב שאכל (ג) ערב יום הכפורים

תריא (א) והתירו לקנב ירק. פירש"י לנתק הטין מהקלחי' כדי להשוות'
ס"ז מוכיח לחתכן־כרי מצו' דסו עימי שרוחה מזומן ואינו חוכל עכ"ל
והר"ן והמ"מ פ"ח מהל'שביתעשור פי'מסוסעגמת נפש כדי שתהא קל למזון
והוה כמו שיש לו פת בסלו ומדברי הטור סי' תר"ט משמע שמפרש כפי'הני דלעי
לפירש"י (*) לא מקשה הטור מידי שם על
הטעמת חמין לפירש"י הא לחטור קודם
מנחה מסוס (*) דלא הוי לן שימי ולחטור
מסוס שבות : (ב) והחידנא נהגו לאסור
הטעם מסוס דמי' בגמ' לחיכא דמיחזי כהנו
לפירש"י דמיחזי לקנוב ירק קודם
המנחה :

תריב (א) ככותבת הגסה חיב .
חיכא למידק למה כ' הטור
והש"ע דינא דחיוב והלא לעניז חיסור
חסור אפי' בכל שהוא כמ"ש ס"ה וחין
דרך הטור והש"ע לכתוב אלא לעניז חיסור
וכזה רגיל הב"י לדקדק בי"ד הרבה
פעמים וי"ל דכאן כ"מ לעניז הזכר בסי'
תרי"ח כשמחכילין את המולה מחכילין
חותו כדי שלא יטרף לסיטור וע"כ לריכין
לנו לדעת הסיטור של החיוב וכן ת' כ"י :
(ב) והוא פחות מכביצה מעט . ל"ל דהולרך
לחת סיעור אלא ככותבת ואח"כ פחות
מכביצה דבמתניתין מי' דהסיעור ככותבת
ומבעיח לן מי עם הגרעין קאמר או לא
וכירוש' לחמרו עוד שים ספק מי משערין
בחללו פירוש בחללו שים בין הכותבת
להגרעין שבחוכה ע"כ פסק לן הסיעור
מעט פחות מכביצה (*) וזה יחבחר לן
הסיעור : (ג) חפי' מלא שעל הכשר .
דמלא ושיר הוי מכשורי חוכל כחוכל דמי
ולא הוי משקה: (ד) הא דבעי' סיעור.

תריא (ה) כרת. ומ"מ כולהו לחורייתא.ב"י מ"ס ס"ס ולבולוס לחסור עיין ד"מ : תריב (ו) מיסורא. מדחורייתא: (ז)ציה"כ־דחל"כ החיך מסכחת לה מכילה נסה דבכ"פ
(ח) כרת. ומ"מ כולהו לחורייתא.ב"י מ"ס ס"ס ולבולוס: (ט) מסקים.דוקא על השלמן כ"א ס"ס ס"ס ולבולוס לחסור עיין ד"מ : תריב (י) מיסורא. מדחורייתא: (כ)ציה"כ־דחל"כ החיך מסכחת לה מכילה נסה דבכ"פ

באר היטב

יד אפרים

תריא בט"ז ס"ק א' למזון לערב ודוקא לחתר מנחה דהוה כמו שים כו' דלא הוה לן שינוי כל"ל וע' מג"א ס"ק כ': במ"א סק"ב וכקנו המוספות דהיינו בורר וי"ל כו' דהפשר שרחוים לחכילה כו' ור"ן פירש שהחירו כדי כל"ל : שם
עמ"ס סי' תרי"ב ר"ל דשם פליפל לי' גזרינן דלמח חתי לחכול ומכלן חוכח דלח "גזרו' לפחר פוסקים דחף להר"ן והמ"מ דוקא בקניבה ירק חבל בנגיעה לח כמ"ש המג"א שם וע"ז כחב דל"ל דלהדיה מיירי בירק שחינו נחכל כו' :
תריב במ"א ס"ק א' מדחורי' ע"ל במג"א ס"ס חקכ"ז לענין

ביאור

במלחכה כמ"ש בפ"ח דחענית : ואין חיוב כו'. שם ע"ש ס"ב : ס"ב כל כו' וכל שאסור כו'. דקי"ל יש בירוח והולחה ביה"כ מ"ש בפ"ג מהה מוהר שחעברינן לגדול ביה"כ כו'. רי"ף פ"ק דיו"ט ודבריו ל"ש גדול דשם בעירובי חמוחין מיירי. ועוד הביחו דבן מסקינן בכריחות י"ד ע' דהל' דרפרס בשחת כיצד היא ושחום' שם וע' בפ"ק דיו"ט י"ב ע' ובערב"ש שם ד"ה ל"פלגו כו' : בקצב. פי' הרשב"ח והר"ן ומ"ח משמו דר"ל לכדיה וכמ"ש בירושלמי שם יה"ב שחל להיות בע"ש ולח מיירי בשחל להיות בחול כמ"ש חין חוקעין בשופר שבחול כו' ח"ר חמחול לחחי דר' ברכיה ויבדיל אבל הוה מהיר לכדיה בכשיש ובלקוח. ח"ר יוסף כלוס הוה מוהר לכדיה בכשיש ובלקוח גם חין המנחה למעלה ויבדיל חן המנחה ולמעלה מ"ב כר חין חלן כו' וכן הוה בחוספחה ספ"ג דשבח מפעפין בחגוזים ומפרדיס ברמונים ומדיחים בכשיש ביה"ב עם חביבה וחיינו משום שבות בקניבה ירק וכמ"ש שם יה"ב שחל להיות בחול ור"ל כמ"ש חקוה ליה מפעפין בחגוזים ומכרדיס ברמונים ומחחכים *)בשלקה בשבת לחוחם שבת חבל לח משבח למ"ש מפני שהוח מכחחן מקנה לחבל בשבת כמ"ש בגמ' משני חפני עגמת נפש ור"ל כמ"ש הרשב"ח שלח יעערך לחקן הכל בשבת ויהח נפנוי עגומה עליו וכ"ה בפ"ד דפסחים הלכה ד' יב"ב שחל להיות בשבת מבו לכדיה בכשיש ובלקוח מן המנחה ולמעלה רב חמר חסור ר"ח חמר מוחר ר' יעקב בר לחקי בשם ר"ח מ"ע חמרו מדיחין בכשיש ובלקוח מן המנחה ולמעלה חפני שלשה כחן לח שייך זה *)חולי י"ל בדלילה

הנהות

סי' תריב סעיף ו' חוכלים שחיכה רחויה לחכילה. ע' סי' חקס"ז במג"ח סקל"ו : מג"א סק"ד ופשוט דמוחר. ל"ל סי' הקס"ז במג"ח סקל"ו : סעיף ט' והוח דמוחר. ל"ל חע"ש סעיף ט' : סעיף ח' והוח פחות מרביעית. היינו רוב רביעית לעיל סי' רע"ח ס"ג :

חכמת

הלבוש ובלבוש מבואר דהוא דאורייתא . ונם חמוה על הב"י שלא הביא דעת רש"י דברש"י ר"פ יוה"כ ד"ה שבחון שבות מוכח דס"ל דהוי מן התורה דמדמה לה למלאכת שבת להחולדות דוא הוי במשכן דהוי מן התורה ע"ש משמע דהוי מן התורה כמו התולדות של מלאכת שבת . והנה לכאורה היה נראה לי שדין זה היה תלוי בפלוגתת רי"ו ור"ל כיון דהמשנה כללם יחד יוה"כ אסור באכילה ושתיה וכו' ואם כן לר"י דס"ל ח"ש אסור מה"ת וכיון דבאכילה הוי הכוונה מה"ת ה"ה נמי באינך דשם מה"ת דהיינך נפסוק תיבת אסור לשני חלקים כו' דוה הוי מה"ת ווה מדרבנן אבל לר"ל דח"ש נמי הוי מדרבנן יהיה מוכח להיפוך כיון דאכילה הוי רק דרבנן ה"ה ברחיצה דהוי דרבנן . אך נ"ל ראיה מוכרחת דהוי מה"ת ממ"ש שם בש"ס אבע"א כי קתני אסור אשארא דתני רבה ור"י בשאר ספרי דבי רב מנין ליוה"כ שאסור וכו' ת"ל שבתון שבות עכ"ל . והנה הך דתני רבה הוא אין לו הבנה דלמה לו זה כלל הרי במשנה מפורש שאלו אסורין. והנה ראיתי בכפות תמרים שמפרש דהראיה כהני דשייך בהו לשון איסור והוא תמוה. הדא למה לי ראיה זו הרי במשנה מוכח כן דאפילו אי נימא דקאי נמי אאכילה עכ"פ קאי נם עליהם . ועוד כיון דעכ"פ אסורין למה לא יהיו שייך בהו לשון אסור וכיו' דחור ל"ש לשון אסור . ז"א חדא דעכ"ל ש"ש לשון אסור . אך נראה דכוונת מצינו בש"ס דתנא בהו לשון אסור ואחד מהם בט"ש אסור באכילה ושתיה וכו' וכן בפ"ד דפסחים לילה ב"ש אוסרין וב"ה מחמירין וכו' . ועוד דראיה זו הול"ל נם לעיל מח דמשני לר"ב דמודה ר"ל דאסור מדרבנן הו"ל להביא ראיה דשייך לשון אסור בדרבנן ולמה לא הביא החלה ראיה זו . אך נראה דכוונת הש"ס הוי לראיה כלשון השני דאסור קאי אשארא דאין לו' כתירוץ הראשון דמודה ר"ל דאסור מדרבנן"א נם הני יהיו אסורין מדרבנן ויהי תנו רבה ירב יוסף וכו' שבתון שבות ואם כן מוכח דהוי מה"ת. ואם כן איך ס"ד דתני אסור על אכילה ומיירי בח"ש דהוי דרבנן הרי אינך אסורין מה"ת ואיך נחלר לשון אסור בסכיני חריפא ובע"ב דקאי רק אשארא והוי רק ראיה ברורה לפע"ד דהוי מה"ת.נם לולא פירש"י ד"ה כי קתני אסור אשארא י"ל דקאי על הברייתא דקתני אעפ"י שאמרו חכמים אסור בכולן דמזה פרינ הש"ס לעיל ע"ז משני כי קתני בברייתא אסור בכולן הוי אשארא דאין בהם כרת . אך הוי קשה להו לשון שאמרו חכמים משמע דהוי אסור מה"ת דאע"ב הול"ל דאע"פ שתקנו חכמים או אעפ"י שגזרו חכמים . אבל לשון שאמרו חכמים משמע דרק האמירה הוי של חכמים אבל הדין הוי מה"ת ולכך אמר כי קתני אסור אשארא והיינו דתנו רבה וכו' מוכח דהוי מה"ת ולכך שייך בהו לשון שאמרו חכמים וא"ש ודוק. ודרך הראשון נראה יותר נכון והנה ע"פ הנ"ל יובן עוד מה דקאמר הש"ס דתנו רבה ורב יוסף בשאר ספרי דבי רב ופירש"י לא ת"כ רק ויידבר ומשנה תורה וזה אין לו הבנה כלל מה נ"מ היכן תני להו ובודאי אין בש"ס דבר ריק אך המעיין בפ"א דיומא דף פ"א ותנא מ"יתי לה מהכא וכו' ר' אחא בר יעקב אמר ילף שבת שבתון משבת בראשית וכו' עד ותנא דעצם עצם ההוא בתשעה לחדש מאי עביד ליה וכו' והנה מזה מוכח דתנא דעצם עצם ילף משם אזהרה ואינך אמוראי דילפי ממקום אחר בע"כ לא ס"ל כתנא דעצם עצם והנה הך תנא דעצם עצם הוא ספרא ואע"כ אם הוי תני הך בריימא דנם רחיצה ואינך הוי מן התורה הוי תני ליה בספרא הוי אפשר לו' דהוא לשיטתו דילף אזהרה מעצם עצם ואיימר שבתון ללמוד ממנו שאר ענוייס אבל לאינך דלא ילפי עצם עצם ס"ל דס"ל כרב אחא בר יעקב דילף אזהרה משבת שבתון ובע"כ דהוי מופנה דאל"כ אינא למפרך דשבת החמורה דהוי בסקילה ובע"כ דהוי מופנה א"כ ליכא למ"מוד ממנו עוד לשאר ענוים לכך י"ל דהוי רק דרבנן לכך קאמר הש"ס דהם למדו זה בשאר ספרי דבי רב ואינו תנא דעצם עצם ואעפ"כ למדו מזה איסור הני ענוייס ובע"כ דאינך אמוראים דלמדו אזהרה ממקראות אחרים וא"כ לכ"ע הוי מה"ת ובע"כ דאסור קאי על שאר דברים לר"ל ולא על ח"ש דהוי רק

מחצית

סי תריא כתב מ"ש ומ"מ כולהו לחורייתא. קמי עלי מ"ש בש"ע ואין חיוב כרת כ"ש על מלאכה ואכילה ושתיה. ע"ז כ' מ"ש דעל שאר עינוים ניכו לחין בכם כרת מ"מ לאסורים מן התורה וכן דעת הרמב"ם ורש"י ור"ן לאפוקי מדעת הרא"ש וטור דס"ל לחיוב עינויים הם מדרבנן וקרא דמייתי הש"ס לאסור שאר עינוים הם לאסמכתא : (ס"ק ו) בסקילה כו' כמ"ש בח"מ סי' תכ"ד סעיף ב' כ"כ"ל והטעם דבשבת יש בו מיתת ב"ד ואין מחייבים מיתה ומתון כל' ואפילו שגג פעור דחייבי מיתות סוגיים פעורים מתשלומין אבל יוה"כ דליכא מיתת ב"ד רק כרת. וכרת עם מתון חייבים אפילו מזיד ללא קי"ל כר"ע בן הקנה. ועמ"ש מ"א לעיל סימן רע"ח : (ס"ק ג) לקנב כו' המעופשים. כתב ה"ה פ"ג מה"ל שביתת עשור דין ג' והקשו הטיעו כו' כ"ל : אין זה בשבת אלא מפני שבות כיון שהיכרת הוא מחובר לקרקע : ומ"ש רש"י ויקץ כו' נס זה מדברי ה"ה שם : אלא המ"ם מיתת רש"י הוא ט"ס . אלא הרמב"ם כתב כן וז"ל ומכו הקיבוב שיסיר הטלין המעופשים ויקלף הטאר ויתקן אותו לאכילה : אבל רש"י כתב וז"ל לנתק הטלין מן הקלחים כדי להסהותם שיהיו מוכנים לחתכן ולפרימן עכ"ל. ומה ה"ע שהניח מ"ש בחי'. וכתב ה"ה שם להרמב"ם ורש"י טוין בפירוש הקיבוב. ר"ל דשניהם מפרישים הקיבוב ר"ל ניתוק עלין. להרמב"ם הכוונה על הניתוק להסיר המעופשים ולרש"י כוונת הניתוק להסהותן ולהכיוכם אבל ניתוק עכ"פ הטאר הוא הקלף הקשה ומשמע דלכתחלה יש לנתקו כולו ולא סגי בהסרת מקלת מן הקלחים ולא נהירא לי כלל : וז"ל מותר כו' דאפילו הוא מכוון עכ"פ הוא מלאכה שאין לה חשיבות כלל ואפילו הוא מכוון לצורך הגוף ולא לצורך הפרי כמו שכתב הרמב"ם בפ"ח מהל' שבת ה"ב ומ"ש בשם הירושלמי דלמח חתי לחכול ומכלן חוכח דלח "גזרו' לפחר פוסקים דחף להר"ן והמ"מ דוקא בקניבה ירק חבל בנגיעה לח כמ"ש המג"א שם וע"ז כתב דל"ל דלהדיה מיירי בירק שחינו נחכל כו' :

קודם שיכוה לידי חכיל נפש: (ו)עד שקץ כמזונו פטור. הכל לכתחלה אסור כדלעיל, כגמרא גבי מומדיעבד אין לכתחלה לא וגבי מוכלין אמרו רחוים כתב הטור בשם רמב"ם לחשיב איסורא ליכא והרמב"ם כ'דמכין אותו מכת מרדו' בזה ולעד"ג דאין רחמנא קפיד אלא אכילה כזו ממחלוקת כמ"ש בס"ד דיש לעיין בדברי רבינו דאמר אין מיסור בהוכלין אלא רחוין דהא לעולם אסמע מכל אסור וא"ל דפטור ומותר קאמר דהא לעולם בגמ' על מה שנהגו במקצת שתה ליה לו מוריים פטור הא חומן חייב מתניתי' מני ר' היא דתניא ר' חומן חומן מפיב את הנפש דרם רב גידל אין הלכה כר' לפנינו דרם רב גידל ומיקפד אמר מימר דאמרי מנא דיעבד לכתחלה מי אמרי מימר דאמרי מנא פורתא טובא מי אמרי מימו'דאמרי מנא מי מזוג מי אמרי(°)ב"מ דפטורי דהכא נבי יה"כ מימ אלא דיעבד ומ"ל (°)דרחמי"ס לא התיר אלא בפחות מכשיעור (°) וזה קרי ליה פורתא דהא פחמת אמר מכל מוכלין שאין רחוים אין מיסור מפמע מפי הרבה ותו קשה מ"ם כ"י על הטור שכתב דברי רחמי"ה כלי מוכן מפמע לכתי ס"ל ובפמוך לעיין מפקין כ' בפחה מפקין אחין רחוים לפיימו אין מיסור מכל מוכלין אלא רחוין ומומן מי פטור ופציעה אחין רחוים ומומן מי פטור מכל מוכלין אלא רחוין דהיינו מוריים ומומן מי פטור אחין מיקון כמין רחוי, אין מוכלים למפקין וכ' כ"י לתרוקקוסית זו דרחמי"ה אמר כמימם רחוים כלל ויש לו מוריים הם דברים הנתלויים בעיכול ותמהתי על פה קדום ביזקמיות למילוק זה הל"ל דנם רחמי"ה ורמב"ם ל"פ דרחמי"ה מיירי בחיום רחוים ממה דמי' כי"ד ס"ל/ח"ם שכועה שלא אוכל ואכל פפר פטור והוא מיפרא דרבה פ"נ דשכועות ובעשם הלא מחמבי' למילה כלל והחם פטור ומותר קאמר דכיון/מין פפר בכלל השבועה למה יהיה אסור לכתחלה ואפי' תימא במקום שים שם שברה מכוונ

א"ח תריג הלכות יום הכפורים

תריג איסור רחיצה ביום כפור ובו יב סעיפים

א אסור לרחוץ ביום הכפורים **ב** בין בחמין בין בצונן **ג** * ואפי' להושיט אצבעו במים אסור **ד** * ואם היו ידיו או רגליו או שאר גופו מלוכלכי' (א) בטיט או (ב) בצואה **ה** או שנשתף דם מחוטמו א מותר (ג) לרחצם שלא אסרו אלא רחיצה של תענוג :

ב ° ו נוטל אדם ידיו שחרי' ומברך על נטילׄ ידים ויזהר שלא ישול אלא עד סוף קשרי אצבעותיו (ולא יכוין להנאת רחילה רק להעביר הרוח רעה מעל הידים (הגהות מיימוני) :

ג ז **ב** אם דטיל מים (ב) (ג) ושפשף בידו או עשה צרכיו **ח** וקנח מותר לרחוץ דהוי ליה ידיו מלוכלכות (ורומז עד סוף קשרי אצבעותיו) **ט** ואם רוצה להתפלל אפילו לא קנח נמי מותר ליטול עד סוף קשרי אצבעותיו: הגה * (וכן (ד) כתב ג העולה להדיוט טול ידיו אע"פ שהן טהורות דכל רוב רחילה שלנו מכוין בה לחנעול מותרת (הגהות מיימוני פ"ב מהל' י"כ ומהרי"ל) ולכן אפי' בא מן הדרך ורגליו כהות מותר לרחצן (ב"י בשם הגהות מיימוני וסמ"ג ועור הלכות ט"ב) :

ד * מי שהוא אפשנים ואין דעתו מיושבת עליו עד שיקנח פניו במים מותר: הגה ואפילו בהיותו הפיים שהיה **ד** קלת רפואה נהגו להתיר (מהרי"ל) ומטור לרחוץ פיו ביום הכפורים כמו שנתבאר בסי' ז' ס"ב לעיל סימן תקס"ז סעיף ג' : ההולך

לבד כ"מ כרמב"ם (°)עב"כ : **ב** אם כטיל מים וכו'. כ' הב"י דיקנא וישפשף כדי(°) להוציא נפשו מפלונתא ודוקא בלילה אבל ביום כיון שמתפללין כל היום ט"ל : **ג** העולה לדוכן. וה"ה לויס במקום שנהגו(ר"ם הלוי רנב"ז ן"ז): **ד** קלת רפואה. אבל מצוס רפואה גמורה מותר לרחוץ דלמ נרע ממי שרגליו כהות וכ"מ בב"י

שכתב תס"ז . וט"ז כתב כיון דלריך לברך מסר יכר טול אפי' בלא שפשוף . עיין סס : (ד) כתב . וה"ה לויס במקום

שרד

להקריב תוכן ויש כיכר : שם (°) ולכן התלות. התלות על לחס הפנים כשהל יוס"כ כשם : מ"א סק"א (°) עס"ב דשם ג"כ לא התירו רק בלמלוס עד מקום שלריך הניחו עד סוף קשרי אלבעותיו : תריג ט"ז סק"ב (°)וכן שלר שיה"כ וכו'. הוא לי העור שם ור"ל אפי' שלא בשעת הפלה: שם (°) ולפמ"ש שם ת"ל לכתוב כאן דין שפשוף כלל כל"ל : סק"ב(°) להוליח נפשי' מפלונתא . דלא בשעת הפלה אס לא קנח ושפשף יש מחלוקת הפוסקים אס מותר לרחוץ ידיו :

הגר"א

שלא יטיפו כליו ומזה הטעם ס"ס לכל נופו. הג"מ. ובתוספתא שלנו כ' ידיו אבל הוא ט"ס : או כו' שלא כו'. נלמד מס"ל : ס"ב גוטל כו' . ע' תוס' שם וט"ל סי' הקי"ד ס"י ומ"ש אבל בירושל' פ"ב דברכות אמרינן דכי"כ וט"ל לאסור רחילה לח"כ הולה שיש כו שכתב בשאלתות מה בכך אם מכוין נם להנאתו . ועוד קשה יותר מן הש"ס דקאמר בפ"ח דיומא כי פליגי בלא אפשר בחולין מר סבר שבל חמור ומ"ס תרומה חמורה וכו' וקשה מנ"ל דשליני בזה דקמא לכ"ע תרומה חמורה רק דבהא פליגי דלכך ס"ל דמפרישין מכח דהרי הכל בו כתב דמודר הנאה משופר אחר שנוקע בו אבל הוא עלמו לא יתקע מכח דהרבה בני אדם נהנין כשהם תוקעין ויש לחוש שמא מכוין נם להנאתו וא"כ ה"נ י"ל אם נאכילנו שבל הרי הוי הנאת הנוף נ"כ ויש לחוש שמא מכוין להנאתו ולא לפקוח נפש ואפור אבל אם מפריש השבל הנה בהפרשה זו אין בה הנאת הנוף ולא מכוין בזה להנאתו ונם כיון דאם לא יפריש יהיה מותר לו לאכול כך אם כן אין כו לכוין בההפרשה זו להנאתו וממילא כיון דעשו לו היכר שמפריש תחלה יהיה לו היכר דאסור לכוין להנאתו וממילא נם בתרומה לא אתי לכוין להנאתו רק לפ"נ . ואידך ס"ב כר' יהודה דלא אפשר וקא מכוין שרי כדידיה כמ"ש בפ"ב דפסחים לכך ס"ל דמאכילין אותו שבל ופליגי בלא אפשר וקא מכוין . אן דס"ל דלא חיישינן שיכוין נם להנאתו ובע"ל דס"ל שבל חמור . ועוד קשה משיטת הראב"ד והר"ן דפלפלו אם שוחטין לחולה או מאכילין אותו נבלה . ומ"ט לא נימא הך טעמא דלכך שוחטין . ו' דאם נאכילנו נבלה שמא יכוין נם להנאת נופו אבל בשחיטה אין בו הנאת הנוף נם הרי ידע שאם לא ישחוט לו יהיה מותר לו לאכול כך א"כ אין בשחיטה לכוין להנאת הנוף לכך שוחטין לו ולמה לא כתבו טעם זה בע"כ לא ס"ל כהנמ"י בזה רק אם מכוין ליכא איסורא . ואפשר לחלק דדוקא ברחיצה דבא להעביר רוח רעה ולא להנאת הנוף כלל ובזה אסור לו לכוין להנאת הנוף . משא"כ בחולה שסוף סוף הוי האכילה בריאת נופו להחיות נפשו וכיון דסוף סוף הוי להנאת נופו אפילו אם אינו מכוין לפ"נ רק סתם להנאתו נם י"ל

פ"נ שאני ודוחק ועדיין צ"ע :

השקל

מכילת יוס"כ להיכן מזיל ע"ם ולפ"ד מ"ש ס"ם דוחלי מין קוסי' מקנן הרחנון דנגזין ע"י הקרבתו יאכל ביה"כ כל"ל ולא דהוי קלה הנאה לויך סתם ר"י דכה"נ מוכן לא יקריב הא ביוה"כ לדיוקי ע"כ מקריב מוכן כל"ל וע"ז פריך הא לא חיילא עלוי מיטות ומצוי העכ"פ מטרודי מטרד וע"ז נא רש"י לפרש מה נכך מ"מ מוכן לא הוי ולכן כתב דבקדשים לפי בהילתן בעי' שחוה ונדולה כ"ם בהקרבתן וא"כ כמו שחסר ר"י לכה"נ כשהוא מוכן להקריב ה"ס הל"ל לאסור לכה"נ להקריב כשהוא טרוד ולויכו בשהוה : והר"ן ומ"מ דנזרי בהאי דקניבת ירק כ"ל : מתעסק ומתקיבו לאכילה. ר"ל לבל כה"נ ביוה"כ ניכו דמתעסק בהקרבתן לבל מ"מ מיכו מתקיבו לאכילה ולכן מ"ל כ"ה לאכילה כ"ם בנגיעה בעלמא ל"ל שמא יאכל : ועיין במשנה ספי"ח דמנחות כוונתו למ"ם מ"ק סס"ק זה : דדבר שרלוי לאכילה בעין כו' ומ"ל לא קשה מכה"נ ביוה"כ דאיכו רלוי לאכילה דהא הוא בשר חי ולימו רלוי כ"ל בעינן כו' ומ"ל לא קשה מכה"נ ביוה"כ דאיכו רלוי לאכילה דהא הוא בשר חי ולימו רלוי לאכילה בעין

טעם לריך לו' אסר יל ול"ע : (ג) בין כחזר' . משום דאל"כ אתה מכשילו לעתיד לבא שלא ירצה ליך לרבו : (ד) וכלבד שלא יוליא כו' . כדי שיזכור ולא יבא לידי סחיט' וכתב הטור וכתב בה"ג דוקא עד שיזרו מבל מעבר לשום אסור ותימה אם התירו לו רחילה המפורש בהא מסמכוה אקרא כ"ש שיהא דקילא עכ"ל . ומ' כ"י דרחילה שאר' אסורה מלא כיה"כ התירו לבל לשום דאסור בכל שבחות השנה לא התירו וכ"כ מו"ח ז"ל ותמוה לי דהטור ס"ל דבאמת מותר לשום בכל שבת כדי ליל לרבו וליף לה בק"ו מרחילה כי"כ דאמיר' כ"ש בשיטה דקיל שהא מותרת כי"כ וכל שבת בשביל רבו כמו שהתירו לעבור בשים בכל שבת בשביל דבר מלוה כמ"ש סי' ת"ח ס"ה ולפל"ב לתרן קושית הטור דאמאי רחילה שיכול לעשות שם שיהי להיימו מה שהיו מוליא ידו מתחת מלוקו ויש בזה שיכרה משא"כ בשים ה שאין שייכות היכר שם ויש נזירה שמא יעשה חבית של שייקין כדלעיל: (ה) שלא עד מתניס. בגמ' פ' יש"כ איתא בדף ע"ז ויעביר ו עד מתניס מכאן שמותר לעבור עד מתני ס מכאן והילך אמר לא אתר לא מוכל לעבור ואמה כ' אפי' אינו אלא עד מתניס ואפסר דלא לאומרא : (ו) הרב אסור לעבור בשים כדי לילך אצל (ע) תלמידו: ח ע °°ההולך לשמור פרותיו מותר לעבור בשים בהליכה

פ (ז) אבל לא בחזרה : הגה וכל מקום דמותר לעבור בשים אפי' היה לו דרך שיכול להקיף ביותר ט מותר לעבור (ח) י דלמעט בהילוך עדיף (י) עפי : (מ"ז)

ט ל אסור להצטנן בטיט לח אם היא טופח על מנת להטפיח ק ואסור להצטנן בכלים שיש בהם מים (י) אפילו הם חסרים (ט) בין של חרס בין של מתכת אבל אם הם רקים מותר ר וכן בפירות ובתינוק : הגה ואסור (יא) לשרות נפה מעשר יום ולעשותה כמין כלים גנוזים ולהצטנן בה כי"ב דמיירסין שמא יא לא תעגב ויפא לידי סחיטה (הגהות מיימוני פ"ג ומרדכי ופ"ק ומהגיס) המולה רוחן כדרכו מע"פ שאינו מסוכן (רמב"ם) : °עפי' פ"מ פ"ד והר"ם יוסה°°עמ"ש סי' פ"מ פ"ו

כלה

ידעתי מאי מומרת היא להא לדברי רבי משה מיסרגם אסור להקיף ועיין סי' תל"ח סעיף ז' וסימן תק"י ס"ח דאסור ליטול משא גדול בבת אחת לף על גב דמפיס בהילוך כדי שלא יהא בשובדא דחול[°]כ"ם כאן דיש איסור רחילה וגזירה דלמא מתוכן מחליב במיא ואתי לידי סחיטה כדלהלן מתניתין דמנעלי בית הלל אומרים אין חולצין ואין קושרין אלא כדרך שהיו קושרין מערב יום טוב ואין מהדקין אלא כדי שיוכל לחלוץ בשעת הדחק ואין מטילין רצועות ואין נותנין את המנעל על גבי המסמר ואין נותנין את הסנדל על גבי הכותל משום שנראה כעושה מלאכה ואין נותנין את הסנדל זה על גב זה ואין נותנין את הסנדל על גבי הבהמה ואין נותנין את הסנדל בתוך הכלי כדי שיהא יושב יפה ואין נותנין את הכלי על גבי הסנדל ואין נותנין את הכלי על גבי הבהמה ואין נותנין את הכלי בתוך הכלי ואין נותנין את הכלי על גבי המסמר ואין נותנין את הכלי על גבי הכותל משום שנראה כעושה מלאכה

ג מצהה סס וכר"ח בסכמת הפוסקים
ח רמב"ם בפ"ג ה' ושייס סס כיון
שבטלה מקנה זו ב ניימתיו לעולל סי'
תקנ"ד ס' ברייתא יומא ע"ז ב כן
פירש הרא"ש סס ג ברי"ף ורא"ש
מתסקנא דגמרא ע"ב ד מצהה סס
ע"ג וכר' לגיעור ה בסכמת הפוסקים
ז רמב"ם בפ"ג מדין התי' ר"י
ז רמב"ם סס והטור מהה דשמואל סס

עטרת זקנים

* מי שראה קרי לפילו בתיומו רגיל
לרחלו גם כן כל ימי השנה לס רואה
קרי (מהרי"ל) וי"ל גם לרחלו לסור
לף בתס דרכו לרחלו נ"ב כל יומות
השנה לס רואה קרי (הגהות מיימוין
פ"ב וע"ל סי' הקנ"ו) וצריך לדקוק
כל השנה כולה :

תריד * לסור לגעול מגעל לפילו
על רגל ף' לסור כמו
שלסור להושיע לפילו ידו ל' בתיום
(רמב"ס) : * לפילו של עץ מתופה
עור ולא רציתי מי שנוהג היתר לגתת
בסגדל של עץ (הר"ר ירוחס ע' בי"ד
סי' שמ"ב) יש להסתיר לכתחלה לפני
בתפללות של בגד לס לף שיש לו
שום מיקום בגופו וכן רציתי מרבותי
שהלכו יתף לגמרי לס לף בתקום
מלוה לו תפוסק לו היכל דיש לחוש
לסכנה עקרב ולפי תפטנים לין לילך
בתפללות בתוך שיהיה תעורבת וכ"פ
הר"ם תשוב דכל דבר שהיו מגעל
לסור משום משהו (כי פי' מ"ח בשם
הרא"ש) ולפי"ז אפילו בתיו לף לו
בתקום משום שרגיל ליה מגעל תמם
לגורך מלוה לף שריגן ליה מגעל תמם
לי ליכא משום סכנת עקרב וכיוצ"ל
בו ולין לדמותו לרחיצה שהתירו לעצוי
בתיום לגורך מלוה דהתם ל"ל בעניו
תוך לף בלא נעילה לפפר על ידי
הדחק ויש מי שתתי' לילך במגעל
קרוע לף בלא תיו קרוע רק למעלה
הר"ר(ל"ו):*התי'כל ל'יום.וי"ל לף'תתי'

יד אפרים

ס"ק י"ב וע"ע גדול רש"י בתשובות

דגול מרבבה

** וע' בסימן הקודם בט"ז סק"ל :

חתם סופר

סי' תרי"ד במג"א ס"ק ב'

שערי תשובה

תריד (ג) לסור לגעול כו' וכ' בפמ"ג מ"ב סי' ל"ד בתבעלים של לבדים יש ליזהר שלא לילך בע"ב וי"ב ע' לעיל סי' תקנ"ד שהבאתי דבריו שם :

ב כלה.כ"ה פסוט בנמ' ונע"נ בהס"י(*)בתשובות דף ד' ע"ג ס"ק ע"ס:
יג לסור לתסה גשבול . כ"ל התשובתה לבניס מותרת לרחון מעט בין יריכותיה
כמ"ש סימן תקי"ח ובי"ד סימן שפ"ח (*) ס"ס בס"ב בשם מ"ב עס"י :

תריך א ואפי' תימ. ל"ע**) מ"ס (*)מרתי' דשרי להעביר הזוסמת ול"ל
דסיכה הוי העמנ טפי :

ב לסור לגעול · חולין מגעל מבע"י והולכין לב"ה יתף(ב"י ומהר"י ד"מ ום"מ סי' תסס"ב) וכתב הב"ח לתיתי מרבותי שהלכו יתף לגמרי וכן נכון ואפי' מי שהוא מסטנים והולך בתיפלות לא יילך בתנוני שתי' מעורבת דמשוי הוא ע"ם וכר"קיומ' כתב להקל ע"ם וכן מוהגין : ג ומותר לעמוד · דלפע"ים יש לתדס כתב הרגל ויש שהלוה קשה לו (מרדכי שם) ובשעה שמתפללין י"ח מסור לעמוד על סוס דכל (מנ"מ וב"ח בשם מהרי"ט) ועיין ריש סי' ק' : ד ומ"מ המחמיר · ורדב"ז סי' קע"ז כ'

ג (ומותר לעמוד על (נ) כריס וכפוחות של עור ד ומ"מ (ד) המחמיר תבא עליו ברכה)(מרדכי דיומא ותה"ד סי' קע"ט) :
ג ד *החיה כר שלשים יום מותרת לנעול את הסנדל ה (ה) והחולה כיוצא בו אע"פ שאין בו סכנה ו וכן מי שיש לו מכה ברגליו :
ד ז (ב) מותר כל אדם לנעול סנדל מחמת עקרב וכיוצא בו כדי שלא ישכנו אם מצויים שם
עקרבים
°עמ"ש סי' תקנ"ד ס"ה

עור לפי' בלא עקב לסור כו' ותה"ב כתב עוד ולד"ה מותר לנעול בתי סוקיים כיה"ב ולפי' לפתח בהם לרה"ר עכ"ל ס"מ שמותר לכתחל' והת דכתב מי שיש לו מיתום בגופו דאפי' מעטיים שרי ונ"ב לפו במקום קתמר דתם לא שייך בהו סוס ומהו לפתח בהם לרה"ר ומ"ש בסמוך דמותר לפתח בהם לרה"ר כתב בתשובה דאיכא סקילה מותר בהו ולפי"ז לפתח בהם לרה"ר אפי' בלא עקב ומהו דתוה עלמו מסיק להתיר כל שיש לו עקב מיתום בגופו דאפי' מעטיים שרי ונ"ב לפו במקום קתמר דתם לא שייך בהו סוס ומהו לפתח בהם לרה"ר מ"מ כתב דאפי' לפתח בהם לרה"ר בלא עקב לסור כו' ותה"ב כתב עוד ולד"ה מותר לנעול בתי סוקיים כיה"ב ולפי"ז לפתח בהם לרה"ר אפי'

א"ח תרטו הלכות יום הכפורים

לימקח או לפוקי לכותא לו כל מאי דצריך ליומיה והוה דחיל למיעל בלא מסקתי מסתם עקרבא שרי ליה למיכרך מידי דכרעיה ח"ל מסיים גורבי' ויפיק כל צרכו דאמר שמואל הא מחמת סכנת עקרב שמות וכן נמי לענין מיפק שרי ליה למסיים גורבים להא ר' יהודה נפיק בסיטנא מבל מסתי אין מפנק כיון לא מפנק חסור עכ"ל קסה במ"ש שרי ליה למיכרך מידי כו' מכי תיתי לאסור כיון דלאו מעשל הוא וה"ל דה"ח לאסור מסוס תעמוד להא אמרי' בגמ' דלא מיכפת לן בתעמוד כל שאינו מעשל וכ"ת דהיא נופל קמ"ל כה"ג דלא מיכפת לן בתעמוד ח"כ לא כי' לו להתנו' שים שכל' עקרב בלה"ק מות' לכל אדם מסוס תעמוד ומרמה כיאור דברים דהם ע"ד שכ' הר"ן בהרמב"ן הוקש לו הרבה בענינהאך מיהם דנפקו בהו הא ג"ל דחוקה בשבת שים היתר מעשל הוין מיהו למסוי מאי"כ כי"כ הוין מיהם אלו למעשל חפילו לצאת בהם בדרך (*) עם' תקנ"ד סי"ז ומפשר דאפי' הין העכו"ם אסור לגמה בדרך למיחש שילעינו כיון שי"ח שהוא דאוריית' ואפשר בלא"ה הוי מוקצה מחמת מיאוס דלא הוי כלי לגבי אדם ולא לגבי מקום ולא לגבי מלאכה ולא לגבי בהמה ולא לגבי אוכלין ולא לגבי כלום ולא לגבי שום דבר ולא לגבי שום דבר ולא לגבי שום דבר

תרטז א ו' לעכו"ס. מכל ישראל אסור לרוחצן ולסוכן מפני שהוא ככלי כמה שרוחצן וסך ידיו [כ"י] (ל"ל דהא דאי' בגמ' והא מותרין לכתחלה קאמר היינו שהגדול מליך להם מים בכלי וכן רוחצים עצמן וכ"ח כת' דמותר ליפרעה לרחוץ לאחו בחמין שהוחמו מאתמול וע"י עכו"ס מותר להם חמין וכ"כ במרדכי פ"ב דביצה ע"ש) ופליאה נעיני עליהם דהא מסתם שלימ' שהיו מרחיצין הקטן (°) בין לפני המילה כו' הא לפי' בלא מילה שרי והר"ן שם והמ"מ פ"ב מה"ש כתבו לפי' במילה לא שרי אלא זילוף ומשמע מהדי דבשאר קטן אסור הכל . לכן כ"ל דודאי כל דבר שהוא מסוס שיהו לא גזרו בקטן ולכן מותר גדול לרחצן בגוון ולסוכן בידים כדלהיתא בגמ' בהדיא שבת לף בתיעוד אסור אלא ע"י עכו"ס כמ"ש סימן שכ"ח ולזה כתבון הטור כל' כרוב מהל' לומר לעכו"ס שיחם לו חמין לסוך כדלעיל ס"ב ומכאן ראיה לכל המרחיצין בחמין שחיממו מבעוד יום לצורך היום שאין לומר לעכו"ס שיחם לו חמין לסוך כדלהיתא בהדיא (°) בגמ' בשירובין דף ס"ח ובכרי ר"י שבמרדכי פ"ב דביצה ל"ע ומפסר כי"ע (°) ופסי' מקיל (°) ופסי' תקי"ח ס"ב בהג"ה מוכח שכ"ד רמ"ח ובזמן הזה חין מוהנין לרחצן ולסוכן כלל (לבוש) (°) וכ"מ בי' ל"ח : ב מחכנין מיחו · פי' ר"י כל חיוך קטן לח ציין (°) חלח בחב ע"ם בהום' (הג"מ) ומ"מ נ"ל דלח חתן להם להכול דהוי כחחכינו בציולת ס"ח ס"ק ל"ע ובחסר כי"ע נוהג להקל בזה ובפרט בחענוגי ויוה"כ . ועיין סי' תקי"ח . ולע"ד דלח קלי להת שכתב התלם דלפסכר בריי"ע מקיל חלח קלי חשלפני פניו לומר דרמ"ח סב כמי דעתו כדעת רמ"ח בשבי הדיעס להסור ולפילו בי"ט שרי ככתב מסו רמ"ח דלסור להתם לו על ידי נכרי וגם לענין שרחצנו ישראל בחים שהוחמו בשבת סב רמ"ח להסור להתם לו על הרמ"ה עלמו חת"ש להיסור בן כ"ל כוונת רמ"ח ובספר חמד משה סיען חק"ח פי' דברי רמ"ח דכלן בדרבחתר ום"ם כלן נרחה יוהר : שם (°) וכן משמע סימן שכ"ח כו'. ע"ש בסוף כסי' דלפילו בחולה לין מקילין להיזדמ בדברים הקנוכלל ע"ש: סק"ב(°) בחב דסוב לעיל בסימן שמ"ג: שם (°)לסוכה שרחשים וכו' בסימן תר"ח במ"ח סק"ב שלחו לינהו לסוכה : שם (°)עב"ר רס"ג. במ"ח סק"ב רים הסי' לסור לו לסוך בידים עשה שרי וכ"כ בסוכה לינהו רק עשה מעל"כ : סק"ב (°) סימן כ"ג ס"ג.בסח מכו' דמותר לו לעבור לפני התיבה וכ"כ המחבציון לינ לגדול לפי' לקילא כ"ם לחומרא ובישובין שמא נשרו הוה פסיקא דלסוריימא : שם (°)משמע דל"ל וכו' . דסם פסיקא דרבנן הגהות מהרי"ל מ"ם מעניין זה . ובעיין בספר מעבה לבון ג"כ :

תרטז א לסוך מיחו שהגדול מליך להם מים בכלי וכן רוחצין עצמן וכ"ח כת' דמותר ליפרעה לרחוץ לאחו בחמין שהוחמו מאתמול וע"י עכו"ס מותר להם חמין וכ"כ במרדכי פ"ב דביצה עכ"ל : **ופליאה** נעיני עליהם דהא מסתם שלימ' שהיו מרחיצין הקטן (°) בין לפני המילה כו' הא לפי' בלא מילה שרי והר"ן שם והמ"מ פ"ב מה"ש כתבו לפי' במילה לא שרי אלא זילוף ומשמע מהדי דבשאר קטן אסור הכל . לכן כ"ל דודאי כל דבר שהוא מסוס שיהו לא גזרו בקטן ולכן מותר גדול לרחצן בגוון ולסוכן בידים כדלהיתא בגמ' בהדיא שבת לף בתיעוד אסור אלא ע"י עכו"ס כמ"ש סימן שכ"ח ולזה כתבון הטור כל' כרוב מהל' לומר לעכו"ס שיחם לו חמין לסוך כדלעיל ס"ב ומכאן ראיה לכל המרחיצין בחמין שחיממו מבעוד יום לצורך היום שאין לומר לעכו"ס שיחם לו חמין לסוך כדלהיתא בהדיא (°) בגמ' בשירובין דף ס"ח ובכרי ר"י שבמרדכי פ"ב דביצה ל"ע ומפסר כי"ע (°) ופסי' מקיל (°) ופסי' תקי"ח ס"ב בהג"ה מוכח שכ"ד רמ"ח ובזמן הזה חין מוהנין לרחצן ולסוכן כלל (לבוש) (°) וכ"מ בי' ל"ח : ב מחכנין מיחו · פי' ר"י כל חיוך קטן לח ציין (°) חלח בחב ע"ם בהום' (הג"מ) ומ"מ נ"ל דלח חתן להם להכול דהוי כחחכינו בציולת ס"ח ס"ק ל"ע ובחסר כי"ע נוהג להקל בזה ובפרט בחענוגי ויוה"כ . ועיין סי' תקי"ח . ולע"ד דלח קלי להת שכתב התלם דלפסכר בריי"ע מקיל חלח קלי חשלפני פניו לומר דרמ"ח סב כמי דעתו כדעת רמ"ח בשבי הדיעס להסור ולפילו בי"ט שרי ככתב מסו רמ"ח דלסור להתם לו על ידי נכרי וגם לענין שרחצנו ישראל בחים שהוחמו בשבת סב רמ"ח להסור להתם לו על הרמ"ה עלמו חת"ש להיסור בן כ"ל כוונת רמ"ח ובספר חמד משה סיען חק"ח פי' דברי רמ"ח דכלן בדרבחתר ום"ם כלן נרחה יוהר : שם (°) וכן משמע סימן שכ"ח כו'. ע"ש בסוף כסי' דלפילו בחולה לין מקילין להיזדמ בדברים הקנוכלל ע"ש: סק"ב(°) בחב דסוב לעיל בסימן שמ"ג: שם (°)לסוכה שרחשים וכו' בסימן תר"ח במ"ח סק"ב שלחו לינהו לסוכה : שם (°)עב"ר רס"ג. במ"ח סק"ב רים הסי' לסור לו לסוך בידים עשה שרי וכ"כ בסוכה לינהו רק עשה מעל"כ : סק"ב (°) סימן כ"ג ס"ג.בסח מכו' דמותר לו לעבור לפני התיבה וכ"כ המחבציון לינ לגדול לפי' לקילא כ"ם לחומרא ובישובין שמא נשרו הוה פסיקא דלסוריימא : שם (°)משמע דל"ל וכו' . דסם פסיקא דרבנן הגהות מהרי"ל מ"ם מעניין זה . ובעיין בספר מעבה לבון ג"כ :

תרטז א ו' לעכו"ס. מכל ישראל אסור לרוחצן ולסוכן מפני שהוא ככלי כמה שרוחצן וסך ידיו [כ"י] (ל"ל דהא דאי' בגמ' והא מותרין לכתחלה קאמר היינו שהגדול מליך להם מים בכלי וכן רוחצים עצמן וכ"ח כת' דמותר ליפרעה לרחוץ לאחו בחמין שהוחמו מאתמול וע"י עכו"ס מותר להם חמין וכ"כ במרדכי פ"ב דביצה ע"ש) ופליאה נעיני עליהם דהא מסתם שלימ' שהיו מרחיצין הקטן (°) בין לפני המילה כו' הא לפי' בלא מילה שרי והר"ן שם והמ"מ פ"ב מה"ש כתבו לפי' במילה לא שרי אלא זילוף ומשמע מהדי דבשאר קטן אסור הכל . לכן כ"ל דודאי כל דבר שהוא מסוס שיהו לא גזרו בקטן ולכן מותר גדול לרחצן בגוון ולסוכן בידים כדלהיתא בגמ' בהדיא שבת לף בתיעוד אסור אלא ע"י עכו"ס כמ"ש סימן שכ"ח ולזה כתבון הטור כל' כרוב מהל' לומר לעכו"ס שיחם לו חמין לסוך כדלעיל ס"ב ומכאן ראיה לכל המרחיצין בחמין שחיממו מבעוד יום לצורך היום שאין לומר לעכו"ס שיחם לו חמין לסוך כדלהיתא בהדיא (°) בגמ' בשירובין דף ס"ח ובכרי ר"י שבמרדכי פ"ב דביצה ל"ע ומפסר כי"ע (°) ופסי' מקיל (°) ופסי' תקי"ח ס"ב בהג"ה מוכח שכ"ד רמ"ח ובזמן הזה חין מוהנין לרחצן ולסוכן כלל (לבוש) (°) וכ"מ בי' ל"ח : ב מחכנין מיחו · פי' ר"י כל חיוך קטן לח ציין (°) חלח בחב ע"ם בהום' (הג"מ) ומ"מ נ"ל דלח חתן להם להכול דהוי כחחכינו בציולת ס"ח ס"ק ל"ע ובחסר כי"ע נוהג להקל בזה ובפרט בחענוגי ויוה"כ . ועיין סי' תקי"ח . ולע"ד דלח קלי להת שכתב התלם דלפסכר בריי"ע מקיל חלח קלי חשלפני פניו לומר דרמ"ח סב כמי דעתו כדעת רמ"ח בשבי הדיעס להסור ולפילו בי"ט שרי ככתב מסו רמ"ח דלסור להתם לו על ידי נכרי וגם לענין שרחצנו ישראל בחים שהוחמו בשבת סב רמ"ח להסור להתם לו על הרמ"ה עלמו חת"ש להיסור בן כ"ל כוונת רמ"ח ובספר חמד משה סיען חק"ח פי' דברי רמ"ח דכלן בדרבחתר ום"ם כלן נרחה יוהר : שם (°) וכן משמע סימן שכ"ח כו'. ע"ש בסוף כסי' דלפילו בחולה לין מקילין להיזדמ בדברים הקנוכלל ע"ש: סק"ב(°) בחב דסוב לעיל בסימן שמ"ג: שם (°)לסוכה שרחשים וכו' בסימן תר"ח במ"ח סק"ב שלחו לינהו לסוכה : שם (°)עב"ר רס"ג. במ"ח סק"ב רים הסי' לסור לו לסוך בידים עשה שרי וכ"כ בסוכה לינהו רק עשה מעל"כ : סק"ב (°) סימן כ"ג ס"ג.בסח מכו' דמותר לו לעבור לפני התיבה וכ"כ המחבציון לינ לגדול לפי' לקילא כ"ם לחומרא ובישובין שמא נשרו הוה פסיקא דלסוריימא : שם (°)משמע דל"ל וכו' . דסם פסיקא דרבנן הגהות מהרי"ל מ"ם מעניין זה . ובעיין בספר מעבה לבון ג"כ :

תרטז א ו' לעכו"ס. מכל ישראל אסור לרוחצן ולסוכן מפני שהוא ככלי כמה שרוחצן וסך ידיו [כ"י] (ל"ל דהא דאי' בגמ' והא מותרין לכתחלה קאמר היינו שהגדול מליך להם מים בכלי וכן רוחצים עצמן וכ"ח כת' דמותר ליפרעה לרחוץ לאחו בחמין שהוחמו מאתמול וע"י עכו"ס מותר להם חמין וכ"כ במרדכי פ"ב דביצה ע"ש) ופליאה נעיני עליהם דהא מסתם שלימ' שהיו מרחיצין הקטן (°) בין לפני המילה כו' הא לפי' בלא מילה שרי והר"ן שם והמ"מ פ"ב מה"ש כתבו לפי' במילה לא שרי אלא זילוף ומשמע מהדי דבשאר קטן אסור הכל . לכן כ"ל דודאי כל דבר שהוא מסוס שיהו לא גזרו בקטן ולכן מותר גדול לרחצן בגוון ולסוכן בידים כדלהיתא בגמ' בהדיא שבת לף בתיעוד אסור אלא ע"י עכו"ס כמ"ש סימן שכ"ח ולזה כתבון הטור כל' כרוב מהל' לומר לעכו"ס שיחם לו חמין לסוך כדלעיל ס"ב ומכאן ראיה לכל המרחיצין בחמין שחיממו מבעוד יום לצורך היום שאין לומר לעכו"ס שיחם לו חמין לסוך כדלהיתא בהדיא (°) בגמ' בשירובין דף ס"ח ובכרי ר"י שבמרדכי פ"ב דביצה ל"ע ומפסר כי"ע (°) ופסי' מקיל (°) ופסי' תקי"ח ס"ב בהג"ה מוכח שכ"ד רמ"ח ובזמן הזה חין מוהנין לרחצן ולסוכן כלל (לבוש) (°) וכ"מ בי' ל"ח : ב מחכנין מיחו · פי' ר"י כל חיוך קטן לח ציין (°) חלח בחב ע"ם בהום' (הג"מ) ומ"מ נ"ל דלח חתן להם להכול דהוי כחחכינו בציולת ס"ח ס"ק ל"ע ובחסר כי"ע נוהג להקל בזה ובפרט בחענוגי ויוה"כ . ועיין סי' תקי"ח . ולע"ד דלח קלי להת שכתב התלם דלפסכר בריי"ע מקיל חלח קלי חשלפני פניו לומר דרמ"ח סב כמי דעתו כדעת רמ"ח בשבי הדיעס להסור ולפילו בי"ט שרי ככתב מסו רמ"ח דלסור להתם לו על ידי נכרי וגם לענין שרחצנו ישראל בחים שהוחמו בשבת סב רמ"ח להסור להתם לו על הרמ"ה עלמו חת"ש להיסור בן כ"ל כוונת רמ"ח ובספר חמד משה סיען חק"ח פי' דברי רמ"ח דכלן בדרבחתר ום"ם כלן נרחה יוהר : שם (°) וכן משמע סימן שכ"ח כו'. ע"ש בסוף כסי' דלפילו בחולה לין מקילין להיזדמ בדברים הקנוכלל ע"ש: סק"ב(°) בחב דסוב לעיל בסימן שמ"ג: שם (°)לסוכה שרחשים וכו' בסימן תר"ח במ"ח סק"ב שלחו לינהו לסוכה : שם (°)עב"ר רס"ג. במ"ח סק"ב רים הסי' לסור לו לסוך בידים עשה שרי וכ"כ בסוכה לינהו רק עשה מעל"כ : סק"ב (°) סימן כ"ג ס"ג.בסח מכו' דמותר לו לעבור לפני התיבה וכ"כ המחבציון לינ לגדול לפי' לקילא כ"ם לחומרא ובישובין שמא נשרו הוה פסיקא דלסוריימא : שם (°)משמע דל"ל וכו' . דסם פסיקא דרבנן הגהות מהרי"ל מ"ם מעניין זה . ובעיין בספר מעבה לבון ג"כ :

תרטז א ומותר לומר כו'. כ"כ הטור בשם ר' יהודה ועת"ח מ"ש בשם י"א וכ' ולכן נ"ל דלולי כו' ולזה נתכוין מהרי"ל בשם ס"ג בהג"ה שמותר פ"ג ס"ב וז"ל שם ור' יהודה שמותר לומר לא"י לרחוץ בחמין ושמח בשבתי אמי בילדותי הן עתה לי בזקנותי ועוד דכתב הגימוקים מולין הן לכל חניין והוי כמו חולה שאין בו סכנה דלעיל לא"י ועוזאה וכ"כ סמ"ג וכ"ה דברי הטור וכ"מ מהמכתים כו'. והר"ן מולק ע"ז : **אבל** כו'. כ"ל ס"ס הרי"ב : ס"ב קטן. כני' הרי"ף בח"ה ובי' מ' ומ' מחכנין בן י' וי"ח בהלמת לברי"ח ובן י' וי"ב לחולה שחיכו בן ח' ובח י' לברי"ח ובח ט' ובח י"ח לחולה ובן בחיגון בן ט' לחיגון ול"ח להפסקן כרי"ף ובן י"ב

תריז (א) מולה שצריך לאכול בסמוך הוכחתי במיירי בים בו משם שכתבה דוקא : (ב) מפי' מס המולה כו' . דתמרי' שהוא מעורך : (ג) מפי' ק' רופאים כו' . דלב יודע מרת נפשו : (ד) מלכילין אותו.דספק נפשות להקל : (ה) יותר בקיאים כו' . בעור כת' בשם הרמב"ן בתשו' מופלג בחכמ' מלכילין בשבילו מפי' כנגד שנים : (ו) וה"ה שם המולה ורופא מ' כו' . כ"כ העור וכיכ שעמו שלא נצטרך לחלל הש' כמ"ש בסמ"ק ומסקנת הגמ' שם ז' מתשתעות הגמ' שם ח' שם בגמרת (ס' הל' לעיל סעיף ו' מיירי דליכא רופא בהדיה דתמרי' שפיר לב יועץ מורת נפש ע"י) ע' ירושלמי בשם רבי יוחנן וכתבו הרח"ש והר"ן וה"ס ו שם בשם רמב"ן

תריז א מע"ס שלא לומרה. מסמע דאם מזרה לריכה מי מע"ס שלין מעכב פנים מסתמות וכ"מ בגרי"ו שכתב תחלה סתם עוברה שבריחה ומיירי כשמתר לריך' מי מע"ס דאל"כ מנא ידעינן שבריחה ובכבי מיירי ג"כ בעור ותח"כ כת' בשפיר מסתמות מותנין לה דלא כהב"ח שעם' מחלוקת ובשאר כל

תריז דין עוברה ומניקה ויולדת ביו"כ ובו ד"ס :

א ו עוברות ומניקות מתעניות ומשלימו' ביום הכפורים:

ב ג *) **עוברה שהריחה** (ופיה מסתים **א** מע"פ שלא ו לומרה לריכה מי) (ריי"ו נכ"ז) ג [ו] לוחשין לה באזנה שיום הכפורים הוא אם נתקררה דעתה בזכרון זה מוטב ואם לאו

ב (ג) מאכילין אותה (° עד שתתיישב דעתה :

ג ד כל אדם שהריח מאכל ונשתנו פניו מסוכן הוא אם לא יתנו לו ממנו ומאכילין אותו ממנו :

ה ס יולדת תוך שלשה ימים ג **) (ג) לא תתענה כלל משלשה עד שבעה אם אמרה צריכה אני מאכילין אותה מכאן ואילך הרי היא (ד) ככל אדם ו וימים אלו אין כונין אותם מעת לעת כגון אם ילדה בשבעה בתשרי בערב אין מאכילין אותה ביום הכפורים אם לא אמרה צריכה אני אף על פי שלא שלמו לה שלשה ימים עד יום כפורים בערב משום דכיון שנבנם יום רביעי ללידתה מקרי לאחר שלשה :

תריח דין חולה ביום הכפורים ובו י סעיפים

א ס (א) חולה שצריך לאכול אם יש שם רופא בקי א אפי' הוא (ה) עכו"ם ג ב שאומר אם לא יאכילו אותו אפשר שיכבד עליו החולי (ג) ויסתכן מאכילין אותו על פיו ואין צריך לומר שמא ימות ג (ב) אפי' אם החולה אומר אינו צריך שומעים לרופא ד * ואם החולה אומר ג צריך אני (ג) אפילו מאה רופאים אומרים אינו צריך שומעים (ג) לחולה :

ב ס * רופא אחד אומר צריך ורופא אחד אומר אינו צריך (ד) מאכילין אותו : הגה וכוה הדין לענים נגד שנים ומפילו קלמן (ה) (ד) יותר בקיאים מקלמן ד כנ"ל :

ג ו ה אם החולה ורופא אחד עמו אומרים שאינו צריך ורופא (א"ר)אומר צריך ו או שהחולה אינו אומר כלום ורופא אחד אומר צריך ושנים אומרים אינו צריך אין מאכילין אותו :

ד ח אם שנים אומרים צריך אפי' מאה אומרים אינו צריך ואפי' החולה אומר עמהם שאינו צריך מאכילים אותו מאחר ששנים אומרים צריך:הגה (ו) וה"ה(°אם החולה ורופא ח' עמו מומרים לריך מע"פ שמתה רופאים מומרים היו לריך(מאכילין אותו(טור) ולפ מייסין(דאמולה אומר לריך(משום דמתמין)לרופא זה שאומר לריך:(ב"י בשם מהרי"ח):

ה ט אם החולה אומר אינו צריך (ז) והרופא (ה) מסופק מאכילין אותו י אבל אם הרופא אומר אינו צריך (ח) והחולה אומר (ו) איני יודע אין מאכילין אותו : אם מלמד עליו שמכיר החולי ומומחה לכך יש לסמוך עליו ואין לחוש שמא טועה הוא ואפי' אם החולה אומר שהוא מכיר החולי שלו יותר ממנו אין לשמוע לו שלפעמים אדם מכיר החולי שלו ואינו יודע מה לעשות לו ואין לחוש שמא הרופא רולה להרוג את החולה שהרי נשבע הרופא שלא לנקום ולא לנטור ואפי' אם החולה אומר שהרופא שונאו אין לחוש לו שלפעמים אדם מכיר שהרופא אוהבו ואינו יודע שהוא שונאו ואם הרופא מומחה ומכיר החולי שלו יותר ממנו אין לשמוע לו אפי' אם החולה אומר שהרופא אוהבו ומכיר החולי שלו יותר ממנו ואם הרופא אומר שהוא מכיר החולי שלו יותר ממנו אין לשמוע לו אפי' אם החולה אומר שהרופא שונא

כ ר ירושם ל רמ"ם שם מהל' תכריתות פ"ה מ הר"ן שם כ שם ם שם וכן כ' הרא"ש שם והטור ע מסכת יומא פ"נ פ נרייתא שם ל עור בשם תניו הרמ"ה

נתיב חיים

מ"א סק"ט (°) ולא חילק. כ"כ משמע הא שם די כמותר אינו מותר לאכול כלל מעצר:

יד אפרים

שכ"ח כ"ל וע"ע דלמה כתב שם בשם הרדב"ז להיפך דשומעין לרופא ולבורר, דלענין תרופה שמצוין ל"ל דהרופא בקי בזה יותר ויודע שתרופות זו תזיק לו והרופא אינו יודע לחכל כלן שמתחלו לאכול בזה תתרפין לב יודע מרת נפשו שלא לה יחכל יהיה לו סכנה ודאית אף שהרופא אומר שהמאכל יזיקהו שומעין לחולה שמרגיש בנפשו יותר ואין כעת הסוכת הרדב"ז בידי לעיין בו: (במג"א ס"ק ומו) שלא יהיה פחות מכביצ' כ"ל ע"ם תרי"ט וכמ"ש מגי' שלא יהא כיולה ומוחק מלת פחות ולישת:

אשל אברהם

דלכמלן מ"ם מבשר הקודש ואזיר דמתכילין לה מיד ותי' בלקוטי מ"ז דשלשי יכ"ב דיש היתר לשאורו ואולי המתין והתכל בהיתר משל"ב בשר קודש ואזיר דמקיף יהרה ולא תקרר בעתה ורחים מתשתו מה דמותר להתייחד עמה. וכן לומרים לה תמתין עד הלילה והלכתם כתב דבשתת בשבר לישור שמי לוחצין לה ללת כמשמעות

חתם סופר

פירש"י ד"ה לאכילת נבור וכו': (שם במג"א ס"ק ט) ובבילה משביעית. נ"ב עיין כל זה בתשובותי:

שערי תשובה

תריח (ס"ז) כשמתכילין כו' כשי שלישי ביום כולי וכ' בכוב"ק תי"ד סימן ל"ז וסימן ל"ח שתכם לתר כח' פלפול בשנין השיעורים ותולק בקלת דברים על גדולי הרתשונים והגהות ז"ל בסביר לו פיש שרברי הרתשונים חיים וקיימים ונת' לו תוכחת מגלה שלת יוסיף עוד לסתור דברי הקדמונים ולתולק עליהם שנזכה להבין דבריהם ובמקום שהם תולקים

לבושי שרד

דפוסות הרופא בקי טפי מהמחולה משח"כ תם לריך לתכול התולה יש עפי דלב יודע מרת נפשו (ס"ז (°) עפי' תרי"ב. תם כם"ד שיעור תכילת פרס ר"ת ג' כיולים ול"ת ד' כיולים ולכן בשה דתק יוכל לסמוך לדישה זו: ש"ז סק"י (°) להזכיר של שבת לומר והתן לנו תת יום השבת הזה ותת יכ"כ ולתתום מקדש השבת ויכ"כ תף על פי שתין תפלת נעילה בשבת יום הוא שתתייחד בד' תפילות שתריח מוסף מנחה נעילה: שם (°) לפני התיבה ערבית וכו'. שתומר ברכה מעין שבע קוכה שתים ובתר מגן תכות נדברו: שם (°) דתיקון מסוס שבשה. שכשת מזיקין שלת היה בהכ"כ שלשה ביחוד אף בדיעבד מקרא במלתכה היו מתפללין ערבית בשיתה ולילי שבת היו אין שתין מתחרין לבא להתריכו תפלת שלכור: מ"א סק"ש (°) מתכילין לותו. דתיכן לישור דרבנן זה מקתי שבות דרבנן לתין מעשרין בשבת: שם (°) שלת יהיה די בנותר, דמשמע הת יש די בנותר לריך לתקן ולמה לת ניתר דבשעה ירק ת"ל לתקן דבשי ס"ל לרבי:

הגהות

סק"ו כ"ל. והתילוק מבואר בתשו' הרדב"ז דבשעין הלעורכות לתכול בקי התולה טפי ושומעין לתתולה מלף תם הרופא לומר שהמתכל מזיקהו. תכל בשעין הרפואה שהרופא לומר במזיקהו והתולה לומר לריך תני לרפואה פלי שומעין להרופא משום

חכמת

עיין בהשמשות למי נדה קי"א סי' קפ"ז מה"ק מ"ש בתשובה להרב מוהר"ר יוסף יואל דייטש מ"ש שם דרך אגב מה שיש להקשות בזה ומ"ש שם לייישב בעזה"י ע"ש ודוק היטב: (שם סעיף ה') אם התולה או"א והרופא מסופק מאכילין אותו וכו'. נ"ב הנה דין זה צ"ע דמ"ש בש"ע לעיל באם התולה אומר א"צ ורופא או' צריך אין מאכילין אותו א"כ הרי לולא אמירת התולה הוי הדבר ספק לנו אם צריך לאכול או לא דהרי הוי חד לגבי הד והוי ספק השקוד לנו אם צריך או לא ומכריע הכרעת התולה להך צד שאו' א"צ ומ"ש באם ברופא עצמו יודע שאינו שקול בדעתו אם צריך או לא מ"ש לא יכריע דעת התולה להך צד שא"צ. ולפי הנראה גרע באם הרופא עצמו מסופק ושרופא אחד או' בבירור צריך ואין כו' דשאני ברישא שיש ע"א שאו' בבירור צ"ל א"א דהרי כנגד זה יש ע"א שאו' בבירור צריך וא"כ מה לי בחד לגבי חד דהוי הדבר שקול ומה לי אם הרופא עצמו מסופק שאין לנו בירור לא להקל ולא להחמיר ואין לנו הדבר שקול ולמה בזה לא יועיל הכרעת התולה מ"ש מרישא וצ"ע נדוק לדעתי. ובפרט דהמעיין בירושלמי שהביא הב"י שממנו מקור דין זה סיים שם בטעמו וז"ל חולה או' יכולני לצום ורופא אומר איני יודע רבי אבוה בשם ר' יוחנן נעשה ספק נפשות וספק נפשות להקל ע"ש. א"כ עיקר טעמו מכח דנעשה ספק נפשות והרי ברופא אומר צריך ורופא אומר א"צ נמי נעשה ספק נפשות אם לא היה החולה או' כלום ולמה בזה לא יועיל הכרעת החולה מ"ש מרישא וצ"ע נדוק לדעתי. ובפרט דהמעיין בירושלמי שהביא הב"י שם סיים שם בטעמו וז"ל חולה או' יכולני לצום ורופא אומר צריך אין מאכילין אותו וקמ"ל אף ברופא אומר צריך ורופא אומר א"צ מאכילין אותו מכ"ש בחד לגבי חד והש"ם דילן דס"ל שום ברי להקל רק הרופא עצמו מסופק נמי מאכילין אותו מכ"ש בחד לגבי חד והש"ם דילן דס"ל ברופא כנגד רופא מהני הכרעת התולה קמ"ל אפי' בכה"ג מהני הכרעת התולה להחמיר מכ"ש באם הרופא עצמו מסופק ונקט כל חד לדבותא. אבל הפוסקים שפסקו כתרוייהו צ"ע טובא. ולדינא הי' נראה כיון דהלכה כש"ם דידן נגד הירושלמי אין מאכילין אותו כה"נ. אבל מה נוהי לחלוק עכ הפוסקים ובפרט להחמיר בפקוח נפש ולכך הדבר צ"ע בעיני ודוק: (שם סעיף ט') מי שאחזו בולמוס והוא חולה שבא מחמת רעבון וכו' ואם אין שם מאכל של היתר מאכיזין אותו מאכל איסור וכו'. נ"ב והנה באם היה לחוש נבלה ובהמה חיה אם נאכילנו נבלה או נשחוט לו בהמה פליגי בזה הפוסקים עיין בהר"וובהרא"ש וכ"כ בזה. והנה כעת נראה להביא ראיה כדעת המסוברים דמאכיזין אותו נבלה ולא שוחטין עבורו. והוא ממה דגרסינן ביומא דף ס"ד דרבא מתרץ כגון שהיה לו חולה בתוך ביתו ושחטו וכו' [ועיין בחידושי לי"ד סי' י"ד ושם דחיתי ראיה זו בהשמטות המועתקים בכתב אחר] ועיין בפרש"י שם. ולקמיה מי דחקו לרבא לתרץ שכבר שחטו ובפרט דלפרש"י יהיה מוכח דמה שנלתקה התורה דמחוסר זמן ס"ל אף בשעיר המשתלח היינו אף בדיעבד אף שכבר הגריל ואפנימא בזה פסול יצטרך ליקח ב' אחריטולהגר"ל דבלא"ה לא משכחת מחוסר זמן לגלות בי' קרא דבלא"ה אינו ראוי לשם והרי אשתי לו' דנלוי דקרא אינו רק לכתחלה וכעין דאיתא בתמורה דף י"ו דלכך איצטריך לא ירצה בבע"מ דהרי ס"ד דהוי רק כעובר על המצוה וכשר וכו' ע"ש א"כ ה"נ בשלמא בשאר קרבן המחוסר זמן מוכח דפסול אף באם כבר הקדישו ממה שכתיב ומיום השמיני והלאה יהיה לכהנים אשה מוכח דקודם לזה אינו מרצה אבל בשעיר המשתלח דמצד הסברא לא הוי מיפסל בי' מחוסר זמן רק מכח תיבת לו' מתרבי וא"כ י"ל דוקא לכתחלה מתרבי שלא יקדשנו אבל אם כבר נתקדש כשר ומשכחת לה כגון שאחר הגרלה היה לו חולה בתוך ביתו והיה לו אמו לשחוט ונבלה מוכנת וא"כ אם לא הוי מיפסל בשעיר המשתלח מחוסר זמן היה יותר טוב לשחוט לו משנאכילנו נבלה כדעת הסוברים כך אבל אם גלי קרא דפסול מחוסר זמן בשעיר המשתלח לכתחלה א"כ יותר טוב להאכילו נבלה דאז יקריב השעיר המשתלח כדינו אבל אם ישחוט יהיה נעשה שעיר המשתלח מחוסר זמן ואפור ככתחלה ועוד דעיקר טעמו דשוחטין לו מכח דאם נאכילנו נבלה יעבור כמה לאוין אבל כיון דנוכל אף אם ישחוט יעבור על לאו דאוחו ואת בנו שהשוחט יעבור על לאו או"א ואי"כ יהיה נעשה נמי שני איסורים לכך בזה יותר טוב ליתן לו נבלה ולא לשחוט. וא"כ בזה י"ל דהנילוי הוי רק לכתחלה אבל בדיעבד אם כבר שחטו לאם לא נפסל השעיר עבור כך. ועוד דלפי"ז הוי משכחת לה אף קודם הגרלה כגון שהיה לו חולה בתוך ביתו וצריך לשחוט לו האם או ליתן לו נבלה וא"כ אי לאו קרא דמרבה שעיר המשתלח דהחייהו לעזוק זה שהשתחו הוא שחיטה היא וא"כ ראוי לשם הוה שאם יפול עליו [הגורל] לשם באמת לא ישחוט האם שיפסול מכח זה השעיר כשם שיהיו מחוסר זמן ולכך מאכילין אותו נבלה אבל אם נפל עליו הגורל לעזאזל הוי ס"ד ששוב מותר יותר לשחוט לו כדי שלא יעבור בנבלה אבל כיון והשעיר לא יפסל דליכא בזה איסור דא"כ לכך נלוי קרא דלה' דהחייהו לעזוק נמי זה שהשתחו וא"כ אם ישחוט האם יופסל שעיר המשתלח לכתחלה שיעבור באיסור או"ב לכך מאכילין אותו נבילות. ומלא משני רבא כן מוכח דבכל ענין אם יש נבלה נותנין לו נבלה ואין שוחטין לו ולכך לא משני רבא כן. מיהו ראיה זו הוי רק להמפורשים דלכך שוחטין לו מכח שנבלה יותר המור שיעבור אכל כזית וכזית בזה י"ל היכא דיופסל מכח זה המשתלח ויעבור בו באיסור דאו"כ אז שפי נותנין לו נבלה אבל להרי"ם דכתב הטעם דנפשו של אדם קצה בנבלה לא שייך טעם זה כיון דס"ג דוחה הכל מה בכך שיופסל השעיר סוף סוף שוחטין לו מכח ס"ג שנפשו קצה בנבלה ולכך אין ראיה מזה ודוק. ואפשר אף לטעם הר"ן דליכא ראיה דניהו דזה אין לדחות דנבלה יש הרבה לאוין ובשחיטה יעבור רק תרתי לאוין מ"מ היה משכחת להני"ם באם היה צריך להחולה רק ב' זיתים ואם כן בנבלה יעבור אב' לאוין ובשחיטה אם לאו השעיר הוי חד לאו אבל אם יש השעיר יהיה נדחה נמי ב' לאוין ולכך נותנין לו נבלה. מיהו זה יש לדחות כיון דבמחוסר זמן עצמו מוכח דפסול אף בדיעבד מקרא דומיום השמיני והלאה יהיה מוכח דמקודם לא יהיה א"כ כיון דבהך קרא סמוך לב' לו' לרבות המשתלח מוכח דאף בזה אינו מרצה בדיעבד וכיון שכן למה לו להאריך בנ"מ שיש לו נמי נבלה ככן קא' בקיצור כגון דבבר שחטו האם ביו"כ ודוק. ואין להקשות להסוברים דמאכילין אותו נבלה והוכחתי לעיל כדבריהם א"כ למה שחטו זה ולא קראו לנ כרי לנוחרו. י"ל דמוקי לה בליכא נכרי ואף אם איכא נכרי

מחצית

יותר הולכים אחריו ואין מאכילין אותו. כיון שסם שון כמנין. ה"ה סיים כנגד סיים הולכים אפי' לסמיר אחר הכף. אבל בקיאות בעלמא לא מהני כיון שהאחרים ג"כ רופאים אע"ג שהאומרים ס"ל סם בקיאים יותר אין הולכים אחריהם להחמיר אלא בשני' דוקא סיימי מופלא בחכמה. אבל מדברי הב"ח משמע קלת בחכוון בעניין ס"ל סיימי מופלא ובני אם הוא יותר בקי מחאחר בקי מהאחר הולכים אחריו להחמיר ע"ם: (ס"ק ה) אם כו' ואם ל' מופלא כו' כאן ולקי בשני' מופלא ממש ואף הולכים אחריו לזקל אע"ג אלא אלא יחיד שהאומר לריך ושני אומרים ס"ל. אבל להחמיר אין הולכים אחר הפלגת חכמים דאם מופלא אומר ס"ל ושנים שאין מופלגים אומרים לריך הולכים אחר רוב מנין ומאכילים אותו: (ס"ק ו) בשני כו' שאלא יהיה פחות מבילה. משום דבר"ם מרי"ב כתב דשיעור סיוב ביו"ט הוא כפחות שיעור דרבנן לכן מאכילים אותו דהרבה פחות מבילה ואלא אמרי במעט שאול שקול בדעתו אם צריך או לא מ"ש לא יכריע דעת החולה להך צד שא"צ. ולפי הנראה גרע באם הרופא עצמו מסופק ושרופא אחד או' בבירור צריך ואין כו' דשאני ברישא שיש ע"א שאו' בבירור א"צ. ז"א דהרי כנגד זה יש ע"א שאו' בבירור צריך וא"כ מה לי בחד לגבי חד דהוי הדבר שקול ומה לי אם הרופא עצמו מסופק שאין לנו בירור לא להקל ולא להחמיר ואין לנו הדבר שקול ולמה בזה לא יועיל הכרעת החולה מ"ש מרישא וצ"ע נדוק לדעתי. ובפרט דהמעיין בירושלמי שהביא הב"י שם סיים שם בטעמו וז"ל חולה או' יכולני לצום ורופא אומר איני יודע רבי אבוה בשם ר' יוחנן נעשה ספק נפשות וספק נפשות להקל ע"ש. א"כ עיקר טעמו מכח דנעשה ספק נפשות והרי ברופא אומר צריך ורופא אומר א"צ נמי נעשה ספק נפשות אם לא היה החולה או' כלום

מז דוקא מזכיר היום כמו בעילה שהיום גורם למיד לומר אותה שהתפילה כמו שאר התפילות ע"כ הוון התפילות שוות משא"כ בתפלת ערבית שאין היום גורם למיד ומיהו מלא מפני תקנת חכמים מפני הסכנה חיקלה דמיון לשאר התפלות שהם מיוסים ליום זה מ"כ הדברים ק"ן כאן שלא יזכיר היום כברכת המזון דהא התם יש עכ"פ חיוב מצד היום לומ' ערבית מצד התקנה הפ"ה אין מזכיר כיון שאינו גורם למיד מזכיר כיון שהיום גורם למיד ומיהו מלא מפני תקנת חכמים מפני הסכנה חיקלה דמיון לשאר התפלות שהם מיוסים ליום זה כשאר התפלות ק"ן כ"ה שלא יזכיר היום גורם למדרכה סדר היום הוא שלא לברך כ"ה כי אין בו מלאכה רק מצד המקרא שאינא נזה חוסם המצוה לידי כ"ה מיתך נאמר כאן שהיום גורם לו דמ"מ שהיום גורם למיד לידי כך ס"ל נימא לעניין ערבית אף"פ שאין חיוב גמור עליו אלא ודאי שזה חיוב גמור מצד היום וזה ל"ד לשאר י"ט שיש עליו חיוב מצד היום לאכול דאסור להיות בלא מלאכה משא"כ כאן הוא לריפך אלא שהחוסם גורם התכילה קדושת י"כ אפי דעי הכא ועוד דאיכא מ"ס דרפ"ד בר"ח שאל כשבת אין מזכירין בהפטרה כיון שאין ביום בר"ח כ"ש כאן דאין כ"ה מזכיר ויעלה ויבוא בר"ה גופיה יש בו מלאכה אם יבוא לאכול בר"ה ואין מזכירין אותו

ד טור בשם מהגר"מ מכמו משכנו על פי מדרש דשם פרשת ותתחנן ה מיומרת דרב שנת כ"ד ו טור ע"פ פרקי ר"ת וכ"כ הג"מ בשם מכילתא ז טור על פי מדרש שכויתן בסיומן הר"ו ח שם מכרייתא ומיקורי ירושלים יומא י"ט ע ט טור והג"ת ת מהגה מגילה כ"ע ב ברייתא שם לא ג מרדכי והרוקח והגהות מתרומות דמרדכי פ' י"ט דשבת ד שם בהגהות ה מרדכי בשם ר"י

לבושי שרד

סק"י (°) ביום כה"ג כו'. לח ידעתי מה שהניח זה בשם כה"ג שהרי כ"כ גם הכ"י הובא בט"ז: **שם** (°) ערסי' הקפ"ה וכו' רלה לומר לח על גב דשם כשופר לח יסמוך כמו שכ' ת"ח שם זה לח מהיר כשופר ת"כ נהלכו שאני ת"כ שיכמוך לח כ"כ שלם וכעל שהוא דבר יפול דכה"ג כשופר שרי כה"ג המ"ח שם:

תרכ מ"א סק"א ילנו ח"מ. כי שם יתחרו עד ז' שעות כגר הגיע זמן המנחה ועריך להקדימה

דגול מרבבה

*) ומומרים והנה לנו בהכנה את יום השבת הזה ואת יום לום כפורים: *) לח ראיתי מזה בד"מ אבל הכ"י הניח לנו בשם הכל כו וכ' אחר זה הבל ברוקח כ' שקומם מלך מוחל ומולח ע"ש ולם כן מדפיסים בדברי ברוקח ש"מ הכני ס"ל ועוד מבלח הזכיר לנום בש"ע ונם רמ"ח לח הזכיר דבר מזה בהג"ה שם כן ש"מ שהכריעו בהרוקח ולכך שהנו בהם בחתימה בהפטרה עכשיו נח לידי ד"מ הנדפס מחדש ראיתי שמניח דברי הרוקח וחת"כ סיים שהמהגים שלנו כתוב כדברי הבל נו: ** מחבר גלע"ד שנהפלת י"ח במוסף יאמר ושני שעירים לכפר שהם הבעיר הפנימי לבתורה אינו מן המוספים ש"מ חזינן שהתורה הזכירתו בפ' פנחס עם המוספים דכתי' מלבד חטאת הכפורים וגם הרמב"ם בפרק י"ד מהו"מ שהזכיר מוסף יום הכפורים הניח גם כן תפלת הפנימי לח ללה הזכיר שם שאר קרבנות היום

הגהות רעק"א

סי' תרכ"א סעיף א' וחם חל בשבת הבל נו ע"ש.

חתם סופר

סי' הריט במחבר סעיף ג' אם. ג ב עיין בספר שבה"ג שנוכן להתחיל מזמור שיר ליום השבת קודם ברכו:

ה בעודו יום. מע"ג דאינו מתניו על להבת מ"מ דמי קלת להפרת נדרי' שאין מפירין בשבת ו"ט: ו עד הלילה. כדי להתפלל ערבית בלילה: הקהל חומרים כל נדרי בלחש עם שהן תאני הש"ן דאין מופיל לעבור (ד"מ ר"ם מרדכי לעיל בלחש כב"מ): ז בניגוני. שמבלבלי'דעת הקהל: **יאמר** מקו'קדש זכר כו'ות"מ) כתהכה וחם הוח שבת מ"ח מלהיגו כו' רלה כמוחתיגו ויסיי כי חתה קלחן וכו' (לבוח):ח נקול רם. משום שבכל הסנה חומרים חותו בלחש מפני שמשה נעכה ממלחכי' חבל ב"ו"כ גם ישרחל דומין למלחכים (טור) וכח דכתב בסי' ס"ח ניחרי'לח חמרה משה בלו' שלח כתב'בתורה להלניע, מפני המלחכי' ע"ה וכ"כ בהג"מ פ"ח מק"ס: ט לריך להעמיד. ועכשיו ליו הבנים עומדים חלח עד ברכו ועיין בב"ח ות"ק ו ס"ו: י שעומדים. היינו בשעת תפנת ערבית חבל מי שעומד כל הלי'ל לח יוכל להתפלל בכוונ'(°) ביום (ב"י) ויזהרו שלח ישהו נקביהם ומח נחלנו יכולים לסמוך להתפלל בכוונ' (°) ערסי' הקפ"ה ועשה העמיד' לחיות דומנת המלחכים ולכן הבנים לח יעמדו וכמ"ש שסי' תר"י (מע"מ): יא לנון בנפ"כ. ולבום כ' מוטב לילך ליטן בביתו כי מי שיעור בלילה יטן ביום ויהיו חומר בכוונה ומי מסום שמירת הנחות ישברו חומר. וכתב בשל"ה קודם שיטן יאמר ד' פעמים שמע וכמ"ש הרמשונים שבתהלים בכל יום בתחלת ובסוף לקרי: **תרכ** (°) ילנו ח"מ מבל הרב"י כתב דוקח כשלריך להתפלל מעתה כו' ומחרתו חומרו שלח סוף הזמן שלח יתפלל חלח בזמן הנכון ולח יחזור ויתפלל בערב שלח יהח לו לספק תפלה: **תרכא** בזוהר כל מי שמתפלל בשבת ויו"ט בכוונה ובמחשבה זכה לשלש סעודות בגן עדן ומוריד לו מזונות לשבוע ומלטער על מיתת בני לחרן ומלטער על מיתת בני מחיים בחיי זוהר ותיקון ל"ג ומחיה בני מבכיות יומא. גם ללמוד בכוף יומא המלחכים המדברים במעלות התפילות והסליחות ובקשות עם הלנור שבשמ"ע: (ב) ומפטיר. בהפטרה חין לומרים מלך מוסל וכוסא רק ודברך חמת וקיים לעד בח"י ד"מ ובו': (ג) מילה. ולומרים זכור ברית וחם חל בשבת לומרים יום לישבה עסמ"י תקפ"ד: (ד) לתיקון. דהיינו דמלבד מה שנותנין לפי התיקון כשלומר שחיום של מלוה כללע"ד: (ד) ואיתו מזכיר של י"כ. הטעם בגמ' דערבית בפי' כשבת בגמ' דערבית בשבת ויו"ט ולעיל סי' תרי"ח בהגחתי הגמרח בזה: (ה) כל היום וכל הלילה. פי' כ"י בשעת התפלה בלילה דהל"ב לח יוכלו להתפלל ביום כי יתעמעמו:

ערבית ומהגיס לומר כל נדרי ה בעודו (ד) יום וממשיך בניגוניס ו עד הלילה ולומרים לחתו בלחש פעמים וכל פעם מגביה קולו יותר מבראשונה (מהרי"ל) וכן לומר הש"ץ ג"פ ונקלח לכל עדת וגו' והקהל לומרים ג' פעמים ויחמר ה' סלחתי כדבריך (מנהגים) ותל יבנה המדש מתנהג העיר לפילו

ז א] בניגוניס לו בפיוטים שלומרים שם (מהרי"ל):

ב ד סליל יום הכפורים ומחרתו אומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד ח בקול רם:

ג ה אם חל בשב' * אומר ויכולו וברכה אחת מעין שבע וחותם מקדש השב' (ד) ואינו מזכיר של יום הכפורים:
(ות"ח לפיטו מלכנו בשבת לפל שמר הסליחות והתפנות לומר כמו בחול)
(ריב"ם סימן תקי"ב ומנהגים):

ד ו ט צריך להעמיד * א' לימין שליח צבור וא' לשמאלו:

ה ז ישׂ(ה)* שעומדים על רגליהב(ה)כל היום וכל הלילה:

ו ח נוהגים יא ללון בבהכנ"ס ולומר (י) שירות ותשבחו' בל הלילה: הגה וטוב ליתן רמוק מן המרון (מרדכי) ומי שלינו רולה לומר תפנחות ושירות לח יתן סם (מהרי"ו) והמניח המתפללים כל היום לח יעירו כל הלילה כי מתקדין קולם כשחיום יפנים (מהרי"ל):

תרכ מנהג יפה לקצר בתפלת שחרית ובו סעיף אחד:

א ט * טוב (ט) לקצר בפיוטים ובסליחו' שחרי' כדי למהר בעניו שיתפלל מוסף קודם שבע שעות:

תרכא כדר קריאת התורה ומילה ביו"כ ובו ו' סעיפים:

א מוציאין שני ספרים ט בראשונה קורים ששה בפרשת

ב (ט) אחרי מות עד ויעש כאשר צוה ה' ואם חל בשב' קוראים שבעה (ב) ומפטיר קורא בשניה בפנחס ובעשור לחודש *ומפטיר בישעיה ואמר סלו סלו פנו עד כי פי ה' דבר:

ב ג א (ג) מילה ביום הכפורים מלין בין יוצר למוסף אחר קריאת התורה ולאחר המילה אומרים אשרי

ב (והמנהג לומר לאחר מהרי) (מנהגים) ד ואם הוא במקום שצריך לצאת כבית הכנסת אין מלין עד אחר חזרת ס"ת וחוזרים ואומרים קדיש:

ג ה מברכין על המילה בראש כום (ו"ח דמנהגים בכוף(א) ג ומותנין (ד) לתיקון הניטול וכן נוהגין):

שחיום של מלוה כללע"ד: (ד) ואיתו מזכיר של י"כ. הטעם בגמ' דערבית מפי' בשבת חיום מוכה שיחזור הש"ן מלא מפוס שבשה ולעיל סי' תרי"ח ס"י בהאחי הגמרח בזה: (ה) כל היום וכל הלילה. פי' כ"י בשעת התפלה בלילה דהל"ב לא יוכלו להתפלל ביום כי יתעמעמו:

תרכא(א) ומותנין לתיקון.מבשע מבל

לא לתיקוקות מחריסנס בזה נרא'הטעם כמ"ש בסי'תרי"ח דבשביל שהוא מלוה חייב' דאת למסרבבל י"כ בדבר מלו: (ב) **במוסף** לומר. אלא היתה עיקר העבודה' אלי כ"ג אלא במוסף י"כ: בשור הניח דעות ס"ל אמ הש"ס בראשונה ולח"כ לומר אמ הש"ס **כפר מ"** וכ"ה במחזורים וכ"ל הטעם דבשמקום רחנים לומר בש"ס שהוא שמחפלל שהוא ית' יוציאו ע"י שם הטעם שהוא רחמים נמורים בלי תערובות דין בלל בל"ל **ונפרי** של ממזור כתוב דבשאומר אמ הש"ס לח היה מזכיר שם המפורש רק בניטוי **מדמת** רק בפשט שניח ונעלם ממנו הבריית' בפרק טרף בקלפי שעשרה פעמים **זכר** שם המפורש ג' פעמים כדידו רחמון:

בנוסח ח אמ הש"ס חטאתי לח **הזכיר** התנה בשאנה וכן אמחנו בחפיל' שם של מדות בתוכו בלל השמות והטעם **לפי** שאין זה אלא סיפור דבריס של כ ג **ולח** דברי עלמו והח דאמרי' לפני ה' **תטהרו** חע"פ שזה ג"כ סיפור דברי כ"ג אין קפיד' דהוא לשון הפסוק וכ"כ הטור בשם רב סעדיה גאון שרשו לו' לפני הש"ש **שהרו** כמו אמ הש"ס · כתב הרי"ן ניחות שם אומר לפני הש"ש **שהרו** דקרי' אין בכך כלום דקרא הוא **שהרו** אלא שהוא מלשון אחר ואין אנו הוגין הש"ש בחותיותיו **עכ"ל** דרך זה לריכים אנו לו' שאם שאנו **אומרים** בכל יום בחפלת **ותיתן** לנו ה' אלהינו אהבה וכו' ומחרתו אומרים בשמכל"ו בקול רם. ג' מילה ביה"כ. **אומרים** זכור ברית ואל תפר וכו' ואם חל בשבת אומרים יום ליבשה(לבוח)עמ"ס בסי' תקפ"ד: ב והמנהג. ויש מהגין לתיקון הניטול כיון **דטעימת** בשבת אומרים נשולה יום ליבשה(לבוח)עמ"ס בסי' תקפ"ד: ב והמנהג. ויש מהגין לתיקון הניטול קודם מערי: ג ומותנין לתיקון הניטול כיון דטעימת

באר היטב

בלחש עם הש"ץ ויסיימה קודם הש"ץ שיאמר חלק: (ד) יום. משום דדומה להתרת נדרים בתין מפירין **בשבת** וי"ט ולכן ל"ל מבע"י ב"ח. והקהל חומרים כל נדרי עם הש"ץ בלחש דתין תנאי הש"ץ מועיל לינוחו ד"מ **לבוח** ומבע פשוט הוא להתעטף מבעוד יום ומברכין עליו וכ"כ האר"י ז"ל. ואם נתעטף בלילה תין לבר עליו ובין כפר הכנוסת ועיין יד אהרן. והאחר היטב אחר לפני לא דק בזה ע"ש: (ה) **שעומדים**. היינו **בשעת** תפלת תבל מי שעומד כל הלילה לא יוכל להתפלל בכוונה ביום בגמ"ג. ויהיהו אלא שאנו נקניסים. ואם נחלשו יכולים לסמוך לשום דבר מבר"ל ד"מ. ונעט העמיד' להיות דומנת המלחכים ולכן הבנים לא **יעמדו** מע"מ. ומי שעומד בעט ודעתו לעבוד בן בל יומו לריך התרה: (ו) **שירות**. ומי שניח לומר **יאמר** בע"פ ד' מזמורים הרחשונים שבתהלים קודם שיסבוב כי שם מבוננים בלא יבא לידי קרי **שבשם** ס"ו **תיבות ד'** מזמורים יפלה למנין קרי. וטוב שלא יעטוף בבריס ובשעות המסוכנים בע"פ בת לבוח בל"ה **ושיהן שבשם** ייתן בעוברב או בשם ד' פעמים בל יחיד לומר לפחות יו"ד וידוים ד' בד' תפלות וד' בשחרי שם הש"ן וב' פעמים **החחר בעוברב** ואחר בתורתך כי ביום הזה בו' לפני ה' תטהרו. הרי תשעה פעמים. ופעם עשירי בשעת הגרלת על ב' השעירים היה אומר לה' **חטאת** בשהיה מניח הגורל על שעיר שהוא לה'. הרי י' פעמים. וכנגדן לריכים יו"ד פעמים להתוודות. וחשיב היוד וידוים ו"ל ויש מקומות שהנהגו (לאפוקי ממ"ש שם לפני זה **בשם** בעל העיטור) שאינו מתודה לכל תפלה אלא פעם א' ולכאורה פעם א'. הרי שהוא **דפעימו**

שערי תשובה

וקלרתי: ס"ג בש"ע שם חל בולי ע' לבוח וכמ"ש שח"ל בהלכה מקרא קודש ומ"ש שפיר חומרים ותחן לנו בתלכה לח יום השבת בולי בן מבוח' בלבוח וכ"כ בדגול מרבבה וע' לעיל סי' הקפ"ב:

תרכ (ה) עוב לקלר בו'. יכה' בכו"ו שר בכרמל סי' כ"ז בתשבה שחירה ביה"כ בעת חזרת התפלה בקול רם אלל פיוט לחל עורך דין בלבה לדוקה בעיר ר"ל ובדתו בולם שבה"ק וגם הש"ץ תתקומו והלך לביתו גם בסניף בדברים ושלר עניני ההפסק הזה מיקרי חומם מחתר דלא בשהרו עשרה לשהי"ן בהש"ץ ובין שהשה כדי לגמור לרחש ושהם לגמור לח בלה מלרי ציונ' התפלה בלא הפיוטים ובמן שהוא בשלשה ברבות הרחשונות לפי' לח שהה רק שהים מועטת בתי חוץ לרחש בי' ברבה ה' הוא בחשבת ומוץ לבתלחה ה"ב לפי תש"ה חומם מחתת הבהלה ובעירדו לריך לחזור לרחש (בעי"ש בהפסק בג"ר ב"ש מודים ולף בהפסק בלא מחתת חומם ודוקא בתקום דבעי' שהה כדי לגמור לח בולם לריך לחזור לרחש בזה תתלקים הפוסקים בין מחתת חומם ע"ש מש"ב בג"ר ולפי' לא שהה כו' פוסק ובן בשהה בתמלע הענין לחזר לרחש ברבה לבד אין תילוק בין הפסק מחתת חומם לו לא) תיבה הפיוט שבבר לחרו ח"ל לחזר' ולומ' בשחזר בג"ר תבל בחל שברבו ומי שהה בשבת בו' ועי בסי' רפ"ב שאין לומר בשבת בו' ולא בשבת בו' ולא בשבת בו' ע"ש ולא

בתפלת מ"ע יר"מ ס' שתהא הפעה הזאת וכן בתפני הסרון יר"מ ס' וכו' רמוי לומר כאן לשון הפס ולא ימלא במחכר שהתעורר ע"ז ועל"ד ודוקא במקום שהיה הכ"ג הונה הפס המפורש להזיכרו במעשה העבוד' תמו לומרים הפס במקום תדכ"י להודות ס"ח שגם כ"ג אמר כן תבל בתפלתו של כ"ג לא זכר פס המפורש תלא בסדר התפלות כדלימת בפ' ערך בקלפי ת"ר י"פ מזכיר כ"ג את הפס בו ביום ג' בידוי רחמון דהיינו תלא הפס חטאתי תלא הפס כפר לפני ה' תטהרו וג' בידוי שני וג'בפעיר המשתלח וה'בגולות פי'בגולות פי'בפלומר לה' תטהר ס"כ אין קפידת בפה שאנו לומרים פס תדכ"י דעכ"פ תיכו לבעלה דעי"ז הנו מתעוררים ומתפללים ומבוונים למה שאנו קוריס ג"כ בזמינו כמו שמלינו שם בסוסח תפלת כ"ג שפה שתעלנו בפחמה לתרלינו זה לא תמר הכ"ג שהרי יפב כלי"י תלא שאנו מכניסים זה למה שסייך לנו תלא שאנו בפ"ע דיש לבלוך ולבלך מה ענין קריאה זו למחילת עון . ויש להסביר בטעמו דבמקדש הוי שפיר הקריאה מעכב מכה הששי דלמא לא עשה העבודה כדינו ממש לכך מחוייב לחזור ולקרותו בפה ונחשב נמי כהקרבה ויצא בזה אבל אנחנו שבפה מזכירין בתפלה חובת היום בה נתרני אין לנו אלא דמה לי ולכך אין קריאה שאר המועדים לכך מה ענין מחילה לכאן ובפרט אם הוי קריאה זו מעין קריאת יוה"כ דמעכב אם כן אם הוי נמצא טעות בס"ת הוי החיוב להוציא אהרת כדינו בשבת והרי בכל הפוסקים לא חלקו בזה ומשמע דדינו רק כשאר המועדים דאינו חוזר . ובע"כ דאין זה חיוב רק כשאר המועדים ובע"כ דאין הקריאה מעכב ואינו מעין קריאת הכ"ג ביוה"כ לכך מה ענין מחילה לכאן. ועוד דהתם בכה"ג ההתיל בברכות סלח לנו בפ"ע כפירש"י שם ובברטנורא מבואר יותר ולכך כיון דהתחיל כן הוי התחימה מעין הפתיחה אבל כאן דאינו מתחיל בזה ואין החתימה מענין הפתיחה וכיון דאינו מתפלל על כך בע"כ דלא שייך בזה מחילה אצל קריאת ס"ת אם כן מה ענין התימה זו ואם הוי שייך בזה מחילה הוי מתפלל עליו גם בהתחלה בע"כ דל"ש תפלה זו לכך גם התימה ל"ש בזה. ועוד דהתם גם על שאר דברים היה מתפלל כדתנן במשנה דמתפלל גם על שאר התפלה בנ' רגה תחינה ובקשה וכל זה ל"ש לתורה ואין אנו מוכירין זה בברכת התורה בע"כ דהוא היה מתפלל לשאר ענינים לכך היה מוכיר גם ברכת סלח לנו אבל לדידן שאין אנו מזכירין רק השייך לתורה בכל שבת ובכל המועדים לכך וודאי אין לו להזכיר כיון דאין לו ענין לקריאת התורה וי"ב וה"ו לא נעלם דבר מן הראשונים ודבריהם אמת ודו"ק: (שם בעיף ד' בהג"ה) **ונוהגין** לפזול על פניהם כשאומרים והכהנים והעם וכו' . נ"ב עיין בתיו"ט פ"ז למה לא תיקן הפייטן **לנבי** לה' חשאת נמי הכהנים והעם והיינו מכח שהפייטן רצה לסיים החזן לו' להם הטהרו ונבי לד' **מחצית**

(דהיינו בד' תפלות שביום) וכי פעמים בערב אחד במנחה ולי בערבית עכ"ל. ולפע"נ דבערבית נופל מתודים שני פעמים פ' יחיד בתפלתו ופעם ב' עם הש"ץ. לפסר מהגי תומן המקומות היה שלא להתודות ערבית כ"פ כל יחיד בתפלתו. וכן משמע קלת לפני זה בשם בעל העיטור ז"ל: **ובלילה** לינו מתודה כו'. אבל יותר נראה דלא הזכיר שלא להוידוי שבן תוך התפלה. ובלילה לוידוים **שמתודים** עם הש"ץ לינו תוך התפלה. והא אין הש"ץ מזכיר התפלה בערבית. והוידוי ערבית היא **תוך** הסליחות לא הזכיר לה: עוד כתב הטור בשם רב תרומתי. מנין הסליחות. בשחרית שבעה. **במוסף** חמשה. ובמנחה ג' ואם יש פנאי אומר חמשה עכ"ל . והוא מספר מועט ממה שכתבנו פוסקים לחביים **כביאור** כדי תפלות שביום: (ו) לעקור . וכבר פסק המחבר בשם הש"ן סופל על פניו לבוש אבל לא יעקור **רבינו** גם יעמוד קלת בתפילה מהתיבה וכן נוהגים . ועפ"י ק"ש דיש להחמטת עפנים על הרלפה : **(ז)** תפלתי . בחשת שונג מון מזיד פשע מורד וע"ל קבל תחלה : (ח) המתים . ולכן נקרא יה"כ בלשון רבים ר"ל למיים ולהמתים מהרי"ו :

תרכב (ה) אין כתלינו . אבל פיטום הקטורת יש לומרו . לתרלינו . (ג) עריות. הסוס. בעניבה דף ל"ת כתבנו השעם שהנשים מקוטטות נכבוד היום . וכמדרש אית' כשם שהקב"ה הזהיר שלא יגלות **ערוה** כך לא יגלה ערות עומתו . ובע"ז כתב השעם דיפפו של מדם משקה בעריות טפי מכל עבירות ע"כ **מזכירין** ע"ז ביה"כ שהוא יום קדוש ונורא ע"ש . וכן נמיתת בני אהרן להורות שלא להקל במלות שלא **כמלתו** בשם לזכרות כמו בנדב ואביהו . כל בו : (ג) ביומה . לפי שיש בו בח המשובה ושאין יכולין לברות **מהם"י.**לשום:(ד) על התורה.פי' לפי שיין מהגיהו כמ"ש הש"ע שלא יומרים כלל על התורה ועל העבודה **רק מותפין** מנן דוד: אם אין שהות יהגג ח"ש להתחיל טעילה בזמנה ותעכ"ל כן ע"כ לריך למחות שלא יעבו כן : (ה) לנדקתך.דכתיב בו משפטיך תהום רבה ולתו מעכו מלילות בזמנה בתפלת מ"ע ובתפלת נעילה ביה"כ ולא יתחיל בתפלת נעילה עד שיתפלל כל הלילה כולו ולא יפסיק בינתים בשום דבר ולא יפסיק אפילו בדברי תורה ולא יאמר קדיש ולא יענה אמן ולא יברך ברכות ק"ש ולא יענה אחר הש"ץ ברכו ולא יאמר קדושה ולא יענה קדושה ולא יאמר ברכו ולא יענה אחר הש"ץ ברוך ה' המבורך לעולם ועד ולא יאמר ברכות ק"ש ולא יענה אמן אחר ברכות ק"ש ולא יאמר ברכת יוצר ולא ברכת אהבה ולא יאמר שמע ולא יתפלל שמונה עשרה ולא יאמר ברכת גאולה ולא יאמר ברכת רפואה ולא יאמר ברכת ברך עלינו ולא יאמר ברכת שים שלום ולא יאמר ברכת שלום עליכם ולא יאמר קדיש ולא יאמר קדושה דסדרא ולא יאמר ברכו ולא יאמר ברכת כהנים ולא יאמר ברכת

א"ח תרכג הלכות יום הכפורים

באר הגולה — מגן אברהם נ"י — ט"ז מגן דוד

תרכג א נשקיעת החמה.היינו סוף שקיעה שהוא זמן הכוכבים כמ"ש התוס' עכ"י סי' תקס"ב וכ' הכ"מ עיבורו מגמגין שמתפללין תפלה גם בלילה מן למחות בידן דסוברים כרי"ף ורמ"ם לך לדרך זיהר להתחיל בעוד היו"ג גדול וגם יאמר מרוז היום יפג'וכו' קודם העריב שמם דהמ"כ דובר שקיעת לפני ס': ב בזה

תרכג סדר תפלת נעילה ובו ו סעיפים:

א לנעילה ס אומר אשרי וקדיש ואין אומר ובא לציון · הגה וכבר כתבתי דהמנהג כמדומה מלו לומר מארי א] ונפ לציון קודם נעילה:

ב (א) ג זמן התפלת *נעילה כשהחמה בראש האילנות כדי שישלים אותה סמוך א לשקיעת החמה ג וצריך ש"ץ לקצר בסליחות ופסוקים שבאמצע התפלה וגם אין לו למשוך בתפלת נעילה כל תיבה ותיבה כדרך שמושך בשאר תפלו' כדי *) שיגמור ד (ה) קודם שקיעת החמה (ומותר בתוקוס בתפנו תחמנו) (טור) :

ג ה אם חל * בשבת מזכיר בה של שבת ו אבל בוידוי שלאחר התפלה אין מזכירין בו של שבת והני מילי יחיד אבל שליח צבור כיון שאמרו בתוך תפלתו מזכיר בו של שבת ואם לא הזכיר ב (ג) בזה אין מחזירין אותו :

ד ז *אומר כתר כמו במוסף :

ה ח ג נישאין כפים בנעילה (והמנהג כמדומה מלו (ג) שלא ליסא כפיו ומומרים (ד) מבינו מלכנו) :

ו ט בסוף הסליחות אומרים (ה) ז פעמים ה' הוא האלהים : (ופעם אחת שמע ישראל וג' פעמים בשמע"ו (מנהגים) וע"ל סי' ס"ח)

ד (ו) ותוקעין תשר"ת : הגה וי"ח שאין לתקוע רק תקיעה אחת (מרדכי והגהות מיימוני פוף הלכות י"כ ומנור) וכן נוהגין כמדומה מלו

(ב) ותוקעין למחר שחמר קדים למחר נעילה ונקע מקומות נהגו לתקוע קודם קדיש :

תרכג (א) זמן תפלת נעילה כו' · כירוש' הביאו כ"י בשם הרמ"ם והר"ן פליני רב ורבי יוחנן רב ס"ל נעילת שערי שמים תפילו בלילה ור' יוחנן ס"ל נעילת שערי היכל אהוא יום תחר הלקת נחות על כין הערבים ומסוק שם דרב נופק הוי לני כשהשמש נרחם המילות ומשבח תפלתו עד נעילת שערי שמים ממילא לר"י לריך נמר התפלה קודם שקיעת החמה והרמב"ם פ"ח מה' תפלה כ' וז"ל ומתפללין מוחה תלה סמוך לשקיעת החמה כדי שיהא התפלה נקראת נעילה כלומר נעילו שערי שמים כעל השמש ונסתרה לפי שמין מתפללין מוחה תלה סמוך לשקיעת החמה כדי שיהא התפלה נקראת נעילה כלומר נעילו שערי שמים קודם לנעילת היכל ולהלכה ס"ל שע"ל כיום חפי' הגמר וכ"פ כפ"ע שם זמן תפלת נעילה כדי שישלים אותה סמוך לשקיעת החמה וזה דעת הס"ע שפסק שהתחלה תמיס כשהשמש נרחם המילות והיינו סמוך ג"כ סמוך לשקיעת החמה כמו שהוא בכל העור שכלל אותה יחד (°) וסיים כדי שישלים אותה סמוך לשקיעת החמה והיינו סמוך ממש כי מ"ש תחלה סמוך לשקיעת החמה היינו כמו מלי שעה קודם כמ"ש כפ"פ סמוך למחת החמה דכר קשה למחר בתפלת נעילה כ"ש והעור פסק כרב דהיינו נעילת שערי שמים תפי' בלילה אלא שהתחלה תה' כשמוך לשקיעת החמה מיכף שהוא שעור השמש נרחם מיכף ויסיים אותה עם לתת הכוכבים וכבר נהגו

מתפללים

בכל התקיעות כדעת העור והמיסכי על רמ"א שלא הביא דעת העור מאחר שהמנהג כן רק כמה שנהגו רוב פעמים שמתחילין מחר שקיעת החמה היא ג"כ כרב דכן הזמן מלד עיקר הדין לדיהיה אלא דהוה הקדים עלמו להתחיל קודם שקיעת החמה וכ"מ מדברי הפייטן שבתב השמש יהוה ויפוה דמשמע שבשעת הגמר ג"כ יהיה קודם כיתת שמש ותמוה הוא שמומרים דבר זה אחר שקיעת החמה : (ב) ותוקעין כו' הטעם המובאר לשקיעה זו שהוא סי' לסילוק שכינה למעלה שהחמר עלה מלסיס כתרועה :

מתפללין

שערי תשובה

תרכג קודם. עצה"ע וכה"ח סי' ל"ג סיף לבטל המנהג שהבאנו מדליק נרות בי"כ לעת תפלת נעילה וכתי שבוטל המנהג בק"ק ירושלים ובפרהי רק התרתי שיעלעל הברות שהבר דולקות מערב יה"כ להעתידם מפוזרים בכל בה"כ דהוי שבות דשבות במקום מלוה ואם בבר גבר החוסך קודם שהתפללו הליבו' נעילה בלחש זו מיקרי עורך גדול וכתב להם כו' לבל הם הלבור כבר התפללו ולעורך הם"ך בוורתי יעקב בר ס' דלוק מעיסים"כ יש לחתות בידם ותוכב אלא שהחרו ויסתעו שהם"ך ובמ"ע פסק להדיה כהרי"ף ורמ"ם לפי מ"ש דשקיעת החמה שבתב בם"ע ר"ל סוף השקיעה. וע"כ כ"ל דלא הביאו אלא מקום סוף דברי הב"ח שיאמר חרוז היום יפנה קודם הערב שמש. מלום גם לעניין זמן תפלה הוצרך להביא דברי הב"ח דבם"ע בתב שיהיו סמוך לשקיעת החמה וניהו דמ"ל פי' דר"ל סוף השקיעה דהיינו כ"ם מ"ם הל כי סמוך לשקיעה היינו אלו שעה קודם כ"ם וכמ"ש מ"ל בם"ק ד'. דעדיין הוא יום לו ב"ם. והב"ח הקיל ע"פ המנהג אפי' יהיה סיום התפלה בלילה ממש: אך לריך להתחיל כו' דהל בזה גם רב מודה אם אפשר כ"ל ובתב שיזהרו אלא נמהר ולבלבל עי' תפלת המנחה והחכם עיניו בראשו ע"ש: (ס"ק ג) בזה כו' ומ"ש הב"י ד"ה אלו כו' ז"ל הרב"י ובתב בהגמ"ר נראה שאם לא הזכירו אל בשבת בתפלת נעילה אפילו אלו שהם חולקים עכ"ל הרב"י וז"ל הגמ"ר פ' במה מדליקין ונראה נמי דאם לא הזכיר אל חנוכה בתוספים ואל שבת בתפלת נעילה מחזירים אותו דהל יוה"ב אלו שהם חולקים בתרבע תפלות וה"ה נמי בר"ח אהל בשבת אם לא הזכיר ר"ח בבמה"ז מחזירים אותו: יוה"ב אלו שהם חולקים בתפילה (ר"ל תע"ג בשאל ר"ח בחול אם לא הזכיר ר"ח בבמה"ז אין מחזירים אותו משום דהיינו חייב לתכול פת בר"ח משלי"ב בשבת אם לא בשבת להזכיר הלה מחזירים אותו דבשבת חייב לתכול פת כדלעיל סי' קפח מ"מ ר"ח אהל בשבת גם בשבל אלא הזכיר ר"ח מחזירים אותו דהל היום חייב בתפילה) ור"ל היה לומר דאין מחזירים אותו כדאמר הכא דאלמא שבת אין בבי"ה (ר"ל דאמרי' בשבת דף כד ע"ל גידל אמר רב ר"ח אהל בשבת המפטיר בנביא בשבת ע"ל להזכיר של ר"ח אלמא שבת אין הפטרה בנביא בר ח) ולכאי אין מחזירים על ר"ח ס"ל אי לאו שבת אין בילה ניהו דעצון הזכרה מיהו אין מחזירים עכ"ל הגמ"ר. והבין הרב"י דבר"ח שבתב דאין מחזירים לא אלו על ר"ח אהל בשבת לאוד אלא אל כל מה שבתב הגמ"ר דמחזירים ס"ל לר"ח דאין מחזירים ופיג גם על הזכרה אל שבת בנעילה ואף ע"ג

גבי סמוך למנחה דר"ל הני שעה קודם מנחה מ"מ מוכח מדברי הטור דסמוך לשקיעה וכשהחמה ברקם המילות הד זמן הוא וזמיכהם שוה ולכן הקשה הב"ח על לשון הס"ע שכ' זמן תפלת נעילה כשהחמה כו' כדי שישלים אותה סמוך לשקיעת החמה הל זמן שיעה ל' כל"ל וע בע"ז מה שלא לדחוק בזה ולכן תי' מ"ש דהטור מיירי בתחלת שקיעה ובס"ע מיירי סוף השקיעה דהוא זמן מרוך אחר זמן שהחמה ברקם המילות שהוא הני שעה קודם תחילת השקיעה ומתחלת השקיעה עד סוף השקיעה הוא שיעור ד' או ה' מיל לכל אחד כדאי' בפסחים דף נד: כ"מ בתוס' בשם ע"ז דף נ ע"ב ד"ה מתעניס כו' השקיעת החמה יש לו' דהוא סוף שקיעה והיינו ל"ה ע' סה: עב"י סי' תקס"ב שמפרש כן דברי הס"ם כל תעניה שלא שקיעה עליו החמה כו' דרלה לו' סוף שקיעה והוא ל"ה והביא ג"כ דברי תו' הל"ל : וכתב הב"ח שהנהגים עכשיו כו' דבירושלמי פליגי רב ור"י דהל מה"ע קרלו לתפלה זו בעילה ע"ם זמנה. דרב ס"ל דזמנה בזמן נעילת דלתי שמיס (וכ' רמב"ם ה' תים פ"ה תפלה ד"ל שבנעלו שערי שמיס בעד החמה וכסתרה) והיינו בלילה. ור' יוחנן ס"ל דזמנה בזמן נעילת דלתי היכל שהוא ביום. ומסיק הב"ח דפלוגתייהו בזמן סוף התפלה דהיא העיקר ולר"י ל"ל סיום התפלה ביום דהיינו כשהחמה ברקם המילות ואז הוא התחלת התפלה לרב וסוף זמנה לרב הוא בלילה מ"מ מודה רב דלכתחלה אם אפשר יש להתחיל התפלה ביום אלא שסיום יהיה בלילה: ונראה להב"ח עיקר כהפוסקים כרבי יוחנן דגם סיום ל"ל ביום ועב"ח הב"ח הוא למחר דהל בסוגיא שלנו אלא דהוא ס"ל כרבי יוחנן ורמ"ם ר"ל

תרכד (א) מתפללין תפלת ערבית כו' · כעור כתב שאין תפלת נעילה פוטרת תותה פירוש דלמא כרב דאמר נעילה בלילה ממילא והוא מדברי רי"ף ור"ן דהרי"ף עלמו כ' דהחידוש נהגו לעלויי ערבית כתר נעילה פי' כזה אין אנו מתפללין תפלת ערבית כו' (ב) ואין מברכין על הבשמים · כ' מו"ח ז"ל אכן כתשובת מהרי"ל סי' ל"ד כתב לברך על הבשמים כיהוה"כ כמו בשאר ימים טובים וכ"כ מהרי"ק שורש קפ"ח ומ"ש בשאר ימים טובים משום דאין לו ריח אחר אלא ריח הפרי ה"נ יש לו ריח אחר שהוא ריח יום הכפורים ועוד כ' דלא שייך כלל מברכין על הבשמים

הלכות סוכה

תרכה א בסוכות תשבו שבעת ימים וגו' כי בסוכות הושבתי את בני ישראל הם ענני כבוד שהקיפם בהם לבל יכם נהם ובו ישראל בני שבעת ימים : * ומשה **א** (ה) לתקן הסוכה מיד לאחר י"כ משה הבחין לידו מל ימצאנה [מהרי"ל] :

תרכו העושה סוכה תחת האילן או תחת הגג ובו ג"ם :

א ה [אין לעשות סוכה] **(א)** א תחת (ה) בית או אילן] והעישה סוכתו תחת האילן י"א שאם ג האילן צלתה מרובה מחמתו פסולה בכל ענין אף אם הסוכה צלתה מרובה מחמת, אבל אם האילן חמתו מרובה מצלתו אם הסוכה צ"תה מרובה מחמתה בלא אילן ב כש"ה ג אפילו לא השפיל הענפים למטה לערבם עם סכך הסוכה אבל אם אין הסוכה צלתה מרובה מחמתה אלא על ידי האילן (ב) צריך שישפיל

וקדושה מ' להם עכ"ל והה דשרי לאכול מה שבישלו אמירים כתוב כתבו' מהר"מ סי' ע"ו כיון דבכתיב הוה מבשל לה שייך לאסור משום קנס (°) (ועי' סימן שי"ח) ואפי' מכירו שרי ולא נזרינן שמא ירבה בשבילו לשבה הבאה דישראל לא עבר ולפני עור ל"ת מכשול להרבות בשבילו משא"כ בעכו"ם (°) (עמי' שכ"ס) עכ"ל וה"כ מה שבישל עכו"ם בע"ש לעכו"ם אסור לאכול מה הוא מכירו. ומ"מ נ"ע לשיתכר מקום הכנה דלא גרע מדבר האיסור מו נאכל בשבת ולע"ג דשי"ל שמכור בשבת יוכ"כ ובשבת קדושה מ' כן (°) מ"מ להקל לא ממרינן כך ואפשר דש"ל דאפי' להקל כוי קדושה מ' ועי"ל דמזי (°) בו ביום לקטנים ומ"מ נ"ל דאיכא למיחש מי כנון דנים לסור להוכלן בשבת כ"ן שקדושה מ' הן ועמי' תקע"ו ס"ד וסי' תי"ו לענין עירוב וסמי' רס"ג : וכ' ד"א וי"ח דמי שעשה פעם א' כ' ימים לאו יכול להזור בו כו' וכ' מהרי"ו דלפי דעה זו אפי' תנאי לא מהני וז"ל מהרי"ו סי' קל"ח וגרך לנהוג כך כל ימיו כיון שקבל עליו ע"ל אפי' בתנה מתחלה שלא יעשה לא מהני דהוי תנאי דהוי מ"ל מחמת מ"ל כיון שקבל עליו יום לא מהני ליה תנאי לחזר בשבת כ"ן ואין לחזר בתוך הסוכה ואפי' בשבת ויו"ט אסור לחזר בשבת ויו"ט אפי' לצורך מצוה כגון לקדש ולהבדיל ולהוציא ידי חובתו ואפי' לצורך סעודת שבת ויו"ט ואפי' לצורך סעודת שבת ויו"ט אסור לחזר בשבת ויו"ט אפי' לצורך מצוה כגון לקדש ולהבדיל ולהוציא ידי חובתו ואפי' לצורך סעודת שבת ויו"ט

תרכה ויבוין בישיבתה בעיומו הקב"ה ליעד בסוכה זכר לי"מ (ב"ח) :

א לתקן · היינו לעמותה כוונה כ"ה במהרי"ל :

תרכו א תחת בית(°)בית בסוכ תחת הסוכה ולא בית מו של כל ימות הסגה [רס"א דף י"ד] עסקי' תרל"ו ולילן בסוכ מקום דמחוכר הוא : **ב** כשרה . לפילו לא הסגיל . (°) התוס' והרא"ש הוכיחו כן מדלתמרי'סי' הרל"ח ס"ח שאם סכך פסול וכשר שיו בשיר'תע"ב(°)דלא מכני מבטל לבטל כרוב כיון דמכתב ולא מעורב דהתי לתודיע קמ.ת.ל.ש דהפסול מקום דמלטרף סכך פסול אלא העיקר כשר עכ"ל . *) ובלשון (°) התו' לפיטהם מזלי שעתה הרל"ח מחל מ"ש בבריית שהביא הש"ס תוך כ"ד שר"ע אומר כי בסוכות הושבתי היינו ענני כבוד ולמה לי' לרשי' לסמוך דבריו מן התרגום ולהביא ממרחק ראיה וצ"ע טובא בזה . והנה עיין בפנ"א בפי' הזה מ"ש בשם הב"ח וצריך לכיון בישיבתה ועיין בפרפ"נ מ"ש על הש"ע ועיין בחיבורי על או"ח עוד בכת"י בפי' תרל"ש מ"ש בזה ע"ש ודו"ק היטב : (שם בהנ"ה) ומצוה לתקן הסוכה מיד אחר יוה"כ . נ"ב הנה מה דספיר זה אל הקודם נראה דזה שייך לזה

מחצית

סי' תרכה כתב מ"ה ויכוין כו' זכר לי"מ ודייק כן מלשון הטור : והטעם תע"ג שבכל המות תפי' למ"ד מות נדיכות כוכה. די שיתכוין לצאת ידי המות שיצטוו פי' ה' ע"י משה. אבל מות סכה דכתיב גבי' למען ידעו דורותיכם כו' בהליתי אותם מ"מ. נראה מלשון הכתוב שהקפידה תורה שבשעת קיום המות ידע ויתכוין לטעם מות שהיא זכר לי"מ : וכתב שם שכן נ"ב הדין בלילות ותפילין עיין שם :

סי' תרכו (ס"ק ה) תחת כו' בית פסול דסכה לאמר דאמנת כו' והא דלא סני ליה גם לבית בטעם מחובר. משום שכתב מ"ה בסי' תרל"ב ס"ק י"ח בשם ת"ה דחלום והבטוח הברו מיקרי חלום לענין סכה. ולכן הולרך רש"י לטעם אחר : (ס"ק ב) כשרה כו' התו' והרא"ש כו' **סי'** תרל"ח כו' והוה דחנן דף ע"ו המקרה שכתו בשפודין או בתלוכות המטה (שהן דבריס הפסולים לסכך בהן) אם יש ריוח ביניהם כמותן וכיוצ שם במקום הריוח סכך כשר כשרה : ונמחת התו' לפיטהם כו' והוה דבדף כ"ב ע"ב רמי מהני' מהדדי דחנן בפ"ק שלחה מרובה מחמתה כשרה . משמע הא שוין מבטל לי' מחמתה ולחה שוין פסולה. וכפ"ב חנן שחמתה מרובה מלחה פסולה. משמע הא שוין

שערי תשובה

סי' תרכה (א) בסוכה ומשה כו' ובח"ר משמע שלין לתקן הסוכה מבל וכל קודם יוכ"כ ומפרש עפ"י בהדרא למה לאו עושין סוכות לאחר יוכ"כ שמא ילא דיינו לגלות כ.' ע"ש והוא ממן בעלמא דוחלי מה שהסוכה היא דוגמת גלות אינו רק מחמת היובים לבל לא יעשים וה"ב לחדרלה מעשם שב' אחלות זו שעשה הסוכה תלערוף להכריע לכף זכות בס"מ הלבות לעבן קידוש לבנה וע' בפר"י בי שהמדקדקים עושים הסכות ועלי הסכך קודם יוכ"כ ובמילחי יוכ"כ מיקר' הסכך אם לא ילו מקולו ע"ש וע' בסכך חור לדיקוס להר"מ מלפרש שם להרבות בלדקה ערב סוכות (ע' בפרע"ח עשם הדבר) וטוב להלליק ז' נרות בסוכה נגד ז' לדיקוס כו' ע"ש והביאו בק"ח **למח"ב** הקופה בסוכות ערב סוכות (ע' בפרע"ח עשם הדבר) וטוב להלליק ז' נרות בסוכה נגד ז' לדיקוס כו' ע"ש והביאו בק"ח **למח"ב** בקידושין פ' ו"ד יוחנן ולילקוטי מהרי"ל: **בש"ע** (ה) בית . עבה"ע וע"ש בגי"ר בעשם הא שלא ילינו חוץ בסוכה **שמחה** זכי' בתר ויעקב בח"מ סי' ח' דלה"ל דקי"ל כיון שבתחלה כרגם על הלזור לעשות מלחה בסכי' ג' מ"מ סוכה שרי וע' בסוכה דף ל"ב ע"ב ובמ"ל בשם הרא"ש ובמ"ל בשם הרמב"ם ובמ"ל בשם הרא"ש ובמ"ל בשם הרמב"ם ובמ"ל בשם הרא"ש ובמ"ל בשם הרמב"ם

לבושי

שם התירו מבוס כדי שיהיו לחפות פת לחר הוא עלמו ע"ש משא"כ בחן שהוא חלוק שפך יה"כ אין בל בה בהוא וה"ח לו לחכול **חלה** מה שבשלו לחרים לעורכן לבל שם בשלו לעורכו לאסור לו לחכול ובשומן לו עובר משום לפני עור : **שם** (°) עמי' ש"ח **וכו'** . דגם שם מוכח בן דבה בהב שם בדים הסיכון הבשומן לחולה בשבת מוהר לבדי' לחכול חי דכין דבחב בהיתר לח בקסיכון: **שם** (°) עשיטן שב"ה וכו' . בשם בסי"ח דבכלי הכירו לה עשה בשבת לעורך עלמו לחכול מחמו שמא יבחלק להבות מחמו שמא יבשה בשבילו בפעם לחר : **שם** (°) מ"מ לחכול וכו'. עמי' הק"ג במ"ח סק"ח . וק"ק כיון דהמ"ח בדמחו לניולוח לו מחלה מ"ב כ"ב **דלי** הוי קדושה מ' בלישור ומ"ל דניולוח לו מחלה הקע"ח לחומלת בעלמלת הוה ולה מיקרי **חלה** בעין שבשה כלה כמו בפיטן **תרס"ז** במ"ח סק"ג וסי' תע"ז וחוזר מיהיה דבין הישרחל בהיבחרל מבשל לעורך עלמו לית ליה להלי גברת חלה בשבת שבשב' **מחילה** מש"ב לה הוו קדושה בדבר חלה שייך תורת פרוץ בעומד חלה בשבת ומ"ל דבכלי מוקלה בשבת ומ"ל דבכלי מוקלה בשבת ומ"ל דבכלי מוק

עין ומפי' לכתחלה כיון שהוא קודם המיסור : (ג) ולו שהסכך כרוכה שמפי' כו'. משמע דזה שוה לחם היה הפסול נגד החויר ובטור משמע קלת דיעות (*) שיש מילוק בזה דכ' אחר מהר"ם מחמיר כספר' המעשה זה יש מחמירין שלא לעשות סוכה למעשה (*) בגית תחת הגג כו' וה"ר יחיאל כי' מהג שזקקוני(*)מהסכך הגג כו'ל שהוא מותר שהקלפי דברי הפוסל כו' ע"ל משמע שהעיקר הוא מלד הדין(דברי הפוסל לא מלד חיזה חומרת דמי מלד החומר' שלא מן הדין(מהי סיים ע"ז(*)וכ"ל שהוא מותר וכו'דהא גם המחמירים"ל מותר מלד הדין וק"ל הא ודמי נסתיהו ס"ל דחסכי'נגד הפסול כמלן העניגים ויערבם עם הסכך בענין שלא יהיו ניכרים ויהא סכך רבה על הם ג (ג) ומבטלן ד ויי"א שאפי' אם המזונה צלתה מרובה מחמתה בלא האילן והאילן חמתו מרובה מצלתו אם ענפי דאילן(מכוונים (*) בנגד סכך הכשר פסולה בין שהאילן קדם בין שהסוכה קדמה כיון שענפי האילן מכוונים בנגד סכך הכשר : הגה ך ומיהו אם הספיל הענפים למעה ועירבן עם הסכך שהיון (ג) ניכרין בטלין והסוכה כש"ה (הרא"ש יהל"ו) וכן אם הניח סכך הכשר על סכך הפסול ומיקרי עירוב וכפר (מרדכי פ ק דסוכה) אבל אם הענפים כנגד סכך הכשר (ג) או שהניח הרבה שמפי' יעטל נגד האילן נשאר כשיעור) (טור) כשרה הואיל וצל ג ומבטלן . מע"ג דאין מבטלין מיסור לכתחלה י"ל דקודם י"ע שאינו אלא מיסור עדיין מתבטלו (ולפ"ז אסור בא"ה) ועי"ל דא"מ במקום שהסכה אבל מצוי לחו ליהנות ניתנו (*) כ"מ מרדכי)והר"ן כי' מע"ג דאיסור אינו אלא להסיר להסיר אינו בטל מ"מ הכי אמרי' דאמטי למעה דאין מבטלין כלי שרת ומיהו סוכה גזירה היא ולדידן לא נתחיל לדון מזה ולדידן לא נתחיל לדון מזה דא"כ יחיאל נופי מיירי מזה ומלריך תיקון מסוס ב' סככיו ומ"ל דאפי' לכתחלה ומיהו קשה על הפסול על הכשר כו' ר"ת ופירוש אחר כ' ר"ת דלמעלה מעשרים לח מקרי סכך פסול ור"ח ור"ת יפלו אם הסיר רוב הסכך ואחר כך הניחו ר"ת ופי' ר"ח דלמעלה מעשרים לח מקרי סכך פסול ור"ח יש לפרש כלן אין כאן ענפים כלל ואפי' הכי אסור לכתחלה כיון שהסכך מחמת הסוכה ולכן כ' הרא"ש דאפי' מחמת הסוכה אסור לכתחלה ואפי' בדיעבד כשר ומיהו אם נפלו הענפים ואח"כ נפל הסכך עליהם כשר ומיירי בשהיה הסכך כשר כשעת הנפיל

ה מעשה שם י"ל ו כרב יוסף תמתי' דרב ובריית"א וכפירש"י שם ז עור

עטרת זקנים

תרכו * מותר לעשות סוכה תחת האילנות . ומותר לכפות הסוכה ההלם ותח"כ לפחות כמו העושה סוכה תחת הבניה וים מתחירין בזה (תורי זב"ח ומהרש"ל) :

יד אפרים

מ"א ס"ק ז' ובחת כ"ל הכמחתיר כמהרי"ל כו' ר"ל דבמהרי"ל הי' שיש גדול מ' שחיסר :

לבושי שרד

בחרטות : שם (ס) ובטור כ' בשם ב"ה וכו' דבעל העיטור מכשיר ג"כ דלא כהר' יהוידע ונעתו דבימן שהסיר הרעפים העליה הנשארים אין עליהם דין סכך פסול והנן הקרה שאין עליו מעשיהם המקפיק לו ניטל מ' מבנתיים שם (ס) בשם"ל בשם"ד ע"ש וכו' . היינו בפי' הקו"מ שקו"מ כיון שעשה מלאכה לצורך הסוכה אין עליה מלאכה כלל . שהרי הלטו"ש כתב שאין שם סכך כשר על הלטו"ש כלל וכו' ר"ל דפסול, משום גזירת הקרה כיון שהיה בתקום הסכך : שם (ס) מן הסכך הכשר כ"ל . שהרי הלטו"ש המובריס כמו שהיו ולא מקפקף כלל : סק"ה (ס) בשם לל . וא"ל שיהיו בשם סוכה וכמבואר בפי' הר"ש דלא"ל רק שתהא עשויה לשם :

סק"ו (ס) ובשיר הרעפים וכו' היינו היכחת דבשב"ש שהוצ"ל בט"ז בשם"ג ומפרש לה הש"ה דהיינו בנוטל מ' מבנתיים היינו בהסרת הרעפים שהכשרו גם הלטו"ש משום דהלום ולבסוף חברו לה הוי פסול אלא הוי העשה ולא מן העשוי ולא עשה בלל וכיון שעשה מעשה הרעפים די : שם (ס) לסכך ע"ג העליה וכו' . ולפ"ז התח היטו"ש דאל הלטו"ש עושין לל והוי הסכך כמלן לגיחת וכתו שביארתי בסחתר ס"ח משל"ה שהשכשר כשר לחעלה מן הלל מחחת הסכך וכמ"ש בסק"ב ובן אם הניח סכך כשר על סכך הפסול כו' : שם (ס) כיון שהסכך כשר כיניהם וכו' . דלל"ה הוי לחתר' לגוד להחתיר כמ"ש הש"ה סי' תק"ב סק"ג כלן סק"ג כ' דלא אמרי' תמרי' שמחתר לחתיר וכלל לגוד להחתיר: סק"ז (ס) ולא דמי לעושה סוכה וכו' היינו כך דבהג"ה ס"ב ונהתק הב"ח לחלק בין זה ובין שלא"ק והש"ה חילק דבשרת המחובר הוי מעשה גיהור משא"כ פיחות שלא"ק לא מעשה הוא:

שם (ס) דמעשה בכשרות וכו'. עי' בפי' כ"ג בדברינו שם והניני . וכפ' חיד מעשה שכח כ"ז ודיחה זהה לדין דחוירו ע"ש ובכרכי . דחוירו וע"ז עוד מדין מעשה ולא מן העשוי בעניו זה בשו"ת מרדכי חלק סי' י"ד : סק"ט (ס) דלא כהכוין להכיחו לפסק לל כל"ל : שם (ס) עפי' הרל"ח ר"ל דשם בהרל"ח ס"ט במפקפק בפרים לפסק סוכה אז לל מעשה"כ פיחות השלא"ק שהיכם עשויים אלא לכשות מפני הגשמים ואינו מניחן לפסק לל אז סוכה :

שערי תשובה

תיכוכה כולי והם כן בלא"ש שהם שהש"ב תעפ"ב שלהה מרוכה המקיל לא בפסיל ע"ש וע' בשפתות לכי סי' כ"ט ס"ב בזה : (ו) ולפשוט . עכה"ט שרמז לפמ"ש סי' ס"ח וע"ש שכ' שנריך ליהר כו' וכ' בפמ"ש ת"ח ס' ס"ב שנריך ליהר בשוכה סוכה בניה ולהעלה גב הסוכה שלא יהיה מחיצה ביניהם בין הסכך לסוכה ולא יהיה מקום שיהיה פחות מג' נגד הדפנות כיון דלית הדפנות מגיעות לסכך וכן לפעמים חדם עושה סוכתו מבחוץ ומנחיץ שני כותלים הבנויים זה נגד שיכלנין ולין הכחלים מגיעים נגד לפי' פחות מג' והנג כמולנו הוא ד' טפחים לו לכר"ן כיון דלין מגיעות לסכך לל לחריון דופן שקומה. ולין בלן מחילות ונריך ליהר בזה כי הוא דבר מלוי ועוד כ' שם שיש שבונים סוכה על הגג ופוחחין הגג כמין דלחות ויש שפוחחין כמין חרובה ובפ"ע ס"ק ה' כ' דלא מהני שפוחחין לחוך למעלה מן הסכך בחחלע ולא מהני למעלה מסכך כשר דופן שהוא נשר הרחב יותר מג' ללא שהלוי בלידו נגד הסכך כשר כנ"ל. כיון שחוץ השיכלין המחובריס על הקנים והלויס בחחלע הסוכה למעלה מהסכך כשר ויש תורת סכך פסול עליהס וכיו כמו שבונבין ברוחב כו' ע"כ שומר נפשו ירחק מסוכה זו ובפרטות עפ"י הרוב דופן הרחב הנהוג על לידו למעלה מן הסכך עושה ללהה מרוכה ע"ש ושחה יש עושין דלחות הללו בלידי בחחלע לכל הפחות ופוחחין הדלח לגחרי שחעמוד בשוה עם הדופן שבשרת הסוכה זקופה ולל חהיה הקיר נעוי ע"ג הסכך ובכר הדפר ומק שכ' הכה"ש בשם גו"ר ע"ש שכ' תע"ש לדעתן עוחתה חשב כשהוס עכ"פ ג' טפחים ע"ש ובשם"ג כ' שכ' לדעתן עוחתה חשב שהוא ד

תרכז

א סמוך לגג רחב טפח וגסה(*) מחיצות מניעים לגן ברשות מחיצות מבחוץ[כ"מ בתוספתא] ועצי ותורמוס פ"ג ט"ס בדבריו: ב לימים גבוהים י'.משום דקביעי טפי מבילה וחצ"ג דמעט ג"כ קבוע מ"מ לימים עשויים ליתן תחתיהם מלוי על גבה [ר"ן]. כתוספתא ריש סוכה כ' בשם התוס' שלא יכנס בחריצים קבועים במסמרים לפי' פחות מד' מפני שהם דירת קבע עב"ל: ג והוא שלא יהיו . דקביעי טפי מכלי (*)כ"ל דהכלי"ט מתרעץ משמיט חפ"פ (*) שלין י"ט מן המעה לכילה וכ"נ כתוב: סוף דף כ"ח: ד סוס . לפי' לימו (*) רחב ד"ט:

תרכח

א והתחתונה פסולה . דכתיב

יסוד מתניתין כשהן סנורין שאין הסוכה פסולה:

תרכז דין הישן בסוכה ובו ד סעיפים

א (לעיל ביסוד (א) בסוכה) מ (ב) הישן תחת המטה בסוכה אם היא גבוה עשרה טפחי' לא יצא :

ב ג הישן תחת הכילה בסוכה א *אם אינה גביה עשרה טפחי' או שאין לה גג רחב טפח יצא :

ג ג (ג) העצי' (ו) היוצאי' מארבע ראשי המטה אשור לפרוס עליהן סדין ולישן תחתיו אפילו אם ב אינם גבוהי' עשרה אבל אם אחד יוצא באמצע המטה בראשה והשני במרגלותיה כנגדו ונותנים בלונסות (פי' עיקם מרוכים כעין קנה של רומח) מזה לזה מותר לפרוס סדין עליו לישן תחתיו משום דאין לה גג רחב טפח למעלה ד ג והוא שלא יהיו גבוהים (ג) עשרה טפחים ה (ד) ויש מבשרין אפילו בגבוהים עשרה טפחים :

ד ° פירש סדין תחת הסכך לנוי אם הוא בתוך ארבעה טפחי' לגג כשרה ואם הוא רחוק ארבעה טפחי' מן הגג פסולה ז ואם אינו לנוי אע"פ שהוא בתוך ארבעה טפחים פסולה (ה) (ויש ליזהר שלא לתלות ד סוס (ג) מי סוכה רק בפחות מארבעה לסוכה) (מהרי"ל) :

תרכח דיני סוכה שתחת סוכה ובו ג סעיפים

א ט סוכה שתחת סוכה העליונה כשרה א והתחתונה פסולה ב והני מילי שיכולה התחתונה לקבל כרים וכסתות של עליונה ואפי' ע"י הדחק ג ויש ביניהם עשרה טפחים אבל אם אין ביניהם י' טפחים או שיש ביניהם עשרה טפחים אבל אינה יכולה לקבל כרים וכסתות של

°עפי' תרכ"ט עליונה

כ' מזכיר לכעי תרתי גג טפח וגבוהים י' דלמ דוקא מחיב מוהל בפ"ע וה"ה כמן במט' ולא הוקרך כמן להזכיר גג דוהלי בכל מטה יש בה רוחב טפח והוא גג למי שסוכב תחתי : (ג) העליים היולאים כו' ג' מקרי במסל' קיטופות והוא קבוע מחור ע"כ פוסל בפחות מי' ומ"ם מ"כ מחל סם ט' יולא כו' יולא גג ונבוה עשרה.ומקליטין קביעי טפי מכיל' ותע"ג שתין להם גג כל שהן גבוהין י' אף על פי שלא נראה כן מדברי הרי"ף שהשמיט כל מעה ים בה רוחב טפח ומשמע מפי' גבוהין י'. קיטופות דקביעי יש להם גג אפי' אינם גבוהים י"ט אין יושבים תחתיהם ע"כ. ועוד כתב הר"ן ר"פ יושן המטה יש בה רוחב טפח ומשמע זהו

נסכת לגון יחיד: ב למעלה מכ'. ולא לחמרי'מה שבנגד סכך הפסול נחשב כאלו אינו דלמעלה מכ' לא מקרי סכך פסול לפסול כנגדו [תוס' ורמ"ש ערסי' תרכ"ו]:ג(*)כך העליונה.והעליונה נלתה מרובה מחפי' יכולה תחתונה לקבל כשירה ועפי' תרל"ח ס"ק: ד היס כשרה.ולפ"ז שהכפיפה

סוללת על היס וכ"מ בגמ' ע"ש: ה התילן כשרה . היינו כשאפשר יכול לעמוד כלא תילן[שאמרו על קומדין]דאל"כ אפור דגזרינן שמא יסקדנו כמ"ש סי' תרכ"ט ס"ז [ר"ן]: ו ואין טולין לה . חפי' הסוכה על התילן והקני' על הסכך נסמכים על התילן אסור נזירה שמא יעלה על התילן [רמ"א ורי"ו] ומ"מ פ"ד כ' וז"ל שהיו רגיליהבניה ולהשתמש בהם בע"כ ולפ"ז אפי' בשאין רגילות להשתמש בהם בע"כ אפשר נזמן הזה שאין רגילות להשתמש בהם סי' תרי"ו קי"ו ולא נזרי שמא יעלה על התילן ומקצתה על האילן ומקצתה בדבר אחר אם הוא בענין שאם ינטל האילן תשאר היא עומדת ולא תפול עולין לה ביום טוב ואם לאו ז (ג) אין עולין לה ביום טוב :

עליונה (א) אפי' ע"י הדחק ד התחתונה כשרה אם היא מסוככת כהלכתה (ב) (ה)*אפילו אם העליונה ב למעלה מעשרי' ה ואם אינה מסוככת כהלכתה ומתכשרת על ידי ג סכך העליונה צריך שלא יהא ככך העליונה גבוה מן הארץ למעלה מעשרים אמה :

ב ו העושה סוכתו בראש העגלה או בראש הספינה אם אינה יכולה לעמוד ברוח מצויה דיבשה אבל אם יכולה לעמוד ברוח מצויה דיבשה ז אפילו אם אינה יכולה לעמוד ברוח מצויה ד רים (ג) כשרה :

ג ח עשאה בראש הגמל או בראש (ג) ה האילן * כשרה ו ואין(ד) עולין לה בי"ט מקצתה על האילן ומקצתה בדבר אחר אם הוא בענין שאם ינטל האילן תשאר היא עומדת ולא תפול עולין לה ביום טוב ואם לאו ט (ג) אין עולין לה ביום טוב :

תרכט ממה צריך להיות הסכך . ובו יט סעיפים

א דבר שמסככין בו י צריך שיהיה (א) צומח מן הארץ ותלוש ואינו מקבל טומאה ג אבל דבר שאינו צומח מן הארץ אע"פ שגידולו מן הארץ (ב) ואינו מקבל טומאה ג (ג) כגון עורות של בהמה שלא נעבדו שאינם מקבלי' טומאה או מיני מתכת אין מסככין בהם (וכן מין מסככין * נעפר) (ר"ן) :

ב ד וכן דבר שמקבל (ו) טומאה (ד) כגון א (ה) שפודין וארוכות המטה (ה) וכל הכלים אין מסככין בהם ס ואפי' אם נשברו שלא נשאר בהם שיעור קבלת טומאה: ג ו סיככה (ג) (ו) בחיצים שאין להם ב בית קיבול כשרה ושיש בהם בית קיבול פסולה :

ד ז סיככה * בפשתן שלא נידק ולא ניפץ כשרה דעץ בעלמא הוא אבל אם (ו) נידק * וניפוץ ג (ד) פסולה :

תרכח (א) חפי' ע"י הדחק . דלא מיקרי דירת ערעי וקי"ל כרבנן דר"ש דסוכה דירת ערעי כני : (ב) חפי' אם העליונה כו' . משמע מע"ס שהעליונה, ג"כ צלתה מרובה ממחת.ולפ"ג דבסי'תרכ"ז פסל לכ"ע אסהסכך פסול דהיינו אלין היא צלתה מרובה ממחת, אחני הכא דהעליונה מקרא סכך עליונה (ג) חין עולין לה בי"ט.מפני שאסור להסתמש בי"ט בכעלי מיים ובמחובר :

תרכט (א) נומח מן הארן . דכתיב בחסיף מנרך ומיקנך בספולח גורן ויקב הכתוב מדבר פירות קטין ותאכלות ריקנין : (ב) ואינו מקבל טומאה . פי' אחינו רחוי לקבל : (*) וכהותב ספר תה. י"ל טעה זה אחלה הדין אם נטמא ממש: (ג) כגון עורות כו' . כ' הרמ"ם אבל לא כעורות גידולי קרקע מיקרי אבל לא מיקרי גידולו מן הארן אלא המילוק בין קרקע לארן אלא המילוק דעורות מיקרי גידולי ארן אבל אם לא גידולו מן הארן לי' מן הארן משמע שנומח מן הארן : (ד) כגון שפודין . כ' כ"י היינו שן דחלו שב ממכת תיפוף ליה משום דאין גידולו מן הארן: (ה) וכל הכליס. חפי' מידי שמקבל טומאה מדרבנן כ"כ כתו' פ"ק דף ה' פסוטי כלי עץ אחינו מקבל טומאה חפי' מדרבנן מסככין בו : (ו) ניפץ וניפץ - קרוב היא לעוותו ויקבל טומאה נזרו בו רבנן ועוד מפני שאין עורתו עומדת כחלו חינו מגידולי קרקע ועוד כיון דרחוי לתחס לחוך

שערי תשובה

סי' תרכט (ג) בחיצים. עבה"ט וע"ש בשו"ת חת"ס סי' ס"ג ליישב סתירת הרמב"ם מכאן לה' טומאת כלים שפסק שאינו בית קיבול וע"ש מה שתירץ ובאמת שכבר עמד בזה בתשובת הרשב"ץ סי' קל"ה ושוב ראיתי בשרשי' שהביא הרשב"ץ וכ' שגם נקרית ספר להמב"ע עמד ע"ז וכ' ודעמי עלי ליישב כמ"ש הרמחגן לעיל דף כ"ג ע"ב וכ' הלי"ד בשם יקונדי מבריל"ל שראה על הסוכה מוגת עץ וברמבו מפסק נרזל ויש להסירן בכבר כלי הוא ושמח בעמח ע"ש ומ"ש ועטמח לאו דוקא דלאו בעמח חלית לאו דוקא יש שהיה רואי בעמח מלכתחה ומתה מוכחה שמכר לשכך שוב אין חוזר ומראה כמ"ש בלבוש ועיין בפ"מ בזה : **סעיף ט"ז** בש"ע וכן לסור וכו' כ' בדבר שמחלל לחבילות עליס שקורין פאסטי מותר לשכך בשם שאין דרך לולקחים לחוסס לבוין בשלחרחם ליבשם חלח להניחס כך על הגג ולמעט בעורח לפסיפסן ה' ט' ואין בכל חבילה ד"ה קנים כו' יש להחיר ואפי' שהפק לן קלת ברי בחילי דרבנן ע"ש :

תרכח (ב) חפי' וכו' . משמע חפ"פ שהעליונה ג"כ צלתה מרובה ממחת ט"ז ע"ש : (ג) כשרה. **חפ"פ** שהסיכה הולכת על היס נמרא דף כ"ב : (ג) החילן . היינו שהסכך יוכל לעמוד בלא חילן שמכאן עב שנרסינן דאל"כ אסור דגזרינן שמא יסכך בו כמ"ש סי' תרכ"ט סעיף ז' ר"ן מ"ח : (ד) עולין . ואם אינו אפור בגזרה שמא יעלה על התילן וכמ"ש סי' תרכ"ט סעיף ז' ר"ן מ"ח : (ד) עולין . ואם היו פעם אחת מבורגל פסולים **חפ"פ** סעיף ו' חח"כ ג"ח . וקנים **חפ"פ** שים בית קבול כשרים כיון בלא נפלו **לקבלה** טומאה **חפי' מדרבנן** דפשוטי כלי עץ היינו עיין שם שו"ע ופי"שבר כלים ופ"ב.ועיין יד אהרן : (ד)פסולר.שהנחנים עולחם והוי גידולי קרקע.ולפ"ז **חפי'** בגמר נפן וקנבוס שחין מטמחין בנפנים שם ניחך ועיפן חין מסככין

יד אפרים

גגיה וגם הסדינין אין מניחין כו' מ"מ שם טעם להיסור משום דהטעם הוא כגג בחמלא כילה ואסור לטטוחה משום שחחת הכחנה יהיה חוכל לבל כאן שכוח יען חחת הכילה ולא חחת הטעח מה חיכפת לן בסדינים לך נראה לחנודה פ"ל דכל שהחחיחות מניעות לארך לף שאין בסחוך ג"ט ראב ועפה מ"מ הוא חוכל וכן משמע מדברי החנודה בשבת פ' חולין שכתב אם לו לא יעשה הגג רחב טפח בחוך ג"ט וגם לא יהיה הדפנות מניעות לארך יאם יעשה בדרך הזה יוכל ליחן חחיחיו בסוכה כמ"ש יש כאן פ"ם וע"ל בסדינים נמי כמ"ש לעיל ומשמע דברי הרחרחי בשיטת שלא יהיה הגג עשוי כדרך שעשה החנודה בשבת הדפנות אין מניעות לארך ומדברי החוספות ושאר פוסקים אינו נראה שבחנודה בסוכה צ"ל ואם אין לה גג כגון לאוין לה רחבה טפח חוך שלשה לגגה וגם הסדינים המניעים לארך אין לה מחילה טפח חעפ"י שהוח טפח ממילה **דגם שהיה** מותר ליחן גם כי היה נראה שבילי ובגם אין הסדינים מניעים לארך אין מחילה טפח (במה"ש לפניהן כ' שאין להם מחילה טפח וכ"כ הלבוש וכאילה קלי) וכן הוא בכ"ל ר"ל דכיון שאין גגו, טפח ממילה **דגם שהיה** סדינים מניעים לארך מ"מ אין כאן מחילה טפח דבשובה שהולכים לאו כאוהלים דשכה ב"ש ע"ז, ובמק"א סי' תע"ו ובחראה כי ואיתא שוב ראיתי בחחיית השקל נראה שכיון דמ"ש הוי מ"ש **בגם שהיה** ומש משולשת המטעה כו' ו"ח כחב"ל שאינו ענין לכאן ב"ש דשם מבוחר המניעות לארך עדיף טפי עפ"ש בסעיף ג' ובע"ז שם :

סי' תרכ"ח במג"א ס"ק ב' נרשם בטעות ונרין לעיל וה"ח שיכול, וכסחות וגם ס"ק ג' נרשם בטעות ונ"ל לעיל שם בעליונה למעלה מד' כ"ל : **ס"ק ו'** ולפשר זה **חפי'** שאין רגילות כו' לחף **שם יניח לו** מיקרי משמש במחובר כמ"ש סי' של"ו היינו מוכן שהרי ברח"ש מוסר מהאי טעמח דשמח יניח שם כן ע"ש ס"ל דמיקרי משמש במחוב' לי' והיה לו לומר דלא גזרי' שמא יניח כיון דשוה"ר ואין רגילין להניח ולא גזרי' ככלים' וכהורח **דברים** עפ"י מ"ש בסי' של"ו דשמא הרח"ש נחם מוטלין מן התילן לא מקרי משמש במחובר רק הטעם **לחסור** להניח על התילן כיון שיש לו שמא יעלה על התילן כו' ומבואר מזה דלמחת מה שנזה **לחסור** שמא יעלה על התילן ס"ל דהשם ח"ש לחסור להניח על התילן שמא יעלה עליו ליטול ומתוך שנזרה הוא משום שמא יעלה על התילן כו' וכ"ל נזרה לנזרה שמא **חניח** ושמא יעלה הוי ל' נזרה נזרה ומזה חוכיח שאין לחסור להניח משום משמש במחובר ואינו נקוטות ודעת כ"ה נחמה הוא כן לחסור משום משמש במחובר וכיון שלא יקבה עליו ממ"ש הרח"ש שכתב כ' שרוי להלק בין תילן לתילן דזהו שכתב שמותו ליטול ממנו ולהניח ע"ג לבל כשהם תלין דרך השמיטו בזה ע"ש ולפי"ז גם לפי הנוכח שמותר במחובר ב"ש דרוי להלק בין תילן לתילן דרך השמיטו כו' **ובין** כשהם דלכ"ע היקבי של הרח"ש דכלן מהא דקוסרין חבל בפרה וע"ש לחלק דחילן דרך השמיטו חבל בשהם חלין דרך השמיטו כו"ל משמש במחובר וכהא בלשון הרח"ש כן דגזרה שמא יניח כו' משום שהוח רגיל בן ל"ל שם כוונת הרח"ש כן דגזרה שמא יניח כו' משום שהוח רגילות מה"ח לחוש **דגזר** שמא כשהם לו לעלות **שם** ולפי"ז נראה דאחי שפיר דברי ילרע שיעורר להניח חבלו ויהיו יהיו משהם במחובר חך בלשון ש"ה מבואר שהיו רגילים להניח ואם כן ל"ל שם כוונת הרח"ש כן דגזרה שמא יניח כו' משום שהוח רגילות מה"ח לחוש **דגזר** שמא כשהם לו לעלות **שם** ולפי"ז נראה דאחי שפיר דברי

הגהות רעק"א

סי' תרכ"ח מג"א סק"נ למעלה מכ'. נרשם בטעות וקאי אחרישל שם העליונה למעלה מכ' : **שם** לא מקרי סכך פסול . ומ"מ אין ללמוד מכאן דשם העליונה פיסה שעויי, לגל בענין דפסול משום הולמ"ה דג"כ בשירה כיון דהסכך בעצמותו לגיפה פסול ע' סוכה דף י"ז ע"ח **דש"כ** מוכח דפסולה דחילת"ה גרע טפי מפסול למעלה מכ' **דהרי** לקמן סי' תרל"ח ס"ק **פסקי' דשם** מה שמחוק להכשיר סוכה הוא למעלה מכ' כשר מדין פסל היולת ומ"ש בעצמותו שכך פסול . ואלו לקמן סי' תרל"ח גבי חוטט בגדיים פסקי' **דשם** שהוא חוק להכשיר סוכה יש בו משום הולמ"ה פסול ליזהר בו ע"ש בכללי"ד בשה"ני:

כו' . מתני' שם ע"ו ע' בשפודין ועמ"ש ס"ק ל' : וכן אין כו' . דוקא גידולי קרקע כעין דומיח דפסולח גורן ויקב וח"ש שם שהקרח שלין עליה מעזיבה ומ"ש י"ז ע' ואי' לחמוטינן הכי חרחי כו' ר"ל דשם כלא מעזיבה דוקא . רשב"ח ועי"ש : ס"ד סיככה כו' . עלמ"ח . וכ"ד הרי"ף שכתב לא דייק ולא כפיך כשר אלא שדברי הרמב"ם סותרים זח"ז וכרי"ן פ' לקולא

חכמת

אף דהוי נמי בידו לקצוצו דיש לו' דזה דומה למה דמשני הש"ס בקידושין פ"ג נבי אלא מעתה האומר לשפחתו וכו' התם מעיקרא בהמה השתא דעת אחרת מקנה אותו ומוכח דהיכי דהוי בשינוי הנוף לא מהני מה שביידו . אם כן ה"נ בשלמא במחובר אם יתלשו ויהי' שינוי בנופו דתחלה מחובר והשתא תלוש לא מהני בידו . אבל בסכך שהיא גבוה למעלה מכ' דאם ישפילו לא הוי שינוי בנופו מהני מה דביידו למעשו . אך ת"נ בחול אבל ביו"ט הרי אין בידו להשפילו אן דהוי סתירת אוהל ועיין בתוס' פ"ג דסוכה דף ל"ג ד"ה נקטם מערב יו"ט מוכח שם דש"כ להש"ס דכל דרך איסור אין נחשב בידו ואם כן ה"נ כיון דבשבת ויו"ט אסור למעשו דהוי סתירת אוהל אם כן ישפסל מה שכבנדו למטה ויו"ל דבאמת בשבת ויו"ט פסול ואין כשר רק לשאר ימות החג . אך י"ל הרי לא הוי סוכה ראויה לשבעה כיון דבשבת תפסול משום סכך פסול . אך לדידן הרי קיי"ל כרבנן דעשתה ע"נ בהמה כשרה ולא נחשב

מחצית

סעודתו כ"ה בב"י : (ס"ק ב) של עליונ' כ"ל וקאי על ריש הסעיף דפיסל אם יכולה לקבל כו' מ"מ אם העליונ' חמת מ"מ אין על העליונה שם סכך ולא הוי שני סככי' וכ"ה בגמרא : (ס"ק ג) למעלי מכ' . גם הוא מצוין בטעות בדפוס וקאי על הריטב"א דמכשיר אפי' למעלה מכ' כיון שהתחתונ' לבד' בלי ירוף העליונ' הוא נלתה מ"מ. עכ"פ מ"ש ולא תמריכן מה שכנגד סכך הפסול כו' והיינו אפילו לדעת י"א הרמצון בסי' תרפ"ו דהא מיירי כאן בסכך העליון היא נלתה מ"מ אפי"ה כשרה דסכך העליון מצ' עצמו כשר אלא שהמקום גורם לפוסלו : (ס"ק ד) היס כו'. וכ"מ בגמ' דזה מחלוקת ר"ש ור"ג . ור"ש מכשיר וקי"ל כוותיה ואיתי שם בריית' מעשה בר"ע ור"ג שהיו בספינה והי' ר"ע עושה סכתו למעלה מראש הספינה. למאר בא הרוח ושוקרתו ת"ל ר"ג לי"ע סיכו סוכתך הרי הרוח עקרה ואינה דבר המתקיים. הרי דספינה עומדת על היס וגם בזה פליג ר"ש : (ס"ק ה) האילן כו' דגזרינן כו' שמ"ש סי' תרכ"ט סעיף ז'. ר"ן. היינו דהר"ן לטעמיה אזיל דס"ל דקי"ל אם הטמיד בדבר המקבל טומאה פסולה דגזרינן שמא יסכך בו. ואם כן ס"ה כשהטמיד בוצ דבר מחובר יש לגזור כה"ג. ת"ל מיירי שסמך הסכך ע"ג קודסין. אלא דלפ"ז תקשי למה אין עולין לה בי"ע דהא קתני סיפא מקיתה על כו'אם הוא כו' תשהר עומדת ולא תפול עולין לה בי"ע כו'.ולולא המעיינים היה ראוי לומר דמיירי כי כשהסכה על הארץ והקנים של הסכך נסמכים על האילן כמ"ש מ"ש בס"ק שאחר זה . או מיירי שסמך הקודסין ועצים על האילן. ומסך הסכך על גופן קודסין. ומה"ט אין עולין לה בי"ע דהכי קודסין מיקרי כדלי אילן דאסור כדלעיל סי' של"ו (ובסבא קא קכ"ד ע"ב דאמרי' מאי לאו דחק באילן ע' ס"ם בפירש"י) ומ"מ אינה פסולה הואיל והמעמיד הוא מחובר ע"ז כתב הר"ן שם ז"ל כיון דמשום ע' אינה פסולה כלל כמ"ש בפ"ד כתב וז"ל דלדעת המ"מ אין הטעם משום נזרה כמ"ש הרמ"ם : ואפשר דלא בלה"ה היו דרכן להניח ולתלות כו' וקרוב לוודאי שיעשה כן ממלא משתמש במחובר : ואפשר זה"ז כיון שאינו אלא משום חשש ואינו לדעת מ"מ הוא כלל נזרי בית מידי. אלא חשש קרוב לוודאי דהיינו בימיהם שהיה דרכן בכך : כמ"ש בי"ד סי' קט"ז לענין איסור מעקין מנועים לארך אם יעשה הגג רחב טפח בתוך ג"ט וגם לא יהיה הדפנות מניעות לארך אם יעשה בדרך הזה יוכל ליתן תחיתיו בסוכה כמ"ש יש כאן פ"ם וע"ל בסדינים נמי כמ"ש לעיל ומשמע דברי הרחרחי בשינוי אלא דיוכה הגג עשוי כדרך שעשה החנודה בשבת הדפנות אין מניעות לארך ומדברי החוספות ושאר פוסקים אינו נראה שבחנודה בסוכה צ"ל ואם אין לה גג כגון לאוין לה רחבה טפח חוך שלשה לגגה וגם הסדינים המניעים לארך אין לה מחילה טפח אעפ"י שהוא גבוה יו"ד אחינו שלא יהיה לבל כאן שכוח יען חחת הכילה ולא חחת הטעח מה חיכפת לן בסדינים לך נראה לחנודה פ"ל דכל שהחחיחות מניעות לארך לף שאין בסחוך ג"ט ראב ועפה מ"מ הוא חוכל וכן משמע מדברי החנודה בשבת פ' חולין שכתב אם לו לא יעשה הגג רחב טפח בחוך ג"ט וגם לא יהיה הדפנות מניעות לארך ומדברי החוספות ושאר פוסקים אינו נראה שבחנודה בסוכה צ"ל ואם אין לה גג כגון לאוין לה רחבה טפח חוך שלשה לגגה וגם הסדינים המניעים לארך אין לה מחילה טפח אעפ"י שהוא גבוה יו"ד

שלמה

סוכה שאינה ראויה לשבעה מכח דמדאורייתא מחזי חזי . ואם כן ה"נ סתירת אוהל בשבת ויו"ט מח דהוי רק אוהל ארעי הוי רק דרבנן ואם כן מן התורה הוי בידו למעט נם בשבת ויו"ט רק מדרבנן אין ראוי והוה ראויה לשבעה. אך זה לרבנן אבל לר' שם ס"ל ספולה דבתר דרבנן אזלינן בה כאן ספולה דאינה ראויה לשבעה ולכך אתי שפיר דבעירובין אויל הש"ס אליבא דהכתבא דקיי"ל כרבנן לכך מת שלמעלה מכ' לא הוי סכך פסול לפסול שכנגדו אבל כאן יש לו' או דר' ידמי' ס"ל כר"י דבתר דרבנן אזלינן או י"ל דבפלונתא לא קמיירי וכך נקט דקיימא עליונה בתוך כ' ראו כשרה לכ"ע. משא"כ אם הוי למעלה מכ' פסולה לר"י ובפלונתא לא קמיירי ולכך פירש"י כן וא"כ לדינא נם רש"י מודה לר"ת רק לבל זה"ז ואין עולין לה. לאילן הסכה על התרן. ר"ל ל"מ אם קרקע הסכה סמוכה ועומדת על גבי אילן (וכן פירש"י בסכת סכה) והלאי אין עולין לה ביום טוב דבעלייתו משתמש במחובר . אלא אפי' הסכי כו' וכן פירש"י בסכת. והרמ"ם פי' כן אם אם"ה אין עולין לה ביום טוב מטעם נזרה שמא יניח כו' :

סי' תרכט (ס"ק ה) שפודים כו' אפי' מדרבנן. ר"ל דלפטמים דפטוטי כלי עץ מקבלים טומאה מדרבנן וגם כן אין מסככים בו כמ"ש מ"ש בס"ק י"ח אבל שפודין של עץ אפי' מדרבנן אין מקבלים טומאה וע"ז כתב מ"ש דאם יניח כו' ר"ל הא לעיל סוס מסוה ב. וכ"ש דהשפודים יש קלת ברזל כמו הרומח. וכ"ש דגם העץ מקבל טומאה ע"י הברזל שברזלו לגלת הסכך הוא מן היד שהיא של עץ. ול"ל לנזרה לנזרה שמא יעלה על התילן כמ"ש בס"ק ג' אחינו שאין לו לנזרה

לתוך(°) כריס וכסתות: (ז) דהיינו ערוב בני העיר כו'. ר"ל שבתוס דחק הרב לפ' כן דע"כ לו' שים מקום שלין מנהג מבואר כזה דאל כ ה"ל לתלמודא לתרוצן בקושיא שמקשה הא גופא קשיא ולימא דהתם על המנהג קאי דעשוי לבביה"ו שהמנהג כן וכן בספיפא עשוה לסיוע"ו שכן המנהג מלא ע"כ לומר דאכתי תקע"ל הדיוקים מהדדי דהיינו דמקיש שלין מנהג מבואר מכ"ש דאל"כ למה לי מקיש מסוכה לסוכה והכי"ת לפי' דמקו לרמ"ח לפי' המחבר על המנהג מיהו ה"ל מי דמקו לרמ"ח לפי' דמקיש לו מסוכה מכ"ש שלין מנהג מבואר והמילוק הוא בין עשוי' בפירוש לו מסוכה לכל במקום שים מנהג ודלי כפי מנהג כן הדין ומזה מיירי הרמ"ח לכל במקום ונמי' לא מיירי מזה וזה פשוט לע"ד: (ח) במקום שנהגו לקבוע מחלצות'. פי' מפי' נדולות שלין עומדין לכביסה מ"מ מין מסככין בהם מקום נזירה שלא יפשוט ידיו ורגליו לקבל רוחי כשלכות ולא שבתי' דכלים תן תחתיות לטורפים עמהם ושל ספיפים הוא בית קיבול עשויי למלות ות"ם כ"כ דכלים דין נ' ובהל"ד שם. ודברי הרמב"ם ל"ש שהרי בפ"ח דסוכה פ' דחלים מקבות פסולה ות"ל שהוא עשוי למלות שלין מקבל עמהם כו' אלא ר"ש אם לתמהי' דתחתית פי' כלי שעומדין תחת רגלי הלורפין והספיפים ע"ש בן רש"י מהכלדרין פ"ח פ' פי' דר"ח וחכמים פליגי בבית קיבול עשוי למלות ולרבנן עשוי וחכמים שם בסוכה אם הקפה עליו ע"ש. אבל מה שכתב בש"ע אם אינו מותר להניח הכלים לא מיירי בהל' סוכה ולכך כ"כ בהשלחן שלמה שם מותר להניח הכלים בסוכה ולכתוב לא שלין לכתוב אסור כמ"ש בסוכה ולכך כתב בתשובה שם שהוא לכתחלה ולא בדיעבד ולכך לא הזכיר כלום בסוכה ולא בשאר מקומות אבל בלח"מ אם משמעי' לה כן משמעי' מדמוריית' שהורים לבל מקבלין עומדין בהם ובסוכה ובשב ואת

וכ"ק ס"ק ב סמ"ג עשין נ"ד ב"י בשם הרא"ש בתשובה כלל כ"ד ום' ח"ח בשם רבי יהודה מיטרי ורבינו שמואל וכפירש"י שם ום"פ ר' משה ס"ג ב"י ובכ"י : ח משה שם י"ב ג מיימוני דר' יוחנן שם ג בירושלמי כתבוהו הגאונים ורש"ם ורמב"ם פ"ה ד מיימוני דרב ורב אסדא שם י"ג ה שם מיימוני דרב אסדא לגירסת דרכיהן למצות מיזוב משנה ספ"ח דפרה ו מיימוני דמוציא סוכה י"ג ז משנה שם י"ב ח עור בשם הר"י קרקיסני ט משנה שם ותוספתא דשבת פרק יהודה י שסכמת הפוסקים שם מגן' וכרב הונא כ שם ט"ו ל עור בשם סמ"ק

עטרת זקנים

(כ"ח): *ופוסל נג' עפיים לח בד"ה: * כשרה. היינו לף לכתלה מותר שהתירה לעצות סוכה ממנה מאחר שהתירה לגבל אחר"כ אם לא התירה ויבש התיבו יצא בדיעבד (ד"מ) ולא כמ"ש רמ"י שפסול אפי' בדיעבד וי"ל היינו דוקא אם לוקט קשורים בשני רחשים שיכולין לטלטלן כך אז אין תבילה ומותר לסכך בה לגבל אם לוקט קשורה משני רחשים זו שקשורה כ"ב בחמץ בתוך בדרך שקשר, אוחה לטלטל, כך הוי כמי שקשורה משני רחשים ופסולה (שם רב). *כשרים. דוקא אם נח לסכך

לבושי שרד

מ"א סק"ב (°) שיאחר חויר וכו' . לגבל אם לא יפול רק יבש ויהיה תמחה מרובה אין דינו כחויר : סק"ח (°) הוצעות. סדרכם בתדיות אלו למוכרן בחנין :

ט"ז סק"ט"ז(°)ולפי שכרלה דרב פפא פליג על כך לחמיר כל"ל: מ"א סק"י (°)כתרה דל"ב תאור מדרכן בסט"ו: סק"ח. עמ"ס סט"ו. היינו בסק"ח דדבר הרוחב קלח וס"ל

נתיב חיים

תרכט ס"ק י"א ודע דכל כלי עץ הרחב. כ"כ ואני תוהא לדידן דהתום דכלים של תום ליתה לדידן דהתום דכלים ופסק' הרמב"ם פ"ד מה' כלים ג' מדות עץ שאינם עשוים לקבלה כל כלי עץ שעשוי לתשמיש אדם בלבד בגון סולם ושלחן מקבל טומאה כלל ולא רבוה מכמים לטומאה כלל . וכל כלי עץ שעשוי להשמיש כלים והאדם בגון שולחן וטבלא ומטה מקבלין טומאה ומיהו שהן לתשמיש אדם ותשמישי משמשין שהרי מניחין הקערות על השלחן והכוסות על הטבלא וכל כלי שהוא לתשמיש כלים בלבד וכו' ואם נאמר שכלי עץ שאחמתם אדם וכלים מטמאין מדאורייתא ודק כל נחתומין לימו דומה לשולחן וטבלא ועכ"פ מדרבנן מטמא כיון שהוא רחב קלח להניח דבר עליו וכמ"ש תו' כתי' קמא ס"ל להרמב"ם לטיחבד ל' מדות בכלים והרמב"ם דקדק בלי עץ שעשוי לתשמיש אדם וכלים אבל כלי עץ שעשוי לתשמיש אדם ולא להניח עליו מאומה אם כן אינם מקבלין טומאה אפי' מדרבנן ולפ"ז אין על המגרפה שום טומאה דהא כלי עץ המשמש לדעת הרמב"ן שכותב כלי כתוב כמו סולם ומנורה ואפשר לדעת הרמב"ן שכותב כלי קיבול כמו שעשוי למלאות הוי כלי קבול כמו שמופיק בסולם שעליהתון נעוצים בנקבים אבל לדעת הרמב"ם בפ"ג דכלים דיינו בכלי קבול ואינו מקבל טומאה וגם לדעת הרמב"ן אינו חושב אלא בסולם בגירוף אחר שעשוים ע"ש:

שם °)אפי' נשבר, משמע דוקא שעשה שרחוי להניח עליו וז"ל לאפי' אינו ר עכשיו מ"מ פסולין לסיכוך כיוהא ומכלי קלחי מתחלתם היתה רחויה לקבל טומאה כמו דף של מחתונין וכמו שפירש"י גבי פ"ב דף כ"ו ד"ה אין בו ע"ש : מ"א ס"ק י"ט °) וגם התרה. כ"כ ואני מיהו יודע שום טעם לחלק בין כך להא דכשרים דהא תכיל, שכך כשר הוא אלא משום גזירת חוצר והוא פסול משום תעשה ולא מן העצוי דכיון שכוחו שהדר לעצלה ומעטינן לה בתוספתא הרי הוא כקלי בתוספ"ה ולכך למגזר שמא יתכיל מחת הקורה כמ"ש הרא"ש שכרת זו נמי כשרים סוכה סי' כ"ע ומפני זה ל"ל להזיזו ממקומו כמו גבי הקרה שאין עליה מעזיבה שהיו מזיז כשרים ממקומן כי אם שלוקח התשמיש

(יג) מתכל כשמה.ב"י כשם תשו' הרש"ם נתן טעם לחמר דיד חיו כחוכל רק עד ג"ט וזה תירוך מחד : (יד) שממהרין לייבש . פי' תוך ז' ואחר היובש יפלו העלין : (טו) אפי' מן הלד . ודיוו מבו' (טז) וכל מכיל שאינ' קשור כו'. דכר זה מ' בנמ' מ"ל כמשמעו שכל שנוחי מזמע בכל נוחי שבים על

מזמע שאסידעי'כוחלי שלא נעמלו כנון שהם מדשים שרי ונ"ע דעב"פ מקבלים טומאה וכ"מ ל' רמ"ח דאסור אפי' מדשים שהם מסב"ם ניתקו מזמיים שבלוטאות ע"ג כותב מחובר ולא זכר מ"ש הוא עלמו בפ"ח דתלוג ולכסוף אחרו כשר לסכך כ"כ כ"י סמ' תרכ"ו וכ"מ סי' תרל"ח ס"ע ועמ"ש סמ' תרכ"ח:°) ודע דכל כלי עץ הרחב קלח ורחוי להניח עליו דבר מקבל טומאה דדמני לבית קבול כ"כ התוס' ד"ה ומ"פ להניח עליו דבר מרח ומגריפה על הסוכה (°) אפי' נשברה: יב תורת אוכל. אין כירים נקרא אוכל עד ג"ע אף ע"פ שאין מרוכות הרבה (כ"י הרמ"ם) ועיין בעוקלין דיש יחות שמעטרפים אף על פי שגדולות הרבה, ולכן יש להסתיר: יג לייבש ולגפות.(°) עד שיסתר חויר (כ"ח) וכ"מ בגמ':יד לכתחל. ואם עבר וסיכך בסס כשר, כ"כ הרמב"ם משמע דמותר ליבש בה (כ"ח): טז שטוחים. ודוקא כשטוחים תמיד אבל אם אינו שטוחים אלא כשעת הרוח כשרה וכ"מ בסי' תרכ"ו ואין כאן טומאה מדרבנן לא כשעת בפיסול. כיון שלא הניחם לגל : יז אבל רמ"י. ואם קשרם בחמעת הוי אוחד דיכולין לטלטלן (לגוס) : יח כמיון. ור"ל (°) הוצעתו : יט נעשוע. וגס°) (°) הסר' [כ"מ]: כ ברחבן ד'. נזרה סיכה ג"כ ליבש בניתו עשרי' תרכ"ו : כא מצופין. ואין מטמאין מדרס כיון שלא יחדן לישב (לגוס) וה"ל דלא מייחדן כלל לחשמיש (°) עמ"ס סס"ו : כב ונסגו. וכבג"מ כחוב דפסול הומיל וגזען הזה מסככין בחיהן בנסרי' שאין בהן ד' לוכה נזירת חקרם (ד"מ) ובשעת הדחק שאין להם במה לסכך מסככין בנסרים אפי' יש בהן ד'. (ג"נ וכ"מ בגמ') וה"ס כלל דבר האסור משום גזירה. וכתב הב"ח האסור משום גזירה אינו אלא בשעת הדחק אבל מתחלה לכתחלה אסור כמ"ש בסי' תרכ"ו (°) עמ"ס סס"ו : כג אפי' מן הלד . (ג"נ וכ"מ בגמ') וה"ה לכל דבר האסור משום גזירה. כ"כ הרמב"ם וה"ר יהונתן וז"ל לפי שהוא דבר שיש לו עיקר מן הלד ואינו מקבל טומאה אלא מדבריהם ואין גזירה בדבר שיש לו עיקר מן הלד שמא יעשה ממנו כלי שמקבל טומאה מן התורה ולא גזרו חכמים אלא בדבר שאין לו עיקר מן הלד כלל כגון הנסרים והקנים שאין להם עיקר מן הלד כלל ולא נעשו אלא לכך לפיכך גזרו בהם שמא יעשה מהם כלי שמקבל טומאה מן התורה ולא גזרו בדבר שיש לו עיקר מן הלד שמא יעשה ממנו כלי שמקבל טומאה מן התורה שהרי אין לו עיקר מן הלד כלל ולא גזרו בו חכמים ע"כ ומ"ש הרמב"ם בפ"ה מה' כלים ה"ב ומ"ש בפ"ג ה"ג ומ"ש בפ"ד ה"ב ומ"ש בפ"ה ה"ב ומ"ש בפ"ו ה"ב ומ"ש בפ"ז ה"ב ומ"ש בפ"ח ה"ב ומ"ש בפ"ט ה"ב ומ"ש בפ"י ה"ב ומ"ש בפ"יא ה"ב ומ"ש בפ"יב ה"ב ומ"ש בפ"יג ה"ב ומ"ש בפ"יד ה"ב ומ"ש בפ"טו ה"ב ומ"ש בפ"טז ה"ב ומ"ש בפ"יז ה"ב ומ"ש בפ"יח ה"ב ומ"ש בפ"יט ה"ב ומ"ש בפ"כ ה"ב ומ"ש בפ"כא ה"ב ומ"ש בפ"כב ה"ב ומ"ש בפ"כג ה"ב ומ"ש בפ"כד ה"ב ומ"ש בפ"כה ה"ב ומ"ש בפ"כו ה"ב ומ"ש בפ"כז ה"ב ומ"ש בפ"כח ה"ב ומ"ש בפ"כט ה"ב ומ"ש בפ"ל ה"ב ומ"ש בפ"לא ה"ב ומ"ש בפ"לב ה"ב ומ"ש בפ"לג ה"ב ומ"ש בפ"לד ה"ב ומ"ש בפ"לה ה"ב ומ"ש בפ"לו ה"ב ומ"ש בפ"לז ה"ב ומ"ש בפ"לח ה"ב ומ"ש בפ"לט ה"ב ומ"ש בפ"מ ה"ב ומ"ש בפ"מא ה"ב ומ"ש בפ"מב ה"ב ומ"ש בפ"מג ה"ב ומ"ש בפ"מד ה"ב ומ"ש בפ"מה ה"ב ומ"ש בפ"מו ה"ב ומ"ש בפ"מז ה"ב ומ"ש בפ"מח ה"ב ומ"ש בפ"מט ה"ב ומ"ש בפ"נ ה"ב ומ"ש בפ"נא ה"ב ומ"ש בפ"נב ה"ב ומ"ש בפ"נג ה"ב ומ"ש בפ"נד ה"ב ומ"ש בפ"נה ה"ב ומ"ש בפ"נו ה"ב ומ"ש בפ"נז ה"ב ומ"ש בפ"נח ה"ב ומ"ש בפ"נט ה"ב ומ"ש בפ"ס ה"ב ומ"ש בפ"סא ה"ב ומ"ש בפ"סב ה"ב ומ"ש בפ"סג ה"ב ומ"ש בפ"סד ה"ב ומ"ש בפ"סה ה"ב ומ"ש בפ"סו ה"ב ומ"ש בפ"סז ה"ב ומ"ש בפ"סח ה"ב ומ"ש בפ"סט ה"ב ומ"ש בפ"ע ה"ב ומ"ש בפ"עא ה"ב ומ"ש בפ"עב ה"ב ומ"ש בפ"עג ה"ב ומ"ש בפ"עד ה"ב ומ"ש בפ"עה ה"ב ומ"ש בפ"עו ה"ב ומ"ש בפ"עז ה"ב ומ"ש בפ"עח ה"ב ומ"ש בפ"עט ה"ב ומ"ש בפ"פ ה"ב ומ"ש בפ"פא ה"ב ומ"ש בפ"פב ה"ב ומ"ש בפ"פג ה"ב ומ"ש בפ"פד ה"ב ומ"ש בפ"פה ה"ב ומ"ש בפ"פו ה"ב ומ"ש בפ"פז ה"ב ומ"ש בפ"פח ה"ב ומ"ש בפ"פט ה"ב ומ"ש בפ"צ ה"ב ומ"ש בפ"צא ה"ב ומ"ש בפ"צב ה"ב ומ"ש בפ"צג ה"ב ומ"ש בפ"צד ה"ב ומ"ש בפ"צה ה"ב ומ"ש בפ"צו ה"ב ומ"ש בפ"צז ה"ב ומ"ש בפ"צח ה"ב ומ"ש בפ"צט ה"ב ומ"ש בפ"ק ה"ב ומ"ש בפ"קא ה"ב ומ"ש בפ"קב ה"ב ומ"ש בפ"קג ה"ב ומ"ש בפ"קד ה"ב ומ"ש בפ"קה ה"ב ומ"ש בפ"קו ה"ב ומ"ש בפ"קז ה"ב ומ"ש בפ"קח ה"ב ומ"ש בפ"קט ה"ב ומ"ש בפ"קי ה"ב ומ"ש בפ"קיא ה"ב ומ"ש בפ"קיב ה"ב ומ"ש בפ"קיג ה"ב ומ"ש בפ"קיד ה"ב ומ"ש בפ"קטו ה"ב ומ"ש בפ"קטז ה"ב ומ"ש בפ"קיז ה"ב ומ"ש בפ"קיח ה"ב ומ"ש בפ"קיט ה"ב ומ"ש בפ"קכ ה"ב ומ"ש בפ"קכא ה"ב ומ"ש בפ"קכב ה"ב ומ"ש בפ"קכג ה"ב ומ"ש בפ"קכד ה"ב ומ"ש בפ"קכה ה"ב ומ"ש בפ"קכו ה"ב ומ"ש בפ"קכז ה"ב ומ"ש בפ"קכח ה"ב ומ"ש בפ"קכט ה"ב ומ"ש בפ"קל ה"ב ומ"ש בפ"קלא ה"ב ומ"ש בפ"קלב ה"ב ומ"ש בפ"קלג ה"ב ומ"ש בפ"קלד ה"ב ומ"ש בפ"קלה ה"ב ומ"ש בפ"קלו ה"ב ומ"ש בפ"קלז ה"ב ומ"ש בפ"קלח ה"ב ומ"ש בפ"קלט ה"ב ומ"ש בפ"קמ ה"ב ומ"ש בפ"קמא ה"ב ומ"ש בפ"קמב ה"ב ומ"ש בפ"קמג ה"ב ומ"ש בפ"קמד ה"ב ומ"ש בפ"קמה ה"ב ומ"ש בפ"קמו ה"ב ומ"ש בפ"קמז ה"ב ומ"ש בפ"קמח ה"ב ומ"ש בפ"קמט ה"ב ומ"ש בפ"קנ ה"ב ומ"ש בפ"קנא ה"ב ומ"ש בפ"קנב ה"ב ומ"ש בפ"קנג ה"ב ומ"ש בפ"קנד ה"ב ומ"ש בפ"קנה ה"ב ומ"ש בפ"קנו ה"ב ומ"ש בפ"קנז ה"ב ומ"ש בפ"קנח ה"ב ומ"ש בפ"קנט ה"ב ומ"ש בפ"קס ה"ב ומ"ש בפ"קסא ה"ב ומ"ש בפ"קסב ה"ב ומ"ש בפ"קסג ה"ב ומ"ש בפ"קסד ה"ב ומ"ש בפ"קסה ה"ב ומ"ש בפ"קסו ה"ב ומ"ש בפ"קסז ה"ב ומ"ש בפ"קסח ה"ב ומ"ש בפ"קסט ה"ב ומ"ש בפ"קע ה"ב ומ"ש בפ"קעא ה"ב ומ"ש בפ"קעב ה"ב ומ"ש בפ"קעג ה"ב ומ"ש בפ"קעד ה"ב ומ"ש בפ"קעה ה"ב ומ"ש בפ"קעו ה"ב ומ"ש בפ"קעז ה"ב ומ"ש בפ"קעח ה"ב ומ"ש בפ"קעט ה"ב ומ"ש בפ"קפ ה"ב ומ"ש בפ"קפא ה"ב ומ"ש בפ"קפב ה"ב ומ"ש בפ"קפג ה"ב ומ"ש בפ"קפד ה"ב ומ"ש בפ"קפה ה"ב ומ"ש בפ"קפו ה"ב ומ"ש בפ"קפז ה"ב ומ"ש בפ"קפח ה"ב ומ"ש בפ"קפט ה"ב ומ"ש בפ"קצ ה"ב ומ"ש בפ"קצא ה"ב ומ"ש בפ"קצב ה"ב ומ"ש בפ"קצג ה"ב ומ"ש בפ"קצד ה"ב ומ"ש בפ"קצה ה"ב ומ"ש בפ"קצו ה"ב ומ"ש בפ"קצז ה"ב ומ"ש בפ"קצח ה"ב ומ"ש בפ"קצ

דרווח יש לו סוכה לפי' ביותר מכ' אמה ולפחוקי מדלינהו דאמר טעם פסול גבוה משום דלא שלטא בה עינא וה"כ אם הדפנו' מניעות לסכך שלטא בי' עינא לפי' ביות' מכ' אמה קמ"ל דזה ל"מ אלא טעם פסול גבוה כדאמ' משום דסוכה בעי' דירת עראי פי' שתהיה רחוי' להתקיים כדירת עראי וה"נ אפילו עושה לותה דירת קבע וכנין מזג ס"ד לכל למעלה מכ' אמה היה רחוק לדירת עראי אלא לעשות קבע וע"כ לפי' אם היה עושה דירת עראי מסור: (ב) אם נתן מרוב כו'. התו'רים סוכה מקפ' ממלי כשר הא לי קלשת פי' אם תמוך מה שלמעלה יהיו ההוץ וופלין כדאשכחן בריש עירובין גבי מקלת סכך בתוך כ' דפסלי' הסכך משום דהי קלש'ליה יהיה ממתה מרובה מלמ', ע"י שיפזרם הרוח וי"ל דהכא ים להכשיר יותר שים רוב הוץ ורוחים להתקיים נקל אם היה שם דבר הסומכ' ע"כ והר"ן הק' על הפסול דהוץ אין אם נתון מרוב מלילהן הא אמרי' ריש עירובין מקלת סכך בתוך כ' ומקלתו למעלה מכ' כשיר' אפילו אם קלשת מה שלמעלה פב ליה מה שבתוך כ' ממתה מרובה כיון שים בחלל הסוכ'לה יותר מכ' והכא נמי נימא הכי וי"ל דלו"ד דהוץ'ודין לה חשיב כסכך'הלכך כל שחמת'מרובה כמלן דליתהו דמי משכ"כ במקלת סכך דחשוב עכ"ל והכא לכמורה ים כלן פלוגתא בינתו' להר"ן דלהתו' ים מעלה בהוץ טפי משאר מקלת סכך ולהר"ן גרסי הוץ ובאמת אין פלוגתא בין תו' להר"ן דשם בריש עירובין ים אמורמי דס"ל מקלת סכך למעלה מכ' פסול בסוכה ואליבייהו מתרלו התו' דך דהוץ הו' עליך ורבא ס"ל במסקנ'התם דכשר בסוכ'ואליבי' מתר'לה'ודך דהוץ הוה גרע משאר מקלת סכך כמו שנת' לפי דק"ל שם כרבה ים גריעות' בהוץ ת"כ לריך שיהו נילתן מרוחב לתוך סכך כשר לפי' שאר מקלת סכך כשר לה אמרי' מה לתו' לעומ' דהתם לא מהני בשאר מקלת סכך כשר לפי' שהוץ מרוחב לתוך סכך כשר ול

סח בגמרא ו מימרא דרב הונא סוכה ג, וכפי' רש"י סח ורי"ף בסיומן פ"ב ובגמרא ט"ו ב רמב"ם
ג כרבי יוחנן סח ד כרב לפי סח י,
ד מצטט סח כ"ח וכבית שמאי ו

עטרת זקנים

תרל"ד * לסיום ענולה כו', ושיעור הוא כ"ע טפחים כ' תומסין דכל טבח נרבוע טפח וכ' תימסין בלקוסוס נמלא ז"ע דמצד סוכה הן בלקוסוס י"ט ככי חומשת וכל שבעבני טפח בהקיפו שלשה טפחים נמלא רבר עגול סיב הן כ"ט טפחים כ' תומסין ים הן כדי לרבע ז' על ז' (כ"ו) פי' דלפ חוט הסובב עגול הסוכ' הוא תרוך כ"ע טפחים כ' תומסים רבוע של סוכה הוה ז' על ז' וזכר פשוט הוא וכן כ' רבינו ירוחם בתל"ו נ"ח ח"ח וזהו שיעור העיגול :

יד אפרים

עתיד לפשוטן לא הוי מיעוט : סעי' ט' לפ תמהה מרוב, מלישל פסולה כו' לפי' בזיעבד שלא כדעת הקלח תכמיס כ"כ כרשיע"ח :

רבושי שרד

כ"ל : מ"א סק"ח (°) תחת הדפוסות ר"ל דבסק"ו כת' הט"ז הטעם דצריך לתיכה לחל במקום אחד וכאן הא לא לתמרוין סברי זו : שם (°) וכ"ה הוא ענין בפ"ע ורמ"ירו מגדיש בפי' תרל"ה: **תרלד** ט"ז סק"א (°) היינו מרובעה ע' ח"ל סי' קנ"ב : **שם** (°) ואורך ח' וכו' . בקירוב והכוונה משע יותר דבאורך ח' ליכא אלא לח' בלקוס : **שם** (°) והא ודאי כל שאין ברחבה רק טפח ובאורך, הרבה פטיעה דאין זה רואי לריהר כ"ל : **שם** (°) יותר משיעור הרב' מאוד וס"ל להתוספות דאפי' מרוכה הרבה כשלי כי' רבנן למעלה מב' כיון דהרוחב הינו רק ז' הס כן לא הוקרנו כתוספות לומר שלא היו ברחבה ז' : **סק"ב** (°) וכלל מרובע יש לחלוקין בל"ל (מ"א סק"ל) (°) גבי סוכה עגולה וכו' כמ"ש בט"ז סק"ב : **שם** (°) כי טפחים. ט"ס הוא וכ"ל כ"ע טפחים כמבואר בט"ז סק"ב : **שם** (°) ללח דיהה כלל . מפ"ב כמוזהב דשיעור' ד' לחזות מס"ה לפי' מרוך וקרוץ חייב דמ"מ דיהה הוא : **שם** (°) שבמקום לר גו . ודחי הא תילה' למ"ש הט"ז בסיומן הקודש סקי"ל :

הגהות רעק"א

סי' תרלד סעיף ב' ומתעגיס תוהה . ע' כ"ח לקמן סי' תרל"ט ס"ג כ' הטעם כיון דחסור ליעלו כל ז' . ול"ב היכי דבהכי' דלזמן גדול כל כה"ס דמותר ליטלו כלקמן לזמן ממעט ועי' במשנה"ל ז"ח ס"ק ל"ב לקמן סי' תרל"ט סק"ג :

ביאור הגר"א

תרלד ס"א סוכה כו' . סה ג' ח' ואחר בירושלמי פ"ב הלכה ח' וכמה כדי שלחמו טפח ובגמרא ט"ז ג' הא קק"ל שיעור משך כו' : וכעי"ב כ"ז ב' מלמד שכל ישראל כו' ולפ דל"ו לפחילה על השיעור כי לא היה רק שבעה טפחים וכ' ומומין יתכשר עוד שכן מוכח בגמרא מדברי ר' יוחנן : (ב) ל"ל פירש ב"י דהזיעו שיעה כה היקף כ"ע טפחים וכ' מומשים.ובעמו ל"ל דהא בשיעו ז' על ז' כמרובע כמ"ש (°)ובכל מרובע יש מלכסון.הא שני שהוא מלכסון בתוך הרבה זה וז"ל למו פירכא היא דלימא הרוכ' טוכא מכל לא היה רחבה ז"ע ובניה בתוחו תוך היו יושבים עכ"ל לפי זה ל"ל דמה שנמצר מן הרוחב נתמלא בתוכן וכן הכל היה רק מ"ע טפחים כמ"ש ומזה כת' מו"ח ז"ל שנמצא מדברים שם"ל להיות ז' על ז' כמרובע מלא שעיר שיהי' בתוך שתוכל להתוך ממלא ז' על ז' להיות שם ל' טפח על טפח ו"ל ל' כרוב שים דילוג תיבה מ' בדברי המו' כו' דלמי כמו שלפנינו שהין ברחבה ז' טפחים ז"ע והיה כדבר המו"א דהא עכ"פ לא היה רק שיעור ז' על ז' והיכך היו יושבים שם ז' בניס ומה יתרון יש במ"ע טפחים שלא במרובע ממה שיש בהיקף שלש של רש"י שהי

תרלה דין סוכת גנב"ך ורקב"ש ובו סעיף אחד:

א א סוכה אע"פ שלא נעשית לשם מצוה כשרה והוא שתהיה עשויה א (א) לצל (א) כגון סוכת עכו"ם נשים בהמה כותיים רועים קייצים בורגנין שומרי שדות אבל סוכה שנעשית מאליה פסולה לפי שלא נעשית לצל ב * לפיכך החוטט בגדיש ועשהו סוכה אינה סוכה שהרי לא עימר גדיש זה לצל (ומה שעושה אח"כ (ב) הוי תעשה ולא מן העשוי) (טור) ג לפיכך אם עשה בתחלה כשנתן שם (°) הגדיש חלל טפח במשך שבעה לשם סוכה (ג) ב (ב) וחטט בו אח"כ והשלימה לעשרה כשרה שהרי נעשית סכך שלה לצל ד ואם הגדיש גדול ולא הניח אלא חלל טפח במשך ז' ושוב חקק בה הרבה ועשה בה סוכה גדולה ג אינה כשרה כולה ע"י משך שבעה שהניח תחלה ואם חקק משני צדדים ד"א יותר על השבעה אף השבעה פסולה דסכך פסול פוסל מן הצד בד' אמות: הגה (ד) ד ואין לעשות הסכך

קודם

ט"ז

חלקים יותר מן הקו הפשוט כנ"ל בעיגול כי בעיגול אין שם אלכסון רק הקו הפשוט שבעיגול צריך שיהי' בו כמו בקו האלכסון שבמרובע והכי אמרי' בהדיא בגמ' דף ח' לר"י דס"ל שיעור סוכה ד' על ד' במרובע דבעי' בעיגול כשיעור קו אלכסון של מרובע ה"נ לדידן דשיעור סוכה בז"ט על ז"ט צריך שיהיה בקו העיגול כקו אלכסון של מרובע שהוא י"ט פחות חומש כי האלכסון יותר מהפשוט ב' חומשים וכיון שקו העיגול הוא י"ט פחות חומש ממילא ההיקף סביב העיגול הוא ג"פ כשיעור זה דכל שיש ברוחב טפח יש בהקיפו ג'. וע"כ צריך שיהיה בהיקף כאן ל' טפחים פחות מג' חומשים ובזה תוכל לעשות בו ריבוע ז' על ז'. אבל אם אין קו העיגול י"ט פחות חומש אלא פחות מזה אף אם הוא שתוכל לחתוך אותו לחלקים ויהי' שם מ"ט חלקים טפח על טפח דהיינו בקו של העיגול שהוא ח"ט ושמיני' טפח וההיקף הוא כ"ד טפחים שאז יש שם גם כן מ"ט חלקים כל אחד טפח על טפח כמ"ש מו"ח ז"ל בזה. מ"מ לא יהיו ברבוע באמצע העיגול כראוי ז' על ז' ואנן בעינן דוקא מרובעות מצד עיקר הדין: והנה נעתיק דברי ב"י בי"ד סי' רפ"ו וז"ל וכתב הרא"ש בה' מזוזה אע"פ שבכל הספרים אין כתוב הלא בית שאין בו ד"א פטור ממזוזה רב אלפס גרס שאין בו ד"א על ד"א דמסתבר דלא חזי לדיר' בענין אחר ולא כרמב"ם שכ' שאם היה ארכו יותר על רחבו הואיל ויש בו ד"א על ד"א חייב במזוזה דד"א על ד"א בעינן לכל הנהו דקא חשיב בברייתא פרק קמא דסוכה עכ"ל. וז"ל הרמב"ם אם יש בו כדי לרבע ד' על ד' בשוה אע"פ שהוא עגול או בעל ה' זוית ואין צ"ל שאם היה ארכו יותר על רחבו הואיל ויש בו כדי לרבע ד' על ד' חייב במזוזה ולענין הלכ' נקטי' כרמב"ם דהא לא פליג עלי' אלא הרא"ש ולישנא דד"א על ד"א שלמד ממנו הרא"ש אינו מוכרח דכל שיש בו כדי לרבע ד' על ד' בכלל ד' על ד' הוא דכל שיש בו לרבע כן ראוי הוא לדירה ע"כ לשון ב"י בי"ד. משמע מדברי ב"י שהוא מפרש דלדעת הרמב"ם שם שא"ל ד' על ד' בריבוע לענין מזוזה אלא כיון שיש בו כ"כ שתוכל לעשות ממנו ריבוע שיהיה בו ד' על ד' וכ"מ שהבין רבינו הטור שם שכתב וז"ל וכתב הרמב"ם שיש בו לרבע ד' על ד' אע"פ שהוא עגול כו' וה"א הרא"ש ז"ל כתב שאינו חייב אלא א"כ הוא מרובע ד' על ד' עכ"ל. ותמהתי הרב' על כמות עיניים שראיתי לרבותינו בזה הילך הבינו הרא"ש ואחריו הטור וב"י מדברי הרמב"ם שא"ל שיהיה ד' ברוחב וד' באורך דאם כן מ"ש מסוכ' כאן דבעינן ריבוע ממש כמ"ש מדברי ב"י עצמו כאן שנתן שיעור כ"ט טפחים כמ"ש ותו מאי בשוה דנקט רמב"ם שהוא שלא נצורך לפי הבנתם ותו למה כתב רמב"ם ואצ"ל שאם היה ארכו כו' מאי פשיטותיה דזה טפי מדקמאי והדבר ברור שגם הרמב"ם ס"ל דבעינן דוקא בריבוע ממש ד' על ד' לענין מזוזה והיינו דנקט לשון בשוה נזהר שלא יבינו מדבריו דלא בעינן ריבוע ממש אלא שיש בו בעיגול כל כך שתוכל לצרף ולעשות ריבוע אלא דוקא בעינן שיהיה בעיגול באמת רבוע ד' על ד' בלי צירוף אלא שלא תקשה דא"כ פשיטא דמחייב במזוזה להכי כתב אע"פ שאין לו זוית ולאפוקי מדעת אחרים דבגמרא פ"ק דסוכה דס"ל דבעגולה פסולה הסוכה כיון שאין לה זוית אע"פ שיש בה רבוע כשיעור קמ"ל דלא קיי"ל כן אלא כיון שיש בה רבוע ממש בשוה לא איכפת לן בזוית וכך הם דברי הרמב"ם גם כאן בסוכה וז"ל סוכה עגולה אם יש בהקיפה כדי לרבע ז' על ז' אע"פ שאין לה זוית כשרה הרי שלא זכר הרבותא רק לענין שאין לה זוית משמע אבל עכ"פ יש בה שיעור האורך ורוחב ברבוע ממש דאל"כ היה לו לכתוב רבותא טפי דהיינו אע"פ שאין באורכה או ברוחבה ז' אלא פשוט דז' על ז' ממש ברבוע [בעי'] ואין כאן רבותא אלא מצד הזוית לאפוקי מאחרים שזכרנו וכך היא כוונתו במזוזה דודאי עיקר הרבוע בעי' ד' על ד' אלא שהרבותא מצד הזוית וז"ש ואצ"ל שאם היה ארכו יותר כו' פי' שיש שם אורך ה' אמות ורוחב ד"א ממילא יש עכ"פ ברבוע ממש ד' על ד' אלא שניתוסף בחלק האורך יותר על הרבוע ומכח זה הוה בכללו אינו מרובע דכל מרובע ארכו ורחבו שוה מ"מ אם תחתוך המותר של האורך יהיה לך רבוע גמור ד' על ד' אינו מזיק לך מה שיש יותר על הרבוע הראוי נמלא שלדברי הרמב"ם הוה הדין ג"כ כמו דס"ל להרא"ש דבעי' רבוע ממש ד' על ד' אלא דבמחילה מכבוד מאור עינינו הרא"ש והנמשכים אחריו שלא נתכוונו בהבנת דברי הרמב"ם אלא הבינו מדבריו שלא צריך כלל רבוע ממש אלא אפילו אם האורך או הרוחב פחות מכשיעור דכשר וזה לא עלה על דעתו וכן ירא' דעת המגיד שכתב בה' סוכה דהרמב"ם שמכשיר בעגולה יליף לה מדר"י בסוכה שעשויה ככבשן כו' ובגמ' מוכח שם לדברי ר"י דבעי' רבוע ממש ד' על ד' ממילא לדידן כן הוא גם בסוכה שעיעורה ז' על ז' וכמ"ש ב"י כאן דבעי' בהיקפ' כ"ט טפחים וב' חומשין ולז יש רבוע גמור בתוך העיגול ז' על ז' ודבריו בי"ד שזכרנו הם שלא בדקדוק ובין בסוכ' ובין במזוז' לעולם בעי' רבוע ממש כשיעור ולא ע"י צירוף החלקים לעשות מהם השיעור בין לרמב"ם בין להרא"ש אלא שהרא"ש לא נחית לפרש דברי הרמב"ם כן זה כ"ל ברור בס"ד:

מגן אברהם

תרלה א לצל. להגין מחרב וגשם ולא לצניעות בעלמא (רש"י) וכ"ל דמוד' דאם עשאה לאוצר ודירה(°) נמי פסול' כמ"ש הר"ן ועסי' תרכ"ו לך בסוכת יוצרים ס"ל לרש"י דאינה עשוי' אלא לצל ואפ"ה פסול כיון שדר בה כל השנה והר"ן ס"ל דעשוי' לדיר' דלא כב"ח שעשה מחלוקת בחנם ועסי' תרל"ו: ב וחטט בו אח"כ. בין מלמעלה בין מלמטה [ב"י]: ג אינה כשרה כולה. ולא הוי כפסל היוצא(°) מן הסוכה דהא לא ממשכא (°) חד דופן בהדה (טור) פי' חד דופן עם סכך כשר דזה סכך פסול הוא: ד ואין לעשות. ובדיעבד כשר [ב"ח] ולבוש פוסל:

ובלבד

תרלה (א) כגון סוכת עכו"ם. בגמרא (°) אמרי' דבגנב"ך איכא ריעותא מחמת שאינם בני חיוב וריעותא דרקב"ש הוא משום דלא קביעי אבל הם בני חיוב כי הם ישראלים ובגמרא אמרי' ובלבד שתהא מסוככת כהלכתה מאי כהלכתה פירש"י מאי אתא לאשמועינן דאלו שתהא צילתה מרובה מחמתה פשיטא אטו משום דריעא במילי אחרינא שלא נעשית לשם סוכה תתכשר אף בפסולות אר"ח והוא שעשאה לצל סוכה פירש"י האי כהלכתה דקאמר שמסוככת יפה דמוכחא מלתא שעשייתה הראשונה לצל היתה ולא לצניעותא בעלמא דלאו"ג דסוכה לשם חג לא בעי' לשם סוכה בעי' וצ"ל הוא דמקרי סוכה שמסוככת מן החורב והר"ן כתב והוא שעשויה לצל כלומר שלא תהא עשויה לדירה ואוצר עכ"ל. ונראה דאף לרש"י פסול בעשאה לדירה שזהו כמו בית שדר בו כל השנה אלא דרש"י מיירי דידוע ונראה לכל שלא נעשה לדירה שהרי קראוהו סוכה והיינו דירת עראי אלא שאותה דירת עראי יש לספק אם נכנס לשם משום צל מחורב או משום שרוצה לעשות לפעמים דבר לצנוע ע"ז כתב רש"י לפרש דברי ר"ח שבעי' הוכחה שנעשית לצל מחורב והיינו שאנו רואין שמסוכך יפה מה שאין עושין כן בשביל צניעות וכתב הטור וז"ל ור"ת פי' כהלכתה שלא תהא מעובה כמין בית וזה לשיטתו שפוסל כשאין הגשמים יכולים לירד לתוכה עכ"ל. וק"ל לפי' ר"ת היאך מתורצת (°) קושית המקשן שהקשה מאי שלא כהלכתה דהא פשיטא למאי דפוסל בעלמא בסוכה מאי צריך למימר דפוסל כאן בשלמא לפירש"י שפיר קמ"ל דאף על פי שאין אנו יודעין אם נעשה לצל או לצניעות מ"מ כיון שמסוככת יפה אמרינן מוכחא מילתא דנעשה לצל אבל לר"ת קשה מאי קמ"ל ונראה דהיא גופא קמ"ל לר"ת דיש (°) כאן פסול בסוכות אלו משום שהם עשוים להגן ממטר ומ"ה הם עושים אותה ומזה נלמוד דיש פסול בעושי' בכל סוכה להגן ממטר דהא אין כאן פסול אלא משום זה: (ב) הוי תעשה ולמ"ה. וק' לפיר"ת דפוסל באין הגשמים יכול לירד והלא (°) בגדיש אין המטר יכול לירד וי"ל דהפסול משום מטר אינו אלא מדרבנן שלא יהא כמין בית וכאן הוה (°) פסול מן התורה והא דכשר בית בגדיש חלל טפח תחל' כדאי' אח"כ אף שאין המטר יכול לירד כ"ל דלא אסרו מדרבנן באין המטר יורד אלא כשיש לו דמיון לבית משא"כ בגדיש דלא הוה דומה לבית כלל ע"כ אין פוסל אפי' מדרבנן כשאין המטר יכול לירד כנ"ל: (ג) וחטט בו אח"כ. פי' לא מבעיא אסתקק בו אח"כ מלמעל' למטה ומשייר ליה לחלל כמו שהוא פשיט' דכשר אלא אפי' אסתקק אח"כ למטה דאז ליתיה לסכך בחלל הראשון כלל וסכך שנעשה השתא הוי משום תעש' כו' קמ"ל דאפ"ה כשר דמתחלה הי' על כל מה שלמעלה שם סכך אלא דהשתא קלים ליה ועושיהו דק [ר"ן]: (ד) ואין לעשות הסכך קודם כו'. כ"ל הטעם דכתיב חג הסוכות תעשה והיינו הסכך שבעת שאתה עושה הסכך יהיה נעשה (°) לשם צל דהיינו אוהל וכל שאין מחיצות אלא גג למוד אינקרוי אהל כדאי' לעיל שבת בסי' שט"ו ואם יעשה אח"כ המחיצו' הוי מסוכה מן העשוי ולאו מפורשת כ"ל ממתני' דהדלה עליה את הגפן כו' דאמרי' שם וצריך לנענע וכו' הרי"פ בדי שיהא נעש' מעשה לשם סוכה ולא אמרי' קיימא זו היא עשייתן. ופירש"י והר"ן דהא דסיכך במחובר ואח"כ קצצו"מ הקציצה להוציא מידי פסול תולמ"ה דהכי משמע סוכות תעשה לכשתעשה' עושה אותה תהא ראויה לסוכה הרי לפנינו דבשעת העשיה יהיה ראויה לסוכה ולא בצירוף מעשה שיהיה אח"כ דהיינו הקציצה וה"נ כאן וכ"ש הוא משם דמה התם דיש עכ"פ שם סכך ואוהל על הסכך אפ"ה כיון דפסול הוא לא מהני צירוף המעשה שאח"כ לזה כ"ש הכא שבשעת עשיית הסכך אין שם סכך ואוהל עליו אלא שאח"כ ע"י עשיי' המחיצות יהיה נקרא הסכך אוהל כ"ש דלא מהני והוי ולא מן העשוי וע"כ לא מהני לעיל סי' תרכ"ו ס"ב לעשות סוכה תחת מחובר או בית ולהסירו אח"כ ולא הוה מן העשוי אלא משום דיש שם סכך כשר והוי אוהל גמור אלא שיש מניע' מצד המחובר שעליו בזה אין פסול כיון שבעשי' עלמה אין פסול משא"כ כאן שבשעת העשייה הוה גרע טפי מפסול שאין עליה שם אוהל כלל פשיט' שאין תקנה אח"כ בעשיית המחיצות לעשות אוהל לשם סוכה. ואל"ל מדברי רש"י בפ"ק דף י"ו במתניתין דהמשלשל דפנות כו' כ' רש"י מלמעלה למטה שהתחיל לארוג המחילה אצל הסכך וארוג כלפי מטה כו' ש"מ שכבר היה הסכך ואפ"ה כשר דרש"י לא נתכוין התם לזה אלא דמקום הסכך קאמר וקראו סכך כמו שהוא לפנינו ואפי' את"ל שהי' כבר סכך שמה הי' באופן שכשר לעשו' סכך תחל' דהיינו שהיה שם טפח תחלה כמ"ש כאן אח"ז ומו"ח ז"ל כתב מכח הסיא דהמשלשל דפנות שזכרנו שאין פסול בעשיית סכך ולא עשה מזה אלא חומר'

בעלמא

באר הגולה

א ברייתא שם ס' (פי' שומרי העיר) ב משנה שם ע"ו ג מימרא דרב הונא שם ד טור

עט"ת זקנים

תרל"ה * לפיכך החוטט בגדיש כו'. נראה דוקא כי חטט ליה מלמטה דמשיירי ליה לסכך כמו שהוא וחוטט למטה בקרקע הסוכה אבל אם חטט למעלה פסול דסכך דמעיקרא ליתא בעולם וסכך דהשתא אית ביה משום תעשה ולא מן העשוי ואיכא מאן דשרי אפי' בכה"ג משום דכל להדי סככה אפי' סמוך עוכא סככה הוה אלא דהשתא קלים ליה מלמעלה הלכך שפיר דמי (הר"ן):

לבושי שרד

ט"ז סק"א (°) אמרינן דבגנב"ך וכו' אין מזה נ"מ לדינא והש"ס שם בדרך צריכותא אמרה וקשה למה הביא הט"ז והב"י דברים אלו. ונראה דהב"י אתי ללמוד בכל כה"ג אף אם ב' לריעותא דלאו בני חיובא ולא קביעי כל שנעשה לצל כשר: שם (°) קושית המקשן שהקשה מאי כהלכתה דהוא פשוט כנ"ל: (°) כאן פסיל בסוכות. ואורחא דמלת' נקט שדרך סוכו' אלו להגן ממטר: תרל"ה ש"ע ס"א (°) הגדיש חלל טפח. דכיון שהניח חלל טפח במשך שיעור סוכה שם סכך עליו דכל טפח מיקרי אהל כמבואר בתרל"א סי"ד מש"ה הוי כאן שם סכך עליו וכשחטט אח"כ אין זה עשיית הסכך אלא תיקון הדפנות ובדפנות לא אמרי' תעשה ולא מן העשוי והוי כהיכא שאינ' גבוה' עשר' וחקק בה להשלימה לעשר' דכשר בסי' תרל"ג: שם (°) בגדיש אין המטר. כי כן עושין בגדיש שלא ירקב התבואה: שם (°) פסול מן התורה וכו'. מש"ה אמר תעשה ולא מן העשוי לאשמועינן דפסול מן התור' וע"ז הקשה איך מכשרינן בעשה חלל הא אין מטר יורד וליפסול עכ"פ מדרבנן והירץ דדוקא בסוכה גזרו רבנן דכיון דאין מטר יורד הוא דומה לבית וגזרו אטו בית אבל גדיש אינו כמו בית: מ"א סק"א (°) נמי פסולה כוונתו כמ"ש הט"ז דרש"י מוד' להר"ן דאם סיכך לדירה פסול מן התורה שהרי כ"כ רש"י הובא במ"א ר"ס תרכ"ו אלא דרש"י כאן רבותא קמ"ל וכמ"ש הט"ז וכ"ת דרש"י כתב גבי סוכת יוצרים כלשון המחבר בתרל"ו ס"ב כיון שהוא דירתו כל השנה אינו ניכר כו' משמע דאינו פסול רק מדרבנן ע"ז תירץ המ"א דרש"י ס"ל דסוכת יוצרים אינו עשוי רק לצל אלא דממילא מחמת הקדירות רוב דירתו שם מ"ה לא מיפסל רק מדרבנן דאינו ניכר. והר"ן הובא בב"י שם ססי' תרל"ו כ' דפסול מן התורה דעשוי לאוצר ודירה פליג על רש"י וס"ל דסוכת יוצרים אינו עשוי לצל אלא לדירה ואהא לחוד פליגי רש"י והר"ן דהא לכל דבריהם זה וזה שוים: סק"ד (°) ולשם צל. היינו מל' החג שתהא נעשה לשם חג רק דאנן קיי"ל דא"צ דוקא לשם חג בסימן תרל"ו אלא לשם צל הוי כמו שנעשה לשם חג: סק"ב (°) מן הסוכה. בסימן תרל"א ס"ז: שם (°) חד דופן. הוקשה לו דהדרב' הא מימשך ב' דפנות ובדפנות ליכא תולמ"ה לכן פי' דה"ק דלא מימשך הכא חד דופן עם סכך כשר בסימן תרל"א דהכא פסול הסכך משום תולמ"ה:

יד אפרים

תרל"ה בט"ז ס"ק ב' ושוב חקק בה כו'. נראה שהלשון הוא ט"ס וצריך לציין על וחטט בה אח"כ פי' לא מיבעי' אם חטט בו אח"כ מלמעלה למטה ומשייר לו לסכך כמות שהוא פשיטא דכשר אלא אפי' אם חקק אח"כ למטה דאז ליתא לסכך ראשון כלל כו' כנ"ל והמבואר למציין בב"י בשם הר"ן:

ביאור הגר"א

תרלה ס"א אבל כו'. כמש"ו: ואם הגדיש כו'. עמ"א וכמו שחולקו שם ד' כ' בין בנה אלטבא כנגד דופן האמצעי דכשר כולה כמ"ש בסי' תרל"ג ס"ה: ואם חקק כו'. דאמרינן דופן עקומה כמש"ש התם דאיהיה לדופן כו': ואין לעשות כו'. נלמד מהכ"ל וזש"ש י"ח ב' אפי' הפחית כו' ול"ק שלא היה מעולם דאין פי תקרה יורד וסותם אלא ברחב ד' כמ"ש בפ"ו דשבת ואח"כ ע"כ הסכך קודם לדפנות ומ"ש רש"י שם במתני' ע"ז א' ד"ה מלמעלה כו' מיירי קודם שסיכך ולא רצה לפרש אלא סדר אריגתו או עפת קודם:

באר היטב

תרלה (א) לצל. ולא לצניעו' או לאוצר ודירה עמ"א. וצריך לחדש בה כמבואר בסימן תרל"ו: (ב) וחטט.

חכמת שלמה

סי' תרל"ה סעיף א' סוכה אעפ"י שלא נעשה לשם מצוה כשרה וכו'. נ"ב עיין בחיבורי על או"ח משנת תר"א בחידושי' למס' סוכה בסוגיא דסיכך ע"ג אכסדרא בסי' תרל"ג. נסתפקתי בסוכת דגנב"ך דכשרה אם בעינן שעכ"ם יכוין קודם סוכות חלות היו"ט דסומך עליו לשם סוכה או אף בלא כוון לכך מעיו"ט נמי מהני וזה אין לספק רק להסוברים בסי' תרל"ו דהחידוש הוי רק למצוה אך המובחר יש להסתפק אם לא חידש אם בעינן שיסמוך עליו מעיו"ט עכ"ם ובלא"ה כא מהני כמו דקיי"ל בלחי העומד מאיליו וכו' או לא. והוכחתי שם דבעינן שיכוין מעיו"ט עכ"ם ע"ש ודו"ק: (שם) כגון סוכת עכו"ם נשים בהמה וכו'. נ"ב הנה בדין אם נשים ואינך מותרים להניח הסכך ע"ג הסוכה לכתחלה עיין בב"י סי' י"ד ובמג"א סק"ג ובפרי מגדים. והנה בפוסקים הראשונים מוכח ומשמע דדינא אין לגנב"ך להניח הסכך לכתחלה וכאן לא מתיר אלא בדיעבד ועיין בחיבורי על או"ח עודנו בכת"י סי' י"ד מ"ש בזה. ומ"ש כאן בש"ע דבעינן שיכוין לשם צל אף שבש"ס נאמר כן מ"מ הוא תמוה דנראה דלדינא לא קיי"ל כן כמ"ש לעיל בסמוך בסי' תרל"ג ע"ש ודו"ק:

מחצית השקל

סי' תרלה (ס"ק א) לצל כו'. ודירה נמי פסולה כמ"ש הר"ן כו' דלא כב"ח כו' דהב"ח דייק מדברי רש"י על הא דאמר הש"ס והיא שעשויה לצל דבא למעט אם נעשה לצניעות. הא אפילו לא נעשה לצניעות ורוצים לידע שלא נעשה לדירה. צ"ל דס"ל לרש"י דכל שסיכך כדרך כל המסככים לצל אפי' סככה לדיר' כשרה. שהרי שם סכך עלה להיות צל על האדם כו' ודוקא סככה בנסרים דאין עליה שם סכה כל עיקר אלא שם בית. משום הכי פסול משום דיר' כו' ותדע גבי סכה של יוצרים דפסולי. פירש"י משום דאינו ניכר שדר בה משום מצות סכה כיון שדר בה כל השנה ות"ל דמן התור' פסול' כיון דסככה לדור בה א"ו כיון דשם סכה עליה אפילו עשאה לדור בה כשר' ואינה פסולי' אלא מדרבנן לפי שאינו ניכר כו' אבל הר"ן נחלק על זה שכתב על הא דבעינן שעשויה לצל. כלומר שלא תהי' עשויה לדיר'. וגם גבי סכה של יוצרים כתב הטעם משום שעשוי' לדיר' ולא לצל. זה רוב לשון הב"ח ותורף דבריו וע"ז כתב מ"א דאין כאן מחלוקת. ומה שכתב רש"י הטעם בסכת יוצרים משום דאינו ניכר כו' משום דס"ל דאינה עשויה לדיר' אלא לצל: אך ראי' א' של הב"ח מדכתב רש"י על הא דבעינן שעשויה לצל ולא לצניעות. ולא כתב נמי שלא תהי' נעשית לדיר'. על זה לא חש מ"א להשיב והיינו דרש"י ס"ל הא דסכת גנב"ך רקב"ש שהובא פה בש"ע אמרינן והוא שעשויה לצל ס"ל לרש"י דכל הני ודאי אין עשוים לדיר' וע"כ צ"ל דלא בא למעט כי אם שלא תהי' נעשה לצניעות. וכ"כ ט"ז: ודע מ"ש בש"ע לפי' כו' חלל טפח במשך שבע'. ר"ל שבע' על שבע'. דכן הוא שיעור סכה קטנה וכ"ה בטור. ועו"ש תרכ"ו דשם מבואר מדין הש"ס בית פסול דהיינו דירתו כל השנ'. ואח"כ איך א"ל דרש"י חולק על הר"ן ומכשיר בעשויה לדיר'. והב"ח חילק ביניהם ע"ש וכמ"ש לעיל: (ס"ק ב) וחטט בה אח"כ בין מלמעל' ובין מלמטה. לאפוקי מדעת רש"י שכתב' מדבריו לפי גרסת הר"ן ברש"י דוקא אם חוטט למט' כשרה דנשאר הסכך ואינו עושה עכשיו כ"א הדפנות ובדפנות לא איכפת לן משום תעשה ולא מ"ה אלא דבעינן שלל טפח בי היכי דתהוי על הסכך שם סכך אבל בחטט למעל' דנוטל הסכך שנעשה תחל' ומה שנשאר למעל' יש בו משום תעשה ולמ"ה דהא העליון לא הונח לשם סכך והר"ן כתב דאחרים חולקים על זה וס"ל דגם למעל' דהא בא למעט. וליכא בזה משום תעשה ולמ"ה. דכל עובי הסכך מיד שם סכך על הכל דהכל הונח לשם סכך אלא עתה בא למעט עוביו ולהקלישו. וא"כ ליכא בזה משום תעשה ולמ"ה ופסק הרב ב"י כהאחרים דגם למעל' דהא למעט: (ס"ק ג) אינה כשר'. ולא הוי כפסל כו' כמבואר לעיל סימן תרל"א סעיף ז': (ס"ק ד') ואין כו' כשר. ב"ח. ודאיתו מלשון רש"י הובא בט"ז ע"ש ולבוש י"ל דס"ל כדסיים הט"ז עיין שם:

תרלו א ונלבד שימדם · היינו למעוט מן המוכחר [ר"ן ורי"ו] וכ"מ בגמרא דיהן שלא הזכיר מיעוט וקנאי סוכת גנב"דורקב"ם.וכ"ל שזהו דעת כל הפוסקים ללא כב"י:ב בעפה על עפה . משמע דבעי' מרובע : ג מימו ניכר . ומה שנביים הסכך ומזר והניחו שרי כמ"ש (°) סי' תרל"ח :

תרלו א וכן כו' · לריך עיון על מה שנדמק מהרי"ל ומביאו בא"ז סיתך יוצא מדם מסוכה לסוכה ע"ש דהא קיל"ן כחכמים שמוהר לעשת מסוכה לסוכה : ב גזולה כשרה · ליתו מדוקדק דהא דרשינן לך למעוטי גזולה וכמש"ל מלא דבגזל קרקע כשר לחיטה בגזלה והוי ליה שתילה : ג וכן בקרקע וכו' · ולריך עיון שבהגו קלת לעשות

כ ו יוצר כלי חרש שיש לו ב' סוכות זו לפנים מזו ועשה קדירותיו בפנימית ומובדם בחיצונה הפנימית (ד) אינו יוצא בה ידי סוכה כיון שהיא דירתו כל השנה ג אינו ניכר שדר בה לשם מצוה והחיצונה יוצא בה שהרי אינו דר בה כל השנה :

תרלז דין סוכה שאולה וגזולה ובו ג סעיפים :

א ו (א) מי שלא עשה סוכה בין בשוגג בין במזיד עושה סוכה בחולו של מועד אפי' בסוף יום שביעי ב א וכן יכול לצאת מסוכה זו ולישב באחרת :

ב ג (ב) יוצאין בסוכה *שאולה ד וכן יוצאין בשל שותפות :

ג ה סוכה ב גזולה כשרה כיצד אם תקף על חבירו והוציאו מסוכתו וגזלה וישב בה יצא שאין הקרקע נגזלת : הגה מימו לכתחלה לא יעב מדם בסוכת מצירו אלא מדעתו כל זמן שלא מדעתו וכן לא יעשה סוכה לכתחלה בקרקע שנגזל מבעליו אפי' מדעתו ג וכן בקרקע שנגזל מבעליו אפי' מדעתו (ג) רבינו (הגהת מצרי ומ"ז) מימו בדיעבד יצא וכן

(ג) קודם שיעשה הדפנות(ה)ומה עשה (ד) טפח סמוך לסכך מותר לסכך קודם שיעשה שאר הדפנות כמו בחוטע בגדים : (הגהות מיימוני פ"ה):(°)

תרלו דין סוכה ישינה ובו ב סעיפים :

א ו (א) סוכה (ו) ישנה (ב) דהיינו שעשאה קודם שיכנסו (ג) ל' יום שלפני החג בשדה ג (ג) א ובלבד (ג) שיחדש בה * דבר עתה בגופה לשם החג ג ואפילו ב בטפח על טפח סני אם הוא במקום אחר ד ואם החידוש על פני כולה סגי אפי' כל דהו ה ואם עשאה לשם החג אפי' מתחלת השנה כשרה בלא חדוש :

שערי תשובה

תרלו"ה (ג) קודם. עבה"ע ועיין בר"י בכ' שהעיקר כהב"ח דמשתעי ליזהר לכתחלה במלתת מדתת שחיטה בשוס פוסק אלא בהגמ"י וכ"ע ועיין לח הזכיר כו' ובכנה"ג כ' שב"כ דעתו כהב"ח וע' בא"ר :

תרלו"ז בש"ע ס"ב וכן יוללים ומהר"ם בשל שותפות כו' זה דעת הריב"ם בן שהבה"ד בתשו' סי' ת' דמה דהרי הריב"ם והעלה לסוכות השותפים דקפדי להדדי פסולה לדעת רש"י ותוס' והר"ן וכן דעת הר' מסלתי והר' שלמה בן רבינו יונה ע"ם וכ' הר"י שהרניב"ת ד' כ"ן הרמה בהריב"ם ע"כ ובמ"ב כ' דלא פיימוה קמיה דהרשב"ץ ולכן היה סבור דמה דילוף הריב"ם ק"ו שותפים מעשול' פריכ' הוה השלולה כולה שלו כל ימי שתילתה כו' ובתת הק"ו הוה בלוחן מסתמת כ"ת הריב"ם ככוונת ע"ם לא ידי דמ"ת מודה הריב"ם בקפדי להדדי אלא דהוה רחוק המניחות כיון דעבד סוכה בשותפות מסתמת כ"ת

ביאור

תרלו ס"א בגופה . ר"ל דלא כבה"ג שכתב לפני שכהיה לסוכה הוי חידוש ואם כן ליכא סוכה שתין מכניס לסוכה . הברי הרח"ם וכן כתב הריטב"א בשם הירושל' : ואפי' . תפי' דלא פליגי להדדי :

תרלו ס"א בין כו' . ירוזלמי אם מני בשם ר"ת אי שלא עשה סוכתו בערב הרגל לא יעשה ברגל ותכוין ב"ק בשלה סוכתו ברגל יקוימו ברגל קום קסבו ר"ת שלא עשה סוכתו מערב הרגל לעולם דשלניני במזיד ושע"נ דבגמ' לא משמע כן מ"מ לדינא ל"ש ירוזלמי דברגל בב"ע מתירין : אפי' בסוף כו' . כמ"ש סם ורבנן ס"ק רמתכ"ח כו' וב' ע"ז וב' תום' שם ד"ה

חכמת

סי' תרל"ו סעיף א' סוכה ישנה וכו' . נ"ב הנה נרסינן במשנה דסוכה סוכה ישנה ב"ש פוסלין וב"ה מכשירין איזהו סוכה ישנה כל שעשאה קודם החג שלשים יום אבל אם פירש לשם חג אפילו עשאה מתחלת השנה כשירה ופירש"י והרע"ב והר"ן דתוך שלשים סתמא אינה לשם חג כיון דשואלין ודורשין וכו' לכך הוי סתמא לשמה אבל קודם שכשים סתמא לאו לשם חג הוא לכך בעינן שיפרוש לשם חג ע"ש . והנה מזה תמוה לי על הש"ס ס"ק דוזבחים דקאמר שם א"ל רבינא לר"פ לא הוי בירחתי בחמוא דרמי רבא מילי מעביותא וכו' מהו מילי מעביותא תנן כל הזבחים שנזבחו שלא לשמה שעמא דשלא לשמה הא סתמא כשרים ועלו לבעלים לשם חובה אלמא סתמא נמי כלשמה דמי ורמינהו כל נט שנכתב שלא לשם אשה פסול וסתמא נמי פסול ומשני זבחים בסתם לשמן עומדים אשה סתמא לאו לנירושין עומדת ע"ש . ולשה מה חידש לנו רבא ומה מילי מעלייתא הרי זה משנה מפורשת כאן חילוק זה דהיכי דסתמא לשמן קאי לא בעינן פירש והיכי דסתמא לאו לשמן בעינן לשמו דהרי ב"ש בסוכה בעינן לשמו כדליף מלך ואפשי"כ מחלק דתוך שלשים דהוי סתמא לשם חג א"צ לפרש לשמו וקודם שלשים דהוי סתמא לאו לשמן בעינן שיפרוש לשמו אם כן מפורש במשנה ואף ב"ה לא פליגי עלי' רק בשעה אחר דס"ל דלא בעינן כלל לשמו בסוכה אבל להך חילוקא מודים . ואם כן מוכח להריא הך חילוקא דהיכי דסתמא עומד לשמו הוי סתמא כלשמו דמי והיכי דסתמא אינו עומד לכך הוי סתמא לאו כלשמו . ויהוכ לומר דעיקר חידושי' דרבא דסתם זבח לשמה קאי ופתם אשה לאו לנירושין עומדת דוה מלא דפשיטא דס"ם אשה אינה עומדת לנירושין דהחוש מעיד כן וכן להיפוך סתם זבח לשמו קאי דהוי סתמא לכך זה נמי פשיטא דהרי מצוה היא מן התורה על כך ועוד אם רבא אמר כן מה שבחוי הוא דקשבח ליה רבינא לר"פ הרי דברים פשוטים הם . ועוד אם ס"ד דרבא דסתם זבח לאו לשמה קאי למה ליה לאקשויי מנט ומדיוק ליקשה ליה ממשנה מפורשת דמה בקודם לחג שלשים יום פסולה דמ"ד דבעינן לשמה ומוכח דהדא דסתמא פסול ולמה ליה לומר דהיי ס"ד דסתם אשה לנירושין קיימא זה ודאי אינו סבורא . ולוי. דהכוונה עפמ"ש התום' דאף אם מחוייב לנרשה אינה עומדת להתגרש בנט זה ובזה הוי ס"ד דבעומדת לנירושין הוי סתמא כלשמו דאם כן מה פריך דלמא באמת בבח"נ סתמא כשר וחך משנה דפסלה סתמא היינו בסתם אשה וחתום' לא כתבו כן רק דלפי האמת מסתבר לו' דאף בבה"נ בא נחשב סתמא לשמו אבל להקשות מנ"ל כן להקשות ובע"כ דמסתם אשה פריך . ובזה קשה שפיר הלא זו משנה מפורשת וצע"נ . ומה שהיה נראה לישב זה קצת היא כך דיל דהוי ס"ד דמה דבתוך שלשים כשרה לאי משום דסתמא הוי כפירש לשמו רק כיון דלולא דגלי קרא דחג הסוכות תעשה לך הוי ס"ד דלא בעינן כלל לשמה בסוכה רק דגלי קרא דחג הסוכות תעשה לך דבעינן לשמה אם כן יש לומר דלא נלי רק בקודם לחג שלשים יום בעינן דסתמא אינו לשמו אבל תוך שלשים דהוי סתמא לשם חג ליב כלל לשמו אם כן תינח תם אבל בוזה אדרבא כיון דסתמא עומד לשמו מיד ואפשי"כ כתבה התורה דבעינן לשמה ראוי לומר דסתמא פסול . ואין לומר דמ"ש התורה לשמי הכוונה רק לאפוקי שלא לשמה אבל לא סתמא אם כן אם סתמא הוי כלשמה ומפה **שכתבה** התורה לשמה הכוונה רק לפעמים שלא לשמה אבל סתמא הוי כלשמה אם כן קשה מ"ל דבאשה **סתמא** פסיל דלמא נמי הכוונה כן דלא מיעטה התורה רק שלא לשמו אבל מסתמא לאו מיעוטא . ובע"כ דאפשי"ן מרבתה התורה לשמה הכוונה ממש לשמה ואין סתמא בכלל ואם כן בזוה נמי נימא כן . וכבר מחרש זה רבא דבוזה כיון דעומד לשמו הוי מסתמא כאלו פירש לשמו ובאשה דלאו לנירושין עומדת הוי סתמא כשלא לשמה והשיב בסיכה פירש בירוזלמי של רבא אבל לפי הס"ד הוי ס"ל שעם אחר דמיעטא לשמה לא קא אתיך שלשים אבל לא מבח

יד אפרים

תרל"ו בט"ז ס"ק ג' ללא לנירושין כהבה"ג דגנב"ך ר"ל דשם תחרינן'הוה עשאה לכל סוכה ומכואר בפי'הקודם: תרל"ז בט"ז ס"ק א' כהבה"ג ללא ימלא וכן ז' ימים תחלל מלות שהיו נמחוק לא תחלל תחן ז' ימים כמי לא שייכי' פלוגתא דר"ת

סי' תרלז סעיף א' מי שלא עשה סוכה בין בשוגג בין במזיד וכו' . נ"ב הנה בדין אם נפלה הסוכה ביו"ט או בשבת אם מותר לתקנה ע"י עכו"ם נלפענ"ד דוראי אסור לעשותו ע"שעכו"ם מבח עשיית אהל ואף שראיתי אח"כ בפמ"ג בשני מקומות שכ' דיל דהיכי דאיל סיכה לאכול הוי כמוכחרי איכל נפש דמותר וציין לעיין בפ"תקי"ד וכוותו דשמבואר דמותר לכבד הבית כשאין לו מקום לאכול ע"ש.ובריטב תמהני דבשלמא התם כשאין לו בית לא יהיה לו באמת מקום לאכול לכך הוי זה מכשירי אוכל נפש אבל בסוכה הרי אם לא יהיה לו מקום לאכול בסוכה מותר לו לאכול כך בלי סיכה ואם כן לא הוי מכשירי אוכל נפש כיון דאסילה יכול לאכול כך. ולכך נראה דאסור לבנות הסיכה בי"ש ע"י עכ"ם . הן אמת לדעת בעה"מ דס"ל דסתירת סוכה הוי רק דרבנן כיון דהוי אוהל עראי ש"ש בהסוכות דאין נושלין עצים מן הסוכה אם כן גם בנינה הוי רק דרבנן . ושוב ל"ל דע"י עכו"ם הוי שבות דשבית רשרי המקום מצוה . מיהו כיון דאין זה מוסכם לכך אין לחלל ו"ש בכך ואין לעשות ע"י עכו"ם כנלפענ"ד נכון ודו"ק . ומה שיש עוד לעיין בכמה ענינים בסי' זה עיין בחיבורי על או"ח משנת תר"ז בהלכות עירובין סי' שס"ב בסניא דעירובין דף מ"ד ם"ש בזה שם . גם לענין מינו דהוי דופן לסוכה המבואר בסי' תל"ב ס"ו ודו"ק : (שם סעיף ג') סוכה נזולה כשרה וכו' . נ"ב הנה המג"א הביא כאן' זה דעת ספרי ויראים דגזל עכו"ם אף שמותר מ"מ אינו נקרא שככך ע"ש . ויש לי תימה רבתי מן הש"ס בסוטה דף מ"ג ע"ב במה דפריך שם בהא דאמרינן חינוך ולא חנכו פרש לנזלן לימא דלא כריש"ג דאמר הירא ירא הלבב הירא מעבירות שבידו ומשני אפילו תימא ריש"ל דעביד תשובה ויהיב דמי א"ה הו"ל לימוך ולאחדר כיון דמעיקרא בתורת נזילה אתי לידי"עכ"ל הש"ס.ונקשה מי התקו לתרץ כן שפי הנ"ל לתי"רבינו בגזל עכו"ם ואם כן בעבירה ליכא ומ"ם אינו שלו ולא נקרא חנכו ולכך אינו חוזר ור' יוסי יסבור כ"ג"ד גזל עכו"ם מותר ומ"ד גזל עכו"ם אסור יסבור כרבנן דלא ס"ל הירא מעבירות שבידו ואתיא ככ"ע ממ"נ ובע"כ מוכח דאם נזל עכו"ם מותר הוי שלו ממש והוי ביתו כמו לוקח ממש ולמה לא יחזור . זה ראיה דקא כתבל היראים וצע"נ ודו"ק. והנה בהיותי בזה ק"ל עוד מן הש"ס דסיכה דף ל"ב דאמרינן שם דיוצאין בסוכה בקרקע נזולה דס"ל דקרקע אינה נגזלת והו"ל סוכה שאילה ולקשה מ"ג"ל מהב"ע פסולה אם כן ממ"נ אם יש בקרקע נזילה לאו דלא תנזול אם כן הו"ל מהב"ע וכמה יוצאין בסיכה נזולה יאם בקרקע כיון דאינה נגזלת ליכא לאו דלא תנזול אם כן מה פריך כאן דלימא דלא כריש"ג דאמר הירא מעבירות שבידו הרי י"ל דאתיא אף כריש"ג ומיירי בגזל קרקע דליכא בזה לאו דלא תגזול ועיין בסנ"א מ"ש ברין בית אם נגזלת או לא אם דינו כקרקע וקשה מכאן וצע"נ ודו"ק . עוד קשה לי אדת ספר היראים הנ"ל שהובא בסנ"א מן הש"ס דב"ק דף ק"ג דקאמר שם והתניא א"ש דבר זה דרש ר"ע וכו' מנין לגזל נכרי שהוא אסור נכר נאולה תהיה לו שקא ימשכננו ויצא יכול יגלום עליו ת"ל וחישב עם קונהו ידקדק עם קונהו וכו' . ולקשה מנ"ל דגזלו אסיר דלמא לעולם מיהר רק קרא אתי לימר כיון דע"ע נופו קנוי כמ"ש שם בגמ' ובקידושין פ"ק אם כן ניהו דגזלו מיהר ע"ש כיון דגיסו נקנוי לו יהיו מעשה

מחצית השקל

סי' תרלו (ס"ק ו) ובלבד כו' בגמ' דיהן לא הוזכר . ללא הס דברי יהושלמי. ולן בני סוכה בגבי"ק ובקב"ם כו' ר"ל דלא עדיפא מסכה ישבה דוחלי לירוזלמי בעיגן מידוס וגם שם לא הוזכר בגמ' שלריך למחם . ס"ו דלזנו רק מגזו מן המוכחר. ועיין בט"ז דלא כב"י. סב סדר"ן יסד :

סי' תרלז (ס"ק ו) וכן כ' הס"ל ק"ל בחכמים. ר"ל דסיל מחלוקת ר"ש ורבנן בריתת' בסכה דף כ"ו הכא בט"ז

מלמד שכל ישראל רשאים ליטב בסוכה מ' פירש"י וזה מ"מ שיהא לכולן דלמא מצי לכל חד שוה פרוטה מלא ע"י שמלא ועמ"ס קומתו גדול כה' גילית כסי' ז"ד על הרמ"ם דמתיר שמול' בגילית : (ג) וכן לא יקללו ישראל כו'. כ"ל במקומות רשות לחכמי המקום ליקח עצים מן היער בדיעבד דמלכות אין מיחזר אם לוקח מהם לוקח היזק ישראל שם לסכך ודומה למתי דמי' בפ' הגוזל בתרא דקטלינן דיקלא ועבדי' מהן גשורי ועבדינן עלייהו ועמ"ס סי' תרס"ד מזה: (ד) מכל מקום נזל סוכה כו'. דלמ היה עלמה מגלת אסתר מחוברת לקרקע ואין עליו להחזיר דמים מלא כמו שהיה בתרי דלין כאן תקנת הקבים שהרי לא קרע עליה לכותתה ולא הוציא עליה הוצאות הלכך גזולה היא(רש"י)כ"ל פשוט שמותר למהר ליכנס לסוכתו של חבירו אלא מדעתו דניחא ליה לאיעכב מלו' בממונו והוא ק"ו ממה דאיתא בסי' תרמ"ט דמותר לו למהר ליטול לולב של חבירו אלא מדעתו דודאי קפיד שהשתפי על התהרוג ונוטל ממה שקפיד על כרחים, לסוכה שלו אלא דכ"ל דהיינו כ"ז שבעל סוכ' אינו שם אבל בשעה שהוא שם אפשר דקפיד עליו אלא ידאה חבירו עסקיו ומכילתו כלי ידיעתו וזה דבר מוסכם מכל הסברת כל"ל :

(ג) וכן (ג) *לא יקללו ישראל הסכך בעלמא אלא יקנו מהסס מעכו"ס דכל גזל אין עושין ממנו סוכה לכתחלה (מהרי"ל) **ואם גזל עצים ועשה מהם סוכה ו אע"פ שלא חיברן ולא שינה בהם כלום ד יצא תקנת חכמים שאין לבעל העצים אלא ה (ג) דמי עצים בלבר ז (ד) אבל אם גזל סוכה העשויה בראש ו לא יצא : הגה והוא הדין אם רמוכן בתוך סוכה בקרקע שמעון ושמעון תקף את רמוכן וגזל סוכתו הכשויה בקרקע אלו ז לא יצא בה ואין כאן תקנת הקבין הואיל ולא ערת בה ולא הוציא עליה הוצאות (הגהות מהירי פ"ב דסוכה) : עי

תלינן(ברעליא דאע"ג דלית בה משום מלוה הכתה בעביר' כיון דלא קניא כלל כמ"ש הר"ן(רי"ו מ"מ אין לברעליא כמ"ש רסי' תרמ"ט וב"מ בתוס' רפ"ג דסוכה ומ"ש תוס' ד"ה כרכה לבעלה:ד יל"ת.ומותר אח"כ ליטב בה לכתחל'כדאי'בעובדא דריש גלותא:ה דמי עלים.ומה אינו רוצה לתת דמי עלים(טור ב"ס] וכן עיקר דהא מדאוריית' פסול(*)כבל עיכב"ם הר"ן ותוס':ו לא יל"ת. ערסי' תרמ"ט ונבי סוכה הוי כמו לולב כי"ט דמצוה לכתחיל דלמעוטי גזל':ז לא יל"ת בה. דאין עי' תורת שלוה(*)כיון דלא קיימא כרשות של רמוכן ול"ד לקרקע דבחזקת הבעלים עומדת ולכך אין קרקע נגזלת ע"ל התוס' ובהג"ה כתב אלא מדעתו כ' הב"ח שכל"ל בתוס' וכ"כ רס"ה וכ"כ ד"מ ☜ מכל מ"מ הסמיל לו שמעון הקרקע לז' ימי החג ואח"כ הוליאו מסוכתו קיימי (*) העלים כרשות רמוכן ואינה נגזלת וה"ל כשלוה כיד שמעון (כ"ח) ומל' רמ"א שהיא תיבת אלא מדעתו משמע דס"ל דה"ס מ"מ עשאה מדעת שמעון וכהלכתות כוסאמות היעים של התוס' דאה מ"מ אין הקרקע עומדת כרשות רמוכן דאינה רק שלוה ל' ימים ואינה עומדת (*) בחזקת רמוכן (*) וקשה דאה מ"ש שאין הקרקע נגזלת מסוכתו היא פשוטה דאה אין כאן תקנת הקבים כיון דאה עדיין בקרקע ול"ל דמחובר לקרקע. וקשה למ"ד מ"מ העלים נגזלים וא"כ כשהוליא חבירו מסוכתו היא פשוטה דאה אין כאן תקנת הקבים כיון דאה עדיין בקרקע. וקשה למ"ד בח"מ סי' ל"ה דבית לאו בחזקה הוא ע"פ בהגה ועיין בפ"ך סי [*] שהרבה להסביר עליו ובכל קושיותיו ים לדחות די"ל כיון דהקרקע נקנית בכסף בשטר ובחזקה נקנה הבית עמו דמעלטלים נקנה מגב קרקע וה"ה לתיוב ד"ל כיון שאין מקומו אך מכאן הוא קשה (*) וי"ל כיון שאה קנה הקרקע נס שם ר"י אומר בגר תושכה פשיר מפני שהוא ברשות כלי בקרקע) דהא מצות בכל דוכתי דכיון בקנה בכסף שטר וחזק כמו קרקע כו' עכ"ל ומ"ש מ"מ כיון דהקרקע שהבית בתוי עליו נקנ'בכסף בשטר וחזק' גם הכית הוי כמעלטלין נקנ' מעה : וה"ה לתיוב כו' ר"ל לשטר קוסיית הס"ך ים לדחות. אבל לא תיוב מיניה כמה ים ר"ב שכתב רמ"א שנהגו ים לדמות. אולם עיקר דבריו מ"מ ס"ב במ"ש הבתים דהוי מעלטלין נקנה בחזקת אגב הא מבואר בח"מ ר"ס ב שכתב רמ"א שנהגו לו עיקר דעת הרי"ף והרא"ש דמילתא דלאו מעלטלין נקנה בחזקת אגב אלא בקנין סודר ומ"מ אין המעלטלים נקנים בחזקת אגב אלא בקנין סודר ומ"מ כ' ימהר מ"ש מעלטלין אגב קרקע. ול"ק שם שכ' כאן שמעון את הקרקע. עכ"פ תמור' בפי. והא לא מצינו בשום מקום בקניים בית קנה מעלטלין אגב או שם הקרקע בחמת לחודו אלא כיון דהוא מ"ד דס"ל דבית מיקרי מלוה לק"מ. דלדידי' ספיר ול"ל במ"מ מ"ש דהיינו דבית דנקנ' בחזקת אגב : ומ"ל במ"ד דהיכי דמעלטלין נכנסים עכ"ק לא בפיק תמיר' כלל אבל לדידן קשיא. כיון שכתב רמ"א דלכתי לו מיקר לפיכך נכנסים בפי תמיר' ונקנ לא הכניס בסימן ס"ה אי בית מיקרי מלוה וכלי, שם דספיקו מספקא לי"ה. קשיא. וביותר קשה על הטור דסימן ר"ב הביא דעת הרא"ש וכתב דגם הטור כתב דהוי מעלטלין ואפשר לפחות דמה שכתב הטור בסימן ר"ב דמעלטלין שאינם נכנסים אלא בכלי מלוה דהיינו מיקרי מלוה. ואפשר דמ"מ ס"ל כמ"ש בסימן ר"ב דהא דבסימן תמיר' לפיכך אינם נכנסים שלא יטמרו בו דמים לא יוצא מלוה לגוף הבתים. שלא לחזור להחזיר לו גוף הבתים. אלא דהכתים תקנו משום תקנת הבתים שלא יטמרו בו דמים לא יוצא מלוה לגוף הבתים. אלא לחזור להחזיר לו דמים. ואפשר דמ"ש בסימן ר"ב דמעלטלין נכנסים אפילו בכלי מלוה היינו כשהמלוה נתן לו הכלי מלוה בעין ולא הוציא עליו כלום. אבל אם הוציא עליו כלום אפילו מעלטלין לא נכנסים. ועיין בסימן ר"ב דהא דמעלטלין נכנסים בכלי מלוה היינו כשהמלוה נתן לו הכלי מלוה בעין ולא הוציא עליו כלום. אבל אם הוציא עליו כלום אפילו מעלטלין לא נכנסים. ועיין בסימן ר"ב דהא דמעלטלין נכנסים בכלי מלוה היינו כשהמלוה נתן לו הכלי מלוה בעין ולא הוציא עליו כלום. אבל אם הוציא עליו כלום אפילו מעלטלין לא נכנסים.

באר היטב

ישראל מוחלין להם מ"מ יש לעכו"ם חלק בהם מ"מ שהתירך והעלה ע"כ לאסור לעשות סוכה ברשות הרבים שעכו"ם לא מכלי על כך ואף דבדיעבד כשרה מ"מ לא יברך עלי' דהוי ברכה לבטלה ע"ם : (כ) לא יקללו. ובמקום שיש רשות לחכמי המקום ליקח עצים מן היער בדיעבד דמלכות אין מיחזר אם לוקח מהם לוקח היזק ישראל שם לסכך ט"ז : (ג) דמי עצים. ואם חיטו רוצה לחתך דמי עצים לא יצא עור ועיקר מ"ש : (ד) ספסיר. דלו היה עלמה מחוברת לקרקע ואין עליו להחזיר דמים אלא כמו שהיא כשהיה לבעלים הלכך גזולה היא רש"י. ובחמ' ט"ז כ"ל פשוט שמותר למהר ליכנס לסוכתו של חבירו אלא מדעתו דניחא ליה כ"ל דהיינו כל זמן שבעל הסוכה חיטו לא יוכל בשבת להוציא ממנה כלי ידיעתו וזה דבר מוסכם מכל הסברת עד כאן לשונו :

לבושי שרד

לאחר כך וכן ז' ימים תלכל מלות כו' עד דהא לא הוי חוב רק לילה הראשונה ור"ל דאין חיוב לאחול כל הז' ימים מ"מ אין הכשוב רק שלא יאכל ז' ימים תמך רק יאכל מלות אלא מלא כשרוצה לאחול וכיון דדוקא באיסור תמך מיירי אם כן מפרשינן קרא כפשוטו דלקרי על כל ז' ימים משלמ"ה כתב הסוכות דל"ת כו' : מ"א שם ס"ג (*) מיקרי מלוה הבאה . דרש"י כתב שם כ' עצמים ס' דלא קני ולא הוי להם כ' ומילו מי קני הוי מלוה הבאה בעבירה ולכן משום שעמא דמלוה הבאה בעבירה פרש"י דנזלי מישראל ול"ל להמ"א בשם רבינו יואל אבין שצריך ליזהר בני אדם שלא לקנות ערבה לצורך לולב משדות הכותי אפילו ברשותו כי סתם כותיים גולני שדות וכו' אלא משכיר הכותי לקנין בו היכי דליהוי יאוש בעלים בדידהו ושינוי רשות בידן של עכו"ם. והנה משמע דמותר לשכור העכו"ם לקנין. ובאמת הדבר צ"ע דמנ' דמהני בזה דהש"ם מיירי דהעכו"ם בעצמו בעל השדה הוא קוצץ וכיון דשלו הוא מעקרא ומתכוין לגזולו שפיר חל היאוש בידייהו דידהו ושינוי רשות בידן. גם בזה כיון דהוא עצמו המוכר . א"כ אדעתא דנפשיה עביד וכא עביד הישראל לכך הוי היאוש בידייהו. אבל אם הישראל שוכר לעכו"ם

יד אפרים

רבנן משום דפירושו כפה ושו על כל שבעת הימים ותע"ג דבתמת אין חיוב לאחול כל הז' ימים מ"מ אין הכשוב רק שלא יאכל ז' ימים תמך רק יאכל מלות ומתילת דספיר קלי על כל הז' ימים משל"ה כשוכות דמתניתות הקרת לן כת על הלילה לשלול שלא יאכל ז' ימים תוך לשוכה ת"ל מאחיותו על חיוב עשיית הסוכה כת ובאמת אין עיקר כתיוב רק לילה אחד לכן פליגי וכו' ועיין בח"א שכתלה בשם ירושלמי הנ"ל כתו שהוא לפיטול שלא יאכל תמך לגמרי שלא יהא לו מקום לישב בסוכה כלל וכן משמע מדברי הרמב"ם שכתב שלא יאכל תמך ולא יתן לתוכה כלום ולא יכנס לתוכה כלל וכן משמע מדברי הרא"ש שכתב שלא יאכל תמך ולא יכנס לתוכה כלל וכן משמע מדברי הרי"ף שכתב שלא יאכל תמך ולא יכנס לתוכה כלל וכן משמע מדברי הרמב"ן שכתב שלא יאכל תמך ולא יכנס לתוכה כלל וכן משמע מדברי הרשב"א שכתב שלא יאכל תמך ולא יכנס לתוכה כלל וכן משמע מדברי הריטב"א שכתב שלא יאכל תמך ולא יכנס לתוכה כלל וכן משמע מדברי הר"ן שכתב שלא יאכל תמך ולא יכנס לתוכה כלל וכן משמע מדברי הרא"ה שכתב שלא יאכל תמך

תרלח (א) כיון דמ"מ מצוה לישב בסוכה כל שבעה כדלקמן סי' תרמ"ב ס"ב ומ"מ אין לעשות סוכה לאחר שבעה דהוי כבונה לאחר שבעה ואין לעשות סוכה לאחר שבעה אפילו לנשים ועבדים ושפחות כדלקמן סי' תרנ"ב ס"ב ומ"מ אם עשה לאחר שבעה יכול לישב בה כל שבעה ואין לו לפרוע מה שנתחייב לבונה כדלקמן סי' תרנ"ב ס"ב ומ"ש המחבר אם עשה לאחר שבעה אין לו סוכה כלומר שאין לו סוכה מצוה אלא סוכה גמורה שעשה לשם מצוה ואין לו לברך עליה אבל יכול לישב בה ולברך עליה ישיבה כדלקמן סי' תרנ"ב ס"ב ומ"ש המחבר ואין לו לברך עליה ישיבה כלומר שאין לו לברך עליה ברכת לישב בסוכה אבל יכול לברך עליה ברכת שהחיינו כדלקמן סי' תרנ"ב ס"ב ומ"ש המחבר ואין לו לברך עליה ברכת שהחיינו כלומר שאין לו לברך עליה ברכת שהחיינו בשעת ישיבה אבל יכול לברך עליה ברכת שהחיינו בשעת עשייה כדלקמן סי' תרנ"ב ס"ב ומ"ש המחבר ואין לו לברך עליה ברכת שהחיינו כלומר שאין לו לברך עליה ברכת שהחיינו בשעת עשייה אבל יכול לברך עליה ברכת שהחיינו בשעת ישיבה כדלקמן סי' תרנ"ב ס"ב ומ"ש המחבר ואין לו לברך עליה ברכת שהחיינו כלומר שאין לו לברך עליה ברכת שהחיינו בשעת עשייה אבל יכול לברך עליה ברכת שהחיינו בשעת ישיבה ובשעת אכילה כדלקמן סי' תרנ"ב ס"ב ומ"ש המחבר ואין לו לברך עליה ברכת שהחיינו כלומר שאין לו לברך עליה ברכת שהחיינו בשעת עשייה אבל יכול לברך עליה ברכת שהחיינו בשעת ישיבה ובשעת אכילה ובשעת קידוש כדלקמן סי' תרנ"ב ס"ב ומ"ש המחבר ואין לו לברך עליה ברכת שהחיינו כלומר שאין לו לברך עליה ברכת שהחיינו בשעת עשייה אבל יכול לברך עליה ברכת שהחיינו בשעת ישיבה ובשעת אכילה ובשעת קידוש ובשעת הבדלה כדלקמן סי' תרנ"ב ס"ב ומ"ש המחבר ואין לו לברך עליה ברכת שהחיינו כלומר שאין לו לברך עליה ברכת שהחיינו בשעת עשייה אבל יכול לברך עליה ברכת שהחיינו בשעת ישיבה ובשעת אכילה ובשעת קידוש ובשעת הבדלה ובשעת הדלקת נר חנוכה כדלקמן סי' תרע"ו ס"ב ומ"ש המחבר ואין לו לברך עליה ברכת שהחיינו כלומר שאין לו לברך עליה ברכת שהחיינו בשעת עשייה אבל יכול לברך עליה ברכת שהחיינו בשעת ישיבה ובשעת אכילה ובשעת קידוש ובשעת הבדלה ובשעת הדלקת נר חנוכה ובשעת הדלקת נר שבת כדלקמן סי' תרע"ו ס"ב ומ"ש המחבר ואין לו לברך עליה ברכת שהחיינו כלומר שאין לו לברך עליה ברכת שהחיינו בשעת עשייה אבל יכול לברך עליה ברכת שהחיינו בשעת ישיבה ובשעת אכילה ובשעת קידוש ובשעת הבדלה ובשעת הדלקת נר חנוכה ובשעת הדלקת נר שבת ובשעת הדלקת נר יום טוב כדלקמן סי' תרע"ו ס"ב ומ"ש המחבר ואין לו לברך עליה ברכת שהחיינו כלומר שאין לו לברך עליה ברכת שהחיינו בשעת עשייה אבל יכול לברך עליה ברכת שהחיינו בשעת ישיבה ובשעת אכילה ובשעת קידוש ובשעת הבדלה ובשעת הדלקת נר חנוכה ובשעת הדלקת נר שבת ובשעת הדלקת נר יום טוב ובשעת הדלקת נר יום הכפורים כדלקמן סי' תרע"ו ס"ב ומ"ש המחבר ואין לו לברך עליה ברכת שהחיינו כלומר שאין לו לברך עליה ברכת שהחיינו בשעת עשייה אבל יכול לברך עליה ברכת שהחיינו בשעת ישיבה ובשעת אכילה ובשעת קידוש ובשעת הבדלה ובשעת הדלקת נר חנוכה ובשעת הדלקת נר שבת ובשעת הדלקת נר יום טוב ובשעת הדלקת נר יום הכפורים

יממ"ש גם בסוכה קדושת הגוף תלוי ע"כ הס"ק קרוי חג הסוכות תעשה לך ז' ימים דדוקא בזה יהיו שוים לענין ז' ימים שתהא קדושת הסוכה לזמן זה כמו חג ולא תבטל ממנו להבחין שום דבר לבטל ממנה קדושה שלה בזה דוקא שוים ולא לדבר אחר ואף ע"ג דאמרי' לעיל דלרבנן דרשין עשה בוכה לך ז' ימים דדוקא בזה יהיו שוים לענין ז' ימים שתהא קדושת הסוכה לזמן ימים. דלא כמהרי"ל שכ' שהעיקר תלוי בהכנסת סי"ט ולא בכל ב"ה חל המיסור בפ"ע : (ו) קודם ב"ה הרשזן . דהל"כ כיון דמיל מיסור בכ"ה קמ"ל דאע"ג דעיקר תלוי בהכנסת סי"ט מ"מ אסור לעשות מלאכה בכל ב"ה : (ז) אין מוסיפין להתחת. משום דלא בקיאי שפיר בחתיכת פת שיעור כמה הוא ואפי' לא יאכל אלא כזית אחד אסור לעשות כן : (ח) די"ל דאין אסור אפילו בדפנות עלמן כו'. דבריס הללו אינן מחוורין דאין שום פוסק ס"ל להתיר אפילו כמו דפנות ב"ש בדפנות עלמן דהיא תלמוד ערוך בפ"ק דסוכה כמ"ש רש"י ז"ל ומה שהל בהכ"י ב"ב כפי' דברי הרא"ש והוא שלא בדקדוק כמ"ש שם ואף ד"ל להקל בסדיים המצויריס שים חשש מפני נגיעה אין סהדי שלא תלאן שם מתחלה להיותן שם תמיד ע"כ לא אתקלו כלל ואפי' לא התנו והרבה פעמים אנינו כיוצא בזה ואפי' לענין איסור ריבית כתב רמ"ה בי"ד סי' קס"ט סי"ח ואפשר אפי' מסתמא הוה כהתנו בכך כיון שהממכו כן:

תרלח (א) ויצן ומטייל. במהרי"ל כתב שהדם המספר עם חבירו יספר עמו בסוכה: (ב) המנורה . וכ' ב"י בשם רוקח שאין מניחין אר חרס בסוכה כ"א מנורת ברזל ומומחת וכר שעוה ס"ב: (ג) סוכה קטנה. פירש"י שלא שיעור מלומלם ז'טפחים משמע דטעם האיסור משום דזזה ממעט' משיעור, וכעין הניח דסקבפסול פחות מד' וחויר אלא דסי' תרל"ב ס"ג דפוסל בסוכה קטנ' וק"ל מ"ש מהאי דסי'תר"ל סי"ג דאם סמלסכך על העמודי' כו'דכאר כיון שיש י"ט מהאלעד הסכך והמט'ליה ממעטת השיעור כיון שיש שיעור אסתנגל המט'כ"ש כאן אסתנגל המנורה ומו דא"כ מאי גריעותא דמנורה משאר כלי'שמות, להכניסם לסוכה ואפי' קטנה וכ"ל דמיירי בשאר'שהוא תלוי', ונקטרת למעל' בסכך כמו בגר למחפ"ן שלמו וע"כ ממעט הגר כשיעור שלו מן הסכך ונשאר פחות

יוס רשזון מ"ת בס"ם של שהר ימים חיילא כמו בפרקים שבשם אתרוגים לשבשה ימים בפ"ד דסוכה : ודוקא שמתנה כו' . ממ"ם ד"אפל' עני' סוכה דחלא' כו' ועדש"י אם וחא חיתא אפי' בעני סוכה היה מהני : ואם אמר כו' . תוספ"ם ד"ה לא מהני לה אלא שמן כו' אחלת אחר ב"ש אלא שמן כו' אחלת אחר ב"ש אלא שמן כו' אחלת אחר ב"ש

א"ח תרלט הלכות סוכה

באר הגולה

ד לשון רמב"ם בפ"י ה מסכה וברייתא שם ס"ה ו שם בגמרא כל עושים כך כי רב ושמיל לכלה ופירשו הוס' ורא"ש בסוכה ז מסת דרבת ומסקנת הגמרא יומת ע"ש ח מסכה סוכה כ"ו ט הרמ"ם שם בשם

עטרת זקנים

כזה שרי (כ"י רוקח): * לכילה ערמי לפני ת"ח שם רוצה שלא להחמיר על עלמו ככך רשלי ולא הוי כמי שחיטו מדקדק במלות : * ויין סייגו כשסובה שהיה לממלו לכל שם רוצה לשתות הרבה ולחי הוי קביעות לריך סוכה (שם רב) ועל שתית קבע לריך לבדך ליסב בסוכה (מ"כ ספר לחם רב) . כשיובים בסוכה מסעודה לסעודה כנון שסותין בה שהייה קבע מסעודה לסעודה רלסובה עד שעודה שהייה בלי קביעות מילבדך וכ"כ המעכ"ת בדבת החזון על שעיה הרלשובה ולח"ש מוכרים ושותים שם רוצים לשוור ולילכול שעודה שהיה בסוכה כעוד שלא יצא ממנו לין מבבדין ליסב

נתיב חיים

תרל"ט מ"א ס"ק ז' ס) ולמד כן מדלמריכן כ"ב ולחי שמה לדבריו שם לשתי הרל"ם לשפלוגי על מהר"ם לשון המהר"ם לא מובה דמדיעת בפירות בני קבע לך שהות המחיר כמו רשב"ם בשני כוהבות ושם כן שם זה שכ' הרמ"ם ומיהו נרלה דמוכח מהסם דשפי' לי פירי בני סוכה וכו' סילוך בשם השם דשין רשלי להחחיר שם לא בשקובע שעודתו עליו : שם ס) וע"ע להל לעיל סימן כ"ב גם שם שכ'הרל"ם ושמחוענין דקבע דיבהו לינו חכונן לפי פירושו ע"כ נרלה דה"פ דשפי' לי פירי בני סוכה היינו בשקובע עלמו לשלילה פירות רלונו דשפי' לי"ד פירי בני סוכה בשקובע עלמו ובשבה"ג בחחיר רבן שב"ג דשפי' בשתי כותבות היינו משפי שהכלם דרך קביעות ולפי לא ניחת כי חלמ רשב"ג דרך ערמי לכל דומי' דשעיית בשבילו קבע על הנת החחיר' דלא הוה לי' להביא מעשה דר"י בן זכאי משה דשפי' כותבות שהו שהי מעשה דר"ג ובחחיב שהו פחות ומכילה יהבל דרך ערמי החחיר שם ר"ג לכ"ם הבשיל ע"כ כ"ל והכי הרי מעשים היכ דומיה בעובדא דריב"ז דשמועינן דהחחיר לה שהובל דרך ערמי ובפירות השמועינן דהחחיר ר"ג שם לובל פחות מכשיעור דרך קביעות וזהו ב"הרל"ם ושמועינן דקבע דיבהו הוי בהכילה ערמי משום הכי החחיר לכל בהכילה ערמי דפת דפירות ליכל שהובל דרך ערמי

הגהות רעק"א

סי' תרל"ם סעיף ב' מוחר לובול בהכילה ערמי . בח"י סי"ח הביל בשם התניח ושבולי הלקט שכ' בשם הר"ר הניבדור דהכילה ערמי דשבת ויו"ט לשיב קבע ומ"ל בח"ם ת"ל בחוס' ד"ה לו בעי כ' כן משברת כבוחת חוס דשם כיון דכזית זה מוכה חשוב ל"ט לו משיב ערמי לחוכחו משני ליה קבע עיי"ש . אלא לפ"ז לחר שכבר יצא ידי חובתו בפעודת

כו' ממ"ם בסוכה ובירושלמי שם שם הסליס בחיני חרגימת יצא ובחוספחת פ' כיצד מברכין הביחו לפניו חיני חרגימת חערך בחיני חרגימת ולפני חיני חרגימת ולפני חיני חרגימת ולפני ח

ומיהו ומיס וכ"ה מוסחת ב"י והוא ט"ס : (ט) ול"ל מצוה דמלות סוכה כו'. על הטעם הזה ק' מ"ב גם על האכילה לא יצא עד שתהיה לו סוכה מיוחדת כמ"ש המרדכי הביאו רמ"א בסי' תר"מ דאם עשה סוכה במקום המעטער בפיהם אף ידי אכילה לא יצא ולע"ד נתת טעם לקולת הפיהת דגמר' דשלוחי מצוה פטורים דהיינו רבה בר רב הונא ור"ח שהלכו לקבל פני ר"נ היו יושבים תוך לסוכה וס"ל למי שהלו שהא שחייב אדם לישב בסוכה כל ז' ימים כדי שלא יהא כעושה מלאכתו עמהם כאחד מהם ואם לאו יהא נראה כמי שיצא ידי חובתו בישיבה אחת ואינו חייב לישב עוד בסוכה אבל לפי מה שכתבתי בשם הרמב"ם דחיובו בשאר ימים הוא משום שמחה ולא משום סוכה אין זה נראה כלל דאם כן מה לי שהלו או שעשה סוכה במקום אחר הרי שמחתו אף בשעה שהלו לא פחתה ולא יתכן לומר שמחתו בשעה שהלו היתה יתירה על שמחתו בשעה שעשה סוכה במקום אחר ועוד דהא מצות שמחה בכל יום ויום היא ולא בשעת אכילה בלבד

ר"י וכן פירשו שאר גאונים כ מצוה שם ס גרייתא שם וף כ"ט ע שם בגרייתא פ מרובי שם וכ"ה בפ"ו וכרמב"ן ר"ת שהעיד העור וברבי יוחנן שם בגמרא מ"ה דכולהו תמורתי קיימי כוותיה :

עטרת זקנים

* בסוכה וכו' ויוגמור סעודתו בכית זכס יברך ברה"מ ולא יברך בה"מ בסוכה על כזית שאכל בפחר ימי כתג פעור כמ"ש הט"ז ס"ס ע"ו :

לבושי שרד

מ"א סקט"ו (°) עיין סי' ס"ג . ע"ש ס"ק שכתב רמ"ל ג"כ כזה מלחר שכבר שוכב וכו' :

יד אפרים

(בגמ"ש ס"ק י"ז) מיהי דהוי אמי שלא שכב עד חצי הלילה :

בש"ז ס"ק י"ז ע"ב ברלה דגם בלילה שניה וכו' ר"ל דהדין גרור לגו בכמ"ג ולחר"י רק בלול שני

הגהות רעק"א

כזית פת ילח י"ח . ולריך שיהלכנו בעניו שלח יסבה בחילתו יותר מכדי לכילת פרס. ע' סימן תע"ה ס"ו : סעיף ז' גשמים בלילה .

חתם סופר

מחבר סע"ף ז' בהג"ה) אלא הדיוטות. נ"ב עיין מה שכתב בזה המ"א סי' כ"ב ס"ק ה' : (שם במ"א ס"ק י"ז) הא ודאי

ביאור הגר"א

מוס' : ס"ה אפילו כו' . כמ"ש בפי' המשנה וכתבו זה במקפה של גרוסים והוח הפולים הנעקרים לפי שמתבשל שנעשה היפה הוח ופסד מהר מהים : ואפי' אין כו' . ירושלמי שם לח סוף דכר שהשרת שלח לפי' כדי שתכרת כו' : ומי שאינו כו' . דעשה דמלעשר פעור כמ"ש הוס' ס"ו ע' ל' ד"ה הולכי וכן מלעשר כו' : וכ"ז דוקא כו' . ממ"ש לי בשי לחכול בי"ט פת ממ"ש בברכות מ"ט ל' שבחות וי"ע שלח בפי כו' ופת הבחה בי"ט לריכה לסעודה כו' . משמע ושלח בפי' שהשרת כמו שכתב הרמב"ם שחייב לסעוד בי"ט ג' סעודות וי"ע שלח בפי כו' ופת הבחה בי"ט לריכה לסעודה כו' . משמע ושלח בפי' שהשרת כמו שכתב הרמב"ם שחייב לסעוד בי"ט ג' סעודות וי"ע שלח בפי

ה ג טו ירדו (יג) גשמים הרי זה נכנס לתוך הבית מאימתי מותר לפנות משירדו לתוך הסוכה טפות שאם יפלו לתוך התבשיל יפסל אפילו (טו) תבשיל של פול :

הגה (טז) ואפי' אין מתבשל לפניו [סמ"ג והגהות מיימוני] ומי שאינו נקי מזה בשעור יפער פת ירדו כל כך גשמים לבית אם היה יולא [ע"ז מפוסקתו ב"כ [מ"ז והגהת מיימוני פרק היין ומרדכי פ"ב מיומוי פ"ו ומהרי"ל] וכל זה דוקא בשאר ימים חו לילות של סוכה (יז) חבל בליל (יח) הרחמנה לריך לחכול כזית *בסוכה חף חס גשמים יורדין [טור ור"ן והרא"ש] ויקדש בסוכה [כדי] שיחמר זמן על הסוכה [ת"ה סימן ל"ה] :

ו ס היה אוכל בסוכה וירדו גשמים והלך לביתו ופסקו הגשמים אין מחייבין אותו לחזור לסוכה עד שיגמור סעודתו :

ז ע היה ישן וירדו גשמים בלילה ונכנס לתוך הבית ופסקו הגשמים טז אין (טו) מטריחין אותו לחזור לסוכה כל אותו הלילה אלא ישן בביתו עד שיעלה עמוד השחר: הגה (יח)(טז) וויעטור מגמגו (טור) מי שהוח ישן בסוכה וירדו גשמים לין לריך לעשר בכדי שיתקלקל התבשיל דבגשמים מועטים הוי לשר ליכן שם ויוכל לגמרי[מהרי"ו] (יט) וכל הפעור מן הסוכה ואינו יולא משם חינו מקבל עליו שכר ואינו חלא (יו) הדיוטות [הגהות מיימוני פ"ו] וכשיולא מן הסוכה מכא גשמים לל יבעט וילא חלא כשהוא כעבד שמוזג כום לרבו ושופכו על פניו (מהרי"ל) :

ח פ (כ) נהגו שאין מברכים על הסוכה אלא יז בשעת (יח) אכילה (והכי נהוג) :

ט ועמו כמ"ש בס"ג בשם פיסקי מהרא"י דשמחי על שמ"ק ות"ו דש"ל דלפילו בלילה רלשונה לין חיוב כירדו גשמים ט"ע כמ"ש ויקדש בסוכה כו' דמשמע שמברך ליכא בסוכה וק' דלפי הסמ"ק ות"ו הוה ברכה לבטלה דהח לין חיוב כלל בירדו גשמים חפי' ברלשונה חלא ע"כ דכרוך לן דקים לן בסמ"ג ותהר"י דבלילה רלשונה הוה חובה בירדו גשמים ולין חשש ברכה לבטלה ח"כ היה לנו להחמיר נם בשאר לילות ט כ נרחה דנם בלילה שניה יש חיוב בכנית בירידת נשם חלא דנשם חפי' ש"ל להמתין רק עד זמן חכילה ולח יקדש בסוכה חלא יקדש בכנית ויחכל כל לרכו ויחכל כנית בסוכה בחחרונה ונרחה כמ"ש דלח יברך לז על הסוכה דלמח פעור לנמרי הוח בירידת נשם כללע"ד : (יח) ויעטור מגמגו ות"ל להקיזו: (יט) וכל המעוה ומ"ש בסוכה ותח"כ לחכול כנית דהוה ברכה לבטלה וזה פשוט : (כ) נהגו שלין מברכין כו'. דמן ההלכה ק"ל כרכה בש"ח מר"י סוכה כל ז

בש"ס וע"כ הבדלה שכל השנ' מבדיל בנית לריך להבדיל בסוכה: (טו)תבשיל של פול.שתבשיל זה ממהר להתקלקל בגשמי' מעט : (טז) חפי' לין תבשיל לפניו . וכ"כ העור בשם סמ"ג וכ' עליו וז"ל ולין משמע כן בגמרא מדלח חמר כדי שתשרה המקפה חלא משתשרה משמע שלריך שתהח המקפה שם ולח יש ב"ה בעירו הולך לב"ה (ב"ח בשם ריא"ז) : טו ירדו גשמים כו'.ובשם שמפיק מפי הגשמים כן מפיק מפי השרב ומיתוסים(הג"מ) חפי' לין החדם מלטער כך חלא שהמלכל מתקלקל כך וה"ה לם הית קול שהמלכלים השמים נקרשים לפניו חוכל כל סעודתו בנית כמ"ש ס"ז (בשם וכ"מ) עט' תר"מ ס"ג : ובליל כ' ת"ל להכול כזית בסוכה דבקיעה בקביעה דירעת סמכינן חפוסקים ות"ל בסוכה כשלטער והרולה להחמיר ת"ל לקדם בסוכה דהא חמר זמן מחתמול חלא יהכל בסוכה אם הכילה או השינה הוי לו לתענות אז נחשב האכילה הנאה ויהיכ דבעי להנות בעינן סוכה אבל במצשער או בירדו גשמים בשיעור שתפרח המקפה א"כ אין אכילה ושינה זו תענוג לו רק צער וכל היכי דהוי צער אין זה אכילה ושינה יהוי כלא אכל ולא ישן וממילא פטור מסוכה וא"כ תינה בשאר חימים דהוי רשות אבל בליל' הראשונה דהוי האכילה חובה א"כ לא תלוי מלתא בהנאתו כלל ולו יהא ואין כאן ספק פלונתא כלל דהנה אף באין לו תאוה לאכילה חייב לאכול בסוכה. לכך מה בכך דמצטער באכילה זו סוף סוף חייב בסוכה. גם י"ל בזה כיון דהוי חובה עליו לאכול א"כ המצוה בעצמה הוה הנאה לו שמקיים המצוה לכך חייב בסוכה ואף דמצות לאו להנות נתנו הרי היכי דהוי הנאת הגוף בהדי הנאת מצוה אמרינן מצות להנות ניתנו א"כ עכ"פ יצא צערו בהנאת קיום המצוה ולא נחשב מצטער. ומה שלא תירלו כן קושית התום' היינו דאדרבה דהוי לרבש"ל ירדו גשמים לא הוי צריך הגז"ש כיון דבלא"ה הוי חיוב עליו מכח י"ו ממ"ל בעי סוכה כיון דאכילה זו נחשב צער וגם לא תליא בהנאתו רק חובה עליו וממילא חייב בסוכה וכא בעינן חנו"ש בשביל זה אבל לדינא מודים דאף בירדו גשמים חייב בסוכה ואין כאן ספק ברכה. ועוד נראה בטעמו דאף שכתב הרמ"א בשם הגמ"י דהפטור ועושה נקרא מדיוש נראה דזה הוה רק בשאר חימים דהרי חזינן חנו"ש בשביל זה כמה דיעות וכן נוהגין דגשים מברכות על מ"ע שהנ"ב ולמה לא כתבו למנעם דהוי הדיוטות ולקיימן בלי ברכה כ"ע מסכימין דאין מוחין בידם ולמה לא אמרינן דהוי מעשה הדיוטות ובע"כ דבשאר מ"ע שהנ"ב כיון דעכ"פ לאנשים הוי חיוב לכך אף מי שאינו מחוייב אם עושה לא נקרא הדיוט אבל בסוכה כיון דאף כל אדם בלי נשמים נמי אינו חיוב רק רשות דאי בעי לא אכיל וכיון דהוי רק רשות לכך שוב אם ירדו גשמים נ"כ אם עושה כן הוי הדיוט וא"כ בלילה הראשונה במקום שאין נשמים יוהדין הוי כאן חובה לאכול בסוכה א"כ אף במקום דנשמים יוהדין לא נרע הוא מנשים ולכך יכול לקיימו בתורת אינו מצווה ועכ"פ לא נקרא הדיוט וא"כ שוב יכול לברך כמו נשים שמברכין על מ"ע שהנ"ב ואין כאן ברכה לבטלה וא"כ שוב הוי ס"ם להקך אולי כדעת הסוברים דהנ"ש הוה על חיוב הסוכה בירדו נשמים ואח"ל כאינך פוסקים דלמא הלכה כהפוסקים דנשים יכולות לברך על מ"ע שהז"ש וא"כ ה"נ בזה ולכך העיקר כמנהג ישראל וכדעת השורי והב לברך בזה על הסוכה לילה הראשונה וכן עשינו ושינו אמרינן לרצון לפי שהרבה אדון כל אמן. ודו"ק : (שם סעיף ז' בהג"ה) וכל הפטור מן הסוכה ואינו יוצא משם אינו מקבל עליו שכר ואינו אלא הדיוט. נ"ב עיין במג"א סי' תע"ב בהלכות פסח מ"ש בשם הטו"ז וכתב דצריך להתיישב בדבר וכו'. והנה באמת מפורש במשנה נבי ר"ע העלום לסוכה מפני שהחמיר על עצמו א"כ מוכח דמותר להחמיר על עצמו וכלאחיו היה נראה לחלק דהיכי דהנברא בר חיובא עכ"פ כגון ר"ע שהוא היה חייב בסוכה רק דפטור הוי מצד אחר שהמאכל הזה פטור מסוכה זה כיון דעכ"פ נברא בר חיובא הוא מותר להחמיר ע"ע אבל בנדון כזה של הרמ"א שירדו נשמים וא"כ הוי אינו עצמו פטור לכך אין ראוי להחמיר ע"ע ונקרא הדיוט. אבל המעיין בירושלמי בפ"ב דסוכה במשנה דשלוחי מלוה פטורין מן הסוכה דקאמר אם ר"ח אויל לעין שב וכו' עד דעל למטללתא דר' יוחנן ספרא וכו' ע"ש היטב בארילות א"כ התם הרי היה שלוחי מלוה וגם הי' מים ואם"כ היה אינו פטור וגם המים פטורין והחמיר על עצמו. גם קשה היאך נשים מברכות על מ"ע שהנ"ב ואם הוי מעשה הדיוט היאך יברכו והוי ברכה לבטלה ובע"כ דמותר להחמיר ובע"כ דיומר דרק ביורד נשמים כיון דהוי כשפך קיתון על פניו והראו לי מן השמים שאין רוצים בשימושו בזה אין להחמיר ע"ע אם אין רוצים בו אבל בעלמא מותר וראוי להחמיר וי"ב לדעתי. עוד נ"ל ראיה לדברי המ"א בסי' תע"ב דאין להחמיר בדבר שהוא מותר במה דאיתא בירושלמי פ"ב דסוכה הי' וז"ל ר"נ נכנס ויצא הלילה ר' אליעזר חד תלמיד מן דרבי מנא הורה לחד מן קרוביא דנשייא יצא אין משטרחין עליו שיחזור ולא שמיע ר"נ נכנס ויוצא ר"א נכנס ויצא כך הלילה עכ"ל ופירש שם הק"ע דהתלמיד שהורה שאין מטריחין אותו לא ידע מהמעשה דר"נ וכו'. ולכאורה קשה מנ"ל דלא ידע דלמא ידע רק שר"נ ור"א היו מחמירין על עצמם והרי כן מצינו במשנה שם לעיל נבי מעשה שהעלו לר"נ דלי של מים

שערי תשובה

עליהן ע"ש : (יג) גשמים . עבה"ט ובתב בשבו"י ח"ג סימן מ"ה שאירע בק"ק מין בשנת תפ"ג שבני ימים קודם החג ירדו גשמים עד שהמלה הסבך במים וירדו טיף טיף להדי טיף וגם בלילה ירדו קלת גשמים דהיינו בהלת דתר מיטרת ויש רלו להמתין גם הסעודה עד חלות יש שרלו לדחוק עלמם לחכול בסוכה חף שירדו טיפים הרבה מ"מ רלו לעשות כופע יפוחה ברחשם להליל מן הגשמים והביח לח יעשה לין מלחה לבם לעשות כן להחמיר יותר מחכמינו ז"ל להחמיר בחומרות יתירות מחמה שכתלו בש"ס ופוסקים רחשונים ומחרונים חף שבליקוטי מהרי"ל הזכיר קלת מחומרות זו להמתין עד חלות חך בהסעודה מהרי"ל ביומן ף"ל כ' לח רחיתי לרבותי מוהנים כך כו' והחמורות עיקר כו' וכך עיקר מלחת בטעמח דחם יתמין עם הלילה ש"ב הגדולים והקטנים לין לך מניעת שמחת י"ט יותר מזה וכן בל הפוסקים לח הזכירו המהנה זו לעמות נפש ביו"ט וכ"כ ת"ה סימן תרמ"ם בפשיטות ושל הנת שרולים לחכול בסוכה לף שיורדים טיפים הרבה בוודחי לח ספיר עבדי כדלימת בירושלמי בהדיח כל הפעור כו' נקרח הדיוט וכ"כ הגמ' וכן בהמ"י וכן ס"ע וכן מהרי"ו סימן קל"ח כל דרכיה דרכי נועם ולריכ ביעול שמחת י"ט וכ"כ בספרי מ"י סימן תע"ב ועוד כיון דבמ"ם מדמה זו לעבד שמוזג כום ושפך על פניו חם יחזור לאזוג בע"כ יבעום עליו יותר כיון שמסרב ועושה נגד רלונו כדלחי נקרח מביד שוטה והדיוט חלח העיקר כמבחר בש"ע ובסכמת הפוסקים לילה רחשונה יקדש בסוכה ויחכל כזית בסוכה ויברך ליכב ובלילה ב' יחכל כביתו ויקדש רק סוף הלילה יחכל כזית בסוכה בלא ברכה ויברך ברכת המזון בביתו ע"ם ועיין בשע"ל שלילה דרחשונה לוכל כזית בסוכה ויעמור הסעודה בנית ויברך שם ובמד מת"ם בשם זרע חנם דיברך המולית ע"ד לגמור סעודתו בנית ואם בירך בסוכה ופחתים חלו בירכו בסוכה ומסבך בעוד בעוד ויולים לסעוד שם מלוה מלעשרים וסם מיניים בסוכה כיון שהיא מלעשרים וגרוניים לברך ע"ם ועיין בק"ע דיברך בסוכה בה"ש ע"ש בסוכה בה"ש ע"ש בסוכה בה"ש ע"ש

לריך ברכה וכתבו רי"ף והרא"ש והטור דיש לברך על כל פעם שנכנס כה וכ"כ התו' פ' לולב ועברה דכל מימת שנכנס לה שיאכל ויפתה ויש ופיליו י' פעמים ביום מברך על כל מ' וה' מידי דהוי לתפילין כל זמן שמניחן וה"ע דסוכה דלי מתרמי ליה פעודה לא תפשר ליה למיכל מון לסוכה תע"פ שנכנר תכל בו ביום בסוכה עכ"ל וכ' ב"י בשם המגיד רלימי כתוב דדוקא כשיצא יליחה גמורה לעשות עניניו ובלא לחזור לתלתר תכל שם לא יצא תלה לדבר עם תבירו או להביח דבר לסוכה לעשתו לא הויא יליחה לחזור ובדבר שלא עכ"ל וסיים הטור ור"ת פי' כיון שעיקר קביעות שלדם עושה בסוכה היא סעודה כל היום וכל הלילה מברך על המיכלה ופוטר כל הדברים שפי' הסיעה כו' וקבעו רבותינו כר"ת ובתום' פ"ק דברכות דף י"ח כתבו התום' וז"ל ותע"ת מ"ם מסוכה שלריך לברך על כל סעודה ובסעודה ליכא בסוכה ובברכת התורה כגי בפ"ח ויל דשחי תורה שלינו מיוחם דעתו ממנה דכל שעה מחויב לדם בלימוד לכתיב והבית בו יומם ולילה והוה כמו יוצא כל היום בלא הפסק תבל מלילת סוכה יש שעה קבוע עכ"ל משמע מזה דשפי' כי' בדעתו היום לאכול ב"פ בסוכה לריך לברך שנית משום דשפיר ליכא בסוכה כמה פעמים ומוזלין מן הסוכה ואין לברך שנית משום ברכה בסוכה ודשי דעתו ללמוד תח"כ תלה פשוט בסוכה לריך בכל עין לברך שנית ובזה הוברעו לחלק ביניהם וק"ל מ"ם מחנות של בושם דשי' כפי' כ' דבנהם ויוצא מברך ברכת הריח על כל פעם ופעם וכת' העור שם בשם הר"מ דוקא כשלא יכוין תלה לדבר עם תבירו שלדם לא יברך דהא לא תפשר לא יצא יוצא מרוכה כל שלדעתו לאכול בתותו יום וכלן תנו לריכים שלא יצא תלה לדבר עם תבירו וכן לר"ת שפשר דתכילה תלית מילתא ותפי' כי' בדעתו לאכול תח"כ הוא שייב לברך שנית מ"ם מברכת הריח למה לא ניחא כי היכי דמהני ברכת הריח למה שיריח כל היום תפי' תם יצא בתיתים שעות הרבה ס"ל מהני בסוכה ונרחה לחרן דדוקא בסוכה שים בה זמן קבוע דהיינו בשעת תכילה ותחר כך הרגות בידו ללחת בזה תמרינן ⟸ דכל שעשה ברכה לעיקר הדין בין יליחה לכיסה ולר"ת אפי' לא יאכל בזה תלך מן הסוכה תלא תבף שבירך ב"ה גמר סעוד' הרחמוה ולריך לברך שנית על הסעודה השנים תפי' תם כי' בדעתו תחלה עלי' דזה הוה כמו ב' לילה בתתים לפסידא דשי' בדעתו לאכול ב' סעודות בב' לילות ולא בתד יום ולילה ס"ל דלא מהני

תרמ א כשיש כו' . ומחריש לא יברכו ליישב בסוכה לכשיש מת"ל מברך עד"ז כמ"ש סי' תקס"ט ס"ו : ב כבן ה' כבן ו' . כל מד לפוס חורפי' עסקי' ת"ד : ג מ"ל שכל"ד מחויבים לתינוקו ולכן מע"פ שאין מכיר שיש לו אב ס"ל שמ"ג לך י

קעומה קמסוכה אבל כמוסיתה רמוי, ומודה הטעה של הסביבה מ"כ כזה ודאי ה"ל דין מלטעה ופטור מסיבה דמ"ם מסתר טעה שמולד לו ואי קמ"ל דסברי לעשות סוכה בעין מיסבול טעה בסיבה זה פסיעה דהא בפירוש ממרו דסברי לעשות סוכה קטנה ז' על ז' וכ"ם כסיבה גדולה קלת יותר ואיני יודע לישב הדבר למה הכניסו עצמם בת"ם ורמ"ה לומר דמין זה מקרי מלטעה מקרי מלטעה דודאי מקרי מלטעה ופטור מסיבה כשמולד לו דבר זה אחר שלא היה כן מתחלה ופטור מסיבה אלא מ"ש עשה לותה מתחלתו ע"ד כך וה כ"ל ברור: (ו) אלא בדבר שדרך בני אדם לעשות כן כגון שהיה לו בית קטן ורוצה

ם בבריימתא שם ל שם ק כרבנן שם
ז מימרא דרב חסדא מנחות מ"ח
ח בבריימתא סוכה מ"ו ג כרב בהגה שם
ט שבת כ"ב ו מסקנת הגמ' סוכה כ"ו

יד אפרים

שם והלכות כ' כו' ור"ל ולכן אם לא עשה צריך להמתין עד שיעשה לו סוכה ודוקא בכולך מכפר לכפר ח"ל להמתין רק המתחיל תע"ב . אבל בשוכה לריך להמתין מדינ' כמו שהוא בניתו ולא עשה לו סוכה דהוי פושע ודלמי לריך להמתין : ט"ז ס"ק ט' ודלמי לריך להמתין : ט"ז ס"ק ט' זהיינו דלא כהרמ"ק והב"י כו' ר"ל דהרמ"ק ס"ל דסומניים וכני חופה כהפלה רק דמכח שמתה לא"ה כהיולת דכלא"ה אין מכוונים כ"כ הם חייבים וכמבואר בהכ"ל שם ע"ש: במ"א סקט"ו כדאי' בגמ' דף ט"ז כו' ע"ש ולמרי' גמירי דרבנן מלפר לה' ופירש"י בתקום שכי' רועים בהמותיהם ולא יבואו בסוכ' כל ימי החג ולפ"ז לא נרכו בשמיני ספק שביעי ע"ש והחום' כתבו דסוכת רועים לא היה להם ומשהיא לו' להמב"ח שלפ ע"י טרחה היה יכולים לעשות סוכה והיו פטורים מזה כיון שלא היה שום :

תרמא במ"א סק"א נרשם בטעות ול"ל להיות הלכות לקמן כשעומד תוחו לעולמו כו' :

תרמב במ"א ריש סימן ושם היכא כסוכה כו' ע' בב"ח כאן כפי' הרמ"א מכוחר דשם"ל דכסוכה

דגול מרבבה

מ"א *) דין זה לף שכן הוא בר"ן מ"מ לפמ"ש הרמ"ק בפ"ב בשם בפ"ג שלא לברך זמן על הלולב משום שקידוש פוטר והרמ"ק תולק עליו משום לולב תפסיק לילות מיומים ות"ל בסוכה דלא תפסיק לילות מיומים כיון שבירך זמן על כוס קידוש לף שהזמן חוץ לסוכה פוטר זמן הסוכה והר"ן בשם הרלב"ח כ' בהדיא שמברך זמן בשם שמברך זמן על הלולב לף שבירך על הקידוש ות"ל דעשת הרמ"ק דין זה ליחא . ונוב רלויתי בהלי' רבה שמביא בשם הגה' הכ"ח שקולק על רמ"א מעשה שבתבתי :

ביאור הגר"א

שם ד"ה הולבו כו' : ואע"פ כו' . ע' תוס' שם ד"ה וחייבין כו' : והחולבים לבפרים כו' . כל"ל הולבי דרביס כו' . ויש לדחות דשם מיירי שמולת סוכה במקומו וז"ש ואע"ג דיש להקל כו' : ם"י והעושין כו' ואם כו' . ללמד מהכ"ל :

תרמא ס"א בין כו'.ללת כירושלמי פ"ק דסוכה ופ' בתרא דברכות שמזקיקו לברך בין לעלמו לתרומה אבל בגמרא דמשמע דלף לעלמו תיכו מברך : כשעושה כו' . גמ' שם לעלמו ועתום' שם ד"ה פטוסה כו' : ואם קא כו' . גמרא שם ל"ל לבסיכוכה ליכב שם מברך שמיים : ואם בירך כו' . שם :

תרמב ס"א קהרמב"ם כו' . כמ"ש בשמה מקומות כל המלות כולן כו' : ואין נוהגין כו' . והביא הרמ"א מירושלמי פ' בתרא דברכות בהעתק בגירסת תלמידי מ"ע שכבר כתבתיו מברך כ יום שיש שיהיו ומשבת המלוה כ"ז שבת מעוטף ועתום, ל"ט מ' ד"ה עובר כו' וכן בסוכה ושור דמ"ב בסוכות היינו העכבה וכן ברכת ליבב בסוכה ות"ל נקרא ספיר עובר לעשייתן לאחר הישיבה ורלויה לדברי הי"א מין ישיבה הלה כו' וכירושלמי ספ"ב

שערי תשובה

ערבין לאל היולדת דוקא משמפק ורלה דבשמיני עלרת יש להקל בסוכה והוה פשוט ע"ש בחברי"ק דלעניו לחכילת פירות בעלמא כמו ערבין

סדרן על הכוס של קידוש לפי שהזמן קאי גם על הקידוש וז"ש הטור ומ"ש לפי שהזמן כו' כדי לתרוצי למה תמר' דוקא מחר הקידוש ולא בשעת הכניסה וי"ש מי שטרח בזה לחנם שהוקשה לו למה כ' הטור הטעם דחוב'טיוס עדיף וככתם לדמוקים ללא צורך כי הטור לא בא לתת טעם על הקדמת סוכה לזמן מלא מסמיכות לקידוש כהסיוע דרב כהנא:

(ב) להרמב"ם מקדש מעומד · כ' ב"י טעמו דמסתמא לי' כרבה ליכא בסוב' יסיבה ממש וכדי לברך עובר לעשיית' כי' מברך מעומד קודם שיסב(°) ולפי שבליל ר"ה לו לברך עד שיקדש תחלה היה לריך לקדש מעומד וכמלא שבירך עובר לעשייתה עכ"ל והרא"ם הקשה על הרמב"ם דמ"כ הי'לברך קודם הכניסה דהכניסה היא המצוה ולא היסיבה דשם היא מוכל מעומד כי' לריך לברך על הסוכה ולא ולאי כיון דמצוי כוכה היא לכיל'וטיול שם מברך אפיר עובר לעשייתה כדמ' בירושלמי פ' הרואה נתעטף בלילית בליל' ולא נתעטף מברך אחר שנתעטף עכ"ל ואפשר דס"ל דאין מברכין על המצות עד שיהא עושה אותה ממש ולא קודם לכן כמו שכתבו התוס' ר"פ ערבי פסחים גבי מצת מרור ועי' בא"ח סי' תע"ה ס"ב ובמ"א שם ובמ"ב שם ס"ק ג' ובס"י תפ"ח ס"ק ג' וכתבתי בשם המ"א דמסתבר הכי ע"ש · ורלחוי לומר ברכה לסוכה נקוד ובמסיבה בניגון כאחר ברכות דקידוש וה"ה בכל אחר הברכות ויהגיל לומר בקול רם כי הקול מעורר הכוונה שם"ם:

תרמד · נמרים · יש לומרים אל נא ביום ולחבון דסוכות מ"ש: (ב) ובסחיינו · ואם"כ יעשנו · ואם לא בירך זמן יום רחבון מברך כל ז' ממי שיזכר · ואם בירך יום רחבון וש יבחר בשבת שלא יברך זמן ולא בירך יום רחבון מברך בליל ב' ג' ד' ה' ו' ולא בשבת ולא ביום טוב ולא

הלכות לולב

תרמה דיני לולב ובו ט סעיפים

תרמה א שנפרדו. היינו כמו שיסבא שצומדין פרודו ויכולין לתגבן: ב נפרלו. מס הסדר, בעלמ' נפ"ל, ונסברה ותנויה למעט כ"ל דכשר דדוקא ברוב עלין פסול דדמי לכסמה שנשברו רוב ללעותי' טרפ' ונשבר' והסדר' כשר' וכ"מ ברי"ו דהוי כעין שכירה ומ"מ יש למיגדו מס שלא יפול למעט: ג ברוב עלין. ורוב כל עלה ועלה [כ"י]: ד מעלה העלין. סדרכה להיות כפול כשהר עלי הלולב (ד"מ ת"ס): ה לו שדרתי. מיהו הרב"י כתב דמין מלוי שיהא שדרתו יכם והעלין לחים וי

(ס) כהימנק היינו כשסדק לרחבו ואין זה כמשמע הלח שרמזי לחום להחמיר מ"ז הביא פי' דהרי"ף והרמב"ם לעיל להקל לגמרי בשלה החמלעי' ופ"ז כתב רמ"א לכתחלה מלוה מן המובחר כו' ותכתי לריך לבחר:שהי מיעוט שזכר הר"ן להמחמירים ע"כ לאו מיעוט כל שהוא לגמרי קאמר דמ"כ גם בחגירת לפורן יהיה פסול וזה ודאי לית ליה דמ"כ ליחשבי' כחדי ג' פגימות הן בפ"ק דחולין דף יז דחשיב שם רב חסדא לף פגימות סכין וכיון דזה ליתו פוסל גרמ' דלף בשיעור פחות מטפח אין שום סברא להחמיר דהא ליתא שם כמה פגימות המזכה רשב"י חומר טפח רחב"א חומר כזית ומחלק' שם בין סיד לחבן ומ"ב ע"כ אין סברי לו כהן בשפתו שרוב פעמו אז כזית פוסל בספרא שרוב הפוסקי ס"ל דאין לעלה החמלעי' חומרא בזה רק בלירוף רוב הטלין והיינו כרוב כל עלה ועלה ולמה נחמיר בעל' החמלעית לדיע' זו יותר מדאין כללא"ד ועי' בסמוך ס"ו : (ה) אלא כשהתפרך בלפורן.

ב ' נקטם ראשו דהיינו שנקטמו כ רוב העלין העליונים

א] פסוק : הגה (ו) ואם נקטם העלה העליון החמלעי שעל הסדרה פסול [המגיד ור"ן פרק לולב הגזול] ודוקא (ז) לחיכא מחר (ז) אבל ליכא מחר ו מכריסי עליו [מרדכי פ"ג ומנהגים] :

ז ל (ס) נסדק (ח) אם נתרחקו שני סדקיו זה מזה עד שיראו כשנים פסול : הגה (ט) ואפילו ז לא נחלקה

(ס) התימנית העליונה בעינן שיפסל הלולב מכח נחלקה התימנית :

ח מ יש לו בימין קוצים בשדרתו או שנעצמו ונכווץ או שהיא עקום כ לפניו שהרי שדרו כגב בעל חטוטרת פסול וכן אם נעקם מא' מצדדיו פסול אבל אם נעקם לאחוריו כשר שזו הוא בריותו :

ט נ אם כפוף בראשו פסול פ ודוקא כ"ששדרתו בפיפה (י) אבל ח עליו כפופים בראשו כמו שדרך להיות הרבה לולבים (ט) כשר : הדם

(ס) ונ"כ פסול אפילו כשנתקן ברחבו ואין זה כמשמע הלח שרמזי לחום להחמיר מ"ז הביא פי' דהרי"ף והרמב"ם לעיל להקל לגמרי בשלה החמלעי' ופ"ז כתב רמ"א לכתחלה מלוה מן המובחר כו' ותכתי לריך לבחר:שהי מיעוט שזכר הר"ן להמחמירים ע"כ לאו מיעוט כל שהוא לגמרי קאמר דמ"כ גם בחגירת לפורן יהיה פסול וזה ודאי לית ליה דמ"כ ליחשבי' כחדי ג' פגימות הן בפ"ק דחולין דף יז דחשיב שם רב חסדא לף פגימות סכין וכיון דזה ליתו פוסל גרמ' דלף בשיעור פחות מטפח אין שום סברא להחמיר דהא ליתא שם כמה פגימות המזכה רשב"י חומר טפח רחב"א חומר כזית ומחלק' שם בין סיד לחבן ומ"ב ע"כ אין סברי לו כהן בשפתו שרוב פעמו אז כזית פוסל בספרא שרוב הפוסקי ס"ל דאין לעלה החמלעי' חומרא בזה רק בלירוף רוב הטלין והיינו כרוב כל עלה ועלה ולמה נחמיר בעל' החמלעית לדיע' זו יותר מדאין כללא"ד ועי' בסמוך ס"ו : (ה) אלא כשהתפרך בלפורן. כתב המ"ב כ"כ אבל כבר מבואר שלא הסכימו רוב הפוסקים דמ"כ לעולם לא יפסול ע"כ הרמ"ז נלאת ידי כל הפוסקים שכתבו כבר שאין לנמרי שם תפסר לו : (ו) ואם נקטם העל' העליון כו'. לא דק כל' שכ' לו לכתוב ו"א שם נקטם כו' שכרי זה מובן על מ"ם הש"ע רוב העלים כו' ללמותה ליתם אין חומרת זה מעלעי יותר משאר העלים כיון שהתחתון שבהם ראוי לכתחלה כדתשכחן במקום אחר דאם נקטם אחד מהם פסול והוא לכתחלה ואי ליכא אחר יבדוק עליו וכ' ש"ז ולא ידעתי מי הכריחו לרמ"א לפ' כן ומדברי כל הפוסקים לא משמע הכי עכ"ל ותמהני ע"ז שהרי הרמב"ם מבשיר בשעת הדחק בלולב הגזול ואפילו מדאו"י משמע בבי כרכום שהיו מוריקין לולביהם לבני ביתם מ"ל אין בשעת הדחק רלים וכתב המגיד ורליתי כתוב שהגאונים סמכו מכאן דיכם ונקטם רלחבו ולכל הפסולים יוליאן בהן בשעת הדחק אף ביום רלשון עב"ל ותע"ג דהרמב"ד חולק על היתר יבשות בשעת הדחק אבל מוריסו לכם לזברון בעלמא ולא לבדך עליהם כ"כ שם המגיד שהרמב"ן דחה זה וס"ל כרמב"ם והכי מסתבר ע"כ הרי שהרמב"ם ורמב"ן והמגיד בשם הגאונים כתבו להתיר בשעת הדחק אלא שהרמב"ם ס"ל כדעת רמב"ם דלא מהני ביבש דחק אלא בשאר פסולים כמ"ש סוף סימן תרמ"ו ובתב שם ול"ל דמ"ש והיולך כתב כ"י שהוא עד כל הפוסקים וע"כ יפה פסק רמ"א כאן ועפ"י תרמ"ו כדברי המרדכי שזכרנו שם וכסימן תרמ"ו בסופו ובמנהגים כתוב וז"ל נקטם רלשון אחר ו"א שם פסול אם נקטם העליון . ומ"מ לא הזכיר אלא כפו' הזה שכ' רבו בו בפי' והכוון שנקטם רוב העלה העליון שבו כלפי חוץ ל"ל מלבד כאשר כתב הדב ממש ע"ז שהוא קושה לת שקושה זה יש לתלקו שאלא לקטנו מתחו רק שכל מי שיש לו לולב מותר לנענע לעלמו אלא שיהא זהיר שלא יתנענע זה הכותר יש לו לולבים לבנים ולכבן מותר ופ"ם בסי"ע ס"ק ע"ז לענין לערות בער בפיוט ע"ש : (ס"ח בס"ע) אבל אם נעקם ללחרון ל"ל וכ' תפ"ח בשם תע"ו בכרב ע"ל בספר בת תקוצר לבתחלה לא יהיה שלא יהיה עקום כלל ללחה מידי ספק אך היכא דלא אפשר יש להקל בעקום לאחרי שיניעו הרוחות שהוא דרך בריותו ע"ש : (ס"ט בס"ע) אבל עלין כפופים כרחבו וא"ת מ"ש כאן בהן ומ"ש בהן בסי' תרמ"ו ל"ל דשאני הכא שהוא בשעת הדחק שהרמ"ם כ' שהיה חושב ללחה כו לדעת גדולים אחרים לא ידי שלוחו אלא שהיו יולאים בזה ונראה לי דכיון שלא נמלא אלא כפוף ואינו כפוף ד' ע"ל ור"ל שבסוף"ד לענין ספק כ' כשם ט"ע שהוא כפוף ד' ע"ל ור"ל שבסוף"ד לענין ספק כ' כשם ט"ע שהוא כפוף מ"ם ס"ק

תרמו (*) פסולי דעבות פסול בכל ז' [ת"ד רכ"ו] א ירוקות כשר. ממיעוט דהדם הוא : ב מ' מ' לאכילה פי' דאחר שחלק בין הדם מותר ללקטן לכתחלה לאכילה ואע"ג שמתקן הדם ממילא הוי דבר שאין מתכוין מכל מי שלריך להדם אע"פ שמלקטן לאכילה הוי פסיק ריפי' ואסור וכ"כ בנמ' וכ"כ הרב"י ולף להפוסקים נפסקי' ס"ך (*) ללא כהערוך ט"ם בב"י מ"מ לעיל ממוס שרי בחמר (תוס') : ג ואילך כשר. מטוס (*) דבידו לתקן : ד בכל עניו. ובבד"ם כת' וללא מצאתי לי הכי אלא כל שלא מיעטען לעוסם פסול עכ"ל וכ"ל דהמ"ח ס"ל כהירושלמי שמביא נפי' תרמ"ח דמזיק בחתרוג כשר בשאר הימים אבל בחתרוג הימים מחל אין קי"ל דפסול בכל הימים כמ"ש רמ"א בעלמו נפי' תרמ"ו ס"ד דמעומד פסול בכל ז' מ"א ס"ל דמעומד כשר בשאר הימים ומ"ש רמ"א בעלמו דקטומת ראשו פסול אלא בחתרוג בלבד ולכן לחמרו בב' וג' מקומות ממחר הוא ומ"ש נבי חזנית ס"ל כמ"ש הוס' כשם ירושלמי דחזנית הוי פסול אלא בי"ט רחשון אבל אחר

תרמו (א) הדם שנקטם ראשו כשר. נפשיף י' מביא מחלוק' זה ותנו' נפוני' הנמ' נשחט מתני' שניטו פסול אלא לחמ"כ מייתי מתניתין ס"ל לר"ט אפי' שלמטן קטומי' כשר ופסק שמואל שם הלכה כר"ט ע"כ כתבו רי"ף ורמ"ם אלא קי"ל כשחט מתני' דפסול ול"ד לנולע דפסול בנקטם רחשו וכן בערב' דשמני הדם שעפיו מופים את עלו ואין נרחה הקטימ'. והרחב"ד כתב וז"ל כשר הופיע רוח הקודם בניח מדרשיו מכמה סניס והעליו שהוא פסול כשחט מתני' ור"ט שאמר שלשחקטומי' כשר עניך אחר ולא שנקטם רחשו ומקום הניחו לי מן השמים עכ"ל והר"ן הביא פי' של קטומין שאמר ר"ט דכשר דהיינו כדרך עופי הדם שיולאין מלידיהם כך הוא חלמת נחד קינא ונרין ולקטום מותם וע"ז אמר ר"ט אפי' שלמטן קטומי' קטומין בלאמן מלידיהם וכם מפסיקין בקני הדם שיולאים

דימוי לכל גרמה ונדמה לה חפצוע מכאן ומ"כ נזה שהעגבים (°) היו מרובים ה"ל דימוי מעיקרא ולמה לה ימעטה בח"ה ויטלם : ומ"ש בסוגיא זאת דלא נפצע הבעי' בגרמה ונדמ' דהייגו בחשמור בי"ע ובחשמור בעי"ט ולמה כתבו הרמב"ם והרא"ש והטור סתם אם מיעטן כשר ולא כתבו דוקא בחשמור בעי"ט ובחשמור בי"ע רלחוי להחמיר כיון דהוה ספיקא דאורייתא דהא בעי' ז' היו דימוי לגל מלוה אם ים לדמותו לקרבנות דהוה דימוי מן התור' והכ"י תירץ דכיון דבידו לתקן לא הוה דימוי בחשמור בעי"ט כדאיתא בזבחים דכל היכא שהות בידו לא הוה דימוי והתיקון הוא מחבר שיוכל למעט כדאיתא בגמר' שלוקט לאכילה ויש לו הוספעת לחריתא ול"ל נע"ל דבי"ט ל"ש לתקן כדי שיהי' כשר דהא דמשני בגמ' במלקט לאכילה, והייגו שלוקט כוונתו אלא לאכילה משו"כ כאן שהתם מומר (°) שיוכל לתקן ממילא שימעט בשביל התיקון וזה מטור בי"ט ומו דלא כהרמ"ם בגמרא ומו דמ"כ בגמרא ובמ"ש הר"ן וכת' ע"ז דלפי החמת מותר ואפשטת הבעיא אלא שמעטן כלל בסוגיא ולע"ד דלק"מ דהא איתא שם לעיל בסוגיא דר"פ אמר זאת לומרת אין דימוי אלא מעט מעטו בגמרא ומו דמ"כ

תרמז (א) ומפי' כעודו ירוק. דסופו להיות מדום כשניע עליו הא"א: (ב) ורוב מין זה גדל בגאל. זה כ' הרא"ם לתרץ כיון שרוב הפוסקים ס"ל דעפי מזוה כשל גאל מכשל פרים ולא רמה לרבותיו מזהרי' כזה ועי"ז פי' למין שגדל בגאל קאמר ולא די לנו בזה דעב"פ היה להם לגזות ידי רוב הפוסקים ולא לסמוך על פי' זה וכ"ל דהוה כעין ברכת המוניה דמע"פ שהם אמר מוניה הוא עדיף מ"מ י"ל המוניה והברהות חידום כמ"ש הרא"ם בפרק קמא דפסחים לעניין ברכת על ביעור חמץ שיום לאדם להברהות חידום בכרכותיו וה"ל טפי ניחא להברהות חידום וליקח אפי' שלא מן הגאל: (ג) ויש מין ערבה כו'. בגמ' קרי להו מילפי גילי בתום', הקשו ל"ל סימנים לפשפש כיון דמילפי גילי סימנים דערבה ותירלו כדי להכשיר מילפי גילי שאין בו ג' (*)סימנים אלו לפיכך תנא סימני (*) לפשפש דדוק' דמילפי גילי אין להם סימני ערבה מכח שים לה שם אחר סימני ערבה ויל"ל דה"א דמילפי גילי מפשפשי' אפי' שים לה שם אחר סימני ערבה מכח שים לה שם לווי כדאיתא בגמ' (*) ע"כ נקט לפשפש דדוקא זה פשוט כבר ואע"ג דמרבינן מערבי דערבי שתים קמ"ל דג"ז יפסול מיהו ואכתי קשה לת"ק דלא

סריסות ס"ל כמן בתתרוג: (ב) משמע שעברה כו'. משמע דזה לא מהני בדיקת חום המזכר וז"ל תשו' מהרי"ל סי' ס' ותתרוג ימן של מחתוך למטה זו ל"ח שלא נתייבש דשיעור יבשות פי' הרמב"ד שמינו מוליח ליתא ע"י חום עכ"ל ונפי משמעות לשונו נראה דה"ק דודאי בכלל יבשות הוא דשיעורו שמינו מוליח וע"כ צריך בדיקה ויש תימה על רמ"א דמשמע דלא מהני בדיקה מדכתב ע"ז ופסול ומיהו יודע למה לא מהני בדיקה כיון שיש בו לחלומית בפנימו ומפשר דרמ"א נמי אמר דצריך בדיקה וכנמרא דקל"ל מיתה מתרוג טיבן פסול ור"י מכשיר והטם טעמא דת"ק משום דלא מסתלקו הדר הוא מגופו שם והיינו שנתכווץ ומפשיד הנוי אלו ופ"ז אם אינו רואין שנתאמר כנוי שלו מהני בדיקת חום ועל"ל בפי' זה כתבתי דיקוס מקיימין לותו בדבש: (ג) אם היה כליסר. מבל פחות מליסר ואין שם חסרון כנון שנעץ שם יתד כשר ואם חסר כל שהוא אפי' בחוט אינו מפולש ופסול אפי' לר"ת הוא הדין ל"ח דאין פוסל במפולש אלא בשניקב מצער זה לעבר שבנגבו או לחדרי זורא אבל אם השקה במד לד מפולש דהיינו בשובי שלא ודאי אין פוסל לכ"ע אלא מספק ואינו מגיע למבל ודאי אין מריפות ט"ז: (ג) יש. וכתב הב"ח אם חסר בדיקה מהני ופסול וכו"ז כתב דאם חלו רואין שנשאר בגוי שלו מהני כו בדיקה הסום ע"ש. עוד כתב הב"ח להטמיכים אתרוג בדבש כדי שיסאר בו לחלומים אין לסמוך על זה לבטילו אלא בדיקה מהני וכו' עכ"ל. ולא הבנתי דאם כן מאי קאמר הרמב"ם ז"ל ואם חסר כל שהוא אפי' בחוט אינו מפולש ופסול הא אפי' בחוט נמי אינו מפולש אלא בדיקה מהני וכו' ועוד דהא הרמב"ד ז"ל כתב דאם חלו רואין שנשאר בגוי שלו מהני בדיקה הסום ע"ש: (ד) מפולש. ואם נקבה הקליפה העבה אלא הפנימית שהיא רקה מהני בדיקה וכן משמע מהרי"ל ומהרי"ו ומהרי"ק ומהרי"ו ומהרי"ל ומהר"ם

ח' בעי' כולו [כ"ח](°)ולי ל"ע דהא בגמ' מדמי לה לגרגרת ובגרגרת בעינן שנסדק כולו ונירסתנו (°)כר"ן הוא שלהרכו ברחבו מעני לדדין ומ"ש דה"פ בין שנסדק לתרכו ובין שנסדק ברחבו בעינן מעני לדדין ומ"ש בגרגרת אם נפסק לרחבו עריף כרובו הויא משוסדכשהמה פוסעת לוותרה מתקרע משח"כ כאן ומסקנינא למ"ד דעריפה ברובו ע"ש ולכן ים להקל : ז ירוק. אבל אם נאחזה מרתיתו דיו כמו חזזית בס"ט [טור] : ח ניטל דדו.הוא הטין שעל גבי התתרוג והשוסנתא עליו : ט תוס"כ ניטל הדר. משמע מלשונו דוקא (°) שניטל כולו כמ"ש הר"ן (°) אבל הב"י ולבוש כתבו להחמיר אפי' ניטל מקלתו : ול"ל דעכ"פ בעי' שיעטל עד התתרוג כיון דהטעם משום חסר כמ"ש סי' תרמ"ט ס"ה בהג"ה ת"כ בניטל כל רובה להחמיר חסר לזיין זה חסרון היכר ולכן כתבו כל הפוסקים ל' ניטל ועיין בשל"ה : ו אם לא היה לו דד. וניכרים הם בי ים במקום פיטמ' כמו גומא מחתלת בריית[מכי"ט ת"ג מ"ט ועיין רדב"ז סי' קי"ח כ"ם] : יא הגוזל מכוס. דאל"כ ה"ל חסר על

(ט) רובו וכל שלא נסדק רוב קליפתו הטבה לא מקרי נסדק: (רבינו נסים) :
ו כ (י) נקלף הקליפה החיצונה שלו שאינו מחסרו אלא נשאר (י) ז ירוק כמות שהוא בריייתו אם נקלף כולו פסול ל אם נשאר ממנו כל שהוא כשר מ וי"א שצריך שישתייר כפלע :
ז כ (יא) ח ניטל (יא) דדו והוא הראש הקטן ששושנתו בו פסול : הגה (יב) ויש ממירין אם נטלה השושנתא דהיינו מה שמוציאין קודם שנפתח הפרי (ר"ן) ונוהג להחמיר במקום שאפשר (°מיהו לענין דיעת אין לפסול ט אא"כ ניטל (יג) הדד דהיינו העץ שרואים בפיטמת עליו והרואה מקרי שושנתא (המגיד) וכל זה דוקא בניטלה אבל י אם לא היה לו דד
(יג) משולש כשר וכן הם רוב התתרוגים שמצויים במדינות אלו (הרא"ש) :
ח ם ניטל (יד) העץ שהוא תלוי בו באילן מעיקר האתרוג ונשאר מקומו גומא פסול : הגה ומ"ש ניטל קלח העץ ועשאר

שופי כל שהוא (יג) אבל רובה יא הגומא (טו) מכוסה כשר (טור) :
ט י עלתה חזזית (תרגום או ילפא או מזון) עליו אם (יד) בשנים או בשלשה מקומות פסול ואם במקום אחד אם עלה על

כתב וז"ל (°) יש שפי' כו לתרכו או ברחבו מצני לדדין ומיהו דוק, למפ' אבל בחוטמו אפילו כל שהוא ויש מחמירין לפסול כל שהוא סדוק מלד ת' עד שגלגו או אפילו מיט מגיע לחללו כל שנסדק רוב קליפה המיוט הטבה, ע"כ ל"ל כ"ם הני, לפניט ומכוונת כוונתו הרמב"ם ס"ל דמפולם לת הוה לעניו שנקב מלא מצני לדדין של התתרוג והייט מעבר לעבר (°) וסיא דעה הג' שזכרתי בסמוך ות"ל הא בלא"ה פסול מכא ניקב ל"ל דס"ל דאפילו נקב מפולם אין פוסל בעין חסרון כדלעיל בשם הרמב"ד ת"כ ס"ה בנסדק כל האורך דפסול היינו שהסדק יגיע בדומה בתתרוג מצ' לדדין אבל ים מחמירי' דהיינו האוס לעיל דס"ל דעד מדרי הזרע נקרא פילום ס"ג בנסדק כל האורך מלד ת' עד החלל הוה פסול ות"ל דזה פשיט' פסול מלד ניקב דאלו מחמירין ס"ל ג"כ דניקב אין פוסל אלא בנקב מפולם אפילו בלא חסרון כת' הר"ן לפי דעתם דנסדק רוב רוחב והייט הא הקליפ' דיט פסול מכא ונסדק והייט אם נסדק כל האורך כמו שכתב הגרגר, כמ"ש כל הפוסקים בזה(°)רק שהר"מ מלוק בדומה בזה וכ"י הביא האוסחא של הר"ן

זיוכל להרגיש דבר זה בטעמם היד מ"ת ועיין ב"ח : (ט) רובו · ט"ז הטלה להלבה למעשה להכשיר בנסדק האתרוג ולא כולו אלא שאחר קלח למטה ובדוחק אין הולך רק עד רוב עובי הקליפה ולא מניא עד חללו הזרע והייט שלא בחוטמו דבחוטמו פוסל בל"ש. וכ"ד המ"ת פ"ש : (י) ירוק.אבל אם נאחזה מרתיתו דיט כמו חזזית בס"ט : (יא) דדו. היא העץ שעל גבי האתרוג והשוסנתא, עליו ועיין ט"ז : (יב) הדד. משמע מלשונו דוקא שניטל כולו. אבל הב"י וב"ח ולבוש כתבו להחמיר אפי' ניטל מקלתו והמ"ת ול"ל עכ"פ בעינן שניטל עד התתרוג כיון דהטעם הוא משום חסר כמ"ש סי' תרמ"ט ספיף ה' בהג"ה ת"כ בניטל כל שהוא לא מיקרי חסר לזיין זה חסרון היכר ועפל"ח : (יג) משולש.ובירושלמי הס כי ים במקום פיטמת כמו

חבמת

דהוי אליבא דר"י דס"ל יבש כשר ולמה לא הביא הלימוד שכ' רבנו הקיי"ל כוותייהו והמה ילפי אתרוג מפרי עץ שטעם עצו ופריו שווין ע"ש שנדחק ליישבו . והנה לדעתי יש ליישב ביותר רווחא דהנה ר"ל דס"מ בין הני לימודים לדינא והייט אם מורכב כשר או לא . דהנה זה וודאי דהמורכב אין בו טעם של אתרוג וליכולי דעץ של לימוני אינו טעם הפירי דאם הוי בעץ לימוני נמי טעם הפרי א"כ ונכשר לימוני לכאורה דהוי טעם עצו ופריו שוה ובע"כ דבלימוני אין טעם עצו ופריו שווין וא"כ ניהו דבמורכב הוי ובו כח של אתרוג ושל לימוני מכל מקום טעם העץ הוי בו רק של אתרוג ולא לימוני וא"כ אין טעם עצו פריו שווין דהפרי בעצמו יש בו ב' טעמים וא"כ לזה לימוד פסול אתרוג הזה אבל להטעם דדר משנה לשנה י"ל כיון דעכ"פ מקצתו או רובו הוי מאתרוג קיים הוא משנה לשנה א"כ לרי' כשר מורכב . וזה

מחצית

מפולם לכ"ע. ר"ל דבסעיף ג' מבואר מחלוקת הפוסקים דעה מ' ס"ל מפולם היינו מעבר אל עבר. ז"מ דעד מדרי הזרע סני לקרות מפולם סד"א דלכ"ע בעי' עד מדרי הזרע. אלא דלדע' מ' בעי' עד שיגיע עד מדרי הזרע ומשם יעבור כל האתרוג עד שיצא חוץ לאתרוג בלד שכנגדו. ולדעה סניט כשמגיע עד מדרי הזרע סני אבל אם ניקבה הקליפה העבה אלא כנגד מדרי הזרע אפי' מעבר לעבר לא מיקרי מפולם לכ"ע. לזה כ' מ"ת דליתא. ומשפיר הוא דאדרבה כה"ג לכ"ע אפילו לדעה קמייתא נקרא מפולם. כיון דהוא עכ"פ מעבר לעבר אע"ג שאין שם מדרי זרע : (ס"ק ג) כתיכר כגון כו' ר"ל משכחת לה נקב גדול כתיכר ואעפ"כ אין בו חסרון : כגון כו'. שדקדק מלשון הרמב"ם שכ' אם יש בו כתיכר אז יותר. דתיבת יותר הוא מיותר ופשיטא. אלא ע"כ ר"ל לאפעמים סני אי הוא כתיכור. דהיינו אם הוא עגול. ולפעמים בעי' יתר מתיכר דהיינו אם הוא מרוב או מרובע דבעי' יהי' תובו כתיכר ואין החורך או הריבוע מצטרפים לתיכור תיכר. וכה"ג הוי יתר מתיכר עם החורך או הרבוע : לאפעמי' דלף כו' כשר ר"ל אינה הלכות אח"ז כ'הרמב"ם כשאחר כשר בשאר הימים ולכן נקב מחלה כתיכר או יתר דעליה קאי מ"ש דכשאר הימים אחר כשר. היינו אפי' יתר מתיכר . ודע דמ"ש רמ"ז בשם ת"ה להכשיר הנקבים הנעשים בלולבין.ופיט אם הוחה כו' פסול . פי' הט"ז דאין תילוק בין נעשה בלולבין בעודו מחובר או מה שנעשה בחלום. אלא בזה אחלק ת"ה אם נעשה בחוך העור קיים אלא שהעור נכנס לפנים וגרמה בעין גומא כה"ג אחר חה ת"ה בחלום

באר היטב

גומא מחסלת בריייתו מבי"ט בכה"ג ועיין רדב"ז סי' קי"ח. ומטי"ז שמשלי דאם ים לתתרוג לפניו מהודר כשאר אחרוגים רק אין לו הלך שוחה אז שיטל קלח מהדד של מעלה ואתרוג לאחר שניו מהודר כשאר אחרוגים רק אין לו שוחה אין להניח בהך שוחה וכ"ם במקום שים ספק אם היה לו כלל שוחה דאין להחמיר עיין שם : (יד) העץ. ומשמע שהחסר שאין לאחר בעיר ים לעמוך ולכרך עליו ואפי' ניוח רלחזון חסוכת חכם לכי סי' ט' פ"ש : (טו) מכוסה. פי' שבגומא שם כשאר קלח מהעץ כמו שהיה בחחלה. וכחב בת' ב"י סי' קמ"ב הא דכחבו הפוסקים לפסול בניטל העוקץ היינו בניטל ואינו בשוחה ול"ח לאחרו אבל אם

שערי תשובה

ז"ל דבעיון:יור כסלע כוא ל"ע ע"ש: (טו)מכוסה.עכ"ע וכחבו שכו"י ת"ל פיטון ל"ם הביא על הבית יעקב וכחב

חתם סופר

כי' תרמח במחבר סעיף ז' בהג"ה ויש מחמירין וכו'. נ"ב וכן החמיר

ביאור הגר"א

הפסולין שפולפין ברובו כמו חזזית וכמ"ש בירושלמי מוחמו ברובו לפסול: ויש מחמירין כו' . כגי' כ"י בר"ן ומ"ש ברמב"ח אבל הרי"ף והרא"ש מוחקין ממנו לות כחות כמעט וז"ל אם נסדק פי' לאחרו ברובו אבל לדדין אלמעה דאלו מחוטמו כו' ויש מחמירין אפילו בשאין הסדק ברובו למעה עובר מצ' לדדין אלא שהוא סדוק מלד ת' עד אלו ויש מחמירין לפסול לפילו בשאין מגיע לאלו מכוין שעובר כל הקליפה התיצונה העבה אל רובה ול"ל דמדמה לבשר התופה את רוב הכרס ועני"ד סי' מ"ח ס"ג : ס"ן אם נשאר כו' . כמ"ש הא בכולה: וי"א כו' . דהא לעריפות מדמינן וכמו גלוזה : ס"ז ניטל דדו . לשון הרמב"ם וכפי' הוס, כשם הערוך : ויש מחמירין כו'. הוא הרי"ף לפי' הר"ן וכמ"ש בירושלמי ניטלה פטימתו הפן אחרי' שוטנתא רבי יצחק בר חקולא אמר פיקא והוא רבי יצחק בר אלעזר כמ"ש בפ' ע"פ והוא נוכחתו זכמ"ש בס"ח אבל הר"ן סתר דבריו זכ' כ"י שלף דברי הרי"ף יש לפרש כפי' הרמב"סוכמ"ש שהשושנתא בו וכן הוא פי' הירושלמי : וכל זה כו' . דלכבי קאמר ניטלה ובדעת הרמב"ם בי"ד סימן נ' ס"ב : ס"ח ניטל העץ . לשון הרמב"ם וכפי' הערוך דלהוסיף בח : ואם יגטל כו' . אחבי' שם ניטל עוקלו כו' : שכל רוחב כו' . דאל"כ ה"ל חסר זה הטעם על ניטל בוכנתו

סעיף נ' מבעיא ולא מלתי לסוף מחבר כזה דבר ול"ע עכ"ל · ולע"ד שהוא דוגמת מה דלמרי' בעלמא אם מתקיימת העדות בשנים למה פרט הכתוב בשלשה הלא מקיים שלשה לשנים כו' ה"נ כן הוא דולמי נים שני חזזית שמוכיח זה לזה הלא שים קלת מרחה לחרוג ביניהם כחוט השערה לא למרי' דיהי' פסול דכשביל זה חיטו מרחה כמומר הלא שים קלת שיעור ביניהם והיינו כחם שים נ' חזזית כפי השיעור שים בין השנים החיוכים מזה לזה שהם החזזית המלמעלי כן הוא בחם שים שנים לחוד ויש ביניהם מקום פנוי כשיעור הזה לז מחזי כמומר כנלע"ד נכון : (טו) שכשתא החברבורות כו' . פירוש שמקום(°) החברבורות עלמ'הוא המיעוט: (טז) ממל' על ממל' כו'. בעור כתוב כתב לחי הר"ר ימיל(°)וכיון שהוא כידו לפסר לגמרי וכסר לגבי הרמב"ד כ' כל הפסולים שפוסלין ברובן פסול במחלה על מחלה שים"ח לגמרי דוב הברייתא לביטים רוב הברייתא עכ"ל ולע"ד נראה לפוסלו מטעם אחר דקשיין הילוקים להדדי דתנן עלתה חזזית על רובו פסול על מיעוטו כסר קשי' מרים' דמשמע

יב על(טז)רובו פסול ואם על חוטמו אפי' כל שהוא פסול וחוטמו היינו ממקום שמתחיל להתקצר ולהתחדד כלפי ראשו:

י פ י"א דהא דבב' וג' מקומות פסול היינו דוקא כשנתפשט הניסור ברובו אע"פ (טו) שבששה (יז) החברבורות הוא מיעוט אבל במיעוטו בגון יג שכולם (יח) מצד א' של אתרוג כשר ג (יט) ויש פוסלים אפי' במיעוטו של צד א' : יא אם הוא (טז) מחצה על מחצה במקום אחד ק יד יש מכשירים ר טו ויש פוסלים :

יב מחוטמו ואילך דהיינו ממקוםשמתחיל לשפע עד הפיטמ' טז פוסל (כ) חזזית יז וכל יח שינוי (כא) מראה בכל שהוא ס ויש מי שאומר דה"ה דיבש פוסל שם בכל שהוא: יג מ חזזית הוא כמו יט (כב) אבעבועות ויש בו ממש שמקומו ניכר במישוש שהוא גבוה מהאתרוג :

הגה ולכן יש להכשיר מוהן חזזית (°) שקורין בל"א מו"ל לפי שאינן נפוחיט משהר המחרוג (מהרי"ן) ויש מי שכ' דיש להכשירם מטעם כ דמשמיט

יב על רובו . מדסתם משמע דס"ל רובו משני לדדים (°) כמ"ש הטור : יג שכולם מלד מ' . משמע דאם נתפשט מהם ללד השני מקרי רובו דהוי רוב (°) היקפו אעפ"י שאינו רובו של כל החתרוג : יד יש מכשירים . דכידי מרם לפשר בלמעט ה"ל פרוץ כעומד (טור) עפי' תרל"ח ס"ח וכתוס' סוכה דף ט"ו ע"ב : טו ויש פוסלין . דכעי' רוב הגרמה לעיניט וקשה למה כ' כם"י דאם כלם בלד מ' כשר הא ס"ל מחלה על מחלה ולכאורה כב' וג' מקומות(°) גרע טפי מבמקום מ' ו"ל דהתמיירי שהיו מחלי' שלשתן בלד אחד והוא שיהיו מרחי'.כמין כ' (°)מכעבועות לפחות והוא רוק של היקפו כמ"ש ג"כ כתב כרובו ומשמע דוקא (°) שיהיו מרח'מבל לא שהר פסולים במקום אחד בצד ב' ו', מקומות גרע טפי ופוסל לפני ברוב היקפו בלבד : הגה סי"ג (°) קורין בל"א מו"ל וכו' . היינו בלשון פלענק: ט"ז סקט"ו (°) כתבהרמות עלמה . הלח שהם רחוקים זה מזה ויש רוב בב' הכמור הכיונו התברבורו' מה שביניהם : סקט"ז (°) כיון שהוא כידי חדם וכו' . ר"ל דלפשר לחדור ולרחות שהוא מחבר ממש : סקט"ו (°) גרע טפי וכו' . דהא במקום לחד ברובו וכב' וג' מקומות יש פוסלין לפי כיניעוהו ומכח קושיא זו כוכיח המ"ח כמו שפירש בס"ק י"ג דמ"ש שם מלד לחד לין פירושו

שהוא כיכר כמ"ש בס"ק יו"ד שהיו הלד הכי כרוב שני לדדים לה כס"ה בגרמרת שבפסק' משני לדדים וגסלר מעט למעלה ומעט למטה ג"כ כשר ומין חילוק בגרמרת בין ג' לשני לדדים. וגרסתינו כר"ן לפרכו כרחבו משני כו' ר"ל מה שהי' בגרסת הב"ח לפרכו ברובו וגירסתנו תמורת תיבת ברובו כתוב ברחבו ותיבת ברובו לא נוכר כלל בר"ן : ומע"ג דבגרמרת כו' והא לא קשיא לפני לדדים דהיו מעבר לעבר . שני לדדים ובגרמרת שני בלד א'. דבפני גרמרת שים בו חלל. ג"כ שם נסדק עד החלל הוי מפולם . אבל מתרוג דתין בו חלל ממש לכן לא מיקרי מפולם אלא נסדק מפני לדדים דהוי מעבר לעבר . ולכן יש להקל. וכן הסכים הט"ז וכעי' נסדק כלו. אבל בזה יש שני דיעות בר ן וכאשר הוכח בש"ע. אי בעי' מפני לדדים הו שני בלד א' : (ס"ק ז) ירוק. אבל אם נשתנה מראיתו ר"ל שנשתנה ממראה אתרוג שע"פ שהוא מרחה כשר אף על פי כן דינו כחזזית. לאפוקי דעת י"א ברמ"א דתינו פסול אפ"כ נשתנה למראה פסול : (ס"ק ט) אף"כ כו' וכ"ל דעכ"פ בעי' שיעטל עד התתרוג. משמע דלדעת הר"ן גם כה"ג כשר אם לא שיעטל מה שהוא כבוכני בתוכיתא תוך התתרוג וגרע, אם נומא : ועיין סי' תרמ"ט בסמ"ק ס"ק י"ז : (ס"ק יב) על רובו. מדסתם כו' כמ"ש הרמ"א דסתם רובו ר"ל רוב על כל התתרוג : (ס"ק יג) שכלם מל"ם. משמע דאם נתפשט כו' ניהו דפשעות לשון הפוסקים משמע דבין במקום ל' ובין בב' וג' מקומות. בעי' רוב שעת התתרוג ולא שני ברוב היקף ולזה תירם מ"א מסברא ומדוים לשון הש"ע שהוא לשון הרמב"ד שכתב שכלם מל"ם דמשמע דשני ברוב היקף וגלע"ד דוקא בב' או ג' מקומות דחמיר. ולזה כתב מ"א דשני ברוב היקף אבל לא במקום ל' דקיל מיניה דהא לחד דיעה בב' וג' מקומות אפי' יעטלו מל"א פשוט. ובמקום ל' עכ"פ לכ"ע בעינן רוב. לכן החמיר מ"א בג' דבשני מקומות אפי' למ"ד בב' רוב מ"מ שני ברוב היקף. אבל במקום ל' דקיל מודה מ"א דבעינן רוב השעת בל התתרוג. וכאשר ניין מ"א דבריו על נוחא דב' וג' מקומות דל"ב תיקבי דברי מ"א מ"ם לתרץ בפעיף קטן ט"ו שכתב וז"ל ויל"ד דהשם מיירי שהיו כו' רק של היקפו כו' עכ"ל. ואי ס"ד דגם במקום ל' שני ברוב היקף ל"ב שבשעיף ט' ל"ש ל' מ"א מודה מ"א דבעינן רוב שעת ול"ם וכ"ש לגון הרמ"ם והא דכתב הרמ"ם על דברי הרמב"ד שהוא דעה ל' שבשעיף ט' דבעינן שיסמכו ברובו וז"ל הרמ"ם נגוד ושיעור טוב הוא דלא מסתבר למימר שהם הי' בתתרוג ב' וג' טיפין של כימור כל דהיא זה בלד זה שיספל בכך. אבל אין הלגון מורה על פירושו דמשמע דב' וג' מקומות דומיא דמקום ל' מה מקום ל' במעוטו (ר"ל על מלי דקתני במתני' עלתה חזזית על רובו פסול. אבל על מיעוטו כשר. ועוד"א הש"ע הא דעל מיעוטו כשר דוקא במקום ל' אבל בשאר מקומות (פסול) אף בשני מקומות במיעוטו אם לא שנתמר דבהכי דמי ליה שהחברבורות בב' וג' מקומות הן מיעוט התתרוג כמו במקום ל' אבל פיזור הניסור הוא בדוב התתרוג עכ"ל הרמ"ם. וחידש הרמ"ם כיון דפסול חזזית מטום הדר ה"ה כל הפסולין מטום הדר פוסלין בחוטמו בב ס אבל מה שפסולו מטום דבר אחר לא מטום הדר גם בחוטמו בעי' הניעור לפוסלו כמו במקום אחר : והר"ן הוסיף דאפילו נסדק פוסל בחוטמו בב"ס : ניהו בנסדק במקום אחר עדיין הדר הוא מ"מ מקומות פסול. ו"ל קושית במקום ל' אפילו היא רוב היקף נקרא מיעוט וכשר מ"מ אף מיעוט בגני מקום ל' וודאי הוא כולו בין אם הוא רוב היקף ובין אינו רוב היקף רק מיעוט ממש. ועלה קאי דבב' וג' מקומות פסול משמע לפני ליכא רוב היקף רק מיעוט ממש. לכן מוקרת הרמ"ם לעיל (ס"ק יד) יש מכשירים כו' ע' סי' תרל"ח ס"ה מין רחייה וי"ל אפי' בידי חדם לי לגמלם : ולפי מה דקי"ל בסי' תרל"ח ס"ה מין רחייה וי"ל דאפילו בידי חדם לי לגמלם (ס"ק טו) ויש פוסלים כו' וי"ל דאפילו מיירי כו' ולכן אף שהוא מחלה אפילו אם נשתנה ממראה כשר אף"כ פסול כיון דלא נתקן לנוי אלא לעכב ולא נשתנה ממראה כשר כלל. ולפי"ז אפילו אם נשתנה ממראה כשר אף"כ פסול כיון דלא נתקן לנוי אלא לעכב ולא נשתנה ממראה כשר כלל. ולפי"ז אפילו אם נשתנה ממראה כשר אף"כ פסול כיון דלא נתקן לנוי אלא לעכב ולא נשתנה ממראה כשר כלל. ולפי"ז

באר היטב

לפפר לכבו ע"י ממט לו כיוצא בו וחינו כיכר מוסר ליטלו כיוס שני ולכרך לך כיוס ראשון יש להסתיר פיין שם : (טז) רובו. מדסתם משמע דס"ל רובו משני לדדים כמ"ש הטור : (יז) החברבורות. פי' שמקום החברבורות עלמה הוא המיעוט : (יח) מלד אחד. ובאמת המ"א משמע דאם נתפשט מהם ללד השני מיקרי דוב ואפי' רוב היקיפו לף על פי שחינו רובו של כל התתרוג עכ"ל : (יט) ויש פוסלים.ומשמע דאפי' דאם כולם בלד אחד כשר אם ס"ל כמחלה על מחלה וי"ל דהתם מיירי שחינו מחלה על מחלה של כל התתרוג רק של היקפו כמ"ש ג"כ ומחלה על מחלה : (כ)חזזית . כמין כ' אבעבועות לפפות והוא שיהיו נראים לעין כשהוא בידו מ"ש : (כא) מראה . ודוקא כשנראה להדיא לרוב בני אדם אבל אם איכא ריעות' אחרת פסולה אבל אם שינוי מועט הוא אפי' נראה להדיא לרוב בני אדם כשר כמ"ש הרמ"א בסעיף ט' ודוקא כשאינו מוכיר כו אבל אם שינוי מועט הוא אפי' נראה להדיא לרוב בני אדם פסול

מגמר מתרוג כצר (ת"ה ד"מ) : **כא** ותפח. ר"ל נקרא וסרח׳ פי׳ שריחו רע מחמת מולעים שתלעו[ו] [רש"י]משמע דאכילת מולעים לבד לא פסל עכ"כ: **כב** כצום בחומן. מרמ׳ לדלדין דקי"ל כשברו כמיס מע"ל הוי כמבוטל ה"ל גבי מתרוג פסול ומה שכתוב הטור וריו"ז בחומן הייט דבחומן חפי׳ לא שהה מלא כדי שיריתיה הוי כמבוטל עמ"ס סימן תע"ג ותקכ"ז : **כג** סירוק. ומבריי"ל ה׳ פוסל הירוק דשמא יסתר כחותו לגע מת"כ התחיל להיות מוריק כקרכום עכ"ל מזה משמע דס"ל להטעם משום דלא נגמר פריו ולכן כשמוריק קלת כקרכום כצר לכל הכ"מ כת׳ דפסול גם משום הדר ולכן בעינן שיחזור כולו למראה אתרוג דלמ כמהג הטעם שמכשיריס במקלתו עכ"ל. ואפשר שלא עיין במהרי"ל וגם כתוס׳ ורמ"ם דמשמע שהטעם משום שלא נגמר פריו לכל הכ' דמה שהוא מ"מ הדר הוא מסיק דמסתר ולכן י"ל דסיון להטוסיפות והרמ"ם ס"ל דחפי׳ (°) ירוק ככרתי כצר מי יודעין שדרכו להוריק וכ"מ מל' התוס' שלא שייך מחזיר ולא שייך מוריק אלא צ' כשם שהוא ירוק כך החתיל ואח"כ יחזור לצהוב וכ' ר"ל דלעולם אין מוריק אלא מחזיר ולא שייך מוריק ומחזיר ע"ז שלא יחזור לצהוב ואח"כ יוריק שוב ואח"כ יחזור לצהוב וכ"כ מהרי"ל מקו' לחפי' טפי מהמהג : שם (°) לשון הש"ע שכת׳. משמע דלפ"ז יעיינן דכשמכשיר חוזר לצהוב וכן הוא בלשון הרמב"ם ז"ל שכתב כשיחזור לצהוב הרי הוא כשאר כל הפירות ומשמע דאפי׳ לא חזר לצהוב כלל אלא נשאר ירוק כל ימיו ג"כ כשר וכן משמע מדברי

תרמט כתב הסמ"ג לפסוק נזגל מתרוג ושאר מינים שהעבו"ם מוכרים עכ"ל כלו' שצריך ליתן להם יותר מכדי דמיהם עפי' ל"ע ס"ז : **א** וציפהו כאבר. לפי' ביום ראשון כ"מ בתוס' בד"ה הא קניא ביומא ולכם משלכם קניין היא וכ"כ בהדיא במלחמות ועיין בח"מ סי' שנ"ג לימת קניא (ב) וכ"ה לעיל סי' י"ח ס"ו : **ב** לא יכרך עליו. ול"ע דמ"כ (ב) מאי פריך נמי מווכרי (ב) ולקני כשימוש הסם דהא עכ"פ לא יהא רשאי לכרך עליו מבל כשהעבו"ם קונהו רשאי לכרך כיון שהוא לא נגזל ומפשר דהתם בשימוש הסם ויומם עדיף טפי ול"ע ועיין ברמ"ח : **ג** מון מיום ראשון. ל"ל דמיירי לפני יום טוב דלמחר יום ראשון ושמחר לא קניא כיומם ושמש ויום ראשון ושמיני כדלקמן סי' תרנ"ב ובמ"א שם ס"ק ב' ובמ"ב ס"ק ג' ובשעה"צ ס"ק ד' ובשער הכולל פ"ב אות ב' ובמ"ב סי' תרנ"ג ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"ג אות ב' ובמ"ב סי' תרנ"ד ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"ד אות ב' ובמ"ב סי' תרנ"ה ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"ה אות ב' ובמ"ב סי' תרנ"ו ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"ו אות ב' ובמ"ב סי' תרנ"ז ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"ז אות ב' ובמ"ב סי' תרנ"ח ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"ח אות ב' ובמ"ב סי' תרנ"ט ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"ט אות ב' ובמ"ב סי' תש"א ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"י אות ב' ובמ"ב סי' תש"ב ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"יא אות ב' ובמ"ב סי' תש"ג ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"יב אות ב' ובמ"ב סי' תש"ד ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"יג אות ב' ובמ"ב סי' תש"ה ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"יד אות ב' ובמ"ב סי' תש"ו ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"טו אות ב' ובמ"ב סי' תש"ז ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"טז אות ב' ובמ"ב סי' תש"ח ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"יז אות ב' ובמ"ב סי' תש"ט ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"יח אות ב' ובמ"ב סי' תש"י ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"יט אות ב' ובמ"ב סי' תש"כ ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"כ אות ב' ובמ"ב סי' תש"כא ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"כא אות ב' ובמ"ב סי' תש"כב ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"כב אות ב' ובמ"ב סי' תש"כג ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"כג אות ב' ובמ"ב סי' תש"כד ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"כד אות ב' ובמ"ב סי' תש"כה ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"כה אות ב' ובמ"ב סי' תש"כו ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"כו אות ב' ובמ"ב סי' תש"כז ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"כז אות ב' ובמ"ב סי' תש"כח ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"כח אות ב' ובמ"ב סי' תש"כט ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"כט אות ב' ובמ"ב סי' תש"ל ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"ל אות ב' ובמ"ב סי' תש"לא ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"לא אות ב' ובמ"ב סי' תש"לב ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"לב אות ב' ובמ"ב סי' תש"לג ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"לג אות ב' ובמ"ב סי' תש"לד ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"לד אות ב' ובמ"ב סי' תש"לה ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"לה אות ב' ובמ"ב סי' תש"לו ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"לו אות ב' ובמ"ב סי' תש"לז ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"לז אות ב' ובמ"ב סי' תש"לח ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"לח אות ב' ובמ"ב סי' תש"לט ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"לט אות ב' ובמ"ב סי' תש"מ ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"מ אות ב' ובמ"ב סי' תש"מא ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"מא אות ב' ובמ"ב סי' תש"מב ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"מב אות ב' ובמ"ב סי' תש"מג ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"מג אות ב' ובמ"ב סי' תש"מד ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"מד אות ב' ובמ"ב סי' תש"מה ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"מה אות ב' ובמ"ב סי' תש"מו ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"מו אות ב' ובמ"ב סי' תש"מז ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"מז אות ב' ובמ"ב סי' תש"מח ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"מח אות ב' ובמ"ב סי' תש"מט ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"מט אות ב' ובמ"ב סי' תש"נ ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"נ אות ב' ובמ"ב סי' תש"נא ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"נא אות ב' ובמ"ב סי' תש"נב ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"נב אות ב' ובמ"ב סי' תש"נג ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"נג אות ב' ובמ"ב סי' תש"נד ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"נד אות ב' ובמ"ב סי' תש"נה ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"נה אות ב' ובמ"ב סי' תש"נו ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"נו אות ב' ובמ"ב סי' תש"נז ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"נז אות ב' ובמ"ב סי' תש"נח ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"נח אות ב' ובמ"ב סי' תש"נט ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"נט אות ב' ובמ"ב סי' תש"ס ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"ס אות ב' ובמ"ב סי' תש"סא ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"סא אות ב' ובמ"ב סי' תש"סב ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"סב אות ב' ובמ"ב סי' תש"סג ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"סג אות ב' ובמ"ב סי' תש"סד ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"סד אות ב' ובמ"ב סי' תש"סה ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"סה אות ב' ובמ"ב סי' תש"סו ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"סו אות ב' ובמ"ב סי' תש"סז ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"סז אות ב' ובמ"ב סי' תש"סח ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"סח אות ב' ובמ"ב סי' תש"סט ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"סט אות ב' ובמ"ב סי' תש"ע ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"ע אות ב' ובמ"ב סי' תש"עא ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"עא אות ב' ובמ"ב סי' תש"עב ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"עב אות ב' ובמ"ב סי' תש"עג ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"עג אות ב' ובמ"ב סי' תש"עד ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"עד אות ב' ובמ"ב סי' תש"עה ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"עה אות ב' ובמ"ב סי' תש"עו ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"עו אות ב' ובמ"ב סי' תש"עז ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"עז אות ב' ובמ"ב סי' תש"עח ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"עח אות ב' ובמ"ב סי' תש"עט ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"עט אות ב' ובמ"ב סי' תש"פ ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"פ אות ב' ובמ"ב סי' תש"פא ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"פא אות ב' ובמ"ב סי' תש"פב ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"פב אות ב' ובמ"ב סי' תש"פג ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"פג אות ב' ובמ"ב סי' תש"פד ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"פד אות ב' ובמ"ב סי' תש"פה ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"פה אות ב' ובמ"ב סי' תש"פו ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"פו אות ב' ובמ"ב סי' תש"פז ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"פז אות ב' ובמ"ב סי' תש"פח ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"פח אות ב' ובמ"ב סי' תש"פט ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"פט אות ב' ובמ"ב סי' תש"צ ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"צ אות ב' ובמ"ב סי' תש"צא ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"צא אות ב' ובמ"ב סי' תש"צב ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"צב אות ב' ובמ"ב סי' תש"צג ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"צג אות ב' ובמ"ב סי' תש"צד ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"צד אות ב' ובמ"ב סי' תש"צה ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"צה אות ב' ובמ"ב סי' תש"צו ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"צו אות ב' ובמ"ב סי' תש"צז ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"צז אות ב' ובמ"ב סי' תש"צח ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"צח אות ב' ובמ"ב סי' תש"צט ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"צט אות ב' ובמ"ב סי' תש"ק ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"ק אות ב' ובמ"ב סי' תש"קא ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קא אות ב' ובמ"ב סי' תש"קב ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קב אות ב' ובמ"ב סי' תש"קג ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קג אות ב' ובמ"ב סי' תש"קד ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קד אות ב' ובמ"ב סי' תש"קה ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קה אות ב' ובמ"ב סי' תש"קו ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קו אות ב' ובמ"ב סי' תש"קז ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קז אות ב' ובמ"ב סי' תש"קח ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קח אות ב' ובמ"ב סי' תש"קט ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קט אות ב' ובמ"ב סי' תש"קי ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קי אות ב' ובמ"ב סי' תש"קיא ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קיא אות ב' ובמ"ב סי' תש"קיב ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קיב אות ב' ובמ"ב סי' תש"קיג ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קיג אות ב' ובמ"ב סי' תש"קיד ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קיד אות ב' ובמ"ב סי' תש"קטו ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קטו אות ב' ובמ"ב סי' תש"קטז ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קטז אות ב' ובמ"ב סי' תש"קיז ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קיז אות ב' ובמ"ב סי' תש"קיח ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קיח אות ב' ובמ"ב סי' תש"קיט ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קיט אות ב' ובמ"ב סי' תש"קכ ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קכ אות ב' ובמ"ב סי' תש"קכא ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קכא אות ב' ובמ"ב סי' תש"קכב ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קכב אות ב' ובמ"ב סי' תש"קכג ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קכג אות ב' ובמ"ב סי' תש"קכד ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קכד אות ב' ובמ"ב סי' תש"קכה ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קכה אות ב' ובמ"ב סי' תש"קכו ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קכו אות ב' ובמ"ב סי' תש"קכז ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קכז אות ב' ובמ"ב סי' תש"קכח ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קכח אות ב' ובמ"ב סי' תש"קכט ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קכט אות ב' ובמ"ב סי' תש"קל ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קל אות ב' ובמ"ב סי' תש"קלא ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קלא אות ב' ובמ"ב סי' תש"קלב ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קלב אות ב' ובמ"ב סי' תש"קלג ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קלג אות ב' ובמ"ב סי' תש"קלד ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קלד אות ב' ובמ"ב סי' תש"קלה ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קלה אות ב' ובמ"ב סי' תש"קלו ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קלו אות ב' ובמ"ב סי' תש"קלז ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קלז אות ב' ובמ"ב סי' תש"קלח ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קלח אות ב' ובמ"ב סי' תש"קלט ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קלט אות ב' ובמ"ב סי' תש"קמ ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קמ אות ב' ובמ"ב סי' תש"קמא ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קמא אות ב' ובמ"ב סי' תש"קמב ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קמב אות ב' ובמ"ב סי' תש"קמג ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קמג אות ב' ובמ"ב סי' תש"קמד ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קמד אות ב' ובמ"ב סי' תש"קמה ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קמה אות ב' ובמ"ב סי' תש"קמו ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קמו אות ב' ובמ"ב סי' תש"קמז ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קמז אות ב' ובמ"ב סי' תש"קמח ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קמח אות ב' ובמ"ב סי' תש"קמט ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קמט אות ב' ובמ"ב סי' תש"קנ ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קנ אות ב' ובמ"ב סי' תש"קנא ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קנא אות ב' ובמ"ב סי' תש"קנב ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קנב אות ב' ובמ"ב סי' תש"קנג ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קנג אות ב' ובמ"ב סי' תש"קנד ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קנד אות ב' ובמ"ב סי' תש"קנה ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קנה אות ב' ובמ"ב סי' תש"קנו ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קנו אות ב' ובמ"ב סי' תש"קנז ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קנז אות ב' ובמ"ב סי' תש"קנח ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קנח אות ב' ובמ"ב סי' תש"קנט ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קנט אות ב' ובמ"ב סי' תש"קס ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קס אות ב' ובמ"ב סי' תש"קסא ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קסא אות ב' ובמ"ב סי' תש"קסב ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קסב אות ב' ובמ"ב סי' תש"קסג ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קסג אות ב' ובמ"ב סי' תש"קסד ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קסד אות ב' ובמ"ב סי' תש"קסה ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קסה אות ב' ובמ"ב סי' תש"קסו ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קסו אות ב' ובמ"ב סי' תש"קסז ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קסז אות ב' ובמ"ב סי' תש"קסח ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קסח אות ב' ובמ"ב סי' תש"קסט ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קסט אות ב' ובמ"ב סי' תש"קע ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קע אות ב' ובמ"ב סי' תש"קעא ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קעא אות ב' ובמ"ב סי' תש"קעב ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קעב אות ב' ובמ"ב סי' תש"קעג ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קעג אות ב' ובמ"ב סי' תש"קעד ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קעד אות ב' ובמ"ב סי' תש"קעה ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קעה אות ב' ובמ"ב סי' תש"קעו ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קעו אות ב' ובמ"ב סי' תש"קעז ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קעז אות ב' ובמ"ב סי' תש"קעח ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קעח אות ב' ובמ"ב סי' תש"קעט ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קעט אות ב' ובמ"ב סי' תש"קפ ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קפ אות ב' ובמ"ב סי' תש"קפא ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קפא אות ב' ובמ"ב סי' תש"קפב ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קפב אות ב' ובמ"ב סי' תש"קפג ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קפג אות ב' ובמ"ב סי' תש"קפד ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קפד אות ב' ובמ"ב סי' תש"קפה ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קפה אות ב' ובמ"ב סי' תש"קפו ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קפו אות ב' ובמ"ב סי' תש"קפז ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קפז אות ב' ובמ"ב סי' תש"קפח ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קפח אות ב' ובמ"ב סי' תש"קפט ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קפט אות ב' ובמ"ב סי' תש"קצ ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קצ אות ב' ובמ"ב סי' תש"קצא ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קצא אות ב' ובמ"ב סי' תש"קצב ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קצב אות ב' ובמ"ב סי' תש"קצג ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קצג אות ב' ובמ"ב סי' תש"קצד ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קצד אות ב' ובמ"ב סי' תש"קצה ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קצה אות ב' ובמ"ב סי' תש"קצו ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קצו אות ב' ובמ"ב סי' תש"קצז ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קצז אות ב' ובמ"ב סי' תש"קצח ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קצח אות ב' ובמ"ב סי' תש"קצט ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"קצט אות ב' ובמ"ב סי' תש"ר ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"ר אות ב' ובמ"ב סי' תש"רא ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"רא אות ב' ובמ"ב סי' תש"רב ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"רב אות ב' ובמ"ב סי' תש"רג ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"רג אות ב' ובמ"ב סי' תש"רד ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"רד אות ב' ובמ"ב סי' תש"רה ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"רה אות ב' ובמ"ב סי' תש"רו ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"רו אות ב' ובמ"ב סי' תש"רז ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"רז אות ב' ובמ"ב סי' תש"רח ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"רח אות ב' ובמ"ב סי' תש"רט ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"רט אות ב' ובמ"ב סי' תש"רי ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"ריא אות ב' ובמ"ב סי' תש"ריב ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"ריב אות ב' ובמ"ב סי' תש"ריג ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"ריג אות ב' ובמ"ב סי' תש"ריד ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"ריד אות ב' ובמ"ב סי' תש"רטו ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"ריו אות ב' ובמ"ב סי' תש"רטז ס"ק ב' ובשעה"צ שם ס"ק ב' ובשער הכולל פ"ריז אות ב' ובמ"ב סי' תש"רי

תרמט (א) בלח סיוע המצוה. פי' שהקנין שקל' אותו הוא נעשה קודם קיום המצוה לגפוקי מס הוא על ידי המצוה של גמילת הלולב

נגמר פריו כשר ואם היה גדול כל שהוא כשר :

תרמט דברים הפוסלים בד' מינים ובו ו' סעיפים :

א כל ארבעה המינים פסולים בגזול ובגנוב ג בין לפני יאוש בין לאחר יאוש גאבד גזול וקנאו (א) (°) בלא סיוע המצוה כנונגז"לולב א ושיפהו(ב)כשר דקנייה בשינוי מעשה ד ומיהו ב לא יברך עליו"ש מי שאומר דלא נפסל גזול וגנוב אלא לגנב ולגזלן,עצמו אבל לאחרי'כשר(ג)(°)בשאר הימי' ג חוץ מיום

יום הא קניא כיומם ושמש ומיהו עדיף טפי ול"ע ועיין כרמ"ח : **ב** ושיפהו כאבר. לפי' ביום ראשון כ"מ בתוס' בד"ה הא קניא ביומא ולכם משלכם קניין היא וכ"כ בהדיא במלחמות ועיין בח"מ סי' שנ"ג לימת קניא (ב) וכ"ה לעיל סי' י"ח ס"ו : **ב** לא יכרך עליו. ול"ע דמ"כ (ב) מאי פריך נמי מווכרי (ב) ולקני כשימוש הסם דהא עכ"פ לא יהא רשאי לכרך עליו מבל כשהעבו"ם קונהו רשאי לכרך כיון שהוא לא נגזל ומפשר דהתם בשימוש הסם ויומם עדיף טפי ול"ע ועיין כרמ"ח : **ג** מון מיום ראשון. ל"ל דמיירי לפני יום טוב דלמחר יום ראשון ושמחר לא קניא כיומם ושמש ומיהו רשאי לכרך כיון שהוא לא נגזל ומפשר דהתם בשימוש הסם ויומם עדיף טפי ול"ע ועיין כרמ"ח : **ד** ומיהו לא יברך עליו. כ"מ בתוי' ד"ה הא קניא כו' דהוכיחו מיהו דאסם לא קניא כיומם ושמש ומיהו רשאי לכרך כיון שהוא לא נגזל ומפשר דהתם בשימוש הסם ויומם עדיף טפי ול"ע ועיין כרמ"ח : **ה** שזה שיפהו. כ"מ בתוי' ד"ה הא קניא ביומא ובמלחמות ס"ו שמגבו. ומשמי שם ק"ו לגנב ל"ג לגנד . ולפי"ז אפי' לא שיפהו כן בסדם . אע"ג דשקל ועירי הסם בדף ל"ב ע"ב כפי עוף עץ עבות דלמא מיני מחריני דלמו סדם . עד שהעלו מלמו שכתוב שר"ה סדם . וודאי שיפה"ל מסורי' בידם . ואפי' ל"ל שיפה כל"ל דהא מלא שבחו לסמכו לקרא כמ"ש הרמב"ם בתמורה וכל"ל . ולפי"ז אפי' לא שיפהו כלל ל"ל דהא מלא שבחו לסמכו לקרא כמ"ש הרמב"ם בתמורה והוא פתוח מעט דמ"מ על הרוב ל"ל למעט כל"ל ומ"ש ב"ח לפילו אם הוא בוסר ע' בסו"ש ס"ל סימן קס"ח שתמה על הכ"י שכתבו בתוספות שבוטחים בתורה הכובר שפופו ליגדל עדיף ולישפה שבוודאי שלא היו גדול כיום למר פסול לפילו אין עדיף ליגדל וכ"ש בעדיף ליגדל לתיש כיה תרתי פחות משיעור ובוסר ע"ש וברי"ו כתב דכן מוכח מהתוספות ד"ה ל"ו ונס בכפות תמרים בסוף פ"ב על הכ"י כזה וע' כר"י ליישב קלח וע' בס"ח תוחת ישרים סימן ח' ומ"ש בס"ח שלפילו גדול כל שהוא כשר ע' לבוש ועי' בל"ר פירוש הסמ"ע במ"ח הר"ן לף שלריך ליגדל על כתיפיו ולא כיון שהר' מינים אין מעכבין זו לת זה כשיש לו כולם יכול ליטול לולב ולא"ב שלפילו ואפי' הכי אם אינו יכול ליטול כולם ואפי' לולב אחד ליגדל כל שבאפשר ולא כשהוא בוסר ולא כשהוא קטום ולא כשהוא יבש ולא כשהוא גזול ולא כשהוא חסר ולא כשהוא נטול ולא כשהוא שלא מינו ולא כשהוא פסול מחמת מום ולא כשהוא חולה ולא כשהוא מיובש ולא כשהוא מקולקל ולא כשהוא מחובר לקרקע ולא כשהוא מחובר לאילן ולא כשהוא מחובר לכותל ולא כשהוא מחובר לקרקע ולא כשהוא מחובר לקרקע ולא כשהוא מחובר לקרקע

ד שלא יקנן. תפי' נרשות (°) עכו"ס ובתרוג בת"י אם קצצו עצמו ס"ל מתמרה דיד ישראל וה"ל טבל (רבי בצלאל ז') : ה ואסתם עכו"ס.ס"ל דכדיעבד כשר ומברך עלייהו דמספיקא לא מיפסלין לגמרי ומי שנזל על ידי כיבום מלמעלן קיימ כדאי כניעין דף ל"מ : ו יקצצנו עכו"ס. וה"ה כשקנון ישראל (°) ונותן לחבירו שרי כיון דהוי לחבר יתום : ז מו מ"ל. כלומר תפ"ס שאם הקרקעות נזוקים מעכו"ס תפ"ה אסור כמ"ש סי' תרל"ז ס"ג : ח עכו"ס ועשאו כשר. משמע לכתחל' לא ינהגו עכו"ס כמ"ש סימן י"ד נבי נשים וכ"כ בהג"מ פ"ח מהי' לולב ס"ג. ואם עכו"ס [משובת הרשב"א סי' תמ"ב הנהות מיימוני פ"ה מהלכ' סגנזל] ואין מילוק בזה בין ת"י ז מו מוכה לחרן [מור זרוע]. כולב שחנגבו ח עכו"ס ועשאו כשר כמו שכתב [תשובת רשב"א סוף תשמ"ו ותשמ"ז] :

ב ו ט וכן (ו) שאול ביום ראשון משום דבעינן א] לכם : הגה ו והמודר הנאה מלולבו של חבירו אז מלולבו של עצמו אינו יוצא בו ביום א' דלא ניתן אלא לישראל כדי שיהא לו בו חלק בשעת עשייתן ז"ל כתב לי"צ דברי הסמ"ג בזה : **תרבש** במג"א ס"ק ח' כמ"ש סי' תרנ"ט ס"ק ג' ד"ה נבי נשים ע"ש במג"א דה"ה קטן :

ג ז וכן של עיר הנדחת יא ושל אשרה (ב) יב של ישראל פסול ° *) מ אבל של עכו"ם לכתחל' לא יטול ואם נטל יג יצא (ג) מיום ראשון ואילך דלא בעינן

ה ק ט, ע, סי' י"ד סעיף כ' כתבתי ז יצא כשאילו לצאת כ"ל. וע' לקמן סי' תרכ"ח ס"ק ג' :

ו משכה מ"א וברוי, שם ז כשנה בע נב נב נר °) וה"ה לתחרוג דערלה דכבי לוקח בכדית נפ' לולב בגזול

אשל אברהם

א] לכם ע' הרמ"ט ס"ג ובמ"ש שם:

יד אפרים

ור"ל שוגדל עוד כלולן ויונגר פריו לכך גם עתה תצוב פרי זה מבולר בדברי הרמ"ם שכ' ור"ל ורבנן דמכשרי בכוסר הוא יותר בפחות מכביצה דפסול דכוסר כפרי ודברי הש"ע כאן הם לקוטים מדברי הטור שסם מדברי הרמ"ם הלו . ולפי שרואינו מגיהים בע"ז תעפ"י שסופו להיות גדול יותר ונלמת שהיו זה בוונת הט"ז לעני גדלות בשיעור רק לענין גדולו מן הלילון שיהיה גמור ולכך לף שנדיינן הוא בוסר תניב פרי ומשיון ירמה שכוונתו לדברי הרמ"ם ובמ"ש ועיין בכ"י מ"ש על דברי הסמ"ג כאן : **תרבש** במג"א ס"ק ח' כמ"ש סי' י"ד נבי נשים ע"ש במג"א ס"ק ג' :

שערי תשובה

ג"ל לה כ"ה בהשגות הרשב"א קונך לעצמו וע' במג"ח : (ב) בהג"ה ומודר הנאה כו' וע' בשו"ת שער אפרים סי' ל"ח שהקשה על **דחיית** הרשב"א במיגר הנאה ללא תירוץ הוא"ל בעי מתניל מהרוחם שמאה ללא תמרוץ וע"ז תיכה הקשה הנאתם שמאה לי מתניל **הרב** לעיבלה ותין יולאין בו וע' בשו"ת פמ"ח ח"ב שם שהקשה לו ע"ז והוא ז"ל כתב לייצב דברי השער אפרים תמנם עתה **אינו** לאור הגמוז שו"ת הרשב"א ח"ד שסם כתב גם כן לתקם ה' והתירוץ בקושיא זו בהדחת לעיבלה ע"ש ונקת תשובה הניח

לבושי

כן כ"ש לדיון דיחוש לחוד לף קני וק"ל : סק"ד (°) נכריס וכו' . ודע דדין זה מיירי שישראל קונך לעצמו וכמ"ש רמ"ח **לגורך** לולבו תבל לישראל תחר ברי וכמ"ש בש"ע סי' תרמ"ד וע"ש סיים שבא"י כ"ל עבל כיון שישראל קנאו מנכרי ומתמרה כרשות ניכבר דין טבל בסקב"ח ונם לפי' לישראל תחר : סק"ו (°) ונותן לחבירו וכו' . כ"כ בש"ע סי' תרס"ד :

מ"ז סק"ג (°) ומדברי הר"ן משמע. זכו מי' על הקו' : סק"ט (°) עפי' י"ד ס"ג וכו'. דשם כ' דבשתילו כו עליה מצוית מסתמת כתהנה כהנבדי שיכרך . ותע"ג שיש לתשוב שתא השלילו שיתעוקה לכבוד ולא למנוה כ"ש כאן שהשלילו התורה להנין ליתן מוחר

שרד

לצאת וע' מ"ח סי' תרכ"ח סק"ג : סק"י (°) מתשיל עלי' כיון דלתו מנוה לתתשולי עליה משא"כ בע"ז בסקי"ג : **סקי"א** (°) ולכסוף עבדו. דבשלו קי"ל בי"ד סי' קמ"ה דכל פירות וגוף התלון מותרים להדיוט חלא כל מה שיולא תלון לחר שנעבד להדיוט ע"פ שהוא בדיעבד יצא דלא כמו שכתב ט"ז בסי' תרכ"ח ס"ק ב' ומיהו בדיעבד יצא בזה לפי' **ביום** כיון דמותר להדיוט כ"כ בתוס' שם : ט"ז (°) בשופו מ"מ שתא יש ברוב מחמת חלק שתין מין לחרוג כלי"ל :

הגהות רעק"א

בעלים הוה הגזלן מחם ויש כו משום מלכב"ע ותף דעדיין י"ל דלריך קרא דגזלן לחתר ויחום מסרו לחתר בדרך שהלה דמב"ב **ליכא** ומ"מ פסול דלכם מתעע גזולה ' זצה ל"ל דקושית הום' עכ"פ למ"ד ויחוש קנה למ"ל קרא גם י"ל לחתר ויחוש נ"כ **אם** לף קני הוי לחתר מכב"ע כיון דצא לידו בהיסור . תלת דבתפקפו כתה דתלכו בפוסקים דיחוש ושיעור רשות אם בתה **דמשמע** רשות קונה הבנב והוה קונה ומקנה לף הוי מכב"ע כיון דבראשון קנאו לו דרך הצאי תקנה ואינו רשות לך תמה **מ"ש** בכוונת המברש"ת דפרכת הש"ס דרך ממכ"פ עדיין יש לתקחת ולתת ר"ה ס"ל יחוש ל"ק גם ס"ל דין מתכ"פ תלת **דתלל** בלברי הוי יחוש ושיעור רשות תלל התוכרי וכשילוגדנו לחתר כך הוי קנין לחתר קנין דיחוש ומ"ש לף הוי מכב"ע **ויש** ליישב : סעיף ב' וכן שתל כיום רחמן . קנה לחתרנו למנוה י"ל דת"י המוכר לחוור בו דמקום מנוה מעות קונות ע' **נתבו**"מ סי' קי"ט בהג"ה ובמה שכתבתי שם על הגליון : **שם** בהב"ה והמודר הנאה מלולבו של חבירו . ע' בתשובה לפרישי

כיון דתסו בהנאה לאו לכם קרינן ובת"י ל"ה ס' . ד"ה לפי שאין בה דין ממון כו' ומה ש"ל על ת"ש ועל עיר הנידחת דכתיב כו' . מ"ש לפי שאין **יכולי** ליה בתנאה מ"מ לסו' כמ"ש בנדרים ל"ד ב' וה"ט שלו יתם קדם בהן תשם אבל תיכה תקודשת ובמ"ש מ"ז בשני לולבין שנתנו **מידי** דהוי לתרומה שתלה תע"ג דיכול לתתשולי עליה ושתתח קתני משמע תפילו תכי תכי כיון דיש ישראל : ס"ג של **ישראל** . בתוס"ש בשורה השמה והב"ה של ישראל לתין לה כיצול בתב"ש בע"ח ס' ס"ג בן מנסיח כו' : **אבל של כו'** . בת"ש נסוכה

שלמה

לשאלה עכ"פ אם שילמו או רוצים לשכם לה או לא [והנה רש"י הרגיש בזה דפירש דצווחה על העצים עצמן אבל הוא דוחק ומן הש"ס לא משמע כן ורש"י לשיטתו שהוכחתי משמו דס"ל דכה"נ הוא נזל ע"ש בחידושי לאהע"ז מ"ש בזה לכך נדחק לפרש דצעקה פירוש על העצים. אך לפמ"ש הלא הוי נזל א"צ לפרש כה"נ ודו"ק] אך אין זה רק כיון דתתקו רבנן דהוי נוף העצים של הנגזל דא"צ לשכם רק דמים אף אם אינו משלם נמי שלו דהוי כמכירה ממש . וא"כ שפיר קאמר ר"נ כיון דהיא צוקעת דר"נ וכולהו רבנן בסוכה נזולה הוי יתבי קאמר שפיר דפעיתא הוא דא וקלקלנית כיון דאין לה אלא דמי עצים בלבד א"כ אף שלא שילמו לה נמי לא הוי נזולה ולכך שלא כדת צוקעת דהוו יתבי בסוכה נזולה ומוכה דקולנית היא וא"כ אם בקנין דרבנן הוי כן כיון שהקנוהו לו ע"ד לשלם אף אם אינו משלם לא הוי נזל בידו וה"ו היא אם באיסורא בא לידו כיון שהקנוהו הוי שלו אף שאינו משלם מכ"ש אם הוי מדעתו ובהיתר בא לידו דהוי שלו אם אינו משלם כנ"ל לו'. מיהו עדיין לדינא צ"ע ודוק היטב : (שם סעיף ב' בהג"ה) והמודר הנאה מלולב של חבירו או מלולבו של עצמו אינו יוצא בו ביום א' דלא הוי שלכם. נ"ב הנה בכאן מבואר דס"ל דאיסורי הנאה אין להם זכייה וכ"כ לענין אשה שנדר' הנאה מאחד וקדשה וכו'. והנה נשאלתי ממשכיל אחד מהא דאמרינן בב"ק דף ס"ז ע"ב ואי ס"ד יאוש קנה כיון דמתי עידו איסורא אייאושי קא מייאש ונו' ומה פריך הרי הוי נעשה איסור ואיסור הנאה לי"ל זכייה . והשבתי לו דנראה דלק"מ מתרי טעמי.שעם אחד יש החילוק בין התחלת הקנין לגמר הקנין דע"כ לא ס ל דהרשב"א דאין זכייה באיסורי הנאה רק בדבר שלא הוי ברשותו כלל עד עכשיו ועתה הוא שאנן רוצים להביאו לרשותו בזה כשהוא איסור הנאה לא נעשה ברשותו אבל כשהוא כבר ברשותו כגון בנולן דמקודם נמי הוה ברשותו לענין אונסין ואין היאוש פועל רק לגמור בזה אף כשהוא איסור בהנאה נמי נומר הקנין . ותדע דהרי בבא"ה דעת הריב"ש דיש זכייה לאיסורי הנאה ולכך למעט בפלונתא עדיף ויל דאף הרשב"א לא קאמר רק בדבר דלא הוי ברשותו עדיין כלל אבל מה דהוי כבר ברשותו לגמור הקנין מודה להריב"ש. והנה כעין חילוק זה מוכח למ"ד יאוש כדי קנה וקשה הרי קיי"ל באבידה דאם בא לידו קודם יאוש ל"ק מכח דבאיסורא בא לידו ולמה בגולן קונה ביאוש אף דבאיסורא אתי לידיה . ובע"כ הטעם דבאבידה לא הוי ברשותו כלל מעיקרא עד עכשיו לכך ל"ק כיון דבאיסורא אתי לידיה יל חילוק זה בנ"ד נ"כ לענין איסורי הנאה. ועוד נראה והוא העיקר בעיני דהרי בבא"ה כל חמקאינו ברשותו של אדם ועשאו הכתוב כאלו הוא ברשותו א"כ חזינן שבחמץ אמרה התורה שאיסור הנאה אינו מפקיע קנייטו רק בחמץ של אחרים אינו עובר עליו מכח דכא עשתה התורה כאילו היא ברשותו רק היכי שאם לולא האיסור היה ברשותו שכיר רק ע"י איסור חמץ לא יהיה ברשותו בזה אמרה התורה שאיסור החמץ לא יפקיע קנייטו רק נדון כאלו לא היה חמץ כלל ונשאר ברשותו אך אם לולא איסור חמץ נמי לא הוי ברשותו אז לא אוקמוהו ברשותו הלכך ה"נ בזה כיון דכבר מייאש ניהו שהוא אינו מייאש רק מכח איסור מ"מ סוף סוף השתא כבר מייאש וכיון דכבר מייאש ממילא אם לא היה כאן איסור הנאה היה קונה הנולן רק מכח דהוי איסור הנאה נא דלא קנהו ובזה שוב אמרינן דהתורה הקנתה לו בע"כ דהרי עשאו הכתוב כאלו הוא ברשותו וכיכך כל היכי דלולא איסור החמץ הוי שכו אין איסור החמץ מפקיע הקנין דבזה נלי קרא דעשאו כאלו הוא ברשותו כאלו לא היה חמץ ולזה משני הש"ס דש"ה דזה מתייאש וזה אינו רוצה לקנות א"כ ניהו שמה שהוא אינו רוצה לקנות הוי מכח האיסור מ"מ בתר השתא אולינן והרי עתה אינו רוצה בקניינו ובזה אף לזוכא איסורו נמי לא קנהו אם אינו רוצה לקנותו ונם בחמץ נופא מהני נילוי דעתו שאינו רוצה בו ולא עשאו ברשותו בכה"נ לכך בזה נמי לא קנהו וא"ש ונכון ודו"ק היטב:והנה בדין פלונתת הפוסקים אי איסורי הנאה מקרי לכם או לא.נ"ל ראיה ברורה דאיסורי הנאה מקרי לכם ממה דאיתא בסנהדרין פרק הלק דקי"ב ע"ב ת"ר וכו' ר"ש אי' בהמתך ולא בהמת כבור ומעשר בש"ע אילימא בתמימין שלל שמים ניהנו אלא בבעלי מומין שלכה ניהנו . וק"ל מאי פריך בבבור בעל מום שנמצא מרמה הר"ז שעון קבורה ואסור בהנאה וה"ה במעשר בעל מום דהוי כן וא"כ מ"ם נימא בבעלי מומין שחיו שרמה שלכל שלל שמים לא הוי כיון דהם בעלי מומין ושלכה נמי לא הוי כיון דאסורין בהנאה ושעון קבורה וא"כ כיון דקי"ל כל הנשרפין לא יקברו דשריפה חמורה וא"כ הוי ס"ד דשעון שריפה כלל משלשלין של עיר הנדחת לכך קמ"ל דכא בעי שריפה ואף דהעור הוי להנים או לבעלים מ"מ לא נחשב שללה כמו שיפה חציה של עיר הנדחת וחציה של עיר אחרת דאמרינן שם לעיל דחציה מותר וחציה אסור דאפשר למפלב בלישה כן הי הרי ל"מ כשנשחטה כבר אפשר למפלנה לכך אף כשהיא בחיים הרי שם בבהמה חצי' של עיר אחרת פירש"י שם לכך לא אפשר למפלנה מכח דחציה חרי כשחוט וכו' ובחמה בסי' אחד לא מתכשרה א"כ תינח בבהמה המותרת העומדת לאכילה אבל כאן דבבא"ה אסורה בהנאה ואינה עומדת רק לקבורה ובזה אפשר למפלנה לכך לא הוי חכשר כיון דאסור בהנאה ושלל שמים נמי לא הוי ומאי פריך ובע"כ דאיסורי חנאה נקרא לכם ומקרי שללה ופריך שפיר שללה: (שם סעיף נ') וכן של עיר הנדחת ושל אשירה של ישראל פסול. נ"ב נרסינן במשנה בסם'

השקל

מכב"ע שם תתי עלה. ל"ב כין יקנון הגוי וכין יקנון ישראל. מיקרי לכם דהל הוי יחום ויחום ונידת הל קני. לגלת החילוק כין קנינת גוי לקנינת ישראל לענין מכב"ע. דכיון שקונן גוי ותח"כ נת ליד ישראל טוסף על היחום טיטי רשות ות"כ מה שתמר הוי יחום ניד גוי הוה ספת יתר. ולת ס"ל למימר דניד ישראל הוי טיטי רשות ולכן לת הוה מכב"ע. תע"כ ל"ל כל זמן שלת נקנה תפי' כת לידי תחרים הוי מכב"ע. ולכן לענין שלת יהיה מכב"ע סולכך לומר דהוי יחום ניד גוי דע"ז קני ולכן לתח"כ ע"י טיטי רשות לת הוי מכב"ע. ולת כמ"ם מ"ת תחלה. ותף ע"ג דכתבתי לעיל דרש"י ע"כ ס"ל דתפי' לר"ה דס"ל נם לתר קנין יחום מ"מ הוי מכב"ע. ל"ל דרש"י ס"ל דכיון דיחום ושיטי רשות תלל התוכרי וכשילוגדנו תתר כך הוי קנין תתר קנין דיחום ומ"ש לף הוי מכב"ע **ויש ליישב** : סעיף ב' וכן שתל כיום רחמן . קנה תתרנו למנוה י"ל דת"י המוכר לחוור בו דמקום מנוה מעות קונות ע' **נתבו**"מ סי' קי"ט בהג"ה ובמה שכתבתי שם על הגליון : **שם** בהב"ה והמודר הנאה מלולבו של חבירו . ע' בתשובה לפרישי

ביאור הגר"א

וקרקע כו' וקשבר ייחום גרידת כו' ותם כן מנוה בגרידת כו' . מ"ל סר"ת שהוא דייחום לת קני ת"ל לם' מנוה מם"ב תלת מנוה לכם ובזה ניתת לתימעטין סוכה נזולה מלך ת"ל הת"ל מם"ב הת ע"ב בענין דלת קני דת"ל כיו לך וכשר כמו גזל עכים **תלת** המנוה מם"ב היה כשר לתחרים ובזה מתורץ קושית תום' ל' ת' ד"ה מנוה כו' והמתיה לקמן כו' והוה ותקן דגמ' **תמר** בהיות להוציאו תת הגזול ותין לתמר טעמי לת שכתב רתינו כמו שתול ומנוה מם"ב תמר בכל היטים ועוד לך דסוכה ת"ת ס"ל דתפי' לר"ה דס"ל נם לתר קנין יחום מ"מ הוי מכב"ע. ל"ל דתפי' כת"י ס"ל דרש"י ס"ל דתר קנין יחום מ"מ ניד מחלה. ותף ע"ג דכתבתי לעיל דרש"י ע"כ ס"ל דתפי' לר"ה דס"ל נם לתר קנין יחום מ"מ הוי מכב"ע. ל"ל דרש"י ס"ל דכיון דתתקו רבנן דהוי כיון דתתקו לו ע"ד לשלם תף תם לת הוי כמכירה ממש ועוד לך דסוכה ת"ת **דלת** בכבדי הוי יחום ושיטי רשות תלל התוכרי וכשילוגדנו תתר כך הוי קנין תתר קנין דיחום ומ"ש לף הוי מכב"ע **ויש ליישב** : סעיף ב' וכן שתל כיום רחמן . קנה תתרנו למנוה י"ל דת"י המוכר לחוור בו דמקום מנוה מעות קונות ע' **נתבו**"מ סי' קי"ט בהג"ה ובמה שכתבתי שם על הגליון : **שם** בהב"ה והמודר הנאה מלולבו של חבירו . ע' בתשובה לפרישי

נקנה עד שעת קנינה דהוי תנום. ולכן יקנן הגוי ויהיה הגוי הגזלן והוי יחום ניד גוי ושיטי רשות ניד ישראל. ומשמע ר"ה רלה לעשות תיקון בין קנינת גוי לקנינת ישראל לענין מכב"ע. דכיון שקונן גוי ותח"כ נת ליד **מוקי** המ"ת הוקרך להביא רלוי להדחת דעת הלבום שכתב על דין זה ז"ל וי"ת דלת נפסל נמוב וגזול **אלא** נגנב וגזלן כו' אבל נגבי תחרים כו' כשר דהוי יחום ושיטי רשות. מיהו נם תחרים לף ישרבו **עליהן** ביום ס' שבות דתוריית שתין נה שבכם. ודוקא הכא דהוחל והוא עצמו גזול. אבל שקנאו ע"י **יחום** ושיטי רשות. משמ"כ לעיל (דין שכתב רמ"ח שיקנה הגוי ס"ל יחום ושיטי רשות) שתין המין עצמו גזול אלא שהקרקע שנדל בו היתה גזל ניד גוי והתתרנו לף היה בעולם כשנזל הקרקע לפיכך סני **כשקנון** גוי כו' עכ"ל. ולפ"ז תין רתים מדברי רב הוטח לכן הולרך להביא רתים מדברי מלחמות שכ' כן על לולב גזול דלת כלבום ותפי' הדכר בעצמו גזול ע"ם : וכ"מ בתו'. ר"ל מדבריהם נ"כ משמע דלת כסברת הלבום. דהת הביאו רתים דהיכי דקני קודם המנוה בלי סיוע המנוה לף הוי מנוה הב"ע **מקושים** הם"ם לרב הוטח ולקני בשיטי הסם כנ"ל. ומתי רתים מרב הוטח. שתני התם דקיל מהכת. **דהת** לף נזל שהדם עצמו תלת הקרקע שנדל בו שהדם משת"כ בקרקע דנזל הבהמה עצמה. דחמיר **עפי'** ת"כ דתין לחלק בזה דלת כלבום : וכ"מ ברש"י כו' ותפ"ה לתחרים לף הוי מנוה הב"ע. ר"ל **דהת** רש"י תוקף על התוס' וס"ל דתפי' קנה קודם המנוה תפ"ה הוי מנוה הב"ע : דהת כתב הטעם **לרב** הוטח. דתי' יקנון ישראל דליכת שיטי רשות כ"ת יחום גרידת ס"ל לר"ה דייחום גריד' לף קני. **ותפי'** תת"ל דייחום גרידת קני מ"מ הוי מכב"ע הת דפריך הש"ס ולקני בשיטי משתה תו שיטי רשות. **ותע"ג** דלר"י תפי' תחר קנין מ"מ הוי מנוה הב"ע. תי' משרש"ת כיון דתיכת תרי קניני. תדת דייחום **גרידת**. ונם שיטי גרידת קני כת"ג לף הוי מנוה הב"ע. תבל לרב הוטח דתחר שיקנון הגוי וכה"ג **יוקתים** בו דייחום ניד גוי ושיטי רשות ניד ישראל מתי מהני ליכת דתר קנין תי' דהיינו ייחום **גרידת**. תבל שיטי רשות גרידת ותפי' לף קני ותכתי תיכת מנוה הב"ע. ת"כ ל"ל דנבי תחרים ליכת מנוה **מכב"ע**. ותע"ג דהשתת קיימין דת"ה ס"ל ייחום גרידת קני. ות"כ לת שמעי' לנבי תחרים לף **הוי** מכב"ע ולת ס"ל דתר קנין. ותת"כ לדיקן דייחום גרידת לף נת ניד תחרים עדיין לף קני **נזלן** וכה"ג דלמת נם נבי תחרים הוי מכב"ע. מ"מ ס"ל דלדיקן תם נת ליד תחרים קודם שקנה הנזלן **ולרב** הוטח תהר קנין ת' טוין. דהת לרב הוטח נהר קנין הוי מכב"ע. ותת"ה תם נת ליד תחרים לף **הוי מכב"ע** ר"ה לדיקן תפי' תם נת ליד תחרים קודם שקנה לף הוי מכב"ע : תבל במלחמות כו' **וכ"מ** נגמרת נבי לוטכרי דתמר כו' ר"ל לפירש"י הנ"ל דר"ה ס"ל דייחום גרידת קני. תלת משום

כי"ט רשב"ם דכשר אחר יוסר משב"ם דמצות לאו ליהנות ניתנו: **בתוב** בלבוש ים רוא"ם בכשיר מומן מתרוגים מהפרדס שקוין גרעי"ן ומי לומר ד"ם בפסולים מן התורה שהם מורכבים עם מעלין התורה כתוך"ן מרחמ"ן לו לימוה"ן מו מיפסח ובני עבד כוכבי' דכרכב ותע"ג שברכיבו עבו"כ אינה מיכה למ"ד בפ' ד"מ דמפי: ב"ב מלווה על הכתבת מילן וכיון דנעבד בו עבירה אע"ג דמומר בשעת מילה מ"מ בשעת מצוה לא נתכוין לעבירה: **למצוה** ד (ד) גנות הצעירים וכיוצא בהם מבתי שמישיהם יד (ז) מותר ליטול משם לולב או שאר מינים [ומפי' המילן נמוע לפני ע"א] (ה) כל זמן שאין (ח) טופדין המילן] [רבינו ירוחם ט"ו ח"ב]:

ה ° כל אלו שאמרנו שהם פסולים י מפני מומין שביארנו או כ טו מפני גזל וגניבה ביום טוב הראשון בלבד אבל בשאר ימים הכל כשר: הגה (ו) ויש פוסלין בגזול כל ז' ימים והכי נהוג אבל שלו יולא בו [טור והמגיד בשם פוסקים] טז ומותר(ט) ליטול לולב של חבירו בשאר ימים(ז) דליתא ליה למינס למיעבד מיום כו'. **מ"ג** שהפסול בהכילה ובהגהה מ"מ כיון (°) שהם מתבטל מותר בהכילה יש כדאית' בגמ' נבי דמתי ע"ב: יד מותר ליטול. ומ"מ אם יש מחרים מע"פ שאין יפים כזו יקח מחרים (ס"ח תל"ח): טו מפני גזל וכו'. ז"ל הרא"ש דפסק כשמואל דכי"ט אפי כיון דהו' דרבנן מותר הגזול מ"ג דהוי מלוה ס"ב ° ול"ע דמ"ב שהם מתבטל ב

לעיל ס"ב ל רמב"ם שם
נתיב חיים

ס"ק יז (°) וכן משמע בפרי תרמ"ב ס"ו. ר"ב ע"ב שמביא לזה ראיה מהירו' ולי"ב ראיה ברורה מדברי הר"ף לולב הגזול דפסול ניטל פעמתו מעצה תפר דכתו' ד"ה קל פסיק ומני שב' והיינה הכא תמרי' לקמן ניקב וחפר כל שהוא פסול תפא"ש ס"ק ב' ובמ"א דכ"ע אפי כשר ואי משים דקתני גזול דומיא דיבש ה"נ גבי ניקב קתני עלתה חזזית על רובו דפסול' כי"ע אפי משום הדר. ומיהו בירו' משמע קלת דמשום חזזית לא מפסיל הלח כיו"ט רמזען וכו' ע"ש בתו' וקשה הא גבי ניקב קתני ניטל פעמתו דתיפסל כי"ע אפי משום הדר ובשברת המ"ח משמע מהירו' דפסול כי"ע ואי"ה אפי תירלו תום' בהא דחזזית ע"פ הירו' מ"מ קשה מנטל פעמתו הלח כ"מ דס"ל להתום' דניטל פעמתו הינו פסול הלח משום חסר. והכה לכאורה י"ל דלק"מ דהא לפי תי' הנ' דלח תמרי' דומיא לך עיקר כוחה דניל פעמתו. וזה יש להרץ דמ"ש סותר תום' פי' ירושלמי מכח חזזית ולא מכח ניטל פעמתו. דלפי' אד פי' לקמן ניטל פעמתו היינו בניקב ובעוקר ודלי משום חסר תיהוי עלה דוודאי דד שברתא הלחרוב לפום כך פי' ניטל פעמתו דד שברתא הלחרוב היכא דליכא למיחר משום הדר היינו הוה ברתא בלחרוב ע"א מושם ומ"ה סתר תום' פי' הירו' לך בחזזית וזה ניחא לכל הפירושים לך עדיין לפי מתקומי עומד דבדף ל"ז בניל תום' בשם ירו' ניטל פעמתו תמן לחרו ניטל פעמתו ומשמע שהוא לד רחמז ול"ב ל"ל למו' להקשות מירו' לירושלמי גופיה :

יד אפרים

ס"ק יז וכ"מ סי' תרמ"ב סעיף ז' כ"ל: ס"ק יט וכתו' שם הוא סיוס הס"ק ולא"כ מניין על מ"ש בסה"מ להקל ממנו סיוס ג' ואילך לעלה כו': ס"ק כ ומ"ש בתו' לעיל כו' כ"ל:

חתם סופר

ג"ב עיין זכרי' י"ג פסוק ז' וכ"כ ברכי יוסף: (שם במג"א ס"ק כ') לכם קרינן לי'. ג"ב עיין תשובות ח"ם או"ח סי' קפ"ח וסי' קע"ט ועיין היטב בהידושי למס' חולין דף ק"מ ע"א:

א"ח תרמט הלכות לולב

שערי תשובה

נשוע לרבים ויסודהו בהררי קודש ע"ם וצ"ם סימן כ"ז מ"ם עוד בענין זה: (יא) סיפור. עבס"ע וע' בכפות תמרים שעיור בזה מבא דק"ל בזמן שאפל בו עבבר כו' כמבואר בח"ח סימן קנ"ד וביי"ד סי' ק"ד וע' בשערי אורים בית לפרים סימן כ"ח ומי

לבושי

סקי"ז (°) שעל ניטל העוקר מקפה פעיעה וכו'. שהקשה כניטל העוקר דפסול משום חסר מלי לקמ"ל הכי כלל שכל רוקב הגורמ' מבוסס פסול ע' סי' תרמ"ח בדיעים לנו: סקי"ט (°) וכמ"ש הרמ"ם והטור וכ"מ בתום' דבתלה כ"ל. שהם הכהו לחתר עוד ויום ראשון דלולב מותר רק משחיר ממנו כשיעור כדי ללקת בו ותע"ב לחיתקלקלי לחמוה כיהר מבשיעור לו לחיתקלקלי עב"ד ולח הזכירו תנלי משום דמיירי שהפריש ליום ב' וכב"י מוקי לברייתה כשהכה וכ"מ רמ"ח כלן ומשמע דס"ל להב"י דתע"ג דהפריש ליום ב' לרוך תנלי עד"ב ס"א. ומ"ש בח"ח ב' ובח"ג ב' וכ"מ בתום' דמתחלה כתבו. רק כדברי הרמ"ם הב"ל ותע"ג כתבו ותע"ג דיום ראשון נתרצו כול' ס"א מוציל תנלי עב"פ הרי דבתלה לח הזכירו תנלי משום דמיירי שהפריש ליום ב' וחילך: שם (°) וכב"י סי' תרמ"ג ב'. כוונתו לפרש בזה כלן פלוגתת הפוסקים כי התום' שב' דיום ראשון נתפר כולו ור' תניח תנלי עשה שיהיה כולה ביום ראשון ומקשה לעתר יותר משמע דיום ראשון עלמו לין הקפה לחוכלו בתנלי וכן בשתר יותר שיתכלכו כולו לח מהני תנלי ומעשה משום דס"ל להתו' דתנלי לח מהני לחותו יום בעלמו שעשה בו המצוה (וכ"כ המ"א סי' תרמ"ד סק"ע) ומ"ש ביום ה'

ביאור

וע"ל סימן י"ד וסימן תל"ז: מיהו כו'. בלישנא קמא. ור"ח ורי"ף ורמ"ם וכל הגאונים פוסקין בלישנא בתרא. עד שיסיר כו'. כיון דהיינו פסול בגופו דהא חסר כשר כשר ללא משום דמתים כשהיינו מתים מוהר משל"ב בפסול בגופו כגון פסולין דהדר וז"ש לקל לא כו' וכפ' בסג"ל וע"ד לעכניו מרוכין מעליו שעם היינו ניכר המיעוט ומרהה שלמד מתה שאמר בתיקון בעכניו כו' יותר משאר פסולים וע"ל סימן הרמ"ח סי' ד' וכבב"ח מאר כלום ומל"ב מוקי לברייתה בשהפריש ליום ב' ולא הזכירו תנלי משום דמיירי בכה"ג לכל בללה"ם כולה בשאר ימים לכל מלה הרהה"ם שם פלוג: ומותר כו'. כ"כ הרשב"ל דהא דר' תניח שם שהיירי בכה"ג לכל בללה"ם כולה בתקלקלי כמו עלי סופה שאסורין לפילו ביותר מהכשירו וכל שכן כאן שהוא גוף ג' דלא הרמ"ם שם: והפיסול כו'. בדירושלמי לא קתני אלא בחזזית וביולל ב' לכל היא דתמתיתן לשאר לעולה: משום ע"ב. מדהוצרך לאוקוה בשהפריש ליום ב' בשהרה הטהה ועל כרחך ביום שני שעסקינן כמו שבתבו תום' שם דבור המתחיל בשהרה כו' וכב"י ס"ב ועיין תוספות ל"ה ג' דבור המתחיל לפי כו' וי"ל דנקט כו': או כו'. משמע אף תרומה שמהה ושרלה ללת בפי' רש"י ותום' משום לכם ללת כיון דלרוץ עליה כיותר לכילה אז דין ממון בהתי כתתי מכתת שעוריה שהן מהגשרפין סוף תשורה במ"ם הרשב"ל והר"ן ע"ש ושם ומ"ש לת ע"ש. ובזה מתורץ קושיית תום' כל"ל למיתר בתתי כו' כל"ל משום דיתר בתלה בלבד ולפי זה ניתל לת"ל משום ללת משום בתתי כו': או מפני שאינן מינן. מנ"מ הדם שוטה לכבד וק"ק לשאר יתיים: או שהם חסרים כו'. דשעתת דתשהב כו' דלכתתי כו'. ותפרין הסיטו': וחזזית כו'. זה כ' לסיטתו ושתום' ד"ה קפסיק כו' וכרמ"ם לבל לכרמ"ם דוקל ביום ראשון וכמ"ם בירושלמי ולכרמב"ן שיהה מחרת דוודאי יבש מחרת שהוא הדר ומבר בזמן שהן בין ימים טובים ול' משום חסר מלי לקמן ביו' ראשון ול' משום חסר מלי לקמן ביו' שני ול' משום חסר מלי לקמן ביו' שלישי ול' משום חסר מלי לקמן ביו' רביעי ול' משום חסר מלי לקמן ביו' חמישי ול' משום חסר מלי לקמן ביו' ששי ול' משום חסר מלי לקמן ביו' שבת

הסיר המחום פסול כמ"ש : (ט) וחזזית פוסלת כל ז'. כתבתי כ"ז דכל חזזית פסולת מפסול מפני שהוא הדר אין מילוק בין לחתן לשני כלחמרינן בר"פ יבש פסול כל ז' משום דכיון הדר ותימה לי דבדין לולב דסיק כתב הגאון בר"ן מדאמרינן בעל מום הוה מצמע שפסולו מגופו ופסול כל ז' אפי' בזמן הזה וי"ל שאין פסולו אלא מפני שאינו הדר וכיון דאפי' בזמן הזה פסול כל ז' ש"מ דכל שפסול מפני שאינו הדר פסול כל ז' לר"ס ודומק למילק בין הדר להדר (*)גם מל' הגמ' דפסול כל ז' מדקאמר רב בליטמא קמח אין זה הדר ולא חמר סתם פסול כמ"ש בכל הפסולין אלא לאורות ס"ל פסול כל הז' ימים ובאתר"י כת' שמא ירושלמי מולק אגמ' דידן וסבר אפי' בהדר לא בעינן אלא יום רחצון ומדכתי הרמב"ם שפט דברי הס"ע כאן בפסול מפאת מומין אינו פסול כי אם ברחצון והכי"ל בהדיא בפ"ק דסוכה ה"ב ורמ"ה לעניין הלכ' לפסוק בחזזית כרמב"ם כיון דבשאר ימים אין חיוב כלל. אלא מדרבון : (י) שני ימים טובים כו'. הטעם דאין בקניעי בירמי ואין אנו פוסים יום טוב שני אלא בשביל מנהג מכמ שהוחיפו בהלית, ביום שני אלא בשביל מנהג מכמ שהוחיפו בהלית, ביום ב' ורים כ"ל ויש סברת לחיפך לכל דחיקון דבגן תיקון כעין דאורייתא, וס"ל כמו יום רחצון ע"כ מוקלין ואלא מברכין על פסולי י"ט כרחצון : (יא) יבדוק על של חבירו מדעתו. פי' יתן לו במתנ' בעין דמסי לפי' ביום רחצון אבל אלא מדעתו הע"פ שכתב לעיל דמותר דיש ליה לחיפם למיעבד מצוה בממונו מ"מ הוא כשאול ופסול בי"ט רחצון וגם בשני מספק : (יב) ויש מבשירין בלולב. כרמב"ם ס"ל כן ומעמו כתב הרב המגיד כיון שזה הזכירו בגמ' בפירוש ועכ"פ אין מועיל בלולב שפת הדחק אלא בשביל דיבא דע"ז מית בגמ' דסיו מוריפין לולבים לבני כיפם כדי לסמוך על זה בשעת הדחק בעלמא ובאמר מיכא אפי' בשעת הדחק אין מברכין עליהן ש"ע ס"א (*) כדי שיהיה שהרו וכו' . ר"ל שהדחק לבד מועיל שיהיה לבד לולב אחד לכל אחד ואחד ואין מברכין עליהן אפי' בהדחק יבא ואין יכולים לומר שיברכו על של חבירו (יג) מדעתו. פי' שיתן לו במתנה בעצין דמסי לפי' ביום רחצון אבל אלא מדעתו הוא בשאול ופסול ביום טוב רחצון. וגם בשני מספק ט"ז : (יד) הפסולין דהיינו מחמת מום אבל אלא שאינם ביום ראשון בשאול ופסול ביום טוב רחצון. מ"ב סימן י"ז כתב דאפי' בשני

אח תרנא הלכות לולב

תרנא (א) לעשות כלולב ג' קשרים. הין לזה מקור מן הגמ' דלקמ' לר"י דס"ל לולב צריך מנד סיומו הנ' ומיעט כיחד ורבנן ס"ל דלא לחנדס כיחד מלת מכח מי שמת' זה מלי ותמוהו. מכל הקשרים שבלולב עלמו אין זה שום מלות'לת דהמרדכי כת' בשם רתב"ם שמעתי כפת חסר וי"ו משום דו'מים קשור ורומה לכף אחד וכיום הז' מתירין אותו ע"ל ותמוה לי דהא לריך לכסכם הענין וקשר זה מעכב הכשום ע"כ לריך לעשות כענין שיוכל לכסכם היטב ועכ"פ נרא' דהקשר של מעה דהיינו מה שקשר כל הנ' מיני כיחד מקום ווי הוא שקשר כל הנ' מיני כיחד מקום ווי הוא מחשב לגי' ויעשה למעלה עוד שים אם לאפשר לו : (ב) רתשיטם למעל'. דכשי דרך גדילתן ולפיכן מעלי שיטים עומדים ומפי'דיעבד לא יל"ף אם הפכו דאחר חזקי' תרתב"ם כל המלות אין מדם יוצ' אלא דרך גדילתן והטעם דלולב כיתן אחר כיון דכשי תלת מלות ואם' אין כסכמין כסמוך אח' : (ג) אחר מוטל. כ"כ ע"פ הטור שכתב (*) ואף אם הוא אחר יד יתיו מוטל התחרות כשמאל כל מדם שהוא יתיו וכ' כ"י שאחר פוסקים כתבו דכאחר יתיו[שמאל דידי' מזלזלותי תמה דהא הטור עלמו כת'ברמז'כקלא כמ"ש בטור ולפחות ס"ל להכיא דעת הרא"ש כדרכו ואו ק ל דאם יטול הלולב כשמאל דידי' אחיך יוכל לכסכם הלולב כשמאל דידי' דהיינו יתין כל העולם ומ"ל פשוט דיש ע"ם בטור ול"ל יטול התגוד כשמאל כל מדם וגי' דולף אם הוא אחר היה נכוני דקמ"ל דגם כזה הולכין אחר יתין דידי' אח"כ כשאני מלמיד דס"ל הניח חשש שאם כשאני נפסל ודאי כיון דהלולב עדיין בידו צריך להפכו לכתחלה רק הכא אם האתרוג גדול דיש חשש שאם יהפכנו ויהיה נפסל בזה כל שעת ההחק הוי כדיעבד רמי והוי מן[הדין שלא יהפכנו רק ההחשש הוי פן יבוא להפכו מעצמו ולכך כתב רש"י שפיר דהיכי דהוי באתרוג ולולב דעלמא שאין חשש פסול ודאי צריך להפכו לכתחלה. ולכך כיון דבעלמא צריך להפכו יש חשש שאף בזה דהאתרוג גדול ויבוא לפוסלו לא היה צריך להפכו מן הדין רק בזה יש ליחש דאין להפכו כבעלמא ואתי לאפוסלינהו ומזה מוכח דבדיעבד יצא ולכן היכי דהוי שעת ההחק הוי כדיעבד ולכך קאמר דרק אתי לאפכינהו וא"ש ודוק . מיהו יש לדחות מ"ש ואת לאפכינהו היינו דוקא יכול הוא ליתנו לאחר או להניחו ע"ג קרקע וכדומה בענין שאין לחוש שיוסיף דק

ב סניב ההדם. ומיהו אפי' תגדו בלולב שלא כמינו (*) אינו מוכן לכל לגלותו אינו מוכן [כ"מ בגמ'] והוא הדין אם אגדו להדם בלולב [כ"מ בתוס']: ג וכן מוכנין. אפי' (*) כתול [ד"מ] : ד גבוה יותר. הטעם ע"פ הקבל' [ד"מ מהרי"ו] עיין בלבוש ובכתבי האר"י כת' לתגוד ג' הדסים מ' בימין הלולב ומ' בשמאל ומ' בתמלע ומ' בימין ומ' בשמאל וכ' ערבות מ' ערכה בשמאל והדס בימין ולולב בתמלע : ה ג' קשרים. עגד ג' תכות [מרדכי] : ו בידו הימנית. משום דהני תלתא מלות ותתרוג הדא מלו' [גמרא] ים מקשים ל"ל התי טעמא הדא מלו' [גמרא] ים מקשים ל"ל הכי טעמא דכתיב בהדר שמכרך עליו ולריך ליטלו בימינו כמ"ש סי' כ"ו ס"ד ובכרכות פ"ח גבי שמן והדס וי"ל דס"ק לולב בימין ותתרוג בשמאל כלו' מפני מה אין לוקמין שכיכם בימין ועו"ק הני תלתא וכו' כלומר דהפסוק הפריד הני ג' מלות למוד שהרי כ' ועלף עץ עבות וערבי נחל וגבי כפות תמרים לא כ' וי"ו [עמ"ש ס"ד] ל"ל תחת להשמיענו דאפי' בירך עליו כבר ומ"מ טוטלו פעם כ' לריך ליטלו בימין כנון כשע' למירת הוסעמו' ועיין מהרי"ל סוף מנהגים] ושולט בד' ידיו טוטל לולב בימין ותתרוג בשמאל ככל אדם [כל בו] :

ב ° ו יטול האגודה ו בידו (ו) הימנית ז (ב) (ז) ראשיהם למעלה ז ועיקריהם למטה ח והאתרוג (ח) בשמאלית :

ג ט (ג) אשר נוטל לולב בימין כל אדם ואתרוג בשמאל כל אדם דבתר ימין ושמאל דידיה : הגה וי"ח לחזלינן בתר ימין דידיה ח ויש ליטול הלולב בימין ותתרוג בשמאל דידיה [הרא"ש ורבי' ירוחם ומהרי"ו] (ט) וכן נהגו וכן עיקר (ד) ט ומה (י) היפך יל"ל [מהרי"ל ומנהגים] ושולט בד' ידיו טוטל הלולב בימין ותתרוג בשמאל ככל אדם [כל בו] :

ערבי נחל

ד ° ואם לא אגדו תבעוד יום או שהותר אגודה אי אפשר לאגדו בי"ט בקשר גמור אלא אוגדו בעניבה : הגה יש מי שכתבו לעשות הקשר [א] כדרך תמר שכורכין סניפות ג' מינים מלו ומוחזין רחש הכרך תוך הענוד הכרוך * [טור] ג וכן (ג) מוהגין ויש (ד) לקשור ההדס ד גבוה יותר מן הערבה [מהרי"ו] ויפפיל ההדס והערבה בתוך תגד הלולב כדי שיטול כל ג' מינים בידו בפעם ברכה [מהרי"ל] ויש שכתבו(א) לעשות בלולב ה (ה) ג' קשרים וכן מוהגין [מרדכי פרק לולב הגזול] :

ה ° ויטול האגודה ו בידו (ו) הימנית ז (ב) (ז) ראשיהם למעלה ז ועיקריהם למטה ח והאתרוג (ח) בשמאלית : עבי קשרים

ו ט (ג) אשר נוטל לולב בימין כל אדם ואתרוג בשמאל כל אדם דבתר ימין ושמאל דידיה : הגה וי"ח לחזלינן בתר ימין דידיה ח ויש ליטול הלולב בימין ותתרוג בשמאל דידיה [הרא"ש ורבי' ירוחם ומהרי"ו] (ט) וכן נהגו וכן עיקר (ד) ט ומה (י) היפך יל"ל [מהרי"ל ומנהגים] ושולט בד' ידיו טוטל הלולב בימין ותתרוג בשמאל ככל אדם [כל בו] :

ז ° ויטול האגודה ו בידו (ו) הימנית ז (ב) (ז) ראשיהם למעלה ז ועיקריהם למטה ח והאתרוג (ח) בשמאלית : עבי קשרים

ח ט (ג) אשר נוטל לולב בימין כל אדם ואתרוג בשמאל כל אדם דבתר ימין ושמאל דידיה : הגה וי"ח לחזלינן בתר ימין דידיה ח ויש ליטול הלולב בימין ותתרוג בשמאל דידיה [הרא"ש ורבי' ירוחם ומהרי"ו] (ט) וכן נהגו וכן עיקר (ד) ט ומה (י) היפך יל"ל [מהרי"ל ומנהגים] ושולט בד' ידיו טוטל הלולב בימין ותתרוג בשמאל ככל אדם [כל בו] :

ט ° ויטול האגודה ו בידו (ו) הימנית ז (ב) (ז) ראשיהם למעלה ז ועיקריהם למטה ח והאתרוג (ח) בשמאלית : עבי קשרים

י ט (ג) אשר נוטל לולב בימין כל אדם ואתרוג בשמאל כל אדם דבתר ימין ושמאל דידיה : הגה וי"ח לחזלינן בתר ימין דידיה ח ויש ליטול הלולב בימין ותתרוג בשמאל דידיה [הרא"ש ורבי' ירוחם ומהרי"ו] (ט) וכן נהגו וכן עיקר (ד) ט ומה (י) היפך יל"ל [מהרי"ל ומנהגים] ושולט בד' ידיו טוטל הלולב בימין ותתרוג בשמאל ככל אדם [כל בו] :

התתרוג בימינו והלגודה של לולב בשמאלו יל"ל כדיעבד דהא עיקר הטעם

מטוס

ט"ז סק"ב (*) ונ' דלף אם הוא תיגר . לדעון ולף אב' בטור דייק מיניה הב"י דאפי' לתיטר ככל אדם וב' הא"ז דב"ק לא מיתניא ימין כל אדם יב לו מעלה אלא אפי' ימין דתיטר אחיטו אלא אפי' אדם יב לו מעלה ליקח הלולב

באר היטב

תרנא (א) דלא קטוס . ובפתח הדחק אפי' בחל וקטוס מ"מ ע"ש : (ב) ההדם . ומיהו אפי' אגדו ללולב שלא כמינו אינו מוכן דכל ולולב מוכן אינו מוכן לכל אדם להתגדו להדם בלולב כ"מ בשם מ"ן . וה"ה אם אגדו ללולב

מצוה דלולב יום ד' ג' מלות וזהו לכתחלה מבל בדיעבד ולמי יש"מ אם סיפק דהא מ"מ קיים המצוה ואין בתוב בתורה לנקח הלולב ביומן דוק' וזה מובא בגמ' דפרכי' גם"פ והא מדלגביה ספיק ביה ומצאי מכיי בספרים כו' ולא תמר דמיירי שנטלו בשמלו וכן הפוסקים שבתבו קודם הברכה יספכנו כדלמי' מ"ח ולא נקטו דיקחנו לולב בשמלו אלא בשמלו מלא פשיטא דאם סיפק בידיעבד ולא כדיעבד ומ"כ לא היה לרמ"ח לכתוב כאן ואם סיפק יום שם סבורות דמשמע דוקא בתיטר כיון שיש סבורות לכאן ולכאן מבל בתדם אחד לא יצא אם עשה שלא בהדלבתו בזה לכתחלה ואינו בן מלה כמ"ש בכ"ל פסוב : (ה) קודם שיטול התתרוג . כ"כ התו' והרא"ש מטעם דאין לברך קודם שיטלנו דלמ' מסתב' לברך בשוה מונח בבלי בתדי' בתפילין ואין לברך אחר שנטל כל ד' מינ'דבע'ו'תובים לולב הלכך קודם שיטול התתרוג דביומו טובר לעשייתן שמעבבין זמ"ז מ"ב יהפוך התתרוג בו' ימי יונין שלא ללאת עד שיברך ספיק בט"ב ואם ספיק ביו"ט ראשון דמי לספיק בשבת דלמרינן בה"ש מלות ח"ל כומה ה"מ בבתדם מבל בשוה מהפוך בה לתי ואם בתדם דקודם שיטלו התתרוג הוי טובר לעשייתן כיון שיטלו בידיו ולבתחלה יברך על נטילת לולב ועל מצות ד' מינים ואם לא בירך אלא על אחד מהם יברך על השאר בשעת הנפת שלשה האחרים ואם לא בירך כלל יברך על הכל בשעת הנפה ואם שכח ולא בירך על הלולב עד שהתחיל לבדוק בהדסים ערבות יברך על הלולב ואח"כ יברך על ההדסים ואח"כ יברך על הערבות ואם לא בירך אלא על ההדסים יברך על הלולב ואח"כ יברך על ההדסים ואח"כ יברך על הערבות ואם לא בירך כלל יברך על הכל בשעת הנפה ואם שכח ולא בירך עד שהתחיל לאכול אינו חוזר ומברך ואם בירך ולא נטל לולב יצא ואם נטל לולב ולא בירך יצא ואם בירך ונטל לולב שלא כסדר יצא ואם נטל לולב ולא בירך ולא נטל אתרוג יצא ואם נטל אתרוג ולא נטל לולב לא יצא ואם נטל לולב ואתרוג ולא נטל הדסים ולא ערבות יצא ואם נטל לולב והדסים ולא נטל ערבות יצא ואם נטל לולב וערבות ולא נטל הדסים יצא ואם נטל הדסים וערבות ולא נטל לולב לא יצא ואם נטל לולב והדסים ונתן ערבה אחת בתוך ידו השמאלית וקשרה עם הלולב ונטלן יצא ואם נטל לולב והדסים וערבות

ע תוס' יומא כ"א ופסחים כ"ו וכתבו המרדכי בפ"ג דסוכה וב"כ ר"י פ ר"ן שם ל' הו' ורח"ש מדין הקפה מצטה מ"כ ומברייתא ק ברכות ל' ר מצטה סוכה ל"ו וכ"כ

לבושי שרד

מקש"ו (כ) כהיל ולוחזו כו' : דהילו בכלי רחב הל"ל שאחז בהדפני לולב ולא לצון שאוחזו ר"ל בהוחזו הלולב וק"ל : ט"ז מק"ו (כ) בתוס' דף ל"ו בפלוגתת דרבה אמר לף ליקוט הושענה (הגהות הלולב ומיהו קרי הושענה) בסירורא דבעינן לקיחה תמה ולילכ רבא אמר לקיחה על ידי דבר אחר שהם לקיחה : שם (כ) לענין לקיחה ע"י דבר אחר כתבו בד"ס דבעינן לקיחה תמה כנ"ל : שם (כ) דלא ליהוי תלולה כמו לעיל וכו' . דלאחר רבא לאבי דמגדלי הושענה (ר"ל הגודי הגודם לולב) שיירו בית יד מחמת הגודד שלא יקנו במקום אגודו דלא ליהוי תלולה ואע"פ שיחזור ויטלנו בשעת הלל(ר"ל מביא סי') ותע"פ שיחזור ויטלנו בשעת הלל בתוספות ורא"ש וכ"מ ממ"ש סי' תרכ"ז : יתלק הנענועים כהודו לה' כי טוב קלת וקלת וכי לעולם חסדו וכן בתמ(מ"ג)ולא יעשנו בשעת שחום' הש(כל כו הג"מ ד"מ)ומ"כ כהודו יעשה כלל תיכף לנענוע אחד וכתמ כלל תיכ' כ' נענועים וכלל הנענועים יכיל סוף סלוגב

ונטלו לא יצא ע (ו) ואם כרך עליו סודר ונטלו פ או שברך על ידו ונטלו טז יש אומרים דלא יצא : הגה ומהגו להחמיר יז לנסיר (עז) התפילין [מהרי"ל] ובשעות מידם מבל מדינת מין למוש הוחיל (ז) יח ומין כל היל מכוסף בהן : [מגודם פ' מקום שנהגו] : ח ל ינענע יט בשעה (י) שמברך א] ק וכן ינענע בהודו לה' פעם אחת (ח) [ומנענעים בכל הודו שיאמרו] [עור וזרע"ם] ובהודו לה' שבסוף שכופלים אותו שליח צבור והצבור מנענעין שני פעמים וכן ר באנא ה' הושיעה נא מנענעין שני פעמים לפי שכופלים אותו:הגה ויש"א(ט)שהש"ן מנענע ג"פ כשיאמר יתמר לת ישראל כו' אבל לא ביתמרו לת וכן נהגו : [הגהות מהרי"ל ומנהגים] :

פרק לולב הגזול ומהרי"ל ומנהגים] :

בדופני הכלי הוי חלילה היינו שתוחב הלולב בקנה(כ) חלול ומוחזו וע' בב"ח שפי' בע"מ ול"ל כפי' הב"י מדמקט משחזו בדופני הכלי ולא נקט שתוחזו בדופני הכלי: טז ל"ל דלא יצא. כ' בלשון י"א משום הסר"ן ס"ל דלא יצא משום חלילה אם כרך סודר על הלולב תף הר"ן ס"ל דלא יצא משום חלילה : יז לסיר התפילין . משם מהר"ן לחזן תפילין קודם נטילת לולב: יכיר תחל בסוכה על הלולב ומ"מ יעשה בשעת הלל כנ"ל בשלמ"ה [מנהגים] : יח ומין כל היל מכוסף בהן : [מגודם פ' מקום שנהגו] : יט בשעה שאמרו בהודו לה' הודו לשון הודאה ושבח ולכן נוהגין לומר בשעה שאומרים הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו שכופלים אותו שליח צבור והצבור מנענעין שני פעמים וכן בהושיעה נא מנענעין שני פעמים לפי שכופלים אותו:הגה ויש"א(ט)שהש"ן מנענע ג"פ כשיאמר יתמר לת ישראל כו' אבל לא ביתמרו לת וכן נהגו : [הגהות מהרי"ל ומנהגים] :

ממ"ם סי' תרכ"ז : יתלק הנענועים כהודו לה' כי טוב קלת וקלת וכי לעולם חסדו וכן בתמ(מ"ג)ולא יעשנו בשעת שחום' הש(כל כו הג"מ ד"מ)ומ"כ כהודו יעשה כלל תיכף לנענוע אחד וכתמ כלל תיכ' כ' נענועים וכלל הנענועים יכיל סוף סלוגב

מן הסודר וחשיב ליה רבא לקיחה תמה (כ) ולולב שהושיט בכלי דס"ל לת בשחזו בדופני הכלי אינו מניח ידו תחת שוליו מ שחוזו בבית יד של כלי עכ"ל פי' דבריהם כמה שמסיימו ולולב שהושיט כו' ונראה פירושו דמ"ש קודם לזה במשנה הסודר כמין בית יד פירושו שיש לו תועלת מחמת הסודר בהחזקת הלולב דהיינו שהלולב עומד עם הדם וערבה קשה לו להחזיקו (כ) כמ"ש הטור ☜ בס"ס תרכ"ח (שהגהו ליקמ) ס"מ ערכות וע"כ כורך סודר סביב הלולב וקלה חותו הסודר הוא בידו ועי"ז הוא מחזיק הלולב כמין בית שקלת הלולב בתוך (כ) הסודר במקום שהוא מחזיק הן מה יוצא כולו מן המקום שהוא מחזיק דמ"מ ע"י התחזיק בסודר יש לו סיוע להחזיק הלולב מותר בדבריהם פ' מקום שנהגו בפופו ז"ל ותי' ר"י דהתם מיירי שחוחז הלולב על ידי הסודר כמין בית שקלת הלולב שהסודר מסייעו להחזיק וכ"ב לת חלילה כו' ס"ל כתם כ"ם כוותם התו' וכזה ממרו שהוא לקיחה תמה לרבא ונס חלילה לת הוי וע"ז הוקשה להם דלמאי חמרי' בס"פ לחם הוילחם בכלי דלא הוי לקיחה תמה דמ"ם סודר הסודר מכלי דהתם בשלמת לתי' הרחשון ניחא דכתן מייירי דוקא בשאינו כרוכה חבל לתי' המסקנ' ק' וע"ז כתבו לתי' הוא מייירי התם שחוחז בדופני הכלי דהיינו הוא בתוך חבל הכלי והוא חוחז בדופני הכלי מלמעלה דהם יפה לו להחזיק הוא כמו חוחז בלולב כיון שיש תועלת לו מזה הוא בית יד ובזה ודלמי הוא מותר בעין הכא בסודר חלת דהם מיירי שמניח ידו תחת שוליו ובזה לת חשיב לו תועלת מן הכלי וכן הם חוחז בית יד של הכלי מ"ל הוא בית יד ס"ל חוחז בית יד לבית יד וזה לת נלמה בלקיחה בזה ודלמי לת הוי לקיחה ומזה מיירי התם שחוחז בדופני הכלי עצמו בית יד שרי חפי' ב

כ"ל דכשיאמר יאמר נח ישראל הוא כמו שזכרתם לעיל שיאמרו הודו ע"כ מעטיע עמהם משא"כ בימאמרו נח שאין מדבר על הכלל ישראל : (י)הנעטוע הוא כו'. בירושלמי אמרי תנא לריך לנעטע ג' פעמים לכל דבר כזה ים דיעות מ"ם הר"ן הר"י נחות ס"ל דמ"ל לכסכם העלין כלל רק (°) מוליך ומביא מעלה ומוריד כזה הוא ג' פעמים דמעל' ומוריד חד דלמ' מפשר להעלות כלי הורד' ומוליך ומביא מצכי'לתרי וסרי"ף והרמב"ם ס"ל (°) דלריך לכסכם העלין חון ממוליך ומביא ועל כסכום העלין קאמר שיסי' ג' פעמים וכבל לד הולכ' פ"ת והוכח' פעם ת' כלי כסכום עלין ובחות' הולכ' שעום יעשה ג' תנועות קטנות בכסכום עלין וכן בהוכח' כמלא שים בכל לד ת' הולכ' וג' הוכח' הוכח' ופשם ג' פעמים דמעל' ומוריד חד ומ"ם הולכה ופם ג' תנועות קטנות ובמעל'ומוריד שניהם ג"כ בדרך זה(°)ודיעה אלישית שמות תנועות קטנות שזכרנו יסי' בשם הולכ' והוכח' דהיינו שבלה ת' יעשה הולכ' והוכח' גדול' פעם אחת ומעל' ומוריד פ"א כלי כסכום עלין (°) ואח"כ יעשה שם ג' תנועות קטנות בכסכום עלין שבל הולכה והוכחה קטנה לד וכן מעלה ומוריד זה תוך דברי הר"ן אע"פ שאין זה לשונו (°) והרי"ף כ' ניעטוע זה חון ממוליך ומביא והרמ"ם כ' וז"ל לכל דבר פירוש לכל רוח שמוליך הלולב לריך לנעטע ג"פ חון ממוליך ומביא כלומר אין מספיק לה הולכ' והוכח' עד שיעטע ג"פ בכל הולכ' והוכח' והיה רואה לפר' שיתפוס ידו במקום מ' ויעטע ניעטוע כל דהו ג"פ לולי דעי' דדבי זירא כו' משמע דלכל לד לריך לחולין ולכיה ג"פ ובכל לד ולד פעם ג' הולכות וג' הוכחות וג' הולכות וג' הוכחות ג"ז בין בכל עכ"ל ודבריו מחוסרים פירוש כמשמעותן דתחל' תמר שבי' ברמ' שיתפוס (°) במקום תת' ויעשה ניעטוע קטן ג"פ משעה שתת"כ סובב שלא יתפוס בתפיסה במקום מ' אלא יהיה שם דרך הולכה והוכח'ולפ"ז לא יעשה בכל ג' רק הולכ'מ'ופם תמר תחת הולכ'עשה הולכ' והוכח' כניעטוע וכן בהוכחה ג' פעמים יעשה בכל פעם יעשה תמר ההוכח' ניעטוע דרך הולכה והוכח' ג' פעמים וכ"ם בפסקי הרמ"ם ובטור כתוב וז"ל וכניעטוע הוא שמוליך ידו מכנגדו להלן שיעשה בכל פעם יעשה תמר ההוכח' והוכח' ג' פעמים בהולכה וג'פעמים בהוכח' וי"ל ומביא חליו שם מחרון ופשה כן כתבר הטיד ב"י שכ"ם בטופחת ספרדיסוהו החמת להסכיים שם ויעטע שם ג' פעמים בהולכה וג'פעמים בהוכח' וים שם מחרון וי"ל ומביא חליו ופשה כן כתבר הטיד ב"י שכ"ם בטופחת ספרדיסוהו החמת להסכיים שם מ"ם הוא בקיצור פסקי הרמ"ם ומה שמסיים ס"ם ל"ן פעמים פי' שבל הולכה והוכח' ממעטע מחשב לחד ממלת שבכל לד עושה שם תחל' הולכ' בלא ניעטוע ותמר עושה שם ג' פעמים בכל לד וים ג' פעמים פי' שבל הולכה והוכח' ממעטע מחשב לחד ממלת שבכל לד עושה שם ג' פעמים בהולכה ג'פעמים בהוכח' וים שם מחרון וי"ל ומביא חליו ופשה כן כתבר הטיד ב"י שכ"ם בטופחת ספרדיסוהו החמת להסכיים שם ויעטע שם ג' פעמים בהולכה ג'פעמים בהוכח' וים שם מחרון וי"ל ומביא חליו ופשה כן כתבר הטיד ב"י שכ"ם בטופחת ספרדיסוהו החמת להסכיים שם מ"ם הוא בקיצור פסקי הרמ"ם ומה שמסיים ס"ם ל"ן פעמים פי' שבל הולכה והוכח' ממעטע מחשב לחד ממלת שבכל לד עושה שם תחל' הולכ' בלא ניעטוע ותמר

הולכה וכן מובאין: **כא דרך ימין.** ע' בלבוש והסי' ימין ס' רוממה וכתבתיים לימתא מזרח דרום לפון מעלה ומטה מערב ולעולם יעמוד בפניו למזרח [מ"ל] ל"ל למיטר יקוף נ"כ כסדר הזה לחלוי כתב ימין דעלמא ורמיה ממפנה כ' פ"כ דמדות דאמרי כל הפנינין בבר הבית נכנסין דרך ימין וכו' מון נמי שאירעו דבר שהיה מקוף למעלה ומ"ל מה לך מקוף למעלה מפני שאני הבל הטוכן בבית זה הוא יזמנך. ומקשה מאי שאלה היא זו למה ליער הוא ופ"ק דגם במקוף דרך ימין ס"ל לעזולו למה הבל הוא וזהו שמעלה דידי: **כב** שפעטע ילמ בדיעבד: **כב** שפעטע ילמ. ל"ע דהכא לפי' לא נעטע כלל ילמ כדאמרינן בגמ' מדלגבאי, נפק ליה ו"ל דהם לא נעטע טוב לחזור וליטלו ולנעטע: **כג** בין יום אחד. וכ"פ הב"ח ורס"ל כתעו ס"ל ליטול ולנעטע כדי שיהא מצוה בשעת נטילה כ' שהורה בפ"ק ליטול ולנעטע קודם הלל וכשאין מקדימין לא יטלו לחריס לא יטלו דמיירי שיטה ליטול ולברך עכ"ל: **כד** כלם לפניו. כלו' שמוכיס לו שלא יטרוך להפסיק ביניהם: **כה** ואם סח. ז"ל הג"מ וע"ז כ' רבי' שמעה שאם סח בין מין למין חוזר ומברך עכ"ל מזה הלבוש °רדב"ז ח"ג קנ"ח °°עפי' מרס"ד ס"ז מוכח דכ"ש לפימתי מזיל בשפסק ג"כ גבי קופר שאכסה חוזר ומברך כמ"ש הג"מ שם בשעה בהל' לולב ע"ש כתב ומ"מ אם סח בין מין למין חוזר ומברך עכ"ל מזה הלבוש דאפילו

ל"ל לכתוב לה יפחות דהא כבר כתב ד' מינים מעכבין זמ"ז בשלמות בגמרא ממר כשם שמין פוחתין כלמין מוסיפין וקמ"ל רבותא לעניז מין מוסיפין מפי' כגון שלג אין פוחתין ליכא רבותא וכ"ל דקמ"ל רבותא דמירי מפי' כגון שלג כל הד' מינים ולא כהן בשעת נטילה שלא שמח"כ ביום משום חשוב שלום לעשה למעוטי מלא לגבי דידו כדלמית' לקמן סי' תרנ"ב שים חשוב משום כזה עז"ק שלא יקח ג' מינים לשם מצוה כזה עכ"ל ומיהו ולא כהן בשעת נטילה שלא שמח"כ ביום משום חשוב שלום לעשה למעוטי מלא לגבי דידו כדלמית' לקמן סי' תרנ"ב שים חשוב משום כזה עז"ק שלא יקח ג' מינים לשם מצוה כזה עכ"ל נכון מאד: אחר שכתבתי זה ראיתי שהקשה ב"י על רבינו הטור, כמ"ש לשם מצוה ולמה כתב הטור דוקא לחריתא ממה שים בפחות כ"ז כ"ל נכון מאד: אחר שכתבתי זה ראיתי שהקשה ב"י על רבינו הטור, כמ"ש לשם מצוה ולמה כתב הטור דוקא לחריתא ממה שים בפחות מלא עומר הא לא כתב אלא לשם מצוה ולא לשם מצוה עומר: אמרתי ע"ז שיטו כמי שפי' שלכם כך ק"ו על הודאי כי כמ"ש לייסב הקושי' לתשובה של הב"י שהיא מכח דקדוק הלשון שהי מוכח כן בפירוש מכח קושית הסניה מלד הדין ובאמת שניהם מתוכלים דבר אחד דגם כאן נתכוין הטור למ"ש דמיירי לאחר הבדיקה רק מכח חשוב מלא עומר הא לא כתב אלא לשם מצוה ולא לשם מצוה דוקא נתכוין עומר לולב

תרנג (°) נ"ל דהדס אסור להריח בו אפי' בשעת הסוכה לכל ז' וב"מ סי' תרס"ח אבל מותר מותר להריח בו בשבת כמ"ש בשע"ס סי' תרכ"ח ס"ב דהא עכ"פ עתה לאו למצוה עביד ויפה נ"ל דהוקה כשמריח בו בשעת נטילתו לגמרי מ"ז י"ת דאינו מברך אבל אם מונחו בחלונו היום להריח בו לכ"ע מברך מ"ד לאפרי האומר מ"ד לא מברך (°) ועיין לעיל סי' תרו"ו ס"ה וכ"מ מל' סמ"ק עב"י : א שרי בהגה"ת. ומ"ז לאו מילתא היא ועמ"ש סי' תרל"ח ס"ו (°) לענין לובש של חשתק :

תרנך א מקבלת חשק . הע"ג דלחימה מיכת בלובש מ"מ רשאי לטלטלו : **ב** לא תחליף . דעדיף לתקוני מלה [רש"י] :

תרנה כתב רש"ל בתשובה סי' י"ט דלחשון בשבת אסור לשאול עכו"ם מע"ם דהא ח"ח לשכור בקבלנות שלריך לומר בהדיא שיעשו כי"ע שני ח"כ הוי למירה לעכו"ם שבות ולובש כי"ע שני דרבנן וכ"ע מודו דלא אתרוג מקמי דרבנן עכ"ל משמע דלעולך י"ע ח' מותר לומר לעכו"ם להביאו בשבת ותע"ג דס"ל לרש"ל בשע"ס סי' שמ"ה ס"מ בשמו מ"מ ס"ל דשרי לעולך מלוה כזו ול"ע ותפשר דאתי למימר דאפי' למ"ד דל"ל ר"ה אסור לעולך י"ע שני ול"ע אם מותר לשלוח לחביבו דמ"מ חטח בשביל שיזכה חביבו ול"ל דאם פשע במה שלח הכין לו לובש קודשי"ט אסור לשלוח לו ואם לא פשע מותר עשב"ש ול"ו ואפשר כיון שהתירו לו לובש מבמים ממילא שרי לשלוח לו ואם לא פשע עמ"ש סי' ש"ז ס"ה אפי' לשרי וכמו שמחלקינן בשע"ק מביאו סרי"פס מ"ם דשמי עשה כחיבורי מג שהחם מפיו עשה דיחד לחשלות ס"ל רחוי לחחות למירה לעכו"ם שהות שבות מקמי עשה דיחד לחשלות ס"ל אפי' לשרי לחחות למירה לעכו"ם שהות דרבנן יש לחמות מלות לובש עשה עשה דרבים ואפילו מחר יום רחשון שהות דרבנן הנאה של רבים וכן המנהג במדינה זו לשלוח מחר לתרוג בי"ט . ומ"מ בשבת אין לשלוח בשביל י"ט שמחריו כלל"ד :

תרנו (א) אם קנה לתרוג . בפ"ק דכ"ק בהדור מלוה עד שיש בו פרימ"ז כ' לכן ויש מי שחומרים כו' וכמ"ש כאן ובפ"י ס"ב (°) והרמ"ם כתב אם מלא לתרוג שרשו ופריו ועלין אפי' אין בו אלא כ"ז טפחים ואין לו עוקץ ולא עלין אינו כלום ואין לברך עליו ולא לצאת בו ידי חובתו ע"כ ולפ"ז אם נשרו העלין ונשאר העוקץ ופרי אין לברך עליו ולא לצאת בו ידי חובתו ולא ראיתי מי שכתב כן ולפ"ז אם נשרו העלין ונשאר העוקץ ופרי אין לברך עליו ולא לצאת בו ידי חובתו ולא ראיתי מי שכתב כן ולפ"ז אם נשרו העלין ונשאר העוקץ ופרי אין לברך עליו ולא לצאת בו ידי חובתו ולא ראיתי מי שכתב כן

תרנג (א) הדם של מלוה . לפי שעיקרו חינו מלוה להריח בו ומזה הוקשה כל ז' כמו בשלי סוכה אבל לתרוג עיקרו למלוה ומזה לבד הוקשה ולפ"ז מלבריח חלה שמחלקו בברכה די"ח דכיון דלה עביד לריח' לה שייכ כו ברכה המוחן ריח טוב בפירות ע"כ אין להריח בתרוג כל ז' ועמ"ש סי' רי"ו וכתב סמ"ק ואותן המריחים כשמברכין על הבשילה מבהב שבות הוח עכ"ל ט"ז . ומ"ל כתב כ"ל דהדס אסור להריח בו אפי' בשבת דהוקה לכל שבעה וכ"ש סי' תרס"ח מכל מלוה אפי' בשבת כמ"ש בהג"ה בשבת כמ"ש בהג"ה סי' תרכ"ח ס"ב דהא עכ"פ עתה לאו למצוה עביד . ועוד כ"ל דהוקה כשמריח בו בשבת נטילתו לגמרי מ"ז י"ת דאינו מברך אבל אם מונחו בחלונו היום להריח בו לכ"ע מברך מ"ד לאפרי האומר מ"ד לא

א"ח תרנו תרנז הלכות לולב

מגן אברהם נ"י

באר הגולה

סמ"ג מכל מקום כשר קטן מתרונ ממילא הוה ליה מותו מתרונ לגבי דידי' כמו שיתו מכמים לכל מדם ומן מיוב ההוספ' על מותו סך שקנה : (ב) שלים מלגיו · פי' אם הקטן ממכר בשם יוסף שני דיגרין דשיתו שלים של תוך שדמי' ושלים מלבר שיתו שיתוק שדמים לשנים ויוסף ויוסף חלק שלישי דשיתו שיוסף ג' דיגרין וכפי' היא בגמרא מיתה שלים יוסף ולא מיפשטא ומזלין לקולא :

תרנו (א) מייב לקנות לו לולב .

רש"ל כ' ע"ז ול"ל דהא בהדיא שיתו מייב בלולב ולא נמ' שם שלריך לקנו' לו לולב כמ"ש נפי תפילין היולד לשמור תפילין מביו לוקח לו תפילין וכן למקלת גמולים נפי ליצית נורסין מביו לוקח לו ליצית לאבל בלולב תנן מייב בלולב והטעם פשוט שמ"ל לקנות לו לולב כש"ע כי לאמ' שיצא בו מביו יתיבו לבוא לבית הכנסת ועיי משא"כ תפילין עכ"ל. ומיהו יודע מה קשיא ליה דזה מיירי ממי שידו מסגת לקנות לבמו לולב מ' יעשה כן כדי שגם במו יכול לבוא בשבת מבלי שמורים לו שזהו יותר טוב ממה שיבוא מ"מ (ב) וכשפיק ו' משמע שאפי' קטן שלא הגיע לעונת השעורות מברלעל לולב היינו שלא (ב) מלד החיוב לחינו אלא שיהא יכולה לעשות כן :

תרנז (א) אלא יום הראשון . דכתי' ולמחתם לפני ה' אלהיכם שבעת ימים וסיינו במקדש אל בשאר מ"מ יום הראשון ושמחת לפני ה' אלהיכם שבעת ימים ומקדש אל בשאר מ"מ יום הראשון דכתיב ביום הראשון תקנו ז' זכר למקדש : (ב) ביום שבת חיו מוכל. גזירה שמא ילך אלל בקי ללמוד ויעבור על ל"ת בכה"ג: (ג) ומסור לטלטל הלולב . בפי' תקפ"ח הביא רמ"א בשופר שאסור לטלטל כ"א לצורך גופו ומקומו וה"ה כאן ממי שרי לטלטל הלולב לצורך גופו ומקומו: (ד) התרונ מותר . דרמוי להריח בו . ק' דהא כ' בפי' תרכ"ג דיש למנוע מלהריח בו וכאן כ' דיש להריח בו ומיישב דשאני הכא דאיכא מ"ע דלולב ומ"ע דהדס ומ"ע דלולב עדיפא דכתיב בו פרי ועוד דאיכא מ"ע דשופר בהדס ליכא מ"ע דלולב ב

ומש"ה נקט טירתי שדרך לגמרן מכל היכא דלית מכוון למיגמרי שרי דלית שיך פסיק ריפיה אלית במלתא גמורה (*) מכל הגיעור אית מלתא הכיבוי עכ"ל (*) פי' דהא דאמרי' דף כ"ג אפי' ע"ג מרס מסור דמוליד ריחא במרס ומסור אע"ג דלית מכוין משום דהוי פסיק ריפיה היינו משום דעכ"פ הוי כבער והוי מלתא גמור דמכל להוליד ריח בלית מכוין שרי כנ"ל פי' וצ"ע דדברי מהרי"ל ורוקח עיקר משום הבער (*) דהא עושה לצורך מוכל נפש ואפש"כ מסור משום דמוליד ריחא במרס ומסור אע"ג דלית מכוין משום דהוי פסיק ריפיה היינו משום דעכ"פ הוי כבער והוי מלתא גמור דמכל להוליד ריח בלית מכוין שרי כנ"ל פי' וצ"ע דדברי מהרי"ל ורוקח עיקר משום הבער (*) מות'ליתנו כי"ע עליה'עפי'

סכ"ב ס"ה: ג מין מדם יולת כו'. הס הין המים בניתו ומת' המס' הלולב שלו מהוכיח מו קרובין במת' כ"ל דלת יהת דסמס ניתה ליה למוכרו על יום ט' ומכוכרו כ"ל דברי רוצין למדם מיהו הס מדם מסוב הוה דילת בפיו מיהו הס ג ג אין אדם יוצא ידי חובתו ביום ראשון בלולב שלו חבירו שהשאילו (ה) ג] דבעינן לכם (ה) משלכם ד ואפילו אמר לו יהא שלך עד שתצא בו ואח"כ יהא שלי כבתחלה לא יצא דהוי כמו שאול ה ואם נתנו לו במתנה מותר:

ד ו נתנו לו על מנת להחזירו הרי זה יוצא בו ידי חובתו ומחזירו שמתנה ע"מ להחזיר שמה מתנה ז ואם לא החזירו לא יצא ח אפי' נתן לו את דמיו ואפי' נאנס מידו ד וכן אם החזירו (ו) לאחר זמן מצותו לא יצא: הגה ומותר לתת לו לתורנו בשתנה על מנת (*) בלת יקדישנו ה בלת גרע ממתנה ט"ג (ז) להמזיר: [ר"ן פ"ה דמדיש]:

ה ט נתנו לו סתם הוי כאלו אמר לו על מנת שתחזירוהו לי דמסתמא על דעת כן נתנו לו ביון שצריך לצאת בו שאין לו אחר ואם לא החזירו לא יצא: הגה ° ו ולריך להזור וליתנו לנעליו (ח) כמתנה כדי שיהיה של נעליו ולמו [הרא"ש ורבינו ירוחם ל"מ מ"ל] ז י ומיהו אפי' לא החזירו לידו אלא לאחר ואחר לאחר והאחרון מחזירו לבעלים (ט) יצא:

ו כ לא יתננו ביום ראשון ח לקטן קודם שיצא בו מפני שהקטן קונה ואינו מקנה לאחרים מן התורה ונמצא שאם החזירו לו אינו מוחזר ל ויש מי שאומר שאם הגיע לעונת ט (י) הפעוטות מותר מ ואם תופס עם התינוק יוצא כיון (י) שלא יצא מידו שפיר דמי:

ז ס שותפים שקנו לולב או אתרוג בשותפות י אין א' מהם יוצא בו ידי חובתו ביום הראשון עד שיתן לו חלקו במתנה: הגה ודוקא שלא קנו לצורך מלוה אבל אם קנו לצורך מלוה יולאים בו מסתמא דמדעתא דהכי קנאוהו (המגיד)

ח ס"האחים שקנו אתרוגים מתפיסת הבית ונטל א' מהם אתרוג ויצא בו אם יוכל לאוכלו ואין האחים מקפידים בכך יצא ואם היו מקפידים לא יצא עד שיתננו חלקם במתנה ואם קנה זה אתרוג וזה (°) פריש או שקנו כאחד אתרוג רמון ופריש מתפיסת הבית אינו יוצא באתרוג עד שיתנו לו חלקם במתנה ואע"פ שאם אבלו אין מקפידים עליו מפני שכל שאין שם מאותו המין אין מחיתם בסתם מועלת אבל כשיש שם מאותו המין אפילו היה מעולה מאחרים מחילתן בסתם מועלת לפי שאינם מקפידים:

ט פ מה שנוהגים במקום שאין אתרוג מצוי שכל הקהל קונים אתרוג בשותפות השעם מפני שכיון שקנאוהו לצאת בו על מנת שיחזירוהו להם: הגה ונוסין מעות אתרוג לפי ממון דהדור מלוה מוטב על עשירים מפל

חברו שהשאילו (ה) ג] דבעינן לכם (ה) משלכם

דכתיב עכ"ל (*) פי' דהא דאמרי' דף כ"ג אפי' ע"ג מרס מסור דמוליד ריחא במרס ומסור אע"ג דלית מכוין משום דהוי פסיק ריפיה היינו משום דעכ"פ הוי כבער והוי מלתא גמור דמכל להוליד ריח בלית מכוין שרי כנ"ל פי' וצ"ע דדברי מהרי"ל ורוקח עיקר משום הבער (*) מות'ליתנו כי"ע עליה'עפי'

סכ"ב ס"ה: ג מין מדם יולת כו'. הס הין המים בניתו ומת' המס' הלולב שלו מהוכיח מו קרובין במת' כ"ל דלת יהת דסמס ניתה ליה למוכרו על יום ט' ומכוכרו כ"ל דברי רוצין למדם מיהו הס מדם מסוב הוה דילת בפיו מיהו הס

ג] דבעינן לכם. וכמ"ש סי' כ' בהגה"ט. ועי' בתשו' מבשם משה סימן ד' : שם ואינו מקבל לתריס מן התורה והס הבן סמוך על שלחן אבין הס מכני מה שמוכן לתבין לנתת לו . ע' לעיל סימן שס"ו ס"ו . וע' מחבה לתריס כל' זכויה סימן כ' ,

אשל אברהם

ג] דבעינן לכם. וכמ"ש סי' כ' בהגה"ט. ועי' בתשו' מבשם משה סימן ד' : שם ואינו מקבל לתריס מן התורה והס הבן סמוך על שלחן אבין הס מכני מה שמוכן לתבין לנתת לו . ע' לעיל סימן שס"ו ס"ו . וע' מחבה לתריס כל' זכויה סימן כ' ,

יד אפרים

תרנח במג"א ס"ק ג' מיירי בתינו יודע שאין מקדשין בשלשה מש"ה לא כו' כ"ל : שם אבל הכא בעינן לכם משלכם ר"ל דבקדושין אמרי' בשלשה גזל ולכן אמרי' אילו ידע הדין בשאין מקדשין בשלשה היה נותן לו בלי מחנה ע"מ להחזיר ולכן לא הוי גזל אע"ג דלא בלולב דכתיב לכם משלכם אבל בלולב אבין זה מוכח דבעינן לכם משלכם דקדושין מהכי לא מהני הך סברא דאילו ידע אע"ג דבקדושין מהכי דכתיב לכם לא הוי גזל מ"מ אין סברא לומר דמיקרי לכם כיון דבשעת מיתה לא ידע שאין זה משלכם זה כוונת המג"א ומבק"ח הני מלת בעינן וכ"ל כנ"י והוה ר"ה כולי עלמא יהני ע"ש וכ"ע ולעני"ד אין זה כוונת המג"א ומילוקו הוא ע"ד שכתבתי ומ"מ דינו לענין קידושין כ"ע זע"ש כ"ם גבי עובדת דמרי בר חוסק זשהם"ש שם לענין אי מהני ליחודא לענין קידושין : שם שאין מקדשין בשלשה כו' כ"ל :

שערי תשובה

תרנח (ה) משלכם. עכה"ג ועיין מ"ש בק"ע בהדשות בסימן ס"ח בענין מהנה ע"מ להחזיר ומ"ש בית אפרים על ס"ק ז' ע"מ שתחזירו לי כ"פ שתע"פ שכ"כ מדברי הרמ"ה מדברי הריטב"א מדברי הרשב"ם מסתע להלכה דקוקה שהם שבן כיוצא בהם ובכיוצא בזה ממ"ש בשו"ת הרשב"ם סי' תלף וכ"כ ס"ק י"ו :

(ו) **ומסה** פטורה כו' . כ"ל דעכצ"ו שכשיס שלמו מברכין ג"כ על המתרוג. מע"פ שסס פטורים מכח זמ"ע שהו"ג מ"מ יש רשות לסס לברך כדמ"י לעיל ע"כ מייבים ליתן לזה לפי ממוסס . ותו כ"ל כיון דלמ"ר' בגמ' מולך ומביח לעזור רוחות רעות ומלניס רעים מ"כ גס היא נהנית מזה ע"כ לריכה ליתן לסיוע:

תרס (א) זכר למקדש . שהיו מלקטין מורביות של ערב' ובמין וזוקפין לוחן בלידי המזבח ורמשיהן כפופים ע"ג המזבח תקעו והריעו ותקעו ככל יום מקיפין את המזבח ואומרי' אנא ה' הושיעה נא ואומר יום הו' אנא ה' הצליחה נא ואומר יום הו' מקיפין ז"פ . ובשבת טוענין היקף לבית' אע"פ כה ס"ת דוגמת המזבח ובשבת אין אנו מקיפין לפי שאין סס לולב:(ב) מי שהיה לו לולב אחד כו'. כ"י הביא זה בשם כל גדו' וכ' אבל אני אומר דאפילו אין לו אלא אחד מהן יוליא בו ידי חובתו ואפילו בשבת ויו"ט ואפילו אין לו אתרוג ואפילו אין לו שופר ואפילו אין לו מגילה ואפילו אין לו מצה ואפילו אין לו מרור ואפילו אין לו יין לקידוש ואפילו אין לו נר לחנוכה ואפילו אין לו מקום לישב בסוכה ואפילו אין לו מקום לעשות סוכה ואפילו אין לו מקום לבנות בית המקדש ואפילו אין לו כהן לעבודה ואפילו אין לו לויים לשיר בדוכנם ואפילו אין לו קרבנות להקריב על גבי המזבח ואפילו אין לו מזבח להקריב עליו ואפילו אין לו בית המקדש לבנות מקום ואפילו אין לו ירושלים לבנות בית המקדש ואפילו אין לו ארץ ישראל לבנות ירושלים ואפילו אין לו ארץ ישראל

תרסב סדר תפלת יום ב של סוכות ובו ג סעיפים :

א א ביום שני מברך על נטילת לולב וכן בכל שאר ימים :

ב ב (א) א אינו מברך זמן ביום שני על הלולב ג אלא אם כן חל יום ראשון בשבת :

ג ד מוציאים שני ספרים וקורין בהם פרשיות שנקראו אתמול ומפטיר במלכים (° ויקהלו עד בהוציאי אותם מארץ מצרים :

תרסג סדר תפלת חול המועד ובו ג סעיפים

א א (א) בחול המועד מוציאין ס"ת וקורים בו ארבעה ב בקרבנות החג של פרשת פנחס ג וביום ראשון של חולו של מועד קורא כהן ביום השני ולוי וביום השלישי וישראל חוזר וקורא וביום השלישי והרביעי קורא * (ב) ספיקא דיומא וביום השני וביום השלישי ועל דרך זה קורים בשאר הימים : הגה וי"א שבנים הראשונים קורין בספיקא דיומא והשלישי קורא ביום המחרת והד' חוזר וקורא כל ספיקא דיומא דהיינו מה שקראו שנים הראשונים וכן אנו נוהגין וביום הז' הכהן קורא ביום החמישי לוי ביום הששי ישראל ביום השביעי והרביעי קורא ביום הששי ויום השביעי וכן אנו נוהגין [רש"י בשם רבותיו ומהרי"ו ומנהגים] ד ובארץ ישראל שאין שם ספיקא דיומא אין קורים בכל יום אלא קרבן היום בלבד כי ביום ב' הוא א' לחולו של מועד קורא כהן וביום השני והג' העולים אחריו חוזרים וקורים אותה פרשה עצמה ועל דרך זה בכל יום משאר הימים :

ב ה שבת של חולו של מועד ערבית ושחרית ומנחה מתפלל של שבת ואומר יעלה ויבא בעבודה ובמוסף אומר אתה בחרתנו ומפני חטאינו את יום המנות הזה ואת יום חג הסוכות הזה וחותם מקדש השבת וישראל והזמנים : הגה ונוהגין א לומר (ג) קהלת בשבת של חול המועד או בשמיני עצרת אם איקלע בשבת [מהרי"ל] [וע"ל סי' ת"ל] :

ג מוציאין שני ספרים ו באחד קורין ראה אתה אומר אלי ב ומפטיר קורא קרבנו' של ספיקא דיומא (ד) ומפטיר ביחזקאל ביום בוא גוג :

באר הגולה

א מסקנת הגמ' סוכה מ"ו וכר"י ב טור בשם ר' שלמה בר שמשון ור"י והרא"ש ג טור ד לייתי לעיל סי' ת"ל (° מפני שחנוכת הבית היתה באותה אסיפה בחג הסוכות : א משנה מגילה ל"א ב שם ל"א ג מהא דאתקין אומר סוכה כ"ה וכמו שפירש הרי"ף ורא"ש בשם גאון ד ב"י ה ליינתיו בסי' ת"ל ו ברייתא ל"א מגילה

עטרת זקנים

תרסג * ספיקא דיומא ובתשובת מהר"ם לובלין סימן פ"ה שהביא תמא לעיל בדברי מו"ח מ"א סימן קל"ז ס"ק ו' באריכות ומו"ח מ"א פסק לברך ע"ש באריכות :

נתיב חיים

תרסב מ"א ס"ק א' (° ודבר תימא . כ"ב נעלם ממנו מ"ש רי"ץ גאות הובא בהגהות הרא"ש פ' בכל מערבין דזמן ליל ר"ה הוא מדרבנן אבל זמן ליל חג סוכות דאורייתא וה"פ דר"ה וי"ה ע"כ לא מקרי רגלים מדאורייתא ורבנן מחייבי לברך כדמסיק פ' בכל מערבין וזמן דשופר אומרים על מצות דאורייתא ואין זמן על דבר שהוא מדרבנן פוטר זמן שהוא על מצוה שהיא דאורייתא משא"כ זמן החג דסוכות שהוא רגל מדאורייתא פוטר זמן דלולב :

תרסג מ"א בהתחלה °) ואם חל יום שלישי בשבת אז אומר כנ"ל :

לבושי שרד

תרסב ט"ז סק"א (°) ונ"ל דהא אין אומרים הושיענו היום בחגיגת יום שני כנ"ל : שם (°) בסופו ויום ב' של יו"ט שלנו כנ"ל : תרסג מ"א (°) ד"ה בתפלת מוסף . סדר הושענות דע כי סוכות

דגול מרבבה

ו כן אבל תוך י"ב חודש על אביו וכו' משמע דבשאר קרובים אפי' תוך למ"ד מותר דאל"כ אפי' אירע קודם החג כמי אלא ודאי קודם החג א"כ החג מבטל גזירת שבעה והטעם נ"ל שהרי עיקר איסור הקפה לאבל הוא משום שמחה כמבואר בלבוש ושמחת שחייב לפורעה מותר בשאר קרובים תוך למ"ד לאביו אסור כל י"ב חודש והקפה דומה לשמחה שחייב לפורעה וע' בי"ד סי' שמ"א וק"ו לדעת הב"ח שהובא בש"ך שם סק"ג וע"ש בט"ז סק"ג שפי' גם דברי רמ"א כן ונ"ל דזה שאסור אבל בהקפה גופא חידוש הוא הכי דלא נוסיף עליה :

מגן אברהם

בסוכה צריך בליל שניה לברך סוכה ואח"כ זמן כמ"ש סי' תרמ"א והבית חדש כתב בשם רוב האחרונים שלעולם יברך סוכה ואח"כ זמן וכ"מ בגמרא עכ"ל וכ"כ בהגמ"נ בשם הרבה פוסקים וכ"מ במ"ל · ובשל"ה כ' מי שעושה שני ימים יה"כ יברך סוכה ואח"כ זמן :

תרסב א אינו מברך זמן . עמ"ש סס"י ת"ר ועיין במנהגים שכתב דזמן הוי דאורייתא (° ודבר תימא הוא ואפשר דכוונתו דלית ביה פלוגתא משא"כ בר"ה דאבעיא להו בגמ' ול"נ טעם אחר משום דבלולב אם בירך זמן בשעת עשיה יצא וכמ"ש סי' תרמ"א ולכן אפי' אי הוי אתמול חול יצא בשהחיינו דלא גרע משעת עשיה משא"כ בשופר ככ"ל ברור :

תרסג (°) בתפלת מוסף או' בין יום הב' ליום הג' ומנחתם ונומר (לבוש) : סדר הושענות בשני הי"ט למען אמיתך אבן שתיה ובח"ה אערוך שועי אל למושעות אדון המושיע ובשבת אום נצורה ואם חל יום א' דסוכות בשבת אומר ביום ב' למען אמיתך וביום ב' דח"ה אבן שתיה °) ואם חל יום ששי בשבת אז אומר בב' דח"ה אום אני חומה ובג' אל למושעו' (לבוש מנהגים) : א לו' קהלת . בקהלת כ"ע מודים שאין מברכין : ב ומפטיר קורא. וחותם בהפטרה השבת וישראל והזמנים (ד"מ מנהגים לבוש) עסקי' ת"ן :

ט"ז מגן דוד

בין קידוש לזמן . וכתבו הטור והמרדכי בשם ראבי"ה שאף בליל ב' י"ל זמן באחרונה כמו יקנה"ז אע"פ שהזמן אינו חוזר על ההבדלה והרא"ש הסכי' לסברי ראשונה ובת"ה כ' דנהגינן כראבי"ה ובתשו' רש"ל סי' ס"ד כ' שקבל' בידו לנהוג כראבי"ה דב' הימים שוים הם וכן מסיק מו"ח ז"ל בשם האחרונים :

תרסב (א) אינו מברך זמן בי"ט שני · דממ"נ יצא בזמן שאמר בראשון אף אם הוא חול דלא גרע מאלו אמרו בשעת עשיית הלולב שיל' ול"ד לקידוש שאומר בליל ב' זמן שאותו הוא בשביל היום ולא בשביל הסוכה ואע"ג שגבי שופר אומרים זמן גם בשני ש"ה דלפעמים עיקר הקדושה ביום ב' כדאית' סי' ת"ר ככ"ל והטור הביא בסי' זה וז"ל ומכאן קשה למנהג טוליטלה שאומרים ביום השני הושיענו בחגיג' יום שני דכיון שעשינו אותו קודם במ"ש קרבנות המוספים היאך עשהו חול לו' יום שני עכ"ל (°) ונ"ל דהא א"א היום בחגיגת יום שני אלא סתם יום שני דהיינו כ"ז שהוא יום ב' אם הוא היום יושיענו היום ואם הוא למחר יושיענו למחר ועכ"פ הם מזכירים זה ביום ב' משום ספיק' דיומ' אלא דק"ל הא אתי לזלזולי ביום ב' כדאיתא בסי' שאח"ז שהבית י' בשם רש"י והרא"ש והר"ן דהא דאין מתחילין לקרות בספיק' דיומא בי"ט שני דלא אתי לזלזולי בקדושת היום וי"ל דדוקא בקריאת יום השני דזה קאי ודאי אחול שייך זלזולא אבל במ"ש בתפל' שיושיענו בחגיגת יום שני אין בו זלזול (°) ויום ב' שלו י"ט שלנו קאמר שהכו עושין שני קדושות :

כמו

שערי תשובה

תרסב (א) קהלת. עבה"ט ובא"ר כ' שנ"ל לברך בלא שם ומלכות וכמ"ש סימן ת"ל : (ב) ומפטיר. עבה"ט ועיין בפ"ת אם קרא רק וביום השני במפטיר בשבת חה"מ וגלל ובירך יחזור ויקרא וביום השלישי בלא ברכה ועיין סי' קל"ז בא"ר ס"ק י' ועיין מ"ש אא"ז מהר"מ מלובלין סימן פ"ה ומ"ש במג"א סימן ה' מבואר יפה בחיבורי שערי אפרים שער ח' בסדר קריאת חה"מ סוכות ע"ש :

באר היטב

בהגמ"כ בשם הרבה פוסקים וכ"כ במל"ז ועמ"ז וכ' בשכנה"ג דהאומר ברכת הסוכה ביום שיש קידוש בברכת המוציא טועה הוא אלא שצריך לאומרה אחר הקידוש ע"ש ועי' בי"ח :

תרסג (א) בחול המועד. בתפלת מוסף אומר בין יום השני ליום השלישי ומנחתם וגו' לבוש. סדר הושענות בשני י"ט למען אמיתך אבן שתיה. ובחה"מ אערוך שועי אל למושעות אדון המושיע ובשבת אום נצורה. ואם חל יום א' דסוכות בשבת אומר ביום ב' למען אמיתך וביום ב' דח"ה אבן שתיה ואם חל יום ו' בשבת אז אומר ביום ג' דחול המועד אום אני חומה וביום ד' אל למושעות לבוש מנהגים: (ב) ספיקא. ובי"ט אין קורין ביום השני דגנאי לקרות י"ט ספק חול רש"י במגילה דף ל"א : (ג) קהלת. בקהלת כולי עלמא מודים שאין מברכין ועיי' ת"ל ס"ק ט' מש"ס : (ד) ומפטיר. וחותם בהפטרה מקדש השבת וישראל והזמנים. מנהגים :

ביאור הגר"א

הסוכה שכבר יצא מאתמול דלא גרע משע' עשיה שהרי נתכוין למצוה ול"ד ליקנה"ז דהבדלה טעונה כוס וראוי לסמוך לכפה"ג ע' ברא"ש וע"כ צ"ל כנדאל"כ תליא פלוגתא דאביי ורבא ביקנה"ז בפלוגתא דרב ורבב"ח כאן ועט"ז ועמ"א: תרסב א ביום שני כו'. כמסקנא שם ואף רב כו' והיכן לינו כו' וכן בפ"ב דשבת ואביי ורבא שם . ס"ב אינו כו'. כמש"ל סימן תרס"א : אא"כ כו'. כמ"ש בספ"ג דעירובין זמן כל שבעה כו'. ואף בדרבנן כמ"ש בנר חנוכה ומגילה :

תרסג א וביום ראשון כו'. דאין לקרות בפ' שאינה מעניינה וע' תוס' דמגילה כ"ב א' ד"ה שאני כ"ג א' ד"ה כיון וראיה ממה שהצריכו לדלוג וכמש"ש ואם איתא למ"ד דולג כו' שאני כו' אלמא דעדיף לדלוג : וי"א כו'. כמו במעמדות: ובא"י כו'. כ"ה בתוספתא פ"ג דמגילה בשני ביום השני בשלישי וביום השלישי ברביעי וביום הרביעי בחמישי וביום החמישי בששי וביום הששי בשביעי. ומכאן ראיה לס' הב"ע בא"ל דאין קורין יום המחרת : ס"ב שבת כו' ונוהגין כו'. ע"ל סימן ת"ל ומה שכתבתי שם :

חכמת שלמה

מחצית השקל

תרסד (א) כמו ב"כ. לפי שבמצ מידוים על המים וכל מי המלח תלויים במים וכלל הולך אחר המחום : (ב) ומוקלין ערבה. סמ"ג זכר למקדש סמ"ג מקיפין המזבח בערבה ומקשין בגמ' למה לא תקנו לנוטלן כל ז' כשם שתקנו בלולב ומשנינן לולב נתיב לתיע לי' עיקר מן התורה שהרי יום הראשון הוא מן התור' תף בשבועין עבדי' לי' זכר למקדש ערבה ל"ל עיקר מן התורה לא עבדי' ניה ז' ונקבעו יום ז' לערב' יותר מיום אח' כ"ל כיון שבמקדש הי' ב"ב קדום' ביום זה שהרי היו מקיפין ז"פ ביום זה : (ג) ים מי שאומר שתף ביום זה . הוא דעת הר"ן דבגמ' ים פלוגתא הם מקיפין בלולב ה"נ ביום זה מוקלין בלבד להקפה ולא נהגו כך ומתן ט"י טעם לפי שגם מ"ד מקיפין בלולב אין פוסל אם מקיף בערבה וכן למ"ד בערב' אין פוסל משום הלולב : (ד) משום הל תוספ' טעות הוא כו'. טעמו דהואיל שהלולב עשוי להקיף ולא נתנו לו אלא לשם מצוה הוה כמתן לדיתת הוא קי"ל מ"ל מגד תלת משום מוי כדלעיל ממלת דהוי ערב' זו כמו ערבה של לולב כמ"ש ב"י בשם המרדכי ועוד נרא' דטעמא הוא מטעם דאין מתכוין להוסיף על מצות נטילת ד' מינים אלא מתכוין לעשות מצוה אחרת שהיא נטילת הערב': (ה) כ"ל דלמאר שהקיף יסיר כו'. ויש לכאור' סיוע לזה ממ"ש בהוספות על ס"מ דכשבת ערבות כו' ס"מ דבערב' לאוד מתפלג ואין זה הכרח דבע"ס גם הערבה בידו ומהדר' נרמה דיש להוכ ליטול כל הד' מינים בידו דהא הוספות מכוונת דעל כל המים ובכל ד' מינים בידו אם תפלה על המים וכל ד' מינים בידם לנטול על המים כדאי' פ"ק דתענית דף כ' ותו יש דאי'ממ"ש בהוספות שיתים בידו ומהדר' דעל כל מצותי' עומסים בהוספתם מבואר דעל כל הד'מינים קאמר שהם נדרים להיות דרך מצותי' עומסים בהוספתם מבואר דעל כל

תנחי: ו והכיתו כשרה. משמע כרשב"ם לפי"ה לו(ג)ישראל: יא יש להחמיר. לפי' לא זוה לו לקולא כשבת רק חמר שתהא מזומנת למ"ש [שם]:

תרסה א מסור. עסי' תרס"ד ס"ק לי מכאי תנחי וכשי"ע מותר ולא תמרי' מנו דלחתקלתי לכה"פ לחתקלתי לכולי יומא דהא כ"ם לא נופת מסק יום שעבר וכו' [תוס' ורמ"ה] : ב בחמד כשבת. ולא מסרי לי' משעה הכנה כיון שכבר הי' בעולם ולא נעשה בו מעשה (ים"ש פ"ד דביצה ס"ב ורמ"ה) : ג למחר. ולא למרי מנו דלחתקלתי לכ"ה כו' דכיון דהפרים ז' מתרונים הוי כאלו החנה בפי' שתיהו מקלה לותו חלה למלותו (ב"י ר"ן) (*) ולפי מש"ל אין צריך חלה למחר לחמר מוכנו לאלחר:

תרסו א מקום ד'. חע"ג דלחויר פוסל בג' מ"מ אין היכר כ"כ אם לא בד' שהוא שיעור מקום וע' בחוס': ב נרמ' כמוסיף. אבל אינו עובר משום בל תוסיף כיון דאינו מתכוין לשם מלוה דשלח בזמנו בני כומה לכ"ע ועמ"ש סי' תרכ"ח סי"ד: ג נמר מלאכול וכו'. פי' אחין דעתו עוד לאכול כלל: נס

סוכתו אבל מוציא הוא את הכלים ממנה מזהמנחה ולמעלה ומתקנאת הבית לכבוד יו"ט האחרון ג ואם אינו לפנות כליו ורוצה לאכול בה בשמיני צריך לפחות בה א מקום ארבעה על ארבעה לעשות היכר שהוא יושב בה שלא לשם מצות סוכה (א) שלא יהא ב נראה כמוסיף: הגה ואם רוצה לאכול בסוכה אחר סתם מ"ל לפחות בה כלא נראה כמוסיף רק ביום שמיני (מנהגים): ואם הוצרך לסעוד בשאר היום צריך לאכול בסוכה שמצותה כל שבעה ג ובחוצה לארץ שצריך לישב בה בשמיני ג נמר מלאכול ביום השמיני מוריד כליו ומפנה אותם ממנה ואם אין לו מקום להוריד את כליו ורוצה

א יש מי שאומר שיש ליזהר (ו) שלא (ט) יקוץ ישראל ערבה למצוה משדה עכו"ם אפי' ברשות העכו"ם: יא ג אם חל יום הושענא רבה ביום א' וקצצו עכו"ם ערבה בשבת י והביאו בשרה: הגה מיהו אם לוה ישראל לנוכרי וחזיכה פרהסיא בדבר יא (י) יש להחמיר אם יש לו ערבה אחרת[ב"י בשם תשו' רשב"ם]:

תרסה אתרוג אסור לאכול בשביעי ובו ב סעיפים:

א מ אתרוג בשביעי א אסור (א) שהרי (ח) הוקצה לכל שבעה (ב) ואפי' נפסל אחר שעשה בו מצוה אסור כל שבעת ימים ובשמיני עצרת מותר ג ובחוצה לארץ שעושים שני ימים טובים של גליות אסור אף (ג) בשמיני ומותר בתשיעי ד ואפי' חל להיות ב בא' בשבת (ג) ויש אוסרים בחל להיות בא' בשבת:

ב ה הפריש שבעה אתרוגים לז' ימים כל אחד יוצא בו ואוכלו ג למחר אבל ביומו אסור שהוקצה לכל אותו היום:

תרסו דיני סוכה ביום השביעי ובו סעיף אחד

א אע"פ שנמר מלאכול ביום השביעי שחרית לא יסתור

שקיל דמי הרי שלו"ר לפי שיקח מי הוה דעכו"ס(*)ולמחי לה חם שמח גזולה היא מעכו"ס שלחר ובכ"י כתוב זה שלותו הכותי הרני'בזה וכ'עלה ז"ל מפרשי רכותי מסוספקר דחלו לכר מפרישי'ע"ל וזה ח"ש דח"כ לה חולרלוחי' מי דישרחל לה מייתי דהא הפקר ניהו ותו נכי עכו"ס לה מי' לריך ליתקדמים וכ"ל דהפוסקים מפרשי' הא דר"ס שלא לחמרה חלה בכבל דר"ה מי' שסוהיו יהודים והוחזקו שם עכו"סמשחמע בגזלני על השדות חבל במקומות מחריסחין חופסין זזה וחע"ב דכ' רמ"ח לעיל בקולסבך הסוכה שלא יקנן ישרחל לסבך הסוכה שלא יתלעבו"סלקנין (*) והוה מדרשת מהרי"ל כ"ל שחין זה חלה ממדת חסידות לח חלה דיין ותו כ"ל דבמקום שים עלי יער של ער העיר והוה מותן רשות לקוץ שם מי שירלה ולפי לכ"ע חין חיסור דהא דחיכא דחיכא דהא המלכות מיילסי מרא קמח מיילסו וה"ה חם עכו"ס ח' יש לו שדה ויערות חלה דין המלכות שחיזה זה חיירי רב הוח חלה בכבל שהיו עכו"ס נוזליסדות מישרחל לח חלה דין המלכות וכ"ם חם חין הישרחל עלמו קוץ לעולך שלו חלה חדם חחר קוץ מפדה העכו"ס מרשותו חמותר לכתחלה כמ"ש רחיה מפורשת מהכהו חוונכרי דר"ה שיש לחתריסע"י התוונכרי ומ"ה כ' כש"ע ופסוק"כ:ע"ד:

תרסה (א) שהרי הוקצו לכל ז'. נרחה פשוט שחפי' ביום הרחשון קודם שנטלו למיפק ניה יש חיסור מוקצ' ול"ד למ"ש כ"א בסי' הג"ח עבדי להוסעתא ולא תנדייה למיפק ביה שרי בהגיה דהזמנה לאו חלחת דשם כ"ז שלא עביד המבוה לא חלקי דעתים כו' עכ"ל דחפי' מוקלה מי מלוה לא חמרינן מוקלה מ' יום שעבר והאי דסכה כו' ועטרה כו' מנוחר כו' לעיל הטעם דחסור עד מוצאי י"ט חחרון. וכמ"ש מ"ה ר"ס תרס"ו ח"כ לר"ח דקי"ל כוותיה דחסור חתריב ביומו עד למחר לא ק"מ ול"ל לחי' לרב כמ"ש לעיל סימן תרכ"ג סעיף ב' וז"ל עביד להוסעתא ולא חנבהה למיפק ביה שרי' לחפי' חנדו שבת לא יהא בו מיקרי הזמנה בעלמא ושרי : (ס"ק ג) בחד בשבת כו' ולא חמרינן ליה מבעה הכהה וזה בחמת טעם כי"ל דומיא דחמרינן בחם' ביצה דף ד' ע"ל שבת ויו"ט דסמוכים זה לזה ביצה שנולדה בשבת חסורה בי"ט שלחריו. כיון דבשבת חסור לא נעלמו הכין חם יהיה מותר בי"ט שלחריו כמלו מה שיולד בשבת הוי הכהה ליו"ט וה"ה הכא כיון דבשבת חסור לחם מותר בי"ט הרי שבת הכין ליו"ט דהא בשבת חסור: כיון שכבר היה בעולם כו' ר"ל דוקא ביצה שלא נעשה בה מעשה אבל נעשה בה מעשה אפי' בשבת זהו מיקרי הכנה משא"כ הכא שלא נעשה בו מעשה לא בידי אדם ולא בידי שמים שלא הדבר כל ממילא ע"י הזמן לא מיקרי הכנה: (ס"ק ג) למחר כו' לפי מש"ל שלא למ"ד תוכי

ט' תרסד ש"ז סק"ו אלא בנבכל דר"ה היה שם והיו שם רוב יהודים וכעין זה כ' בשער המלך הלי גזילה פ"ח בשם סמ"ג עשין קל"ג דקל"ו ע"ש:

ט' תרסה מג"א סק"א משום שפק יום שעבר. ברחה כוונת דבריהם דבאחרוג מיד שבאל ולא כן בזוחל והא דאסור אלא בשביעי משום שלא לבזותו ביום שנתחבב עליו בשביעי כל כולו יומא ובכ"ם אחקלתי כ"ם משום שפק יום שעבר וכ"כ להדיח בפרכ"י וז"ל אחרוג לא חזי לגבי"ם אחקלתי כה"ג אחרית עכ"ל ובכה"ג אף דבפ"ק דביצה כ' ג"כ היסוד אחקלתי אינו אלא בשעת ל"ת מ"מ כלן בכוכה כתן שעם דבפ"ק בעלמא אינו אחקלתי משום אחזותר בר"ח דמפרש הא דאחרוג ג' אסור לכולי יומא אחקלתי משום דחי לא נעל אחרית שיול בין הערבייים והוי כולי יומא זמן מלוה וא"ל יקבה ניימא דגם בי"ם ג' אסור משעם זה וא"כ גם כאן ליחסר דמנו דאחקלתי בה"ם מ' מנוה מ"ה בוגרך הרי"ן ליתן טעם דבה"ם נופת אלא דאחקלתי

שערי תשובה

תרסה (א) כוקלה. עבה"ט ועיין בספרי שבאהרי בחורך בדיעים אלו ובסוגיות דסוכה שם ובביאור דברי המ"א בסעיף אחת"ז ועי' ביר אפרים פ"ם סוף: (ב) בשמיני. עבה"ט ועי' בא"ר שכ' דבפסקל בשמיני יש להקל אחפילו ביו"ט הרחשון יש להקל בעת הצורך ואם נפסל קוסם שעשה מיהו ביו"ט ל' או אפי' לא נפסל ויש לו אחר סיום הכ"ת דלמעשה ל"ע ובכוכה"ג פסק כסתם המחבר ועת"ה נרחה המנהג שלא להקל עפ"ם בנפסל ע"ז: (בה"ל) ויש חומרים כו' ועיין בא"ר שלעת הלורך יש להקל כדעת רי"ו וכ"כ בספר אחרכל כו' ובהגה"ט כ' נהגו להוליא עוקר כאחרוג בשביעי ואו לא שייך כמה: (ס"ג) בס"ע הפרים ז' אחרונים כו'. ועיין בט"ז מ"ש על דברי הב"ח וע' בספר רב משולם מלקוטי הח"ל ז"ל ס"ם ס' שכ' שם"ם הוח כמג"ח ומחלפקה הכ' בד' וכך ולא חנבה ל"ל ולא חנבה כו' :

באר היטב

ע"ם : (ע) יקוץ.מבי' מרל"ז ס"ק כ' מ"ם בסם סט"ז ועט"ז כאן : (י) יש להחמיר. אפי' לא זוה לו לקנאת בשבת רק לחמר שתהא מזומנת למלוחי שבת :

תרסה (ל) הוקצה. נרחה פשוט שבאילו ביום הרחשון קודם שנטלו למנוה יש לחיסור מוקלה ביון דבנין המשכות לגבאת כו למחר מיקף אחתי דעתי' מיניה ט"ז : (ב) בשמיני. ט"ז העלה דאם נפסל בשמיני יש להקל ע"ם :

ביאור הגר"א

כמ"ם בצירוף הוחיל ואחתניה כו' ועט"פ בשערה מלוחה : ס"א אם חל כו' . כמ"ל פי' תרכ"ה ע"ש: מיהו אם כו'. אפי' לא זוה שיקוך בשבת וכמ"ל פי' רמ"ר ס"ג וס"ר וצמ"ם שם :

תרסה ס"א ואפילו נפסל כו' ובשמיני כו' : שם ' ואפי' חל כו'. ל"ל מינו לאחקלתי כה"ם כיון שאין חיסור מלוה מחמת יום שעבר לאל"כ לעולם בתשיעי אסור וכן ביום כב' י"ט של גליות וכן לאחרונים בשבת וי"ט ושני ימים של ר"ה ואמרו בעירובין ל"ח ב' מלוה מעשה כו' ולפי מעשה שבת וי"ט לאחרונים שם וריש י"ט דקי"ל כמ"ד שתי קדושות הן : ויש תרסו ס"א ואם רוצה כו'. מ"ם כיון שאסור לסעוד בסוכה ביומו ושפרת לאכילה ס"ל דכלן לא שייך בכוכה ועמ"ש: תפני תקנת חכמים ל"ל כל תוסיף כמ"ם ע"פ התורה לאר כו' ואע"ג שפרי אמרו אפרי חוקנין והריעין בשבת כו' ולאח מ"ל

שלמה

עיין בש"ו מ"ש ראיה מן חנוזל דע"י דר"ה הוי יאוש . ודבריו תמוהין כמעיין בש"ם שם וכמ"ש בתשובה

השקר

לאלתר ר"ל אבל לדידן דקי"ל דוקא למחר מותר אבל בחותו יום אע"פ שכבר יצא מ"מ אסור ח"ל לתירוץ הר"ן דס"ל כחלו החנה דשכחה דף מ"ן ע"ב פליגי בהפרים ז' דחרונים לו' ימים רב ס"ל כל ל' יוצא בו ואוכלו לאלתר אחר שיצא בו. ורב חסי ס"ל דוקא למחר מותר אבל לא ביומו וקי"ל כר"ח וכמ"ש פה בש"ע : והר"ן בריש ביצה אחר שכתב דמוקלה לב"ה מסום ספק יום שעבר לא חמרינן הקפה מסה דתניא עטרה לשכה בסדיניו כו' אסורים עד מוצאי י"ט לחרון של חג והא ביום חתרוג דהיינו ביום ת' אינו אסור חלא מסום ספק יום שעבר ומ"מ מוקלה לכולי עלמא אסור ולמה לא חמרינן ספק ספקא לקולא ולומר שמא יום ראשון הוא ויום שני הוא של גליות ולמה לא נאמר

תרסז (א) נס בשמיני. מטעם דמיתקלאי כ"ה של מ' דלריך לאכול שם שם ירלה לאכול עמ"ם בשפי' תרס"ה שם נפלוג הסוב' או התחרוג ופסל לפני מ' : (ב) עד מ"ש ויש מתירין. דמיירי טעם משום דשבת ו"ט שם קדושה מ' הא ק"ל דהש כ' קדושות ואי משום הכנה מה הכנה יש כאן כן כתב הר"ן והרמ"ם הביאם כ"י :

תרסח (א) ואתו מוהגין"מ מנ כו'. כ"ד ס' ר"כ ס"כ הבאתי מפרק מ"ג דף"מ שם"ע קרוי חג מדאמרי' ואי כ' בחג הסוכות ה"מ אפי' כ"ע הלכך חג הסוכות לבדו יו"ט הוא דכתיב ביה ושמחת בחגך אבל שאר ימים טובים אין בהם שמחה של מצוה ואפי' הכי אמרי' בירושלמי דתלמודא אין פי' ס"ע כיון דכתי' כי חג הסוכות תעשה לך מ"מ אין שמחה של מצוה אלא בקרבנות ולא בשאר ימים טובים

שולח לת הטם (° מבואר בסי' קי"ד וע"ש) ט בריימתא מגילה נ"ל ב תו' שם בשם י"ל שרב כהי גאון תיקן לומר כן ונכר ההלמוד שם וכ"כ הטור בשם הירו' שכן המנהג

דגול מרבבה

ב ט"ז *) ודין דבריו נראים דהרי לפי' לקולא לזוהו שאם דינו כיום ממש כמבואר בי"ד בריש סי' קכ"ו בסג"ה ק"ו למורמת ולכן דברי רמ"ל נכונים ודין לעצמו :

יד אפרים

דהא יום חול הוא ודינ כיה משום מוקלה ולפ"ז י"ל דמ"ש המג"א ולפמ"ש כו' ודין ר"ל על מ"ש כלן בסי"ח דלא כמ"ש מוקלה משום ספק יום שעבר דלא ר"ל על מ"ש סי' הרכ"ב בשם הר"ן וע' בר"ן ריש פ"ק ר"ל דמוקלה בסוכה ס"ל דהוי מוקלה משום דתמיד למיסר לפי' מחמת יום שעבר אחרי' משו"כ בתרוה לענין לכילת מחר כיון שמ"ל דיעלו בה"ש לפי' דיומא שלאחר לאוכלו וז משום ספק שמא הוא יום מ"ת ר"ל בשאר כל השנה דלא אחרי' לכל מחמת יום שעבר דלא אחרי' מדברי הר"ן בסוכה משמע דאם היה בתרוה לאסור בלילה בה"ש משום ספק יום שעבר אפיר הוה אחרי' מינו דהתקלו דלא דבחמת לזוהו לאסור בה"ש משום מוקלה בה"ש ע"ש :

הגהות רעק"א

סי' תרסט במג"א ול"ל דה"ש לאסור להבעיר פולוור. ע' לעיל סי' תקי"ד סקי"ג : שם וכן לריהני אמיתו הגדולים לאר בתרך. ולילך עם תבואה שעוה לפני הפ"ת הפר"ח בה' סי' תיים סי' ע' לוסר . וע' בפו"ת בתי כסותה מ"ת סי' י"ח וי"ט שהתריך בזה והעלה לההיר :

חתם סופר

סי' תרס"ט במג"א שורש מ' בשם רב האי גאון . נ"ב וצ"ל שורש ט' ושם מבואר דדוקא בשעה שאומר קילוסים לתורה וכ"כ הב"י לעיל סי' שכ"ט ע"ש :

שערי תשובה

תרסט (ו) שמחת תורה עבה"ט מ"ש בסם המ"ל וע"ש בגוף התשובה שתלתלקתת מבר"ח קפסלי שמבי' בכה"ג שתיקן בעירו שלא יסייסהורה תלה על חשוב שבעיר אין זה מוטע החיש בזה ממנה זו כי במקום שב"ח עומדים כו' וחשובים הם לפניו יהברך ע"ש :(ג)כל הנערים . עבה"ט ועיין בשערי אפרים שער ח'שביתרתי כל דיני קריאת התורה ביום על הסדר בפיוט שאומרים קודם נשמת המתחיל נשמת מלומדי תורתה בתורה רבים רבי דרי הלב שמעתי שהוא ע"ם וע"ל הרבים רווי דרי תלב והוא עפ"י מ"ש חז"ל על פסוק דהיה ירווה כל עת מה דד הזה כו' כך ד"ת כו' עיין בעירובין דף כ"ד והוא לשת לעני"ך ומיהי רלימי שם הרבותי עוד בס"ם אחר שם בתרוה שלח ומוטע לחיי עולם ומופש הוא ע"ם לענ"ד וע"ל לקר מעני לחיי כו' והוא ע"ם מ"ש כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב שנא' ועמך כו' כלר מעני מעשה ידי להתפאר :

זמן מעשרות (מנהגים) ויש מקומות שקורין נס בח' וזהו הסברכה (כ"ם) והביאו שם מנהגים מחולקים בקריאת ס"ת :

תרסט ס"ע"ג דמן מרקדין כי"ט לכבוד התורה מותר לרקד (ד"מ מהרי"ק) עסי' שכ"ט . מכל לנמר מוגמר מסור לרקד (מהרי"ק שורש מ' בשם רב כהי גאון)ועסי' תקי"מ ס"ד : ונ"ל דכ"ם דאסור להבעיר פולוור' להשמיע קול בשמחת' וכן רלימי שמימו הנהוגים אשר בארץ : **איתא** בירושלמי פ"ם דשבועות לח יהיו כ' קורין בתורה מ"ר זירא מפני הברכה משמע דאסור לשניהם לברך ול"ע שעושין כן בפ"ת : יש מקומות שאין נופלין על חצון (שם"ר) :

בשני ביום השמיני עצרת ומפטיר במלכים ו **ויהי בכלות שלמה ומחזור הספרים ואומר קדיש ומברין משיב הרוח ומוריד הגשם (°) :**

תרסט סדר יום שמחת תורה ובו סעיף אחד

א **במקום שעושין שני ימים טובים ליל תשיעי מקדשין ואומרים זמן ולמחר מוציאין שלשה ספרים וקורין באחר** ב **ואת הברכה עד סוף התורה ובשניה בראשית עד אשר ברא אלהים לעשות ובשלישית קורא המפטיר כמו אתמול**

ג **ומפטיר ויהי אחרי מות משה :** הגה וקורין י"ט התחרון (ד) שמחת תורה לפי שמתחין ושוטין בו פעודת מצחה לגמרה של תורה ומהגיון שהמפטיר התורה ומתחיל בראשית נוהיים לדבוק וקורמים לתחיים לעשות מצחה (טור) ושוד מהנין במדינות אלו להוליא בשמחת תורה ערבית ושחרית כל ספרי תורות שבהיכל ומוציאים זמירות ותשבחות וכל מקום לפי מנהגו ושוד נהגו להקיף עם ספרי התורה הבימה שבנית הכנסת כמו שמקיפים עם הלולב והכל מצוה שמחה ונהגו עוד לחברות הקרואים לספר תורה וקורמים להם פרשה אחת הרבה פעמים ואין ליסור בדבר [מנהגים ורי"ב סימן פ"ד] עוד נהגו לקרות (ב) כל הפעיים לספר תורה וקורים להם פרשת המלך הגדול וגו' ובגילה קורים בספר תורה הנדריט שבתורה וכל מקום לפי מנהגו . עוד נהגו לסייים התורה לף של קטן העולה תע"ג דיש תומרים דדוקא תלמיד חכם צריך לסייים [מרדכי הנהות קטנות] בזמן הזה שהחזן קורא אין לחוש [ד"ע] במקום שאין להם רק אני ספרי תורות ואין להם רק חמשה (תלת כחוב) :

יום וכן עושין כל מקום דבעינן שלשה ספרי תורות ואין להם רק חמשה

ועושין הבימה קודם לו וכשוה כל ישראל מיעוט דלמו כל ימי החג **חלת התחלת** החג וצריכין למו לומר לקיים שיהם דלמו בהתחלה ממש ולא בסופו ממש **חלת** מילתה מלינתא ומוקמי לה למסתבר דהיינו בהתחלת ח"ם בשעה שיש **היתר** בישמה ותע"פ שגם בי"ט רחזון יש היתר בישמה דהיינו מיעשה **בפי"ט** הסברה מותנת שאין לעשות כן כיון **שהיא** דמק בשוד' ועפי ניחא לעשות הבישמה כו כיום ות"כ הורה למו מכתוב זה **ריבוי** ומיעוט שנעשה ביום ממלני שהות **יותר** מסתבר ואין בו חסרון כל"ל נכון **דעת** רש"י ולא קשיא עלי קושית התוס' **דשם** ע"ם : ועפ"י הדברים האלה שפמ"ע נכלל בתוך החג ומבר מחרים ים למו לומר **את** יום שמיני העצרת חג הזה דודאי **ח"ל** חג ם"ע הוא לומר לא כלו ימים לנו לומר **את** שמיני **עצרת** דלא נפסק כין שמיני לעצרת כיון דבקרא **הם** שמוכים וכן רלוי למו לומר כלי זה שאין עלי קושית . כתוב בהגמ"ע הא דמשני מקלת לאכול חלי שעוד' בשו' ואלי **שעוד'** בביתו מנהג זה לא מצד בשום מקום שבכל ל"ל רלוי ברורה ממדרש תהומות **פרשת** פנחס ילמדנו רביעו כו' עד ולמה התירו חכמים להפטיר מסוכה בי"ט **אחרון** של חג הלא כל ז' ימי החג מהפלגי'לעלגים וי"ט האחרון(מתפלגין)גשמים ולקמפטרים מהסוכה כדי להתפלל על הגשמים בלב שלם עכ"ל: **כתב** רש"ל בתשובה סי' ס"ח שרתה הג"ה בשמהר"ר טעביל שלא היה מוהל בכניסת יוה"כ עד הלילה דח"כ הי'לריך לברך ליבב בסוכה כיון דעדיין הוא בין מחמת ברכ'לילב בסוכה מבע"י ולא יאמר הוח, זה מילרחו דלמה יגרע ברכ' מחויבת הי מהברכות אין מעכבות היינו דיעבד אבל לחיובי עלמו בברכה הסיינו לחבול בסוכה מבע"י ולא לומרו עון גדול הוא ות"ל דכיון דמוסף מחול על הקדש ח"כ עבר סיום זה הינו הי תומסיפין בתפלה כדאשכחן רב גלי של שבת כע"ם אבל לא לעשות לילה שהרי ק"ם של ערבית הוא בשעתו ומ"ה אין רלוי לספור עומר בלילו שבת אחר קידוש עד לילה כאשר כתבתי בתשו' סימן י"ג וגלומרו ג"כ אין רלוי דסתרי אהדדי שהם אחר ליש בסוכה חול הוא וקידוש לאת הוא ואם י"ע הוא לילה בסוכה למה היא כה ורמיה נדולה מדברי ריב"ם ורמ"ם סוף לולב וערבה ות"ל ולעניין מיתב בסוכה חול הוא וקידוש היום] או מותר לו לאכול ולחיב בסוכה וא"כ מוכח דאף דהתפלל ועשה קידוש היום חייב בסוכה אף דמדינא אסור בשמיני מכח בב תוסיף פ"ם חייב בסוכה כיון דעדיין יום הוא ראיה ברורה להמוהרש"ל אך בהיות כן קשה לי על הש"ם דברכות דקאמר רב צחי של שבת בע"ש ומיבעיא שם אם אומר קדושה על הכוס או לא ולמה לא פשיט מכאן דאומר קדושה על הכוס דבלא"ה ייאך שייך כו' הואיל ואיתרמי לה סעודתא כיון דאסור לאכול קודם קידוש וצ"ע ודו"ק : והנה בדין אם מחוייב לישן בסוכה בשמיני בסוכה סלינו בזה הפוסקים ואני בחידושי מכבר הוכחתי דאין לישן בשמיני בסוכה . אך בעת נראה לפעד"ז לחוכית דחייב לישן בסוכה **דהרי** בש"ם פלינו שם דחד אמר שמיני לברכה ושביעי לסוכה וח"א שמיני לזה ולזה וקאמר שם הש"ם מיתב לכ"ע יתבינן כי פלינו לענין ברכה מ"ד שביעי לסוכה ברוכי נמי מברכינן ומ"ד שמיני לזה ולזה ברוכי לא מברכינן . וקשה לי הרי למ"ד דברוכי נמי מברכינן פשיטא דחייב נמי לישן דהרי עיקר השעם של המרדכי דאין לישן בסוכה דנראה כמוסיף ובאכילה לא הוי כמוסיף כיון דאינו מברך א"כ למ"ד דמברך פשיטא דחייב לישן ולמ"ד דאינו מברך אינו חייב לישן כדעת המרדכי ואם כן כמו דפלינו **לברכה** פלינו נמי לסוכה ולמה נקט הש"ם פלונתתם לענין ברכה דברכות בלא"ה אינן מעכבות **הוכיל שפי** דפלינו לענין שינה דמ"ד שמיני זה וזה אינו ישן בסוכה ולמ"ד שביעי לסוכה חייב אף לישן ומיהב כ"ע יתבינן . ובפרט לפי מה דרוצה לו' אח"כ דפלינו לענין מיתב יתבינן קשה כמו **דמחדש** פלונתתם לענין הישיבה הו"ל לפרש נמי די"ל דפלינו לענין **שינה** דמ"ד שמיני לזה ולזה **אין ישנים** מרי"ף והכ"ן לתו דמין חילוק כלל כין מחר קבלת ס"ע מבע"י ליום המחרת וממן יכיר לן מספרי סופרי וחכלילן כתותו שעה בסוכה רק שמין מברכים ליבב בסוכה כשלע"ד ברור :

באר היטב

תרסט (ו) שמחת תורה . ולכבוד התורה מותר לרקד בי"ט אבל לגמר מוגמר מסור מהרי"ק וכ"ם דאסור להבעיר פלוו"ר להשמיע קול בשמחה וכן רלימי שמימו הנהוגים אשר בארץ מ"ל . ומ"מ מותר לקבוע פלוו"ר כגר שפש"ש שנוהג שהגר יכבה אחמת זה כ"כ הבאר היטב לפני . יחיד שחתפנה בחתלה לחתן תורה ואת לו ומה גרגל שחייב להחפלל יכול להפטר ממיטו שחתפלל ואם ילך לחוה היום לבית הכנסת שו"ת דבר שמואל סי' ע"ר . מומר לדם ישמעלים שחזר לדת ישראל ועשה תשובה נכונה ומן מ"מ הכנסת תורה ה' חפצו ומוטב ביהמת הולך תמים ופועל צדק בכל לחיו בני ישראל יכול לחיות חתן תורה תשובה

חכמת

העולם הרי אך הוי מיעוט בכל דוכתי ולמה כאן הוי לרבות . וע"ק מנ"כ דהוי על ליל יו"ט האחרון דכמא על יום האחרון . אך נראה דחדא קושיא מתורצת בחברתה דבלילה הוי שפיר אך למיעוט דלא יהיה שמח כמו ביום וממילא נשמע דביום חייב בשמחה ומ"מ לא מקיל על הלילה ואז א"ש הלשון אך למעט דהכוונה למעט השמחה מביום ומוכח ממילא דביום חייב בשמחה יותר . אבל אי נימא דוהיית אך שמח מרבה יו"ט האחרון ביום קשה הרי הוי אך למעט וכאן מרבה ובע"כ דקאי אך שמח על הליכה וממילא כיון דנזכר רמז לש"ע בתורה ולא זכרו לשם בם"ע מוכח דש"ע הוי בכלל חג הסוכות ונם מלשון הש"ם בסוכה לענין פו"ר בם"ע דפירש"י שם דהוי רגל בם"ע לענין אחר ולא פירש לענין השם דנקרא בם"ע מוכח דבשם נקרא נ"כ חג הסוכות וא"ש ודו"ק ועיין במג"א סק"כ דיש שאין יושבין בה בלילה וביום יושבין בה ואינו מנהג עכ"ל הטור . ולפענ"ד כן מוכח מפירש"י בש"ם דף מ"ח ד"ה הא לן לבני בבל ובו'וצריך לישב בה למחר.והנה מדנקט למחר וכא נקט שצריך לאכול בו ביום ובלילה שהרי הוי יו"ט וחייב לאכול פת ולקדש מוכח להדיא דם"ל לרש"י דבלילה אין אוכלין רק ביום ולכך בשביל הלילה היה יכול לפחות רק מה יעשה למחר לכך א"א כפחות ומפורש ברש"י כדיעה זו שהרי בע"כ מה שפוחת בה הוי קודם יו"ט דאם ביו"ט אפור לפחות וקודם יו"ט הו"ל לרש"י לפרש שצריך לאכול נם בלילה נם למחר . ובע"כ כדיעה זו בלילה אין אוכלין רק למחר ויש לו סיוע נהולה לדיעה זו מפירש"י ודו"ק : **והנה** בשעם מה **שתקנו** חז"ל דבש"ע יושבין מכח ספק שבעי ולא תקנו כן לישול הלולב בלי ברכה מה"ט . ואין לו' דלולב דרבנן נם בשאר הימים והו"ל ספק דרבנן להקל זה אינו להסוברים בראיתחזיק איסורא הוי נם בדרבנן לחומרא . והרי נם בחנוכה הקשו כן כל האחרונים דהו"ל לתקן ט' ימים מכח ספיקא דיומא אף דכולו דרבנן . וכן הקשה במרדכי על פורים ואם כן ה"נ קשה כן אך נראה דא"ש עפמ"ש בדרוש ש"ע בחיבורי לחורה [שנזכי זו שנת תר"ט] והעלינו שם כיון דר"א ס"ל דמהני חשלומין בש"ע למי שלא אכל בליל יו"ט א' . ניהו דרבנן פלינו עליה היינו רק במזיד אם ביטל אבל אם ביטל באונס כגון ע"י נשמים וכדומה מודה דמהני השלמה בש"ע ע"ש מה שהסברתי בשעמו . ולכך א"ש דלכך תקנו חז"ל בזה אף דבקיאין בקביעא דיחא כדי שאולי ביטל בליל א' באונס יהיה זה כתשלומין . וזה בסוכה כיון דעד ש"ע הוי כולם דאורייתא וקאן דלא מספקי לילות מימים הוי כיומא אריכתא כמ"ש בביצה לכך ממילא הוי ש"ע תשלומין . אבל בלולב כיון דמדאורייתא חוי רק יומא קמא אם כן מספקי לילות מימים ונם הימים מספיקין בין יום א' לשמיני וא"כ שוב אין בזה השלמה בשמיני לכך בשביל ספיקא דיומא לבד לא תקנו לזולזלי ביו"ט וא"ש ודו"ק : והנה ראיתי בסידור הנדסם להנאון מליסא זצ"ל דבר תמוה שרוצה לחדש דדבר שאין מברכין עליו לישב בסוכה כגון פירות ושחייה וכדומה אסור לאכול בש"ע בסוכה דכיון דאין מברכין עליו ליכא היכירא וחוי כמו שינה דאין ישנים בסוכה בש"ע מה"ט . ודבריו תמוהין דבשכמא בשינה דהוי חיוב בסוכות עצמו לישן בסוכה ולכך אם ישן נם בשמיני והיכירא ליכא נראה כמוסיף נם אתי לזולזולי ביו"ט אבל בתני דהוי מידי דאכילה ואעפ"כ אין מברכין עליו וב"ע הוי מכח שהם פשוטים מסוכה אם כן אם נם

מחצית

נריכים סכה כלל כ"ע מנ' חומרת הם לכלן בשמיני עצרת בסכה אינו נראה כמוסיף : דהא מה"ע **למפרי** כו' וכמו שכתב מגן אברהם ר"ס תרס"ז : ומה שכתב בהגהת מנהגים כו' אינה ראיה ר"ל שבהגהת מנהגים הביא ראי' ממהרי"ל מהמנהגים על הנשמים לכן נפטרים מן הסכה כדי שיתפללו בי"ע לחתרן של מנ לפי כו' ויום לחתרן מתפללים על הנשמים לכן נפטרים מן הסכה כדי שיתפללו על הנשמים בלב שלם עכ"ל . והכין בהגמ"ב שנפטרים בתמלע סעודה . ועז"ב מ"ש דאין ראיה ד"ל נפטרים מחר הסעודה ואין עושה אחר דברים כמו טיול ולימוד וכדומה בסכה . אף על נב דבסוכות עושים דברים אלו בסכה : (ס"ק נ) ואין מברכים . ולכן אין לאכול בלילה עד שחסכה דאם היה לוכל אף שהתפלל ערבית כיון דעדיין יום הוא רשאי לברך על הסכה וכיון דכבר התפלל ערבית ועשאו בתפלה שמיני עצרת אין לברך על יושבה . דהא בשמיני יושבים בסוכה ומברכים על ישיבתה . ומ"מ ל"ל דאם אכל בדיעבד ואין הכוזה שכבר אכל דא"כ על מאי יברך ואם

שלמה

בסוכות עצמו הם פטורין מסוכה לא שייך בהו חשש בל תוסיף כדמוכח בש"ם ר"ה ובמס' סנהדרין ובכמה דוכתי נם חשש זלזול ליו"ט ליכא בזה כיון דבכל השנה מותר לאכול כן ליכא זלזול ליו"ט ודוקא בהני דשמח כמו ביום וממילא נשמע דביום שמח בסוכה אאור לעשותן רק בסוכה בזה שייך אאור לזלזולי ביו"ט אבל בדברים שמותר בכל השנה לאכול בסוכה כיון דלא שייך בזה בל תוסיף לכך בזה לא אתי לזלזולי ביו"ט. ולכך בזה אין חשש איסור כלל וז"ב ונכון לדינא ודו"ק ועיין בש"ז סק"א ד"ה כתב מהרי"ל עד הסוף וכו' . הנה מדבריו מוכח להדיא דם"ל אם קיבל עליו יו"ט אף דעדיין הוא יום פטור מן התורה ממצות סוכה ודינו כמו אם כבר היה לילה . והנה כמדומה לי שזה כבר מבואר בחיבורינו מכבר שדברינו סתרי אהדדי למ"ש בסי' ת"ר בתקיעת שופר דשם כתב להיפוך אף דקבלו שבת חל עליהם חייב שבת ע"ש . אך הנה בעת תמוה לי מן הש"ס דיומא דף מ"ו ע"ב דקאמר סוכה בשמיני אסורה מכח דאילו איתרמי ליה סעודתא בה"ש בעי למיכל בגוויה והרי זה מיירי בזמן הבית דלא הוי תרי יומי כמ"ש בש"ס אחר כך והאידנא אית לן תרי יומי ובפרט אם הוי תרי יומי בלא"ה בשמיני אסורה מכח דהוי בה חיוב כל היום ובע"כ דמיירי דהיה רק יום אחד יו"ט וא"כ ממ"נ אם לא התפלל ועשה קידוש היום בלא"ה אסור לאכול בה"ש קודם קידוש ומיני תרגימא לא בעי סוכה ופת אסור לאכול . ולומר דעישה דרך איסור ודאי לא שייך לי' שיהיה מוקצה מכח האיל ויכול לעשות דרך איסור הרי אדרבא ראוי לאוקמא אחזקת כשרות דמן הסתם לא יעשה איסור ולמה יהיה מוקצה מכח זה. ובע"כ הכוונה שאם כבר התפלל ועשה קידוש [כמו דבצלי של שבת בע"ש וקידש היום] או מותר לו לאכול וחייב בסוכה וא"כ מוכח דאף דהתפלל ועשה קידוש היום חייב בסוכה אף דמדינא אסור בשמיני מכח בל תוסיף פ"ם חייב בסוכה כיון דעדיין יום הוא ראיה ברורה להמוהרש"ל אך בהיות כן קשה לי על הש"ס דברכות דקאמר רב צחי של שבת בע"ש ומיבעיא שם אם אומר קדושה על הכוס או לא ולמה לא פשיט מכאן דאומר קדושה על הכוס דבלא"ה היאך שייך כו' הואיל ואיתרמי לה סעודתא כיון דאסור לאכול קודם קידוש וצ"ע ודו"ק : והנה בדין אם מחוייב לישן בסוכה בשמיני בסוכה פלינו בזה הפוסקים ואני בחידושי מכבר הוכחתי דאין לישן בשמיני בסוכה . אך בעת נראה לפעד"ז לחוכית דחייב לישן בסוכה **דהרי** בש"ם פלינו שם דחד אמר שמיני לברכה ושביעי לסוכה וח"א שמיני לזה ולזה וקאמר שם הש"ם מיתב לכ"ע יתבינן כי פלינו לענין ברכה מ"ד שביעי לסוכה ברוכי נמי מברכינן ומ"ד שמיני לזה ולזה ברוכי לא מברכינן . וקשה לי הרי למ"ד דברוכי נמי מברכינן פשיטא דחייב נמי לישן דהרי עיקר השעם של המרדכי דאין לישן בסוכה דנראה כמוסיף ובאכילה לא הוי כמוסיף כיון דאינו מברך א"כ למ"ד דמברך פשיטא דחייב לישן ולמ"ד דאינו מברך אינו חייב לישן כדעת המרדכי ואם כן כמו דפלינו **לברכה** פלינו נמי לסוכה ולמה נקט הש"ם פלונתתם לענין ברכה דברכות בלא"ה אינן מעכבות **הוכיל שפי** דפלינו לענין שינה דמ"ד שמיני זה וזה אינו ישן בסוכה ולמ"ד שביעי לסוכה חייב אף לישן **ומיהב** כ"ע יתבינן . ובפרט לפי מה דרוצה לו' אח"כ דפלינו לענין מיתב יתבינן קשה כמו **דמחדש** פלונתתם לענין הישיבה הו"ל לפרש נמי די"ל דפלינו לענין **שינה** דמ"ד שמיני לזה ולזה **אין ישנים** מרי"ף והכ"ן לתו דמין חילוק כלל כין מחר קבלת ס"ע מבע"י ליום המחרת וממן יכיר לן מספרי סופרי וחכלילן כתותו שעה בסוכה רק שמין מברכים ליבב בסוכה כשלע"ד ברור :

שלקל

על מה שמדיין דוקא לאכול זה לא מיקרי דיעבד . מלא ר"ל שגעל ידו ובירך המוציא שלא תסיה ברכתו לבטלה ובירך לאכול בניעת המוציא מין לברך על יסיבת סכה . ומה שכתב בהגהת מנהגים כו' מינה ראי' ממהרי"ל **מסרי** כו' וכמו שכתב מגן אברהם ר"ס תרס"ז : ומה שכתב בהגהת מנהגים הביא ראי' ממהרי"ל שבהגהת מנהגים הביא ראיה מדברי רמ"ם בתשובה שכתב וז"ל למה שהוזכר מן הסכה בי"ע לחתרן של מנ לפי כו' ויום לחתרן מתפללים על הנשמים לכן נפטרים מן הסכה כדי שיתפללו על הנשמים בלב שלם עכ"ל . והכין בהגמ"ב שנפטרים בתמלע סעודה . וע"ז מ"ש דאין ראיה ד"ל נפטרים מחר הסעודה ואין עושה אחר דברים כמו טיול ולימוד וכדומה בסכה . אף על נב דבסוכות עושים דברים אלו בסכה : (ס"ק נ) ואין מברכים . ולכן אין לאכול בלילה עד שחסכה דאם היה לוכל אף שהתפלל ערבית כיון דעדיין יום הוא רשאי לברך על הסכה וכיון דכבר התפלל ערבית ועשאו בתפלה שמיני עצרת אין לברך על יושבה . דהא בשמיני יושבים בסוכה ומברכים על ישיבתה . ומ"מ ל"ל דאם אכל בדיעבד ואין הכוזה שכבר אכל דא"כ על מאי יברך ואם

תרסט (ו) שמחת תורה . ולכבוד התורה מותר לרקד בי"ט אבל לגמר מוגמר מסור מהרי"ק וכ"ם דאסור להבעיר פלוו"ר להשמיע קול בשמחה וכן רלימי שמימו הנהוגים אשר בארץ מ"ל . ומ"מ מותר לקבוע פלוו"ר כגר שפש"ש שנוהג שהגר יכבה אחמת זה כ"כ הבאר היטב לפני . יחיד שחתפנה בחתלה לחתן תורה ואת לו ומה גרגל שחייב להחפלל יכול להפטר ממיטו שחתפלל ואם ילך לחוה היום לבית הכנסת שו"ת דבר שמואל סי' ע"ר . מומר לדם ישמעלים שחזר לדת ישראל ועשה תשובה נכונה ומן מ"מ הכנסת תורה ה' חפצו ומוטב ביהמת הולך תמים ופועל צדק בכל לחיו בני ישראל יכול לחיות חתן תורה תשובה

סי' תרסט (ג) כתב מ"ח בע"ג דחין כוי ע' סי' ש"ע ש"ל דלדיהן בלא"ה מקיים בזה"ז **בריקוד** ודינו כמו אם כבר היה לילה . והטעם משום דחימו חוה כלל כפ כ"ש למפוקי' לכן לא הוחר בי"ט לסאור להבעיר פולוו"ר . וכתב מ"ח בשע"ג דחין כוי ע' סי' תקי"ד ס"ק י"ג דמותר לקבוע פולוו"ר בגר קודם הלילה אם יודעין ומו חין להוסיף חיסור על מה שמלמע דבכי הגמ' ופוסקי' ומו דלפי חשם שלו יהח חיסור לכשום לסוכה כמותם שעה להח שפקו הרי"ף ורמ"ם ועור דיש לכיכתו עד מה שמלמע דבכי הגמ' ופוסקי' ומו דלפי חשם שלו יהח חיסור לכשום לסוכה כמותם שעה להח שפקו הרי"ף ורמ"ם ועור דיש לכיכתו עד הלילה ומיסור על

הלכות חנוכה

תרע דברים האסורים והמותרים בחנוכה ובו ג"ס:

א * (°) בכ"ה בכסליו (מתחילים) (א) שמונת ימי (מ) חנוכה ואסורים בהספד * ותענית אבל ג מותרין בעשיית מלאכה ג ונוהגות (ג) א הנשים (°) שלא לעשות מלאכה ב בעוד (°) שהנרות דולקות ד ויש מי שאומר (ב) שאין להקל להם:

ב ה ריבוי הסעודות שמרבים בהם הם סעודות הרשות (ג) שלא קבעום למשתה ושמחה: הגה (ד) ג וי"מ שיש קצת מלוה בריבוי (ג) הסעודות משום דבתוכן הימים היה חנוכת המזבח [מהר"מ מפרמ"ז] ומוהגין לומר ד זמירות ושבחות בסעודות שמרבים בהם ומן הוי סעודת מלוה [מנהגים] י"א שיש להכול נגיעה בחנוכה לפי שהם נעשה בחלב שהחילה יהודית את המזבח [כל בו ור"ן]:

ג ו אין מספידין בהם אלא לחכם בפניו: הגה ואין מתענין יום שמת בו אב או מת ותענית חלום בזמוכה ע"ל סי' תקס"ח סעיף ה' (ה) [ולעניין לתוך הדין ע"ל בסי' ת"כ בסה"ט וע"ל סי' תרפ"ג]:

תרעא סדר הדלקת נר חנוכה ומקום הנחתו ובו ח"ס:

א * צריך ליזהר מאוד בהדלקת נרות חנוכה ואפילו (מ) עני המתפרנס מן הצדקה שואל או מוכר בסותו ולוקח שמן להדליק:

ב ג כמה נרות מדליק בלילה הראשון מדליק אחד מבאן ואילך א (ג) מוסיף והולך אחד בכל לילה

תרע מהגין העבריס העניים לפסק בחנוכ' על הפתחים וכפ' חנוכת הבית כ' טעם לזה: א הפתים. דוקא נתים לפי שעשה נס על ידיהם [מע"מ]: ב בעוד שהנרות. כ' במ"ג פי' כל זמן שהנרות על פתח ביה"כ דולקות ואוה עד (°) כחצות עכ"ל ובמקום שנהגו היתר לילך בהם אין לשנות:

הלכות חנוכה

תרע דברים האסורים והמותרים בחנוכה ובו ג"ס:

א * (°) בכ"ה בכסליו (מתחילים) (א) שמונת ימי (מ) חנוכה ואסורים בהספד * ותענית אבל ג מותרין בעשיית מלאכה ג ונוהגות (ג) א הנשים (°) שלא לעשות מלאכה ב בעוד (°) שהנרות דולקות ד ויש מי שאומר (ב) שאין להקל להם:

ב ה ריבוי הסעודות שמרבים בהם הם סעודות הרשות (ג) שלא קבעום למשתה ושמחה: הגה (ד) ג וי"מ שיש קצת מלוה בריבוי (ג) הסעודות משום דבתוכן הימים היה חנוכת המזבח [מהר"מ מפרמ"ז] ומוהגין לומר ד זמירות ושבחות בסעודות שמרבים בהם ומן הוי סעודת מלוה [מנהגים] י"א שיש להכול נגיעה בחנוכה לפי שהם נעשה בחלב שהחילה יהודית את המזבח [כל בו ור"ן]:

ג ו אין מספידין בהם אלא לחכם בפניו: הגה ואין מתענין יום שמת בו אב או מת ותענית חלום בזמוכה ע"ל סי' תקס"ח סעיף ה' (ה) [ולעניין לתוך הדין ע"ל בסי' ת"כ בסה"ט וע"ל סי' תרפ"ג]:

תרעא סדר הדלקת נר חנוכה ומקום הנחתו ובו ח"ס:

א * צריך ליזהר מאוד בהדלקת נרות חנוכה ואפילו (מ) עני המתפרנס מן הצדקה שואל או מוכר בסותו ולוקח שמן להדליק:

ב ג כמה נרות מדליק בלילה הראשון מדליק אחד מבאן ואילך א (ג) מוסיף והולך אחד בכל לילה

תרעא א מוסיף ואולך. כ"ל דמי שמן הרבה יתן כאחד שמן כשיעור והמותר ימלק לכולם שהם יעשה לכלם כאחד לא ילק אפי' ח' כשיעור ואם יש לו שמן בהמשך תקלה כבר שמן בכ

ליל עד שבליל אחרון היו שמונ: (א) ואפי' אם רבים בני הבית לא ידליקו יותר: הגה ו"ח דכל אחד מבני הבית ידליק(ב) (רמב"ם) וכן (ג) ממנהג פשוט ויזהרו ליתן כל מ' ומ' נרותיו במקום מיוחד כדי שיהיה היכר כמה נרות מדליקין [מהר"ח מפרלמ"]

ג ד נר שיש לו שתי פיות עולה לו ב בשביל (ד) שנים: ד ה מיל א קיורה שמן והקיפה פתילות אם (ה) כפה עליה כלי כך פתילה עולה בשביר נר אחר לא כפה עליה כלי אפילו לנר אחד אינו עולה לפי שהוא כמדורה:

הגה ולכן יש ליזהר להשתמר הנרות ג בשורה (ו) בשוה ולא בשעול דהוי כמדורה (הב"מ בשם סמ"ק) ונותר להדליק (ב) בפמוטות (ז) שקורין (ז) למשפא מאחר שכל נר מובדל הרבה מחבירו [ס"ה סימן ק"ה] ויזהרו בפעורין נרות לפי' בנרות של שבת וי"ט יזהרו שלא לעשות כן [מור וקציעה]

ה ו נר חנוכה מניחו על פתח הסמוך לר"ה מבחוץ אם הבית פתוח לר"ה מניחו על פתחו ואם יש חצר לפני הבית מניחו על פתח החצר ז ואם היה דר בעליה (ח) שאין לו פתח פתוח לר"ה מניחו בחלון הסמוך לר"ה (ג) ובשעת הסכנה שאינו רשאי לקיים המצוה מניחו על שלחנו ודיו ט (ד) ה וצריך נר אחר להשתמש לאורו ואם יש מדורה אין צריך נר אחר ואם הוא אדם חשוב שאין דרכו להשתמש לאור המדורה צריך נר אחר:

ו ט מניחו למעלה מג' טפחים ומצוה להניחו י ו למטה (ח) מעשרה טפחים ואם הניחו למעלה מעשרה טפחים יצא כ אבל אם מניחו (ה) *למעלה מעשרים אמה לא יצא: הגה ואפילו לקחה כך לוקח והניחה למטה מכ' לא יצא ן דהלכה *עוסה מלוה [ב"י בשם תוס']

ז כ מצוי להניחו בטפח(ס)הסמוך לפתח ממשמאל כדי שתהא מזוז'מימין(ר) ומימינו ר חנוכ'משמאל יואם אין מזוז'בפתח מניחו מימין(ר)ואם הניחו בדל' עצמו יניחנו (ו)ח(ע)מחציו של כנים לצד שמאל: הגה ומיהו

תרעא (א)ואפי' אם רבים.דבגמ' איתא מהדרין מן המהדרין בה"ח מוסיף

והולך ופי' התו' דזה קאי אאר מים וכיתו דהיינו שכל הבית אין להם אלא נר א' בליל הראשון ממילא בשרוחין בבית אפי מרות בליל ב' וג'וכיוצא בזה שכל אחד ואחד מצוה עליו להדליק נר א' בליל ב' וג'וכיוצא בזה אבל אם יש לו נר אחד בלבד אפי' אם הוא עני מדליק אותו בעצמו ואינו יכול לומר לאחרים הדליקו נר אחד בשבילי ואפי' אם הוא עני המקבל צדקה מאחרים

בסמ"ק דהיינו בחצי' של כיסא לצד שמאל הוא לצד שמאל תלוי ב' ולא פירשו של כיסא בזכר קודם לה והוה בהופן זה שמאו מסערים כחלו עומד מדם בפנים הדלת לפניו ומחלקת לפנים נקרא החלק הקרוב למזוזה מימין כי הוא יוצא ראשון בהכנס' בפתיחת הדלת מ"כ ידעינו מצו נקרא כיס' ומ"כ מ"ם מ"כ לצד שמאל הוא הצלי (°) הכיסא ימינה לצד שמאל וגו' סמ"ק מלין מחלין של כיסא הבית עומד בתוך ורוצה ליכנס ליבתו תז לא סייך:קרא כיסא למקו' הפנימי דהא החדש עומד כרוץ מגא ע"כ שבסמ"ק מתן שיעו' להדל'שהיה בימי לבית והכיסא מחלקין לפנים ומפ' מ"כ החלק מהכיסא מצו וע"ז אמר לצד שמאל זה הוא החלק מן הכיסא דהיינו מצד המזוזה מצד הקרוב למזוזה מצד שמאל הפתח כנגד מקום שהוא מקום הקרוב לפתח ומקום שהוא מקום הקרוב לפתח הוא מקום שמאל הפתח כנגד מ

ת לגון כרמב"ם פ"ד מכריית שבת

אשל אברהם

א) לא מלחריס. עיין באר היטב ס"ק כ' מ"ם בס"ת. וכתב יעקב סימן כ"ב העלה עוד טעם לפי שערבית זמן כל הלילה ולא מיישינן לשקוף ועוד הלא חזקין דלפילו בביהכ"נ שעדיין זמן גדול מלילקין קודם ערבית ע"ם הך הגאון כ"ל שדא ביה נרגא ובלאכם טועמים נפלגים ממנו. וכיון דומן ק"ש והדלקה כתיב בלתר והלי דים להקדים ק"ש שהוא דאורייתא ועוד שהוא תדיר קודם ושיין סימן תרפ"ד דלפילו במילי דרבנן תדיר קודם ול"ד **לגבי** דפי' תרע"ח ד"ל קודם לקידוש כיוס היינו משום דלפעמי פרוש בפת, ועיין ע"ם דדוחה כל הטעמים פרוש מעשה **ונ"ל** דמתפלל קודם הדלקה ע"ש :

הגהות רעק"א

וקלי לח"ש בסב"ח ומ"ש המחבר להדליק בטפח וכו' : סעיף ח' די לו בלתר מכם . ל"ח לתורתם גמ' יע' מג"א ס"ק ג' לעיל סי' רמ"ד סק"ו וע' מוהרי"ט מ"ב חיו"ד סי' י"ח:ז באר הגולה ת"ש ס"ק ג' שהומה זה להלכ' דר"ח ס"ל כריב"ם שהומה זה להלכ' דר"ח. רלוי שלא יכרכו על הלכה כר בהכ"ג ע"ם :

שים כמן חסרון כיס יחשדוהו טפי משמ"כ בסב"ח ע"כ ול"ל דלק"מ דסתם מין הטעם שחשדוהו שלא יכם לבס"כ דסתם בחמת כמה פעמים שהום עשוי בעסקיו מ"ל ליל לבס"כ ועוד דבשחלך בשוק בשעת חשלא מו רוחים שחין נכם לבס"כ והס"ם שרי מלא הטעם כיון דס"ל דבשהוק שמוך לבס"כ נרחה כשורק עול ומכוי בס"כ שמע"פ שחינו נכם לה הולך שמוך לה דס"ל לסחרחק ממנה ולהתביים כמה שחינו יכול ליכם לה חבל מי חיכה פתחה חחריכה ליכח ביוי לבס"כ דוק כרס"י בברכות דף ס"ח ותמלה כדברי ועל תי' הרב"י קשה דלמעו בבס"כ מי לית בה חסרון כיס דמלכי וכפי בעל מחווקים כדממרינן בב"מ פ"כ : יג ובסס בבית מ'.חבל מס הס בב' בחיסמ"ם בסס שב חדם מ' לריך להדליק בפחיהן (ד"מ כל כו) חבל מלחון רס"י דדוקה בהחין שב כ' בני חדם לריך להדליק בפחיהן ע"ם חבל שב חדם מ' ל"ע וכ"מ סי' חרע"ז דדוקה חורה שים לו פחה פחוח **חייב** מפעמ בפעו"ם פעור : **יד** בפיס ממש . פי' שבזמן הפעור היו מדליקין חבל פחה הבית חנפיס חבל חו מדליקין בפיס ממש :

תרעב א סוף שקיעתה . סיימו ל"ה בחמ"ם סי' חקס"ב (ב"ח) : בחמ"ם פ"כ . מלות ההלכתו מפחמה ואם הדליקו כיוס חין **מועיל**

תרעב סוף שקיעתה

א אין מדליקין נר חנוכה קודם שתשקע החמה אלא עם **א** (א) סוף שקיעתה **א**] לא מאחרים ולא מקדימים ויש

שני הפתחים ברוח אחר יג [והס בניס מחד] [בל בו] **די לו באחר מהם** : הבח ואס מדליק בשני פתחים חימו מונח רק בפחד מהם ובשני מדליק בלח ברכה [ר"ן] חימו בזמן הזה שנוהגים מדליקין **יד** בפיס ממש (י) וחין היכר לבני רשות הרבים בלל חפי' יש לחלר חו לבית הרבה פתחים לחדבא רוחות חין מדליקין (יא) חלח פעם חחת בפיס בב"ל וכן המנהג פשוט :

תרעב זמן הדלקת נר חנוכה ובו ב סעיפים :

א אין מדליקין נר חנוכה קודם שתשקע החמה אלא עם **א** (א) סוף שקיעתה **א**] לא מאחרים ולא מקדימים ויש מהחמירין ולכן ח"ת לומר שהבחי לחמיר שלא יחא פחוח לרחבה והח"ר לוחר שהבחי חפשר לומר שהבחי חלוק לבני בני חדם שהרי כל בית של חדם ח' יש לו שני פחחים חלו לכך הוקרב בחלר לחד ב פון ואחד במזרח עיין שם ועיין בבה"י בשם מכתם לדוד מי שיש לו חלר של חדם ח' פחחים שחלר בחלת ויום ח' שהיה טרוד לזה שידליקו וכן עבו והדליקו בפחח ח' ועד שלא הדליקו בשני בח יכול לחרך בשהדלוק בפחח בני עיין שם :

הרע"ב (א) שהלכ. עבה"ט שכ' בשם שבבה"ג בו' להדליק לחר מערב ש"ב בשבו"י חח"ס הביח דברי המג"ח ובשם בעה"ג והמעיין בשבו"י יראה שדברי הבה"ג שם מהופיעים שם הביח דברי המג"ח בו' ע"ז חכן בשבה"ג כ' ובבחרוני כו' שזהיר שלכחלה להדליק לחר הסכת חרבית וכן עיקר לדינה דוחלי דוחלי חניר קודם שיכי דחלי לחעבד חרוייהו כמ"ש רחו' בשבח דף ד"ג ס"ם ועיין לקמן סימן חרפ"ד בסג"ח ובפר"ח שם ומ"ש ביד חפריס שם עיין בהגל לדברהם כאן בשם הבה"ג שכ' בזה וע' חח"כ שהרח"י בקונ' סי' ב' וסייס חח"כ בסופו סי' כ' ובסיס חח"כ שנרחה שהמלוקין קודם שיוכ' להחפלל ערבית לא בספיד שים לחוש שעד שיחפלל ערבית יעבור זמן הדלקתו שהוח חלי שעה מדיעת דגחרת עיין שם :

שערי תשובה

מאחרין ולכן ח"ת לומר שהבחי לחערב שלא יחא פחוח לרחבה והח"ר לוחר שהבחי חפשר לומר שהבחי חלוק לבני בני חדם שהרי כל **בית** של חדם ח' יש לו שני פחחים חלו לכך הוקרב בחלר לחד ב פון ואחד במזרח עיין שם ועיין בבה"י בשם מכתם לדוד מי שיש לו חלר של חדם ח' פחחים שחלר בחלת ויום ח' שהיה טרוד לזה שידליקו וכן עבו והדליקו בפחח ח' ועד שלא הדליקו בשני בח יכול לחרך בשהדלוק בפחח בני עיין שם :

הרע"ב (א) שהלכ. עבה"ט שכ' בשם שבבה"ג בו' להדליק לחר מערב ש"ב בשבו"י חח"ס הביח דברי המג"ח ובשם בעה"ג והמעיין בשבו"י יראה שדברי הבה"ג שם מהופיעים שם הביח דברי המג"ח בו' ע"ז חכן בשבה"ג כ' ובבחרוני כו' שזהיר שלכחלה להדליק לחר הסכת חרבית וכן עיקר לדינה דוחלי דוחלי חניר קודם שיכי דחלי לחעבד חרוייהו כמ"ש רחו' בשבח דף ד"ג ס"ם וכחו' בשבח ממן שחני : והנה מדי דברי בה חזכיר מה שהקשיתי בחבורי סי' ש"א דלמה הביא הך ראיה דחיישינן לחשדא מפאה ולא הביא מברייתא דשותחן בחמה וכו' ע"ש . חך כעת ראיתי דלפמ"ש שם חתי שפיר דהכלל כך הוא דכמה פעמים הקילו חז"ל בדבריהם יותר משל תורה. חך זה במה דהוי בשל תורה רק מדרבנן בזה מדרבנן ממש הקילו דהם חמרו והם חמרו.חבל במה דהוי בשל תורה מן התורה חפי' בדרבנן החמירו כן דכל התקון רבנן כעין של תורה תקון . ולכך חתי שפיר דשותחן בחמה לה הוי ראיה רק דחיישינן לחשדא. חבל לעולם י"ל דהוי רק דרבנן ושוב ראוי לו' דבדרבנן כנון חנוכה ראוי להקל ולכך מביא ראיה מפאה דשם חמר רשב"א דמן התורת חיישינן לחשדא וא"כ אם בשל תורה מן התורה חיישינן לחשדא לעיל כ' עיין בהגל לבחרוני כן דכל התקון רבנן כעין של תורה ואתי שפיר ודו"ק : עוד נראה ליישב קושית הב"י הנ"ל והוא דהנה לכאורה קשה לי במה דקי"ל כבתה אין זקוק לה ומ"ט לא ניחוש בזה לחשדא שיאמרו דכא אדליק כלל דהרי בפאה אמרו חז"ל דלכך אמרה תורה להניח בסוף שדהו שיאמרו דלא נתן זה פאה אף דבאמת כבר נתן והרי מפאה למדו בש"ס לדין זה דבשתי פתחים צריך להדליק בשתיהם וא"כ מ"ט בכבתה לא חיישינן לחשדא . ולו' דלא חשיש להשדא לחדליק רק מכח מן יעמוד איש אחד מתחלת זמן בשיעור הדלקת נ"ח עד סופו ויראה שלא הדליק אז חששו לחשדא . אבל בשביל עוברים ושבים לפי רגע לא חששו שיתלו שכבר הדליק או שעתיד להדליק זה אינו הרי מפאה בוכח להיפוך דאם הוי החשש רק מכח הטעמד במקום אחד מתחלה ועד סוף הרי זה יראה שנתן כבר פאה ומה חשדא.הוי ובע"כ דהוי החשש רק מעובר ושב לפי שעה א"כ ה"נ בכבתה ניחוש כן והרי הש"ס מרמה לה לפאה . ועוד אם בפאה שאני מנר חנוכה מה ראיה מפאה הרי י"ל התם חיישינן לרוב בני אדם לעוברים ושבים לכך חיישינן לחשדא אבל כאן אין לחוש רק לעומד מתחלה ועד סוף וזה לא חיישינן כיה ומה ראיה מפאה . ואין לו' דבכבתה ניהו דאין זקוק לה להדליק מ"מ מחוייב להניהו במקומו ויראה הרואה שכבר מונח נר חנוכה ויריגיש שכבתה . ז"א

מהגיה"ק

סאחרת : דוק כרס"י. וז"ל דכיון שמיגו ככבה נרמה כפורק עול ומבזה בס"כ. ולפי מיכא פתח' מחריגי מין כאן ביגו דמאן דחזיק כבר בפתח' מחריגי לגיעל עכ"ל. הרי מבואר שהטעם שמבזה בס"כ ולפי מיכא פתח' מחריגי ליכא בזיון. בב"מ פ"ב דף ל"ב ע"ב : (ס"ק יג) ומס כו' אבל מלמון רס"י דדוקא כו' דאסה דאמר ר"ה דף כ"ב תוכ' ד"ה ל' ב' פתחים לריכה שתי נרות ואמר רבא ל"ש אלא מרות שבו מרות ג' ל"ל ואמרינן מ"ע לילוש משום חשד' דעלמא אפי' בנרות ג' נמי אי חשד' דבני מתא אפי' מב' רוחות נמי לא משכח לעולם חשד' דבני מתא זמנין דחלכי קמי הא' חינ"ל כו' בפתח' חלוק ומתוכו ואי חשד' דבני מתא פירש"י סיוחדים שאין חלוק בכולי פתח' לא אדליק גם בפתיך וכתב רש"י ז"ל הוא' זה לריכה שתי נרות כו' משום חשד' שהרואה יסיה סבור שהבית חלוק והרי הוא ויאמרו הא לא אדליק אלא בב' בני אדם אפי' בשני בתים ואחר חלוק . וע"ל כ"ה לא ר"ג והרואה יעבה שהבית חלוק וכיון שהוא אדליק בב' בתים חלוקים הרי הוא כאלו אדליק בב' בתים חלוקים ואין לחוש שיאמרו דלא אדליק אלא בב' בני אדם בבית אחד שהרי שני בתים חלוקים הם

תרעב (א) יכול לכבותה כו'. בסי' תרע"ו פסק הטור והרמ"א והו"מדברי המחלוקת דמותר המשקל כ"מ עושה לו מדורה כו' והקצ"ע לקמן[מהך ריבוי לכבותה מחר המיעור של הלקה ותי' דשם מיירי שמותר מהשמן להניך לשיעור הלקה הוקצה למצותו לפיקדיעס'לו מדורה וכאן מיירי שמן שמן יותר מכשיעור ומחר שהלק השיעו' מותר ליהנו' ממנו ללא הוקצה למצוה אלא כדי שיעור הנריך בלבד וכן הוה החמת כתירוצה ושם בב"י מביא עוד ת' בשמהכרי"ח שיש לחלק שאם נתן השמן בכר ולא הקצהו ללא לשיעו' זמן שהלק' יכול תמ"כ להשתפק ממנו אם ירלה מבל בשמן השמן בכר בשתם תז הוקצה למצות נ"מ ולריך לעשות מדור'ם"כ ונקשה לי על ת' זה ממה דתיתת בפר' נגמר הדין לחבי דס"ל הזמנה מלחת היח פרכי' עליה ממה דתנן מותר המת ליורדיו חלמת הזמנה לאו מילתת היח ומשני דס"ל הך תת הזמנה מילתת היח דחז' ליה הפיס ליה ולא חז' ליה אח"כ להוציא ולא תפיס ורבא דפליג שם וס"ל הזמנה לאו מילתת היח מ"מ לא פליג מכך מילתת דלא תפס התיסור אלא למאי דחז' ליה דהיינו לרבא אם עביד מעשה בחז' דהוה מילתת מ"מ לא תמיר להתפיס התיסור יותר מלחבי בהזמנה לחוד מ"כ חזינת דלא מותפס התיסור שבא ע"י התסור בהאי למת אלא כמה דחזי ליה לא כמותר ואם ים לנו לומר דמה שהקצה שמן הרבה להנוכה מהסר כו' היה לנו לומר נם כמותר המת כן אלא ודאי דנם כאן אין התיסור אלא כמה שהריך להנוכה בשלמא לתי' ה"ר אין תיסור רק כמה שהחר מהשיעור הצריך דהיינו שבבתה ואין זקוק לחזור ולהלידק בזה אבל דמ"מ נאסר שהוקצה למצות חנוכה כמה שהריך לו נם תמוה הוא מהיכן יהא ללמוד תיסור כאן כמה שם"ל לחנוכה לא מבעיא לאותו תירוצא דמשמי הוא דמצות[מתשקע החמה עד שתכלה רגל מן השוק ה"ה דיינו לשיעורא דפ' הרי"ף והרמ"ם שהריך ליתן שמן כדי שיהא דולק כשיעור הזה ואם היתה דולקת עד אותו שיעור ורוצ' לכבות' או להשתמש לאורה דמשמע מלשון קו"ל כלישב' קמת ואם כן הכל אסור אפי' אם נתן בה אותו יותר משיעורו א"א לומר כדעת הרב"ז שבתב שאם נתן בה יותר משיעורו אינו אסור אלא מה שהוסיף ולא הראשון שכבר הותר בתחלה ולא הוסיף עליו כלום דהא ודאי אין הדבר כן שהרי אם נתן בה יותר משיעורו הרי כל השמן נאסר ואין לומר שהראשון בטל לנבי השני שהרי אם כן אפי' אם נתן בה כל השמן שבעולם נמי יהא הכל מותר ואין לומר שהשני בטל לנבי הראשון שהרי אם כן אפי' אם נתן בה שמן אחר יהא הכל מותר ואין לומר שהשמן שנתן בה אחר הוא שבטל לנבי הראשון שהרי אם כן אפי' אם נתן בה שמן של חלב

תרעג א כשרים לנר חנוכה. אבל* (°) לא (°) להשתמש [ב"מ] : יש ליקח משעוה הנוטף בבית הכנסת הוחל ומיתעביד וכו' [מע"מ ב"מ] : ב לצדוק מעות שלריך עיון יפה וידיו סמוכות לנר אבל תשמיש ערמי שא"ל נהיות (°) ידיו סמוכות°) לנר כרי [ב"י ד"מ(°) ורש"ל בתשו']

וכ"מ פסק להמגיד וכ"כ הסמ"ק ופסקו דמפי' לאכול ולגלו לסור אבל מפי' שרי ורש"א ויליקנה בניתו ויהיה נס שלוש בית אלא ע"כ

מלוה מן המובחר [מרדכי וכל גו ומהרי"ל]°ומה מין שמן זית מצוי מלוה בשמיש שלורש זך ונקי. ומהגיס במדיעות אלו להדליק

גמרות * של שעוה כי חורו לגלול כמו שמן : ג **ואפי' בליל שבת שבתוך ימי חנוכה מותר להדליק בנר חנוכה השמנים והפתילות שאסור להדליק בהם נר שבת:** הגה (ב) אם חימו מותן בנר רק כדי שיעור מלוחו [תשובת הרשב"א כי' ק"ע]כפי שאסור להשתמש בנר(ג) חנוכ'ביו'קבשב' ביו'קבחוכ' ג **ואפי' ב לבדוק** (ג)**מעות**(ג)**או למנותן**

°עסי' קכ"ד סי"ח

כדי להשתמש בו לאחר השיעור של הלק' שלו מותר ליהנות ממנו כמש"ל: (ג)לו למנותן למור'. כב"י בשם הרש"ס כ' כזה דאף תשמיש ערמי של נעלי בנות הרשלת מעות לסור לפי שידוע סמוכות לנר לעי"ז בשם וכ"מ ליישב דקאמר נגד נר מצוכ' ולא אמר לסור להרשות מעות לצור' ע"כ"ל וכ' כ"י משמע מדבריו דבאחשמים ערמי שאינו של נעלי הסיוע של שא"ל להזיר ממנו כמש"ל: (ג) ידיו סמוכות(°) לנר ותו דמה נעלי ים כהרשלת מעות וכ"ל דים מסרון תיבה מ' כהשה"י וכ"ל ואפי' תשמיש ערמי שאינו של נעלי כהרשלת מעות כו' דשמש שאמרו נעלי ע"ז הוא משום ביזוי מלוה וזה שייך אפי' באינו של נעלי אלא דהא נמי של סוכה אמרי' שם ג"כ הסיסור משום ביזוי מלוה ליהנות מהם וכן בסי' תרע"ד שאסור ע"י קינסא משום בזיון מלוה ואפי' להדליק ממנ לנר מיכא למ"ד דאסור מי הנמצ עושה מלוה כרמוז שלא הזיר של נעלי וביון דשעור לא כתב נגד נר חנוכה אלא כתב אסור להשתמש לאור' משמע אפי' אין ידיו סמוכות לנר לסור כמו שדקדק הרש"ס מלשון רש שלא כתב אסור להשתמש לאור ע"כ כשלא יהיו ידיו סמוכות לנר אבל כשיהיו סמוכות לנר מותר אפי'

תרעג (א) ואע"פ שאין הסמנים כו'. פי' דבנר של שבת (°) אסור משום שמא תבצה ויחזור וילליקנ'ונמר של חנוכה היה לנו לחוש אפי' בחול ג"כ שמא תבצה ויפצע ולא יתקן קמ"ל דאין חשש זה דקי"ל כשבתה אין לזקוק לה ותו היה לנו לחוש שמא תבצה בנר חנוכה ובשבת חנוכה שמא לא תדלק יפה ויטה הנר כמו שמו מוטין בנר של שבת קמ"ל דאין חשש להסתמם לחורה מ"כ לא תכפת לי' כמה שלא תדליק יפה: (ב) אם חימו מותן בנר כו'. ולמ"כ יש חשש שמא יפיג חימום ולא יהיה מותן כ"ה

תרעג שמנים ופתילות הכשרות לחנוכה ובו ד"ס :

א מ (°) **כל השמנים והפתילות א** (ג) **כשרים לנר חנוכה (א) ואע"פ שאין השמנים נמשכין אחר הפתילה ואין האור נתלה יפה באותן הפתילות:** הגה ומיהו שמן זית

תרעג (א) ואע"פ שאין השמנים כו'. פי' דבנר של שבת (°) אסור משום שמא תבצה ויחזור וילליקנ'ונמר של חנוכה היה לנו לחוש אפי' בחול ג"כ שמא תבצה ויפצע ולא יתקן קמ"ל דאין חשש זה דקי"ל כשבתה אין לזקוק לה ותו היה לנו לחוש שמא תבצה בנר חנוכה ובשבת חנוכה שמא לא תדלק יפה ויטה הנר כמו שמו מוטין בנר של שבת קמ"ל דאין חשש להסתמם לחורה מ"כ לא תכפת לי' כמה שלא תדליק יפה: (ב) אם חימו מותן בנר כו'. ולמ"כ יש חשש שמא יפיג חימום ולא יהיה מותן כ"ה

ה מיחרת דרב שבת כ"ח ב שם
ג מיחרת דרב שם כ"ב

עטרת זקנים

תרעג *של שעוה. לכל הנזכרו מהר"ל בר בלולכל כ' בס' בר דף ט"ב ד' דמלחר שהם נעשם ע"י אדם צריך לקיים ג"כ המלות ע"י אדם צריך לקיים ג"כ המלות על שעוה לו ברות של אדם לכל בנרות של שעוה לו חלב לו מקרי בר רק לנוקה ופסול בר"ח כי בר ולנוקה הרי מילי ניהבו בהלמרי' בחדש דומין הלדיקים לפני הקב"ה בנר לפני הנוקה והכברב שבין בר לנוקה כי הוא ז"ל כי בר הוא שלין הלור שלם בכל השנה רק בחנ"ה הפתילה ומובך משם הא השנה שבנה כ"ש מנ"מ שרלוי בנר של שעוה שבנה כ"ש בחמלת בחנוכה היא בלחר ולהלב שובע בכל השנה שהיה בנר של שעוה ולא נהגו להסתמם לפני הקב"ה בנר של שעוה אלא בחנוכה שבנה"ש בפ"ק דשבת (דף כ"ג ע"ב) ובמ"ק (דף ח' ע"ב) ובמ"ש בהלכות חנוכה ופורים (ע"ש) [ולכל] בנ"ח שהוא מהבוארים לא' בהלכות ב"ח שלין כלן אלא רק לנר הפתילה והפתילה לא נהגו להסתמם בהנאה. וכל המקום יש להסתמם בשעוה לנר חנוכה ובשעוה שהוא

מפני מין ידיו סמוכות לגר וכמצעות הס"ע: (ד) ויש מי שמתיר תמצית כו' · הוא בעל הפיטור בעור ק"ל הא הטעם דאסור להשתמש לאורה היא מפני שיהא ניכר שהוא גר של מצוה כדפירש"י בגמ' ות"כ מ"ט אי אפשי ללמוד הלכו דהכי הרומה סבור שלא לשם מצות ס"מ הדליקו אלא ללמוד ותו דבמאי התירו בחוכה בשמים שפסולי' בגר של שבת משו' אלא חייבי' שמא יקח דהא אסור להשתמש לגופן מכאן ניחום שמא יקח בשביל לימוד שהוא מותר ות"ל דהא לימוד אסור לאור הגר חפי' בגר של שבת משום שמא יצא אלא חייב' שמא יקח בשביל לימוד

רמ"ח וכ"מ סי' רע"ו ס"ד עמ"ש סק : יב **אם כבתה**. ואם העמיד במקום הרוח וכבתה, זקוק לה דהוה כמלו לו נתן כח שמן כשיעור [ס"ג כ"מ] ולא יברך (כ"ם) ורלוי להחמיר לחזור ולהדליק, בכל ענין ונפרע בע"ס קודם קבלת שבת (רמ"ל וכ"מ) :

תרי"ד כתב המרדכי דנהגו להחמיר בגרות חנוכה וכ"פ הג"מ וז"ל כתב ר"ם אם כבה מ' מהגרות אין זקוק להדליק, מהאחרים דאין בהדלק' זו מלוה דקי"ל כבתה אין זקוק לה ע"כ משמע דוקא בגרות חנוכה נהגו להחמיר ולא בגרות האחים של מלוה וכ"מ במרדכי עכ"ל ד"מ אבל במרדכי שלפנינו משמע דבכל גרות של מלוה נהגו להחמיר וכ"מ בהגהות הר"מ מיקטין ע"ס וכ"מ בתוספות והגמ"ר הגדולים ע"ס : **א** דעיקר מלותו כו' . (י) כלומר דבנר מ' סגי לכל בני הבית : למלות

ב מ (ח) **הדלקה עושה מצוה** ט **לפיכך** יב **אם כבתה** קודם שעבר זמנה אין (יא) זקוק לה י (ט) ואפילו כבתה בערב שבת קודם קבלת שבת שעדיין הוא מבעוד יום אינו זקוק לה כ וכן אם לאחר שהדליקה בא לתקנה וכיבה אותה בשוגג אינו זקוק לה: הגה ומיהו (י) רוקח (יא) להחמיר על עלמו ולחזור * ולהדליק מן לברך עליה (רשב"ם סי' תקל"ט ור"ן) :

ג ל **נר של** (יג) **חרס שהדליק בו לילה אחת נעשה ישן ואין מדליקין בו לילה אחרת אלא לוקח חדשים בכל לילה ואם אין לו אלא ישן מסיקו בכל לילה באור נר של מתבת א"צ חדש ושל זכוכית או של חרס מבושה דינו כמתבת :**

ד מ **אין חוששין לפתילות להחליפם עד שתכלה :**

תרעד שמותר להדליק מנר לנר ובו ב סעיפים

א מדליקין נר חנוכה מנר חנוכה מ **ודוקא להדליק זה מזה בלא אמצעית אבל להדליק זה מזה (א) על ידי נר של חול אסור** ג **ויש מתירים גם בזה** ג **(ב) אלא אם כן הוא בענין שיש לחוש שיכבה הנר של חול קודם שידליק נר אחר של חנוכה :** הגה **ונהגו להחמיר בגרות חנוכה** שלא להדליק מפילו מנר לנר **א** דעיקר מלותו מיהו מלה נר מחד והשמר(ג) מיהו מלה למלוה כל כך לכן יש להדליק (ג) זה מזה ◦ [הגהות מיימוני והמרדכי] וכל זה מיהו רק בשוד שדולקין למלותן מבל לחר שעבר זמן המלוה מותרים בהנאה כל שבן שמותר להדליק מהן [ב"י בלבות קטנות] :

ב ד **יש מי שאומר שנר של בית הכנסת ושל שבת ושל חנוכה בולם של מצוה הם ומותר להדליק זה מזה :** הגה **וה"ה נר של תלמוד תורה או נר לחולה להאריך נר** [ב"י ה"ק] [ובענין נר של בית הכנסת ע"ל ◦עסי' תרע"ג ס"ג ועמ"ש סי' רס"ג ס"ל סי' קנ"ד סעיף י"ד] :

הדלקה

כתבתי שאין כאן דבר שבמנין ואין כאן שום יסוד למאמר כלל:(ח)**הדלק' וכו'** לפיכך לא כבתה כו'. ליני יודע היכך תלוי זה בזה דלפי מ"ת **עושה** מלוה הוא הדין כן ומו דבגמרא הכיא הרבה הוכחות דלא קי"ל הכתה **עושה** מלו'ואפילו לא הוכיח ממה דקי"ל כבת אין זקוק לה אלא גרע', דכאן לא כתה כלל, אלא שלא הדליק מתחלה, ועוד מ"ש דכאן לא הדליק מתחלה משום דלא הוה ידע שיכבה, ואפילו הכי לא הדליק, אלא ודאי משום דלא הוה בדעתו להדליק כלל, ולכן ל

תרעה (א) הדלק' עושה מצוה. פירש"י דומיא דממורה ומ"כ ל"ש כן בכר של שבת (°) ופמ' רס"ג : (ב) שהרואה חומר לגרסו. גמ' פרכינן למ"ד הדלק' עושה מצוה מהו דתימר רבה ה' תפוס כ"ח לא עשה זלא כלום ס"מ הכא עושה מצוה ומצינן הכא לומר הרוא הוא דנקיט לי' ת"ש דתמר רבה הדלק' כפיס והוליה לה עשה ולא כלום מ"ל הדלק' פוס' המקום' כצ' דכיון שזכו מצוה לגרסו הוא הכא עושה מצוה ולא כלום ומיבעי' הכא דלמד' עושה מצוה ולא כלום ס"ל הכא עושה מצוה ולא כלום ס"ל הכא עושה מצוה ולא כלום ס"ל הכא

תרעו שלחנוכה תיכף מ' (רס"ל) ועד הטעם בסל"ה וכ"כ מט"מ.בזמן הזה ולא בזמן.לזמן[ה]זה למ"ד בתיר"ק[רס"ל מט"מ]:אם שכח והדליק נר מ'פתו' מן הרחוי ידליק עוד ולא יברך(כ"י סי' הרע"ב מ"ח ד"מ)ועמ"ס כסי' הרכ"[א:א מין מדליקין עליו. ורס"ל פסק דלמ"פ שהדליקו עליו לריך לברך אפילו שכח ולא בירך עד שכלו כל הנרות מ"מ דמיכת מלוה נרמיה) משמ"כ בלונ"ב וסו' דמין מלוה נרמייתן מלא ניסיכתן כה : ב ימיו חוזר וכו'. אבל לס משמו הדלוק, עליו נרשאון לריך לברך בגיל שני שמחייבו למשמו אינו פוטרת נופו מלא ניתו[כ"מ] ול"ע פשוט להפוסקים שכשמשמו מדלק עליו מ"ל ס"ל (°) לברך על הרמי' מ"כ ס"ה דמ"ל לברך שהמיזו כשמדלק וכ"מ כר' זירמ דסמך על משמו ומי ס"ל לח לפטר גופו מס כן ס"ל להשתתף ליפטור גופו מלא ע"כ נפטר לעמרי וכ"מ בתשו' מהרי"ל סי' קכ"ז [עמ"ס סי' תרע"ז] וכ"כ הע"ס כסס כ"נ מה"כ:ב לומר שהדליק נר רשאון ויהיו ל"ו תיבו' מלבד ב' תיבו' שבתורת כהנים[רס"ל]ובכתי תיבות הנרות הללו[°]ים מ' לותיות רמז למ' ימי תמוכ':ד בנר היותר ימיני.ולין חילוק בין מס מדליק בימינ[°]ם דמין מס שבעה על מצה משום דאין מצוה באכילת מצה ואין בן רק איסור חמץ ועל כ"ת אין מברכין וכן בסילוק תפילין בשבת ויו"ט כתבנו נמי כן וא"כ מוכח דעל שוא"ת אין מברכין מה שאינו בקום ועשה ולכך ה"נ בראוה שאינו עושה מעשה רק ראיה אינו מברך עליו רק נם שהחיינו ולכך אתי שפיר דלפטור נופו יוצא בראיה אבל לפטור ביתו אינו יוצא בראיה רק בהדלקה וה"ל חייבותו בשניהם ותשילי החייב בין ע"ב נופו כין על ביתו. ולכך כ"ו שלא היה רי"ז נשוי ולא היה לו מי לפטור ביתו לנך לא היה די לו בראייה לבד וכ"כ הוצרך להשתתף בפרישי ואז נחשב כאלו הדליק הוא בעצמו ונפטר ממצות ראיה ומצות הדלקה. אך כשנשא אשה הנה ממצות הדלקה וחיוב ביתו אשה פטרתו רק דמ"מ נוף חייב בראיית נר חנוכה לזה פטר עצמו בראייה ובזה לא היה צריך להשתתף בפרישי כיון שהוא עצמ' הרואה ומקיים המצוה בגופו. ובשלמא כל זמן שלא הדליקה אשתו עליו וה"י מחוייב במצות הדלקה ובזה כיון שהוא לא הדליק רק אחר א"כ אינו מקיים המצוה בעצמו ומצוה בו יותר מבשלוחו ולכך צריך להשתתף בפרישי ונחשב כשותף ושותף עדיף משלית כדמוכח בפ"ב דקידושין ע"ש אבל כל שיש לו אשה המדלקת עכיו א"כ ממצות הדלקה נפטר רק ממצות ראיה לא נפטר וכ"ז זה הי' מקיים בעצמו שהרי רואהו לכך לא חוצרך להשתתף בפרישי ולכך אמר השתא ודאי לא צריכנא היינו להשתתף בפרישי לא צריכנא אבל ראיה מיהו צריך. אבל כאן בש"ע מיירי שאינו רואה נם כן דאל"כ הרי בירך בעת הראיה שהחיינו ובע"כ דלא ראה נ"כ עדיין ובזה חייב לברך אח"כ שהחיינו מכח הראיה דנופו עדיין לא נפטר מן הראייה וכדברי הב"ח כנלפענ"ד נכון ודו"ק השיב : (סעיף ה') יתחיל לחדליק בליל ראשון בנר היותר ימיני וכו'. נ"כ עיין לעיל סי' ת"ע מ"ש ראיה להסוברים דמתחילין מימין

תרעו סדר הברכה וההדלקה ובו ה סעיפים

א ג המדליק בליל ראשון מברך שלש ברכות
* (ג) (°) להדליק נר חנוכה ושעשה נסים ושהחיינו
ג ואם לא בירך זמן בליל ראשון מברך בליל שני או כשיזכור:
ב ג (א) מיל ראשוו[א]לך מברך שתים להדליק ושעשה
נסים: הגה ויברך כל הברכות (ב)קודם שיתחיל להדליק (מהרי"ל):
ג ד מי שלא הדליק (ג) ואינו עתיד להדליק באותו
הלילה (ד) וגם א אין מדליקין עליו בתוך ביתו
כשרואה נר חנוכה מברך שעש"ה נסים ובליל ראשון מברך
גם שהחיינו ה ואם אחר כך בליל ב' או ג' בא להדליק
ב (ג) אינו חוזר ומברך שהחיינו:
ד ו (ה) אחר שהדליק ג אומר הנרות (ג) הללו אנו
מדליקין על התשועות ועל הנסים ועל הנפלאות וכו':
ה ז (ו) יתחיל להדליק בליל ראשון ד בנר היותר ימיני
(ד) ובליל ב' כשיוסיף נר א' ממוך לו יתחיל ויברך על

תרעו (א)מליל רחמון ואילך כו'.בנמ' מתי ממעט ממעט זמן ומעט עם כם כל יומי מיתי' פירש"י שהרי כל מ' הדליקו מן הסך מבל זמן מסגיעינו להחמלת הזמן הניעו עכ"ל פי' דברין שלעינן זמן מברכי' לו יתברך שנתן למו מיות עד זמן שנעשה בו נס והיינו שנתן למו מיות שהם תמימה על הנר שלא יכבו מיום ליום לף שהוסף עם מין שיך לברך על החית חיות יום נוסף מלא די בהחמלת הזמן כנ"ל:(ב)קודם שיתחיל דבעי'ברכה עובר לעשייתה:(ג)ואינו עתיד להדליק כו'.ברש"י כתו'מלמתי בשער"י כ"כ יהודה שאמר מעוס רבינו יעקב הוזקק, כרכ' זו אלא למי שלא הדליק בביתו עדיין(מעמ לכאורה אע"פ שאח"כ אלך בשוק ואראה נרות דולקות מ"מ כיון שעכ"פ עכ"ל מל'עדיין(שמע לכאורה אע"פ שאח"כ אלך בשוק ואראה נרות דולקות מ"מ כיון שעכ"פ עכ"ל מל'עדיין(שמע הטור לא פי'כך(דבריו אלא לשון עדיין לאו דוקא דנשתה"כ לא ידליק וע"כ מדמה אותה ליוסב בשפיל דמשתה"כ לא ידליק כל הלילה אבל אם ידליק אח"כ יברך כיון דלא ידליק אלא כדי שיהא נרו דולק עד שיגיע לביתו ולא ידליק אח"כ כדי שיהא נרו דולק עד שיגיע לביתו ולא יברך אח"כ על ההדלקה (ד)וגם אינו מדליקין עליו משמע דמשמתו מדלקת עליו בניתו אין מברך על הרמי' אבל במרדכי כתוב וז"ל קא מדלקי עלי נגו ניתאי ומ"מ צריך לרחות כדאמר בשמ"ר יומא קמא כו' עכ"ל והר"ן כ' כדברי רבינו מטעם אלא מלינו בשמ"ר יומא קמא כו' עכ"ל והר"ן כ' כדברי רבינו מטעם

תרעו סדר הברכה וההדלקה ובו ה סעיפים

א ג המדליק בליל ראשון מברך שלש ברכות
* (ג) (°) להדליק נר חנוכה ושעשה נסים ושהחיינו
ג ואם לא בירך זמן בליל ראשון מברך בליל שני או כשיזכור:
ב ג (א) מיל ראשוו[א]לך מברך שתים להדליק ושעשה
נסים: הגה ויברך כל הברכות (ב)קודם שיתחיל להדליק (מהרי"ל):
ג ד מי שלא הדליק (ג) ואינו עתיד להדליק באותו
הלילה (ד) וגם א אין מדליקין עליו בתוך ביתו
כשרואה נר חנוכה מברך שעש"ה נסים ובליל ראשון מברך
גם שהחיינו ה ואם אחר כך בליל ב' או ג' בא להדליק
ב (ג) אינו חוזר ומברך שהחיינו:
ד ו (ה) אחר שהדליק ג אומר הנרות (ג) הללו אנו
מדליקין על התשועות ועל הנסים ועל הנפלאות וכו':
ה ז (ו) יתחיל להדליק בליל ראשון ד בנר היותר ימיני
(ד) ובליל ב' כשיוסיף נר א' ממוך לו יתחיל ויברך
על

שערי תשובה

תרע"ו (ה) להדליק עבה"ט דכשבת חומרים נר של שבת לפי שא"א לסור לחסר להשתתף לאורה ולזה אמר ר"ח להורות על הכלל שיהו כל הנרות שוין בשיעורן ובאורן כ"ה (ו)מצות חנוכה משלים בכל נר של שבת שבכולם אלמו משתתפין בו וכדו שלמו לתוספת אורה וזה הנר המאור הוא של שבת ע"ש ועיין בח"י ובמ"ב כת' עוד טעם דשבת דשבתוכה אין מצות המעבה רק בכר לבד משא"כ שבת שיש בה מצות מעבה. קיצור סעודה כו' ונר גם כן אחד מהם שייך לומר נר של שבת המודע בשבת מעבים מבלעדי הנר עיין שם ועיין בבכה"נ בשם ה"ירבמ"ם שהנר יכול לומר שעשה ניסים לאכותינו ואם רלה לומר שעשה ניסים לישראל יאמר עיין שם ועיין לעיל סימן תע"ג סעי' ט"ו פרטי ההלכות שנר יכול לומר של שנר המכוכה שבשנת הייטו כו' עיין שם : (ז) ימיני . עבה"ט ועיין בפמ"ג מ"ש ס"ק ל"א שכתב, על רחיית מג"א מיומא דף כ"ט שאין רחיה היום לומר דשפיר בהלכות להדליק מימין לשמאל כדרך בכתיבה דהתם נמי נבי מתנות מוכח דפנימי י"ל דמה שמוזכר ידיו ולין כדרך בכתיבה הוי דרך ימין ומה שמוזכר ידו מנגד נופו ולבלום הוי דרך

הגהות רעק"א

סי' תרעו סעיף א' מכרך ג' כרכות. שם לף כירך. ל"ע שם יכרך לאחר שהדליק כעוד שהנרות דולקים והוא תוך שיעור הלוקתן ע' וצל לכרכם לעיל כו' רס"נ סי"ח:

באר היטב

תרעו (ה) להדליק . וכ"כ האר"י ז"ל . ועי' של"ה ס"ל שלמחוכה תיכף מ' ועי' בהלק"ט מ"ח סי' ג' שם שכתב והדליק נר מ' פחות מן הרחוי ידליק עוד ולא יברך כי הכרכ' שעשה נתמל על מיוב כל הנרות עכה ב"י סי' תרע"ב מ"ח ס"ב : (ב) חזינו . והי"ה שם לשמו הדליק עליו כרשאון כמ"ש . שמו שהדליק נר הרשאון לומר הנרות ויהיו ל"ו תיבות מלבד ב' תיבות הרשאות דמ"ע נתמל על מיוב כל הנרות עכה ב"י סי' תרע"ב מ"ח ס"ב : (ג) הנרות . שמו מיומנו הנרות הללו יש מ' לותיות רמז לנ' ימי חנוכ':ד בנר היותר ימיני.ולין חילוק בין שם מדליק בימינ[°]ם דמין שם שבעה על מצה משום דאין מצוה באכילת מצה ואין בן רק איסור חמץ ועל כ"ת אין מברכין וכן בסילוק תפילין בשבת ויו"ט כתבנו נמי כן וא"כ מוכח דעל שוא"ת אין מברכין שם שאינו בקום ועשה ולכך ה"נ בראוה שאינו עושה מעשה רק ראיה אינו מברך עליו רק נם שהחיינו ולכך אתי שפיר דלפטור נופו יוצא בראיה אבל לפטור ביתו אינו יוצא בראיה רק בהדלקה וה"ל חייבותו בשניהם ותשילי החייב בין ע"ב נופו כין על ביתו. ולכך כ"ו שלא היה רי"ז נשוי ולא היה לו מי לפטור ביתו לנך לא היה די לו בראייה לבד וכ"כ הוצרך להשתתף בפרישי ואז נחשב כאלו הדליק הוא בעצמו ונפטר ממצות ראיה ומצות הדלקה. אך כשנשא אשה הנה ממצות הדלקה וחיוב ביתו אשה פטרתו רק דמ"מ נוף חייב בראיית נר חנוכה לזה פטר עצמו בראייה ובזה לא היה צריך להשתתף בפרישי כיון שהוא עצמ' הרואה ומקיים המצוה בגופו. ובשלמא כל זמן שלא הדליקה אשתו עליו וה"י מחוייב במצות הדלקה ובזה כיון שהוא לא הדליק רק אחר א"כ אינו מקיים המצוה בעצמו ומצוה בו יותר מבשלוחו ולכך צריך להשתתף בפרישי ונחשב כשותף ושותף עדיף משלית כדמוכח בפ"ב דקידושין ע"ש אבל כל שיש לו אשה המדלקת עכיו א"כ ממצות הדלקה נפטר רק ממצות ראיה לא נפטר וכ"ז זה הי' מקיים בעצמו שהרי רואהו לכך לא חוצרך להשתתף בפרישי ולכך אמר השתא ודאי לא צריכנא היינו להשתתף בפרישי לא צריכנא אבל ראיה מיהו צריך. אבל כאן בש"ע מיירי שאינו רואה נם כן דאל"כ הרי בירך בעת הראיה שהחיינו ובע"כ דלא ראה נ"כ עדיין ובזה חייב לברך אח"כ שהחיינו מכח הראיה דנופו עדיין לא נפטר מן הראייה וכדברי הב"ח כנלפענ"ד נכון ודו"ק השיב : (סעיף ה') יתחיל להדליק בליל ראשון בנר היותר ימיני וכו'. נ"כ עיין לעיל סי' ת"ע מ"ש ראיה להסוברים דמתחילין מימין

שלמה

אבל לפשוט נופו י"ל דאין אשה מוציאה איש אפילו אם מדלקת בפניו ובשכיחותו . ובנוף פלוגתת הב"י והמג"א נראה לפענ"ד דראיית המג"א מר"ן לאו ראיה היא די"ל כיון דהראיה נמי מצוה היא שתרי הרואה מברך וכו' . אך הנה באמת בעקמא לא מצינו ברכה על שוא"ת רק מה שהוא בקום ועשה וכא על שוא"ת דעל ל"ת אין מברכין כמ"ש המג"א בהלכות סוכה בשם הלבוש דלכך אין מברכין כל שבעה על מצה משום דאין מצוה באכילת מצה ואין בן רק איסור חמץ ועל כ"ת אין מברכין וכן בסילוק תפילין בשבת ויו"ט כתבנו נמי כן וא"כ מוכח דעל שוא"ת אין מברכין מה שאינו בקום ועשה ולכך ה"נ בראוה שאינו עושה מעשה רק ראיה אינו מברך עליו רק נם שהחיינו ולכך אתי שפיר דלפטור נופו יוצא בראיה אבל לפטור ביתו אינו יוצא בראיה רק בהדלקה וה"ל חייבותו בשניהם ותשילי החייב בין ע"ב נופו כין על ביתו. ולכך כ"ו שלא היה רי"ז נשוי ולא היה לו מי לפטור ביתו לנך לא היה די לו בראייה לבד וכ"כ הוצרך להשתתף בפרישי ואז נחשב כאלו הדליק הוא בעצמו ונפטר ממצות ראיה ומצות הדלקה. אך כשנשא אשה הנה ממצות הדלקה וחיוב ביתו אשה פטרתו רק דמ"מ נוף חייב בראיית נר חנוכה לזה פטר עצמו בראייה ובזה לא היה צריך להשתתף בפרישי כיון שהוא עצמ' הרואה ומקיים המצוה בגופו. ובשלמא כל זמן שלא הדליקה אשתו עליו וה"י מחוייב במצות הדלקה ובזה כיון שהוא לא הדליק רק אחר א"כ אינו מקיים המצוה בעצמו ומצוה בו יותר מבשלוחו ולכך צריך להשתתף בפרישי ונחשב כשותף ושותף עדיף משלית כדמוכח בפ"ב דקידושין ע"ש אבל כל שיש לו אשה המדלקת עכיו א"כ ממצות הדלקה נפטר רק ממצות ראיה לא נפטר וכ"ז זה הי' מקיים בעצמו שהרי רואהו לכך לא חוצרך להשתתף בפרישי ולכך אמר השתא ודאי לא צריכנא היינו להשתתף בפרישי לא צריכנא אבל ראיה מיהו צריך. אבל כאן בש"ע מיירי שאינו רואה נם כן דאל"כ הרי בירך בעת הראיה שהחיינו ובע"כ דלא ראה נ"כ עדיין ובזה חייב לברך אח"כ שהחיינו מכח הראיה דנופו עדיין לא נפטר מן הראייה וכדברי הב"ח כנלפענ"ד נכון ודו"ק השיב : (סעיף ה') יתחיל להדליק בליל ראשון בנר היותר ימיני וכו'. נ"כ עיין לעיל סי' ת"ע מ"ש ראיה להסוברים דמתחילין מימין

השכל

(ס"ק ח) אין כו' דסבק ברכות כו' ר"ל כיון שיש מחלוקת הפוסקים אי יברך או לא . וכ"מ בהג"ה סוכה דף מ"ו ע"ב ה"ה הרואה כו' שהקשו למה תיקנו בחנוכה ברכה לרואה משא"כ בלולב וסכה והל"ל למ"ד לחו' למ"ד יברך שאני לולב וסכה דאין מצוה בראייתן כו' כנ"ל . וי"ל ג"כ דאפי' הדליקו עליו מ"מ לענין נרות שבבתים א

מותם כמנורה ממזרח למערב ידליק בלילה הראשונה את היותר סמוך לפתח מזרח וחי"כ יוסיף ללד מערב ויתחיל תמיד בהמוסף ועפ' תרכ"ח נכי לוכך וכ"ל עוד ט"ח להתחיל ביותר שמלי' שהוא ימין המדם דמל"כ הוא מעכיר על המו'כמה שמוליך ידו ללד הכרו'המוכני'לפניו ואיכל ידו להדליק כנר שהוא בשמאל

שלו ואחר כך ידליק כמה שמוסף לפניו:

תרעז (א) צריך לתת פרוט' לכפ"ה כו' . כת"ה סי' ק"ח כתב **מלכתחי** שהוא נכוי שרוצה להדליק בנרך' **מון** לביתו כ' נדול מ' דרשתי לעשות כן **דמ"ב** דאמרי' בגמ' כיון דנסיב' תמיה **בשמח** ודמי ל"ל היינו דלא ממויב אבל מי **כתי מלי** להדליק לא הוי ברכה לבטלה **דהוה** בכלל המהדרין . ונדול מ' כתב **שהוחיל** ולא צריך פעור בקרא הדיוט אם **יפשה** וכ"ם דהוי ברכה לבטלה כיון דלא **משכחן** מהדרין זה בתלמוד ומביק ת"ה **דשביר** בקרא בכלל המהדרין דכי היכי שים **הידור** בנר לבל מ' בנית מ' ס"ו ים הידור

בנר לאיש ונר לאשתו בשבי מקומות והחמת לא פשיקא ליה למיתני כך מהדרין **דלא** שביחת כולי האי וכיון דמשכחן בתלמוד מהדרין ומהדרין מן המהדרין אין **זה** כמוסיף על התלמוד שהוא נוהג עכ"ל וכ' ב"י ע"ז ונ"ל דאין לסמוך ע"ז **לברך** ברכה שמ"ל עכ"ל ורמ"ל כ' בקיצור פסקיו וז"ל ואיש ואשתו נוהגי מפשיק **להם** נר מ' ואכשאי בעוי הם אינו יודע שאשתו מדלקת עליו(*) יכול להדליק **ולברך** אבל אם הוא יודע בבירור שהיא מדלקת עליו אין לו להדליק אם לא שהוא בנית ימידי משום הרואה אבל יברך והיכא אלא יבע שהיא **הדליקה** עליו ובא בחותו לילה לברך ולהדליק ולברך לפי שאל עליו חובת הכאים בה אבל היכא אלא יבע שהיא מדלקת עליו **דלמו** כל כמיני' ואינו יכול לברך עכ"ל . והכא לא זכינו עדיין לרחות דברי רמ"ל התרוכים לדעת מונא דכריו ממנם כי אחזי אין נרמים דבדי ת"ה נכוכים **דמ"ם** נדול הם' שלא מלינו הידור זה בתלמוד לא כ"ל כלל כי מ"ם בנמרא מהדרין מתכוונו שמסתמא יעשה כל אחד כן ונימא לכל אדם להיות בכלל

מהדרין (*) משמ"כ בדבר זה שהוא נס בשאר ברכות כמו בלן הרבו' מתו' לאדם לעשות כרצונו אם רוצה יוצא בברכה שמדלקת חבתו ואם אינו רוצ' יברך **בפ"ע** ונרואה לדמות דבר זה למ"ם ר"פ ג' שהכלו אנשי בים שהכלו מצה ופירש"י בין ברכת המוציא . וכ' הרמ"ם העושה

לא נהנו בן וגם ברש"י לא שמעו שהנהנו בן בברכת המוציא וכן בעובדא דבר קפרא כו' הרי דעכ"פ ליכא לימר שלא יוצא מברך כל מ' המוצי' שלא שהרמ"ם

כ' שלא נהנו בן אבל מ"ו שימר הרמ"ם דקרא ברכה לבטל שהרי רש"י הבים דבר זה אפי' בכלל מצה ואו מצינו בן בבכורות בפ"ק דף ה' ע"ב ד"ה ואפי' בכלל מצה שהרמ"ם

מני מו' שהוא עם ס"ן בנחת אע"ג שלא במע מס"ן ילא והעעם שמא לא יכוין יפה לדברי המברך וכן בב"ם כ' ב"י סי' קפ"ג בשם מ"ח בשם הר"פ ים שים

לכל מ' לברך ב"ם רק כשיזמנו לפי שעון יוכל לכוין כו' אבל הר"מ לא היה מברך בלשון שבדבר זה שיוכל מ' לנחת בברכי' אחרי' ואיו רוצה בכך דאין מיסור בידו לעשות בם"ם ואותו שהיו רוצה לברך בפ"ע כמו שעשה הר"מ ג"כ כוונתו בם"ם שלא להרבות בברכות כיון שאפשר

להיות יוצא בברכת חבירו ס"ב בדבר זה וכ"ם הוא כיון שהיו אוכל אותו ומיו שומע הברכה שיוכל לו' אינ יוצא בברכת אחמי שלא בפני דהא דעת שומע

ומשמיע בעי' ואפי' לם הוא בביתו ואיו רוצה לצאת בברכת אחמו אינ יודע מיסור בדבר אם יברך לעצמו מ"ם מקום שהניע לאיזון שעצמו

בברכה והא פשיטא שהוא יוצא בברכת אחיו וכבר ראינו מובנים בכל מי שהולך במחוכה מון לביתו ליקח נרות חנוכה עמו להדליק במקום אחר יכיח עמו

הרות לעכת לפ"ם שמדלקין בביתו בני בית אחד אם אחד אינו יודע שהוא מדלקת עליו ג"כ אלא בשביל שאחד אינו יודע אחד אינו יודע אחד אינו יודע

היה נופל קפק ל"ל ליקח הנרות עמו הבני בית אם אחד יכוונו ודליקו עליו ג"כ אלא דיכא לימר משום עפי שהוא בכלל בדבר זה גם רמ"א פסק

כן בסמוך: (ב) וי"א דבזמן הזה כו' ידליק במקום שאוכל . כתבו רשב"א סי' תקמ"ח כ' מי שאוכל על שלחן בפ"ע ואפילו אוכל בבית בפ"ע וי"ל

להדליק אבל צריך להסתלק אם יכול לו בית במקו' אחר אע"פ שאוכל שם ואפי' אוכל בבית אחר אע"פ שהוא בעיר אחת ואפי' ברחוקים זה מזה כמו

במקום שאוכל ואינו יכול לילך לבית אחר מיותר להכילה ואחר אחר הכילה וכנדון דהרשב"א שהיו אוכלים בבית אחד ואינו יכולים לילך לבית אחר

שזכרתי משו"כ כמי שים לו בירה בעיר והולך פעם א' חון לביתו ושועד שלא ירים ביתו וידליק בבית שהוא חון לביתו אע"פ שלא חבירו שלא

צריך לילך לביתו ולהדליק שם ואם אחזו תמות המכילה ואינו רוצה לזז משם עבשיו יוצא לבני ביתו שידלקו עליו בביתו לאחותו בית שהוא סוב' שם אין דיוט(*)

שלא בשביל שהוא בבית ואוכל שם מדלין בשבילו אלא בשביל שהוא בעל הבית שהוא בבית שיהיו אוכלים שם ואם לא היה שם לא היו מדליקין בשבילו

בביאור הגר"א

שלא בשעיה"ל בנר בסמוך לפתח בין מדליק בימין בפתח או בשמאל ויפרך כל בלילות עליו ובמ"ב מדליק בפתח תמיד על **סמוך** לפתח ועל שיקר המצוה ועמ"א בשם רש"ל שלא מ"ם שיהיה כשפוח לא נרחה : סי' תרעז ס"א אע"פ . כתב"ל סי'

חכמת שלמה

סי' הרע"ז (סעיף א') אכסנאי שאין מדליקין עליו וכו' . נ"ב עיין בתשובה שלישית ד"ה ובהיות כן בתחזוקי דברי המוהרי"ט וכו' ועיין בחיבורי למס' ע"ז דף ס"ה ע"א מ"ש שם ראיה

מחצית השקל

הרמיה וא"כ גם בסכה ולולב שם חיו לו לולב ליטול ש"ל לתקן לברך תמורתו על הרמיה : (ס"ק ב) חיו כו' חיו יכול פוטרת נופו . והא הוא עדיין לא בירך שהחיינו ביום ר' דהא לא הדליק וגם לא רלה : וע"ל שמוע לכל הפוסקים כע"ל : ר"ל לברך על הרמיה אעמא דמצתו פוטרת גם נופו וכמ"ש בס"ק שלפני זה : וכ"מ בר"ח כו' בדף כ"ג ע"ב לתמר ר"ז מרים כי הויא ביה רב הוי משתתפא בפריטי בהדי מוספיות . כתב דנסיבו לתתא תמיא אמינא לא לריכנא דמדליקו עלי נו ביתתי : (ס"ק ג) תומר הנרות כו' ויהיו ל"ו תיבות כו' רמז למנין הנרות ל"ל שמדליקים כל ח' ימי תנוכה שהן ל"ו נרות . וזה נוסף שכתב מהרש"ל . הנרות הללו אין מדליקין על התשבעות ועל הנסים ועל הפלאות שעשית לאבותינו על ידי כהניך הקדושים וכל שמנת ימי חנוכה הנרות הללו קדש הם **ואין** לנו רשות להשתמש בהן אלא לראותן בעבד כדי להודות לשמך על נפלאותיך ועל נסיך ועל ישועתך. **וסיים** מהרש"ל לא תעשה לא תוסיף ולא תגרע . והטעם מפורש סי' ל"ו תיבות לבד הנרות הללו כנגד אמר הנרות הללו ל"ו הן עכ"ל . וכתב בס' ח"ר בשם מע"מ שהקשה דהיכא תיבה אחת יתירה . וכ' בס' ח"ר דתיבת קדש הם הוא עבות וע"ל קדש . ותיבת הם מיותר דהא מיד תומר אחר תיבת הם . ואין לנו רשות להשתמש בהן.וכתב שכן הוא הנוסח בתלמידרש וכן כ' בס' ק"ח קודם ולא הם וכתב **שכן** נהנו הרמב"ם והרא"ם והרש"ם עכת"ד . וע"ל דנם תיבות הנרות הללו קדש כו' שתי תיבות **הנרות** הללו ג"כ הוין מן המנין ואו החשבון מכוון : (ס"ק ד) נר כו' ואין חילוק בין אם מדליק בימין **כו'** . ר"ל דנר היותר ימיני ר"ל שהוא נגד ימין המדליק וה"ב ל"מ אם מדליק בימין הפתח . דהיינו **שיין** מונח בפתחו כמ"ש לעיל סי' תרע"ח סעיף ז' דים להדליק נגר שהוא נגד ימינו שהוא סמוך **לפתח** והא לריך להדליק בעפה הסמוך לפתח.ולא אפי' ר"ל מונח דמדליק בשמאל הפתח דלדבריהם נר **שהוא** נגד שמאל המדליק הוא סמוך לפתח . מ"מ מדליק נגר ימיניו משום דבכל יום ים לברך על נר **הנוסף** שהוא מורה על הנס שהרי בתוספת הימים ניתוסף הנס וקי"ל בכל פיוסא שהוא חמיר **לימין** ולכן כשמחזיל יום ז' נגר הימיני ובימ שבני מונסף נס נר ז' ומתחיל נגר הנוסף ופונה **לימין** היפך ממה שנהו בני ברית כותבים זה מיקרי פונה ליומין משה"ב אם היה מתחיל ביום ז' **נגר** שמאל . דממ"נ לא יעשה כדין אלא יפנה לימין אלו ולא יתחיל להדליק בל יום נגר הנוסף : **ויתן** בתוך שיהיו כלן כו' בשבת הוא ר"ם ואינו שם בתשובת מהרש"ל ר"ל אם הפתח **הוא** בכותל מזרחי והכותל נמשכת לרחבה מלד דרום יניח המנורה לתוך החדר בעפה הסמוך **לפתח** ותהיה המנורה נמשכת ממזרח למערב אם כן בל הנרות יהיו בעפה הסמוך לפתח : ויתחיל **בשמאל** כו' ר"ל שיעמוד המדליק בלד לפון הדר ופניו ללד דרום ויתחיל בשמאל שהוא נגר הסמוך **לפתח** ויפנה לימין . אבל לא יעשה היפכא שיעמוד בלד דרום ופניו ללד לפון ויתחיל נגר הסמוך לפתח **שהוא** נגד ימינו דאי"ב לא יפנה לימין אלא לשמאל . וא"ל דלא ס"ל כמהרי"ק דלריך לברך בל יום על **נר הנוסף** : בתוך חלל הפתח כמו המזוזה . וכן פי' שלי"ם . מ"ם מהרש"ל ימיתן לתוך כו' ור"ן יקבעם **במזוזה** עלמה בחלל שבין שני המזוזות : ועפי' ח' מ"ם בשם הג"מ פ"ג דר"ה בל"ל : וברי"ן כו' לא

שערי תשובה

חלא בשעיה"ל בנר בסמוך לפתח בין מדליק בימין בפתח או בשמאל ויפרך כל בלילות עליו ובמ"ב מדליק בפתח תמיד על **סמוך** לפתח ועל שיקר המצוה ועמ"א בשם רש"ל שלא מ"ם שיהיה בשפוח לא נרחה : סי' תרעז ס"א אע"פ . כתב"ל סי'

ביאור הגר"א

שלא בשעיה"ל בנר בסמוך לפתח בין מדליק בימין בפתח או בשמאל ויפרך כל בלילות עליו ובמ"ב מדליק בפתח תמיד על **סמוך** לפתח ועל שיקר המצוה ועמ"א בשם רש"ל שלא מ"ם שיהיה בשפוח לא נרחה : סי' תרעז ס"א אע"פ . כתב"ל סי'

שלמה

סי' הרע"ז (סעיף א') אכסנאי שאין מדליקין עליו וכו' . נ"ב עיין בתשובה שלישית ד"ה ובהיות כן בתחזוקי דברי המוהרי"ט וכו' ועיין בחיבורי למס' ע"ז דף ס"ה ע"א מ"ש שם ראיה

השקל

מעמע הכי . שהר"ן חולק שם מנוה שהפשר לעשות ע"י שליח מבדך על מלות ובמלות שע"ל לעשות על ידי שליח מבדך בעמ"ד . והקשה מהתניא בתוספתא המפרים תרומות ומעשרות מבדך להפרים תרומה ומעשר והא תרומה להפשר לתרום ע"י שליח ואפ"ה מבדך בעמ"ד להפרים . ותי' כיון דאין רשאי לתרום בני דעת בעלים . וכיון דלריך דעת בעלים ס"ל כאן הוא עלמו עשאה ולכך מבדך בעמ"ד עכת"ד והב"ח דיי"ל כן בר"ח תע"ב דהשפר להדליק ע"י אחר מ"מ לריך המדליק דעת בעלים דבעמו לא יצאו הבעלים ע"כ אפי' מדליק ע"י שליח ים לברך בעמ"ד. והשם מ"ל הביא רמיה דלא כהב"ח ממ"ם הר"ן נבי תרומה ומיהו יליף לע"ח . והא דלא הביא רמיה ממ"ם הר"ן נבי ס"ח נופיה שהקשה תחלה מע"ח דהא השפר ע"י שליח ואפ"ה מבדכים בעמ"ד . ותי' כיון דלריך להשתתף בפריטי ה"ל כאלו מ"ל לעשות ע"י אחר . מ"מ כיון דאח"ז מכח קושית תרומה הולרך לשברל אחרת ל"ל והיא מהשקה ליישב נס נבי ס"ח מ"ל אין לריך לשברל דאשוה שב' הר"ן נבי ס"ח ותשפי' שברל דשייכא הן בתרומה הן בס"ח : (ס"ק ה) להפעות כו' וכ"ה ביומא . עט"ז ובשר"ח סי' זה . ובנתר שבע

פרק ג' דסוטה נס בשר"ח סי' קכ"ח מהריכו בזה וקנרתי לירלת המריכות :

סי' תרעז כתב בתשובת הר"ל כו' אבל אם שמך כו' . וכ"מ בב"י בשם מהרי"ן . וז"ל בן נדול בבית **מי' מו'** מותב עם ס"ן בנחת אע"ג שלא במע מס"ן יצא והבעפ שמא לא יכוין יפה לדברי המברך וכן בב"ם כ' ב"י סי' קפ"ג בשם מ"ח בשם הר"פ ים שים **לכל** מ' לברך ב"ם רק כשיזמנו לפי שעון יוכל לכוין כו' אבל הר"מ לא היה מברך בלשון שבדבר זה שיוכל מ' לנחת בברכי' אחרי' ואיו רוצה בכך דאין מיסור בידו לעשות בם"ם ואותו שהיו רוצה לברך בפ"ע כמו שעשה הר"מ ג"כ כוונתו בם"ם שלא להרבות בברכות כיון שאפשר **להיות** יוצא בברכת חבירו ס"ב בדבר זה וכ"ם הוא כיון שהיו אוכל אותו ומיו שומע הברכה שיוכל לו' אינ יוצא בברכת אחמי שלא בפני דהא דעת שומע **ומשמיע** בעי' ואפי' לם הוא בביתו ואיו רוצה לצאת בברכת אחמו אינ יודע מיסור בדבר אם יברך לעצמו מ"ם מקום שהניע לאיזון שעצמו **בברכה** והא פשיטא שהוא יוצא בברכת אחיו וכבר ראינו מובנים בכל מי שהולך במחוכה מון לביתו ליקח נרות חנוכה עמו להדליק במקום אחר יכיח עמו **הרות** לעכת לפ"ם שמדליקין בביתו בני ביתו אחד אם אחד אינו יודע שהוא מדלקת עליו ג"כ אלא בשביל שאחד אינו יודע אחד אינו יודע אחד אינו יודע **היה** נופל קפק ל"ל ליקח הנרות עמו הבני בית אם אחד יכוונו ודליקו עליו ג"כ אלא דיכא לימר משום שהוא בכלל בדבר זה גם רמ"א פסק **כן** בסמוך: (ב) וי"א דבזמן הזה כו' ידליק במקום שאוכל . כתבו רשב"א סי' תקמ"ח כ' מי שאוכל על שלחן בפ"ע ואפילו אוכל בבית אחד אינו יודע **להדליק** אבל צריך להסתלק אם יכול לו בית במקו' אחר אע"פ שאוכל שם ואפי' אוכל בבית אחר אע"פ שהוא בעיר אחת ואפי' ברחוקים זה מזה כמו **במקום** שאוכל ואינו יכול לילך לבית אחר מיותר להכילה ואחר אחר הכילה וכנדון דהרשב"א שהיו אוכלים בבית אחד ואינו יכולים לילך לבית אחר

שזכרתי משו"כ כמי שים לו בירה בעיר והולך פעם א' חון לביתו ושועד שלא ירים ביתו וידליק בבית שהוא חון לביתו אע"פ שלא חבירו שלא **צריך** לילך לביתו ולהדליק שם ואם אחזו תמות המכילה ואינו רוצה לזז משם עבשיו יוצא לבני ביתו שידלקו עליו בביתו לאחותו בית שהוא סוב' שם אין דיוט(*) **שלא** בשביל שהוא בבית ואוכל שם מדלין בשבילו אלא בשביל שהוא בעל הבית שהוא בבית שיהיו אוכלים שם ואם לא היה שם לא היו מדליקין בשבילו

הטבב

שאכל הסומל ובלילי שבי יוסיף לו בר שבי סמוך לו לבד אבל אחד ויתחיל בבר הסוסף ויסיים בבר שאבל הסומל **וכן** בכל לילה שאם"ב יוסיף בר אחר לבד אבל אחד ויתחיל בו ויסיים בחותו שאבל: הסומל. ואם אי אפשר לסדר **כן** יסדר אותם על הסומל בם ר' מבד ימין אפתח ואע"פ שהאחרים שיוסיף לא יהיו בולם בעפה הסמוך לפתח **אין** מזה בזה כיון שהבר הראשון הוא בחותו עפה שבי ויתחיל בבר הסוסף שהוא ימין המזוזה בפני אחד **וידליק** אח"ב בר שהוא בשבל הסומל בבר בר שאבל הסומל בב"ל בבון . ומע"מ בשם בם"ל שיניחם בחוך אבל אפתח **בשם** בזה בבר בם"ע ואיו בבן בחמי שים לו תמיד אחד מיותר להכילה ואחד אחר בשביבה אף בשיקר הוא בשבל אחד אחר הכילה ובבון דהרשב"א

כמו המזוזי ע"ם: (ה) הבדב . ואם הדליק ולא בירך יש לו לברך על הנתר וכל זמן שעוסק ים לו לברך

הלכ"ט הלק ל' סימן ג' ס"ם :

תרעז (א) פרוטה.דייק למימר פרוטה לומר שלא הסכמתי ליתן כל מני הוצאת הברות רק בפרוט' דיהיב ליה **שני** עיין בם בן המלך סי' מ' . ונם בזמן הזה מותר להשתתף ד"מ . כתב בתשובת רש"ל שנם הבמורי' **לריכים** להשתתף ולספר דוקא בשאוכל בפני עלמו אבל אם אוכל בבית אחר אפי' בעיר אחת ומדינה **אין** לריך להדליק אלא אם רוצה להיות מן המהדרין. מי שסובר אבל מנהגינו בתקרובי מנו' מן המובחר שילך לביתו **וידליק** ואם אינו רוצ' לזוז משם יכול לבני ביתו שידליקו עליו בביתו ט"ז ס"ק ג': (ב) בזמן ולריך הבע"ה להוסיף מעט שמן בשביל ב"ח תנור' וכ' הרשב"א שהיא הדין אם הבע"ה

שערי תשובה

שאכל עיין שם : (ה) בהרבה . עבה"ט ומ"ם וכל ומן שעוסק כו' משמע קלת דאף לאחר שהדליק כולם אלא שעדיין עוסק שם **בתיקון הפתילות** וכיולא בו יכול לברך וז"ל כמבואר ביו"ד סי' י"ט דלהב"ח לא יברך אחר הבחיטה כלל בשלא בירך קודם .

ז במקו'שאוכל.היינו בקביעות אבל מי שאוכל בכית חבירו במקרמי צריך להדליק בביתו(ס"י סי' ע"ג)ולו(°)אפשר מדלקת עליו(סי' תרע"ה ס"ג) מ"מ מנו' כו יותר מבשלומו עכ"ל כ"ח ועיין סי' מ"ט ס"ח : ח קטן . אפשר דמיירי שיש לו בית (°) כמ"ש ריש סי' תרע"ח ואפשר דאפי' לדידן שכל אחד מדליק קטניספטורים וכ"מ בש"ג ע"ש:ט אסרוקה. ואע"ג דלא חייבי' אשה משו' תשכח דהא אמרי' על נשים אפי' בתיסור כרת מ"מ אם רוצה להדליק בעלמו בכלל מהדרין הוא(ת"ה) וכתבו' מהרי"ל דמנהג פשוט הוא שמורמי' וכמורי' מדליקין כיון דהשתא מדליק כל אחד ואח' מי יודע אם מדליקיןעליו בביתו ואתי למחשדיה ומשום כרכה לבטלה ליכא כיון שהיו רוצה לעשות בשל אחר כרכה לבטלה ליכא : י אלריך לשיעור הדלקה. דביותר משיעור הדלקה מותר להשתמש בו לכתחלה כמ"ש סי' תרע"ב ס"ב (כ"י מרדכי ורש"ל וש"ג) וכ"ח פסק כשנתן השמן בשתא הוקל כל השמן וכ"מ בהג"מ וכר"ן[ובתוס' שבת דף מ"ד ומיהו מיהו מוכרח כל כך ולכקוטו להתוות לכתחלה אלא יחסר מלא כשיעור וכתב הש"ג ל"ע אם נתן השמן שיעור מלי שעמה(°)ולק יותר מאלי שעמה אם מיתר להסתפק ממנו: יא ושורפו. ומסור להניחו(°)בכלי ממוס לשמוש הבתה דמיסיגין לתקלה (טור י"ס)ועכי"ד סי' כ"ז : יב שאין להוסיף וכו'. ול"ד לסי' תק"ז ס"ב דהתס מיקמכה ממנו עד אחר כיוצרו משא"כ הכא דהכא ממנו בשעת כיעורו מסור לנטלו (טור)ועכי"ד סי' ל"ע ס"ו(°)דים מתירין לכן כ' כאן יש מי שאומר וכו' ועיין בש"ך סי' ק"כ : יג ואפסר דסכא מחיר טפי כיון דהוי הסיל"מ (°) דמדינא מותר לשהותו לשמש הבתה ע

תרעה (א)מפני שלוס ניתו.שלא יסבו בחשך ויעטרו:(ב)יקו' נ"ח. כ' סר"ן וכ"י לף ע"ב דקידוש דאורייתא וכ"ה דרכהן כיון דאסבר לקדש על הפת שמלמ"ה עדיפא"כ ולפי זה אסיקלו פת לו פת עדיף שנרילקדש עליו מדאורייתא מכל הרמב"ם כ' כאן דל"ת וקידוש היום שניהם מד"ס וכ"ה עדיף מקידוש היום משום פרסום נס וכ"כ לפי' מרן ז"ל ודלא כהרא"ש ז"ל שכתב דקידוש היום משום פרסום נס ולכן אם שכח לומר יעקב"א בשבת בין בלילה בין ביום אינו חוזר ומקדש ע"כ ומ"מ נראה דאם נזכר קודם שאכל כזית פת

תרפב

תרפב דין על הנסים בחנוכה ובו ג סעיפים :

א כל שמונת ימי חנוכה אומר על הנסים בברכת המזון בברכת הארץ ובתפלה (א) בברכת מודים ג ואם לא אמר (ב) * אין מחזירין אותו [וע"ל סי' רל"ד סעיף ד' וה'] ג ומיהו אם נזכר באותו ברכה כל זמן שלא הזכיר את השם אפילו נזכר בין אתה להשם חוזר :

הגה ומ"ש (ג) כשכתב על הנסים בברכת המזון (ה) כשמגיע להרחמן (ו) יאמר הרחמן יעשה לנו נסים ופלאות כשם שעשית לאבותינו בימים ההם בזמן הזה בימי מתתיהו כו' [כל בו] [וכבר נתבאר סי' קפ"ז סעיף ד'] :

ב ד גם במוסף של שבת ושל ר"ח צריך להזכיר של חנוכה (ד) א אע"פ שאין מוסף בחנוכה :

תרפב (א) בברכת מודים . דכולי מילי דמטוכה הוזמה ניתנו : בב"י העתיק בשם מ"ח דמ"ל הרשעה בחיר"ק שהוא שם דבר מלא בקמ"ץ והוא שם המחור לחומה שהיא רשעה. עוד העתיק בשומ שם מ"ח דמ"ל הרשעה בחיר"ק שהוא שם דבר מלא בקמ"ץ והוא הכלילוי עד ממך מתורתך וכו':(ב)אין מחזירין אותו.וכן בכל יום אחר כן קרבן מוסף דלאו דלמוייתא ניכהו:(ג)בשכתב על הנסים כו'.כ"ל בתפלה דאם שכח סיוכל לומר מוסף זה ועיין בסי"ג:(ד)אע"פ שאין מוסף כו'.הטעם דמ"מ יום הוא שהתחיל בתפלת מוסף ובהגמ"ר כ' בזה דאם לא אמרו מחזירין אותו וכ' כ"ד דזהו לשיטת רא"ש דס"ל דבשבתו הוא חובה כמו תפלת ערבית ולא דק בזה לחותה דיעה ס"ל תע"ג דבחול אין מחזירין אותו ב' מוסף מחזירין אותו והוא בכלל מ"ש בפ' כ"מ ימים שיש בהם מוסף מחזירין אותו ובחמת נם בשחרית ערבית ומנחה מחזירין אותו לדיעה זו ומוסף דנקט הוא לרחותה דאע"נ דאין מוסף בחנוכה מ"מ מיקרי ימים שיש בהם מוסף ועפ"פ יפה פסק כ"י דאין מחזירין אלא מגד מקרי ימים שיש בהם מוסף אלא דיש בו מוסף מגד קדושת היום שהוא לעניין אותה תפלה משמ"כ בשבת חנוכה שיש בהם מוסף אגד השבת לא מגד חנוכה ע"כ אין מחזירין כלל משום על הניסים שבכח בשום פעם בחנוכה מחתם אחר איבדל על הכוס וכאן מכאן פסק בפ"ע כ"י דבריו אחר שכתב כהנני' כן דעשו ימי חנוכה ימים טובים להלל ולהודות ולהדליק נרות בהם על הניסים ועל הנפלאות שעשה לאבותינו בימים ההם בזמן הזה ועל הישועה והנחמה שהגיע לנו בימים אלו לפיכך קבעו חכמים שמונת ימים אלו שיהיו ימי שמחה ומשתה ולא יהיה בהם שום הספד ותענית מפני שהם ימי גמר חנוכת המזבח שהיו נזהרים בו ביותר שלא להתענות בו מיום שנתחנך ואילך בכל שנה ושנה ומפני שבימי יון שנכנסו להיכל טמאו כל השמנים שבו ולא נמצא שמן טהור להדליק בו במנורה אלא פך אחד שהיה מונח עם חותמת של כהן גדול ולא היה בו אלא להדליק יום אחד בלבד ונעשה בו נס והדליקו ממנו שמונה ימים עד שכתשו זיתים אחרים וטהרו שמן להדליק ולפי שבימים ההם גברו בני חשמונאי על אויביהם והרגום קבעו אותם ימים טובים להודות ולהלל לשמו הגדול על הישועה והנצחון שעשה להם

ועכשי' תרל"ג מ"ם בדברי המרדכי כזה: (ה) כשם שעשית. נראה לפי מזה ז"ל כן תעשה לנו להיות לפ"ז הוא דרך תפלה וזה טעם ס"ת שתהיה אותו מעשה שתין מבקש ברכיו [בתוך] ג' מחרוזות וכיון דמסיק ג"י כזה ברכות כיד המתפלל לעשות כמו שירלה כזה מ"כ מ"ם רמ"ח כפ"ח שבכ"ה יאמר כשסעשית כו' וכ"ה כמוה לך הוא הודאה ואפ"ה יכול לומר כן כ"ם שיכול לומר כן בתפלה אחר שגמר התפלה שיאמר דרך בקשה תעשה לנו ניסים כשם שעשית כו'. ובמוסף על הניסיכתוב בלבוש סי"ל בימים ההם וכזמן הזה כו"ו כדי לכלול כל הניסים שעשה לאבותינו ולפרטו אותו הנם דעכשיו מצין המאורע שבכל יום עושה לנו ניסים גלויים ומפתירים כמו שעשה לאבותינו ג"כ גלויים ומפתירים עכ"ל ולא כ"ל כן דמ"כ ק' ל"ל בימים ההם ולמי היה בימים ההם שהיו אבותינו מיום בשלמא להמוסתח בזמן הזה שלא ו"ו הוכרח לומר כן דהל"כ הוא המשמעות שבזמן הזה שהיו קיימי' כו' נעשים לאבותינו ע"כ ל"ל בימים ההם בזמן הזה ותו דהא בעובר במקום שנעשה לו נס אומר בדרך שנעשה לי נס במקום הזה כדאי' ס' רי"ח ולא אמר וכמקוסהזה לכלול ג"כ שאר ניסים שמתרים אלא לומר בזמן הזה כלל ועשות הוא ועוד יש לעיעים בזה:

תרפג (א) גומרין את הלל. שבכל יום וטוסף עם חברו. ועוד יש לעיעים בזה:

תרפד (א) קורין בפרשת הנשיאים. בעור כתב ומפרש בפסיקתא מטוס שאמר מלאכת המשכן בכ"ה בכסליו עכ"ל. והיינו דהקשה מטה את המשכן לא היה עד ר"ח ניסן ואת הקריבו הנשיאים קרבנם ואחו קורין פ' הנשיאים בחנוכה אחר השלמת המשכן:(ב) בברכת כהנים. הטעם לפי שבעשה הנס ע"י כהנים כ"כ הטור:(ג) בשל ר"ח. דתדיר קודם ואע"פ שיש בשל חנוכה פרסומי ניסא ליה לן דה כיון דעכ"פ יקדימנה מ"כ כ"כ התו': (ד) ואם טעה והתחיל כו'. כן כ' המהודרהם וז"ל מדקתני מעכבות משמע שאם הניחה כן לא יגח לגיחה להניחה כסדר מנותן עכ"ל משמע דעתו דגם בחנוכה מטה ר"ח שחל להיות בשבת אמרו חז"ל והוא תמוה דהלא נמרא שהוא מביא לעיין תפילין ליתא בשום דוכתא בתלמוד ותו דהדרכה מצוחר בסי' כ"ח בב"י וז"ל ולפ"ז אם תירע שפעם בשל רחם תחלה לגיחה לגיחה לעביר על לוח מנותן וניתים של יד תחלה וכ"כ הרא"ש והרמב"ם דלא כ"י שכתב שיש של רחם תחלה ולא יעבור על המצו' עכ"ל משמע דלכ"ע אסניח של רחם תחלה ואח"כ של יד דוחה ולא"ת ל"ל להסיר לותה ולחזור ולהניחם כסדרן ותין לזה שום דיעה תו סברת לעשות כוונ"ם בס"ע אסניח של רחם תחלה לגיחה להעביר על לותה תנו וידו של יד תחלה כו' ולא תמר רכותא נדולה הפי' כבר הניח של רחם תחל"ואח"כ של יד לגיחה להסיר ולהניח של יד תחלה כו' ולא תמר רכותא נדולה הפי' כבר הניח של רחם ויכיים עלמו לספק ברכה לגיח להסיר דבדיעבד קורח הכהן בשל חנוכה ואחר כך יקרא לאחרים בשל ר"ח כגי"ל כמוהו בין בטוטפי בין בתפילין דיד ורחם ואפי' בשל ר"ח בשבת ואפי' בשל חנוכה בשבת

תרפה בשל"ה מהריק לגדל ספרם פרם מיהם לתורייתא וכ"כ הב"מ וכ"מ בתשובת מהרי"ל סי' קפ"ב וקס"ז שלח הזכיר מלח פרשת זכור ובת"ס סי' ק"מ כתב וז"ל כתאר"י פ"ו דכרכות כתב דעשה דתוריית לקרות פרש' זכור בעשרה. ובתוספות סנ"ך כתבו דמין שום קריאת תורייתא רק פ' זכור . וכתבו מהרי"ל ופ' פרם מייכים לקרותן מן התורה וכו' וכן כתב הגהות מיימוני פ"ב דתפלה ה"ב ומ"ש בשם הגה"ה ומ"ש בשם הגה"ה ומ"ש בשם הגה"ה

תרפו (א) מותר להתענות לפניהם. דהוה למיעוט דאסור משום דכתיב במגילת תענית שמותן ימים שאין מתענין בהם שהימים עצמם יום טוב גם לפניהם ולאחריהם אסור ואף דבטל מגילת תענית בעצר יום טוב המגבירים אם מ"מ בחנוכה ופורים לא בטלה ואסור להתענות בהם קמ"ל דאפילו מקום מותר להתענות לפניהם ולאחריהם דלמעיקרא בטל מגילת תענית אפילו בחנוכה ופורים: (ב) ולמחר ביום ו' יתענו כו'. נראה דאין לסמוך על זה למעשה שהרי הביא ב"י בשם המ"מ הא דמתעני ביוסה' לפי שאי אפשר להתענות אחר יום ז' שהוא ליל שבת ואין מתענין בו ביום ז' שהוא יום טוב המגבירים ואין מתענין ביום ח' שהוא יום טוב המגבירים לפיכך מתענין ביום ו' שהוא ערב שבת ואין מתענין בשבת מפני

ספ"ל ממשנה סס כ' ג נדרים ת"ח ס ג' ד בעית דרכת סס והדר פסטה

עטרת זקנים

* ממת מלוה. וירלה דקבורת ת"ח קודם למקרא מגילה (ח"ז):

חתם סופר

סי' תרפ"ז במג"א סק"נ וכן משמע בתוספו' בד"ה מ"ם. נ"ב נבי קרי ותני ומתני ע"ש וק"ל. והשתא קא' כאן דמוכח שם בתוספות הנ"ל דכל יחיד בביתו מקרי רבים אם יתבטל א"כ בשתת מצות מגיל' אלא ע"כ דעכ"פ צריכין לקרות אלא דיחיד צריך להתבטל מלילך אל הציבור משום ברוב עם כמ"ש התוס' נבי כהנים בעבודה ואלו רבים פירוש כל ישראל ביחד לא שייך זה שאין לך רוב עם יותר מהם. אבל פשיטא שעכ"פ יפסקו מלימוד' למגלה וא"כ שפיר כתב המחבר שאין לך דבר וכלשון הרמב"ם וק"ל: (שם סק"ד) כיון שמוטל

אשר אברהם

א]מבטלים ת"ח.ועיין לקיט ועיין בקונטרס לחדון מ"ם מגן שלוח סי"ב:

יד אפרים

לאחר ורהיה דגם להגמ"ב אין לריך לקרות לאחר ע"ה כיון שעיקר מלותו ביום ובר דנקט לפי דבשרשלל לא שניך דפסט: מ"א ס"ק נ' ומ"מ כ"ל דלק"מ דהא עכ"פ כו' לכל רבים לא שייך הכא כנ"ל. ר"ל דהא דלמרינן שאין לך דבר שליהם נדחה כו' לא שייך לומר כ"א ביחיד שהוא לריך לבטל מלימודו ולילך לשמוע מלגור לכל רבים כיון דסוף סוף לריכים לקרות המגיל' לא מיקרי רמי' שלי"ל שלם רבים לומדים כגון בעונד'ויקובצ ל"ל לבטל כלל לקריאה המגיל' דלי"ב לף ביחיד שכ"ל לומד בפני עלמו אמי ניחא לי דהא אמי מיקרו רבים כיון שמבטל כ"ח חלת ע"ב ז"ח שלם רבים לומדים לריכין לבטל מלימודם ולקרות המגיל' ולי"ב שלם ת"ח חמיר מעבודה. דכתיב ויהי בהיות יהושע בירימו כו' שלי"ל המלאך ב' עוונות יש ביד ישרלל שלמש בטלו תמיד של בין הערבים ובעבין בטלו ת"ת. ומלנו יהושע על חיוב עון בלו להוכיחם והוסיפו המלאך עמה בלתי בשביל התורה שבטלתם עמה. ותי"ם ב"ר מכלן שגדול ת"ת מהקרבת תמידין מדהוכיחן על ת"ת יותר מעל ביטול התמיד ומבני ת"ת דרבים כמו גבי יהושע תמיד מעבודה ות"ת דרבי של יחיד הוי וקיל מעבודה ע"כ. הרי דת"ת דרבי חמיר מעבודה ול"ל בק"ו מעבודה לבטלו לשמוע מקרא מגילה. וב"ח כתב ת"ת דרבים כו'. ר"ל דומיא דיהושע שהיו כל ישרלל מקובלים עמו. וכזה ס"ד דסתם הלכ בי' דמבטלים ת"ת ולא פליג. דהא פ"ז בעונד ס"ק נק' ת"ת דיחיד ומבטלי' מ"מ. רק ת"ת של כל ישרלל. וזה לא מיירו עכשיו בעו"ה שיהיו כל ישרלל מקובלים יחד ללמוד. וכ"מ בתוס' דף נ' ע"ב ד"ה מת מלוה כו' (היינו דיבור הסמי המתחיל מ"מ) דאמר רבא סס מת לחיי ולחתותו לא יעסוק. דהכי ל' פרלים לאביו כו' מיותרים כיון דכבר כלל בלישה כל נפשות כו' ודרם לכולהו פרטי ולחתותו דרים דאתי לדיוקא אפי' היה כהן וגזיר והולך לנחות את פסחו ולמול את בנו אפ"ה דוקא לאחותו הוא דלא יעסוק אבל מעמא הוא למת מלוה. הרי דמת מלוה דוחה הפסח דע"י שיעסוק במת מ"ל לעשות פסח. הרי דמת מלוה עדיף מעבודה. והקשו התוס' ל"ל מקרא דלאחותו ל"ל דהא לאפי' ת"ת דרבים מבטלים מת מלוה כ"ש עבודה דקיל מת"ת דרבים ותירל דקבורת לית ליה שיעור' זה נקרא ת"ת דרבים · וכן מוכה מכיוס לבריכים אבל למאן דלא קרי כו' · דודאי ליה שיעור' זה נקרא ת"ת דרבים · וכן מוכה מכיוס לבריכים אבל למאן דלא קרי כו' · דודאי

סי' תרפז כתב מגן אברהם · כתב בהגהת מיימוני גר שתנייר כו' ומשמע שאחר שלש קרלים כו'. דמשמר לעיל סי' כ"ח. לס נלמס ולא קרא קריאת שמע של לילה קודם אחר שעלה עמוד השחר קודם כן החמה ויוצא בה ת"ק ולקרות שמע בדרך הותר לקרות שמע של שחרית אחר שעלה עמוד השחר חיות ולסטים ות"ל לקרות קריאת שמע בדרך הותר לקרות שמע של שחרית אחר שעלה עמוד השחר אפי' קודם כן החמה אבל תרתי דסתרי אסור לעשות לקרות קודם כן החמה אחר שעלה עמוד השחר קריאת שמע של לילה שסכח · ונם של יום הוחיל ורוצה ללאת למקום גדודי חיות ולסטים עיין סס. וס"ס כאן לעניין גר שתנייר משעלה עמוד השחר קודם כן החמה אס נאמר שיקרא אז מגלה של לילה · ע"כ נהשבהו ללילה · ובי"ד סי' רס"ח סעיף ג' יש מחלוקת הפוסקים אס נתנייר בלילה אי נ"ל דלק"מ אי נתנייר בלילה לא הוי גר ק"כ הוי תרתי דסתרי לגר ולחייבו בקריאת מגלה ע"כ תאמר משעלה עמוד השחר יום הוא ואס"כ איך יצא ידי קריאת מגילה של לילה · ויוצא להפוסקים דסבירא להו גר שתנייר בלילה הוי גר והשתבחו לקודם כן החמה לגילה · ע"ז כתב דמ"מ פשוט דקודם ומקור מלותה ביום · ר"ל ס"ל עיקר כהפוסקים דגר שתנייר בלילה לא הוי גר וכיון דעיקר מגילה ביום לא חייבוהו כ"ס למגלה של לילה ואי אתמר לעפ"י דאתי לקרות מגלה של לילה · ומשמע דאתר שלא קרא בלילה יש לו תשלומין קודם כן החמה לף שעלה עמוד השחר : (ס"ק ג) שאין לך כו'. ובגמ' משמע דל"מ דרבי כו' ואס"כ לא ה"ל להרב"י לכתוס שלא לפרש דת"ת דרבים אין מבטלים · ורלייתו מגמ' דבמסכת מגלה דף ג' תניא משפחה דכתיב בתגלת אסתר אתי לאשמועינן משפחת כהנים ולויס מבטלים עבודתן ובאים לשמוע מקרא מגלה · ומכאן שמכו של בית רבי שמבטלים ת"ת ובאים לשמוע מקרא מגלה. מק"ו מעבודה שבית חמורה מבטלים לשמוע מגלה כ"ש ת"ת דקיל. ופריך אדרבה ת"ת חמיר מעבודה. דכתיב ויהי בהיות יהושע בירימו כו' שלי"ל המלאך ב' עוונות יש ביד ישרלל שלמש בטלו תמיד של בין הערבים ובעבין בטלו ת"ת. ומלנו יהושע על חיוב עון בלו להוכיחם והוסיפו המלאך עמה בלתי בשביל התורה שבטלתם עמה. ותי"ם ב"ר מכלן שגדול ת"ת מהקרבת תמידין מדהוכיחן על ת"ת יותר מעל ביטול התמיד ומבני ת"ת דרבים כמו גבי יהושע תמיד מעבודה ות"ת דרבי של יחיד הוי וקיל מעבודה ע"כ. הרי דת"ת דרבי חמיר מעבודה ול"ל בק"ו מעבודה לבטלו לשמוע מקרא מגילה. וב"ח כתב ת"ת דרבים כו'. ר"ל דומיא דיהושע שהיו כל ישרלל מקובלים עמו · וכזה ס"ד דסתם הלכ בי' דמבטלים ת"ת ולא פליג · דהא פ"ז בעונד ס"ק נק' ת"ת דיחיד ומבטלי' מ"מ · רק ת"ת של כל ישרלל · וזה לא מיירו עכשיו בעו"ה שיהיו כל ישרלל מקובלים יחד ללמוד · וכ"מ בתוס' דף נ' ע"ב ד"ה מת מלוה כו' (היינו דיבור הסמי המתחיל מ"מ) דאמר רבא סס מת לחיי ולחתותו לא יעסוק · מת מלוה עדיף מולחתותו · דגבי מזיר כתיב על כל נפשות מת לא יבא לאביו ולאמו לאחיו ולאחותו לא יטמא · דהכי ל' פרלים לאביו כו' מיותרים כיון דכבר כלל בלישה כל נפשות כו' ודרם לכולהו פרטי ולאחותו דרים דאתי לדיוקא אפי' היה כהן וגזיר והולך לנחות את פסחו ולמול את בנו אפ"ה דוקא לאחותו הוא דלא יעסוק אבל מעמא הוא למת מלוה · הרי דמת מלוה דוחה הפסח דע"י שיעסוק במת מ"ל לעשות פסח · הרי דמת מלוה עדיף מעבודה. והקשו התוס' ל"ל מקרא דלאחותו ל"ל דהא לאפי' ת"ת דרבים מבטלים מת מלוה כ"ש עבודה דקיל מת"ת דרבים ותירל דקבורת לית ליה שיעור' זה נקרא ת"ת דרבים · וכן מוכה מכיוס לבריכים אבל למאן דלא קרי כו' · דודאי ליה שיעור' זה נקרא ת"ת דרבים · וכן מוכה מכיוס לבריכים אבל למאן דלא קרי כו' · דודאי

ומנה כל היום מהנץ החמה עד סוף היום ואם קראה משעלה עמוד השחר יצא :

ב ג א] מבטלים * תלמוד (ג) תורה ב לשמוע מקרא (ג) מגילה קל וחומר לשאר מצות של תורה שכלם נדחים מפני מקרא מגילה ג שאין לך דבר שנדחה מקרא מגילה מפניו ד (ב) חוץ * ממת מצוה שאין לו קוברי ד [כדי (ד) לרכו] שהפונע בו קוברו תחלה ואח"כ

ע"פ מ"ם התוס' ות"ת יעשו עבודתן מיד ותמ"כ יקרלו את המגילה לבדם וי"ל דעוד לקרות עם הלבור משום דהוה פרסומי ניסא עפי עכ"ל ולכוותה ז' כ' הרמב"ם דמ"מ כל שים שניהם לפניו ולפניהם יש שהות טובת ד"ת דמשום פרסום הנס לבי קריאת המגילה קמ"ל דבזה לא מיכפת לן בפרסום עפי מלת קורא לותה בימיהות תמ"כ אבל אס אין מיירי במאן דלא קרי כו' ס"ס דאפי' הוי מיירי במאן דקרי ותני רק דלא מתני · ס"כ אין לומר דמ"ש הרמב"ם דאפי' ת"ת דרבים דהא ק"ל שעורת כמה מלכיס לריכים להלוותו כדאי' בריש מסמת . מלת שמתת נקטו דמולתעוות מרבי בכל עניו כל מת מלוה אפי' מאן דלא קרי כו' דקרא דיבה שתמת . ונס אין לחלק לעניו עבודה : ומ"מ ל"ל דבלא"ה ה"ל קושיא הכ"ס הל"ל דה"ל להרב"י לפרש דת"ת דרבים ס"מ : דהא עכ"פ לריכים כו' ר"ל למאי מ"ל לעניו עבודה דבלא"ה ה"ל קושיא הכ"ס הל"ל דה"ל לבטל ת"ת למגלה . הא מלות ת"ת היא נוהגת כל עת דכתיב והגית בו יום ולילה . ס"ל אי ס"ד דאין מבטלים ת"ת למ"מ . ס"ל ת"ת לא יעשה לקראת המגלה כלל . וזהו חוץ מן הסברת דלא חל תקנות חכמי כה"נ במגלה על ת"ת(ומלבד הסברת מביא מ"ח רחיה לזה מסוף דברין כאשר יתבאר) . אע"ב דאיכא קרוחים רבים כמו בכל מקום (ועיין בניעין דף מ"ו ובי"ד סי' רכ"ח סעיף כ"ו) ולומר דכל ישרלל לא בעי' לבל מ"מ בעשרה לא סני זה ולאי חוץ מהסברת ות"ת ל"ב דומיא דיהושע ברי דבעשרה ג"כ מיקרי ת"ת דרבים ותמיר מעבודה · ומס כן מאי הוילו התוס' בתירולס דהכא במאן דלא קרי כו' הא ק"ל בין ד' סי' סס"ל דאפי' למאן דלא קרי כו' מ"מ בעיון על כל פנים עשרה ע"ש · והדרך קולות התוס' לדוכתיה · מלת ולאי דבעיון דוקא כל ישרלל דומיא דיהושע מז דוקא מקרי ת"ת דרבים . ומ"ס דכאן

שא"ת נקיים שניסס פרסומי ניסא עדיף כעלע"ד : (ג) וכל זה לא מייירי כו'. **הג"ה** זו כולה מדברי הר"ן והמזרחי וכבר כתבתי מה שיש להקשות ע"ז וגם **מו"ח** ז"ל פי' דברי הטור ע"פ הדרך שזכרתי בסמוך וכ"כ בשם רש"ל דבמקום **שאמרו** כאן עדיף טפי ה"ה עדיף לדמות את המלחמה לגמרי אפי' ליכא שהות את"כ:

תרפח (א) כרכין המוקפים חומה.
הקשה הר"ן למה חילקו מלוה זו לימים **מלוקים** וקבעו יום מיוחד לפרזים משא"כ **בשאר** המו' ותי' שלא כמו בשום וכמ"ש כ"י (*) והקשה כ"י על תי' הר"ן מדפרכינן **בגמ'** מלא שוטן כמאן עבדת כו' הא כל **עיקרן** של מוקפין לא עבדו בע"ו מלא **להדמות** לשושן ורבא מלי קאמר כו' ולפע"ד אין כמוקופות כל עיקר דהרב"י הבין דמאי דפריך**שושן** כמאן עביד הייט דלא כמוקפי' **ודלא** כפרזין דהלו כמוקפין בעינן מימות **יהושע** ושושן לא ידעי מי מוקפת מימות **יהושע** ולא כפרזין דקורין בי"ד ושושנ**קבו**"ו מ"ה הקשה ב"י קושיות שלו אבל הר"ן לא פי' כן אלא דהקשה המקשן שושן דעדיף **כמאן** הוקשה לו **תמיהת** הגמ' דמאי שושן דמי לשושן **ומאן** עמו כמאי תלוי והייט כמוקפי' **מדיעדיף** ליה **לשושן** שהרי **מדיעדיף** ליה **לשושן** שהרי **מדיעדיף** ליה **לשושן** שהרי

מהר"ם מרוטנבורג ז מיומרת דרי"ל סם יכרויתת סם ס סם בגמרת ג, ט סם בגמרת ג, ומשמיה דרבת ותמרי ליכדי י סם בתשבה כ רמב"ם סם מהל' תחזוקים קרי בעבריית כי"ד וט"ו וכו' ל סמת רמב"ספ"ת ממהכי"ע ותחוקימת

עטרת זקנים

תרפח כי"ד וט"ו. וים מקומות שנהגו בעירות שמסופקים לם סם מוקפות חומה מימות כ"ב לקרות ביום ט"ו מחנילה כתחומה בלי יון ולא בלבד (רמב"ם ח"ב סי' ע"ט).

נתיב חיים

תרפח ש"ע סעיף ב' (°) וכן בספריס. ל"ב וס"ם עיירות כ"ת בגמרת.

אשל אברהם

א] בגון ע' תצו' מהר"ם מלובלין סימן יו"ד ומפרש פירוש אחר ועיין בהגה"ט:

לבושי שרד

לדינא קלרתי: סק"ב (°) לא היה רק התחלה בעלמא וכו' ותעפ"ב מיקרי הסיקף לדירה: מ"א סק"ב (°) להר"ם כתן וכו' דהוקפה לו קודמת הר"ן הוכח בב"י לית קורלין כיום מוקפין בע"ו ניקום שתא יבנה ולבסוף הוקפה ובפרט דסתם עיירות כך הם מ"ם מידם דבעינן לדעתת כו' וסתם עיירות יבב ע"ד לסקיף לכל דעת רמ"ח שב' מסתמת הוקפה ולבסוף יבנה ע"ש דהת לין הדבר כך בכתב' ה"ח:

ט"ז סק"ה (°) פי' של י"ד וכו'. ר"ל בין בבבת דבן עיר שהלך לכרך בין בהיפוך הכל הלוי כשל י"ד מעפ"ב רש"י ס"ל בן עיר שהלך לכרך לזמן קל, מוקף בן יומו ולא"ב דעתו להתעכב מקלת ט"ו וכ"ז מבואר בתורב

חתם סופר

עיין ר"ן וערשב"א ח"ג סי' רצ"ז: (שם ס"ק ב') ונקשה דזה היפוך. ג"ב עיין ישוב לזה בתשובות ח"ם או"ח סי' קצ"ה. (שם

יד אפרים

המוקפים ועל המוקפים לבד לין קושיא דשם כו' כ"ל: ס"ק ב' ותע"ב מיישבין מוהם בבניניסברבה וזה שפיר בוקפה לדירה וס"ם כתי כתן"ן הולכין אחר הסקפה שתהי' קודם ליושבה והוי שפיר הוקפו ולבסוף יבנה כי הבניסים הרשמוים לא היו רק שתהלה בעלמא ואין הולכין אחר התחלות כו' כ"ל: ט"ז סק"ב ורהיה לזה כו' ע' בתוגיבה דף י"ט שלש תמיהות בגמל פירש"י בגמל ואין בגמל רמז לדרמון התחוכה ועלעיגה ותלמיעת שבגמל מדרמון משופע הוא עכ"ל ע"ש: שם תמו לת ידעתת כו' ובפ' תלפיים תמה כו' ובפ' ט"ת כ' דמתמתן לעבדי היה תלפיים תמה בתוהם את שפה טפחים ובפסחים דף י"ו תמרי בממגדל מוניו לעבדי שהי תיל בתמה בת ה' משום דתלו' אם לתומרת ע"ש: במג"א סק"ד ובתורת ע"ש דהת לין תקוע מוקף כמו בבתי ע"ש: שם תם ה' משום דתלו' בעיניהם כו' ולדעת הר"ן ריכ"ל דס"ל שבה בתומה תע"ב דעיקן מגילה מספקת ליה משום דמגילת ע"ת ולפי"ז בזור תיבר ליה תלת ימים ולפי"ז בזור תיבר ליה תלת ימים דר תדם עד שגמרו הבתים דלת ספיר תניב הוקף ולבסוף יבב כמ"ם בתו' לו לדעת מהר"ם בסעיף ג' דיבה ע"ד להקיפו מהני לספר תע"ב דזור תיבר לת מיקרי תומה לענין בתי ע"ת מ"ם לענין מגילה ולפי"ז כיון דלת מיגלת ומיב' לפסר דקורים בע"ו ולפסר דמ"ת לתי ליבב ולבסוף הוקף דב"ב מיגלית ולת מיגלי ולפ"ם כיון דלת מלינו שתשוב תומה לין קורין ע' בתו' דף ב':

שערי תשובה

תרפח (ג) ספק עבה"ט וע' כר"י בשם הגו' הרדב"ז שכ' שתכרון עה"ק פסיעות דתיכה תוקפת מימות יהושע וקורין בי"ד ע"ש ברת' לפי' רחוק הרבה הוי כבכר מ"ת ס"ם. ועיין ט"ז ובתשו' מהריט"ך סימן קפ"ג: (ג) ספק. וטבריה לריך לקרות ביום ט"ד ובט"ו ספסק לם היה תשוב כתומה גמ'. בם"ל יש כרכים שרחוי להסתפק בהן ס"ם. ובלבוש כתב דבמדינות אלו אין להסתפק בפי שהם בנפון ורחוקים מא"י וידוע שלא היו מיושבים בזמן יהושע וקורין בי"ד ע"ש (ד) לרוב. ומהגין שאנו נוהגין לתניוסים בשניהם כמ"ג ס"ג: (ה) בזמן קריאה. פי' של י"ד ופיקר

ביאור הגר"א

הם בח"כ. מדתמרינן לריב"ק בשופן וכו' ומדריב"ק בשתע לרבנן דהא ל"פ תלת בזמן. ושם ס, ב, ר"ש קרי בהולל בו' ותתרינן בפ' בתרת בבבל היכת בו' ובע"פ הוא יוסף תיט הולל הוא יוסף הבבלי ובפופ בתוכות בקשינן בבל בו' תרנומת הולל. ובירושלמי פ"ק דתגילה תרב ובעבה של עו"ג מהו בו תין קורין בתולה קורין ר"ל אם בח"ל קורין לע"ג שלא היה בי ישראל כ"ם בא"י וע' ר"ן. תבל תין פירושו תכוון ו"ל בירושלמי אם תני הסמוך לכרך והכרתה עתו ה"ם כיולא בי ר' לויבו בר גרי בגון הדא תמתא בו' תרב הכרך ובעבה של עובדי גילולים לית בה עובדי גילולים בבל בי לית קורין ובתוהב לו קורין. ר"ל אם בתוך הכרך עובדי גילולים אין קורין ב

הפרזות מכדי כתיב היהודים הפרזים למה ליה למיכתב היושבים בערי הפרזות הא קמ"ל דפרוז בן יומו קרוי פרוז · וממילא נמי מוקף בן יומו קרוי מוקף:

(ו) ומתעכב ולא מזר כו' · סיטת הרמ"ם והטור היא דהולכין למחר הדיעה שלי נלכתו ממקומו (°) ובפיסה שוין ממש דבן כרך שהלך לעיר ודעתו להתעכב שם עד שיאיר היום שם י"ד וכן הוא שמתעכב שם בתחלת היום אל עליו חובת הקריאה

ב ועברים *משוחררים ג ומחנכים את הקטנים לקרותה :
ב ג אחר הקורא ואחר השומע מן הקורא יצא ידי חובתו
והוא שישמע ממי שהוא חייב בקריאתה לפיכך (א)אם
היה הקורא ד ג * חרש או ה ד קטן או שושה השומע
ממנו (ב) לא יצא ו וי"א * שהנשים ה אינם מוציאות את
האנשים : הגה וי"ח ו ומ החסה קורותה (ג) לעצמה מברכת לשמוע
מגילה ז שמיעה מיבעי בקריאה [מרדכי פ"ק דמגילה] :
ג ז אנדרוגינוס מוציא מינו ולא שאינו מינו שומטום ומי
שחציו עבד אפילו ח מינו (ד) * אינו מוציא : הגה י"ח
דלפי מה ט (ה) עלמו מינו מוליא וצריך לשמוע מלחריס (ג"י) :
ד מ השומע מגילה ממי שהוא מורד הנאה ממנו (ו) יצא :
ה ע מקום שאין מנין אם אחד יודע והאחרים אינם יודעין
אחד פוטר את כולם ואם כולם יודעים כל אחד
י קורא (ו) לעצמו :
י י מנהג טוב יא להביא (ז) קטנים וקטנות לשמוע מקרא
מגילה : דיני

תרפט (א)סח הי' הקורא מרס כו'. במתני'תנן הכל כשריסלקרו' המגילה מתרג' ר"י היה תנן הקורא לח סמע (ב)ולא השמיע לאזנו כו'עד השתא דאתי' להכי כו' ועיין מה שהקשה כ"י מהמת קושייתו קושיא גדולה הוא דהא כל שחרג' לחלן ולהמיר בחרס כמוג' תקבי לך למה מוקי מתני' כר' יוסי הא לחי' כר' מתית דמודה כאן בחרס כמגילה לחסור ומע"ד דהכל ניחא דוקא מדלחי חרס גרע טפי מחותו מיכול להשמיע רק שלא מחר משום דגדול הוא ואי שפיר בעוה"י ועיין בתוספות שם ד"ה לאו דשרי בה"ש דידיה וכו' שהקשו הרי יוה"כ נמי בתוספות דתוספות יוה"כ דאורייתא ותירוצם דחוק ע"ש. ולפע"ד שזה יהיה ראיה להרמב"ם דספיקא דאורייתא לקולא מן התורה דהנה האחרונים כתבו דהיכי דאיתחזיק איסורא כמו בחתיכה משתי חתיכות מודה הרמב"ם דהוי מן התורה . והנה בין השמשות דהוי ספק אם הוי מן יום זה או מזה לחתיכה משתי חתיכות ומזה יהיה מוכח דספק דרבנן באתחזיק איסורא מותר דאל"כ למה אמרינן דבטי"ם בה"ש שלו מותר מכח ספק דרבנן הרי הוי אתחזיק איסורא. ובע"כ דגם בזה ספק דרבנן להקל. הן אמת דלפי"ז קשה לי מה פריך הש"ס על שמואל ור' יוחנן מן הך ברייתא הרי בזה בספק דרבנן באיתחזיק איסורא אם הוי לחומרא או לקולא פליגי ר"ח ור' יוסי בעירובין וע"באחרוני ביו"ד סי' ק"י סעיף א' וא"כ דלמא הך ברייתא דספיקו מותר אתיא כר"מ דס"ל דדרבנן באיתחזיק איסורא נמי לקולא ושמואל ור' יוחנן ס"ל כרבי יוסי דספיק אלחומרא באיתחזיק איסורא וצ"ע . עכ"פ בה"ש הוי ספק באיתחזיק איסורא.ולכך אתי שפיר דאם הוי יוה"כ ספיקו מותר מכח דבאיתחזיק איסורא נמי ספקו לקולא שוב ניהו דתוספת יוה"כ אסור מכל מקום היה מותר לעשות הבה"ש לתוספת כיון דספיקו לקולא אם כן שוב יכול להיות הבה"ש להוספות ולכך קמ"ל דיוה"כ ספיקו אסור מדינא מכח דספק תורת לחומרא מכח איתחזיק איסורא ושוב אין יכול זה לעשותו תוספות ושוב אסור בי' גם תוספת ואתי שפיר בעוה"י ודו"ק :

סי' תרפ"ט סעיף ה' ואם כולם יודעין כל אחד קורא לעצמו . נ"ב עיין במג"א ס"ק יו"ד הביא דיעות בזה אם אחד מוציא חבירו במנחה פחות מעשרה ע"ש. והנה לכאורה הוי לי' מה פריך הש"ס במגלה מגלה בזמנה ביחיד שלא בזמנה בעשרה מברייתא דט"ו שחל בשבת עיין שם ומאי לאו דשקא בזמנם הוי כזמנם מה זמנם ביחיד אף שלא בזמנם ביחיד . ומה פריך נימא הכא"ד מיירי לענין אם היחיד יכול לקרות לעצמו בזה הוי שלא בזמנם כזמנם ואף שלא בזמנם קורא ביחיד ודם מיירי לענין אם היחיד מוציא חבירו בזה קאמר מגלה אותה ביחיד להוציא את חבירו נמי דלמא הכי נמי דמגלה בזמנה מוציא אף שלא בזמנה . ועיין בתוס' ר"ה ואם אינו יכול לקרות לעצמו וכו' ומשמע דאם יכול לקרות לעצמו אף שלא בזמנה מוציא אחרים ולפ"ז אפשר דהכא נמי הכי דמיירי שי

מילוק לכתחלה מלא בהיו מסמיע לכל כמרם פסול לפי דיעבד כל"ל הלי מילתא בהירה והכירה ולית בה ספיקא כם"ד :

תרצ (א) בין יושב. בטור ז"ל הקורא המגילה עומד מו יושב ילא מסמע כדיעבד לכתחלה יקרא יושב וכירושלמי ממר לפי לכתחלה אבל לא יקרא יושב כביכור מפני כבוד הציבור וכמ"ש כ' הרמב"ם בפ"ב ה"ב ועוד גירסי הטור ופירושו ק' ל"ל לתמה למתני עומד כלל לא ליתני רק הקורא יושב ילא ממילא דיעבד דעומד הוא לכתחלי שרי יושב ועל גירסי הטור ופירושו ל"ש לתמה למתני עומד כלל לא ליתני רק הקורא יושב ילא ממילא דיעבד דעומד הוא לכתחלי וכן יש להקשות בסיפא דמתני' ולמ"ש קלמה מ' קלמו שניס יעמו למה קתני קלמה מ' ותו קשה בסיפא דמתניתין ילמו דמסמע דוקא דיעבד ובבריתא ממרינן בגמ' ומגי' קורין לפי עבדים ס"מ לפי לכתחלי וכמ"ש המ"ב בשם הפמ"ג ומ"ש להכרמב"ס וטור קושית שלמו במתניתין למה לי עומד תלת ולמי שבת ללמדנו דיושב דומיא דעומד להיותו לפי לכתחלה וא"כ למ

מ אם כתבה כ אם כתבה ס דחיכא מצות קריאה ופרסומי ניסא גמ' י"א ע רמב"ם פ"ב רמצה דלעיל וכרייתא י"ק פ ס"ה ע"פ הירושלמי ותוספ רבינ"ו והרמב"ן ל כן נראה מדברי ס"י ורמב"ם ק מצוה הריב"ש ותצוכה ר"ן על זה ר מצה אם י"ז כיתפרש בגמ' י"ח ס מרדכי ע"פ הירושלמי ובכלי הלקט בשם רבינו שמחה ח אם כתבה ס אם בשם הירושלמי ג ליתיה ר"ח ס"ה אם בשם הירושלמי ג ליתיה

עטרת זקנים

* קרא' מתנמנם כו' משמע מתוס' ספ"ק דתענית דלא יצא בקריאת מתנמנם ולא בשקרא' בתחילת היום לכל כתוב אינם לא יצא : *ובאמת לחת והעתם כ' מהרי"ל בשם רוקח משום דעשרת בני המן היו שרי מאתים על תומ מתו מתוס ליש :

אשל אברהם

א] יצא ע' ת' כי"ד סימן רפ"ח :
ב] כתוכה. ע' בת' הכ"ל ומיתן בכ"ל :

חתם סופר

חיישינן למיעוטא וכן איתא סברא זו בבכורות דף ס"ב ע"ב בביוצא בזה ע"ש :
סי' תר"צ במחבר ס"ז בהג"ה ואין לבטל . נ"ב עיין תשובות ח"ם או"ח סי' נ"א וח"ם י"ד סי' קצ"א ונראה לי הטעם להרעיש ולבלבב אוזן השומעים שלא ישמעו שם זה המחי האנכי :

לבושי שרד

סק"ח (י) כמ"ש בסמוך סיימו כמ"ש סק"ט : סקט"ו (כ) שלחת לח לריך בשומע לכוונן וכו'. לע"ג שכמ"ש מיינן על לריך שיכוון בלחת י"ח רשב"ל לח בזב מיירי אלא שיכוון בשמיעת כל תיבה ותיבה ומבואר רחיב דמ"ל כ"כ דקדוק דע"ה שקיום יוצדעים הלמון מ"ח לסס לכוון כ"כ אלא כיון שמוב מחזכות לחרות להקורא ואינו חוכב מחכוות לחרות מחחת שמע הכל ומ"ל לכוון ככל תיבה כבירור אם לא שהיה שמע תיבה מ' לח יצא וכפ"ג לח מכבריכן בהשמיע אלא שהיה שומע מה שקורא ע"פ זכו כלל כוונת המ"ל כן בלע"ד וק"ל ועי' סימן שחמ"ו סק"ח (כ) וכתבו החוס'. זה הזיכור של חוס' אינו בחגילה אלא בחענית דף י"ב אחר דיוצא שהוכיח בגמ' דיוצא אם שומע מהש"ץ יצא כבר אינה קבע : שם (כ) כין חחילת אינה לסוף אינה וכו' . דלכיוצא אין חילוק והחוספות לא חמרו אלא דבחענית ופסחים אין בפירוש כך וק"ל :

באר היטב

(ה) על פה. קשה דהא כבר כתבו בס"ג לעיל דאפשר דבא לומר דאפילו השומע ממנו לא יצא בס"ם בסמוך מ"ש: (ו) בתורה כתב. פי' וכלבד שיכול לקרות אותו כתב : (ז) יצא. בדיעבד עפ"ח : (ח) לחמות. משום דלא ידעי הלועז של המתנמנים ות"ת יקרא המתנמנים ככתבו בלה"ק ר"ל דאפשר לכתחלה לקרות בפני בעלי בתים כדי לצאות בו ידי חובתו : ט ע"פ שאינו יודע לה"ק (ר"ן דלא כע"ם) : יא מי שמניים יאתו. בדיעבד עפ"ח : יב ים לחמות. משום דלא ידעי הלועז של המתנמנים ות"ת יקרא המתנמנים ככתבו בלה"ק ר"ל דאפשר לכתחלה לקרות בפני בעלי בתים כדי לצאות בו ידי חובתו : יג בלשון לועז. ואפי' הקורחים בפני חימים חסור לקרותה בלועז (רחב"ח ח"כ ע"ש) : יד מתנמנם . כגון דקרי ליה ועני ולח ידע להחדורי סברח : טו לריך שיכוון. כחב הרשב"ח סי' חס"ז (י) שחלת חס לריך שיכוון בכל חיכה ותיכה בשמיעתו שחכם ח' סיה חופס מגילה ח' בידו ומחיכני מי לח יצא מפי הקורח ועוד דכשים וע"כ יוצחין בחשורית חשוכה חממת כמ"ש מחוחן לחיות מן הלועזות וע"ה ועוד חמרו הטובר מחורי כ"ה ושמע קול מגיל חס עמד מזקה כוון כו' חכל כמה שנסתפק לך חס הסמיע כה הקורח חיכה ח' חס חוכר כחמת חפילו חיכה ח' לח יצא לחמרו עכ"ל. מכואר דה"ה חס השומע לח שמע חיכה ח' לח יצא לחמרו מי יפה כח השומע מכח הקור' וכ"כ הטור סי' כ"ט וכ"י סי' תרכ"ש חלח חס שמע לבו כחוץ כבל חיכה ותיכה כדי שיהיה יכול לחזור ולקרות בפני בעל הבית ולא יהיה כאלו שמע מפי אחר אלא מפי הקורא עלמו כמ"ש בסי' תרכ"ש ס"ב בהג"ה ובמ"א ס"ק ל"ג ובמ"ב ס"ק ל"ו :

הגהות

ס' תרצ סעיף ט' בהג"ה אבל אין לחוש בחיכה כחב. בח' חוות יאיר סי' ק"ו כרכה לחמוה בזה וכדברי מפורש לקמן' כחבו' חצ"ן ח"ת סי' ח' : סעיף י' חיכו יוצח בלע"ז. וחיכו יכול לכוונ"ח בלעז ללועז ש"ה חשורות וכיון דבקורח ח"י ללחת יהי עלמו בזה טוי לזה כמו חיכו חיכו מחוייב בדבר ירושלמי בסוח בסרי"ן וכ"מ ב"ב לס"ח פ קורח חיכו יוצא ללעז : ט"ז סק"ח פשוטה אסור לחכוכ כיון שיכן כבר. כ"ל דיל"ד פשוט דשיכה אחר קבלת חענית בעוד יום וכבגיע הלילה כי' סוף שיכה וחיר ולא חיר : שם נחלת לפי מסקנת החוס'. חין זה מוכרח די"ל כמ"ש חוס' כיון דבחם ח"ת פ' לפרש כך ע"ש בחם חרוויחו בחחלת שיכה ולריכים חרוויחו. ממילא י"ל גם הכא בחגילה הפירוש כן ומיירי בכל מחחלת שיכה ולא מזכר הכיון מפוף שיכה כלוס :

חכמת

אשמעינן רבותא טפי . ובע"כ מוכח כדעת הר"ן לדינא ולהרשב"א צ"ע בזה ודוק היטב : (שם סעיף י"ב) היה כותבה שקורא פסוק במגלה שהוא מעתיק ממנה וכותבה אם כוון לבו לצאת י"ח וכו' . נ"ב נראה לפענ"ד דין חרש וחוא נכון בעוה"י דאף אם כוון לבו חוא רק ביחיד בזה מחני אם כוון לבו לצאת אבל בציבור לא כחני זה. וחוא דוחה למ"ש בש"ם ובש"ע לקמן סי' תרצ"א דאין קורין בציבור במגלה הכתובה בין הכתובים ואם קרא לא יצא י"ח אם לא שיש היכר שהיא ארוכה או קצרה . אם כן מוכח דבציבור לא מחני כוונת הכב לצאת רק שיהיה ניכר שקורא לשם מגלה וא"כ ה"נ אם כותבה דורשה ומניה א"כ בפועל אינו ניכר אם קורא לשם קצור או לכתוב ולדרוש ולהניח א"כ לא עדיף ממגילה הכתובה בין הכתובים באינה ניכרת דבע"כ הטעם כיון דאינו ניכר לא נודע להם אם היא מגלה א"כ ה"ה נמי אם אינו ניכר אם קראה לשם מצוה דלא מחני בציבור ועיין במג"א סי' תרצ"א שכתב דכל עשרה מקרי ציבור ע"ש . ובזה הונח לנו על נכון דברי הכ"ה שהביא הקרבן עדה בירושלמי פ"ב הכ"ה ב' נבי חיה כותבה הרא אסא שפורים מותר בעשיית מלאכה ומתרץ נאמר בארבעה עשר בכרכים עכ"ל הירושלמי והביא הק"ע בשורי קרבן דברי הכל בו שהביא קושית הירושלמי ומתרץ הכל בו שחיה שעת הדחק ומחמה הק"ע בלמה לא ניחא ליה בתירוץ הירושלמי דמיירי בי"ד בכרכים והניח בצ"ע . ולפמ"ש יהיה אי"ש שפיר דהנה דין הנ"ל נראה ברור למעיין בפרש"י והר"ן והביא הביאם דהטעם דפסולה בכתובה בין הכתובים מכח דאינו ניכר אם קוראה במקרא וליכא פרסומי ניסא וא"כ ה"נ אם כתבה דרשה ומניה אינו ניכר שהוא לשם מצוה וליכא פרסומי ניסא . וקפי"ו אתי שפיר כיון דקפי"ל מגלה בזמנה ביחיד שלא בזמנה בעשרה ומוכח בש"ם דף ה' דאפי'

מחצית

בהדיה : (ס"ק מ) ע"פ כו' כמ"ש בסמוך סעיף ט' : (ס"ק י) ל"ל בלשון . דס"ל דהא דאי' בגמ' אבל קורין כו' (ר"ן דלא כע"ם) דבריו צ"ב דהא ס"ם הקשה לרמב"ן דס"ל דא"י אם יודע לשמוע מהא דרמי מגילי' אהדדי בדף י"ח ע"ב דקאי ר"ב קראה תרגום בבל לא יצא . ואפי' אבל קורין לועזית לא יצא כלשו"ע ול"ח בדברי הרמב"ן ע"ב קראה תרגום בבל לא יצא . ותי' דהקורין לועזית אינו מוציא אלא מי שאינו יודע כלל אבל מי שיודע מעט אפי' בלועזית אינו יוצא ידי חובתו ומשו"ה לא יצא בקריאת הקורין לועזית ומיירי בשיודע מעט בלועזית ולא בשיודע הרבה בלועזית ומיירי בשיודע מעט בלועזית ולא בשיודע הרבה בלועזית דאל"כ מאי פריך ר' יוחנן ומ"ת אבל אם יודע מעט בלועזית אמאי לא יצא ידי חובתו ומאי קושיא ליה מדרמי מגילי' אהדדי דילמא אפי' יודע מעט בלועזית לא יצא ידי חובתו משום דלועזית אינו מוציא אלא מי שאינו יודע כלל בלועזית ומיירי בשיודע הרבה בלועזית ולא בשיודע מעט בלועזית ומיירי בשיודע מעט בלועזית ולא בשיודע הרבה בלועזית דאל"כ מאי פריך ר' יוחנן ומ"ת אבל אם יודע מעט בלועזית אמאי לא יצא ידי חובתו ומאי קושיא ליה מדרמי מגילי' אהדדי דילמא אפי' יודע מעט בלועזית לא יצא ידי חובתו משום דלועזית אינו מוציא אלא מי שאינו יודע כלל

תרל"ח לא משמע כן: שז טעות מחר. כגון (°)מיוסב יסב ומטפל יפל (כ"י ח"מ): יז הכל כשמיטה מ'. לא יפסיק רק כדי כשימה מפי' כין פסוק לפסוק שלריך לקרות'כתרת(מט"מ) (ד"מ טור) כשימחר כלילה ההוא נדמיה קולו כי שם עיקר הנס לפסוק שלריך לקרות'כתרת. אפי' מה שעתיד לקרות(מהרי"ל סי' כ"ו).כשקרא החזן ושיה כיד מהרי"ל מגילה כשרה לעיין כה שיה מניח כרוכ'. יח ופושטה כתרת(מהרי"ל סי' כ"ו).כשקרא החזן ושיה כיד מהרי"ל מגילה כשרה לעיין כה שיה מניח כרוכ'. יט וכוכ'. כולה.ומיימה על מקומה ומ"כ מכרך(מ"ל מט"מ מהרי"ל) ול"ד נמ"ם סי' רפ"ד ס"ו דאין לסלק ההפטרה עד שיכרך דשתי הכח להכרכה לא קאי על המגיל':

להלכה שוב מלאתי כר"ן פ"ק דמגילה שכ' כמו שכתבתי והנהתי כדברי התוספות ומשמתי כי המנהג הפשוט כדרך אמת: (ט) מתחלת חמש מאות ועד. כמהרי"ל כתב כשם הרוקח שטעמ' דחמש מאות לים משום דטעתר בני המן היו שרי חמשים על אותן ה' מאות לים עכ"ל: (י) קורא ופושט' כאיגרת. משמע שאינו פושט רק מה שקורא אבל כעור כתב להיפך פושטו וקורא כאיגר' משמע דפושט' מחילה קודם שקריאה וכן המנהג:

תרצא (א) כמי שפלח וקנקנתום. פי'

הקורא שליח צבור מסתמא דעתו על כל השומעים אפי' הם אחורי בית הכנס' ד אין מדקדקין בטעויותיה ה וי"א דוקא בטעו' שהלשון והענין אחד כההוא עובדא דתרי תלמידי דהוו יתבי קמי' דרב חד קרי יהודים וחד קרי יהודיים ולא אהדר חד מינייהו אבל שז טעות אחר לא:

טו ו צריך לומר עשרת בני המן ועשרת יז הכל * בנשימה אחת להודיע שכולם נהרגו ונתלו כאחד: הגה ודוקא לכתחלה אבל בדיעבד אם הפסיק ביניהם יצא [תוס' ספ"ק דמגילה ותפורהסם ומהרי"ל] ולכתחלה נוהגין לומר בנשימה אחת (ט) מתחלת חמש מאות ועד [מהרי"ל בשם הרוקח] ואח פרשנדתא כו' עד עשרת

טז ז צריך שיאמר ארור המן ברוך מרדכי ארורה זרש ברוכה אסתר ארורים כל עובדי אלילים ברוכים כל ישראל וצריך שיאמר ונם חרבונה זכור לטוב:

יז ח מנהג כל ישראל שהקורא (י) קורא יח (° * (יג) ופושטה א] כאיגרת להראו' הנס ובשיגמור חוזר יט(יג) וכורכה כולה כ ומברך: הגה יש שכתבו שנוהגין לומר ד' פסוקים של גאולה בקול רם כשיגיע לשם יהודי וגו' ומרדכי יצא וגו' ליהודים היתה אורה וגו' כי מרדכי היהודי וגו' וכן נוהגין בחתונות מלו [הגהות מיימוני פ"ח וכל בו ותפורהסם] ונהוג מוב בקורא לומם. עוד כתבו כא שנהגו המיוקות לקור קורת המן על עלים וענים או לכתוב אם המן עליהם ולהכותן זה על זה כדי שימחה שמו על דרך מחה תמחה את זכר עמלק ושם רשעים ירקב ומזה נשתרבב המנהג (יד) שנוהגים המן כשקוראים אח המגילה בפ"ה [תפורהסם] כב ואין לבטל שום (טו) מנהג או ללמוד עליו כי לא למנם הוקבע [כ"י בשם מ"מ]:

יח ט מגילה בי"ד ובט"ו בג(°)צריך לחזור אחר(יז)עשרה ואם אי אפשר בעשרה קורים אות'ביחיד: הגה כך ° ויש להחפלל אם נשים מלטרפות לעשרה [הגהות מהירי פ"ק טור סי' תרפ"ד] ואם קראו אותה בלחור ואיזה יחיד לא שמעה יכול לקרות אפילו כה לכתחלה ביחיד הוליל וקורין אותה כמותה העיר בעשרה [כ"י בשם מ"מ] וכשמיחיד קורא אותה בזמנה צריך לגרך עליה [כ"י]:

תרצא דיני כתיבת המגילה ותפירתה ובו יא סעיפים

א ט °° אין כותבין המגילה אלא בדיו על הנויל או על הקלף כספר תורה ואם כתבה (א) במי עפצים ב וקנקנתום כשרה ג כתבה בשאר מיני צבעונים פסולה ד וצריכה (ב) שירטוט °עמ"ש סי' ס"ה ס"ד °°עמי' ל"ב ס"ל הב"י כתורה

שנגוז כמיהפי' יהוי מחוק טעם וכטל הטעם לגרידמנין אחר להתירו(נמ' פ"ק דגילה)ומין כ"ד יכול לכטל דברי כ"ד מבירו ממנו כחמה וכמין וכל דכר שהוה רק מפוס משפת ומ"ל מינ'אחר כמ"ש כי"ד סי'ק"ו וכתוס' גילה ע"ש וביכומת דקע"ן כתבו דכדכר שכממון'יכולים'לכטל דברי כ"ד מבירו מפוס להפקר כ"ד הפקר וכלכותה לא משמע הכי כניעיקף ל"ן נבי פרוזבל ע"ש ומיהו י"ל דהתם הוי מילתא דמיפורת שע"כ ממעין מלהנות וע"ש בתוס' דדכר שלא פסנו מיפורו כרוב ישראל כטלו ע"ש וע"מ ס"ס. ע"ו ט' בס' נחלת שבעה דיוים הרבה מעניין המכתבים ובס' כ"ם: כג לגרך לחזור כו'. תע"ג בחתם סופר ס"ל כר"י שבכה"ג כתי' דהחדר על דבר כ' יחזור לחר משורעתא כולה ומ"מ משורעתא שיתה רלחוקה מפני שהוא כלא יכול לכתוב אלא אחד ולא יוכל ל

תרצא א כתורה עצמה. מיכו די בסרטוט (°) סיטה דמשמע שהסופרים נקיטים לייסר מח"כ (נכוח) עסי' ל"ב ס"ו (°) וחק תוכות פסול כה (זכרונות כ"ה) : ב ויש לומרים שצריך. וכ"פ רמ"מ סי' ס"ת : ג לענין היקף גויל.וה"ה לכל דבר ע' בהג"מ ולכן בפי' סיסיו סיטותי' סויס וכ"כ בתשב"ץ ועי' בממהות דף ל"ח ע"ב כתוב' מהר"מ סי' כ"ח ובמרדכי פ"ק דמגילה סי' תשצ"ב ובהגהות מיימוני פ"ב ובסמ"ג עשין ל"ג ובטור ושו"ע סי' תכ"ה סעי' ב' ובמ"א שם ס"ק ב' ובמ"ב שם ס"ק ד' ובשע"ת שם ס"ק ב' ובא"ר שם ס"ק ב' ובפרי חדש שם ובשו"ת חת"ס או"ח סי' ס"ג ובשו"ת מהר"ם שיק או"ח סי' ר"ה ובשו"ת מהר"ם מינץ סי' ק"ו ובשו"ת נו"ב מהדו"ת או"ח סי' ל"ב ובשו"ת שבות יעקב ח"ב סי' ל"ב

ז **מיך** להתריך וכו'. נרמז דכל זה כשר בדיעבד ועפ"י תר"ל ס"ג ופ"ת סי' ס"ח כמה דינים בענין חסירות ויתירות ויש מהגהין בענין אחר ע' כמ"ש ח בלבוש. וכל י' מקרי לגבי (טור מ"ל ס"ג) : ט נרכות ופיוטים. וע"ד לכתוב: בין הכתובים דהתם אין ניכרת שהיא מגילה משא"כ הכא (רמב"ן סי' ק"כ) (ובמחצה"ן סי' רכ"ג כתב שלא יהא נרכותי' כתובים גם לכתחלה) וכ"כ הב"מ ומרדכי ולבוש: י בחומש. כי י"ח שיולא בזה בשעת הדחק ודוקא כשאפשי בגליל כמ"ש סי' קמ"ג ס"כ אלא שיש בו פסוק אחד בחומש שלנו לכ"ע לא יצא. כמו בשופר שיש בו ג' פרקים תקיעה שברים ותקיעה ורמב"ם ז תוקיעתא דרבנן סם (° פי' דמפרשים ניסח טפי דכי קיימי בין הכתובים נרמז בקורא בתורה כמתקרא רש"י) כ טור ג סם ד רמב"ח בתשו' ה אבל לכתחלה אין לכותבה כך לדעת מהרדכי בפ"ד דמגילה היא פסולה ג כ"י לדעתו ז טור בשם בעל התרומות וכ"כ רמב"ח בתשובה מדין הסופר הגזול ונתבאר בסימן תקפ"ו : ח

תרצב דיני ברכת המגילה . ובו ד סעיפים

א ט הקורא את המגילה מברך לפניה שלש ברכו' על מקרא מגילה ושעשה נסים א (ח) ושהחיינו ובזמן

ס"ת **או** מגלה כתובה בגליון : ולפי"ז אתי שפיר דבעינן שיוציא כל תיבה מפיו קודם שיקרא כמו שכותב בלא כתב . ומיושב קושית המג"א . והא דלא אמרינן התם דהוה מגח חומש קמיה והוציא מפיו כל תיבה . יש **לומר משום** דאכתי לא אסיק אדעתיה הא דעפעפיך יישירו נגדך והא דשעת הדחק שאני בנמרא וק"ל ועיין ח"ס סי' קצ"ב : (שם במחבר) ס"ד ואת בסופא . נ"ב עיין תשובות ח"ס או"ח סי' קפ"ש וסי' ק"צ :

היטב

נכתוב רמ"א סי' י"ב דין ה' מפקפק על זה ולכן נראה לי דיש לסמוך עליו כשעת הדחק. מ"ת : (ו) להתריך. וכל **מלן** כגר נדיפנד מ"ת ס"ס ועיין בגיהת ורדיס מ"ס כלל ד' סי' י"ב (ועיין בספר תליהו רבא כל תקוני **המגלה** נכונים ויכרות הכל על כמן : (ז) דפא. עיין בבכה"ג בהגה"ח ב"י אות ז' ובחומ ט' כ' דמשמה **גם** לפכיו במגלה שהיו כתוביס עבדת בני המן בתלי ליס בדאש כיעה ופשרת בסוף כיעה אלא שאינו בסוף **ד פא** ופוכל לומה ע"ס. ובגיהת ורדיס מ"ח כלל ד' סי' י"ב כ' דכשרה ע"ס : (ח) בלבוש. ט"ת : (ט) להתריך.

שערי

הגה תשו' מהר"ם מינץ ועיין מה שכתי סם על דברי הח"ר כזה : (ס"ק י') להתריך . עכה"ע ועיין בשב יעקב חלק י"ד סי' **ב"ד בדין** מגילה אחת שנמחק כתוב בה תיבה לכתחלה מותפפות ס' בין ו' לדלת כו' והכתתי הדברים בשערי לפרים שער י' **פעיף ב"ב ע"ב** ובפתחי שעריס לית יש להכות בזה וע"ש פעיף ב"א תיקון מגילה לתועלת הסופרים ע"י סדר ת' ב:(ז) דפא. **עכה"פ** ועיין בספרי סו"ת סי' ס"ס בתריעות בעניין זה ובעניין מה שהזכרנו לכתוב עשרת ב"ה בתוחיות גדולות עיין **ע"ש** וכם מנזהר דנם יש למנוע להכתלה מה שכותבין רמז סם הקדוש בר"ת או בם"ת בתוחיות גדולות עיין **סם** ובשערי לפרים ובפתחי שעריס סם ועיין סם בם מת"ב שכת' בשם מת' שכת' בשם זרע למת במגילה שלא כת' בעשוד בתחרון כ"ת ג' לו **ד' שיטות** ולא נמר בסוף הדף ולא סייס בתשעע שיטה כשירה לקרות בה לכתחלה עיין סם ועיין בשב יעקב ד"ס מה שהביא **מגילה** כתוכה לפרש"י ועיין בספר תליהו ס"ל כן דאין אחד מוציא חבירו אף בקורא שאינו קורא בדיעבד אבל מדברי הב"י **לענין סופר** גזול ומכרך ולדידיה כ"ה כאן דכל דין מגילה כלומד מדין סופר כזה לך בשב"י כת' בשם התשב"ץ שיש מתמידים **(°)סע"ד** ואת בסופה.כי' בסוף הסיטה לבל בסוף הרף יכתוב היכה עשרת כ"כ בכ"י:ם"ר (°)שיש בו פירושים שונים וכו'.רש"י **פי'שמחלק** לקרבעה מלקים את תורב כיריעה ויהיה הפירה ה' למעלה בסוף רביע וכב' בסוף חלי והב' בתחלת הרביע של לד מעה . **וזה נקרא** משולשת וכמו במכות גבי ערבי מקלע ואי' משולשין כפשוטו שיש בשני ראשי הירישה ואחת באמצע ממש . **וכרמב"ם** מפרש משולשין ג' הפירות ברוחב הירישה וג'. בסופה וג' באמצעיתה : ס"ז (°) לכניף שיור וכו' . דין זה הוא **בס"ת כי"ד** סימן רע"ת מעשה דשם חיטו מעיר מהדר בחזקה כשרוצה להדר שני העמודים ויהיה נקרע אבל עכשיו כשהוא מהדר **ככת רוחה** שמתחיל להרחיב אין מהדר יותר והכיבוי כ"י כשם המרדכי מספקת לן אי בעינן במגילה שיור ספר וכפרח הוא דבעינן **ע"ל ומפס** הספק כיון דלית במגילה כ' עמודים והמפרש דבעינן לספר בשעת הדחק הטוב לא פלוג כיון דשאר דיוטי דיוקי שם כם"ת :

ביאור

ומלכי כנען כו' למלוה לו לעכב כו' עכר ר' כת נר זכדה ומלילין ליה ולמר כשם רב לשיטוב : ס"ד צריך להאריך. לשון **הטור** ומשמע מדבריהם מדמת, כפי' הזה בדיני כתיבה : בכתיבתה וי"א. רח"ם ור"ן : וצריך כו'. **ירושלי** שם תר"י בר נון לריך שיהא ניהם כרים דפא ואת בסופה שיהי ונחית כהדיו קונטרא ר"ל כתין ג' שנעין על ניום ושוה מב' **לדעין** כמו משקולה בבעלים וע' כמ"ם שם. ומ"ם כרים דפא ר"ל כרים שיטה ובסוף שיטה ולא כי"ם כרים דפא כרים בעמוד **דאל"ב** מה בא ריב"ב להוסיף תרי"ו בשם רב לתחר שם עשרת שכי כתן כו' ושרת ע"ב כו'. תרוץ ע"ב כו'. ומזה נמשך מה **שכותבים עשרת** כני כתן בעמוד בפ"א ובתוחיות רבתות. ושיבוש הוא דהא לא נמשר לנו לכתוב עשרת כני כתן בתוחיות דא"כ **רבתי.** אלא העיקר דמ"ם כרים דפא סייטו בשיטה כל"ל. וריב"ב בא נופא קמ"ל דאי מדר"י בשם רב ס"ת כיון דבתלקה **עשרת** כל"ת מכל השירות והזווה לשירות מ"ב לענין בהכתבו שתיבה לבד תרוץ ע"ג תרוץ כו' כל"ל ובמ"ם בגמ' מ"ב לגמרי **שכותבים** שלא לכתוב כהון עשרת בב"ה מהיבה שלפניה כמו בשירת פלני כענן שמתחלת פלן כו' וח"ם ריב"ב לריך כו' תוס כרים **כו' וכב"ל** כרים שיטה ובסוף שיטה כעין כים וכ' שנעין בב"ל ובשאר תוחיות המגילה : ס"ו ומפני שיש בה. דרש"י ותוס' **פי' ל' נתמעיטה** וכ' בתלקי' כרביעית ורהיה תמ"ם בתכות ע' ובלשת שיהו תשלמין כו'. ורי"ף פי' שניש בקלות ורהיה **תמ"ם בעירונין** כ"ז שלשה בפרים המשלמין כו' וכן בכבורות ל"ת נבי תומין וע' פ' הערל פ' ע"ם וכן פי' הרמב"ם תלת שפי' **ג' תוניו** בכל תפירה כמו שנלה תשלמה ועז תשלמה בו ובחמה ועז בחמה ע' ברא"ם סם ובחמה ועז, בחמה ובכורות ל"ע ל' ד"ה **שיהו כו' : ואם אין כו'.** במ"ם בב"כ קם"ב ב' תשיע כו' בענין בל"ל ובשאר תוחיות המגילה : **ס"ר ומפני שיש בה.** דרש"י ותוס' **פי' ל' נתמעיטה** וכ' בתלקי' כרביעית ורהיה תמ"ם בתכות ע' ובלשת שיהו תשלמין כו'. ורי"ף פי' שניש בקלות ורהיה **תמ"ם בעירונין** כ"ז שלשה בפרים המשלמין כו' וכן בכבורות ל"ת נבי תומין וע' פ' הערל פ' ע"ם וכן פי' הרמב"ם תלת שפי' **ג' תוניו** בכל תפירה כמו שנלה תשלמה ועז תשלמה בו ובחמה ועז בחמה ע' ברא"ם סם ובחמה ועז, בחמה ובכורות ל"ע ל' ד"ה **שיהו כו' : ואם אין כו'.** במ"ם בב"כ קם"ב ב' תשיע כו' בענין בל"ל ובשאר תוחיות המגילה : **ס"ר ומפני שיש בה.** דרש"י ותוס' **בולה תפורה** מרחש עד סוף שיהא ספר אחד לבד שיור הספר בתם"ם בטוס"ע י"ד סי' ער"ם פ"ת ובמ"ם בגיעין ס' ל' ספר **מחפר לפי:** כו', ופי' כרמ"ם שלין תפורה עמו ובמ"ם שם פ"ד בזירושלמי פ"ב דמגילה תיפורה ה"מ ובפ"ב כרמב"ם פ"ב המגילה

חכמת

ולהך מ"ד דינה כספר תמים לשמא את הידים אבל אידך סבירא ליה דבפני עצמה בתורת ספר לא **ניתן לכתוב** רק דניתנה לכתוב רק כדי לקרות בה שלא יקרא ע"פ אבל בפני עצמה בלי צורך קריאה אין **לה דין ספר** ולכך אינה מטמא את הידים כיון דבפני עצמה בלי קריאה אין לה דין ספר ורק לצורך **קריאה יש לה דין ספר.** וא"כ אתי שפיר דאף דלדידן דמטמא את הידים מכל מקום ניתנה לכתוב בתורת **ספר בפני עצמה** רק מדרבנן אבל מדברי קבלה לא ניתנה לכתוב בפני עצמה רק כדי לקרות . ומה **דלמדו** מכתוב זאת זכרון בספר היינו רק כדי לקרות ובתחלה סברי דאפילו כדי לקרות אסור לכתוב **אבל אח"כ** אמרו דכדי לקרות ניתנה לכתוב אבל בתורת ספר שלא לצורך קריאה הוי רק מדרבנן לא דין **ספר** ולכך אתי שפיר מה דוצה לכתוב מגלה כדי לקרות בה בזה הוי לכתיבה מדברי קבלה ודינו כדין תור' **ולכך לכתוב בע"פ** אסור כיון דמדרבנן ניתנה לכתוב בפני עצמו ויהו דברים שבכתב מדרבנן ואסור **לאומרו בע"פ** ולכך אסור לכתבה שלא מן הכתב דלחומרא אזלינן בתר דרבנן ולהיפוך בכתב לבדו אין **די כיון דעתה הוי מגלה ראשונה שלא בשעת קריאה ושלא בשעת קריאה הוי מדברי קבלה להיות לה כדין ספר** התורה ודברי קבלה הוי כמאן דליתא ומגילה זו שכותב לצורך קריאה הוי מדברי קבלה להיות לה כדין ספר **דכדי לקרות הוי מדברי קבלה וא"כ הוי בזה כבותב שלא מן הכתב ובעינן שיקרא בע"פ כדין היכא שכותב שלא מן הכתב ואתי שפיר ודוק כי היא עצה נכונה בעזה"י.** ומה דמשני הש"ס בדף זי"ן דנאמרה **לקרות ולא נאמרה לכתוב הכונה דנאמרה לכתוב רק כדי לקרות אבל לא נאמרה לכתוב בפני עצמה** שלא לצורך קריאה ולכך אין לה דין ספר לשמא הידים ודוק היטב : (שם פעיף ד') צריך להאריך בוי"ו **דויזתא** בכתיבתה ויש אומרים בקריאתה . נ"ב עיין במסכת ב"מ דף ס"ז במה דאמר שם האלהים צריכה **וי"ן כי מורדיא** דלברות עיין שב בפירוש רש"י והתם וודאי הכונה בכתיבתה כא בקריאה דהתם ליכא **קריאה** וכיון דבחד לישנא נאמר הכא והתם נראה דגם בזה העיקר בהסוברים בכתיבה בלבד . ועיין בשלחן **בזה בחידושי** ליו"ד הלכות נדרים סי' ר"ז שם הארכתי בביאור לשון הש"ס דב"מ חנ"ל ודוק: (שם פעיף **ח') אין** קורין בציבור במגלה הכתובה בין הכתובים וכו' . נ"ב הנה כן הוא לשון הרמב"ם בפ"ב דמגלה **וכן הוא** לשון חשור אם קרא בה היחיד וכו' . והנה לכאורה סתרי דבריהם אהדדי שמש"ס אין קורין **בה בציבור** בע"ב הוי הכונה להוציא הרבים י"ח ואם כן משמע הא כל שאינו צבור אף שהם ט' ואחד **קורא** לכוכם כשרה ואח"כ כתבו אבל היחיד קורא בה ויוצא י"ח משמע דוקא הקורא בעצמו יוצא י"ח אבל **לזוציא** את הבירו אף שלא בציבור אא מהני והמה דברים סותרים . והנה בהרמב"ם ופ"ע הית אשתר כו' **כך כיון** דהם כתבו אבל היחיד קורא בה משמע אפי' לכתחלה. אם כן י"ל ג' חילוקים בדבר דבציבור דאפי' **בדיעבד** לא יצא ויחיד לעצמו קורא בה לכתחלה אבל יחיד להוציא אחרים תחלה לא יקרא דנזרינן **אטו** צבור ובדיעבד יצא כיון דאינן ציבור . אך זה י"ל בהרמב"ם דס"ל דיחיד קורא בה לכתחלה . אבל **מה** נעשה ללשון השור שכתב ואם היתה מחוברת עמהם וקרא בה ביחיד יצא הרי דנקט לשון דיעבד **משמע הא** לכתחלה אף יחיד בעצמו אינו יוצא . וא"כ קשיא דבריו אהדדי דתחלה נקט יחיד קורא בה **משמע דוקא** הקורא לעצמו אבל להוציא חברן לא יצא ואח"כ נקט דוקא צבור משמע הא ביחידות אחד **מוציא** וכו' וצ"ע לכאורה . ומה שהיא נראה לי ליישב זה נראה דמכאן יהיה מוכח מה שמפלפל המג"א **לעיל** סי' תרפ"ט שס"ו אם ביחיד אחד מוציא חבירו אף הבני או דוקא שאינו בקי אבל הבקי אינו מוציא **ע"ש . והנה** מכאן יהיה מוכח דגם השור ס"ל כן דאין אחד מוציא חבירו אם הוא בקי . ולפי"ז י"ל כך . **והנה** בירושלמי בפ"ב הלכה ד' איתא ר' חלבו וכו' אם היתה כתובה חימשין אין קורין בה ברבים אמר **ר' תנחומא** מפני הדיוטות עד כאן לשונו. והנה הק"ע נדחק שם בפירושו הכונה היינו שיאמרו **שהיא** הסטורה וכו' עיין שם והוא דחוק ובפרט לפירש הר"ן דאינו רק מכח כבוד הציבור וודאי דאין **הכוונה** כפירוש הק"ע . אבל לפענ"ד נראה הכוונה כך . דהנה בש"ס שלנו חזי הגירסא בציבור אבל **בירושלמי** נקט ברבים . והנה בשאר דעת הבע"ה דוקא בחכ"נ והשור כתב דשל יו"ד נקרא ציבור אבל **בחתות** מיו"ד ככ"ע לא נקרא ציבור אבל רבים אפילו שלשה נקרא רבים כידוע בנדר ע"ד רבים וכמה **דתכתי** . וכתך בירושלמי קמ"ל דאפילו בחתות מיו"ד רק ברבים אין קורין בה . וכתך הוי קשה לו דמשמע **הא** אם לא הוי כתוב בחומשין הוי מותר לקרות ברבים והרי אין אחד מוציא את חבירו בחתות מיו"ד ואי **מיירי** ביו"ד הו"ל למנקט עבור לכך קאמר משום הדיוטות שאין בקיאין לקרות ובזה היחיד מוציא את **חבירו** לכך קמ"ל דמכל מקום אם היא כתובה בין הכתובים אינו יוצא . נם י"ל הכוונה בפשוטו דהנה **בש"ם** קאמר הכועז ששמע אשוורית יצא ופריך והא לא ידע מה קאמר ומשני מידי דהוי אנשים וע"ה ואח"כ **קאמר** אמו האשתרנים בני הרמכים מ' ידעינן אלא משנה קריאה ופרסומי ניסא ה"נ מצות קריאה ופרסומי **ניסא.** אם כן מוכח דמי שאינו מבין אינו יוצא רק מכח קריאה ופרסומי ניסא. ולכך אמר חירושלמי מפני **הדיוטות** כלומר דוודאי אלו שמבינים הלשון כיון דשומעין שהיא מגלה יוצא אף בחומשין רק מפני אלו **שאין** מבינים הלשון ואין יוצאין רק מכח קריאה ופרסומי ניסא . תינח אם ויאין שיש חיכר אבל אם אין **רואין** חיכר אין יוצאין כלל וא"כ י"ל דהתרוייהו הסירושלמי איתנהו וס"ל להרמב"ם והשור והש"ע כך **דבצבור אפי'** כולם יודעין ומבינים הלשון אף ע"פ כן אין יוצאין בכותבים בין הכתובים וביחיד הקורא **לנפשו** שהוא הקורא אם כן יודע מהכא לקרות לכך יוצא אף שאין יודע הלשון אבל להוציא אחרים

מחצית השקל

ועמ"ם מ"ח נסי' ל"ב שם לייסב קוביימו זאת : (ס"ק ח) בצבור כו' וכל זו"ד כו' לתפוקי מדעת הפוסקים שהניח הטור שתוקע בצבור לענין זה דשם עיקר פרסום הם :

א"ח תרצב הלכות מגילה

תרצב (א) מוקדמין לברך הרב כו'. כעור כתב כסח רע"מ שאין נוהגין כן הואיל כיון שכבר תיקנו לעיל בסימן תרפ"ח כמו שכתב הרב בעל המנהגים ועמ"ש בסי' קפ"ט רמ"ז מזה לעניין ברכה רביעית דכאן"מ: (ב) בעוד שקורא מגילת אסתר.(*) זה קאי על הברכ' וכן הוא בכור שור וכ"כ מסתברא כו' סוף סוף הוא מברך עכ"ל מצותר לברך

קאי אלא שאמר כי' וז"ל מיהו היינו כו' ומשלח שאמר כו' עכ"ל משמע דאמוצר לברך

ג וביום אינו חוזר ומברך שהחיינו: הגה ב °)וי"מ לף (ג) ביום מברך שהחיינו [עור בסח ר"מ והרא"ם והמניד] [וכן נוהגין בכל מדינות אלו ואחד יכול לברך ושני קורא] [סגהות מהרי פ"ב] גולאחריה (א) נוהגים לברך הרב את ריבנו וכו' ד אם לא בירך לא לפניה ולא לאחריה יצא: הגה ונהגו לומר בלילה אחר הניח אחד ג (ג) לף ביום [כל בו וי"י בסח מ"מ] ואין לברך אחריה אלא אחד (ד) בלבור:

ב ה ד אין (ה) לשוח (ב) בעוד שקורין אותה:

ג ו ה אע"פ שיצא כבר מברך להוציא את אחר (ו) ו"ח:

ד ז מי שהוא אנוס קצת ואינו יכול ליכך לבהכנ"ס וצריך להמתין עד אחר שקראו הקהל וקשה עליו לישב בתעני כל כך יכול לשמוע קריאתה מבעוד יום ו (ז) מפלג המנחה ולמעלה: הגה ואם אפל (ג) אסור לאכול קודם שישמע קריאת המגילה אפי' המעניות קפד עליו (תה"ד סי' ק"ט)

תרצג סדר תפלת פורים ובו ד סעיפים

א ח ° אחר ° קריאת המגילה בערבי' אומר (ח) ואתה קדוש ואם חל במוצאי שבת ג אומר (ג) ויהי נועם קודם ואתה קדוש: הגה ומומר (א) (°) ויתן לך (°) וקוריס המגילה ומ"כ מנדיליס (מנהגים):

ב ג אומר על הנסים בליל וביום: הגה (ב)ואם לא אמרו אין מחזירין °עסי' רנ"ל

תרצג (א) מוקדמין לברך הרב כו'. כעור כתב כסח רע"מ שאין נוהגין לעניין ברכה רביעית דכאן"מ: (ב) בעוד שקורא מגילת אסתר.(*) זה קאי על הברכ' וכן הוא בכור שור וכ"כ מסתברא כו' סוף סוף הוא מברך עכ"ל מצותר לברך

קאי אלא שאמר כי' וז"ל מיהו היינו כו' ומשלח שאמר כו' עכ"ל משמע דאמוצר לברך

ערבית ממהיגים עד הלילה וקורין במגילה וע"ל סי' תרפ"ז אם יוכל לקרות קודם לילה כי המהגים ות"ל למלמך ולא אח"ל נב' ימי פורים וכ"כ בסח תום' דאין לומר למלמך ולא כל כל ז' ות"ל מזמור לתודה. ואין נוהגים כן ונוהגים מזמור להודה: והמהגי שלנו קורים המגילה ואחר הניח נאומרים ויהי כושם ומנדילין ואומרים ויתן לך וכן הוא במהגים:

נתיב חיים

תרצב בהג"ה ס"א °) וי"ח לף. כ"כ מנהג פשוט בכרב המחבר:

דגול מרבבה

*במ"כ לא דק דמגילה שמברלבוניות כל הקהל דומה ממש לשופר ומתחיל הכ' בתקוט שפוסק הרחמן וע' כר"ם ק"מ במ"ת וכע"ז:

יד אפרים

בין סח עוד שיעות לחרות פסולה כ"כ פר"ח בסח שכתב"ג וע' בספרי שו"ת בית אפרים בתרכתי בזה:

תרצב במג"א סק"ז סי' רל"ה ומי הל"ת כ"ל:

תרצג במג"א לומר ת"ק כו' וברוקח שלפניהו מבואר סי' שי"ת גם גבי ט"ב דוקא לחר הקינות לומר בלא התחנה לחל קודם לבן מצאיתיו גם דברי תגודה דמגילה בסח רוקח מבואר ע"ש ברוקח סי' רמ"ס ולמבכ דיוק שלומרים ק"ם נרחה דלח לם הל פורים במ"ם נמי לומרים ק"ם לחר התפלה וכן משמע בח"ר ע"ש וכן הוא במהרי"ל:

חתם סופר

סי' תרצ"ב במג"א ס"ק א' בכלל ברכה עליהם. נ"ב כמ"ש המהרש"ל בסוכה דף מ"ו ע"א: (שם סק"ב) אם נשתתק. נ"ב וא"ר דוחה דכעיל ר"ם ק"מ השעם משום דראשונים נתברכו לפניהם והאחרונים לאחריהם והכא הראשון בירך להוציא וברכה אחרונה לא קאי אמגלה ולפענ"ד עיין בירושלמי ומייתי ב"י וכ"מ פי"ב מתפלה דמייתי מקרא תורת ד' תמימה וזה שייך הכא שפי. וצ"ל הא דמייתי ירושלמי נ"כ טעמא דברכה כנ"כ. היינו משום דבלא"ה אין קורין כל התורה בפ"א ואין כאן תמימה אי לאו דכל פרשה מעושר בברכה לפניה ולאחריה וזו שלא נתברכה לאחריה תו לא נתברכה לפניה הו"ל כפרוסה אבל מגלה שקורי' כולה א"כ בלי טעמא דברכה נמי איכא משום תורת ד' תמימה א"כ היכא דליכא טרחא יתירת

באר הגולה

וכ"ל דיכוין זה בכרכת שהחיינו ביום כי זמנם ביום. ונראה לי דמי שאין לו מגילה לא יברך שהחיינו על משלוח מנות וסעודה דזהו דבר המהוג בכל יום וכבל שבת וי"ט מ"ח: (ג) ביום. דעיקר מצות קריאתה ביום. אם נשתתק הקורא בתעמת המגילה הסבי לריך להתחיל ברחם במ"ם סי' רפ"ד לפניך ה' אלהי לבדך תחלה דיוצא בברכת הרחמן. מ"ח: (ג) לף ביום. שכתב תמרו פיוטים. לבוח: (ד) בלבור. ות"ו כתב בסח פוסקים לברך ביחיד מ"ם (ועיין בספר חליה רבה מוסמת ברכה תחרונה על כון): (ה) לשוח. ובקורא צמרו דשלי להפסיק ס"ג. מ"ח: (ו) י"ח. ואם מברך לבסיס יברך לשמוע מגילה ב"ח. אבל לא יברך שהחיינו. ויקרלתה נבסיס תחר יגיאת בה"ב דמלוה שיצא הוא בקריאת הלבור מ"ח: (ז) מפלג. תחר שיתפלל ערבית. ובכתב

שערי תשובה

מקום שנפסק הרחמן ועיין בשערי תפריס שער ו' סעיף ס' ובפתחי תשובה ס"ק ג' ובפתחי תשערים שם בתשילתו: (ה) לשוח · עבפ"ע ועיין בכ"ב מ"ח סבניתו דברי הגור בשם בעה"ט שתחיר להפסיק בתפלת הקריאה ודברי הטור והכ"י שם ובכיוך רחוק דלא בפה"ע מברכות דף י"ד המבעיח ליה כהלכ ומגיה תהו שיפסוק כו' ל"ל פוסק כו' משמע דעכ"פ חין להקל במגילה יותר מבפ"ע שאין מותר רק ימפני הירחה ובכבוד כו' וגם בעה"ט נרחה דמודה דבפסק הילוך גרע טפי מ"ש בדין חם סגיע זמן קיומו לבנה בלילי פורים וזרחה בתפלת קריאת המגילה בתיבה עניו מותר לפסוק ובכתבי הרבריס בשערי תפריס סעיף ג' ובפתחי תשערים שם עיין שם: (ז) מפלג. עבפ"ע ועיין פר"ח שחולק ע"ז וכ' דקריאת לילה בפלג מוכיח. ולח מיקרי לילה עד לחר לות בכוכבים ובכר"י בסח המחירו גבי זמן בני הכפריס שכ' ומכאן סמכו גדולי המפרשים לחולות ויולדות שאין לריכים כ"כ להעריב ורצאין למהר קריאתן מבע"י ולף שכות עיניו בתחוס י"ג עכ"ל:

תרצ"ב (ג) ויכי מוצש. ועיין כאר הגולה ועיין שם בדבר שמוחל שבת. שרוב בעולה מוכנים לבקריס קריאת המגילה בבגדלה על בכוח בבה"כ דהיינו גם לחר סיום סדר קרוסה וקדיש תתקבל כמנהג בכל השנה לך כיון שאין בהכרע מן הש"ס

לבושי

תרצב ט"ז סק"ב (°) זה קאי על הברכה וכו'. שלח להפסיק בין המגילה לברכה ובכל משך קריאת הברכה: מ"א סק"א שבח וי"ט. עוב להגיה ותו דבח לח תקנו כלל ותרתי טעמי קלתר חדא כיון דבות דבר הכוכוב ורגיל לין לברך שהחיינו ותו דבח מזיון לבח תקנו כלל ברכה דהיינו תקנ"ו על משלוח מנות ח"כ כ"ם בבח יברך ע"ז שהחיינו ושעם דבדר מה שיש כמה מנות שבח תקנו ברכה עליהם מצוחר כמה דוכתי: סק"ב (°) כמ"ש סי' רפ"ד וכו' בספרדים וכן בסי' ק"מ בחורה ושעם הדבר מבוחר בסי' ק"מ דכיון דדבריס חלו טעוניס ברכה לפניהם ולחריהם ח"כ שם יקרא משקום שפסק בח"ל הרחמוים שתברכו לפניהם ולח בחרחריהם ולח לפניהם דכיון שהתחיל משקום שפסק לח יברך ברכה רחמוים שברי כבר בירך הרחמן לכן משחיל מרחם ומברך ברכה רחמוים ומחברכו בספוקים לפניהם ולחריהם ולברמב"ם יוצח בברכת הרחמן ע"ש בכ"י סי' ק"מ פ"י בירו' (שלחר מעלת הרחמוים כו') לעשות וכסי' בספ"ה גבי שופר חיכו מחיל מרחם וירלה לבח דמי לחורה כיון דבשופר ח"ל ברכה לחריו לכן משחיל משקום שפסק ולח חין מברך וכמ"ש בסלכה. משל"ב

ביאור

בלילה ל"ל חין שעת הסכנה רחיה: ואחד כו'. ירושל' פ"ד מעשה בר"ש שקריחה כו' ונתנה לחחר ונירך עליה כו' זה קורח בהקל דומה ממש לשופר ומחקיל יפה דהו"ל לסיים מה שהניח הש"ג בצ"ע ונהגו. עמ"ש: ואין כו'. כל כו בסח ירושלמי והוח בפ"ד הלכה ח' והוח בנוסחחו שלנו משוש וג"כ משמע שם דלח קחי חלח חחורה מ"ש בס"ח בפ"ו בח"ל למדו מחמת מגילת חעניות להספד ותעניות כמ"ש שם ס' ב' וכמ"ש לעיל: ובליל י"ד. כשם ת"ש:

הגהות רעק"א

סי' תרצב מג"א סק"ב להחחיל ברחם. לריחי לח בריחח לי לדעת רוב פוסקים לעיל סי' ק"מ דמברך בשני התלה ושוף מש"ה לריך להחחיל מרחם ות"ל בתגילה דח"ל לברך חיכו מוזר לרחם. וע' מג"ח סי' הקפ"ה סק"ו ז' דמשמע ג"כ דהם כ' דיוים מוזרה לרחם והברכות לחכל כחמה הכל ל' כיון דכל ל' לח נפטר זה בשל זה ממילח מש"ה מוזר:

שלמה

תכ"ב שם כתבתי דיש פלוגתא בזה בין הפוסקים והטעם למה השמיטו הרמב"ם והש"ע דין זה עיין שם ודוק חישב:

סי' תרצ"ב סעיף ב' בהג"ה ואין אומרים על הנסים רק ביום י"ד אבל לא בט"ו וכו'. נ"ב ע' בט"ז סק"ג ועיין ראייה לזה ברש"י פ"ב דשבת ד"ה לא מזכירין דפרוש דכא חייבו להזכיר ואח"כ בד"ה אינו מוכיר א"צ להזכיר. והנה מזה משמע דאף להך סברא דלא נתקן להזכיר בבהכת המזון מ"מ אם

השקל

דבירך כשביל כל הקהל עבת"ד. ג"כ ה"ם בשתת במגלה אין הטעם מפני שהוא לברך: (ס"ק ג) לא כו' שכ"מ פיוטים. ר"ל ואפי הניח אינו כ"א פיוט: (ס"ק ד) אין לומר. והקורא כו' ר"ל בשמע השומע לשון לשון. דבשעה שהוא אינו שומע קריאת הקורא. אבל הקורא כו' כמו בק"ש בסי' ס"ו דיש חילוק בין שמע שחלה לכן היום עיקר: אם נשתתק כו' סי' רפ"ד. ובע"ש וז"ל וע"ש מה נקרא בין פרק לפרק גבי מגלה מאחר שלריך לקרות כלה ביום' כתבת עכ"ל אמנם בל"ח סי' ה' היה קורא סעיף ד' כי כיון שיש בה פרשיות לעפ"י שהן פי' סתומות מ"מ פרקים נקרלו עכת"ד וע"ש: (ס"ק ה) לעפ"י כו' ועמ"ש סי' תקפ"ה ס"ב. ר"ל דשם מסיק מ"ש דשם השומע יכול לברך בעצמו עדיף טפי להוציא נפסי' מפלוגתא. ועמ"ש שם בע"ה: (ס"ק ו) מפלג כו' כמ"ש סי' רל"ד לשם י"ל לוכם יכול להתפלל של מוצ"ש בשת בשבת מפלג המנחה ואילך. ולכן לעפ"י שכ' מ"ש בס"ק ז' שקוסס קריאת המגילה לריך להתפלל ערבית. לעפ"כ גם בשבת שם י"ל לוכם יכול להתפלל מבע"י ערבית מפלג המנחה ואילך ולקרות המגילה. לך י"ל דאין קורין המגילה בשבת משום שמא יעבירנו. וכיון דמצוחר לעיל סי' רל"ב שלף שהתפלל מבע"י וגם הבדיל לעפ"כ לשור במלאכ' עד הלילה. ג"כ לכתי ליכא נזרה שמא יעבירנו: (ס"ק ז) מפלג כו' ובי שם ב"י בשם ג"ח שאין לקרות קלת מבע"י על דין זה וכן מ"ם בשם"ע להקל לקרות מבע"י. והעלה בספ"ח בבי' מקומות דזמנה דוקא בעת הכוכבים והקורא קודם לכן יצא:

סי' תרצג כתב מ"ש במנהגים כו' וכ"כ מהרי"ל בשם רוקח כו' ומ"כ בס"ק ט"ו לומר מני קדים עכ"ל וכמ"ש בס"ק ג' כי לומר מני קדים שם ו"ל דבמדינות אלו שמוהגין לומר קדים שם לא יתפלל קודם שיבא לביתו ויאמר שם מגילה ואח"כ יתפלל ויקרא המגילה ואח"כ יתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק ג' ולכן אין לומר קדים בשבת ויו"ט כו' ר"ל דבשבת ויו"ט אין לומר קדים כלל דהא אין לומר שם מגילה ואין לומר קדים בלא מגילה. ומ"ש בס"ק ד' ולפ"ז אם התחיל בקדים בשבת ויו"ט כו' ר"ל דבשבת ויו"ט אין לומר קדים כלל ואם התחיל בקדים בשבת ויו"ט אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק ה' ואם התחיל בקדים בחול כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק ו' ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק ז' ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק ח' ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק ט' ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק י' ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק י"א ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק י"ב ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק י"ג ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק י"ד ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק ט"ו ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק ט"ז ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק י"ז ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק י"ח ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק י"ט ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק כ' ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק כ"א ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק כ"ב ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק כ"ג ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק כ"ד ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק כ"ה ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק כ"ו ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק כ"ז ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק כ"ח ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק כ"ט ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק ל' ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק ל"א ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק ל"ב ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק ל"ג ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק ל"ד ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק ל"ה ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק ל"ו ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק ל"ז ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק ל"ח ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק ל"ט ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק מ' ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק מ"א ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק מ"ב ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק מ"ג ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק מ"ד ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק מ"ה ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק מ"ו ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק מ"ז ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק מ"ח ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק מ"ט ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק נ' ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק נ"א ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק נ"ב ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק נ"ג ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק נ"ד ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק נ"ה ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק נ"ו ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק נ"ז ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק נ"ח ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק נ"ט ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק ס' ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק ס"א ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק ס"ב ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק ס"ג ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק ס"ד ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק ס"ה ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק ס"ו ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק ס"ז ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק ס"ח ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק ס"ט ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק ע' ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק ע"א ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק ע"ב ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק ע"ג ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק ע"ד ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק ע"ה ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק ע"ו ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק ע"ז ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק ע"ח ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק ע"ט ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק פ' ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק פ"א ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק פ"ב ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק פ"ג ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק פ"ד ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק פ"ה ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק פ"ו ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק פ"ז ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק פ"ח ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק פ"ט ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק צ' ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק צ"א ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק צ"ב ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק צ"ג ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק צ"ד ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק צ"ה ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק צ"ו ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק צ"ז ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק צ"ח ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יקרא המגילה ויתפלל ערבית. ומ"ש בס"ק צ"ט ואם התחיל בקדים בחול ונזכר כו' ר"ל דבחול אין לו לגמור בקדים אלא יתפלל בלא קדים ואח"כ יק

במדבר סי' ר"מ כ' (°) וז"ל ימים שנחו בהם כו' שוות עליהם חובה כו' עכ"ל והכי דכריו סותרין זה את זה לענין חובה ופוריס דחמר תחלה מין מחזירין וכפוף כ' מחזירין מלבד מה שהוא נגד התלמוד בפ' שחין מחזירין והרבה גדוליס מוחקין תיבת בחובה ופורי' שכ' בסוף"ס ל בתשובות מ"ח כתב שגדול אחד בדורו מהר"י פלנק ממקן(°) תיבת בחובה וממנהגיו כך תלמח תרוויהו לחת דפוריס ערבית ושחרית מין מחזירין לוחו דלח שדיף מתפל' חבן שעושה פוריס שהטילו הנביחים והחכמים על כל ישראל להיותם ימי משתה ושמחה יותר משבתות וי"ט כו' מ"ב לח גרע משעושה שבת וכו' עכ"ל נמלח דמסקנתו דכפוריס ים מיוק דלין מחזירין חלח בשעושה פוריס ולח ערבית ושחרית ומנחה לח בתפל' ולח בב"ה רק לזמן השעושה לחוד וק' לי על הג"ה זו מ"ש במדבי בשם רחבי"ה ע"ז חף על גב דמסיק הכח שהזכרת חובה רשות בב"ה כו' משמע דכירושלמי סיס כתוב תיבת ומובה (°) וכ"ש דקשה על הג"ה לחשובה שזכרתי שמחקו לגמרי תיבת חובה ופוריס בשוף ועל"ד דהשוף דכריס ים כלן במדבי לענין חובה וכל"ל הלח דחימח כר"ח ומובה לבל לח בשבת וי"ט ופוריס שח"ו בלח לו מיוב כו' דפוריס ים לו מיוב כמו בשבת וי"ט דכתיב ימי משתה ושמח, ומשר רבח שעושה פוריס שח"ו בלח לו מיוב כו' דפוריס ים לו מיוב כמו בשבת וי"ט דכתיב ימי משתה ושמח, ומשר רבח שעושה פוריס שבלבי בליכה לח יבח ח"ח ש"מ דהשעוד' היח חובה וח"כ הוה ממגילה ופוריס ופורים שהטילו הנביחים ע"י הפלח ושמחה ומנות חיש חד לחבירו ומחנות לחביונים ועשיית משתה ושמחה ביום שנחו בו מלחבתם ומפלחתם ומלחמתם ברשות הרבים ובבתים ומשום שנחו בו נקרח יום טוב כמו שנחמר בשבת ביום השבת ובחג ביום טוב ומשום שנחו בו נקרח יום משתה ושמחה כמו שנחמר בחג ביום טוב ומשום שנחו בו נקרח יום משתה ושמחה ומשום שנחו בו נקרח יום משתה ושמחה ומשום שנחו בו נקרח יום משתה ושמחה

א"ח תרצד הלכות מגילה

באר הגולה — מגן אברהם ג"י — ט"ז מגן דוד

צריי"ב כמ"ש פ"ק ג סוס ד ר"מ בספר שפרים ס מרדכי פרק קמא דמגילה: ח סוס בגמרא דמגילה ז' ב מימרא דרבא סוס (° ויש מפרשים שכרוך מרדכי ואחור המן משמש הוא שיהיה שרוי בשמחה כדכתיב ויין ושמח לבב תמוס ומתמת שיהיה שרוי בשמחה יהיה תמוס ס' מעוזו ויהן תודות זכולל ב"כ על הכס מהוך הרחמת הלב וע"ד שתמרו תגרנו תמרת תדרדקי כו' ולכן אין לו להשתכר יותר מדאי שיתבלבל דעתו ולא יכיר בהוקף"כם כלל וז"ס מיב תדם לבסומי בפורים עד שלא ידע כו' כך עד הוא ולא עד בכלל ור"ל שגדול מיוב שהשתי כוונת מיוב שחייבו חכמים לבסומי כדי שיהו כלל וכולה שכיון שיתבלבל דעתו כ"כ ללא ידע בין ארור המן כו' פשיטא שאין בו דעת ותבונה לשבח אלא לפחד על מוקפיהם ותחנוקלין בנוקבו ורחיתי כי נכוקבוהו ומיוסב בזה מה שכ"ס שמתו לו טעין שיכדת דרכה ור"ז דשכדו פעוד פורים בהדדי כו' שלשתורם פתח

באר הגולה

צריי"ב כמ"ש פ"ק ג סוס ד ר"מ בספר שפרים ס מרדכי פרק קמא דמגילה: ח סוס בגמרא דמגילה ז' ב מימרא דרבא סוס (° ויש מפרשים שכרוך מרדכי ואחור המן משמש הוא שיהיה שרוי בשמחה כדכתיב ויין ושמח לבב תמוס ומתמת שיהיה שרוי בשמחה יהיה תמוס ס' מעוזו ויהן תודות זכולל ב"כ על הכס מהוך הרחמת הלב וע"ד שתמרו תגרנו תמרת תדרדקי כו' ולכן אין לו להשתכר יותר מדאי שיתבלבל דעתו כמספר (° סוף פוינן שע"ש):

עטרת זקנים

ת רצ"ה * וירבה ולריך לנהוג בליל זמנא ויומו (מרדכי ספ"ק דמגילה ועיין בדברי מורי מ"ח בסס כב"ח) ולמחר ביום י"ד סועדי"סעודה מצוב' בריבוי מעדנים ויש נהגו שלא לאכול בשר בליה שלא יפעו ויקאו סעודת פורים (כל בו) ועיין מהגהון בן: * מעט בהורה. כן כת' מהר"י בריין מהא דגרסינן פ"ק רב אשי הוה יתיב קמיה ר"ב אחר תמחי לא אתו רבנן לגבי מדרשא וכו' מ"ל קא עסקו בסעודת פורים ס"מ שסעודת פורים דוחה ת"ת מ"מ כיון דדרש' תורה זו הורה מנה לעסוק בתורה קודם לסעודה והיא מגילה עליו שלא יתרע לו קלקלה בסעודה עב"ל:

אשל אברהם

א] לא יצא. לפי שהיינ עכילתה בליל ט"ו אי מותרת לאכול בשר בסעודי' כיום עיין ת' ד"מ ושס"ח ומ"ש לזה לאכול כ"א הבשיל של בשר. ול"ד בשבת. ומסיק עוד דבי"ע לפשר להסתפק: ב] מלבלם. עיין רח"ס סוכה דף מ"ב ות' כי"ד סי' תל"ד:

מגן אברהם ג"י

מכל המרדכי כ'בהדיא דבני הפיר יכולין לעשות ות"כ דינסכשאר לדקה כמ"ש בי"ד סי' רנ"ו ס"ד: ו ובמקום שנהגו. מכל לכתחלה אין להנהג ליתן לעכו"ם: **תרצה** א וכפעודה ת'. לתפוקי ממ"ד דמייב לאכול בסעודה דומיא דמגילה ב בליה.(°)אפי' בליל י"ד: ג תלת שיחתה יומר וכו' . וי"ח שלא ידע לחשוב שחרור המן בני ברוך מרדכי: ד תעית חלוס. כ"ל כוונתו דיתעה עד אחר מנחה ואח"כ יאכל ויסעוד בליה אע"פ שמלוה מן המובחר כיום יעשה מה שיוכל בין ה' ולוב בסעודה וכו'. הא דלא נהיני לעשותה בחברית היינו משום שכרורים בשלוח מנות. כלשכתן ספ"ה דחולין שלא היו מרבים בסעודה ומ

(נ) ומהגיס כסברת רמשוה. עסי' קפ"ח ס"י מ"ס מעגין הליכה בתר בתחלת הספוד: (ד) מיני מוכלין. ולא בנדיס מו שהר דברים ושתי' בכלל מכילה כ"כ ת"ה סי' קי"ח. והוה תלמוד ערוך בפגילה דף ד' נגי נרכה דממרא ע"ם: (ה)מחלף עם חבירו.בגמ' למרי' חבי בר חבין ור"ח בר חבינמחלפי סעודתייהו להדדי ופי' הר"ן[לא היה מ' מהסכדי לסלוח ולהשתיר לעצמו ולפיכך כל אחד שולחים סעודתן זה לזה כדי לאכול סעודת פורים ולקרי'מלות משלוח מנו' ודרך'ה כתוב כאן ורש"י פי' מחליפיקטודתייהו זה אוכל עם זה בפורים של שהם זו ובשני סועד חבירו שמו ובקשה ב"י לפירש"י(ו) דל"ב לח היה מקיימים משלוח מנות איש לרעהו ומ"ת שהיו שולחין מנות איש לרעהו מ"ב מאי קמ"ל ופלפ"ד לרש"י הוה רבותא דזה שהיו חומרים בפי' שזה יאכל עם זה ואח"כ להיפוך וה"ק דהוה ממו הלותה ואין כאן מנות אלא דוקא קמ"ל דלפ"ה היו יוצאים שהשתה לא יצא זה שולח לחבירו ולא חבירו לזה אלא שניהם שולחים זה לזה ושניהם אוכלים אצל זה ואפשר שהיו שולחים זה לזה ואוכלים אצל עצמו ולא אצל חבירו ולפ"ז אין כאן משלוח מנות כלל ולפ"ז אין ראיה מזה לפרש"י ולא מצינו שום מקום שי

ס שכולו כלקט ו מהלי דתני רב יוסף שמקום מלמד שהפורים כספר סם בגמ' ז מיהרת דרשת מהכא ומגילה העניות סם מסכה סוף מ"ק (° ורין ח"ח כפכיו שתעניות ומקוננות כדרכן בשול כי"ר ס' ת"ח ע"ש) ט רשב"ם כפ' י"ח מכ' לכל י רוקח כ טור כסם הר"ם מרוטנבורג וכ"כ ס"פ כשמו ל תורתות חיים :

עטרת זקנים

סעיף כ' בסעודת פורים מחזירין לחותו רמ"ל מע"מ סימן תהרי"ב ועיין לעיל סימן תרכ"ב ועי' בה"ט סימן ל"ח : תרצו * והענית וכן ל"ח לידוק הדין

ולא קדים על הקריאת לך שם תת ח"ח שדורשים עליו לז שע"פ שח"ל ל"ה ח"ח לומרים קדים על הרשב (רמ"י) ופשוט הוא. וי"מ מי שנשכח להתענות בפורים אין כח במלות פורים לדחות ס"ם ואפשר לו לעשות סעודת פורים בליל ויוכל י"ח (כ"י בשם ח"ת) :

דגור מרבבה

*) דרכון לא דקי :

אשל אברהם

ב] ותענית. וח"ח שרי אלא לריך למיתב התענית להעניתו. כמנותר לעיל בסי' הקפ"ח ס"ה ומ"ח סי' תר"ד לחרוך למחול לייתב מ"ש פ"כ פפורים ושבועות ומסיק וז"ל כיון דט"ע מדאורייתא אפור להתענות ה"ל להקמיר מספק אלא להתענות בשבועות ת"ח ולא ס"ל דמר כריש דרשינא לח קלי לחת"ח ל"כ גם בעיב"כ יש להתענות ע"ב . ולאחר כתיקרתי לקבל פני (הגהון המפורסם מהי"ד ור"ח דק"ק מאנהיים מסאנדרס) כרי"ו בפורים העבר והיה לה שתח לבו ומרקה מפיו לחוה דברים מעניות של יומח. ורלחון ליון הכח הקשה על דברי המחבר כה"ל דלו מדאורייתא אפור בי"ט להתענות ל"כ גם בשארי י"ט ליך מתענין ומר כריש דרשינא ליך עביד הכי ולו ס"ל כר"ל דאמר לו כולו לה' אחן עכ"פ ל"ל למעבד כוותיה הכח קי"ל כר' יהושע הוא מוחיב ומפרק בלאחר יד דהדבר מבואר בח"ח עימו סי' תקל"ז בשם ד"ח ס"ק ו ור"ח ס"ל דמלת להתענות עוגב ושמחה לו לפי"ז פפקי הרמ"ח ברוריסוכוים יפה דבעלרת ופורים ליסור ההעניות היה משום מניעת עוגב ושמחה ולהוי דאוחר בח"ח להתענית עוגב ושמחה לו. לכל בעיב"כ דרמת רחמנא עליה מלות תלילה כדילפי' מועביתם וכו' . וגם בשעם כדי שיתעבה לאחר בכח התלילה ההיח. ולהי לח מהני בהם ס"ם לו עוגב וכ"ר בהעניתו ולהיו ונלח י"ח, כ"ח בתלילה ממש הילכך לח ניהו מילוה זו לדחות מלוה דאורייתא מפני ח"ח ושפיר פסק רמ"ח דלחסור וכם מילי דמסתברח ומקום כניחו לו להתגדר זע"פ דברים הלה כוסיף ידו בניח לבאר דברי מקלח גחוים דס"ל מלוה להתענות כר"ח ועי' בכר"י ותקרוצים מה שהקשו על סברח זו מהרכב כחוים וס"ם דר"ח י"ע . ודעת לנכון נקל ולהכמ"ל : ג] מהגים . ע' בלר הועב ליו"ד סי' ת"ח וכמ"ש שם : ד] בחקרח מגילה. ע' ת' כי"ד סי' תל"ו :

באר היטב

(ג) לכחוב. ופסטי המקרח ומגרת שלוש ומזכרת מוכוחיו וכן כל דבר שח"ל עיון גדול מע"מ כ"י ס"ח : (ג) חיגו מבואר. ובמהרי"ל ולחודרהם משמע דים לעשות כן : (ד) בהספר. ומקום שנהגו בניום ז' הולכין על הקבר לקונן לחסור בפורים אלא לחבל לנדבו ילך שם עם חזן ס' ויחמר לו הסבבה ולפני בפורים פוחש לחסור לילך שם אלא יחבאו שלוש שהחבילות נפסק ממעת פורים ר"ם הלוי סי' י"ג בכה"ג : (ה) לשמוע. כ"ש דהא הרב"י פסק כם"ם שלא יצא משפחו ביום ואם כן ס"ל לכחוב בלשון י"ח וכו' מ"ש : (ו) חבילות. כ"ש ודס"ל ופרישה העידו שהמנהג להחבל וכ"כ מהרי"ל ובכאן גרירי עלמח בחר דברי רמ"ח ול"ל דיוהר בכולם חון מבילות שהבל ויש"כ ע"ג קרקע מפני הבריות ומכ"ם שחסור לרחוח כל מיני משחה מ"ח : (ז) בבלבחה. ויחבחל נביחו ולחחר כך יכל לכחכ"ם לשמוע מגילה טור וכ"ע בלבוש חיכו מבמע בטור

שערי

מבחל ביום פורים עיין שם ונרחה שבם בחקום שנהגו שלח לעשות לף ע"י עבו"ם ולפבר דם"ל דכבין בית בפרבסחי ס להחמיר שפי ופ"ע : (ד) בהספר . עיין בר"י בשם בית יהודה דה"ם שחסור בבכיים וע"ש שה"ם בבשיט חענות דמ"ח חפורים לבכות ולקונן על מת שים כמה ימים שמת מיכו לין לחחות בימי חוכו ע"ש : (ו) חבילות . עבה"ט וע' בעו"ת סוף"ר

יד אפרים

דב להניח דזרע כחגל ול"כ הר"ם וכ"כ הב"י בשם ת"ח ונרחה שבחר פוסקים מולקים וע' פר"ח סי' הל"ו ס"ב לה ל זה בזה כו' בש"ם משמע דעיירות שים בפף לם מוקפים חומה מימות יב"ג שפיר הוה מנכא לחסור בבימים וע' בד"ח בשם חבודרהם דלף ביום כ' הנגו הבפים שלח לעשות : בש"ע ס"ד דבריט שבעשה כו' בחשב"ן פרט"ח ס"ג בר' לחפיי בפורים בעיר ובכפר ס"ב: מעשה חבילות בפרבסחי. בזה ס"ל כו' ולהלן מיקרי זה כו' בל"ל : בש"ע ס"ז בר"ח. ולע"ג בל"י סי' הקל"ח בשם המחבר לעיל סי' הקפ"ח דמוכא ל"ל דדברי קבלה עדיף ועוד בר' דהא דחיכו לחסור בכפר ויין ורחי דמדרבנן לעוד הוא וירחה מפני שחחת פורים שהוא מדברי קבלה אבל ל"ע לעיל פפק דמוכא חבילות ושמעת לף בשחר יחיים ללח בוי דאורייחא ואין כך' לומר כוונחו דבך יש מי שלוחר פלא להעיל כיון דבכר חיילא לה לחני פ"ע ס"ח יש לפקוא כו כל חומרי יב"ח ס"ח בפורים ואע"ג גבי חוכן משמע לו חת בפורים הוי בפיפוך דלא לחני לביחות ובחי עשה דפורים אבל ל' בש"ע לא משמע כן דהא משמע לעיל בסי' הקפ"ח ס"ה אין לפורים להיות נדחה לחני אם חבילות ואחילות קדמה ומשמע שכ' שכ' בסותר וע' בחשב"ן סי' הכ"ל שנהגו דעיקר החקנה לעשות בפורים הוא אלא שלא להחענות ורבוי סעודה הוחו אלחח שלוש בפורים לכן גם מנות מוחר. ובעכ"ח סי' תקע"ו : ש"ז סק"ח ולא כחבחר כאן לריך לעיין בס"ק ע"ם בשב"ה ובא"ר דחה המבבר כו' : במ"א סקי"ד דחה עיון ע"ש ע"ע ול"ל דם"ל לרמ"ח כיון לחוק פעור מכל החבילות ואפ"ה חזיק ללח לפפר חמלוה זו דשחת פורים כ"ש ללח בפפר חמלות מגילה ותפלה וק"ש דשם לחורייה ממש ועי"ב דוקח בלילה שלו חיהו רוצה לקבוחה חו לין בפער ללח ע"ע ומחי בי"ם הוח לא חפלה דרבנן גם בלפ"ז ל"ל דהך דוקח בלילה קלי גם לחפללה ותקה קו' החב"ח סי' ק"ו ע"ש :

בחחית מפני פורים שבח עשה לחורייחא ותב"ש שבח גם עשה דרבים ממילה לא היי לריך ליתן טעם לחבילות היח עשה דיהיד : סקי"ד (°) ובמ"ם סי' תרס"ח ס"ב בהג"ה ומ"ש סי' תקע"ח ס"ח. ע"ש בס"ח סק"ח עוסק בלרכי המת ובכח חסור לקוברו עד שיקרע תחלה ח"כ מייב

ביאור הגר"א

בכ"ל לעיטה של שחתה וכן פסקי הלכות פטעם זה פקוני כו' : ס"ד כל. שלא לחרגו בפ"ג דמ"ק חלא שבח ורבלים ולחרגו למעות ומשפחות : ומ"מ. חולק על ש"ע בסעיף ה'. ועעמו מלחמרינן שם ג' שחבחלין עבודה שבחל לחורייחא כ"ש חבילות דרבנן שבח בוחה ותע"ג דבפי' תרפ"ז ס"ב בח' ובוקח לפקיט לבל לדחות לל הל בח' שם מלוה לחורייחא : מניין כו'. כיון שיכול לקיים שחיהן ובפ"ג בפ"ח דמ"ק שבח רחמון כו' : וי"א שאין. שלפחר כהן משהה ושמחה ולחרגו ה' ב' יחי בפורים כו' לל נזכרה חלא לחסור בספפר ולחרגו לפקוני. ז"ם שם ג' ב' וביקוע קל כו' כ"ם כו'. ולכאורה לימו מוכן ועי' חום' שם ד"ה כל מגילה שם וגם לל שייך כ"ם לחין עניו לו ועיד הל קלחר מכוכה חלא בפשוטי לעניו בספפר קלחר שלע"פ שכ' כו משהה ושמחה ופריך דכי היכי דמבטלין עשיה מפני ת"ח ס"ב לזכירה דהל לחיכה ועיקרו עשיה וכחם"ם ב' ב' ובפסוק הזה של משהה ומשפחה מזכירים ועשיה כתי' וכמו שמבטלים לזכירה ס"ה לעשייה וכחם"ם ז' ב' גם חלא חלו רבנן כו' חלא שייך לומר שמבטלין עבודה דכל היום זמכה של עשייה משה"כ בקריאה דזריזין כו' חלמח חלא חירחי משהה ושמחה של פורים חלא מפני ת"ח בפיט וכמ"ש כבור חורה מפני כבוד חורה ל"ש נדול בבלמח בבפר ויין מות' משום שמחת פורי'הבל ק"ם ותפל' הטעם דפטו' שיהח פטו' לעורכי המת ח"כ מ"ם פורים מימות החול ותק כי י"ל דס"ל דבלילי ל"ע נדול דבבלמח בבפר ויין מות' משום שמחת פורי'הבל ק"ם ותפל' הטעם דפטו' שיהח פטו' לעורכי המת ח"כ מ"ם פורים מימות החול ותק כי י"ל דס"ל דבלילי חייב בק"ם שלישו כמו בי"ט שני(°) וכמ"ם סי' תקמ"ח ס"ה מ"מ קשה מיך נלמד זה במכ"ם דבפר ויין דמה ענין זה לזה ול"ע: טז דחוקה בלילה ל"ע נמה יהח מותר בלילי בפבר ויין והלח מין חיוב בלל נאכול בלילה כמ"ם רפי' תרל"ה ות"כ היחה כ' עשה דרבי' ובו' וע"ק דבי"ד סי' שמ"ח מבטל בלילי בפבר ויין ומה שהבחיב בלילה בפורים בפרבסחי מין לקרות בבית הבנסת בפ"ם קורם ברבו ויהיו שם לחר התפלה ותגילה כמו שם שם בפבר"ם מבטל"ח כבח ביום שלוח עבה"ט ול"ל כיון דמין חבילות בפורים דהיינו שעושה מעשה חבילות בפרבסחי בזה ס"ל דלח יעשה כן והלילה לחפלה חסור, ולח מקרי זה ביטל לעשות, כן משו' חבילות . ול"ל כיון דמין חבילות בפורים בפרבסחי מין לקרות בבית הבנסת בפ"ם קורם ברבו חוור לביחו שלח עלה בדעת בשעה שלח לעשות : בש"ע ס"ב. קורם ברבו דעדיין קורחם שבח עלה בדעת שלח לעשות חלח בפורים בפ"ם ס"ב בבפר"ם בבח"ב כיון שהלך קורם ברבו יהיה שם לחר התפלה ותגילה כמו שם שם בבפר"ם מבטל"ח בחול ל"ל דבריו להתפלל ערבית בביחו וחח"כ ילך לבפ"ם כמ"ם מ"ת בסק"ח : שם (°) כ"ם בפורים. פי' דחם בחחלת הבבם החיר מהרי"ל לעלמו לילך קורם ברבו לבפ"ם לף שבחים ימי החול ומיד לחר ברבו חל החבילות עליו מב"ם בשפורים במ"ם דמוחר לו לילך קורם ברבו: סקי"א (°) ישלח מנות. פי' חע"ג דבסק רמ"ח בין דיחר לייע חל' חע"ג שהוח לחר פ"ע ס"ח יש לפקוא כו כל חומרי יב"ח ס"ח ס"ם בפורים לעניו מבלות מנות לל מתמרינן : סקי"ב (°) דיהו בבבת. דדין מנות בדין שלחת שלוש וכ' שם בי"ד בבבת ש"ם מקומות מחירין שלחת שלוש לחבל ויש נהגו לחסור לבן במקומות שנהגו ליחר מנות ג"כ מוחר ע"ם וכ"ם בלן בפורים דיהיו ג"כ בבבת לעניו חבילות ארי מנות במקום שנהגו ליחר שלחת שלוש בבבת לבדיהו ס"ם המוחר שלחת שלוש בפורים לבן גם מנות מוחר. חבל הני"ח סק"ב בשם כוונת רמ"ח כלן אין לפ"ז בח"ח ס"ב דכוונת רמ"ח לחיר מנות ג"כ בבבת דבחירת מקילין בשלחת שלוש לחבל לחר ל' ולין עשם לזה לח ס"ל שלחתר בשלחת שלוש שבימיהם הוח מוחר בבבת וק"ל : מ"א סקי"ב (°) כמ"ם סי' תקמ"ח ס"ב. עשה דיהיד לחורייחא דהיינו חבילות ולו מ' לוחה עשה דרבים דרבנן דהיינו שמחת פ"ע ולכן הוקשה לבעי"ז דבחבילות ליחר עשה דיהיד : סקט"ו (°) כמ"ם סי' תקמ"ח ס"ב. ע"ש גם עשה דרבים ממילה לל היי לריך ליתן טעם לחבילות היח עשה דיהיד

הגהות רעק"א

בעורי לחן בלחבו שבם שמחפקק לח שלח כ' מנות שלוח עני לח יוכל לחשבם לחרתי לקיום שלוח מנות דגם העני בכלל לום לרעהו ולקיום מהנות לחביונים. ולח לומן עוד מחמה לעני מ' יגלו עי"ש :

סי' תרצו סעיף ד' בהג"ה לח ס"ד ולח בע"ו. ולח חל יום ט"ו בשבת לין קורים לילך בשבת קודם ברבו

חכמת

סי' תרצ"ו סעיף ד' בהג"ה ומ"מ ילך לבהכ"נ לשמוע המגלה וכו'. נ"ב הנח נסתפקת' באשה מה דינה אם היא מותרת לילך לבהכ"נ לשמוע המגילה. ומה שהביאני לספק זה הוא עפ"י מה שעוררני משכיל אחד לפרש לו דברי תשובת הרא"ש כלל כ"ז דין ב' שכתב וז"ל ואבל אינו יוצא מפחת ביתו שבת ראשונה לשמוע ברכת מילה וברכת חתנים ואחי דקשיא קך דאבל חייב בכל המצות האמורות בתורה חיינו במ"ע שבנופו כגון ציצית ותפילין או כמוך. את בנו אבל לילך למיכה ולחוסה ולשמוע הברכה בשביל נמילות חסדים אין לו לצאת מפחת ביתו ע"ל. [הובא בש"ך יו"ד סי' שצ"נ ס"ש] ועל זה שאל המשכיל הנ"ל דמ"ש ממגילה, שמפורש כאן שמותר לו לילך לשמוע המגלה עכת"ד השואל. והנה בהשקפה ראשונה היה נראה לי ליישב דכוונת הרא"ש הוא דדוקא היכי דהוי מצוה במעשה כגון הנחת תפילין וכדומה אז בזה מותר לו לילך אף דמבטל האבילות כיון דאינה אלא בשוגג ולא תעשה דרבנן והרי בשל תורת נמי עשה דוחה ל"ת מכ"ש בדרבנן דמעשה אלים שפי משא"כ לשמוע הברכות וכדומה דלא הוי מעשה בנופו לכך כל דליכא מעשה בשל תורה אינו דוחה וה"ה דרבנן דכל דתיקן רבנן כעין דאורייתא תיקן. ולכך במגלה כיון דבזה חייב כ"א לקרוא המגלה ומה שאחד מוציא חבירו חות משום שליחות וכמ"ש חפרי מגדים באו"ח ובפ' כפ"ח ותאחרכתי בזה בפק"א . וא"כ בזה כיון דעיקר המצוה הוה חיוב על נופו במעשה דק שהשליח עושה הוי כמותו וא"כ הוי כאן מעשה בזה דומה לציצית ותפילין וכו'. ולפ"ז נראה דחיינו דוקא עליו לקרוא את המגלה ומה שאחד מוציא חבירו הוי משום שיחות לכך הוי מעשה ונדחה האבילות . אבל באשה כיון דאינה חייבת בקריאה דק בשמיעה וא"כ בזה כל ששומעת יוצאת ואינה צריכה בזה לשליחות כלל בזה דומה כמו לשמוע הברכות ולא נדחה האבילות משני כן ואפורה לצאת לשמוע המגלה כיון דליכא מעשה בנופה . כן היה נראה לי . מיהו באמת אין מזה ראיה דיש לו' ראין ללמוד מקרא מגלה משני שאר דברים שהרי אף

מחצית

(ס"ק ח) דבריס כו' מיהו משמע בעור כו' שבתב ונאחר שיתפלל בבית האבל בליל פורים יבך לבהכ"נ לשמוע מ"מ עכ"ל . ומדבתב בליל פורים משמע דוקא בלילה שקודם התפלה עדיין לא חל פורים כ"ם אבל ביום מותר לילך לבהכ"נ להתפלל : (ס"ק ט) עולה כו' אפי' מת כו' לל ידעתי מאי אפי' . וקלת מיפכא מסתברא ועיין לעיל סי' תקמ"ח . ומפשר נדפס בטעות ונריך לעיין על מ"ש

השקל

רמ"א וי"א שאין חבילות כו' עז"ק אפי' מת בפורים דהוי ל"א לחורייתא אפי' מיהו מותר בפורים דקי"ל דיום קבורה דרבנן כלעיל סי' תקמ"ח סעיף ג'. ועיין בי"ד בס"ד ס"ם ת"ח : (ס"ק יב) בי"ד סי' שפ"ח.ע"ל כו' אבל אם רמ"א לשלוח מנות לאבל בשבת.חלת במהגת אי נהגו לשלוח בשלוח האבל בשבת מרי חנו מנות : (ס"ק יג) עשה דיחיד. וי"ח אפי' עשה דרבים. ר"ל אפי' הוי חבילות עשה

א"ח תרצו תרצז הלכות מגילה

אם לא שהמקל עני : (ד) מותר ליטול חמס בפורים . ל"ד לחג דכתיב ושמחת בחגך : (ה) חכל המגלה כסברת הרמשוה · ועיין בדבריו בי"ד סימן קפ"ב :

תרצו (א) וחסורי' בספר ותענית. דתנן תן ניקחדר רחמון לחדר שני חלח לעניין קריחת המגיל' ומחנות לחביוני' ולייקי' הח לעניין הספד ותענית זה וזה שוין . וכ"ח ס"ל דזה קלי חמ"ס בריחת סם קרחו המגילה ותעברה הסמה כו' דבזה דוקח סם שוין לעניין הספד ותענית חבל בשחר שים מעוכרות שלח קרחו המגילה בי"ד של חדר רחשון מלוקים גם בהספד ותענית דברחשון מותרים :

(ב) מ"ח ירבה קלח בסעול' כו' בהג"ה תשכ"ן סי' קע"ח כ' יש להרבות ורבינו ימיחל מפרי"ם רגיל להרבות ולהזמין בני חדם כשנעשות לשון המשתה חין ניז חדר בו' ושפיר מסיים רמ"ח כחן וטוב לב משתה תמיד :

שמחנחר לעיל סימן תרפ"ז ס"ג ולכן קורח ומתפלל חחר כך יז דלח עדיף מי"ע ושנח כמו שמחנחר לעיל סימן ע"ח כ"ל :

ח מ (ד) יח * מותר (יג) **לישא אשה בפורים** : הגה ניז בי"ד ניז בס"ו וכ"ם שמותר לעשות פליון הכן (הום' פרק קמח דמועד קטן) מה שהנהגו לנשוח בפרלימים בפורים ונשר לובש שמלח חשה ושחה כלי נשר ניז חיסור בדבר מחחר שחין מצוונין חלח לשמחה בעלמח * וכן בלניחת כלחים דרכן וי"ח לחשור (ה) חכל המגבח כסברח הרחשוה וכן בני חדם המוטעים זה מזה דרך שחחה ניז בזה משום (יג) לח חנזול ונחנו כך ובלבד שלח יעשה דבר שלח כהוגן ע"פ טובי העיר : (חשובח מהר"י מינץ סי' י"ז) :

תרצז אין אומרים תחנה בי"ד וט"ו שבאדר ראשון ודין תענית והספד בהן ובו סעיף אחד :

א מ יום י"ד וט"ו שבאדר ראשון אין נופלין על פניהם ואין אומרים מזמור יענך ה' ביום צרה ג (א) ואסורים בהספד (ב) ותענית אבל שאר דברים אין נוהגים בהם ג וי"א דאף בהספד ותענית מותרים:

הגה והמנהג כסברח רחשוה . י"ח שחייב להרבות בשמחה ושמחה א (ג) * בי"ד שבאדר רחשון (טור בשם הרי"ף) וין נוהגין כן (ב) מ"ח ירבה קלח בשעודה כדי ללמח מידי המחמיריס (הג"ה בשם סמ"ק) ב ושוב לב משתה (ג) תמיד :

כרגל גזריון שמח יהחה עד הרגל כדי להשחכר שילחו שבעת ימי המשתה בז' ימי החג חכל בפורים משום יום ח' לח יהחה ועריך עיון להה למריון בגמרח דמותר ליטח ערב הרגל דמשום חד יומח לח משכי חינם נפשים (פירש"י ור"ן כיון דלי משכו תו (*) לח מלי עביד כמועד) ומ"כ לח יעמיד המשחין בערב הרגל וזה לח שייך בפורים ותפשר דהרשב"ח סברח לפשים קחמר חלח שחפשר לנחן בגמרח . ומ"מ קשה מל"ל הח ותפשר שהכחתו מדמותר ליטח ערב עלרת ולח חיישינן שיהחה חוקה עד יהחה עד חחר עלרת דילמו חלח יום ח' חלח ע"כ כיון דיומו חלח יום ח' לח חיכפח לו בזה לעשות הכח שחני חלח בשבת דהוי עדיין יום למ"ד חלח יום ח' לח חיכפח לו בזה לעשות הכח מ"מ יעקרך לעשות שבעת ימי המשתה : **וכתב** הלבוש לפי מה שכתבתי סימן תרפ"ח ס"ק לחין לעשות סעודת פורים בשבת חס כן הכי נמי חסור לעשות סעודת בשחרית ניכרת . ועיין מה שכתבתי שם . חלח מי קשיח הח קשיח דהח קי"ל חין מערבין שמחה בשמחה כמו שכתבתי ניס סימן תקמ"ו וילפינן לה מקרח מוכר ח"כ היינו דוקח שמחת המשוחין בשמחת פורים . ויש לומ' דשם"ס סיים הרשב"ח ודבריס חלו מדברכן הס והולכין להקל כלומר דלמחן דשמר חין מערבין בחמת חסור · (*) חכל כיון דלחידך שרי הולכין להקל · ומ"כ לפי מה שכתבתי ניס סימן תקנ"ו דקיימח לן כמחן דשמר חין מערבין שמחה בשמחה גם הכח חסור לכן כ"ל שיעשה המוקף ביום י"ג כ"ל :

תרצז א כי"ד שבאדר רחשון . ולכולי עלמח חין חומרים על הניסים כיון דחין קורין המגילה דהח י"ח לח בהספד חרבים חין חומרים חותו וחף דלח קיי"לן כן מ"מ כחן כולי עלמח מודים דחין חומרים חותו : ב ושוב לב משתה תמיד · (*) בשמחות מלות חלקינו להעמיד מז ימלח שמוק פיסו · כמוהרה בימינו חמן :

(*) מייב שפי' בחפלה וק"ס (*) דומיח דפסח שחייב חע"פ שהוח חוכן (*) וכמ"ש הרח"ם בשם הר"מ והמרדכי דחפילו עבוד' מבטלין לשמוע קריחת מגילה בלבור כ"ם מבילות ח"ב ס"ס חוכן (*) ועוד דהח חין חיסור בחוכן לילך ממקום לחקום חבל בשחר בלילה חין חדר רחשון וכו' מגילה ו' כתירולת בחרח בגמרח דמתני' חסורי מחסרח וכו' וכ"כ הרי"ף שם ג בשם הגחי הרח"ם והגמ"י והמרדכי בשם הר"ם :

נשלם שור א"ח וה' מניכח. שבח והודאה לנורא עלילה . **והוא** יוכני כנמור חת כוכח . ויצילני מכל מכשול ותקלה. ברוך ה' לעולם חמן ואמן :

עשרת זקנים

*מותר ליטח חמס בפורים הג"ה ס"ק ע"ז וי"ח דחין ליטח בפורים לח כי"ד ולח בט"ו כדי שלח לערב שמחתו בשמחת פורים(מרדכי וכיח דיוכ בחזו' מהר"י כרי"ן בהג"ה): *וכן בלניחת בלחים דרבנן. הג"ה ע"ז לחבל טוב להחמיר ולעבוד ה'בשמחה ולהיות גילה בריעדה: **תרצז** *כי"ד שבאדר רחשון. לח בט"ו חע"ג דבאדר שני נוהגין לעשות משתה ושמחה בשחיהן (כ"י והגמ"י בשם הסמ"ק) ומיהו לעניו חיסור עשיית מלאכה חין חיסור כרחשון כי גם בשני חין בו חיסור רק במקום שנהגו (כ"י בשם הסמ"ק)וי"ח שנהגים שלח לעשות מלאכה בפורים קטן בכ' יחיס (חבודרהם) וחין נוהגין כן . ס' ישלח נוחל ליהודה וישרחל ויחי הפורים לח יבטלו חף חחר שיבנה בית חחיהמ"ל חמן ואמן :

יד אפרים

תרצז במג"א סק"כ בשמחת מלות. ומכה בית חלקינו להעמיד כנ"ל חמן כן יהי רצון :

חתם סופר

סי' תרצ"ו בבאחבר ס"ח בהג"ה מה שנהגו ללבוש פרצופים . נ"ב עיין לעיל במג"א סי' ש"ן ס"ק כ"ב וק"ל ועיין באר הגולה י"ד סי' קפ"ב : (שם) דרך שמחה. נ"ב ועיין ברמ"א חו"מ סי' שע"ח : (שם במג"א) שקשי' אלא בבשר ומכל מקום קשה וכו' . נ"ב צ"ע אם כן מ"ש לא חשיב ליה ס"ם אותו ואת בנו בארבעה פרקים : (שם ס"ק י"ח) אלא שתפס לשון הגמ' . נ"ב בספר חמד משה הקשה להרשב"א יהיה מותר לישא ביו"ט של עצרת דחד יומא היא ושכח כי אין נושאים נשים ביו"ט דהוי לי' כקונה קנין כדלעיל סי' של"ט ובמג"א שם ס"ק ה' ובש"ע אהע"ז סי' ס"ד והש"ס דמ"ק קאי אחות"מ ולא איו"ט עצמו והוא פשוט : **סי' תרצו** בהג"ה ס"א י"א שחייב להרבות וכו' . נ"ב עיין תשובותי :

באר היטב

(יב) ליטח. ולפי מ"ש ר"ס תקמ"ו דקי"ל כמ"ד חין מערבין שמחה בשמחה גם הכח חסור לעשות לכן יעשה המופק ביום י"ג מ"ש ס"ם וניין בספר גופי הלכות ועמ"ש בתש"ע סי' ס"ב ס"ק י' : (יג) לח חנזול. ולפ"ז מומר לכרך על מה שמוטעין ח"ו. וכתב של"ה נחו מסכים היה ושומר נפשו ירחיק ממלבושים דכלחים ולטחוף מחכיהו וניין ט"ז וש"ך סי"ד סי' קפ"ב להמעיר בזה בחורך ובן הכהמ"ג הורה לחסור הפרלופים בפורים

שערי תשובה

עבה"ע וניין מה שכתב כיך לפרים על דברי הש"ע והמג"ח בזה וניין בח"ר דמכ"ם בליל שני דחסור : (יב) ליטח . עבה"ע וניין פר"ח שכתב גם כן שלח ליטח בפורים ובכר"י כתב בשם מופת הדור מוהר"ר יחקב הכהן ז"ל עם היותו תלמיד הפר"ח הורה להתיר ליטח בפורים כהוראות הש"ס וכן פשט המנהג בחדינות חלו :

סי' תרצ"ז (ג) ותענית . עבה"ע וניין מג"ח בלב"ע חין חומרים עבה"ע וניין בשערת זקניס שחין נוהגים חיסור בעשיית מלחכה כחדר רחשון וניין פר"ח שם טעו וחשבו שהוח שהם פסוקה וקרחו המגילה וחפרשיות כרחשון וחחר כך נודע להם שהיח פסוקה ובדר טוב ובדר בעשו נקרו ליעשות מעליח נקרח לעשות ושוב לב דהיינו שעשה בב' שחלרים משחה בשחרית ולח בשני וחפ"ה נוהגין בו חדר רחשון וכו' מגילה ו' כתירולת בחרח בגמרח דמתני' חסורי מחסרח וכו' וכ"כ הרי"ף שם ג בשם הגחי הרח"ם והגמ"י והמרדכי בשם הר"ם :

נשלם שור א"ח וה' מניכח. שבח והודאה לנורא עלילה . **והוא** יוכני כנמור חת כוכח . ויצילני מכל מכשול ותקלה. ברוך ה' לעולם חמן ואמן :

עשרת זקנים

*מותר ליטח חמס בפורים הג"ה ס"ק ע"ז וי"ח דחין ליטח בפורים לח כי"ד ולח בט"ו כדי שלח לערב שמחתו בשמחת פורים(מרדכי וכיח דיוכ בחזו' מהר"י כרי"ן בהג"ה): *וכן בלניחת בלחים דרבנן. הג"ה ע"ז לחבל טוב להחמיר ולעבוד ה'בשמחה ולהיות גילה בריעדה: **תרצז** *כי"ד שבאדר רחשון. לח בט"ו חע"ג דבאדר שני נוהגין לעשות משתה ושמחה בשחיהן (כ"י והגמ"י בשם הסמ"ק) ומיהו לעניו חיסור עשיית מלחכה חין חיסור כרחשון כי גם בשני חין בו חיסור רק במקום שנהגו (כ"י בשם הסמ"ק)וי"ח שנהגים שלח לעשות מלאכה בפורים קטן בכ' יחיס (חבודרהם) וחין נוהגין כן . ס' ישלח נוחל ליהודה וישרחל ויחי הפורים לח יבטלו חף חחר שיבנה בית חחיהמ"ל חמן ואמן :

יד אפרים

תרצז במג"א סק"כ בשמחת מלות. ומכה בית חלקינו להעמיד כנ"ל חמן כן יהי רצון :

חתם סופר

סי' תרצ"ו בבאחבר ס"ח בהג"ה מה שנהגו ללבוש פרצופים . נ"ב עיין לעיל במג"א סי' ש"ן ס"ק כ"ב וק"ל ועיין באר הגולה י"ד סי' קפ"ב : (שם) דרך שמחה. נ"ב ועיין ברמ"א חו"מ סי' שע"ח : (שם במג"א) שקשי' אלא בבשר ומכל מקום קשה וכו' . נ"ב צ"ע אם כן מ"ש לא חשיב ליה ס"ם אותו ואת בנו בארבעה פרקים : (שם ס"ק י"ח) אלא שתפס לשון הגמ' . נ"ב בספר חמד משה הקשה להרשב"א יהיה מותר לישא ביו"ט של עצרת דחד יומא היא ושכח כי אין נושאים נשים ביו"ט דהוי לי' כקונה קנין כדלעיל סי' של"ט ובמג"א שם ס"ק ה' ובש"ע אהע"ז סי' ס"ד והש"ס דמ"ק קאי אחות"מ ולא איו"ט עצמו והוא פשוט : **סי' תרצו** בהג"ה ס"א י"א שחייב להרבות וכו' . נ"ב עיין תשובותי :

באר היטב

(יב) ליטח. ולפי מ"ש ר"ס תקמ"ו דקי"ל כמ"ד חין מערבין שמחה בשמחה גם הכח חסור לעשות לכן יעשה המופק ביום י"ג מ"ש ס"ם וניין בספר גופי הלכות ועמ"ש בתש"ע סי' ס"ב ס"ק י' : (יג) לח חנזול. ולפ"ז מומר לכרך על מה שמוטעין ח"ו. וכתב של"ה נחו מסכים היה ושומר נפשו ירחיק ממלבושים דכלחים ולטחוף מחכיהו וניין ט"ז וש"ך סי"ד סי' קפ"ב להמעיר בזה בחורך ובן הכהמ"ג הורה לחסור הפרלופים בפורים

שערי תשובה

עבה"ע וניין מה שכתב כיך לפרים על דברי הש"ע והמג"ח בזה וניין בח"ר דמכ"ם בליל שני דחסור : (יב) ליטח . עבה"ע וניין פר"ח שכתב גם כן שלח ליטח בפורים ובכר"י כתב בשם מופת הדור מוהר"ר יחקב הכהן ז"ל עם היותו תלמיד הפר"ח הורה להתיר ליטח בפורים כהוראות הש"ס וכן פשט המנהג בחדינות חלו :

סי' תרצ"ז (ג) ותענית . עבה"ע וניין מג"ח בלב"ע חין חומרים עבה"ע וניין בשערת זקניס שחין נוהגים חיסור בעשיית מלחכה כחדר רחשון וניין פר"ח שם טעו וחשבו שהוח שהם פסוקה וקרחו המגילה וחפרשיות כרחשון וחחר כך נודע להם שהיח פסוקה ובדר טוב ובדר בעשו נקרו ליעשות מעליח נקרח לעשות ושוב לב דהיינו שעשה בב' שחלרים משחה בשחרית ולח בשני וחפ"ה נוהגין בו חדר רחשון וכו' מגילה ו' כתירולת בחרח בגמרח דמתני' חסורי מחסרח וכו' וכ"כ הרי"ף שם ג בשם הגחי הרח"ם והגמ"י והמרדכי בשם הר"ם :

(*) מייב שפי' בחפלה וק"ס (*) דומיח דפסח שחייב חע"פ שהוח חוכן (*) וכמ"ש הרח"ם בשם הר"מ והמרדכי דחפילו עבוד' מבטלין לשמוע קריחת מגילה בלבור כ"ם מבילות ח"ב ס"ס חוכן (*) ועוד דהח חין חיסור בחוכן לילך ממקום לחקום חבל בשחר בלילה חין חדר רחשון וכו' מגילה ו' כתירולת בחרח בגמרח דמתני' חסורי מחסרח וכו' וכ"כ הרי"ף שם ג בשם הגחי הרח"ם והגמ"י והמרדכי בשם הר"ם :

נשלם שור א"ח וה' מניכח. שבח והודאה לנורא עלילה . **והוא** יוכני כנמור חת כוכח . ויצילני מכל מכשול ותקלה. ברוך ה' לעולם חמן ואמן :

עשרת זקנים

*מותר ליטח חמס בפורים הג"ה ס"ק ע"ז וי"ח דחין ליטח בפורים לח כי"ד ולח בט"ו כדי שלח לערב שמחתו בשמחת פורים(מרדכי וכיח דיוכ בחזו' מהר"י כרי"ן בהג"ה): *וכן בלניחת בלחים דרבנן. הג"ה ע"ז לחבל טוב להחמיר ולעבוד ה'בשמחה ולהיות גילה בריעדה: **תרצז** *כי"ד שבאדר רחשון. לח בט"ו חע"ג דבאדר שני נוהגין לעשות משתה ושמחה בשחיהן (כ"י והגמ"י בשם הסמ"ק) ומיהו לעניו חיסור עשיית מלחכה חין חיסור כרחשון כי גם בשני חין בו חיסור רק במקום שנהגו (כ"י בשם הסמ"ק)וי"ח שנהגים שלח לעשות מלאכה בפורים קטן בכ' יחיס (חבודרהם) וחין נוהגין כן . ס' ישלח נוחל ליהודה וישרחל ויחי הפורים לח יבטלו חף חחר שיבנה בית חחיהמ"ל חמן ואמן :

יד אפרים

תרצז במג"א סק"כ בשמחת מלות. ומכה בית חלקינו להעמיד כנ"ל חמן כן יהי רצון :

חתם סופר

סי' תרצ"ו בבאחבר ס"ח בהג"ה מה שנהגו ללבוש פרצופים . נ"ב עיין לעיל במג"א סי' ש"ן ס"ק כ"ב וק"ל ועיין באר הגולה י"ד סי' קפ"ב : (שם) דרך שמחה. נ"ב ועיין ברמ"א חו"מ סי' שע"ח : (שם במג"א) שקשי' אלא בבשר ומכל מקום קשה וכו' . נ"ב צ"ע אם כן מ"ש לא חשיב ליה ס"ם אותו ואת בנו בארבעה פרקים : (שם ס"ק י"ח) אלא שתפס לשון הגמ' . נ"ב בספר חמד משה הקשה להרשב"א יהיה מותר לישא ביו"ט של עצרת דחד יומא היא ושכח כי אין נושאים נשים ביו"ט דהוי לי' כקונה קנין כדלעיל סי' של"ט ובמג"א שם ס"ק ה' ובש"ע אהע"ז סי' ס"ד והש"ס דמ"ק קאי אחות"מ ולא איו"ט עצמו והוא פשוט : **סי' תרצו** בהג"ה ס"א י"א שחייב להרבות וכו' . נ"ב עיין תשובותי :

באר היטב

(יב) ליטח. ולפי מ"ש ר"ס תקמ"ו דקי"ל כמ"ד חין מערבין שמחה בשמחה גם הכח חסור לעשות לכן יעשה המופק ביום י"ג מ"ש ס"ם וניין בספר גופי הלכות ועמ"ש בתש"ע סי' ס"ב ס"ק י' : (יג) לח חנזול. ולפ"ז מומר לכרך על מה שמוטעין ח"ו. וכתב של"ה נחו מסכים היה ושומר נפשו ירחיק ממלבושים דכלחים ולטחוף מחכיהו וניין ט"ז וש"ך סי"ד סי' קפ"ב להמעיר בזה בחורך ובן הכהמ"ג הורה לחסור הפרלופים בפורים

שערי תשובה

עבה"ע וניין מה שכתב כיך לפרים על דברי הש"ע והמג"ח בזה וניין בח"ר דמכ"ם בליל שני דחסור : (יב) ליטח . עבה"ע וניין פר"ח שכתב גם כן שלח ליטח בפורים ובכר"י כתב בשם מופת הדור מוהר"ר יחקב הכהן ז"ל עם היותו תלמיד הפר"ח הורה להתיר ליטח בפורים כהוראות הש"ס וכן פשט המנהג בחדינות חלו :

סי' תרצ"ז (ג) ותענית . עבה"ע וניין מג"ח בלב"ע חין חומרים עבה"ע וניין בשערת זקניס שחין נוהגים חיסור בעשיית מלחכה כחדר רחשון וניין פר"ח שם טעו וחשבו שהוח שהם פסוקה וקרחו המגילה וחפרשיות כרחשון וחחר כך נודע להם שהיח פסוקה ובדר טוב ובדר בעשו נקרו ליעשות מעליח נקרח לעשות ושוב לב דהיינו שעשה בב' שחלרים משחה בשחרית ולח בשני וחפ"ה נוהגין בו חדר רחשון וכו' מגילה ו' כתירולת בחרח בגמרח דמתני' חסורי מחסרח וכו' וכ"כ הרי"ף שם ג בשם הגחי הרח"ם והגמ"י והמרדכי בשם הר"ם :

תרלב"ס ב כהב"ח . היינו במ"ח סק"ו : **סקטו"ז** (*) חייב לחפי' בחפלה. מלבד לומר לחפי' בקי"ש ותפלה חייב כיון דבלחה"ב לריך להמתין על מגילה מחילה כ"ז שלח שמע המגילה הוי כחילו מוטל עליו לקוברו וחייב בק"ש ותפלה ולבסוף מסיק דמ"מ כ"ל שחינו חייב בק"ש ותפלה כיון דחיסור הקבורה היה רק מחמת מגילה ממילה לעניו ק"ש ותפלה כ"ל כמוטל עליו לקוברו : **שם** (*) דומיח דפסח זה לח קחי על ק"ש ותפלה חלח ממגילה חלח חימח כחיך חניו חלח חיכח חיוב חיסוק בזמן חיוב כה לזה מביח רחיה מפסח דהחומן חייב בו כל שחינו חם מלוה כמבוחר במגילה שם בכריחיתה דולחחומן : (*) ובמ"ח ברמ"ח. זהו רחיה לחרת ומלחו חמר ועוד במ"ח ברמ"ח כו'. היינו כפי' זה בעור הוכח ברמ"ח בבב"ה ס"ד דחין לבילות נוהג בפורים מעשה לחפי' עבודה בקרבן לבור שבומה שבח מגילה דומה לומה כ"ח לבילות דרבנן עכ"ל וזה שייך גם לעניו חיסור בחוכן לילך ממקום לחקום חבל בשחר בלילה חין חיסור בדבר מחחר שחין חינו חלח

דרוש חתן לבחורה מהוגנת

בת תורה ויראת שמים, בעלת רוח נעימה ואופי טוב, משפחתית ומסורתית, מבית טוב ומכובד. הבחורה סיימה לימודיה בהצלחה ומתפרנסת בכבוד ממקצועה. מצבה הכלכלי של המשפחה טוב ומסודר, ואין כל חסרון בשום דבר.

הבחור המבוקש צריך להיות ירא שמים ושלם, בעל מידות טובות והליכות נאות, משכיל ומבין, ובעל שאיפות גבוהות בלימודי התורה. רצוי שיהיה מבית טוב ומכובד, ושיש לו יחס חיובי ללימוד תורה ולחיי תורה ומצוות. הבחורה מעוניינת בבחור שיש לו עתיד ברור בלימודי התורה, ושיוכל לפרנס את ביתו בכבוד.

הבחורה מעוניינת בבחור שיש לו קבלה בישיבה מכובדת, או שהוא לומד בכולל מסודר, ושיש לו כוונה ללמוד שם לפחות כמה שנים. אין חשיבות לגיל, אך רצוי שהבחור יהיה בגיל הנישואין המקובל, ולא מבוגר מדי.

הבחורה מחפשת בן זוג שיהיה איש של אמת, שיודע להעריך ערכים, ושיש לו יכולת להקים בית נאמן בישראל. הבחורה מצפה שהבחור יהיה בעל אופי טוב, נעים הליכות, ושיש לו יחס מכבד לאנשים.

מי שמעוניין בשידוך מוזמן לפנות בהקדם האפשרי, ואנו נשמח לתת את כל הפרטים הנוספים. הפרטים יישארו חסויים ויימסרו רק לאחר שיתקבל אישור מכל הצדדים.

דרוש חתן לבחורה מהוגנת

בת תורה ויראת שמים, בעלת רוח נעימה ומידות טובות, משפחתית ומסורתית, מבית טוב ומכובד. הבחורה סיימה לימודיה בהצלחה ומתפרנסת בכבוד ממקצועה. מצבה הכלכלי של המשפחה טוב ומסודר, ואין כל חסרון בשום דבר.

הבחור המבוקש צריך להיות ירא שמים ושלם, בעל מידות טובות והליכות נאות, משכיל ומבין, ובעל שאיפות גבוהות בלימודי התורה. רצוי שיהיה מבית טוב ומכובד, ושיש לו יחס חיובי ללימוד תורה ולחיי תורה ומצוות. הבחורה מעוניינת בבחור שיש לו עתיד ברור בלימודי התורה, ושיוכל לפרנס את ביתו בכבוד.

הבחורה מעוניינת בבחור שיש לו קבלה בישיבה מכובדת, או שהוא לומד בכולל מסודר, ושיש לו כוונה ללמוד שם לפחות כמה שנים. אין חשיבות לגיל, אך רצוי שהבחור יהיה בגיל הנישואין המקובל, ולא מבוגר מדי.

הבחורה מחפשת בן זוג שיהיה איש של אמת, שיודע להעריך ערכים, ושיש לו יכולת להקים בית נאמן בישראל. הבחורה מצפה שהבחור יהיה בעל אופי טוב, נעים הליכות, ושיש לו יחס מכבד לאנשים.

מי שמעוניין בשידוך מוזמן לפנות בהקדם האפשרי, ואנו נשמח לתת את כל הפרטים הנוספים. הפרטים יישארו חסויים ויימסרו רק לאחר שיתקבל אישור מכל הצדדים.

הכרזה

הכרזה בזה שאין אנו מכירים בשום שידוך שנעשה בינינו לבין אחרים, ואין אנו מחשיבים אותו כלל, ואין לו שום תוקף בעולם, ואין אנו מתחייבים לשום דבר שנאמר בו, ואין אנו מתחייבים לשום דבר שנאמר בו, ואין אנו מתחייבים לשום דבר שנאמר בו